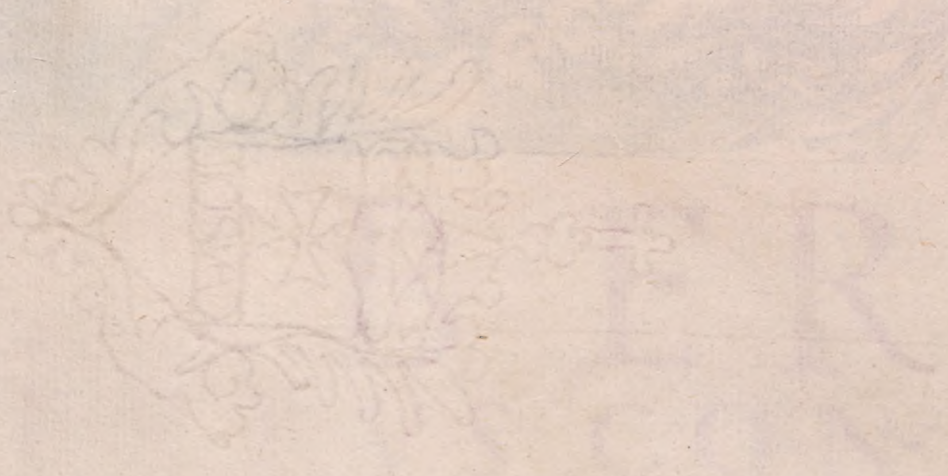




LIBER SEXTVS CONSILIORVM ALEXANDRI Imolensis.

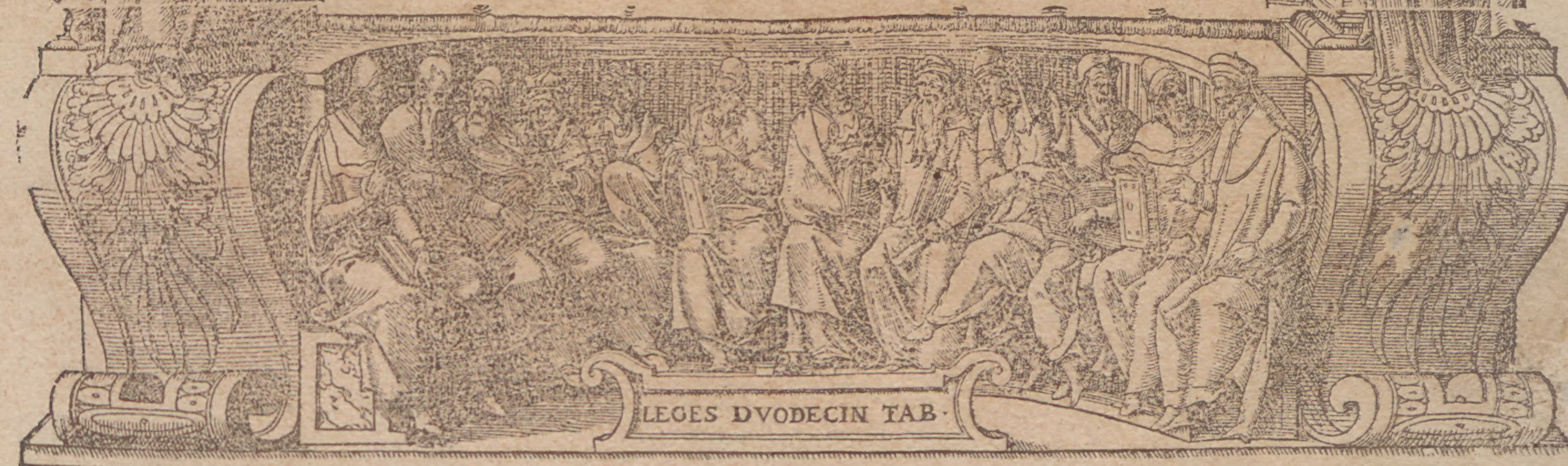


CONSILIORVM

IVRIS VTRIVSQVE DOCTO-ris consummatissimi D. Alex. Tartagni Imolensis Sexta Pars, per Dominum Carolum eius filium dilectissimũ in lucem edita, & ex suo originali ex fide extracta: recens maxima cura diligentissimaq; emendatione excusa: cum pluribus consilijs ex multis exemplaribus vndecunque collectis. Additis insuper vnicuiq; consilio Summarijs, & numeris specialem consilij sententiam indicãtibus, per Iuris vtriusq; acutissimum interpretem, & regium Consiliariũ Dominum Ioannem de gradibus.

LVGDVNI,

1552



Alexander de Magnanis. I. V. D. Pontificij Cesareiq; Studiosis. S. P. D.



QVantam iampridem iacturam Diuine Humaneq; Scientie Studiosi ex obitu Alexandri Imol. fecerint, nemo fere est qui nesciat: qui nisi nobis ingenij sui plurima monimenta, que ipsius desiderium aliquantulum leuarent, reliquisset perpetuo desiderandus foret. Erat enim tum in reliqua vita, tum in legibus interpretandis apprime conspicuus. Nam vite sanctitas summa comitas par elegantia morum incomparabilis, in explicandis vero legibus admirabilis, quedam & pene diuina perspicuitas & scientia incredibilis conspiciebatur: siue disputandi subtilitatem, necnon ingenij subtilitatem: siue loquendi suauitatem atq; dulcedinem quãdam spectares: que repugnantes quoquo duceret & impelleret. Autoritas autem eius apud omnes tanta extitit, vt non ab homine sed ab oraculo quodam responsa dari viderentur. Quare si omnes, qui ab hinc annos sexcentos cognitionem iuris calluerunt in vnum locum contrahantur, cum Alexandro Imolensi non sunt comparandi. Nam cũ eum quicunque tempestate sua clarissimi iureconsulti fuerunt admirarentur atq; suspicerent, In primis Franciscus Aretinus, qui Insubrium ducis a consilijs fuit, mirum in modum admiratus est, atq; adeo dilexit vt Alexandrum Chriseum hoc est aureum doctorem appelare consueuerit. Nec hoc summa absq; ratione dicebat. Etenim vix liquebat an morum & vite elegantia, an doctrina & iuridica facultate clarior haberetur. Nam si literas & iuris interpretationem Alexandro eripuisses, vt idem Aretinus de eo predicabat, cetera vir regius atq; aureus esse videbatur. Quamobrem plurima gratia ab omnibus studiosis Carolo eius filio sapientissimo habenda est. Qui cum videret quinq; tantummodo consiliorum Alexandri patris sui volumina publice formis excusa: memoriaq; teneret longe plura ab ipso patre summa doctrina ac singulari industria consiliorum opera elucubrata fuisse, maxima cura nec minore diligentia bibliothecam paternam excutiens. Tandem duo hec consiliorum volumina, Sextum, scz, & Septimum inter patris monimenta, que ipsius Alexandri manu conscripta erant delitescentia ac iam situ puluereo obruta deprehendit: que mihi pro pietate, quam erga patris manes singularem adhuc seruat legenda tradidit. que cum diligenter euoluerem vt vna cum quinq; primis in publicum egrederentur condigna esse censui: quod verum esse quicunq; ea perlegerit facillime indicabit. Quare ea quamprimum impressori dedaleo ac diligẽtissimo typis excudenda dedi, qui ne quid ab archetypo, ipsius enim Alexandri antigrapha habuit, aberraret diligentissime seruauit. Accipite itaq; studiosi perspicacissimi obuijs, vt aiunt, manibus duos hosce Alexandri consiliorum tractatus, ex quibus, ni fallor, lõge maiorem quam ex primoribus ac reliquis eius collectaneis vtilitatem percipietis. In prioribus enim reliquos superauit: in his vero semetipsum superasse videtur: etenim propter hec responsa de Alexandro idem quod de Apolline Pithio traditum est: merito dicere possumus eum fuisse vnde sibi nedum ciues sui omnes sed populi & principes consilium expectarent. Quos ipse sua ope ex incertis certos compotesq; consilij dimittebat. domus enim ipsius dubio procul oraculum totius fere orbis habebatur, eiq; iure optimo statuta sicuti Hermodoro Ephesio Rome in comitio legum, quas decemuiri tulerunt, interpreti publice dicanda foret: quanq; innumeras pene statuas ipsi domini in Gymnasijs studiosos omnes posuisse ac dicasse videmus: que sibi cum eas intuentur animum ad virtutem vehementissime accendunt: mihiq; potissimum: qui imaginem eius in larario positam reuerenter adire ac more maiorum venerari consueui. Sed ne plura de ipso dicam, propinquitas, que mihi cum illo arctissima fuit, sum enim ex eius filia nepos, cohibet: ne mihipsi applaudere videar. Superest, candidissimi lectores, vt Alexãdri duo hec consiliorum volumina eo studio lectitetis: quo priores illos quinq; responsorum libros ac omnes lucubrationes perlegere consueuistis. Quod vos facere cum auunculus meus Carolus, quem honoris causa nomino, intelliget. Reliqua Alexandri parentis sui monimenta non minori cura ac diligentia perquiret. vobisq; cum rem se gratissimam facere cognouerit, in publicam omnium studiosorum vtilitatem sicut in presentia hec ipsa exhibuit, perlegenda vobis omnibus studiosis accuratissimis dabit. Valete.

¶ Sextum volumen cõsiliorum

iuris vtriusq̃ monarche ⁊ modernorum principis domini Alexādri tartagni Imolensis nouiter repertum ⁊ ex suo originali extractum feliciter incipit.

¶ Summarium super consilio Primo.

1 ¶ Rusticus in causa appellationis an possit habere remedium.l.ij.C.de rescindenda vendi.
2 Probata lesione iusti pretij p̃sumit̃ ꝙ vẽditor ignorauerit iustũ p̃tiũ.
3 An per verba posita in instrumẽto: scilicet promisit sup dictis bonis litem aliquam vel questionem inferre ⁊c.rusticus excludatur a beneficio dicte.l.ij.
4 Rusticus opere ⁊ conuersatione an per renuntiationem excludatur a beneficio.d.l.ij.7.17.
5 Iura dicentia quem posse renuntiare fauori suo debent intelligi si renuntians fuerit de hoc certificatus.
6 In muliere ⁊ in rustico subest presumpta iuris ignorantia.10.
8 An renuntiãdo.l.ij.C.de rescindẽ.vẽditio.intelligatur renuntiare exceptioni doli.
9 Quotuplex est renuntiatio.
11 Ex clausula generali si qua mihi iusta causa esse videbit̃ plerunq̃ maioribus succurritur.
12 Que dicatur esse generalis remissio.
13 Soluens aliquid indebitum per errorem licet sit in cõtractu apposita clausula.s.ꝙ promitetns renunciauit condictioni indebiti ⁊c.non tñ excludetur a remedio condictionis indebiti.
14 Laborãs terras presumitur habere notitiam de illorum redditibus.
15 Iudex debet de coniecturis notorijs se informare.
16 Quando allegatur notorium oportet ꝙ probetur.

¶ Consilium Primum.

¶ Qualis debeat esse renuntiatio vt quis maxime rusticus excludat̃ a beneficio.l.ij.C.de rescinden.vẽdi.⁊ an requiratur ꝙ fuerit certioratus de beneficio.



1 Domini redemptoris nostri inuocato suffragio. Ponderatis his que in themate narrãtur ⁊ visis allegationibus in sentẽtia insertis mihi videtur de iure probabilibus et equius esse pronuntiari bene appellatum ⁊ male iudicatũ: et dictis rusticis competere remedium dicte.l.ij.C.de rescinden.vendi.maxime ex infra scriptis.primo quia presupponitur esse probatum legitime saltem in causa appellationis ꝙ res vẽdita per dictos rusticos pro ducatis.cxxxvj.valebat tempore cõtractus communi estimatione ducatos.cccc.⁊ vltra. ¶ Secundo presuppono
2 ꝙ in dubio † probata lesione vltra dimidiam iusti pretij presumitur ꝙ venditor ignorauerit iustum pretium vt est gloss.no.⁊ ibi Bart.in l.quisquis.C.de rescind.vendi.no.Specu.⁊ Joan.andr.in titu.de emptio.⁊ venditio.§.sciendum est.⁊ restat versi.quid si aliquis scienter ⁊ Nico.de mata.⁊ Bald.in dicta.l.ij.in.vj.q.et Angel.⁊ Joan.de imo.in.l.si quis cum aliter.ff.de verb.oblig.⁊ Jo.de imo.in.c.pe.de empt.⁊ vendi.et in commento.c.cum contingat.de iureiurand.facit ratio legis cum de indebito in princip.ff.de proba.⁊.c.super hoc.de renun. ¶ Ex his duobus redditur fundata intẽtio dictorum rusticorum agẽ
3 tium. ¶ Solum † restat videre an intelligatur renũtiatũ per illa verba posita in instrumento: que dicuntur solita apponi in similibus instrumentis.s.⁊ promisit dictus venditor dicto emptori de ⁊ super dictis bonis venditis litem aliquam ⁊ questionem vllo tempore non inferre vel inferenti cõsentire aliqua ratione vel causa: sed dicta bona vẽdita in proprietate ⁊ possessiõe defendere ⁊ guarentare ab oi p̃sona ⁊ vniuersitate ⁊ ab omnibus ⁊ cõtra oẽs ⁊ sibi vacuam possessionem tradere ⁊ in ea potiorem facere ⁊ omnem litem que moueretur dicto emptori suscipere ⁊ similiter per alia verba que subijciuntur.s.⁊ presentẽ contractum ⁊ omnia ⁊ singula suprascripta ⁊ infrascripta semper firma grata ⁊ rata habere ⁊ tenere perpetuoq̃ attendere ⁊ obseruare et in aliquo vnq̃ non contrafacere vel venire aliqua ratione vel causa de iure vel de facto sub pena refectiõis dupli.⁊ melioramentorũ omniũ ⁊ per alia verba posita in fine instrumenti.s.quibus oibus ⁊ singulis ac exceptioni doli mali in factum actioni: conditioni sine causa seu non vera iusta ⁊ non legitima causa omniq̃ fictioni simulationi deceptioni lesioni ⁊ fraudi ⁊ exceptioni non sic facti ⁊ stipulatu contractus ⁊ omni remedio appellationis ⁊ nullitatis renuntiauit. ¶ Et mihi vr̃ ꝙ per hec verba non intelligant̃ dicti rustici legitime renuntiasse: adeo ꝙ ex
4 cludant̃ a remedio dicte.l.ij.q2 † ad hoc vt rusticus qui opere ⁊ cõuersatione est rusticus vt per renuntiationẽ excludat̃ a beneficio dicte.l.ij.requirit̃ ꝙ fuerit certioratus de dicto bñficio vt signanter cõcludit Bal.in.d.l.ij.in.iij.q.ar.d.l.cũ de indebito.§.j.⁊ cũ illa decisione Bal.trãsit etiã Jo.de imo.in.d.c.pe.de emp.⁊ vendi.in.ij.col.⁊ lz.Salic.in.d.l.ij in.vij.q.C.de rescin.vendi.teneat cõtra Bal.in casu in quo appareret rusticũ habuisse verã scientiã iusti pretij: eo q2 tunc satis apparere videtur ꝙ voluerit remittere illud plus qꝺ valebat ⁊ quia in sciẽte non

cadit error tñ quo ad casum nostrum opinio Sali.nullũ facit obstaculum quia nos sumus in casu in quo non appareret ꝙ rustici vendẽtes sciuerint imo presumuntur ignorasse vt dictũ est: nõ mirũ ergo si requiritur certioratio dicti beneficij.bene facit qꝺ notat gl.⁊ doc.in.l.sciendum.ff.de verb.ob.⁊ in.l.si.§.si.in gl.pe.ff.ad velleia.⁊ glo.in aut.qũo opor.epos.§.igitur ordinandus.⁊ Jo.an.in.c.si diligenti.de fo.cõpe.⁊ in.d.c.pe.⁊ in additione Spec.in tit.de renuntia.⁊ cõclu.§.j.in additione incipiente qũo huic dicto ⁊c.⁊ Bar.in.l.i repudiãda per illum
5 tex.ff.de acqui.here. ¶ Accedit † illud qꝺ notabiliter voluit Hostiẽ.in summa in tit.de fideiussor.sub.§.mulier.versi.Idem est.⁊ Archid.et Jo.an.in.c.quamuis.de pac.in.vj.vbi dicũt ꝙ oĩa iura q̃ dicunt quem posse renuntiare iuribus inductis in fauorẽ suũ debẽt intelligi si talis renũtians fuit de hoc certificatus.allegant in argumentũ id qꝺ habetur in.d.§.igitur ordinandus.⁊.xxviij.dist.placuit.⁊ ita etiã dicit Nico.de neapo.in dicta.l.in repudianda per illũ tex.sed de vlla certioratione dicti beneficij facta dictis rusticis nõ apparet: ergo etiam si diceretur renuntiationem esse factam non valere saltem in muliere ⁊ in ru
6 stico in quibus † subest presumpta iuris ignorantia vt per glo.not.in aut.de ince.nup.in prin.in verbo sciens ⁊ ibi Ange.⁊ glo.in.l.pater in prin.ff.de doli excep.⁊ Bal.i.l.ij.C.de fideicõ.⁊ Fran.tigri.in.l.venia C.de in ius vocan.⁊ Joan.de imo in.d.c.pen. ¶ Et hec saltem procedunt quando nullũ interuenit iuramẽtũ: vt p̃supponit̃ non interuenisse in proposito. ¶ Possent † etiam predicta confirmari eo qꝺ ad hoc
7 vt per renuntiationẽ tollatur cum effectu remediũ dicte.l.ij.oportet renuntiationẽ non esse generalẽ.vt no.cõcludit Nic.de mata.⁊ Bald.in d.l.ij.in.v.q.⁊ Joã.de imo.in.d.c.cum cõtingat in tertio membro ⁊ in d.c.pe.in.xij.col.vbi hoc dicit esse menti tenendũ q2 non sufficit generalis renuntiatio vbi alicui ratione ignorantie prouidet̃.l.j.ff.si quis in ius voca.non ierit.l.cum aquiliana.ff.de transa.ita etiã est de men
8 te Bar.in.d.l.si quis cum aliter.in fi.vbi dixit † ꝙ lz possit renuntiari remedio illius legis qꝺ habet similitudinem cum remedio dicte.l.ij.tñ non putat ꝙ sufficiat simpliciter renuntiare exceptiõi doli ad hoc vt excludatur ab illa exceptione doli de qua loquitur.d.l.si quis cum aliter nisi exprimatur de illa lege vel ꝙ tantũdẽ importet quia illud renuntiare est donare.l.si quis delegauerit.ff.de noua.vnde talis renũtiatio ⁊ donatio ad modica refertur nisi aliud exprimatur arg.l.si libertus.ff.de ope.libe.⁊.l.hec adiectio.ff.de verb.signi.⁊ per notata in l.si de meis.§.recepisse.ff.de arbi.⁊ ita etiã vult Ant.de but.in.c.quintauallis.de iureiurã.in septimo casu. ¶ Et posset hoc pluribus alijs similibus comprobari.verum quia dicte decisiones ⁊ autoritates sunt proprie in terminis nostris ⁊ ab alijs nõ impugnantur non puto expedire vlterius quo ad hoc insistere. ¶ Nec ob.si diceretur ꝙ videtur predictam renuntiationem esse specialem saltem quia facta est mentio de lesione ⁊ deceptione ⁊ sic saltẽ in genere cogitauit de ista deceptione vel lesione.ar.l.qui iure militari.ff.de testa.mili.⁊ eorum que notant doc.in.l.sub pretextu specierũ.C.de transac.dato ꝙ non fuerit singu
9 laris renuntiatio facta remedio.d.l.ij.aliud † est enĩ generalis ⁊ aliud specialis ⁊ alius singularis renuntiatio vt per Bar.in.l.j.in fi.ff.si qs in ius voca.non ierit.⁊ in.l.fin.C.si contra ius vel vti.pub.⁊ in.l.j.i princip.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊.l.si quis in prin.testamenti cuz si.ff.de leg.iij.per ea que leguntur ⁊ notantur in.l.si.C.quod cum eo ⁊ in.l.quod in re
10 rum.§.fin.ff.de leg.j. Quia † respondeo primo ꝙ quando facta a rustico qui presumitur ignorare requiritur certioratio que facta non fuit vt declaratum est supra. Secundo respondeo ꝙ Bal.⁊ doct.in.d.l.ij.in.v.q.cum concordantijs non dicunt ꝙ non requiratur singularis renuntiatio sed dicunt ꝙ non sufficit generalis renuntiatio qñ alicui ratione ignorantie succurritur: requiritur ergo ꝙ taliter renuntietur ꝙ appareat ignorantiam non impediuisse mentem renuntiantis quo ad effectum de quo queritur. ¶ Preterea Bart.in.d.l.si quis cũ aliter in fine ostendit ꝙ non sufficit facere mentionem exceptionis doli in renuntiatione ad hoc vt dicatur renuntiatũ exceptioni doli per quã al's in lesione magna esset renuntianti cõsultũ aduersus ipsam magnã lesionem ⁊ tamen dolus re ipsa est aptus comprehendere lesionem magnam non solum modicam.d.l.si quis cum aliter.cuz ibi notatis opor
11 tuisset ergo ꝙ saltez de enormi lesione fuisset facta mentio: nam † plerunq̃ etiam maioribus ex clausula generali si qua mihi iusta causa succurritur aduersus lesionem que etiam esset infra dimidiã iusti pretij vt patet ex.l.j.in fi.⁊.l.sed ⁊ si per pretorem.§.hec aũt clausula.ff.qbus ex cau.maio.⁊ de tali lesione non enormi ⁊ non magna potuissent in
12 telligi verba instrumenti. ¶ Confirmo p̃dicta p ea que † notat Ant.de bu.in.d.c.quintauallis.in septimo casu.de iurein.vbi dixit ꝙ dicitur esse generalis remissio qñ non continet specifice vel equipollenter promissionem non contrauenië̃do ꝑpter enormẽ lesionẽ aut enormissimã.
13 ¶ Rñderi † etiã põt aliter p ea q̃ voluit notabiliter Bar.Bal.Ang.⁊ Sali.i.l.si.§.idẽ quesiuit.ff.de ꝯdit.ĩde.vbi per illũ tex.dixit ꝙ qñ qs per errorẽ promittit vel per errorẽ soluit indebitum ⁊ in contractu est apposita hec clausula.s.ꝙ dictus soluens vel promittens renũtiauit cõdictioni indebiti ⁊ sine causa: actioni in factũ ⁊ oĩ auxilio non excludetur p hoc a remedio cõdictionis indebiti: q2 idẽ error q fuit in principali solutiõe vel ꝓmissiõe fuit etiã i dicta renũtiatiõe ⁊ sicut idebite

promisit vel soluit ꝑ errorē. ita indebite renuntiauit. facit. l. doli. versi.
diuersum. ff. de nouatio. vnde cōsuluit ꝙ in instrumēto apponant̃ hec
verba talis sciens se non teneri promisit seu soluit ⁊c. Ita ergo in ꝓpo
sito cū dicti rustici presumpto errore ⁊ ignorantia vendiderint rem mi
nus dimidia iusti pretij eodē errore vident̃ inducti ad renuntiandum
ideo talis renuntiatio non valet. ⁊ istud expresse vult Jo. de imo. in. d.
c. cū cōtingat. in. ij. mēbro. ⁊ in. d. c. pe. q̄n in renūtiatione non interue
nit iuramen. ū. ⁊ ꝑ hec apparet multifarie rn̄sum ad ea que effectuali
14 ter in dictis allegationibus in contrariū factis continetur. ¶ Nec † ēt
obstat si diceretur ꝙ dicti rustici habebāt seu habere presumebant̃ sciē
tiam verā cōis estimationis dictarū rerū eo q̄d dictas terras labora
bant ⁊ notos habebant earū redditus ⁊ nō habebāt diffusum patri
moniū ꝑ ea que tradūtur ꝑ Bal. in. d. l. ij. in. vj. q. quia rn̄deo. Primo
ꝙ si attēdimus opinionē ⁊ doctrinā Bal. ipse intelligit ꝙ quāuis il
le qui non est rusticus si vendat scienter rē minus dimidia iusti pretij
nō habeat remediū. d. l. ij. ar. l. querit̃. §. si venditor. ff. de ac. emp. ⁊. l. j.
in fi. ff. de actio. emp. ⁊. l. domū. ff. de cōtrahē. emp. cū si. tn̄ aliud est in
rustico vt retuli. s. ⁊ cū eo trāsit simpliciter Jo. de imo. in. d. c. pe. in. ij.
col. Scdo rn̄deo ꝙ nō presupponit̃ mihi cōstare de dictis cōiecturis ꝑ
quas presumantur habuisse scientiā valoris rei ⁊ non est in dubio ꝓsu
mendū ꝙ rusticus rē valentē ducatos. cccc. ⁊ vltra voluisset irreuoca
biliter vendere ⁊ alienare ꝓ ducatis. cxxxvj. d. l. cū de indebito. ¶ Et
15 si dicatur ꝙ iudex † d3 de dictis cōiecturis tanq̄ notorijs se informa
re ꝑ notata ꝑ gl. in. l. j. C. qui ⁊ aduer. quos. ⁊ in. l. ij. §. eiusdē in glo. in
verbo fama confirmat. ff. de testi. ⁊ per notata ꝑ gl. in. c. cū i tua. de spō
sa. quia rn̄deo ꝙ nō presupponunt̃ esse notoria ⁊ iudici ex aliqua infor
16 matione vel probatione constitisse de hmōi cōiecturis. ⁊ q̄n † allega
tur notoriū facti transeuntis alicuius contrate ⁊ negatur. op3 ꝙ ꝓbe
tur esse notoriū: vt notat gl. Cy. ⁊ Bal. in. l. ea quidē. C. de accu. ⁊ Spe
cu. in tit. de noto. crimi. § j. versi. sed qualiter sciet iudex. ⁊ Bal. in auf.
qui semel. C. q̄uo ⁊ q̄n iud. ⁊ doc. in. c. vestra. de coha. cleri. ⁊ mulie. nec
17 contrariū dicit̃ in locis in contrariū allegatis. ¶ Non obstat † etiam si
dicatur ꝙ inquantū Bal. in. d. l. ij. in. iiij. q. excusat rusticū scienter vē
dentem nisi fuerit certioratus de beneficio dicte. l. ij. ⁊ hoc dixit verū q̄n
ꝓpter rusticitatē appet ꝙ potius ex facilitate q̄ ex liberalitate hoc fe
cit ꝙ iudicis arbitrio committitur ſm eum: quia respondeo primo q̄d
Bal. loquitur in rustico scienter vendente: nos aūt in eo qui presumit̃
ignorasse quo casu sine dubio requirebatur certioratio beneficij ⁊ iuris
sibi competentis vt supra probaui. Preterea iudex potius in rustico
debuit presumere simplicitatem q̄ liberalitatē in tanto excessu ꝑ rō
nem. d. l. cū de indebito. ⁊ ꝑ notata per Cy. in. l. si certis annis. in. v. q.
C. de pac. Ex quibus cōcludo vt dixi dictū remediū. d. l. ij. ꝓfatis rusti
cis competere ⁊ eis esse consultum aduersus tam grauem iacturam q̄
bonus vir ferre non debet: vt in iuribus vulgaribus.

¶ Casus talis est.

¶ Ex forma statutorum Cremone expresse disponitur ꝙ nullus pos
sit esse aduocatus vel procurator nec actor ad lites qui non sit de col
legio iudicū vel notariorū Cremone in aliqua causa ciuili vel crimi
nali ⁊ qui contrafecerit puniatur in libris decē imperialiū: ⁊ nihilo
minus processus facti per eos in eorū fauorem non valeant ⁊ nullius
sint momenti ⁊ ex forma statutorū ipsorū limitatum est salariū ipsis
aduocatis ⁊ procuratoribus.

¶ Summarium super consilio secundo.

1 ¶ Peculium castrense ⁊ quasi quid sit.
2 Procurationis officium est vilissimum.
3 An lucrū modernorū aduocatorū dicat̃ peculiū quasi castrense. 4. 5.
6 Tabelliones quantum ad peculium quasi castrense equiparantur ad
uocatis. 7. 8.
9 Acquisitum ex scientia vel officio publico dicitur quasi castrense.
10 In iudicando non est recedendum a communi opinione.

¶ Consilium Secundum.

¶ Modo queritur vt videatur sustineri cum allegationibus iuris in
forma consilij subscripti redigē. ꝙ acquisitū ꝑ filiūfamilias procurato
rem notariū de collegio in officio tam notariatus q̄ procurationis ꝑ
ipsum publice facto in palatio sit quasi castrense.



Domini redemptoris no
1 stri inuocato suffragio. In cōsul. premissa † videret̃
fortasse prima consideratione dicendū acq̄sita ꝑ di
ctū filiūfami. procuratorē vel notariū ⁊ de collegio
notariorū tā ex officio notariat⁹ q̄ ꝓcurationis per
ipsum publice facte in palatio nō sit quasi castrēse
peculium: quia vt h̃r in. l. fi. C. de inoffi. test. peculiū castrense est illud
q̄d acq̄runt milites rōne militie quasi castrēse est illud q̄d acq̄runt alij
qui ex aliqua administratione cōsequunt̃ stipēdia publica: reliqui ve
ro filijfamilias aliūde acq̄rētes dicunt̃ habere peculiū paganicū: cum
ergo non presupponat̃ ꝙ ille de quo querit̃ acq̄siuerit ex stipēdijs de
publico sibi deputatis sequit̃ ꝙ d3 dici paganicum. ¶ Accedit q̄d no
tat Bal. in. l. fori. C. de aduo. diuer. iudi. vbi inquit ꝙ illud q̄d acq̄rūt
procuratores a clientulis suis non d3 iudicari peculium quasi castrē
2 se: quia † procurationis officiū est vilissimum ⁊ non publicū sed priua
tum: vt in. §. si. insti. de excep. ⁊ sic d3 idē esse q̄d est in eo q̄d acquirūt fi
lijfami. negotiatores. Idē etiā notat Bal. in. l. cum oportet. C. de bo.
que liber. in prin. in pe. co. ⁊ ibi dicit ꝙ non solum illud q̄d acquirunt
filijfa. procuratores d̄r peculium paganicum ⁊ non quasi castrense: s3
etiā illud q̄d acquirunt notarij aliunde quā ex bursa fiscali: q2 est offi
cium vile. allegat id q̄n legit̃ ⁊ not. in. l. si quis procuratorē. C. de decu
rio. lib. x. ⁊ ideo talia salaria non differunt a mercantijs ⁊ alia re fami
3 liari q̄d dicit esse notandū: ita etiā videtur esse de mente † Spe. in. ti. de
actore. §. j. versi. itē cū agit. cū sequenti. vbi voluit ꝙ etiā illud quod lu
crantur moderni aduocati non est quasi castrense peculiū. non enim ad
hoc obstat. d. l. fori. ⁊. d. l. fin. C. de inoffi. test. q2 ibi loquitur in eo quod
de publico percipiebatur ab aduocatis in matricula descriptis. Sed
4 † premissis non obstantibus cōtrariū i ꝓposito v̄r de iure verius pre
sertim ex infra scriptis. nam vt determinat gl. no in. d. l. fori quam ibi
sequit̃ Cy. Ray. Bar. ⁊ cōiter alij illud q̄d hodie aduocati lucrant̃ et
percipiunt a clientulis reputatur quasi castrēse q2 succedit loco illius
publici salarij q̄d olim percipiebant aduocati de publico: ideo sape
re d3 eandē naturā. l. si eum. §. qui iniuriarū. ff. si quis cautio. pro hoc
etiā adducitur id q̄d habetur in. l. velut. C. de offi. assesso. vbi illud q̄d
lucrantur assessores pro eorū consilijs dicitur quasi castrēse quāuis il
lud non percipiant de publico: ⁊ ita etiā in aduocatis tenet Joā. an. in
additio. Spe. in dicto ti. de actore. §. j. in additio. incipiente hoc tenuit
⁊c. ⁊ vltra preallegatas rōnes allegat: q2 videmus ꝙ illud q̄d acqui
rūt milites ex militia etiā si aliunde obueniat quā de publico dicit̃ ca
strēse. l. si forte. ff. de castrē. pecu. l. j. ⁊. l. cū allegas. C. de castrē. pec. mi
li. lib. xij. ergo idem esse debet in eo ꝙ ex exercitio aduocationis acqui
rit aduocatus licet illud de publico non percipiat. ¶ Ita etiā per plu
res rationes cōcludit Guil. de cu. in. l. cū lege. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ probat̃
5 etiā in. l. fi. ⁊ ibi Bart. C. de silentia. li. xij. ⁊ † Ang. in. d. l. cū op3 in fine
principij. vbi idē dicit in eo q̄d lucrat̃ medicus ⁊ aduocat⁹ a priuatis
personis ⁊ probari v̄r per dictā. l. fori. que indistincte dicit ꝙ q̄cq̄d oc
casiōe aduocationis acquirunt aduocati quorūcūq3 iudiciorū cedit in
cām quasi castrensis peculij: ⁊ tn̄ non reperit̃ ꝙ de publico haberent
salarium nisi aduocati fiscales iuxta. l. petitiones. ⁊. l. restituende. C.
de aduoca. diuer. iudi. sed accipiebant a clientulis. ⁊ honoraria appel
labatur. l. si sub specie. C. de postu. ⁊. l. j. §. in honorarijs. ⁊. §. sequēti. ff.
6 de varijs ⁊ extraordi. cogni. ¶ Modo † sic patroni causarū idest pro
curatores. Item tabelliones quātū ad peculiū quasi castrense equipa
rantur aduocatis vt in ꝓallegata. l. fi. C. de inoffi. test. in verbo patro
ni causarum ⁊ in verbo memorialibus cū glo. quia oēs predicti dicebā
tur habere peculiū quasi castrense. ⁊ l3 ibi tex. loquat̃ in eo q̄d percipie
batur de publico tn̄ sicut dicimus ꝙ illud q̄d hodie moderni aduoca
ti habent a clientulis cedit in peculiū quasi castrense eo q2 tale lucrum
succedit loco eius q̄d olim percipiebāt aduocati de publico ita esse d3
in eo q̄d percipiunt patroni causarū ⁊ notarij cū subrogetur loco eius
q̄d olim percipiebatur de publi. Et propterea Jo. an. in. d. additio. re
prehendit opi. Spe. qualiter tenebat. ⁊ sequit̃ opi. glo. in. d. l. fori. Ita
etiā v̄r velle Jac. bu. Bal. ⁊ Sali. in. d. l. fi. C. de inoffi. test. vbi appro
bant opi. positā per glo. in. d. l. fori. Ita etiā est de mēte Nic. de mata.
in. l. si donatione. vt ibi refert Bal. in vl. col. C. de collatio. ¶ Hoc ex
pressius in terminis firmāt Odof. ⁊ Cy. in. d. l. fi. de inoff. testa. vbi di
cunt ꝙ nedum in aduocatis sed etiā in omnibus alijs personis ibi in
text. enumeratis est dicendū ꝙ illud q̄d ipsi hodie acquirunt aliunde
quam de publico cedit in causam quasi castrēsis peculij: quia subroga
tur loco publici salarij q̄d olim percipiebāt. cū ergo ibi enumerent̃ in
tex. patroni causarū ⁊ notarij vt ibi in verbo memorialibus cum gloss.
7 ergo ex hoc apparet clare decisio pro ista parte. ¶ Fortificantur pre
dicta per ea que notat Bal. in. d. l. fori. vbi expresse voluit ꝙ illud q̄d
acquirunt notarij dicatur quasi castrense peculiū cū gerant publicū of
ficiū autoritate ⁊ vtilitate. ⁊ idē dicit in aduocatis qui recepti sunt i ma
tricula aduocatorū ⁊ approbati quia dicuntur gerere publicū officiū
et in eo reputantur patresfa. q2 quantū ad publicū officiū pertinet nō
curat̃ patria potestas. l. nā q̄d. in prin. ff. ad trebel. l. filiusfa. ff. de his q
sunt sui vel alie. iur. cū igit̃ ita sit ꝙ ex forma statutorū nemo possit esse
procurator qui non sit de collegio notariorū vel iudicū: apparet ꝙ di
ctus filiusfa. notarius non poterat exercere dictum officiū procuratio
8 nis nisi † sub pretextu notariatus ⁊ sic officij publici iuxta. l. non aliter.
ff. de adop. ⁊. l. generali. ⁊ ibi notatis. C. de tabu. lib. x. merito debet ap
pellari quasi castrense peculiū: illud q̄d inde quesitū est ſm doctrinā
Bal. in. d. l. fori. cui etiā adheret Joā. de platea. in. d. l. fi. C. de silētia.
li. xij. vbi dixit ꝙ id q̄d acquirunt a priuatis ꝑsonis aduocati ⁊ nota
rij ratione sui officij dicit̃ castrense ꝑ illā. l. iuncta. d. l. fi. C. de inoffi. te
sta. ⁊ ita etiā Paul. de cast. in. l. fin. C. qui testa. face. possunt ¶ Acce
9 dit † q̄d notat Jo. de imo. in rub. de pecu. cleri. dum dicit ꝙ acquisitū
ex scientia vel officio publico d̄r quasi castrense peculiū allegat dictā
l. fi. C. de inoffi. testa. ¶ Et ꝑ hec apparet rn̄sum ad allegata in cōtra
rium. ⁊ primo ad. d. l. fin. de inoffi. testa. in quantū ibi v̄r ponderari ꝙ
sit acquisitū de publico dicēdū est ꝙ vt ibi etiā inquit Salic. illud ibi
non denotat iuris ministerium. nam vt dixi. s. etiam illud q̄d acqui
rit assessor

rit assessor vel aduocatus vel miles aliunde quam de publico nihilo-
minus dr castrēse vel quasi dūmō rōne militie vel aduocationis fue-
rit acquisitum.d.l.si forte,⁊.d.l. velut cum aliꝭ.s̄.ad hoc allegatis.
¶ Non obstat id qd not.Bar.in.d.l.fori.dū dicit ꝙ acquisitū a pro-
curatore nō est quasi castrēse qr dico ꝙ in hoc melius loquitur Odof.
⁊ Cy.in ꝑallegata.l.fi.in.fi.C.de inoffic.test.per illā.l.in verbo patro-
ni attento qd illud qd ibi dicit̃ de acquisitione facta ex publico non
restringit:vt ibi dicit Salyc.⁊ etiā aliꝭ ibidē ⁊ supra ꝓbaui.¶ Pre-
terea in proposito nostro non poterat dictus procurator offm̄ procu-
ratiōis exercere nisi tanq̄ notarius ⁊ publica ꝑsona ex dispositiōe di-
cti statuti quo casu ipsemet Bal.ī.d.l.fori.fatet̃ illud esse peculiū qua-
si castrense.¶ Et ꝑ hoc etiā pꝫ ꝙ Bal.in.d.l.cū oportet,inquātū di-
cit de notariꝭ.nō tñ loquitur contra dictā.l.fi.de inoffic.testa.in ver-
bo memorialibus.cū gl.⁊ ipsemet Bal.in.d.l.fi.⁊ in.d.l.fori.tenuit cō
trariū eius ꝙ ipsemet dixit in preallegata.l.cū opꝫ.⁊ rectius.¶ Non
10 obstat† id ꝙ no.Spe.in dicto titu.de actore qr eius snīa damnatur ibi
per Joan.an.et etiā per glo.⁊ oēs in.d.l.fori.⁊ per Guil.de cu.in.d.l.
cum lege.⁊ cōiter ꝑ alios quos supra retuli ⁊ a cōi opi.in iudicādo nō
est recedendum vt traditur in locis vulgaribus.Ex quibus concludo
dictum peculium esse censendum quasi castrense.

¶ Pars consiliꝭ in causa separationis matrimoniꝭ.

¶ Summarium super consilio tertio.

1 Matrimonium spirituale nō potest contrahi per eum qui est men-
te alienus.
2 Quis dicatur furiosus ⁊ quis mente captus.
3 Quomodo probabitur quem esse furiosum.

¶ Consilium Tertium.

¶ Quidam in vxorem duxit mulierē que vt dr erat tūc ac postea fuit
non sane mentis et querit ab ea separari tanq̄ inter eos non fuerit nec
sit matrimonium queritur an possit.

Domini redemptoris nostri
1 inuocato suffragio.Breuiter† respondeo ꝙ sic qr de hoc est
casus in.c.dilectus filius.de sponsa.et.xxxiꝭ.questio.viꝭ.c.
neque.⁊.l.patre furioso.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.⁊.l.furor.ff.de
sponsa.sic etiā videmus in matrimonio spirituali:quia illud contrahi
nō pōt per eū q est mēte alienus.c.sicut tenor.de regula.¶ Nā cū ma-
trimoniū sit act⁹ q cōsensu ꝯhit̃ ⁊ ꝑficit̃.c.cū locū.⁊.c.cū apud.de spō
sal.l.nuptias.ff.de re.iur.ergo est īpossibile talē actū a ꝑsona nō sane
mētis seu a mētecapto celebrari vt.l.q ad certū.ff.loca.l.in negociꝭs.ff.
de reg.iur.⁊ hāc rationem reddit tex.in.l.oratione.§.fi.ff.de ritu.nup.
2 ¶ Ex qua† rōne apparet ꝙ nō refert an dicta mulier sit furiosa an nō:
dūtaxat sit mente capta absq̄ furore.nam a pari procedunt in hmōi
actibus mētecaptus ⁊ furiosus.l.iꝭ.⁊ ibi Bal.C.de curato.furio.et pꝫ
in d.c.sicut tenor.et no.ꝑ doc.maxie Jo.de imo.in.l.ex facto.in.xiiꝭ.col.
ff.de vulg.⁊ pup.nam furiosus ꝓprie est ille qui est cū rabie euidētis
furoris:mentecaptus vero est cui mens et cōsiliū animi deficit tñ nul-
lum furorem ostēdit vt declarant doc.maxime Bald.in.l.si furiosi.C.
de nup.⁊ in.l.humanitatis.in.iiꝭ.col.C.de impu.⁊ aliꝭs substi.in ver.
venio ad quartū notabile et in.l.sꝫ et milites.§.iam aūt.ff.de excu.tu.
3 ¶ Probari† aūt dicitur dictam mulierē fuisse fatuā ⁊ mentecaptā si
articuletur et probet̃ ꝙ tpe quo dictus vir eā accepit in vxorē seu ante
⁊ post per aliquot menses ipsa habebat ⁊ habere cōsueuerat sermones
furiosorum seu mētecaptorum.l.ob q̄ vitia.ff.de edil.edic.l.is cui.§.fi.
ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his.⁊ ibi per Bar.⁊ leg.⁊ not.xciꝭ.di.legimus
⁊ xviꝭ.q.iꝭ.in.c.gonsaldus.ita inquit Bal.in.§.item furiosi.insti.qbus
non est permissum facere testm̄.vbi etiam dicit probari quē furiosum
si probat̃ ꝙ oēs sui consanguinei habebāt eum pro furioso.ar.l.octa-
ui.ff.vñ cogna.et.l.de tutela.C.de in īteg.resti.mi.vel si probatur qd
pater habebat eam ꝓ furiosa.l.si furioso.puberi.ff.de cura.furio.vel
ꝙ publice seu cōiter habebatur pro furiosa allegat.l.de minore.§.tor-
menta.ff.de questio.vel ꝙ visa est proiꝭcere panē vel lapides more fu
riosoꝝ.l.iꝭ.C.de iudi.notat̃ in.l.si cū dotē.§.si maritus.ff.solu.matri.
⁊ in tractatu de teste edito.ꝑ Bart.in.c.incipiēte opposita prudentie.
Item vr̃ ꝙ sufficeret si ꝓbet̃ ꝙ nescit exprimere quid velit.c.i.§.si ve-
ro.de cle.egro.li.vi.⁊ ibi ad hoc notat illum text.Domi.de san.gemi.
plus dixit dñicus predictus in.c.filiꝭ.de here.in.vi.ꝑ illū tex.ꝙ suffice-
ret ꝓbari ꝙ ipsa memoriam ordinatā non habebat tñ hunc vltimum
modū probandi non pono pro cōstanti sed aliꝭ videntur sufficere per
predicta iunctis notatis per Bar.in.l.iꝭ.ff.de bo.pos.furio.

¶ Summarium super consilio quarto.

1 Ubi potest de crimine capitali procedi contra absentem in contu-
maciam potest quis in tali casu comparere pro absente.
2 Procurator cum mādato debet admitti q̃n pro crimine publico ⁊ ca-
pitali potest absens damnari.
3 An comparens vt quilibet de populo debeat admitti.
4 Negatiua coartata loco ⁊ tempore quomodo probetur.
5 Ubi probatio est super eo in quo probatio est de difficili sufficit pro-
batio per famam.7.
6 Ubi non est fama nec coniectura non dicitur sufficienter probatum.
8 Ubi non apparet ꝙ testes sint singulares presumuntur contestes.
9 Amicitia quando repellit testem.
10 Numerus testium supplet fidem.
11 Quomodo frater sit idoneus testis in causa fratris.

¶ Consilium Quartum.

¶ In causa criminali q̃n quis admittatur ad allegādā innocētiam.

Domini redemptoris nostri
inuocato suffragio.Uiso ꝓcessu inquisitionis formate cō
tra ⁊ aduersus Antonium tuscum Lambertinum de lam-
bertinis Baptistam mergotum Joannem mergotum Antonium
mergotum Baldinum zanotum de lugo per magnificum et genero-
sum equitem clarissimum doctorem ⁊ comitem dominum Ant.de gui
donibus dignissimum commissarium in partibus romandiole pro il-
lustrissimo domino duce ferrarie ⁊c.pro homicidio vt dicebatur com-
misso per eos in personam rondini de rondinellis de lugo vnaq̄ com
paritione facta per dominum Baptistam bonzagnum tanq̄ vnum
de populo ⁊ vt defensorem ⁊ excusatorē dictorū inquisitorum qui ad
probandā eorū innocentiā produxit capitula et fecit examinari septē
testes prout in actis mihi exhibitis apparet.Uidēdū est que sint par
tes dicti magnifici dñi commissariꝭ ⁊ ad hoc discernēdū oportet pri⁹
discutere an dictus dñs Baptista potuerit cōparere vt cōparuit et
debuerit admitti ⁊ posito ꝙ sic:erit scdo vidēdū an sit probatū legi-
time de innocentia inquisitorum adeo qd debeat pronuntiari eos nō
1 fuisse culpabiles.¶ Circa† primū omissis non necessariꝭs dico cum
admittendum fuisse quia cum ex forma statutorū ⁊ consuetudinū to-
tius Italie possit de crimine capitali procedi cōtra absentem in cōtu
maciā pōt in tali casu cōparere pro absente qs tanq̄ istructor curie
seu tanq̄ defensor ad ostendēdū innocētiā per text.in.l.seruū quoq̄.
§.publice.ff.de procu.ac etiam quia:vbicunq̄ iudex ꝓcessurus est co-
tra absentem in contumaciā dꝫ perquirere veritatē oībus modis ⁊ cō
sequenter taliter venientes audire.vt.l.ampliorē.C.de capel.et in aut.
q semel.C.quō ⁊ q̃n iudex.⁊ ita tenuit Bar.in extrauagā.ad repri.in
verbo legitime in.l.pe.§.ad crimē.ff.de pub.iudi.⁊ ibi docto.commu
niter in.d.§.publice.⁊ Cy.⁊ aliꝭ post eū in.l.reos.C.de accu.⁊ canoni-
ste in.c.veniens.de accu.⁊ Jo.an.in addi.Spe.in tit.de procu.§.i.ver.
2 item ꝙ cā.¶ Plus† voluit ac cōsuluit Dy.quem refert ⁊ sequit̃ Jo.
an.in addi.ꝓxie allegata ⁊ Jac.de are.⁊ Cy.in.d.l.reos ⁊ Ang.⁊ Jo.
de imol.in.d.§.crimen.ꝙ etiā procurator cū mandato possit ⁊ debeat
admitti in dicto casu.s.q̃n pro crimine publico ⁊ capitali potest ab-
sens damnari maxime per.d.§.publice per.l.intra accusatorem.ff.de
pub.iudi.⁊ ꝑ alia de quibus ꝑ eos ī dictis locis.¶ Sed hec disputa
3 tio ad presens non est necessaria attento† quod dictus.d.Baptista nō
comparuit vt procu.cum mādato sed vt qlibet de populo ad instruē-
dum curiā seu vti defensor predictorū quo casu omnes fatentur cū po
tuisse ⁊ debuisse admitti vt etiam dicit Joā.de imo.in.d.c.veniens.in
xxviꝭ.col.vbi dicit seruandā esse cautelā quam dicit se tunc proximus
diebus seruasse cū compareat aliquis ad defensionem absentis tanq̄
instructor vel informator de defensionibus absentis quas etiam ipse
iudex etiam nemine cōparente deberet ꝑquirere.l.⁊ si nō defendant̃.
ff.de penis.⁊.l.i.in fi.ff.de questio.⁊ producat capitula ex quib⁹ appa
reat de defensione rei inqsiti ⁊ nominet testes instructos de defensio-
ne quos examinari velit ⁊ ꝑ hunc modū poterit etiam ī causa capitali
prouidere vt condemnet̃ vel in banno ponat̃.⁊ ita dicit vidisse bono-
nie seruari ⁊ ego etiā hic ⁊ alibi q̄ pluries seruari feci ⁊ sic cōiter pra-
4 cticari ⁊ seruari vidi et recte ꝑ predicta.¶ † Circa scdm principale vꝫ
an sit probatū de innocentia dictorū inquisitorū.adeo ꝙ debeat ꝓnun
tiari eos de dicto homicidio nō fuisse culpabiles nec puniendos.re-
spondeo ꝙ sic.quia per dictos septem testes est ꝓbatū ꝙ tpe quo vul
neratus ⁊ occisus fuit dict⁹ rondin⁹ qd fuit circa tertiā horam noctis
dicti inquisiti non erant in loco in quo fuit vulneratus rondinus sed
erant distantes ⁊ qd non potuissent illuc accedere quin dicti testes cō
prehendissent.et per hunc modū optime ꝓbat̃ hec negatiua coartata
s.loco ⁊ tpe.l.optimā.C.de contra hen.⁊ commit.stipu.c.ex tenore.⁊.c.
series.de testi.notat glo.⁊ doc.ī.c.bone memorie maguntiñ.de elec.et
no.in.l.pātonius.§.rei perduellionis.ff.de acqui.here.⁊ in.§.si vero
absunt.in aut̃.de here.et fal.in verbo vidisse.et ponit ibi Ange.in.§.
hinc nobis.et no.ꝑ glo.⁊ doc.in.l.i.§.iꝭ.ff.de iti.actuq̄ priua.⁊ ꝑ Cy.
⁊ Bal.in.l.actor.C.de proba.⁊ per doc.ī.c.cū ecclesia.de causa pos.⁊ ī
c.tertio loco de proba.cū si.Et plus deponunt testes.s.publicā vocē
⁊ famam ac cōem opi.esse in dicto loco apud bonos ⁊ graues ꝙ dicti
5 inquisiti non fuerunt culpabiles.Et attento† qd dictū delictū fuit cō-
missum de nocte ⁊ tpe tali ꝙ luna nullo mō lucebat nec lumen aliquod
reddebat adeo ꝙ nō potuisset discerni qui fuissent occisores dicti ron
dini qui fuit occisus in maxima multitudine personarum vt deponūt
testes.ideo tunc.s.quando probatio est super eo in quo probatio est de
difficili sufficit probatio per famam saltem cōcurrentibus aliquibus
adminiculis vel cōiecturis quamuis al's talis ꝓbatio nō fuisset suffi-
ciens ita notat Cy.in.l.si quidem.C.so.mat.vbi proprie ponit exēplū

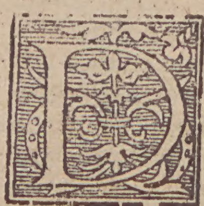
quando tractaretur de probanda morte alicuius occisi in magna mul
titudine ⁊ tumultu: allegat. l. non oẽs. a barbaris. ff. de re mili. ⁊, notat
Inno. in. c. veniens. de ver. sig. notatur ĩ. c. p̃terea. de testi. ⁊ ꝑ Bar. in
l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. in. viij. q. ff. de ope. no. nun. ⁊ Ant.
de bu. in. c. veniẽs. el. j. de testi. ⁊ ĩ. c. trãsmissa. q filij sint legit. bene fa-
6 cit qḋ notat Bar. in. d. l. si quidẽ. ¶ Et in ꝓposito † nostro adest nedũ
fama ⁊ coniectura ex eo qḋ probat̃ per testes ꝙ dicti inquisiti erãt tp̃e
dicti cõmissi homicidij amici ⁊ beniuoli dicti rondini. ⁊ ita cõtinue fue
rant. ar. l. iij. in prin. ff. de testi. ⁊ in. l. j. §. cũ quis. ff. de q̃stio. ⁊. c. consti-
tutis. de testi. sed etiam adest ꝓbatio ꝙ ipsi inquisiti nõ interfuerunt
7 homicidio: ergo vr̃ esse sufficienter ꝓbatuȝ. ¶ Qḋ † autem dicta ꝓba-
tio occisorũ videat̃ esse sup re difficili pȝ per id qḋ no. gl. in. l. si cũ exce
ptione. §. in hac in verbo ignoret. ff. qḋ met. cau. vbi glos. dixit ꝙ iuste
ignorat̃ id ꝙ fit de nocte vel in multitudine hominũ ⁊ ẜm Ange. illa
gl. nõ est alibi ⁊ per eam dicunt ibi Bal. ⁊ Ang. al's per Old. fuisse de
fensum quendã qui accusabat̃ de homicidio cõmisso de nocte ⁊ testes
deponebãt se vidisse a longe ⁊ fuit probatuȝ ꝙ luna nõ lucebat illa no
cte: ideo testes illi fuerunt reprobati vt etiam no. Bal. in. l. aretusa. ff.
de sta. homi. ⁊ in. c. j. §. porro. in tit. que fue. prima cã benefi. amit. bene
facit qḋ no. Bal. ĩ. l. si nõ spãli. in. j. col. ff. de testa. vbi dicit ꝙ testes qui
propter obscuritatẽ noctis nõ p̃nt videre non' probant de visu quod
intelligitur ẜm eundem Bald. ĩ. d. l. aretusa. q̃n testes ipsi affirmabãt
ꝙ ibi non erat lumen ignis vel candele ⁊ appareat ꝙ luna non lucebat
⁊ essent aliqualiter distantes a loco vbi agebat̃ id de quo q̃rit̃. ¶ Nec
8 obstat † si contra testes opponat̃ ꝙ non sunt contestes in eodem loco
⁊ tp̃e iuxta id quod habetur in. c. licet cãm. de proba. ⁊ in. c. cũ dilecti. ⁊
in. c. bone. de elec. cũ si. quia r̃ndeo ꝙ imo intelliguntur esse cõtestes: tũ
quia plures ex eis vocant contestes de numero predictorũ testium vt
nannes Gasparini ⁊ Joãnes gazoli ⁊ Bonifacius scalabrini ⁊ in du
bio etiã nisi appareat ꝙ testes sint singulares ratione loco vel tp̃e pre
sumunt̃ contestes vt no. Inn. in. c. qualiter ⁊ q̃n. el. ij. in. ij. col. de accu-
sa. ⁊ Spe. in ti. de inquisitio. §. nunc tractemus. ver. super probatione
aũt infamie. et Bal. in. l. ij. in vltima col. C. de bo. pos. ẜm tab. ⁊ in. l. de
quibus. in pe. col. ff. de legi. vbi ad hoc allegat. c. cum tu. de testi. ⁊ not.
Jo. de imo. in. c. cum opporteat. de accu. ⁊ do. Abb. in. c. cũ ioannes. de
9 fi. instru. ¶ Nec obstat † ꝙ aliqui ex dictis testib⁹ deponãt ꝙ sunt ami
ci dicti dñi Baptiste ⁊ inq̃sitorũ: sicut sunt alij cõiter. q2 r̃ndeo ꝙ plu
res sunt testes qui hoc non dicunt. Secundo quia dicunt ꝙ sunt amici
eis sicut sunt alijs cõiter: vnde talis amicitia nõ repellit testem: sed re-
quiri ur quod amicitia sit maxima seu talis ⁊ tanta quod reddat eũ in
tãtũ amicũ vni quod ex hoc habeat aduersariũ odio al's aũt amicitia
que est actus virtuosus nõ repellit testẽ per. l. sciendum. ff. de vsu. l. iij.
in pri. ff. de testi. c. quoties. cũ ibi notatis per Inn. ⁊ doc. de testi. ⁊. c. ce-
terũ de testi. cog. ⁊ no. doc. maxime Bal. in. l. cos. ⁊ in. l. si quis. in vlti
ma col. C. de testi. ⁊ no. Spe. in titu. de teste. §. j. in prin. ⁊ Barto. in. l.
admonendi. in. ix. col. ff. de iureiu. ⁊ no. in. c. insinuante. cum si. de officio
10 dele. ¶ Et plus † dixit Jac. bu. in. d. l. iij. in prin. ff. de testi. ꝙ lȝ duo te
stes coniuncti magna amicitia nõ probarent tñ tres probarent quia
fidem supplet numerus per notata ꝑ glo. reputatam singu. in. d. l. iij.
§. j. ff. de testi. in verbo numer⁹. bene facit ꝙ no. Jo. an. in additio. Spe.
in ti. de noto. crimine. §. fama. in additione ĩcipiẽte a legato ⁊ Ja. bu.
in. l. parentes. C. de testi. ⁊ Nic. de neap. in. l. ij. ĩ prin. ff. de excu. tut. vbi
reputat singulariter ad hoc esse notandũ glo. in dicto verbo numer⁹.
11 ¶ Fortius † dixit singulariter Bald. ⁊ Sali. in. d. l. parentes. C. de te
sti. ⁊ Sali. in. l. testis. ff. de testi. quod licet alias frater nõ esset idoneus
testis pro fratre in causa ciuili vel criminali testificatur solum ad defen
sam fratris et nõ ad impugnationẽ alteri⁹ quãuis hoc testimonium
redundaret in preiudiciũ fisci tñ erit frater idoneus testis ꝑ id quod
habetur ĩ. c. literas. de presum. vbi fratris testimonium purgat fra-
trem in causa heresis nec debet fiscus conqueri ꝙ pene non irrogate
indignatio solam duriciẽ cõtinet. l. si seru⁹ ea. l. ff. de seruis exportan.
⁊ hec dicit Bald. esse vera et menti tenẽda multo magis ergo amicus
etiam qualicunq̧ amicitia cõiunctus admitteretur ĩ casu predicto. Ex
quibus omnibus intrepide cõcludo partes magnifici dñi cõmissarij es
se in ꝓnuntiando dictos inquisitos non esse inculpabiles de contẽtis
in inquisitione predicta et consequenter non esse puniendos. ¶ Testa
mentum in quo posthumus est institutus ⁊ facta sunt legata que absor
beant hereditatem: an valeat.

¶ Summarium super consilio Quinto.

1 ☞ An valeat testm̃ ĩ quo legata absorbent vltra vires hereditatis.
2 Posthum⁹ institutus põt deducere de bonis paternis suã legitimã.
3 Utrinq̧ coniuncti preferuntur in successione. .7.
4 Statutum indistincte vocans sorores extendit̃ ad omnes sorores.
5 Statutum debet interpretari: vt quanto minus fieri potest ledat ius
commune.
8 Uerba intelliguntur ẜm illa ad que fit relatio.
9 In dispositione alternatiua vocante personas inter quas cadit di-
spar ratio intelliguntur ille persone vocari ordine successiuo.
10 Decedenti sine liberis patre ⁊ auo superstite succedit pater.
11 Per matrem non conseruatur agnatio neq̧ familia.
12 Posthumus transmittit hereditatẽ non aditam ad matrem ⁊ ad so-
rores vtrinq̧ coniunctas.

¶ Consilium Quintum.

¶ In materia vltime voluntatis.



Domini redemptoris no
stri inuocato suffragio. ¶ Consideratis oĩbus que
in themate narrantur ⁊ lecto tenore testi dicti quon-
dã Galeoti ⁊ statuti sub rubrica de succes. ab itesta.
1 ¶ Circa primũ dubiũ quo † querit̃ an dictũ testm̃
Galeoti valeat postq̧ legata relicta ꝑ testatorẽ ab-
sorbẽt vltra vires hereditatis. ⁊ per ꝯñs dictus posthum⁹ nõ esset cõ
sequut⁹ aliquod de hereditate paterna vigore testi paterni. R̃ndeo te
stamẽtũ valere q̃m posthum⁹ fuit institut⁹ solẽniter in testõ ⁊ sic quã-
tum ad eũ fuit seruata forma in testõ de iure req̃sita. l. inter cetera. ff.
de libe. ⁊ posth. l. fi. C. de libe. p̃te. ⁊ in. §. illud quoq̧ capitulũ. in aut̃. vt
cũ. de appel. cogno. ¶ Nec ipsi posthumo obstãt legata excedentia vi
2 res hereditatis: q2 r̃ndeo † ꝙ nõ obstãtibus dictis legatis filius post-
hum⁹ poterat deducere de bonis paternis suã legitimã debitã sibi de
iure nature: hoc est tertiã eius ꝙ habiturus fuisset ab intestato dedu-
cto solũ ante legitimã ere alieno ⁊ funeris impẽsa vt. l. papi. §. q̃m aũt
quarta. ⁊. §. seq. ff. de inoffi. test. ⁊. l. quoniam in prioribus. iuncta aut̃.
nouissima. C. de inof. testa. qḋ procedit ẽt si posthumus vel heres eius
immiscuisset se hereditati paterne nullo cõfecto inuẽtario vt plene no.
per glo. in aut̃. hoc amplius. C. de fideicõ. ⁊ ibi Ja. bu. ⁊ gl. in auten. de
here. ⁊ fal. in. §. si vero non fecerit in verbo lucrari. ⁊ in. l. fi. §. pe. in glo.
fin. ⁊ ibi doct. C. de iure deli. ⁊ plene declarat bar. post Cy. in auten. sed
cum testator. C. ad. l. fal. ⁊ Jo. and. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. §.
fi. ver. quid si de suo. ⁊ declarat etiã Bal. in. l. cũ a matre. C. de rei ven.
⁊ in. l. j. C. de bon. aut. iudi. pos. ⁊ Angel. in. l. j. §. hec stipulatio. ff. si cui
3 plusq̧ ꝑ legẽ fal. ¶ Circa scḋm † dubiũ quo querit̃ an posito qḋ p̃di-
ctum testm̃ valeat dicta Jacoba cõiuncta ex latere patris tm̃ ipsi fra-
tri suo posthumo veniat ad successionem eiusdẽ posthumi cum dictis
Philippa ⁊ Julia sororibus vtrinq̧ cõiũctis. Breuiter respõdeo ꝙ
nõ q2 preferũtur sorores vtrinq̧ cõiũcte. vt in aut̃. itaq̧. C. cõia de suc
ces. ⁊ cũ dictis sororibus vtrinq̧ cõiunctis cõcurrit etiam mater dicti
posthumi equaliter ⁊ pro virili si ipsa extat. vt in aut̃. defuncto, C. ad
tertu. ⁊ ibi etiã probat̃ ꝙ mater excludit dictã Jacobã q̃ nõ est vtrinq̧
coniuncta ⁊ notat̃ in. l. j. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ exp̃ssius ꝓbat̃ in. §. ꝯñs.
in aut̃. de here. q̃ abinte. Et hoc ꝓcedit de iure cõi. ¶ Sed vidẽdũ est
vtrũ idẽ sit ex dispõne dicti statuti ⁊ quo ad matrẽ cõstat ꝙ statutum
vult ꝙ ipsa succedat equal'r cũ sororibus defuncti ⁊ ꝙ viriles fiãt por
tiones. ¶ Sed posset dubitari an vigore dicti statuti dicta Jacob. so
ror dicti pobstumi ex latere p̃ris tm̃ succedat ipi posthumo sicut que-
libet soror vtrinq̧ coniuncta. ⁊ istud est mai⁹ dubiũ qḋ sit in hac cõsul
tatiõe. nã videt̃ p̃ia cõsideratiõe dicẽdũ ꝙ sic q2 statutũ disponit qḋ
si qs maior vel minor decesserit abintestato ẽt si non haberet facultatẽ
testandi sine filio vel filijs nepote vel nepotibus natis ex filio vel filijs
masculis legitimis ⁊ naturalibus superuenientibus patre vel fratre
seu fratribus vel sororibus vtrinq̧ cõiũctis vel ex latere patris tm̃ vel
filijs fratrũ vel auo paterno ꝙ succedat p̃r vel auus paternus si pa-
trẽ vel auũ habeat ⁊ si nõ habeat succedant fratres vtrinq̧ cõiũcti vel
ex latere p̃ris tm̃ q̃bus fratribus existẽtibus sorores nõ succedãt: p̃di-
ctis aũt fratribus vel filijs fratrũ nõ existẽtibus tũc succedant sorores
p̃dicte exclusis alijs p̃ter matrẽ q̃ succedat equaliter cũ sororib⁹ defun-
cti in virilẽ portionẽ. Cũ igitur statutũ fecerit mentionẽ de sororibus
tam vtrinq̧ coniunctis q̧ de cõiũctis ex latere p̃ris tm̃. ⁊ postea dicit
ꝙ dicte sorores succedãt videntur oẽs sorores tam vtrinq̧ cõiuncte q̧
ex latere p̃ris tm̃ simul vocate cũ oẽs sint agnate ⁊ sic cõiũcte ꝑ mascu
lum. insti. de legi. agna. succes. iuxta. prin. ⁊. §. itẽ si quis ex ceteris. ⁊ sic
4 † statutũ predictũ vr̃ voluisse fauere agnationi iuxta no. per Cy. in. l. j.
C. ad. l. iul. de adul. ⁊ ꝑ Jo. an. in addi. Spec. in rub. de succes. abintest.
cũ si. ⁊ illa dispositio statuti vocãtis indefinite dictas sorores dȝ refer-
ri ad oẽs sorores de quibus. s̃. fecerat mẽtionẽ. l. j. C. de. libe. p̃te. l. iij. §.
j. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ p̃sertim vt statutũ aliquid operet̃. l. si q̃n. in p̃n.
ff. de leg. j. c. si papa. de priui. in. vj. ⁊ qḋ no. Bart. in. l. iiij. §. p̃tor. ff. de
dam. infect. ⁊ in. l. ij. ff. de vsucap. ¶ Sed his non obstantibus puto ẽt
ex dispositiõe dicti statuti nõ vocari sororẽ ex latere p̃ris tm̃ cõiũctã
5 nisi q̃n non extarent sorores vtrinq̧ cõiuncte. Moueor † q2 statutũ dȝ
interpretari vt quãto minus fieri põt ledat ius cõe saltẽ ne alius inde-
bite dãnũ patiat̃ vel ne alius indebite ad lucruȝ admittat̃. l. ij. C. de no
xa. l vt gradatim. §. sed si lege. ff. de manc. ⁊ bon. Bartro. in. l. omnes
populi. in. vj. q. principali. ff. de iusti. ⁊ iu. sed si dictũ statutum intelli-
geret̃ qḋ ẽt extãtibus sororibus vtrinq̧ cõiunctis dicta soror cõiũcta
ex latere p̃ris tm̃ cõcurreret cũ dictis sororib⁹ ⁊ cuȝ matre defuncti in
virilẽ portionẽ ⁊ diminueret̃ ius debitũ matri iure nature. l. nã ⁊ si pa-
rẽtibus. ff. de inoffi. test. ⁊ diminueret̃ ius successiõis ẽt iure nature p̃ti
nens ad dictas sorores vtrinq̧ cõiunctas. ⁊ soror cõiuncta ex latere pa
tris tm̃ admitteret̃ indebite ad lucrũ dicte successionis vt hec ꝓbant̃
in. l. fin. in verbo lex ipsa nature ⁊c. C. quorũ bon. iuncta. d. aut̃ẽ. itaq̧.

C. communia

C.cõia de succes. ⁊.d.auc.defuncto.ad tertu.ergo debet intelligi dictum
statutũ ꝙ admittãtur dicte sorores.l.ꝓut de iure cõi vocãtur vcꝫ soro
res vtrinqꝫ cõiuncte si extãt ⁊ illis nõ extãtibꝰ.tũc demũ admittaꝝ so
ror ex latere patris tm̃.Pro hoc bene facit id qđ hr̃ in.c.dilectus.de
cõsue.nã ibi ꝓbaꝝ ẽm Ant.de butr.⁊ Jo.de imo.ꝙ verba statuti etiã
improprianda sunt ne inducãt repugnatiã iuris cõis vel lesionẽ tertij.
6 Hec cõfirmo ex† his que bene ad propositũ cõsuluit Paul.de cast.in
cõsil.cccli x.inci.in christi noie statuto ciuitatis castelli ⁊c.nã in casu suo
statutũ disponebat ꝙ si qs decesserit sine descendentibus ⁊ ascenden
tibus masculis abintestato succedãt fratres masculi cõsanguinei ⁊ filij
masculi dictorũ fratrũ cõsanguineorũ tm̃ ⁊ si nõ supsunt succedãt pa
trui ⁊ filij masculi patruorũ exclusis sororibus ⁊ matre ⁊ auo materno
⁊ auia paterna ⁊ oibꝰ alijs attinẽtibꝰ tali decedẽti ex latere matris tm̃.
Querebaꝝ si qs decessit sine descẽtibus ⁊ ascendẽtibus sed superstiti
bus non fratre cõsanguineo tm̃.i.coniuncto ex latere patris tm̃ ⁊ vno
fratre vterino tm̃.i.coniuncto ex latere matris tm̃ vtrũ ille frater vteri
nus succedet solus in oibꝰ bonis q̃ prefatus defunctꝰ habuit a matre
puta in dote ⁊ arguit ad vtrãqꝫ ptẽ ⁊ finaliter cõcludit ꝙ sic qꝛ de iure
cõi frater cõiunctus ex latere matris tm̃ prefertur fratri cõiuncto ex la
tere patris tm̃ in bonis q̃ obuenerũt defuncto a matre vel linea mater
na ⁊ ecõtra frater ex latere patris tm̃ preferꝝ fratri ex latere matris tã
tum in bonis q̃ defuncto obuenerũt a pr̃e vel linea paterna.l.de emãci
patis.C.de legi.here.⁊ notaꝝ in.d.auc.itaqꝫ ꝑ gl.⁊ doc.⁊ in corpore vn
de illa sumiꝝ.sed dubiũ faciebat dictũ statutũ ꝙ cũ dictione taxatiua
7 tantum vocabat fratres cõsanguineos ⁊ filios eorũ ⁊ sic† propter illã
dictionem taxatiuam videbant ceteri exclusi vt notat in.l.rões.C.de
prob.⁊ in.c.cũ ecclesia sutrina.de causa pos.⁊ propric.⁊ etiã statutũ in
casu suo excludebat cõiunctos per matrẽ vt.s.retuli tñ ipse cõcludit cõ
trariũ ꝙ dictũ statutũ nõ intelligeꝝ habere locũ in bonis obuẽtis de
functo a matre sed in alijs bonis:qꝛ in bonis prouẽtis a matre est po
tior iste vterinus per dictã.l.emancipatis.⁊ sic vult ꝙ dictũ statutum
interpreꝝ ẽm ius cõe in casu predicto qđ probaꝝ per rões quas ad
duxi.s.⁊ certe in casu suo videbat esse magis durũ interpretari dictum
statutum ẽm ius cõe vt ipse cõsuluit cũ verba illius statuti essent mul
tũ precisa ꝙ̃ in casu nostro vt etiã patebit per infra dicenda. ¶ Cõfir
manꝝ predicta qꝛ statutũ de quo nos querimus loquiꝝ alternatiue duꝫ
dicit superuiuentibus sororibus vtrinqꝫ cõiunctis vel ex latere patris
tm̃:vnde dum postea subdit ꝙ fratribus non extãtibus succedant di
8 cte sorores vr̃ ẽt loqui alternatiue sicut loquitur in parte supiore† ad
quã fit relatio.l.illa institutio.ff.de here.insti.l.si ita scripsero.ff.de con
di.⁊ demon.l.ait ptor.§.i.ff.de re iudi.⁊ sic ꝑinde est ac si diceret statu
tum ꝙ fratribus non extãtibus succedãt sorores vtrinqꝫ cõiuncte vel
9 ex latere patris tm̃ sed ita est† ꝙ ĩ dispositiõe alternatiue vocãte per
sonas inter quas cadit dispar ratio intelliguntur vocari ille ꝑsone nõ si
mul nec copulatiue sed ordine successiuo ẽm ordinem scripture.vt.l.
cũ pater.§.pe.ff.de leg.ij.sed in dicto statuto primo nominate sunt so
rores vtrinqꝫ cõiũcte quã sorores ex latere patris tm̃ et magis cõiun
gũtur defuncto prime sorores propter duplex vinculũ ꝙ̃ scđe vt pro
batur in.d.auc.itaqꝫ.ergo ille debent prius videre vocari:bene facit
tex.in auc.hoc amplius cũ gloss.in verbo noiatus est.C.de fideicõ.⁊.l.
quoties in princ.ff.de vsufruc.⁊ ꝙ no.doc.in.l.nec enim.cũ si.ff.de sol.
10 ¶ Corroborantur† ꝓdicta ꝑ id qđ habeꝝ in premisso statuto dicente
ꝙ si decedens sine descendentibus masculis habeat patrẽ vel auum
succedat pater vel auus:⁊ tñ nemo negabat ꝙ si quis decedat sine libe
ris patre ⁊ auo superstite succederet pater non auus iuxta dictam auc.
defuncto ⁊ similiter si qs decederet superstite fratre ⁊ filijs fratris non
admittereꝝ pariter frater supstes ⁊ filij eiusdẽ fratris iuxta auc.cessan
te.C.de legi.here.alr̃s statutũ cõtinet absurdũ.s.qđ agnatus masculus
prior in gradu non preferretur alteri agnato posteriori in gradu non
representãti parẽ gradũ vt in.d.auc.defuncto.⁊.l.si viua matre.C.de
bonis maternis.⁊ statutũ nunqꝫ dꝫ interpretari ꝙ cõtineat absurdum
l.scire opꝫ.§.aliud.ff.de excu.tu.⁊.l.ambigua.ff.de legi.⁊ notaꝝ ꝑ bar.
in.d.l.oẽs populi.in.vj.q.principali ⁊ in.l.nõ dubiũ.C.de legi.⁊ tamẽ
statutũ predictũ disiunctiue fecit mentionẽ de fratribus vel filijs fra
trum:sicut fecit de sororibus vtrinqꝫ cõiunctis vel ex latere patris tã
tum:igitur ex precedentibus declaranꝝ sequentia.l.si seruus plurium
§.fi.⁊.l.qui filiabus.in prin.ff.de leg.i.¶ Et per hec apparet respon
sio ad allegata in cõtrariũ.s.ad dictũ statutũ qꝛ dico ꝙ dꝫ ĩterpretari
ẽm ius cõe ⁊ intellige qđ sorores ex latere patris tm̃ admittanꝝ.s.qñ
nõ extãt sorores vtrinqꝫ cõiũcte prout etiã colligiꝝ ex verbis ⁊ mente
11 dicti statuti.vt.s.fuit ostensum.¶ Nec obstat† ꝙ statutũ voluerit fa
uere agnationi quia rñdeo ꝙ istud in ea parte statuti loquente de soro
ribus non cõsideratur patet qꝛ etiã pariter admittit matrem defuncti
per quã non conseruaꝝ agnatio neqꝫ familia defuncti.l.familie.§.j.ff.
de verbo.sig.⁊ in dicto titul.insti.de legi.agna.succe.in prin.¶ Pre
terea posito ꝙ sorores cõiuncte ex latere patris tantum non admitte
rentur nisi deficientibus sororibus vtrinqꝫ coniunctis per hoc non est
quin cõserueꝝ agnatio que cõseruatur in personis illarũ sororũ vtrinqꝫ
coniunctarũ dum viuunt.¶ Non obstat qđ statutum debet referri ad
omnes sorores de quibus supra facta est mẽtio iuxta.l.j.C.de lib.pre
te.quia rñdeo ꝙ illa.l.facit potius in cõtrariũ qꝛ ibi dr̃ ꝙ hoc proce
dit nisi aliqua rõ subesset quare non deberet ad oẽs referri.s.pariter
prout est in casu nostro ne inducat correctio iuris cõis ĩ preiudicium
tertij ⁊ ne alius indebite ad lucrũ admittaꝝ.⁊ qꝛ maior est rõ in soro
re vtrinqꝫ coniuncta qꝛ vincula duo vincũt vnũ.c.j.de treuga ⁊ pace.⁊
dicta auc.itaqꝫ.⁊ etiã probatur ꝑ.d.l.cũ pater.§.pe.¶ Non obstat qđ
statutum aliter nihil operaretur quia imo statutum multũ operaꝝ:n.ĩ
vbi deberent cõcurrere fratres ⁊ sorores ⁊ ascendentes vtriusqꝫ sexus
l.fi.C.de libe.preter.⁊ in dicta auc.defuncto.⁊ ĩ dicta auc.cessante.⁊ sta
tutum disponit contrariũ.¶ Preterea operaꝝ ꝙ vbi soror ex latere
patris tm̃:⁊ soror ex latere matris tm̃ deberẽt pariter succedere in re
bus que obuenisset aliunde ꝙ̃ a patre vel matre:iuxta.d.l.de emanci
cipatis.vult statutum ꝙ preferaꝝ soror ex latere patris tm̃:sorori ex la
tere matris tãtum vt clare ĩ dicto statuto cautũ est.¶ Et sic remanet
12 firma cõclusio† ꝙ dicto posthumo succedit mr̃ eius.s.dña Cecilia ac
etiam Philippa ⁊ Julia sorores vtrinqꝫ coniuncte.s.quelibet pro ter
tia parte exclusa Jacoba ad quas sorores vtrinqꝫ coiunctas ⁊ matrem
transmisit dictus posthumus hereditatem paternã etiam non aditaꝫ
l.si fratris.C.de iure deli.l.apud hostes.C.de suis ⁊ legi.l.ventre.cuꝫ
ibi plene not.ff.de acq.here.⁊ notatur in.l.si infanti.C.de iure delibe.
¶ Et consequenter dicta Jac.si habuit dotẽ mr̃is sue nihil aliud pe
tere põt nisi illud quod sibi debeꝝ ex dicto relicto librarũ centum ꝙ re
lictũ librarũ centũ excedit legitimam sibi debitã in bonis pr̃is iuxta
id quod habeꝝ in.d.auc.nouissima.merito nil aliud petere põt vt ibi
⁊.l.cum qriꝝ.eo.tit.cũ si.Reliquuꝫ vero venit diuidẽdũ inter dominã
Ceciliam Philippam ⁊ Juliã.⁊ primo Philippa ⁊ Julia debent
deducere suam legitimã vel dotẽ equiualẽte legitime:iuxta auc.res q̃.
cũ ibi no.ꝑ doc.maxime Saly.⁊ Ful.C.cõia de leg.q̃ legitima erat li
brarũ.ccccccel.ꝑ qualibet earũ attento ꝙ cõputato posthumo q̃tuor fi
lios habuit testator ẽm distinctionẽ traditã.in.d.auc.nouissima.⁊ ẽt
debet habere q̃libet earũ tertiã partẽ aliarũ.lxxv.librarũ q̃ fuit legiti
ma posthumi ⁊ aliã tertiã ptẽ dictarũ librar.lxxv.posthumi dꝫ hr̃e
dña Cecilia mr̃ q̃ est similiter heres posthumi ꝑ tertia residuũ vero ꝙ
ascendit vsqꝫ ad summã librarũ.ccccclxxv.presupponendo ꝙ bona te
statoris deducto ere alieno ⁊ funeris impẽsa valerent vsqꝫ ad summã
librarũ.dcccc.debent diuidi inter oẽs alios legatarios pro rata.l.ij.§.
j.ff.de condi.l.si post missionem.⁊ ꝙ ibi no.doc.ff.ad.l.fal.l.i.§.si is q
quadringẽta.ff.ad treb.⁊.l.fi.§.⁊ si prefatã.cum ibi no.C.de iure deli.
Et caueãt dicta mater ⁊ sorores vtrinqꝫ coiuncte vt hereditatem acci
piãt bñficio inuẽtarij qꝛ aliter tenerentur soluere alijs legatarijs lega
ta insoliduꝫ deducta sua legitima ẽm qđ dixi supra per id qđ habetur
in auc.sed cum testator.C.ad.l.fal.Et si dicta dña Cecilia conueniatur
ad legata vt pro parte heres dicti testatoris tam ex ꝑsona sua ꝙ̃ par
tim ex persona posthumi cuius est heres poterit deducere falcidiam
de legatis vt pro illa parte pro qua teneꝝ vt heres prestare legata ꝑ
illa pte quã ꝓstabit vt heres deducat quartã si hereditatẽ cum benefi
cio inuẽtarij adeat ⁊ nõ aliter vt in.d.auc.sed cum testator.iuncta.l.id
autem.⁊.l.ꝙ aũr.ff.ad.l.fal.qđ facere nõ possent filie predicte secundi
matrimonij de legatis puris per nota.in.l.ꝙ̃ꝙ̃.C.ad.l.fal.cum simi.
¶ Super alio dubio:vcꝫ quid si testamentũ esset nullũ ex defectu pre
teritionis non est insistendũ:qꝛ indubitatum est quod testamentum vi
tio preteritionis non laborat vt.s.dixi.

¶ Summarium super consilio Sexto.

1 An per dispositionem.c.ꝙ̃ꝙ̃.de vsuris.in.vj.cõprehendantur hebrei manifesti vsurarij.
2 Ubi habemus.l.mosaycã nõ debemus ab ea discedere quo ad actum celebrandum per iudeum.ii.
3 Lex mosayca est specialis lex iudeorum ⁊ derogat generali.
4 Secundũ.l.mosaycã est permissum testari cũ solennitate iurisgentiuꝫ.
5 Infideles degentes in terris christianorum sunt de foro iudicis secu laris non ecclesiastici.
6 Judei diuinis constitutionibus non humanis ligantur.
7 In matrimonio hebrei leges suas seruant.
8 Licet non possit dispensari vt vsura cõmittatur tamen potest dispen sari in eodem crimine iam commisso.
9 Usurarius manifestus impetrans a papa vt possit libere testari non testabitur nisi prestita cautione de qua in.c.ꝙ̃ꝙ̃.de vsuris.lib.vj.
10 An dispositio.c.j.de vsuris.habeat locum in locantibus hospitia he breis feneratoribus.

¶ Consilium Sextum.

¶ An dispositio.c.ꝙ̃ꝙ̃.de vsu.in vj.annullans testamenta vsurario
rum non prestita cautione furtorum habeat locum in testamentis he
breorum qui essent manifeste vsurarij.



Domini redemptoris no
1 stri inuocato suffragio.Sup ꝑmissa dubitatiõe.s.† an
dispositio.c.ꝙ̃ꝙ̃.de vsur.in.vj.q̃tenꝰ inualidat testa
mẽta manifestoꝝ vsurarioꝝ locũ sibi vẽdicet in he
breis manifestis vsurarijs multũ copiose ⁊ elegãter
allegatũ fuit ꝑ excellẽtissimos doctores senẽses.s.

cõsulẽtes mihi fratres honorãdos adeo ꝙ additiõe opꝰ eẽ nõ videret
tñ ne ad rem ipsaȝ incogitate accessisse videar ⁊ ẽt qꝛ vt p̃fati consulto
res affirmãt passus iste nõ vr̃ reperiri i sp̃ẽ a doctoꝛibus nr̃is studẽ-
tibus in iure tactus aliqua ad confirmationem sue conclusionis breui-
ter subiungam. ⁊ i primus dico ꝙ istam partẽ negatiuã sequi vr̃ Flo-
rianus de sancto Petro de bononia in.l.fi.C.de iude. vbi querit quid
possint ordinarij locorum ꝯ iudeos rõne vsurarie prauitatis ⁊ dicit ꝙ
respectu pene que olim imponebat̃ per.c.qꝛ in oĩbus.⁊.c.preterea. de
vsur.s.ꝙ priuent̃ sepultura nec ad cõiõnẽ admittantur] ⁊ excõicatione
astringant̃ vsqȝ ad cõdignã satisfactionẽ: nil pñt qꝛ nõ pñt excludi de
corpore ecclesie qui nunq̃ȝ intus fuerũt ⁊ qꝛ quo ad spũalia nil ad nos
de his que foris sunt.ij.q.i.multi.xxviij.q.i.sepe.⁊ ꝙ ibi not.⁊.c.gau-
demus.de diuoꝛ. Idem dicit respectu pene de qua i.c.j.de vsur.in.vj.
s.ne locentur hospitia ⁊ ẽt respectu pene de qua i.c.q̃ꝗ.de vsur.i.vj.⁊
cle.j.co.ti.taliũ eñi penarum ꝑm eũ sunt icapaces iudei: ⁊ ideo ifert qꝺ
cõtra eoꝛũ heredes nõ põt ꝓcedi vigore illoꝛũ iuriũ ⁊ subdit ꝙ bñ ꝓ-
uidit ecclesia militãs cõtra iudeos fenerãtes catholicis eo mõ quo po
tuit. nam interdicit christianis cõmerciũ iudeoꝛũ donec plene restituãt
vsuras.c.post miserabilẽ.⁊.c.quanto.de vsur. Sic ⁊ eodẽ mõ cõpellit
eos ad soluẽdas decimas prediales.c.de terris.de deci. Et ex his dicit
ipse esse concludẽdũ ꝙ cũ iura aliter non disponãt nõ pñt ordinarij lo
coꝛũ ingetare iudeos nec heredes eoꝝ sup restitutiõe vsurarũ: ⁊ ista di
cit esse notãdũ qꝛ quotidiana: cũ igit̃ dispositio dicti.c.q̃ꝗ. q̃ est lex
canonica inducta sit ad restitutionẽ vsurarũ vt dicit Jo.an.ibi i prin.
in nouella nõ dȝ habere locũ quo ad iudeos vt est de mẽte prefati doc.
Nec in proprijs terminis reperio ꝑ alios specifice tactã hanc princi-
2 palẽ dubitationem de qua queritur. ¶ Confirmo † alia rõne. nã vbi ha
bemꝰ legẽ mosaycã nõ debemꝰ ab ea discedere quo ac actũ celebrandũ
per iudeũ siue christiano ⁊ solũ dȝ attendi ipsa lex mosaica nõ aũt lex
humana nisi q̃tenus expresse lex humana prohiberet iudeis: ita plene
cõcludit Jo.cal.in cõsi.x.sub rub.de cõsti.⁊ i cõsi.xxx.sub rub.de testa.
vbi cõcludit ꝙ cũ ꝑm legẽ mosaicã filiꝰ masculꝰ excludat abintestato
feminã vt hr̃ nũeri.xxvij.⁊ papa ⁊ impatoꝛ tollerẽt vt legẽ suã seruent
ergo ꝑm illã succedẽt. ꝓ hoc allegat.l.iudeos.C.de iude.ibi dũ litera
dicit amissuri hactenus ꝑmissa si ab illicitis non abstineant. Nã ꝑȝ eã
ex illo tex. dat̃ intelligi ꝙ lex sua inter eos dȝ seruari nisi in his q̃ sunt
3 eis ꝓhibita. ¶ Preterea † ꝑm eũ lex mosaica est spãlis lex iudeoꝝ. er
go derogat gñali ⁊ cõi sicut spẽs derogat gñi.l.sanctio legũ.de penis.
⁊ in regula generi per spẽm. pro hoc etiã adducit id qꝺ hr̃ in euãge-
lio legẽ habemus ⁊ scdm eã dȝ moꝛi: quasi dicat lex nostra dȝ nobis
seruari. ¶ Et dicit nõ obstare id qꝺ hr̃ i.l.iussio.⁊ in.l.nemo.⁊ in.l.iu
dei romano.⁊ in.l.nullus.C.de iude. vbi hr̃ legẽ ciuilẽ esse seruandam
quia rñdet ꝙ verũ est in his q̃ sunt iudeis expresse prohibita sed i his
in quibus lex ciuilis nõ derogat tunc inter iudeũ ⁊ christianum serua-
tur lex cõis ⁊ sic lex christiana. sed si inter iudeos tunc seruat̃ lex eoꝛum
spãlis vt sicut inter christianos primo seruãtur eoꝛum statuta deinde
lex cõis iuxta.l.oẽs ppl'i.ff.de iusti.⁊ iur. Ita iter iudeos primo dȝ ser
uari lex mosaica: lege vero mosaica deficiente dȝ recurri ad ius cõe. Cũ
4 ergo † ꝑm legẽ mosaicam ⁊ veteris testamenti esset permissum testari
cũ solennitate iurisgentium vt tradit̃ per Bar.in.l.interdũ.ff.de cõdi.
indebi.post mediũ ⁊ no. Fulg.⁊ Roma.in.l.si testm̃.C.de testa.ad hoc
qꝺ no.gl.⁊ doc.in.l.quoties.in prin.in glo.j.ff.de here.insti ergo satis
fuit tpe testamẽti seruari illã legẽ mosaicã ꝑ dictũ hebreũ testantẽ.lȝ
non fuerit seruata dispositio ⁊ forma in gñe tradita per legẽ canonicã
in.d.c.q̃ꝗ.cũ ibi nulla fiat mentio de iudeis. bene facit ꝙ hr̃.xlv.dist.
5 ꝗ syncera. ¶ Fortificãtur predicta † per id qꝺ no.gl.⁊ pleniꝰ Guil.⁊
alij doc.in cle.j.in verbo principalibꝰ de iude. vbi tradit̃ ꝙ ifideles de
gẽtes in terris christianoꝛũ sunt de foro iudicis secularis nõ ecclesiasti
ci: qꝛ cõstitutionibꝰ canonũ nõ ligant̃.c.gaudemꝰ.⁊ ibi no. Host.⁊ Jo.
an.de diuoꝛ.⁊ no.ꝑ Jnn.⁊ alios i.c.qꝛ sup his. de voto. lȝ qñ negligẽ-
tes essent iudices seculares possent iudices ecclesiastici indirecte puni
re infideles.d.c.post miserabilem.⁊ ibi no.⁊.d.c.quanto.⁊ in cle.j.de te
sti.ꝑm Guil.⁊ Jo.de imo.in.d.cle.j.de iude.⁊ ita etiã in effectu ꝯcludit
Pe.de ancha.in cõsi.xiiij.incip.vr̃ prima facie ⁊c.⁊ i repeti.regule ea
que.de reg.iur.in.vi.q.⁊ vr̃ etiã de mẽte gl.in.d.cle.j.in verbo censura,
6 de vsur. ¶ Accedit † qꝛ iudei diuinis cõstitutionibꝰ nõ humanis ligan
tur.xij.dist.oĩa.⁊.viij.dist.si solꝰ.⁊ ibi not.in glos.que incipit: ergo iu-
dei ꝙ intelligitur vt dixi nisi quatenus ꝑ legẽ positiuã reperiretur quo
7 ad iudeos esse aliter ꝓuisum. vt.s̃.dictũ est. ¶ Coꝛroborant̃ † predicta
per id quod habetur.xxviij.q.ij.non satis.⁊.c.de infidelibus.cũ gl.de
consan.⁊ affini.⁊ in.c.fi.qui filij sint legi.⁊ in.c.fi.de diuoꝛ. vbi ꝙ in ma
trimonijs hebrei leges suas seruant: vnde glo.xxxv.q.i.in.c.j.in verbo
peruenerit colligit ex illo tex. argumentum ꝙ iudei nõ ligant̃ canoni
bus. ¶ Insuper est attendẽdũ vnũ qꝺ presupponit̃.s.ꝙ dictus testa-
toꝛ habuit ex certis causis autoꝛitate apostolica absolutionẽ in foꝛma
debita ab eo ꝙ cõmisit publice fenerando ⁊ a dicta extoꝛsiõe vsurarũ
adeo ꝙ ex inspectione dicte absolutionis nõ tenebatur ad aliam resti-
tutionẽ vsurarũ. ⁊ per cõsequẽs cessat rõ ꝓpter quã editũ fuit dictũ.c.
q̃ꝗ. nam illa ꝓuisio emanauit ad compellẽdũ feneratores ad restitu-
tionẽ vsurarũ: vt ibi dicit Jo.an.in nouella in prin.⁊ dixi supra meri-
to cessante ratiõe dispositionis cessare dȝ dispositio.l.adigere.§.quã-
8 uis.ff.de iure patro.c.cũ cessante de app. ¶ Et cõstat † ꝙ posito ꝙ nõ
posset dispensari vt vsura cõmittat̃. iuxta id qꝺ habet̃ in.c.super eo.de
vsur.tñ põt dispensari in eodem crimine iam cõmisso remittendo vt
dicunt doc.in.d.c.super eo.notat̃ in.c.preterea.eod.titu. Quinimo ple
riqȝ tenuerũt ꝙ papa ex causa possit in certo loco permittere ꝙ iudei
mutuẽt sub vsuris ꝙ ad presens aliter nõ discutio presertim qꝛ hmõi
9 cõcessionem aut absolutionẽ non vidi. ¶ Nec istis obstat † id quod no.
Bal.in.l.si quando.in prin.C.de inoffi.testa. vbi not. voluit per illum
tex.ꝙ si vsurarius manifestus ipetrauit a papa ꝙ possit libere testari
tamen non poterit testari nisi prestet cautionẽ de qua in.d.c.q̃ꝗ. et se-
quitur Lau.de rodul.in cõmento.c.cõsuluit.de vsur.in scda parte que-
stione cẽtesima ad fi. qꝛ rñdeo ꝙ ille est casus valde diuersus nã in casu
illo non cessat ratio.d.c.q̃ꝗ. vt probatur in.d.l.si qñ in princ. secus in
10 casu nostro vt est ostensum supra. ¶ † Nec obstat etiã principali cõclu
sioni predicte id quod no. moderni vt dñicus de san. Gemi in.c.j.in fi.
de vsur.in.vj. vbi dubitat an dispositio illius.c.j.habeat locum in lo-
cantibus hospitia hebreis fenerantibus ⁊ tȝ ꝙ sic quia dici põt ꝙ cõ-
trariã opin.tenuit Floꝛianus de bononia in.d.l.fi. vt supra retuli qua-
si illa pena nõ cõueniat quo ad hebreos dispositioni dicti.c.j. ¶ Pro
quo facit qꝛ cũ tex.in.d.c.j.presupponat ꝓuisionẽ lateranensis concilij
contra vsurarios editam ⁊ positã in.c.quia in oĩbus.eo.tit.in antiquis
⁊ ei adijciat videt̃ intelligendus in eo casu in quo loquitur tex. in.d.c.j.
quia in omnibus. verba sunt hec Archi.in.c.dispendia. de rescrip. in
vj.in verbo cõtra fecerit in fi.gloss.sue. facit qꝺ habetur in aut.de filijs
ante dota.instru.na.ad fi.⁊ qꝺ no. Jo.mona.in.c.q̃ꝗ.super verbo cen
sendũ de elec.li.vj.⁊ glos.⁊ doc.in cle.statutũ in verbo consuetudine de
elec. sed ita est ꝙ tex.in.d.c.quia in omnibus loquitur de feneratoꝛibus
christianis vt ibi apte pȝ ex litera: ergo ita etiã intelligat̃ text. in.d.c.j.
¶ Vel ⁊ scdo posito ꝙ tex.in.d.c.j.haberet locũ in locãtibus hospitia
hebreis alienigenis fenerantibus dici põt ꝙ in.d.c.j.tractat̃ de impo
nẽda pena his qui patiuntur domos locari fenerantibus non de pena
imponẽda fenerãtibus. Preterea in casu illo nõ erat illa prouisio. d.
c.j.cõtra aliquã spãlẽ prouisionẽ seu promissionẽ legis mosayce q̃ † at-
11 tẽdi dȝ in artibus iudeoꝝ regulariter. vt dixi.s̃. ¶ Et hoc vltimo mõ
rñderi põt ad no.ꝑ gl.⁊ doct.in cle.j.in v̾ho cẽsura de vsur. Itẽ põt rñ
deri ꝙ illud nõ obstat qꝛ loquitur glo.in.d.cle.j.in verbo cẽsura in pe
na seu censura infligenda a iudice ecclesiastico qñ iudices seculares es-
sent negligentes in cogendo iudeos ⁊ nõ ante iuxta dictũ.c.post mise
rabilẽ.⁊.c.quãto.⁊ iste nõ est casus noster sed valde diuersus qꝛ tracta
mus de pena directo seu immediate iposita a lege canonica que in hoc
casu attendi non debet vt superius dictũ est. Alexan.tartag.

¶ Summarium super consilio.vij.

1 ☞ Donatio facta inter virũ et vxoꝛem constante matrimonio nõ va
let.3.10.
2 Per retentionem vsusfructus presumitur res tradita.
3 De bonis hypothecatis ante donationem potest creditoꝛ agere actio
ne hypothecaria.
4 An iuramentum validet donationem inter virum ⁊ vxoꝛem cõstante
matrimonio.7.
6 An iuramentum appositum per mulierem in fundo dotali cõualidet
contractum.
8 Donatio inter patrem ⁊ filium conualidatur iuramento.
9 Quando dicatur quid fieri contra bonos moꝛes.
11 An de donatione facta inter virum ⁊ vxoꝛem detrahat̃ falcidia.13.
12 Falcidia detrahitur de vsufructu.
14 Ubi donatarius promisit non cõtrauenire donationi etiã si fiat men-
tio moꝛtis dicitur donatio inter viuos.
15 Ubi in donatione interuenit stipulatio licet sit facta mentio moꝛtis di
citur donatio causa moꝛtis.
16 Ubi aliquis est debitoꝛ ex contractu ⁊ ex causa a principio voluntaria
si conferat aliquam liberalitatẽ in creditoꝛem non censetur fecisse ani
mo compensandi.
17 De specie ad quantitatem non procedit compensatio.
18 Ubi alias ius presumit animũ cõpensandi tñ fallit vbi relinquitur ali
quid ex causa expressa vel diuersa.

¶ Consilium.vij. ¶ In materia donationis.



In christi nomĩe amẽ. Uiso instru
mento donationis facte per Paulinũ in Mattheũ
et alio instrumento donationis collate per eundem
Mattheum in dominam Anastasiam eiusdem vxo
rem ⁊ alio instrumẽto quo dictus Paulinus cõfes
sus est habuisse ex cã dotis p̃fate Anastasie libras
septuaginta Boñ. ⁊ viso themate ex q̊ tria ꝑncipal'r i dubiũ refricant̃.
1 ¶ Uenio ad primũ vȝ An dicta † Anastasia vigore donationis pre
dicte teneatur pro rata creditoꝛibꝰ donatoris vna cũ dicto Mattheo.
Et prima facie videretur dicendum dictam Anastasiam non posse se
tueri ex capite dicte donatiõis cũ illa celebrata fuerit cõstãte matrimo
nio ⁊ sic nulla fuit per totum titu.ff.⁊.C.de donationi. inter virum et
extra eo.

extra eo.ti.per totũ.Et posito q̇d diceret dictã donationẽ saltem fuisse
cõfirmatã morte donatoris precedẽtis:maxime cuꝫ fuerit dicta dona-
tio corã iudice insinuata per.l.donationes quas pater.C.de dona.ĩter
virũ.l.cũ hic status.§.ait oratio.ff.eo.ti.cũ si.⁊ maxime cuꝫ interuene-
rit traditio rei donate que traditio reqrit̃ ad cõfirmationẽ dicte dona-
tionis.l.papi.ff.de donatio.inter virũ.⁊.l.q̇d de suo cũ gloſſ.C.de dote
2 cauta.interuenit†enim traditio per retentionem vsuffructus dicte rei
donate ꝓut in istr̃o cõtinet̃ per quã retẽtionẽ vsuffructus dr̃ cuiꝰ pre-
sumptione res tradita est:vt est tex.in.l.quisquis ⁊ in.l.si quis argẽtũ
§.ſꝫ si qs vniuersitatis.C.de donatio.que iura nõ reperiũtur alibi ſm
Bal.Cõstat etiã de traditione per constitutũ de quo instr̃o.l.qꝛ in eo.
in prin.⁊.l.qui bona.ff.de acq.possess.⁊.l.iul.§.ex vẽdito.ver.possessio-
nem autẽ.ff.de actio.emp.tñ posito ꝙ dicta donatio fuerit morte con-
firmata vt dixi videt̃ adhuc dicendũ creditores eam excludere debere.
l.si debitor.ff.de donatio.cã mor.⁊.l.i.§.i.ff.si qd in frau.patr.¶Sed
his nõ obstãtibus puto contrariũ de iure verius.s.dictam donatariaꝫ
nõ teneri in aliquo de creditoribꝰ sed tãtũmõ tenebitur dictus Mat-
theus heres Paulini vel alius quicũqꝫ heres Matthei:q̇d ostendo.
nam dicta donatio fuit donatio inter viuos vt expresse dicũt verba in-
3 strumẽti ⁊†virtute iuramenti in dicta donatione appositi valuit ipsa
donatio a principio absqꝫ aliqua cõfirmatiõe mariti donantis vt infe-
rius ꝓbabo:ergo si valuit vt donatio inter viuos nõ obligat̃ donata-
rius creditoribus:sed tñ heres donantis vt est casus in.l.de rebus.C.
de dona.añ nup.in.l.eris ⁊.l.si patri.C.de donatio.⁊.l.ij.C.de reuocã.
his q̃ in frau.cre.⁊ hoc quãtũ ad creditores qui nõ haberẽt hõa hypo-
4 thecata.vñ hñ†fateor ꝙ si bona donata anastasie fuissent añ donatio-
nem hypothecata alicui ex creditoribus q̇d posset talis creditor agere
hypothecaria ꝯ dictã donatariã vt est casus in.l.si quidẽ.C.de dona-
tio.inter virũ.⁊ dicta.l.de rebus ⁊ p̃alleg.l.ij.C.q̃ in frau.cre.cũ cõcor.
facta tñ prius excussione in bonis debitoris donãtis seu eius heredũ
sc̃dm formam aut.hoc si debitor.C.de pigno.⁊ aut.sed hodie.⁊ in cor-
pore.C.de actio.⁊ obli.quo casu si creditores per hypothecariã euince
rent rẽ donatã dicte mulieri haberet ipsa ex forma instr̃i donatiõis re-
gressum ꝯ heredes dicti donatoris insolidũ si essent heredes sine hñfi
cio inuentarij vel pro rata facultatũ hereditariarũ si essent heredes cũ
hñficio inuentarij sc̃dm.l.fi.C.de iure delib.⁊ in auten.de here.⁊ fal.§.
sancimus.¶Utrũ aũt possint dicti creditores agere reuocatoria ꝯ di
ctã Anastasiã ad reuocãdã donationẽ suã tanqꝫ in fraudẽ creditorum
factã eo qꝛ ille Paulinus videtur quasi oĩa sua bona donasse.hoc ego
5 nõ attingo qꝛ dubia mihi trãsmissa de hoc nõ tractant.¶†Restat vt
ostẽdatur dictã donationẽ factã Anastasie a Paulino coniuge suo cõ
stante matrimonio tenuisse a principio ex virtute iuramenti in instr̃o
appositi ⁊ qꝫqꝫ circa hoc plura possent ruminari tñ qꝛ veritas in pau
cis cõsistit veniã ad cõclusionẽ ipsam.Et primo hãc opinioneꝫ tenuit
Guliel.de cu.in.l.sed si possessori.§.itẽ si iurauero.ff.de iureiuran.mo-
uet̃ qꝛ donatio inter virũ ⁊ vxorẽ constante matrimonio est ꝑmissa qñ
donat̃ aliquid religiõis causa.l.si spõsus.§.cõcessa.ff.de dona.inter vi
rũ.iuramẽtũ autẽ magna est religio.l.i.ff.de iureiur.ergo videtur per-
missa cũ iuramẽto ſm eum.hãc partẽ consulendo tenuit solennissimus
cõsultor Feder.de senis in cõsi.cxl.per tex.in.c.qꝫuis.de pac.in.vi.⁊ in
c.cuꝫ contingat.de iureiur.⁊ in auten.sacramenta.C.si aduer.vendi.in
quibus iuribus pꝫ q̇d licet lex actuꝫ ꝓhibeat tñ actus talis firmat̃ iu-
ramento si iuramẽtũ seruari põt sine interitu salutis eterne.Istud idẽ
firmauit Bar.in.l.si quis ꝓ eo.in prin.ff.de fideius.⁊ in.l.seia ⁊ auge-
riꝰ.ff.ad.l.fal.in fi.mouet̃ qꝛ talis donatio non est ꝓhibita ꝓpter pu-
blicã vtilitateꝫ ſꝫ ꝓpter subditorũ vtilitates ne vnꝰ efficiat̃ ditior al-
ter pauperior propter mutuũ amorẽ.l.i.ff.de dona.ĩter virũ.c.fi.extra
eo.ti.vñ iuramẽto cõfirmari dꝫ dicto.c.qꝫuis.cũ alijs p̃allega.hanc
sñiam firmauit etiã Jo.de imo.in.l.si quis inquilinos.§.fi.ff.de lega.
i.referens se ita de facto cõsuluisse.istud idẽ tenuit ipse Imo.in.c.cum
cõtingat.de iureiur.do.Anto.de bu.ibidẽ dicit ꝙ iurãs in donatione
facta vxori cõstante matrimonio tenet̃ ad obseruãtiã iuramenti lꝫ do-
natio ꝓp legis resistentiaꝫ nõ firmet̃ ⁊ hoc tenet ipse ꝑ ea que ipse vo-
6 luit super intellectu.d.c.cũ cõtingat.dñ firmauit illã opinionẽ ꝙ†alie
natio fundi dotalis cũ iur̃o nõ validet̃ quantũ ad validitatem ipsius
ꝯtus sed tantummõ teneat̃ mulier alienans cũ iuramento ad obser-
uationem iuramẽti quã opinionẽ tenuerũt aliq dicẽtes nõ reperiri ꝯ-
rium iure cautum sed certe cõis opinio est in ꝯrium.veꝫ q̇d dictus con-
tractus iuramento validet̃ nedũ q̇d teneat̃ iurãs ad obseruãtiam iura-
menti:quã opinionẽ firmat gl.in.c.sc̃do in verbo seruari.de pac.in vi.
⁊ ibi etiã Archi.⁊ idẽ Jo.calde.⁊ Jo.de imo.i.d.c.cũ ꝯtingat.⁊ Fed.
de senis in cõsi.cclxxxi.⁊ Bar.in.d.l.si qs ꝓ eo.in ver.iij.dixi.⁊ ꝑ not.ꝑ
glo.⁊ doc.in autẽ.sacramẽta.C.si aduer.vendi.⁊ Bal.in.l.pactũ ꝙ do
tali in prin.C.de collatio.⁊ Bar.in.l.si prediuꝫ.C.de iure dot.⁊ Jo.de
imo.in.l.qui supstitis.ff.de acqr.here.vbi dicit hãc esse cõmuneꝫ opi.a
qua nõ est recedẽdũ vt habet̃ in locis vulgaribus.⁊ pro hoc ꝙ ꝯtus
validet̃ possunt multa adduci sed nõ oportet qꝛ est tex.in.d.c.qꝫuis in
verbo firmatum.Et sic pꝫ nõ esse veruꝫ dicere ꝙ ꝑ iuramẽtuꝫ p̃stitum
super ꝯtu a lege ꝓhibito nõ firmetur cõtractus.¶Sed fortius dico
7 †q̇d posito quod vera esset opi.dñi Ant.veꝫ q̇d iurãs super donatiõe
facta vxori tantum mõ teneat̃ ad obseruãtiã iuramẽti:tñ adhuc videt̃
ꝙ dicta donataria habeat intẽtuꝫ qꝛ etiã heredes iurãtis tenentur ad
obseruantiaꝫ dicti iuramenti ſm eundẽ.d.An.⁊ Jo.de ligna.i.d.c.cũ
cõtingat ⁊ in.c.veritatis de iureiur.pro quibus dico esse tex.in aut.qꝛ
obtinet.C.de proba.vbi lꝫ quo ad penã spiritualẽ iuramentum nõ ob-
liget heredes.tñ quantuꝫ ad obligationẽ circa ꝯtus iuramentum de-
functi obligat heredes ⁊ no.Jo.an.in.c.fi.de fo.cõpe.in.vi.⁊ no.etiam
Bal.in aut.sacramẽta in fi.palle.et Bal.in.c.i.§.itẽ sacramẽta.de pa.
iur.fir.⁊ in.l.si qñ.§.i.C.de inoffi.te.⁊ in.l.gñaliter.i prin.C.de reb.cre.
⁊ no.Bar.ꝑ illũ tex.in.l.cũ qs.§.codillis.de leg.iij.⁊ Ang.in.d.l.q in
p̃stitis.de acq.here.bene facit.l.naꝫ ⁊ postea.§.fi.de iureiur.Et sic pꝫ
per p̃dicta verã esse cõclusionẽ q̇d iur̃m p̃stat vires donatiõi facte cõ
8 stante matrimonio.¶Pro quo etiã facit† qꝛ donatio inter patrem
⁊ filium q̃ est ꝓhibita sicut donatio inter vir ⁊ vxorem.l.antepe.C.de
do.inter virũ.⁊.l.ij.C.de inoffi.dona.cõfirmat̃ etiam iuramento vt fir-
mauit Bal.in.l.irritã.C.ꝓ donato.et in.d.l.ij.de inoffi.dona.in quadã
additione.¶Nec predictis obstat q̇d donatio facta constante matri
monio dicatur esse ꝯ bonos mores vt.l.i.⁊.ij.ff.de dona.iter virũ.ergo
non firmat̃ vt in regula nõ est obligatoriũ.li.vi.⁊.l.si qs inqlinos.§.fi.
de leg.i.ꝓpter q̇d nõnulli tenuerunt istã opi.q̇d non confirmet:qꝛ vt
dicebat Fed.de se.in dicto consi.cxl.talis donatio non est ꝯ bonos mo-
res ꝙ pꝫ qꝛ morte donantis confirmatur vt dixi supra q̇d non fieret si
esset ꝯ bonos mores vt in regula non firmatur ⁊ in regula non est obli
gatorium li.vi.ſm eum et quod nõ sit ꝯ bonos mores adeo ꝙ possit iu
ramentum firmari pꝫ qꝛ nõ hꝫ perpetuã causaꝫ ꝓhibitiõis qꝛ in mul
tis casibus vꝫ dicta donatio vt no.in.c.fi.de dona.inter virũ.ergo cum
non habeat perpetuã causaꝫ prohibitionis põt iuramẽto cõfirmari vt
9 no.gl.⁊ doc.in.d.c.cum cõtingat.¶Pro hoc bñ facit† q̇d notãter di
xit Bald.in.l.pactum in xix.q.C.de colla.et in rubrica.C.de condi.ob
tur.causam.vbi voluit aliqd dici posse ꝯ bonos mores pluribus mo-
dis.vno mõ:vt qꝛ ꝯ ius naturale vt si quis iurat nõ alere parẽtes.alio
mõ dicit̃ esse ꝯ bonos mores eo qꝛ factum de se est turpe vt si quis iu-
rat occidẽre hominẽ et istis casibus iuramentum nõ validat actũ.l.iu-
ris gentium.§.⁊ generaliter.ff.de pac.⁊.c.cum quidã de iureiurã.quiqꝫ
et tertio dicit̃ qd ꝯ bonos mores iuris artificio vt qꝛ ius sic disponit
tale quid esse ꝯ bonos mores vel etiã ex eo ꝙ aliqd ꝓhibet̃ a iure vt qꝛ
lex dicit q̇d pactuꝫ de nõ succedẽdo sit improbatũ.⁊ tunc tale pactum
potest quodãmõ dici ꝯ bonos mores ex iuris artificio.et iõ de iure ci-
uili non firmaretur iuramẽto.l.nõ dubium.C.de legi.Sed de iure cano
nico inspexit fauorem religionis ⁊ ipsius iuramenti est secus vt in.d.
c.qꝫuis.et idem videt̃ declarãdo velle Bal.in.l.pacta que ꝯ in prin.C.
de pac.⁊ q̇d ipse notat in.l.nõ dubiuꝫ in.xvij.opp.C.de legi.Tñ in ꝓ-
posito posito ꝙ lex ciuilis dixisset talem donationem esse ꝯ bonos mo
res:non sequit̃ ergo nõ ꝯfirmat̃ iuramento.qꝛ cũ nõ esset ꝯ bonos mo-
res eo qꝛ esset ꝯ ius naturale vel eo qꝛ esset in se qd turpe sed tantum-
modo posset dici esse ꝯ bonos mores iuris ciuilis artificio iõ dispositio
iuris canonici disponens super obseruantia religionis iuramenti hoc
non attendit vt est superius dictum.¶Preterea dico quod non repe
ritur iure cautum ꝙ talis donatio sit ꝯ bonos mores etiaꝫ de iure ciui.
nec obstat.d.l.i.de do.inter viruꝫ.quia ibi nõ dicitur quod sit ꝯ bonos
mores sed q̇d moribus ꝓhibetur dona.inter viruꝫ.id est iure ciuili.vt
ibi exponit gl.et sic accipitur etiaꝫ in.l.i.ff.ad velleia.et in.l.ij.in prin.
ff.de vulg.et pup.et cum hac rñsione transit Imola et bñ in.d.c.cum
contingat.et ibi etiã rñdet plene quibusdam alijs rõnibus que in partẽ
cõtrariam possent allegari que breuitatis cã omitto:ad eum me in hoc
10 referens ⁊ sic cõcludo dictam donationeꝫ tenuisse.¶Et ꝑ p̃dicta† cla
ra pꝫ rñsio ad allegata in ꝯrium.qꝛ ista est proprie donatio inter vi-
uos ⁊ valida.Preterea posito ꝙ donatio a principio nõ tenuisset sed
tantum fuisset morte cõfirmata tunc dico ꝙ adhuc non possent agere
creditores ꝯ eã ſꝫ ꝯ heredes vniuersales tantum.l.quoties cum vulg.
C.de here.insti.⁊ si hereditas non esset soluendo adhuc teneret̃ hodie
heres insolidum si inuentarium non fecisset creditoribus legatarijs et
donatarijs eadẽ rõne.s.pro donationibꝰ etiã morte cõfirmatis in autẽ.
ſꝫ cum testator in fi.C.ad.l.fal.⁊ in corpore vñ sumit̃:si vero fecisset in-
uentarium heres donantis ⁊ tunc si diceremus dictam donationeꝫ non
valuisse nisi tanqꝫ confirmatã morte:esset ver q̇d deberẽt i dictis rebꝰ
donatis vxori preferri creditores ꝓ ea portiõe pro qua hereditas non
esset soluendo.d.l.si debitor.de dona.cã mor.⁊ dicta auten.ſꝫ cum testa
tor.ſꝫ reuera dicta donatio a principio valuit vt dixi iõ concludo vt.s.
q̇d dicta Anastasia non tenet̃ creditoribus ⁊ si tamen reperiretur ali-
quis creditor habens hypothecata bona donata dicte Anastasie illa
posset vendicare facta prius excussione ⁊ si bona p̃dicta donata a cre-
ditoribus euincerent̃ hꝫ regressum mulier ꝯ heredes donantis vt la-
11 tius fuit superiꝰ declaratum.¶Modo† ad secundum dubium con-
descẽdo in quo queritur an Mattheus predictus institutus heres pos
sit detrahere falcidiã de donatiõe facta Anastasie nõ obstãte donatio
ne facta ipsi Mattheo.Et vr̃ primo dicenduꝫ ꝙ sic:⁊ q̇d locꝰ sit detra
ctioni falcidie i donatiõe facta iter vir et vxorẽ constante matrimonio
vr̃ casus in.l.in donationibus.C.ad.l.fal.⁊.l.cũ hic status in prin.ff.de
dona.inter virũ.facit.C.de dona.cã mor.l.ij.⁊.C.ad.l.fal.si mortis et.l.

pe.⁊.ff.de dona.cã mor.l.seia cũ bonis. Et saltẽ vr̃ qȯ quãtũ est pro vsufructu rerũ donatarũ retẽto vsq̃ in tẽpus mortis donãtis debeat detrahi falcidia cũ saltẽ q̃ntũ ad dictũ vsumfructũ censeatur fuisse donatio cã mortis cũ fuerit in dicta donatione facta mẽtio mortis vt p3 i dicto instrõ ibi. Sed voluit post mortẽ ipsi⁹ Paulini donatoris ipso Paulino mortuo vtrũq̃ cõsolidari ⁊c. Quo casu stat doctrina q̃ vbi fit mẽtio mortis in donatione cẽseat regulariter donatio cã mortis.l.seia.ff.de dote preleg.⁊ ibi no.⁊.l.seia cũ bonis in princi.ff.de dona.cã mor.⁊ no.gl.⁊ doc.in.l.noctis eũ.§.titia chirographa eodem ti.⁊ no. doc.in.l.fi.C.de pac.post glo.⁊ Bar.⁊ doc.in.l.q̃ dotis.ff.solu.matri. ⁊ Cy.⁊ Bal.post pe.in.l.y.C.de iure dot.⁊ glo.in.l.apud celsum.§.j. ff.de doli excep.⁊ Bald.in.l.si mortis.⁊ in.l.in donationibus.C.ad.l. fal. Sed certũ est q̃ de donationibus cã mortis detrahit̃ falcidia vt.l. j.§.si qs ex mortis.ff.quorũ leg.⁊ dicta.l.si mortis ⁊.l.pe.C.ad.l.fal.

12 cũ aliis pallegã.⁊ †etiã de vsufru.tu falcidia detrahit̃.l.j.§.si vsusfructus ⁊.l.si vsusfructus legatus.ff.ad.l.fal.⁊.l.vsusfructus.⁊ ab initio. ff.de vsufr.nec donatio facta Mattheo videt̃ impedire dictam detractionẽ falcidie cũ tñ in falcidiã imputatur id qȯ iure hereditario hr̃ l.q̃ aũt.⁊.l.id aũt.⁊.l.i quartã.ff.ad.l.fal.⁊.l.pater filiã.in prin.eo.tit. ¶ Sed his nõ obstãtibus arbitror veritatẽ esse in 2riũ.⁊ hoc posito etiã q̃ heres Paulini fecerit inuẽtariũ q̃r alias priuat̃ falcidia p dictã autẽ.l3 cũ testator.⁊ p̃supponõ qȯ dicta donatio factã inter viuos valuit a principio autoritate religionis iuramẽti vt in p̃mo dubio fuit ostẽsum quo ad p̃prietatẽ.⁊ idẽ dico quo ad vsumfructũ.s.q̃ cẽset̃ do-

13 natio inter viuos vt statim dica3 † si est donatio inter viuos facta inter virũ ⁊ vxorẽ cõstante matrimonio ⁊ teneat:clarũ est qȯ non detrahit̃ falcidia vt est casus in.l.si vsusfructus legatus.§.dos legata.⁊ ibi not. ff.ad.l.fal. ¶ Nec obstant iura in 2riũ q̃r loquunt̃ in donationibus cã mortis seu q̃ morte cõfirmabant̃.⁊ a principio non erãt irreuocabiliter valide. Et similiter non obstat q̃ saltẽ de vsufructu debeat detrahi

14 falcidia quasi quo ad illũ fuerit donatio cã mortis q̃r respõdeo † quod imo fuit donatio inter viuos qȯ p3 q̃r donator promisit nullo casu reuocare vel 2uenire.⁊ ideo tunc l3 fiat mentio mortis dr̃ donatio inter viuos ⁊ nõ detrahit̃ falcidia vt est casus in.l.vbi ita donatũ.ff.de dona cã mor.nec aggredior materiã an de mortis cã capione detrahatur falcidia q̃r nõ sumus in terminis illis. Scdõ r̃ñdeo q̃ alia rõne vr̃ dici posse q̃ quo ad vsumfructũ ẽt nõ fuerit donatio cã mortis p.l.nam si cũ moriar.⁊ qȯ ibi no.Bar.ff.de cõdi.indebi.q̃r l3 differat̃ exequutio 2ctus in tẽpus mortis 2hentes tñ si ex aliqua cã constat qȯ noluit mortis cã donare l3 facta fuerit mẽtio mortis non censebitur donatio cã mortis:sed solutio seu exequutio intelligeт̃ tñ dilata in tẽpus mortis.vt ibi habetur:sed ita est qȯ dictus Paulinus voluit inter viuos donare vt expresse dicũt verba instrumẽti.⁊ supra proxime ostẽdi:ergo adiectio tp̃is mortis tantũ mȯ importat q̃ tantũ exequutio ipsius donationis intelligatur reseruata ad tẽpus mortis donantis quo ad

15 vsumfructu3. ¶ † Alia rõne possumus dicere qȯ non fuit donatio cã mortis quo ad vsumfructũ q̃r dicta dña Anastasia stipulata fuit pro se ⁊ suis heredibus.⁊ ita fuit sibi facta donatio p se ⁊ eius heredibus quo casu l3 sit facta mẽtio mortis cẽset̃ donatio inter viuos.ita notanter firmauit ⁊ declarauit Bal.in.d.l.y.C.de iure dot. Et ex p̃dictis cõcludo falcidie locũ nõ esse in casu p̃posito. ¶ Restat vt sup vltimo du-

16 bio quid iuris sit discutiam⁹ vz. An paulinus † videat̃ fecisse dictam donationẽ Anastasie aĩo compẽsandi cũ dote quã cõfessus fuerat habuisse noĩe dicte Anastasie añ 2ctum matrimoniũ. Et vr̃ primo loco dicẽdũ qȯ sic per tex.in aut.preterea.C.vñ vir ⁊ vxor.⁊ per.l.si cũ dotẽ §.si pater.ff.solu.matri.⁊ in simili possent plura iura ⁊ rõnes adduci sed quia rñsiones essent clare ideo pretermitto. Et breuiter dico verã decisionẽ esse in 2riũ q̃r vbicũq̃ aliquis est debitor ex 2ctu ⁊ ex cã a principio voluntaria vt est maritus in debito ex cã dotis si talis debitor postea aliquã liberalitatẽ conferat in creditorẽ.non censet̃ fecisse aĩo cõpẽsandi l3 aĩo donãdi.bonus est casus in p̃posito in.l.j.§.sciendũ.C.de rei vxor.act.l.creditorẽ.ff.de lega.ij.l.creditor.C.de lega. Et tanto fortius in casu nostro in quo tp̃e donationis donans adhuc non erat debitor cũ effectu ipsius donatarie cõstãte m̃rimonio.l.in rebus. §.oĩs cũ infinitis concor.C.de iure do.quo casu tũc nũq̃ presumit̃ animus cõpẽsandi vt colligitur ex gl.no.in.d.l.si cũ dotẽ.§.si pater.ĩ verbo accepit in fi. ¶ Facit ad p̃dicta q̃ not.Bar.⁊ doc.post gl.in.l.fi.C. de dot.promis.vbi decidit̃ qȯ extraneus debitor mulieris si dat pecuniã pro dote mulieris cui⁹ est debitor nõ videt̃ dedisse aĩo cõpensandi in debitũ l3 aĩo donãdi. ¶ Et posito q̃ isto casu de quo q̃rit̃ ius presumeret animũ cõpẽsandi tñ illud nunq̃ pȯt habere locũ in q̃one nostra cũ paulinus fuerit debitor in quantitate pecunie ⁊ donatio fuerit

17 facta in reb⁹ immobilib⁹ cũ de † specie ad quãtitatẽ nõ procedat cõpẽsatio.l.si cõuenerit.ff.de pig.ac.⁊ ita notãter determinauit Bart.in.l. huiusmodi.§.cũ pater.ff.de leg.j.dicẽs ita debere intelligi text.in.l.si pater pro filia.ff.de coll.b.do.⁊ idẽ Bal.in.l.si vxor.C.de boñ.aut.iud. possi.⁊ in.l.nesennius.ff.de neg.ge.⁊ in.l.q̃ñ in priorib⁹ in vlti.col.C. de inoffic.test.p.l.plane versi.sed si nõ corpus.ff.de leg.j.⁊ p.l.si aliĩ.§. rerũ.ff.de vsufr.cũ si. Et idẽ voluit Bal.in.l.filia legatorũ.C.de leg.in

18 iiij.q. Et † ibi in fi.subdit vnũ qȯ est ponderandũ in proposito qȯ vbi alias ius presumit animũ cõpensandi tñ illud fallit vbi relinquitur vel conceditur ex cã expressa ⁊ diuersa a debito qñ tũc vtrũq̃ debet̃ q̃r diuersa rõ diuersũ parit effectũ.l.scio.§.vxori.ff.de annuis lega.⁊ quod notatur in.l.qnquaginta.ff.de p̃batio. Sed ita est q̃ in instrõ donationis fuit expressa cã mere liberalitatis ⁊ donationis q̃ cã est diuersa a cã debiti ipsius dotis.ergo ⁊c.possent etiã ad predicta adduci not.plene p Bal.⁊ doc.in dicta aut.preterea.⁊ in.d.§.si pater.sed q̃r decisio est clara ⁊ non expedit id vlterius me nõ extendo. Et p suprascripta p3 euidens rñsio ad iura allegata in 2riũ q̃r illa loquunt̃ qñ debitũ semper ⁊ a principio fuit ex cã necessaria vt ex dispositione legali.itẽ loquuntur qñ id qȯ donabat̃ vel relinq̃bat̃ erat tale qȯ reciperet compensationẽ cũ debito q̃ secus est in casu nostro vt superius est oñsum.⁊ per consequens concludo compensationem factam non esse.

¶ Et ita vt superius est cõclusum puto iuris esse:ideo ita dico ⁊ cõsulo ego Alexander de Tartagnis de imola legũ doctor Bononie iura ciuilia legens. In quorũ testimoniũ p̃pria manu scripsi ⁊ subscripsi ac cõsueto sigillo isigniorũ meorũ sigillaui saluo semp saniori iudicio.

¶ Summarium super consilio.viij.

1 Factus ⁊ conuentiones principis seruantur pro.l.

2 Ubi aliquid de iure non subsistit si sortit̃ oĩno effectũ d3 seruari.

3 Statutum disponens qȯ debitor nõ possit opponere qȯ vsure nõ debent̃ si contingat qȯ aliqs fideiussor fuerit autoritate dicti statuti coactus soluere poterit illas repetere.

5 An cõducenti domum tempore pacis debeat fieri remissio propter superuenientem guerram.

6 Clausule consuete apponi in lr̃is apostolicis habent̃ pro appositis.

7 Verba licet ⁊ possit nõ important necessitatem.

8 Consuetudo irrationabilis l3 non prosit quo ad validitatem actus tamen prodest quo ad excusandum a pena.

9 Si sit statutum qȯ pueri coadunati in duas partes possint adinuicem colluctari ⁊ proĩcere lapides an si cõtingat qȯ vnus percusserit alterum excusabitur a pena.

10 Ubi est consuetudo notariĩ scribentis excusatur a pena falsi.

11 Banniti qui tolerant̃ in ciuitate permanere possunt impune offendi.

¶ Consilium.viij.

¶ Istud consiliũ est quedam additio ad aliud consilium dñi Alexan. incip.ex omnibus supradictis qȯ est secundum secundi volu.



T aduerte:quia postquã Alex.2suluit in primo superiori casu ĩ dicta ciuitate mantue accidit q̃ postea tẽporis inmisso spatio iterum requisitus a iudeis diuersi loci vt consuleret pũcto.s.prime posito.hãc eandẽ vsurarũ materiam cõcernẽte cõsuluit ĩ quo consilio nouo oĩa adduxit in primo puncto tantũ nõ in aliĩs huius proximi precedẽtis cõsiliĩ cõtentis.demum addidit aliqua que in illo primo consilio non posuerat que cum vtilia ⁊ no.mihi esse videantur ⁊ vt dixi materie precedentis consiliĩ plurimum conuenire statui ea hic ponere ⁊ subiũgere:que anteq̃ ponã primo premittã punctũ seu casum dicti consiliĩ noui vltimo editi qui quidem talis est vz. ¶ Presupponitur quod q̃dã hebreus conductus fuit ad mutuandum sub vsuris in quadam terra subiecta cuidã principi ad rõnem denariorũ sex pro qualibet libra ⁊ cum hoc quod si mutuauerit sine pignore possit accipere denarios octo pro libra quolibet mense ⁊ facere sibi satisfieri de mense in mensem de dictis octo denariĩs pro libra ⁊ q̃ si recipientes mutuo sine pignore cessauerint soluere per tres menses dictos octo denarios pro libra liceat dicto hebreo bona immobilia sibi obligata vẽdere ⁊ distrahere pro libito voluntatis vt de rebus suis prout latius continetur in capitulis ⁊ conuentionibus celebratis inter prefatum principẽ et dictum hebreũ mȯ dubitat̃ q̃r dicit̃ dictũ hebreũ exercuisse ⁊ exegisse vsuras vsurarum an illud facere potuerit ⁊ tales vsuras vsurarũ sibi spõte solutas retinere possit et in futurũ durãte tp̃e dictorum capitulorũ exigere absq̃ eo q̃ pp hoc possit p dictum principem aut ei⁹ officiales puniri stante maxime q̃ tp̃e dicte cõcessionis seu dictarũ cõuentionũ cõsuetudo erat in locis ⁊ terris dicti principis ⁊ circũstãtiĩs dicte vsure vsurarum exigerent̃ et reciperent̃ modo et forma qua recepte sunt p dictum hebreũ et ita fuit erat et est notoriũ ⁊ vox ⁊ fama publice in dictis locis. Queritur an princeps saltẽ de licẽtia pape possit conuenire cum hebreis q̃ mutuent sub vsuris.et an intelligetur de vsuris vsurarum puentus. Et circa primũ q̃sitũ.s.an princeps de licentia pape ⁊c. adduxit Alex.prout supra dixi oĩa que in p̃io pũcto p̃rim̃i superioris consiliĩ adduxit vltra q̃ postea in hoc nouo cõsilio hoc addidit vez.

1 ¶ Deniq̃ † dato q̃ illa cõcessio facta per dictũ principẽ tẽporalẽ iudeis non esset de iure efficax tñ nõ denegat princeps velle seruare conuenta et prouidere q̃ promissa p eũ seruent̃ prout faciũt aliĩ dñi tp̃ales quorum cõuentiones ⁊ actus seruant̃ p.l.in ciuitatib⁹ ⁊ terris subditis eis iuxta.l.pe.C.de dona.inter virũ.l.cesar.ff.de publi.et.l.fina. C.de legi.et si in talib⁹ ciuitatibus ⁊ terris non habeãt nisi vtile dñiũ vt signãter decidit Bal.in prefationibus principiĩ.ff.forũ circa.iũ.col. facit q̃ no.Jo.an.in additio.Spe.in ti.de istr.edi.§.porro ĩ additio.

incipiete hec subscriptio ad fi.illius additio.τ qđ no.Bal.in.l.exem plo.C.de pba.τ in.l.receptitia.C.de cõsti.pec.cũ si.vñ hoc casu posito qđ de iure nõ valerẽt ille tales cõcessiones τ cõuẽtiones tñ saltẽ de facto seruantur τ seruari oportet in dictis locis iuxta illud qđ habetur in
2 l.qui habebat.§.j.ff.de manu.testã.vbi gl.colligit mirabile†ꝙ qñqꝫ aliqđ de iure nõ subsistit.τ tñ oĩno sortit effectũ τ dꝫ ĩ facto seruari bñ
3 facit ꝙ no.Alb.de rosa.C.de summa tri.l.j.in vlti.colũ.vbi dixit†ꝙ si statutũ disponebat ꝙ debitores vel fideiussores eorũ cõuenti ad vsuras nõ possint opponere exceptionẽ qđ vsure nõ debentur τ cõtingat qđ aliquis fideiussor debitoris ꝓmittẽtis vsuras fuit autoritate dicti statuti coactus soluere vsuras poterit illas repetere a debitore principali.nec audietur hoc casu debitor opponẽs ꝙ fideiussor de iure nõ poterat cogi soluere.τ ꝙ statutũ illđ nõ valebat qꝛ postꝗ̃ seruabaẗ pinde est ac si de iure fuisset exact⁹ fideiussor.allegat id ꝙ habeẗ in.c.peruenit.de fideius.τ id qđ no.Inn.in.c.j.τ in.c.salubriter.de vsuris.τ quod no.Arch.post gl.xiiij.q.iij.ĩ summa τ refert ita fuisse iudicatũ.τ ita ẽt
4 expsse tenẽt dñs Car.Flo.τ Imo.ĩ.d.c.puenit.vbi dñt† qđ si exceptio vsurarum nõ solet admitti in loco vt qꝛ vsurarius erat priuilegiatus autoritate vt posset exigere vsuras.τ sic de facto ibi seruabaẗ.nam tũc non est quid imputeẗ fideiussori si soluit vsuras.vñ eas petere poterit a debitore.Cũ ergo superiori id qđ ꝓmisit seruare intendat.τ ita semper seruari fecit ideo quãtũ ad hoc nõ refert an de facto fiat an de iure cũ princeps cui nemo se opponit id seruari velit.arg.d.l.qui habebat §.j.cũ glo.τ eius qđ no.gl.in.l.lecta in ver.dicebã in verbo tractatũ.ẽ. si cer.pe.¶Et si diceret predicta ꝓcedere posse quo ad vsuras:sed nõ quo ad vsuras vsurarũ de quib⁹ nulla expressa fit mẽtio in cõuẽtionibus τ capitulis τ ille sunt magis exorbitantes τ odiose vñ videmus ꝙ etiã iura ciuilia permittẽtia vsuras ꝓhibeãt exigi vsuras vsurarum.l. fi.C.de vsuris.l.placuit.ff.eo.ti.l.fi.C.de vsuris rei iudi.τ in cõuẽtiõibus verba debẽt ĩterpretari ꝯ dictũ hebreũ se fundãtẽ in illis.l.stipulatio ista.§.in stipulationibus.de ver.obli.l.veteribus.ff.de pac.et in hoc cõsistit maxia vis huius rei.rñdeo qđ attento qđ presupponiẗ qđ tpe dictarũ cõuẽtionũ celebratarũ τ ante erat cõsuetũ qđ hebrei habẽtes cõuẽtiões τ capitula qualia tũc cõcessa sunt in effectu dicto hebreo palã τ publice exigerẽt vsuras vsurarũ ea forma qua post dictas cõuẽtiões τ capitula cõcessa huic hebreo exegit iste hebre⁹ ergo cõuẽtiones inite cũ isto hebreo ꝓ tpe quo durature sunt itelliguntẽ facte τ inite ẽm cõsuetudinẽ τ obseruãtiã tũc vigẽtẽ.l.excepto τ.l.lꝫ.C.loca.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua.ff.de edi.edic.l.dñi pdiorũ.C.de agri.τ cẽsi.li.xj. τ.l.si prius.§.j.ff.de aqua plu.arc.τ ibi no.Bart.in.l.si finita.in prin. ff.de dã.infe.τ.l.semp in stipulatiõib⁹.ff.de reg.iur.τ est tex.melior q fit in iure ẽm Bal.ibi.in.l.fi.C.de fideius.bñ facit ꝙ signãter no.Bal. in.l.si qs sub cõditione.q̃ est.l.sexta.ff.de cõditio.insti.τ in.l.cũ de consuetudine.ff.de legi.τ no.ẽt Bar.in.l.nemo est q nesciat.in.ꝫ.col.ff.de duobus reis.τ Jo.an.in regula qui facit.in mercu.extra de regulis iuris libro sexto.τ Bal.in.l.j.§.ꝓ socio in fi.iij.q.τ no.etiã Bart.in.l.cũ
5 in plures circa prin.ff.loca.vbi dixit†qđ si qs cõduxit tpe pacis domos animo tenẽdi ibi hospitiũ tñ hoc nõ expressit τ pp superueniẽtem guerrã mercatores τ alij non poterãt accedere ad ciuitatẽ illã pp hoc conductor petit remissionẽ mercedis quod in dubio si domus illa consueta erat teneri ad hospitiũ vel conductor consueuit esse hospitator intelligetur ei locata ad vsum hospicij τ debebit fieri remissio mercedis p.d.l.excepto.τ.d.l.semp in stipulationibus cũ si.¶Videmus
6 etiã†ꝙ clausule que cõsueuerũt apponi in literis apostolicis habentur pro appositis.c.accepimus.τ ibi no.Anto.de bu.de eta.τ quali.et in.c.cũ.M.de cõsti.τ sic perinde est ac si in conuentionib⁹ et capitulis esset ẽxpressum qđ possent exigere ẽt vsuras vsurarũ scđm qđ consuetum erat.vnde si vsuras simplices impune exigunt et tolerantur hebrei taliter exigentes simplices vsuras vigore dictarũ cõuentionũ nec plus nec minus seruandũ est in vsuris vsurarũ stante dicta obseruantia τ assuetudine nec requiritur qđ dicta obseruantia fuerit prescripta sicut requiritur in consuetudine q̃ adduciẗ in vim.l.sed sufficit per aliquos actus aliquãdo ita seruatũ lꝫ nõ sit lapsum tẽpus prescriptionẽ consuetudinis inducens quantũ ad hoc vt habeat vim declarationis verborũ ipsorũ contrahentiũ vt not.Nico.de mata.in.l.de quibus.ff. de legi.τ Anto.de but.eum refert τ sequitur in.c.fi.de consue.circa mediũ in ver.ex his dicit Nico.de mata.quod est dare τc.per.d.l.quod si nolit.§.qꝛ assidua.τ.d.l.semp in stipulationib⁹.τ aliquid ponit Bal. in.l.diuturna.ff.de legi.quãuis vt verbo fertur etiã hoc fuerit per longissima tẽpora τ quasi semper seruatũ.Nec obstãt si diceret qđ attento ꝙ in dictis cõuentionibus τ capitulis est actũ ꝙ dictus hebreus posset facere sibi satisfieri de mẽse in mensem de vsuris τ ꝙ ei liceat τ possit post tres mẽses in quibus cessauerint debitores soluere τ vẽdere bona immobilia ipsi hebreo obligata quod ex hoc apparet intẽtionem partiũ fuisse quod nõ possit recipere vsuras vsurarũ in fine anni ꝓut ipse facit qꝛ rñdeo ꝙ dicta verba fuerũt adiecta ad fauores hebrei non ꝙ teneatur solum per illum modum consequi ius suum patet quia in
7 capitulis dicitur†liceat τ possit:que verba non important necessitatẽ l.sepe.ff.de offi.presi.τ.l.non qmequid.ff.de iudi.per gloss.et Barto. in repe.l.creditores.in prin.C.de pig.cũ si.preterea vt dixi presupponitur qđ etiam inter alios habentes alia capitula fuit seruatũ τ seruabatur tpe concessionis dictorum capitulorũ τ ante qđ exigerentur vsure vsurarum ei go secundũ illam consuetudinẽ intelligunt ista capitula vt est.ẽ.probatũ.Confirmãtur predicta per id qđ voluit gl.in.c.cuꝫ
8 venerabilis.de cõsue.per quã dicit ibi Pe.de ancha.†qđ licet cõsuetudo irrationabilis non ꝓsit quo ad validitatẽ actus tñ prodest quo ad excusandũ a pena vñ dicit ꝙ de facto cõtingit qđ qdã rector ville fecerat ponere plures in cipis τ fuit formata ꝯ eũ inquisitio qđ tenebat priuatos carceres τ ipse probauit qđ sui pdecessores ita consueuerunt facere τ propter hoc fuit absolutus per illã gl.τ p eãdẽ glo.consuluit Pet.de ancha.in consi.cclv.alias.cclxij.incip.in xpi noĩe in
9 re scripto τ consuetudine τc.†qđ stante vetustissima consuetudine bonoñie qđ pueri sexdecim annorum τ abinde.j.faciunt adinuicẽ coadunationes in duas partes colluctando τ preliando adinuicem τ lapides vna pars contra aliam ꝓijciẽdo.τ ita fuit semp toleratũ si postea contingat qđ in dicta colluctatione vnus percusserit vel vulnerauerit alterum excusabiẗ a pena statuti punientis vulnerãtẽ quãuis respectu etatis non veniret excusandus iuxta.l.j.cum ibi not.C.si aduer.delic.τ.l.impuberẽ.ff.de fur.cũ si.Ad id quod no.Bal.in.c.j.de cog.feu.
10 vbi dixi qđ † si in ciuitate perusij sunt tres conseruatores monete τ qñ fiunt solutiones in communi consueuit notarius ponere nomina omniũ trium lꝫ vnus sit absens.nam dicit quod si ita erat consuetudo notus. ita scribens excusabatur a pena falsi vt per eũ ibi τ in.l.vnica in.xj.vel xij.col.C.de cõfes.τ idem no.Hosti.Jo.an.τ Ant.de bu.in.c.ij.in fi.de fide instr.excusat ergo dictos hebreos cõis obseruantia τ cõsuetudo a pena.Accedit etiã id qđ no.Sali.in.l.nullus.C.de iudeis.vbi per illũ
11 tex.dixit † qđ banniti q toleranẗ in ciuitate pmanere non possunt impune offendi licet de banno non sint cancellati:nam illa tolerãtia eis securitatẽ prebet vt ibi habetur scđm eum faciunt no.per glo.τ doc.in c.qꝛ circa.de consan.τ affini.τ in.l.j.§.scientiã.ff.de tributo.τ.l.j.§.magistrum.ff.de exercito.ergo cũ tolerati fuerint tãdiu a principe τ ab omnibus hebrei taliter exigentes vsuras publice τ palã videẗ perinde esse ac si superior in hoc dedisset eis securitatem τ facultatem τ cum de hoc esset publica vox τ fama vt presupponiẗ non potest allegari ignorantia vt no.in.l.penul.C.de peri.tuto.τ in.l.j.ff.de recepta.τ habetur xvj.di.qđ dicitis τ in.c.fi.q matri.acc.pos.τ pena quã iura imponunt iudeis immoderatas vsuras exigentibus a xpianis est vt nisi illas restituant p principes seculares possint ad id compelli etiã interdicendo iudeis omne commerciuꝫ cũ christianis.c.post miserabilem τ.c.quanto.de vsuris.de qua pena non est tractandum attẽtis pdictis.Alie autem pene que christianis imponunẗ nõ ꝓñt ad iudeos adaptari vt pꝫ in.c.qꝛ in omnibus.de vsuris.τ no.in cle.j.in verbo literarũ.de vsuris. Ex quibus omnibus cõcludo qđ dicte cõuentiones τ capitula stante dicta consuetudine important qđ intelligatur esse cõcessuꝫ iudeis posse etiam exigere vsuras vsurarum τ eas retinere.τ principẽ volentem vt decet seruare cõuenta non debere hebreũ predictuꝫ ex pmissis punire. Alex.de imo.Mod.

¶Summarium super consilio.ix.

1 ¶Unicuiqꝫ licet edes suas vsqꝫ ad celum tollere.
2 Jus seruitutis prescribitur cum bona fide spatio.x.annorum.
3 An quis possit construere domũ ita altã ꝙ possit videre secreta vicini.
4 Ex coniecturis probatur dolus.
5 Si dñi priuati fluminis habeant molendina vnũ in pte superiori alterum in pte inferiori si supi⁹ noceat inferiori nõ poterit id construere.
6 Per iudicem dꝫ semper eligi idoneior qui sit peritus in arte.

¶Consilium.x.

¶An liceat edificare seu tollere muꝝ si lumia ediũ vicini obscurenẗ.



Redẽptoris inuocato suffragio amen.Cõsideratis verbis snãrũ dicẽdum vt
1 †dictis de lancis licere dictũ murũ noniter cõstruere etiaꝫ si obscurenẗ lumina domus dictoꝝ de scbinctis qꝛ vnicuiqꝫ lꝫ edes suas vsqꝫ ad celũ tollere.l.altius τ.l.si in edibus.C.de serui.τ aqua.Itẽ q̃libet res ꝓsumiẗ libera nisi de seruitute appareat.l.cũ eo.ff.de ser.vrb.pdi.l.sicuti.§.si queraẗ.ff.si ser. ven.sꝫ de nullo iure seruitutis cõstat igitur τc.facit.l.binas edes.ff.de ser.pđ.habitari etẽm põt edib⁹ obscuratis nec hꝫ obstare qđ p longa tpa dicti de scbinctis tenuerũt dictas fenestras τ inde eox dom⁹ lumina pceperit patiẽtib⁹ dictis de lãcis τc.qꝛ p hoc nulla fuit acqsita q̃si possessio suitutis alti⁹ nõ tollẽdi dictis de scbinctis sꝫ tũc demũ fuisset acqsita si dicti de lãcis aliq̃ tpe voluissent eleuare τ fuissent ꝓhibiti p dictos de scbinctis.nã extũc cepissent dicti de scbinctis esse in q̃si possess.suitutis alti⁹ nõ tollẽdi p.l.q luminib⁹ ĩ gl.ff.de ser.vr.predi. no.in.l.j.C.de serui.τ Bar.ĩ.l.at si forte.§.sciẽdũ.ff.si serui.vẽ.τ in.l.si pri⁹ in.vij.op.prime ptis.ff.de no.ope.nũ.τ in Spe.de cã pos.§.in cõ
2 fessoria ẽ.sꝫ pone † τ ex tunc potuissent spatio.x.anno.dicti de scbinetis prescribere ius seruitutis si in bõa fide fuissent.l.ij.C.de serui.τ aq. τ.l.fi.ff.queãd.ser.amit.τ plene no.in.l.suitutes la grande.ff.de sui.et sꝫ qđ declarat Bar.in.l.j.§.hoc interdicto.ff.de iti.actuqꝫ pra.τ iđ in ꝓposito dꝫ ang.in.d.l.q̃ luminib⁹ ꝙ si habeo palatium iuxta ortũ tuũ

lʒ in pariete versus ortū multas habeam fenestras. ⁊ ita ꝑ mille an-
nos tenuerim tñ legitimo spacto intermisso inter edificiū tuū ⁊ meum
edificare poteris in orto tuo ⁊ obscurare lumia mea in totū vl' in parte.
Sʒ premissis nō obstātibꝫ. puto nō licere ita absolute dictis de lan-
cis dictuʒ murū cōstruere ꝑ quē lumia domus de schinetis obscurent
sʒ eis concedit dūtarat ꝓpter aliquā vtilitatē quā edificans ex hoc cō-
sequeretur secus si solū vt lumina illorū de schinetis tollerent ⁊ ipsis
de schinetis officerent qꝛ hec facere non pñt. hoc ꝓbat ex his que not.
3 Pe. Cy. Ray. Bal. ⁊ Sali. in. l. altius. C. de serui. vbi dicūt † ꝙ illa. l.
facit ad. q. aliquis fecit domū ita altā qd̄ secreta fratrū aut monialium
aut vxorē aut filiam vicini videre poterat an illd̄ licite facere possit ⁊
concludūt ꝙ aut ad eiꝰ vtilitatē altiꝰ tollit edificās ⁊ illud facere pt̄ ꝑ
illā. l. ⁊. l. ꝓculus. ff. de dā. īfe. aut ad emulationem alteriꝰ facit puta vt
religiosos vel filiā vicini inspiciat ⁊ non potest. l. si in fundo. ff. de rei
vendi. ⁊. l. opus. ff. de operibus publicis. ⁊ sic vident isti doc. clare deci
dere hūc casuʒ ⁊ ī termis nostris istū casuʒ decidit Pau. de ca. in. l. cū
eo. ff. de serui. vr. pre. vbi dicit qd̄ lʒ regula illiꝰ. l. sit qd̄ quilibet possit
licite edes suas altius tollere ⁊ lumina vicini obscurare illud procedit
qñ quis edificat vt sibi ꝓficiat sed si nullā vtilitatē cōsequeret sed po-
tius faceret vt aliȷ̄ noceret posset ꝓhiberi per. l. j. §. deniqꝫ. ff. de aqua
plu. ar. ⁊ ita dicit se de facto rñdisse ⁊ dicit ꝙ lʒ ang. in. d. l. cū eo videat
rñdere ad. d. l. j. §. deniqꝫ. ꝙ ille tex. ꝓcedat qñ vtilitas ex tuo prouenie
bat directo in meum. ⁊ tunc nō possis illā auferre mihi faciēdo aliqd in
tuo secꝰ si ex tuo non ꝓueniebat directo in meū ꝓut est in lumine ꝙ nō
prouenit ex tuo sʒ ex celo. nā ſm Pau. de ca. ista rñsio facit ꝯ Ange. qꝛ
si non habeo istā vtilitatē luminis ex te vel ex tuo sʒ ex celo multo mi-
nus oēs posse mihi auferre. ar. l. si arrogator. ff. de adop. ꝑterea hoiem
hoī insidiari nefas est. l. veluti. ff. de iust. ⁊ iur. nec mos gerēdus est illi
qui solū facit vt officiat vt in. d. l. in fundo. ⁊ ita residet ipse in. d. l. cū eo
⁊ lʒ ipse nō dicat rñsio data ꝑ eū ad ar. ang. expresse cōprobat de deci
sione Cy. ⁊ Old. in. d. l. altiꝰ. ¶ Tertio ꝓbat ex his q̄ habentur in. l. si
in meo fundo. ff. de aqua plu. arcē. nā ibi dꝛ ī tex. qd̄ ille qui incidit ve-
nas aq̄ in agro suo veniētes ad fundū meū nō dꝛ iniuste facere si nul-
la erat seruitꝰ constituta subdit glo. fi. ibi qd̄ istud est verū nisi dolo in-
4 cideret. per. d. l. deniqꝫ. † Querit circa hoc Imo. ibi. s. ī. d. l. si ī meo fun
do quid in dubio an ꝓ̄sumat dolo facere. ⁊ refert ꝙ gl. in. l. fluminū. §.
fi. ff. de dā. infe. tenuit ꝙ ī dubio nō ꝓ̄sumat dolo facere sʒ ſʒ Imo. vbi
s̄. illud est verū nisi ex circūstātȷ̄s aliud appteret. nā ex cōiecturis ꝓ-
batur dolus. l. dolū. C. de dolo. c. j. de ꝓ̄sum. vñ ſʒ eū ꝓ̄sumet dolꝰ si ap-
pareat ꝙ alias fuerit minatꝰ ꝙ hoc faceret ar. l. fulcinius. §. qd sit la-
titare. ff. qb. ex cau. in pos. ea. vel si incidēs venas nullā ex hoc vtilitatē
conseq̄ret sʒ solū alteri nocet. nā illud fieri nō dʒ. ar. no. ī. l. ȷ̄. §. labeo. ff.
de aqua plu. ar. ⁊ ī. l. cred. ff. d̄ eui. ¶ Quarto ꝓ hoc adduco not. ꝑ Cy.
Bal. ⁊ Sali. in. l. si manifeste. C. de seruitu. ⁊ Bar. in. l. quominus. ff. de
flumi. in. j. q. ⁊ Bal. in. l. si qs ex argētarȷ̄s. §. si initiū. ff. de edē. vbi di-
5 cunt † qd̄ si duo erāt dñi cuiusdā priuati fluminis ⁊ vnus ex eis habe
bat a ꝑte inferiori molendinū ⁊ postea aliꝰ velit facere molendinum a
ꝑte superiori ꝑ qd̄ noceat dño molēdini inferioris qd̄ lʒ scd̄s cōsentire
possit ad suā vtilitatem tñ si illud construeret principaliter vt noceret
dño inferioris molēdini hoc nō posset. ¶ Quinto ideʒ ꝓbat ex his q̄
no. Bal. in rub. ff. de rerū diui. in. iȷ̄. col. in versi. circa aquā ⁊c. vbi que-
rit qd si duo habēt in aliquo flumicello duo molēdina q̄ nō sunt apta
ad macinādum nisi qñ pluit mō dñs superioris molendini cum pluit
retinet aquam de sup in suo molēdino: ⁊ impedit inferius molēdinum
querit an possit. ⁊ vr̄ distinguēdū qd̄ aut facit solū vt noceat ⁊ nō pōt:
qꝛ equitas naturalis talē dolū excludere dʒ. l. ȷ̄. §. ideʒ varꝰ. ff. de aqua
plu. ar. qui tex. est nota. ad multa ſʒ eū aut facit vt sibi ꝓsit. ⁊ tūc potest
illud facere si hoc faciēs habebat molēdinū suum de iure constructum
qꝛ vtit iure suo ar. l. iniuriarū in fi. ff. de iniur. ⁊ faciunt no. per doc. in. l.
ȷ̄. in prin. ff. so. ma. cū ergo dicti de lācis velint edificare: ⁊ ꝯdicant di-
cti de schinetis rōnibus supius allegatis tūc officio iudicis recurritur
ad arbitrum: vt. d. l. q luminibꝰ. ⁊ ſm qd̄ ibi declarat Ange. est archi-
6 tector seu alius peritꝰ in arte ⁊ dicit Ang. † qd̄ dʒ semp ꝑ iudicem eli-
gi idonecior. ⁊ si pñt haberi duo nō dʒ eligi vnus: vt in aut. de non alie.
§. qd̄ aūt. l. cū parati. C. de fide instru. ⁊ isti periti in arte habebunt vi-
dere an ꝑ tale edificiū offendentur lumina domus ipsoruʒ de schinetis
⁊ videbunt an tale edificiū cedat ad necessitatē seu vtilitatē ipsorum de
lancis an solum ad nocendū dictis de schinetis. ⁊ si ex dicta relatiōe pe
ritorū vel ex aliȷ̄s probationibus cōstabit edificium offendere lumina
⁊ principaliter fieri ad nocendum iudex declarabit nō licere edificium
facere vt patet ex predictis qd̄ etiā expresse tenet Bal. in. l. lapilli ī. ȷ̄.
col. ff. de re. diui. Et per hoc pʒ nō obstare allegata in ꝯtrium qꝛ nō assu
mo fundamentum nec sententȷ̄s nec ex aliquo iure seruitutis: vt. s̄. est
ostensum. ⁊ ita puto iuris esse ego Alex. de imo.

¶ Summarium super consilio. x.

1 ☞ In vltimis voluntatibus posterior prioribus derogat. nu. 2.
3 Quomodo fit quando non apparet an testamentum factum fuerit ce-
lebratum tempore furoris an in dilucidis interuallis.
4 Testes discordes nō sufficiunt ad probandum vnum actum in specie
sed bene quid in genere.
5 Proȷ̄ciens lapides ⁊ panē facit actum indicantem furorem.
6 Qui certo tempore fuerit furiosus presumitur in furore perseuerasse
nisi contrarium doceatur. nu. .
8 Actus dissipationis arguit hominē non esse sane mentis.
9 Presumitur quilibet suam sobolem aliene anteponere.
10 Homines sani cōsiliȷ̄ ⁊ diligentes solent in domibus proprȷ̄s vel di-
uinis testari non in alienis. nu. 1.
12 Non adhibetur fides testi deponenti de facto suo quando ex eo laus
vel opprobriū posset ascribi.
13 Testis deponens super negatiua non coartata ad certū breue spatiuʒ
non probat.
14 Ad probādum ea in quibus requiritur perspicax inquisitio ⁊ rō in-
tellectus oportet qd̄ testis etiam non interrogatus assignet rationem.
15 Potestas ciuitatis habens plures iudices non dʒ stare dicto maio-
ris partis. sʒ illius qui melius scit iura.
16 An quis fuerit fatuus statur dicto peritorum.
17 Legatarius non prohibetur esse testis in testamento.
18 Verba notarȷ̄ in testō dicentis talem esse sane mentis nihil operant.
19 Si notarius in instrumento attestat se certificasse mulierē renūtian-
tē hereditati paterne per tale instrumentuʒ nō ꝓbat dicta certioratio.

¶ Consilium. x.

¶ An si probat testatorē ante testamentū habuisse dilucida interual-
la testm̄ valeat adeo qd̄ presumat conditū tꝑe sane mentis.

Diuini numinis implora
to ꝓ̄sidio Matureqꝫ digestis attestatiōibꝰ ad vtriusqꝫ
partis fauorē exhibitis ad probationē furoris Iacobi
castie de regio pōderatisqꝫ testamentis duobꝰ eiusdē
1 Iacobi pariterqꝫ testō paterno. ¶ † Videret forsan
prima consideratione dicendum vltimū testm̄ ꝯditū de anno ꝓ̄senti. et
2 die. vȷ̄. maȷ̄ velut a sane mentis viro cōditū ꝓualere stāte Regula † ꝙ
in vltimis voluntatibus posterior prioribus derogat. l. si mihi ⁊ tibi.
§. in legatis de leg. j. l. si qs in princ. testi. ⁊. l. si inter. ff. de leg. iȷ̄. ⁊. l. si
qs pore. ff. ad treb. vt de celebratione missa. c. cū marthe. xiȷ̄. q. ȷ̄. c. vlti
ma voluntas. Nec oppositꝰ furor suffragari videt ad impugnationeʒ
dicti testi: qꝛ notarius attestat in scriptura testi eūdē Iacobū compo-
tem mētis fuisse cuius tabelliōis velut officialis dicto standū videtur
l. si qs decurio. C. de fal. ⁊ ī aut. de īstr. cau. ⁊ fi. §. si vero moriant. l. pe.
ff. de offi. prefe. vrb. c. cū parati de appel. c. ad audiētiā. de prescrip. da
to ergo qd̄ antea fuisset Iacobus in aliquo furore tñ postq̄ sane men-
tis erat tꝑe testamenti cōditi valebit actus esto qd̄ habuit dilucida in
terualla. l. furiosum. C. q testa. face. pos. ⁊. l. ȷ̄. ff. de testa. Et licet proba-
tum esset qd̄ ante cōditū testm̄ demēs fuerit nō ꝑ hoc vr̄ inferri qd̄ tem
pore testamenti fuerit mēte captꝰ ita vr̄ velle Bart. in. l. ȷ̄. in fi. de bo.
pos. furio. ⁊ ī san. de la. ¶ Cōfirmat ex his q̄ no. Bal. ⁊ Ang. in ꝓ̄alleg.
3 l. furiosum. vbi querunt † quid si non apparet an testm̄ factum fuerit
celebratum tꝑe furoris an ī dilucidis interuallis ⁊ respondēt aut tp̄s
testamenti erat vicinū tꝑe furoris aut erat ab eo tempore multū remo-
tum. primo casu refert aut qualitas dispositionis testamenti arguit
magis ad partē sani consiliȷ̄ vt qꝛ est cuilibet sane mentis legitima or
dinatio testamenti ⁊ ex ipsiꝰ testamenti serie luculēter appareat qꝛ ibi
cōtineat institō filiorum legata pro anima. ⁊ hmōi. ⁊ tūc ex tali disposi-
tiōe presumit fuisse sani intellectus si aūt his contraria disposuit pre-
sumit non fuisse sane mentis. l. peñ. ff. de condi. insti. l. is qui. ff. de tu.
⁊ cura. da. ab his. l. titia. de inoffi. testamen. ⁊ de legatis tertio. l. pa-
tronus. §. fi. cum simi. Et si in testamento permixta sunt ea, que sapiunt
furorē. ⁊ ea que non sapiunt omnia nihil valent ſm eos per illuʒ text.
¶ Secundo vō casu dicit Bald. in preal leg. l. furiosum qd̄ ille qui se-
mel fuit furiosus non semp presumitur furiosus maxime si est ꝓbatum
qd̄ medio tempore fuerit qualitas furori ꝯria ſʒ Oldr. ¶ Accedit id
quod notat Bar. in tractatu. de teste. in. c. incipiente opposita pruden
tie ⁊c. quem quidē tractatū multi non habent ita perfectum ⁊ nō habēt
nisi vsqꝫ ad capi. incipiens quia cura carnium in abundantia ⁊c. di-
cit igit Bar. ī. dicto suo perfectiori tractatu quod si cōstat furiosuʒ ha
buisse dilucida interualla. ⁊ dubitatur an actus gestus fuerit in quie-
te ⁊ sanitate an in furore: dicit Bar. quod ipse actus ostendit. quid em̄
si matrem vel filium vel coniunctū offendit. talis actus ostendit scd̄m
eum ꝙ in quiete ⁊ in sanitate consiliȷ̄ non fuerit: sed si actum fecit queʒ
quisqꝫ diligens fecisset ostendit ille actus eū in mentis quiete fuisse.
subdit ibi Bart. qd si multa verba ordinata proferebat inter que ali-
qua fatua inseruit ⁊c. in toto illo actu fatuꝰ presumitur allega. l. pe. de
condi insti. vbi fatuus iudicatur qui post actum institutionis heredis
dixit velle corpus eius in mare proȷ̄ci. ⁊ si dubiū sit an esset morbus
furoris perpetuus dicit Bar. standum esse iudicio medicorum Sed
ita est qd̄ dictum testamentum vltimo loco factum continuit institu-
tionem filiorum. ⁊ legata pia ergo videtur presumendū ipm̄ tunc sane
mentis. Recitat em̄ valerius testamentum cuiusdā furiosi fuisse ꝑ se-
natores approbatū qꝛ recte disposuerat. ⁊ refert etiam hoc Bal. in. c.
j. in prin. per quos fiat inue. in vsibus feu. ¶ Vltimo pro ista parte
facit qꝛ esto quod testes probent istum fuisse furiosum videntur tales
testes esse

testes esse in suis attestationibus singulares ⁊ ꝑ cõsequens ꝑfecte non
dicũtur probare.l.ob carmen.§.fi.de testi.l.testiũ cũ ibi no.C.eo.ti.c.lz
cãm.de ꝓba.c.bone.de ele.iij.q.ix.testes ⁊.c.nihilominus.¶Sed pre-
missis q̄q̄ coloratis minime obstantibꝰ arbitror contrariã sniam de
iure probabiliorẽ esse.Ad qδ ostendẽdũ presuppono qδ ꝑ plurimos
testes productos probatũ esse Jacobum fuisse furiosum a tpe natiuita
tis proxime preterite citra vt ꝓbat̃ maxime ꝑ peregrinũ gasparẽ ma
gistrum ambrosiuz ⁊c.⁊ si diceret̃ qδ testes predicti sunt in dictis suis
singulares.rñ.primo qδ plurimi sunt concordes ⁊ maxime dictꝰ dñs
4 Simon ⁊ dictus dñs Joan.antonius ⁊c.† Preterea testes discordes
seu singulares in dictis suis ad probandũ vnũ actũ in specie nõ suffi-
ciunt sed ad probãdũ qd in genere puta quem esse infamẽ quẽ esse fu-
riosum quem esse hereticũ sufficiunt vt no.Innoc.⁊ doc.in.c.qualiter ⁊
qñ el scδo ⁊ in.c.cũ oporteat de accusa.⁊ Spe.i ti.de inquisi.§.j.ver qd
si vnus.⁊ in.§.nunc tractemus ver.qd si ille.cũ.ṽ.seq.⁊ in ti.de teste.§.
tam de interrogatorijs ver.itẽ de tpe.⁊ ver.seq.⁊ Jac.bu.in.l.arriani.
C.de hereti.⁊ Pau.de liaza.in disputatione incipiente contra instru-
mentũ debiti ⁊ ꝑ glo.⁊ Jac.but.in.l.ob carmẽ.§.fi.ff.de testi.⁊ ꝑ Cyn.
in.l.ij.C.que sit lon.consue.⁊ Bar.in.l.de mino.§.tormẽta.de q̄stio.in
ver.sed quid si testes.per Bal.in.l.j.in pe.col.C.de testa.⁊ in.l.ea qdẽ.
in vltima charta.de accu.⁊ i.l.actor.C.de ꝓba.⁊ in.l.j.C.qui mune.tu-
te.⁊ in.l.de quibus.ff.de legi.⁊ gl.⁊ arch.iij.q.ix.in.c.nihilominꝰ.per
doct.in.c.licet ex quadã.de testi.⁊ Moder.in.l.inter pares.de re iud.
5 cũ si.† ⁊ probãt dicti testes actꝰ necessario vl' saltẽ iuris presumptio-
ne concludentes furorẽ q2 deponunt qδ proijciebat lapides ⁊ panem
qui est actus indicans furorẽ.l.ij.C.de iudeis.notat glo.⁊ ibi Bald.⁊
Ang.in.l.si cũ dotẽ.§.si maritus.sol.matri.Aliqui deponunt qδ tene
batur ligatus in domo vt dicit Baldassar Joannes ⁊ dñs Simon ⁊
frater eius qui actus indicat etiaz furorẽ vt notat Bald.in.l.diuus.ff.
de offi.presi.quidã deponunt qδ fatue loquebatur ⁊ absq3 ꝓposito vt
dicũt fere oẽs testes ⁊ ille q fatue loquitur dr̃ esse fatuus vt.xciij.di.c.
legimus.⁊ no.xvij.q.ij.in.c.cõsaldꝰ.⁊ qδ deridẽdo per vicos more in-
sanorum loquebat̃ vt.l.ob q̄ vitia in prin.ff.de edil.edic.¶Deponũt
etiam dicti testes maxime dña Jacoba Baldassar Joannes dñs Si-
mon ⁊c.qδ Jacobus a cognoscentibus eũ ⁊ maxime a vicinis demens
existimabatur ⁊ pro demẽte habebat̃:qδ quidẽ sufficit ad ꝓbãdũ quẽ-
piã vt furiosum nõ potuisse conficere actus in qbus requirit̃ intellectꝰ
ita no.in.l.j.iunctis no.ꝑ Bar.C.de testamen.⁊ ibi Bal.i.iij.q.⁊ no.in
l.cum qdã.§.qδ dr̃.ff.de acqr.heredi.⁊ Bar.in.l.de minore.§.ij.i.ij.q.
ff.de q̄stio.⁊ ꝑ Ang.in.l.ad testiũ.§.j.ff.de testa.¶Scδo presuppono
aliud indubitatũ qδ vere vel p̄sumptiue furiosus testari nõ põt si tẽ-
pore testamẽti vere vel p̄sumptiue demẽtia detentus sit.l.ij.⁊.l.in ad-
uersa.ff.de testa.⁊ preall.l.furiosum.¶His p̄suppositis ostendo Ja-
cobũ nõ potuisse testari de anno p̄senti ⁊ die.vij.maij q2 illo tpe presu-
6 mitur fuisse in demẽtia.¶† Nã ille q certo tpe fuit furiosus presumi-
tur in furore ꝑseuerasse nisi 9triũ doceat̃ glo.est q̄ hoc expresse firmat
iuncto tex.iij.q.ix.indicas in glo.in ver.ostẽderis.Idẽ tenuit glo.in.c.
fi.in ver.cõpotẽ.de succe.ab intest.quã ibi sequuntur Inn.Joan.An.
Ant.de bu.⁊ Abbas sicu.illã glo.sequit̃ etiã Sali.in.d.l.furiosum ⁊
Jo.de imo.in.c.dudũ in.vj.col.de presum.⁊ cano.maxime do.Car.et
Imo.c.cum inter canonicos.de elec.⁊ Pau.de liaza.post antiquos in
cle.j.de homicid.Istud recte intuẽti voluit Bart.in.l.ij.ad fi.ff.de bo.
po.furio.⁊ infa.dele.nã Bar.ibi vult qδ si ꝓbat̃ quẽ certo momẽto pu
ta tali die fuisse surdũ vel furiosum non ꝑ hoc sequit̃ ergo inꝰ posterum
fuit furiosus ⁊ surdus q2 illud potuit cõtingere ꝓpter aliqδ accidens.
l.nutu.in prin.de leg.iij.vñ dicit Bar.in.d.l.ij.in fi.qδ dz ꝓbari quem
fuisse furiosum aliquo certo tpe seu aliquibus mensibus non aũt semel
seu vnico momento vt postea p̄sumat̃ i posterũ furiosus allegat.l.j.ff.
de cur.furio.iuncta.l.pretia rerũ.ff.ad.l.fal.vbi ad ꝓbandum qδ talis
rẽ punstariã frumenti valuit.xx.solidos isto anno nõ sufficit ꝓbare qδ
vno die istius anni vẽditũ fuit.xx.solidis.Sz oportet ꝓbari qδ ꝑ plu
res dies venditũ fuit cõiter.xx.solidis vt ibi etiã delarãt doc.⁊ sic vult
Bar.qδ si probatũ est quẽ fuisse furiosuz certis mẽsibus presumat̃ in
posterũ furiosus ⁊ q allegãt ⁊ dicũt Bar.aliter tenere aut lecturã cor
ruptã habẽt aut minus recte accipiũt.Sz ita est i ꝓposito qδ ꝑ testes
ꝓbatũ est Jacobũ fuisse furiosum ꝑ mẽses plures cõtinue añ cõfectio
nem dicti testi vt deponũt Baldasar Joãnes dñs Simon ⁊c.ergo dz
presumi semper in posterũ fuisse furiosum.⁊ sic tpe testi.⁊ qδ ille q cer-
tis temporibus fuit furiosus presumat̃ furiosus in posterũ ꝓbat̃ euidẽ
ti rõne.Nã si qs fuit furiosus ⁊ ꝓpter furorẽ datꝰ fuit ei curator.durat
officiuz cura.donec ꝓbet̃ ipsum fuisse sane mentis.l.j.ff.de cura.furi.⁊
l.pe.C.co.ti.⁊ insti.de cura.§.furiosi.sed si nos diceremus qδ ille q per
aliquod tp̄s fuit furiosus nõ presumeret̃ cõtinuare in furore contrario
non doc.sequeretur qδ de momẽto ad momẽtũ esset reiterandꝰ cura.cõ
tra.d.l.pe.ꝓ hoc facit q2 passiones huiusmodi vel morbi talis p̄suma
tur durare nisi probet̃ cõtrariũ:vt est gl.no.in.c.cum inter.canonicos
in verbo recusatus.de elec.quã ibi sequitur Jo.An.Ant.de bu.⁊ Jo-
de imo.⁊ maxime in morbo furoris qui nõ cõsueuit de facili recedere
ẜm do.Cardi.⁊ Jo.de imo.in.d.c.cũ inter canonicos ille no.ꝑ glo.in
d.c.indicas.⁊ in preal.c.fi.de succes.ab inte.⁊ facit.l.is cui.§.ijsdem.ff.

de accu.⁊.l.nõ oẽs.§.a barbaris.ff.de re mil.⁊.c.semel malus.de regu.
iur.in.vj.fortius dixit Petr.de ancha.i cle.j.de homici.⁊ sequitur ibi
7 do.Card.vbi videas † qδ si probatũ est quẽ fuisse aliquo tpe furiosum
⁊ ex aduerso probat̃ ipsuz fuisse postea sane mentis nõ sufficit ad vali
dandũ actũ gestũ a tali nisi probetur fuisse sane mẽtis tpe actus gesti.
et ita dicit se obtinuisse.allegat in fi.nota per Dy.in preallcg.c.semel
malus.hoc idem tenuit vber.de bo.vt refert Guil.in spe.in ti.de ꝓba.
§.probatur ṽ.pone qdã erat furiosus.vbi dicit qδ si qs erat furiosus
ꝑ dilucida interualla ⁊ fecit testm̃ ⁊ dico eũ fuisse furiosum tu dicis eũ
fuisse sane mẽtis cui incũbat onus ꝓbandi refert ẜm Ube.de bo.qδ
incũbit tibi allegãti eũ fuisse sane mẽtis:refert etiã ibi Guil.in spe.qδ
scδm opi.aliquorũ incũbit onus ꝓbandi illi q agit siue dicat eũ sane
mẽtis siue dicat eũ furiosuz fuisse ar.l.q δt.ff.δ ꝓba.⁊.vj.q.vlt.c.actor.
Jo.an.in addi.super dicto versi.pone remittit se ad no.per glo.in.d.c.
fi.de succes.ab inte.qui tenet vt dixi ¦q semper vbi cõstat aliquez certo
tpe fuisse dementẽ semꝑ incumbat aduersario onus probandi qδ erat
sane mẽtis.idẽ tenuit Do.de san.Gemi.in.c.j.§.si vero.de cle.egrotã.
lib.vj.vbi q̄rit quid si demens habẽs dilucida interualla aliquez actũ
fecit puta delictum commisit an presumat̃ factũ tpe sane mẽtis an tpe
furoris.rñdet qδ glo.in.c.fi.de succes.ab inte.tenet qδ dicens eũ fuisse
sane mentis hz hoc probare secus si nũq̄ fuisset demẽs q2 tũc allegãs
dementiam hz hoc probare.⁊ ita trãsit do.Domi.in.d.§.si vero.⁊ ita
in terminis similibus nostris dũ Florẽtie assiderẽ iudicaui 9 quoddã
monesterium monacharum institutũ in testõ vnius de cuius anteriori
furore probatũ erat.Jo.de imo.in.l.q testõ.§.nec furiosus.ff.de testa.
et in.l.j.§.fi.de verbo.obli.in hoc articulo cõcludit qδ aut actus gestus
fuit ex interuallo longo post tempus quo probatur quẽ fuisse i furore:
et tunc allegãti qδ actus fuerit factus in furore incũbat onus probãdi
aut nõ intercessit longũ interuallũ ⁊ presumat̃ fuisse in furore tpe actꝰ
gesti.allegat ea que habẽt̃ i.l.si venter.§.in bonis.ff.de ꝓuile.credi.
et in.c.officij.de elec.Sz ita est qδ ꝑ testes ꝓductos 9 testm̃.ꝓbat̃ qδ
circa tp̄s testamenti fuit in furore.hoc enim deponit dña Lucia que di
cit qδ ꝑ mẽses tres ante mortem Jacobi vidit ipsum Jacobum facere
actꝰ furoris:ipse aũt decessit de mense Augusti:vt dicũt testes:ergo si
per menses tres ante faciebat actus furiosos:sequit̃ qδ de mẽse Maij
quo testatus est erat in furore.plus dicũt Baldasar Joãnis dñs Si-
mon ⁊c.qδ a mẽse Martij vsq3 in tp̄s mortis ⁊ ꝑ dictũ tp̄s fuit semꝑ
in furore:imo vr̃ dicẽdũ qδ modicũ interuallũ in ꝓposito nr̃o debeat
accipi ꝓ vno anno.nã anno p̄sumat̃ morbus durare nisi probet̃ 9triuz
ẜm Hosti.⁊ do.Cardi.in.d.c.cum inter canonicos.allegãt text.xxxiij.
di.in.c.cõiter.Sed nõ dubiũ qδ actus testãdi nõ distabat per annũ a
tpe in quo ꝓbatũ est ꝑ oẽs testes fuisse eũ furiẽtẽ.igit̃ ⁊c.¶Corrobo-
rantur p̄missa ex his q̄ dñt Bal.⁊ Ang.i.d.l.furiosum.⁊ Bar.in tra-
ctat.de teste in loco.s̃.allegato circa argumẽta ꝓ prima pte adducta.
Nã volũt qδ si est dubiũ an qs fuerit furiosus tpe actus gesti.⁊ proba
tum sit qδ habebat dilucida interualla dz inspici qualitas testi an sit
talis que in oĩbus suis ptibꝰ cõueniat dispositiõi quã quisq3 diligẽs
fecisset ⁊ presumatur eũ fuisse sane mẽtis secus si in illo aliqua pte illiꝰ
dispositionis fuisset actus nõ cõueniẽs dispositioni hominis sane mẽ-
tis ⁊ viro diligenti:q2 tunc presumet̃ nõ fuisse tũc cõpotez mẽtis.Sed
ita ẽ qδ ex illo actu testãdi vltimo loco facto colligunt̃ plures cõiectu-
re ostendentes Jacobũ tunc nõ fuisse diligentẽ virũ aut sane mẽtis cõ
currente maxime antecedenti furore vt nũc ostẽdaz ergo testm̃ est nul-
8 lum.¶† Cõiecture aũt sunt hec:prima q2 in testamento predicto Ja
cobus reliquit quandam apothecaz bouoantonio de boncompagnis
quam apothecã ꝓhibuerat pater dicti Jacobi in testõ alienari sub pe-
na certe priuationis eo q2 volebat illam apothecam cum certis domi-
bus remanere in filios filiorum eius que ꝓhibitio tenuit iuxta.l.filius-
fami.§.diui.de lega.j.⁊.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.l.quoties la prima.
C.de fideicõ.⁊.l.pater.§.iul.agrippa.de lega.iij.vnde ꝑ tale relictum
factum bouoantonio incidebat Jacobus in dictas penas priuationis.
⁊ sic patet qδ ille fuit actus dissipationis qui arguit hominez nõ sane
mẽtis esse.l.is qui.§.fi de tut.⁊ cura.da.ab his ⁊.l.j.i prin.ff.de cur.fu
rio.⁊ de qua prohibitione alienationis paterne habebat dictus Jaco-
bus notitiam tempore quo erat sane mentis vt deponit domina Ja-
coba in fine sue attestationis.¶Secunda coniectura dementie que
9 colligitur ex alio actu testandi est † quia in testametto disposuit qδ si
Nicolaus eius.filius decederet absq3 filijs masculis qδ vniuersa here
ditas perueniet ad dictum bouumantonium.⁊ si que filie femine re-
manerent ex dicto Nicolao dotarentur prout videretur ⁊ placeret di-
cto bouoantonio considero quod dictus bouusantonius nõ est de de-
scendentibus dicti testatoris nec etiam de agnatione sua dato quod
esset de cognatione testatoris vel aliter sibi cõiũctus:vñ dictus Jaco-
bus in vniuersali hereditate pretulit dictum bouumantonium nepo-
tibus ipsius testatoris.⁊ sic descendentibus ipsius testatoris:quod
quidem nullus diligens ⁊ sane mentis iuris presumptione facere pre-
sumitur.cum presumatur quemlibet velle et debere suam sobolem
aliene anteponere.l.cum notissimi.C.de fideicõ.l.generaliter.§.fi.C.de
insti.⁊ substi.sub con.fa.⁊.l.cuz auus.ff.de condi.⁊ demon.nulla facta
differentia sexus.l.fin.C.de liber.prete.in aut.in successione de suis ⁊

legitimis.nam in priori testamento condito tempore sane mentis per Jacobum sanius disposuerat. Nam in eo disposuit qd quicunqꝫ decederet Nicolaus eius filius sine liberis legitimis ꝛ naturalibus vocarentur ad hereditaté illi de bebio.naz si decederet Nicolaus cum filiabus feminis illi de bebio non possent admitti ex substõne stante illo priori testõ valido prout est qꝛ applõne liberorũ veniũt etiã femine.l. sed si hac.§.liberos parentes.ff.de in ius voc.in ver.vtriusqꝫ sexus.l. si ita sit scriptũ filiabus.de leg.j.l.j.ff.de ver.signi.cũ ergo non habuit ordinatã charitaté ꝛ memoriã liberorũ in pferẽdo eos alijs est actus dementie ꝛ viri nõ sapiẽtis vt in.c.filij.ꝛ ibi hoc no.Do.de san.Gemi.
10 de herecti.in.vi. ¶ Tertia est coniectura qꝛ †hoĩes diligẽtes ꝛ sani cõsilij nõ consueuerunt:vt est notorium:in domibus alienis testari sed in domibus pprijs aut in diuinis tẽplis:iste aũt nõ hmõi testat⁹ est:igi-
11 tur ꝛc. ¶ Quarta est cõiectura nõ sani cõsilij †qꝛ in dcõ testõ posteriori cõtinet qd ipse testator nõ vult aliud testm̃ condere decetero:et casu quo cõderet ex tũc ius sit illud nihil valere nisi in eo expresse contineretur tota oratio salue regina.nã testõres plerũqꝫ volẽtes mutare testamenta hmõi nõ sunt memores dcẽ clẽ in eo inserte ꝛ sic illa non derogant in posteriori testõ ꝛ hoc mõ subuertit vltima eorũ volũtas.pꝫ ergo qd dictus Jacobus p dictã clausulã operã dedit vt quantũ posset sibi auferret liberã testãdi facultaté qd est ꝯ bonos mores.l.stiplõ hoc modo cõcepta.ff.de ver.ob.iũcta.l.si qs in prin.test.cũ materia.ff. de lega.ij. ¶ Ex his ergo pꝫ qd oẽs opiniones ꝛ autoritates sunt p parte nullitatis dicti vltimi testamẽti dato etiã qd testes ptis aduerse probãt qd aliquo tpe erat sane mẽtis.ꝛ sic qd haberet dilucida interualla vt pꝫ cõiungendo dicta testium vtriusqꝫ ptis:qꝛ presumit oino actus testãdi factus in furore nisi cõtrariũ probet:vt.s.pbaui. ¶ Nõ obstat qd Janfrãciscus testis qui fuit rogatus de dicto testõ deponat qd tpe testamẽti Jacobus proferebat verba effectũ importantia ꝛ cõuenientia qꝛ ꝯtiam partez ex dicto actu testandi in quo interuenerunt verba nõ cõuenientia homini sani cõsilij in aliquib⁹ partibus vt ostẽdi supra demonstrãdo cõiecturas premissas que sunt sufficientes iuncto maxime precedẽti furore adiudicãdum fuisse actũ gestũ tpe nõ sane mẽtis vt dicũt doc.in locis.s.allegatis. ¶ Preterea Jãfranciscus nõ est idoneus testis qꝛ vt dicit Joannes an.in addi.spe.in ti.de teste.
12 §.j.super versi.sed pone qd administrator ꝛc.†fides nõ adhibet testi deponenti de facto suo qñ ex eo laus aut opprobrium posset ipsi testi ascribi ita refert ꝛ sequit hãc doctrinã Ant.de bu.in cõsilio suo incipiẽte qstio hec dubia vulgaria hꝫ ꝛc.ꝛ doc.maxime Jmo.i.c.ex literis de trãsac.ꝛ Ant.de but.in.c.cũ a nobis de testib⁹.facit qd dr̃ de proxeneta aduocato ꝛ simili.vt nõ possint testificari iuxta no.in aut.de testi.§. pe.ꝛ i.c.j.ꝛ i.c.romana de testi.lib.vi.ꝛ i.c.dilectorũ.de testi.ꝛ p Bart. in.c.deferre.§.idẽ decreuerunt.ff.de iure fisci.per Spec.ꝛ Joan.and. in.d.titu.de teste.§.j.ꝛ p cano.in.c.insuper ꝛ in.c.cũ a nobis.de testi.et in.d.c.ex literis.de transac.per legistas in.l.omnibus.C.de testi.ꝛ in.l. ditantibus.vbi per Bal.C.de testa.Sed cui dubiũ qd opprobriũ esset tabellioni qui cõficeret testamentũ vnius dementis cum iurent tabelliones diligenter officiũ exercere.c.ad audientiam de prescrip.Similiter non obstat dictũ Gregorij alberi.testis qui dicit se interfuisse testamento ꝛ qd cognouit tunc dictum Jacobũ esse hominem sani intellectus eo qꝛ fecit legata pia pro anima:qꝛ respondeo qd lꝫ in illo actu idest in legato pro anima ostenderit se esse sani intellectus:tũ qꝛ fecit in codẽ actu testãdi alios act⁹ qui nõ sunt homini sani cõsilij vt probaui supra sequit qd cũ in omnibus non se gesserit vt sane intelligens qd ille actus testandi presumit factus tẽpore nõ sani cõsilij vt aperte sentit Bal.ꝛ Ang.in.d.l.furiosum.ꝛ Barto.in dicto tractatu de teste. Preterea iste testis remanet vnicus ꝛ singularis postqꝫ Jãfrãciscus venit repellendus vt dixi sed vox vnius est vox nullius.l.vbi numerus.ff.de testi.c.in omni de testi.c.nouit.de iude.Alij testes producti ad valoré testi.pro maiori parte non declarãt qd nõ fuerit furiosus.qꝛ dicunt qd Jacobus potuisset esse demẽs ipsis ignorantibus.ꝛ sic non cõcludunt necessario qd nõ potuerit esse furiosus.ꝛ sic nõ probant.c.in presentia.de proba.l.neqꝫ.de proba.ꝛ in spẽ gl.ꝛ doct.in.l.j.§.hoc interdicto.de itine.actuqꝫ priua.ꝛ Ang.in aut.de heredi.ꝛ falci.§.hinc nobis in fi.j.glo.ibi ita deponit magister Bartholomeus ꝛc.qui dicit qd nesciret discernere an esset fatuus vel sapiens:ergo nõ põt deponere ad probandũ sanã mentẽ sicut testis deponens super mutuo interrogatus quid sit mutuũ dixit se nescire iste non probat.vt.l.j.ꝛ ibi per Bar.si cer.pe.ꝛ Bal.in.l.j.ff.de his q sunt sui vl alie.iuris.Dñs Paulus primus testis nõ probat qd non potuerit esse furiosus.nã dicit qd post actus de quibus ipse testificat non potuisset Jacobus effici insane mentis quin dictus testis cognouisset qꝛ ea que ipse deposuit fue-
13 runt ante mortẽ per paucos dies. ¶ Nam †testis deponẽs hoc modo super negatiua nõ coartata ad certũ breue spacium est suspectus.c.cũ ecclesia de cau.pos.ꝛ proprie.ꝛ ibi doc.ꝛ no.Bar.i.l.j.in princip.si qs insdic.nõ ob.ꝛ Cy.ꝛ Bal.i.l.actor.C.de proba.ꝛ Ang.in.l.ij.§.docere.ff.ne quis eã.ꝛ Bal.in.c.si quis per.xxx.si de feud.fuerit cõtrouer. inter do.ꝛ agna.ꝛ Dy.ꝛ Bar.in.l.j.§.hoc interdicto in fine.ij.colũ.ff. de iti.actuqꝫ priua.dum etiam probauit glo.ibi positã.nam vt dicũt docto.nonne potuisset Jaco.de nocte in domo furere seu furiosus effici insciõ ꝛ ignorante dcõ dño Paulo.item nõ deponit assertiue de qb⁹ mensibus fuerit sanus mente ipse Jacobus.ꝛ sic an prope tẽp⁹ testamenti vel postea. ¶ Xpophorus de rodano nõ probat qd nõ potuerit esse furiosus:imo aperte dicit quod interdum faciebat actus furiosos. Gaspar de lãcus similiter dicit quod faciebat actus stultitie sꝫ dicit qꝫ forte faciebat causa ioci.hoc aũt qd fecerit non tanqꝫ stultus causa ioci magis qꝫ vt stultus non probat ipse per aliquã rõnez dicti sui.ꝛ sic nõ
14 dicitur concludenter deponere †qꝛ ad probãdũ ea in qbus requiritur perspicax inquisitio ꝛ rõ intellectus prout in discernendo an quis faciat actuz furoris causa ioci vel nõ necesse est qd testis etiã nõ iterrogatus assignet rõnem dicti sui vt no.Inno.in.c.cum causam extra de test. ꝛ Bal.in.l.solã.C.co.in.ij.col.ꝛ in.l.cũ hi.§.j.de trãsac.ꝛ in.l.furiosum C.qui testa.fa.pos. ¶ Frãciscus de ceracolis eius testis nihil pbat qꝛ non deponit de tpe huius anni de quo deponunt testes pbãtes furorem:imo deponit de anno preterito qꝛ dicit qd iam est annus elapsus ꝛc.Bonifacius de rogenis filr̃ nihil probat qꝛ non deponit de aliquo tempore vel anno.Antonius de pictorib⁹ deponit qd audiuerit dictuz Jacobus respondenté io voglio che vna delle vostre fantissime p mio figliolo per sua mogliere.nã p hoc nõ sequitur qd ipse esset sane mẽtis imo hoies sane mentis illius conditionis cui⁹ erat dictus Jaco.nõ cõsueuerunt filijs suis in tam teneri etate cõstitutis vnaz puellã similiter infanté dare in vxorem vel spõsam.facit tex.in aut.de temp.non solute pecunie.§.generaliter cũ seq.ꝛ docet.experientia que est efficax rerum magr̃a.c.cũ expediat de elec.in.vj.ita qd non apparet qd ille sit actus ostẽdẽs hoiem magis sane mentis qꝫ insane.ꝛ sic non probat. ¶ Frãciscus de brutãnis vltimus testis etiã nõ probat cum nõ appareat ex eius dicto de quo tpe sanitatis cõsilij ipsius Jacobi deponat.ꝛ sic nõ apparet qd ꝯdicat testibus productis ad probandũ furoré.ꝛ ex supra scriptis pꝫ si aduertatur oñsuz esse nullũ ex dictis testibus sufficiẽter probare. ¶ Preterea pbatũ est p testes plures vel saltẽ verisimiliora deponentes quod dictus Jacobus fuit furiosus a tpe natiuitatis dñice vel saltem a tpe mensis martij vsqꝫ ad tps mortis ꝛ quidã etiam dicũt qd a dicto tpe vsqꝫ ad mortẽ cõtinuo fuit demens vt attestantur maxime Baldasar Joannis dñs Simon do.Jo.ꝛc.ergo eis standum est ꝛ preferenda est eorũ pbatio testibus aduersis q nõ sunt tot annis saltem illi qui de actibus sane mẽtis p dictũ tps deponunt vel saltem verisimiliora deponunt testes pbãtes furoré:vt proxime dicaz.l.ob carmen.§.fi.ff.de testi.ꝛ.v.q.iij.c.testes.ꝛ ibi firmat hoc glos.magistra in verbo quidaz.s.qd magis credit paucioribus testibus verisimiliora deponentibus qꝫ pluribus nõ tã verisimiliora deponentib⁹ qd etiã firmauit glo.in.c.in nostra.ꝛ ibi omnes sequunt extra de testi.Qõ autem testes probãtes furoré presumant verisimiliora deponere probat qꝛ pro magna pte sunt vicini maxime illi qui deponũt de continuo furore:vt sunt dicti Baldasar Joãnis dñs Simon dñs Joãnes antonius ꝛ dña Jacoba que semper stabat in domo ꝛ peregrinus q multuz in ciuitate ꝛ in rure secũ in domo conuersabatur ꝛ Gaspar de ragano eius vicinus.Sed ita est qd vicini presumuntur melius scire facta vicinorum qꝫ alij non vicini.l.filium diffinimus.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.ꝛ.l.si ita.§.fi.de fund.instru.cap.quosdã ꝛ.c.sequen.de psump. ꝛ similiter illi qui frequẽtant in domo melius scire facta ꝛ gesta illorũ de domo qꝫ alij.l.cõsensu.C.de repu.c.veniens el.ij.de testi.ergo eis velut melius informatis credendum est:vnde dicit in proposito Ja.but.
15 in.l.maioré.ff.de pac.†qd potestas ciuitatis habẽs plures iudices nõ dꝫ stare dicto maioris ptis sed illius q melius scit iura.allegat.d.l.ob carmen.§.fi.Et per hoc vr̃ qd plurimuz in re ista attendendũ sit dictũ illius periti i arte.vꝫ magistri Guidotti q p regulas medicine.ꝛ etiaz per sensus corporis deponit de demẽtia Jacobi ꝛ alibi etiã dicũt doc.
16 in pposito†qd an quis fuerit fatuus statur dicto peritorũ in arte:vt no.Cy.in.l.seniũ.qui testa.fa.pos.ꝛ Barto.in.l.ij.ff.de testa.ꝛ in dicto trac.de testi.in loco.s.allegato.facit.l.si semel.C.de re mili.lib.xij.ꝛ.l. comparationes.C.de fi.instru.l.j.§.j.de ven.inspi.c.significasti.el.ij.de homi.In quo perito in arte toleratur testimonium de credulitate.l.j. in prin.de ven.inspi.c.literas.de presump.c.quoties ꝛ.c.lꝫ ex quadaz. de testibus. ¶ Nec obstat si ꝯ dñam Jacobã testẽ predictã opponeret qd ipsa est legataria in primo testamento:qꝛ rñdet qd etiã legataria in hoc vltimo.ꝛ sic p hoc eius fides non diminuit.l.nõ solũ.§.de viro.ꝛ ibi Bar.ff.de ri.nup.ꝛ.l.extraneo.§.de questione.ꝛ ibi Bar.ff.de questio.no.in.c.postremo.de ap.ꝛ Spe.in ti.de teste.§.j.v.sed q d in teste
17 eiusdẽ gradus cũ si. ¶ †Preterea legatarius nõ phibet esse testis in cã testi.l.qui testõ.i prin.ff.de test.ꝛ ibi plene no.qñ nõ agit principaliter de legato.l.dictãtibus.ꝛ ibi doc.C.de test.vt insti.de testi.§.lega-
18 tarijs.Nõ ob.superius dictis†qd notarius in dicto vltimo testõ dicat Jac.sane mentis ꝛc.qꝛ illa verba nihil operant hoc in spẽ ponit Bal. in.l.ij.ff.de test.vbi qrit an si i instrõ dicat san⁹ mẽte ꝛc.probet cũ fuisse sane mentis ꝛ dicit qd Jac.de bel.dicit qd hoc nõ pbat per testimoniũ tabellionis:sed p iuris presumptionẽ que est qd qs sit sane mentis nisi ꝯtriũ probet.l.nec codicillos.c.de codi.c.cum dilectus.ꝛ ibi no. de suc.ab intest.Nã sm Bal.mentis sanitas est qd inuisibile ꝛ proprie nõ percipit visu vel auditu.Sꝫ magis iudicio rõnis:vñ dicit quod dicta verba tabellionis non habẽt vim testimonij nec probationis:quia

qualitas

qualitas mentis non probatur per tabellionē. Sed solum verborum prolatio. ꝛ dicit Sali. in d. l. furiosum. C. qui testa. fa. pos. vnde dēt angē. in. l. pe. ff. de cond. insti. caueāt notarij facientes testa. vt bene cōprehendāt si testator freneticat: q2 lʒ in sua scriptura diceret talis sanꝰ mente ꝛc. non propterea ꝓbatur mēs sana qm̄ hoc non ꝑtinet ad eū nec potest de hoc rogari. sʒ spectat ad iudiciū medicorū. l. semel. ff. de re mili. li. xij. ꝛ idem Bal. in. l. j. C. de cōfes. in. xj. col. in ver. modo sequitur alia qō. de facto ꝛc. ꝛ ibi dicit ꝙ non per hoc reddit notariꝰ falsarius vt ibi per eū. ꝛ in fi. dicit Ang. in. l. illud. §. tractari. ff. de iur. codi. ꝙ si testator instituit heredem ꝛ notarius dicit talis volēs codicillos facere ꝛc. hec verba ennunciatiua notarij non probant illam voluntatē esse codicillos, sed esse testamētū. l. nō codicillū. C. de test. ꝑ hoc
19 qd no. Fed. in cons. cclxix. inci. an domina Margarita ꝛc. vbi † dicit ꝙ si notarius in instrō attestatur se certificasse mulierem renūciātē hereditati paterne de virtute ꝛ effectu dicte renuntiationis ꝙ per tale instrumentum non probatur dicta certioratio allegat in argu. l. omnibus. C. de test. ꝛ qd no. Inn. ꝛ Host. in. c. qm̄ cōtra. de pro. q2 sʒ eum instrm̄ facit fidem his que inter partes geruntur ꝛ non alijs. ꝛ illud etiā sequitur Ant. de bu. in d. c. qm̄ cōtra. in. xv. col. ꝛ abb. sicu. in. c. cū causaʒ. in. vij. col. de test. ꝛ Lo. ro. in. l. sciendū. in. xvj. col. ver. obli. ¶ Preterea illa verba sane mentis potius apponuntur de cōsue. nota. ꝙ ex alia cā vt in fi. dixit Bar. de clausula co. in. l. j. ff. de iure cod. in. vj. q. in fi. quinimo ipse actus attestādi ostendit contrariū eius quod asseruit notarius. s. quod Jacobus tū non fuerit sane mētis t cōsilij vt. s. probaui. Nō ob. qd no. per Bar. in. l. ij. ff. de bo. pos. furio. vel infan. dela. ꝛ per Bald. in d. l. furiosum. quia eorū decisiones faciūt pro nullitate dicti testamēti vt in specie adduxi. s. postremo non ob. ꝙ testes probātes furorē sunt singulares: q2 imo plures sunt contestes: ꝛ dato ꝙ essent singulares non officit vt. s. probaui. Ex quibus patet aperte omnia in contrarium allegata fore absolute ꝛ dictum testamentum viribus carere. Et ita dico ꝛ consulo.

¶ Summarium super consilio. xj.

1 ☞ Papa legitimando non potest preiudicare his quibus iam est delata hereditas. 2. 3.
4 Si papa conferat alicui beneficium adijciendo clausulam non obstante collatione alteri facta quid operabitur talis clausula?
5 Si episcopus concedat rem in feudum vni si papa cōcedat alteri nō valet secunda concessio. 7.
6 Per rescriptū principis sine causa nō pōt autorari dn̄ium directū.
8 Per instrumentum principis continens donationem ex certa scientia probatur dominium.
9 Si papa concedat tale castrum cū plenitudine potestatis nō est necessaria possessio facti.
10 Si aliquis occupat aliquam terram vel possessionem per vim si faciat sibi postea a superiore concedi nō prodest talis concessio.
11 Si princeps concedit alicui benemerito castrum illud castrum est si bi defendendum.
12 Mala fides defuncti nocet heredi vniuersali.

¶ Consilium. xj.

¶ Si castra fuerunt concessa in feudū vni ab imperatore in terris imperij ꝛ papa postea concedat alteri qui per se aut per suos successores inuaserat castra quid operetur hec secunda concessio ꝛ quid si secundus velit se tueri exceptione prescriptionis.



Edemptoris nostri inuocato suffragio. Ex his que in themate cōtinent vr̄ mihi omissis nō necessarijs de iure cōcludēdū dictas cōcessiones sanctissimorū pōtificū nullo mō derogare iuri acquisito ꝓdecessoribꝰ seu autoribꝰ dicti magnifici comitis Ildibrandini de Ursinis vigore concessionū feudaliū ꝛ cōfirmationū factarū ab imperatore in personā predecessorū dicti Ildibrandini de quibusdam castris ꝛ terris positis in locis nullo mō quo ad tēporale dominiū ꝛ iurisdictionē subie-
1 ctis ecclesie romane sed imperiali culmini ꝙ probat ꝛ primo q2 † papa in terris imperij nō dicit habere dominiū actu nec exercitiū iurisditionis quo ad tēporalia. c. per venerabilē. §. rationibꝰ. ꝛ ibi no. Inn. ꝛ alij. ꝛ in. c. cām. el. ij. ꝛ ibi no. Hosti. ꝛ Joan. an. qui filij sint. c. si duobꝰ. ꝛ ibi no. de appel. c. nouit. ꝛ ibi plene no. de iud. xciij. dis. c. cum ad verū. ꝛ. x. dist. c. quoniā. cū concor. de quibus in dictis locis. ꝛ per Ja. bu. ꝛ Sali. in prin. C. ꝛ maxime vbi agitur de ꝑiudicio iuris alterius: vt ibi habetur. bene facit quod no. tradit Hosti. in summa qui filij sint legiti. §. fi. in. ij. col. ibi dū dicit ꝙ illud quod iure factum est per imperatorem in temporalibus nō debet infringi per papā ꝛ qd papa nō debet se intromittere de subditis imperatoris nisi qm̄ negligeret facere iusticiā imperator subditis vel vacaret imperium. c. ex trāsmissa. c. verū. c. cū sit generale. c. licet ex suscepto. ꝛ in alijs casibus
2 ibi no. de foro cōpe. ꝛ subdit Hosti. in d. §. fi. † ꝙ papa nō potest legitimare quo ad preiudicandū his quibꝰ iam delata erat hereditas: licet secus dicat de in imperatore vt ibi per eum dicit no. Inn. ꝛ alij in c. inquisitiōe. de sen. excō. quod laicus non tenet parere pape iniuste aliquid precipienti si laicus ipse non est de iurisditione pape rōne persone vel cause. facit quod no. glo. in cle. dispendiosam. de iudi. in verbo vsuris dū dicit non enim intendit nec potest papa iudiciariū ordinem tollere nisi quo ad suum forū. ꝛ qd no. Bald. in. l. eos. §. j. in fi. C. de vsur. facit quod no. Bar. in. l. cūctos ppl'os. in. ix. col. de sum. tri. in ver. sed insurgit forte dubiū ꝛ quotidianū quidā legitimatus. ꝛ Bar. in auth. ex complexu. in fi. C. de incest. nup. ꝛ in. l. qui in prouincia. de ritu nup. ꝛ Bal. in. l. j. C. de iure aur. anu. ꝛ in. l. eam quam. in. x. vel. xj. col. C. de fideicom. post Spe. in ti. de leg. §. fi. ver. sʒ illud queri
3 tur. cū cōcordantijs. ¶ † Scdo q2 papa in dubio nō vr̄ velle derogare iuri tertij maxime cū de eo mentionē nō faciat. c. sup eo. de off. dele. c. quēuis. de rescri. in. vj. l. nec auus. C. de emancip. li. l. impube. ff. de admi. tu. Intm̄ ꝙ fm̄ quod voluit singulariter cōpost. in. c. cām que.
4 de rescri. ꝛ alij ibi sequuntur † si papa cōferret alicui beneficiū adijciendo clausulaʒ non obstāte collatione alicui facta intelligitur dicta clā de collatiōe inualida tm̄ ne alteri preiudicetur, ꝛ tūc solidū operatur dicta clausula quod litere nō reddant subreptitie, licet aliter non sit facta mentio de colorata possessione alterius que quidē litere reddebant subreptitie si non fuisset adiecta dicta clausula iuxta ea que legūtur ꝛ notantur in. c. cum nostris. de conces. preben. ꝛ similiter dicit cōpost. ꝛ alij in p. c. cām que. quod si alicui cōceditur gratia per papā cū clausula ꝙ alijs pferat intelligitur nisi alijs sit ius qūsitū. ꝛ hoc dixisse voluit si etiam in dictis cōcessionibus pontificū reperirent huiusmodi clē vel equipollentes intelligunt ille nullo mō obstare ꝛ sic non intelligi derogatū iuri acquisito predecessoribꝰ dicti magnifici comitis. ¶ Tertio q2 in istis concessionibꝰ gratiosis seu beneficijs de quocūqꝫ iure etiā modico faciēda est mētio al's reddūtur subreptitie nulle. c. si ꝓponēte. de rescri. c. si motu proprio. e. titu. etiā si tale ius nō esset oīno efficax fm̄ qd no. Jo. cal. do. Car. ꝛ An. de bu. in. c. in nostra. de rescri. ¶ Quarto accedat id qd dicit Paul. de ca. in cōsi. clvj. inci. in xp̄i noīe viso ꝛ examinato pūcto supra dicto
5 sup eo qd q̄rit an heredes dicti Ant. possint ꝛc. vbi dixit † si reperit ab epo cōcessam esse rē in feudū primo vni papa postea concessit in feudū alteri nō valet cōcessio scda q2 cū p primā cōcessionē factā ab epo trāsiuerit vtile dn̄iū in eū cui cōcessio facta est. c. j. §. j. de inuesti. de re. alie. fac. c. j. cū ibi plene no. de ca. conra. q2 duo insolidū nō pn̄t esse vtiliter dn̄i. l. si vt certo. §. si duobꝰ. ff. cōmo. l. hereditatē. §. pater. ff. de ca. pe. ꝛ tāto magis si papa de prima cōcessione mētionē nō fecit. c. ex tuarū. de auc. ꝛ vsu pal. c. dilecto. de ver. sig. c. fi. de conces. preben. in. vj. l. ij. §. si quis a principe. ꝛ §. merito. ff. ne qd i loco pub. allegat etiā. l. toties. cū ibi no. p Bar. ff. de pollicita. cū si. faciunt no. in. l. decurionibus. C. de silentia. lib. xij. ꝛ in. c. veniens. de prescri. cū si. ¶ Quarto moueor per id qd habet i. l. ij. C. de fun. patrimo. li. xj. vbi
6 per illā. l. dixit Bar. no. † qd sicut per rescriptū principis sine cā non pōt autorari dn̄iū directū iuxta plene no. in. l. fi. C. si cōtra ius vel vtil. pu. ꝛ in. l. fi. C. de fide instru. ꝛ iure hast. fisca. li. x. ꝛ plene in. c. que in ecclesiarū. de constitu. cū suis cōcor. ita nec vtile dn̄iū auferri pōt sʒ per dictā cōcessionē factā p imperatorē i feudū erat requisitū dictis ꝓdecessoribus magnifici comitis vtile dn̄iū. d. c. j. de inuestitura de re. alie. fa. ꝛ etiā ꝓbabo infra: ergo nō potuit illud tale vtile domi. auferri a principe etiā si in loco ipe fuisset princeps facit qd no. Bal. in c. j. in prin. de feu. sine culpa. nō amit. vbi dicit qd sicut per illū tex. ibi probat ꝙ feudū sine cā auferri non pōt ita nec priuilegium ꝛ allegat no. in. l. fi. C. de diuersis predi. vrba. li. xj. ¶ Quinto allegat tex. in. l. predia. C. de loca. predio. ciui. vel fisca. li. xj. alias est sub rubri. de di-
7 uersis pdijs vrb. ꝛ rust. ꝛ p illū tex. dicit ibi Bar. † no. qd si princeps cōcessit rē primo vni nō pōt alteri cōcedere etiā motu ꝓprio nisi dicat nō obstāte cōcessione facta tali allegat etiā. d. c. si. motu ꝓprio. bn̄ facit qd dicā infra in. vij. fundamento. ¶ Sexto q2 per cōcessionem imperatoris factā predictis ꝓdecessoribꝰ comitis fuit acquisitū incōtinēti ius seu dn̄iū eis etiā absqꝫ eo qd appareat rem seu possessionē fuisse traditā vel apprehensam saltē vbi appareat ex dicta cōcessione imperiali illā factā fuisse ex certa sciētia. nā dicit Ang. i. l. officiū.
8 ff. de rei ven. qd † per solū instrm̄ continens donationem principis ex certa sciā factam probatur dn̄iū: q2 hʒ potentiā trāsferēdi dn̄ium ad libitū volūtatis ꝛ dicit Bal. in. c. ad audiētiā. de prescri.: ibi probari ꝙ etiā sine possessione querit ius ex priuilegio ꝛ cōcessione principis: ꝛ inquit Bal. in. c. j. in titu. quid sit inuestitura. in vsibus feu. ꝙ si
9 papa † dicat assignamꝰ tibi tale castrū cū plenitudine iuris vel p alia verba equipollentia nō est necessaria possessio: facit quia apud papā est plenitudo supreme possessiōis ꝛ suprema potestas vt no. xvj. q. v. volumus ꝛ per alia ibi allegata per eū ꝛ propterea libenter vidissem copiā dicte concessionis imperialis. ꝛ inquit Bal. in prelu. feudorū in. xj. vel. xij. co. qd eoipso ꝙ in priuilegijs reperitur qd princeps dat: trāsfert dn̄iū nec aliud requirit nisi ad facti executionē deuenire. allegat. l. bn̄ a zenone. C. de quadr. prescri. ꝛ cle. auditor. de rescrip. ꝛ c. inter dilectos. de fide instr. Multo magis i casu nostro i quo ꝓsupponitur ꝙ in aliquo tpe dicta castra ꝛ loca fuerūt possessa a patre ꝛ auo dicti comitis quorū ē heres. ¶ Septimo q2 si isti qui a papa fuerūt inuestiti sunt de illis qui p vim inuaserūt dicta castra ꝛ loca de manibus patris dicti comitis nō possunt vti dicta cōcessiōe ꝛ inuestitura apostolica p. l. autē. C. vnde vi. vbi pʒ ꝙ p rescriptū principis violēta
10 possessio nō ꝯfirmat. vnde dicit ibi † Barto. illā. l. esse menti tenēdā q2 si aliquis occupat aliquā terrā vel possessionem per vim. ꝛ faciat

sibi postea a superiore cõcedi nõ prodest sibi: quia spoliatus est ante
omnia restituẽdus: ⁊ forte ẞm eum cõcessio nõ valet vt dicit alias vi
disse textum de quo dicit se tunc non bene recordari ⁊ quod videt̃ ei
quod sit in.l.ij.C.de fun.patrimo.vel in.l.ij.C.de fun.rei pua. ¶ Vo-
luit allegare tex.⁊ gl.in.l.ij.C.de fundis ⁊ salti.rei domi.lib.xi.vnde
dicit ibi gl.no.cõtra eos qui occupauerũt terras comitis Hugolini
⁊ impetrauerunt rescripta per obreptionem.⁊ dicit Bal.in.l.que ex
relatiõe.C.de leg.per illũ tex.⁊ per glo.in.d.l.ij.C.de fun.⁊ sal.rei do.
11 † quod si princeps concessit alicui benemerito castrum: quod illud
castrũ est sibi defendẽdũ ⁊ si postea aliquis istõ castrũ impetraret:
ista impetratio esset ipso iure nulla ⁊ presumeretur obreptitia: ⁊ An.
expresse dicit in.d.l.ij.no.hanc.l.contra ciuitates ⁊ tyrannos occupã
tes terras vel castra antiquorum comitum vt nõ possint petere con
firmationẽ a papa vel principe nec eas prescribere sub pretextu pre-
scriptionis predicte spacio longissimi temporis ⁊ notat etiã Bal.
in.l.j.in prin.C.de car.edic.⁊ in.l.fi.in fi.C.si cõtra ius vel vti.public.
¶ Et si opponeretur de prescriptione decursa cõtra dictum comitẽ
non sum de hoc requisitꝰ scribere cõtẽtus comes his q̃ ab aliis duo
bus dominis consultoribus preclare tacta sunt circa illud. Tamẽ at
tento ꝙ res ista fuit per viz ablata ab aduersariis seu ab aliis quorũ
isti sunt heredes quod fieri de iure nõ licuit iuxta.l.si qs a se fundũ.
cum ibi no.C.vnde vi.l.nullus.C.de iudeis.l.extat.ff.quod metus
cau.⁊.l.si quis in tantã.C.vnde vi.cũ si. Sequitur quod propter ma-
lam fidem ⁊ violentiã ipsorũ qui dicuntur pscripsisse repellunt̃ a cõ
modo prescriptionis iuxta.c.fi.de prescri.⁊.c.ij.de re.iur.in.vi.l.seqt̃.
§.si fundũ.de vsu.l.vitia.cũ ibi no.C.de acqui.pos. Et non solũ si di-
ceretur ipos inuasores prescripsisse.sed etiã si heredes sui vellent di
cere se prescripsisse nõ pñt hoc allegare.qr de iure canonico ꝙ in hac
materia prescriptionis ⁊ pacti est seruandũ vt habet̃ in locis vulga
12 ribus † mala fides defuncti nocet heredi vniuersali ẞm magis veras
conclusiones vt firmãt Ant.de bu.⁊ Jo.de imo.⁊ do.Abb.sic.in.c.
si diligenti.de prescri.⁊ Jo.de imo.in.c.fi.eo.tit.in.iij.in.vj.⁊ in.l.col.
⁊ Ro.in.l.pomponiꝰ.§.cũ quis.de acqui.pos.⁊ Pau.de cast.in.l.se
quitur.§.heres.de vsucap.quia heres tenet̃ exonerare conscientiam
defuncti.c.fi.de sepul.cum ibi no.⁊ in.c.super eo.de rap.bene facit ꝙ
no.Bal.in aut.ad hec.C.de vsuris.in.vj.col.in ver.sed qd dicemus
de herede prescribentis. Et accedit etiã ꝙ si prescriptio est cõpleta
cũ prefato magnifico comite qui allegat probabilẽ ⁊ presumptã cau
se ignorantiam iuris sui cũ succedit in ius alterius vt in iuribꝰ vul-
garibus sequit̃ quod ẞm magis cõmunes cõclusiones potest petere
ex clausula generali si qua mihi iusta causa resti.in inte.aduersus di-
ctum cursum prescriptionis ex capite ignorantie vt no.gl.in.l.si par
tem.§.j.in ver.non vtendo.quẽadmo.serui.ãmit.⁊.gl.in.l.j.C.de pa
tria pote.⁊ no.spe.in ti.de prescri.§.j.ver.pone colonꝰ.⁊ Bar.⁊ An
ge.in.l.j.§.si quis antẽ propter.ff.de itine.actuqꝫ.pri.⁊ Bal.in.l.ari
sto.C.si de dona.⁊ Ang.in.l.fi.ff.si quis test.li.ius.es.fue.⁊ in.l.in he-
redem.alias.C.in.l.annuis.ff.de calum.⁊ Joã.de Imo.in.c.fi.in.x.
char.de prescri.⁊ in.l.pantonius.de acq.here.post Ang.in.l.ventre.
eo.ti.⁊ Abb.in.c.vigilanti.de prescri.⁊ Ro.in.l.si vero.§.de viro.in
lj.fallen.ff.so.ma.⁊ in.l.qui vniuersas.§.fi.de acq.pos.bene faciũt no.
per gl.⁊ doc.in.l.ij.C.de iure emphy.⁊ per Cy.in.l.quoties.C.de pre
ci.impe.offe.⁊ per Ja.bu.⁊ Bar.in.l.senatus.ff.de offi.presi.⁊ Bar.
in.l.emilius.ff.de mino.⁊ in.l.cum filius.§.in hac.de ver.obl.cum cõ
cord.de quibus ibi. Reliqua quoad prescriptionem satis opportu-
ne ⁊ eleganter facta sunt per prefatos celeberrimos dominos consu
lentes ⁊ mihi maiores venerandos.

¶ Summarium super consilio.xij.

1 ☞ Ubi duo iudices simul sententiam tulerunt quorum vnus eccle
siasticus alter secularis tunc appellari debet ad superiorem iudicis
ecclesiastici.6.7.
2 Ualet appellatio etiam si simpliciter appellans dicat appello.3.
4 Gesta per iudicem recusatum post recusationẽ sunt ipso iure nulla.
5 Ad proximum immediatum superiorem non ad mediatum vel re-
motum est appellandum.8.
9 Quando appellatur ab episcopo ad papam vel archiepiscopum va
let appellatio etiam si intra decem dies nihil eligatur.

¶ Consilium.xij.

¶ Si quis existẽs vicarius episcopi in vno castro sue diocesis fuerit
associatus potestati illius castri recusato ⁊ a sentẽtia amborũ appel
let̃ ad dñm tẽporalẽ illius loci ⁊ ad quemcunqꝫ alium iudicem cõpe
tentem ⁊ prosequatur appellatio corã dño seculari: an appellatio sit
deserta eo quia non fuit prosecuta corã ecclesiastico superiore.⁊ an
illa associatio fuerit rite facta: ⁊ quid de illis verbis ⁊ ad quẽcunqꝫ
iudicem competentem ⁊ plura alia incidenter.


Edẽtoris nostri inuo-
cato suffragio, Uideretur prima cõsideratiõe dicẽ
dũ viso processu cause vertẽtis inter Andreã ⁊ fra
tres de Saratiis ex parte vna appellãtes: ⁊ Thañ
⁊ Jacobũ de Ferrariis appellãtes ex altera mediã
tibꝰ eorũ procuratoribꝰ ⁊ visis iudicis delegati cõpetẽti cã appella-
tionis quibus requisitus sum vt ego tanqꝫ cõsultor a partibꝰ electꝰ
cõsulã q̃ future sunt partes iudicis circa allegatã desertionẽ cause
appellationis videret̃ prima cõsideratione dicendũ partes iudicis
esse in pronuntiando appellationem dicti. Andree ⁊ fratrum esse de
sertam ⁊ per consequens deserentes esse in expẽsis cõdemnandos
1 iuxta.c.sepe.de app.⁊.l.eos.§.fi.C.de app. † Nã vbi duo iudices si-
mul sentẽtiã tulerunt quorũ vnus ecclesiasticus alter secularis tunc
appellari debet ad superiorẽ iudicis ecclesiastici vt per plures ratio
nes decidit Bart.quem ibi alij sequntur in.l.j.§.si quis.ff.de appel.
⁊ Bal.⁊ Sali.in.l.precipimus.ad fi.C.de ap.per illũ tex.⁊ Rom.in
l.ij.in prin.in.iiij.char.ff.de ver.obli.bene facit quod no.Bart.in.d.
l.precipimus.§.eo.⁊.in.l.fi.ver.quero coram quibus ⁊c.ff.de colleg.
illi.quem sequit̃ Bal.in aut.habita.in.xvij.co.C.ne filius pro patre.
⁊ Jo.de li.⁊ Jo.de imo.in.c.ex literis.de cõsti. Sꝫ ita est ꝙ dicta sñia
lata cõtra dictos And.⁊ fratres fuit lata simul a dño ptãte mirãdole
⁊ a dño archipresbytero sancte Marie de la mirandola tanqꝫ ibi vi
cario generali in spiritualibꝰ ⁊ tẽporalibꝰ reuerẽdissimi epi regini.er
go debuit appellari ad superiorẽ ecclesiasticũ ⁊ nõ ad dñm secularẽ
prout factũ fuit nec videtur obstare si dicat̃ ꝙ fuit appellatũ nedũ
ad magnificũ comitẽ Jo.Frãciscũ: sꝫ etiã ad quẽcunqꝫ iudicẽ cõpe
2 tẽtẽ põt sustineri dicta appellatio. † Nã valet appellatio etiã si sim-
pliciter appellans dicat appello ad iudicẽ cõpetẽtẽ.l.q rome.§.pe.
⁊ ibi no.doc.de ver.ob.⁊ gl.in.l.cũ proponas.⁊ ibi Bald.⁊ Sali.C.
de bo.aut.iu.pos.⁊ no.Bar.⁊ alij in.d.l.j.§.si qs.ff.de app.⁊ decla-
3 rat Bal.in.l.apertissimi.C.de iu.qr ad hoc põt respõderi. † qr lꝫ va-
leat illa appellatio qñ appellãs simpliciter dicit appello ad iudicẽ
cõpetentẽ tñ ratione incertitudinis cũ plures possint esse cõpetẽtes
iudices requiritur ꝙ talis appellãs declaret infra decem dies prefi-
xos ad appellandum corã quo prosequi velit dictam appellationẽ
per.no.per gl.in.c.si is cui.in gl.mag.de offi.deleg.⁊ per no.per Jo.
an.in regula in alternatiuis.in mer.⁊ per archi.ij.qõ.vj.in.§.post da
tam.⁊ in.§.illo videlicet.⁊ Joã.an.in addi.Spe.in ti.de app.§.nunc
tractemus.ver.sed pone aliquis.⁊ Jo.de imo.⁊ Pau.de ca.in.d.l.q
rome.§.pe.vbi volunt qõ si quis appellat alternatiue ad archiepm
vel ad papã ad quẽ papã põt appellari de iure cano.misso medio.
ij.q.vj.c.ad romanã.⁊ extra de appel.c.si duobus.nõ procedit talis
alternatiua appellatio cũ incertũ sit corã quo causam ipsam prose-
quetur ⁊ certus debet esse iudex ad quẽ app.ij.q.vj.§.post datã.⁊.c.
propter.⁊.c.ab eo.⁊.§.forma.si tamẽ infra.x.dies pfixos ad appellã
dum talis alternatiue appellans declaret coram quo appellationẽ
prosequi intendat sustinet̃ appellatio licet in casu nostro dictus an
dreas ⁊ fratres appellantes nõ declarauerunt infra.x.dies datos ad
appellandũ corã quo competenti iudice prosequi intendant dictã
appellationem imo prosecuti sunt eam corã dño ⁊ iudice seculari ⁊
incõpetenti ergo talis appellatio nõ valuit. ¶ Nec etiam predictis
videt̃ obstare si dicitur qõ dominus archipresbyter dño potestati
recusato nõ potuit associari eo qr d iure ciuili si allegat̃ suspicio iu-
dicis ordinarij dꝫ et associari eps loci vt in aut.si vero contigerit.C.
de iudi.⁊ dictꝰ archipresbyter nõ erat eps nec etiã eius vicarius qr
nõ gerebat vices epi in eo loco ⁊ eo tribunali quo cõsueuit episcopꝰ
vnde quando episcopus cõmittit vniuersitatem causarum in aliquo
castro sue diocesis alicui tanqꝫ vicario nõ per hoc ille intelligit̃ esse
vicarius sed delegatus ad vniuersitatẽ causarum vt no.Inno.in.c.
romana.de offi.ordi.lib.vj.⁊ glo.in cle.⁊ si principalis.de rescript.⁊
Bar.in.l.j.§.fi.ff.qs ⁊ a quo app. Et sic perinde eẽ debet ac si archi
presbyter nõ fuisset associatꝰ qr ad hoc posset responderi tripliciter.
¶ Primo qr ppter absentiã epi a loco illo potuit eligi alius ẽt q̃
episcopus vel vicarius eius vt inquit Ja.de bel.in.aut.vt dif.iud.in
prin.ar.l.j.ver.illo.C.si quacũqꝫ pred.po.cũ si.vnde associari dictus
archipresbyter debuit dato quod nõ esset vicarius sed delegatus ad
vniuersitatem causarum qui instar habet ordinarij vt dixit glo.in.c.
cum causam.in verbo a principe delegatus.de appel.⁊ gl.⁊ doc.in.l.
pomponius.alias incipit si vni.ff.de re iud.⁊ in.l.⁊ qr.ff.de iurisdit.
om.iu.declarat Bald.in.l.si vt proponis.la.j.C.qño ⁊ qñ iudex.⁊ in
l.a iudice.cũ si.C.de iud. ¶ Scdo rñdet̃ qõ dñs potestas pronuntia
uit archipresbyterũ intelligi sibi associatum salua potestate recusan
di a qua pronuntia non fuit appellatũ ⁊ sic transiuit in rem iudi.⁊ sic
quanqꝫ contra eam de iniquitate dici non posset.c.cum dilectus.in
fi.de elec.ꝙ ad consultationẽ.de re iud.cũ si.⁊ valuit dicta pronun-
tia potestatis facta ab eo etiam postqꝫ potestas ipse fuerat recusatꝰ
vt suspectus quia etiã dato quod vera esset opinio Bar.⁊ sequaciũ
4 in.l.qr poterat.cũ cõcor.ff.ad tre.tenẽtis † ꝙ gesta per iudicẽ recusa-
tũ post recusationem sunt ipso iure nulla tamẽ illud fallit nisi recu
sans post recusationem cõparuisset coram recusato ⁊ super aliquo ar
ticulo corã eo litigasset put fuit in casu nostro quia talis pcessus
valebit ita dicit.d.Abb.modernus in sua disputatione incipiente
duo clericali ordine ⁊ in.c.cũ speciali.de app.allegat in argumẽtũ.c.
ex parte.in.de app.⁊ ea q̃ no.Bar.in.l.a procedente.cum si.C.de di.
¶ Tertio respõderi põt ꝙ pcessus factus corã archipresbytero va-
luit ⁊ etiã sententia lata ab eo quia cũ fuerit post dictam pronuntiã
potestatis ⁊ ad plures actus processum corã archipresbytero tanqꝫ
associato ⁊ maxime die.xxvij.feb.ambabus partibus cõsentientibꝰ
intelligitur

intelligit fuisse prorogata iurisdictio ipsius: dato ꝙ al's non fuisset cõ
petens per.l.fi.C.de excep.& in.l.sed & si susceperit in princi.ff.de iudi.
&.l.j.cum ibi no.eo.tit.& plene no.c.inter monasteriũ de re iud.& in.c.j.
de iudi.cũ si. Et attẽto ꝙ erat archipr̃sbyter delegat⁹ ad vniuersitatẽ
causarũ & personarũ vt ptz ex mãdato epi talis iurisdictio potuit pro-
rogari ad al's causas sic̃s puta ciuiles sub sua delegatione non com-
prehensas in eodẽ tñ loco.l.de qua re.§.j.ff.de iud.c.cum olim abbas.
de offi.deleg.& plene no.in.c.p.&.g.eo.ti.& in.l.j.ff.de iudi.& in.l.si quis
ex cõsensu per doc.de epi.audi. Nec ad hoc obstat si dicat̃ ꝙ p errorẽ
litigauit Andreas seu eius procu.corã archipresbytero & sic non vide
tur facta prorogatio.l.si per errorẽ.ff.de iu.om.iu.attento ꝙ corã in-
competenti presumitur in dubio litigatum per errorẽ si litigans non
est peritus vt no.Spec.in ti.de comp.iud.adi.§.j.ver.sed nunqd pre-
sumitur.& Bal.in.l.eos.in prin.in vlti.col.C.de ap.& canoniste maxi-
me Jo.de imo.in.d.c.p.&.g.in.xvj.col.de offi.dele.q2 põt rñderi quod
nõ põt allegari error duplici rõne: prima q2 p dñm Aluysium procu.
dicti Andree & fratrũ sepius fuerat oppositum ꝙ archipresbyter non
poterat de iure associari dño potestati allegando rationes causas &.ll.
propter quas ita sibi de iure videbat̃: ita ꝙ non põt allegari ꝙ igno-
rauerit cãs ꝓpter quas archipresbyter nõ poterat associari vt ipse as-
serit allegãdo.ll.& iura prout faciebat vr̃ ostẽdisse se peritũ vel consu-
luisse peritiores.l.ij.§.seruius ait suspitius.ff.de orig.iu.& sic potuit
dñs Aluysius habens generale mandatũ cũ libera productũ in actis
prorogare iurisdictionẽ vt no.oẽs in.c.cũ olim Abbas de offi.deleg.
vbi p hoc ẽt allegãt no.p Bar.in.l.q rome.§.callimachus de ver.ob.
¶ Preterea ꝓnũcia ptãtis facta sup associatiõe archipresbyteri re-
mouet allegationẽ erroris vt inquit Bar.in.l.ij.circa mediũ.ff.si quis
in ius vo.nõ ie.& Inn.in.c.super lr̃is.de rescri.ita limitãt.d.l.si p erro-
rẽ. ¶ Sz premissis nõ obstãtibus ꝯtriam sñiam in ꝓposito de iure p-
babiliorem esse puto vbicunq; partes iudicis sint in pronuntiando di
ctam applõnem nõ esse desertã & eã esse prosequẽdam corã immedia-
to superiore ecclesiastico vcz epo regino ex infrascriptis. ¶ Presup-
pono enĩ primo ꝙ associatio facta de dño archipresbytero non potest
impugnari rõnib⁹.s.allegatis. ¶ Scdo presuppono ꝙ ꝓpter psonã
archipresbyteri appellatio deuoluĩt ad iudicẽ ecclesiasticum & non ad
dñm seu ad iudicẽ secularẽ: vt no.bar.& alij in.d.l.j.§.si quis.de ap.cũ
cõcor.s.alle.& ꝓpterea dico ꝙ qñ dñs Aluysi⁹ in applõne dixit se ap-
pellare ad magnificũ comitẽ do.Jo.Frãciscũ & ad quẽlibet iudicẽ cõ-
petẽtẽ. Talis appellatio ꝗtũ est respectu psone magnifici comitis p
nõ facta habet̃ & sil'r psecutio facta corã eo.& eius delegato & pinde est
ac si simpl'r dixisset appellãs appello ad iudicẽ cõpetẽtem hoc ptz ex
regula vtile per inutile &c.& in specie decidit Jo.an.in regula in alter-
5 natiuis in mercu.vbi dixit† ꝙ si quis a sñia Archidiaconi appellat al-
ternatiue ad epm vel archiepiscopum vz appellatio tm̃ ad epm et non
ad archiepm cũ regulariter etiam de iure cano.ad proximũ immedia-
tũ superiorẽ & nõ ad mediatũ vel remotũ sit appellãdũ.c.dilecti.el se-
cũdo de appellatio.lz sit speciale in papa vt ad eum possit appellari
obmisso proximo immediato supiore.ij.q.vj.ad romanaz.c.si duobus
de appellatio.& ẽt sit speciale in legato sedis apostolice.c.j.de offi.de
leg.& propterea dicit Jo.an.in.d.regula in alternatiuis in mercuria.
ꝙ si ab archidiacono appellat̃ alternatiue ad epm vel archiepm non
vitiat̃ ap.quo ad epm.lz sit nulla quo ad archiepm per.d.regulaz vti-
6 le p inutile &c. ¶ Tertio presuppono† ꝙ in pñti cã appellationis nõ
est attẽdẽdũ statutũ terre mirãdule arctans appellãtẽ ad prosequẽdã
cãm appellationis.j.x.dies a die appellatiõis interposite cõputãdos
corã dñis vel corã delegatis ab eis q2 cũ appellari debeat ad iudicem
ecclesiasticũ q2 magis attẽdit̃ psona iudicis eccl'iastici qui sñiam tulit
quã psona iudicis secularis vt iam dixi non debẽt attẽdi statuta laico
rũ que seruari debẽt corã tribunali iudicis secularis tm̃ sed debẽt attẽ-
di ea iura &.ll.que corã ecclesiastico iudice appellatiõis seruari debent
cũ mõ tractet̃ de his que cõcernũt ordinem ꝓcedẽdi & nõ merita cause.
hoc in specie no.compost.Jo.an.& Ant.de bu.in rub.extra de consue.
p.l.iij.§.si.ff.de testi.& p.l.j.cũ ibi no.C.de emãcip.lib.& expressius no.
etiã Anto.de bu.in.c.qõ clericis maxime in.v.op.cũ seq.cum multis
cõcordãtijs ibi allegatis p eũ. ¶ His sic presuppositis dico ꝙ appel
latio non est deserta q2 valuit appellatio propter illa verba posita in
appellatiõe vcz & ad quẽcũq; aliũ iudicẽ cõpetẽtẽ per no.in.d.l.cũ p-
ponas cũ cõcordãtijs.& sic hz appellãs annũ & ex cã biennium ad pro
sequẽdũ & terminari faciendum cãm appellationis.c.ex rõne.de app.
7 & i aut̃.ei qui.C.de tẽp.ap.† Nec fuit necesse ꝙ.j.decẽ dies prefixos ad
appellãdũ dictus dñs Aluysius appellãs declaret coram quo iudice
cãm appellatiõis psequi intẽderet vt tenuit Specu.in tit.de appel.§.
nunc tractemus ver.sed quid si quis dicit &c.vbi vult ꝙ si qs dicat sim
pliciter appello nec dicat ad quẽ intelligit̃ appellatũ ad proximũ su-
periorẽ: q2 in dubio quis vr̃ vti velle iure cõmuni.l.ꝗꝗ &.l.i testõ.C.
de testa.mili.& de iure cõi appellari dz ad ꝓmũ superiorẽ nedũ de iu
re ciuili.l.imperatores.ff.de ap.sz etiã de iure cano.c.dilecti el scdo de
app.& no.Spec.in.d.§.nũc tractemus in prin.lz sit speciale in papa &
legato vt dixi.s.si ergo appellando qs simpl'r seu appellãdo ad iudi-
cẽ cõpetẽtẽ qõ idẽ est in effectu vr̃ appellari ad proximũ superiorem
ergo iudex ad quem est certus & propterea non est neces.j.dies aliter
declarare & lz Spec.in.d.ver.sed qd si qs &c.dicat ꝙ qdam dicant ta-
lem appellationẽ nõ valere tñ illã opi.non approbat Spe.nec pro ea
aliquid allegat nec iure ꝓbat̃ imo ꝓbat̃ ꝯtriũ ex ꝓxime dictis & quod
Spec.videat̃ approbare primã opi.satis ptz ex verbis suis & expres-
se Jo.de imo.in.d.l.j.§.si quis.ff.de ap.in.vj.col.refert.& Specu.in.d.
ver.tz istã opi.ꝙ appellatio tanq̃ certa valeat q2 vr̃ appellare ad pro
ximum superiorẽ & istud idem tenuit Tancredus & Bartholomeus
brixiensis in qõne veneriali.lij.vt refert Joann.an.in addi.super dicto
ver.sed si quis damasius.Tñ in.q.xij.super titulo de app.dixit stãduz
esse declarationi ipsi⁹ appellantis vt refert Joã.an.in.d.additione ꝙ
potest ꝓcedere ẽm Jo.an.si declaratio fiat infra tps datũ ad appellã
dum al's declarare non poterit vñ tũc si non sit facta declaratio intelli-
gitur appellatũ ẽm dispositionẽ iuris ad ꝓmũ supiorẽ p supradicta
ita declarat & firmat Jo.de imo.in.d.§.si quis in.vj.colum.& cõfirma-
8 bitur ista opinio ex infra dicendis. ¶ † Non ob.id quod no.glo.in.d.c.
si is cui.de offi.deleg.in.vj.& Joã.and.in.d.regula in alternatiuis in
mercu.& Ang.in.d.l.j.§.si quis cũ cõcor.s.allegatis vbi volunt qñ ab
epo appellat̃ alternatiue ad archiepm vel ad papam requiritur quod
x.dies declaret appellãs corã quo prosequi intẽdat q2 rñdetur ꝙ con-
traria loquuntur qñ apparebat ꝙ appellãs volebat vti via iuris cõis
& via iuris specialis vt ille qui ab epo appellauit dixit alternatiue ap-
pello ad archiepm q erat ꝓmus superior vel ad papã & sic remanet
dispositio incerta si non est facta declaratio.j.x.dies datos ad appel-
landum sed in proposito nostro censetur facta appellatio simpliciter
ad iudicem competentem q2 respectu p̃fati comitis Joannis francisci
appellatio fuit inutilis vt.s.probaui ergo si cẽsetur appellatum sim-
pliciter ad quemcũq; iudicem cõpetẽtẽ ad quẽ melius dicta appella-
tio deuoluere põt vt dicũt ṽba appellatiõis sequit̃ ꝙ intelligit̃ esse ap-
pellatum ẽm formam iuris cõis.d.l.ꝗꝗ & sic ad ꝓmũ superiorem
vcz epm & maxime cũ melius dicatur deuoluere appellatio ad eum ad
quem deuoluĩt iure cõi q̃ ad cũ ad quẽ deuoluit iure spãli cum potio-
ra sint ea q̃ sunt de iure cõi q̃ ea que sunt de iure spãli.l.eius militis.
§.militia missus.ff.de testa.mil.in aut̃.de nõ alie.§.quia vero verisil'r.
¶ Fortius volunt dñi de rota sua cõclusione in ordine meo.cciij.inci.
9 Item ꝙ appellatio alternatiua &c.† ꝙ ẽt qñ appellat̃ ab epo alterna-
tiue ad papam vel ad archiepm valeat appellatio ẽt si.j.x.dies nihil
eligatur vel declaretur p appellãtẽ: & ita dicũt tenere Spe.in.d.§.nũc
tractamus.ver.sed pone aliquis.& ver.qd si dicat.& reprehendũt opin.
Jo.an.tenẽtis ꝯtriũ in dicta regula in alternatiuis: nam dicunt dñi de
rota ꝙ rõ Jo.an.nõ est bona q2 Jo.an.mouet̃ ex eo q2 iudex ad quem
est incertus & non lz cum discrimine alteri⁹ vagari in incerto.l.p̃tor in
prin.ff.de iniurijs.c.ij.&.c.vt qs duas.de elec.in.vj.nã hec rõ nõ est suf
ficiens ẽm eos q2 p̃dicta incertitudo si qua sit reducit ad certitudinem
cum appellãs appellationẽ proseq̃t corã vno ex iudicibus cõpetẽtib⁹
& ptem aduersam citari faciat p hoc enĩ satis certificãs est appellatus
coram quo ꝓcedere dẽat in hmõi cã applõnis & p hoc allegant q2 in
casu magis verisimili dubio admittitur alternatiua absq; eo ꝙ.j.x.di-
es aliquid eligat̃ vel declaret̃ vt ptz in.c.cõstitutus.de resti.in integ.&
cum ista opinione dñorũ de rota vr̃ transire Ant.de bu.in.c.si duobus
in prin.in no.de ap.dñ simpl'r de hac.q.se remittit ad dictam decisionẽ
dñorũ de rota & ad Spec.in.d.§.nunc tractem⁹. Dñicus de sancto ge
mi.ij.q.vj.in.§.post datã & in.d.c.si is cui.de offi.deleg.in.vj.concor-
dando opiniones tz idem ꝗtum ad ꝓpositum nostrum.nam vult ipse
ꝙ qñ est appellatum alternatiue debeat distingui aut iudex a quo ad-
mittendo appellationẽ p̃fixit appellãti terminũ ad psequẽdũ appel
lationem: & tũc ꝓcedat opi.Jo.an.ꝙ appellatio nõ vz nisi.j.dictos.x.
dies appellans eligat q2 assignatio talis termini hz vim peremptorij
intantum ꝙ ꝯ absentem posset ꝓcedi ac si peremptorie fuisset citatus
c.sepe.de ap.ideo interest appellanti scire corã quo iudice debeat com-
parere.aut non fuit prefixus dictus terminus prout non fuit in casu
nostro & tunc procedat opinio cõtraria q2 cessant rõnes Jo.and.vt ptz
ex.s.proxime dictis. ¶ Nec p̃dictis ob.si diceret̃ ꝙ dictus dñs Aluy
sius prosequendo dictã appellationẽ coram dño comite Jo.frã.vide-
tur elegisse illum iudicem & renuntiasse appellationi quatenus deuol-
uebatur ad alios iudices q2 rñdeo ꝙ hoc non est verum q2 per dictam
prosecutionem ita demum videtur recessum ab appellatione facta ad
alium iudicem competentem si dicta prosecutio valuisset que non va-
luit.l.si inter.de leg.iij.l.si quis ante.ff.de acqui.pos.facit quod dixi.s.
referendo Jo.an.in.d.regula in alternatiuis.in fi.dũ loquitur de ap.
facta ab archidiacono ad epm vel archiepm. Et p predicta ptz esse re
sponsum ad oĩa obiecta de quibus.s.& hec conclusio vr̃ mihi iuri con-
sona & etiam equitati plurimum amica cum neutri partium ius suum
auferatur & poterit appellatus in cã appellationis deducere si quid in
principali obmisisset. ¶ Et ita dico & consulo ego Alexã.

¶ Summarium super consilio.xiij.

1 ☞ Crimen lese maiestatis dicit̃ committi nedum contra principem
sed etiam contra inferiorem a principe.nu.2.&.3.
4 Castrum seu municipium debet habere rempublicam.
5 In crimine lese maiestatis etiam hodie bona confiscãtur.

6 Quando est commissum crimen lese maiestatis contra principem bona omnia ⁊ etiam iura libertorũ transeunt in fiscum.
7 Per ordinationem factam de rebellando dicitur committi crimen lese maiestatis.
8 Quis dicatur proditor.
9 Juramentum vasalli quod prestatur domino.
10 Si est processum contra vniuersitatem ⁊ illa est condemnata ⁊ punita adhuc possent puniri singulares persone.
11 Delicta dicuntur grauia vel enormia ſm qualitatem pene.
12 Testes pticipes criminis admittunt in crimine lese maiestatis. nu. 13.
14 Conspiratio que dicatur.
15 In grauioribus attenditur voluntas delinquentis non autez factum.
16 Vasallus priuatur feudo si sciuerit aliquẽ molientẽ ad grauem iacturam domini ⁊ non certiorauerit.
17 An per receptionem vasalli dñs dicatur remisisse offensam.

¶ Consilium. xiij.

¶ Plura in crimine lese maie. ⁊ rebellionis. ⁊ an in illud incidant cõspirantes ⁊ cõmittẽtes ꝯ inferiorem a principe ⁊ an si illud cõmissum fuit per vniuersitatem possint puniri singulares persone.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. Cõsideratis his q̃ in themate narrãtur ⁊ visis instr̃is de quibus in themate fit mẽtio obmissis non necessarijs. Puto primo ꝙ sequi possit ⁊ debeat cõdẽnatio ꝯ dictos hoĩes de albiana ⁊ monte richo de excessibus ⁊ criminibꝰ de quibus in pũcto fit mẽtio ⁊ sufficiat
1 ꝓbatio de qua ĩ themate. ¶ Scdo dico † ꝙ sequuta dicta cõdẽnatiõe ⁊ priuatione ac cõfiscatione bonorũ ꝯ dictos hoĩes ⁊ vasallos comitatus albinee bona feudalia dictorũ vasallorũ delinquẽtiũ debẽt ptinere tm̃ ad dictos comitẽ Ale. ⁊ comitẽ Jo. dños albinee ⁊ montis richi adeo ꝙ dictus dñs Pau. ⁊ do. Thadeus nullũ ius in eis vel pro eis pretendere pñt occasione instr̃i diuisionis predicte nec de inuestituris ipsorũ bonorũ si q̃ fierẽt aliqd petere pñt nec ẽt petere pñt partẽ ĩ ipsis bonis si postea cõtingeret eos q de ipsis bonis inuestirent cadere a iure suo. ¶ Circa primũ ꝙ seq possit ⁊ debeat condẽnatio ⁊ priuatio ex
2 ꝓbationibꝰ de qbus in themate ostẽdo sic. † Nã presuppono ꝙ crimẽ lese maie. dr cõmitti nedũ qñ ꝯ principem sed etiam qñ ꝯ inferiorem ita concludit Pau. de liaza. ⁊ alij cõiter post eũ in cle. pastoralis circa prin. de re iudi. allegãt id qd hr̃. ij. q. i. in primis ver. ꝙ nunc dr pterq̃ cõtra tyrãnũ ſm eos: qr nõ hꝫ legitimum dñium allegant not. in cle. j. de baptis. ⁊ ita etiam tꝫ archi. in. c. felicis in ver. lese maiesta. de penis in vj. quem ibi sequit Joã. an. vñ videmus ꝙ oppugnator vel ꝓditor patrie vel populi cui subiectus est dr incidere in crimen lese maie. vt ꝓbat in. l. fi. cũ glo. in verbo ꝓdita ⁊ ibi no. doc. max. Bal. C. de aboli. ⁊ ibi etiã Ang. qui dicit illã gl. ad hoc esse sin. ⁊ etiã no. Jac. bu. in. d. l. quisquis in fi. ⁊ ꝓbat in. l. j. C. ad. l. iul. maie. ⁊ no. Bal. in. l. ij. C. de fal. mo. hoc ẽt voluit Saly. in. l. quisqs in princ. C. ad. l. iul. ma. vbi querit
3 an si quis ꝓditionẽ cõmittat † ꝯ aliquẽ ex istis dñis seu tyrãnis italie an incidat in oẽs penas criminis lese maiestatis de quibus fit mentio in. d. l. qsqs. ⁊ concludit ꝙ aut ille dñs non recognoscebat superiorem suũ ⁊ tunc iudicandum est de eo prout de principe per not. per doct. in l. hostes. C. de cap. ⁊ per Guil. in. l. ex hoc iure. ff. de insti. ⁊ iu. Aut recognoscũt superiorẽ ⁊ tunc est verũ ꝙ crimen lese maiestatis in eorum persona cõmittit. l. j. ff. ad. l. iul. maie. tñ pena non extendit ad liberos ipsius delinquẽtis prout extẽdit qñ cõmittitur tale crimẽ contra personã principis vel assistentiũ ad latus suuꝫ vt dr in prealle. l. quisquis Accedit qr videmus ꝙ qui contra rempublicã machinatur incidit in
4 crimen lese maiestatis: vt. d. l. j. ff. ad. l. iul. maie. † ⁊ castrum seu municipiũ dꝫ habere rempublicam. l. sed ⁊ hi. ff. de pub. ⁊ no. in aut. de here. ⁊ fal. in prin. ⁊ per Bar. ⁊ alios in rub. C. de iur. fis. li. x. nec accipit ꝓ re publica romanorũ tm̃ in casu. d. l. j. ad. l. iul. maie. vt ptꝫ per. d. l. fi. cum glo. C. de abol. ⁊ no. Jac. bu. in. d. l. quisquis in fi. Et si diceremus ꝙ dicti comites Ale. ⁊ Jo. sint officiales seu rectores imperij seu pape tunc dicti hoĩes de albinea ⁊ de mõte richo dicerẽtur rebelles pape vel imperij. ⁊ paterent penas que ipso iure imponunt rebellibus ⁊ infidelibus imperij. i. illis qui qñocũqꝫ publice vel occulte ꝯ honorẽ pape vl imperij opera infidelitãtis ⁊ rebellionis faciũt seu ꝯ imperij vel pape ꝓsperitatẽ aliquid machinant ꝯ papam vel imperatorem vel officiales suos in his que ad cõmissum eis offm̃ pertinent. vt dicit text. in extrauag. qui sint rebel. cũ ibi no. p Bar. in verbo rebellando vbi dicit illam extrauagantez habere locũ ita in eos qui machinant ꝯ rectores ecclesie romane sicut ꝯ rectores imperatoris ⁊ ibi declarat qui intelli-
5 gantur esse hmõi rectores. ¶ Scdo presuppono † ꝙ pro crimine lese maie. etiã hodie bona cõfiscant. vt in aut. bona dãnatorũ. C. de bo. dã. ⁊ ẽt si crimen lese maie. fit cõmissum in aliũ q̃ in principẽ vel rẽpubli-
6 cã. vt leg. ⁊ no. in. l. eorũ. ff. ad. l. iul. maie. ⁊ in. l. j. C. de bo. lib. † Est bene verũ ꝙ qñ crimen lese maie. est cõmissum cõtra principem vel rem publicam etiã si committens crimen hꝫ filios bona oĩa ⁊ ẽt iura libertorũ trãseũt in fiscum. d. l. j. ⁊ ibi no. C. de bo. lib. rõ qr tunc pena talis criminis afficit magis filios talis delinquentis q̃ afficiãt regulariter alie pene q̃ pro alijs delictis imponuntur. d. l. quisqs ⁊. c. vergentis. de hereti. Sed si crimen lese maie. fit commissum alio mõ q̃ machinando ꝯ principem vel rempublicaꝫ. Tunc aut delinquẽs nõ hꝫ filios ⁊ tunc non solum alia bona. sed ẽt iura libertorum transeunt in fiscum: vt. l. iura. ff. de iure pa. ⁊. d. l. eorũ. ⁊ ibi no. sed si liberos habeat tunc alia bona confiscant: sed non bona libertorũ vt ibi. Talia enim iura transeũt ad filios vt filios non vt heredes. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ⁊. l. si oparũ ff. de ope. lib. ⁊ hec est cõis cõclusio glossaꝝ ⁊ doc. ĩ dictis locis ⁊ ponit
7 clare Saly. in. d. l. quisquis in prin. ¶ Tertio ꝑsuppono † ꝙ nõ solum actus auferendi dictum castrum montis richi factus p hoĩes mõtis richi sꝫ ẽt ordinatio ⁊ deliberatio facta p hoĩes montis richi ⁊ Albinee de se rebellando a dictis comitibus Ale. ⁊ Joãne dñis suis fuit actus per quem dr cõmitti crimen lese maiestatis: qr sufficit ꝯsiliũ absqꝫ alia executione. d. l. j. in verbo consilium. ff. ad. l. iul. maie. iunctis alijs delictis in superioribus presuppositis. Similiter subtrahere obedientiaꝫ principi circa ea que cõcernũt statũ pricipis vel esse infidelis principi circa predicta dr esse crimen rebellionis: vt in. d. extrauag. qui sint rebel. ⁊ ibi ponit Bar. in verbo rebellãdo in prin. ⁊ in. c. vbi piculum. §. porro. de ele. in. vj. in cle. j. §. porro. de iurepa. facit tex. in. c. inter quatuor. de maio. ⁊ obe. Et talis rebellis principis põt condemnari pena criminis lese maiestatis in qua veniet cõfiscatio bonorum: vt declarat Bar. super. d. gl. in verbo rebellãdo circa medium illius gl. ibi duz dicit: sed puto ꝙ si sequeret ꝯdemnatio p iudicẽ ⁊ sic si condemnaret de crimine lese maiestatis tũc oĩa publicarentur. l. pe. ⁊ fi. cũ fi. C. ad. l. iul. maie. ⁊c. ⁊ hoc ẽt voluit Bald. in. l. amissione. §. j. ff. de capi. dimi. Sed si per sñiam non cõdemnaretur nõ paterent rebelles nisi penas q̃ ipso iure intelliguntur imposite p illã extrauag. q sunt rebel. cum his q̃ ibi no. p bar. Modo sic vbi cadit crimen lese maiestatis in ꝑsona pncipis passiue cadit ẽt illud in persona alterius dñi inferioris a principe habentis iustuꝫ dñium vt probaui. s. in primo ꝑsupposito lꝫ sit dr̃ia quo ad filios dãnati crimine lese maiestatis: qr non afficiunt pena paterna nisi qñ crimen est commissum in principem vel in eos qui sunt ad latus principis: vt. d. l. quisqs iũcta. d. l. eorũ. Et etiã est dr̃ia qr ꝑ crimine tali commisso in principẽ vel ꝯ rempublicã põt procedi ẽt mortuo delinquente: secus si ꝯ alium inferiorẽ. l. fi. C. ad. l. iul. maie. l. fi. ff. e. ti. insti. de pub. iudi. §. publica. Sed in themate cõtinetur ⁊ etiam ṽbo plenius fertur ꝙ dicti hoĩes de Albinea firmauerũt nõ obedire dictis dñis suis in aliquo: sꝫ solũ ꝙ obedirẽt voluntati quorundam ab ipsis hominibus electorũ. ergo vr̃ ꝙ isti hoĩes subtrahẽdo obedientiam: vt dixi pñt dici rebelles dictorum dñorum: ⁊ mente inciderunt in crimen lese maiestatis ꝓ quo venit inter cetera imponẽda pena cõfiscationis bonoruꝫ. Preterea sola conspiratio ꝯ principẽ inducit crimẽ lese ma. d. l. qsqs cũ gl. ij. ergo cũ dicta cõuenticula vel cõiuratio ad subtrahendam obedientiam principi fit cõspiratio: vt ptꝫ ex his que dicam infra in octauo presupposito: ergo inciderunt dicti hoĩes in tale crimen cum ita committat istud crimen in inferiorem dñm sicut in principem.
8 ¶ Quarto presuppono † ꝙ predicta sic perpetrata p dictos hoĩes potest appellari ꝓditio ⁊ ipsi possunt appellari ꝓditores: qr ꝓditor est qui non ostendit se facere velle illud quod facit ⁊ secrete facit ꝯtrium eius quod facere dꝫ: vt. l. omne delictum. §. expilatores. ff. de re mili. l. j. ff. de preuarica. l. athletas. §. pe. de his qui no. infa. declarat barto. in. l. in seruorũ als est in. l. respiciẽdũ. §. delinquũt. ff. de penis. ⁊ Joan. an. in. c. j. de homi. li. vj. in nouella. ⁊ Bal. in. c. j. in prin. circa. vj. colum. in ti. qui. mo. feu. amit. ⁊ in aut. item nulla. de epis. ⁊ cle. optima glo. xlvj. di. in. c. clericus qui. ⁊ bar. in. d. extrauagã. in verbo rebelles. ⁊ dicit Ang. in. l. j. ff. de pac. ⁊ in. l. j. §. nõ fuit. ff. de dolo. ꝙ illi qui veniunt contra fidem datam dicunt proditores. allegat. l. fi. C. de delato. lib. x. ⁊. l. proditores. de re mili. Sed isti hoĩes venerunt ꝯ iuramentum sue fidelitatis prestitum per vasallos predictos ⁊ feudatarios qui iurauerunt seruare ea que in sacramentis vasallorũ continentur in quo iu-
9 ramento continet † ꝙ vasallus iurat ꝙ nunq̃ faciet aliqd in contumeliam vel iniuriam dñi: nec vnq̃ erit in ꝯsilio vel facto in quo aliquid detrahitur ꝯ honorem dñi vel in iniuriã aut cõtumeliã dñi ⁊ si poterit curabit ne illa fiant ⁊ si non poterit saltẽ denuntiabit dño ⁊ alia plura facere iurant: vt plene hr̃ in. c. j. de for. fide. ⁊ in. c. j. de noua for. fide. ⁊ xxij. q. v. in. c. de forma. c. ego. de iureiu. ⁊ in. c. gratũ. de exces. pla. ⁊ declarat diffuse Host. in sum. de feu. in. §. quid sit fidelitas. ver. est autem sciendum. Cõmissum ẽt diceret crimen lese maiestatis p dictos hoĩes si ille homo quem exemerunt a carceribꝰ fuerat iam confessus aliquod crimen pro quo esset captus ⁊ ꝓpterea fuisset ibi positus in vinculis vel si iam erat de crimine condemnatus. l. ciuis. ⁊ ꝙ ibi not. bart. ff. ad l. iul. maie. ¶ Quĩto presuppono ꝙ dato ꝙ appareret ꝙ ea que perpetrata fuerunt ꝯ dictos dños ⁊ eorũ statum p dictos hoĩes de mõte richo ⁊ de Albinea fuerunt facta p eos tanq̃ p vniuersitatẽ. s. deliberato consilio ⁊ facta cõuocatione ad concilium sono campane pro more suo vt requiritur prout no. gl. ⁊ doc. maxime Ang. ĩ. l. sicut. §. j. ff. qd cuiusqꝫ vniuer. no. ⁊ bar. in. l. aut facta. §. fin. ff. de pe. ⁊ clare Ang. in. l. metum. §. aĩaduertẽdum. ff. ꝙ me. cã. ⁊ cononiste in. c. dilectus. el. ij. de simo. tñ hoc non impedit quin possit inquiri ⁊ procedi ad condemnationes contra eos vt singulares personas. Cum pena que imponitur

pro crimine lese maiestatis.l.decapitationis ⁊ confiscationis bonoꝛuꝫ.
l.iij.⁊.l.earũ.ff.ad.l.iul.maie.melius conueniat singularibus personis
q̃ꝫ vniuersitati.⁊ ita tenet Cy.in.l.si quis in tãtã.C.vñ vi.in ver.sed po
ne in hoc q aliquod collegiũ ⁊c.⁊ Nico.de mat.⁊ Bal.in.l.polla.C.de
his qui.vt indig.⁊ Sali.in.l.j.C.de seditiosis.vbi pro hoc allegãt.l.j.
§.j.ff.de mag.cõue.⁊ ita etiã tenẽt Jo.mo.⁊ Joã.an.in.c.fi.in fi.de pe.
10 in.vj.⁊ ibi volunt plus† q etiã si processum esset cõtra vniuersitatem
⁊ illa esset cõdẽnata ⁊ punita adhuc possent puniri singulares psone
vniuersitatis:⁊ ita dicũt fuisse seruatũ i ciuitate Uiterbieñ.ar.l.semp.
§.si in sepulchꝛo.ff.qd vi aut clã.⁊ not.ẽt Bar.in.d.l.aut facta.⁊ Ant.
de bu.in.d.c.dilect⁹.el.ij.de simo.¶ Sexto presuppono q dicti comi
tes Ac.⁊ Jo.hñt in dictis castris merũ ⁊ mistũ imperiũ ⁊ oĩmodã iu-
risdictionẽ:vt ptꝫ in priuilegijs suis ⁊ sic pñt de dicta cã criminis lese
maiestatis vel alia cognoscere ⁊ cõdẽnare ⁊ in cõsequẽtiam publicare
bona put de iure veniũt publicãda.l.j.cũ ibi no.p gloss.Cy.⁊ alios.C.
ne sine ius.prin.certis iu.liceat cõfiscare.Et ipsi etiã pñt esse iudices in
cã pdicta ꝯ dictos hoies suos:vt p plura firmat late Guil.de cu.in.l.
cũ debitoꝛis.C.de iudi.⁊ saltẽ qñ ex talibus pcessibus surgit dubita-
tio iurisdictionis dictoꝛũ comitũ:vt in casu nostro.c.j.de penis.in.vj.⁊
vbi iniuria vel offensa esset notoꝛia tunc sine dubio cognoscere possent
dicti comites de omni offensa eis illata.d.c.j.⁊ not.Jnn.in.c.dilectus.
de penis.⁊ in.c.ex parte.el.j.de vb.sig.⁊ no.Cy.⁊ alij in.l.j.C.ne qs in
sua cã.⁊ vide in.l.si qs foꝛte.§.si quos.ff.de pe.⁊ doct.in.c.j.de maledi.
⁊ in.c.cũ venissent.de iudi.quinimo cũ dicta offensa fuerit facta digni-
tati dictoꝛũ comitũ ⁊ in eoꝛũ vilipendiũ ⁊ contemptũ sui magistratus
et dignitatis possunt dicti comites de dictis excessibus cognoscere et
cõdẽnare ꝭm cões cõclusiones.ij.q.vij.si quis erga.⁊.d.l.si quis foꝛte
§.si quos.l.ij.C.de spoꝛtu.in aut.de mãd.prin.§.festinabit.⁊ not.glos.
in.d.c.j.de maledi.in glo.⁊ ibi dũ dicit:sed papa non mãdat ⁊c.quã ad
hoc ibi põderãt doct.⁊ firmat Cy.⁊ alij in.d.l.j.C.ne qs in sua cã.cum
cõcoꝛ.superius allegatis.⁊ no.Ang.in repeti.l.si vacantia.in.vj.parte
principali in.j.q.C.de bo.vac.lib.x.⁊ tãto magis posset vbi ex cõsue-
tudine ita solitus esset vti iurisdictione in hoĩes illos qꝛ ex cõsuetudi-
ne posset esse iudex in cã ppꝛia.d.c.j.de penis.in.vj.¶ Septimo etiaꝫ
presuppono q crimẽ lese maiestatis cõmissum:vt.s.dicit esse enoꝛme
11 delictũ ptꝫ qꝛ† delicta dicunt grauia vel enoꝛmia ꝭm qualitateꝫ pene
vt dicit Bar.in.l.iij.al's trina.ff.de accu.in prin.⁊ in.l.nõ solũ.§.si mã
dato.de iniurijs.sed crimẽ lese maiestatis est capitale crimẽ.l.iij.ff.ad
le.iuli.maie.⁊ pro eo imponitur pena publicationis bonoꝛũ etiã hodie
q̃ regulariter nõ imponit hodie pro alijs criminibus.vt in.d.aut.bo-
na dãnatoꝛũ.⁊ dixi.s.⁊ oĩa capitalia crimina dicũtur esse de atrocioꝛi-
bus.vt no.glo.in.l.ad ea.ff.de reg.iur.in glo.j.Jtẽ si mutillatio mẽbꝛi
vel pcussio cũ effusione sanguinis dꝛ enoꝛme delictũ.vt est tex.in.c.cuꝫ
illoꝛũ.de sent.excõ.quãto magis idẽ in crimine lese maiestatis p quo
tã grauis pena imponit.⁊ dicũt doc.maxime Ant.de bu.in.c.at si cle-
rici.de iudi.q cõmittit iudicãtis arbitrio discernere q sit enoꝛme de-
lictũ ⁊ q iudex arbitrari dꝫ furtũ:periuriũ:adulteriũ ⁊ homicidiũ cõ-
numerari inter enoꝛmia.p id qd habet in.c.cum nõ ab hoĩe.de iudi.et
in.c.presbyter aut diaconus.⁊.c.seq.lxxxj.di.quãto magis ergo vt dixi
12 erit enoꝛme crimẽ lese maiestatis.¶ Octauo psuppono † q q̃uis p-
dicti excessus non possent pbari nisi p participes criminis tñ tales te-
stes admittunt in crĩe lese maiestatis.vj.q.j.§.verũ.c.j.de ꝯfes.lxxviij.
di.si qs papa.⁊ ibi not.glos.⁊ doc.in.c.veniẽs.el.j.de testi.⁊ not.etiã in
c.j.de testi.in.vj.⁊ notant legiste maxime Sali.in.l.qm̃.C.de testibus.
13 ¶ Preterea est clarũ† q ad pbandã cõspirationẽ factã cõtra aliquẽ
possunt admitti testes etiã participes criminis ⁊ q iurassent nõ reue-
lare etiã si pretiũ pro hoc accepissent.c.fi.de testi.cog.⁊ bona gl.in.d.
14 c.veniẽs.el.j.de testi.†⁊ cõspiratio dici põt oĩs cõuenticula vel coniu-
ratio multoꝛũ que fiat ad actũ illicitũ.xj.q.j.c.cõiurationũ.cũ quatuoꝛ
capitulis sequẽtibus.⁊ ibi no.facit qd habet in.c.j.§.cõuenticulas.de
pac.iur.fir.¶ Ex quibus oĩbus sic.s.presuppositis ⁊ probatis infert
cõclusio q nedũ dicti hoĩes mõtis richi sed etiaꝫ dicti hoĩes Albinee
cũ cõmiserũt crimen lese maiestatis ac proditionis ⁊ enoꝛme crimen ex
quo bona eoꝛũ veniũt publicãda.⁊ qd predicta pñt pbari p consoꝛtes
eiusdẽ criminis ⁊ participes.¶ Nec predictis haberet obstare si dice
ret q dicti hoĩes de mõte richo non debent reputari rei criminis lese
maiestatis vel proditionis qꝛ castrũ mõtis richi qd p vim abstulerũt
dederũt illustrissimo duci mutine sub cuius protectione ⁊ adherentia
erãt dicti comites qꝛ rñde q hoc nõ habeat obstare.Nã aut nos dici-
mus q dicti hoĩes de mõte richo ignoꝛabãt dictos comites de monte
richo esse sub protectione ⁊ adherẽtia dicti ducis prout de iure presu-
mit.l.fi.ff.p suo.l.verius.ff.de pba.cũ vul.⁊ tũc cũ sumus in delictis
grauioꝛibus.vt dictũ eo.s.sequit q dꝫ attẽdi animus ⁊ volũtas dicto
rum hoĩm quoꝛũ intẽtio nõ fuit dare castrũ ei qui haberet ptegere et
15 defendere dictos comites in dicto suo statu† nã in grauioꝛibus atten-
ditur volũtas delinquentis non aũt exitus.l.diuus.⁊ ibi glo.⁊ doc.C.
ad leg.coꝛ.de sica.l.j.in fi.ff.ad leg.iul.de parri.l.si qs non dicã rapere
cũ materia.de epi.⁊ cleri.⁊.d.l.quisqs.Aut sciebãt dicti hoĩes dictos
comites esse sub dicta ptectione put foꝛtasse in facto verius fuit:⁊ tũc
dico q ppter hoc nõ excusant qꝛ lꝫ dicti comites essent sub ptectione

dicti ducis tñ dux non p hoc dicit habere iurisditionem in dictis locis
imo plena iurisdictio de iure ptinebat ad dictos comites tm̃ hñtes ab
ecclesia romana ⁊ virtute dicte ptectionis solũ ptinebat ad duceꝫ de-
fensio de facto cũ armis ⁊ militibus a violẽtijs ⁊ iniurijs que inferrẽ-
tur dictis comitibus.ita inqt Barto.⁊ An.in.l.j.⁊.ij.C.de excusa.mu.
lib.x.p tex.in.c.ex parte tua.de priuile.⁊ p no.p glo.in ru.C.de dome.
⁊ protecto.lib.xij.⁊ aliqd p Bar.in.j.cõstitutione ffoꝛũ circa tertiã col.
et Pe.de ancha.in consi.lxxxij.qd incipit in Christi noĩe amẽ omisso
primo dubio ⁊c.ergo cũ ad ducẽ nõ deberet ptinere iurisdictio sed ad
dictos comites quibus debebãt dicti hoĩes obedire rõne dicte iurisdi-
ctionis nec ab aliquo potẽte esset tũc illata iniuria vl' offensa dictis co
mitibus ppter qd fuisset op⁹ q dicti hoĩes p dictis comitib⁹ ⁊ eoꝛum
statu recurrerent ad suffragium ⁊ ptectionẽ dicti ducis nõ pñt dicti ho
mines se excusare occasione dicte ptectionis qꝛ rõne protectionis non
debebãt subtrahere obedientiã ⁊ exercitiũ iurisdictiõis ac dñiuꝫ castri
dictis comitibus ⁊ conferre in ducẽ ad quẽ spectare nõ debebat.¶ Ex
pdictis etiã apparet superuacuũ foꝛe tractare:an dicti hoĩes q feuda-
tarij erãt dictoꝛũ comitũ priuent ppter pdicta iura feudi attẽto q vt
dixi oĩa bona veniũt cõfiscãda ⁊ vt vbo fert comites pdicti p se ⁊ eoꝛũ
antecessoꝛes ex antiquissima cõsuetudine habuerunt ⁊ exercuerunt pro
se ius fiscale.i.bona delinquẽtiũ publicarũt ⁊ cõfiscarũt camere sue que
quideꝫ cõsuetudo sufficit in talibus .vt no.Bar.in.l.cũctos populos.
in vlti.col.C.de sum.tri.⁊ Bald.in.l.j.ad fi.C.here.vel act.vendi.facit
tex.i.c.super quibusdã.§.preterea.de vb.sig.⁊.l.ex hoc iure.§.ductus
aque.ff.de aqua quoti.⁊ esti.⁊ qd no.bar.in.l.j.C.de bo.vac.lib.x.⁊ in
l.ij.in prin.de iure fisci.⁊ in.l.itẽ veniunt.§.ait senatus.ff.de pe.here.et
Bal.in.l.aduersus.cũ fi.C.de fur.tñ cõstat q oĩno priuant feudo:tum
qꝛ hoĩes de mõte richo fecerũt insultũ cõtra castrũ montis richi ⁊ illd
inuaserũt vt in.c.j.§.similiter.in ti.qui.mo.feu.amit.iuncta glo.in ver.
sciens que est cõiter approbata p oẽs.p tex.in ti.q̃ fuit prima cã bñfi.
16 amit.in.c.i.§.preterea.cũ.§.seq.⁊ in.§.poꝛro.iñcto.§.deniqꝫ† Ubi pri
uatur feudo vasallus si sciuerit aliquẽ molientẽ ad grauem iacturam
dñi ⁊ dñm non certioꝛauerit vel grauem iniuriaꝫ dño fecerit vel ei insi-
diatus fuerit priuat feudo:⁊ feudũ tunc vadit ad dñm:sꝫ ita est q dicti
hoĩes Albinee nedũ hoĩes mõtis richi deliquerũt in hoc qꝛ sciuerũt
tractari de rebelliõe seu de subtrahẽda obediẽtia predicta ⁊ non reue-
larunt imo ipsimet fuerũt q hoc proditoꝛie tractarũt ⁊ obediẽtiã sub-
traxerunt qd est incidere grauissimũ crimen rebellionis ⁊ lese maiesta
tis:vt dixi.ergo sine dubio priuãtur feudo.quinimo dixit gl.not.in.d.
c.j.§.similiter.qui.mo.feu.amit.in ver.sciens.q vbi vasallus delinquẽ
do facit cantra contenta in iuramento fidelitatis priuat feudo:⁊ illa gl.
est ibi a doctoꝛibus approbata cõiter.vt ibi per doc.maxime Jaco.de
bel.⁊ And.de iser.sed ita est q predicti vasalli faciẽdo predicta de q-
bus in tertio presupposito:⁊ de quibus in themate fit mentio fecerunt
contra foꝛmã iuramẽti fidelitatis.c.j.de noua foꝛma fidel.cũ alijs alle-
gatis.s.in quarto proposito ergo priuant feudo ⁊ redit ad dñm feudi.
¶ Ex predictis facile colligit decisio secũdi dubij quo queritur an se-
quuta condẽnatione ⁊ priuatione ac cõfiscatione predicta cõtra dictos
hoĩes ⁊ vasallos comitatus Albinee bona feudalia dictoꝛuꝫ vasalloꝛũ
delinquentiũ debeant ptinere tm̃ ad dictos comites Act.⁊ Jo.dños
Albinee ⁊ montis richi adeo q dicti dñs Paul⁹ ⁊ dñs Thade⁹ nul
lum ius in eis vel pro eis pretendere pñt occasione dicti instrumenti
diuisionis nec de inuestituris ipsoꝛum bonoꝛum si que fierent aliquid
petere nec etiã petere pñt partẽ in ipsis bonis si postea cõtingeret eos
qui de ipsis bonis inuestirent cadere a iure suo.¶ Nam dico q bona
predicta pertinere debent ad dictos comites Act.⁊ Joãnẽ tm̃ adeo q
dicti dñs Paulus ⁊ dñs Thadeus nullũ de pdictis iurib⁹ iuste pre-
tendere pñt in dictis bonis:qꝛ stãtibus predictis.clare apparet q su-
mus in casu prouiso ⁊ disposito in dicto instr̃o diuisionis in quo cõti-
netur q omnes ⁊ singule inuestiture quas decetero fieri cõtigerit per
ipsos comites ⁊ de oĩbus ⁊ singulis terris positis in comitatu Albi-
nee remaneãt in perpetuũ cões ambarũ partiũ predictarũ ⁊ similiter
oẽs res q̃ inciderẽt in cõmissum vel discadute remanerẽt semp rema-
neãt cões ipsarũ partiũ ambarũ ⁊ quelibet habeat medietateꝫ decima
rum soluendarũ pro inuestituris:⁊ medietateꝫ possessionũ hoĩuꝫ disca
dentiũ saluo q si aliquis vel aliqui fidelis vel feudatarius cõmitteret
vel cõmitterent proditionẽ vel homicidiũ aut aliquod enoꝛme delictũ
quo vel quibus res et possessiones eius vel eoꝛũ venirent confiscande
ille tales res ⁊ possessiones perueniãt ad dñm Albinee ⁊ mõtis richi
tm̃ ⁊ non alteri parti saluis ⁊ reseruatis in ipsis bonis cõfiscãdis affi-
ctibus veteribus vtriusqꝫ partis ⁊c.vt latius in dicto instr̃o cõtinetur
ergo stãtibus his que in superioꝛi dubio ostensa ⁊ conclusa sunt appa-
ret q sumus in casu illius exceptionis posite in dicto ver.saluo ⁊c.et
cum p dictam cõdẽnationẽ ⁊ cõfiscationẽ faciẽdã bona predicta semel
exiuerunt causam cõionis ⁊ pleno iure ptinere incipiant ad dictos co-
mites Act.⁊ Joãnem dños Albinee ⁊ mõtis richi vigoꝛe cõtentoꝛuꝫ
in precalle.ver.possunt isti postea inuestire alios libere absqꝫ eo q de
inuestituris predictis habere debeãt ius aliquod dicti dñs Paulus
et dñs Thadeus.arg.l.pater.§.quindecim.⁊ quod ibi notãt docto.de
leg.iij.Accedit qꝛ vt verbo fert in bonis spectantibus iure ppꝛij dñij

ad dictos Comites Ac. ⁊ Joannē si de talibus bonis aliquas inuesti-
turas faciunt ille non sunt subiecte alicui cōioni inter dictos comites
Ac. ⁊ Joannē ⁊ dños Paulū ⁊ Thadeū: ⁊ ita dicunt semꝑ fuisse ser-
uatuz ⁊ interpretatū ⁊ sic facto nō minus q̃ȝ verbis declarat̃ que fuerit
voluntas ⁊ intentio dictarū partium. l. paulus rñdet nō tm̃ verbis. ff.
de vsuris. l. de quibus. ff. de legi. confirmat̃ ex illis verbis appositis in
fine dicti ver. ibi dum dicit saluis ⁊ reseruatis in ipsis bonis confiscan
dis affictibus preteritis vniuscuiusq; partis ⁊c. ergo a contrario sensu
innuit ꝙ aliud sit in affictib⁹ nouis. Nā in contractibus hȝ locum ar-
gumentum a cōtrario sensu vt. l. inter socerū. §. cuz inter. de pac. dotal.
quē tex. ita allegat Bal. in. l. veluti. C. de ac. emp. ⁊ in auť. sȝ ⁊ siquis in
viij. col. C. de secun. nup. ⁊ in. l. ij. C. de fideius. ⁊ in. l. apud antiquos. C.
de fur. ⁊ nō est alibi ille tex. ad hoc ẜm dñm abbatē in. c. cum ap̃lica. de
his que fiūt a prela. bene facit text. in. l. pecuniā. ff. si cer. pe. datur ergo
intelligi per dicta verba ꝙ in inuestituris nouis q̃ fierēt de illis bonis
confiscatis nō vendicet sibi locū cōio. ¶ Nec superius dictis hȝ obsta-
17 ret † si diceretur fortasse apparere ꝙ dicti comites post dictos excessus
tolerarunt ipsos permanere in feudo recipiendo seruitium vel censum
ab ipsis vasallis qꝛ lȝ prima facie videat̃ dōm ꝙ dicti comites ꝑ talez
receptionē videant̃ remisisse: vr̃ offensam remittere ⁊ iuri suo renun-
tiare vt quasi in terminis dicit glo. in. c. j. quo tp̃e miles in verbo men-
sis ⁊ in gl. fi. ⁊ glo. ⁊ doc. in. c. potuit in gl. pe. de loca. ⁊ glo. in. l. ij. C. de
iure emphy. ⁊ ibi doc. per iura allegata per glo. ⁊ doc. in dictis locis ꝙ
intelligit Jac. de bel. in. d. c. j. quo tp̃e miles esse verū nisi dñs recipiē-
do seruitium protestatus fuerit ar. l. si debitor. §. j. ff. quib. mo. pig. vel
hypo. sol. ⁊ in. l. j. C. de his qui spōte mu. pu. susce. li. x. ⁊ loquitur pro-
prie in feudo sed tñ etiam si nulla ꝓtestatio intercesserit qꝛ rñderi pōt
primo ꝙ aut dñs qui recepit debituz canonem vel seruitiū recepit ab
eo quem ignorauit fuisse de illis qui cōmiserant cōtra eum crimen lese
maiestatis ⁊ talis receptio non preiudicat dño vt firmat Spec. in ti. de
loca. §. nūc aliqua ver. xxiiij. per. l. mater. ff. de inoff. testa. ⁊. l. legitima
ff. de peti. here. l. fi. C. de fur. cum si. ⁊ ita etiaz tenet Dy. ⁊ Bal. in. l. me
uius. §. duobus. ff. de le. ij. ⁊ in dubio presumitur ignorātia vt dixi. s̃. et
hoc est verum siue ignorauerit factum per iura preallegata siue etiaz
ignorauerit ius. s. illuz a quo recepit incurrisse penā priuationis qꝛ er
ror iuris impedit illā talem remissionem ⁊ renuntiationē iuris. l. clo-
dius. ff. de acqui. here. ẜm veruz intellectū cum ibi no. plene per Bart.
⁊ alios ⁊. l. que fideicom. ff. de leg. ij. ⁊ ita etiā voluit Joā. de imo. in. d. l.
meuius. §. duobus. ff. de leg. ij. dū se remittit ad. d. l. claudius ⁊ istum
errorem iuris potuerunt faciliter ꝓbare isti comites seruata practica
quaz tradit Bar. in. l. nō fatetur circa vlti. col. ff. de confe. ⁊ Ant. de bu.
in. c. fi. de confes. quinimo ẜm Bal. in. l. ij. C. si quis rem maioris igno-
rans. ꝓbatur per sacramentū ꝙ quis errauerit in iure si est ꝑsona fide
digna cum aliter de aīo non possit apparere quinimo dicit Raph. cu.
in. d. l. non fatet̃. ꝙ potius presumitur talis error q̃ȝ donatio. allegat. l.
cum de indebito cuz gl. ff. de ꝓba. ⁊. l. tytia cū testō. §. qui inuita de leg.
ij. vel pōt rñderi ꝙ dato qō dicti comites sciēter recipiendo seruitium
vel censum aliquem scienter videant̃ remisisse vasallos offensam et sic
fauere ipsis vasallis ꝑ allegata. s̃. ar. l. post diem cū. l. seq. ff. de lege cō-
mis. ⁊. l. cōmissorie. C. de pac. inter emp. ⁊ vend. ⁊. l. celsus. ff. de arb. tñ
ex hoc non vidētur dicti comites voluisse renūtiare iuri eis acquisito
quo ad dictos dños Thadeū ⁊ Pauluz vigore conuentionis de qua
in dicto instr̃o diuisiōis qꝛ illud qō tacite vel expresse actū est cū vno. i.
cū dictis vasallis nō dȝ extendi ad alias ꝑsonas. i. ad dictos dominos
Pauluz ⁊ Thadeū. l. si vnus. §. ante oīa ⁊ ibi not. C. de pac. saltē qñ nō
intererat illorum inter quos censet̃ tacite factū pactū ꝙ trahat̃ ad aliū
⁊ vnum poterat stare sine altero. l. sicut. x. §. si pactus. l. ⁊ heredi. §. fi. ff.
de pac. vñ cum attenta forma conuentionis de qua in dicto instrumen
to diuisionis satis sit ꝙ dicti fideles ⁊ feudatarij cōmiserunt proditio-
nem vel aliquid enorme quo vel quibus res ipse venient cōfiscāde ⁊ eue
nerit ista cōditio. s. ꝙ dicti hoīes cōmiserunt proditionem ⁊ talia pro-
pter que tunc bona eorū veniebāt cōfiscāda non videtur posse negari
ꝙ nulluz ius pretendere possunt dicti dominus Paulus ⁊ Thade⁹.
¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio. xiiij.

1 Nota manu diuersarū personarum est suspecta. 5. 21.
2 Scriptura in qua sunt cancellatiōes redditur suspecta. 3. 22.
4 Qñ testm̃ apparet cancellatuz cū interlineaturis si notari⁹ redigit in publicam formam dȝ redigere cum illis interlineaturis.
6 Testm̃ in substātialibus debet esse scriptū manu notarij. 7. 24.
8 Jmbreuiatura ⁊ originalis nota notarij defuncti etiam sine subreptio ne sua ⁊ signo est efficax vt ex ea possit sumi instrumentum.
9 Cancellationes proprie dicuntur quando sunt facte cum calamo per transuersum.
10 Si in eodem instrumento sit vna pars que intelligi non potest non ta men vitiatur pars que intelligi potest.
11 De rasura ⁊ cancellatione instrumenti.
12 Ubi suspicio vel cancellatio est circa institutionem vniuersalē heredis non nocet quo ad alia capitula.
13 Ubi reperitur debitū cancellatū intelligitur debitum fuisse solutum.
14 Scriptura imbreuiature lȝ sit scripta manu vnius qui nō fuit de actu rogatus si est subscripta manu tabellionis nō vitiabitur etiam si sint apostille scripte per personam incognitam. 23. 25.
15 Si notarius rogatus scripsisset ꝙ talis testator disponebat prout in tali schedula manu testatoris continebatur valet vt testamentum.
16 Error notarij cōmissus in testō poterit probari per duos testes.
17 Quando est questio inter heredem scriptum ⁊ venientes ab intestato legatarius potest esse testis.
18 Juramentum non extenditur ad incogitata.
19 Juramentum interpositū super obligatione mulieris excludit ipsam mulierem.
20 Filium ⁊ consuetudo notarij sunt attendenda.
26 Per verba presentibus talibus ⁊c. presumitur quod notarius fuerit rogatus.

¶ Consilium. xiiij.

¶ Reperitur interrogationes notarij scriptura testamenti partim manu testatoris partim manu tabellionis cum cancellationibus ⁊ additionibus in margine sine subscriptione ⁊ signo et in fine scripture de manu notarij sunt illa verba actum in tali loco presentibus talibus et talibus testibus ⁊c. et nomina testium sunt specificata et notarius est mortu⁹: an ille cui commisse sunt eius rogationes possit inde sumere instrumētum autenticum.



Edēptoris nostri inuoca-
to suffragio. Uisis ⁊ consideratis his que in themate
proponuntur. ⁊ nota dicti testamēti ⁊ instr̃i absolutio-
nis celebrati inter dictos Calonicum ⁊ Franciscum et
copia statuti sub Rubrica de rogationibus notariorum
mortuorū videretur prima cōsideratione dōm cōpetere dicto Caloni-
co ius agendi petitione hereditatis ab intestato ꝯ dictum Franciscum
nō obstāte dicta asserta nota testamēti: qꝛ ꝑ illā nō vr̃ sufficiēter ꝓbari
de testō: nec ex ea sumi potuisse instr̃m per notarium cui commisse fue-
1 runt rogationes dicti ser Ludouici de tamaraliis notarij defuncti. †
Ex infrascriptis ⁊ primo qꝛ dicta nota est manu diuersarū personarū.
⁊ sic vr̃ suspecta: vt est tex. sing. in auť. de trien. ⁊ semis. §. ⁊ qō sepe. quez
ita allegat Bal. ⁊ Sali. post Guil. de cu. in. l. ꝯtibus. C. de fid. instru.
in. vj. col. ⁊ idē vr̃ ꝓbari in. c. inter dilectos. de fi. instr. ⁊ no. ꝑ gl. fi. in. c.
venerabilis. de reli. do. ⁊ ꝑ Bal. in. l. fi. C. de edi. diui. in. xiiij. col. ⁊ ibi
gl. in verbo prima figura. ⁊ no. ꝑ Bal. in. l. si vnus in vlt. col. ⁊ in. l. no-
2 strā in. ij. col. C. de test. ⁊ no. doc. in. c. ex lr̃is. de fi. instr. ¶ Scđo † qꝛ scri
ptura in qua sunt cācellationes ꝓut in ista sunt reddit̃ suspecta. d. l. fi.
de edic. diui. ⁊. d. c. inter dilectos. ibi dū dicit quedā lr̃e in eo erant ⁊c. ⁊
Spec. in ti. de rescri. pñta. §. j. igiť. vēr. Jtē excipit̃ ꝯ rescriptum ꝙ est
cancellatū. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. ostēso in ver. il-
lud. ⁊ Spe. in. e. ti. §. restat in prin. ⁊ Jnno. in. c. j. circa vlti. col. de fi. in-
3 stru. † p̃sertim qꝛ notarius in fi. nullā fecit mētionē de cācellationibus
ꝓut fieri debuit vt no. Barto. in. l. j. §. fi. de bo. pos. ẜm tabu. ⁊ in. d. l. si
vn⁹. ⁊ in. l. j. ff. de his q̃ in test. del. post principiū per illū tex. ⁊ Archi.
xxxv. q. ix. ⁊ no. doc. in. c. ex lr̃is. de fi. instru. ⁊ no. etiā Bart. in. l. diuus
§. cū senatus. ff. de fal. ⁊ cle. fi. §. j. de edi. diui. in. j. vel. ij. col. ⁊ Bar. in. l.
4 ij. §. j. quēad. testa. aper. ⁊ ibi dicit Bart. ꝑ ibi no. ꝑ glo. † ꝙ si testm̃ ap
paret cancellatū cuz interlineaturis ⁊ rasuris ꝙ nihilominus pōt pe-
ti publicari seu ꝙ ꝑ notariū redigat̃ in publicā formā tñ dȝ notarius
publicare cuz oībus illis interlineaturis ⁊ rasuris ⁊ de eis mentionem
facere vt sic plus fidei non faciat exēplum q̃ȝ originale ꝙ mō lȝ publi-
catū remanet suspectū allegat id qō hr̃. in. l. j. in fi. e. ti. ⁊ qō not. Jnno.
5 in. c. qm̃ cōtra. de ꝓba. ¶ Tertio qꝛ † in dicta nota reperitur aliqd in
margine scriptū: ⁊ notarius non attestat̃ fuisse ꝑ se additū. ergo tales
additiōes cū in se diē neq; tp̃s instr̃i habere intelligātur nō sunt autē-
tice neq; pars testi: vt no. Jo. an. in addi. Spe. de instru. edi. §. ostenso
in additione incip. dixit Rolādinus cū suis cōcor. de quibus inciden-
ter. j. fiet mentio quinimmo videtur operari ꝙ scriptura possit impu-
gnari ⁊ reddi suspecta. vt vr̃ velle Spe. in. d. ti. de instru. edi. §. instr̃m
6 ver. itē excipitur ꝙ est vituperatū. ¶ Quarto qꝛ † tam ex dispositione
statuti sub rubrica de rogationib⁹ notariorū mortuorū q̃ȝ etiā de iure
cōi opȝ ꝙ dictū testm̃ saltē in suis partibus substātialibus ⁊ cōcernen-
tibus effectū testamēti sit scriptū manu notarij de eo rogati ⁊ non alte-
rius: vt in dicto statuto continetur: ⁊ de iure cōi hr̃ in auť. de tabel. §.
nos aūt cū seq. ⁊ ibi glo. in verbo ipsi per se. ⁊ no. Spe. ⁊ Jo. an. in ti. de
instru. edi. §. instr̃o. ver. itē opponit̃ ꝙ nō est confectū per eū. ⁊ Bald.
in Rubri. C. de fi. instru. in. xij. col. in ver. sed tñ dubitat̃ ⁊c. vbi expresse
dicit ꝙ notarius ꝓtocollū manu sua scribere dȝ nō ꝑ alia. ¶ Quinto
7 qꝛ † scriptura notarij vt fidē faciat opȝ ꝙ sit scripta manu eius. l. ij. C.
de cōue. fis. deb. li. x. no. gl. in. l. generali. C. de tab. lib. x. ⁊ glo. in. §. sed si
instrumēta. in auť. de instru. cau. ⁊ fid. ⁊ no. Specu. in tit. de instru. edi.
§. breuiter. ver. j. ⁊ in. §. instrumētū. in ver. itē qꝛ non est a tabellione. et
Jac. de are. ⁊ Bal. in. l. ad testm̃. §. si qs. ff. de test. ⁊ Anto. de bu. in. c. j.
in ver. Quarto circa personā ⁊c. de fide instru. ¶ Sexto quia nō appa
ret ꝙ notarius ⁊ testes fuerint rogati a testatore: vt de iure requiritur:
vt. l. heredes palā. §. in testis. ff. de test. ⁊ in auť. rogati. C. de testib. ⁊ in

auť de

auť.de tabel.circa ṗn. ¶ Sed premissis non obstantibꝰ puto in ꝓpo-
sito ꝯtrariũ esse de iure verius.s. ꝙ dictus canonicus nõ possit obtinere in
8 petitiõe hereditatis ab intestato ex infra scriptis. ¶ † Et primo qꝛ im
breuiatura ⁊ originalis nota notarij defuncti etiã sine scriptiõe sua et
signo est efficax vt ex ea sumi possit instrũm autẽticũ per notariũ cui cõ
misse sunt rogationes notarij defuncti.ita voluit Cy.in.l.cõtractus in
fi.C.de fi.instru.⁊ asserit ita de consuetudine seruari hoc voluit ibidem
Saly.magis clare in.vj.q.vbi querit an per ꝓtocolũ schedã vel roga-
tionem possit ꝓbari actus ⁊ rñdet ꝙ sic ẜm Ja. de are.si illa scriptura
habet oẽs ꝓprietates instrũi publici puta mil.esimũ diẽ mẽsez subscri-
ptionẽ notarij cũ eius signo ⁊c.requisita de iure cõi vel cõsuetudĩe al's
nõ ꝓbat. Sȝ pone scd̃m eũ ꝙ deficiat subscriptio seu nõ hȝ signũ ⁊ no
tarius est mortuꝰ ita ꝙ instrũm sumere nõ põt vr̃ ꝙ instrũm deficiet: qꝛ
manu eiusdẽ notarij dȝ esse scriptũ.in auť.de tab. §. nos aũt cũ seq.et
§.illud quoq;.tñ dicit ꝙ autoritate magistratꝰ dȝ cõmitti alicui nota-
rio fidedigno qui leuet instrũa publica de rogationibꝰ mortui.arg.l.j.
de offic. cõsu. ⁊.l.mortuo.ff.de iu.⁊ ita dicit tenere Cyn. ibi: ⁊ pro hoc
dicit Saly.esse tex.cũ gl.in.c.cũ.p.tabellio.de fi.instr.⁊ dicit ita de cõ-
suetudine seruari:ita ẽt in effectu voluit Bal.ibidem. idẽ ẽt tȝ Bal.in
l.fideicõmissa.§.j.de lega.iij.vbi dixit ꝙ illa imbreuiatura fidẽ facit ꝑ
id qd̃ habeť in.§.penul.in auť.de tab.si imbreuiatura est in modum re
dacta adeo ꝙ ibi nullũ appareat vitium.iuxta id qd̃ hr̃ in.d.l. contra-
ctus in verbo in modũ ꝗuis deficiat subscriptio ⁊ signũ tabelliõis.nã
potest autoritate iudicis alius notarius ꝑficere: ⁊ instrumentũ sumere
vt.d.c.cũ.p.⁊ ita residet Bal.i.d.l.fideicõmissa.§.j. ¶ An aũt hoc sit
vitium ꝙ habeat obesse patebit ex infra dicendis maxime in sequenti
argumento. Et lȝ aliqñ doc.reuocẽt in dubiũ ⁊ varie loquanť sup illo
articulo vȝ an ipsum ꝓtocolũ seu imbreuiatura fidẽ faciat nõ habẽs
oĩa signa instrumenti.s.subscriptionẽ notarij ⁊ signũ ⁊c.tamen nemo
negat ꝙ non possit ex ea sumi instrumẽtũ per notariũ cui cõmisse sunt
rogationes notarij defuncti:vt ptȝ ex no.ꝑ Jo.an.in addi.Spe.in.tit.
de instru.edi.§.videndũ sup ver.⁊ no.ꝙ tabellio.⁊ clarius Ant.de bu.
⁊ moder.in.d.c.cũ.p.tabellio.⁊ Jaco.de bel.in auť.de tabel.⁊ ita ꝓce-
dit ꝙ no.bal.⁊ Ang.in.l.lucius.ff.de testa.mil.⁊ Bal.in rubr. C. de fi
9 de instru.in.xij.col. ¶ Scd̃o adduco † qꝛ dato ꝙ in dicta nota originali
sint alique cancellationes facte cũ calamo ꝑ trãsuersum folij que pro-
prie cancellationes dicuntur: vt notãt gl.⁊ doc.in.l.si quis libertatẽ in
verbo inducať.ff.de peti.here.⁊ in.l.inductũ.C.de sol. Tales cancella-
tiones sunt circa legata nõ circa institutiões heredũ quo casu talis cã-
cellatio circa legata nõ reddit suspectã scripturã qñ disputať ⁊ litigať
sup hereditate ꝓut in casu nostro ita in ꝓposito voluit no.bart.in.l. si.
circa.ij.col.C.de edi.diui.ꝑ id qd̃ ibi no.gl.in ver.vitiatũ q̃ dixit quod
si cancellatio seu vitium nõ sit circa ea in qbus cõsistit vis: cancellatio
non nocebit ꝑ id qd̃ hr̃ in.l.si ex falsis.C.de trãs.⁊ in.l.si vnus.C.de te-
sta.cũ si.⁊ cum illa glos.ibi transeũt cõiter scribẽtes.⁊ Saly. ibi expres
se dicit idẽ Bar.s.ꝙ cãcellatio q̃ est circa legata nõ reddit scripturam
suspectam qñ nõ est questio de particulari legato: sed de hereditate. ⁊
idem est de mente Jac.bu.in auť.si quis in aliquo.ad fi.C.de edẽ.bene
facit tex.cum ibi no.in.c.ex literis.de fide instrumento. ⁊ ꝙ not.Spe.⁊
Jo.an.in ti.de instr.edi.in.§.instrũm ver.qd si aliqd̃ instrũm.cũ ver.seq.
⁊ qd̃ no.Bal.in.l.nec exemplũ.C.de fal.⁊ in.l.impator.in pe.col.ff.de
10 statu ho.⁊ qd̃ no.Bal.in.l.in ciuile.in fi.ff.de leg.vbi dixit † ꝙ si in co-
dẽ instrumento est vna pars que intelligi non põt non per hoc vitiať
alia que ĩtelligi põt.bene facit qd̃ no.doc.maxime Bal.in.d.l.si ex fal
sis.dũ dicit ꝙ si instrũm est suspectũ in vna parte ex eo ꝙ ibi interuenit
rasura vel cancellatio ⁊ querať an ex eo reddatur suspectum totum in-
11 strumentũ dicendũ est qd̃ † aut rasura seu cancellatio est circa id qd̃ est
de substantia totius instrumenti: vt circa indictionẽ vel annũ: vel no-
men tabellionis.vel nomẽ partium ⁊ instrumẽtũ nõ valet in aliquo. l.
iubemus.C.de proba.aut est suspitio in eo qd̃ est de substantia vnius
capituli: ⁊ non oĩm capitulorũ ⁊ tũc non vitiať nisi capitulũ suspectũ.
vt.ff.ad leg.cor.de fal.l.filius.§.sequens.vbi aũt non esset suspicio sed
manifesta falsitas dicit ꝙ nõ creditur instr̃o in aliquo ipsius capitu-
lo.iuxta plene not.per Jnnocẽ.in.c.fraternitatis.de hereti.⁊ legitur ⁊
⁊ no.in.c.ad sacras.ix.di.⁊ in.c.pura.iij.q.ix.⁊ in.c.quanto. de his que
fiunt a prela.cum suis cõcor.rõ qꝛ fides tabelliõis fundatur in iuramẽ-
to: lȝ eius officium fundeť in decreto superioris.vt not.ff.de edẽ.l.que-
dam.§.nũmularios.deficit ergo fidei fundamentũ si scribit falsum: qꝛ
est periurus: ergo non crediť ei in aliquo ẜm predictos doc.nisi aliqua
capitula aliquibus presumptionibus iuuarenť. ar. d. l.iubemus.ẜm
Bal.in.d.l.si ex falsis. Cũ ergo nõ sumus in casu in quo constet de fal
so merito cancellatio circa relicta particularia non reddit testũ suspe-
ctũ circa vniuersalẽ heredis institutionem in qua non est aliqua cãcel
latio. Et licet dicta cãcellatio in vna parte sit facta circa institutionem
vnius filie.s. Lucretie tñ per illud nõ reddiť suspectũ instrũm in instõne
vniuersali: qꝛ illa erat institutio ꝑticularis in re certa q̃ equiparať lega
to.l.quoties.de here.insti.⁊ plene in.l.ex facto.la.ij.eo.ti. ff. tunc etiam
qꝛ illa Lucretia tpe cõditi testamenti erat mortua vñ illa pars scriptu
re in qua est dicta institutio Lucretie erat de manu propria testatoris
scripta verũ qꝛ anteq; testator deueniret ad actũ solẽniter testandi illa
Lucretia decesserat merito testator voluit qd̃ cassareť illa institutio ⁊
sic cessat ratio suspitionis ipsius cãcellationis.bene facit quod infra
12 proxime dicã. Preterea dixit Saly.in.d.l.si ex falsis.C.de trãs. † si su-
spicio vel cãcellatio sit circa istõnez vniuersalẽ heredis illa suspitio nõ
nocet quo ad alia capitula concernẽtia particularia relicta si in testõ
erat adiecta clausula codicillaris per quã ꝯseruanť relicta particula-
ria etiã si instõ corruat.iuxta.l.eã quã.C.de fideicõ.⁊.l.ex ea.cũ ibi not.
ff.de testa.⁊ in.l.j.cũ materia de iure codi.ergo cũ ĩ hoc testõ sit adie-
cta clausula codicillaris per quã nõ obstãte omni vitio ẽt preteritiõis
cõseruareť effectualiter instõ heredis vniuersalis seu eius cõmodum
ẜm veras conclusiones in.l.si patroni.§.fi.ẜm vnã lec.ad treb.l.gñali
ter.§.testõ.ff.de fideicõ.lib.⁊ plene in auť.ex cã.de lib.ꝓte.⁊ in.d.l.j.nõ
debet ex cancellatione q̃ esset in illa particulari instõne Lucretie fieri
preiudiciũ quo ad instõnem vl'em. ¶ Tertio cõprobatur illud qd̃ ꝓri
me dictũ est per id qd̃ no.gl.in.c.cũ venerabilis.de relig.do.in gl.fi.q̃
dixit ꝙ lȝ aliqua sit facta rasura in loco vbi consistat preiudiciũ tñ si ex
alijs argumentis appareat ꝙ illud ꝙ fuit rasum ⁊ suprascriptũ fue-
rit bene positũ tũc scriptura nõ reddit suspecta vt si hoc appareat ex
alijs partibus eiusdem instrũi.vt no.ẽt Bart.in.l.j.§.fi.de bo.pos.ẜm
tab.⁊ Bar.⁊ alij in.d.l.fi.C.de edi.diui adri.tol.⁊ doc.ĩ.c.ex literis.de
fi.instr.sȝ cõstat vt fertur ꝙ ille cancellationes fuerũt iusta cã facte vt
statiȝ dicã ergo cessabit suspitio. ¶ Qd̃ aũt fuerĩt facte ex iusta cã ꝓȝ
qꝛ ille cancellationes facte fuerũt vel circa capitula in quibus fiebat
aliqua dispositio in persona Nicolai q tꝑe quo testũ fuit lectum ⁊ pu-
blicatũ per notariũ erat mortuꝰ testatore hoc sciente vñ superuacua
est dispositio circa eiꝰ ꝑsonã.l.vnica.§.in primo.de ca.tol.l.qdã refe-
runt.de iure codi.⁊ ꝙ ita esset satis ptȝ ex verbis eiusdẽ testi circa finẽ
dum diciť ꝙ reliqt Culonico ⁊ benemerite filijs quondã Nicolai eius
filij q̃ dictio quõdã dat ĩtelligere ꝙ tũc nõ viuebat Nicolaus.c.cũ pa-
rati.⁊ ibi no.ꝑ doc.de pig.⁊ in.c.ex parte b.de foro cõpe.not.Jac. bu.
in.l.cũ aliqs.C.de iu.delib.⁊ per doc.in.c.cũ olim.el.j.de offi.delega.⁊
no.Albe.de rosa.in dictionario.in ṽb.olim ⁊ in ṽb.quõdã.⁊ fil'r ĩ.c.in
quo fit mentio de libris qngẽtis dñe Antonie vxoris Frãcisci fit etiã
mẽtio de dicto Nicolao bñmerito ⁊ debuit cassari ⁊ cãcellari qꝛ Nico-
laus erat mortuꝰ: ⁊ similiter q̃dã capitula ĩ qbꝰ disponebať circa ꝑso-
nam Lucretie eius filie fuerũt cancellata qm̃ ipsa tꝑe publicationis
testĩ erat mortua ⁊ similiter ĩ illo capitulo dũ disponit de dña Anto-
nia filia dicti testatoris: iõ inter cetera apparet fuisse factã cancellatio
nem qꝛ ante cãcellationẽ simul in eodẽ capitulo pariter disponebat de
oibus suis filiabus dicẽdo ꝙ relinquebať dictis eius filiabus et vni-
cuiq; earũ ꝙ in casu viduitatis ⁊c.vñ cũ ante diẽ publicationis ⁊ per-
fectionis testĩ decessisset Lucretia eius testatoris filia ⁊ remansit solũ
alia filia.s.Antonia ideo oportuit emẽdare scripturã.ita etiã cassauit
testator quedã relicta Bar.eius filio sicut etiã cassauit q̃dã particula-
ria relicta Frãcisco ex eo qꝛ postea tꝑe ꝑfectionis testĩ instituit eos he-
redes vniuersales equaliter vt apparet scriptum manu notarij quos
antea in scriptura manu ipsius testatoris nõ descripserat heredes vni
uersales.ex precedentibus eñ ⁊ sequẽtibꝰ declaratur volũtas.l.si ser-
uus plurium.§.fi.⁊.l.qui filiabus.in prin.de leg.j. ¶ Jtẽ quedã capi-
tula in qbus disponebať circa ꝑsonã dñe Peregrine qꝛ ipsa domina
Peregrina in cuius fauorẽ fiebant illa legata voluit ea cassari vt ꝓ-
babiť ꝑ eãdẽ.bñ facit ꝙ no.Specu.in ti.de instru.edi.§.restat in prin.
ibi dũ dicit sed ꝯ has suspitiones appareãt aliq̃ in cõtrariũ iudex illa
attẽdet. ¶ Quarto cõfirmať qꝛ cãcellationes predicte in dubio presu
munť facte de cõscientia ⁊ volũtate testatoris nõ aũt eo incõsulto: vt ꝓ
batur in.l.ꝓxime in fi.de his q̃ in te.delẽ.⁊ ibi no.Bar.⁊ Bart.in.l.si
vnꝰ.C.de testa.nã habetur in.d.l.proxime.in fi.ꝙ fauore legati liberta
tis si reperiatur cãcellatũ legatũ libertatis presumiť cãcellatio illa fa
cta nõ de cõsilio testatoris vñ legatũ debebiť: vñ in alijs relictis est se
cus qꝛ ꝓ̃sumuntur cãcellata consulto testatore seu de eius volũtate et
istud exp̃sse etiã firmat ibi Jo.de imo.in fi.⁊ Rap.Fulgo.in.d.l.si vnꝰ
per id qd̃ no.Bar.⁊ cõiter scribẽtes ĩ.l.labeo.cũ.l.seq.ff.de pac.⁊ bar.
in.l.fullo.§.fi.ff.de fur.ꝑ illũ text.⁊ not.Cy.in.l.si de possessione.C.de
ꝓba.⁊ cano.maxime Ant.de bu.in.c.ecclesia.el.ij.vt lite pẽ.vbi volũt
13 † ꝙ si instrũm debiti reperitur cãcellatũ ẽt apud aliũ q; apud creditorẽ
intelligitur ex hoc debitũ fuisse solutũ ⁊ sic cãcellatio ĩtelligiť facta de
volũtate creditoris.per.l.si chirographũ.ff.de ꝓba.⁊.ꝑ.d.l.fullo.§.q
tabu.⁊ ibi Bar.ff.de fur.vel si vellemus dicere ꝙ nõ ꝓ̃sumiť ꝙ ille cã
cellationes fuerũt facte cõsulte ⁊ de volũtate testatoris habebimꝰ di-
cere ꝙ cũ nõ cõstet ꝑ quẽ facte fuerint dicte cãcellationes debeat totũ
testũ in publicã formã redigi etiam cũ illis capitulis cancellatis in-
sertis cãcellationibꝰ.vt decidit Pau.de ca.in.d.l.si vnus.C.de test.et
consuluit ipse in cõsi.xxxvj.incip.in christi noĩe.facit dubium vbi con-
cludit ꝙ si in imbreuiatura sunt cancellatiões ⁊ nõ cõstat qs eas fece-
rit ⁊ potuerint fieri ab alio q; a notario ⁊ potuerũt fieri dudum post
testamẽtũ ⁊ nõ habeãt testimoniũ notarij quã ob cãȝ fecerat et posito
ꝙ haberẽt tñ nõ haberẽt diem neq; testes debẽt haberi ꝓ non factis
⁊ merito dȝ eleuari instrũm ac si nulla esset facta cancellatio: ita dicit te-
nuisse Marti.fil.disputando vt refert Joan.an.in addi.Spe. in titu.
de instr.edi.§.ostenso.in additione magna q̃ incipit dixit Rolãdinus

vbi tз ꝙ si in margine scripture vel originalis note notarij reperitur
scriptũ manu eiusdẽ notarij cassum ⁊ cãcellatum de voluntate ptiũ ⁊c.
ꝙ istis verbis nõ sit standũ sed debeat eleuari instrm̃ ac si dicta can-
cellatio nõ esset de qua disputatione etiã fecit mẽtionẽ Bald. in d. l. si
vnus. ⁊ ibi ẽt Ang. ⁊ ẽt Bal. in l. nostrã. eo. ti. ⁊ Ang. in ꝯsi. cclxxiij. in
cap. titius vt heres. de quo etiã p Bal. in rub. C. de fide instr. in. xv. col.
⁊ in. l. labeo. §. j. ff. de pac. ⁊ in. l. ea q̃. C. cõmi. vel epi. ⁊ in ꝯsil. inci. in li
bro sniarũ. ⁊ tñ in proposito verius ⁊ verisimilius vr̃ illud quod pri-
mo dictũ est. s. ꝙ cancellationes habeãt effectũ ⁊ fuerunt de volunta-
te testatoris facte tp̃e testamenti q2 dictus Nicolaus ⁊ dicta Lucretia
erant mortui ⁊ in istis probationib⁹ multũ dз attendi verisimilitudo
iuxta. l. ob carmẽ. §. fi. ff. de testi. ⁊ in. c. lз cãm. de pba. iiij. q. iij. si testes.
Quinto probat̃ p id qd̃ voluit Pet. de anch. in ꝯs. ccxl. inci. i xp̃i noie
14 prius de viribus pbationis. vbi cõcludit † ꝙ licet scriptura imbreuia-
ture seu ptocolli sit scripta manu vnius q non fuit de actu rogatus ⁊
est subscripta manu tabellionis nõ vitiabitur ẽt si in ea sint apostille
in marginibus q̃ sint scripte per p̃sonã incognitã: mouet̃ q2 ex subscri
ptione principaliter est sumẽda fides: vt dicit patere ex. §. nos autẽ in
aut. de tabel. subscriptio em̃ notarij vr̃ includere ⁊ compleri effectum
oĩm premissorũ ad que hз relationẽ q2 ita est natura termini referen-
tis. l. si ita scripsero. ff. de cõdi. ⁊ demon. l. asse toto. ff. de here. instit. l.
ait pretor. §. si iudex. ff. de re iudi. Et ḃm eũ iura q̃ puidẽt ꝙ tabellio
manu sua scribat loquuntur de instr̃o seu documẽto nõ aũt de ptocol-
lo seu imbreuiatura. nã ista per se nõ facerent fidem sз bene instrm̃ ꝙ
ex ea sumitur. vt no. Jo. an. in addi. Spec. de instru. edi. §. vidẽdũ. ver.
⁊ no. ꝙ tabellio. ⁊ dixi in primo argumento huius ptis ⁊ dicit reijciẽ-
das esse apostulas q̃ in marginib⁹ sunt scripte per p̃sonã incognitã ⁊
subdit ꝙ nõ requirit̃ ꝙ in subscriptione fiat spãlis mentio ꝙ superi⁹
scripta manu alterius circa talem actũ factũ a tali fuerũt facta eo pre
sente ⁊ rogato q2 sufficit gñalis subscriptio postꝙ̃ hз relationem ad
certa ⁊ specificata sicut generalis responsio sufficit ad specialia inter-
rogata. §. preterea. insti. de inuti. stip. ⁊ ita dicit tenere Bald. ⁊ bene in
aut. si quis in aliquo. C. de eden. qdqd ḃm eum voluerit bar. l. diuus. §.
item senatus. ff. de fal. ⁊ ita etiã cũ hac opi. quo ad casum nostrũ vr̃ te-
nere Ang. ⁊ Jo. de imo. in. l. si ita stipulat⁹. §. chrysogon⁹. de verb. ob.
vbi sequunt̃ dictã opi. Bal. ita ergo in proposito cũ de manu notarij
in fine dicte imbreuiature sint apposita illa verba actum bononie pre-
sentibus talib⁹ testib⁹ ⁊c. q̃ v̾ba denotãt actũ fuisse ꝯsummatũ pfectũ
⁊ publicatuз. vt inqt Bal. in aut. ꝙ fine. C. de testa. vñ ista talis sub no
tario manu notarij vr̃ includere ⁊ cõplecti effectũ oĩm p̃missorũ sicut
subscriptio ⁊ sic est eadẽ rõ in casu isto q̃ est in casu posito per Pet. de
anch. in d. cõsi. p̃sertim cũ statutũ sub rubrica de roga. notarioꝝ. velit
ꝙ defectus subscriptionis nõ vitiet dũmodo ibi cõtineatur effect⁹ testi
⁊ scriptura sit repta inter rogationes notarij prout fuit in casu nostro
hec cõprobabo. j. proximo ar. ❡ Sexto est attendẽdũ ꝙ nõ ignorat̃ cu
ius manu sit illa scriptura q̃ nõ est manu tabellionis. nam p̃supponit̃
quod erat de manu testatoris vñ postꝙ̃ cõstat ꝙ fuerit de manu testa
toris a cuius potestate pendebat disponere ⁊ testari nõ vr̃ ꝙ reddatur
suspecta: q2 scriptura testõris ꝙ̃uis priuata hз plus autoritatis ꝙ̃ si
esset manu alterius cũ oñdat ita fuisse intentionẽ testõris: vt in aut. qd̃
fine. C. de testa. l. fi. C. fa. ercis. ⁊ qñ hз solẽnitatẽ numeri testiũ put i ter
minis in casu nostro. vcз quo ad oẽs. l. miles. in prin. cũ ibi no. p gl. de
leg. ij. ⁊. l. cũ pater. §. donationis. ⁊. l. fi. in prin. eo. tit. cum glo. C. de co-
15 dicil. † ⁊ sicut si notarius rogatus scripsisset ꝙ talis testõr disponebat
prout in tali schedula manu testõris cõtinebatur valeret iste actus vt
testm̃ si interuenerit lt̃imus numerus testium cõstito ꝙ illa scriptura
seu schedula esset manu testõris p cõparationẽ lr̃arũ: vt. l. si ita scripse
ro. ⁊ ibi hoc no. Bar. ⁊ Bal. ⁊ mod. ff. de condi. ⁊ demõ. l. quẽ hered i. ⁊
ibi no. ff. de re. du. ⁊ no. Bar. ⁊ alij in. l. fi. C. de fideicõ. ⁊ Bald. no. in. l.
captatorias. in. v. col. C. de test. mil. ⁊ Jo. de imo. in. l. illa instõ. de here.
insti. ⁊ in. c. cũ tibi. de testa. ita si notari⁹ scribit manu sua. ⁊ attestatur
ꝙ ea que sunt supra scripta fuerũt acta per dictum testõrẽ put ibi cõti
netur vr̃ ꝙ valere debeãt lз nõ sint scripta oĩa manu notarij sз testõris
p ea q̃ habent̃ in dictis iurib⁹ cũ sit eadẽ rõ ergo dз esse eadẽ iuris dis
positio. l. a titio ð v. ob. l. illud. ad. l. aql. Ad predicta ẽt bñ facit ꝙ no.
Pau. de ca. in. l. si is. ff. de testa. vbi dixit ꝙ si inter ibreuiaturas nota-
rij reperitur aliq̃ schedula cõtinẽs testm̃ ⁊ nomẽ testiũ ⁊ nõ posita ad
librũ ordinariũ notarij ⁊ querat̃ an debeãt publicari si mortu⁹ est nota
rius ⁊ concludit ꝙ si ibi cõtineat̃ de manu notarij actũ tali die presu-
mit̃ ꝙ fuerit lecta ⁊ ⁊ publicata corã testib⁹: q2 illud verbũ actũ: signi
ficat rẽ pfectã allegat no. p Bal. in aut. ꝙ fine. ⁊ sic debebit publicari
sз si nõ ꝯtineret illa verba presumit̃ nõ fuisse lecta: ⁊ sic nõ debebit pu
blicari: q2 de volũtate impfecta nõ dз cõfici instrm̃ ḃm eũ ⁊ sic vr̃ velle
Pau. de ca. ꝙ absqз alia subscriptiõe valeat illa ibreuiatura: put di-
xi. s. i. j. ar. ❡ Septimo est attẽdẽdũ ꝙ pbari põt: vt dr̃ p vnũ ex testi
bus testi q adhuc viuit qualr̃ de illo testõ fuit rogat⁹ dict⁹ notari⁹ et
idẽ pbabit̃ p dñaз Peregrinã: vñ lз isti duo testes nõ essent alias ido
nei ad pbãdũ testm̃ tñ iuuãt ad purgãdã suspitionẽ si q̃ resultaret ex
supius dictis. p id qd̃ no. Spe. in d. §. restat. in prin. bene facit ꝙ not.
16 Cy. ⁊ alij i. d. l. errore. C. de test. cũ cõcor. vbi dicũt † ꝙ error notarij cõ-
missus in scriptura testi poterit pbari p duos testes lз testm̃ requirat
ad sui essentiã septẽ testes: ergo poterit probari per duos testes ꝙ ille
notarius errauit scribendo testm̃ non totũ manu sua sed cõiunctũ cum
scriptura testõris hñte illas cancellationes cũ debuerit scribere totuз
p se ⁊ sine cancellatiõe aliqua presertim cũ cõcurrãt ille alie cõiecture.
s. ꝙ dicti Nicolaus ⁊ Lucretia erãt tũc mortui: put. s. deduxi: quia ex
multis cõiecturis resultat vna plena pbatio. iuxta. no. p. glo. no. i. l. ij.
in prin. ⁊ ibi doct. ff. de excu. tut. c. cũ essem. de pba. cũ cõcor. ibi allatis
in gl. Nec istis ob. si dr̃. ꝙ dña Peregrina non põt testificari: q2 est le
17 gataria nã testõr voluit eã vestiri ⁊ velari expensis sue hereditatis † q2
rñdeo ꝙ ḃm magis cõem opi. qñ qd̃ est inter heredẽ scriptũ ⁊ veniẽtẽ
abintestato legatarius põt eẽ testis i testõ. vt plene no. p Bart. ⁊ doc.
post glos. in. l. q. testõ. in prin. de testa. ⁊ p gl. ⁊ doc. in. l. oib⁹. C. de testi.
⁊ in. l. nullus. ff. de testi. ⁊ p canonistas in. c. insup. de testi. ⁊ p doc. in. l.
dictãtib⁹. C. de test. cũ si. ⁊ maxime q2 ẽt dña Peregrina absqз legato
erat vestiẽda ⁊ velanda tp̃e obitus mariti saltem ex cõsuetudine regio-
nis. vt no. Ang. et imo. in. l. sed si vsusfructus. §. dos legata. ad. l. fal. ⁊
in. l. sed ex re. §. fi. ff. de stipu. seruo. et q̃dã alia sunt ei relicta in quibus
ipsa erat creditrix ⁊ sic absqз legato potuisset ea cõseq. ꝯ nõ ppie põt
dici legataria in eis. l. si creditori. de leg. j. ❡ Octauo ꝯ dictũ Caloni-
cũ est manifesta assertio sua in instr̃o absolõis predicte in quo instru
mẽto cõtinet̃ ꝙ dictus Calonicus habuit ⁊ recepit a dicto Frãcisco de
Calonicis libras trecentum boñ. in quibus tenebatur ei dictus Frãci-
scus occasione testi dicti Joãnis rogatũ p dictũ ser Ludouicũ de Ta
mararijs ⁊ in fine instr̃i iurat oĩa predicta fuisse ⁊ eẽ vera ⁊ talis asser
tio fidẽ facit inter eas p̃sonas inter quas cõfectam est instrumentum.
l. optimam. C. de ꝯhen. ⁊ cõmit. stip. plus etiã dr̃ in dicto instr̃o qd̃ iu-
rauit ꝯ predicta vel aliquod predictorum non dicere facere vel venire
⁊c. quo casu nõ põt dici nec allegari p dictũ Calonicum ꝙ ipse igno-
rauerit dictũ testm̃ esse vitiatũ vel suspectum ⁊ posse impugnari ⁊ sic
iuramentũ non trahitur ad incognita. l. fi. C. de nõ nu. pc. ⁊. l. fi. qui sa-
tisd. cog. c. cũ inter. P. de renũ. q2 rñdeo ꝙ hoc allegare nõ põt cum
videat̃ saltẽ in genere cogitasse ꝙ ꝯ ea q̃ ipse Calonicus asseuerat ni-
hil diceret nec faceret: ⁊ p ꝯñs iurauit ꝙ non diceret nec faceret cõtra
illud ꝙ iã affirmauerat. s. ser Joãnẽ decessisse cũ testõ quo casu exclu-
ditur a remedio ꝙ in specie ignorauit sibi competere sicut si sciuisset
hoc probat̃ p ea q̃ no. voluit Barto. in. l. ij. C. de rescin. ven. vbi dixit ꝙ
qñ minor iurauit non venire ꝯ ꝯctũ excludit̃ a veniendo ꝯ ꝯctũ etiã p
remedia q̃ ignorabat sibi cõpetere puta per remediũ restõnis in inte-
grũ. vt q2 ignorabat se lesum ⁊ sibi cõpetere beneficiũ restõnis p. l. j. ⁊
18 aut. sacr̃a. si aduer. ven. ⁊ rñdet ad illud qd̃ dr̃ † ꝙ iuramentũ non exten
ditur ad incogitata: q2 illud est verũ qñ nõ est cogitatũ in specie nec in
genere: secus si saltẽ cogitatũ fuit generaliter p. l. sub p̃textu. la. ij. ⁊ qd̃
ibi not. doct. C. de transac. Sed qñ qs iurat super facto vr̃ iurare super
omni iure descendente ex illo facto. l. duobus. §. si qs iurauerit. ff. de iu
reiur. ⁊ ita ẽt tenent Bar. Ange. Raph. ⁊ Ludo. roma. in. l. sciendum
de ver. ob. ⁊ Bart. Ful. ⁊ Paul. de ca. in. l. si duo patroni. §. idẽ iul. ff.
de iureiur. per illũ tex. Bar. Ang. ⁊ Pau. de ca. in. d. aut. sacr̃a. ⁊ Ar-
chi. ⁊ Jo. an. in. c. ij. de pac. in. vj. ⁊ refert ⁊ sequit̃ Bal. in. l. j. in fin. C. de
reb. cred. ⁊ Ang. in. d. l. ij. C. de rescin. vẽ. ⁊. l. qui iure militari. de testa.
mili. ⁊ Ant. de bu. in. c. si diligenti. de foro cõpe. circa. vj. col. in ver. fal
lit primo. ⁊ Pau. de ca. i. l. fi. §. fi. ff. ad velleia. bene facit tex. in. c. ex re
19 scripto. de iureiur. † vbi iurm̃ interpositũ super obligatione mulieris:
excludit ipsam mulierẽ a beneficio senatusconsulti velleiani absqз ali-
qua certioratione ⁊ sufficit ꝙ iurauerit nõ cõtrauenire: ⁊ presertim cũ
dictus Calonicus iurando promiserit non ꝯuenire nõ solũ per benefi
cium concessum minoribus: sed etiam per beneficia concessa de iure cõ
muni qbuscũqз: vt pз in fine dicti instrumẽti. in ver. de iure cõi. hoc di
co propter not. p gl. in. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ in. c. penul. de empt. ⁊ vẽ.
❡ Quinimo ḃm Pe. vt refert Cy. in. d. l. ij. in. vj. q. ⁊ seqt̃ ibi Saly. et
etiam Ang. in. d. aut. sacramenta. iuramentum prestitũ a minore sim-
pliciter videat̃ prestitũ ad excludendũ eum nedũ a beneficijs concessis
ipsis minoribus: sed etiã maioribus: vt ibi pbant p plures rõnes licet
aliter voluerit glo. in. d. c. penul. ⁊ p ea que no. glo. in. d. l. ij. ⁊ in. d. c. pe
nul. probat̃ illud qd̃ dixi qd̃ videtur in genere cogitatũ. nam ille gloss.
volunt ꝙ maior vendens rem minus dimidia iusti pretij si iurat non
venire ꝯ nõ poterit vti remedio. d. l. ij. ⁊ tamen hoc intelligitur quãdo
maior ignorabat sibi cõpetere illud bñficium: vt q2 ignorabat rem esse
venditam minus dimidia iusti ptij: nã si sciuisset tunc ẽt sine iuramen-
to non haberet locũ remediũ illius. l. ij. vt firmat Bar. ⁊ cõmuniter o-
mnes ibi. ⁊ Spec. in tit. de empt. ⁊ vendi. §. nũc dicendum est ⁊ restat.
versi. quid si aliqs scienter. p. l. j. C. si maior fac. ⁊ per. l. q̃ritur. §. si ven
ditor. de edil. edi. ⁊ hoc tanto magis procedit in casu nostro. q2 in dicto
instrumento absolutionis cõtinetur qd̃ dictus Calonicus predicta di
xit ⁊ fecit ex certa scientia que verba operant̃ vt nõ possit opponi exce-
ptio erroris vt inqt Bar. in. l. sed ⁊ si quis. §. fin. p illum tex. ff. si quis
cau. adeo qd̃ tũc non sufficeret probare rem aliter se habere. vt ibi dicit
Ang. ⁊ Fulg. ⁊ bene: q2 al's ista verba nihil operarent̃. ⁊ not. Bart. in
l. si dari. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. fi. §. idẽ quesij. de condi. inde. ⁊ Bald. in
rubr. C. de cõfes. ⁊ in. l. mater. in. iij. colũ. C. de rei ven. ⁊ in. l. ij. in. vij. q.
C. de rescin.

C. de rescin. ven. ergo si videt saltē in genere cogitasse de modis & remedijs que cōpetere possent ad dicēdū dictū testōrem nō decessisse cū testō & ad impugnādū dictū testm̄ videt ꝙ non possit amplius illud impugnare cū intelligatur illud approbasse. l. 13. cū gl. C. ad leg. cor. de fal. l. fi. ff. de inof. test. & no. Bar. in. l. post legatū. in prin. ff. de his qui. vt indi. & maxime ꝑpter illa verba ex certa scia ꝙ plurimū operantur ad tollendū obiectionē erroris. vt dixi. & istud meo iudicio rebus stantibus prout stant sufficeret per se solū pro victoria huius cause habebit ergo seruare dictū iuramentum dictus Calonicus ꝑ predicta maxime cū seruari possit sine interitu salutis eterne iuxta regulam canonistarū positā in. c. si vero. & in. c. cū contingat. de iureiu. ¶ Postremo hoc cōprobat qr verbo fert ꝙ interrogationes eiusdē notarij sunt alie vltime volūtates partim manu testōris & partim manu notarij prout
20 est in ista† vnde in istis attendendus est stilus & consuetudo notarij: vt no. Bald. in. l. i. de emen. iusti. C. & Saly. in. l. ꝯctus de fide instr. in. vi. q. & Spe. de instr. edi. §. ostēso v. qd si abbreuiatura. arg. l. qui semisses ff. de vsur. l. vel vniuersorum de pig. act. pro hoc optima glo. in aut. ad hec. C. de fide instru. in verbo testimoniū. dū gl. dicit vel eo ipso ꝙ talia erant signa in ea qualia fieri solent manu notarij cōmētariensis. ¶ Et
21 l3 ex p̄dictis satis euidēs appareat respōsio† ad allegata in ꝯriū tamē magis specialiter respondendo dico ꝙ non obstat ꝙ scriptura sit manu diuersarū personarū & sic vr suspecta qr rn̄deri pōt multipliciter. primo ꝙ illud sit verū qn̄ notari⁹ attestaret se totū scripsisse & appareat esse de diuersa manu. vt ꝓbat in. c. inter dilectos. & ibi hoc notant doc. extra de fide instru. vbi dicit ibi Anto. de but. circa. vij. col. quē etiā ibi sequit Joan. de imo. qd ꝑ illū tex. a ꝯrio sensu probat ꝙ vbi notarius attestaret ꝙ scriptura esset de alia manu nō redderetur suspecta. sed paria sunt notariū in fine instrī aliquid attestari circa additiones & cancellationes instrī & similia vel illud ex inspectione euidenter apparere. vt no. Bar. in. l. fi. in. ij. col. C. de edic. diui adri. tol. ꝑ ibi not. per glo. in verb. prima figura. res em̄ que de se euidenter ptz non eget alia attestatione. l. j. in fi. ff. de dote preleg. l. cuz seruo. §. j. ff. de ꝯben. emp. ergo cū euidenter appareat vt presupponit ꝙ illa scriptura est diuersa manu qr vna est de manu testatoris: alia de manu notarij non fuit necessariū testimoniū notarij presertiz cū illa que est de manu testatoris sit in medio scripture ipsius notarij & sic non pt dici ꝙ fuerit additū ꝑ aliū postꝙ notarius fuit rogatus de actu. redderet etiaz supecta scriptura pp diuersitatem manus qn̄ appareret ꝙ scriptura fuisset rasa vel cācellata & supra rasuram vel cācellationem esset alia manu scriptum. nā ista redderēt scripturā suspectā. ita loquitur gloss. in. d. l. fi. in verb. prima figura. & ibi doc. & in. d. c. cum venerabilis. & Bal. in. d. l. si vnus. & Ant. de bu. in. d. c. ex lrīs. vel si esset in margine. vt dicit bald. in. d. l. nostrā. vel pōt rn̄deri ꝙ scriptura redditur suspecta. s. in ea pte que est scripta de alia manu ꝙ notarij qr qn̄ defectus non est circa ea que cōcernūt substātiā totius instrī: vt qr nō est circa diē vel indictionē & similia nō reddunt per hoc suspecte relique partes instrumenti: vt probaui. s. in scdo argumento. adduco pro validitate testamenti et scripture. vel pōt responderi ꝙ veritas fuit ꝙ omnia illa processerunt de volūtate testōris que sunt ibi scripta. & qd de oibus ibi scriptis fuit rogatus notarius adeo ꝙ ser Joānes decessit testatus: vt ꝓbat ex cōfessione ꝓpria dicti Calonici facta ex certa scia de qua in instrō dicte absolutionis. vt plene deduxi in. viij. argumento adducto ꝯ Calonicū. & ista vltima rn̄sio pōt adduci pro responsione ad omnia argumenta
22 in ꝯriū adducta. ¶ Non obst. † ꝙ scdo dicebatur cācellationes reddere suspectam scripturam: qr respondeo ꝙ ille cancellationes que sunt circa relicta particularia non reddūt suspectam institutionem vniuersalem de qua q̄ritur & satis est ꝙ illa valeat vel presumunt facte ille cācellationes de voluntate testatoris presertim cū accedāt presumptiones & cōiecture de quibus. s. dixi has rationes & alias plures deduxi & ꝓbaui. s. in. ij. iij. iiij. vj. vij. & vltimo argumentis. & ita intelligitur qd no. Bar. in. l. ij. §. ij. ff. quē ad. testa. aper. ¶ Et eodē modo ap-
23 pareret responsum ad tertium argumentū dum dicebat ꝙ reperiebatur in dicta nota aliquid in margine scriptum: qr dato ꝙ scriptura in eo ꝙ esset scriptum in margine redderet suspecta nō tn̄ in alijs. vel dato ꝙ opinio Jo. an. in. d. §. ostēso. procedat dū vult ꝙ nō debeat attēdi illud qd est in margine scriptum: quia nō valeat cū nō habeat diem & solēnitatē instrī tn̄ neqꝫ Jo. an. neqꝫ alij dicūt ꝙ ex hoc vitiet instrm̄ quinimo dixit Bald. in. l. labeo. §. j. ff. de pac. & in rub. C. de fi. instru. in xij. col. in ver. modo hic incidit qd. & in. l. nostrā. C. de testa. ꝙ si appareat ꝙ additiones facte in margine sint manu notarij valebit: quia intelligitur habere diē & solēnitates instrumenti. per. l. si quis ex argētarijs. §. si initiū. ff. de eden. valeat ergo vel nō valeat illud quod est additum in margine de hoc non curat heres institutus satis est ꝙ oēs tenent ꝙ per illud non vitiant reliqua. vt ēt firmat Bald. in. l. ea que. C.
24 cōmi. vel epi. ¶ Non obstat † Quartū argumētū dū dicebat ꝙ testamentum dz esse scriptū manu notarij taz de iure cōi ꝙ ex forma statuti saltem quo ad substantiam ipsius testamenti & quo ad annum: mensem: diem: locum & testes qr rn̄deo ꝙ scriptura habet de manu notarij diem: annū: mensem: locū & testes. & etiā substantialia ipsius testamenti. s. institutiones heredum & etiā clausulā codicillarē: ergo saltem quo ad ea que sunt ibi scripta manu tabellionis debet valere scriptura testamenti. item rn̄deo ꝙ l3 scriptura testamenti non sit scripta manu notarij si tn̄ habet subscriptionem vt subnotationem manu notarij eo modo quo hz ista sufficit vt probaui. s. in quinto argumento pro quo vltra ibi allegata facit ꝙ ille qui se subscribit in instrō videt totum instrumentum scripsisse. ita inqt Bal. in aut. ꝯ q ꝓpriā. C. de nō nume. pecu. in. ij. col. allegat. tex. in. l. cum antiquitas. §. fin. C. de testa. & not. Ang. & Jo. de Jmo. in. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. de vbo. facit qd no. Bar. in. l. emptor. §. lucius. ꝑ illum tex. ff. de pac. & hoc eꝑsse tenuit do. Car. in. c. cū. P. tabellio. de fide instru. quem refert & sequit do. Abb. modernus in. c. inter dilectos. eo. titu. volentes ꝙ l3 notarius de actu rogatus non scripserit notā ꝑ se sed per alium valeat. vt probatur in. d. c. inter dilectos. a ꝯrio sensu dum tex. ibi vult ꝙ scriptura ibi reddatur suspecta qr instrm̄ erat de manu alterius quam esset subscriptio notarij & notarius in subscriptione asserebat instrm̄ esse scriptum manu sua ergo a ꝯrio sensu si notarius non ita asseruisset innuit quod nō vitiaretur. pro hoc ēt allegāt tex. xij. q. ij. cū redēptor. & tex. i. §. his. in aut. de instru. cau. & fide. & ꝑ hoc adducūt rōnem qr industria tabellionis non eligitur in scribendo sed vt det fidē gestis quā satis prestat in se subscribendo & rn̄dēt ad. §. nos aūt. in aut. de tabel. qd cōsiderata mente illius tex. potius facit pro ista opi. ꝙ cōtra. nā emanauit ibi illa ꝓuisio qr ille qui rogabatur non audiebat verba ꝓtentium sz alij committebat & ipse postea se subscribebat: secus ergo si ipse rogatus fuit presens & postea scribat per alium & in fine se subscribat. vt in. c. mulieres. de sen. excō. & in regula qui ꝑ aliū. de reg. iur. in. vj. & ita etiam vr tenere do. Car. in. c. fi. de offi. dele. & Pe. de anch. in cōsi. cc. l. s. rela-
25 to in quinto argumento. ¶ † Non obstat quintū argumentū scz ꝙ scriptura notarij vt fidē faciat debeat esse subscripta qr rn̄deo ꝙ statutum de quo. s. prouidet ꝙ iste defectus non vitiat. ¶ Preterea dato qd instrm̄ publicum & autenticum sumptum ex protocollo debeat habere subscriptionem notarij: vt loquuntur allegata in ꝯrium: tn̄ secus est in ipsa originali nota vel protocollo. vt ꝓbaui. s. in. j. arg. adducto contra Calonicum & satis est quod ipsa imbreuiatura reperta sit inter rogationes notarij & habeat illa verba manu notarij actum in tali loco corā
26 talibus testibus. vt dixi. s. in. v. & vj. arg. ¶ Ultimo non obstat † quod non appeat ex dicta nota testes & notariuz nō fuisset rogatos qr rn̄deo ꝙ ꝯrium apparet ex illis verbis vz presentibus magistro tali & tali testibus &c. qr illa dictio &c. importat ꝙ fuerunt rogati. ita inqt Bald. in. l. hac cōsultissima. i prin. C. de test. cū quo ibi ēt transeūt moder. argumento. l. gallus. §. j. cū si. de lib. & post. Itē cū in dicta scriptura sint dicta verba actum in tali loco denotat actū & testm̄ fuisse ꝑfectuz & publicatum. vt no. Bal. in aut. qd sine. C. de testa. & dixi. s. in. v. & vj. argumento. sed ita est quod vbicūqꝫ ex verbis notarij apparet cum publicasse actum & scripturā presumit fuisse rogatus de actu. vt firmat bar. in. l. sciendum. de verbo per rationes. de quibus ibi per euz. & sequitur eum Ang. ibi in repe. in. vij. col. & Ant. de bu. in. c. j. de fide instr. quinimo glo. in aut. de tabel. post prin. & ibi etiam Jaco. de bel. & Bald. in rub. C. de fide instru. in. v. colū. & bal. in. l. j. in prin. de here. insti. & in. l. j. in pe. charta. C. de fide instru. & iur. bast. fis. lib. x. & Ang. in. d. aut. de tabel. in prin. volunt quod notarius in dubio presumatur rogatus nec in hoc opus est disputandum quia nostro contradicit ꝙ quando sunt apposita verba importantia publicationem vt in casu nostro presumatur rogatus. ¶ Ex quibus ꝯcludo dictū Calonicū agentē vt hrs abintestato obtinere non posse. ¶ Et ita dico & consulo ego Alexan. Tarta. de imo. vtriusqꝫ iur. doc.

¶ Summarium super consilio. xv.

1 ¶ Ubi ex ꝯctu per me tecum celebratum transit in te vtilis actio & penes me remanet directa non possum amplius cedendo alteri transferre vtilem.

2 Ubi habens actiones vtiles & directas veniunt ad conflictum si tendant ad eundem effectum & vtiles sint causate ex ꝯctu in cuius persona erant directe perferuntur vtiles. & nu. 3.

4 Ubi sententia condemnatoria est lata in quantitate pecunie si tractatur de exequendo sn̄iam in bonis auditur tertius volens impedire executionis sententiam.

¶ Consilium. xv.

¶ Habens vtiles actiones ꝑfert habēti directas vel earū exercitiū in cuius fauorem lata est sn̄ia ꝯ debitorem si ante executionē denūciauerit debitori ne soluat habenti directas actiones.


Redemptoris nostri inuocato suffragio viso & considerato themate mihi transmisso. & his que eleganter ad propositam qōnem allegata fuerunt ꝑ clarissimum dn̄m aduocatū dictorum priorum creditoruz dicti. M. omissis nō necessarijs puto breuiter de iure verum esse dictos creditores potuisset posse inhibere dicto. L. debitori quōdam. d. M. ne soluat dicto. P. cessionario & causam habēti ab herede. d. M. & posse impedire ne in fauorem dicti. P. fiat executio sn̄ie contra dictum L. & per consequens dictum. L. non debere soluere. d. P. Sed dictis prioribus creditoribus prefati. M. ad quod ostendendum presuppo-

1 no.† ꝙ quoties ex ɔ̃ctu ꝑ me tecū celebrato transit in te vtilis actio et
penes me remanet directa non possum amplius cedendo alteri trans-
ferre vtilē: sed solū possum trāsferre exercitiū directe actionis in aliuz
tanꝗ̄ in simplicē ꝓcuratorē meū vel etiā tāꝗ̄ in ꝓcuratorē in rē suam
si volo hāc trāslationē ad cōmodū suū facere. ita ꝓbatˀ ꝑ tex. sing. cum
ibi no. ꝑ Bar. ita ibi volētē ⁊ quem oēs alij ibi sequuntˀ in. l. non quo-
cūꝗ̄. §. qui caiū. de leg. j. ⁊ per no. in. l. ex asse. ff. ad treb. cū alijs allega-
tis ꝑ Bar. ⁊ alios in. d. §. qui caiuz. ⁊ idē no. Bal. in. l. j. in pe. col. C. de
act. ⁊ obli. ⁊ expressius ac plenius ibi Saly. in. xix. q. ⁊ no. Bald. in. l.
heredē. C. de her. vel act. ⁊ in. l. iij. C. de noua. ⁊ ꝑ Spe. ⁊ io. an. in tit. de
ces. act. §. j. ver. qd si habēs directam. Ex quo inferˀ ꝙ cuz per ɔ̃ctus ⁊
obligationes factas ꝑ. d. M. cuz dictis suis creditoribus quibus ob-
ligauit oia sua bona ⁊ iura p̄ntia ⁊ futura fuit acquisita ⁊ translata in
dictos creditores vtilis actio ɔ̃ dictum. L. debitorem. d. M. ⁊ directa
tm̄ remāsit penes. d. M. l. nomē. cū ibi no. C. q̄ res pig. obli. pos. l. si cō
uenerit. la. ij. ff. de pig. act. ⁊ ibi no. ergo heres. d. M. nō potuit ceden-
do dicto. P. transferre in eū vtiles actiōes ɔ̃ dictū. L. sed solū exerci-
2 tium directaruz. ¶ Scdo presuppono † ꝙ quoties veniunt ad confli-
ctum habēs vtiles actiones ⁊ habēs directas tēdētes ad eundem effe-
ctum ad quē tendunt vtiles: vt in casu nostro: tunc si vtiles causate sunt
ex ɔ̃ctu eius in cuius persona erant vel representabātur directam pre-
fertur habens vtiles. l. procur. in rē suam. ⁊ ibi no. doc. ff. de procur. et
probatur in. l. iij. C. de noua. ⁊ no. in. c. cōstitutus. de procur. quicquid
dixerit ibi gloss. in. d. l. iij. in verbo denuntiauerit quam ibi reprobant
Pe. Cy. Bar. Ang. Saly. ⁊ Fulg. ⁊ magis cōiter scribētes ibi: ꝑ illā
l. iij. vbi tex. nō dicit illud ad qd̄ alleg. ꝑ glo. ibi: ita ēt vult Spec. ⁊ Jo.
an. in. d. ti. de ces. act. §. j. ver. qd si habens directā. ⁊ in ꝓposito nostro
no. ⁊ firmat Cy. Bart. ⁊ Saly. in. d. l. nomē. ad fin. ꝑ. d. l. si conuenerit
in. j. responso. ⁊ ꝑ. l. j. §. qui sufficiē. ff. de supersi. ⁊ fortificabitˀ ex statim
3 dicendis. ¶ Tertio presuppono ꝙ † nedū habēti directas vel earum
exercitiū p̄ferˀ habēs vtiles qn̄ simul cōcurrunt: sed ēt p̄ferˀ ꝗ̄uis ha-
bēs directas iam obtinuisset ꝑ se sn̄iam dummodo non sit facta exe-
cutio seu exactio. nā ēt tūc hn̄s vtiles preferˀ dūmodo hn̄s vtiles ante
dictā executionē faciat alterū illorū triū q̄ ponuntur in. d. l. iij. s̄. vel li-
tē cōtestetˀ ɔ̃ illū cōtra quē hz vtiles vel partē debiti ab eo recipiat vel
sibi denuntiet ne soluat hn̄ti directas: eo qꝛ ipse hz vtiles actiones si-
bi quesitas ex tali cā faciendo ei notitiam de iure suo. iuxta. d. l. nomen.
⁊ que no. Bar. ⁊ Ang. in. l. j. in prin. in. xj. q. ff. de no. ope. ita probatur
ex no. per glo. in. d. l. iij. C. de noua. in ver. eo modo. dū gl. dixit. s̄. exigē
do vel idē demū exactione facta ꝙ videtˀ verius ⁊ sic vult illa glo. cum
tex. ꝙ hn̄s directas solū pōt excludeere hn̄tē vtiles qn̄ actualiter iam
exegit ⁊ percepit debitū a debitore. vn̄ dicit ibi Ful. ꝙ procurator ī rē
suā seu hn̄s vtiles si supueniat post litē cōtestatā ꝑ habētē directas vl'
ēt post latā sn̄iam in fauorē habētis directas impediret habētem di-
rectas dūmō nōdū exegerit habens directas. ita dicit esse de mente il-
lius glo. ⁊ dicit ipse hoc esse singulare. ⁊ qd̄ doc. ad hoc non aduertunt
nec ad hoc illam glo. ponderant. ⁊ pro hoc ipse adducit text. in. d. l. ꝓ-
curatore. ibi dum tex. dicit vel pecuniā suscipiēdam. Et ex hoc appa-
ret ꝙ gl. in. d. v̄bo eo mō sensit ɔ̃ eiˀ ꝙ dixerat glo. precedēs. in ver. de-
nūtiauerit. dum querit quid si simul veniāt habēs directas ⁊ habens
vtiles. ⁊ ibi tenet ꝙ preferatur habens directas ⁊ male. ⁊ in hoc cōiter
dānatˀ illa glo. vt dixi. s̄. ⁊ illi cōi opinioni vrˀ adherere alia glo. in ver.
eo modo vt ēt dicit Rapha. ibi. ad hoc ēt illā glo. ponderauit ibi Sa-
ly. dū dicit ꝙ solū facta exactione ꝑ habētē directas impeditur habēs
vtiles exigere. ꝑ no. ꝑ glo. in. d. verbo eo modo ⁊ dicit hoc probari qꝛ
qualitas iuncta verbo intelligitˀ s̄m tēpus verbi. l. in delictis. §. si ex-
traneus. de noxa. l. titius. de testa. mil. sed tex. in. d. l. iij. dicit ꝙ exigere
vetatur habēs directas anteꝗ̄ habēs vtiles fuerit litē cōtest. vel denū
tiauerit vel partē debiti percepit igitˀ quodcūꝗ̄ istorū trium interue-
nerit ante exactionē factā sufficit ad impediendum exactionem ceden-
tis. ¶ Ex his inferˀ euidens decisio questionis nostre qꝛ infertur qd̄
aut dictus. P. intentauit vtiles actiones ⁊ illas certe intentauit de fa
cto non de iure qꝛ sibi nō cōpetebāt. vt probaui. ⁊ ꝗ̄uis sententia pro
d. P. lata esset contra. d. L. super dictis vtilibus actionibus intenta-
tis illa sententia non potuit ad preiudicium tertij. i. dictorum credito-
rum operari quod. d. P. censeretur habere vtiles actiones quas de iu
re non habebat. l. ij. C. qui. res iud. non no. c. ꝗ̄uis. de re iudi. Aut in-
tentauit directas quod facere potuit nomen cedentis. iuxta. l. plane. ff.
fami. ercis. l. emptor. cum ibi not. C. de hered. vel act. vendi. ⁊ plene per
doc. in. l. qui stipendia. C. de procur. cū vulg. ⁊ tunc cōstat quod si dicti
creditores habētes vtiles denūtiauerunt predicto. L. debitori ne sol-
uat non potest amplius. d. P. exigere adiecto. L. nec. d. L. debet ei sol
uere etiam si dicta denuntiatio ⁊ notificatio facta fuerit per dictos cre-
ditores post sententiam latam ɔ̃ dictum. L. in fauorem. d. P. etiam
si in rem iudicatam trāsiuit dummodo nō esset facta executio tempore
denuntiationis vt presupponitur. ⁊ per hec ptz ꝙ nō oportet aggredi
illum articulum an tertius comparens in iudicio post sententiam que
in rem iudi. transiuit possit impedire executionem sententie quia in ca-
su nostro etiam simplex denuntiatio impedit habentem directas vel
earū exercitiū peruenire ad executionem sententie, per, d. l. iij, cū ibi no,
tamen etiam si velimus adherere his que concluduntur in illo articu
lo quando comparet tertius ad impediendā executionē sententie con-
stat quod etiam dicti creditores comparentes ad illā impediēdā pos-
4 sunt illā impedire † qꝛ communes sunt cōclusiones vt etiā ꝑegre tactū
est per dictum aduocatum dictorum creditorum. qd̄ qn̄ sententia con-
demnatoria lata est a quātitate pecunie ⁊ postea tractatˀ de exequendo
sententiam in bonis auditur tertius volens impedire executionis sen-
tentiam si docet de iure suo. vt. l. a diuo pio. §. si super. ⁊ ibi hoc firmat
Bar. ⁊ cōiter alij. ff. de re iudi. ⁊. l. ob maritorū. cum glo. ⁊ ibi no. doc.
C. ne vxor pro mari. l. j. C. de priuile. fis. ⁊ notat Inno. ⁊ communiter
alij in. c. veniens. el. ij. de testi. ⁊ Bald. in. l. consentaneuz. in. iiij. colum.
C. quomodo ⁊ qn̄ iud. ⁊ in. l. pe. ff. de peti. here. ⁊ doc. maxime Jo. de
imo. in. l. a sn̄ia. in prin. in. v. col. ff. de appel. ergo si dictus. P. q obti-
nuit condēnari. d. L. in pecunia tentet facere executionem in spē ⁊ bo-
nis. d. L. possunt dicti creditores se opponere ⁊ allegare quod in illis
rebus habent in effectu ius pignoris quod habebat. d. M. q obliga-
uerat ei oia bona ⁊ iura s̄m quod declarat Salyc. in. d. l. nomen. ⁊ in. l.
ij. C. quādo fis. vel priua. ⁊ Jo. an. in ti. de oblig. ⁊ solu. in rub. in addi.
Spe. in ver. sed pone ⁊c. circa. iij. col. ⁊ qd̄ eorum ius est potentius iure
qd̄ hz dictˀ. P. tū per ea q̄ habentˀ in. d. l. iij. C. de noua. vt. s̄. declara-
ui. tū etiā qꝛ tale ius pignoris qd̄ cōpetebat dicto. M. ꝑus fuit in ef-
fectu q̄situm dictis creditoribus ⁊ eis obligatum ꝗ̄ fuerit acquisitum
d. P. ⁊ sic potiores debent esse cōditiōes dicti creditoris. ꝗ̄. d. P. cū
dicti creditores prius habuerunt ius ⁊ cām a. d. P. ad hoc. l. quoties
C. de rei vend. in rōne fin. ⁊ ī. l. in operis. cū si. ff. loca. Fateor tutiora es-
se priora fundamenta. ¶ Et ꝑ hec apparet nō obstare id qd̄ habetur
in. l. is a quo. ff. de rei ven. ⁊. l. penul. ff. de peti. here. qꝛ illa loquuntur
qn̄ fiebat executio in eadem re ⁊ specie in qua lata erat sn̄ia sed in casu
nr̄o secus vt distinguit Bart. in. d. §. si super. ⁊ alij in locis. s̄. alleg. ⁊
Bal. ēt in. d. l. pe. Nec predictis etiam hz obstare si diceretˀ ꝙ nullum
ius competit dictis creditoribus ɔ̃ suum nomen debitoris ⁊ eius bona
nisi prius facta excussione bonoruz. d. M. debitoris principalis. iuxta
ea que habentur in autˀ. sed hodie. C. de act. ⁊ ob. ⁊ in. §. sed neꝗ̄. in autˀ.
5 de fideius. † qꝛ s̄m veram ⁊ magis cōez opinionē qn̄ tractatˀ ꝙ creditor
creditoris exigat nomen debitoris sibi expresse obligatuz nō requiritˀ
excussio qꝛ sumus in iure antiquo. l. aduersus. ⁊. l. fi. C. de act. ⁊ obl. ⁊. d.
l. si conuenerit. in prin. ita tenet Spe. ⁊ Joan. and. in tit. de procur. §. si.
ver. sed qd si mihi obligasti nomen. ⁊ respondent ad. d. autˀ. sed hodie.
quod loquitˀ in re corporali obligata que possidetˀ nō in corporali que
non possidetur prout est nomē debitoris. l. iij. in prin. ff. de acquir. pos.
l. si seruus. §. incorporales. ff. de acquiren. rerum do. Nec ad hoc s̄m
eos obstat tex. in. d. §. sed neꝗ̄. in ver. idem est dicere: vbi etiam anꝗ̄
agatur personali actione contra fideiussorem vel alium sponsorez opz
facere excussionem ɔ̃ principalem: ita ergo anteꝗ̄ agatur vtili actione
personali ɔ̃ nomen debitoris debet fieri excussio contra principalem qꝛ
respondetur ꝙ ibi loquitur in fideiussoribus vel alijs sponsoribus aut
constitutoribus obligatis pro principalibus nos non loquimur in fi
deiussore: ergo ille tex. qui est correctorius iuris antiqui non debet ex-
tendi ad alium casum etiam ex identitate rationis. l. precipimus ad
fin. C. de ap. no. in autˀ. quas actiones. C. de sac. san. eccle. ⁊ in. l. tam is.
§. j. ff. de dona. causa mor. ita etiam tenet Jac. de are. Ja. de bel. Jaco.
but. Ray. Bar. ⁊ Ang. in. d. l. nomen. ⁊ dicit ibi Ray. ꝙ ita tenet totˀ
mundus. ⁊ ita etiam tenet Barto. in. d. l. si conuenerit. in princi. ff. de
pig. actio. vbi etiaz refert ita tenere Jac. baldui. Odof. Alber. papien-
sem. ⁊ Nic. de math. ⁊ allegat Barto. ibi bonam rationem. ⁊ cum eo
transit etiam ibi Rapha. Fulg. ⁊ idem tenet Jmo. in. l. iul. §. i. de ver.
obli. Pro hoc facit qꝛ dictus. M. qui obligauit nomen debitoris di-
citur large possidere ipsum nomen debitoris: vt no. glo. in. l. regulari-
ter. ff. de peti. here. merito cum tractetur de his q̄ possidentur seu qua
si possidentur per debitorem principalez non est opus excussione que
solum requiritˀ qn̄ creditor vult manus porrigere ad ea que non pos-
sidentur per debitorem principalem. in autˀ. hoc si debitor. C. de pig.
Alie possent rationes adduci que adducuntur per Cy. in. d. l. nomen
vbi etiam respondet ad contraria: sed non expedit qꝛ supiores ratio-
nes sufficiunt. ⁊ lz Bald. ⁊ Salyc. in. l. ij. C. quando fis. vel priua. ⁊ in
d. l. nomen. ⁊ Bald. in. l. heredem. C. de heredi. act. tenuerint ꝙ requi
ratur excussio per. l. j. de conuen. fis. debi. lib. x. s̄m vnam lecturam ta-
men illa lex non viget propter varietatem lecturarum vt etiam firmat
Saly. facit quod no. Bar. in. l. in ambiguo. ff. de reb. dub. vel potest
rn̄deri quod illa lex loquitˀ in hypotheca tacita inducta de iure specia
li prout dixit Cy. in. d. l. nomen. respondendo ad. d. l. heredem. C. de
heredi. act. Nos autem loquimur in expressa obligatione inducta iu-
re communi ex conuentione partiū. Saly. vero se fundat per tex. in. d.
§. sed neꝗ̄. ver. idem est. ad quem tex. rn̄di. s̄. ⁊ ad illū rn̄det Spe. in lo-
co. s̄. alleg. ¶ Ex quibˀ cōcludo: vt. s̄. dictū. L. nō debere soluere dicto
P. sed dictis creditoribus ⁊ non esse procedendum ad executionē sen-
tentie ɔ̃. d. L. in fauorem dicti. P. rationibus ⁊ iuribus presertim su-
perius allegatis. ¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio. xvi.

1 ☞ Ubi in substitutione sunt p̄io nominati filij testatoris ⁊ scdo
loco

loco nepotes testatoris intelliguntur primo nominati qui sunt de numero filiorum.
2 An donata alicui in cōione degenti veniant diuidenda.
3 Patruus conuertens pecunias cōmunes in vsus proprios nepos potest recuperare ab eo omne interesse occurrens.
4 Ubi duo sunt fratres vel socij si vni eorum fuerit aliquid donatum intelligitur donatum illi soli de per se.

Consilium. xvj.

De substitutione in qua testa. substituit filio predecedenti alios filios superstites vel eorū liberos. An donec extat vnus filius excludātur nepotes a substitutione. Et quid si filius q supest nō erat frater vtrinq coniunctus defuncto: sed nepotes erant nati ex vtrinq ꝯiūcto. Item de materia patrui ꝛ nepotis simul habitantiū: an obuenta vni debeant communicari. ꝛc.

Edemptoris nostri inuocato suffragio. Uiso testō Albertini ꝛ narratiōe facti de qua in themate supra scripto omisso multiloquio puto breui-
1 ter veram esse conclusionem† ꝙ in in portionibus hereditatis in quibus fuerunt instituti Boninus Pinus andreas ꝛ Franciscus mortui postea maiores.xxv.annū.abintestato ꝛ sine filijs debeat ex substitutione admitti dictus Christophorus frater vtrinq coniunctus dicti Francisci ꝛ frater ex latere patris tantum dictorum Bonini Pini ꝛ Andree.ꝛ non vocari ad dictam substitutionem prefatum Joannem baptistam filium dicti Antonij fratris vtrinq coniuncti dictorum Bonini Pini ꝛ Andree preterꝙ pro vna quinta parte portionis Bonini que fuit ex causa dicte substitutionis delata.d. Antonio qui viuebat tempore quo euenit casus substitutionis in persona dicti Bonini decedentis sine liberis qui antonius hocius fideicommissarie substitutionis transmisit ad dictum Joannem baptistam filium ꝛ heredē suum etiam dato quod Antonius decesserit ante factam sibi restitutionem fideicommis. vt in.l.cogi.§.idē Metianus.ꝛ.l.si eius.§.si quis rogatus.in fin.ꝛ.l.postulāte.ff.ad trebel.l..iij.C.de fideicommis.ꝛ plene per docto.in.l.cum filio.de leg.j.ꝛ Cyn.in.l.j.in.ij.oppo.C.commu.de leg. Et quod dictus Christophorus in substitutione preferatur dicto Joanni Baptiste patet ex verbis testamenti quia testator vniuersales heredes instituit equaliter Antonium Boninum Andream Franciscum ꝛ Christophorum.ꝛ si aliquis eoꝝ decederet in pupillari etate vel postea quandocunq sine filijs substituit superuiuentes eius filios masculos vel filios ipsorum in stirpes ꝛ non in capita pupillariter ꝛ per fideicommissum sine detractione alicuius legitime vel trebellianice nam ad substitutionem fuerunt ex ordine scripture primo nominati filij testatoris superuiuentes ꝛ secundo loco per disiunctiuam vel fuerunt nominati nepotes testatoris sequitur quod intelligūtur primo vocati illi qui sunt de numero filiorum testatoris ꝛ illis extantibus non admittuntur illi qui sunt de numero nepotum.vt est casus in.l.heredes mei.§.fin.ꝛ ibi not.ff.ad trebel.ꝛ in.l.cum pater.§.pe.de leg.ij.bene faciunt no.in.l.gallus.§.quidam de lib.ꝛ posthu.ꝛ in.l.cum quidam.C.de ver.sig.ꝛ in.l.si is qui ducēta.§.vtrum.de reb.dub. Et dictum ius fideicommissarie non transmisit Antonius ad dictum Joannem Baptistam filium ꝛ heredem suum pro portionibus illorum in quorū persona nondum euenerat casus substitutionis tempore quo decessit dictus Antonius.vt in.l.si in personam.C.de fideicom.ꝛ.l.heredes mei.§.cum ita.ad treb.l.cum pater.§.hereditatem.de leg.ij.ꝛ not.glo.ꝛ docto.in.l.vnica.C.de his qui ante aper.tab. reprobata glo.in.l.is cui de actio.ꝛ obl.que ab omnibus ibi dānat.ꝛ per Bal.in d.l.si in personā.ꝛ in.l.j.in prin.C.vt actio.ab here.ꝛ in.l.vnica.§.sin autem aliquid sub cōditione.C.de cadu.tol.p illū ter.ꝛ in.l.si pater.in iij.q.C.de insti.ꝛ substi.ꝛ i.c.j.qui suc.tene.ꝛ no.etiam Bar.in.l.j.ff.de lega.j. Et si qua difficultas adduci poterat etiā hoc vr ꝙ illa esset ex eo ꝙ dictus Joannes baptista erat natus ex Antonio vtrinq coniuncto dictorum Bonini Andree ꝛ Pini.sed dict9 Christophorus erat tm̄ ex latere patris coniunctus vn̄ videbat obstare id qd̄ not.Dy.in.l.cohere.§.qui discretas.ff.de vulg.ꝛ pup.vbi concludit ꝙ si quidam habebat duos filios ex prima vxore ꝛ duos ex secunda ꝛ eos instituit ꝛ inuicem substituit ꝛ in persona vnius euenit casus substitutionis ꝙ admittitur solū ille qui erat vtrinq coniunctus. argumento.d.§. qui discretas. Tamen in hoc.ꝯ Dy.tenuit Bart.in.l.lucius.ad finem.de vulg.ꝛ pup.volens ꝙ non debeat attendi coniunctio sanguinis inter eos: sed coniunctio facta in institutione a testatore cum debeant vocari sm̄ assertionem ꝛ votum testatoris.arg.l.qui liberis.§.hec verba de vulg.ꝛ pup.ergo cum testator habuerit ad eos parē affectionem ꝛ pariter eos instituerit illud debet cōsiderari ꝛ non coniunctio sanguinis inter eos ꝛ probatur per alias rationes.de quibus per Barto.in.d.l.lucius.ꝛ per Bal.in.l.in testamento.in.v.q.C de testa.mili.idem etiā ibi tenet Ange.ꝛ idem etiam tenuit Rico.de ilscapo.ꝛ Bald.in.l.iam hoc iure.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ Jo.de imo.in.d.l.lucius.in.d.§.qui discretas.ꝛ in.c.rayuutius.in materia reciproce substitutionis.de testa.ꝛ ibi dicit hanc esse communem opinionem.ꝛ quod non obstat id quod habet in auē.itaq.C.cōmu.de succes.q2 illa loquit qn̄ tractatur de succedendo fratri abintestato.nam tunc prefertur vtrinq coniunctus.sed in questione predicta tractatur de succedendo ex testamento ipsi testatori.nam per substitutionem fideicommissariam succeditur testatori.l.coheredi.§.cum filie.de vul.ꝛ pupil.idem tenet Paul. de Castr.in.l.j.C.de impu.vbi refert se ita consuluisse.ꝛ pro ista opiū. inducunt etiā prefati doc.tex.in.l.si.ff.ad trebel.ꝛ ostēdit ꝙ ter.in.d.§.qui discretas.facit potius contra Dynum ꝙ pro Dy.vt per eos in dictis locis.

Preterea in questione Dy.ibi omnes erant nominati in primo ordine substitutionis pariter non ita in casu nostro in quo fuerūt primo nominati filij ꝛ successiue nepotes per disiūctiuā importantem ꝙ donec extat aliquis de numero filiorū excludantur nepotes.vt dixi.s.fateor ꝙ legitima dictorū quatuor filiorū defunctorum sine liberis debet deduci de dictis portionibus restituendis per fideicōmissum quia in legitima non potuit fieri substitutio predicta fideicommissaria dictis filijs cum effecti fuerint puberes.l.quoniam in prioribus.de inoffic.testa.ꝛ ibi no.ꝛ.d.§.cum filie.ꝛ.l.cum patronus.de lega.ij. plene per doc.in.l.ex tribus.C.de inoffi.test.ꝛ per Barto.ꝛ alios in.l.j.§.si.ff.de vulg.ꝛ pup. Et dicta legitima spectabat ad eos: q2 ex forma statuti sunt heredes abintestato dictorum filiorum qui sine liberis abintestato
2 decesserunt. Quantū aūt ad secundū dubiū† an acquisita per dictū Christophorū ꝛ ei donata ꝛ obuēta tp̄e quo stetit in cōione cum eius nepote debeant cōmunicari. Rn̄deo ꝙ non: q2 verbo fertur ꝙ libri apothece sunt intitulati in persona tm̄ ipsius Christophori ꝛ acquisitiones fuerunt facte per do.Christophorū sub nomine suo ꝛ hoc verū etiam si pro aliqua parte: vt d2 dictus Christophorus negociationem ꝛ artem exercuisset de pecunia reddita ex rebus communibus ipsius ꝛ nepotis.l.si patruus.ꝛ ibi hic late firmat Bart.ꝛ cōiter alij. C.commu.vtri.iudi.ꝛ.l.titium ꝛ meuiū.§. altero.ꝛ ibi not.Bart.ff.de admi.tu. ꝛ licet insimul habitarēt ꝛ hereditatem patris dicti Christophori ꝛ aui dicti Joannis baptiste cōiter possiderent. l. si ex parte.§. filius.ff.famil.ercis. Et presertim cum maior pars omniū predictorū fuerit acquisita tempore quo dictus Joannes baptista erat pupillus ꝛ carens tutore quo casu nō potest videri inter predictos cōtracta tacita societas.q2 expressam per se ꝯhere non potuisset.l.vt in cōductionibus.ff.pro socio.ergo nec tacitam sm̄ Barto.ꝛ alios in locis prealle.ꝛ Barto.in.l.cū duobus.§.papi.ff.pro socio.ꝛ Bald.in.l.cum op3.in princ.circa.ij.vel.iij.colū.C.de bo.q lib. Et nō pōt videri ꝯcta societas oīm bonoꝝ: ex quo Christophorus negociabatur noīe proprio: vt patet ex titulo librorū ꝛ emebat ꝛ acquirebat noīe proprio.vt dicit Bar.in.d.§.altero.cū alijs.s.allegatis in terminis nostris. Angel.in
3 ꝯsi.lix.inci.de pluribus fratrib9 ꝛ.c.ꝛ ibi subdit† ꝙ si patruus in vsus proprios conuertat pecunias cōmunes ꝛ mercantias qd̄ nepos recuperare potest ab eo omne interesse occurrēs ratione damni emergentis: vt si nepos habuit pro causa necessaria accipere pecunias sub vsuris vel aliud dānum passus nō fuisset si ratam pecuniarum suarum habuisset nō aūt poterit recuperare interesse ratione lucri cessantis p ea que leguntur ꝛ no.in.l.j.C.de sen.q̄ pro eo.ꝛ in. c. nauigāti. de vsu.ꝛ l3 Ang.in dicto consilio dicat quod si patrui cum pecunia cōmuni lucrati essent. Lucra sunt cōicanda nepoti.per no.per Specu.in ti.de iud.§.sequit.debet intelligi qn̄ nomine cōi hoc fecissent: al's secus per.l.sile.ff.de solu.ꝛ Bart.probat ꝛ alij in.d.l.si patruus.cū concor.s.alleg.nec Specu.in loco preallega.dicit contrarium. Preterea dato ꝙ ita esset qn̄ negociatum esset ex cōi pecunia prout dicit Angel.qd̄ tm̄ non est verū vt dixi tm̄ aliud est qn̄ negociatio ꝛ mercantia nō fuisset facta de pecunia cōi sed de pecunia redacta ex re cōi: puta ex guado cōmuni: vt in casu nostro q2 pecunia redacta ex re cōi nō d2 cōis.l.q vas.§.si.ff.de fur.ꝛ hanc differentiam facit Bar.ꝛ cōiter scribentes in.d.l.si patruus.p illū ter.cū ibi not.ꝛ p alia ibi alle.p eos. Ad predicta bn̄ facit qd̄ no.Bal.i.l.cū oportet.circa.ij.col.C.de bo.q̄ libe.vbi dicit
4 †ꝙ si duo sunt fratres simul habitantes vel duo sunt socij ꝛ vni aliqd donatū fuerit in dubio intelligit donatū illi soli per se. ꝛ nō tenetur cū alio communicare.per.l.socium qui in eo.§.fina.ff.pro socio.ꝛ tex.in.c.ij.de duo.fratri.de nouo benefi.inuesti.ꝛ dato ꝙ communicati fuerint fructus: ꝛ redditus bonorum hereditatis patris domi.Christophori ꝛ aui dicti Joannis Baptiste non debet illa communicatio inducere tacitam societatem quo ad lucrum artis speciarie ꝛ quo ad alia que apparent gesta nomine proprio Christophori: ꝛ non communicata: vt inquit Bart.in.l.j.§.si quis hoc interdicto.per illū ter.ff.de iti.actuq priuato.ꝛ in dicto.§.altero.ꝛ Angel.in.l.ex duobus.ff.de nego.gest.ꝛ in consil.lxxxij.incipien.pater heres.ꝛ Bal.in.d.c..ij.de duo.fratri.de nouo benefic.inuesti.per illum ter.ex quo infert Salyc.in.d.l.si patruus qd̄ licet appareat quod communicati essent fructus prediorum vel aliquod lucrum apothece non intelliguntur communicata predia ne capitale apothece ꝛ si dictus Christophorus vsus est in arte speciarie aliqua opera dicti Joā.baptiste d3 sibi arbitrio boni viri pro modo ꝛ qualitate opere dari satisfactio.vt no.Bal.in.l.certum. circa secūdam colum.C.fami.ercis.ꝛ in auē.ex testō.in ver.decimū capitulū.ꝛc.C.de colla.ꝛ sm̄ consuetudinē regionis.ar.l.excepto.C.loca.l.domini prediorū.C.de agri.ꝛ cēsi.li.xj.ꝛ no.Anto.in.d.cōsi.lxxxij. Et ea que

habet τ acqsiuit. d. Christophorus nō presumitur in dubio acqsiuisse de cōi p̄rimonio nisi aliud probet salté cū presupponat eū fuisse τ esse optimū artificé. vt inquit Spec. in. d. §. sequit. ver. sȝ qd si vnus ex fratribus. cū ver. seq. arg. l. si defunctus. C. arbi. tut. τ in. l. ij. ff. ad. l. fal. et ita ét voluit Bar. τ plenius Bal. in. d. l. si patruus. τ Bal. in. d. l. pe. C. si qs alteri vel sibi. facit qd no. Bart. in. l. cū proponas. C. pro soci. ¶ Et ex istis clare colligi poterit habita veritate facti an ea que obuenerunt Christophoro sint cōia seu cōicanda. ¶ Et ita dico τ consulo.

¶ Summarium super consilio. xvij.

1 ¶ Syndicus pōt constitui ab oībus cōsiliarijs seu a maiori parte.
2 Ubi quis conueniendo potest incidere in penā si se offerat procurator generalis potest sibi opponi ꝙ non est idoneus. τ nu. 3.
4 Uerbum queuis alia persona cōprehendit etiā personam que improprie dicitur persona. τ nu. 5.
6 Uerbum quelibet quid importat.

¶ Consilium. xvij.



In causa τ lite vertente inter cōe regij agens ex parte vna τ magnificos viros dñm Nicolaū de Canossa τ fratres ex altera se defendētes regestitus vt i paucis dicā ꝙ sentio sup mādato syndicatus ꝑducto p assertos syndicos cōis.

¶ Scđo an dicti syndici teneant satisdare de expēsis reficiendis. ¶ Circa primū dubiū qr res nō eget longa disceptatione cōcludo † qd syndicus cōstitui pōt ab oibus cōsiliarijs seu maiori pte aut a representātib⁹ cōsiliū ipsius ciuitatis. vt no. gl. Ang. τ moder. in. l. ita tñ. in prin. ff. ad trebel. τ no. Bald. in. l. itē magistri. post glo. ff. de pac. τ Bal. in. l. nec. in fi. C. de procu. τ pȝ in. l. nulli. ff. qd cuiuscꝫ vniuersitati s noie. vbi hec potestas creādi syndicū cōcedit decurionib⁹ in quorū loco hodie subrogant nō dico anciani siue priores vt quidā dicere vident. sed cōsiliarij ciuitatis vt no. gl. in rub. C. de decu. lib. x. τ expresse glos. τ doc. in prealle. l. nulli. in verbo ordo. τ ideo dicit Bal. in. d. l. itē magistri. ꝙ isti priores q presunt ciuitati vt sunt anciani qui florentie appellātur priores nō possunt syndicū cōstituere: sed opꝫ qd fiat p cōsiliū ciuitatis. nā tale cōsiliū representat totū populū vt no. glos. in rub. C. que sit lon. consue. τ in. l. sed ex dolo. §. j. ff. de dolo. tñ talis syndicus si est gñaliter cōstitutus: vt in ꝓposito nr̄o non dicit habere sufficiēs mādatū propter penas quas incurrūt veniētes ꝯ priuilegiū cōcessum per Karolum quartū romanoꝝ imperatorē. magnifico viro Cabarotto quondam Nicolai de canon. pro se et heredibus suis q qdē heredes sunt dicti Nicolaus de canossa τ fratres. nā īponit cōtrauenientibus dicto priuilegio pena quinquaginta marcharum
2 auri. sed ita est qd † quotiescunꝗ quis ꝯueniendo posset incidere in penā si ad talē ꝯuētionē se offerat procu. gñalis alicuius pōt sibi opponi ꝙ ipse non est idoneus procurator nisi habeat specificū mandatū ad illū actū vel nisi ratificet cōstituēs. l. si procurator. in prin. τ ibi per illū tex. ita dicit ibi Bar. τ alij. ff. de condi. inde. τ l. ij. §. si procurator τ ibi no. doct. ff. qd quiscꝫ iuris. τ l. pater. ff. que in frau. cre. τ no. Specu. in ti. de procu. §. j. ver. sȝ nūqd media. facit ꝙ hr̄ in cle. nō potest de procura. ¶ Nec obstat si diceret ꝙ in dicto syndicatu fit specialiter mētio de villa Biboiani. qr r̄ndeo ꝙ non dat in dicto syndicatu mandatum ad petendū villā Biboiani: τ quāuis concedatur mandatum ad causas que verti possent inter dictas ptes propter villam Biboiani dico qd propter hoc nō dr̄ esse spāliter mandatū ꝙ peti possit predicta villa τ litigari super possessorio τ petitorio prout repertū est: qr contingere potuisset ꝙ ꝯsa eēt lis īter cōmune regij ex vna τ dictos nobiles de Canossa ex alia occasione cōfiniū dicte ville τ nō cōprehenderet specialiter facultas petendi villam predictā τ marime qr illa verba posita in syndicatu. s. propter villam Biboiani denotant causam remotā non proximā. l. eo tpe. ad. l. j. ff. de pecu. l. j. C. si seruus exte. τ no. Bar. in l. nō dubiū. C. de leg. τ in. l. j. §. emancipatus. ff. de coniugen. cum emācipa. lib. Et predicta esse vera etiam apparet ex his que decidit Bar.
3 τ alij in. l. filiusfa. ff. de donatione. vbi ingt ꝙ † quāꝗ reqrit speciale mādatum fauore aduersarij qui dubitat vt postea dñs reuersus dicat se de hoc non intellexisse τ sic euitet penas τ aduersarius damnificetur et tunc requiritur nedum specialis sed etiam singularis expressio. per. l. qui ita. §. j. ad treb. τ in. d. cle. nō pōt. τ c. pcurator. de elec. in. vi. ¶ Cir
4 ca scđm dico † ꝙ dȝ dictus syndic⁹ pstare satisdationē de reficiēdis expensis in casu succūbētie. nam hoc expresse disponit statutum loci iudicij dicens ꝙ nullus forensis vel queuis alia persona nō subiecta iurisdictioni statuti cōmunis Ferrarie teneatur dictā satisdationē psta
5 re si non possident bona immobilia τc. † Nā sub verbis predictis comprehendit ét vniuersitas. l. metū. §. animaduertēdū. ff. ꝙ me. cā. τ bal. in. l. quicūꝗ. in. iiij. col. C. de seruis fug. vbi proprie loquitur in statuto. τ no. Bal. in. c. in p̄n. de noua forma fide τ marime ꝑpter illud verbū q̄uis alia persona τc. ꝙ verbū facit vt ét cōprehendant ille persone q̄ improprie dicerent psone vt ciuitas vel castrū. iuxta. l. mortuo. ff. de fideius. vt pbat gl. sing. C. de quadrien. prescri. in. l. f. in vbo al's. iūcto tex. vbi apparet ꝙ lȝ al's offm̄ iudicis dicatur improprie actio. vt no. glo. insti. de act. in prin. in ver. quis. τ gloss. in. l. j. in prin. de eden.
τ no. Bar. τ alij in. l. j. in prin. ff. de iurisdi. om. iudi. τ doc. in. c. si. de of
6 fi. iudi. τ no. in. l. actionis verbo. ff. de act. τ obli. † tñ quādo in aliqua dispositiōe essent adiecta ista verba. videlicet vel alia q̄libet actio. ꝑpter illud verbū quelibet cōprehēditur offm̄ iudicis. qd improprie actio dr̄ vt probat gl. in prealle. l. ij. bene facit ꝙ no. gl. i cle. j. i verbo alia quauis. de re iudi. cū ibi no. p Jo. de imo. Nec obst. ꝙ alio statuto cautum sit ꝙ forenses non gaudeāt bñficio statutorū qr vt verbo fertur statutū illud loqtur quo ad decisoria nō quo ad alia preparatoria τ q̄ sunt de ordine procedendi. ¶ Reliqua suppleāt excellētissimi dñi iudicātes.

¶ Summarium super consilio. xviij.

1 ¶ Dñ statutū dirigatur ad personas vel ad res. τ nu. 2.
3 An valeat statutum disponēs ꝙ contractus minorum non valeat sine consensu propinquorum.
4 Non valet statutum imponens penam filie contrahenti matrimonium sine consensu patris.
5 In materia iuramenti cum sit quid spirituale non debemus attendere dispositionem. l. ciuilis.
6 An per pactum possit remitti iuramentum.
7 Ad hoc vt approbatio pape validet statutum requiritur ꝙ sit facta ex certa scientia.
8 Confirmatio quando debeat referri ad actum qui erat aliquis vel ad actum qui erat nullus.
9 Quando exceptio videatur approbare.
10 Quotiescunꝗ dispositio vel contractus principalis irritatur tamē nō irritatur obligatio illi accessoria.
11 In replicando quis non auditur allegando turpitudinem.

¶ Consilium. xviij.

¶ An statutum laicorum disponens super iuramento valeat: τ quid si sit confirmatum a sede apostolica in genere.

Redemptoris nostri inuocato suffragio. viso statuto τ titulo qōnis videretur prima consideratione dicendum dictum. B. non teneri ad obseruantiam dicti contractus venditionis domus. τ dictū Joannem emptorem vtentem dicto instrō incidere in penis statuti predicti qd primo probat qr videmus ꝙ lex etiā ciuilis τ pari rōne statutum ēt laicorum pōt inualidare contractum quantuncunꝗ iuramento vallatum. l. non dubiū. τ ibi hoc not. Bal. C. de legi. l. si quis inquilinos. §. fin. τ ibi per eundē. de lega. j. l. q̄ sub cōditione. de condit. insti. hȝ enī. l. vim apostoli q̄tū ad remissionē iuramenti. l. adigere. §. fi. cum glo. de iure pa. que gl. ad hoc reputatur singularis. τ istam opinionem sequi videt Bal. in multis locis marime in. l. nec patronus. C. de oper. liber. τ in. l. j. C. si aduer. dona. in. l. fi. ff. qui satisd. cog. in. l. fi. C. de non nu. pec. τ in. l. oēs populi. in. viij. col. de iusti. τ in. τ in. c. j. §. item sacramenta de pace iur. fir. τ in. l. ij. in fi. C. de indi. vidui. tol. τ in rub. ff. de iureiu. τ in. l. pactum. C. de coll. τ in. l. ij. in. viij. q. C. de rescin. ven. et i aut. sacramenta. C. si aduer. vendi. τ Pet. de ancha. in regu. ea que. de reg. iur. in. vj. τ in. c. canonum statuta. de consti. et idem tenet Salyce. in. d. aut. sacramenta pube. per aliquas rōnes. τ marime qr non dicitur piurus ille qui ex iusta causa deserit sacramētum. l. fi. qui satisdare cogā. l. si libertus iurauerit. ff. de ope. lib. Secundo qr iuramentū potest remitti per illum in cuius fauorem prestitū est. c. ij. cū ibi no. de spon. c. cōsuluit. l. fi. ff. qui τ a qui. ergo si potest remitti p pactū debet posse remitti per statutū: qr ista vident parisicari. per no. in rub. C. de decre. lib. x. Ad hoc etiā adducit quedā alia satis debilia: tñ recitare non expedit marime cū ad illa formaliter respondeat. Joan. de imo. in repe. c. cum cōtingat. de iureiu. in tertio mēbro principali. ¶ Fortificat τ quarta rōne in ꝓposito nr̄o qr statutū de quo. s. vna cū alijs statutis fuit gñaliter confirmatū τ approbatū a romano pōtifice q hȝ ptātem disponēdi super iuramento. c. q̄to cū ibi not. de iureiu. c. venerabilē. de ele. Et lȝ dicat in dicta cōfirmatione nisi quatenus esse reperiunt ꝯ ecclesiasticam libertatem: tñ hoc nō facit ad materiam seu ad casum nostrum: qr statutum de quo. s. nihil disponit ꝯ ea que de iure cōi vel in priuilegiū cōcessa suut ecclesijs vel ecclesiasticis psonis τ p ꝯñs nō dicat esse ꝯ ecclesiasticā libertatē. p ca q̄ habent i aut. cassa. cū ibi no. per legistas. C. de sac. san. eccl. τ in. c. cū terra. τ ibi no. doc. de ele. et in. c. nouerint. vbi p Jmo. de sen. excō. τ plene in. c. ecclesie. de cōsti. ¶ Cōprobant et quinto qr dato ꝙ iuramentum in casu predicto ligaret tñ non videtur posse negari quin saltem concedi debeat absolutio a iuramento: vt videtur velle Feder. de senis in consilio. cclxxxij. incip. in nomine domini factum tale est statuto ciuitatis Perusine τc. Ubi voluit quod si statutum disponit quod prouisio facta a filiofami. minore sine consensu patris nō valeat etiā si iuramentū interueniat qd lȝ sit verum ꝙ non obstante statuto filiofami. sine consensu patris obligatur iuramento. p. c. cū contingat. de iureiur. p. c. q̄uis. de pac. in. vi. cum si. tamen qr iuramentū recipiens fecit ꝯ ꝓhibitionem statuti ciuitatis ex cā facti cui statuto obtēperare debuit. viij. dist. qui contra. xi. q. j. resistit. cum ex dicta transgressione puniri deberet non dȝ commodum reportare. c. cum qui. de preben. in. vi. xvi. q. j. legi. ideo poterit compelli ad relaxationem iuramenti secundum eum. ¶ Sed premissis non obstantibus contrariam

contrariam sententiam de iure pꝛobabilioꝛē esse puto. vʒ ꝙ d. B. co-
gi possit ad obseruantiā iuramenti ⁊ dictus Jo. petendo ⁊ allegando
eū cogi ad obseruātiā iuramenti ſm quod in instr̄o venditionis conti-
netur nō incidat in penā de qua in dicto statuto fit mentio rationibus
infra scriptis. pꝛimo qꝛ iuramentum vbi seruari potest sine interitu
salutis eterne seruādū est. c. si vero cū vulg. de iureiu. ⁊ iurans cogitur
etiam per iudicem secularē ad obseruātiam iuramēti. c. licet mulieres
2 de iureiur. lib. vj. ⁊ pꝛesertim in casu nostro in quo † statutum non di-
rigit pꝛohibitionē ad personam. Non eñ dicit statutū qđ nullus pos-
sit cum muliere volente ꝯhere aut renūciate super vltimis bonis ma-
riti obligatis pꝛo dote. Nec etiam statutū loquitur pꝛohibēdo perso-
nam mulieris dirigendo verba in personam non eñ dicit statutum ꝙ
nulla mulier in vltimis bonis mariti possit renunciare vel ꝯctum ali-
quem facere ⁊c. Sed loquitur in rem annullando ipsuʒ ꝯctū vel renū-
tiationeʒ. nam si loqueret̄ in personā pꝛecipiendo vel pꝛohibendo ne
contrahatur potuisset esse maius dubiū qꝛ ꝯhens contra pꝛeceptum
aut pꝛohibitionē. l. peccaret. per id qđ habet̄ in. c. ij. de maio. ⁊ obe. ⁊ in
d. c. qui resistit. ⁊ iō tunc iuramentum non ligaret qꝛ tale iuramentum
non posset seruari sine peccato. vt in. d. c. ꝗuis cum si. ⁊ ista fuit opi.
Bar. ⁊ ang. in. d. aut̄. sacramēta. ⁊ in. l. si quis pꝛo eo. in quinto ⁊ tertio
membꝛo. ff. de fideius. ⁊ in. l. ij. C. ne fideius. dot. dent. ¶ Secundo mo-
ueoꝛ per ea que in terminis decidit Barto. in. l. oēs populi. in. iij. qđ.
3 pꝛincipali. ff. de iusti. ⁊ iu. vbi cōcludit † non valere statutū disponens
ꝙ ꝯctus minoꝛum sine cōsensu pꝛopinquoꝛūm nō teneat etiā si inter-
ueniat iuramentum qꝛ iur̄m spectat ad ecclesiā. c. venerabilem de elc.
in. c. si. de fo. cōpe. in. vj. ⁊ ꝑ cōsequens statutū laicoꝛū non potest super
hoc disponere. c. ecclesia sancte Marie. de consti. facit qđ habetur in. c.
tuam de oꝛdi. cogni. Item qꝛ tale statutū induceret peccatuʒ periurij:
qꝛ per causam ꝓpter quā moti sunt statuētes nō excludit̄ peccatū piu-
rij ideo non valet statutū. l. pactū. C. de coll̄. l. j. §. ⁊ cū lex. C. de rei vxo.
act. iuncta. l. non dubiū. C. de leg. ⁊ iuncto. d. c. ꝗuis. ⁊. c. cū cōtingat. de
iureiur. Et iur̄m est de iure diuino quo scriptum est reddite iuramen-
ta vestra deo. c. ⁊ si chꝛistus. de iurein. ⁊ contra ius diuinū non vr̄ posse
fieri statutū per seculares. vt ꝓbat̄ in. d. l. nō dubium. ⁊ in. d. l. pactuʒ. ⁊
d. c. ꝗuis. ⁊ si statutū valeret aperiret viā piurijs ꝙ esse non dʒ. l. ij. C.
si aduer. vē. l. ij. C. de indi. vidui. Istam opinionem ēt firmauit Ray-
ne. de foꝛliuio in repe. l. oēs populi. vbi etiā voluit plus. vʒ ꝙ non va-
leat dictum statutū etiā si diceret ꝙ iuramētū pꝛesumat̄ extoꝛtū ꝑ me-
tum vel dolū: ⁊ in hoc vltimo discrepāt Bar. ⁊ Ray. Sed quis coꝛuʒ
melius loquat̄ nō pertinet ad pꝛesentem cōsultationē. Istam opinio-
nē etiā tenuit Bar. in consi. suo incip. quero dicit statutū ꝙ minoꝛ ⁊c.
Et idē dicit ibi Bar. in statuto imponente penaʒ ꝯhentibus iuranti-
bus. idem tenuit Ant. de bu. in pꝛeal. c. cū cōtingat. in ver. tertius ca-
sus est ⁊c. qꝛ disponere super iuramēto nō spectat ad legem ciuilē: vel
ad iudices seculares. allegat no. per Host. in. c. quemadmodum. eod.
titu. Et quia iuramenta cuʒ pꝛincipaliter diriguntur in deum. c. debi-
toꝛes. ⁊. c. et si chꝛistus. de iureiu. non sunt subiecta legi maxime ciui-
li. allegat. c. licet de regu. ⁊ id quod no. in. c. cum esses. ⁊ in. c. relatum de
testa. Et idem dicit si statutum imponeret penas venientibus ad ta-
les ꝯctus iuratos ne illud quod directa via fieri non potest fiat per
indirectum. c. quanto. de pꝛiuil. et in regula cum quid vna ⁊c. de reg.
iur. in. vj. Nec obstat ſm eum ꝙ legis resistentia impediat naturalem
obligationem. l. cum. l. ff. de fideicom. ⁊. l. si non soꝛtē. §. fin. de condi. in-
debi. ⁊ pari rōne debet impedire vim iuramenti. Cum inter simplicem
loquelam et iuramentum non sit differentia. xxij. q. v. iuramentum. qꝛ
respondet ipse ꝙ illud esset verum quando illi pꝛohibitioni consona-
ret ius diuinum: vt qñ. l. vel statutum pꝛohiberet vsuras. Item lʒ le-
gis resistentia possit infringere naturalem obligationē inꝗtum obli-
gatur parti ⁊ etiam iur̄m quo ad secūdariam obligationē que dirigi-
tur in partem non tñ infringit nec infringere pōt obligationem iura-
menti inꝗtū pꝛincipal̄r dirigit̄ ad deuʒ. d. c. et si chꝛistus. sed loquela
dirigitur in partem quo ad eius commodū. l. potuit obligationē impe-
dire. pꝛo hac cōclusione allegat. d. c. debitoꝛes. ⁊ concludit ꝙ hoc casu
ꝗuis iuramentum nō firmet ꝯctum adeo ꝙ ex eo agi vel excipi possit
tñ obligat iurantē ad obseruantiā adeo ꝙ ꝑ viā denūciationis vel of-
ficio iudicis poterit cogi ad obseruātiā iuramēti vel per alia remedia
quibus cogit̄ iurans de soluēdis vsuris. iuxta. d. c. debitoꝛes. ⁊ pꝛo hoc
cōcludit ꝙ non poterit peti relaxatio a iuramento. ⁊ in hoc ipse repꝛe-
hēdit Fed. in cōsi. ṡ. allegato. Et etiam cōcludit ꝙ tale iur̄m operabi-
tur ēt quo ad heredes iurātis: vt ibi per eū. Istā opinionē ēt in effectu
videt̄ tenere Jo. de imo. in. d. c. cū contingat. in tertio membꝛo dū dicit
quo ad casum nostrū ꝙ si statutū inualidat ꝯctū ēt si interuenerit iu-
ramentum ꝙ tunc pōt ad foꝛū ecclesiasticū recurri: vt cogat̄ iurās ad
obseruantiam iuramenti. iuxta id qđ habet̄ in. c. si. de fo. compe. in. vi.
⁊ quod ēt per iudicē ecclesiasticū posset cogi iudex secularis ad facien-
dum obseruari iuramentuʒ per. c. lʒ de iureiur. Fatetur tamen ꝙ con-
tractus erit nullus ꝓpter resistētiā legis. per. d. l. cuʒ. l. Sed iuramētū
obligabit ⁊ ſm eū nō est opus hoc casu tractare: an statutū possit pꝛo-
hibere iuramentum: ex quo illud expꝛesse non pꝛohibet nec infringit
dato ꝙ statutū dicat ꝙ ꝯctus sit nullus ēt si iuramentum interueniat
pꝛout in casu nostro. sed vbi statutum expꝛesse infringeret iuramentuʒ
vt qꝛ statutum diceret ꝙ si ꝯctus taliter fiat non valeat: nec etiam iura-
mentum si interponatur. ⁊ tunc adhuc dicit Joā. de imo. ꝙ verioꝛ est il-
la opinio vʒ ꝙ non valeāt statutum: qꝛ iuramentuʒ est quid spiritua-
le ⁊ spectans ad ecclesiam: vt dixi ⁊ etiam tenet ꝙ tunc non possit peti
absolutio a iuramento: ex quo iurans spōte iurauit ⁊ dolus non inter
cessit ex parte recipientis iuramentum per regulaʒ. d. c. cum contingat
⁊ subdit ꝙ si statutum diceret ꝙ ꝯctus taliter factus non valeat etiam
si interuenerit iuramentuʒ ⁊ si quis vtat̄ tali instrumēto incurrat penā
centum ⁊c. ⁊ tunc aut quis vtitur illo instrumento pꝛopter contractum
⁊ incidet in penam statuti: qꝛ statutum potuit inualidare contractū. vt
dixi. sed si vtat̄ instrumento pꝛopter sacramentum qđ petat obseruari
tunc non inccurat penam statuti: qꝛ sicut statutum nō potest eneruare
vires iuramenti sic non potest imponere penaʒ vtenti ipso sacramēto
l. seius ⁊ augerius. ⁊. l. quod de bonis. §. j. ad legem falc. ⁊ sic in specie
decidit ipse casum nostrū: vñ cautus sit Jo. vt vtatur instrumento pe-
tendo dñam. B. cogi ad obseruantiā iuramenti non aūt fundet se sim-
pliciter ex contractu. pꝛo hoc bene facit ꝙ no. Joā. an. in. c. statutum. el
4 j. de hereti. in. vj. ⁊ Ant. de bu. in. c. j. de spon. vbi tenent † ꝙ non valeat
statutum imponens penam filie ꝯhenti matrimonium sine consensu
patris: qꝛ sicut statutum laicoꝛuʒ nō pōt disponere super matrimonio
ita nec penam imponere ꝯ facienti. Ad idem ꝙ no. Bald. in. l. j. ad fi-
nem. C. de indi. vidui. ⁊ in. d. l. omnes populi. in. viij. colū. in versi. sed
nunquid statutum inualidū: ⁊ qđ no. Bart. in. d. l. seius. Istā opinio.
sequit̄ ēt do. Abb. mod. in. d. c. cū contingat. vʒ ꝙ lʒ statutū infringat
ꝯctum ⁊ etiam iuramentum fauoꝛe iurantis ꝙ nihilominus iurans
teneatur ad obseruantiaʒ iuramenti ꝑ tex. ⁊ in. d. c. cum contingat. ⁊ in
d. aut̄. sacramenta. pꝛo hoc ēt allegat no. ꝑ Inno. in. c. ij. de reg. vbi di-
cit ꝙ in istis spiritualibus ius naturale pꝛefertur positiuo vnde cum
ꝯctus mulieris habeat suū esse ſm naturalem equitatem ⁊ ſm ius gē-
tium interuenit iuramentum quod est quid spirituale non est curan-
dum de dispositione statuti. ad ideʒ. xcvj. dist. si imperatoꝛ. vbi expꝛes-
se habetur ꝙ in spiritualibus etiā impatoꝛ debet habere recursum ad
ecclesiam. pꝛo hoc ēt allegat ea que dicit Fede. in cōsi. xviij. vbi voluit
non valere statutuʒ laicoꝛū disponens de modo pꝛobandi contractum
vsurarium qꝛ cā vsurarum non spectat ad laicos iuxta plene no. in cle-
men. dispendiosam. de iud. ⁊ in. c. cum sit generale. de foꝛo compe. istā
opi. etiam tenuit Raph. cuma. in. d. l. si quis pꝛo eo. vbi dicit ꝙ verioꝛ
est opinio Bar. in. d. l. omnes populi. quam opinio. Bal. idē tʒ paul.
de ca. in. l. si. qui satisd. cog. ⁊ in. l. pe. C. de transac. ⁊ in. d. aut̄. sacramēta
qꝛ iuramentum spectat ad ecclesiā. ⁊ cū opi. Bar. trāsit ēt Jo. de imo.
⁊ Domi. de sancto Gemi. in. d. c. ꝗuis. Et per hoc ptʒ hāc opinionem
esse pluribus ⁊ grauioꝛibus autoꝛitatibus munitā ⁊ magis commu-
nem esse. ⁊ per consequens ab ea in iudicando non esse recedendum
vt habetur in locis vulgaribus. ¶ Restat respondere ad allegata in
5 contrarium. † Nam non obstat pꝛimo. d. l. non dubium. ⁊. d. l. inqui
linos. §. fin. cum simi. qꝛ respondeo pꝛout dicit Hosti. ⁊ communiter
alij in. c. quēadmodum. de iureiur. quod in materia iuramenti cum sit
quid spirituale non debemus attendere dispositionem. l. ciuilis cum
non spectet ad foꝛum suum. d. c. venerabilem. sed debemus attendere
legem canonicam. ⁊ ideo videmus ꝙ illud ꝙ habetur in. d. l. nō dubiū
est coꝛrectuʒ ꝑ. d. c. cū cōtingat. ⁊ ꝑ. d. c. ꝗuis. pꝛo hoc facit qꝛ vbi tra-
ctatur de peccato semper standū est iuri canonico in omni foꝛo. vt no.
in. c. pos. de reg. iu. in. vj. ⁊ in. c. si. de pꝛescrip. ⁊ per legistas in. l. pꝛiuile-
gia. de sac. san. eccl. ⁊ per hoc ptʒ esse responsum ad scđam rationem
Saly. dicentis ꝙ non est piurus ex iusta cā cū deserit iuramentuʒ qꝛ vt
dictum est lex ciuilis ⁊ pari rōne statutum non hʒ ptātem remittendi
iur̄m ⁊ sic statutum nō est iusta cā excusans ab obseruantia iuramen-
6 ti postꝗ non pōt disponere sup iuramento vt est ꝓbatū. Nō ob. tertiū
argumentum dū dicebatur ꝙ per pactum pōt remitti iuramentuʒ ab
eo in cuius fauoꝛem pꝛestitū est ergo ⁊ per statutuʒ qꝛ respōdeo ꝙ ps
pōt remittere iuramētum ēt respectu vinculi cū deo ꝯcti qꝛ deus reci-
pit conditionaliter. s. nisi pars remittit. c. quēadmodum cum ibi no. de
iureiur. ⁊ no. doc. in. d. c. ij. de spon. vñ fateoꝛ ꝙ sicut potest ꝑ pactū re-
mitti ita poterit ꝑ statutuʒ. s. ꝯditū ab habente potestatē sup hoc dis-
ponēdi sed laici non habēt ptātem sup hoc disponēdi: vt dictum est ⁊c.
Sic videmus quod lʒ spōsalia ⁊ matrimonium fiat per sponsionem
⁊ pactum ꝯhētiū tñ nō pertinet ptās statuēdi sup matrimonio ad lai-
7 cos. vt no. Jo. an. in pꝛeallc. c. statutum. ¶ Nec ob. † ꝙ quarto adduce-
batur de appꝛobatione facta a romano pontifice quia ad hoc vt talis
appꝛobatio validet statutum requiritur quod sit facta ex certa sciētia
vt dicit in specie Inno. in. c. j. in glo. in ver. firmitatis. de transac. cum
quo ibi transeunt alij. ad hoc quod legitur ⁊ notatur in. c. j. de confir.
vti. vel inuti. ⁊ no. Barto. in. l. pꝛiuilegia. ṡ. alleg. ⁊ in. l. si constat. de
appel. Que certa scientia non pꝛesumitur. vt no. Innoc. ⁊ docto. in. c.
poꝛrecta. de confirma. vti. vel inuti. facit. d. c. j. de consti. in. vi. nisi pꝛo-
betur de ipsa certa scientia vt qꝛ sit expꝛessa clausula ex certa scīa i ipsa
appꝛobatione. ꝑ id qđ habet̄ in. c. si motu pꝛopꝛio. de pbē. in. vj. vel qꝛ
de talibus statutis appareret factā esse mētionē. vt ꝑ gl. in. c. pastoꝛal̄.
§. preterea. in verb. certa scīa. de offi. dele. ⁊ ꝑ doc. i. d. c. poꝛrectu. ⁊ in. c.

examinata ⁊ in.c.penul.eo.ti.vbi ponuntur alij modi ad probandum
de certa sciẽtia.pro hoc facit quod no.Cy.in.l.cum oportet.in prin.in
j.oppositione.C.de bo.que lib.⁊ Barto.in.l.j.per illum text.ff.de his
qui sunt sui vel alie.iur.⁊ Bald.in.l.j.C.de monopol.vbi dicunt quod
gñalis cõfirmatio priuilegiorũ nõ trahit ad iniusta vel illicita qnimo
nec trahit ad ea q̃ sunt iuri cõi ꝯtra cũ intelligat talis confirmatio per
obreptionẽ impetrata:ita inquit Bal.in.c.j.in prin.per quos fiat inue
sti.allegat no.in.l.si quo loco.C.de fun.⁊ sal.rei domi.lib.xj.Preterea
respondeo per id quod solenniter dixit Inn.⁊ Jo.an.⁊ Ant.de but.in
c.dudũ.in fi.de decimis.vbi per illũ tex.subtiliter ponderatũ ꝑ eos vo
8 luit† ꝙ confirmatio q̃tũcunq̃ faciens mentionẽ de qualitate actus in
quo erat vitium ⁊ defectus q̃uis nõ sit facta confirmatio in forma cõi
vez confirmo talẽ actuz sicut factus est ⁊c.iuxta.d.c.examinata.Sed si
sit facta confirmatio simplr:⁊ ꝑ vbũ cõfirmo qd verbũ denotare vr̃ rẽ
firmam facere.c.inter dilectos.de fide instru.tñ si põt referri ad actum
cõfirmãdum qui erat nullus ⁊ ad actũ qui erat aliquis debet in dubio
referri talis cõfirmatio ad actũ qui erat aliquis:⁊ istud dictũ ꝓm dñm
Ant.de but.ibi de facili nõ reperitur alibi.Cũ ergo dicta approbatio
romani pontificis gñaliter facta possit trahi ad statuta q̃ sunt aliqua
⁊ ad statuta que sunt nulla ⁊ inualida dz trahi ad ea que sunt valida ⁊
sic nõ ad statutũ de quo queritur qd erat oĩno nullũ.Nec ad hoc obstat
9 si dicatur† ꝙ papa in dicta approbatione excipiendo statuta que erãt
ꝯ ecclesiasticam libertatem vr̃ firmasse approbationem in oĩbus alijs
non exceptis.l.quesitũ.§.deniq̃ de fun.instru.in aut.de non alie.§.vt
aũt:qr rñdeo ꝙ lz exceptio declaret ⁊ confirmet scdm in nõ exceptis.
nõ tñ facit ꝙ secũda ⁊ generalis dispositio cõprehendat alia que non
comprehendisset non facta exceptione.vt est tex.in.l.generali.§.vxori.
⁊ ibi no.Bar.de vsufr.leg.l.lucius.§.pluribus.⁊ ibi Barto.ff.ad tre-
bel.⁊ no.Bart.in.l.j.in fi.ff.de reg.iur.Item dato ꝙ papa approba-
uerit statuta que essent contra libertatẽ ecclesiasticã nõ ꝑ hoc videt vo
luisse approbare ⁊ confirmare alia inualida nisi illa oĩa fuerint dis-
cussa per papam:ita decidit Bal.⁊ Joã.de imo.in.l.legata inutiliter
de leg.j.post bar.ibi.⁊ idem Bald.in.l.tribunus.§.j.post Dyn.ff.de
test.mil.per illum text.ꝙ dicit ibi Bald.esse no.dignũ.⁊ in dubio in-
telligũtur fuisse discussa si sibi fuerunt lecta al's non:vt.d.l.tribunus.
ꝓm Bald.⁊ alios in.d.l.legata inutiliter.Et expresse dicit Paul.de
ca.i.d.l.legata.ꝙ superior approbans aliqua statuta videtur alia in
ualida confirmare si sciebat ꝙ essent inualida al's non allegat in ar.l.
si quis ita.§.penul.de testa.tu.Item ꝙ nihil in proposito operat illa
exceptio statutorũ existẽtiũ ꝯ ecclesiasticam libertatem probat qr ex-
pressio eorum que tacite insunt nihil operatur.l.iij.de leg.j.⁊.l.non re-
cte.C.de fideius.Sed in generali confirmatione statutorum facta per
papam tacite inerat ꝙ nõ intelligerentur cõfirmata statuta ꝯ eccl'iasti
cam libertatẽ.vt singulariter decidit Bal.in.l.oẽs populi.in.vj.colũ.
in ver.sed nunquid papa cõfirmando statuta ⁊c.arg.l.si peculiũ.§.si-
cut.ff.de pecu.lega.ergo illa expressio nihil operat.Non ob.ꝙ vltimo
dicebatur:vez ꝙ saltẽ posset dña.B.petere absolutionẽ a iuramento:
quia vt dixi.s.ꝓm dñm Ant.de bu.⁊ Jo.de imo.non est verum ꝙ peti
possit absolutio a iuramento isto:ex quo fuit prestitũ sponte ⁊ sine do-
lo recipientis iuramentum per.d.c.cum contigat.ꝓm magis commu-
nem opi.doc.ibi ꝓm quã in casu illius decretalis non põt peti absolu-
tio a iur̃o.nec obstat ꝙ iuramentum recipiens fecit contra prohibi-
tionem statuti:ergo non debet cõmodum reportare:qr ad hoc respon-
sio ptz ex superius dictis vez ꝙ statutum laicorum hoc casu non ar-
tabat.¶ Preterea Fed.in.d.cõsilio tenens ꝙ possit peti absolutio a
iuramento loquitur qñ manifeste constabat ꝙ recipiens iuramentum
manifeste videbat se recipere iuramentum ꝯ formam statuti:quia scie-
bat iurantez esse filiũfamilias.⁊ sic inspecto statuto iuramentum tunc
non videbatur licite recipi.secus fuit in casu nostro quia ista dña.B.in
instr̃o venditionis asserebat istã rẽ esse etiã suã seu ad eã ⁊ eius maritũ
legitimo titulo peruenisse ⁊ per ꝯsequẽs dici põt nõ cõstitisse tũc dicto
Joanni ꝙ dicta domus esset vltima res que esset in bonis mariti ob-
ligata pro dote ⁊ sic nõ cõstabat ei iuramentũ per.d.B.prestari in cõ
tractu prohibito a dicto statuto ⁊ sic casus noster nil habet cõe cũ ca-
su.q.in qua consuluit Fede.¶ Quo ad secũdũ ⁊ tertiũ dubiũ nõ opor
tet multũ insistere presertim qr oĩs excitatio cessat stãtibus veris his
que conclusa sunt in primo dubio.¶ Unñ breuiter circa secundum du-
bium dico ꝙ etiã dato ꝙ dictum statutũ valeret ⁊ obligatio seu cõtra-
ctus factus per.d.B.non preiudicaret quo ad dictam rez principali-
ter venditã quin possit ad eã habere regressum pro satisfactione dotis
sue tamen dico ꝙ bene sibi preiudicabit quo ad alia bona ipsius mu-
10 lieris accessorie obligata ad defensionẽ dicte rei quia† quotiescũq̃ dis-
positio vel contractus principalis irritatur aliquo speciali fauore tñ
nõ irritatur obligatio illi accessoria q̃ nõ sit eque fauorabilis.vt ẽ text,
ꝓm verũ intellectũ in.l.⁊ si is.C.de pred.mino.⁊ no.doct.in.l.non du-
biũ.C.de leg.⁊ legit ⁊ no.in.l.j.§.j.ff.quib.mo.pig.vel hyp.sol.⁊ in.l.si
tibi.§.de pigno.ff.de pac.Sed intentio dicti statuti fuit fauere ⁊ priui
legiare cãz dotis:nõ aũt ꝑsonã mulieris:ptz primo ex rubrica que in-
titulatur de resti.do.nã ꝑ rubricã statuti declarant verba dubia ipsi⁹
statuti.vt inquit Bal.in.l.j.C.ne lice.ter.prouo.q ad hoc põderat esse
ibi gl.¶ Secundo ptz ex verbis statuti duz dicit mulieri nõ ꝑiudicet
vel alteri cui petitio dotis competit ⁊ sic ptz ꝙ statutũ voluit priuile-
giare actionẽ in dotis nõ aũt ꝑsonã mulieris ptz qr si voluisset priui-
legiare personã mulieris nõ cõpeteret illud ꝑuilegiũ alteri ẽt habenti
actionem de dote.l.j.C.de priuil.do.⁊ cõstat ꝙ alia bona mulieris nõ
habent priuilegia cõcessa in rebus dotalibus.l.si cum pecuniã.C.de ꝑ-
uile.fi.cum si.ergo nõ fit extensio ad ea bona q̃ nõ respiciũt cãm dotis.
11 ¶ Quo ad tertiũ dubium cõcludo † ẽt breuiter nõ esse audiẽdã dictã
mulierẽ q̃ in ꝯctu iurauit dictaz domũ esso suam ⁊ ad ipsam ⁊ ad eius
maritum ltĩmo titulo ꝑuenisse naz tunc si velit mulier allegare ꝙ imo
ista domus erat in totũ mariti ⁊ ad ipsam rez totam agere velit hypo
thecaria excipiet vero emptor ꝙ imo ista res erat etiam ipsius mulie-
ris prout ipsa in instr̃o iurauit certe habebit necesse mulier replicãdo
dicere se mentitã fuisse ⁊ piurasse ⁊ regula est ꝙ ẽt in replicando quis
non auditur allegãdo turpitudinẽ suã ꝯ eũ q tractat de dãno vitãdo.l.
viro atq̃ vxore.ff.solu.ma.l.apud celsum.§.marcellus.ff.de doli ex-
cep.vel ꝯ eum q non fuit particeps fraudis.l.transactione finita.C.de
transa.no.Bar.in.l.iusiurãdũ ꝙ ex cõuẽtione.§.fi.cũ.l.seq.ff.de iure-
iur.⁊ per Bal.in.l.cum mulier.ff.so.⁊ no.doc.in.c.cũ sup.de conces.ꝑ-
ben.⁊ in.c.inter dilectos.de dona.Sed ita est qd Jo.tractat de dãno
vitãdo nec fuit particeps fraudis ergo ꝯ eum non audit dña.B.alle
gando turpitudinem suam ⁊ replicãdo.¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio.xix.

1 ☞ Causa intestati non extenditur ad causam testati.
2 Est sublata differentia emãcipationis abintestato.
3 Statutum non potest comprehendere non subditos ⁊.nu.6.7.8.
4 Ille non admittit ad rũpẽdũ testm̃ qui abintestato non succederet.
5 De statuto ꝙ filie femine stantib⁹ masculis abintestato non succedant.
7 Mobilia respiciũt personã immobilia vero territoriũ.
9 Clausula codicillaris an operetur ꝙ mater ⁊ alius frater testatoris vi
deantur grauati restituere hereditatem.
10. Quando legat quis feudum.
11 Ubi testator habet aliquod ius in re quam legat vr̃ in dubio illud ius
tantum legare.
12 Legatum relictum vxori an debeat cõpẽsari cũ legato dotis.
13 Solutio legati dz fieri in loco vbi est pecunia quam legauit testator.

¶ Consilium.xix.

¶ An testm̃ filij in quo mater est oĩno preterita possit impugnari seu
nullũ dici stante statuto vel consuetudine in loco conditi testamenti
quod mater abintestato non succedat posito ꝙ testator in loco conditi
testamenti non esset ciuis sed incola.¶ Scdo an dictum statutum
⁊ testamentum seruari debeat etiam quo ad bona sua extra territoriuz
statuentium.¶ Tertio posito quod testm̃ aliquo modo sustineri non
posset ẽt in bonis sitis in loco conditi testamenti vel saltem in alijs an
saltez virtute clausule codicillaris valeat iure codicillorum adeo ꝙ fra
ter mater ⁊ frater testõris legatarijs teneantur restituere hereditatem
⁊ bona alteri fratri vniuersaliter instituto detracta trebellianica qua-
tenus nõ reperiat a testõre ꝓhibita.¶ Quarto si testõr legauit medie
tatem ad ipsum testõrẽ ꝑtinẽtem in feudo ꝙ erat cõe cũ fratre suo lega
tario an legatũ valeat:⁊ qd debeat presuppsito qd fundus feudalis
erat de iure feudali antiqui ꝙ feuduz quo ad feudũ dicti testatoris fra
tri debebat:qr decessit sine liberis.¶ Quinto an legatum factũ vxori
debeat compensari cũ sua dote ꝑsupposito ꝙ testator hoc expressit lz
scriptũ nõ fuerit.¶ Sexto de qua qualitate ducatorũ intelligat lega-
tum factuz vxori cui reliqt testõr.xxx.ducatos restantes ex illis quos
quidam eius frater habitãs Mantue habebat ⁊ tenebat de pecunijs
dicti testatoris attento ꝙ testator erat origine Mantuanus ⁊ decessit
in ciuitate Neapolis vbi cõdidit testm̃.⁊ sic an intelligatur de ducatis
ꝓm estimationem ciuitatis Mantue:an vero ciuitatis Neapolita-
ne ꝓm quam qualitatem fuerãt ꝑ testatorẽ consignati dicto eius fratri.


REdẽptoris inuocato suf
1 fragio.Circa primum dubium † an testamentum im
pugnari possit videretur prima consideratione dicẽ-
dum ꝙ sic:qr dictum statutum vel consuetudo exclu-
dens matrem abintestato disponit in successione in-
testati:ergo non debet extendi ad causam testati.Presertim cum ta-
le statutũ sit iuris cõis correctorium.l.precipimus.C.de appel.l.san-
cimus.C.de testa.Nam certum est quod de iure communi ter ꝑ omni-
modam preteritionem matris factam sine cause expressione estamen-
tum redditur nullum.vt in.§.⁊ hec quidem.iuncto.§.aliud quoq̃ ca-
pitulum.in aut.vt cum de appel.cog.⁊ plene tradunt omnes in aut.ex
causa.C.de lib.ꝑt.⁊ in.l.filio preterito.ff.de iniusto testa.quod intelli-
gunt doc.in dictis locis esse verum etiam in filio testante de peculio
castrensi vel quasi per dictum.§ ⁊ hec quidem indistincte loquentem
⁊ sic dato quod dictus testator habuerit peculium quasi castrẽse: vt
fertur non ꝑ hoc eius testm̃ sustineri poterit.¶ Secundo ꝑ hoc addu-
co autoritatem glossaruz in.l.gallus.§.⁊ quid si tantũ.ff.de li.⁊ posth.
⁊ in.d.aut.ex causa.⁊ in.l.fin emancipati.C.de colla.⁊ in.l.si filius.ff.
de mino.⁊ Azo in summa.C.de colla.⁊ Rof.i ti.de bo.pos.cõtratabu.
vbi dicunt

2 vbi dicūt ꝙ† l3 hodie in mō succedendi ab intestato sit sublata differē
tia emācipationis ⁊ patrie ptātis: vt in auth. de here. ab intest. §. j. ⁊. §.
nullū. tñ nō p hoc intelligit aliquid limitatū in successione ex testō: et
ideo si testator filiū emācipatū instituit nepotem autē in potestate pre
terijt testm̄ redditur nullū: ꝗ in cā testati nepos tenebat primū locū i
suitate attento ꝙ dr̄ia emancipationis ⁊ patrie potestatis non reperi
3 tur sublata nisi ab intestato. ¶ † Tertio ꝗ dato ꝙ dictū statutū vēdi
caret sibi locū cōdito testō tñ tale statutū nō videt in ꝓposito casu ob
stare matri q̄ nō erat subdita statuētib⁹. statutū em̄ nō pōt preiudica
re nec comprehendere nō subditos. l. j. in fine. de tut. ⁊ cura. da. ab his. l.
etiā. ff. de tute. l. neq3. qui dari. tuto. poss. C. vt animarū. de cōsti. in. vj. fa
cit. l. fi. ff. de iurisdi. oīm iudicū. ⁊ no. Ja. de are. ⁊ Cy. in. l. j. in vlti. q. C.
que sit lōga. cōsue. ⁊ Guid. de suza. in. l. oēs populi. quē refert Joan.
an. in addi. Spe. in tit. de cōstit. §. j. in additiōe incip. Guido de suza.
⁊ no. etiā Guido de suza. in q̄stionibus suis in questione incipiēte. sed
pone q̄stionē statutū nō tenet ⁊c. ⁊ in qōne incip. questio talis est Bo
noniēsis cōuenitur ⁊c. allegat. l. cūctos populos. C. de sum. tri. ⁊ id qd
habet. xij. di. illud. ⁊. c. a nobis. de sen. exco. ⁊ not. Inno. ⁊ Jo. an. in ru
brica de cōsue. vbi idē dicūt esse in consuetudine. ⁊ idē no. Bal. in. l. de
quibus. de leg. in ver. quarto queritur an consuetudo extendat vitutē
suā ad forēses ⁊c. ⁊ Spe. i ti. de sen. plat. §. qualiter. ver. sed pone qui
dam flandrēsis. vbi inqt ꝙ si Janue est cōsuetudo ꝙ maritus nō pos
sit instituere vxorē talis cōsuetudo nō habebit locū in flandrensi q de
cedens Janue vxorē suā instituit. ¶ Sed premissis nō obstātibus cō
4 trariā sniam ꝓbabiliorē esse puto. † ꝗ ille nō admittit ad rumpēdum
testm̄ vel ad dicendū de nullitate testamēti qui ab intestato nō succede
ret. l. posthumus. §. si quis ex his. de inoffi. testa. l. j. §. filij. ⁊. l. illud. §.
j. ff. de bo. pos. Ita. ⁊ no. in. l. j. ⁊ in. l. pater filium. ff. de inoffi. testa. Sed
mater ex forma statuti vel cōsuetudinis repellit ab intestato ergo ⁊ ab
impugnatione testamenti. ¶ Secūdo probatur nā qñ vnū bñficiū dat
cōtēplatiōe alteri⁹ si vnū tollit: tollit ⁊ aliud. l. filio. §. mater. de adim.
leg. Sed ratio quare dat matri facultas impugnādi testm̄ de iure cōi
est ꝗ fit iniuria si sibi relinquit legitima. i. quarta seu hodie tertia por
tio eius qd habitura esset ab intestato. l. pater filiū. cū seq. de inoffi. te
sta. iuncta. l. parētibus. ⁊ auth. nouissima cū ibi no. C. de inoffi. test. ergo
si p statutū ablatū est matri ius succedēdi ab intestato censet esse subla
tum ius impugnādi testm̄ cū matri excluse ab intestato p statutū nul
la legitima debeat attento vt dixi ꝙ legitima est tertia portio eius qd
ab intestato debet. ¶ Tertio cōfirmatur p expressam decisionē Bar.
in. l. fi. in ver. quero quid si ista filia femina dotata ⁊c. ad tertul. p rōnē
allegatā. s. in primo arg. idē tenuit Bal. in. l. maximū vitiū. circa vlti.
5 col. C. de libe. prete. vbi querit † statuto cauet ꝙ filie femine statib⁹ ma
sculis ab intestato nō succedāt pater habebat filiū ⁊ filiā ex primo ma
trimonio ⁊ aliū filiū ex scdo filiā pterijt filiū ex primo instituit. in. x. fi
lium ex scdo instituit heredē vniuersalē: an filia preterita possit dicere
testm̄ nullū ⁊ arguit ad partes ⁊ finaliter p octo rōnes quas breuita
tis cā omitto cōcludit ꝙ nō. idē tenet Bal. ⁊ Ang. in. d. §. si qs ex his:
Idē tenet Albe. de rosa. in. ij. parte statutor. in. q. cij. incip. ex eodē ⁊c.
⁊ idē etiā no. Ang. in. l. gallus. §. in oībus. i pn. de libe. ⁊ posthu. p illū
tex. ⁊ maxime qñ heres institutus est de illis agnatis quorū cōtempla
tione statutū voluit matrē excludi put est in casu nostro in quo frater
testōris fuit institutus. ita dixit Ang. ⁊ moder. in. d. l. gallus. §. ⁊ qd si
tm̄. Idē etiā tenuit Raph. cu. in repe. l. si filius qui in ptāte. l. xvij. col.
de libe. ⁊ posthu. ⁊ cōsuluit Ang. in cōsi. cxxxij. incip. in dei noīe. i. q.
vertēte inter ser Bñdictū ⁊c. ⁊ in cōsi. ciij. incip. statuto cauet ꝙ si quis
decesserit ⁊c. ¶ Nō ob. allegata in ꝯrium ⁊ primo dū dicebatur ꝙ sta
tutū disponit solū ab intestato ꝗ ad hoc respōsum est. s. in primis ar
gumētis ꝓ hac pte adductis. ¶ Non ob. id qd secūdo loco adducebat
f. id qd no. p gl. in auth. ex cā. ⁊ in. d. §. ⁊ quid si tm̄. cuz si. ꝗ rñdeo ꝙ ille
glo. cōiter reprehendunt p doc. in. d. locis ⁊ in ꝯriū sunt glo. multe in
l. j. in prin. de cōiug. cū ema. li. ⁊ in. l. si ꝓponas. ff. de inoffi. testa. ⁊ in. l.
fi. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ in auth. in successione. C. de suis ⁊ leg. ⁊ in auth. de
here. ab inte. §. i. q̄ volunt ꝙ titulus de coniun. fit correct⁹ ⁊ sic volunt
ꝙ etiā quo ad cām testamēti intelligat esse sublata differentia emāci
patiōis ⁊ patrie potestatis ⁊ hoc cōprobat Bar. i. d. §. ⁊ qd si tm̄ ⁊ alij
in locis proxime allegatis p plures rōnes quas referre nō expedit cū
hec sit magis cōis snia. Non ob. etiā ꝙ tertio dicebat vcz statutū nō cō
6 prehendere psonas nō subditas † ꝗ rñdeo primo ꝙ illud possēt habe
re locum vbi statutum loqueret in personam: sed si loquat in rem di
sponēdo ꝙ extantibus fratribus defuncti ⁊ matre bona decedētis ab
intestato pueniāt ad fratres tūc tale statutum h3 locū etiā i nō subdito
quo ad bona sita in territorio statuētiū ꝗ statutū afficit res ipsas siue
possideant a ciue ibi decedente siue ab aduena ita dixit Bār. i. l. cūctos
populos. in. vij. q. ad fi. in ver. sed posset dubitari de tali. q. ⁊c. alle. l. re
scripto. §. fi. ff. de mune. ⁊ ho. ⁊. l. an in totū. C. de edifi. priua. quinimo
etiam quomodocunq3 loquatur statutū magis cōis opinio esse videt
ꝙ quo ad bona sita in territorio statuentiū seruari debet statutum loci.
ita tenuit Ja. de ra. Cy. Guil. de cu. ⁊ Rav. in. d. l. cūctos populos. ar.
l. pupillo. ff. de tu. ⁊ cur. da. ab. ⁊. l. titiū. § tutor. de admi. tut. ⁊ expresse
Pe. de ancha. in repe. c. canonū statuta. de cōsti. in. iij. q. principali.

in ver. quero iuxta predicta cauetur statuto tuderti: ⁊ ita dicit se ha
bere cōmunem conclusionē pro qua dicit cōsuluisse Bal. in cōsil. inci.
in nomine domini pñctus talis est ⁊c. Et ista opinio proculdubio vi
detur in casu nostro verissima ꝗ presupponit ꝙ testator habebat in
colatū in loco conditi testamenti ⁊ sic ibi sortiebat forum. l. fideicō. §.
pe. de iudi. ⁊. c. fi. de fo. cōpet. ⁊ per consequens statuta illius loci cōpre
hendebant dictū testatorē ꝗ a pari procedūt forū sortiri ⁊ statutis li
gari. vt no. glos. viij. dist. que cōtra morē in verbo peregrini. ⁊. xij. dist.
illud in vbo more. ⁊ notāt doc. in rubrica extra de ꝯsuc. ⁊ Jo. cal. in sua
disputa. inci. quidā florentinus. ⁊ in disputatiōe inci. statuto ciuitatis
cauetur ꝙ si ab actore ⁊c. ⁊ no. doc. in. c. qd clericis. de foro cōpe. ⁊ i ter
minis nostris firmat Saly. in. d. l. cūctos populos. in antepe. col. ergo
dato ꝙ statutū loqret in psona: tñ quo ad bona ibi sita cōprehēderet
casum nostrum per. d. rationē: ⁊ ita cōcludit expresse Sal. in loco pro
xime allegato ⁊ propter diuersitatē patrimonij toleratur isto casu ꝙ
decedat pro parte testatus ⁊ pro parte non: sicut etiā not. in. l. si arro
gator. ff. de adop. ⁊ in. l. j. de secū. nup. ⁊ no. Bar. post alios. in. d. l. cū
7 ctos. in. vij. q. † Subdo tamen ꝙ bona mobilia que erant extra territo
rium dictorū statuentiū debent iudicari codē modo ac si fuissent in eo
loco in quo erat persona testatoris tempore conditi testamenti ꝗ mo
bilia respicunt personā immobilia vero territorium: ita inquit Bal. p
illū tex. in. l. mercatores. C. de cōmer. ⁊ mer. Idē videtur in nominibus
debitorū ꝗ actio personalis coheret semper ossibus persone credito
ris. l. quis ergo casus. ff. de pecu. l. iij. ff. pro socio. cum ergo persona te
statoris ratione incolatus esset subdita ⁊ cōprehensa a statuto vt dixi
codē mō etiā ⁊ mobilia ⁊ nomina debitorū predicta Idē voluit Sali.
in. d. l. cūctos. in pe. col. nisi fm̄ eum appareret ꝙ perpetuo ex destina
tione defuncti essent ibi permāsura. per. l. vxorem. §. legauerat. de leg.
iij. ⁊. l. ex facto. §. rerū. ff. de here. insti. Exemplū ponit in pecunijs po
sitis ad imprestita cōi venetiarū per bononienses: nā censent bona ve
neta non bononiensia ꝗ ibi posita sunt vt ibi perpetuo sint ⁊ censen
tur quodāmodo bona immobilia per no. ⁊ in. l. iubemus. la secunda. in
principio. C. de sac. san. eccle. ad hoc etiā bene faciunt no. per Bald. in
l. j. de sta. homi. in ver. sed si dico dono tibi quicquid habeo per. sij ⁊c.
8 ¶ Et ex his vltimo dictis. † colligit decisio ad secundū quesitū. s. an
testamentū ⁊ per consequens statutū predictū seruari debeat in here
ditate dicti testatoris forēsis etiā quo ad bona sita extra territoriū sta
tuentium. nā concludendū est quod solum quo ad bona sita in territo
rio statuentium seruari debet dictum statutum per not. per doct. in di
ctis locis ⁊ maxime per Bart. in. d. l. cūctos populos. in. vj. ⁊ vij. q. et
idem est de mente Bal. in. d. l. si arrogator. in antepe. colū. ff. de adop.
⁊ in auth. omnes peregrini. in fi. prime. col. C. cōmu. de suc. ¶ Circa se
cundum dubiū non insisto quia est decisum per ea que dixi circa finem
9 proximi precedentis dubij. ¶ Quo ad tertium † dubium de clausula
codicillari an operetur quod mater ⁊ alius frater testatoris non insti
tuti videantur grauati restituere partes hereditatis quas caperēt ab
intestato dicto alteri fratri instituto casu quo testamentū non teneret
⁊ dicendum est ꝙ sic vt est casus fm̄ lecturam Hugo. glossatoris in. l.
si patroni. §. fin. ⁊ ibi hoc sequitur Ange. ff. ad trebel. ⁊. l. generaliter. §.
ex testō. ff. de fideicom. lib. ⁊. l. ex testamento. ⁊ ibi. not. C. de fideicom.
lib. ⁊. l. ex ea. §. j. ⁊ ibi gloss. ⁊ doc. ff. de testa. l. codicillis. §. fina. de lega.
ij. l. quia autem. in prin. ⁊ ibi no. ff. si quis omis. cau. test. ⁊ no. gloss. bar.
⁊ Bald. ⁊ communiter alij in auten. ex causa. de libe. pret. ⁊ late dispu
tando disputat Jacob. de belui. in disputatione sua quam ponit post
l. iij. C de libe. pret. ⁊ incipit queritur pater vel mater concludit testa
mentum ⁊c. ⁊ Spe. ⁊ Joan. and. in tit. de instrumen. edit. §. compēdio
se. in verb. item vide. ⁊ Barto. Bal. ⁊ Ang. in. l. j. ff. de iure codicil. et
Bal. in. l. fi. C. de codicil. ⁊ in. l. titia. post Old. ff. de inoffi. test. ⁊ Ang.
in auth. vt cū de app. cog. §. fin. in fi. Non obst. quod gl. in. d. auth. ex cā. te
nuerunt contra no. per tex. in. d. l. titia. ff. de inoffi. testa. vbi testamentū
inofficiosum non valet etiā quo ad legata ꝙꝗ ab intestato repetita ꝗ
fingitur tale testamentum quasi a demente conditum esse quia respon
deo ꝙ communiter doc. in locis preallegatis damnant opi. dic. gl. per
superius allegata. nec obst. d. l. titia. ꝗ fm̄ doc. est correcta per. d. auth.
ex causa. fm̄ docto. ibi ⁊ in corpore ⁊ in filio preterito. ff. de iniusto te
sta. testametum in quo filius vel alius instituendus est preteritus vel
exheredatus non irritatur ex eo quia videatur factum a demente ꝗ si
hoc esset verum eadem ratione ⁊ legata irritarentur etiā hodie sicut ir
ritatur heredis institutio contra. d. auten. ex causa. iuncta. d. l. titia. que
auth. ex causa. habet locū etiam quando preteritio facta est nulla cā ex
pressa sicut in casu nostro vt excepto Dy. firmant omnes in. d. l. filio
preterito. ⁊ in. d. auth. ex cā. in corpore vnde sumit per text. in. §. si vero
obseruata non fuerint iunctis precedentibus. in autenti. vt cum. de ap
pel. cogn. vel etiā potest secundo responderi ad. l. titia. fm̄ Bald. in
d. auth. ex cā. in. vij. q. ꝙ nos loquimur in preteritiōe propter quā testa
tor errore iuris dicitur solēnitatem omittere sed lex titia loquit in exhe
redante qui magis delinquit cū dicat pietatem et propriam naturam
tanq3 demens offendere que etiam fuerunt verba Jaco. de belui. in. d.
dispu. dicens ꝙ ille qui preterijt videtur sub silentio per ignorantiam
iuris vel facti omittere institutionē ⁊ interpretationi iuris communis

relinquere allegat in arg. l. cū proponas. C. de here. instit. et. l. iij. C. de inoffi. testa. ⁊. l. gñaliter. §. j. C. de insti. ⁊ substi. secus est in eo q expresse exheredat: qꝛ oēm viā ꝑmutatus est vt filiū quē instituere debebat indebite a successione excluderet ideo fingit̄ demēs qꝛ vult aliū sue sobo li sine causa anteponere. Et retēto ꝙ testm̄ seruari debeat solum in bonis sitis ī territorio dictorū statuētiū: vt dixi in primo dubio: tūc clausula codicillaris operabitur quo ad alia bona: quia verba illius clausule codicillaris quibus dicitur: ⁊ si non valet iure testamēti ⁊c. Intelligunt̄. i. quatenus nō valet iure testamēti ⁊c. l. stichū q meus erit. ⁊ ibi hoc in specie no. Bar. de leg. j. ⁊ Bar. in. l. j. in. viij. q. ff. de iure codicil. ⁊ Bar. in. d. aut. ex cā. in vl. col. ī ver. q̄ro qd si testatoꝛ dixit si nō valet ⁊c. ⁊ idē ibi Bal. in. vij. q. ⁊ colligit̄ ex glo. in. l. cōtrouersia. quā ibi ad
10 hoc pōderat Bal. ff. de trāsac. Capio q̄rtū dubiū † an aliqd debeat̄ ꝓ dicto legato feudi ⁊ videt̄ prima fronte concludendū ꝙ dicta medietas debeat̄ quasi legata fuerit cōiuncte ꝑsone res aliena. l. cū alienā. C. de leg. l. nō dubiū. ff. de leg. iij. vl̄ si ꝑstare nō possit heres tenet̄ ad estimationē. vt in dictis iuribus. Nec pōt dici legatū non valere quasi sit quedā alienatio facta irrequisito dño qꝛ ex quo legatū factū fuit cū feudatario eiusdē rei talis alienatio non intelligit̄ esse prohibita. l. voluntas. ⁊ ibi no. doc. maxime Bal. in ver. quero de duobꝰ feudatarijs. C. de fideic. ⁊ vr̄ casus in. c. j. de alie. feu. par. duc. ⁊. l. pater. §. quindecim. ⁊ ibi no. ꝑ Bar. de leg. iij. c. imperialē. §. p̄terea. de ꝓhi. feu. ali. ꝑ Fel. ⁊ no. Jo. an. in ti. de loca. §. nūc aliqua. super versiculo. lxxij. ⁊ Fede. de señ. in ꝯsi. ccxxviij. inci. factū tale est. duo fratres ⁊c. ⁊ no. Bar. ⁊ Ang. in. l. cū hi. §. si vni. de trāsac. ⁊ in. l. si domus. §. si. de leg. j. ⁊ in. l. q rome. §. duo fratres. in. xj. q. de vb. ⁊ in. l. ⁊ ideo. in prin. de cōdi. fur. ⁊ Bart. in cōsi. incip. ex themate predicto tria dubia oriuntur. ⁊ no. Bal. in. c. j. ad fi. de vasallo q ꝯ cōsti. lotha. ⁊ in. c. j. §. hoc q̄ꝫ. in pe. col. de suc. feu. ⁊ Sali. ī. l. ea lege. C. de cōdi. ob. cau. ⁊ Jo. cal. in. cōsil. x. sup tit. de loca.
¶ Sed his nō obstātibus puto heredē testatoris occasione legati ad
11 aliquid non teneri qꝛ † quotiescūq₃ testatoꝛ habet aliqͦd ius in re quam legat videt̄ in dubio illud ius tm̄ legare etiam si tale ius sit finiturum morte legātis ⁊ nihilominus legatario debet̄. l. vxoꝛ patrui. C. de leg. l. qͦd in rerū. §. j. ⁊ ibi doc. de leg. j. l. sticho. ⁊ ibi plene Bart. de vsufru. leg. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. dotalē. ff. de testa. mil. ⁊ moder. in. c. pastoralis. de dona. ¶ Secundo ꝓbat̄ autoritate Bal. hoc decidētis in. c. j. §. donare in titulo qualiter olim feu. po. ali. vbi querit qd si vasallus legat feudū pro anima. nā legatū feudi non debet̄. vt. d. §. donare. nec etiam debetur estimatio qꝛ qñ vasallus legat ius quod habet in re si ius est morte peniturū legatū est inutile ẜm Bal. ibi allegat. d. l. vxoꝛ. idē videtur esse de mente Old. in. cōsi. ccxxxvij. incip. per lectis ⁊ diligenter attentis omnibus scripturis. vbi concludit non valere legatū in re feudali factū a vasallo quasi factū de re non deducibili in legatū. ꝑ id qͦd habet̄. in. c. j. de suc. feu. ⁊ in. c. j. de natu. suc. feu. ⁊ per alia plura ibi alle
12 gata per eū. ¶ Circa quintū dubiū † an legatū relictū vxori debeat cōpensari cū debito dotis si testatoꝛ hoc expressit lꝫ scriptū nō fuerit iste casus est indubitatus: quia in dubio legatū nō videt̄ relictū aīo cōpensandi. l. j. §. sciendū. C. de rei vxo. ac. ⁊. l. creditorē. de leg. ij. nisi de volūtate aliud cōstet per declaratoriā probationē per testes vl̄ scripturā. l. heres palā. §. sed si notā. iuncta gl. ⁊ ibi doc. de test. ⁊ in. l. cū proponeretur. per Bar. ⁊ alios cū si. ff. de leg. ij. ¶ Quo ad sextū ⁊ vltimū du
13 bium † videretur prima consideratione dicendū ꝙ deberet intelligi de mantuanis. ⁊ sic ẜm locū originis testatoris nō aūt ẜm locū testamēti vt videt̄ casus in. l. nūmis. in vb. vnde fuit. de leg. iij. ⁊ ita ibi intelligit Bar. ⁊ clarius Cy. ibi ⁊ presertim qꝛ solutio ⁊ prestatio legati dꝫ fieri mutine vbi est pecunia de qua testatoꝛ legatum prestari voluit. l. qͦd legatur ibi nisi id adiectū ⁊c. ff. de iudi. ergo debet attendi locus solutionis faciende vinū ibi quāti eo loco esset ⁊c. ff. si cer. pe. ⁊. l. fi. ff. de tritica. ⁊ in proposito no. Old. in cōsi. clxviij. inci. ad primā. q. qua q̄rit̄ ciuis loci. ⁊c. Contrariū puto verius in casu de quo querit̄. nam testatoꝛ duo fecit legata in testō. primo em̄ dixit volo construi quandam capellā in ciuitate mutine in qua ꝯstructiōe accipiant̄ sexcētū ducati currentes ex illis mille ducatis quos Jo. strigius frater meus in. d. ciuitate mutine moram trahens habet tenet ⁊ possidet meos proprios.
¶ Secūdū fuit legatū factū a testatore his verbis: lego vxori mee illos quadringētos ducatos restātes ex illis mille ducatis quos habet et tenet dictus Jo. frater meus ⁊ presupponit̄ in facto ꝙ dicꝰ Jo. habuit a testatore ducatos mille ẜm cursum ⁊ valorē ciuitatis Neapolis vñ per relationē ad dictos mille ducatos quorum testatoꝛ voluit dare quadringentos apparet ꝙ intelligi debet ẜm cursum Neapolis qꝛ si intelligeret̄ ẜm cursum Mantue nō restassent quadringēti ducati deductis sexcētis ⁊ ideo sequitur ꝙ illi qui restāt deductis sexcētis debētur ⁊ non vltra: vt est casus in. l. si seruꝰ legatus. §. q quinq₃. ⁊ ī. l. si sic. §. de leg. j. cū ergo restant solum quadringenti ducati ẜm cursum ciuitatis Neapolitane illi solū debent̄ ⁊ nō vltra. pro hoc etiā facit quia testatoꝛ legauit dictā pecuniā tanq₃ certos nūmos ⁊ certum corpus existens apud fratrē vt pꝫ ex illis verbis meos ꝓprios: ⁊ sic presupponit translatū nō fuisse dñium in fratrē vñ qñ pecunia legatur tāq₃ corpus certū nō attēdit̄ cōsuetudo alicuius regiōis sed solū existētia corporis. l. sed ⁊ certos. iuxta. l. p̄cedēti. §. fi. de leg. j. sed existētia corporis consistebat in ducatis ẜm cursum ciuitatis Neapolis: ergo illud attēdi debet. ¶ Et ex his apparet allegata in contrarium militare in casu longe diuerso. ¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilium. xx.

1 Verba cū hoc etiam pacto ⁊ conuentione ꝙ prefatus Ludouicꝰ ⁊c. faciunt conditionem vel saltem modum.
2 Statutum disponens qͦd instr̄m habeat executionē paratā debet intelligi dūmodo conditio sub qua contractuꝫ est debitū sit adimpleta.
3 Vbi defensio venit ex eadē cā ⁊ ex eodem fonte a quo procedit petitio tunc semper potest opponi.
4 Relatiuum iunctum verbo presentis temporis vel preteriti significat qualitatem demonstratiuam.
5 Conducens a locatore certum equū pro certo itinere faciendo ⁊ probat equum mortuum naturaliter talis probatio ambigua nō sufficit.
6 Notarius rogatus de instrumento protestationis non potest conficere instrumentum nisi de his que vidit.

¶ Consilium. xx.

¶ Si promisisti mihi centum: cū pacto ⁊ cōditione ꝙ debeam tibi dare octo petias panni diuersorū colorū quas mihi consignasti ⁊ postea rogatꝰ est notarius ꝙ tibi offero octo petias panni diuersorū coloꝝ ⁊ tu recusas accipere qꝛ dicis ꝙ non sunt ille quas mihi consignaueras cui incumbit onus probandi ꝙ sunt ille quas mihi cōsignaueras. Et quō intelligatur statutū disponēs ꝙ instrumentū habeat executionē paratā ⁊ ꝯ illud nihil possit opponi nisi exceptio solutionis. Et an notarius possit conficere instr̄m de his q̄ tꝑe instrumenti nō vidit nec audiuit ab vtraq₃ ꝑte etiā si in sua cōsciētia esset de illo facto informatꝰ.



Edemptoris inuocato suffragio. viso processu super causa vertente inter dñm Ludouicū ex parte vna ⁊ magistrum Jacobū ex parte altera mediantibus eorum procur.
1 Sūma totiꝰ rei cōsistere vr̄ in hoc † vtrū dictū instrꝫ rogatū ꝑ ser Nicolaū de pāsechis mereat̄ executionē paratam petiā ẜm formā statutorū ⁊ per cōsequēs an ꝓ parte dñi Ludouici fuerit adimpleta ea q̄ pro ꝑte sua adimplēda erāt stātibꝰ protestationibus ⁊ oblationibus pānorū ⁊ expēsarū factis in ciuitate firmana dicto Baptiste de carpenterijs alleganti illas petias pannorū non esse illas q̄ fuerunt ꝑ ipsuꝫ Baptistā cōsignate. d. dño Ludouico ⁊ de quibus fiebat mētio in instr̄o rogato ꝑ. d. ser Nicolaū ꝓut de p̄dictis protestationibus ⁊ oblationibus apparet scriptura publica rogata manu ser Simonis de firmo vñ ad rem ipsam deueniēs animaduertēdum est ꝙ in dicto instr̄o cuius petit̄ executio ⁊ in quo magister Jacobus promisit dare. d. Lud. certā quantitatē olei in ciuitate forliuij sunt adiecta ista verba iuxta dictā ꝓmissionē olei vꝫ. Cū hoc etiā pacto ⁊ cōditione ꝙ p̄fatꝰ Lud. ꝯsignet dicto Baptiste vel ꝑ ipsuꝫ Lud. nō staret qn daret ⁊ cōsignaret dicto Baptiste seu alteri pro eo ⁊ eius noīe de voluntate dicti Baptiste octo petias pānorū pluriū coloruꝫ sibi iam consignatas ꝑ. d. Baptistā. d. Ludo. in ciuitate Firmij ⁊ ꝓut dictus procur̄. dicto noīe ad instantiam dictorū dñi Bar. ⁊ Baptiste dixit asseruit ⁊ cōfessus fuit ꝙ dictꝰ dñs Lud. dictas octo petias pāni ⁊ habuit ⁊ recepit a dicto Baptista ⁊c. Itē etiā in dicto instrumento post predicta ⁊ quedam alia est alia clausula huius tenoris vꝫ quibus conditionibus adimpletis ⁊ obseruatis pro parte prefati dñi Ludo. versus dictū Baptistā voluit dictus magister Jacobus posse cōueniri in ciuitate Forliuij ceseni arimini ancone ⁊ Firmij ⁊ generaliter vbicunq₃ locorū terrarum ⁊ fori in quo vel quibus dictā quantitatem olei. d. do. Ludo. vel eius heredes vel procuratores petierint ab ipso magistro Jacobo se integre ⁊ cum effectu soluturum in quibus quidē locis ⁊ alijs quibuscūq₃ voluit ipse magi. Ja. posse etiam realiter ⁊ ꝑsonaliter cōueniri capi cogi cōpelli carcerari ⁊ arrestari ⁊c. Nā illa verba. s. cum hoc etiā pacto ⁊ cōditione ⁊c. adiecta in prima clausula supra posita faciunt cōditionē vel saltē modū. l. filijs matrem. in verbo eo pacto. ⁊ ibi ad hoc illū tex. pōderat Bal. C. de inoffi. testa. l. cum res ⁊ ibi Bald. C. de dona. l. si societatē. C. arbitrorū. cum gl. ⁊ ibi hoc no. Bar. in prin. ff. pro socio. l. meuia. ff. de manu. testa. not. Bart. in. l. quibus diebus. §. termilius. de condi. ⁊ demonst. circa secundam colum. et probatur etiam in. l. quoniam. ⁊ ibi hoc not. Bald. C. de rerū permuta. ⁊ in. l. ea conditione. ⁊ ibi Bald. C. de rescinden. vendi. et not. Joan. and. in addi. Specu. in titu. de instru. edic. §. nunc vero aliqua. in vltima colum. ⁊ per Bar. in. l. nihil. ff. de coniung. cum eman. li. eiꝰ. Et licet in dictis locis habeatur quod dicta verba denotant potiꝰ modum quam conditionem tamen in proposito nostro faciunt cōditionem ⁊ non modum qꝛ vbicunq₃ aliquid est expressuꝫ per verba importantia de sui natura modum ⁊ non conditionem tamen appareat tacite vel expresse partes voluisse quod prius impleatur illud quod erat expressum per verba de sui natura importantia modum quam implere debens consequatur emolumentum ⁊ cōmodum de prestandum tūc talia verba mutant naturam ⁊ non faciunt modum sed conditionem. l. thais ancilla. §. stichus. ff. de fideicom. li. ita not. Bart. in. d. l. quibus diebus. §. termilius. versi. quid si testatoꝛ expresse voluit ante impleri ⁊c. ⁊ probatur in. l. in conditionibus primum locum. §. primo. et. l. quesitum.

quesitū de condi.⁊ demō.⁊ ꝑ Jo.de imo.in.l.huiusmodi in princi.de
lega.j. ¶ Sed ita est ꝙ dicti ꝯhentes voluerunt ꝙ primo deberēt im
pleri ea q̄ vt.s̄.erāt implenda in persona dicti Bar.anteq̄ cōueniret
⁊ exigeret dictus magister Jacobus vt ptꝫ ex dicta scḋa clausula inci
piente q̄bus ꝯditionibus adimpletis ⁊c.vt verba ipsa aperte sonāt ⁊
colligit̄ ex illis ablatiuis absolutis.s.quibus conditionibus adimple
tis ⁊c.qui ablatiui absoluti importāt conditionē ⁊ resoluunt̄ ac impor
tant sicut si dictū fuisset ⁊ si dictus dn̄s Ludouicus implebit ⁊c.tam in
vltimis voluntatibus q̄ȝ in ꝯtibus.l.a testatore de cōdi.⁊ demō.l.ab
2 emptione in prin.⁊ ibi no.Bar.ff.de pac.†Sed ita est ꝙ statutū dis⸗
ponēs ꝙ instr̄m habeat executionē paratam ⁊ ꝯ. cū nulla possit oppo
ni exceptio semper intelligit̄ dūmodo cōditio sub qua ꝯctum est de
bitū sit adimpleta vt dicit late Bal.in.l.si cām maxime versus fineꝫ.
C.de execu.rei iud.⁊ Jo.de imo.in.l.fi.i.x.col.ff.a quibus app.nō lꝫ et
no.Bal.in.l.etiā in prima col.vel.ij.C.de execu.rei iudi.Ad idē quod
no.Bal.i.l.ex p̄dijs.C.de euic.vbi dixit ꝙ si statutum disponit ꝙ ꝯtra
instr̄m cōfessionatū non possit opponi aliqua exceptio tn̄ poterit op⸗
poni exceptio rei nō tradite vel nō libere tradite si ista exceptio proue
niat ex eodē instr̄o allegat no.ꝑ Bar.i.l.cū qui ita.§.q ita.de ver.obli.
ad hoc quod no.Ant.de but.in.c.cū Jo.in prin.in ver.q̄ro an emptor
⁊c.extra de fide instru.ad idē ꝙ no.Bal.i aut.p̄nte.C.de fideiusso.vbi
dixit ꝙ si ꝯ executionē instrumēti cōfessionati nō pōt opponi ex forma
statuti aliqua defensio:nō fideiussor conuentus ex instrumēto cōfessio
nato petit sibi iura cedi nūquid admittit̄ ista defensio arguit ꝙ nō q̄
3 statutum dicit ꝙ nō admittatur illa defensio tn̄ ipse cōcludit ꝯtrariū†q̄
qn̄ defensio venit ex eadē causa ⁊ inest:⁊ procedit ex eodē fonte seu in⸗
strumēto a quo ꝓcedit petitio:tūc semper pōt opponi ꝑ no.ꝑ Bar.in
d.§.qui ita.Ad idē quod no.Bald.in.l.peremptorias i.iij.col.C.sen.
rescin.non pos.in ver.quero cōdemnatus ⁊ in.l.j.C.de iu ⁊ fac.igno.⁊
Fulg.⁊ Pau.de ca.in.l.si duo patroni.§.si qs iurauerit.ff.de iureiu.
¶ Ex predictis ergo appareat ꝙ nisi adimpleuerit dn̄s Lud.dictam
conditionem consistentē in reddendo dictas petias panni baptiste p̄⸗
dicto nō poterat cū effectu in executiōe instrumenti petita obtinere:at
tento ꝙ per modū cōditionis fuit adiecta dicta ꝯuentio ⁊ ꝙ ꝓcedit ab
eodem instrumento cuius petit̄ executio.facit ēt q̄ statutū p̄dictū dꝫ
intelligi de instr̄o liquido vt ꝑ Bar.in.l.j.in prin.ff.de edē.⁊ in.l.pri⸗
de.§.notandū.ff.ad.l.aq̄liā ⁊ in.l.elegāter in prin.de condi.inde.⁊ in
l.ij.C.de sen.que sine certa quāti.cum si. ¶ Nec predictis ob.si dicat̄
ꝙ dictus dn̄s Lud.obtulit dare baptiste in ciuitate firmi octo petias
panni diuersorū colorū asserendo illas esse easmet q̄ sibi dn̄s Lu.ꝑ ba
ptistā cōsignate fuerāt ⁊ de q̄b9 fiebat mētio in dicto instr̄o rogato ꝑ
ser Nicolaū de pāsechis ꝯtuis baptista tūc recusauerit eas accipere as
serēs eas nō esse illas quas cōsignauerat ipse dicto Lud.q̄ ad hoc re⸗
spō.ꝙ cū in instr̄o rogato ꝑ ser Nicolaum de pāsechis contineatur ꝙ
debeat dn̄s Ludo.ꝯsignare dicto Baptiste octo petias pānorū plu
rium colorū sibi iam ꝯsignatas per do.Baptistam dicto domino Lu
do.⁊ sic non ꝓmiserat ꝓcur.dicti domini Lu.in dicto instrumēto dare
Baptiste octo petias pāni diuersorum colorū:sed ꝯ misit dare illas
quas consignauerat dictus Baptista dn̄o Lud.hoc em̄ importat il⸗
lud participium p̄teriti tp̄is ꝯsignatas q̄ participium resoluitur in
verbum ⁊ relatiuum.i.que consignate fuerūt vt no.gloss.in cle.prima
4 in verbo si dignitatibus.de preben.⁊†relatiuū iunctum verbo presen
tis vel preteriti tp̄is significat qualitatem demonstratiuam.l.demō⸗
stratio falsa in prin.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ no.Bart.in.l.j.eo.titu.ergo
ad hoc vt dicat̄ dn̄m Ludo adimpleuisse pro parte sua oportet ꝙ cō
stet eū dedisse seu obtulisse Baptiste nō dico simpliciter octo petias
panni diuersorū colorū sed illas quas Baptista cōsignauerat domi⸗
no Lud.⁊ sic probet ꝙ ista qualitas ⁊ demonstratio adiecta in dicta
promissione pannorum facta ꝑ procur.domi.Lu.fuerit verificata ⁊ im
pleta q̄ quoties aliquid ꝓfert̄ cū aliqua qualitate debet vtrunq̄ ꝓba
ri.s.adimpletū esse illud ⁊ etiā qualitas eius.l.j.§.ait pretor.ne qd in
flumine publi.⁊ no.Bar.in prin.illius.l.j.⁊ in.l.nō solum.§.sed vt ꝓ⸗
bari de no.oper.nun.⁊ Bar.in.l.cōuēticulā circa.iij.colū.C.de epis.et
cle.facit.l.ij.§.docere.ff.vi bo.rap.⁊ ideo non sufficit ꝙ appareat ꝙ do
minus Ludo.simpliciter obtulerit octo petias pāni diuersorū colorū
tanq̄ȝ illas q̄ sibi consignate fuerūt per Baptistā nisi probet ꝙ erāt
illemet cū Baptista hoc negauerit pro hoc adduco decisionē Jo.an.
in.c.auditis.de prescri.quā ibi sequitur Ant.de but.⁊ alij mod.vbi di
5 cit se alias practicasse.†Nam quidam cōduxerat a locatore certū equū
pro certo itinere ⁊ iste equus mortuus est naturaliter in itinere locator
petebat emēdā equi cōductor probauit in genere equū mortuum natu
raliter:probauit em̄ per illos qui secum erāt ꝙ equus quem equitauit
die tali mortuus erat naturaliter dicebat locator bene probasti vnum
equum esse mortuum sed nō illū quē ego tibi cōsignaui vel locaui ⁊ sic
bene dicebat locator:q̄ talis probatio ambigua nō sufficit per.d.c.au
ditis.⁊ alia quedam exempla ibi subijcit in simili:ita in proposito spe
ctabat ad dominum Ludo.in cā executionis probare ꝙ ille petie pāni
quas obtulit erāt ille que fuerunt consignate sibi ꝑ dictū Baptistam.
Et per hoc patet non obstare si diceretur ꝙ p̄sumitur ꝙ ille petie pā⸗
ni que fuerūt oblate Baptiste fuerūt illemet q̄ fuerunt consignate per
Baptistam domino Ludouico eo q̄ pluralitas non presumitur nisi
probet̄.c.in presentiam.ver.verū.⁊ ibi not.Ant.de bu.de ꝓba.c.cū ve⸗
ro.de fide instru.l.si in rem.⁊ ibi not.Bar.ff.de rei.vē.⁊ no.Jac.bu.in
l.optimā.C.de ꝯhen.⁊ cōmi.stipu.⁊ Bal.in.l.neq̄ natales.C.de ꝓ⸗
ba.⁊ in.l.cōuēticulā in.v.col.de epis.⁊ cle.cum si.q̄ r̄ndeo ꝙ vbi appa
reret ꝙ iste petie panni oblate ꝑ Lu.baptiste fuissent alias per Ba⸗
ptistā cōsignate domino Lu.ꝯtuis Baptista nūc diceret q̄ȯ ille octo
petie panni non sunt ille q̄ debebāt sibi cōsignari q̄ diceret q̄ȯ posset
esse q̄ȯ pluries cōsignauerat dn̄o Lu.alias quātitates petiarum pan
ni diuersorū colorū certe non deberet audiri Baptista allegans istam
pluralitatem cōsignationū factarum per ipsum dn̄m Ludo.q̄ plura⸗
litas cōsignationū nō presumit̄ sed cū nō appareat q̄ȯ dicte petie ob⸗
late fuerint vnq̄ȝ consignate ꝑ Baptistā dn̄o Lu.non est ꝓbata intē⸗
tio dn̄i Lu.vt dicit Jo.an.in.d.c.auditis.Nec ob.si diceretur quod in
instr̄o dicte protestationis cōtinet̄ q̄ȯ dictus Lud.obtulit octo petias
panni diuersorum colorum de quibus fit mentio in dicto instrumento
6 ser Nicolai de pāsechis q̄ r̄ndeo†ꝙ notarius rogat9 de dicto instru⸗
mento protestationis non potest cōficere instrumentū nisi de his que
vidit ⁊ audiuit tp̄e quo conficiebatur ꝯctus ⁊ instrumētū vt no.Jmmo.
in.c.fraternitatis.de hereti.⁊ no.Bal.in.rub.C.de fide instr.in.v.col.
⁊ in.l.cū p̄cibus.C.de ꝓba.dꝫ em̄ notarius cōficere instr̄m de eo ꝙ tp̄e
ꝯctus vidit vel audiuit a partibus vt plene no.Jo.an.in addi.Spec.
in ti.de instr.edi.in rub.in.vi.⁊.vij.col.⁊ in.§.restat in additiōe incipiē
te nota quia non sufficit ⁊ not.per gloss.in auten.de instru.cau.⁊ fi.§.si
vero moriantur in glo.q̄ incipit alias per se ⁊ per Bald.in auten.sed
nouo iure.C.si cert.peta.⁊ in.d.rubri.C.de fide.instrumē.circa nonam
colū.⁊ in.l.ij.ff.de ser.sed notarius non potuit tempore instrumenti vi
dere ꝙ essent ille petie panni q̄ fuerant consignate per Baptistā do⸗
mino.Lu.q̄ consignatio q̄ fuit facta per Baptistā domi.Lu.nō fuit
facta tp̄e cōfectionis instrumenti protestationis sed lōge ante ⁊ sic ipse
ser Simon tanq̄ȝ tabellio ad hoc adhibitus a partibus nō potuit hoc
videre vn̄ etiā dato ꝙ notario in conscientia sua hoc constaret.s.ꝙ eēnt
ille petie pāni q̄ fuerant consignate per Baptistā domi.Lud.tn̄ non
potuit de hoc conficere instrumentū vt decidit Bal.in.l.si ex cautione
in.iij.q.C.de non nume.pec.Nec etiam potuit hoc audire notarius ab
vtraq̄ parte.ptꝫ.q̄ Baptista ꝯdixit non auteꝫ consensit illam consi⸗
gnationem seu oblationē esse de illis petijs pānorum quas ipse consi⸗
gnauerat.d.Lu.dn̄t ergo itelligi illa verba instrumēti ꝓtestatiōis dū
dicit de quibus in dicto instrumento fit mentio vt illud relatiuū de qui
bus referatur in genere ad petias panni:sed nō ad omnes qualitates
pannorum noīatorū in instrumēto vt notat̄ per gl.⁊ Bar.i.l.iul.ff.de
heredi.insti.⁊ i.l.iij.C.de neg.gest.⁊ in.l.dn̄ium.C.de inur. ¶ Nō ob.
ꝙ magister Jacobus conuentus in iudicio executiuo confessus fuerit
omnia contenta in instr̄o rogato per dictum ser Nicolaū de pansechis
esse vera ⁊ per ip̄m magistrū Jacobū nō stetisse neq̄ stare quominus
impleātur oīa cōtēta in dicto instrumēto ⁊ obtulit se paratū cōtēta in
dicto instr̄o adimplere ⁊ per ipsum non stare ⁊c. q̄ respōdeo ꝙ magi
ster Jacobus dixit ꝙ ꝑ ipsum non stetit nec stabat quominus imple⸗
rent̄ contenta in instr̄o ⁊ dixit verū q̄ stetit ⁊ stabat ꝑ dn̄m Lud.q̄ nō
dederat petias panni dicto Baptiste quas dare debebat ⁊ ipse magi
ster Jacobus erat paratus adimplere:tn̄ ad hoc vt dn̄s Ludo.possit
actualiter eum ad solutionem cogere vel cogi facere dꝫ pro parte sua
adimplere.l.iul.§.offerri.de act.emp.l.ediles etiam.§.fi.ff.de edil.edi.
facit.l.cedere diem.de verb.sig.Nec haberet obstare ēt si appareret ꝙ
sex petie pannorū ex dictis octo petijs fuissent de illis quas consigna⸗
uerat Baptista dn̄o Lu.q̄ ex quo non adimpleuerat dn̄s Lud.in to⸗
tū ⁊ perfecte nō dicebat̄ releuari per talē oblationē partis.l.tutor.§.
lucius de vsur.l.iiij.§.cato.in fi.de ver.ob.⁊.l.quinta.§.fi.⁊ q̄ȯ ibi bar.
de ver. ¶ Ex quibus omnibus apparet ꝙ dictū instrumētū non me⸗
retur executionē q̄ non fuit adimpletū pro parte dn̄i Ludouici illud
quod erat implendū per eū ⁊ per ꝯn̄s temere litigauit ⁊ merito in ex⸗
pensis condēnādus.l.cū quē temere.de iudi.⁊ in.l.properandū.§ sin⸗
aūt alterutra.C.de iudi.⁊ qn̄cūq̄ adimpleat̄ pro pte do.Lu illud q̄ȯ
implere tenet̄.s.dare illas octo petias pāni Baptiste quas Baptista
sibi consignauerat tūc si magister Jacobus emeret in ciuitate firmi
illam quantitatem ⁊ eam ibi cōsignaret dn̄o Ludo.non teneretur ad
aliud vltra q̄ȝ est respectu dicti olei.
¶ Et ita dico et consulo.

¶ Summarium super consilio.xxi.

1 Actio proprie non comprehenditur appellatione mobilium vel
immobilium.nu.2.
3 Non solum dicunt̄ hereditaria que erant in hereditate tp̄e mortis sed
etiam illa que de rebus hereditarijs sunt acquisita.
4 Hereditas est ius vniuersale.
5 Dos est ius vniuersale sicut hereditas.

¶ Consilium.xxi.

¶ Seia habēs.500.in dotem in testamento instituit Aureliā que vt
heres recepit insolutū pro dote Seie fundū.Aurelia postea legauit
quibusdam bona immobilia ad ipsum peruenta aut peruentēda ex he
reditate Seie an in dicto legato comprehendatur dictus fundus.

1 DOmini redemptoris nostri
inuocato suffragio† videref prima cõsideratione dicendū
dicta bona immobilia adiudicata dicte Aurelie nõ censeri
de bonis immobilibus peruenientibus ad dictam Aureliam ex here
ditate Seie eius matris ⁊ per consequens nõ comprehendi in dicto le
gato relicto aurelie ⁊ lucie Cie ex infra scriptis qꝛ in hr̃ditate Seye in
telligunf esse illa que tempore mortis Seye erant ipsius Seye seu ten
ta ⁊ posessa per eam. l. ij. C. quo. bo. l. ⁊ nõ tm̃. ff. de peti. he. Sꝫ ista bo
na fuerũt adiudicata Aurelie heredi post mortẽ seie ⁊ tẽpore mortis
Seye nõ erãt in bonis Seye ergo dici nõ potest ꝙ essent bona heredi
taria Seye. Et dato ꝙ actio pro dote Seye recuperanda competeret
ipsi Seye tẽpore mortis sue tñ illa actio nõ poterit iudicari quid im
2 mobile: tũ† qꝛ actio proprie nõ cõprehẽdif appellatione mobiliũ vel
immobiliũ sed dꝛ esse tertia species per se. l. a diuo pio. §. in venditio
ne. ff. de re iudi. l. quã tuberonis. §. pe. de pecu. no. Dy. bart. ⁊ alij in. l.
põt pupillus. ff. de auc. tuto. ⁊ in. l. mouentiũ. ff. de ver. sig. ⁊ canoniste
in. c. nulli. de reb. eccl. nõ alie. Et dato ꝙ ipsa actio deberet connume
rari inter immobilia vel immobilia tñ qñ datur ad qd mobile prout in
casu nostro in quo dabaf ad q̃titatẽ cõputaf inter mobilia ⁊ nõ inter
immobilia vt no. in auc. de nõ alie. §. i. colũ. ij. ⁊ in. l. i. C. si aduer. trans
ac. ⁊ no. doc. in locis. s. prime alleg. ⁊ Old. in cõsil. ccxix. ⁊ Joan. an. in
addi. Spe. in tit. de instru. edi. §. nũc vero aliqua. in additione que inci
pit scire debes et in titulo. de fruc. ⁊ interesse. §. i. versi. quid si debeo. et
Ang. in. l. i. §. fuit quesitum. ff. ad treb. ⁊ Bald. ⁊ Ang. in. l. si ꝯstãte. §.
si. so. ma. ⁊ Bal. i. c. i. circa si. pn. de pa. tenẽ. Et lꝫ dicta bona imobilia
fuerint acquisita pp dotẽ ipsius Seye q̃ erat in hereditate ipsiꝰ Seye
et sic videãtur acq̃sita dictã bõa immobilia ꝑpter hereditatem ipsius
Seye tñ per hoc nõ videnf cõprehẽdi in dicto legato qꝛ testatrix lega
uit bona immobilia ad eam testatricem peruenta ⁊ ꝑuenienda ex he
reditate dicte Seye: põderãda est dictio ex: q̃ de sui ꝓpria significatio
ne denotat cãm proximam et immediatã. l. vẽditor ex hereditate. ff. de
hered. vel ac. vẽdi. l. non dubium. C. de legi. l. i. C. si ser. extero. l. eo tpe.
ad si. ff. de pec. no. Bar. in. l. i. §. ex incendio. ff. de incẽ. rui. naufr. et dicit
Bart. ibi ꝙ idem est in dictione de. l. i. §. nũc. videamus. ff. de coniũg.
cum emancip. lib. Sꝫ ita est ꝙ dicta bona immobilia non obuenerunt
dicte Aurelie immediate ex hereditate dicte Seye qꝛ illa bona nunq̃
fuerñt hereditatis Seye vt dictũ est. sed bene dicunf obuenisse Aure
lie propter hereditatẽ Seye: accedit ẽt qꝛ dicta bona obuenerũt Au
relie post aditam hereditatẽ Seye per ipsam Aureliam ⁊ ea que ob
uenerunt Aurelie post aditam hereditatem nõ pñt dici ex hereditate
Seye sed dicunf bona Aurelie nõ aũt amplius dicuntur bona heredi
tatis Seye vt no. in. l. i. §. veteres de acqui. pos. ⁊ p. l. ꝑ hereditarium.
ff. de acquir. rerum do. ⁊ in. l. heres per seruum de acquiren. heredita.
¶ Sed premissis non obstantibus ꝯtriam sniaꝫ puto de iure veriorẽ:
qꝛ dicta bona ꝓprie dñr peruenisse ad aureliã ex hereditate Seye: qꝛ
hereditas est qd vl̃e. l. i. ff. de rei vendi. l. iiij. ⁊ ibi no. ff. de pe. here. l. ni
hil aliud. ff. de verbo. sig. no. in. l. edita. C. de eden. ⁊ in. l. i. in prin. ff. de
eo. tit. ⁊ in. c. ij. de li. obla. ⁊ vbi querif an aliqd dicatur esse hereditariũ
3 seu de ipsa hereditate q̃ est qd vniuersale. † nos dicimꝰ ꝙ nedũ illa q̃
erãt in hereditate tpe mortis defuncti dicunf esse hereditaria ⁊ de he
reditate. Sed ẽt illa q̃ de rebus heredi. sunt acq̃sita seu loco earũ sub
rogata. l. impator. §. si. cũ duabus. ll. seq. ff. de leg. ij. ⁊. l. itẽ veniunt cir
ca prin. ⁊. l. si rẽ ⁊ ptiũ in prin. ⁊ ibi not. ff. de pet. heredi. ⁊ in. l. cũ mul
ti. ff. si pars heredi. pet. ⁊ expsse dꝛ in. d. l. cũ multi ꝙ pecunia q̃ obue
nit ex venditione ptis hereditatis dꝛ obuenire ex hr̃ditate q̃uis ipsa
pecunia ꝑ se cõsiderata nũq̃ fuerit hereditaria seu in hereditate illius
defuncti. ⁊ dato ẽt ꝙ verũ esset ꝙ dicta bona immobilia accepta inso
lutũ ꝑ dote nõ dicerenf hr̃ditaria: tñ nõ seq̃f ergo nõ sunt ex heredita
te: qꝛ latius ⁊ plenius importat dicere aliquid esse ex hereditate quaꝫ
ꝯportet dicere aliqd esse hereditariũ. vt est tex. no. i. l. si possessor. §. ait
senatus cũ seq. in ver. sed si vendidit ⁊ ibi no. Bart. post glos. ff. de pe.
here. ⁊. l. itẽ veniũt. §. itẽ non solũ. ⁊ §. fructus cũ glo. eo. ti. ¶ Deniq̃
nemo negabit ꝙ illa dos seu actio pro dote erat ex corpe hereditatis
seye: ergo si ꝑuenerũt seu acquisita fuerũt ista bona immobilia ex illa
dote seu actiõe hereditaria dicunf ꝑuenisse ex hereditate ⁊ corpore he
reditario immediate, bñ facit tex. in. d. l. itẽ veniunt. §. item non solũ in
verbo ex hereditate iuncta glos. in verbo extrinsecus. ff. de peti. hered.
vbi apparet ꝙ oẽs accessiones dicũtur esse ex hereditate nisi ille q̃ ac
cedũt persone possessoris hereditatis vt in exemplis ibi positis in gl.
q̃uis als vbi non querif an accessiões sint ex aliquo iure vniuersali nõ
dicanf oẽs accessiões esse ex corpe rei vt sunt vsure. l. vsura pecunie. ff.
de ver. sig. ⁊ ẽt pẽsiões domorũ vel nauiũ vt no. Bar. in. l. sed ex diuer
so. in. i. col. circa. principiũ. ff. de rei vẽdi. ⁊ pꝫ ex not. ꝑ Jo. an. in. c. q̃q̃
de vsur. in. vi. in nouel. ⁊ per doct. in. l. qõ procura. ex re. ff. de ꝓcu. ⁊ qõ
no. gl. in. l. si natis in verbo iure. de rei. vẽdi. ⁊ sl̃r ptiũ rei vendite non
dꝛ esse ex re vẽdita qñ q̃rimus vtrũ pretiũ sit ex re particulari. l. vendi
tor ex hereditate. ff. de here. vel ac. vẽ. l. vas. §. fin. ff. de fur. ⁊ tamen ibi
queritur vtrũ pretiũ rei vendite que erat de corpore vniuersalis here
ditatis dicatur esse ex re seu corpore ⁊ text. dicit ꝙ sic in dicta. l. si rem
⁊ pretium. dum dicit pretium qõ ex aliena re percepit ⁊ in. d. l. item ve
niunt in principio. ⁊ per ista apparet non obstare si diceref ꝙ põt esse
verum ꝙ in vniuersalibus vna res succedat loco alterius quãdo petif
restitutio alicuius iuris vniuersalis: sꝫ res particulares petunf qꝛ di
co ꝙ imo ẽt qñ petif res particularis tanq̃ de corpore vniuersali tũc
pretium succedit loco rei ⁊ ecõtra ptꝫ in petitione hereditatis intenta
ta per actorẽ ꝯ reum possidentem vnã tm̃ rem hereditariam seu eiꝰ ꝑ
tium. nam datur talis petitio ẽt ad vnã rem particularẽ. l. regulariter
cũ. l. seq. ff. de pet. here. dũmodo petatur tanq̃ quasi hereditariũ. Nec
hꝫ necesse tunc actor petere hereditatem qꝛ eam hꝫ vt dicit Bar. ⁊ alij
in. l. i. in prin. ff. de eden. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. edita. C. eo. ⁊ canoniste in. c.
ij. de lib. ob. ⁊ sic dato ꝙ in casu nostro nõ agatur ad vniuersitatem ali
quam ⁊ per consequens dato etiam ꝙ ista bona immobilia non dicanf
esse hereditatiaria ⁊ hereditatis Seie. tñ non videtur posse inficiari ꝙ
processerint ⁊ peruenerint ex hereditate ⁊ rebus ac iuribus heredita
rijs ⁊ hereditatis dicte Seie immediate qꝛ illa dos seu actio de dote
erat hereditatis Seie ⁊ si. cum queratur an peruenerit ex iure vniuer
4 sali hereditario fatendũ est ꝙ sic. † qꝛ vt dictũ est hereditas est ius vni
uersale in quo iure vniuersali cõputanf illa que ex rebus illius corpo
5 ris vl̃is acq̃sita sunt. ¶ Rursus alio capite comprobanf ꝑdicta. † Naꝫ
illa bona immobilia fuerunt data insolutũ pro dote q̃ erat hereditatis
⁊ in hereditate dicte Seie. sed ita est ꝙ dos est ius vniuersale sicut he
reditas ⁊ peculium. l. quod dicitur. ff. de impensis no. Bar. ⁊ alij in ru
brica so. ma. ⁊ in. l. item veniunt. §. item nõ solũ. de pe. here. adeo quod
illud quod est acquisitum ex re data in dotem censetur esse ipsa dos vt
l. res que ex pecunia. ff. de iure do. ⁊ not. glo. in. l. labeo ⁊ sabinus. in. §.
item si dñs. ff. de ver. sig. ⁊ no. Bar. in. d. rub. so. ma. ⁊ in cõsi. incipiẽte
punctus qõ. talis est dña. p. ⁊c. ergo sicut ipsa dos erat ex hereditate
Seie ita censeri debent ista bona immobilia in q̃bus censef consistere
dos ipsius Seie q̃uis iudicari debeãt immobilia. lꝫ dos data fuerit
in pecunia vt probatur in. l. cum i fundo. §. si fundus. ff. de iure dot. Et
ꝑ predicta ptꝫ esse rñsum ad allegata in ꝯtrium. nã non obstat ꝙ ista ꝑ
dia nõ essent in bonis ⁊ hereditate Seie tẽpore mortis Seie ⁊c. qꝛ rñ.
ꝙ q̃uis non essent in hereditate tpe mortis Seie ⁊ non possint dici ꝓ
prie hereditaria: tñ bene pñt dici peruẽta ex hereditate postq̃ sunt ac
quisita ex rebus ⁊ iuribus hereditarijs. d. l. si reꝫ ⁊ pretiũ. sicut dicimꝰ
in fructibus perceptis post mortẽ testõris qꝛ quãuis non sint ꝓprie
hereditarij tñ augẽt ipsam hereditatẽ ⁊ dicunf esse ⁊ ꝑuenire ex heredi
tate. l. itẽ veniunt. §. fructus cũ gl. de pet. here. ⁊ qõ no. in. l. qõ ꝓcu. ex
re. ff. de procu. ⁊ presertim cũ fuerit acq̃sita ex dote q̃ erat hereditaria
⁊ quod illud qõ acq̃sitũ est ex ipsa pecunia dotali cẽsef esse dos ⁊ ꝑ ꝯñs
de hereditate Seie vt proxime ꝓbaui nõ ob. ꝙ ipsa actio de dote non
poterit iudicari qd immobile. qꝛ fateor tpe quo exactio dotis facta nõ
erat: sed postea q̃ fuerũt accepta insolutũ predia bñ poterat ipsa dos
dici consistere in immobilibus. d. l. res q̃ ex pecunia. ⁊ not. in. d. l. labeo.
⁊ patet ex. d. l. cũ in fundo. §. si fundus. ¶ Non obstat ꝙ dictio ex, deno
tat causam immediatam ⁊ proximã: qꝛ rñdeo ꝙ dicta bona immobi
lia dicuntur proprie peruenisse ex hereditate ⁊ sic ex corpore vniuersa
li ipsius hereditatis Seie ⁊ censenf fuisse dos quondam Seie que dos
erat ex hereditate Seie vt ex pluribus. s. ꝓbaui. ¶ Dicerenf aũt bo
na peruenisse Aurelie propter hereditatem Seie ⁊ non ex hereditate
Seie qñ bona ista fuissent ab aliquo ꝓmissa vel relicta Aurelie sub cõ
ditione si ipsa adiret vel cõseq̃ref hereditatẽ Seie: nã tũc diceref Au
relia talia bona habere nõ ex hereditate Seie immediate sed propter
hereditatẽ Seie, d. l. eo tpe ad si. cũ si. de peculio. ¶ Non obst. ꝙ post
aditam hereditatem non dꝛ amplius hereditas: qꝛ rñdeo ꝙ imo põt
appellari ⁊ dici hereditas post aditã hereditatẽ. l. si. §. finautẽ in secun
da in verbo hereditati curatorem dari. C. de bo. que lib. ⁊ ibi ponderat
Bal. ⁊ ptꝫ in toto titulo. ff. de peti. here. saltẽ large. ¶ Scdo respon
deo ꝙ intentio Aurelie testatricis fuit accipere ⁊ intelligere heredita
tem Seie etiã post aditã hereditatem ptꝫ ex illis verbis dum dixit et
perueniendorum ex hereditate Seie matris sue: nã testatrix tempore
quo condebat testamentũ iam adiuerat hereditatem matris: et tamen
etiam quo ad futurum appellat eam hereditatem Seie ⁊ ita etiam se
habet communis vsus loquendi qui in omni dispositione debet atten
di. l. librorum. §. qõ tñ cassius de leg. iij. l. labeo. de sup. lega. c. ex lite
ris. de spon. ¶ Et ita concludo dicta bona venire in legato.
¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio. xxij.

1 In nouatione vbi non est citatio actus est nullus.
2 Ubi habetur vtile dñium nudo consensu nõ põt illud a se abdicare.
3 Quando statuto cauetur ꝙ nullus comes vel marchio vel natus de ꝑ
le militari ex paterna linea audeat vel ꝓsumat transferre aliquã actio
nem personalem ⁊c.
4 Statutuꝫ laicorũ volens ꝙ nullus possit ꝯhere sine pñtia ꝓsbyteri cõ
prehendit etiam ꝯtum qui fieret cum clerico.
5 Statutum laicorum disponẽs qõ res tributaria nõ possit alienari in
non subiectos operatur quod non possit transferri in ecclesiam. nu. 6.

¶ Consilium. xxij.

¶ An valeat statutũ laicorũ disponẽs qõ nõ audeat aliq̃s se inuestiri
facere de

facere de re aliqua possessa ab alio nisi illo possessore vocato: adeo ꝙ
cõprehẽdat prelatos ecclesie inuestire volẽtes de rebus ecclesiasticis.

Domini redemptoris no
stri inuocato suffragio. Uisis ⁊ ponderatis scriptu
ris mihi exhibitis in causa vertente aut que verti
sperat̃ iter lonsanũ quõdã gorĳ ex ꝑte vna ⁊ Anto
niũ quõdã bartoli parolinĳ ex ꝑte altera. ¶ Omis
so multiloquio ⁊ adherens his fundamentis prin
cipalibus qbꝰ veritas mihi cõsistere vr̃ ꝑut maxime in cõsulendo de
cet. ¶ Arbitror de iure dictã inuestiturã factã ꝑ reuerendissimũ dñz
epm̃ Cesene dicto Antonio nõ valuisse ⁊ illa nõ obstãte posse dictũ lõ
sanũ de iure posse ĩuestiri de re ꝑ̃dicta cõsueta locari. ¶ Ad hoc eniz
oñdẽdũ adducit̃ principal'r ꝙ tp̃e dicte inuestiture Lõsanus erat pos
sessor illiꝰ domꝰ ⁊ cũ titulo vt in scripturis mihi trãsmissis affirmat̃.
tũc succedit dispositio statuti trãsmissi volẽtis in effectu qd̃ nemo au
deat se inuestiri seu inouari facere de re aliqua per aliquẽ possessa seu
de qua alius per se vel autores suos foret innouatus vel inuestitus si
possessor talis rei vel descẽdẽtes heredes seu legatarĳ ipsius inue
stiri vellent de ipsis rebus se innouari ⁊ illas recognoscere ſm ꝙ res
ipse essent cõsuete locari ⁊ ꝙ nullus q nõ sit de possessoribus dicte rei
seu non sit de descẽdẽtibus heredibus vel legatarĳs dicti inuestiti:
vel qui ab ipso inuestito acquisiuissent titulo singulari nõ audeat de
rebus predictis innouationẽ assumere seu in emphyteosim ipsas cõ
ducere nisi citatis dictis possessoribus vel heredibus seu legatarĳs
predictis alias innouatio ipso iure nõ valeat: vt latius in dicto statu
to cõtinet̃. Ergo cũ facta fuerit dicta innouatio dicto Antonio nõ ci
tato Lõsano possessore est nulla ipsa innouatio ip̃o iure ⁊ ꝑ cõsequẽs
ɔ̃ actũ qui est nullus ipso iure põt dictus dñs eps̃ venire quãuis ipe
met fuerit ille qui ipsam innouationẽ fecit vt in. c. si quis presbytero
rũ. ⁊ ibi plene no. de rebus eccl. nõ alie. c. nostri. ⁊ ibi plene not. de ele.
l. iubemus. §. sane. de sacrosan. eccle. l. j. C. de lib. cau. not. in. c. diuersis
fallacĳs. de cleri. cõiuga. ⁊ in. c. penitẽtes. lv. di. ⁊ plene in. l. post mor
tẽ. ff. de adopt. Nec obstat quod dictũ statutũ videat̃ velle ꝙ ille qui
acquisiuit titulo singulari ab inuestito innouari possit absq̧ citatione
alicuiꝰ ⁊ ꝑ cõsequẽs cũ dictꝰ Antoniꝰ acqsiuit a dicto Jo. fratre Lõ
sani q Jo. fuerat de dicta re inuestitus de cõsensu Lonsani vr̃ ꝙ dictꝰ
Antonius potuerit inuestiri sine citatione alicuiꝰ: qr rñdeo. ꝙ nõ ap
paret qd̃ Antonius acqsiuerit dictã rem aliquo titulo a Joan. fratre
Lonsani sed solũ apparet ꝙ Jo. parũ ante mortẽ cõsensit ꝙ reueren
dissimus dñs eps̃ ĩuocaret dictũ Antoniũ de domo ꝑ̃dicta de q̃ erat
inuestitus Jo. ⁊ nominatꝰ in instr̃o inuestiture dicti Antonĳ in quo
inter cetera cõtinet̃ qd̃ de dicto cõsensu Jo. apparebat publicũ instr̃z
rogatũ ꝑ eũdẽ no. qd̃ quidem instr̃m cõsensus ⁊ licentie mihi non est
exhibitum: lz illud alias mihi transmitti petierim. vnde si in dicto in
strumẽto ɔsensus nil aliud continet̃ q̃ ꝙ dictus Joã. ɔonsentit quod
reuerendissimus dñs episcopus inuestiat dictũ Antoniũ de dicta do
mo sequitur ꝙ anteq̃ dictus Antonius inuestiatur nõ acqsiuerat di
ctã domũ. nec in ea titulũ habebat sz solũ habebat licentiam acquirẽ
di ⁊ dñs eps̃ habebat licentiã concedendi: vnde aliud est rem acquisi
uisse ab inuestito aliud est habuisse licentiam acquirẽdi sicut aliud est
emptio ⁊ venditio ⁊ aliud est licentia seu promissio vendendi ⁊ emen
di. l. ĩ bonefidei. ff. de eo ꝙ certo loco. l. fin. ff. de reb. co. l. ⁊ si equo. ff. de
leg. j. ⁊ pz ad sensum. vnde ille simplex cõsensus Joãnis nõ tribuit ti
2 tulũ sed est preãbulũ ad acquirendũ titulũ † ⁊ non potuit Joan. vtile
dñiũ ꝙ habebat solo nudo cõsensu illud a se abdicare ⁊ transferre in
Antoniũ nisi ĩtercesserit aliqs titulꝰ vẽditiõis vel vere donatiõis aut
alia similis cã habilis ad trãslationẽ dñĳ. l. si qs vi. §. dñia. ff. d̃ acq.
pos. l. nũq̃ nuda. de acqui. rerũ do. ⁊ qd̃ plene no. maxime per doc. in
l. cũ falsa. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ in. l. si rẽ aliquã. de acqui. pos. ergo si
tp̃e inuestiture facte dicto Antonio nõ acquisiuerat dictã domũ An
tonius a Jo. mediãte aliquo titulo venditionis vel donationis aut si
mili vt dixi sed solũ interuenerat dictus nudus cõsensus Jo. sumus
in terminis statuti volentis ꝙ nullus qui nõ possideat rem vel nõ sit
de descendentibus heredibus vel legatarĳs inuestiti vel non acquisi
uerit rem ab ipso inuestito nõ possit innouari vel inuestiri non citato
possessore dicte rei seu alĳs enumeratis in dicto statuto ⁊ dicta inno
uatio aliter facta sit ipso iure nulla. ⁊ puto ꝙ dictũ statutũ quãtũ ad
propositum sibi locũ vendicet etiã si fuisset statutũ laicorũ q̃uis res
predicta sit ecclesiastica attento qd̃ dictus Antonius erat suppositꝰ
iurisdictioni statuentiũ ita vr̃ no. decisum per Fede. de señ. in suo cõ
3 silio in ordine meo. lxxxj. inci. statuto ciuitatis perusine † cauet̃ quod
nullus ⁊c. vbi querit qd si statuto cautũ est quod nullꝰ comes vel mar
chio vel natus de ꝓle militari ex paterna linea audeat vel presumat
per se vel per aliũ recipere vel in se trãsferre aliquã actionẽ persona
lem vel realẽ vel cessionẽ quocunq̧ titulo inter viuos ɔ̃ aliquẽ popu
larem et si cõtra fecerit talis cessio nõ valeat nec teneat nec ex ea possit
agi vel aliquid peti ⁊ cedẽs perdat ipso facto actionẽ ⁊ puniatur in. c.
lib. ⁊c. ⁊ cõtingat qd̃ syndicus cuiusdã monasterĳ spãliter cõstitutus
ad actum infrascriptũ pro supplemento legitime cuiusdam monialis
dicti monasterĳ dedit cessit ⁊ mãdauit cuidã perusino nato ex milita
ri prole ex linea paterna oẽs ⁊ singulas actiões competentes eidem
monasterio ex persona dicte monialis ɔ̃ heredes patris monialis ꝑ̃di
cte ⁊ ɔ̃ oẽs ⁊ singulos detentores bonorũ dicti patris ⁊ ɔ̃ oẽs q in ali
quo fuissent obligati dicto patri ⁊ postea cessionarius ꝑ̃dictus vigore
dicte cessionis agat ɔ̃ popularẽ perusinũ debitorẽ patris olim dicte
monialis petens executioni mãdari dictũ instr̃m pro rata contingen
te dictũ monasteriũ ex persona dicte monialis debitor vero cõuentus
opponit qd̃ dicta cessio facta ꝑ syndicũ monasterĳ nõ valuit quia est
ɔ̃ formã dicti statuti laicorũ ⁊ cõcludit Fede. ĩ dicto cõsilio post mul
ta qd̃ dicta cessio nõ valuit ɔ̃ dictũ popularẽ. Nec ob. sz eum si dicat̃
ꝙ per tale statutũ restrĩgit̃ libertas ⁊ facultas quã hz ecclesia vt pos
sit ɔ̃here cũ quocũq̧ ⁊ ꝑ cõsequẽs nõ debeat valere iuxta id qd̃ hr̃ i. c.
nouerint de sen. excõ. ⁊ in. c. ecclesia sancte marie. de consti. ⁊ in. c. si. de
reb. nõ alie. ⁊ in aut. cassa. de sac. san. eccle. qr rñdet ꝙ imo nõ est ɔ̃ li
bertatez ecclesie qr lz ecclesia possit ɔ̃here cũ quocũq̧ dz ĩtelligi cum
q̊cũq̧ nõ prohibito. l. gñali vel ꝑticulari alleg. ĩ arg. l. si qñ ĩ prin. C.
de inoffi. testa. vñ dicet ne aliquis qd̃ ecclesia possit ɔ̃here cũ prodigo
cui est interdictũ bonis vel cũ minore sine solẽnitatẽ ⁊ poterit ne face
re ecclesia qd̃ iura ⁊. ll. nõ habeant locũ in suis cõtractibus certe absit.
error iste ſm eum accedit ſm ipsum qr statutũ habuit respectũ nõ ad
personã cedentẽ vel ad ius cessum sed ad personã recipientẽ q̃ est sub
iecta ⁊ maxime cũ dicta ꝓhibitio nõ sit gñalis oim̃ personarum sed
certarũ. ⁊ sic nõ vertit̃ preiudiciũ ecclesie. poterit enim cũ alia ꝑsona
eque bñ. cõtrahere vt ibi per ipsum latiꝰ rñdẽtẽ ad quedã alia que ad
duci possent ĩ cõtrariũ. Et ex ibi dictis pz rñsio ad ea q̃ no. Jo. an. in
c. si. de immu. eccle. li. vj. in nouel. ⁊ cum. d. cõclusione Fede. concordant
etiã moder. in. d. c. si. de immu. eccle. Jta ergo in ꝓposito dictũ statutũ
potuit inhabilitare certas ꝑsonas statuentibus subiectas ad recipiẽ
dũ inuestiturã nisi seruata certa solẽnitate seu forma de qua in statu
to: ⁊ tales ꝑsonas nõ poterit ĩuestire ecclesia. facit ꝙ no. Bal. ĩ repe.
magna. l. cũctos populos. C. de sum. tri. ĩ. xx. col. ĩ. ver. sz hic q̃ro an ar
4 tet clericũ ⁊c. in ver. seq. vbi voluit † qd̃ statutũ laicorũ volens quod
nullus possit ɔ̃here sine presentia presbyteri cõprehendet etiã ɔ̃ctuz
qui fieret cũ clerico vt ꝓbat ipse ꝑ id qd̃ hr̃ i. l. cũ lege. C. de epis. ⁊ cle.
5 ⁊. l. generali. C. de sac. san. eccle. Et etiã ɔcludit † ꝙ statutum laicorum
disponens ꝙ res tributaria non possit alienari ĩ nõ subditos operat̃
qd̃ non possit transferri in ecclesiã propter illã prohibitionẽ statuti.
Jtẽ etiã latius concludit Bald. in. c. clerici de iudi. in ver. sed hic que
ritur de tali dubio. ⁊ in. c. ecclesia sancte marie in vlt. col. de cõsti. ⁊ Ja.
but. in. l. assiduis. C. qui po. in pig. hab. ĩ aut. cassa. ⁊ dato quod ĩ hoc
Jac. but. ⁊ Bald. in dictis locis habeant ɔ̃dictores tñ in hoc nõ facio
6 vim quia dato quod vera esset opinio illorum qui tenent † ɔ̃ ꝙ statutũ
disponẽs ꝙ res immobiles nõ possint alienari in nõ subiectos non in
telligatur de alienatiõe que fieret in ecclesiã tñ hoc nõ hz obstare ca
sui nostro ⁊ pluribus modis ad illud rñdet Fede. in. d. cõsi. q in casu
suo ⁊ nostro nõ vr̃ habere ɔ̃dictorẽ. Ad idẽ etiã qd̃ no. Sali. ĩ. d. aut.
cassa. in pe. q. volens ꝙ statutũ disponẽs qd̃ minor. xxv. an. nõ possit
alienare rem immobilẽ nisi reseruata certa solẽnitate puta cũ presen
tia agnator habebit locũ etiã si minor ɔ̃hit cum clerico. ¶ Alio ꝑ̃n
cipali fundamento moueor in fauorẽ dicti Lonsani qr vt presuppo
nitur in allegationibus mihi trãsmissis ⁊ etiã aliqualiter narratur in
supplicatiõe Lonsani dictus Lonsanus qui antea habebat titulum
emptionis in dicta domo asserit dictũ Joãnẽ ĩuestiri de illo vtili do
minio ꝙ erat Lonsani cũ pacto qd̃ Jo. tenet̃ alere dictũ Lonsanũ et
eius vxorem ⁊ istud pactũ nõ fuit seruatũ: vñ dico ꝙ si post dictũ pa
ctum dictus Jo. vel post mortẽ eius heres suus fuit in mora alẽdi di
ctum Jo. ⁊ eius vxorẽ reuocat̃ illa cõcessio facta Jo. mediante cõsen
su dicti Lõsani postq̃ non fuit seruata dicta ꝓuentio ⁊ reddit̃ priua
tus Jo. illo vtili dñio in eũ translato vt est casus in. l. j. C. de do. q̃ sub
mo. ⁊ ꝑ ɔ̃ñs etiã extinguit̃ ius dicti Antonĳ si qd̃ erat translatum in
eo qr resoluto iure datoris ius acceptoris extinguit̃. l. lex vectigalis.
ff. de pig. l. si quis domũ. §. huic subiungi. ff. loca. no. ĩ. c. j. §. rursus in
ti. q. mo. feu. amit. vñ si verũ est hoc vt ĩ dictis scripturis narrat̃ istud
est fundamentũ tutissimũ qd̃ me potissime traxit ad cõsulendũ ꝓ ista
ꝑte. Ex qbus cõcludo dictã inuestiturã factã ĩ Antoniũ viribus ca
rere debere ⁊ inuestiendũ esse dictũ Lonsanũ maxime etiã cũ sit ꝓxi
mior agnatꝰ dicti Joannis per id qd̃ no. Bar. in. l. j. ff. de priuile. cre
di. ⁊ in. l. j. §. ꝑmittit̃. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ in. l. si mihi ⁊ titio. de vb.
ob. ⁊ Bal. in addi. Spec. in ti. de loca. in. ix. col. ⁊ Ang. in. d. §. permit
titur. ⁊ Ant. de bu. in. c. j. de loca. ⁊ do. Car. Flo. in. c. pe. de postu. ꝑ̃la.
ꝑ ibi no. ꝑ gl. ⁊ Jo. de imo. in. c. ex parte. de feu. in. ix. col. ⁊ Lud. Ro.
in rub. de arbi. post medium ⁊ in. l. ĳ. in prin. ff. solu. matri.
¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio. xxiĳ.

1 ☞ Statutũ dicens si quis intrauerit vel occupauerit rem alteriꝰ nõ est necesse probare qd̃ intrans sciuerit quis esset dominus.

2 Quãdo apparet de furto licet furi ⁊ iudici sit incognita persona cui factum sit furtum nihil refert.

¶ Consilium. xxiĳ.

¶ An requiratur probari q̄d ille qui ingressus est possessionē alteri⁹
sciuerit quis possideret ad hoc vt possit puniri ex forma statuti pu-
nientis ingredientem possessionem alterius.



Viso processu inquisitiōis
cōtra Joanē ⁊ Andreā de turbata possessione Balda
saris ⁊ barilij in domo de qua in dicta inqsitiōe fit mē
tio ⁊ visis attestationib⁹ ⁊ iuribus vtriusq̄ ptis. ⁊ vi-
so statuto sub rubrica ꝙ null⁹ inquireret ⁊c. insistam
duntaxat sup eo ꝙ retulit mihi ser Cesar inquiēs pro parte aduersa
fundamentū principale fieri ꝙ nō esset ꝓbatū dictū Joannē sciuisse
ꝙ dicti Baldasar ⁊ Barili⁹ possiderēt: q̄ quo ad alia vr̄ q̄d sit suf-
ficienter probatū saltē ꝯ dictū Joannē. vnde circa hoc principale fun
damentū dico q̄d fundamētum partis aduerse subsistere nō pōt hoc
qdē probatur in primis per id q̄d in proposito decidit Bar. in. l. fal
sus. §. q alienam qui est. §. pe. ff. de fur. vbi per illū tex. dicit illum tex.
1 esse non† pro statutis dicentibus si quis intrauerit vel occupauerit rē
alteri⁹: q̄ nō est necesse ꝓbari q̄d intrans vel occupans sciuerit quis
esset domin⁹ illi⁹ rei. Ad hoc etiā Bar. ⁊ Ang. ibi adducūt alia q̄ vi-
dere poterūt clarissimi dn̄i iudicantes. sufficit ergo dolus in genere
sc̄z q̄d ille qui occupauerit habuerit animū offendendi quēcunq̄ pos-
sessorē illi⁹ domus vt p̄z ex no. p Bart. vbi. s. ⁊ p Bal. in. l. si qs nō
dicā rapere. de epi. ⁊ cle. in. v. col. in ver. deinde pro conclusiōe p̄dicto
rū ⁊c. ad idē ꝙ no. Bal. i aut. s̄z nouo iure. C. de seruis fug. in. ij. col. i
2 ver. ⁊ qd si apparet ⁊c. vbi dixit† ꝙ si apparet de furto: sed furi ⁊ iu-
dici est incognita p̄sona cui factū sit furtū q̄d hoc nihil refert qn pu-
niat̄ ac si ꝯstaret de p̄sona cui furtū factū est alleg. in si. not. p gl. ij. q.
xij. libellorū. ⁊ no. Bal. ⁊ Ang. in. l. si cū exceptiōe. §. hac actiōe. ff. ꝙ
metus cā. ergo cū statutū puniat occupantē vel intrātem possessionē
alterius animo turbādi vel inquietandi possidentē ⁊ probatum sit ꝙ
Jo. fenum extraxerit de domo quā debuit putare esse alterius postq̄
nō erat sua. l. si. C. vn̄ vi. ⁊ no. p Ang. de aretio in tractatu maleficio⁊
in verbo hec est q̄dā inquisitio in finalibus verbis: ergo sequit̄ q̄d pre
sumit̄ fuisse in dolo cū fecerit actū illicitū. l. si nō cōuicij. C. de iniurijs.
⁊. l. j. C. ad. l. corne. de sica. ⁊ nō requirit̄ q̄d sciuerit qs esset ille q pos-
sideret: s̄z sufficit dol⁹ in gn̄e. s. q̄d vere vel p̄sumptiue habuerit ani-
mum inqetandi possessorē q̄ scire vel nō scire in specie qs esset pos-
sessor vel quis esset ille qui offendit̄ hoc nō auget nec minuit delictū.
l. eū qui nocētē. §. si iniuria. ff. de iniurijs. ⁊ p̄z ex doctrinis Bart. ⁊ alio
rum in locis. s. allegatis. ¶ Itē q̄q̄ et ꝓbaret̄ ꝙ p̄dictus Andreas
p se ⁊ autores suos haberet antiquiorē possessionem q̄ sit possessio
Baldasaris ⁊ Barilij q̄d tn̄ in ꝓcessu nō inuenio imo potius cōtra-
riū q̄ testes deponūt q̄d Baldasar ⁊ Barilius possederūt annis tri
bus ⁊ circa. tn̄ esto q̄d probaretur ꝙ Andreas habuisset antiquiorē
possessionē hoc nō obstaret qn deberet cōdēn ri Jo. q̄ etiam si Bal
dasar ⁊ Barilius haberēt possessionē iniustā ⁊ iuniorem tn̄ hoc non
pōt opponere Jo. q non possidet. hic est tex. in. l. j. §. fin. cū. l. seq. ff. vti
possi. Ex quibus patet dictum Joannem se tueri non posse quin cō
demnetur. ¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio. xxiij.

1 ☞ Si lex vel statutū imponat penā pro aliquo facto non tamen vi
detur annullare actum quādo illa annullatio tenderet ad preiudiciū
illius cui pena imponitur.
2 Statutū q̄d iudex expedire debeat cām. j. duos menses ⁊ si nō fecerit
ei imponit penam nō per hoc intelligitur prefixū illud tp̄s instātie.

¶ Consilium. xxiiij.

¶ Si statutū dicit q̄d si causa fuerit cōmissa cōsilio sapientis iudex
debeat. j. x. dies cogere cōsultorē ad reddēdū consiliū alias imponit̄
pena ꝯsultori ⁊ iudici cōtra facienti. ¶ Cōsultor reddit cōsiliū post
dictū tp̄s an valeat redditio ꝯsilij ⁊ iudex teneatur illud sequi ⁊ ille
cōtra quē cosilium est redditum teneatur ad expensas quas promisit
soluere si consilium redderetur contra eum.



Domini redēptoris nostri
inuocato suffragio. Viso themate ac statuto ciuitatis
pisarum sub rubrica. de nō vtēdo cōsilio ⁊ tenore con-
uentionis facte inter dictū presbyterum Joannem et
Laurentium de mastranis. ¶ Obmisso omni verbo
rum ⁊ argumentorum apparatu breuissiue ⁊ ꝯclusiue dicā qd in hac
dubitatiōe pro veritate sentiā. Et mihi equidē vr̄ dictū presbyterū
ad expēsas teneri: nec ꝯsiliū esse spernendū. moueor ⁊ primo: q̄ statu
tum imponit penā ꝯsultori nō reddēti cōsiliū infra terminū p̄fixum
a statuto. vn̄ siue nullo mō reddat ꝯsiliū siue reddat sed post terminū
tūc statutū ei penā imponit: ⁊ etiā imponit penā iudici nō cogēti cō-
1 sultorē: s̄z ita est ꝙ† si lex vel statutū imponat penā pro aliquo facto
vel actu nō p hoc tn̄ vr̄ annullare actū qn̄ illa annullatio actus nō tē
deret ad preiudiciū illius cui pena imponit̄. S̄z ad preiudicium alte
rius vt ꝓbat̄ in. l. fili⁹. §. si. ff. ad. l. cor. de fal. ⁊ no. p gl. in. l. nullus vr̄
dolo facere. ff. de re. iu. ⁊ p glo. in cle. i. de iure patro. p que ita decidit
Bar. ⁊ alij cōiter in. l. p̄tor in principio. ff. de no. ope. ⁊ Jac. but. in. l.
nō dubiū. C. de legi. post. gl. ⁊ ibi p Bal. ⁊ alios ⁊ do. Cardi. ⁊ Jo. de
imo. in. c. si. de posthu. prela. ⁊ Joā. de imo. in. c. cū cōtingat in. viij. mē
bro, de iureiur. ⁊ in. l. cum lex. ff. de fideiusso. ergo licet statutū impo-
nat penā cōsultori reddēti cōsiliū post terminū. tn̄ nō infringit ipā
redditionē cōsilij nec eius effectū: ergo valere debet ⁊ effectum habe-
re redditio cōsilij etiā post terminū facta attēto quod esset nulla ipsa
redditio cōsilij talis nullitas nō afferret p̄iudiciū ipi cōsultori s̄z pti.
¶ Cōfirmo p̄dicta p ea que no. Jo. and. in. addi. spec. i ti. de iu. deleg.
§. restat in additione incipiēte Oldradus ⁊ Ja. de are. ⁊ Cy. in. l. pro-
perandum. in prin. in. ij. oppo. C. de iu. ⁊ Bal. in. l. obseruare. §. profi
cisci. in. iij. q. ff. de offi. procon. ⁊ Bal. in. l. si. C. vt intra certū tempus
cā termi. ⁊ Jo. de imo. i. c. de causis. de offic. deleg. vbi in effectu volūt
2 † ꝙ si statutū dicit q̄d iudex expedire debeat cām ītra duos mēses: et
si nō fecerit ei imponit penā certe non p hoc intelligit̄ p̄fixū illud tp̄s
ipsi instantie. ⁊ ideo s̄m eos si iudex post illos duos menses sn̄iam fe
rat valebit illa sn̄ia l̄z iudex penā incurrat. mouent̄. p. l. j. ad si. C. vt o-
mnes tā ciuiles q̄ crimi. Secus si statutū prefigeret tp̄s instantie vt
q̄ diceret q̄d instantia cause duret spatio duorū mēsiū vel diceret sim
pliciter ꝙ cause debeāt finiri infra duos menses: q̄ tūc sn̄ia lata post
duos menses nō valerit per. d. l. properādum. in princip. cū gloss. ⁊. l.
scire opz. §. cōsequēs. de excu. tu. ⁊ declarāt doc. in dictis locis ⁊ maxie
Jo. an. in addi. p̄alleg. ergo ita in ꝓposito cōsiliū d̄z posse reddi etiā
post tp̄s dato ꝙ pena venerit imponenda cōsultori. Nihil ḡ est ꝙ re-
pugnet qn dict⁹ p̄sbyter teneat̄ ad expēsas p eū ꝓmissas si cōsiliū red
ditū ē ꝯ eū: ⁊ sic cōcludo eū ad expēsas teneri. ¶ Et ita dico ⁊ cōsulo.

¶ Summarium super consilio. xxv.

1 ☞ Sn̄ia a qua nō est appellatum presumitur nedum quo ad recti-
tudinem sed etiam quo ad rititudinem.
2 A communi opinione in iudicando non est recedendum.

¶ Consilium. xxv.

¶ An presumatur pro rititudine ⁊ rectitudine sn̄ie q̄ i rē iu. trāsiuit.



Redēptoris nostri inuoca
to suffragio. Viso processu cause vertētis inter Misi-
num de furno ciuem mutinensem ex parte vna et ser
Antoniū de roma ex parte altera ⁊ summario eiusdē
cum quesitis inde formatis. q̄ principaliter queritur
de virtute sn̄ie late in fauorē ser Antonij ꝯ Misinum qua pronūcia-
tum est estimationē factā p estimatores esse iustam ⁊ licere ser Anto-
nio habere emptā dictā apothecā stantibus exceptis ⁊ allegatis pro
parte dicti Misini. tn̄ in hoc mihi vr̄ dictā sn̄iam subsistere et obiecta
1 non obstare. † Et primo quia pro sn̄ia a qua non est appellatū ⁊ que
transiuit in rē iudicatā presumit̄ nedū quo ad rectitudinē seu iustitiā:
sed etiā quo ad rititudinē. c. bone el primo. de ele. ⁊ ibi hoc tenet Inn.
⁊. c. cū inter nos. ⁊. c. sicut de re iudi. c. pastoralis. §. querit̄ vero. de offi.
deleg. ⁊ sequitur hoc Cōpost. ⁊ Jo. and. in. c. i p̄ntia. de renuncia. ⁊ do.
de rota sua cōclusione. cccvi. que incipit. itē si petat̄ executio alicui⁹
sn̄ie ⁊c. vbi in distincte firmāt hoc siue sn̄ia sit lata in p̄ntē siue in con-
tumacē quomodocūq̄: q̄ absentia cōtumacis repletur dei p̄ntia. c. ve
ritatis. de dolo ⁊ cōtu. c. ij. de arbi. in. vj. l. properandū. §. sin aūt reus.
C. de iudicijs. ⁊ ita tenet Ant. de bu. post multa in. c. qm̄ ꝯ. de ꝓbatio.
vbi ostendit esse casum in. d. c. bone ⁊ ita etiā t̄z Spe. in tit. de sen. ꝓla.
§. vt aūt ver. ⁊ not. s̄m quosdā ⁊c. et i. §. si. versi. penul. ⁊ in tit. de instr.
edit. §. restat. ver. in summa. ⁊ Jo. cal. i. d. c. qm̄ ꝯ. ⁊ Jo. de imo. ⁊ roma.
in. l. sciēdū. de ver. ob. ⁊ Jo. de imo. in. l. iiij. §. cōdemnatū. de re iudi. et
in. c. cū in iure. de offi. deleg. ⁊ ibi dicit Jo. de imo. q̄d ista est cōis opi-
nio quicquid tenuerit Bar. s̄m eū ⁊ idē tenuit Anto. de bu. ⁊ Joā. de
imo. in. c. in. p̄ntia. de renuncia. pro quo bene facit ille tex. ⁊ idē in effe-
ctu quo ad ꝓpositū nostrum t̄z do. Abbas in. d. c. qm̄ ꝯ. ⁊ Jo. de imo.
in. l. ex hac scriptura. ff. de donatio. ⁊ istā opi. semp sum solitus sequi.
⁊ legendo et cōsulendo. Et maxime ꝓcedūt p̄dicta si bienniū lapsum
esset a tp̄e sn̄ie anteq̄ ꝯ eam opponeret̄. vt vr̄ fuisse in proposito nr̄o.
ita tenet hostiē. in. c. in p̄ntia preallegato. ⁊ Bal. in. l. j. i ver. extra que
ro ⁊c. C. ne lic. tertio ꝓuo. ⁊ in. c. j. de mili. vasallo qui cōtu. est. et Spec.
de anc. i. c. canonū statuta in ver. similem. q. ponit de cōstit. ergo absq̄
eo ꝙ p̄ducat̄ instrumentum fideiussiōis ⁊ promissionis facte per Mi
sinum: et etiā alia requisita ex forma iuris vel statutorū p̄sumit̄ pro
ipsa sn̄ia q̄d sit iusta ⁊ rite lata. ¶ Et ex hoc capite imponit̄ silētium
his que allegabant̄ adducendo q̄d precarij reuocatio ⁊ tenuta fuerat
nulla ⁊ q̄d debuit citari Misinus ad vidēdū estimatores cōtēplare et
conspicere qualitates rei estimande ⁊ q̄d libri camere nō probarent ꝯ
Misinum quāuis oīa illa sint de se satis debilia ⁊ alijs rōnibus facili
ter possent euelli. s̄z nō expedit stante maxime fundamento predicto ⁊
2 magis cōi opinione † a qua in iudicando nō est recedēdū. l. j. in ver. sa
ne. ⁊ ibi ponderat Bal. ff. de offi. questo. no. Bart. ⁊ alij in. l. fin. C. de
pena iudi. qui male iudi. ⁊ Jo. monachi in. c. cupientes. §. deniq̄. de
elec. in. vj. Et Jo. an. ⁊ alij in. c. j. ⁊ in. c. ne innitaris. de consti. ⁊ in. c. ca
pellan⁹ de ferijs. ⁊ Bal. in. c. j. §. iudices. de pac. iura. fir. ⁊ i. l. ij. i pnc.
C. de sen. q̄ sine certa quāti. Et ijsdē rationibus p̄z dicēdū esse pariter
procedere aliā donationē insolutū factā contra dictum Misinum de

alia re

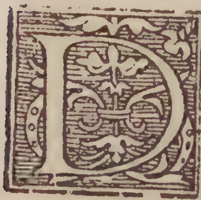
alia re pro residuo dicti debiti ⁊ expensarũ ⁊ tanto magis: qꝛ ad eam
processum fuit facta electione estimatorum de cõsensu procuratoris
dicti Misini ⁊ lata fuit snia presente ꝑcuratore Misini in qua fit mẽ
tio de dictis instrumentis ⁊ tali snie tũc nõ fuit cõtradictũ p ꝑcurato-
rẽ dicti Misini nec ab ea snia fuit appellatũ.j.tpa debita.et sic trans
iuit in rem iudicatã.⁊ sic etiã si vellemus sequi opinio.Bar.in auten.
si quis in aliquo.de eden.⁊ in.l.j.C.de relatio.⁊ in.l.fi.ff.qñ ap.fit.⁊ in
l.acta.ff.de re iudi.cũ si.adhuc fateri opꝫ ꝙ talis snia debet effectum
sortiri nec potest allegari defectus instrumẽtorũ aut aliorũ actorũ. vt
firmat Bar.in dictis locis.¶ Obmitto tãgere de exceptione nullita
tis prime snie ex eo capite ꝙ ad eã fuerat citatꝰ Missinus ⁊ nõ pro-
cura.eius q ad aliquos actus prius comparuerat in cã qꝛ per petentẽ
consilium fertur de hoc non fieri dubium apud dominũ iudicare de-
bentem. ¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio.xxvj.

1 ¶ Si vir expellit vxorẽ sine causa tenet̃ ei dotẽ cõsignare.nu.3.⁊.4.
2 Si excõmunicatus in excommunicatione perseuerat vxor eius nolẽs secum cohabitare potest dotem repetere.
5 Si vxor fecit expensas postq̃ recessit a viro nolente eã admittere poterit dotes repetere.
6 Ille cui debentur alimenta licet seipsum alat tñ potest postea illa petere ab obligato.
7 Casus restituende dotis numerant̃ per glo. in.l.ij.ff.solu.matri.
8 In terminis.c.j.de electione quando nõ exhibuit mandatum.
9 Ubi alicui fit protestatio ille debet protestationi parere.
10 Quando procurator possit constituere quem in mora.
11 Suspitio ⁊ timor sunt passiones animi.
12 Reqrit̃ spãle mãdatũ ad hoc vt ꝑcurator possit denunciare.nu.14.
13 Cessando a contumelijs ⁊ iniurijs dicitur facere actum pacis.
15 In casibus in quibus requiritur speciale mandatum videtur qd̃ possit ratificari quando est factum a procuratore generali.
16 Quod ratihabitio trahatur retro est per fictionem.nu.17.18.⁊.19.
20 Ubi allegatur cautio allegando suspitionem necesse est causam suspitionis probare.
21 Ubi iura concedunt aliquid alleganti factum intelliguntur non de allegatione sola sed quod probet ita verum esse.

¶ Consilium.xxvj.

¶ An si maritus expulit vxorẽ teneat̃ sibi restituere dotem seu alimẽ
ta preterita ⁊ futura ⁊ an maritus teneat̃ cauere vxori de non offendẽ
do si mulier simpliciter alleget suspitionem viri ⁊ aliter non probet
⁊ an protestatio facta per procu.generaliter constitutum ad lites va-
leat maxime cum nullum mandatum exhibuit.⁊ plures limitationes
ad regulam que habet ꝙ ratihabitio trahitur retro.



Omini redemptoris no
stri inuocato suffragio. Uiso ⁊ diligenter pondera-
to processu cause vertentis inter dñam Angelicam
ex parte vna agentẽ ⁊ Ludouicũ eius virũ ex pte al
tera se defendentẽ videndũ est que future sunt ptes
dñorũ iudicũ cause appellatiõis tã sup dotis restõ
ne q̃ sup alimẽtis in quo vr̃ prima cõsideratiõe dicẽdũ Ludouicũ nõ
solũ teneri ꝑ alimẽtis p̃teritis vxori p cũ nõ prestitis: sꝫ etiã ad restõ
nẽ dotis. ¶ Qd̃ quidẽ probari vr̃ primo ex his q̃ no. Bal.in.l.fin.in
1 fi.C.de sen.que sine cer.quã.vbi inquit † qd̃ si vir expellit vxorẽ sine cã
ꝙ tenet̃ ei dotẽ consignare mouetur eo qꝛ ille q onera matrimonij nõ
sustinet fructũ dotis habere nõ dꝫ alle.l.pater.de doli excep.⁊ qꝛ dos
est propriũ patrimoniũ mulieris ex quo ipsa viuere dꝫ.l.iij.§.sꝫ vtrũ
ff.de mino.⁊ idẽ voluit Jo.an.in addi.Spe.in titu.de do.inter virũ.
§.nũc de dote super ver.si vero res.facit qd̃ in simili no.Bal.⁊ Ang.
in.l.si cum dotẽ.§.transgrediamur.so.ma.sꝫ ita est qd̃ Ludouicꝰ cen-
setur expulisse vxorẽ eoipso quod ipsa fuit parata redire dummodo si
bi per Ludouicũ caueretur ꝙ nullã sibi seuitiã inferret ⁊ Ludouicus
cauere recusauit ad hoc qd̃ not.gloss.in.c.intelleximus in verbo spon-
tanea de adul.⁊.i.c.literas.d̃ rest.spo.⁊.i.c.significasti.d̃ diuor.vbi no.
ꝙ si mulier de domo viri spõte recedit si tñ volẽs redire nõ sit admis-
sa intelligit̃ expulsa ⁊ spoliata.⁊ ita etiã dicit Spe.in tit.de sponsa.§.
fi.ver.j.sed Ludouicus vr̃ noluisse dictã eius vxorẽ ad secũ habitãdũ
admittere eoipso ꝙ noluit sibi dictã cautionẽ prestare prout teneba-
tur.c.ex trãsmissa ⁊.c.literas.de resti.spoli.⁊.c.j.vt lit.non contesta. et
xxxij.q.j.de benedicto.⁊ qd̃ ibi glo.satis enim dicit̃ per Ludouicũ ste-
tisse quominus ipsa redierit ad habitãdũ ex quo renuit ipse facere ea
sine quibus ipsa tute ⁊ cõmode habitare non poterat.l.caio.§.impe-
rator.i fi.ff.de ali.⁊ ci.leg.l.meuia.§.fi.d̃ annuis leg.facit.l.nepos ꝑ-
culo.de verb.sig. ¶ Scd̃o fortificat̃ ex his q̃ no.Jo.an.in addi.Spe.
in titu.de do.inter vir.§.fi.in addi.que incipit: qꝛ hic.de big.⁊c.vbi re
2 fert Rofredũ dixisse qd̃ † si excõicatus in excõicatione ⁊ contumacia
perseuerat vxor eius nolens secum cohabitare potest dotem repetere.
mouetur per.l.j.C.de repudijs.⁊ sic qꝛ tũc si mulier cũ viro non habi-
tat procedit a culpa mariti id̃ põt mulier dotẽ repetere: ita ergo esse
dꝫ in casu proposito ꝑpter culpã mariti qui dictã cautionẽ prestare
renuit cũ ad eã prestandum teneret̃. ¶ Tertio pro hoc facit id ꝙ no.
3 Bal.i.l.j.§.sed ⁊ scimus.C.de lat.liber.tollẽ.vbi p illũ text.dixit † qd̃
si maritus sine causa expellit vxorẽ dꝫ perdere lucrũ dotis.sed per-
inde est acsi Ludouicus vxorẽ expulisset ex quo eam cum cautiõe red-
dere volẽtẽ admittere noluit.vt.s̃.probaui ergo ⁊c. ¶ Et idem dico
4 † quo ad alimenta etiam preterita ⁊ fructus dotis: qꝛ ad eorũ restitu-
tionẽ tenetur Ludouicus.hoc enim primo probatur ex his que not.
Bal.in rubrica.C.de priuil.dot.in.j.col.vbi inquit qd̃ si maritꝰ non
subijt onera matrimonij: tenetur restituere fructꝰ dotis quos expulsa
vxore receperit: qꝛ talis vir lucrũ facere nõ dꝫ.allegat.l.si ab hostibꝰ
§.fi.solu.matri.⁊ qꝛ nõ videt̃ bonefidei possessor fuisse q pietatis offi
ciũ nõ impleuit allegat i argumẽtũ.l.j.C.de his qui.vt indig. ¶ Se
cundo probatur ex his que no.glo.⁊ doct.i.c.significasti.de diuor.vbi
5 habetur † qd̃ si vxor fecit expẽsas postq̃ recessit a viro nolente eã ad-
mittere poterit eas repetere.⁊ illã gl.sequit̃ etiã Bal.i.l.j.C.de leg.⁊
no.Cy.Bal.⁊ Sali.i.l.qd̃ i vxorẽ.C.d̃ ne neg.gest.⁊ Bal.An.⁊ Mo
der.in.l.si cũ dotẽ.§.si maritus.⁊ in.§.si autẽ in seruissimo.solu. ma-
tri.⁊ Spec.in ti.de sponsa.§.fi.versi.ij.argu.l.j.C.de isti.⁊ sub.sub cõ-
di.fac.⁊ in.l.labeo scribit si mihi bibliothecã.ff.de cõtrahẽ.emp. be-
ne facit qd̃ no.Bar.i.l.caio.§.j.per illũ tex.ff.de alimẽ.⁊ ci.lega. sed
vt.s̃.probaui.videt̃ stetisse per Ludouicũ quominus vxor secũ habi-
tauerit ergo. ¶ Tertio fortificatur per id qd̃ habetur i.l.de alimẽtis.
6 C.de trãsac.⁊ quod ibi no.Bal.p illũ tex.p quẽ ifert † qd̃ ille cui debẽ
tur alimenta: licet seipsum alat: tñ potest postea illa petere ab obliga
to qd̃ facit secundum eum pro viduis se alentibus vt nihilominꝰ pe-
7 tere possint alimenta suarum dotium. ¶ † Sed premissis non obstan
tibus contrariam sniam de iure probabiliorẽ esse puto proculdubio
in casu proposito ex pluribꝰ.⁊ primo quo ad dotẽ qd̃ illa minime re-
stituenda sit probatur.qꝛ iste nõ est de casibus restituende dotis qui
enumerantur per glo.magistrã.⁊ doct.in.l.ij.i prin.in glo.ij.ff.solu.
matrimo.⁊ in.l.j.C.de repud.⁊ in.c.p vestras.de donatio.inter virũ.
¶ Nec obstat qd̃ maritus censeatur eam expulisse eoipso quod nõ ad
mittit eam volẽtẽ redire cum cautione per eam petita ⁊ sibi non pre-
stita iuxta no.in.d.c.intelleximus.⁊ in.d.c.de benedicto cum si.s̃.alle-
gatis: qꝛ rñdeo primo qd̃ Ludouicus nõ fuit in aliqua mora prestã-
de cautionis: qꝛ dato qd̃ per ser Ruffinuꝫ asserentem se ꝑcuratorem
dicte dñe Angelice petita fuisset dicta cautio a Ludouico corã vica-
rio episcopi bononiensis.tñ Ludouicus non p̃stando dictam cautio-
nem non dicitur fuisse in mora attento ꝙ dictus ser Ruffinus suum
mandatũ non exhibuit in autentica forma dicto Ludouico prout de
iure tenebatur.vt in clemẽ.causam.de elec.l.nomẽ.C.que res pig.l.si
quis ificiatus.⁊ ibi hanc theoricam tradit Bar.⁊ alij.ff.deposi.l.qui
in alterius.⁊ ibi hoc no.Bar.ff.de reg.iur.⁊ no.Bar.in.l.qd̃ te.ff.si
certum pet.⁊ in.l.nõ solũ.§.morte.de no.oper.nuntia.i.ij.q.princ.in
xij.col.in ver.quero an talis protestatio possit fieri per procura.⁊c.⁊
in.xv.col.in versi.iij.principaliter est videndũ de protestatione in ci-
tatoria.⁊ in.l.pater alias incipit quidã decedẽs.§.ex quo.ff.de admi
nistra.tuto.⁊ Bal.in.l.si legatum.ff.de edẽ.sed dictus ser Ruffinus
nullum exhibuit mandatũ ergo ⁊c. Nec obstat si dicatur quod ista do
ctrina procedit in actibus iudicialibus secus in extraiudicialibus per
id qd̃ no.Spec.i tit.de procur.§.j.ver.sed quid si receptũ erat ⁊c.vbi
8 voluit † qd̃ si in terminis.c.primi.de elec.in.vj.aliquis tanq̃ procu.in
termino sibi prefixo obiecit crimina cõtra electum.⁊ in veritate habe-
bat mandatũ.tñ illud nõ exhibuit.quia illud habebat in arca vel de
eo nõ recordabat̃ certe fm Spe.nihil obstabit mãdatũ tũc non fuisse
ꝑductũ.qꝛ rñdeo qd̃ dicta theorica Bar.⁊ doc.procedit indistincte:
tam in iudicio q̃ extra quantũ ad effectũ cõmittẽde more.qꝛ in vtro-
q̃ casu est eadẽ ratio ergo dꝫ esse eadẽ iuris dispõ.l.illud.ff.ad.l.aql.
c.translato.de cõsti.⁊ qd̃ hoc sit verũ.pꝫ etiam ex his que no.Bar.in
d.§.morte in.xij.col.dum tractat de protestatione inhibitoria vbi di-
9 xit † ꝙ si alicui fit ꝑtestatio ne aliqd faciat ex aliqua causa vera et iu-
sta tunc ille cui fit protestatio debet illi protestatiõi parere si veritas
illius cause ostẽdatur alleg.d.l.nomen.C.q̃ res pig.⁊ tex.i.d.cle.cau
sam.secus si nõ ostẽditur causa illius protestationis illi cui fit prote-
statio nisi talis ꝑtestatio fieret cũ commissiõe ⁊ autoritate iudicis qꝛ
tunc absq̃ eo quod verificetur causa protestationis debet ille cui prote
statur protestationi parere alleg.l.fi.ff.de leg.commis.vbi idem not.
Bart.vbi dicit qd̃ ille tex.debet intelligi quando illa protestatio est
facta per iudicem.⁊ idem dicit Pe.de anchar.in cle.j.de exces.prela.
Ponderent ergo dicti doc.solum an protestatio fiat per iudicem seu
de eius commissione an vero per priuatum quia quando iudex com-
mittit protestationẽ presumitur qd̃ legitime commiserit ⁊ habita in
formatione iusticie ipsius protestationis nõ autẽ cõsideratur an illa
denuntiatio facta fuerit per priuatũ in iudicio vt extra qñ p iudicem
nõ est cõmissa talis protestatio sed ita est qd̃ protestatio seu interpel
latio facta p ser Ruffinũ nõ fuit facta cũ cõmissiõe iudicis nec a iudi
ce approbata imo p iudicem fuit statutus terminus Ludouico ad op
ponẽdũ. Nõ ob.ꝙ no.Spec.in loco.s̃.alleg.qꝛ nihil facit ad ꝑpositũ
10 qm̃ aut nos querimus † vtrum ad hoc vt procur.cõstituat me in mo-
ra si nõ adimpleo illud quod ipse petit.⁊ tunc dicendum est qd̃ non

nisi mihi ostēdat mandatū vt.d.l.si quis inficiatus.ꝛ qd̄ ibi Bar.cū 9cor.q2 nō sum in mora nec in culpa si nō soluo:q2 sibi credere non te-neor.l.j.§.i.ff.de eo p quē fac.erit.ꝛ.l.ij.ff.qd̄ falso tut.auc.Aut queri mus de alio effectu vt qn̄ in termino prefixo aliqs tanq̄ pcu.oppo-nit ꝯ titium electū crimina ꝛ defectus ꝛ tn̄ nō exhibet mandatum an sufficiat dummō postea producat mandatū si de mandato dubitetur ꝛ dicēdū est qd̄ sic q2 cessat rō allegata in superiori casu ita loquitur Spe.in loco.s.allegato.Et pꝫ ex his que legunt ꝛ no.in.l.lꝫ.C.de p cu.ꝛ in.l.pomponius.§.rati.ff.de procur.ꝛ.in.c.j.in gl.in verbo absen tia.de elec.in.vj.vbi si quis litigauit tanq̄ procu.in iudicio ꝛ manda-tum nō produxit vꝫ iudiciū.tn̄ si postea opponat qd̄ nō hꝫ mādatuꝫ hꝫ necesse pcu.suū mandatū producere presertim si opponat qn̄ litē cōtest.alias si de mādato fidem non facit iudiciū redditur nullū.sed ita est ꝙ i ꝓposito q̄ritur an Ludouicus p īterpellationē ser Ruffini petētis cautionē fuerit cōstitutus in mora cauēdi ꝛ mādatū nō fuit ex hibitum ergo nō fuit ī mora. ¶ Preterea etiā pōt rn̄deri qd̄ nos nō sumus in actu iudiciali vt dicā.j.i tertio principali fundamento. Et ex isto fundamento ꝛ etiā ex sequentibus cōstabit etiā dicta alimēta preterita nō deberi ex quo Ludouicus interpellauit vxorē vt ad secū habitādū accederet.ꝛ ipsa non accessit cū nō teneatur prestare vxori alimenta si sine iusta causa cessat cū marito habitare ꝛ ei iseruire put tenet ar.l.iul.§.offerri.ꝛ.l.qui petētē.de act.emp.ꝛ in specie not.Ja. de arc.Cy.ꝛ Sali.in.l.qd̄ in vxorē.C.de neg.gest.ꝛ no.gl.in.d.c.signi ficasti.de diuor.ꝛ Spec.i ti.de spōsa.§.fi.ver.ij.ꝛ doc.i.d.l.si cū dotē. §.finautē in seuissimo.ꝛ vult Bar.i suo tractatu de alimētis ad finem ꝛ in.l.libertis quos.§.i.ff.de ali.ꝛ ci.leg.Nec pōt dicta vxor se excusa re ꝙ nō accesserit ad habitādū cum marito:eo q2 sibi nō cauit qd̄ ei malū aut seuitiā nō inferret q2 vt probatū est.s.Ludouicus non fuit in mora cauēdi ex quo ipsa mulier dictam cautionē nō petijt p se nec per procuratorē mandatū exhibentē. ¶ Scdo principaliter cōfirma-tur dotem nec alimenta preterita deberi:nam dicta cautio petita fuit occasione suspitionis allegate in scriptura producta per ser Ruffinū iuxta.c.j.cū si.vt lit.non conte.Modo sic.an mulier suspitionem peri culi persone sue habeat de viro vel non hoc pendet ab animo ipsius

11 vxoris† q2 suspitio ꝛ timor sunt passiones animi vt de se pꝫ ꝛ colligi tur ex no.p Bar.in.l.fi.in antepe.q.ff.si quis ali.test.phi.ꝛ p Inno. ꝛ doc.in.c.i.ꝙ metus cā.ad hoc.l.iij.ff.quibus ex cau.ma.ꝛ.l.continet ꝛ.l.recte scribit.ff.quod met⁹ causa.sed ita est qd̄ ea que latētin animo nō possunt explicari per procura.nō habentē speciale mandatum.vt no.Ang.in.l.si quis intētiōe ambigua.ff.de iudi.vbi inquit ꝙ inter-pretatio est declaratio volūtatis absconse:ideo libellū obscurum pro ductum non poterit declarare procu.sine spāli mādato per not.in.l. pompo.scribit.§.fi.ꝛ ibi hoc etiā no.Bal.ꝛ Ang.ff.de rei ven.et not. Bar.i.l.inter stipulantē.§.j.in ver.itē dico qd̄ si libellus ꝛc.ff.de ver. ob.p ibi no.per gl.sed ser Ruffinus nō habuit spāle mādatum.ergo ꝛc.idē specifice deciditur ex no.p gl.ꝛ ibi clari⁹ Bar.i.l.j.§.i.ff.de lib.

12 agno.vbi voluit† qd̄ reqrat spāle mandatuꝫ ad hoc vt procura.possit denuntiare ꝛ protestari circa ea que non concernunt administrationē bonorum quādo illa talia nō poterāt esse nota nisi quatenus a perso na principali pcedant:vt denuntiare mulierē esse pregnantē:sed ita est qd̄ an dn̄a Angelica haberet suspectū Ludouicū nō pōt esse notuꝫ nisi ab aīo ipsi⁹ mulieris q2 concernit passionem animi vt.dixi:ergo ꝛc.p hoc facit quod no.Bar.ꝛ doc.in.l.paulus alias incipit procura torem.de acquir.heredi.vbi ꝙ in casibus in quib⁹ hereditas pōt adi ri per procura.requirit spāle mandatum.l.si qs mihi bona.§.iussuꝫ.c. ti.ad idē gl.in cle.causam in verbo spāliter.de electione:que ꝫ qd̄ ad protestandū ꝛ intimandū requirat spāle mandatū.p hoc etiam facit q2 dict⁹ ser Ruffinus vt dictā cautionē rōne allegate suspitiōis ꝯse-queret allegabat dictū Ludouicū deliqsse multa innoxia ꝛ criminosa verba de dicta dn̄a Angelica pferendo:sed ita est qd̄ ad talia allegā-dum requiritur spāle mandatū vt in cle.non pōt.de procura. ¶ Pre terea dictus ser Ruffinus in sua scriptura protestat qd̄ inquātū eidē dn̄e Angelice sit cautū qd̄ non subeat aliqd̄ periculū ꝛ possit tute cū eo morari ꝙ ipsa fuit ꝛ est parata cū ipso morari ꝛ sibi obedire dicto Ludouico eā maritali more tractādo ꝛ a cōtumelijs ꝛ iniurijs cessan-

13 do† ꝛ sic iste erat actus pacis ꝛ remissionis iniurie iuxta id quod legi tur ꝛ no.insti.de iniur.§.fi.ꝛ in cle.i.in prin.ff.de pac.ꝛ in.c.j.de treug. ꝛ pa.vbi p doc.Talia aūt nō possunt expediri per pcu.sine spāli mā dato vt no.Spec.i ti.de treug.ꝛ pac.in.§.i.ver.hac quoq̄.p id qd̄ hr̄ in.c.per tuas.de arbi.ꝛ in.c.cōtingit de trāsac.ꝛ in.l.naꝫ ꝛ nocere.ff.de pac.ꝛ no.Jo.and.in.c.qui ad agēdū in fi.de pcu.in.vi. ¶ Tertio cor-roborantur pdicta q2 dictus ser Ruffinus habebat mādatū ad lites ꝛ causas dūtaxat ꝛ per ꝯn̄s nō vr̄ qd̄ poterit denuntiare ꝛ protestari Ludouico qd̄ dn̄a Angelica parata erat accedere ad secū habitādum dummō sibi cauerit hoc probatur ex his que decidit Paulus de ca. in.l.de pupillo.§.qui pcuratorio.ff.de noui op.nūc.in vltimis repor

14 tatis suis vbi voluit† qd̄ pcurator cōstitutus ad negocia hn̄ pōt nun-tiare nouū op⁹ secus hm̄ eū in pcuratore cōstituto ad iudicia q̄m lꝫ nuntiatio sit quedā prouocatio ad iudiciū ꝛ etiā possit fieri cū iudice seu cū iudicis autoritate tn̄ non est actus iudiciarius:vn̄ potest expe-

diri omni tpe etiā feriato.l.i.§.nunciatio.eo.tit.iuncto versi.item nun-tiatio ꝛ.l.de pupillo.§.meminisse.eo.ti.Sed ita est etiā qd̄ dicta ꝑte-statio ꝛ intimatio facta p dictū ser Ruffinū nō pōt dici actus iudicia-rius.vt no.Bar.in.l.cū filius.§.fi.ff.de ver.obli.ꝛc.in.l.in minorū.C. in quibus cau.in integ.rest.nō est neces.ꝛ Bal in.l.ij.in.fin.C.de sacro-san.Nā potest protestatio ꝛ intimatio fieri nō solū in iudicio:sed etiaꝫ extra.vt no.glo.in.l.amplius.ff.rem rat.habe.ꝛ in.l.fideiussor obliga ri.§.fin.de fideiusso.ꝛ in.l.qui rome.§.coheredes.ff.de ver.obli.ꝛ etiā pōt fieri tpe feriato.vt no.Bar.in.d.l.cū filius.§.fi.ꝛ Bal.in.l.in cō-tractibus.§.fi.C.de nō nume.pecu.ꝛ latius Bart.in.d.§.morte circa vlti.chartā.Nec predictis obstat si dicat qd̄ dato qd̄ ser Ruffinus nō habuerit ad predicta specificū ꝛ sufficiens mādatū tn̄ pōt dn̄a Ange-lica ratificare gesta p Ruffinū nomie suo ꝛ ratihabitio trahitur retro ꝛ mādato cōparatur vt in.l.fi.C.ad mace.ꝛ i regula ratihabitio.de re.

15 iur.lib.vj.Nā† etiā in casibus requirentibus spāle mandatum videtur ratificari posse factum a procuratore generali.vt not.Archi.in.c.qui ad agendū.de pcura.in.vj.allegat id qd̄ habetur in.c.per tuas.cū ibi no.de arbi.ꝛ pbatur in.l.qd̄ si de spāli.ff.de mino.quē ter.pro not.ad hoc alleg.Bal.in.l.si maritus.C.man.ꝛ in.l.multū.C.si quis alteri vel sibi.ꝛ no.Jo.an.in.c.cupiētes.§.qd̄ si per viginti.de elec.ꝛ Ang. in.l.lꝫ.ff.de iudi. ¶ Quia pluribus modis fieri pōt ꝛ primo ꝙ talis ratihabitio non trahit retro qn̄ ex hoc auferret ius quesitū illi cōtra quem fit ratihabitio vt no.gloss.in.c.ratihabitionē.de regu.iur.in.vi. dum allegat tex.in.c.ex parte decani.de rescrip.Sed ita est ꝙ ante ra tihabitionē acquisitū erat ius Ludouico quo ad omnes fructus dotis q2 sui erant effecti.l.de diuisione ꝛ.l.seq.cū vulg.ff.de iur.do.Nec cos tenebat cōuertere in alimēta mulieris postq̄ post interpellationē fa-ctā per Ludouicū non accesserat ad habitandū secū ꝛ ad operandum viro prout tenebatur.l.sicut de ope.lib.ꝛ.l.sed ꝛ si vir in princip.ff.de dona.inter vir.ꝛ dictū est.s.nec maritus fuerat in aliqua culpa nō ca-uēdo ex quo nō fuerat interpellatus per personā cui de hoc credere te neretur ex quo mādatū non fuit exhibitum. Secundo respondeo qd̄

16 illud qd̄ dicitur† qd̄ ratihabitio trahit retro ꝛ mādato cōparat istud est per fictionem nō per veritatem q2 vere cōstat qd̄ mandatum speci ficum ab initio nō precessit vt no.Bar.in.l.si bis qui pro emptore in v.col.ff.de vsur.Sed fictio nō hꝫ locū vbi nō ꝯcurrit eqtas.l.postlimi nium.in prin.ff.de cap.est doctrina Barto.in.d.l.si is q in.iiij.colū. Sed nemo sani capitis diceret qd̄ vxori debeantur fructus dotis vel alimēta si ipsa nō adimplevit pro pte viro suo ea ad q̄ tenebat.s.ope-rādo ipsi viro ꝛ secum habitando presertim cū de hoc fuerit interpel lata ꝛ marito nō possit culpa iputari si cautionē mulieri nō prestitit occasione alicuius suspicionis quā de eo habuit mulier cū de hoc non fuerit requisitus per psonā cui credere teneret.ergo sine mora ꝛ cul-pa sua nō dꝫ vir priuari iure ꝛ cōmodo fructuū sibi legitime acqsito.

17 l.si putator.ff.ad.l.aqui.ꝛ in.c.sine culpa.ff.de re.iur.in.vj. ¶ † Ter-tio respōdeo qd̄ ad hoc vt ratihabitio trahat retro requiritur qd̄ tpe quo fit ratihabitio alicuius actus ille actus potuerit geri per ratificā tē vt est text.singularis.l.bonorum.ff.rem rat.hab. Sed ita est quod hoc presenti tempore quo dn̄a Angelica ratā haberet protestationeꝫ ꝛ denunciationē factā per ser Ruffinū nō posset ipsa denūtiare ꝛ pro testari Ludouico ꝙ deberet sibi cauere ꝛ eā in domo maritali affectio-ne retinere quo ad effectum cōsequendi alimenta preterita q2 istud tē pus pn̄s nō est habile ad cōstituēdū Ludouicū i mora nisi quo ad ali mēta futura nō quo ad tp̄s pteritū iuxta.l.qd̄ te.ff.si cert.peta.ꝛ in.l.si

18 ex legati ꝛ.l.cū filius in fi.ff.de ver.oblig. ¶ † Quarto rn̄deo quod ra tihabitio trahit retro qn̄ res est integra ꝛ in eo statu in quo erat qn̄ ab initio fuit gestus ille actus qui ratificatur:vt.l.si vxor.§.si quis vxorē. ꝛ ibi hoc no.Dy.ꝛ Bar.ff.de adul.ꝛ Dy.in.l.pantonius in prin.ff.de acq.here.ꝛ Bal.ꝛ expressius Salv.in.l.fi.C.de dona.ꝛ Bal.in auc.ci qui.C.de temp.ap.ꝛ Spe.in ti.de ob.ꝛ sol.§.j.ver.itē pone obligasti. Sed ita est qd̄ tpe ratihabitionis res nō pōt esse in eo statu in quo nō erat tpe quo ser Ruffinus cōparuit:q2 tpe quo ser Ruffinus compa-ruit nondum erat acquisitum ius Ludouico in fructus doctis postea

19 percepti.ergo ratihabitio non trahitur retro.Vel etiam potest respō deri quod ratihabitio nō trahitur retro qn̄ actus q trahitur retro nul lo modo valuit.ita not.Bar.in.l.obseruare.p illum tex.in fi.ff.de offi. procō.sec⁹ si aliquo modo valuit:vt in casu.l.lꝫ.ff.de iud.vbi si iudiciū inchoatū per falsum procuratorē ratificat per dn̄m ratihabitio tra-hitur retro:q2 iudiciū valebat a principio quo ad preiudiciū pcurato ris.vt no.gl.in.l.lꝫ in fi.C.de procu.ꝛ in.l.si expressim in verbo preseri ptione.ff.de app.fili in.l.fi.C.ad mace.vbi filiusfa.obligabatur ex mu tuo per ipsum recepto nisi pater ratū nō habuisset al's erat tutus exce ptione macedoniani.nō mirum ergo si ratihabitio patris trahitur re tro.ꝛ ita ibi declarat plenius Sali.sed protestatio ꝛ denuntiatio ser Ruffini a principio fuit ipso iure nulla:vt superius est ostēsum.ergo ratihabitio nō trahitur retro ad initiū. ¶ Quarto principaliter for-tificantur predicta:q2 dict⁹ ser Ruffinus petijt dictā cautionē actiōe dicte suspitionis pter verba iniuriosa ꝛ criminosa q̄ asseruit fuisse

20 prolata p Ludouicū de psona vxoris:ꝫ ita est† ꝙ vbi petit cautio al-legādo suspitionē necesse est causam suspitionis probari:vt no.Guil. de cu.

de cu.in.l.illicitas.§.ne potentiores.ff.de offi.presi.allegat tex.in.§.sz
neq in aut.de mã.prin.cũ ibi no.Bñfacit gl.iũcto tex.τ qḋ ibi Bar.
in.l.itẽ si suspectus.ff.de ꝑcura.τ i.l. apertissimi.C.de iudi. τ ꝓbatis
causis suspiciõis:tũc iudex cũ cãe cognitiõe dz cõpellere ad cautionẽ
prestãdã si cause sint legitime:vt etiã no.Cy.τ Sali.in.l.denũciamus
de his qui ad ec.cõfu.faci.qḋ no.Bar.in.l.ait pretor.§.si debitorẽ.in
ver.q̃rit Dy.τc.ff.que in frau.cre.τ Angel.in.l.qui bona.§.q dãni.ff.
de dã.infe.¶ Pro hoc facit qꝛ vbicũq aliqs mihi protestat̃ ex certa
cã expressa:vt aliquid faciã ita demũ teneor illud facere si illã causam
expressam ostendat mihi esse verã:vt not.Bar.in.l.nõ solũ.§. morte
in.xij.τ.xv.col.de no.oper.l.j.i fi.cũ.l.seq.ff.ꝙ fal.tut.aut.τ.d.l.nomẽ.
21 C.que res pig.τ in.d.cle.causam.de elec.†Et vbi iura cõcedunt aliqd
alleganti factũ aliqḋ: intelliguntur nõ de allegatiõe sola:sz qḋ pro-
bet ita verũ esse:vt no.gl.i.l.j.in prĩc.ff.si qua.pau.fec.dic.τ no.Bar.
in extrauag.ad repri.in verbo asserat̃ gl.in.l.si cuius in gl.j. ff. de ap.
reci.τ glo.fin.in.l.ij.C.qḋ me.cau.τ gl.in.c.nõ est.de cõsue.in.vj.τ in.c.
cũ super.τ in.c.post electionẽ de prebẽ.τ.c.j.de his que fi.a maio.par.
ca.τ glo.in.l.si prius in verbo egisset.de no.oper.ꝑ quã dicit in ꝓposi
to.ibi Ang.ꝙ si statutũ dat premium accusanti non dz accusans pre-
miũ illud habere nisi probet contenta in accusatione esse vera text. in
l.que oĩa.§.plane.ff.de ꝑcur.facit ꝓ hoc dicto Ange.c.ij.de offi. ord.
ibi iudiciario ordine per quẽ dicũt docto.qḋ nõ dz aliquis impeti de
delicto qḋ ꝓbari nõ põt etiã si ille fuerit cõfessus delictũ in pnia fa-
cit.c.oĩs vtriusq sexus.de pe.τ remis.τ ideo dixit text. in.c.plerieq.ij.
q.vij.boni viri tacẽt qḋ probare nõ possunt.vnde quãtũcũq iura dis-
ponerent simplr̃ qḋ mulieri alleganti habere suspectã seuitiã viri es-
set cauendũ dz intelligi alleganti τ probãti:qꝛ vani timoris nulla est
habẽda consideratio.l.iij.ff.qui.ex cau.ma.l.si quis ab alio.de re iudi.
l.metum.ff.ꝙ met.cã.c.cũ dilectus.extra ꝙ me.cã.Nec ob.qḋ no.glo.
c.de bñdicto.xxxij.q.j. qꝛ dico qḋ decisio illius glos. aperte cõfundit
intentionẽ dñe Angelice.Nam illa glo.vult qḋ aut nõ allegat̃ suspi-
cio.viri.et tũc vt maritus cõsequat̃ restõnẽ vxoris adultere debet nu-
da cautione cauere ꝙ nullũ malũ inferret mulieri.Aut allegat̃ suspi
cio viri.τ tũc cavẽdũ est cũ fideiussore vl̃ pignore.vt ibi ꝑ gl.τ ista alle
gatio suspicionis debet intelligi cũ probatione:vt proxime ostẽdi ni-
si forte euidenter cõstaret de cã suspicionis:vt q̃n cõstaret mulierẽ cõ-
misisse adulteriũ prout erat in casu.d.c.de bñdicto:per qḋ adulteriũ
prout erat in casu.d.c.de bñdicto:per qḋ adulteriũ tũc cõstat mulie-
rem iniuriã intulisse marito τ domui sue:vt habet̃ in.l.miles.§.si so-
cer.in fi.ff.de adul.merito absq aliqua probatiõe cause suspiciõis al-
legate cauendũ esset in prealle.c.de bñdicto.¶ Sed in proposito no-
stro petita fuit prestatio cautionis allegando suspicionẽ τ cause suspi
cionis minime probate fuerũt:ergo maritus non fuit in mora si non
cauit anteq probarent̃ cãe suspicionis.nã ante probatas causas su-
spiciõis maritus erat incertus qualiter cauere teneret̃ an simplici cau
tione nuda:an cũ fideiussore vel pignore vñ ex quo ꝑ talẽ denunciatio
nẽ nõ reddebat̃ certus Ludouicus qd facere deberet τ qualiter caue-
re teneret̃ talis denunciatio nõ releuat denũciantẽ. l. aut q alr̃.§.i.qḋ
vi aut clam.l.denunciasse.§.j.de adul.τ in.d.cle.causam. ¶ Quinto
qꝛ dicta protestatio τ obligatio facta ꝑ ser Ruffinũ fuit facta sub con
ditione.nã vt in sua scriptura quãtũ asserebat ꝙ tũc erat τ semꝑ fue-
rat dña Angelica in proposito satisfaciẽdi petitis τ protestatis ꝑ Lu
douicũ seruatis tñ ꝑ Ludouicũ ipsi dñe Angelice promissis tpe con
tracti matrimonij inter eos de filijs dicte dñe Angelice τc.Nã illi ab-
latiui absoluti vz seruatis tñ faciunt cõditionẽ.l.a testatore.de cõdi.
τ demonst.τ.l.euictis.ff.de vsur.Cũ ergo dña Angelica pure teneret̃
ire ad habitandũ cũ Lud.τ sibi cõiugalia seruitia exhibere τ ipse ob-
tulerit velle adimplere sub cõditione sequitur ꝙ ista oblatio dñe An
gelice que succedebat loco implementi.l.acceptã cũ ibi no.C.de vsur.
τ.l.obsignatione.C.de sol.τ no.in.l.si mora.solu.matr.nõ fuit facta eo
mõ quo fieri debebat.s.pure τ ꝑ ꝯñs dña Angelica non offerret se pa
ratã adimplere ꝓut tenebatur nõ fuit in mora Ludo.si non adimple-
uit pro ꝑte sua cavẽdo.l.iul.§.offerri.de ac.emp.l.ediles etiã.§.fi.τ ibi
no.de ac.emp. bñfacit ꝙ no.Bar.i.l.si soluturus ver.q̃ro q̃n emptor
τc.ff.de solu.Et hoc attẽto ꝙ dicta dña Angelica nõ probauit aliqd
promissum sibi fuisse ꝑ Ludouicũ circa filios ipsi᷒ mulieris.nec pre-
dictis obstat si dicatur qḋ Ludouicus nõ cõtradixit protestationi fa-
cte ꝑ ser Ruffinũ.τ sic tacẽdo vr̃ cõsensisse iuxta.l.si filius.ff. ad mace-
do.τ ꝙ no.gl.in.l.si fideiussor.i prin.ff.q satisda.cog.qꝛ semota dispu
tatione illa vz an pñs protestationi τ nõ cõtradicẽs videat̃ cõsentire
de qua ꝑ doc.in.c.cumana.de elec.τ i.c.cũ.m.de cõsti τ in.d.§.morte.τ
Jo.mon.τ Jo.an.in.c.in gñali.de reg.iur.in.vi.in mercu.τ gl .τ Arc.
xxvij.di.c.j.clare apparet ex act.qḋ Ludouicus nõ cõsenserit dicte ꝓ-
testationi in partib᷒ facientibus ꝯ cũ τ ideo nõ fuit necesse aliud op-
ponere in termino.prefixo ad opponẽdũ qꝛ sciebat Ludouic᷒ ius suũ
saluum esse ex priori ꝯdictione.l.sicut.§.non vr̃.qui.mo.pig.vel hyp.
sol.¶ Et ex p̃dictis pz nullatenus obstare allegata in ꝯriũ qꝛ illa for
te militari possent q̃n Ludouicus sine cã expulisset aut nõ admisisset
vxorẽ.sz in casu nr̃o Ludouicus fuit parat᷒ eã admittere vt pz in ꝓte
statione Ludouici.nec expulit eã vt fatetur ipsa rñdẽdo positionibus

ergo τc.Nec obstat quod.d.cautionẽ petitã nõ ꝓstitit qꝛ ad hoc multi
farie rñsum.s.est.¶ Ex qb᷒ concludo male fuisse iudicatũ sup dictis
alimẽtis.τ bñ appellatũ ꝓ ꝑte dicti Ludouici.¶ Et ita dico τ ꝯsulo.

¶ Summarium super consilio.xxvij.

1 ☞ Denuntiatio non est de substantia sed scientia.
2 Si filius recusat adire hereditatẽ aduentitiã pater poterit adire.
3 Licet res liuellaria seu feudalis vel emphyteotica non debeat aliena
ri nisi irrequisito domino tamen si facta fuerit valet nisi dominus vo
luerit eam esse nullam.
4 Statutum laicorum disponens de bonis subditorum vendicat sibi lo
cũ in vtili dominio quod habẽt laici in rebus spectantibus ad ecclĩã.
5 Si extat consuetudo qḋ proximior de genere admittat̃.j.annũ ad re
dimendũ rem ꝑ aliũ alienatã si emphyteota alienauit rem irrequisito
domino quis preferatur an dominus vel emphyteota. 6.7.

¶ Consilium.xxvij.

¶ An si statutũ requirit qḋ volẽs alienare debeat denuntiare cõsor-
ti vel cõiuncto alias nõ valeat alienatio sufficiat scientia absq denũ
tiatione.Et an dictum statutũ habeat locũ in volente alienare vtile
dominiũ rei quã hz in feudũ vel emphyteosim a principe. Et qd si
dicti cõsortes vel cõiuncti sunt pares q preferant̃.τ an sit loc᷒ preoc-
cupationi.Et an si statutum loquitur de ciuibus habeat locum in di-
strictualibus.

REdemptoris nostri inuo
cato suffragio. Viso themate τ his que egregie addu
cta sunt per dñm cõsulentẽ obmissa disputatione su-
per validitate statuti in quo nemini dubiũ est illud
valere saltem quo ad hoc vt comprehẽdat laicos. Ve
1 nio ad primũ dubiũ quo querit̃ †an si dicta alienatio facta est scienti-
bus illis quibus ex forma statuti denuntiandũ erat preiudicet eis ta
lis sciẽtia adeo ꝙ nõ possint venire ad rescissionẽ dicti ꝯctus.τ obmis
sis argumẽtis ad partes.Cõcludo breuiter qḋ nõ obstet scientia. nã
ꝙuis in dubio denuntiatio presumat̃ non est de substantia sed sciẽtia
qꝛ denuntiationes fiunt ad certiorãdum.l.item veniunt.§.petitaz.de
pe.here.l.aut qui aliter.§.si forte.ff.qḋ vi aut clam.τ ideo in dubio vi
deatur sufficere sola scientia ſm Dy.in.c.cũ qui certus.de regu.iur.τ
Cy.in.l.emptor.C.de euic.τ Jo.an.in.c.fi.de emp.τ vendi.τ Bar.i.l.
denuntiasse.in princi.de adulte.Tñ fallit ſm Jaco.de bel.vt no.in.l.
emptor.C.de euic.nisi lex recipientis denuntiationem procedat vitra
dicens actũ factũ aliter nõ valere qꝛ tũc denuntiatio erit de substãtia
τ non sufficiet sciẽtia.facit qḋ signãter no.Bal.in.l.j.ff.de lib.τ post.
quẽ ibi sequunt̃ Moder.τ Pet.de ancha.in repe.c.canonũ statuta in
versi.quero qḋ etiã si statuto cauetur quod no.τc.τ Roma.i.l. hac cõ
sultissima.j.proxi.alleganda vbi dicunt qḋ licet sufficiat rẽ taliter de
mõstrari qḋ sit certa nec de mõ certitudinis curet̃.d.l.j.ff.de lib.τ po.
τ.l.certũ petat̃.Tñ fallit nisi mod᷒ demõstrãdi sit de forma vt qꝛ sta-
tutũ dicat ꝙ in instrumẽtis ꝯficiẽdis tabellio dz ponere nomẽ preno
men τ cognomẽ τ statutũ ꝓcedet vltra actũ annullãdo si hoc nõ fiat
nã tũc nõ sufficit alterũ tantũ p̃dictorũ apponere etiã si apponat̃ no
mẽ singulare vt gallo pressus vel similia allegat.l.hac cõsultissima cũ
glo.C.qui testa.face.po.τ no.in.l.ad testiũ.§.cõditionẽ.ff.de testamẽ.
in fi.magne gl.bene facit qḋ no.Saly.in.l.statutis.in prin post Bal.
ibi.C.de sentẽ.ex peri.reci.vnde succedit tũc illud qḋ dixit Dy.in.d.c.
cũ qui certus cũ cõcordantijs.s.alleg.qḋ vbi denuntiatio est de sub-
stantia nõ sufficit simplex scĩa ꝑ.d.l.denuntiasse.in prin.de adul.τ di-
cit etiã Bal.in.c.j.in.ij.col.in ti.si de feu.vassa.ab aliquo interpel.fue.
sequẽdo Dy.qḋ vbi lex exigit denuntiationẽ non sufficit sola scĩa qꝛ
denuntiatio est de substãtia.sed si lex requirit solã scientiã tunc sciẽti
non est denuntiandũ vt ibi per cũ:sed statutũ predictum in rubro τ in
nigro dicit qḋ volens alienare teneat̃ denũtiare personis ibi enume-
ratis τ qḋ ꝯctus aliter factus non valeat ipso iure:ergo requirit̃ de-
nuntiatio τ nõ sufficit scĩa.¶ Preterea statutũ predictũ requirit nõ
solũ qḋ denuntietur personis ibi enumeratis:sed qḋ etiã expectent̃ di
cte ꝑsone ꝑ octo dies anteq procedatur ad alienationẽ τ añ nõ liceat
alienare:sz solũ post terminũ octo dierũ illis recusantibus emere seu
habere.vñ si dicta alienatio facta fuit infra terminũ octo dierũ a die
scĩe adhuc cõstat qḋ alienatio nõ valuit.¶ Forti᷒ etiã vr̃ ꝙ dato ꝙ
esset facta post dictos octo dies a die scĩe tñ nõ valuerit τ possint ibi
ꝑsone enumerate rescindere ꝯctum vt dicit statutũ:nisi appareat qḋ
dicte persone expresse recusauerit velle emere vel habere accipiendo
expressam recusationẽ prout.j.declarabo.hoc probo per.l.fi.in prin.
2 C.de bonis q̃ lib.vbi dr̃ †quod si filius recuset adire hereditatem ad-
uentitiam sibi delatã pater poterit adire per se.tñ illud ĩtelligitur q̃n
expresse repudiat nõ aũt q̃n tacite ꝑmitteret filius sibi labi tempus p̃
fixum ad agnoscendũ vel repudiandũ nisi maliciose filius hoc faceret
qꝛ tũc satis filius diceretur recusare.ita signanter declarat Bal.i.l.si
is q heres.§.neq.de acqui.here.per.d.l.fi.iuncta.l.recusare.ff.de acq.
here.τ alij cõiter hoc sequuntur.Mouceor tñ magis ex his que prius
3 adducta sunt.¶ † Quantũ aũt ad scḋm dubiũ an dictũ statutũ locũ
habeat in alienante vtile dñium rerũ feudaliũ τ liuellariarum et ha-

bitarū a principe ꝑsupposito qḋ princeps nolit dissentire alienationi vtilis dn̄ij nec vti prelatione aliqua circa dictā alienationē. Et dico qḋ sic: nā licet res liuellaria seu feudalis vel emphyteotica nō debeat alienari nisi requisito dn̄o tn̄ si facta fuerit vz: nisi dn̄s voluerit eā esse nullam, seu nō valere ita declarat Sali. i. l. ij. C. de iure emphy. in pen. col. in ver. q̄ro an ipso ꝛc. ꝛ Jo. de imo. in repe. c. fi. de prescript. circa xxx. col. in versi. ꝛ adde an ꝑ illa verba cadat a iure suo mouent̄ q: isti duo casus equiparantur. s. cadere a iure suo ꝓpter nō solutionem canonis vel ꝓpter alienationē factā irrequisito d. io. c. potuit. de loca. sed ꝑ nō solutionē canonis lz cadat a iure suo tn̄ nō cadit nisi volente dn̄o. l. ij. ꝛ ibi no. doc. C. de iure empby. no. gl. in. l. ij. ff. si ager vect. ergo ita esse dz in casu alienationis: ꝛ ita etiā vult Jo. de imo. in. c. j. in. ix. colū. de feu. facit qḋ no. gl. ꝛ doc. in. l. qḋ dicitur la grāde. ff. de impensis. ꝛ in. l. si peculiū. ꝗ. fine. ff. de pecu. ꝛ qḋ no. Bar. i. l. ij. ff. de excep. rei iud. ergo si princeps nō cōtradicit dicte alienationi iudicam⁹ de illa ꝓut de qualibet alia alienatione rei libere spectantis ad alienantē ad hoc etiā benefacit ad qḋ cōcludit Pet. de anch. in cōsilio. cccc. ij. incipiēte
4 in christi noīe postq̄ ista dn̄a fuerat ꝛc. vbi voluit qḋ statutū laicorū disponens de bonis subditorū vēdēt sibi locū in vtili dn̄io qḋ haberent laici in rebus spectantibus ad ecclesiā quo ad directū dominiū q̄uis quo ad directū dn̄iū ꝛ alia bona nō subiacent statutis predictis hanc questionē etiā in terminis ponit Guil. Bal. ꝛ Ang. in. l. an̄
5 pe. ff. de pac. vbi querunt pone† q̄ extat cōsuetudo qḋ proximior de genere admittat̄ infra annū ad redimendā ꝛ ad aduocandā rem ꝑ aliū de genere alienatā ꝛ cōtingit qḋ emphyteota alienauit irrequisito domino rē emphyteoticā an preferat in recuperanda dn̄s iucta. l. fi. C. de iure emphy. an proximior de genere. ꝛ dicunt qḋ si dn̄s directi dominij voluerit ꝑferri preferetur. ar. l. si cū dotē. ꝗ. ij. sol. ma. ꝛ q: illa cōsuetudo in dubio dz intelligi vt non preiudicet dn̄o ar. l. ij. ꝗ. ij. quid a principe. ff. ne quid in lo. pub. ꝛ. l. ij. C. de nora. ꝛ per alia ibi allegata ꝑ eos. Idē etiā tenuit Guil. de cu. ꝛ Ray. in. l. ex facto i principio. ꝑ illū tex. ff. de pecu. Senserunt ergo predicti doct. qḋ dicta consuetudo vel statutū hn̄ habeat locū in dictis rebus sed nō ad preiudiciū dn̄i. Qn̄ enim dn̄s directus nō vtitur iure suo perinde est ac si nō extaret ipse vt probatur in. l. fine. ꝗ. fi. ff. de iure patro. ꝛ in. l. si ex modica. ꝗ. filius. de bo. liber. in. l. ij. ꝗ. lz si sunt sui. ꝛ qḋ ibi no. Bar. ff. ad tertu. ꝛ no. Bar. in. l. j. ꝗ. filiū in. v. q. ff. de bo. pos. cōtra tab. dū dicit qḋ statutum disponens qḋ extātibus filijs masculis filia femina nō succedat intelligit̄ si extant ꝛ sint heredes secus si nō sint heredes vt q: nolunt q: nō obstabunt filiab⁹. ꝛ no. Bal. ꝛ Saly. in. l. maximū. de liber. prete. ¶ Circa
6 tertiū dubiū ꝛ an si tales cōiuncti vel consortes de quibus loqtur statutū sunt pares quis eoꝝ preferatur est materia de qua in. l. j. ff. de priuileg. credi. ꝛ in. l. antepe. ff. de pa. ꝛ vtrobiq̄ notāt doc. Et puto dicēdum qḋ si vnus est magis coniunctus seu proximior ille preferat̄. l. ij. ꝛ qḋ ibi notant docto. maxime Bal. ꝛ Sali. C. de verb. sig. l. cū ita. ꝗ. fi. de lega. ij. ꝛ ille qui esset cōiunctus ꝛ etiā esset cōsors prefertur ꝑ. d. l. j. de priuileg. credi. ꝛ. l. antepe. ꝓm vnam lecturam. ꝛ ibi no. docto. ff. de pact. alias aūt pariter admitterētur si pares sunt: nisi vnus preoccupasset litē contestando: q: tunc melior est cōditio sua ꝛ ꝑfertur ceteris ꝓm Pau. de ca. in cōsi. cccc xxix. incipiēte in christi nomine i hoc passu duo sunt ꝛc. mouetur. q: tale ius alienādi rē est indiuiduū vt no. Bar. in. l. cui vsusfructus. ff. de vsufru. lega. dū allegat. l. stipulatiōes nō diuiduntur. de verb. ob. ꝛ ꝑ dn̄s acqrit̄ cuilibet insolidū. l. ij. ff. de verb. ob. ꝛ per dn̄s dz esse locus dicte preoccupationi per litis cōtest. l. si pluribus. de leg. j. l. ex duobus la. ij. de duo. reis. bene puto qḋ sn̄ia lata cōtra vnū nō preiudicet alteri. l. sepe. i prin. de re iud. c. q̄uis. de re iudi. ꝛ no. Bar. in. l. ij. ꝗ. ex his in vlti. col. de verb. oblig. saltem dū loquitur de sn̄ia lata cū vno in seruitute cōstituenda. ¶ Quo ad vlti-
7 mū quesitū. ꝛ an sub dicto statuto ꝯprehēdātur districtuales dicte terre ꝛ puto breuiter qḋ sic. q: ita videtur esse mens statuti attēto qḋ etiā cōprehendit forenses nedū ciues. pro hoc qḋ no. Bar. in. l. ij. de verb. sig. ff. dū dicit q̄ appellatione ciuiū in priuilegijs comprehendātur etiā comitatēses ꝑ. l. qui ex vico cū ibi no. ff. ad municip. ꝛ per alia ibi allegata ꝑ eū ꝛ idē voluit Bar. in. l. si finita. ꝗ. ex hoc edicto i fi. de dā. infec. dū dixit qḋ si cōdemnatur ciuitas: capiendo ciuitatē pro hominibus veniunt oēs subditi ipsius ciuitatis ꝑ. d. l. qui ex vico hoc etiā latius probat Bar. in cōsi. incipiēte ciuitate camerini ꝛ Pe. de anch. in. c. felicis in fi. de penis in. vj. ꝛ in. c. canonū statuta de consti. Et licet circa hoc in cōtrarium aliqua adduci possent: tamen q: de mente statuti satis cōstare videtur ex inspectiōe dicti statuti volētis etiā cōprehendere forenses nedum ciues ꝛ districtuales ideo circa hoc latius nō insistam. ¶ Et ita dico ꝛ consulo.

¶ Summarium super consilio. xxviij.

1 Concedens vt facere possit ꝓm qḋ ego facere possim dicitur concessum generale mandatum.
2 Per hec verba cōstituo te asinum meū vel dilapidatorē meum ad talem causam dicitur constitutus procurator. 3.
4 Jurans dicere veritatem super omnibus interrogatorijs si deponit falsum in vno non creditur ei in alio.
5 Deponens per verbum credit non euitat periurium.
6 Quando committitur aliqua negociatio alicui qn̄o distinguatur.

¶ Consilium. xxviij.

¶ Quid probandū sit cōtra illum qui conuenitur institoria actione ꝛ circa hoc plura incidenter.



Domini redemptoris nostri inuocato suffragio. Uiso ꝛ discusso ꝓcessu actitato in cā ꝛ lite vertēte inter Nicolaū delet. ex parte vna agēte ꝛ Joseph hebreū ex altera se defendēte mediantibus eorum procuratoribus: pretermissis pluribus sup q̄bus inter ptes ꝛ aduocatos lōga habita est disceptatio adherēs principalioribꝰ fundamētis ne si de oibꝰ minutissime sermo haberet̄ cōtingat mihi illud qḋ satyrus inqt Scriptus ꝛ in tergo nec dum finitus orestes. ¶ Uidēdū est igit̄ principaliter. an simus in regula qḋ actore nō ꝓbante id qḋ est sue intētionis fundamētū reus debeat vt habet̄ in iuribus vulgaribus. ¶ Et vr̄ ex pluribꝰ prima cōsideratione dicēdū actorē incumbētia ꝓbasse. nam ex ꝯctu mutui celebrato cū deodato agit institoria ꝯ Joseph ad libras xlij. bo. pro resto floreñ. xxx. auri eidē Deodati tāq̄ institori Joseph mutuatorū. ꝛ q̄ probatū satis mutuū sit cōstare vr̄ maxime ex ꝯfessione Joseph facte none positioni actoris. accedit etiam scriptura librorum banchi idē attestantium: qḋ aūt Deodatus fuerit institor satis cōstare videtur primo ex respōsione Joseph maxime facte quarte positioni. nam in positione cōtinetur quod Joseph Deodato cōcesserat liciam exercendi dictū banchū queadmodū ipse faceret ꝛ Joseph rn̄det credit vt famulus ꝛ sic vr̄ rn̄dere q̄ Deodatus vt famulꝰ habuerat licentiā exercēdi banchū a Joseph: quemadmodum ipse Joseph
1 faceret. ꝛ sed ita est q̄ per hec verba cōcedo tibi vt facere possis in tali re quemadmodū ego facere possem videtur cōcessum generale mādatū cū libera vt. l. creditor. ꝗ. Lucius. ff. māda. ꝛ ibi no. ꝛ no. Bar. in l. procu. cui libera. ff. de procu. ꝛ in. l. si procur. C. de procur. ꝛ. c. fi. ꝛ ibi not. Anton̄. de bu. de dilationi. ꝛ Archi. in. c. j. de rescrip. in. vj. ꝛ per Bal. in. l. j. ad fi. C. de bo. mater. facit. l. q quadringēta. ff. ad treb. ꝛ qḋ no. Bar. in. l. in prouinciali in. ꝗ. j. de oper. no. nū. que cōcessio generalis cū libera operat̄ regulariter vt eius virtute expediri possint etiam ea q̄ spāle mādatū requirerēt. l. mādato. ꝛ q̄ ibi no. glo. ꝛ Bar. ff. de procu. ꝛ. c. qui ad agēdū in fi. de procu. in. vj. ꝛ in spē firmat Bar. in. l. illud. ꝗ. j. ff. de mino. excepta tamē potestate donādi dilapidandi vel delinquendi vt. d. ꝗ. lucius ꝛ. l. filiusfami. ff. de dona. l. si procu. ff. de cōdi. ꝛ demon. ꝛ. l. si pater. ff. que in frau. cred. ꝓm Jaco. bu. ꝛ Bal. in preallег. l. si procu. ꝛ no. Bal. in. d. l. j. ad finē. C. de bo. mater. ꝛ ꝓm ista intelligitur id qḋ no. Jo. an. ꝛ alij in. d. c. fi. de dila. ¶ Nec ad hoc ob. qḋ Joseph respondendo dicte quarte positioni dicat credit vt famulus q: responderi potest qḋ respōsio Joseph intelligit̄ ꝛ interpretari dz qḋ cōueniat īterrogatiōi ꝛ positiōi. l. si defensor. ꝗ. q interrogatꝰ. ff. de interroga. act. ꝛ insti. de inuti. stipu. ꝗ. preterea. ꝛ in ꝓposito. no. Bar. ꝛ Bal. in. l. si quis intentione ambigua. de iudi. ergo cū dicat Joseph quod credit vt famulus oportet qḋ intelligatur ꝓm contenta in positione scz qḋ credit qḋ Deodatus vt famulus habebat licentiā exercēdi dictū banchū quemadmodū ipse Joseph faceret. vn̄ non est curandum an illā potestatē dederit ei vt famulo an vt procuratori an vt in-
2 stitori vt in. c. petitio. de procur. vnde dicit ibi Hostien. ꝛ Jo. an. ꝛ q̄ si dico cōstituo te asinum meum vel dilapidatorē meū ad talem causam meā agendā videbit̄ cōstitutus procur. ad illā cām vt idē not. Bal. in l. testamentū. C. de test. ꝛ in. l. id qḋ pauperibus. in prin. de epis. ꝛ cle. ꝛ ꝑ eundē in. l. j. C. de ne. gest. facit. l. pater. ꝗ. cōditionū. de cō. ꝛ demō. ꝛ qḋ no. Bar. in. l. insulā. per illū tex. de prescri. verbis. ꝛ in. l. j. ꝗ. j. qḋ cuiusq̄ vniuer. no. ꝛ Bal. in rub. C. de exercita. in. vj. col. in ver. modo videamus de substantia ꝛc. vbi dicit istas diuersitates nominū non attēdendas. vnde cū Joseph respondendo dicte positioni videat̄ fateri Deodatū habuisse licentiā exercendi banchū vt probaui ꝛ habere potestatē exercendi bāchū importat administrationē negotiatiōis vniuersalis. l. cū pater. ꝗ. mense ꝛ ibi no Bar. de leg. ij. l. cū tabernam. in ꝓn. de pigno. l. cuicūq̄. ꝗ. j. de instito ergo censetur institor qui dicitur ille qui est prepositus vniuersali negotiatiōi. l. institor appellatus. ff. de instito. ꝛ. l. si cū villico. ꝛ. l. institor est. co. ti. ꝛ no. gl. i. l. liberto. in ꝓn. ff. de neg. gest. ꝛ Inno. in. c. pe. de fideiusso. ꝛ Bar. in. l. si institorē. si certum pet. ¶ Fortificari videt̄ hoc ex depositione triū testiū productorum pro parte dicti actoris q videntur deponere qḋ Deodatus pro necessitatibus banchi recipiebat pecunias mutuo ꝛ qḋ Joseph fecit rationem cum dictis mutuantibus ꝛ sic habuit sciētiam de predictis vnde per sciam ꝛ patientiā vr̄ cū preposuisse dicte negotiationi adeo qḋ ex eius cōtractibus teneri dz institoria vt i preallег l. quicūq̄. ꝗ. si q̄s pistor ibi promisit: ꝛ ita dari. ꝛ ibi not. Bart. ff. de insti. ꝛ in. l. sed ꝛ si pupillus. ꝗ. j. eod. ti. l. fi. ff. q̄ cū eo. ꝛ. l. j. ꝗ. scientiam. ff. de tributo. l. j. ꝗ. mag. ff. de exercito. c. cū olim abbas. de offi. dele. ¶ Accedit q̄ no. Bal. in rubrica. C. de cōsti. pec. in. iij. col. vbi querit an discipulus cōtrahendo vel cōstituendo obliget magistrum suum. exemplum ponit in discipulis sartorū qui portant pannum ad domum deinde pignorant vel vēdūt: an teneatur magister ꝛ cōcludit qḋ discipulus vt discipulus

pulus nisi habeat aliud in mãdatis non obligat dñz vt.d.l.cuicũqz.§.
sed cũ fullo.tñ si patientie magr̃o cõsueuit negociari in apotheca ma-
gistri ꝑ hoc censetur institor ꝛ tenebatur magister ſm Bald.alleg.in
ar.d.l.fi.ff.ꝙ cũ eo.¶ Fortificantur predicta qꝛ vt fateri vr̃ ꝓcurator
Joseph in prima scriptura exceptionũ Deodatus fuit ꝑpositus ad
pecunias sub fenore mutuãdas,ergo vr̃ tacite ꝑposit⁹ ad accipiendũ
pecunias mutuo vt sic fenerari posset.l.cuicũqz.§.nõ tñ.ꝛ.l. habebat
de instito.ꝛ.l.j.§.ꝙ si mutuã.ꝛ.§.vñ q̃rit.ff.de exercito.imo vr̃ sufficc-
re ꝙ generaliter fuerit prepositus bancho seu mense ad hoc vt in cõse
quẽtiã videat̃ posse obligare dñz recipiendo pecuniã mutuo pro ne-
cessitate bãchi vt ꝓbãt iura ꝑalleg.ꝛ.l.fi.ff.de exercito.¶ Et sic vr̃ p-
3 tes dñi iudicãtis esse in cõdẽnando iuxta petita.¶ †Sz premissis nõ
obstantibus ꝯriã sñiam de iure ꝓbabiliorẽ esse puto vcz ptes dñi iu-
dicãtis esse in absoluẽdo maxime ex infra scripis.Et principaliter qꝛ
dato qd̃ dici posset constare Deodatũ fuisse prepositũ ad exercitium
dicti banchi ꝑ Joseph instituentẽ dictũ Deodatũ expresse vel tacite
ꝑ sciam ꝛ patientiã ꝛ etiã dato qd̃ appareat dictos.xxx.aureos fuisse
per dictũ Nico.Deodato mutuatos pro certo nõ videñt ꝓbata ea q̃
sufficiant ad concludendũ dictũ deodatũ institoria teneri.¶ Qꝛ cum
nõ appareat ꝙ specifice fuerit prepositus ꝑ Joseph ad recipiendas
pecunias mutuo pro gubernatione dicte mense ideo requirebatur qd̃
copulatiue ꝓbarẽtur ꝑ actorẽ quinqz q̃ nõ vidẽtur copulatiue proba
ta.¶ Primum est qd̃ Deodato tp̃e mutui dixisset se recepisse dictã
pecuniã mutuo pro gubernatiõe dicte mẽse seu pro fenerãdo ad vtili-
tatem dicte mense.l.j.§.qd̃ si ab initio.de exercito.¶ Secundũ requi
fitũ est.scz ꝙ tũc pro gubernatione dicte mense opportunũ esset acci-
pere dictas pecunias mutuo.l.fi.ff.de exerci.¶ Tertiũ quesitũ erat ꝙ
Nico.tũc sciret dictã opportunitatem recipiendi mutui pro ipsa men
sa ꝛ ꝙ sciret dictũ Deodatũ esse prepositũ a dicto Joseph ad guber-
nationẽ dicte mẽse.vt sic appareat qd̃ Nico.habuerit animũ obligan-
di ipsum instituentem seu preponẽtẽ vt probat̃ in.d.l.fi. de exercito.et
l.qui in fi.C.qd̃ cũ eo ſm Bar.ꝛ Bal.in.l.j.§.si pupilli.§.j. post me-
dium.ff.de neg.gest.ꝛ idẽ no.Pe.ꝛ Cy.in.d.l.ei q.nisi Joseph ratifi
casset aut in ei⁹ vtilitatẽ appareret mutuũ cõuersum. vt in ꝑalleg.l.ei
qui in fi.¶ Quartũ requisitum est ꝙ non mutuet maiorem quãtitatẽ
pecunie quam esset necessarium.al's non haberet regressum nisi vsqz
ad quãtitatem necessariam vt in pre.l.fin.¶ Quintum requisitum est
ꝙ mutuũ factũ sit in loco in quo possit adimpleri causa propter quã
mutuum factũ est vt in.l.proxime allegata.ꝛ maiorem partẽ ꝑdicto-
rum etiam enumerat Bart.in.l.j.§.nõ autẽ. ff. de exercito.ꝛ Guil.de
cu.in aut.hoc ius porrectũ.C.de sacrosan.eccle.ꝛ Inn.ꝛ alĳ i.c.quod
quibusdã de fideiusso.ꝛ Anto.de bu.in.c.j. de deposito.¶ Modo in
proposito nõ.cõstat qd̃ Joseph ratum habuerit mutuũ nec ꝙ conuer
sum fuerit in eius vtilitatem ergo opz apparere qd̃ dicta quinqz fue-
rũt copulatiue probata sed per tria prima requisita non inuenio ali-
quo modo saltem copulatiue probata.Quinimo si bene consideretur
nedum qd̃ sint ꝓbata:sz nõ sunt allegata ſm qualitates supradictas.
Nec ob.primo si dicat̃ qd̃ Deodatus ꝑdicta requisita probare vide-
tur:qꝛ rñdeo.j.ꝙ Deodatus si bene inspiciatur non deponit ꝙ tem-
pore mutui.xxx.florenorum esset necessarium ipsi mense nec dicit qd̃
tunc Nicolaus sciret dictũ Deodatũ esse prepositum a dicto Joseph
ad gubernationem dicti banchi potuit enim credere dictam mẽsam
spectare ad Deodatũ.ꝛ sic Nicolaum nõ habere animum obligandi
dictum Joseph. ꝛ istud nõ est in aliqua parte deductum ꝛ probatũ
prout requirebatur.¶ Preterea dictũ ꝛ testimonium Deodati non
vr̃ dictũ integri testis.nam iurauit deponere veritatẽ super capitulis
ꝛ interrogatorĳs potestati castri bolognerĳ ꝛ inter cetera erat vnum
interrogatorium:vcz ꝙ interrogaretur Deodatus. an constaret ali-
quo instrumento Deodatũ fore obligatum dicto Joseph. ꝛ rñderit
se credere ꝙ nõ.ꝛ in contrarium est productum instrumentum publi-
cum factum de anno.Mcccl viĳ.die.vĳ. Julĳ in quo dictus Deoda-
tus constituit se debitorẽ dicti Joseph.in quantitate librarũ. cccxxx.
4 quatuor ꝛ solidorum.xiiĳ.† ꝛ per consequens constat de periurio di-
cti testis. nam ex quo iurauit dicere veritatem sup omnibus interro-
gatorĳs tũc si deponit falsum in vno nõ creditur ei in aliquo tanq̃ ꝑ-
iuro.etiã si illlud interrogatoriũ esset impertinens vt decidit Bal.in ru
bri.de cõtrouer.inuesti.ꝛ lz ibi videatur velle ꝙ istud sit verũ quo ad
ea super qbus deposuerit post mẽdaciũ.tamen ipsemet Bal.in. fin.in
iiĳ.op.de edic.diui adri.tollen.improbat illaz distinctionẽ ꝛ dicit qd̃
nõ refert an inter ea que deponit ante mẽdaciũ ꝛ ea que deposuit post
qꝛ totum tanq̃ indiuisibile vitiat̃.ꝛ ita dicit ibi tenere Oldra. et istud
etiã est de mẽte Sali.in.l.si ex falsis ad finem.C.de transac. nã postq̃
ꝑiurus est:testimonium eius redditur imperfectum. c. testimonium.
de testibus.facit tex.iĳ.q.x.pura.ꝛ no.Inno.c.fraternitatis.de hereti.
ꝛ per Bart.in.l.quintus.in princip.de auro ꝛ argen.lega.ꝛ Archid.
xvj.di.in c.si ad sacras.ꝛ Spe.in titu.de test.§.j.ver.itẽ quod aliquid
5 de suo.ꝛ Ang.in.l.j.§.si quis simpliciter.de verb.ob.† Et licet depo-
nat ꝑ verbũ credit tñ ꝑ hoc nõ euitat periurium:vt notat Spe. in tit.
de positio.§.vj.ver.j.ꝛ Bald.ꝛ Sali.in.l.de tutela.C.de in integr. re-
sti.ꝛ Mod.in.c.j.de confes.in.vj.nã qd̃ qs dicit se credere illud scire
debet.l.ĳ.§.qd̃ obseruari.ꝛ ibi not.Bar.i prin.C.de iura.calũ.Nec di
catur ꝙ dictum instrumentũ non fuit productũ in termino qꝛ instru-
mẽta possunt produci vsqz ad cõclusum in causa.id est vsqz ad renun-
tiationem probationum.c.cũ dilectus.cum ibi notatis.de fide instru
mẽtorum attento ꝙ fuit productũ ad reprobandum dictum testis de
quo nõ potuit esse instruct⁹ nisi post publicatũ testimonium Deoda
ti:ita ꝙ terminus ad probandũ antea datus nõ potuerit trahi ad id
super quo productũ est instrumẽtũ vcz ad reprobãdũ dictũ Deoda-
ti super ꝛ de quo nõ poterat haberi notitia.c.pastto.de excep.vñ dici-
mus qd̃ terminus ad reprobãdũ dicta testiũ dz esse separatus a ter-
mino ad probãdũ:qꝛ pars non põt habere no.dicta testium que vult
reprobare ita ꝓbat̃.i.c.licet cãm.in ver.post hec.de proba.ꝛ ibi põde
rat Ant.de bu.Itẽ nõ ꝓbat:qꝛ deponit ad se exonerãdũ ergo non est
testis idoneus.l.oib⁹.C.de testi.l.nullus.ff.de testi.ꝛ in spẽ no.Bart.
in.l.deferre.ver.itẽ decreuerũt.ff.de iure fisci.ꝛ An.de bu.i.c.cũ a no-
bis de testi.ꝛ mo.i.c.fi.i fi.de testi.in.vj.Nã si deponeret vera esse illa
reqsita de qbus dixi.s̃.certe Joseph esset obligatus ꝛ non posset con
ueniri Deodat⁹ finito suo officio institoris.l.fi.ff.de instito.ſm verũ
ꝛ magis cõmunem intellectũ quẽ ponunt doc.i.l.procu.qui pro eui-
ctione.ff.de procu.ꝛ maxime Bal.ꝛ Ang.ibi post antiquos ꝛ Joã.
de imo.in.l.cãdẽ.i prin.de duo.reis.Nec etiã habẽt obstare dicta alio
rum trium testium productorũ pro parte Nicolai:qꝛ nõ deponũt ꝙ
quãdo Nico.mutuauit Deodato dictos.xxx.florenos necessarium es-
set ipsi mense accipere dictã pecuniã mutuo ꝛ quod dictus Nico.sciue
rit dictam necessitatem ꝛ qd̃ sciuerit dictũ Deodatũ esse ibi institorez
alterius.ꝛ sic qd̃ habuit seu habere potuerit animo obligandi prepo
nentem vt requirebatur per ea que dixi.s̃.Itẽ Jac.primus testis non
concludit in dicto suo nã dicit qd̃ scz Deodatus dũ gubernabat ban
chum acciperet pecunias mutuo qd̃ potest esse qd̃ accipiebat dictas
pecunias pro se ꝛ nõ ꝓ bancho.Itẽ posito qd̃ deponerent isti testes
qd̃ Deodatus acciperet pecunias mutuo pro necessitate bãchi scien-
te ꝛ patiẽte dicto Joseph.qd̃ tñ nõ probant cõcludenter saltem duo
testes cõcordes ꝛ cõtestes vt requirit̃ tñ dico qd̃ adhuc tales testes nõ
releuarẽt Nic.qꝛ si Deodatus erat ꝑpositus a Joseph vniuersali ne
gociationi dicte mẽse vt dicit Nic.nõ mirãdũ est si Joseph patiebat̃
Deodatum pro necessitatibus banchi accipere pecuniam mutuo qꝛ
etiã illud videbatur cõcessum ꝛ permissum Deodato in consequentiã
vniuersalis negociationis sibi commisse.d.l.j.§.nõ autem ꝛ.l.fi.ff.de
exercito.vñ illa patientia Joseph potuit interuenire absqz eo quod vi
deretur sibi specifice mãdasse vt pecunias mutuo reciperet.ꝛ per con-
sequẽs ex hoc non infertur qd̃ videat̃ sibi specifice mandasse vt pecu-
nias mutuo reciperet.l.nõ hoc.C.vnde cognati.c.in presentia.de pro
ba.Nam si videretur Joseph specialiter cõmisisse Deodato ꝙ pecu-
nias mutuo reciperet fatẽdũ esset qd̃ satis esset quod appareret Deo
datũ dictas pecunias accepisse mutuo dũ tamẽ fuisset expressa causa
ꝙ pro bancho ad quod erat ꝑ aliũ prepositus accipiebat.l.j.ver. qd̃
si mutuam.ꝛ ibi no.Bar.ff.de exercito.ꝛ no.doct.i.c.pe.de fideiusso.
ꝛ probat̃ in.d.l.si pupilli.§.j.in verbo.vt creditorem ꝛc.ꝛ ibi hoc not.
Bar.circa mediũ absqz eo qd̃ tunc fuisset necesse accipere dictã pecu-
niam mutuo pro bancho.dummodo apparet qd̃ mutuans ꝯtraxisset cũ
eo tanq̃ cũ institore alterius per.d.l.si pupilli.§.j.in verbo vt credi-
torem ꝛc.ꝛ ibi Barto.ꝛ.d.l.ei qui.ꝛ ibi Cy.in hoc sine dubio deficiũt
dicti testes:qꝛ hoc non probant.¶ Preterea potuit esse quod dict⁹
Joseph patiebatur dictum Deodatum aliquando accipere pecuniã
mutuo.s.quando sciebat tunc esse illud necessarium mẽse sue ad quam
necessitatẽ se extendebat i cõsequẽtiã potestas institoris vt dixi.et sic
dicti testes non probant:tñ de necessitate nõ concludunt prout requi
ritur vt in prealleg.c.in presentia.ꝛ maxime qꝛ non est probatum qd̃
tp̃e mutui florenorũ.xxx.necessariũ esset ipsi mense tale mutuũ prout
requirebat̃ vt iam ostensum est.ꝛ sic per hasmet rationes patet ꝙ alĳ
duo testes,vcz Ant.ꝛ Jo.non probant.qꝛ nõ ponunt ea que proxime
dixi esse necessaria.¶ Alĳs insuper fundamentis ius dicti rei conuẽ
ti foueri posset:sz postq̃ hec satis sunt his cõtentus ero more iuliani
iuriscõsulti i.l.ita vulneratus ad fi.ad.l.aquil.ꝛ.l.si quis obrepserit.
ff.de falsis.¶ Superest ad allegata in ꝯtrium respondere.Nam non
ob.ꝙ probatũ sit mutuũ ꝛ Deodatũ esse institorẽ qꝛ adhuc oportet
probari aliqua deniqz copulatiue que probata sunt de quibus sigilla
tim dictũ est supra.Nõ ob.ꝙ Joseph respõdẽdo positionibus videa
tur fateri dedisse dicto Deodato potestatẽ exercendi banchuz quem-
admodũ ipse facere posset per que verba videt̃ concessisse generale cũ
libera:cuius vigore possunt expediri ea que requirunt speciale man-
datum ꝛc.qꝛ rñdeo ꝛ ꝑsuppono ꝙ responsiones facte positionibus
semper debent interpretari taliter ꝙ respondens non incidat in con-
trarietatẽ vt decidit Pe.Cy.ꝛ Bal.i.l.cũ falsa.C.de iuris ꝛ fac.igno.
Nã prima dicta seu responsa debent trahi ad vltima ꝛ vltia ad pri-
ma vt euitetur contrarietas ſm Bal.ibi ꝛ dicit cẽ not.dignum.ꝛ idẽ
dicit Bal.in.l.j.in prin.in lectura antiqua.ff.ne quis eũ.ꝛ ibi etiã no.
Pau.de cast.facit tex.in.c.cũ tu.de testi.ꝛ in prima cõsti.C.§.quibus
ꝛ qd̃ no.Bar.in.l.scripture.C.de fi.instru.¶ Sz dict. Joseph respõ
dendo prime positioni negat ꝙ Deodatus non erat institor.sed fa-

mulus, et respondēdo quinte positioni dicit ꝙ non poterat obligare res alienas et rñdendo septime et octaue positioni, dicit ꝙ Deodatus mutuabat de pecunijs Joseph non aliorum et si recipiebat pecunias mutuo recipiebat sine consensu et mandato Joseph. Ex quibus omnibus euidenter apparet ꝙ Joseph nō intendebat fateri ꝙ Deodato dederit potestatem et consensum ad accipiendum pecunias mutuo ab alijs. et secūdū hoc oꝫ interpretari alia respōsio Joseph facta quarte positioni dū dicit qꝺ credit dedisse licētiā ꝙ Deodatus vt famulus posset exercere banchū quemadmodū ipse faceret al's esset sibi cōtrarius per predicta. ¶ Secūdo rñdeo qꝛ vt dixit Pet. de ancha. et Jo.
6 de imo. i. c. ꝙ quibusdā. post Inn. ibi qꝺ duo sunt casus. ¶ † Primꝰ quando committit alicui aliqua negociatio procurāda vt qñ committitur alicui custodia ville et vt percipiat fructus et custodiat iuxta. l. si cum villico. ff. de instito. ¶ Secūdus est qñ cōmittitur aliqua negociatio questuaria hoc est ex qua percipit questꝰ seu lucrū puta i proposito nostro vel qñ quis preponit ad pannos emendos et vendendos. ¶ Primo casu fit distinctio an sibi sit cōcessa generalis cū libera vel nō. l. procu. totorum cū ibi notatis iuncta. l. procu. cui libera. et l. mandato generali. ff. de procu. ¶ Secūdo casu nō fit distinctio an habeat liberam vel nō: sed solū fit distinctio an habeat specialiter in mandatis accipiendi pecuniam mutuo pro tali negociatione. et tunc sufficit quod tanꝗ institor dicat se accipere pecuniā mutuo pro dicta negociatione, d. l. j. ver. qꝺ si mutuam. de exercito. an vero hoc nō habeat specialiter in mādatis. et tunc requiruntur illa omnia copulatiue de quibus supra dixi. non obstant ea que deponunt testes quia superius est responsum per que apparet non obstare id quod no. Bal. in rubrica. C. de ꝯsti. pecu. in. iij. colū. qꝛ respondeo qꝺ aut quis erat discipulus et sciente et patiente magistro cepit i apotheca negociari tanꝗ institor et videtur magister eum cōstituere institorem tamen non sequitur quod dato quod Deodatus fuerit ꝑpositus institor a Joseph quo ad vniuersalē administrationē qꝺ ex scientia et patiētia dicti Joseph videat specialiter cōcessa ptās recipiendi pecuniā mutuo attento qꝺ vr ipsum Joseph patientiam prestitisse eo qꝛ veniebat in cōsequentiā vlis concessionis vt latius deductum est in superioribus. Non ob. ꝙ pcur. dicti Joseph in prima scriptura exceptionē productarum ꝯ libellum fateatur ꝙ Deodatus fuerit prepositus per Joseph ad pecunias sub fenore mutuandas: ergo vr prepositus tacite ad accipiendū mutuo pecunias ex quibus fenerare possit per. l. cuicūꝗ. §. nō tñ. ff. de insti. qꝛ rñdeo ꝙ dictus ꝓcurator dicti Joseph fatetur qꝺ Deodatus fuit prepositus nō ad mutuandas pecunias simplr: sed ad mutuādas pecunias sibi per Joseph cōsignatas ergo nō potuit mandatū excedere. l. j. §. sed cū fullo. et §. non tamen ver. sed neꝗ. ff. de insti. l. diligēter in prin. ff. mand. ¶ Preterea dato qꝺ videret tacite prepositꝰ ad recipiendū mutuo: tamē ad hoc vt ex tali mutuo instituens obligaret requirebantur illa de quibus dixi. s. que non concurrunt in proposito nostro. Et per hoc pꝫ qꝺ superuacuum est tractare an debeat deferri iuramentū Deodato seu dicto Joseph iuxta pluries petita in actis. Allegatur etiā qꝺ instātia est perempta: sed de iure cōi nō est perempta. qꝛ nō est lapsum triēniū a die litis cōtestate iuxta. l. properādū. i prin. C. de iud. vtrū autē de iure municipali sit perempta: hoc habebit inspicere dominus iudex. qꝛ super hoc non sunt mihi transmissa statuta. ¶ Ex quibus cōcludo partes domini iudicātis esse i absoluēdo reum a petitis. ¶ Et ita dico et cōsulo Ego Alexander de imola vtriusꝗ iuris doctor Bononie iura ciuilia legens. Anno. 1464.

¶ Summarium super consilio. xxix.

1 ¶ Dispositio loquens de eunte comprehendit redeuntem.
2 In dubio debet fieri interpretatio contra illum qui se fundat ex verbis capituli.
3 In conuentionibus casus omissus habetur pro omisso.
4 In conuentionibus habet locum regula a contrario sensu. nu. 5.
6 Qualitas iuncta verbo debet intelligi secundum tempus verbi.

¶ Consilium. xxix.

¶ An immunitas concessa euntibus et conducentibus per territoriū talis castri ad mercatum lugij extendatur ad redeuntes cum mercantijs et transeuntes per dictum territorium.



Domini redēptoris nostri inuocato suffragio ponderatis verbis dicti capituli et his que in facti narratione continentur videret prima consideratione dicendum dictos forenses redeuntes a mercato lugij cum mercantijs et alijs rebus emptis in dicto mercato et in dicto reditu transeuntes p territorium barbiani nō eisdem. erit soluēdū datiū vel gabella datiarijs terre cotignole ad quos spectat exactio datiorū p territorio barbiani et hoc vigore dicti capli quatenus prouidet qꝺ trāsitus per barbianū et suum territoriū sit liber et immunis a datijs et gabellis cuicunꝗ psone et cuicunꝗ rei seu mercantie que iret vel cōduceretur ad mercatū lug. naꝫ lꝫ in dicto capitulo nō videat spāliter esse puisum qꝺ dicta immunitas seruetur redeuntibus a mercato lug. que seruatur cōducentibus ad mercatum
1 lug. † tñ dispositio loquēs de eūte cōprehendit redeuntē vnde saluꝰ cōductus cōcessus alicui pro veniendo ad certū locū intelligitur esse cōcessus ꝓ redeūdo. l. vltimar cū ibi no. ff. de sepul. vio. et ibi expresse not. Bar. et Ang. et bo. tex. in. l. j. C. de nauicula. lib. xj. vbi nauicularij deferētes annonas debēt frui securitate tā in eūdo ꝗ in redeūdo vbi inferunt ibi Bar. et Ang. qꝺ securitas veniēdi data alicui intelligitur data etiā in redeundo et est rō ꝑm eos ibi et in. d. l. vltimar. qꝛ nō dicitur venire secure q nō pōt redire. ar. l. sciendū. §. si accusatio. ff. de leg. et l. de etate. ff. ad treb. et aliqđ ēt de hoc ꝑ doc. in. l. j. ff. ad. l. iul. maie. et in. l. relegati. ff. de pe. ꝑ hoc facit qꝛ in vnaquaꝗ dispōne hꝫ ꝓ expsso illud qꝺ verisilr ꝑ disponētes fuisset expressum si de eo cogitassent vel de eo interrogati fuissent. l. titius. §. j. et ibi no. doc. ff. de libe. et posth. et est gl. in. l. tale pactū i. §. fi. ff. de pac. Et dicit ibi Bald. ꝙ illud locum habet siue aliqđ statuat per modū cōuētionis siue ꝑ modū statuti siue ꝑ modū rescripti. vt ibi ꝑ eū et eundē in. l. j. C. que res pign. bñ facit quod no. gl. in. cle. j. in verbo ꝑsidentes. et ibi doc. de rescrip. et in. c. ij. alias in verbo reus de confessis in. vi. sed verisimiliter vr qꝺ si de immunitate seruanda redeuntibus fuisset cogitatū vel quesitū idē fuisset puisum vt maior fauor tribueret mercato lug. cui videtur voluisse illi illustrissimi principes plurimū fauere. ¶ Sꝫ premissis non obstantibus contrariam sñiam puto in ꝓposito casu esse de iure veriorē et maxime ex
2 infra scriptis. † Et primo qꝛ agitur de virtute cōuentionis facte inter ꝑfatos principes cuius verba producunt ad probādū dictā immunitatē cōpetere etiam redeuntibus cū mercātijs et rebus emptis in dicto mercato: ergo oꝫ in dubio fieri interptatio ꝯ illū q se fundat ex verbis dicti capli seu dicte conuentionis. c. in pñtia. de proba. l. veteribus. de pactis. et ibi declarat Bart. et alij i. l. stipulatio ista. §. in stipulatiōibꝰ de verb. ob. Cū ergo negari nō possit per dictos redeūtes ꝙ verba dicti capituli clare non dicūt ꝙ ipsi pro dictis rebus emptis pro dicto mercato debeāt in redeundo per territorium barbiani gaudere immunitate sequitur qꝺ dictum capitulum interpretari debet contra eos.
3 ¶ † Secundo quia in conuentionibus casus obmissus haberi debet pro obmisso et non fit extentio in contractibus de vno casu expresso ad alium. l. quicquid astringen. de ver. ob. l. si cum dotem. in princip. sol. matri. l. si extraneus de condi. ob. cau. ergo cū iste casus scꝫ rebus emptis in mercato lug. libere deferēdis per territorium Barbiani a redeuntibus non sit cautum a dicto capitulo sequitur ꝙ haberi debet ꝓ
4 omisso. ¶ † Tertio in cōuentionibus habet locū ar. a cōtrario sensu vt est tex. in. l. inter socerum. §. cum inter. ff. de pact. do. quem ad hoc sing. reputat abbas in. c. cum apostolica. de his que fiūt a prela. et no. Bal. in. l. venditi. de act. emp. C. et probat tex. in. l. pecuniā. si cert. peta. ergo cum fuerit solum concessa immunitas cuicunꝗ persone et cuicunꝗ rei seu mercantie que iret vel conduceretur ad mercatum lugij videtur a contrario sensu resultare ar. qꝺ pro illis rebus que non cōducerētur ad mercatum lugij non debetur immunitas: sed ab istis redeuntibus per datiarios nō petitur gabella pro rebus quas conducunt ad mercatum lug. ergo sumus in casu ꝓmisso ad exactionē gabelle et etiam fortasse non militat tanta ratio et tantus fauor lugij in seruando immunitatem illis qui redeunt cum rebus ibi emptis sicut militat in seruando immunitatē illis qui conducunt ad mercatū lug. quia per conductionem rerum ad mercatum lug. castrum ipsum redditur magis munitum victualibus et similibus rebus qꝺ nō est si res inde educant. ¶ Preterea si redeuntibus cum rebus non est seruanda immunitas hoc pōt etiā esse fauorabile dicto mercato: qꝛ euntes et conducentes ꝑ territoriū Barbiani ad mercatū lug. mercantias et res potius vēdēt seu relinquēt eas in dicto mercato lug. sciētes qꝺ si cū eis redeant per territoriū Barbiani habebūt ibi subire onus gabelle quā si scirēt se nihil soluturos in reditu. vnde si et eadē rō in casu nō expresso nō oꝫ in eo esse eadem iuris dispō. l. inter stipulantē. §. sacrā. de verb. ob. l. ij. ff. de calum. ¶ Quarto qꝛ in precedēti parte dicti capituli actum extitit qꝺ hominibus de lugio et de Barbiano habitantibus vel habitaturis in lugio de seu in alijs terris illustrissimi dnī ducis mutine et similiter omnibus officialibus lug. et de lugio ꝑsentibus et futuris liceret ire sursum et deorsum cū bonis rebus mercantijs et animalibus suis quibuscunꝗ libere et sine aliqua datij solutione per q verba dat intelligi ꝙ dicti hoies de lugio possunt non solum ire: sꝫ et redire sine aliqua datij solutiōe ergo si voluissent ꝑfati Principes qꝺ in sequēti capitulo vbi cōtinet casus noster immunitas cōpeteret forēsibꝰ non solū euntibus et cōducētibꝰ res ad mercatū lugij: sꝫ etiā redeūtibus cū rebus emptis in mercato id expressissent sicut expresserūt in precedēti. c. dum dixerūt sursum et deorsum: vt inquit tex. in. c. iter corporalia. de trās la. pla. ibi dum dicit. vñ si circa trāslationem idē fieri voluisset qñ de cessione dixerat et de translatione poterat expressisse. vt in. c. ad audientiā. de decimis. ¶ Quinto relatiuū quis vel q restringit antecedens suum ad qꝺ refertur. l. a filio. §. testator. et §. seq. ff. de alimen. et ciba leg. l. nam qꝺ liquide. §. fina. de pe. leg. igitur dictum relatiuum ibi positum in. c. dum dicitur q iret vel cōduceret ad mercatū lugij &c. restringit suum antecedēs ibi positū. vcꝫ cuicunꝗ persone et cuicunꝗ
5 rei. ¶ † Sexto qꝛ qualitas iuncta verbo debet intelligi ꝑm tps verbi ad qꝺ refertur. l. in delictis. §. si extraneus. de noxa. l. titius. ff. de testa. nili. l. ex

mili.l.ex facto.§.si quis aũt.ff.ad trebel.l.ij.⁊.iij.ff.de aur.⁊ arg.lega.
ergo cũ illa verba iret vel conduceref que nõ denotant actũ perfectum
determinent illud relatiuũ que:sequit ꝙ dictũ capitulum non põt in-
telligi in personis rebus vel mercantijs que iam iuissent seu conducte
fuissent ad mercatũ lugij ⁊ nũc redirẽt a mercato lugij:⁊ per cõsequẽs
etiam si appareret ꝙ res quas isti redeuntes emerũt in mercato lugij
fuissent cõducte ad terrã lugij ⁊ ad mercatũ lugij p territoriũ barbiãi
tñ non debent hac immunitate gaudere.benẽ facit qđ no.glo.⁊ doc.in
l.arboribus.§.idem tractat.in glo.ij.alias est in.l.etiam.§.idẽ tractat.
ff.de vsufr.⁊.l.si quis id qđ.in princi.iuncto ver.ꝙ si dum ꝓponif.ff.
de iurisdi.om.iudi.Et sic apparet ꝙ salua ratione recti sermonis seu
recti sensus non põt intelligi dicta pars premissi capituli i istis redeũ
tibus adeo ꝙ non põt dici ꝙ per precedentia vel sequẽtia detegaf qđ
prefati principes voluerint etiã redeũtes cũ reb⁹ predictis tali ĩmu-
nitate potiri:sed sum⁹ in casu.d.c.inter corporalia.cũ si.¶ Et p ꝑdi-
cta satis apparere posset de rñsione ad allegata in contrariũ.Ad que
specialius rñdeo.Nam non obstat dum dicebaf ꝙ securitas veniendi
data alicui intelligitur etiam data nõ solũ ꝓ veniendo sed pro discedẽ
do vel redeundo:vt.d.l.vtimur.cum concor.quia rñdeo quia vt dicit
Barto.⁊ Ange.ibi.⁊ in.d.l.j.C.de nauicula.lib.xi.non diceretur frui
securitate veniendi si non posset inde secure discedere ⁊ redire:vñ ibi
concessio illa debet intelligi ⁊ interpretari vt cõprehendat ⁊ extenda-
tur ad ea sine quibus aliter concessio non haberet effectum.l.si stipu-
latus fuero per te non fieri.de verbo.facit.l.ij.de iuris.om.iudi.c.pre-
terea.de offi.deleg.sed in questione nostra concessio immunitatis da-
to ꝙ non comprehendat seu non extendatur ad redeuntes deferentes
mercantias vel res in mercato lugij operaf effectũ ⁊ non leue q᷑ pos-
sunt ire ad mercatum lugij ⁊ illuc conducere res ⁊ mercantias ⁊ illas
ibi vendere ⁊ relinquere absq₃ eo ꝙ pro dicta cõditione aliquid soluãt
Cotignole vel Barbiani et si redeant sine mercantijs et rebus nihil
soluent etiam in reditu.si autem deferant in reditu mercantias vel
res pro quibus alias debeatur gabella soluere debent ẜm formam sta
tutorum aut consuetudinum disponentium de gabellis soluendis q᷑
hic est casus obmissus in.c.predicto.et quod concessio veniendi dato
ꝙ intelligatur solum pro actu veniendi vel conducendi potest opera-
ri effectum vt non intelligatur de redeundo est de mente Bart.si be-
ne inspiciatur colum.j.C.de nauicula.¶ Non obst.qđ si de hoc cogita
tum vel interrogatum fuisset hoc verisimiliter fuisset expressum quia
hoc negari potest ⁊ hoc ostẽdunt verba eiusdẽ capituli in prima par-
te dum dicit sursum ⁊ deorsum ⁊ inducendo ⁊ declarando prout dixi in
quarto argumento ⁊ quia maior potest esse ratio quare maior fauor
concedatur conducentibus ad mercatum ꝙ̃ redeuntibus cum rebus
vt dixi in tertio argumento vel etiam potest adduci illud qđ dicit im-
perator in.l.tutori.C.de neg.gest.sufficit si cui vel in paucis amici la-
bore consulaf ⁊c.vnde visum fuit satis ei ad quẽ pertinebat si cõcede-
bat immunitatem conducentibus ad mercatũ absq₃ eo ꝙ etiã redeun-
tibus concederet:vñ vr̃ omnino hunc casũ esse obmissum.¶ Ex qui-
bus concludo non obstantibus dictis verbis capituli dictam gabel-
lam per datiarios exigi posse a redeuntibus perinde ac si dictum ca-
pitulum non extaret. ¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio.xxx.

1 ☞ Feudum an possit diuidi.2.5.6.7.8.9.
3 An vasalli sint puniendi feudo ipso iure vel per sententiam.
4 An feudum veniat auferendum in preiudicium descendentium.

¶ Consilium.xxx.

¶ An feudum diuidi possit etiã si sit comitatus:⁊ an diuisio facta in-
ter descendentes vasalli preiudicet alijs posteris eorũ adeo ꝙ teneanf
seruare illam diuisionẽ:⁊ an propter culpam vasalli feudum reuertaf
ad dñm vel ad agnatos:⁊ an vasallus priuetur ipso iure feudo an re-
quiratur sñia declaratoria ⁊ an si dominus post cõmissam culpam va-
salli receperit a vasallo seruitium debitum pro feudo videaf remisisse
penam priuationis.



Isis dubitationib⁹ de qui
bus queritur in facto magnificorum comitum Act.et
Jo.de manfredis super quo alias circa nõnulla cõsul-
1 tus rñdi dico quo ad primũ dubiũ quo querif † an ca-
strũ albinee concessum in feudũ nobili Joãni de man-
fredis pro se et successoribus suis potuerit diuidi inter dictos dñm
Thadeum maiorẽ natu ⁊ dñm Paulũ comitẽ Act.⁊ comitem Jo.ꝙ
l₃ tex.in.c.imperialẽ.§.ꝑterea ducatus.de ꝓhi.feu.alie.p Fede.dicat
ꝙ feudũ comitatus nõ d₃ diuidi tñ cõis obseruantia ⁊ consuetudo in
Italia est ꝙ feuda dignitatũ ⁊ comitatus ⁊ similes ꝑter regales diui-
danf:ita refert Joã.cal.Spec.in ti.de feu.in rubri.in pe.col.⁊ preser-
tim seruatur hoc in Lombardia:vt dicit Andr.de iser.in.c.oẽs filij.in
titu.si de feu.fue.controuer.inter do.⁊ agna.⁊ in.d.§.preterea ducat⁹.
⁊ ibi subdit ꝙ qñ in feudi concessione dicif qđ cõcessit in feudum titio
recipienti ⁊ liberis ⁊ heredibus suis descendentibus tunc ad omnes
suos filios seu descendentes equaliter pertinebit vt verba important
vt.l.reos.§.cũ in tabulis.ff.de duo.reis.l.si mihi ⁊ titio.de ver.oblig.
l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de ope.liber.non autẽ pertinebit ad pri-
mogenitũ si non fuit cõcessum vt habeat iure Francor.¶ Scđo põt
responderi ꝙ dato ꝙ non possit diuidi feudum comitatus tñ non pñt
dicti diuidentes quantum est p se contrauenire quia illa diuisio comi-
tatus de iure fieri non põt sine consensu dñi feudi sed cum eius consen
su sic vt expresse est de mente And.de iser.in.c.j.ad fi.prin.de feu.mar.
⁊ tunc vex est dicere ꝙ cũ dicta diuisio sit nulla ratione iuris tertij nõ
pñt contrauenire vt.l.si creditoribus.C.de seruo pig.da.ma.l.cũ pro-
fitearis.C.de reuocan.do.l.p fundu₃.de serui.rusti.predi.⁊ est doctri-
na Guil.de cu.⁊ Bar.in.l.post mortẽ.ff.de adop.tutius.tñ erit dedu-
cere dictam cõsuetudinẽ Lombardie ⁊ ꝓbare qđ consuetudo hoc ope-
rari potest ⁊ etiã expresse dicit Bal.in.d.§.ꝑterea ducatus.Quinimo
dicit ibi Bal.in penul.col.in ver.pone duo fratres ⁊c.ꝙ si duo fratres
marchiones diuidentes hoc modo quia vni assignatur marchia tota
alij assignantur bona allodialia valebit hec diuisio quia quamuis feu
dum marchie nõ possit diuidi vt ibi tñ diuisio facta mõ ꝑdicto non est
diuisio quo ad marchionatũ ex quo non diuiditur per ꝑtes diuisas al
leg.⁊.l.puto.§.j.ff.fa.erc.⁊.l.si quis putas.§.pe.cõ.diui.⁊ no.p glo.in
l.si familie.C.fa.erc.cum ergo comitatus ipse in casu nostro non fuerit
diuisus per frusta vel per partes diuisas separatas sed integraliter
⁊ vnite assignatas dictis duobus fratribus sequif qđ non est talis di-
2 uisio prohibita.¶ Ex his infertur responsio † ad secundum dubium
quo queritur an ista diuisio liget filios dñi Thadei cum istud sit feu
dum antiquum posito quod diuisio valeat.nam respondeo ꝙ filij con
trauenire non possent:q᷑ posito qđ diuisio ꝑmittatur vt dixi sequif ꝙ
non pñt contrauenire sicut diximus in alia diuisione feudi diuisibilis
de iure:q᷑ diuisio ve₃ inter fr̃es.l₃ feudum sit antiquu₃.c.oẽs filij.si de
feu.fue.cõtrouer.⁊ no.glo.in.l.familie.C.fa.erc.per quã dicit ibi Bal.
ꝙ per dictam diuisionẽ nihil d᷑ fieri contra naturã feudi.nec mirũ hoc
casu:quia alia pars est que in diuisione obuenit dño Thadeo subro-
gato loco ill⁹ que ante diuisionem erat dñi Thadei ⁊ obuenire in di-
uisione comitibus Act.⁊ Jo.l.cum in fundo.§.pe.ff.de iure.do.l.iul.
§.idem celsus.ff.de ac.emp.l.cõi diuidũ.§.si debitor.ff.cõi.diui.decla-
rat Bar.in.l.qui rome.§.fi.in.ix.q.de.verbo.Accedit:quia hec trãsla
tio facta fuit in alium agnatũ ⁊ confeudatarium que videtur indistin
cte permissa.c.j.de alie.feu.paterni.⁊ qđ ibi Bal.c.j.§.sed ⁊ res.in ti.
per quos fiat inuesti.Et dato ꝙ filij dñi Thadei possint contrauenire
tñ si contingat eos se ĩmiscere hereditati paterne non poterunt cõtra-
uenire etiam si adierint hereditatẽ cũ beneficio inuentarij quoniã etiã
illo casu repelluntur quatenus soluẽdo esset hereditas dñi Thadei vt
plene no.per gl.⁊ doc.in.l.fi.in.§.in cõputatione.C.de iure deliberan-
di.⁊ in.l.cum a matre.C.de rei.vendi.⁊ in specie no.Jo.de bel.⁊ Bal.
in.c.j.§.j.ad fi.de succes.feu.Attenta maxime promissione de non con-
traueniendo sub pena apposita in diuisione.⁊ etiam sequuta euictio-
ne rerum obuentarum in diuisione potest ille cui euictum est agere de
euictione vt plene legi.⁊ not.in.d.l.si familie.⁊ in.l.si cogitatione.C.
eo.tit.⁊ per Bart.plene in.d.l.qui ratione.§.fin.in.xij.q.¶ Circa ter-
3 tium dubium quo dicitur † ꝙ dicti vasalli predictorum comitũ nõ de-
bent dici priuati feudo ipso iure:sed per sententiam ego in meo consi-
lio super hoc reddito non dico ꝙ ad effectum talis priuationis nõ re
quiratur sententia imo illa regulariter requiritur ad hoc vt pro cul-
pa priuetur vasallus feudo exceptis casibus traditis per Bal.in.c.j.
§.callidis.post glo.de prohi.feu.alie.per fede.⁊ in.c.j.in fi.prin.ĩ ti.q.
mo.feu.amit.⁊ in.c.que in ecclesiarum.de cõsti.⁊ in.c.j.§.deniq₃.q̃ fue.
prima cau.bñfi.amit.⁊ Ange.in.l.eorum.ff.de dam.infec.vnde fa-
teor ꝙ requiritur regulariter sententia.c.si.quo tempore miles.c.j.de
4 feu.sine culpa non amit.¶ Circa quartũ dubiũ † an posito qđ feudum
illorum rusticorum delinquentium sit antiquũ veniat eis auferendum
etiam ad preiudicium descendentiu₃ ⁊ posterorũ ⁊ licet circa hoc pos-
set fieri latus discursus.Tamen pro veritate breuiter concludo ꝙ sic
in casu nostro:quia dicti rustici deliquerunt contra naturam feudi ⁊
commiserunt contra dominum feudi offensam ⁊ culpas propter quas
directo veniunt priuandi feudo vt probaui in consi.in.viij.⁊ vltimo
presupposito primi dubij quo casu secundum magis cões ⁊ veras cõ-
clusiões fit preiudicium vasallo ⁊ posteris etiam in feudo antiquo.c.j.
cum glo.si vasallus feudo priue.cui desc.c.si vasallus culpam.cũ glo.
in ti.si de feu.fue.controuer.inter do.⁊ agna.d.c.j.§.deniq₃.⁊ gl.in.c.j.
§.insuper.in tit.de ꝓhi.feu.alie.per Fede.firmat Bart.in.l.cum qui.
ff.de interdi.⁊ releg.⁊ Host.in summa de feu.ff.quib⁹ modis vel cau
sis feu.amit.v̇s.imo agnati ⁊ Spe.in ti.de feu.§.si.post prin.⁊ Pe.
de ancha.⁊ Jo.de imo.in.c.ij.de feu.⁊ Bal.⁊ Sali.in.l.ij.C.de lib.⁊
eorum lib.⁊ Jaco.de belui.⁊ Bald.in.d.§.deniq₃.⁊ in.c.j.§.j.ad fi.de
suc.feu.⁊ Ang.⁊ Paul.de ca.in.l.adoptiuum.§.fi.ff.de in ius vocan.
⁊ Bal.in.l.emancipatum.ff.de senato.⁊ Nico.de mata.⁊ Bal.in.l.
qui se patris.in.vij.colum.C.vnde libe.⁊ Joan.de imo.in.l.stipulatio
ista.§.si quis ita.de verb.obli.¶ Ex quibus patet hanc esse magis
communẽ opi.⁊ veriorẽ ⁊ ideo in iudicando ab ea non est recedendũ vt
habetur in locis vulgaribus.Et non dico ꝙ priuentur nisi illi hoĩes
qui delictu₃ cõmiserũt ⁊ eorum posteri ꝑut.s.non autẽ illi hoĩes qui
5 non interfuerunt.Et † dicta pena non videf remissa per perceptione₃

affictuũ vt probaui in cõsilio vltimo dubio nec pro cõcordia est remis-
sa pena stãte reseruatione nec taciturnitas sequuta nocet: qꝛ requiritur
ꝙ taceat toto tpe vite sue vt dicit glo. in. c. j. §. porro. in verbo assiluerit
in titulo que fue. prima cã benefi. amit. que ad hoc tanq̃ optima suffi-
6 ciat lꝫ plures alie possent allegari. ¶ Circa id qđ querit† de mõ pro-
bandi dico ꝙ dicti delinquẽtes seu aliqui eorũ qui sunt participes cri
minis pñt recipi in testes vt in cõsilio ꝓbaui. nec ẽ cõfessio istorũ delin
quẽtiũ que saltẽ sola priuet in effectu dictũ dñm Tadeũ sed est iura-
mẽtũ ⁊ legitima probatio que fit ꝑ illos qui inducunt in testes cõtra
alios ꝑticipes criminis vñ poterit primo inquiri contra oẽs exceptis
duobus vel tribus ⁊ illi duo vel tres recipiantur in testes ad proba-
tionẽ contra alios. vnde cessat argumentuꝫ qꝛ lꝫ regulariter confessio
vnius vel duorũ non noceat alteri. C. res inter alios acta. per totum. c.
quãuis. de re iu. tñ si illi duo per modũ attestationis cũ iuramento cõ-
tra me deponent certe mihi nocent. c. in oĩ. de testi. l. vbi numerus. ff.
eo. titu. Et poterit postea formari inquisitio ꝑ se cõtra illos duos vel
tres qui testificati erunt ⁊ aliĳ condemnati poterunt contra eos induci
7 in testes. ¶ Quãtũ aũt ad modũ procedẽdi ⁊ an requirat ꝙ †citetur
dñs Thadeus modus erit ꝙ recipiantur primo duo vel tres testes ꝑ
indiciĳs ⁊ probatione diffamatiõis de dictis delictis ⁊ formet inquisi-
tio iuxta cõtẽta in puncto ⁊ prout ꝓbari poterit veritatem se habuisse
8 nec erit necesse citari dñm Thadeũ quia† qñ procedit principalr con-
tra vnũ ⁊ finis illius ꝓcessus tendit in cõsequẽtiã cõtra aliũ qꝛ est eius
preambulũ tũc si totũ respicit publicã vtilitatẽ seu effectũ confiscãdo-
rum bonorũ ꝓbationes facte cõtra principalẽ ⁊ sñia cõtra eũ lata fa-
cit preiudiciũ etiã illi cõtra quẽ in ꝯñtiã res ipsa tenderet etiã si nõ fit
citat⁹. l. j. C. vbi cause fisc. l. qsqs. C. ad. l. iul. ma. ⁊ gl. in. l. in cognitione
ad fil. ⁊ est doctrina Bart. ⁊ aliorũ in. l. cũ fili⁹. in prin. de verb. obli. et
Bar. in dispu. sua incipiente perusine ciuitatis ⁊ Ant. de bu. in. c. pe.
de re iud. circa vlt. vel pe. col. ⁊ Bal. in. l. j. C. ne fi. ꝑ pa. ⁊ in. l. fi. §. neces
sitatẽ. in. v. ⁊. vi. col. C. de bonis q̃ lib. vñ quãtũ ad effectũ perfecte con-
fiscandi bona ꝑdicta ⁊ incorporãdi nõ est necessaria aliqua citatio dñi
Thadei: tñ qꝛ si postea facta cõfiscatiõe fierẽt inuestiture de dictis bo-
nis tractaret tunc de decima ⁊ commodo priuato ideo quo ad illũ effe-
ctũ nõ preiudicarẽt ꝓbationes. ⁊ sñia lata dño Thadeo nõ citato. l. j.
cũ ibi no. C. ad. l. cor. de fal. ⁊ est doctrina Bar. in. d. l. cũ filius. cũ aliĳs
s. alle. ideo vel in hoc iudicio inquisitionis petit requiri dñs Thade⁹
vt intersit iudicio si sua putet interesse vt dicit Bar. in. d. l. cũ filius. et
no. Cy. in. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. ⁊ glo. ⁊ Bar. in. l. cũ miles. §. j. qui.
ex cau. ma. ⁊ Bar. in. l. ĳ. ff. de ꝑuarica. ⁊ i. l. filiusfa. §. diui. in. j. q. de le-
ga. j. facit. l. si deserta. C. si ꝓpter pub. pẽsi. ⁊ qđ no. Inn. in. c. fi. de ma-
io. ⁊ obe. ⁊ Bal. in. l. ĳ. cõi diui. cum si. vel etiã si nõ citaret in hoc iudi-
cio valebit ꝓcessus ⁊ quotiescũq̃ occasione inuestiturarũ suboriretur
cõtẽtio inter dñm Thadeũ ⁊ comites Act. ⁊ Jo. satis esset vltra pro-
cessum ⁊ sñiam latã cõtra inquisitos ꝓbare contra dñm Thadeũ per
duos vel tres testes veritatem eorũ que cõtinẽtur in inquisitione quia
clausula apposita in instrumento diuisionis aliud nõ requirit si bñ in-
9 spiciat. ¶ Quo ad vltimũ † puto verum ꝙ dñs Thadeus posset pro
interesse suo etiã non citatus cõparere ⁊ instruere cãm pro defensione
inquisitorũ per id qđ hr in aut. nũc si heres. C. de litigi. ⁊ ibi Bal. sup
illa aut. quam legit in fi. tituli ⁊ expresse etiã Bar. in. l. si perlusorio. §.
j. de appel. per id qđ hr in. l. si suspecta. de inoffi. testa. post gl. ibi ⁊ ibi
expresse Ange. hic firmat in tertio nõ vocato ⁊ ita etiã no. Jaco. but. ⁊
Bal. in. l. principaliter. la. ĳ. C. de lib. cau. ꝑ illũ tex. ⁊ Ant. de bu. post
alios in. c. cũ sup. de re iudi. ⁊ Jo. de imo. in. l. a sñia. in prin. ff. de app.
Non autem posset dñs. T. impedire dictum iudicium vt per doctores
in dictis locis. ¶ Et ita sentio ego Alexãder de tartagnis
vtriusq̃ iuris doctor.

¶ Summarium super consilio. xxxj.

1 ☞ Quicquid accedit sorti fortuna est. 8.
2 Si socer promisit genero soluere dotẽ ⁊ donec terminus euenerit pro-
mittit soluere certam quantitatem non est licitum genero capere illam
quantitatem.
3 Dicitur morosus qñ aliquis non deposuit pecunias in tempore. 4.
5 Statutum ꝙ alimenta dotium soluantur ad rationem septem pro cẽ-
tenario est rationabile.
6 In casu in quo heredes mariti tenentur alere vxorem potest statutum
loco alimentorum decernere certam quantitatem.
7 Valet consuetudo ꝙ missus in possessionem ex primo decreto lucretur
fructus.
9 Quando procedat distinctio an quis sit solitus mercari vel negociari
in petendis vsuris.
10 Quando presumatur quod alimenta prestentur vxori pietatis causa.
11 Valet pactum quod aliquid per socerum prestetur genero.
12 Licitum est vltra sortem pacisci aliquid computanduꝫ in interesse qñ
debitor promittens esset in mora.
13 In dote profectitia ex stipulatione patris acquiritur actio filie.

¶ Consilium. xxxj.

¶ Maritus potest petere vsuras dotis sibi promisse ⁊ in die termini
non tradite.



In christi nomine amen. Viso
thematę predicto ad dubium prima facie dicẽdum vt
1 dictum † Joannem eius generum non valuisse petere
vsuras dotis sibi per sempronium promisse ⁊ in termi-
no non tradite quas vsuras in vulgari alimenta nun-
cupam⁹. ⁊ primo: quia quicqd accedit sorti vsura est. xiiĳ. q. iiĳ. nec hoc.
c. sup eo. de vsur. in cle. j. eo. tit. ⁊ ꝙ legi. ⁊ not. in aut. ad hoc. C. de vsur.
⁊ in aut. de eccle. titu. in prin. ⁊ que no. per doc. in. l. cunctos populos.
de summa trini. Nec videntur etiam tales vsuras tanq̃ interesse peti
potuisse propter onera matrimonĳ ꝑ istum Joãnẽ supportata quo-
niam videtur tales vsuras tũc tantum peti posse tanq̃ interesse quan
do cõstaret dictum Joãnẽ solitum fuisse negociari ⁊ mercari. l. ĳ. §. fi.
ff. de eo qđ certo loco. ⁊ no. in. l. nummis. ff. de in litẽ iurã. ⁊ not. doc. in
l. j. C. de sen. que pro eo qđ ĩterest. ⁊ Cy. in. d. aut. ad hec. in. iĳ. q. ⁊ Pe.
de ancha. in. d. cle. j. sed non constat dictũ Joannem solitum fuisse ne-
gociari. ergo ⁊c. pro hoc etiam facit: quia maritus prestando alimenta
vxori nisi protestetur: videtur facere affectione maritali non aĩo repe-
tendi ab vxore vel a socero. l. qđ in vxorem. de neg. gest. cũ materia. er-
go non videtur consideratiõẽ debere haberi de oneribus matrimo-
nĳ supportatis per dictum Joannem ⁊ per cõsequens nõ possunt pe-
ti dicte vsure tanq̃ interesse, debebat eñ dictus Jo. vel ꝓtestari quod
prestabat vxori alimenta animo repetendi iuxta ea que no. in. l. alimẽ-
ta. C. de nego. gest. ⁊ in. l. nesennius. ff. eo. ti. vel debebat maritus vxo-
ri alimenta denegare ⁊ eam ad patris domum remittere ꝙ facere po
terat. l. permittente. in aut. de non' eligen. scđo nub. §. illud. cum glo.
in verbo onera ⁊c. ⁊ in. l. fi. vbi Bald. C. ad velleia. no. Bal. in. l. de diui
sione. ⁊ in. l. si cum dotem. §. trãsgrediamur. solu. mat. et i. l. fi. C. de sen.
que sine cer. quan. ⁊ in. d. l. qui in vxorẽ. ¶ Ad ꝑdictorũ confirmatio-
nẽ optime facit quod dixit Jo. an. in. c. salubriter. de vsuris. vbi voluit
2 † ꝙ si socer promisit genero soluere dotem ⁊ donec terminus euenerit:
soluere promittit expresse genero certam quantitatem donec promis-
sam dotem soluerit ꝙ genero non est licitũ hoc accipere: quia hoc non
reperitur: quia ille tex. loquitur in fructibus ex fundo pignorato pce-
ptis per maritum qui fructus diuino iudicio suppositi sunt quod non
est in vsuris in pecunia competentibus quam opi. Jo. an. sequit etiam
ibi do. Florianus. si igitur ex conuentione expressa non possunt peti
vsure predicte: ergo nec extante promissione. l. cum quid. si cer. pe. l.
3 tacitum. de verbo. obliga. ¶ Secundo † principaliter ꝓ ista parte facit
quia cum dictus Jo. fuerit etiam in mora deponendi ⁊ cõsignãdi pro
parte sua dictas quingẽtas libras quas ex causa donationis propter
nuptias donauit dicte Antonie non potest dictus Joã. obĳcere sem-
pronio ꝙ in morã inciderit cum ipse pariter morosus fuerit. l. si ser-
num. §. sequitur. de verb. obliga. ⁊ in aut. dos data. C. de do. ante nup.
l. nam cum vterq̃. ff. ne quis eum. in. c. peruenit. de iureiurã. ⁊ in. c. con-
stitutus. de pe. cum simi. facit. l. iul. §. offerri. de act. emp. l. ediles. §. fi.
ff. de edil. edic. Nec obstare videtur ꝙ dicta Antonia confessa sit ꝑ di-
ctum Joannẽ depositas fuisse dictas quingentas libras ⁊c. quia con-
fessio ipsius non videtur potuisse preiudicare dicto sempronio cum
res inter alios acta aliĳs obesse non soleat. l. si vnus ante omnia. ff.
de pac. ¶ Sed his non obstantibus puto contrarium de iure verius
vꝫ dictum Joannem pro eo tempore quo onera matrimonĳ suppor
tauit potuisse vsuras ⁊ alimenta dicte dotis promisse ⁊ non consigna-
te petere ab illo tempore circa quod fieri debebat dicta consignatio do-
tis ⁊ hoc principaliter tenet Bar. in. l. at qui natura. §. non tantum. de
neg. gest. cum concor. de quibus vide in precedenti proximo consilio
in princi. ⁊ Bal. in. l. cunctos populos. C. de summa trini. in. v. colum.
vbi dixit ꝙ ideo in casu nostro promisse sunt vsure in dote promissa
⁊ non soluta: quia habita relatione huius prestationis que dicitur vsu
ra ad aliud antecedens: vꝫ ad on⁹ matrimonĳ supportatum resultat
facio vt des quo casu non dicitur proprie esse vsura: sed est quedam re-
compensatio hincinde que est promissa. d. c. salubriter. ⁊. c. j. de ꝓhi. cũ
aliĳs ibi alleg. per eũ ⁊ istud idem tenet Pe. de anch. in. d. c. salubri-
ter. Pau. de ca. in. l. diuortio. in prin. sol. matri. saltẽ in casu quãdo ma
ritus fuisset cum dicta pecunia mercatus vel forte emisset ex ea pecu
nia fundum: sed ita est quod de dicta pecunia dotali in casu nostro di
ctus Joan. empturus erat fundum dotalem prout ipse in dicto instru-
mento promiserat ⁊ iuramento firmauerat ꝙ quidẽ iuramentum pre-
sumendum est dictum Jo. obseruaturum fuisse: vt est tex. no. in. l. postli
minĳ ius ver. ⁊ ideo magnus ⁊c. ff. de cap. ⁊ ibi ponderat Bar. ⁊ pro-
batur in. c. ad audientiam. de prescrip. ⁊. j. q. vĳ. sancimus. ⁊ ita refert
do. Pe. de anch. audiuisse ꝙ etiã tenuit dominus suus do. Pet. de
peru. in. d. c. salubriter. pro quo allegat not. per. Cy. in aut. ad hec. in
v. q. C. de vsu. ⁊ istaꝫ partem tenuit etiam Joan. cal. in. d. c. salubriter.
per illum text. indistincte dicentem quod fructus rei pignorate lucre-
tur maritus. ⁊ tamen quandoq̃ tales fructus in pecunia consistunt vt
quia erat domus consueta locari vel fundus ad affictum locatus: que
opi. etiam fuit originaliter Pau. de liaza. ⁊ Ja. vt referunt doc. in. d.
c. salubriter. Et per ꝑdicta patet hanc esse communeꝫ opinioneꝫ ꝙ di-
cta alimenta ex mora peti possunt in quã morã incidit dict⁹ sempro-
nius per

nius per lapsuz diei interpellãtis.l.magnũ.C.de cõtrahẽ.⁊ cõ.sti.l.ij.
C.de iure emphy.c.potuit.de loca.Et hãc partẽ puto verã pro qua si-
ne dubio est tex.apertus saltẽ in rõne sui in.d.c.salubriter.Nam paria
sunt permittere qđ fructus non computent̃ in sortẽ ⁊ pmittere vsuras
probat̃ in.c.j.⁊ in.c.cõquestus.⁊ ibi no.⁊.c.quia frustra.de vsuris ⁊.l.si
ea petitione.⁊.l.si ea lege.C.de vsu.Sed sic est permissum ipso marito
vt fructus ex fundo pignorato perceptos in sortẽ non computet ex p-
uisiõe.d.c.salubriter.ergo ⁊ pariter infertur permissam esse marito vsu
rarũ petitionẽ tanq̃ interesse ⁊ licet dispositio.d.c.salubriter.videatur
exorbitans ⁊ per consequens nõ extendenda.l.si vero.§.de viro.ff.sol.
mat.l.fi.C.de interdi.ma.c.que a iure.de reg.iur.in.vj.tñ cũ diuersita-
tis ratio inter vnũ casum ⁊ alium reddi nõ possit ꝙ etiã patebit ex in-
fra dicendis:⁊ cum nos sumus in fauorabilibus vt innuit text.in.d.c.
salubriter.in illo verbo salubriter ⁊c.⁊ maxime cuz hec sñia faueat cau-
se matrimoniali et eius oneribus que cã appellat̃ fauorabilis.c.fin.de
re iud.in cle.dispẽdiosam.de iudi.igit̃ in exorbitãtibus etiam fieri põt
extensio predictis concurrentibus.Et etiã si promptior esset rõ in casu
expresso quã in alio vt est gl.no.iuncto tex.in.l.j C.de his qui añ aper.
tab.⁊ no.gl.Bar.⁊ doc.in.l.si constante.in prin.in.ix.q.sol.mat.⁊ no.
Bal.in.d.l.fi.C.de interdic.matri.⁊ in.l.ij.C.de pat.qui fil.di.vbi alle
gat ad idẽ glo.in.l.ob es.C.de predijs mino.ad idẽ glo.in.l.illud.⁊ ibi
doc.de sac.san.⁊ gl.in aut.preterea.C.vñ vir ⁊ vxor probatur in.l.ij.§.
siue aũt.ver.si quid impuberibus.ff.ad tertul.Cum enim est identitas
rationis nõ proprie dr̃ extensionẽ fieri iuxta glo.no.in.c.j.de tẽp.ordi.
in.vj.⁊ dr̃ a lege tacite cautum illud in quo eadem ratio reperitur vt est
tex.no.in.l.his solis.C.de reuo.dona.Et tanto fortius in casu.d.c.sa-
lubriter.est fienda extensio ad casum nostrũ cũ sit expcessa rõ in text.d.
c.vcz hoc inductum esse propter onera matrimonij que maritus ipse
sustinet quo casu per expressionez dicte rationis in tex.nedũ in exorbi-
tantibus sed etiam in correctorijs fit extensio vnius casus ad alium ex
identitate rõnis iuxta glo.in cle.j.in verbo eligat̃.⁊ ibi doc.de elec.⁊ gl.
in aut.vt qui oblig.§.j.in verbo ad curationem ⁊ glo.in cle.j.de rerum
5 permu.⁊ in.c.j.eo.ti.li.vj.¶ †Non obmitto qr̃ verbo fert̃ qđ in loco in
quo est questio viget statutum vel cõsuetudo ꝙ alimẽta dotiũ soluãtur
ad rationẽ septẽ pro centenario qđ quidẽ statutũ in casu nostro est ra-
tionabile ⁊ validũ propter dicta matrimonij onera supportata:vt fir-
mat Bal.in.l.fi.§.pterea.C.de iure do.allegat no.in.c.p vestras.de do
na.inter vi.q̃q̃ alias statutũ permittens meras vsuras non valeat vt
in cle.j.de vsu.⁊.l.eos.§.j.⁊ ibi Bal.C.de vsu.qđ etiã tenuit in propo-
sito nostro Joã.de imo.in.d.cle.j.de vsu.⁊ idẽ ibi do.Florentinus.s.ꝙ
valeat tale statutũ disponens qđ debeant̃ alimenta tãq̃ interesse post
morã in soluẽdo cõmissam per not.in.c.peruenit.de fide.⁊ in.c.dãnuz.
de reg.iur.in.vj.⁊ istud etiam tenuit do.Abb.in.c.salubriter.allegat et
Pau.de ca.in.l.diuortio.in prin.sol.mat.et in.l.titya.ff.de solu.⁊ dixit
6 d.Abb.in.d.c.salubriter.† ꝙ in casu in quo heredes mariti tenerent̃
alere vxorẽ ꝙ tunc põt statutũ loco alimentoꝝ decernere certam quan-
titatem qui casus est magis dubius q̃ casus noster per not.per Jnn.
et Jo.an.in.d.c.salubriter.et per Bar.in.d.§.vsuras.cum concor.ergo
7 quanto fortius valebit statutum et consuetudo in casu nostro † et ideo
etiam cõiter dicimus valere statutũ vel consuetudinẽ permittentem ꝙ
missus in possessionẽ ex primo decreto lucret̃ fructus propter moram
vel cõtumaciaz debitoris:vt est gl.reputata singularis in aut.de exhi.
re.in.§.si vero quidam in verbo seruandi quã sequit̃ Ang.in.repe.l.ne
mo carcerẽ.ad fi.C.de exac.tribu.et Bart.in.l.acceptam.in.xviij.q.C.
de vsu.⁊ in.l.consentaneũ.in.vj.col.quõ et qñ iud.et.in.l.ij.si ex no.cau-
sa aga.Et predicta vera etiam esse vrgentius patebit ex his que.j.sub-
iungam rñdendo in cõtrariũ obiectis.¶ Non ob.gl.in ꝯtrariũ allega-
8 ta et primo dum dicebat̃ † ꝙ quicquid accedit sorti vsura est que iure
prohibita est ⁊c.quia rñdetur ꝙ etiam si in casu nostro vsura dici possit
tñ cũ interesse petat̃ vt dictũ est supra petitio taliũ vsuraꝝ tãq̃ interesse
permititur vt not.in.l.socium qui in eo.in prin.ff.p socio.in.l.curabit.
C.de act.emp.et in.d.c.cõquestus.de vsu.et no.Jnno.in.c.j.eo.ti.cũ si.
9 s.alleg.¶ Scđo o† non ob.ꝙ dictus Joã.non fuerit solitus mercari
et negotiari:qr̃ rñdeo ꝙ qñ tractat̃ de vsuris:vt interesse petendis tãq̃
lucrum cessans ⁊ tunc procedit dicta distinctio debere haberi cõsidera
tionem an quis fuerit solitus negotiari.Sed vbi petuntur vt interesse
rõne damni passi propter onera matrimonij supportata:vt in casu no-
stro tũc indistincte petitio procedit nõ habita distinctiõe fuerit solitus
negotiari necne.ita expresse probat̃ in.d.l.ij.§.fin.⁊ ibi no.ff.de eo qđ
certo loco.⁊ in.l.j.⁊ ibi doc.C.de sen.que pro eo qđ interest.⁊ ita preci-
se dicunt doc.in oĩbus iuribus supra alle.in contrariũ.Considerandũ
est ꝙ in casu nostro dictus Jo.ex dicta pecunia erat empturus funduz
vt.s.deduxi quo casu idem iuris est in eo qui fuisset solitus negotiari
ſm Pet.de ancha.in.d.c.salubriter.vt.s.retuli.pro quo bene facit qr̃
indistincte habetur in interesse petendo ratio lucri qđ ex fundo percipi
potuisset.l.fundus quez.ver.nã ⁊ si colonus ⁊.l.si in lege.§.colonus.ff.
loca.⁊ not.Barto.in.d.l.j.C.de sen.que pro eo qđ interest.in ver.venio
ad vltimã ptẽ.¶ Et minus obstat illud qđ tertio in cõtrariũ dicebat̃
10 vcz † dictũ Jo.videri affectione cõiugali alimenta vxori prestitisse non
aũt animo repetendi postq̃ de intentione repetẽdi minime fuit prote-

status quia rñdeo qđ imo in casu in quo dos est promissa viro et non
soluta intercedente mora qđ alimenta non intelligant̃ pstita pietatis
causa nec affectione cõiugali sed intentione recuperandi:qđ euidenter
probatur per casum.d.c.salubriter.si ibi enim presumeret̃ virũ onera
matrimonij supportasse pietatis causa vel affectione coniugali cui du-
bium ꝙ fructus cõputentur in sortẽ cuius ꝯtrariũ ibi aperte dicit.pro
hoc facit.l.cum virũ.cũ glo.ff.de dona.inter vi Sed.d.l.qđ i vxorẽ.lo-
quitur qñ alimenta fuerunt mulieri infirme prestita quo casu presu-
mitur pietatis causa:secus si fuisset sana p predicta.⁊ similis fit distin-
ctio in.l.fi.et ibi no.ff.pro derelicto.et ita intelligit Jo.de imo.in.d.l.
in insulã.§.vsuras.sol.ma.põt etiã procedere.d.l.qđ in vxorẽ.qñ nul-
la erat dos promissa marito et mulier habebat patrẽ:vt ibi dr̃ quo ca-
su non tenebatur maritus eam infirmaz alere:sꝫ pater.vt ibi intelligũt
doc.vel etiam si loquat̃ illa.l.in casu quo dos erat intelligi dꝫ qñ alimẽ
ta ipsius vxoris infirme excedebant quantitatẽ ⁊ redditum dotis quo
casu nõ tenetur maritus nisi ſm quantitatẽ dotis alimẽta subministra
re iuxta.l.si cũ dotẽ.§.si naũt.et ibi doc.so.ma.⁊ no.Jnn.in.c.p vestras
de dona.inter virum.Nos vero loquimur qñ dos fuit pmissa ⁊ p mor
tem soceri non soluta:et alimenta prestita vxori non egre qui casus be-
ne decidit̃ per.d.c.salubriter.¶ Quarto etiã nõ ob.id qđ dicebat Jo.
an.in.d.c.salubriter.qr̃ rñdeo et primo ꝙ etiã in.q.Jo.an.cõis opi.est
contra eũ.et cõtra cũ tꝫ ibi Pe.de anch.post.d.Pe.de peru.⁊ ẽt Jo.
cal.ibi per illũ tex.et etiã quo ad casum nostrũ cõtra Jo.an.tꝫ ibi ex-
presse Ant.de bu.quoꝝ dicta.s.in effectu relata sunt et ꝯtra Jo.an.ẽt
ꝯcludit Jo.de imo.in.d.§.vsuras.p quibus facit qr̃ videmus vẽndi-
torẽ cui nõ soluitur ptiũ posse vsuras vt interesse petere ꝯtra emptorẽ
11 vt no.in.d.c.ꝯquestus.cũ cõcor.s.alle.quãto † fortius vr̃ hic dicendum
in marito qui passus est onera matrimonij q̃ in venditore.qui similia
onera non sustinet vsuras petere põt.Et p eis etiã facit qr̃ certũ est ꝙ
valeret pactum ꝙ aliqđ p socerũ daret̃ genero p alimẽtis vxoris hoc
expresse pꝫ in.l.fi.in prin.de doli exce.⁊.l.si pater.§.j.de pac.dot.l.cre-
ditor.§.si inter.ff.man.et no.Ja.bu.in.d.§.exactio.l.vnice.de rei vxo.
act.ergo et si fiat simpliciter pmissio genero de soluenda aliqua pecu-
nia p libra donec veniet tp̃s soluende dotis intelligenduz est in dubio
talem pmissionẽ factã esse pro alimentis per virũ vxori pstandis ⁊ sic
in cãm permissam potissime vt potius actus in dubio valeat q̃ pereat
l.quoties in stipulationibus.de ver.ob.c.abbate.de ver.sig.⁊ ista fuit
rõ Jo.de imo.Et p certo contra Jo.an.vr̃ casus in.d.c.salubriter.nec
bona vr̃ respõ.Jo.an.ad illũ tex.dum dicit illũ tex.loqui in fructibus
possessionis qui sunt submissi dei iudicio adeo ꝙ põt contingere ꝙ illi
fructus non percipiunt̃ et sic ibi emolumentũ non est ita certum prout
est in qõne sua in socero promittente pecuniam:quia hec rñsio tollitur
per illũ tex.ſm Jo.cal.pone em̃ fructus rei marito pignorate cõsiste-
re in pecunia puta qr̃ est domus solita locari vel fundus ad affictũ lo-
catus et tñ fructus non computant̃ in sortem:vt in.d.c.salubriter.ergo
non est perfecta rõ Jo.an.¶ Preterea si vera esset sequeret̃ ꝙ illa ra
tione attenta quilibet creditor fructus ex fundo pignorato pcipiens
non teneretur illos in sortẽ cõputare cũ sint suppositi iudicio dei con-
tra.c.cũ cõtra.de pig.c.j.de vsur.l.j.⁊.ij.C.de pig.act.Item quia cõsi-
deranduz vr̃ ꝙ fructus vt plurimũ percipiunt̃ per maritum ex re pi-
gnorata quãuis iudicio dei suppositi sint qđ nõ vr̃ cõsiderasse Jo.an.
⁊ maxime non procederet in casu nostro.d.op.Jo.an.attento ꝙ dictus
Jo.ex dicta pecunia emptur⁹ erat fundũ:vt.s.deduxi quo casu Pet.
de ancha.nõ reprehendit opi.Jo.an.¶ Scđo rñdeo ꝙ posito ꝙ opi.
Joan.and.esset vera tñ quo ad casum.q.nostre nullatenus obstat:quia
qđ Joã.an.loquit̃ qñ quid certum promittit̃ solui creditori anteq̃ ipse
debitor in aliquã moram incurrat quo casu forte posset procedere opi.
Jo.an.sed eo casu quo promissum esset postq̃ debitor in moram incur
risset:vt in casu nostro tunc audacter vr̃ dicendum ꝙ talis promissio
valuisset.Et hoc expresse fuit de mente Jo.an.in.c.nauiganti.de vsu-
12 ris.vbi dat doctrinã † ꝙ licitũ est vltra sortẽ pacisci aliquid computã-
dum in interesse qñ ille debitor promittens est in mora:sed vbi non est
in mora per ꝯñs non tenet̃ ad interesse:ideo contra charitatem est vel-
le illud interesse.Ex quo debitor in mora non est ſm eum qđ ibi etiam
sequitur Ant.de but.⁊ doc.⁊ ita etiã ſm predictã di.videtur do.Ant.
in.d.c.salubriter.intellexisse opi.Jo.an.ibi.⁊ ꝙ talis differẽtia faciẽ-
da sit vcz.an aliquid promittatur pro tpe ante moraz precedente ⁊ nõ
valeat:secus si post moram:tenuit expresse etiã Cy.post Jac.de rauc.
in.d.aut.ad hec.C.de vsu.¶ Ultimo non obstat ꝙ dictus Joã.fuerit
in mora deponendi et consignandi pro parte sua dictas quingentas
libras quas ex causa donationis ⁊c.quia respondeo ꝙ cum pater di-
cte Antonie.et etiam notarius tanq̃ publica persona fuerint stipula-
ti nomine dicte Antonie dictas quingentas libras a predicto Joan-
13 ne ꝙ ex tali stipulatione fuit quesita vtilis actio sine cessione ipsi An-
tonie.Et primo ꝙ ex stipulatione patris fuerit in totuz quesita vtilis
actio filie in dicta quantitate que est aduentitia:vt.j.probabo est text.
in.l.vxorẽ.§.testõ.lo.ij.de le.iij.⁊ ibi no.vbi filie ex stipulatione patris
acquirit̃ sine cessione actio etiã in dote pfectitia quia huius acquisitio-
nis ipsa filia capax est.l.põpo.philadelphus.fa.her.⁊ que not.in.l.ij.
C.de inoffi.dona.Jdem pbatur in.l.dñs seruo.⁊ ibi glos.⁊ Cyn.in.l.

quodcunqꝫ.in prin.ꝛ gl.Bar.Ang.ꝛ Jo.de imo.in.l.qḋ ḋr.de ver.ob.
ꝛ glo.ibi Pet.Cy.Bal.in.l.ij.C.de cōtrahen.ꝛ cōmit.stip.ꝛ gl.insti.
de inutilibus stipula.§.ei qui.ꝛ ponit de materia plene Bal.in.l.cai⁹.
ad finē.ff.so.ma.ꝛ hoc est maxime verū cū non apparet patrem stipu
latum fuisse filie vt extranee.sed imo in dubio presumitur stipulatum
fuisse filie:tum quia eam nominauit vt filiā vt in instrumento pꝫ quo ca
su presumitur vt filie stipulatum fuisse:vt firmat Bart.in.l.si tibi.ꝛ.§.
si pactus.ff.de pac.ꝛ Jo.de imo.in.d.l.quod dicitur.per id quod legi.
ꝛ not.in.l.cum aliquis.de iure delib.ꝛ in.l.filio.ff.de condi.ꝛ demon.et
per no.in.l.si filio.p Dy.ꝛ doc.ff.de do.causa mor.Tum etiā quia non
apparet patrem motum fuisse ad stipulandū filie propter aliqua me-
rita que receperit a filia:imo videtur motū fuisse dictū Joanē ad pro-
mittendū patri noīe filie stipulanti potius propter affectionē vel re-
munerationem alicuius nobilitatis ipsius mulieris iuxta no.p gloss.ꝛ
doc.in.l.si voluntate.C.de do.pmis.Ex quo infert q pater non vr sti-
pulatus filie vt extranee:sed vt filie vt firmat Bar.in.d.l.qḋ ḋr.in prin
cipio.ꝛ idem ibi Joā.de imo.bene faciunt no.in.d.§.si pactus.Itē ex
hoc infertur predictā stipulationē non fuisse factā ex causa profectitia
sed aduentitia qḋ firmat Bar.in.d.l.qḋ dicitur.circa prin.ꝛ probatur
etiam in.l.cum opꝫ.cum ibi no.C.de bonis que lib.Et q sit aduentitiū
in terminis firmat Bar.in pposito in.l.j.in.ij.q.C.de inoffi.do.Alle-
gat tex.hoc probātē in ratiōe sui recte intuenti in.l.pe.§.j.C.de inoffi.
do.Et q quesita fuerit talis vtilis actio sine cessione dicte filie tꝫ etiam
Bar.ꝛ doc.in.l.stipulatio ista.§.si stipuler.de verbo.imo etiā si talis
stipulatio non fuisset efficax ad acquirendū filie vr forte dici posse qḋ
etiā tacite presumat a lege intercessisse stipulationē in psonā filie cū di
cta quantitas promitteret pro donatione ppter nuptias.vt no.Bal.
p illū tex.in.l.ij.C.de bonis que lib.ꝛ tāto fortius in casu nostro in quo
proprie dicta quantitas in effectu efficiebatur dos dicte Antonie vt in
instrumēto ḋr ideo a lege presumit tacitā inesse stipulationē in psonā
mulieris.l.vnica.in princi.ꝛ.§.accedit.de rei vxo.ac.ꝛ.l.ex morte.C.de
pac.conuen.fuit etiā vltra pdicta ex alio capite quesita vtilis actio sine
cessione dicte Antonie ex stipulatione facta eius noīe a notario tanq
publica psona vt firmat Bar.in.l.ij.ff.rē pup.sal.fo.ꝛ Dy.ꝛ Bal.in
l.j.§.exigere.ff.de mag.conue.ꝛ Guil.de cu.ꝛ Bald.in.l.non aliter.ff.
de adop.ꝛ Jo.de imo.in.l.stipulatio ista.§.alteri.de verbo.p.l.caius.
ff.de vsur.ꝛ firmat glo.in.d.§.si qs aliȷ.insti.de inut.stipu.Bene facit
gl.no.in.l.hmōi.in prin.ff.de le.j.ꝛ ista est magis vera ꝛ cōis opi.quā
etiā sequitur ipse Jo.de imo.in.d.l.hmōi qq nonnulli cōtra.Et ma-
xime cum iuramentū interuenerit quod quidē videt operari idem ac si
stipulationi presens fuisset ipsa Antonia:vt no.Bal.in rubrica.C.res
inter alios acta.allegans gl.no.vij.q.j.quoties cordis oculus.ꝛ Bal.
in aut.sacramēta puberū.vlti.col.ꝛ in.l.pactū.in.ix.q.C.de col.ꝛ Pe.
de ancha.in cle.j.de iureiur.ꝛ in cle.j.in fi.principij de vsur.ꝛ Specu.in
ti.de leg.§.nunc ostendendū.ver.hoc quoqꝫ notandū ꝛc.Cū ergo fue-
rit quesita saltem vtilis actio sine cessione dicte Antonie potuit dicta
Antonia confiteri prout.s.pro parte dicti Joan.fuisse obseruata ea ad
que vigore dicti instrumenti ipse Joā.tenebat:ꝛ maxime cū de nullo
preiudicio ipsius sempronij hic tractaretur qḋ ostendo.nā vt.s.pba-
ui dicte quingente libre deponēde p dictū Jo.erant quid aduentitium
ipsius filie vt.s.probaui in quo ēt isto casu nullus vsusfructus specta-
bat ad patrem quia siue futura esset dicta quantitas loco donationis
propter nuptias ꝛ fructus spectat ad maritū.s.ad dictū Joanē nō ad
patrem vt est tex.cū glos.in verbo ad sustentationē in.l.vbi adhuc.C.
de iure do.ꝛ glo.que solita est allegari pro singulari in aut.de non eli-
gen.scdo nub.§.fi.in verbo precipiat ꝛ glo.insti.de dona.§.est ꝛ aliud.
in ver.exequantur.et not.Bal.in aut.siue a me.C.ad velleia.ꝛ in aut.
promissa.ꝛ in aut.dos data.C.de dona.ante nup.siue futura eēt dicta
quantitas loco dotis vt in dicto instrumento fit mentio ꝛ tunc etiam
verū est dicere fructus dicte dotis ad mulierē non aūt ad patrem spe-
ctare debere.C.de iure do.l.pro oneribus.ꝛ.l.dotis fructus.in princi.
ff.eo.ti.itaqꝫ confessio facta ipsius filie habentis vtilem actionē preiu-
dicare potuit patri habenti directā actionē.l.si cū emptore.§.fin.ꝛ ibi
doc.ff.de pac.ꝛ est tex.cū glo.ꝛ ibi Bar.in.l.apud celsum.§.mandaui.
ff.de doli excep.¶Imo fortius videt qḋ etiam posito quod talis cō-
fessio facta non fuisset ꝛ qḋ dictus Joannes adhuc fuerit in mora qḋ
nihilominus possint peti dicta alimenta tanq interesse per dictū Jo-
annem qḋ videtur euidenter probari ex his que dicit not.Bal.in.l.ij.
C.de vsur.in ver.denuo quero ꝛc.iuncto versic.precedenti vbi no.dicit
q si emptor non tenebatur soluere pretium ex conuentione nisi vendi-
tor sibi emptori prestaret fideiussorem quod licet venditor fideiussorē
hunc non prestet ꝛ sic emptorē in mora non constituat tñ emptor qui
rem venditam habuit tenebitur venditori ad pretium vsurarum:quia
per talem non impletionem ex parte venditoris non minuitur vsus
rei ergo non minuitur interusurium pretij et hoc etiam si talis res ven
dita sterilis fuisset ita in proposito cum per talem non impletionem ex
parte dicti Jo.fortasse non deponentis dictam quantitatē non fuerit
quin nihilominus ipse passus fuerit onera matrimonij ꝛ dictus sem-
pronius non possit allegare se de hoc aliquod damnum sensisse infer-
tur omni casu dictum sempronium ad dicta alimenta tanq interesse te-
neri.Et predicta vehementissime corroborantur ex vi cuiusdam refor
mationis et statuti vigentis in loco in quo vertitur questio vt verbo
fertur quo expresse cauetur qḋ si quis stipulatus fuerit alteri dari illi
cuius noīe fuerit facta stipulatio ipso iure queratur omnis actio vti-
lis et directa ꝛ not.Bart.ꝛ doc.in.l.j.ff.ad treb.si ergo ipso iure vtilis
actio ꝛ directa vigore dicti statuti fuit quesita dicte Antonie ergo in
effectu nulla actio ꝛ nullum ius remansit penes dictū sempronium stipu
lantē iuxta ea que no.in.l.si curatoris.C.de neg.gest.ꝛ in.l.j.C.de act.ꝛ
ob.et in.l.j.ff.eo.ti.per doc.¶Quibus sic stantib⁹ hec cōnitatio red
dit de se clara q erga dictū sempronium nulla fuit cōmissa mora p di-
ctum Joannē q vbi nulla actio competit ibi nulla mora.l.si pupillus.
ff.de verbo.ꝛ.l.nulla.ff.de re.iur.Sed nulla cōpetebat actio dicto sem
pronio ad dictas quingētas libras vt.s.probaui.ergo ꝛc.¶Et id scꝫ
dubium pretermissis argumentis ad ptes breuiter concludo p parte
affirmatiua quia hoc est clare decisum.C.cōmu.de le.aut.res que.ma
xime iunctis his que ibi dicunt doc.ꝛ legi.ꝛ not.in.l.mulier.§.cu ppo
neretur.ꝛ in.l.a filia.in principio.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.ff.ad treb.ꝛ qḋ notat
Bar.in.l.quesitū.§.si sponsa.de priui.creditor.¶Et ita dico et cōsu
lo ego Alexander die.xxiij.Martij.Mcccel.

¶Summarium super consilio.xxxij.

1 ¶Ex mandato per me facto titio vt aliquem contractum faciat cū sempronio non sum obligatus sempronio nisi titius fuerit executus mandatum.
3 Testis vnicus et singularis non facit fidem.
4 Testis mediator negotij non est idoneus.
5 Uerbum sui importat omnes cōiunctos vsqꝫ ad septimum gradum.
6 Testis deponens ad exonerationem ꝛ ad commodum suum non est idoneus.
7 Ubi aliquis facit actum tanq mandatarius tenetur ostendere se habuisse mandatum.
8 Infamis non potest esse testis.

¶Consilium.xxxij.

¶Quādo testes singulares vel cōtradicentes probent.ꝛ an promittens noīe alterius centum causa dotis si non probatur de mandato an teneatur ipse vel ille qui mandauit.

Domini redemptoris no-
stri inuocato suffragio.Uiso processu cause vertentis
inter Joannē de placentia ex pte vna agentē ꝛ Anto-
nium cōuentū ex altera.¶Partes dñi iudicare debē
tis vt mihi vr future sunt in absoluendo Antonium
1 ea potissime ratione† q dato qḋ diceremus esse probatum mādatū fa
ctum per dictum Antoniū Francisco nastello q dictus Frāciscus no
mine dicti Antonij promitteret dicto Joanni libras centum p dote di
cte polonie dandas p ipsum Antonium dicto Joāni eo casu quo pa-
ter polonie sibi dare nollet dictam dotē tñ nō per hoc sequit qḋ possit
fieri condemnatoria contra dictum Antoniū quia non est sufficienter
probatum qḋ dictū mandatū iniunctū dicto Francisco fuerit executū
per ipsum Franciscū ꝛ sic qḋ dictus Franciscus promiserat vigore di
cti mandati et procuratorio nomine dicti Antonij dicto Joanni di-
2 ctas libras centum vn̄ non est dubium† qḋ ex mandato per me facto ti-
tyo vt aliquem cōtractū faciat cum sempronio non sum obligatus sem
pronio nec sempronio acquiritur ius nisi tityus fuerit exequutus man
datū.l.fundi vēditor.ff.de acqui.pos.l.si mādassē.ff.māda.l.si pater.
in prin.de ma.vin.pōt enim mandatum ipsum reuocari anteq māda
tarius ceperit exequi vt in dictis iuribus ꝛ ideo ad cautelam poterit
Ant.mandatū reuocare quatenus appareret de mandato.Nec ob.qḋ
3 Franciscus deponat se impleuisse mādatū ꝛ promisisse† quia hoc non
probatur nisi per ipsū Frāciscū qui est vnicus et singularis et sic fidē
non facit.l.vbi numerus.ff.de testi.c.causam.de testi.¶Secūda rōne
4 †nō probat quia dictus testis fuit mediator in illo negotio super quo
deponit vn̄ vr qḋ nō sit in casu proposito testis idoneus vt no.gl.in.c.
j.et in.c.fi.de test.in.vj.ꝛ Cy.ꝛ Ang.in.l.quoniā.C.de testi.ꝛ Bal.post
Guil.de cu.in.l.ꝛ heredi.§.j.ff.de pact.precedēs tñ respōsio tutior est.
¶Alio principali fundamento etiā ostenditur ferendā esse absolu-
toriam quia non videur aliquo modo sufficiēter probatū p.o pte acto
ris.Quod ostēdetur sic.nā dictus Frācis.primus testis deponit q di-
ctus Anto.dixit ei hec verba.Canceliero andati et fati che la pole-
nia sia tratata ad honore et io son contento che vui li promettati per
casion de la dota in bononini libre cento lequale quando li soi noglili
vogliano dare io li daro mi de lo mio ꝛc.Et sic in mandato fuit adie
cta cōditio cum sui nollēt dare dotem que verba faciūt conditionem.l.
quodcūqꝫ.§.pe.ff.de verbo.oblig.l.qui promisit.de cōdi.indebi.ꝛ no.
in.l.scius saturninus.ff.ad treb.ꝛ per Bart.et alios plene in.l.j.ff.de
cōditio.ꝛ demō.et in.l.centesimis.§.fi.de verbo.et Bal.in.l.ex his.C.
5 quando dies leg.ced.et in rubri.C.de institu.ꝛ substi.sub cōdi.fac.† Et
verbum sui importat oēs cōiunctos vsqꝫ ad septimum gradum vt no.
glo.et doct.in.l.si femina.C.ad turp.ꝛ Specu.in ti.de accu.§.iij.vidē-
dum circa principium ꝛ ibi etiam Jo.an.et per Bar.in.l.ij.in prin.ff.
de accu.per Bal.in.l.petitionem.C.de aduo.diuer.iud.ꝛ in.l.j.in.xvi.
col.C.qui

col.C.q accu.nõ pos.⁊ not.Joã.an.⁊ alij in.c.decetero.de testi.alij vero
testes duo deponũt ꝙ Ant.nõ adiecit illam conditionẽ.s.si sui nolent
dare dotẽ sed illã conditionẽ si pater nollet dare dotẽ inter quas con-
ditiones est maxima diuersitas.nã ẜm qđ deponit Frã.primus testis
non satis esset qđ constaret patrem mulieris nolle dare dictã dotẽ ad
hoc vt dicatur purificata conditio promissionis Antonij sed oporte-
ret cõstare de voluntate oĩum qui veniunt appellatiõe suorũ q quales
sint dixi.s.sed ẜm qđ deponũt alij duo testes satis esset cõstare ꝙ pa-
ter mulieris nollet dare dotẽ vñ sequit ꝙ dictũ istius primi testis nõ
põt cõiungi ⁊ coadiuuari per depositionẽ aliorũ duorũ testiũ sibi con-
trariãtiũ ⁊ dictum eius elidẽtñ.c.in nostra.cum ibi no.de testi.⁊.iij.q.
iij.in.§.si testes.cũ ibi no.contradicunt etiã dicti duo vltimi testes di-
cto Francisco in alio q: Franciscus deponit se promisisse dotem Joã.
⁊ eius patri ⁊ sic intelligit promisisse cuilibet ⁊ pro dimidia.l.reos.§.
cum in tabulis.ff.de duo.reis.l.si mihi ⁊ titio.de ver.ob.⁊ deponit ꝙ
ita mandauit sibi dictus Anto.vt sonant verba ipsius testis maxime
dũ dicit qđ ita ex causa dicte promissionis facte:vt.s.ponens dictum
Jo.⁊ Ant.eius patrem ⁊ ipsum testẽ noĩe dicti Ant.⁊ de mãdato suo
⁊c.Alij vero duo testes deponũt tñ de mandato facto.ipsi Francisco
de promittendo dictas libras centũ dicto Joã.⁊ sic tale mandatũ im-
portabat ꝙ tota dos debeat ⁊ promittat Joã.ẜm attestationes istorũ
duorũ vltimorũ testiũ:sed ẜm attestationẽ Frãcisci mandatũ importa
bat solũ ꝙ dimidia promitteret Jo.vt probaui.variant etiã in aliqui-
bus alijs dicti duo vltimi testes a testatione dicti Frãcisci:vt de se sa-
tis ptz.Sz predicte varietates ⁊ cõtradictiões sufficiũt.❡ Quinimo
dictus Fran.ad probandũ dictũ mandatum sibi factũ ab Ant.nõ est
6 idoneus testis†qui deponit ad exonerationẽ suaz ⁊ ad cõmodũ suum
vt ostendam:ergo non est idoneus testis.l.oĩbus.C.de testi.l.nullus.
ff.eo.ti.⁊ no.clare Bar.ĩ.l.differre.ff.de iure fis.⁊ Ant.de bu.in.c.cum
a nobis.de testi.⁊ Sali.in.d.l.omnibus.⁊ moder.in.c.fi.de testi.in.vj.
7 ❡ Qđ aũt deponat ad sui exonerationem ⁊ sui cõmodũ †ptz q: qñ ali
quis facit aliquem actũ vel obligationem tanq̃ mandatarius ⁊ ꝓcura
tor titij tenet ostendere se habuisse mandatum alias ipse obligatur.vt
probatur in.l.j.C.cre.euic.pi.nõ debe.⁊ ibi hoc no.in specie Jaco.but.
Bar.Bal.⁊ alij.⁊ Bar.in.l.procur.qui pro euictiõe.ff.de ꝓcur.⁊ in.l.
j.§.j.ff.de preto.stipu.⁊ ĩ.l.si pupilli.§.itẽ si fundũ.ff.de neg.gest.⁊ ĩ.l.
licet.C.de procur.⁊ Ang.in.l.iij.in prin.ff.de re iudi.ergo dict⁹ Frã.
deponẽs se habuisse mandatũ deponit ⁊ attestatur illud quod concer-
nit suaz exonerationẽ.Alius est testis qui nõ est idoneus testis.s.talis:
q: probatũ est per testes productos pro parte rei conuenti ꝙ ipse fuit
leno ⁊ per consequẽs infamis ipso facto.l.j.circa principiũ ibi dum di-
cit qui lenociniuz fecerit ⁊c.ff.de his qui not.infa.⁊ in.l.athletas.§.ait
8 pretor.cũ seq.eo.tit.†Sed infamis non põt esse testis.c.j.de excep.c.te
stimoniũ.de testi.l.iij.§.lege iul.⁊ ibi glo.in verbo palã.ff.eo.ti.q̃ vult
hoc esse verũ etiã postq̃ destitit a crimine ⁊ scelere.⁊ probatur in.d.c.
testimoniũ.⁊ presertim qñ infamia traxit originem immediate a deli-
cto.nam tunc etiã testis emendatus repellit in causa ciuili.⁊ etiã si fuis
set simplex infamia facti:lz secus sit qñ infamia non traxit originem
immediate a delicto.s.a carceratione vel alia simplici causa:vt no.Jo-
an.⁊ alij in.d.c.testimoniũ.⁊ ita est in ꝓposito nostro:q: infamia tra-
xit originẽ a delicto:vt.d.l.j.circa prin.de his qui no.infa.cuz ergo ita
sit ꝙ nõ sit sufficienter probatũ de emẽdatione dicti Lenonis ꝑ testes
vltimo productos ꝑ parte Jo.scđm formam ⁊ modũ traditũ per glo.
⁊ doct.in.d.c.testimoniũ.cum concor.ibi allegatis ⁊ dato ꝙ esset pro-
batuz de emendatione tñ adhuc non esset idoneus testis quia durabat
infamia ꝓpter Lenociniũ.d.c.testimoniũ.nisi ad famã fuisset restitu-
tus ẜm ea que habent in.l.j.§.a qua re.⁊ ibi per Bart.ff.de postulã.et
per eundẽ in.l.infamẽ.ff.de pub.iudi.in.l.fi.C.de sen.pas.⁊ ꝑ doc.in.c.
cũ te.de re iudi.ergo sequitur ꝙ iste non est testis idoneus ⁊ per conse-
quẽs non potest dici mandatũ esse probatum per tertiũ aliũ testẽ qui
remanet vnicus testis ⁊ singularis.l.iurisiurandi.C.de testi.c.lz cãm.
de proba.⁊ cuius dicto etiã non est credẽdum q: eludunt se adinuicem
ipse Thomas ⁊ Franciscus ex contrarietatibus ⁊ repugnantijs quas
s.retuli per no.in.d.c.in nostra.⁊ Bal.in rub.de controuer.inuest.⁊ in
l.iurisiurã.in ver.deinde not.rõnem ⁊c.C.de testi.⁊ in.l.de quibus.in
antepe.col.ff.de legi.in quibus locis ostẽdit Bal.ꝙ tũc nullus ipsorũ
testiũ aliquid probat.❡ Ex quibus oĩbus breuiter concludo dictum
Ant.oĩno fore de iure absoluendũ a contentis in supplicatione Jo.in
vim petitionis producte. ❡ Et ita dico ⁊ consulo.

❡ Summarium super consilio.xxxiij.

1 Remedium.c.reintegranda.iij.q.j.competit cuilibet qui si ne in-
sta causa cecidisset a possessione.
2 Colonus qui denegat mihi rem restituere postq̃ desijt esse conductor
vel colonus dicitur me spoliare possessione.
3 Ex sola obliuione ⁊ non vsu cum cursu longi temporis cadit quis a pos
sessione.
4 Omnis venditio facta ad mensuram dicitur cõditionalis.⁊c.
5 Possidens sciente ⁊ patiente dño dicitur possessio sibi tradita.
7 In denuntiatione extraiudiciali requiritur dies.
8 Dictum testis ambiguum dicitur interpretari contra producentem

❡ Consilium.xxxiij.

❡ Colonus qui emit a dño certas bebulcas terre quas ipse laborabat
ante mensurationem propria auto.retinere non potest ⁊ si fecerit po-
terit dñs contra ipsum intentare remedium.c.reintegranda.iij.qõ.j.



Edẽptoris nostri inuoca-
to suffragio. Uiso processu cause vertentis inter Aro
maninum,ex vna pte agẽtẽ ⁊ Jo.pauarottuz ex alia se
defendẽtẽ mediantib⁹ eorũ ꝓcuratorib⁹ q̃ breui⁹ po-
tero ꝯstringã id ꝙ mihi ꝑ veritate videt.❡ Aduer
tendum eñ puto ꝙ in libello narrata sunt talia ex qbus põt intelligi
1 esse int ẽ tatũ remediũ.c.reintegrãda.iij.q.j.†qđ cõpetit cuilibet qui si-
ne iusta cã cecidisset possessione vt plene per doc.maxime ꝑ Inno.in
c.querelam.de elec.⁊ ĩ.c.sepe.de resti.spo.⁊ ꝑ Ant.de but.in.c.cũ ad se-
dez.eo.ti.⁊ Bar.in.l.si coloni,C.de agrico.⁊ cẽsi.li.xj.Et etiã põt itel-
ligi intentatũ remedium.d.l.si coloni.que remedia cõpetunt cuicũq; q
probat se possedisse contra illũ ad quẽ probat possessionẽ ꝑuenisse da
to ꝙ non probet aliter de violentia vel spoliatiõe possidentis:vt singu
lariter per Inn.in.d.c.sepe.⁊ not.d.Abb.in.c.si diligenti.in.v.vel.vj.
col.de prescrip.facit.gl.no.ĩ.l.ij.C.de fur.Et adeo priuilegiata sunt di
cta remedia vt cõtra agẽtẽ nõ obstet exceptio dñij:vt no.Bar.per illũ
tex.in.d.l.si coloni.⁊ Inno.⁊ Jo.an.in.c.post electionẽ.de conces.pre-
ben.⁊ Ant.de but.in.d.c.sepe.in vlti.col.Sed ex actis presertim ex re-
spõsione facta per reum positionibus maxime secundo loco productis
est probatũ ꝙ actor possedit per dictũ Jo.pauarottũ vt eius colonũ
ꝑ quẽ dñs dr possidere.l.iij.§.ꝙ si seruus.⁊.§.saltus hybernos.⁊.l.q
vniuersas.§.qđ per colonũ.l.si colonũ.l.peregre.§.quibus.de acqui.
pos.⁊ etiã fatetur se vt colonũ rñdisse aromanino de fructibus per qđ
probatur possessio aromanini vt per glo.⁊ doct.in.d.l.q vniuersas.§.
qđ ꝑ colonũ.⁊ ĩ.l.quãuis.§.j.cod.ti.de acq.pos.ꝙ aũt possessio postea
deuenerit ad dictum Jo.⁊ eã habeat ptz q: ipse Joã.rñdẽdo positio-
nibus maxime secundo loco ꝓductis confitetur ꝙ postq̃ per annum
laborauit dictam terrã ad petitionẽ aromanini ⁊ ei de fructibus ꝑ an-
num respõdit postea intrauit dictam terram pro se ⁊ eam pro se reti-
nuit ⁊ pro se vsufructuauit vsq; in hodiernam diem ⁊ ad suam vtili-
tatem ⁊ nõ aromanini ⁊ hodie denegat restituere possessionem dicte
2 rei † constat aũt ꝙ colonus q denegat mihi rem restituere postq̃ desijt
esse conductor vel colonus dr me spoliare possessiõe.l.colonus.ff.de vi
⁊ vi arma.⁊.l.conductores.C.loca.⁊ no.Cy.in.l.ij.C.si cer.pet.in.ij.q.
⁊ no.Bar,⁊ Bal.ĩ.l.si quis cõductiõis.C.loc.⁊ Bar.in.l.fi.ff.de pre-
ca.etiam si talis contradictio sit facta in iudicio vt in casu nostro.l.nõ
ab re.⁊ ibi ponderat Bal.C.vnde vi.bene faciunt no.ꝑ Joan.an.post
Host.in.c.significauit.de cẽsibus.⁊ per Inn.in.d.c.querelaz.⁊ qđ no.
Bar.in.l.si prius.in.v.op.prime partis.ff.de no.ope.⁊ per Ant.de
but.in.c.audita.de resti.spo.cũ cõcor.de quibus in dictis locis dũ tra-
ctant an vbi requirebatur inquietatio vel denegatio sufficiat illaz esse
3 factam in ipsomet iudicio.❡ Preterea†ex sola obliuione ⁊ non vsu
possessionis cuz cursu longi tpis.s.cum cursu.x.anno.cadit seu cecidit
Aromaninus a possessione iuxta.l.furtũ.§.fundi.cũ ibi not.ff.de vsuc.
l.si id quod.ĩ prin.⁊ ibi no.⁊.l.si de eo.§.si forte.⁊ ibi plene ꝑ Bar.de
acqui.pos.⁊ no.in.l.j.C.de seruis fugi.ꝑ glo.⁊ doc.in.l.licet.C.de ac-
qui.pos,⁊ ĩ.l.fi,C.vñ vi.⁊ in.§.qđ autem.insti.de vsucap.⁊ no.Cy.in.l.
j.C.vbi causa status.⁊ per Inno.in.d.c.querelã.❡ Ex his ergo appa
ret ꝓbata esse extrema necessaria ad fundandum intentionem dicti aro
ma.agentis.solum ergo restat videre quia dicta remedia vident cõpe-
tere illis qui sine iusta causa ceciderunt a possessione vt apparet.in.d.
c.reintegrãda.⁊ in.d.l.si coloni.an dictus aromaninus cecidit sine iu
sta causa a possessione ⁊ conatur Joã.pauarottus deducere ⁊ probare
ꝙ aromaninus cecidit iusta ex cã a possessione.s.quia vendidit dicto
Jo.dictaz petiã terre ad rõnẽ lib.x.pro qualibet bebulca ⁊ ad rõnẽ be-
bulce ⁊ in suis exceptionibus deducit ⁊ conatur hoc ꝓbare maxime ꝑ
duos testes.s.ꝑ talẽ ⁊ per talẽ quãdã schedulã faciẽtẽ mentionez de so-
lutione gabelle ⁊ per quãdã scripturaz priuatã scriptã vt dr manu di-
cti testis ⁊ producit etiã quedã alia instrumẽta que tñ vident esse mul
tum a remotis ⁊ non ꝯcludere ad casum nostrum:ideo attingam ea in
quibus vr lis consistere.Sed predictis probationibus non obstanti-
bus puto dictũ Joan.debere succũbere.Nam presuppono qđ posito
qđ dicta petia terre fuisset vendita per dictum Aromañ.dicto paua-
rotto non fuit vendita pure ⁊ simpliciter.Sed fuit vendita ad ratio-
nem librarum.x.pro qualibet bebulca ⁊ sic fuit vendita ad mensuram
vt in exceptionibus dicti Pauarotti ⁊ in eius capitulis ⁊ attesta-
tionibus ⁊ scriptura priuata ⁊ alijs per eum productis continetur:
4 sed ita est† ꝙ oĩs venditio facta ad mensuram dicitur conditionalis ⁊
nõ est perfecta anteq̃ mensuratio facta sit.l.quod sepe.§.ĩ his.ff.de cõ
trahẽ.emp.probatur in.l.iul.§.si titius.ff.de actio.emp.⁊ ibi Bart.
vbi dicit ꝙ venditio facta ad mensuram dicitur conditionalis ⁊ quod
intelligitur facta ad mensuram quando pretium constituitur pro nu
mero mensure.⁊ ita etiam notat Bal.in.l.j.in quarta opp.C.de peri-
cu.⁊ commo.rei vẽdi.vbi similiter dicit ꝙ in dicto casu emptio non dr
perfecta ante mensurationem vt etiã dicit Bart.in consilio incipiente

in questione dñi cioli de cantiano: ergo ante vēditionē perfectā nō lice-
bat dicto Joanni Pauarotto colono ⁊ laboratori dicti aromanini ꝓ-
pria autoritate sibi ius dicere ⁊ rem ad suaz vtilitatē retinere. l. si ex sti-
pulatione. ⁊ l. fund⁹. ff. de acqui. pos. facit. l. extat. ff. qd̄ met. cā. ⁊ l. iul.
5 §. offerri. de act. emp. nec obstat si dicat† ꝙ eoipso quod Joā. Paua-
rottus fuit in possessione sciente ⁊ patiente dicto Aromañ. videt pos-
sessio sibi tradita de voluntate dicti Aromanini. l. ij. C. de acquir. pos. l.
nō solū. §. qd̄ vulgo. ff. de vsuca. l. iij. §. illud. ff. de acq. pos. l. quedā mu-
lier. ff. de rei vendi. q: rñdeo qd̄ posito ꝙ probatū esset qd̄ dictus Pa
uarottus fuisset ⁊ stetisset in possessione sciente ⁊ patiente dicto Aro-
mañ. tñ per hoc non intelligit legitime acquisita possessio dicto Pa-
uarotto nec de consensu dicti Aromanini quia dicit signanter Ange.
in. l. super longi. circa penul. col. C. de prescrip. lon. tēp. vbi vult qd̄ il-
lud qd̄ hr̄ in. l. ij. C. de acq. pos. cū si. habeat locū qñ emptor adimple
uit cōtractum pro parte sua. d. §. offerre. ⁊ l. inciuile. C. de rei vendi. et
§. vendite. insti. de rerū diuisio. ⁊ est glo. optima lz ipse non alleget eaz
in. §. interdū. ⁊ in. §. tuam esse. insti. de rerū diui. ⁊ probatur ex not. per
gl. ⁊ doc. in. d. l. ij. in verbo vt dñm. que dicit ꝙ illud qd̄ dr̄ in. d. l. ij. qd̄
scientia ⁊ patientia venditoris patientis emptorem tenere ⁊ possidere
hz vim traditionis possessionis procedit qñ venditor tenebat trade-
re rem sed in casu isto non tenebatur tradere: quia venditio erat imper
fecta ⁊ conditionalis q: terra non mensurata. Itē nō impleuerat pro
parte sua emptor perfecte quia non apparet quod soluisset ptiū saltez
integrū vt tenetur dicto. §. offerri. in verbo parti pretij. ⁊ l. fistulas. §.
qui fundū. ⁊ ibi Bar. ff. de contrahē. emp. Nec etiā hoc poterat appa-
rere ante mensurationē terre ⁊ sic anteꝗ̄ constaret de quātitate mēsu-
re ⁊ pretij: ergo iniuste habuit possessionē Joā. ⁊ absq̄ cōsensu Aro-
manini. Nec sufficit partē pretij esse solutaz vt in iuribus proxime alle
gatis. ⁊ per ꝯñs non tenebatur venditor tradere Joanni possessionem
vt in. d. §. offerri. ⁊ sic non sumus in casu. d. l. ij. cum simi. Nec obstat si
6 diceretur qd̄ † si nō fuit mēsurata stetit per dictū Aromaninū q fuerat
interpellatus per Pauarottū vt deberet accedere ad locum vt mensu
rari facerent dictam petiam terre ergo haberi debet pro mensurata
quantum est ad cōmodū emptoris argumēto. l. labeo scribit si biblio
thecam. ff. de contrahen. emp. et. l. in emptione. §. fi. de verbo. cū simi.
q: rñdeo qd̄ posito qd̄ esset verū qd̄ dictus Aromaninus fuerit inter-
pellatus de eundo ad locum pro mēsurando ⁊ dixerit se iturū ⁊ nō ap
pareat eum iuisse tñ quia nec etiaz apparet quod dictus Pauarottus
iuerit ad locum mēsurationis pro mensuratione facienda non potest
Pauarottus allegare qd̄ dictus Aromaninus fuerit in mora vt pro-
batur in. l. arbiter si Calendis. ff. de arbi. et est doctrina Bart. in. l. itē
illa. in principio circa. iij. col. ff. de cōsti. pec. et in. l. cū filius. §. fi. et. l. cō-
tinuus. §. cum ita de verbo. ¶ Item alia ratione dicta interpellatio de
accedendo ad mensurandum non constituit ipsum Aromaninū in mo-
ra quia non expressit in interpellatione vel denuntiatione diem qua in
tendebat ipse Pauarottus esse in loco dicte petie terre ad mēsurādū
vt est casus in. l. aut q aliter. §. j. qd̄ vi aut clam. et in. l. iiij. in verbo qñ.
C. de distra. pigno. et in. l. fi. in verbo certum tp̄s. C. de iure do. ipetrā.
et ibi Bal. ⁊ not. Cy. in. l. dies festos. i. ij. q. C. de fer. et qd̄ notat Bar.
7 in l. liber. homo. §. j. ff. de verbo obli. † Et licet ī citatione vel denuntia
tione iudiciali fuerint varie opiniones vtrū requirat dies: tñ in denūtia-
tione extraiudiciali nemo contradicit ꝙ requiratur dies per iura supra
allegata vt etiam dicit Jo. de imo. in. l. qui ante Calendas. de verbo.
et ibi assignat rationem differentie. ¶ Preterea attento quod erat
incertum quot bebulce terrarū esset illa petia terre et cōsequēter quan-
tum pretiuz deberet non potest dici ꝙ eoipso quod stetisset per Aro-
maninum quominus mensuraretur haberetur perinde ac si esset. x. vel
xi. aut. xij. bebulcarū propter incertitudinem. l. j. ff. de leg. ij. cū ibi no.
per Bart. dū allegat. l. thais. §. sorore. de fideicōmis. lib. ⁊ l. iure ciuili.
de condi. ⁊ demon. ⁊ l. fideicōmissa. §. quāq̄. de leg. iij. Et illud admit-
tit Bar. quando quid certum erat in dispositione secus si incertū. de-
bebat igitur Pauarottus facere assumi agrimensorem per iudicem ⁊
facere vocare Aromaninū vt tali die adesset ad locum pro mensuran-
do agro et non veniente Aromanino potuisset sine eo negotium expe-
diri ita est tex. in. l. iij. C. finium regun. Non insisto circa illam schedulā
gabelle quia illa scriptura non est instrumentum publicum quia non
habet ea que sunt essentialia instrumenti de quibus per glo. in. l. gene-
rali. C. de tab. lib. x. ⁊ per glo. in. l. iurisgentium. §. quod fere. ff. de pac.
⁊ per Specu. de instru. edic. §. breuiter. versi. j. ⁊ per Bal. in Rubri. C.
de fide instru. cum simi. Itez non apparet ꝙ loquat de ista petia terre
nec ibi dicitur ꝙ Aromaninus fuerit ille qui denuntiauerit vendito-
rem. Item in scriptura illa dicitur pro pretio librarum centū. et in at-
testationibus ac capitulis ⁊ exceptionibus ac scriptura priuata dici-
tur ad rationem librarū. x. pro qualibet bebulca. ⁊ sic ſm quantitatem
mensure de qua non apparet fuit facta venditio ⁊ alia est venditio que
fit pro libris cētū de vna pecia terre alia est venditio que fit ad rōnem
librarū decem pro qualibet bebulca: vt in. d. l. iulianus. §. si titius. cum
ibi not. per Bar. ⁊ in pulchra. q. no. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de emp.
⁊ vēdi. §. sciendū. ad finē. ⁊ p Oldr. in consi. cxcvij. incipiente in conces-
sione cuiusdā. ⁊ Pau. de liaza. in. c. fi. de emp. ⁊ vendi. ⁊ Bal. in rubri.
C. de contrahen. emp. in. xxij. q. ⁊ Sali. in. l. ij. co. ti. ⁊ Pet. de ancha. in
c. per tuas. de dona. ¶ Nec etiam pōt facere reus fundamentuz ī dicta
scriptura priuata: quia res inter alios acta ⁊c. nec plus credi viue vo-
ci q̄ mortue. vt in aut. de iūr. cau. ⁊ fide. §. sed ⁊ si quis. Sed Jacuaui-
sio qui dictā scripturā fecit si aliquid sine iuramēto dixisset ī aliquo nō
crederetur. vt. l. iurisiurādi. C. de testi. c. tuis. extra eo. ti. ⁊ etiā fuisset ne
cessaria partis citatio. l. si qñ. C. de testi. c. ij. de testi. ergo min⁹ ꝓbare
dz vox mortua. i. scriptura priuata dicti Jacuauisij. ¶ Nec etiam p̄di
ctis obstat si diceretur ꝙ dict⁹ Aromaninus dedit licentiā dicto Pa-
uarotto vt iret ad laborandum in dicta petia terre vt deponit Jac. te-
stis: quia ad hoc rñdeo multipliciter primo ꝙ Jac. in hoc est vnicus
⁊ singularis. ⁊ sic non ꝓbat. c. in oī negotio. de testi. ⁊. d. l. iurisiurādi.
¶ Secundo quia dictus Jac. non deponit qd̄ dederit Aromaninus
licentiam Pauarotto retinendi dictam peciam terre ⁊ eam laborandi
vt propriā: vt fecit Pauarottus: sz solū dicit testis predictus ꝙ aro-
maninus dedit Pauarotto licentiā vt iret ad laboranduz in dicta pe
tia terre: vnde potest intelligi ad laborandum. s. vt laborator ⁊ colo-
8 nus dicti Aromanini † ⁊ dictuz testis ambiguū dz interpretari contra
producentem. c. in presentia. de proba. l. inter stipulantez. §. j. cum ibi
no. per Bar. de verbo. ⁊ per eundē in. l. si quis intētione ambigua. ff.
de iud. cum suis vulgaribus cōcordantijs. Et per predicta apparet
non obstare depositionē dictorum duorum testium scilicet talis ⁊ ta-
lis: quia posito ꝙ probauerint aliquā venditionem: que tamen facta
fuit tempore quo Aromaninus erat in minori etate ⁊ sic nulla: saltem
ex forma statuti vel etiā si probatū esset de aliqua ratificatione dicte vē
ditionis facta per Aromaninū post perfectam etatem: tñ quia ipsi de
ponunt de venditione facta ad mensurā non licuit dicto Pauarotto
apprehendere dictam possessionē seu pro se retinere vt fecit ꝓut supra
probatum est de quorū testiū fide etiā non mediocriter suspicat⁹ sum:
attento presertim quātum contradicunt dicto producentis ⁊ ab eo va
riāt: sed in eo non multuz insisto: quia fundamenta superiora arbitror
tuta ⁊ expedita. ¶ Ex quibus concludo dictū Aromaninū debere re-
integrari ⁊ restitui ad possessionē dicte pecie terre. ⁊ ita condēnandum
esse dictum Pauarottum. ¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio. xxxiiij.

1 ☞ De iure ciuili ⁊ municipali requirunt indicia contra torquenduz.
2 Verba pape cum nobis constet talem esse de talibus criminibus infa
matum quid importent.
3 Quando inquisitio procedit de principis conscientia non requiritur
quod cōstet iudici de diffamatione.
4 Cardinalis si narret aliquem condemnasse vel suspēdisse a beneficio
tanq̄ iudex non creditur verbis suis.
5 Qualitas posita in vna oratione copulata cum alia qualificat etiam
orationem precedentem.

¶ Consilium. xxxiiij.

¶ Si talis clausula ponatur in mandato legati, videlicet mandamus
ꝙ debeatis pro titio q tale delictū cōmisit mittere vel citare vt. j. tres
dies personaliter compareat quo comparente re ipsa intellecta ⁊ dili-
genter examinata contra eum procedere ⁊ punire debeatis mediante
iustitia ⁊c. alias non comparente in amputatione capitis condemne-
tis per hanc clausulam non tollit legatus solēnitates iuris communis
nec municipalis in procedendo ⁊ puniendo titio comparente: non ta-
men comparente sic: ⁊ ideo non poterit eum ponere ad torturam sine
necessarijs indicijs.


Edēptoris nostri inuoca-
to suffragio. Visis et consideratis his que in themate
presupposito narrant de quibus etiā memor sum me su
perioribus diebus interrogatum fuisse. lz non singula
substantialia que in puncto narrant pro tunc mihi fue-
rūt exposita: ⁊ quid etiam pro tūc ex improuiso rñderim non sum im-
memor. Et videretur prima cōsideratiōe dicēdū ꝙ dictus beninus te-
neatur cōparere ad se subijciēdū torture ⁊ si nō cōpareat possit poni in
bāno ⁊ cōtra eū ꝓcedi ac si nūq̄ cōparuisset: vt no. Barto. in. l. pe. post
1 gl. ibi. ff. de questio. Et nō hz obstare si diceret † ꝙ nedū de iure munici-
pali: sed etiā de iure cōi requirunt indicia contra torquendum anteq̄
subijciat torture iuxta. l. in principio. ⁊ l. maritus. de questio. cuz vulg.
quia potest responderi satis pro iudicio haberi mandatum illud reue-
rendissimi dñi legati ⁊ Magnificorū dominoruz sexdecim in ea parte
in qua dicitur cum nobis constet Joan. baptistam ⁊ Jacobum talem
aggressuram fecisse ⁊ Beninum ⁊ Joannem tramontanum vulneras-
se ⁊c. nam hoc videtur decidere Jo. an. ⁊ alij in. c. cū oporteat. de accu.
2 † vbi dicunt ꝙ aut in literis pape continentur hec verba cum nobis cō-
stet talem esse de talibus criminibus infamatū: ideo inquiras cōtra eū
⁊c. certe tūc illa verba faciēt fidē de diffamatione ⁊ absq̄ eo ꝙ aliter cō-
stet iudici p testes de diffamatiōe poterit inquirere allegāt id qd̄ legi.
⁊ not. in cle. j. de proba. ⁊ in. c. si papa. de priui. in. vi. in dictis literis pa
pe. dr̄ ꝙ multorū clamore ad eū peruenit talem talia crimina ꝑpetras-
se: ideo contra eum inquiras ⁊c. quia non poterit inquirere iudex nisi
prius recipiat testes sup diffamatiōe criminis cōtra illū. In illa eīn cō

missione

missione subintelligit conditio si precesserit diffamatio: qꝛ sepe falsum
significatur pape vel potuit eē ꝙ illi qui ita retulerūt pape erāt inimi
ci illius cōtra quē retulerūt: ita ēt dicit Spec. in tit. de iquisitio. §. nūc
tractemus. ver. quid si in literis dr ⁊c. nisi fꝫ Jo. ibi papa in literis di
xisset: qꝛ multorū fide dignorū clamore ad nos peruenit talē talia deli
cta cōmisisse: qꝛ per illā dictionē fide dignorū poterit iudex inquirere
absqꝫ alia diffamationis ꝓbatiōe. facit qd no. Bal. in. l. null⁹. C. ad. l.
3 iul. maie. vbi dixit ꝙ† qñ inquisitio procedit de principis conscientia
nō requirit ꝙ cōstet iudici de diffamatione supplet em̄ cōscientia prin
cipis defectum cuiuslibet solēnitatis. ar. illius. l. nullus. ¶ Tamē pre
missis nō obstantibus puto in casu de quo queritur dictū Beñ. nō de-
bere subijci torture nisi aliter de indicijs ad torturā necessarijs constet
stante ꝙ de iure cōi ⁊ municipali indicia ad torturaꝫ sint necessaria: vt
iam dixi: quia dictum mandatū reuerendissimi dñi legati non sufficit:
quia illud qd habet in cle. j. de proba. per qd se fundat Joā. and. ⁊ alij
in. d. c. cum oportet. hꝫ locum in lr̄is pape. ⁊ non in literis legati: vt no.
glo. in. d. cle. j. in vbo reseruasse quā sequuntur ibi docto. vnde dicit ibi
4 Pet. de ancha.† ꝙ si legat⁹ cardinalis narret se aliquem cōdēnasse vl'
suspēdisse a bñficio tāqꝫ iudex nō credit vbis suis magis quā vni alte-
ri iudici. c. cum a nobis. de testi. qꝛ ligat ad obseruantiā iuris cōis sicut
⁊ alius. vt notatur in. c. fi. de here. in. vj. ⁊ in cle. sepe. de ver. sig. sicut er-
go ceteri ligantur ad redigēdum ꝓcessum in scriptis. c. qm̄ ꝯtra ꝺ pro
ba. ita ⁊ legatus de latere. ¶ Preterea ⁊ fortius dato quod dicte nar-
rationi ⁊ assertioni reuerēdissimi legati esset credendū ⁊ illa fidē face-
ret tñ dico ꝙ quo ad ꝓpositum nostrū virtus dicti mādati nō operat
ꝙ magnific⁹ dñs pretor bononie debeat adhibere fidē illi assertiōi de
delicto commisso nisi quantū ad inquirendū non autē quātum ad alia
hocqꝫ colligit ex verbis dicti mandati presertim dum dr ibi mandamus
vobis quatenus statim viso presenti mandato mittere debeatis ꝓ ꝓdi
cto Joanne baptista Jacobo ⁊ Joanne ⁊ eos citare vt intra tres dies
proximos corā vobis personaliter cōparere debeant ⁊ nō ꝑ ꝓcur. qui-
bus personaliter cōparentibus. ⁊ nō aliter ⁊ re ipsa intellecta ⁊ ꝑ vos
diligēter examinata contra eos procedere ⁊ ipsos ⁊ quēlibet eorū pu-
nire debeatis iustitia mediante ⁊c. Nam illa verba diligenter exami-
nata ⁊ intellecta sunt verba importantia arbitriū boni viri subiectum
inuestigationi regulis iuris cōis vt probat in. c. lꝫ heli. de simo. maxi-
me ibi dū dicit diligenter etiā perscrutando ⁊c. iunctis precedētibus ⁊
sequētibus vt in. c. qualiter ⁊ quādo. el. ij. in. §. ad corrigendos. de accu.
bene facit text. in. c. exhibita. de iud. ⁊ qd ibi not. Ant. de bu. in quarto
no. pro quo optime facit quia illa verba vꝫ iustitia mediante referun-
tur tam ad illud infinitū supra procedere quā ad illud aliud infinitū. s.
punire qꝛ illa ambo infinita reguntur ab vno ⁊ eodem verbo. s. debea-
tis quo casu qualitas que respicit illud verbum debeatis refertur ad
oīa que regunt ab illo verbo. vt per plura decidit Bart. ⁊ alij in. l. iiij.
§. eritqꝫ differentia. ff. vi bo. rap. ⁊ Anto. de but. ⁊ Joā. de imo. in cle. j.
de exces. prela. ergo intelligit ꝙ formata inquisitione debeat postea in
procedendo seq viā iustitie eo casu quo cōpareāt inquisiti sed ita est ꝙ
si debeat procedere scdm iustitiā nō pōt ꝓcedere ad torturā nisi ꝓcedē
tibus indicijs receptis etiam scdm formā statuti sub rubrica de tōdu-
lo ⁊ tormēto in quo statuto prouidet ꝙ indicia ad torturā debeāt reci-
pi cū certis solēnitatibus per dñm potestatē. s. coram notario forēse et
prout latius in dicto statuto. Ad huius confirmationē bene facit text.
5 no. in. c. cām que. de rescrip. vbi probat† ꝙ qualitas posita in vna ora-
tione copulata cū alia qualificat etiam orationē precedentē vbi nisi il-
lud fieret lederetur ius cōe. ⁊ ad hoc illum tex. ponderāt ibi doc. ⁊ dispo
sitio rescripti vel similis dꝫ semper interpretari vt alteri preiudicet. c.
super eo. de offic. dele. l. nec impuberi. ff. de admi. tuto. ⁊. d. c. cāꝫ q̄. de re
scrip. vñ dicit ibi no. Compost. quē ibi sequunt alij qd si in literis pa-
pe continetur qualiter papa confert alicui beneficiū non obstante colla
tione alteri facta qd dicta clausula intelliget de collatione inualida al-
teri facta vt alteri fiat preiudiciū. Et rescriptū ⁊ etiam dispensatio dꝫ
intelligi ⁊ interpretari vt quāto minus fieri potest nō ledat ius cōe vt
d. c. causam que. ⁊. c. quod dilecto. de consan. ⁊ affini. c. cū dilectus. de
consuetu. ergo debet interpretari dictum mādatū vt quāto minus fie-
ri potest ledat dictū benīnū ⁊ ius commune. i. ius municipale qd in lo
co censet ius commune. l. omnes populi. de iusti. ⁊ iur. Et per ꝯsequēs
satis est quod dictū mandatū operetur qd dñs potestas absqꝫ indicijs
per euꝫ habitis ⁊ receptis ⁊ seu absqꝫ diffamationis probatione pos-
sit inquirere qd de iure communi facere non posset. c. qualiter ⁊ quan-
do. de accu. l. iustis. C. de offi. prefec. preto. no. Bart. in. l. congruit. ff. de
offi. presi. ⁊ plene per Ang. in repe. l. si vacātia. de bo. vac. li. x. itē ope-
ratur vt dictis inquisitis non cōparentibus ꝑsonaliter debeāt banniri
in amputatiōe capitis ꝺm formā dicti mādati discrepātē in hoc a iu-
re cōi ⁊ a iure municipali: ipsis aūt cōparētibus cū debeat procedi ꝺm
iustitiā ⁊ re diligēter examinata. sequit qd dꝫ intelligi ꝙ anteqꝫ proce
dat ad torturā recipiant indicia sufficientia. ⁊ ꝺm formā traditā a di-
cto statuto: cū talis interpretatio conueniat iuri cōi seu municipali. et
nō ita ledat ius priuati. Et qd ista fuerit mens reuerendissimi dñi le-
gati scꝫ ꝙ istis comparentibus debeat inquiri legitime de veritate et
nō debeat presupponi qd delictū habeat pro probato ex his que nar-
rantur in ipso mādato satis ꝑꝫ qꝛ si aliter sensisset reuerendissimus
dñs legatus non apposuisset illa verba scꝫ re ipsa intellecta ⁊ diligen
ter examinata procedere debeatis iustitia mediante ⁊c. non enim fuis
set opportunum rem ipsam aliter inuestigare. vnde ex serie mandati
in omnib⁹ partibus apparet qd reuerendissimus dñs legat⁹ forma-
ta inquisitione ⁊ inquisitis non cōparentibus voluit per oīa alterare
ius cōe ⁊ municipale: ⁊ in procedendo ⁊ in puniēdo. secus autem ipsis
comparentibus. ¶ Et ita dico ⁊ cōsulo.

¶ Summariū super consilio. xxxv.

1 ☞ Pactum de ingrediendo propria autoritate non facit quem pos
sessorem ex ingressu.
2 Quando quis possidet ciuiliter ⁊ alius occupat naturaliter non inci-
piet nouus possessor prescribere.
3 Ubi dispositio statuti est super eo ꝙ non est a iure cōi cautū non debet
interpretari ⁊ limitari secundum ius commune.
4 Uerba statuti ꝙ quilibet cuiusuis conditionis possit testari non re-
stringuntur ad habiles tantum.
5 Statutum disponēs ꝙ quicunqꝫ occiderit quouis modo vel causa vel
qualitercunqꝫ occidatur. 6.
7 Ubi statutum venit derogatiue seu correptiue ad ius cōe nunqꝫ inter-
pretatur secundum ius commune.
8 De statuto disponente quod pater teneatur relinquere filijs quintam
partem bonorum.
9 Si potest quis recuperare naturalem possessionem quam sciuit occu-
patam ⁊ non recuperat perdit ciuilem.
10 Uerbum tenuerit est genus ⁊ verbum possederit est species.
11 An missus in tenutā bonorum rigore sententie arbitramentalis di-
catur possessor.

¶ Consilium. xxxv.

¶ Statutum ciuitatis Ferrarie disponit quod qui rē acquisiuit iusto
titulo ⁊ eam tenuit ⁊ possedit per annum post tps cridarum pacifice
⁊ quiete tutus ⁊ vnicuiqꝫ intelligatur esse impositum silētium creditor
titij vigore pacti de ingrediendo apprehendit possessionem postea se-
cundus creditor accepit dictam rem in solutū ⁊ eā vendidit Joāni qui
fecit fieri cridas: ⁊ possedit per annū an primus creditor sit exclusus
attento quod iste emptor nō videtur possedisse ciuiliter quia possessio
ciuilis erat apud primum. ⁊ qūo procedat illud qd dicitur ꝙ statutum
interpretari debet secundum ius commune.



Edēptoris inuocato suf-
fragio. Uiso themate suprascripto et dicto statuto
videretur ꝑma ꝯsideratiōe dicēdū titiū esse audiēdū
circa assumptionē estimatorꝝ ⁊ subhastationē facien-
dā qꝛ titi⁹ anteqꝫ Joā. acqreret ⁊ possidere īciperet
iam adeptus fuerat possessionē accipiendo tenutā vigore pacti de in-
grediendo. Et intelligo ꝙ in instr̄o erat appositū ꝙ posset nō solū ꝓ-
pria autoritate ingredi possessionē sꝫ ēt possessionē apprehēdere ⁊ il
1 lam ꝑ se retinere ꝓpria autoritate† qꝛ si solū esset pactuꝫ de ingredien
do propria autoritate nō efficeret tūc possessor ex ingressu: vt declarat
Bar. ⁊ alij in repe. l. creditores. in. ij. colū. de pigno. ꝑ. l. si qs añ. ff. de
acqui. pos. nam si solū esset appositū pactū de ingrediendo casus iste
non haberet dubium aliqd contra Joānē ⁊ tanto magis procederent
predicta si in instrumēto debiti debitor constituerat se noīe creditoris
bona possidere cū per constitutum transferatur possessio. l. quod meo.
in prin. ⁊. l. interdum. in princi. ⁊ ibi Bart. ff. de acqui. pos. ⁊ in. c. cum
venisset. ⁊ ibi doc. de resti. spo. Fuit etiam possessionē adeptus titi⁹ qꝛ
pro executione snīe arbitralis fuit missus in tenutā dictorū bonorum
de quibus est controuersia ⁊ missus in possessionē pro executione sentē
tie constituitur possessor: vt vidt probari in. l. postqꝫ. §. imperator. ff.
vt lega. nomi. caue. ⁊ videtur firmare hoc Bar. in. l. a diuo pio. §. si su
per rebus. de re iud. ergo si titius erat possessor non potuit Jo. postea
earundem rerum effici possessor sine facto titij: qꝛ duo insolidū eandē
rem possidere nequeunt. l. iij. §. ex contrario. de acqui. pos. l. si vt certo.
§. si duobus. ergo nō pōt Jo. autoritate dicti statuti excludere dictum
titium propter lapsum anni seu biennij: quia statutum fauet emptori
si tenuit ⁊ possedit rem per annum pacifice ⁊ quiete ⁊c. ergo sumus ex
tra casum statuti. l. si seruū. §. non dixit pretor. ff. de acqui. here. l. si ve-
ro. §. de viro. cuꝫ vulg. sol. mat. de iure autē cōi cōstat quod nullus ex-
cluditur prescriptione anni vel biēnij sed requiritur prescriptio lon-
gi temporis vt per totum titulum. C. de prescrip. lon. tempo. ergo ⁊c.
¶ Pro ista opinione facere videtur doctrina glo. ordinarie ⁊ singu-
laris in. l. j. C. de ser. fugi. in glo. magna. in fi. per quā glo. Bar. ⁊ doc.
ibi ⁊ Barto. in. l. celsus. de vsucap. ⁊ in. l. iij. §. ex contrario. de acqui.
2 posses. volunt quod† quando quis possidebat ciuiliter ⁊ alius postea
occupauit possessionem illius rei naturaliter seu corporaliter non in-
cipiet iste nouus possessor prescribere donec primus desierit posside-
re ciuiliter vt quia longo tempore fuit negligens in adipiscenda pos-
sessione naturali iuxta. l. si de eo. §. si forte. de acqui. pos. cum ibi no. ⁊
istam gl. in. d. l. j. reputat singularem in. l. j. §. per seruū q in fuga. de ac
quiren. pos. nam sine ciuili possessione non procedit ꝑscriptio vt no. in

l. sicut certo. §. si duobꝰ. ff. cōmo. ⁊ in. l. male agitur. C. de prescrip. xxx.
anno. ⁊ in. d. §. ex contrario. ⁊ ibi plene no. doc. ⁊ not. gloss. ⁊ doct. in. c.
cām de prescrip. ⁊ notat Cy. in. l. cōperit. de prescrip. xxx. ann. cū simi.
¶ Sed premissis nō obstantibus contrariā sniam de iure ꝓbabiliorē
esse puto ex infra scriptis. Ad qd̄ ostēdenduꝫ presuppono ꝙ dato qd̄
titius possideret ciuiliter ⁊ iuste ꝑ ea que supra dixi: tñ postea caius ⁊
successiue Joan. habēs causam a caio potuerunt apprehendere natu-
ralem possessionem quā non retinebat titius eo ipso qd̄ erat extra fun-
dum. l. claꝫ possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acqui. pos. ⁊. l. nemo. cū
ibi no. C. de acqui. pos. ⁊ plene no. in. l. j. in prin. eo tit. ⁊ hoc ꝺm cōem
opi. glo. ⁊ doctorū talis possessio apprehensa per caium ⁊ Joanē ap-
pellatur naturalis. tñ ꝺm opinionē Barto. in. d. l. j. in princ. de acqui.
pos. appellatur possessio corporalis per. l. si id qd̄. §. j. eod. tit. ⁊ notat
Ant. de but. in. c. cū aliquibus. per illū tex. de re iudi. ⁊ in. c. quod autē.
per illū tex. de iurepatro. licet Bald. ⁊ Sali. in. l. licet. de acquirē. pos.
⁊ Bal. in. l. j. C. vti possi. ⁊ Ang. in. d. l. nemo. ⁊ i. l. j. C. cōmu. de vsuca.
⁊ moder. in. d. l. j. in prin. de acqui. pos. sequant opi. glossarū tenentiuꝫ
qd̄ illa dicatur possessio naturalis non autē corporalis separata a na-
turali: tamē ista disputatio nō est necessaria quantum ad propositū no-
strum quia tantū importat si talis possessio dicit naturalis quantum
si diceretur etiā corporalis vel econtra hoc prosupposito dico ꝙ in di-
cto statuto vr̄ ex mente statuentium decidi casus noster qꝛ vt predictū
non curat qd̄ possidens possederit naturaliter seu corporaliter tātum
qd̄ apparet qꝛ qñ primo possidens possidebat ciuiliter animo prout
est qñ non est in fundo si alius nō habens cām ab ipso possessore occu-
pet possessionē talis dr̄ apprehēdere ⁊ acquirere possessionē naturalē
siue corporalē que appellatur possessio clandestina ⁊ iniusta respectu
ipsius primi ciuiliter possidentis vt. d. l. clam possidere. §. si. ⁊. l. j. §. si.
cū. l. seq. ff. vti possi. ⁊ sic prior possessor hꝫ in ipsa possessione potētiꝰ
ius vt in iuribus proxime allegatis ⁊. c. licet causam. ⁊ ibi not. extra de
proba. ⁊ in. l. j. C. ne po. ⁊ tñ statutū predictuꝫ vult qd̄ si iste qui hꝫ po-
tētius ius in possessione fuerit negligens in mouendo controuersiam
intra terminū anni cridarū excludat vt patet ex illis verbis dum di-
cit vltra dictū terminū nullus audiat volens aliquā litē vel questionē
seu controuersiam mouere contra ipsum emptorem vel alio iusto titu-
lo acquisitorē occasione ipsius possessionis vel quasi vel rei imobilis
empte seu alio iusto titulo acquisite sed vnicuiqꝫ post cursum tēporis
silētiū imponat ⁊c. ponderandū est illud verbū possessionis vel quasi
iuncto illo verbo vnicuiqꝫ qd̄ est signum vniuersale. l. hoc articulo. ff.
de here. insti. ⁊. l. j. C. de sac. san. ecc. ⁊ dicit Bart. in. j. qōne ꝙ est dictio
geminata que potentius operat quam simplex. l. balista. cū ibi not. ff.
ad trebel. ⁊ ideo ꝺm Bar. ⁊ alios in. d. l. j. de sac. san. ecc. illa dictio non
recipit restrictionem de habilitate habito respectu ad inhabilitates
inductas a iure ciuili vt ipsi ibi per plura probant. vnde in proposito
dictū statutū vult quod quicunqꝫ esset q haberet potentius ius nedū
in re: sed etiaꝫ in possessione excludat silentio anni: nam statuentis in-
tentio fuit excludere eos qui aliquod ius in veritate haberent in re vel
possessione: nō autē eos qui nullū ius haberent alias enim statutum
fuisset elusoriū ⁊ impositū verbis ⁊ nō rebus cōtra. l. ij. C. cōia. de leg.
⁊. l. si pretor. in princi. de iud. ⁊. l. j. C. de thesau. ⁊ notat Bar. in. l. iiij. §.
pretor. de dā. infec. ⁊ in. l. ij. de vsucap. cuꝫ si. Si ergo est exclusus qui-
cunqꝫ qui haberet potentius ius in possessione sequitur ꝙ ille qui ciui-
lem. i. iustā ⁊ anteriorem possessionē haberet excludit anno ꝑ istū ioā-
nem possidantē naturaliter seu corporaliter quamuis possessio Jo. di-
ceretur clandestina respectu possessionis titij que erat antiquior. vt. d.
c. licet causam. ⁊ dixi. s. hoc ideꝫ sonant verba dicti statuti in alia par-
te ibi dum dicit ꝙ quicunqꝫ vult aliquod ius petere vel ostendere in di-
cta re vel possessione ⁊c. pōdero verbū quicunqꝫ ⁊ verbum possessione
eo modo quo dixi. s. ⁊ quod ita fuerit mens statuti etiā satis suadet qꝛ
alias fere nunqꝫ illud statutum locum haberet. Cū vt videmus ex cōi
obseruātia quilibet debitor in instrumento semper cōstituit se posside-
re bona nomine creditorum per qd̄ constitutū transfertur possessio in
creditores: vt dixi ⁊ sic si debitor alienaret seu venderet quamuis em-
ptor possessionem corporalē apprehēderet; tñ qꝛ possessio ciuilis erat
translata in creditores nunqꝫ posset emptor vti beneficio dicti statuti
nec contra creditores vendentis: nec cōtra aliquos alios quasi ipse nō
possederit ciuiliter sed aliꝰ. Statuta nāqꝫ trahi ⁊ adaptari debent po-
tius ad casus qui frequenter ⁊ facile accidūt qꝫ ad casus q perraro eue-
niūt. l. nā adeo. ff. de legi. Nec predictis obstat si dicerer ꝙ statutū dꝫ
interpretari ꝺm ius cōe ne aliꝰ iniuste dānū patiat. l. ij. C. de noxa. c. cū
dilectus. de consue. ⁊ notat Bar. in. l. oēs populi. in. vj. q. prin. ⁊ ꝙ no.
in aut. offeratur. de lite cōte. ⁊ in. l. sciendum. ⁊ qd̄ ibi Barto. qui satis.
cog. cū si. ergo dictū statutū dꝫ intelligi ꝙ excludat quilibet a iure suo
per lapsum anni si emptor possedit. s. ciuiliter ⁊ sic possessio fuerit va-
cua qñ emptor acquisiuit ⁊ tenuit prout requirit de iure cōi vt not. per
glo. ⁊ doc. in. d. §. ex contrario. ⁊ in. d. l. i. C. de ser. fugi. quia ad hoc pōt
rñderi prout patet ex no. per Sali. in. l. si serui vestri. circa tertiā col. C.
3 de noxa. vbi dixit † qd̄ aut generalis dispositio statuti est sup eo quod
non est a iure cōi cautum vel dispositū: ⁊ tunc frustra queritur an sta-
tutum illud debeat limitari ⁊ interpretari ꝺm ius cōe qd̄ de illa mate-
ria nō disponit. ⁊ ideo tunc statutum in suis generalibus verbis debet
seruari dūmodo comprehensa in verbis generalibus possint sub illa
dispositiōe includi qꝫqꝫ eēt durū ⁊ asperū. l. prosperit. ff. qui ⁊ a qui. ⁊
tanto fortius vbi asperitas cessaret. l. j. §. nūciatio. iuncta gl. ff. de ope.
no. Aut dispositio statuti est d̄ eo ꝙ est dispositum a iure cōi. ⁊ tūc aut
restrictio quā facere volumus de statuto nō potest fieri salua ratione
recti sermonis ⁊ intellectus ⁊ tunc non restringitur ꝺm ius cōe: qꝛ ex
verbis eius apparet ꝙ statuentes voluerunt ampliare ius cōe: ⁊ non
4 se ad illud restringere. Exemplum ponit ipse † si statutū dicat ꝙ quili-
bet cuiussuis conditionis possit testari certe tale statutū non restringe-
tur ad habiles tātum de iure cōi: quia illa verba cuiussuis conditionis
hanc restrictionem non patiuntur. ⁊ ideo cōprehēderet etiam inhabi-
lis nisi careret iudicio seu velle vt sunt infantes furiosi mentecapti
monachi ⁊ similes in quibus nō cadit testatio mentis quā nō habent:
quia in eis verba statuti non possunt adaptari: ideo nec eius disposi-
tio adaptabitur. l. apud antiquos. ad si. C. de fur. l. hos accusare. §. oī-
5 bus. ff. de accu. ⁊. l. si. C. de testa. mili. † ⁊ idem dicit in statuto disponēte
ꝙ qcunqꝫ occiderit quouis modo vel causa siue qualitercunqꝫ occida-
tur: nā tunc non distinguitur an dolo vel culpa occiderit lꝫ ius cōe ita
distiguat. l. lege cornelia. ff. de sica. quāuis si statutum simpliciter puni-
ret homicidam pena capitis deberet intelligi si dolo occidit: vt notat
Bal. in. d. l. si serui vestri. ⁊ in. l. data opera i. v. col. C. q accu. ⁊ in. l qui-
cunqꝫ. de ser. fugi. plus dicit Sali. i. d. l. si serui vestri. ꝙ qñ statutū vti-
tur dictis verbis ampliatiuis: vt quia dicat ꝙ quicūqꝫ occiderit quo-
uis modo vel dicat ꝙ quicūqꝫ qualitercūqꝫ occiderit occidatur non di-
stinguatur; an occiderit ad defensionē vel nō: quia illa generalitas ver-
borum hoc non patit ⁊ ꝑ hoc etiā inducit. l. mulieres. C. de rest. mili. et
in. l. j. ⁊ in. l. diuus. ff. eo. tit. Cum ergo in proposito statutum vtitur
verbis multū precisis dum dicit ꝙ nullus post terminum anni audia-
tur volens aliquam litem vel questionē seu controuersiā mouere occa-
sione ipsius possessiōis vel quasi vel rei imobilis empte: sꝫ vnicuiqꝫ
6 † post cursum temporis silentium imponat ⁊c. nam hic est vnicuiqꝫ q̄
est dictio geminata ⁊ ampliatiua vt notat Bart. in repeti. d. l. j. de sa-
crosan. eccle. in prima questione sicut in casu Sali. erat dictio gemina-
ta. s. qualitercunqꝫ que dictio qualitercunqꝫ quāuis potuisset intelli-
gi tali modo quod non offendisset ius cōmune quia statutum dispo-
nens quod occidatur ille qui occiderit qualitercunqꝫ. nam potuisset in-
telligi qualitercunqꝫ. s. cum ferro vel cum veneno vel cum alio simili in-
strumento dolose tamen. ⁊ nihilominus concludit Sali. quod illa ver-
ba importēt quod nulla fiat distinctio an dolo vel culpa ⁊c. Accedit
quia statutum in proposito nostro videtur deuenisse ad speciem dū fe-
cit mentioneꝫ etiam de eo qui moueret controuersiam ratione posses-
sionis. ¶ Secundo principaliter potest responderi ad argumentum
quemadmodum respondet Bal. in. l. maximū vitiū. i penul. col. C. de
7 libe. prete. vbi cōcludit † quod quādo statutū venit derogatiue seu cor-
reptiue ad ius commune tūc nunqꝫ interpretatur ꝺm ius cōe. vnde di-
8 cit quod † si statutum disponit quod pater teneatur relinquere filijs
quintam partem bonorum suorum pro legitima quod non intellige-
tur quod debeat relinqui iure institutionis licet inspecto iure com-
muni legitima debeat relinqui iure institutionis in. §. aliud. in aut.
vt cum de appel. cog. ⁊ hoc dicit Bal. ex eo quia dictum statutū se ha-
bet ad ius commune derogatiue ⁊ ideo non recipit interpretationeꝫ a
iure cōi sed simpliciter debet intelligi prout iacet. allegat id quod ha-
betur in. l. j. §. hinc igitur. C. de iusti. C. cōfirmā. ⁊ i titulo de emēdat. iu-
sti. C. l. j. §. repetita. ⁊. l. j. in prin. C. de lati. lib. tol. cū simi. ⁊ dicit Pau.
de ca. in. l. si. §. in cōputatione. de iure delib. quod istud dictum Bal. est
singulare quia per illud habemꝰ quod licet regulariter statutū debeat
interpretari ꝺm ius commune qñ statutū non venit correptiue vel de-
rogatiue ad ius cōe. Exemplū patet ex his que notat gl. mag. in. d. §.
in cōmputatiōe. ⁊ ibi Bar. i si. Tamē fallit quādo apparet ꝙ statutū
venit derogatiue seu correptiue ad ius cōmune. allegat dictam sing.
decisionē Bal. Sꝫ ita est ꝙ expresse apparet statutū predictuꝫ venire
ad derogationem ⁊ correctionē iuris cōis disponentis ꝙ cū iusto titu-
lo non ꝑscribat possessor rei immobilis nisi spacio. x. annoꝝ. ergo ⁊c.
¶ Procederent etiam predicta fortius si appareret ꝙ dictus titius
postqꝫ a principio naturaliter possessioneꝫ apprehendit sciuisset caiū
seu dictum Joanē apprehēdisse possessionem ⁊ fuisset negligēs in re-
cuperanda possessione naturali occupata per dictos caium vel Joanē
9 quia si incontinenti † qꝫ primum potuit titius recuperare naturalē pos-
sessionē quam sciuit ab alio occupatā non recuperauit perdidit titius
suam ciuilē quā animo retinebat. l. quāuis. ⁊. l. quod meo. §. si. de acqrē.
pos. ⁊ firmat Bar. ⁊ alij. i. l. si de eo. §. si forte. eo. ti. ⁊ Odof. ⁊ Bal. i. l.
j. in vltima col. C. de ser. fugi. ⁊ Bal. in. l. non ignorabit. C. ad exhiben.
⁊ est de mente glo. in. l. cum qui. ff. de vi ⁊ vi ar. que sentit ꝙ intra tri-
duum a die sciētie dicatur posse cōmode recupare nisi qualitas perso-
naruꝫ aliud argueret: vt ibi per Bar. vñ si a dicto tpe sciētie ⁊ habite
commoditatis ad recuperādū dictā possessionē naturalē elapsus esset
annus anteqꝫ titius istud vltimum iudiciū intētaret certe constaret qd̄
autoritate statuti posset se tueri Joannes. ⁊ constat saltē ꝙ a die qua
fuit lata sniā que trāsiuit in rē iudi. inter titium ⁊ Joanē habuit titius
scientiam

scientiam ꝙ dicte res tenebãtur ꝑ Joannẽ quia hoc exprimit̃ in dicta
sñia q̃ pro veritate hr̃ inter dictas partes.l.ingenuũ.de sta.ho.⁊.l.res
iudicata.de regu.iur.vnde si a tpe dicte late sñie trãsiuisset annus an-
teq̃ titius moueret istud presens iudiciũ videret̃ ꝙ statutũ locũ habe
ret si tunc incontinenti potuit titius recuperare dictam naturalẽ pos-
sessioné ⁊ nõ fecit:vt ptꝫ ex supradictis.¶ Nec predictis etiã obstat si
diceret̃ ꝙ statutũ predictũ vr̃ omnino intelligere de eo q ciuiliter pos-
sedit per annũ ⁊ non de sola corporali possessione:ptꝫ qꝛ statutũ dicit
tenuerit ⁊ possiderit ⁊c.quasi illud verbũ tenuerit intelligatur de cor-
porali possessiõe ⁊ verbũ possederit intelligat̃ de ciuili possessione.ar.
10 l. possessio quoqꝫ.§.j.ff.de acqui.pos.†quia rñdeo ꝙ illud verbũ te-
nuerit est genus ⁊ verbũ possederit est spẽs:quia verbum tenere nedũ
cõuenit nudo actui tenẽdi ꝓut est nudi facti:vt.d.l. possessio .§. j. sꝫ ẽt
conuenit oĩ possessiõi.l.j.§.sed furiosus.ff.de acqui.pos.l.fi.cũ gl.C.de
dona.que sub mod.etiã possessioni ciuili ⁊ sic cõprehẽdit etiã possessio
nem ciuilem:quia illa dꝛ animo teneri:vt est glo.in.l.iij.§.ex cõtrario.
in gl.j.de acqui.pos.quã glo.ad hoc dicit Jo.de imo.ibi esse diligen-
ter no.ꝓ statutis ⁊ est tex.cũ glo.in.c.causam que in verbo detinere.de
prescrip.Et sic omnis possidens dꝛ tenere non autẽ omnis tenens di-
citur possidere vt.d.l.possessio.§.j.⁊.l.cũ legat̃.ff. qui.ex cau.in pos.ea.
Est ergo posita in dicto statuto copula ⁊:inter genus ⁊ speciẽ.Nam lꝫ
copula ⁊:debeat stare inter diuersa:vt no.glo.in rub.de iur.⁊ fa.igno.
Tamen stare potest copula inter genus ⁊ speciem:vt patet in rubri.C.
de serui.⁊ aqua.⁊ ibi gl.⁊ no.Bart.in.l.in fraudẽ.§.neqꝫ.ff.de iur.fisci.
⁊ in proposito est tex.ff.de acceptila.⁊.l.⁊ vno.§.j.ibi dum tex.dicit te-
nes ⁊ possides.instit.q.mo.tol.ob.§.ij.vbi est similis tex. Et tũc quã-
do precedit genus ⁊ sequitur species illa expressio speciei nihil auget
vel diminuit:vt no.Bart.in.l.si is qui ducenta.§.vtrũ.de reb. du.⁊ in
l.j. in prin.de iusti.⁊ iure iuncta doctrina Dy.in rubrica generi . dum
allegat.l.quesitum.§.si quis fundum.de fund.insti.ad quam doctrinã
se remittit Bart. in locis.s̃.allegatis. ¶ Et per superius dicta patet
faciliter responsio ad oĩa allegata in contrariũ:quia dato ꝙ.titius pri
mo apprehendisset possessionẽ tamen dico ꝙ nihil repudiat ꝙ caius
⁊.Jo.potuerit apprehendere naturalẽ seu corporalẽ possessionẽ.d.l.
clam possidere.§.si.cũ si.Et statutũ in casu nostro non requirit̃ quod
emptor ciuiliter posserit.⁊ sic ꝙ possessio ciuilis nõ esset apud alium:
vt ptꝫ ex verbis statuti generaliter loquentibus etiam de possidente ⁊
etiã sonant verba statuti ꝙ lꝫ emptor esset iniustus possessor prout est
qñ possessio antiqor ⁊ ciuilis est apud aliũ tñ gaudeat bñficio statuti:
11 vt probaui.s̃.Dico insuper † ꝙ non videt̃ de iure verũ ꝙ ille qui mis-
sus est in tenutã bonorũ vigore sñie arbitralis dicat̃ possessor nã doc.
in hoc dicunt ꝙ opi.Barto.qui tenuit qđ efficeretur possessor est opi-
nio noua ⁊ nõ vera.⁊ est contra gloss.in.d.l.a diuo pio.§.si super.et ita
tenet Bal.in.l.consentaneum.in.v.vel.vi.col.C.quomodo ⁊ qñ iud.et
l.etiã in prin.C.de execu.rei iud.⁊ Jo.de imo.in.d.§.si super.⁊ Lu.ro.
in.l.si finita.§.iul.de dã.infec.per.l.cum rẽ.qui po.in pig.hab.in ver-
bo seruandum:iudicati:iuncta.l.iij.§.genera.de acqui. pos. ⁊ respon-
dent ad.l.postq̃.§.imperator.vt leg.no.cauc.ꝙ illud fallit quando ex
causa vltime volũtatis seu legati auto.rescripti imperatoris fit immis
sio . quam responsionem etiam dicit Cy.in.l.cũ proponas.in.xxiiij.q.
in.fi.C.de bo.auto.iudi.poss.et Sali.in aut.ei qui iurat.in.viij.q.co.ti.
Et sic pro parte pro qua titius fuit missus in tenutam occasione sñie
arbitralis non videtur ꝙ res ista egeat illa disputatione.s.an statutũ
vẽdicet sibi locum hoc casu quia videtur clarum ꝙ sic:sed respectu ap-
prehensionis possessionis facte vigore pacti de ingrediendo:quid di-
cendum sit patet ex superius dictis.

¶ Summarium super consilio.xxxvj.

1 ☞ Exceptio declarat regulam in casibus non exceptis.2.
3 Statutum ꝙ ꝯ exceptionẽ non possint opponi nisi certe exceptiones.
4 Sub exceptione expensarum dotis non debet comprehẽdi expensa pa
raphernalium.
5 Bona paraphernalia non habent priuilegia dotis.
7 De statuto disponente quod frater excludat sororem conuenienter il-
lam dotando.9.10.11.
8 Appellatione fratris non comprehenditur proprie frater patruelis.
12 Ubi in casu non expresso in statuto est omnimoda vel maior ratio tũc
casus non expressus debet venire ex mente.
13 Appellatione fratris venit sublata significatione filius fratris.
14 Statutum excludens filias feminas stantibus masculis habet locum
dato quod non esset filius sed nepos.15.16.
17 Ubi res mulieris sunt vsu cõsumpte nõ dꝫ fieri restitutio earũ rerum.

¶ Consilium.xxxvj.

¶ Si testator voluit qđ filius deberet pro dimidia cõferre ad omnes
expensas faciẽdas per patruũ in cõi familia exceptis dotibus filiarũ
patrui teneatur conferre ad expẽsas bonorũ paraphernalium que de
cõsue,dant̃ dictis filiabus qñ nubũt ⁊ ad expẽsas cõuiuiũ tpe nuptiar.
Scđo si statutũ dicit ꝙ mulier decedẽs in matrimonio sine liberis te-
neat̃ relinquere fratribus tertiã partẽ dotis.⁊ mulier habeat fratrem
⁊ filiũ fratris ꝑmortui teneat̃ relinquere etiã filio fratris: ⁊ an statutũ
excludẽs aliquos ꝓpter fratrem videat̃ eos excludere propter fratrẽ
patruelẽ.¶ Tertio qualiter debent restitui res paraphernales vel
earum pretium si tales res non extent.



Viso themate et dubijs de
quibus querit̃:requisitus vt pro veritate cõclusiue di-
cam quid ĩ vnoquoqꝫ ipsorũ dubiorũ de iure sentiam.
1 ¶ Capio primũ dubium in quo querit̃ † vtrũ dict⁹ ser
uius heres vigore testamenti ⁊ dispositionis dicti sem
pronij teneatur cõferre ad expensas factas ꝑ dictũ titium ꝓ filiabus
titij cum nupserint in vestibus domicellaribus iocalibus mobilijs scri
neis ⁊ conuiuijs predictis ⁊ ad quantitates pecuniarũ traditarum ꝑ
titium spõsis in supplementum mobiliarũ.⁊ visis verbis testamenti
que adhuc plenius ostẽdunt mentem testantis q̃ ex narratione facta ĩ
themate deprehendat vr̃ mihi de iure dictũ seruiũ teneri ad conferen
dum dictis oĩbus expensis:moueor principaliter qꝛ exceptio declarat
regulã qualiter illa intelligi debeat.l.nam quod liquide.§.fi. de penu
leg.quẽ tex.ita allegat ⁊ singularem ad hoc reputat Joã.de imo.in.l.
filio preterito.ff.de iniusto testõ.in.xviij.colũ.dũ tractat an dispositio
aut̃.ex causa.C.de lib.preteri.habeat locum in preteritione posthumi.
Cum itaqꝫ titius testator in suo testõ disposuerit dictum seruium eius
filium teneri pro dimidia ad supportandas oẽs expẽsas necessarias ⁊
occurrentes in apotheca trafico ⁊ exercitio ac possessionibus et bonis
oĩbus et in domo ⁊ cõi familia ⁊ de communi familia dictorum sem-
pronij ⁊ seruij volens dictus testator dictum seruium esse de familia di
cti sempronij.⁊ predicta disposuit eo maxime quia dictus semproni⁹
supportare debebat labores in conseruando dictum seruium et cõem
familiã seruij ⁊ sempronij ⁊ eorũ bona ⁊ exponere ipsius sempronij ꝑ-
sonam ac eius industriã ⁊ exercitiũ in apotheca ⁊ trafico cõi communi-
ter pro se ⁊ dicto seruio lucrari tñ apud dictas expẽsas excepit expen-
sam dotium filiarũ dicti sempronij que post mortẽ dicti testatoris nu
berẽt quia talem expensam ad dictũ sempronium ⁊ nõ ad seruitiũ ꝑti
nere voluit:ergo per talẽ exceptionem datur intelligi ⁊ declaratur ꝙ
sub dictis alijs expensis cõicandis testator voluit comprehẽdere etiã
expẽsas que fierent circa filias dicti sempronij etiã pro alia causa quã
pro victu in cõi familia ⁊ etiam qñ expenderetur in rebus quas dicte
filie extra domum dictorũ sempronij ⁊ seruij lature essent alias eñ su-
peruacua fuisset dicta exceptio qđ dicẽdũ non est.l.si qñ.in princip.de
2 leg.j.⁊.c.si papa.de priui.in.vj.† Pro hoc etiã facit quia exceptio fir-
mat regulam in casibus nõ exceptis.l.q̃sitũ.§.deniqꝫ.de fundo instru.
l.in his.cum ibi not.de leg.⁊ notatur in.l.j.ff. de reg.iur.xxxij.q. vij.in
c.dñs.cũ gl.¶ Ad predicta bene faciũt que notãt Lapus ⁊ Moder.
in.c.qui ad agendum.§.j.de procur.in.vj.dum volunt qđ si in instru-
mẽto datur mandatum generale alicui in dicto mandato excipiuntur
aliqui casus in qbus erat necessariũ speciale mãdatum certe propter
talẽ exceptionem declaratur qđ constituens voluit illum procurato-
rem posse expedire alios casus qui speciale mandatum requirerẽt pre
ter illos exceptos:qꝛ exceptio debet esse de regula alias non esset exce-
ptio iuxta no.ꝑ Jo.an.in procmio regularũ in.vj.⁊ idẽ not. Domini-
cus in.c.ij.in fi.de offi.vica.ꝑ no.Spe.in titul.de iurisdi.om.iudi.[illegible]
que aũt ⁊c.ibi dum dicit ꝑsertim ⁊c.⁊ facit.l.tribunus.§.fina. de testa.
mili.¶ Ad idẽ qđ not.Joan.de imo.in.l.fi.circa.xj.col.ff.a qui. app.
3 nõ licet.dum dixit † ꝙ si statutum dicat quod contra instrumentũ non
possint opponi nisi certe exceptiones specificate in statuto.Nam licet
tunc non obstante statuto possint opponi exceptiones que non essent
ꝓprie exceptiões vt ille que permitterent ipso iure obligationẽ prout
esset exceptio nouationis ⁊ delegationis vt decidit in proposito Bal.
in.l.si non sortẽ.§.j.ff.de condi.inde. ⁊ in.l.ij.C.de execu.rei iudi. Ta-
men fallit si statutum diceret qđ nõ possit contra instrumentũ opponi
alia exceptio q̃ꝫ solutionis quoniã cũ exceptio solutionis non sit pro-
pria exceptio qꝛ continet ipso iure obligationem vt in iuribus vulga-
ribus ideo statutũ excipiendo a regula exceptionẽ solutionis dat in-
telligere ꝙ etiã voluit cõprehendere sub regula etiã exceptiones que
non essent proprie exceptiones vt esset exceptio nouationis ⁊ delega-
4 tionis:vt ibi plenius per eũ.¶ Cõfirmo ꝑdicta quia † sub exceptione
expẽsarũ dotis non dꝫ comprehendi expensa etiam paraphernalium
bonorum q̃ ex consuetudine regionis tpe nuptiarũ dari consueuerunt
a patre mulieribus quoniã talia bona non dicuntur dari dotis causa
ita ꝓbat tex.in.l.si ego.§.dotis.ff.de iure do.⁊ in.l.hac lege.C.de pac.
conuentio.Et nullibi reperitur ꝙ appellatione dotis vel dotalitij ve-
niãt paraphernalia.ita dicunt doc.⁊ maxime Anto.de butr.in.c.ple-
runqꝫ.de dona.inter vi.reprobata glo.ibi:vt per omnes doc. ibidẽ. et
per Moder.vt per Roma.in.l.lucius.solu.matri.Bene facit qđ not.
5 glo.reputata singularis in.d.l.si ego.§.dotis.in verbo condici.† que
ꝓbat ꝙ bona paraphernalia nõ habent priuilegia dotis.⁊ ita illam
glo.ꝓ singulari ad hoc allegat Ludo.Roma.in.l.j.ff.solu.mat.et no.
Inno.⁊ alij in.c.ex literis.de pig.Et ita cõcludo quo ad primum du-
bium si in istis expensis moderatus ⁊ consuetus modus regionis in-
specta qualitate persone non est excessus vt verbo fertur.quis enim te
netur ad ea facienda que sunt de consuetudine.l.si pignore.§. si credi-
tor.ff.de pig.act.l.quod si nolit.§.qui assidua.de edi.edic.⁊ ille expẽse

que sine verecundia nō potuissent ꝑtermitti appellantur esse expense debite ꝛ necessarie. l. pecunie. ꝛ ibi not. Bart. de alimen. ꝛ cib. lega. cū cōcor. ibi allega. per eum. ¶ Descendo ad scd̄m dubiū qd̄ arbitror ꝓ-
6 babiliter esse magis ambiguum ceteris in quo queritur an† ad dictam tertiā partē admittatur non solum frater mulieris ꝑdefuncte: sed etiā filius fratris. Et circa discussionem huius dubij multa ꝛ varia hinc inde ad duci possent: tū breuius declinabo ad id quod putabo verius et equius ꝛ mēti statuentium magis consonum. Puto igitur arbitratores a quibus cōsultus sum arbitrari debere filiū fratris pariter cum fratre admittēdum. Moueor in primis per id quod voluit Jo. an. in addi. Spec. in titu. de succes. ab intesta. in rubrica in prima col. vbi se-
7 quutus Jac. de are. dixit ꝙ si statutū vel cōsuetudo disponit† ꝙ frater excludat sororē a successione patris conuenienter illam dotando ꝛ contingat auum decedere superstite nepote ex vno filio ꝑmortuo ꝛ nepte ex alio filio etiam premortuo qui nepos ꝛ neptis dicūtur fratres patrueles. l. iuriscōsultus. §. hi autem. ff. de grad. ꝛ insti. co. titu. §. quarto gradu. l. si frater patruelis. C. q testa. face. pos. excludet dictus frater patruelis sororē patruelē a successione aui: quia verba non videntur repugnare: nec mens statuti que fuit vt agnationum salua sit dignitas. l. ab omnibus. in princ. ff. de leg. j. ꝛ. l. j. §. si seruus. ff. de ventre inspi. quia per diuitias cōseruatur familiarum honestas que ꝑ inopiam perit. in auē. de testi. §. sancimus. ꝛ. l. ij. in principio. ff. de testi. ꝛ. l. j. ff. de custo. reo vnde concludunt Jaco. de are. ꝛ Jo. an. in. d. Rubrica ꝙ vbi habet locū dicta ratio seu mens statuti ibi habere dꝫ locum statutum. l. j. C. que sit lon. cōsue. ꝛ. l. de quibus. ff. de leg. Et presertim quia ſm eos tale statutum dr̄ tēdere ad publicā vtilitatē ꝓpter dictā agnationē conseruandā: vnde non est inconueniens propter publicam vtilitatē derogare equitati naturali. l. j. ff. de vsucap. ꝛ ita in effectu resident prefati Doc. ꝛ idē in terminis tenuit Bal. in. l. scimus. in fin. principij
8 in. vij. q. C. de inoffi. testa. Ecce ergo ꝙ videmꝰ† ꝙ lꝫ appellatione fratris nō comprehendatur proprie frater patruelis: sed solū frater q est in primo gradu fraternitatis. vt no. Bar. i. l. lucius. §. quesitū. de le. iij. ꝛ Bal. in. l. vxor. C. qui accu. ꝛ Ang. in auē. matri. ꝛ auie. C. quādo mulier tute. off. fungi. po. ꝛ in. l. j. ff. de inoffi. testa. ꝛ Jo. de imo. in. l. si dota li. solu. matri. tū in casu dicti statuti fauentis agnationi conseruande concludunt prefati Doctores ꝙ statutū loquens de fratre extendatur ad fratrem patruelem qui improprie dr̄ frater qñ est eadē ratio: ita ergo in proposito presertim saltem improprie appellatione fratris vel sororis veniat filius fratris vel sororis: vt infra dicam: ita etiam in effectu cōsuluit Ang. consi. cccxliij. in ordine meo ꝛ incipit dictum consilium in dei noīe ꝛc. Totum dictum statutū totaq̄ eius mens ꝛc. vbi per plura argumēta multū faciētia ad ꝓpositū nostrū que breuitatis
9 causa obmitto cōcludit† ꝙ statutum disponēs ꝙ frater excludat sororem quāuis ex verbis: nō cōprehēdat fratrē ꝛ sororē patrueles tamen dicit ꝙ ex mente ꝛ ratione statuti que vr̄ militare in fratre ꝛ sorore patruelibus extendet ad eos. dicit tū se nō negare quin qd̄ sit dubia istud idē tenuit Ludo. roma. in. l. j. C. de suc. edi. referens se ita cōsuluisse vcꝫ
10 † qd̄ statutū excludens sororē ꝑ existentiam fratris habebit etiam locum in fratribus patruelibus quando in eis esset eadem vel maior ratio. ꝛ idē dicit in statuto excludēte patruū: q2 etiā intelligitur excludere patruum magnū qñ in eo esset omnino eadem vel minor ratio. pro hoc inducit no. per Bar. l. ij. §. videndū. ff. ad tertul. ꝛ ea q no. Bar. i. l. liberorum. de v. sig. ꝛ ꝑ Bal. i. l. venia. ff. de i ius voc. cū īfinitis ꝯcor.
11 dū ſm eum concludunt† ꝙ si statutū ꝑ existentiā filiorū masculorū excludit filias feminas intelligit etiam excludere nepotes ex filia femina premortua. ꝓ hoc ēt adducit. q2 vbi rō. l. nō repugnat: imo est eadē rō aut maior in casu nō expresso q̄ erat in casu expresso ꝛ verba legisla. vel improprie sumpta pn̄t comprehendere casum non expressum tali casu late sunt accipienda verba statuti vt extendantur ad illū casū nō exp̄ssum. allegat no. ꝑ gl. ꝛ Pau. de leaza. i cle. j. de elec. ꝛ in cle. vt hi q. de eta. ꝛ quali. ꝛ in auē. minoris. C. q tut. dar. pos. ꝛ in auē. vt hi q oblig. i princi. facit. l. filiū habeo. ff. ad macedo. ꝛ. l. senatus. ff. de ritu nup. et qd̄ no. in. l. miles ita. in principio. de re iudi. Et non obstat ſm eū si dicat ꝙ ex idētitate rōnis in materia correctoria nō est faciēda extensio iuxta ea q̄ habent in. l. ꝑcipimꝰ. C. de app. ꝛ no. in auē. quas actiones.
12 C. de sac. sanc. ecele. q2 rn̄det qd̄ † talis casus non includit sub statuto ꝑ extēsionē sed ex oīmoda mente statuti q2 vbi in casu non expresso in statuto est omnimoda eadē aut maior rō q̄ est in casu exp̄sso in statuto: tūc casus nō expressus dr̄ venire ex mente statuti non autem ex extensione vt no. glo. ordi. in. c. si postq̄. de ele. i n. vi. ꝛ in. c. j. de tēp. ord. in. vj. facit ſm cū. l. nōis ꝛ rei. §. verbū ex legibꝰ. ff. de ver. sig. ꝛ. l. libertum. §. senatus. ff. de ritu nup. ꝛ expresse no. Bal. in. l. qd̄ vero. circa princi. ff. de leg. Ant. de but. in. c. fi. de cōsue. ꝛ idē voluit Cy. in. l. iura. ꝛ. l. quod vero. alle. in addi. vt refert Pau. de ca. in cōsi. cccxxxij. incipiēte in christi noīe presens casus ꝛc. vbi inqt ꝙ Cy. in locis prime alle. ꝛ Bal. i. l. de quibus. eo. ti. voluit ꝙ aut est similis rō in casu nō expresso ꝙ est i casu expresso ꝛ tūc nō fit extēsio i correctorijs ꝑ no. i. d. auē. quas actiōes. sed vbi est eadē rō vt est in statuto fauēte masculis de agnatione tunc vna ꝛ eadem rō decidit oēs casus nō ꝑ extēsionē lꝫ sicut spēs cōprehē-
13 dit spēs ita gn̄alis rō diuersas spēs casuum emergētiū. † Sꝫ ita est qd̄

appellatione fratris venit sublata vel impropria significatione filius fr̄is vt no. Bar. in. d. l. lucius. §. quesitū. de leg. iij. ꝛ etiā apparet q2 filius fratris succedit in locū patris sui ꝛ sic in locū fratris vt in auē. de here. q̄ ab inte. §. si igit defunctus. ꝛ. §. seq. ꝛ. c. j. de gradi. succes. in feu. ergo appellatione fratris sub larga significatione dꝫ cōprehendi psona ꝑ quā repn̄tat frater. d. l. libertū. §. senatꝰ. ꝛ qd̄ no. Bar. in. d. l. liberorū. in. vij. ꝛ. viij. col. in versi. his premissis redeamus ꝛc. dū sequutus
14 Jac. bu. dixit† ꝙ statutū excludēs filias feminas extantibus filijs masculis habebit locū etiā si esset non filius sed nepos ex filio masculo q2 excludet filias feminas qm̄ filiꝰ subrogat in locū p̄ris sui. ꝛ sic est psona representās patrē eiꝰ ꝛ subrogat in locū p̄ris merito ſm eū statutū loquēs de filio hoc casu extēdet ad nepotē vt ibi per Bar. Cuius opinio in hoc est magis cōiter approbata vt ꝑ Bal. ꝛ Sali. in. l. maximū vitiū. ꝛ ibi etiā Pau. de ca. C. de lib. pret. ꝛ Bal. Sali. ꝛ Moder. in. l. venia alias est in. l. seq. C. de in ius voc. ꝛ Pet. de anch. in repe. c. canonū statuta. de cōstit. in fi. in pe. q. ꝛ in cle. j. de bapt. ¶ Ad predicta benefaciunt q̄ no. Ja. de are. ꝛ Cy. in. l. j. C. q̄ sit lon. cōsue. in v. iuxta hoc q̄ro posito ꝛc. ꝛ Ang. i. l. de qbꝰ. ff. de leg. i antepe. vel pe. col. ¶ Preterea qōnē nostrā q̄si in terminis vr̄ decidere Bal. in. l. in quibꝰ. C. de
15 secun. nu. vbi querit† pone statuto cauet ꝙ filia dotata extātibus filijs masculis nō succedat sed ipsi filij hereditatē possidēāt. mō cōtingit ꝙ qdā dotauit filiā ꝛ ex filio premortuo habebat nepotes ꝛ habebat etiā quēdā filiū viuentē decessit iste p̄r vult qcqd soror de iure cōi dꝫ habere supra dotē sed filij fratris premortui dicūt se debere cōcurrere: qrit quid iuris. ꝛ primo arguit ꝙ nō cōcurrūt q2 pater eoꝝ decessit tali tpe quo transmittere nō potuit. cū ergo nepotes nō cōtineant appellatione filiorū in illa materia restrictiua ergo vr̄ qd̄ filij fratris seu nepotes nō admittant tū dicit ꝙ in cōtrariū facit illa. l. in quibus. ꝛ. l. sequens. in prin. q2 illi nepotes videntur ingredi gradum parentū. ꝛ cū ista vltima opinione residere videtur. ꝛ idē est de mente Bal. in. l. j. in. v. col.
16 C. de secun. nup. in ver. pone dicit statutum ꝛc. vbi q̄rit. pone† ꝙ statutū dicat ꝙ filia dotata nō succedat extātibus masculis filijs vel nepotibus ꝛ cōtingat decedere patrē relicta filia dotata ꝛ relicto filio masculo. viuente ꝛ relictis nepotibus masculis ex alio filio ꝑmortuo querit istud non capit filia dotata cui applicabit ꝛ vr̄ ſm eū ꝙ soli filio propter ordinē gradus q2 est prior in gradu cōtrariū decidit quia nō corrūpitur gradus cū nepos succedat in locū patris ideo nō corrūpit gradus sed representāt patrē vt in auē. de here. ab inte. §. cū filius ſm eū. In hanc sn̄iam plurimū me inclinat etiā statutū ꝑdictū dū disposuit ꝙ mulier decedens sine liberis ꝛ ascendētibus teneatur relinquere tertiā partē dotis fratribus vtrinq̄ cōiunctis vel ex patre tm̄ relinquere teneatur ꝛ fratribus nō extātibus tertiā partē dotis patruis relinquere teneat quā tertiā partē petere pn̄t etiā si relicta non fuerit. Considerandū est ꝙ statutū non extantibus fratribus vocauit patruos qui similiter sunt in tertio gradu sicut est filius fratris quinimo cēsent remotiores ipsi patrui q̄ filius fratris propter representationem p̄ris sui: vt in. d. auē. de here. ab intest. §. si igit defunctus. nulla ergo ratiōe statutū verisimiliter omisit vocare specifice filios fratris in quibus erat adhuc maior rō q̄ in patruis nisi quia statuentes intellexerunt ꝙ sub prouisione facta de fratribus cōprehenderent filij fratris merito comprehendūtur ne alias prouisio statuentiū redderet imperfecta ꝛ rōne carēs. ar. l. ij. in prin. cū glo. ij. ꝛ ꝙ ibi not. doc. ff. de verb. obli. ꝛ insti. de ac. §. oīm. ꝛ qd̄ ibi glo. in verbo summa. ¶ Pro hoc etiā q2 statutum trahitur ad casum quem statuētes si fuissent interrogati verisimiliter cōphēdissent: vt est gl. no. i. l. tale pactū. §. fi. de pac. ꝛ ibi no. doct. ꝛ ꝑ bar in. l. titius. §. i. ꝛ ibi Moder. no. de libe. ꝛ posthu. Sed cui dubium ꝙ statuentes voluissent cōprehendere etiā filiū fratris sicut cōprehendere alios predictos: vt. s. q2 al's statuentes rōne caruissent. Et si appareret me alias cōsuluisse ꝙ statutū disponēs ꝙ frater defuncti excludat filias defuncte psone ꝛ nepotes ex filiabus nō cōprehēdat fratrē patruelē volētē excludere dictas filias vel nepotes dico ꝙ illud nō hꝫ obstare predictis: q2 vt in illo cōsilio ostēdi rō dicti statuti nō militabat saltē ꝑ oīa in fratre patruele: ideo aliud erat in casu illo aliud est in casu isto i quo vr̄ esse eadē rō in filio fratris: vt probaui. s. ꝛ istā partem puto tutiorem equiorem ꝛ humaniorem ꝛ ab arbitratoribus potius sequendam quāuis in puncto iuris passus sit disputabilis satis. ¶ Postremo circa tertium dubiū quo q̄rit vtrū pecunia data in auxiliū vestiū nuptialium mulieris restitui debeat mulieri ex quo vestes apparatus ꝛ iocalia predicta non extant de qua restitutione querit qd iuris non quo ad maritū ꝛ vxorē seu eius heredes. sed quo ad maritū ex vna parte ꝛ filiū fratris mariti: vt dr̄ pro parte obligatū ad restitutionē predictorū quatenus restitutio facienda sit in quo breuiter cōcludo ꝙ nisi ex pte petētis ali probet nō tenet dictus filius fratris in aliquo etiā si cueniisset casus restituēde dotis seu casus soluti matrimonij
17 quod probat. † Nam aut dicte res vsu sunt ex toto consumpte ꝛ nulla dꝫ fieri restitutio. nec de iure cōi. l. de his. ꝛ ibi not. Bal. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ in. l. si ego. §. dotis. ff. de iur. do. ꝛ. l. hac. lege. C. de pac. cōuē. nec etiā ex forma statuti: q2 statutū disponit ꝙ restituant i eo statu in quo esse reperiant tpe dotis restituēde. ꝛ sic voluit ꝙ damnum deteriorationis ꝛ cōsumptionis rerū ꝑdictarū non cedat dāno mariti: sed mulieris.

mulieris. ¶ Aut dicte res nõ fuerũt vsu ex toto cõsumpte: sed fuerũt alienate p aliũ, et non p dictũ filiũ fratris nec p eũ cuius ipse filius fratris est heres: et tũc effectualiter tenebit ille qui alienauit ad quãti tũc valebant ipse res: qr p illũ alienãtẽ factum est quominus res ipse extẽt. l. in summa. §. si seruũ. ff. de cõdi. inde. l. si pecuniã. §. j. cũ fi. de cõdi. ob cãm. nõ aũt cũ effectu tenebit dictus filius fratris. Aut res casu perierũt: et tũc cũ ex forma statuti res ipse et sic spẽs essent in obligatiõe nõ autẽ quãtitas: et tũc perijssent piculo mulieris. l. si ex legati. et l. qui seruũ. ff. de ver. ob. l. titie textores. §. fi. de le. j. ¶ Apparet ergo ex premissis q si petẽs dictũ filiũ fratris. condẽnari ad restitutionẽ aliquã ptij dictarũ rerũ nõ pbat aliđ nisi q allegat res nõ extare nõ pt obtinere tñ qr actor qui allegat res non extare q ad manus eius et vxoris sue peuenerunt bz illud probare q non extẽt. l. si creditor. C. de pigno. act. et l. si qs ex argẽtarijs. §. pe. et ibi Bar. ff. de edẽ. et Specu. in tit. de pig. §. j. ver. qs probabit. et no. doc. in. c. ij. deposi. tñ et qr dato q pbaret res nõ extare reqrit q probet non extare facto seu culpa ipsius filij fratris aut eius in cuius locũ successit vel ipse non tenet vt colligit ex iam dictis. ¶ Et ita dico et consulo.

¶ Summarium super consilio. xxxvij.

1 Appellatiõe filiorũ an veniãt nepotes. 2. 3. 4. 5. 7. 8. 12. 13. 14. 15.
6 Nomina propria nõ possunt extendi sed appellatiua. fi. c. 17. 18.
9 Verba debent accipi proprie et secundum propriam significationem.
10 In dispositione testatoris attenditur communis vsus loquendi.
11 Testator legãdo filiabus non videtur legare filiab' posthumis et nasciturus post mortem testatoris.
16 Datio tutele lz ex parte filiorum contineat fauorem tamen ex parte tutoris continet odium.
19 Si in testamento in scriptis per idiotam reperiantur aliqua verba la[illegible]pta debent interpretari secundum iuris dispositionem.

¶ Consilium. xxxvij.

¶ An appellatione filiorũ cõprehendantur nepotes in testamento.

¶ Testator instituit fratrẽ ex latere patris tm̃ et si decederet sine descẽdentibus masculis substituit ei auunculũ ipsius testatoris si viueret et si non viueret dixit q substituebat filios dicti auunculi an comprehendantur nepotes dicti auunculi appellatione filiorum.

Redemptoris nostri inuocato
1 suffragio. Viso themate supra scripto videretur fortasse prima consideratione dicendum† dictos nepotes Albertinatos ex filijs ipsius Alberti predefunctis nõ esse vocatos ex substitutione predicta ad hereditatem dicti titij testatoris quia cum ad dictam substitutionẽ decedente quandocũqz Dominico fratre testatoris sine filijs masculis legitime descẽdẽtibus substitutus fuerit dictus Albertus si viuet et si nõ viuet. tũc testator dixit q substituebat filios dicti Alberti nõ ergo debẽt cõprehendi nepotes Alberti sub appellatiõe filiorũ Alberti. l. qđ si nepotes. ff. de testa. tute. et insti. q da. tut. pos. §. pe. et si. aliter enim filios aliter nepotes appellamus vt ibi tex. dicit. ¶ Scđo pbari vr in. l. gallus. quasi p totã. l. ff. de lib. et posthu. et in. l. posthumorum. de iniust. test. Nam ibi prouidetur a iurisconsulto q testor qui instituit filiũ seu filios in testõ institue
2 re debeat etiã nepotẽ seu† nepotes ne si cõtingeret filios decedere viuo testatore nepotes q se pteriri inuenirẽt rũperẽt testm̃ ergo apparet q sub illa substõne facta de filijs nepotes nõ cõprehẽdunt. ¶ Tertio in spẽ vr pbari in. d. l. gallus. §. idẽ credendũ. iũcto. §. nũc de lege in verbo supplẽdas. vbi sceuola autor illius. l. reprehendit et supplet prouisionẽ factã a gallo aquilio circa instĩdem filij et substitutionẽ neptis. nã dicit q etiã debuit puidere de substitutione pnepotũ et aliorũ libero
3 rũ vt ibi et in. §. vt instituens in eadẽ lege. † et sic vult q dispositio facta de filijs et nepotibus a lege et etiã a testatore non extendatur ad pronepotes. eadem ergo ratione dispositio facta de filijs nõ dz trahi ad ne
4 potes. ¶ Quarto pro hoc facit† tex. in. l. sed et milites. §. j. versicu. hec aũt. ff. de excu. tu. et. l. pater. et. l. seq. ad. l. iul. de adul. ff. vbi similiter dispositio. l. loquẽs in filijs nepotes non comprehendit. ¶ Quinto facit id quod referunt Cy. et Bal. in. d. §. instituens. dum dicunt quod Franc. accur. fuit de facto consultus super tali. q. quidã instituit fratrẽ suũ sibi heredẽ et si frater decederet sine liberis instituit filios Jordani sibi heredes. frater testatoris decessit sine liberis Jordanus nõ habebat filios sed nepotes querebatur an nepotes admitterentur respondit q aut illi dispositio testamentaria fuerat facta ab extraneo aut ab ascendẽte. primo casu appellatione filiorũ non cõprehendent nepotes secũdo vero casu sic et dicebat q ad decisionẽ scđi mẽbri non obstabat text. in. d. l. qđ si nepotes. vbi etiã in dispositione facta ab ascendẽte appellatione filiorũ non cõtinet nepotes: quia ibi loquitur in casu oneroso l. in. tute. et ideo voluit lex appellationẽ filiorũ restringi pter alienũ onus. Nec ad primum membrum de extraneo obstat scđm eum tert. in l. vxorẽ. §. concubine. de lega. iij. quia rñdet qđ ibi cõtinentur nepotes appellatione filiorũ ne fiat dura separatio filij et nepotis vt ibi in gl. ¶ Sexto accedat distinctio Andr. de pisis quam refert Bal. in. d. §. instituens. dũ dicebat si queritur an in dispositione hois appellatione filiorũ contineant nepotes dz dici q aut si non continentur nepotes sequeret aliquod absurdũ et inhumanũ: et tunc continent. l. liberorũ. versi. sed et papirius. ff. de verb. sig. et. d. §. concubine. aut nulla inhumanitas vel absurditas sequeretur. et tunc non comprehenduntur vt in. d. §. instituens. ¶ Septimo confirmatur ex distin. quã ponit Cy.
5 in. d. §. instituẽs. vbi distinguendo dixit† q aut verbũ filior. pferẽ a testatore qui habebat filios et nepotes vel hẽbat filios et sperabat habere nepotes et intelligit de liberis primi grad' et nõ de nepotibus per tex. in. d. §. instituẽs. et quia quoties verbũ plurale põt accipi p prius et per posteri' vr accipiendũ per pri'. l. hoc legatũ. de le. iij. si aũt bz nepotes tm̃ et dicat testator instituo filios: et tunc ex quo nõ põt accipi per prius accipiat p posterius. vt actus valeat. l. quoties. de reb. du. et. d. l. liberor. in fi. ita proprie dicit in. d. §. instituens. lz Bal. ibi cum aliter referat. ¶ Octauo bene facit id qđ voluit Bal. in. d. §. instituẽs. dum dixit q lz Bar. i. d. l. liberorũ de verb. sig. dixerit q si a testatore fit mẽtio de filijs itelligitur de oib' liberis p. l. lucius. ff. de here. isti. et rñdebat ad. d. l. gall'. q ideo ibi appellatiõe filij nõ cõtinetur nepos: quia
6 erat exp̃ssum nomen propriũ† nomina enim propria nõ pñt extendi: sed appellatiua sic: vt no. in. l. j. ff. de reg. iur. et in. l. si quis ita. ff. de testa. tute. nã sm Bal. hec rñsio ad. d. l. gallus. non est bona. primo quia diuinat. ¶ Scđo qr in nepote vel pronepote nasciturus nõ põt exprimi nomẽ pprium: sed appellatiuũ tm̃ et tñ appellatiõe nepotis nascituri non cõprehẽdit pnepos: vt in. d. §. instituẽs. et rñdet Bal. in. d. l. lucius. in qua se fundat Bal. qr ideo ibi appellatione filiorũ comprehẽdunt ceteri liberi qr si nõ cõprehenderent sequeretur qđ absurdũ et qđ durũ q prorsus extrane' pferret coniunctis contra. l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. et. l. gñaliter. §. cũ autẽ. C. de isti. et substi. sub cõdi. fac. vñ qr ibi extabat psona que ex psumpta mẽte testa. excludebat substitutũ merito ibi appella. filij extẽditur ad nepotes. Itẽ in. d. l. lucius. fit mẽtio filiorũ enũtiatiue et cõditionaliter sed in. q. nostra fit mentio dispositiue disponẽdo circa ipsos filios sm Bal. quo casu vr q nõ cõprehẽdãtur nepotes vt. d. §. instituẽs. ¶ Nono pbatur p do. Bal. in repe. l.
7 in suis i vlti. col. de li. et po. vbi voluit q† qñ fit mẽtio de filio ab hoie nõ cõprehẽdãtur nepos nisi vbi seqretur dura separatio. d. §. concubin.
8 ¶ Decimo probatur qr† videmus q si testator phibet i testõ filios suos alienare bona nõ videtur phibuisse nepotes vt no. glo. singu. in aut. de resti. fidei. §. nos igit. et Bar. in. l. filiussa. §. diui. ff. de le. j. et idẽ ibi tz Dy. Ray. Bal. et Jo. de imo. et Cy. et Bal. i. l. volũtas. C. đ fideicõ. et Bar. in. l. lucius. §. sempronius. de leg. ij. et Bal. in. l. qsqs. C. ad l. iul. maie. et in. l. titius. in prin. de lib. et posthu. ¶ Undecimo probat
9 † qr verba in dubio debent accipi pprie et scđm ppriã significationem l. nõ aliter. de lega. iij. l. j. §. si is qui nauem. de exercito. Sed ex ppria et vera significatione appellatione filij nõ cõprehẽditur nepos. l. iusta interpretatiõe. ff. de verb. signi. et. l. filiũ diffinimus. de his qui sunt sui vel ali. iur. l. filiũ habeo. ff. ad macedo. et probat late Bar. in. d. l. liberorum. et Bal. in. l. maximum vitiũ. de libe. prete. ¶ Duodecimo proba
10 tur† qr in dispositione testatoris attenditur cõis vsus loquendi. l. labeo. de suppel. leg. l. liberorũ. §. quod tamen cassius. ver. quid ergo. de lega. iij. cũ glo. et. l. cum delanionis. §. asinam. de fund. instr. leg. Sed cõis vsus loquẽdi se habere videt quod appellatione filiorum non intelligatur de nepotibus vt no. gl. insti. q in testa. tuto. dari poss. §. fi. et i d. l. qđ si nepotes. et Jaco. butri. in prima constitu. ff. et p Anto. de but. in prin. decretaliũ. ¶ Decimotertio probatur quia quẽadmodũ testator dominicũ ptulit Alberto et eius filijs ita videtur voluisse ceteros heredes dñi preferre ceteris heredibus dicti Alberti qui non sint eius filij. l. publius. §. fi. de cõdi. et demon. in rõne sui. ergo qcunqz heredes dominici preferri debẽt omnib' qui non sint filij Alberti. ¶ Decimo
11 quarto et vltimo probatur per. l. qui filiabus. i prin. de leg. j. † vbi testator legando filiabus non videtur legare filiabus posthumis et nasciturus post mortẽ testatoris sed de illis que prius nate erant ita in proposito dato qđ appellatione filiorũ veniẽt nepotes non debẽt comprehendi dicti nepotes qui nati sunt post mortem titij testatoris. ¶ Sed premissis nõ obstantibus contrariã sniam in proposito casu puto de
12 iure veriorem† qr in fauorabilibus appellatione filiorum comprehenduntur nepotes. l. filij. et. l. iusta. de verbo. signifi. Nam in fauorabilib' verba accipiuntur secundum largam interpretationem. l. si ita scriptũ sit filiabus. cum ibi not. per gloss. et docto. ff. de lega. ij. cum dilecti. de dona. l. fin. de consti. prin. l. cum quidam. de libe. et posthu. l. in testamẽto. de regu. iur. ¶ Confirmatur per. l. lucius. de heredi. insti. vbi si testator fratrem instituit et disposuit quod si frater filios nõ haberet substituebat tales extraneos sufficit quod frater habuit liberos et sic nepotes vel pronepotes quamuis careret filijs vt ibi: iuncta. l. liberorum. ff. de verbo. significa. si ergo ibi quando a testatore fit mentio de filijs per modum conditionis que debet in forma specifica adimpleri. l. meuius. et. l. qui heredi. in principio. de condi. et demon. quanto magis si per modum dispositionis nominaret filios et attendendũ est quod tex. in. d. l. lucius. non loquitur quando a testatore ascendẽte facta est mentio de filijs imo loquitur quando a transuersali prout etiã in casu nostro quia dictus titius testator erat de transuersalibus dicti Alberti et eius filiorum. erat enim dictus Albertus auunculus testatoris et sic de transuersalibus. l. iuris contractus. §. sunt ex lateribus. et. §. iij.

gradu. ⁊ illiq sunt heredes dicti Dominici vt verbo fertur sunt extra-
nei primo testatori quia nõ descendunt ex aliqua ꝑsona que fuerit de
agnatione vel cognatione ipsius titij ⁊ sic dicuntur extranei. in auten.
de here. ⁊ fal. §. inordinatũ. ⁊ ibi no. ⁊. l. cũ antiquioribꝰ. C. de iure deli-
be. ¶ Ad idem tex. in. d. l. gallus. §. instituens. ſm intellectum glos. ij.
quem ibi approbat Bart. ꝑ quẽ tex. probatur quod sicut testator dicẽ
13 do † instituo nepotem qui mihi post mortẽ suus nascetur dicitur face-
re institutionem generalem quo ad omnes descedentes vt sic compre-
hendantur pronepotes ⁊ ceteri descendentes ⁊ hoc sequuntur etiam
ibi alij doctores qñ de nepote non fit mentio in materia exorbitanti.
¶ Pro hoc etiã facit quia hoc nomen filius est nomen nature non iu-
ris: vt. l. tutelas. ff. de capi. dimi. sed inspecto iure nature vr̃ appella-
tione filij comprehendi nepotẽ: vt. d. l. liberorum. ibi dum dicit natura
14 nos quoq3 docet. ¶ Ad idem † quia videmꝰ qđ beneficium in quo fit
mentio de filijs trãsit ad nepotes. l. diuo marco. de questio. ⁊. l. milites
cum ibi not. per Cy. co. titu. l. emancipatum. ff. de sena. l. decurionum.
C. de penis. ⁊ no. Bar. in. d. l. liberorũ. in ver. his premissis redeamus
⁊c. ⁊ cõstat ꝙ illa dispositio testatoris accedit beneficio. l. legatum. de
leg. ij. l. j. de impo. lucr. descrip. l. inter stipulantẽ. §. si rem. de ver. obl.
Ad idem quod no. Jo. an. in. c. ad extirpãdam. de fil. ꝑsby. vbi sentit ꝙ
in fauorabilibus appellatione filiorum cõprehẽdantur nepotes: licet
secus sit in odiosis vel penalibus ſm eum ⁊ non est dubium ꝙ nos su
mus in materia fauorabili in qua fieri d3 larga interpretatio. d. l. in
testamentis. ⁊. d. c. cum dilecti. Et ꝙ in fauorabilibus comprehenda-
tur nepos tenet etiã Sali. in. l. j. in. xxi. q. C. de iure emphy. ⁊ Bald. in
l. cũ vir. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Idem etiã videtur velle dñs Abb. sicu. in
c. ij. de ver. signi. vbi inquit ꝙ appellatione filiorũ in lata significatio-
ne veniunt nepotes ꝑ. d. l. liberorũ. pro hoc etiã adducit: quia in sacra
scriptura Christus appellatur filiꝰ Dauid. ⁊ tñ nõ fuit filius nec ne-
pos sed vlterior. ⁊ pro hoc etiam facit quia dispositio legis emanans
in fauorem filiorum comprehendit nepote3. l. ij. §. si mater. versi. filijs
autẽ. ff. ad tertul. l. filiũ habeo. ff. ad maced. ⁊ in aut. vt exac. insti. dot.
§. ij. ergo idẽ in dispositione testatoris q̃ dispositioni. l. equiparatur. in
aut. de nup. §. disponat ¶ Istam opiñ. etiam firmat in terminis no-
stris. s. in dispositione testatoris Bar. expsse in. d. l. liberorũ. circa quar
tam col. ⁊ idẽ tenuit Ange. in ꝑ̃ alle. l. lucius. de here. insti ⁊ idẽ videtur
ibidẽ tenere Joã. de imo. in notabilibus. ⁊ istã partem sequitur etiam
Anto. de bu. in. c. in quibusdã. de peni. vbi per omnia approbat dicta
per Bar. ĩ. d. l. liberoꝝ. ⁊ ita etiã facit Pet. de ancha. in cle. j. de baptis.
⁊ do. Cardi. florentinus in. c. ij. de verb. signi. Idem videtur de mente
Ang. in. l. sed ⁊ si hac. §. qui manumittit. alias est in. §. liberos. ff. de in
ius vo. vbi vult ꝙ qñ testator substituit heredi si decesserit sine filijs
masculis ꝙ propter illud verbum masculis non comprehendatur ne-
pos ex filia: iuxta no. per Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua. versic.
cxlvj. ⁊ sic sentit ꝙ vbi esset nepos ex filio vel vbi non esset adiectum il
lud verbum masculis comprehenderetur nepos appellatione filioru3
istud etiam videtur esse de mẽte Bal. in. l. gallus. §. instituens. alle. dũ
rñdendo ad. l. lucius. de her. insti. dicit ꝙ ideo ibi appellatiõe filiorũ
continentur nepotes: q2 alias seq̃ret ĩcõueniẽs ꝙ prorsus extranei ꝑ̃-
ferrẽtur cõiũctis. i. trãsuersalibꝰ de q̃bus loquit illa lex: sed ita est ꝙ
hec eadẽ ratio militat ĩ casu nostro q2 si diceremꝰ sub illa appellatio-
ne filiorum non cõprehẽdi nepotes sequeret ꝙ illi nepotes q̃ erant de
transuersalibus testatoris non preferrent heredibus dicti Dñici qui
erant extranei quo ad dictũ titiũ testatorẽ. istã opi. etiam ꝑ̃cise sequitur
15 Jo. de imo. in. d. §. instituens. vbi dixit † ꝙ si testator instituit fratrem
suum ⁊ si decederet sine filijs substituit filios sempronij an si postea cõ
tingat fratre3 decedere sine filijs ⁊ extent nepotes sempronij filijs ꝑ̃-
mortuis ꝙ tales nepotes admittentur ad substitutionem: q2 filij dicti
sempronij non fuerũt vocati de presenti a testatore. sed in certũ fu turũ
euentum in quem verisimiliter erat dubium an tunc extarent filij pri-
mi gradus: an vero nepotes vel inferiores: ⁊ ideo tunc verisimile est
qđ late intellexerit verbum filijs ⁊ ꝙ verisimiliter par affectio debeat
presumi fuisse testatoris erga dictos nepotes si illi extabũt filijs pre-
mortuis. ⁊ ita ſm eũ est dicendũ per. d. l. lucius. secus ſm eum quãdo
testator de pñti ⁊ nõ in futurũ euentum instituerit filium vel legaret
filio: q2 tunc si haberet filiũ ⁊ nepotẽ non videtur voluisse comprehen
dere nepotẽ sub institutione filij ita dicit probari ex no. per glo. in. d.
l. gallus. §. quidã recte. que alias supuacuo induxisset modũ qđ insti-
tuatur filius ⁊ nepos si institutio filij comprehendisset nepotẽ. ꝑ hoc
vltimo facit: q2 vt illi qui sunt de cognatione testatoris ex substitutio
ne preferãtur illis qui sunt heredes extranei verba testamenti debẽt
interpretari: vt in pulchra. q. voluit Bar. Bald. Rapha. ⁊ Pau. de
ca. in. d. l. gallus. §. ⁊ si parente. ⁊ Bal. ĩ ti. de natu. suc. feu. vbi volũt ꝙ
verbũ heredibus quod de sui ꝓpria significatione intelligit de quo-
cũq3 herede. l. sciendũ. de verb. sig. l. in annalibus. C. de leg. tamen ne se
quatur inconueniens contra presumptam mentẽ testatoris qđ extra-
nei preferantur illis qui sunt de cognatione testatoris accipietur ver-
bum heredibus. i. descendẽtibus quanto magis tolerari d3 eadem ra-
tione ꝙ verbum filios accipiatur in larga significatione ſm quam cõ
prehendit nepotes ne extranei qui non sunt de agnatione seu cogna-
tione testatoris ꝑ̃ferantur illis qui sunt de cognatione. Et licet ex pre-
dictis satis euidens appareat respõsitio fere ad omnia allegata in cõ-
trariũ: tamẽ specialius respondendo dico quod non obstat in primis
16 tex. in. d. l. quod si nepotes. cũ simi. † quia aliud est in datione tutoris
facta in testamento filijs q2 l3 ex parte filiorũ cõtineat talis dispositio
fauorem tñ ex parte tutoris cõtinet onus quia datur inuitus. l. j. ff. de
mune. ⁊ ho. ⁊. l. quinquaginta. ⁊ per totũ titu. C. de excus. tu. ⁊ ita rñdet
oẽs. ⁊ sentit glo. in. d. l. iusta. facit quia vbicunq3 vna dispositio conti-
net fauorẽ ⁊ odiũ fauor ampliat ⁊ odiũ restringitur glos. ⁊ ibi Bal. in
l. ij. C. de in ius vo. ⁊ in. l. sed ⁊ si hac. §. si. in verbo semp. ff. eo. tit. ¶ Se
cundo non obstat. d. l. gallus. ⁊. d. l. posthumorũ. q2 rñdeo primo ꝑut
rñdet Bar. in. d. l. liberorũ. ⁊ in. d. §. instituens. ꝙ illa. l. loquitur quã-
do quis instituit filiũ certũ ⁊ nominatum. vel ⁊ scđo respõdeo ꝙ ibi lo
quitur qñ filius fuerat institutus de presenti sed qñ testator in aliquẽ
dubiũ ⁊ futurũ euentũ voluit prouidere filijs tunc vocantur etiam ne-
potes. d. l. luciꝰ. ⁊ no Jo. de imo. in. d. §. instituẽs. ⁊ retuli. s̃. ¶ Tertio
respondeo ꝙ ante tp̃s quo emanauit ꝓuisio galli de qua fit mentio in
d. l. gallus. ille nepos nasciturus post mortẽ testatoris non poterat he
res institui tanq3 posthumus alienus qui non erat obtenturus primũ
locũ si tẽpore testamẽti natus fuisset. insti. de bo. pos. §. j. ⁊ l. §. posthu
mo. insti. de leg. nõ mirũ si in prouisione galli aq̃lij dabat spãliter mo
dus instituendi nedũ filiũ sed etiam illum nepotẽ quia ante illam ꝓui
sionem galli aquilij talis institutio nepoti nascituri erat contra ius cõ
mune. Et ꝑ hoc etiã apparet responsum ad tertium argumentũ factũ
ad. l. gallus. §. idẽ credendum. ⁊. §. instituens. quia respõdeo ad. §. idẽ
credendum. ⁊ etiam ad. §. instituens. quod ideo ꝓuisione galli aquilij
fuit necessaria suppletio de pronepote: quia galli ꝓuisio prouidens
de nepote nascituro instituendo contra ius cõe vt dixi merito non extẽ
debatur. l. si vero. §. de viro. so. ma. c. ea q̃. de reg. iur. in. vj. ¶ Preter-
17 ea põt dici ꝙ imo. §. instituens sit tex. ſm lecturã. ij. gl. ibi † quod insti-
tutio facta de nepote cõprehendat ꝓnepotẽ. ⁊ ita cõiter tenetur ibi per
doc. in dispositione testatoris facta de iure cõi. ¶ Quarto non obstat
tex. in. d. l. sed ⁊ milites. §. j. ff. de excusa. tuto. quia ibi loquitur ratio-
ne tutele que erat onerosa tutori: vt dixi. s̃. ⁊ similiter non obstat. l. pa-
ter. ff. de adul. quia loquitur in odiosis in quibus fit stricta interpreta-
tio. l. cũ quidam. de libe. ⁊ posthu. ⁊ in regula odia. de regu. iur. in. vj. ⁊
ita no. Bart. in. d. l. liberorum. in fin. ¶ Quinto non obstat distinctio
Frãcisci accursij quem refert Cy. ⁊ Bal. in. d. §. instituẽs. quia põt re-
sponderi ꝙ illa sua distinctio nõ probatur lege. ¶ Scđo potest respõ
deri ꝙ nos nõ sumꝰ in extraneo testatore q̊ ad dictos nepotes Alber-
ti qui erant de cognatione testatoris. ⁊ sic non dicuntur extranei: vt su-
perius probaui. ⁊ sic est idem in testatore qui sit quomodocunq3 de co-
gnatione vel qui sit de ascendentibus: vt probatur. in dicta. l. lucius.
¶ Sexto non obstat dicta distinctio Andr. de pis. quia dico ꝙ illa di-
stinctio facit ꝓ dictis nepotibus: quia nisi comprehẽderentur ipsi ap
pellatione filiorũ sequeret absurdũ ꝙ extranei quo ad ipsum testato-
rẽ preferrentur nepotibus qui essent de cognatiõe testatoris qđ nõ est
dicendũ. argu. l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. ⁊ in. l. si. C. quorũ bonorũ. ⁊
eius qđ notatur ꝑ glos. in. l. j. in verbo ꝓ patrono. ff. in ius vo. vt cant.
¶ Septimo non obstat distinctio Cy. in. d. §. instituẽs. quia rñdeo ꝙ
ipse loquitur in terminis illius. §. ⁊ in casu quo institutio filioꝝ cõfere-
batur ĩ tp̃s presens: sed qñ ꝓuisio facta filijs alicuius esset collata per
testatorẽ in futurũ euentũ tũc comprehendit etiã nepotes. d. l. lucius.
¶ Preterea Cy. se fundat ꝑ. d. §. instituens. q nõ probat suã opinio
nẽ vt dixi. s̃. rñdẽdo ad illũ tex. ⁊ maxime cũ ille tex. habeat varios in-
tellectus ꝑ not. ꝑ Bart. in. l. in ambigua. ff. de rebus. dub. ¶ Non ob-
stat alia ratio Cy. s. ꝙ verba debent accipi ꝑ prius ⁊ non ꝑ posterius:
q2 rñdeo quod si extarent filij tempore euenientis casus substitutiõis
ipsi essent admittendi ⁊ non nepotes tanq3 de ipsis videat primo sen
sisse testatorẽ: sed ipsis non obstantibus venire debent nepotes. argu.
l. si. C. de ver. signi. ⁊. l. gallus. §. quidã recte. cũ ibi no. ꝑ doct. superius
alle. Et per omnia in ea dicentia qđ appellatione filiorũ cõprehẽdan
tur nepotes alias sequeret ꝙ nunq3 filiorũ appellatione nepotes con
prehenderent qđ est falsum: vt p3 ex predictis. ¶ Octauo non obstat
id qđ decidit Bal. in. d. §. instituẽs. q2 dico ꝙ decisio sua euidenter est
in fauorẽ dictorũ nepotũ: p3 dum rñdet ad. d. l. lucius. ꝙ ibi cõprehẽ
dunt nepotes ne sequat absurdum ne nepotes cõiũcti testatoris exclu
dantur ab extraneis. ⁊ iste est proprie casus noster: vt. s̃. declaraui non
obstat etiam alia respõsio quã ipse dat ad. d. l. lucius. dũ dicit ibi: ver-
bum filij fuit prolatũ in conditione ⁊c. quia ista non est bona rñsio qm̃
conditiones debẽt in forma specifica adimpleri. l. meuius. ⁊. l. qui he-
redi. de condi. ⁊ demon. ergo si qñ profert in conditione cõprehendũ-
tur nepotes quãto magis qñ in dispositione cum tũc magis tractetur
de fauore ⁊ prouisione filiorũ. l. si qs sub cõditione. ff. si quis obmissa
causa testa. l. ex facto etiam agitatũ. de here. instit. nec etiã videt Bal.
bene rñdere ad responsionem datam per Barto. ad. l. gallus. dũ dicit
Bal. qđ in nepote vel pronepote nascituris non potest exprimi nomẽ
propriũ q2 dico qđ Bart. dicit ꝙ dicta. l. gallus. loquitur cũ quis in-
stituit filium certum ⁊ nominatũ nõ autem dicit Bart. de nepote vel
pronepote. Itẽ tex. in. d. l. gallus. §. idẽ credẽdum. loquitur qñ nepos
natus fuit

natus fuit institutus.nec ob.responsioni date per Barto.ad.l.gallus.
id qd̄ habetur in.d.§.instituens.qꝛ iam extitit.s.responsum.¶ Nono
nō obstat doctrina Bald.in.l.in suis.de lib.⁊ posthu. qꝛ doctrina sua
supplet̄ p eūdē in.d.§.instituēs.⁊ per alios in locis.s.allegatis.s.ꝙ ēt
appellatione filiorū in testō cōprehēdunt̄ nepotes qñ sequeret̄ absur-
dū ꝙ extranei pferrent̄ cōiunctis vel qñ ī futurū euentū vocat̄ nepos.
¶ Decimo non obstat id qd̄ no.glo.in autē.de restit.fidei.§.nos igit̄.
cū cōcor.qꝛ rn̄deo put dicit Bal.⁊ Jo.de.imo.in.l.titius.in princi.de
lib.⁊ posthu.⁊ Jo.de imo.in.l.filiusfa.§.diui.de le.j.ibi dum loquit̄ in
actu odioso.s.in prohibitione nō alienādo facta filijs q̄ ꝑm eū nō vr̄ fa
uorabilis ꝫ odiosa.ar.l.dubiū.C.de ꝯhen.emp.⁊ in.l.in re mādata. C.
mādati.¶ Undecimo non obstat ꝙ ex propria significatione appel-
latiōe filiorū nō cōprehēdant̄ nepotes qꝛ rn̄deo ꝙ posito qd̄ istud cēt
verū tn̄ in vltimis volūtatib⁹ qñ agit̄ de fauore.j. de ꝓuidendo alteri
verba accipiunt̄ in larga significatiōe etiā vltra primū significatū ptꝫ
in.l.si ita scriptū sit filiab⁹.de leg.j.⁊.l.si qs ita.ff.de testa.tute.vbi ma
sculinū cōcipit femininū tn̄ illud nō est ex ꝓpria significatione.l.pro-
nuntiatio.de verb.sig.l.qsqs.⁊ ibi doc.C.ad.l.iul.ma.⁊ no.Bart.in.l.
j.de ver.sig.ff.cū suis cōcordā.¶ Duodecimo non obstat quod ex cōi
18 vsu loquēdi appellatiōe filiorū non cōprehēdant̄ nepotes:† qꝛ respō
deo p̄mo qd̄ hoc oporteret ꝓbari.qꝛ est facti qm̄ lꝫ text.insti.qui testō
tut.da.pos.⁊ in.d.l.qd̄ si nepotes.dicat qd̄ al'r appellant̄ filij et aliter
nepotes appellant̄ tn̄ per hoc nō intendit iurisconsultus facere fidem
quod vniuersaliter vsus cōis loquēdi ita se habeat quia si ita esset non
possent stare iure ⁊ decisiones doctorū que ⁊ in beneficijs ⁊ testamētis
⁊ alijs fauorabilibus dispositionibus volunt qd̄ appellatione filiorū
cōprehendant̄ nepotes cū in vnaquaqꝫ dispositione semper attendat̄
cōis vsus loquēdi vt not.in.d.l.liberorū.§.qd̄ tn̄ cassius.⁊ in.c.ex lite-
ris.cū simi.de spō.vnde videmus qd̄ Bar.in.d.l.liberorū.de ver.sig.
in tertia oppo.fecit mentionē de isto cōi vsu loquendi ⁊ sic superuacuo
disputasset ibi an appellatione filiorū cōprehendantur nepotes in di
spositione testatoris ⁊ in alijs dispositionibus.quinimo Barto.in.d.
l.liberorū.in tertia opp.reprehendit glo.in.d.§.fi.insti.qui testō tuto.
da.pos.q̄ voluit qd̄ licet filij appellatione cōtineant̄ de iure nepotes
tamen aliud est ꝑm cōmunem vsum loquēdi.est ergo opportunum qd̄
talis cōis vsus loquendi probet̄ ⁊ qd̄ ita videt̄ talis cōis vsus loquen
di tp̄e dicti conditi testamenti scd̄m formam ⁊ modum traditum per
Barto.in.l.labeo.ff.de supel.leg.⁊ in repeti.l.j.circa penul.vel vltimā
colū.C.de dignita.li.xij.nam varius potest esse cōis vsus loquendi di
cit enim Bal.in.l.maximū vitiū.C.de libe.prete.circa quartā vel quin
tam columnā:est qd̄ aui nepotes appellant filios.pōt responderi etiā
per ea que no.Bar.in.l.si quid earū.in princ.de leg.iij.in.l.liberorum
in vltima col.de verb.signifi.etiā in.l.si quis filiabus.de testa.tute.dū
19 dixit† ꝙ si testamento idiote redacto in scriptis per notarium reperiā
tur aliqua verba latine scripta debēt interpretari ꝑm iuris dispositio-
nē seu iterpretationē ⁊ nō ꝑm vulgarē itellectū idiotaꝝ.argumēto eoꝝ
que no.in.l.j.C.de vsu.⁊ in l.sciendū.de ver.obli.⁊ ita etiā in effectu vo
luit Bal.in.l.lege.C.de leg.here.dum dicit ꝙ sermones legales de-
bent interpretari ꝑm iuris interpretationem ⁊ non ꝑm vulgarē intel-
lectū idiotarū.⁊ idē Bal.in.c.j.in prin.de succes.feu.⁊ Joā. de imol.in
c.cum tibi.in fi.de testa.ideo ꝑm eū ibi oporteret capitulare ⁊ probare
de communi vsu loquendi literatorum.⁊ per notarios:vn̄ Jo.de imol.
in.d.§.instituens.facit mentionē de dicto cōmuni vsu loquendi.⁊ tn̄ in
questione quā ibi format que videtur in terminis esse questio nostra
ipse cōcludit qd̄ cōprehendantur nepotes.¶ Decimotertio non ob-
stat quia sicut testator pretulit Dominicū Alberto ⁊ eius filijs ita vi
detur voluisse ceteros heredes dominici preferre ceteris heredib⁹ di-
cti Alberti qui non sint eius filij quia respondeo fatendo argumentū.
sed dicti nepotes in hoc casu comprehenduntur appellatiōe filiorum
Alberti vt supra probaui.¶ Ultimo non obstat qd̄ dicebatur per.l.
quis filiabus.in principio.ff.de lega.j.qꝛ respondeo qd̄ illud esset ve-
rum vbi dispositio testatoris esset facta de presenti sed vbi est collatuꝫ
in aliquem futurum euentum.s.in tempus mortis dominici tunc dico
qd̄ cōprehenduntur posthumi etiam:seu nati post tempus testamēti
⁊ seu post mortē testatoris probatur per.l.iubemus.in ver.posthumo
C.ad trebe.⁊ probatur etiam in.l.si quis opas.de ope.lib.cum ibi no.
per Bart.nā ibi illa ꝓuisio patris facta pro se ⁊ liberis intelligit̄ col-
lata post tēpus mortis ordine successiuo vt ibi p Bar.vnde compre-
hendunt̄ etiā nati post mortē patris.⁊ ita etiā reperio tunc Bald.in
suo consilio incipien.in noīe dn̄i casus talis est quidam titius decessit
⁊c.pro hoc facit quia si admitterentur isti nepotes:admitterent̄ ad he
reditatem istā extranei heredes ipsi testatori:sed ꝑm Barto.⁊ oēs in
d.l.qui filiabus.presumitur potius testatorē cogitasse de posthuma
qd̄ admittat̄ appellatione filiarū q̄ꝫ qd̄ voluerit extraneum admitti ⁊
preferri posthumis.argumē.l.iij.C.de inoff.test.⁊.l.fi.cō.vtriusqꝫ iud.
¶ Ex quibus concludo dictos nepotes esse comprehensos in substi-
tutione predicta.Ad quorum confirmationem etiam facit quia proui
sio testatoris facta in vnum casum extenditur ad alium in quem veri
similiter prouidisset si de eo cogitasset.¶ Et ita dico ⁊ consulo ego
Alexander.

¶ Summarium super consilio.xxxviij.

1 Decedens cuꝫ nepote ex filia non dicit̄ decessisse sine liberis.4.5.
2 Descendentes ex femina non debent esse melioris conditionis q̄ꝫ futu
ra fuisset mater eorum.
3 Recipiens fundum in emphyteosim pro se ⁊ filijs nepotibus non cō
prehenditur nepos ex filia.
6 Testator simpliciter instituens filios comprehendit tam masculos q̄ꝫ
feminas.
7 Hereditas adita desit esse hereditas defuncti.

¶ Consilium.xxxviij.

¶ An si facta est substitutio filio si decesserit sine filijs vel sine liberis
deficiat conditio substitutionis si filius decesserit cuꝫ sola filia femina.

Redemptoris nostri inuoca
to suffragio.Perspectis his que in themate narrantur et
viso testamento quondā Jo.bugolini.Conclusiue loquens
puto de iure verum ꝙ attento ꝙ ex dicto Joanne natus est dictus
Antonius qui post mortem patris decessit relicta nepote ex filia non
dicatur euenisse casum substitutionis facte in testamento dicto Anto-
nio seu ei qui ex filijs dicti testatoris vltimo decesserit sine liberis.Qd̄
ostenditur sic.nam in testamento dicitur ꝙ si aliquis eius filius ma-
sculus nasciturus decesserit in pupillari etate vel postea qñcūqꝫ sine
liberis substituit ei reliquum seu reliquos ex eis superstites masculos
si vero oēs ei⁹ filij masculi decesserint in pupillari etate vel postea qñ-
cūqꝫ sine liberis substituit eis seu eorū vltimo decedēti dominā For-
1 lonexiam ⁊c.† nā ille qui decessit cū nepte ex filia vt fecit Antoni⁹ nō dꝛ
decessisse sine liberis.l.cognoscere.§.liberorū.de ver.sig.⁊.l.iubemus.
in prin.iuncto versi.sinaūt.C.ad trebel.l.j.C.de condi.inser.Nā appel-
latiōe liberoꝝ cōtinent̄ tam filij ⁊ sic liberi primi gradus q̄ꝫ ēt nepos.
l.liberorū.de ver.sig.l.liberos.ff.de sena.l.sed ⁊ si hac.§.liberos.de in
ius voc.⁊ sub his verbis vcꝫ si talis heres me⁹ decesserit sine filijs seu
sine liberis substituo talē cōprehendunt̄ tā masculi q̄ꝫ femine vt.l.qs-
qs.de ver.sig.l.si quis filiab⁹.de test.tute.⁊.l.si ita scriptū.in prin.de
leg.ij.⁊.l.lucius.§.quesitū.de le.iij.⁊ terminus no.Joā.and.⁊ alij.in.c.
2 raynaldus.extra de testa.⁊ probat̄ in.d.l.j.† vbi descedentes ex filia cō
prehenduntur ⁊ de illis iudicari debet prout de feminis lꝫ sint mascu-
li cum descēdāt ex femina:qꝛ non debent esse melioris cōditionis q̄ꝫ fu
tura fuisset mater eorum.l.si viua mr̄e.C.de bo.mater.⁊ in.§.neqꝫ illo.
cū ibi no.per Ange.in fi.in aut.de triē.⁊ semis.⁊ no.Bar.in.d.l.libero
rum.in.viij.col.in ver.quero quid si filia dotata ⁊c.bonus tex.in.c.j.§.
hoc aūt notandū.in ti.q feu.da.pos.⁊ no.Cyn.ī aut.post fratres.la.ij.
C.de le.here.⁊ Spec.in ti.de loca.§.nūc aliqua.ver.cxlvj.⁊ Bal.ī aut.
3 si quas in fi.ij.C.de sacrosan.eccl.vbi dixit† ꝙ si qs recepit fundū ī em-
phyteosim ꝓ se ac filijs ⁊ nepotibus masculis nō comprehēdit̄ nepos
ex filia sicut nec ipsa filia nō cōprehendebat̄ ⁊ no.ēt Bal.⁊ Ang.in.l.
sed si hac.§.liberos alias in.§.p̄cedēti.ff.de in ius voc.⁊ etiam Bal.in
d.l.j.in prin.C.de cōdi.inser.⁊ Sali.ī.l.ij.C.de suc.edic.¶ Unde solū
vr̄ in hac cōsultatiōe posse facere dubiū id qd̄ ꝓsuit Raph.ful.in.l.
j.C.de cōdi.inser.vbi p illū tex.ibi nisi alia defuncti volūtas euidenter
ꝓbet̄ ⁊c.dicit se de facto cōsuluisse in tali qōne pater duobus filijs in-
stitutis heredibus vniuersalibus filiā in certa quantitate instituit do-
tis noīe postea cauit ꝙ si quis dictoꝝ suoꝝ filioꝝ masculorū decederet
sine filijs portionem suā fratri substituto ⁊ filijs eo premortuo restitue
ret quāuis illa verba sine filijs cōprehēdāt tā masculos q̄ꝫ feminas.d.
l.si ita scriptū.in prin.Tamen hoc casu nō cōprehēdet ꝑm eum femi-
nas qꝛ ita vr̄ fuisse de mente testātis qm̄ testator p̄dilexit lineā mascu
linā patet qꝛ instituit filios masculos heredes vniuersales filiam ve-
ro feminam instituit in certa quātitate ideo stabimus ꝑm eū ꝓprie si-
gnificationi vt illud verbū sine filijs solū cōprehendat masculos ⁊ de
masculis intelligat̄ non de feminis ⁊ qꝛ alias sequeret̄ ꝙ testator vide
ret̄ plus dilexisse neptē ex filio q̄ꝫ filiā ipsius testatoris ꝙ nō est dicen-
dum.ar.l.si viua.⁊ volūtas testatoris q̄ deprehendit̄ ex talibus conie-
cturis dꝛ euidēs.l.lꝫ imperator.in princ.de le.j.l.si qs locuples.ff.de
manu.testa.Ad p̄dicta etiā bene facit qd̄ no.Bar.ī.l.gallus.§.etiā si
parente.de libe.⁊ posthu.in versi.quero iuxta p̄dicta testator instituit
filiū ⁊c.⁊ etiā ꝙ no.Bar.ī.l.fi.ff.ad treb.in qōne quā ipse ibi refert sibi
de facto contigisse:ita ergo prima facie videretur in.q.nostra attento
ꝙ testator pretulit lineam masculinam:quia masculos vocauit ad vni
uersalem institutionem filias vero feminas vocauit ad quantitatē cer-
tam ⁊ alias sequeretur ꝙ melioris conditionis esset neptis predicta
nata ex Antonio q̄ꝫ essent filie proprie ipsius testatoris qd̄ non est di-
4 cendū vt supra probaui.¶ Tamē† hoc nō obstāte videt̄ verius esse ꝙ
de iure comprehēdatur etiā dicta neptis ī casu nostro adeo ꝙ ipsa fa-
ciat deficere conditionem dicte substitutionis vt in terminis consulen
do cōcludit Pau.de ca.in cōsi.lxxvij.incip.In christi noīe casus iste
frequenter contingit ⁊c.Nam ibi refert ipse ꝙ dū al's ipse esset floren-
tie tp̄e quo ibi erat papa Martinus habuit consulere super tali ca-
su occurrente in ciuitate Castelli in magna hereditate.nam pater ha-
bens filium masculū ⁊ plures feminas reliquit filiab⁹ certam quanti-
tatem iure institutionis ⁊ masculū instituit sibi vniuersalē heredē ⁊ si

masculus decederet sine filiis vel sine liberis substituit piũ locum qui
masculus adita hereditate decessit ex eo superstite dũtaxat vna filia fe
mina: vnde locus pius petebat hereditatẽ ex substitutiõe fideicommis
saria refert ꝙ tũc quidã cõsuluerũt ꝓ pio loco substituto. s. ꝙ illa ver-
ba sine filiis vel sine liberis intelligerent̃ de masculis tm̃ ꝑ aliq̃ ex his
q. s. deduxi. Sed vt ipse refert doctores Bononienses ⁊ Perusini cõ
suluerũt cõtrariũ. s. ꝙ illa verba sine filiis vel sine liberis intelligeren
tur etiã de feminis p. l. j. C. de cõdi. inser. ⁊ per. l. cognoscere. §. liberorũ
ff. de ver. sig. ⁊ per. l. cum auus. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ cõjũctã. l. cũ acu-
tissimi. C. de fideicõ. vbi imperator interpretãdo substitutionẽ de qua
loquit̃ tex. in. d. l. cum auus. que intelligebat̃ facta si grauatus decede-
ret sine liberis declarat ꝙ intelligat̃ etiã de feminis. et ita etiã dicit cõ
suluisse collegiũ Auino. ⁊ dicit Paul. de ca. ꝙ ipse propter rõnes fa-
cientes pro ista scõa opi. pluries postea recusauit velle consulere ꝓ pri
ma opinione illorũ q tenebãt ꝙ intelligeretur tm̃ de masculis. Et dũ
vltimo cõtigisset iste casus dicit ĩ dicto cõsilio sibi videri esse distinguẽ
dũ. s. ꝙ si substitut⁹ esset de descẽdẽtibus masculis testõris: ⁊ tũc vera
sit illa opinio ꝙ illa verba sine filiis intelligant̃ de masculis tm̃ ꝓut
erat in casu posito per Fulgo. in. d. l. j. ⁊ ẽt ĩ casũ in quo ꝯsuluit vltimo
Pau. de ca. s. in. d. cõsi. lxxvij. q̃ casu substitut⁹ erat ali⁹ fili⁹ testatoris
nã in eo casu neptis premortui filij nõ debuit excludere patruũ substi-
tutũ q² testõr cẽsetur habuisse respectũ ad agnationẽ suã masculinã et
voluisse bona sua remanere in familia suorũ descẽdẽtiũ masculorũ: tũ
ex eo q² filias suas exclusit ab vniuersali institutiõe ⁊ substitutione: tũ
ẽt q² masculos inuicẽ substituit ⁊ hoc dicit esse hodie multum in vsu in
Italia vbi statuta disponũt ꝙ masculi ⁊ agnati feminas excludant:
vñ testõres cẽsentur ad hunc cõem vsum habuisse respectũ qñ subiecta
materia põt hũc ĩtellectũ pati. ar. l. j. §. sz si seru⁹. ff. de vẽ. ĩspi. ⁊ qõ no.
Cy. in. l. j. C. de adul. ⁊ Bar. in. d. l. liberorũ. ⁊ meli⁹ facit lz ipse non al
leget id qõ no. Bar. in. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad trebel. ⁊ ĩ. l. vt iu-
riiurandi. §. si liber. de op. liber. ⁊ Pe. de anch. ĩ ꝯsi. cxiiij. ici. In chri
sti noĩe visis ⁊ rimatis actis ⁊ rñdet ad. d. l. cũ auus. iuncta. d. l. cũ acu
tissimi. ꝙ ibi non dicit̃ ꝙ filias excluserit a successione vniuersali sicut
erat ĩ qõne sua vel qõ ibi loquit̃ ꝓm ius cõe ꝓm qõ ita succedũt femine
sicut masculi. l. si. C. de lib. prete. Sed ꝓz statuta neptis excluderet̃ a pa
truo vñ testator vr̃ ẽt habuisse istũ respectũ vt dixi: ⁊ no. Bart. ĩ locis
s. prime allegatis vbi autem substitut⁹ esset extrane⁹ ꝓut erat in illa
prima qõ. in qua pius loc⁹ erat substitut⁹ tũc dicit veriorẽ esse opi. ꝙ
illa verba sine filiis intelligãtur ẽt de feminis vñ in ꝓposito. cũ ad istã
substitutionẽ qñ non supertat alius filius masculus testatoris vocaue-
rit testator matrẽ ipsius testatoris que nõ est de agnatiõe testatoris. l.
hac parte. ⁊. l. si spurius. ff. vnde cognati. l. inter agnatos. ff. vnde legi. ⁊
post mortem illi⁹ matris sue substituit in certa re nõnullos q non erãt
de descendẽtibus masculis. i. non descẽdebãt ex filiis masculis ipsius
testatoris an aũt essent de agnatis masculis testõris hoc cõprehẽdere
5 non possum. neq3 ex verbis testamẽti neq3 ex verbis thematis. ¶ † Vñ
dico sic aut illi substituti nõ sunt de agnatis masculis testatoris ⁊ ap-
paret ꝙ nulla subest rõ vrgẽs ꝓpter quã nõ debẽt intelligi dicta ver-
ba de filiis masculis ⁊ ẽt feminis ꝓut de iure cõi intelligit̃ per. d. l. co-
gnoscere cũ aliis. s. alleg. ¶ Aut erãt de agnatis masculis testõris: et
tũc aut erant tales q ex forma statutorũ loci nõ excluderẽt abintestato
filiã dicti Antonij: ⁊ tũc idẽ ꝑ ea q̃ no. Bar. in. d. l. heredes mei. §. cum
ita. ad trebel. ⁊ in. d. §. vt liberi. dũ facit mẽtionem ibi de dicto statuto
¶ Aut erãt tales agnati masculi q ex forma statuti exclusissent dictã
filiã Antonij: ⁊ tunc adhuc puto ꝙ cũ tales agnati masculi nõ videan
tur substituti ĩ vniuerso. Sed in re certa nõ videat̃ substituta pia cã dz
potius ad ĩterꝑtãdã mẽtẽ defuncti cõsiderari pia cã q̃ illa ꝑticularis
substõ agnatorũ masculorũ ꝑ ea q̃ no. Bar. ĩ. l. cũ res. §. si. ff. de leg. j. s.
si plus erat illud ꝙ veniebat applicãdũ pie cause q̃ illud qõ veniebat
applicãdũ agnatis masculis. facit. l. q̃rit̃. de sta. ho. ⁊. l. legatis seruis
§. si vn⁹. de le. iij. ⁊ vr̃ voluisse testator magis fauere dicte nepti q̃ pie
cause vt no. expsse Bal. post Richar. malũ. in. d. l. cũ acutissimi. in pri-
ma col. in versi. q̃ro qd si testator post mortẽ ⁊c. bñ facit qõ hr̃ in. xvij.
6 q. iiij. c. ⁊ qõ no. in. l. si qs ad declinãdã. ĩ prin. de epis. ⁊ cle. ¶ † Pre
terea indistincte vr̃ ꝙ in casu de quo q̃rit̃ verior sit illa opinio ꝙ sub il-
lis verbis sine filiis vel sine liberis cõprehendant̃ tã masculi q̃ femi-
ne q² in casu nostro qñ testator voluit differentiam facere inter sexum
masculinũ ⁊ femininum hoc expresse dixit vt ptz ĩ prima ĩstitutiõe. nã
si instituisset simplr̃ filios cõprehẽdebant̃ tam masculi q̃ femine. d. l. si
qs ita. in prin. ff. de testa. tut. ⁊. l. si ita scriptũ. in prin. de leg. ij. Tamẽ
q² voluit vno mõ disponere si nascerentur masculi ⁊ alio mõ disponere
si nascerent̃ femine sicut etiã abintestato diuersimode ꝓm formã statu
torum Italie succedũt masculi ⁊ femine qñ pariter extãt expressit testa
tor verbũ mascul⁹. ita ergo in sequẽti parte testamẽti si aliud voluisset
seruari qñ decessisset Antonius cum femina ⁊ cum masculina dixisset
si decesserit sine liberis masculis: vt in. c. inter corporalia. de trãsla. p-
la. ibi vñ si de translatione idẽ fieri voluisset ꝙ de cessiõe dixerat ⁊ de
trãslatiõe poterat expssisse. vñ apparet ꝙ hoc casu quo ad dictã substi
tutionẽ voluit se cõformare cũ intellectu iuris cõis. ⁊ nature q̃ pariter
vocat liberos vtriusq3 sexus. d. l. maximũ vitiũ. ⁊ ita ꝑ hãc rõnẽ ĩ effe-
ctu cõcludit Pe. de anc. in cõsi. cix. alias. cxx. qõ incipit. In christi no
mine ꝓ clariori decisiõe dubij de quo. s. ⁊c. Et per ꝑdicta pz nõ obstãt
allegata in ꝯtriũ. Nã ea q̃ no. Raph. Ful. in. d. l. j. ꝓcedũt ⁊ loquuntur
quãdo alius qui volebat venire ad substitutionẽ erat de descẽdẽtibus
masculis testatoris ⁊ de eius agnatiõe quibus descẽdẽtibus masculis
apparuerat ex institutione testatorẽ magis fauere q̃ feminis: sed sub-
stituti hic non sunt hmõi. nõ obstat etiã rõ illa. s. ꝙ si ista verba sine li
beris intelligerent̃ de feminis videret̃ testator pretulisse neptẽ filiab⁹
ꝓpriis ipsius testõris q² ad hoc rñdeo primo ꝙ ꝑ illa verba cõditio-
nalr̃ apposita in testõ vez si decesserint sine liberis nõ ĩtelligunt̃ illi li
beri positi in cõditione esse vocati a testatore sz remanẽt solũ in dispõ-
ne iuris cõis vt possint succedere pr̃i suo ab ĩtestato sicut si illa v̾ba nõ
eẽnt expssa q̃ subintelligebant̃ a iure. d. l. cũ acutissimi ita cõcludit gl.
singularis cõiter approbata in. l. lucius. la vltima. ff. de here. insti. quã
ibi sequit̃ Jac. de are. Cy. Ray. bar. Frã. tig. Nic. de neap. Bal. Ang.
Raph. cu. ⁊ Jo. de imo. ⁊ idẽ sentit glo. in. l. ex facto. §. ex facto. in ver-
bo defecisset. ff. ad treb. ibi dũ gl. dicit nec ipsi hñt ⁊c. ⁊ Jo. an. in addi.
Spe. in ti. de test. §. j. v̾. huic qõni. ¶ Accedit bimẽbris. q. pe. de ceruo
tis ⁊c. ⁊ Bar. in. l. centurio. in v̾. q̃ro vlterius quid si testator dixerit si
filius meus ⁊ filij ⁊c. vbi ẽt refert ita tenuisse Ricar. malũ. ⁊ idẽ tz bar.
in. l. si cũ dotẽ. in ꝓn. sol. ma. ⁊ in. l. si sic de leg. ij. ⁊ Old. ita cõsuluit ĩ cõ
si. cxlj. inci. thema tale est do. Canonicus ⁊c. ad finẽ cõsilij ⁊ Bal. in. l.
ꝙ scitis. in pe. col. C. de bo. q̃ lib. ⁊ in. l. j. C. de sum. tri. in. xv. col. in ver.
venio ad scõm. s. ad successionẽ intestati. ⁊ in. l. si emãcipati. in. viij. op.
C. de col. ⁊ in. d. l. cũ acutissimi. in vlt. col. ⁊ Joan. de imol. Rapha. cu. ⁊
Pau. de ca. in. l. filiusfamilias. §. cũ qs de leg. j. ⁊ Pet. de anch. in. c. si
pr̃. in. xij. no. de test. in. vj. ⁊ Pe. de anch. in. c. lz. de voto. ⁊ in repe. c. in
ꝓñtia. de ꝓba. in ver. x. q̃ro. ⁊ ibi refert ꝙ ita consuluit Ray. ⁊ Pet. de
ancha. in cõsi. cix. inci. In christi. noĩe pro clariori ⁊c. ⁊ in cõsi. cccv. qõ
incipit in christi noĩe q². s. cõsultũ ⁊ in cõsi. cxxvj. inci. ponderanda ⁊c.
⁊ Jo. de imo. ⁊ Paul. de ca. ⁊ Ludo. ro. in. d. l. ex facto. §. ex facto. et ibi
refert Roma. ꝙ ita cõsuluit Pet. de anch. Bar. de sali. ⁊ dom̃. Pet.
de nouaria. ⁊ do. Frã. de zabarellis. ⁊ refert Ang. in. d. l. lucius. ꝙ pro
ista opinione fuit iudicatum. ⁊ dicit Jo. de imo. ⁊ Raph. ibi ꝙ ista est
cõis opinio a q̃ in iudicãdo nõ est recedẽdum. ⁊ ꝓ ista opinione sepe cõ
sului ꝑ multa ex quib⁹ oñdit̃ hãc opinionẽ esse de iure verã ⁊ quia iste
non est principalis articulus noster non disputo eum latius: vnde in
proposito nõ est verum ꝙ testator videat̃ ꝓtulisse neptes filiabus imo
filias pretulit neptibus. q² filie fuerunt vocate per modũ dispositio-
nis ⁊ institutionis a testatore: neptes vero solũ sunt posite in cõditio-
ne adeo ꝙ testator nihil intelligit̃ eis reliquisse. ¶ Rñdeo etiã ad hoc
ꝙ dato ꝙ contingere possit casus ꝙ melioris conditionis sit neptis
q̃ filia vt quia Antonius ab intestato vel ex testamento reliquerit he-
reditatẽ filie sue. i. nepti primi testatoris tm̃ hoc non est absurdũ q² ne-
ptis istud hz ex ꝑsona patris ⁊ cũ representat. in aut. de heredi. ab in-
test. §. j. ⁊ in. §. cũ filius. insti. de heredi. que ab intesta. ⁊ hoc nõ cẽset̃ ha
7 bere ab auo † q² q̃primum fuit hereditas Joannis adita per Antoniũ
desijt esse hereditas Joannis ⁊ incepit esse hereditas Antonij: vt not.
gl. ⁊ doct. in. l. heres per seruũ. ff. de acq. heredi. ⁊ in. l. j. §. veteres. ff. de
acqui. pos. ⁊ in. l. per hereditariũ. ff. de acqui. rerũ do. ¶ Non autẽ ha-
bet ex eo ꝙ sit vocata ex testamento aui: vt iam dixi. Posset etiam re-
spondere per ea que not. Bal. in. d. l. cũ acutissimi. in. j. colũ. vbi querit
quid si in terminis illius. l. pater substituit vnũ ex filiis suis alteri filio
an habeat locum illa. l. ⁊ arguit primo ꝙ non tandẽ concludit contra-
rium quia quã charitatẽ testator habuit ad filiũ cui dedit substitutum
eandẽ continuatã videtur habuisse ad nepotẽ descendentem ex ipso fi-
lio q̃uis alius testatoris esset simpliciter substitutus. nam intelligit̃
substitutus sub conditione si ille cui facta est substitutio decesserit sine
filiis vt ibi ⁊ per predicta patet responsum ad id qõ not. Bart. in. d. l.
gallus. §. etiam. nam ibi tractat Bart. de personis que erant expresse
vocate a testatore ad hereditatem ex propria prouisione testatoris: nã
in illis habet locum ratio ibi assignata per Barto. sed nos loquimur
de liberis positis in conditione prout etiam in erat de iure communi:
vnde expressio ei⁹ quod tacite inest nihil dz operari. l. iij. de le. j. ⁊. l. nõ
recte. C. de fideiusso. iũcta. d. l. cum acutissimi. Quinimo Ang. ⁊ Imo.
in dicto. §. etiam tenent contra Barto. ⁊ illã opin. tanq̃ de iure verio-
rẽ sum solitus sequi: sed illa disputatio hic nõ est necessaria. Et simili-
ter respondeo ad no. per Barto. in. l. fina. ff. ad treb. ⁊ per Barto. in cõ
sil. v. incipiente Ange. ⁊c. ¶ Ex quibus concludo ꝙ non venit casus
substitutionis predicte. ⁊ si Antonius decessit cũ vnica filia non dicitur
decessisse sine liberis. l. non est sine liberis. de verbo significa. ⁊. l. iube-
mus. in principio. iuncto versic. sin autem. C. ad trebel. Nec curandum
est an dicta neptis sit vniuersalis heres instituta a dicto Antonio vel
in re certa. l. filiusfami. §. cum quis. ⁊ ibi plene docto. de lega. j.

¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Casus.

¶ Callimachus de anno. Mccccxv. ⁊ die. viij. mensis Junij solẽniter
promisit sempronio eius genero ꝓ residuo dotis scie filie dicti callima
chi tũc spõse ⁊ future vxori dicti sempronij dare eidem sempronio de-
hinc ad duos menses proximos libras septingentas Boñ. qõ si non
fecerit

fecerit tunc promisit dñs callimachus infra octo dies proxime sequē tes presentare tot pignora dicto sempronio que sufficerent ⁊ ascenderent ad valorē dicte quantitatis lib.septingentarū Boñ.sub pena lib. septingentarū ⁊ clausula rato manēte pacto ⁊ qua pena soluta vel nō: cōmissa vel non: nihilominus p̄dicta oīa ⁊ singula ppetuo firma perdurarēt ⁊ cū pactis p̄carij de ingrediēdo ⁊ cū obligationibus renūtiationibus beneficiorū ⁊ sacramento ⁊ per publicū instrumentū rogatū per publicū notariū. ¶ Postremo de anno. Mccccviij. ⁊ de mense Maij dictus sempronius mediante dicto eius procuratore dictū precariū in dicto instrumēto appositū reuocauit in iudicio ⁊ hmōi p̄carij reuocationis p̄dicte vigore dictus sempronius autore pretore tenutaꝫ adeptus fuit vnius fundi viginti quatuor tornatu. vel circa lꝫ nuntius q dictā tenutā dedit dicto sempronio errore ⁊ ex falsa cā retulerit eē numero tringinta tornatu. Et post dictā tenutā ip̄e semproni⁹ petijt declarari p tūc iudicē cōpetētē iustū pretiū ⁊ verā estimationē fuisse ⁊ eē illud ⁊ illā quo ⁊ qua estimaret ⁊ seu estimabitur dictus fundus ⁊ licere dicto sempronio dictū fundū habere emptū pro dicta estimatione ⁊ successiue dictus iudex pronuntiauit ⁊ sententiauit iustū p̄tiū ⁊ veram estimationem fuisse ⁊ esse illud ⁊ illā quo ⁊ qua estimatus fuit dictus fundus de quo data fuit tenuta de qua supra fit mētio per estimatores productos qui etiā estimauerūt dictū fundū pro libris.xxij. Boñ. pro qualibet torna. ⁊ licitū eē dicto sempronio dictū fundū habere emptū pro dicta quātitate pecunie lib.septingentarū Boñ. petita, Et hoc p solutiōe ⁊ satisfactione lib.sexcētarū sexaginta boñ. de ⁊ p qua estimatus fuit dictus fundus ad rationem antedictā ⁊ victū victori ⁊c. Demū decessit callimachus de anno, Mccccx. ⁊ successiue de anno Mccccxliij. decessit seia predicta de mēse Maij superstite proculo eius filio ⁊ herede vniuersali ⁊ postea de eodē anno ⁊ de mense Augusti decessit dictus sempronius superstite proculo eius filio ⁊ herede pro dimidia qui proculus de anno. Mccccli. ⁊ mense Maij hereditarijs nominibus predictis dedit ⁊ cessit Frācisce eius filie omnia iura ⁊ actiones ⁊ iudicis officium sibi cōpetentes ⁊ competentia cōtra heredes dicti callimachi pro summa librarum centū boñ. p̄tij dictarū sex torna. deficientiū ⁊ effectualiter nō solute p dictū callimachū ⁊ eius heredes de dicta summa in dicto instrumento promissa ⁊ ad penas ⁊ ad alimēta ratione more cōmissos ⁊ cōmissa pro parte non obseruantia eorum que in dicto instrumento continentur ⁊ ad oīa que peti possent vigore dicti primi instrumenti. ¶ Deinde dicta Frācisca mediāte eius procur. de anno. Mccccliij. de mense Januarij cōparuit coram iudice cōpetēti ⁊ in effectu cōtra heredes dicti callimachi suā produxit petitionē qua in effectu narrauit instrumentū promissionis ⁊ successiue tenorē dicte sn̄ie declarationis iusti pretij ⁊ secundi decreti ⁊ ꝙ domin⁹ iudex enūtiauit errore ⁊ ex falsa cā dixit ⁊ estimauit dictū fundū esse nu. xxiiij. torna. ⁊ sic consequenter dicta sn̄ia cōtinuit in se expressum errorē per clarā facti euidētiā ⁊ ꝙ dicta sn̄ia in rem iudi. transire nō potuit ⁊ posito ꝙ trāsiuisset saltē ope restitutionis in integrū rescindi dꝫ quā in integrū restitutionē petijt. ⁊ ꝙ dicti heredes dicti callimachi remāserūt debitores dicti sempronij ⁊ dicte Seie ⁊ successiue dicte Frācisce habentis iura cessa a proculo herede predicto ⁊ cōclusiue petijt pronūtiari dictū callimachū incidisse in penā septingentarū lib. boñ. q: non soluit in termino. Et successiue heredes dicti callimachi condēnari ad dandum ⁊ soluendum dicte Francisce dictas lib. septingētas boñ. pro alimētis dictorū septingentarū lib. bo. decursis a die dicti facti instrumenti vsq; in diē dicte sn̄ie ⁊ libras quingētas quinquaginta quatuor pro alimentis dictarū lib. quadraginta boñ. resti. predicti ⁊ lib. centuꝫ triginta duas pretio dictarū sex torna. deficientiū: vt. s̄. cum alimentis pro tpe quadraginta sex annorū decursorum a die elapsi termini in dicto instrumento appositi vsq; in tempus mortis predictorū sempronij ⁊ seie. ¶ Pro parte vero heredū dicti callimachi opponitur p̄ncipaliter contra dictā Franciscā exceptio prescriptiōis. Itē ⁊ qd̄ cōtra dictā sententiā latā in fauorē dicti sempronij transactam in rē iudi. venire non potest dicta Francisca. ¶ Itē opponunt cōtra dictā Franciscā ꝙ eidē Francisce non cōpetit ius agendi ex persona dicte seie matris dicti proculi: q: dicte seie matri nihil fuit in dicto īstrumēto promissuꝫ replicatur p parte dicte Frācisce cessionarie p̄dicte: ꝙ dicti heredes callimachi sunt heredes debitoris malefidei q nullo tpe prescribūt ⁊ posito ꝙ p̄scriptio decursa esset: allegat ꝙ a tpe mortis dicti callimachi vsq; ad tps mortis dicte seie ⁊ sempronij debēt ex forma p̄uisionū bononie deduci anni sex in quib⁹ nulla tpa cucurrerūt nec p̄scriptio. ⁊ sic cū non fuerit cōpleta p̄scriptio ꝯ sempronium viuentē: sed contra p̄culū eius filiū q habuerit iustā ⁊ p̄sumptā cām ignorantie obligationis dꝫ eidē cōcedi aduersus cursum dicte p̄scriptionis restitutio in integrum petita ex clausula gn̄ali si qua mihi iusta causa ⁊c. ⁊ qd̄ tēpus petendi dictā restitutionē nō cucurrerit nisi a tpe a quo appareret de scia nō aūt currit ignoranti. Itē quo ad sn̄iam d: ꝙ nō fuit sn̄ia: sꝫ decretū ꝯ cōtumaces interpositū ex falsa cā q: iudex adiudicauit pro triginta tornatu. ⁊ p p̄tio li. xxij. boñ. ⁊ probatū est dictā petiā terre dicto tpe nō fuisse nisi nu xxiiij. tornatu. vel circa. Quod autē ad vltimū replicat ꝙ saltē dicte Frācisce cōpetit actio i totū ex pte dcte seie mr̄is dicti p̄culi quo ad p̄tiū dictarū sex tornatu. ⁊ quo ad lib. quadraginta boñ. residui librarū septingētarū boñ. quia licet non fuerit facta p̄missio dicte seie in dicto instrumento tn̄ fuit facta dicto sempronio pro dote dicte seie interueniente iuramento callimachi ⁊ sempronij p̄pter quod vr̄ dicte seie actionē acquiri. ¶ Itē q: ex forma p̄missiōis dicte posite sub rubri. ꝙ qs possit alteri stipulari ⁊ alteri⁹ statuti positi sub rubrica de dotibus restituendis quorū tenores infra ponunt̄ apparet ꝙ etiā actio acquisita fuerit dicte seie. Tenor autē dicte p̄uisiōis ⁊ statuti sequit̄ in hac forma. ¶ Insup p̄fati statuentes volentes litiū sumptus ⁊ labores minorare ⁊ cauillationes tollere quantū fit eis postulare statuerūt ꝙ quilibet cuiuscūq; sexus ⁊ etatis in q possit sibi stipulari possit altero ⁊ cuicunq; stipulari ⁊ pacisci non obstante ꝙ sua nō intersit ⁊ qd̄ ipsi cui vel ad cuius vtilitatē fuerit stipulatū vel pro quo pactū fuerit factū ⁊ sub generalitate verboꝝ noīe oīm quorū interest intererit vel interesse possit vel p similia verba possit agere ex stipulatione vel p se seu suo nomine seu ad sui vtilitatē iterposita vel interposito perinde ac si fuisset presens vel stipulatus aut stipulat⁹ sibi absq; alia cessione ⁊ ipso iure ex tali stipulatiōe vel ex pacto cōis actio vtilis ⁊ directa ei cuius interest ⁊ seu cuius noīe interposita fuerit stipulatio vel pactū factū intelligat̄ esse ⁊ sit quesita. ¶ Itē dicimus ꝙ mulier p qua data est vel fuerit vel cōfessata dos vel eius augmentū extantibus liberis vel nō a quocūq; ⁊ vbicunq; data vel confessata fuerit lucretur dictā dotē vel eius augmentū non obstante ꝙ aliqs q dotē vel eius augmētū dederit vel promiserit seu confessionē a p̄te viri receperit illū ⁊ illud sibi reddi fuerit stipulatus ⁊ ex eis testari valeat etiam non obstāte qd̄ talis mulier liberos habeat ex quocunq; matrimonio duntamē ipsis liberis ⁊ ascendentibus reseruet̄ legitima secundū formam iuris ⁊ nostrorum statutorum.

¶ Summarium super cōsilio.xxxix.

1 ☞ Per cursum quadraginta annorum tollitur omnis actio.
2 De iure canonico malafides defuncti non nocet heredi.14.
3 In prescriptione actionum personalium non curatur de malafide prescribentis: sed solum de negligentia non petentis.
4 Alimenta dotium prescribuntur spatio decem annorum.
5 A communi opinione non est recedendum.
6 Usuras dotis vulgus appellat alimenta.
7 Usure licite petuntur a venditore quādo non tradidit: sed apud se fructus retinuit.
8 Quando est statutum ⁊ consuetudo ꝙ alimenta dotium prestentur ad rationem de.vij. pro centenario.
9 Malafides impedit prescriptionem.
10 Appellatione rei ⁊ iura ⁊ actiones comprehenduntur.
11 Ubi fauetur anime etiam in correctorijs fit extensio.
12 Ubi exprimitur ratio in lege correctoria fit extensio.
13 In materia peccati sunt correcta iura ciuilia per ius canonicum.
15 Ex clausula generali debet concedi restitutio in integrum.
16 Impedimentum superueniens tribuit iustam causam concedendi restitutionem.
17 Tempus quadriennij est vtile.
18 Alimenta petuntur ex causa onerosa.
19 Tenuta ⁊ adiudicatio in solutum dicitur esse decretum iudicis.
20 Sententia diffinitiua docto de falsitate probationum potest retractari per restitutionem in integrum.21.22.
23 Ubi per facti euidentiam constat de iniquitate sententie nunq; talis sententia transit in rem iudicatam.2 .
24 Nulla.l. virtus potest excludere probationem.
26 Statutum loquens in dote data habet locum in dote promissa.

¶ Consilium.xxxix.

¶ Queritur quid iuris.



REdemptoris nostri inuocato suffragio. Stantibus his que supra narrata sunt: videret̄ prima facie dicēdū Franciscam predictā minime audiendā esse: ⁊ primo q: obstare videtur eideꝫ op
1 posita exceptio prescriptionis † maxime attēto qd̄ etiā
a tpe mortis callimachi debitoris malefidei vsq; ad diē cepti iudicij
transiuerunt anni quadraginta tres vel circa p quē cursum oīs actio
tolli cōsueuit. l. sicut ⁊. l. si. C. de prescrip. xxx. anno. ⁊ heredes callima
chi nō presumuntur esse in malafide cum habeant iustam ignorantiā
dicte oblationis inite p callimachū. l. marcellus. ff. rerum amotarum.
l. qui in alteri⁹. ff. de reg. iur, l. si pro suo. §. cum quis in ius. de reg. iur.
in. vi. Ex quo in proposito dicit Dy. in regula possessor. ad fi. de reg.
2 iur. in. vi. † qd̄ de equitate canonica q in materia prescriptionis ⁊ pecca
ti attendi dꝫ malafides defuncti non noceret heredi existenti in bona
fide ⁊c. sua p̄sona prescribere nolēti q̄q; rigor iuris ciuilis hoc nō pa
tiatur. l. cū heres. ff. de diuer. ⁊ tempo. prescrip. l. si ego. §. partus. ver.
si heres. ff. de publicia. Plus videtur quod nedum heres callimachi
sed etiam callimachus potuerit p̄scribere seu prescriptionem incboa
3 re ipso viuēte † quoniam in prescriptione actionum personalium non
curatur de malafide prescribentis: sed de sola negligentia nō petentis
vt probatur in. l. sequitur. §. si viam. ff. de vsucap. iuncta. l. si quis diu

turno.ff.si serui.vēdi.⁊.l.fi.ff.quemadmo.serui.amit. Nec p iura cano/
nica in.c.fi.de prescrip.⁊ i.c.possessor.de reg.iu.i.vj.correcta reperiun
tur in hoc iura ciuilia: vt plene p Bart.in.d.§.si viam.⁊ in.l.hec autē
iura.de serui.vrb.predio.⁊ in.l.ait pretor.§.plane.ff.ex qui.cau.ma. et
4 etiam.ff.quēadmo.serui.ami. ¶ † Preterea videt̄ qđ etiā solo cursu
decem annorum alimentis dotium non petitis sit prescriptū vt ferunt
aliqui consuluisse Bald.p tex.in.l.cum quidā.§.diuus.ff.de vsur. vel
saltem postq̄ sempronius tpe eius vite non petijt alimēta pdicta vide/
tur illa remisisse callimacho ⁊ heredibus eius p tex.in.l.vir vsuras.ff.
de dona.inter virū. ¶ Ultra predicta adhuc in fauorē heredum calli
machi vr̄ dicēdum qđ Francisca habens in effectu causam ab herede
sempronij ⁊ seie non possit venire contra sniam adiudicationis dicte
petie terre adiudicate pro tornaturis.xxx.⁊ pro quantitate librarum
cccccclx.ad rationem lib.xxij.p qualibet tornatura: tum quia transiuit
in rem iudicatā p lapsum tpis dati ad appellandum.⁊ sic pro verita/
te haberi dz dicta snia.l.ingenuū.ff.de statu homi.l. labeo.C. quomo/
do ⁊ qñ iudex.c.cū inter.⁊.c.quo ad cōsultationē.de re iudi.⁊ p totum
C.sen.rescin.nō pos. Tū etiā quia dicta snia lata fuit in fauorem dicti
sempronij: ergo nō pōt aliquis habēs causam a dicto sempronio di/
cere dictām sniam nō fuisse bene latam.l.si seruus plurium.§.j.§.fi.tñ.
de leg.j.⁊ no.gl.⁊ doc.in.l.stipulatio ista.post principiū in verbo suc/
cessores.de ver.obli. ¶ Preterea posito q̄ predicta in fauorē heredū
callimachi nō procederent saltē videt̄ q̄ tantūmodo pro dimidia ob/
tinere possit Francisca quia cū agere non possit nisi tanq̄ habēs cām
a pculo herede sempronij pro dimidia tm̄ non pōt nisi pro dimidia
actiones exercere cū actiones hereditarie diuidunt̄ inter heredes pro
hereditarijs portionibus.l.j.C.si cer.peta.⁊.l.pro hereditarijs.C. de
here.ac.⁊.l.iiij.§.cato.de ver.ob. Et q̄q̄ pculus fuerit insolidum heres
seie ⁊ etiā tāq̄ heres seie cesserit Frācisce iura ⁊ actiōes sibi cōpetētes
⁊ cōpetētia: tñ nō vr̄ qđ tanq̄ heres seie potuerit aliquas actiōes ce/
dere q2 seie nihil in dicto instro pmissuz extitit ergo sine actiōe experi/
ri nō pōt.l.quoties.§.q tpali.ff.de admi.tut.l.si pupilli.§.videamus.
de neg.gest.⁊.l.fi.de lib.⁊ posthu.quinimo posito q̄ sempronius noie seie
stipulatus fuisset dictam quantitatem noie dotis sibi dari tñ nulla fa/
cta cessione per sempronium ipsi seie nulla actio competere potuit seie
aut habentibus causam ab ea.l.si pro te pater.C.de dotis pmis.⁊.l.si
socer.§.lucius.ff.solu.matri.⁊ not.in.l.quecunq̄ gerimus. de actio. et
oblig.⁊ in.l.huiusmodi.in princ.de lega.j.⁊ in.§.alteri.instit.de inuti.
stipu. ¶ Et his non obstantibus puto prescriptione non obstante pe
titionem dicte Francisce procedere scdm q̄ infra patebit. nam intētio
dicte Frācisce fundata est ex instrumento pmissionis callimachi iun/
cto instrumento cessionis in eā facte p heredē Sempronij ⁊ seie. Nedū
pro quantitate dotis non solute.sed etiā pro penis adiectis pacto pñ/
tationis pignorū postea nō p̄sentatorū in termino nec post terminum
que pena in casu predicto exigibilis est cū nō fuerit adiecta pena p. p/
sonā fenerari solitā nec sup contractu mutui vt voluit glo.in.l.sed et si
quis.§.fi.⁊ ibi hoc sequit̄ Ja.bu.⁊ Ang.ff.si qs cau.⁊ glo.in.l.vtrum.
§.fi.ff.de peti.here.⁊ in.l.penā.ff.de vsur.⁊ in.c.illo vos.in glo.fin. de
pig.⁊ Pet.Cy.Ja.bu.⁊ Bal.in.l.cū allegas.C.de vsur.⁊ Inno.in.c.
tuā de penis.⁊ Archi.xij.q.ij.cū deuotissimā.⁊ Barto.in.l.cū stipula/
ti.de verb.ob.⁊ Ja.bu.Bar.⁊ Bal.in.l.rogasti.§.sicut. si cer.pe.p.d.
l.sed ⁊ si quis.§.fi.⁊ do.Ant.in.d.c.tuā.referens ita sentire Specu.in
tit.de obli.⁊ solu.§.j.versi.ad primū.⁊ do.Ant.in.c.dilecti.de arbi.et
5 hec est cōis opinio a qua nō est recedendū † iuxta no.p Bar.⁊ doct.in
l.fi.C.de pena iudi.q mal.iudi.⁊ p cano.in.c.j.⁊.c.vt innitaris.de con/
stitu.⁊ Bal.in.c.j.§.iudices vero.de pa.iura.fir.⁊ probat̄ in.l.j.ver.⁊
sane crebrior ⁊c.ff.de offi.questo.⁊ de hoc etiā not.Bal.ita etiam se hz
communis stilus ⁊ obseruantia bononie vt dicunt doct.i locis palleg.
a quo stilo minime recedendū est.l.fi.C.de iniurijs.l.ij.C.quēadmo. te
sta.aper.l.minime.ff.de legi.qđ intelligo quo ad dimidiā dictarū pe/
narum pmissarum sempronio pro qua dimidia dictus proculus he/
res extitit sempronio. Quo etiā ad alimēta fundata est agentis inten
tio dico pro dimidia pro qua proculus extitit heres sempronij q2 pre
6 supponitur ⁊ verbo fert̄ † q̄ sempronius toto tpe vite sue supportauit
onera matrimonij: ergo sibi vsure tanq̄ interesse debentur quas vsu/
ras alimenta vulgus appellat de hoc videt̄ tex.qui reputatur ad hoc
singularis in.c.salubriter.de vsuris.⁊ ibi hoc firmant oēs docto.⁊ not.
Bar.in.l.at qui natura.§.non tantū.ff.de neg.gest.⁊ in.l. in insulam.
§.vsuras.so.mat.⁊ Bal.in.l.pro oneribus.C.de iure do.⁊ in.l.fi.§.pre
terea.C.de iure do.⁊ in rubri.C.de vsuris.in.iiij.q.⁊ in.l. cunctos po/
pulos.post prin.C.de summa trini.⁊ in aut̄.ei qui.in.xvi. colum.C.de
bo.auto.iu.pos.petit̄ ex cā onerosa.l.fi.de doli excep.l.si pater.§.i.de
7 pac.dota.⁊.l.creditor.§.si inter.ff.man. † Simile videmus in vendito/
re a quo licite petuntur vsure pretij sibi soluti ab emptore cui rem non
tradidit venditor: sed apud se retinuit ⁊ fructus ex ea percepit: vt not.
in.c.conquestus.de vsuris.⁊.l.curabit.de act.emp.⁊.l.iul.§.ibidem pa
pinianus.ff.de act.emp.⁊ in.l.ij.C.de vsu.cum simi. Et hec est commu
nis opinio ideo circa hoc vlterius non insisto. Insup verbo fertur q̄ in
8 loco in quo vertitur questio † viget statutum ⁊ consuetudo q̄ alimenta
dotium debeantur ⁊ prestent̄ ad rōnem.vij.pro centū qđ quidem sta/
tutum limitās dictā quātitatē alimētorum seu vsurarū predictarū in
casu isto tenet vt no.Bal.in.l.fi.§.preterea.C.de iure do.allegat no. in
c.per vestras. de dona.inter vir.⁊ firmat Imo.in cle.j.de vsu.⁊ Abba.
sicu.in.d.c.salubriter.allegāt no.in.c.peruenit.de fideius.⁊ in. c. dānū.
de reg.iur.lib.vj.in mercu. Alia patebūt ex rñsionibus.j.subdēdis ad
allegata in contrarium ad que venio. ¶ Et primo nō obstat exceptio
prescriptionis quia respondeo ⁊ primo q2 tpe quo vixit callimachus
9 nunq̄ incipere potuit cursus prescriptionis † q2 ipse principalis pro/
missor erat in malafide ⁊ per consequens in eo cessat prescriptio etiam
quo ad p̄scriptionē actionis psonalis scdm cōem opi.vt pbatur in.c. fi.
de prescri.ibi vt nulla valeat absq̄ bonafide prescriptio tā canonica q̄
ciuilis ⁊c.⁊ ibi vñ opz vt qui prescribit in nulla tpis parte rei habeat
10 conscientiā aliene ⁊c. † Nā appellatione rei etiam iura ⁊ actiones com
prehendunt̄ cū sit nomen generale.l.nā qđ.§.fi.ff.ad trebel.l.j.in fin.si
cer.pet.ff.⁊.l.rei.ff.de verb.signi.⁊ declarat Bar.in.l.quintus.§. argē
to.de auro ⁊ arg.leg.⁊ est gloss.hoc clare dicens in.l.j.⁊ ibi not.Guil. ⁊
Barto.ff.de statu ho.⁊ probat tex.in.l.j.ver.quedā.ff.de rerum diui/
sio. ¶ Probatur etiā hec conclusio in.c.possessor.de reg.iur. in. vi.lz
enim tex.ibi loquat̄ in possessore vr̄ trahendū ad possorē iuris: q2 de/
bitor late sumendo dr̄ possidere debitū: vt probat̄.in.l.fi.ff.de peti. he
11 re.⁊ in.l.qđ si in diem.§.iul.co.tit.⁊ maxime † q2 vbi fauetur anime etiā
in correctorijs fit extēsio ex idētitate rōnis.vt not.Bart. in aut̄. sacra/
mēta.C.si aduer.ven.vbi vult q̄ dispositio illius aut̄.q̄ est correctoria
scdm gloss.⁊ doc.ibi ⁊ que loquitur de contractibus extendatur ad qua/
si contractus qui improprie dicuntur contractus ⁊ etiā extendatur ad
distractus: q2 per talē intellectionē ⁊ extensionē fauetur anime ita etiā
debet in casu nostro: quia rō quare de iure canonico malefidei possessor
prescribere impeditur est vt peccādi via tollat̄.vt in.d.c.fi.que rō codē
modo hz locū in prescriptione actionū sicut in prescriptiōe rerū incor
12 poraliū. † Pro hoc etiā facit quia vbi exprimitur ratio in lege etiam
correctoria prout exprimitur in.d.c.fina.debet fieri extensio ad casum
qui pōt cōprehendi sub lata significatione si eadē ratio vēdicat sibi lo
cum: vt est glo.in cle.j.in ver.eligatur.de elec.cum ibi not. per docto.et
glo.in aut̄.vt qui oblig.in ver.ad curationē.⁊ in aut̄. minoris debitor
in verbo ad curationē.C. qui dari tut.pos.bene faciūt no.per gl.⁊ doc.
in.c.j.de rerum permuta.in.vi.⁊ in clementi.j.eod.titul. ⁊ est de mente
Bar.in.l.liberorum.in versi.his premissis.de verb. significa. circa fi/
nem prime.q.⁊ de mente.Bald.in.l.fina.ff.de here.insti. ⁊ clare sumat
Imo.ibi ⁊.in.l.si vero.§. de viro.solu.matri. Sed ratio expressa in.d.c.
fina.vz vt peccandi via tollat̄ hz locū etiā in prescriptione actionū cū
malafide vt dixi ergo debet fieri extensio ad casum nostrum quoniam
vt dictū est appellatione rei saltem late sumpto vocabulo veniūt iura
⁊ actiones ⁊ debitor etiā dicitur possidere debitū large sumendo ver/
13 bum possidere: vt probaui.s.⁊ istā partē † q̄ in hoc sint correcta iura
ciuilia per ius canonicum tenet glo.Innoc.⁊ Hostien.in.d.c.fin.⁊ gl.
Jo.an.in.d.c.possessor.⁊ Ang.in.d.§.si viam.⁊ in.l.j. C. de prescript,
xxx.anno.⁊ idem Ang.in repe.l.j.C.de iudi.⁊ Bal.in.l.j. C.de serui. ⁊
in auten.ad hec.C.de vsur.⁊ in.l.quibus diebus.§.dñs.ff.de condi ⁊ de/
mon.cum quo ibi transit Imo.qui etiam refert ita disputando tenuis/
se Jacob.but.⁊ etiam Bald.in disputatione sua que incipit statuto ca
uetur q̄ feneratori ⁊ domi.Antoñ.Imo.⁊ Abba.sicu.in.d.c.fi.vbi quo
ad terminos.q. nostre referunt hanc esse cōmunem opin. ⁊ idem tenet
domi.Car.in.c.vigilanti.de prescrip.⁊ Petr.de ancha.consulendo in
consi.v.incip. In christi nomine viso themate ⁊c.⁊ Imo.in.d.§.si viā.
referens se ita de facto consuluisse. Et ideo dicunt doct.in locis preal/
legatis q̄ Bar. bene fecit in.d.§.si viam.submittere se decisioni eccle/
sie ⁊ theologorum eo quia canoniste ⁊ theologi communiter cōcludūt
cōtra eū.⁊ ita isto annno apud ariminū consului ⁊ in illo cōsilio longe
plenius scripsi.hic breuitatis causa obmittens. postq̄ ita se habet cō/
munis doctorum sententia. ¶ Ex his infert̄ predicta seruāda esse ne/
dum in foro ecclesiastico.sed etiam seculari: quia cum pactum incurrat
debitor qui cum malafide vult se exceptiōe prescriptionis tueri etiam
attenta dispositione iuris ciuilis: vt est tex.in aut̄.vt eccle.romana cir/
ca medium quem ad hoc alleg.Ange.in.d.§.si viā.⁊ do.Antoñ. in.d.
§.fi.ergo vbi agitur de pacto tam in foro seculari q̄ in ecclesiastico ser/
uari debet ius canonicum vt in proposito no.glo.in.d.c.possessor.et
Barto. et legiste in.l.priuilegia.de sacrosan.eccle.et doc. in precalle.
c.fi.cū si. ¶ Hoc presuppositio qđ callimachus propter malam fidem
14 non potuerit prescribere videamus † an eius heredes prescribere po/
tuerint.in quo dico qđ non quia malafides defuncti nocet heredi pre/
scribere volenti.l.cum heres.ff.de diuer.et tempo.prescrip.et.l.si ego.
§.partus.versi.sed heres.ff.de publicia. Et ideo dicit dominus. Ant.
Imo.et Abbas sicu.in.d.c.fi.diligenti.de prescrip.q̄ etiaz de equita/
te canonica non pōt heres debitoris malefidei ex sua persona prescri/
bere quia tenetur heres de iure canonico exonerare cōscientiā defuncti
vt in.c.finali.de sepul.quam aliter exonerare non potest nisi creditori
satisfaciat: pro ista parte allegat dominus Abbas ibi q̄ tex.in dicta
l.cum heres.et.l.sequitur.§.heres.de vsucap.non reperitur correctus de
iure canonico

iure canonico ergo dispositioni dictarum.ll.est stãdũ tam in foro ciuili
q̃3 canonico ꝑ no.in.c.j.de no.ope.ad hoc etiã bñ faciunt no.per Bar.
in aut.ad hec.C.de vsur.in versi.sed qd dicemus de herede p̃scribẽtis.
Et idẽ videt esse de mẽte Jo.an.in addi.Spec.in tit.de prescrip.§.si.
sup ver.qd si debitor.⁊ Pau.de cast.i.d.§.heredes.⁊.l.ij.eo.ti.⁊ Ro
manus in.l.pomponius.§.cũ quis.ff.de acqui.pos.⁊ in.d.§.si viã.Et
ex his doc.in locis prealle.dãnãt opi.Dy.quã ponit in.d.c.possessor.
Jo.de imo.in repe.d.c.fi.de prescrip.dicit ꝙ opiniones possunt ad cõ
cordiam sic reduci vz ꝙ aut nos loquimur in eo successore vniuersa-
li qui non succedit rõne iuris hereditarij:sed aliter hz titulum a supe-
riore habẽte potestatẽ conferendi vt contingit in prelato vel alio bene-
ficiato qui succedit alteri in prelatura vel beneficio:quia in illis non hz
locum successio hereditaria.c.ad extirpãdas.de filijs presbyterorum.
⁊ tunc procedat opi.Dy.per no.per glo.in.c.cura.de iure patro.Aut
nos loquimur in successore qui succedit rõne iuris hereditarij.⁊ in illo
procedit opinio do.Ant.⁊ sequaciũ ꝑ p̃dicta.⁊ idẽ tenet Roma.in.l.
pomponius.§.j.de acqui.pos.⁊ dixi in cõsi.xj.s̃.eo.fi.col.⁊ sic remanet
cõclusio ꝙ malafides callimachi impediuit omnes ei⁹ heredes p̃scri-
bere.¶ Nec predictis obst.si qs diceret caue:qr imo videt ꝙ callima-
chus fuerit in bona fide saltẽ respectu quãtitatis pro qua fuit facta ad-
iudicatio pro dicta pctia terre quãq̃3 fuerit facta adiudicatio ꝓ maio-
ri numero tornaturaruz q̃3 in veritate esset attento qd pro sententia in
dubio presumitur.l.herennius.§.caia.ff.de euic.c.in presentia.de re-
nũ.c.cũ inter.⁊.c.sicut.de re iudi.c.bone.de elec.facit.l.iuste.ff.de acq.
pos.qr ad hoc rñdeo ꝙ verbo fertur nõ apparere:nec apparere posse
qd effectus ⁊ tenor dicte sñie vnq̃3 peruenerit ad notitiã dicti callima-
chi nec etiam ad notitiã procuratoris ergo nõ põt allegari quod igno
rans habuit bonam fidẽ quinimo nec scientia procuratoris sufficeret.
sed sola persona dñi inspicitur.l.j.de acqui.pos.⁊.l.ij.§.si seruus.ff.ꝓ
empto.vltra hoc etiam verbo fertur qd heredes callimachi vel saltem
quidam ex eis confessi sunt qd callimachus ante dictã adiudicationez
bene sciebat quot tornaturaruz erat dicta pctia terre.⁊ sic sciebat quod
erat.xxiiij.tornaturarum tm̃.⁊ per cõsequẽs non põt allegari qd ha-
buit iustam causam credẽdi qd esset triginta tornaturarũ.¶ Plus di
co ꝙ etiã posito ꝙ heredes callimachi potuerint icipere prescriptio-
nem ex sua persona ⁊ illã cõplere:tñ attẽto qd dicta prescriptio nõ fuit
cõpleta cõtra sempronium ⁊ seiam.Sed cõtra proculum eorũ heredẽ:
qr callimachus decessit.Mccccx.quo tpe inceperũt eius heredes pre-
scribere ꝯ sempromũ ⁊ seiam vsq̃3 ad annũ.Mccccxliiij.de quo anno
decesserũt sempronius ⁊ seia.⁊ sic p̃scriptio cucurrit per annos.xxxiiij.
de quibus presupponitur detrahẽdos esse annos sex ex forma proui-
sionum ⁊ statutorũ ciuitatis.⁊ sic remanent anni.xxviij.vel circa.⁊ per
consequẽs remanet prescriptio incompleta.⁊ licet cõpleta fuerit post
15 ea cõtra proculũ heredẽ semproñij ⁊ seie:dico ꝙ saltez † debet ex clau-
sula generali si qua mihi iusta causa rõne presumpte ignorantie.d.l.q
in alterius concedi proculo seu dicte cessionarie ex ꝑsona proculi resti-
tutio in integrũ aduersus dictã prescriptionẽ vt elegãter voluit Bar.
⁊ Ang.in.l.j.§.si quis aũt propter per illũ tex.cũ gl.ff.de itine.actuq̃3
priua.⁊ est glo.no.in.l.si partẽ.§.j.in ver.nõ vtẽdo.ff.quẽadmo.serui.
amit.⁊ Spe.in titu.de prescrip.§.j.ver.pone colonus.⁊ Jmo.in repe-
ti.c.fi.de prescrip.in.liiij.col.versi.sed hic est aduertẽdum ⁊c.⁊ Abbas
in.c.vigilanti.de p̃scrip.vbi allegat bonaz gl.in.l.j.C.de pat.po.⁊ Ro
ma.in.l.si vero.§.de viro in.lxj.fallen.ff.solu.matri.⁊ in.d.§.si viam.
ad finẽ.bñ facit qd no.Bar.in.l.emilius.ff.de mino.⁊ in.l.cum filius.
§.in hac.de verb.oblig.⁊ qd no.glo.⁊ doct.in.l.ij.C.de iure emphy.et
Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua versiculo.xviij.⁊ Bartolus ⁊ Bald.
in lege secunda.C.si aduersus venditionem pignorum.⁊ Bald.in.l.
fina.C.si pendẽ.appella.Accedant not.per Pe.Cy.⁊ Bal.in.l.quo-
ties.C.de preci.impe.offe.ꝑ Guil.de cu.⁊ Bar.in.l.senat⁹.ff.de offic.
16 presi.⁊ Ang.in.l.j.C.de annali excep.vbi cõcludũt † ꝙ impedimentuz
facti superueniẽs et impediens me agere licet non impediar cum sim
prescriptus.tñ tribuit iustam causam cõcedendi restutionẽ in integrũ
illi contra quem prescribitur per.l.⁊ attilicinus.ff.de serui.rusti.pre-
dio.⁊ per.d.l.j.§.si quis autem propter.Sed dictum impedimentum
ignorantie est iustum ⁊ probabile impedimentum facti in casu nostro:
17 vt.d.l.qui in alterius igitur ⁊c.Nec obstat si diceretur † lapsum est
quadriennium concessum quibuscunq̃3 ad petendam restitutionem in
integrũ:vt.l.fi.C.de tẽpo.in integr.resti.pe.⁊.c.j.de restitutione in in-
teg.lib.vj.qr respondeo ex eleganter traditis per Bal.in.l.falsam.C.
de fal.instru.quod tale tẽpus quadriennij quo ad initium est vtile: vt
probatur in.d.l.fi.in ver.seq.quẽadmodũ.⁊c.C.de tẽp.in integr.resti.
pe.⁊ ideo si quis probabiliter ignorans se lesum steterit per centum
annos ꝙ restitutionem non petierit semper illam petere poterit scdʒ
Bal.in.d.l.falsaz:sed dictus proculus vt sepius dictũ est habuit pro-
babilem ⁊ presumptã ignorantiam dicte obligationis.⁊ per cõsequẽs
lesionis ⁊ prescriptionis ergo ⁊c. ¶ Non obstat etiam ꝙ alimentis
prescriptũ sit spatio.x.annorum per.d.l.cuz quidam.§.j.de vsur.quia
primo respondeo ꝙ ille tex.attenta dispositione iuris canonici non
18 procedit in debitore malefidei prescribente nec † etiam in eius heredi-
bus:vt probaui.s̃.¶ Secũdo respondeo ꝙ ille tex.ponit casum spe-
cialem in remissione odiosi lucri vsurarũ ita dixit Barto.in.l.que do-
tis.in.ij.col.so.ma.pro hoc bene facit quod not.Jac.but.in.d.§.diuus.
vbi refert hugo tex.intellexisse qñ expressum fuit aliquod signum re-
mittendarũ vsurarũ vt qr dum velles mihi vsuras soluere ego illas re
cipere nolui.al's aũt dixit qd non posset procedere quod tam modico
tempore tolleretur actio personalis pro vsuris sola taciturnitate in-
terueniente vel ꝟm eum ibi speciale est odio vsurarum.Nos autem lo-
quimur in alimentis que petuntur ex causa onerosa tanq̃3 interesse
pro oneribus matrimonij supportatis.l.pro oneribus.C.de iure do.
c.salubriter.de vsuris.similiter non ob.l.vir vsuras.ff.de dona.inter vi
rũ.qr multipliciter põt fieri.pzio quod ibi fuit expresse facta donatio
vt ibi dicit gl.in vna solutione vel posito ꝙ loquat in tacita ⁊ presum
pta donatiõe rñdeo vt dicit Bart.in prealle.l.que dotis.⁊ Ja.bu.in.d.
§.diuus.ꝙ loquitur in vsuris q̃ nõ petebant tanq̃3 interesse:sʒ tãq̃3 ꝓ-
misse certa quantitate in promissiõe expressa al's ꝓmissio nõ valuisset
quantitate certa nõ expressa.l.tutor.§.fi.ff.de vsu.vnde in odioso lucro
presumitur facilius remissio q̃3 in oneroso ꝟm Ja.bu.⁊ Bart.in locis
preallcg.itẽ rñdeo ꝙ ibi loquitur qñ mulier erat obligata viro qr ei ꝓ
miserit vsuras.vñ inter virum ⁊ vxor.inter quos iuris p̃sumptiõe cen-
setur esse mutu⁹ amor de facili presumit donatio:vt.l.j.ff.de do.inter
virum.facit.l.si seru⁹ cõis.eo.ti.Nos aũt loquimur in casu in quo mu-
lier ad alimenta non tenebat:qr ipsa nec dotẽ nec aliquid promiserat:
sʒ callimachus pater eius:vnde cessat ratio dicte p̃sumpte donationis.
Jtem negari non potest quin dispositio.d.l.vir vsuras.sit exorbitans
a iure cõi ⁊ contra regulam que hz qd nullus in dubio presumitur do-
nare:vt.l.cũ de indebito.de proba.⁊.l.si cũ aurum.ff.de solu.l.elegan-
ter.§.qui reprobos.ff.de pigno.actio.ideo ad aliũ casum extendi nõ dz
l.si vero.§.de viro.solu.ma.⁊ in.l.ꝙ vero.ff.de legi.c.constitutionem.
⁊ ibi no.de regula.in.vj.in.c.que a iure.de regu.iur.eo.lib.¶ Jtem nõ
19 obstat ꝙ sñia adiudicationis transiuerit in rẽ iudicatã ⁊c.qr † rñdeo ꝙ
cum dicta tenuta ⁊ adiudicatio insolutũ dicatur esse decretum iudicis:
vt.l.si finita.§.iul.⁊ ibi no.maxime per Barto.de dam.infec.in vlti-
ma col.⁊ in eadem.l.postea.⁊ qd no.Bart.in.l.nec quicq̃3.§.vbi decre-
tum.de offi.proconsul.tale decretum cum fuerit interpositum ex cau-
sa falsa nõ tenuit.l.j.§.hec verba.ff.ne vis fiat ei.l.mag.puto.§.penul.
de reb.eo.l.ij.§.puberi ad carbo.⁊ no.ꝑ Bar.⁊ doc.in.l.si is ad quẽ.
ff.de acquir.heredi.⁊.l.seie.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his.⁊ in.l.is cui bo-
nis.ff.de verbo.obli.⁊ in.l.iuste.de aquiren.pos.glo.⁊ doct.in.l.ij.C.
quando prouoca.⁊ Bald.in.l.prescriptione.C.si contra ius vel vti.
pub.in.v.colum.cum simi.Quod autem fuerit decretum interpositum
ex causa falsa patet qr iudex pronuntiat iuste fuisse estimatum dictum
fundum per estimatores estimantes quamlibet tornaturam pretio li-
brarum.xxij.⁊ iõ adiudicat dictum fundum.xxx.tornaturarum pro
pretio librarum sexcẽtarum sexaginta bonoñ.⁊ sic patet quod iudex
habuerit respectum ad numerum tornaturarum.xxx.qr si non habuis-
set respectum ad illam causam nõ potuisset adiudicare pro tanta quan
titate.scz librarum sexcentarum sexaginta declarando dictum fundum
iusta estimatione valere lib.xxij.pro qualibet tornaturarum.sed dicta
causa falsa fuit ⁊ est qr dictus fundus vt probatuz est non continet nisi
20 tornaturas.xxiiij.ergo ⁊c.¶ † Preterea aut ad dictam adiudicatio
nem processit iudex ex probationibus sibi factis de quantitate torna-
turarum.xxx.dicti fundi.⁊ clarum est qd dicta sententia etiam si fuis-
set proprie sententia diffinitiua mera quandoq̃3 posset retractari per
restitutionem in integrum docto de falsitate probationuz.l.diuus.cuz
ibi no.maxime per doc.ff.de.re iudi.⁊ per totũ tituluz.C.si ex fal.inst.c.
21 cum venerabilis.de excep.⁊.c.sʒ causam.cum ibi.no.de proba.† Aut
fuit lata per confessionem partis agentis confitentis funduz fuisse tor
naturarũ.xxx.⁊ similiter docto de errore potest retractari etiam postq̃3
sñia transiuit in rem iudi.impetrando beneficium restitutionis in inte
grum.tex.est no.ꝟm vnã lecturã quã ibi approbat glo.⁊ Bar.in.l.pe.
ff.de confes.⁊ no.Bar.in.l.non fatetur.ff.eo.tit.⁊ in.l.errore.C.de iur.⁊
fac.⁊ ad hoc facit qd no.Cy.in.l.j.C.de cõdi.inde.⁊ Joan.an.in addi.
Spe.in ti.de execu.sñie.§.si.ver.illud.⁊ Jmo.in.l.imperatores.ff.de
re iudi.Nec ob.qd restitutio non possit peti post quadriẽnium ⁊c.quia
vt supra dixi quando quis habet probabilem ignorantiam lesionis
nunq̃3 sibi currit tp̃s petendi restitutionem in integrum ꝟm Bald.in
l.falsam.C.si ex fals.instr̃is.sed in re aliena habuit sempronius iustam
causam ignorandi quot tornaturarum erat.l.qui nonduz.C.de heredi.
22 vel ac.ven.⁊.l.fi.ff.pro suo.ergo ⁊c.¶ Plus etiam dici põt † ꝙ lz sñia
trãsiuerit in rem iudi.tñ si postea producte ⁊ facte sunt probatiões de
iniustitia dicte sñie parte aduersa opponente exceptionem rei iud.ad
impediendum processuz iuxta.c.primũ.de litis cõtest.in.vj.⁊ põt ⁊ dz
iudex coram quo dicte probationes facte fuerunt vt verbo dr̃ retracta
re dictam sñiam.ita voluit Jnno.cũ quo alij trãseunt in.c.cũ dilecta.in
fi.glo.magne.de rescrip.⁊ in.c.cum bertold⁹.de re iudi.⁊ in.c.fraterni
tatis.de frig.qr postq̃3 iudex de iniustitia sñie cognouit de ea ꝓnũtia
23 re dz.l.de qua re.de iud.c.cũ sup.de cã pos.¶ † Accedat qr vbicũq̃3 ꝑ
facti euidẽtiã constat ⁊ cõstare põt de iniquitate sñie nunq̃3 talis sñia
transit in rẽ iudi.d.c.faternitatis:⁊ ibi hoc no.Jnno.⁊ Bald.in.l.j.C.
sen.rescin.non po.facit ꝙ not.Azo in summa.C.ad.l.aquil.de cuius

24 dicto facit mentionē Bal. in rub. C. de proba. vbi dicit† ꝙ nulla. l. vir-
tus pōt excludere probationē que fit per rei euidentiaz, allegat. l. inde
neratius. §. fi. ff. ad legē aquil. ⁊. l. cōfessionibus. ff. de interroga. ac. sed
ita est qȯ per mensurationē dicti fundi semper cōstare pōt euidēter de
25 minori numero tornaturarū fundi. ergo ⁊c. ¶ †Nō obstat insuper qȯ
attento ꝙ dicta snīa fuit lata in fauorem dicti semproniȷ̈ nō dz posse
aliquis habens causam ab eo allegare iniustitiā dicte snīe. d. l. si seruus
pluriū. §. j. ⁊ qȯ ibi no. doc. qꝛ ibi substitutus volebat retinere heredi-
tatem virtute snīe pro se late ⁊ volebat excludere legatarios ↄ ipsum
agentes opponēdo ↄ eos qȯ alius erat verus heres nō obstante snīa
qua pronūtiatum erat seipsum esse heredē qꝛ dicebat dictā snīam ob-
tinuisse per iniustitiā seu per errorē iudicis imperite iudicantis nā cer-
te nō auditur qꝛ turpitudinē allegat ad lucrū suū ⁊ in damnū alterius
qȯ facere nō pōt qꝛ snīa facit ius ↄ ipsum. ⁊ sic aduertēdum est qȯ ibi
snīa fuit lata in totū in fauorē obtinētis ita ꝙ in aliquo snīa non con-
tinebat lesionē vel damnū obtinētis. ideo non audit̄ si vult ad vtilita-
tem suā ⁊ damnū alterius allegare se obtinuisse p iniustitiaz sed casus
noster est longe diuersus qꝛ Francisca habens causam ab herede sem-
proniȷ̈ nō allegat ad damnum alicuius iniquitatē dicte snīe. Sed illaz
iniquitatē allegat vt propria iura ⁊ integraz satisfactionē cōsequat̄. et
sic ad damnū vitandū. Itē nō dicit Francisca snīaz latam fuisse in fa-
uorem semproniȷ̈ iniuste: imo dicit qȯ snīa fuit lata ↄ semproniū iniu-
ste inquātū in effectu callimachus debitor per dictā snīam cōsequeret̄
liberationē a quantitate libraruz. cccccccxl. pro quibus fuit facta adiu-
dicatio fundi cū nō debuerit fieri nisi pro q̄titate librarum. ccccccxxiiȷ̈.
⁊ sic cū simus extra terminos. d. l. si seruus pluriū remanet qȯ snīa de-
creti ⁊ adiudicationis p̄dicte nō tenuit vel saltē retractari dz causis et
rōnibus superius allegatis. ¶ Postremo non obstat qȯ nō dz posse
Frācisca agere nisi ad dimidiā dotis promisse per callimachū ex quo
hz causam a proculo qui tantūmodo fuit heres pro dimidia sempro-
niȷ̈. ⁊ quāq̄ proculus fuerit insolidū heres seie tn̄ ex psona seie agi non
pōt qꝛ sibi nihil promissuz fuit. l. si p te. C. de do. promissio. ⁊c. ¶ Qꝛ
ad hoc rn̄deo qȯ stante dicto statuto vel reformatione qȯ qs alteri sti-
pulari possit vr̄ qȯ imo quo ad dictā quantitatē promissam per calli-
machum sempronio pro dote seie cōpetit actio seie ⁊ successiue procu-
lo eius heredi etiā sine aliqua cessione vt ostendunt verba dicti statu-
ti ibi ad cuius vtilitatē fuerit stipulatum ⁊c. ⁊ ibi seu ad sui vtilitatem
interpositum ⁊c. ⁊ ibi absq̄ aliqua cessione ⁊c. ⁊ ibi ⁊ cuius interest ⁊c.
vult enim statutū qȯ quicūq̄ ad cuius vtilitatē facta fuerit stipulatio
p alterū agere possit recta via ex dicta stipulatione sine aliqua cessiōe
ac si ipsi fuisset stipulatus ⁊c. Sed nemini dubiū qȯ stipulatio facta p
semproniū stipulātē a callimacho sibi dari libras. dcc. pro residuo do-
tis seie intelligitur esse facta etiā ad vtilitatē seie ⁊ talē stipulationem
initā fuisse interest seie: vt probatur in. l. si socer. §. luci⁹. sol. matri. ⁊. l.
pater. in fi. ff. de do. preleg. facit. l. vnica. §. videmus ⁊. §. accedit. C. de
rei vxo. act. ⁊. l. quoties cū simi. so. matr. ¶ Et dictū statutū cū gn̄ali-
ter loquat̄ nō dz restringi nec interpretari maxime cū per illud nullus
indebite dānuz patiatur. l. prospexit. qui ⁊ a quib. ⁊. l. j. §. generaliter.
de leg. prestā. l. non aliter. de leg. iȷ̈. ⁊. l. j. §. is q nauē. de exerci. ⁊ decla-
rat Bar. in. l. oēs populi in. vj. q. prin. in ver. ȷ̈. q̄ro an statuta. ff. de iu
sti. ⁊ iur. ⁊ in. l. nō dubiū. C. de legi. ⁊ i. l. ↄ. ff. de legi. ¶ Cōprobat̄ etiā
ex dispositione dicti alterius statuti positi sub rubrica. de dotibus re-
stituēdis. in ver. itē dicimus ⁊c. vbi vult statutum qȯ mulier pro qua a
quocūq̄ data vel cōfessata est dos lucret̄ dictā dotē nō obstante quod
alius qui dotez dederit vel promiserit fuerit stipulatus sibi reddi. ⁊c.
vnde posito qȯ actio ex stipulatu nō potuisset cōpetere seie ⁊ eius he-
redibus tn̄ nō vr̄ posse negari quin actio seu condictio ex dicto statuto
cōpetierit qꝛ semper ex statuto cōpetit actio illis quorū interest fieri id
qȯ in statuto disponit̄ lz statutū non dirigat v̉ba ad illū q vult agere
cōdictiōe ex statuto nec aliter actionē sibi cōcedat ita voluit Barto. ⁊
Ang. in. l. seruo legato. §. si testator. de leg. j. p quē tex. glo. in. d. l. si pro
te. C. de do. pmis. dixit quod dispositio illius. l. si pro te. loquens in sti-
pulatiōe nō hz locū in legato dotis relicte pro filia qꝛ competeret filie
actio ex testō. vt ibi ⁊ Bar. ⁊ Ange. in. d. §. si testator. volunt qȯ idē sit
in statuto qȯ in legato. ⁊ sic est casus noster ibi decisus. ⁊ idē no. Bart.
in. l. ȷ̈. §. fi. ad tertul. ⁊ in. l. ȷ̈. §. fi. de colla. bon. ⁊ in. l. j. §. pen. ff. de ↄ ta.
⁊ no. Bal. in. l. si quis filiū. C. de inoffi. testa. in. l. maximū vitium. C. de
lib. prete. ¶ Nec obstat si diceret̄ qȯ dictū statutū loquitur in dote da-
ta vel cōfessata nō aūt in dote promissa de qua tractatur in casu nostro
26 qꝛ rn̄deo qȯ† imo ꝺm opi. que magis vera vr̄ statutū loquens in dote
data hz locum in dote promissa: potissime qn̄ promissor fuit in mora
dādi prout in casu nostro vt firmat Bart. in. l. fi. in. ȷ̈. col. C. de dot. p-
mis. per illū textū cū glo. referens se ita consuluisse ⁊ late ponit Ange.
hanc partem tenens in consilio suo. clxxix. hic ne de verbositate redar-
guar obmittam: maxime cū alia fundamēta de quibus dixi supra suf-
ficiant etiam qꝛ dictū statutū expresse videt̄ loqui nedum in dote da-
ta: sed etiā in promissa vt pz ibi in verbo vel promiserit. per sequentia
enim verba declarantur precedentia. l. si seruus pluriū. §. fi. de lega. j.
l. vtrū. de pet. heredi. ⁊. l. heredes palā. §. sed si notā. ff. de testamentis.
¶ Ex quibus oīb⁹ resultat sic v̉a cōclusio quod dicta Frācisca rectis-
sime agit̄ tam ad dictas libras. xl. boñ. pro residuo dictarum librarum
septingentarum nomine sortis q̄ etiam ad damnū illatū p dictā adiu-
dicationez fundi factā habito respectu ad tornaturas. xxx. cum fundus
non fuerit nisi tornaturarū. xxiiȷ̈. itē ⁊ ad dimidiā dictarū penarum ⁊
omnium alimentorum predictorum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xl.

1 ☞ Alienans rem ecclesie sine licentia cadit a iure suo.
2 In his que sunt inducta ad iuris rigorem conseruandum rusticitas
non excusatur. nu. ȷ̈.
3 Vbicūq̄ a lege est p̄fixa dies ⁊ pena nunq̄ est locus purgatiōi more.
4 Elapso anno ⁊ mense si non fuerit petita inuestitura p heredes vasal-
li non poterit vlterius peti.
5 Verbum libere importat idem qȯ sine conditione.
6 Tempus petēdi inuestituram non currit nisi scienti.
7 Quando lex prefigit tempus ⁊ dubitat̄ an currat ignoranti quid de-
beat attendi.
8 Confessio per hec verba quicquid iuris habeo in hac re est obscura.
9 Per concessionem in emphyteosim tranfertur vtile dominium.
10 Per retentionem canonis videtur quis remittere nisi contrariuz fue-
rit protestatus.

¶ Consilium. xl.

¶ Casus talis est. Antonius rusticus soluit annuatim decimaz eccle-
sie non petiȷ̈t inuestituram infra annum ⁊ mensem prout dicit bulla
Bonifaciȷ̈. Queritur an sit recadutus a iurib⁹ suis.



Edēptoris nostri inuoca
to suffragio. Viso themate ⁊ oībus bn̄ discussis vide-
retur prima facie dicendum dictum Antonium fuis-
se recadutum virtute bulle Bonifaciȷ̈ que dictat qȯ si
quis nō petierit inuestituram de re ecclesiastica infra
annum ⁊ mensem cadat a iure suo. Cum ergo Antonius vltra annum
⁊ mensem distulerit petere inuestituram: ergo cecidit a iuribus suis.
1 † Item etiam de iure cōi cū dicta res que est de iure ecclesie fuerit alie-
nata in dictum Antoniū sine licētia ecclesie cecidit ab omni iure suo. c.
potuit. de loc. l. fi. in fi. C. de iure emphy. ⁊ p consequens si cecidit talis
alienans a iure suo non potuit in Antonium transferre. l. traditio cum
vulg. de acqui. rerum do. Nec videtur excusari rusticus propter igno-
2 rantiam † p not. per glo. in. l. iuris la. ȷ̈. C. de iuris ⁊ fac. igno. vbi in
his que sunt inducta ad iuris rigorem conseruandum rusticitas non
excusatur: vnde dicit ibi glo. qȯ si emphyteosim non soluit infra bien-
nium cadit a iure suo vt in aut. qui rē. C. de sac. san. eccle. ⁊ in. d. c. po-
tuit. Sz ita est qȯ rusticis ⁊ mulieribus non subuenitur pretextu igno
rantie nisi in casibus expressis in. l. fi. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ in gl. magn. j.
q. iȷ̈. in. §. vlt. Et qȯ rustico non subueniatur in his que fiunt ad rigo-
rem iuris conseruandum tz expresse Guil. de cu. in. l. si quis ex argen-
tariȷ̈s. §. fi. cū. l. seq. ff. de eden. ⁊ Bar. in. l. j. §. nuntiatio in vlti. colū. de
oper. no. ⁊ Bar. in. l. j. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ Bald. in. l. iuris. C. qui
admit. ⁊ Ang. in. l. vbi. ff. de eden. ⁊ Bal. in. l. fin. in prin. in. viȷ̈. q. C. de
iure delibe. ⁊ presertim si potuit consulere peritiores. l. bonorum. ff. de
3 bo. po. l. ȷ̈. §. fi. ff. quis ord. in bo. po. seru. ⁊ no. in. d. l. iuris. † Nec etiam
videtur qȯ moram purgare possit: quia quotiescunq̄ a lege est prefi-
xa dies ⁊ pena tunc nunq̄ est locus purgationi more: vt not. glo. or-
di. in. c. mora. de reg. iur. li. vj. ⁊ in. c. lz canon. de electio. in. vj. ⁊ in. c. cu-
pientes. §. sed si per viginti. de electio. lib. vj. presertim quando ipso
iure imponitur pena: vt ibi notat glo. ⁊ ita communiter habetur quod
quando pena ipso iure imponitur non est locus purgationi more per
l. si is cui. de lega. ȷ̈. ⁊ no. Bar. in. l. si insulam in. iiȷ̈. q. de verb. ob. ⁊ in
l. qui ob rem. de condi. inde. aliȷ̈ notant in. l. ⁊ si post tres. si quis cau.
in. l. si pacto quo penam. C. de pac. sz ita est ꝙ papa in. d. bulla appo
suit tempus ad petēdum inuestituram: vcz annum ⁊ mensem quo ela
pso incidit ipso facto in penam priuationis ab omni iure suo ergo. d.
Anto. non potest purgare moram. Et quod quando apponitur pena
legi ipo facto non possit purgari mora notat glo. in cle. ne in agro. §.
quia vero in verbo ipso facto. de statu mo. quam pro singulari ad hoc
allegat Bald. in aut. habita in vltima colum. ne filius pro pat. ⁊ pro
4 hoc tex. in. c. j. quo tempore mile. inuesti. pet. de. † vbi elapso anno ⁊ mē-
se si non fuerit petita inuestitura per heredes vasalli non possit vlte-
rius peti. ⁊ Bal. ibi dicit qȯ intelligitur preclusa via purgādi moram
⁊ hoc probat ibi Bald. per multa que militant in casu nostro. bene fa-
cit quod not. Ange. in. d. l. si insulam in. ȷ̈. q. vbi voluit quod quando
pena imponitur a. l. non sit locus purgationi more quod dicit probari
per. l. ȷ̈. C. de iure emphy. que vtitur verbis precisis dum dicit omni-
5 modo hoc etiam sonāt v̉ba bulle que dicit libere deuoluatur: † naz ver-
bum libere importat idem ꝙ sine conditiōe alicuius deuoluatur: vt no.
gl. in. c. romana. §. j. in verb. libere. de censibus in. vj. ⁊ per glo. ⁊ doct.
in. c. cuz plures. de offi. delega. in. vj. ⁊ per Io. an. in. c. lz eps̄. de prebē.
in. vj. in nouel. ⁊ no. Ioā. and. ⁊ Archi. per illum tex. in. c. cum eps̄. de
offi. ordi. in. vj. ergo sequitur ꝙ intelliguntur bona illa deuoluta tali-
ter ad ecclesiam qȯ nullus contradicere possit. ⁊ sic mora purgari non
potest. ¶ Preterea mora dz purgari in modicuz tp̄s. l. si ita qs in. §.

seia.de verb.oblig.⁊ in.l.si post tres.si quis cau.⁊ in.d.c.potuit ꝙ intel
ligitur iudicis arbitrio ſm glo.⁊ doc.in.d.l.⁊ si post tres.⁊.in.d.c.po-
tuit ⁊ Bart.in.d.l.cū insulam in secunda op.vbi ponit qualiter iudex
dꝫ arbitrari modicū tp̄s inspecta qualitate facti ⁊c. ¶ Contrarium tñ
de iure esse puto:q᷑ in themate dicitur ꝙ ecclesie est debita decima in
dicta re ꝙ intelligo ꝙ sit debita rōne directi dominij dicte rei spectan-
tis ad ipsam ecclesiā:q᷑ si alias deberet ecclesie frustra quereretur de
inuestitura:vñ presuppono qꝺ ecclesia haberet directū dominium tñ
6 Anto.nō cecidit a iure suo. ¶ † Primo q᷑ non apparet qꝺ Anto.ha
buerit scientiā qꝺ directū dominiū fuerit ecclesie ⁊ tp̄s petendi inuesti-
turam non currit nisi sciēti.d.c.j.quo tempore miles.maxime ſm sup-
pletionem glo.ibi in verbo annuum ⁊ Ja.de bel.⁊ Bal.in.ij.colum.in
telligentes qꝺ dictū tēpus anni ⁊ mēsis petēdi inuestituram sit vtile ⁊
nō currat ignorāti per id qꝺ habet in.d.verbo absentia ⁊ in.l.genera-
li.de tab.li.x.pro huius confirmatione multa possent allegari:sꝫ suffi-
7 cit doctrina Bal.in.l.q̄ꝫdiu.C.qui admit.vbi dicit † ꝙ qñ.l.vel statu-
tum prefigit tempus ⁊ dubitatur an currat ignorāti quod inter cetera
dꝫ attendi:an requiratur factū hominis ⁊ mora:⁊ tūc nō currit igno-
ranti:vt in.d.l.quādiu.⁊ in.l.si.C.de decre.ab or.fac.⁊ in.l.quinquagin
ta.de excu.tu.Sed ita est qꝺ in casu nostro requirebatur factum homi-
nis.id est petitio īuestiture ⁊ mora requirebatur:vt pꝫ ex verbis bulle
que ponderat negligētiam:ergo ignoranti non currit tēpus facit.c.si
vasallus feudū.si de feu.fue.controuer.inter do.⁊ agna.⁊ in.c.j.de con-
trouer.inter do.⁊ empto.Et dato ꝙ curreret tēpus tñ concedēda esset
restitutio in integrū ꝑ no.ꝑ Bar.in.l.j.§.si qs aūt de iti.actuqꜫ priua.
⁊ glo.in.l.j.C.de patria pote.⁊ in.l.si partē.§.j.in verbo nō vtendo.ff.
quēadmo.serui.amit.⁊ Spe.in ti.de prescrip.§.j.versi.pone colo.⁊ in
l.si.ff.si quis testa.lib.esse ius.fue.⁊ in.l.heredi.alias annua.ff.de calū.⁊
ibi per Moder.hñ faciunt not.in.l.ij.C.de iure emphy.Nec ob.qꝺ in
venditione facta Antonio dicat qꝺ saluū sit omne ius ecclesie.cui de-
cima debita est ergo videt qꝺ habuit scientiam q᷑ ad hoc rñdet quod
per hoc non apparebat ꝙ dominiū esset ecclesie directū nisi aliter ⁊ cla
re ⁊ limitate appareret quale esset ipsum ius reseruatū id est an eēt rō-
ne directi dominij ecclesie vel quomō:vt pꝫ ex no.ꝑ Cy.⁊ Bar.in.l.si
8 sic in si.de lega.j.vbi concludit † ꝙ concessio facta ꝑ hec verba concedo
tibi quicquid iuris habeo in tali re est obscura ⁊ nihil operat nisi cla-
re appareat de iuribus concedētis.⁊ no.Spe.in ti.de loca.§.nunc ali-
qua versi.lviij.⁊ versi.lxxvj.⁊ Oldra.in consi.clxiiij.incipiēte viso pri-
uilegio inclyti regis Ludouici ⁊c.⁊ Ang.in.l.locus.de acqui.pos.ꝑ.d.
l.si sic.§.j.⁊.l.qꝺ si in vēdi.⁊.l.qꝺ si sic.de here.vel ac.vēdi.⁊ ꝓ hoc fa-
cit quia illa reseruatio est obscura:ergo nihil pōt operari.l.titie texto-
res.de leg.j.in cle.cōsti.de elec.potuisset enim dicere decimam ecclesie
vt habet per totum titulum de decimis.Itē poterat deberi dicta deci-
ma ecclesie tanq̄ꝫ cēsus annuus qꝺ est proprie qñ ecclesia omne ius qꝺ
hꝫ in re transfert in aliquē.⁊ sic transfert vtile ⁊ directum dominium
⁊ recipiens soluit aliquid annuatiꝫ quod dicitur census nec cessans in
hoc cadit a iure suo.c.cōstitutus de relig.do.⁊ no.Bart.in.l.j.§.j.ff.de
pub.⁊ Bal.in titu.de pac.cōstā.in verbo persoluere affictum:⁊ in aut.
ei qui impedit in ver.quero pone qꝺ ex concessione principis ⁊c.de bo.
9 aut.iud.pos.Sꝫ per concessionē in emphyteosim ⁊ si transfertur vtile
dñium tm̄.l.j.⁊.ij.ff.si ager vec.vel emphy.pe.Et lꝫ diceret concedo ti-
bi hanc rem in emphyteosim sub annuo censu.x.solidorū non propter
ea desineret emphyteoticus:vt probat in.c.ca.de rebus eccle.nō alie.
⁊ no.expresse Joā.de imo.in.c.ad audientiā.eo.ti.vbi dicit esse verum
nisi diceret concedo tibi talem rem in emphyteosim et quicquid iuris
habeo in illa re sub annua mercede:nā per illa verba ⁊ quicquid iuris
habeo ⁊c.censetur trāslatum etiā directum dominiū:⁊ ideo erit ꝯtus
censualis ⁊ impropriant illa verba cōcedo in emphyteosim rōne sub-
iecte materie ꝓbatur in.d.c.cōstitutus.facit.l.insulā.ff.de prescrip.ver
bis.⁊ per hoc pꝫ nō obstare si diceret ꝙ soluit decimaꝫ.xx.annis ergo
sciuit quod erat iure ecclesie:q᷑ rñdet qꝺ credebat de decima spūali vł
de cēsu vt.s.dictū est.Nec ob.si diceret qꝺ etiā bulla locū hꝫ qñ census
deberet q᷑ ibi accipit pro mercede:vt.c.ad aures.⁊ colligitur ex pluri-
bus verbis dicte bulle dum dicit ⁊ qꝺ venditioni donatis dationi inso
lutum sint subiecte ⁊c.⁊ ibi infra annū a die translationis vtilis domi-
nij ⁊c.⁊ sic presupponit directū dñium esse apud ecclesiam:vnde ver-
ba bulle nō conueniunt ꝯtui censuali:ergo nec eius dispositio vt in.l.
si ita.§.toties.de dā.infec.⁊ in.c.indēnitatibus.§.pe.de elec.in.vi.⁊ ꝙ
nō sufficiat ꝓbare simpliciter decimā esse solutaꝫ ecclesie pro cā allata
ab ecclesia.idest pro canone debito eccl'e rōne directi dñij probat Sali.
in.l.si certis annis in.j.q.C.de pac.post Bart.in.l.cū de in rē verso ad
si.ff.de vsur.⁊ Ant.de bu.in repe.c.peruenit.in.vō.char.de testi.Con-
firmatur q᷑ lꝫ Ant.sciuerit rē esse ecclesie tñ ecclesia sciens recipit cano
nem ideo nō pōt allāre qꝺ ceciderit a iure suo.vt no.glo.si.in ver.men-
10 sem in.d.ti.quo tpe mil.⁊ ibi Bal.vbi ꝑ † receptionē canonis ⁊ serui-
tiorum vr̄ sibi remisisse nisi sibi cōtrariū fuerit protestatus:vt in.l.ij.
in prin.si quis cau.l.si.ff.de eo qꝺ certo loco.⁊.in.l.ij.C.de iure do.i pe.
⁊ in.l.cōmissorie.de pac.inter emp.⁊ vēdi.si aūt ignoranter recepisset
dñs vasallū tūc distiguit Bal.vt ibi ꝑ eū.videt ergo.q.nostrā decide-
re glo.si.in.d.c.j.quo tpe mil.vbi etiā ꝑ non petitionem inuestiture ce-
ciderat a iure suo tñ si post recepit ſuitiū feudale videtur sibi remisisse
penam more.ita ergo videt eē in casu nostro ꝑ oīa simile.nā et fortius
videt remitti pena priuationis ꝓpter receptionem seruitij multo for-
tius dicemus qꝺ nō intelligit pena commissa quam impediri ab initio
cōmissio pene nondum cōmisse ⁊ facilius dꝫ seruari vasallus in iure qꝺ
hꝫ q̄ꝫ recuperare ius qꝺ amisit.l.q res.§.areaꝫ.ff.de solu.⁊.ff.de his q
sunt sui vel ali.iu.l.patre furioso.⁊.l.vbis ad.l.fal.⁊ in.c.quemadmo-
dum.de iureiur.Ad ideꝫ ꝙ no.gl.⁊ doc.in.d.l.ij.C.de iure emphy.vbi
si dñs recipit canonē ab emphyteota postq̄ꝫ cecidit a iure suo videtur
remittere penam priuatiōis.ita no.Spe.in ti.de loca.§.nūc aliqua.v.
xxiij.cum quatuor seq.⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.meuius.§.duobus.de leg.ij.⁊
gl.⁊ doc.in.d.c.potuit.vbi hoc conludunt etiam procedere si rector ec-
clesie non collegiate recepit pēsionē vt in hoc preiudicet ecclesie ⁊ in ꝑ-
lato ecclesie collegiate sit dubium an soluta recipiendo pēsionem sine
consensu capituli preiudicet ecclesie cui iam erat ius acq̄situ expellēdi
emphyteotam q᷑ doctores in hoc sunt varij:vt not.Spec.in.d.§.nūc
aliqua ver.xxvj.⁊ ꝑ domi.Flori.⁊ Jo.de imo.in.c.potuit.super glo.
pe.cum ista difficultas forte in casu nostro nō est necessaria:q᷑ nō est ec
clesia collegiata:tum q᷑ etiaꝫ si esset collegiata tamen nihil refert quia
illud verum quando prelatus solus recipit post biennium solutionem
canonis:quia solus prelatus non potest abdicare ius quesitum eccle-
sie sine cōsensu capituli:vt ī.c.pastoralis.⁊ in.c.ea noscitis cū si.de his
que fiunt a prela.sine consen.capi.tamen in casu nostro nūq̄ꝫ fuit acqui-
situm ius ecclesie:quia Antonius continue prestitit seruitium qꝺ ideꝫ
operatur ac si interuenisset inuestitura quo ad hoc vt nō cadat a iure
suo:vt patet ex no.ꝑ glo.in.d.c.primo.quo tempore mil.ergo cum so-
lus prelatus possit de re consueta concedi in emphyteosim sine con-
sensu capituli in emphyteosim concedere iuxta.c.ij.de feu.⁊ no.in cle.
frequens.in ver.mensa.de exces.prela.⁊ precipue Jac.de bel.in.c.j.in
prin.qui feu.da.pos.⁊ ibi Bal.⁊ clarius Pau de cast.in.l.etiam sol.
matri.⁊ est de mente Bar.in aut.qui rem.de sacrosan.⁊ in.l.si vacan-
tia.de bon.vac.li.x.⁊ Bald.in aut.hoc ius porrectum.de sacrosan.ea-
dem ratione potuit dictus prelatus dictā decimam recipere per quaꝫ
videtur Antonium recognouisse perinde ac si eum inuestiuisset Et ex
his pꝫ ꝙ absqꜫ purgatione more ⁊ rusticitatis dictus Antoniꝰ potest
11 se tueri a pena priuationis.⁊ sic non obstāt.s.allegata in ꝯriū.† Plꝰ
dico ꝙ etiaꝫ si rusticus nō potuisset commode consulere peritiores tūc
iuris ignorantia operatur vt saltē sibi detur restitutio in integrum ex
clausula generali.⁊ sic posset se tueri si non petijsset inuestituram.j.de-
bitum tempus:vt no.Sali.post Bart.in.l.j.C.de iur.⁊ fac.igno.fa-
cit.l.j.in fin.⁊.l.sed ⁊ si per pretorem.§.hec clausula.ff.ex quib.cau.ma-
io. ¶ Et ex his omnibus concluditur qꝺ nisi aliter apparuerit qꝺ di-
ctus Antonius sciuerit dictam rem spectare iure directi dominij ad
dictam ecclesiam non cecidit a iure suo.Et posito qꝺ ipse sciuisset ta-
men adhuc non cecidit a iure suo si rector ecclesie continue recepit sciē-
ter dictam decimam per aut.prestitam prout latius in superioribus
declaraui.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xli.

1 Generalis promissio non extenditur ad bona feudalia.
2 Obligans bona sua generaliter non videt obligare illa que absqꜫ in-
cursu pene obligare non poterat.
3 Relaxatio quam facio de re existēte apud te vt a lite discedam non tri-
buit tibi titulum.
4 Promittens non mouere controuersiā de re sua existente apud alium
non dicitur transferre dominium.
5 Vasallus si transigit super feudo dimittendo non dicitur alienare.
6 Ad hoc vt dicatur trāsactio non requiritur lis in iudicio.
7 Appellatione alienationis quid veniat.nu.9.
8 Distrahere ⁊ vendere sunt synonyma.

¶ Consilium.xli.

¶ Quando vasallus dicatur alienare feudū.Et quid si ex causa trās-
actionis dimittit possessori feudum.Et an in generali cōuentione ve-
niat feudum.



Edēptoris nostri inuoca-
to suffragio.Viso themate ⁊ his de quibus in eo fit men-
tio circa id de quo queritur vꝫ vtrum alienatio videatur
facta per dictum rodulfum:⁊ sic dicatur incidisse in com-
missum per pacem factam inter ipsum rodulfum ⁊ ipsam ciuitatem
in qua pace fuit conclusum dictam villam remanere dicte ciuitati.
Cuius capituli tenor est in effectu vꝫ.Quod quelibet dictaruꝫ partiū
sit ⁊ remaneat in possessione terrarum ⁊ locorum ⁊ rerum quas dicte
partes ⁊ quelibet earū tꝫ ⁊ possidet ad presens sine aliqua lite cā vł mo
lestia ꝑ vnā partem alteri mouēda vł faciēda vel inferēda aliquo iure
1 colore vł cā hincinde ex cā ꝑdicta ⁊c. ¶ Et cōclusiue loquēs rñdeo ve-
ram videri parteꝫ negatiuā.Primo quia dicta generalis promissio
casu quo dici posset alienatio faciens incidere Rodulfuꝫ in penā pri-
uationis non dꝫ intelligi de bonis feudalibꝰ.l.obligatione generali.
ff.de pig.⁊.l.j.C.que res pign.ob.nō po.vnde ad ꝓpositum dicit no.
2 Bar.in.l.codicillis.§.instituto.ff.de leg.ij.quem alij ibi † sequuntur

qꝺ si qs generaliter obligauit bona sua non videtur obligare illa que
absq͂ incursu pene obligare non poterat: ita etiā vult Bal. in. d. l. j. C.
que res pig. ob. non pos. Ad idē est tex. optimus in. c. j. de cap. qui cur.
vē. ⁊. c. in generali in titulo si de feu. fue. contro. inter do. ⁊ agna. vbi in
generali alienatione facta a vasallo non venit feudum nisi expresse di-
ctum sit. vn̄ Bald. in. l. voluntas. C. de fideicōmis. colligit generaliter
ꝙ in dispositione generaliter non veniūt prohibita per id qꝺ habetur
in. d. c. j. ⁊ idē no. Bal. in. l. si constante. §. si maritus. ff. sol. ma. ⁊ Ang.
in aut. de resti. ⁊ ea que parit. in prin. vbi per ibi no. ꝑ glo. dicit ꝙ bona
subiecta restōni: puta bona liuellaria vel emphyteoticaria sibi conces-
sa vsq͂ in tertiam generationem non intelligitur obligare in generali
obligatiōe. facit. l. si procurator. ff. de cōdi. indebi. ⁊. l. iij. §. si procura-
tor. qꝺ quisq͂ iur. ⁊. l. pater cū simi. ff. que in frau. credi. cū simi. Specu.
etiā in ti. de pig. §. j. ver. penul. dicit ꝙ feudū non cadit in generali ob-
ligatione cum absq͂ pena nō possit specialiter obligari. c. j. de ꝓhi. feu.
alie. ꝑ Fede. in prin. ita etiā dicit Bal. in. d. c. j. in prin. i. j. col. de ꝓ. feu.
3 alie. per fed. in. j. col. per. d. l. obligatione generali. ¶ † Secundo prin-
cipaliter moueor qꝛ relaxatio quā facio de re existente apud te vt a li-
te vel discordia discedas nō tribuit tibi titulum. ⁊ sic nō dicor in te ali-
quo titulo alienare vel distrahere vt est text. qui reputatur melior de
iure in. l. si pro fundo. C. de transac. ⁊ ibi no. doc. ⁊ no. glo in. l. stipula-
tio ista. in princi. in verbo successores. ff. de ver. obli. ⁊ illam gloss. dicit
4 ibi Ang. esse diligenter notādam ad hoc. vz † ꝙ si quis promittat de
re sua existente apud aliū cōtrouersiā nō mouere nō ꝑ hoc dicit trans-
ferre dominium nec vsucapiendi conditionem in possessorem cui ita
promisit. Et dicit Ange. ꝙ illa gloss. vult hoc generaliter in omni cō-
uentione vel pacto: sed text. in. d. l. si pro fundo. ſm eum loquitur tan-
tum in transactione ideo bene est notanda illa gloss. ſm ipsum ⁊ not.
etiam gl. in. l. j. ff. pro emptore. ⁊ not. Bal. in. c. si vasallus de suo in fine
in titulo si de feu. fue. controuer. inter do. et agna. hoc etiam decidit
Bal. in. c. j. de controuer. inter vasal. ⁊ alium de beneficio ad finem vbi
5 dixit † ꝙ si vasallus transigit feudum apud possessorem dimittendo
nō dicitur alienare: secus si trāsigit tradēdo feudū. ad hoc dicit esse ca
sum vnicū in iure in. d. l. si pro fundo. ⁊ subdit quod in omnibus alijs
ↄtibus excepto illo qui dimittit transfert ⁊ alienat. l. quedam mulier
ff. de rei vendi. ⁊. l. si spōsalibus. §. j. ff. de iure do. ⁊ intelligi dz de alijs
ↄtibus scz de quorū natura est ꝙ transferatur dn̄ium vel quasi vt lo-
quūtur iura allega. per eū alias secus per not. ꝑ gl. Ang. ⁊ Moder. in
d. l. stipulatio ista. in prin. illud idē voluit Bald. in. d. c. imperialez. in
prin. in. vj. col. de ꝓhi. feu. alie. per Fede. in versi. quero an vallus pos-
6 sit trāsigere. ¶ † Quinimo ad hoc vt dicat trāsactio nō requirit ꝙ sit
lis in iudicio: sed sufficit ꝙ sit extra iudiciū de facto. l. ij. ⁊ ibi no. Bar.
C. de trāsac. ⁊ no. etiā Bar. in. l. causas eo. ti. prout vꝫ qꝺ erat inter di-
ctas partes q̄ sup discordijs ⁊ controuersijs extraiudicialibus ad pacē
7 deuenerunt. ¶ † Tertio principaliter me mouet qꝛ appellatione alie-
nationis proprio sumpto vocabulo venit solum ille contractus vel
actus per quem transfertur dn̄ium. vt. l. alienatū. ff. de ver. sig. l. j. cum
glo. C. de fun. dota. ⁊ not. glo. ⁊ doc. in. l. si. in ver. hypothecā. C. de reb.
alie. nō alie. ⁊ gl. ⁊ Ang. in. l. benignius. ff. de legi. not. Imo. ⁊ alij in. c.
epi. de reb. eccle. nō alie. ⁊ hoc ideo potissime dico quia in instrō inuesti
ture concessionis facte magnifico Comiti Roberto ⁊ eius nepotibus
pro se ⁊ descēdentibus heredibus ⁊c. est restricta pena priuationis ad
casum qn̄ omnes dicti inuestiti venderēt dictā villā vel eā distraherēt
aut alienarent in totū vel in partē cōstat aūt qꝺ Rodulfus nō vēdidit
8 nec etiā alienauit † qꝛ distrahere ⁊ vēdere sunt synonyma seu equipol-
lentia. l. si ego. §. partus ver. interdū in ver. distracta cū glo. ff. de pub.
l. cōi diuidūdo. §. si. ff. cōi diuidū. l. cū res. ⁊ ibi no. C. de ↄhē. emp. ⁊ in
materia penali ⁊ presertiz in cōtractibus verba proprie ⁊ stricte acci-
piunt. l. qcqd astringēde ⁊. l. stipulatio ista. §. in stipulationibꝰ. de ver.
9 ob. l. si pses ⁊. l. si iterpretatiōe. ff. de penis. Nec dr etiā alienasse † qꝛ in
penalibus verbū alienationis accipit stricte ⁊ ꝓprie. vt no. doc. in. d. l.
si. C. de re. alie. nō alie. ⁊ in. d. l. benignius post glo. Sed ꝑ dictū caplm
pacis solū est prouisum qꝺ remaneat q̄libet pars ea possessiōe eius ꝙ
tenet. de dn̄io autem vel quasi nihil dictum fuit. ergo nō est alienatio.
¶ Ex quibus omnibus concludo pro parte negatiua. vt. s. Alexand.

¶ Summarium super consilio. xlij.

1 Sententia cuius executio petitur ex eius inspectione est nulla.
2 Iudex pronuntians per hec verba vti possidetis ita possideatis.
3 Non valet sententia si iudex dicat condemno te ad ea que tibi obuene-
runt a tali.
4 Si iudex non expresserit certam quantitatē in sententia tamen se retu-
lit ad certam quantitatem de qua apparet in certo instrumento nō va
let sententia.
5 Vbi rub. est generalis lex debet intelligi generalis.
6 Vbi est fundamentum actoris etiam si in negatiua consistant probari
debet.
7 In facto alieno est probabilis ignorantia.
8 Quid quando testator dicit lego titio fundum ⁊ extant duo titij.

¶ Consilium. xlij.

¶ Iudex condēnat criminaliter in. xxv. lib. titiuz reū qꝛ vendidit rem
duobus ⁊ etiam cōdemnat reū ex forma statuti ad dādū duplū pretij
illi emptori cui res tradita nō fuit ⁊ aliter non constat quis sit ille em-
ptor cui tradita non fuit nisi qꝛ vnus ex illis cōfitet se assecutuz posses-
sionem an dicta sententia tanq͂ incerta sit nulla ⁊ posito qꝺ vz an illa
confessio fundet intentionem illius emptoris.

Edēptoris nostri inuoca-
to suffragio. Viso processu cause vertentis inter Chri
stophorum de stampe fabis ex parte vna agentem ⁊
Nico. de ronchonibus ex alia se defendentem. ⁊ Viso
etiam themate cum dubio mihi transmisso. ¶ Puto
partes dn̄orum iudicantium esse in pronuntiando dictam petitā execu
tionem sn̄ie cōtra dictū Nicolaū nō esse cōmittendā. ¶ Et ad hoc ostē
dendum adducam dūtaxat ea fundamenta que mihi videbunt suffice-
1 re ⁊ potiora esse. ¶ Moueor igitur imprimis qꝛ † sn̄ia cuius executio
petitur ex eius inspectione est nulla in ea pte in qua petit executio: qꝛ
quoties sn̄ia fert super eo in quo possibile esset ferri sn̄iam certā tūc si
sn̄ia feratur incerta ⁊ ex actis probatorijs factis in ipsa causa ī qua la-
ta est sn̄ia nō redditur sn̄ia ipsa certa erit nulla. l. pen. ⁊. l. si. ⁊ vtrobiq͂
no. C. de sen. que sine certa quanti. ⁊ declarant Bar. ⁊ alij plene in. l. ij.
2 eo. ti. post glo. ibi. ⁊ in. l. ait. pretor. §. j. de re iudi. † Unde si iudex super
aliqua petitione ꝓducta in possessorio pronuntiat per hec verba vti
possidetis ita possideatis non vz sn̄ia tāq͂ incerta nisi in aliqua parte
actorum ⁊ probationū appareat qualiter possidebant: vt ꝑ gl. ⁊ doc. in
l. j. C. vti pos. ⁊ ꝑ Bar. in. d. §. ait pretor. ⁊ glo. in. c. lz causam. in verbo
3 ita possideatis. de ꝓba. † Et silr non vz sn̄ia in qua iudex dicit cōdēno
te ad res que tibi obuenerunt a tali: vt inquit Innoc. in. c. significanti
bus. de libel. obla. in si. ¶ Sed in actis q̄ producta sunt in hac cā exe-
cutionis petite non apparet qꝺ in illa causa in qua iudex cōdemnauit
Nicolaum ad duplū pretij dandū illi emptori cui tradita nō fuit con-
stiterit iudici quis esset ille emptor cui tradita non fuit ⁊ quantū esset
illud pretium quātaq͂ essent dāna dispendia ⁊ interesse eiꝰ que in sn̄ia
certificari debēt in. §. curare. instit. de actio. l. iij. in. si. C. de inutili stip. l.
cum propria. ⁊ ibi no. Bal. C. si qs alteri vel sibi. ¶ Plꝰ voluit Io.
an. in addi. Spe. in ti. de sen. prolatio. §. qualiter. versi. quid si iudex. et
Anto. de bu. ⁊ do. Abb. in. c. cū venerabilis. de excep. ⁊ Anto. de bu. in
c. cum venerabilis. de relig. do. ⁊ Ang. ⁊ Io. de imo. in. l. si cōuenerit. ff.
4 de re iudi. ⁊ Ludo. ro. in. l. j. §. si quis ita. de verbo. obli. † ꝙ si iudex nō
expresserit certam quantitatē in sn̄ia tn̄ se retulit ad quātitatē de qua
apparet in certo instrō non vz sn̄ia per. l. iij. C. de sen. que sine cer. quan
ti. ⁊ est de mente glo. ⁊ Bar. in. d. l. pretor. §. j. iuncto illo tex. ¶ Vn̄ si
iudici nō cōstabat qs fuerit ille emptor cui res tradita nō fuit ⁊ quo et
quanto pretio debuit illā partem obmittere in sn̄ia aut debebat super
hoc probationes recipere. Et exceptio talis nullitatis impedit execu-
tione sn̄ie: vt probatur in. d. l. iij. C. de senten. que sine certa quantita-
te. quam ad hoc alleg. Bar. in. l. iiij. §. cōdemnatū. de re iud. ⁊ no. Inn.
in. c. cum in iure. de offi. deleg. cum suis multis concor. ¶ Alia ratio-
ne redditur nulla dicta sn̄ia: quia statuto posito sub rub. de accusa. ⁊ in-
quisi. querendis tpe quo fiunt condemnationes cauetur ꝙ tpe quo cō-
demnationes fiunt requirantur tam accusati q͂ accusatores persona-
liter vel ad domum in qua habitant vel sunt hospitati vt his tpibus
possint allegare iura sua alias condemnatio non valeat: sed in puncto
dicitur qꝺ iste Nicolaus non fuit citatus ergo condemnatio est nulla.
nec obstat ꝙ per partē aduersam replicatur qꝺ statutū loquitur in ac-
cusato ⁊ accusatore nos autem loquimur in iudice inquirente ⁊ reo in-
quisito: quia ad hoc respondeo ꝙ quāuis nigrum dicti statuti loqua-
tur in accusatore ⁊ accusato tamen in rubrica loquitur etiā de inquisi-
tis. vnde succedit illud qꝺ no. glo. ⁊ Bar. in. l. j. C. de capita. ciui. censi.
5 eximen. li. xj. † qꝺ quando rubrica est generalis. l. etiam dz intelligi ge
neralis: vt no. Io. de imo. in rubrica. de verbo. obliga. vbi hoc expres-
se firmat in terminis statuti similis predicto statuto saltem in casu no-
stro in quo per verba rubrice comprehenditur mens statuti que fuit ꝙ
tpe condemnationum debeant requiri inquisiti qꝛ verba sunt clara. fa
cit qꝺ no. glo. in. l. j. C. ne fideius. do. den. ⁊. l. j. cū ibi no ꝑ. Bar. ⁊ doct.
ff. si cer. pe. ⁊ glo. in rubri. ff. si quis test. lib. ⁊ in. l. j. in prin. ff. qꝺ quisq͂
iur. ⁊ in. l. j. in verbo pretorie. ⁊ ibi Bal. C. ne lic. tertio prouo. ⁊ no. Io.
an. in addi. Specu. in ti. de dispu. ⁊ alleg. ad si. ⁊ Bal. in. l. si. ff. de here-
di. insti. Ideo. defectus illius forme ⁊ requisitionis de qua in dicta ru-
brica reddit actum nullum. l. cum hi. §. si pretor. de transac. c. is qui. ⁊
c. procu. de elec. in. vj. ¶ Secundo principaliter moueor quia posito
etiam qꝺ dicta sententia esset lata in forma valida tamē ex ea non po
test obtineri executio ꝑ dictum Io. petita quia non est probatum suf-
ficienter id qꝺ incumbebat dicto Ioanni agenti eo quia non probauit
qꝺ sibi tradita non fuerit possessio rei vendite per dictum Nicolaum
6 sed Francisco secundo emptori. † Cōstat enim qꝺ istud est fundamen-
tum actoris ⁊ intentionis dicti Ioannis agentis merito hoc proba-
re debet etiam si negatiua consistat. l. hoc iure. ⁊. l. ita stipulatus versi.
quod si ab initio. de verbo. l. si quis consortium de fabricē. lib. xj. c. j.
de confes. in. vj. ⁊ plene no. Barto. in. l. in illa stipulatione si calendis.
de verbo. ⁊ Inno. in. c. super his. de accu. et alij in. c. bone. de elect. cum

simi. imo

sum.imo fortius.⁊ no.dixit Jaco.de are.⁊ Cy.in.l.quoties ad fi.C.de rei védi.qđ si res est vendita duobus ab eodé.⁊ vnus ex eis possidet si ex probationibus appareat qđ alij emptori q agebat fuit res prius védita presumetur res prius tradita nisi ipse reus possidés probet ꝙ imo ipe prius emit per.d.l.quoties versi.si igitur. Et psumptio trásfert in aduersarium onus probádi dato ꝙ tale onus alias non cópeteret aduersario in.l.cú de indebito iuxta prin.ff.de proba.l.omnimodo. C.de inoffi.test.⁊ in.l.siue possidetis.⁊ ibi notant doc.maxime Bald.C. de pba. ¶ Nec ob.si diceret ꝙ nó potest dici qđ fuerit tradita isti Joanni priori emptori.⁊ qr Fráciscus de bláchis secús emptor dixit qđ protestatus fuit qđ sibi nihil debebatur vigore dicte snie cődemnatorie in qua cődénatus est dictus Nicolaus ad duplá pretij illi emptori cui possessio rei tradita non fuit asserens dictus secundus emptor se assequutum fuisse possessioné dicte petie terre vigore sue emptionis: qr respondeo ꝙ dicta confessio secundi véditoris nó est sufficiens probatio. Tum qr cőfessio vnius non debet nocere alteri.l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pac.l.j.C.res inter alios acta.facit quod no.dicit Bar.i.l. cú quis decedens.§.codicillis.de leg.iij.ibi dñ dicit preterea testator sm hoc posset priuare filios legitima cőfitédo alijs se debere ⁊c. Tum etiam quia si dictus Fráciscus fuisset cú suo iuramento interrogatus. ⁊ iuratus ita deposuisset non probaret nisi semiplene.l.iurisiurádi.C. de test.c.in omni negocio de testi.quáto minus debet pbare dictú suú sine iuraméto. ¶ Accedit qr etiá ipse deponit super eo super quo cómodum sentit qr si verú est qđ sibi ⁊ nó alteri fuerit tradita possessio ipse nactus est dominum dicte petie terre.vt in preallé.l.quoties. Nec huic vltime rationi obstat si dicatur qđ non tendit dicta assertio Frácisci ad acquirendú sibi sed potius ad preiudicandú in pena dupli.qr respondeo qđ hec ratio non concludit:tum qr in speciebus cadit affectio nó aút in quátitate insti.de ac.§.preterea si quis.⁊.l.si cui fundus centú dignus.ff.de leg.ij.l.nummis.de in lit.iurá.⁊ sic potuit maiorem affectionem habere ad dictam petiam terre ꝗ̃ ad duplum dicti pretij. Tum etiá quia potuit potius velle cősequi fundú ex cőtractu emptionis ꝗ̃ odiosum lucrum penarum que in foro cőscientie non habentur in cősideratione:vt no.glo.xij.q.ij.in.c.fraternitas.⁊ no.p Bald.in.l. iubemus.§.sane el.j.C.de sac.san.eccle.⁊ in.l.quibus diebus.§.dñs.de códi.⁊ demon.⁊ no.doct.in.c.dilecti.de arbi. ¶ Accedit ad confirma-
7 tionem predictorú † qr in facto alieno presumpta ⁊ pbabilis est ignorátia.l.fi.ff.pro suo.l.qđ vulgo.ff.pro emp.l.veri⁹.de proba.vñ potuit dictus Franciscus sciens sibi traditam esse rem existimare alij non fuisse prius traditá.⁊ sic ignorare fuisse prius traditam dicto Joanni prout ignorare presumitur. Nő per hoc tñ sequeret ꝙ pena deberetur dicto Joanni. ¶ Cőfirmantur predicta per id qđ no.Bar.⁊ alij in.l.
8 si quis seruum.§.si inter.de leg.ij. Ubi voluit † ꝙ si testator dixit lego titio fundum ⁊ apparet qđ duo extant titij ⁊ non constat de quo ipsorum duorú senserit testator pone ꝙ vnus eorum tantum comparet ad petendum legatum alius nihil dicit vel etiam expresse renuntiat.et sic apparet qđ ille ali⁹ titius vt repudians non pőt admitti ad legatum: an poterit nihilominus heres dicere huic titio petenti legatú nolo legatum tibi prestare nisi probes ꝙ testator legando senserit de te ⁊ cőcludunt prefati Doctores ꝙ sic per.l.si fuerit.de reb.dub.⁊.l.duo sunt titij.ff.de testa.tute.⁊.l.cum ex pluribus.ff.de manu.testa.ita ergo esse debet in proposito:qr licet Franciscus renunciauerit iuri ⁊ facultati petendi penam:nő sequitur ergo cőpetit Joáni nisi aliter pbet qđ possessio fuerit tradita alteri emptori ⁊ nő sibi. ¶ Ad idé etiá ꝙ exclusio dicti Fráncisci non sufficiat pro sufficienti probatione contra Nicolaú dicto Joáni.bene facit.l.si duo patroni.in prin.cú ibi no.de iureiurá. ¶ Preterea prout in puncto continetur statutú dicit qđ védens rem duobus cődemnetur illi emptori cui nő fuerit tradita possessio ad duplum pretij ⁊c.⁊ verba snie idem dicút. Sed ita est qđ dicta verba debent intelligi qđ nő fuerit tradita.idest facta fuerit per véditoré mora in tradédo vt probat in.l.si duo.§.hec aút verba.ff.de cősti.pec.et ibi ponderat illú tex.p no.ad hoc Bar.⁊ alij moder.ibi idé dicút ⁊ reputant hoc esse singulariter no.al's enim lex vel statutú cőtineret absurditaté ⁊ iniquitaté.véditori enim nő pőt imputari si ré véditá nő tradidit emptori anteꝗ̃ esset ab emptore tacite vel expresse interpellatus vt traderet ré.l.ratio.§.si per véditoré.cú glo.j.ff.de act.emp.⁊ in.l.si traditio.C.de act.emp. Sed nő presupponit ꝙ.d.N.fuerit interpellatus vt rem venditá traderet vel alio mő in mora cőstitutus est:verum est qđ instrumentú dicte venditionis nő vidi:qr nő est mihi transmissum ⁊ libéter vidissem vt ex eo cőprehendere possim:an ibi aliquid sit pp̄ter qđ doceat de mora.d.Nicolai. ¶ Ex quibus omnib⁹ concludo cőtra dictum Nicolaum non posse de iure committi executionem dicte sententie.

¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio.xliij.

1 ¶ Pena adiecta dationi quantitatis videtur adiecta in fraudem vsurarú.nu.8.⁊.nu.10.11.⁊.12.
2 Justa causa excusat quem a pena condemnationis expensarum.
3 Justa causa excusat a mora ⁊ a pena.nu.4.5.6.⁊.nu.13.
7 In dubio pro snia arbitratoris presumitur.16.
9 Pendentia reclamationis impedit executionem laudi.nú.17.⁊.18.
15 Statutú qđ ingrediens possessionem aliená tali pena puniatur quid si quis ingrediatur virtute inualidi decreti.
19 Licet snie censure nó transeant in rem iudicatam tñ appellatio tollit vires presumptionis talis sententie.

¶ Consilium.xliij.

¶ Pena adiecta quantitatis dationi in homine non cősueto fenerari an presumatur adiecta in fraudem vsurarum.⁊ an iusta causa excuset a pena conuentionali sicut excusat a legali.



Uisa subtiliter ⁊ copiose allegatum ⁊ cősultú est p clarissimú dñm.S.cősulétem trásiés i oib⁹ cú eo arbitrat⁹ sum nihil addi oportere preterꝗ̃ circa secúdá dubitationé nouiter ortá.vz
1 † an si Lancelotus depositú repeteret pená in istrumento promissam incurreret. Et vr prima facie dicendum quod cum dicta pena sit adiecta in effectu dationi quantitatis pecunie quantú ad casum de quo querit. Ideo stat magis cőmunis cőclusio qđ videatur adiecta in fraudé vsurarú. Et per cősequens exigi non posse.l.iul.§.idem pap.⁊ ibi no.ff.de act.emp.⁊.l.cú allegas.⁊ ibi plene p gl.⁊ doc.C.de vsu.no.in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si certum petat. l.pecunie.§.j.⁊.l.penam.ff.de vsu.per Bar.in.l.cum seruus.ff.de condi.⁊ demon. Et Ange.in.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verbo.obli. Et canoniste in.c.tuam.de penis cum concordantijs. ¶ Secundo pro hoc facit qr cum Lancelotus videatur iusta causa.idest propter sniam arbitri mot⁹ ad repetédum depositum talis iusta causa vr qđ excuset
2 eum a pena † sicut alias iusta causa excusat quem a pena condemnationis expensarú.l.qui solidú.§.etiam.ff.de lega.ij.⁊ auf.de iudi.§.oportet.no.in.l.properandum.§.sin aút alterutra.C.de iudi.⁊ in.c.finem liti
3 bus.de dolo ⁊ contumacia † ⁊ similiter iusta causa excusat a mora ⁊ a pena interitus rei debite.vt no.gl.in.l.qđ in verbo detrimentum.ff.si certum petat.⁊ in.l.vitium in verbo cum esset petitú.co.tit.⁊.l.in hac glo.magna.ff.de tritic.⁊ etiam excusat a pena contumacie.vt no.glo.
4 in.l.ex consensu.§.fi.ff.de app.⁊ in.l.j.§.fi.ff.si quis insdi.nó obté.† ité iusta causa excusat a pena compromissi vt tenuit Joá.an.in ti.de arbi. §.fi.versi. Item quid si compromissum.in addi.Spe.⁊ Bal.in.l.fi.C. de arbi.⁊ in.l.non solum.ff.de rei vendi.quem ibi sequit etiam Pet.de ancha.in reportatis ⁊ Bal.Ang.⁊ Pet.de anch.in.l.tres fratres.ff. de pac.⁊ Bal.in.l.qđ te.ff.si cer.pe. Et.l.qui cú tutoribus.ff.de transactio.⁊ in auf.generaliter.de epi.⁊ cle.⁊ Bal.⁊ Ang.in.l.qui rome.§. duo fratres.ff.de verbo.obli.de quo ibi aliquid per Bal.⁊ per Bart. in.l.ex diuerso.§.j.ff.de rei vendi.⁊ in.l.iubemus.ff.de condi.⁊ demon. ⁊ Bald.in.c.j.imperator Loth.in vsibus feud.⁊ Bald.in.l.si iudex.ff de his qui sunt sui.⁊ in.l.fin.in.xj.q.C.de contrahen.emp.⁊ in.l.cos.§. cautione.C.de app.⁊ in.l.edita in.xiij.columna.de edendo.C.⁊ domi.
5 Abb.in.c.quintauallis. Et † iusta causa excusat quem ab obligatione interesse.⁊ no.in.c.si quis inuestitus.qui success.testa.pos.tit.de succes.feud.allegat gl.que sm eum non est alibi in.d.l.in hac.in glo.magna.in prin.ff.de tritica. Et facit quod no.Joan.and.in.c.j.de elec.in
6 vi.in nouella.† Et similiter iusta causa excusat a pena legali.vt not. glo.si.in.l.ab executione.C.quorum ap.non reci.probatur in.c.sacro de senten.excom.⁊ no.Bal.in addi.Spec.in ti.de arbi.⁊ in.l.ij.C.de epis. aud. Et dicta sententia arbitratoris vr prebere Lancelotoiustam cau-
7 sam † cum in dubio pro sententia arbitratoris presumatur vt concludit Dy.in.consi.suo incipiente Tholomeus ⁊c.vbi ad hoc allegat.l. ab ea parte.ff.de proba.⁊.l.sciendum.⁊.l.titia.§.idem respondit.ff.de verborum oblig.⁊.l.iurisgentium.§.quod fere.ff.de pactis.⁊ insti.de inutili stipu.§.item scriptum.⁊ insti.de fideiusso.§.fi. Et sequitur hoc Jo.and.in addi.Spec.in titulo de arbi.§.sequitur in ver.qd si actú ⁊c. Et domi.Anto.⁊ domi..Abbas.in.c.quoniam contra.de proba. Et domi.Anto.⁊ Joannes.de imo.in.c.in presentia.de renun.⁊ Ludoui. Romanus in.l.sciendum.ff.de verbo.obligati.facit tex.in.c.bone el primo de electio.⁊.c.cum inter.⁊.c.sicut.de re iudi. Et sequitur etiam hoc dominus Abbas in.c.quintauallis.de iureiuran.in.xxviij.colum.
8 ¶ Sed his non obstantibus † puto Lancelotum in pená incidere qr cum conuentum fuerit inter.d.partes cőtrahétes quod depositú vsque ⁊ per totum mensem februarij per sanctum exigi non posset.⁊ per consequens ꝙ post mensem februarij peti ⁊ exigi posset vt plenius probaui.s.circa scdam dubitationem. Et omnia contenta in dicto instrumento promiserunt dicte partes inuicé obseruare ⁊ rata ⁊ firma habere ⁊ contra ea vel ipsorum aliquod non facere dicere opponere vel venire per se vel per alium de iure vel de facto in iudicio vel extra quocunque modo aliqua róne vel causa sub dicta pena ⁊c. Si ergo Lancelotus repetit depositum ptz euidenter ꝙ ratum nő habet qđ sanctus depositum a depositarijs cősequat:qr nő solú verbis:sed etiá facto ratificatur vel non ratificatur actus.l.paulus.al's incipit non tm.ff.rem ratam habe.l.quo enim.§.fi.⁊.l.si in debito.§.fina.co.ti. Preterea ita debet incidere in penam Lancelotus petédo depositum.⁊ sic prebendo causam ⁊ dádo operam:vt depositum sancto non restituatur sicut incidit in penam depositarius non restituendo depositum sancto prout sibi restituere sub pena promiserat.l.qui occidit.§.in hac.ff.

ad.l.ag.l.videamus.§.fi.ꝛ.l.q domũ in fi.ff.loca.cũ simi. Et tãto for-
9 tius procederent predicta † si pendẽte reclamatione laudi rependeret
Lancelotus depositũ qꝛ depẽdẽtia reclamationis impedit executio-
nem laudi.ꝛ aliqd innouari cũ sit quedam appellatio.l.nõ distingue-
mus.§.cũ quidã.ff.de arbi. Et appellatione pendente nil dꝫ inuocari.
ff.nil nouari app.pẽ.l.j.ꝛ.c.bonefidei.de app.ꝛ in terminis nostris in
pẽdẽtia reductionis ad arbitriũ boni viri firmat hoc Abb.sicu.in.d.
c.quintauallis.de iureiur.in p e.charta.ꝛ Bal.cũ aliquali distinctiõe
10 in.l.nã ꝛ postea in prin.ff.de iureiu.ꝛ ĩ addi.spe.in ti.de arbi. † Nõ ob.
ꝙ pena adiecta dationi quãtitatis videaꝛ adiecta in fraudẽ vsurarum
qꝛ respõdeo pluribus modis.ꝛ primo ꝙ quãtũ ad Lancelotũ et fra-
tres pena nõ erat adiecta dationi quãtitatis: sed facto qꝛ ipse promi-
serat firma ꝛ rata habere cõtẽta in.d.instrumento: ꝛ nõ cõuenire. vnde
eo ipso ꝙ ratũ nõ habuit repetendo depositũ incidit in penã que fuit
adiecta facto.s.ratihabitione quo casu pena predicta facto adiecta pe-
ti põt: nec censeꝛ in fraudẽ vsurarũ apposita.l.lucius.ꝛ ibi no.in gloss.
ff.de act.emp.l.si dictũ.ĩ prin.ꝛ ibi no.ff.de euic. ¶ Scdõ posset respõ-
11 deri † qõ etiã pena adiecta dationi quãtitatis in hoĩe nõ cõsueto fene-
rari nõ presumaꝛ adiecta in fraudẽ vsurarum vt tenuit glo.in.l.stipu-
latio ista.§.alteri.ff.de ver.ob. Et in.l.vtrũ.ff.de pe.here.per illũ text.
ꝛ in.l.penã.ff.de vsu.ꝛ in.c.ille nos in glo.fi.de pig.ꝛ Inno.in.c.tuam
de pe. Et archi.xij.q.ij.cũ deuotissimã.ꝛ Bar.ĩ.l.cũ stipulati.ff.de v.
ob.ꝛ maxime in alio ꝯctu quã mutui ẽm Pau.de cast.ibi ꝛ in.l.iul.§.
12 idem pap.ff.de act.emp. ¶ Tertio rñdeo † ꝙ dato ꝙ ꝓcederet opi.te-
nentium ꝙ pena adiecta dationi quantitatis etiã in non solito fenera-
ri presumaꝛ adiecta in fraudẽ vsurarũ tñ illud fallit in pena apposita
in ꝯctu transac.ꝓut in casu nostro.l.premissi.C.de trãsac.ita tenuit
Bal.in.l.cũ allegas in.iiij.op.C.de vsu.ꝛ Joã.de imo.in.l.iiij.§.fi.de
ver.ob.ꝛ idẽ ibi Bal.in addi.ꝛ Jo.de imo.in.c.de arbi.ꝛ ĩ.d.§.alteri.
Nec etiã ob.qõ ꝓpter sñiam arbitratoris iustã causam habeat Lãce-
lotus repetendi depositũ que iusta cã excusare debeat a pena ꝛc.quia
13 rñdeo † ꝛ primo qõ imo iusta cã nõ excusat a pena cõuentionali peten-
tem vel agentẽ: qꝛ anteq̃ petat ꝛ agat dꝫ diligẽter ius suũ explorare.
l.q in alterius.ff.de reg.iur.ita in terminis decidit clare Bal.in.l.non
solum.ff.de rei vendi.ꝛ in.l.qõ te.ff.si cer.pe.pro hoc etiã allegat glos.
no.ĩ.l.si mulier.§.si rẽ.ff.de leg.iij.que voluit ꝙ lꝫ iusta cã litigãdi ex-
cuset a pena expensarũ: vt est dictũ tñ fallit in expensis debitis ex ex-
pressa dispositione hominis puta ex dispõne testatoris vl' ꝯhẽtis qõ
reputat Bal.no.dignũ ꝛ idẽ etiã voluit gloss.in.§.opꝫ.in aut.de iudi.
quã ad hoc allegat Ang.in.l.properãdũ.§.finaũt alterutra.C.de iu-
di.ꝛ ibi etiã Bal.ꝛ idẽ Bal.in aut.gñaliter in.ij.col.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ
in.l.eos.§.cautione in.j.col.C.de ap.ꝛ ibi etiã tꝫ aperte Bal.qõ iusta
cã nõ excusat a pena ꝯctus voluntarij.ꝛ idẽ Bald.in.l.edita.in.xiiij.
colũ.ꝛ sic vult in effectu Bald.in dictis locis ꝙ lꝫ iusta causa excuset a
penis legalibus.c.sacro.de sen.excõ.ꝛ dixi.s̃.tñ nõ excusat a penis cõ-
uentionalibus.ꝓ hoc facit qꝛ mitius agitur cũ.l.q̃ cum hoĩe.l.celsus.
ff.de arbi. Nõ obstat decisio Jo.an.in addi.spe.in ti.de ar.§.fi.s̃.alle-
gato.vbi voluit qõ petens reduci laudũ ad arbitriũ boni viri: lꝫ suc-
cumbat nõ incidat in penã cõpromissi si habuit iustã causam litigan-
di: qꝛ respondet primo Bal.in.d.l.nõ solũ.qõ ibi loquiꝛ in eo q petijt
reductionẽ laudi q hꝫ similitudinẽ rei sicut appellans q dꝛ sustinere
vices defensoris.c.cũ inter.ꝛ.c.significauerũt.ꝛ.c.fi.de excep. Secus
ergo ẽꝫ Bal.in eo q principal'r petit vel agit.vel põt dici qõ opi.Jo.
an.in loco pal.nõ ẽ vera ꝑ.l.ex diuerso.§.j.ff.de rei vẽ.ꝛ ibi no.Bar.di
stinguẽs vt ibi latius ꝑ eũ.ꝛ per dictum.§.duo fratres.ꝛ ibi cum opi.
Bar.trãsit Jo.de imo.ꝛ Pau.de ca.ꝛ idẽ Bar.in.l.iul.ff.de cõdi.in
de.ꝛ Bal.in.l.q iudex.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.ꝛ.d.abb.in.d.
c.quintauallis.circa hoc vltimũ tñ scꝫ an opi.Jo.an.sit vera vel non
nõ insisto qꝛ nõ opꝫ stãte prima rñsione data ꝑ Bal.in.d.l.nõ solũ.et
14 aliis.j.prie dicẽdis. ¶ Scdõ principal'r rñdeo † quod Lancelotus ꝛ
fratres virtute laudi nõ dñr habuisse cãm iustã repetendi depositum
attento ꝙ dictũ laudũ fuit nullũ vt circa primũ dubiũ ꝓbaui.ꝛ ꝙ hoc
sit verũ ptꝫ ex notatis ꝑ Bar.ꝛ alios in.l.iuste.ff.de acqui.pos.in fi.vbi
15 querit si statuto caueꝛ † ꝙ ingrediẽs possessionem alienã tali pena pu-
niatur an si aliquis ingrediaꝛ virtute inualidi decreti iudicis excuseꝛ
a pena.ꝛ decidit qõ nõ qꝛ ex lata culpa punieꝛ.allegat tex.insti.vi bo.
rap.§.i.ꝛ.l.j.§.i.ff.si mẽsoꝛ fal.mo.ꝛ.l.j.§.nõ aũt.ff.si qs testa.lib.esse
iuss.fu.euꝫ ibi no.per eundem.ꝛ idẽ tꝫ Bar.ĩ cõsilio incipiente in qõne
vertente in curia capitanei narnei.ꝛ Bald.in disputatione sua incip.
accusatis de vi turbatiua in versi.tertio queriꝛ.ꝛ Bar.in.l.sequitur.§.
si fundum.ff.de vsucapio.ꝛ probaꝛ etiã ĩ.l.meminerint ẽꝫ vnã lecturã
C.vnde vi.ꝛ potissime ꝓcedit hoc si Lancelotus pendẽte reclamatio-
ne laudi depositũ repetijsset quo casu nil innouandũ erat vt superius
16 circa hanc vltimã dubitationẽ tetigi. Nõ obstat † ꝙ ꝓ sñia arbitrato-
ris in dubio presumaꝛ qꝛ rñdeo qõ illud procedit vbicunq̃ sumus in
dubio an laudũ sit equum vel iniquum aut nullum.nam quo ad hoc vt
intelligamus cui incumbit onus ꝓbãdi iniquitatẽ seu nullitatem lau-
di vel econtra dicemus ꝙ presumiꝛ pro laudo ꝛ qõ ꝓpter hoc allegã-
ti iniquitatem vel nullitatẽ incũbit onꝰ ꝓbãdi.ita loquiꝛ.l.ab ea par-
te.ff.de proba.ꝛ alia iura ad hoc allegata ꝑ Dy. Sed nos sumꝰ in ca-
su certo qꝛ cõstat clare ex inspectione cõpromissi ꝛ laudi laudũ nõ tene
17 re vt in primo dubio deductũ est. ¶ Scdõ põt rñderi † ꝙ vbi reclama-
tũ est nõ presumitur amplius pro laudo.ita tenuit Ant.de but.ꝛ abb.
siculus de proba.in.c.q̃m contra.ꝛ romanus in.l.sciendũ.ff.de verbo.
18 obli. † Sicut etiam dicimus in sñia de qua appellatũ est ꝙ pro ea nõ
presumitur in auꝛ.de his qui ingredi.ad ap.§.illud quoq̃ determina
re ꝛ circa.v.col.no.Spe.de instru.edit.§.restat.ver.ĩ summa.ꝛ in ti.de
senten.pla.§.vt aũt.versi.ꝛ no.ẽm quosdam ꝛc.hoc idem etiam tenuit
Anto.de bu.in cõsilio incipiente questio hec dubia vulgaria hꝫ ꝛc.vbi
ad confirmationẽ ꝓdictorũ.scꝫ qõ non presumaꝛ pro sñia abitratoris
a qua est reclamatum adducit quod not.Inno.in.c.bone de electio.et
19 in.d.c.q̃m contra.ꝛ in.c.sacro.de sentẽ.excõ. † vbi voluit quod licet sñie
censure non transeant in rem iudicatam.tamen appellato tollit vires
presumptionis talis sñie.ita etiam dicendũ in arbitramento.licet non
spectet transire in rem iudicatam qꝛ non est proprie sñia sed quidam
contractus transactionis.vt dixi.s̃.in principio.quinimo dicit Ant.
de bu.in preallegato consilio ꝙ plus attentari posset.scꝫ ꝙ pro sentẽ-
tia arbitratoris etiam quando non est reclamatum non presumatur:
quia arbitramentum magis accommodatur nature cõtractuum q̃
iudiciorum: vnde dicimus ꝙ est quedam transactio: vt est dictum. Et
in contractibus non presumitur pro requisito extrinseco.l.quecunq̃
§.fi.ff.de publicia.igitur.ꝛc.

¶ Summarium super consilio.xliiij.

1 Alienato fundo ad mensurã mensurari debent aggeres ꝛ fossati.
2 Dictio iuxta denotat propinquitatem.
3 Ripa est terrenum qõ continet flumen.
4 Dictio vel circa debet referri ad modicum.
5 Si quis concessit insulam centum tornaturarum ꝛ reperiatur plus.
6 Ubi venditur terrenum ad mensuram debet ita mensurari malum sicut bonum.
7 Inundatio eueniens non facit locum censeri alueum fluminis.

¶ Casus talis est.

¶ Raynaldus de saluiolis iam pluribus annis elapsis locauit Pe-
tro quõdam gnudi ad affictũ ad fraulgandũ ad terminũ.xij.annorum
tunc proxime futurorũ vnaꝫ petiaꝫ terre.xlviij.torñ.vel circa.ita tñ qõ
quantuncunq̃ sit ꝛc.cedat presenti locationi ꝛ pacto franchationis
ad rõnem tornaturarum prout latius in instrumento: positus in terra
argelis iuxta viaꝫ publicã iuxta flumẽ rheni.iuxta illos de acarisijs ꝛ
alios suos confines ꝓ certo annuo affictu ꝛ pro certo pretio fanchatio
nis prout in instrõ contineꝛ qõ instrm vobis dño consultori traditur.
¶ Uertitur modo dubium inter locatorẽ ꝛ cõductorẽ vtrũ certa pars
certe possessionis que vocatur herleda in ꝛ super qua sunt arbores di-
uersi generis ꝛ nascunꝛ herbe ad pasculandum. Et si cultiuarentur na
scerentur frumentum ꝛ alia blada. Et que petia terre herlede est confi-
nans iuxta flumen rheni debeat mensurari cum tota reliqua ꝑte dicte
possessionis ꝛ pretiũ ex ea debeatur dicto locatori sicut de reliqua ꝑte
possessionis predicte: qꝛ pro ꝑte dicti locatoris dꝛ ꝙ dicta herleta dꝫ
mensurari ꝛ de ea sibi pretium debetur ad rõnem torñ.sicut de alia ꝑte
possessionis.primo qꝛ dꝛ in dicto instrõ locationis qõ locat dictaꝫ pe-
tiam terre iuxta flumen rheni.ꝛ sic concludit dictaꝫ herletã que est cõ-
finans iuxta dictum flumen rheni.secundo qꝛ dicta herleta tam ratio
ne arborũ q̃ herbarũ ꝛ si cultiuareꝛ est fructifera. Pro parte vero di-
cti cõductoris respondeꝛ qõ non dꝫ mensurari dicta herleta qꝛ in istrõ
dꝛ vna petia terre arate arborate ꝛ vidate ꝛ hec herleta nõ est eiusdem
nature.ergo non videꝛ inclusa. ¶ Secundo qꝛ aliquoties aqua dicti
fluminis intrat partem dicte herlete.ꝛ sic infert quod sit de alueo flu-
minis. Modo queritur quid iuris.

¶ Consilium.xliiij.



Edẽptoris nostri inuoca-
to suffragio. Omissis argumentis hincinde propter
rei euidentiam breuiter arbitror proculdubio herle-
tam antedictam flumini seu ripe coherentem mensura-
ri debere cum dictum terrenum locatum fuerit ad fran-
chandum ad numerũ tornaturatum vt in instrumẽto hoc probatur in
1 l.predia.§.ita legatum.ꝛ ibi gl.ꝛ Bar.ff.de fund.instru. † vbi habetur
qõ alienato fundo ad mensuram mensurari debent aggeres ꝛ fossati.
idẽ tenuit Bar.ꝛ Bal.in.l.littora.ff.de cõtrahẽ.emp.ꝛ Bar.in ꝯsilio
incipiente cõe lignani in scdõ dubio. Confirmat Bal.in rub.C.de cõ-
trahen.emp.in.iiij.q.vbi dicit qõ ripe quibus acquiritur ius commo-
dantis ex ꝯctu mensurari dñt ꝑ dictũ.§.ita legatũ ꝛ rñdet ad.d.l.litto
ra.de contrahen.emp.qõ tex.ille loquiꝛ in littoribus in quibus nullũ
ius queritur ex contractu qꝛ erãt littora publica ꝛ in vsu publico adeo
quod nullus priuatus percipiebat vtilitatem ex eis: prout sunt littora
maris.l.riparũ.in fi.ff.de rerũ diui.ꝛ finaliter concludit Bal.qõ etiaꝫ
ripe fluminum publicorũ debent mensurari si in ripis cõsistat vtilitas
notabilis quantitatis: vt qꝛ ibi sit salicetum prout in ꝓposito nostro
ita ꝙ nõ sit verisimile ꝙ venditor fuisset gratis concessurus, allegant
in argumentum.l.j.ff.de reb.dub.ꝛ quod no.in.l.j.§.i.ff.de superfi.nisi
ẽm eum de ripis esset facta mentio exclusiue in instrumento: vt quia
dictum

dictū esset qd vendebat a ripis citra vel vsq ad ripas exclusiue. Acce
dit qd no. Bar. in rub. ff. de rer. diui. in. v. col, vbi dicit quod licet ripa
rum fluminis vsus sit publicꝰ. d. l. riparū. tñ illud est verum ſm quid
scz. vt naues ibi ligent ad ripas ⁊ ad arbores: siccentur ibi retia ⁊ simi
lia que necessitas nauigantiū ⁊ piscantiū exigit. ceterū spectant ad do
minos prediꝫ vicini sicut spectant riparū dominia ⁊ si nauigantes acci
perēt de talibus fructibus tenerentur. flumen enim qd est principale
non trahit ad se ripā nisi quo ad vsum necessarium fluminis non quo
ad vsum extraneū. ita intelligi. Bal. text. in. d. l. riparū. hoc etiaꝫ ⁊ ma
gis in spē decidit Bal. in. d. rub. ff. de rer. diui. in. xi. col. vbi dicit ꝙ si
iuxta flumen est tanta terra que arare posset non diceret simpliciter ri
pa: imo si esset via publica inter prediū ⁊ istud terrenū coherēs flumi
ni illud terrenū si tñ esset qd arari posset diceretur diuisus ager adeo
qd sine dubio tunc veniret mensurandum allegat. l. maritus. ff. de acq.
re. do. Sed ita est quod arari posset locus iste de quo vertitur qd ergo
⁊c. Nec predictis obstat id qd no. Bart. in suo tractatu incip. Thybe
riadis ⁊c. in. iiij. col. vbi dicit ꝙ ripe fluminis publici non veniūt men
surande vendito predio ad mensurā nisi hoc expresse sit dictuꝫ: qꝛ ſm
eū hoc idem videmus in limitibus fundi coherentibus viꝭ publicis. l.
id qd. §. j. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. ꝓbat etiā ipse: qꝛ predicte ripe non
venduntur: sꝫ magis rei vendite accedunt: qꝛ ꝑ se vēdi non possunt: qꝛ ri
parum vsus est cōis de iuregentiū, ⁊ ideo apparet qd ꝓprietas sola ꝑ
se esset inutilis cū semper vsus alterius duret. ff. de vsufru. l. iij. §. ne tñ
ideo per se nō cēsentur: sꝫ alteri accedunt. d. l. id qd. ⁊ idē dicit de fossis
que sunt inter viā ⁊ fundū eadē ratione ille enim fosse sunt eorū quoruꝫ
prediꝭ adherēt ſm eum qd probatur: qꝛ ripa ⁊ via est ipsorum quorum
prediꝭ adherent. l. maritus in fi. ff. de acqui. re. do. ⁊ no. glo. insti. de re.
diui. §. riparū in verbo illorū: ergo fouea que est inter illā ripaꝫ ⁊ fun
dum nostrū est nostra. l. ij. §. preterea. ⁊ ibi no. ff. de aqua plu. arc. Et lꝫ
fossa non sit via: qꝛ ꝑ eam nō itur nec commeatur. ⁊ ꝑ ꝯñs via dici nō po
test. l. ij. §. ait pretor. ff. ne quid in loco pub. tñ vsus fossaruꝫ erit publi
cus sicut ⁊ viarū. ⁊ respondet Bar. in. d. l. ꝑdia. §. ita legatū. ꝙ ibi lo
quitur in aggeribus ⁊ fossis q̄ sunt intra ipsum fundum. ⁊ sic sunt iu
re proprietatis ⁊ vsus dñi ipsius fundi. vñ cū vendantur ꝑdia veniunt
in mensura. ita residet Bar. in dicto tractatu cū quo cōcordare videtur
Bal. in rub. de rerū diui. in. xij. colū. ⁊ in. d. l. riparum. Nā rñdeo primo
prout rñdet Bal. ⁊ recte in. d. rubrica. C. de cōtrahē. emp. vbi dicit ꝙ
decisio Bar. in. d. tractatu ꝓcedit qñ de ripis fit in ꝯtu mētio exclu
siue vel qñ ex verbis nō appareret inclusas esse ripas continētes vti
litatem notabilem: vt qñ est ibi salicetū. sed in proposito nr̄o patet ex
verbis qd inclusiue veniunt ripe: qꝛ in instrumento ex latere fluminis
2 datum fuit specifice flumen pro termino. nā dicitur in instr̄o †iuxta flu
men que dictio denotat propinquitatē: vt per vnū pedē vel duos: ita
dicit Bar. post. glo. in. l. quidā iberꝰ. ff. de serui. vrba. pred. ⁊ Ang. in
l. militis codicillis. in princi. ff. de testa. mili. Aliud est enim flumen ⁊
aliud est ripa. flumen enim in totū publici iuris. ripe aūt fluminis lꝫ
sint in vsu publico ſm ꝙ. s. declaraui tñ proprietas est dñorum haben
tium predia iuxta ripas. l. nemo. §. fi. cū seq. ff. de rerū diui. ⁊ insti. eo.
ti. §. riparum. cū seq. quinimo esse potest qd cota berleta predicta non
3 dicitur esse de ripa fluminis: nec accedere ripe. ¶ † Nā ripa est terrenū
quod continet flumen ſm eius naturalem cursum. vt diffinit iuriscōsul
tus in. l. j. §. ripa. ff. de flumi. Item locus qui ripe cedit incipit in ter
reno ex quo primum a plano vergere incipit vsq ad aquā ⁊ propter
attractionem aque. Ita diffinitur in. l. pe. ⁊ ibi no. ff. de flumi. ⁊ Bart.
in preallegato tractatu in. iij. col. cū seq. Refert etiaꝫ Bal. in. d. l. ripa
rum. qd Uber. de bobio ⁊ Ric. mal. ⁊ Cy. in. d. l. id qd dicebant vendi
to predio ripas debere mensurari. Nec obstat si diceretur ꝙ ī instrumē
to dicitur qd locauit vnam petiam terre aratorie arborate ⁊ vidate qua
draginta tornatu. vel circa ⁊c. ⁊ qd computata ista berleta excederet in
4 longe maiori summa tornaturaruꝫ. † ⁊ qd debet dictio vel circa referri
ad modicum vt dicit Ja. de belui. in aut. de monachis. in prin. vbi di
cit no. in. §. si vero intra pro testibus. qui dicunt prope. xx. annos vel
circa. xx. annos ⁊c. qd referatur ad modicam quantitatē allat tex. in. l. ij.
§. exactis. ff. de orig. iur. qꝛ respondeo qd expresse in instr̄o dicitur qd de
beat dicta res mensurari ⁊ si erat plus augeatur quantitas pecunie sol
uende ad rōnem tornature. ⁊ ita ecōtra si reperiretur minus per que ver
ba tollitur dubiū casus est in terminis in. l. q fundum. §. qui agrum. ff.
de contrahen. emp. ⁊ ibi not. hoc ad qd not. bar. in. l. iulia. §. si titius. ff.
de actio emp. ⁊ Bal. in. l. j. C. de peri. ⁊ cōmo. rei. vend. ⁊ in. l. sicut. C. de
actio. empti. Item nō obstat si dicatur qd in instrumento dicitur quod
locat dictam petiam terre aratorie arborate ⁊ vidate ⁊c. ⁊ qd ista ber
leta non est aratoria arborata ⁊ vidata ⁊c. qꝛ respondeo duobus mo
dis. primo vt colligitur ex his que concludit Old. in consilio. cxcviij.
5 incipiente in concessione cuiusdā ⁊c. vbi dicit † ꝙ si quis concessit insu
lam iuxta vias publicas ⁊ iuxta iura episcopalia quam insulam dixit
esse centum tornaturarum. ⁊ in veritate erat multo plus: an totū cōpre
hendatur in concessione arguit ꝙ non per. l. comprehensum. ff. de con
trahen. emp. ⁊. l. per. §. fi. ff. de actio. emp. contrarium decidit ꝑ. l. si fun
dum sub conditione. §. si libertus. ff. de lega. j. ⁊. l. cū pater. §. pater qui
filio. ff. de leg. ij. ⁊ subdit qd refert vtrum loquens incipiat mentis ex
plicare cōceptū a nominibus significantibus numerū vel mensuram:
vt vendo. x. iugera talis terre posite. j. tales confines. ⁊ tunc non veniat
maior numerꝰ vel mensura q̄ꝫ specificatum sit. allegat. l. si quis testō.
in principio. ff. de leg. j. An vero incipiat a nominibus significanti
bus certam speciem vel corpus determinatū: vt vendo talem fundū. x.
iugerum positum in tali loco. ⁊. j. tales confines qꝛ tunc adiectio men
sure est loco demōstrationis false: qꝛ nec vitiat nec minuit illud cui ad
ijcitur. allegat. l. si seruus legatus. §. qui quinq. ff. de leg. j. ⁊. ff. de lega
tis tertio. l. his verbis. §. patet. ⁊. l. demōstratio falsa. ff. de condi. ⁊ de
mon. ⁊. C. de fal. causa adie. lega. l. j. ⁊ dicit quod hoc videtur determina
ri per. l. si vēditor. ī prin. ff. de actio. emp. hoc idē tenuit Pe. de anch.
in. c. per tuas. de dona. ⁊ etiā Jo. de imo. ibi qui quo ad propositū no
strum dicit hoc maxime esse verū in contractibus ex cā onerosa: quia in
pretio verisimiliter haberi dꝫ respectus ad mensurā. ⁊ idem tenet Jo.
an. in addi. Spe. in ti. de emp. ⁊ vēdi. §. sciendum in fi. ⁊ Bal. in rub. C.
de ꝯhen. emp. in. xxij. q. ita in proposito ꝙ in dicto ꝯtu incepit locator
exprimere mentē suā per nomina designantia speciē. qꝛ dixit ꝙ loca
bat vnā petiā terre aratorie arborate ⁊ vidate positaꝫ. j. tales confines
⁊c. vnde confines demonstrant quanta sit res ipsa que locata est. ⁊ ideo
lꝫ illa demonstratio arborate vidate ⁊ aratorie ⁊c. nō esset oīno vā ta
lis falsa demonstratio nō vitiat ꝑ preallegata. Preterea hic non vi
detur etiā esse falsa demōstratio. nā dixit locator qd locabat dictā pe
tiam terre aratorie arborate ⁊ vidate: sed certū est qd iste locus. s. laber
leda est terra arborata. ⁊ etiā pōt arari: licet ibi nō sint vites nō pꝰ hoc
est falsificata ipsa demōstratio: qꝛ satis est ꝙ ipsa petia terre in se con
tineat terrā aratoriā arboratā ⁊ vidatā. impossibile enim est vel saltem
nō contingens ꝙ in qualibet globe ⁊ particula terre sint arbores ⁊ vi
tes simul: vñ postq̄ꝫ ipsa petia terre cōtinet vites ⁊ arbores ⁊ arari po
test. verū est dicere ꝙ oīa illa adiectiua cōcurrāt respectu sui substāti
ui prout requiritur. l. titie textores. de leg. j. l. seruis vrbanis. §. fi. de leg.
j. q̄ plene no. in. l. si is qui ducēta. §. vtrū. de reb. dub. Si enim voluisset
cōductor vel emptor qd intelligeret totā petiā terre esse ex oī ꝑticula
⁊ tornatura arboratā ⁊ vidatam hoc exprimere debuit. l. si in qualita
te. ff. de actio. emp. l. si in emptiōe. in prin. ff. de ꝯhē. emp. l. veteribꝰ cū
materia. ff. de pac. accedit ad hoc ꝙ dicit Bal. in. l. sicut ī fi. C. de actio.
6 emp. † vbi dicit ꝙ qñ venditur terrenum ad mensuraꝫ. ita dꝫ mensurari
malū terrenū sicut bonū: qꝛ par pretiū pro quolibet iugere terre vr̄ eē
statutū. allegat tex. cū glo. valde no. ſm eū in. l. q libertatis. §. fin. ff. de
7 euict. Postremo † non obstat ꝙ censeatur esse ille locus alueus fluminis
ꝑꝑ inundationē. ⁊ sic videtur esse publici iuris. l. j. §. simili modo cum
seq. ff. de fluminibus. qꝛ rñdeo ꝙ illa inundatio interdū eueniens non
facit locum cēseri alueū fluminis ⁊ esse publici iuris: imo locꝰ remanet
priuati iuris ⁊ in proprietate veri dñi. l. adeo. §. ꝙ si toto cum seq. ff. de
acq. rerū do. ⁊. l. j. §. ripa. ff. de flumi. lꝫ possessio interrūpi dicatur ꝑ inū
dationē. l. iij. §. labeo. ⁊. l. qui vniuersis. §. itē ꝙ a mari. ff. de acqui. pos.
¶ Ex quibus concluditur berledam in mensuratione venire.

¶ Summarium super consilio. xlv.

1 Clausula si tibi constiterit posita per romanum pontificem quid importat. 5.
2 Jus pendens a futuro euentu substōis fideicōmissarie dicitur mortuo testatore esse in spe probabili.
3 Si papa mandat aliquem examinari si est dignus non est citandus aliquis.
4 Illi cuius conscientie committitur non pōt. ll. transgredi. nu. 8.
5 Uerbum conscientia importat arbitrium boni viri.
6 Quando aliquid cōmittitur per verba importantia arbitriū boni viri debet cōmissarius partes requirere.
7 Licet arbitrator non habeat iudicialiter procedere tamen tenetur partes vocare.
9 Uerba per teipsum diligenter informes nō requirunt citationem.
10 Breuitas temporis inducit actum nullum. nu. 11.
In electione debent legitime vocari omnes qui habent ius eligendi.

¶ Consilium. xlv.

¶ An executor literarum apostolicarum teneatur facere citari eos de quorum preiudicio agitur saltem quando eius conscientie commissum est cum clausula ꝙ per seipsum se informet ⁊ quid si eodem instanti quo presentate fuerunt sibi litere apostolice expediuit omnia an processus reddatur nullus.


Edemptoris nostri inuo
cato suffragio. Uisis ꝟbis testamēti dicti Grinoldi
⁊ lr̄is apostolicis ⁊ processu Reuerēdi dñi epī regini
⁊ aliꝫ, de qbꝰ in themate fit mentio puto de iure cōclu
dēdū ꝙ dicta electio massariꝫ facta ꝑ capitulū maio
ris ecclesie regini non valeat pr̄ia electio facta ꝑ deputatos a testatore
predicto qd quidē ostēditur principaliter ex eo qꝛ ꝓcessus factus ꝑ pre
1 fatū dñm epm cōmissariū in executiōe cōmissiōis apostolice sibi facte
fuit nullus † nā quotiescūq in cōmissione facta ꝑ romanuꝫ pontificem
adijcitur hec cl'a cōditiōalis si tibi cōstiterit seu si talia vera esse reperie
ris ita facias ⁊c. tunc si tractatur de preiudicio alterius puta illius

ad quẽ de iure spectasset talis prouisio cõmissa per sedẽ apostolicam nõ vz id qd factũ est vigore dicte commissionis. Nisi cõmissarius per mittat cognitionẽ ꝛ vocet illos de quorũ preiudicio agit̃ vt no. Inno. ꝛ alij magis cõmuniter in c. dudum. de presump. Et glos. doc. in cle. j. in verbo referemur. de offi. deleg. per id qd habet̃ in c. cũ dilecta. de rescrip. Et. xxv. q. ij. c. ꝛ si modo cognitio. ꝛ est tex. cũ glo. in cle. presenti. in verbo constiterit. ꝛ ibi no. doc. de censibus. ꝛ no. Paul. de Liaza. in cle. j. de cõces. preben. ꝛ Ang. ꝛ Jo. de imo. in l. illa stipulatione. ff. de verb. ob. Sed ita est qd huiusmodi clausule sunt apposite in dictis literis apostolicis ꝛ tñ dictus cõmissarius processit non citatis illis ad quos de iure mediante dispositione testatoris habebat spectare dicta prouisio seu electio massarij ꝛ q̃uis eo tpe nondum venisset conditio fideicommissi sub qua vocabãtur dicti Archi. ꝛ grisantus ꝛ alij antiquiores dictarũ familiarum in testamento nominatarum ad prouisionem ꝛ electionẽ dicti massarij tñ dicebat̃ ei acquisitum ius saltez in spe
2 cõsiderabili qꝛ † Jus pendens a futuro euentu substitutionis fideicõmissarie dicitur mortuo testatore esse in spe probabili ꝛ considerabili vt no. declarat Bar. in l. is pót. ff. de acqui. here. circa. iiij. col. p id qd habetur in autẽ. cõtra rogatus. C. ad trebel. ꝛ l. inter omnes. ff. qui satisda. cog. cũ si. ꝛ ille qui habet proximam spem successionis citãdus est vt dicit tex. in l. j. §. pe. ff. de ven. inspic. Accidit etiam qd inspectis narratis in supplicatione ꝛ in literis agebat̃ de preiudicio inferendo dicto grisanto circa malam famã ꝛ notã sibi inferendã cuius iactura nõ est leuis. l. isti quidem. §. pe. ff. qd me. cã. l. j. in prin. cum gloss. j. ꝛ ibi no. doc. ff. de his qui no. infa. Nec p̃dictis obstat si diceret̃ qd istud posset esse verum si omnino esset adiecta illa clausula: scꝫ super quo suam alias tuã cõscientiam oneramus. Nam tũc videtur qd non requiratur citatio per id qd no. Bal. in l. certuz in. ij. vel. iij. colũ. C. vnde cognati.
3 vbi dixit qd † si papa mandat aliquem examinari si est dignus non est citandus aliquis cum sufficiat probationem concludere soli examinatori. Nã talis commissio ꝓm Bal. potius est cõsciẽtialis quã iudicialis. si tamẽ ꝓm eum pars citaretur deberet audiri a qua posset appellari. allegat ea que habent̃ in d. cle. j. de offi. delega. qꝛ respondeo quod Bal. loquitur qñ fuerit adiecta clausula que sonat monitionem vt est illa si est idoneus seu si est dignus ille qui eligendus est. Nõ autẽ facit cõditionem vt no. glo. in d. cle. j. ꝛ probatur in l. muto. §. sub conditione. ꝛ ibi expresse no. Bar. ff. de tutel. ꝛ tũc nõ requiritur citatio vt not. in d. c. dudum. ꝛ in d. cle. j. Nã per talia verba mouetur commissarius vt faciat id qd alias de iure faciendum erat illa enim clausula si est dignus ille qui debet eligi vel ille cui debet prouideri inerat tacite etiam si nõ fuisset expressum vel in capitulo cum adeo cũ glos. in verbo si dignus. de rescrip. Et in c. causam. ꝛ ibi notatur. de electio. Secus autez vbi clausula continet id qd tacite nõ inerat. ꝛ sic non denotat monitionem sed cõditionem: tunc debet citari ille de cuius preiudicio tractari potest. ita no. in preallegata cle. j. de officio delega. allegata p Bal. debet ergo intelligi dictũ Bal. ꝓm quod habetur in loco allegato per eum. Et inquit in simili Barto. in l. non solum. §. si liberationis verba. ff. de libera. lega. dum dicit qd glo. ibi posita debet intelligi ꝓm l. quam allegat. Sed in casu nostro clausula illa: vez mãdam⁹ tibi quatenus de premissis omnibus ꝛ singulis ꝛ eorum circunstantijs te informes. ꝛ si ita esse repereris ꝛc. facit conditionem quo ad expeditionem actus commissi. quia refertur ad omnia narrata ꝛ narratum aliud quam id qd concerneret identitatem persone vel personarum quibus dictus commissarius haberet prouidere ergo fuit necessaria citatio p supradicta: vnde Ludo. roma. in d. l. certam in fi. C. vnde cognati. dicit qd dictũ Bal. ibi nõ procederet vbi extaret alia pars de cuius preiudicio ageretur per id qd no. gl. in l. j. in gl. fi. C. de bo. pos. ꝓm tab. qꝛ ad hoc vt iudex recte determinet necesse est informare suam conscientiam: vt in glos. proxime allegata merito requirit̃ citatio qua mediante pars cõpareat ad iudicẽ informandũ. argumen. l. fi. C. si per vim vel alio modo. pro hoc etiam vltra eũ bene facit qꝛ vt inquit Bal. in sua
4 disputatione incipiente statuto cauetur qd feneratoꝛ ꝛc. in vlt. col. † vbi dixit qd ille cuius conscientie committitur non potest leges transgredi qꝛ intelligit̃ de cõscientia lege munita nõ de ea quã quis sibi fabri-
5 cat. argu. l. codicillis. §. fi. ff. de lega. ij. † Ad idẽ bene facit qꝛ hoc verbum cõscientia importat arbitriũ boni viri non aũt liberam voluntatem: vt no. Bal. in l. fi. ad fi. C. de iur. domi. impe. Et pz ex notatis per gloss. ꝛ doc. in cle. j. in verbo oneramus de iure patrona. Et ex notatis per Bal. in l. nulli. C. de epis. ꝛ cleri. circa. iij. vel. iiij. col. in ver. ex predictis sequitur determinatio duarum questionum ꝛc. ꝛ Anto. de but. ꝛ Joã. de imo. in c. j. de constitu. ꝛ per docto. maxime Dominicum de sancto geminiano in c. statutum. §. assessorem. de rescrip. in. vj. ꝛ in c. ij. de iuramento calũnie libro sexto. Et per Ange. ꝛ Jo. de imo. in l. ab executore. in principio. ff. de appel. cum similibus. facit. c. constitutus
6 de purga. canoni. † Sed cõstat quod quando aliquid committitur per verba importantia arbitriũ boni viri debet cõmissarius partes requirere vt declarat Bar. in extrauaganti ad reprimendũ in verbo sine figura. ꝛ in verbo videbitur ꝛ clare Bald. in l. captatorias. in. iij. q. C. de testamento militis. Et presertim vbi agitur de alteranda volũtate te-
7 statoris vt in casu nostro. l. legatũ ciuitatis. ff. de vsufr. lega. † bene facit qd dicim⁹ de arbitratore qui licet non habeat iudicialiter procedere: tamen tenet̃ partes vocare: vt. l. si quis arbitratu. cũ ibi plene notatis p Bar. ꝛ alios. ff. de verborum obligatione. ꝛ not. Cy. ꝛ alij in l. fi. C. de contrahenda emptione. ꝛ Bar. in consilio incipiente Antoni⁹ de spoleto ꝛ l. theopompus. de dote prelegata. ꝛ in l. alio. ff. de alimẽ. ꝛ ciba. lega. ꝛ Bald. in aut. ei qui. C. de tempo. appel. ꝛ in l. nec quicunq̃. §. vbi decretum. ff. de offi. procon. ꝛ Sali. in l. ij. societatez. §. arbitrorũ. ff. pro socio. ꝛ Canoniste in capitulo quintauallis. de iureiurando. cum suis concordantijs ad predictarum confirmationez etiam bene facit qd no. Pau. de ca. in l. de pupillo. §. qui opus. ff. de ope. no
8 ui nuntiatione. vbi sequendo Ang. ibi dixit † qd vbi aliquid committitur conscientie alicuius per legem vel per principem: si vult actum suum robur sortiri ex virtute illorum verborum conscientie tue committimus adeo qd non possit infringi illud qd per eum factum est requiritur qd quando declarat iuret quod ita dictat sibi conscientia et aliter non est standum dicto suo. ꝛ ita dicit probari per dictum. §. qui opus ꝛ p dictam. l. theopompus. Et ita dicit debere limitari quod notat glo. singularis in d. c. statutum. §. assessorem. de rescrip. in sexto. Istud autem non fuit seruatum per prefatum commissarium: vnde suum processum non potest sustinere ex eo qꝫ ibi fuerit seruatus ordo iuris ꝛ ordo regulariter requisitus: vt est dictum. facit clemen. pastoralis. de re iudicata. ꝛ etiam non potest processum sustinere ex eo quia sue conscientie fuerit commissum qꝫ non fecit id ad quod tenetur ille cuius conscientie committitur in citando in alijs: vt dixi. Nec predictis obstant illa verba apposita in literis apostolicis dicentia: vt te
9 diligenter informes per teipsum ꝛc. qꝛ respondeo † qd non habemus qd illa verba importent qd non requiratur citatio eorum de quorum preiudicio agitur: sꝫ importãt qd debeat per se facere ꝛ non p alium substitutum loco eius. Et sic qd non possit alteri subdelegare: vt in c. fi. de officio deleg. c. cum dilecta. ꝛ ibi notatur. de rescrip. l. vnica. §. non autem. C. de cadu. tollen. Idem enim important illa verba ac si dictuz fuisset personaliter te informes ꝛc. vt. l. fideicommissa. §. fi. in verbo ꝑ ipsum id fieri ꝛc. ff. de legatis tertio. Confirmãtur predicta qꝛ dicitur qꝫ eodem instanti ꝛ eadẽ hora qua presentate fuerũt litere dño ep̃o fuit
10 fulminatus dict⁹ processus seu facta executio dictarũ literarum: † vñ propter breuitatem tpis apparet non potuisse interuenire cognitionez quam interuenire mãdabat Pontifex in literis. Merito redditur act⁹ epi nullus: vt. l. ex stipulatione. cuz ibi no. per Bar. C. de sen. c. cũ ex literis. de resti. in integ. ꝛ qꝫ no. Bar. in l. prolatam in fine. C. de sentẽ. ꝛ no. Spe. in ti. de senten. prola. §. qm̃. versi. item oppone qd iudex. ꝛ no. Anto. de bu. in c. iurgantium. de re iud. ꝛ in c. vestra. de coha. cleri. ꝛ muli. ꝛ in c. post electionez. de cõcessio. prebẽ. Et dicit expresse Bal. post Cy. in proemio ffeudorum. in antepe. col. in versi. deinde video quod episcopus ꝛc. qd vna die non potest fieri totus ꝓcessus iudicij ꝛ si fiat non valeret. allegat notata p glo. in l. sꝫ si per pretorẽ. §. quot. in glo. ij. quibus ex cau. maio. cũ nõ potest esse potentiatũ qd nimis est festinatũ: vnde Pe. de anch. in consilio. lxxvj. qd incipit. In christi nomine
11 visis diligenter actis ꝛc. consuluit † qꝫ si eodẽ momẽto temporis quo quis fuit designatus curatoꝛ minoris per decretũ iudicis fuit etiam prestita autoritas curatoris in certa obligatione minoris. ꝛ interpositum decretum iudicis in dicta obligatione vel alienatione non valebit act⁹: qꝛ autoritas vel decretũ iudicis requirit cause cognitionem l. magis puto. §. nec passim. ꝛ l. q neq̃. ff. de rebus eorum. ꝛ l. fi. ff. de curat. furio. ꝛ in l. actus. cum ibi notatis p Cy. C. de ferijs. ꝛ l. nec quicq̃. alias quicunq̃. §. vbi tenet̃. ff. de officio procõsu. ꝛ ex temporis breuitate apparet non fuisse cause cognitionez adhibitã. allegat dictum. c.
12 cum ex literis. ꝛ id qd no. Bar. in d. l. prolatã. † Alius fuit defect⁹ in electione facta per dictũ capl̃m. qꝛ in electione debent legitime vocari omnes qui habent ius eligendi. capitulo bone memorie. el sc̃do. ff. de electio. sed dicti de capitulo posito qd habuissent aliquod ius eligendi debent facere legitime vocari dictum dñm Archi. ꝛ Grisantum. ꝛ dictos alios antiquiores in qua vocatione requirebat̃ qd certos redderent ipsos de iure eligendi cõpetentẽ dictis de capitulo. attento qꝫ dictus Archi. ꝛ Grisantus ꝛ dicti alij antiquiores habebant ꝑsumptaz et probabilem causam ignorandi dictis de capitulo competere aliqd ius: merito debuerunt certiorari per ostensionem dicte declarationis seu processus dñi episcopi: vt in clemen. causaz. de electio. ꝛ l. fi. qs infitiatus. ꝛ qd ibi no. Bar. ff. de deposi. l. qui in alterius. cũ ibi no. per glo. ꝛ doc. ff. de regulis iur. l. nomen. C. que res pigno. ꝛ expresse in capitulo cum in iure. ꝛ ibi Inno. de officio delega. ꝛ in capitulo preterea. cũ ibi no. p Hosti. ꝛ Jo. an. de dila. ꝛ no. Arch. ij. q. ij. si ep̃s. et qd no. Bar. in aut. qui semel. C. quomodo ꝛ quando iudex. per illum tex. ꝛ Bart. in l. ij. ff. si quis in ius voca. non ie. cum similibus. Ex quibus omnibus concludo vt. s.

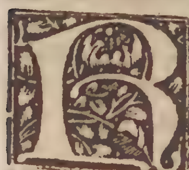
¶ Summarium super consilio. xlvj.

1 ¶ Exceptio prescriptiõis an impediat litis ingressum. nu. 2.
3 Non est necessarius titulus ad prescriptionem. xxx. annorum.
4 Bona fides an presumatur ex possessione longissimi temporis.
5 Malafides non potest contra prescribentẽ opponi nisi a veteri possessore.

6 Testis iurans in tempore feriato non legitime iurat. ⁊ nu. 10.
7 Quando quis videatur ferijs consentire.
8 Priuato sine consensu partium non potest delegari.
11 Actus factus alia hora q̃ hora prefixa non valet.
12 Testes recepti absq̃ commissione non valent.
13 Si iudex in snia dicat se esse delegatum episcopi cum esset delegatus archidiaconi an valebit sententia.
14 Titulus pro herede nõ cadit in filio in potestate succedente patri.
15 Heres tenetur exonerare conscientiam defuncti.
16 Infans per se possessionem acquirere non potest.
17 Super separatis ⁊ diuersis capitulis non impeditur fieri noua productio testium.
18 Post publicatas attestationes põt produci testes qñ producunt vna cum instrumentis conferentibus ⁊ consonantibus.
19 Non sufficit negare possessionem seu cõmunionez nisi opponatur quod primo debeat agi rei vendicatione.

¶ Consilium.xlvj.

¶ Exceptio prescriptionis an impediat litis ingressum. Testes an possint recipi super capitulis de nouo productis ad reprobationẽ testium ⁊ attestationum rei iam publica. reo contradicente.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. Viso et opportune discusso p̃cessu in causa ⁊ lite vertente inter Nolum Rencij de mõte oliuo ex vna parte agentem actione cõmuni diuidundo contra Joannem Martinũ et Bartho. fratres et filios quõdam Matthei Fochi de monte oliuo omissis superfluis.
¶ Primo videndum erat vtrum stante exceptione prescriptionis apposite in vim declinatorie ante litẽ cõtestataz: stantibusq̃ probationibus super ea factis pro parte dictorũ reorũ partes iudicis sint in pronuntiando exceptionẽ prescriptionis impedire litis ingressum vel nõ.
¶ Secundo principaliter an si nolus instaret primo recipi testes sup quibusdã capitulis p eũ vltimo loco p̃ductis ad reprobationẽ testiuz ⁊ attestationũ dictorũ reorũ iam publicatarũ possint et debeant reci-
1 pi reis ɔ̃dicẽtibus. ¶ † Quo ad primũ videretur prima consideratione dicendũ pronũciandũ esse exceptionẽ prescriptionis impedire litis ingressuz quia exceptio prescrip. si apponatur ad processum est de impedientibus ingressum litis. l. fi. ⁊ ibi Barto. et Angel. ff. pro suo. l. omnes. et ibi no. doc. C. de prescri. xxx. an. et. l. i. in fine. ff. ad tertul. l. j. ⁊. l. si is qui. ⁊ vtrobiq̃ no. Bal. C. ne de sta. defun. cũ similibus. et in
2 aut. iuxta per Bal. C. de bo. ma. † Et lz rei conuenti non se incontinenti obtulerint paratos probare dictam exceptionẽ prout tenebantur ad hoc vt impedirent litis ingressum. l. nam ⁊ postea in princi. ff. de iure iur. ⁊ no. Bart. ⁊ doc. in locis. s. allegatis tñ ex quo actore ⁊ iudice patiente fuerunt facte probationes super dicta exceptione prescriptionis debent tales probationes opitulari. per no. per Inno. ⁊ doc. in. c. cum dilecta. de rescrip. et in. c. cum bertoldus. de re iudi. et in. c. fraternitatis. de frigi. et facit text. in. c. j. de resti. spo. ita quod probatum est per plures testes productos pro parte reorum q̃ bona de quibus in libello actoris saltem a tempore. xxx. annorum fuerunt tenta ⁊ possessa per dictum Rentium et Fochum auum dictorum reorum ⁊ successiue per Mattheum patrem dictorum reorum. ⁊ deinde per dictos actorem et reos cõmuniter ⁊ equaliter pro indiuiso: vñ videtur q̃ tanto tempore sit sublata omnis actio que competere potuisset pro illa parte que per dictos Fochuz ⁊ successores possessa fuit. iuxta. l. sicut. ⁊. l. omnes. C. de prescrip. xxx. anno. ⁊. l. ij. C. de consti. pec. Et lz nõ appareat de aliquo
3 titulo Fochi ⁊ successorum: † tamẽ nõ est necessarius titulus ad prescriptionem. xxx. annorum. Et de iure canonico quando ius commune non resistebat possidenti seu prescribenti. c. i. de prescrip. in. vi. et plene no. in. c. si diligenti. eo. titu. in antiquis. Et licet sit necessaria bona fides etiam in prescriptione actionum ẽm veram sententiam iuxta eo que plene leguntur ⁊ no. in. c. fi. de prescrip. ⁊ in regula possessor. ⁊ per
4 legistas in. l. sequitur. §. si viaz. ff. de vsuca. ⁊ in. l. j. C. de ser. ⁊ a. † tñ ista bona fides videtur presumenda in casu isto propter possessionem longi ⁊ longissimi temporis. ⁊ no. Innoc. ⁊ alij in. c. ij. de resti. in integ. per l. iij. §. si seruus. ff. de acquir. pos. ⁊ no. Archi. in. c. i. de prescrip. in. vj. et Joan. an. in addi. Spec. in titu. de teste. §. nunc videndum in prima additione magna. in versic. item opponunt. ⁊ Angel. in. l. penul. C. quibus non ob. lon. temporis prescri. et in. l. cum qui. §. fina. ff. de pub. et Anto. de bu. in. c. cum ecclesia. circa vlti. col. de causa pos. et dominus Abbas modernus in. d. c. si diligenti. et dixit Bart. in. l. fin. ad finẽ. C.
5 vnde vi. per illum text. † quod mala fides non potest contra prescribentem opponi nisi a veteri possessore. et nisi infra triginta annos. et per Bart. etiam in. l. celsus. ff. de vsucap. sed premissis non obstantibus ɔ̃riam sententiam de iure probabiliorem ex infra scriptis esse puto. Primo quia testes producti per reos iurati ⁊ examinati in ciuitate Cesene per eximium doctorem dñm Philippum de mantua seu
6 dominum Julianum de sanctis non fuerant legitime iurati. † Nam iurarunt die duodecimo mensis Septembris. Mcccclviij. quod tempus erat feriatum propter vindemias ex forma statuti Cesene. sub rubrica de ferijs. quo cauetur quod dicto tempore inter ciues Cesene vel inter ciuem ⁊ forensem non reddatur ius aliquod nisi quatenus de amba rum partium voluntate processerit vel nisi per partem tacite vel expresse esset ferijs renunciatum. ⁊ istud etiam est de iure communi. l. j. ⁊ per totum. ff. de ferijs. ⁊ in. c. fi. de ferijs. Nõ potest dici quod interuenerit consensus seu voluntas saltem tacita dicti Noli vel Antonij eius
7 procuratoris: † quia tunc demum quis tacite videtur ferijs renunciare ⁊ consentire quod procedatur qñ ille qui est citatus ad actum comparuit ad alium actum ⁊ non opposuit exceptionẽ feriarum. secus autem si non cõparuerit: vt probatur in preallegata. l. j. ff. de ferijs. siue quod Nolus sit ciuis Cesene ⁊ constat maxime in instrumento ciuitatis Cesene in actis producto. sed ita est q̃ Anto. qui fuit monitus seu citatus pro die duodecimo ad videndum iurare testes in ciuitate Cesene non comparuit dicta die ad videndum iurare: ergo iuramentum dictorum testium non fuit solẽniter prestitũ p̃pter ferias. Testis enĩ die feriato iurare non dz: vt no. Spec. in ti. de ferijs. §. sequitur. versi. quid si tunc. et Guido de suza. in. l. iurisiurandi. C. de testibus. vbi ad hoc allegat. l. dies festos. C. de ferijs. Et refert Joan. an. sup dicto versi. qd si tunc. ⁊ no. in clemen. j. de offi. delega. ⁊ Barto. in. l. si quando. C. de te
8 sti. Preterea testes isti non probant alia rõne: † qr examinatio istorũ testium fuit commissa dicto domino Philippo per vicarium Ghyazoli. ⁊ dominus Philippus subdelegauit examinationem cuidam priuato. s. domino Juliano quod non videtur potuisse fieri per not. per Bar. in aut. apud eloquentissimum. de fide instru. ⁊ sequitur Ange. in. l. iudices. eo. titu. vbi volunt quod priuato sine consensu partiuz non possit fieri dicta subdelegatio. Ac etiam quia de dicto testium non constat nisi ex actis ser Ludouici quondam Juliani qui non erat notarius ad acta deputatus secundum formam statuti Cesene: vñ nõ potest acta etiam conficere nisi eorum curiensis ad hoc deputatus. l.
9 in fraudem. §. quoties. ff. de iure fisci. † qnimo de aliqua commissione facta per iudicem aliquem dicto notario q scriberet dictaz examinationem non apparere quod apparere requiritur per fidem alterius scripture q̃z sue proprie ẽm magis communem opinionez. quã tenet Hosti. ⁊ Joãnes. an. in. c. quoniam contra de proba. Et ibi sequit Anto. de bu. in. iij. colum. per. l. j. C. de mand. prin. ⁊. l. prohibitum. C. de iure fisci. lib. x. ⁊. sequitur Joan. an. in. c. cum quid vna. de reg. iur. in. vi. in mercuria. ⁊ Fed. de señ. in cõsi. cxcix. incip. queritur an dicta Margarita. ⁊ Bald. in. l. iurisiurandi. C. de testi. ⁊ in. l. iudices. C. de fide instru. ⁊ do. Abb. in. d. c. quoniam. ɔ̃. ⁊ quod dictus Dominicus non fuerit notarius ad acta deputatus ptz ex fide ⁊ attestatione cancellarij de qua in actis que fidem faciunt iuxta. l. si publicanis. §. de rebus. ⁊ qđ ibi doct. ff. de pub. l. ductis. ff. de custo. reo. cum. si. ergo actis suis etiaz si facta essent de consensu partium fides adhibẽda nõ est: vt no. Guil. de cu. ⁊ Bald. in. l. repentina. de epis. ⁊ cle. ⁊ Bald. in. l. testamenta. C. de testa. per. d. §. quot. ⁊ Joãnes. an. in addi. Spec. in ti. de instru. edi. §. restat super versi. quid de his. ⁊ Bald. in. l. i. in fi. ff. de iudi. ⁊ Anto.
10 de bu. in. c. P. ⁊. G. de offi. deleg. † pari ratione etiaz non probant alij tres testes videlicet Bartol. Antonius ⁊ Syluester iurati ⁊ recepti per vicarium die decima quarta Septembris que fuit dies feriata in honorem dei propter festuz sancte crucis secundũ formam constitutionis. Preterea isti testes non fuerunt legitime recepti alia ratione qr vt apparet ex literis commissionis facte a dicto vicario Liuarij p vicariũ Ghyazoli Nolus seu eius procurator fuerat monitus vt cõpareret coram dicto Vicario Liuarij die. xv. Septembris ad videndum iurare testes. ⁊ isti testes iurarũt die. xiiij. ergo cuz necessaria fuerit de iure citatio ad videndum iurare testes. l. si qñ. C. de testi. c. in noĩe dñi.
11 de testi. † Et actus fuit factus alia hora q̃ hora prefixa in citatione non valet. l. si vilis. §. si is qui. ⁊ ibi no. Bartol. ff. quod vi aut clam. ⁊ in. l. aut qui aliter. in prin. ⁊ ibi per eundem eo. titu. c. consuluit. cum ibi no. de offi. deleg. ¶ Omnes etiaz alij testes dictorum reorũ fuerũt recepti ⁊ examinati per dictum vicarium Liuarij sine aliqua cõmissione. Nam vt apparet in examinatione facta de Nicolao Albertini teste asseritur q̃ ille testis est examinatus per dictum vicarium Liuarij vigore commissionis sibi facte per magnificum comitem Nicolaum de mala testis de Ghyazolo pro examinatione illius testis ⁊ aliorum
12 postea receptorum. ⁊ de ista commissione nihil apparet. † ⁊ per cõsequens quod isti testes fuerunt recepti absq̃ commissione: cum per illa verba proculdubio non probetur commissio: vt in aut. si qs in aliquo C. de eden. ⁊. c. cum in iure. cum ibi no. de offi. deleg. ⁊ plene in. c. quoniam contra. de proba. Nec obstat si dicatur quod examinatio istorum testium q̃uis fieri non potuerit per vicarium Liuarij vigore alicuius commissionis sibi facte per dictum comitem Nicolaum cum de illa non constet tamen potuit fieri vigore commissionis sibi facte. Primo per vicarium Ghyazoli quia respõdeo hoc de iure nõ posse subsistere attento quod dictus vicarius Liuarij asserit se examinare vigore commissionis sibi facte per comitem Nicolaum. hoc decidit Specu. in
13 ti. de senten. prola. §. quoniam. ver. quid si dixerit † vbi querit quid si iudex in sententia dixerit se esse delegatum episcopi cum esset delegatus archidiaconi: an valebit sententia ⁊ concludidit quod non etiaz si per ignorantiam dixerit. allegat. l. pe. ff. de eo qui pro tuto. ⁊ idez in

effectu voluit Inno.⁊ Host.⁊ alij in.c.cum ex officij.de prescrip.argu.
c.cum super.de offi.deleg.q2 qd potui nolui ⁊c.l.multuz cuz vulgari-
bus.C.si quis alteri vel sibi.⁊ hoc e͠t in effettu voluit Pe.Cy.⁊ Sa-
ly.in.l.j.C. qui pro sua iurisdi. Preterea dato q̄ videret̄ dicta exami-
natio facta vigore commissionis sibi facte p vicariuz Ghyazoli.tamē
non posset sustineri q2 oīno testes non fuerunt iurati die.xiiij.Septē
bris pro qua fuerat citatus seu monitus dictus Nolus vel eius pro
curator ad videndum iurare testes. ¶ Scd̄o principaliter vltra pre
dicta ostendo q̄ dicti testes non probant allegatam prescriptionem
concludenter. Nam presuppono q̄ de omnibus fere bonis petitis in
libello Blondus de monte oliuo habebat titulum in dictis rebus pro
dimidia ⁊ dictus Rentius pro vna quarta parte ⁊ dictus Fochus
pro alia quarta parte:vnde si cōsideramus tempus quo predicti tres
vixerunt ⁊ simul possederunt non potest dici q̄ Fochus possederit p
iure spectante ad dictum Blondum ⁊ Rentium sed tm̄ p sua quarta
parte:quia pro reliquis partibus etiam si vsus esset possessione di-
ctarum rerum presumeretur vsum fuisse iure familiaritatis non aūt
suo nomine possedisse.vt.l.qui iure.Et ibi hoc no.Bart.⁊ alij.ff.de
acquir.posses.l.generaliter.e.ti.l.si mulieri.ff.qui.mo. vsusfr.amit.l.
⁊ habet.§.hospes.ff.de preca.⁊ no.Inn.in.c.cum ecclesia.in fi.j.gl.de
causa posses.ergo dici non potest quod Fochus inceperit prescribe-
re:cum prescriptio non possit causari sine possessione ⁊ animo possi
dendi.l.sine possessione.ff.de vsucap.impeditus etiā fuit Fochus tem
pore sue vite prescriptionem inchoare tamen quia partem dictarum
rerum emit pro dimidia nomine suo ⁊ Rentij.⁊ pro alia dimidia noīe
dicti Blondi vt in duobus instrumentis apud acta productis con-
tinetur ex quo apparet q̄ intentio Fochi fuit acqrere Rentio ⁊ Blō
do pro dictis partibus ⁊ non sibi quandocunq3 Blondus ⁊ Rentius
seu eorum heredes haberent ratum.l.si ego.ff.de neg.gest.⁊ plene no.
in.l.qui mihi donatum.ff.de dona.⁊ quod heres possit ratum habere.
l.si fine.§.si procurator.ff.rem ratam habe.no.Dy.in.c.ratum.de
regu.iur.in.vj.⁊ Bald.in.l.bonorum.ff.rem ratam haberi.⁊ sic cum
mala fide non poterit Fochus inchoare prescriptionez.vt in regula
possessor.de reg.iu.lib.vj.presumeretur etiam quod Fochus fuerit in
mala fide quo ad titulum quem habebat Blondus in dictis alijs re
bus acquisitis pro se pro dimidia ⁊ pro Rentio ⁊ Fochs pro alia di
midia q2 coniunctus presumit̄ scire facta coniuncti vel vicini.ff.vnde
cog.l.j.⁊.ff.de tutel.cum ibi no.per Bart.post glo.C.de in integ.rest.
⁊ per Bart.in.l.de etate in.ij.q.principali.ff.de mino.⁊ per doc.in.c.
literis.de presump.presertim cum familiariter simul habitarent vt
asserunt rei conuenti in positionibus suis ad hoc.c.quosdam ⁊.c.q̄to.
de presump.⁊ idem q̄ Bart.in.d.l.j.⁊ in.l.si cui.§.ijsdem.de accus.⁊
in.l.is potest.ff.de acqui.here.stante ergo qd̄ Fochus non potuerit p̄
scriptionem inchoare sequitur q̄ nec etiam Mattheus eius filius ⁊
heres ⁊ successiue dicti rei conuenti filij ⁊ heredes dicti Fochi alias
Matthei non potuerunt prescribere ⁊ prescriptionem complere plu-
ribus ex causis.primo cum ipsi nullum haberent titulum non pote
rant prescribere minori spatio q̄3.xxx.annorum.l.sicut.⁊.l.omnes.⁊.l.
si quis emptionis.C.de prescrip.xxx.annorum.⁊ no.in.c.fi.de prescri.
sed tempus.xxx.anorum tempore litis inchoate non transiuerat a tem
pore mortis dicti Fochi.⁊ pt3 ex inspectione testamenti conditi de
anno.Mccccxxix.Et rei videntur hoc fateri respondendo positioni-
bus actoris:nec posset dici quod Mattheus fili⁹ ⁊ heres dicti Fochi
vel quod rei conuenti filij ⁊ heredes dicti Matthei prescripserint spa-
14 tio longi temporis.s.x.annorum.titulo pro herede:† q2 in filio in po-
testate succedente patri non cadit titulus pro herede.l.nihil.⁊ ibi.no.
C.pro herede.⁊.l.ij.§.filium.ff.pro herede. ¶ Secunda ratio vt non
possent se tueri prescriptione:quia ex quo presumitur dictum Fochuz
15 fuisse in mala fide:vt.s̄.dixi† sequitur q̄ nec etiam heres Fochi potuit
prescriptionem ex persona sua inchoare:quia heres tenetur exonera
re conscientiam defuncti:vt.c.fi.de sepul.quare aliter exonerare non
potest nisi id quod alienum est domino consignet.⁊ ita in proposito
firmat Ant.de bu.⁊ Joan.de imo.in.c.si diligēti.de prescri.⁊ pro hoc
do.Abb.modernus ibi allegat.l.cum his.ff.de diuer.⁊ temp.prescri.
⁊.l.sequitur.§.heres.ff.de vsuca.que iura de iure canonico non repe
riuntur correcta:ergo dispositioni dictarum legum standum est tam
in foro canonico q̄3 ciuili.per.no.in.c.j.de oper.no.nun.idem videtur
fuisse de mente Jo.and.in addi.Spe.in titu.de prescrip.§.si.cuz ver-
si.quid si debitor.⁊ Bald in auf.ad hoc.C.de vsur.in versi.sed quid
diceremus de herede prescribentis.⁊ firmat Pau.de ca.in.d.§.heres
in.l.iij.eo.titu.⁊ Romanus in.l.pomponius.§.cum quis.ff.de acqui.
posses.⁊.l.sequitur.§.si viam.ff.de vsuca.⁊ propter hoc doc.in dictis
locis damnant opinionem Dy.cotrariū tenentis in.c.possent de reg.
iur.in.vi.vel secunduz Jo.de imo.in repe.c.si.de prescrip.possunt opi
niones ad concordantiam sic reduci:q2 aut nos loquimur in eo suc-
cessore vniuersali qui non succedit ratione iuris hereditarij:sed aliter
habet titulum a superiore habente ptātem conferendi:vt contingit
in prelato vel alio beneficiato qui succedit alteri in prelatura vel be
neficio:quia in illis non habet locum successio hereditaria.c.ad extir-
pandas.de fil.presby.⁊ tunc succedat opinio Dyn.per not.per glo.in
c.cura.de iurepatro.Aut nos loquimur in successore qui succedit ra-
tione iuris hereditarij:⁊ in illo procedat opinio cōtraria. ¶ Preter-
ea fatetur dictus Bar.respondendo vltimis positionibus actoris ⁊
presertim positioni incipienti.Itez quod post mortē dicti Blōdi Fo
chus ⁊ Rentius ⁊ post eorum mortem Mattheus ⁊ Nolus ⁊ post
eorum mortem dicti heredes Martinus ⁊ Bart.tenuerunt ⁊ posse-
derūt bona descripta in libello dicti Noli pro partibus tm̄ ad vnum-
quenq3 eorum spectantibus in dictis bonis.⁊ per consequens cōfiten-
tur q̄ non possederunt nisi pro partibus de quibus in libello ⁊ in di
ctis instrumentis fit mentio.⁊ nulla pōt esse efficacior ꝓbatio q̄3 illa
que resultat ex confessione.l.cū te.C.de trāsac.⁊.l.fin.C.de fideicōmis.⁊
quo ad dictum Martinum alia rōne constat non habere locum exce-
ptionem prescriptionis q2 Martinus rn̄dendo positioībus vltimis
⁊ maxime positioni incipienti.Itez q̄ quādo Mattheus ⁊c.⁊ positio
ni incipienti.item q̄ Nicolaus ⁊c.confitetur q̄ post mortem dicti
Matthei dicti rei conuenti filij ⁊ heredes dicti Matthei remanse-
rant infantes seu infantie proximi:⁊ tamen semper dicta bona fuerint
tenta ⁊ possessa per aliquem.Modo sic certum est q̄ dicti infantes nō
potuerunt possessionem apprehendere per se sine tutore cuz nō appa
16 reat eos tutorem habuisse.† Nam infans per se possessionem acquire-
re non potest sed oportet quod sit pupillus aut pubertati proximus.
l.sequitur.§.pupillus.cū glo.in verbo possidendi.ff.de vsuca.⁊ in.l.j.
§.adipiscimur.ff.de acqui.pos.⁊ ibi Bart.ad finem.⁊ clarius no.ibi
Jo.de imo.⁊ Pau.de ca.per.l.q̄uis.§.infans.C.cod.ti.ergo apparet
q̄ possessio Matthei:⁊ post mortem eius fuit occupata per aliū p̄mo
q̄3 per heredes Matthei:⁊ per consequens fuit interrupta p̄scriptio
intentata per Mattheū:adeo q̄ non potest ad complendam prescri-
ptionem iungi posses.Matthei cum possessione heredum Matthei.
l.possessio.ff.de vsucap.l.pomponius.§.quesitum in prin.ff.de vsuc.
Preterea si quis recte inspexerit dicta testium recepto.uz p parte di
ctorum reorum constabit q̄ in pluribus peccant propter q̄ eorum pro
batio redditur insufficiens.veruz q2 in hoc diligentissime laborauit
dn̄s aduocat⁹ actoris:id̄ dicta eius hic non recēsebo:sed ad allegatio
nes eius me referā ⁊ hoc facile poterit dn̄s iudex rimari cuius consciē-
tie committitur q̄ta fides eis adhibēda sit.l.iij.§.j.ff.de testi.⁊ ex his
pt3 euidens responsio ad allegata in contrarium:q2 non est probatuz
per testes id qd̄ requirebatur ad esse prescriptionis.xxx.annorū tum
q2 testes non fuerunt legitime examinati ⁊ iurati:vt.s̄.est ostensum.
tum quia non est probatuz de contenta possessione.xxx.annorum eo
modo quo necesse erat vt ex medijs.s̄.deductis constat. Quo ad secun
duz dubium principale.s.vtrum debeant recipi testes super capitulis
nuper productis per dictum Nolū videretur prima consideratione
dicendum quod non ꝓpter publicationē attestationū partis aduerse:
⁊ quia didicita sunt testificata.c.testibus.⁊.c.constitutus.⁊.c.intima-
uit.de testi.⁊ in auf.qui semel.de ꝓba.tamē in proposito puto contrari
um esse veri⁹.tū quia omnia capitula producta per Nolū excepto quar
to capitulo si bene ponderentur non videntur contradicere capitulis
17 re orum:† et est certum q̄ super separatis et super diuersis capitulis
non impeditur fieri noua productio testium per publicationem aliorū
testium q̄uis etiā didicita sint testificata:vt in.c.causam q̄.de testib⁹
quinimo etiā si essent capitula ista cōtraria capitulis partis aduerse
tn̄ possent testes recipi;q2 vbicūq3 testes sunt minus solēniter recepti:
tūc publicatio attestationum nō impedit nouam productionē testium
vt no.in cle.testib.in glo.in ver.rite.de testi.et gloss.in.c.cum causam.
in verb.ratas.de testi.⁊ no.Bar.⁊ alij in.d.auf.qui semel.⁊ Bart.in
l.qui per salutem.ff.de iureiur.⁊ Nico.de matha.⁊ Bal.in.l.si quis
testibus.C.de testi.⁊ in.l.p hanc.C.de tēp.ap.sed ita est q̄ testes p̄di-
cti non fuerunt legitime recepti vt circa primū dubium principale p
18 bat.ergo ⁊c.† Preterea etiam post publicatas attestationes possunt
produci testes quando producuntur vna cum instrumentis conferē
tibus ⁊ c̄sonantibus ad id super quo testes producunt̄:vt in.c.ferias
⁊ ibi no.doc.extra de testib.postremo ante quesitum est an si opponat̄
q̄ actor non est socius ⁊ possessor pro illis partibus quibus agit cōi
diuidundo:an procedat iudiciū in actiōe cōi diuidūdo.⁊ qd faciendū
sit videret̄ quod non procedat iudicium si opponat̄ p ea q̄ habet̄ ⁊ no-
tāt in.l.j.ff.fami.hercis.⁊ not.in.l.ij.C.cōi diui.⁊ in.l.si mācipium.§.i.
19 ff.de euic.† Cōtrarium est verū:q2 non sufficit negare promissionē seu
cōmunionē nisi opponatur q̄ primo d3 agi rei vendicatiōe vel publi-
ciana ne p iudiciū cōi diuidundo fiat p̄iudicium rei vendicationi.⁊ sic
oportet opponi exceptionē preposterationis:ita expresse voluit glo.
in.d.l.ij.in gl.si.C.cōi diui.⁊ ibi hoc clare vult Salyce.colligēs ex illa
gl.quod non sufficit dictā negationem facere nisi i forma opponat̄ ex-
ceptio p̄posterationis.⁊ hoc probat̄ in.d.l.j.ff.fami.hercis.cū gl.i vb.
exceptionez.⁊ ibi Bal.Si aūt opponeret̄ exceptio p̄posterationis in
forma tūc ꝓnūciabit̄ esse procedēdū prius sup rei vendicatiōe vel pu
bliciana suspēso iudicio cōi diuid.vt probat̄ in.l.ordinarij.C.de rei vē.
⁊ in.l.si de vi.ff.de iudi.⁊ in.l.incerti.C.de interdi.Et declarat Bart.
in.l.naturaliter.§.nihil commune maxime in prima cōclusione.ff.de
acqui.pos.facit.l.ordinata.ff.de libe.cā.⁊.l.si quis libertatem.cum ibi
no.ff.de peti.here.Alex.

¶ Summarium super consilio. xlvij.

1 Statutū dicens ꝙ teneať ad estimationez dāni seu robarie debet intelligi si talis robaria probetur. ⁊ nu. 2.
3 Statutū ꝙ debeat stari relationi tm̄ intelligitur nisi iusta causa subsit credendi.
4 Licet contra presumptionem iuris ⁊ de iure non admittať probatio in contrarium tamen fallit vbi adducitur confessio partis.
6 Testi deponenti pro parte verū ⁊ pro parte falsum nō creditur.
7 Potest fieri probatio contra plenam probationem.
8 Damnum potius presumitur datū tp̄e cōgregationis ꝙ̄ alio tēpore.
9 Appellatione terrarum venit castrum.
10 Dictio indefinita verificatur in duobus.
11 Non sufficit ꝙ in instrō dicatur conuocatis decurionibus nisi dicatur in qua congregatione interuenerunt due partes ex tribus.
12 Volens implere conditionem submittit se periculo martyrij non dicitur conditio potestatiua possibilis.
13 Quando cognoscatur an quid dicatur de facili possibile.
14 Testis affinis non est integer.
15 Testis contrarius non est audiendus.
16 Testis deponens per verbum credit non probat.
17 Colonus non dicitur integer testis.
18 Ex dicto testis reuocantis dictum non debet procedi ad sententiam.
20 Casus omissus remanet in dispositione iuris communis.
21 Renuncians liti condemnatur in expensis.
22 Vbi est pronūciatū esse ltimum non pōt ille cum quo facta est legitiatio opponere ꝙ ille non esset legitimus procurator.

¶ Consilium. xlvij.

¶ Statutū ꝙ si facta fuerit robaria vel furtum de qua vel de quo dicatur ignorari per quē vel quos cōmissa vel cōmissum fuerit ꝙ ad estimationem robarie vel dāni teneať terra nisi tp̄e guerre cōmissa vel cōmissum fuerit qualiter veniat intelligendum.



In causa ⁊ lite vertente inter filios ⁊ heredes melchionis de burgelinis ex parte vna agentes ⁊ commune Med. ex alia se defendēs attingam in vnoquoqꝫ principali fundamento eas breues cōclusiones que ad rem facere videntur enumerādo ea que per aduersariū deducunť quatenus ad propositū faciūt reliquis pre-
1 termissis. ¶ † Circa primū ꝙ nō sumꝰ in casu statuti qd̄ debet habere locū qn̄ penitus ignoratur a quibus datū fuerit dānū sed in casu nr̄o scitur genus seu species hoīm qui damnum dederūt sed ignoratur qd̄ indiuiduum seu qui singulares hoīes de cōi Med. dānum dederint. nam pars agēs cōfitetur ꝙ fuerūt hoīes de Med. qui dānū dederūt. Non puto insistendū q̄ pro hoc allegata fuit decisio quā ponit Spe. de arch. in consi. ccvi. inci. in christi noie. nos Bartholomeus de saliceto. ⁊c. dum attingit ibi glos. in. l. si in rixa. ff. de sica. ⁊ ad hoc non est responsum. ¶ Ad scd̄m dubiū. s. ꝙ non sunt probata requisita a statuto q̄ statutum loquitur de damno dato a qbus ignorať. ⁊ istud nō est pbatū. s. ꝙ ignoreť a quibus fuerit dānū datū nec in relatione hoc dicitur dico verissimū esse ꝙ illa verba statuti in rubrica de emēd. dam-
2 no. circa prin. † dū dicit teneať ad estimationē robarie vel dāni de qua vel quo dicať ignorari per quē vel quos fuerit cōmissum ⁊c. intelligūtur si dicať ⁊ probetur. vt. l. j. in prin. cū glo. ff. si quadrupes paup. ⁊ in l. si prius. cū gl. ⁊ ibi no. Ang. ff. de oper. no. nū. ⁊ glo. in. c. nō est. de cōsuetu. in. vj. ⁊ glo. in. l. ei cuius. ff. de ap. ⁊c. ⁊ in. l. ij. C. qd̄ me. cau. ⁊ in. c. cū semp. ⁊ in. c. post elec. de concess. pbē. ⁊ in. c. j. de his q̄ fiūt a maio. pte capi. ⁊ per Bar. ad reprimēdū in verbo asserat, quinimo nec pbāt ipsi talē ignorātiā per aliquod suum iuramētū, ita no. p glo. ⁊ Bar. in. l. si cui. §. ijsdē. ff. de accu. ⁊. c. pastoralis. de excep. ⁊ no. per glo. in. c. si vero. de sen. excō. ⁊ in. c. vt circa. de elec. in. vj. cum si. ⁊ ad ista non est rn̄sum.
3 ¶ † Circa tertiū. s. qd̄ lꝫ statutū dicat stari relatiōi. tm̄ intelligitur nisi iusta cā subsit non credendi. vt in spē dicit Ang. in. l. diuus. ff. de test. mili. allegat no. p Ja. bu. in. l. j. C. de re iud. ⁊ no. Ang. C. de exhi. reis in auť. in prin. ⁊ in. l. qui restituere. ff. de rei ven. ⁊ in. l. qui vas. in prin. ff. de fur. ⁊ ꝙ no. Bald. in. c. j. si de inuesti. inter domi. ⁊ vasal. lis ori. et in. l. j. C. si aduer. lib. ⁊ in. l. ꝫ negantē. C. ad leg. aquil. sed ita est ꝙ multa concurrunt propter que ⁊ quodlibet ipsorum est iusta cā nō adhibēdi fidem relationi. Prima quia illi de burgelinis in antiqua petitione producta in primo iudicio asserebant ꝙ damnum datum fuerat in corbibus mille quingentis spelte ⁊ in corbibus ducentum frumenti. et in relatione ista dr̄ ꝙ damnum fuit in corbibus duobꝰ mil. spelte ⁊ in corbibus tercentum frumenti. vnde in hoc magis est standū assertiōi
4 partis ꝫ se ꝙ̄ relationi notarij. ptꝫ q̄ videmus † ꝙ etiā vbi al's contra presumptionem iuris ⁊ de iure non admittitur probatio in contrariū l. antique. C. ad velleia. l. si. C. arbi. tu. tn̄ si contra talem presumptionē adducatur confessio partis preualet confessio. vt est gloss. singu. in. §. aliud. in auť. de equali. do. ⁊ no. Cy. ⁊ Bartol. ⁊ alij. in auť. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. ⁊ canoniste in. c. is qui. de sponsa. et probat text. cum glo. sm̄ intellectum quem ibi ponit Salyc. in. l. j. C. de dolo et no. Bar. in. l. absentem. ff. de penis. ¶ Secunda causa propter quā est iustum ꝙ ei relationi non detur fides est q̄ in relatione excedunt commissionem. vt no. Spe. in ti. de teste. §. j. ver. itē qd̄ est verbosus. nā ipsi referūt multa que non concernūt autoritatē ⁊ cōmissionē eis datam a statuto ⁊ a iudice ⁊ hec fecerunt solum ad auferendas ⁊ infringendas defensiones rei. Nam debebant solum referre circa quantitatē dāni ⁊ eius estimationem ⁊ an dānū datū esset ⁊ ipsi referūt ꝙ illi de fauorichijs ingressi fuerunt cuꝫ paucis ⁊ sine armis castrū Med. ⁊ sic excesserunt commissionem aliter ꝙ̄ reddēdo cām scientie eoꝝ que sibi cōmissa erant. Tertia cā est ꝓpter quā illi relationi tanqꝫ suspecte nō sit credēdū q̄ cōtinet non verisimilia. l. ob carmē. §. fi. ff. de test. c. preterea. extra de testi. Nam id quod est valde remotū a verisimili est qdam falsitatis imago. vt inquit Bal. in. l. j. in. iij. col. C. de ser. fugi. Sed isti referentes referunt plura valde longinqua a verisimili maxime dum referunt ꝙ illi qui iuerunt pro capiendo dictum castrum Medio. iuerunt sine armis ⁊ numero. xx. ¶ Quarta ratio propter quam est iusta causa non credēdi illi relationi est q̄ continet falsa. Nam dum in ea cōtineť ꝙ isti q iuerūt ad capiendū dictū castrū erant numero. xx. ⁊ sine armis: istud est falsum quia erant vltra centum ⁊ circa ducentum ⁊ bene armati: vt est probatum per testes vtriusqꝫ partis continet etiam falsum: q̄ in relatione ⁊ petitione fit mētio ꝙ in dicta domo erant corbes duo mille spelte ⁊ qd̄ fuerunt in totuꝫ exportate ⁊ tn̄ illi de bigamis rn̄dendo positionibus vltimo productis fatentur ꝙ remanserūt
6 corbes. xxxiiij. spelte: † vnde sicut testi deponenti pro parte verū ⁊ pro parte falsum non creditur in aliquo ⁊ est presumptio ꝫ eum in totum ix. dist. ad sacros. ij. q. ix. in. c. puta bo. text. in. c. q̄to. de his que fiunt a prela. ⁊ no. Inn. in. c. fraternitatis. de here. ⁊ alij in. c. ī nostra. de testi. ⁊ Spec. in ti. de instru. edi. §. instrumentum. ver. quid si aliquid ⁊ doc. maxime Bald. ⁊ Saly. in. l. si ex falsis. C. de trāsac. ⁊ Old. in ɔsi. xxxv. alias. xxxvj. Nec ad hoc obstat si dicatur ꝙ istud procedit in teste qui cum iuramento deponit merito si dicit falsum in vno q̄ est periurus non debet credi in aliquo. c. testimonium. de testi. q̄ rn̄deo ꝙ ēt nos sumus in iuramento quia statutum disponit ꝙ talis relatio habeatur pro plena probatione cum iuramento conquerentis ergo cum cōquerentes iurauerint vera esse contenta in relatione ⁊ illa sint non vera nec verisimilia sequitur ergo ꝙ cum iuramentum saltē pro parte sit falsuꝫ vitiatur in totum. Et per hoc apparet non obstare id quod habetur in c. si eo tp̄e. de rescrip. in. vj. ⁊ id quod no. Bart. in. l. filiusfamilias. §. sequens. ff. de falsis. q̄ nihil faciunt ipsa ad propositum nec loquuntur in eo quod pro parte esset falsuꝫ nec in eo in quo quis pro parte fuisset periurus. Nec ob. si dicatur ꝙ non dꝫ posse ꝓbari ꝫ relationē ⁊ iuramentum conquerentium eo q̄ statutum dicat ꝙ habeatur pro plena probatione per no. per gl. in cle. j. in glos. magna. de proba. quia rn̄deo ꝙ illud posset procedere qn̄ statutū diceret ꝙ habeatur ꝓ plenaria ꝓbatione. ita loquitur tex. ⁊ glo. in. d. cle. j. ⁊ no. Lu. roma. in. l. qui bona. §. qui dāni. ff. de dam. infec. ⁊ in. l. si duo. ff. de acqui. here. Sed statutū
7 dicit ꝙ habeatur pro plena probatione † quo casu nemini dubium ꝙ potest fieri probatio contra plenam probationem. nam duo testes faciunt plenam probationem. vt dicunt glo. in. l. admonendi. de iureiur. ⁊ in. l. in bonefidei. de rebus cre. per iura vulgaria. Et tamen non est dubiū ꝙ probatio facta per duos testes potest reprobari. c. lꝫ causam. de proba. c. ex tenore. de testi. ⁊ dato ꝙ statutū dicat ꝙ dicta relatio etiam iuramento conquerentis habeatur pro plena probatione tn̄ pōt contra talem relationem ⁊ iuramentū fieri probatio in ɔ̄riū vt ꝓbatur in. d. l. admonendi. ⁊ no. Bald. in. l. j. C. de reb. cred. ⁊ Ange. et Jo. de imo. late in. l. qui bona. §. qui damni. ff. de dā. infec. ⁊ Bal. in. l. contra negantem. in fi. C. ad le. aquil. ⁊ in. c. j. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis ori. ⁊ in. l. j. C. de re iudi. ⁊ Angel. in. l. qui vas. in prin. de fur. et in. l. qui residue. ff. de rei ven. ⁊ in auť. de exhiben. reis. in prin. ⁊ Pau. de ca. in. l. ij. in fi. ff. si ex noxa. causa agatur. ¶ Circa aliud dubium quo dicitur ꝙ dato qd̄ non fuerit precise probatum ꝙ congregationes ille armatoꝝ non fuerint precise eo tempore quo fuit factū ⁊ datum illud
8 damnū † tamen presumitur esse datū potius tempore dicte congregationis ꝙ̄ alio tempore. per no. per Bar. in. l. non solum. §. sed vt ꝓbari. ff. de ope. no. nun. ⁊ Bald. in. l. si. C. an seruus ex suo facto. ⁊ Salyc. in. l. matrem. C. de proba. ⁊ canoniste maxime dn̄s Abb. in. c. in presentia. de proba. ⁊ sic potius presumatur ꝙ asserta negligētia hominū de Medio. commissa non custodiendo potius cadat in non delictum ꝙ̄ in delictum: q̄ si presumeretur ꝙ facta fuerit tempore dicte cōgregationis non est delictum ex dispositione statuti. al's secus. ⁊ quod dicatur agi de delicto lꝫ tracteť de facto negatiuo. s. consistente in non custodiendo vel in non denunciando ⁊ similibus no. Bar. in. l. libelloꝝ in prin. in. iij. col. ff. de accus. ⁊ est tex. in. l. desertorē. per totā legeꝫ. ⁊ in l. j. ⁊ fere per totum. C. de his quib. vt indi. ⁊ in toto tit. ff. ad sillc. Nec ad hoc obstat si dicatur ꝙ statutum in casibus exceptis positis in versi. saluo quod tempore guerre ⁊c. non est exceptuatum castrum. ⁊ quod non est eadem ratio in castro que est in villa q̄ imus castrū potest fortius fieri custodia quia ad hoc rn̄deo ꝙ imo castrū est exceptum in illo
9 versi. ptꝫ q̄ statutum ibi excepit terras ⁊c. † Et appellatione terraruꝫ venit castrum. c. cum in partibus. de verb. sig. Item statutum excipit communia ⁊ cui dubiū ꝙ cōmune Medio. comprehendit cum etiam

in omnibus scripturis partis aduerse appelletur ⁊ nūcupet̄ commune
Mediolani ⁊ etiā tūc ratio statuti viget in casu isto: tum q₂ intus ca-
strū erat congregatio illoꝝ de fantucijs ⁊ sequacium: tū etiaȝ q₂ dato
ꝙ congregatio fuisset solū extra castru tñ tali tempore voluit statutuȝ
ꝙ homines non tenerent̄ custodire bona particularium cum sint tunc
plurimum occupati ad custodiendum ne hostes castrū inuadant ⁊ ex-
pugnent quia afflictio nō dȝ addi afflicto. l. diu⁹. ff. de offi. presi. vij. q.
j. cū percussio. Et per hoc ptȝ ꝙ nō obstat si dicat̄ ꝙ homines fauētini
non intrarūt castrū: q₂ dico qd̄ dato ꝙ non intrauerint satis est ꝙ sta-
tutū ꝑpter taleȝ congregationē excuset hoīes a custodia dānoꝝ quia
sunt occupati ad pugnādum cū hostibus ac etiā dico ꝙ si nō intrarūt
gētes dñi fauentini intrarūt tñ illi de fantucijs cū magna congrega-
tione ⁊ tali cōe Med. resistere saltē de facili nō posset. Nec ēt ob. si di-
cat̄ cōe Med. fatet̄ ꝙ dānum fuit datum per homines Med. ⁊ quod
cōmune fateatur apparet q₂ acceptat confessionē illoꝝ de burgelinis
dicentium ꝙ hoīes Medio. dederāt damnū: si ergo cōmune ita fatet̄
ad quid opus est testibus: q₂ rñdeo ꝙ nullibi cōe Medio. confitet̄ qd̄
cōmune Medio. dederit illud dānum. ⁊ dato etiā ꝙ cōe in parte par-
tib⁹ sibi fauorabilib⁹ acceptaret cōfessionē illoꝝ de burgellinis et di-
centiū ꝙ homines Med. dederāt dānum tñ non per hoc infert̄ ex illa
10 confessione ⁊ acceptatione ꝙ cōmune Med. hoc dānuȝ dederit † quia
aliud est dicere hoīes Mediolani ꝙ pōt verificari in duobus. l. inter
illā. ff. de ver. sig. ⁊ aliud est dicere cōe Med. vt dicit Old. in suo ꝯsi. cē
tesimo. incip. in executione. ⁊ Pe. de anch. ⁊ Joā. de imo. in. c. q̄sto. de
his que fi. a prela. ⁊ probatur in. c. si canonici. cum gloss. de offi. ordi. in
vi. ⁊ ibi no. Domi. ⁊ idē est de mēte Bart. in. l. fi. C. de predi. curialium.
11 lib. x. ibi dū dicit † ꝙ non sufficit ꝙ in instrumēto dicat̄ cōuocatis de-
curionibus nisi dicatur in qua congregatione interuenerūt due partes
ex tribus. l. nominationū. C. de decur. li. x. vñ si fuerūt hoīes de medio-
lano illi qui dederūt damnum agat̄ ꝯ eos: nō aūt agendū est ꝯ cōe ꝓut
actum est. per hoc ptȝ ꝙ ēt non obstat si dicat̄ ꝙ ꝑ testes illoꝝ de bur
gelinis est probatū ꝙ homines de Med. fecerūt robariā illā: non di-
co ꝙ cōmune fecerit q₂ testes nō dicūt ꝙ cōe fecerit agat̄ ꝯ illos hoīes
sed contra commune agi non pōt rationibus. s. ⁊. j. deductis. ⁊ maxime
quia tpe quo illi de fantucijs ingressi fuerūt castrū Med. ⁊ tpe quo ibi
steterūt quo tpe testes vident̄ dicere tūc fuisse datū dānū tales de fan-
tucijs cum sua cōgregatione erāt tot ⁊ tales quibus cōmune Med. nō
potuisset resistere. vt probant testes cōis. s. dña margarita q̄ lȝ sit de ca
stro Med. tñ est vidua ⁊ non tenet̄ ad cōferendū ad estimationē et sa-
tisfactionem dicti damni ex forma statuti predicti. Idē deponit Vari
nus ⁊ Joannes olim blaxij de Medio. habitator imole. ⁊ idem depo-
nit Euangelista ciuis Bononie qui dicit ꝙ cōe Med. non potuisset
de facili resistere eis. Idem deponit Gādolphus de imol. ⁊ Pau. de
cast. ducie. ⁊ Dñicus Pauli de castro ducie predicte ⁊ Simon de li-
laquis ciuis Bononie. ⁊ Anto. Michaelis bricanius. et Vincentius
armiger. et Bartholomeus Andree amele ciuis Bononie: et Jaco-
bus Hieronymi barberij de Bononia: ⁊ dñs Sylueſter de venetijs: ⁊
isti non sunt de Med. exceptis illis quos retuli esse de Med. ⁊ sic sunt
decē testes qui nō sunt de cōi Med. qui hoc dicūt ⁊ vltra predicta idē
deponūt dña Beatrixia vidua de Medio. ⁊ Leonardus de med. ha-
bitator Jmole: ⁊ sic sunt in totū. xv. testes hoc clare deponentes. ergo
sumus in casu excepto a statuto: nec obstat si dicat̄ ꝙ per testes partis
aduerse est probatum ꝯriū: q₂ hoc nego: nā discurrendo per eos testes
qui de hoc deponunt capio in primis Leonardum sartorē ⁊ iste nō cō-
cludit quia dicit ꝙ non potuisset expelli sine sanguinis effusione: ⁊ sic
non de facili. vt pbat̄ expresse ꝑ id qd̄ dicit Jo. de imo. post Ang. in. l.
fi. ff. de cōdi. īsti. circa. v. col. in ver. no. ꝙ hec cōditio si ī Alexādriaȝ ⁊c.
vbi duȝ tractat q̄ dicat̄ conditio potestatiua facilis sub qua dicunt iu-
12 ra posse filiū institui ⁊ inter cetera dicit † ꝙ qñ volēs implere cōditio-
nem submitteret se periculo retesciri vel martyrio non dr̄ cōditio pote-
statiua facilis. vt probat̄ in. l. seruus quoqȝ. §. puto. in verbo perienus
cōditionē. ff. de here. insti. Et idē etiam dicit de cōditione ingrediendi
13 monasteriū vel deducēdi vxorē. † Et ad cognoscendū an quid dicat̄ de
facili possibile dȝ attendi an vt plurimū ⁊ frequētius ita fiat. d. §. pu-
to ⁊ ibi no. ⁊ pōderandū est ꝙ iste testis dicit ꝙ si aliquis hominū de
Medio. fuisset accusatus a dictis regētibus castrum fuisset captus et
missus ad castrū sancti Petri in arcē: vñ consideret̄ ꝙ nō poterant de
facili expelli: quia hoīes nō poterāt sine periculo simul cōuenire ⁊ istā
expulsionē tractare ⁊ ordinare cū haberēt hostes in domo. Capio aliū
14 testem. s. Ja. angelini. † Iste nō probat. primo q₂ est affinis istoꝝ de
burgelinis. ⁊ sic nō est integer testis: vt no. Spe. in ti. de teste. §. j. ver.
sed quid si testis in eundeȝ gradū. cū ver. seq. Itē iste testis dicit ꝙ ne-
scit an hoīes de Med. potuissent expellere illā congregationē sine pe-
riculo mortis vel sanguinis. ergo nō probat ꝙ de facili potuissent ex-
pellere vt requirit statutū iūctis his q̄ proxime dixi circa aliū testem.
15 † Itē iste testis est sibimet ꝯrius: q₂ primo dicit ꝙ dicti de fantucijs ⁊
illi qui secum intrauerunt multū timebāt stare in dicto castro ⁊ dubi-
tabant ꝙ essent pauciores ⁊ debiliores ⁊ peius armati. ⁊ postea dicit
ꝙ ignorat: an dicti hoīes Med. essent melius vel peius armati. ergo
16 ei non est credēdū. l. qui varia. ff. de testi. l. cos. ff. de falsis. ¶ † Capio
Michaelem alium testē. Iste nō ꝓbat q₂ deponit ꝑ vbū credit. l. ij. §.
item labeo. ⁊ ibi no. ff. de aqua plu. ar. ⁊ in. c. literis. de presum. ⁊ plene
no. in. c. quoties. de testi. ⁊ in. l. testium. C. de test. ⁊ Spe. in ti. de teste. §.
j. ver. item qd̄ deponit de credulitate. Item est sibimet ꝯrius q₂ primo
dicit ꝙ credit ꝙ hoīes Medio. potuissent sine ꝑiculo mortis vl' san
guinis expellere intrātes non solū cū armis sed cum verbis ⁊ minis ⁊
postea dicit ꝙ si hoīes dicti castri voluissent expellere illos intrantes
fuisset necesse eos hoīes capere arma pro maiori parte vnanimiter
ergo ⁊ tanqȝ ꝯtrario nō est credēdū. vt dixi. Capio aliū testē. s. Jacobū
Bartobolomei ⁊ iste penit⁹ nihil dicit ad istud ꝓpositū. Capio aliuȝ
scȝ Paratinū ⁊ iste non ꝓbat: tū q₂ nō deponit ꝙ de facili potuissent
resistere: vt dicit statutū. tū etiā q₂ ꝑ patrē ⁊ matrē hui⁹ testis est ꝓba
tum ꝙ iste paratinus tpe dicto nō erat in dictis locis nec in circūstan
tijs ⁊ sic est reprobatus. l. optimā. C. de ꝯhē. ⁊ cōmit. stip. c. ex tenore. d
testi. Capio ser Georgium aliū testē. iste ꝓbat pro cōi Med. lōge ma
gis q̄ ꝯ cōe. primo q₂ si qua dicit q̄ videant̄ esse ꝯ cōe Med. deponit
ꝑ verbū credit. ⁊ sic nō ꝓbat vt dixi. Scđo q₂ dicit ꝙ aliq hoīes med.
erant cōpatres ⁊ amici dictoꝝ de fantucijs: iō alij hoīes nō audebant
expellere illos de fantucijs ⁊ qd̄ ꝓpterea nō potuissent expellere sine
ꝑiculo. ⁊ sic iste deponit in effectu ꝙ de facili non potuissent expelli. ⁊
lȝ aliq hoīes Medio. indebite fuissent amici vl' cōplices dictorum de
fantucijs tñ nō hȝ hoc nocere cōi medio. cui nō est imputandū factum
aliquoꝝ non ꝯstituētiū maiorē partē hoīm: vt in. c. i. de his q̄ fi. a ma.
parte capi. l. iij. ff. de decre. ab ordi. fac. l. qd̄ maior. ff. ad munici. Capio
Baptistā viani iste testis dicit ꝙ neduȝ hoīes sȝ mulieres dicti castri
potuissent expellere dictos de fantucijs: alij vo dicunt sic vt ostensum.
⁊ iste in hoc est singularis. Benedictus bōuexinus alius testis depo
nit potius pro cōi medio. q₂ dicit ꝙ hoīes medio. non potuissent ex-
pellere sine periculo mortis vel sanguinis. ⁊ sic non de facili ⁊ quod di
17 cti de medio. nō erant vnanimes. † Itē non est integer testis q₂ dicit se
esse colonū dictoꝝ de Burgelinis ⁊ ꝯstat ꝙ colonus enumerat̄ inter
domesticos. vt. l. presenti. §. sane. Et ibi no. C. de his q ad ecclesiā con
fug. ⁊ domestici non sunt idonei testes. c. in literis. de testi. l. etiā. C. de
testi. Capio Frācīscū Joānis seu Geminiani de med. ⁊ iste non ꝓbat
q₂ deponit ꝑ verbū credit. item est cōductor seu colonus vt ꝓxime di-
xi. Item nescit an potuissent sine ꝑiculo. ⁊ sic non concludit ꝙ de faci-
li Bertus Jacobi alius testis deponit ꝑ verbuȝ credit: Anto. cursij
alius testis nihil deponit de hoc ⁊ similiter nec Cichin⁹ alius testis
Petrus Guidonis etiam non deponit nec ꝓbat ꝙ de facili potuis
sent expelli Laurentius Calzolarius ali⁹ testis etiā nō ꝓbat: q₂ dicit
quod nescit an potuissent expelli sine ꝑiculo ⁊ deponit ꝑ vbuȝ iudicio
suo testis aūt nō dȝ iudicare sed testificari ꝑ sensum corporis. l. qui te-
stamento. §. fi. ff. de testa. in aut. de here. ⁊ fal. §. si necesse absunt. l. testiū
C. de testi. Item est ꝓbatum ꝙ iste testis eo tpe non erat in loco. Alij
duo vltimi testes. s. Frācīscus Bartholomei ⁊ Jacobus birardi ni-
18 hil deponūt ꝯcludenter ad ꝓpositum † qnimo reuocāt dictum suum ex
postfacto vt apparet per publicā scripturā quo casu intantū detrahi-
tur de fide ꝙ ex eoꝝ testimonio non dȝ ꝓcedi ad sñiam vt singulariter
dicit Ant. de bu. in. c. cum in' tua. de testi. ꝑ no. ꝑ glo. in. c. ꝑterea de te
19 sti. cog. ⁊ idem dicit Ang. in ꝯsi. clxxxix. ⁊ sic † remanent nr̄i testes plu-
res ⁊ meliores ⁊ ꝓbantes ꝙ non potuissent resistere ergo ꝑferēdi. c. in
nostra de testi. Maxime q₂ deponūt ꝓ reo. c. ex literis. de proba. Aut
ergo fuit datum istud dannum de mēse Septembris quo mense fuerat
in castro Med. congregatio istoꝝ de fantucijs ⁊ non tenet̄ cōe q₂ ta-
li cōgregationi de facili resisti nō poterat: aut fuit datū de mense Octo
bris: ⁊ tunc est probatū ꝙ de illo mense erat ibi dñs Fauentinus cum
tali congregatione cui resisti non poterat vt est probatum ⁊ per testes
⁊ per confessionem partis rñdentis positioni. xxviij. ⁊ seq. ⁊ positioni
xxxij. ⁊ etiam. xxxv. positioni. ⁊ siue fuerit datum de mense Septēbris
vel Octobris vt pars in libello dicit omnino excusatur commune quia
de mense Septēbris fuit vna cōgregatio: ⁊ de mēse Octobris alia: nec
requiritur ꝓbari ꝙ eo die quo fuit datum damnuȝ esset ibi ꝯgregatio
per no. per Bart. in. d. §. sȝ vt probari. ⁊ sic ptȝ ꝙ nō obstat si dicat̄ qd̄
ante aduentū dñi Fauentini fuit datū dānū q₂ rñdeo ꝙ dato quod ita
esset: cuius tñ ꝯrium fatetur pars rñdendo dicte. xxv. positioni tamen
non per hoc debet teneri commune q₂ precesserat alia congregatio cui
resisti non poterat quo. tpe testes dicunt fuisse datū dānuȝ. accedit ad
confirmationem ꝑdictoꝝ ꝙ testes vtriusqȝ partis cōcludūt ꝙ de illo
mense Septembris erat guerra in cōfinibus Med. ⁊ in castro sancti
Petri vt inter nr̄os testes deponit Euāgelista ciuis Bononie ⁊ do
minus Sylueſter de venetijs ⁊ plures alij ⁊ pars aduersa rñdendo
positionibus vltimis fatetur ꝙ castruȝ sancti Petri est in cōfinibus
medio. ⁊ ita est ꝙ casus guerre in confinibus est casus exceptus: ergo
non tenetur cōe. Fortificant̄ ꝑdicta q₂ in relatione nō fit mentio quo tē-
pore fuerit datū dānum ergo non concludit nec est sufficiēs probatio
eius ꝙ continetur ī petitione maxime q₂ mens statuti est ꝙ de tēpore
constet quia dicit qd̄ ad istud dānum teneant̄ conferre illi qui habita-
bant in loco tempore dati dāni vñ si tempus requirebatur exprimi vt
fuit expressum ⁊ non probetur non potest agens obtinere. l. libello-
20 rum. in prin. de accusa. c. abbate. de re iu. in. vj. ¶ † Quo ad vltimum
de statutis

de statutis castri Med. que ex forma e͠t priuilegiorũ suorũ debent eis
seruari ⁊ non debent seruari statuta ciuitatis Bononie. dico ꝙ cum ca
strum Med. nõn fuerit neq̃ sit effectum vnum corpus cum comitatu
Bononie nec appellatur comitatus Bononie sed est territorium p se
vt apparet in bullis ⁊ priuilegijs cõis med. productis non viuit nec
viuere dꝫ legibus ⁊ statutis bononiensibus sicut etiaꝫ fit in castro casu
lis qḋ q̃uis sit subiectũ Bononie tamẽ qꝛ nõ est incorporatũ cũ comi
tatu Bononie imo adhuc appellatur de comitatu Jmole seruantur
ibi statuta comitatus Jmole ⁊ nõ seruantur ibi statuta ciuitatis Bo-
nonie. ⁊ est doctrina Bart. in. l. si conuenerit. §. si multa. ff. de pig. act. ⁊
in suo tractatu alluuionum. cum simi. Ergo in illo castro nõ debẽt ser
uari statuta ciuitatis Bononie sed sue leges ⁊ cõsuetudines. ⁊ in earuꝫ
defectum dispositio iuris cõis que dicitur esse sua lex in defectũ statu-
torũ: qꝛ casus omissus remanet in dispositione iuris cõis. l. si extraneꝰ.
ff. de cõdi. ob cau. ⁊. l. commodissime. de lib. ⁊ posthu. ⁊ satis est ꝙ non
debeant seruari statuta ciuitatis Bononie nec ꝯtrariũ dꝛ in. c. trãslatio.
de consti. qꝛ territoriũ Med. nõ fuerit trãslatũ ⁊ incorporatũ in comi
tatu Bononie ⁊ sic seruari debet distinctio Bart. in. d. l. si conuenerit.
21 ¶ † Postremo nõ omitto ꝙ burgelini debẽt in expẽsis condẽnari: eo
qꝛ renuntiauerũt seu destiterũt a prima lite ⁊ sic etiaꝫ in illis expensis
sunt condẽnandi. l. destitisse. cũ glo. ⁊. l. cũ quẽ temere. ff. de iu. nec ob. si
dicatur ꝙ illi qui in prima lite cõparuerũt ꝓ cõi Med. nõ erãt syndi-
ci aut ꝓcuratores cõis. ⁊ sic nõ potuit esse lis ⁊ qḋ non obstat legitima
tio mandatorum quia non nocet dño. i. cõi med. si cõe opponeret ꝙ ille
non fuit suus procurator. vt no. Inn. in. c. sup literis de rescrip. ⁊ bart.
in. l. lꝫ in vlti. col. in ver. primus casus principalis. c. procurator: qꝛ re-
spondeo ꝙ attẽto ꝙ in actis apparet de legitimatione mãdatorum ⁊
in actis etiam dꝛ ꝙ fuerunt mãdata ⁊ statutũ sub rub. de mõ citationũ
fiẽdarũ dicit ꝙ talis processus post dictã legitimationẽ valeat pinde
ac si cũ psonis ltĩmis factus esset ꝓcessus salua exceptione falsi procu-
22 ratoris. sed ita est qḋ Bar. ⁊ oẽs in. d. l. licet concludũt † ꝙ qñ pronun-
ciatũ est mãdatũ esse ltĩmũ non potest ille cum quo facta legitimatio
amplius opponere ꝙ ille non esset legitimus procurator nisi oppone
ret ꝙ esset falsus procurator quo casu ẽm Bar. ⁊ oẽs ipse opponẽs hꝫ
necesse hoc probere vñ in proposito nr̃o illi de burgelinis cuꝫ quibus
tm̃ fuit legitimatio nõ possunt amplius opponere. Alex.

Summarium super consilio. xlviij.

1 Uerba generalia debent generaliter ad omnia extendi.
2 Si in instr̃o cõtinetur ꝙ talis ꝓmisit ex causa transactionis nihil pe-
tere patet dicta verba referri ad specificata tantum.
3 Laudum arbitratoris dicitur esse transactio.
4 Uerbum petere posset trahitur ad omnes actiones.
5 Ex coniunctione sanguinis ⁊ patientia videtur ius remisisse.
6 Uerba enuntiatiua prolata p modũ cause inducũt dispositionem. 14.
7 In generali liberatione nõ comprehendunt ea que possunt vendicari.
8 Proprie non dꝛ rei vendicatio nisi quãdo competit actualiter.
9 Uerba sententie ⁊ laudi tanq̃ stricti iuris sunt accipienda proprie.
10 Ubi dubitatur de intentione disponentis semper recurrimus ad cãm
finalem. ⁊ nu. 11.
12 Generalis liberatio in dubio non debet extẽdi ad ea ex quibus captio
esse posset ⁊ nu. 13.
15 Dictio prout constat vel prout tui maiores soluerũt quid importat.
17 An per sñiam arbitrorum possit impediri dominij translatio.
19 Ad hoc vt inducatur remissio. l. procula. que sint necessaria.

¶ Consilium. xlviij.

¶ De materia generalis absolutionis facte in laudo: ⁊ de dictiõe ꝓut
constat. ⁊ aliquid de verbis enunciatiuis.



Redemptoris nostri inuo-
cato suffragio. Uisis ⁊ accurate ponderatis his q̃ in
themate seriose narrantur videret prima cõsideratio
ne dicendũ dictũ Camillũ nõ posse pro dimidia age-
re ad possessionẽ predictã positã in fundo gambola-
ge ex pluribus. Et primo quia ei vr̃ obstare exceptio laudi a partibus
emologati. l. cũ antea. ⁊. l. ne in arbitris. C. de arbi. nã intẽtio dictorum
arbitratorũ fuit assignare dicto Ban. possessionẽ predictã ꝙ manife-
ste colligitur ex verbis illis vcꝫ. Sed qm̃ vt cõstat presenti nr̃o laudo
adiudicamus ⁊ in partem dedimus dicto. B. domũ ⁊c. Itẽ vnã pos-
sessionem positam in fundo Gambolage ⁊c. ⁊ nulla alia inter eos erat
possessio posita in fundo gambolage nisi ista: ergo de ista sensisse videt
l. fundus qui locatꝰ. ff. de fun. instr. ⁊ instru. leg. l. ij. ff. de li. ⁊ posth. vñ
vbi cõstat de mẽte que colligit ex precedentibus ⁊ sequẽtibus. l. q filia-
bus in prin. l. si seruus pluriũ. §. si. ff. de leg. i. non sunt exquirenda v̈ba
l. iij. C. de lib. prete. l. si in venditione. in si. ff. cõia predi. facit. l. ⁊ puto.
in prin. cum glo. ff. fami. ercis. ¶ Scḋo colligitur hoc ex illis verbis vi
delicet pro edequatione partium omni eo ⁊ toto qꝛ ipse Camillus ex
causis supra scriptis vel aliqua ipsarum: ⁊ omni alio eo toto quod ab
ipso. B. petere posset aut habere pretenderet directe vel indirecte aut
quacunq̃ rõne vel causa tam expressa q̃ non expressa cõdẽnamus di-
ctũ Ban. ad dandũ ⁊ soluenduꝫ dicto Camillo libras. ccc. pannorum

1 ⁊ a reliquis absoluimus ⁊c. † Nam hec verba liberationis generalissima
fuerunt: ergo debent generaliter ad omnia extendi. l. pluribus. ff. de
accep. l. emptor. §. lucius. in glo. ⁊ per doc. ff. de pac. not. Pe. Ray. ⁊
Bald. in. l. sub pretextu specierũ. C. de trãsac. ⁊ Bar. in. l. si ḋ certa co.
ti. ⁊. l. qui cum tutoribus. §. si. ff. de trans. ⁊ in. l. si ex pluribus. i pri. ff.
de solu. ⁊ in. l. ab aurelio. §. caius. ff. de lib. leg. ⁊ no. doc. in. c. j. de trãsac.
presertim cum verba illa gñalia videlicet omni alio eo ⁊ toto ex causis
predictis ⁊ quacũq̃ alia rõne vel cã res non possint referri ad specifica
ta tm̃ salua rõne recti sermonis: quia tunc nunq̃ absolutio generalis
restringitur ad specificata. vt no. doc. in locis prealle. per. d. l. pluribꝰ
improprie in hoc exemplo ponit Jo. de imo. in prealle. c. j. de trãs. vbi
2 dicit † ꝙ si in instrumẽto continetur ꝙ talis promisit ex cã trãsactiõis
nihil amplius petere occasione rei petite in iudicio vel alia quacunq̃
de cã q̃ tunc ptꝫ dicta verba non posse referri salua ratione recti ser-
monis ad specificata tm̃. allegat. quod leg. ⁊ no. in precalleg. l. pluribꝰ
⁊ in. d. l. si ex pluribus. in prin. facit. l. stichus. in prin. ⁊. l. alimenta. §.
basilice. ff. de alimen. ⁊ cib. leg. ⁊. l. cohere. §. qui patrem. ff. de vulga. ⁊
pupil. l. doli. ff. de verb. obli: secus ẽm eum si tm̃ fit transactio super re
certa ⁊ subdatur clausula generalis per hec verba. s. ⁊ promisit causa
transactionis nihil amplius petere: quia tunc salua rõne recti sermo-
nis potest referri ad specificata tm̃. ⁊ intelligetur quod promisit nihil
amplius petere. s. occasione dicte rei puta ratione vsurarum vel inter
esse ⁊c. ⁊ ita loquitur tex. in. d. l. si de certa. ⁊ ita etiam exemplificat ⁊ de
clarat Pet. de anch. in. l. emptor. §. lucius. preallegata. ⁊ illud quod
deciditur per doc. in dictis locis in contractu transactionis tendẽtis
ad liberãdũ: habet etiam locum in compromisso ⁊ laudo arbitratoris
3 † quod quidem transactio esse dicitur. vt in aut. vt diffe. iud. ⁊ ibi nota-
tur. ⁊ no in. c. quintauallis. de iureiu. ⁊ per doc. in. l. si societatem. §.
arbitrorum. cum si. ff. pro socio. ergo dato quod dici posset non fuisse
specifice assignatam dictam possessionem dicto. B. tñ propter dicta
verba gñalia debet intelligi liberatuꝫ esse ipsum Ban. ab omni actiõe
que ad dictum fundum competebat dicto Camillo. bene faciunt not.
p Bald. in. l. pactum ꝙ dotali. in. xiiij. xv. ⁊. xvi. q. C. de colla. ⁊. i. l. tres
fratres. in. iij. nota. ff. de pact. ⁊. l. qui iure militari. ⁊ quod ibi not.
Ang. de test. mili. Tertio ponderanda sunt illa verba vcꝫ ab omni eo
⁊ toto quod ab ipso Ban. petere posset. Nã negari non põt ꝙ si dicta
possessio erat communis competebat actio cõi diuidundo dicto Ca-
millo qua mediante poterat agere ⁊ prouocare dictum Ban. ad diui-
sionem. ⁊ illa actio causabatur ex iure de presenti. i. ex communione do
4 minij. Tertio † illud verbum petere posset: qḋ est extensiuum trahitur
ad oẽs actiones que causarentur ex iure de presenti. l. si ita qs. ff. de le-
ga. ij. l. ꝙ seruius. ff. de ꝯdi. ob cau. no. Bar. in. l. q rome. §. duo fratres
in. vj. q. ff. de v̈b. ob. ⁊ in. l. hominẽ. ff. mã. ⁊ in. l. post emancipationem.
§. j. ff. de lib. leg. ⁊ in. l. qui cum tutoribus. in prin. ff. de trãs. no. Bald.
in. c. j. in ti. imperator lotharius. in vsi. feu. ⁊ in. l. si. in. ij. col. C. de pac. ⁊
in. l. spem. C. de dona. ergo non poterit aliquo modo ꝓuocare dictum
B. ad diuisionem propter absolutionem. Quarto qꝛ dictus Camillꝰ
5 post laudum † passus est per trienniuꝫ possidere dictum Bã. possessio
nem antedictam ergo stante coniunctione sanguinis ⁊ dicta patientia
videtur acquieuisse Camillus: ⁊ tacite ius suum remisisse si quod ha-
bebat. l. procula. ff. de ꝓba. facit. l. si seruus communis. ff. de dona. ĩter
vir. ⁊ ꝙ no. in. l. filiusfamilias. §. inuitus. cuꝫ simi. ff. de procur. facit. l.
qui se grauatos. C. de censi. ⁊ cẽsitori. lib. xj. ⁊. l. pe. C. de apoc. publ. lib.
6 x. ⁊. l. filius. C. de peti. here. ⁊ simi. † Quinto qꝛ v̈ba enuntiatiua ꝓlata
per modum cause ab eo qui tpe emãcipationis poterat actũ enũciatuꝫ
disponere inducunt dispositionẽ. l. qui volebat. ⁊ ibi no. oẽs. ff. de here.
insti. l. emptor. §. ancilla. ff. de rei vẽ. l. pe. ff. de colla. do. Et not. glo. ⁊
doc. in. l. si socer. §. lucius. ff. sol. ma. ergo illa v̈ba enunciatiua prolata
ab arbitris dicentibus. Sed qm̃ vt constat presenti nostro laudo ad-
iudicamus dicto Bandi. dictam domũ ⁊c. ⁊ dictã possessionẽ de Gã-
bolage ⁊c. sunt verba enuntiatiua prolata p modũ cause ⁊c. id qḋ pote
rant ipsi arbitri tunc disponere ergo dispositionẽ inducũt. faciũt not.
in. c. abbate. de ver. sig. ¶ Sed premissis nõ obstantibus ꝯtrariam sñiaꝫ
de iure probabiliorem ex infra scriptis esse puto. Et primo qꝛ aut tpe
diuisionis ⁊ laudi predicti dictus. B. insolutũ possidebat dictã posses
sionem positaꝫ in fundo Gãbolage ⁊ vr̃ ꝙ dicta gñalis liberatio ⁊ ab
solutio nõ trahitur ad actionẽ realẽ. s. rei vẽdicationem vel publicianã
quã pro dimidia intẽtare potuisset Camillus ꝯ dictũ Ban. per tex. in
7 l. aurelius. §. meuia. cum glo. in ver. pupille. ff. de lib. leg. † vbi in gñali
liberatione non comprehendunt ea que pñt vendicari ⁊ ita ibi colligit
Bar. qui pro hoc etiam allegat. l. ab vno. §. i. ff. de accep. vbi iuriscon-
sultus dans formam generalis liberationis facit specialem mẽtionem
de actione in rem in ipsa liberatione q̃uis gñaliter promiserit factam
fuisse liberationem ab omni eo pro quo actio petitio vel prosecutio
competere potuisset. ⁊ idem no. Bartol. in. l. non solum. §. si. ff. de lib.
lega. Et etiam Bal. in. l. cum necessitatem. C. de fideicom. pro quo di-
cit esse text. cum glo. singulari in. d. §. meuia. ⁊ idem Bal. in. l. pactum
quod dotali. in. xij. q. C. de colla. aut non solum dictus. B. sed etiã Ca-
millus possidebat pro dimidia pro indiuiso dictam rem tẽpore dicti
laudi prout verbo fertur: ⁊ tũc respectu dicte dimidie ab ipso Camillo

possesse non puto quouis mõ p dictuz laudum exclusum fuisse vel esse
Camillũ a iure vendicandi dictam dimidiã qñ nulla rei vẽdicatio vel
publiciana cõpetebat Camillo quo ad dimidiã suam a seipso posses-
sam. vt. l. j. C. de alie. iudi. mut. cau. fa. l. vani⁹. §. sed cũ duo. ff. de fidei-
cõ. ⁊ expressius in. c. examinata. de iud. ⁊ dato qd dicat dño possidenti
competere rei vẽdicatio in habitu seu potentia. vt no. Pe. ⁊ Cy. in. d.
8 l. j. de alie. iu. mutã. cau. fa. tñ illud est improprie† qꝛ proprie non dr cõ
petere rei vendicatio nisi qñ competit actualiter. vt no. glo. in. l. fi. C. de
here. vel act. ven. vt ibi Bal. ⁊ no. glos. ⁊ Bal. in. l. emptor. ⁊ Bal. in. l.
9 qui tibi. eo. ti. ⁊ in. d. l. j. ⁊ idem ibi tz Saly. †⁊ verba sciẽtie ⁊ laudi tãq̃
stricti iuris accipienda sunt proprie. l. j. C. si plures vna sñia. l. paulus
la. ij. ff. de re iudi. l. pe. cũ ibi no. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. sentẽ-
tia eñ est stricti iuris sicut ⁊ Ↄctus. l. iij. §. idẽ scribit. ff. de pe. l. omnem
ff. de iudi. fm Bar. ⁊ Bal. in. l. j. C. de sen. ⁊ ideo sicut in Ↄctibus nõ re
ceditur a proprio significato verborũ. l. si mihi ⁊ titio. §. fi. ⁊. l. quicqd
astringende. ff. de verbo. obli. c. cum dilecti. de dona. ita erit in senten-
tia. facit. l. j. §. si is qui nauem. ff. de exerci. ⁊. l. non aliter. ff. de leg. iij. et
q arbitratores in dicto laudo considerauerint tantummodo actiones
que erant in actu ⁊ non in habitu ptz ex illis verbis vcz ab ipso Ban-
dino petere posset ⁊ sic considerauerunt actionem prout datur actu Ↄ
aduersarium formatã. Nec obstat illud verbũ petere posset qd est extẽ
sum ad futurum. l. si ita quis. ff. de leg. ij. quia intelligitur ex causa sub-
sistente de presenti. l. quod seruius. ff. de cõdi. ob cau. l. j. ff. de statu libe.
⁊ no. Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. in. q. vj. ff. de ver. ob. cum con-
cordantijs superius allegatis: sed nulla subsistebat cã tpe laudi pro-
pter quam possessio feudi pro parte spectante ad camillũ deberet trã
sire ad Bandinuz ergo ad rei vendicationẽ cõsiderata tali potẽtia nõ
habuerũt respectum arbitratores qꝛ verba hoc nõ importãt p dictam
l. quod seruius. cum ibi no. Et ex isto vltimo capite ex quo principali-
10 ter ad consulendum motus sum res ista videt esse in tuto. †. Cõfirman
tur predicta qꝛ vbi dubitat de intentione disponentis semper recurri-
mus ad causam finalem ex qua mentem eius colligimus ⁊ interpreta-
mur. l. fina. ff. de here. insti. l. conuenticulam. de epis. ⁊ cle. l. adigere. §.
q̃uis. ff. de iure patro. c. cum cessante. de app. no. plene in. c. post trans-
lationem. de renũ. sed cã finalis propter quam assignata fuerunt dicta
bona dicto Ban. ⁊ alia bona dicto Camillo fuit vt partes essent equa
les. vt expresse colligit ex illis verbis laudi vcz p quibus ⁊ adequatiõe
partium ⁊c. que quidem verba denotant causam finalem: quia arbiter
datus in iudicio cõi diuidũdo curare debet q inter eos inter quos fit
diuisio inequalitas non seruetur. l. maioribus. in verbo inequaliter. C.
11 cõ. vtriusq̃ iudi. vnde cã que coheret ipsi dispositioni †⁊ que inspecta
iuris dispositione inducit ⁊ artat ad ita disponendum dr esse causa fi-
nalis. l. j. ⁊ ibi no. Bart. C. de fal. causa adiec. lega. ⁊ Bar. in. l. demon-
stratio falsa. §. j. in ver. iij. quero de effectu cause. ff. de condi. et demõ.
⁊ in. l. damus. ff. de condi. indeb. ⁊ expressius Jo. de imo. in. l. ij. §. fin. ff.
de dona. ⁊ in. d. c. post translationem. sed ita est q si dicta possessio cen
seret assignata dicto Ban. in partem resultaret magna lesio ⁊ inequa-
litas respectu partis debite dicto Camillo: vt cõstat ex his que demõ
strata fuerũt arbitratoribus vt verbo fertur ergo inspecta dicta causa
finali non debemus interpretari mentem arbitratorum fuisse q dicta
possessio intelligeretur fuisse assignata dicto Ban. nec etiam arbitra-
tores vt mihi relatũ est attestant fuisse eorũ intẽtionis dictã possessio-
12 nem in totũ ad ipsum Ban. obuenire debere. pro hoc etiã †quia gene-
ralis liberatio in dubio nõ debet extendi ad ea ex quibus captio eẽ pos
set. l. cum aquiliana. ff. de trans. l. obligatione gñali. ff. de pig. ⁊ facit. l.
tres fratres. ff. de pac. sed hoc casu si extẽderet dicta liberatio ad dictã
possessionẽ respectu partis spectãtis ad Antoniũ resultaret enormis
13 captio ac lesio: et inequalitas: vt iam dixi ergo ⁊c. †⁊ maxime qꝛ in ge-
nerali dispositione nõ est verisimile quem voluisse cõprehẽdere illud
quod verisilimiliter i specie nõ fuisset dispositur⁹. l. j. C. q. ex cã pig. ta.
contraha. ⁊. d. l. obligatione generali: sed i specie dicti arbitratores nõ
disposuissent q dñium totius dicte rei spectasset ad dictum Bãdinũ
qꝛ ex eo resultabat maxima inequalitas ⁊ lesio Camilli q fuisset con-
tra mentem eorum vt colligitur ex illis verbis vcz pro adequatione: ⁊
quia nõ est putãdum dictos arbitros voluisse in spẽ ledere Camillum
maxima lesione. c. accepimus. in ver. nõ credimus. de eta. ⁊ qua. l. ij. C.
de offi. in. l. merito. ff. pro so. c. si. de presum. ergo nec in gñe. d. l. obliga-
tione ⁊ ex rñsionibus ad allegata in cõtrarium abhuc clarius liquebit
dictam possessionem p dimidia vẽdicari posse. Nã nõ obstat q primo
adducebant illa verba apposita in laudo vcz. Sed qñ vt constat pre-
senti nostro Bando adiudicauimus ⁊ in partem dedimus predicto
Bandino domum ⁊c. Item vnã possessionẽ positam in fundo Gãbo-
lage ⁊c. quia rñdeo q illa verba enunciatiua fuerunt propter aliud pro
lata per modum demonstrationis. nam fuerunt prolata pp̃ter aliud
i. ad inducendam obligationem ad defendendum ⁊ manutenendum
bona predicta per Camillũ dicto. B. vt ptz ex sequentibus ⁊ fuerunt
adiecta demonstrando. vt ptz ex illis verbis videlicet vt cõstat p̃senti
nostro laudo ⁊c. l. j. C. ad le. pompe. de his qui paren. vel liber. in v. ⁊
14 vt regionis ⁊c. c. prout. de dolo ⁊ contu. l. edita. C. de edẽ. †sed ita est q
verba enunciatiua prolata pp̃ter aliud p modũ demõstrationis si illa
demonstratio est falsa non inducunt dispositionẽ. vt no. Bart. ⁊ alij in
l. ex hac scriptura. ff. de dona. in versi. oppono. de. l. cum tale ⁊c. mouet
per notata per. glo. in. d. l. ex hac scriptura. ⁊. l. cuz tale. §. fi. ff. de cõd. ⁊
demon. ⁊. l. ex his. C. de testa. mil. Item cum verba illa fuerint relati
ue prolata ad adiudicationem factam in eodem laudo si in eodem
laudo ad quod fuit facta relatio non cõtinet possessio Gambolage se
quitur q de necessitate dz deficere dispositio se referens. l. in testã. la. j.
ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. ij. in prin. ff. de here. insti. pro hoc etiam fa-
ciunt illa verba vcz pro quibus ⁊ adequatione partium ⁊c. inducen-
do prout superius dixi. Fortificantur hec p ea q̃ ad ppositũ concludit
15 Bar. in extrauag. ad reprimendum in ver. prout vbi dicit† q ⁊ in sen
tentijs ⁊ in alijs dispositionibus si ista dictio prout Ↄstat ⁊c. vel prout
tui maiores soluerunt ⁊c. refertur ad aliquid quod non sit de futuro sz
de preterito ⁊ de illo facto constet tunc dictio prout stãt limitatiue ⁊
restrictiue. vt. l. edita. ⁊ ibi no. etiã Bar. in penul. col. C. de edẽ. si d illo
facto non constaret. tunc dictio prout staret causaliter vcz put tui ma
iores soluerunt. i. qꝛ tui maiores sic soluerunt. c. abbate. de verb. sig. ⁊
no. Cy. in. l. fin. C. de contrahen. ⁊ cõmit. stipu. ⁊ Bar. in. l. eum qui. §.
iul. ff. de consti. pecu. ⁊ in. l. admonendi. in. iij. col. ff. de iureiur. ergo in
proposito nostro illa verba vcz vt constat presenti nostro laudo ⁊c. se
referant ad actum de quo constat. s. ad ipsum laudum in parte in qua
continetur adiudicatio ⁊ de ipso laudo constet per inspectionem scri-
pture debent verba illa accipi limitatiue ⁊ restrictiue. s. prout in ipso
laudo adiudicantis continetur in quo laudo concernentie ad iudica-
tionem non reperitur dicta possessio. ⁊ per hoc ptz ẽt esse responsuz ad
quintum argumentuz: qꝛ in iuribus ibi allegatis nõ fuerunt plata v-
ba enunciatiue propter aliud per modum demonstrationis false seu
relationis ad aliud q postea reperiatur ante se habere ⁊ sic verba ibi
non fuerunt limitatiua prout in proposito nostro. vt no. Bart. ad re
primendum in dicto verbo prout. Non obstat quod scdo dicebat d ab-
solutione facta per verba generalia per. l. pluribus ⁊c. qꝛ rñdeo q il
la liberatio generalis ab omni eo ⁊ toto quod dictus Camillus pete-
re potuisset nõ põt extendi nec trahi ad illam dimidiã dicte rei quã tẽ
pore laudi possidebat ipse Camillus quia pro illa Camillus nec age
re nec petere quicq̃ potuisset. vt pbaui superius. similiter non obstat
id quod tertio dicebatur vcz quod si dicta possessio erat cõmunis iter
dictos Bandinum ⁊ Camillum cõpetebat actio communi diuidundo
dicto Camillo qua mediante poterat agere ⁊ prouocare dictum Ban
dinum ad diuisionem: ergo ad illam actionez dz trahi dicta generalis
liberatio ⁊ absolutio quia respondeo hoc non obstare. nam dicta ge
neralis liberatio non extenditur vt excludat dictum Camillum a do-
minio sue partis pro idiuiso dicti fundi quaz possidebat tpe laudi qꝛ
ad dictam dimidiam pro indiuiso vendicandam nulla cõpetebat actio
tunc sibi possidenti contra dictum Bãdinum vt superius pbaui: ⁊ sic
si nunc vellet Camillus agere rei vendicatione vel publiciana ad di
midiam dicti fundi pro indiuiso quam post tempus laudi cepit pos-
sidere dictus. B. nõ obstaret camillo exceptio laudi: est ergo videnduz
solum an si velit agere communi diuidundo obstaret sibi exceptio. in
16 quo dicendum est† q aut dictus Ban. negaret communionez dicte rei
de presenti vt verisimiliter existimandum est: ⁊ tunc certuz est q de iu
re non posset intentare actionem cõi diuidũdo: sed haberet primo ne-
cesse agere rei vendicatione vel publiciana ad dimidiam pro indiuiso
vt no. gl. ⁊ doc. in. l. ij. C. cõmuni diui. ⁊ i. l. si mancipiũ. §. j. ff. de euic. ⁊
l. j. ff. famil. ercis. ⁊ Camillo agenti rei vẽdicatiõe vel publiciana ad di-
midiam pro indiuiso exceptio laudi nõ obstaret vt iam ostensuz fuit: ⁊
sic obtineret in rei vendicatione vel publiciana. Quo facto si queratur
an postea possit Camillus agere cõi diuidundo ad Ↄsequendã ptem
suam pro diuiso laudo non obstante. ⁊ dico in effectu q non qꝛ si dñiũ
residet adhuc penes Camillum pro dicta parte sua: ergo nõ possum⁹
dicere q p laudũ intelligatur Camillus esse pbibit⁹ petere diuisionẽ
quia ẽt si per laudum specifice fuisset probibita dicta diuisio tñ illo nõ
agente diuisio peti posset: quia cõpromissum ⁊ laudũ arbitratoris cẽ
seretur esse q̃dam trãsactio: vt dixi superius. sed p Ↄtriuum fieri nõ põt
q nunq̃ liceat socium ad diuisionem prouocare. l. in. hoc iudicium. §.
si conueniat. ff. cõi diuidun. hoc probat ex decisione Bart. ⁊ aliorũ. in
l. filiusfa. §. diui. in ver. quero an p sñiam arbitrorum ⁊c. ff. de leg. j. vbi
17 quesiuit† an per sñiam arbitrorum possit impediri dñij trãslatio ⁊ di
cit q non qꝛ arbitraria assumunt vires a pacto: ergo non pñt plusq̃
pactum. l. non distinguemus. §. de offi. ff. de arbi. sed p pactũ non põt
impediri translatio dñij. l. ea lege. ⁊ ibi no. C. de condi. ob cau. ⁊. l. si ita
quis. §. ea lege. ff. de verb. ob. ⁊ qd non possint hoc arbitri pbatur in. c.
raynaldus. ⁊ ibi no. doc. de testa. ⁊ ex hoc infert q nõ debẽt posse pp̃e
18 tuo impedire diuisionez. p. d. §. si Ↄueniat. attento ẽt q† diuisio est alie-
natio. l. j. C. cõia vtriusq̃ iudi. l. si pupillorũ. in prin. ff. de reb. co. Non
obstat q Camillus per triẽniuz passus fuerat dictum Bãdinũ possi-
19 dere per ea q̃ habent in. l. pcula. ff. de pba. qꝛ rñdeo† q necessaria sunt
tria ad hoc vt inducatur remissio de qua in. d. l. pcula. Primo eñ req
ritur cursus longi tpis. Scdo coniunctio sanguinis. Tertio calcula-
tio rationis sepius facta absq̃ eo quod de illo debito qd referatur in
dubium fuerit facta mentio. ita no. gl. ⁊ Bart. in. l. libertis quos. §. j.
ff. de alimen.

ff.de alimen.⁊ ciba.leg.⁊ Bar.Bal.⁊ Saly.in.d.l.procula.⁊ Bart.⁊
alij in.l.que dotis.ff.sol.ma.al's duo prima sine tertio requisito nõ suffi-
cerent per.d.l.libertis quos.§.j.⁊ ibi no.⁊ no.Bal.in.l.cũ proponas.
la prima.⁊ in.l.si certis annis.in.vj.col.C.de pac.sed hic non interue-
nit nec cursus longi tpis nec etiam calculus rationum.ergo ⁊c.Ex qui
bus.concluditur Camillo volenti vendicare dimidiam fundi predicti
pro indiuiso:⁊ de manu agere volenti cõi diuidundo non obstare exce-
ptionem laudi ꝗuis emologati.Alex.

¶Summarium super consilio.xlix.

1 ¶Appellatiõe hr̃dis itelligit̃ de pmo hr̃de.⁊ nu.6.7.8.9.10.11.12.
3 Uerba substituit ⁊ deueniat sunt verba communia.
4 Uerbum perueniat ⁊ verbum deueniat sunt communia.
5 Nullum ius substitutionis ad heredes transmittitur.⁊ nu.13.

¶Consilium.xlix.

¶Antonia testatrix filia Joãnis instituit heredẽ Mabiliã eius filiã
⁊ si qñ dicta Mabilia decesserit substituit ei dictuz Joannem patrem
testatricis.⁊ casu quo dictus Joãnes premoreretur voluit ꝙ bona de-
uenirent ad heredes ipsius Joannis.Contigit ꝙ dictus Joãnes de-
cessit relictis heredibus maxima ⁊ blancha eius filiabus ⁊ sororibus
dicte testatricis superuiuente adhuc dicta mabilia demũ decessit blã-
cha relictis heredibus Gnesia ⁊ Uanuchia eius filiabus postremo
moritur dicta mabilia dubitat̃ vtruz dicta maxima sola an vero simul
cum dictis Gnesia ⁊ Uanuchia venire debeat ad dicta bona.



IN christi saluatoris nomi
ne amen. Uiso themate super quo dubitari contingit an
Maxima sola an vero simul cum Gnesia et Uanuchia
intelligatur vocata ad bona ⁊ hereditatem Antonie te-
statricis.vr̃ primo dicendum Maximam duntaxat ad
1 hereditatem vocari q2† qñ de substitutionis effectu agit̃ appellatiõe
heredis intelligit̃ de primo herede tm̃ nõ aũt de herede hr̃dis.l.q libe
ris.§.hec verba.⁊.l.sed si plures.in prin.ff.de vul.⁊ pup.⁊.l.sciendum
ff.de verb.sig.⁊ insti.de pup.substi.§.substituitur.facit.l.cum filio.ibi
scriptos tm̃modo ⁊c.ff.de vul.⁊ pup.sed dubitatio de qua queritur
2 vertitur circa substõnem factaz Mabilie.ergo ⁊c.† fuit enim substitu-
tio compendiosa Mabilie ꝑ verbũ cõe vt ostẽdunt illa verba.Et si qñ
dicta mabilia decesserit substituit ei Joannẽ in casu quo dictus Joan-
nes premoreret̃ voluit bona deuenire ad heredes dicti Joannis ⁊c.ta-
lis eñ substitutio compendiosa iudicat̃.vt legi.⁊ nota.in.l.centurio.ff.
de vulg.⁊ pup.⁊.l.precibus.C.de impub.⁊ alijs substi.⁊ in.c.raynu-
3 tius.de testa.⁊ in.c.si pater.eo.ti.lib.vj.† ⁊ dicta verba substituit et de-
ueniat verba cõmunia sunt.de primo probatur in.l.iam hoc iure.et ibi
no.doc.circa prin.ff.de vulg.⁊ pup.⁊.l.sceuola.ff.ad trebel.⁊ no.in.d.
l.precibus in glo.magna.⁊ no.gloss.insti.de pupil.substi.in.§.extra-
neo.de secundo probatur in.l.heredes mei.in prin.⁊.§.cum ita.⁊.l.he-
redibus.§.fin.ad treb.⁊ in.l.ij.§.peruenisse.ff.de here.vel act.ven.et.in
l.si ita fuerit.⁊.l.fideicommissa.§.hec verba.de leg.iij.⁊ ibi Bart.⁊ no.
Bart.⁊ doc.in.d.l.centurio.in vlti.q.principali.⁊ Bald.multum late
in.l.si.C.de sac.sanc.eccl.vbi eleganter declarat hoc esse verum nisi te-
stator dixisset eoipso perueniat vel deueniat ad talem quo casu substi-
tutio esset tm̃ directa ꝭm Archid.in.c.cum qui.de preb.in.vj.⁊ in.c.j.
in si.de sepul.eo.lib.Et lz dicta iura loquantur de verbo perueniat ꝙ
4 est commune† tamen eadem ratione idem iuris est in verb.deueniat.
vt no.Barto.⁊ alij scribentes in.l.lucius.ff.de vulg.⁊ pupil.in.q.illa
quibus verbis fiat substitutio breuiloqua ⁊c.⁊ Bald.in preal.l.fina.
C.de sac.san.eccle.vbi dicit ꝙ de hoc verbo deueniãt duo tex.reperiũ-
tur vnus in.c.j.post prin.qui feu.da.pos.alius in.l.pe.ff.de solu.⁊ idez
dixit Bald.in.l.iam hoc iure.de vulg.⁊ pup.⁊ Jmo.in.c.raynutius.
de testa.in trac.compendiose.⁊ in trac.breuiloque substitutionis.quid
quid dixerit Jnno.in.c.raynaldus.eo.ti.quo casu talis substitutio cõ-
pendiosa facta per verba communia ꝭm opinionem aliquorum si fuit
facta impuberi valet tempore pupillaris etatis:vt pupillaris substi-
tutio.postea trahitur ad fideicommissariam substitutionem.vel ꝭm
aliorum opiniones omni tempore valet iure fideicommissarie substitu
tionis quam difficultatem non examino q2 non expedit remittens me
ad notata per gl.⁊ doc.in.d.l.centurio.⁊ in alijs locis superius allega-
tis cum concordantijs.de quibus ibi.vnde in proposito cũ dicte Gne
sia ⁊ Uanuch.non sint primo loco ⁊ immediate heredes Joãnis:sz me
diate tm̃:quia sunt heredes heredis:vt ptz in themate:ergo ad dictaz
substitutionem venire non possunt.Confirmantur predicta:quia si ad
dictam substitutionem vocate fuerunt Maxima et Blancha tanꝗ
prime heredes immediate Joannis.vt dixi.ergo decedente Blancha
ante euentum casus substitutionis prout contingit non trãsmisit neqꝫ
transmittere potuit tale ius substitutionis ad Gnesiam et Uanuch.
5 heredes eius† quia nullũ ius substõnis ad heredes trãsmittit̃ siue lo-
quamur in pupillari substitutione.d.§.hec verba.⁊ d.l.sed si plures
cum concordantijs superius alleg.siue loquamur in substitutione vul-
gari.l.si ex pluribꝰ.ff.de suis ⁊ legi.⁊.l.toties.ff.de acquirẽ.here.siue
loquamur in substitutione reciproca.l.qui plures.et.l.lucius in fin.ff.
de vul.⁊ pup.siue loquamur in fideicommissaria substitutione facta
sub conditione qñcunqꝫ decesserit vel similis.l.vnica.§.sin autem ali
quid sub cõditione.C.de cad.tol.l.si in personam.cũ ibi no.C.de fidei-
cõ.etiã si heredes substituti essent de liberis.vt firmat glo.no.in.l.vni
ca.in verb.derelictis.C.de his qui ante aper.tab.⁊ est casus expressus
in.l.heredes mei.§.cum ita.⁊ ibi no.ff.ad treb.quidquid dixerit glos.
que consueuit allegari pro contrariã.in.l.is cui sub conditione.ff.de
act.⁊ obl.ex quibus infertur a sufficienti partium enumeratione quod
substitutio comprehendẽs dictã Blãchã tãꝗ primã heredẽ Joãnis
pro parte non transiuit ad Gnesiam ⁊ Uanuch.heredes vniuersales
Blanche.Sed predictis non obstantibus puto indubitanter contra
rium esse verius.vcz ꝙ pro hereditarijs portionibus ad substitutio-
nem admittantur Gnesia ⁊ Uanuchia vna cum Maxima quod repu
to valde clarum stantibus illis verbis de quibus in themate.vcz ꝙ bo
6 na deuenirent ad heredes Joãnis† q2 appellatione heredum in qua-
cunqꝫ dispositione regulariter veniunt oẽs heredes in infinitum.⁊ per
consequens venit heres heredis.l.heredis appellatio.⁊.l.sciẽdũ.ff.de
v̾.sig.C.de here.insti.l.si.⁊.l.ij.⁊.iij.ff.de peti.here.l.paterfamilias.ff.
de vulg.⁊ pup.l.si quis filiũ.§.si.ff.de acqui.here.l.j.ff.de castrẽ.pecu.
⁊.l.qui per successionem.de reg.iur.cum simi.Et in ꝓposito nostro vr̃
casus questionem nostram decidens.in.l.in annalibus.C.de lega.per
quem tex.Bald.in.l.si.in.iij.oppo.C.de here.instit.dat notabilem ⁊
7 generalem theoricam† ꝙ quandocunqꝫ fit mentio heredis ipsius reci
pientis seu ipsius in quem verba diriguntur tũc intelligitur de oĩ he-
rede.d.l.in annalibus.Secus quãdo fit mẽtio heredis ipsius disponẽ
tis puta testatoris.d.l.qui liberis.§.hec verba.vñ cũ in questione nr̃a
non fuerit facta mentio heredis testatoris sed Joãnis in quẽ verba te-
stantis dirigebãtur debent verificari verba ẽt in herede hr̃dis ad idẽ
tex.in.l.sub diuersis.§.j.ff.de condi.⁊ demon.ꝭm vnam lec.⁊.l.si pecu-
lium.§.heredi.ff.de statulib.vbi illud quod ex volũtate testantis dan
dum est heredi verificatur ⁊ adimplet̃ in personam secundi heredis.
Jta in proposito hereditas testatricis que deuenire debuit in heredes
Joãnis similiter deuenire debet ad heredẽ heredis.Jlla eñ idefinita
appellatio heredu3 equipollet vniuersali:vnde ꝑinde est ac si dixisset
ad omnes heredes Joannis in infinitũ.l.si pluribꝰ.ff.de leg.ij.l.si qs
ita.§.j.ff.de testa.tu.l.si necessitas.§.si annua.vbi plene ꝑ Jac.de bel
ui.⁊ Ray.ff.de pig.actio.c.q2 circa.de priuil.xviij.di.si romanorum.⁊
plene per glo.in.c.vt circa.in v̾b.aliorũ.de elec.in.vj.⁊ ꝑ Dy.in rub.d
reg.iur.in.vj.per Bart.in.d.l.si pluribus.Predictis ẽt cõsonat cõis
doctrina Bart.Bal.Ange.⁊ scribentium.in.l.gallus.§.etiã si paren
8 te.ff.de libe.⁊ posthu.concludentium† ꝙ semper vbi fit mẽtio heredu3
super re transitoria ad heredes intelligitur de quocũqꝫ herede i infini
tum nisi in casibus exceptis.in.l.sciendum.ff.de verb.sig.⁊ in.d.l.qui
per successionem in glo.de reg.iur.inter quos casus exceptos nõ cõnu
meratur casus noster.Secus vbi fieret mentio heredis super qua re de
sui natura non est transitoria ad heredes:q2 tunc intelligit̃ de primo.l.
antiquitas.C.de vsufru.sed in qõne nostra non fuit facta mentio here
dis super rebus de sui natura non transitorijs ad heredes ergo ⁊c.Et
cũ superiori doctrina etiã concordat bal.in.l.fin.C.de here.insti.in.v.
vj.vij.⁊.viij.oppo.in.d.l.antiquitas.qd ẽt multũ late expedit Ang.in
suo consi.clxxxij.⁊ quia notabiliter ⁊ valde magistraliter ibi loquitur
referam formalia verba eiꝰ sic dicẽtis vcz.Charissime frater ⁊ egregie
legu3 doctor sup puncto ꝑ vos mihi trãsmisso de legato facto vxori ꝑ
maritum q voluit illud reuerti ad suas filias institutas:⁊ eorum here
des post mortem vxoris.an reuerti debeat ad heredes extraneos ali-
cuius filiarum superuiuẽte vna filia ⁊c.Plura possent allegari ⁊ ista
questio est satis cõis ⁊ vulgaris an heredis appellatio cõprehendat
descendentes an extraneos:⁊ si extraneos an vniuersos an primum
heredem solum an venientes ex testõ an abintestato.⁊ lz alij docto.in
9 hoc diffuse loquantur ego semper me reduxi ad hãc ꝯsonãtiã† ꝙ in ma
teria indifferenti oĩno heredis appellatio oẽm heredẽ cõplectitur tam
suum ꝗ extraneũ:tã ex testõ ꝗ abintestato:tã primu3 ꝗ reliquos i in-
finitũ.l.heredis.la.j.⁊ la.ij.ff.de ver.sig.C.de heredibꝰ insti.l.si.Et nõ
solũ continetur succedens de iure ciuili sed etiã pretorio.l.hereditatis
appellatiõe.de verb.sig.lz strictissime bonorũ possessor heres appel
letur:cũ pretor quẽ heredẽ nõ faciat.§.quos aũt.insti.de bono.pos.Jn
materia aũt differenti non cõtinet̃ oĩs heres sed solum ille cui ꝭm sub-
iectam materiam talis appellatio ꝯgruit.est aũt materia differẽs vbi-
cunqꝫ non est eadem vniformisqꝫ rõ comprehendi omnem heredem in
infinitum aut heredẽ qualẽcũqꝫ suũ aut extraneu3:vt q2 resultaret ab-
surditas vel impossibile vel iniquum vel q2 natura rei super qua dispo
nitur tali interpretationi oĩno repugnet vel etiam ipsius dispositiõis
nature.Resultat aũt absurditas cum appellatio heredis refertur ad
rem que de sui natura non transit ad heredẽ vt est vsusfructus:ideoqꝫ ta-
lis appellatio coartatur in primo:ad vlteriores non extendit̃ al's resul
taret absurdum ꝙ ꝓprietas esset inutilis.l.antiqtas dubitabat.C.de
vsufru.resultat impossibilitas vbicunqꝫ appellatio refert̃ ad heredes
viuentis:q2 cum impossibile sit viuentem heredem habere.l.i.ff.de he-
re.vel act.ven.talis appellatio coartatur ad descẽdentes tenẽtes pmũ
locum ⁊ gradu3.l.si quis titio.ꝭm vnã expositionẽ.ff.de vsufru.accre.
cum.l.seq.Resultat iniquitas vbicunqꝫ talis interpretatio contradi-

ceret intentioni disponentis vñ qui substituit pupillariter filio suo per hec verba quisquis sibi heres erit nõ intelligit substituere nisi scriptũ heredẽ q: hãc substõnẽ fecit ductus affectione quã non direxit nisi solum ad scriptos: iõ ad illos artat non autẽ ad alios extendit. iniquum eñ esset vt illi ad hereditatẽ pupilli vocarent tanq̃ vocati de quibus testator non sensit: sic intelligit. l. q liberas. §. hec vba. ff. de vulg. ⁊ pu. Repugnat aũt natura rei sup qua disponit cum res de sui natura non transit ad heredem extraneum vñ tũc coartat ad suũ: ⁊ non ad omnem

10 suum sed ad masculũ: exẽplũ in feudo cõcesso alicui ⁊ suis heredibus c. j. de suc. feu. iuncto. c. j. §. ⁊ si clientulus. de alie. feu. col. x. ⁊ in emphyteosi concessa ab ecclesia aliqui pro se ⁊ suis heredibus. nam nõ trãsibit in fiscũ q: ecclesia cõcedẽdo nõ vr̃ de fisco sensisse. in aut. de nõ alie. §. emphyteosim. nec de alia ecclesia instituta aut de alia cuius contẽtio non sit in expedito forsitan propter suã ptãtẽ, vt no. in Spe. de loca. §. nunc aliqua. ver. cxvi. Repugnat autem ipsius dispositioni vbicunq̃ si tam ampla esset heredis appellatio quasi nunq̃ dispositio esset vtilis. exemplum cum substituit alicui sub cõditione si decesserit sine heredibus. nam intelligit de descẽdentibus tñ al's inanis esset substitutio. ff. ad trebel. l. ex facto. §. si. ⁊ ibi per Dy. ⁊ p Cy. i. l. liberti libert eq̃ C. de oper. lib. Nunc circa qõnẽ propositam considero q̃ in legato relicto vxori testõris viuente vxore predixerit vxorẽ filiab⁹. Et post mortem eius predixerit filias heredibus vxoris dum voluit legatũ ad eas reuerti. ⁊ predixerit filias heredibus filiarum: q: primo filias inuitauit vnde primo noĩati intelliguntur predilecti: ⁊ maxime cum sint nominati in specie non heredes in genere. de leg. ij. l. cuz ita legat. §. in fideicõmisso. ff. de vsufru. l. quoties duobus. in princi. ff. de here. insti. l. qui soluẽdo. ff. de fideicom. lib. l. gñaliter. §. quis ergo. C. de fideicom. aut. hoc amplius. ⁊ in corpore vnde sumitur propter quod vr̃ satis equum ⁊ consentaneũ volũtati defuncti q̃ superueniente alia filia illa solũ ad legatuz admittatur. Imaginari eñ debemus qõ lex imaginat. s. quod testator noluerit in toto nec in parte extraneos suis filiabus ⁊ heredibus anteferri. l. cum acutissimi. C. de fideicõ. l. gñaliter. C. de institu. et substi. sub condi. fac. vñ coartat hoc casu heredis appellatio causa iniquitatis vitãde que resultaret si admitteret extrane⁹ superueniẽte filia ⁊ sic causa iniquitatis appareret ex psumpta volũtate defuncti ad oppositum ordinata. Itez fingamus vxoris heredẽ extraneum successisse etiã vni filiarũ decemsisse apõ illũ remanere legatũ quẽ testator excludi voluit propter existẽtiã filiarũ certe non. vbi aũt nullus de successione descẽdentiũ superesset de plano concederẽ ⁊ concedo ad omnem heredẽ quãtũcũq̃ extraneũ debere porrigi dicta verba tunc nil repugnat. ⁊ ita dico ⁊ consulo ego Ang. de blandis de perusio patauij legens ⁊c. Modo ad propositam qõnem nostrã reuertẽs dico q̃ non constat aliquam absurditatem impossibilitatem vel iniquitatẽ resultare quominus debeat de quocunq̃ herede in infinitum intelligi neq̃ natura rei vel ipsius dispositionis tali interpretationi aliquo modo repugnat: vt ptz ex premissis. ergo ex doctrina Ange. ⁊ aliorum dicta substitutio Gneria ⁊ Uanuch. secũdas heredes cõprehẽdit marie cũ Gneria ⁊ Uanuch. in matris locũ proprie succedãt ⁊ illã representãt in aut. de here. abintesta. §. j. insti. co. ti. §. cũ filiab⁹ in aut. vt fratrum filij. circa prin. col. viij. ⁊ per consequens in casu nostro iudicandum est de Gnesia ⁊ Uanuch. prout de Blãcha iudicaret si viueret. ad pdicta etiam adduco quod voluit Bald. in. c. j. de natu. succes. feu. vbi dixit

11 q̃ verbũ heredes appositum in vltima voluntate circa substitutiones significat descẽdentes ⁊ non alios lz in contractibus et in legibus significet oẽm directo succedẽtẽ in vniuersum ius quod defunctus habuit. allegat nota. in Spec. in titu. de testa. §. in primis. versi. fin. addo Spec. de loca. §. nunc aliqua. ver. ciij. sed Gnesia ⁊ Uanuch. sunt de descendẽtibus Joãnis. ergo ⁊c. an vero hoc dictũ Bal. ita absolute pcedat. vez q̃ tñ de descẽdẽtibus intelligat ⁊ quõ. ptz ex supius dictis q̃ tñ vlterius nõ disputo cũ nõ opus sit quo ad casum de quo dubitat.

12 ad confirmationẽ predictorum adducit. Naz si testator prohibet heredẽ alienare si psona heredis nõ est noĩata in specie talis volũtas testatoris cõprehendit etiã heredem hr̃dis: vt no. Bar. in. l. lucius. §. sempronic. ff. de leg. iij. p illã. l. in pñ. ⁊ p. l. si plures. cod. ti. ⁊ p text. in aut. de resti. fideicõ. §. ij. lz secus si diceret in testõ phibeo filium meũ alienare: q: non fieret extẽsio ad nepotẽ: vt no. glo. in. d. aut. de resti. fideicõ. §. nos igit. que ad hoc reputat notabilis. ⁊ no. Dy. Bar. ⁊ doc. in. l. filiussa. §. diuus. ff. de leg. j. Bald. in. l. voluntas. C. de fideicõ. ⁊ in. l. titius. in prin. ff. de lib. ⁊ posth. ad hoc etiam bñ facit q̃ no. Bar. in suo cõsi. incip. quidam andreas noĩe ⁊c. quod breuitatis causa non recito per que oĩa puto euidenter constare verissimam esse conclusionem superius factam vez q̃ illa verba hr̃des Joãnis verificant nedũ in pmo hr̃de: sed etiam in hr̃de hr̃dis. Superest igitur vt ad contraria superius assignata responsio detur que et satis apparet ex antedictis ta-

13 men magis in specie rñdendo dico primo nõ obstare. l. qui liberis. §. hec verba. ⁊. l. sed ⁊ si plures. in prin. de vulg. ⁊ pup. cum concor. quia ibi ius substitutionis non transmittitur ad heredes: q: ibi nomen heredis fuit sub conditione prolatum. dixit enim testator quisquis mihi hr̃s erit ⁊c. que verba conditionem important. d. l. qui liberis. in prin. sed conditiones debent in forma specifica adimpleri et sic proprie in personam hr̃dis non aũt in hr̃dem heredis. l. qui heredi. in prin. ⁊. §. j. ⁊. l. meuius. ff. de cõdi. ⁊ demon. Scdo rñdeo q: ibi iõ non verificat dispositio in hr̃de hr̃dis: q: illa substõ conditionalis nõ transmittitur ad heredes sicut nec aliud ius cõditiõale. l. vnica. §. fin. aũt sub cõditione. C. de cadu. tol. l. si ita legatum. §. illi si volet. ff. de lega. j. quelibet eñ substitutio conditionalis appellatur. l. cohr̃di. §. coheres. ff. d vul. ⁊ pup. ⁊. l. in rõne. §. quod vulgo. ff. ad leg. fal. Tertia est solutio s̃m Bal. in. l. fi. in quarta op. C. de he. insti. ⁊. s. recitatur vez q̃ in cõ̃o fuit facta mentio heredis testatoris: secus qñ facta est mẽtio hr̃dis alteri⁹ in quem verba diriguntur vt in casu nostro q: tunc etiam hr̃des in infinitum comprehendunt; preallegata. l. in annalibus. Quarta fuit rñsio Bal. in. l. quidam eulogio. C. de in. deli. q̃ ideo in legibus contrarijs non fit trãsmissio ad heredem: q: illa verba qsqs mihi hr̃s ⁊c. oĩno refragantur trãsmissioni adiũcta significatione q̃ dictis verbis datur a lege q̃ talis est. qsquis mihi hr̃s. l. scriptus in testõ. vt. l. cum filio de vulg. ⁊ pup. lz in casu nostro verbum hr̃s non intelligitur de hr̃de scripto in testõ cum etiam verificari possit in quocunq̃ hr̃de nulla facta distinctione an ex testõ: an abintestato. d. l. sciendum. ⁊. l. j. ff. de castre. pecu. ⁊ sepius allegata. l. in annalibus. cum simi. Itẽ s̃m Bal. in. d. §. hec verba. iõ ibi non venit hr̃s heredis: q: testator non habuit illam affectionem ad heredem hr̃dis quam habuit ad hr̃dẽ suum scriptum in testamento ad ignotos enim non solet cõiter affectio haberi. facit. l. sed ⁊ si sic. §. fi. de leg. iij. que ratio affectionis cessat in casu nostro non eñ testatrix ppter affectionem quã habuit ad hr̃des Joannis mota fuit ad substituẽdũ post mortẽ Joannis hr̃des eiusdẽ ptz q: simplr substituendo hr̃des Joãnis vt fecit sensit nedum de descendentibus Joannis sed et de quibuscũq̃ extraneis hr̃dibus Joãnis vt habet ex nota. per Bar. Bal. Ang. ⁊ scribẽtes in. l. gallus. §. et si parẽte. i. j. q. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ no. Jo. an. do. Ant. ⁊ alij scribẽtes in. c. in presentia. de proba. Postremo nõ obstat. l. si ex pluribus. de suis ⁊ legi. ⁊. l. toties. de acqui. here. ⁊. l. q plures. ⁊. l. lucius. de vulg. ⁊ pupil. cũ omnibus alijs in contrarium allegatis: quia quasi oẽs responsiones quas dedi. s. ad aliud contrarium pariter conueniunt istis legibus ⁊ simi lib⁹. Sed vltra predicta adhuc aliter rñdeo ⁊ fateor q̃ si post mortem Joannis Blancha ⁊ maxima fuissent substitute q̃ tale ius substitutionis precedente Blancha ante mortẽ Mabilie non trãsmisisset ad dictas Gnesiam ⁊ Uanuchiaz hr̃des Blanche. ⁊ ita loquuntur iura allegata in contrarium. sed in proposito non fuit tñ substituta Blancha ⁊ Maxima. sed indefinite fuerũt substitute heredes Joannis. vnde Gnesia ⁊ Uanuch. non admittuntur ad ius substitutionis tanq̃ sibi transmissum per Blancham: sed admittunt tanq̃ hr̃des in effectu Joannis cum per dicta verba testatricis videantur nedum vocati ad hereditatem illi qui fuerunt primi hr̃des Joannis immediate: sed etiam heredes heredis: vt p ante dicta satis aperte pbatuz constat. Et ita dico ⁊ consulo ego Alexander de Tartagnis de Jmola. anno. Mcccclxij. die. xij. Aprilis.

Summarium super consilio. l.

1 Sui de necessitate debent institui.
2 Donatio inter viuos validior est q̃ fideicommissum.
3 Clausula codicillaris operatur q̃ venientes abintestato videntur grauati de restituendo hereditatem. ⁊ nu. 4. 6. 9.
5 An per aut. ex causa. C. de liber. prete. conseruentur legata rupto testamento natiuitate posthumi.
7 Donatio omnium bonorum facta non reuocatur per liberos postea susceptos nisi vsq̃ ad legitimam.
8 Ex voluntate testatoris presumitur quod notarius apposuerit clausulas consuetas.
10 Filius rogatus restituere hereditatẽ sub cõditione si nõ vz vel valebit iure testamenti valeat iure codicillorũ detrahet legitimam. ⁊ nu. 11. 12.
13 Data in premiũ emãcipatiõis an debeãt cõputari in ltimã. ⁊ n. 14. 15.
17 Libri doctorum an debeant imputari in legitimam.
18 Relictum in testamento an debeat computari in legitimam.
19 Expense facte per filium emancipatum in doctorando an debeant imputari in legitimã. ⁊ nu. 20.

Casus talis est.

Pamphilus habẽs duos filios vez titiũ ⁊ seiũ: ⁊ semproniũ eius nepotem ex filio premortuo. ⁊ condens testator de bonis suis iure institutionis reliquit dicto sempronio. ll. doctori eius nepoti predicto libras decem. ⁊ libros per dictum pamphilũ emptos dicto eius nepoti in studio pro omni eius ltima portione sibi debita in bonis dicti pamphili iure nature ⁊ in omnibus alijs suis bonis dictos titium ⁊ seium eius filios predictos sibi heredes vniuersales instituit cum clausula codicillari. si non valet aut non valebit ex aliqua causa psenti vel futura ⁊c. in forma consueta: ⁊ per prius dictus Pamphilus emancipauerat dictum titiũ ⁊ patrez dicti Sẽpronij eius nepotis tũc tẽporis iã nati ab omni vinculo patrie ptãtis exiuerat. post quam quidez emãcipationem dictus Pamphilus in instrumento dicte emancipationis vsus est istis verbis formalibus. vez qua quidem emancipatione facta dictus Pamphilus in premium emancipationis eiusdem dedit enumerauit ⁊ libere dimisit dicto titio ⁊ Andree patri dicti Sẽpronij

filijs dicti Pamphili libras centū Bologn. pro quolibet eorū, post cuius testamēti confectionem superuixit dictus Pamphilus testator spatio nouē annorū vel circa. et similiter etiā supuixerūt et agūt in humanis dicti titius et seius eius filij instituti: vt. s. nihilominus prc decessit dicto testatori p quatuor annos vel circa dictus nepos super stitibus duobus filijs eiusdem Sempronij ltīmis et naturalibus na tis post dictū cōditū testm̄ de quibus duobus filijs dicti Sempronij nulla penitus in testō predicto facta fuit mentio et sic dicti filij dicti Sempronij tanq̄ preteriti intēdūt testm̄ predictū pro eorū parte rū pere et annullare et sic abintestato succedere i tertia parte hereditatis dicti Pāp bili. ¶ Dubiū de quo querit̄ est videre vtrū dicti filij di cti sempronij tāq̄ preteriti et ab intestato succedētes i tertia parte he reditatis dicti Pāphili videant̄ tacite a dicto testōre grauati vigo re maxime dicte clausule codicillaris de restituēdo dictā tertiam ptem dicte hereditatis in qua tertia parte succederēt abintestato. vt. s. di ctis titio et seio heredib⁹. vt. s. institutis retēta penes dictos filios di cti sempronij dicta ltīma eis debita iure nature. ¶ Scdō vtrum di cti filij sempronij p̄supposito q̄ eis debeat̄ dicta ltīma possint tāq̄ ta cite grauati retinere aliā quartā ex trebel. et sic vtrū eodē tpe possint de trahere duas quartas: vz ltīmā et trebellianicā. ¶ Tertio vtrū dicta cētū i premiū emācipationis data. d. And. et alia relicta. d. Sēpro. iu re instōnis i dicto testō debeāt cōputari in ltīma añdicta dictis filijs dicti Sēpro. vt. s. p̄teritis. ¶ Quarto vtrū expēse facte p titiū tunc emācipatū et vnū ex hēdib⁹ vt. s. istitutis i doctorādo dcm̄ Sēpro. de beāt et possint p dictū titiū ɔputari i dicta ltīma. ¶ Querit̄ qd iuris.

¶ Consilium. l.



Hristi Saluatoris eiusq̄ gloriose matris semper virginis noībus inuocatis.

¶ Circa primā dubitationē videretur p̄ma facie dicē dum clausulā codicillarē in ppposito nihil operari pro pter defectū preteritiōis filiorū Sēpronij pronepotū ipsi⁹ testōris. Ad qd ostēdēdū ɔsidero q̄ lz dicti pnepotes testōris nō essent in ptāte pāphili eorum proaui ppter emācipatiōez factā de pa tre dicti Sempronij anteq̄ ɔcepti essent dicti pronepotes testōris. vt in. §. si. insti. q. mo. ius pa. pote. solui. † tñ de necessitate debuerūt insti tui q̄ sicut si fuissent in ptāte proaui tempore mortis eius debuissent de necessitate institui ex quo cepissent tenere primū locum in suitate: et eorū preteritio reddidisset testm̄ nullū. l. posthumorū. et. l. si quis filio exheredato. versi. sed et si pater. ff. de iniu. test. et in. l. gallus. §. nunc de lege. et. §. seq. et. §. ille casus. ff. de lib. et posthu. eodem modo hodie q̄q̄ non essent in ptāte proaui testōris debuerūt institui q̄ sublata est dif ferentia patrie potestatis et emancipationis. vt. l. meminimus. C. de legi. heredi. in. §. nulla. in auten. de heredi. abintesta. Et in terminis est glo. in. §. exheredatos. in aut. de here. et falci. que firmat testamen tum reddi nullum lz sit preteritus ille qui in potestate non erat puta filius emancipatus si sine cause expressione preteritio facta est. et not. doc. omnes in aut. ex causa. C. de libe. prete. et in. l. filio preterito. ff. de iniu. testa. et Azo in summa. C. de inoffi. testa. et in summa. C. de libe. prete. not. Dy. in. d. l. gallus. in sua disputatione magna. et Barto. et doct. in ea. l. gallus. in. §. in oībus. et in. §. lz qd sit m̄. per. §. aliud quo q̄ capitulum. et. §. si vero hec obseruata. in aut. vt cū de ap. cog. et per no. per glo. in. in. l. j. in prin. ff. de coniungen. cum eman. lib. et in. l. si p ponas. ff. de inof. test. et in aut. in successione. C. de suis et legi. et in aut. de here. abintesta. §. j. et in. l. fi. ff. de libe. et posthu. et not. Bar. et Bal. in. l. certū. C. vnde legi. et plene Bald. in repe. l. in suis. i. v. col. ff. de li be. et posthu. cum simi. Si ergo dictum testamentum est nullum ex cau sa preteritionis facte nulla expressa causa ergo videtur qd dicta clau sula codicillaris nihil debeat operari. vt est glo. reputata singularis in. d. aut. ex causa. Confirmantur predicta q̄ presupponitur dictos pronepotes tempore testamenti nondum conceptos fuisse sed post. et sic posthumi appellantur. vt. l. vj. §. j. cum seq. ff. de iniu. testamen. et no. in rubrica. C. de posthu. here. instit. vel exhere. et sic videnṫ fuisse di cti posthumi ignoranter preteriti q̄ de eis testator nō cogitauit quo
2 casu posito † quod alias rupto testamento ex capite preteritionis scie ter facta clausula codicillaris posset operari tamen preteritione igno ranter facta concludit Barto. clausulam codicillarem isto casu non operari. ita tenuit ipse in. l. j. in. vj. q. ff. de iure codi. quod taliter pro batur s̄m eum. Nam donatio inter viuos validior est q̄ fideicommis sum quia illa nititur voluntate duorum. vt no. in. l. j. C. de pac. sed do natio inter viuos profecta reuocatur per natiuitatem filiorum. vt. l. si vnq̄. C. de reuo. dona. ergo multo magis fideicommissum quod per clausulam codicillarem videtur relictum heredibus scriptis in testa mento. vt. j. dicaz. Preterea dicit ipse in testamento militis tacite in est cl'a si non vz iure cōi valet iure militari. vt. l. iij. ff. de test. mili. lz po ne q̄ posthumus nascitur facto testamento an illud valebit iure mili tari potuit eñi valere si testator voluisset tamen non valet si testator de posthumo non cogitauit. vt. l. q iure. ff. de testa. mil. et. l. si cum vel in vtero. C. eo. titu. et maxime procedere videntur hodiernis tempori bus predicta ex eo quod clausula codicillaris apponitur in testamen tis magis ex consuetudine notariorum q̄ ex intellectu et dispositione
3 testōris s̄m Bar. in loco prealleg. ¶ † Sed predictis non obstanti bus contrarium de iure verius esse puto: q̄ virtus clausule codicilla ris operat̄ q̄ venientes ad hereditatem abintestato videtur grauati de restituendo hereditatem heredibus scriptis in testō: vt. l. cam qui. et. l. ex testamento. et ibi no. C. de fideicommis. l. q̄ autem. in princ. et ibi no. ff. si quis omis. cā testa. et. l. ex ca. §. j. et ibi bona glo. et doc. ff. de testa. que glo. ibi proprie loquitur in hereditate: alie loquuntur in legatis et codicillis. §. fin. de leg. ij. et. l. lucius. §. filiā, eo. titu. Et si tale testamē tum deficeret ex causa preteritionis vt in casu nostro text. est s̄m lec. Hug. in. l. si patroni. §. fi. ff. ad treb. et ibi hoc sequit̄ Angel. et est text. ad hoc reputatus singularis. in. l. generaliter. §. ex testamento. ff. de fi deicom. lib. et not. gloss. et Barto. et Bald. in. l. ij. ff. de lega. iij. Dy. in l. codicillis. §. fi. de leg. ij. et Cy. et Bar. Bald. et doct. cōiter in. d. aut. ex cā et disputando firmat Jacob. de belui. in disputatione sua quā po nit post. l. iij. C. de libe. prete. que incipit queritur pater vel mater con didit testamentum et Spec. et Joan. and. in ti. de instru. edi. §. compen diose. ver. item vide et Bart. et Bald. et Angel. in. l. j. ff. de iure codi cil. et Bal. in. l. fi. C. de codicil. et in. l. titia post Old. ff. de inoffi. testa. et Ang. in. d. l. ex ca. et in aut. vt cum de appella. cogno. in. §. fin. in fi. non obstat glos. in. d. aut. ex causa. que mouetur per. l. titia. ff. de inof. testa. vbi testamētum inofficiosum non valet etiam quo ad legata q̄q̄ ab intestato repetita: q̄ fingit̄ tale testamētum quasi a demente conditū esse q̄ respōdeo quod communiter doc. in locis preelleg. dānant opi nionem dicte gl. per superius allegata. nec obstat. d. l. titia: q̄ s̄m doc. est correcta. per aut. ex causa. C. de lib. prete. Nam s̄m doc. ibi et in cor pore. et in. l. filio preterito. de iniusto test. testamentum in quo filius est preteritus vel exheredatus non irritatur ex eo q̄ videat̄ factum a de mente q̄ si hoc esset verum eadem ratione legata irritarentur etiam hodie sicut irritatur heredis institutio contra dictā auten. ex causa iun cta. l. titia. que aut. ex causa. habet locum etiam quādo filius est prete ritus vel exheredatus nulla causa expressa sicut in casu nostro exce pto Dy. firmant omnes in. d. l. filio preterito. et in. d. auten. ex causa. et in corpore per tex. in. §. si vero obseruata non fuerit iunctis preceden tibus. in auten. vt cum de appella. cognoscitur. vel etiam respondere pōt prout dicebat Old. in consi. cxlix. et sequitur Bald. in dicta. l. titie quod licet testamentum in quo preteritus est filius iam natus qui de necessitate tempore testamenti debebat institui censeatur factū a de mente. et ea ratione clausula codicillaris nihil operet̄: tamen secus est quando preteritus est aliquis qui de necessitate tempore testamenti non debebat institui vt in casu introducto per legem velleiam vel in troducto per iulianum iurisconsultum in. d. l. gallus. §. nunc de lege. et in. §. ille casus. q̄ aliud est erga liberos charitatē nō habere. Aliud est non perpendere de consilio legis velleie. aut iuliani iurisconsulti. Sed casus noster est proprie casus introductus a Juliano iuriscon sulto ex commixtione duorum capitum videlicet introductorū a gal lo aquilio: et velleio vt q̄n instituit̄ fili⁹ aut nepos qui postea viuo pa tre vel auo decedunt superstitibus ex eo filijs post testamentum natis ergo non potest dici tale testamentum conditum a demente vt dicit Oldr. et Bald. postq̄ tempore testamenti inspecto. tales pronepo tes non erant de necessitate instituendi vel tertio respondeo ad. d. l. ti tia. s̄m Bal. in. d. auten. ex causa. in. vij. q. quod nos loquimur in prete ritione propter quam testator errore iuris dicitur solēnitatem omitte re. sed. l. titia. loquitur in exheredāte qui magis delinquit. cuz dicatur pietatem et propriam naturam tanq̄ demens offendere que etiam fue runt Jac. de bel. in. d. disputatione dicens quod ille qui filium prete rijt videtur sub silentio: et per ignorātiam iuris vel facti cum omitte re et interpretationi iuris cōis relinquere. allegat in argumentum. l. cū proponas. C. de heredi. insti. et. l. iij. C. de inoffi. test. et. l. generaliter. §. j. C. de insti. et substi. secus est in eo qui expresse exheredat quia omnem viā percunctat⁹ est vt filium indebite a successione sua excluderet ideo fingitur demens quia vult alium sue soboli sine causa anteponere. Nō ob. q̄ dicti pronepotes videnṫ fuisse ignoranter preteriti: et per conse quens clausula codicillaris non operatur vt hereditas per fideicom missum debeat heredibus restitui scriptis in testamento. per ea que superius allegata sunt. quia respōdeo quod etiam posito quod talis preteritio ignoranter facta fuerit tamen clausula codicillaris dictum effectum operari debet. et hoc primo tenuit Jacob. de belui. in dicta disputatione quam ponit post. l. iij. C. de lib. prete. vbi cōcludit quod
4 si testator posthumum nasciturum † ignoranter preterijt adiecta in te stamento clausula codicillari distinguendum est aut culpa aliqua vel negligentia potest testatori ascribi: vt quia post conditum testamentū sciuit natum esse posthumum et mutare potuit testamentum et nō fe cit: et tunc clausula codicillaris operatur: quia scripti heredes in testa mento directo videntur vocari per fideicommissum allegat. ff. de leg. j. l. j. §. sciendū ver. sed eius. et. l. si ita fuerit fideicōmissum. ff. de leg. ij. et. l. generaliter. §. ex testamēto ff. de fideicō. lib. vbi videtur casus s̄m eum. et. l. iij. in princi. C. de inoff. test. et. l. certi. C de testa. mili. pro hoc allego bonū tex. in. l. tractabat̄. ff. de testa. mili. et in. l. tres tutores ibi. ex tpis incertitudine quo testm̄ factū est. ff. de admini. tuto. Si vero

testatori culpa non potest imputari: tunc cōcludit ꝙ clausula codicil-
laris opabit quo ad legata ⁊ fideicommissa particularia, ꝑ dictum. §.
ex testō. ⁊ per. d. l. si ita fuerit. ⁊. l. fi. ff. de here. insti. Sʒ quo ad fideicō-
missum vniuersale nō opabitur q2 non est verisimile ꝙ testator volue
rit filium tantū habere quartā ⁊ extraneū habere tres partes. allegat
l. cū accutissimi. C. de fideicō. ⁊. l. iij. C. de inof. testa. ⁊. d. l. generaliter.
§. j. de insti. ⁊ substi. sed ita est ꝙ testator predictus post dictum condi
tum testm̄ sciuit ⁊ sciuisse presumitur dictos pronepotes sibi esse na-
tos qm̄ in eadem ciuitate in qua erat testator nati sunt: lʒ secus esset si
in rure nati essent ⁊ testator in ciuitate habitasset q2 cōfestim non pre-
sumeretur hoc sciuisse. Ita dixit Ang. in. l. titius testamēto. §. lucius
per illum tex. a ꝯtrio sensu. ff. de libe. ⁊ posth. facit etiam sm̄ eū q2 pre-
sumitur coniunctus scire facta cōiuncti. l. optimi. ff. vnde cognati. l. de
tutela. C. de in integ. rest. vñ facit ꝙ no. Bal. in. l. qm̄ sororē. C. de iure
delib. vide Ang. in. l. idem erit dicendū. ff. de testa. mili. ⁊ postq̄ sciuit
aut sciuisse presumitur natiuitatē dictorū liberorū tanto tpe superui-
xit ꝙ commodissime si voluisset testm̄ mutare potuisset: ergo ex his q̄
cōclusi. s. infertur ꝙ clausula codicillaris operari dʒ eius effectum: ⁊
hoc modo limitat opinio Bar. in. d. l. j. de iure codi. ¶ Secūdo rn̄deo
ꝙ in casu nostro plurimū cōsiderandū est ꝙ testator reliquit sempro-
nio patri dictorū pronepotū iure institutionis libras decem ⁊ certos
libros pro omni eius legitima portiōe ⁊ titiū ⁊ seium filios ipsius te-
statoris vniuersales heredes instituit apposita clausula codicillari ꝑ
verba presentis ⁊ ēt futuri tpis: vñ si testōr voluit nepotē iam natū
vltra dictā legitimā nō admitti. ⁊ in casu quo testm̄ nō valeret aliquo
casu voluit cū esse grauatum de restituendo hereditatē per fideicōmis
sum virtute clausule codicillaris q̄to magis verisimile est testatorem
voluisse idē seruari in personis pronepotū nasciturorū quos nō pre-
sumitur tm̄ dilexisse cū non nisi post dictū sempronium venire potuis
sent in locū sempronij succedentes. ar. l. publius. §. fi. ff. de condi. ⁊ de-
mon. ad hoc. l. tale pactū. §. fi. ff. de pactis. pro quo adduco decisionē
bald. qui hoc vr̄ quasi in terminis determinare in. l. titius. in princip.
5 ff. de lib. ⁊ posth. vbi querit † an per aut. ex cā. C. de libe. prete. cōseruē-
tur legata rupto testō natiuitate posthumi p̄teriti quē testator igno-
rabat esse in ventre: et inter alia cōcludit ꝙ aut testōr nullum habebat
filium nec habere sperabat ⁊ non cōseruabuntur legata: q2 nō est veri-
simile ꝙ testator velit legatarios preponere filijs. allegat. l. generali-
ter. §. cum aūt. C. de insti. ⁊ substi. ⁊. l. cū acutissimi. C. de fideic. ⁊. l. cum
auus. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ maxime si talia legata exhauriūt vires p̄ri-
monij allegat. l. si vnq̄. C. de reuo. dona. aut testōr habebat filios ⁊ co
gitauit de grauādis filijs: ⁊ tūc lʒ alij postea nascātur tenētur ad lega
ta: q2 ex quo testōr grauauit iā natos idē vr̄ sensisse de nascituris ad
quos minor erat affectio, nā idē testōr disposuisset si de hoc fuisset in-
terrogatus. allegat. d. l. tale pactū. §. fi. ⁊. d. l. titi9. §. j. q̄to magis idē
dicēdū in casu nostro in quo filij dicti sempronij agnoscēdo viuo testa
tore dicuntur succedere in locū patris sui vt. l. posthumorū. ibi in lo-
cū eius ⁊c. ff. de iniu. test. ⁊. d. l. gallus. §. si parente ⁊c. et pater eorum
exceptis certis relictis erat exclusus ab hereditate q̄ relicta fuit dictis
titio ⁊ seio. vnde idē presumēdū est voluisse testatorē seruari in ꝑsonis
filiorū dicti sempronij in patris locū succedentiū ne alterius conditio
nis sit surrogatus q̄ʒ q in ei9 locū surrogat. l. illā. C. de coll. l. pōpo. §.
cū qs. de acq. pos. c. ecclesia. vt lit. pen. cum si. ⁊ ꝑ hoc dat scda limita-
tio ad no. ꝑ bart. in. d. l. j. de iu. cōdi. ¶ Tertio pōt rn̄deri ꝙ si bene cō
6 sideretur. † cōis opi. est ꝯ bart. q̄tū ad hoc: vt ꝑ dictā clausulā codicil
larem posthumus ignoranter preteritus intelligatur grauatus de re
stituendo per fideicōmissum hereditatē heredi scripto et etiā teneat
prestare legata retēta opinione ꝙ per aut. ex causa nō cōseruentur le-
gata relicta in testō in quo filius est ignoranter preteritus. ꝓut tenuit
ibi bart. in. j. ⁊. ij. oppo. ⁊ ꝯ bart. etiā tʒ Fulg. in. d. aut. ex cā. ⁊ dicit qō
ista opi. nō est iniqua postq̄ filius hʒ legitimā in qua non potest gra-
uari per fideicōmissum: sed in casu. l. sicut certi. bene fuisset iniquum ꝙ
in ignorāte illa preteritio habuisset vim exheredationis: q2 testm̄ va-
luisset ⁊ non poterat eo tpe expugnari testm̄ mil. l. fi. C. de inof. testa. et
l. si a mili. §. fi. ff. de test. mil. hoc ēt tʒ Saly. in. l. j. in fi. C. de posthu. he
re. insti. ⁊ Saly. in. l. fin. C. de codi. ⁊ Imo. in. d. l. filio preterito. ⁊ ibi vr̄
rn̄dere ad. d. l. sicut certi. ꝙ ibi propter fauorē concessum a lege ꝑsone
mili. validat testm̄ q fauor vr̄ cessare qn̄ ignoranter preterijt: cum tūc
non videatur esse fauor mili. ꝙ filius suus preter volūtatē ipsius pa-
tris excludat: sed in proposito nostro vr̄ esse de mente testōris ꝓpter
illa verba si nō valebit ⁊c. s. ꝙ filius sit grauatus ꝑ fideicōmissum re-
stituere heredib9 scriptis ī testō deducta ltima. iuxta. l. qm̄ in priorib9
Miror tn̄ ꝙ doc. nō faciāt mētionē de cōsi. Bart. incip. quidā nomie
lapus ⁊c. vbi latius q̄ʒ alibi rescripsit istā. q. ⁊ ibi illud qō ipse in. d. l.
j. tʒ ⁊ pro hoc adducit. l. ex facto. in prin. de vulg. ⁊ pup. cui responde
prout Bal. in. l. fin. C. de codi. rn̄det ad. l. si vnq̄ bart. eam adducit in
l. pe. ff. de iure codi. que incipit is qui. sed ad illā. l. respondent oēs qō
ibi legata relicta fuerunt nominatim a filio iam nato non mirū si non
debetur ab alio filio posthumo. secus si nominatim prout in casu no-
stro dirupte clausule codicillaris per quā generaliter intelligat gra-
uatus quilibet successurus ab intestato. ista habentur in. l. j. §. fi. cū ibi
no. ff. de leg. iij. iuncta. d. l. si qs cum nullum. ⁊ no. Dy. ⁊ Bart. in. l. cū
pater. §. cum estimaret. ff. de leg. ij. bart. in. d. consilio conat rn̄dere ad
l. si quis cum nullū. ꝙ ibi in codicillis testator voluit expresse legata
deberi a quocūq̄ q sibi futur9 eēt heres. vnde ibi decedendo testator
sine testō videtur tacite posthumū sibi retorquēs heredem: vt ibi dicit
tex. nō mirum si vr̄ eum honorare legatis relictis in codicillis. sed in
casu nostro posthumus non fuit relictus heres: imo preteritus nō mi
rum si non videtur eum honorare. ⁊ cum Bart. concordat Bal. in. l. si
titius. C. de inof. dona. ⁊ insti. de codi. §. fi. sed certe responsio data per
Bar. ad. d. l. si quis cum nullum non vr̄ bona: q2 etiā in casu nostro ꝓ
ꝑ ter clausulā codicillarē testator in casu rupture testamenti vr̄ relin-
quere heredē posthumū sicut ⁊ qn̄ simpl'r codicillos tm̄ fecisset q2 ꝑ
clausulā codicillarem vident vocati venientes abintestato ⁊ grauati
de restituēdo. l. ex ea. §. j. cū gl. ff. de testa. ⁊. l. ex testamento. cū ibi not.
C. de fideicō. in hac qōne Ang. in. l. j. de iu. codi. transit cum Bart. ni-
si apparet testatorē in genere cogitasse de posthumo forte voluit intel
ligere in genere cogitare qn̄ testator dubitauit an vxor esset pregnas
vel non. Ita enim accipit Ang. in genere cogitari de posthumo vt in
alia qōne dicit ipse Ang. in aut. ex causa ⁊ Pau. de ca. ibi Ang. etiam
in. l. idem erit dicendū. de testa. mili. tenet opi. bart. etiam si testator su
peruixisset post natiuitatem posthumi tanto tempore quod potuisset
mutare testamentum nisi coram. v. testibus declarasset se velle primā
voluntatem manere. per illam. l. ⁊ sic dicit ꝙ ita consuluit collegium
Perusinum. ⁊ ita etiam consuluit bart. in consi. s. alleg. ⁊ Ang. i con-
sil. cccxvij. incip. pratꝭs fecit suum testamentum ⁊c. per. l. primam. cuʒ
ibi no. C. de codi. ⁊ probatur si bene inspiciat. in. l. tractabat. ff. de test.
mil. quidquid dixerit Ang. in consi. cvj. incip. ista questio principali
ter habet duo puncta licet in hoc vltimo Iaco. de bel. aliter dixerit: vt
retulit. s. Pau. de ca. in. l. j. C. de posth. here. insti. in cōsi. lvj. inci. pre-
clarus ⁊ egregius doctor ⁊c. Et etiam in consi. seq. sequitur opinionē
Bal. in aut. ex causa contra bart. sed ipsemet Pau. in cōsi. lvij. inci.
Bart. de peru. ⁊c. dicit qō opinio bart. est eq̄ssima quam tn̄ ipse limi-
tat non habere locū ad legata que verisimiliter in omnem casum fecis
set vt parua legata pro anima: q2 illa debebuntur per clausulā codi-
cillarem. ⁊ subdit ꝙ vbi testator post natiuitatem posthumi superui-
xisset tanto tpe ꝙ potuisset cōmode mutare testm̄ ⁊ illum non muta-
uit quod tunc indistincte clausula codicillaris habebit effectum: quia
ex quo non mutauit p̄sumit decedere voluisse cum eodem testō ⁊ illā
clausulam operari effectū suū. ꝑ id qō no. gl. in. l. athlete. §. dat remis-
sionem in verb. nisi post. ff. de excu. tut. ⁊ per. d. l. tractabat. ⁊. l. iij. C. de
inoffi. test. ⁊ quod no. Bar. in. l. j. in penul. q. scdi effectus. ff. de vulg.
substi. sed certe in dictis. ll. non probatur quod postq̄ testamētum est
ruptum reconualescat testamentum ex hoc solo ꝙ testator ruptum te
stamentum non mutauit licet illud mutare potuerit. ⁊ dicta limitatio
Pau. de ca. ⁊ sequacium non procederet. Pau. de ca. ēt tangit de hoc
articulo in. d. l. sicut certi. ⁊ eius verba scripsi post Imo. in. l. filio pre-
terito. ⁊ pro differentia quam ibi facit Paul. inter legata parua ⁊
magna. vide Barto. in. l. demonstratio. §. j. in. iiij. q. ff. de condi. ⁊ de-
mon. ⁊ in. l. fi. ff. de here. insti. ac ēt inq̄tum Pau. ibi dicit ꝙ si vnus
alius filius erat institutus ꝙ tunc legata deberentur ꝯ. l. pe. ff. de iure
codi. Et quidquid isti dicāt tene ꝯ bart. per subiecta in omnibus lega
tis ⁊ fideicommissis etiam si testator non superuixit magno tempore
⁊c. Et quando vel an in genere cogitasset. vide Barto. in. l. titia. §. im
perator. ff. de leg. ij. ⁊ contra bart. videlicet quod imo clausula codicil
laris operetur etiam agnatione posthumi ignoranter preteriti etiam
extra duos casus proxime dictos. tenuit Bal. in. d. l. j. ff. de iure codi.
ex quo vniuersaliter per illam clausulam videntur grauati oēs veniē
tes ab intestato etiam nondum nati. vt. l. si qs cum nullum. ⁊. l. abin-
testato. ff. de iure codi. ⁊ per hoc dicit ipse non obstare. l. q graui. eo. ti-
tu. q2 ibi fuit grauata certa ꝑsona nominatim non aūt oēs vniuersali-
ter prout in casu nostro. Item sm̄ eum non obstat. d. l. si vnq̄. quia ibi
donatio fuit inofficiosa sed codicilli non possunt dici inofficiosi eo q2
preteritus omnino habiturus est ltimam. hoc idem tenuit Bald. in
d. aut. ex causa. allegat. d. l. generaliter. §. ex testamento. de fideicō. li.
vbi repetitio legatorum facta abintestato a venientibus habet vires
etiam rupto testamento agnatione posthumi preteriti: ecce quod ibi
non distinguitur an sciuerit an ignorauerit posthumū esse in ventre ⁊
q2 quando testator fecit codicillos nō fit differentia inter natum ⁊ na-
sciturū. d. l. abintestato. ⁊. l. si quis cum nullum. ⁊ respondet ad. d. l. si
cut certi. ⁊. l. si cum vel in vtero. quod ibi distinguit scientia ab ignorā
tia quo ad inducēdā exheredationē a toto vel non inducēdā: nō autē
quo ad legatorū vel fideicōmissorū p̄stationē q2 sufficit posthumo ꝙ
7 possit detrahere ltimā. ⁊ ad. d. l. si vnq̄ respondet † q hodie illa dona-
tio oīm bonorū facta nō reuocat ꝑ liberos postea susceptos nisi vsq̄
ad ltimam, allegat tex. in aut. vñ si parens. C. de inof. test. ⁊ no. ꝑ glo.
in. l. j. C. de inof. dona. ⁊ maxime hoc verum est qn̄ donatio facta esset
vni qui esset de liberis. vt. l. si liqueat. C. de inof. dona. ⁊ firmant oēs
doctores in. l. prima eo. titu. ⁊ in. l. titia. §. imperator. ff. de legatis. ij.
et in. c. fina. de dona. ergo eo modo contentus debet esse posthumus si
legitimam hʒ attento ꝙ residuum censetur grauatus restituere filijs

testatoris

testatoris heredib⁹ scriptis in testõ dicit ipse qñ apponit clausula co-
dicillaris p hec verba si nõ valebit ⁊c. testator videtur cogitasse de ru
ptura testamẽti ⁊ prospicere voluit ꝯ causas rumpentes ergo implici
te cogitauit de posthumo qui dicit casum rumpendi q2 qui cogitat de
fine cogitat de modo ad finẽ vñ sufficit implicite vel in gñe cogitasse
de posthumo. ar. l. pl3. ⁊ l. ideoq3. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ l. q iure. ff. de test.
mil. Et quia qui clausulã codicillarẽ apponit oẽm successionis speciẽ
grauasse videtur ⁊ intendit. vt. l. cum pater. §. filijs matrẽ. de leg. ij. ita
transit Bar. in. d. aut. ex cã hoc idẽ videt sensisse Bar. in. d. l. qui filia
bus. in fi. prin. in quadã additione. ff. de lega. j. attento ꝙ illam. l. intel
ligit in testatore qui de posthumo non cogitauit. ⁊ ad hoc ẽt ponde-
rat Jmo. ibi verba Bar. idẽ tenuit Bal. ⁊ Saly. in. l. filius. C. de codi.
⁊ idẽ rñdet ad dictam. l. si cum vel in vtero ꝙ si testator non prosperit
casum testi rumpẽdi. hic vero si ꝑpter clausulã codicillarẽ p quã: vt
dixi vr saltem in genere de posthumo cogitasse: vt dixi. s. ⁊ maxime i
casu nostro in quo testõr expresse declarauit dixitq3 si nõ valet vel va-
lebit ex aliqua causa presenti vel futura iure testi ⁊c. Jtẽ respõdet ad
dictam. l. si vñq3 ꝙ ibi donator non prosperit ad casum in quo dona-
tio rumperetur istud ẽt sequutus est Jmo. in repet. l. filio preterito. ff.
de iniu. testa. in. xiiij. col. q2 p dictã clausulã codicillarẽ quilibet succes
sor vr rogatus hereditatẽ restituere p. d. l. si quis cum nullũ. ⁊ dictã. l.
ab intestato. ⁊ q2 illã clausulã apponẽdo vr testator saltẽ in genere co
gitasse de posthumo. vt dixi ⁊ ꝑpter hoc dicit ꝙ in hoc auderet con-
sulere ꝯ Bar. ⁊ ibi ẽt respondet pluribus modis ad. l. sicut certi. et te-
net ſm opinionẽ ibi positã: q2 ibi nõ inerat voluntas hic vr inesse pro
pter clausulã codicillarẽ generaliter appositã: vt est dictũ. s. ⁊ ide3 ad
l. si vndeq3. quas responsiones breuitatis cã omitto q2. s. sufficienter
rñsum est ſm Bal. subdit etiã ꝙ non bene dixit Bart. in. l. j. de iure
codi. dũ voluit dictam clausulã nõ esse multum attendendam ex eo q2
8 poti⁹ de consuetudine notariorum apponit q3 de mẽte testõris † scdm
Jmo. imo vr illam poni de voluntate testatoris cum testm̃ publice le
gat corã eo: ⁊ q2 testõr nisi aliud dicat vr in dubio velle ꝙ circa vali-
ditatẽ testamẽti tabellio apponat clausulas ꝯsuetas. ar. l. qõ si nolit
§. q assiduã de edi. edic. ⁊ l. ex ea parte. cum ibi no. de verb. ob. ⁊ est bo
nus tex. ⁊ ibi Bal. in. l. fi. C. de fideicõ. ⁊ no. Bar. in. l. si prius. §. recte
de aqua plu. arcẽ. cũ si. Accedit ꝙ antiq doct. oẽs in. d. aut. ex causa. ⁊
in corpore. vt refert Bar. in. l. j. in. vj. q. de iure codi. ⁊ Old. in consil.
9 cclix. incip. sup prima qõne. ⁊ Spec. in. d. §. compendiose † indistincte
dicebãt dictam clausulã appositã p verba futuri tpis operari repeti-
tionem fideicommissi rupto testamento agnatione posthumi preteri-
ti: nec distinguebant inter scientem ⁊ ignorantem. ⁊ cõtra Bar. etiam
consuluit Pau. de ca. in consi. suo incip. egregius doctor ⁊c. Clarũ est
ẽt ꝙ quando rumpit testamentum agnatione sui heredis: vt in casu
legis velleie vel in casu introducto a Juliano iurisconsulto prout est
casus nr. l. gallus. §. nunc de lege. ⁊. §. ille casus. vt. s. dixi. tũc clausu-
la codicillaris operat vt teneat testm̃ rumpens restituere hereditatẽ
heredibus vniuersalibus scriptis in testamento deducta ea portione
in qua institutus fuisset pater dicti rumpẽtis. vt firmat Bart. in. d. l.
j. in. xj. q. ff. de iure codi. ¶ Circa secundum principale dubium quo
queritur an filij sempronij possint detrahere nedũ legitimã: sed etiã
trebellianicã videret prima facie dicendũ ꝙ sic per ea q̃ no. Bal. in. l.
filium quem habentẽ. in. xiij. colum. C. fami. ercis. ⁊ in. l. papi. §. memi
10 nisse. ff. de inof. test. vbi dicit † ꝙ si filius est rogatus restituere heredi
tatem sub illa conditione si non v3 vel valebit iure testamenti valeat
iure codicillorum ꝙ detrahit ltĩmam ⁊ trebellianicam: si cõtingat te
stamentũ rumpi agnatione posthumi preteriti: ex quo censetur filius
sub conditione grauatus ⁊ testamentũ tempore quo conditum est te-
nuit ⁊ hoc p. c. raynutius. ⁊. c. raynaldus. de test. vbi filius grauatus
restituere hereditatẽ sub conditione retinere potest legitimã ⁊ trebel
lianicam. ⁊ refert Bal. ꝙ ita consuluerunt Franc. tigrini de pisis. et
Bar. doctores sui. ⁊ qõ etiam ipse sepe cõsuluit licet quidã quẽ ipe re
fert contrarium consuluerat ⁊ male ſm eũ. sed dictum testamentum
ruptũ dici põt esse agnatione posthumorũ: q2 q nascunt post testamẽ
tum etiam ante mortem testatoris dicuntur posthumi. l. iij. §. j. ff. de
iniusto testa. ⁊ plene no. in rub. C. de posth. here. institu. plus dixit Jo.
and. in. d. c. raynutius. p illum tex. ꝙ videtur indistincte. de iure ciuili
nedum de iure canonico detrahi posse legitimã ⁊ trebellianicam per
filium nedum qñ est grauatus sub conditione restituere hereditatem:
sed etiam qñ pure: q2 vnã detrahit vt filius. s. legitimam. aliã tãq3 q
libet extraneus. s. trebellianicã quasi duplici persona fungat: vt ibi. ⁊
facit. l. tutorẽ. ff. de his qui. vt indi. Et idẽo cũ de hac. q. in varijs lo-
cis fuerit opi. inter legistas debet etiã in terris imperij attendi opi. q̃
approbata est de iure canonico. c. per venerabilem. q fil. sint legi. ⁊ no.
in. c. licet de foro cõpe. Sed his nõ obstãtib⁹ q3q3 dubitatio sit dispu-
tabilis: ⁊ super ea multa dici possent que in materia in varijs locis
11 diffuse scripta sunt † tñ ꝯrium puto de iure verius. ⁊ breuitatis causa
rescecatis disputationibus ⁊ omissis recitationibus opi. hanc partem
dico esse cõem ⁊ probatur principaliter per tex. in. l. papi. §. meminis
se versi. co aũt in fi. ibi id qõ de iure falcidie potuit habere solũ pdere
ff. de inof. test. vbi p3 sufficere filio detrahere falcidiã debitã iure insti-
tutiõis vt illã loco ltĩme habere dicat. ⁊ ibi hoc firmat gl. Cy. Bar. et
Bal. ⁊ idem videtur tex. in eadẽ. l. in. §. si qd impubes arrogatus. vbi
sufficit ꝙ arrogatus habeat vnã chartã. q̃ sibi ex cõstõne diui pij tãq3
arrogato debet: vt cõtentus esse debeat alia portione q̃ sibi tanq3 vni
de descendentibus ltĩmis ⁊ naturalibus deberet ꝑbat etiã in ea. l. in
§. iiij. vbi sufficere vr ꝙ filius falcidiã iure instõnis debitã habeat: vt
dicatur exclusus iure remedio petendi legitimã iure nature debitam.
probatur etiã q2 incõtinenti cũ trebellianicã detraheret illa iuris cẽ-
sura in ltĩmam iure nature filio debitã imputaretur. l. ẽt. §. si debita.
ff. de bonis liber. ⁊ l. quoniã nouella. de inof. test. ⁊ econuerso si legiti-
ma primo detraheret in trebellianicã cũ qua cõputant oĩa q̃ iure he-
reditario pcipiunt. l. in quartã. ⁊ ibi plene no. ff. ad leg. fal. ⁊ l. filium.
⁊ ibi not. C. famil. ercis. sed ltĩma hr iure hereditario vt no. Barto. et
Ange. in. l. q2 poterat. ff. ad treb. ⁊ in. l. herede. §. seruos. ⁊ in. l. gerit.
de acq. here. ⁊ Cy. ⁊ Bal. in. l. iij. C. de impu. ⁊ alijs substi. ⁊ Bald. in
l. j. C. quãdo non petẽ. partes in ver. quo ad primã qõnem ⁊c. Et non
solũ quando capitur legitima ex causa testamenti sed etiam intestati
vt declarat ⁊ firmat post alios dom. Abbas in. c. raynutius. ad finem
de testa. post notata per glos. ibi ltĩmam. ⁊ sic de necessitate impedire
tur integra detractio vtriusq3 portionis loco legitime. ad idẽ. l. q3q3.
C. ad le. fal. ⁊ ibi hoc expresse firmat gl. ⁊ Ja. bu. idem ibi tenent Bar.
⁊ Bald. concludentes ꝙ vbi vno ⁊ eodẽ tempore venit detrahẽda le-
gitima ⁊ trebellianica non possit nisi vna integra detrahi: ⁊ vna de
tracta tantum peti possit id qõ plus esset in alia: secus si diuersis tẽ-
poribus venirent detrahende: vt q2 detrahens ltĩmam esset grauat⁹
restituere hereditatem sub aliqua que post mortẽ testatoris suspende
ret fideicõmissum: q2 tũc vtraq3 detrahi possit per. d. c. raynutius et
raynaldus. Et hanc opinionem dicũt omnes de consuetudine serua-
ri probat ẽt aperte de resti. ⁊ ea que par. in aut. in. §. quãobrẽ vbi spe-
ciale est quãdo fili⁹ grauatus est restituere hereditatẽ si legitima sibi
debita iure nature sibi non sufficit ad dotem vel donationem propter
nuptias vt possit pro dote vel donatione propter nuptias de reliqua
substãtia detrahere ergo propter dotẽ ⁊ donationẽ propter nuptias
nihil detrahere poterat cũ in illis spãliter hoc sit inductũ. ⁊ hoc ibi t3
Ja. de bel. in. ij. q. vbi plus dicit ꝙ ẽt si grauatus esset filius restituere
sub conditione que suspenderet tñ inspecto iure ciuili non posset filius
legitimam ⁊ trebellianicam deducere per. l. iubemus. in prin. in verb.
dedimus. C. ad treb. et per. l. filium. C. fami. ercis. Et per alia iura ibi
allegata per eum. l3 secus sit ſm eum inspecta dispositione iuris ca-
nonici per. d. c. raynutius. Et hoc etiã in effectu t3 Jac. de ra pe. ⁊ Cy.
licet per alia verba in. d. l. q3q3 ⁊ probat per illam rationem quam di-
xi. s. q2 vna cõputatur in aliã. Adduco ẽt ad predicta opinio. quã po
suit glo. in aut. de here. ⁊ fal. in. §. si quis aũt non implẽs. que fuit opi
nio Azonis ibi in summa vbi cõcludit ꝙ in omnib⁹ casibus cesset de-
tractio ltĩme ⁊ trebellianice simul preterq3 qñ filius grauatus esset
institutus sub conditione vel ad diem. Jdẽ tenet Dy. ⁊ Bar. in. l. j. §.
interdum. ff. si cui plusq3 per. l. falcidiam. ⁊ ibi post gl. videtur tenere
ꝙ inspecto iure ciuili nullo casu posset detrahi legitima ⁊ trebelliani-
ca. ⁊ idẽ tenet Jac. bu. ⁊ Bal. in aut. res que per illum text. C. commu-
nia. de leg. ⁊ Bal. in. d. l. iubemus. ⁊ Odof. Pe. ⁊ Bal. in. l. filiũ quẽ
habentẽ. C. famil. ercis. ⁊ Bald. in. l. scimus. in prin. C. de inof. testa. et
Angel. in. l. quod in ratione. §. quod vulgo. ff. ad. l. fal. dicit ꝙ illa opi
nio que distinguit an eodẽ tempore an diuersis fiat donatio est appro
bata ⁊ de consuetudine seruatur. ⁊ idem voluit ipse in. l. coheredi. §. cũ
filie. ff. de vulg. ⁊ pupil. vbi dicit hanc opinionẽ esse approbatam in
iudicijs ⁊ in scholis. ⁊ in hac opinione vltimo loco residet glo. in. d. c.
raynutius. ⁊ hoc sequitur Bal. in. l. filij. C. fami. ercis. in fi. idem in ter
12 minis nostris tenuit Ang. in. l. j. ff. de iure codi. † vbi dicit ꝙ quando
quis virtute clausule codicillaris est grauatus restituere per fideicom
missum nõ põt detrahere ltĩmã ⁊ trebellianicã simul qñ dies vtriusq3
cesset simul. ⁊ not. Bart. in. d. l. q3q3 ⁊ in. d. §. meminisse. sed ita est qõ
in casu nostro simul cessit q2 anteq3 testamentum morte testatoris cõ-
firmatum esset ⁊ sic anteq3 legitima peti posset verificata erat cõditio
clausule codicillaris qua dictum fuit si non valet vel valebit per nati-
uitatem filiorum dicti sempronij quorum agnatione testamentũ am-
plius valere nõ potuit iure testamenti. vt dixi in prin. primi dubij. er-
go ⁊c. Et hec potissime procedunt in casu qõnis nostre quã verbo fer
tur determinari debere ſm dispositionem iuris ciuilis ex forma statu
torũ loci in quo agitur. ⁊ p predicta apparet responsio ad allegata in
ꝯrium ve3 ad nota. per Bal. in. l. filiũ. ⁊ in. §. meminisse. q2 loquitur
qñ testamẽtũ rumperet agnatiõe posthumi preteriti ⁊ nati post mor
tẽ testatoris. Nã ille proprie dicitur posthum⁹ q nascit post mortem
quasi post humũ natus. alij vo dicuntur improprie posthumi. vt not.
gl. in. l. gallus in pn. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ ibi Bar. ⁊ gl. in. l. iij. §. j. ⁊ ibi
bar. ff. de iniu. test. ⁊ gl. in vb. viuo co. in. §. posthumor. insti. de exhere
da. li. vñ in casu illo nõ cedebat simul dies detrahẽde ltĩme ⁊ dies de-
trahende trebellianice seu restituẽdi fideicommissi: q2 incõtinẽti post
mortẽ cedebat dies legitime detrahende saltẽ in potentia. sed dies tre
bellianice ⁊ restitutionis fideicõmissi nõ cedebat nisi eueniente condi-
tione clausule codicillaris per quam filius iam natus erat grauatus

restituere sub illa conditione. vcȝ si testm̄ non valet vel valebit iure te-
stamenti. ⁊c. que cōditio eueniebat nato post mortem testatoris post-
humo preterito cuius agnatione testamentū non poterat valere iure
testamenti. sed in casu nostro filij dicti Sempronij nati sunt ante mor
tem testatoris. ⁊ sic eodem tpe cessit dies legitime ⁊ trebellianice. Non
obstat etiaȝ tex. in. d. c. raynutius. q2 vt dixi. s. negari nō pōt quin ille
tex. loquat̄ in rogato restituere sub conditione q̄ suspendebat restitu-
tionem fideicōmissi. ⁊ sic diuersis temporibus cedebat dies legitime
⁊ dies trebellianice. vn̄ cum reperiat̄ solū correcta per ius canonicum
dispositio iuris ciuilis in casu isto: ergo etiā ex idētitate rationis non
debet fieri extensio ad alios casus. s. quando eodē tempore cedit dies
vtriusq3 per no. in aut. quas actiōes. C. de sac. san. eccl. ⁊ in. l. tā is. §. j.
ff. de dona. cau. mor. attēto ꝙ inspecta dispositione iuris ciuilis nullo
casu pōt legitima ⁊ trebellianica simul detrahi. vt. s. est ostēsum ⁊ sic
non habet obstare qd̄ vbi de iure ciuili sup aliquo vertitur probabile
dubium ꝙ stari debeat dispositioni iuris canonici clare decidentis ēt
in locis in quibus seruari deberet ius ciuile: q2 vt dixi ius canonicum
nil noui prouidet circa casum de quo vertit̄ questio. Preterea in illa
opinione ꝙ de iure ciuili possit filius deducere ltimā ⁊ trebellianicā
quarum dies simul cederet erat Marti. Alij legiste vero contrarium
cōiter tenebant. vt refert glos. in. d. c. raynutius. vn̄ opinio singularis
doc. non est attēdenda: sed cōis opinio sequi dȝ: vt. l. j. ⁊ ibi Bal. ff. de
senatori. ⁊ no. Jo. an. in. c. j. de cōsti. ⁊ Hosti. post Inno. in. c. ne innita
ris. eo. ti. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de pena iudi. cū cōcor. ⁊ sic ptȝ ꝙ nō
pōt dici esse probabile dubiū in casu nostro de iure ciuili ⁊ per conse-
quēs nō videtur ꝙ seruari deberet decisio canonistarū in locis in qui-
bus seruari debet ius ciuile. Nō obstat. d. l. tutorē. ff. de his qui. vt in-
di. q2 rn̄det Cy. in. d. l. q̄cq̄ ꝙ illa procedit vbi est eadē rō. sed in casu
nostro est secus: q2 id qd̄ ꝑcipitur pro trebellianica cōputabit̄ in legi
timā et econtra respectu eorū q̄ in vtraq3 imputātur: vt ꝓbaui. s. Itē
q2 extraneus hȝ quartā trebellianicā fauore vltime volūtatis implē-
de alias nō adiret. sed filius cū vult habere legitimā necesse habet he-
reditatē adire q2 illā nō habet nisi iure hereditario. vt dixi. s. ⁊ sic ces-
sat oīmodo rō propter quā trebellianica detrahi debeat. pro ꝑdicto-
rū cōfirmatione facit q2 cū referāt oēs hāc opinionē de consuetudine
seruari minime mutanda sunt q̄ interpretationē certā semper habue-
runt. l. minime. ff. de legi. Condescendo ad tertium dubiū quo queri-
13 tur † an data in premium emācipatiōis Andree ⁊ alia relicta sempro
nio iure institutionis in dicto testamēto debeant cōputari in legitimā
filiorū dicti sempronij ⁊ vr̄ prima facie dicendū ꝙ data in premium
emancipationis non cōputentur in legitimā nisi fuerit expresse dictū
vt videtur probari in. l. si qn̄. §. ⁊ gn̄aliter. C. de inoffi. testa. ⁊ ibi hoc
no. Bar. ⁊ legitur. ⁊ no. insti. eo. ti. in. §. igitur. ⁊ no. Bart. in. l. peto. in
prin. ff. de leg. ij. per dicta iura. ⁊ per. l. etiā. §. si debita. ff. de bo. liber.
⁊. l. si non mortis. ff. de inof. test. ⁊ no. per. Cy. in. l. scimus. in. iij. q. C. de
inof. testa. ⁊ no. Bar. ⁊ Ang. in. l. in quartā. ff. ad. leg. fal. pro hoc facit
q2 donatio facta filio i premiū emācipatiōis dicitur libera ⁊ simplex
donatio. ⁊ non ob causam: vt est tex. melior de corpore iuris in. l. final.
ibi liberalitatis titulo ⁊c. C. de emācip. libe. ꝭm Bal. ibi ⁊ not. Cy. et
Bal. in. l. vt liberis. in fi. C. de colla. ⁊ tangit Bal. in. l. si deportatus
C. de bo. proscri. ⁊ in. l. q̄uis. C. de fideicō. ⁊ in. l. data. C. de dona. ⁊ in
aut. ex testō in ver. secundum capitulum ⁊c. C. de colla. ⁊ Bar. in. l. j. §.
nec castrense. in penul. col. ff. eo. tit. sed simplex donatio nō cōputatur
in legitimam nisi sit expresse actum quod imputetur vt. d. §. ⁊ genera
raliter. ⁊. d. l. etiam. ⁊ not. glos. ⁊ docto. in. l. illud. C. de colla. ergo ⁊c.
Alia ratione videtur ꝙ non debeat in legitimā dicti sempronij filio-
rum imputari: q2 vt dixit Angel. in. l. in quartā. ad le. fal. si pater do-
nauit aliquid filio emancipato vt sibi in legitimam imputaret. ⁊ filius
decessit viuo pr̄e filius sibi succedens hoc sibi in quartā nō imputabit
q2 cū dicta donatio sit facta sub modo ⁊ propter casum contingenteȝ
⁊ in personā filij donatarij modus nō possit impleri habetur hoc casu
modus ꝓ defecto. l. titio cētū. §. titio genero. de cōdi. ⁊ demō. ꝭm vnū
intellectū al's modū legendi. s. ꝙ ibi loquatur in mō. Et hoc dicit sibi
videri saluo meliori iudicio lȝ Barto. ibi indiscussum reliquerit. sed
14 premissis nō obstantibus q̄riū verius vr̄. primo. † ꝭm Jaco. de aret.
Old. ⁊ Nic. de matha. de mutina in. l. vt liberis. C. de colla. ⁊ Bald. in
l. illud. eo. ti. ⁊ Ja. bu. in. l. scimus. C. de inof. test. vr̄ ꝙ donatio facta in
premium emancipationis debeat in ltiam imputari. allegant text. in
l. j. §. si parēs. ff. si quis a parē. fuerit manu. vbi datū a filio patri vt eū
emancipet cōputatur patri in debitā portionē ergo idē dicēdū est ecō
tra cū correlatiuorum eadē debeat esse dispositio iuris. l. fi. C. de indi.
vidui. l. fi. ff. de accep. l. j. de cupres. li. xj. pro hoc ēt adducebāt quia do
natio facta filio in premium emancipationis videtur facta ob causaȝ.
s. vt patiatur se emancipari quia inuitus emancipari non poterat. l. iu
bemus. C. de eman. lib. ⁊ in aut. qui. mo. natur. effi. sui. in. §. ⁊ generali-
ter. ⁊ ita intelligebant text. in. d. l. vt liberis. vbi talis donatio facta
emancipato vt fieri assolet. i. in premiū emancipationis confertur q2
est donatio ob causam secus si est simplex. vt in. d. l. illud. sed donatio
ob cām cōputatur in ltimā. i. l. qm̄ nouella. C. de inof. testa. ⁊ ita refert
Nico. de matha. se de facto vidisse persepe ita iudicari: ⁊ se pro ista
parte consuluisse cū pluribus alijs iurisperitis. ⁊ pro hoc ēt allegat
q2 vbicūq3 pater diceret dono tibi centū in ꝓmiū emācipationis pro
parte tua clarū esset ꝙ cōputant̄ in legitimam. d. l. sancimus. in prin.
⁊ hoc seqtur Cy. in. iij. q. ⁊ ēt Bal. in. l. peto. in prin. ꝑ illum text. de
leg. ij. sed sensus horū verborū dono tibi in premiū emancipationis
est qd̄ ꝓ parte sua intelligatur donatū ergo perinde est ac si expresse
hoc actū fuisset. l. cū qd si cer. pe. l. triticū. de verb. ob. Non tamen per
predicta ausus essem simpl'r in casu nostro pro hac parte concludere
vn̄ principaliter moueor per ea q̄ no. dixit Bar. in. l. j. §. si parens. ff.
15 si quis paren. fue. manu. vbi concludit qd̄ † lȝ al's qn̄ parens expresse
donat filio nō cōputet̄ in ltimā nisi hoc expresse actum sit in. d. §. ⁊ ge
neraliter. cū concor. superius alle. tn̄ secus qn̄ pr̄ non expresso titulo
donationis simpliciter det aliquid filio trāsferendo dn̄ium in eum vt
in casu nostro qn̄ dat filio emācipato: qm̄ etiam in dubio presumit̄ da
tum vt in legitimā cōputetur. allegat. l. cū quo. §. fi. ff. ad. l. fal. ⁊ istud
dictum reputat Imola valde singulare. in. l. titio centū. §. titio gene-
ro. ff. de condi. ⁊ demon. in vlti. col. facit qd̄ not. Bald. in. l. qm̄ nouel-
la. in fi. C. de inoffi. test. sed ita est ꝙ dictus Pamphilus dādo dictam
quātitatē dicto Andree nō est vsus verbo donationis vt in themate
patet ergo ⁊c. ⁊ per predicta ptȝ rn̄sio ad iura allegata ꝑ Bart. ⁊ se-
quaces. i. d. l. peto. cū similibus. q2 iura allegata per eos loquunt̄ qn̄
donatio fuit simpliciter facta nō ob causam prout donatio in premiū
emancipationis ꝭm opi. Jac. de are. Old. ⁊ Nico. de math. in. d. l. vt li
beris. ⁊ Bal. in. d. l. illud. ver. verius iura allegata per Bart. et alios
loquunt̄ qn̄ pater in traditione vsus est verbo donationis secus si non
dixit dono. vt not. Bart. in. d. §. si parens. ⁊ Imo. in. d. §. titio genero.
¶ Secundo non ob. quod dicebat Ang. in. l. quartā. ff. ad le. fal. alle-
gando. l. titio centū. §. titio genero. vt dixi. s. q2 q̄riūm quo ad casum
nostrū tenēt cōiter doc. inter quos fuit Marti. Saly. Jac. bu. ⁊ bald.
in. d. l. scimus. in prin. C. de inof. test. vbi dicunt pater dedit filio emā-
cipato in premiū emancipationis centū decedit filius viuo patre suo
superstite nepote q successit i locū patris an nepos sibi imputabit di
cta centū in legitimā sibi debitā in bonis aui ⁊ cōcludunt ꝙ sic q2 ne-
pos venit ex persona pr̄is sui i cuius locū successit. l. gallus. §. nūc de
lege. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ insti. de exhere. liberor. §. posthumorū. pro
hoc faciūt ea q̄ dici cōsueuerūt in q̄one illa an dos data matri cōpute
tur in legitimam ipsi filio succedēti auo. ⁊ q̄cq̄ varie sint snīe tn̄ Bal.
in. l. illam. C. de colla. ⁊ Saly. in. l. scimus. §. repletionē. C. de inof. test.
⁊ Imo. in. l. in quartā. ad leg. fal. ⁊ in. l. post dotē. ff. sol. mat. reducētes
opi. ad concordiam sic concludunt ꝙ aut nepos succedit cū patruo et
tunc q2 habet nepos necesse assumere ꝑsonā matris ⁊ si veniret nepos
ex sua propria ꝑsona excluderetur a patruo qui esset prior in gradu.
insti. de here. q̄ ab intest. §. cum filius. ideo sibi imputabit in legitimā
sicut imputaretur matri. argu. l. si viua matre ver. nam licet. C. de bo.
mater. si aūt succederet cum alijs nepotibus sibi parib⁹ in gradu et
tunc q2 posset venire ex persona propria non teneret̄ imputare in le-
gitimam: ex quo ipse ab auo nihil habuit. ⁊ ita consuluit Bald. vt re-
fert ipse in. d. l. illam. Cum ergo filij dicti sempronij concurrāt in suc-
cessione cum patruis magnis anterioribus in gradu dictis filijs sem
pronij: ideo ipsi habent necesse venire ex persona Andree eorū aui q
erat par in gradu cū istis patruis magnis: vn̄ sicut Andree imputa-
rentur dicta cētū in legitimā: vt dixi. ita videt̄ ꝙ imputētur filijs sem-
pronij ex eius persona succedentibus bene faciūt no. ꝑ Bar. in. l. libe-
rorum. ff. de verb. sig. in ver. quero quid si filia dotata decessit relicto
filio ⁊c. Ang. in. §. neq3 illo. in aut. de trien. ⁊ semis. nō obstant ea que
no. An. in. d. l. in quartā. q2 rn̄deo ꝙ si bene inspiciant̄ v̄ba sua conclu
dit ꝙ dicta centū debeant computari dictis filijs sempronij in legiti-
mam. naȝ dicit Angel. ꝙ si pater donauit filio emancipato vt sibi in
debitum iure nature imputaret filius ⁊ decessit patre viuo: an nepo-
tes aui cōputabūt illud in quartā. ⁊ dicit ꝙ cū dicta donatio sit facta
sub mō ⁊ ꝓpter casum q̄tingentē in ꝑsonā filij donatarij modus non
possit impleri modus habebatur pro defecto: vt. d. §. titio genero. ꝭm
vnū modū legendi inq̄tum intelligit̄ in dispōne facta sub mō: lȝ al's
modus qualitercūq3 deficiēs nō faciat dispositionem deficere. l. si fun
dū per fideicōmissum. §. j. de leg. j. ⁊. l. pater. §. tusculanus. de lega. iij.
si igit̄ deficit dicta donatio si nepotes illud volunt directo habent ab
auo: ergo debent in legitimam imputare. Ita transit ibi Angel. ⁊ sic
patet qd̄ Ang. tenet qd̄ in legitimā debeat eis imputari. ⁊ licet Imo.
in. d. l. in quartam. videatur reprehendere dictam rationem Ange. ꝑ
not. per Barto. in. d. §. titio genero. tamen Imo. non reprehendit de
cisionem Angel. nec questionem decidit immo indecisam reliquit: vnde
remanet qd̄ ex no. per Mart. Saly. Jac. Butri. ⁊ Bal. in. d. l. scimus
⁊ Ang. in. d. l. in quartam est cōmunis conclusio quod in legitimam
imputetur ⁊ maxime in casu nostro in quo pronepotes succedunt ex
17 persona dicti Andree ⁊ latius. s. est ostensum. † Quo autē ad libros
relictos breuiter dico ꝙ non debēt in legitimam filijs sempronij im-
putari: q2 etiam ipsi sempronio imputari non debuissent q2 dictus
sempronius vt verbo fertur post emptos ⁊ traditos sibi libros studiū
impleuit ⁊ doctor designatus extitit anteq3 pāphilus dictum testm̄
conderet: vn̄ ꝭm magis cōem opi. dicti libri censentur fuisse donati
sempronio

sempronio et illa donatio fuit irreuocabiliter confirmata quia primū dictus sempronius insignia doctoratus adeptus est. sicut quando pater filio donat equos et arma talis donatio tenet et conferri non debet. d. l. j. §. nec castrense. ff. de colla. bono. et l. j. C. de castrē. pecu. lib. xij. iuncta. l. fori. et l. aduocati. C. de aduo. diuer. iudi. et iuncta. l. ij. C. si qs alteri vel sibi nec refert an a principio tpe traditionis fuerit doctor vel ex post facto añ testamentū creatus fuerit doctor. ar. l. siue emācipatus. C. de dona. et l. donationes. §. pater. ff. de dona. si ergo tales libri nō venirēt conferēdi quanto minus in legitimā imputādi. l. illud. C. de colla. bene facit. l. si quis. §. et generaliter. C. de inof. test. et hec est in effectu conclusio Bart. post Dy. in. d. §. nec castrense. et Cy. in. l. filie lz. C. de colla. et Bal. i. l. si filiusfami. C. fa. ercis. lz bm opi. Old. quam sequitur Bar. et Saly. i l. filie. C. fami. ercis. et Bal. in. l. ex testō. C. de coll. et i suo tracta. de duo. fra. deberent attendi coniecture cōcurrētes et verisimiliter inferentes aīm donādi in parte alias patre: vt quando pater esset diues et ispecto numero filiorū et valore librorū esset verisimile patrē dedisse aīo donandi. ar. l. si filie. ff. de leg. iij. et l. vtrū. ff. de dona. inter virū. et tāgit Bal.
18 in. l. j. ff. so. ma. et in. l. si donatione. C. de colla. † Quo aūt ad lib. et boñ. relictas dicto sempronio in testō nō insisto an debeāt eius filijs in legitimam imputari: quia ex quo sempronius legatarius decessit viuo testatore relictum illud incidit in causam caduci et remanere debent apud vniuersales heredes testatoris a qbus legatum relictū fuerat et sic nō debet. l. j. §. pro secundo. C. de cad. tol. ¶ Postremo venio ad quartū
19 dubiū. s. † an expense facte per titiū tunc emancipatū in doctorādo dictū semproniū possint p dictū titiū in ltimā filijs sempronij imputari et vr quod nō. vt. l. quando pater filio. et ibi no. ff. fa. ercis. et l. j. §. nec castrense ibi quod dignitatis noīe etc. ff. de colla. bo. et ibi hoc no. Bar. et l. si filia. §. neratius. ff. fa. ercis. et no. i. l. oīno. §. si. C. de inof. test. et Bal. i. d. auć. ex testō. de colla. et in. d. l. omnimodo. sed certe pdicta loquuntur in expensis factis a pre vel ab alio ascēdente in cuius bonis filio debet ltima. sed nos loqmur in expēsis factis a patruo vñ incōgrue querit an debeāt dicte expēse in ltimā imputari nisi p modū cōpensationis si conueniretur titius possessor hereditatis pāphili a filijs dicti sempronij rōne dicte ltime eis debite in locū sempronij de bonis pāphili si et in quantum debitū ex vna parte et creditū ex alia adinuicem in genere suo functionem recipient vñ dubitatio nostra ppie est an titius rōne dictarum expēsarū sit creditor dictorū filior sempronij si et inquātū eius
20 heredes sint et pro eruenda veritate presupponö † quod ad dictā impensam doctoratus nō tenebat nec cogi poterat pāphilus auus sempronij et posito quod de volūtate ipsius aui studere cepisset. vt firmat Bar. in. d. §. nec castrēse. in vlt. q. et Bal. cū sequit in. l. omnimodo. §. imputari. ff. de inof. test. et in. l. filie. in. iiij. q. C. fami. ercis. et in tract. de duo. fra. et ex hoc infert quod dictus titius nō pōt ad minuēdā legitimā filiorum sempronij allegare se debere conseq ab hereditate pamphili dictas expensas. iuxta. l. si filius. et l. si ab eo. C. de neg. gest. vtrū autem titius creditor sit dicti sempronij et eius filiorū et heredum. difficultas consistit in hoc vtrū dicta impensa presumat facta aīo donandi vel repetendi et breuiter puto hoc esse iudicis arbitrio commissum qui inspecta quātitate expēsarū factarum pro dignitate persone sempronij et qualitate personarū hoc habebit arbitrari. vt probat in. l. ex duobus fratribus. §. titium. cū glo. et ibi Bart. et doc. ff. de neg. gest. bene facit l. vtrum. ff. de dona. inter virū. hoc idē vr probari in. l. si paterno. cum gl. et ibi doc. maxime Bal. C. de neg. gest. nisi aliter appareret vel mediante ptestatione vel alio actu de aīo repetēdi. l. nesennius. ff. de neg. gest. et no. in. l. alimēta. C. eo. ti. Idē si in libris rōnum dicti titij titius descripsisset semproniū p debitore in dictis expēsis. vt in. d. l. nesennius. et no. etiā Bar. in. l. si paterno. C. de neg. gest. et hoc cū ad dictā impensam non teneretur titius patruus cū nec ad illā tenebatur auus quod est fortius. vt dixi. s. ¶ Ita dico et consulo ego Alex. de tartagnis de imo. legum doctor. die. xv. Aprilis. Mcccclxiij.

¶ Summarium super consilio. lj.

1 ¶ Propter coniunctionem verborum directorum et communium potest substitutio trahi ad fideicommissum.
2 Substitutio facta extraneo per verba mere directa an post aditam hereditatem trahatur ad fideicommissum.
3 Ubi in testō est apposita clausula codicillaris operat vt vbi substitutio non possit habere effectū iure directo quod hr ad fideicommissuz.
4 Fideicommissum vniuersale et relictum ad pias causas nō transit ad fideicommissarium ipso iure. 5.
6 Stante statuto quod heres seu fideicommissarius possit apprehendere possessionē an heres possit petere se immitti in possessionem ex edicto diui adriani. 7.
8 Per fideicommissum succeditur testatori.
9 Fideicommissarius non dicitur vere heres sed ficte.
10 Dispositio statuti correctorij iuris cōis non extenditur ad casuz fictū.
11 Per precarium regulariter transfertur possessio.
12 In vniuersalibus vt est hereditas res empte ex pecunia hereditaria succedunt loco pecunie et dicuntur res hereditarie.
13 Constituens se possidere nomine alterius non transfert possessionem ex tali constituto.
14 Fructus et res mobiles reperte in domo testatoris an veniant restituēdi in casu fideicommissi.
15 An heres vniuersalis teneatur reddere rationez fideicommissario de rebus que erant in hereditate.
16 Acquisita per mulierem cōstante matrimonio presumūtur esse de bonis viri.
17 Administrans bona alicuius nō presumit acquisiuisse de bonis eius.
18 An testator possit remittere constitutionem inuentarij ad preiudiciū creditorum.
20 Fabrica in casu istius consilij an habeat aliquod ius.

¶ Consilium. lj.

¶ De substitutione facta extraneo per verba directa an trahatur ad fideicōmissum. et an in piam causam transeat fideicommissum vniuersale absque restitutione. et si statutū dicit quod possessio defuncti intelligatur ipso iure transire in heredē an ēt transibit possessio in fideicōmissarium propter statutū loquēs in herede. et an precariuz collatū post mortem constituentis trāsferat possessionem et an pensiones nondum percepte per heredem pro fructibus pendentibus vel perceptis spectent ad fideicommissarium.



Edemptoris nostri inuocato suffragio. Perspectis his que in themate supra scripto narrantur visisque instrumētis de quibus in themate ipso mētio habita est. Circa primum dubiū quo queritur an dicti nepotes prefate Berte habere et consequi debeant possessionem omnium rerū que tenebantur per dictam Bertam tempore eius vite et mortis. et per consequens quod dicta fabrica capere deberet hereditatem dicti Petri de manu heredum Berte an vero fabrica consequi debeat possessionē dicte hereditatis sine facto et restitutione ipsorum heredum maxime stante forma statuti dictātis quod heres intelligatur esse in eadem possessione in qua erat defunctus tempore mortis et ante per duos menses sine alia apprehensione: et quod in eadem debeat manuteneri per potestatē vsque ad cognitam rationem et antequā ad decisionem huius primi dubij
1 deueniam: † est videndum ex qua seu quali substitutione vocetur fabrica ad hereditatē dicti Petri: et attento quod substitutio predicta fuit per verba directa: et per verba communia simul. Nam dixit testator quod post mortem Berte institute substituebat et sibi heredem vniuersalem instituebat et esse volebat dictam fabricam propter quā coniunctionem verborum directorum et communium potest institutio trahi ad fideicommissum etiam eo casu quo non posset valere iure directo per. l. recusare. §. titius. cū ibi no. per Bar. ff. ad treb. Et no. Barto. in. l. centurio. ff. de vulg. et pup. in ver. quarto principaliter quero. s. expediui etc. et no. doct. maxime moder. in. l. cēturio. in materia cōpēdiose substitutionis. ff. de testamen. facit. l. si vero. la. i. et quod ibi not. Bar. ff. de vsufru. leg. quinimo ēt dato quod non esset adiectū verbū substituo. quod est verbū cōmune. iuxta. l. iam hoc iure cū ibi not. per doc. ff. de vulga. et pupil. et l. generaliter. §. cū aūt. C. de insti. et substi. et not. glo. in. l. precibus. C. de impu. et alijs substi. et in. §. extraneo. instit. de pupil. substi. sed solum esset adiectum illud verbum instituit tñ fateri
2 oportet adhuc esse verū bm cōes cōclusiones † quod dicta substitutio facta extraneo per verba etiam mere dicta trahitur post aditam hereditatem ad fideicommissum. per. l. verbis ciuilibus. cōiuncta glo. et ibi doc. ff. de vulg. et pup. et l. sceuola. cum ibi no. ff. ad trebel. et in terminis nostris firmat hoc Bal. et Ange. post Martinum silimanum. in. l. ita miles. in princ. ff. de testamen. mili. et Bal. et Salyc. in. l. extraneum. C. de here. institu. et Bal. et Ang. in. l. si ex pluribus. ff. si pars hered. peta. et Bald. et alij post eum in. l. hereditas ex die. ff. de heredi. instit. et Bal. in. l. id quod pauperibus. in xiij. q. C. de epi. et cleri. et Angel. et moder. in. l. filius a patre. in prin. ff. de liberis et posthu. et Angel. in l. si ita. §. fi. eo. tit. vbi refert ita tenuisse Jac. de are. et Old. et Benedi. de plumbino in. l. libertas. ff. de manu. testa. et tanto magis hoc procede-
3 ret † vbi in testamento esset adiecta consueta clausula codicillaris quod semper operatur quod vbi substitutio est facta per verba mere directa si non potest habere effectum iure directo trahitur ad fideicommissum. vt. l. si frater. C. de fideicommis. et per. d. l. sceuola. et nor. gloss. in. §. masculo. insti. de pup. substitu. et not. expressius Bald. et Angel. in. d. l. verbis ciuilibus. per ibi not. per glos. et sequitur Hostiē. ibi Jo. de Jmo. dicens esse singulare et notabile valde. et idem vult Angel. in. l. prima. ff. de iure codi. et in. d. l. precibus. et Ang. et moder. in dicta l. in pupillari. et in. l. centurio. ff. de vulg. et pupil. et moder. in. c. Raynutius de testamen. Et hoc presupposito redeundo ad principale quesitum dico quod si teneremus opinionem quam sequitur Bald. in. l. vt
4 inter diuinum. C. de sacrosanc. eccle. vbi tenuit † quod fideicommissum vniuersale etiam relictum ad pias causas non transeat ad fideicommissarium ipso iure absque restitutione. per. l. omnibus. cum. l. seq. in prin. ff. ad trebel. et sequitur Ludouicus Romanus in. l. j. §. sed et quot ff. ad trebel. et in repetitione auć. similiter. C. ad le. falcid. in vigesimo primo speciali enumerato inter specialia vel priuilegia cōcessa pie cāe in vltimis voluntatibus clarū esset quod dicta fabrica haberet consequi

de manu heredum dicte Berte: sed adhuc si teneamus opi. contrariam. s.
ꝙ ipso iure transeat ius fideicõmissi in piã cãm absq; restitutione. vt
tenuit Bar. in sua dispu. incipi. filium adultum. ⁊ Bar. in repetitio-
ne, l. j. C. de sac. san. eccl. in. vj. q. v. q̃onis principalis. ⁊ ibi etiam Bar.
in repetitione. in. xxij. col. in ver. super secundo quesito ꝙ est valde du-
bitabile ⁊c. ⁊ Bal. in. l. pe. in prin. ⁊ in. §. cũ aũt. in vl. col. C. ad trebel.
⁊ in. l. id ꝙ pauperibus. in. xvij. q. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ Pe. de anc. ⁊ Jo.
de imo. in. c. cũ tibi de test. ⁊ Jo. de imo. in. l. cẽturio. in. xx. colũ. supius
allegata ꝑ dictã. l. fi. C. de sac. san. eccle. ⁊ ꝑ. §. si qs aũt ẽt pro redẽptio
ne. in aut. de eccle. ti. tñ dico ꝙ fabrica ipsa non põt sine facto heredũ
dicte Berte tenentiũ bona predicta cõsequi possessionẽ ipsorũ bono-
5 rũ cõprehensorũ in fideicõmisso vniuersali † q2 etiã in casibus in qui-
bus iure ipso transit ius fideicõmissi vniuersalis in fideicõmissarium
absq; restõne nõ trãsit possessio in ipsum fideicõmissarium ẽt si fidei-
cõmissarius sit ecclesia vel alia pia causa. vt no. glos. ⁊ doc. in. d. l. fina.
C. de sac. sanc. eccl. ⁊ in. c. ij. extra de cõsue. in glo. fi. ⁊ gl. j. in. l. j. §. sed et
quot. ff. ad treb. ⁊ Bal. in. d. l. pe. §. cũ aũt. in vlt. col. C. ad trebel. bene
facit. l. cũ heredes. in princi. ff. de acqui. pos. ⁊ qđ no. gl. in. l. cũ duob⁹.
§. idem rñdit. el. ij. ff. pro socio. ⁊ in. l. cõmissa. ff. de publi. cũ si. nec ad
hoc obstat si dicat̃ ꝙ statutũ disponit ꝙ heres intelligatur esse in ea-
dẽ possessione in qua erat defunctus tpe mortis ⁊ ante ꝑ duos menses
⁊ fideicõmissarius vniuersalis venit appellatione heredis. l. j. §. de il-
lo. cũ ibi no. ꝑ Bart. ⁊ l. postulante ver. sed ⁊ in huiusmodi. ff. ad tre-
6 bel. ⁊ l. si filius. ff. qđ cũ eo. q2 rñdeo primo † ꝙ illud statutum tñ non
operat̃ ꝙ si possessio reperiat̃ esse apprehensa per aliũ posset heres
seu fideicommissarius autoritate dicti statuti absq; citatione possesso
ris apprehẽdere propria autoritate possessionẽ. hoc in terminis dicit
bal. in rub. C. de cau. posses. ⁊ ꝓprieta. in. iij. col. in ver. sed quero sta-
tuto papie cauet̃ ꝙ heredi cõtinuet̃ possessio testatoris. ⁊c. vbi querit̃
an stante dicto statuto heres possit petere se immitti in possessionem
ex edicto diui Adriani. ⁊ dicit ꝙ sic in executionem dicti statuti: et qđ
ita practicatur Mediolani: sed ꝟm eum ad hoc est citandus ille qui
corporaliter possidet dato ꝙ heres qui vult vti beneficio dicti statuti
possideret ficte. allegat. l. j. §. necessario. ff. si mulier vẽ. noĩe. de quo ẽt
aliquid tetigit Cy. ⁊ bald. in. l. ea lege. C. de cõdi. ob cau. ⁊ per bald. in
c. item cuz quis. de res. spo. ⁊ in aut. defuncto. C. ad tertul. sed quo ad
propositũ plenius loquit̃ bald. in. rub. facit ꝙ no. Paul. de ca. in. l. si
7 sorori. C. de iure delib; vbi querit † an stante dicto statuto ꝙ possessio
defuncti continuet̃ in heredẽ si cõtingat ꝙ aliquis post mortẽ defun-
cti occupauit bona hereditaria vtrum heres post aditã hereditatem
habeat interdictũ adipiscende. l. quorũ bonorũ vel remediũ. l. edicto.
C. de edi. diui. Et cõcludũt in effectu ꝙ sic. ꝑ no. per Pe. ⁊ Cy. in. d. l.
ea lege. Nã ꝟm eũ lz autoritas dicti statuti faciat ipm possessorem iu-
ris: tamen non facit ipsum possessorẽ facti ⁊ cũ effectu. vñ dicit ꝙ quo
usq; heres habeat efficacẽ possessionem perinde est ac si nullã haberet
8 per no. in. d. l. ea lege. Scđo respõdeo † ꝙ nos tractamus de possessio-
ne que erat apud Bertã heredẽ dicti Petri. ⁊ fabrica per fideicom-
missum substituta ipsi berte non dr̃ esse heres berte seu ei succedere sz
ipsi Petro testatori vt. l. coheredi. §. cũ filie. ff. de vulg. ⁊ pupil. cum
ergo statutũ disponat possessionem defuncti integre trãslatã in here-
dem eius non põt intelligi ꝙ in casu nostro possessio q̃ erat apud ber-
tã heredẽ Petri intelligat̃ trãslata in fabricã ꝑ fideicõmissum sub-
stitutũ a Petro: q2 vt dixi fabrica non est heres ipsius berte de cuius
possessionis translatione agit̃ preterea dictũ statutũ ꝟm Bald. in. d.
rubri. de causa posses. in fi. debet intelligi de vero ⁊ iusto herede. facit
l. j. §. hoc interdictũ de cisterna. ff. de fonte. Et qđ ibi no. Bart. ⁊ in. l.
iij. §. hec verba. cum ibi no. per glos. ⁊ doc. ff. de neg. gest. ⁊ in. l. fi. C. de
his q veni. eta. impe. c. in nostra. de iniurijs. ⁊ l. j. in fi. si ager. vect. vel
9 emphyteo. petatur cũ cõcor. † sz fideicõmissarius nõ dr̃ vere heres sz
ficte vt probatur in. l. si filius. §. j. ff. ꝙ cũ eo. in verbo quodammodo. ⁊
d. l. postulãte. ver. sane in verbo heredis loco. ⁊ in verbo quodammo-
do. que dictiones fictionem denotant. l. si me in vacuam. cũ glos. ff. de
acquir. pos. ⁊ in. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊ insti. de heredum quali.
⁊ diffe. §. sed sui. ⁊ not. Bar. in. l. si is qui pro emptore. in. vj. cõl. ff. de
vsuca. ⁊ in. l. ij. ff. ad mace. ⁊ l. si maritus. §. legis. cum ibi no. per Bar.
ff. de adul. iunctis no. ꝑ Bald. C. de lib. prete. in auten. ex causa. in. xij.
col. in vers. secundo oppo. ⁊ videt̃ ꝙ non oĩa ⁊c. dum declarat fideicõ-
missarium non per omnia haberi loco heredis: ⁊ hoc saltem procedit
in casu nostro attento ꝙ dictũ statutũ est contra ius commune et regu
las positas in. d. l. cum heredes. in princi. ⁊ in. l. j. §. sceuola. ff. si quis
testa. liber esse ius. fue. vnde succedunt vulgares cõclusiones que habẽt
10 † ꝙ regulariter dispositio statuti correctorij iuris cõmunis non exten
ditur ad casum fictum. arg. l. precipimus. C. de ap. licet aliud sit in dis-
positione iuris cõis. vt probatur in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de
libe. ⁊ posth. ⁊ ibi hanc doctrinã tradunt doct. maxime Bal. ⁊ expres-
sius Jo. de imo. ibi: ⁊ in. l. j. §. lex falcidia. ff. ad legẽ falcid. ⁊ no. doct. in
c. fi. de consue. lib. vj. ⁊ Jo. and. in regula pro possessore. in mercuriali-
bus. Bar. in. l. oẽs populi in. vi. q. principali. ff. de iust. ⁊ iu. ⁊ bald. in
l. meminimus. C. de legi. heredi. ⁊ in. l. siue possidetis. C. de proba. et
in. l. ij. §. voluntate. ff. solu. mat. ⁊ in l. si quis nõ dicã rapere. C. de epis.
⁊ cle. ⁊ i. l. trãsigere. C. de trãs. ⁊ in. l. si qs seruo. C. de fur. ⁊ do. Abb. in
c. ad audiẽtiã. de cleri. nõ resi. ⁊ ꝑ hoc ptz non obstare id qđ habetur
in. d. l. j. §. de illo. cum ibi no. per Bar. ff. ad treb. quia ibi loquitur in
dispositione iuris cõmunis nõ in dispositione statuti correctorij: put
11 est casus noster. Nec etiam predictis obstat † ꝙ in dicto instrumento
protestationis facte de anno. Mccccl xij. dicta Berta constituerit se
precario possidere nomine dicte fabrice omnia ⁊ singula sua bona: et
etiaz petias terre ⁊ alias res per eam acquisitas quas protestata fuit
acquisiuisse nomine ⁊ vice ac ad vsum ⁊ cõmoditatem dicte fabrice sub
stitute ex testamento predicto, post mortem Berte. Et constat ꝙ per
precarium regulariter transfert̃ possessio ciuilis ⁊ retinet̃ naturalis
per rogantem. l. ⁊ habet. §. eum qui. cum ibi no. ff. de preca. l. interdũ.
in prin. ⁊ ibi per Bar. ff. de acqr. pos. ⁊ plene per Bar. in repe. l. cre-
ditores. C. de pig. ⁊ per consequens rõne ciuilis possessionis dz pos-
se dicta fabrica propria autoritate ingredi possessionem dictorum bo
norum ratione ciuilis possessionis in eam translate ⁊ etiam si resiste-
ret possessor habens naturalem possessionem vt declarat Bal. in. d.
l. creditores. maxime in. ij. ⁊ iij. q. principali per. l. cum fundum. et. l.
qui possessionẽ. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ no. doc. in. c. potuit super gloss. pe.
extra de loca. q2 rñdeo ꝙ dictus actus cessionis ⁊ precarij ⁊ oẽs eius
effectus sunt collati post mortẽ dicte Berte ptz ibi dum dicit sponte
cõfessa fuit ⁊ protestata ac dicit ⁊ sponte confitetur ⁊ protestat̃ coram
testibus infrascriptis in presentia ⁊ ad petitionem ⁊ instantiam et re-
quisitionẽ peregrini quõdam filij Antonij de medicis ⁊ mei Fran-
cisci de borzagnis notarij vt tanq; publice persone amborum stipu-
lantium ⁊ recipientium noĩe ⁊ vice ⁊ ad vsum commodũ ⁊ vtilitatem
predicte fabrice heredis substitute prefati quõdam Petri post mor-
tem ipsius Berte ꝙ dictas tales petias terrarũ res ⁊ bona siue pos-
sessiones emit ⁊ acqsiuit nomine ⁊ vice ⁊ ad vsum ⁊ cõmoduz predicte
fabrice heredi substitute ex testamento prefati quondã Petri post
mortez ipsius berte heredis antedicte ⁊ de pecunia dicti petri ⁊c. Et
ibi dum dicit vt a moderationib⁹ vtilibus ⁊ directis ⁊ modis oĩbus
predicta fabrica seu massarius predicte fabrice eligendus per patro-
nos nominatos in testamento prefati quondam Petri post mortem
ipsius Berte possit ⁊ valeat agere ⁊c. Et ibi dum dicit his tamẽ pa-
ctis ⁊ conuentionibus solenniter celebratis ⁊ appositis ante celebra-
tionẽ p̃sentis 2ctus in ipsa celebratione ⁊ post vcz ꝙ liceat ⁊ licitum
sit eidem Berte heredi antedicte ⁊ quoad vixerit posse disponere de
antedictis petijs terrarũ rebus ⁊ bonis possessionibus de quibus. s̃.
pro libito volũtatis ipsi⁹ Berte ꝟm dispositionẽ testamẽti dicti Pe
tri: ita tamen ꝙ vigore presentis protestationis ⁊ cessionis non intel
ligatur esse derogatum alicui iuri dato ⁊ attributo ꝑ prefatũ Petrũ
eidem Berte in dicto testamento de bonis ⁊ hereditate dicti Petri
⁊ subsequẽter promisit dicta berta p̃dicta rata habere sub pena dupli.
pro quibus omnibus ⁊ singulis firmiter obseruandis obligauit dicta
bona se ⁊ suos heredes ⁊ successores ⁊ bona omnia sua ⁊ specialiter su
pra scriptas petias terrarũ que bona res ⁊ petias terrarum prefata
Berta heres se pro dicta fabrica herede substituta. vt. s̃. ⁊ agentibus
pro ea ⁊ eius nomine precario iure constituit possidere vsq; ad plenã
⁊ integram oseruationem premissorum ⁊c. sed ita est ꝙ vbi possessor
confert precarium post mortem suam vt si quis post mortem suam cõ
stituit se precario nomine ab aliquo possidere nihil operatur. vt inqt
singulariter Ang. in. l. q̃uis. §. si conductor. ff. de acqui. pos. ar. illius
tex. ⁊ quia confertur in tempus mortis quo possessio defuncti est extin
cta. l. qui vniuersas. §. qđ per colonũ. ff. de acqr. pos. ⁊ d. l. j. §. sceuola.
¶ Quod autem ĩtelligat̃ dicta cõstitutio precarij collata post mortẽ
Berte ostendunt euidenter omnia verba dicti instrumenti. nam vigo
re testamẽti dicti Petri 2stat ꝙ berta donec viuebat debebat habere
plenum dominium ⁊ possessionem oĩm bonorum ⁊ rerum heredita-
tis Petri. ⁊ per consequens dictarũ rerũ emptarũ per dictã bertam
12 de pecunia hereditatis † q2 in vniuersalibus vt est hereditas res em-
pte ex pecunia hereditaria succedunt loco pecunie ⁊ dicunt̃ res here-
ditarie. l. impator. §. fi. cũ. l. seq. ff. de leg. ij. l. si ⁊ rem ⁊ pretiũ. in prin.
⁊ ibi no. ff. de pe. here. ⁊ dicta berta exp̃sse declarauit ꝙ ꝑ cõtenta in
dicta ꝓtestatione vel cessione non intendebat derogari alicui iuri si
bi competenti occasione dicti testamenti ergo apparet quod noluit
dum viuebat possessionem in dictam fabricam transferre. facit. l. qui
absenti. §. j. ⁊ l. si me in vacuam. ff. de acquiren. posses. vbi si possessio
trahitur sub conditione non transfertur incontinenti sed solum eueniẽ
te cõditione scilicet si tempore euenientis conditionis extrema sunt ha
bilia ergo in casu nostro non fuit ab initio translata possessio in fabri
cam quia non fuit intentio constituentis: nec post mortem constituen-
tis potest intelligi traslata possessio quia eo tempore erat extincta. vt
13 dixit Ang. in. d. l. q̃uis. pro hoc facit quia † quando dominus consti-
tuit se possidere nomine alterius non transfert possessionẽ ex tali con-
stituto nisi precedat causa habilis. vt concludit bart. in. l. quod meo.
circa primam columnam. ff. de acquiren. posses. et ibi not. per gloss.
⁊ per. l. ei a quo. ff. de vsucapionibus. sed hic quo ad transferendum
possessionem ante mortem Berte nulla interueniebat causa habilis
et per consequens dici non potest possessionem esse translatam in
fabricam

fabricam viuente Berta post mortē autem ēt non potuit transferri
per tale constitutum vt est dictū. ¶ Ad p̄dicta ēt facit ꝙ no. Bal.
in.l.ex testō.C.de fideicō.⁊ in.c.ij.de feu.d ato in vicem legis cōmisso
rie.vbi voluit ꝙ talis ꝯstitutio p̄carij tanꝙ̄ accessoria reguleṫ ſm
principale cui accedit.cū ergo principalis dispositionis dicte Ber-
te apertissime fuerit collata post mortē tñ sequiṫ ꝙ etiam ita intelli-
gitur collatū p̄cariū p̄dictū vt ēt satis p verba instrumēti est ostēsum
14 s. ¶ Quātū vero ad sequentia quesita dum queritur † quid de fructi
bus: de pecunia ⁊ alijs bonis mobilibus repertis in domo habitatio
nis dicte Berte heredis tp̄e mortis: an debeāt esse p̄cipue ipsorum
heredum: an vero veniāt in restōne predicta nō aliter constito saltem
de pecunijs ꝙ forent dicti quondā Petri attento ꝙ Berta potuit
percipere tot fructus ex possessione sua postꝙ̄ fuit sua qui verisimi-
liter ascēderent ad dictam quātitatem dicte pecunie: ⁊ quid iuris de
ipsa ēt si non potuisset p̄cipere ex dicta sola possessione: sed ex dictis
alijs bonis per eū acq̄sitis: ⁊ ēt ex bonis hereditarijs: ⁊ qd de affictibꝰ
sibi debitis tp̄e mortis eius ex locationibus factis p eū de bonis here
ditarijs an sui heredes valeāt exigere ⁊ suos facere an vero spectent
ad ipsam fabricam. ¶ Rñdeo ꝙ fructus rep̄ti in domo habitationis
dicte heredis nō debēt restitui dicte fabrice substitute p fideicommis
sum ēt si fuerint percepti ex dictis bonis hereditatis dicti Petri seu
ex dictis bonis p Bertā acquisitis.l.in fideicommissaria.in p̄n.⁊ ibi
plene notaṫ ⁊.l.mulier.§.si heres.ver.alia cā ⁊.l.ex asse.ff. ad trebel.
15 ¶ Quātū aūt ad pecuniā dico † ꝙ posito ꝙ heres vniuersalis tenea
tur reddere fideicōmissario rōne rerū q̄ erāt in hereditate ⁊ teneatur
de male administratis vel dilapidatis.l.cum talis.§.titius cum gl.
⁊ ibi no.doc.ff.de condi.⁊ demō.⁊.d.l.mulier.§.si heres.cū.§.seq. et
declarat Bal.in.l.filiū quē habētē in fi.C.fa.ercis.tñ fideicōmissarius
qui dicit ꝙ dicta pecunia erat in hereditate Petri tp̄e mortis dicti
Petri mariti dicte Berte habet hoc probare q: vnusq̄sꝙ̄ ꝓbare dꝫ
id qd̄ est fundamentū sue intentionis.l.ei qui ⁊.l.exceptionibus.ff. de
16 proba.in prin.cū vulgaribꝰ ⁊ dato † ꝙ ea que mulier acq̄siuit constāte
matrimonio p̄sumaṫ in dubio habuisse de bonis viri. vt.l.etiam.
C.de donatio.inter virum.l.quintus.ff.eo.ti.⁊.c. significauit cum ibi
no.de dona.inter virum.siue de hoc vertatur lis constante matrimo-
nio siue soluto matrimonio per diuortium vel per mortem viri ſm
opi. Joā glossatoris in.d.l.quintus.tñ si talia bona nō fuerunt acq̄si
ta cōstāte matrimonio vt in casu nostro nō p̄sumunṫ acq̄sita de bo-
nis mariti.vt ꝓbatur in.d.l.ēt in verbo matrimonij.⁊ firmat Salyc.
17 ibi ⁊ in.d.l.quintus.p illum tex.⁊ regulariter † lꝫ quis administraue-
rit bona alicuius non presumitur acq̄siuisse de bonis eius saltem vbi
coniecturis aliud non appareat.l.si defunctus.C.arbi.tut. Et not.per
glo.⁊ doc.in.l.cū oportet.in prin.C.de bonis q̄ libe.⁊ p Bar.in.l.fa-
cultas.in fi.C.de iure fis.in prin.lib.x.⁊ quod no.doct.in auṫ.licentiaꝫ
C.de epis.⁊ cle.⁊ in.c.cū in officijs.de testa.⁊ notabiliter tradit Bal.
in auṫ.ex testa.in.vij.col.C.de colla.in ver.vndecimum capitulū. vbi
vult ꝙ agentiꝫ possidentem oīno incumbat onus hoc probandi. fa-
cit quod no.gl.in.c.si vt manifeste.in.xij.q.principali.⁊ ea.cā.q.v.nul
li.⁊ non pōt imputari dicte mulieri ꝙ non ꝯfecerit inuentarium ma-
xime q: fuit p testatorē expresse exonerata a cōfectione inuentarij.iu-
xta.l.fi.C.arbitriū tutele.⁊.l.cū tale.§.titiꝰ.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ ibi
18 Bal.⁊ posito † ꝙ talem confectionem inuētarij nō posset remittere te
stator ad p̄iudicium creditorum: vt p Bal.in.l.fi.§.cum igitur.C. de
iure delib.tñ quo ad preiudicium legatariorum vel fideicōmissarioꝝ
potuit cū esset in potestate testatoris nihil iure legati vel fideicōmis-
si relinquere multo magis fuit in ptāte limitare ipsum fideicommis-
sum.l.videamus.§.iurare.ff.de in litem iur.ita cōcludit Pau.de ca.
in.l.nemo potest.ff.de leg.i.⁊ probaṫ in.d.l.cum tale.§.titius. ⁊ tan-
to magis predicta procedunt attento ꝙ dicta quantitas pecunie po
tuit percipi ex fructibus possessiōis dicte Berte vel saltē ex fructibus
bonorum hereditatis Petri q quatenus percepti fuerūt tp̄e vite ber
te spectabāt ad eā: vt est dictū bñ faciunt ad hoc no.in.d.l.cū opꝫ.cū
19 concor.s.allegatis. Quatenus vero queriṫ † de affictibus debitis tp̄e
mortis Berte ex locatiōibꝰ factis per eam de bonis hereditarijs pu
to ꝯcludendum ꝙ pro rata p̄ceptoꝝ ⁊ collectorū fructuū tp̄e mortis
Berte pro quibus fructibus debebatur pēsio spectare debēt pēsiōes
ad heredes dicte Berte q: iudicatur de ipsa possessione al's pensio-
ne debita prout de fructibus iam perceptis si ipsi fructus pro q̄bus
debetur pēsio p̄cepti erāt maxime qñ tractamus de restōne bonorū q̄
fiat non ex voluntate restituere debentis sed ex necessitate.l. defuncta
in prin.ff.de vsufru.⁊ no.Bar.in.l.fi.§.fi.in fi.ff.de iure fisci.⁊ docto.
maxime Bal.⁊ Salv.in.l.fructus.C.de act.emp.⁊ Bal.in.l.i.in.iij.
col.C.de vsu.⁊ fru.leg.⁊ maxime moderni in.l.iulianus.§.fructibus.
ff.de act.emp.⁊ hāc distinctionē facit clare Salv.in.d.l.fructus.ēt in
fructibus eiusdē anni partim p̄ceptis ⁊ ptim nō vt pro rata p̄cepto
rū fructuū iudiceṫ de pensione ac si p̄cepta esset: ⁊ p ꝯsequens pro il-
la rata spectare debēt ad heredes dicte Berte.p.d.l.i fideicōmissaria
20 in prin. ¶ Postremo tñ q̄ꝛtū queriṫ † vtrum qd dicte fabrice sit q̄situm
aliqd ius i dictis bonis acq̄sitis p suprascriptā Bertā vigore dicte
ꝓtestationis ⁊ confessionis ac cessionis: ⁊ qd ius sit q̄situ: ⁊ an in pos-
sessiōe vel dñio seu in quo.⁊ an fabrica itelligaṫ possidere vigore p̄c-
carij predicti.an vero Berta intelligaṫ possidere attēto ꝙ ipsa dū vi
xit semp tenuit ⁊ vsufructuauit ⁊ per ꝯñs heredes Berte debeāt esse
possessores bonorū p̄dictorū. Satis ptꝫ decisio ex his q̄ dicta sunt in
primo dubio.nā dico ꝙ p dictā ꝓtestationē ⁊ cōclusionē probaṫ ipa
bona acq̄sita debere iudicari hereditaria ⁊ hereditatis dicti Petri.p
d.l.impator.§.fi.cū.l.seq.de leg.ij.⁊ ꝯfir ꝙ post mortē dicte Berte vi
gore substōnis trāsit ius dñij in ipsam fabricā.iuxta.l.fi.C. de sacro-
san.eccle.⁊ ea q̄ dicta fuerūt in primo dubio.sꝫ nō trāsit possessio in fa
bricā: vt probaṫ.s.sed trāsit in heredes dicte berte: tum vigore dicti
statuti: tū etiam rōne apprehensionis si eā apprehendemus. Alexā.

¶ Casus qui contingit in facto galearum florentinarum.

¶ Summarium super consilio.lij.

1 ¶ Pro illo quod est adiectum ⁊ conuentum per partem in contra-
ctu mandati datur actio.⁊ nu.2.
3 Ex pacto nudo deficiente alia actione datur actio de dolo.
4 Si est statutū ꝙ stilus ⁊ cause cognoscantur ⁊ terminentur ſm bonā
equitatem non erit audiēdus ille qui allegat quod promisit nudo pa
cto ⁊ non per stipulationem.
5 Verba io scriuo a Leonardo che ve facia la deta ⁊ paga: sunt verba
promissionis.
6 Per v̄ba ꝓmissionis rati nō intelligiṫ cōcessa libera administratio.
7 Suscipiēs mandatū alicuius admistrationis teneṫ non solū de dolo
lata ⁊ leui culpa sed etiam de leuissima.
8 Habens liberū arbitriū nunꝙ̄ intelligitur habere ptātē dissipandi.

¶ Consilium.lij.

¶ Si titius conueniat cū sempro. ꝙ rescribet Caio vt sibi creditum
faciat ⁊ soluat ei pecunias opportunas pro emēdis mercibus neces-
sarijs si sempro.non scripsit tenebiṫ titio ad dāna ⁊ interesse q̄ passus
est: ex eo ꝙ dictus sempro.effectualiter non scripsit.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. Viso primo puncto ⁊ his
que narrantur in eo. Et visis his q̄ eleganter ⁊ copiose
scripta sunt per celeberrimos dños quinꝙ̄ iurisconsul
tos: ⁊ in hac re consulentes vr̄ vera cōclusio ꝙ dictus
Antonius de rabatis tenetur dictis Antonio Luce de albicis ⁊ Joā
ni domini Marini de tēporanuis ad damna ⁊ ad omne interesse que
passi sunt ex eo ꝙ dictus Antonius nō scripsit effectualiter Leonar-
do ꝙ faceret eis creditū ⁊ solueret eis pecunias opportunas pro emē
dis mercibus necessarijs ad perficiendā cōgruā onerationē galearū
vt in scriptura facta inter dictas partes pollicitus erat dictus Ant.
de rabatis ad quā cōclusionē ꝓbandā p̄suppono ꝙ id qd̄ gestum est
inter dictum Antoñ.de rabatis ⁊ dictos Antonium Lucā ⁊ Joan-
nē ſm ꝙ apparet in illa scriptura in qua est illud capl'm ꝙ incipit. ⁊
iuncti che serete in inghilterra farete dare el manifesto ⁊c. sonat in
ꝯtū mādati vt ptꝫ ex p̄fationibꝰ dicte scripture vbi diciṫ cōmissione
si da a te zouāni de meser Martino ⁊ antonio de Luca e a mattheo bo
no corṡ per Antonio de rabata deputato al gouerno de le galee de-
ponēte su lequale doueti andare patrone ⁊c. vt.l.j.ff.mā.⁊ ex p̄fationi
bus declaraṫ intentio.l.fi.ff.de here.insti.l.titia.§.idē rñdit.ff.de ver.
ob.l.item est.§.item iuliano.ff.de pat.l.regula.§. si q̄s.ff.de iur.⁊ fac.
igno.⁊ attēto ꝙ negociū illud de quo in dicta scriptura cōtinebat cau
sam pertinentē tam ad dictū Antoniū de rabatis q̄ꝫ ad dictos Anto
niū Lucā ⁊ Joānē: vt ptꝫ in scriptura societatis ⁊ cōionis facte inter
dictos tres super negociatione dictarum galearū illud mādatū diceṫ
mādatū factū gratia mādātis ⁊ mādatarij.l.ij.ff.mā.cū ergo in dicto
mādato facto per Ant.de rabatis ⁊ suscepto p dictos Anto. Lucā et
Joā.⁊ Mattheum inter cetera continetur ꝙ cū peruenerint ad locū
predictū si nō inuenerint congruū pondus merciū vehendarū sibi cō
signari a mercatoribus debeāt emere lanas ⁊ pānos pro supplemen-
to cōgrui ponderis merciuꝫ vehēdarū per dictas galeas: ⁊ propter-
ea dicit Antonius de rabatis se scribere Leonardo bone insigñ. ꝙ fa-
ciat eis creditum seu cautionē ⁊ soluat ēt illas pecunias q̄ erunt neces
sarie pro expeditione eorū ⁊ postea dicti Antonius Lucas ⁊ Joānes
applicuerint ad partes inghilterre ⁊ non inuenerint a mercatoribus
merces vehēdas vsꝙ̄ ad cōgruū pondus dictarū galearū req̄siuerint
dictū Leonardū vt faceret eis dictū creditū vel cautionē pro lanis ⁊
p pānis emēdis ꝓut debuerat dicto Leonardo esse cōmissuꝫ p lr̄as
dicti Antonij de rabatis ⁊ dictus Leonardus rñdit se de hoc nihil
scire sic effectualiter recusauit creditum seu cautionem facere propter
ꝙ non potuerūt dicti Anto.⁊ Joannes emere lanas emere pannos
quas ibi alias emere taliter potuissent ꝙ non sensissent dāna ⁊ inter-
esse qui passi sunt: ⁊ ita in effectu clare articulandum ⁊ probandum
est certe rebus sic stantibus tenetur Antonius de rabatis mādans di
ctis Antonio Luce ⁊ Joanni mādatarijs ad oīa dicta dāna et inter-
esse: hoc enī venit in actione mādati tā directa q̄ꝫ ꝯtraria ſm qd̄ hr̄ in.l.si
ꝓcuratorē.§.mādati.l.seruū titij.⁊.l.si vero nō remunerādi. §.si tibi.
cum seq.⁊ in.l.inter causas.§.non oīa.cum.§.seq.ff.mād.⁊ per hec ptꝫ

non obstare si dicatur q dictus Antonius de rabatis in dicta scriptura cōmissionis non promisit per stipulationem sed pacto nudo scribere dicto Leonardo ex quo pacto nudo non oritur actio. l. iurisgētium
2 §. igitur nuda. ff. de pac. τ l. legē. C. de pac. qr respōdeo q hic fuit pn cipaliter 3ctus mandati celebratus gratia vtriusq vt est probatum. vñ etiā si quid per pactū esset adiectū τ cōuentū in dicto 3ctu noīato seu iuxta 3ctū mādati nominatū daš actio ēt ad illud qr vestitur cohe rentia 3ctus. l. in bonefidei. τ l. petens. C. de pact. τ d. l. iurisgentiū. §.
3 quinimo preterea etiam ter pacto nudo deficiente alia actione datur actio de dolo si ob eā rem dānum aliqđ passus est ille cui pacto nudo promissum erit. vt est tert. no. in. l. eleganter. §. seruus pactionis. ff. de dolo τ ibi no. Bar. dicens per illū tex. limitari totam materiam pactorū. τ ita etiā no. Ang. maxime in suo cōsil. i. τ qui promissa nō seruat quatenus debuit τ potuit dicitur esse in dolo. l. dolus cū glos. ff. ff.
4 mādati. τ l. si pcuratorē. §. dolo eo. ti. l. dolo. ff. ad leg. fal. deniq τ vt p priores consultores dictū est si icurrit mercatori vbi hec causa agitur viget statutum aut stilus q cause cognoscanť τ terminētur sm bonā equitatē nō erit audiendus ille qui allegat q promisit nudo pacto et nō per stipulationē. vt. l. quintus. τ ibi no. Bar. ff. mādati. τ per eūdē in. l. fideiussor. §. quedā. eo. ti. τ l. si fideiussor. ad fi. ff. de fideius. τ Bal. in. l. si pro ea. C. mandati. τ Salyc. in. l. placuit. C. de iudi. Nec etiam ob. si dicatur q Ant. de rabatis dicit se scripsisse dictas literas Leonardo: qr rñdeo q attento q in dicta scriptura cōmissionis asserūt seu pollicit⁹ est dictis Antonio Luce τ Joāni q scriberet Leonardo incumbit dicto Antonio de rabatis cōuento a dictis Antonio Luca τ Joanne onus probādi se adimpleuisse ea que eis promisit τ nō habet necesse predicti Antonius Lucas τ Joannes probare q Antonius de rabatis nō scripserit. l. j. C. de pba. l. ij. §. si ad diē. ff. d re mil. no. gl. Cy. τ alij. in. l. ij. C. de iure emphy. τ ponit magistraliter Bart. in. l. in illa stipulatione si calendis. ff. de ver. ob. τ doc. in. c. super his. de recus. τ tñ satis verificatur q effectualiter nō scripserit qr dictus
5 Leonardus facta ptestatione rñdit se nil de hoc scire τ q illa verba posita in. d. c. cōmissiōis vez: τ io scriuo a Leonardo che vi faza la decta epaghe quelli dinari vi serano de bisogno τc. sint vba promissiua τ obligatoria ad scribendū ptz ex doctrina Bar. in. l. stipulationum alic. §. stiplo. ff. de ver. ob. dū allegat. l. ad cū. in pn. cū gl. ff. de dona. τ fuit bene deductū p alterū ex prefatis dñis cōsultorib⁹ τ sic vř firma manere cōclusio q dictus Antonius de rabatis teneatur ad dicta dāna τ interesse in quo iteresse ēt haberi dz rō lucri cessantis si dicti Antonius Lucas τ Joan. erāt mercatores seu consueti negociari τ mercari. l. ij. §. si. cū ibi not. ff. de eo qđ cer. loco. l. vnica. τ ibi plene Barto. et alij. C. de sen. que pro eo qđ interest prof. τ not. per Cy. in aut. ad hec in. ij. q. C. de vsu. τ Bar. post. gl. in. l. nūmis. ff. de in litē iur. τ Jo. cal. in. c. nauigāti. i. ij. q. de vsu. τ Pe. de anc. i cle. j. §. sane de vsur. Nec haberet obstare si diceretur q dictus Antonius de rabatis vigore arbitrij sibi dati a dictis Antonio Luca τ Joāne de quo arbitrio cōstat in scriptura societatis τ cōionis exercitij τ cōductionis dictarū galearum potuit mutare propositū τ nō scribere dicto Leonardo. nā dicti tres socij cōuenerāt q regimē τ gubernatio dictarū galearū ptineret ad Antoniū Michaelis de rabatis τ extūc ratificabāt omne id quod fieri cōtigerit per dictū Antoniū de rabatis circa gubernationē predictā τ promiserunt nō 3uenire τc. per que verba cū vidať data libera ptās dicto Antonio debuit posse reuocare dictā deliberationē de scribēdo dicto Leonardo τ oīa facere que volebat dūmodo dolus ma
6 lus abesset. l. creditor. §. lucius. ff. mādati. qr rñdeo primo τ q non est vero q per dicta vba promissionis rati aut similia verba gñalia intelligatur 3cessa libera administratio. vt cōcludūt Pe. Cy. τ Bar. in. l. j. ff. de offi. procu. cesa. qr regrit spālis cōcessio libere. l. quā tuberonis. §. alia. ff. de peculio. τ ibi no. Guil. de cu. τ idē tenēt gl. τ doc. i. c. cōtingat de trāsac. τ in. c. ex pte decani. de rescri. τ i. c. cū dilect⁹. de relig. do. τ Pe. Cy. Bal. Saly. τ ful. in. l. si pcurator. C. de pcu. τ Do. de san. gemi. in. c. q ad agēdū in fi. de pcu. in. vi. cū cōcor. ibi allegatis per eū facit qđ no. Jo. an. in. c. si. de dila. τ ista est magis cōis opi. nā illa verba promissiōis de rato tacite insunt. vt. d. l. si procurator. τ no. glos. in d. l. si pcuratorē. i ver. ratū. ff. de pcu. quā ibi Ang. i pposito reputat singularē ergo expressio eius q tacite inest nihil dz operari. l. iij. ff. de leg. i. l. non recte. C. de fideius. l. si arrogator. ff. de adop. ergo non pōt allegare Anto. de rabatis se vigore dicti liberi arbitrij potuisse reuocare pmissionē τ deliberationē de scribēdo dicto Ranaldo. cum ergo mutatio τ reuocatio dicti propositi tenderet ad dānū dictoruz patronorum: galearū cōtingere posset vt contigit q aliter galee non haberēt debitā τ cōgruā onerationē merciū vehēdarū fuit in culpa si non cogitauit id qđ de facili euenire poterat. l. q bona. §. cōiter. τ l. in hac ff. de dā. infec. τ l. si idē cū eo. §. si. ff. de iur. om. iudi. l. habitatores. §. si.
7 ff. loca. τ ille qui suscepit mandatū seu officiū alicuius administrationis vt fecit dictus Anto. de rabatis tenetur nō solū de dolo lata τ leui culpa vt. l. a procuratore. C. mā. cū ibi plene no. τ l. 3ctus. ff. de reg. iur. sed etiā tenetur de leuissima culpa saltē qñ cōmittitur negociū requirens exactissimā industriam vt esse videtur qñ suscipit qs generalem administrationem triū similium galearū vt docet experientia que est efficax τ oīm rerū magistra. c. quā sit. de elec. in vj. τ p tūc vt teneať etiā de leuissima culpa tāq videat asserere se idustriosū. firmat Bar. in repeti. l. qđ nerua in. ix. q. ff. depositi. in. l. cū q. §. fin. ff. de fur. p. d. l. a pcuratore. in verbo omnē. τ ibi Cy. post gl. τ Cy. in. c. cōtractus. de reg. iur. in. vi. τ Cy. in rub. C. de procur. in. ij. q. τ no. Bald. in l. pignus. C. de pig. act. quinimo posito q dicta verba seu alia verba apposita in. d. scriptura importarēt quod Anto. de rabatis haberet arbitrium τ potestatem liberam tñ attento q post dictum arbitrium dictus Anto. de rabatis deuenit ad specialem 3ctum mandati cum dictis Anto. Luca. τ Jo. in quo inter cetera conuenit q scriberet dicto Leonardo q faceret eis creditū seu cautionē. vt. s. dictū est si post ea ppositū mutauit Anto. de rabatis. τ hanc mutationē non denunciauit dictis Anto. Luce τ Jo. vt sic aliunde rei sue consulere possent sequiť q 3 Anto. de rabatis militat p̄sumptio doli ratione mendacij qr dixit se scribere Leonardo τ non scripsit τ rōne mēdacij presumiť dolus. vt no. Bar. in. l. dolū. C. de dolo p. l. si qs affirmauerit. ff. de dolo. vel saltē dictus Anto. de rabatis non denuntiādo tempore cōgruo predictis patronis se mutasse propositum τ nolle amplius scribere Leonardo q eis prouideret vt sic possent aliter rei sue 3sulere τ inde mutari: aliter videť fuisse dolo proximus. vt. ff. mandati. l. si fideiussor. §. si cū debitor. ver hoc idem tractari ibi: dum tex. dicit dolo enim proximum τc. ergo. cum ille qui habet liberam potestatem non possit facere ea in quibus absit dolus. vt. d. §. lucius. sequitur quod si reuocabat propositum et non denunciabat illis: vt no irent sub spe habēdi creditum vel pecunias a Leonardo hoc fuit dolo proximum: vt dixi. τ sic saltem lata culpa que qdem vt dolo proxima: dolo comparatur vt inquit tex. in. l. j. §. non autem. ff. si quis testa. lib. esse iussus fue. τ l. j. §. hec actio. ff. si mensor fal. mo. dixerit. l. quod nerua. ff. deposi.
8 Preterea τ habens liberum arbitriū nunq intelligitur habere potestatem dissipādi τ dilapidādi. vt inquit Jac. bu. τ Bal. in. l. si procurator. C. de procur. per. l. filiusfamilias. ff. de dona. τ l. contra iuris. §. si. ff. de pac. τ talia verba intelliguntur sm qualitatē officij τ actus inspectionis circa speciem dilapidationis. ita inquit Bal. in. l. j. in vlt. col. C. de bonis ma. alleg. l. prohibere. §. plane. ff. quod vi aut clam. τ l. pactum curatoris. C. de pac. τ l. preses. C. de transactio. cum multis si. Sed q habens liberam gubernationem dictarum galearum pro quarum conductione τ reconductione q̄ maxime imminent expēse et pericula dicat patronis galearum se scribere ad partes ad quas tendebāt naues Leonardo Boninsign. magno mercatori vt prouideat eis de credito pro emendis mercib⁹ necessarijs ad congruā onerationem nauis τ mutare propositum nō scribendo dicto Leonardo nec aliter puidendo nec de hoc certiorādo dictos patronos videť nō posse dici nisi quod reddat ad dissipationem inspectis maximis expensis que de facili frustra facte esse reperientur. τ profecto ista potuit dici illa magna culpa. de qua loquitur tex. in. d. l. magna. ff. de ver. sig. quoniam dixit magna culpa dolus est seu vt dixi dolo comparatur. vnde cōtra Anto. de rabatis si recte sentio maxima in hoc viget equitas q non parum in foro mercātili attēdi cōsueuit. Nec etiam predictis obstat si diceret q dictus Leonardus noluit facere creditum τ cautionē eo quia nō poterant ibi comparari lane τ pāni pro tali pretio q esset vtile pro dictis galeis quo casu scripserat Antonius de rabatis Leonardo q tunc non faceret creditū predictum qr respōdeť q Antoni⁹ de rabatis haberet necesse probare se hoc scripsisse dicto Leonardo vt conuenerat cū dictis Joanne τ Antonio Luca. prout. s. ostēdi τ verba reponsionis Leonardi dum respondit protestationi sibi facte non conueniunt huic exceptioni facte per Antoniū de rabatis qr Leonardus rñdit se nihil scire de credito faciendo. ¶ Ex predictis igiť concludo dictum Antonium de rabatis teneri dictis Joanni τ Antonio Luce ad dicta dāna τ interesse: qr que probatio sit necessaria ad liqdandum dicta dāna τ iteresse satis pōt ex p̄dictis cōprehēdi Nō puto tamen q necesse habeāt dicti Joannes τ Antoni⁹ Lucas pbare qđ in partibus ingbilterre nō inuenerāt a mercatorib⁹ 3gruū pōd⁹ mercantie seu merciū vehendarū pro integra oneratione dictarū galearum: sed satis est si ipsi allegant q non inuenerūt a mercatoribus merces vehendas nisi vsq ad tale pondus τ q vult dicere q inuenerunt vltra hz necesse probare. vt. l. cū de lege. cum gl. ff. de proba. τ l. si. §. licentiam. τ ibi Bar. C. de iure delib. τ no. Bar. in. l. decem. ff. de verb. obli. τ in. l. si cōstante. in. j. q. prime partis. ff. so. ma. τ in. l. conficiuntur §. codicilli. in fi. ff. de iure codi. τ in rub. ff. de ope. no. nun. τ Ange. et Joan. de imo. in. l. cū ex causa. ff. de re iudi. τ in. l. mutum. ff. de acq. here. Curet ergo dñs aduocatus alia diligenter pbare q fundāt intētionem dictorum agentium τ satis comprehendi possunt ex. s. deductis τc. Alex. de imo.

¶ Summarium super consilio. liij.

1 Neptis ex filio meo dz esse de linea virili meorū descēdētiū. τ n. 2.
3 Dñ cōcediť castrum hoc mō do tibi castrū ita q habeas tu τ tui heredes ex corpore tuo descendentes aliter q reuertatur. τ nu. 8.
4 Statutum q stante filia dotata succedat masculus τ alij masculi descēdentes si decedat masculus sine prole superstite sorore an soror admittatur.

Linea masculina

5 Linea masculina descendentium incipit in primo descendente,
6 Si quis recipit in emphyteosim pro se ⁊ suis heredibus ex linea ma-
sculina an comprehendatur filia femina recipientis rem in emphy-
teosim ⁊ an cõprehendatur nepos ex filia,nu.7,
9 Ubi cõditio seu dispositio est adiecta per verba habentia tractum suc-
cessiuum non sufficit momentaneum implementum,

¶Consilio.liij.

¶An filia titij dicatur de heredibus seu descendentibus titij per li-
neam masculinam. Et an ista conditio si de titio non remaneret heres
per lineam masculinam hereditas deueniat ad caiũ verificata dicatur
si titius decessit cum herede masculo seu per lineam masculinam.sed
postea ille heres masculus decessit cum herede qui non erat de linea
masculina,



REdẽptoris nostri inuoca
to presidio,Consideratis his que in themate supra
scripto narrantur.⁊ visis que subtiliter ⁊ copiose de
ducta sunt per magnificum equitem ⁊ insignẽ iuriscõ
sultum dñm Ottonem Nicolaũ consulentẽ in fauorẽ
1 dicti Juliani puto in primis de iure idẽ concludendũ† scz qđ verifica-
ta sit cõditio illa adiecta a testõre dũ dixit.⁊ si de dicto Bartholomeo
non remaneret heres per lineã masculinam dicte possessiones debeãt
eẽ ⁊ redire ad heredes dicti testõris.vt.s̃.etiã dixerat testõr quas pos-
sessiones dictus Bartholomeus ⁊ sui heredes ex linea masculina ha-
beant ad gaudimẽtũ ⁊ tenere ⁊ possidere possint in perpetuũ ⁊c.dato
qđ decesserit postea Bartholomeus superstite Gabriele eiꝰ filio legi
timo ⁊ naturali ⁊ dña mea eiꝰ Bartholomei filia legitima ⁊ natura-
li ⁊ qui Gabriel deinde decessit nullis relictis descendentibus mascu
lis sed superstite dicta dña mea filia dicti Bartholomei ⁊ sorore dicti
Gabrielis:⁊ sic stat cõclusio in discutiendo:an dicta dña mea filia di-
cti Bartholomei dicaẽ esse de heredibus per lineã masculinam dicti
Bartholomei ⁊ hoc pmo.¶Scđo an sufficiat ꝙ remãserit Gabriel
de linea masculina dato ꝙ postea decesserit nullis superstitibus ma-
sculis ex ipso Gabriele descendentibus ⁊ vt rectius intelligaẽ.Pri-
2 mo põt adduci ꝯ Julianum† ꝙ dicta dña mea dr̃ de linea masculina p
id quod voluit gloss.no.in.l.gallus.§.nunc de lege.in verbo.nã ⁊ fi.ff.
de libe.⁊ posthu.quã ibi põderant Bal.⁊ alij post eũ dicentes p illã
glos.pbari qđ neptis ex filio meo dr̃ esse de linea virili meorũ descen-
dentiũ.vnde ẜm eum si quis receperit funduz in emphyteosim pro se
⁊ suis heredibus descendẽtibus per virilem sexum comprehẽdeẽ ne-
ptis femina ex filio masculo lz nõ cõprehendaẽ nepos ex filia ẜm eos
qr neptis dr̃ descẽdere ex linea masculina.id est ex filio masculo lz ipa
sit femina.⁊ pro illa glo.allego text.in.d.l.lege duodecim tabularum
ver.huius itaq3 legis.C.de legit.heredi.⁊ in.§.item vetustas.insti.de
heredi.q̃ ab inte.Circa scđm posset ꝯ Julianũ adduci qr vr̃ qđ satis
sit ꝙ semel extiterit qđ filius masculus ex Bartholomeo.s.Gabriel
post mortez Bartholomei dato qđ postea decesserit Bartholomeus
sine descendentibus masculis hoc vr̃ decidere Cy.in auẽ sed et si quis
3 ĩ fi.C.de secun.nup.vbi querit.† Rex dederat militi castrum hoc mõ
do tibi castrum istud ita qđ habeas ipsum tu et tui heredes de corpo-
re tuo descendentes ⁊ si decedes sine heredibus de corpore tuo descen
dentibus castrum istud ad me reuertatur deinde miles decedit relicto
filio herede postea decedit filius nõ relicto herede de corpore sub que-
rebatur an castrum predictum debeat ad regem redire ⁊ dicit qđ tex.ĩ
d.auẽ.sed et si quis.facit qđ sic vbi primũ pactũ cõmittitur filijs exi-
stentibus si deinde filij moriãtur cõmittitur scđm pactũ.scz illud si de
cesserit sine liberis extantibus:tñ decidit ꝯriũ qr dispõ illius auẽ.ha-
bet rationem in suis terminis quibus mutatis non hz rõnem:vnde nõ
potest trahi extra suos terminos.l.qđ vero et.l.ius singulare.ff.de le-
gibus.et pro ista parte allegat.l.patre.§.q vndecim.ff.de leg.iij.Sub
dit tñ qđ refert an rex dixit do tibi castruz ⁊ volo qđ nõ deferaẽ here-
di nisi de corpore tuo nato et tunc lz primus secundus et tertius essent
de corpore suo:si tñ quartus vel sequentes non essent de corpore suo
sed essent extranei dz reuerti ad regem.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.Si-
vero dixisset vt propositum est.scz do tibi castrum vt habeas tu et tui
heredes de corpore tuo descẽdẽtes et si decedas sine heredibus de cor
pore tuo descendentibus castrum ad me reuertatur tunc sufficit quod
peruenerit ad vnum heredem de corpore tuo:vt per dictũ.§.quin-
decim.istud idem tenet Bal.in.l.fi.in.xxv.q.C.de here.insti.vbi etiaz
pro hoc allegat.l.ex facto.§.penultimo.ff.ad trebel.⁊.l.si quis heredez
C.de insti.⁊ substi.Idem etiã tenet Bal.in dicta auẽ.sed ⁊ si qs.p hoc
4 etiam dicit ꝙ† si statutũ disponat qđ si quis habuerit aliquam filiam
dotatã qđ ⁊ ipsi habenti filiã succedat masculus ⁊ alij masculi descen-
dẽtes ex ipso filio masculo postea decessit ille filius sine prole supersti
te dicta sorore dotata an successio reuertetur ad sororem.arguit qđ sic
quasi priuilegium excludens sororem sit finitum.Itẽ qr in exclusione
femine ponuntur soli masculi:ergo non excluduntur ab extraneis he-
redibus istorum masculorum.cõtrariũ decidit ipse per notata ibi per
Cy.⁊ quia filia semel exclusa remanet semper exclusa nisi statutum vte
retur verbis temporalibus puta filia non succedit quousq3 seu donec
extiterint masculi.allegat notata per Bar.in.l.fi.ff.ad tertu.ita etiam
decidit Bal.in.c.j.§.j.per illum tex.in verbo epm vl' abbatẽ.⁊ Bald.
in.l.in quibus.per ibi notata per glo.C.de secundis nup.⁊ per Bald.
in.l.si quis posthumꝰ.§.filiũ.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ in.l.si quis filium.
C.de inoffi.testa.⁊ Bal.⁊ Sali.in.l.ij.C.de libe.prete.⁊ Bal.⁊ Ang.
in.l.gallus.§.⁊ quid si tm̃ in fi.ff.de lib.⁊ posth.⁊ Bal.in.l.cũ vxori.C.
qñ dies le.ce.⁊ Bar.in consi.incipiente pater habens filium ⁊ filiam.
⁊ in consilio incipiente Jacobus quondaz vffodocij ⁊ incipiente in no
mine dñi proponitur qđ pater.⁊ Ang.in.§.si quis aũt.in auẽ.de he
redi.⁊ fal.⁊ in.l.ei qui soluendo.ff.de heredi.insti.⁊ Pet.de anch.in
consi.ccxviij.quorum dicta hic non reuoluo quia abitror habere sepa
ratam rationem a casu nostro ad propositũ igitur videtur qđ sufficiat
ꝙ semel ex Bartholomeo extiterit heres masculus licet postea defie-
5 rit.¶Sz premissis non obstãtibus puto in casu nostro ꝯriũ.† Pri-
mo ꝙ dicta filia Bartholomei.s.dña mea non comprehẽdatur appel
latione heredum linee masculine dicti Bartholomei.hoc probatur qr
linea masculina descendentium incipit in primo descendente vt pz in
c.qđ dilecto.⁊ in.c.fi.cum glo.de consangui.⁊ affini.ergo linea descẽdẽ-
tium Barbolomei incipit in liberis primi gradus.id est in Gabriele
⁊ in dña mea.in Gabriele dicitur masculina linea initiũ facere in dña
mea dr linea feminina initium facere.vñ in indiuiduo Pau.de ca.
6 in.l.maritus.C.de pcu.querit † quid si quis recipit in emphyteosim
pro se ⁊ suis heredibus liberis ex linea masculina descendentibus an
cõprehendatur filia femina recipientis ⁊ dicit se cõsuluisse qđ nõ:quia
linea non incipit in ipso recipiente sed in suis filijs:vnde in filio ma
sculo incipit linea masculina in filia femina incipit linea feminini sexꝰ
vñ ẜm eum idem iudicamus de filia:id est de principio linee qđ iudi-
camus de ipsa linea vt probatur in dicta.l.maritus inducendo vt ibi
per Cy.nam maritus non est affinis sed dicitur principium affinita-
tis.l.non ideo.C.de here.insti.⁊ ibi no.⁊ no in.l.affinitatis.C.commu
nia de suc.tamen idem iudicamus de marito prout de affinitate vt pz
in.d.l.maritus.iuncta.l.sed ⁊ hec.in prin.ff.de procu.pro hoc etiã ad-
ducit Pau.de ca.qđ no.Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua versi.cxlvij.
7 vbi dixit† ꝙ si qs recepit in emphyteosim p se ⁊ liberis masculis non
comprehendetur nepos ex filia.quia sicut femina non adducitur ita
nec aliquis ex eius linea.allegat.l.j.ff.de iure ĩmunitatis.de quo di-
cto facit mentionẽ Bal.in auẽ.si quas ruinas in fi.C.de sacrosan.ec
cle.⁊ in.l.sz si hac.§.liberos.ff.de in ius vocã.⁊ Ang.ibi in.§.qui ma
numittitur cum sequenti.⁊ Bal.in.l.j.C.de condi.insertis.facit etiam
qđ no.Jo.an.in ti.de testa.in addi.Spe.in rub.in vlti.col.Et quod hr̃
in.c.j.§.hoc autẽ notandum in ti.qui feu.da.pos.Fortifico predicta ex
cõiecturata mente testatoris que colligitur ex precedentibus partibus
testamenti.l.filiabus.in prin.⁊.l.⁊ seruus plurium.§.fi.de leg.j.nam
testator circa credita montium reliquit dicto Bartholomeo cum hoc
ꝙ si decederet Bartholomeus sine filijs legitimis voluit redire ad
heredes vniuersales testatoris.⁊ sic ad petrũ filiuz testatoris cum hac
cõditione qđ si remanerẽt ex dicto Bartholomeo filie femine officia-
les pupillorum ⁊ heredes testatoris predicti daret cuilibet earũ flore
nos mille aureos pro suis dotibus apparet igitur testõrẽ dilexisse he
redes testõris in his etiã q̃ reliqt Bartholomeo magis q̃3 filias Bar
tholomei,non obstat id qđ no.p glo.⁊ Bal.in.d.§.vnde.de legi.⁊ qr
respondeo qđ ibi probatur qđ neptis ex filio dr de descendẽtibus per
lineã masculinã qr descẽdit ex filio masculo qui est caput linee mascu-
line:sz nos loquimur de ipsa filia q̃ nõ dr esse de descendentibus per li
neã masculinã imo dr esse initiũ linee feminine ⁊ de ea iudicãdũ vt de
linea feminina vt est ostẽsum.Fateor qđ si ex Gabriele extaret filia.et
sic neptis Bartholomei ex filio masculo tũc non diceret euenisse con-
ditio qr illa diceret de descẽdẽtibus p lineã masculinã per not.p gl.in
d.§.nũc de lege.Quo ad scđm dubiũ vis cõsistit in vidẽdo vtrum illa
decisio Cy.⁊ aliorum in.d.auẽ.sz ⁊ si quis.sit vera:⁊ in ppposito deci-
dat pro dña mea.⁊ primo dico qđ Sali.in dicta auẽ.sed ⁊ si quis.esset
8 ꝯ Cy.vñ dicit Sali.qđ† si rex dedit castrum vni militi pro se et here-
dibus ex suo corpore descẽdentibus cũ hoc ꝙ si decesserit sine talibus
heredibus reuertatur castrũ ad dñm lz contingat qđ miles decesserit
cũ primo herede ex suo corpore descendente.Si tñ decessit primus cũ
herede extraneo castrum dz redire ad dñm etiam si non fuit concessio
feudalis:probat ipse qr appellatiõe heredũ ex suo corpore descẽden-
tium intelligitur de oĩbus heredibus in infinitum dummõ sint ex suo
corpore descẽdẽtes:vt fuit expressum.l.sciẽdũ.⁊.l.heredis.ff.de verb.
sig.Et vltra eos in pposito voluit hoc Bald.in.l.in feudũ.⁊ ibi dicit
qđ si cõcessum est alicui ⁊ suis heredibus proprij corporis intelligitur
de oĩbus masculis descendentibus in infinitum.allegat not.per Cyn.
in.l.i.in.i.q.C.de pac.ita etiã dicit Bal.in.c.i.quid sit inuesti.⁊ in.c.q̃
in ecclesiarum.de consti.in.xiij.col.Preterea posito qđ vera esset opi.
Cy.tamen dico qđ si bene põderenẽ verba Cy.p ea videẽ decidi casus
noster in fauorẽ Juliani.Nam Cy.vult quod si sint adiecta verba illa
qđ si decedas sine liberis ex tuo corpore castrũ reuertatur ad me satis
est ꝙ tu decesseris cũ herede qui erat de corpore tuo tẽpore mortis tue
⁊ ratio est ꝙ verba fuerunt relata ad tempus quo decedit.vnde suffi-
cit quod illa qualitas verificetur in tempore mortis.scz qđ tũc habeat

heredē ex suo corpore per.l.ex facto.§.pe.ff.ad treb.Sed vbi cōcedēs non se referret ad tps mortis ipsius recipiētis tūc Cyn.vult qd deficientibus heredibus de corpore recipiētis reuertatur ad concedentez dato q recipiens habuerit primū heredē de corpore suo.vnde si dicat cōcedo tibi castrum ꝛ volo q non deferat heredi nisi nato de corpore tuo non sufficit q primus ꝛ secūdus esset de corpore quia eis deficiētibus reuertatur ad regem allegat dictā.l.peto.§.fratre.ecce ergo q vbi verba non sunt restricta ad tps mortis intelligit nedum in primo herede sed in oībus heredibus adeo q illa qualitas est necessaria in omnibus sed in qōne nostra testōr nō se restrinxit ad tps mortis qr nō dixit si decederet Bartholomeus sine herede masculine linee.Sed dixit si de Bartholomeo non remaneret heres p lineā masculinā.veruz est enim dicere nō remanere heredē p lineā masculinā qr decessit Ga-
9 briel ꝛ ex eo nullus superest de linea masculina † ꝛ vbi conditio seu dispositiō est adiecta per verba habentia tractum successiuum non sufficit momētancum implementum.l.si quis ita legauerit.ff.de condi.ꝛ demō.ꝛ.l.si a te.ff.si ser.ven.no.doct.in dicta.l.si quis heredez Bal.in l.humanitatis in.v.col.cuz sequenti.C.de impub.ꝛ aliis substi.ꝛ in.l.fi.C.de indicta viduit.per Ang.ꝛ alios in.l.in substōne.ff.de vulga.et pupil.ꝛ Ang.plene in suo consilio.xxxiii.vel sequenti.Sz in casu nostro verba que fuerunt adiecta in dicta dispositione habent tractum successiuum.vt pz in illis verbis nō remaneret heres p lineā masculinam que verba comprehendunt heredes in infinitum de linea.ꝑterea illud verbū inperpetuū ꝛc.sine dubio est verbū habēs tractū successiuum ergo vr q ista conditio ad cōmodum Juliani dicat euenisse ꝛ p hoc est responsum ad allegata in contrariū.hoc etiam multum expresse deciditur p ter.in.dicta.l.in substōne in fi.ff.de vulga.ꝛ pupil.vt hz vnum intellectum quē ibi ponit Bald.Joan.de imo.ꝛ Pau.de cast. Nam in dicta.l.in substitutione.in principio dicitur q si testator substituit filio per hec verba quisquis mihi ex suprascriptis heres erit idem filio meo heres asto.sufficit quo ad hoc vt admittatur ad substitutionem quod aliquo momēto aliquis ex suprascriptis fuerit heres testatoris licet nō durauerit:sz desierit eē heres ante euētū casus substitutionis.secus si testator duos filios habens.s.caium puberē ꝛ Lucium impuberem ita substituit Lucio impuberi:vez si Lucius filius meus impubes decesserit nec mihi caius filius meꝰ heres erit seius heres esto.Nā tunc ad hoc vt excludatur substitutio nō sufficit quod caius aliquo momento fuerit heres:sz requiritur quod durauerit vsqz ad tempus quo euenit casus substitutionis.ꝛ ratio diuersitatis inter dictos duos casus fm Bal.ꝛ Joan.de imo.ꝛ Pau.de cast.ibi qr quo ad excludendam substitutionem ꝛ sic ad excludēdum fauorē non sufficit quem eē heredē quandoeūqz.sz requiritur q duret.vt ibi in fi.quo casu ad excludēdum ꝛ admittendū substitutum ꝛ sic fauorez sufficit q semel fuerit heres.vt ibi in principio.ergo in proposito quo ad excludendos heredes dicti testatoris a substitutione nō sufficit qd aliquo momento remāserit de dicto Bathologmeo heres p lineā masculinaz sz requiritur q duret.ꝛ istud satis me ad hanc partem inclinat. Alex.

¶ Summarium super consilio.liiii.

1 ¶ Paruitas pretii ꝛ pactum de reuertendo arguunt contractum simulatum.nu.2.
3 Ad probandū cōtractū vsurariū admittunt ꝛ sufficiunt probationes que in alia causa non essent omnino sufficientes.
4 Testis non deponens de qualitatibus fundi non dicitur concludenter probare.nu.5.
6 Plus creditur testibus affirmantibus qz negantibus.
7 In contractu pignoris nunqz prescribitur.
8 Error iuris non causat bonam fidem quo ad prescriptionem.
9 Mala fides qualiter probetur.
10 Emptor censetur male fidei qñ emit citra dimidiam iusti pretii.
11 Habens titulum ab autore male fidei non prescribit.

¶ Consilium.liiii.

¶ Primum dubium est an pactū de retrouendēdo eodē tpe de anno Mcccccxxi.cum minoritate pretii faciat psumi contractum vsurariū.
¶ Secundum an pars que vult qd sibi retrouēdatur possit excludi p scriptione tpis predicti:ꝛ dicitur qd nō qr in causa vsuraria non hz locum prescriptio.Secundo ostensis tēporum deductionibus que sunt per modum legis que sunt ad cōmodum actorum que sunt allegate.
¶ Tertiū est dubium nūquid legatarius pdicti facientis pactū de retrouendēdo vigore dicti legati qui tenuit rē q debebat retrouēdi dicat prescripsisse.ꝛ dr q nō triplici respectu.Primo qr habuit cām a male fidei possessore.Scdo qr testm in quo est descriptuz illud legatū est nullū:quia est scripta negatiua que nō est hz camerā actorū.tertio attētis dictis deductionibus temporum.


Irca primum dubium de quo queritur plura pro ꝛ contra adduci possunt.verum:qr passus plurimum tritus est ꝛ res corā doctissi-
1 mo agitur paucis expediam.dico igitur † q paruitas pretii ꝛ pactum de reuendendo arguunt contractum simulatum ꝛ vere fuisse contractum pignoris aliter initum in fraudem vsurarū dato q non cōstaret emptorem esse solitum fenerari.hoc precise voluit glo.in.c.conquestus.de vsuris.que ad hoc reputatur singularis nota per tex.in.c.ad nostrā.de emp.ꝛ ven.vbi papa se fundat ex dictis duabus circunstantiis vez ex iniustitia pretii ꝛ pacto de retro uendēdo infra certum tēpus.ꝛ hoc qñ resolutio contractus venditionis pendet a facultate venditoris prout in casu nostro ꝛ hoc est qd audacter firmat Ant.de but.in.c.illo vos.de pigno.Idem ibi tenet Jo.de imo.dicens secus esse vbi facultas resolutionis contractus venditionis pēderet a potestate emptoris vt in casu dicti.c.illo vos.qr tunc si non cōcurrerent nisi dicte due circunstantie tunc non presumeret contractus simulatus ꝛ vsurarius.ꝛ ita dicit procedere opi.Cy.in.l.ii.C.plus valere qd agitur.istam opi.etiam tenuit Archi.in.c.pleriqz.xiiii.q.iii.ꝛ Hosti.Anto.de but.ꝛ Jo.de imo.in.d.c.ad nostrā.Idez tenet dñs Abbas.in.d.c.conquestus.Fortificātur ex his que dicit Bald.in rub.C.de vsur.ꝛ fruc.lega.in fi.vbi dicit qd si vēdidi tibi fundum cum hoc qd post certum tempus deberes mihi reuendere cōtractus redditur suspectus si concurrat immoderata quātitas redditū allegat notata per Archi.in prealleg.c.plerique.ꝛ sic nihil aliud voluit Bal.nisi qd si pretium est modicum respectu valoris rei ꝛ redditūum qd tunc cōcurrente pacto de retrouendendo presumatur contractus suspectus hoc aūt q pretium fuerit iniustū habito respectu ad valorem rei ꝛ ad redditus deponunt aperte testes pro pte agentis producti.ꝛ ista opinio videtur magis cōis que etiam in dubio cum sit magis tuta pro salute ꝛ exoneratione animarum est amplectenda.capi.iuuenis.de spōsa.Concurrit ꝛ alia coniectura tradita per Jo.an.in prealle.c.ad nostram.vbi dicit quod inter alias fraudes quibus vtuntur feneratores in fraudem vsurarū cōtrahētes est ista vez qr vbi emunt rem aliquā cū pacto de reuendēdo nolunt qd de ipso pacto de reuendēdo appareat in instrō venditionis sed in alio de p se prout seruatū fuit in casu nrō. Concurrit etiā alia coniectura qr i illo instrō in quo promittit emptor reuendere infra certum tps actum est qd de tali reuēditiōe ad melioris
2 gabelle solutionē teneretur reuendens † que sunt pacta isolita in veris venditionibus ꝛ per cōsequēs tāto magis arguūt cōtractū esse simulatum.vt no.Bal.in.l.emptione.C.plus valere qd agit.allegat in argumentum no.per glo.in.l.si qs sub conditiōe.ff.de cōdi.insti.ꝛ idem Bal.in.l.etiaz.C.de exec.rei iu.Concurrit etiā pbatio testiū qui dicūt qd publice dici audiuerūt qd talis cōtractus celebratus cuz dña Minotia fuerit cōtractꝰ pignoris ꝛ quod dña Minotia dixit q mutuauerat libras ducentas boñ.super dicta possessione vt deponūt testes agē-
3 tis maxime tertius ꝛ quartus.† Nam ad probādū cōtractū vsurariuz admittunt ꝛ sufficiunt probationes que in alia cā nō essent omnino sufficientes propter excogitatas calliditates que in cōtractibus feneratoriis committunt.vt not.Jo.an.in.c.ex literis.de iureiurā.ꝛ in.c.ii.eo.ti.lib.vi.ꝛ Pau.de liaza.in disputatione sua incipiēte cōtra istm debiti opponitur.ꝛ p Pe.de anch.i.d.c.ad nostrā.Si ergo ɔtractꝰ fuit simulatus ꝛ censet fuisse cōtractꝰ pignoris sequit qd ex tali contractu nullū fuit translatū dñium nec possessio p vēditorē.l.ēptor.ꝛ ibi no.ff.de aqua plu.ar.ꝛ in proposito nrō pz in.d.l.ēptione.C.plus valere qd agitur.ꝛ ibi doc.maxime Bal.non dubiū ergo qd potuit dictus zacarinus velut dñs dicti fundi agere rei vēdicatione seu publiciana ɔ possessores dicti fundi et dato qd dicti possessores habuerint cām a dicta dña Minotia emptrice vt est casus scdm intellectū Jo.an.in.c.cū cōstet.de pigno.Preterea agitur etiā p zacarinū in dicto iudicio contra heredes vniuersales dñe minotie ꝛ narratū ē dictū zacarinum fuisse deceptū vltra dimidiā iusti pretii ꝛ petit ɔtra heredes iustitiam ministrari ꝛ probatū est p plures testes vez per quinqz qd dictus fundus erat cōis estimationis librarū quadringētarū ꝛ vltra:per que verba dicitur probatū esse rem fuisse venditā minus dimidia iusti pretii ꝛ valuisse vltra.cccc.libras.ꝛ in spē no.Bal.in.l.ii.in pe.col.C.de rescin.vendi.ꝛ in aliquibꝰ lecturis hz corrupte vt apparet per Jo.de imo.in c.pe.in pe.charta.de emp.ꝛ vēdi.ꝛ sic vr qd cōpetat remediū.l.ii.C.de rescindē.vendi.s.vt qd suppleat zacarino iustū ptiū vel res reddat.vt ibi ꝛ in.c.cū causa.de emp.ꝛ vendi.Nec obstāt testes recepti ꝛ producti
4 per partē aduersam qr nihil probant.† Nā primus testis iterrogatus in causa sciē ꝛ super iterrogatoriis partis aduerse dicit qd vidit dictū fundum semel tm cum vna domo ruinosa ꝛ qd postea nunqz vidit nec deponit se vidisse tpe quo fuit factus contractus dicte imaginarie ꝛ simulate venditionis ꝛ sic cū non deponat de qualitatibus ipsius fundi tpe venditionis non dicitur necessario seu cōcludenter probare.nam cōtingere potuisset qr tpe celebrate venditionis fuisset ibi nouiter edificata pulchra domus quam testis tunc non vidit cum tunc non fuerit in fundo.hec habentur ex no.per Bar.in.l.ii.in vlti.col.post glo.C.de rescindē.vēdi.ꝛ Bar.in.l.fi.C.de predi.ꝛ omnibus rebus nauicu.lib.xi.Et in spē Bal.in.d.l.ii.per tex.in.d.c.cum causa.de emp.ꝛ vendi.in verbo venditionis tempore ꝛ in.c.cum causam que inter economum in verbo venditionis tpe.de testi.ꝛ.l.si voluntate.C.de rescin.vendi.ꝛ no.
5 Bar.ꝛ Ang.in.l.pretia reruz.ff.ad.l.falcidiam.ex his etiā pz † q scds testis partis aduerse nihil pbat qr super iterrogatoriis partis nostre interrogatus respondit se nescire an de anno venditionis dicta possessio esset broliua ꝛ bene auidata.ꝛ sic patet.q ignorabat qualitatem rei ꝛ

rei ꝛ redditus ergo non pōt deponere de valore eius vt.l.pe.ff.de reb. eorū.l.si fundū per fideicōmissū.in prin.ff.de lega.j.ꝛ.l.imperator.ff. ad treb.ꝛ no.Bar.in.d.l.pretia rerū.ꝛ alij in locis.s.proxime allega. Tertius testis partis aduerse etiā nihil probat:ptz q2 dicit ꝙ nunꝙ vidit in dicta possessione extare domum cuius contrariū apparet per instrumentū venditionis.Nō obstāt aliqua instrumēta producta per partē aduersam ad probandū valorē dicte possessionis q2 illa instrumenta deponunt de alijs tēporibus ꝛ sunt singularia ꝛ diuersa nec est probatū qō ille possessiones de quibus in dictis instris essent eiusdē qualitatis cuius erat ista possessio.vñ non probant.vt no.gl.ꝛ doc.in d.l.ij.C.de rescin.vendi.ꝛ ibi expresse Bal.in vlti.col.ꝛ Jo.de imo.in
6 penul.charta.de emp.ꝛ vēdi.†Itē semp plus credit testibus affirmātibus valuisse vltra lib.cccc.ꝙ testibus negantibus tm̄ valuisse.vt no. glo.in.l.diem proferre.§.si plures.ff.de arbi.ꝛ not.in.c.j.de prescrip. in.vj.ꝛ Archi.ij.q.ix.nihilominus ꝛ in spē Bal.in.d.l.ij.in vl.col.C.
7 de rescin.vēdi.ꝛ Jmo.in.c.pe.de emp.ꝛ vēdi.in.vl.char.¶Quo† ad scdm̄ dubiū de exceptione prescriptionis rñdetur faciliter pluribus modis ꝛ primo qō tpe dicte dñe Minotie nō potuit inchoare prescriptio q2 ipsa erat in mala fide rōne dicti cōtractus qui fuit ꝛ esse fingit simulatus.ꝛ sic fuit cōtractus pignoris per quem contractū pignoris res retinetur noīe pignorantis ꝛ nūꝙ currit pscriptio.l.male agit.C. de prescrip.xxx.annorū imo si prescriberet diceret prescribere ad commodum pignorantis.l.serui noīe.ff.de vsucapioni.l.j.§.per seruum qui pignoris ꝛ.l.pignoris.ff.de acquiren.pos.ꝛ sña rei aliene semper impedit initium prescriptionis.c.fi.de prescrip.ꝛ.c.possessor.de reg. iur.in.vj.ꝛ hoc de iure canonico qō attendendū est cū agatur de materia pcti vt in iuribus proxime alleg.no.ꝛ dato qō diceretur qō dña Minotia potuit ignorare dictum contractum non esse licitum potuit
8 estimare qō contractus valuerit.Respondeo†ꝙ error iuris non causat bonam fidem quo ad prescriptionem vt.l.nunꝙ in principio ꝛ.l.si fur.§.j.ꝛ.l.quemadmodū.C.de agr.ꝛ censi.li.xj.qō est verum etiam in prescriptione longissimi temporis vt probat glo.iuncto tex.in.c.apostolice.de dona.ꝛ Arch.x.q.ij.q2 cognouimꝰ.ꝛ Pau.de liaza.ꝛ Jo. de ligna.in cle.j.de rebus eccle.nō alie.Jtem in dubio presumit scientia iuris nisi de ignorantia doceat.l.leges sacratissime.C.de legibus ꝛ.l.si heres ab eo in fi.ff.ad treb.quam.l.ad hoc inducit Bar.in.l.non fatetur in vlti.col.ff.de confes.licet sit verū qō facilius probetur ignorantia iuris in muliere ꝙ in masculo ita dixit Bar.in.l.fin.C.de iuris ꝛ facti ignorantia.per.l.cum de indebito.§.j.ff.de probationibus.ꝛ.l. si adulterium cum incestu.§.j.de adult.ꝛ.l.j.in fi.ff.de edend.ꝛ.l.ij.§. fina.ff.de iur.fi.de mala fide etiam probatur per testes qui dicunt qō domina Minotia dixit ego mutuaui libras ducentas super dicta possessione licet enim pars non fuerit presens illi assertioni hoc nō fuit necesse ad probandam malam fidem vt no.Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca
9 pio.dum querit qualiter probetur mala fides.†Nam mala fides probari potest per sola indicia vt est tex.no.ibi Bal.i.l.penul.C.de euic. ꝛ no.Ange.in.l.j.C.de vsucapio.transfor.ꝛ in.l.super longi.C.de prescrip.longi temporis.Sed cui dubium ꝙ etiam vnicus testis facit indicium vt no.glo.ꝛ doctor.in.l.si quis.C.ad.l.iul.maiesta.ꝛ in.l.maritus.ff.de questio.ꝛ plene Bar.in.l.ij.§.itez cornelio.ff.de questio.ꝛ in l.admonendi post glo.ff.de iureiur.dato etiam qō dictus contractus non fuisset simulatus:sed verus.tamen quia erat rescissibilis dictus contractus per remediū dicte.l.ij.C.de rescin.vendi.q2 deceptus fuit
10 vendens in dimidia iusti pretij†ideo dicta emptrix debet censeri male fidei quando scit contractum posse rescindi adeo quod non prescribitur ita signāter decidit Joan.de imo.in.c.apostolice.de donatio.super gl.in verbo prescriptione.ad hoc inducit.l.in cause la prima.§.interdum cum sequen.ff.de mino.licet Ant.de but.in dicto.c.apostolice.dicat se non recordari vbi hoc sit decisum in iure ꝛ non decidit.Jnsuper tot ꝛ tanta tempora deducenda sunt ex forma statutorum de cursu dicte prescriptionis a dicto tempore anni.Mccccxxi.vsꝙ ad tēpus mote litis qō non esset completa prescriptio.xxx.annorum.¶Quo autē ad prescriptionem quā allegarent Gaspar ꝛ Lisabeta velut possidentes iusto titu.ꝛ bona fide in qua prescriptione inter presentes sufficeret tps.x.annorum iuxta.l.emptor ꝛ.l.penul.C.de prescripto.long.tēpo.Respondetur pluribus modis.primo qō allegant habere titulū legati a dicta dña Minotia que fuit in mala fide vt probaui supra.
11 Sed†ita est qō habens titulū ab autore malefidei non prescribit longo tempore scʒ spatio.x.annorum vel.xx.vt in aut.male fidei.C.de prescrip.longi tempo.Preterea non est probatum ꝙ Gasparē ꝛ Jsabetam quo tempore decesserit domina Minotia.ꝛ sic quo tpe inceperit possidere cum titu.nam lega.sumit vires a tpe mortis testōris.l.a titio.ff.de fur.l.legatū.la scda.ff.de legatis scdo.l.huic scripture.ff.ad.l. aquil.in principio ꝛ plene in.l.si tibi homo.§.cū seruus.ff.de legatis primo.ꝛ in.l.si quis ita hereditatem.ff.de conditio.insti.Jtem obstat dictis Gaspari ꝛ Jsabete deductio temporū de quibus supra dictum est.Jtem ꝙ plus est allegatus titulus legati habetur pro nō titulo q2 codici.in quibus dr̄ factū esse legatum non sunt in memorialibus ꝛ ex forma statutorū sunt nullius effectus.sed ita est qō titulus reprobatus non tribuit iustā causaʒ prescribēdi.l.quēadmodū.C.de agricol.ꝛ censi.libro vndecimo.ꝛ.l.fi.§.finautē.C.cōmunia de legatis ꝛ.c.dudū. el primo.de deci. Alex.de Tarta.de Jmo.

¶Summarium super consilio.lv.

1 Cognati translati in ius agnationis nō dicuntur proprie agnati.
3 De statuto disponente ꝙ frater possit repellere sororem.
4 Appellatione patris comprehenditur auus.

¶Casus.

¶Statuto Bononie posito sub rubrica.de successionibus ab intestato ascendentium ꝛ collateralium inter cetera cauetur modo ꝛ ordine iunctis:vcʒ Agnati namꝙ masculi transuersales seu alter ex illis vsꝙ ad quartum gradū īclusiue gradū numerādo in qualibet parte nostrorum statutorum fm ius ciuile preferantur oībus feminis transuersalibus agnatis etiam infra dictū gradū existentibus preterꝙ psone defuncte sororibus vtrinꝙ cōiunctis vel ex parte tantū vel filiabꝰ fratrum masculorū psone defuncte similiter cōiunctorū saluis dispositis in hoc statuto:ꝛ saluo si ipse vel aliqua eorū cōcurrerēt cū patruo seu patruis defuncte persone quo casu cū eo seu eis pariter admittant nisi in bonis peruētis vt.s.ad defunctā psonā a matre vel cōiuncta psona per matrē dictarū sororū vel filiarū in quibus ius cōe seruetur.ꝛ etiam predicti agnati preferentur omnibus trāsuersalibus cognatis etiam masculis ꝛ etiam in ius agnationis translatis exceptis bonis que ad defunctam personam peruenerunt ex dote vel titulo lucratiuo vt dictum est a matre vel cōiuncta persona per matrē defuncte psone in quibus ius cōe seruetur nisi filij masculi vel femine vel alij liberi sororum vtrinꝙ cōiunctarū cōcurrerent cū fratribus maribus defuncte persone vtrinꝙ cōiunctis seu eorū liberis masculis vel alter eorum:quo casu ipsi fratres vel liberi eius in dictis bonis preferantur.¶Dubiū de quo queritur est tale.premisso dicto statuto Petrus decessit iā sunt xij.anni vel circa ab intestato superstite Joanne eius cōsanguineo vcʒ qō dicti Petrus Joannes nati sunt ex duobus fratribus vtrinꝙ coniunctis ꝛ etiam superstite Colao eiusdē Petri defuncti fratre vterino tantū:ꝛ sic ex linea cognationis.Queritur modo quis dictorū Joānis consanguinei dicti Petri.ꝛ de linea agnationis ꝛ dicti Colai fratris dicti Petri vterini vt.s.admittantur ꝛ succedat dicto Petro defuncto in bonis dicti petri ꝛ eius hereditatis que fuerunt ascendentiū dicti Petri ex latere masculino vcʒ patris ꝛ aui.

¶Consilium.lv.



Redēptoris inuocato suffragio.Uiso dicto themate ꝛ integro statuto sub rubrica de successionibus ab intestato ascendentiū ꝛ collateralium:puto casum istum esse in statuto predicto
1 apertissime decisum†Nam cū statutū velit ꝙ agnati masculi trāsuersales seu alter ex illis vsꝙ ad quartū gradū inclusiue facta computatione graduū fm ius cōe preferant oībus trāsuersalibꝰ cognatis etiā masculis ꝛ etiā in ius trāslatis agnationis:exceptis certis bonis que obuenissent a matre vel coniuncta persona p matrē.ꝛ ita est ꝙ dictus Joannes frater patruelis dicti Petri defuncti erat coniunctus dicto Petro in quarto gradu.l.iuriscōsultus.§.quarto gradu.ff.de gradi.ꝛ insti.eo.§.quarto gradu.ꝛ dicitur agnatus.vt insti.de legitima agnato.succes.circa principium.ꝛ.l.sunt aūt.ff.de legi.tuto.ꝛ non tractatur de bonis obuentis defuncto a matre vel a psona cōiuncta per matrē ꝛ dictus Colaus qui erat frater vterinus dicto Petro ꝛ per consequēs erat sibi cognatus vt in preallegata.l.iurisconsultus post prin.ꝛ.§.cognatiōis:ꝛ licet hic per Justinianū frater vterinꝰ fuerit translatus in ius agnationis vt.l.meminimus.C.de legi.hē.tū statutum adhuc vult agnatos predictos preferri cognatis translatis in ius agnationis qui proprie non dicunt esse agnati:vt pʒ in.d.l.meminimꝰ in verbo tanꝙ cōsanguinei que dictio tanꝙ est nota improprietatis.c. solite.ꝛ ibi glo.in verbo tanꝙ extra de maiori.ꝛ obe.l.pecuniam.ff.si
2 cer.peta.no.Bar.in.l.j.in fi.prin.ff.de offi.eius cui māda.est iurisdi.† Et qō isti trāslati in ius agnationis non sint ppric agnati nec cōprehendantur sub statuto faciente mentionē de agnatis no.Bal.in.l.lege in fi.ꝛ in.d.l.meminimus.C.de legi.heredi.ꝛ in.c.j.an agnatus vel filius.in vsibus feudorū.ꝛ statutum hoc clare exprimit in casu nostro. Accedit ad confirmationē predictorū decisio Jo.an.in addi.Spec.in ti.de succes.ab intesta.in rub.ꝛ Bal.in.l.scimus.in prin.in.vij.q.C.de
3 inoffi.testa.vbi sequendo disputationem Jaco.de are.†dicunt ꝙ si statutum disponat qō frater possit repellere sororē a successione patris. ꝛ contingat decedere auum relicta nepte ex filio predefuncto ꝛ nepote ex alio filio predefuncto nihilominus dictum statutum vendicabit sibi locum in dicta nepte ꝛ nepote qui adinuicē sunt frater ꝛ soror pa
4 trueles.ꝛ sic frater ꝛ soror appellātur:†vt in.d.§.quarto gradu.ꝛ etiā appellatione patris de quo fiebat mentio in dicto eorum statuto comprehendebatur auus.l.iusta.ff.de verbo.signi.Ergo fm eos cum verba statuti patiant poterit dicta neptis excludi a nepote eam dotante. ꝛ huic conclusioni conuenit etiam mens statuti fm eos vt agnatio conseruetur per quā cōseruatur dignitas familie.l.j.§.si seruus.ff.de ven. inspi.ꝛ ar.ff.de leg.j.l.ab omnibus circa principium.Et familia pprie consistit in agnatis.l.pronuntiatio.ꝛ.l.familie.ff.de verbo.signi.ꝛ sic

sm eos inspecta ratione statuti idē dꝫ esse in dictis fratre ⁊ sorore pa-
truelibus qđ est in fratre ⁊ sorore secundi gradus: qꝛ vbi ratio statuti
vel consuetudinis locū habet ibi etiā habere dꝫ locū statutum vel con-
suetudo. l. j. cū ibi no. C. que sit long. cōsue. ⁊ in. l. de quibus. ff. de legi.
⁊ idem etiam cōcludit in effectu Ang. in cōsi. ccciij. incipiente in dei no
mine ⁊c. ⁊ ideo dictū statutū in. §. dicti vero fratres ⁊c. velit qđ fratres
vtrinqꝫ coniuncti vel etiam ex patre tantū preferantur fratribus ⁊ so-
roribus vterinis tm̄: ⁊ sic voluit statutum inducere qđ agnati idest fra
tres ex latere patris tm̄ preferentur fratribus vterinis idest cognatis
etiam in bonis quesitis a defuncto cuius contrarium disponebat ius
cōmune: vt i aut. post fratres. la. j. cū glo. C. de legi. heredi. ⁊ no. ī aut.
itaqꝫ. C. cōia de succes. apparet presertiꝫ inspecta ratione dicti statuti
quod intentio ipsius statuti preferentis fratres ex latere patris ipsis
vterinis fuit velle etiā preferre fratres patrueles ipsis fratribus vte-
rinis vt dicunt Jo. an. ⁊ Bal. in dictis locis. Ex quibus breuiter con-
cludo dictum Joannē prefato Colao preferri debere in successione et
hereditate dicti Joannis maxime ex primo fundamento superius
adducto. Alexan.

¶ Summarium super consilio. lvj.

1 ☞ Per aliū contractum q̄ per stipulationem pōt fieri nouatio.
2 Verba dū dicitur hinc ad nouem annos proxime futuros qd īportāt.
3 Per dictionē hinc tempus computatur de momento ad momentum.
4 Vbicunqꝫ durante tempore prime concessionis fit secunda concessio
in longius tempus tunc per secundam concessionem poti⁹ dicitur pro
rogari prima q̄ de nouo concedi.

¶ Consilium. lvj.

¶ Si titius conduxit rem. Mcccclj. pro nouennio ⁊ eandem rem ab
eodem conducat. Mccccxlvj. per hec verba hinc ad nouem annos tm̄
⁊ locator locauit postea alteri pro anno. Mcccclüij. an primus condu-
ctor possit allegare ꝙ sua secunda conductio intelligitur incipere tan-
tum finito primo nouennio.



Edēptoris nostri inuoca
to suffragio. Ponderatis his de quibus in thema-
te fit mentio videretur prima ꝯsideratiōe dicendum
tp̄s p̄me īuestiture Petri finite de anno. Mccccl. et
sic finito primo nouennio non obstante secunda con-
ductione ⁊ inuestitura facta durāte primo nouennio. ⁊ p ꝯñs tp̄s secū-
de ꝯductionis ⁊ inuestiture durare vsqꝫ ad annum. Mcccclxix. qđ pro
batur: qꝛ per scđaꝫ conductioneꝫ ⁊ inuestiturā nō vr̄ facta nouatio pri
me nec ab ea esse recessum postq̄ expresse ita non fuit actum. l. fi. C. de
1 noua. ⁊ insti. quib. mod. tol. obli. §. preterea. pro hoc facit † qꝛ lꝫ p aliuꝫ
cōtractū q̄ per stipulationem possit fieri nouatio precedentis obliga
tionis vt probatur in. l. si mandato meo. §. fi. ff. māda. quē text. ad hoc
pro sing. ponderat Bar. ⁊ alij in. l. j. ff. de noua. tñ p aliū cōtractū q̄ p
stipulationē sequētē nunq̄ fit nouatio aliquo mō nisi expresse agatur
etiā inspecto iure fforū. l. itē illa. §. fi. ⁊. l. vbi quis. ff. de cōst. pecu. ⁊ no.
Bar. in preallegata. l. j. Ad idē ⁊ tertio facit. l. si quis ante versi. idem
pomponius. ff. de acqui. pos. vbi si precario rē accepi eo acto ꝙ in me
possessio transferat̄ ⁊ eandē rē postea ab eodē cōductā per sequētē cō-
cessioneꝫ non vr̄ recessum a prima. pro hoc ⁊ vltimo facit ratio. l. cum
de indebito cū simi. de proba. qꝛ nō est verisimile cōductores voluisse
renunciare iuri sibi quesito virtute prime conductionis. Sed his non
obstantibus si recte cōsidero ꝯria sñia vr̄ mihi verior. ⁊ magis de mē-
te cōtrahentiū ⁊ qꝛ nō arbitror rē hanc esse magna consideratione seu
2 dubitatione dignam. paucis qđ sentio absoluā † concludens qđ secun-
da cōductio ⁊ īuestitura Petri dr̄ incepisse. Mccccxlvj. die. xiiij. octo
bris ⁊ finitā fuisse post nouenniū tūc prime sequētiū: ⁊ sic nō durasse
vsqꝫ ad annū. Mcccclix. hoc luculenter pcipit̄ ex verbis instr̄i secunde
conductionis ⁊ inuestiture facte. Mccccxlvj. dum dicitur hinc ad no-
uem annos proxime futuros tantum: que verba idem important ac si
dictum esset ab ista die vsqꝫ ad nouem annos tātum vt est tex. in. l. pla
cet cū glos. in verbo ab hinc. C. de sa. san. eccle. ⁊ insti. de iure natu. gen.
⁊ ciuili. in prin. cū glo. in verbo hinc. quinimo illa dies facti instr̄i secū
3 de inuestiture cōputat̄ in dicto nouennio secūde cōdutionis † quia per
illam dictionē hinc tempus cōputatur de momento ad momentuꝫ vt
inquit Bar. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. j. ff. si qs cautio. ⁊ Bal. in. l. eos. §. fin-
autem. C. de appel. ⁊ Ang. ⁊ Ray. in. l. huiusmodi. la secūda. ff. de ver.
ob. ⁊ pro hoc bñ facit text. in. d. l. huiusmodi vbi si stipulatus sum a te
per hec verba veꝫ si titius cōsul factus fuerit. tunc ex hac die in annos
singulos decem dare spondes ⁊ post trienniū a die stipulationis exti-
terit condictio certe etiam decem pro singulis annis trium pcti pote-
rint qꝛ propter illa verba ex hac die quibus equipollet dictio hinc vi-
dentur contrahentes voluisse denotare non solum ꝙ illud initiū tem-
poris erat tempus in quo celebratus erat cōtractus. Sed etiā voluis-
se illud tempus connumerari in tpe prestationis ⁊ solutionis annue.
ita ergo in proposito propter illa verba hinc ad nouem annos deno-
4 tatur qđ tūc incipit currere tempus secunde conductionis † pro hoc fa
cit qꝛ vbicūqꝫ durante tempore prime concessionis fit secunda conces-
sio in longius tempus tūc per scđam cōcessionē potius dicitur proro-
gari prima q̄ de nouo concedi. l. sed si manente. ff. de preca. l. cū stipu
latus sim mihi a proculo. ff. de verbo. obli. ⁊ per hec pꝫ reponsio eui-
dens ad allegata in contrarium. Nam nō curo qđ per secūdā cōductio
nem non sit facta nouatio prime ⁊ qđ quo ad illos quatuor annos qui
restabant de prima cōductione tempore facte secūde cōductionis po-
tuerit conductor retinere ex vtraqꝫ conductione ⁊ agere ex vtroqꝫ con
tractu. tamen dico qđ secūda cōductio non pōt excedere nouēnium in-
choando ipsum tempus de anno. Mccccxlvj. die. xiiij. octobris pro-
pter illa verba hinc ad noueꝫ annos ⁊c. Et presertim cum in contracti
bus verba sint stricte ⁊ proprie accipienda. c. cū dilecti. de dona. l. quic
quid astringende. ff. de ver. obli. pro hoc ⁊ vltimo facit qꝛ Franciscus
hꝫ clare fundatam intentionē suā per instr̄m sue conductionis p quod
clare apparet ꝙ dꝫ sua locatio incipere post nouennium inchoatum.
Mccccxlvj. die. xiiij. octobris. ergo si Petrus ad excludendum Fran
ciscum producat instr̄m sue secunde inuestiture: oportet qđ dicamus
vel qđ verba secunde inuestitutre Petri sunt clara contra Petruꝫ vt
est ostensum vel si sunt dubia dꝫ fieri interpretatio contra Petruꝫ qui
ex illo instr̄o vult suam intentionem fundare. l. veteribus. ff. de pac. l.
stipulatio ista. §. in stipulationibus. ff. de verb. ob. Alex.

¶ Summarium super consilio. lvij.

1 ☞ Statutum prohibens contractū posse probari per testes de quo
veniat soluenda gabella an valeat.
2 Licet faciem ponere in catastro talem fundum esse meū non tamen per
hoc probatur ꝙ ego sim dominus.
3 Licet appareat ꝙ tu pro tali fundo soluisti tributa tñ per hoc nō pro
batur te esse dominum.
4 Circa media iudicij nō plus fauetur reo q̄ actori.
5 Dispositiones etiam exorbitantes inducte ob publicam vtilitatem ex-
tenduntur ad casus similes.
6 Testes singulares non probant plene. 7
8 Confessio facta absente parte facit semiplenam probationem.
9 Procedit argumentū ⁊ presumptio a cōiter accidentibus.
10 Quando causa non est modice quantitatis non defertur.

¶ Consilium. lvij.



Jso processu cause verten
tis inter Antoniū Joannis olim Bartholomei dicto
el chierico ex parte vna ⁊ Laurentium pillizarium ex
altera: queritur quod ostendaꝫ an de iure sit pro parte
dicti Laurentij sufficienter probatum ꝙ domus de
qua est questio fuerit per dictuꝫ Antoniū data in solutū dicte dñe La
zare vxori dicti Laurentij adeo qđ non teneatur Antonius ad restitu-
tionem dicte domus ⁊ pensionuꝫ prout a iudice cause principalis fuit
cōdemnatus. Et ex pluribus concluditur qđ nō. ⁊ primo ꝑpter dispo
sitionem statutorum prohibentium posse probari per testes contractū
de quo veniat soluenda gabella vt pꝫ in prouisionibus registri super
1 Rubrica de certis contractibus per testes probari prohibitis † ꝙ qui
dem statutum sine dubio valere vr̄ ⁊ eius validitatē presupponere vr̄
Ray. in. l. cū quedā puella. §. fi. ff. de iur. om. iud. ⁊ Ja. bu. ⁊ Bar. in. l.
certi condictio. §. quoniam. ff. si cer. peta. ⁊ Jo. an. in addi. Spec. in tit.
de fruc. ⁊ interesse. §. fi. in additione inci. do. Jaco. bu. ⁊c. ⁊ doc. i. c. audi-
tis. de resti. in integr. ⁊ Bald. in repetitione. l. j. ff. de lega. ij. ⁊ Sali. in
aut. cassa in antepe. col. de sacrosan. eccle. ⁊ Pet. de ancha. in repet. c.
statuta canonū. de cōsti. in versi. circa istam extensionem alibi ⁊c. hodie
enim videmus in pluribus casibus de iure cōi esse dispositū: vt i aut.
sed nouo. C. si cer. pe. ⁊. l. testiū. C. de testi. ⁊ in. l. iij. C. si minor se maiorē
dixerit. ⁊ in. l. generaliter. C. de non nume. pecu. in. c. porro. de priuileg.
⁊ in. c. j. de censi. in. vj. cum concordantijs ibi traditis per glo. ordina-
riam. Nec etiam ad hoc obstant quedam responsiones date per exi-
miū dominū aduocatū partis aduerse qui in primis conatur respon-
dere qđ per testes solos talis probatio fieri non possit: tamen pōt fieri
per testes ⁊ scripturā: vt nota. Jaco. de bu. ⁊ Bar. i. l. certi cōdictio. §.
qm̄ si cer. pe. ⁊ Bal. in aut. sed nouo. C. si cer. pe. ⁊ i. l. fi. in vl. col. C. đ n-
deicom. cū concor. s. allega. sed ita est qđ nedū per testes probatum est
de dicta datione in solutū: sed etiam per scripturam solutionis gabel-
le: qꝛ dico qđ cū supportatione hec responsio satis fragilis est nā scri-
ptura solutionis gabelle fit inter dñam Lazaram ⁊ publicanos: vnde
illa non hꝫ obesse Antonio. qꝛ res inter alios acta ⁊c. Item illa scri-
ptura bñ probat solutionem gabelle factam per dominam Lazaram.
sed non probat Antonium dedisse in solutum domum: qꝛ ego possuꝫ
accedere ad publicanum: ⁊ sibi soluere gabellam asserendo me emisse
magnum predium a titio: vnde talis solutio gabelle non infert do-
mum fuisse datam in solutum: ei sic ex diuersis non recte fit illatio. he-
2 ne facit illud quod dicimus † ꝙ licet ego faciaꝫ ponere i estimo vel cata
stro talem fundum tanq̄ meū: tamen per hoc nō probatur ꝙ ego sim
dominus vel possessor illius fundi nisi appareat de consensu domini
ipsi⁹ fundi hoc factū fuisse. l. si pater. ⁊ ibi hoc no. Bal. C. de ac. emp.
l. solennibus. ⁊ ibi Bal. ⁊ Sali. C. de rei vendi. ⁊ no. Bal. in. l. quidaꝫ
in suo. ff. de condi. insti. ⁊. l. que quisqꝫ. ⁊ ibi Bar. ff. de aqui. rerum do
mi. Et bonus tex. in proposito in. l. censualis. ⁊ ibi no. doc. C. de dona.

vbi ha-

3 vbi† habetur qd lz appareat qd tu ꝑ tali fundo soluisti tributa: tamē
per hoc non probatur te esse dñm fundi: vnde Jaco.bu.⁊ Bar.in.d.§.
qñ cū simi. loquūtur qñ scriptura erat facta cum illo contra quē pro-
ducebantur testes: al's enim de facili semp excluderet virtus ⁊ prohi-
bitio dicti statuti: q2 quis posset soluere gabellam pro aliquo asserto
contractu: ⁊ recipere in scriptis fidem solutionis gabelle ⁊ postea au-
diretur volens probare per testes. ⁊ sic per indirectū fieret id qd dire-
cto fieri nō posset ↄ.c.statutū.de hereti.in.vj.⁊.c.cum quid vna via.de
reg.iur.in.vj.⁊ in.l.si minor.ff.de ser.exportā. Nō ob.etiā alia rñsio do
mini aduocati partis aduerse dicētis qd istud probat per confessionē
Antonij rñdentis positionibus qm̄ dico ꝙ ista etiā est responsio fra-
gilior prima. q2 positionibus rñdendo cōfitetur Antonius ꝙ fuerunt
assumpti estimatores ad estimandū dictā domū: ⁊ qd eam estimarunt
precio lib.lxxv.⁊ qd ipse Antonius noluit stare cōtētus: vnde quod ex
hac cōfessione inferat qd Antonius videat fateri vere vel presumpti-
ue ꝙ dicta domus fuerit data insolutū per Antonium dñe Lazare nō
memini me legisse: nō enim probat hoc esse qd ab hoc cōtingit abesse
l.nō hoc.C.vnde cogna.c.in presentia.de proba. Nec etiam obstat alia
facilis responsio domini aduocati dicētis qd dictum statutū dz tem-
perari vt intelligatur qd nō possit probari per testes.s.agendo sed de
fendēdo sic arg.l.fauorabiliores.ff.de reg.iur.cū alijs allegatis ꝑ eū
4 que sunt penitus extra propositum.† q2 responsio qd circa media iu-
dicij hoc est circa probationes faciendas nō plus fauetur reo q̄ acto-
ri: vt dixit gl.no.in.c.cum ad sedem in verbo cum pertinentijs.de re-
sti.spo.⁊ no.Azo in summa pandectarū in titulo de rebus dub.⁊ se-
quuntur doc.vbiqꝫ. Itē ⁊ statutū loquitur indistincte ⁊ fuit conditum
illud statutū ꝑpter publicā vtilitatē: vt pz in prefationibus dicti sta-
tuti que arguūt causam finalem statuti.l.fi.ff.de heredi.insti.l.cum hi.
circa prin.ff.de transac.no.Bar.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.fa.
Et qd tale statutū dicatur concernere publicam vtilitatem no.Bart.
ff.de fideicommis.⁊.l.si quis pro eo in princ.in septimo membro.⁊ ca-
5 noniste in.c.cū cōtingat.de iureiu.† Et constat ꝙ dispositiones etiam
exorbitantes a iure communi inducte ob publicā vtilitatē extendun-
tur ad casus similes seu eandem rationem habentes: vt plene no.per
glo.⁊ docto.in.l.si cōstante.ff.solu.ma.in prin.⁊ in.l.miles.in prin.ff.
de re iudi.⁊ maxime quando est expressa rō in statuto: vt in casu nostro
quo casu etiam in correctorijs fit extensio: vt no.glo.⁊ per doc.in cle.j.
de elec.⁊ no.Bal.in auf.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.⁊ Ant.de
bu.in.c.fi.de consuetu.⁊ Moderni in.c.j.de tempo.ordi.in.vj.⁊ in.l.si
vero.§.de viro.ff.solu.ma.⁊ circa hoc inanis est disputatio quia statu-
tum est clarissimum. Nec etiam obstat si dicatur ꝙ ista datio insolutū
fuit facta ante statutum conditū. q2 respondeo hoc nō esse verū: quia
dicte prouisiones registri in quibus est hoc cautum fuerunt edite ⁊ vi
res habere ceperunt de anno. Mcccclij. Et testes Laurentij nō depo-
nunt de tam antiquo tempore. Et ista sufficient pro enarrando omne
fundamentū Laurentij. preterea scdo principaliter ostendit qd dato
ꝙ statutum nō prohibuisset talem probationem fieri per testes, tamē
dico qd testes predicti non probant dictā dationē in solutū. primo q2
cōstat ꝙ sunt singulares in dicto ⁊ in loco. Nā primus testis dicit qd
verbis Antonij fuerunt pñtes dña Lazara Laurentius Antonius
Ja.de honestijs ⁊ quidā murator: ⁊ nullus alius: ⁊ qd illa verba fue-
rūt prolata ī orto. Scds vero testis qui est quidā presbyter qui nō in-
terfuit illis verbis de quibus deponit primus testis: vt pz ex denomi
natione cōtestiū facta per primū testē deponit qd in cortili dictus An
tonius dixit quedā verba penitus diuersa ab his de quibus deponit
6 primus testis.† cōstat aūt qd testes singulares nō probant plene.c.lz
causam.de proba.c.bone.de elec.cū vulgaribus. Nec obstat si dicatur
qd quilibet istorum testium deponit de cōfessione Antonij facta pre-
sente parte que semel facta faceret plenā probationē si ꝓbaretur per
duos testes.l.certū.§.si quis absente.ff.de cōfes.c.fi.cū ibi no.de cōfes.
l.cum te.C.de trāsac. ergo si vna ex dictis cōfessionibus probatur per
vnū testem facit semiplenā probationē que dz iungi cū alia cōfessione
similiter ꝓbata per vnū aliū testē iuxta no.per Bar.in.l.admonendi.
de iureiur.⁊ habetur in.c.fi.de succes.ab intesta. q2 rñdeo ꝙ hoc est fal-
7 sum cū supportatione† q2 testes singulares deponentes de duabus cō
fessionibus.scz vnus de vna alius de alia non debent iungi vt ī termi-
nis decidit Anto.de bu.in.c.lz ex quadā.de testi.in.iij.colū.⁊ etiam vr̄
idem velle licet non ita precise dñs Abbas in.c.cum causam in.iiij.co-
lum.de proba. dum dicit ꝙ testes singulares nō debent cōiungi ad in
tegrandam probationem istud etiam est de mente Cy.in.l.ij.C.que sit
long.cōsue.circa antepe.vel penul.col. dū tractat an per testes singu-
lares probetur cōsuetudo. ¶ Preterea secundus testis nō deponit de cō
fessiōe facta presente parte.⁊ sic nō potest dici ꝙ ille solus faciat aliā
8 semiplenā probationem† q2 qñ talis cōfessio facta absente parte esset
plene probata scz per duos testes nō faceret nisi semiplenā ꝓbationē
c.fi.de succes.ab intesta.l.fi.in prin.ff.de in integrū ac.no.Bart.in.d.l.
admonendi.⁊ doc.in.c.fi.de iureiur.cū simi. bene facit qd no.gl.⁊ doc.
in.l.fi.C.fami.erc. Nec obstāt q̄dā coniecture allegate per dñm aduo-
catum Laurentij ad supplendā ⁊ probandā dictā probationē perfi-
ciendam vltra ea que deponunt dicti duo testes. Et primo inquantū

dicit qd Antonius actor respōdendo positionibus fatet se debitorē
fuisse dñe Lazare in libris octoginta ⁊ qd electi fuerunt estimatores
ad estimandū dictā domū. q2 rñdeo qd si Antonius erat debitor dñe
Lazare non sequitur ergo dedit ei insolutū domū ⁊ apparet ꝑ instr̄m
de absolutione facta dicto Antonio absqꝫ eo ꝙ ibi dicat ꝙ data fuerit
insolutum dicta domus ⁊ est satis verisimile quod in eodem instr̄o vo-
luisset dña Lazara ꝙ appareret de datione facta insolutum de dicta
domo ꝑ tuitione ipsius dñe Lazare sicut voluit Antonius apparere
9 de absolutione: ita enim videmus cōiter obseruari ⁊ fieri †⁊ procedit
augumentum ⁊ presumptio a cōiter accidentibus iuxta no.per gl.in
l.neqꝫ natales.C.de ꝓba. Et similiter non infert sola electio estimato-
rū ad propositū: vt dixi.s. Non obstat alia cōiectura ꝙ Antonius fa
teatur se nunq̄ molestare Laurentiū ꝑ pēsione q2 dico qd imo Anto-
nius rñdendo positionibus dicit se pluries petijsse dictas pensiones.
Nō obstat alia cōiectura ꝙ estimatores dicāt ꝙ Antonius estima. q2
hoc nō inuenio in ꝓcessu ⁊ dato qd appareret tñ nō sequitur ergo An
tonius postea dedit ⁊ insolutū q2 tractatus non ꝓbat ↄtū eē sequutū.
l.si ex cā.§.nunc videndū in fi.ff.de mino. Non ob.chartecella solutiōis
gabelle q2 ad hoc rñdi.s.⁊ sic non pōt dici ꝙ hic cōcurrant multe pre-
sumptiones q2 nullibi ꝓbatur in iure istas esse presumptiōes inferen
tes dationē insolutū esse factā. Non ob.ꝙ saltē dz deferri iuramentum
in defectū semiplene ꝓbatiōis: q2 rñdeo ꝙ ex forma statuti vltra sum-
10 mam.xxv.librarū nō pōt deferri† ⁊ etiā de iure cōi qñ causa nō est mo
dice quātitatis nō defertur vt sunt cōmunes conclusiones in locis vul
gatis. Ex quibus cōcludo partes clarissimi dñi iudicantis esse in pro
nuntiando male appellatum ⁊ victum victori ⁊c. reliqua suppleat
claritas domini iudicantis. Alexan.

¶ Summarium super consilio.lviij.

1 ☞ Ex aliquo actu sequēti in dubio nō intelligit esse factā nouationē.
2 Uniuersalis negatiua falsificatur qñ aliquod effirmatiuum remanet.
3 Uerba nihil penitus important idem qd nihil omnino.
4 De homicidio in loco citationis bānitus tenetur comparere per pro-
curatorem.
5 Statutum ciuitatis in genere loquēs cōprehēdit bannitos de quibus
in nigro.
6 Fideiussor obligatus per instrumentum habēs executionem paratā
talis fideiussor habetur pro cōdemnato.

¶ Consilium.lviij.



REdemptoris nostri inuo-
cato suffragio. Uisis ⁊ diligenter ponderatis his de
quibus in themate ante posito fit mentio si singula du-
bia per argumenta ad vtranqꝫ partē disserere vellem
longo cōmēto opus esset qd a me semper in cōsulendo
alienum fuit presertim vbi res in euidenti prout in ꝓposito sita est ob-
missis itaqꝫ superfluis argumentis circa primū q̄situ breuiter dico ex
ploratissimum esse dictū Bartholomeū nō fuisse liberatū a dicto mā
fredoto dato ꝙ dalmianus administrationi ⁊ gubernatiōi dicte ficta
licie ꝑ quarta parte in eū translata ꝑ ipsum Bartholomeū se inges-
serit sciēte ⁊ patiente dicto māfredoto etiā posito qd ex hoc appareret
manfredotum sibi in socium assumpsisse dictum dalmianū ꝑ predicta
1 quarta pte qd ꝓbat. ¶ Primo q2† ex aliquo actu sequenti in dubio non
intelligitur factā esse nouationē alterius precedentis obligationis nisi
hoc expresse agatur ⁊c. etiā si noua ꝑsona intercedat vt.l.fi.C.de noua-
tio.⁊ insti.quibus mod.tollit obliga.§.pe.⁊ plene no.in.l.pe.ff.de pre
to.stipu.⁊ in.l.qui vsumfructū.ff.de verb.ob. Et lz Bart.videat velle
in.d.l.pe.ꝙ de iure ffo rum qñ īteruenieba t noua ꝑsona in scda obliga
tione continente idē qd prima fiebat nouatio nisi esset actū quod essent
duo rei.l.iij.in prin.ff.de duobus reis.⁊ eodē casu dicit quod hodie ope
exceptionis fit nouatio ꝑ no.ꝑ.gl.in.d.l.pe.⁊ in.l.ij.ff.de noua.tñ ma-
gis cōis opi.est in ↄtrium ꝑ dictā.l.fi.in verbo nihil penitus innouari.
2 † Nam vniuersalis negatiua falsificat qñ aliqd affirmatiuum remanet
l.si is qui ducenta.§.vtrū.de rebus dub.l.si a procuratore ⁊ ibi not.C.
3 mandati.c.solite.de maio.⁊ obe.† ⁊ important illa verba nihil penitus
idem ꝙ nihil omnino vt no.gl.in cle.prima in verbo nullius.de ꝓben.
⁊ Jo.an.in.c.j.in verbo penitus.de postula.prela.in.vj.⁊ importat di
ctio penitus idem qd omnimō vt ꝓbat in.l.j.iuncta rub.C.de gladia.
peni.tol.libro.xj.⁊ Archi.in.c.j.de sup.negli.prela.in.vj. sed ita est qd
vbi dictio omnimō iungit cum negatiua prout in.d.l.fi.tūc importat
idē ꝙ nullo mō.l.in naue saufelli ad fi.cū gl.ff.loca. seu importat idē
qd sine distinctione.l.vbi aūt.§.fi.ff.de verb.ob. ergo perinde est ac si
in.d.l.fi.diceret nullo mō nouari vel sine distinctione nō fiat nouatio
vñ si ope exceptionis fieret nouatio falsū esset dicere ꝙ nihil penitus
sit innouatū de priori obligatione vt de se patet. Item esset falsum di-
cere ꝙ nullo mō vel sine distinctione non fieret nouatio. ⁊ istam opinio
nem tenuit Ja.de bel.in sua disputatione que incipit. In christi nomi
ne. Cauet lege municipali ⁊c. quam disputationē ponit ipse in.l.post-
q̄ liti.C.de pac.⁊ Jac.bu.in.d.l.fi.C.de noua.⁊ Ray.in.l.si pacto quo
penam.de pac.C.⁊ Gul.de cu.in.d.l.rescriptū.§.si pacto.⁊ ibi Bal.in
fi.ff.de pac.⁊ Fulg.in.d.l.fi. vbi dicit ꝙ si illa lex intelligeret secundū

intellectū Bar. esset imposita verbis ꝛ nō rebus contra. l. ij. C. cōia de leg. ꝛ c. cōmissa. de electio. in. vj. Itē non esset sublata dubitatio quam ibi voluit tollere imperator: q2 adhuc esset dubium qñ fieret nouatio tacite vel expresse. ꝛ idē clare tenuit Jo. de imo. Rap. h. cu. ꝛ Pau. de ca. in. d. l. pe. ꝛ in. d. l. ij. ꝛ nō obstāt no. p glos. in. d. l. fi. ꝛ in. l. ij. ff. de noua. q2 scdm prefatos doct. dicte glo. loquuntur qñ ex manifestis coniecturis cōstabat partes voluisse nouare vt p3 in exēplo posito p glos. in. d. l. fi. ꝛ ita etiam t3 Jo. de imo. in. l. delegare. ff. de noua. ꝛ Fulgo. in l. certi cōdictio. ff. si certū petat. ꝛ ita etiā est de mēte Cy. ꝛ Ray. in. d. l. fi. ꝛ certe ille gl. nō dicunt illud ad qd allegant per Bar. si bñ inspiciant. Preterea dato q p aliū 3ctum q̄ per stipulationē fieri possit nouatio vt est text. singularis in. l. si mandato meo. §. fina. cū ibi no. ff. mādati fm Bar. in. l. j. ff. de noua. tñ etiā iure ffōrū nunq̄ fiebat aliquo mō nouatio per aliu3 cōtractū quā per stipulationē nisi illud expresse actum fuisset vt. l. item illa in fi. ꝛ. l. vbi quis. ff. de cōsti. pecu. Et dicta. l. si mandato. q2 iura illa ita allegat bar. in. l. j. in. j. col. ff. de noua. etiā si interuenisset noua persona vt dicta. l. vbi q3: ergo per illos act⁹ inferentes ad cōtractū societatis celebrate inter manfredotū ꝛ Dalmianū non pōt inferri factā esse nouationē prioris obligationis contracte inter manfredotū ꝛ Bartholomeū. Cōfirmātur q2 si quis facit aliquē actum ex necessitate nō videt ex illo actu velle discedere ab aliquo actu ante per ipsum facto. l. fideicommissa. §. si rē. ff. de legatis tertio. l. rē legatā. ff. de optio. lega. Sed manfredotus ex necessitate acceptauit Dalmianū in participē pro dicta quarta parte fictalicie quia Bartholomeus potuerat inuito manfredoto partē ipsius Bartholomei locare ꝛ transferre in Dalmianū. l. solutū. §. solutā. ff. de pignora. actio. ꝛ. l. cū antiquitas. C. de vsufru. facit. l. in re mandata. C. mandati. ergo non videtur ex hoc Manfredotum recessisse ab obligatione

4 prius contracta inter Bartholomeū ꝛ ipsum Mãfredotū. † Quo ad secundū dubiū est expeditum de iure qd Dalmianus quāuis pro homicidio bānitus a loco citationis tenebat per procuratorē3 cōparere si illum constituere potui vt. l. papinianus exuli. ff. de mino. l. sed ꝛ si per pretorē3. §. j. ff. quibus ex causis maio. ꝛ plene notatur in. l. fi. ff. de in integrum resti. per Bar. in. l. j. ff. de diuersis ꝛ tempora. prescrip. et per canonistas in. c. ij. de procura. ꝛ in terminis nostris in bannito firmat Ang. in disputatione incipiente bononiensis a sua ciuitate bannitus in tertio ꝛ quarto dubio. ꝛ potissime in obligationibus et 3ctibus gestis ante bānū prout in proposito. vt ibi per eū hoc etiā voluit Spe. in ti. de accusa. in tertia parte in. §. sequit videre ver. quid si quis bannitus. ꝛ ibi hoc vr̄ velle Joan. an. procedere fine dubio in casibus in quibus pōt cōparere p procuratorē: secus dicit in criminalibus in quibus nō pōt cōparere per procuratorē iuxta. c. veniēs. de accusa. ꝛ. l. pe. §. ad crimē. ff. de publi. iud. Idem etiā voluit Bar. in. l. adulter. in prin. ff. de adulte. per id q no. gl. in. l. eius alias incipit celsus. §. fi. ff.

5 de aqua plu. arcē. † Et statutū ciuitatis in genere loquens comprehendit etiā istos bannitos. vt no. Bald. in repetitione. l. cū mulier. ff. sol. ma. in. vij. col. in ver. iuxta predicta quero pone ꝛc. attento q dictus Bartholomeus erat obligatus dicto Manfredoto ad eximendum eū ab obligatione quia dict⁹ Manfredotus erat obligatus monasterio pro dicto affictu quantū est pro quarta pte rerū que ex 3ctu conductionis remāserunt apud Manfredotum. que quidē obligatio extendebat ad quartam partē librarū nōgentarum quinquaginta singulo anno dictorū octo annorum vt cōstat ex dictis instrumentis. potuit dictus Manfredotus petere in iudicio a dicto Bartholomeo dictas libras septuaginta pro resto quantitatis debite pro dicto affictu q2 faltem negari nō pōt quin intm̄ verteretur interesse ipsius Manfredoti ex eo q2 Bartholomeus non liberauerat nec exemerat manfredotum a dicta obligatione prout promiserat: ꝛ Bartolomeus non fecerat vt promiserat: cōmissa erat obligatio ad interesse. l. stipulationes non diuiduntur ver. celsus. ff. de ver. ob. l. si quis ab alio in princ. ff. de re iud. Et q talis petitio Manfredoti de iure pcesserit ponit expresse Bal. in. l. fi. §. fi. in ver. oꝛ pone questionē de facto ꝛc. C. de vsur. rei iudi. ꝛ in l. si pro ea in. iij. q. C. mādati. Accedit q no. Cy. ꝛ Bal. in. l. certū in. ij.

6 col. C. fami. erc. vbi voluit † q vbi fideiussoꝛ est obligat⁹ p instrm habens ex vi statuti executionē paratā prout cōiter per Italiam habent instrā ex forma statutorū q talis fideiussoꝛ hr̄ pro cōdemnato ꝛ d3 talis fideiussoꝛ conseruari indēnis p principalē nō cauendo de cōseruādo indēnē sed soluēdo. ꝛ ideo cum Manfredotus esset obligatus per instrm monasterio ad dictam quantitatem. Bartholomeus qui promiserat Manfredotum liberare a dicta obligatione tenebatur soluere non cauere: ꝛ iō pōt culpari Bartholomeus si cōfessus est debitū ꝛ soluit: nā licitum fuit Bartholomeo bonā fidē agnoscere ꝛ cōfiteri veritatem que cōprehēditur ex obligatione Manfredoti facta monasterio ꝛ ex obligatione facta p Bartholomeū. l. quoties. §. sicut aute3. ff. de admini. tuto. ꝛ pariformiter cū promiserit dalmianus Bartholomeo stipulāti dari Māfredoto ex quo circa illud versabatur interesse ipsius Bartholomei ꝛ illud in. l. stipulatio ista. §. si quis insulā ꝛ. §. si stipuler. ff. de verb. ob. ꝛ cū nō dederit cōmissa fuit obligatio ad inter-

7 esse dicti Bartholomei. l. liber homo. § fi. ff. de verb. obli. † et expresse etiam fuit cōuentum in instrō Dalmianū teneri ad interesse cassandū iuramento Bartholomei qd fieri potuit vt no. per Bar. ꝛ alios in. l. fi. de pretorijs stipu. cū suis vulgaribus cōcordātijs. ꝛ interesse Bartholomei est de se clarū respectu librarū septingentarū cu3 tantūdem teneretur Manfredoto vt. s. pbaui. ꝛ ita cide3 Manfredoto satisfecit. Item respectu aliarū librarū trecētarū est liqdatū interesse Bartholomei per iuramētū ei⁹ vt prime dixi nec dictū Dalmianū releuat allegat qd manfredotus recognouit eu3 in sociū vt in prio dubio dixi. Ex his paucis finē facio cū ad alia vocatus vlterius intendere nequeam.

¶ Summarium super consilio. lix.

1 Tempus decem annorum intelligitur esse longum tempus.
2 Appellatione bonorum veniunt ius conductionis ꝛ actio que competit pro tali conductione. nu. 3.
4 Quando pronomen suū profertur extra dispositione3 vniuersalem et quando in dispositione vniuersali.
5 Verba in fundis vestris apposita in priuilegijs qd importent. nu. 6.
7 Si testātoꝛ legat vestes suas intelligit de vestib⁹ quas hēbat tpe testi. 8.

¶ Casus.

¶ Inter pasinū beneuentanū ꝛ Jacobū fratres auia ex vna pte ꝛ dñicū auia ex alia predictorū cōsanguineorū super certa lite tūc facta fuit transactio in qua in effectu se inuicē cōuenerunt in hunc modu3 ve3 insimul stare ꝛc. Ite3 q oīa ꝛ singula bōa mobilia que fuerunt ꝛ sunt acquisita per dictas ptes vsq3 ad diē dicte trāsactiōis tpe quo ptes venirent ad diuisionē bonorū deberēt diuidi p dimidiā quorum medietas esset ꝛ esse deberet dictorum pasini bñueti ꝛ iacobi ꝛ alia medietas dictorum bonorum esset dicti dñici. itē qd de oībus ꝛ singulis bonis acqrendis in futurū per dictas ptes ꝛ donec ꝛ vsq3 insimul habitauerint tpe dicte diuisionis fiende inter partes: dictus dñicus habere deberet solū ꝛ dūtaxat tertiā partē ipsorū bonorū ꝛ dicti fratres duas partes habere deberent. itē qd de oībus ꝛ singulis bestijs que reperirent tpe dicte diuisionis dictus dñicus debeat habere tertiā parte3 tm̄ ꝛ alias duas ptes dicti fratres habere debeant. ¶ Item q omnes ꝛ singuli vsufructus ꝛ introit⁹ percipiēdi deinceps per dictas partes ex omnibus suis bonis ꝛ rebus tam immobilibus q̄ mobilibus vsq3 ad diem ꝛ tps mortis dicti Dominici ꝛ dicte diuisionis fiende iter eos sint ꝛ eē debeant ac intelligantur cōes prout erāt ante ipsam transactionem et compositionē ꝛc. ꝛ ita dicit istrm qd vobis exhibet. ¶ Post vō dictū instrm trāsactionis dicti fratres acquisiuerūt certas res. Item certas alias res cōduxerunt ad affictū p ducatis. x. quos ipsi fratres q̄ primum exbursarunt ꝛ eas res cōductas ipsi fratres postea locarunt pro libris centū ꝛ septē cū dimidia monete. Item certa alia conduxerunt ꝛ conducunt ipsi fratres pro certo affictu iā soluto. mō vero mortuo dicto dñico qui cum dictis fratribus habitauit vsq3 ad mortem heredes eius videntur velle a dictis tribus fratribus habere dimidiā oīum rerum tam mobiliū q̄ immobiliū tam acquisitaru3 ante transactionem q̄ post transactionem. Itē dimidiam dictarum librarū centū septē cū dimidia affictus supra nominati. Item dimidiā omniū pecuniarū que reperiebantur in domo ꝛ penes dictos fratres tpe mortis dicti Dominici. Ite3 dimidia3 deñ. exactorū ꝛ dimidiam deñ. exigēdorum occasione fetuum bestiarum que tpe mortis dicti Dñici erāt penes dictos fratres. Item dimidiam omniū fructuū ꝛ redditūum bonorum ꝛ rerum tam emptarū ante q̄ post trāsactionem ꝛ bonorum cōductorū vt. s. dicti vero fratres dicūt q dictis heredibus dicti Dominici debet tertia pars bonorū acquisitorū post instrm. Itē tertia pars bestiarū ꝛ fructuū earū ꝛ tertia pars deñ. exactorū ꝛ exigendorum occasione fetuū dictarum bestiarum ꝛ tertia pars aliarum rerum excepto q̄ de bonis acquisitis ante instrumentum transactionis. Modo queritur consultatio an debeatur medietas dictis heredibus dictorum bonorum an vero tertia. de quibus medietas: ꝛ de quibus tertia pars. ꝛ pro Jacobo ꝛ pasino petitur consilium.

¶ Consilium. lix.



Edēptoris inuocato suffragio. Uisis verbis dicti istri. Et consideratis casibus contingentib⁹ de quibus in themate obmissis argumentis ad partes concludo breuiter in primis qd heredes dominici non possunt petere vltra tertiā de rebus acquisitis ꝛ appropriatis post dictum instrm 3positionis ꝛ transactionis. ꝛ iste casus est clare ꝛ formaliter decisus ex verbis dicti instri in ver. Item q de oībus ꝛ singulis bonis acquirēdis in futurum

1 per dictas ptes ꝛc. † Et idem dico de rebus que dicti transigētes post dictam transactionem conduxissent ad longū tps. ꝛ sic acq̄siuissent vtile dñiu3 iuxta. l. j. in fi. cu3. l. seq. ꝛ ibi no. ff. si ager vecti. vl' emphy. pet. ꝛ in. c. j. de inuesti. de re alie. fac. ꝛ. l. j. §. qd aūt ait. ꝛ ibi no. ff. de superfi. ꝛ intelligitur tps decem annorū esse longū tps quo ad istud ppositu3 vt plene p glo. ꝛ do. in. d. §. qd aūt ait. etiā in. d. l. j. in fi. cū. l. se. ff. si ager vecti. ꝛ in c. le. j. de ele. ꝛ no. do. in. l. si filio. §. fi. ff. so. ma. cū si. idem etiam

2 si conduxissent ad modicū tps. † Nā illud ius conductionis ꝛ actio que competit pro tali 3ductione ꝛ obligatio. veniūt appellatione bonorū l. bonorum appellatio. §. in bonis ꝛ. l. princeps bona. ff. de ver. sig. l. si legatus. §. si quis bona. ff. ad treb. per Bar. in. l. quint⁹. §. argēto. ff. de auro

de auro & ar.leg. Et sic illud ius cõductionis dz spectare ad heredes Dñici ꝑ tertia parte: ex his pz ꝙ iura locationũ & cõductionũ facta/rum post dictum instr̃m debent pro tertia spectare ad heredes Dñici de rebus vero immobilibus acquisitis añ dictũ instr̃m constat qd he/
3 res Dñici non dz habere dimidiã ex forma eiusdẽ instr̃i. Quãtũ† aũt ad dictas libras centũ septẽ exactas aut debitas ipsis fratribus in vi/ta Dñici: puto ꝙ seruari debeat illud qd disponitur in dicto instr̃o. in ver. item qd omnes & singuli vsusfructus & introitus percipiendi dein ceps per dictas ptes ex oĩbus suis bonis & rebus tã mobilibus ꝙ im mobilibus vsqz ad diẽ & tps mortis dicti dñici & dicte diuisionis fien/de inter eos sint & debeãt ac intelligant cões esse prout erant añ presen tem trãsactionẽ & cõpositionem &c. Cũ ergo quãtitas librarũ centum & septẽ que prestãda erat dictis fratribus & Dñico locatorib⁹ ꝑ dictuz cõductorez occasione fructuũ percipiendorũ censeat esse de fructibus quia pẽsiones debent annuatim sicut & annuatim fructus percipiunt. l.diuortio.§.si vir.& qd ibi Bal.ff.so.ma.iuncta.l.vsufructu legato.§.j.&.l.defuncta.ff.de vsufru.& expresse in.l.si nauis.ff.de rei vendi.cum simi. Nec ad hoc obstat qd verba predicti capituli loquant de vsufru/ctibus pcipiẽdis in bonis & rebus suis & iste res que fuerunt conducte per dictos fratres & Dñicũ nõ dicebant sue.l.quintus.§.argẽto.ff.de
4 auro & argen.leg.l.solum.§.meũ.ff.de rei vendi.† qz rñdeo qd illud est verũ qñ illud pronomẽ suũ profertur extra dispositionẽ vniuersalem vt si quis dixerit lego argentum meuꝫ vel seruos meos.vt.ibi.&.l.ser/uos cũ.l.sequenti.ff.de legatis tertio. Secus si in dispositiõe vniuersa/li facta per hec verba vel de oĩbus rebus & bonis prout fuit in ꝑposi/to qz tunc veniunt etiã que nõ erãt in dominio disponẽtis & que nõ po terant vendicari.vt no.Bal.in rub.C.de verb.sig.vbi dicit qd veniũt etiã ea que de facto tenebant.alleg.dictã.l.nam ꝙ.§.si iũcta.l.cogi.in prin.ff.ad treb.qz illa verba ex rebus & bonis &c. sunt latissima verba. d.l.bonorũ.&.l.rei appellatione.ff.de ver.sig.& istud etiã expresse vo/luit Bal.in.l.j.in versi.vlti.no.ff.de statu homi. Et ita etiã colligit ex doctrina tradita per Bar.in dicto.§.argẽto.vbi vult qd illa verba re ferãtur etiam ad res pro quibus est nobis obligatus seu actionez ha/bemus.vt ibi per eũ.& per Ange.in prealleg.l.si legatus.§.j.bñ facit id qd concludit Fede.de senis in cõsilio.cclxxix.incipiente quidã in suo
5 testõ &c.† vbi dixit ꝙ ista verba in fundis vestris &c. apposita in priui/legijs possunt verificari non solũ in fundis ad vos pectantibus rõne dominij vel quasi: sed etiaꝫ rõne iurisdictionis vel alteri⁹ subiectionis vel cure aut gubernationis ad hoc inducit tex.in.c.olim causam.de re/sti.spo.cũ concordãtijs.vt ibi plenius p eũ & si presupponeret ꝙ dicti fratres & Dñicus cõduxissent illas res ad lõgũ tps clarũ est qd veni/rent sub illis verbis in oĩbus suis bonis & rebus: qz dicuntur spectare rõne vtilis dominij: & quo ad vtilem rei vendicationẽ ad ipsos condu/ctores: & sic stabit cõclusio ꝙ quantitas dictarũ librarũ centũ & septez sicut & alij fructus debiti vel percepti viuẽte Dñico debebũt in ista di uisione cõicari inter oẽs ꝑdictos sicut & cõmunicabant añ dictũ instr̃m trãsactionis vt expresse cõtinet in instr̃o: & si aliter nõ appareret qua/liter cõmunicabant dictos fructus ante instr̃m transactionis tunc di/cẽdũ ꝙ de iure cõicari & diuidi dñt per capita inter predictos vt decla rat Bald.in.l.j.in.xij.q.C.pro socio.& in.l.si patruus in pen.q.C.cõia vtriusqz iudi.& in tractatu suo de duobus fratribus: & qz non referatur in dubiũ: an appareat qualiter cõicabantur fructus ante dictũ instr̃m
6 vel nõ ideo in hoc nõ insisto.† Quãtum aũt ad dimidiã pecuniarũ que reperiebant in domo & penes ipsos fratres tpe mortis Dñici.respon deo ꝙ si iste pecunie fuerunt exacte a debitoribus creatis post dictum instr̃m vt verbo cõstat tũc fertur & cõstat qd heredi Dñici debetur ter tia pars qz iste casus decidituꝛ formaliter ex verbis dicti instr̃i in ver. item ꝙ de oĩbus & singulis bonis acquirendis &c. vbi aũt non consta/ret qd fuerint exacta debitoribus creatis ante dictum instr̃m vel post tunc posset esse dubiuꝫ cui incumbat onus probandi an heredi Domi/nici qd fuerint acquisite pecunie ante instr̃m seu exacte a debitoribus creatis ante dictũ instrumentũ an vero incũbat onus dictis fratribus probandi qd sint acquisite post instr̃z. & ista est q̃stio quã decidit Bal
7 in.l.fi.§.fi.C.de appe.vbi † dicit ꝙ si testator legauit mihi vestes suas quo casu intelligitur de vestibus quas habebat tpe testi non de illis quas acquisiuit post vt.l.si ita.ff.de auro & argẽ.lega.& legatarius pe/tat vestes omnes & dicit qd oẽs habebat testator tpe testamẽti: heres aũt dicit qd non: cui incũbat onus probandi. & videt Bal. decidere qd incũbat actori onus probandi qz dz ipse fundet petitionẽ suam ex tpe dz tempus illud ꝓbare.l.eũ actũ cũ ibi no.ff.de neg.gest.l.matre.C.de ꝓba.& in cle.fi.cũ ibi notatis.de rescriptis. & ita in terminis etiã deci/dit Ludouicus romanus in.l.nõ solũ.§.sed vt probari.ff.de oper.no. nun.in additionibus nouis & latius disputat ipse in.l.in illa.ff.de ver. obli.i.xiij.col.vbi dicit ꝙ istũ passum nõ repperit in terminis specifi catum.& tunc nõ fuit memor qd Bald.tetigerat in.l.fi.§.fi.& finaliter romanus in.d.l.in illa.post multa argumẽta pro & cõ cõcludit etiaꝫ ꝙ onus probandi incũbat actori nõ aũt reo.mouet maxime ex his que no.Bar.in.l.si inter in fi.ff.de reb.dub.& in.l.j.§.nõ aũt.ff.de bo.pos. scõm tab.& p no.per glo.in.c.nulli dubiũ.xij.q.v.& adde glo.in.l.cum oportet.in princ.in verbo eius substãtia i.fi.C.de bonis que liberis.&

gl.xij.q.j.c.sint manifeste.& si per heredẽ dominici probaretur qd sint acquisite añ dictũ istr̃m tũc tales pecunie & oẽs alie res mobiles acq/site añ dictũ instr̃m & nomina debitorum acquisita añ dictum instr̃m remanserunt cõia eodẽ mõ quo erãt añ dictũ instr̃m qz de hoc nõ repe rio in instr̃o predicto fuisse dispositum sed solũ fuit dispositum de re/bus immobilibus acquisitis añ dictum instr̃m: qz fuit actũ ꝙ deberet dñicus & eius heres habere dimidiã & sil'r bene facit dispositũ ꝙ de oĩ bus bestijs que reperirent tpe diuisionis Dñicus haberet tertiam. de alijs vero rebus acquisitis añ dictum instr̃m exceptis immobilibus & dictis bestijs non fuit ꝓuisum. & sic ille casus obmissus remanet in dis positione iuris cõis.l.si extraneus.ff.de cõdi.ob causam.l.si cũ dotem in prin.ff.so.ma.& sic deberent tales res mobiles & nomina debitorum & alia acquisita ante dictũ instr̃m exceptis bestijs & immobilibus esse cões & diuidi pro ea portione pro qua erant cões ante dictum instr̃m. Qualiter aũt & pro qua rata essent cões añ dictũ instr̃z mihi non pre/supponitur in puncto: vñ habuerit originẽ eorũ cõio nec talia presup ponuntur ex quibus mihi cõstare possit ꝑ quãta pte ad quẽlibet pre/
8 dictorum dicta bona añ dictũ instr̃m spectarẽt.† Quãtũ aũt ad pecu/nias exactas post dictũ instr̃m occasione fetuũ dictarũ bestiarũ vẽdi/tarum cõstãt qd debent esse cões eo mõ quo erãt añ dictũ instr̃m & pro rata cõionis que spectabat ante dictũ instr̃m ad dictũ dominicum pro ea rata dz assignari dicto suo heredi qz hoc est decisuꝫ per illa verba in strumenti.in ver. Itez qd oẽs & singuli vsusfructus &c. vbi est ꝓuisum ꝙ fructus percipiendi ex oĩbus suis bonis & rebus tã immobilib⁹ ꝙ
9 mobilibus vsqz ad diem mortis dñici & dicte diuisionis faciende sint cões ꝓut primo erãt.† Nã sub appellatiõe fructuũ reruꝫ mobiliũ ve/niunt etiam fruct⁹ rerũ mouentiũ: id est aĩalium.l.mouentiũ.ff.de vb. sig.& idẽ est in oĩbus alijs fructibus ꝓut etiam superius fuit plenius dictũ ex qbus oĩbus est satisfactum oĩbus q̃sitis in themate &c. Alex.

¶ Summarium super consilio.lx.

1 ¶ In obligatione requiritur qd interueniat stipulatio.
2 ¶ Per delegationem inducitur nouatio primi debitoris.

¶ Consilium.lx.

¶ Fideiussio per que verba contrahatur.

Edemptoris nostri inuo/cato suffragio. Viso titulo questionis ꝑmisse & duobus elegantissimis consilijs celeberrimorum dñorum con sulentium expediã me paucis: qm̃ copiose ab eis scri/ptum est. Concludo igitur dictũ Nicolaũ posse se tueri ꝑ dictis quinquaginta ducatis ex summis & quãtitatibus per dictum Martinũ datis dicto Francisco qd sic ostendit de obligatione & ꝑmis sione facta per dictũ Nicolaũ Frãcisco apparet per scripturã priua/tam manu Martini cui se subscripsit dictus Nicolaus in qua scriptu ra vt in themate narratur apparet & cõtinetur in effectu qd dictus Ni colaus pro dicto Martino promisit soluere florenos quinquaginta ad terminum sex mensium p quã promissionẽ ita simpliciter factã itel ligitur dictum Nicolaum promisisse vt fideiussorez seu accessorium in
1 tercessorem Martini † oĩa eñ que conueniunt obligationi fideiussoris videntur interuenisse: nã reqrit ꝙ interueniat stipulatio.l.blandit⁹.C.de fideius.l.stipulationũ alie.§.stipulatio.ff.de verb.obli. hec enim cense tur interuenisse qz interuenit scriptura cũ verbo promitto que dz pro/bare stipulationẽ & ꝑsentiã partiũ vt.l.j.cũ ibi no.C.de cõtrahenda & con mit.stip.l.titia.§.idem rñdit el scõo.ff.de ver.ob.cũ ibi notatis p doc. §.si scriptũ.insti.de inuti.stipu.& p alio ꝑmisit vt est natura talis ob ligationis vt.d.l.blãditus in verbo pro alio iteruenires.insti.de fide/ius.i pri.et.l.si pro te.ff.mãdati.& post obligationẽ debitoris pricipa lis ex interuallo ꝯctam põt intercedere fideiussor.l.si stipulatus sum a reo.ff.de fideius.l.si alienã.C.eo.ti.bñ faciũt notata p glo.magistrã in auf.de fideius.in prin.et.l.i.l.i ꝑsonã.§.j.ff.de pac.et in.l.si vero non remunerandi.§.si post creditã.ff.mã.et in.l.stichũ.§.si qñ.ff.de solu.&
2 no.in proposito Jo.de imo.i.l.delegare.la pria ad fi.ff.de noua.† Nec põt dici ꝙ fuerit delegatio per quã inducerent nouatio & liberatio pri/mi debitoris principalis.l.quãuis.§.interdũ.ff.ad velle.&.l.delegare la prima cũ ibi notatis et.l.si rẽ.§.fi.ff.de noua.& i.l.ij.C.eo.ti.qz non apparet ꝙ dictus Nicolaus de mandato Martini & teꝫ debitor ei⁹ dictam ꝑmissionẽ fecerit: vñ nõ põt dici delegatio vt est tex.cũ gl.i.l. quãuis.§.fi mulier apud in verbo pro secundo.ff.ad velle.et pz in.§. argẽtariorũ cũ glo.in auf.de fideius.& in ꝑposito nr̃o firmat Baldus in.l.ij.C.de execu.rei iudi.et Bal.in.l.frustra.C.de non nume.pecu.& Ang.& Pau.de cast.in.l.qui vsumfructũ.ff.de ver.ob.& Pau.de ca. in.d.l.delegare et in.l.sin gularia si cer.pe.et i.d.§.si mulier.saltẽ vbi in promissione facta per Nicolauz non sunt adiecta illa verba promit/to loco Martini vel vice Martini vt declarat Bal.in pcalleg.l.ij. de execu.rei iudi.& Jo.de imo.in.l.pe.ff.de pto.stipu.per dictam.l.de/legare.et in predictis casibus saluant opi.Bar.in.l.singularia cũ cõ/cordãtijs.ff.si cer.pe.s.qd interuenisset delegatio facta a debitore de campsore habente pecuniã debitoris delegãtis vel vltimo esset debi tor alias adiecta fuissent illa verba vice debitoris vel loco principalis ꝑducto p predicta. hoc etiã apparet sensisse Bar.per iura d ipse alle/

gat que in dictis casibus seu similib⁹ loquunt: alias aūt nō vr̄ q̄ sit in ducta nouatio interuētu noue psone. l. fi. C. de noua. ⁊ no. Bart. in cōsi. suo incip. tertius. ⁊ Bart. in. d. l. ij. ⁊ Sali. in. l. pro debito. C. de bonis auc. iudi. pos. ⁊ in. l. si filius. ff. ad macedo. cum concordantijs supra allegatis hoc innuit manifeste text. in dicta. l. fi. in verbo nihil penitus nam dictio penitus idem importat. Alex.

¶ Summarium super consilio. lxj.

1 ¶ Ex numeratione non nascitur actio.
2 Si ago ex numeratione ⁊ probo non de numeratione sed de alio contractu non possum obtinere.
3 Licet plures cause sint in diuersis orationibus narrate sufficit vnam concludentem probare.
4 Quando in instr̄o apponitur clausula ex certa scientia. nu. 5.
6 Ubi causa agitur coram vicarijs castrorū vel coraz vicarijs ruralibus non requiritur libellus sed summarie procedendum est.
7 Promissa ad rationem de decem pro centenario peti non possunt.
8 Si promitto tibi reddere decem aureos in vindemijs ⁊ si non reddo promitto tibi quindecim non potest agi ad illa quinq;. nu. 9.
10 Cambia an sint licita.
11 Si mutuo tibi corbē frumēti qui corbis valet vnuz aureū ⁊ postea q̄n reddis valet duos aureos dicor recipere plusq; debitum.

¶ Consilium. lxj.

¶ An cambia sint licita. ⁊ promissione facta de soluendo decem pro centenario pro discretione: ⁊ quedam alia.



Edemptoris nostri inuocato suffragio. Uiso processu cause vertētis inter Joānem zunctini vt procuratorem Joannis de blanchinis ⁊ aliorum de quibus in libello ex parte vna agentem ⁊ Laurentium filiū quondā ⁊ heredē Berti de begacijs mediante suo curatore ex altera se defendentem: ⁊ Uisis literis dn̄i vice potestatis terre masse Lombardorū requirētis vt cōsulā que future sint partes sue in pronūtiando q̄b breuiter pro qualitate loci cōclusuz dicā quid sentiā. puto igitur partes dn̄i iudicātis esse debere in cōdemnando dictū Laurētium dicto Joanni zunctino nominibus de quibus in libello fit mētio ad dādū ⁊ soluendum principalibus dicti Joannis zunctini medietatē ducatorū ducentorum auri de quibus in libello fit mentio: ⁊ a reliquis petitis in libello absoluere dictū Laurētium. ⁊ q: vtraq; pars est victrix ⁊ victa absoluere vtrāq; partē ab expēsis. Moueor ex eo q: in dicta dimidia ducatorū ducētorū apparet ex publico instr̄o dictū Bertū fuisse ⁊ esse obligatū principalibus dicti Joānis zunctini nec curandum est q̄ in libello narret q̄ Joannes blanchini numerauit Antonio begacio ducatos ducentum auri. in instr̄o aūt dicatur quod Joānes fecit numerare dicto Antonio begacio ducatos ducētos auri ⁊c. q: ista non est causa ex qua immediate oritur obligatio ⁊ actio intentata ꝯ heredē Berti: s; est stipulatio facta inter Joannē zunctini noīe dictorū de blanchinis: ac etiam notarium reci-
1 pientem noīe eorūdē ⁊ dictū Bertū. † nam ex numeratione facta Antonio nō nascebat actio ꝯ Bertū. l. eū qui mutuā ⁊. l. nō aduersus. C. si cer. pe. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pactis. S; ita est qd̄ in libello est deductus. ⁊ bn̄ naturatus ꝯtus stipulationis: ergo ex eo optime actū
2 est † illud enim qd̄ in varijs locis dr̄ qd̄ si ago ex numeratione ⁊ probo nō de numeratione: sed ꝯtu alio vel facto nō deducto in libello puta de stipulatiōe nō possuz obtinere iuxta. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. ⁊ ibi no. Bar. in vi. col. ff. de verb. oblig. ⁊ certi condictio. §. q̄m. ⁊ §. si nummos. ⁊ ibi no. Bar. ff. si certū petatur. ⁊ in. l. si ita stipulatus fuero. §. j. cum. l. sequen. ff. de noua. ⁊ Spe. ⁊ Joā. an. in tit. de teste. §. j. ver. sed pone egi. ⁊ Bald. in. l. si absentis. C. si cer. pe. ⁊ cano. in. c. si cautio. de fide instru. ⁊ in. c. examinata. de iudi. procedit q̄n in libello non fuit etiā narrata illa sufficiens causa ad producendā actionem que est probata: sed in casu nostro est etiaz narrata stipulatio ⁊ probata est et adiecta clausula nō astringent se ad probandū non necessaria. Sed in
3 casu nostro non erat necessaria † q: dato qd̄ plures cause essent in diuersis orationibus narrate sufficiebat vnā cōcludentē probare. l. snie. §. scire ⁊. l. propter litez. §. j. ff. de excusa. tu. ⁊ plene per Bar. in. l. diu⁹ ff. de re iudi. ⁊ no. in. c. ij. de rescrip. Et per Doc. in. c. l; causam. de ꝓba. cū multis concordantijs. Nec etiā obstat si diceretur qd̄ dicte pecunie videtur fuisse de pecunijs Dominici de odofredis. ⁊ Hieronymi de bonsignoris ⁊ nō dicti Joānis de blanchinis: vt videtur colligi ex processu ⁊ maxime ex responsione positionū facta pro parte dictorum agentium ex qua videtur apparere q̄ mutuū ⁊ numeratio nō fuit per illos numerantes factū ⁊ facta nomine Joannis blanchini: nec non ac quirendi Joanni blāchino: ergo ex tali numeratione nō potuit acquiri actio Joanni blanchino ⁊ nepotibus: sed illis que numerauerunt suo nomine iuxta dictū. §. si nūmos. ⁊ dictā. l. si absentis cū ibi notatis: q: respondeo q̄ verū est q̄ ex illa numeratione immediate nō est acquisita Joanni de blanchinis actio intentata: sed illa est acquisita ex stipulatione facta cū Berto que fieri potuit ⁊ actionē parere: q: nihil repugnat qd̄ ex dicta promissione facta ꝑ Bertū dicto Joanni zūctini nomine dictorū de blanchinis debuerit Bert⁹ obligari ex dicta promissione. attento q̄ vt in dicto instrumento continetur Joannes fecit dare ⁊ numerare ipsi Antonio Begacio dictos ducatos ducentum etiaz posito q̄ fuerint de pecunijs proprijs dictorū Dominici ⁊ Hieronymi. Et dict⁹ Joannes de blanchinis principaliter se obligauerit pro dictis pecunijs dictis Dn̄ico ⁊ Hieronymo. iā̄m teneatur dict⁹ Antonius Begaci⁹ dicto Joanni blanchino aut actiōe mandati: aut negotiorum gestorum. iuxta. l. si remunerādi. §. ij. paulus ⁊. l. si pro te. ff. mandati. Preterea nō pōt dictus Bertus se tueri tanq̄ indebituz ꝑ
4 errorē facti vel iuris promiserit: † q: in instrumento dicitur q̄ ex certa scientia iuris ⁊ facti fecit. l. iij. §. fi. cū ibi no. ff. si quis cautio. ⁊ expressius quo ad propositū nostrum ponit Bal. in. l. mater circa. iij. col. C. de rei vendi. vbi dicit q̄ si in instrumento tabellio scripsit q̄ talis ex certa scientia ⁊ non per errorem iuris vel facti ratificauit ⁊c. qd̄ in hoc stabitur instrumento: vt ibi per eum. ⁊ no. Bal. in Rub. C. de ꝯfes. ⁊ in l. ij. in. vij. q. C. de rescin. vendi. potuit ergo scire dictus Bertus q̄ dicti de blanchinis soluissent dictam quantitatez pro eis: vnde Bertus sciens se teneri pro dimidia vigore certi laudi ⁊ sciens non esse satisfactum dictis de blanchinis se obligauit eis prout in instrumento predicto narratur nec aliquo errore est probatuz vel allegatū. Non etiam b; obstare si dicatur qd̄ dictus Bert⁹ ꝓmisit ꝑ se ac heredes suos et vice ⁊ nomine Christophori sui fratris pro quo de rato ⁊ ratihabitione promisit dare ⁊ soluere dicto Joanni de blanchinis dictam quātitatem pecunie inde ad Pascha resurrectionis: ⁊ per ꝯn̄s non videt qd̄ ipse Bertus ⁊ eius heres sit obligatus suo noīe nisi pro dimidia: nisi conueniretur heres Berti ex eo capite qd̄ Christophor⁹ ratū nō habuisset per ea que habentur in. l. si mihi ⁊ titio. in princ. ff. de vb. ob. ⁊ in. l. reos. §. cū in tabulis. ff. de duo. reis q: rn̄deo q̄ ex inspectione instrumenti apparet q̄ eo casu quo Bert⁹ non faceret ⁊ non solueret in festo Paschatis resurrectionis prout ꝓmisit voluit teneri ipse Bertus in totū ⁊ posse conueniri realiter ⁊ ꝑsonaliter pro dicta medietate ducatorum ducētorū vt expresse apparet in instr̄o: ergo cū cōtenta in instr̄o non fuerint in paschate obseruata per dictum Bertū succedit illa secunda dispositio qua tenetur ad totuz imo sufficeret quod in vno tantum defecisset Bertus de his que promiserat in instrumento ad hoc vt succederet dicta secunda dispositio vt. l. si is qui ducenta. §. cuz ita cum ibi notatis in gl. ⁊ per doc. ff. de rebus dubijs. Nec ob. etiam si diceretur non esse probatum in processu qd̄ Jac. Alexā. ⁊ Blanchinus fuerant nepotes dicti Joānis blanchini attēto qd̄ in instrumento obligationis promisit dictus Bertus Joāzunctini recipiēti nomine Joannis blanchini ⁊ eius nepotem absq; eo qd̄ specificaret, dictos Jacobum Alexandrum ⁊ Blanchinum esse nepotes dicti Joannis imo in dicto instrumento nullo modo fuerunt nominatim expressa noīa eorum: q: respōdeo qd̄ attento qd̄ persona agētis est Joannes zunctini cum quo ꝯtus dicte stipulationis fuit celebratus: nomine dictorum de blanchinis ex tali stipulatione acquisita fuit dicto Joanni zunctini directa actio vt. l. pe. de neg. gest. ff. l. possessio quoq; §. fi. ff. de acqui. pos. no. in. l. hmōi. in prin. ff. de lega. j. ⁊ in. l. quecunq; gerimus. ff. de actio. ⁊ oblig. vnde attento qd̄ in libello est facta mentio de dicto contractu facto cum Joanne zunctini ⁊ in fine libelli est adiecta clausula super quibus omnibus ⁊ singulis petit sibi iustitiam ministrari ⁊c. Illa clausula operatur vt videatur adiecta nō solū ꝓut in speciali conclusione est cōclusum sed omni meliori modo qui potest colligi ex his que deducta sunt quouis modo in libello vt not. doct.
5 in. c. ij. de ord. co. maxime per Jo. calde. ⁊ Anto. de bu. † Et dicto tali Joanni zunctino qui contraxit nomine dictorum de blanchinis etiā absq; aliquo mandato posset solui tute dicta pecunia adeo qd̄ per solutionem sibi factam liberatur soluens. vt est tex. singularis in. l. filie. ⁊ ibi Bar. no. ff. de solu. facit. l. quod seruus. cum simi. ff. depositi. Et ad predicta sic cōcludēdū satis etiam me inducit rei veritas ⁊ euitanda litium multiplicatio. Et q: vt ingt Bald. ⁊ Sali. in autenti. nisi bre-
6 uiores. C. de senté. ex peri. reci. † quando causa agitur coram vicarijs castrorum vel coram vicarijs ruralibus prout est presens causa ibi vero non requiritur libellus sed simplici via ⁊ summarie procedendum est vt ibi per eos quo casu non curamus de aptitudine libelli. ⁊ tot iuris actibus vt ꝑ Bar. in extraua. ad reprimendum in verbo figura: argumento. l. j. in prin. de rei vxor. act. ⁊ no. Bald. in. l. j. in. ij. col. C. de execu. rei iudi. ⁊ in. l. ⁊ fine scriptura. C. ad trebel. ⁊ q̄ not. glo. in. l. vinum cum simi. ff. si cer. peta. Ideo aūt dico esse absoluendum heredē dicti Berti a medietate dictorum ducatorum octoginta duorum pro
7 discretionibus dictorum ducatorum ducentorum † quia tales discretiones promisse ad rationez in effectu decē pro centenario singulo anno peti licite non possunt vt probatur in. c. nauiganti. in principio. de vsuris. ⁊ in. c. cōsuluit. ⁊ in. c. j ciuitate eo. ti. ⁊ xiiij. q. iij. c. j. ⁊. ij. ⁊. c. pleriq; plus dixit Bart. in. l. rogasti. §. scribi. ff. si certum pe. † q̄ si ꝓmit-
8 to tibi reddere. x. aureos in vindemijs. ⁊ si non reddā promitto tibi xv. pro interesse tuo quod extunc confiteor tantum esse: non potes agere ad illa quinq; que sunt vltra. x. nisi probes de interesse per rationes ibi adductas. ecce qd̄ ibi etiam rōne more commisse in soluendo non pōt licite ꝓmitti vel dari aliquid vltra sortez etiam sub noīe interesse ⁊ ita etiam voluit Bal. in. l. vnica in quarta ⁊ quinta col. C. de sen. que

pro eo

pro eo qđ interest prof. ⁊ Pet. de anch. in ꝯsi. cxxxix. inci. i christi no-
9 mine in qone q̄ vertit inter nobilē dominā ⁊c. Et ibi vult † quod mu-
lieri passe morā in dote restituēda si fiat promissio dandi aliqd vltra
sortē ⁊ quātitatē dotis ꝑ alimētis nō valeat ꝓmissio. vt ibi ꝑ lene per
10 eum. Nec his obstat si diceret † ꝙ cābia sunt licita vt no. glo. ⁊ ibi. cla-
rius Bal. ⁊ Sali. in. l. ij. C. de exerci. Saltē qñ nō excedit generalē cō-
suetudinē mercatorū vt inquit Bal. i rubri. C. de cōsti. pecu. in prin. ⁊
in. l. ij. in prin. C. de vsuris rei iudi. Et in sua disputatione incipiente:
statuto cauet̃ ꝙ fenerator in. j. colū. ⁊ Sali. late in aut. ad hec. in vnde
cima qone ⁊ Joan. cal. in cōsi. xj. Et Laurētius de rodulphis in repe-
titione dicti. c. consuluit. in. ij. parte in qone. xxvj. ⁊ in tertia parte in
prima qone: q2 rñdeo qđ cambia sunt licita tum ratione periculi pecu
nie quā mercator facit soluere in alio loco: tū ēt quia si das bononie
mercatori cētū duos aureos cā cambij. s. vt ipe tibi det in alio loco cen
tum tantum aureos: aureus v3 in vno loco pluſꝗ in alio vnde potest
esse cābiū licitū. ¶ Itē si mercator recepit a te cētū bononie ⁊ sex flo-
renos auri causa cambij vel plus ⁊ minus ſm ꝙ cambij currunt tunc
vt faciat tibi dare i ciuitate venetiarū libras decē grossorū illud pōt
esse licitū. Nā poterit ēē qđ tpe quo venetijs soluētur decē libre grosso
rum valebūt vltra dictos. cvj. florenos ⁊ etiā poterit esse qđ valebūt ⁊
estimabunt̃ tūc minus. Et sic nō vr̃ hoc modo qđ soluatur vltra sor-
tem cum aliud est plus recipere aliud vltra sortē recipere vt etiam vo
11 luit arch. xiiij. q. ij. in. c. si quis clericū. † nam si mutuo tibi corbē frumē
ti qui corbis tunc valet vnū aureū. ⁊ postea qñ reddis valet duos au
reos dico recipere pluſꝗ debitū tñ nō dicor recipere vltra sortem.
Secus qñ do. x. vt reddas. xj. quia tunc est vltra sortē ⁊ non pōt licitē
pcipi. cū ergo in casu nostro non appareat qđ fuerit factum cambium
de loco ad locū eo q2 debitor dederit pecuniam in vno loco. ⁊ merca-
tor suo piculo fecerit dare in alio, nec sunt in his lr̃e cambij ideo hic nō
pōt dici cōtract⁹ cambij. Et similiter l3 cambiū qđ faciūt campsores
qñ dant monetā quam valet vnus aureus ⁊ recipiunt aureū ⁊ vnum
denariū plus. nam l3 illud licitē recipiant vt dicit Archi. xiiij. q. ij. in
c. j. ⁊ Laurētius vbi supra. tñ ille denarius datur pro interesse ratio-
ne laborum ⁊ operarum ⁊ pensionis apothecarum ſm eos vel ratione
permutationis pecunie vni⁹ forme cū altera nō autē datur rōne vsus
pecunie date ad certum tps vt in casu nostro qđ fieri non pōt per iura
primo allegata. ⁊ dato ꝙ si ꝓbasset actor se istas discretiōes soluisse
ꝓ dictis de bagacijs dictis dominico ⁊ Juliano de voluntate dictor
de bagacijs potuisset eas repetere scđm tñ plene no. in. c. ꝑuenit de fi-
deius. ⁊ per glo. in. l. si mādato meo. §. si fideiussor. ff. mādati. Et ꝑ Jo.
an. in regula dammum in mercurialibus. Et ꝑ Bart. in consilio inci-
piente. In questione ꝑdicta primo videndum est. ⁊ per docto. in. c. j. de
vsuris. Et per Bal. in. l. constitutionibus, C. de vsuris, Et in. l. fina.
C. de vsuris rei iudi. ⁊ in. l. j. C. de summa trini. tamen quia nō proba-
uit nō vr̃ quod in dictis discretionibus possit agēs obtinere. ex quib⁹
breuiter cōcludo partes domini iudicantis esse in pronuntiando ꝑut
in principio dixi. Alex.

¶ Summarium super consilio. lxij.

1 Per appellationem est suspensa virtus sententie.
2 Tempus petendi restitutionem in integrum non currit non valen-
ti agere.
3 An petenti restitutionem in integrum obstet lapsus temporis in quo
durauit causa appellationis.
4 Per petitionē restitutionis in integrum impedit̃ executio ſnie qñ aṅ
petitionem executionis sententie iam erat introducta petitio.

¶ Consilium. lxij.

¶ Circa intellectū. l. intra vtile. de mino. ⁊. l. fi. C. de tēporibus in in-
teg. resti. pe. ⁊. l. petende. eodem titulo.



Egregie ⁊ elegāter allega
tū ⁊ cōclusum est ꝑ eximiū dñʒ. s. cōsulētē. Et ego
in eadē eristēs ſnia breuissima qđā subiungā. Con
stat eñ fundatā esse intentionē dicti titij q ad exclu
dēdā petitionē restōnis i integrū quā peteret cōseq
1 vellet semproni⁹ ex capite lesiōis ⁊ minoris etatis
allegat † decursu3 esse a pr̄e pfecte etatis. xxv. annor sempronij q̄drie
nium cōtinuū pfixum a lege minoribus lesis ad petendū ⁊ obtinendū
restitutionē in integ. l. fi. C. de temporibus in integ. resti. pet. c. j. de in
integ. resti. lib. vj. etiā si incidenter ꝑ viam exceptionis vel replicatio
nis deducatur petitio resti. in integ. l. nā ⁊ postea. §. si minor. ff. de iure
iur. ⁊ ibi declarat Bar. reprobata glo. ibi ⁊ si sempronius respōdeat
qđ sibi nō debeat currere tps quadriēnij ꝓpter querelā, vel appella-
tionē interpositā per titiū a ſnia qua ꝓnūtiatum fuit exceptionē resti
tutionis in integ. impedire exequutionē ſnie petitam ꝑ titiū et dictam
sententiam exequutioni nō esse mandatam donec cognitum fuit an ⁹di
ctus sempronius fuerit lesus ⁊ dictū sempronium posse petere resti-
tutionem in integrum prout latius in dicta sententia continetur nam
pendente dicta querela vel appellatione non potuit dictus sempro-
nius procedere ad iudiciū restitutionis in integrum intentandum q2
per appellationē fuit suspēsa virtus sentētie. l. precipimus. circa me-
dium. C. de appella. l. si causa cognita. C. de transac. c. venientes. de iu
reiuran. c. cum inter. de re iudi. Et pendēte lite ⁊ querela seu appellatio-
ne non potuit aliquid innouare sempronius. l. j. ff. nil nouari appella.
pend. c. bone de appel. ⁊ per consequens cum non potuerit agere. l. pe
tere restitutionem in integrum nō debuit sibi currere tempus peten-
2 di restitutionē in integrum † quia tempus non currit non valenti age-
re. l. j. i fi. C. de anna. exce. l. j. C. de bo. mater. l. fi. §. donec. C. de iure de-
li. Et pro hoc in specie videtur tex. in. l. intra vtile. ff. de mino. vbi si tē
pore quo petebatur restitutio in integrum iudex aditus pronuntia-
uit petentem restitutionem esse minorē. xxv. annis a qua sententia ap-
pellauit aduersarius. ⁊ postea fuit pronuntiatum iniustam esse appella
tionē, dubitatur an interim pendente appellatione transiuisset annus
vtilis prout olim erat vel hodie quadriennium prefixum ad inchoan
dam ⁊ fundandam causam finiendam restitutionis in integrū possit
hoc nō obstāte iudex terminare causam restitutionis in integrum an-
te inchoatam ⁊ dicitur ꝙ sic: q2 nō d3 imputari si facto aduersarij fru-
stratorie appellātis causa restitutionis in integrum non fuit infra tē-
pus terminata, bene facit etiam tex. in. l. petende. C. de temporibus in
integrum resti. pe. vbi si facto rei dilationem querentis transiuerit di-
ctum tempus quadriennij antequam causa restitutionis fuerit termi-
nata. attamen hoc non nocet actori in integrum restitutionem peten-
ti faciunt notata per Cyn. ⁊ Bal. in. l. j. versus finem. C. qui accusare
non poss. Replicare potest ad hoc titius qđ imo sempronius potuit
anteꝗ transiret quadriennium a die quo perfecit legitimam etatem
petere restitutionem in integrū ⁊ causam ipsius restitutionis agere et
pficere ⁊ sic non potest hic habere locū illud quod dicitur ꝙ non valē
ti agere non currit temp⁹. hoc enim ostēdo q2 statuto vel reformatio-
ne cauetur ꝙ querelans ab aliqua ſnia teneatur petitionem suā produ
cere infra tres dies iuridicos cōputandos a die productionis quere-
le: ⁊ hoc si petitum fuerit vel ipsa querela deserta sit ⁊ esse intelligatur
si iudici videbitur, ⁊ ꝙ iudex cui commissa fuerit dicta causa querele
teneatur dictam causam terminare infra certos menses alias deserta
sit, ⁊ dicti menses incipiant currere a die responsionis facte petitioni
dicto querelanti vel a die lapsi termini dati ad respondendū apparet
ergo ꝙ erat in potestate dicti sempronij petere ꝙ statueretur dicto q̄-
relanti terminus trium dierum ad producendam suam petitionem ⁊
illi petitioni respondere quo facto incontinenti incipiebat currere tem
pus finiēde querele adeo ꝙ post finitam vel desertam causam quere-
le habuisset longum spatium ita ꝙ infra quadriennium potuisset cau
sam restitutionis perficere. qui ergo facere potuit vt agere posset ⁊ nō
fecit dicitur potuisse agere vt. l. qui pōt facere. ff. de regu. iur. cū con-
cordantijs de quibus in glo. ibi ⁊ bonus tex. cum gl. in verbo tempus
suspensionis in. c. quia diuersitatem. de cōces. pbē. facit. l. iure ciuili. ff.
de condi. ⁊ demonstra. ⁊. l. in executione. §. fi. ff. de verbo. obl. ⁊ id quod
habetur in. l. non enim. ff. quibus ex causis maio. ⁊ per hoc apparet re
sponsum ad. l. intra vtile. ff. de mino. quia ibi nō apparet ꝙ pendente
appellatione aliqua negligentia vel culpa imputari potuerit ei qui
causam in integrum restitutionis inchoauerat: imo tex. ibi expresse di
cit ꝙ eum non steterit ꝑ petentem in integrum restitutionem quomi-
nus causa restitutionis fuerit terminata infra sua tempora. Ideo si
bi non preiudicat cursus temporis ⁊ sic a contrario sensu innuit ꝙ si ꝑ
eum stetisset sibi preiudicasset vnde cum argumētum a contrario sen-
su sine dubio regulariter procedat. l. j. §. huius rei. ff. de offici. eius cui
manda. est iurisdi. c. cum apostolica. de his que fiunt a prelato. ideo vi
detur ꝙ in. d. l. intra vtile. fit tex. pro ista decisione iuncta dispositione
dicte reformationis per quam apparet qđ per dictū sempronium ste
tit quominus potuerit inchoare ⁊ perficere causam restitutionis infra
quadriennium. quinimo gloss. ⁊ Bart. in. l. fi. C. de tēporibus in inte-
grum resti. pe. ⁊ glo. in. d. l. intra vtile ⁊ Ang. in. d. l. petende. in fi. di-
3 cunt † quod petendi restitutionē non obstat lapsus illius temporis in
quo durauit causa appellationis introducte ab aduersario appellāte
quia ille dolo seu malitia appellauit ⁊ ista potest esse alia respōsio ad
dictam. l. intra vtile. tamen in hac secūda responsione non psisto quia
vt inquit Bald. in. d. l. intra vtile in aliquibus lecturis non est verum
quod in casu dicte. l. intra vtile. illud procedat propter dolum appel-
lantis. sed propter naturam appellationis vnde idem esset si appel-
lans appellasset bona fide ⁊ succubuisset prout ibi succubuit: quia fru-
stratoria appellatio non debet obesse aduersario petenti restitutione3
in integrum. allegat in argumentum. l. tutor. ff. de vsuris. ⁊. l. negotio
rum. ff. de rei. udi. ⁊ ita etiam est de mente Cyn. in. d. l. fin. Bene fateor
ꝙ ex istis patet ēt alia responsio ad dictā. l. intra vtile. s. quod ibi fru-
stratorie fuit appellatum vt ibi apparet in tex. Et no. Cy. in. d. l. fin. ⁊
Bal. in. d. l. intra vtile. Sed in casu nostro potest dici ꝙ fuerit frustra
torie nec temere appellatum: ꝑ dictū titium. quia dicta ſnia iustā de-
dit titio cām querele. Nam presupponit̃ quod ante petitā exequutio-
nem nulla vnꝗ fuerat petita restitutio in integrum. ⁊ sic non poterat
dici ꝙ pēdentia restitutionis in integrum intētate per viam principa
lis restitutionis suspenderet ⁊ impediret executionē ſnie iuxta. l. j. C. in
integrū restitutiōe postulata ne qd noui fiat. ⁊. l. defendēte. ff. de auto.
4 tu. ⁊. l. si ptor. §. marcellus. ff. de iudi. † q2 ita demum per petitionem

restitutionis in integruz principaliter petitā impeditur executio sn̄ie
qn̄ ante petitionē executiōis sn̄ie iā erat introducta petitio restitutio
nis in integrū vt inqt Bal. in. l. fi. in. ij. col. C. si ex falsis instrumentis.
Sed in casu nr̄o nūq̄ fuit an̄ petitā executionē nec post itroducta pe-
titio restitutionis in integrū p viā principalis petitionis ergo ex illo
capite nō debebat dictus iudex pronūtiare vt fecit. ⁊ lꝫ incidenter per
viam restitutionis fuerit deducta restitutio in integrum iuxta dictā. l.
nā ⁊ postea. §. si minor. tn̄ etiam iudex nō debuit pronūtiare vt fecit qꝛ
5 †vt verbo fertur nihil euidenter iudici constiterit de lesione q̄ causa-
ret restitutionem nō debuit supersedere in executione sn̄ie. sed ad eam
procedere debuit reseruato iure petendi restitutionem in integrum. et
prestita cautiōe per quā caueret titius de restituēdo illud qd̄ accipe-
ret p executione sn̄ie eo casu quo sempronius obtineret postea in cau-
sa restōnis in integrū. c. substituta. de resti. in integ. ita not. Bar. in. d.
l. defendente. ⁊ in. l. iiij. §. cōdēnatū. ff. de re iudi. ⁊ in. d. l. si ptor. §. mar
cellus ⁊ Bal. in. l. fi. C. de or. cog. preterea cum petitū fuerit corā eodē
iudice incidēter restitutio in integrū cōcedi a iudice debuit: aut illa cō
cedi si probata erat lesio ⁊ minor etas. aut si probata nō erat debuit ne
gari nō aūt reseruari vt factū fuit vt. d. l. nā ⁊ postea. §. si minor. ⁊ facit
l. de qua re. ff. de iudi. c. cū sup de causa pos. ⁊ expressiꝰ no. Host. ⁊ Jo.
an. in. c. cū contingat. de offi. dele. post gl. pe. ibi. Non ob. etiā id qd̄ ha-
betur in d. l. petēde. quia ibi nō dicit̄ qd̄ in aliqua culpa vel negligētia
fuerit actor sed facto rei erat impeditus ibi actor posse causam restitu-
tionis finire. Merito sibi succurritur. hic autē fuit in culpa ⁊ negligē-
tia sempronius cui currebat tempus quadriennij cōtinui vt. s. decla-
raui. ex quibus cōcludo dictū sempronium non posse vlterius restitu-
tionē in integrum petere. Alexan.

¶ Summarium super consilio. lxiij.

1 ☞ Venditor de iure tenetur certiorare emptorem de qualitate rei vendite.
2 Aliud est demōstrare specialiter aliud singulariter.
3 Fideiussor habens priuilegiū fori non est idoneus
4 Venditor in dubio videtur vendere tantūmodo ius qd̄ habet in re.
5 Ubicūq̄ venditor sciens non certiorauit emptorem de qualitate rei emptori ignoranti tenetur ad interesse.
6 Verbum possessio est equiuocum.
7 Ubi verba sunt equiuoca dꝫ fieri interpretatio cōtra illum in cuius fa uorē verba sunt apposita.
8 Clausula posita in medio refertur ad precedentia. 9.
10 Ubi vēditor tradit rem emptori obligatam non simpliciter agit̄ de euictione sed ad quantum interest. 11.

¶ Consilium. lxiij.

¶ Quomodo venditor teneatur specialiter certiorare venditorem de qualitate rei vendite propter quā emptor fuisset minoris empturus si sciuit ⁊ ad quid teneatur venditor si hoc non fecit. ¶ Item hoc verbum possessio prolatum in contractu quomodo accipiatur.


Edēptoris iuocato suffra
gio. Diligēter inspectis ⁊ cōsideratis his q̄ in The
mate continentur videretur prima consideratione di
cendum sempronium allegare non posse seduntaxat
teneri ad soluendum pretium detracto quāto mino-
ris fuisset empturus si tpe emptionis certior factꝰ esset dictas petias
terrarū descriptas post medium dicte scripture esse de iure eccl'ie quo
1 ad solutionē certi canonis ⁊ capsoldi ex pluribus. †Et primo qꝛ de iu
re venditor tenetur spāliter certiorare emptorē de qualitate rei vendi-
te propter quas emptor minoris esset empturus. l. quote in verbo spe
cialiter. ff. de act. emp. pōdero verbum specialiter non enim iuriscon-
2 sultus vsus est verbo singulariter. †Et aliud est demōstrare spāliter ⁊
aliud demonstrare singulariter ⁊ aliud demonstrare generaliter. l. fin.
cū ibi not. C. qd̄ cum eo. ⁊. l. si quis in principio testamenti. cū ibi nota-
tis per Barto. in versi. quero quid si testator dicat sic: cassans ⁊c. ff. de
leg. iij. ⁊. l. titius. in prin. cū ibi notatis iuncta. l. ij. ff. de lib. ⁊ postbu. l. j.
cū ibi notatis per Bar. in fi. ff. si quis in ius voca. non ie. Notat Bar.
in. l. fi. C. si contra ius. ⁊ in. l. j. in. ij. q. principali. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in di
3 ctis locis habentur exēpla euidētissima: sed satis sit vnū referre. † Nā
fideiussor habens priuilegiū fori puta ꝙ nō possit cōueniri nisi coram
doctore suo vel rectore vt est scholaris nō est idoneus fideiussor de iu-
dicio sisti. nisi specialiter renuntiaret priuilegio suo. d. l. j. ff. si qs in ius
voc. nō ierit. si qdē renūtiaret oī exceptioni quā opponere posset dicit̄
gn̄aliter renūtiasse si autem diceret ꝙ renuntiat oī priuilegio fori dice
retur spāliter renuntiasse absq̄ eo ꝙ diceret ꝙ renūtiat priuilegio qd̄
habēt scholares ꝙ nō possint cōueniri nisi coram doctore suo ⁊c. Nā
talis diceretur nō specialis sed singularis seu indiuidua renuntiatio
vt not. Bart. ⁊ alij in. d. l. j. p iura superius pallegata. Modo in pro-
posito in dicta scripta circa mediū dicebat̄ ꝙ p dicta possessione titij.
s. de qua facta fuerat mentio in princi. soluebant̄ solidi. xxvij. ecclesie.
certe hec videt̄ specifica expressio illiꝰ q̄litatis respectu totiꝰ possessio
nis absq̄ eo ꝙ in indiuidua facta fuerit expssio qd̄ p q̄libet particula
terre solutio pdicta cedebat: qꝛ illa fuisset non specialis sed singularis
expressio que non erat necessaria: vt iam dixi. si autē dixisset venditor
p vna possessione mea vel p quadam parte possessionis mee soluitur
ecclesie tm̄ ⁊c. posset illa nūcupari minus spalis expressio. ¶ Secūdo
pro hoc facit quia illa clausula apposita in medio scripte que dicebat̄
soluitur pro dicta possessione episcopatui quātitas solidorū. xxvij. ⁊c.
dꝫ referri taꝫ ad superius specificata q̄ꝫ ad inferius descripta. l. j. C. de
lib. prete. l. iij. §. filius. ff. de libe. ⁊ postbu. l. talis scriptura. ff. de leg. j.
c. secūdo requiris. de appel. ¶ Tertio p hoc quia illa verba indefini-
ta videlicet p dicta possessione soluitur episcopatui quantitas solido
rū. xxvij. ⁊c. equipollent vniuersali. c. solite. de maio. ⁊ obe. l. si pluribꝰ
ff. de leg. ij. Et sic videt̄ venditor sensisse de tota possessione. facit qd̄
notat Bar. in. l. seie. §. tyrāni. ff. de fun. instru. Et in. l. j. ad fi. ff. de reb.
dub. ⁊ in. l. si ita. in fi. ff. de auro ⁊ arg. le. Et quod notat Bal. in rubri
ca. C. de ver. sig. ⁊ in. l. in legatis. C. lega. ⁊ in. l. si plures. in. ij. colum. C.
de cōdi. inser. dum allegat. c. j. §. si quis de māso. de controuer. inuesti.
4 ⁊. c. j. de cēsi. Quarto † quia vēditor in dubio videtur vendere tantum-
modo ius qd̄ hꝫ in re. Et ideo vlterius nō tenet̄ lꝫ res pleno iure non
spectet ad eum. l. qui tabernas. ff. de contrahen. emp. facit. l. predia. C.
de loca. pdio. fiscaliū. ⁊ ibi no. Bar. i fi. li. xj. c. pastoralis. de dona. cum
simi. Sed premissis nō obstantibus contrariam sn̄iam de iure proba
5 biliorē esse puto † quia vbicunq̄ vēditor sciens non certiorauit empto
rem de qualitae rei propter quam res vendita minoris est. Et tunc
emptori ignoranti tenet̄ ad oē interesse. l. j. §. j. ⁊. l. iul. post pri. ⁊. l. que
ro. ff. de actio. emp. Si autē venditor ignorauit tenet̄ quanti minoris
emptor fuisset empturus si sciuisset. l. quot de serui. ff. de edil. edic. d.
l. iul. i prin. l. labeo libro. ff. de contrahen. emp. cū ibi no. l. j. §. causa. ff.
de edil. edic. Et requirit̄ ꝙ venditor nolēs de pdictis teneri spāliter
moneat ⁊ certiorem faciat emptorem de qualitate pdicta: vt. d. l. q̄ro.
⁊ declarat Cy. i. d. l. j. C. de edil. act. Et clare nō obstare moneat aliter
nō sufficit. l. ea que cōmendandi. §. fi. ff. de contrahen. emp. l. tenetur. §.
fi. ff. de act. emp. ⁊ no. Spe. inti. de emp. ⁊ vendi. §. nunc videndū. el. ij.
ver. qd si vēdēs. ⁊ Ang. in. l. pacisci. post gl. ff. de pac. ⁊ Ang. ⁊ Aiod.
in. l. si quis cū aliter. ff. de verb. obli. ⁊ p Bal. post alios in. l. j. ⁊ in. l. si
pdiū. ad fi. C. de edi. act. ⁊ Moder. in. c. iniustū. de rerum permu. Sed
ita est ꝙ dictam clausulam appositā in medio scripte pdicte non fuit
certioratus emptor saltē clare ⁊ specialiter qd̄ petie terre post dictam
clausulā noīate aliquo mō essent de iure epatus adeo ꝙ pro eis solui
deberet capsoldum vel aliquis canon: vt tunc ostēdam: ergo seqtur vē
ditorem tenere ad oē interesse si sciens fuit vel quanti minoris fuisset
empturus emptor si venditor ignorauit. Quod autē p dictam clausu
lam non videatur certioratus emptor saltē clare ⁊ specialiter ꝙ petie
terrarum post ipsam clausulam specificate essent subiecte iuri ecclesie
probatur qꝛ in scriptura dr̄ p dicta possessione soluitur ecclesie quan
6 titas solidorū. xxvij. ⁊c. Sꝫ † istud verbū possessio est equiuocū ⁊ pluri
bus modis accipitur. nam interdū accipitur possessio p iure possiden
di. Ita assumitur i. l. j. in prin. ⁊ in. l. peregre. in prin. ff. de acqui. pos. ⁊
in. c. cū nostris. de conces. pbē. ⁊ cōstat ꝙ de hoc iure possidēdi non sen
sit titius ꝙ p possessione ponit in scripta domū ⁊ petias terrarū. In-
terdum accipitur possessio p rebus possessis. i. p dn̄io rerum possessa
rū. l. ij. C. de pba. l. interdū. ff. de ver. sig. l. ij. ⁊ ibi no. in fi. C. de serui. ⁊
aqua. xvj. q. ij. possessio. ⁊ si hoc mō accipiatur in casu nostro certū est
ꝙ dicta clausula non cōprehendit petias terrarum post ipsas descri-
ptas: qꝛ scdm̄ istū scdm̄ modū intelligēdi q̄libet res possessa dicitur
vna possessio. d. l. ij. C. de pba. cum concordantijs prime allegatis. et
sic q̄libet petia terre diceretur vna possessio sed dicta clausula non fa-
cit mentionē nisi de vna possessione in singulari. ergo non comprehē-
dit oēs petias terrarum post illam clausulā specificatas. l. si domus. i
prin. ⁊. l. apud iulianū. §. seio. ff. de le. j. Tertio modo pōt accipi posses
sio pro fundo vel agro seu pdio possesso: vt. l. questio est. iuncta glo. j.
ff. de verbo. signi. ⁊ hoc modo ptꝫ ꝙ accipiat cōis vsus loquēdi ⁊ itelli
gēdi. facit qd̄ no. Cy. in. l. fi. ⁊ ibi ēt Bal. ⁊ Bart. in. l. vxorē. §. legaue-
rat. in fi. ff. de lega. iij. ⁊ Guil. de cu. in. l. licet. C. de acqui. pos. ⁊ Ray.
in. l. filij. §. fi. ff. ad municip. ⁊ fm istum modū intelligēdi cōstat ꝙ per
dictam clausulā non comprehēdantur petie terrarum post dictā clau
sulam descripte qꝛ fundus seu possessio hoc mō assumpta fm cōem
vsum loquēdi pōt intelligi de parua possessione ⁊ de magna vt docet
experientia q̄ est efficax rerū magistra. c. quā sic. de elec. in. vi. fundus
em̄ cōstituitur destinatiōe patrisfamilias. l. ꝙ in rerū. §. si qs poss. ff.
de leg. j. l. si qs duas. §. si qs partē. ff. cōia pdio. cū ergo post enumera
tas quasdā petias terre cū domo eēt adiecta illa clausula. vcꝫ pro dctā
possessione soluit̄ ⁊c. apparet ꝙ titius illas petias terre vna cū domo
superius specificatas habuerit contra vnā possessionē ⁊ p ɔn̄s non cō
prehenduntur alie petie terre vel saltem negari nō pōt ꝙ nō ɔstet cla
re quot petias terrarū saltē in inferiori parte descriptas voluerit con
prehēdi appellatione possessiōis cū vt dixi fundus ⁊ possessio possit
cōstitui parua ⁊ magna. Fortificantur pdicta quia cum diuersimode
possit accipi ⁊ intelligi illud verbum possessio vt dictum est. s. sequi-
tur ꝙ dicta verba sunt equiuoca ⁊ dubia. l. ita fidei. ff. de iure fis. l. quot.
cum glo. ff. de verbo. obligatio. ⁊ sic non est satisfactum legibus requi-
rentibus ꝙ specialiter ⁊ non obscure venditor debeat emptorem
certiorare.

7 certiorare. Preterea† vbi verba nō sunt clara sed equiuoca vel ambigua, vt in casu nostro, ꝑt est probatū.s. fieri dꝫ īterpretatio cōtra illū ī cuius fauorem verba vel clausula apposita sunt.l. veteribus.ff. de pac.l.cū in lege venditionis.ff.de contrahē.emp.l.stipulatio ista.§.in stipulationibꝰ.ff.de ver.obli. Sed illa clausula ꝙ ꝓ dicta possessione soluebatꝰ ecclesie certa quātitas fuit adiecta in fauorē vēditoris ne ob id teneretꝰ emptori: ergo dꝫ cōtra ipsum venditorē fieri interpretatio. ⁊ hoc tanto magis ꝓcederet si in dicta scripta nō cōtineretur ꝙ dicta quātitas deberet solui singulo anno. nam cū posset itelligi de vnica solutione tātū vel occasione remuneratiōis vel alia de causa. ⁊ etiam posset intelligi de solutione annua deberet in dubio intelligi de vnica solutiōe: vt no. Bar. in.l.pe.ff.de annuis leg. ⁊ ꝓbatꝰ ꝑ ratione dicte.l. veteribus. ⁊ ꝑ ꝯñs si reperiatur ꝓ dicta possessione debere fieri solutionē annuā nō tenebitꝰ emptor nisi facta deductiōe quanto minoris empturꝰ fuisset ꝑ dictā.l.quot.ff.de edil.edic.cū simi. Et ꝑ supra scripta ptꝫ euidēs rñsio ad primū argumētū allegatū in cōtrariū: quia ꝑ illa verba ꝓ dicta possessione soluitur ecclesie ⁊c. Nō vꝫ facta clara ⁊ spālis expssio quo ad petias terrarū specificatas post dictā clausulā attento ꝙ illud verbū possessio pōt diuersimode accipi ⁊ intelligi: vt ostēdi.s. Nō obstat scōm argumentū.s.ꝙ clausula apposita in medio dꝫ ad oīa tā ꝓcedētia quā sequētia referri: qꝛ rñdeo primo ꝙ illud verbū ꝓ dicta possessione tollit argumētū ptꝫ cū ꝙ scribēs habuit respectum ad antedicta seu specificata in scripta: ergo nō sensit de petijs terrarum de qbus adhuc nihil dictū erat: aut scriptū: qꝛ qui vnum dicit aliud excludit.l.cū ptor.in prin.ff.de iudi.c.nōne.de presum. ptꝫ ergo ꝙ dcā clausula nō fuit absolute posita relatiue ad precedētia. ⁊ ꝑ ꝯñs nō obstāt iura allegata in cōtrariū qꝛ loquntꝰ qñ clausula est absolu-
8 te posita. vel scōo rñdeo† qꝺ clausula apposita ī medio refertur ad precedētia qñ talis clausula ponitur inter plures articulos connexe ⁊ ab vno principali dependētes.d.c.ij.requiris. Secus si inter articulos diuersos: vt est casus in.c.inquisitioni.de appel. Sed cū in proposito nostro non appareat dictas petias terraꝝ specificatas post dictā clausulā esse de dependētijs petiarū terre superius descriptarum cum petie terre post clausulaꝫ noīate pñt haberi loco fundi vel agri de ꝑ se.d.l. qꝺ in rerū. ergo nō dꝫ referri ad sequētia ⁊ hec interpretatio potius dꝫ accipi ꝑ rōne dicte.l. veteribus. inducēdo vt induxi.s. ℂ Non ob. tertium argumētū.s.ꝙ illa verba indefinita. vꝫ pro dicta possessione soluitꝰ ⁊c. equipollēt vniuersali. ⁊ sic vꝫ sensisse de tota possessione: qꝛ rñsio euidēter ptꝫ ex superius dictis: tū ꝑpter illud verbū data. ⁊ sic ptꝫ ꝙ nō fuit habitus respectus ad postea specificatata alias enim frustra expressisset reliquas petias terre. Preterea ēt dato ꝙ intelligatur de tota possessione nō sequitꝰ: ergo comprehēduntur petie terre postea specificate cū tota possessio possit appellari tota vna res possessa.l.ij.C.de ꝓba.cū alijs.s.allega. ⁊ sic nō fuit specifice. ⁊ clare facta expressio de omnibus petijs terrarū ꝓut requirebatꝰ de iure per.d.l. qro cū cōcordantijs.s.alle. Ultimo non ob. ꝙ venditor in dubio videatꝰ tantū vēdere ius qꝺ hꝫ in re ꝑ.l.q tabernas.ff.de cōtrahen.emp.
9 qꝛ rñdeo† quod illud est verum quādo emptor sciebat qualitatem rei vel iuris qꝺ habebat venditor. Secus si ignorabat qꝺ in dubio presumitur. dicta.l.iulia.in prin. iuncta.l.fi.ff.pro suo.l.verius.ff.de proba. ita dixit Cy.in.l.j.C.si pignꝰ pigno.datū sit. ⁊ Bal.in.l.ex predijs.ꝑ illū tex.cum glo.C.de euic. ⁊ Bal.in rubri.C.de cōtrahen.emp.in.vj. q. ⁊ in.l.cū alienā.C.de leg. ⁊ Bald. ⁊ Ange.in.l.j.C.q testa.fa.pos. ⁊ Pe.Cy.Bal. ⁊ Ang. ⁊ Imo.in.l.si domus.§.fi.ff.de leg.j. ⁊ Bal.i.l.ij.C.de remis.pig. ⁊ Ang.in.l.si quis emptionis.§.j.ff.de prescrip.xxx. anno. ⁊ etiā Bar.in.l.cū tabernam.in prin.ff.de pig. ⁊ Bal.in.l.in testamēto.C.ad.l.falci. vbi dicit ꝙ in.l.q tabernas. emptor sciebat qualitatē loci qꝛ locus erat publicus. ⁊ ita reperitur fm cum quod Joan. scripsit ibi sup verbo in solo hanc glossellā cum hoc esset emptori notum ⁊c. Non ob.c.pastoralis.de dona. ⁊ d.l.predia.cum ibi notatis ꝑ Bar. quia non loquitur in vendente nec in alienāte titulo oneroso: sed in donāte quo casu verū est qꝺ presumitur tantum donasse ius quod habet ꝑ illa iura ⁊ per.l.si domꝰ.§.fi. ⁊.l.serui electiōe.§.fi.ff.de lega. j. fm Bald. ⁊ Ange.in.d.l.si domus. ⁊ Bal.in dicta rubri.de contraben.emp. ⁊ in dicta.l.cum alienam.cum simi. Ex quibus concludo vēditorem saltem teneri indistincte pro petijs terrarum descriptis post dictam clausulam excepta vinea ad quanto minoris empturus fuisset emptor ⁊ sic ad quanto minoris communiter valeant dicte res propter dictam qualitatem. Et si venditor sciuit tenebitur etiam ad omne īteresse per supradicta. An possit agi cōtra vēditorem re euicta cui non fuit denuntiata lis: si agatur saltē ex capite ꝙ res non videtꝰ tradita vel libere tradita. Ex quo tradita fuit obligata alteri qui euicit.
10 Fortificatur predicta cōclusio scꝫ† quod heredes dicti emptoris agere possint cōtra heredes venditoris actione ex empti indistincte firmat Ang.in.l.j.§.fi. heres.ff.ad trebel. vbi per illum tex. inquit ⁊ fortius qꝺ si venditor tradat rem obligatam emptori nō simpliciter aget de euictione ad pretiū sed ad quantū interest rem obligatam non esse ⁊ sic ad quātū res minus valet allegat notata per Bar.in.l.cum stipulatus fim mihi a proculo.§.fina.ff. de verbo oblig. Et dictum.§.si heres. ⁊ procedit dictum Ange. etiam quando illa res non esset pure obligata sed sub cōditione que adhuc pēderet prout loquitur text. in d.§.si heres ⁊.l.si seruus.in princip.ff.de cōdi.fur. qꝛ estimatur et attēditur ille dubius euētus cōditionis. ⁊ per istā decisionē colligitur decisio ad id qꝺ in proposito reliquit indecisum Bal.in.d.l.ex predijs. in.ver.sed pone quod vendo quanto magis ergo debet posse agi in casu nostro cum iam purificata fuerit conditio dicte obligationis per euentum casus restituende dotis: istud etiam expresse voluit gloss. in l.qui rem.C.de euictio. que cōcludit qꝺ absqꝫ eo quod aliqua denūtiatio facta fuerit per venditorem emptori potest agi per emptorem qꝺ res vendita liberetur per dictā.l.ex predijs.ad idē quod not. Jo.and. in additio Spe.in titu.de emptione ⁊ venditione.§.j.in additione que incipit quia iste.§.⁊c. ℂ Et qꝺ not. Bal.in.l.ex conuentione.in fin.C. de pac. fortius dico qꝺ etiam dato quod anteqꝫ sequeretur euictio aliqua fuisset necessaria denuntiatio. ⁊ etiam dato ꝙ in casu nostro dici posset euictionem esse sequutam tamen omnino debet in proposito nostro agi posse esto quod nulla denuntiatio interuenerit attēto qꝺ per instrumentum obligationis bonorum dicti mariti ⁊ vēditoris constat ⁊ manifeste constituit dictam rem fuisse hypothecatam vxori ⁊ ideo si heredes dicti venditoris exciperent de denuntiatione non facta poterit replicari quod eorum non interest ex quo mulier que obtinuit habebat ius. ita concludit Joan. de imo.in.c.fina.in vltima columna de emp. ⁊ venditio. allegat notata per glos.in.d.l.nisi ⁊ ea que.no. Ange. in.l.decē.ff.de verborū obligatio. Et pro hoc etiam alia adducit que causa breuitatis obmitto. Idē tenuit Rapha.fulgo.in.l.emptorem.
11 in principio.ff.de actio.empti. dicens se de facto ita respondisse† qꝺ vbi appareret rem fuisse euictam emptori ⁊ notorie constat de veritate ⁊ iustitia euincentis nō imputatur emptori qꝺ non denuntiauit vēditori litē esse motam ratio propter quam nō potest agere emptor cōtra venditorem quando denuntiationem obmisit est ex eo quia presumitur emptorem amisisse causam potius quia nō erat bene instructus quam ob aliā rationē.l.si fundo.§.j.ff.de euic. sed qñ cōstat de iustitia euincentis cessat ista rō. ⁊ ideo dicit ꝙ glos.in.d.l.emptorem. in prin. dum dicit quod requiritur denuntiatio dꝫ referri ad casum scilicet qñ non cōstaret de iustitia euincentis licet fm cum Bar. ibi aliter innuat idem tenuit Ludo. Roma.in.l.non solum.§.morte.ff.de oper.no.nū. vbi ad hoc inducit no.per glo.in.l.si cum questio.C.de euic. Ex quibꝰ cōcludo ex multiplici capite constare dictos heredes venditoris agere posse ad effectum liberationis dicte rei empte denuntiatione nō facta nihil obstante. Alex.

ℂ Summarium super consilio.lxiiij.

1 ℂ Ubi appellatio est ipso iure deserta sententia postea lata redditꝰ nulla.2.

3 Calculatoribus electis a iudice non est credendum sine iuramento.

4 An possit qs appellare viua voce saluo sibi iure appellādi ī scriptis.

ℂ Consilium.lxiiij.

ℂ Snīa lata extra tempus quo debet terminari est nulla. ⁊ ideo non meretur executionem.b.d.



Domini redemptoris nostri inuocato suffragio. Uiso processu cause vertentis inter ser Antoniū de zanolinis: vt procuratorē Joannis quondam ser Jacobi ex parte vna agente ⁊ Alexādrum quodā Hugulini de marano ex alia se defendēte super petitione executionis sententie late per iudicem appellationis contra dictum Alexan. ⁊ visis statutis transmissis seu eorum copia ⁊ his que copiose ⁊ subtiliter ꝑ clarissimos aduocatos vtriusqꝫ partis allegata sunt ⁊ visis literis magnifici dñi pretoris cesene a qbꝰ sum requisitus vt cōsulerem que future sint partes sue libenter assentiebam ꝙ dominus pretor ad snīe executionem procederet: quia huiusmodi conclusio videbatur mihi veritati facti magis amica ⁊ obiectis in contrariū parata erāt responsa verūtamē vnum obstat cui de iure resistere nequiui. Nā illa snīa cuius executio petita est fuit lata post tps duorū mensiū a die interposite appellationis numerando quo casu statutū qꝺ incipit statuimus ⁊ ordinamus qꝺ a qualibet snīa diffinitiua ⁊c.
1 disponit ꝙ appellatio sit ipso iure deserta† quapropter snīa postea lata redditur nulla vt in cle.si appellationē cū glos.in verbo appellatus.de ap. ⁊ no. Host. ⁊ Jo.an. ⁊ alij i.c.ex rōne.de app. ⁊ Bal. ⁊ Sal. in auḟ. ei q.C.de tēp.ap. ⁊ Bal.in.c.fi.in ti.quo tpe miles.in vsibꝰ feu. Et lꝫ statutū excipiat casum qñ staret per negligentiā iudicis ⁊ alios quoscūqꝫ casus ibi expressos tñ ante lapsum dictorū duorū mensium non inuenio quod steterit per iudicem sed per partem appellantem qꝛ dicitur stare per partem appellantem quousqꝫ instāter non interpellauit iudicē vt causam per snīam terminare debeat ⁊ ei acta presentet. ⁊ sic pro parte sua adimpleat vt colligitur ex.l.final.§.illud ibi summa visum ⁊c.C.de tēp.app. ⁊ notat hoc Sali.in ver. quero tex. hic dicit quod elapso ⁊c. Et idem notat Bal.in autē. Item si appellatio co. titu. ⁊ Angel.in consilio.cxxxvij.incipiente quidē Mattheus bene facit quod not. Bal. post Barto.in.l.titia seio.§.vsuras.ff.de leg.ij. ex Bar.in.l.mota.in prin.ff.de vsuris. Et qꝺ habetur in.c.j.de sup.neg.pla. Et qꝺ no. Anto.de but. ⁊ Jo.de imo.in.c.ex literis.de cōsti. ⁊ in.c.

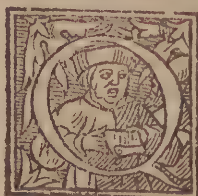
eũ cã. post gl. de offi. dele. Sed ante lapsum dictorũ duorũ mensiũ nõ
fuerũt facte dicte ꝓtestationes ⁊ p̃ntata acta que iudex etiã petiȷt sibi
presentari saltẽ. xxviȷ. die Iuliȷ et etiam postea. nam sñia fuit lata die
xxvȷ. Maiȷ de anno. Mcccclviiȷ. Et eadẽ die fuit appellatũ viua voce
nec alia appellatio est mihi in scriptis presentata seu transmissa. ⁊ etiã
dato ꝙ alia appellatio in scriptis fuisset interposita infra decendiuz.
2 † Et diceremus tp̃s finiende appellationis incipere a die interposite
appellationis in scriptis. vt tenẽt Moderni in. l. cũ procurator. §. do
minus ff. de oper. no. nũ. tñ adhuc infra tp̃s duorũ mensiũ nõ si essent
obseruata ea q̃ adimplere debebat dictus appellans circa ꝓtestatio-
nes cũ presentatiõe actorũ vt dixi. s. ⁊ patet ex actis. nec obstat ꝙ nõ-
nulli calculatores electi retulerũt. die. xviiȷ. Decembris ꝙ instãtia nõ
3 erat deserta † qꝛ illis calculatoribus electis a iudice non erat credendũ
sine iuramento. l. cõparationes. C. de fide instru. l. hac edictali. §. his
illud. C. de secundis nup. ⁊ ibi Bal. ⁊ no. Bar. in. l. theopompus. ff. de
dote prelega. ⁊ Bar. in repetitione. l. creditores. ad fi. C. de pigno. Et
not. Bar. ⁊ aliȷ in proemio ffoꝝ. ⁊ Bal. in. l. iusiurandũ qd̃ ex conuen-
tione in prin. ff. de iureiu. Anto. de but. in. c. veniens. el. ȷ. Et in. c. finẽ
litibus de dolo ⁊ contu. ⁊ in. c. proposuisti. de proba. ⁊ Ang. in repeti
tione. l. si vacãtia in. iiȷ. col. C. de bo. vacã. lib. x. ⁊ Bal. in rub. ff. de iu-
reiur. Preterea dato ꝙ illi calculatores: ita retulerint tñ nõ apparet
ꝙ iudex hoc sequutus fuerit non eñ iudex ita pronunciauit. s. cãm ap-
pellationis nõ esse desertã. Et iudex potuit moueri ad non adhiben-
dum eis fidẽ vel qꝛ nõ iurauerant: vel qꝛ visum fuerit relationẽ nõ esse
in iure fundatã stãtibus actis ⁊ statuto p̃dicto. Insistit etiaz plurimũ
4 vnus ex dictis dñis aduocatis: vt rñdeatur † an si Alexander appel-
lauit viua voce saluo sibi iure appellandi in scriptis ⁊ postea infra tẽ
pus debitum appellauit in scriptis: an possit appellans dicere tem-
pus finiẽde appellatiõis currere a tp̃e interposite appellatiõis in scri
ptis. Et qꝛ istud qd̃ ad ea de qbus sum requisitus a domino pretore
non vr̃ necessariũ. rñdebo breuissime concludẽs veriorẽ ⁊ magis com-
munem opinionem videtur qd̃ possit appellans dicere tp̃s currere a
die appellationis in scriptis: ⁊ ita sum solitus tenere et legẽdo ⁊ cõsu-
lẽdo: vt tz Ang. in. l. si qs libellos. C. de appel. Et etiã Sali. ibi p illũ
tex. Et Jo. de imo. in. l. ȷ. §. libelli. de appel. ⁊ in. c. dilecto. de app. Et
in. d. l. cũ procurator. §. dñs. post Ange. ibi. de oper. no. nũ. Et idẽ tz
ibi Pau. de cast. ⁊ Roma. Et idẽ tz Ant. de bu. ⁊ do. Abb. in. d. c. dile
cto. Saltẽ qñ in appellatione interposita in scriptis non repetit dicta
prime appellationis. Bene facit qd̃ no. Jo. an. in. c. bone. de appella.
Et Bal. in. l. gñaliter. §. ȷ. C. de rebus cre. ⁊ in. c. si. quo tp̃e miles. ⁊ do.
Ab. modernus in. c. tua nobis. de app. ad finẽ. adducũt doc. in dictis
locis rõnes plures p quas ptz rñsio ad ea q̃ in contrariũ dici possent
qd̃ breuitatis causa omitto qꝛ vt dixi non est necessarium quo ad ea de
quibus requisitus sum a domino iudicante. Ex quibus breuiter con-
cludo partes domini iudicantis esse in pronuntiando dictam sñiam
latam per dictũ iudicẽ non mereri executionem ⁊ illã fuisse nullã tã꜒
latã extra tempus quo debebat causam terminare ⁊ victum victori in
expensis condemnare. Alex.

Summarium super consili. lxv.

1 Quãdo est statutũ qd̃ si quis nõ insinuauerit testamẽtũ infra sex
menses non valeat an noceat fideicommissario substituto. 2.
3 Tutrix allegando nullitatẽ testamenti allegat dolũ ⁊ culpã propriã.
4 Executor testamentarius tenetur de dolo ⁊ lata culpa.
5 Minoribus an currat prescriptio. 6.
7 A pari procedũt statutum ⁊ consuetudo.
8 Consuetudo est potentior quam statutum.
9 Mulieribus ignorantibus excusatio permittitur.
10 Statutum loquens de masculino comprehendit femininum.
11 Qui debet implere conditionem non sufficit quod ipso ignorante im-
pleatur.
12 Si quis interrũpat prescriptionẽ illa interruptio non prodest alteri.
13 Minor non potest petere restitutionem in integrum vt admittatur ad
lucrum odiosum proueniens ex dispositione legali.
14 Forma in testamento tradita est de iure positiuo.
15 In foro conscientie succedens ab intestato poterit hereditatẽ retinere
excluso eo qui a testatore vocatus erat.
16 Lex facta propter cõe bonum ⁊ non nutriens peccatũ seruari debet et
ligat in foro conscientie. 18.
17 Statutũ disponens qd̃ si instrumentum non fuerit registratum in me-
morialibus presumatur falsum.
19 An substituto per fideicõmissum fiat preiudiciũ si neq꜒ ipse neq꜒ he-
res curauit instrumentum poni in memorialibus.
20 Qñ res auocatur pretextu insinuationis non facte infra sex menses.
21 Ubi aliquid de futuro cõtingere potest ẜm naturam prout est mors
illud futurum debet considerari.
22 Testamentum principaliter pertinet non solum ad heredem institu-
tum sed ad substitutum. nu. 26.
23 Venditor non tenetur emptori de euictione nisi secuta conditione eui-
ctionis.
24 Uerbum principaliter potest pluribus modis accipi.
25 Si vnus duorũ reorũ obligetur hodie alter cras lz vnus sit primus
in tempore tamen quilibet dicitur principaliter obligatus.
27 Factũ illius ad quem pertinet principaliter causa testati puta here-
dis nocet legatariȷs ad quos pertinet secundario.
28 Insinuatio testamenti facta ab herede prodest legatariȷs.
29 Quilibet pretendens interesse potest insinuari facere testamentum.
30 An reformatio facta ab his quibus cõcessa fuit potestas aliqua vel
arbitrium possit ab ipsismet reuocari.
31 Notarius velut publica persona potest absentibus acquirere.
33 Statutũ ꝙ inter cõsanguineos cause cõpromittant ligat minores. 35.
34 Hereditas dicitur titulus lucratiuus.
36 Si statuto caueatur ꝙ nõ prosit instrumentum pacis nisi producatur
infra octo dies an rusticus ⁊ minor non producentes excusentur.
37 Non subuenitur mulieribus magis q̃ masculis nisi in casibus a iure
expressis.
38 Statutũ quãuis sit preter ius cõe si contineat rationabilem causam ⁊
bonum publicum continet femininum.
39 Ubi in aliqua dispositione est facta mentio de vno ratione maioris fre
quentie potest fieri extensio ad casum non expressum.

Consilium. lxv.

Cui incũbat onus faciendi registrari testm̃ an heredi vel substitu-
to. Et an negligentia heredis noceat substituto. An statutũ li-
get minorem. Itẽ an liget mulieres ⁊ alia plura incidẽter. Et an va-
leat statutum quod testamenta registrata non valeant.



Qoniã omne datuz opti
mum ⁊ omne donũ perfectũ desursum est descẽdẽs
a patre luminũ. ȷ. q. ȷ. i. c. q̃ pio. Ideo redẽptoris i
uocato suffragio. Et opportune libratis reformatio
nibus statutis ⁊ aliȷs que i themate premisso serio
se narrãtur. videretur prima cõsideratione dicẽdũ
partẽ affirmatiuã esse verã. ⁊ sic testamẽtũ ⁊ scripturã inde cõfectã vi
res hr̃e etiã ad fauorẽ dictarũ sororũ primi cõiugiȷ esto ꝙ registratũ
nõ fuerit stãtibꝰ ꝓtestationibꝰ de qbus supra. Ex pluribꝰ ⁊ primo qꝛ
statutũ sub rubrica de annullatione istrumẽtorũ ⁊c. artat partes prin
cipales in quorũ fauorẽ istrumẽta principaliter facta forẽt ad procu-
randũ ⁊ faciẽdũ qd̃ dicta instrumẽta presentẽtur ⁊ registrẽtur ergo vi
uẽte caio non incũbebat dictis eius sororibus substitutis eidem opus
procurãdi qd̃ testm̃ registraretur sed icũbebat ipsi caio heredi eiusq꜒
tutrici i cuius commodum principaliter tẽdebat illa vltima voluntas
1 paterna. † pro hoc vr̃ tex. i. l. facta. §. si quis bonorũ. ff. ad trebel. p quẽ
tex. Bart. ⁊ Ange. ibi vidẽtur in spẽ ita decidere dicẽtes. Nota casum
quotidianũ i hac ciuitate Perusiȷ vbi est statutũ qd̃ si qs nõ isinua-
uerit testm̃ infra sex mẽses nõ valeat qd̃ hec fideicõmissaria substitu-
tio nõ noceat imo ad eius petitionẽ tẽpus restituet̃. id ẽ voluit Bald.
in. l. ȷȷ. in. ȷ. col. C. qbus res iudi. non no. vbi dixit ꝙ si ex forma statuti
cassatur institutio heredis quia nõ insinuata fuerit infra tẽpus a statu
to prefixũ qd̃ hoc nõ nocebit legatariȷs nec substituto aut fideicommis
sario vniuersali. ar. l. eã quã. C. de fideicõ. ⁊. l. cogi. §. his qui solidum.
2 ff. ad trebel. qd̃ reputat ibi Bal. esse notãdũ. † Scd̃o fortificatur p
illud verbũ principaliter de quo in statuto predicto sz ad legatarios
seu substitutos maxime añ euẽtũ casus substitutiõis nõ vr̃ principali-
ter causa testamẽti pertinere. l. qui testõ in prin. ff. de test. l. dictãtibꝰ.
C. de testa. ⁊ expressius insti. de testa. in. §. legatariȷs. iunctis no. per gl.
in. l. si quis ita. ff. de reb. dub. ⁊ per glo. in. l. oibus. C. de testi. ⁊ in. l. nul
lus. ff. eo. ⁊ per Bart. ⁊ doc. in. l. qui testõ. prealleg. ⁊ p Inno. in. c. iiȷ.
de testi. ⁊ Jo. and. i. c. sup eo. titu. ⁊ Spec. i ti. de teste. §. ȷ. ver. Itẽ ergo
cum casus substitutionis nõ euenerit nisi iam cõdito statuto quo pre-
sentãdi ⁊ registrãdi instrumẽta prorogata fuerãt vsq꜒ ad mẽsem Iu
niȷ anni. Mcccclviȷ. Sequit̃ ꝙ antea nullũ tempus erat eis decursum
⁊ postea infra tẽpus p pte dictarũ sororũ ꝓtestatũ fuit superiori regi
stri ẜm formã dicti statuti. ⁊ p ꝯñs nullũ inde generari potuit eis pre
iudiciũ autoritate eiusdem statuti. Tertio quia nõ videt̃ dictis soro-
ribus cucurrisse tẽpꝰ ⁊ prescriptio statutaria anteq꜒ agere possent. et
sic añ euẽtum casus substitutionis. ar. l. ȷ. in fi. C. an ex. ⁊. l. ȷ. in fi. C. de
bonis ma. ⁊ dato qd̃ tẽpꝰ eis decursum esset ob paruam negligẽtiam
tamẽ clariꝰ videtur ꝙ audiri debuerint postea de anno. Mcccclviȷ. añ
finitum mẽsem Iuniȷ dictũ testamẽtũ presentare aut presentari facere
superiori registri postq꜒ ita statuentes expresse statuerant vel dispo-
suerant volentes indẽnitati seu preterite hominũ negligẽtie cõsulere.
Quarto nostra interest successorẽ habere ex testamento insti. qui-
bus ex cau. manu. nõ pos. §. ȷ. l. ȷ. C. de neces. ser. ⁊. l. ⁊ quia in prin. ff. de
interro. actio. facit. l. gallus. §. quid si is in verbo vtile. ff. de liberis et
posthu. ⁊ in. l. vel negare. ff. quemadmo. testa. aper. ergo intererat
pupilli predicti quod testamentum paternum per diligẽtiam tutri-
cis presentaretur ⁊ registraretur quia tale testamentũ in quo extabat
substitutio pupillaris cẽsetur testm̃ ipsius pupilli. l. iȷ. §. quisquis. cũ
seq. ⁊. l. patris ⁊ filiȷ. ff. de vulg. ⁊ pupil. sicut ergo tutrix est i culpa et
negligentia nõ presentando testamentum registro. l. eũ q. ⁊. l. quicqd.
C. arb. tu. vel forte in dolo vt sic euanesceret substitutio pupillaris per
quãpoterat

quam poterat contingere eam priuari legitima in hereditate filij.c.si
pater.in ti.de te.sta.in.vj.l.papinianus.§.sed nec impuberis.ff.de in
3 offi.testa.⁊.l.humanitatis.C.de ipub.⁊ alijs substi.¶†Et p ꝯñs tu
trix allegando nullitatē testamenti allegat dolū vel culpā ꝓpriā.⁊ p
ꝯñs turpitudinē suam:ergo audiri non dꝫ.l.transactione finita.C.de
transac.l.alias cū.l.seq.ff.de iureiur.c.cū sup.de cōces.pben.c.inter di
4 lectos.de dona.†et idē dico in seio q tanꝙ executor testamentarius si
militer tenet de dolo ⁊ lata culpa.l.si seruus legatus.§.cuꝫ quid.ff.de
leg.j.⁊ ibi no.Bal.⁊ Ang.⁊ iterdū etiā tenet de leui culpa vt si aliqd
sibi in testō relictū erat vt ibi:et no.Bal.in.l.pignus.in.xiij.col.C.de
pig.act.⁊ in.l.cū res.§.fi.ff.de le.j.Quinto quia iam semel testm̄ vt va
lidum approbauit tutrix adeundo ex eo hereditatē pupilli noīe:ergo
amplius impugnare non pōt.l.j.C.de fur.l.fin.C.de codi.c.solicitudi
5 nē de app.⁊ in regula qd semel ⁊c.†Sexto p̄supposito ꝙ sorores vel
aliqua ex eis fuerint minores nō vr̄ ꝙ eis currat statutaria p̄scriptio.
l.fi.cū ibi no.p Bar.ad fi.C.in qui.cau.in integ.resti.non est neces.⁊ est
gl.⁊ ibi no.Bal.in.c.j.§.porro.in verbo.xxx.anno.in ti.qualiter olim
feu.pote.al.Et Bar.in.l.etiā.ff.de mino.Ad hoc qd no.Bal.in aut.
nisi in prin.C.de bo.mater.vbi dixit ꝙ si statutū disponit ꝙ oībus cur
rat p̄scriptio qui sua debita nō exegerint infra.x.an.tale statutum nō
comprehendit filiosfamilias non exigentes cōtra eos q acquisiuerunt
a patre eoꝝ bona aduentitia ipsoꝝ aliorꝝ quibus de iure cōi non cur
rit p̄scriptio durante patria ptāte cū agere non valeant sine consensu
patris.⁊ sic statutū isto casu recipit iterpretationē a iure cōi.l. si serui
vestri.C.de noxa.l.vt gradatim.§.sed si lege.ff.de munc.⁊ bono.l.si.§.
in computatione.C.de iure delibe.c.cū dilectus.de consuc.Ad idem
quod no.Bal.in.c.si quis per.xxx.in vlti.col.in ti.si de feu.fuc.cōtro.
inter do.⁊ agna.Sexto adducit ꝓ hoc id qd not.Guil.de cu.i.l.inge
6 nuum.ff.de sta.homi.vbi querit.†An cōsuetudo liget minores ⁊ con
cludit ꝙ aut loqmur in actibus in qbus minores admittuntur vt ma
iores vt si cōsuetudo habeat ꝙ muliere p̄decedēte maritus lucret do
tem certe mulieres etiā minores cōprehenduntur ⁊ obligabuntur sub
dicta cōsuetudine quia minor obligatur ex mr̄imonio.⁊ hr̄ in talibus
ꝓ maiore.c.si.de iud.in.vj.⁊ no.gl.in.l.ait ptor.in prin.in verbo aliud
ff.de mino.ergo in hoc nō dꝫ minus ligari ꝙ maior per not.in.d.l.ait
ptor.in prin.pro hoc etiā allegat.l.emilius.ff.de mino.⁊.l.apud iulia
num.in prin.ff.quibus ex cau.in pos.ea Aut est talis actus in quo mi
nores nō habentur vt maiores vt si sit ꝯsuetudo ꝙ si aliqs vendit rem
non possit venditionē rescindere occasione minoris ptꝫ:certe minor
ſm eum tali ꝯsuetudine non ligatur ꝓpter restitutionē:allegat.l.j.ff.
de mino.⁊ ideo quia minores non sunt apti talibus actibus ideo non
ligantur.ꝓ quo allegat in argumētū.l.vt gradatim.§.sed si lege.ff.de
mu.⁊ bono.⁊ idē vr̄ tenere do.Ant.in.c.fi.de cōsuetu.i.xxxij.col.i ver.
ex hoc infertur an ꝯsuetudo liget mulieres furiosos ⁊ infantes ⁊c.Sꝫ
ita est ꝙ hic actus indiligētie p̄sentari faciendo infra tp̄s ad registrū
nō ita cadit in minore sicut ⁊ in maiore in quo minore nō presumit lex
tantā adesse diligentiā et intelligentiā.d.l.x.⁊.l.si ex causa.§.si in ꝯmis
sum.ff.de mino.l.iperatores.cū si.ff.de publica.ergo idē dicēdū i sta
7 tuto†quia a pari procedūt statutū ⁊ ꝯsuetudo.nec differt nisi ꝓut ta
citum ab expresso.l.de qbus.ff.de legi.⁊ in.§.ex nō scripto.instit.de iu
re naturali.⁊ declarat Cy.in.l.ij.C.que sit longa ꝯsuetu.in.iij.colū.in
ver.sed tertio loco.⁊ Bal.ibidē in.ij.col.⁊ Bar.in.l.de qbus.i ver.q
ro nunqd de esse ⁊c.ff.de legi.vnde ꝓmittens restituere dotem tityo i
oēm casum ⁊ euentū restituende dotis ſm formā ꝯsuetudinis quāuis
promissio seu stipulatio sit stricti iuris ⁊ stricte accipiēda:quia statu
tum est idē qd consuetudo.ita dixit Bal.in.l.ij.ad fi.C.de bonis q lib.
8 per.d.l.de quibus.†imo potentius operatur ꝯsuetudo ꝙ statutū quia
cōsuetudo trahitur ⁊ extēditur ad casus similes:lꝫ secꝰ sit i statuto.l.j.
cū ibi no.C.que sit lon.ꝯsue.Ita inquit Ang.in ꝯsi.lij.incip.in dei no
mine in qōne proposita dubiū facit ordinamentū ⁊c.si ergo consuetu
do que efficacior est minores non ligat:vt iam dixi quātominus ⁊ sta
9 tutū.†Septimo vr̄ ꝙ possint dicte mulieres ob femineū sexum se excu
cusare allegātes iuris municipalis p̄dicti ignorantiā.l.ij.in f.ff.de iu
re fis.l.j.in fi.ff.de eden.¶Octauo q2 nō vr̄ ꝙ tp̄s aliqd decursuꝫ fue
rit quousqꝫ vixit caius:quia ex forma dicti statuti tp̄s nō currebat nec
currit pupillis tutore seu alio legitimo administratore carentibꝰ:sed
ita est ꝙ caius tutorē non habebat nec aliū legitimū administratorem
10 prout est pater vel auus paternus†⁊ quāuis haberet tutricē tm̄ statu
tum de ea non loquitur cū loquatur i masculino.s.de tutore vel alio le
gitimo administratore:ergo non cōprehēdit femininū de ꝓprio signi
ficato in statutis attendendo:vt.l.j.§.ij.ver.qrc.ff.de ven.in pos.mit.
l.pronuntiatio.in prin.in verbo porrigitur.ff.de ver.sig.l.qsqs.cū ibi
no.C.ad.l.iul.maie.c.vbicunqꝫ.de penis.i.vi.Quod enim masculinū
ꝯcipiat femininū venit ex īterpretatiōe extēsiua:vt no.gl.Cy.⁊ Bar.
in.l.j.ff.de ver.sig.⁊ Cy.in.l.quicūqꝫ.C.de ser.fugi.⁊ Jac.bu.⁊ Bar.i
l.si qs in tantam.C.vnde vi.⁊ in.l.j.in princi.p illū tex.ff.de peculio.⁊
no.archi.xviij.q.iiij.si quis suadente.⁊ Host.in.c.raynaldus.de testa.
⁊ doc.in.c.in generali.de elec.in.vi.et no.in cle.i.co.ti.⁊ p Specu.in ti.
de dispu.⁊ alle.§.post hoc.ver.vel ibi masculinū.cuꝫ si.Sed tpe mor
tis caij vel paulo post editum fuit vltimū nouū statutū ꝓrogans tpa

predicta vsqꝫ ad mensem Junij.Mcccclvij.ergo tempora non sunt
elapsa stantibus postea protestationibus de quibus iam mentio ha
bita est.¶Nono quia negatiua sumpta per seium nil releuare vr̄ dua
bus rationibus.prima quia sumpta fuit tpe incongruo.s.tpe vite pu
pilli quo viuēte tpa predicta nō decurrebant p dicta in proximo pre
cedenti argumento.et p̄sertim non decurrebant dictis substitutis per
allegata in primo ⁊ scdo argumentis.Secunda ratione non opitulat
dicta negatiua quia debuit assumi p eum ad quē res ptinebat ⁊ sic per
11 dominā Franciscā ⁊ liuiam vel aliū de earum mandato.†Sicut dici
mus in eo qui hꝫ implere conditionem vel contractū.nā non sufficit ꝙ
ipso ignorante p alium impleatur lꝫ fiat noīe implere debentis.l.ij.i
fi.ff.de condi.et demon.l.cum seruus.ff.de verb.oblig.iuncta glossa.l.
12 pompo.ff.quibus modi.vsusfru.amit.†Et similiter videmus ꝙ si qs
interrūpat prescriptionē hec interruptio non prodest alteri.l.intra.
ff.de iure.⁊ tēp.prescrip.l.ij.in fi.ff.ne de statu defunc.et notatur in.l.
cum notissimi.§.sed et si quis.C.de p̄scrip.xxx.anno.¶Decimo quia
non pōt liuia p̄textu minoris etatis petere restitutionem in integrum
ex eo quia lesa sit si p̄maturius negatiuam dicti testamenti nō registra
13 ti non accipit† quia minor non pōt petere restitutionem in integruꝫ
vt admittatur ad lucrum odiosum prouenient ex dispositione legali
vt probat in.l.auxiliū.in princi.ff.de mino.cū ibi notatis.et no.Spec.
in ti.de in integ.resti.§.quis aūt.vers.Sed pone.et gl.in cle.ij.in glos.
pe.de procur.Sed istud lucrū qd sequi vellet liuia ex mora sororꝝ cen
setur odiosum vt in specie decidit Bal.in.l.cum quidam.§.si pupillo.
in lec.antiqua.ff.de vsu.ergo ⁊c.¶Sed premissis nō obstantibus con
trariā sniam et sic partē negatiuā in proposito themate de iure ꝓba
14 biliorem esse puto.Ad qd ex pluribus ostendendum† presuppono
primo validū esse dictū scdm statutū annullans instrumenta registro
non p̄sentata nec infra tēpus registrata.hoc p plura argumēta dispu
tando concludit Joā.cal.in disputatione sua incipiente Bononiensi
statuto cauetur ꝙ irritū sit testm̄ nō registratum in memorialibus cō
munis Bononie infra tertiā diē ⁊c.ea p̄sertim rōne quia forma in te
stamentis tradita est de iure positiuo.l.lege obuenire.ff.de ver.sig.in
sti.de testa.in prin.l.nemo pōt.ff.de leg.j.c.cuꝫ esses.cū ibi notatis.de
testa.et posito qd testm̄ haberet efficaciam a iure naturali vel diuino
tm̄ p statutū pōt addi vel detrahi pꝫ ex no.in.l.fi.C.si contra ius.⁊ in.l.
j.ff.de ꝯsti.prin.⁊ in.c.que in ecclesiaꝝ.p Inn.de consti.⁊ in specie no.
Bal.in.l.ex duobus.§.fi.ff.de vulg.⁊ pup.vñ videmus ꝙ lꝫ matrimo
nium sit de iure naturali prima di.ius naturale.et.l.j.§.pe.ff.de iusti.⁊
iur.tm̄ ex forma traditur a iure positiuo de spō.c.tue.et.c.seq.et subdit
15 Jo.cal.in p̄allegata disputatione† ꝙ etiam in foro ꝯscientie succedēs
ab intestato poterit hereditatē retinere excluso eo qui a testatore vo
catus erat q2 nō peccat q legis autoritate peccat.xxiij.q.iiij.q peccat.
et quia dictū statutū fuit editum ꝓpter bonū publcū.s.vt veritas vo
luntatis testatoris ꝑpetuo valeat reperiri.et ne aliqua fraus fabricari
16 possit.C.de fideicō.l.fi.⁊.l.hac cōsultissima.C.q test.facere pos.†vñ lex
facta ꝓpter cōe bonū et nō nutriens peccatū seruari dꝫ et ligat in fo
ro cōscientie vt probat.viij.dist.quo iure pro hoc allegat id qd habet
in epistola inter claras.C.de sum tri.ibi dum litera inquit p me reges
regnant et potentes iustitiam scribūt ⁊c.⁊ p alia de qbus ibi latiꝰ p eū
idem decidit Bal.in.c.si quis p.xxx.in pe.col.si de feu.cōtro.inter do
17 mi.⁊ agna.vbi dixit† ꝙ si statutū disponit qd si instrumentū non fue
rit registratū in memoralibus p̄sumatur falsum valebit.⁊ debebit ser
uari non solū in foro seculari et laicorū a quibus cōditū est:sꝫ etiā in fo
ro ecclesiastico quia edituꝫ fuit principaliter ad supplantādos malos
mores falsificantiū vt ibi latius p eū.ex hoc pꝫ qd dicte sorores nō po
terunt etiam ad forꝝ ecclesie recursum habere quo ad hoc vt possint vti
dicta scriptura.faciūt no.p Bal.in.l.cū quis.in.iiij.col.⁊ in.l.si post in
fi.C.de iu.⁊ fac.igno.⁊ per Bal.in disputatione sua incipiēte statuto
cauetur qd fenerator.in.ix.col.vbi refert qd Paul.de liaza.disputādo
18 tenuit qd si statuto cauet† qd qñ de debito constat p instrumentū non
posituꝫ in memorialibus tale debitū peti non possit:seruandū erit tale
statutuꝫ etiā in foro ecclesie.faciunt no.p Ino.in.c.quia pleriqꝫ.de im
mu.ecc.et pulchre no.Fede.de se.in ꝯsi.xxj.incip.nunqd heres extra
neus.hoc p̄supposito probat ⁊ primo qd ad dictas sorores spectabat
eisqꝫ incumbebat onus.et cura presentandi seu p̄sentari ⁊ registrari fa
ciendi dictū testm̄ etiam incōtinenti mortuo testatore infra tpa a statu
to p̄fixa nisi aliquo ꝓbabili impedimento impedite fuerint quia tunc
est verū dicere eas excusari ita cōcludit Jo.de imo.i.d.l.facta.§.si qs
bonorum.ff.ad treb.ꝓ quo ibi ponderat esse tex.cum glo.iuncta.l.non
em̄.ff.qui.ex cau.maio.bene facit.l.si maritus p̄uenerit.in prin.⁊ ibi:sic
19 tm̄ ⁊c.ff.de adul.p que ꝯcludit ipse† qd substituto per fideicōmissum
fiat p̄iudiciū si neqꝫ heres neqꝫ ipse procurauit instrumentū poni i me
morialibꝰ infra tp̄s requisitū a statuto disponēte qd infra certū tp̄s te
stamēta debeāt poni in memorialibus vel euacuant nisi ipse substitutꝰ
fuisset impeditꝰ.⁊ ēt ita itelligit declarat ⁊ limitat no.p Bar.⁊ Ang.
et qd ēt ad fideicōmissariuꝫ vniuersalē spectet dictū onus registrari
faciendi sentit etiam Bal.in.l.ꝯsulta.ad fi C.de test.Nec ob.si diceret
ꝙ tex.cū gl.i.d.l.facta.§.si qs bonorꝝ.cū ibi no.p Jo.de imo.loquunt
qñ quis erat substitutus p fideicōmissum pure quia rñdeo quod etiam.

ille tex. cū gl. per quē doc. se fundāt ꝓcedit eodē mō in substituto per
fideicōmissum sub cōditione q: etiā ipe pōt cogi facere heredes adire
hereditatē vel agnoscere bo. pos. etiā ante euentū cōditiōis fideicom-
missi. tex. est in. l. apud iul. §. fi. cū. l. seq. ⁊ seq. in prin. ff. ad trebel. ⁊ no.
plene Bar. post gl. in. d. l. sed si alio. eo tit. Et sic lʒ dicte sorores essent
sub conditione substitute tñ non ꝑ hoc aliud est in eis ꝗ̄ si pure eēnt
ꝑ fideicōmissum substitute ꝗ̄tū ad hoc ꝑ p̄dicta q: negari nō pōt qn
earū verteret̃ interesse qḋ q̄dē sufficit vt patebit etiā ex sequētibus ar
gumētis facit lex in. l. aqui. si deletū. ff. ad. l. aqui. ¶ Scḋo probat̃ ex
his que decidit Barto. in. l. si res. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. in fin.
20 vbi querit † pone qḋ res sibi donata aduocatur pretextu insinuationis
nō facte infra sex mēses ꝺm formā statuti. et eandē rē tibi donatā tityo
pignorauerat: an resoluetur pignus tʒ ipse qḋ non quia donatarius
sua voluntate insinuationē obmisit: ergo non dʒ resolui pignus per il
lā. l. nisi etiā ipsi creditori possit imputari cur insinuationē nō fecisset.
posset enim insinuare cū sua interesset. l. lex vectigali. ff. de pign. Ita
21 decidit Bar. in p̄alle. l. si res. ¶ † Tertio quotiescūq aliqd de futuro
cōtingere pōt ꝺm naturā prout est mors hoīs illud futurū dʒ cōside-
rari ⁊ attendi. ⁊ q illud non considerat est in culpa et sibi imputat̃. l. si
qs domum. §. et hoc subiungi. ff. loca. l. heres meus. ff. de condi. ⁊ de-
mon. l. fi. §. finaūt auaritie. C. cōia de le. Et ibi ꝑ Cy. ⁊ Bal. ⁊ ꝑ Bar.
in. l. inter stipulantē. §. sacram. ff. de ver. ob. ⁊ in. l. si idē cū eodē. §. fi. ff.
de iuris. om. iud. ergo debuerūt dicte sorores ꝯsiderare ꝙ p̄cedēte caio
sic euenire casus substitutionis de eis facte ⁊ ideo debuerūt curare qḋ
iuxta tpa a statuto requisita presentaret̃ ⁊ registraretur testm̄ qḋ si nō
fecerūt eis imputari dʒ ꝑ p̄dicta. ¶ Quarto qḋ incubuerit dictis so-
roribus tali diligentia se habere qḋ dictū testm̄ registraret̃ ostendo:
q: ante eas principal'r spectabat ⁊ ꝑtinebat dictū instr̄m testamēti. et
tale instrumentum dicitur factū principaliter in fauorē earū substitu
tarū: ergo ex forma dicti statuti sub rub. de annul. instrumētorum. in-
strumentum testamenti reddit̃ ipso iure nullū. Nam constat vnum in-
strumentū vel testm̄ posse ad plures principaliter ꝑtinere. l. ij. cū ibi
no. ꝑ Cy. et Bar. C. de fide instru. ⁊ l. cū duobus. C. de inoffic. test. ⁊ l.
22 certa. ff. eo. tit. vñ † dico qḋ ipsa scriptura testamēti ⁊ testm̄ principali
ter ꝑtinet nō solū ad heredē institutū sed etiā ad substitutū seu fidei-
cōmissariū vniuersalē: lʒ sec⁹ sit ī fideicōmissario ꝑticulari. tex. est in-
sti. de test. §. legatarijs in ṽbo iuris successorē. iūctis no. in. l. nullus. ff.
de testa. ⁊ in. l. si qs ita. ff. de re. dub. ⁊ ꝑ doc. in. l. q testō. in princi. ff. de
test. in qbus locis hr̃ qḋ fideicōmissarius q nō est iuris successor. i. fi-
deicōmissarius singularis. l. q̄dā. §. his aūt in verbo iuris successor. ff.
de eden. pōt esse testis in cā testamēti sicut etiā legatarius: quia prin-
cipaliter non testificat̃ sup causa sua sed secundario. Sed fideicōmissa
rius vniuersalis nō pōt: vt. d. §. legatarijs. ⁊ p̄cise no. Bal. in. l. dictā-
tibus. C. de testa. nec est dicendū ꝙ p̄dicta iura loquant̃ in fidecōmis-
sario pure vocato nos aūt in cōditionali: quia primo hoc esset restrin
gere et violare dicta iura. et qḋ hec differentia non sit attendēda ꝓba
23 tur. † nā vēditor non tenetur emptori de euictione nisi sequuta cōditio
ne euictiōis ⁊ purificata per sn̄iam. l. at qui natura. §. at cū me absente
ff. de neg. gest. ⁊ l. vtiq. ff. de rei vendi. ⁊ facta fuerit executio senten.
l. habere. ff. de euic. ⁊ tñ venditor in causa mota contra emptorem non
pōt testificari vt no. gl. in. d. l. nullus. ⁊ ibi Bar. ⁊ no. Spec. in titu. de
teste. §. j. ver. qd de venditore. ⁊ no. Cy. in. l. oībus. C. de test. ⁊ docto. in
c. īsuper. de testi. ⁊ Bar. in. l. ab executore. §. j. ff. de ap. ⁊ tñ si principa
liter non diceret̃ testificari ad cōmodum propriū posset esse testis si-
cut legatarius vt iam dixi dicit̃ ergo principaliter testificari ad cōmo
dum suum vnde causa testantis dr̃ principaliter spectare etiā ad sub-
stitutū ⁊ fideicōmissarium qḋ fortifico ꝑ ea que subtiliter tradit Bar.
in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fac. in. v. ⁊. vj. col. et Bar. in prima
24 cōstitutione. C. in. j. ⁊. ij. col. ⁊ ꝑ Bal. ibidē in. §. quibus. † vbi cōcludit
ꝙ istud principaliter pōt pluribus modis accipi. sed ꝺm magis pro-
priū modū accipitur nō vt denotet ordinem nature vel temporis sed
ꝙ vnus primo in tpe alius scḋo. Sʒ vt denotat ordinē intellect⁹. i. cō-
siderato fine: quia illud dicet̃ p̄ncipaliter esse finis ad qḋ intellect⁹ ali-
ter tendit ad qḋ dicit ꝙ si intellectu fieret aliquid ad duos fines equa-
25 liter respectu cuiuslibet diceretur principaliter fieri. † exemplum po-
nit Bar. in duob⁹ reis vnus obligatur hodie alter cras. licet vnus sit
prim⁹ in tpe tñ qlibet dr̃ principaliter obligari. l. iij. ff. de duo. reis. ⁊
eadem rōne dico si vnus ex reis debendi promittit mihi pure alter
ꝓmittit mihi eādē rē sub conditiōe vel ad certā diem certe ille qui ꝓ-
mittit mihi sub conditione vel ad diem dicetur etiam esse principali-
ter obligatus non aūt accessorie vel in consequentiā vt probat̃ in. l. ex
duobus reis ꝓmittendi iuncta. l. si reus. ff. de duob. reis. ⁊ ꝑ hec dicit
etiā Bar. qḋ si sunt plures persone facientes vnū actū ad diuersos fi
nes in ꝑsona cuiuslibet diceret̃ principaliter fieri respectu finis intel-
lecti ꝑ eum vnde ꝺm istum modum dʒ in materia nostra accipi princi
pal'r postꝗ̄ est magis ꝓprius modus vt dicit Bar. et verba debēt in
dubio accipi in potiori ⁊ magis ꝓprio significato. l. j. §. fina. ff. si ager
vec. ⁊ l. hoc legatū. ff. de leg. iij. modo ad ꝓpositū duo fuerūt p̄ncipa-
les fines in dicto testō titij vnus ꝙ filius masculus haberet heredita
tem. Secundus qḋ dicta hereditas non transiret ad extraneos ideo
voluit qḋ si quo casu filius decederet. ⁊ q̄ñcunq hereditas veniret ad
filias substitutas. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ caius vel testādo vel alienādo nō posset ī
extraneum aliquē bona ⁊ iura hereditatis transferre. s. vltra legitimā
iuxta. l. fin. §. finautem sub conditione. ⁊ aut. res que. C. cōia de le. ⁊ c.
raynutius. de testa. ⁊ propter hoc fecit dictā substitutionē. ⁊ ꝙ iste p̄su
mat̃ fuisse finis intentionis testatoris ꝓbat̃ ꝑ rōnē. l. cū acutissimi. C.
de fideicō. ⁊ gn̄aliter. §. cū aūt. C. de insti. sub ꝯdi. fac. ⁊ ꝑ. l. cū auus. ff.
de cōdi. ⁊ demon. vñ ꝯsiderato fine dicta scriptura testamenti ⁊ ipse
actus testādi factus fuit principaliter ꝓpter substitutionē: secūdarie
aūt dr̃ esse factū testm̄ ꝓpter legatarios vt no. gl. ī. d. l. null⁹. cū simi.
fateor ꝙ ꝯsiderato ordine tpis p̄ricipaliter. i. pri⁹ est facta dispositio
institutiōis: sʒ ꝺm magis ꝓpriū modū q attendēdus est dʒ cōsidera
ri finis nō aūt ordo tpis: vt dictum ⁊ ꝓbatū est: ⁊ pʒ hoc in. d. §. lega
tarijs inducēdo vt induxi. nā certū est ꝙ ꝺm ordinem tpis. primo vo
cat̃ heres institutus. scḋo vocat̃ fideicōmissarius q capit de manu he-
redis. l. facta in prin. ⁊ l. restituta. ff. ad treb. ⁊ tñ fideicōmissarius dr̃
principaliter vocatus vt. d. §. legatarijs. ⁊ interdū dr̃ magis princi-
paliter vocatus ꝗ̄ heres: vt q̄ñ maior ꝑs hereditatis dʒ transire in fi
deicommissariū ⁊ minor ꝑs dʒ remanere apud heredē īstitutū: vt no.
26 Bar. in. l. cū res. §. culpa. in fi. ff. de le. j. ꝯcludit̃ † ergo qḋ testm̄ factū
vr̃ principaliter ꝓpter heredē institutū. §. añ heredis. insti. de leg. et
etiā principaliter ī fauorē substitutoꝝ q similiter dicunt̃ heredes. l. j.
ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ l. si fili⁹. ff. qḋ cū eo. Et principali⁹ vr̃ factū dictū te
stamētū ī fauorē dictaꝝ duaꝝ soroꝝ: q: etiā absq aliquo testō succes-
sur⁹ erat ab intestato fili⁹ mascul⁹ sol⁹ ex forma statutoꝝ ciuitatis ⁊ de
cedēte ipso caio sibi successisset ab intestato liuia vtrinq cōiūcta exclu
sis alijs sororibus in aut. Itaq. C. cō. de suc. Ita qḋ inspiciēdo qs ex
testō ꝯsequat̃ maius cōmodū: vt illius respectu dicat̃ p̄ricipaliter fa
ctum testm̄: vt no. Bar. in. d. l. cū res. §. culpa sequit̃. qḋ ipse due soro
res maius cōmodū consequunt̃ ex causa testati ꝗ̄ alius. ¶ Quinto ⁊
fortius dato ꝙ dictū testm̄ non fuerit principaliter factū in fauorē di
ctarū substitutarū adhuc ostenditur oīno instr̄m ⁊ scripturā nō tenere
quia si statutū disponit in effectu ꝙ elapsis tribus mensibus a die ro
gitus testamēti teneatur ⁊ debeat illi in cui⁹ fauorē p̄ricipaliter ꝯditū
est testm̄ infra vnū aliū mēsem curare ꝙ testm̄ registretur alias istr̄ʒ
sit ipso iure nullū ergo pʒ ꝙ dici nō posset dictū substitutū posse fa-
cere testm̄ registrari post euentū casus substitutionis euenire potest:
ꝓut euenit longo post quatuor mēses a die ꝯditi testamēti. vñ seqtur
de necessitate ꝙ statutū valuit ꝙ ad hanc curā ⁊ diligētiā teneret̃ ille
in cuius fauorē principaliter cōditū est testm̄ ⁊ qḋ eius negligentia
noceret illis in quorū fauorē secundario vel in ꝯn̄tiam factū eēt testm̄
27 † Sicut in simili videmus qḋ facto illius ad quē principaliter ꝑtinet
causa testamenti. puta factū heredū nocet legatarijs ad quos ꝑtinet
scḋario testamenti: vt. l. pap. §. si ex cā. cū ibi no. ff. de inoffi. testa. ⁊ l.
si superat⁹. ff. de pig. vbi sn̄ia lata contra heredē scriptū sup rescissiōe
testamenti nocet legatarijs: q: lex p̄sumit qḋ ille ad quē principaliter
spectat causa testamenti diligentior erit ad eam tuendā. ita dicit Cy.
in. l. ij. C. de si. instru. ⁊ similiter sn̄ia lata contra heredē institutū nocet
fideicōmissario. l. si patroni ⁊ ibi no. ff. ad treb. ⁊ sn̄ia lata ꝯtra institu
tum nocet substituto etiā non citato. l. ex ꝯtractu. ff. de re iudi. iuncta
l. j. §. pe. ff. de ven. inspi. no. Bar. in. l. I diē. ff. de aqua plu. ar. ⁊ Ang. ⁊
Jo. de imo. in. l. filiussa. §. diui. el. ij. ff. de leg. j. faciunt no. ꝑ Inno. in. c.
in nostra. de procur. ⁊ in. c. pen. de re iudi. Nec istud est iniquum dicere
quia dato ꝙ statutū artet ad hoc tantum ipsum in cuius fauorē act⁹
principaliter factus est: vt sic factū ꝑ eum prosit oībus habētibus in
teresse circa testm̄: vt est tex. in. l. fi. §. similiq mō. C. de iure do. ꝑ quē
28 ibi dicit Bar. † ꝙ insinuatio testamenti facta ab herede prodest lega-
tarijs: quia testm̄ respicit principaliter heredes ⁊ ꝑ ꝯsequētiā legata
rios tñ statutum non prohibet quin etiā legatarius vel alius qui pro
suo interesse vellet facere registrari testamentum non possit hoc facere
imo posset sicut quādo agit̃ causa validitatis testamenti inter eos ad
quos principaliter spectat interesse validitatis vel inualiditatis testa
menti puta inter heredem scriptū ⁊ heredē successurū ab intestato nō
ꝓhibentur singuli p̄tendentes aliquod interesse particulare circa vali
ditatem testamēti cām testamenti defendere quāuis motā inter alias
ꝑsonas. l. si suspecta. ff. de inoffi. testa. l. a sn̄ia. §. si heres. ⁊ l. si plusorio
in prin. ff. de appel. in aut. nūc si heres. C. de litigio. ⁊ plene. ī. c. cū si su
per. de re iudi. ⁊ in proposito not. Bald. in. l. qui res. ff. quibus mo. pi
29 gnus vel hypo. solui. † vbi dicit quod quilibet p̄tendens interesse po-
test insinuari facere instrumentū quod ex forma statuti erat infra cer-
tum tempus insinuandū ⁊ sic patet ꝙ non solum negligentia heredis
instituti in non faciendo registrari est illa que legatarijs aut substitu-
tis nocet propria ipsorū legatariorū ⁊ fideicommissariorū. Aut sub-
stitutorū negligentia est que eis obest. ⁊ istud argumentū reputo plu-
rimum efficax in decisione huius questionis. ¶ Sexto quia impedi-
mentum vel excusatio pupilli p̄dicti heredis instituti eo casu quo dici
posset eum aliquo casu excusatū ab onere faciēdi registrari propter de
fectū etatis ⁊ carentiā tutoris. lʒ tutricē haberet ꝑ ea que dixi in octa-
uo ar. prime ꝑtis non debuit excusare dictas substitutas pro interesse
suo non adhibentes diligētiam suam quā adhibere potuerūt vt dixi

⁊ probau

⁊ probaui in primo precedenti argumento: quia excusatio pupilli de
buit ipsum solū excusare non ante priuilegiū cōcedere alijs.i.substitu
tis simile interesse pretēdentibus: vt.l.j.C.si in cōmuni eadēq; causa
in integ.resti.postu.l.si separatim.§.fi.ff.de app. Et hec innuūt ver-
ba dicti statuti dictātis ꝙ tpa nō currant pupillis nō autē dixit qd si
institutus sit pupillus in testō ꝙ quo ad illud testm̄ tpa non currant
sed solū voluit statutū limitate cōcedere hoc priuilegiū ad fauorem
pupillorū: ergo ad alios fieri non dʒ extensio.l.ius singulare ⁊.l.qd
vero.ff.de leg.j.qd statutū.ff.de test.mili. ¶ Septimo q2 statutū vlti
mo loco conditū per qd prorogata fuerunt dicta tpa vsq; ⁊ p totum
mensem Junij.Mcccclvij.non hʒ dictas sorores releuare.primo quia
dictū statutū non tenuit: eo quia facta reformatione ⁊ cōpilatione sta
tutorum. Illisq; velut absolutis pn̄tatis dominis reginimb9 functi
fuerunt officio suo dicti ciues assumpti ⁊ reuidendū corrigendum et
de nouo statuta cōponendū. hec decidit Bart.in.l.ambitiosa.in peñ.
colū.in ver.quero an reformatio ⁊c.ff.de decre.ab ordi.fac.vbi querit
30 † an reformatio edita ab his quibus cōcessa fuit potestas aliqua vel
arbitriū puta sup pacifico statu ciuitatis vel sup abūdantia possit ab
ipsismet reuocari. Et rn̄det ꝙ qñq; conceditur arbitriū super certo actu
aliquibus: tunc si arbitrantur ⁊ statuunt circa dictum actū: ita ꝙ sint
functi eorū officio non poterūt postea reuocare: q2 sunt functi officio
suo.ff.de re iudi.l.iudex.⁊.ff.de arbi.l.dicere.⁊.l.quid tamē quandoq;
cōceditur arbitriū indeterminate: vtputa cōcessum est arbitriū priori
bus hui9 ciuitatis sup abundantia omni tempore vel certo tēpore ex
forma statuti cuius arbitrij vigore fecerūt aliquod statutū: ⁊ tunc di-
cit qd aut cōcessum est dictum arbitriū per modū cuiusdam iurisdi-
ctionis siue potestatis ordinarie. Ita ꝙ ad eorū officiū hec spectat vi
gore eorū offi. tūc ipsimet poterūt dictum statutū reuocare. quia ne-
mo potest sibi legē imponere a qua recedere non liceat.l.si quis.i pn̄-
ci.testamēti.ff.de lega.iij.qñq; cōceditur eis p modū potestatis dele-
gate. Ita ꝙ ipsi possint autoritate maioris cōsilij hoc cōmittentis ⁊
tūc reuocare non poterunt: pro hoc.l.si vt proponis.la.j.cum ibi not.
C.quō ⁊ qñ iud.⁊.c.in literis.cū ibi no.de offi.deleg.⁊ intelligit con-
cessum arbitriū per modū ordinarie iurisdictionis si verba statuti cō
cedētis arbitriū dicant ad officiū priorū pertineat ⁊c. si autem verba
dicāt ꝙ possint hec autoritate presentis concilij gn̄alis ⁊ similia: tūc
censet delegata allegat tex.in procmio institutionū circa mediū.⁊.l.j.
§.omnia.C.de vetē.iur.enu.c.cū aliquibus.de rescrip.in.vj.vt latius
ibi psequit Bar.⁊ Bal.in.l.⁊ q2.ff.de iuris.om.iudi. Modo in ppo
sito non fuit cōcessum arbitriū statuendi omni tpe vel vsq; ad certum
tps: sed fuit cōcessum arbitriū sup certo actu.s.reformandi compila-
tionē statutorū addendo minuēdo corrigendo ⁊ de nouo componen-
do quē actū ipsi electi p absoluto habuerūt psentando superioribus
statuta ipsa reuisa reformata ⁊ de nouo edita tanq; completa: vt i the
mate dr ⁊ p ɔn̄s functi fuerūt officio: vt dicit Barto.i.d.l.ambitiosa.
⁊ ita fuerūt approbata dicta statuta.⁊ a superiore ɔfirmata.⁊ tāto for
tius hoc procederet si in arbitrio eis cōcesso essent illa verba autorita
te nostra ⁊c. p superius dicta q2 tunc appareret clarissime eos esse de-
legatos. Fortificat hoc q2 illa ptās statuendi ⁊ reformādi ⁊c. intelligi
tur de pma vice nō aūt i ppetuū.l.boue.§.hoc sermone.ff.de ver.sig.
⁊.l.hec cōditio filie mee.ff.de cōdi.⁊ demō.l.dotis promissio. ⁊ quod
ibi no.Bar.ff.de iure do.⁊ qd no.Bar.i.l.j.ff.ad.l.iul.maie.⁊ Bart.
in.l.cū quidā.ff.de an.leg.⁊ qd no.Dy.⁊ Bal.in.l.diuortio.§.quod i
anno.ff.sol.mat.⁊ Jo.cal.in disputatione sua incipiente ex octo studē
tibus ⁊c. Comprobantur quia dicti superiores seu regiminani appro
batione dictorū statutorū declararūt ꝙ illa inciperet habere vires de
anno.Mcccclv.i Cal. Januarij p qd apparet ꝙ noluerūt dictos sta-
tuentes vlterius posse: saltem post dictas Calendas Januarij anni
Mcccclv.qcq; aliud statuere q2 alias seqret ꝙ ēt post dictas Calen-
das Januarij potuissent dicti statuentes aliqd disponere ⁊ statuere
ɔ iā statuta p eos.⁊ p ɔn̄s cōtingeret post Calendas Januarij nō ser
uari statuta approbata pri9 p regimina ꝙ eēt ɔtra dictā declarationē
regiminū ergo p eā in effectu colligit ꝙ voluerint ⁊ senserit regimina
ꝙ post dictas calendas Januarij non duraret dicta ptās statuendi ⁊
in consequentiā censet dictis ciuibus fuisse abdicatū vlteri9 statuendi
ptātē.l.iudiciū soluit.ff.de iud.⁊ ar.l.marit9.in fi.C.de pcur. ¶ Octa
uo p statutū vel reformationē nouissime editā est puisum ꝙ istra nō
registrata possint registrari p totū mensem Junij anni.Mcccclv.ni-
si sumpta fuisset negatiua.sʒ i casu nostro sumpta fuit duplex negati-
ua prout in themate ergo ⁊c.⁊ certū est ꝙ p dictū seiū.⁊ p notariū no
mine eorū quorū intererat.⁊ sic noīe liuie ⁊ dñe Frācisce sumi potuit
negatiua.p hoc tex.i aut.eo decursum.C.de dona.añ nup.per quā ibi
dicit Bal.in prin.no.ꝙ paria sunt actū insinuari p te vel p aliū p te.⁊
ratihabitio sequens retrotrahitur ⁊ mādato cōparat.l.fi.C.ad mace-
donia.⁊ i.c.ratihabitio.de reg.iur.in.vj.⁊ vr̄ dicta dña Francisca suo
nomine ⁊ tanq; tutrix liuie ante dictam vltimam reformationē editā
de anno.Mcccclviij.ratificasse dictā assumptionē negatiue factam p
seiū ⁊ notariū adeūdo hereditatē caij p se ⁊ liuia q actus fieri non po-
tuit nisi psupposito ꝙ dictū testm̄ esset nullū.⁊ etiā ratificasse vr̄ assu-
mēdo aliā negatiuam. intentio enim non solū verbis sed factis decla
ratur.l.paulus rn̄dit non tm̄ verbis.ff.rem ra.ha.l.pro herede.ff.de
31 acq.here.l.de qbus.ff.de legi. Item † notarius velut publica persona
poterit eis etiā absentib9 acquirere.l.his verbis.⁊.l.non aliter.ff.de
adop.⁊.l.ij.cum seq.⁊ ibi plene Bart.ff.rem pup.sal.fo.l.j.§.exigere.
ff.de mag.cōue.⁊ p Bar.⁊ alios in.l.postq;.liti.C.de pac.cum si. Et
sic patet nō obstare id qd habetur in.l.ij.ff.de cōdi.⁊ demon. ⁊ in.l.in-
tra.ff.de diuer.⁊ tempo.prescrip.quia ibi non fuit factū nomine meo
⁊ sequuta ratihabitio. ¶ Nono dictū statutū sub Rubrica de annul-
latione instrumentorum ligat ⁊ cōprehendit dictas sorores q̄uis am
32 be minores essent vel altera eorū † q2 de esse statuti est ꝙ minorē etiā
cōprehendat: vt est tex.in.l.si sine herede.§.lucius.ff.de admi.tu.⁊ est
tex.in.c.cōstitutus.de resti.in integ.⁊ ibi hoc tʒ Inn.⁊ Joā.andr. vbi
ptʒ ꝙ prescriptio inducta a cōsuetudine ⁊ pari ratione a statuto cur-
rit minoribus sm Innocē.⁊ Jo.an.ibidē p illū tex.⁊ p.§.pupillus. in
aut.de hered.⁊ fal.⁊ qd statutū seu cōsuetudo cōprehendat furiosos
minores ⁊ infantes tenuit Pe.⁊ Cy.in.l.ij.in vlti.colū. C.que sit lō.
cōsue.quā opi.esse ibi vltimo loco recitat ⁊ sic cum ea transire vr̄ Jac.
butr.in repet.illius.l.in.xviij.colū.ver.deinde qro an cōsuetudo liget
furiosos ⁊ infantes ⁊c.allegat.l.diuus.ff.de offi.psi.⁊.l.pe.ff.ad.l.iul.
de pari.nō obstante opi.Guil.de cu.in.l.ingenuū.de sta.ho.quā reci-
tat Ja.bu.in.l.ij.⁊ tn̄ vltimo loco dicit ꝙ Pe.tenet opi. cōtrariam.⁊
sic cū eo residere videt.⁊ hoc expresse tenuit glos.magna.circa med. in
d.l.ij. Idē tʒ ipse Ja.but.in.l.de quibus.in fi.ff.de legi. Idem tenuit
33 Bal.in.l.fi.C.de in integ.resti.vbi † tenuit ꝙ statutuʒ disponēs ꝙ in-
ter cōiunctos cause cōpromittantur ligat minores.⁊ idē Ange.in.l.si
plures.ff.de pac.⁊ ꝙ prescriptio statutaria currat minori indistincte
firmat Bar.in.l.ij.C.de fun.patr.lib.xj.⁊ idē Spe.⁊ Jo.an.in titu.de
in integ.resti.in secūda parte in.§.in ver.hic autē notandū.⁊ idem te-
nēt Bald.⁊ Ange.in.l.fi.C.in quibus cau.in integ.resti.non est neces.
et Bal.in.l.si mater.C.ne de statu defunctorum.⁊ in.l.oēs populi.in
xvj.colū.in ver.vlterius queritur circa hoc.⁊ Pet.de ancha.in repe.
c.canonū statuta.de cōsti.circa.mediū in ver.vltimo qro circa hoc ⁊c.⁊
idē Bal.in.c.j.in prin.quo tpe miles.⁊ Ang.in.l.cū notissimi.in pnc.
C.de pscrip.xxx.anno.in quibus locis doc.pdicti oēs reprehēdūt opi.
Bar.in.d.l.fi.C.in qbus cau.in integ.rest.non est necessaria.vbi tene-
bat ꝙ aut minor tractat de lucro.⁊ sit verū ꝙ tūc prescriptio statuta-
ria currat ei vt in.d.c.cōstitutus. aut tractat de damno vitando. et tūc
secus quia statutū debet interpretari ⁊ registrari sm ius cōe.ne quis
dānum indebite patiat.l.ij.C.de noxa.l.cesar.ff.de publica. q2 lex fin.
C.in quibus cau.in integ.resti.disponens ꝙ nulla prescriptio currat
minori potuit in genere cogitare de prescri.inducenda p statuta.ar.l.
qui iure militari.ff.de testa.mili. Nā in hoc opi.Bar.cōiter repreben
ditur q2 statutū ligat minorē sicut ⁊ maiorē.d.§.lucius. Itē q2 opiñ.
Bar.vr̄ cōtra tex.in.d.§.pupill9.⁊ q2 tex.in.d.l.fi.nō facit differētiā
an tractet de lucro an de dāno.itē si statutū ciuitatis iducēs pscriptio
nē in aliquo casu fuisset cōditū añq; facta fuisset lex fi.C.in qb9 cau.in
inte.resti.nō esset sublatū dictū statutū nec derogatū pscriptiōi indu-
cte a statuto nisi de dicto statuto facta esset mētio.c.j.de cōsti.i.vj.quā-
to min9 intelligit sublata illa pscriptio inducat p statutū sequēs.⁊ p
istā cōem ita ēt tenuit Jo.de imo.in palle.c.cōstitut9.p hoc facit text.
in.d.l.fi.in verbo.iura vetera gnimo sm Bal.in.c.quo tēpore miles.
Bar.dixit cōtra tex.in.c.j.§.preterea si qs.de probi.feu.alie.per Fed.
de quo tex.dicit ipse qd Bar.memoriā non habuit vel sm Bal. ibi.⁊
in.c.j.§.porro.qualiter olim feu.pote.alie.pōt distingui. Aut prescri
ptio inducta a statuto succedit loco alicuius prescriptionis inducte a
iure ciuili vt si loco prescriptionis.xxx.anno.que de iure communi nō
requirit titulum statutū inducit prescriptionē.x.an.⁊ tunc procedat il
la opi.ꝙ non currat minoribus: quia subrogatum sapit naturam eius
in cuius locū subrogatur.l.si cum.§.q iniuriarū.si qs.cau.⁊.c.ecclesia
vt lit.pē.⁊ ita loquitur glo.in.d.§.porro.aut nō subrogatur loco ali-
cuius tpis vel prescriptionis inducte a iure cōi ⁊ tūc illa currit mino-
ribus p dictū.c.constitutus.sed ista prescriptio de qua tractamus nō
est subrogata loco alicuius prescriptiōis inducte a iure cōi sicut pro-
prie in.d.c.cōstitutus ergo sequitur ꝙ minorib9 currit. Preterea ēt
retēta opi.Bar.in casu nostro debet currere prescriptio dictis sorori-
bus quia tractāt de lucro consequendo ex substitutione pupillari per
quā substi.pupillo succedit.instit.de pupillari substitutione in princ.
34 † quia hereditas dr titulus lucratiuus.inter stipulātem.§ si rē. ⁊ ibi
no.⁊ declarat Dy.⁊ Ang.ff.de verb.ob.iuncta l si seruus legatus.§.
stichū.ver.itē dño ff.de le.j.etiā si tractaret de successiōe pr̄is ⁊ nō pu
pilli dʒ iudicari put de cau.lucratiua vt est tex.cū gl.⁊ ibi clare Bar.
in.l.iij.C.de iur.⁊ fac.igno.lʒ nō sit proprie lucratiua sed quasi vt ibi
no. Nec ob.qd no.Bal.in auten.nisi.C.de bo.ma.q2 ibi loquit qñ ali-
qs nō erat in aliqua negligentia quia erat iuste impeditus agere vñ ei
nō currit pscriptio statutaria.sed aliquis q̄uis sit minor pōt dici ne-
gligens vt.d.§.pupillus.⁊ d.c cōstitutus.⁊ sic vr̄ ꝙ Guil.de cu.in.l.
ingenuū.de sta.ho.dū tenuit aliquo casu minorē non ligari consuetu-
35 dine † nō bene dixerit ⁊ cōtra cū vr̄ tenere Ange.in.l.de quibus. ff.de
leg.al's est in.l.bñficiū.ff.de cōsti prin.vbi ɔtra eū alle tex.in.d.c.cōsti
tut9.cū ibi no.per Innoc.⁊.d.l.si sine.§.lucius.⁊ tenent Pet.Cyn.et

Iaco. but. in. l. ij. C. que sit lon. consue. et alij quos in hoc argumento retuli vel pot dici qd Guil. de cu. in pallega. l. ingeniu no vr negare q consuetudo liget minore: sed vr velle q si ledatur minor possit restitui in integru. sed de hac restitutione in integrum ad presens in themate non refricatur in dubiu. ¶ Decimo quia dictu statutum sub rubrica de annullitate instrumentoru videt oino coprehendere et ligare mulieres adeo q no pnt allegare ignorantia et presertim cu tractet de lucro vt dixi. l. iuris ignorātia. et qd ibi Bal. maxime in princ. et in fin. C.
36 qui admi. et ideo dicit ibi Bald. q si statuto cavet q no prosit instrumetum pacis nisi producatur infra octo dies q si rusticus vel mulier per errorem iuris no produxit non excusatur: et illud dictum sequitur Pet. de ancha. in repe. c. canonu statuta. de costi. in ver. sed hic quero statuto cavetur etc. facit quod no. Bar. in. l. j. §. nutiatio. in vlti. colum. ff. de no. ope. nun. in ver. sed quid in muliere, idem est quando mulier tractaret de quasi lucro vt de hereditate paterna vt in. l. si emancipa-
37 ta. et ibi gloss. et docto. C. de iur. et fac. igno. † Non enim subvenitur mulieribus magis q masculis nisi in casibus a iure expressis. C. de iur. et fac. igno. et. l. ne passim. et iste no reperit expressus ergo etc. Ideo dicit Bald. in. d. l. ne passim. q mulieres ita ligantur statutis sicut et masculi: et idem decidit Guil. de cu. in. l. ingenium. ff. de statu ho. in versi. sed an mulier etc. vbi dicit q mulieres ligantur consuetudine sicut et masculi: et idem dicit Anto. de bu. in. c. fi. de consue. in. xxxij. colum. in ver. ex hoc infertur: an cosuetudo liget mulieres etc. Ad hoc quod no. Bal. in. l. fi. C. de iure delibe. in princip. in. ij. q. vbi querit quid si mulier vel rusticus heredes instituti non fecerunt inventarium vel fecerunt sed non debito modo ex ignorantia iuris: an excusentur et finaliter concludit q non excusantur: ad hoc allega. l. fina. C. de iuris et facti ignorantia. Et sic cum dictum statutum de annullatione instrumetorum fuerit conditum de anno. Mccccxlij. et per cosequens fuerit per plures annos in observantia communiter et publice non possunt dicte sorores sicut et masculi allegare ignorantiam dicti statuti velut supina ignorantiam. l. fi. cum gloss. ff. de decre. ab ordi. fac. c. vt animaru. de costitu. in. vj. Et not. plene per Barto. in. l. omnes populi in. v. q. princ. ff. de iusti. et iur. et in. l. quod nerua. ff. deposi. et in. l. cuctos populos. C. de sum. trini. et per doc. in. c. ij. de consue. et dato q ignorassent non excusarentur cu tractent de lucro vel quasi lucro vt dictum est. No obst. l. j. in fin. ff. de eden. et. l. ij. §. fin. ff. de iur. fis. cum si. quia respondet gloss. et doc. in. d. l. ne passim. C. de iur. et fac. igno. q illi sunt spales casus regulariter: secus vt in preall. l. ne passim. ¶ Et per predicta patet esse responsum ad oia fere argumeta in cotrariu adducta. Nam no obstat primum argumetum qr ad illud tradite sunt responsiones: vt patet in primo secundo quarto et quinto argumento partis negative. Non obstat qd not. Bald. in. l. ij. C. quibus res iudi. no no. qr Bald. ibi loquitur quoties statutu non irritabat nisi institutione heredis propter insinuatione no facta. vnde vult Bal. q tuc licet sit cassa institutio heredis tn propter tale extraordinariam causam non pereunt isto casu legata et fideicomissa. argu. l. ea quam. C. de fideico. cum ibi no. Sed in casu nostro no cassatur sola institutio ex forma statuti sed absolute totum instrumentu ideo nocet legatarijs vt expresse tenet Sali. in aute. cassa. in. ix. q. C. de sa. san. eccle. et similiter in dictis quatuor argumentis rndi ad secudu et tertiu arg. Et ad tertiu argumentum etiam plenior colligitur responsio ex his que dixi in septimo argumeto partis negative. Ad quartu argumentum rndeo q hec livia et dna Fracisca no allegant dolum suu propriu vt erat in legibus allegatis in cotrariu nec presumit lex matre dolo non fecisse registrari testamentum vt admittereeur ad successionem filij qr lex presumit q parentes no cogitet nec aliquo modo sperent morte filioru ante morte ipsorum parentu. l. na et si parentibus. ff. de inoffi. testa. et. l. scripto. ff. vnde lib. Preterea dato q potuisset aliqua imputari culpa tutrici p ipm pupillu qr ad prestada diligetia non tenebat tutrix nisi pupillo non pnt ex tali culpa se fundare et agere dicte sorores qr dicta diligetiam non tenebatur tutrix prestare sororibus predictis vel ad earum comodu. et sic dicte sorores allegado hec ageret et se fundaret ex iure tertij no ex iure suo: q fieri non potest. l. j. in prin. ff. si pars here. pe. l. vti frui. in prin. ff. si vsufr. pe. l. si socer. §. luci. ff. sol. ma. Preterea pot dici q vtilius erat pupillo q no presentaret registro testm propter substitutione fideicomissaria ei facta que appellatur onus. l. qm in prioribus. cu ibi no. C. de inoffi. testa. et. l. si arrogator. ff. de adop. et potius debuit cosiderari onerosa substitutio fideicommissaria q pupillaris substitutio q dicit favorabilis pupillo qr maius tps continet et apta est continere fideicomissaria q pupillaris. arg. l. ij. §. si dubitet. cu glo. ff. queād. testa. aper. et. l. fi. C. de sa. san. eccle. et sic debuit inspici id qd plus et non id qd minus esse poterat. arg. l. sancimus. §. ne aute. C. de dona. et. l. qc quid. §. cu aute. ff. de acqui. re. do. Denique dato q fuisset tutrix vel dictus sexus in aliqua culpa quo ad pupillu tame hoc no excusat dictas sorores que similiter fuerunt in culpa et negligetia cu potuissent facere a prin. presentari et registrari testamentum vt probavi. s. in primis sex argumentis vnde fuit negligentia ipsarum sororum que eis preiudicavit no aut negligentia tutricis. Nam si dicte sorores aliquo iusto impedimeto fuissent impedite audirent etia post tps vt. d. l. facta. §. si quis bonoru. cu glo. ibi et dixi. s. in primo argumento partis negative. Ad quintu argumentu rndeo q tutrix adeundo hereditatem ex testamento approbavit testamentu eo tpe quo valebat quia nondu lapsa erant tempora. Preterea illud fecit domina Fracisca tanq tutrix eau vnde non preiudicat sibi quin nuc iure suo proprio non possit contrarium dicere tex. est in. l. tutorem. ff. de his qui. vt indig. Ad sextu argumentum est plene responsum. s. in nono argumento partis negative. Ad septimum argumetum est aperte responsum in decimo argumento vltime partis. Ad octavum argumentum respodeo q dato q illud esset veru. s. q pupillo durate pupillari etate non curreret tps tn bene decurrebat dictis sororibus que hoc facere poterant vt per sepe dictu et probatu est maxime in sexto et in quinto argumento vltime partis. Preterea dico q dictu tps ita currit pupillo habenti
38 tutrice sicut et habenti tutore † qr statutu predictu quavis sit preter ius coe tn cu sit inductu ob rationabilem causam et ppter bonum publicu ac etia ad supplatandos malos mores et ne fraus committatur vt dicit Io. cal. i sua disputatioe superius allegata. Et Bald. in. d. c. si qs per. xxx. si de feu. fue. contro. Concipit femininu lz sit prolatu a masculino vt. l. si qs id quod. ff. de iurisdi. om. iudi. et no. Cy. et Bald. in. l. quicunq. C. de ser. fugi et Pe. Cy. et Bal. in. l. quisqs. post gl. ibi. C. ad. l. iul. maie. Et Host. in. c. raynaldus. de testa. et Archi. in. c. si qs suadente. xvij. q. iiij. et Cy. in. l. j. i antepe. q. in fi. C. que sit lon. cosue. et Bar. in. l. iura. ff. de legibus. et Bald. in. l. in multis. ff. de sta. homi. et clare Io. de imo. in. l. si ita sit scriptu. ff. de leg. ij. et Ioan. de imo. et do. Dominicus de sancto Gemi. in. c. generali. p ibi no. per glo. de elect.
39 in. vj. pro hoc † quia vbicunq in aliqua dispositione est facta mentio expresse de vno puta de masculo et expressio de ipso facta fuit ratione maioris frequetationis tunc non vr facta mentio de illo vt non possit fieri extensio ad casum simile no expressum glo. est not. per qua ita ibi dicit Ant. de bu. in cle. j. i verbo psidetes. de rescrip. et ide est de mete glo. in. c. ij. in verbo reus. de cofes. in. vj. bene faciunt not. p glo. in. l. tale pactu. §. fi. de pac. Sed ideo de tutore fecit mentione statutum qr frequetius cotingit pupillu habere tutore q tutrice cum officium tutele sit officiu virile et regulariter coveniat oibus viris et est interdictu multis excepta matre et avia. in. l. j. et. ij. cum aut. ibi posita. C. qn mulier tutele offi. fungi pot. Ad nonu argumentu respōsum est ex dictis in octavo argumento et etia ex dictis in primis sex argumetis. ¶ Ad decimum et vltimu argumetu respondeo q absq eo q livia petat restitutionem in integru ipso iure dicta scriptura testamenti nullius est momenti. Ex quibus cocluditur vigore dicti statuti scripturam testamenti viribus non subsistere. ¶ Et ita dico et consulo ego Alexan. de tartagnis de imola.

¶ Summarium super consilio. lxvj.

1 ¶ Contractui transactionis vallato stipulatione standum est.
2 Iuramentu servari dz si servari pot sine interitu salutis eterne. et. nu. 3.
4 Si puer vel minor iuraverut super aliquo contractu non possunt petere restitutionem in integrum. 5. 8. 12.
6 Iuramentum excludit mulierem a beneficio velleiani.
7 Iuramentum est de iure divino et nititur iure naturali.
9 Licet qn vertit peccatu creditoris possit debitor iurans petere absolutione a iurameto: tame vbi nullum vertitur peccatum licet iurans enormiter ledatur non potest peti relaxatio.
10 An peccet qui vendit carius et emit vilius.
13 Ad absolutione a iuramento confirmatorio contractus seu obligatorium partis requiritur partis adverse citatio.
14 Ab absolutione a iuramento requiritur cause cognitio.
15 Oppositiones dictorum faciunt rem ambiguam.
16 Vbi est probabile dubium an quis debeat absolvi a iuramento illam absolutionem non potest concedere inferior.
17 Ad hoc vt probetur que fuisse lesum in contractu transactionis. 18.
19 Eo ipso q a lite disceditur dicitur quis habere comodum et vtilitatem ex actu.
20 Dictum testium iuratum prefertur dicto eorum non iurato.
22 Confessio curatoris non preiudicat adulto.
23 Quando protestor alicui vt faciat illud ad quod est obligatus facto suo mediante eventu conditionis tunc debet fieri certus per expressionem illius facti.
24 Ad hoc vt adversarius possit dicere me sibi no servasse promissa semper requirit q ipse prius liquidissime pbet se adimplevisse omnia p parte sua.
25 Vbi est prestitum iuramentu obligatur efficaciter promissor qui promisit mihi quod daret alteri. 26.

¶ Consilium. lxvj.

¶ An minor dicatur efficaciter renutiare restitutioni in integrum si non apparet q fuerit certioratus. et an si iuravit minori in contractu possit petere pretextu lesionis absolutione vel habilitationem a iuramento: et an in tali habilitatione requirat partis citatio et quis possit habilitare: et ad probandum lesionem in contractu transactionis quid sit probandum. et an ille qui cotrafecit possit petere postea se absolvi a iuramento.

Redemptoris



Edēptoris nostri inuocato suffragio. Uisa facti narratione mihi exhibita vna cum actis ⁊ processibus actitatis inter filias quondam artusii de la mirandula: ⁊ dominam Serenam vxorem quondam dicti Artusii ex parte vna agentes ⁊ Galasium ⁊ Bernardinū fratres ⁊ filios quōdā Nicolai delifante ex alia se defendentes: ⁊ etiā in effectu reconuenientes omnis fere vis huiꝰ cause principaliter deducit̄ ad hoc vcz: an dicti Bernardus ⁊ Galasius teneantur ad obseruantiā instrumenti transactionis celebrate et iurate inter dictas ptes adeo ꝙ ab eo resilere nō possint ptextu allegate lesiōis nec sub ptextu ꝙ nō fuerint eis obseruata promissa vt ipsi asserūt in quo dico ꝙ ex actitatis nullo modo cōstari vr̄ dictos Ber-
1 nardinū ⁊ Galasiū posse a dicta trāsactiōe recedere Qḋ ostendit̄ sic in dicta trāsactione interuenit autoritas dictorū cōtrahētiū curatorū: ⁊ decretū iudicis ⁊ iuramentū ipsarū partium ⁊ oēs erāt adulti. ergo standū est ipsi cōtractui transactionis vallato ēt stipulatiōe. l. si quis maior. C. de transac. l. ex placito. ⁊ l. cū precibus. C. de re. pmu. iuncta l. non solum. C. de pdijs mino. ⁊ auṫ. sacra puberū. C. si aduer. vēdi. Et posito ꝙ Bar. ⁊ qdā alij in. d. l. si qs maior. tenuerint ꝙ dispositio illius. l. quatenꝰ imponit certas spāles penas venienti cōtra trāsactionē iuratā nō hr̄et locū in adulto minore. xxv. annis iurante. ⁊ gl. cuius nō est leuis autoritas ⁊ Pe. ⁊ Ja. bu. ⁊ qdā alij tenuerūt ꝙ habeat locū etiam in adulto iurante eo mō quo fuit iuratū in casu nostro. tamen oēs fatent̄ contractū transactionis iurate: ⁊ omnia in eo promissa esse seruanda: etiā ab adulto ita iurante: ⁊ ideo si multū curaui insistere super illo dubio an pena dicte. l. si qs maior habeat locū in adulto iurāte: sed institā super principali negotio. s. an necesse habeāt dicti Ber-
nardinus ⁊ Galasius oīno stare dicto cōtractui ⁊ ēt circa penā cōuen-
2 tionalē vt infra dicā. † vn̄ psupposito put est de iure ꝙ dicto ɔtractui iurato standū sit regulariter: ⁊ qḋ iuramentū seruari debeat vt seruari pōt sine interitu salutis eterne. c. si vero. ⁊ c. cū cōtingat. de iureiur. c. quāuis. de pac. in. vj. videamus an nō obstāte dicto iuramēto possint petere restitutionē in integrū dicti Galasius ⁊ Bernardinus vt pe-
3 tūt. ⁊ put dr̄ fuisse iudicatū p sniam in causa principali: ⁊ dico ꝙ † non qꝛ tale iuramētū excludit a bn̄ficio restōnis in integrū etiā absqꝫ eo ꝙ aliter appareat eū fuisse certioratū de beneficio restitutiōis in integrū vt no. Bar. in. l. si duo patroni. §. idē iulianus. p illū tex. ff. de iureiur. ⁊ in. l. sciendum. ff. de verbo. obliga. vbi refert se ita consuluisse: ⁊ ita ēt tꝫ Bar. in. l. ij. C. de rescin. vē. ⁊ ēt Pet. ibi ⁊ Bar. in dicta auṫ. sacramentū. p illū tex. ⁊ hoc etiā tꝫ Ang. in repe. dicte. l. sciēdum. ⁊ in dicta auṫ. sacramēta. qꝛ iuramentū representat ipsum maiorē vt no. gloss. in d. l. ij. C. de rescin. vē. ⁊ in. c. pe. de emp. ⁊ ven. ⁊ ita ēt per istā rōnem tꝫ Rapha. cu. in. d. l. sciēdū. ⁊ dicit Jo. de imo. ibi ꝙ lꝫ Dy. ⁊ quidā alij tenuerint contrariū: tn̄ cōmunis practica ⁊ obseruantia vr̄ approbare opinionē Bart. iō ab ea nō est discedendū. l. minime. ff. de legi. Jta ēt dicit Joan. de imo. in repe. c. cū cōtingat. de iureiuran. in tertio mēbro principali. vbi ēt dicit ꝙ ista opinio vr̄ esse de mente Archi. ⁊ Jo. an. in. c. ij. de pac. in. vj. ⁊ cū dicta opinione Barto. ⁊ sequaciū. concordat etiā Bal. in. l. ij. C. de rescin. vē. in. ix. q. saltem quo ad casum nostrum. s. qn̄ minor interueniente autoritate curatoris iurauit non venire contra contractum. Nam in casu nostro dicti adulti expresse cum iuramento promiserunt non petere restitutionē aliquā contra cōtractum pretextu minoris etatis vel occasionis alterius cuiuscūqꝫ ⁊ non venire cōtra contenta in instrumento aliqua ratione vel causa vt latius in dicto instrumento ⁊ interuenit curatoris autoritas cuius sciētia supplet sciētiam adulti vt dicit Bald. in. d. l. ij. arg. l. pupillus. ff. de acqui. hered. Cū dicta conclusione videt̄ etiā concordare Bal. in. l. j. in fin. C. si ad-
4 uer. vēdi. vbi † dicit ꝙ si puer vel minor iurauit sup contractu non pōt petere restitutionē in integrum: ⁊ eo ꝙ fuerit lesus sui facilitate: sed si esset lesus dolo aduersarij: tūc dicit prius obtinēda eēt absolutio a iuramēto alias nō procederet petitio restitutionis in integ. ar. c. j. de iureiurā. ⁊ eius qḋ no. Innoc. in. c. venerabilē. de elec. Sed in proposito nostro p pte dicti Bernardini ⁊ Galasii petita est in actis restitutio in integrum. ex eo qḋ dicunt se lesos sui facilitate: non autem deducūt nec probant dolum aduersarij: ergo non pn̄t obtinere. ⁊ ponderanda sunt verba Bald. in. d. l. j. quia aperte sentit qḋ quando est iuratum ⁊ renuntiatum vt in proposito non possit peti restitutio in integrum. relaxatio vel absolutio iuramenti quando lesio interuenit facilitate lesi: de quo etiam veniet infra dicēdū. Bald. etiam in. l. j. in. fin. C. de rebus
5 credi. tꝫ ⁊ dicit se consuluisse quod † quando minor in contractu iurato renuntiauit beneficio restitutionis excludat̄ a restitutione in integrū absqꝫ eo qḋ appareat cum aliter fuisse certioratū quia eo ipso quod facit mētionem de beneficio restitutionis satis videtur apparere de sciētia renuntiantis. l. j. ff. si certū peta. ⁊ ita dicit fuisse approbatum a collegio Mediolanēsi. idē tꝫ Ang. in. l. qui iure militari. ff. de testa. mili. ⁊ in. d. l. ij. C. de rescinden. vendi. vbi dicit quod ita seruat consuetudo. ita etiam tenet Fulgo. ⁊ Paul. de cast. in dicta. l. si duo patroni. §. idē iul. ⁊ Pau. de cast. in. d. auṫ. sacramenta. ⁊ in. l. fi. §. fi. ff. ad velle. ⁊ etiā
6 Lud. ro. in. d. l. sciendum marime p. c. ex rescripto. de iureiurand. † vbi

iuramentum excludit mulierē a beneficio velleiani absqꝫ eo ꝙ appareat mulierē aliter fuisse certioratā de beneficio velleiani vt etiam expresse not. Ant. de but. in. c. si diligenti. in. vj. col. de fo. compe. allegat no. p Archi. in. d. c. quāuis. de pac. i. vj. ⁊ no. etiā Ant. de but. ⁊ Domi. Abb. in. d. c. ex rescripto. ⁊ cū opi. Bar. etiā transit do. Abb. in. c. pen.
7 de empt. ⁊ vendi. p not. p Archi. in. d. c. ij. † Et quia iuramētum est de iure diuino ⁊ innitit̄ iuri naturali vt no. gl. xv. q. vj. autoritatem. p id quod habetur in. c. ⁊ si christus. de iureiu. ⁊ talis iuris ignorātia nemini nem excusat. xxxviij. distin. si ea. l. ij. C. de in ius vocan. ex quibus videtur saltem in practica tenenda dicta opi. consuetudine approbata vt doc. dicunt in dictis locis quicquid voluerit Dy. vt refert Cy. et quidam alij in. d. l. ij. C. de rescin. ven di. Nec obstat si diceretur ꝙ dato ꝙ recta via non possint petere restitutionē in integrum propter virtutem iuramenti tamē attento qḋ fuerunt habilitati ab asserto vicario domini episcopi regini vt nō obstāte dicto iuramento possent exceptiones suas contra instrumentum predictum ⁊ contenta in eo pponere coram iudice competēti ac ipsis vti ⁊ probare dolum ⁊ machinationē quibꝰ inducti fuerunt ad dictam transactionem ⁊ se circumuentos fuisse et alia facere ⁊ dicere que sibi incumberēt pro eorum iuris probatione ⁊ defensione in predictis ⁊ circa predicta ⁊ in dependentibus ab eisdē vt plenius constat publico instrumento in actis producto: quia respō
8 deo primo † ꝙ quando minor contrarit ⁊ iurauit super cōtractu put in proposito nostro tunc rōne lesionis ⁊ piudicij non pōt concedi absolutio a iuramento sed omnino tenet̄ obseruare iuramentum confirmans cōtractū vt firmat Ang. in. l. si qs p eo. in prin. ff. de fideiuſ. ver. Jtē adde ꝙ iuramentū cōfirmat ⁊c. Nisi esset extortū dolo vel metu ⁊ ibi p eū qui nō est casus noster quia nō est pbatū ꝙ fuerit extortum dolo vel metu. bn̄ facit qḋ no. archi. in. d. c. quāuis. de pac. in. vj. vbi voluit ꝙ etiā in casu illius. c. ⁊ dicti. c. cū cōtingat. de iureiu. non posset peti absolutio iuramenti ratione lesionis ita etiam est de mēte Bald.
9 in. l. fi. i. fi. ff. q satis. cog. vbi voluit † qḋ lꝫ qn̄ vertitur peccatū creditoris possit debitor iurās petere absolutionē a iuramēto vt ptꝫ in causa vsuraria in. c. j. de iureiu. tn̄ vbi nullū vertitur peccatū creditoris lꝫ iurās enormiter ledatur non potest peti relaxatio vt ptꝫ in. c. ij. de pac. in. vi. ⁊ in. c. lꝫ mulieres. de iureiu. eo. li. Sed in proposito nostro non agit̄ de peccato dictarū mulierū de quarū dolo ex pposito nō docet̄. Et posito ꝙ aliqḋ dānum sentirent dicti Bernardinus ⁊ Galasius ⁊ in ea transactione fuissent melioris cōditionis dicte mulieres tn̄ per hoc non dicentur esse in peccato attēto ꝙ ad dictū contractū trāsactionis nō deuenerūt dicti Bernardinus ⁊ Galasius occasione alicuius necessitatis nec fuit dolus ex pte mulierū cōmissus nec fuit cōtractus questuarie negociationis vt ptꝫ ex late no. p Pet. de ancha. i regula
10 peccatum i. vj. dum tractat † an peccet qui vendit carius ⁊ emit vilius ⁊ idē tꝫ Sali. in auṫ. ad hec in. xxj. qō. C. de vsu. ⁊ Laurētius de rodulphis in repe. c. cōsuluit. de vsu. in. xlij. q. hoc in pposito etiā clare vult Inno. in. c. quia pleriqꝫ. de immu. ecc. in ver. Sed quid dices in eo ⁊c.
11 vbi vult † ꝙ si aliqs pōt a te petere p restitutionem in integrū aliquid eo qꝛ lesus est ex contractu an tu tenearis in conscientia reddere ante restitutionē in integrū ⁊ concludit ꝙ non nisi per malitiam tuā lesus
12 esset † ⁊ ꝙ minor q iurauit super contractu prout in casu nostro non possit petere restitutionē in integrū nec absolutionē a iuramento. firmat late post alios Jo. de imo. in repe. c. cū cōtingat. in tertio mēbro de iureiur. ⁊ in. c. quanuallis. circa penul. char. eo. tit. quia als illius autentice sacramēta dispositio esset imposita verbis nō rebus contra. l. ij. C. cōia de lega. ⁊ c. commissa. de elec. ideo ipse reprehendit Pet. de ancha. qui videtur tenuisse ɔtrium ⁊ ita etiā videtur fuisse de mēte Jo. de imo. i. l. cū vir. ff. de vsuca. circa. xv. colū. ⁊ expsse etiā tꝫ hoc Lu. ro. i l. qui superstitis. ff. de acqui. her. ⁊ Jo. de imo. ⁊ Domi. de san. gemi. in. c. quāuis. de pac. in. vj. p ista pte cōsuluit Pet. de ancha. in consil. ccccxj. ꝙ incipit. in christi noīe postqꝫ ista domina ⁊c. vbi pro hoc allegat tex. in auṫ. sacra. in verbo inuiolabiliter obseruari. Nam si deberet cōcedi relaxatio a iuramento sequeretur qḋ nō obseruaretur inuiolabiliter iuramentum vt vult ille text. qui tollit restitutionem in integ. fm communem intellectū ⁊ tamē restitutio in integrū presupponit lesionē non modicam. l. scio. ff. de i integ. resti. ita etiā cōsuluit Pau. de ca. in. cōsi. ccxvj. quod incipit orta lite iter spectabilem militē do. Jac. ⁊c. p plures rationes etiam vr̄ esse de mēte Bart. in. d. l. si quis p eo. in. iiij. ⁊. v. mēbro inquantū facit differentiam an contractus sit prohibitus in odium creditoris ⁊ tūc vult ꝙ possit peti absolutio a iuramēto an non sit prohibitus pricipaliter fauore psone prohibite vt in casu dicte auṫ. sacramēta puberū. ⁊ tunc sentit ꝙ nō possit peti absolutio. ⁊ hoc etiā est de mēte Bal. in. l. j. C. si aduersus vendi. nisi interuenerit dolus aduersarij. Preterea respōdeo ⁊ aliter. s. ꝙ dicta habilitatio non potuit concedi prout concessa fuit parte aduersa nō vocata
13 † quia regulariter ad absolutionem a iuramento cōfirmatorio contractus seu obligatorij parti regritur ptis aduerse citatio vt concludit Joan. and. ⁊ Anto. de but. ⁊ Joan. de imo. quo ad casum nostrum in c. debitores. de iureiu. ⁊ Jo. an. in addi. Specu. in tit. de iureiu. in rubri. ⁊ Fed. de señ. in cōsi. ccc. incip. factum proponitur esse tale debitor ⁊c. fm ꝙ etiā refert Ant. de but. i. d. c. debitores. ita ēt tꝫ Domi. Cardi.

florē.in.d.c.debitores.dicēs sepius ita cōsuluisse ꝙ non valeat abso-
lutio a iuramento facta nō citata pte de cuius pīudicio agit iuxta.c.j.
de cā pos.ꝛ proprie.ꝛ.c.iter quatuor.de maio.ꝛ obe.ꝛ.l.de vnoquoqꝫ.
14 ff.de re iudi.et.l.nam ita diuus.ff.de adop.† et ī absolutiōe a iuramē
to requiritur cause cognitio vt no.Inn.in.c.ad aures.quod metus cau-
sa.et Specu.in tit.de iudi.de leg.§.nunc ostendēdū.ver.xxxiiij.cū duo
bus versi.sequentibus ergo requiritur ptis citatio.l.in cause.§.causa
cognita.ff.de mino.ꝛ.l.si deserta.C.si ppter pub.pensio.l.fi.C.si p viꝫ
vel alio mō.ꝛ ita ēt late tenuit do.Abb.ī.c.j.de iureiu.ꝛ ita consuluit
Pe.de ancha.in cōsi.clxxxvj.incip.In christi nomine pdictis subti-
liter ꝛ ad plenū narratis ꝛc.Et dicit Jo.de imo.in.d.c.debitores.ꝙ
etiā simplex habilitatio psone iurantis ne incurrat piuriū fieri opꝫ
pcedēte citatiōe qꝛ si pars citabit poterit esse ꝙ ostēdet qō p calum-
niam petit talis habilitatio.ar.l.ij.C.ad.l.corne.de fal.ꝛ ita dicit pro-
bari per no.p Fede.in ꝯsilio superius allegato.Et sine dubio nō sunt
nec erāt audiēdi sup absolutione vel habilitatione a iuramento dicti
Bernardinus ꝛ Galasius si eo tēpore quo petierūt habilitari contra
fecerant instrumēto trāsactionis ꝛ sic venerant contra iuramentum vt
notabiliter cōsuluit Fede.in dicto consilio.ccc.quia frustra legis auxi
lium inuocat qui in legem committit.c.qꝛ frustra.de vsu.ꝛ ar.c.j.de iu
reiu.lib.vj.ꝛ ita etiā consuluit Pe.de ancha.in dicto cōsilio.clxxxvj.
allegato.s.ꝛ do.Abb.in.c.j.de iureiur.ꝛ Jo.de imo.ī.c.debitores.eo.
ti.vbi reprehēdunt Anto.de but.in.d.c.debitores tenētem contrariū.
Nam fm eum Anto.de but.non respondet ad rationem Federici
ꝛ ratio do.Anto.nō infert ꝙ debeat absolui quando iam inciderat in
periuriū ꝛ ita ēt tꝫ Laurētius de rudolphis in repetitione dicti.c.cō-
suluit.q.xxxiiij.alias.xxxij.Deniqꝫ negari nō pōt saltē ꝙ nō sit pbabi
le dubiū an dictis minoribus solū rōne allegate lesiōis eēt remitten-
dum iuramentum vel nō vt ptꝫ ex autoritatibus plurimorū ita tenē
15 tium quos supra retuli ꝛ ex rationibus supra deductis† ꝛ oppositiōes
dictorū faciūt rē ambiguā vt inquit Bar.ī.l.qui rome.§.duo fratres.
ff.de verb.oblig.in.vj.opp.p no.ff.de lega.iij.in.l.ꝛ ideo.ꝛ.C.de legi.ī
l.cū de nouo.ꝛ in prima cōstitutione codicis in.§.quibus.in gl.super
16 verbo certas.† Sed ita est qō vbi est pbabile dubium an quis debeat
asolui a iuramēto illam absolutionem non pōt concedere inferior a pa
pa nec pōt hoc delegare sed solus papa hꝫ hoc facere vt fuit de men-
te Inno.in.c.venerabilē.de elec.qō clare firmat ꝛ sequitur Jo.de imo.
in.d.c.cū contingat.in tertio mēbro in finalibus verbis illius tertij mē
bri vbi reputat hoc esse mēti tenendū.ꝛ idē est de mēte Specu.in ti.de
legato.§.nunc ostendendum.ver.xxiiij.ꝛ melius in ver.Iteꝫ papa ma
xime in fine illius ver.sed vbi probabile est certum dari debere absolu
tionem a iuramento vt quādo per metū vel per vim est prestitus tunc
pōt episcopatus absoluere p no.p Inno.in.d.c.debitores.ꝛ ī dicto.c.
ad aures.insup posito qō ex causa lesionis enormis verum esset quod
cōcedi potuisset habilitatio vel absolutio a iuramento ꝛ ꝙ non fuisset
necessaria citatio partis ꝛ ꝙ non excluderentur propter iuramentum
dicti minores a beneficio restitutionis in integrū tamen ad hoc vt de
beāt predicta fieri opꝫ de enormi lesiōe pbare que sui facilitate pro-
cesserit postqꝫ de dolo mulierū non probatur nec deducitur vt.l.verū
§.sciendum.ꝛ ibi no.Bar.ff.de mino.l.si.cum ibi no.p Bart.C.de in
17 integ.resti.iūcta.l.scio.ff.de in integ.resti.† Et ad hoc vt probetur quē
fuisse lesum in cōtractu trāsactionis epꝫ deducere ꝛ probare ꝙ enor-
miter fuerint lesi Bernardinus ꝛ Galasius habito respectu ad du-
bium litis euētuꝫ quē potuisset habere causa impugnationis dicti te-
stamenti seu substitutionis facte in testamēto super qua fuerunt rece-
pti plurimi testes ꝛ plures erāt testes cōtra scripturā testamēti qꝫ pro
scriptura testamēti:quo casu reprobatur scriptura testamenti:vt no.
gl.magna.insti.de inuti.stipula.in.§.itē verborū.ꝛ no.doct.maxime
Ange.in.l.j.§.si quis neget.ff.quēadmo.testa.aper.ꝛ canoniste in.c.
18 cum ioannes.de fide instrumentorum.† Ita enim dꝫ probari quando
agitur de probanda lesione circa contractum transactionis vt no.glo.
Ray.Bar.Ang.ꝛ Moder.ī.l.lucius.§.fi.ff.ad trebel.ꝛ Bar.ꝛ Mo
der.in.l.si quis cū aliter.ff.de verbo.obli.ꝛ Jac.de ra.Bar.ꝛ Ang.in
l.ij.C.de rescin.vendi.ꝛ domi.Cardi.floren.ꝛ do.Abb.ꝛ Joā.de imo.
in.c.pe.de emptio.ꝛ venditio.bene facit quod no.gl.in.l.per diuersas.
C.mandati.ꝛ quod not.Barto.in.l.si societatem.§.arbitrorum.ff.pro
socio.cum similibus.vnde dicimus quod attendi debet dubium esse
euentum litis.l.quod debetur.ff.de peculio.Sed in proposito nostro
non est probatū quod inspecto dicto dubio euentu lesi sint enormiter
dicti minores nec etiā quod inspecta veritate sint enormiter lesi.Stāt
enim ista simul quod in contractu transactionis fuerit conuentum
ꝙ Bernadin⁹ ꝛ Galasius habere deberent solum quartam partem
patrimonij dicti Artusij testatoris ꝛ tamen non fuerunt enormiter le-
si dato ꝙ producatur scriptura testamenti in quo ipsi fratres fuerunt
substituti filio dicti testatoris heredi instituto vniuersaliter quia po-
tuit esse ꝙ dicta scriptura substitutionis potest impugnari ꝛ infringi
vt ostendunt dicte attestationes.Accedit quod no.dixit Anto.de but.
19 in.c.penul.de emp.ꝛ vendi.vbi dixit per id quod ibi no.in glo.† quod
eo ipso ꝙ a lite.disceditur dꝛ quis habere cōmodū ꝛ vtilitatē ex actu
p quē discedit ex quo infert ꝙ transactio facta p ecclesiam seu pro ipa
ecclesia etiam alia vtilitate non probata in dubio sit valida:quia in du
bio presumitur esse vtilis ecclesie ꝛ quo ad effectū trāsactionis paria
sunt litē prius esse motam vel sperari litē moueri.l.ij.ꝛ ibi not.Bart.
C.de trāsac.ꝛ no.Bar.in.l.causas.eo.tit.ꝛ per hec apparet nō opor-
tere insistere super nōnullis probationibus fctis circa valorē dictarū
terrarū quia ex hoc nō sequitur ꝙ sit probatum de enormi lesione eo-
dem modo quo in proposito nostro requiritur vt est supra ostensum:ꝛ
20 † dato ꝙ dicti testes q deponūt cōtra dictū testamentum prius extra
iudicium aliter dixissent vel scripsissent tū pferri debebat dictum eoꝝ
iuratum ꝛ in scriptis solēniter receptū fm veras ꝛ magis communes
opiniones.c.j.§.si enim domino.et ibi no.Bal.in titu.quid sit inue-
stitura.not.glo.et doc.in.c.cum causam.de testi.et Specu.ꝛ Joā.an.in
titu.de teste.§.j.versi.quid si idem testis cum versi.sequenti.ꝛ consuluit
Bal.in consilio incipiente in christi nomine lꝫ assessores ꝛc.et Ange.
in suo consilio in ordine meo.cclxxv.incipiente quedā domina Mar-
garita sana mente ꝛc.et in cōsilio.clxxxix.incipiente Christophorus
Petri conductor ꝛc.Et Bal.et Sali.in.l.nullum.C.de testi.et Bal.
in.l.gesta.circa secundā colum.C.de re iudica.et do.Abb.in.c.literas.
in prima colum.per illum text.de psump.vbi respondet plene ad con-
traria:et quantitas numeri dictorum testium est etiam apta supplere
defectum si quis subesset iuxta notata per gl.valde notabilē in.l.iij.§.
eiusdem.in verbo numerus:et ibi Jac.but.ff.de testi.et facit.l.si quis
ex argentarijs.in principio cum ibi notatis per Bald.et Ange.ff.de
eden.et not.Joan.de imo.in.l.qui testamento.in principio.ff.de testa
21 mē.Non obstat etiā predictis si diceretur† ꝙ dicte mulieres non serua
runt promissa in contractu trāsactionis:quia non assignarunt dictam
quartam partem dictis Bernadino ꝛ Galasio vt fuit cōuētū in instru
mento transactionis ꝛ per consequens licuit ꝛ licitū esse dꝫ dictis Ber
nardino et Galasio non seruare contenta in dicto instrumento trans-
actionis iuxta.l.cum proponas.la secunda.C.de transactio.l.quero.
§.inter locatorem.ff.locati.c.iij.de iureiurā.quia ad hoc respondeo ꝙ
in dicto instrumento transactionis nō dicitur ꝙ dicte mulieres pmit-
tant tradere vel dare dictam quartam partem terrarum dictis fratri-
bus:sed dicitur in instrumento ꝙ dicte mulieres ex causa trāsactionis
cōtente fuerunt ꝙ dicti fratres habeant et habere debeant dictā quar-
tam partem omnium terrarū dicti quōdā Artusij quas idē Artusius
tenebat:et possidebat tpe vite:ita tū ꝙ dicti fratres dictā quartā par-
tem incontinenti habeant ꝛ habere debeāt.Nec in dicto instrumēto dꝛ
ꝙ dicte filie Artusij tpe dicte trāsactionis haberēt penes se dictas pe
tias terrarum nec inuenio probatū qō dicte filie Artusij fecerint aut
curauerint quo minus dicti fratres haberēt dictam quartam partē:er
go non dicuntur cōtrafecisse dicte cōuētioni.l.stipulatio ista.§.si quis
forte.cū ibi notatis.ff.de verbo.oblig.ꝛ in.l.vbi pactum.C.de trāsac.
Nec obstat ꝙ in terra Mirandule pro parte dictorū Bernardini et
Galasij fuerit protestatū curatoribus dictarū mulierū qō obseruarē-
tur dictis Bernadino ꝛ Galasio contēta in instrumento trāsactiōis
vt patet in actis trāsmissis qꝛ ad hoc respōdeo ꝙ cum etiā nō sit pro-
batum ꝙ tpe dicte protestationis dicte filie Artusij haberēt penes se
seu possiderēt dictam quartā partē petiarū terre non pōt dici ꝙ ipse
nō obseruauerint cōtēta in instrumento transactionis maxime cum in
instrumento nō dicat ꝙ promiserint dicte filie Artusij tradere vel da
re dictam quartā ptē:sed solū ꝙ contente erāt ꝙ dicti Bernardinus ꝛ
Galasius incōtinenti haberēt dictā quartam partē:et trāsactio ope-
ratur qō illā quartā partē habeant ac si illa eis relicta fuisset in testa-
mento.l.cōtrouersia.cū ibi notatis.ff.de transac.Nec ad hoc obstat ꝙ
ante dictā protestationē factam pro parte dictorū Bernardini ꝛ Ga
lasij quidam vt curatores dictarum filiarum Artusij asseruerūt quod
dicte Artusij filie erāt parate consignare dictis Bernardino ꝛ Gala
sio dictam quartam partem terrarū dummodo dicti Bernardinus ꝛ
Galasius prestent fideiussionem seu promissionem de soluendo affi-
ctum iuxta tenorem instrumenti transactionis per que verba vidētur
curatores dictarum mulierum tacite fuisse confessos ꝙ dicte filie ha-
buissent penes se dicta bona quia respondeo primo quod posito ꝙ ex
22 dictis verbis resultaret dicta confessio† tamen confessio curatoris non
preiudicat adulto qū dicta cōfessio fit sponte ꝛ nō vocatus aut iussus a
iudice per modum contentiose iurisdictionis.l.certū.§.sed an ipsos.
ꝛ ibi plene nota Bar.post gloss.ff.de cōfes.ꝛ no.Cy.ꝛ alij.in.l.j.C.de
cōfes.ꝛ Bar.in.l.lucius.§.tutele.ff.de administra.tuto.Preterea di
cta tacita confessio cum sit cōnexa cum illa parte in qua dicitur dūmō
dicti Bernardinus ꝛ Galasius prestent fideiussionem de affictu ꝛc.
nō potest separari ꝛ pro parte acceptari ꝛ pro parte refutari.vt notāt
Pet.Cy.ꝛ alij.in.l.vnica.C.de confes.ꝛ in.l.ij.C.de dona.ante nupt.ꝛ
Bar.in.l.aurelius.§.idem quesijt.ff.de libe.leg.ꝛ canoniste in.c.ex par
te decani.de rescrip.ꝛ.c.bone.el.ij.de postula.prelato.cum simi.Item
respondeo qō ad hoc vt per dictam protestationem factam curatori-
bus dictarum mulierū constituerentur dicti curatores mulierū vel ipe
mulieres in mora tradendi dictam quartam ptem petiarū terre opor-
tebat ꝙ ipse mulieres vel curatores certiorarent q̄ essent iste petie ter-
re q̄ eēnt de antiquo pr̄imonio ꝛ de domo sua ꝛ q̄s ipse Artusius pos-
sederit alꝛs cū ipse mulieres succedētes in ius alterius haberēt iustam
causam

causam ignorantie.l.q in alterius.ff.de reg.iu.⁊.l.fi.ff.pro suo. ⁊ ipse
mulieres non promiserint illā quartā ptē tradere nō fuerunt in mora
nisi certiores facte fuerint ꝙ ille petie terre quas ipsi habebāt si quas
habebāt essent de antiquo patrimonio dicti Artusij vt probat̄ ex his
que declarāt Bar.⁊ doc.in pluribus locis ⁊ maxime in.l.non solū.§.
morte.ff.de oper.no.nū.in.ij.q.principali.circa principium. ibi dum
23 dicit † ꝙ qñ ꝓtēstor alicui vt faciat illud ad qd̄ est obligatus facto suo
mediāte euētu alicuius conditionis vel alio facto extrinseco:⁊ tūc de-
bet fieri certus p expressionē ⁊ notificationē illius facti per exhibitio-
nē scripturarū vel p relationē psonarū qbus merito credere debeas al
leg.l.fi.C.de bonis auto.iudi.pos.⁊.l.si qs inficiatus.ff.deposi.⁊ dictā
l.qui in alterius.sed in proposito nō tenebant̄ tradere dicte mulieres
dictā quartā ptē petiarū terrarū ex eo ꝙ in cōtractu promiserint illā
tradere quia hoc nō ꝓmiserūt vt dixi.vnde si qua ratione tenebantur
tradere solum teneri poterāt ex eo ꝙ dicte petie terre antiqui patrimo
nij Artusij postea peruenissent ad dictas filias Artusij:⁊ sic ex hoc fa
cto extrinseco iunctis verbis instrumēti poterat resultare qd̄ dicte mu
lieres tenerent̄ ad relaxādū dictā quartā ptē petiarū terre dictis fra-
tribus ⁊ nullā eis petētibus controuersiā in hoc facere.d.l.stipulatio
habere licere.§.si quis fortis.cū ibi no.Nec ad hoc obstat illa oblatio
verbalis curatorū dictarū mulierū de dicta quarta pte qr vt dixi illa
tacita cōfessio curatorū resultās ex illa tacita oblatione non nocet di-
ctis mulieribus.Itē dicti Galasius ⁊ Bernardinus dictis filiabus
Artusij promiserunt in instrumento transactionis prestare bonam ⁊
idoneā fideiussionē dñe Serene earū matri de soluēdo donec dña Se-
rena vixerit affictum cōgruētē arbitrio bonorum virorum in et de fru
ctibus pcipiēdis ex dicta quarta pte terrarū quā quidē in fideiussio-
24 nem minime prestarēt dicte domine Serene. ¶ † Constat autem qd̄
ad hoc vt aduersarius meus possit dicere me sibi non seruasse promis
sa ⁊ incidisse in aliquam penā vel priuationē semper requiritur quod
ipse prius liquidissime ꝓbet se mihi adimpleuisse omnia pro pte sua
promissa vt.l.quero.§.inter locatorem.ff.locati.l.si fuerit.cum glos.ff.
de iureiur.p que iura ita inquit Bald.in.c.i.in.ij.vel.iij.colum.in titu.
qualiter dñs feu.proprietate priuet̄ in vsibus feudorū.⁊ hoc etiam al
legat.l.in testamento.la.i.ff.de conditio.⁊ demonstra.facit.l.iul.§.of-
ferri.ff.de actio.emp.⁊.l.ediles.§.fi.ff.de edi.edic.⁊ quod no.Bar.in
l.si soluturus.ff.de sol.ergo cum non prestiterint dictā fideiussionem
non possunt dicere seruasse contenta imo ipsi incurrebāt in penam si
legitime interpellati a dictis filiabus Artusii non prestabāt dictā fi-
deiussionē etiam dato ꝙ illa fideiussio nō eēt prestāda dictis filiabus
sed matri.tex.est in.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verbo.oblig.⁊ decla
rat Bar.in.l.ita stipulat⁹.in sexta oppo.quinte ptis.eo.ti.Nec obstat
ꝙ alteri stipulari nemo potest ēt matri.l.debitor.§.fi.ff.ad treb.⁊ ple-
25 ne p doc.in.l.quod dr̄.de verbo.oblig.qr respondeo † ꝙ vbi est adiecta
pena prout in casu nostro patet stipulatio vt in.d.§.alteri. Secundo
respondeo quod vbi est prestitum iuramentum obligatur efficaciter
promissor qui promisit mihi ꝙ daret alteri.firmant Bar.⁊ alij in.l.si
qs pro eo in sexto membro.ff.de fideiusso.⁊ Ant.de but.⁊ Jo.de imo.
in.c.cū cōtingat.de iureiu.attento qd̄ generalis obligatio acquirit̄ sti
pulanti dari alteri etiam quando iuramentū non interuenisset vt not.
glo.⁊ doc.in.d.§.alteri.⁊ no.Bar.⁊ Ang.in.l.cum lex.ff.de fideiusso.
⁊ Bart.in.l.si non sortē.in princi.ff.de cōdi.indebi.⁊ Angel.in.l.i.ff.
de pact.⁊ Ange.⁊ Mod.in.d.l.stipulatio ista.§.si stipuler.⁊ dato qd̄
nondū recepissent terras dicti fratres tempore quo debebant fideiube
re quas etiā non promiserant dicte mulieres eis consignare vt est di-
ctum ⁊ etiā quāuis non esset adhuc taxatus dictus affictus tamen hoc
26 nō excusat dictos fratres † qui si volebāt dictas mulieres in mora cō-
stituere poterāt ⁊ debebant offerre non verbo sed actu idoneū fideius-
sorē qui se offerret paratum obligare ad affictum cassandum arbitrio
bonorū virorum.Ita enim fieri debet oblatio quando res non est li-
quidata.l.statuliber actionum.⁊.l.seruus si heredi.§.fi.ff.de statulib.
per que iura ita inquit Dy.⁊ clarius Ange.⁊ alij post eum in.l.iiij.§.
ait pretor.ff.de re iudi.⁊ Ang.⁊ Mod.in.l.pretor.§.si quis paratus.
ff.de ope.no.nuntia.⁊ in.l.si mora.ff.solut.matri.⁊ in.l.si residuum.C.
de distrac.pigno.⁊ in.l.si insulam.ff.de verbo.obliga.Nec etiaȝ in in-
strumento dr̄ ꝙ prius debeat taxari dictus affictus q̄ȝ prestari fideius
sio de soluendo affictū arbitrio boni viri imo verba instrumēti aperte
dicunt potius cōtrarium.Nec etiam ibi dr̄ ꝙ dicte filie Artusij pro-
mittāt prius cosignare terras q̄ȝ prestetur dicta fideiussio. Quinimo
producti ⁊ examinati sunt duo testes scilicet Antoni⁹ Bartholomei
⁊ Antonius franzoni qui videntur deponere ꝙ curator dictarum mu
lierum voluit consignare dictam quartam ptē dictis fratribus:sed re-
manserunt discordes eo quia dictus curator dicebat se velle consigna-
re aliqd de certis terris quas ipse dicebat nō esse de antiquo patrimo
nio dicti Artusij.⁊ sic nō comprehendi in dicto instrumento ⁊ non est
probatum quod essent de patrimonio.⁊ sic culpa dictorū fratrum non
fuit facta cōsignatio ⁊ p eos stetit ideo pro facta habetur quantum ad
hoc vt non dicantur mulieres fuisse in mora.l.in executione.§.fi.ff.de
verbo.obliga.⁊.l.labeo scribit si mihi bibliothecam.ff.de contrahen.
emp.l.iure ciuili.ff.de condi.⁊ demonstra. Poterit etiam ad cautelā
procurator dictarum mulieruȝ incidenter petere restitutionem in in-
tegrum aduersus obmissionē cōsignationis dicte quarte ptis terra-
rū ⁊ lesionem inde sequutam ⁊ icursum pene quaten⁹ verū esset dictas
mulieres vel earū curatores culpabiliter omisisse consignare dictam
quartā ptē terrarū.l.emilius largianus.⁊.l.si ex causa.§.si in commis
sum.ff.de mino.no.in.l.si cū militaribus.C.de resti.mili.⁊ in.l.ij.C.si
aduer.vēdi.pigno.Et de lesione satis apparet ꝓpter penā insertam
in instrumento transactionis.Nō dico ꝙ petat̄ pro pte mulierū resti
tutio in integrū aduersus cōtractū transactionis obstante iuramento
⁊ alijs de quibus.s.Sed aduersus obmissionem consignationis dicte
quarte partis terrarū quatenus verū eēt dictas mulieres aut earum
curatores culpabiliter obmisisse consignare.Ex qbus omnibus ap-
paret nullo mō debuisse dñm iudicem restituere in integrum dictos
Galasium ⁊ Bernardinū aduersus cōtractus transactionis.Nec de-
buisse cōsequenter pronuntiare dictos Galasium ⁊ Bernardinū esse
immittēdos in possessionē bonorū hereditatis.⁊ iō dicta snīa retra-
ctanda cum supportatione dicti domini iudicis vt mihi intrepide vr̄.
Quantum autem ad penam conuentionalē ⁊ nōnullos fructus peti-
tos nō curaui insistere quia clientulus dicit apud suos causidicos de
hoc non fieri dubiū ⁊ vis principalis consistit circa robur dicte trans-
actionis que firmissima iudicio meo persistere dȝ vt ex p̄dictis lique-
re puto.Alex.Laus deo.

¶ Consilium.lxvij. ¶ In materia appellationis.



REdēptoris nostri inuoca
to suffragio.Viso themate super quo querit̄ vtrum
stante dicta recusatione facta ante sententiam ⁊ qua
recusatione non obstāte iudex pronuntiauit diffiniti
ue ⁊ ab eius sententia est appellatū per recusantem.
An iudex appellationis possit dictam snīam cōfirmare si sibi liqueat
ex actis snīam fuisse iustā:posset primo discuti vtrū processus ⁊ sentē
tia secutus ⁊ secuta post recusationem fuerit nullus seu nulla. nam si
non fuit nullus seu nulla cessat dubium ⁊ non potest negari ꝙ passus
non sit dubius:tamen Inno.in.c.cum speciali de app.tenuit ꝙ pro-
cessus ⁊ sentētia valuerit.⁊ idē tenet Spec.in titu.de recusa.in.i.parte
in.§.qualiter.versi.qd si subdelegatus ⁊ Lapus in.c.iudex ab aposto
lica.de offi.deleg.in.vi.⁊.An.in.l.qr poterat.ff.ad treb.⁊ etiam Ang.
in.l.apertissimi.C.de iudi.⁊ ibi dicit Angel.hoc esse verum quando
nondum essent electi arbitri in quos esset translata iurisdictio. ⁊ ita
etiā tȝ Hostiē.in.c.legitima.de appel.in.vi.vt refert ⁊ sequit̄ dñs Do
minicus de san.gemi.i.d.c.iudex ab apostolica.tñ quia alij aliter dixe
runt in dictis locis:vt per Bar.in.d.l.quia poterat.⁊ p gl.in.c.quot
epi.ij.q.vi.⁊ in.c.quia suspecti.iij.q.v.⁊ p Joā.and.in.d.c.cum specia-
li.⁊ in.d.c.legitima.⁊ Sali.i.d.l.apertissimi.⁊ Jo.de imo.in.l.quidā
cōsulebat de re iud.ideo ne fundamentum faciant super re dubia dico
obmissa ista disputatione ꝙ etiaȝ posito quod illa sentētia fuisset nul
la tamē iudex appellationis vel etiam nullitatis pōt dictā snīam cō
firmare ex actis ante recusationē factis postq̄ȝ p̄cesserāt acta substan-
tialia iudicij.⁊ in prima sentētia non fuit expressus aliquis error qui
dictam snīam redderet ipso iure nullam:ita firmat Inno.⁊ Jo.an.in
c.i.de cōfir.vti.vel inuti.⁊ Bar.⁊ alij in.l.si expssim.ff.de cap.⁊ Bar.
in.l.si vt proponis.la.i.C.quomodo ⁊ quando iud.vbi allegat no.per
Inno.in.c.cum cōtingat.de offi.deleg.⁊ Bal.idē in.l.i.in ver.quarto
quero vtrū iudex ⁊c.C.quando prouo.⁊ ibi etiā Sali.vbi ad hoc pō-
derauit no.p gl.ibi ⁊ p hoc etiam allegant:quia videmus ꝙ etiā pos-
sessio pōt mutari de nulla in aliquam.l.cū nemo.C.de acqui.pos.⁊ istā
opi.q̄ est cōis tȝ etiā Anto.de but.in.c.dilecto.de app.⁊ etiā Bar.in
d.l.i.in ver.circa tertium ⁊c.C.quando prouo.

¶ Summarium super consilio.lxviij.

1 ☞ Pecunia a colono vel laboratore debita testatori non videtur ali
quo modo cedere legato.
2 In legato quātūcunq̄ȝ generali nunq̄ȝ veniunt nomina debitorum.
3 Si testator legat fundū cum omnibus adiacentibus ⁊ mancipijs ⁊ pe
coribus ⁊ instrumentis in legato non venit instrumentum quo domi-
nus vtebatur dum erat in fundo.
4 Natura mutui est quod sit gratuitum.
6 Si princeps relinquit bona sua mobilia distribuenda in pios vsus
non veniunt in legato.
7 Si statuto caueatur ꝙ committēti homicidiū omnia bona sua cōfiscen
tur mobilia ⁊ immobilia non comprehendit nomina debitorum.

¶ Consilium.lxviij.

¶ In materia vltimarum voluntatum.



CHristi eiusq̄ȝ gloriose ma
tris semp virginis nominibus inuocatis. Quia con-
sultationē hāc reputo parū dubiā ideo pretermissis ar
gumentis hinc inde venio ad medullā. ¶ Et dico ꝙ
p illa vba adiecta i testō testatrix vr̄ legasse leone fun
dum instructū vel saltē fundū cū instrō fundi vt ꝓbat̄ i.l.si qñ anno-
tationis.C.de bonis vacā.li.x.⁊ ibi not.Bar.⁊ Bal.Hoc p̄supposito

1 dico † q pecunia a colono z laboratore debita testatrici non vr aliquo modo cedere legato fundi instructi vt vr casus exp̄ssus in. l. quesitū. §. pcto. ff. de leg. iij. vbi si testator dicat lego fundum cornelianum vti est per q̄ verba videt legare fundū instructū vt. l. p̄dia. §. pen. z. l. seic. §. fi. de fun. instru. nō tñ in hoc legato cōprehendunt reliqua colonorum hoc est non veniūt ea ad que cōpetebat defuncto actio contra colonū vt. d. §. peto. z huius decisionis due esse possunt rōnes ẜm Ja. de are. z Bar. ibi. ¶ Prima quia reliqua colonorū nō sunt de his que ppetuo sunt apta esse in fundo p ea que infra dicent. Scōa est rō q2 debita ad que tenetur colonus nō respiciunt fundū nec certū patrimoniū ſ vniuersum. l. fideicōmissum. §. tractatū. ff. de iudi. z. l. ex facto. ppo nebatur. ff. de here. insti. ¶ Scōo ad idē z siliter adducit tex. i. l. q habebat. §. fi. ff. de leg. iij. z ibi Bar. ibi dū dixit tex. rndi reliqua quidem colonorū non esse legata. cetera vero videri illis verbis ita vti est data zc. Sed in casu nostro tractatur de pticulari debito laboratoris in quo similiter locū habent oēs rationes p̄dicte. ergo zc. facit ad idem l. p̄dijs. in prin. co. ti. ibi z colonorū ea reliqua videtur legata q̄ de red ditu prediorū zc. ¶ Tertio pbat in p̄alleg. l. p̄dia. §. j. ff. de fun. instru. ibi cū plenissima testatoris erga affinē voluntas ab eo quoq manifestetur q reliqua colonorū eiusdem possessiōis ad eū ptinere voluerit zc. vbi ptz q legato fundo instructo nō veniunt debita colonorū nisi specialiter legent etiā si legatarius sit cōiuncta psona testatoris. put in casu nostro. ¶ Quarto probat quia in legato fundi instructi nō veniunt nisi ea instrumēta que sunt apta ad culturā fundi z que sunt in fundo vt ibi ppetuo sint. l. j. z. ij. C. de ver. sig. z. l. quesitū. §. pap. quoq p̄dijs cum multis si. ff. de fundo instruc. sed cui dubiū qd pecunia nō est de istis. ergo zc. ¶ Quinto instrumēta fundi enumerantur in plu ribus locis z maxime in. l. instrumēta. ff. de fun. instru. sed inter ea non
2 reperitur connumerata pecunia. ergo zc. ¶ † Sexto ad idem: nam i legato quātūcunq generali nunq veniūt nomina debitorū. l. caius. in prin. ff. de leg. ij. §. legauerat. z. l. quesitus. §. j. ff. de leg. ij. z. ff. de fun. instru. in. l. querfitū. §. celsus. cū seq. z no. plene Cy. in. l. certi iu ris. in. v. q. C. loca. z pe. in. l. seruū filij. §. cū qui chirograp hū. ff. de leg. j. Nec predictis obstat ter. in. l. fundo. §. fundo. ff. de fun. istru. q2 rndē
3 dū est vt ibi per Bar. ¶ † Septimo pbat ex his q̄ dixit Bald. in p̄alle. l. si qñ. la. j. C. de bo. vacā. li. x. vbi dixit q si testator legat fundum cū itegro statu hoc est cū adiacētib⁹ z mācipijs ac pecorib⁹ z fru ctibus z cū instrumētis z cū oī iure suo vt ibi dr in ter. q in legato venit oē instrumētum fundi z dñj quo dñs vtebat dū erat in fundo vel instrm q erat ibi gratia fundi: nō autē alia q̄ ibi erāt ad tēp⁹ vel q̄ ibi gratia fundi nō erāt vñ ẜm cū neq pēsio ab inquilinis seu colonis debita in dictis verbis cōtinetur p dictū. §. peto. nec etiā fructus a fundo separati vt ad domū reducerentur vel qui in fundo erant negociandi grā. alle. ff. de fun. instru. l. q̄situ. §. si fund⁹. cū seq. ¶ Octauo ad idē adduco q2 dicta testatrix legādo fundū vt supra nūq vr legare ius qd hz in aliquē laboratorē dicti fundi si talis laborabat subj mercede seu p certa quota fructuū cadē rōne. hic est tex. in. l. seie. §. liberto. z. l. cum de laniōis. §. cū de villico. z. l. q̄sitū. §. alphenus. z. §. seq. ff. de fun. instru. ergo non vr testatrix legasse ius qd habebat cōtra dictū laboratorem qui laborabat sub certa mercede vel pro certa quota fructuum. ¶ Nono cōprobat. nā testatrix dixit q possessionē seu fundū legabat cū oīb⁹ ad fundū spectantibus zc. sed ad fundū nihil dr spectare nisi qd intra se fundus ztinet. vt dixit ter. in. l. fundi. in prin. ff. de act emp. sed dictā pecuniā seu nomē dicti laboratoris obligati fundus intra se non cōtinet ergo nō dr de spectātibus ad fundū. ¶ Decimo z vltimo cōsidero q non possumus ēt dicere dictā pecuniā esse datā laboratori p cultura z laboratura zc. q2 ztrariū est verū: fuit eñ simplex z purū
4 mutuū ad certū tēp⁹ cuius † mutui natura est q sit z esse intelligatur gratuitū. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. l. si tibi. x. milia in pn. ff. de pac. c. zsuluit. de vsu. qnimo posito q data fuisset p cultura tñ nō cōprehenditur tale debitū in legato vt pbaui supra. z maxime cū sit instru
5 mētū fundi seu res existens in fundo. ¶ † Uenio ad scōm dubium: an in legato bonorū mobiliū p medietate relictorū leone zprehendat dictū debitū saltē p dimidia. Et concludo q nō q2 appellatiōe mobiliū nō veniūt noīa debitorū. l. q tuberonis. §. in peculio. ff. de pecu. l. mouētiū. z ibi expresse gl. z Bar. ff. de ver. sig. l. a diuo pio. §. in vēditione. ff. de re iudi. Et ppriē i terminis nostris i legato bonorū mobiliū q non veniāt noīa debitorū firmat Spec. in ti. de fruc. z inter. §. j. ver. scōo queritur. z versi. sequen. probatur etiā ex no. p gl. Dy. z Bar. in l. pōt. ff. de auto. tuto. z expresse hoc etiā determinat Bal. i. l. si cōstante. §. fi. i fi. ff. solu. matri. vbi allegat dictā. l. caius. de leg. ij. z. l. vxorem. §. legauerat. z. l. si chorus. §. j. de leg. iij. z Bal. in. c. j. i fi. prin. de pace tenē. z expressius p eum in. c. j. §. j. de cogni. feu. no. Ja. de bel. z Ang. in aut. de nō alie. §. j. no. in. c. ū. de reb. eccle. nō alie. in. vj. in verbo iura. z doc. in. c. nulli. de reb. eccl. nō alie. no. Bar. z doc. i. l. j. C. si aduer. satur sup quantitate i genere put in casu nostro quia tunc semp et oī ipsa actio itē z genus ad qd datur sunt qd incorporale. §. corporales. insti. de rebus cor. z. l. j. §. quedā. ff. de rerū di. z ita reperit decidisse la pus alle. sua. xcvj. vt referūt Mod. in. l. si cōstāte. §. fi. ff. sol. ma. ¶ Re
6 perit † etiā Oldra. cōsuluisse q si princeps reliquit bona sua mobilia distribuenda in pios vsus q non veniunt in legato pene ad huc nō exacte q2 in testamētis verba debēt ppriē intelligi. l. qui heredi. in prin. ff. de condi. z demon. l. nō aliter. ff. de leg. iij. sed nomina debitorū pro prie dicunt tertia spēs p̄alleg. l. a diuo pio. ergo zc. z ita refert Abba.
7 Mod. in. c. nulli. de re. eccle. nō alie. ¶ Plus † disputando dixit Guido de suza. in. q. sua incipiente pone questionem de facto statutum est in ciuitate pergami q si aliquis cōmiserit homicidiū oīa bona sua mobilia z immobilia debeant cōfiscari: q nihilominus nō cōfiscantur nomina debitorum q in statuto fit facta mentio de quolibet extremorū allegat. l. si fundus. z. l. si vnus. §. j. de leg. iij. z dictam. l. caius. z. l. q tuberonis. Ex quibus oibus absq dubitatione concludendum vr dictaz leonā nec in totū nec pro parte vocatā fuisse ad dictā actionem ex mutuo cōpetentem contra dictum laboratorem: sed actionem spectare ad vniuersalem heredem.

¶ Summarium super consilio. lxix.

1 ¶ Concessio legitimandi facta per imperatorem non appellatur priuilegium sed beneficium.
2 In beneficijs stricte sumptis fit larga interpretatio.
3 Ex verbis prolatis in vno actu vel scriptura declaratur quid senserit idem disponens in alio actu.
4 Uerba cuiusuis manerici vel forme ampliant vt etiam venire possint ea que quouis modo possint priuilegia appellari.
5 Ex communi vsu loquendi concessiones appellantur priuilegia.

¶ Consilium. lxix.

¶ An impetratio potestatis legitimandi dicatur priuilegium.



Domini redēptoris nostri inuocato suffragio perspectis his que in themate narrantur: z his que in iure accurate z copiose per celeberrimum dominū. S. consulentem adducta sunt cōcurro in eādem sniam cum domino consulente per superius
1 dicta. ¶ Fortasse † tñ videret prima cōsideratione in contrarium facere q2 cōcessio facultatis ligitimandi facta per imperatorē dicto comiti non appellet priuilegiū: ſ bñficiū dato q ipsa legitimatio q̄ quidē est dispensatio dicatur priuilegium: vnde dicta concessio potestatis legitimandi tanq sit beneficiū large interpretatur: sed ipsa legitimatio tanq odiosa stricte interpretatur sicut reliqua priuilegia ita cōcludūt Bart. Ange. z Moder. in. l. ij. in prin. ff. de verb. ob. z probari videt p id qd habet in. c. j. z. ij. de filijs pš by. i. vj. iūcto eo qd habet in. c. dudū de pbē. in. vj. z qd ibi gl. in verbo beneficia z iuncto. c. q̄uis. el. j. eo. tit. z probat in. c. si. de simo. cū gloss. z ibi doc. vnde dato q decreto ducali caueat q nulla persona habitans sub dñio pfati dñi ducis audeat vel psumat ire vel mittere ad impetrādū in quāuis curiā siue domini pape siue dñi imperatoris seu alterius magistratus aliquod priuilegium cuiusuis manerici vel forme sine eius speciali licentia vel cōsensu dicta impetratio facta per comitē cum nō dicatur esse priuilegiū sed beneficium non vr cōprehensa sub prohibitione dicti decreti quia
2 priuilegium differt a beneficio eo quia † in beneficijs stricte sumptis fit larga interpretatio put in dicta concessione potestatis legitimandi. l. fi. ff. de zsti. prin. c. cū dilecti. de dona. sed in priuilegijs stricte fit interpretatio. l. j. ff. de cōsti. princi. z. ij. dist. priuilegia. c. porro de priuile. z plene no. Jo. an. in. c. olim tibi. de ver. sig. z legitur in. l. fina. ff. de constitu. princip. z not. Archi. in. c. gratia. de rescrip. in. vj. z gloss. in. c. j. in verbo nostrum. de constitu. in. vj. z Bart. in. l. si fuerit. §. ex hoc edicto. ff. de dā. infec. cum simi. ¶ Tamen ad istud pōt responderi q intētio pfati illustrissimi ducis Frācisci in dicto decreto prohibitorio fuit comprehendere appellatione priuilegiorum istas concessiones facultatis legitimandi que impetrantur ab imperatore. hoc enim colligit ex alijs literis suis ex eius rescripto dum concessit prefato Bartholomeo galerano q quilibet comes palatinus opportunum a cesarea potestate priuilegium ad legitimandum habens eo vtetur z ipsum Julianum legitimare credo qd dux talem concessionem appellat priuile
3 giū: z † ex verbis prolatis in vno actu vel scriptura declarat qd senserit idē disponens in alio actu vel scriptura vt probat in. l. vxori. §. fir. ff. de leg. iij. z ibi no. Bar. ¶ Hoc etiā cōfirmat ex verbis dicti decreti prohibitorij vbi non simpliciter fit mentio de priuilegio sed etiam
4 subiūgunt † illa verba cuiusuis manerici vel forme que verba ampliāt vt etiam venire possint ea que quouis modo etiam large possint priuilegia appellari per no. per glo. ij. cum ibi no. per Jo. de imol. in cle. j. de re iudi. z per no. per glos. in. l. cum penam. ff. de arbi. in. gl. ij. z per no. p Bar. in. l. quāti. §. vxori. in fin. ff. de auro. z argē. leg. z p Bal. in c. imperialem. in princip. in titu. de prohibi. feu. alie. per Fede. in. vij. colum. in ver. sed quid si cōcessum est feudum mihi recipienti pro me z successoribus meis quibuscūq zc. z in. c. presentia. de proba. in. vij. col. in ver. noto tñ q mēs heredis zc. cum si. sed dicta impetratio potestatis legitimandi videt posse appellari saltē large priuilegium legitimandi: q2 p id concedit potestas faciendi quē succedere contra ius cōmune z expresse Bal. in. l. j. in prin. ff. de tut. z cura. da. ab his. appel lat talem

lat talē concessionē priuilegiū: et est de mente Jo.an.Ant.de bu.ꝛ do.
Abb.in.c.clericus.§.de adul.de iud.ꝛ Jo.cal.in disputatione sua inci
5 piente papa concessit. ¶ Et puto etiā ꝙ ex cōi vsu loquendi dicit con
cessiones appellari priuilegia propter qḋ res redderetur ad hoc cla
rior: q2 verba in vnaquaqꝫ dispositione recipiūt interpretationē a cōi
vsu loquendi.c.vsuris.el.j.de sponsa.l.labeo.ff.de sup.leg.not.in.l.li
brorum.§.quod tamen cassius.ff.de lega.iij.

¶ Summarium super consilio.lxx.

1 Incestuosus non potest succedere.
2 Si est concessum comiti ꝙ possit legitimare spurios non poterit legiti
mare eos qui laborant maiori spurietate etiam si esset clausula ꝛ alios
quoscunqꝫ ex damnato seu illicito coitu.3.6.
4 Legitimatus non differt a legitimis.
Facultas legitimandi per rescriptum est de reseruatis ipsi principi.
7 Lꝫ legitimatio sit odiosa tñ cōcedere facultatē legitimādi dr bñficiū.
8 In legitimatione in qua fit stricta interpretatio non est necesse ꝙ expri
matur qualitas spurietatis.
9 Uiuente patre non dicitur hereditas debita filio.
10 In petitione hereditatis quomodo narratur similiter in interdicto
possessorio adipiscende.11.
12 Post aditam hereditatem res desinūt esse hereditarie.
13 Licet in domo hereditaria remanserit quis non tñ dicitur apprehen
disse possessionem.

¶ Consilium.lxx. ¶ In materia legitimationis.
¶ Aliquid de modo libellandi in petitione hereditatis ꝛ interdicti quorum bonorum.



Agnificus miles do minus Jo.de lisca filiū habēs legitimū ꝛ na turalē noīe dñm Sandeū ꝛ simonē filiū ei9 in cestuosum natū ex cicbina filia quondā Pe tri germani cōsanguinei dicti Joānis p comi tē palatinū legitimari fecit simonē predictū pñte ꝛ cōsentiēte dicto dño Sandeo ꝛ constat publico documēto legitimationis ꝙ trāsmit titur cōsultori: postqꝫ decessit dict9 dñs Joānes relicto dño Sandeo ꝛ simone predictis q eidē abintestato pariter successerūt deinde deces sit dict9 simon relicto Anguinolpho eius filio legitimo ꝛ naturali et eiusdē herede vniuersali abintestato. Querit an attēta dicta legitima tiōe aliqd Anguinolpho obijci possit quin in bonis allodialib9 dicti comitis Joānis mediante psona simonis vel ex sua ꝓpria psona suc cedere possit. ¶ Itē cū ipse Anguinolphus steterit absens p plures annos ꝛ dñs Sandeus ei9 patru9 vniuersam possideat hereditatem quid magis sibi expediat intentare an iudiciū familie erciscunde vel petitiōis hereditatis vl remediū possessoriū psupposito ꝙ post mor tē patris nunqꝫ aliter possessionē apprehendit nisi quia in domo di cti dñi Joannis remansit ꝛ stetit post mortē eius patris. ¶ Redem ptoris inuocato suffragio. Circa primum dubiū videret prima con
1 sideratione dicendū dictum Anguinolphum ad hereditatem ꝛ bona aui admitti non posse. quia dicta legitimatio vr̃ esse inefficax vt statim dicā ergo simon tanqꝫ incestuosus succedere non potuit.l. si quis ince stu.ꝛ in auē.ex cōpleru. C. de incestis nup.ꝛ p consequens non potest venire Anguinolphus tanqꝫ heres patris ad hereditatem auitā nec etiā potest venire Anguinolphus ex persona sua ꝓpria: q2 extante fi lio legitimo et naturali.s.dño Sandeo: quia tunc sicut spurius filius non succedit ita nepos ex ipso filio spurio: vt.l.fi.ibi ea enim subsisten te ꝛc.iuncta glo ꝛ ibi notant doc.ꝛ Jo.an.in addi.Spe.in ti. de succes. abintestat.§.j.in addi.incipiente accursius ꝛc.ꝛ maxime quando talis nepos natus est ex filio incestuoso prout in proposito: quia tūc sine du bio etiam expresse nihil relinqui sibi posset ab auo nullis etiam extan tibus legitimis: vt per Bar.ꝛ Bal.in.d.l.si quis incestu.per illū tex.
2 ¶ Quod autem legitimatio non tenuerit probatur: quia dictus co mes palatinus non habebat potestatem legitimandi incestuosos: sed simpliciter spurios ꝛ bastardos: vt pꝫ ex inspectione dicti priuilegij: ergo succedit id quod dixit Bal.in.c.naturales.in fi.si de feu.fue. con tro.inter do.ꝛ agna.vbi inquit ꝙ si est cōcessum comiti ꝙ possit legi timare certū gen9 spuriorum alios qui laborant maiori spurietate le gitimare non posset.nā natura speciei est specificare non ꝓ modū gñis alle.l.heres meus.§.duo statue.ff.de leg.iij. Itē quia fm eum in diffi cilioribus princeps reddit se difficiliorem vnde talia nō videnē cōmis sa vt not. Jo.mo.in.c.i.de filijs pſ by.in.vi.dicit etiā ibi Bal.ꝙ p ma trimoniū ex dispēsatione pape contractū non legitimantur incestuosi nisi de eis fiat mentio alleg.l.pau.alias incipit cum qui.cū ibi notatis per. Cy.ff.de statu ho.ꝛ ibi no.Guil.Bar.ꝛ Bal.in.l.fi 3.C.de nup.
3 ¶ Nec ob.ꝙ in dicto priuilegio dicat ꝛ alios quoscūqꝫ ex dānato seu illicito coitu quia debet intelligi de alijs natis ex simili coitu dānato ꝛ sic de his qui sunt similes ipsis simpliciter spurijs: non aūt de magis odiosis ipsi legi prout sunt ipsi incestuosi: talis enim coitus est magis odiosus legi vt pꝫ in.l.si quis incestu. C. de incestis nup. ꝛ illa dictio alios est repetitiua similiū ꝛ non maiorū.c.sedes.de rescrip.in cle.non

pōt de procu.no.in.c.qui ad agendū.eo.tit.lib.vj.ꝛ in.l.fi fugitiui. cū
4 gl. C.de ser.fugi. ¶ Sꝫ his non obstantibus contrariam sententiā de iure veriorē ꝓculdubio esse puto quia per legitimationem simonis ni hil a legitimis ꝛ naturalibus filijs differre censet ipse.ꝛ pari ratione Anguinolphus vt in auē.qbus mo.na.effi.sui.§.ꝛ qm̃ varie ibi nihil dissimilis a legitimis ꝛ in.§.reliqui ibi illas successiones quas habēt qui ab initio sunt legitimi ꝛ in.§.illud.ibi nihil a legitimis filijs dif ferentes ꝛ ibi restituere nature ꝛ antique ingenuitati ꝛ in.§.adoptio
5 nis ꝛ in auē.qui.mo.na.effi.legi.§.liceat. ¶ Et dato ꝙ facultas legi timandi p rescriptū sit de reseruatis principi in auē.qui.mo.natu. effi. sui.§.fi.cū ibi no.c.p venerabilem.q fil.sint legi.l.j.C.de iure aur.anul. no.glo.in auē.ex completu.C.de incestis nup.tñ princeps talē facul tatem alteri demādare pōt sicut pōt delegare alia sibi reseruata.c. ꝙ translationem.de offi.lega.l.vectigalia.ff.de publica.l.nō solent.C.no ua vectiga.ꝛ etiā priuato hanc potestatē cōcedere pōt vt dixit gl.i.l.j. in verbo pōt.ff.de tut.ꝛ cura.da.ab his p quā gl.dicit ibi i ſp̄c Bal. defendi priuilegia comitū palatinoꝝ sup spurijs legitimādis ꝛ not. Bal.in.l.cū filius.ff.de testa.muli.vbi ponit an possit cōcedi talis fa cultas legitimādi cū potestate preiudicandi iuri filiorum legitimorū ꝛ dicit ꝙ sic ꝛ notatur per eūdē in.l.ij.in.ix.col.C.de seruitu.ꝛ aqua.ꝛ in.l.rescripta.ad fi.C.de preci.impera.offe.ꝛ in.c.dño guerraꝫ.in prin. in titu.hic finitur lex.ꝛ in auē.preterea.C.de natura.lib.ꝛ per Anto.
6 de but.in.c.per venerabilem.in.xxj.col.qui fil.sint legi. ¶ Et potuit dictus comes palatin9 virtute autoritatis sibi cōcesse legitimare etiā natos ex incestu qm̃ si hꝫ potestatē legitimandi spurios ꝛ bastardos sequit̃ ꝙ potest legitimare incestuosos qui spurij appellantur vt in.l. vulgo.in fi.ꝛ ibi gl.ij.ff.de sta.ho.ꝛ not.glo.in.c.nisi cum pridē.in ver bo manseres.de renun.ꝛ Spec.in tit.de successio.abinte.§.j.ver.nunc
7 de naturaliū.ꝛ Barto.in.l.fi.ff.de his q.vt indig. ¶ Et tanto magis cum simus in materia in qua fieri debet latissima interpretatio: nam licet ipsa legitimatio sit odiosa.c.j.ꝛ.ij.de fil.presby.in.vj.tñ concedere facultatē legitimandi dicitur esse beneficium: ꝛ late interpretandum. hec probantur in.c.dudū.cum gl.in verbo beneficia de preben.in.vj. iuncto.c.quāuis.el.j.eo.ti.ꝓbatur in.c. fi.cū gl.de simo.ꝛ no.archi.i.d. c.j.de filijs presbyte.in.vj.ꝛ doct.maxime Moderni.in.l.ij.in princ.
8 ff.de verb.ob. ¶ Nec fuit necesse in tali priuilegio cōcesso dicto comi ti ꝙ exprimeret qualitas spurietatis ꝛ sic incestus quia etiam in ipsa legitimatione in qua fit stricta interpretatio vt dixi non est necesse ꝙ exprimatur qualitas spurietatis qñ nō est ex multiplici capite spuri9 sed satis est exprimere in genere de spurietate vt no.Bal.in.l.si qua il lustris.C.ad orfi.ꝛ in.l.eū qui.alias incipit Pau.ff. de sta.ho.ꝛ in.c. naturales.in prin.si de feu.fue.cōtro.inter do.ꝛ agna.ꝛ in.l.eam quā. C.de fideicō.per Jo.an.in addi.Spec.in rub.qui fil.sint legi.ꝛ Old. cōsi.cclvij.qḋ incipit factū tale est quidam rex.ꝛ Anto.de bu.in.d.c. per venerabilem.in.xxv.col.ꝛ in fini.no.Post.ꝛ Jo.an.i.c.fi.de filijs presby.genus enī includit omnē suam speciem.l.si vnus.in prin.ff.de
9 admi.tut.l.si duo.ff.de admini.tut. ¶ Nec obstat ꝙ in dicto priuile gio cōcesso dicto comiti dicatur dūmodo ex hmōi legitimationibus p vos ꝛ successores vestros faciēdis omnibus ꝛ singulis legitimis here dibus nullū penitus in patrimonio seu ceteris eorum iuribus vbiqꝫ locorum preiudicium generetur ꝛc.q2 rñdeo primo ꝙ cum dicta legi timatio facta fuerit viuo patre dñi Sandei qui erat legitimus et natu ralis non potest dici esse facta in preiudiciū ipsius dñi Sandei q2 vi uente patre non est debita hereditas filio.l.j.§.si quis impuberi.ff.de colla.bo.l.si qñ.§.j.C.de inoffi.test.l.post emancipationem.ꝛ.§.j.ꝛ ibi Bar.ff.de libe.lega.ꝛ p eūdē in.l.fi.ad fi.C.de pac.ꝛ in.l.is potest.ff. de acqui.here. Scḋo quia consensit huic legitimationi dñs Sandeus vnde non legitimatio sed cōsensus suus sibi preiudicauit.l.si debitor. §.j.ꝛ.l.si cōsensit.ff.quib.mo.pig.vel hypo.sol. Nec opꝫ aggredi du bium illud veꝫ an legitimatio facta ab habente ptātē legitimandi ab imperatore habeat vires in terris eccl'sie: quia presupponitur qḋ bo na sita sunt in terris imperij. ¶ Quo ad scḋm dubiū nō cōsulo ꝙ aga tur actione fami. ercis. quia aduersarius negando Anguinolphum agentem esse coheredē attento ꝙ aduersarius est ille qui possidet ex cluderet Anguinolphum in tali iudicio.l.j.ff.fami.ercis. Sed agat
10 vel petitione hereditatis narrando se heredē ꝛ aduersariū posside re ꝛ petēdo declarari se heredem ꝛ aduersariū condemnari ad restitu tionē hereditatis pro parte spectāte ad dictum Anguinolphum vna cū fructibus ꝛ perceptis.l.item veniunt.§.fructus.ff.de peti. heredi. ꝛ.l.ij.C.eo.ti.ꝛ traditur forma libellandi per Barto.in.l.ꝛ ex diuerso. §.j.in prin.ff.de rei ven.ꝛ in.l.ij.cū seq.ff.de peti.here.ꝛ in.l.j.in prin
11 ci.ff.de edē.ꝛ doct.in.c.ij.de libel.obla. Uel agat interdicto possesso rio adipiscende.quorum bonorum in quo venit vniuersitas bonorū ꝛ rerum corporaliū.ꝛ per ꝯns accessiones sicut in petitione hereditatis l.j.ff.quorū bonorū.ꝛ not.gl.i rub.C.quor bonor.ꝛ in tali interdicto sufficiēt ꝓbationes summarie que nō sufficerēt in petitione heredita tis vt no.i.l.j.C.quorū bonorū.ꝛ in.l.j.ff.eo.ti.vbi per Bar.ꝛ narra bit se esse heredē dñi Joānis ꝓ dimidia ꝓ indiuiso mediāte psona simo nis defuncti ꝛ ꝙ aduersarius possidet bona dicte hereditatis ꝛ cōclu detē cū condēnari ad restitutionē possessionis omnium bonorum pro

dimidia τ ꝓ indiuiso vna cũ fructibus τ formã libellãdi ponit Spec.
in tit. de testa. §. nũc dicendũ. ¶ Non tñ sibi competeret tale interdi/
ctum pro recuperatione possessionis bonorũ q̃ post mortẽ simonis τ
aditionem hereditatis possedisset Anguinolphus: vnde si post pu/
pillarẽ etatem apprehẽdisset possessionẽ aliquorum bonorum heredi
tariorum videret̃ ꝑ illũ actum adiuisse pariter τ apprehendisse posses
sionẽ post quam apprehẽsam nõ dat̃ in illis bonis quoꝝ possessione
apprehẽsa est interdictũ quoꝝ bonoꝝ qđ est ĩterdictũ adipiscẽde pos
sessionis postq̃ȝ iam adeptus fuerat: vt est gl. no. in. c. ij. de ꝯfes. in. vj. τ
12 ꝓbatur insti. de interdic. §. pro herede. ver. ideo aũt. ¶ Nec† similiter
haberet locũ petitio hereditatis ꝓ talibus reb⁹ quia post aditam he
reditatẽ τ apprehẽsam possessionem desinunt esse hereditarie τ dicun
tur esse res heredis nõ autem amplius sunt hereditarie ita decidit gl.
in. l. fi. τ ibi exp̃ssius Bar. ff. de fidei. here. peti. ꝑ not. in. l. j. §. veteres.
ff. de acq. pos. τ in. l. heres per seruũ. ff. de acqui. here. ¶ Sed tunc pro
illis rebus quarũ possessionẽ apprehendisset τ a possessiõe postea ce/
cidisset competeret possessorium recuperande seu remedium ex cano/
ne reintegranda. iij. q. j. quo casu etiam veniunt fructus. l. videamus.
§. in fauiana. ff. de vsu. ¶ Vel si vellet posset agere rei vendicatione τ
publiciana iuxta. c. abbate sane. de re iudi. in. vj. si probare posset de
13 aliquo titulo dñi Joannis in dictis rebus. ¶ Et licet dicatur† φ ĩ do
mo hereditaria remãsit dictus Anguinolphus non ꝑ hoc sequit̃ qđ
dicatur apprehendisse possessionem reliquorum bonorum heredita/
riorum. l. iij. in prin. cum ibi not. ff. de acqui. posses. not. Dy. in. c. j. de
reg. iur. in. vj. τ sic puto φ consultius erit agere interdicto quorũ bono
ruꝫ eo modo quo dixi supra. Ex predictis tamẽ poterit aduocat⁹ An
guinolphi habita vera facti instructione facile optare quod remediũ
sanctius τ consultius sit.

¶ Summarium super consilio. lxxj.

1 Priuilegium cõcessum persone in dubio videtur esse personale.
2 Dictio imperpetuum de sui natura denotat perseuerantiam.
3 Natura contractus est quod sit transitorius ad heredes.

¶ Consilium. lxxj.

¶ Quando priuilegium intelligatur esse personale.



IN dei omnipotẽtis nomi
ne amen. Circa hesitationem que fit inter heredes do/
mine Antonie ex parte vna τ conductores datij vini
ex alia: videlicet an decretum concessum super taxatio/
ne hospitij olim dicte domine Antonie seruari debeat
1 etiam quo ad heredes dicte domine Antonie dubium facit† quia pri/
uilegium concessum persone in dubio videtur esse personale: vt not. ꝑ
gl. in. l. sordidorum. C. de excu. mu. lib. x. τ in. c. cũ venissent. de insti tu.
τ. xvj. q. j. in. c. possidens. τ plene no. maxime ꝑ Jo. an. in regula ꝑuile
gium in mercur. τ ꝑ legistas in. l. j. τ in. l. fi. ff. de cõsti. pecu. τ in. l. quia
tale. ff. sol. matri. cum simili. ¶ Tamen in proposito nostro dico vir/
tutẽ dicti decreti esse realem: q: non sumus in dubio: sed in re euiden/
ti ex verbis dicti decreti φ ostenditur sic priuilegiũ qñ est ꝑsonale lȝ
concedatur pro re seu circa rem tñ non transit ad singularẽ vel vni/
uersalem successorem illius rei. l. licitatio. §. fiscus. cum seq. τ ibi not.
Bar. ff. de publi. τ. d. l. j. ff. de consti. prin. τ. l. priuilegia. ff. de reg. iu.
τ ĩ. d. c. priuilegium. sed ita est φ virtus dicti decreti extenditur etiam
ad singulares vel vniuersales successores in dicto hospitio vt aperte
ostendũt verba ipsius decreti cõcessi a reuerẽdo domino Daniele epi
scopo concordiẽsi τ gubernatore Bononie ibi dum dicit vendere pos
sis tu aut alij quiuis eam affictu aut pensione seu iure dominij tenen/
2 tes τc. Hoc etiã† patet ex illa dictione in perpetuum que de sui vera τ
propria significatione denotat perseuerentiã idem est qđ sine tẽporis
prefinitione. l. pure. §. fi. ff. de do. excep. τ. l. iij. ff. de excep. τ ptȝ q: vera
τ propria significatio est illa que procedit a dilucidatione seu allusiõe
vocabuli, dũmodo diffinitioni non repugnet. l. tugurij. τ. l. pupillus.
§. temerariũ. ff. de ver. sig. l. ij. §. appellata. ff. si cer. peta. not. Bar. ĩ. l.
oẽs populi. in. vj. q. principali. ff. de iust. τ iur. in versi. quero vñ sumi/
tur ista propria significatio. τ Bar. in. l. liberorũ. ff. de verb. sig. ĩ ver.
ij. principaliter est videndũ: sed ꝑpetuũ dicitur a ꝑpetuo qđ est cũ ꝑse
uerãtia vt attestat̃ papias: cuius autoritate sepenumero vtuntur in
similibus doctores nostri: vt ptȝ ex notatis per archi. viij. di. quo iure
τ. vij. q. j. in. c. epm. cũ simi. lȝ hec dictio in ꝑpetuũ varijs modis scđm
subiectã materiã qñqȝ accipiat̃: vt in. l. j. τ ibi plene no. ff. pro so. τ in. l.
ij. §. hoc interdictum ꝑpetuũ. τ ibi Ange. ff. ne quid in loco pub. τ in
l. annua. §. j. τ ibi Bar. ff. de ann. leg. τ ĩ. l. eũ debere colũnam. ff. de ser
ui. vrba. predi. τ in. l. iiij. ff. de ꝑcu. τ. x. q. ij. in. §. perpetua. cũ gl. τ. j. q. j.
sanctorũ. τ no. Bar. ĩ. l. si vsusfruct⁹ ciuitati. ff. de vsufr. lega. τ ꝑ Bal.
in ti. de pace cõstã. in. ij. col. ¶ Et lȝ ĩ supplicatiõe narret̃ φ ipsa dña
Antonia valetudine minus ꝓspera laboraret τ filiam viro maturam
haberet tñ hec nõ arguũt φ cõcessio debeat esse personalis: q: si con/
cessio reddit̃ realis τ sit vtilis cõcessio sequit̃ φ hospitiũ erit maioris
estimationis τ plus vẽdi poterit. τ sic pinguius poterit esse consultũ
dñe Antonie τ eius filie dotande τ nubẽde. ¶ Corroborant̃ predicta
quia est aduertendũ φ ista cõcessio nõ est proprie priuilegiũ immuni
tatis sed est quedã cõpositio seu taxatio eius qđ soluendũ est pro da/
tio annuo τ dictã taxationẽ superior decernit esse iustã seu condecentẽ
3 vt decreto narratur τ† tale decretũ τ concessio transiuit in cõtractum
veȝ φ soluantur libre. xxx. singulo anno vt in dicto hospitio possit ven
di vinũ iuxta no. per Inn. τ alios. in. c. nouit. de iudi. τ ꝑ Bar. in. l. qđ
semel. ff. de decre. ab ord. faciẽ. τ in. l. oẽs populi. in. iij. q. principali. ff.
de iusti. τ iur. cũ simi. τ de natura cõtractus est φ sit trãsitorius ad he
redes licet non exprimatur. l. si pactũ. ff. de proba. l. veteris. C. de ꝯhẽ.
τ cõmit. stipu. ¶ Ex quibus concludo φ dicta cõcessio τ virtus dicti
decreti non est personalis. Alex.

¶ Summarium super consilio. lxxij.

1 Fideiussores non tenentur ex noua obligatione.
2 Si in compromisso sint dati fideiussores si cõpromissum prorogetur
non obligantur fideiussores.
3 Si secunda obligatio contineat longiorem dilationem inducitur no/
uatio. 6. 8. 9.
4 Si quis promittit quod titius ratificabit per annos centum dicitur
esse adiectum illud tempus ad limitandam seu finiendam obligatio/
nem. 7. 12.
5 Si quis assumpsit custodiam castri vsqȝ ad sex menses datis fideius/
soribus si remansit in custodia vltra sex menses an fideiussores teneãt̃.
10 Verbum nihil τ verbum penitus sunt vniuersalia negatiua.
11 In casu in quo olim fiebat nouatio hodie non fit nisi expresse agatur.

¶ Consilium. lxxij.

¶ An si cõcessa fuit pecunia ad trafficãdum pro vno anno. τ debitor
dedit fideiussorem postea pro duobus annis τ tacite fuit cõcessa eadẽ
pecunia ad trafficandum. an idẽ fideiussor intelligatur liberatus a re/
stitutione sortis τ quomodo hodie fiat nouatio si expresse non agatur.



REdẽptoris nostri inuoca
to suffragio. Habita opportuna cõsideratione super
casu premisso τ viso instrumento dicti cõtractus τ sta/
tuto sub rubrica φ qui rem cõductã vel pecuniã acce/
ptam non reconduxerit. τ alijs de qbus in themate fit
1 mentio videretur prima consideratione dicendũ† dictũ Thomã fide/
iussorem cõueniri non posse per dictum Hieronymum creditorẽ ex eo
quia cũ videat̃ tacite facta noua cõcessio τ nouus contractus inter di/
ctũ magistrũ Antoniũ debitorẽ principalẽ ex pte vna τ dictũ Hiero/
nymũ τ fratres creditores ex altera maxime virtute dicti statuti dispo
nẽtis φ si quis cõduxerit ad pensionem domũ vel etiam rem vel pecu
niam ad laborandũ in aliqua arte vel licito negotio vel traffico acce/
perit accipẽs seu conducẽs teneatur ante finem tpis locationis refu/
tare domum seu rem cõductam vel pecuniã restituere vel reconducere
debeat pro aliquo tpe τ si hoc non fecerit pro re conducta seu cõfirma/
ta esse intelligatur pro tanto tempore pro quanto primo eã conduxe/
rat si locator domus vel alterius rei vel pecunie voluerit τc. τ constat
φ dictus magister Antonius post primum annum pro quo acce/
pit dictã quantitatẽ pecunie ad trafficandum in arte τ exercitio forna
cis retinuit dictã quãtitatẽ pecunie de voluntate dicti Hieronymi et
fratrũ qui cõfessi sunt solenniter habuisse a dicto magistro Antonio
debitã partẽ lucri pro biẽnio sequuto post dictum primum annum er
go post primũ annũ de quo loquitur instrumẽtũ in quo est obligatio
dicti Thome fideiussoris nõ remanet obligatus dictus fideiussor de
cuius consensu τ voluntate obligandi vltra annum non apparet vt
vr̃ probari in. l. si cum hermes. C. loca. τ in. l. item q̃rit̃. §. qui impleto.
2 ff. eo. tit. ¶ Ad idẽ† tex. in. l. labeo alias incipit si arbiter cum in com
promisso in princip. iuncto. §. fi. ff. de arb. vbi si in compromisso facto
ad tp̃s dati sunt fideiussores τ postea tẽpus cõpromissi fuerit ꝓroga/
tum sunt liberati fideiussores si procurationi nõ cõsenserũt. ¶ Unde
dicit Bal. in. l. si vnus. §. si cũ reo. ff. de pact. in lectura antiqua τ etiaȝ
Ange. ibi φ prorogatio termini facta ꝑ̃ncipali nõ liberat fideiussorẽ:
sed tantummodo prorogat sibi terminum sicut principali per illum
tex. cum glos. prima τ. l. fin. C. de vsur. rei iudi. τ hoc intelligunt esse ve/
rum nisi fideiussor se obligasset ad tẽpus vt faciũt fideiussores castel/
lanorũ qui se obligant pro semestri. nam licet in castellania remaneant
castellani per tempus prolixius non propterea fideiussores remanẽt
obligati nisi prorogationi termini consenserint per dictã. l. si cum her
mes cum alijs. s. alleg. τ idem vult Specu. in titu. de fideiusso. §. j. ver.
illud. τ etiam Joan. an. ibi in addi. τ Joan. an. τ alij in. c. cõstitui. de fi/
deiusso. τ Hostien. in. c. preterea requisisti. de app. τ Joan. mona. in. c.
quicunqȝ in gloss. in verbo re integ. de sentẽ. excõmuni. in. vj. τ Bal. in
3 l. tam mandatori. C. de non numera. pecu. ¶ Comprobatur per† id
quod habetur in. l. penul. ff. de preto. stipul. vbi si secunda oblatio fa/
cta super eodẽ cõtinet longiorẽ dilationem q̃ȝ prima inducitur noua/
tio prime saltẽ ope exceptionis: vnde dixit ibi gl. qđ si mihi nũc pro/
misisti soluere decem in mense Maij futuro τ ante dictum mensem
Maij adhuc promisisti soluere eadem decem in mense Augusti futu/
ri: certe si post mensem Maij velim agere contra te ex prima promis/
sione obstabit mihi exceptio propter secundam τ cum illa glos. transit
ibi Bar. τ

ibi Barto.⁊ multi alij ⁊ sensit idē gl.in.l.ij.⁊ in.l.fi.C.de noua. ergo in proposito nostro per dictam tacitam renouationem seu reconductionem in longius tempus videtur facta nouatio prioris obligationis saltem ope exceptionis:sed ita est qđ vbi prima obligatio cui accessit fideiussor est nouata per sequentem obligationem intelligitur liberatus fideiussor nisi ipsi secunde obligationi nouanti accesserit fideiussoris consensus.l.nouatione.C.de fideius.et.l.nouatione.ff.de noua.er-
4 go ⁊c.¶Tamen premissis† non obstantibus in casu de quo queritur puto de iure verius esse q dictus Thomas fideiussor possit conueniri ad restitutionē dicte q̄titatis pro rata ꝓ qua fideiussit.s.ꝓ dimidia ⁊ tanto minus quantum esset damnum si quod dicto primo anno contigisset aut tanto minus quantum appareret de dicta q̄titate sortis solutum fuisse ⁊ ad hoc ostendendum presuppono q dictus fideiussor non solum promisit q dictus magister Ant.debitor principalis pro dicto primo anno dictam quantitatem pecunie trafficaret ⁊ exerceret in dicto exercitio fornacis verum etiam promisit in fine dicti anni restituere dimidiā dicte q̄titatis cū medietate lucri ex dicta opata arte secuti tanto minus quantum esset dimidietas damni si quod cōtingeret queadmodū promisit ipse debitor principalis hoc presupposito dico q si quereremus an dictus Thomas fideiussor teneret pro gestis et administratis in dicta arte pro annis secutis post dictum primum annum ⁊ dicendum est q non ita loquitur tex.in.d.l.si cum hermes.et in.d.l.item queritur.§.qui impleto.cum si.q. quando quis promittit q titius trafficabit per annū centū in tali arte ⁊ q dabit partem lucri procedentis ex exercitio illius anni dicitur esse adiectū illud tempus ad limitandam seu finiendam obligationē:quia nō vult ille fideiussor obligari q principalis trafficabit nisi quantū est pro vno anno ⁊ non vult obligari nisi pro lucro vnius anni: ideo pro vlteriori tempore cum effectu non obligatur absq nouo cōsensu vt in preallegatis iuribus facit.l.eum qui ita.§.qui ita.el.i.ff.de verb.ob.Sed pro eo qđ respicit tps ⁊ obligationem primi anni bene tenetur fideiussor nō obstāte nouo cōtractu vt est gl.fi.in.d.l.si cum hermes.quā ibi oēs sequū-
5 tur.¶Comprobatur† ex his que no.Dy.⁊ Bart.in.l.lucius.la.ij.§.pau.ff.de admi.tu.vbi queritur quid si quis assumpsit custodiā castri vsq ad sex menses datis pro his fideiussoribus deinde ille remansit in custodia castri vltra sex mēses ⁊ castrum ratione male custodie fuit deperditum an fideiussores teneantur ⁊ concludit aut dicti fideiussores solum promiserunt saluare ⁊ custodire spatio sex mēsium ⁊ nō tenebuntur per dictum.§.paulus.⁊.l.ij.§.pe.⁊ fi.ff.de admi.rerū ad ciuita.perti.vt etiam tenet Ja.de are.in.d.§.paulus.referēs fuisse questionem de facto verone.Sed si fideiussores promiserunt dictū castrū restituere ⁊ nūq fuit restitutū tenebūtur ad restitutionem etiā post sex menses ſm Dy.⁊ Bar.quia nunq restituerunt.⁊ sic nunq satisfecerunt obligationi concernēti preteritum tempus pro quo extiterunt fideiussores:ergo cum in proposito nostro dictus fideiussor promiserit plura.s.se facturū ⁊ curaturum q dictus magister Antonius exercebit ⁊ trafficabit dictā pecuniā per annū in exercitio fornacis.Item q restituet dictā quantitatem pecunie.Item cum dimidia parte lucri facti dicto anno dato q non possit conueniri ex eo q fortasse non curasset neq fecisset quod dictus magister Antonius trafficasset pro illo anno in dicto exercitio dictam quantitatem pecunie neq etiam posset cōueniri pro lucris secundi anni etiam si terminus fuisset prorogat⁹. ⁊ ita loquitur Spec.Hostien.Jo.an.Bal.Ang.⁊ alij in locis.s.allega.tn̄ a rōne sortis ⁊ etiam a lucris primi anni non fuit liberatus per tacitā nouam locationē vel concessionē aut prorogationē quia dictā
6 sortē nūq restituit.¶†Cōfirmo per tex.in.l.fi.C.de nouatio.vbi litera vult q siue in scđa obligatione cōtineat maius tps siue minus q̄ in prima nihil penitus ex priori obligatione innouetur nisi specialiter ⁊ expresse contrahentes priorem obligationē nouauerint.hoc idem est de mēte Bal.in addi.Spe.in ti.de fideius.in ver.fideiussor tenetur ⁊c. vbi dixit q fideiussor tenetur licet terminus soluēdi prorogatus sit p d.l.fi.in fi.C.de vsur.rei iudi.qđ dicit esse verū qñ solutio erat collata in diem secus si obligatio.l.pe.ff.de preto.stip.⁊.d.l.si cū hermes.Itē secus si prorogatio sit facta repetita ⁊ renouata principali promissio-
7 ne per modū nouationis.¶†Ad hoc bene facit tex.in.d.l.nouatione. ⁊ idē no.Ang.in.d.l.si vnus.§.fi a reo.Modo in proposito fateor qđ respectu promissionis de trafficando dictā pecunie quantitatē in exercitio fornacis pro dicto primo anno ⁊ etiam respectu promissionis lucrorū faciendorū in primo anno illud tps dr̄ adiectū obligationi.s.limitande qr noluit fideiussor teneri curare qđ Bartholomeus trafficaret nisi pro primo anno ⁊ noluit etiā teneri nisi pro lucris primi anni ideo pro vlteriori tpe prorogationis facte non tenetur:⁊ hoc modo procedit ſm dictū Baldi dum alle.dictā.l.si cū hermes.⁊ dictā.l.pe. sed respectu promissionis restituende sortis in fine anni illud est tempus qđ dicit adiectū causa differēde solutionis fauore debitoris.l.qđ in diē.ff.de so.vnde dicimus ſm cōem opi.q tunc est nata obligatio et actio ante diē:sed differtur exactio.l.i.in fin ff.qñ dies vsusfru.leg.ce. l.itē quia.cum gloss.ff.de pac.l.cedere diem.ff.de ver.sig.no.glos.in.l. certi conditio.in prin.ff.si cert.peta.⁊ istam distinctionē tradit Bar. in.l.ita stipulatus.in ver.scđo principaliter querit qñ cōmittatur ⁊c.⁊ in.l.qui hoc anno.ff.de ver ob.vnde quantū ad ipsam sortē restituendam solutio erat collata in diē.⁊ ideo si non fuisset factus nouus contractus nemo dubitat q etiā post scđ3 ⁊ tertiū annum potuisset fideiussor cōueniri ad restitutionē sortis que erat soluēda in fine primi anni.Sequens autē cōtractus ita demū obstat si fuit factus per modum nouationis vt inquit Bal.in.d.ti.de fideiusso.in addi.Spec.⁊ Ang.
8 in.d.§.si a reo.Quod autem† nō fuerit factus animo nouandi ⁊ extinguendi priorē obligationē non apparet ⁊ nō ꝑsumit de iure ꝑ dictam l.fi.Et hoc in terminis t3 Jo.de imo.Raph.cu.⁊ Pau.de ca.in.d.l. pe.ff.de pto.stipu.marine per dictam.l.fi.que hoc expresse dicit.⁊ ita etiā t3 Pau.de ca.in.l.que bis.ff.de ver.obl.⁊ dicit Rapha.cu.in.d.l. pe.se ita consuluisse.¶Nec obst.d.l.pe.quia illa.l.loquit in stipulationibus ptorijs ſm prefatos doc.ibi.⁊ vt expresse dicit text.ibi pretor ibi iussit secundā cautionē in longiorē diē pstari volens prorsus discedi a prima stipulatione seu cautiōe ⁊ sic illa lex loquitur in casu certo sed in conuentionalibus stipulationibus in dubio non intelligit facta nouatio saltem hodie p secundā oblationē cōtinētē lōgiorē dilationē q̄ prima.¶Nec ob.id qđ ibi not.gl.quā supra retuli ⁊ quam ibi seqtur Bar.qr rñdeo q vt dicit Jo.de imo.⁊ Raph.cu.illa gl.non dicit q fiet nouatio prioris obligatiōis p scđam continētē lōgiorē diē adeo q nunq possit agi cū effectu ex prima obligatiōe:s3 solū dicit q ɔtra primā stipulationē cōpetit exceptio propter secūdā.nā hoc verū est ſm eos q obstat exceptio si ex prima agat durante dilatione adiecta in secūda obligatiōe quia intētio partiū videtur fuisse q pēdēte dilatione longiore adiecta in secūda obligatione nō possit inquietari aliquo modo debitor necēt ex prima:sed finita illa longiore dilatione poterit agi etiā ex prima qr nō intelligitur esse nouata vt in.d.l.fi.⁊ ideo dicit do.Rapha.q illa exceptio cōpetēs cōtra primā actionē causat nō proprie virtute nouationis:sed virtute cuiusdam prorogationis: resultantis ex illa longiori dilatione adiecta in secunda obligatione ⁊ ita dicit esse de mēte Bar.in.d.l.pe.in vlti.col.in pen.q.dum allegat l.cū stipulatus sim mihi a proculo.ff.de ver.ob.⁊ per hunc modum saluat Bart.ad oppositionē dicte.l.fi.⁊ hoc etiā vult Fulg.in.d.l.fin. dum dicit q illud qđ sentit gl.ibidē in fi.si intelligat hodie habere locum in cōuentionalibus stipulationib⁹ esset cōtra dictā.l.fi.vt etiā di-
9 cit Pau.de ca.in.d.l.qui bis.¶†Nec dr̄ qđ illa.l.fi.nō vetat fieri hodie nouationē opē exceptionis in casibus in quib⁹ olim fiebat nouatio tacite:dato qđ expsse hodie nō ageretur q fieret nouatio vt dicūt quidā velle glo.in.l.ij.ff.de noua.quia rñdeo primo q in casu nostro etiā olim nō reperiebatur qđ in cōuētionalibus stipulationib⁹ tacite fieret nouatio imo potius contrarium.l.eum qui ita.§.pe.⁊.l.g vsumfructuū.ff.de verb.ob.nec obstat.d.l.pe.cū gl.quia.s.prime respōdi. ¶Scđo rñdeo q etiā dato qđ essemus in casu in quo tacite olim fieret nouatio tn̄ nō est de iure verū q hodie ope exceptionis fiat noua-
10 tio nec vlla lex est q̄ hoc dicat imo cōtrariū probatur† in.d.l.fi.in verbo nihil q̄ est vniuersalis negatiua ⁊ in verbo penit⁹ q̄ verba idē operātur ac si dictū fuisset nihil oīno nouari.l.si is q ducētā.§.vtrū.ff.de re.dub.iūctis no.p gl.in cle.i.in verbo nullius.de pbē.⁊ no.p Jo.an. in.c.j.in verbo penitus.de postula.prela.in.vi.in nouella.⁊ qđ dictio penit⁹ iportet idē qđ oīno ꝓbatur in.l.j.iūcta rub.C.de gladiato.penitus tol.li.xj.⁊ no.Archi.in.c.j.de supplē.neg.prela.in.vj.⁊ vbi dictio omnino vel equipollēs iungitur cū negatiua put iūgitur in.d.l.fi.importat idē qđ nullo mō.l.in naue saufelli.ad fi.cū gl.ff.loca.seu importat idē qđ dicere sine distinctione.l.vbi autē.§.fi.ff.de verb.obli.ergo perinde est ac si in.d.l.fi.diceretur nullo mō nouari vel sine distinctio-
11 ne nō fiat nouatio ergo ne ipso iure nec ope exceptionis.¶†Et hāc opinionē seqr Ja.de bel.in disputatione sua quā ponit post.l.postq̄ liti.C.de pac.in.ij.q.p.d.l.fi.quicquid ſm eū3 dixerit gl.ibi ⁊ ita est et de mente Cy.Ray.⁊ Ja.bu.Sali.⁊ Ful.i.d.l.fi.⁊ Guil.de cu.⁊ Bal. in.l.rescriptum.§.si pacto.ff.de pac.⁊ Ray.in.l.si pacto quo penā.C. de pac.⁊ sentit Bar.ī.l.certi cōdictio.§.si nūmos.ī vlti.col.ff.si cer.peta.dum absolute vult qđ in casu in quo olim tacite fiebat nouatio hodie nō fiat nisi expresse agatur p.d.l fi.⁊ Jo.de imo.Rapha.⁊ Pau. de ca.in.d.l.pe.⁊ in.d.l.fi.et Jo.de imo.ī.l.delegare.la.i.ff.de noua.et Fulg.in.l.singularia.ff.si cer.pe.⁊ est de mente gl.in.l.si sticbū.ī prin.
12 ff.de nouatio.q̄ ad hoc ibi ponderat Rapha.cu.¶†Nec obstat gl.in d.l.ij.quia intentio illius gl.est q si hodie tacite ageret nouatione prime obligationis fieri puta ex aliquib⁹ coniecturis tunc si ageretur ex prima obstaret exceptio nō aūt d3 intelligi q in oībus casibus in quibus olim fieret tacite nouatio hodie etiā fiat ope exceptionis et ita declarat glo.clarius locuta in.d.l.pen.in gl.magna.⁊ ita intelligunt prefati doct.in.d.l.ij.⁊ in.d.l.pen.¶Et per ista apparet esse responsum ad oīa allegata in cōtrariū.nā iura primo allegata pcedunt qñ tps fuit adiectū causa limitāde obligationis alias secus vt.s.declaraui ⁊ notant doc.maxime Pet.de ancha.Jo.de imo.⁊ do.Sali.in.d.c.scititutus cū concordātijs.s.alle.¶Ad alia vero superius allegata circa fundamentum nouationis est rñsum q nō sumus in casu quo facta sit nouatio ⁊ sublata prima obligatio ⁊ ista cōclusio in casu nostro vltra iuris fundamenta vr̄ habere maximā equitatē q dicti cōtrahentes cū dicto magistro Anto.qui erant minores ⁊ nō fuerunt confes.de dicto

magistro Antonio ꝛ ꝓpterea voluerunt ꝙ fideiussores debeāt remanere destituti dicta obligatiōe fideiussoria cui nunq̄ intellexerūt renūtiare ꝛ viri periti intelligunt an de iure intelligantur liberari ex dicto nouo tacito cōtractu vt apparet ex difficultatibus de quib⁹, s, ꝓpterea dominus Julianus diligenter aduertat.

¶ Summarium super consilio. lxxiij.

1 ¶ De iure requiritur ꝙ fiat excussio contra omnes reos debendi in solidum antequam deueniatur ad tertios possessores. 2.

3 De statuto disponēte ꝙ si quis steterit per decennium qd non petierit pecunias excludatur a credito. 4.

5 Ad hoc vt testis probet possessionē opꝫ quod dicat ꝙ possedit a tanto tempore ꝛ citra vel per totum dictum tempus.

6 Ad hoc vt cōmittatur pena plus petentis oportet quod probatus sit dolus.

7 Procurator non intelligitur habere in mandatis vt faciat vel petat aliquid propter quod dominus incidat in penam.

8 Sententia lata extra tempus decreti est nulla.

9 Decretum prefigit tempus iudici non instantie.

10 Judex nedum sententiam que petitur declarari nulla potest eam confirmare si etiam ille pro quo est lata sententia fatendo nullam vellet eam reformare.

11 Per confectionem quatuor solennium instrumentorum presumitur quis notarius.

¶ Consilium. lxxiij. ¶ In materia appellationis.



In causa appellationis et litis vertentis inter dominam Bartholomeā quondam Tonij spinelli de burgo taurignani appellantē ex vna ꝛ dominam britiam quondam Simonis dolsi de palazolo appellatam ex alia mediātibus earū ꝓcuratoribus tangā circa ea tantūmō que nouiter deducta sunt in causa appellationis qꝛ de gestis ī causa principali alias plene scripsi vltra elegantissima consilia famosissimorū doctorum diffuse scribentium ꝓ parte dicte domine Britie. ¶ Deductum est igitur† ꝛ primo nouiter in causa appellationis pro parte dicte domine Bartholomee ꝙ excussio facta pro parte domine Britie in causa principali contra And. ꝛ eius heredes non fuit legitima: quia cum in instrumento essent tres rei debendi obligati insolidum scilicet Bart. And. et Mattheus anteq̄ deueniretur ad tertios possessores oportuit excussionem fieri contra omnes reos qd hoc factum non extitit maxime cum pars aduersa conata fuerit docere quod dictus Bertotius est idoneus ꝛ soluendo. ¶ Ad hoc respōdeo primo quod supposito quod de iure requiretur excussionem fieri contra omnes reos debēdi insolidum anteq̄ deueniatur ad tertios possessores de quo me remitto ad not. per Barto. in. l. ij. C. quo ordine quis conueniatur. lib. xj. vbi hoc reliquit indecisum ꝛ ad no. per Ange. C. de pig. in auß. hoc si debitor: tū in casu proposito hoc non habet obstare. Primo quia non fuit opposita talis exceptio in cā principali ante lit. contest. vt de iure opꝫ. al's ꝓcedit iudicium ꝛ postea opponi non potest: vt no. Cy. ꝛ Bal. C. de proba. in. l. exceptionem ꝛ doc. ff. de excep. in. l. exceptiones. la. j. ꝛ Bar. ff. de fideicō. in. l. si dubitari. ꝛ omnino Bar. in. l. prolatā in princi. C. de sen. et ī dicta auß. hoc si debitor. in fi. ꝛ in. l. ij. C. cōi di. ꝛ in. l. si mancipium. §. j. ff. de euic. ꝛ Bal. in. l. coueticulā. in. iiij. col. de epis. ꝛ cleri. tunc si exceptio que debet opponi ante lit. contest. ꝛ non est opposita in causa principali non pōt amplius in causa appellatiōis opponi. iste est text. singularis qui nō est alibi in. l. ita demū. ꝛ ibi oēs doct. C. de ꝓcu. ¶ Ité dici pōt ꝙ nedū cōtra oēs reos debendi: sed nec cōtra aliquem in hac causa requirebatur excussio. vt late deduxi in allegationib⁹ cause principalis. ¶ Tertio rñdeˀ ꝛ clare ꝙ est ꝓductum instrumētū in causa in quo apparet ꝙ post primā obligationē ī qua dicti tres correi erāt obligati insolidū deuenerūt ꝛ renouarunt obligationē cū eorum creditore ꝛ conuenerūt ꝙ qlibet esset obligatus tantū ꝓ sua rata ꝛ non vltra: nimirū ergo si nō regrebaˀ excussio cōtra oēs reos: qꝛ nō erant obligati Bertotius ꝛ Mattheus ꝓ rata tāgente dictū Andream ꝛ hoc nō hꝫ dubiū. ¶ Nec ob. si dicaˀ ꝙ dictū instrumētū fuit fictitiū ꝛ simulatum ꝛ in fraudē dotis dicte dñe Bartholomee: qꝛ rñdeo ꝙ imo fuit in fauorem dotis qꝛ vbi primo dictus Andreas poterat cōueniri insolidum ꝓpter dictū instrumētū fuit liberatus ab obligatione solidi ꝛ in dubio instrumētum ꝓsumitur validū ꝛ solēne. l. cū ꝓcibus. C. de ꝓba. ꝛ. l. gñaliter. C. ad velleia. Quinimo cum in ꝓcessu excussiōis facte fuerint citationes saltem generales que in tali actu sufficiūt vt dixi in cā principali debebat dicta dña Bartholomea cōparere ꝛ indicare bo-
2 na dicti Bertotij vel saltē† a dicta ꝓnuntia super excussione appellare in qua excussione: lꝫ esset erratum. tū de iure valet ꝛ tꝫ nisi sit ab ea appellatū: vt no. dixit Bar. in. l. admo. §. in venditione. de re iudi. se-
3 quitur Bal. in auß. sed hodie. C. de act. ꝛ oblig. ¶ Scdo in cā† appellationis est deductū ꝛ allegatū statutū disponēs qd si quis steterit per decēnium qd nō petierit pecunias datas ad laborandū excludaˀ a credito. nā ad hoc clarissime rñdetur ꝓ pluribus modis. Primo quia statutū nō valet tanq̄ peccatū inducēs vt firmat Tancre. de cor. in ope-

re suo in. xij. rub. in. q. xxiiij. ꝛ Bar. in. l. oēs populi. de iusti. ꝛ iur. Bal. in auß. ad hec. C. de vsu. Ang. in. l. j. C. de iudi. Jo. an. in. c. ij. de excep. in. vj. ꝛ in regula possessor. ꝛ. d. Ant. ꝛ ibi etiam late per. d. Jo. in. c. fin. de prescrip. ꝛ idē Jmo. in. l. sequitur. §. si viam. ff. de vsuca. ꝛ Raph. in. l. j. ff. c. ti. ꝛ hoc non reputo expediēs altius discutere quia hec est cōis ꝛ vera snīa: quā a mille annis citra vsus approbauit. ¶ Scdo respondeo ꝙ dictū statutū expresse loquitur in maiore vel eius herede maiore: sꝫ dicta britia fuit minor. vt est plene deductū ꝛ probatū in iure ꝛ in facto in prima causa. ergo ꝛc. ¶ Tertio dictum statutum in fi. loquitur quādo debitor ꝑncipalis vl' ei⁹ heres iurat debitū soluisse vel sibi traditam non fuisse pecuniam al's vero secus. sed in casu nostro dña Bartholomea non est illa debitrix cū qua fuit debitū contractum nec etiā est eius heres: ergo non potest ipsa iurare. ¶ Considerauit enim
4 statutum† qd alius q̄ debitor principalis nō posset nisi anceps subire periurium. l. marcellus. ff. rerū amotarū. ꝛ. l. videamus. §. j. de in litem iur. vnde cū dictū statutum sit exorbitās ꝛ cōtra ius cōe ꝛ odiosuꝫ non debet aliquo mō extēdi. l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. l. si seruū. §. non dixit ꝑtor. de acqui. heredi. ꝛ qd no. in. l. j. C. de his qui ante aper. tab. ꝛ in auß. preterea. C. vñ vir ꝛ vxor. ꝛ potissime ī casu nostro in quo dña Bartholomea ꝫuenit hypothecaria hoc est actiōe reali: q actiōe q cōuenitˀ: nō dicitˀ proprie debitor insti. de act. §. j. ꝛ gl. no. i. l. aureli⁹. §. meuia. de lib. leg. no. Bal. in. l. fi. C. de cōpen. ꝛ in. l. pe. C. ꝙ cū co. et in. l. cuꝫ necessitatē. C. de fideicō. ꝛ in. l. pretiū. C. de colla. bene facit qd legi. ꝛ no. maxime per doc. in. l. j. ff. si cer. pe. si ergo non est proprie debitor: ergo statutum in casu nostro non extēditur: quia loquitur de debitore. ar. l. cōstitutiōes. ad municip. ꝛ. l. j. §. si rem. de pig. act. l. prospe-
5 xit. ff. qui ꝛ a quibus. ¶ Prescriptio† autē iuris cōis nō habet obstare vt late scripsi in cā ꝑncipali potissime cuꝫ dicta Britia fuerit minor vt fuit aperte ꝓbatū in prima causa: nec per partē aduersam in hac cā est probatū cōtrariū. quinimo etiā nec in cā ꝑncipali. nec in cā appellationis est probata possessio cōtinua saltē. x. anno. nā testes dicūt ꝙ possedit a tali tꝑe citra. nā per hec non est ꝓbata possessio cōtinua qꝛ opꝫ ꝙ testis dicat a tanto tꝑe ꝛ citra. vel per totū dictum tꝑs: al's nō probat vt no. declarat Bar. in. l. celsus. de vsu. cū concor. qd latius examinaui in prima causa quinimo cerū est ꝙ in teste: vt probet attenditˀ redditio cause: iuxta plene no. in. l. iij. C. de testi. ꝛ in. c. cū causam. extra co. ti. et si prio dixisset cōtēta in. c. vera esse. vt no. Bal. in rubr. C. si ex fal. instru. ꝛ in. l. testiū. in. v. col. de testi. Sed testes interrogati in cā sciētie dicūt quia viderūt ꝛ audiuerūt dictā dñaꝫ Bartholomeā locare dictā apothecā aliquibus annis ꝛ nō dicunt quot annis. ¶ Jtem per locationem nō probatur possessio vt est tex. expressus in. c. inter dilectos. ad fi. de fi. instr. ꝛ no. gl. ꝛ doc. in. c. cū bertoldus. de re iudi. ꝛ per doc. in
6 c. cū venissent. de restit. spo. ¶ Tertio† principaliter allegatur de nouo in cā appellationis ꝙ fuit pro parte dicte Britie petitū plus debito ꝛ debitū iam solutum qd tñ nō cōstat ꝛ eo casu quo cōstaret dicitur ꝙ in casu nostro cessat pena tam iuris cōis constitutionis editi cōtra plus debito petentē vel debitū iam solutū quia per hoc non est probatus dolus plus petentis qui in hoc requiritur imo etiam de iure requiritur ꝙ probetur cautionē debiti per dolū exegisse. ista habentur clare in. l. j. C. de plus peti. per Bar. Bal. ꝛ Sali. reprobantes gl. j. ꝛ approbantes gl. in. c. j. de plus peti. sequitur etiā Bar. in. l. qui solidum. in prin. de leg. ij. ꝛ in. l. si seruus. §. bone. de cōdi. fur. ꝛ qd no. gl. in. l. cū quedā. §. j. de iuris. om. iudi. ¶ Et maxime in casu nostro in quo dicta Britia habere dicitur de iure iustā causam ignorantie quia petit ea que fuerūt facta ꝛ celebrata inter alios ꝛ non inter ipsam. ergo ꝛc. l. fin. ff. pro suo. l. qui in alterius. de regu. iur. ꝛ quod no. in. l. cum filius. §. in hac de verbo. obliga. ꝛ in. l. si quis delegauerit. de nouatio. ¶ Quin-
7 imo† etiā si ꝓdicta vera non essent dico ꝙ cum dicta Britia nunq̄ per se cōparuerit in iudiciū ad petendum dictum debitum. sed eius procuratores tantū qd procurator nō intelligatur habere in mādatis vt faciat vel petat aliquid propter ꝙ dominus incidat in penā vt. l. si procurator. ꝛ ibi Barto. ꝛ doc. ff. de cōdi. inde. ꝛ. l. si pater. ff. que in fraucre. ꝛ ꝙ no. Bal. per illū tex. in. l. j. C. de cōdi. ob causam. ꝛ in. l. ab executore. C. quoruꝫ app. ꝛ Bar. in. l. ij. §. procurator. ff. ꝙ quisq̄ iuris. ꝛ
8 Spec. in tit. de procur. §. j. versi. sed nūquid indic. ¶ Quarto † principaliter ꝛ vltimo nouiter deduxit pars aduersa in causa appellationis qd snīa lata in fauorē dicte Britie fuit nulla quia lata extra tempus decreti ꝛ in hoc dico ꝛ respondeo prout al's his diebus in simili causa dixi. Et primo qꝛ istud decretum nunq̄ fuit publicatum in castro taurignani. vbi vigēt diuersa ordinamenta ab his que sunt in ciuitate ꝛ ꝙ fuerit necessaria publicatio in dicto loco etiā si ꝑ alia loca fuit publicatū allego tex. in auß. vt facte noue cōstitutiones. colū. v. in prin. ibi in prouinciis aūt ex quo discrete per metropolitas palam facte sunt ꝛ circa mediū ibi ex quo directa ꝛ palaꝫ facta est in vnaquaq̄ metropoli ꝛ melius probatur ibi in fi. dum dicit omnibus faciat manifesta ꝛ q in hac maxime ciuitate ꝛ q foris inhabitant ꝛ⁹ hoc tenet. d. Ant. ꝛ Jo. de lig. ꝛ Jo. de imo. in. c. ij. extra de cōsti. ꝑ dictum tex. facit tex. in. c. cum infirmitas. de peniten. ꝛ remis. ꝛ qd not. Joan. andr. in. c. cum singula. in versicu. peruenit. de prebē. in. vj. non enī potest dictum decretum ligare ignorantes. l. fi. ff. de decretis ab or. fa. ꝛ expressius in.

c. vt animarum

c.vt animarū.de cōsti.in.vj.⁊ in.c.fi.qui mat.accu.pos.⁊ qd̄ no.Bal.in l.antepe.C.de legi.⁊ no.Bar.in.l.qd̄ nerua.in.viij.col.ff.de posi.p hoc induco tex.not.in.l.fi.C.de testa.vbi consuetudo comitatus obseruat̄
9 in comitatu non aūt ibi obseruatur lex ciuitatis.¶Secūdo rn̄deo† ꝙ presupposito ꝙ sn̄ia esset lata extra tp̄s decreti in hac causa obseruan-di qd̄ tn̄ sn̄ia tenet sed iudex incidit in penaz:qz decretum prefigit tp̄s iudici non instantie.l.j.C.vt omnes tam ciuiles ⁊.l.properādū in prin. ⁊ ibi hoc Bar.⁊ doc.C.de iudi.⁊ Bal.in.c.j.fi de inuesti.iter do.⁊ vas. lis or.⁊ in.l.obseruare.§.proficisci.ff.de offi.procon.⁊ Spec.de iud.de leg.§.restat ver.ciuitatis statuto.⁊ ibi Jo.an.⁊ Pe.de ancha.in.cle.j.
10 de resti.in integ.¶Tertio†respondeo ⁊ istud imponit huic obiecto silentiū ꝙ presupposito qd̄ dicta sn̄ia fuisset nulla dicta rōne tamen si vobis iudici constat ex actis illā fuisse equā debetis illam cōfirmare vt no.Bar.in.l.si vt proponis la.j.C.quomodo ⁊ qn̄ iud.⁊ in l.cū quererbatur in fi.ff.de re iudi.⁊ in.l.j.in fi.C.qn̄ prouo.⁊ in.l.si expressim de app.⁊ in.l.iudex.de re iud.sequitur Pet.de ancha.in cle.j.de re iudi. allegant Inno.in.c.cum contingat.de offi.delega.sequit̄ etiā clare do. Anto.extra.de ap.in.c.dilecto in.vj.col.cuius verba sunt hec sequen-do.Bar.in.d.l.si vt proponis.quod nedū iudex corā quo petit̄ sn̄iam declarari nullam possit eam confirmare sed etiā si ille pro quo est lata sn̄ia vellet eam fateri nullam ⁊ eam peteret reformari ex eisdē actis qd̄ pōt hoc facere iudex omissa cognitione nullitatis.ita dicit ipse et hoc debetis facere vos dn̄e iudicans ad quē spectat lites dirimere.l.qui-
11 dam estimauerunt.ff.si cer.pe.⁊.d.l.properandum.Subdo†postremo ꝙ lꝫ in causa principali esset satis plene probatū ꝙ ser Joānes vgo-lini de cauina qui fuit rogatus de testamēto Joānis producto in cau-sa esset publicus notarius adhuc tn̄ fortius ⁊ de antiquori tp̄e est pba-tum in causā appellationis per productionē quatuor instrumentorum antiquorum que confecta fuerunt a dicto ser Joanne tanꝙ a publico notario:tunc succedit notabile dictum Inn.et doc.in.c.j.de fide instru. ꝙ per confessionem quatuor solennium instrumentorum quis presu-mitur esse notarius ⁊ hoc etiam sequitur Spe.in ti.de fide instrumē. §.restat versi.ex premissis.facit.l.iij.ff.ad mace.l.Barbari⁹.ff.de of-fic.preto.⁊ quod not.in.c.consultationibus.de iure patro.et in.c.nihil de elec.cum similibus.Et ex predictis clare colligitur partes iudican-tis esse in pronuntiando male appellatum ⁊ bene iudicatum ⁊ victum victori in expensis ⁊c.

¶Summarium super consilio.lxxiiij.

1 ¶Natura cōis societatis est vt quilibet in re communi teneatur pre-stare diligentiam ⁊ tenetur de dolo lata culpa ⁊ leui.
2 Qui tenetur de dolo ⁊ lata culpa circa rem aliquaz.si appareat talem rem esse incendio cōbustam presumit̄ cōbusta culpa eius.nu.3.4.⁊.9.
5 Quomodo probari poterit in incendio culpam abesse.
6 Ad hoc vt dicatur esse probatum qd̄ titius fuerit in culpa oportet ca-pitulari ⁊ per testes probari.
7 Testes debent assignare rōnem dicti sui per aliquē sensum corporeū.
8 Testes examinati contra titium nō citato titio nullum preiudicium fa-ciunt titio.

¶Consilium.lxxiiij. ¶In materia incendij ⁊ societatis.



Christi ac gloriose Ma-rie virginis nominibus inuocatis.Uiso titulo questio-nis de qua dubitari contingit et his que abunde et so-lenniter scripta sunt per prestantissimum dominum su-pra consulentem celeberrimum iureconsultū dn̄m An-gelum aretinum ⁊ nonnullis capitulis pro parte Nicolai de vairo p-ductis contra nuptium Thutium procuratorē feudi fluminis frigidi: in quo sita est seria de qua vertitur questio ⁊ attestationibus testium quinꝙ super dictis capitulis receptorū querit̄ an stantibus veris que per testes deposita sunt conueniri possit nobilis vir Thutius de balsamo per prefatū nobilem virū Nicolaū de vairo rōne dicte serie combu-
1 ste.In quo videretur prima fronte dicēdū qd̄ sic.¶†Ad qd̄ ostēdē-dum presuppono ꝙ prefati Thutius ⁊ Nicolaus dicuntur socij in di-cto fundo saltē societate que incidens appellatur ex quo fundū est cōe l.cum proponas.C.pro socio.⁊ ibi no.Bar.⁊ doc.in.l.ij.in pri.ff.cōi di ui.⁊.l.vt sit cū ibi no.ff.pro socio.De cuius societatis vel etiā conuen-tionis natura est vt qlibet in re cōi teneatur prestare diligentiam ⁊ te-netur de dolo lata culpa ⁊ leui.lꝫ non de leuissima.l.socius socio.ff.pro so.insti.eo.§.fi.l.pe.C.commum diui.l.si alij.§.sed ⁊ si dolo ⁊.l.here-des.§.non tantū.⁊ ibi Bar.ff.fami.ercis.⁊.l.si is cū quo ⁊.l.si conuene-rit.ff.cōi diui.⁊.l.Contractus.ff.de reg.iur.cum simi.naz dum iura predicta faciunt mentionē de culpa in dubio intelligit̄ de leui.vt.l.in venditio-ne.§.de tempore cū glo.in verbo culpa.⁊ ibi Barto.ff.de bo.aut.iud. pos.no.Bal.in.l.acceptam in.vj.q.C.de vsu.⁊ Bald.aut.qd̄ locum in
2 versi.scdo quero que culpa ⁊c.C.de colla.Sed ita est qd̄ ille† qui tenet̄ de dolo lata ⁊ leui culpa circa rem aliquam si appareat talem rem esse incendio cōbustā.presumitur combusta culpa eius qui in tali re tene-batur prestare diligentiā ⁊ ipsi allegantī qd̄ sine culpa eius res cōbu-sta est incumbit onus probandi vt firmat Bart.plene ⁊ cōiter doc.se-quuntur in.l.si quis ex argentarijs.§.an nec heredi.ff.de eden.et not.

cano.in.c.ij.de depo.⁊ moderni vt Jo.de imo.in.l.domos.ff.de leg.j. allegant.l.si vendita.ff.de peri.⁊ cō.rei vēdi.vbi dr̄ qd̄ incendiū regu-lariter non consueuit esse sine culpa.vt ibi ⁊.l.iij.§.cognoscit.ff.de offi. prefec.vig.facit.l.si quis fundum.§.imperator cum ibi no.ff.loca.⁊ ꝙ no.in.l.si creditor.C.de pig.ac.cum simi.cū ergo ex parte Thutij seriā possidentis non fuerit probata diligentia ⁊ ꝙ absꝙ eius culpa fuerit seria cōcremata ergo rōne presumpte culpe tenet̄ sicut teneret̄ vēditor re vendita apud eum cōbusta.d.l.si vendita.qui venditor similiter non tenet̄ nisi de dolo lata ⁊ leui culpa.l.si vt certo.§.nunc videndum.ff.cō mo.Quanto magis ergo teneri dꝫ si presupponamus p pte Nicolai probari id quod dicunt testes p̄fati.s.qd̄ tp̄e cōbustiōis seria erat sine custodia ⁊ sine aqua ⁊ infractiuata herbis ⁊ alijs reb⁹ incēdiū fouen-tibus ⁊ qd̄ erat locata vni presbytero non solito seriam tenere ⁊ ꝙ in incendio serie culpa ⁊ defectus interuenit ⁊c.vt plenius ex lectura at-
3 testationum colligitur.¶†Sed premissis non obstantibus in casu de quo queritur contrariā sn̄iam probabiliorē puto vꝫ qd̄ Thutius ex incendio conueniri non possit qd̄ pbat̄ primo ex doctrina glo.not.in §.fi.insti.qui.mo.re contra.ob.que aperte sentit qd̄ culpa illa que ī du-bio presumitur adesse incēdio est culpa leuissima.bene facit qd̄ no.gl. in.l.cum duobus.§.dāna in verbo subreptū sit.ff.pro so.sed de culpa leuissima non tenebatur Thutius Nicolao rōne communionis ꝫ solū de leui culpa vt probaui.s̄.ergo ratiōe culpe presumpte nō potest cō-ueniri Thutius ⁊ hoc modo posset responderi ad notata per Bart. in.d.l.si quis ex argentarijs.vt doctrina eius procedat in casibus in quibus veniret leuissima culpa.vel aliter etiam pōt responderi vt pa-
4 tebit ex infra dicendis.¶†Scdo probat̄:nam certū est qd̄ si dictū in-cendium accidisset casu⁹ fortuito dictus Thutius non teneret̄ vt.ff.pro so.l.cum duobus.§.dāna fatalia ibi aut incēdio ⁊.l.si vt certo.§.qd̄ vo ibi incendio.ff.cōmo.⁊.l.in rōne la secunda.in princ.ff.ad.l.fal.⁊.l.pe. ff.de incen.rui.nau.l.Contractus.ff.de reg.iur.l.j.§.is quoꝙ.ff.de acti.⁊ ob. l.ex cōducto.§.fi.ff.loca.l.que fortuitis.C.de pig.ac.l.j.C.deposi.cū si. Sed incendiū p̄dictū reputari dꝫ casus fortuitus quo ad Thutiū qz presupponit̄ qd̄ ignis fuit immissus nō in seria:sed extra seriā veniēs a loco longinquo ⁊ remoto per tria miliaria vel circa ⁊ fuit incendium insolitum vt verbo fertur:isto enim casu reputatur incendiū fortuitus casus not.Bal.in.l.j.C.deposi.allegat.l.fistulas.§.frumēta.ff.de cō-traben.empt.Et similiter:ꝙ ignis immissus ab alio ꝙ̄ ab habitan-te dicat̄ casus fortuit⁹ tenuit Bal.in.l.pignus.in.iij.colū.C.de pign. acti.et in.l.iij.§.cognoscit.ff.de offi.p̄fec.vigil.et probatur optime in
5 l.videamus.§.fi.cum.l.seq.ff.locati.¶†Tertio confirmo ex notatis pulchre per Bal.C.de pigno.actio.in.l.si creditor.vbi dubitauit quo-modo probari poterit in incendio culpā abesse ille q de culpa tenebat̄: respōdet ipse si pbatur:vn̄ incēdiū habuerit originē puta ab hostium incursu idem dicit ipse:si non pōt apparere vtrum icēdiū habuerit cul pam ab habitantibus vel hospitantibus prout dicit ipse fuisse de fa-cto in cōbustione hospitij leonis qz non apparebat vtrū incendiū ha-buerit culpā ab hospitātibus vel ab exercitore vel famulis hospitij qz in isto dubio non dꝫ ferri sn̄ia contra eum cuius culpa allegatur:quia culpa non est probata.allegat iar.ff.de his qui deie.vel effu.in.l.si ve ro.§.interdū.⁊ ita decidit Bal.in.d.l.si creditor.quāꝙ istum passum indecisum reliquerit in.d.l.iij.§.cognoscit.ff.de offi.prefec.vig.Sꝫ ita est in casu nr̄o qz ignorat̄ vt verbo fertur quis fuerit incendiarius imo minor dubitatio est in casu nostro qz in qōne nostra presupponit̄ con-stare ꝙ incendium extra seriam ⁊ a loco valde remoto ortum habuit.
6 ¶Non ob.†ꝙ testes dicunt qd̄ tp̄e combustionis seria erat sine custo-dia ⁊ sine aqua ⁊ infractiuata ⁊ ꝙ alia seria ibi vicina consueuit stare cū custodia ⁊ cū aqua ⁊ ꝙ intercessit culpa in incendio ⁊c.qz ad hoc rn̄-deo primo qd̄ Thutius non tenet̄ de omni culpa ꝫ solū de dolo:lata: ⁊ leui culpa vt probaui supra in prin.vn̄ ad hoc vt dicat̄ esse pbatū ꝙ Thutius fuerit in culpa saltē leui oportebat capitulari ⁊ p testes p-bari qd̄ dictus Thutius seu conductores eius omiserint facere ea que diligentes patresfamilias facerent circa dictā seriam ⁊ eius custodiaꝫ vel qd̄ faciebant ea que diligentes patresfamilias non fecissent alias enim non dicitur pbata leuis culpa ita dicit Barto.in.l.si cui vēderet. §.fi.ff.de pig.act.per illū tex.vel sm̄ Barto.in.l.qd̄ nerua.ff.deposi.in ver.vi.principaliter quero ⁊c.iuncta questione sequenti ad probandū leuem cupam oportet articulare et probare qd̄ non adhibuit eam dili-gentiam quam adhibent homines diligētes eiusdem cōditionis et p-fessionis cuius erat ille qui diligentiam nō adhibuit.allegat.l.si pu-tator cum simili.ff.ad.l.aqui.subdit etiam Bart.ibi ꝙ ad probādaꝫ leuem culpam in rebus communibus incidenter prout in casu nostro probatur leuis culpa probando qd̄ negligens nō adhibuit eam dili-gentiam quā eo tp̄e adhibuit ī rebus proprijs in.l.heredes.§.nō tn̄ ff.fami.erc.Baldus etiam in.l.solam.C.de testi.in.iiij.col.dicit ꝙ ad probandam leuem culpā oportet probari per causam in hoc inferētē vt puta qd̄ probet̄ qd̄ minus diligenter quis clausit ostium licet clau-serit nō tamen sicut quilibet diligens homo clausisset inspecta quali-tate loci vel temporis.Sed predicta nedū ꝙ sint sub forma predicta probata per testes sed nec fuerunt in capitulis deducta debet ergo ca-pitulari ꝙ quilibet diligens paterfami.eiusdem conditionis cuius

erat Thutius dictã seriã semper effracturatã tenuisset ⁊ cuꝫ custodia
⁊ cũ aqua ⁊c. Et qđ Thutius in suis proprijs reb⁹ nõ fuit tũc tpis ta-
li negligẽtia vsus quali vsus est circa custodiã dicte serie. ¶ Quarto
confirmatur predicta ex his que notanter scribit Gui. de cu. ⁊ Barto.
in. l. si vt certo. §. sed interdũ. ff. cõmo. vbi eleganter volunt qđ vbi qs
allegat aliquẽ teneri de casu eo quia culpa precessit casum opꝫ eũ arti-
culare ⁊ probare qđ ille casus contigit solũ propter illã culpã ⁊ ꝙ ca-
sus aliter non potuisset contingere nisi illa culpa interuenisset, allegat
l. non omne. ff. de statu lib. Dico ergo allegãs Thutium teneri de casu
incendij inmissi aliunde ꝙ̃ in seria ⁊ ab alijs non in seria habitanti-
bus debebat capitulare ⁊ probare concludenter ⁊ necessario ꝙ seria nõ
fuisset concremata nisi precessisset culpa Thutij in retinendo seriam
infractiuatam ⁊ sine custodia ⁊ sine aqua. Sed istud non est probatum
ergo ⁊c. ¶ Nec ob. quod Julianus primus testis ⁊ rogerius vltimus
testis dicunt ꝙ dicta seria fuit combusta culpa ⁊ defectu ſm̃ videre et
iudicium ipsorum: qꝛ erat infractiuata ⁊ sine custodia ⁊ qđ eorũ iudi-
cio si conductores serie inuenissent homines qui eos iuuassent potuis-
sent seriam ab igne defendere ⁊c. primo qꝛ respondeo qđ isti testes non
dicunt ꝙ culpa predicta fuerit talis que non fuisset cõmissa a diligen
ti viro eiusdem conditionis ⁊c. ⁊ sic qđ fuerit culpa leuis de qua bñ te-
neretur Thutius, nã potuit esse culpa leuissima que fuisset cõmissa a
diligenti viro lꝫ nõ a diligentissimo. l. j. §. is quoqꝫ. ff. de actio. ⁊ obli. l.
in rebus in prin. ff. cõmo. ⁊ sic non dicitur talis probatio necessario cõ-
cludere de leui culpa ꝓut debet. c. in presentia. de ꝓbatio. l. neqꝫ. C. de
7 proba. ¶ Preterea dicti † testes non assignant rationem dicti sui per
alterũ ex sensibus corporeis prout debent. l. qui testõ. §. si. ff. de testa. l.
testium. C. de testa. in aut. de here. ⁊ fal. §. fin vero absunt. sed depo-
nunt per verbũ videt. Et per verbũ iudicio quo casu non probant cuꝫ
tunc nõ dicant testificari: sed iudicare vt no. Bar. in. l. quid tñ. §. si arbi
ter. ff. de arbi. ⁊ in tractatu suo de teste. in. ij. char. bene faciunt no. per
Bal. in. l. iij. in. v. q. C. de testi. ⁊ per Cy. in. l. testiũ i. v. q. eo. ti. ⁊ qđ no.
cano. in. c. quoties. de testi. maxime cũ testes non assignẽt rõnem vrgẽ
teꝫ vt dicunt doc. in locis preallega. ¶ Et similiter alius testis. s. Jo.
de castro dicit ꝙ forte non fuisset cõbusta dicta seria si aqua in ea fuis-
set ⁊ fuisset effractiuata ⁊c. nam similiter nõ probat iste rõnibus alle-
8 gatis supra cõtra precedẽtes testes. ¶ Alij testes † circa hoc nihil di-
cunt. Et predicta dico vera esse presupposito ꝙ iudicio intentanda cõ
tra Thutiũ testes idem probarent ꝙ probarũt ꝯ nuptiũ titiũ: quia in
dubitabile est ꝙ testes examinati cõtra nuptiũ titiũ non citato Thu-
tio nullũ ꝑiudiciũ faciũt Thutio. l. si vteris. ⁊ ꝙ ibi no. doc. C. de fi. in-
stru. ⁊. l. denũtiasse. §. si. ibi si cõdemnatus fuerit mulier per eũ non est
condẽnata ⁊c. ff. de adul. ⁊. l. lucius ſm vnam lec. ff. de his qui no. infa.
faciũt no. per Cy. in. l. j. in vl. q. C. qui accu. ⁊ in. l. si quis homicidij. C.
de accusa. ⁊ per Bar. in. l. ij. ff. de preuaricator. ⁊ qđ no. Inno. in. c. cau
sam post mediũ. qui fi. sint legi. ⁊ in. c. qm̃ frequenter. vt lite nõ cõtest.
⁊ qđ no. Bar. in. l. ij. C. vbi in reꝫ actio. in ver. quero vtrũ isto casu snia
lata ꝯ colonum ⁊c. ⁊ in. l. peregre. §. quibus. ff. de acqui. pos. ⁊ in. l. offi-
cium. ff. de rei ven. cum si. facit. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iudi. ⁊. C. res in-
9 ter alios acta per totũ. ¶ Non ob. † ꝙ ille qui de culpa tenet circa reꝫ
que incendio combusta est semper probare debet diligentiam suã ad-
hibuisse qꝛ presumitur in culpa per no. p Bar. in. d. l. si quis ex argẽ-
tarijs. §. pe. ff. de eden. cuꝫ cõcor. s. alleg. qꝛ ad hoc patet multiplex rñ
sio ex superius alleg. ¶ Primo qđ verũ est qđ presumunt in culpa. s.
leuissima vt no. glo. in sti. qui. mo. re cõtrahi. ob. in. §. si. sed Thuti⁹ nõ
tenebatur de culpa leuissima: vt. s. est ostensum. ergo ⁊c. ¶ Secundo
rñdeo qđ verum est qđ in incendio presumitur intercessisse culpa. s. in-
habitantium quãdo in habitatione ignis ortuꝫ habuit ⁊ hoc est ꝙ vo-
luit dicere tex. in. l. iij. §. cognoscit. ff. de offi. prefec. vig. Sed vbi appa-
ret qđ aliunde incendium ortũ habuit prout in qõne nostra tũc repu-
tatur casus fortuitus. l. videamus. §. si. iuncta. l. se. ff. loca. ⁊ no. Bal. in
l. dignus prealle. ⁊ in. d. §. cognoscit. ¶ Tertio rñdeo ꝙ vbi incendiũ
est insolitũ similiter reputat casus fortuitus vt dixi. s. tenere Bal. in
l. i. C. deposi. sed de casu fortuito certum est Thutium non teneri ergo
⁊c. ⁊ si quis allegaret culpã Thutij precessisse casum opꝫ ꝙ probet cõ
cludenter fuisse culpam que non fuisset cõmissa a diligente patrefami.
eiusdẽ conditionis cuius est Thuti⁹ ⁊ ꝙ si illa culpa cõmissa nõ fuis-
set nullo modo seria comburi potuisset que nec opportune capitulata
nec probata sunt vt latius. s. deduxi. ¶ Nec etiã hꝫ obstare si dicatur
qđ Thutius fuit in culpa locando seriã persone nõ solite seriam tene-
re: quia respondeo primo qđ non est probatuꝫ quod hoc fieri consuetũ
sit a quolibet diligente patrefa. eiusdẽ cõditionis cuius erat Thutius
vt declaratũ est supra. ¶ Secũdo rñdeo qđ ad cõcludẽdũ ꝙ Thuti⁹
fuerit in dicta culpa oportebat probari per Nicolaũ quod facile fuis-
set Thutio inueniri cõductorem serie solitũ seriam conducere vt pro-
batur in. l. idemqꝫ. ⁊ ibi hoc notat Bart. ⁊ Bal. ff. pro socio. ⁊ in. l. si ab
hostibus. §. si. ff. so. ma. ⁊ in. l. in bonorum. ff. de bo. pos. ⁊ in. l. tutor qui
repertorium in. §. pe. ff. de admi. tuto. ⁊ Bald. in. l. iuris. C. qui admit.
Ex quibus breuiter concludo Thutiuꝫ occasione dicti incendij mini-
me conueniri posse.

¶ Summarium super consilio. lxxv.

1 ☞ In diuisione non intelliguntur venire nisi ea que de presenti tem-
pore diuisionis erant propria fratrum. nu. 2.
3 Verba debent intelligi ſm naturam actus qui geritur.
4 Qui actionem habet ad rem ipsam rem habere videtur.
5 Res debita in actione personali non dicitur mea seu propria. num. 8.
6 Verba cum omnibus iuribus iurisdictionibus ⁊ preeminentijs per
tinentibus.
7 Verba ⁊ ad ipsos quouis modo spectare.

¶ Consilium. lxxv. ¶ In materia diuisionis.



Edẽptoris nostri inuoca-
to suffragio. Viso themate ⁊ maturata dubitatione
de qua queritur pretermissis argumentis ad partes
1 ad medullam accedens: dico † qđ dictũ prediũ ante di-
uisionem venditũ p dictos fratres cum pacto empto-
ris de reuendendo ⁊ actio dictis fratribus ꝯ emptorẽ cõpetẽs nõ in-
telligitur esse deductuꝫ ⁊ deducta in diuisione predicta nec dicto comi
ti Guidoni censetur in partẽ assignata. Considero enĩꝫ verba instri di
uisionis que in effectu sonãt qđ in pte comitis Guidonis venire intel
ligãtur infra scripta bona vcꝫ oẽs ⁊ singulas petias terrarũ cuiuscũqꝫ
conditionis reperiant fore ⁊ esse posita i infrascriptis villis ⁊ territo
rijs vcꝫ in territorio de campigine ⁊c. Itẽ quarterios qui dicũtur esse
quedã vallis cũ oĩbus edificijs sup ipsis ⁊ quodlibet earũ positis ac
cum oĩbus iuribus iurisdictionibus honorantijs ⁊ preeminẽtijs per-
tinentibus ad ipsas petias terrarum ⁊ quãlibet ipsarũ ac ad qualcũqꝫ
valles ⁊ pascua suprascripta spectantibus ⁊ pertinentibus positis ⁊
iacentibus: vt. s. que sint ⁊ reperiantur fuisse iure proprias ⁊ propria
prefati quõdã dñi Ja. patris ipsorum fratrũ ⁊ tpe vite ipsius ⁊ etiam
in futurum apparebunt fuisse ⁊ esse iuris. ⁊ ꝓprias ⁊ ꝓpria ipsoruꝫ fra
trum ⁊ ad ipsos quouis modo spectare ⁊ pertinere prout latius in di-
2 cto instrõ. nam † in dicta diuisione non intelliguntur venire nisi ea bo-
na que de ꝑsenti tpe diuisionis erant propria dictoruꝫ fratrũ nec suffi-
cit ꝙ in preteritum fuerint cõia nisi de ꝑsenti. id est tpe diuisionis fue
rint ⁊ essent propria ipsorũ fratrũ ꝓpter illã copulã ⁊: positã ĩter illa
verba fuisse ⁊ esse de cuius copule natura est qđ vtrũqꝫ copulatiue ve-
rificetur. l. si heredi plures. ff. de cõdi. insti. l. si quis ita. de vb. ob. c. ij. de
rescrip. ⁊ ꝙ illa verba esse iuris ꝓprias intelligantur de ꝑsenti qñ di-
uisio facta fuit est tex. in. l. certum ver. sꝫ si fundum. ⁊ ibi glo. in verbo
confessus. ff. de confes. facit ꝙ no. de infinito in. l. stipulationum alic.
in. §. stipulatio. ff. de verb. obli. alias illud verbum esse post vbuꝫ fuis
se nil operaret cõtra. l. si qñ in princ. ff. de leg. j. c. si papa. de priuileg.
in. vj. vnde illud relatiuum que: iunctuꝫ vbo presentis tpis ⁊ relatum
ad corpus incertum inducit cassationem vt in terminis nostris est ca
sus in. l. nuper. ff. de lega. iij. sequitur ergo qđ cũ tpe diuisionis nõ esset
propriũ ipsorum fratrum sed alienatũ ⁊ redditum qđ non compreħẽ
3 ditur in diuisione. ¶ Pro hoc etiam † qꝛ verba debẽt intelligi ſm na-
turam actus qui geritur. l. si vno in prin. ff. loca. l. si stipulatus in prin.
ff. de vsu. sꝫ de natura ⁊ substantia diuisionis est qđ res sit communis
l. j. ff. communi diuidun. alias enim diuidi non põt. ar. l. decẽ. de verbo.
ob. ⁊. l. manumissiones. ff. de iusti. ⁊ iur. dato quod actio cõmuni diui-
dundo possit habere locum ad alios effectus p re que non est sed fuit
cõis. l. in summa. ⁊. l. si quis putas in prin. ff. cõi diuidũ. ⁊ no. in. l. j. co.
ti. hoc etiam inducunt verba apposita in prin. ⁊ prefationibus instru
menti predicti ĩ quo dicitur ꝙ dicti fratres venire volẽtes ad diuisio-
nem bonorum ⁊ iurium infrascriptorũ cõmuniũ ⁊c. ⁊ cõstet qđ ex vbis
appositis in prefationib⁹ colligitur intẽtio finalis. l. si. ff. de here. insti.
l. cum hi in prin. ⁊ ibi Bar. ff. de trãs. l. regula. §. si quis. ff. de iur. ⁊ fac.
4 igno. facit. l. item qꝛ in fi. de pac. ¶ Nec ob. † ꝙ ille qui actionẽ hꝫ ad
rem ipsam rẽ habere videtur vt. l. nemo. ff. de in integ. restit. ⁊ in. l. qui
actionem. ff. de reg. iur. sꝫ dicti fratres habebant actionẽ ꝯ dictũ vendi
torem ad retrouendendũ. ergo ⁊c. qꝛ rñdeo qđ ĩ cõtractibus verba de-
bent accipi ꝓprie ⁊ stricte. l. quicquid astringẽde. de ver. ob. l. veteri-
bus. de pac. ⁊ in casu vero non ficto presertim vbi est diuersitas in effe-
ctu in casu vo ⁊ ficto. l. ex ea. §. insulam. ff. de ver. ob. sꝫ de proprio signi
ficato aliud est habere rem ⁊ aliud est habere actionem personaleꝫ ad
rem qꝛ improprie ⁊ ficte habere dr̃ vt no. gl. in. d. l. q actionem. ⁊ i. d. l.
nemo. ⁊ ibi Bar. ⁊ pꝫ in dictis legibus in verbo vr̃ qđ denotat fictio-
nem. l. j. §. deiecisse. ff. de vi ⁊ vi ar. l. iij. §. ex ꝯrio in fi. ⁊ ibi doc. ff. de ac
qui. pos. no. Bar. in. l. si is qui pro emptore in. vj. col. ff. de vsuca. Pro
5 hoc qꝛ in ꝯctu predicto dr † proprias ⁊ ꝓpria sꝫ certuꝫ est qđ res debi-
ta in actione personali non dr̃ mea sed propria. l. quintus la. ij. in. §.
argento cũ di. Bar. ibi ⁊. l. scribit ĩ prin. ff. de aur. ⁊ arg. le. ⁊ plene bal.
in rub. C. de ver. sig. illud enim dicitur esse ꝓprium alicui⁹ ꝙ iure dñij
ad eum ptinet vt. l. proprias. C. de leg. ⁊. l. ꝓprietatis. C. de ꝓbatio. et
ꝙ aliud sit rem esse propriam aliud sit rem esse debitam patet in. d. l.
proprias. C. de leg. iuncta. l. iij. §. si rem. ff. de leg. iij. vbi res propria le
6 gatarij legari sibi non potest secus in re sibi debita. ¶ † Item non ob.
si diceretur dato qđ dictum prediũ nõ videatur assignatuꝫ in parte di
cto comiti Guidoni tñ actio cõpetens dictis fratribus contra empto-
rem videtur assignata propter illa verba vcꝫ cuꝫ omnibus iuribus iu-
risdictionibus

risdictionibus preeminentiis pertinentibus ad ipsas petias terrarum &c. vt latius in dicto instrumento: qz rndeo & dico q illa dictio cū oībus &c. coniungit accessorie vt tātummodo accedāt parti comitis Guidonis illa iura cōia que spectant pertinēt & accedunt ad illas petias terre que supra sunt assignata comiti Guidoni in partem vt expresse sonant verba illa vez ad ipsas petias terrarū & quālibet earū &c. illa em dictio ipsas & illa dictio earū sunt demonstratiue & relatiue iurium ad dictas petias terrarū assignatas comiti Guidoni spectātiū. l. ij. & l. pcibus cū si. C. de impube. ergo si dictum predium nō censet assignatū comiti Guidoni vt probaui. sequit q nec actio cōpetēs ad illud. pro hoc etiā qz illa dictio cū oībus iuribus &c. cum coniungat accessorie vt l. j. & ij. ff. de pecu. lega. & l. j. ff. de fun. instru. & no. Bar. i. l. si ita fuerit. §. questio. ff. de manu. test. & Cy. & Bar. i. l. ij. C. de ver. sig. notāt doc. in c. in literis. in prin. cum si. de resti. spo. si non cōprehendit suū principale idest predium nec ipsum accessorium idest actio cōprehēderetur
7 vt. d. l. j. & ij. ff. de pecu. leg. ❡ Nec etiā obstant† verba de quibus in dicto instrumento dū dicit & ad ipsos quouis modo spectare & pertinere &c. nā per dicta verba videntur assignata comiti Guidoni etiam bona tunc debita dictis fratribus actione personali. l. verbum illud pertinere. & ibi no. ff. de ver. sig. & no. in. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. & per consequens videt comprehendi predium pro quo reuendēdo competebat dictis fratribus actio. qz rndeo qd dictū predium non erat nec est in obligatione seu nō dicebatur nec dicit esse debitū dictis
8 fratribus qz† promisit emptor reuendere dictis fratribus. vnde ipsum factū: idest reuendere est in obligatione qz illud est qd fuit promissū. secus si fuisset reuenditū dictis fratribus lz nondū traditū: qz tunc bene diceretur prediū esse debitum. l. actionum genera in prin. ff. de act. & ob. insti. de actio. in prin. & §. j. aliud est em rem vendidisse aliud promisisse vendere. l. in bonefidei. ff. de eo qd cer. lo.

❡ Summarium super consilio. lxxvj.

1 ❡ Promissio proprie intelligitur per stipulationem.
2 Iudex ex officio pōt repetere testem vt dictū suū ambiguum declaret.
3 Quando testes deponunt de promissione sufficit qd in illa promissione sit quecunq causa impulsiua vel persuasiua.
4 Si confessio probetur per testes facit plenam probationem.
5 Probationes diuerse & semiplene adinuicem iungi possunt.
6 Iudex parte petente debet deferre iuramentum in supplementum.
7 Ad hoc vt fides testis diminuat opz apparere qd sit multū amicus.
8 Quando testis aliud probauit q illud quod deduxerit &c.

❡ Consilium. lxxvj. ❡ In materia testium.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. Viso libello producto noīe Antonij de furno cōtra heredes magistri Andree: visisq exceptionibus dictorū heredū & attestationibus dictorum testium in fauorem actoris receptorū. Omissis argumentis ad partes propter rei euidentiā paucis qd dicturus sum absoluam: stantibus presertim his que in iure eleganter deducta sunt per clarissimum dnm aduocatū actoris. ❡ Videndū est igitur primo vtrū illa promissio de qua deponunt testes fuerit efficax ad agendum
1 ❡ Secundo posito qd sic an sit sufficienter probata. ❡ Circa† primū cōcludo qd sic. primo qz per dicta testiū: quorū vnº deponit de pmissione alius de cōfessione promissionis videt intelligendū esse de promissione: scz per stipulationē non aūt per pactum nudū qz lz si testis deponeret q titius stipulatus est a seio decē nō probaret stipulationem nisi deponeret de interrogatione precedenti & rñsione secuta. l. j. & ibi plene. C. de vsu. & no. Bart. in. l. sciendū. ff. de verb. ob. tñ illud est verum quādo testis deponeret per verba iuris prout est verbū stipulatus secus si p verba que adaptant ad gd facti vt si testis deponat q titius promisit. &c. seio vel qd vidit talem iudicem sic sententiasse: nam intelligetur. s. solēniter. ita decidit Anto. de bu. in. c. sicut per illū text. de re iudi. idē etiā tenuit Romanus in preallcg. l. sciendū motus per l. j. C. de Theo. & com. stip. & per alia de quibº ibi latius p cū. ❡ Quin
2 imo† iudex etiam ex officio posset repetere saltē illum primum testem vt dictū suum ambiguū declararet. & sic deponeret an interuenerit interrogatio & rñsio vel saltem fuisse & subsecutam complacentiā stipulantis fm quod habetur in. l. j. §. si quis simplr ver. cū adijcitur cū ibi no. per doc. ff. de verb. obli. in. c. cum clamor. de test. & no. in aut. de test. §. qz vero in glo. magna. & no. Bar. in. l. repeti. ff. de qstio. & in. l. si quis intentione. ff. de iudi. & in. l. iiij. §. hoc aūt iudicium in. iij. q. ff. de dam. infec. cū si. ❡ Preterea dato q nō fuisset illa promissio facta p stipulationem. tñ dico qd est efficax ad agendum qz trāsiuit in 3ctum innominatum promisit enim magister Andreas dicto Antonio dare dictas libras quadringentas aut curare q dns Achilles cas daret vt finem liti imponeret relarando terras dño Christophoro prout fecit ipse Antonius ita deponit primus: & sic ex parte magistri andree fuit 3ctus innominatus do vt facias. l. naturalis per totā. l. ff. de prescrip. verb. l. fine apud acta cū ibi no. C. de transac. Unde cum adimpleuerit Antonius pro parte sua 3ctum innominatum vt dicti testes etiā deponunt sequit qd ei cōpetit actio prescriptis verbis preallcg. l. natu

3 ralis. §. j. & l. ex placito cū ibi no. C. de rerū permu. ❡ Ex hisp3† quod non expedit aggredi illū articulū an ista pmissio fuerit fine cā qz procuĺdubio fuit cum cā. s. vt finis imponeret liti & seu dicta bona relaxarent p Antoniū dño Christophoro nec requirit qd cā sit obligatoria seu finalis sed sufficit quecunq cā persuasiua vel impulsiua vt declarat Bal. in. l. generaliter in. iiij. q. C. de non nu. pe. & in. l. pactus qd do tali. in. xvij. q. C. de colla. per. l. creditor. §. j. ff. mā. & per. l. a titio. ff. de
4 verb. ob. ❡ Quo† ad scdm. s. an sit sufficienter probata dicta promissio & videtur qd sic. primo qz est semiplene pbatū p vnū testē de vera promissione iuxta. l. vbi numerus. ff. de testi. & c. in omni. de testi. & per scdm testem pbatū est de confessione facta parte presente: que. confessio si probaretur per duos testes sine dubio faceret plenam pbationē qz nulla efficacior probatio vel releuatio q cōfessio. l. cū te. C. de trāsac. l. fi. C. de fideicō. & d. l. generaliter. facit. l. fin. ff. de interrog. act. & q plene no. in. c. fi. de cōfes. fm Inn. in. c. per inquisitionē. de elec. confes
5 sio ōz liquidissima probatio & tales probationes † diuerse & semiplene adinuicez iungi possunt vt in proposito nostro est tex. in. c. fi. de succes. abintesta. quem in proposito etiā allegat Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. & Bal. in. rub. de controuer. inuesti. & in. l. ij. §. fi. ff. si cer. pe. et Anto. de bu. in. c. fi. de iureiur. & per Barto. in. l. j. §. itē conuentio. ff. de qstio. & per Bald. in. l. si quis ex argētarijs. §. j. ff. de eden. & no. doct. in. c. cum causam. de proba. & ibi plene per do. Abb. & in. c. veniens el. j.
6 de testi. cum si. ❡ Consulo. † tñ q iudex parte petente deferat iuramētum in defectum probationis iuxta. l. admonendi. cuz materia. ❡ Nec obstabit q quantitas videatur esse magna quo casu non defertur dictum iuramentum: vt no. per glo. & doct. in. d. l. admonendi. & not. glo. in. c. cum sint partium in glo. fin. de reg. iur. in. vj. quia respondeo primo q fundatam intentionem habet Antonius petens sibi deferri iuramentum ex regula. d. l. admonendi. vnde si rei conuenti contra hoc opponant non esse deferendum iuramentum: eo quia dicunt causam esse magnam seu arduam illud probare debent iuxta. l. in exceptionibus. in prin. & l. ei qui. ff. de proba. & haberent rei necesse pbare qualitatem persone Antonij esse talem q dicta summa quadringentarum librarum reputatur magna summa & causa ardua inspecta qualitate sua & quod ex inspectione conditionis dicti Antonij iudex ita haberet arbitrari. l. sed si susceperit. §. j. de iudi. & no. in aut. minoris debitor. & ibi Bart. C. qui da. tu. pos. & no. glo. in corpore vnde illa autentica sumitur. & Bar. & alij in preallcg. l. admonendi. & Spe. in ti. de iuramenti delati. §. j. ver. vt autem instructus. ❡ Scdo respondeo ex his que no. Roma. in. d. l. admonendi. post medium in ver. in eadē hi & in delictis &c. vbi dixit q etiam in causa famosa seu criminali & ardua in qua alias non defertur iuramentum: tamē vbicunq iudex videt aliqd vltra semiplenam probationem facere pro actore & videt personam actoris esse honestam iuramentum tunc defertur actori in supplemētum ad hoc inducit tex. in. c. fi. in verbo & cause circunstantijs. de iureiur. Sed ita est qd negari non potest q actor nō habeat aliquid vltra semiplenam probationem: vt est ostensum supra. ergo omnino debet
7 posset deferri iuramentum. ❡ Nō† obstat q dicti testes asserūt se esse amicos dicti Antonij: quia vt responsum est per dominum aduocatum oportet apparere q sit multuz amicus ad hoc vt fides eius diminuatur vt no. Bar. in. l. admonendi in. x. col. in versi. venio ad tertium & quero. & Bal. in. l. cos. C. de testi. & i. l. si quis in vlt. col. co. ti. & ibi dicit qd nunq amicitia repellit testē nisi quando amicitia vnius partis resultat odiositas quo ad aliam partem vnde amicitia que est virtus fm eum non repellit testem. l. sciendum. ff. de vsu. & not. Anto. de bu. in c. quoties. de testi. & vbi requiritur magna amicitia vel familiaritas vt reppellatur testis tunc necesse est q exprimatur de magna amicitia & familiaritate seu exprimatur causa ex qua hoc cōprehēdit fm Host.
8 & Jo. an. in. c. insinuāte. de offi. deleg. ❡ Non ob. † q testis secundus deponat de cōfessione & actor agat ex stipulatione. & sic aliud probauerit quam illud q deduxerit. & per consequens non possit obtinere. l. habebat. ff. de insti. c. abbate. de re iudi. in. vi. & no. Inno. in. c. ex parte abbatisse. de priuileg. & in proposito no. Spe. in ti. de teste. §. j. §. sed pone egi. qz respondeo primo q vbi confessio induceret obligationez: vt est in contractu mutui. l. ij. §. fi. cū ibi no. ff. si. cer. pe. tunc posset procedere dictuz Spe. in dicto ver. sed pone egi: quia si ago ex numeratione: & sic ex obligatione que oritur ex mutuo naturali & probo de confessione: & sic de obligatione que oritur ex mutuo ciuili tunc non possum obtinere. Sed in alijs casibus in quibus regulariter confessio non inducit obligationem sz probationem. l. publia. §. fi. C. depos. tūc sufficit per confessionem probare actum. ex quo egi in libello fm Nico. de mat. & Bal. in. l. generaliter in. ix. q. C. de non nu. pec. & in. l. si ex cautione in. x. q. co. ti. & in. l. non nudis. C. de proba. & Ang. & Joā. de imo. in. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. de verb. ob. & Joan. de imo. in. l. j. §. si quis ita. co. ti. & Anto. de but. in. c. si cautio. de fide instrumē. imo plures tenuerunt qd etiam si agatur ex numeratione sufficiat probare mutuum per confessionem: vt no. doc. in dictis locis. & Bal. in. l. j. in prin. C. de rei vxo. act. & per eundē in. l. ij. §. fi. ff. si cer. pe. & Bar. in. d. l. j. §. si quis ita in fin. de verb. oblig. Quinimo in proposito fuit etiam in libello facta mentio de confessione quo casu nemo negat sufficere

probationē talis confessionis etiam in mutuo: vt no. Spec. in. d. versi. sed pone egi. Ant. de but. in preallegat. c. si cautio. cum si.

¶ Summarium super consilio. lxxvij.

1 ¶ Si vnus ex fratribus emat fundū pro se et fratre suo si in instrumento contineatur quod venditor fuit confessus habuisse et recepisse a dicto fratre nec dicitur de pecunia communi intelligitur de propria ipsius fratris.
2 Malafides impedit prescriptionē. et nu. 3.
4 Heres vniuersalis tenetur exonerare conscientiam defuncti.
5 Non valenti agere non currit prescriptio.
6 Vbi nō apparet de notitia ratificationis potest peti restitutio in integrum nu. 7.
8 Libris rationum in fauorem creditoris non datur fides.
9 Taciturnitas et presentia in casu isto an noceat.
10 Verba confessi fuerunt habuisse et recepisse &c.
11 Estimum nullam facit fidem ad preiudicium tertij.
12 Si vendidi fundum et nō tradidi sed percepi fructus et emptor nunq̄ mihi dedit pretium si velit venditor petere fructus potero agere vsuras ad pretium.
13 Vbi interesse non est probatum iudici poterit iudex illud taxare et arbitrari ex coniecturis.
14 In quacunq̄ causa etiam summaria debet plenarie legitimari persona comparentis.

¶ Consilium. lxxvij.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. Viso pcessu cause vertētis inter dn̄am Albarinam tanq̄ coniunctam personā Ioānis filij quondā et heredis Fucij ex parte vna agentē et Mattheum filiū et heredē quondā magistri Lippi de bagnaria ex altera se defendētē et reconuenientē.
1 ¶ Magna vis† huius cōtrouersie cōsistit in vidēdo an si heredi Fucij dz cōsignari et relaxari per heredes magistri Lippi dimidia dicte apothece debeat ex aduerso condemnari dictus heres seu ille qui cōparet pro eo ad dimidiā p̄tij soluti per magistrū Lippū pro emptione dicte apothece in quo breuiter concludo qd̄ sic vt est tex. in. l. cū proponas. C. pro socio. et ibi no Bart. qui per illum tex. dixit qd̄ si vnus ex fratribus emat fundū pro se et fratre suo tn̄ in instrumento continet qd̄ pretiū venditor fuit confessus habuisse et recepisse a dicto fratre emente nec dicitur ibi de cuius pecunia propria vel communi in dubio intelligitur de pecunia propria soluentis ita qd̄ emptor a fratre suo petere pōt partez pecunie si ille vult partez predij qd̄ dicit Bart. ibi esse perpetuo mēti tenendum et idem in effectu voluit Bal. in. l. pe. C. si quis alteri vel sibi. ergo dato q̄ dictam dimidiā apothece partē possit dn̄a Albarina noīe filij et heredis dicti Fucij tn̄ ex aduerso potuit procurator dicte dn̄e Albarine reconueniri super dimidia pretij dicte apothece soluti per dictuz ma-
2 gistrum Lippū. ¶ Nec predictis obstat† exceptio prescriptionis longissimi temporis iuxta. l. sicut. et. l. emens. C. de prescrip. xxx. an. qr̄ tn̄ deo primo qd̄ dictus fucius nō potuit incipere prescribere dum vixit propter malam fidē secundū veras et cōes cōclusiones p. c. si. cū ibi no. de prescrip. et in. c. secundo de reg. iur. in. vj. et nō constat ex pcessu mihi transmisso qd̄ ipse tali tempore decesserit q̄ a tempore mortis sue decursi sint anni. xxx. adeo q̄ heres eius potuerit incipere et complere prescriptionem. et sic non potest heres eius ex presenti processu allegare qd̄ ipse heres fucij post mortē inceperit et compleuerit prescriptio-
3 nem. xxx. annorum. ¶ Secundo respondeo† q̄ etiam dato q̄ a tempore mortis fucij esset decursum tempus. xxx. annorum ante presentem litem inchoatam tamen non debet posse heres Fucij se tueri tali prescriptione que dicitur nequissimum iuris presidium. vt in auf. vt eccle. romana. circa medium et heres non potest se tueri prescriptione quando defunctus cui ipse successit fuerat in malafide. vt no. Anto. de but. et Ioan. de imo. et dominus Abb. siculus in. c. si diligenti. de pre-
4 scrip. et Ioā. de imo. in. c. fi. e. ti. qr̄† heres vniuersalis tenetur exonerare conscientiam defuncti. c. in literis. de rapto. et no. in. c. fin. de sepul. et ita etiam tenet Raph. et Ludo. roma. in. l. pompo. §. cum quis. ff. de acqui. pos. et Pau. de cast. in. l. sequitur. §. heres. ff. de vsucap. et hoc cō probant predicti doctores ex pluribus rationibus quas breuitatis causa omitto ex quibus ostendunt veram non esse opinionez Dy. et se-
5 quacium qui contrarium tenuerunt. ¶ Tertio† respondeo quod non erat nata actio magistro lippo ad pretium nisi postq̄ dictus Fucius ratificauit contractum dicte emptionis facte per magistrum Lippuz communi nomine. l. si pupilli. §. sed si ego. cum ibi no. ff. de nego. gest. et in. l. mater. cum ibi no. C. de rei vendica. et sic ante ratificationem Fucij non cepit currere prescriptio quia non valenti agere nō currit prescriptio. l. j. in fin. C. de annali excep. et. l. j. C. de bonis mater. vnde mihi ex processu non constat sufficienter de ratificatione Fucij saltem a tanto tempore citra qd̄ decursi sint anni triginta a tempore ratificationis
6 vsq̄ ad temp⁹ inchoate litis. Et posito† qd̄ appareret de ratificatione fucij et non appareret quod de illa notitiā habuisset magister Lippus. et sic ignorasset magister Lippus ipsi magistro Lippo ex tali ratificatione esse acquisitam actionem ad dimidiam pretij contra Fucium posset peti restitutio in integrum aduersus cursum prescriptionis ex clausula generali si qua mihi iusta causa vt firmat Bar. in. l. j. §. si quis autem propter. ff. de iti. actuq̄ priua. et Specu. in titu. de prescrip. §. j. ver. pone colonus. et no. glo. in. l. si partem. §. j. in verbo non vtendo. ff. queadmo. serui. amit. et glo. in. l. j. C. de pat. pote. et no. Ang. in. l. in heredem als est in. l. annus. ff. de calumnia. et in. l. fi. ff. si quis testa. liber esse. et Io. de imo. in. l. pantonius. ff. de acquiren. heredi. et dominus Abbas in. c. vigilanti. de prescrip. et Io. de imo. in. c. fi. eo. ti. et est communis opi. faciunt no. per glo. in. l. ij. C. de iure emphyteo. et per Bart. in. l. cum filius. §. in hac. ff. de verborum obligatio. et in. l.
7 emelius. ff. de mino. cum simi. ¶ Potest etiam ex alio capite† dictus Mattheus petere restitutionem in integrum incidenter aduersus cursum dicte prescriptionis quatenus decursa esset quia allegat in actis Mattheus nuper ad eius notitiam deuenisse dictum instrumentum emptionis quo mediante competit sibi facultas petendi dictam dimidiam pretij vnde si ista prescriptio non fuit completa in vita magistri Lippi: qr etiam posito q̄ fuci⁹ decessisset de anno. Mcccc. et magister Lippus vt verbo fertur decessit de anno. Mccccliij. vel circa. et sic prescriptio. xxx. annorum non poterat esse tunc completa attento qd̄ non potuit incipere nisi post mortem fucij: vt. s. probaui. poterit ergo ad cautelam probari tempus mortis magistri Lippi et peti incidenter restitutio in integrum aduersus presumptionem ex capite ignorantie: quia Mattheus habet presumptam ignorantiam dicti instrumenti: vt in regula cum quis in ius. et ibi no. de reg. iur. in
8 vj. et. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. ¶ Item non ob.† quod i libris dicti Fucij videtur contineri quod ipse soluerit Gaspari domzoli venditori dicte apothece pretium dicte apothece et vltra: quia respondeo quod libris suis in fauorem suum non datur fides. l. exemplo. et. l. rationes. C. de probat. et plene no. Bart. in. l. admonendi. ff. de iureiurā. et in. l. nuda ratio. ff. de dona. et posito qd̄ aliquam presumptionem facerent dicti libri Fucij tamen attento q̄ liber contradicit instrumento publico magis creditur instrumento publico. l. scripturas. C. qui potiores in pig. habe. Et etiam aduertatur an in partitis libri rationum dicti Fucij sit dies prout requiritur. nam alias nullam fidem facit. l. j. §. rationem. ff. de eden. et notat Ange. in. d. j. §. editiones. ff. de eden. et Bald. C. de fide instru. in Rubrica in. xvi. colū. i ver. circa primum &c. in copia enim mihi transmissa non extat dies sed si in libro originali ipsius Fucij reperitur dies et ex inspectione illius dici appareat q̄ fucius soluerit dicto venditori post diem instrumenti venditionis illa talis solutio facta per Fucium nihil releuaret: quia non debuit fucius soluere venditori cui iam fuerat satisfactum per magistruz Lippum. sz debuit soluere magistro Lippo qui vtiliter gesserat negocium Fucij soluendo pro eo pretium apothece quam emerat communi nomine et posset fucius repetere a dicto Gaspare illd̄ q̄ soluisset pro apotheca tanq̄ indebite solutum. ¶ Nec etiam habet obstare
9 quod† Mattheus fuerit presens testamēto dn̄e Catharine vxori olim Fucij que in testamento disposuit qd̄ magister Lippus et Mattheus eius filius valeant et stare possint in dicta apotheca toto tempore coru̅ vite soluendo pensiones debitas: quia respondeo qd̄ illa p̄sentia et taciturnitas Matthei sibi non preiudicauit etiam si tunc ius dicte apothece spectasset ad dictum Mattheū casus est in. l. caius. ff. de pigno. act. et in. l. titia cū testamento. §. lucio. ff. de leg. ij. quanto minus debuit preiudicare cū tunc Mattheus non haberet ius in apotheca: sed magister Lippus qui tunc viuebat. Preterea poterat dispositio illius testatoris sortiri effectum etiam absq̄ eo qd̄ Mattheus videretur renūtiasse iuri suo: qr si heredes fucij soluissent magistro Lippo dictam dimidiam pretij: cōpetebat magistro lippo et Mattheo ius ex dicto legato. ¶ Nec etiaz obstat q̄ appareat per publicū instrumētū q̄ dicti Fucius et magister Lippus confessi fuerunt habuisse ad mercandum libras centum Bon̄. a ser Berto de pecunijs caldarini et q̄ in libris dicti venditoris videatur cōtineri q̄ ille libre centum peruenerint ad dictum vēditorem quē si venditor eas habuerit a dicto Fucio et magistro Lippo. quia respondeo quod anteq̄ factum esset instrumentuz dictarum librarum centum iam habuerat dictus venditor totum dictum pretium apothece a magistro lippo: vt patet ex inspectione in-
10 strumentoruz que preualent scripturis priuatis vt iam dixi. ¶ † Nec potest dici qd̄ licet in instrumento magister Lippus et Fucius confiteantur habuisse et recepisse dictas libras centum a ser Berto: tamen potest esse q̄ ante instrumentum per plures dies et menses habuerunt et eas conuerterant in causam dicti venditoris: quia respondeo q̄ illa verba confessi fuerunt habuisse et recepisse intelliguntur probare receptionem factam fuisse tempore instrumenti vel incontinenti ante et non ex interuallo vt eleganter probat Bart. in. l. post dotem in. j. q. ff. solu. matri. et in. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. in. ij. col. ff. de verb. obli. et ibi de hoc est tex. et gl. et no. Bar. in. l. certi condictio. §. si nummos ff. si cer. pet. et. l. triticū. de ver. ob. et. l. predia. ff. de acq. pos. Preterea posito qd̄ etiam ita esset: sz q̄ dicte libre centū fuissent p magistruz Lippū et Fuciū conuerse in causam pretij dicte apothece: tn̄ adhuc cōstat quod dicte libre centū quas ambo cōfessi sunt habuisse ad mercā-

dum fuerunt

dū fuerūt restitute dicto ser Berto solū per dictū magistrum Lippū vt pꝫ in instrō producto in actis ⁊ presumit̃ qḋ fuerint restitute de pecunijs proprijs magistri Lippi: vt i.d.l.cū proponas.⁊ ibi no.Bar. ⁊ dixi supra.⁊ sic omnino magister Lippus esset creditor dicti Fucij
11 in dimidia dicte quantitatis. ¶ Nec etiā obstat † si diceret̃ ꝙ reperit̃ ꝙ dimidia dicte apothece est descripta ad estimū dicti Fucij: quia respondeo qḋ in preiudicium tertij estimum nullam fidem facit nisi appareat ꝙ ille tertius consenserit ꝙ ita describeret̃ in estimo.l.si pater ⁊ ibi per illū tex.no.hoc Bal.C.de act.emp.l.cēsualis.⁊ ibi doct.C.de dona.⁊.l.solennibus.⁊ ibi Bal.⁊ Sali.C.de rei vend.⁊ no.Bal.in.l. qdā in suo.ff.de cōdi.insti. ¶ Preterea dato qḋ fidē faceret qḋ apotheca spectaret ad fucium pro dimidia tñ sequit̃ ergo fucius nō tenet̃ soluere preciū solutū pro eo a magistro lippo: vt est casus in.d.l.cum
12 proponas. ¶ Nūc restat † videre vtrū posito qḋ heredes fucij possint petere aliquas pensiones ꝓ tpe preterito possit econtra heres magistri Lippi consequi interesse suū rōne dicte dimidie pretij nō soluti ꝑ dictū fuciū ⁊ dico qḋ sic.⁊ hoc aperte decidit̃ ex no.per glo.cōiter approbatam in.l.curabit.C.de act.emp.⁊ in.l.iulianus.§.ex vendito.ff. eo.ti.vbi habet̃ qḋ si vendidi fundū ⁊ nō tradidi emptori: sed retinui fundū ⁊ percepi fructus ⁊ emptor nō interpellatus mihi nunꝗ̄ dedit pretium ⁊ postea emptor velit a me venditore petere fructus potero ego loco fructuū quos sibi dare teneor agere ad vsuras pretij tāꝗ̄ interesse ⁊ hoc casu licite petuntur tales vsure tanꝗ̄ interesse etiā de iure canonico.vt no.in.d.l.curabit ⁊ in.l.ij.C.de vsur.⁊ no.gloss.⁊ doc.in.c. conquestus.de vsu.⁊ Hosti.in sum.de vsur.§.an aliquo casu et venit interesse ꝙ quis consequutus est nedum rōne damni contingentis sed etiā ratione lucri cessantis vt si petens interesse erat mercator.vt not. Cy.in aut.ad hec.in pe.q.⁊ ibi Sali.C.de vsur.⁊ in terminis Pet.de ancha.⁊ dñs Abb.in.d.c.cōquestus.⁊ no.Bar.in.l.j.C.de sen.q̄ ꝓ eo ꝙ inter.in ver.venio ad vltimā partē ⁊c.per.l.ij.i fi.ff.de eo quod cer. lo.⁊ constat ꝙ magister Lippus erat mercator vt pꝫ ex dicto instrō facto cū dicto fucio ⁊ ser Berto ⁊ confitetur hoc a dña albaxina respondendo positionibus. Si ergo vult heres fucij agere ad pensiones dicte apothece pro qua tenebatur soluere magistro Lippo dictū pretiū pōt consequi heres magistri Lippi vsuras dicti pretij loco interesse.
13 ¶ Et qñ † interesse non est ꝓbatū iudici tñ iudex ex suo officio potest illud taxare ⁊ arbitrari ex coniecturis.l.si traditio.⁊ ibi hoc no.Bart. C.de act.emp.⁊.l.j.⁊ ibi hoc no.Cy.⁊ Bar.in.l.vni.C.de sen.que ꝓ eo qḋ inter.⁊.l.semper.§.in hoc interdicto.⁊ ibi no.Bar.ff.qḋ vi aut clā. ¶ Ex quibus concludo ꝙ inspectis meritis cause iudex si condemnat Mattheum dicte dñe Albaxine seu eius procuratori ad relaxandum here.dicti fucij dictam dimidiā apothece dꝫ cōdēnare etiā dictā dñaꝫ Albaxinam ⁊ dictū procuratorē nomine dicti heredis ad dimidiam pretij dicte apothece soluti per magistrū Lippū.⁊ similiter si cōdemnabit Mattheum ad aliquas pēsiones preteriti tpis dꝫ similiter cōdemnare econtra ad interesse rōne dicti pretij nō soluti taxando et ar-
14 bitrando quantitatē dicti interesse. ¶ Omitto plura † que circa ordinem processus dici potuissent qꝛ in quacūꝗ̄ causa etiam summaria dꝫ plenarie legitimari ꝑsona cōparētis.vt no.Bar.in.l.ij.in fi.C.de edi. diui adri.per ibi not.per glo.⁊ no.Bal.in.l.fi.co.ti.in.v.q.⁊ Bal.ī.l. iij.§.ibidē.ff.ad exhibē.⁊ potuisset fortasse dici ꝙ dña Albaxina non probauit se esse coniunctā personā dicti Joānis prout allegauit ⁊ forte etiā nō prestitit satisdationem cū fideiussore qḋ dictus Joānes ratum haberet iudiciuꝫ secū gestū vti tenebat̃ iuxta.l.pompo.§.fi.cū gl. ff.de ꝓcu.l.pretorie lultima cū ibi no.ff.de preto.stipu.⁊ etiā nō poterat petere dña Albaxina condemnari Mattheū ad danduꝫ seu relaxandū ipsi dñe Albaxine pro dicto Joāne vt fecit qꝛ cōuentio persone solui non pōt.l.ij.ff.vt leg.no.caueat̃.⁊.l.iij.ff.solu.ma.⁊ ideo Bar. in.l.vero procuratori.in prin.ff.de sol.dicit ꝙ nō ꝓcedit illa petitio facta eo mō quo petijt dicta dña Albaxina tñ in istis non multū insisto maxime qꝛ pōt eē qḋ dicta dña Albaxina prestitit satisdationē ⁊ alia fecit que facere tenebat̃ licet in actis mihi trāmissis non inueniā ideo libentius feci fundamentum super meritis cause.

¶ Summarium super consilio.lxxviij.

1 Ciuitas an possit collectare subditos de bonis extra territoriū.2.
3 Cursus tanti temporis cuius memoria non stat in contrarium hꝫ vim concessionis ⁊ priuilegij.nu.14.
4 Mancipium castrum ⁊ villa possunt imponere collectas pro necessitatibus.
5 Collecta est munus quod imponitur persone pro rebus ⁊ non potest imponi forensibus.nu.11.
6 Per contrariam consuetudinem pōt derogari presenti consuetudini.
7 Reformatio que nūꝗ̄ fuit recepta nec obseruata non debet habere obseruantiam.nu.8.
9 Collecte quod imponūtur subditis dicuntur esse actus iurisdictionis.
10 Subditus potest cogi vt soluat collectam ciuitati.
12 Ad prescriptionem sufficit tempus ⁊ bona fides.
13 Bona fides presumitur ex vsu ⁊ quasi possessione iuris exigendi pedagia.
14 Quando prescribatur pedagium.

¶ Consilium.lxxviij.

¶ Circa prescriptionem ⁊ consuetudinem iuris collectandi ⁊ in quibus locis debeant solui collecte ⁊ pro quibus bonis.



Edemptoris nostri inuocato suffragio. Videret̃ † prima consideratiōe dicendū ꝙ dictum cōe tauxignani non possit collectare dictos possidentes bona existentia in territorio casalis pro dictis bonis positis extra territorium tauxignani.vt no.glo.in.l.j.C.de mulier.⁊ in quo lo.li.x.⁊ ibi Bart.in ver.tū quero aliquis est hic ciuis ⁊ alibi hꝫ possessiōes ⁊c.⁊ Guil.de cu.ī.l.nemīnē. C.de sac.san.eccle.in ver.sꝫ venio nunc ad munera patrimonialia ⁊c. vbi videtur velle ꝙ ciuitas non possit subditos suos collectare pro bonis que ipsi subditi habent extra territoriū ciuitatis: nō eni hꝫ iurisdictionem extra territorium.l.fi.ff.de iuris.om.iudi.l.cum vnꝰ ad fi.ff.de bo.aut̃.iudi.pos.c.vt aīarum.i fi.de consti.in.vj.ergo cōe tauxignani de iure non pōt imponere collectas etiā subditis suis ꝓ bonis q̄ ipsi habent extra territorium tauxignani quātominꝰ poterit cōe tauxignani collectare non subditos suos qui sunt incole in territorio casali: cum clare constet collectas forēsibus seu non subditis imponi nō posse.l.rescripto.§.fi.ff.de munc.⁊ ho.l.libertus.§.sola.ff.ad municip.⁊ ibi no. Bar.l.cū neꝗ̄.⁊ ibi no.etiā Bar.C.de icolis.lib.x.no.glo.i rub.C.de
2 muneri.patri.lib.x. ¶ Scḋo † qꝛ cuꝫ cōe tauxignani habeat contra se ius cōe per ea que proxime dicta sunt sequit̃ qḋ ex aliqua exactione collectaruꝫ facta per longissima tpa ꝑ dictū cōe tauxignani a ꝑdictis hominibus pro bonis suis extra territoriū tauxignani non potuerit prescribere ius exigendi collectas ꝓ dictis bonis nisi cōe tauxignani aliquem de hoc titulum habuisset: vt est casus in.c.j.de prescri.ī.vj.⁊ plene no.in.c.si diligenti.eo.ti.ī antiquis.⁊ in proposito no.Bar.ī.l.cuꝫ de in rem verso.ff.de vsu.⁊ canoniste.in.c.peruenit.de cēn.nisi concur
3 reret † cursus tanti tpis cuius initij in contrariuꝫ memoria non existat: vt.in.d.c.j.hꝫ enim vsus tā diuturni tpis vim concessionis ⁊ ꝑuilegij c.super quibusdā.§.preterea.de ver.sig.c.di.ꝯ morē.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quoti.⁊ esti.⁊ predicta maxime procederēt si verum esset ꝙ de anno.Mccclxxxvj.vel circa.edita fuisset vt quidam dicunt certa reformatio in generali cōcilio ⁊ parlamento cōis comitatꝰ incole in qua in effectu contineretur ꝙ hoīes cōitatum comitatus incole soluere deberēt collectas ꝓ possessionibus q̄s habebūt in cōi illo
4 in cuius curia site erant. ¶ Sed premissis † non obstantibus ꝯtrariaꝫ sn̄iam de iure ꝓbabiliorē esse puto. ¶ Et presuppono ꝙ municipiuꝫ castrum ⁊ villa possunt imponere collectas pro necessitatibus occurrentibus: vt no.in.l.j.§.quibus.⁊ ibi Bar.⁊ alij.ff.qḋ cuiusꝗ̄ vniuer. no.⁊ no.Dy.⁊ Bar.in.l.iij.per illuꝫ tex.ff.de ali.⁊ ciba.leg.Spec.ī ti. de execu.sen.§.sequit̃.ver.quid si vniuersitas.⁊ Bar.ī.l.iiij.§.si actor in prin.ff.de re iudi.⁊ dicit Ang.ī.d.l.iiij.in prin.se habuisse de facto Padue.⁊ ita obtinuisse ꝑ glo.in aut̃.qui.mo.natu.effi.sui.§.exhi.in verbo ꝑsoluet.⁊ ibi etiā no.Ange.hoc ꝑsuppono.⁊ moueor cōtra cōe casalis in primis qꝛ cōe casalis nunꝗ̄ ī preteritū saltē a septuaginta annis citra consueuit imponere aut exigere collectas ab hominibus predictis de quibus in themate fit mentio pro bonis situatis ī dictis villis pro aliquibus necessitatibus occurrētibus ī dicto cōi casalis.vñ aut cōe casalis volens imponere collectas vult se fundare ex dispositione iuris cōis aut ex aliqua consuetudine: aut ex dicta reformatione. ¶ Si vult se fundare ex dispositiōe iuris cōis ⁊ tunc cōstat ꝙ hoīes q non sunt sub iurisdictione cōis casalis nō possunt collectari ꝑ cōe casa
5 lis pro bonis etiaꝫ existentibus ī territorio casalis qꝛ † collecta est munus qḋ imponit̃ ꝑsone pro rebus ⁊ per cōsequēs nō pōt imponi forēsibus vt legi.⁊ no.in.d.l.rescripto.§.fin.⁊ in.d.l.lucius.§.sola ⁊ dixi.s̄. ¶ Aut cōe casalis ex dispositione iuris cōis vult imponere collectas hominibus qui sunt sub territorio casalis pro bonis positis in territorio casalis ⁊ de iure communi nō inficiabor ꝙ cōe casalis illud facere possit nisi obstaret contraria prescriptio vel consuetudo que an obstet dicetur infra. ¶ Aut commune casalis vult se fundare ex aliqua consuetudine ad collectādū dictos omnes homines de quibus in themate fit mentio ⁊ dico qḋ nō potest.qꝛ dato qḋ apparere posset ꝙ cōe casalis antea collectasset dictos homines pro dictis bonis qḋ tamen non apparet attamen cum superuenerit contraria consuetudo quia presupponitur qḋ commune tauxignani iaꝫ sunt anni.lxx.⁊ vltra vsꝗ̄ ad annum.Mccccclvij.semper collectauit omnes predictos homines
6 pro dictis bonis.vnde per istam † contrariam consuetudinem derogatum esset cuicunꝗ̄ precedenti consuetudini: vt no.glos.in.l nemo.§. temporalis.ff.de reg.iur.⁊ no.glo.⁊ doc.in.l.ij.C.que sit long.cōsue.et Jo.an.in.c.fi.de consue. ¶ Aut cōe casalis vult se fundare ex dicta reformatione ⁊ non pōt dato sine preiudicio ꝙ appareret illaꝫ reformationē fuisse legitime ⁊ solēniter editā ⁊ approbatā: qꝛ dicta reformatio quo ad homines predictarū villarū ⁊ pro bonis ibidem sitis non fuit seruata nec recepta: imo ꝯrium fuit seruatum: qꝛ cōe tauxignani semper exegit post dictam reformationem collectas per longissimum tp̄s
7 a dictis hominibus pro bonis ibidem positis: ⁊ sic † illa reformatio que nunꝗ̄ fuit recepta nec obseruata quo ad bona dictarum villarum

non habuit ꝛ p ꝗ̄ns nec habere dꝫ obseruātiam in casu isto vt no. glo. ꝛ doc. in. c. j. de treu. ꝛ pa. per. id qd̄ hr̄. iiij. di. §. leges. ꝛ. l. j. in fi. ff. de vē tre inspi. ꝛ no. Bar. in. l. fi. §. sed cū antiquitas. C. de cura. fur. ꝛ Bart. in cōsi. incip. iudex cōis assisiȷ. ꝛ glo. in. l. rem non nouā. ꝛ ibi Bald. C.
8 de iud. Et in proposito † dicit Bal. in aut. omnes peregrini. C. cōia de succes. qd̄ si facta fuit quedā reformatio contraria statuto tn̄ statutum ante ꝛ post fuit practicū ꝙ statutū erat attendendū ꝛ seruandum cum reformatio non fuerit more vtentiū approbata qꝛ nō dicit̄ interruptū qd̄ semp viguit. allegat no. per Archi. iiȷ. di. in. c. fi. ꝛ istud dictū etiam reassumpsit ꝛ sequitur Pe. de anch. in repeti. c. canonū statuta. de cō sti. in versi. quero vlterius facta fuit quedā ꝛc. facit. l. de quibus cū ma teria. ff. de legibus. ¶ Ex his infertur qd̄ cōe casalis ex consuetudine vel reformatione se fundare non pōt ad collectandum aliquos ex pre dictis hoībus pro dictis bonis nec etiā se fundare pōt ex dispōne iu ris cōis quo ad collectandum hoīes subditos iurisdictiōi cōis Tauri gnani pro bonis sitis in dictis villis. Sed cōe taurignani de iure cōi ꝛ etiā ex cōsuetudine predicta pōt collectare sine dubio homines sup positos iurisdictioni taurignani pro bonis positis in dictis villis qꝛ
9 collecte debent imponi subditis qꝛ † est actus iurisdictioni prealleg. l. rescripto. §. fi. cum concor. ꝛ no. in specie Bal. in. l. data in. xvj. colū. C. qui accusa. vbi ad hoc alleg. text. cū glo. in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. si
10 quis igitur ex qualibet. ¶ † Nec obstat si dicat̄ ꝙ cōe taurignani non dꝫ posse collectare subditos pro bonis existentibus extra territorium taurignani per no. per glo. in. l. j. C. de mulier. ꝛ in quo lo. lib. xj. ꝛ per Guil. in. d. l. neminem qꝛ respondeo ꝙ imo veritas est in ꝯrium. hoc primo probat̄ autoritate glo. ꝛ doc. in. d. l. j. que expresse sentit qd̄ sub ditus ciuitati pōt cogi ad solutionē collectarū pro bonis sitis in alio loco qn̄ bona in illo loco in quo posita essent non tenerentur nec obli gata essent ad solutionem tributorum. ꝛ sic onerum realiuꝫ ne pro iȷs dem rebus duplex onus imponeretur sed ita est ꝙ bona subditorum Taurignani posita in dictis villis non sunt obligata ad solutionem tributorum in territorio casalis qꝛ predicta italica de iure nō sunt tri butaria. l. j. ꝛ. l. fi. ꝛ vtrobiꝗ̄ no. ff. de cēsi. l. de his. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ ple ne no. in. l. fi. C. sine censu vel reli. ꝛ minus etiā tenentur dicti homines cōis Taurignani pro dictis bonis suis positis in dictis villis subire
11 collectas imponendas per cōmune casalis quia vt sepius dictum † est collecte imponuntur personis pro rebus ꝛ non possunt imponi nisi subditis. ꝛ sic patet ꝙ dicti homines suppositi communi Tauriana ni non possunt cogi subire onera in duobus locis et per ꝗ̄ns possunt cogi subire collectas in eo loco cui ipsi sunt subditi vt est expresse de mente glo. in. d. l. j. ꝛ hoc ibi expresse vult Bart. qd̄ vbi essemus in ca su in quo de consuetudine ciuitates aut castra imponerent collectas etiam forensibus possidentibus bona in territorio illius ciuitatis vel castri qd̄ tunc quis non debet cogi soluere collectas nisi pro bonis que possidet in territorio sue ciuitatis collectantis qꝛ pro bonis que ipse hꝫ in loco alterius iurisdictiōis collectatur de cōsuetudine a republi ca illius alteri⁹ loci in quo bona sita sunt alias aūt cessante dicta con suetudine dicit Bar. ꝛ Ang. in. d. l. j. qd̄ forte posset cōpelli subire col lectas in loco cui suppositus est etiā pro bonis que alibi posita essent per. l. fi. ff. de decretis ab ordi. fac. vbi potest expresse superior iurisdi ctionem habens afficere subditum etiā extra territoriū. vt ibi ꝛ. l. mer catores. ꝛ ibi no. doc. maxime Bald. C. de commer. ꝛ merca. ꝛ. l. ij. C. de eunuch. ꝛ plene Bart. ꝛ aliȷ in. l. cūctos populos maxime in. viȷ. q. C. de sum. tri. cuꝫ concor. licet non possit actu fieri executio in ipsis bonis vel personis extra territorium existentibus ita loquitur. d. l. cuꝫ vnus cum si. in contrarium allegatis. hoc in specie firmant Joā. an. Lapus ꝛ Dn̄icus in. c. j. de immu. ecc. li. vj. vbi concludunt ꝙ si persona vel ec clesia cui imponitur collecta est in vno loco vel in vna diocesi ꝛ res vel predia pro quibus imponitur collecta sunt in alio loco qd̄ illa perso na vel ecclesia in loco in quo subdita est cogetur ibi soluere collectas ꝓ bonis ꝛ rebus in alio loco existentibus quia principaliter imponun tur personis lꝫ habeatur respectus ad facultates ꝛ bona accessorie. nā personale tanꝗ̄ principale inspiciendū est. d. l. fi. cum si. ff. de decre. ab ordi. fac. secus autē esset in oneribus realibus vt sunt tributa ꝛ decime prediales qꝛ debēt solui in loco vbi res sunt. l. forma. §. si vero quis. ff. de censi. c. fi. de parochiȷs. ꝛ idem ad literam decidit Paul. de leaꝫ. in cle. j. §. sanc. de iur. pa. ꝛ sequitur hoc ibi dn̄s Car. in. vj. q. qꝛ in istis at tenditur persona. ar. l. est verum. ꝛ. l. cū neꝗ̄. C. de incolis lib. x. ꝛ idem tenuit Fede. de sen. in. q. cxlvi. vt referunt Lapus ꝛ Dn̄icus in. d. c. j. de immu. eccle. in. vi. et maxime procedunt predicta cum in proposito non simus in casu in quo dici possit qd̄ de cōsuetudine cōe casalis im ponere posset collectas forensib⁹ suppositis cōmuni taurignani pro bonis positis in dictis villis: qꝛ imo consuetudo ab annis. lxx. ꝛ vltra vsꝗ̄ ad annū. Mcccclviȷ. fuit in cōtrarium: qꝛ non per cōe casalis: sed per cōe taurignani imponebantur collecte pro dictis bonis. ¶ Ad
12 predicta † facit: qꝛ cōe taurignani percipiendo solutionem collectaruꝫ nedum per dictū tp̄s septuaginta annorū a dictis hominibus ꝛ eoruꝫ successoribus: sed etiā per tp̄s. xxx. vel. xl. annorū poterit acquirere ius exigendi dictas collectas etiam si primo nō cōpetisset cōi taurignani qꝛ ad prescriptionē sufficit dictuꝫ tp̄s ꝛ bonafides prescribentis quā do ius commune non est contra prescribentem. c. j. de prescri. ¶ Et si quis diceret ꝙ ius cōe erat ꝯtra cōe taurignani. ergo non potuit pre scribere: vt in dicto. c. j. Respondeo qd̄ illud non est verū quo ad pre scribendum contra subditos communis taurignani habētes bona in dictis villis. nam non est cōtra ius commune qd̄ cōe taurignani pos sit collectare subditos suos etiam ꝓ bonis alibi positis. vt. s. probaui quinimo dato ꝙ esset contra ius cōmune tn̄ per hoc nō impediretur prescribere commune taurignani contra cōe casalis: quia ius cōe non erat pro ipso communi casalis contra qd̄ tēdebat prescriptio: qꝛ cōe ca salis in ipsos homines suppositos aliene iurisdictioni non habebat ius collectandi: vt est ostensum. ꝛ hoc probatur ex notatis per gl. com muniter approbatā in. d. c. j. de prescrip. in. vj. in gl. magna in ver. con clude ergo ꝛc. dum dicit ꝙ qn̄ vna ecclesia petit decimas ab alia eccle sia quas possidet in tertia parochia ꝙ ibi sufficiat prescribenti bo namfidem probare: qꝛ lꝫ ius cōe faciat contra prescribentem nō tamen
13 facit ꝓ petente. bonafides † aūt presumitur ex vsu ꝛ quasi possessione iuris exigendi collectas per longum tp̄s. x. vel. xx. annorū: vt no. In no. ꝛ aliȷ in. c. iȷ. in gl. per monachos. de resti. in integ. per. l. iiȷ. §. si ser uus. ff. de acqui. pos. ꝛ no. Archi. in. d. c. j. de prescri. in. vj. ꝛ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de teste. §. nunc videndū. in prima additione magna in ver. item opponūt. ꝛ Ang. in. l. pe. C. quibus non ob. lon. temp. pre scrip. Et sic sine dubio constat ꝙ quantū ad homines suppositos iu risdictioni taurignani habentes bona in dictis villis cōe taurignani non autem commune casalis pōt collectare. ¶ Solum ergo est vidē
14 dum † vtrum idem sit quo ad homines suppositos iurisdictioni cōis casalis qd̄ possint ꝛ debeant collectari per commune taurignani pro bonis que habēt in dictis villis in quo breuiter dico quod si probaret̄ per commune taurignani qd̄ a tanto tempore ꝛ circa commune tauri gnani collectauit communiter homines etiam suppositos iurisdictio ni communis casalis pro bonis positis in dictis villis qd̄ cōmunis opinio hominum ibi cōuicinorū est memoriam non extare in contra rium: qd̄ tunc proculdubio obtineret cōe taurignani etiaꝫ quo ad col lectandum suppositos iurisdictioni casalis pro dictis bonis: qꝛ vsus tanti temporis habet vim tituli dicto. c. j. de prescrip. ꝛ dicto. c. super
15 quibusdā cū cōcor. ¶ Plus † dixit Ja. bu. in. l. cum de in reꝫ verso. ff. de vsur. qd̄ si cōe taurignani allegaret titulum puta laudum arbitra toris qd̄ dicet̄ esse titulus transactionis super hoc in fauorē cōis tau rignani latū pro dicta facultate collectandi prout in veritate preten dit cōe taurignani: lꝫ ꝓ nunc nō reperiatur tale laudū ꝛ probaret̄ qd̄ dicti homines dictarum villaruꝫ etiam subditi terre casalis soluerunt per decēnium dictas collectas presumeret̄ talis titulus allegatus. ita colligitur ex notatis per Jaco. butri. in. d. l. cum de in rem verso per illam. l. nam querit ipse ibi. quid si qs allegat pedagium sibi ꝯcessum fuisse a principe ꝛ ꝓbet diuturnā prestationeꝫ pedagiȷ. ꝛ sic per. x. an nos ꝙ ꝑ hoc vr̄ ꝑscripsisse ꝯ ciuitatē in cuius territorio colligit peda gium per illā. l. istud vltimū tn̄ nō pono pro cōstāti ꝛ propterea con sulo dicto cōi taurignani ꝙ conet̄ probare cōem opinioneꝫ hoīum in illis locis conuicinis esse qd̄ non est memoria in ꝯrium: scꝫ ꝙ aliquo tē pore nō fuerint dicti hoīes etiā subditi territorio casalis ꝓ bonis po sitis in dictis villis collectati ab alio ꝗ̄ a cōi taurignani vsꝗ̄ ad an num. Mcccclviȷ. quo aūt ad hoīes q sunt sub iurisdictione cōis tauri gnani habentes bona in dictis villis nō video subesse aliqd̄ dubiū qn possint collectari per dictū cōe taurignani: vt pꝫ ex superi⁹ dictis per que etiam fuit specifice responsum ad omnia allegata in contrarium.

¶ Summarium super consilio. lxxix.

1 Cōiunctus ex latere patris preferet̄ in successionibus ꝯm statuta.
2 Per ista verba vno decedente sine liberis supuiuentē substituit pōt fieri compendiosa.
3 Transmissio hereditatis non adite excludit substitutionē vulgarem.
4 Mater filiȷ decedentis excludit fratres ipsius filiȷ qui nō sunt vtrinꝗ̄ coniuncti.
5 Intestabilis non dicitur decedere proprie intestatus.
6 Si statuto caueatur qd̄ mater nō succedat filio intestato non excludit̄ a successione filiȷ qui impubes ꝛ intestabilis decessit.
7 Statuta loquentia in casu vero non extenduntur ad fictum. nu. 8. ꝛ. 9.
10 Adiectiuum coniuncti prolatū sine alio termino cōprehendit ex pro prio significatu tam masculum ꝗ̄ feminam.
11 Ex potentia suitatis hereditas etiam non adita transmittitur.
12 Mater ex persona filiorum minorum potest petere restitutionem in integrum.

¶ Consilium. lxxix.

¶ In materia successionis abintestato.

¶ Casus talis est.



Franciscus et benuenuta matrimoniū contraxerunt ex quo natus est Joannes decessit benuenuta. Frācīscus deinde scōm matrimo nium contraxit cum Staria ex quo matrimonio nati sunt Marcus benuenuta cosma Thadeus ꝛ Piera post que decessit dictus Franciscus intestatus superstitibus dicto Joāne

ex primo

ex primo matrimonio ⁊ superstitibus dictis aliis filiis impuberibus
ex secundo matrimonio ⁊ superstite dicta staria matre ⁊ tutrice dicto-
rum eius filiorum. qui Joannes ⁊ dicta tutrix vna cum nõnullis aliis
filiis cuiusdam fratris dicti Francisci ad diuisionẽ bonorũ cõmunium
deuenerunt ⁊ vnusquisq̃ portione sibi assignata contentus remansit ⁊
sibi adinuicem fecerunt remissionẽ: ⁊ finem de oĩbus que vnus ab alte
ro petere posset cum clausulis in similibus consuetis. demum decessit
Marcus pubes factus ⁊ intestatus. Et successiue decessit cosma ad-
huc pupillus. Et deinde decessit bẽuenuta adulta condito testamẽto
in quo dictos Thadeuz ⁊ Pierã eius fratres equis portionibus he-
redes vniuersales instituit ⁊ vno decedente sine filiis superuiuentem
substituit ⁊ decedentibus ambobus absq̃ filiis dictam stariam eius
matrem eisdem substituit heredem deinde ad dies quatuor decessit
Piera impubes et postea decessit Thade⁹ publius superstitibus sta
ria eius matre ⁊ Joanne eius fratre ex latere patris tantum. ¶ Que-
ritur quis preferatur in hereditatibus dictorũ filiorũ ⁊ filiaruz defun-
ctarum. An staria mater an vero dictus Joannes stante statuto sub
rubrica quod mater ⁊ attinentes ex linea materna: non succedant filio.
vel filiis quo cautũ est per hec verba. Statuimus q̃ si quis vel si qua
sine liberis abintestato decesserit relictis matre vel aliquo ex ascenden
tibus vel descendentibus vel transuersalibus ex linea materna quod
tali defuncto vel defuncte coniuncti ex linea paterna vsq̃ ad quartum
gradum inclusiue: quem gradum scd̃m computationem legalem volu
mus numerari siue sint ascendentes siue transuersales ordine iuris in
ter eos seruato succedant. Matre ⁊ aliis coniunctis predictis ex linea
materna exclusis. ita tamẽ ꝙ is q̃ successerit defuncto vel defuncte ali
menta condecentia scd̃m consuetudinem persone ⁊ quantitatis here-
ditatis matri existenti ⁊ honorem marito seruanti quod et filio: et quo
ad secundas nuptias alias non transierit ⁊ dum non trãsibit prestare
teneatur. Quibus coniunctis ex paterna linea non extantibus predi-
cti defuncti hereditas ei deferatur cui de iure fuerit deferenda. ¶ Re
1 demptoris † suffragio inuocato videtur prima cõsideratione dicenduz
ꝙ excepta parte in qua potuit testari Benuenuta in omnibus pferat̃
Jo. coniunct⁹ ex latere patris ⁊ in secundo gradu. l. iuriscõsultus. §. se
cundo gradu. ff. de gradi. insti. eo. ti. in ver. ii. supra. et. xxxv. q. v. ad se-
dem. Unde vr̃ ex censura statuti casum esse ꝯ matrẽ proculdubio deci
sum. Quantũ vero ad portionem in qua potuit testari Benuenuta vr̃
q̃ Joã. velut heres abintestato dicti Thadei vltĩo dicedẽtis ex dis-
põne dicti statuti debeat dictam hereditatẽ Benuenute restituere per
fideicom. dñe starie substitute detracta per ipsum Jo. trebellianica q̃
2 sic probari vr̃ dicta substõ † fuit compẽdiosa: q̃ dixit testatrix vno de-
cedente sine filiis superuiuentem substituit ⁊ vtroq̃ decedente substi-
tuit matrẽ. l. precibus. C. de impube. ⁊ aliis substi. l. centurio. ff. de vul-
ga. ⁊ pupilla. c. raynuti⁹. de testa. vñ Piera decedẽte successit ei Tha
deus quoad partẽ obuentã ex hereditate Benuenute taz vigore sub-
stõnis q̃ etiã vigore substituti. Decedẽte vero postea Thadeo in pu-
pillari etate vr̃ ꝙ mater non potuerit succedere ex substõne vulgari in
his que obuenerant ex hereditate Benuenute: quia lz dicta substõ cõ-
pendiosa cõtineat vulgarẽ: vt firmat Ja. de ra. Cy. Ray. Bal. ⁊ Sali.
in preallcg. l. precibus. ⁊ Bar. in preal. l. centurio in ver. quero vtrum
substõ cõpendiosa facta p verbũ cõe cõtineat vulgarẽ ⁊c. ⁊ doc. maxi-
me Moderni in. d. c. Raynutius. tñ in casu isto non potuit succedere
mater Thadeo ex substitutiõe vulgari dato etiã ꝙ Thadeus nõ adi-
uerit hereditatez Benuenute q̃ cũ ex forma statuti ciuitatis imole vt
notum habeo hereditas quecũq̃ non adita transmittitur ad heredes
lz Thadeus non adiuerit dictam hereditatẽ tñ trãsiuit ius adeũdi ad
3 heredem suum. scz Joannem: sed † ita est ꝙ trãsmissio hereditatis non
adite excludit substõnem vulgarẽ q̃ lz ille cui facta est substõ nõ fit he
res tñ facit alium heredem mediante transmissione ⁊ per ꝯñs sufficit
hoc ad exclusionem substituti vulgaris. l. si paterfamil. ⁊ ibi Barto. et
magis cõiter doc. de here. insti. ⁊ in. l. cum proponas. C. eo. tit. l. i. C. de
his qui ante aper. tab. ⁊. l. si quis filium. ff. de acqui. here. ⁊ clare firmat
Bart. ff. de vulg. ⁊ pup. circa primũ effectũ substõnis vulgaris. ⁊ idez
Bal. in. l. cũ antigonibus in. ii. q. C. de iure delibe. ⁊ i. l. apud hostes. C.
de suis ⁊ legi. ⁊ in. l. pamp. §. iiii. ff. de inoffi. test. vñ si cessat substõ vul-
garis dicta substõ compendiosa non põt sortiri effectuz nisi iure fidei-
commis. vt in. d. l. precibus cũ concor. supra alleg. ⁊ sic succedẽs abin-
testato dicto Thadeo vcz Joãnes videt̃ arctari ad restituendum di-
ctam hereditatem dicte Benuenute dicte starie substitute per fideicõ-
missum detracta p dictũ Joãnẽ. iiii. treb. ¶ Sed p̃missis non obstan-
tibus contrariam sñiam de iure probabiliorem puto vcz matrem in
omnibus excludere dictũ Joannẽ: quod aperte sic iure probatur. Naz
primo decessit Marcus cui de iure successerunt fratres et sorores v-
trinq̃ coniuncte excluso Joanne nõ vtrinq̃ coniuncto vt in auf. itaq̃
c. ix. de successio. An autẽ vna cum dictis fratribus vtrinq̃ coniunctis
successerit mater Marco certum est q̃ non propter statutum predi-
ctum q̃ Marcus decessit pupil. ⁊ intestatus. successiue decessit cosma
impubes cui similiter successerunt fratres ⁊ sorores vtrinq̃ coniuncte
excluso dicto Joanne p preallcg. auf. itaq̃. ⁊ cũ eis etiam in portione
hereditatis cosme successit pariter staria mater p auf. defuncto. C. ad
tertul. nec eidem matri obstabat dictum statutum q̃ vt infra dicam
loquitur in eo qui decederet itestatus sz pupillus dicit̃ intestabilis nõ
aũt intestatus. vt infra probabo. ergo non vendicat sibi locũ in casu no
stro. ¶ Demũ decessit benuenuta testata a qua instituti fuerũt Tha
deus ⁊ Piera ⁊ illis decedentibus sine liberis fuit substituta mater.
vnde aut fuit locus substõni vulgari: vt q̃ Piera ⁊ Thade⁹ decesse
rint hereditate Benuenute nõ adita ⁊ certum est matrem ex substõ
ne vulgari admitti q̃ vulgaris comprehendit̃ in dicta substõne com
pendiosa. vt. s. probaui. Aut fuit locus substõni fideicommissarie p-
pter ea que adduxi in argumentis prime partis: ⁊ tunc tota hereditas
deberet restitui per fideicommisum matri retẽta quarta trebellianica
per illos q̃ abintestato essent heredes dicte Piere ⁊ Thadei ⁊ vt p-
xime probabo mater est illa que ab intestato succedit in effectu dictis
Piere ⁊ Thadeo. ergo si qua quarta veniet detrahẽda esset detra-
henda per ipsammet matrem heredẽ ab intestato in effectu dictorum
vltimo decedẽtiũ. De inde decessit Piera impubes cui successit Tha
deus vtrinq̃ coniunctus rõnibus superius allegatis. cũ Thadeo etiã
pariter succedit mater Piere p preallega. auf. defuncto. q̃ isto casu
non excludit̃ mater per statutũ: q̃ vt dixi ⁊ statim latius ostendaz di-
ctum statutum loquẽs in decedẽti abintestato non vendicat sibi locuz
4 in pupillo: q̃ dr̃ decedere intestabilis. vltimo decessit † Thade⁹ in pu
pillari etate matre superstite ⁊ Joanne. ⁊ non est dubiũ q̃ de iure cõi
mater excludit Joãnẽ q̃ non erat frater vtrinq̃ coniunctus: vt in. §.
ꝯñs. in auf. de here. que ab intest. ⁊ in auf. defuncto. ⁊ ibi doc. C. ad ter
tul. ⁊ no. glo. in. l. i. ff. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ Cy. in preallcg. auf. itaq̃. ⁊
Dy. in trac. suo de succes. abintesta. ⁊ Bar. in. l. ii. in prin. ff. de vulg. ⁊
pup. in. v. q. prin. in ver. vlterius quero: an tacita pupillaris excludat
fratrẽ pupilli. ⁊ Bar. in. l. i. §. filiuz. ff. de bo. pos. ꝯ tab. Si ergo de iu-
5 re cõi mater excludit Jo. fundata est matris intẽtio. q̃ nõ † obstat sta-
tutum de quo supra in themate fit mẽtio. q̃ dictum statutuz loquitur
in eo qui decedit abintestato: sz Thadeus decessit impubes. ⁊ sic inte-
stabilis non aũt proprie dicit̃ decedere intestatus vel abĩtestato: vt. l.
i. in ver. plane. ff. de suis ⁊ legi. not. glo. insti. de here. que abintesta. de
fer. in prin. ⁊ glo. in. l. cum antiquioribus. in verbo fuisse. C. de iure de
lib. vnde cum statuta debeant intelligi ꝑm proprium ⁊ verum signifi-
catum. l. i. §. si is qui nauem. ff. de exer. l. iii. §. hec verba. cũ ibi no. ff. de
neg. gest. l. si. C. de his qui ve. eta. impe. statutũ predictũ nõ extendet̃
ad casum quo q̃s decedit impubes ⁊ intestabilis nisi inquantũ se ha
beret cõis vsus loquendi. Ita voluit Bar. post pe. in. d. l. i. ff. de suis ⁊
6 legi. in prin. ¶ Hoc idẽ † voluit Bal. in. c. i. in prĩ. de succes. feu. vbi cõ
cludit q̃ si statuto cauetur ꝙ mater nõ succedat filio ĩtestato nõ exclu
ditur mater a successione filii qui impubes ⁊ intestabilis decessit ⁊ si
aliter se haberet cõis vsus loquendi ꝑm eum q̃ñ verba proferunt̃ a sta
tutariis ⁊ iurisperitis: tunc non inspicimus q̃uo cõiter ⁊ vulgariter lo
quãtur idiote sed inspicimus q̃uo loquant̃ iuriste qui faciunt dictam
differentiam inter intestatum ⁊ intestabilez ergo eadẽ differẽtia dz fie
ri in statutis q̃ statuta mutuant verba a iure cõi cũ suo vero ⁊ pprio
intellectu. allega. l. non aliter. ff. de leg. iii. ¶ Pro hoc etiã adducit q̃
absurdissimum esset dicere ꝙ in tot casibus mater excluderet̃ a luctuo
sa hereditate filii. vñ tale statutuz videtur ꝯ ius nature. l. nã ⁊ si parẽ-
tibus. ff. de inoffi. testa. ergo debent verba strictissime interpretari. l.
quod vo. ff. de legi. c. ea que ꝯ. de reg. iur. in. vi. ⁊ hãc opi. dicit ꝙ tenue
runt ibi antiqui vltramontani ⁊ refert se pluries pro ista opinione cõ
suluisse: ⁊ subdit ꝙ inquantũ Bar. in. d. l. i. vr̃ sentire ꝯriũ ppter cõez
vsum loquendi de quo vr̃ attestari iurisconsultus in. d. l. i. nõ bene dicit
in hoc Bar. sed etiã q̃ nõ est verũ q̃ apud peritos sit iste cõis vsus
loquendi ⁊ latius prosequit̃ Bal. in. d. c. i. Hoc idẽ voluit Cy. ⁊ antiq
in. l. ii. in vl. q. C. q̃ test. face. pos. ⁊ Guil. de cu. in. l. i. C. q̃ñ ĩperator ĩter
pup. ⁊ Cy. Ray. ⁊ Bal. in. l. legato. ff. de legi. tut. ꝯcludentes ꝙ statu-
tum vel consuetudo disponens ꝙ eps̃ debeat habere oĩa bona decedẽ
tium ab intestato non vendicet sibi locũ in eo qui decedit intestabilis
istam partẽ etiam consequutus est Bal. in cõsi. incip. In christi noĩe
amen. ⁊c. An mater non extat ⁊c. nisi probaret̃ de cõi vsu loquendi q̃
dicit esse difficile probare ⁊ casu quo probaretur dicit ꝙ tũc procede
ret opi. Bar. in. d. l. i. subdit Bal. in dicto consilio nõ est verũ ꝙ iuris-
consultus in preallcg. l. i. ff. de suis ⁊ leg. faciat fidem de tali cõi vsu lo-
quẽdi quicquid ibi dicat Bar. vt pleni⁹ p Bal. in preallcg. ꝯsilio q̃
cõsilium recitat etiã ⁊ sequitur Pe. de ancha. ĩ repeti. c. canonũ statu-
ta. de consti. post medium in versi. quid diceret de patruo ⁊c. vbi ẽt re
fert se pro hac parte pluries consuluisse ⁊ refert ꝙ Bar. est solus duz
dicit in. d. l. i. q̃ iurisconsultus approbat dictũ communem vsum lo-
quendi quod intestabilis dicat̃ intestatus decedere idem videtur velle
Bal. in. l. si arrogator. ff. de adop. in pe. col. in ver. ⁊ adde tres ꝯclusio
nes. ⁊c. Idez videt̃ tenere Jo. de imo. in. l. cẽturio. ff. de vulg. ⁊ pupil.
in. xviii. col. vel querit an si statuto cauet̃ quod mater excludatur a suc-
cessione filii decedentis abintestato extantibus agnatis vsq̃ ad cer-
tum gradum ⁊ contingat filium decedere in pupillari etate extanti-
bus dictis agnatis ⁊ matre. an mater excludat̃ ⁊ refert ꝙ Bar. cõsu-
luit. q̃ sic in consilio incipiente. Et copia cuiusdã statuti ⁊c. Sz ĩ ordi
ne meo incipit statuto vrbis veteris: q̃ ꝑm cõem vsum loquendi vitra

dicta verba verificatur in pupillo. ꝛ constat verba statuti debere inter-
pretari ꝯm cōem vsum loquendi non attento proprio significato ver-
borum. l. librorum. §. qđ tñ cassius cū ibi no. ff. de leg. iij. ꝛ in. l. labeo.
ff. de sup. leg. tñ Jo. de imo. in. d. l. centurio. dicit ꝙ quicquid dicat Bar.
qꝛ videtur dicendū qđ dictū statutū nō habeat locū in pupillo per. d.
l. j. de suis ꝛ legi. Nec ille tex. ꝯm cum dicit ꝙ ꝯm cōem vsum loquendi
pupillus dicat decedere intestat⁹. non dum Cy. ibi dicit accipi opꝫ ꝛc.
intelligitur: scꝫ quo ad illum titulum. facit qđ habetur in fi. in. l. si ma-
ritus sit in magistratu. §. j. ff. de adul. ꝛ. l. merces. la. ij. ff. de ver. signi.
fatetur tñ quod si probaretur qđ sic eēt cōis vsus loquēdi in loco ꝑut
dicitur. esse in partibus tuscie qđ tunc haberet locum dictū statutum. ꝛ
procederet opi. Bar. idē reassumpsit prefatus. d. Jo. de imo. in. c. cum
tibi in fi. de testa. vbi etiā tenet hanc partem. ꝛ ibi etiā subdit qđ si pro-
baretur de dicto cōi vsu loquendi peritorū scꝫ ꝙ ille diceret ab inte-
stato decedere qui decessit in pupillari etate. ita dicit tenere Bald. in
preall. c. j. in prin. de succes. feud. ꝛ qđ no. Bar. in. l. si quis filiabus. ff.
de testa. tute. ꝛ idem tenet Bal. in. l. ij. in. fi. C. si pen. appella. mors in-
ter. vbi dicit qđ statuta stricti iuris loquentia de intestato non habent
locū in intestabili ꝛ per hoc inquit ipse ꝙ statuta contra intentionem
disponentia quod femina nō succedat ab intestato non vendicarēt sibi
locum in eo qui decederet intestabilis allegat no. per gloss. in. d. l. cum
antiquioribus. sec⁹ dicit si statutum esset naturali ratione munitū: qꝛ
tunc bene vendicaret sibi locum statutū. alleg. preal leg. l. j. ff. de su. et
leg. in secundo responso. ¶ Item etiam super dicto statuto Imolensi
consuluit prefatus excellens doctor Jo. de imo. in consilio incipiente.
in casu premisso primo discutiendum quis successerit Ludouico. vbi
concludit quod dictum statutum non habet locū quādo agitur de suc-
cessione pupilli qꝛ cum dictum statutū sit correctorium iuris cōis ꝛ lo
quatur a decedente ab intestato non debet extendi ad intestabilem. l.
precipimus. C. de appella. ꝛ. l. sancim⁹. C. de test. ꝛ per no. in auť. quas
actiones. de sacrosan. eccle. ꝛ ita dicit tenere Cy. in. d. l. ij. C. qui testa.
face. pos. ꝛ Bal. in. d. c. j. de succes. feud. pro hoc etiam allegat qꝛ lꝫ sup
isto passu essent opiniones tñ in dubio fauendum est matri ne exclu-
datur a luctuosa hereditate filij: vt. l. si. C. de insti. ꝛ sub. Et ꝓsertim qꝛ
non est eadem ratio quando filius nō pōt testari ꝛ quando pōt testa-
ri nam quando potest testari si nō testatur videtur in dubio tacite vo-
care venientes ab intestato ꝯm formam statu. argumen. l. si quis cum
nullū. ff. de iure codi. iuncta. d. l. precibus. ꝛ sic ex tacita voluntate ex-
cludere matrem: quia ratio cessat quando nō potest testari. ¶ Nec ob-
stat tex. in. d. l. j. de suis ꝛ legit. dum dicit ꝙ illi qui testari non possunt
pro intestatis habentur: qꝛ ꝯm Jo. de imo. in dicto cōsilio illud est ve-
rum scōm impropriam ꝛ latā significationē: vt voluit glo. insti. de he-
redi. que ab intesta. in principio vel potest dici qđ illa dictio proxim-
portat fictionem ꝯm eum sicut dicimus aliud esse mercem: aliud loco
mercis haberi. d. l. mercis. ꝛ. d. l. si maritus sit. §. j. ꝛ ibi per Bar. statu
7 ta ꝛ autem loquentia in casu vero non extenduntur ad fictum. d. l. iij. §.
hec verba ꝛ. l. fin. C. de his qui veniam etat. cum similibus. ꝛ potissime
quando non est eadem ratio prout in casu proposito proxime fuit ostē
sum. ¶ Nec est verum ꝯm eum illud quod sentit Barto. in. d. l. j. ff. de
su. ꝛ legi. scꝫ quod illa lex videatur velle iurisconsultū ibi interpreta-
ri de dicto communi vsu loquendi accipi intestabilem pro intestato:
quia imo illa lex hec non dicit sed solum dicit ꝙ intestabiles habentur
pro intestatis que verba possunt intelligi ꝛ exponi: scꝫ improprie ꝛ la
te sumendo vel ex fictione. ꝛ prima expositio est de mente glos. insti. de
here. ab inte. in princip. Secunda probatur satis per. d. l. mercis. cum
8 fi. Et predicta ꝛ maxime procedere debent in hoc statuto quod censet
odiosum iuxta no. per Bal. in. l. cunctos populos. in. vj. q. C. de sum-
ma trinita. ꝛ Bald. in. l. certum. in prin. C. vnde legi. ꝛ no. per Bal. in
l. venia als est in. l. fi. C. de in ius vo. cum simi. facit. d. l. nam si cum pa-
9 rentibus. ¶ ꝛ Nec potest isto casu dici tale statutum debere extēdi ad
casum quando quis decessit intestabilis ex eo: quia censeatur in dicto
statuto scripta ꝛ expressa ratio. scilicet agnatio ꝛ familie conseruande
que conseruatur per masculos. insti. de legi. agna. suc. in prin. ꝛ de iu-
re est quod vbi ī. d. l. correctoria vel statuto est expressa ratio in lege fit
extensio ad alium casum ex identitate rationis: vt no. gloss. in cle. j. de
ecc. ꝛ ibi doc. ꝛ no. Bal. in. l. fina. ꝛ ibi clarius Imo. ff. de heredi. insti.
qꝛ potest responderi. ꝛ primo quod illud esset verum vbi expresse ra-
tio illa esset in. l. scripta: secus si posset subintelligi. ita no. Bar. in. l. li-
berorum. ff. de verborum significatione in versi. his premissis reduca-
mus hanc materiam ꝛc. Secundo potest responderi quod dicta exten-
sio fieri pōt ad alium casum vbi tam in casu expresso ꝙ̄ in casu non ex-
presso ad quem fieret extensio esset omnino eadē ratio secus si nō ea-
dem. vt est glo. in cle. ij. in verbo in eisdem. de eta. ꝛ quali. ꝛ no. Joan. de
Imo. in. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. in. vij. col. sed non est eadem ratio
in decedente intestabili que est in eo qui decedit intestatus: vt dixi. s.
ergo ꝛc. ¶ Tertio potest responderi ꝙ dictum statutum non confide
rauit dictam rationem agnationis conseruande pro masculis. pꝫ per
illa verba statuti dum dicit coniuncti ex linea paterna vsqꝫ ad quar-
10 tum gradum ꝛc. Nam ꝛ illud adiectiuum coniuncti prolatum sine alio
termino comprehendit etiam ex proprio significato tam feminam ꝙ̄
masculum: vt no. Bar. in. l. j. per illū. tex. ff. de verbo. signi. ꝛ Bart. in
l. si quis in tantam. C. vnde vi. per. l. si quis id qđ. ff. de iur. om. iudi. et
Bar. in. l. j. in prin. ff. de pecu. ꝛ Bal. in. l. gallus. in prin. in vl. colū. ff.
de lib. ꝛ post. cum cōcor. ergo cū in dicto statuto preferant matri tā fe
mine coniuncte ex linea paterna ꝙ̄ masculi sequitur ꝙ ratio statuti
excludentis matrem non fuit causa agnationis cōseruande: qꝛ non cō-
seruatur per feminas sed masculos. l. iurisconsultus post prin. ff. de
gradi. ꝛ insti. de legi. agna. suc. in prin. ¶ Nec etiam predicte matri
hꝫ obstare si dicatur ꝙ predicti eius filij decesserunt hereditate non
adita. ꝛ sic non potuerunt eam ad matrem transmittere iuxta. l. j. §. in
nouissimo. C. de cadu. tol. qꝛ rñdet primo quod statuta ciuitatis cōtra-
11 rium disponūt. scdo ꝛ ꝙ heredes Francisci. ꝛ sic pater ex potentia sui
tatis transmittitur ad quoscūqꝫ etiam non adita. l. si fratris. C. de iure
delib. l. ex militari. §. fi. ff. de testa. mili. l. apud hostes. C. de suis ꝛ legi.
l. hereditatem. §. filius. ff. de ꝯsti. pec. l. liber homo. ff. de stip. ser. ꝛ ple-
12 ne in. l. ventre. ff. de acqui. here. ¶ Quinimo ꝛ dato ꝙ nō esset trāsmis-
sa dicta hereditas non adita posset mater ex persona filiorum qui de-
cesserūt minores. xxv. annis petere restitutionem in integrum ex per-
sona filiorum aduersus non aditionem hereditatis ꝛ illā adire. l. pom
ponius. ꝛ ibi Bar. ff. de acqui. here. ꝛ in. l. qui duos. ff. de re. du. ꝛ Jac.
bu. in. l. j. C. de resti. mili. ꝛ Jo. an. in. c. in presentia. de proba. ꝛ Bar. in
l. si infanti in vl. col. C. de iure deli. Ex predictis patet euidens respon
sio ad allegata in contrarium: qꝛ illa procederent si Tadeus decessis-
set post pupillarem etatem quo casu successisset ei ab intestato Joan-
nes ex forma statuti. Sꝫ cum decesserit ante secus est vt probaui. Ex
quibus concludo in oībus potiorem esse conditionem matris excluso
in totum Joanne antedicto. ¶ Ita vt superius conclusum est puto iu-
ris esse. Ideo ita dico ꝛ consulo ego Alexander de Tartagnis de imo.
legum doc. ꝛ Bono. iura ciuilia legens. In quorum testimonium pro
pria manu scripsi: ꝛ sigillo solito sigillaui. Alterius rectius sentientis
consilio semper saluo.

¶ Summarium super consilio. lxxx.

1 ¶ Frater vterinus est trāslatus in ius agnationis.
2 Dictio tāqꝫ est nota impropietatis.
3 Translati in ius agnationis non sunt proprie agnati.
4 De statuto disponēte ꝙ ff possit repellere sororē a successiōe p̄ris. n. 5.
6 Familia proprie consistit in agnatis.
7 Ratio statuti habet locum vbi habet locum statutum.

¶ Consilium. lxxx.

¶ In materia successionis ab intestato.

¶ Casus talis est.

¶ Statuto cōis Bono. posito sub rubrica de successionibus ab inte-
stato ascēdentium ꝛ collateralium inter cetera cauetur modo ꝛ ordine
iunctis vcꝫ dicti fratres mares.



Gnati nāqꝫ masculi trās-
uersales seu alter ex illis vsqꝫ ad quartum gradum in-
clusiue: gradum numerando in qualibet parte nostrorū
statutorum secundum ius ciuile preferantur omnibus
feminis transuersalibus agnatis etiam infra dictum
gradum existentibus preterꝙ̄ sororibus persone defuncte vtrinqꝫ
coniunctis: vel ex parte tm̄ vel filiabus fratrum masculorum persone
defuncte similiter coniunctorum saluis dispositis in hoc statuto. Et
saluo si ipse vel aliqua eorum concurrerēt cū patruo seu patruis defun
cte persone: quo casu cū eo: seu eis pariter admittantur nisi in bonis ꝓ
uentis vt. s. ad defunctam personam a matre vel coniūcta persona per
matrem dictarum sororū: vel filiarū: in qb⁹ ius cōe seruet. Et etiā pre
dicti Agnati preferant oībus trāsuersalibus cognatis etiā masculis
ꝛ etiam in ius Agnationis translatis exceptis bonis que ad defun-
ctam personam peruenerunt: ex dote vel titulo lucratiuo vt dictum est
a matre: vel coniuncta persona: per matrē defuncte persone: in quibus
ius cōmune seruetur nisi filij masculi vel femine: vel alij liberi sororum
vtrinqꝫ coniunctarum cōcurrerēt cū fratribus maribus defuncte per-
sone vtrinqꝫ coniunctis seu eorum liberis masculis: vel alter eorum:
quo casu ipsi fratres vel liberi etiam in dictis bonis preferent. ¶ Du
bium de quo queritur est tale premisso dicto statuto Petr⁹ decessit
iam sunt duodecim anni vel circa ab intestato superstite Joanne eius
consanguineo vcꝫ qđ dicti Petrus ꝛ Joannes nati sunt ex duob⁹ fra
tribus vtrinqꝫ coniunctis. ꝛ etiā superstite Colao eiusdem Petri de
functi fratre vterino tantum. ꝛ sic ex linea cognationis. ¶ Queritur
modo quis dictorum Joannis consanguinei dicti Petri ꝛ de linea
agnationis ꝛ dicti Colai fratris dicti Petri vterini vt. s. admittatur
ꝛ succedat dicto Petro defuncto in bonis dicti Petri ꝛ eius heredi-
tatis. Que fuerunt ascendentium dicti Petri ex latere masculino: vi-
delicet patris ꝛ aui. ¶ Redemptoris inuocato suffragio. Viso dicto
themate ꝛ integro statuto sub rubrica de successionibus ab intestato
ascendentium ꝛ collateralium puto casum istum esse in dicto statuto
apertissime decisum. Nam cum statutum velit qđ agnati masculi trās
uersales seu alter ex illis vsqꝫ ad quartum gradum inclusiue facta cō
putatione graduum ꝯm ius ciuile preferantur omnibus transuersa
libus

libus cognatis etiam masculis et etiam in ius agnationis translatis ex ceptis certis bonis que obuenissent a matre vel coniuncta persona per matrem: et ita est qd dictus Joannes frater patruelis dicti Petri de functi erat coniunctus dicto petro in quarto gradu.l.iurisconsultus §.quarto gradu.ff.de gradi.et insti.eo.§.quarto gradu.et de agnatus vt insti.de legi.agna.suc.circa prin.et.l.sunt autem.ff.de leg.tuto.et non tractatur de bonis obuentis defuncto a matre vel a persona coniuncta per matrem et dictus Colaus qui erat frater vterinus dicto Petro et p consequens erat sibi cognatus.vt in preallc.l.iurisconsultus.post prin.

1 in.§.cognationis.et licet hodie per Justinianum frater vterinus fuerit translatus in ius agnationis.vt.l.meminimus.C.de leg.here.tamen statutum adhuc vult agnatos predictos preferri cognatis translatis in ius agnationis qui proprie non dicuntur esse agnati.vt patet in.d.l.meminimus

2 in verb.tanquam consanguinei: que dictio tanquam est nota impropnetatis. c.solite.et ibi glo.in verb.tanquam extra de ma.et obe.l.pecuniam.ff.si cer.pe.

3 no.Bar.in.l.j.in fi.principij.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi.et quod isti translati in ius agnationis non sint proprie agnati nec comprehendantur sub statuto faciente mentionem de agnatis.no.Bal.in.l.lege.in fin. et in.d.l.meminimus.C.de legi.here.et in.c.j.an agnatus vel filius.in

4 vsi.feu.et statutum hoc clare exprimit in casu nostro.¶ Accedit ad confirmationem predictorum decisio Jo.an.in addi.Spec.in ti.de suc.abinte sta.in rub.et Bald.in.l.scimus.in prin.in.vij.q.C.de inof.testa.vbi sequendo disputationem et conclusionem Ja.de are.dicunt quod si statutum disponat quod frater possit repellere sororem a successione patris et contingat decedere auum relicta nepte ex filio predefuncto et nepote ex alio filio predefuncto nihilominus dictum statutum vendicabit sibi locum in dicta nepte et nepote qui adinuicem sunt frater et soror patruelis et sic frater et soror appellantur.vt in.d.§.quarto gradu.et etiam appellatione patris de quo fiebat mentio in dicto eorum statuto comprehendebatur auus.l.iusta.ff.de verb.sig.ergo secundum eos cum verba statuti patiantur po

5 tuerit dicta neptis excludi a nepote eam dotante.et huic conclusioni conuenit etiam mens statuti secundum eos vt agnatio conseruetur per quam conseruatur dignitas familie.arg.l.j.§.si seruus.ff.de ven.inspi.et argu.ff.de

6 leg.l.ab omnibus.circa prin.et familia proprie consistit in agnatis.l. pronunciatio.et.l.familie.ff.de verb.sig.et sic secundum eos inspecta ratione statuti idem debet esse in dictis fratre et sorore patruelibus quod est in fratre

7 et sorore secundi gradus: quia vbi ratio statuti vel consuetudinis locum habet ibi etiam habere debet locum statutum vel consuetudo.l.j.cum ibi no. C.que sit lon.consue.et in.l.de quibus.ff.de legi.et ita etiam in effectu concludit Ang.in consi.cccxliij.inci.in dei noie totum dictum statutum etc.et ideo cum dictum statutum in.§.dicti vero fratres etc.velit quod fratres vtrinque coniuncti vel etiam ex patre tantum preferantur fratribus et sororibus vterinis tantum et sic voluit statutum inducere quod agnati.i.fratres ex latere patris tantum preferentur fratribus vterinis.i.cognatis etiam in bonis quesitis a defuncto cuius contrarium disponebat ius commune vt in auth.post fratres.la.j. cum glo.C.de leg.here.et no.in auth.itaque.C.communia de succes.apparet presertim inspecta ratione dicti statuti quod intentio ipsius statuti preferentis fratres ex latere patris ipsis vterinis fuit velle etiam preferre fratres patrueles ipsis fratribus vterinis.vt dicunt Jo.an.et Bald.in dictis locis.Ex quibus breuiter concludo dictum Joannem prefato Colao preferri debere in successione et hereditate dicti Joannis maxime ex primo fundamento superius adducto.

¶ Summarium super consilio.lxxxj.

1 Ubi est sensus testatoris verborum interpretatio non valet.
2 Heres heredis primi testatoris est heres.
3 In dubio non debemus interpretari dispositionem ludibrio.
4 Qui decessit cum vnico filio non dicitur decedere sine liberis.
5 In dubio debet fieri interpretatio pro illa parte que fauet pie cause.
6 Falsa causa in testamento an habeat dispositionem vitiare.et num.19.
7 Filius suus et necessarius potest hereditatem sibi ex testamento delatam non apertis tabulis adire.
8 Referens debet intelligi secundum relatum.et nu.9.13.et.14.
10 Dictio secundum posita in testamento etc.
11 Dictio prout posita in dispositione etc.
12 Dispositio regulariter ad ignorata non trahitur.
15 A mente testatoris non est recedendum.
16 Ubi verba sunt clara non possumus a verbis discedere.
18 De errore dicitur constare quando aliter res apparet.

¶ Consilium.lxxxj.

¶ In materia vltimarum voluntatum.



Christi eiusque gloriose Matris semper virginis nominibus inuocatis. Uisa consultatione premissa et illa opportune considerata videretur prima facie dicendum quartam partem bonorum hereditariorum dicti olim Guilielmi primi testatoris esse inter Chri

1 sti pauperes distribuendam pro quo allegatur.et primo Nam cum manifestissimus est testatoris sensus verborum interpretatio nusquam tantum vt potentior sensu existat.verba fuerunt imperatoris in.l.iij.C.de libe.prete.et habetur in.l.in conditionibus primum locum.in princ.ff. de condi.et demon.et.l.iij.§.conditio.cum si.ff.de adi.lega.Sed si quis recte inspexerit nil aliud, videtur coniecturari posse fuisse de mente Bedorij quam quod voluerit dictam distributionem fieri vt colligitur ex verbis sue vltime voluntatis in qua dixit quod Guilielmo eius filio quandocunque ab intestato sine liberis decedente mandabat contenta in testamento Guiliel mi primi testantis seruari et executioni mandari.Nam si intelligeremus bedorium per hec verba voluisse quod exequerentur tamen ea que Guilielmus antiquus in testamento disposuerat adimpleri simpliciter et non in casu quo bedorius decederet sine liberis: sequeretur quod dispositio bedorij fuisset superuacua et nullius effectus attento quod bedorius fuerat heres Guilielmi.vnde quicunque heres Bedorij absque noua dispositio ne tenebatur obseruare disposita simpliciter in testamento Guilielmi

2 quia heres heredis primi testatoris est heres.l.fi.C.de here.istit.l.j.ff.de castren.pe.l.iij.ff.de pet.here.l.pater familias.ff.de vulg.et pup.in du

3 bio autem non debemus interpretari dispositionem ludibrio et superuacuo factam esse.l.si quando in prin.ff.de leg.j.et.c.si papa.de priui.in.vj. ne ergo inanis sit dispositio Bedorij oportet interpretari quod senserit contenta in testamento Guilielmi debere seruari.s.quo ad ea que de necessitate in casu isto seruare non teneretur heres Bedorij et per consequens quod dicta distributio quarte partis inter pauperes fieri debe ret filio dicti Bedorij decedente sine liberis ad quam distributionem non erat obligatus aliquis heres Bedorij ex testamento Guilielmi

4 ex quo decesserat Bedorius cum liberis dato etiam quod cum vnico filio decesserit.l.non est sine liberis.ff.de ver.sig.l.cum vxori.C.quando dies leg.ced.l.j.C.de condi.inser.et etiam dato quod dictus filius Bedorij sine liberis decesserit.l.ex facto.§.si quis aut susceperit.ff.ad treb.et.d.l. cum vxori.¶ Confirmatur predicta quia esto quod verba testamenti Bedorij essent ambigua et dubitaretur an comprehenderent istum casum vi

5 detur quod in dubio debeat fieri interpretatio pro illa parte que fauet pie cause seu distributioni pauperum.l.sunt persone.in fi.ff.de reli.et sump.fu.l.inter pares.ff.de re iudi.c.ex literis.de proba.c.fi.de re iudi.et.l.in ambiguis.ff.de iu.do.iuncta.l.cum his.§.si mulier.ff.de condi.indebi.Et idem videtur inferri ex testamento dicte domine Jacobe disponentis quod quarta pars bonorum Guilielmi eius patris distribuatur inter pauperes et egenas personas.¶ Nec ob.quod ipsa dixerit hoc disposuisse: eo quia ita ordinatum fuerat per dictum Guilielmum in cuius testamento et quod vtute dicti testamenti Guilielmi ad hoc erat astricta etc.quamquam verum esset quod prouisio Guilielmi circa distributionem dicte quarte partis non fuerit facta in casu isto qui euenit: sed solum in casu quo contingeret Bedorium

6 sine liberis decedere: quia ad hoc in fauorem pauperum rndetur quod dicta falsa causa in testamento domine Jacobe inserta non habet dictam eius dispositionem vitiare.l.demonstratio falsa.ver.qd aut.ff.de condi.et demon.et.l.cum talc.§.falsam.el.j.eo.ti.et insti.de leg.in.§.longe.¶ Sed premissis non obstantibus puto in casu nostro alio non ostenso contrariam sententiam de iure probabiliorem esse.ad quod ostendendum presuppono quod Bedorius presumitur habuisse ignorantiam specialiter contentorum in testamento patris non obstante quod hereditatem patris simpliciter adiuerit.nam comis est

7 conclusio quod quia filius qui est suus et necessarius heres patri potest hereditatem sibi ex testamento delatam adire non apertis tabulis testamenti: ideo alio non docto non presumatur habere scientiam specialem contentorum in testamento.l.eius qui in prouincia.et ibi no.doc.ff.si cer.pe. l.cum heres.et ibi no.Bar.ff.de lib.leg.bene facit.l.quesitum.ff.de aquir. rerum domi.et.l.si seruus testamento.et ibi hoc firmat Ang.ff.de stip.ser.et plene Bar.et Ang.in.l.qui rome.§.duo fratres.in repe.ff.de ver.obl. Hoc presupposito dico attendenda esse verba testamenti Bedorij disponentia quod decedente eius filio abintestato sine liberis seruarentur et executioni mandarentur contenta in testamento patris secundum quod et

8 prout in dicto testamento eius patris continetur etc.nam habuit Bedorius relationem ad testamentum Guilielmi in genere: vnde attendi debet testamentum Guilielmi ad quod facta est relatio et secundum illius dispositionem debet intelligi et interpretari testamentum Bedorij se ad illud referens.l.ait pretor.§.j.ff.de re iud. l.si ita scripsero.ff.de condi.et demon.l.asse toto.ff.de here.insti.et.l.institutio talis.ff.de condi.insti.sed ex testamento Guilielmi non apparet distributionem istam fieri debere nisi quando contingeret Bedorium sine liberis decedere: ergo non potest inferri ex testamento Bedorij quartam partem debere di

9 stribui hoc casu videlicet quo Bedorius cum liberis decessit.Pro hoc in specie adduco quod voluit Bal.in.l.ij.C.de errore aduoc.vbi per illum tex.dixit quod si reus respondendo positioni dicat confiteor contenta in positione vera esse prout in tali instrumento continetur quod si in illo instrumento non sit contenta illa positio non habetur pro confessata quamquam dixerit confiteor.¶ Ex quo dicto infertur vnum quod est fortius videlicet quod etiam dato in casu nostro quod Bedorius in specie dixisset volo distribui quartam partem hereditatis prout in testamento patris mei continetur quod etiam pretextu dictorum verborum non debuisset fieri dicta distributio: quanto minus ergo in casu de quo queritur in quo Bedorius in genere disposuit seruari debere contenta in testamento patris prout in illo continetur cum minus debeat operari generalis expressio quam specialis.l.si quis in prin.testamenti.ff.de lega.iij.l.obligatione

10 generali.ff.de pig.Hoc etiam innuit illa dictio secundum quod in dicto testamento continetur: postquam enim apparet illud testamentum ad quod fit

relatio perinde dꝫ haberi ac si testm̄ Gulielmi fuisset in oībus ⁊ ꝑ oīa
specificatum in testō Bedorij.l.si testm̄.C.de insti.⁊ substi.sub condi.
fac.c.abbate.de ver.sig.⁊ declarat Bar.in extrauag.ad reprimen.in
11 verbo prout.†Idem etiā indicat dictio prout in dicto testamento ⁊c.
adiecta in testamento Bedorij.nam vbi illa dictio prout referꝫ ad ali
quid de preterito ⁊ de illo constat stat limitatiue etiam quo ad omnes
qualitates.l.edita.in verb.prout.C.de eden.⁊ ibi no.Bar.in pe.colū.
⁊ Bal.ibi.in.xxxiij.col.in repe.Paduana.⁊ Barto.in.d.extrauag.in
ver.prout.⁊ sic vꝫ fieri relatio ad testm̄ Guilielmi cum omnibus qua-
litatibus suis.vt.d.l.edita.⁊ institu.de inuti.stipu.§.preterea.et.l.fi-
deiussor.§.qui īterrogatus.ff.de interro.act.⁊.l.fi.ff.de fideicō.lib.er-
go dici non pōt ꝙ virtute dicte relationis facte in testō Bedorij dēat
fieri distributio dicte quarte partis ſm qḋ Guilielmus disposuerat
quia in dispositione Guiliemi erat adiecta qualitas.s.ꝙ distributio
fieret si Bedorius decederet sine liberis que quidem qualitas cessat.⁊
tanto magis hoc dicendum cū presumaꝫ Bedoriū ignorasse q̄ ⁊ qua-
12 lia essent in testamēto Guilielmi disposita:vt.s̄.probaui.†dispositio
autem regulariter ad ignorata non trahitur.l.cū aquiliana.ff.de trās-
ac.⁊.l.tres fratres.ff.de pac.l.mater.ff.de inof.test.l.legitimam.ff.de
13 peti.here.Confirmo†nam dispositio Bedorij volentis exequi debere
contenta in testamento patris ſꝫ quod ⁊ prout in illo cōtinetur debet
intelligi ꝙ debeat exequi.s.in his in quibus executio pōt adaptari nō
in alijs.l.j.§.lex falcidia.ff.ad le.falcid.vnde ibi in fi.dicunt Barto.⁊
Ang.statuto ciuitatis cauetur ꝙ de litibus vertentibus inter coniun-
ctos fiat compromissum in cōmunes consanguineos.⁊ alio statuto ca-
uetur quod in extraneis in omnibus ⁊ per omnia seruentur statuta lo-
quentia de coniunctis.nam dictum ſm statutum debet intelligi in ca-
sibus ⁊ capitulis que possunt adaptari.⁊ iō de litibus vertētibus īter
extraneos non fiet compromissum:qꝛ illa verba fiat cōpromissum in
cōes cōsanguineos nō possunt adaptari ad lites vertētes inter extra-
neos:sed ita est ꝙ verba Bedorij dicentis ꝙ contenta in testamento
patris seruentur ⁊ exequantur prout in illo continetur ⁊c.non possunt
adaptari ad dictam distributionē quarte partis bonorū qꝛ illa dēbat
fieri in casu quo Bedorius decederet sine liberis ſm formam testa-
menti Gulielmi:ergo ad illud capitulum referri non debet.¶ Alia
14 ratione ostendo† ꝙ dicta verba Bedorij nō pn̄t ad istum casum ada-
ptari.Nam Bedorius disposuit seruari debere contenta in testamēto
patris:eo tempore quo decederet Guilielmus eius filius sine liberis
Guilielmus vero primus testator substituit pro quarta parte pau-
peres Christi eligendos tempore quo Bedorius decederet sine libe-
ris:vn̄ apparet ex hoc ꝙ dispositiones dictorum duorū testatorum de
necessitate respiciunt diuersa tempora.naꝫ dispositio primi testantis
respiciebat tempus mortis Bedorij.Dispositio vero secundi testan-
tis respiciebat tempus mortis vltimi Guilielmi filij Bedorij.vnde
dispositio secundi testōris non pōt aliquo modo referri ⁊ adaptari ad
substitutionem pauperum per primū testōrem ordinatā:qꝛ alij erant
pauperes Christi tempore mortis Bedorij quos respiciebat volun-
tas primi testōris ⁊ alij esse cēsenꝫ pauperes Christi qui erāt tempo-
re mortis filij Bedorij ⁊ omnino diuersi ab illis pauperibus Christi
qui fuerāt tpe mortis Bedorij.hoc probaꝫ in.l.cum pater.§.a filia.ff.
de lega.ij.vnde in proposito per illū tex.dicit ibi Bar.Bald.⁊ Jo.de
imo.ꝙ si testōr instituit titium hr̄dem ⁊ voluit post mortē hr̄dis di-
stribui bona inter pauperes christi eligendos per suos commissarios
vtrū dicti commissarij possint ante morteꝫ hr̄dis eligere dictos christi
pauperes ⁊ determināt ꝙ non:qꝛ alij sunt paupēs christi q sunt vno
tpe ⁊ alij sunt q sunt alio tpe.⁊ iō ſm eos per talē electionem factā an-
te tempus non pōt fieri preiudiciū existētibus alio tpe.s.tempore mor
tis heredis:qꝛ illi proprie fuerūt a testatore vocati:⁊ hoc clarius ⁊ ex-
pressius voluit Bar.in.l.post mortem.C.de fideicō.referēs se pluries
ita in qōne facti respondisse.⁊ idem Bal.⁊ Ang.in.l.filiussa.§.diuus.
per illum text.ff.de leg.j.⁊ Ange.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.el.ij.
ff.ad treb.⁊ Ang.⁊ Jmo.in.l.sed si alio.§.si quis sub conditione.eod.
ti.⁊ in.l.stipulatio ista.§.inter certam.ff.de ver.obli.⁊ refert ibi An-
ge.quod ita sepe de facto consuluit ⁊ est magis communis cōclusio ex
quo inferꝫ ꝙ impossibile censetur fuisse tempore mortis filij Bedorij
obseruare contenta in testamento Guilielmi q̄ꝫtum ad dictam substi-
tutionem pauperum christi:ergo cum ad illā partem non possit ada-
15 ptari:non dꝫ ad eam fieri relatio.¶ †Nec predictis hꝫ obstare ꝙ mēs
Bedorij testatoris a qua recedendum non est videatur fuisse in con-
trarium ex eo maxime quia al's illa verba nihil operarentur ⁊c.vt ple-
nius.s̄.deductum est qꝛ rn̄deo.⁊ primo quod non possumus interpre-
tari mentem Bedorij fuisse quod distributio dicte quarte partis fie-
ri deberet:tum quia presuppono Bedorium presumptiue ignorasse
cōtenta in testamento patris.vt.s̄.probaui ⁊ per consequēs nō potest
allegari ꝙ verisimiliter voluerit Bedorius sentire de hac distribu-
tione fienda cuius ignorantiam habuit.ar.d.l.tres fratres.de pac.cuꝫ
simi.s̄.alleg.Et si diceretur saltem in genere poterit hoc cogitare.s.ꝙ
quecunqꝫ disposita per patrem in testamēto deberēt exequi.argu.l.q
iure militari.ff.de test.mili.⁊ eorūꝫ q̄ no.Bar.ī.l.sub.pretextu.la.ij.in
prin.C.de trans.⁊ in.l.fi.§.pe.in princi.ff.de condi.inde.⁊.in.l.fin.in fi.

C.in quibus cau.in inte.rest.non neces.⁊ in.l.ab aurelio.§.caius.ff.de
lib.lega.Respondeo ⁊ dico ꝙ hoc est verum ꝙ potuit cogitare tn̄ vo-
luit ꝙ exequerentur contenta in testamento ſm quod ⁊ ꝑut in testamē
to predicti Guilielmi continebaꝫ ⁊ sic habuit relationē ad dispositio-
nem Guilielmi cum omnibus qualitatibus:vt superius est ostensum
sed in testamento Guilielmi non continetur quod Bedorio dece-
dente cum liberis vocētur pauperes christi:ergo ⁊c.Item dicta volū-
tas Bedorij debet referri ad ea in quibus poterat adaptari executio
sed executio non poterat adaptari ad capitulum cōtinēs substitutio-
nem pauperum.vt probaui.ergo ⁊c.Si enim voluisset Bedorius qḋ
omnino filio suo decedente sine liberis quarta pars hereditatis predi-
cte distribueretur inter pauperes christi hoc expressisset.l.j.§.finau-
tem ad deficientis.C.de cad.tol.c.inter corporalia.de transla.⁊ sic non
pōt allegari ꝙ de mente bedorij fuerit ꝙ oīno dicta distributio fieret
filio eius decedente sine liberis.¶ Nec etiā obstat ꝙ al's redderet dis-
16 positio Bedorij inutilis:qꝛ rn̄deo primo † ꝙ postq̄ꝫ verba testamenti
Bedorij sunt clara non possumus a verbis recedere.l.ille aut ille.§.
cum in verbis.⁊.l.non aliter.ff.de leg.iij.l.continuus.§.cum ita.ff.de
ver.obli.Secundo rn̄deo quod talis dispositio Bedorij non redditur
inutilis etiam dato ꝙ non referatur ad substitutioneꝫ pauperū Chri-
sti:sed solum ad alia relicta.Primo eñ operatur ꝙ vbi ipse Bedorius
vꝫ prescripsisset vel cepisset ꝑscribere aduersus aliquos legatarios de-
scriptos in testō patris esset interrupta prescriptio ⁊ prescriptione il-
la non obstante posset ex testamento Bedorij agere qlibet legatarius
in testamento Guilielmi descriptus.l.cum notissimi.§.sed ⁊ si quis.
C.de prescrip.xxx.an.⁊ in proposito declarabat Bal.in.l.j.C.de fur.
in.x.col.in ver.sed nunqd in litera nostra ⁊c.Operatur etiam alium
effectum dispositio dicti Bedorij:qꝛ dato ꝙ non appareret Bedoriū
se immiscuisse hr̄ditati paterne ⁊ sic legata tāq̄ꝫ ex testō Guiliemi de-
bita peti non poterant ēt posito ꝙ filius in potestate esset hr̄s institu-
tus.l.j.in fi.ff.vt in pos.leg.l.si nemo.ff.de test.tute.⁊ plene in.l.si fi-
lius qui patri.ff.de vulg.⁊ pup.tn̄ virtute testamenti Bedorij peti
possent ⁊ non haberent necesse legatarij aliter probare de aditione he
reditatis Guililemi quod quideꝫ reputatur magnū cōmoduꝫ ⁊ inter-
esse.vt no.per glo.in.l.ita tn̄.§.si pater.ff.ad treb.⁊ per glo.in.l.si pu-
pillus.in prin.in verb.condemnare dꝫ.ff.de noua.⁊ in.l.pe.ad fi.C.de
positi.⁊ in.l.cogi.§.j.in verbo.defensum iri.⁊ ibi Ange.ff.ad treb.⁊
Bar.in.l.qui bis.ff.de ver.ob.cum simi.¶ Similiter non obstat qḋ in
dubio fieri debeat interpretatio in fauorem pie cause ⁊ sic in fauorem
pauperum christi qꝛ rn̄deo ꝙ nos non sumus in re ambigua qm̄ ver
ba testamenti Bedorij certa sunt ꝑ relationem ad testm̄ Guilielmi.l.
certum.ff.si cer.pe.l.vbi aūt.§.illud.versi.sed qui vinum.ff.de verb.
obli.l.nominatim.de condi.⁊ demō.l.ait ꝑtor.§.j.de re iud.⁊ sic debet
attendi dispositio Guilielmi cum suis qualitatibus vt opportune ꝓ-
baui.s̄.vnde in incertis nō aūt in certis locus est coniecturis.d.§.cum
ita.cum vulg.¶ Postremo non obstat testamentum dn̄e Jacobe qꝛ
rn̄deo ꝙ dn̄a Jacoba per errorem inducta est ad relinquēdum dictam
quartam partē pauperibus Christi vt euidēter colligiꝫ ex verbis testa-
menti eius ibi dum dicit quia ad hoc se teneri ⁊ obligari dixit ipsa te-
statrix eo qꝛ ita disposuerat dictus Guilielmus in suo testamēto ⁊ qḋ
ita disposuit ipsa testatrix pro exoneratione anime ipsius testatricis
qꝛ ad hoc dixit se artari ex testamento dicti Guilielmi:prout latius in
testamento ipsius Guilielmi continetur ⁊c.⁊ tamen constat ꝙ ex testa
mento Guilielmi dn̄a Jacoba in effectu heres dicti Guilielmi primi
testatoris non artabatur ad hoc qꝛ non euenit casus prouisus ꝑ Gui-
18 lielmum scꝫ ꝙ decesserit Bedorius sine liberis:de errore † aūt ipsius
dn̄e Jacobe diciꝫ cōstare eoipso qḋ apparet ex inspectione testamenti
Guilielmi rem aliter se habere.l.si post diuisionem.C.de iuris ⁊ fac.
igno.l.de etate.§.fi.cum glo.ff.de interro.act.⁊ no.in.l.cum de indebi
to in prin.ff.de ꝓba.⁊ in.l.nō fateꝫ.ff.de cōfes.⁊ ꝑ doc.ī.l.error.C.de iu
19 ris ⁊ fac.ign.⁊ in.c.fi.de confes.† ⁊ vbicunqꝫ cā falsa est expressa in lega
to aut erat cā non obligatoria:vt si lego tibi fundum qꝛ negocia mea
gessisti vel qꝛ in studio socius meus fuisti ⁊ tunc licet dicta causa sit fal
sa legatum nō vitiatur.dicta.l.demōstratio.cū ꝯcor.s̄.alle.aut cā falsa
erat obligatoria vt si lego tibi centuꝫ:qꝛ tātūdem mihi mutuasti tunc
talis cā falsa expressa a testatore errante vitiat legatū.l.j.C.de fal.cā
adiec.leg.⁊ ibi declarat Bart.⁊ Bart.in.d.l.demonstratio.§.j.in.iij.
q.⁊ in.l.si cum te.ff.de pac.⁊ moderni in.l.fi.ff.de here.instit.sed ita est
ꝙ dicta causa expressa per dn̄am Jacobam fuit falsa:vt pꝫ ex inspe-
ctione testamenti Guilielmi attento ꝙ Bedorius decessit cuꝫ liberis
inerat cā obligatoria si fuisset vera vt ipsamet testatrix asserit ⁊ certuꝫ
est ꝙ fuisset obligatoria si vera fuisset qꝛ dicta dn̄a Jacoba in effectu
erat heres primi testantis mediāte persona Bedorij ⁊ eius filij ⁊ ema
nauit per erroreꝫ dicta expressio cause:qḋ probatur eoipso quod con-
stat rem aliter se habere vt statim dixi:ergo de primo ad vltimum re-
manet cōclusio ꝙ pauperes christi nec ex testō Guilielmi nec ex testō
Bedorij aut dn̄e Jacobe intelliguntur vocati.

¶ Summarium super consilio.lxxxij.

1 ☞ Ubi appellatio est ipso iure deserta sn̄ia postea lata reddiꝫ nulla.
2 Ubi pars appellans instanter non interpellat iudicem vt causam per

sententiã terminare debeat non dꝫ imputari negligẽtie iudicis.⁊ nu.3.
4 Calculatoribus electis a iudice non est credendum sine iuramento.
5 Quando appellans appellauit viua voce saluo sibi iure appellandi
in scriptis.

¶ Consilium.lxxxij. In materia appellationis.


Redemptoris nostri inuo
cato suffragio. Viso processu cause vertẽtis inter ser
Antonium de zanolinis vt procuratorem Joannis
quondam ser Jacobi ex parte vna agentem ⁊ Alexã
drum quondam vgolini de marano ex alia se defen-
dentem super petitione executionis sentẽtie late per iudicem appella-
tionis contra dictum Alexandrum ⁊ visis statutis transmissis seu eo-
rum copia ⁊ his que copiose et subtiliter per clarissimos aduocatos
vtriusq; partis allegata sunt ⁊ visis literis magnifici domini preto-
ris cesene quibus sum requisitus vt consulam que future sint partes
sue libenter assentiebam ꝙ dñs pretor ad sñie executionem procederet
quia huiusmodi conclusio videbatur mihi veritati facti magis amica
⁊ obiectis in ꝯrium parata erant responsa: verumtamen vnum obstat
cui de iure resistere nequit. nam illa sñia cuius executio petita est fuit la
ta post tempus duorum mensium a die interposite appellationis nu-
1 merando quo casu statutum ꝙ incipit statuimus † ⁊ ordinamus ꝙ a
qualibet sentẽtia diffinitiua ⁊c. disponit ꝙ appellatio sit ipso iure de-
serta quapropter sententia postea lata redditur nulla. vt in cle. si ap-
pellationem. cum glo. in verb. appellatus. de appel. ⁊ no. Host. Joan.
an. ⁊ alij in. c. ex ratione. de ap. ⁊ Bald. ⁊ Saly. in aut. ei qui. C. de tẽp.
ap. ⁊ Bal. in. c. fi. in titu. quo tempore miles in vsi. feud. ⁊ lꝫ statutum
2 excipiat casum quando staret † per negligentiam iudicis ⁊ alios quos-
dam casus ibi expressos tamen ante lapsum dictorum duorum men-
sium non inuenio quod steterit per iudicem sed per partem appellan-
tem quia dr̃ stare per partem appellantem quousq; instanter nõ inter-
pellauit iudicem vt causam per sententiam terminare debeat ⁊ ei acta
presentet ⁊ sic pro parte sua adimpleat: vt colligitur ex. l. fi. §. illud ibi
summa visum ⁊c. C. de temp. app. ⁊ no. hoc Saly. in ver. quero ter. hoc
dicit ꝙ elapso ⁊c. ⁊ idem no. Bal. in aut. itẽ si appellatio. eo. ti. ⁊ Ang.
in consi. cxxxvij. incipiente quidaꝫ mattheus. bene facit quod no. Bal.
post Bar. in. l. titia seio. §. vsuras. ff. de leg. ij. ⁊ Bar. in. l. mora. ĩ prin.
ff. de vsur. ⁊ quod habetur. in. c. j. de supplen. negli. prela. et quod no.
Ant. de. but. ⁊ Joan. de imo. in. c. ex literis. de consti. ⁊ in. c. cum causa.
post glo. de offi. deleg. sed ante lapsum dictorum duoruꝫ mensium nõ
fuerũt facte dicte protestationes ⁊ presentata acta que iudex etiam pe-
tijt sibi presentari saltem. xxvij. die Junij ⁊ etiam postea. nam sentẽtia
fuit lata die. xxvi. maij. de anno. M. cccclviij. ⁊ eadem die fuit appella-
tum viua voce nec appellatio in scriptis est mihi presentata seu trans-
missa ⁊ etiam dato ꝙ alia appellatio in scriptis fuisset interposita in-
3 fra decendium † ⁊ diceremus tempus finiende appellationis incipere
a die interposite appellationis in scriptis vt tenent multi in. l. cum ꝓ-
curator. §. dominus. ff. de ope. no. nun. ⁊ tamẽ adhuc infra tẽpus duo-
rum mensium non essent obseruata ea que adimplere debebat dictus
appellans circa protestationes cum presentatione actorum: vt dixi. s.
4 ⁊ ptꝫ ex actis. ¶ † Nec obstat ꝙ nõnulli calculatores electi retulerunt
die. xviij. Decembris ꝙ instantia non erat deserta quia illis calculato-
ribus electis iudici non erat credendum sine iuramento. l. imperato-
res. C. de fide instr. l. hac edictali. §. his illud. C. de secun. nup. ⁊ Bald.
no. Bar. in. l. theopompus. ff. de dote preleg. ⁊ Bar. ĩ repe. l. credito-
res. ad fi. C. de pig. ⁊ no. Bar. ⁊ alij in proemio ffoꝝ. ⁊ Bald. in. l. ius-
iurandum ꝙ ex conuentione. in prin. ff. de iureiur. Anto. de but. in. c.
veniens. el. j. de resti. ⁊ in. c. finem litibus. de dolo ⁊ contu. ⁊ in. c. propo
suisti. de. proba. ⁊ Ang. in repe. l. si vacãtia. in. iij. colũ. C. de bo. vacan.
lib. x. Bald. in rub. ff. de iureiur. ¶ Preterea dato ꝙ illi calculatores
ita retulerint tamen non apparet ꝙ iudex hoc sequutus fuerit. non
enim iudex ita pronunciauit. s. causam appellationis non esse deser-
tam ⁊ iudex potuit moueri ad non adhibendum ei fidem vel quia non
iurauerant vel quia visum fuerit relationem non esse in iure fundatam
5 stantibus actis ⁊ statuto predicto. ¶ † Insistit etiaꝫ plurimum vnus
ex dictis dominis aduocatis vt respondeatur: an. s. Alexander appel-
lauit viua voce saluo sibi iure appellandi in scriptis ⁊ postea infra tẽ-
pus debitum appellauit in scriptis: an possit appellans dicere temp⁹
finiende appellationis currere a tempore interposite appellationis
in scriptis. ⁊ quia istud quo ad ea de quibus sum requisitus a dño pre-
tore non videtur necessarium respõdebo tñ breuissime concludens ve-
riorem ⁊ magis communem opinionem videri ꝙ possit appellans di
cere tẽpus currere a die appellationis in scriptis ⁊ ita sum solitus te-
nere ⁊ legendo ⁊ consulẽdo vt tenet Ang. in. l. si quis libellos. C. de ap
pel. ⁊ etiam Saly. ibi per illum text. ⁊ Joan. de imo. in. l. i. §. libelli. de
app. ⁊ in. c. dilecto. de appel. et in. d. l. cũ procurator. §. dominus post
tꝫ Anto. de bu. ⁊ dñs Abb. in. d. c. dilecto. saltem quando in appella-
tione interposita in scriptis non repetit diem prime appellationis he-
ne facit quod not. Joan. and. in. c. bone. de appel. Bald. in. l. generali-
ter. C. de reb. cre. ⁊ in. c. fi. quo tempore miles. ⁊ dñs Abb. moder. in. c.
tua nobis. de ap. ad fi. adducunt doc. in dictis locis rationes plures
per quas ptꝫ responsio ad ea que in contrarium dici possent quod
breuitatis cã omitto. qr vt dixi non est necessarium quo ad ea de qui-
bus requisitus sum a domino iudicante. Ex quibus breuiter concludo
partes dñi ius dicentis esse in pronunciando dictam sententiam la-
tam per dictum iudicem non mereri executionem ⁊ illam fuisse nullaꝫ
tanq; latam extra tempus quo debebat causam terminare ⁊ victum
victori in expensis condemnare.

¶ Summarium super consilio. lxxxiij.

1 ☞ Ubi est effectus ⁊ forma in sñia hypothecaria tunc debet quis
damnari ad restitutionem possessionis.
2 De iure cautum est ꝙ agẽs hypothecaria ꝯ tertios possessores ꝙ põt
agere actione personali vel reali ꝯ reum principalem. scdo contra fide-
iussores. tertio contra tales tertios possessores.
3 Habens causam a malefidei possessore nõ prescribit.
4 Quomodo itelligatur ꝙ ille qui plus debito petierit a iure suo cadat.
5 Qui non habet legitimum mandatum non debet audiri.
6 Ubi mulier renunciat inest tacitus met⁹ ꝓpter reuerẽtiam viri. ⁊ nu. 9.
7 Renunciatio iuris hypothecarum cum iuramento valet. ⁊ nu. 10.
8 Ubi iuramentum interuenerit etiam si iurans enormissime lederetur
est seruandum.
11 Cõstitutio precarij operatur veram traditionem possessionis.
12 Ciuilis possessio translata per constitutionem precarij: sufficit ad pre
scriptionem.
13 Habens titulum presumitur bonam fidem habere.
14 Qui semel possedit si asserit nunc possidere presumitur semper ⁊ con-
tinuo possedisse.
15 Autentica malefidei quomodo habeat locum.
16 Res pro indiuiso non potest obligari.
17 Actore non probante reus venit diffinitiue absoluendus.
18 Uictus victori regulariter est in expensis condemnandus.

¶ Consilium. lxxxiij. In materia hypothecarie.


In Christi saluatoris noie
eiusq; gloriose matris ⁊c. Viso processu agitato coraꝫ
domino vicario castri aurioli comitatus Imole inter
dñam Bartholomeam seu eius maritum pro ea in iu-
dicio comparentem ex parte vna. ⁊ Mattheum Joan
1 nis scambrini ex altera ꝙq; minus ordinate confecto vr̃ prima † facie
dicendum dictum Mattheum condẽnari debere ad restitutionẽ pos-
sessionis dicte petie terre ⁊ casamenti retinende in cãm hypothece per
dictam. d. Bartholomeam qm̃ talis est effectus ⁊ forma sententie in
hypothecaria seu saluiano interdicto. l. si cum venditor. in princi. ff. de
euic. ff. de pigno. l. si fundus. §. in vendicatione. et ibi hoc Bar. et la-
te in. l. rem alienã. ff. de pigno. actio. Cy. Ang. ⁊ Saly. in. l. cũ res. C. si
alie. res pig. et extra de pig. c. ex literis. patet enim ĩ hac causa actionẽ
hypothecariã aut saluianum interdictum siue ius concessum in instru
mento de ingrediendo propria autoritate et non alia remedia nec iura
intentari potuisse per no. per glosam et doctores in proc. C. §. tertij. in
verbo easdem res. in. l. si tibi. §. de pignore. ff. de pac. l. pignoris. cum si
mi. C. de pigno. Inno. in. c. cum constet. de pigno. et Bald. in. c. j. de
feudo dato in vicem. l. commis. iuncto eo quod legitur ⁊ no. in. l. j. ff. ⁊ C.
de saluiano inter. et que no. Bart. in. l. iij. ad fi. iij. q. prin. C. de pig. que
iura competere potuisse videtur clare constare ex instrumento dota-
2 li ad me trãsmisso et lecto. ¶ † Nec huic domine videbatur obstare ex-
ceptionem oppositam excussionis non facte: qr lꝫ iure cautum sit agẽ-
ti hypothecaria ꝯ tertios possessores hodie plus excutere debere et
agere personali vel reali ꝯ reum principalem. secundo contra fideius-
sores si intercesserint. tertio contra tales tertios possessores. iuxta aut.
hoc si debitor. C. de pigno. aut. sed hodie. de actio. ⁊ oblig. ⁊ in cor. de
fideius. §. sed neq; colũ. j. Illa regula fallit nisi ĩ instr̃o hypothecarie
intercesserit constitutio precarij: qr tunc agi poterit directo cõtra pos-
sessorem ẜm Jaco. butri. et ibi post cum Bal. per illum tex. in. l. fina.
C. de acquir. posses. vbi vel quispiam alius ⁊c. et idem Bal. in. l. j. C. de
reuo. his que in frau. cre. ⁊ Ang. et Joan. de imo. et mod. in. l. exitus
ff. de acqui. posses. ⁊ Pet. de ancha. in. d. aut. sed hodie. vnde dicebat
no. Bal. C. de seruo pigno. da. ma. in. l. j. quod cautela ẽ quod appona
tur in pacto de dote restituenda precarium quo casu potest mulier
absq; alia solennitate propria autoritate possessionem directo ingredi
per. l. si seruus. C. quod cum eo. not. Saly. in. l. iij. C. de pigno. per gl. in
l. cum creditorem. ff. de fur. ⁊ ita al's publice Bononie disputando te-
3 nui. ¶ † Nec ad hoc etiam obstaret scda opposita exceptio pscriptio-
nis decurse contra dictam dominam Bartholomeã: eo quia hodie vi
detur dicendum tertium possessorem habentem causam ⁊ titulũ a de-
bitore qui scit se rem alteri obligasse vel a quocunq; alio autore obli-
gationem scienti spatio. x. vel. xx. annorum actioni hypothecarie pre-
scribere non posse. aut. malefidei. C. de prescrip. lon. temp. sed solum
4 modo per annos. xxx decursos: vt ibi dicitur ¶ † Nec ad hoc simili-
ter obstaret alia exceptio opposita contra dictam. d. Bartholomeam

quod plus debito petierit ⁊ sic a debito ⁊ iure suo cadit iuxta. l. j. C. de plus peti. c. j. extra eo. tit. eo q̄ pena. d. l. non h̄z locū nisi quoties quis peccauerit in duobus. s. in exigendo cautionē de pluri dolose ⁊ in plus petendo dolo al's non ita tenent gl. ⁊ doc. in. d. c. j. de plus peti. ⁊ Bar. in. l. si seruus. §. bone ad fi. ff. de condi. fur. ⁊ in. l. qui solidum. in princ. de leg. ij. ⁊ doct. omnes in. d. l. j. ⁊ maxime in casu nostro in quo vt patet in replicationibus dicte dn̄e Bartholomee ipsa non institit: imo iuste destitit a plus petendo ⁊ per cōsequens audiēda: dictis iuribus.
5 ¶ †Nec etiam non obstaret alia exceptio opposita contra dictā dn̄am Bartholomeam vcz dictū eius maritum non habere legitimum mādatum. ⁊ per consequens audiri non debere iuxta ea que habentur in l. licet. C. de procu. extra. e. c. in nostra. cum si. quia maritus citra mādatum potest pro vxore ad lites interuenire. C. de procur. l. j. ⁊ l. maritus l. fi. C. de pac. conuen. prius tamen prestitis solennibus cautionibus et maxime de rato vt dictis iuribus que licet prestite nō fuerint: earum tamen exceptio non iuuat: q̄r fuit post litez contesta. opposita. l. pōpo. §. rati. ff. de procu. l. j. in fi. C. de satisd. C. de proba. l. exceptionem. not. in. l. ita demum. C. de procur. ⁊ extra de consti. in. c. cum. M. ferrarien.
6 ¶ †Et predicta maxime vera esse videntur in renuntiatione facta ab vxore iuri hypothecarū in alienatione facta per maritū dictō Mattheo: q̄r in tali renuntiatione inest tacitus metus propter reuerentiam viri ⁊ per cōsequens nō ligat per id qd̄ no. glo. in. l. j. §. que onerande. ff. quarum rerum. ⁊ in. l. si cū dotē. §. eo autē tempore. solu. ma. in. l. trāsactionem. C. de trāsac. facit etiam q̄ habetur in. c. sane. de renū. ⁊ quod no. Bal. in. l. si fine. C. ad vell. ⁊ maxime si dicte petie terre erāt vltima bona in bonis mariti quo casu nunq̄ valet renūtiatio hypothecarum facta p̄ vxorē: qua marit⁹ remanet nō soluendo: ita tenebat Bart. post Jaco. de are. in. l. menia. ad fi. ff. sol. ma. ⁊. C. ad velleia. in. l. iubemus et Jac. de bel. in auf. vt immobi. añ nup. col. v. ⁊ Dy. ff. de his q̄ in fraud.
7 cre. in. l. si pignus. ¶ †Ecōtra videtur dictū Mattheū fouere iustitiā ⁊ per consequens diffinitiue absoluendum. Et primo de iure claruz videtur dn̄e Bartholomee actionem non competere quo ad illas duas tornaturas terre venditas ⁊ alienatas per Barthol. olim eius maritū in dictū Mattheū cuz iuri hypothecarū in instrumento producto renuntiatum fuerit solenniter ⁊ cū iuramento quā renūtiationē de iure valere certissimum est. l. etiā. ⁊ l. iubemus. C. ad velleia. qd̄ legi. ⁊ no. in
8 c. peruenit de emp. ⁊ ven. ¶ †Nec ad hoc habet obstare id q̄. s. in cōtrariū allegabatur vcz dictam renuntiationē non valere quoties maritus remaneret non soluendo: q̄r posito q̄ ita esset tñ predicta fallunt quoties iuramētū interuenerit quo casu etiam si iurās enormissime lederetur tenetur iuramētū seruare: p̄tz expresse in. c. cū contingat. de iureiur. ⁊. l. licet mulieres. eo. titu. lib. vj. in. c. q̄uis. de pact. in. vj. seruare em̄ semper debet quoties seruari potest sine interitu salutis eterne. c. si vero. de iureiur. not. in auf. sacramenta puberum. C. si aduer. vē. ple-
9 ne in. l. si quis pro eo. de fideius. in. l. pactum qd̄ dotali. de pac. ¶ †Nec etiam ad hoc obstat q̄d. s. dictum est de tacito metu ⁊ reuerentia: q̄r vt dixit Barto. in. d. §. que onerande. in. l. ad inuidiam. C. q̄ me. cau. in. l. pe. ff. de condi. ob tur. cau. Inno. in. c. causam matrimonij. de offi. delega. Bal. in. l. interpositas. C. de trans. ⁊ in. c. j. §. item sacramēta. de pa. iur. fir. ⁊ And. ⁊ Jo. de imo. in. l. si cū dotem. §. eo autem tempore. cum si. sol. mat. q̄ illud debet intelligi quando precesserūt mine et verbera q̄s in casu nostro non presupponit. ⁊ sic clare constat ipsam exclusaz a iure dicte petie terre pro libris. xliij. q̄ sic emptori vēdita fuit. ¶ Ul-
10 terius etiā videt dictū Mattheū absoluendū esse ab alia petia terre et casamēto q̄m primo posito q̄ titulū emptionis nō quesiuerit a vero et integro dn̄o qd̄ etiā. s. discutiā. tñ videt dictū Mattheum ex eius titulo ⁊ possessione spatio. x. annorū ⁊ vltra decursorū a tp̄e dicte emptionis p̄scripsisse ⁊ legitime iuri hypothecarū quod habebat dicta dn̄a Bartholomea. p. l. j. ⁊ ij. C. si aduer. cre. plene no. C. de prescri. xxx. an. in. l. cū notissimi. in prin. ⁊ in. l. sicut. ⁊. C. de pig. in. l. vsucapio. ⁊ in. pemio. ff. §. terti⁹ in ver. easdē res. instit. de act. §. itē seruiana in ver. nihil interest. p̄tz em̄ vltra titulū etiā intercessisse traditionē possessionis vi
11 gore constitutionis precarij de qua in instrō. † que cōstitutio operatur veram traditionem possessionis. iuxta glo. no. ⁊ ibi Bald. ⁊ doct. ff. de pac. in. l. ab emptione. ⁊ tex. ff. de act. emp. in. l. iul. §. possessionem. ⁊ in auf. sacramenta. C. si aduer. ven. Bar. ⁊ doc. in. l. si is qui pro emptore. in. v. ⁊. vi. q. princi. ff. de vsucap. Jo. de imo. in. l. qui mihi donatum. ad fi. ff. de dona. vn̄ si ad prescriptionem causandam requirebatur traditio iuxta no. in. l. celsus. ff. de vsucap. in. l. si estimatis. ff. pro soluto cum
12 si. de illa constat. ¶ †Nec obstat si diceret solā ciuilē possessionē trāslatam esse per constitutionem precarij. l. et habet. §. j. ff. de preca. no. in l. interdum. in prin. ff. de vsuca. eo q̄ illa sola sufficit ad prescriptionē. iuxta ea que plene habentur in. l. ij. §. ex contrario. de acqui. pos. et. in c. causam. de prescrip. cum concor. ¶ Bonafides autem que in hac p̄scriptione requiritur. iuxta. c. si diligenti. c. fi. de prescrip. c. possessor de
13 reg. iur. in. vi. cum fi. in casu nostro ipso iure probata est † q̄r habens titulum presumitur bonāfidem habere nisi contrarium doceatur. l. pe. C. de euic. no. per. gl. ⁊ doc. C. vnde vi. in. l. fi. plene Bar. in. d. l. celsus. Cy. ⁊ Bal. in. l. super longi. C. de prescrip. lon. temp. ⁊ glo. etiā instit. de vsucap. in prin. ⁊ no. in. l. quēadmodum. C. de agri. ⁊ cen. in preal. c.

si diligenti. ⁊. c. fin. ⁊ Inno. eo. ti. in. c. vigilanti. no. in. c. j. de prescrip. in vj. caute tamen fecit dictus Mattheus bonam fidem allegare. vt p̄tz in eius exceptiōibus: q̄r illa nullo casu presumitur nisi allegetur vt tenuit Ang. in. l. eum qui. §. fi. ff. de publica. facit quod not. Bart. in. l. si adulterium cum incestu. §. idez polliom. ff. de adul. ⁊ glo. in cle. appellanti. de appel. Jo. an. in. c. ij. vt lite non cōte. Bart. in. l. j. ff. de excep.
14 ¶ †Requiritur etiam probatio continuate possessionis. ff. de vsucap. l. iij. §. l. possessio. ⁊. l. nonnunq̄. §. j. C. de prescrip. lon. temp. l. ij. q̄ vt firmat Cy. ⁊ doc. in prealleg. l. super longi. ⁊ Bar. in. d. l. celsus. satis probatur continuatio possessionis si ille qui semel possedit se asserit nunc possidere q̄r cum de suo commodo tractetur presumitur semper ⁊ continuo possedisse per. l. siue possidetis. C. de proba. cum ibi no. per glos. ⁊ doc. in. l. non ignorabit. ⁊ ibi Bal. C. ad exhi. ⁊ p̄ cunct̄ in. l. si minorem. C. de in integ. restit. ⁊ Spec. de ac. ⁊ pe. §. sequitur. ⁊ Dy. i regula sine possessione. lib. vi. Bal. no. in. l. fi. in. xv. oppo. C. de edic. di. adri. ⁊ per do. Anto. plene in. c. cum ad sedem. de resti. spo. ⁊ Jo. de imo. post Bal. in. l. si quis ita. de condi. ⁊ demon. ⁊ quod no. glo. xvi. q. iiij. volumus. ergo sequitur omni impedimento cessante dictū Mattheū tueri se posse allegato prescriptiōis presidio. ¶ Ad quam prescriptionē non obstat quod. s. allegabatur per auf. malefidei. primo q̄r videmur nos esse extra terminos dicte auf. non enim habuit Mattheus titulum a Bartholo qui rem obligauerat: sed a Jacobo eius fratre cuius
15 mala fides in re nostra nullaten⁹ presupponitur. ¶ †Preterea vt dicit Ang. in. d. auf. malefidei. illa h̄z locum in prescriptione dn̄ij ⁊ rei immobilis nō aūt in prescriptione pig. ⁊ hypo. q̄r illa est modici piudicij. l. fi. C. que res pig. est enī separata cā hypothece ab ipsa cā dn̄ij. ff. de pig. l. j. §. cum p̄diū. ⁊ qd̄ habet. ff. de 3ben. emp. l. alienatio. cū si. ⁊ ita etiam dicebat Ja. de are. ⁊ Cy. in. d. auf. malef. dei. vcz illaz tantū locum habere q̄n de dn̄io nō de actiōis prescriptione tractat̄. facit qd̄ no. doc. C. de acqui. pos. i. l. vitia. ⁊ hec forti⁹ pcederēt si iste Matthe⁹ tenuisset ⁊ possedisset sciente ⁊ patiente dicta dn̄a Bartholomea quo casu nunq̄ habet locū. d. auf. malefidei. vt ibi p̄tz ⁊ no. Bar. ff. de acq. pos. in. l. pōp. §. cū quis. Itez q̄r d̄z intelligi. d. auf. malefidei. in eo qui habet autorem talē qui ab initio traditiōis facte ipsi autori ad fuit malafides: secus si postea superuenerit vt docet h̄m eos in casu nostro p̄pter superuenientiaz dicte hypothece constitute ipsi dn̄e Bartholomee isto enim casu etiam non habet locum dicta auf. malefidei. h̄z glo. ⁊ ibi hoc Bar. ⁊ doc. ff. de aliena. iud. mut. cā fac. in. l. itez heres. §. j. itē cum hic de malafide autoris v̄a non ostendatur: igif. d. auf. malefidei non habet locū in ficta vel p̄sumpta malafide. per id quod not. Bald. ff. de publi. in. l. cum qui. §. pretor. ⁊. §. in hac. ⁊. §. publiciana. ⁊ ibi etiā Ange. Bene fateor prescriptionē tātū modo incepisse currere a tempore soluti matrimonij inter dictam dominaz Bartholomeā. ⁊ Bar. per. l. in rebus. §. omnes. C. de iur. do. ipsi enim mulieri constante matrimonio non currebat prescriptio eo q̄r agere nō valebat. igitur. l. j. in fi. C. de anna. excep. l. si seruus. ff. de diuer. ⁊ tem. pre. plenie per Bart. ff. de offi. presi. in. l. senat⁹. ⁊ Bald. C. de preci. imper. offe. in. l. quotiescu. eius aūt viri mortem quo tempore ignoro. ¶ Deducēdū etiam fuisset ⁊ est tempus minoris etatis si a tempore venditionis facte in dictū Mattheum vllo tempore citra fuit minor: quia tunc in ea etate prescriptio non currebat. C. in qui. cau. in integ. resti. non est neces. in. l. fi. l. non
16 est incognitum. qui. non ob. lon. tem. pre. cū si. ¶ †Ulterius q̄ dictus Mattheus sit absoluendus ostendo. naz clarum est q̄ dicta obligatio hypothece facta de dictis sex tornaturis ⁊c. ipsi dn̄e Bartholomee p̄ dictum Bart. non valuit nec valere potuit nisi pro dimidia q̄r aliam partem dimidiam quam pro indiuiso fertur tenuisse cum eius fratre Jacobo non potuit illam obligare. l. j. C. si cōmunis res pigno. C. cōi diui. l. ij. l. si fratres. C. commu. vtriusq̄ iudi. l. falso. C. de cōmu. rerum alie. ⁊ quod no. per doc. in. l. serui electione. §. labeo. de lega. j. ⁊ in. l. j. C. qui test. fa. pos. si ergo dicte omnes terre capiebant summā centū decez librarū ⁊ sol. iij. prout constat ex instrumentis dictarum venditionum ergo obligatio facta vxori extendebat se ad summam quinquaginta quinq̄ librarum de q̄bus primo priuata est pro summa librar. xliij. ex renuntiatione facta per eam in venditione quam fecit Bar. eius maritus pro parte dictarum petiarum terre vt constat ex instrumento ser Antonij. ¶ Item ad residuum ei ius non competit quia confitetur se habuisse nomine dotis sue libras quatuordecim vt ipsamet fatetur in reponsione ad positiones. nulla enim est validior probatio quam ipsa confessio tex. no. C. de trans. in. l. cum te. que quatuordecim libre presumuntur potius a debitore solute ipsi mulieri in causam liberationis hypothece ⁊ sic dicte petie terre vendite postea per Jacobum quaz in liberationem actionis personalis de dote qua poterat ipse Bartolus conueniri pro ea quantitate qua vendita fuit per eum dicta prima petiā terre hypothecata quasi dicatur soluta in magis cautam obligationem ⁊ magis penalem vt probatur. ff. de solu. in. l. ⁊ magis. l. in his. in prin. ⁊. l. si quid ex famosa. no. Cy. ⁊ docto. post. glo. C. de solu. in. l. j. agat ergo mulier contra heredes mariti. ⁊ per consequēs vt dixi si non valet principalis obligatio hypothece ergo nec pactum accessorium de ingrediendo propria autoritate in effectu. C. de leg. l. non dubium. c. inter dilectos. de fid. instru. l. si venditor. §. si in vendi. qui. mo. pig. vel hyp. sol.

7 hypo.sol.¶ † Item ex eo q2 non constat dictam dominã Bartholo-
meam probasse ea que sibi incũbebant vz dominium aut saltem pos-
sessionem dicti Bartoli eo tempore quo sibi dicta bona hypotheca-
uit.iuxta.l.⁊ que nodum.§.j.ff.de pig.cum res.C.si alie.res pig.cũ ibi
no.⁊ plene in.l.rem alienam.ff.de pig.actio.igitur actore nõ proban-
te reus venit diffinitiue absoluendus.C.de eden.l.qui accusare.c.j.vt
eccle.bene.¶ † Item cum victus victori in expensis regulariter sit cõ-
8 demnandus nisi iustaz causam litigandi habuerit.l.properandum.§.
sin autem.C.de iudi.c.finem litibus.de do.⁊ contu.⁊ cum hic nullam
iustam inueniam causam litigandi puto ipsum condemnandum in ex-
pensis dicto Mattheo per id quod legi.⁊ no.in.l.qui solidum.§.etiã.
de leg.ij.⁊ Bald.C.de aduo.diuer.iudi.in.l.j.⁊ plene per eum in aut.
generaliter.⁊ aut.sed hodie.C.de epis.⁊ cleri.cum concor.⁊ per predi-
cta ptz ad omnia in contrarium adducta clarissime responsum esse.
Subdo etiam quod licet vt.s.in princi.dixi non visum fuerit obstare
etiam dicte domine Bartholomee exceptionẽ excussionis:tamen pu-
to quod cum per statuta huius ciuitatis ⁊ communitatis ⁊ communi-
ter vbiqꝫ prouisum sit omnino excussionem prius fieri debere quod
tali casu seruanda erit in specie ⁊ ad vnguem forma statuti.iuxta.l.cuz
hi.§.si pretor.ff.de trans.l.qui rome.§.flauius.de ver.ob.c.cum dile-
cta.de rescri.⁊ quod no.voluit Bald.et Imo.in.l.j.ff.de lib.⁊ posthu.
in.l.comparationes.C.de fide instru.cum concor.Erunt ergo partes
iudicis in hac causa absoluere diffinitiue dictum Mattheum ab om-
nibus petitis in petitione producta per dictum magistrum Joannez
stud.Barth.⁊ victum victori in expensis condemnare reseruato iure
agendi dicte domine Bartholomee in et contra heredes seu bona dicti
Bartoli olim eius mariti nec plura pro nunc attingo non valens me-
lius ex hoc tam confuso ⁊ inordinato processu veritatem excutere.
¶ Et ita prout.s.scriptum est visum est de iure dicenduz mihi Alex.
de Tarta.de imo.minimo inter ceteros legum doctori:saluo semp cu-
iuslibet saniori consilio more claudiano.ff.qui pot.in pig.hab.l.clau-
dius felix ⁊ proprio ac consueto sigillo inferius sigillaui.

¶ Summarium super consilio.lxxxiiij.

1 Ubi emens ius percipiendi datia suscipit in se omne periculum
pestis ⁊ guerre non tenetur venditor.
Communitas qñ prouidere potuit vt pedagia exigantur an teneatur
ad remissionem.
3 Ubi aliquis suscipit in se periculum intelligitur suscipere nisi illud pe
riculum culpa alterius partis contingat.
4 Quando quis emit pedagium a communitate pro certis annis ⁊ pro
vnico pretio.⁊ nu.5.
6 Quomodo intelligatur.l.qui officij.§.fi.ff.de contrahen.emptio.

¶ Consilium.lxxxiiij.

¶ Si ille qui emit ius percipiendi datia ⁊ gabellas suscepit in se peri
culum pestis ac sterilitatis cuiuscunqꝫ ⁊ guerre cuiuscũqꝫ licite vel il-
licite:⁊ quẽcunqꝫ alium casum fortuitum:possit petere remissionem si
culpa vel facto venditoris fuit impeditus habere facultatẽ pcipiẽdi.


Omini redẽptoris nostri
1 innocato suffragio. Ponderatis his que in themate
narrantur:⁊ perspectis † verbis instrumenti concessio-
nis percipiendi et exigendi datia ⁊ gabellas ciuitatis
Cesene de anno.M.cccclxxiij.facte per magnificos
dominos conseruatores et alios magistratus Cesene Francis.man-
finij et visa copia scripture protestationis facte per dictum Francis.
cum videretur fortasse prima consideratione dicendum dictum Fran-
ciscum petere non posse remissionem aut restaurationem dicti damni
quia cum susceperit in se omne periculũ pestis ac sterilitatis cuiuscũqꝫ
ac etiam guerre seu guerrarum cuiuslibet conditionis tam licite ꝙ il-
licite:⁊ que sumpta occasione a predictis vel a predictorum quolibet
originem traherent ⁊ quẽcũqꝫ alium casum fortuitum tam diuinum ꝙ
humanum:vnde propter susceptionem periculi ⁊ casus fortuiti resul-
tare videtur quod etiam si quod periculum eueniat etiam ex culpa di-
cte communitatis Cesene seu eius magistratuum predictoruz non te-
neatur cõmunitas nisi cõstaret ꝙ dolo dictorũ regentium seu represen
tantium cõitatem factum esset per tex.no.in.l.qui officij.§.fi.ff.de con-
trahen.em.¶ Confirmatur q2 actum fuit ꝙ non teneretur communi-
tas pro dãno seu preiudicio quod inferri contingeret dicto Francisco
occasione guerre etiam que licite inferretur contra dictam communita
tem ⁊ per consequẽs etiam si cõmunitas in hoc culpaz cõmisisset pro-
pter quã sibi guerra licite inferretur:nõ posset Franciscus contra cõi-
tatem agere.⁊ lz dictũ fuisset ꝙ teneret Franciscus de periculo guerre
non videt ꝙ debeat intelligi de guerra licita inferenda communitati
culpa communitatis nisi fuisset expresse actum taz de licita ꝙ de illici
ta per.l.quidam cum filium.ff.de ver.ob.⁊ quod ibi no.Bar.circa ter
tiam colum.⁊ per id quod habetur in.c.domino guerram.in princ.hic
finitur lex cõra.deinde incip.consuetu.regni.Tamen premissis non
obstantibus cõriam sniam vt de iure veriorem sequor:quia cum de iu-
re cõi fundatam hz intẽtionẽ suaz dictus Franciscus probato dãno ⁊
impedimento predicto:qñ cum tale esset impedimentum cui poterat
2 facto ⁊ opera cõitatis ꝓuideri si cõitas † cũ posset nõ ꝓuidit ꝙ dictus
Franciscus haberet patientiã pcipiendi vsum ⁊ exactionem dictorum
datioruz ⁊ gabellarũ tenet ad omne dãnuz ⁊ interesse dicti Frãcisci in
quo interesse habenda est rõ lucri cessantis:sed si cõitas facto ⁊ opera
sua prouidere nõ potuisset tũc teneret ad remissionẽ mercedis ꝓ rata
vt distinguit in.l.si fundus quem.⁊ in.l.si vno.§.vbicũqꝫ.ff.loc.⁊ in.c.
propter sterilitatez cũ ibi no.maxime p doc.de loc.Cõstat aũt ex narra
tis in themate ꝙ cõitas huic impedimento ꝓuidere potuisset:q2 ipsa
cõitas seu agentes ꝓ ea fuerunt cã dictorum impedimentorũ cõstitue-
do dictas clausas ⁊ alia faciendo de quibus in themate:ideo dicendum
est dictam cõitatem teneri dicto Francisco ad oẽ suũ interesse qđ pro-
3 pter ea passus est.¶ † Nec verba instrĩ predicti cõrium importãt:nam
non euenit periculũ aut casus pestis nec ẽt casus sterilitatis q intelligi
tur susceptus per Frãciscũ:q2 qñ qs suscepit in se piculũ intelligit su-
scipere periculũ nisi illud piculũ culpa alterius ptis contingat:vt est
ho.tex.⁊ ibi hoc colligunt Bar.⁊ Bal.in.l.cũ ꝓponas.C.de nauti.fe
no.qui tex.decidit qõnez istã cũ igit impedimentũ illatũ Frãcisco cir-
ca dictũ vsum pceptionis gabellarũ ꝓcesserit ⁊ facto ⁊ culpa cõitatis
innouãtis circa dictas clausas ⁊ alia de quibus in themate debet ipsa
communitas teneri.¶ Cõfirmat per id qđ habet in.l.quero.§.inter
locatorez.ff.loca.vbi si vnus cõhentiũ aliqd alicui ꝓmittit semp intel-
4 ligitur nisi altera pars culpã cõmittat ¶ † Ad idẽ adduco ꝙ no.bar.
in.l.cotem ferro.§.qui maximos.ff.de pub.in.ij.q.vbi cõcludit ꝙ qñ
quis emit a cõitate pedagium pro certis ãnis ⁊ pro vnico pretio semel
soluendo ⁊ contingat ꝙ vno anno p guerram nihil est perceptum non
debeat fieri sibi aliqua remissio:q2 vr emisse spem ⁊ euentũ perceptio-
nis pedagij.per.l.nec emptio.ff.de cõhen.emp.⁊.l.si iactum retis.ff.de
act.emp.tñ dicit hoc esse verum nisi facto vel causa ipsius cõitatis ꝓ-
cesserit guerra puta propter inimicitias quas habebat cõitas iuste
vel iniuste:q2 tunc cõitas teneret ad interesse.⁊ idem dicit Bald.in.l.
si ea.l.C.de vsur.vbi idem dicit ẽt si cõitas poterat remouere dictam
guerram ⁊ non remouit.⁊ nõ facit per.d.l.si fundus quẽ.hoc idem etiã
voluit Ange.in consi.suo.xv.incip.in dei nomine ⁊ sue matris glorio
se.Quecunqꝫ diximus ⁊c.Ecce ergo qđ ẽt in casu in quo nulla debe-
bat fieri remissio tñ fallit nisi hoc processerit a facto ⁊ cã alterius cõhẽ-
5 tis ⁊ tanto † fortius hoc procedit in casu nostro in quo facta fuit vendi-
tio ⁊ concessio dicti iuris ⁊ facultatis percipiendi datium pro vno an-
no ⁊ pro pretio librarum tredecim milium soluendarũ de mẽse in mẽ-
sem quo casu fm veras conclusiones iudicat prout de cõtu locationis
non prout de cõtu venditionis ꝓpter mẽstruã prestationẽ seu solutio-
nem faciendaz:vt plene ꝓbat ⁊ determinat bar.i sua solẽni disputatio-
ne incip.publicanus quidam.maxime p no.p glo.in.l.j.§.j.in vbo in
agendo.ff.de supetfi.⁊ in.l.j.C.de iure emphy.cũ alijs ibi alleg.p eum.
⁊ idem concludit Ang.in.d.cõsi.⁊ Pe.de anch.in.d.c.ꝓpter sterilita-
tem.⁊ Saly.⁊ Fulg.in.d.l.j.C.de iu.emphy.post Bar.ibi ⁊ cõstat ꝙ
ex natura cõtus locationis si impeditur cõductor vti frui re locata pi-
culum spectat ad locatorez fm qđ traditur in.l.ex cõducto.in prin.⁊.§.
6 j.ff.loca.⁊ in.d.l.si fundus quem.⁊ in.d.§.vbicũqꝫ.cum si.¶ † Ex quo
infero non obstare id qđ habet in.d.l.q officij.§.fi.ff.de cõhen.emp.q2
respondeo fm qđ illum tex.declarat notabiliter Bar.⁊ expressius An-
ge.in.l.sed ⁊ si quis.§.quesituz.ff.si quis cautio.vbi volũt ꝙ qñ qs su-
scepit in se periculum si prius absqꝫ eo qđ assumpsisset in se periculuz
tenebatur de casu fortuito prout tenetur emptor post cõtum vẽditiõis
vt.l.id qđ in prin.⁊.l.necessario.in prin.ff.de pericu.⁊ commo.rei ven.
operabit talis susceptio periculi vt suscipiens in se periculum tenea-
tur de casu fortuito contingente etiã ex culpa alterius partis dummo-
do dolus malus absit.⁊ ad hoc tex.in.d.l.qui officij.§.fi.⁊ singu.fm
Ang.⁊ Mod.in.d.§.quesitum.sed in casu nostro attento ꝙ iste cõtus
hz instar locationis propter menstruã solutionẽ:vt proxime dixi seq
tur ꝙ periculum casus per quem impediret patientia vtendi ⁊ fruen-
di non pertinebat de iure cõi ad dictum Franciscum si in se non susce-
pisset periculum.vt.d.l.ex conducto.⁊.d.l.si fundus quem.cuz si.ergo
non sumus in casu.d.l.qui officij.imo nõ dz intelligi susceptuz esse pi-
culum casus precedentis ex facto vel culpa alterius partis.vt.d.l.cuz
proponas.¶ Preterea dicti locatores dolo non carent impediendo
quominus conductor habeat patientiam ⁊ facultatem vtendi.vt.d.l.
si cum fundum ibi dum tex.dicit nec videtur abesse ⁊c.ff.de contra-
hen.empt.facit.l.si procuratorem.§.dolo.⁊.l.dolus.ff manda.cum si.
⁊ sic dato ꝙ etiã essemus in casu in quo loquitur tex.in.d.l.q officij.§.qđ
ex natura cõtus periculum spectasset ad Franciscum adhuc ptz quod
ille tex.non obstat.¶ Necqꝫ etiam obstat quod actum fuerit in instru-
mento predicto quod communitas non teneretur de periculo guerre
seu guerrarum cuiuslibet conditionis ⁊ generis tam licite ꝙ illicite ⁊
per consequens etiam si communitas culpam cõmisisset propter quaz
guerra licite inferretur non posset franciscus contra communitatem
agere.q2 rñdeo quod non sumus in casu predicto:q2 non petit Fran-
ciscus dãnum aut interesse ad satisfactionem occasione guerre sed su-
mus in alio casu in quo non est conuentum in instrumento quod pro-
pter culpam communitatis non possit agi contra eam ideo talis casus
omissus habetur pro omisso ⁊ remanet in dispositione iuris cõmunis

l.si extraneus.ff.de condi.ob cau.⁊.l.si cū dotem in prin.ff.so.ma.quo
casu cōitas rōne culpe tenetur:⁊ an possit Franciscus pretendere do-
lum presumptum esse commissum contra eum iam vt dixi.s.ex quibus
omnibus firma ⁊ vera remanet conclusio que superius in fauorem di-
cti Francisci habita est.

¶ Summarium super cōsi.lxxxv.

1 ☞ Ex constituto debitoris constituentis se possidere transfertur in creditorem omnis possessio.
2 Ubi constituens se possidere alteri alienat seu tradat dicitur interuer-
tere possessionem creditoris.nu.3.⁊.8.
4 Acquisitio possessionis potest in conditionem deduci ⁊ purificata cō-
ditione acquiritur possessio.
5 Creditori habenti hypothecata bona ita demuꝫ permittitur agere hy-
pothecaria ꝯ tertium possessorē aut contra fideiussorem si prius egerit
actionem personali cōtra debitorem.
6 Agens actione hypothecaria contra tertium possessorem debet citare
principalē debitorem.
7 Sufficit citari illum contra quem principaliter lis mota est.

¶ Consilium.lxxxv.

¶ Si creditori fuerunt hypothecata bona a debitore cōstituēte se pos
sidere ⁊ hoc pro certa quantitate data ad mercādū ad dimidiā lucri ⁊
dāni:⁊ debitor postea aliquā rem ex dictis hypothecatis alienauit ⁊
possessionem tradidit possit creditor absqꝫ alia excussione agere ꝯ di-
ctū tertiū possessorem remedio.l.fi.C.de acquir.pos.absqꝫ eo ꝙ fecerit
contra debitorem principalem liquidari debitum.



Edemptoris nostri inuo
cato suffragio. Pōderatis his de quibꝰ in themate
suprascripto fit mentio ⁊ omissis argumentis ad par
tes breuiter puto de iure concludendū dictū actorem
1 debere obtinere. ¶ † Presuppono enī primo ꝙ ex cō-
stituto debitoris cōstituentis se possidere omnia bona sua que obliga-
uit:transfertur in creditorē omnis possessio que erat apud debitorem
vt.l.quod meo.in prin.⁊.l.qui bona.in prin.ff.de acquir.pos.c.cum ve
nissent.⁊ ibi no.doc.de resti.spo.no.gloss.in.l.ab emptione.ff.de pac.
⁊ glo.⁊ Ang.in.l.ij.C.de acqui.pos.⁊ declarat Bar.in.l.interdum.in
princi.ff.de acquir.pos.⁊ in repe.l.creditores.C.de pig.in.ij.⁊.iiij.q.et
2 Bal.in.l.quisquis.C.de do. ¶ † Secūdo presuppono ꝙ si dictus de-
bitor constituens post dictum constitutū rem quaꝫ possidebat ⁊ in di-
cto constituto comprehensam alteri alienet ⁊ tradat dicitur interuerte-
re possessionē creditoris.⁊ propterea etiam nulla facta excussione con-
tra debitorē pōt creditor recta via ad possessionē recuperandaꝫ agere
condictione ex.l.fi.C.de acquir.pos.vt probatur ibi in verbo quispiam
alius.⁊ ibi glo.in verb.cuiuscūqꝫ rei iunctis no.ibi per glo.in verb.ge-
neretur.⁊ ibi firmant doc.⁊ proprie in creditore cui debitor constituis-
set possidere bona obligata.firmat Ja.but.in.d.l.fin.cum aut.ibi po-
sita.C.de act.⁊ obli.⁊ Ang.⁊ Mod.in.l.exitus.ff.de acqui.pos.⁊ An-
gel.in.l.ij.§.hac ratione.ff.vi bo.rap.⁊ in.d.l.fin.C.de acqui.posses.et
ibi etiam Jaco.but.⁊ Bald.in.l.j.in lec.antiqua.ff.pro soc.⁊ in.l.j.C.
de reuo.his que in frau.cre.⁊ Pet.de anc.in.d.l.fi.cum aut.ibi posi-
ta.C.de actio.⁊ obli. ¶ Istis sic presuppositis ad casum nostrum in-
fero. Aut enim dictum constitutum appositum in instrumento est pu
rum et simplex et sine dubio fuit acqsita possessio dicto Jacobo credi-
tori et occasione dicte alienationis et traditionis facte per dictum An
tonellum incontinenti competijt et cum effectu dicto Jacobo credi-
tori remedium.d.l.fi.C.de acq.pos.pro possessione recuperanda.nec
illa lex attendit aliud nisi possessio esset acquisita credictori ⁊ postmo
dum interuersa per debitorem nō autem exigit liquidari inqꝫtum sit
creditor:quia remedium illius.l.non datur pro quantitate debiti:sꝫ
pro recuperanda possessione que fuit acquisita creditori:vt ibi ptꝫ.et
3 posito † ꝙ requireret apparere illum constituentē esse aliquo modo ob
ligatum non reqritur ꝙ illud liquidet cuꝫ debitore principali:sꝫ suffi-
cit liquidari contra reum seu possessorem contra quem agitur vt.j.
ostendam.aut cōstitutuꝫ habebat condictionem futuram.s.si et inquā
4 tum dictus Antonellus restaret debitor et constat † ꝙ etiam acqui-
sitio possessionis potuit ⁊ potest in conditionem deduci ⁊ purificata
conditione acquiritur possessio.l.qui absenti.§.j.⁊.l.si me in vacuā.ff.
de acqui. pos.et ad hoc vt dicatur apparere dictam cōditionem esse
purificatam.i.dictum Antonellū esse obligatuꝫ et debitorem satis est
hoc contra possessorem probari in iudicio intentato cōtra ipsum pos-
sessorem:licet non probetur nec liquidetur cuꝫ ipso debitore principa-
li.hoc euidenter est de mente Bart.in repe.l.creditores.C.de pig.in
iiij.principali.q.ver.item dubitatur quid de successore singulari iun-
cto ver.sed pone quod debitor non solum dedit licentiam ingredien-
di ⁊c.vbi facit differentiam:an debitor qui obligauit bona creditori
solum dedit licentiꝫ creditori ingrediendi propria autoritate posses-
sionem bonorum obligatorum.An vero etiam constituerit se nomine
creditoris possidere. Primo casu si queramus an illud pactum execu
tiuum pro acquirenda possessione ⁊ pro faciēda executione iuris rea-
lis idest obligationis pignoris possit exerceri contra singularem suc-
cessorem habentem causam a debitore distinguitur:aut debitum non
fuit liquidatum in instrumento eo quia tale ius exequendi non fuit ne
cesse productum non pōt exerceri illud ius ꝯ singularem successorem.
l.si mater.§.fi.⁊.l.iudicare.§.fin.ff.de exce.rei iud.aut fuit in esse pro-
ductum:vt qꝛ in instrumento fuit liquidatum debitum ⁊ tunc transit
in singularem successorem.l.si superatus.§.j.ff.de pig.Secundo vero
casu.s.quando est appositum constitutum in instrō tunc vult Bart.
quod plus iuris acquiritur tunc creditori contra singularem succes-
sorem:qꝛ tunc non facta distinctione:an debitum fuerit liquidatum
vel non potest creditor recuperare possessionem aduersus singularem
successorem intentando remedium.d.l.ex liberis.C.de acqui.pos.que
est.l.fi.preallega.Ecce ergo quod in remedio.d.l.fin.non attendimus
an debitum fuerit liquidatum an non. ¶ Confirmo predicta.etiam
5 videmus † quod creditori habenti hypothecata bona:ita demuꝫ per-
mittitur cum effectu agere hypothecaria contra tertium possessorē di-
ctorum bonorum:aut contra fideiussorem actione personali si egerit
prius actione personali contra debitorem principalem ⁊ contra eum
excussionem fecerit ⁊ compertum fuerit eum non esse soluendo.vt in
§.sed neqꝫ.in aut.ex fideius.posito in aut.hoc si debitor.C.de pig.⁊ in
aut.presente.C.de fideius.Et tamē videmus quod si creditor elegerit
agere contra tertium possessorem ⁊ cum eo vult probare debitum ⁊
etiam probare debitorem non esse soluendo:⁊ sic in iudicio incboato
contra creditorem vult probare ⁊ excussioneꝫ bonorum debitoris face
re:⁊ sic ostendere bona debitoris non extare sufficit hoc facere in hoc
iudicio contra tertium possessorem:vt no.Bald.in.l.cum testamento
per illum tex.C.de testa.ma.⁊ Bal.⁊ Salyc.in.l.ij.C.communi diui.⁊
Bal.in aut.ꝯ rogatus.C.ad treb.⁊ no.Ang.in.d.§.sed neqꝫ Ange.
⁊ Mod.in.l.decem.ff.de ver.ob.⁊ Lud.ro.in.l.stipulatio.§.habet in
addi.nouis.ff.de no.ope.nun.⁊ Bene.de plū.in.l.libertus.ff.de liber.
cau.Bene faciunt no.per.Bald.in.l.j.C.de reuo.his que in frau.cre.
6 ¶ † Nec ad substantiam ⁊ validitatem dicti iudicij directi contra ter-
tium possessorem requiritur citari debitorem principalem:quia vt di
xit Inno.⁊ alij in.c.fi.de maio.⁊ obe.⁊ clarius Bald.in.l.ab eo.in vl
ti.col.C.quō ⁊ qñ iud.quod pro substantia iudicij non est citandus ni
si ille contra quem dirigitur petitio sed pro extensiōe preiudicij debēt
bene citari illi quorum interest.l.si deserta.C.si propter pub.pensita.
⁊ probatur in.l.cū miles.§.j.ff.ex quib.cau.ma.Et illā decisionē vt no
tabilem ⁊ elegantem commendat Pau.de ca.in.l.in cōcedendo.ff.de
7 aqua plu.arcē.bene facit † ꝙ no.glo.rep.singularis in.l.de vnoquoqꝫ
ff.de re iudi.in gl.ij.que vult ꝙ sufficit citari illum contra quem prin-
cipaliter lis mota est.sed in casu nostro petitio ⁊ lis dirigitur contra
possessorem conuentum pro recuperanda possessione que est apud euꝫ
⁊ non apud Antonellum ergo sufficiat rem in iudicio discuti ⁊ tra-
ctari contra possessorem:non dico qꝫtum ad hoc vt si Jacobus obti-
neret sententiam contra dictum tertium possessorem possit illa in viꝫ
sententie vti contra dictum Antonellum non vocatū in hoc iudicio p
predicta. ¶ Item negari non potest omnino verificatam esse conditio
nem ex qua verum sit dictum Antonellum omnino esse obligatū quia
aut exercuit ministerium illud cum dictis pecunijs adeo quod lu-
cratus sit:⁊ constat eum teneri dicto Jacobo.Aut omnes pecunias
perdidit ⁊ tūc etiā si absqꝫ culpa perdidisset.⁊ adhuc constat dictū An-
tonellum teneri saltem vsqꝫ ad dimidiam dicti capitalis attento ꝙ
pecunie fuerunt date ad cōmune lucrum ⁊ dānum.vt.l.j.cum ibi no-
tatis.maxime per Bal.in.iij.q.C.pro soc. ¶ Item cōstat etiaꝫ obliga
tum esse dictuꝫ Antonellū:qꝛ promisit singulo anno dictus Antonel-
lus reddere rōnem lucri ⁊ damni quam rōnē nunqꝫ reddidit:vt in pū-
cto narratur:⁊ cum ex inspectione instrumenti apparet annos plures
esse elapsos ex quibus apparet omnino dictum Antonellum esse obli
gatum aliquo modo ex dicto instrumento:ex cuius inspectione ap-
paret eum habuisse dictas libras ducentas ad cōmune lucrum ⁊ dā-
num pro dictis sex annis iam finitis.⁊ sic in omnem euentum etiam si
totum perdidisset obligat saltem ad dimidiam vt dixi pro qua omnia
bona sunt hypothecata.⁊ cōsequenter sibi locuꝫ vendicat dictum con-
8 stitutum siue purum fuerit siue conditionale. ¶ † Nec insisto an dictuꝫ
constitutum vires habuerit in bonis post dictum primū contractum
acquisitis quia in themate presupponitur esse probatuꝫ ꝙ tempore
constituti Antonellus possidebat dicta bona ad quoruꝫ possessionem
agitur.⁊ etiam qꝛ cōmunis opinio est quod etiā habeat locū in bonis
futuris acquisitis post tp̄s constituti:vt no.Ja.bu.⁊ Salr.in.l.fi.C.q
res pig.obli.pos.⁊ ita etiā est de mēte Bar.ibi ⁊ expressius Bar.in con
si.inci.pūctus talis est.Pater filio emācipato.⁊ Bal.in.l.si qs argē
tum.§.sed ⁊ si quis.C.de dona.⁊ in rub.C.de ꝯtrā.emp.in.xxi.q.⁊ An-
ge.in consi.clxxviij.inci.in dei noīe.Uisis pdictis instrīs de valore eo-
rum ⁊c.⁊ Saly.in.l.actione.§.qd diximus.ff.pro soc.⁊ in.l.ij.de ꝯtrā.
emp.⁊ Joā.de imo.⁊ Lud.ro.in.l.stipulatio hoc modo concepta.ff.
de verb.ob.facit.l.qꝫuis.ff.de preca. ¶ Et ex predictis apparet quod
non obstat si dicatur ꝙ debuit prius conueniri dictus Antonellus ⁊
contra eum liqdari de lucro ⁊ damno anteqꝫ ꝯtra dictum possessorem
ageretur:vt sic sententia que postea feretur contra possessorem sit suf
ficiens ad faciendum ꝙ ipse possessor habeat regressum cōtra dictum
Antonellum

Antonellum autorem suũ. Nam vt ostendũt decisiones.s̄.allegate in casu nostro in quo non agitur ad quantitatẽ tanq̄ nõ debitam: sed ad possessionem aduocandam non requiritur ꝙ cum debitore processerit liquidatio. Et aut dictus possessor habens causam a dicto antonello denunciabit tempore opportuno ei litem hanc sibi mota ꝫ requirendo eum quod veniat ad suscipiẽdã causam in se ⁊ defendẽdũ ⁊ tũc si succũbat in causa possessor habebit fundatã ex hoc intentionem suaꝫ contra autorem suũ ⁊ ꝯ eum obtinebit. ⁊ si dicta sñia cũ actis cause ei sufficiet cõtra autorẽ suum. Si aũt nõ denũciauit neq̄ denũciet vt tenetur liteꝫ esse motã ⁊ qð veniat ad defendẽdũ tũc sñia illa per quã succumberet possessor non releuaret cũ ꝯ autorem suum ratione culpe ipsius possessoris qui nõ denunciauit. ⁊ ideo sibi imputet. hec habẽtur in.l.emptor ⁊ in.l.si controuersia. ⁊ in.l.si parentes ⁊ in.l.empti.C.de euic. ⁊ in.l.j.C.de peri. ⁊ cõmo.rei ven.cum simi.

¶ Summarium super consilio.lxxxvj.

1 Secũdus emptor qui pretiũ soluit ⁊ res tradita est prefert primo emptori qui habet fundatam intentionem ex titulo emptionis.
2 Venditor non incidit in penã.l.qui duobus.ff.ad leg.cor.de fal.si primus emptor non soluit pretiũ nec obtulit venditori anteq̄ venderet secundo emptori.
3 Ubi res est apud illũ cui dꝫ fieri traditio talis traditio nõ requiritur.
4 Ubi emptor reperitur in possessione presumitur ꝙ habeat illã cũ voluntate venditoris.
5 Ubi emptor ingreditur possessioneꝫ fundi pretio non soluto presumitur predo.
6 An sufficiat ꝙ fuerit habita fides de pretio.
7 Commune dicitur meum q̄tum ad dispositionem partis mee.
8 Ubi inter socios est res communis si vnus vult trãsferre in aliuꝫ partem suam est opus traditione.

¶ Consilium.lxxxvj.

¶ Si duo erant domini vnius predij pro indiuiso ⁊ vnus eorum vendidit consorti suo partẽ suã: nec aliter apparet de traditione: postea vẽditor vendidit ⁊ tradidit alteri quis sit potior: an primus: an scðs.

¶ Casus.

¶ Titius ⁊ Seius habebant molẽdinũ cõe ⁊ illud pro indiuiso tenebant ⁊ possidebant. Modo cõtigit ꝙ titius partẽ suã pro indiuiso cõmunẽ vendidit seio pro certo inter eos cõuẽto pretio. ⁊ sibi dedit vnũ ducatum pro arra et parte pretij. de hinc ad quatuor dies iste titius hanc partem dicti molendini vendidit alij nobili ignoranti de dicta venditione prima in qua translata fuit possessio ⁊ dominium per ipm titium venditoreꝫ vigore constituti appositi in instrumento infra scripto: ⁊ satisfactum fuit de pretio ipsi titio per hunc accipientem scðo loco. ¶ Ex predictis queritur quis sit potior in hoc molẽdino vẽdito pro parte ipsa pro indiuiso. secundus emptor dicit se potiorem: quia prius habuit dominium ⁊ possessioneꝫ per constitutum. vt.s̄. Ex opposito primus emptor asserit se potiorem hoc etiam respectu quod ipse prius habuit dominium ⁊ possessionẽ sic deducẽdo de iure cũ ipse ⁊ titius venditor possiderent añ vẽditionẽ dictũ molendinũ pro indiuiso in cõione certe de voluntate titij ipse seius habebat possessionẽ in qualibet parte molendini. Uñ superueniẽte postea titulo. de volũtate domini transfertur dñium absq̄ alia traditione nuda voluntate.

1 Domini redẽptoris nostri
inuocato suffragio. Ponderatis narratis † in themate premisso sentio de iure verum esse ꝙ secundus emptor est potens eo quia habet fundatam intensionem ex titulo emptionis sue q̄tuncunq̄ posterioris attento qð pretium soluit ⁊ res sibi tradita fuit nisi per priorem emptorem probaretur rem ab ipsomet venditore sibi prius fuisse traditã.l.quoties.
2 C.de rei vendi. ⁊ l.siue autem.§.si duobus.ff.de publ. ¶ † Nec incidit venditor in penam. de qua in.l.qui duobus.ff.ad leg.cor.de fal.si primus emptor non soluit pretiuꝫ: vel illud non obtulit venditori anteq̄ venderet secundo emptori. vt no. Odof.in.l.venditor ex hereditate.p illũ tex.ff.de here.vel act.vendi. ⁊ sequitur Bal.in.c.si frater.si de feu.sue.contro.inter do. ⁊ agna. ⁊ per eundem in.d.l.quoties. ⁊ in.d.l.venditor in lec.antiqua. Sed dictus prim⁹ emptor ex narratis in themate non probauit de traditione sibi prius facta. vel de aliquo quod loco
3 traditionis debeatur. ¶ † Non eñ obstat si dicatur ꝙ primus emptor anteq̄ emeret istam medietatem habebat aliam medietatem pro indiuiso quam tenebat ⁊ possidebat pro indiuiso cum isto venditore tempore venditionis ⁊ sic videtur quod nõ requirebaᷓ alia traditio postq̄ res erat apud eũ. iuxta.§.interdum.insti.de rerũ diui. ⁊ l.qua rõne §.sciendũ.ff.de acqui.rerũ do. ⁊ l.quedam mulier.ff.de rei vendi. quia vt etiam fuit optime deductum per clarissimos dominos aduocatos dicti secundi emptoris id quod habetur in dictis legibus habet locuꝫ quando emptor soluisset pretium vel aliter satisfecisset venditori vt no.glo.in.d.§.interdum.insti.de rerum diui. nam tunc videtur venditor consentire ꝙ res sit apud emptorem ex dicta causa emptionis al's non: per id quod habetur in.§.vendite.eod.titu. ⁊ istud etiam clare voluit Ange.in.l.si per longi.circa vlti.vel pen.colum.C.de prescri.lon.
4 tem. vbi dixit ꝙ quando emptor † reperitur in possessione rei presumitur ꝙ illam possessionẽ habeat cũ voluntate venditoris si ipsi venditori emptor impleuit ꝯtum al's non p id quod habeᷓ in.l.iulianus.§.offerri.ff.de act.emp. ⁊ est de mẽte Ang.in.l.ij.in si.C.de acqui.pos.
5 ⁊ Bald.in rub.C.de contrahẽ.emp.in.xix.qð. ¶ † Hoc ẽt clare voluit Ray.in.l.nec ex vera.C.de acqui.pos. vbi dixit ꝙ aut emptor ingrediᷓ possessionem fundi: pretio non soluto ⁊ dicitur predo. ⁊ sic non presumitur facere voluntate venditoris.l.ij.§.si.cum glo.ff.de exce.rei ven. Aut ingreditur post pretium solutũ: ⁊ tunc aut venditor consensit expresse ⁊ emptor non est predo. aut contradicit expresse ⁊ tunc emptor est predo.l.si ex stipulatione.ff.de acqui.pos. Aut scit venditor ⁊ tacet ⁊ tunc emptor non est predo.l.ij.C.de acquiren.pos. Aut ignorat ⁊ tũc emptor est predo.per.d.l.nec ex vera. ⁊ sic ptꝫ ꝙ ante pretium solutum indistincte siue venditor sciuerit siue ignorauerit non intelligatur quod emptor apprehendat possessionem de voluntate vẽditoris: q2 non tenebatur venditor.d.l.iul.§ offerri. Bene facit id qð no.glos.in.d.l.ij.in verb.vt dñm. voluit etiam Cy.in.d.l.nec ex vera. sequutus Jac.de ra.ibi: quod etiam si pretium est solutũ non intelligeᷓ emptor iuste apprehendere possessionem si non apparet ꝙ hoc faciat sciẽte et patiente venditore tamen q2 ille non est casus noster sup eo nõ insisto.
6 ¶ † Nec obstat si diceretᷓ ꝙ sufficit ꝙ fuerit habita fides de pretio vt presumatur cum venditoris consensu emptorẽ retinere: vt no. Ang.in d.l.quedam mulier. ⁊ in dubio presumitur habita fides de pretio. vt no.glos.in.l.si quod vendidi.ff.de contrahen.emp. ⁊ in.l.procuratoris.§.plane.ff.de tribu. ⁊ in.d.§.vendite. ⁊ no. Cy. ⁊ alij doc.in.l.in ciuile.C.de rei ven. q2 respõdeo ꝙ est verum ꝙ qñ venditor post venditionem deuenit ad actum traditionis simpliciter facte: videᷓ in dubio fidem habere de pretio ita loquũtur glo. ⁊ doc.preall e. sed quando venditor non deuenit ad actum traditionis non presumitur habita fides de pretio: vt probatur in.l.i.§.si. ⁊ quod ibi no.ff.de excep.rei.iud. Cum ergo non deuenerit venditor dicti molendini ad actũ traditiõis dicte sue dimidie: q2 ex narratis in dicto themate: hoc non resultat sequitur ꝙ nõ sumus in casu quod dici possit habitam fidẽ de ptio. ⁊ cũ non liceat emptori propria autoritate reꝫ emptã apprehẽdere nisi habita licentia a venditore saltem pretio nõ soluto.l.si ex stipulatiõe. ⁊ l.fundi.ff.de acqui.pos. non presumitur in dubio emptorẽ tenuisse molendinum nisi pro sua dimidia pro indiuiso quaꝫ habebat añ emptionẽ ipsam ⁊ tpe ipsius emptionis: q2 alias deliqsset quod nõ p̄sumiᷓ vt probatur optime quo ad ꝑpositũ nostrũ in.l.merito.ff p so. ¶ Et nõ potest dici ꝙ primus emptor istam dimidiam ꝑ indiuiso emptam tenuerit sciente ⁊ patiente venditore: ⁊ sic habeᷓ pro tradita. iuxta.d.l.ij.C.de acqui.pos. q2 ex narratis in themate hoc non colligitur. imo etiã dato quod cõstaret dictum vẽditorem sciuisse dictuꝫ emptorem stare in molendino sicut prius consueuerat non presumeretur venditorem cõsensisse ꝙ emptor possideret istam dimidiaꝫ sibi venditã: q2 presumeretur emptorem stetisse tm̃ ꝑ sua dimidia ꝑ indiuiso quã ante emptionem habebat ne delinqueret: ⁊ consequenter nõ potest dici ꝙ venditor passus fuerit emptorẽ dimidiam sibi venditam possidere vt infertur ex ratione quã ꝑ prime dixi. ¶ Preterea in dubio cũ vẽditor nõ recepisset pretium. ⁊ consequenter non teneretᷓ tradere presumendum esset in dubio ꝙ venditor non consenserit consocio in re communi aliquid facienti quantum est pro eo quod concernit partem ipsius tacentis. per id qð habetur in.l.sabinus. iuncta glo.in verbo poterit.ff.communi diui. ¶ Confirmatur: q2 non poterit dici ꝙ tempore prime venditionis primus emptor qui habebat parteꝫ dimidiam pro indiuiso diceretur tenere ⁊ possidere aliã dimidiam pro indiuiso pertinentem ad venditorem q2 cũ venditor possideret suã dimidiã tempore venditionis sequeretur qð duo insolidum eandẽ rem tenere potuissent quod est falsum.l.iij.§.ex contrario.ff.de acqui.pos.l.si duo.ff.vti pos. ⁊ l.si
7 vt certo.§.si duobus.ff.cõmo. † ⁊ illud quod cõmune ẽ dicaᷓ tantũmodo eẽ meũ quo ad dispositionem partis mee.l.falso.C.de cõ.rerũ alie.l.serui electione. ⁊ ibi plene no. Bart. ⁊ alij.ff.de leg.i. ⁊ no.in regu.in
8 re communi.de reg.iur. ¶ † Fortificẽtur predicta per id quod no.glo.in.l.si conuenerit.ff.communi diuidũ. que vult quod etiam inter socios habentes rem communem si vnus vult transferre in aliũ partem suam sit opus traditione sicut inter alios. Ex quibus concludo secundum emptorem esse potiorem.

¶ Aduerte lector q2 autor noluit subscribere nec sigillare hoc consilium licet ipsum compilauerit vt in fine ponitur.

¶ Casus est talis.

¶ In facto presupponitur contractũ fuisse matrimonium inter quondam illustrissimum do. Ludo. ducẽ Aureli. ⁊ dñam Valentinã filiam illustrissimi do. Joãnis.galeazij ducis Mediolani. p cuius dote ⁊ ꝑ fundo dotali fuit tradita ciuitas Astensis cũ pertinẽtijs vt constat in instr̃o seu literis super dicto contractu editis quibus inter cetera cauetur quod casu quo predicta illustrissima.d. Valentina decederet sine filijs ⁊ filiab⁹ ex dicto matrimonio natis prefatus illust.d. Ludo. dux ad restitutionem dicte ciuitatis ⁊ ptinẽtiarũ teneaᷓ. Itẽ cauetur pacto dictis literis expresso quod mortuo prefato illust.d. duce Aurelia dicta ciuitas Astensis ⁊ eius territorium remaneat franca ⁊ francum

prefate illu. d. Valentine τ ad eius dispositionē in viduitate permanenti. aut etiā ad secūda vota transeūti. post cuius mortē dicta ciuitas cum territorio remaneat filijs τ heredibus dicte illu. d. Valentine aut habentibus causam ab ea qua decedente sine filijs τ filialibus heredibus suis aut relictis filijs vel filialibus postea descēdētibus sine filijs ex eis descendentibus dicta ciuitas cū pertinentijs ad prelibatuz illu. d. Jo. gal. τ suos libere reuertatur. Nō ex dicto mřimonio nati sunt illust. d. Karolus primogenitus dux Aurelian. Philippus comes virtutum Jo. comes angolesmi. τ Margarita comitissa de stāpas dictorū dñi Lud. τ Valētine filij legitimi τ naturales. ¶ Decessit prelibatus illust. d. Ludo. superstite prefata illu. d. Valentina que etiam post ipsum mortua est relictis dictis filijs heredibus τ successoribus suis. illustrissimus nunc. d. Karolus primogenitus dux aurelian. de terra τ dominio Asten. cū pertinentijs fuit inuestitus per serenissimū nūc imperatorē Sigismūdū die. xviij. Septē. ani. M.cccc.xiij. τ regni sui Ungarie anno. xxvij. romanorū vero quarto. Deinde post dictam inuestituram τ aliqđ tps prelibatus. d. Philippus comes virtutum ordinatione τ mandato prefati do. karoli ducis Aurelian. transtulit se ad dictaz patriā asten. τ tanq̄ locū tenens prelibati. d. karoli rexit τ gubernauit dcm̄ dñium Asten. noie τ ad vtilitatem dicti dñi Karoli absq̄ eo qđ in dictis terra τ dñio aliqđ ius pretēderet nec portionem tāq̄ filius τ heres prefati illust. d. Ludouici eius pr̄is cū ti esset secūdo genitus eiusdē. subseq̄ter post discessuz prefati illu. d. Philippi co nutis virtutū a guberno τ regimine dicte ciuitatis asten. illu. d. Philippus maria dux Mediolani et auunculus prefati. d. karoli ducis aurel. rexit τ gubernauit dictā ciuitatem τ dñium tāq̄ locūtenēs p̄fati. d. karoli tūc captiui τ detenti in Anglia τ se semper suum gubernatorem τ locūtenētem nominauit. decessit prelibat⁹ dñs Philippus comes virtutū nullis relictis filijs ltimis τ naturalibus ex suo corpore natis. sed solū relictis heredibus predictis karolo Joanne et margarita f̄ribus τ in gradu succedēdi p̄mioribus: mortuo prefato illu. d. Philippo maria duce mediolani et gubernatore dicte ciuitatis astensis magnificus. d. Raynaldus de dresmi tāq̄ gubernator τ locū tenens prefati. d. karoli rexit τ gubernauit dictā ciuitatem τ patriam asten. vsq̄ ad obitū prefati dñi karoli q decessit āno dñi. M.cccc.lxiij. die. iiij. Januarij. τ q toto tpe vite sue tāq̄ primogenitus τ solus dñs dicti dñij Asten. dictā ciuitatem τ dñium tenuit τ possedit τ obuentiones fructus ac emolumēta percepit tāq̄ verus dñs τ possessor relicto dño Ludouico eius filio pupillo herede vniuersali. ¶ Ex quo thēmate dubitat' de infra scriptis. ¶ Primo an dicta terra cū ptinētijs sit diuisibilis an vero pertinere debuerit karolo primogenito. ¶ Secundo citra veri preiudiciū si sit diuisibilis qualiter diuidi debeat inter pupillū patruū τ Margaritam amitam. ¶ Tertio an primogenitus vel filius suus prerogatiuam primogeniture habere debeat in dicta terra. ¶ Quarto si sit diuisibilis τ dictus Philippus comes virtutū mortu⁹ sit sine liberis qualiter successerint f̄r τ soror. ¶ Quinto an filia femina possit succedere in dicta terra τ dominio existentibus masculis. ¶ An dñiuz ciuitatis Asten. dēat spectare iure successionis ad primogenitū de iure cōi vel ex cōsuetudine. Et an pater possit preiudicare filio in iure primogeniture. Et an ciuitas illa p̄sumat' feudalis vel allodialis. Et quid si in contractu fuit actum qđ trāsiret ad alios τ heredes an comprehendantur femine et heredes extranei. Et quid si secūdo genit⁹ gessit se pro locūtenēte p̄mogeniti an videatur renuntiasse iuri suo.

¶ Summarium super cōsi. lxxxvij.

1 ¶ De iure cōi terra debet equaliter τ diuisibiliter spectare ad proximiores nisi consuetudo esset in contrarium. τ nu. 2.3.4.5.τ.7.
6 Parentes non possunt preiudicare filio sine causa legitima.
8 Presumitur potius q̄ aliquis habeat iure allodij q̄ iure feudi.
9 Ubi quid non spectat iure feudi tā masculi q̄ femine ascendentibus τ transuersalibus succedunt.
10 Heres non potest venire contra factum defuncti.
11 Concessio facta per imperatorem debet intelligi saluo iure tertij.
12 In contractibus masculinū non comprehendit femininum.
13 Quando stipulatio est facta filijs vt heredibus. τ nu. 14.15. τ. 16.
17 Quando aliquis qui debebat succedere feudo consentit τc.
18 Ubi potest capi alia coniectura q̄ donationis vel remissionis illa capienda est.
19 Quando dñs ciuitatis decessit relictis pluribus filijs quilibet insolidum habet iurisdictionem.
20 Quando aliquis gerit se pro locūtenente alicuius ciuitatis an videatur preiudicare in iure quod habet in illa ciuitate.

¶ Cōsilium. lxxxvij.



Redemptoris nostri inuocato suffragio accurate pro viribus ingenij τ temporis angustia consideratis omnibus in thēmate narratis. ¶ Quantū ad primū τ tertiū dubiū ptinet in quibus querit' in effectu an dicta terra cū pertinētijs
1 sit diuisibilis τ an ad primogenitū tm̄ ptinere debeat puto† breuiter concludendū terrā p̄dictaz cum pertinentijs non pertinere insolidum ad primogenitum de iure cōmuni sed equaliter τ diuisibiliter spectare ad proximiores successores. iuxta. l. fi. C. de lib. prete. τ in aut. in successione. C. de suis τ legi. τc. mulier. cum ibi no. per doc. maxime Bal. in
2 ti. si de feu. fue. contro. τ in. c. j. de gradi. succe. in feu. ¶ † Nisi consuetudo aliter se haberet per id qđ habet' in. c. lz de voto. τ. xvij. q. i. quam
3 periculosum. cum ibi no. τ in. c. j. in fi. de alie. feu. ¶ † Uel nisi esset feudum marchie ducatus aut comitatus. iuxta. c. imperialem. §. p̄terea ducatus. de prohi. feu. alie. per Fede. quo casu diuisionem non recipit sed ad
4 quemlibet insolidū transit vt ibi traditur. ¶ † Ubi aūt extaret cōsuetudo quod quo ad primogenitum succederet putarē illā seruādā per ea que tradunt' in. d. c. licet. τ in. d. c. mulier. cum ibi no. per Bal. τ p Bal. in. l. cunctos populos. in. xiij. col. C. de sum. trini. τ in. l. cū le. C. de epis.
5 τ cle. ¶ † Et secundum dictam cōsuetudinem putarē interp̄tanda esse dicta verba instrī dotalis exprimentia quod mortua illa dña Valentina dicta ciuitas cum territorio remaneat filijs τ heredibus dñe Valentine per ea que habent' in. l. q̄ si nolit. §. assidua. ff. de edil. edi. τ. l. excepto. C. loca. τ. l. domini prediorum. C. de agri. τ censi. lib. xj. bene fa
6 cit quod no. in. l. ij. ad fi. C. de bo. que lib. cum simi. ¶ † Jmo si expresse voluissent dicti parentes preiudicare filio primogenito in iure primogeniture saltē sine cā legitima non potuissent vt expresse decidit Old. in consi. xciij. incip. eleganter circa negocium. τ Jo. an. τ alij in. d. c. licet per id quod habet' in. c. regsisti. τ in. c. officij. de testa. τ in. §. ceterum. in
7 aut. vt cum de ap. cogno. cū simi. ¶ † Et iō tunc mortuo illu. d. Karolo primogenito successio transiret ad filiū ipsius primogeniti non ad fratres dicti Karoli. vt decidit clare Bald. in. l. tutela. §. fin. ff. de legi. tut. τ in. c. j. per illū tex. de filijs na. ex ma. ad morga. Jcto. bene facit id quod h̄r in. c. j. §. j. in ti. ep̄z vel abbatē. cū ibi no. p Bal. τ p Bal. i aut. sed τ si quis. in. vj. col. τ in. l. in q̄bus. C. de secun. nup. ¶ Circa secūdū quartum τ quintum dubium in quibus queritur posito q̄ successio in dicta terra cum pertinentijs sit diuisibilis qualiter diuidi debeat inter dictum pupilluz τ ei⁹ patruū τ amitā stante q̄ Philipp⁹ comes vir
8 tutum decesserit sine liberis. ¶ † Et ad decisionē istorū dubioruz presuppono q̄ dicta terra non presumit' spectasse ad dictam dñam valentinam iure feudi sed vt allodium nisi aliud probetur vt multum late probat Host. τ Jo. an. in. c. nimis. de iureiur. τ Jo. an. in. c. fi. in verbo respondere. de iudi. τ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de feu. §. q̄m super vs. xxj. in additione incip. cessante τc. τ Bald. in. c. ij. si de feu. fue. contro. inter domi. τ agna. τ in. l. libertas. ff. de sta. ho. τ in. c. j. in vltima colū.
9 in prin. de contro. inuesti. ¶ † Hoc p̄supposito nisi p̄betur q̄ dicta terra spectabat ad dictam. d. Valentinā iure feudi sequit' q̄ tā masculi q̄ femine succedunt equaliter ascendentibus τ transuersalibus. vt in. d. l. fi. de lib. prete. τ in. d. aut. in successione iuncta aut. cessante. C. de legi. here. τ femina etiam in iurisdictione succedit. c. dilecti. τ ibi expresse no. Host. τ Joā. an. de arbi. faciunt no. in. l. fi. C. de arbi. τ in. c. noua. de peni. τ remis. τ in. c. j. §. femina. cum ibi no. per Bal. in ti. per quos fiat inuesti. ¶ Et hec conclusio p̄cedit presupposito q̄ prefat⁹ illust. domi. Philippus comes virtutu nō videat' renūtiasse prefato dño
10 karolo ius suū vt statim p̄babo. ¶ † Nec predictis obstat impetratio facta per añdictum do. karoluz a serenissimo imperatore Sigismundo q: potest r̄nderi primo qđ in themate presupponit' dñm Karolū fuisse heredem eius patris ac matris ergo cū inter dictam eius matrem τ illustrissimum eius maritū fuerit in Jctu dotis actum qđ post mortez p̄fius dñe Valentine dicta ciuitas transiret ad eius filios τ heredes ergo non potuit dictus karolus heres venire contra factum defun
11 cti. l. fi. C. si in frau. patro. τ. l. cum a matre. C. de rei ven. ¶ † Jtez dicta concessio facta per Sigismundū impatorē debuit intelligi facta saluo iure dictorum fratrum karoli quibus erat acquisitū ius ex stipulatione materna. l. quodcūq;. §. si qs ita. τ. l. stipulatio ista. §. si qs ita. ff. de ver. ob. l. publia. in prin. ff. depo. τ no. Bar. in. l. qđ dr. in fi. ff. de verbo. obli. iuncto. c. sup eo. de offi. deleg. τ. l. ij. §. si qd a principe. ff. ne qd in lo. publi. attento q̄ bona illa presumebantur allodialia non feuda
12 lia: vt predixi. ¶ † Nec etiā ob. si diceret' q̄ dicta filia nō debet succedere eo q: in instrō dotali fuit actuz q̄ dicta ciuitas transiret ad filios τ heredes: τ sic illud masculinum filios non cōp̄rehēdat in Jctibus feminas: vt not. Archi. xvij. q. iiij. si quis suadente. quem cōiter sequuntur doc. vñ dicit Joann. de imo. in. c. potuit in fi. de loca. τ in. l. fi. ita sit scriptum filiabus. ff. de lega. ij. q̄ si pater recepit rem in emphyteosim p se τ filijs non comprehendent' femine. facit. l. veteribus. ff. de pac. τ qđ no. Bar. in. l. liberorum. ff. de ver. sig. dum dixit q̄ in Jctibus filiorum appellatione non comprehenduntur nepotes. per. d. l. veteribus.
13 ¶ † Quia ad hoc respondeo q̄ attento quod expresse parentes stipulati sunt filijs tanq̄ heredibus: vt expresse dicunt verba instrumenti iunctis no. per Bal. in. l. vt iurisiurādi. §. si liberi. ff. de ope. liber. cui⁹ doctrina est cōiter approbata. τ etiam si expresse non essent stipulati filijs vt heredibus: sed simpliciter essent stipulati filijs adhuc intelligeretur ad filios vt heredes relatam esse stipulationem. per not. per glo. τ doc. in. l. si tibi decē. §. si pactus. ff. de pac. τ per doc. in. d. l. quod
14 dicitur. τ in. l. gallus. §. j. ff. de lib. τ posthu. cum concor. Sed† ita est q̄ si quis voluerit stipulari vni vel aliqibus tm̄ ex heredibus suis id

quod non

quod non consistat in faciendo non acquiritur illi vel illis tm̄:sed om-
nibus heredibus.vt.l.continuus.§.fi.de verb.obli.ergo ita est in casu
15 nostro.¶†Secūdo respondeo ꝙ illa verba apposita in cōtractu.s.fi-
liis ⁊ heredibus importāt ꝙ nō sufficiat ꝙ sit filius nisi etiam sit he-
res vt ēt pbatur p no.in.d.§.si pactus cum sit res de sui natura trāsi-
toria ad heredes ac ēt importēt ꝙ etiā cōprehendant heredes extra-
nei ppter illā copulā:⁊:que auget ⁊ ampliat.l.ea tamen adiectio.ff.
de leg.iij.ita cōcludit Bar.in.l.gallus.§.ēt si parēte.ff.de lib.⁊ post-
hu.⁊ declarat Jo.de imo.in.d.l.qd dr.⁊ in.l.ex facto.ff.de here.insti.
⁊ in.d.c.potuit.ergo si dicta verba copulant ⁊ cō prehendūt etiā here-
des extraneos ppter illud nomē heredibus.sequitur ꝙ illud nomen
heredibus tanꝗ cōmune ad masculos ⁊ feminas debet comprehende
re etiam filiā heredem.l.hominis.⁊.l.j.cū ibi no.per Bar.ff.de verb.
16 signi.¶†Quinimo nonnulli tenuerunt ꝙ illa verba in contractibus
prolata.s.pro se ⁊ filiis seu liberis cōprehendant ēt feminas.vt est de
mēte Bal.in.l.sed si hac.§.liberos.ff.de in ius voc.⁊ in.l.ij.in.ij.colū.
C.de iure emphy.⁊ Saly.ibidem in.xvij.q.⁊ vide Ang.in consi.cxv.
17 Tamen precedentes respōsiones videntur tutiores.¶†Nō obstat ēt
predictis si diceretur ꝙ dictus dn̄s Philippus videt renūciasse di-
cto dn̄o Karolo omne ius attēto ꝙ eius mandato accessit ad dictam
ciuitatem ⁊ illā tanꝗ locūtenens domini Karoli rexit ⁊ gubernauit
q: respondeo ꝙ per hoc nō videtur sibi preiudicasse ⁊ renūciasse suffi
cienter probo per id qd habetur in.c.j.§.preterea cum gl.in ti.quibus
mod.feu amit.vbi habet ꝙ si ego qui debebam succedere in feudo con
sentio expresse vel tacite patiendo ꝙ alius inuestiatur mihi preiudi-
co ⁊ sum exclusus.tamen ḃm glo.ibi hoc est verum si ex certa scientia
facio:sed in dubio presumit potius ꝙ per errorē faciā ⁊ sic nō videor
18 consentire nec mihi piudico.¶†Secūdo respōdeo ꝙ dn̄s Philipp⁹
sibi per predicta non preiudicauit:q: vbi potest capi alia coniectura
ꝗ donationis vel remissionis illa accipienda est poti⁹ ꝗ presumptio
remissionis ⁊ donationis.c.super hoc.de renun.l.cum de indebito.in
19 prin.de proba.l.si cum aurum.ff.de solu.sed ita est† ꝙ quando vnus
dn̄s ciuitatis decessit relictis plurib⁹ filiis ⁊ heredibus quilibet inso
lidum habet iurisdictionem ⁊ exercitiū ḃm quod declarat not.Bart.
in.l.pomponius.als incipit si vni.in.v.q.ff.de re iudi.⁊ doc.maxime
Jo.de imo.in.c.prudētiam.in prin.de offi.dele.merito erat in electio-
ne dicti dn̄i Philippi exercere iurisdictionem aut nomine suo pprio
tm̄:aut noīe dicti dn̄i Karoli aut noīe vtriusq: q: vt dixi quilibet in-
solidum habebat iurisdictionem ⁊ exercitium:ergo dato ꝙ exercuerit
nomine dn̄i Karoli missus ab eo locumtenens nō sequit ergo renūcia
uit suo iuri:q: attento ꝙ etiam apud quēlibet erat exercitiū insolidū
stant ista simul quod noīe dn̄i Karoli exercuerit iurisdictionem absq:
eo ꝙ videatur ei renūciasse ius suum q: vnum sine altero esse poterat
⁊ sic ex separatis ⁊ non concludentibus nō recta fit illatio.l.si.ff.de ca-
20 lū.c.in presentia.de prob.¶†Preterea posito ꝙ dn̄s Philipp⁹ ge
rendo p locūtenēte domini Karoli videretur asserere ciuitatem spe-
ctare in totum ad dn̄m Karolum tamen per hoc non cadit a dominio
vel quasi quod habebat in ciuitate predicta vt heres matris.l.si quis
vi.§.differentia.ff.de acqui.pos.l.cum falsa.cum ibi plene not.C.de
iur.⁊ fac.igno.⁊ presertim absente domino Karolo.l.si.ff.de interro.
l.si.§.si quis absente.ff.de confes.l.absenti.ff.de dona.cum ibi not.per
Barto.⁊ quod no.in.l.illud.C.de sacrosan.eccl.cum si.¶Non obstat
prescriptio q: illa videtur fuisse interrupta cum non continue posse
derit vt ptz ex narratis in themate:tum etiā propter illam recogni-
tionem factam in diuisione.l.cum notissimi.§.sed ⁊ si quis.C.de pscri.
xxx.an.tum etiam propter malam fidem cum istam rem sciuisset dn̄s
Karolus esse hereditariam ⁊ inuentam in hereditate matris ⁊ per cō
sequens ad omnes ptinere.ergo ⁊c.c.si.de rescrip.⁊ in regula posses-
sor.Tamen propter impetrationem factam per dominū Karolum a
Sigismūdo imperatore attento ꝙ imperator quo ad iurisdictionē hȝ
fundatam intentionem suam in vnoquoq: loco.vt declarat Jo.an.in
c.si.de offi.archi.super glo.j.⁊ glo.⁊ doc.in cle.pastoralis.in verb.di-
strictū.de re iudis.nolui subscribere nec sigillare ꝗtum est pro parti-
bus pro quibus dn̄s Karolus non est heres patris vel matris.

¶Summarium super consilio lxxxviij.

1 ¶Ubi quis cogitur ad dotandam mulierem ea nupta sine dote nō
cogitur amplius ad dotandum.⁊ nu.20.21.22.23.⁊.26.
2 Dos succedit loco alimentorum.
3 Maritus tenetur alere mulierem etiam nulla dote data.
4 In casu si nupta possit petere dotem quomodo poterit eam petere.
5 Statutum non trahitur ad preterita.⁊ nu.7.⁊.29.
6 Uerba posita in narratione statutorum inducunt mentem ⁊ causam fi-
nalem.
8 Dos quando debeat constitui arbitrio boni viri.⁊ nu.11.⁊.23.
9 De iure naturali dos succedit loco legitime.
12 Statutum excludens filiam a successione stantibus masculis non vi-
detur excludere a iure petendi legitimam.
13 Statutum concedens agnatis masculis in priuilegium ꝙ succedant
exclusis filiabus debet intelligi vt non ledat ius tertij.
14 Quando statutum excludit filias a successione extantibus masculis
⁊ disponat quod sint contente dote statutum non per hoc dicetur mi-
nuere legitimam.
15 Filia debet habere legitimam seu equipollens.
16 A tempore more debentur fructus tanꝗ interesse.⁊ nu.17.
18 Ubi aliquis obtulit minus legitima non cogitur quis accipere.
19 Oblatio verbalis non sufficit ad excusandum quem a mora.
24 Pater astringitur ad nubendum ⁊ ad dotandum.
25 Licet filia habeat de suo tamē pater de proprio tenetur dotare.
27 Si statutum disponat ꝙ masculi sint obligati ad dotandum cōpetit
contra tales masculos condictio ex statuto.

¶Consilium.lxxxviij.

¶Quomodo intelligatur statutum quod stantibus masculis filia fe
mina non succedat sed dotetur.Et an dos debeat constitui non minor
legitima.Et an per dictum statutum videatur filia exclusa a iure pe-
tendi supplementum legitime. Et an debeātur etiam fructus legiti-
me.Et an statutum nouum veniens ad declarationem antiquorū tra
hatur ad preterita.



Edemptoris nostri inuo
cato suffragio visis ⁊ diligenter animaduersis his que
in themate cōtinentur ⁊ consideratis statutis de quib⁹
1 s̄.habita est mentio† videretur prima consideratione
dicendum Berte nihil debere vbicunq: quis cogi po-
test ad dotandum mulierem ea nupta sine dote amplius ad dotan-
dum cogi non potest q: videtur cessare ratio propter quam dos con-
stituēda erat:scilicet vt nubere posset.vt in aut.de nup.§.si quis enim
dixerit.versi.si quis sub potestate.⁊.l.fin.C.de repu.⁊ ita videt tenere
Bar.in.l.obligamur.ff.de actio.⁊ obli.⁊ in auten.res que.C.cōmunia
de lega.⁊ in.l.mulier.§.cum proponeretur.ff.de proba.⁊ Guil.de cu.
in.l.cum his.§.mulier.de condi.inde.⁊ Sali.in.d.l.qui liberos.ff.de ri
2 tu nup.⁊ domi.Abba.in.c.j.de adul.Nam dos† ipsa succedit loco ali-
mentorum.vt not.Cy.et Bald.in.l.mater.C.de iure dot.et Cyn.in.l.
non tantum.C.de administra.tuto.et Barto.in.l.fin.ff.de his quibus
vt indig.facit.l.qui filiam.et quod ibi doctores.ff.vbi pupil.edu.deb.
⁊ quod not.gl.in.l.ob es.C.de predi.mino.sed vbi quis habet aliun-
de vnde se alat alimenta ab alio petere nō potest.l.si quis a liberis.§.
sed si filius.ff.de lib.agno.ergo cum Berta nupta sit ⁊ maritus eam
3 †alere teneatur etiam nulla data dote.l.quod si nulla.ff.de iure dotiū.
⁊ nota.Cyn.⁊ alij in.l.quod in vxorem.C.de neg.gest.⁊ in.l.pro one-
ribus.C.de iureiur.⁊ Jaco.de are.⁊ Bal.in.l.si cum dotē.§.si autem
in seuissimo.ff.soluto matrimonio.sequitur quod ad dotē agere nō po
4 test.¶†Et posito quod iam petere posset non videtur quod pos-
sit petere sibi constitui dotem ascendentem ad legitimam sed tantum
petere possit dotem sibi constitui ⁊ taxari arbitrio boni viri inspecta
quantitate patrimonij hereditatis paterne ⁊ inspecta qualitate et
conditione persone mariti ⁊ ipsius mulieris.l.si filie.ff.de leg.iij.et ibi
ita decidit Ray.et Barto.in terminis statutis disponētis quod extā-
tibus masculis femine non succedant sed dotentur per illam.l.et per
l.quero.⁊.l.sequitur.⁊ ibi etiam in terminis dicti statuti ponderat
hoc Barto.ff.de iure do.⁊ in autē.de resti.⁊ ea que parit.§.quamob-
rem.⁊ ibi in terminis dicti statuti notat Angel.⁊ clare videtur deci-
sum ex dispositione dicti primi statuti:sub rubrica de mulieribus non
5 succedentibus.¶†Nec predictis refragari vr̄ aliud statutum sub ru-
brica de successione abintestato.vbi videtur prouisum quod dos non
constituatur minor ꝗ sit legitima:quia ego respondeo qd cum dictū
secundum statutum non sit conditum tempore quo Berta viro tradi
ta fuit nō trahitur statutum id ad preterita.l.leges ⁊ cōstitutiones.C.
de legi.l.iubemus.ad fin.de testa.c.ij.c.fin.de constit.⁊ presertim quia
dictum secundum statutum predictum imponit penam respectu du-
plicande dotis ei qui in dotanda muliere negligentia vsus fuerit eam
non dotando infra annum decimumoctauum etatis sue:ergo non
debet posse ad preterita trahi cum illi qui ante dictum statutum con-
ditum non seruarunt illud non possunt dici fuisse transgressores sta-
tuti ⁊ circa illud peccasse cū ipsius statuti scientiā tūc habere nequiue-
rint dicta.l.iubemus.in aut.de sanctis.epi.§.fin.⁊ in auten.de nō alie.
§.alienationis.lxxxij.distin.proposuisti.⁊ no.Barto.in.l.omnes po-
puli.in quinta.q.principali.ff.de iust.⁊ iure.et doct.in preallegato.c.
fina.tempore tamen dicti secundi statuti Berta iam excesserat etatem
annorum.xviij.ergo verba dicti statuti non poterant ad hunc casum
adaptari.⁊ per consequens nec eius dispositio.l.iij.§.toties.ff.de dā-
no infec.l.ita autem.in princip.ff.de administra.tuto.c.ad nostram el
ij.de iureiuran.¶Sed premissis non obstantibus contrariam sen-
tentiam in proposito de iure ex infra scriptis probabiliorem esse
puto. Animaduerto primo quod dictum statutum sub rubrica
de successionibus abintestato venit ad declarationem et inter-
pretationē dicti prioris statuti positi sub Rubrica de mulieribus
non succedentibus defunctis abintestato:vt colligitur ex verbis
positis in principio dicti secundi statuti ibi:et vt dictis feminis
consulatur et tollantur multa dubia que ex antiquioribus sta-

tatis cum multis laboribus et expensis occurrerūt etc. et sic presupponit statuta antiqua fuisse dubia circa ea de quibus fit mentio in dicto secundo statuto per qđ in effectu declarabūtur dubia statuta antiqua.
6 verba † enim posita in narratiōe statutorum indicāt mentē et causam finalem statuti. l. fi. et ibi Barto. ff. de here. insti. l. cum hi. in princi. et ibi Barto. ff. de trans. et l. regula. §. si quis. et ibi not. ff. de iu. et fac. igno. et declarat Bar. in l. ambitiosa. in antepe. col. ff. de decre. ab or. fac. et bal. in prima cōsti. C. in prin. et dñs Car. in c. pe. in fi. de cle. cōiug. Sed ita
7 est q † statutum superueniēs ad declaratiōnē antiquorū statutorū trabitur etiam ad preterita nōdum finita. vt in auten. de fil. ante dota. instru. na. §. fi. l. fi. C. de pac. et l. fi. C. de trās. et gl. et doc. in c. cū tu. de vsur. et no. Jac. de bel. in aut. vt cum de ap. cogn. in princ. in. j. q. et Jo. an. in c. fi. de verb. sig. lib. vj. in nouella. et Fede. de sen. in consil. cxij. inci. amice charissime. et Bar. in prealleg. l. omnes populi. in. v. q. principali. et Bal. in d. l. leges. et in l. non dubiū. in. j. col. C. de legi. vbi de hoc ponderat esse tex. ibi. et Jo. an. et Jo. de lig. et cōmuniter alij in c. fi. de cōsti. et Petr. de ancha. in c. canonum statuta eo. ti. in versi vltimo pro cōfirmatione huius etc. et no. Lap. Abb. Joan. de imo. et mod. in c. deliberatione. §. volentes. de offic. delega. lib. vj. ¶ Et licet dictum secundum statutū aliquid inducat vt quia vult dotē duplicatam prestari per eū qui dotare debet et fuerit in negligentia dotandi tamen dico q in eo in quo nouum ius inducit non trahetur ad preterita sed in eo duntaxat in quo statuta antiqua declarat tex. est et ibi hoc not. Anto. de but. in c. quoniam. de simo. et tex. cum gl. in cle. j. in verbo decetero. de vsu. et Ant. de but. et Jo. de imo. in c. fin. de consti. sed ita est quod per antiquum statutum non erat certa meta prefixa in dote constituenda sed arbitrio boni viri vt diri inspectis facultatibus et qualitatibus personarum erat constituenda et sic dicebatur incerta. l. j. et ibi not. C. de dō. promis. et l. cū post. §. gener. ff. de iureiu. postea per dictum posterius statutum fuit hic dubietas et incertitudo declarata. s. q dos non pos-
8 set cōstitui minus q̄ esset ltima. Preterea † posito quod deberet dos constitui pro modo facultatum et qualitatis persone arbitrio boni viri quis est qui non arbitrari debeat dotem in casu isto constituendam esse non minorē ltima cum nulli alij descendentes ex titio remanserint sed sola Berta vnica filia q̄ viro sibi cōdigno nupta fuit. et p hoc optime facit. d. l. si filie. in verbo ex numero liberorum. nā videmus q etiā dos congrua excedere pōt legitimā. vt in aut. res que. C. communia de leg. imo et si al's viro condigno nubere non posset nisi totam paternā hereditatem viro in dotē tradat alijs non extātibus liberis ipsa vniuersa hereditas dicetur esse congrua dos: et ita pro dote congrua cōstitui et taxari debebit in congruum patrimonium. Ita no. Ja. de bel. in auten. de restitu. et ea que par. in. rj. q. et Bal. in prealleg. auten. res que in. j. colū. vbi pro hoc allegat id qđ hr in aut. contra rogatus. in fin. C. ad treb. q̄to magis ergo in proposito nostro non extantibus liberis congrua debet appellari ipsa legitima debita filie de iure natu. in aut.
9 de trien. et semis. §. j. in l. nam et si parētibus. ff. de inof. test. ¶ † Preterea de iure naturali legitime succedit dos. l. quoniā nouella. C. de inoffic. testa. no. Ricar. malū. Cy. Bal. et Sali. in l. sancimus. C. de nup. et Bal. in l. non sine. ver. sed nunqđ. C. de bonis que lib. ¶ Preterea
11 hoc † in terminis decidit Saly. in prealleg. aut. res que. in princi. vbi dicit nota bonum tex. quod quādo statutum repellit feminas a successione et prefert eis masculos et mandat filias et neptes dotari arbitrio propinquorum et propinqui non debēt arbitrari minus legitima sua q in ea non est excessus sed in plus si illa sufficit vt ibi. idem consuluit Angel. in consi. cccri. incipien. dominus gregorius etc. nam fm eum legitima dicitur minuscula. l. si quis in suo. C. de inoff. test. facit pro hoc q dos subrogatur loco legitime. l. quoniam nouella. C. de inof. test. ergo non est inconueniens q fit eius qualitatis. ar. l. parabolani. et quod
12 ibi no. Bal. C. de epis. et cler. ¶ † Quinimo fortius dicit Sali. in aut. nouissima. in. rj. q. C. de inof. test. q statutum excludens filiam a successione extantibus masculis prout disponit dictum primum statutum non vr excludere filiam a iure petendi legitimam vel supplementum legitime probatq3 hoc per plura et presertim per. l. quisq3. C. ad leg. iul. maiesta. vbi filia damnata de crimine lese maiestatis repellitur a successione materna et tamen non denegatur legitima. ad idem allegat text. in auten. si qua mulier. in fin. C. de sacrosanc. eccle. et tex. in aut. hoc amplius. C. de fideicom. et in l. si arrogator. ff. de adop. et in l. j. §. si impuberi. ff. de colla. bono. et ita dicit Saly. fuisse Bononie pronuntiatum per auditores do. Card. albanensis fratris olim vrbani quinti et ita consuluit ipsemet Saly. c. in consil. incipien. Petrus habuit filium nomine franciscum etc. vbi ad hoc allegat omnia argumenta que
13 posuit in. d. aut. nouissima. ¶ † Pro hoc etiā facit quia dictum statutum concedens agnatis masculis in priuilegium quod succedant exclusis filiabus debet intelligi et interpretari vt non ledat ius tertij. l. si quando in princip. C. de inoffi. testa. in c. relatum. de preben. Et presertim quia dictū statutum saltē respectu filiarū dr odiosum et iniuriosum. l. fi. C. de lib. pret. l. mater filios. C. fami. ercisc. no. Bar. in l. cūctos populos. in fi. vj. q. C. de sum. trini. et Bald. in. l. venia. al's est in l. fin. C. de in ius voc. et in l. certum. in princ. C. vñ cogna. et in l. si defunctus et in l. fina. in prin. C. de suis et legi. et in l. lege. C. de here. ergo debet restringi. l. cum quidam. ff. de liber. et posthu. c. j. de fil. pſbyte. lib. vj.
14 ¶ † Fortificant predicta ex his que in specie decidit Saly. in l. sancimus. C. de nup. vbi inquit quod licet statutum excludat filias a successione extantibus masculis et disponat eas a fratribus dotari et q sint dote contente vel vltra petere non possint non per hoc dicetur statutū minuere legitimam ex quo specialiter de legitima nō facit mentionem allegat. l. si quando. §. j. C. de inoffi. testa. et maxime vt iuris communis correctio euitet q̄tum fieri pōt cū hoc fieri possit salua ratione recti sermonis: vt sic statutum suppleatur et distinguatur per legem argumento. l. sed et posteriores. ff. de legi. et l. j. C. de inoffi. doti. fm eum. ¶ Hoc idem tenuit Bal. in cōsi. incip. antiquum ciuitatis Perusij. et dicit q collegium florētinum vna cum eo consuluit q dictu statutū non intelligatur exclusiuū legitime sicut nec verba ḡnalia apposita in pacto liberatorio p̄iudicant ltime. d. l. si qñ. et allegat et not. p Guil. in l. de his. ff. de trās. et per alia plura de quibus ibi per eum. ergo cum in dicto primo statuto nō excludit specialiter legitima poterit petere
15 legitimam seu eius supplementū. ¶ † Ex p̄dictis infert q̄d de fructibus perceptis et dico q illi similiter veniūt et peti possunt ex quo filia debet habere legitimam seu equipollens. l. scimus. §. repletionem. et in aut. nouissima. et ibi no. C. de inof. test. vbi debet habere legitimam de bonis et substantia que erant tempore mortis vltra fructus qui nō debent i legitimam imputari. vt no. etiam Bar. et ang. in l. pap. §. vñ si quis post gl. ff. de inof. testa. et specifice decidit hoc Bal. in l. non est. C. fami. ercis. vbi concludit q etiam fructus bona fide consumpti peti possunt vt ibi per eum. et sic patet q quo ad augmenta fructuum ipsa ltima censetur ius vniuersale sicut etiam et dos. l. si marito. §. fi. ff. solu. matri. l. etiā. C. de iure dot. l. quod dicitur. ff. de impēsis. et ibi no. et no.
16 Bar. in rubrica. ff. solu. ma. ¶ † Et illud esset sine dubio q a tempore more deberentur fructus saltem tanq̄ interesse. l. videamus. j. prin. et ver. si actionem. cū ibi no. per glo. et Bar. ff. de vsur. et in l. ratio. §. j. ff. de actio. empt. et in l. si filius. §. j. ff. de verb. oblig. et in l. tradita cum
17 ibi not. per Bald. in. x. q. C. de act. empt. et † quod eo tempore quo mulier predicta post contractum matrimonium fuit minor. xxv. annis absq3 alia interpellatione dicitur factam esse moram re ipsa: vt. l. titia scie. §. vsuras. ff. de leg. ij. et l. in minorum. C. in quib. cau. in
18 integ. resti. non est neces. ¶ † Nec obstat qđ dictus sempronius verbo obtulerit velle soluere certum quid pro dote quia respondeo quod cū obtulerit minus legitima et sic non obtulit totum debitum non cogebatur Berta accipere partem. l. tutor. §. lucius. ff. de vsur. l. qui solidū
19 in prin. cum ibi no. per Bar. ff. de leg. ij. Denique dicta † oblatio verbalis non sufficit ad excusandum quem a mora. l. qui decem. §. idem responsum. ff. de solu. et l. seruus si heredi. in fi. ff. de sta. lib. et plene no. in l. acceptam. per doc. C. de vsur. et in l. si pretor. §. si quis paratus. ff. solu. mat. et in l. creditor. ff. de distrac. pig. et in l. si mora. ff. sol. mat. et presertim quia petebatur per sempronium quod Berta renuntiaret bonis paternis ad quod nullo iure reperitur artata et sic oblatio non fuit pura et congrua. et per consequens non releuat argu. l. si soluturus. ff.
20 de solu. et l. mora. in prin. ff. de vsu. ¶ † Non obstant allegata in contrarium et primo dum dicebatur quod mulier nupta sine dote non potest petere sibi dotem constitui. iuxta no. per Barto. in prealleg. l. obligamur. quia respōdeo primo quod allegata in contrarium possent procedere quando ad dotem petendam non competebat actio: sed solum officium iudicis poterat implorari per filiam vt compelleret patrem ad dotandum: vt prealleg. l. qui liberas. et no. Bar. et doc. in locis. s. allegatis. Nam tunc si mulier nupta est cessat equitas: quia moueri debuisset iudex ad cogendum patrem dotare filiam non nuptam vt nubere posset sed vbi ad dotem petendam competit actio: tunc illa potest exerceri etiam si mulier nupta sit. et per consequens veniat a marito alenda. hoc probatur in l. libertis quos. §. j. ff. de ali. et cib. leg. vbi alimenta debita iur. obliga. actione ex testamento si non fuerint prestita possunt peti etiam pro tempore preterito a legatario qui cum habuerit aliunde vnde se aleret. et ideo dicit ibi Bar. quod secus esset in filio qui iure actionis non potest petere alimenta a patre: sed officio iudicis. per. d. l. si quis a liberis. §. si vel parens. et §. sed si filius. et idem probatur in l. de alimens inducendo vt ibi per Barto. C. de transac.
21 sed dicte † Berte competebat actio idest condictio ex statuto contra dictum sempronium. vt. l. j. ff. de condi. ex lege. et no. Barto. in l. omnes populi. in vltima colum. ff. de iustitia et iure. et in l. j. in prin. ff. ad legē falci. et Guil. de cu. et Bald. in l. de quibus. ad fi. ff. de legi. et in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. ff. de iure do. et Bald. in l. ex placito. in. x. q. C. de rerum permu. ergo Berta potest condictione ex statuto age-
22 re ad dotem q̄uis nupta fit: † hoc in terminis voluit Guil. de cu. in l. cum his. §. si mulier. ff. de condi. et demon. vbi dixit quod si pater vel auus relinquit filie centum pro ea maritanda et postea ipsa nupserit viuente et sciente testatore qui nihil ei dedit tamen poterit postea actione ex testamento petere legatum pro dote. alleg. l. si quis heredem. C. de institu. et substitu. et idem not. Oldr. Barto. et alij in l. lucius. ff. de lega. ij. et Bal. in l. filia. C. de leg. et in l. huiusmodi. §. cum pater. de le-
23 ga. j. et Pet. de ancha. in c. filius. de testa. ¶ † Imo fortius quod solum officium iudicis potest implorari pro dote constituenda vt filia aduersus

aduersus patrem potest filia et nupta implorare officiũ iudicis: vt pa
ter ad dotandum cõpellatur ⁊ etiam si sine consensu patris nupserit
vt est glo.in.c.semel.xxxij.q.ij.⁊.xxxvj.q.vj.in.c.de raptoribus.⁊ glos.
in.l.obligamur.§.lege.lz ibi non dicat qñ sine consensu patris nupse-
rit idem tenuit Bal.in preelleg.auth.res que in.ij.col.allegat gl.in.d.
l.obligamur.⁊ qꝛ ibi ſm eum mulier nupta spernitur a viro si dotem
non habet.l.si ita stipulatus fuero.§.si tibi nupsero.de verb.ob. idem
etiam tenet Bal.in.l.fi.C.de sen.que sine cer.quãti.⁊ in.d.l.cũ his.§.si
mulier.in lec.antiqua ⁊ in.l.fi.ff.so.ma.⁊ idem Ang.in.l.nupta.co.ti.
per ibi no.per Bar.⁊ idem Ang.in.d.l.obligamur.l.dedit dotẽ.ff.de
colla.bono.⁊.l.q liberos.preallega.que indistincte loquunt̃ Idem te
24 net Jo.de imo.in.l.j.ff.so.ma.qꝛ† pater astringitur ad duo ad nuben-
dum ⁊ ad dotandum: vt in.d.l.q liberos.ergo si primũ adimpletũ est
dz nihilominus adimpleri scdm arg.l.si heredi plures.ff.de condi.in
sti.Item quia ſm eũ non vr̃ cessare ratio legis in filia iam nupta per
eã que no.Bar.in.d.l.nupta.⁊ in.d.l.j.in pe.col.ff.so.ma.vt sic meli⁹
tractetur a viro.arg.eorum q̃ habent̃ in auth.de nup.⁊ in.§.si quis em̃
al's est ver.sub.§.sic itaqꝫ.quã opi.etiã sequit̃ Ludo.ro.in.d.l.j.ff. sol.
25 mat.⁊ eam opi.legẽdo tenere consueui.¶ Quia videmus† ꝙ etiam si
filia habet de suo vnde se dotare possit tñ pater de proprio dotare te-
net̃ si idoneam hz substantiam: vt probat̃ si bene inspiciat̃.C.de do.ꝓ
mis.in.l.fi.ergo non ꝓcedit argumentuz de alimẽtis ad dotẽ: vt patet
ibi iuncta.d.l.si quis a liberis.⁊ quod tale argumẽtũ non ꝓcedat ptz
in.l.vxorem.§.pater naturalis.de leg.iij.iuncto tex.in auth.licet. C. de
natu.libe.⁊ expresse no.Ang.in.l.a filia.in prin.ff.ad treb.Bal. in.l.
qui filium.ff.vbi pup.edu.deb.⁊ plene Jo.de imo.⁊ mod.in preelleg.
26 l.j.ff.so.ma.⁊ in specie† decidit quo ad casum nostrum Pau.de ca.in
l.si soror.in prin.ff.so.ma.vbi dicit ꝙ lz Guil.de cu.⁊ Bar.post eum
in.l.obligamur.tenuerit ꝙ pater filiam nuptã dotare non teneat̃ p.l.
fi.ff.de repu.⁊.§.si quis igitur.in auth.de nup.tñ illa iura ſm euz nihil
faciunt qꝛ solũ ꝓbãt ꝙ maritus q eã sine dote recepit nõ põt eã de do
mo expellere ⁊ sibi imputet si eã sine dote suscepit nos aũt querimus
de ipsa muliere nupta cui nihil est quod imputari possit. Sed posito
ſm eũ ꝙ opi.Guil.⁊ Bar.vera esset q⁹ tñ nõ putat illã opi. ꝓcedere
de iure cõi sed stãte statuto ꝙ filia femina nõ succedat sed dz dotari cla
rissimum vr̃ ſm eũ ne careat successione ⁊ dote ꝙ dotata sit quia statu
tum excludens ꝓpter dotẽ vr̃ velle ꝙ oĩno eã habeat.vt not.gl.in.d.
27 l.si socer.§.j.⁊ ita dicit de facto consuluisse ⁊ maxime† qꝛ statutum dis
ponebat ꝙ masculi essent obligati ad dotandum ⁊ sic non officio iu-
dicis petit̃ sed cõdictiõe ex statuto que fortior ⁊ potentior est iuxta ea
que habentur.in.l.cum postulassem.in prin.ff.de dã.infec.vbi ille q te
netur officio iudicis nõ cõstituit̃ in mora per interpellationem extra-
iudicialem sed per litis cõtestationez secus in eo qui tenetur iure obli
gationis.vt not.glo.in.l.qui rome.§.coheredes.in gl.parua.ff.de ver.
ob.⁊ in.l.amplius non peti.ff.rem ra.habe.⁊ in.l.fideiussor obligari.
28 §.fi.ff.de fideius.¶ †Non obst.ꝙ dos nõ debeat constitui vsqꝫ ad le-
gitimam sed pro modo facultatũ arbitrio boni viri.vt.d.l.quero.quia
respondeo quod bonus vir.i.iudex nõ debet arbitrari quod sit minus
legitima.vt in.d.auth.res que.⁊ ibi no.clare Saly.in princ.⁊ presertim
nullis alijs filijs extantibus.Primo dico quod filia non intelligitur
exclusa a iure petendi legitimam seu eius supplemẽtum dato ꝙ statu
tum disponat eam esse dotandam nisi specialiter eam a legitima exclu
dat: vt probaui.s.quinimo dico ꝙ cum statutum sub rubrica de suc-
ces.abintest.veniat ad declarationem antiquorum statutorum decla-
rando quod dos non constituatur minor legitima vendicat sibi lo-
cum in casu nostro.vt.s.ostensum est.nec obstat ꝙ in contrarium alle-
gatur quod pena duplicande dotis non debet imponi ei qui non pec-
29 cauit.i.illi qui dicti vltimi statuti scientiã habere nequit.† quia respõ-
deo quod respectu pene respectu cuius statutum dicitur esse noui iu-
ris inductiuum non trahitur ad preterita: vt in cle.j.cum glo.in ver-
bo decetero.de vsur.⁊ Anto.de bu.in.c.fi.de consti. ⁊ in superioribus
iam dictum est.Ex quibus resultat conclusio ꝙ dicta Berta dotẽ non
minorem legitima cum fructibus consequi poterit eo modo in prece-
dentibus declaratis.Alex.Tar.Jmo.

¶ Summarium super consilio.lxxxix.

1 Casus omissus remanet in dispositione iuris communis.
2 Adiectio statuti debet intelligi ſm dispositionem illius prioris sta-
tuti ad cuius interpretationem venit.
3 Licet lex sit specialis tamen generaliter intelligitur.
4 In conseruandis familijs versatur interesse publicum.
5 Ubi est expressa ratio in lege vel statuto correctorio fit extensio ad ca
sum similem.nu.6.7.9.⁊.11.
8 Quando extat statutum ꝙ mulier dotata non succedat extãtib⁹ ma-
sculis ⁊ aliud statutum ꝙ soror dotata a fratribus de bonis communi
bus non possit venire ad successionem.
10 Fauor publicus ⁊ pius sunt diuersi specie licet sint similes genere.
12 Ubi plura habent eandem rationem licet de vno fiat mentio videt̃ fe
ri exemplariter non restrictiue.
13 Si statutum excludit filiam propter masculum censetur excludere
etiam neptem.⁊ nu.15.
14 Rubrica generalis generaliter est intelligenda.
16 Nulla interpretatio debet fieri super capitulo statutorũ sed sicut sim-
pliciter verba iacent.
17 Quando vnica est ratio statuti illa operatur ꝙ vbi illa eadẽ ratio mili
tat non dicatur fieri extensio seu interpretatio extensiua.
18 Prouisio que vult ꝙ nulla fiat interpretatio intelligitur de friuola.
19 Ratio statuti dicitur esse mens statuti.
20 Si statuto caueatur ꝙ nullo modo possit interpretari per hoc nõ im-
pedietur interpretatio restrictiua.⁊ nu.32.
21 Si statutum dicat ꝙ frater possit repellere sororem a successione pa-
tris dotando an habeat locum si auus decedat relicta nepte.
22 Ratio consuetudinis vel statuti est attendenda.
23 Sufficit cogitare vel prouidere in genere.
24 Si statutum dicat quod frater excluderet matrem vel filiam non ha-
bebit locum in fratre patrueli.
25 Si statutum dicat ꝙ frater excludat sororem non habebit locum in
fratre consobrino.⁊ nu.30.
26 Rubrica aliquando potest pro decisione allegari.
27 Statutum nunqꝫ debet intelligi ꝙ contineat absurditatem.
28 Si statutum excludat materterã intelligit̃ et de matertera magna.
29 Beneficium ꝙ datur fratribus porrigitur ad nepotes eorum.
31 Femine possunt esse agnate si sunt coniuncte per masculum.
33 Filius sororis non dicitur proprie agnatus.

¶ Consilium.lxxxix.

¶ Circa actum extensionem statutorum quod mulier dotata extãti-
bus masculis non succedat an possint talia statuta trahi ad alios ca-
sus ex identitate rationis.⁊ si faciunt mentionem de fratre an veniat
frater patruelis.⁊ quid si a statuto reijcitur omnis interpretatio.et
quomodo intelligatur statutum loquens de parentibus masculis an
intelligatur de agnatis tantum.



Edemptoris nostri inuo-
cato suffragio.¶ Circa primum dubiũ quo queritur
an Burdota excludat̃ ab hereditate dicti Petri pro
pter existentiã socrus ⁊ Francisci dubiũ facit qꝛ cum
Burdota sit in pari gradu cum frĩbus suis dz pari-
ter admitti in successiõe abintestato.l.cõsanguinitatis.⁊.l. leg.xij.tab.
C.de legi.here.l.fi.C.de lib.prete.hoc ẽt vr̃ approbari per statutum lo
ci sub rubrica de successione collateraliũ vsqꝫ ad quartum gradum: qđ
statutum incipit q cunqꝫ ciuis ⁊c.⁊ disponit ꝙ si quis decesserit sine li
beris ⁊ sine ascendentibus abintestato proximiores parẽtes ipsius de
functi vsqꝫ ad quartum graduz siue sint masculi siue sint femine libere
et quiete habeant oĩa bona defuncti ergo cum Burdota ⁊ fratres sint
ꝯiuncti dicto Petro in tertio gradu inspecta dispositione iuris ca-
nonici q̃ in hac materia dz attendi vt prouisum est in alio statuto in-
cip.cum statuẽ.nã Burdota et fratres nati sunt ex fratre patruele di-
cti Petri defuncti de cuius successione agitur merito dicunt̃ in tertio
gradu ipsi Petro attinere vt ptz.xxxv.q.v.ad sedez.⁊.c.parẽtele.⁊ ex
his q̃ leguntur et no.in.c.dilecto.et in.c.fi.de ꝯsangui.et affi. ⁊ in.§.vj.
insti.de gradi.nam in aliquibus alijs statutis mihi trãsmissis vide-
1 tur spãliter in ꝯrium determinari merito tãqꝫ † iste sit casus omissus
remanet in dispositione iuris cõis. l.si extraneus.ff.de ꝯdi.ob cau.l.
cõmodissime.ff.de lib.et posthu.presertim cum statuta illa sint corre-
ctoria iuris cõis et sic non extendẽda.l.precipimus.C.de ap.in auth q̃s
actiones.cum ibi no.C.de sac.san.ecclesie.et eo presertim qđ prouisum
est per statuentes quod nulla interpretatio fieri vel admitti debeat su-
per aliquo capitulo statutorum cõmunis senarum: sed simpliciter si-
cut verba iacent et posita sunt ita simpliciter intelligantur absqꝫ vlla
interpretatione et per consequens omnis videtur esse sublata diffe-
rentia qꝛ illa etiam appellatur intepretatio.s.extensiua.vt.l.si faciẽde
cum glo.ff.ad legem iul.de pari.et in.l.j.ff.de legi.et in auth.qui.mo.
natu.effi.legi.in prin.et qui omne dicit nihil excludit. l. iulianus.in
prin.ff.de leg.iij.et.C.de maio.et obe.cum vulga.bene facit in propo-
sito quod no.Bal.in.c.ij.de patri.qui fi.distra.¶ Tamen his non
obstantibus in casu proposito videtur contrarium esse de iure verius
principaliter vigore statuti sub rubrica quod mulier dotata ad suc-
cessionem vel diuisionem non veniat cum fratribus iuncta additio-
ne postea facta in.c.incip.cum statutum sub rubrica quod mulier ⁊c.
et alia additione incip.item cũ statutũ predictum disponat quod pre-
dicta mulier ⁊c.vbi cautum est nullam mulierem dotatam de bonis
cõmunibus que habet cum fratre posse venire ad successionem vel di-
uisionem vel ad cõmunionem aliquã et eorum oĩum q̃ penes fratrem
remanserãt vel etiam acqsita fuerunt dictis fratribus nedũ ante sue
fuerit dotata viuente patre suo siue post mortem patris a fratribus
ipsius mulieris vt latius in dictis statutis cõtinetur et presupponitur
Burdotam fuisse dotatã a dictis eius fratrib⁹ de bonis cõibus ⁊ talis
vltima additio statuti q̃ incipit item cũ statutũ predictũ disponat ꝙ
predicta mulier ⁊c.intelligitur esse de bonis que alias de iure erãt cõ-
munia fratris ⁊ sororis et post dotationem obuenẽtibus: hoc probat̃;
2 qꝛ † dicta additio statuti sub rubri.ꝙ mulier dotata ad successionem

vel diuisionē nō veniat ⁊c. dꝫ intelligi ſm diſpoſitionē illius prioris
ſtatuti ad cuius interpretationē venit. vt in aut. de filijs ante dot. in-
ſtru. natis. ad fi. coll. iij. ⁊ c. cum tu. de vſur. ſed primum ſtatutum loq̄-
batur de bonis cōibus. ergo ⁊c. hoc inducit illud ēt ꝙ cōtinetur in di-
cta vltima additione inq̄ꝫtum dicitur ibi: cūq̄ꝫ ſit ſatis dubium an mu
lier vt ſupra dotata poſſit venire ad ſucceſſionē vel diuiſionē ⁊c. nam
diuiſio non cadit niſi in rebus cōibus. l. j. ⁊ ij. ff. cōi diui. ⁊ illud ver-
bū ſcꝫ diuiſionē etiā intelligitur repetitū in cōcluſione dicte additiōis
3 licet † lex ſit ſpālis tñ generaliter intelligit̄. l. regula. §. ſi quis. ⁊ ibi no.
Bar. ff. de iur. ⁊ fac. igno. bene facit. l. j. ⁊ quod ibi not. ff. ad maced. ⁊. l.
fi. ff. de here. inſti. ⁊. l. cum hi. in prin. ⁊ quod ibi Bar. ff. de tranſa. cum
fi. ⁊ certe mihi videtur ꝙ illa fuerit mens ⁊ intentio ſtatuentiū expli ci
ta per verba ipſa q̄uis verba videātur aliqualiter groſſo modo pro-
4 lata. ¶ † Corroborantur predicta ꝙ nulla alia ratione videntur ſta-
tuentes moti niſi ratione agnationis ⁊ familie conſeruande que cōſer-
natur per maſculos ⁊ deſcēdētes ex eis. l. ij. §. j. ff. de ſuis ⁊ legi. l. fami
lie. §. j. ff. de ver. ſig. ⁊ inſti. de legi. agna. ſucceſſio. circa prin. in quibus
conſeruandis verſatur intereſſe publicum. l. j. §. ſed ſi ſeruus. verſicu.
publice. ff. de ven. inſpi. ⁊ ꝙ iſta fuerit ratio dicti ſtatuti traditur per
Ja. de are. in ſua diſpu. inci. ſtatutū vel cōſuetudo per ſe poſt alios in
l. j. C. de adul. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in tit. de ſucceſſ. abinteſt. in rub. ⁊
Bal. in. l. fi. al's eſt in. l. venia. C. de in ius voc. in. l. cunctos populos. in
xvj. colū. cum fi. C. de ſum. trini. ⁊ in. l. fi. in prin. vnde legi. ⁊ in. l. fin. C.
5 de lib. prete. ¶ † Unde ſicut qñ eſt expreſſa ratio in lege vel ſtatuto
etiā correctorio fit extenſio ad caſum habentem eandem rationē vt fir
mat ⁊ probat Bal. in auten. quas actiones. in. ij. colum. C. de ſac. ſanc.
eccl. ⁊ in. l. fi. ff. de here. inſti. p. §. ex his. in aut. de here. abinteſt. ⁊. l. mi-
lites agrū. ff. de re mili. ita ēt no. Raph. in. l. cum mulier. per illū text.
ff. ſol. ma. ⁊ Pau. de ca. in. l. q̄ꝫuis. C. de fideiuſ. vbi ad hoc ꝙ not. gl. in
cle. j. cum ſuis concor. de elec. ⁊ no. Raph. cu. in. l. ſi vero. §. de viro. ſol.
mat. alleg. d. l. cum mulier. ⁊ not. per Dy. in. c. fi. de reg. iur. in. vj. ⁊ ita
dicit eſſe intelligendam gl. in. l. vnica. C. de his qui ante aper. tabu. ita
etiā tenet Pau. de ca. in. d. §. de viro ⁊ ſm eū bene facit tex. i. l. emptor.
§. fi. in ver. ⁊ ea ratione reddita. ff. de rei ven. ⁊ in. l. in fideicommiſſo. §.
cum pollidius. ff. de vſur. ⁊ illos tex. ſolet ſm eum allegare Jaco. but.
facit ꝙ not. gloſſ. ⁊ Angel. in auten. vt hi qui obli. in princip. coll. vj.
⁊ no. etiam Pet. de anch. ⁊ Innocē. in. c. ſi poſt q̄ꝫ. §. j. de elec. in. vj. ſic
6 † etiam debet extenſio fieri quando ratio non eſt expreſſa in ſtatuto ſed
eſt tacita dūtamen ſit vnica quia illa habetur tunc pro expreſſa no. gl.
⁊ ibi Bal. expreſſe in. l. q̄ꝫuis hoc vult in ſtatutis. C. de fideicō. ita etiā
not. Bal. in. l. maximum vitium. circa. iiij. col. C. de lib. prete. ⁊ ibi di-
cit eſſe verum ꝙ in tali ſtatuto fauēte maſculis videtur ſubeſſe vnica
ratio tantum ⁊ propterea habetur pro expreſſa. l. ij. ff. de libe. ⁊ poſth.
l. fundus qui locatus. ff. de fundo inſtru. leg. l. ſi optio. ff. de optio. leg.
ita etiam vult Rapha. in. d. §. de viro. vbi etiā pro hoc allega. no. per
Bal. poſt Nic. de mat. in auten. ſi qua mulier. C. ad velleia. idem etiaꝫ
dicit Pau. de caſt. in. d. l. q̄ꝫuis. ⁊ in. d. §. de viro. vbi proprie loquitur
in ſtatuto fauente agnatis. facit quod no. Bal. in. d. l. q̄ꝫuis eo. ti. in p̄n
7 ci. ꝙ in tali caſu non dicitur fieri † interpretatio extenſiua ſed intellecti
ua per. d. l. q̄ꝫuis. cum gl. dum tex. ibi dicit intelligi poteſt ⁊ ſic intelle
8 ctus ⁊ ratio idem ſunt. ¶ Iſtud etiam † ſuper dictis ſtatutis conſuluit
Pau. de caſt. in ſuo cōſi. cccxxxiiij. inci. in chriſti noīe preſens caſus ⁊c.
vbi cōcludit ꝙ ſtante rub. ſtatuti quod mulier dotata non ſuccedat ex-
tantibus maſculis prout eſt in caſu noſtro. Et ſtante alio ſtatuto ꝙ ſo
ror dotata a fratre de bonis cōibus non poſſit venire ad ſucceſſionē
vel diuiſionem bonorū que penes fratrem remanſerūt ſi de fratre vel
fratribus legitimus heres remanſerit habebit locū dicta excluſio mu
lieris etiam ſi talis mulier fuit dotata nō a fratribus ſed a patre viuen
te adeo ꝙ excludetur a ſucceſſione paterna lꝫ primū ſtatutū nō loqua-
tur ſpecialiter de ſucceſſione paterna ſed de alia. Mouetur quia dictū
ſtatutum cenſetur prohibere per vnicā rōnem tm̄. ſ. conſeruādas agna
tiones ⁊ familias. ⁊ qđ illa habet̄ pro expreſſa adeo ꝙ fit extenſio ad
9 alium caſum habentē eandē rationem. vt dixi. s. ¶ † Et ſubdit ꝙ cū ſit
eadem ratio tunc non dicitur fieri extenſio de caſu ad caſum qꝛ ſm eum
vt inquit ſubtiliter Bal. in. l. de quibus. ff. de leg. ⁊ fuerūt originaliter
verba Petri ⁊ Cy. in. l. iura. eo. tit. in lec. quando in pluribus caſibus
eſt eadem ratio tunc vna ⁊ eadem ratio decidit omnes caſus: non per
extenſionem ſed ſicut genus comprehendit ſpecies ſic generalis ratio
diuerſas ſpecies caſuum emergentium. ſed quando ſunt rationes ſpe-
cie differentes tamen ſimiles: tūc iſta eſt extenſio que eſt quedam pro-
10 greſſio de termino ad terminū quo † vltimo caſu loquitur illud qđ not.
gl. in. d. aut. quas actiones. nā fauor publicus ⁊ pius ſunt diuerſi ſpē
lꝫ ſiles iđ lꝫ. l. fi. C. de ſac. ſan. eccl. q̄ loquit̄ de vtroq̄ꝫ inq̄ꝫtū loquit̄ de
pio ⁊ eccleſiaſtico p. d. aut. quas actiones. nō tñ intelligit̄ correcta inq̄ꝫ
tū loquit̄ de publico qꝛ eſſet extendere legē correctiuā de vno caſu ad
alium ⁊ ſic illa gloſſ. debet allegari ꝙ ex paritate vel ſimilitudine ra
tionis nō fit extenſio in correctorijs nō aūt debet allegari quo ad idē-
titatem rationis ⁊ ſm p̄dicta dicit intelligendā eſſe gl. in. c. ſi. de tem-
11 po. ordi. in. vj. ¶ † Hoc ēt videtur voluiſſe Cy. poſt Pe. in. l. qđ vero.
ff. de lega. ſ. qđ vbi eſt eadem ratio numero non dicitur fieri extenſio
ſed ex virtute etiam ſtatuti determinatur ⁊ ideo oritur tunc directa li-
cet deficiant verba iuxta not. p doc. in. l. j. in prin. ff. vti poſſi. cum ſi. fa
12 cit. l. nominis ⁊ rei. §. verbum ex legibus. ff. de ver. ſi. ¶ † Bene facit
vltra allegata per euꝫ id qđ no. gl. i. c. ſi poſtq̄ꝫ in verbo mente. de ele.
in. vj. ⁊ dicit etiam Bal. in. d. l. de quibus. in pe. char. quod vbi plura
habent eandem rationem licet de vno fiat mentio videtur fieri exem-
plariter non reſtrictiue. l. imperium. ff. de iuriſdi. om. iud. ad hoc etiā
quod no. Bal. in. l. j. C. de interdi. ⁊ in. l. illud de ſac. ſan. eccle. ⁊ in. l. ſi
13 quis ſeruo. C. de fur. ⁊ Saly. in. l. ij. C. de noxa. ¶ † Pro hoc etiam ad
ducit Paul. de ca. in. d. cōſilio. l. his ſolis. C. de reuo. dona. ⁊. l. de pu-
pillo. §. ſi quis ipſi pretori. ff. de op. no. nun. ⁊. l. filiū habeo. ff. ad mace-
do. ⁊. l. ij. C. de indi. vidui. nam ſm euꝫ qñ ſtatutū excludit filiam pro-
pter maſculum cenſetur excludere etiam neptem: allegat not. per Ni-
co. de mat. ⁊ Cy. in. l. j. C. que ſit lon. conſue. ⁊ per Bal. in. d. l. de quibꝰ
cum ſi. ⁊ ſubdit quod tale ſtatutum dꝛ eſſe fauorabile non odioſum ſm
Bal. i. d. l. de quibus. qꝛ cauſa motiua fuit fauor agnationis ergo de-
bet dici fauorabile. l. qui exceptionem. in prin. ff. de condi. inde. et. l. ſi
quis nec cauſam cum ibi not. ff. ſi cer. pe. ¶ Ex his ergo concludit di-
ctum ſtatutum decidere etiam caſum quando filia eſſet dotata a patre
14 ⁊ non a fratribus cum ſit eadem ratio. ¶ † Pro hac etiam adducit
aliam rationem que etiam bene ſeruit ad caſum noſtrum quia dicta ru
brica que habet quod mulier dotata extantibus maſculis non ſucce-
dit eſt generalis: vnde poteſt intelligi generaliter quod non ſuccedat
patri vel matri ⁊ ſic de ſingulis. licet nigrum loqueret̄ generaliter qđ
non ſuccederet auo: patri matri vel auie vel auo materno qꝛ licitū eſt
arguere a rubrica. ff. ſi cer. pe. l. j. no. i. l. j. C. ne fideiuſ. dot. den. ⁊ in aut.
nullum credentem agri. circa prin. in gloſ. bene facit ꝙ not. gl. in aut.
de inceſ. nup. in princ. ⁊ in rub. C. de relig. que glo. tangunt de rub. ꝙ
eſt qñq̄ꝫ generalior nigro. ⁊ dicit Joan. de Imo. in rub. ff. de ver. obli.
ꝙ lꝫ dicte gl. clare non loquantur tamen ſm eum videtur eſſe de mē-
te gl. in. d. aut. de inceſt. nup. ꝙ. ſ. ex rubro poſſit clare percipi aliqua
certa mens ⁊ ſic diſpoſitio illa tunc habebit effectum ex vi rub. etiam
dato ꝙ in nigro nihil diceretur. ⁊ hoc dicit Joan. de imo. habuiſſe de
facto bononie in quodam ſtatuto ꝙ in ſua rubrica erat generalius ni-
gro ⁊ habebat rōnem perfectam. nam non dꝫ reſtringi per nigrum lꝫ
potius ampliari rubrum per nigrum vt p̄bat̄ de capit. ciui. cen. exhi.
l. j. lib. xj. iuncta gl. ⁊ ibi Bart. ſed non poſſet colligi certa mens puta
qꝛ ſolū poneret materiam de qua polliceret̄ ſe dicturū lꝫ poſtea nō di
ceret tunc modicū aut nullū haberet effectū rubrica. ex quo certa diſ-
poſitio non poſſet comprehendi ſed in propoſito noſtro due ſunt ru-
brice clare loquentes ⁊ oſtendentes mentem diſponentis. ſ. rubrice ꝙ
mulier dodata ad ſucceſſionem vel diuiſionem non veniat cū fratribꝰ
alia rubrica ꝙ mulier dotata extantibus maſculis nō ſuccedat nec poſ
ſunt intelligi dicta ſtatuta ſolū in muliere dotata ab eo de cuius ſucceſ
ſione ageretur qꝛ ꝯtrarium apparet ex dictis ſtatutis maxime ex ſtatuto
ſub rubrica ꝙ mulier dotata extantibus maſculis non ſuccedat et ex
ſtatuto ſub rub. ꝙ mulier dotata ad ſucceſſionē vel diuiſionem non ve
niat cum fratribus iunctis dictis duabus additionibus eiuſdem ſtatu
ti vbi apparet ꝙ mulier dotata repellitur etiam a ſucceſſione alterꝰ
q̄ꝫ eius qui dotauit extantibus fratribus. ¶ Cōſiderabat etiam in di
cto conſilio quia ſi ſtatutum vult ꝙ tempore quo filia dotatur a fratri
bus bona erant iam cōia ipſius ⁊ fratris. tñ ꝓpter dotationeꝫ diſſol-
uitur cōmunio ⁊ aufert̄ ſibi filie dñiū q̄ſitū in bonis patris p ſucceſſio
nē q̄ꝫto fortius ſi ante fuit dotata dꝫ impediri acquiſitio futura ⁊ ius
ſucceden. arg. l. patre furioſo. ff. de his q ſunt ſui vel alie. iur. c. quemad
modū. de iureiu. ⁊ hoc ēt poſtea fuit declaratū p dictam additionem
ſtatuti. Hoc ēt confirmat̄ ex diſpoſitione ſtatuti poſiti ſub rubrica de
ſucceſſionibus collateralium abinteſtato quod incipit item ſtatuerūt
⁊ ordinauerūt ⁊c. vbi fratres carnales maſculi ipſius defuncte perſo-
ne ⁊ etiam filij fratrum excludunt ſorores carnales defuncte perſone ⁊
filias ex fratre defuncte perſone ex quo ſtatuto infertur quod ideꝫ eſſe
debeat quando tractaretur de fratribus patruelibus ſuccedentibus
ſeu de filijs fratris patruelis ſuccedere volentibus vt eſt caſus noſter
modo non voluit excludere perſonas que ſint defuncto proximiores
q̄ꝫ eſſent ille que excludebantur pacifice a ſtatuto quando frater vel fi-
lius fratris extaret. vt decidit ſpecifice Bald. in. l. ſcimus. in princi. in
vij. q. C. de inof. teſta. ⁊ fuit deciſio Jo. an. ⁊ proſequar hoc plenius in
ſequenti dubio ex quibus apparet burdotam excludi debere per fra-
tres. ¶ Nec obſtant allegata in contrarium quia fateor quod de iure
communi burdota nō excluderetur ſed per ſtatuta predicta vt ſuperiꝰ
eſt oſtenſum. ¶ Non ob. dictum ſtatutū quod incipit quicunq̄ꝫ ciuis
ſenarum ⁊c. quia reſpondeo quod illud ſtatutū dum dixit ſaluis capi-
tulis precedentibus voluit oſtendere quod non intendebat derogare
ſtatuto ſub rubri. ꝙ mulier dotata extantibus maſculis non ſucce-
dat: ⁊ ſtatuto ſub rub. ꝙ mulier dotata ad ſucceſſionē vel diuiſionem
non veniat cum fratribus per q̄ ſtatuta decidit̄ caſus iſte vt eſt dictuꝫ.
Preterea dicta precedentia ſtatuta loquunt̄ ſpāliter in caſu noſtro in
muliere dotata iđ talia ſtatuta in ſpecie loquētia p̄ualent illi ſtatuto
inci. quicunq̄ꝫ ciuis ⁊c. ꝙ loquit̄ in genere. l. vxorē. §. feliciſſimo. de le.
16 iij. l. ſanctio legū. ff. de pe. itē † illi ſtatuto quo ad caſuꝫ noſtrū eſt poſtea
derogatum

derogatum p statutum sub rub.de succes.colla.abintesta.per qd etiam
deciditur casus noster ⁊ in tali casu comprehenso in dicto statuto sub
rub.de succes.collateraliū nō intelligitur militare dictū aliud statutū
incipiēs quicūq; ciuis ⁊c.l.sed ⁊ posteriores.ff.de legi.⁊ in prima cō/
16 stit.C.§.quib⁹.l.j.C.de inoffi.dona.⁊ sunt doctrine doc.vbiq;.¶†Nō
ob.ꝙ nulla interpretatio admitti debet sup aliquo.c.statutorum sed
sicut simpliciter verba iacēt ⁊ posita sunt ita simpliciter itelligi debēt
absq; aliqua interpretatione vt est per statuentes prouisum qr respō
deo ꝙ etiam intelligendo vt verba iacent ⁊ sine interpretatione casus
noster est decisus contra burdotam primo ex verbis rubrice ꝙ mulier
dotata non succedat extantibus masculis.nam si illa verba simplici/
ter accipiuntur prout iacent constat burdotam esse dotatam ⁊ sic exclu
sam ⁊ verba talis rubrice nō inducūt decisionem.idem probatur ex ru
brica alterius statuti.s.qd mulier dotata ad successionē vel diuisionez
non veniat cū fratribus ⁊ ex nigro illius statuti cum suis additionib⁹.
17 ¶†Preterea qñ vnica est ratio statuti illa operat̄ qd vbi illa eadē ra
tio militat nō dicatur fieri extensio seu interpretatio extensiua.vt not.
Bal.in.d.l.q̄uis.in prin.C.de fideius.⁊ no.in.c.j.de temp.ordi.l.vj.⁊
in dicto.c.si postq̄.cum alijs.s.allega.⁊ ita est in casu nostro. ergo ⁊c.
18 ¶Preterea dicta prouisio q̄ vult ꝙ nulla fiat interpretatio ⁊c.† itel
ligitur de friuola fm qd late pbat Bar.in.l.oēs populi.in.vj.q.prin
cipali ad fi.ff.de iusti.⁊ iur,⁊ no.Bald.in.l.si quis filiū.C.de libe.pte.
⁊ in.l.non dubiū.in.iij.col.C.de legi.saltē qñ mēs est certa.vt ibi dicit
Bal.qui dicit aliud esse qñ mens esset dubia:per ea que habētur i.c.
exijt qui seminat.§.vlt.de verb.sig.Et in proposito nostro dicit̄ mēs
esse certa ex quo vnica ratio tm̄ mouit statuentes que pro expressa ha
19 betur ⁊ que eadē militat in casu nostro vt pbaui.† ⁊ ratio statuti dicit̄
esse mens statuti.vt not.Dy.in.c.si.de reg.iur.in.vj.pbatur in.l.cum
mulier.⁊ ibi no.Bar.ff.sol.mat.⁊ Bal.in.l.j.de interdic. ⁊ in.l.j.C.q̄
sit lon.consue.⁊ in.d.l.non dubiū.⁊ dicit Jo.de imo.in.l.cesar.ff.de pu
20 bli.†qd si statuto cauetur ꝙ nullo modo statutū possit īterpretari nec
glossari sed intelligi ad literā put iacet non per hoc impedietur inter/
pretatio restrictiua:ne quis indebite puniatur.l.ita pudor.⁊ per no.p
Bar.in.d.l.oēs populi.vnde friuola ⁊ cauillosa interpretatio intelli
getur reiecta nō iusta ⁊ legitima fm cum allegat qd not.in.c.ex parte.
el.ij.de offi.deleg.Alia responsio dabitur in fi.sequētis dubij.¶Nūc
venio ad scdm dubium quo querit̄ an Ludouicus Jacob⁹ ac cōdus ⁊
sorores eorum nupte et dotate nati ex mariana sorore patruele dicti
Jacij dictorū socini Francisci ⁊ Burdote excludatur cum dictis So/
cino ⁊ Frācisco ⁊ videretur dicēdū ꝙ non sed qd deberent pariter ad/
mitti ad successionē cum dictis Socino ⁊ Francisco cum sint pares
in gradu.vt in.§.sin vero neq; fratres.in aut.de heredi.abintesta.col/
la.ix.¶Secūdo vigore dicti statuti incipientis quicunq; ciuis sena/
rum ⁊c.vbi decedēti abintestato sine liberis ⁊ sine ascendentibus suc/
cedere debent proximiores parentes vsq; ad quartum gradum siue
sint masculi siue femine.¶Item qr vigore aliorum statutorum saltē
ex verbis sine interpretatiōe excludi dn̄t p̄fati filij Mariane p dictos
Socinū ⁊ Frācíscū ⁊ nulla interpretatio in dictis statutis admitti de/
bet ex forma statuti hoc specialiter prouidentis vt dixi in primo du/
bio.ergo ⁊c.¶His tm̄ non obstantibus puto de iure concludendum
contrariū.primo vigore statuti de successione collateraliū abintesta/
to vbi fratres carnales masculi ipsius defuncte persone ⁊ etiā filij cō/
similiū fratrum excludunt sorores carnales defuncte persone etiam
filias nuptas vel dotatas fratris defuncte persone.Sed dictum statu
tum vendicat sibi locum etiam qñ tractaret̄ de fratribus seu sororib⁹
patruelib⁹ seu de filijs vel filiabus ipsorum fratrū vel sororū patrue/
21 liū qui est casus noster.ergo ⁊c.¶†Et ꝙ ita sit decidit Bal.in.l.sci/
mus.in prin.in.vij.q.C.de inoffi.test.vbi querit statutum disponit ꝙ
frater possit repellere sororē a successione patris dotando eā cōueniē/
ter an idē obtineat si auus decessit relicta nepte ex filio predefuncto ex
nepote ex alio filio predefuncto qui sunt adinuicē frater ⁊ soror patrue
lis ⁊ dubiū facit fm eū qr statutū loquit̄ de fratre ⁊ sorore nō de nepo/
te ⁊ nepte.refert ꝙ in illa.q.Jac.de are.dicebat ꝙ hic nepos et neptis
appellabantur fratres.in tit.de gradi.§.quarto gradu.⁊ ꝙ auus re/
presentatur in appellatione patris.l.iussu.ff.de verb.sig.⁊ ꝙ eadē ra
tio erat in istis q̄ erat in primis filijs:⁊ sic nepos pōt repellere neptē
dotando eā cōuenienter ergo huic nepti non debebatur aliquid nomi
ne legitime tm̄ debeat esse contenta dote cū verba statuti concordent et
mens non repugnet vt agnationis salua sit dignitas.l.j.§.si seruus.ff.
22 de ven.inspi.⁊ arg.l.ab omnibus.circa prin.ff.de leg.j.¶†Nā ratio
cōsuetudinis vel statuti est attendenda ⁊ vbi ratio obtinet ibi debet ob
tinere consuetudo:vt not.in.l.j.C.que sit lon.consue.⁊ ibi per Jaco.de
are.⁊ Cy.in.l.publico.C.de adul.⁊ ita residet ⁊ concludit Bald.in.d.
l.scimus.⁊ istam eandem decisionem ponit Jo.an.in addi.Spe.in ti.
de succes.abintesta.in rub.in.j.col.⁊ ibi etiā refert ꝙ idem tenuit Jac.
but.etiaz qñ statuto cautū esset ꝙ verba statutorū proprie ⁊ fm vulga
rem intellectum debent accipi ⁊ cum illa decisione Jac.but.trāsit etiā
Pet.de ancha.in repe.c.canonū statuta.circa fi.de cōsti.in pe.q.idem
in terminis dicti statuti consuluit Ang.in consi.i ordine meo.cccxliij.
⁊ incip.in dei noīe totum dictū statutum totaq; eius mens.vbi cōclu/

dit ꝙ statutum remouēs sororem a successiōe fratris carnalis habebit
locū etiā in fratre ⁊ sorore patruelibus. ⁊ hoc probat per plures ratio
nes per quas ostēdit hāc esse mentē statuti ratione agnationis cōser/
uāde ⁊ hic concurrere maioritatē rōnis nec fm eū obstat ꝙ casus omis
sus remanet in dispositiōe iuris cōis vt in iuribus vulgaribus qr hoc
23 negat ipse dicēs† ꝙ q̄uis sit omissus specialiter tm̄ est puisus in gene
re ⁊ sufficit cogitare vel prouidere in genere.l.qui iure militari.⁊.l.sub
pretextu.la.ij.C.de transac.⁊ ibi no.vñ nō pōt negari quin statutū co/
gitauerit de isto casu ex quo remouit sororem a successione fratris qr
etiam eam videtur voluisse remouere a successione fratris patruelis
in quo est maior ratio ⁊ minor resultat iniquitas vbi autem statutum
diceret ꝙ frater excluderet sororē ⁊ frater patruelis vellet vigore di/
cti statuti excludere non sororem patruelis sed sororē primi gradus
fortasse non possit qr tūc nō esset tacita ratio excludendi sororē patrue
lem sed sororem primi gradus que est proximior in gradu ipso fratre
24 patruele.† vel si statutū diceret ꝙ frater excluderet matrē vel filiā de/
functe persone non habebit locum in fratre patruele qui minus est cō
iunctus q̄ mater vel filia.⁊ ita potest procedere id qd not.Bal.in.l.iu
bemus.§.fi.C.ad trebel.⁊ qd no.Bar.ff.de leg.iij.in.l.lucius.§.quesi/
tū.cū cōcor.sed quādo non excluderetur propinquior in casu prout est
casus in quo loquūtur decisiones Ja.de are.Ja.bu.⁊ Jo.an.⁊ Bal.in
locis preallegatis tūc si habet locū eadē ratio statuti:statutū habebit
locum etiā in fratre patruele secus vbi nō haberet locum ratio statuti
25 scz circa conseruationē agnationis.¶†Et ita potest procedere id qd
no.Bal.in.c.j.de feu.mar.dū vult ꝙ statutū disponēs ꝙ frater exclu/
dat sororē nō habebit locū in fratre cōsobrino.iuxta.l.iurisconsultus.
§.quarto gradu.versic.hi aūt.ff.de gradi.⁊ insti.de gradi.§.iiij.refert
tamen Bal.in.d.c.j.ꝙ quidā consuluerunt ꝙ dictū statutum etiā ha/
beret locū in fratre consobrino:⁊ dicit Ludo.roma.in.l.j.C.de succes.
edic.ꝙ statutū loquens in fratre simpliciter verificatur in fratre etiaz
cōsobrino si est eadē ratio vel maior ⁊ ꝙ talis casus nō dicit̄ venire ex
extensione:sed ex mente per not.per gloss.in.c.j.de temp.or.in.vi.⁊ in
d.c.si postq̄.secus si nō esset eadē ratio.qr tunc pcedit id qd no.Bal.
in.d.c.j.de feu.mar.cū si.sed in proposito est eadē ratio propter cōser
uationē cognationis:vt dixi in primo dubio ergo ⁊c.¶Secundo con
firmatur.nā si Mariana viueret ⁊ dotata fuerit excluderetur a succes/
26 sione.vt probat rubri.alterius statuti q̄ incipit† ꝙ mulier dotata extā
tibus masculis nō succedat:que rubrica pōt pro decisione allegari vt
dixi in precedēti dubio nisi in casibus in quibus per alia statuta repe/
riretur dictā mulierem dotatā admitti vt in casu prouiso a statuto sub
rubrica ꝙ nupte in succedēdo cōferāt dotes ergo si excluderetur Ma
riana debēt etiā excludi descēdētes ex ea.l.si viua matre.C.de bo.ma/
ter.§.neq; in illo.in aut.de trien.⁊ semis.⁊ in.l.illam.C.de colla.⁊.l.ij.
in princ.cum ibi no.ff.si quis ali.test.prohibu.⁊ in proposito declarat
Bartolus in.l.ij.§.videndum.ff.ad tertul.et.l.liberorum.ff.de verb.
signi.⁊ Cy.in.l.ij.C.que sit lon.cōsue.⁊ Bal.in.l.fi.C.de in ius.voc.cū
concor.⁊ ita etiam demonstrat statutum sub dicta rubrica qd mulier
dotata nō succedat extantibus masculis.facit.c.j.§.hoc autem notan/
dum.qui feud.dare pos.¶Accedit quod statutum sub rubrica de suc
cessionibus collateralium quod incipit item statuerūt.prefert nedum
fratres carnales masculos:sed etiā filios consimilium fratrum ⁊ con/
similes fratres videntur esse fratres patrueles qr alij nati ex eodē pa/
tre ⁊ matre dicūtur fratres ⁊ nullū simile accipitur pro eodē.l.qd ner/
ua.ff.depos.c.capitulū sancte crucis.de rescrip.ergo si tale statutum
vult ꝙ filij fratrū patrueliū excludunt filias fratris ⁊ sorores ac etiaz
filias earū multo magis excluderēt marianā que est soror patruelis et
que est remotior q̄ esset soror primi gradus vel filia fratris ꝙ statutū
27 nunq̄ debet† intelligi adeo ꝙ cōtineat vel inducat absurditatem.l.sci
28 re opz.§.aliud.ff.de excu.tuto.¶Unde in proposito† dicit Bald.in
l.quod vero.ff.de legi.si statutū excludit materteraz bene intelligitur
excludi matertera etiam magna q̄uis statutum specifice de matertera
magna mentionē nō faciat:qr fm cum verba omnino non repugnant
⁊ ratio excludendi est maior in matertera magna ⁊ maior ratio mino/
rē rationez includit.l.cui pacto.ff.de ser.expor.si ergo matertera exclu
debat̄ a statuto ergo sunt exclusi descendentes ab ea vt proxime dixi.
29 ¶†Tertio beneficium ꝙ statuto proxime allegato dabatur fratribus.
saltē primi gradus porrigitur ad nepotes eorū.l.diuo marco.l.mili/
tes.C.de questio.l.emācipatum.ff.de sena.l.decurionum.C.de pe.l.in
quibus.C.de secun.nup.⁊ no.Bald.in preallег.l.liberorum.in versi.
his premissis reducamus ⁊c.sed Socinus ⁊ Franciscus sunt nepo/
tes Ludouici fratris Laurēti a quo Laurentio descēdit Petrus de
cuius hereditate agit̄:ergo illud idē priuilegiū debet porrigi ad istos
nepotes vt sicut Ludo.potuisset excludere sorores ⁊ filias fratris vel
sororis vel descendentes ex ipsis feminis transuersalibus ita etiā pos
30 sint Socinus ⁊ Franciscus.¶†Quarto qr vnica precisa ratio dicti
statuti fuit cōseruare agnationes ⁊ familias que per masculos conser/
uantur ideo tale statutū cōprehendere dz absq; extēsione oēs casus ha
bētes eadē rationē:vt habet casus noster hec probaui in proximo pre
cedenti dubio ideo hic non repeto.¶Ex his apparet responsum es/
se ad cōtraria si bene inspiciat̄.nā nō ob.qd dr in.c.sōi admitti deberēt

pariter qr dico q ex dispositione statutorū preferūtur: vt est ostēsum.
¶ Non obstat statutū q incipit quicūq ciuis senarū vbi vult q pa/
rentes proximiores vsq ad quartū gradū siue sint masculi siue femi/
ne succedant: qr rñdeo primo q posset intelligi tale statutū in parētū/
bus agnatis prout accipitur ꝛ exponit in. c. j. ꝛ ibi exponit et declarat
Bal. in ti. quēadmo. feu. ad filiā perti. Et lꝫ statutū dicat siue sint ma/
31 sculi siue femine tñ qr † ēt femine possent esse agnate si sunt coniuncte
per masculū. iuxta. l. iter agnatos. ff. vñ cogna. instit. de legi. agna. suc.
in prin. ꝛ. §. media. cū seq. ꝛ quāuis per descēdētes ex feminis agna
tis nō cōseruet agnatio. vt in iurib⁹ palle. tñ in ipsis feminis agnatis
durat agnatio merito ratio agnationis considerata a statuentibus vt
patet ex premissis aliīs statutis aliqualiter militat in femina agnata
vel ꝛ tutius potest respondeti q dato q illud statutū intelligeretur
generaliter cū illud statutū dicit preterq in capitulis supra scriptis.
ꝛ sic cōcludit q ab illo statuto casus q posset decidi per statutū sub ru
brica qd mulier dotata nō succedat extātibus masculis q facit ad pre
sens ppositū vt. s. dixi Itē dictū statutū incipiēs qcunq ciuis loquit
in gnē: sed casus noster postea in spē decidit p statutū sub rub. de suc.
collateraliū ab itestato: vt pbaui ꝛ spālis dispō pfert gnāli. d. l. san/
32 ctio legū cū fi. ¶ Nō ob. q nulla iterpretatio † debeat admitti in statu
tis qr rñsio pꝫ ex his q dixi in primo dubio circa fi. ꝛ ex his q no. Jac.
bu. in sua dispu. quā refert ꝛ sequit Jo. an. in. d. rub. de succes. abintest.
ꝛ Pet. de anc. in. d. c. canonū. vt. s. retuli. ꝛ dicit Ray. vt refert ꝛ sequit
Pe. de anc. in. d. c. canonū. in vlti. char. q vbi est expressa ratio in sta/
tuto nō intelligit prohibita interpretatio per statuētes: vt ibi late per
eum ꝛ in casu nostro non habet pro expressa vt probaui. ꝛ fortificatur
etiam ista cōclusio ex statuto sub rubrica inquātū succedāt ascēdentes
ibi dum dicit alia vero bona talis defuncte psone habeāt parētes ma
sculi vt deducā in sequēti dubio. ¶ Circa tertium vero dubium quod
concernit psonā Jo. caroli dico q posito q aliqs possit admitti tamē
vr q vigore statuti positi sub rubrica de succes. ascendē. qd incipit cū
statutū. sub rubrica ingētū ꝛc. ꝛ vigore alterius statuti de quo ibi fit mē
tio. s. positi sub rub. ingētū succedāt ascendentes ex linea materna iun/
cto dicto alio statuto incip. quicūq ciuis ꝛc. nō debet admitti vltra q
ad quartā partē dicte successiōis deductis domibus ꝛ castellis si extāt
reliqua vero bona debent habere parētes masculi dicti Petri vsq ad
quartū gradū q interpretatur. i. agnati. vt in. d. c. j. ꝛ ibi specifice not.
Bald. in terminis huius statuti in ti. quēad. feu. ad filiā ptineat. Fi/
lij vero nati ex mariana nō possunt dici agnati in proposito. d. l. inter
33 agnatos. insti. de legi. agna. tute. in prin. ¶ † Quinimo nec filius soro/
ris proprie dicitur agnatus vt in materia statutorū non compreben
ditur inter agnatos. l. meminimus. ꝛ ibi hoc no. Bal. ꝛ. C. de legi. here.
ꝛ in. l. lege. xij. tabularum. ꝛ ibi Bal. ꝛ mod. in fi. eo. ti. ꝛ no. Bald. in. c.
j. an agnatus vel filius. Alex. Tarta.

¶ Summarium super consilio. xc.

1 ¶ Cōmunis opi. ꝛ fama equiparant in probationib⁹. ꝛ nu. 3. 9. ꝛ. 10.
2 In antiquis sufficit sola probatio per famam. ꝛ nu. 5. ꝛ. 11.
4 In probatione confinium sufficit probatio per argumentum.
6 Fama quandoq plene probat ꝛ quandoq non.
7 Mortuo patre filij dicuntur esse in quasi possessione filiationis et de eius familia ꝛ agnatione.
8 Ad probandum filiationem sufficit fama.
12 Quod tempus requiratur vt quid dicatur de antiquis.
13 An hodie militat q quis presumatur viuere vsq ad centum annos.
14 Quasi possessio filiationis transfert onus probandi in aduersarium.
15 Uerba enuntiatiua quando probent. ꝛ nume. 16.
17 Ubi sufficiat probatio per indicia cōmittitur iudicantis arbitrio.
18 Recipiens feudū pro se ꝛ filijs ꝛ descēdentibus ꝛc.
19 Ubi scriptura directe tendit ad cōmodū scribentis non probat.
20 Legatarius potest probare solēnitatem testamenti in causa vertente inter heredem scriptum ꝛ alium.
21 Testi cui al's non crederet qñq credit qñ cessat ratio suspitionis.
22 Scripturis positis in lapidibus de antiquis creditur quando conti/nent aliquam enuntiationem.
23 Mutatio nois vel cognominis dr continere delictum ꝛ crimen.
24 Quomodo ꝯ habentem titulum possit quis agere publiciana.

¶ Consilium. xc.

¶ Quomodo probantur confinia per instrumenta antiqua ꝛ quid dicatur esse antiquum.


N causa ꝛ lite pendente in
ter illos de bardellis ex vna ꝛ Leonardū eorū aduer/
sariū ex altera visis dubitationibus excellētissimi dñi
iudicantis q subtili ingenio ꝛ copiose qd fortasse con/
tra illos de bardellis adduci pōt in mediū adduxit. tñ
illis non obstantibus puto esse concludēdum prout. j. dicā. ¶ Uersat
igitur principale dubiū an isti descendentes modestini seu Petri de
bardellis probauerint se esse de descendētibus modestini antiqui ma/
xime per tria vel quatuor instrumēta cōfecta iam sunt anni. lvj. vel cir
ca in quibus dicitur Pet. ꝛ Marcus filij quondā Nicolai quondam
modestini vendiderunt vel permutauerunt dictā rem ꝛc. ꝛ sic an dicta
instrā pbent nūc ꝯ Leonardum tertiū possessorem bonoꝝ que fuerūt
dicti modestini: q isti agentes sint de descendentibus modestini atten
to q isti agentes probant plene se esse descendentes ꝛ heredes dictoꝝ
1 Petri ꝛ Marci. ¶ † Et ad ondēdū q dicatur esse pbatū q isti agen/
tes sint de descendentibus modestini adduco: qr doctores equiparant
plura instrā pbationi fame vel cōis opinionis adeo q in casibus in
quibus probatio cōis opinionis vel fame sufficeret debeat et suffice/
re probatio facta p talia instrā. ita colligit ex no. p gl. in. c. cū olim. de
2 censi. vbi gl. vult q instrā antiqua pbēt cōfines ꝛ sic † sicut in antiquis
sufficit sola pbatio p famam. vt no. glo. in. l. at qui natura. §. cum me
absente. ff. de neg. gest. quam ita intelligit Ang. in. l. qdam in suo. ff. de
condi. insti. ꝛ in. l. titius. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. ꝛ no. Archi. xvi.
q. iij. in. c. inter memoratas. ꝛ ea. cā. q. vij. in. c. sistētes. ꝛ Cy. ꝛ Bart. in
l. si quidem. C. sol. ma. ꝛ Inno. in. c. veniens. de ver. sig. ꝛ Cy. in. l. cū res
in suo. de proba. ꝛ Bal. in aut. quas actiones. ad fi. C. de sac. san. eccle.
ꝛ in. l. conuenticulam. i pe. col. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in. l. cū sup. C. de rei vē.
ꝛ Bal. ꝛ Saly. in. l. proprietatis. C. de proba. Bal. in. l. i bone fidei. C.
de reb. cred. in vlti. col. ꝛ Ant. de bu. in. c. veniens. de ver. sig. ꝛ Ant. de
bnt. in. c. vēniens. el. j. de testi. bene facit id quod habetur in. c. cum cām
de proba. ꝛ in. l. si arbiter. ff. de probat. ꝛ in. l. ij. §. itē labeo. ff. de aqua
3 plu. ar. ꝛ † q ꝛ dicta instrumenta ēt equipolleāt fame voluit clare Bal.
Saly. ꝛ Pau. de ca. in. l. cū aliqs. C. de iure deli. vbi querunt an si repe
riuntur plura instrā in quibus dicatur actum in tali loco districtus
Perusij intelligatur pbari p illa instrā q ille locus sit district⁹ Pe
rusij. ꝛ certe quo ad ipsos inter quos sunt cōfecta instrumēta nō hꝫ du
bium q pbant. l. optimā. C. de ꝯhen. ꝛ commit. stip. sed quo ad alios
dicunt q nō probant nisi essent de antiquo qr tunc inducunt probatio
nem plenam sicut cōis opi. ꝛ expresse vult ibi Pau. de ca. q idē opa/
tur q fama ꝛ lꝫ Bal. in. d. l. cum aliquis. postq posuit pdicta subiun/
gat dicēs considera quod aut tabellio aliquid scribit in instrumento
circunstātijs ꝛ dicendum est fm eum vt predixit aut circa qualitatem
personarum ꝛ tunc ponit distinctionem vt ibi per eum. ꝛ hec cum in ca
su nostro tractaret de qualitate personarum videretur attendendum
sequentem distinctionem ibi positam per Bal. qr rñdeo q illa sequēs
distinctio posita ibi per Bal. loquitur solum de veritate instrumen/
ti quo ad easdem personas inter quas confectū est instrumentum vt
pꝫ in distinctione sua ꝛ per iura allegata per eum. qñtum aūt ad effe/
ctum probandi quo ad tertium de quo etiam. s. dixerat non contradi
cit iam dictis vt nulla concludens ratio diuersitatis reddi posset qua
re non debeat inducere effectum fame probatio resultans ex instrumē
tis quo ad probandum cōfines rerum vel talem locum esse in tali dio
cesi vel in tali territorio domini attento quod causa probandi filiatio
nem etiam sufficiunt probationes per indicia. vt. j. dicetur. Et sic re/
4 sponsio † data ad dictum Bald. in. l. cum aliquis. videtur sublata duꝫ
dicebatur quod loquitur in probatione cōfinium in qua sufficit pro/
batio per argumenta ꝛ indicia. vt no. glo. in. c. si papa. de priuileg. in
vj. volūt ergo oēs q dicta instrumēta operent idem quod fama sal/
5 tem vbi tractatur de eo ad cuius pbationē sufficiunt indicia. ¶ † Nec
dicat q Bald. in. l. cum aliquis loquitur quo ad ipsos contrahentes
tñ qr imo loquitur quo ad tertium qr quo ad contrahentes etiā si nō
essent plura instrumēta antiqua sufficerent. l. optimam. C. de contra/
hen. ꝛ cōmit. stip. ꝛ ita clare intelligit ibi Paul. de ca. verba Baldi ꝛ
non possunt operari illa verba ad fauorem tertij. s. domini illius terri/
torij in quo castrum esset situm quin operent in preiudicium alterius
contrarium pretendentis: ꝛ sic Bal. loquitur in casu nostro seu equi/
pollenti vt dicta instrumenta adducuntur ad fauorem contrahentium
sed ad cōmodum nepotum modestini etiam qr non essent heredes di
ctorum cōtrahentium. vt. j. ostendam ꝛ etiam verba illa non fuerunt
in dictis instrumentis prolata dño ꝛ principaliter ad cōmodum pre
tentium adeo q fauor eorum non est in consideratione: vt. j. probabi
6 tur. modo sic † talia instrumenta idem operatur q fama ꝛ nos habe/
mus quod licet al's fama quandoq plene probet quādoq nō: tñ quo
ad propositū nostrū dicit Bar. in. l. de minore. §. si plurium. circa vlti
mam col. ff. de questio. quod fama quādoq habet effectum quod trās/
fert onus probationis in aduersariū vt qñ cōis opi. vel fama consti/
tuit aliquem in possessione alicuius qualitatis vt libertatis seruitutis
vel qualitatis similis. l. si mater. C. ne de statu defun. l. ij. C. si seru⁹ aut
libertus ad decurio. aspir. lib. x. idem not. Spec. in titu. de proba. §. po
ne. ver. verum licet probatio ꝛc. ꝛ Inno. in. d. c. veniens. de ver. sig. vbi
hoc volūt procedere etiam si talis fama sit in his que fuerunt a cētum
annis. j. ergo in proposito sequitur quod talia instrumenta cum pro/
bent idem quod fama dicantur probare quasi possessionē filiationis
ꝛ descēdentie dictorum Marci ꝛ Petri a modestino: ꝛ per consequēs
7 transfertur onus probandi contrarium in aduersarium. ¶ † Nec refert
si dicatur quod iam erat mortuus modestinus tempore quo facta sunt
dicta instrumenta ergo non est tractandum de quasi possessione filia/
tionis quia respondeo tempore quo confecta sunt modest. esse in quasi
possessione patrie potestatis erga dictos Marcum ꝛ Petrū q iam
erat mortuus pr̄. s. modestino anteq Petr⁹ ꝛ Marcus essent i quasi
possessione

possessione filiationis seu cognationis ⁊ descendentie ex dicto olim mo
destino qr ēt mortuo modestino ⁊ Petrus ⁊ Marcus dicuntur esse fi
lij ⁊ descēdētes modestini ⁊ de eius familia ⁊ agnatione. vt declarat
Bar.in.l.si cognatis.in vlt.q.ff.de re.dub.⁊ Pe.de Anch.⁊ Jo.de
imo.in.c.indicāte.de testa.⁊ Spe.in ti.de instr.edi.§.restat.ver.pen.
⁊ in.§.instrumē.ver.qd si ita per.l.pnunciatio.§.familia.ff.de ver.sig.
vñ nihil repugnat q mortuo titio sempronius se gerat p filio eius et
ab oibus habeatur teneat ⁊ reputetur vt filius titij alias seqret q si
illico post 2ceptionē posthumi pr decederet ⁊ deide nasceret posthu
mus q non posset dari qsi possessio respectu ipsius filij.⁊ q possessio
filiationis dari possit post mortē:est glo.in.l.nō ignorat.C.q accus.
nō pos.in ver.pbauerit iuncto tex.vbi glo.cū tex.vult q ante etiā di
cat esse in quasi possessione maternitatis mortuo filio.⁊ illā glo.seqt
ibi Cy.Ray.⁊ alij.⁊ sic vr nō bñ dixisse Bal.in.l.nō nudis.alias non
epistolis.C.de pba.dum voluit fieri pbationē filiationis morte alte
rius ipsorū.s.pris ⁊ filij.pro hoc ēt qr adhuc possessio filiationis cō
siderat qr tā ab alijs q̄3 a patre fuit habitus ⁊ reputatus vt filius ta
lis vt per Bar.in.l.j.C.quorū bonorū.⁊ in.l.filiū diffinim⁹.ff.de his
8 q sunt sui vel alie.iur.¶ Comprobant predicta† qr si dicta instrumē
ta operant idē q fama:⁊ 2stat q ad pbādū filiationē sufficit fama vt
firmat Jac.bu.in.l.quidam.ff.de proba.⁊ Ant.de bu.in.c.transmisse.
in.ij.col.extra qui fil.sint legi.qr sm eū hec res de facili nō est pbabi
lis.vñ accipit illa pbatio que pōt haberi vt ibi per eū q etiam vltra
allegata per eos pbat qr sufficit pbare filiationē p indicia ex eo qr ta
lis pbatio est difficilis:vt inquit glo.j.ff.de proba.l.lucius.ff.de con.
et demon.⁊.l.si vicinus.C.de nup.⁊.l.filium.ff.de his qui sunt sui vel
alie.iur.sed vbi sufficit pbatio per indicia vr sufficere pbatio p famā
vt no.Bar.in.l.de pupillo.§.si qs ipsi pretori.in.viij.q.ff.de op.not.
nun.⁊ sequit Ant.de bu.⁊ Jo.de imo.in.c.si.de app.ergo p dicta in
9 strumenta est pbata filiatio.¶ † Preterea dicit expsse Lapus abbas
quē sequit ēt ibi Do.de sancto gemi.in.c.j.de pscrip.in.vj.quod si qra
tur an aliquo casu admittat pbatio cōis opinionis qñ agit de factis
intra metā cētum annorū adeo q habeat pro plena probatione ⁊ di
cit q sic.s.qñ agit tā facto aliorū q̄3 cōtēdentiū i iudicio ⁊ est antiquū
nam talis pbatio sufficit saltē ad si.vt trāsferat onus pbandi in ad
uersarium.allegat no.p Jnno.in.d.c.veniens.de verb.sign.⁊ alia de
qbus ibi per eū:sed in casu nostro tractat tā de facto aliorū q̄3 cōten
dentium in iudicio quia tractatur an Petrus ⁊ Marcus fuerint filij
modestini ⁊ ēt esset factū antiquū:vt patebit ex infra dicēdis et etiam
pt3 q Lapus ⁊ Dominicus in.d.c.j.de prescrip.accipiunt factū anti
quum etiā qñ est infra metā centum annorū.ergo satis expresse appa
ret q ista pbatio s3 eos operat vt trāsferat onus pbādi i aduersariū.
10 ¶ Ad predicta† bene facit qr sm Ant.de bu.in.d.c.veniens.de testi.
illud q dr q fama ⁊c.vel cōmunis opi.i antiqs sufficit pro plena p
batione h3 locum in his ēt q excedūt dūtaxat tps.xl.anno. per not.p
Jnno.in.d.c.veniens.de verb.sig.⁊ idem dicit Anto.de bu.in.c. quid
per nouale.de ver.sig.⁊ idem tenet Spe.i ti.de proba.§.probare.ver.
11 ⁊ no.q prescriptio ⁊c. Et l3† nonnulli moderni in hoc teneant contra
rium tñ non vr posse negari quin hoc cōmittatur iudicantis arbitrio
qñ dicatur antiquū vt not.Jo.an.in.c.illud.de presum.⁊ ibi Anto.de
bu.circa pe.col.⁊ Anto.de but.in.c.qm 3 de proba.circa mediū v.ad
glo.intellectū sunt videnda tria ⁊c.arg.l.j.ff.de iure deli.⁊.c.de causis.
de offi.deleg.ergo dato q tps.xl.anno.non diceretur de antiquo vt di
cunt illi moderni tñ aliud est tps.lvj.anno.de quo tractamus ⁊ habi
to respectu ad cōem vitam hoīs que videtur esse nostris temporibus
13 breuior q̄3 erat antiquitus nec† tūc videt habere locum illa psumptio
q qs presumat viuere p centum annos.vt glo.nostre dicunt si recte ra
tionem ⁊ cursum viuendi hodiernis tpibus inspiciamus non video sa
ne qn iudex cuius arbitrio hoc cōmittitur debeat arbitrari hoc esse fa
ctum de antiquo ⁊ illos Petrū ⁊ Marcū fuisse de descendentib⁹ mo
destini attento q illa instrumenta fuerūt vt arbitror confecta in loco
domicilij dictor Petri ⁊ Marci in quo erant verisimiliter noti ipsi
⁊ pr eorū ⁊ si aliter veritas se habuisset supposuissent se periculo pdē
di bona que acquirebāt vigore dictorū istrumētor i qbus ita noīabat
Petrus ⁊ Marcus modestini qr pbato q ipsi nō fuissent desceden
tes modestini non potuissent vti cōmodo dictorū instrumētorum ni
si pbassent errorē:cuius probatio plerūq difficilior est:d3 ergo iudex
multum adherere his q verisimilia sunt.l.ob carmē.§.si.ff.de testi.⁊
14 plene in.c.in nostra.de testi.¶ † Juuātur pdicta qr si intelligit esse p
bata quasi possessio filiationis vt dixi sequitur q quasi possessio talis
trāsfert onus pbandi in aduersariū.l.nō epistolis cum glo.C.de pro
ba.l.circa.⁊.l.si filius.ff.de proba.no.in.c.michael.de fil.presby.⁊ per
15 Cy.in.d.l.nō ignorat.cum cōcor.¶ † Et per predicta apparet esse rñ
sum ad.l.nō nudis.⁊.l.non epistolis.cū ibi no.C.de pba.qr ibi tracta
tur de virtute vnius plationis verbor enunciatiue facte ppter aliud
⁊ tunc faciunt adminiculum ⁊ pbant vt ibi:qd tñ non haberet locum
vbi tractaret de facto antiquo qr tunc verba enunciatiua emissa pro
pter aliud pbant.vt no.glo.⁊ doc.in.c.cū olim.in glo.i.de censi.⁊ not.
Anto.de bu.in.c.si.de suc.abintest.⁊ in.c.qm contra.de proba.in pen.
char.⁊ Joā.an.in.c.sine culpa.in mercu.⁊ no.in.c.si papa.de priui.in
vi.sed in casu nostro in quo nō pducit vnica expressio pducunt plura
instrumēta q ēt satis pnt dici antiqua ⁊ sufficientia saltē quo ad trāsfe
16 rendū onus pbandi in aduersariū.vt.s.dixi.¶ † Ex his est respōsum
etiam ad id qd dr q verba enuntiatiua nō faciunt fidē quo ad tertiū.
vt per Jnno.in.c.cū in iure.de offi.deleg.cū si.qr verū est ⁊ preterq̄3 q
ibi cōcurrūt plura instrumēta q inducūt pbationē fame vel cōis opi.
⁊ per Bal.Sali.⁊ modernos in.d.l.cū aliquis vel vbi agit de proba
tione corū in quibus pbatio sit difficillis vt in probāda filiatione quo
casu sufficit probatio per indicia.vt no.glos.in.d.l.j.ff.de proba.⁊ vbi
17 sufficit probatio per indicia tm istud† cōmittit iudicātis arbitrio que
sunt indicia sufficientia.vt no.gl.⁊ Jo.an.in.c.cū in cōtēplatiōe.de re
gul.iur.⁊ Cy.in.l.si.C.de qd.⁊ Bal.in.l.iij.C.quorū appel.nō recip.⁊
in.l.sicut.C.ad leg.cor.de fal.ar.l.iij.§.eiusdē.de testi.⁊.l.j.§.expilato
ris.ff.de effrac.vnde non mirandū si alijs dñis iudicātibus visum fuit
arbitrandū esse predicta esse sufficientia indicia ad probandū dictam
filiationē stantibus verisimilitudinibus cōiecturis de quibus.s. Ad
idē aūt qd dicebat.s.q si verba Marci ⁊ Petri posita a notario i di
ctis instrumentis probarēt ⁊ prodessent heredibus suis esset contra.l.
rationes.⁊.l.exemplo.C.de proba.rñdeo q dicta verba non adducū
tur vt profuerūt Marco ⁊ Petro heredibus eorū:sed vt prosint ne
potibus aut descendentibus modestini etiā dato q nō essent marci et
18 Petri:quia dictum feudū† receperūt bellus ⁊ modestinus pro se ⁊ fi
lijs descendentibus:⁊ sic nepotes modestini non habent feudu3 hoc a
Marco vel Petro sed a genere.i.ab auo.l.eū qui.cū ibi no.per Bar.
ff.de interdi.⁊ relega.⁊ not.Cy.in.l.iij.C.de lib.⁊ co.lib.⁊ clare Bal.
19 in.c.j.in.iij.col.in ti.an agna.vel filius.cum concordā.† ⁊ eodem modo
respondet ad not.in.c.cum causam de proba.q doct.ibi loquuntur qñ
scriptura directe ordinabat ad cōmodū ipsius scribentis vel loquen
tis:vt quia prelatus scribebat tale castrum ad ecclesiam suam perti
nere nō probat per se etiā si sit de antiquo nos autem loquimur in ex
pressione verborum q non tendebant ad cōmodum loquentis directe.
nā in instrumētis illius nō dr q Marcus ⁊ Petrus dicerēt notario
scribas q talia feuda spectant ad nos:sed dictum eorū in cōsequētiam
tendebat ad cōmodū nepotū modestini:vnde aliud esse d3 in casu isto
20 sicut† dicimus in legatario qui potest testificari ad probnadum solen
nitatem testamenti in causa vertēte inter heredem scriptum ⁊ aliū qr
principaliter non deponit circa id qd cōcernat cōmodū suū l3 in conse
quentiam sic.l.qui testamēto.in prin.cū ibi no.per Bar.⁊ alios.ff.de
testa.⁊ in.l.oibus.C.de testi.⁊ in.c.insuper.de test.facit.l.j.ff.de auto.
tuto.⁊ qd no.Lapus ⁊ Dominicus in.d.c.j.de prescrip.in.vj.dum fa
ciunt an tractetur de facto ipsorum litigantiū probando:an de facto
tertij qr magis fauetur facilitati probationis quando agitur de pro
bando factum ipsorum litigantiū:vt ibi per eos.Jtem doct.in.d.c.cū
cām dicunt illud esse in arbitrium iudicis ⁊ in casu nostro cessat ratio
suspitionis quia in fraudem fuerunt illa verba prolata a Petro et
Marco:⁊ quia vt dixi si verum non dixissent supposuissent se pericu
lo perdendi bona que acquirebant vigore illorum instrumentorum in
quibus nominabant se filios modestini si probatum fuisset quod non
essent filij modestini prout.s.plerunq est difficile.⁊ submittere se pe
riculo probandi est habendū in consideratione.vt not.gl.in.l.si pupil
lus in princi.ff.de noua.⁊ in.l.ita tamen si pater.ff.ad trebel.⁊ in.l.pe.
21 C.de posi.vnde testi † cū als nō crederet quandoq credit.s.qñ cessat
ratio suspitionis.l.non solū.§.de vno.cū ibi no.per Barto.ff.de ritu
nup.⁊ in.l.repeti.§.de qdne.ff.de questio.no.in.c.postremo.de appel.
cū si.vnde illa rō minoris ⁊ dāni suscipiendi facit cessare rationē suspi
tionis ⁊ vna presumptio tollit aliā.l.cū de indebito.ff.de pba.l.clare.
ff.de restitutione.in integ.istud autem cessabit in casu notato.in.d.c.cū
cām.⁊ eodē modo respōde ad not.per doc.in.d.c.cū cām.rñdeo ad no.
per Spec.in tit.de loca.§.nūc aliqua.vers.lvij.cū seq.qr est p oia ea
22 dē rō.¶ † Nō ob.qd no.Bar.in.d.l.j.in prin.ff.de bo.pos.scdm tab.
qr ibi nō cōstabat a quo illa verba essent prolata ⁊ illa scriptura posi
ta in lapidibus nō erat autētica.Nos loquimur in verbis prolatis in
instrō publico scripto a notario rogato corā testibus.¶ Preterea ēt
scripturis talibus antiqs credit qñ cōtinent aliquā enuntiationē pos
sibilem:vt no.Bart.⁊ alij.in.l.monumentorū.C.de reli.⁊ sum.fune.et
Spe.in tit.de proba.§.vidēdū ver.ix.⁊ Bar.in.l.j.ff.si cer.pe.⁊ no.in
d.c.cū causam.⁊ maxime in casu nostro vbi cōcurrūt plura instrumen
ta.¶ Non ob.dum rñdetur ad no.per Bal.in.l.cum aliquis q loquū
tur in facto de antiquo.⁊ qd nos nō sumus in facto de antiquo quia ad
hoc est.s.multipliciter responsum ideo non repeto.¶ Nec ob.q als
posset sequi quid valde absurdum si diceremus quod eo modo in tri
bus aut in quatuor instrumentis assererem me filium alicuius magni
ducis ⁊ q inde ad centum annos vel citra successores mei possent se
probare descendentes ex illo diuite ⁊ petere eius hereditatem quia re
spondeo q ista absurditas cessat maxime in casu nostro si quis cōside
ret qd dato quod per predicta dixerim transferri onus probandi con
trariū in aduersarium nam aduersarius poterit probare veritatem in
cōtrarium esse vbi veritas ita se habeat vt poterit per famam vel indi
cia que sufficiunt in istis antiquis vt est dictum ⁊ si nō posset probare
cōmode non deficeret ius sed probatio.vt inquit tex.in.l.duo sunt titij,

ff. de testa. tut. & in casu nro. nõ est presumptio fraudis & suspitiõis attento q dicti Petrus & Marcus si nõ fuissent filii modestini supposuissent se periculo perdendi id qđ acquirebãt ex illis instrumentis in
23 quibus noiati sunt vt filii modestini. ¶ †Accedit q2 illa mutatio nois vel cognominis que fieret in casu predicto qñ noiaré me filiũ magni diuitis cũ nõ essez & ad finẽ pdictũ &c. eẽt delictũ & crimẽ. l. j. cũ gl. C. de muta. nomi. l. falsi nois. ff. ad le. corn. de fal. & nemo in dubio presumit velle delinquere. l. merito. ff. pro soc. c. si. de presumpt. cum ibi not. & sic videtur absurditas cessare & magis procederẽt predicta si vltra predicta instrumẽta essẽt ẽt per famã probatũ q dicti Petrus & Marcus essent de descẽdẽtibus & filiis quondã modestini vt in quibusdã allegationibus deductum inuenio. nã vt. s. dixi illa sola probatio fame sufficeret ad probandũ filiationẽ: vt no. Ant. de but. in. d. c. transmissa. cũ
24 cõcor. ¶ †Quo aũt ad vltimũ dubiũ. s. q Leonardus hz titulũ & sic vr̃ q cõtra eũ nõ possit actor agere publiciana &c. rñdeo q illud fallit nisi qñ reus cõuentus haberet cãm ab eo qui a me agente rem conduxisset. hoc dico p no. per gl. in. l. siue aũt. §. si duob⁹. ff. de publicia. dũ gloss. dicit si ego emi a titio & titius ẽt postea vẽdidit seio et seius vendidit caio obtinebit in publiciana cõtra caiũ & si caius habuisset titulum ab eodem a quo ego plus habui q2 sicut ego vincerẽ actorẽ ipsius caii ita debeo vincere caium q2 autor caii seu Leonar. non potest plus transferre in eum q̃ ipse autor in se haberet eodem modo & multo magis in casu nostro cum non posset autor Lonardi si conduxit vel recognouit ab illis de bardellis referre questionem dominii dictis de bardellis. iuxta. l. si qs cõductiõis. C. loca. nec potuisset obtinere in publiciana contra illos de bardellis: ita nec dz posse Leonar. ita ex allegationibus mihi transmissis possum cõiecturare rem in facto ita se habere q2 alie scripture non sunt mihi transmisse vel si verũ esset q autores Leonardi habuissent casum ab autore illorũ de bardellis post concessionem & traditionẽ factã illis de bardellis adhuc etiam in publiciana obtinerent isti de bardellis. No. per gl. in. l. siue aũt. §. si duobus. in gl. preallegata. Ad idẽ facit q no. Angel. in. l. si is qui bo. per illũ tex. ff. de acq. here. vbi dixit q vbi dicimus q ego nõ possum agere cõtra ti. possidentem illud procedit nisi ille qui possidet tit. acquisiuisset ab eo qui nullũ ius habebat: quia ille titulus non proderit. bene facit q no. Barto. in. l. cogi. in fi. C. de pet. here. vbi videtur idem velle. & Angel. in. l. pomponius. alias incipit si ex equis. ff. de rei ven. ¶ Audio etiã qđ est deductum possessorium & illud sufficeret tamen q2 nõ habeo libellum & acta super hoc me vlterius non extendo: sed videant illi qui processum habent & acta & vbi inuenient me in narratione facti defecisse rescribant & me instruãt vbi aliud in facto nõ concurrat propter qđ habeaz a predictis reuocare animum ero paratus subscribere & sigillare alteri⁹ recti⁹ sentiẽtis iudicio semp saluo & p̃sertim celeberrimi et iustissimi honoris iudicãtis mihi maioris dñi q semp eq̃tatẽ añ oculos habere cõsueuit q̃ in casu nostro si recte sentio satis atq3 satis exuberat eo maxime q2 vbi nõ esset probatũ istos esse de descẽdẽtibus modestini nullis extantibus accrescẽt descendentibus belli stantibus ver bis inuestiture prout stant q pro nunc aliter nõ discutio quia causam istam non attingit. Alex. Tar. Imo.

¶ Summarium super consi. xcj.

1 ¶ Stari debet sententie a qua nõ fuit appellatum.
2 Ubi est reiecta appellatio non intelligitur reiecta quando sententia est manifeste iniqua.
3 Quomodo a sñia lata super possessione possit appellari.
4 Ueritas habetur ex his que visu percipiuntur non autem per relationem vnius testis.
5 Testis qui deponit de credulitate non dicitur verus testis.
6 Error expressus in sententia vitiat ipsam sententiam.
7 Super negatis non potest quis se fundare.
8 Statutum disponens q stetur relationi si appareat contenta in relatione non esse vera non est standum.
9 Licet contra presumptionem iuris & de iure nõ admittatur probatio in contrarium tamen admittitur per confessionem partis.
10 Licet statutum dicat q non requiratur libellus tñ requiritur qualisqualis petitio.

¶ Consilium. xcj.

¶ Super statuto Bononiensi disponente q in dãnis datis a quibus ignoratur statur relationi notarii transmissi a iudice quid si illa relatio ex eius inspectione est suspecta & iniqua an stari debeat.



IN causa & lite pendente inter Anto. de Mediolano accusatorẽ ex parte vna & cõmune hoim ville Uiadagole se defendentis ex altero profecto nõ video q cõe vllatenus cõdẽnari possit ad estimationẽ dãni seu asini de quo in accusatione maxime ex infrascriptis ostenditur. nam omne fundamentum Antonii consistit in relatione notarii referentis asinũ fuisse vulneratum & mortuũ in terra Uiadagole & in area seu curia dicti Anto. & statutũ disponit q relatiõi predicte stetur cũ sacramẽto accusatoris sed ita est licet statutum dicat debere stari relationi vel declarationi alicuius tamẽ hoc semp intelligit nisi euidẽter & manifeste seu ex inspectione ipsius rela-
1 tionis aut declaratione 3rium pbet. q2 licet velint iura † q stari sñie a qua non fuit appellatum infra tempus debitum quasi tunc sententia transiuerit in rem iudi. pro iustitia ipsius sententie presumatur. c. q ad consultationẽ. & c. cũm inter. de re iudi. & in. l. j. C. de re iudi. & ibi proprie dicit ter. q rebus iudicatis standum est tñ hoc fallit nisi sententia contineat manifestã iniq̃tatẽ: qm̃ tũc ẽt si nõ sit error iuris expssus nihilominus talis sñia nunq3 transit in rẽ iudicatam q̃uis ab ea non fuerit appellatũ infra tps debitũ & sic tali sñie stãdũ nõ est. tex. est no. ẽm communem intellectum docto. in. c. inter ceteras. de re iud. ¶ Uñ in proposito dicit glo. no. in. c. ex cõquestione. in verb. post appellatio-
2 nem. de resti. spo. q †vbi est remota seu reiecta appellatio non intelli-
3 gitur reiecta qñ sñia est manifeste iniqua: vñ etiã videmus † q lz alias a sñia lata sup possessione non possit appellari. l. j. C. si de momenta. pos. fue. app. tñ fallit nisi sñia sit euidẽter iniqua ẽm Bald. in. d. l. j. in ver. decimo q̃ro &c. bene faciũt not. per Bal. in. l. j. in prin. in. ij. colũ. in ver. oppo. s. ne qs &c. ff. de ope. no. nun. & p. d. Old. in cõsi. cvj. incip. q litere executorie. & per Bal. in. l. j. in pn̄. C. ne lice. tertio pnuo. sed ita est in proposito q illa relatio est manifeste iniqua ẽt ex ĩspectiõe ipsi⁹ relationis pz q2 dñi notarius refert informationes quas habuit non refert q aliquis dixerit sibi q asinus fuerit vulneratus in guardia ville Uiadagole aut q damnũ sit datũ ĩ villa Uiadagole. sed solũ refert q quidã Ant. Jo. dixit sibi q vidit dictũ asinũ vulneratũ & mortuuz in villa Uiadagole. sed certe ex hoc nõ infertur q asinus fuerit vulneratus in villa Uiadagole potuit eñ vulnerari alibi. Cũ ergo statutũ velit teneri villã de dãno dato in ipsa villa opz constare q damnum fuerit datũ in villa al's succumbit accusator. l. non solum. §. sed vt probari. cũ ibi plene no. per Bar. in prin. in. j. q. ff. de ope. no. nun. ergo cũ informationes q̃s refert habuisse dictus notarius nihil sibi retulerint de loco in quo fuit vulneratus seq̃tur q illa relatio notarii contineat ex sui inspectione manifestã iniq̃tatem. ¶ Nec ob. q dictus Anto. dixerit: sed creditur dictũ asinum fuisse vulneratũ in terra Uiadagole q2 testimoniũ credulitatis nõ est sufficiẽs. c. quoties. cũ ibi plene not. de testa. & no. doc. in. l. si qñ. C. de test. Confirmant predicta q2 in dicta relatione cõtinet error expressus: pz q2 in fi. dicte relationis dict⁹ notarius asserit se referre. vt. s. scriptũ est veridicã informationẽ habuisse dictũ asinum fuisse vulneratum & mortuum in dicta villa & in dicta area & tñ ex his q̃ narrata sunt in ipsa relatione apparet q notarius nõ habuit veridicã informationem q2 solũ audiuit ab vno deponente de credulitate: s. q credebat asinum in dicta villa fuisse vulneratum & mortuũ & constat q eo mõ non põt dici dictũ notariũ habuisse infor-
4 mationẽ veridicã q2 †veritas habet ex his q̃ visu pcipiunt non autem per relationem vnius testis maxime deponentis de credulitate. ita no. Bar. in effectu. in. l. j. in vlti. col. ff. de inter. act. & in. l. admonendi. circa. v. col. ff. de iureiu. & Bald. in. l. in bonefidei. in. ij. col. C. de reb. cre. et
5 doc. in. c. fi. de iureiu. †testis eñ q deponit de credulitate non dr verus testis quia non deponit de veritate sed de credulitate. ita no. Anto. de bu. in. c. ij. in fi. de testi. allegat no. p glo. in. l. ij. §. idẽ labeo. ff. de aqua plu. ar. ergo errorem manifestum continet dicta relatio ergo ei stãdum non est per ea q̃. s. dicta sunt. & p ea que refert Inn. in. c. cũ bertoldus. in glo. in ver. concessimus. de re iudi. vbi dixit q si iudex dicat per. a. & b. testes probatum est titium mutuasse seio. x. ideo condemno seium in. v. talis sententia erit nulla si testes illi non pbabant q2 pinde est ac
6 si esset †error expssus in sñia qui vitiat. ita etiam tenet Anto. de but. in. c. ab excommunicatione. de rescrip. & Jo. de imo. in. l. qui rome. §. fi. de ver. ob. & in. l. ex diuerso. §. fi. ff. so. ma. & Anto. de but. in. d. c. in p̃sentia. de proba. vbi cõcordat opi. quã posuit Inn. i. d. c. qm̃ 3. & opi. quã posuit ipsemet Inno. in. d. c. cũ Bertoldus. & illa cõcordia sufficit ad propositũ nostrum quã cõcordiã etiam posuit Jo. de imo. in. l. si is ad quẽ. ff. de re iudi. ¶ Alia ratione principali apparet q dz absolui dictum cõe q2 accusator rñdendo positionibus confitetur q tẽpore quo asinus fuit vulneratus nullus ibi aderat nisi quedam puella que aderat ad custodiam dicti asini & ex contentis in libello apparet q dictus asinus non fuit vulneratus in cortili dicti accusatoris sed in strata pu-
7 blica ergo ex forma statuti villa hoc casu non tenet. Nec ob. † si diceret q cõmune negauit contenta in libello ergo nõ potest se fundare sicut dicimus in eo q negauit contenta in positione. vt no. Specu. in titu. de deposi. §. j. & Bart. in. l. non vtiq3. de excep. & in. l. post legatum & prin. ff. de his qui. vt indi. q2 respondeo q per illam gñalẽ negationem factam rñdendo nõ videt negasse oẽs qualitates in ea contentas. vt no. Bar. in. l. si dubitetur. §. ita demum. in fi. ff. de fideius. cũ concor. & dato q etiaz intelligeret esse negatũ totũ tñ pcurator vel syndic⁹ dicti cõis põt comparere & allegare q quatenus appareat dictum asinum fuisse vulneratũ in villa Uiadagole verũ est dictũ asinũ fuisse vulneratum in strata publica prout in petitione dicti accusatoris continet & quod reuocat dictus syndicus tm̃ aliam rñsionem per se factã tanq3 erroneã & q dictus syndicus credit assertionẽ dicti accusatoris posite in libello inq̃stũ dicit q fuit vulneratus in strata publica & hoc modo poterit se fundare syndicus predictus ex narratis in dicta petitione per dictum

dictũ accusatorẽ ita singulariter probat Bart.in.l.post legatũ, in pñ,
8 in vlt.col.ff.de his quibus vt indig. ¶ Et pro hoc apparet† nõ obsta
re si dicatur ꝙ statutũ velit ꝙ stetur ralationi nõ per hoc tñ est quin si
alio mõ appareat qđ cõtẽta in relatione nõ sint vera puta ꝑ assertionẽ
accusatoris.nã tũc nõ debebit illi relationi stari vt no. Ja. but.⁊ Bal.
in.l.j.C.de re iudi.⁊ bal.in.l.j.C.si aduer.liber,⁊ Ang.⁊ Jo.de imo,in
l.qui bona.§.q dñi,ff.de dã.infec.⁊ Bal.in.l.pe.C.de excu,tuto.⁊ in.c.
j.si de inuesti,⁊ do.lis ori, Pet.de ancha.in repe.canonum statuta.de
constit.in versi.vlterius quero statuto cauetur ⁊c.ergo per confessionẽ
accusatoris apparet ꝙ relatio nõ est vera ⁊ illa confessio accusatoris
9 prefertur q̃r† videmus qđ etiam vbi alias ꝯ presumptionẽ iuris et de
iure nõ admittat ꝓbatio in ꝯrium tñ admittit ꝓbatio per cõfessionez
partis.vt not.Cy.et Bar.in aut.ꝫ iã necesse, C.de donatio.ante nup.
cum cõcor. ¶ Preterea vt dixi dicta relatio ex sui inspectione est er-
10 ronea et iniusta vñ ei nõ dꝫ stari vt probaui. ¶ Itẽ lꝫ† statutũ dicat
ꝙ non reqrat libellus tñ nõ sequitur per hoc ꝙ nõ requirat qualisqua
lis petitio que semꝑ requirit vbi alias nõ requirit libellus in cle. sepe
de ver.ob.item dato qđ nõ requirat libellus tñ statutũ nõ dicit qđ ac-
cusator non possit sibĳpsi ꝑiudicare ꝑ cõfessionem suã cui semꝑ stãduz
est.l.cum te.C.de trãsac.l.fi.C.de fid.l.cũ p̃ciũ,C.de liberali cã. Et etiã
bene aduertatur, ꝙ nullus ex his a quib⁹ accepit dictus notarius in-
formationem dicit ꝙ credit vel sciat qđ asinus fuerit vulneratus in di-
cta area vel curia Anto.vt pꝫ ex relatione ¶ Preterea dictus accusa
tor est sibi ꝯrius q̃r in accusatione dicit ꝙ fuit vulneratus in strata pu-
blica postea in positionibus seu rñsionibus dicit ꝙ fuit in curia sua
ergo tanꝙ̃ ꝯrius est repellẽdus.l.j.C.de fruc.c.solicitudinẽ. de appel.
¶ Alia ratione etiã nõ põt obtinere q̃r dict⁹ Ant.accusat accusatiõe
vulneris et dani illati in strata publica relatio aũt seu probatio facta
est suꝑ vulnere et dãno illato ĩ alio loco ergo obtinere nõ põt vt deci-
dit Bart.in.l.denũtiasse.§.qd tñ alias est in.§.q vxori.§.quid tñ.ff.
de adulte.in ver.j igit q̃ro ⁊c. ¶ Postremo nõ põt accusator obtinere
q̃r statutum vult ꝙ villa teneat pro dãnis datis si ignoratur a quo da
ta fuerint ꝫ dictus accusator respõdẽdo positiõibus cõfitet se dixisse
coraz fidedignis testibus ꝙ filius Jacobi licꝫ fuerat ille qui vulnera-
uit et interfecit dictum asinum ergo tũc non põt dicere qđ non fuerat
dictus filius q̃r esset ꝯrius ⁊ probat hec scia ex eo ꝙ ipse ita extra iudi
cium dixit.vt no.Bar.in.l.celsus.in pe.col.ff.de vsuca.in ver.q̃ro qua-
liter probet malafides possessoris cũ ti. ⁊c.et qđ no.gl.in.l. fulcini⁹.
§.ĳ.in ver.ff.ex qui.cau.in pos.ea. Et per predicta pꝫ ex pluribus quo
rum quodlibet de per se est sufficiẽs ad victoriam ꝙ dictum commu-
ne debet absolui et victus victori in expensis debet cõdemnari. Ale-
xan.Tartagnis.

¶ Summarium super consilio.xcĳ.

1 Potestas cum libera habet vires ad trãsigendum.
2 Etiam super fructibus cõsumptis potest fieri transactio.nu.4.
3 In alienatione pecunie que fit per prelatum vel ecclesiam non requiri
tur solennitas decreti.nu.6.
5 Tutor potest vendere omne frumẽtum ⁊ fructus pupilli etiã si essent ta
les qui vltra triennium seruari possent.
7 Abbas vigore mandati sibi concessi per capitulum potest concedere
villam in feudum quando est consueta dari in feudum.nu.30.
8 Solennitas presumitur interuenisse per temporis diturnitatem.
9 Curator datus ad lites non videtur datus ad transigendum.
10 Heredes pupilli possunt ratificare inuestituram.
11 In feudis potest acquirere frater fratri etiam si in concessione non di-
catur ꝙ frater non receperit nomine fratris.nu.12.
13 Ubi apparet de protestatione annua presumitur ratificatio.
14 Dicto duorum cardinalium creditur etiam sine iuramento.
15 Ubi est cõsensus capituli non presumitur ꝙ fraus interuenerit.
16 Uerba posita in aliquo ꝯctu intelligũtur secũdũ naturã cõtractus.
17 Pena priuationis nũꝙ̃ habet locum nisi exprimatur.
18 Ubi vasallus cõmittit delictum non tamen in dominum non reuerti
tur feudum ad dominum.nu.19.⁊.22.
20 Uerbum distraherent et verbum venderent sunt synonyma.
21 Quando est promissio de non alienando non cõprehenditur transla
tio que fit in quãdam cõsequẽtiam ratione delicti vel culpe.
23 Uasallus alienãs et tradens feudum ipso iure perdit feudum.
24 An patiendo prescribi dicatur alienasse.
25 Ad prescribendum contra vasallum ecclesie respectu vtilis dominĳ
sufficit prescriptio.xxx.annorum.
26 In contractibus interuenit factum cõtrahentis vere: sed in prescri-
ptione interuenit ficte.
27 Acquisitio que fit per prescriptionem non dicitur habere voluntatẽ
et consensum.
28 Quando vasallus alienat an requiratur scientia domini vt inducat
pena priuationis.
29 Utrum villa iusto bello occupata possit dici iusto titulo acquisita.
42.44.⁊ nu.49.
31 Ex plenitudine potestatis pontifex potest contractum nullum redde-
re validum.nu.36.
32 Ubi est adiecta clausula supplens omnes defectus de plenitudine po
testatis non potest allegari quod contractus non valeret.
33 Quando ponitur clausula ex certa scientia ⁊c.
34 Clausula non obstante idem operatur quod clausula de plenitudine
potestatis.
35 Princeps non videtur in dubio vti plenitudine potestatis.num.47.
37 Papa presumitur habere scientiam defectuum.nu.48.
38 Ubi interuenit decretum non presumitur lesio.
39 Quando probetur quod ecclesia sit lesa.
40 Si dominus agat contra extraneum possessorem fundi emphyteoti-
carĳ nunquid possessor ei condemnabitur ad fructus.
41 Fructuarius non facit fructus suos nisi quando separat a solo.
43 Ciuitas nunꝙ̃ moritur.
45 Quando spolians impetrauit rem ab ipso spoliato videtur remissa
spoliatio.
46 Res in dubio presumitur non feudalis.

¶ Consilium.xcĳ.

¶ Plura dubia in materia concessionis feudi ecclesiastici: ⁊ de qua-
dam confirmatione apostolica: ⁊ de clausula ex certa scientia et clausu-
la non obstante plenitudine potestatis: ⁊ prescriptionis feudi predi-
cti contra vasallum: ⁊ quid de fructibus perceptis ab extraneo ex feu-
do vasalli exclusi postea prescriptione an possint repeti per dominum
Feudi: ⁊ propter qđ delictum cadat vasallus a feudo ⁊ ipso iure. ⁊ an
si vasallus patiatur prescribi feudum dicatur alienare feuduz adeo ꝙ
cadat a iure suo.



Edemptoris nostri inuo-
cato suffragio. Perspectis diligenter pro viribus in-
genĳ inuestituris hactenus factis in magnificos comi
tes Robertum a Dalmatĳs ⁊ Franciscum ⁊ bob. Ni
colaum eius nepotes de villa sextitie ⁊ eius pertinen-
tĳs vna cum quodam instrumento syndicatus capituli dicte ecclesie ⁊
quodaz inst̃ro scꝫ conuentionis, celebrate inter Abbatẽ sancti Petri
de nauaria ordinis camaldulẽsis ex vna pte: ⁊ comitem nauarie eius
oratore mediante ex altera: ⁊ eius cõfirmatione habita a clemẽtissimo
Ro.ponti. Pio scdo: ⁊ petitione producta per Reuerendissimum.d.
dñꝫ.F.episcopũ ac commẽdatariũ prefate ecclesie sancti Petri: ⁊ ex-
ceptionibus pro parte dicte cõitatis nauarie oppositis ⁊ hesitationi
bus: ⁊ quesitis inde eductis ac copioso ⁊ eleganti cõsilio ꝓ parte di-
cte cõitatis superinde reddito: insistã principaliter suꝑ quesitis illis
in quibus pondus consistere videtur reliqua vero vlterius non per-
curram eo presertim: q̃r abunde in preallegato consilio discussa sunt.
¶ Unde super primo dubio quo queritur vtrũ instrumentũ syndica
tus factum per capitulum ⁊ cõuentum dicti monasterĳ sancti Petri
valuerit quo ad transigendũ cum dictis comitib⁹ vcꝫ Roberto et ei⁹
nepotibus prout transactum fuit videtur mihi cõcludendũ qđ sic.et
1 maxime† q̃r in dicto inst̃ro data fuit generalis potestas cum libera ex-
presse dictis syndicis que ptãs vires hꝫ etiã quo ad hoc.s.ad transi-
gendũ.l.mãdato generali iuncta.l.ꝓcurator cui libera ⁊ vtroꝗ not.ff.
de procu.⁊ in.c.qui ad agendũ de ꝓcu.lib.vj.⁊ in ꝓposito nr̃o notant
2 doc.in.c.contingit.de transac. ¶ † Unde pro fructibus ꝑceptis per di
ctos comites ex dictis bonis super quib⁹ trãsactũ est potuit fieri trãs-
actio siue fruct⁹ essent cõsumpti quo casu estimatio ⁊ sic pecunia pro
fructib⁹ veniebat petenda.l.si vsusfructus mihi ĩ bienniũ.ff.de vsufr.
lega.l.heres furiosus.§.fi.ff.de peti.here.iuncta.l.in fideicommisso.§.
fi.ff.de vsufru.l.cũ qui.in prin.⁊ ibi no.Bar.ff.de his quib.vt ĩdig.l.
j.cũ ibi no.per Cy.⁊ alios.C.de pig.act.⁊ declarant Bart.⁊ alĳ in.l.⁊
ex diuerso.§.j.circa mediũ.⁊ etiam in fi.ff.de rei vẽd.⁊ no.per gl.⁊ doc.
in.l.diuortio.§.donationes.ff.so.ma.vnde tũc in alienatiõe vel remis-
sione dicte estimationis fructuum seu actionis cõpetẽtis ad dictã esti
3 mationem non fuit necessaria alia superioris autoritas: q̃r† in aliena-
tione pecunie q̃ fit per prelatum vel ecclesiã non requirit solẽnitas de
creti tanꝙ̃ res sint que seruãdo seruari nõ possunt: vt no.glo.reputa
ta sing.vbi doc.in.l.j.§.fuit quesitũ.ff.ad treb.⁊ in aut.vt hi qui obli.
per hi.hab.res mi.§.qñ aũt.⁊ no.Bar.ĩ.l.si ex legati.ff.de verb.obli.
⁊ in.l.interdũ.in prin.post prin.glo.ff.de cõdi.indebi.⁊ Bal.in.l.si cu
ratorem hñs.C.de in integ.resti.mi.facit ꝙ habetur in palea eĳciens
lxxviĳ.di.⁊ in.l.aristo.§.fi.cum.l.seq.ff.de iure deli.⁊ insti.de vsufru.
§.cõstituit.⁊.l.cũ ĩ plures.in fi.ff.de admi.tu.vnde dicit in proposito
Bal.in.l.etiã.C.de fideius.ꝙ prelatus põt pecuniã mutuare seu alie-
4 nare sine solennitate.allegat not.in.d.§.fuit quesitum. ¶ † Siue etiaz
fruct⁹ ipsi deberent seu extitissent adhuc potuit fieri alienatio ⁊ trans-
actio super eis q̃r dicunt de rebus que seruando seruari non possunt
⁊ que vsu cõsumuntur.l.si cui.⁊ quasi per totũ ti.ff.de vsufru.earum re.
que vsu consu.⁊.d.§.cõstituit.⁊ in precalle.l.aristo. cum seq.⁊.l.is cui.
§.qui legatorũ.ff.vt in pos.lega.facit qđ not.glo.repu.sing.in.l.j.C.si
aduer.vsucap.⁊ ibi doc.⁊ glo.⁊ doc.in.l.diuortio.§.interdum. in ver-
bo reddet.ff.so.ma.⁊ Ang.in.l.procurator.ff.de procu.⁊ qđ no.glo.in
5 l.procuratorem.ĩ ver.desideramus.C.de procu.per quã† vult Ang.ꝙ
tutor vendere põt omne frumentũ ⁊ fruct⁹ pupilli etiam si essent ta-
i

les qui vltra triennium seruari possent etiam si vellēt ante confectum
inuentariū: q2 dicit̄ esse res in quibus dilatio est periculum allatura
iuxta. l. tutor que possunt alienari per administrationem pupilli aut
adulti sine solennitate: vt est dictū ita possunt alienari per prelatum
ecclesie sine solennitate seu autoritate superioris. c. nulli cū gl. in ver-
bo immobilia. ⁊ ibi doc. de reb. eccle. non alie. in. vj. ⁊ gl. xij. q. ij. in sum-
6 ma. ¶ Et sicut dixi alienari† posse fructus vel pecuniā sine solennita
te infertur qd idē fit in remissione vel translatione actionis competen
tis ipsi ecclesie ad fructus vel pecuniā: q2 idē iudicamꝰ ꝑ ipsa actio-
ne prout iudicamus de ipso ad quod dicitur dari actio: vt no. gl. i aut.
de nō alieñ. glo. ⁊ doc. in. l. j. C. si aduer. transac. ⁊ no. Cy. ⁊ Bart. in. l.
potest pupillus. ff. de auto. tuto. ⁊ i. l. mouētiū. ff. de verbo. signi. ⁊ Jo.
an. in addi. Specu. in tit. de fruc. ⁊ inter. §. j. in addi. incip. aliqui dicūt
etiā. ⁊ in ti. de instr. edi. §. nunc vero aliqua. in addi. incip. scire debes.
⁊ docto. in dicto. c. nulli. ⁊ in. d. c. ij. de reb. eccle. nō alie. in. vj. ⁊ no. Bal.
in. c. sciendum. de cogni. feu. ⁊ in. c. j. in fine principij. de pace tenenda.
7 ⁊ Ang. in dicto. §. fuit quesitū. ¶ Potuit †etiam Abbas dicti mona
sterij ⁊ dictus do. Jo. vigore etiam mandati sibi cōcessi per capitulū
dicti monasterij in feudū cōcedere prefatis comitibus dictam villam
saltē attento ꝙ vt presupponit̄ erat cōsueta dari in feudū perpetuum
vt habetur in. c. ex pte. cū ibi not. extra de feu. c. j. de clerico q inuesti. fa
cit. c. j. episcopū vel abbatē. ⁊ not. gl. ⁊ doc. in. c. j. in prin. in ti. qui feu.
d. a. pos. ⁊ no. in. c. super rebus. de rebus eccle. non alie. ⁊ i. d. c. frequēs.
de excess. prela. in gl. in verbo ad mēses ⁊ no. Bar. in. l. fi. C. de bo. vacā.
li. x. ⁊ in aut. qui rem. C. de sacrosan. eccle. ⁊ Bal. in. l. etiā. ff. solu. mat.
⁊ in aut. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. eccle. ⁊ plene ponit Joan.
8 Cal. in cōsilio. cxcij. incip. articuli super qbus. ¶ Et per tātā† tempo-
ris diuturnitatem posito ꝙ aliqua solennitas requireretur presume-
retur illam interuenisse attento ꝙ presupponitur vigore dicte inuesti
ture illā fuisse possessam per annos quadraginta ⁊ vltra. ita expresse
decidit in quadam transactione monialium Pet. de anch. in cōsi. cxxv.
incipit. in christi noīe in cōsilijs excellentium doct. allegan. not. in. c. ea
noscitur. de his que fi. a prela. ⁊ in. c. innotuit per Inno. de eo qui fur.
or. susce. ⁊ no. per Bar. in. l. actor. ff. rem ratam ha. facit. l. q in aliena
in prin. cum ibi no. per doc. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. si filius. C. de peti-
tio. here. ⁊ in. c. peruenit. de empti. ⁊ vendi. ⁊ in. l. cum de in rem verso.
ff. de vsur. ⁊ no. Ang. ⁊ moder. in. l. sciendū. ff. de verb. oblig. ⁊ notant
doc. in. c. albericus. de testi. ⁊ in. c. illud. de presum. ⁊ Cy. ⁊ alij i. l. emā
cipatione. C. de fide instru. ⁊ Bar. de iureiurā. in. l. admonendi prope
vltimā chartam. in versi. quero qd si reperiūtur dicta testiū ⁊ non re-
9 peritur iuramentū. ¶ Circa secundā† vero dubitationē in qua qritur
quid iuris de dicto instrumento curationis in persona dictorū pupil
lorū nepotū dicti comitis Roberti, ꝑ qd fuit datus dñs Angelꝰ hispa
nus curator dictis pupillis ad lites. ⁊ sic nō videt̄ datus ad transigē-
dum ⁊ ad dictam inuestituram recipiendam dico breuiter in hoc non
oportere insistere vt mihi visum est qm̄ duorū alterum fateri necesse
est: scʒ qd dictis nepotibus acquisitum fuerit ius dicti feudi ex tempo
re quo appareret ratificasse dictā cōfessionem nomine eorū receptaʒ.
l. cōis seruꝰ. §. j. ff. de acqui. pos. l. si ego. ff. de neg. gest. ⁊ per Bar. ple
ne in. l. qui mihi. donatū. in prin. ff. de dona. ⁊ Dy. in consi. xv. qd pro
notabili reassumpsit Bal. in. l. j. ad fi. C. quando lice. ab emptio. disce. ⁊
10 idē† esset si nō ipsi pupilli sed heredes sui ratificassent q2 potuissent.
l. si suis. §. si procurator. ff. rem ra. hab. ⁊ in. l. si ab vno. ⁊ ibi notāt doc.
maxime Bald. C. de neg. gest. ⁊ no. Dy. in. c. ratum. de reg. iur. i. vj. et
11 Bar. in. l. bonorū. ff. rem ra. hab. ¶ Fortius dixit† no. Bal. in. l. fi. C.
res inter alios acta. quod in feudis potest acquirere frater fratri etiā si
in cōcessione non dicatur qd frater recepit nomine fratris sui absen-
tis sed satis est qd dicatur cōcedo titio tale castrū in feudū ita qd ha-
beat ipse ⁊ frater eius in feudū. nam hoc casu in feudis acquiretur fra
tri ex contractu fratris non tam ex contractu fratris q̄ ex bñficio dñi
ita dicūt voluisse Rofre. in sua laudabili summa feudorū. in. c. j. §. sin-
aūt vnus in ti. qui feu. da. pos. qd reputat Bal. in. d. l. fi. esse valde no.
12 ⁊ idem dicit ibi Sali. ¶ † Uel si ex dicta cōcessione nullū ius sit acqsi-
tum dictis pupillis vel eius heredibus opʒ qd dicamus ꝙ tota illa
concessio fuit consolidata in personā dicti comitis Roberti q2 quādo
ex cā onerosa prout in proposito fit concessio in emphyteosim duobꝰ
tunc si in persona vnius non valuit totū accrescat alteri in cuius per-
sona valuit ita inquit Bar. in. l. si mihi ⁊ titio. ff. de ver. ob. quem alij
ibi quātum ad propositū nostrum sequuntur per. l. fundus ille. ff. de
contrahē. emp. ⁊ no. Cy. in. l. fi. C. de inuti. stipu. ⁊ Bal. in aut. si quas
ruinas i pe. ⁊ vl. col. C. de sac. san. eccle. ⁊ Sali. i. l. j. in. xij. q. C. qm̄ nō pe
ten. par. ⁊ est de mente Bal. in. l. vnica. §. pe. C. de ca. tol. precedens tm̄
responsio magis plʒ maxime q2 vt in tertio q̄sito narratur dicti pu-
pilli effecti maiores iura dicti feudi et dictā villā per multos annos
13 tenuerunt ⁊ possederunt. ⁊ sic† consequenter ratificarunt ⁊ saltē. si ap-
pareat de eorum prestatione annua illius equi promissi i inuestitura
per ea que habent̄ in. l. cū de in rem verso. cū materia. ff. de vsu. ⁊ in. l.
si certis annis. C. de pac. ⁊ in. c. peruenit de censi. ⁊ in. c. si quis per. xxx.
in ti. si de feu. fue. cōtro. inter do. ⁊ agna. ⁊ in. c. fi. cū ibi no. per Bal. de
feu. da. in vicem legis cōmis. ⁊ declarat Bal. ff. de reruʒ diui. in. l. j. in
iiij. q. ¶ Et per ea que dicta sunt in prima ⁊ scda dubitatione super-
uacuum est insistere in tertia. ¶ Quantū vero ad quartā dubitationē
in qua queritur posito ꝙ dicta instrumenta syndicatus dicti monaste-
rij ⁊ dicte curie non fuerint sufficientia an saltem transactio censeatur
valida eo ꝙ munita fuerit autoritatibus dictis cardinalibus commis-
sarijs pape ⁊ interuenerunt tot nobiles viri amici vtriusque partis ꝙ
postea cesset omnis ꝑsumptio doli ⁊ lesiōis q̄uis hec dubitatio mihi
redditur quasi superflua stantibus his que circa superiores dubitatio
nes dicta sunt tamē adhuc dico ꝙ ex hoc capite nō videt̄ ꝙ possit alle
gari aliquis defectus attento ꝙ duo cardinales asseruerunt sanctissi-
mum dñm. N. vrbanum licentiam dedisse dicto abbati vt dictū cōtra-
14 ctū faceret ꝑut in instrumēto cōtinet̄ † ⁊ dicto duorū cardinaliū credit̄
etiā sine iuramēto. c. cū oli. cl. j. de pui. ꝯm Inn. ibi in gl. in vbo assertio
nes. ⁊ Inn. in. c. cū dilectꝰ. in gl. in verbo rñsiones. de accu. ⁊ Archidi.
xcvj. di. nobilissimus. ⁊ circa cōmissa eis ꝑ papā statur dicto eorū ꝯm
Bal. in. l. iurisiur. C. de testi. facit qd no. glos. in. c. ad apostolice. in pn.
de re iud. li. vj. quinimo vt dicunt doc. curia ꝓbat ꝙ vni soli cardi. cre-
datur vt no. doc. in. c. cōstitutꝰ. el. ij. de appel. ⁊ in. c. qd super his. de fi.
instru. Arch. in. d. c. nobilissimus. ⁊ doc. maxime Pe. de anchar. in cle.
j. de ꝓba. in ver. sequen. ⁊ Spe. in ti. de legato. §. superest. ver. qd si de-
legati. ⁊ ver. seq. ¶ Fortius dicit Sali. in. d. l. iurisiur. in fin. qd lʒ vni
soli cardi. vt testi nō credat̄ in figura iudicij ar. l. inter iurisdi. ⁊ expres
se in. c. cū a nobis. de testi. tm̄ ei tanq̄ relatori creditur in his que dicū-
tur oretenus sibi cōmissa per papā si notus ⁊ honestus ipse cardi. alle
gat no. per gl. pe. in. c. ego. N. de iureiur. ⁊ not. per. Innocē. in. d. c. cum
olim. ⁊ in. d. c. cū dilectus. no. Jo. and. in. d. c. a nobis. ⁊ no. per Spe. in
tit. de testi. §. j. ver. quid si aduocatus. ⁊ in ti. de legato. §. excipit̄. facit
qd no. Bal. in. l. exempto. in fi. de proba. ⁊ iste est proprie casus noster
vbi nedum vnus sed plures cardinales affirmant de commissione eis
oretenus a pontifice facta se interponere decretū ⁊ autoritatē dicto cō
tractui. cum ergo constat interuenisse autoritatē Romani pontific. in
dicto actu. nō est de eius viribus disputādū. c. j. de trāsac. c. proposuit.
15 de cōces. prebē. l. omniū. C. de testa. ⁊ † nō presumitur qd fraus vel le-
sio aut dolus interuenerit ꝑpter dictum consensum capituli ad dictas
autoritates ⁊ decretū. l. j. ⁊ ibi no. doc. C. de predi. curia. lib. x. l. fi. in pn.
ff. qd me. causa. no. gl. in aut. hoc ius porrectū. C. de sac. san. eccl. ⁊ tra-
ditur per Bal. in. c. j. in prin. circa. v. col. in ti. qui feu. da. pos. ⁊. l. trans-
actionē. C. de trāsactio. cū simi. ¶ Cōdescendo ad quintā dubitationē
qua queritur an presupposita iustitia belli habiti contra Rodul. per
dictam ciuitatē in quo dictus Rodulphus fuit superatus videat̄ ipe
dictaʒ villā alienasse vel aliter destruxisse propter dictam guerram
eius culpa illatā adeo qd videat̄ dictā villā esse de iure reuersam ad di
ctum monasterium maxime stantibus verbis promissiōis facte in di-
cta inuestitura per dictos inuestitos promittentes non diuidere nec
vendere nec alienare nec alio quocunq̄ titulo trāsferre in personis ex-
traneis ⁊c. vt latius in dicto instrō continetur ⁊ in hoc puto qd nō. nā
16 presuppono† qd verba apposita in cōtractu aliquo intelliguntur ꝯm
naturam contractus super quo prolata sunt etiā si impropriare opor
teat. l. si stipulatus. in prin. ff. de vsur. l. si legati serui noīe. ff. de leg.
primo. l. si vir. in prin. ff. loca. l. insulam. ff. de prescri. ver. c. cōstitutus.
de relig. do. cū si. ideo dicta verba promissionis de quibus in dicto in-
strumēto intelliguntur ꝯm naturam ipsius cōcessionis in feudū alias
in emphyteosim prout fuit dictus cōtus. Sed iste casus non est de il-
lis propter qd res feudalis vel emphyteotica reuertitur ad dñm vt in
c. j. que fue. prima causa benefi. amit. ⁊ in. c. j. qbꝰ mo. feu. ⁊. i. c. j. de alie.
feu. ⁊ in. c. imperialē. de prohibi. feu. alie. ꝑ Fed. ⁊ in. c. ex parte. de feu-
dis cū ibi no. in. l. fi. C. de iure emphy. ⁊ in. c. potuit. de loca. cū si. ergo
17 †et pena priuationis nūq̄ hʒ locū nisi vbi reperiat̄ expssum vt est tex.
no. in aut. de nō eligē. scdo nub. §. optime dū text. dicit nec lex est tale
qd dicēs quā ad hoc allegat Bal. in aut. ex testō in pe. col. C. de secun.
nup. ⁊ est optima glo. in. c. fi. in glo. magna. de iure patro. ¶ Et vidē-
18 dum est† ꝙ quando vasallus cōmittit delictū vel culpā nō tamē in do
minum. ⁊ sic non committitur delictū feudale sed cōe tunc nō reuertit̄
feudū ad dñm. d. c. j. in tit. que fue. prima causa benefi. amit. et in. c. j. in
titu. an ille qui interfecit fratrem domini sui. saltē in casu in quo feudū
esset paternū seu antiquū prout erat istud feudum. nec tenebitur iste
Rodulp. iuxta. c. j. de gradi. succe. in feu. ⁊ in. c. j. §. hoc quoq̄. in tit. de
succes. feu. ⁊ ꝙ ibi. Bal. in fi. ⁊. c. j. de natura succes. feu. ¶ Pro hoc fa
cit id qd signāter probat tex. in. d. c. j. in ti. an ille qui interfecit fratrem
domini sui. vbi probatur ꝙ quando vasallus offendit aliū q̄ dñm feu
di. ⁊ ex illa offensa deberet sequi publicatio bonorū nō ꝑ hoc indistin-
cte perdet vasallus feudum sed solum quando proditorie offensa com
missa. ⁊ sic ꝑpter ignominiam nō posset stare vasallus in curia dñi ita
per illū tex. dicit formaliter vltra alios Joan. de imo. in. l. si finita. §. si
de vectigal. circa. iij. col. ff. de dam. infec. ¶ Et per hoc infert ipse ꝙ si
ex forma statuti propter quodlibet homicidiū deberēt bona publica-
ri prout olim erat de iure cōi. l. deportati. C. de bo. proscrip. licet ho-
die secus per aut. bona dānatorum eo. tit. nō per hoc perdet vasallus
feudum si interfecit̄ hominem nisi interfecerit fratrem suum vt habeat
totam hereditatem vel aliū interfecerit proditorie vt in. d. c. j. in tit. an
ille qui

ille qui interfecit fratrem dñi.et ita etiā probat in.c.j.§.deniq₃.⁊ ibi gl.
in ti.que fue.prima causa benefi.amit.¶ Predicta aūt culpa Rodul
19 phi non presupponit fuisse cōmissa†cum qualitatibus indicantibus
proditionem quas ponit Bar.in.l.respiciēdum.§.delinquunt.ff. de
pe.et and.de iser.⁊ Bal.in.c.j.in prin.qb.mod. feu.admit.cū cōcordā.
ibi allatis per Bal.in.vj.col.⁊ Bal.in aut.itē nulla.C.de epi.et cle.⁊
in.l.cum fratrem.C.de his quib.vt indig.et.in.l.j.in.xlj.⁊.xlij.q. ff. de
re.diui.⁊ Bal.⁊ Ang.in.l.j.ff.de pac.⁊ Pet.de anch.in.cle.j.§. q₂ ve
ro.de statu mona.¶ Uel s₃ Bal.in.d.c.j.in ti.an ille q īterfecit fratrē
domini sui posito quod quis deliquit seu homicidium cōmisit in aliū
q̄₃ in dñm feudi si fuit criminaliter cōdēnatus perdat eius bona ⁊ con
sequenter feudum.vt infamis qui in curia domini propter hoc stare
nō poterit tñ quando nō est cōdemnatus criminaliter nō perdit pro-
pter tale edictum feudum adeo qd̄ ex tali delicto non possit contra eū
ciuiliter agi ad priuationem feudi:vnde redeundo ad propositū cum
nō presupponatur ꝙ dictus Rodulphus cōmiserit delictū cōtra do-
minū feudi:nec delictū pro quo fuit criminaliter cōdēnatus nō venie-
bat priuādus feudo imo si aliqd̄ delictū cōmisisset in alium q̄₃ in dñm
feudi puta proditorie ꝓpter qd̄ venisset feudo priuandus tñ non de-
buisset redire feudū ad dñm:sed ad agnatos per id qd̄ habeť.in.d.c.j.
in ti.an in ille qui interfecit fratrē dñi feudi sui.⁊ in.c.j.si vasal. feu.pri
uetur qñ erat feudū antiquū vel paternū vt in casu nostro. magis ta-
mē placet illa responsio qd̄ non cōmisit delictū in dñm nec aliud pro-
quo fuerit criminaliter cōdēnatus ⁊ factus infamis.¶ Nec predictis
obstat tex.in.c.felicis versic.si qua vero feuda.de pe.in.vj.vbi propter
homicidiū etiā nō proditorie cōmissum propter qd̄ veniebant bona
vasalli publicanda auferť vasallo feudum ⁊ applicať dño feudi quā-
uis offensa nō videatur directo respicere in dñm feudi.ad illū text.rñ-
det Jo.de imo.in.c.ex parte in.xvij.col.de feud. qd̄ ille tex.loquitur in
feudo cōcesso ab aliqua ecclesia ⁊ vasallus ibi occiderat cardinalē sac.
sanc.roma.eccle.⁊ sic cōmisit offensam contra vniuersalem ecclesiam et
cōsequenter etiā cōtra ecclesiā a qua feudū habebat.facit qd̄ legitur et
no.in.c.cū apostolica de his que fiunt a prela. sine cō.cap.nō mirū er-
go si reuertitur ad dñm feudi:sed in casu nostro cū non cōmisit delictū
ꝯ ecclesiam.Nō obstāt verba instrumenti ⁊ inuestiture:q₂ illa faciunt
potius pro ista pte q₂ ibi restringitur expresse pena priuationis ad ca
sum ve₃ qñ oēs predicti ve₃ comes Robertus eiusq₃ nepotes eorū he
20 redes ⁊ successores dictam villā†vēderēt distraherent vel alienarēt tñ
illud verbū distraherent ⁊ illud verbū venderēt sunt synonyma pro-
batur in.l.si ego.§.pactus versi.interdū.⁊ ibi no.ff.de publicia.⁊ in.l.
cōi diuidūdo.§.fi.ff.cōi diui.vnde cōstat ꝙ nō vendidit Rodulphus
nec cōtractum reciprocū ex cā onerosa similem fecit.nec alienasse di-
citur tali saltē alienatione que faciebat cū cadere a suo iure.nā quāuis
bona eius immobilia efficiantur illius reipublice que iuste bellū indi-
xit.l.si captiuus.§.expulsus.ff.de capti.⁊ tradiť in locis vulgar. tamē
21 de†hac tali translatione que fit in quādā consequentiam ratione deli
cti vel culpe nō intelligūtur illa verba:per que sub pena priuationis
promissum est non alienare.p₃ in.d.c.j.§.deniq₃.iuncto.§.fi.in tit.que
fue.prima causa benefi.amit.⁊ in.c.imperialē.in princ.iuncto.§. si in-
super cū seq.de probi.feu.alie.vbi ista ponuntur tanq̄₃ diuersa. facit
c.j.in ti.an vasal.feu.priue.iuncto.d.c.j.§.fi.in ti.que fue. prima causa
bñfi.amit.⁊ in.d.c.imperialē.versi.callidis.⁊ qd̄ no.Spe.in tit. de feu.
§.ij.ibi dū dicit:sed dic premissa ⁊ similia iura loqui de volūtaria alie-
natione ⁊ cum eo transire videtur Jo.an.in.c.in quibusdam.de pen.fa
22 cit.l.j.⁊ qd̄ ibi glos.in verbo voluntaria.ff.de fundo do.¶†Et posito
qd̄ propter tale delictū aut culpā cōmissam per dictū Robertū dan-
tem causam iusto bello sibi inferēdo venisset aliquo modo priuandus
feudo adeo ꝙ feudū debuisset reuerti ad dictū monasterium tñ super
hoc requirebatur sñia declaratoria:q₂ quando propter delictū vel cul
pā talis priuatio locū habere debet feudum reuersurum sit ad dñm
nō fit hoc ipso iure:sed per sñiam declaratoriā:vt in.c.fi.in ti. quo tpe
miles.⁊ in.c.j.de feu.sine culpa nō amit.⁊ ibi p Bal.in.§.i.⁊ no. Ant.
in.l.eorum.ff.de dam.infec.Et no.Bal.post glos.in.c.j.in fine princi.
in tit.qui.mod.feu.admit.⁊ in.c.j.in.§. callidis.de prohibi.feu.alie.p
23 Fede.¶†Nisi quando vasallus alienasset ⁊ tradidisset:q₂ tūc ipso iu
re ꝑdit feudū ⁊ reuertitur ad dñm: q₂ videť illud habere pro dereli-
cto:vt.d.§.callidis s₃m Bal.ibi qui ad hoc etiā allegat.l.fi.ff. pro de-
relicto.⁊ no.p Inno.in.d.c.ex parte.⁊ ita etiā not. Bal.in.d.c.j. in fin.
prin.in ti.quib.mod.licet ipsemet Bal.in.c.j.§.fi.que fue. prima cau-
sa.benefi.amit.ponderet ibi esse tex.in contrarium inquantū tex.ibi di-
xit vasallum cariturū feudo si alienet.⁊ sic loquitur per verbū tēporis
futuri:s₃ cariturū feudo.ergo requiritur sñia:vt not.in.l.iubemus. §.
sane.C.de sacrosan.eccle.⁊ in.l.in criminali.C.de iuris.om.iudic.⁊ in. c.
cupientes.§. si vero in discordia in verbo priuētur.de elec.in.vj. cū si-
mi.cum ergo in casu predicto nō presupponatur latā fuisse sñiam su-
per hoc non potest dici feudum fuisse reuersum ad monasterium. con-
firmo q₂ etiam posito qd̄ essemus in casu in quo ipo iure vasallus esset
priuatus feudo tñ semper intelligitur ꝙ sit priuatus:s₃ extunc domi
nus feudi scienter declarauerit se velle ipsum esse priuatū alias non vt
not.Bald.in.l.fin.C.de reuocā.donat.per gl.no.in.l.ij.ff.si ager.vect.
vel emphy.pet.ꝑ.l.ij.C.de iure emphy.sed de tali declaratione volun
24 tatis nihil presupponitur ergo ⁊c.¶†Uenio ad sextu₃ dubium quo
queritur vtrum saltem dictus Rodulphus vel eius descendentes
per lineam masculinam videantur dictā villam cū pertinentijs suis
alienasse patiendo illam prescribi ⁊ possideri ꝑ dictā ciuitatem post
dictum finitum bellū attēto qd̄ dicta ciuitas expost possedit ꝑ annos
xxxvj.vsq₃ ad tēpus transactionis facte cum Abbate Joanne:⁊ sic ex
isto capite inciderit in commissum quasi translata sit in personas ex-
tranea s quasi ista dicatur alienatio.l .alienationes,in prin.ff.de ver.
signi.l.si fundum.ff.de fundo do.⁊ videtur hoc tenere Jo.an.in addi.
Spec.in ti.de feu.ī rubrica in fine.j.col.in versi.xxviij.pileus fuit etiā
vbi dixit quod si contra vasallu₃ decursa fuerit prescriptio.xxx.anno-
rum postea vasallus euigilatus est ⁊ contra possessorem egit ⁊ pro-
pter prescriptionem succubuit vasallus:deinde dominus qui ignora
uerat egit ⁊ merito obtinuit:q₂ ciuiliter possederat:mō vasallus pe-
tit feudum a domino in iudicio an debeat obtinere vasallus ⁊ refert
Jo.an.quod Pileus tenuit qd̄ dominus restituere non tenetur pri-
mo propter illius ingratitudinem permittendo prescribi propter qd̄
dicitur alienare.d.l.alienationes.Item quia vasallus fuit negligens
⁊ dñs fuit vigilans.Item q₂ domin⁹ videtur vti iure illius qui vasal-
lum vicerat.C.de euic.l.emptori.⁊.l.pomponius.§.q iussu.ff.de acqr.
pos.⁊ idem tenuit domi.Abb.in.d.c.ad audientiam.de prescrip.et la
tius Bal.ī.c.j.§.fi.de probibi.feu.alie.per Fede.in.iiij.vel.v.colum.
versi.quero quid si tertius prescribit cōtra vasallum facit ꝙ no.Bar.
in.l.cum sponte.§.in vectigalibus.ff.de publici a.per illū tex.⁊ Ang.
⁊ Moder.in.l.vsucapionem.⁊ in.l.quāuis.ff.de vsucap.⁊ Ang.in.l.si
25 cut.C.de prescrip.xxx.anno.in quibus†locis habetur qd̄ ad prescribē
dum ꝯ vasallum ecclesie respectu vtilis dominij ipsius vasalli suffi-
cit prescriptio.xxx.annorū ⁊ probatur in.d.c.ad audientiam.de pre-
scrip.in verbo principaliter.⁊ ibi per gl.⁊ doc.⁊ ista videntur iudicio
meo reddere satis dubitabilem hunc articulum. tamen ad hoc puto
posse responderi ꝙ in casu in quo loquitur Jo.an.in.d.rubri.de feu-
dis lata fuerat sententia super prescriptione contra vasallum: sed in
casu nostro non fuit lata sententia contra vasallum super ipsa prescri-
ptione nec super facto propter qd̄ debeat reuerti ad dominum ⁊ regu
lariter vt habeat locū pena priuationis ⁊ reuersionis feudi ad domi-
nu₃ requiritur ꝙ super facto propter q ð infertur priuatio sit lata sen
tentia vt dixi j superiori ꝓmo quesito:⁊ licet s₃m aliquos nō requira
tur sñia quando vasallus priuatur propter alienationem ⁊ traditio-
nem feudalis vt ibi dixi tamen ille non videtur esse casus noster ⁊ pre
sertim attento eo quod domi.Sali.in.l.traditionibus.C.de pac.in.vj.
col.vbi secutus dominum suū domi.Ricar.de Sali.dixit ꝙ talis alie
26 natio ⁊c.¶ Facit quod no.Bar.in.l.fi.C.in qb⁹ cau.ī integ.rest.nō est
neces.in penul.col.dum dicit qd̄ in contractibus interuenit factum cō
trahentis vere:s₃ in presciptione interuenit ficte factum illius contra
27 quem prescribitur.allat.d.l.alienationis.Et dixit†glo.in.l.j.§.si quis
in versi.actione.ff.de dolo.quod acquisitio que fit per prescriptionem
non dicitur habere voluntatem ⁊ consensum illius contra quem pre-
scribitur.⁊ no.Bal.in.l.j.C.de in integ.resti.⁊ in.d.l. traditionibus ⁊
28 in auť.ad hoc.C.de vsur.¶ Et sic†non militat illa ratio quam red-
dunt doc.dum dicunt ꝙ quando vasallus alienat ⁊ tradit non requi-
ritur sententia vt habeat locum pena priuationis eo q₂ videtur habe
re rem pro derelicto:nam hoc non potest adaptari ad casum nostrum
q₂ in habendo rem pro derelicto concurrit voluntas domini vt patet
per totum titulum.ff.pro derelicto.maxime in.l.si is qui in ver.volue
rit.⁊ ex no.per gl.in rub.illius tit.⁊ dispositio iuris volentis ꝙ ipso
iure priuetur vasallus propter alienationem cum sit penalis.l.j.C.de
his que pene no.declarat Bal.in.l.ij.ad fi.C.de iure emphy.debet in
telligi in casu vero.⁊ sic in vera alienatione non in ficta nisi hoc expres-
se dicatur.c.graue.versi.⁊ hoc ipsum de preben.vbi hoc expresse not.
Anto.de but.⁊ do.Abb.facit.l.iij.§.hec verba cum ibi not.ff.de neg.
gest.⁊.l.fi.C.de his qui ve.eta.impe.cum suis concor.facit etiam regu
la in penis ⁊c.Preterea dato ꝙ fuisset ipso iure priuatus vasall⁹ ta-
men intelligitur solum priuatus tunc quando dominus feudi scienter
declarauerit velle vasallum esse priuatum:vt dixi in fine precedentis
29 dubij: ⁊ de tali declaratione nihil presupponitur.¶†Capio nunc
octauum dubium quo queritur vtrum dicta villa cum pertinentijs
suis propter dictum iustum bellū occupata possit dici iusto titulo que
sita ita quod ab ea alienari non possit saltem durante tempore infeu-
dationis facte de dicto anno aut prescripta per dictam ciuitatem cum
illā possederit pacifice ⁊ quiete ante dictam factam transactionem per
tempus annorū.xxx.⁊ vltra.⁊ hoc saltem quo ad ius feudale ⁊ emphy
teoticum.¶ Respondeo quod quo ad excludēdum Rodulphū a suo
vtili dominio puto ciuitatē posse se tueri communi prescriptione.xxx.
annorum.per id quod incidenter dixi in sexto dubio.q₂ vt ibi dixi hoc
probatur in.l.cum sponsus.§.in vectigalibus cum ibi no.per Barto.
ff.de publi.⁊.c.ad audientiam in ver.principaliter.⁊ ibi glo.⁊ docto.
de prescriptio.⁊ Jo.an.in dicta rub.de feud.circa fin.prime col.⁊ not.
Ange.in.l.sicut.C.de prescrip.xxx. annorū.⁊ Angel.⁊ Moder.in.l.
quamuis.⁊ in.l.vsucap.ff.de vsuca.⁊ bene faciunt not.per gl.in.c.j.§.j.

Preterea in ti. de capi. cõra. sed quo ad excludendaꝫ ecclesiam respe-ctu illius vtilis dominij: qḋ fuerat Rodulphi sunt opiniones inter glo. ⁊ docto. in dicto. c. ad audientiam. de prescripti. quia glo. ibi vult quod sit. Et ita videtur esse de mẽte Bar. in dicto. §. de vectigalibus. ⁊ Ang. in locis supra proxime allegatis ⁊ sentit hoc glo. xvj. questio. iiij. volumus. in versi. ratione ecclesie ad quem se remittit Joan. and. in dicto. c. ad audientiam. idem tenet dominus Abbas in dicto. c. ad audientiam. dicens qḋ Inno. ibi sentit hoc scilicet ꝙ ille qui prescri-psit vtile dominium vellet excludere ecclesiam sed eam recognoscere non requireretur prescriptio tanti temporis quanti requiritur contra illam ecclesiam. ⁊ pro hoc etiam adducit tex. cum gl. in dicto. c. j. §. pre terea. de ca. cõra. ⁊ dicit quod ita est de mẽte text. l dicto. c. ad audiẽtiã. putat tamen ꝙ si dicta prescriptio decursa esset ignorante ecclesia pos set ecclesia petere restitutionem in integrũ ne cogeretur vasallum do-mini habere quem nollet iuxta no. per glo. in. l. j. C. de patria pote. ⁊ i l. si partem. §. j. in verbo non vtendo. ff. quemadmo. seruitus amit. Est verum quod host. in dicto. c. ad audientiam. videtur reprehendere gl. ibi positam ne ecclesia cogatur habere vasallum illum quem nollet. ⁊ quem habere non expediret. tñ Bal. in dicto. c. ad audientiam. vltra predictos doc. reprehendit opinio. hosti. quando prescribens fatetur ecclesiam esse dominã. Ex his patet quomodo ciuitas possit se quo ad

30 dictum vtile dominium tueri prescriptione. ¶ † Modo videndũ est quid de nona ⁊ decima dubitatione qbus querit̃ vtrũ dicta transactio fieri potuerit per dictum dominum Joannem Abbatem cum cõsen-su monachorum: ⁊ capituli dicte abbatie quamuis non superuenerit superioris autoritas seu saltem legitime ⁊ efficaciter cõfirmata sit per confirmationem sumani pontificis Pij secundi. ⁊ an ipsa trãsactio ꝑ se valuerit satis patet ex his que dicta sunt circa aliam transactionem

31 in illo dubio versus finem. Et posito † qḋ nõ valuisset valer tamen ex illa plenissima potestate prefati pontificis: quia contractum nullum reddere potest validũ. c. j. de transac. iij. q. vj. hoc quippe. Et vbicun-

32 ꝙ † est adiecta clausula supplentes omnes defectus etiam de plenitu-dine potestatis si qui interuenerint tunc non potest allegari: quod cõ-tractus nõ valeret ex aliquo defectu minus positum vt not. Specu. et Jo. an. in ti. de lega. §. nunc osten. versi. xviij. arg. c. proposuit. de con-ces. prebẽ. ⁊ c. j. de cogna. spiri. cuꝫ simili. ⁊ no. Archi. lvj. dist. genoma nense. ⁊ Anto. de bu. ⁊ Moder. in c. illa. de elec. vbi bonus tert. ⁊ in di-cto. c. j. de transac. ⁊ Jo. de imo. in. l. quidã consulebat. de re iudica. ⁊ lꝫ in dicta confirmatione sit adiecta clausula suplentes omnes defectus si qui interuenerint: ⁊ non videantur esse adiecta illa verba de plenitu dine potestatis nostre tamen veritas est ꝙ equipollenter sunt appo-

33 sita: quia ibi † est adiecta clausula ex certa scientia que operatur vt pa pa videatur vti plenitudine potestatis: vt no. glo. ⁊ ibi Bald. in. l. cos in principio. C. de appellationibus. ⁊ glo. in. c. ad hec. de rescrip. ⁊ ibi not. docto. ⁊ maxime dominus Abbas ⁊ glo. fina. in clemen. ij. de re-scrip. ⁊ in. c. statutum. in verbo literarum. de rescrip. in. vj. ⁊ Barto. in consilio incipiẽ. ciuitati camerini. facit. l. vbi vlpianus. ff. de excusatio. tuto. ⁊ dicta. l. quidam cõsulebat. ⁊ quod no. Bald. in. l. nullus. C. ad le gem iul. maie. vbi per illum tex. dixit ꝙ cuꝫ scientia principis supplet defectum cuiuslibet solennitatis: vnde quando est apposita a principe clausula ex certa scientia credendum est illud esse verum nec licet in du bium reuocari vt inquit Barto. in. l. conficiuntur. §. codicilli. ff. de iure codicil. per. l. ij. C. de leg. ⁊ l. j. ff. de offi. prefec. pretor. ⁊ ita etiam dicit Bal. in ti. de pace constan. in ver. non admittimus. ⁊ Oldra. in consi-lio. ccliij. incip. factum tale est dominus noster papa ⁊c. in. viij. colũ.

34 ¶ Fuit etiam † adiecta ibi clausula non obstante in latissima forma que etiam operatur id ꝙ clausula de plenitudine potestatis: vt not. Bald. in. l. si testamentũ. C. de testamen. Nam licet alias princeps non presumitur velle tollere ius tertij tamen fallit quando apponit̃ clau-sula non obstante vt inquit Anto. de but. ⁊ Joan. de imo. in. c. que in ecclesiarum. de constitu. per not. per Cy. post gl. in. l. fina. C. si contra

35 ius. Quinimo † licet princeps nõ videatur in dubio velle vti plenitu-dine potestatis. l. in testamento ⁊ l. quamꝗ. C. de testa. mili. no. Inno-cen. in. c. innotuit. de electio. ⁊ Joan. and. in. c. dudum. de electio. clare Bal. ⁊ Sali. i. l. bonorum. C. qui admitti. ⁊ Ange. in. l. bene a zenone. C. de quadrien. prescrip. tamen illud est verũ quãdo actus ipse in quo princeps aliquid agit potuisset fieri validior ex iure ordinario seu po testate ordinaria secus si actus non potuit fieri validior de potestate ordinaria secus ipso sciente quia videtur velle vti ꝑ lenitudine potesta tis. ita inquit Pau. de cast. in. l. princeps. ff. de legi. ⁊ in. l. ex imperfe-cto. per ibi no. per glo. ff. de testa. ⁊ in suo consilio. cclxxx. incipien. in fa cto presenti non intendo ⁊c. per. l. penul. C. de donatio. inter virum et

36 vxor. arg. l. si miles qui destinauerat. ff. de testa. mili. ¶ † Ad predicta bene faciunt not. per doc. maxime Anto. de but. in. c. ij. de confir. vtili vel inutili. vbi volũt quod si actus nullus confirmetur per validationẽ ⁊ operatur effectum quo ad bona ⁊ iura ecclesiastica in quibus habet largam potestatem quia sunt in eius administratione in. c. ij. de pre-

37 ben. in sexto. ¶ Et in clemẽ. j. ad fi. vt lite penden. ¶ Et qḋ † habuerit papa scientiam defectuum si qui interuenerint in actu trãsactionis pa tet qꝛ cõfirmauit tenorem transactionis ⁊ etiã papa audit solutionem canonis seu pensionem. hec habentur ex no. per glo. ⁊ doc. in. c. pasto ralis. §. de offi. deleg. ⁊ no. docto. in. c. venerabilis. ⁊ in. c. porrecta. ⁊ in. c. examinata. de confirma. vtili vel inuti. ⁊ Archi. vij. q. v. presentiũ ⁊ Oldr. in dicto consilio. xlvij. Et quia quedam obijciuntur cõtra di-ctam cõfirmationem respondeo in proxima sequenti dubitatione vbi predicta corroborabo. ¶ Videndũ est nũc quid de vndecima dubita-tione qua queritur vtrum possit inferri qḋ cõditio dicti monasterij vi-gore dicte trãsactiõis ⁊ cõfirmationis Pij secundi sit meliorata an vero deteriorata attento ꝙ monasterium erat consuetum dare dicta bona in emphyteosi pro libris. xv. denariorum paruorum singulo an-no vel in feudum eo modo quo fuit cõcessa dicto comiti Roberto ⁊ ne-potibus ⁊ nũc dicta ciuitas soluit ⁊ soluere debet annuatim ducatos quinꝗ de camera ⁊ attento ꝙ tempore dicte transactionis vertebatur lis cum dicta ciuitate que pretendebat acquisiuisse dictum vtile domi nium iusto bello vel prescrip. Et puto qḋ non dicitur aliquo mõ dete-

33 riorata nisi aliud probetur. † Nam si † vbi interuenit decretuꝫ inferio-ris a principe presumitur in dubio quod nulla sit lesio. l. j. ⁊ ibi not. Barto. Bal. ⁊ Ange. C. de predi. curia. lib. x. ⁊ Angel. in consilio. xiij. incipien. tutor vxori. in fi. ⁊ dixi supra in quinto dubio multo magis quando interuenit autoritas principis qui quidem semper dicitur iu ste agere ⁊ ꝙ se ex probabili cã mouerint no. Cy. in. l. rescripta. in. iij. ⁊ iiij. q. C. de preci. impera. offer. ⁊ Jaco. but. in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti li. publi. ⁊ Anto. de butri. in. c. cum inter. p. de renuntia. ⁊ in. c. consti-tutus. de religio. domi. Jo. de imo. in. c. que in ecclesiarum. de cõsti. qḋ saltem quando dicit se facere ex certa scientia vt in casu nostro ꝑm do. Abba. in. c. cũ olim. in. viij. colũ. de re iudi. facit. l. j. ff. a quibus ap. non

39 licet. ⁊ qḋ no. gl. in. l. relegati. ff. de penis. ¶ Preterea † ad hoc vt pos sit dici dictam ecclesiam fuisse lesam ex dicta transactione oporteret probari qḋ inspecto dubio euẽtu circa litem dicta ecclesia sit lesa et ꝙ dictus dubius euentus fuisset cõiter reputatus maioris estimationis: ⁊ vtilitatis ipsi ecclesie quam sit vtilitas prouenions dicte ecclesie ex dicta transactione vt no. per gl. in. l. per diuersas. C. manda. ⁊ per bar. ⁊ Angel. in. l. ij. C. de rescin. vendi. ⁊ in. l. si quis cum aliter. ff. de verb. oblig. ⁊ in. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. ⁊ in. l. lucius. §. fi. ff. ad trebel. ⁊ docto. maxime Joã. de imo. in. c. pe. de emp. ⁊ vendi. ar. l. quod debetur. ff. de pecu. ⁊ l. si seruus. in princ. ff. de condi. fur. ¶ Et per hoc apparet non obstare si diceretur ꝙ imo fuit quam maxime le-sum monasteriuꝫ eo quia fuerũt remissi fructus preteriti tẽporis per-cepti per dictam ciuitatem ascendentes ad magnam estimationem: qꝛ dico ꝙ per hoc non sequitur ꝙ sit ostensum de lesione inspecto saltem dubio euentu litis vt dixi. ¶ Preterea dicti fructus non spectabant ad monasterium sed casu quo spectassent ad aliũ quam ad ciuitatem spectabant ad Rodulphum qui nondum poterat deijci a iure suo nõ-dum facta declaratione per iudicem ⁊ etiaꝫ per dominum feudi prout

40 requiritur vt dixi in quinto ⁊ sexto dubio hoc † videtur decidere Spe. in ti. de loca. §. nũc aliqua versi. clxj. vbi queritur quid si dñs agit con tra extraneum possessorem feudi emphyteoticarij nunquid possessor ei condemnabitur ad fructus ⁊ dicit qḋ non allegat not. in. l. indebiti.

41 ¶ Pro hoc facit † qꝛ licet fructuarius non facit fructus suos nisi quã do ipse separat a solo ⁊ eos percipit secus autẽ si alius percipiat non nomine fructuarij vt. l. si fructuarius messem. ff. qbus modis vsusfru. amit. ⁊ l. si fur. decre. ff. de vsufru. tamẽ vasallus propter vtile domi-nium facit fructus suos etiã si alius percipiat vt late disputat ⁊ pro-bat Bal. ita concludens in. c. que in ecclesiarum circa sextam col. de cõ sti. licet precedens responsio mihi magis placeat eo quia contra istam vltimã responsionem videtur esse decisio Goffredi quã refert Bal. in c. j. §. fi. de prohibi. feu. aliena. per Federi. in. v. colũ. in versic. x. quero vtrum dominus ⁊c. si dici posset ꝙ illi feudatarij fuissent exclusi pre-

42 scriptione quam allegaret ciuitas. ¶ Posset etiam esse † qḋ ciuitas occupans dicta bona occasione iusti belli habuit bonam fidem ⁊ iustã cãm acquisitionis ignorans ius ecclesie. ⁊ fructus cõsumptos lucrari potuit iuxta no. in. l. ⁊ ex diuerso. §. j. primo. ff. de rei vẽd. cum suis mul tis concor. tamen precedentes responsiones magis placẽt ꝙ ista pro-pter no. maxime per Jo. cal. ⁊ Jo. de imo. in. c. si quis presbyterorum

43 de reb. eccl. nõ alie. ¶ Nec † predictis obstat si diceretur qḋ imo facta est deterioris conditionis ecclesia eo qꝛ dictam villam locauit ciuitati que nunꝗ moritur. l. an vsusfructus. ff. de vsufruct. c. si gratiose. de re-scrip. in. vj. ideo videtur esse ciuitas de personis prohibitis ⁊ ad quas non possit transire emphyteosis ecclesie iuxta not. in. c. potuit. de loca. ⁊ in. l. fin. de iure. emphy. ⁊ in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verbo. oblig. ⁊ in. c. j. circa prin. de alie. feu. ⁊ per Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua versicu. cvj. Quia respondeo qḋ istud nõ obstat qꝛ in locis supra al-legatis. ⁊ etiam in. c. j. iuxta princi. de aliena. feu. bene habetur ꝙ em-phyteota vel vasallus alterius etiam in casibus in quibus dominus nollet emere suum ius vtilis dominij non potest illud concedere alte-ri potentiori: vel ecclesie vel alijs personis enumeratis in dictis lo-cis: sed non negatur ibi quin ipse dominus feudi vel rei emphyteotice possit concedere si voluerit imo si etiam vult cõsentire quod emphy-teota transferat in potentiorem potest: vt patet ex his que habetur in auten. de aliena. ⁊ emphyteo. §. j. ⁊ no. Barto. in autẽ. ingressi. in vlti-ma col.

ma.col.de sacrosan.eccle.dum allegat dictum.§.j.et notant doc.in.c.in presentia.de renuntia.et Spe.in.d.§.nunc aliqua versi.cxv.et sic attendo quod penes dictam ciuitatem tempore dicte concessionis erat villa predicta et res erat in lite et sub dubio propter predicta ideo nõ per hoc dici potest qd ecclesia fuerit effecta deterioris conditionis.maxime cum pensio fuerit aucta.et ita etiam clare probat Joan. calderi.in
44 suis consilijs consilio.cxcij.incip.articuli super quibus. ¶ Nec† etiam obstat si dicat q dicta bona fuerunt concessa et confirmata dicte ciuitati que per vim occupauerat dictã villam ergo non valent predicta sic gesta.vt.l.ij.cum gl.C.de fun.et saltibus rei domi.li.xj.et ibi domi. et. l. autoritate.et ibi Bart.et alij.C.vnde vi.et Bal.in.l.que ex relatione in princip.C.de legi.et in.l.j.C.de carbo.edic. Quia rñdeo quod illa iura loquuntur quãdo quis ante restitutionem factam et cui restitui debebat impetrauit. et sic facta est impetratio a superiore et est rõ qr spoliatus ante omnia restituendus est vnde si dicta ecclesia vult dicere si bi fuisse illatam violentiam et se fuisse eiectam de possessione eo ipso q fuit eiectus vasallus qui respectu ciuilis possessionis nomine ecclesie tenebat fm qd habetur in.l.j.§.qd seruus.ff.de vi et vi arma. et. l. peregre.§.quibus. et ibi no.ff.de acquiren.possessio.et tunc dico q anteq impetraret ciuitas a principe restituit ecclesie dicta bona recognoscendo ab ecclesia et soluendo ecclesie certam quantitatem pecunie pro canone preteriti temporis per tales enim actus transfertur possessio in
45 locante.l. quedam mulier.ff.de rei vendi.l.a quo.ff.de vsucap.no.† in l.qui vniuersas.§.per locum.ff.de aqui.posses. ¶ Fortificantur etiã predicta per id qd no.Sali.in.d.l.autoritate vbi vult quod gl.in.d. l. ij.cum simi.locum non habeat quando spolians impetrasset post spoliationem rem ab ipso spoliato habente scientiam veram vel presumptam dicte occupationis:quia tunc videtur remissa illa spoliatio ar.l. j.et.l.fi.C.de rei ven.et qd ibi not.et qd no.glo.in.l.vniuersis.C.de preci.impera.offer.et in dubio dicit q si multum temporis transiuit ita q verisimiliter scire potuit factum tam arduum et gestum contractũ presumeretur ipsum sciuisse.et ita dicit fuisse consultum. ¶ Preterea dicta allegata in contrariũ loquuntur de violentia iniusta et improbabili causa:sed dicta violẽtia illata Rodulpho fuit iusta propter belli
46 iustitiam et ciuitas probabiliter putauit† dicta bona esse ipsius Rodulphi possidentis:vt not.in.l.maritorum.C.ne vxor pro mari.et in.l.penulti.ff.de condi.insti.et res in dubio presumitur non feudalis: vt not. Hosti.et Jo.an.c.fi.versic.respondere.de iudi.et Joan.and.in.c. nimis de iureiuran.et probat Bald.in.c.ij.si de feu.fue.contro.inter domi. et agna.et.l.libertas.ff.de sta.homi.et in.c.j.in princip.de contro.inuesti. ¶ Preterea fertur quod papa de predictis habebat scientiam meri to cũ de plenitudine potestatis confirmauit cum clausula non obstãte videtur qd valeat per ea que dixi in nona et decima dubitatiõe. ¶ Nec
47 etiam obstat† q in dicta confirmatione non fuit vocatus Abbas dicti monasterij:qr respondeo qd quando apparet principem velle vti plenitudine potestatis prout apparet in casu nostro vt dixi in nono et decimo dubio tunc non potest allegari qd eius rescriptum vel concessio non valeat eo quia alius non fuerit requisitus de cuius preiudicio poterat tractari:vt not.Hostien.Joan. and.et omnes in.c.in nostra de procura.et Bar.in.l.gallus.§.et quid si tantum.de liber.et posthu. per l.ij.in fi.C.de natal.resti.et Bal.in.l.fi.in vlti.col.per illũ ter.C.de fru.et lit.expen.et Bal.in.l.fi.C.quibus res iudi.non no.et doc.maxime domi.Abb.in.c.cum olim.de re iudi.et no.Anto.de butri.et Joã. de imo. post alios in.c.cum dilecti.de confir.vti.vel inuti.cum concordan.ibi allegatis per eos et vult hoc precise ad terminos nostros Paul.de ca. in.l.de vnoquoq.ff.de re iudi.per.d.l.ij.et fin.ff.de natal.resti. facit qd no.Bal.in.l.ij.in princip.C.quomodo et quando iud.et Anto.de but. in.c.per venerabilẽ.qui fil.sint legit.et qui maxime fieri iuste poterat in casu nostro in quo liquebat pontifici abbatem et capitulũ iam pro
48 minori pensione trãsegisse et locasse dicte ciuitati. ¶ Et per hoc etiã patet nõ obstare si dicatur qd papa non erat informatus de redditu et fructu dicte ville:quia clausula ex certa scientia et plenitudine potestatis.quia vt voluit et augmentum pensionis factum in confirmatione ostendunt contrarium et tollunt obiectum:vt patet ex iam dictis. et ta les clausule etc.operantur etiam circa defectum intrinsecum quando verba pape tendunt ad hoc fm dominũ Abb.in.c.illa.de elec.per illũ text.prout in casu nostro tendere videntur verba pape qui noluit assentire pensioni contente in contractu:sed eam voluit augere.et sic patet q nõ credit partibus contrahentibus : sed aliter voluit certiorari de pensione respectu fructuum. ¶ Et similiter patet per ista nõ obstare si dicatur q pape innotuit de bello in quo dicta ciuitas occupauit dicta bona:quia dico q contrarium apparet ex narratis in confirmatione seu in contractu transactionis inserto in confirmatione. ¶ Et per predicta etiã est satisfactum duodecime dubitationi : qr per predicta apparet prefatum dominum Fede.debere acquiescere dicte trãs
49 actioni et cõfirmationi. ¶ Et dum vnũ verbum† attingo super sexto quesito quo queritur an ciuitas in hoc iudicio possit repellere dictam ecclesiam respectu vtilis dominij opponendo et dicendo q adhuc extet vnus ex dictis descendentibus comitis Roberti cõprehensus in dicta prima inuestitura ad quem spectet dictum vtile dominiũ et dico quod sic qr aut dicta ciuitas pscripsit aduersus dictos descẽdẽtes Roberti prefatum vtile dominiũ.et tunc hoc ipsi ciuitati prodesse potest fm qd fuit dictũ in octauo dubio. ¶ Aut non prescripsit.et sic nõ sunt exclusi descendentes Roberti vt dixi in quinto et sexto dubio.et tunc videtur q ciuitas possit opponere de vtili dñio tertij.l.si quis emptionis.§.j.C.de prescrip.xxx.anno.no.in spẽ glo.et docto.in.l.indebiti.§. mirum.ff.de condi.indebi.et Bar.in.l.ij.in fi.ff.de excep.rei iudi.et alij in.l.cũ seruũ.C.de ser.fugi.et Ang.in.l.fructus cũ.l.seq.ff.de rei vẽdi. et Spec.i ti.de loca.§.nũc aliqua ver.clxi. ¶ Nec ob.si diceretur q exclusus fuerit dictus descendens a iure suo non petendo inuestituram infra annũ et diem iuxta.c.imperialem.§.preterea el primo cum simi. de probi.feu.aliena.per Fede.qr rñdeo qd illud tẽpus non currit nisi a die scientie.c.j.cũ ibi no.in ti.quo tempore miles et heres hz probabilem causam ignorantie.l.qui in alterius.ff.de reg.iur.l.fi.ff.pro suo. ¶ Item requiritur q sit in dolo.c.fi.de probi.feu.aliena.per lotha. et declarat Guil.de cu.et Bal.no.in.l.solennibus.C.de rei vẽdi.vbi voluit q nõ dicat incidere in penã istam vasallus qui non petijt inuestituram infra dictum tempus eo qr res feudalis occupabatur per aliũ quod reputatur nota.dignum.item illa pena nõ intelligitur nisi p sententiam.vt in.c.j.de feu.sine cul.nõ amit.et in.c.fi.quo tempore miles et in.d.§.preterea in ver.amittat vt dixi in quinto et sexto dubio. Preterea ex forma inuestiture requiritur q interpellatus cessauerit ad hoc vt cadat a iure suo. Alex. Tartag. Jmo.

¶ Summarium super consilio.xciiij.

1 Ad probandum quem vsurarium possunt deduci acta cause.
2 Quando dicatur manifestus vsurarius.
3 Sententia presumitur lata ex causa que apparet in actis.
4 Ille qui propter dilationem temporis plus vendit in preiudiciũ anime sue potest in foro contentioso compelli ad restitutionem.
5 Sententia que transiuit in rem iudicatam pro veritate habetur.
6 In his que sunt de genere prohibitorum presumitur dolus non simplicitas.
7 Vsurarius mentalis non tenetur in foro contentioso.
8 Vsura est prohibita vtroq testamento:nec papa potest dispensare.
9 An qui facit contractum qui communiter reputatur licitus et tamen est contrarium dicatur vsurarius.
10 Vsurarius dicitur persona vilis.
11 Quando testis est valde pauper an sufficiat.
12 Testi compatri et amico non tantum creditur sicut alteri.
13 Illi dicuntur amici quibus est vnum velle et vnum nolle.
14 Testis qui alias non est idoneus non repellitur si in instrumento fuit adhibitus a partibus.
15 Vnus testis supplet defectum alterius.
16 Fides testium est improbanda vbi non verisimilia deponunt.
17 Relinquere hereditatem heredibus nõ est contra iuris presumptionẽ.
18 Dispositio.l.fi.C.de edic.d iui adria.habet etiam locum in herede instituto in testamento nuncupatiuo.
19 Si sit statutum quod instrumenta guarentigiata habeant executionẽ paratam si contingat quod de debito non sit factum instrumentum:sz possit probari debitum per testes redactos in scripturam an talis scriptura habebit executionem paratam.

¶ Consilium.xciiij.

¶ An vsurarius possit esse testis et quedam alia.

Domini redẽptoris nostri inuocato suffragio.Repetitus in casu mengi de Pisauro in quo cõsultus respondi super themate mihi exhibito quod Bartholomeus frater cõstantij non poterat se ex allegata donatiõe tueri et quod illi duo testes scilicet Julianus et Andreas legitime donationem ipsam non pbãt.
1 Nunc sentio† q ad magis improbandam fidem dicti Andree adducitur quod erat vsurarius manifestus.et ad hoc probandum deducunt acta cause per que apparet quod quidam egit contra eum petendo ipz condemnari tanq vsurarium ad restitutionem sex ducatorum in quibus vltra veram sortem voluit quendam debitorem suum sibi obligare eo quia dictus Andreas sibi dederat dilation.m vnius anni ad soluẽdum ducatos sexaginta et ita se obligauit debitor in ducatis sexagintasex et eo casu quo non appareret debitorem soluisse dictos sex ducatos fuit petitus condemnari ad compensandum dictos sex ducatos in sortem ob vsurariam prauitatem et q ita probata intentione agentis fuit condemnatus dictus Andreas ad restituendum dictos sex ducatos si accepit vel ad computandum in sortem si non accepit.sententia in rem iudicatam transiuit anteq dictus Andreas in dicta causa mota contra dictum Bartholomeum testificaretur modo sic presuppono quod fenerator est infamis:et ideo a testimonio repellitur.l. improbum.et ibi notãt doc.maxime Bal.et Saly.C.ex quibus cau.infa. irrogatur.et.iij.q.vij.§.tria.c.inter dilectos.et ibi no.domi.Abbas de excessi.prelat.et no.Cy.in.l.si quis ad declinãdam.C.de episco.et cleri.
2 et Bald.in.l.qui accusare.C.de eden.et dicitur† manifestus vsurarius quando apparet per sententiam eum esse condemnatum ex causa vsu-

raria vt est in proposito glo.ordinaria in.c.j.in verbo manifestos.de
vsur.in.vj.& Fede.de senis in cōsilio octauo incipiente queritur quo-
modo accipiatur &c.& no.docto.in.c.qꝛ in omnibus.de vsur.& Sali.in
dicta.l.improbum.in.iiij.q.bene facit quod habetur in.c.vestra.& in.c.
fina.de cohabi.clericorum & mulie.¶ Bene facit etiā quod no.Bal.
in.l.donatio.ī fi.C.de dona.& l.scripturas.C.qui potio.in pig.habe.
Multis modis etiam efficitur quis manifestus vsurarius:sed nō per
tinent illi casus ad rem nostram ideo pretermitto.¶ Et per hec non
est opus disputatione an requiratur sñia ad hoc vt vsurarius efficia-
tur infamis & per consequēs a testimonio repellatur quia iam vt dixi
presupponitur super crimine vsurarum latam esse sententiam contra
dictum Andream.¶ Nec dicatur quod apparet ex sentētia de necessi
tate:quod iste exegerit vsuras quia condemnatur ad restituēdum si re
cepit:vel si non recepit condemnatur ad compensandum in sortem qꝛ
3 respondeo ꝙ sententia presumitur lata ex causa que apparet in actis
l.si quis ad exhibendum cum glo.ff.de exceptio.rei iudica.l.hec enim
in principio.cum gloss.ff.de suspe.tuto.& not.in c.confirmationem de
elec.libro sexto.sed ex actis apparet de causa que ostendit contractum
esse factum in fraudem vsurarum vt in.c.consuluit.de vsur.cuz ibi no.
4 per Hostien.Joan.and.& expressius per domi.Abba.† qui conclu-
dunt quod talis qui propter dilationem temporis plus vendit in pre
iudicium anime sue possit etiam in foro cotentioso compelli ad restitu
tionem vbi apparet de corrupta intentione.Nam ideo text.ibi dixit
de iudicio anime quia in foro contentioso non iudicatur de occultis sz
vbi constat de intentione condemnatur etiam in foro contentioso ſm
eos.cum igitur dicta sententia fuerit condēnatoria ad restituendū vel
compensandum in sortem ergo ex illa infertur necessario quod inten-
tio Andree fuerit corrupta quia alias non tenebatur restituere vel in
sortem compensare in foro contentioso vt legitur & notatur ī.d.c.con-
5 suluit.& in.c.ciuitate eo.ti.& sñia† que in rem iudicatam transiuit ꝓ ve
ritate habetur & presumitur iusta.l.ingenuum.ff.de sta.homi.c.inter.
&c.sicut.de re iudica.c.in presentia.de renūtia.& per consequens etiā
non potest dici qđ Andreas illos sex ducatos adiecerit pro interesse
suo quia sñia ostendit contrarium quoniā si fuisset pro interesse non
fuisset obligatus ad restituendum vel compensandum in sortē.l.cura-
bit.cū ibi no.C.de actio.empti.l.si quis a socio.& ibi no.ff.pro socio.et
in.l.Iul.§.ex vendi.ff.de actio.empti.& plene not.in.c.conquestus.de
6 vsur.¶ Nec obstat† si diceretur ꝙ non presumitur qđ dolose fecerit
Andreas sed per simplicitatē qꝛ respondeo qđ in his que sunt de ge-
nere prohibitorum presumitur dolus non simplicitas.l.j.C.ad legez
cor.de sicar.l.si nō conuitij.C.de iniu.¶ Nec obstat id quod not.glo.in
c.super literis.de rescrip.in verbo priori.vbi illi qui falsitatem expres
serunt in supplicatione porrecta principi non presumuntur dolo fe-
cissē nisi dolus probetur.l.quoties.§.qui dolo.ff.de probatio.l.dolū.
C.de dolo.quia respōdeo quod vt ibi dicit Host.& Jo.an.illud ibi ꝓ-
cedit quando non apparebat ꝙ ille qui supplicauit haberet scientiā
illius rei.qꝛ ignorantia presumitur.l.verius.ff.de probatio.& in regu-
la presumitur libro sexto.sed probata scientia tunc ſm eos presume-
tur dolus:sed in casu nostro presumitur qđ Andreas sciuerit quod il
lud erat illicitum.l.leges sacratissime.C.de legi.l.penul.C.de iuris et
fac.ignoran.l.si heres ab eo in fin.ff.ad trebel.no.Bar.in.l.sz si lege.
§.scire.ff.de petitione hereditatis.& in.l.is qui putat.ff.de acquiren.
7 heredita.& in.l.non fatetur cum similibus.ff.de confessis.¶ † Nec ob-
stat etiam si dicatur quod iste fuit vsurarius mētalis qui tenetur ī fo-
ro contentioso sicut dicimus in simoniaco mentali per id qđ habetur
in.c.j.de cleri.non residen.lib.vj.quia respondetur quod in hoc est dif
ferentia inter vsurarium mentalem & simoniacum mentalem vt ex-
8 presse not.glo.fi.in.c.fi.de simonia.& est† ratio differentie ſm Hostien.
ibi quia vsura est prohibita vtroqꝫ testamento nec papa in ea dispen-
sare potest.c.super eo.de vsur.sed simonia in beneficio est prohibita ex
sola constitutione ecclesie.& ideo ī ea papa seu ecclesia dispensat.alias
rationes reddunt Joan.and.& alij in dicto.c.fina.quas hic breuitatis
9 causa omitto.¶ Non obstat† etiam predictis id quod not.Barto.in
l.quid sit fugitiuus.§.apud labeonem.ff.de edil.edic.vbi per illum
tex.voluit quod si quis facit aliquem actum qui communiter reputa
tur licitus & tamen in veritate est contrariuz vt qui sapit vsurariā pra
uitatem quod ex hoc non dicitur vsurarius:quia respondeo ꝙ negat
illū contractum communiter reputari licitum per iura supra allega-
ta nec contrarium presupponitur esse probatum.¶ Ad cōfirmatio-
10 nem† predictorum etiam facit quia vsurarius dicitur persona vilis vt
in dicto.c.inter dilectos.de excessib.prelato.& ibi no.domi.Abba.qđ
etiam aggrauat conditionem testis.ij.q.prima in primis.l.iij.in prin
11 cip.ff.de testibus.¶ Preterea† iste testis est valde pauper & presup-
ponitur quod stantibus probationibus hincinde factis non est pro-
batum ꝙ sit persona fide digna vnde attento quod inspecta qualitate
persone causa non est modica non videtur ei credendum vt integro te
sti.per dictam.l.iij.in princip.cum ibi not.per Jaco.but.ff.de testi-
bus.cum alijs que allegaui in priore consilio.& sic posito ꝙ non repel
latur a testimonio per notata in.c.si qui testium.de testi.& iiij.qđ.iij.
in.§.testes.tamen non facit eam plenam fidem quam facit alius in-
teger testis vt est dictum.¶ Preterea requiruntur duo testes probate
vite & fidelis conuersationis vt per duos dicatur plene probari.c.licet
12 vniuersis.& ibi not.doc.de testi.¶ Sed vltra† dictum Andream pro-
ducitur alius testis.scz iulianus qui nedum est compater Bartholo-
mei sed etiam ab antiquo sibi coniunctus amicitia vt de dicta amici-
tia fatetur Bartholomeus quo casu posito ꝙ non repelleretur a testi
monio tamen ei non tantum creditur quantum alteri integro testi.vt
notat gloss.in.§.cogitandum in verbo testes in fin.in auten.de mona.
& Pet.& Cy.qui ita voluit in.l.cos.C.de testi.& Jo.an.in addi.Spec.
in ti.de teste.§.j.in addi.incipiēte vide quod ibi dixi &c.& Bal.in.l.da
ta opera in antepenulti.charta.C.qui accus.non possunt ¶ Et posi-
13 to qđ ſm† Angel.in.d.§.cogitandum.illi dicantur amici quibus est
vnum velle & nolle vt notat glos.in.l.late.§.amicos.ff.de verbo.signi-
ficatio.que referendo tullium de amicitia inquit amicitiam esse vnum
velle & idē nolle in rebus licitis & honestis tamen satis est ꝙ dictus
Bartholomeus confessus est amicitiam ab antiquo inter ipsum & di-
ctum Andream quia eo ipso quod hoc fatetur videtur fateri ea adesse
sine quibus amicitia stare nō potest.l.ij.ff.de iuris.omnium iudic.l.ad
rem mobilem.& l.ad legatum.ff.de procura.& patet quod Angel.lo-
quitur de amicitia honesta de qua loquitur glo.in dicta.l.late.§.ami-
cos.allegata per eum & tamen vult Ange.in dicto.§.cogitādum post
glos.qđ propter amicitiam minus ei credatur et licet amicitia non sit
actus improbatus imo approbatus non per hoc sequitur ꝙ non ei
minus credatur.nam etiam affinitas est actus approbatus & tamen
propter affinitatem testis redditur suspectus:vt inquit Bal.in.l.aut
affinitate.ff.de procurato.& idē in alijs coniunctis coniunctione agna
tionis vel cognationis iuxta notata in.l.etiā matris.ff.de probatio.
& per Barto.in.l.qui testamento.§.primo.ff.de testamen.& notāt alij
14 in.l.parentes.C.de testi.cum suis concordantijs.¶ Nō obstat† etiam
in.l.sciēdum.ff.de vsur.& quod ibi notat Ang.quia illa.l.intelligitur
in teste instrumentario qui apparet ab vtraqꝫ parte fuisse adhibitus
ita intelligit Bal.in.l.ij.C.de testibus.& in.l.scripturas.C.qui potior.
in pigno.habe.bene facit.l.si quis testibus.C.de testi.& quod not.glo.
reputata singularis in.§.& licet in verbo.supplicijs in auten.de testib.
vbi testis qui alias non esset idoneus nō repellitur si in instrumento
fuit adhibitus a partibus & notat Innocen.& alij in.cap.ex literis.de
transac.& Bal.in.l.parentes preallegata.& in.l.ad testium.§.cōditio-
nem.ff.de testamen.& Ang.in.l.j.C.de testamen.& Sali.in.l.quoniam.
C.de hereti.Deniqꝫ satis est ꝙ quamuis non repellatur a testimonio
15 tamen non probet vt integer testis vt est dictum.¶ † Nec potest dici
ꝙ hic habilitas vnius testis suppleat defectum alterius:quia nullus
eorum est bene idoneus & integer.& posito etiam:qđ vnus ex eis pos-
set etiam tolerari pro idoneo tamen saltem quando non est valde di-
gnus non suppleret defectum alterius quia imo requireretur quod
essent testes plures quam duo.vt sic numerus suppleret:vt per gloss.
in.l.iij.§.j.in verbo numerus.ff.de testib.& notat Jacob.but.in dicta.l.
iij.in princip.& in dicta.l.parentes.& Nico.de neapo.in.l.excusantur
in principio.ff.de excu.tuto.& Joan.andr.in addi.Specu.in tit.de no-
to.cri.§.fama in addi.incip.a legato.¶ Nec ob.id quod notat Bald.
in.l.imperator.ff.de statu homi.duz dicit ꝙ si duo fuerūt notarij ad-
hibiti & vnus erat officio tabellionatus priuatus qđ sustinebitur in-
strumentum ex persona alterius ar.l.si quis ex argentarijs.§.j.ff.de
eden.qꝛ respondeo qđ posito qđ dictum Bal.esset verum illud proce
dit ex eo qđ fides vnius tabellionis per se poterat sufficere ideo ibi vti
le per inutile nō vitiatur vt in proposito probatur in.l.j.§.j.vers.quid
enim si duo.ff.qđ falso tuto.auto.secus in testibus qꝛ semper requirū-
tur saltem duo.l.vbi numerus.ff.de testi.c.in omni negocio.de testi.et
16 idonei.d.c.licet vniuersis.¶ Accedit† ad probandam fidem dictoruz
testium qꝛ non verisimilia deponunt:tum qꝛ non est verisimile:qđ cō
stantius mutauerit voluntatem cum non presumatur mutatio nec ꝙ
fratri petenti tantum vnam equam responderit se donare equam & do
mum & ortum prout hec deduxi in cōsilio.¶ Nec dicatur qđ verisimi
lius est qđ magis voluerit legare fratri quā extraneo tāqꝫ magis di-
lecto:qꝛ respondeo ꝙ testes nō dicunt qđ legauerit:sed pretēdit Bar
tholomeus probatū esse per dictos testes de donatiōe inter viuos que
non est verisimilis qꝛ nullus presumitur donare in dubio.l.cuz de in-
debito.in princi.ff.de proba.c.super hoc de renun.l.si cum aurū.ff.de
17 solu.sed relinquere† hereditatem heredibus non est ꝯ iuris presum-
ptionē.imo est alienatio necessaria.l.ex hoc edicto.§.alienare.ff.de alie
na.iudi.mutan.causa fac.¶ Nec est verisimile qđ cōstantius voluerit
se inter viuos spoliare fere omni substantia sua & eandem dare fratri.
l.preses cum simili.C.de seruitu.& aqua.¶ Vltimo extat defectus in-
sinuationis requisitus ex forma statuti infra tempus vnius mensis et
aliter annullat ipso iure donationem & licet Bartholomeus obtinue-
rit rescriptū qđ sibi terminus statuti ad insinuandum non curreret eo
qꝛ de donatione per scripturam nō cōstabat nisi a die quo de donatio-
ne per scripture legitima documenta appareret.& tamen post exami
nationem & publicationem testium est elapsus mensis & donatio non
13 extitit insinuata:vnde dico ꝙ per hoc est exclusus.pro hoc† allego gl.
in.l.fi.C.de edic.diui.adr.tol.in verbo depositionibus.que vult ꝙ be-
neficium

neficium illius legis qd datur heredi producenti scripturā testamen/ti non cancellatam habet locum etiam in herede instituto in testamento nuncupatiuo condito coram testibus τ de quo nulla fuit facta scriptura dummodo testes illi fuerint recepti τ publicati ad probandum testamentum. nam illa scriptura attestationum sufficit ac si fuisset factum instrumentum. τ illam glo. communiter ibi approbant docto. et
19 dicit ibi Ang. illam esse singularem τ per eam† infert unum quod dicit esse mirabile τ singulare scilicet qd si ex forma statuti instrumenta guarentigiata vel confessionata habent executionem paratā τ contingat quod de debito nō est factum instrumentum: sed tamen per testes probari potest debitum τ quod coram iudice debitor confessus fuit debitum vel potest probari quod notarius fecit debitori preceptum guarentigie si fiat huiusmodi probatio per testes τ redigantur in scripturam talis scriptura habebit dictam executionem paratam. τ pro hoc etiam allegat notata per Inno. in. c. fi. de fide instru. τ illud dictū Angel. etiam approbaui legēdo dictam. l. fi. quādo essemus in casu in quo non obstaret quod testes lite nō cōtesta. essent recepti ne obstarent notata per Barto. in. l. creditores. in. v. q. C. de pigno. cū simil. Ex quibus cōcludo dictum Bartholomeum non posse se de iure ex pretensa illa donatione tueri. Alex. Tartag.

¶ Summarium super consilio. xciiij.

1 ¶ Testis qui plene nescit factum non probat.
2 Testes varij non probant.
3 Testis secundo loco examinatus non potest declarare τ addere prime examinationi circa ea que pendent a primo testificatu.
4 Testes singulares ratione loci non probant etiam semiplene.
5 Ille qui petit interrogari non videtur affirmare τ confiteri.
6 Ubi laudum est liquidum non potest executioni mandari.

¶ Consilium. xciiij.

¶ Quando testes variant in loco an saltem semiplene probent.



Omini redēptoris nostri inuocato suffragio. Uiso processu cause vertentis inter fratrem Nicolaum de rasponis de rauenna ex vna parte agentem τ spectabilem equitem dominum Marinum de rasponis mediāte eius curatore ex altera se defendētem coram tribunali magnifici domini potestatis τ capitanei rauēne τ visis literis prefati domini potestatis me requirentis vt cōsulam que future sint partes sue in pronuntiando. in dicta causa duo principaliter discernenda sunt: vnum est vtrum sit probata exceptio concordie opposita pro parte dicti domini Marini. Secundo posito quod non vtrum debeat executioni mandari laudum seu sententia arbitrorum confirmata per iudicem ad quem fuit pro parte dicti domini Marini reclamatum prout petitū est pro parte dicti domini Nicolai. ¶ Circa primum respondeo non esse legitime probatum pro parte dicti domini Marini ex pluribus τ presertim ex infra scriptis. primo quia pro parte dicti domini Marini deducitur quod in dicta concordia fuit conuētum quod de terris quarum frater Nicolaus petebat dimidiam vigore laudi deberent deduci primo τ ante omnia per dictū domi. Marinum certe petie terrarū descripte in certo folio charte tunc lecto dicto fratri Nicolao. que dicebantur per ipsum dñm Marinum nō fuisse nec esse de illis possessionibus rasponorum: sed aliunde peruentas ad Joannem rasponum patrem dicti domini Marini τ tales terre non deberent poni nec computari in mensura terrarū facienda pro executione laudi et in summa et quantitate terrarum que debebat assignari dicto fratri Nicolao deberent computari. xxvi. tornature terre que dicebant vēdite per dictum fratrem Nicolaum cuidā zardino: τ ad predicta probandum sunt pro parte rei inducti τ recepti tantū duo testes: scz Franciscus de guidarellis τ ser natalis de Bononia campsor qui in multis peccant propter quod non probant sufficienter. nā dictus Franciscus dicit se non recordari quod tpe concordij frater Nicolaus τ dominus Marinus conuenerint quod in quantitate terrarū que debebant assignari fratri Nicolao deberent computari dicte tornature. xxvi. τ sic ipse testis
1 nescit plene factum cōcordie quomodo se habuerit τ testis qui† plene nescit factum nō probat: vt voluit gl. no. in. l. lucius in vers. debeāt. ff. de his qui no. infa. saltem cum ista sit pars substantialis ipsius cōcordie: item circa cōtenta in illa parte concordie peccāt etiam dicti testes quia natalis dicit quod actum fuit in dicta concordia de petia terre posita in tertia posta dicti folci deberent extrahi septem tornature: sed alius testis scilicet Franciscus asserendo contēta in capitulo esse vera deponit in effectu fuisse factum quod octo tornature ex. xiiij. deberent deduci per dictum dñm Marinum tanquam ille octo tornature non fuerint cōes dictorum de Rasponis sed acquisite aliūde per dictum Joannē: τ sic
2 testes predicti ratione varietatis τ contrarietatis non probant. l. qui falsa. ff. de testi. c. in nostra cum ibi plene no. de testi. variant† etiam dicti duo testes in loco quia Franciscus dicit fuisse factum concordium ad banchū natalis: sed dictus natalis: in prima examinatione dicit quod fuit in camera dominorum sapientū ideo non probant sicut dicimus. de testi. susanne. ij. q. ix. nihilominus. τ. xxv. q. vi. de parētela. τ no. gl. τ doc. in. l. testium. C. de testi. τ posito qd per multiplicationem actuū posset intelligi qd vnus testis loquatur de concordio facto ad banchū natalis alius testis possit intelligi quod loquatur de codē concordio repetito in camera sapientum vel ecōtra iuxta ea que habētur in. c. cū tu. de testi. τ in. c. nihilominus cum glo. superius allega. tamen nō per hoc probabunt quia remanent omnino singulares. c. licet causam. de proba. c. cum dilecti. de elec. τ in ꝓposito no. Jo. an. in addi. Spe. in tit. de teste. §. iam de interrogatorijs super versi. quid si vnus testis. ¶ In tantum qd nec etiam dicerent semiplene probare: vt not. signāter Sali. in. d. l. testium. in. ix. q. quia licet ex diuersitate τ multiplicatione factorum testes iuuari possint ne in falsum incidant tñ nihil probant quia qd factū ex illis de quibus testes deponunt in iudicio sit deductum iudex ignorat sm cū. bene facit quod no. Bal. in rub. de controuer. inuesti. τ in. l. vt iurisiurandi. C. de testi. in versi. deinde noto ratione τc. τ. l. de quibus circa antepe. col. ff. de legi. τ Ant. de bu. in. d. c. cū tu. in versi. vel secundo τc. ¶ Non ob. etiam si diceretur quod dictus natalis in secunda examinatione facta super assertis capitulis terre module dixit quod dictum concordium fuit factum primo ad banchum ipsius testis τ demum etiam eodem modo in camera dominorum sapientum quia respōdeo
3 quod ipsemet testis ad instantiam dicti domini Marini secundo loco examinatus nō potuit declarare τ addere prime examinationi circa ea que dependent a primo testificatu prout ipse fecit vt est gl. no. in §. quia vero in verbo non habebit in aut. de testi. que est vbique ab omnibus approbata τ no. glo. in. c. in presentia in verbo dubium. de pbe. nec fuit restitutus in integrum dominus Marinus saltem ad istud sci/licet quod ipsemet testis qui fuerat examinatus posset repeti vel addere circa ea que a primo testificatu dependebant potest etiam responderi qd vltra hoc dicti testes non probant ex alijs rationibus de quibus su/
4 pra dixi. ¶ Et per predicta† pz dici nō posse quod saltem semiplene sit probatum concordium τ debeat deferri domino Marino iuramentum in defectum semiplene probationis iuxta id qd habetur in. l. in bone fidei. C. de rebus cre. τ in. l. admonēdi. ff. de iureiurā. τ in. c. fi. de iureiurā. quia respondeo quod dicti duo testes inspecta prima examinatiōe sunt adeo singulares ratione loci quod non probant etiam semiplene vt aperte decidit Sali. in. d. l. testium in. ix. q. τ alij quos supra retuli: τ non obstat declaratio: τ additio facta in secunda examinatione quia non releuat vt. s. fuit ostensum. ¶ Preterea prout continet in scriptura pducta pro parte dicti domini Marini sub die nona octobris ista est causa magna et magni valoris in qua nō venit deferendū iuramentū in defectū semiplene probationis vt no. per gl. τ doc. in. d. l. admonēdi cū cōcordan. s. alleg. τ no. Spe. in ti. de iura. dela. versi. si aūt fit. τ etiā testimonium alicuius ex dictis testibus nō videt integrū propter alios defectus de quibus. s. dixi ex quibus etiam vltra varietatem loci apparecos adinuicē repugnare. igitur nō est tractandū de dilatione dicti iuramenti que locū nō habet quomodocūque aliquid diminuatur de fide testis: vt no. per gl. τ doc. in. l. j. C. qui τ aduer. quos. τ in. l. etiā matris.
5 ff. de proba. τ per Bar. τ alios in. d. l. admonendi. ¶ Nō ob. † etiā predictis si dicatur qd ex deductis interrogatorijs dicti fratris Nicolai videt ipse fateri dictū cōcordium factū esse prout opponit τ asseritur pro parte dicti dñi Marini quia hoc caret iuris veritate quia ille qui petit interrogari nō videt affirmare τ cōfiteri: vt no. Cy. in. l. ij. §. qd obseruari. versi. iiij. quero in quo differant τc. C. de iura. calū. τ Spe. τ Joā. an. in ti. de positio. §. iij. circa prin. τ Bar. τ Bal. in. l. j. ff. de interroga.
6 actio. ¶ Circa† sm dubiū an attento quod nō intelligat esse legitime pbatum de dicta cōcordia debeat dictū laudū seu sñia eius confirmatoria executioni mandari stāte statuto sub rub. de cōpromissis faciendis τc. Et breuiter rñdeo qd cū dictū laudū nō sit per se liquidū nec etiam per probationes dicti fratris Nicolai fuerit liquidatum non pōt executioni mandari imo prius debuit liquidari: quia aliter nō obstante dicto statuto non meretur executionē: vt no. Bart. i. l. ij. C. de sen. que sine cert. quāti τ in. l. proinde. §. notandū. ff. ad. l. aquil. τ in. l. j. in prin. per ibi no. p gl. ff. de cōdi. τ in. l. j. in fi. ff. de leg. ij. τ Bal. in. l. ij. C. de execu. rei iudi. τ in. l. cū testō in fi. C. de testa. manu. τ Bal. in addi. Spe. i tit. de excep. in fi. in. j. pte. bene facit. l. fi. cū ibi no. C. de cōpēsa. ¶ Qd aūt laudū ipsum nō sit liquidum pz quia in laudo declarantur quod ipsi arbitri adherentes instrō diuisionis facte inter dictos de Rasponis rogato per ser Franciscum de fabris laudant quod terre possessionis de paradella τ sancto Stephano tā laboratiue quam pratiue τ boschose que tempore dicte diuisionis τ ante tenebant τ possidebant p dictos de rasponis τ que erant cōes inter eos diuidantur hoc mō quia dñs Marinus et eius frater habeat dimidiam integram dictarū terrarum τ qd omnes terre predicte tente τ possesse per quālibet dictarū partiū debeant mēsurari τ diuidi: vt. s. firma manente diuisione iam facta de terris possessionis de paradella inter quondam Joannem predictum τ dictum fratrem Nicolaum saluoque si vna pars haberet plures terras quam altera de ipsis terris laboratorijs debeant cōmunicari inter eos τ diuidi equaliter: vt. s. τ sic apparet quod in dicto laudo nō sunt appositi certi confines nec etiam in dicto instrō diuisionis. τ per pñs terre non sunt certificate τ liquidate. l. forma. in prin. ff. de censi. τ. l. si in rem. ff. de rei vendi. merito oportebat liquidari que erant ille terre de paradella et sancto Stephano que tenebant τ possidebant tpe dicte diuisionis et

ante per dictos de rasponis in dicto instrũto diuisionis nominatos vt
cõcs inter eos rite fuit exceptũ pro pte dicti dñi Marini in scriptura
producta sub dicta die nona octobris. ¶ Ex quibus concludo partes
magnifici ⁊ iustissimi dñi iudicantis esse debere in pronuntiando non
esse pro parte dicti dñi Marini probatum legitime de concordia per
eum allata ⁊ sibi non esse deferendum iuramentum in supplementum
probationis ⁊ dictum laudũ seu sñiam eius cõfirmatoriã non esse exe
quendam tanq̃ non liquidatum nec liquidatam reseruato dicto fratri
Nicolao iure liquidandi. Et vtranqꝫ partẽ ab expensis absoluere; qr
vterqꝫ est victus ⁊ victor. Alex. Tartag.

¶ Summarium super consilio. xcv.

1 ☞ Alienatio inducens penam priuationis non debet itelligi de bo
nis feudalibus. 4
2 In dispositione generali non veniunt prohibita.
3 Quis in generali obligatione non intelligit obligare bona liuellaria
vel emphyteotica.
5 Relaxatio quam facio de re existente apud te vt lite discedam non tri
buit tibi titulum.
6 Quando quis promittit non mouere controuersiam de re existente
apud alium non dicitur transferre dominium.
7 Quãdo qs trãsigit feudũ apud possessorẽ dimittẽdo nõ dr̃ alienare.
8 Ad hoc vt dicatur transactio non requiritur quod sit lis in iudicium.
9 Appellatione alienationis proprie venit ille contractus per quem
transfertur dominium.

¶ Consilium. xcv.

¶ Quomodo vasallus dicatur alienare feudum. Et quid si ex causa
transactionis dimittit possessori feudum. Et an in generali conuentio
ne veniat feudum.


Edemptoris nostri inuo
cato suffragio. Uiso themate ⁊ his de quibus in eo fit
mentio circa id de quo queritur vtrum alienatio videa
tur facta per dñm Rodulphum: ⁊ si dicatur incidisse
in commissum in pacem factã inter ipsum Rodulphũ
⁊ ipsam ciuitatem in qua pace fuit conclusum dictam villaꝫ remanere
dicte ciuitati cuius capituli tenor est in effectu videlicet ꝙ quelibet di
ctarum partium sit ⁊ remaneat in possessione terrarũ locorum ⁊ rerũ
quas dicte partes ⁊ quelibet earũ tenet ⁊ possidet ad presens sine ali
qua lite causa vel molestia per vnam partem alteri mouenda: vel fa
cienda vel inferenda aliquo iure colore vel causa ex hincinde ex causa
predicta ⁊c. ¶ Et conclusiue loquens respondeo veram videri partẽ
negatiuam, primo quia dicta generalis commissio casu quo dici pos
set ⁊ † ꝙ alienatio faciens incidere Rodulphum in penã priuationis
nõ debet intelligi de bonis feudalibus. l. obligatione generali. ff. de pi
gno. ⁊ l. j. C. que res pigno. ob. pos. vnde ad propositũ dicit no. Bar.
in. l. codicillis. §. instituto. ff. de lega. ij. quem alij sequuntur ꝙ si quis
generaliter obligauit bona sua nõ videtur obligare illa que absqꝫ in
cursu pene obligare non poterit ita etiã vult Bal. in. d. l. j. C. que res
pigno. obliga. non pos. ad idem tex. in. c. j. de capita. qui curi. vendi. et
2 c. in generali. in ti. si de feu. fue. cõtrouer. inter do. † ⁊ agna. vbi in gene
rali obligatione facta vt vasallo non venit feudum nisi expresse dictũ
sit vide Bal. in. l. voluntas. C. de fideius. colligit no. quod in disposi
tione generali non veniunt prohibita per id quod habet in. d. c. j. ⁊ idẽ
no. Bal. in. l. si constante. §. si maritus. ff. sol. ma. ⁊ Ange. in aut. de re
3 sti. ⁊ ea que par. in princ. ibi per ibi no. per † glo. dicit quod bona sub
iecta restitutioni puta bona liuellaria vel emphyteotica sibi concessa
vsqꝫ in tertiam generationem non intelligitur quis obligare. facit. l. si
procurator. ff. de condi. indebi. ⁊ l. iij. §. si procurator. ff. qd̃ qsqꝫ iur. et
4 l. pater. ff. que in frau. credi. cum si. Spec. † etiam in titulo de pigno. §.
si. versi. pen. dicit ꝙ feudum non cadit in generali obligatione cũ abs
qꝫ pena non possit specialiter obligari. c. j. de prohib. feu. alie. per Fe
de. in princi. ita no. dicit Bald. in. c. ij. in princip. in. j. colũ. de prohibi.
feu. aliena. per Fede. per. d. l. obligatione generali. ¶ Secundo prin
5 cipaliter moueor † quia relaxatio quam facio de re existente apud te vt
a lite vel discordia discedam non tribuit tibi titulum. ⁊ sic non dicor
aliquo titulo in te alienare vel distrahere vt est text. qui reputatur
melior de iure in. l. super fundo. C. de transact. ⁊ ibi not. docto. ⁊ not.
glo. in. l. stipulatio ista in princip. in verbo successores. ff. de verb. ob.
6 ⁊ illam glo. dicit ibi Ange. esse diligenter not. † ad hoc: vꝫ qd̃ si quis
promittit de re sua existente apud alium controuersiam non mouere
non per hoc dicitur transferre dominium nec vsucapiendi conditio
nem in possessorem cui ita promisit. ⁊ dicit Ange. qd̃ glo. vult hoc ge
neraliter in omni conuentione vel pacto sed text. in. d. l. si pro fundo
s̃m cum loquitur tantum in transactione ideo bene est notanda illa
glo. s̃m ipsum. ⁊ not. idem gl. in. l. j. ff. pro empto. ⁊ no. Bal. in. c. si va
7 sallus. de suo in titu. si de feu. fuer. cõtro. inter domi. ⁊ agna. ¶ † Hoc
etiam decidit Bal. in. c. j. de controuer. inter vasallum ⁊ alium de be
nefi. ad fi. vbi dixit qd̃ si vasallus transigit feudum apud possessorem
dimittendo non dicitur alienare secus si transigit tradendo feudum
ad hoc dicit esse casum vnicum in iure in. d. l. si pro fundo ⁊ subdit qd̃
in omnibus alijs contractibus ille qui dimittit transfert ⁊ alienat. l.
quedam mulier. ff. de rei ven. ⁊ l. si sponsalibus. §. j. ff. de iure dot. et in
telligi debet de alijs contractibus: scꝫ de quorum natura est ꝙ trans
feratur dominium vel quasi vt loquuntur allegata per eum, alias se
cus per no. per gloss. Angel. ⁊ Moder. in. d. l. stipulatio ista. in princ.
¶ Illud idem etiã voluit Bal. in. d. c. imperialem. in prin. in. vj. colũ.
de prohibi. feu. alie. per Fede. in versic. quero possit transigere quin
8 imo † ad hoc vt dicatur transactio non requiritur ꝙ sit lis in iudicium
de facto. ⁊ ibi no. Bar. C. de transac. ⁊ not. etiam Bart. in. l. causas eo.
titu. prout videtur qd̃ erat inter dictas partes que super discordijs et
9 controuersijs extraiudicialibus ad pacẽ deuenerant. ¶ † Tertio prin
cipaliter me mouet quia appellatione alienatiõis proprie sumpto vo
cabulo venit solum ille contractus per quem trãsfertur dominium vt
l. alienatum. ff. de verbo. signi. l. j. cum glo. C. de fundo dot. ⁊ no. gloss.
⁊ docto. in. l. si. in verb. hypothecam. C. de rebus alie. non alie. ⁊ gloss. ⁊
Ang. in. l. benignius. ff. de legi. no. Inn. ⁊ alij in. c. quoniam. de rebus
eccle. non alie. ⁊ hoc ideo potissime dico quia in instrumento inuestitu
re ⁊ concessiones facte magnifico comiti Roberto ⁊ eius nepotibus
pro se ⁊ descendentibus heredibus ⁊c. est restricta pena priuationis
ad casum quando dicti om̃es inuestiti venderent dictam villam vel
eã distraherent vel alienarent in totum vel in partem. constat autem
quod Rodulphus nõ vẽdidit nec etiã distraxit quia distrahere ⁊ ven
dere sunt synonyma equipollẽtia. l. si ego. §. si. ff. cõi diui. l. cũ res ⁊ ibi
no. C. de cõtrahen. emp. in materia penali ⁊ presertim in 2tribus ver
ba proprie ⁊ stricte accipiuntur. l. quicquid astringende. ⁊. l. stipula
tio ista. §. in stipulatiõib⁹. ff. de ver. ob. l. si p̃ses ⁊. l. si interpretatiõe. ff.
de penis. ⁊ nec dr̃ etiã alienasse qr in penalibus verbum alienationis
accipitur stricte ⁊ proprie vt notant doc. in. l. iij. ⁊. l. si. C. de rebus alie.
non alie. ⁊ in. d. l. benignius post glo. Sed per dictũ capitulũ pacis so
lum est prouisum qd̃ remaneat quelibet pars in possessione eius qd̃
tenet. de dñio autem vel quasi nihil dictum fuit ergo nõ est alienatio.
¶ Ex quib⁹ oĩbus cõcludo pro pte negatiua: vt. s. Alex. Tart. imo.

¶ Summarium super consilio. xcvj.

1 ☞ Ubi principale non tenet nec etiã ipsum accessorium. 14
2 Nõ potest quis cõpromittere super rebus ecclesie incõsulto superiore.
3 Compromissum est transactio.
4 Solennitati iuris non potest renuntiari.
5 Per pactum non potest prorogari instantia cause.
6 Ille penam petere potest qui in eam non incidit.
7 Pena adiecta facto appellatur quid facti.
8 Si sententia lata est nulla ob defectum solennitatis si per pactũ fuit
conuentum non opponere de nullitate ob defectum solennitatis non
potest dici nulla.
9 Partes non possunt renuntiare solennitatibus introductis de iure
publico.
10 Ubi interuenit iuramẽtum potest quis renuntiare insinuationi.
11 In alienatione rei minoris requiritur solennitas decreti iudicis.
12 Quando quis possit cõsequi penã ⁊ repulsionem exceptionis. 13 14
15 Non valet promissio qñ illud redundat cõtra publicam vtilitatem.
16 Prelatus non potest constituere procuratorem cum mãdato renun
tiandi exceptioni nullitatis.
17 Prelatus dando procuratori mandatum compromittendi debet in
telligi in casibus in quibus ipse compromittere potest.
18 Mandatum non comprehendit illicitum.
19 Quamuis quis promiserit non reclamare a laudo tamen semper in
est tacita conditio si arbitrator iuste laudauerit.
20 Statuto potest caueri qd̃ petẽs reductionem laudi ad arbitrium bo
ni viri non incidat in penam compromissi.
21 Quando in compromisso est apposita clausula qd̃ pena commissa ra
tum maneret compromissum.

¶ Consilium. xcvj.

¶ Quid si in compromisso nullo partes promittunt nõ allegare nul
litatem an si allegent committatur pena. An reclamans a laudo con
tra promissionem incidat in penã. An si primus cõtrauenit possit se
cundus impune contrauenire ⁊ penam exigere.


Edẽptoris nostri inuoca
to suffragio. Uiso ⁊ opportune cõsiderato themate
cõpromisso ⁊ statutis de quibus in ipso themate fit
mẽtio videretur prima cõsideratione dicẽdũ dictã
penã aduersus suprascriptũ zanottũ nõ eẽ 2missaꝫ.
1 † qr vbi principale nõ tenet nec ẽt ipm accessoriũ effectũ habere põt. l.
non dubiũ. C. de legi. l. stipulatio hoc mõ cõcepta. ⁊ l. titia. in princ. ff.
de ver. obli. ⁊ specifice in pena no. gl. in. l. si pactionis ex debita. ff. sigd
in frau. patro. q̃ dixit qd̃ rescisso cõtractu quo ad principale rescindit
ẽt quo ad penã. bñ facit tex. in. l. iij. §. si seruus. ff. de pecu. ex quo text.
colligit ibi Bar. no. qd̃ veniens cõtra laudũ nullũ non incidit in penã
compromissi ergo eadem rõne veniens contra cõpromissum nullum
nõ debet in penã incidere ad idem tex. in. l. si. ff. de cõsti. pec. per quem
dicit Bal. in. l. si absentis. C. si certum peta. ⁊ in rubrica. C. de constitu.
pecu. qd̃

pecu.quod si in instrumento non valet principale non tenet etiã cõfes-
sio accessoria super ea nec etiam preceptũ guarentigie ad hoc dicit esse
tex.singu.in.d.l.fi.bene facit qd no.in.c.fi.de preca.Sed ita est quod di
ctum compromissum non hz vires ergo nec pena in eo promissa de-
2 buit posse cõmitti.¶ Quod autem † cõpromissum non potest habere
vires constat:quia prelatus ipse ⁊ tanto minus eius procur.nõ pote-
rat compromittere super rebus ecclesie inconsulto superiore.c.veniẽs.
⁊.c.decetero.de transac.⁊ vtrobiq; notant doct.et etiam in.c.cum con-
tingat.eo.titu.vbi prelatus in talibus rebus ecclesie que sine autorita-
te superioris non possunt alienari non potest transigere ergo nec pa-
3 ri ratione compromittere:quia compromissum † est transactio.in aut.
vt diffe.iudi.in princi.⁊ ibi not.in autẽ.si vero contigerit de iudi.ple-
ne in.c.quintauallis.de iureiuran.⁊ istud etiaz expresse firmat Bald.
in.l.j.C.si aduer.transac.vbi dicit q sicut tutor curator ⁊ prelatus non
possunt transigere nec alienare sine decreto superioris:vt not.in.d.l.
j.ita nec poterunt cõpromissum in arbitratorẽ facere.⁊ idẽ dicit Bar.
4 in consilio incip.visa quadã constitutione.¶ Preterea † ⁊ secũdo iu-
ris solennitati non potest renuntiari directe vt.l.contra iuris in princ-
cip.ff.de pac.l.testãdi.ff.de testa.l.nemo potest.ff.de leg.j.⁊ no.doc.in
l.pe.C.de pac.⁊ in.l.ius publicũ.ff.de pac.et in.c.si diligẽti.de foro cõ
peten.ergo nec per indirectũ.s.per promissionem pene.l.seius ⁊ auge-
5 rius.ff.ad legem fal.¶ Et ideo dicit † ibi Bart.q cum per pactũ non
potest prorogari instantia cause principalis iuxta.l.properanduz.in
princi.C.de iudi.⁊ litigantes promittant vnus alteri q si quis eorum
opponat de instantia perempta soluat centum qd certe non valebit p
hoc etiaz decidit ibi Ange.plura alia similia ⁊ Bal.in.l.i.C.de indic.
6 vidui.¶ Tertio quia † ille penam petere potest qui in eam non inci-
dit.c.constitutus.de penis.l.cũ pater.§.illi.ff.de regu.iur.vnde si post
primum contrauenientem ⁊ incidentem in penaz aduersarius etiã cõ-
trauenit non potest ipse secundo contraueniens petere penam ⁊ dolus
cum dolo seu culpa cũ culpa compensabitur.l.si ambo.ff.de compen-
sa.l.viro atq; vxore.ff.solu.matri.⁊ in proposito no.Jac.de arc.Bal.
⁊ Moder.in.l.semel mora.⁊ in.l.cum mulier.ff.solu.matri.⁊ per Joã.
an.in regula frustra in mercuria.Ergo cũ dicti de boinis promiserint
etiam non reclamare nec quarelare a laudo sub eadem pena et nihilo-
minus postea reclamauerint.⁊ sic laudo contrauenerint,sequitur quod
penã a zanotto petere nequeunt.¶ Sed premissis non obstãtibus cõ-
trariam sententiam de iure probabiliorem esse puto.s.dictũ zanottum
in penam incidisse ⁊ illam cum effectu per cameram domini ⁊ per di-
7 ctos boinos exigi posse rationibus infra scriptis.nam † certũ est q di-
cta pena fuit adiecta facto quia promiserunt dicte partes non venire
contra compromissum nec cõtra laudũ.⁊ istud appellatur quid facti ⁊
de se patet:vt no.in.l.stipulationũ alie.§.fi.ff.de verb.obli.et per glos.
⁊ doc.et no.doc.in.l.cum proponas.C.de dolo.⁊ in.l.cum allegas.vbi
Bal.C.de vsur.cum simi.ergo sine dubio talis pena tanq̃ adiecta p-
missioni facti est exigibilis:nec presumitur quoquomodo in fraudem
adiecta.l.sed ⁊ si quis.§.fi.ff.si quis cautio.l.lucius.ff.de actio.emp.cũ
ibi no.⁊.l.si dictũ.ff.de euic.⁊ plene no.in.d.l.cuz allegas.⁊ in.l.iulia-
nus.§.idez pap.ff.de act.emp.⁊ in pena cõpromissi est text.expressus
in.c.dilecti.de arbi.¶ Uidendum est igit an dictus zanottus venerit
contra promissa adeo quod in penam inciderit ⁊ constat q sic:quia za
nottus ea que promisit non solum promisit tanq̃ procurator:sed etiã
proprio nomine promisit:vt constat in instrumento compromissi:vñ
cum promiserit ipse zanottus qd non obijceret nec allegaret aliquam
nullitatem exceptionẽ vel oppositionẽ contra dictũ instrumentum et
compromissum ex eo maxime quod dicte res de quibus factum fuit cõ-
promissum fuerint ecclesiastice.et q dictus arbitrator esset laicus ⁊ q
in predictis non fuerint adhibite solennitates requisite prout in plu-
ribus partibus dicti instrumenti mihi exhibiti continet.¶ Postea aũt
dictus zanottus coram eodem arbitratore opposuit compromissum
non valere opponendo exceptionem allegando non interuenisse auto-
ritatem summi pontificis.et sic directo contrauenit.caute ergo et con-
sulte factum fuit dictum compromissum pro parte dictorum de boi-
nis supplicantium de nullitate compromissi.Nam ob hoc voluerunt
dictum zanottum promittere q non allegaret nullitatem cõpromissi.
Ideo allegante committitur pena vt etiam decidit Bart.in.l.vbi pa-
8 ctũ.in pe.col.C.de transac.⁊ hec † clare decidit Ang.in consi.cc.incip.
a.⁊.b.contraxerunt ⁊c.ad fi.vbi inquit q si sententia lata erat nulla ob
defectũ solennitatis ⁊ per pactum conuentũ fuit non opponere de nul
litate ob defectũ solennitatis non põt dici nulla obstante pacto maxi-
me sm eum si pactũ esset iuramento firmatũ prout fuit in casu nostro
cũ põt seruari sine interitu salutis eterne.c.cum contingat.⁊.c.si vero.
9 de iureiur.¶ Nec † ob.sm Ang.q partes non possunt renuntiare so-
lennitatibus introductis de iure publico:vt no.in.c.in causis.de offi.
dele.⁊ in.c.j.de libel.obla.⁊ in.c.fi.de re iudi.in.vi.⁊ in cle.sepe.de ver.
signi.⁊ in aut.offeratur.de li.conte.quia respondet ipse q hoc verum
est quantũ ad hoc vt actus valeat non seruata solennitate tñ:lz nõ va-
leat snĩa nihilominus propter pactum non põt allegari nulla.allegat
no.per glo.in.l.si creditoribus.C.de seruo pigno.dato manu.iũcta ra-
10 tione.l.post mortez.ff.de adop.¶ Ad idẽ † bene facit qd voluit Joã.
and.in addi.Spec.in tit.de instru.edi.§.porro.In vltima additione
magna vbi voluit q licet sine iuramento non possit renuntiari iuri-
bus volentibus donationem non valere sine solennitate insinuationis:
tñ fallit vbi iuramentum interuenisset.mouet p.c.cum contingat.et in
c.quemadmoduz.in fi.de iureiu.⁊ in.c.quãuis.de pac.in.vj.⁊ p aut.sa-
cramenta.C.si aduer.vendi.⁊ hoc late firmat etiaz Jo.de imo.in repe.
d.c.cum contingat.in decimo membro maxime circa quartam.q.Nam
11 † sm eum videmus qd lz in alienatione rei minoris requiratur solẽni-
nitas decreti iudicis.l.lex que tutores cum vulgari.C.de admini.tut.
propter iuramentum derogatur illi solennitati.ad hoc etiam allegat
plura et rñdet ad rationes que allegari possent in contrariũ.et ibi la-
te per ipsum.¶ Idem etiam q possit cum iuramento renuntiari iu-
ri nullitatis propter defectũ solennitatis tenuit Bal.in.l.antique.§.fi.
in fin.C.ad velleia.sed in casu nostro interuenit iuramentum.ergo ⁊c.
12 ¶ Nec obstat † q dictus zanottus in dicta sua exceptiõe nullitatis fue
rit repulsus ⁊ ea reiecta fuerit processum ad laudum:et sic non debeãt
posse dicti de boinis consequi vtrũq;.s.penam ⁊ repulsionẽ exceptio-
nis iuxta.l.rescriptum.§.si pacto.ff.de pac.⁊.l.apud celsuz.§.labeo.ff.
de doli excep.quia rñdeo q in cõpromisso fuit inserta clausula qd pe-
na cõmissa firmum maneret cõpromissum quo casu vtrũq; consequi
posset.l.que fidẽ.ff.de pac.l.cũ pponas ab ea.ff.de trãs.¶ Preterea
13 † fuit appositũ iuramẽtum qd operatur ad vtrũq;.s.penaz ⁊ obseruã-
tiaz oium que pmissa sunt cogi possit contrafaciens:vt.l.si qs maior.
14 C.de transa.¶ Modo superest † ad in contrariũ allegata rñdere ⁊ ex
rñsione adhuc magis liquebit de veritate premissorũ.Nõ enim obstat
q vbi principale non tz accessorium non põt habere effectũ.l.non du-
bium.de legi.cũ simi.Quia rñdeo q si simpliciter fieret cõpromissum
in quo esset inserta pena si cõpromissum est nullũ nõ põt committi pe
na occasione cõpromissi nulli.⁊ ita loquunt omnia que in primo argu-
mento allegata sunt.Sed vbi promitto sub pena nõ allegare nullita-
tez cõpromissi a me facti ista pmissio a me facta valet maxime si iura-
mentum interuenit:vt firmat Ang.Jo.an.et alij in locis.s.prime alle
gatis:ergo si illa pmissio valet sequitur q valere dz adiectio pene p-
misse accessorie si allegetur dicta nullitas.⁊ sic nõ incidit zanottus ĩ pe
nam eo quia venerit contra cõpromissum nullũ:sed eo quia venit con
tra conuentionem qua promisit non allegare nullitatem que pmissio
valet:vt est dictũ.et sic non obstat id qd no.Bar.in.l.iij.§.si seruus.ff.
15 de pecu.cum simi.¶ Nõ obstat † scdm argumentum fundatum per
d.l.seius et augerius.cum ibi no.per doc.ff.ad.l.fal.quia respondeo
primo q illud est verũ vbi aliquid esset prohibitum propter publicã
vtilitatem principaliter.naz tunc si quis faciat dispositionẽ cõtra il-
lam prohibitionem et promittat sub pena dictam prohibitionez non
allegare non valet promissio quando hoc redundaret contra publicaz
vtilitatem.d.l.seius.iuncta.l.quod de bonis.§.i.ff.ad.l.fal.⁊ hoc ne ti-
more pene fiat peruersio publice vtilitatis:sed in casu nostro ista pro-
missio pene non fuit facta in actu prohibito ratione publice vtilitatis
principaliter.Quinimo dato q diceremus prohibitũ esset ratiõe pu
blice vtilitatis principaliter prelatũ facere compromissum super re-
bus ecclesie sine autoritate superioris.tñ in casu nostro promissio pre
dicta facta per zanottũ non diceretur esse contra publicam vtilitatem
sed ad priuatum damnum suum.nam illa promissio zanotti respectu
ipsius zanotti inquantũ proprio nomine promisit sub pena non alle-
gare dictam nullitatẽ compromissi non ligabat prelatum ad penã si
voluisset prelatus allegare nullitatẽ cõpromissi:nec impediebat eum
allegare:quia quãtũ ad hoc promittendũ ⁊ obligandum prelatum et
bona ecclesie sub pena non habebat nec habere poterat zanottus man
16 datum efficax a prelato primo:quia prelatus † non potuisset ad hoc cõ
stituere procuratorem cuz mandato renuntiandi exceptioni nullitatis
vel alteri exceptiõi que cõpetere posset prelato ad commodum ecclesie
vt no.Joã.an.in.c.ij.de dona.per illuz text.⁊ Innoc.in.c.i.de deposi.
17 ¶ Secundo quia † prelatus dando procuratori mandatuz cõpromit-
tẽdi debet intelligi in casibus in quibus ipse compromittere potest:
vt si compromissum fieret super rebus que alienari possunt sine solen
nitate et autoritate superioris de quibus habetur mẽtio.xij.q.ij.in.§.
in domus.et.§.terrulas.⁊.§.seruos.intelligitur enim q prelatus sen
serit de compromisso valido.l.hec conditio filie mee.ff.de conditio.et
demon.l.si quis locuples:in fi.ff.de manu.testa.alias videret manda
re illicitũ si diceretur q videatur mandasse q sine autoritate superio-
ris et solennitate possit cõpromittere sup rebus ecclesie sup quib⁹ nõ
18 poterat transigi vel cõpromitti sine dicta solennitate in dubio aũt † nõ
est presumendũ mandatũ comprehendere id qd esset illicitum.l.si p-
curator.ff.de condi.indebi.l.pater.ff.que in frau.credi.l.iij.§.si is pro
quo.ff.qd quisq; iur.licet ergo quo ad dictũ zanottum proprio nomi-
ne promittente valeat dicta promissio ĩ eius preiudicium inquãtũ p-
misit q ipse non allegaret nullitatez tñ per hoc non dz afferri preiudi
ciuz prelato vel ecclesie attento:quia vt dixi prelatus nõ impediet di-
ctam exceptionẽ opponere.Et sic pz q istud pactũ alteri quã zanotto
obesse:nõ potuit nõ aũt publice vtilitati aut vtilitati ecclesie.¶ Po-
19 stremo non obstat † tertiũ argumentum per.c.constitutus.de pe.cũ si.
Quia rñdeo q dicti de boinis in penã nõ inciderũt:quia quãuis pro-

miserint non reclamare a laudo tñ semper inest tacita cõditio si arbi-
trator iuste laudauerit. l. si libertus ita. ff. de ope. liber. c. quintaualllis.
de iureiur. ⁊ qđ late no. Bar. in. l. si societatẽ. §. arbitrorũ. ff. pro soc. cũ
suis cócor. ⁊ eodem modo inelligitur emologatio futuri laudi facta in
dicto compromisso: vt no. Dy. in cõsilio. iij. incip. tholomeus ⁊ Bart.
in. l. cum antea. C. de arbi. ⁊ in. d. l. si societatem. §. arbitrorum. ⁊ Bal.
20 in. l. fi. in. xij. q. C. de contrahen. emp. ¶ Ad hoc† accedat statutũ ciui-
tatis regij maxime in ea parte in qua disponit ꝙ petens reductionem
laudi ad arbitrium boni viri non incidit in penaȝ compromissi si obti-
nuerit in totum vel in parte: prout fuit in casu proposito. pro hoc fa-
cit: quia iusta causa excusat quominus committatur pena cõpromissi
vt no. Joan. and. in addi. Spec. in titu. de arbi. §. fi. versicu. Item quid
si compromissum. arg. l. qui solidum. §. etiam. ff. de lega. ij. l. si debitor.
ff. de peti. heredi. ⁊ quod no. in. l. ex consensu. §. fi. ff. de appel. ⁊ in. l. j. §.
fina. ff. si quis ius di. non obtemp. ⁊ idem dicit Bal. ⁊ Ange. in. l. tres
fratres. ff. de pac. ⁊ Bal. in. l. qui cum tutoribus. ff. de transac. ⁊ in. l. fi.
C. de arbi. ⁊ in. l. non solum. ff. de rei vẽdi. ⁊ Ange. in. l. qui rome. §. duo
fratres. ff. de verbo. obliga. quod autem iustam causam reclamãdi ha-
buerint dicti de boinis patet ex sententia lata super causa reductionis
ad arbitrium boni viri. l. ingenuum. ff. de sta. homi. c. in presentia. de
renuntia. c. cum inter. de re iudi. ⁊ in specie no. Bald. in. l. contra maio-
res. in vltimis verbis. C. de inofficio. testamẽ. ¶ Plus dico qđ dato
quod iustam causaȝ reclamandi a laudo nõ habuissent dicti de boinis
tamen non inciderunt in penam etiam veniendo contra compromis-
sum ex quo semel prius fuit contrauentum: vnde frangenti fidem ⁊c. l.
cum proponas. la. ij. C. de pac. l. qui fidem. ff. de transac. c. iij. de iureiu.
⁊ firmant hoc Bald. Salice. ⁊ moderniores in. d. l. cuȝ proponas. vbi
21 dicunt hoc non esse verum† etiam si fuit apposita clausula quod pe-
na commissa ratũ maneret cõpromissuȝ quia illa clausula nunꝗ ope-
ratur nisi in fauorem obseruantis non autem pro non obseruante vt
not. in. d. l. qui fidem. et ita etiam concludit Bald. in. d. l. qui fidem. et
sic patet ꝙ licite et impune potuissent dicti de boinis venire contra
compromissum per. d. l. cum proponas. cuȝ simi. ⁊ per consequens nõ
incidunt in penam: imo penam aduersus zanotum exigere possunt vt
firmat Barto. Bal. ⁊ Joan. de imo. in. l. cum pater. §. libertus. per il-
lum text. ff. de leg. ij. ⁊ Bart. in. l. j. §. cum arietes. ff. si quadru. pauper.
fe. di. ⁊ Ant. de but. in. d. c. constitutus. de penis. ⁊ Pau. de ca. in. l. se-
mel mora. ff. solu. matri. ⁊ ista reputatur vera opi. per predicta ⁊ maxi
me quando interuenit iuramentum in promissione prout in casu no-
stro: quia tunc dictus zanottus qui venit contra dictum instrumentuȝ
iuratum cecidit ab omni actione que sibi competere potuisset vigore
dicti instrumenti adeo ꝙ ex eo se fundare non potest. l. si quis maior.
C. de transactio. et sic patet non obstare allegata in cõtrariuȝ: quia isti
de boinis non venerunt contra compromissum. et dato ꝙ etiam venis-
sent licite ⁊ impune facere potuerunt vt dixi. nec obstat. c. constitutus.
de penis. quia potest multis modis rñderi vt ibi per Anto. de but. et
maxime quia ibi non constabat quis primo ⁊ quis secundo contraue-
nisset. Ex quibus concludo dictam penam a dicto zanotto exigi posse
per dictos de boinis. Alex. tarta. Imo.

¶ Summarium super consilio. xcvij.

1 Appellatio dicitur defensio.
2 Regulariter ab omni sententia etiam in minimis causis potest appel-
lari. 5. 6.
3 Statutum disponens quod bãnitus in centum possit impune offendi
si quis sit bannitus in quinquaginta pro vno delicto ⁊ in alijs quin-
quanginta pro alio an poterit offendi.
4 Statutum rejciens omnem exceptionem non rejcit effectualiter exce-
ptionem innocentie.
7 Si statutum dicat ꝙ contra laudum nihil possit objci non poterit pe-
ti reductio ad arbitrium boni viri.
8 Petitio reductionis imploratur officio iudicis.

¶ Consilium. xcvij.

¶ Si statutũ dicit ꝙ non possit appellari in causis nõ excedentibus
x. libras. Et qđ si quis negauit positiones ⁊ fuerit probatũ contrariũ
iudex possit ⁊ debeat omni exceptione remota cogere eũ ad soluenduȝ
libras quinꝗ pro qualibet positione infra octo dies postꝗ cõstiterit
ꝓbatũ esse contrariũ: aliquis negauit plures positiones ⁊ iudex cõdẽ-
nauit eum in. xxx. libris pro sex positionibus negatis scđm formã sta-
tutorũ ⁊ cõmittit grauamen: opponitur quod nõ põt appellari: quia
non debet fieri coaceruatio summarum ⁊ quod statutum videtur rej-
cere appellationem dum dixit omni exceptione remota.



Redemptoris nostri inuo-
cato suffragio. Viso themate et statutis de quibus in
eo et ex his que pro parte Pauli Antonij allegantur
in iure et deducta sunt. Agam breuibus cum hoc tem-
1 pore mihi parum otij superfit. puto †igitur conclusi-
ue licere Paulo Antonio condemnato appellare: ad quod presuppo
no quod appellatio est defensio ⁊ ideo dicitur presidiũ Innocentij vt
inquit tex. in. c. speciali. §. porro. de appel. c. cum inter. ⁊. c. significaue-
runt. de excep. l. serui. ff. de appel. l. non tantum eo. ⁊ dixit Joan. an. in
c. fi. de appel. in. vj. in nouella appellationem esse speciem defensionis
indicte de iure naturali de qua in clem. pastoralis. in ver. pisana. de re
iudica. ⁊ fuit inducta principaliter ad fauendum oppressis iniuste ⁊ vt
corrigerentur iniquitates iudicantium. l. j. in princi. ff. de app. l. prefe-
cti. ff. de mino. c. ad nostram. de appel. ⁊ sic est remedium fauorabile et
equitatem sapiens: intantum quod in dubio debet fieri interpretatio
quod appellatio potius procedat quam non procedat vt in. c. vt debi
tus. cum glo. in verbo rationabili causa de appel. ⁊ no. archi. in. c. j. in
verbo dilatam. de appel. ⁊ Specu. in tit. de appella. in secũda parte in
§. nunc dicamus. quid si ver. primo ⁊ versicu. circa hoc. ad fi. ⁊ Bart. in
l. j. in secunda colum. ff. nil noua. app. pẽ. ⁊ Bal. in. l. statu. ff. de testa. ⁊
in. l. properandum. §. sinautem reus. ff. de iudi. notant. doc. in. cle. j. de
2 dolo ⁊ contuma. ¶ †Hoc presupposito dico ꝙ cum de iure ab omni
sententia lata regulariter etiam in minimis causis possit appellari. l.
⁊ in maioribus. C. de appellationib⁹. extra de appellatio. l. quãuis sta
tutum dicat ꝙ in causis non excedentibus summam librarum. x. non
licet appellare et dictus Paulus Antonius fuerit condemnatus in
libris. xxx. pro sex positionibus negatis et probatis soluendis dicto
Bartholomeo de matijs cum commissione grauaminis. ⁊ hoc secun-
dum formam statutorum ⁊ statutum dicat ꝙ talis negans positioneȝ
incidat in penam librarum quinꝗ pro qualibet positione negata cum
dicta coaceruatio summarum pro omnibus dictis positionibus fie-
ri debet vt pro vna summa magna habeatur ⁊ non pro pluribus a. x.
libris infra quia de iure vbi ex tali coaceruatione resultat fauor vel ali
quod humanum tunc fit dicta coaceruatio: vbi auteȝ resultaret odium
si fieret coaceruatio tunc illa fieri non debet. ita colligitur ex. l. maio-
rem. §. pen. ff. de pac. iuncta. l. si idem cum eodem. in princi. ff. de iuris-
di. om. iudi. que iura videntur contraria ⁊ reducuntur ad concordiam
per dictam distinctionẽ ẜm Bart. Bald. Ange. ⁊ Jaco. but. ⁊ cõiter
ẜm omnes in. d. l. si idem cum eodem. in prin. ⁊ ista est etiam doctrina
doct. in. c. ij. de dona. vbi etiam pro hoc allegatur text. in. l. si quis sepa
ratim. §. j. ff. de appel. ibi alleg. in glo. per quam. l. dicunt ꝓbari ꝙ vbi
per coaceruationẽ fauetur iurisdictioni tunc fieri debet coaceruatio se-
cus vbi impediretur iurisdictio per coaceruationem vt. d. l. si idem cuȝ
eodem. in princi. Ad idem text. in. c. apostolice. in verbo semel aut suc-
cessiue de dona. vbi fit coaceruatio plurium summarum ad finem vt
non ledatur ecclesia. vnde doct. ibi maxime Pet. de ancha. ⁊ Joan. de
imo. colligunt illam doctrinam ꝙ in fauorabilibus fieri debet coacer-
uatio vt etiam dixit Joã. de imo. in. l. si quis in testamento in prin. de
leg. j. secus aũt est in odiosis. ⁊ ita loquitur id quod not. Bart. in. l. vbi
fideiussor. ff. de solu. ⁊ Bar. in. l. lucius. §. quod habebit. ff. ad treb. ⁊ in
l. ij. in fin. ff. de cõdi. insti. ⁊ Bal. in. l. sancimus. §. si quis aũt. el. j. C. de
dona. ⁊ in. l. nam ⁊ si. §. fin. ff. si cer. peta. ⁊ Ang. in. l. quoties in stipula
tionibus. ⁊ in. l. scire debemus. ff. de verbo. obliga. ⁊ doc. in alijs legi-
3 bus ⁊ decretalibus supra allegatis dum dicunt † ꝙ statutũ disponẽs
ꝙ bannitus in centum possit impune offendi et vnus fuit bannitus in
centum scilicet in quinquaginta pro tali delicto ⁊ in alijs quinquagin-
ta pro alio delicto non poterit impune offendi quia ibi agit̃ de odio.
Sed in casu nostro non agitur de odio sed de fauore ⁊ de amplianda
in hac causa iurisdictione iudicis appellationis: ergo dȝ fieri coacer-
uatio vt probatur. ¶ Fortius videtur ꝙ si dictis sex positionibus
negatis fuit eodẽ cõtextu tpis responsuȝ vr̃ ꝙ tunc debeat fieri coacer
uatio quia dixit Ang. in. d. l. si idem cũ eodẽ in prin. quẽ sequit̃ Pau.
de cast. et Rapha. cuma. in. d. l. vbi fideiussor. qđ si dicta delicta pro
quibus est in varijs sententijs bannitus fuerint cõmissa in eadem rixa
debeat fieri coaceruatio ar. no. in. l. j. in. gl. j. vnde vi. ¶ Pro hoc bene
facit tex. in. l. si libertus minorem. §. si quis plures. ff. de iure pat. vbi
si libertus facit se minorem centenario alienando plures res in fraudẽ
patroni ⁊ queratur an oẽs debeant reuocari an vero solũ ille per quas
remanebat minor centenario dicit̃ ibi qđ si illas simul alienauit ⁊ nul-
la res per se sola alienata faciebat libertum esse minoreȝ centenario sed
coaceruate simul bene faciebant eũ minorem centenario fiet coacerua-
tio et oẽs reuocabunt: secus si separatis ⁊ diuersis temporibus fuerũt
alienate: quia non fit coaceruatio. sed solum reuocabitur vltima ꝑ quã
efficiebatur minor centenaria. ¶ Nunc soluȝ est videndum an habeat
obstare statutum disponens ꝙ negans positionem pendenteȝ a facto
proprio si fuerit probatum contrarium incidat in penã qnꝗ librarum
ꝓ qualibet positione negata applicanda parti quam penã iudex corã
quo qđ verteret̃ omni iure ⁊ facti exceptione remota absꝗ alia condẽ-
natoria fienda cogere possit ad soluendũ infra octo dies postꝗ certus
fuerit probationes esse factas ⁊c. prout latius in dicto statuto. ⁊ dico
ꝙ per hoc nõ videt̃ inde sublata rationabilis appellatio a dicta sñia
in casu nostro per quam appellationem dicat appellans se mundũ a
4 culpa ⁊ delicto qr †statutũ rejciens oẽm exceptionẽ nõ rejcit effectua
liter exceptionem innocentie delicti seu exceptionem per quã quis in-
tendit dicere et probare se Innocentẽ vt no. Bal. in. l. edita. C. de edẽ.
in repe. Padu. circa antepenul. vel pe. colum. et in. l. j. §. offilius. circa
penul. col. ff. ne quis eum qui in ius voca. vi exi. et Ang. in ꝯsi. clxxiij.
incip. in dei nomine in facto proponitur quod Baldasar etiã per id
quod

quod habetur in cle.pastoralis.de iudi.imo dixit no.Bal.in.l.⁊ non.
§.qd si ꝑ emptore.ff.de peti.here.qd statutū dicens ꝙ nulla exceptio
possit opponi non intelligitur reijcere exceptionem fauorabilē:quia
debet interpretari sane ne inducat iniquitatē.c.cum dilectus.de con-
sue.⁊ arg.l.ij.C.de noxa.vnde dixit Ang.in.d.§.quod si ꝑ emptore ꝙ
non obstante dicto statuto admittitur exceptio satisfactionis:quia na-
tura non patitur vt semel exactum exigatur iterum:et quia iura non
fauent eis qui sunt de preda soliciti.¶Plus dicit Albe.de rosa.in pri-
ma parte statutorum questione.lxxij.incipi.quero statuto cauetur qd
nulli ⁊c.quod si statutū disponit ꝙ nulle exceptiones admittātur in-
telligit̄ de friuolis non de legitimis per id quod habetur in.c.ex par-
5 te.de offi.delega.⁊ in.l.si mihi meuia.ff.de lega.iij.⁊ predicta † tanto
magis vbi euidenter apparet de iniustitia et iniquitate sententie no.
per Bal.in.l.j.C.si de momen.pos.fue.ap.in versi.decimo quero nun-
quid si euidens est sententia iniusta possit appellari ⁊c.⁊ in.l.cōsenta-
neū.⁊ per no.per glo.in.c.ex conquestione.de restitu.spo.⁊ per doc.in
c.pastoralis.de app.⁊ maxime per dominum Abbatem ibi in.j.et.ij.
q.⁊ quod not.Lud.de roma.in rubrica.ff.de arbi.in penul.char.dum
tractat que appellatio intelligatur reiecta quando statutū reijcit ap-
pellationem.¶Accedit quia in casu nostro iudex pronūtiando ⁊ cō-
demnando:vt fecit:non vere sequitur viam statuti disponentis quod
absq̄ condēnatoria ferenda cogi possit ⁊ debeat ad soluendum omni
exceptione remota.et sic non sumus in casu statuti:sed in casu obmis-
so a statuto.ergo ⁊c.l.si extraneus.ff.de condi.ob cau.l.cōmodissime.
ff.de libe.⁊ posthu.facit id quod cōmuniter cōcludit glo.in.l.ab exe-
cutione.in prin.ff.de appel.⁊ in.l.ab executione.C.quorum app.non
6 recip.dū tenent † qd licet ab executione nō possit appellari:vt ibi ta-
men secus est in pronuntiatione de exequendo ⁊ sequitur hoc Barto.
⁊ Sali.in.d.l.ab executione.C.quorū app.⁊ dixit ibi Sali.ꝙ hoc com-
muniter sequebantur antiqui excepto Odof.et quod ita sequuntur
Moder.excepto Bald.ibi.⁊ cum opi.glo.transit etiam Ange.in.d.l.
ab executione.C.quorum app.⁊ dicit qd ita seruatur.Ita etiam tenet
ibi Jac.butri.⁊ Specu.in titu.de appel.§.in quibus.versic.quinto.et
Barto.in.l.si cum exceptione.§.hec autē actio.ff.quod metus causa.
⁊ Bal.in addi.Specu.in titu.de execu.senten.in versi.an pronūtiatio
de exequendo.⁊ in tit.de app.in ver.a pronuntiationibus in exequen-
do.⁊ Jo.de imo.plene in.d.l.ab excutione.⁊ do.Abbas in.c.quod ad
consultationem.circa antepenul.colū.de re iudi.⁊ licet quidam aliter
teneant tamen quando nulla precessit sententia cuius petatur executio
non videntur dicere doc.ꝙ tunc non appelletur a pronun.de exequē-
do:imo tūc firmat clare Salice.in.d.l.ab excutione.ꝙ potest appel-
lari:q2 tunc cessat ratio tenentiū ꝙ non possit appellari.s.ne res pro-
trahatur in infinitum.¶Secundo cū in casu nostro in quo nulla fue-
rit prius lata sententia quā quidem pronūtiauit exequēdā debet pos-
7 se appellari.¶Et per ista patet † ꝙ non obstat si allegaret̄ cōtra pre-
dicta id qd no.Bal.in addi.Spe.in ti.de arbi.in.v.col.in ver.sꝫ quid
si statutum dicat ꝙ cōtra laudū nil possit obijci seu excipi non poterit
peti reductio ad arbitrium boni viri.ar.l.j.§.qd aūt.ff.de allega.et ibi
plenius per eum:quia respondeo qd posito ꝙ dictū Bal.esset verum
quod tamen non pono pro constanti.⁊ ipsemet Bal.in.l.in cause.la.j.
in princi.ff.de mino.reddit illam decisionem dubitabilem ⁊ non vr̄ eā
8 firmare.Et contra † illud dictū facit:quia petitio reductionis implo-
ratur iudicis officio:vt no.Inno.in.c.quintauallis.de iureiu.⁊ Bad.
in.l.arbitro.in.j.col.ff.qui satis.cog.⁊ per Barto.in.l.si societatem.§.
arbitrorū.cū simi.ff.pro so.vbi si statutū simpliciter excluderit exce-
ptionem non videt̄ facultatem implorandi officiuꝫ iudicis excludere:
saltem vbi al's pars locupletaretur cū aliena iactura.l.⁊ plane.⁊.l.fin.
ff.de peti.here.⁊ vtrobiq̄ firmat Bal.⁊ Ang.⁊ no.Bar.in.l.j.§.ij.ff.
quod vi aut clā:⁊ Ant.de but.in.c.itē cuꝫ quis.de resti.spo.⁊ Pet.de
ancha.in cle.j.de sequest.pos.⁊ in repe.c.canonuꝫ statuta.de cōsti.⁊ la-
te Jo.de imo.in.l.si.ff.a quib9 appel.non lꝫ.vbi hoc casu reprehendit
opi.Bal.in.l.j.C.de condi.inde.⁊ Sali.in.l.ita pudor.C.de adul.qui
contrarium tenebant tamen vt dixi posito ꝙ illud dictū Bal.esset ve-
rum in se respondeo ꝙ statutū in casu nostro non dicit ꝙ contra sentē-
tiam iudicis condemnantis ad penam illam negātem positiones non
possit excipi:sꝫ dicit ꝙ absq̄ condēnatoria cōpellat negātē positiōes
illum omni exceptione remota.⁊ ista sunt diuersa condemnare ⁊ exe-
qui absq̄ condemnatione.vt patet ex iam dictis.Itē illa verba statu-
ti non intelligunt̄ excludere cū effectu iustam exceptionem innocētie.⁊
maxime vbi esset euidēs per dicta supra.¶Non obstat ꝙ statutū di-
cat ꝙ fiat illa executio infra octo dies postq̄ certū fuerit ꝓbatiōes eē
factas contra negantē:quia pōt rn̄deri negando certū esse ꝙ predicte
probationes sint facte si ita est rei veritas:⁊ etiā potest responderi qd
dictū statutū intelligitur qn̄ non esset lata condemnatoria ⁊ ab ea esset
appellatū.⁊ appellatio nō sit manifeste frustratoria:vt Bal.i.l.ij.ad
fi.C.de vsur.rei iudi.in questione statuti de qua ibi:⁊ ēt Bald.in addi.
Spec.in tit.de sentē.in.xix.col.ver.dic̄ ꝙ statutum condemna.⁊c.fa-
cit in simili.l.iij.§.si quis habet̄.ff.de statu libe.Ex quibus oībus con
cludo a dicta sententia posse appellari que cōclusio etiā equitati mul-
tum amica esse videtur.Alex.tarta.

¶Summarium super consilio.xcviij.

1 ☞ Vasallus non potest alienare feudum in ecclesiam.
2 Qui efficitur clericus vel habet habitum religionis in feudum pater-
num non succedit.⁊ nu.5.6.8.⁊.19.
3 Militans deo non debet se implicare negocijs secularibus.
4 Filius ciuilis nō succedit in feudo.⁊ nu.20.
6 Femina reputatur inhabilis ad feudum.
10 Vasallus potest seruire per substitutum quādo feudum transfertur in
eum qui efficitur inhabilis.⁊ nu.13.⁊.21.
11 Juramentum fidelitatis potest prestari per procuratorem.
12 Minor retinere potest feudum absq̄ eo quod fidelitatem faciat durā-
te illa etate minori.
14 In his que ad extraneos non trāsmittunt̄ non succedit ecclesia.
15 An vasallus possit transferre feudum in monasterium quod edifi-
cabat.⁊ nu.17.
16 Feudum honorificum idem importat qd feudum francbum.
18 Vsusfructus ingredientis monasterium durabit quousq̄ naturaliter
viuet ingrediēs.

¶Consilium.xcviij.

¶An feudū qd transiuit ad feminā que postea ingreditur monaste-
rium reuertatur illico ad dn̄m feudi:an vero transeat in monasterium
durante vita vasalli.¶Et an possit prestari seruitium dn̄o ꝑ substitu
tum.Et an substitutiones feudales seruentur in feudis ecclesiasticis.
Et an iuramentuꝫ fidelitatis possit prestari per tutorē vel aliū.Et an
feudum honorificum seu francbum transeat in ecclesiam.



Edemptoris nostri inuo
1 cato suffragio.Viso istr̄o īuestiture feudi † paterni in
ꝑsonam Margarite ⁊ Catharine pupillarum de il-
lo feudo honorifico ꝓ se ⁊ heredib9 vtriusq̄ sex9 ⁊ ex
qualibet earū legitime descēdētib9 quēadmodū etiaꝫ
fuerat concessum patri earum pro se ⁊ suis heredibus vtriusq̄ sexus
⁊ quedam dn̄a Margarita monasterium monacharum sancti Do-
minici ingressa est.⁊ ibi professa:queritur in effectu an in monaste-
rium transeat dictum ius feudale saltē donec vixerit dn̄a Margarita.
¶Et prima facie videretur dicendum ꝙ non:quia pro hoc vr̄ tex.i.c.
j.§.j.de alie.feu.vbi vasallus nō potest alienare in ecclesiaꝫ:q2 ecclesia
perpetuo viuit ⁊ non morit̄ vt ibi.⁊.xij.q.ij.c.liberti.el.ij.merito dete
rior fieret conditio dn̄i.¶Scd̄o pro hac parte vr̄ casus in.c.qui cleri
cus.in ti.si de feu.fue.contro.inter do.⁊ agna.vbi tex.vult ꝙ si vasal-
lus efficiat̄ clericus vel votum religionis assumat eoipso fit priuatus
feudo.¶Tertio pro hoc vr̄ esse tex.in.c.j.de vas.mili.qui arma belli.
depo.vbi miles assumēs habitum religionis priuat̄ feudo.¶Quar
to vr̄ idem ꝓbari in.c.j.an mutus vel surdus vbi habet̄ ꝙ vasall9 effe-
2 ctus clericus feudum retinere nō pōt.¶Quinto ꝓbari † vr̄ in.c.j.§.si.
in ti.de benefi.femine alias est rubrica de feudo femine vbi ille qui effi
citur clericus vel conuersus vel aliquo mō habitū religionis assumat
in feudum paternuꝫ nō succedit.⁊ si illd̄ habebat ꝑdit ipsuꝫ.¶Sexto
3 probatur † q2 militās deo non dꝫ se implicare negocijs secularibus.c.
j.⁊ fere per totum in ti.ne cleri.vel mona.xxj.q.iij.c.placuit.⁊.c.cypria
nus.⁊ cessante officio cessare dꝫ bn̄ficium.l.generaliter.C.de epis.⁊ cle.
l.nesennius.cum.l.seq.ff.de excusa.tuto.cum si.nemoq̄ etiam potest
duobus dominis seruire.l.si.C.de offi.asses.c.quia intantum.⁊.c.de
4 multa.depreben.¶Septimo † quia filius ciuilis non succedit in feu
do.c.adoptiu9.in ti.si de feu.fue.contro.inter.domi.⁊ agna.Sed mo
nasterium dr̄ filius ciuilis.c.in presentia.cum ibi no.de ꝓba.⁊ in aut̄.
nisi rogati.C.ad trebel.⁊ in aut̄.si qua mulier.C.de sacrosan.eccle.cum
ibi no.ergo ⁊c.¶Octauo pro ista parte facit tex.in.c.ij.de duob9 fra-
tribus de nouo benefi.inuesti.vbi non dꝫ dominus compelli habere
5 alium in vasallū quam istū quē elegit.¶Nono ꝓ ista parte † videtur
esse glo.⁊ ibi clarius.not.Bart.in.l.j.C.de legi.vbi tenent ꝙ mona-
chus non succedat in feudo paterno:quia non potest prestare seruitia
6 debita.¶Decimo probatur † ex his que notat.Cy.post Marti.filli.
in aut̄.ingressi.C.de sacrosan.eccle.vbi concludit ꝙ si querat̄,an si feu
datarius ingrediatur monasterium transeat feudū in monasterium dꝫ
distingui:aut est tale feudum ꝓ quo debet̄ reale seruitiū.⁊ tunc trāsit
in monasteriuꝫ.arg.insti.de acquisi.ꝑ arroga.§.j.⁊.l. .ff.de sta.
ho.nam ex quo debetur reale seruitium nō est proprie feudū ⁊ de for-
ma fide.Aut debet̄ personale seruitium.⁊ tunc subdistinguit̄ aut est
datum ad certum genus seruitij ꝙ fieri potest.c.fin.de capita.qui curi.
vendi.c.j.§.pen.in titu.quid sit inuestitura.⁊ tunc si sit tale seruitiū ꝙ
possit honeste exhibere clericus ipse exhibebit ⁊ feudum nō reuertetur
ad dominum ⁊ si superueniet iustū impedimentū seruiet ꝑ substitutū
l.nullus.C.de decurio.lib.x.Si autem sit incertum seruitium prestan
dum tunc ipso iure liberatur a sacramento fidelitatis ingrediendo
monasterium in.c.primo.de benefi.femine.nec potest deseruire per
substitutum.q2 videtur specialiter electa fides vasalli.ar.l.j.ff.de offi-
cio eius cui mā.est iurisdictio.in contrarium tamen allegat id ꝙ no
tatur i.l.antiquitas.C.de vsufruc.⁊ id quod habetur in.l.ad similitu-
dinem.⁊ in.l.quisquis.C.de episco.⁊ cle.⁊ in.l.agētes.C.de agentibus

in rebus.lib.xij.&.l.pe.ff.de ope.liber.& aliter non se firmat Cy.in di/
7 cta auth.ingressi. ¶ Ad idem† qd no.in.l.deo nobis.C.de epi.& cleri.in
vj.colu.ubi dixit q si filius effectus est monachus non transibit patre
mortuo ad monasterium regnu aut ducatus aut baronia patris:quia
ad monasterium non transit nisi ad heredes sanguinis:ut not.xxvij.
q.ij.in.c.scrip.& ita etiam no.Bald.in.l.data opera.in.xvij.colum.C.
8 qui accusa.non pos. ¶ Nec dicatur † q iura superius allegata in con/
stitutionibus feudalibus non debent allegari in materia feudi eccle/
siastici:sed solum debent allegari iura canonica:quia etiam in feudo
ecclesiastico debent attendi dicte constitutiones feudales si expresse no
contradicunt canoni.c.ceterum.de iudi.& ibi not.doct.maxime domi.
Cardi.florenti.et dominus Abbas et no.Joan.calde.in suo consilio
cxxij.incip.articuli super quibus.ubi ad hoc allegat not.in.c.j.de no.
oper.nuntia.& id quod habetur.x.distinctio.c.si in adiutorium.& capi/
tulis seq.attento quod dicte constitutiones feudales sunt aut expresse
compilate pro parte ab imperatoribus & pro alijs partibus creditur
eas esse tacite approbatas ab imperatoribus.allegat not.per Joan.
and.in.c.ex parte.de feudis.sed si essent leges aliorum inferiorum & no
imperatorum tunc dicit esse verum quod non servarentur in causis ec/
clesiarum.ita procedit id quod habetur.xcvi.distinctio.bene quidem
& in.c.ecclesia sancte marie.de consti.& ita dicit not.per Hostien.& Joa.
and.in.c.fin.de solu.facit sm eum id quod not.Innocen.in.c.novit.in
verbo theodosius.de iudi.facit quod dicam infra referendo Bald.in
c.que in ecclesiarum.de constitu.istam opinio.etiam quod perdatur feu/
dum & non transeat in ecclesiam videtur tenere Barto.in.l.si finita.§.
si de vectigalibus.ff.de dam.infec.in secunda colum. ¶ Sed premissis
non obstantibus puto in casu nostro contrarium esse de iure verius sci/
licet quod feudum transeat in monasterium & sic possit dicta Marga/
rita per alium deservire ad id ad quod tenetur ex iuramento fidelita/
tis.et per ea que promissa sunt in instrumento investiture etiam feu/
dum durabit apud ecclesiam donec naturaliter vixerit domina Mar/
9 garita. Ad hoc† moveor quia feudum istud fuit a principio concessum
patri dictarum mulierum pro se & heredibus utriusque sexus.et mor/
tuo patre superstitibus istis duabus filiabus fuerunt ipse investite de
hoc feudo ut supra. Constat autem quod femina reputatur inhabilis
ad feudum.c.j.§.hoc autem notandum.in titu.qui feu.dare pos.c.j.in
principio.de gradi.succes.in feu.c.j.de succes.feu.c.j.an mutus vel sur/
dus.cum simi.& ratio est quia ipsa non potest dominum iuvare nec pu/
gnam facere.ita dixit glos.communiter approbata in.d.§.hoc aute no/
tandum.in titu.qui feu.da.pos.& in.d.c.j.in titulo an mutus vel sur/
dus.facit.l.quisquis.versi.sed ad filias.C.ad legem iul.maiesta. Te/
netur enim vasallus iuvare dominum suum etiam in hostes pergen/
tem.c.j.§.si.de pace iura.fir.c.j.§.item qui dictum.que fuit prima causa
benefi.amit.c.j.§.j.de capitu.corra.verum est quod ubi expresse actum
est quod in feudum succedat femina tunc potest admitti ad feudum ut
fuit in casu nostro ut in.d.c.j.§.filia.de succes.feu.&.c.j.de gradi.suc.in
feu.et.c.j.episcopum vel abbatem.c.significavit.de rescrip.et tunc vi/
detur esse actum quod femina possit deservire per substitutum:ita not.
decidit Spe.in titu.de feudis.§.quoniam.versicu.xxj.ubi dixit quod
cum consuetudo sit in aliquibus locis quod mulier succedat in feudum
iuxta.d.c.significavit.si queratur qualiter serviet domino feudi et re/
spondet quod ipsa erit vasalla & iurabit per se fidelitatem.argu.l.ij.ff.
de iurisdi.om.iudi.sed serviet per substitutum domino feudi.arg.l.
unice.§.ne autem.ver.finautem in faciendo.C.de cadu.tollen.& idem
tenet Joan.and.in addi.super dicto versiculo.xxj.ubi addit plus qd
ipsa posset prestare iuramentum fidelitatis per alium et quod possit
servire per substitutum et sic apparet hoc casu non esse electam indu/
striam persone et ita etiam tenere videtur Jaco.de bel.in distinctione
sua in.l.quisquis.de episco.et cleri.et And.de iser.in.c.j.in fin.de va/
sal.mili.qui arma belli.depo.& in.c.j.§.fina.de benefi.femine ut infra
10 referam. Et† quod possit vasallus servire per substitutu quando feu/
dum transivit ad eum qui efficitur inhabilis probatur in.c.si quid de/
cesserit.et ibi not.in titu.si de feu.fue.contro.inter domi.& agna.et in.l.
quisquis.cum gloss.et ibi not.doc.& in.l.ad similitudinem.C.de epi.
& cleri.Sed ita est quod omnes tenent quod ubi sumus in casibus in
quibus servitium prestari possit de iure per alium ut per substitutum
transit feudum ad monasterium & monasterium serviet per se vel per
alium ut firmat Innoc.in.c.j.in princi.de proba.ubi dixit q si ille qui
ingreditur monasterium habebat feudum illud transibit in monaste/
rium si pro feudo debentur aliqua servitia que possint a monasterio
exhiberi honeste per se vel per aliu.arg.d.l.quisquis alias redibit ad
dominu.arg.l.j.§.ne aut.C.de cadu.tolle.&.d.l.inter artifices.et idem
dicit Hostien.Joan.and.& Anto.de but.in.d.c.in presentia.& archi.
xviij.distin.in.c.si qua mulier.et dicit dominus Abbas sicu.in.d.c.in
presentia.quod sm illam distinctionem debet intelligi tex.in.c.qui cle/
ricus.in tit.si de feu.fue.contro.inter do.& agna. Ita etiam est de men/
te Bal.in.c.j.de benefi.femine.Salice.etiam in dicta auten.ingressi.in
fi.dicit q coiter doc.tenent q si debetur pro feudo servitiu personale q
possit ab ingrediente monasterium prestari honeste per se vel per ido/
neum substitutum transibit in monasterium.& poterit per substitutum
prestari propter iustu impedimentum per.d.l.quisquis.&.l.ad simili/
tudinem.hanc partem fortius sustinet Oldra.in preallegata auten.
ingressi.quem refert & sequitur Joan.and.in addi.Spec.in ti.de sta/
tu mona.§.j.super ver.verbo.istam dicunt ipsi q iste ingrediens mo/
nasterium feudum iam habuerat & fidelitatem fecerat retinebit feu/
dum nec vitiatur licet casus supervenerit a quo incipere non potuis/
11 set.c.factum legitime.de reg.iur.lib.vj.Sed ita† est qd dicta Margari/
ta iam feudum habuerat & mediante persona tutricis prestiterat iura/
mentum fidelitatis qd quide fieri potuit.l.quoties.§.si inter.ff.de no
xa.l.ij.§.finautem.C.de iura.calum.& no.Jaco.in summa feudoru po/
test enim tale iuramentum per procuratorem & interpositam persona
prestari.c.j.§.pen.in titulo per quos fiat investi.no.glo.& doc.in.c.j.
in verbo absentia in tit.quo tempore miles.xliij.distin.c.tibi domino.
cum glo.c.j.§.verum.de sta.reg.lib.vj.& declarat Bal.in.l.j.§.ne aut.
de cadu.tollen.& in.c.si.per quos fiat investi.& ibi expresse dicit posse
12 fieri a tutore. Quinimo† minor retinere potest feudum absque eo q fi/
delitatem faciat durante illa etate scilicet minori.c.si quis decesserit.in
titu.si de feu.fue.contro.inter do.& agna.precedens tamen conclusio tu/
13 tior mihi videtur. ¶ Fortificantur† predicta p ea q no.glo.j.de benefi.
femi.ubi glos.tenet q si vasallus ingrediens monasteriu est paratus
servire per substitutum no revertetur feudu ad dominu.arg.d.l.quis/
quis &.d.l.ad similitudinem.& illam glo.sequitur Ja.de bel.in.c.qui
clericus.in titu.si de feu.fue.cotro.illam etiam sequi videtur Fulgo.in
dicta aut.ingressi.facit ad hoc tex.in.c.imperialem.licet glo.de hoc du/
bitaverit in.d.c.qui clericus.& posito q diceretur dubitabilem esse opi.
glo.in.d.c.j.§.ex hoc.de benefi.femi.intelligendo generaliter in quo/
cunque feudo cuicunque concesso.& ideo glo.ibi usa est dictione forte.tame
quo ad casum nostrum quado est feudu concessum femine quo casu de/
servire potest feudo per substitutum:ut probavi supra:puto id dubiu
non esse:sed firmum q transeat ad monasterium saltem donec illa na/
14 turaliter vixerit per ea que dicta sunt. ¶ Ad quoru† confirmationem
accedit decisio Bald.in aut.nisi rogati.in ultima colu.C.ad treb.ubi
dixit q in his que ad extraneos non transmittuntur propter ipsius rei
naturam:prout sunt feuda non succedit ecclesia seu monasterium mor/
tuo feudatario ingresso monasterium:quia ecclesia est cultrix & auctrix
iustitie.& non patitur aliquid contra iustitiam esse vel fieri in se vel in
altero.d.c.j.§.j.de aliena.feu.tamen dicit q interim donec vivit vasal/
lus feudum non redit ad dominum.sed ecclesia habet comoditate cum
servitium iuxta feudi conditione no minus descedentibus prestare pos/
sit ecclesia q vasallus per ea que habetur in.d.c.in presentia.§.ceter.
sed si servitium sit tale qd no possit adaptari ecclesie revertetur ad domi
num.ut in.c.j.de vasal.mili.qui arma belli.deposu. Idem tenuit Bal.
in.c.que in ecclesiarum.de consti.in.iij.col.ubi dixit qd feudatarius po
test alienare in ecclesiam ut in.§.j.in aut.de aliena.& emphy.& quia eccle/
sia est cultrix iustitie &c.ut in.d.c.j.§.j.de alie.feu.nisi feudatarius in/
grediatur monasterium:quia tunc alienatio necessaria est tam diu du/
rabit naturalis vita vasalli:eo aut mortuo si feudum erat perpetuu &
transitorium in monasteriu:quia tale feudu redditur ad instar proprie/
tatis.& tamen potest appellari feudum.c.inter dilectos.de fi.instru.si
autem erat ad vitam qd interpretatur de vita naturali finietur morte na/
turali:quia nulle remanerent eius reliquie & finito iure datoris finietur
ius acceptoris.c.j.§.cursus.quibus mo.feu.amit.l.lex vectigalis.ff.
de pigno. Ita dicit Bal.in.d.c.que in ecclesiarum.subdens q dici po
test ista procedere ubi servitium feudi potest explicari per monasteriu
sed si non posset explicari rediret ad dominum non mutatione psone
sed extinctione finalis cause:ut in.d.c.j.de eo qui arma bel.depo. ¶ Nec
dicatur q ille tex.sit contra libertatem ecclesie:quia est feudum in que
15 tex.dixit esse unicum.& ita residet Bal.ibi. ¶ Ad hoc† etiam qd vo/
luit Bald.in.c.inter dilectos.de fi.instru.in.iiij.colu.ubi querit an va/
sallus ibi possit feudum transferre in monasterium quod edificabat &
dicit quod Hostie.tenet q aut dns feudi vult retrahere feudum ad se aut
non.primo casu non possit hoc facere durante vita vasalli:sed mortuo
potest dominus retrahere postquam est mortuus sine herede proprij san/
guinis.argu.d.l.lex vectigalis.scdo casu qn dns non vult retrahere
valet translatio facta in monasterium.& subdit q aliqui dicunt q si feu
dum est franchum & exemptu a legibus penalibus feudorum qd esse po/
test dumodo sit immutat.dolu finis.no remittat.l.covenire.ff.de pac.
dota.tunc poterit monasteriu hre feudu.& illud ultimu ponit Bald.
in feudo francho.s.q transeat in ecclesia voluit etia Bal.in.d.aut.nisi
rogati.in ult.col.& in.l.si plures.C.de condi.inser.in.ij.col.p.d.c.inter
16 dilectos. Et† istud etiam posset facere ad ppositu nostru:quia feudu
honorificum quale est feudum concessum domine Margarite & eius pa
tri vr idem importare quod feudu franchu secundu Ubertu de bobio
ut refert Joan.and.in addi.Spec.in tit.de prescrip.in rubrica tamen
quo ad casum nostrum hoc ultimum fundamentum:scilicet ea ratio/
ne q feudum sit honorificu non pono pro constanti nec expedit quia
aliter ex supradictis apparet esse fundatam intentionem monasterij.&
sic dato q dns episcopus investiverit domina Catharina post pro/
fessionem dne Margarite de dicto feudo:ut veteri & paterno non in/
telligitur esse sublatu p tale investitura ius dne Catharine si qd in eo
habebat.

habebat.vt in.c.j.in principio.⁊ ibi notant glo.⁊ doc.in titu.per quos
fiat inuesti.⁊ tanto magis quia dominus episcopus vel vicarius reser
17 uauit ius alteri⁹ persone.¶ Et quãuis† ex predictis satis appareat
responsio ad allegata in contrarium tamẽ breuiter respondeo ad tex.
in.c.j.de aliena.feu.quando vellet in perpetuum fieri vasallus ꝙ fie-
ri non potest:quia fieret deterior conditio domini cum ecclesia nunq̃
moriatur ⁊ sic feudum nunq̃ reuerteretur ad dominum.Sed transla-
tio que fit per ingressum monasterij non est nullius, nature patet per
no.per glo.⁊ Bald.in.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de verbo.obli.vbi ha-
betur ꝙ rem quam non possum transferre titulo venditionis in eccle-
siam.tamen potero transferre si ingrediar monasterium transferendo
rem illam per talem ingressum.ita etiam est de mente Bal.in.d.c.que
in ecclesiarum.de consti.⁊.d.aut.nisi rogati.⁊ durabit feudũ quousq̃
naturaliter viuet vasallus ⁊ non vltra per.d.§.rursus.⁊.l.peto.§.pre-
dium.ff.de lega.ij.cum simi.et sic non sit deterius ius ipsius domi-
18 ni feudi.¶ Ad hoc facit † quod diximus de vsufructu competente ei
qui ingreditur monasterium quia non finitur sed durabit quousq̃ na-
turaliter viuet ingrediens vt no.per gloss.⁊ doc.in.d.aut.ingressi in
d.c.si qua mulier.et in aut.idem est.C.de bonis que libe.⁊ Spe.de sta.
mona.ver.xlvij.⁊ no.doc.in.d.c.in p̃sentia.⁊ sic p̃z ꝙ si alicubi reperit
ꝙ commoditas iuris existẽs penes aliquẽ ingredientem monasteriũ
non transeat in monasterium durante naturali vita ingressi est specia
lis casus ⁊ contra regulas iuris communis.ideo non extendendus est
ad alios casus ex identitate rationis.l.ius singulare.⁊.l.quod vero.ff.
de legi.l.si vero.§.de viro.cum materia.ff.solu.matrimo.¶ Non ob-
stat tex.in.d.c.qui clericus.⁊ in.c.j.de vasal.mili.qui arma belli.depo.
⁊ in.c.j.an mutus vel surdus.⁊ in.c.j.§.si.in si.de benefi.femine.quia il-
la iura loquuntur nisi essemus in casu in quo posset vasallus deserui-
re per substitutum feudo vt tenent docto.in.d.aut.ingressi.⁊ in.d.c.si
qua mulier.⁊ Joã.and.⁊ alij in locis superius allegatis.⁊ Bal.etiam
in.d.c.qui clericus.et in.d.c.j.de vasal.mili.qui arma belli.depo.et in
d.c.de beneficio.⁊ sic illa iura non loquuntur in feudo concesso femine
sed hoc feudum qd̃ datur femine vel pro femina est huiusmodi natu-
re vt possit deseruire femina per substitutum.vt probatur in princi.
⁊ confirmatur per id quod no.Andre.de iser.in.d.c.j.in fin.de vasal.
mili.qui contumax ⁊ arma belli.depo.⁊ in.c.j.§.fin.de benefi.femi.vbi
19 dixit† quod quando feudum conceditur ei qui iam est clericus.⁊ sic ei
qui consueuit reputari inhabilis ẜm regularem naturam feudi:vale-
bit concessio si dominus sciebat ipsum esse clericũ.⁊ dixit quod ita po-
test intelligi id quod habetur in.d.c.j.de cleri.qui inuest.fecit.et tunc
ẜm eum clericus seruiet per substitutũ per.d.l.quisquis.⁊.l.ad simili-
tudinem.de episco.⁊ clericis.⁊.c.si minor.si de feu.fue.contro.inter do
mi.⁊ agna.pari ratione.ergo idem dicendum est in femina que in hac
materia equiparatur clerico in.c.j.in titu.an mutus vel surdus.
¶ Et per ista etiam est respõsum per id quod dicitur ꝙ militãs deo
non debet se implicare negocijs secularibus:quia cessante officio de-
bet cessare beneficium ⁊c.quia dico ꝙ deseruietur per substitutũ vt iaz
20 est dictum.¶ Et non †obstat etiam ꝙ filius ciuilis non succedit in feu
do quia non dico ꝙ monasterium succedat ⁊ quod duret feudũ apud
monasterium donec monasterium duret sed dico ꝙ illa commoditas
vtilis dominij ipsius vasalli erat monasterij:sicut sunt alia bona in-
gressi ⁊ sicut est cõmoditas vsusfructus pertinens ad ingressũ vt dicta
auten.ingressi.cum ibi no.⁊ per hoc est responsum ad not.per Bald.
in.d.l.deo nobis.cũ simi.⁊ ad id quod dicebat:quod dominus non de-
bet compelli habere alium in vasallum quam illum quem eligit quia
non dico ꝙ monasterium sit vasallus.sed quod per substitutũ vasalli
potest prestare seruitium dño feudi ⁊ viuente vasallo durabit commo-
21 ditas vt est probatũ.¶ Non obstãt† no.per Cy.in dicta aut.ingressi.
quia ibi Cy.non se firmat:imo vltimo loco recitat opi.que facit ꝙ in
monasterium transeat feudum et vltima opi.videtur approbata vt
not.in.l.qui filium.§.sabinus.ff.ad trebel.⁊ in.l.bonafides.ff. deposi.
et in.l.si idem cum eodem.§.si.ff.de iurisdi.om.iudi.cuz simi.Quin-
imo Cy.⁊ omnes fatentur ꝙ quãdo feudum est talis nature qd̃ possit
deseruire vasallus per substitutum non redit feudum ad dominum.
licet ingrediatur vasallus monasterium.Ex quibus concludo feuduz
illud non fuisse reuersum ad dñm ⁊ durare donec durabit vita natura-
lis dñe Margarite ⁊ seruitium debitum pro feudo per aliũ posse pre-
stari domino feudi.Alex.tarta.de Imo.

¶ Summarium super consilio.xcix.

1 ☞ Pena adulterantis est pena vltimi supplicij.
2 Nihil ad nos de his que foris sunt.⁊ nu.14.
3 In beneficijs generaliter concessis non videntur comprehendi perso-
ne odiose.
4 Iudei dicuntur persone infames.
5 Iudei dicuntur esse de corpore ciuitatis quamuis non sint de corpore
spirituali.
6 Qui non sunt subditi imperio romano non habent filios in potestate.
7 Eadem pena debet esse in iudeis qualis est in christianis.⁊ nu.11.
8 Statutum disponens ꝙ si quis offenderit ciuem puniatur debet intel-
ligi de vero ⁊ naturali ciue.
9 Immunitas concessa incolis certi loci extendit se ad iudeos.
10 Licitum est cum iudeis societatem habere atq̃ commercium.
13 Meretrix dicitur prostituere etiam si non resideat in lupanari:sed in
quacunq̃ domo stet pudori suo non parcens.
15 An pro delicto blasphemie commisso per iudeum spectet inquirere
ad iudicem ecclesiasticum an ad secularem.
16 Generalis dispositio fauorabilis non debet ad personas odiosas
extendi.
17 Iudeus potest esse procurator christiani.
18 Princeps absq̃ legitima causa pacificos iudeos ⁊ similes infideles
expellere non potest.

¶ Consilium.xcix.

¶ Si iudeus cõmiserit adulterium cũ christiana nupta qua pena pu
niatur stante statuto in loco quod pro adulterio sit pena centum.

Redemptoris nostri inuoca
to suffragio.Visa inquisitione formata contra Abraam
olim Angeli hebreum ex eo quod carnaliter cognouit
Benedictam christianam vxorem Bartholomei de cul
tolinis ⁊ visa eius confessione ⁊ statuto loci sub rubri.de pena com
mittentis adulterium in quo cautum est quod si quis adulterium com
miserit in libris centũ cõdẽnetur.⁊ visis etiã decretis apostolicis ma-
1 xime Pij scdi videret prima †cõsideratione dicẽdũ dictũ hebreũ esse
pena vltimi supplicij plectendum:⁊ non in libris centum vt statutum
disponit qr de iure communi pena maioris adulterantis est pena vlti
mi supplicij.l.quanuis.la.ij.C.de adul.l.quãuis.l.ne quis.C.de iude.
⁊ insti.de pub.iudi.§.inter illa.⁊ dicit Sali.in.d.l.ne quis.qr licet
in muliere adulterante sit hodie correcta pena iuris antiqui quia ho-
die nõ est pena vltimi supplicij sed vt detrudatur in monasteriũ scdm
quod habetur in aut.sed hodie.C.de adulte.Nec illud in masculo esset
2 immutatum:imo ipse puniet pena capitali vt ibi p eũ.nec † statutum
videtur hoc casu attendendũ qr statuentes nõ vident intellexisse de iu
deis qui sunt de alio grege:quia nil ad nos de his que foris sunt.vt
3 in.c.gaudemus.de diuor.⁊.xvj.di.qui syncera.⁊.ij.q.j.multa.⁊ † quia
in beneficijs generaliter cõcessis nõ vident comprehendi p̃sone odio-
se vt.l.lucius.§.lucius titius.ff.de lega.ij.quam ita no.summat ibi
Jaco.de are.⁊ Barto.ergo dictũ statutũ reducẽs penam capitalẽ ad
penam pecuniariam centũ librarũ nõ debet comprehendere iudeos q
4 †dicuntur persone infames ⁊ proterea ab omnibus honoribus digni
tatibus ⁊ officijs repelluntur.l.si.C.de iudeis.iiij.dist.nulla.xvij.q.iiij.
constituit et tex.in.d.l.fina.eos appellat insultantes fidei nostre.
¶ Sed premissis non obstantibus puto contrariam opi.oĩno verio
rem.Et primo quia statuta alicuius ciuitatis vel loci ibi seruari de-
bent quo ad imperiuz loci sicut cessante statuto seruari dz ius ciuile ro
manorũ.l.oẽs ppli.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ in.§.oẽs.cum.§.seq.insti.de iure
5 natu.⁊.j.dist.ius ciuile.c.ius quiritum.sed iudei† dicuntur esse de codẽ
populo ⁊ corpore ciuitatis quamuis nõ sint de corpore spũali.l.chri-
stianis.C.de paganis sacrificijs ⁊ tẽplis.et ita expresse dicunt Mo-
der.in.c.iudei siue saraceni.de iude.qui pro hoc etiam allegãt id quod
habetur in aut.de questore.in princi.ibi dũ tex.dicit ciuitas nostra po
pulosa est turbis diuersorum hominũ ⁊ quod per illum tex.not.Bal.
in.c.j.de for.fideli.⁊ in tit.de pace constan.in versic.nos romanos.⁊ ex
hoc inferũt ꝙ statuta que cõiter sunt per Italiam disponẽtia extan-
tibus masculis femine non succedant habeant locum etiam in iudeis.
¶ Pro hoc ⁊ secũdo facit quia iudei existentes in locis in quibus ser
uatur ius ciuile romanorũ dicunt esse in populo ro.quo ad hoc vt le-
gibus illis viuant.l.iudei romano.C.de iudeis.⁊ no.in.d.c.ius quiri-
tum.⁊ plene no.Inno.in.c.quod super his.de voto.⁊ Jo.an.in.c.gau-
demus.de diuor.vñ dicũtur habere in filios ius patrie potestatis que
est de iure romanorũ vt no.glo.xxviij.q.j.iudeorũ.xxvi.q.c.ius quiri-
tum.⁊ no.Bald.in.l.nam ⁊ ciuiũ.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.fir-
mat etiam hoc do.Cardi.in cle.ij.in vlti.q.de iudeis.⁊ est magis cõis
6 conclusio quicquid dixerit Archi.in.d.c.qui syncera:licet †illi qui non
sunt subiecti imperio romano non habeant filios in patria potestate
ẜm glosaz.no.in.§.j.insti.de pat.pote.que exemplificat in francigenis
quod reputat singulare Bal.in.c.j.in tit.an maritus succedat vxori
in beneficiũ.et in.c.ij.ad si.de fratri.de no.benefi.inue.ergo quẽadmo-
dum quando sunt in loco in quo seruant iura populi romani gaudent
et viuunt legibus populi romani eadem ratione quãdo sunt in alio po
pulo viuente alijs legibus debent ipsi hebrei viuere alijs legibus il-
lius populi vt.d.l.oẽs populi.¶ Tertio probatur quia ĩ decreto apo
stolico Pij secundi in ver.et successiue per dictam vniuersitatẽ etiã di-
cta statuta dicte vniuersitatis scilicet terrarum Centi ⁊ plebis cõdita
facta atq̃ seruata in suo robore permaneant.et quod etiam ipse vni-
uersitates quoties eis visum fuerit illa congrue minuere augere mu-
tare et alia statuta et ordinationes facere possint que oĩa et singula in-
uiolabiliter obseruari mãdauit dictus Pontifex dummodo eque ra-
tionabilia et vtilia sint vel fuerint mẽse epi.et ecclesie prefate dictaruz
vniuersitatum officialium iurisdictioni nõ preiudicẽt.⁊ per eundẽ epm
confirmentur etiam iuncto alio capitulo in eodẽ directo apposito inci-

piente iudei etiam. In quo prouisum est ꝙ iudei in terris guardijs et
districtu prefatis p tpe morantes exēptionib⁹ ⁊ alijs pmissis oībus ⁊
singulis in oībus ⁊ p oīa prout terrigene incole ⁊ habitatores prefati
vtuntur ⁊ gaudent statuto pariter gaudere possint ⁊ gaudeant in futu
rum ⁊c. Cum ergo de statutis ⁊ eorū obseruantia superius facta esset
mētio ⁊ presupponit ꝙ regulariter quo ad hoīes dictarū terrarū pe
na adulterij non est nisi centū librarū Boñ. ergo ita esse dꝫ in hebreis
7 qui in premissis oībus † de quib⁹ fit mētio in dicto decreto debēt in oī
bus ⁊ per omnia haberi: quia importāt ꝙ nulla dꝫ esse penitus diffe
rētia quo ad predicta inter dictos iudeos ⁊ dictos terrigenas ⁊ hoīes
dictarū terrarū. l. ij. § furiosus. ff. de iure codi. ſm Ang. ibi q reputat il
lū tex. esse singulariter no. pro his qui sunt assumpti in ciues Boñ. in
oībus ⁊ per oīa q illa verba importabūt: vt actiue ⁊ passiue habeant
oīa que habēt veri ciues. ⁊ idē in effectu vult Bart. in. l. oēs populi. de
iusti. ⁊ iu. in. xvij. colū. in ver. sed pone statuto cauet ꝙ nullus ⁊c. quem
etiā sequitur Pet. de ancha. in repe. c. canonū statuta. de cōsti. in ver.
secundo pone statuto cauet. ⁊ sic vr per dictum decretum iuncto dicto
8 statuto ꝙ sit decisus iste casus. ⁊ facit † ad hoc quod, not. Bal. i. l. iij. §.
hec verba. ff. de neg. gest. vbi per illud qđ ibi habet dixit ꝙ si statutū
disponit ꝙ si quis offenderit ciuem puniat tali modo dꝫ intelligi, de
vero ⁊ naturali ciue nō aūt de eo qui ad ciuilitatē est receptus per pri
uilegiū sicut ſm eū sunt iudei in ciuitate perusij nisi in eorum priuile
gio exprimeretur ꝙ oīa statuta loquētia de ciuibus vendicarēt sibi lo
cū i personis iudeorū. ar. l. j. §. lex falcidia. ff. ad. l. falcidiā. ¶ Quarto
9 † p hoc facit tex. in. l. spadonē. §. iam autē. ff. de excu. tut. ⁊ qđ ibi per il
lū tex. inquit Bal. dicens ꝙ immunitas cōcessa incolis certi loci extē
dit se ad iudeos. ⁊ ita dicit se habuisse de facto. ¶ Accedit qđ no. an
ge. in. l. vtimur. ff. de sepul. viola. ⁊ vide Barto. in. l. j. ff. ad. l. iul. maie.
vbi dixit ꝙ si alicui data est securitas pro se ⁊ socijs ꝙ in ea includetur
10 etiā hebreus socius: q † licitū est nobis cum iudeis societatem habere
atq cōmerciū: vt ptꝫ in. l. quicunq. C. de iudeis. ſm eū ⁊ melius pro
bat. lꝫ ipse non alleget in. c. postulasti. ⁊ in. c. ⁊ si iudeos. de iudeis. licet
11 Bar. hoc indecisum reliquerit in. d. l. j. ff. ad. l. iul. ma. ¶ Et tāto † ma
gis dicendū est prefatū hebreū nō esse maiori pena affligendū in casu
nostro in quo vt verbo fert mulier ista quamuis cōiugata sit meretri
cio more viuit: quo casu ſm Bar. in. l. que adulteriū. C. de adul. nō dr
cū ea commtti punibile crimen adulterij. ⁊ vt etiā tꝫ Ang. ibi quo ad
eū qui habet coitum cū ea per. l. verum. ff. de fur. ⁊ per. d. l. que adulte
rium. licet dicat esse punibile quo ad ipsam mulierem. et ita loquatur
glo. in. d. l. que adulteriū. probatur etiā in. l. si vxor. circa prin. ⁊ ibi no.
Bar. ff. ad. l. iul. de adul. ⁊ ita etiā no. Ange. in. l. si ita ea. C. de adulte.
vbi dicit ar. etiam ita seruat cōsuetudo scꝫ quod in accedente ad mere
tricem nuptam nō dicatur esse adulteriū quo ad accedentē ad ipsā:
licet secus sit quo ad ipsam mulierem. hoc etiā tenuit Sali. in. d. l. si ea
referēs Dy. ita cōsuluisse ⁊ probatur ſm eum in. d. l. que adulterium.
12 in fi. ⁊ statutū predictū etiam hoc dicit: quia † excipit mulieres publi
ce se prostituentes ⁊ dicit publice se prostituere etiam meretrix etiam
si non resideat in lupanari sed in quacunq domo stet pudori suo non
parcens ⁊ vnumquēq petentem causa questus admittens: vt. l. palā
in principio. ⁊ ibi no. ff. de ritu nup. ⁊ text. in. c. meretrices. xxxij. q. iiij.
appellat illas meretrices quarū turpitudo publice venalis est ⁊ tex.
in. c. vidua. xxxiiij. distin. dicit ꝙ illa est meretrix que multorū libidini
paret. ⁊ lꝫ non debeant iudei se immisceri cum mulieribus christia
norum. c. nonnullis. de iudeis. tñ non pōt dici ꝙ puniri debeant tales
iudei: intantum inquantum punirentur si cum muliere nupta et non
meretrice se immiscuissent per ea que habentur in. d. l. que adulteriū.
13 ¶ Non obstant ea que † fuerūt supra in cōtrariū allegata. vcꝫ id quod
habetur in. l. ne quis. ⁊ in. l. quamuis. preallega. quia rñdeo ꝙ posito
quod esset verū qđ pena in adulterio in masculo eēt pena vltimi sup
plicij. In quo tamen multi contradicunt: vt per glo. ⁊ doc. in. l. si quis
viduā. ff. de questio. ⁊ in. l. claudius. ff. de his quibus vt indig. ⁊ in. d.
l. quamuis. tamen quo ad casum nostrū dicendū non est propter sta
14 tutum ⁊ decretum apostolicū: vt. s. probaui. ¶ Nec obstat † quod statu
tū nō debeat intelligi d hebreis: q nihil ad nos de his q foris sunt ⁊c.
Et quia in generali dispositione non debent comprehendi persone
odiose quoniam respondeo primo quia verba decreti predicti tollunt
hoc dictum. Secundo respondeo quod illud qđ dicitur in. d. c. gaude
mus. cum simi. ꝙ nihil ad nos de his que foris sunt intelligitur quo
ad spirituales penas: quia quo ad alias ecclesia non iudicat cum non
sint de ecclesia non possunt eos examinare: sed quo ad illas penas sic
de his que foris sunt: q non possunt precise ad fidem compelli: sed vo
luntarie sunt inducendi. xv. distin. c. de iudeis. ⁊. d. c. qui syncera. et ita
Hostien. in. d. c. quod super his. de voto. ⁊ Hostien. in summa in titu.
de iude. §. sed in quibus grauetur. ver. ⁊ sic licet. ¶ Vel posito ꝙ non
sint subiecti ecclesie scilicet vbi ecclesia non habet temporalem iurisdi
ctionem. ⁊ ita procedat illa autoritas nihil ad nos ⁊c. tamen bene sunt
subiecti principibus habentibus iurisdictionem temporalē: quia ta
les iudeos punire possunt: vt. d. c. in nonnullis. ⁊. d. c. postulasti. et in
clemen. j. co. ti. Et not. Joā. and. in. c. contra christianos. de here. in. vj.

15 ⁊ in. d. c. gaudemus. ⁊ late † ponit Jo. cal. in. cōsi ij. sub titulo de iudeis
vbi examinat an pro delicto blasphemie cōmisso p iudeū spectet ad iu
dicem ecclesiasticū: an solū ad secularem inquirere. in cle. j. de iudeis. ⁊
Pet. de ancha. in cōsilio. xiiij. icip. videt prima facie ⁊ magis cōmu
niter cōcludunt ꝙ spectet ad iudicē secularem non ad ecclesiasticum
nisi quando secularis esset negligens: vt. d. c. in nonnullis. cum simi.
que disputatio tamen hic non est necessaria: ideo eam obmitto. ¶ Nec
16 † obstat ꝙ iudei sunt persone odiose ⁊ qđ consequenter generalis di
spositio fauorabilis non debeat ad eos extendi: quia rñdeo primo ꝙ
decretū predictū tollit obstaculū non esse verū ꝙ dicantur esse perso
ne odiose: vt ptꝫ in. d. l. spadonem. §. iam autē. ⁊ ꝙ ibi no. Bal. vbi per
illum tex. dicit qđ in humanis actibus iudei nobiscum participant.
17 † Et qđ iudeus potest esse pcurator christiani ⁊ interuenire pro eo in
18 iudicio: hoc etiam ptꝫ † q vt late concludit Oldr. in suo consi. cclxiij.
incip. illa vr ⁊c. vbi concludit qđ princeps absq legitima causa paci
ficos iudeos paganos vel similes infideles expellere non pōt de ter
ris suis: q imo tenetur diligere eos inquātum sunt sue nature parti
cipes. vt habetur de peni. dist. ij. charitas. i ver. nōnulli. ⁊ ver. seq. ⁊ ex
pellere eos sine causa est cōtra precepta charitatis adeo ꝙ ex ista cha
ritate tenetur tempore necessitatis eis subuenire ⁊ eleemosynas facere
xlij. dist. quiescamus. xvj. q. j. si cupis. lxxxvj. distin. nō satis. ⁊ q scri
ptum est celū celi dño: terrā aūt dedit filijs hominū. ⁊ idē voluit Old.
lꝫ nō ita plene in consi. lxxxvij. qđ incipit q not. an princeps. Et Joā.
an. in addi. Specu. in rub. de iudeis Bene facit tex. in. l. christianus.
⁊ qđ ibi no. tradit Bart. de sacrificijs paganis ⁊ templis. Ex quibus
concludo dictum hebreum non esse puniendum aliqua pena vltra pe
nam dicti statuti. Alexan. tarta.

¶ Summarium super consilio. c.

1 ☞ Paria sunt dicere titius comitatiuus ⁊ titius de comitatu.
2 Quando qualitas est adiecta circa vnum intelligitur repetita in alio posito in eadem oratione.
3 Pro libellante sit latissima interpretatio.
4 Ubi post duas personas denominatas adijcitur aliqua qualitas illa intelligitur referri ad vtranq personam denominatam.
5 Si pater est comitatensis filius etiam quo ad hoc iudicatur comitatensis.
6 Famulus capitanei an sit idone⁹ testis p offensa facta capitaneo. 7. 8.

¶ Consilium. c.

¶ An si formata est inquisitio cōtra patrem ⁊ filium ⁊ contra patrē inquiritur vt contra comitatensem an intelligatur etiam inquisitum contra filium vt comitatensem. Et an famulus sit idoneus testis pro domino si tempore quo testificatur non est famulus. Et an statutū loquens de vulnerato habeat locum in vulnerante cum modica sanguinis effusione.



Isa inquisitione formata
contra mazonum Antonium ⁊ ceteros inquisitos de
offensa lata contra Karolum de bergolinis ⁊ statutis
in materia loquentibus ⁊ visis subtilissimis dubita
tionibus curie inquirentis. Mihi videtur ꝙ illis non
obstantibus procedat inquisitio ⁊ dicti inquisiti non sint audiendi
nisi ad defensā personaliter cōpareāt. ¶ Quā pmo nō obstat nō es
se intentatam illam qualitatem: vcꝫ filios dicti mazoni esse comitati
1 uos. ¶ Ad qđ † ostendendū psuppono ꝙ paria sunt dicere titius co
mitatiuus ⁊ titius de comitatu. l. sed ⁊ reprobari. §. amplius. cū glos.
in verbo cumaneus. ff. de excus. tut. c. j. de spon. c. significāte. de rescrip.
lxxxvj. dist. c. florentinum. cum glo. ⁊ no. Barto. in. l. j. in vlt. colū. ff. ad
municip. ⁊ in. l. ij. ⁊ in. l. prouinciales. ff. de verbo. signi. ⁊ in rubri. ff. so
lu. matri. ⁊ in tractatu represa. in. vij. q. principali ⁊ not. etiam Bart.
in. l. si possessor. §. ait senatus. ff. de peti. here. allegat tex. in. d. l. j. ff. ad
municip. ⁊ no. Bald. in aut. ⁊ omnino. C. ne vxor pro mari. in versicu.
sed hic dubitatur de alio ⁊c. Et in. l. siue possidetis. C. de proba. ⁊ in. d.
l. sed ⁊ reprobari. in principio. ⁊ in. l. j. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. ⁊
Ang. in. l. ciues. C. de appel. ⁊ Anto. de but. in princi. decretalium. sed
in dicta inquisitione dicti filij mazoni intelliguntur denominati vt ho
mines de terra cedrichie comitatus bononie vt statim ostendam: er
go sunt denominati vt de comitatu seu vt comitatenses. Quod autem
2 † intelligantur ita denominati ostendo: nam quādo qualitas est adie
cta circa vnum intelligitur repetita in alio posito in eadem oratione
cum copula: ⁊ siue tractetur de augumento siue diminutione ⁊ seu de
fauore vel non. l. seie. §. caio. cum ibi no. magistraliter per Bart. ff. de
fundo instruc. lega. no. Bal. in. l. si ita stipulat⁹. §. chrysogonus. ff. de
verbo. oblig. ⁊ in. l. iiij. §. eritq differentia. ff. vi bo. rap. Sed in dicta
inquisitione denominatus est Mazonus de terra cedrichie comitatus
bononie ⁊ in eadem oratione sunt denominati dicti mazoni simplici
ter. ergo intelligitur in psona eorū repetita illa qualitas. s. de terra ce
drichie comitatus bononie. ⁊ licet non sit ibi expressa copula tamen so
3 luta † in dubio habet vim copule. l. triplici. ⁊. l. sepe. ⁊ ibi Bart. ff. de
verbo. signifi. Et maxime cum sumus in libello in quo latissima sit
interpretatio p libellante. l. si quis intentione. ff. de iudi. c. examina
ta. cum sb

ta.cũ ibi no.de iudi.¶ Probatur ⁊ alia ratione quia post denomina-
tionẽ filiorũ dicti Mazoni incontinenti denominat̃ in eadẽ oratione
meluzinus cum illa qualitate comitatus ⁊ de dicta terra cedrichie sed
4 ita est† ꝙ vbi post duas psonas denominatas adiicit̃ aliqua qualitas
illa intelligit̃ referri pariter ad vtrãq; personam denominataꝫ.l.mu-
lieri ⁊ titio.ff.de condi.⁊ demon.⁊ ibi no.Dy.⁊ Bar.ergo ⁊c.¶ Alia
5 ratione† probatur.nã si pater est comitatẽsis filius etiã quo ad hoc iu
dicabitur comitatensis.Ita in terminis decidit Bar.in.l.fi.§.pen.in
pe.colũ.ibi dũ dixit fallit in casibus ibi nota.No.quis est ille casus de
comitatense ⁊c.faciunt no.in.l.assumptio.in prin.co.titu.⁊ in.c.fin.de
seruis non ordi.ergo eoipso qđ inquiritur cõtra patrẽ ⁊ comitatensem
intelligitur etiã qđ inquisitio eadem formata cõtra filios,intelligatur
formata ⁊ cõtra comitatenses.Et per hec videtur satisfactũ prime du
bitationi.¶ Secunda est dubitatio an posito ꝙ illa qualitas sit intẽ-
tata testis ille examinatus pro offensa facta capitaneo sit idoneus te-
6 stis attento qđ† erat capitanei famulus.ad hoc rñdeo qđ est idoneus
testis ad hoc quia tẽpore quo deposuit ⁊ testificatus fuit nõ erat famu
lus capitanei:quia debet attendi tp̃s quo testificat̃ seu iurat.l.nomen.
§.instrumentorũ.ff.de ver.sig.⁊.l.iij.§.lex iulia.cũ ibi no.ff.de testi.vñ
Bal.in.l.j.C.de epi.⁊ cle.sequens Jo.an.in.c.j.de ver.sig.li.vj.ĩ nouel
la.dicit ꝙ si quis eo quia famulus erat alicuius ⁊ aliquo mõ ꝓhibit⁹
cessabat prohibitio eoipso qđ accepit licentiã vel sibi vltimo datam a
dño vel a se petitaꝫ.hoc idẽ vult Bald.⁊ Sali.in.l.etiã.C.de testi.hoc
7 idẽ† tꝫ ibi Ang.⁊ Cy.nisi appareret ꝙ in fraudẽ fuisset licentiatus fa-
mulus ꝙ quidẽ apparere diceret̃ si incõtinẽti ⁊ non ex interuallo post
licentiam rediit famulus cũ eodẽ dño.ar.l.si ventre.§.fi.ff.de priuile.
credi.⁊.c.officij.de elec.ꝫm eos.¶ Pro hac cõclusiõe etiã est tex.⁊ ibi
hoc expresse firmat Bar.in.l.j.§.itẽ minimo iuliano.ff.de questio. et
Spec.⁊ cla.Jo.an.in titu.de teste.§.j.ver.quid si olim fuit eius cleric⁹
⁊c.Idẽ tꝫ Jo.de imo.in.c.insinuante.in penul.colũ.de offi.dele.⁊ dñs
Abbas Moder.in.c.in literis.de resti.⁊ sic apparet hanc esse cõmunẽ
opi.nec inueni do.Jo.de imo.in.d.c.in literis.cõtrariũ tenere.Quin-
imo dicit Jo.an.sup dicto ver.quid si olim fuit ei⁹ cleric⁹ etiã si adhuc
esset familiaris deberet eius dictũ ⁊ testimoniũ recipi quãdo aliter res
probari nõ posset:vt quia agitur de eo qđ factũ sit in domo eius.l.cõ-
sensu.C.de repud.c.veniens.el.ij.in fi.de testi.⁊ iste est casus noster:vt
ex narratis in inquisitione apparet.⁊ per hec satisfactũ videt̃ secunde
8 dubitationi.¶ † Nec obstat etiã id qđ in.ij.seu vltima dubitatione de-
ducit̃.s.ꝙ per plures testes est probatũ ꝙ filius dicti mazoni non p-
cussit nec vulnerauit capitaneũ:quia ad hoc rñdeo ꝙ posito quod ita
esset:tñ talis probatio non releuat:quia infringitur autoritate proui-
sionis incipiente quoniã actio aliorũ ⁊ enorme est crimẽ homicidij ⁊c.
per quã prouisionẽ crimen homicidij etiã qñ proceditur cõtra aliquẽ
comitatiuum vulnerãtẽ aliquem ciuem non possit recipi defensio vel
probatio aliqua etiã ex officio ad fauorẽ inquisiti nisi inquisitus pso-
naliter comparuerit ⁊ steterit detentus al's omnia sint nulla ⁊ nõ po-
test ad hoc responderi:ꝙ sit in casu nostro formata inquisitio de per-
cussione ⁊ vulnere cum modica sanguinis effusione:quia dicta proui-
sio non facit mentionem de aliqua sanguinis effusione modica vel ma
gna:sed solũ de comitatiuo vulnerãte:sed ita est ꝙ in inquisitione di-
citur ꝙ vulnerauit cum modica sanguinis effusione.nam potuit esse
vulnus quamuis aliqua ex cã sanguinis effusio nõ fuerit magna.licet
ergo alibi de iure cõi habeamus ꝙ modica cutis scissura cum aliqua
gutta sanguinis nõ dr̃ vulnus cum sanguinis effussione iuxta not.per
Bal.in.l.si prediũ.circa principiũ.C.de edili.actio.⁊ in.l.j.§.sed sciẽ-
dum.in lectu.antiqua.ff.de edil.edic.⁊ no.in.c.cũ illorũ.de sen.excõ.p
Ang.in.l.si pignore.§.si finem.ff.de fruc.tñ dicta prouisio non requi-
rit ista.Quinimo ex forma statuti de pena vulnerantis seu percutien-
tis aliquem apparet ꝙ comitatiuus offendens cuꝫ armis ciuẽ bono-
nie vulnerando eũ cum sanguinis effusione dꝫ indistincte puniri pe-
na statuti siue fuerit magna sanguinis effusio siue modica.hoc appa-
ret ex fine illius statuti duꝫ dicit ꝙ potestas poterit in quolibet casuũ
predictorũ penas minuere cõsiderata cõditione personarũ pauptate
delinquẽtiũ ac etiaꝫ qualitate criminis arbitrio boni viri.⁊ maxime si
ex vulnere modicus sanguis exiuit vel parua sit cicatrix remansura
vel paruũ sit vulnus illatũ saluo quã in comitatiuis ⁊ terrarum labo-
ratoribus delinquentibus contra ciues.Si enim diceremus ꝙ statu-
tũ predictũ puniens comitatiuũ vulnerantẽ cũ sanguinis effusione ci-
uem nõ cõprehenderet vulnerantẽ cũ modica sanguinis effusione:se-
queretur ꝙ dicta pticula statuti esset superuacua q̃ interpretatio faciẽ-
da non est.l.si qñ.in princ.ff.de leg.i.c.si papa.de priui.in.vi.Et dicta
exceptio in qua datur dictũ arbitriũ potestati in minuẽdo penas pro-
pter modicã sanguinis effusionem declarat ⁊ firmat regulã in casibus
in exceptione illa non cõprehẽsis:vt est casus noster.l.quesitũ.§.de-
niq;.ff.de fundo instru.lega.l.nam quod liquide.§.fi.ff.de penu lega.
cum simi.Reliqua suppleat summa prestãtia ⁊ doctrina dominorum
iudicãtium.Alex.tarta.

¶ Summarium super cõsi.ci.

1 ☞ De iure communi sacerdos duabus curatis ecclesijs preffici non
potest.
2 Vbi agitur de inducendo nouo statu beneficij requiritur prescriptio
xl.annorum.
3 Illa que ad publicam vtilitatem pertinent prescribi non possunt.
5 Vbi possessio est contra ius cõe talis possessio non releuat nec presum-
ptionem inducit.
6 In antiquis sola possessio cum fama sufficit.
7 Fama non facit plenam probationem.
8 Vana vox populi non debet exaudiri.
9 Multi dicuntur duo vel tres.
10 Licet quis dicat quod publice audiuit non sufficit.
11 Testis volens probare sententiam oportet ꝙ probet qđ ipse audiuit
legere sententiam.
12 Verba si tibi constiterit ⁊ vocatis vocandis ⁊c.
13 Iudex deponens super validitate ⁊ iustitia sue sententie non est ido-
neus testis.
14 Per quod tempus probatio reddatur impossibilis.15.
16 Vbi non apparet de commissione facta scriptura non facit fidem.
17 Vbi non apparet de vnione non mutatur status ecclesie.
18 Monachus solus non debet admitti ad regimen ecclesie parochialis.
19 Per promotionẽ beneficij sciente de inhabili non vr̃ inferior a prin-
cipe dispensare nisi appareat precessisse cause cognitionem.20.
21 Clausula amoto exinde quolibet illicito detentore.

¶ Consilium.cj.

¶ Quoniam corã doctissimo patre ⁊ integerrimo iudicante res agi-
tur paucis absoluam que dicturus sum.In causa vertente inter ve-
nerabiles viros dñm Baldasarem de zucolis ex parte vna dñm Chri
stophorum munarium ex altera:duo breuiter vidẽda sunt que iudicio
reuereñ.patris dñi vicarij cõmissa sunt.Primuꝫ an sit probatum de
vnione dictarum parochialiũ ecclesiarũ sancti Cataldi ⁊ sancti Jaco-
bi.Secundum an dictus dñs Baldasar sit capax beneficioruꝫ curam
animarum habentium.



Irca primuꝫ presuppono
quod onus probandi dictam vnionem incumbit dicto
domino Baldasari qui se fundat ex ca.vj.q.iiij.in.§.
1 actor.l.ei qui.ff.de proba.tum etiam† quia sacerdos iu-
re communi duab⁹ curatis ecclesijs prefici non potest.c.
cum nõ ignores.de preben.vij.q.j.sicut alterius:⁊ constat dictas duas
ecclesias esse parochiales ⁊ curaꝫ animarũ habere vt in processu fate-
tur dominus Baldasar:⁊ attestantur omnes collationes superin-
2 de facte.¶ Videamus insuper † an pro parte dicti domini Baldasa-
ris sit de vnione probatum.⁊ dico quod non:nam primo non obstat
quod p plures testes probare conetur quod a pluribus annis citra pu
ta a.xxxiij.annis citra dicte ecclesie fuerint tente ⁊ possesse tanq̃ vnite:
quia respondeo quod hoc non sufficit.primo quia vbi agitur de indu-
cendo nouo statu beneficij requiritur prescriptio.xl.annoruꝫ.c.cum de
beneficio in glos.in verbo legitimam.de preben.in.vj.not.docto.in.c.
vt super.de rebus eccle.non alie.¶ Fortius dixit Joannes.and.in re-
gula quod contra.in mercu.quod ad inducendum vnionem duorum
beneficiorum curam animarum habentium necessaria est prescriptio
tanti temporis cuius in contrarium memoria non existat.adducit ad
3 hoc plures rationes ⁊ presertim vnam quia† illa que ad publicam
vtilitatem pertinent prescribi non possunt.xvi.q.iiij.§.potest.ad fin.
l.prescriptio.C.de oper.pub.l.competit.C.de p̃scriptio.xxx.annorũ.
vnde cum sacerdotes peccata hominum comedant et suis precibus
ea deleant ⁊ consumant.iij.q.j.nulli.⁊.x.q.j.quia sacerdotes:ergo se-
quitur quod detractio sacerdotum ledit ius publicum:cum quanto
sint plures tanto melius deleant:cum multitudo exaudiatur facilius
a deo.de peni.distinctio.j.deficat:patet ergo hoc esse contra bonum
publicum:vt ibi ⁊.l.j.§.huius.ff.de iustitia ⁊ iur.⁊ latius hoc prose-
quitur Joann.and.in.d.c.qui contra.⁊ ita dicit tenere Hostien.in sum
ma.de supplen.negli.prela.§.quot modis.versicu.suppletur.per hoc
etiam allegat not.per doct.in.c.quia nõnulli.de cle.non residen.idem
etiam tenent domini de Rota conclusio.ccxxix.incip.Iteꝫ not.qđ vbi
4 aliquis dicit.¶ Et per †hoc patet nõ obstare id quod not.Hostien ⁊
doct.in.c.illud.de presump.⁊ in.c.ex insinuatione.de procur.⁊ not.
doct.in.c.ea noscitur.de his que fi.a prela.⁊ in.c.innotuit.de eo qui
fur.ordi.susce.⁊ ea que habentur in.l.qui filiabus.C.de peti.hered.⁊
in.l.qui in aliena.in principio.ff.de acquiren.heredi.⁊ in.c.peruenit.
de emptio.⁊ vendi.quia illa non loquuntur in acquisitione iuris con-
tra ius commune seu contra publicam vtilitatem nec in iure impre-
5 scriptibili:prout nos loquimur.pro hoc † est bonus tex.in.c.ad deci-
mas.de resti.spo.lib.vi.vbi quando possessor est contra ius commune
talis possessio non releuat nec presumptionem inducit pro possiden-
te etiam si possederit longo tempore.vt in verbo aliquandiu:quod re-
fertur ad longũ tempus:vt not.Archi.xvj.q.ij.longinquitate.⁊ Lap.
6 Abbas in.d.c.ad decimas.¶ Preterea † Host.⁊ doc.in locis proxi-
me allegatis loquuntur quando essemus in antiquis.nam tunc sola
possessio cum fama sufficeret.Sꝫ de antiquis tractari dr̃ quotiescunq;
tractatur de tẽpore cẽtum annorum vel.xl.ad minus.vt no.Innocen.

in.c.veniens.⁊ in.c.quid per nouale.de verb.sig.⁊ Spec.in tit.de pro-
ba.§.j.⁊ Anto.de but.in.c.veniens.el.j.de testi.Sed nos tractamus a
7 quo distamus pannos.xl.ergo ⁊c.¶ Quinimo† dici nõ põt famã suf-
ficienter esse probatã vt statim dicam.Nã nõ releuat etiã pbatio facta
per famam.primo quia fama non facit plenam probationẽ vt plene
no.in.d.c.veniens.⁊ in.l.iij.§.eiusdem.ff.de testi.⁊ in.l.admonendi.ff.
de iureiuran.cum concor.Secundo quia dico pro certo aduertendum
esse quia fama non est diligenter ⁊ legitime probata.nam ad hoc vt fa
ma sit probata requiritur qđ testes interrogati assignent causas pro-
babiles ex quibus inductus sit populus ad credendũ ⁊ dicendum.al's
8 nisi probentur iste probabiles cause a quibus fama traxit† originẽ nõ
dicitur fama esse probata:sed diceretur potius esse probatum de vana
voce populi que exaudiri nõ debet.l.decurionum.C.de penis.ita not.
Bar.in.d.l.de minore.§.si plurium.ff.de questio.ad fi.⁊ Bal.in.l.p-
prietatis.C.de proba.⁊ in.l.diffamari.C.de ingenu.⁊ manu.⁊ Sali.in
l.ea quidẽ.C.de accusa.⁊ Ant.de but.in.d.c.veniens.¶ Capio namq₃
primũ testem:vʒ dominum Bartholomeum et iste deponens super
fama in causa scientie respondet se scire quod erat publica vox ⁊ fama
quia audiuit a multis personis ⁊ sacerdotibus.Certe talis testis non
probat famam quia oportet ꝙ deponat se audiuisse non a multis sed
a maiori parte vt no.glo.⁊ doc.in.l.iij.§.eiusdẽ.ff.de testi.⁊ Bart.cla-
re in.d.l.de minore.§.si pluriũ.in ver.quero quid si testis dicit ꝙ hoc
audiuit ⁊c.⁊ no.doc.in.c.cum oporteat.de accusa.lʒ ergo testis iste de-
9 ponat se audiuisse a multis:non sequitur ergo a maiori parte q2† mul-
ti dicuntur duo vel tres.l.j.§.hoc rescriptũ.⁊ ibi hoc not.ff.ad fille.in-
stitu.de iure perso.§.fi.l.lʒ imperator.de lega.j.no.in.c.latores.de cle-
ri.excõ.depo.mini.¶ Secundus testis videlicet Jo.quõdam zerma-
ni non probat famam tum quia non deponit in quo loco viguerit fa-
ma predicta ⁊ ex hoc nõ dicitur probare vt in terminis firmat Bar.in
d.l.de minore.in ver.quid si testis dicit ꝙ hoc audiuit ⁊c.Secundo q2
interrogatus vnde fama traxit originem respondet qđ a dño Anto-
nio todeschino ⁊ sic nullã assignat probabilem causam propter quam
populus potuerit induci ad ita credendum.¶ Tertius testis sʒ Jo-
annes quondam benedicti non probat famam:tum quia interrogatus
non dicit se audiuisse a maiori parte sed a scientibus predicta:tũ etiam
quia nescit dicere a quibus audiuerit quo casu nihil probat vt firmat
Innoc.in.c.qualiter et quando.de accusa.⁊ Spec.in titu.de inquisi.§.
nunc tractemus.versicu.super probatione autem.⁊ Bar.in.d.l.de mi-
nore.ver.si testis interrogatus:tum quia non deponit de loco vbi erat
fama prout requirit vt proxime dixi.¶ Quartus testis scilicet Joã-
nes quondã Bernardi etiã non probat quia non assignat aliquã cau
sam probabilẽ a qua fama traxerit originem:prout requirit sed sim-
pliciter dicit ꝙ fama habuit orignem a populis ipsarum ecclesiarum
⁊ sic non assignata alia causa iste dicuntur vane voces populi que non
attenduntur vt iam dixi.¶ Quintus testis.d.Joãnes quondã Bar-
tholomei non probat quia nescit vnde fama traxit originem et sic ni-
hil probat vt dixi.Item non deponit quod a maiori parte audiuerit.
10 ¶ Sextus testis.s.d.Jacobus nõ probat quia† nescit a quibus fama
traxerit originem nec deponit se audiuisse a maiori parte et licet dicat
ꝙ publice dici audiuit:hoc non sufficit vt not.Bar.in.l.iij.§.eiusdem.
ff.de testi.⁊ in.d.l.de minore.in versic.quero quid si testis dicit ⁊c.et in
l.labeo.ff.de suppel.lega.⁊ Bal.in addi.Spec.in titu.de sententia in
xiij.columna.⁊ doc.in.d.c.cum oporteat.nam potuisset audire ab vno
homine publice dicente ⁊ tamen per hoc non infertur quod ita esset fa-
ma:preterea iste testis interrogatus quid sit fama respondit se non in-
telligere quid sit fama quia dixit ꝙ est audire res que dicũtur per istũ
per illum ⁊ p aliũ ⁊c.⁊ sic cum appareat eum non intelligere quid sit
fama non probat vt not.Bald.in.l.j.ff.si cer.peta.⁊ Bald.in.l.j.ff.de
his qui sunt sui vel alie.iur.⁊ in.l.data opera.C.qui accusa.⁊ Joan.de
imo.in.l.stipulatio ista.§.hec quoq₃.ff.de verbo.oblig.¶ Dominus
Karolus de boradis non deponit sup fama ⁊ de depositione dicti sui.
infra dicã.¶ Dominus Franciscus de cadignano octauus testis non
probat super fama q2 dicit ignorare vnde fama traxerit originẽ ac ẽt
quia non deponit se audiuisse a maiori parte ⁊ licet dicat quod est fa-
ma inter clericos ciuitatis mutine illa verba verificantur in duobus
clericis.l.libertas.§.fi.ff.de manu.testa.et.l.inter illam.§.fi.ff.de verb.
signi.⁊ etiam ex dictis suis apparet ꝙ ipse non intelligit quid est fa-
ma.respondet ꝙ est quãdo aliquis reputat bonus vel malus.¶ Vlti
mus testis nõ probat famaʒ:quia interrogatus super interrogatorijs
in quibus erat interrogatorium de causa scientie nõ deponit a quibus
dici audiuerit:prout continetur in interrogatorijs super quibus fuit
interrogatus.⁊ sic nõ pbat vt no.doc.in locis proxime allegatis ⁊ nõ
obstat etiã id qđ deponit secũdus testis sup.ij.capitulo qui interroga-
tus si aliquis notarius fuit rogatus de ipsa vnione rñdet ꝙ fuit roga
tus vnus notarius de cuius nomine non recordat:q2 rñdeo ꝙ iste te-
stis nihil penitus probat:tuʒ quia interrogatus per que verba fuit fa
11 cta dicta vnio dicit se non recordari:tũ etiã † ⁊ fortius quia vt dicit in
pposito Inn.in.c.sicut.de re iudi.⁊ Bal.in.l.gesta.de re iud.testis vo
lens pbare sñiam opʒ ꝙ pbet ꝙ ipse audiuit legere sñiaʒ ⁊ illã publi-
cari:ita ergo in proposito requirebat sʒ formã cõmissionis apostolice
ꝙ eps cã cognita ⁊ precedẽte pcessu ⁊ verificatis his que cõtinebant
in cõmissiõe apostolica pcederet ad declarationẽ sup premissis ⁊ vni-
ret si narrata verificata essent vt no.Inn.in.c.fi.de presump.⁊ gl.ordi.
i cle.j.de offi.deleg.ergo oportebat ꝙ testis deponeret se audiuisse le-
gere dictam declarationẽ seu vnionẽ Reqrebat ⁊ aliud.s.ꝙ ante vnio
nem pcederet pcessus ⁊ verificatio eoꝝ que in dicta cõmissione cõtine-
12 bantur:q2 † dictus eps electus fuit non solum vt executor:sed vt co-
gnitor ⁊ iudex vt ptʒ per illa verba apposita in cõmissiõe:vʒ si tibi cõ
stiterit ⁊ per illa verba vocatis vocandis per que intelligitur electus
vt iudex:vt no.Inn.⁊ doc.in cle.fi.⁊ Joã.an.in.d.cle.j.in glo.magna.
⁊ In.in.c.proposuit.de cõces.pbẽ.⁊ dñi de Rota sua cõclu.cccxliij.ici.
Item si propter ⁊ maxime cum tractaretur de preiudicio alterius sʒ
dictorũ populoꝝ:vt no.Jo.an.in.d.c.q cõtra.in mercu.in vltimo ar-
gumento scđe partis quo casu sm doc.in.d.c.fin.de psump.psumitur
commissum vt iudici non vt executori.⁊ si non interuenerit dicte cause
cognitio pro verificatiõe eorũ que in cõmissione cõtinebantur proces-
sus non valet:vt est gl.no.in.d.cle.j.in ver.reperitur ad fi.de offi.dele.
facit.c.cum dilecto.de rescrip.Sed qđ dicta cause cognitio interuene-
rit ⁊ inuestigatio veritatis super contẽtis in dicta cõmissione hec non
deponit iste testis:nec alij:ergo dato ꝙ fuisset facta dicta vnio non ser
uatis predictis nõ valeret.⁊ qđ non interuenerit cause cognitio pate-
bit etiam ex his que statim dicã.¶ Nõ obstat id qđ deponit septimus
testis.vʒ Reuerẽdus dñs Karolus quõdã mutinẽsis eps.⁊ iste non
est idoneus testis.quia attestatur ꝙ ipse fecit vnionẽ pdictã pcedenti-
bus requisitis:q2 dicit qđ fecit primo fieri citationes.⁊ quod verifica-
uit oĩa que continebant in commissione sibi facta.⁊ sic deponit ad vali
13 ditatem vniõis a se facte.⁊ sic nõ est idoneus testis.quia † iudex depo-
nens sup validitate ⁊ iustitia sue sñie nõ est idoneus testis.ij.q.v.sta-
tuẽdum.No.oẽs in.c.cũ a nobis.de testi.⁊ Inno.in.c.ij.de arbi.⁊ vbi-
cunq₃ aliquis deponit pro eo ex quo posset sibi ascribi laus vel vitu-
perium semp redditur suspectus.vt no.Joã.an.in addi.Spec.in tit.
de teste.§.j.ver.sʒ pone ꝙ administrator.Si autẽ iudex attestetur non
de eo qđ ipse fecit:sed de eo qđ gestum fuit corã eo:tunc est idoneus.l.
ob carmen.§.j.ff.de testi.vel vbi attestaretur cõtra id cui verisimiliter
ipse deberet fauere.vt quia deponeret contra validitatẽ sue sententie:
vt in.d.c.ij.de arbi.sm vnũ intellectum.Preterea est vnicus.⁊ ideo
sibi non creditur.d.c.cum a nobis.Item nõ apparet qđ sibi facta fue
rit relatio citationis ⁊ edictorum.⁊ qđ de relatione sibi cõstiterit:put
requiritur:al's enim actus seu vnio subsequẽter ab eo facta redditur
nulla.l.hec autẽ.§.j.⁊ ibi hoc expresse no.Bar.in.l.ij.C.de edẽ.⁊ in.l.
multum.C.de condi.⁊ demon.⁊ Bal.sequitur in.l.iij.de procu.⁊ in.l.
14 j.C.de spor.⁊.d.Ant.in.c.cũ dilecti.de do.⁊ cõtu.⁊ sic† ptʒ qđ non cõ-
stat de cause cognitione nec presumunt talia fuisse seruata etiã si lõgũ
tps ab inde citra decursum est nisi esset tantuʒ tẽpus qđ impossibilis
redderet probatio.ar.l.si arbiter.ff.de proba.Ita dixit Hosti.Jo.an.
⁊ cõmuniter doc.in.c.albericus.de testi.⁊ sic intelligunt de tanto tem-
pore qđ in cõtrariũ memoria non existat:ptʒ per.l.quã allegat.s.p.l.si
arbiter.⁊ etiã ptʒ per rationẽ eorũ dũ dicunt ꝙ lapsum dʒ esse tantuʒ
15 tps qđ probatio reddat impossibilis:sʒ† pbatio nõ reddit impossibi-
lis per lapsum annorũ.xxxiij.sed per lapsum annorũ centũ:quia tan-
tũ presumit esse vita hominis ⁊ testiũ.d.l.fi.C.de sacrosan.eccle.no.in
16 l.ij.ff.quẽad.test.ape.¶ Itẽ iste† testis.s.dñs Karolus fuit examina
tus per notarios cause quibus non apparet factã fuisse commissioneʒ
examinandi nisi ex actis ⁊ rogatione ipsorũmet notariorum:vnde illa
scriptura non facit fidẽ de cõmissione eis facta.Ita dicit Hosti.⁊ Jo.
an.in.c.quoniã contra.de proba.⁊ sequitur ibi do.Anto.de but.in.iij.
colum.⁊ Fed.in cõsi.cxcix.incip.querit an domina Margarita.⁊ Jo.
an.in.c.cũ quid vna.in mercu.⁊ Bal.in.l.iurisiurandi.in.vj.colum.C.
17 de testi.⁊ in.l.iudices.C.de fide instru.¶ Nec† obstant nonnulle colla-
tiones de dictis ecclesijs tanq₃ vnitis:quia si aliud non appareat de
vnione non per hoc immutatur status primeuus dictarũ ecclesiarum
maxime sine cursu maioris tẽporis vt est text.in.d.c.cũ de beneficio.in
verbo institutis.⁊ qđ ibi no.non enim sequitur ꝙ sint vnite licet in di-
ctis collationibus enuntiatiue fiat mentio de dicta vnione:vt in aut.si
quis in aliquo.⁊ quod ibi Bart.⁊ doc.de edendo.⁊ not.in.c.quoniam
contra de proba.⁊ cum in talibus collationibus non interuenerint:nec
solitum sit interuenire citationes aliquorum seu eorum de quorum
preiudicio tractabatur.⁊ sic talis collatio populis talium animarum
obesse non põt.c.inter quatuor.de maio.⁊ obe.⁊.l.de vno.ff.de re iud.
18 ¶ Secundo principaliter† est videndum de incapacitate dñi Balda-
saris ⁊ de cuius incapacitate dico euidentissime constare.nam in toto
processu maxime respondendo positionibus fatetur dominus Bal-
dasar se esse monachum professum regule sancti Benedicti:vnde ad
regimen ecclesie parochialis solus proponi non potest de iure cõmu-
ni:sed cum dispensatione episcopi ⁊ cum licentia Abbatis suadente
necessitate:vt quia aliqui promouendi non inueniantur vel suadente
vtilitate.l.dist.priscis.c.ij.⁊ ibi est communis not.doc.⁊ in.c.quod dei.
de statu mona.lviij.dist.c.j.⁊ late firmant doc.in clemen.j.de elec.per
Ant.de but.in.c.deus qui.de vita et hone.cleri.⁊ legitur ⁊ no.in.c.fin.
de capel.

de capel.mona.Sed de aliqua dispēsatione epi nō apparet ⁊c.¶ Nec
19 †obstat ꝙ fuerit ꝑ assertū vicariū epi ꝓmotus dictus frater Balda⸗
sar ad beneficiū:quia per promotionē factā etiā sciēter de inhabili nō
videtur inferior a principe dispēsare nisi appareat precessisse cause co
gnitionē suꝑ ipsa dispēsatione ⁊ inhabilitate ita no.glo.in.c.j.in gloss.
fi.de eta.⁊ quali.in.vj.⁊ glo.in.c.ij.⁊ ibi no.Joā.an.de schisma.⁊ clare
Inn.quem oēs sequūtur in.c.veniēs.de fil.presby.⁊ glo.in.c.literas.de
cōces.prebē.⁊ Spec.in ti.de lega.§.qualiter.versi.dicūt autē quidā,cū
ver.sequenti.probatur in.c.nihil.de elec.⁊ Bald.in.l.barbarius.in.v.
col.de offi.preto.⁊ Moder.in.l.quidā consulebat.de re iudi.¶ Pre⸗
terea requirebatur cōstare ꝙ vicarius epi qui promouit dictū fratrem
Baldasarem ad beneficiū haberet specialiter in mandatis potestatez
conferēdi bñficia.c.fi.de offi.vica.in.vj.⁊ al's nō dr etiā habuisse pote⸗
statem habilitādi aliquē ad beneficia qr cui interdicitur aliquid viden⸗
tur ei interdici oīa per que peruenitur ad illud.l.oratio.cū si.ff.de sponsa.
20 Sed de speciali mādato vicarij nō apparet.ergo ⁊c.¶ Constat† etiā
de incapacitate qr nō apparet qd de licētia Abbatis sui:frater Bal⸗
dasar fuerit promotus ⁊ licet ꝓducatur quoddā assertū instrumentū li⸗
centie abbatis tñ nō est probatū fuisse confectū manu publici notarij:
prout requiritur vt not.maxime per Inno.⁊ alios in.c.fi.de fide instru.⁊
Joā.an.in addi.Spe.in ti.de instru.edi.§.restat.versi.⁊ scias ⁊ Guil.
de cu.in.l.imperatores.de fide instru.Itē nō est probatū ꝙ ille Nico⸗
laus de verona assertus Abbas sancte Lucie de russeno ordinis san⸗
cti Benedicti a quo dr habitā fuisse licētiā fuerit Abbas vel saltē in
quasi possessione dicte Abbatie:prout requiritur vt no.Inn.Hostien.⁊
alij in.c.innotuit.de eo qui furti.ordi.susce.⁊ Jo.an.in.c.super his.de
accusa.⁊ Inno.in.c.veniens.de ver.signi.⁊ Anto.de but.in.c.quid per
nouale.eo.ti.facit.l.non ignorat.C.qui accusa.⁊ qd ibi late Bald.Ex
quibus apparet tā ex capite vnionis ꝙ͞ incapacitatis fratrez Balda⸗
sarem succumbere oportere.¶ Postremo non obstat si contra impe⸗
trationem dñi Christophori opponeretur de vitio subreptionis.s.ꝙ nō
fuerit facta mētio in literis eius de possessione fratris Baldasaris qr
respōdeo primo ꝙ non est ꝓbatū saltē per duos testes ꝙ frater Bal⸗
dasar vnꝗ͞ fuerit in quasi possessione ecclesie sancti Jacobi.nam oēs
testes deponūt de auditu saltez excepto vno ⁊ testimonium de auditu
21 nō facit vt in iuribus vulgaribus.¶ Preterea† dato qd frater Bal⸗
dasar fuisset in quasi possessione tamen clausula illa vez amoto exin⸗
de quolibet illicito detētore que est in literis impetratis per.d.Chri⸗
stophorū tollit vitium subreptionis quamuis de colorata possessione
alterius mentio facta nō fuerit.elegans est decisio Joan.cal.Ant.de
but.⁊ Jo.de imo.in.c.cū nostris.de conces.preben.per id qd habetur
in.c.ꝓposuit.eo.titu.⁊ ita referunt tenuisse Joan.de deo in suis.q.⁊ sic
patet potiorē esse causam.d.Christophori de cuius capacitate ⁊ suf⸗
ficientia nemo ambigit.qualis aūt sit stat⁹ dicti fratris Baldasaris
⁊ cuius viuēdi norma satis ⁊ plusꝗ͞ satis ex deductis in processu cui⸗
denter constat.Alex.tarta.Imo.

¶ Summarium super consilio.cij.

1 ☞ Qui potest conueniri actione reali licet proprie non dicatur obli
gatus tamen large sic.
2 Large appellatione actionis non venit officium iudicis.
4 Licet quando fit mentio de parte intelligitur proprie de dimidia:tñ
fallit vbi est adiecta dictio aliqua.
5 Quid importat quando est promissum de euictione per illa verba
quocunqꝫ veniet illa euictio.
6 Si in cōmissione facta inter duos fratres fuerit dictū ꝙ vnus remit⸗
tebat alteri omne ius qd habet vel habere sperat an intelligatur re⸗
missum ius fideicommissi.
7 Si filia cedat omnia iura an videatur cedere iura dotis.
8 Per vnicam ⁊ indiscretā prestationem certe quantitatis frumēti non
probatur concessio ad affictum.
9 Alleganti fructus ⁊ redditus esse consumptos incūbit onus ꝓbandi.
10 Redditus commixti non dicuntur esse consumpti.
11 Verbum petere adaptatur ad actionem realem.
12 Verba prolata a vulgaribus debent intelligi ꝟm ꝙ accipiuntur com
muniter a vulgaribus.
13 Omnis intellectus censetur extraneus qui nō sonat in auribus vulgi.

¶ Consilium.cij.

¶ An illa verba ꝓlata in instrumēto diuisionis vez qd ad talem spe⸗
ctet oē illud in quo dictorū diuidentiū esset debitor ⁊ obligatus talis
Magnificus dñs quacunqꝫ ratione vel causa comprehendāt illud ad
quod diuidentes potuissent contra illum dñm agere rei vendicatione
⁊ quid de fructibus eiusdem rei.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. Viso themate supra scripto ⁊ istro diuisionis de quo in eo fit mentio pretermissis argumētis nō necessarijs puto breuiter de iure concludēdum quod Franciscus nihil petere posset occasione
1 dicte partis Molendinorū aut eius pretij habiti per dictū Christo⸗
phorū a prefato Magnifico ⁊ potenti dño cesene ad qd †ostendendū
presuppono ꝙ licet ille q potest cōueniri actiōe reali puta rei vendi⸗
catione quamuis stricte ⁊ ꝓprie nō dicatur obligatus insti.de actio.§.j.
tñ large dr obligat⁹ vt colligitur ex gl.in.l.fi.in glo.j.C.de cōpensa.ibi
dū glo.dicit dr esse in obligatione ⁊c.⁊ illā ibi ad hoc ponderat Bal.
in prima col.⁊ est ēt gl.insti.de actio.in princ.in verbo qd sibi debetur
⁊ si tu dicis etiam ille q pōt cōueniri rei vendicatiōe pōt large dici de⸗
bitor:vt inquit Bal.in.l.pe.C.qd cū eo.⁊ ꝓbatur in generali diffinitiōe
actionis posite insti.de actio.in prin.⁊ ibi hoc etiā expresse vult glo.in
verbo debetur.⁊ ꝓbatur etiā in.l.creditores.⁊ ibi gl.j.ff.de verb.sig.Dato
ꝙ stricte nō dicatur debitor vt.l.aureli⁹.§.meuia testō.cū glos singu.ff.
de libe.lega.quē ad hoc allegat Bal.in.l.cū necessitatē.C.de fideicō.
⁊ in.l.pactū.in.xij.q.C.de colla.¶ Modo ad ꝓpositū in parte Xpo⸗
phori fuit deductū illud in quo debitor ⁊ obligat⁹ esset quacunqꝫ ra⸗
tione vel causa Magnificus ⁊ potens dñs dñs Malatesta nouellus
dictis trib⁹ fratrib⁹ siue illud debitum ꝯsisteret in pecunia siue in alia
re.vt patet ex verbis dicti instrumenti diuisiōis supra in themate re⸗
2 latis pondero† illa verba obligatus ⁊ debitor quacunqꝫ rōne vel cau⸗
sa ⁊c.naz ista importāt vt cōprehendatur etiā causa ꝓpter quā large
prefatus dñs esset debitor ⁊ obligatus.hoc probatur per not.ꝑ glo.
no.in.l.ij.in gl.parua.in verbo quaslibet alias iūcto tex.C.de quadriē.
prescri.q̄ ꝓbat ꝙ lz alias appellatione actionis ꝓprie ⁊ stricto sum⸗
pto vocabulo non veniat officiuz iudicis.l.ꝙ si minor.§.fi.ff.de mino.
l.actionum genera.ff.de actio.⁊ obli.c.fi.de iudi.not.gl.⁊ Dy.insti.de
3 act.in prin.⁊ late per Bar.in.l.j.ff.de iurisdi.om.iud.tñ attēto† ꝙ lar
go sumpto vocabulo appellatione actionis venit officium iudicis.l.
actionis verbo.⁊ ibi glo.ff.de act.⁊ obli.l.pecunie.ff.de ver.sig.⁊ no.
gl.prima parua in.l.j.in princi.ff.de edē.si in aliqua dispositione sint
ista verba.vez alia qualibet actione seu quacunqꝫ actione vel equipol⸗
lentia comprehenditur officiū iudicis qd largo sumpto vocabulo dicitur
actio:ita habetur in dicta.l.ij.cū glo.C.de quadrien.prescrip.hoc em̄
4 operātur illa verba adiūcta.¶ Sic etiaz videmus† ꝙ licet si fiat sim⸗
pliciter mētio de parte alicuius rei intelligatur ꝓprie de parte dimi⸗
dia.l.nomē filiarum.§.portionis.ff.de verb.signi.c.ij.§.j.de deci.ī vi.
tñ fallit nisi sit additum illud verbū aliqua parte seu quacunqꝫ parte
vt in cle.j.cū glos.in verbo aut earum parte de foro compe.probatur
in.l.gallus.§.in omnibus.ff.de libe.⁊ posthu.no.Bal.in.c.j.§.j.in ti.
5 de cōtrouer.inuesti.¶ Pro hoc facit† ⁊ meli⁹ glo.reputata singula⸗
ris in.l.cum pena.ff.de arbi.in.gl.fi.que vult ꝙ licet alias si mihi euin
catur res ꝑ sententiā arbitri non posset habere regressum de euictione
contra autorem meū mihi de euictione obligatum.l.si dictum.§.si cō⸗
promisero.ff.de euic.tñ fallit nisi promissuz esset mihi de euictione quo
modocunqꝫ euinceretur.nā tunc propter illam dictionē quomodocūqꝫ
veniet etiā illa euictio que alias de natura act⁹ vel sub ꝓmissiōe de eui
ctione non cōprehenderetur.⁊ notat hic Bal.⁊ Moder.in.l.si dom⁹.
§.de euictione.ff.de lega.j.Ergo videtur qd illa verba quacunqꝫ ra⸗
tione vel cā referantur etiā ad rationē vel cām inferentē prefatum Ma⸗
gnificum dñm esse saltē large obligatū ⁊ debitorē dictorū fratrū ⁊ sic
operentur ⁊ augeāt plusꝗ͞ si simpliciter dictū esset qd in partē Chri⸗
stophori cederet illd in quo prefat⁹ dñs esset obligatus ⁊ debitor fra⸗
tribus antedictis ⁊ per consequens si actiōe reali poterat cōueniri hoc
sufficit.¶ Accedit ad predictorū cōfirmationē:quia presupponitur qd
dictus magnificus dñs non reperitur aliquo mō proprie vel īproprie
debitor dictoruz fratrū nisi pro dictis molēdinis ⁊ eorū occasione:er⸗
go illa verba debent de necessitate ad istud referri.l.ij.ff.de liberis et
6 posthu.⁊.l.fundus qui locatus.ff.de fun.instru.⁊ qd† in pulchra que⸗
stione not.Bald.in.l.qui rome.§.duo fratres.in sexta questione.ff.de
ver.obli.vbi voluit ꝙ si in diuisione facta inter duos fratres diuidē⸗
tes hereditatem paternā fuit dictū ꝙ vn⁹ remittebat alteri oē ius qd
hz vel habere sperat in dictis reb⁹:an illa verba sufficiāt vt videatur in
dictis rebus remissum ius fideicōmissi futuri descripti in testō pater⸗
no ⁊ dicit regulariter ꝙ non:qr illa verba generalia non referuntur ad
ius debitum vel debendū ex testō qñ non appareat de scientia testamē
ti ⁊ cōtentorū in eo.l.de his.ff.de trāsac.l.j.§.j.ff.quēadmo.testa.aper.
iunctis notatis ꝑ gl.in.l.tres fratres.ff.de pac.fallit ꝟm Bar.nisi tpe
diuisionis nulla alia cā apparebat ex qua diuidētes sperarent aliqd
aliud ius habere in dictis rebus nisi dicta cā fideicōmissi futuri qm̄ il⸗
lud videbitur remissuz ac si noīatim fuisset expressuz cū nō essent plu⸗
7 ra iura allegat.d.l.ij.ff.de lib.⁊ posthu.¶ Bñ facit† qd no.Bal.in.l.
liberti libertcqꝫ.C.de op.li.in antepe.col.vbi querit quid si filia cedat
oīa iura que ipsa hz suꝑ bonis vel hereditate patris:an videatur cede⸗
re iura dotis materne habite ꝑ pactum istius filie ⁊ dicere vr qd sic si
dixit suꝑ hereditate sec⁹ si dixit suꝑ bonis ꝑ no.ꝑ Bar.in.l.vt iurisiu⸗
rādi.§.si liberi.ff.de oper.li.hoc tñ limitat Bal.nisi nullū aliđ ius ha
beret filia nisi dotis:qr tunc quātūcūqꝫ dicat ꝙ cedit oīa iura q̄ hz suꝑ
bonis pr̄is cōprehendetur illud tale ius ne al's cessio reddatur nulla.alle.
d.l.fund⁹ q locat⁹.¶ Nec ad hoc ob.si diceretur ꝙ potuerūt dicta ver⸗
ba referri ad affictus seu ad redditus dictor molēdinorum quos dare
⁊ soluere debebat p̄fat⁹ dñs qr pōt rñderi prīo ꝙ ad affict⁹ nō pñt re
ferri dicta verba qr null⁹ precesserat ꝯtractus locatiōis vel similis cū
expressione certe mercedis vt requiritur iuxta.l.ij.ff.loca.⁊.l.naturales.

8 §. at cū do. ff. de ꝑscrip. v. ⁊. l. si olei. C. locati. † ⁊ ꝑ illā vnicā ⁊ indiscre-
tā ꝓstationē certe quantitatis frumēti factā dño dictorū molēdinorū
nō probaẜ cōcessio ad affictū. l. cū de in rē verso. cum materia ⁊ ibi no.
Bar. ff. de vsur. ⁊ no. gl. magna. in fi. in. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ Bart.
in. l. litibꝰ. in. j. col. ꝑ illū tex. C. de agri. ⁊ cēsi. li. xj. ⁊ in. l. comperit. C. de
prescrip. xxx. ann. ⁊ Guil. de cu. ⁊ Ang. in. l. male agiẜ. ⁊ in. l. cū notissi-
mi. §. fi. eo. tit. ⁊ Bal. in. l. j. C. de fideicō. ⁊ Ang. in. l. qui in aliena. ī ꝑn.
ff. de acqui. here. qnimo dubitāt ꝑfati doc. in dictis locis an sufficeret
ad inducēdū probationē locationis si apparet qđ lōgo tꝑe soluta eēt
certa merces pro fundo. ¶ Et si dicaẜ ꝙ saltē dicta vba ꝑnt referri ad
fructus ꝑceptos ex molēdinis ꝑ dictū dñm qui veniebant restituendi
iuxta. l. certū. C. de rei vēdi. ⁊. l. ⁊ ex diuerso. in prin. ff. eod. ti. cū ibi no-
tatis qꝛ rñdeo ꝙ fructus ꝑdicti si extabant tꝑe diuisionis nō debebā-
tur iure obligationis: sed rei vēdicatiōe peti poterāt sicut ⁊ ipsa molē-
dina. l. inẜ. C. de cōdictiōe ex lege. ⁊ notaẜ ꝑ glo. ⁊ doc. in. d. l. ⁊ ex diuer
9 so. in prin. ⁊ ei qui allegaret † dictos fructus ⁊ redditꝰ esse cōsumptos
tꝑe diuisionis incūberet onus ꝓbādi cōsumptionē vt no. gl. in. l. credi-
tor. §. si inter. in verbo negeẜ. ff. man. bñ facit. l. si creditor. C. de pigno.
act. l. si qs ex argētarijs. §. fi. ff. de edē. ⁊ qđ ibi notāt doc. ⁊ plene Bal.
10 in. l. ex ꝑsona. C. de ꝓba. ⁊ lʒ † tales redditꝰ essent cōmixti nō ꝑ hoc di-
cunẜ cōsumpti vt inqt Bald. in. l. ij. in. j. col. C. de fructi. ⁊ lit. expen. ar.
l. in naue saufelli. ff. loca. facit. l. pōp. scribit si frumentum in prin. ff. de
rei vēdi. ⁊ sic ad dictos fructus de quorū cōsumptiōe nō appareret nō
possent dicta verba referri magis ad molēdina cū vtrūqʒ rei vendica-
tione petēdū eēt nec vnū magis erat debitū ꝙ̄ aliud. ⁊ rei appellatio
de q̄ in dicto instrō gnālis est ad oīa. l. j. ff. si cer. pe. l. rei. ff. de verb. sig.
vbi aūt ꝓbaret aduersariꝰ fructus tūc fuisse cōsumptos ⁊ tūc si mala-
fide fuerāt cōsumpti adhuc veniebāt in rei vēdicatione vt ꝑ glos. in. d.
l. mala. si aūt nō malafide fuissent cōsumpti tūc nō venirēt petendi rei
vēdicatione vt leg. ⁊ not. in. d. l. mala. ⁊ in. d. l. ⁊ ex diuerso. ⁊ tunc istud
scđm fundamētū factū ꝑ. l. ij. ff. de lib. ⁊ posthu. cū alijs supra allega-
tis eēt magis dubiū ⁊ tūc tutiꝰ esset inniti primo fundamēto facto in
illis verbis quacūqʒ rōne ⁊c. ¶ Fortificanẜ predicta ex alijs vbis di-
cti īstrumēti eiusdē capituli que sunt ista vʒ ita ⁊ taliter ꝙ amodo di-
ctus Christophorus possit dictas pecunias aut rem petere ⁊ exigere
11 cū effectu a prelibato dño ⁊c. nā † illud verbū petere ꝓprie adaptaẜ ad
actionē realē. i. rei vēdicationē ⁊ similes. l. actio in personā. ff. de actio.
⁊ obli. l. pecunie. §. actionis verbū. ff. de verb. signi. ⁊ puto equidē hāc
verisimiliter fuisse mētē ipsorū diuidentiū sicut deus est. Presertim
cū dicti fratres sint mercatores vt in instrō dr. ⁊ istorū terminorū iuris
sint ignari. quid em̄ intelliget idiota ꝙ non dicaẜ debitor nec obliga-
12 tus mihi ille qui rem ad me iure dñij pertinētem possidet vnde † verba
prolata a vulgaribus debent intelligi scđm qđ accipiunẜ cōiter a vul-
garibus vt not. gl. ⁊ doct. in. l. stipulatio ista. §. hec quoqʒ. ff. de ver. ob.
vnde dicit Bal. in. c. j. in prin. in. iij. col. de successio. feu. qđ verba ꝓla-
ta a vulgaribus debent intelligi grosso modo non autē prout iuriste
accipiūt. allegat. l. si cum ante. cū ibi not. per Cy. C. de dona. ante nup.
13 ⁊ notat † Bal. in tit. de pace cōstā. in verbo vobis. vbi subdit quod oīs
ille intellectus censeẜ extraneus qui nō sonat in auribus vulgi. c. ex li-
teris de spōsal. ⁊ mens potius quam rigor verborum attēdenda est. c.
in his. ⁊. c. intelligētia. de ver. signi. l. iij. C. de lib. prete. ⁊ vbi etiā ꝓba-
ri posset de cōi vsu loquendi ⁊ intelligendi qđ ita tunc vigeret in loco
secūdū practicā ⁊ formā traditā per Bar. ī. l. labeo. ff. de suppel. leg. ⁊
in. l. ij. in vl. co. C. de dignita. li. x. ⁊ Bal. in. l. de quibus. ad fi. ff. de legi.
⁊ in. l. ij. C. si aduer. rē iudi. tūc res esset absqʒ oī scrupulo ꝑ. l. librorum.
§. qđ tñ cassius. ver. quid ergo cum gl. in verbo continebantur. ff. de le.
iij. ⁊ in preallegato. §. ex literis. cū si. tñ non puto illud fore necessariū
vt patet ex iam dictis. Alex.

¶ Summarium super consilio. ciij.

1 Duplex est rei vendicatio vna causalis alia formalis.
2 Ille qui legat actiones suas videtur legare dominium seu rei vendi-
cationem.
3 In contractibus dʒ potius attendi mens ꝙ̄ verba.
4 Si actus nō valet eo modo quo agit debet valere vt valere potest.
5 Ex quantitate pretij cognoscitur vnus contractus ab alio.
6 Qui legat actiones non videtur legare fundum suum quem possidet.
7 Qui habet titulum in dominio videtur habere ius in ipsa re.
8 De dictione qualitercunqʒ.
9 Uerbum habere poterat trahitur etiam ad futurum.
10 Nullitas tituli non impedit acquisitionem possessionis.

¶ Consilium. ciij.

¶ An cedens iura ⁊ actiones reales ad rem suam quam ipsemet ce-
dens possidet ⁊ detinet videatur transferre dominium et an ex inutili
contractu transferatur possessio.



Quoniam abūde scriptū et
allegatū est ꝑ famosissimū dñm supra ꝯsulentē: ideo
paucis agam. duo quidem vidētur principaliter addu
ci posse ad comprobandū ꝙ prima snīa in fauorē ser
Gasparis lata fuerit recta. ⁊ ꝑ ꝯñs in cā appellationis
sit confirmanda. primū est illud qđ decidit Pe. ⁊ Cyn. in. l. j. C. de ali.
iu. mu. causa fa. in. iij. q. vbi querunt nunqd dño possidenti ⁊ detinen-
1 ti rem suam detur rei ven. ⁊ dicūt † qđ duplex est rei vēdicatio vna cau
salis alia formalis. Causalis est apud dñm rei qñ rē possidet ⁊ deti-
net. qꝛ causatur a dño: sed formalis non est apud eum: quia illa exigit
aduersarium. detinentē vel possidentē. d. l. j. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. vbi in rem ac.
Simile dicimꝰ in vsufructu. nam quandiu ius percipiendi fructus est
apud dñm fundi, ipse dñs hʒ vsumfructū causalem: sed cum alteri cō-
stituit vsumfructū ille alius hʒ vsumfructū formalem. l. iij. §. pe. et ibi
2 glo. ff. de vsufr. l. si cū tex. §. si fundū. ff. de excep. rei iudi. ¶ † Et ex his
decidunt an ille qui legat actiones suas videatur legare dñium seu rei
ven. quā hʒ ꝓ rebus suis quas ipsemet possidet ⁊ detinet ⁊ cōcludunt
qđ sic. ꝑ predicta: ⁊ ꝑ hoc inducunt. l. qđ rerum. §. j. de leg. j. vbi testa
tor legauit vsumfructū quē hʒ in predio alieno ⁊ postea testator nāci-
scitur ꝓprietatē fundi lʒ extinguaẜ vsusfructꝰ formalis ⁊ efficiaẜ cau-
salis tñ debebitur legatario. Idē tenuit Jac. but. in. d. l. j. Idē ēt ibi tʒ
Ray. qui dicit verū est qđ non hʒ rei vēd. actu. tñ hʒ eā aptitudine. ⁊
ita dicit se saluare glos. in. l. fi. C. de here. vel ac. vē. Idē no. Dy. i regu-
la ꝓ possessore. in. iij. q. de re iudi. in. vj. ⁊ Ja. bu. in. d. l. fi. Idē tʒ ibi
⁊ Ray. volens talē cessionē valere. ¶ Pro hoc facit quia videmꝰ qđ
dñs manumittēs seruum ei tribuit libertatē. ⁊ tñ illā libertatē quam
tribuit apud se non habuit. l. manumissiones. ff. de iusti. ⁊ iu. itē per ta-
lem actionē realem cessam vr̄ voluisse a se abdicare dñiū ⁊ in emptorē
transferre vel sic cū vult ꝯñs videaẜ velle antecedēs. l. illud. ff. de acq.
3 here. l. ad rem mobilē. ff. de procur. coc ū i Et † idn cōtractibus debeat
semper potius attēdi mēs ꝙ̄ verba in tm̄ ꝙ ēt verba improprianẜ vt
deseruiaẜ menti: vt. l. insulā. ff. de ꝑscri. ver. c. ꝯstitutus. de reli. do. ergo
cum dictus venditor sciret se possidere rem: ⁊ ꝑ ꝯñs sibi nō competere
actionē in rē cedendo ex cā venditionis actiones reales ⁊ ꝑsonales ad
dictam rē: vr̄ sensisse de venditione rei cum realē actionē actu cedere et
vendere non potuisset: vt dixi. ⁊ sic debēt impropriari verba vt deser-
uiatur menti contrahentium. non em̄ est versimile ser Gasparē eme-
re voluisse actionem q̄ euidēter inutilis erat. l. cū de indebito. in prin.
4 ff. de proba. ⁊ qꝛ cum † peccatū fuerit in materia: quia realis actio cessa
fuit ad rē quam possidebat cedens si non valet actus eo mō quo agit
dʒ valere eo mō quo valere potest. ⁊ sic in vim venditionis fundi. l. si
vnus. §. si acceptilatio. ff. de pac. l. an inutilis. in princi. et ibi not. ff. de
accep. ⁊ semper dʒ fieri interpretatio ꝙ actꝰ valeat. l. quoties in stipu-
lationibus. de ver. obli. c. abbate. de ver. sig. ⁊ tanto magis procederēt
predicta si ꝓbareẜ qđ pretiū. i. quātitas dictarū librarū quinquaginta
erat equū pretiū pro valore dicte domus cū qualitatibꝰ cū qbus facta
5 est venditio. hoc. ꝓbaẜ ex no. † per glo. in. l. semꝑ in stipulationibꝰ. ff.
de reg. iu. cū gl. in. l. j. §. j. ff. de superfi. vbi ex quātitate pretij dignoscit
vnus contractus ab alio: an quātitas pretij facit vt videatur esse dedu-
ctum in contractu aliquid plus. vt no. Bal. in. l. emptorē. C. loc. in. iij.
col. in ver. Itē quero in comitatu ⁊c. ꝑ no. ꝑ glo. in. d. l. j. §. j. ff. de supfi.
6 ¶ Et ꝑ hoc posset † rñderi ad id qđ no. Bal. in. l. j. C. de ali. iu. mu. cau
sa fa. vbi tʒ qđ qui legat actiones nō vr̄ legare fundū suū quem possi-
det quia dico ꝙ illud posset ꝓcedere vbi legaret in gñe actiōes vñ ver
ba tunc debent accipi in ꝓprio ⁊ potentiori significato. iuxta. l. legatis
seruis. ff. de le. ij. l. hoc legatum. ff. de leg. iij. l. iij. §. hec verba. cū ibi. no.
ff. de neg. gest. l. j. §. fi. ff. si ager vectig. sʒ in casu nostro fuit facta in spē
cessio actionis realis ad domū. vnde cum tunc si diceremus nō videri
translatū ⁊ venditum esse dñium seu quasi dominiū: sed sola actio rea-
lis prout est in actu nihil censeretur esse venditum ⁊ actus nihil opera-
retur quare vr̄ esse contra mentem partiū cum in dubio dʒ fieri inter-
pretatio: vt actus valeat ⁊ aliquid operetur. l. si qñ. de le. j. c. si pater.
de priui. ī. vj. vnde vr̄ debere impropriari verba isto casu vt deseruia-
tur menti contrahentium vt superius ꝓbaui. facit. l. fundus qui loca-
tus. ff. de fun. instru. ¶ Preterea efficacius probatur. nam in dicto in
strumento dr ꝙ Alexander. ex causa venditionis dedit cessit ⁊ transtu
lit oīa iura ⁊ actiones ꝑsonales ⁊ reales q̄ et quas hʒ in parte dicte do
mus ⁊c. considerandum est ꝙ nō solū transtulit actiones sed etiā iura
que habebat in dicta ꝑte domus: sed cui dubiū qđ Alexandro qui ha-
bebat dñiū vel quasi vigore tituli paterni in dicta re dicebatur habere
7 ius in dicta re. qꝛ † dñium est ius vt pʒ ex diffinitione dñij quam po-
nit Bar. ⁊ doc. in. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. pos. ⁊ Bal. i. l.
femine. §. fi. C. de secun. nup. ⁊ Ange. in. l. j. in prin. ff. de acquiren. pos.
vnde si trāslatum est dñium sequitur qđ ille actiones personales rea-
les cesse non sunt principaliter in cōtractū sed in cōsequētia seu acces-
sorie vt probatur in. l. per diuersas. in versi. exceptis. C. man. ⁊ expresse
caueẜ in statuto. ¶ Et ꝑ predicta pʒ dictū statutū nō obstare pluribꝰ
rationibus. primo qꝛ ille qui cedit actionē realem in re sua quam possi
det dr potius transferre domininū rei ꝙ̄ cedere actiōes sʒ Pet. Cy. et
alios quorum opi. sustentabilis est in casu nostro vt probaui. itē quia
statutū non prohibet venditionē rerū corporaliū. ⁊ sic translationem
dñij imo expresse permittit illā ⁊ eo casu etiā ꝑmittit cessionē actionū
qꝛ videretur tunc cedi actionum principaliter ⁊ ꝑ hoc pʒ ꝙ statutū in
prin. dum dixit ꝙ nullus possit cedere aliqua iura ⁊ actiones ⁊c. non
sensit de translatione dñij rerū mobilium vel immobiliū sed de alijs
iuribus a

iuribus a dño vel quasi, ptz qr statutũ pmittit venditionẽ ⁊ donatio-
nẽ fieri posse p quã trãsfert dñiũ vel quasi.l.ex empto.i prin.⁊.l.clau-
bus.de contrahen.emp.l.senatus.§.donatio.de dona.cã mor.l.in edi-
bus.§.fi.ff.de dona.cũ ergo Alexãder trãsferendo iura sibi cõpeten-
tia in dicta re videat etiam trãsferre dñium seu quasi dñium qd apud
eum erat quia appellatur ius ergo sequit qd ista talis trãslatio nõ est
probibita a statuto. ¶ Nec ad hoc ob. si diceremus q in instrumento
Alexãder cessit actiones ⁊ iura que ⁊ quas hz habebat ⁊ hr̃e poterat
in dicta parte dom' cõtra Bartholomeũ ⁊ eius vxorẽ ⁊ oẽs alios ab
ipso Bartholomeo habentes vel habituros cãm vel aliter qualiter-
cũq; ⁊c.sed Alexander non habebat ius dicti dñij contra Bartholo-
meũ vel contra alium quia dñium erat apud ipsum Alexandrũ.ergo
nõ dz intelligi de iure dñij:sed de alijs iuribus ⁊ actionibus ⁊ q̃ exer-
cere potuisset Alexãder contra aliũ quia vbi vna determinatio refer-
tur ad plura dz sic intelligi vt illa oĩa equaliter determinet.l.iam hoc
iure.ff.de vul.⁊ pup.l.quãuis.⁊.l. hereditatis.C.de ipu.⁊ ali.sub.quia
rñdeo q illa verba vel aliter qualitercũq; ⁊c.tollunt argumentũ quia
Alexander transtulit dicta iura ⁊ actiones que ⁊ quas haberet in dicta
re contra predictos vel aliter qualitercunq; ⁊ sic voluit tranferre non
solũ iura que haberet in dicta re contra aliũ sed etiã iura que haberet
in dicta re qualitercunq;.⁊ sic etiã iura q̃ non cõpetebãt cõtra aliũ.qui
8 cũ vtit dictione illa † qualitercunq; nihil vr̃ excludere velle.l.ait pre-
tor.in prin.ff.de mino. ¶ Preterea animaduertẽdũ est circa illa ver-
ba hr̃e poterat.nã esto q ille q cedit actionẽ in rẽ quã ipse possidet et
detinet nõ diceret posse transferre ius aliq̃d retenta opi.glo.in.d.l.fi.
C.de her.vel act.vẽ.tñ fallit vbi verba sunt apta cõprehendere futurũ
9 vt ibi gloss.sed illud † verbũ hr̃e poterat trahit ẽt ad futurũ vt.l.si ita
quis in testõ.in prin.ff.de leg.ij.quia est extensiuũ vt ibi.ergo lz Ale-
xander possideret non impeditur actus:superiora fundamenta sunt tñ
10 magis tuta iõ illis adhereo. ¶ Scdo † principaliter pondero qd ser
Gaspar vigore dicti tituli possessionẽ apprehendit dicte rei anteq; di-
ctus dñic' dictã possessionẽ occuparet vnde nullitas tituli non impe-
dit acqsitionẽ possessionis ser Gasparis vt.l.j.§.si vir.⁊ ibi notãt oẽs
ff.de acq.pos.⁊ late Bald.in.l.nõ dubiũ.in.x.op.C.de legi.⁊ in termi-
nis nostris decidit Bal.in.l.ij.in fi.de iur.om.iud.vbi inquit q si per
statutũ probibent possessiones alienari in non subiectos si non subie-
cto tradit possessio trãsfertur in eũ possessio.per.d.l.j.§.si vir.quinimo
dato q ista possessio apud ser Gasparẽ fuisset iniustissima tñ qr eam
nõ recognoscebat ab ipo dominico qui est iunior possessor vel occupa-
tor de necessitate hz succumbere dominicus in isto iudicio possessorio
vel retinende vel recuperande.l.j.§.fi.cum.l.seq.ff.vti pos.c.in literis.
de resti.spolia.l.si quis a se fundum.C.ad.l.iuliam de vi.⁊ sic infertur
partes dñi iudicantis esse in pronuntiando bene iudicatum ⁊ male ap
pellatum etiaz si dicta cessio nulla fuisset stante isto vltimo fundamẽ-
to quod est indubitatum. Laus deo. Alexander.

¶ Summarium super consilio.ciiij.

1 Res ⁊ pena an possint cumulari in eodem libello.
2 Pro rata fructuum confunduntur expense facte in melioramentis.
3 Legatarius pro quantitate sibi legata habet hypothecam tacitam.

¶ Consilium.ciiij.

¶ An ecclesia habeat tacitã hypothecam ⁊ priuilegiatam sicut fiscus ⁊ sicut causa dotis ⁊ quid in cemiterio.

Domini redemptoris no
stri inuocato suffragio. Plura sup his dubitatio-
nib' que ex themate suprascripto eliciũtur elegãter
scripta ⁊ allegata sunt p eximios iuris doctores do
minos supra cõsulẽtes vez dños Guidonez Anto
niũ de vesputijs ⁊ Angelũ de nicolinis dudũ acutis
simos discipulos meos ⁊ requisit' vt in paucis dicã qd sentio. Et cir-
ca pmã dubitationẽ qua querit an obstet exceptio annullationis qr op
ponit p pte dicti Nicolai q nõ potuit dña Bñdicta in eadẽ petitione
deducere ⁊ cumulare q det dictam petiam terre insolutum pro dote et
pro interesse rõne dotis nõ restitute debito tpe ⁊ p expẽsis in quibus
fuerat cõdẽnatus dictus Nicolaus in precedẽti iudicio in quo fuit pro
nũtiatũ dictã dominã Bñdictam hr̃e meliora ⁊ potiora iura. Rñdeo
1 † hmõi exceptionẽ non obstare.hoc probat primo p ea que traduntur
per Bal.in.l.iij.p illũ tex.C.de re iudi.vbi querit:an possit res ⁊ pena
accumulari eodẽ libello ⁊ rñdent aut veniũt vna ⁊ eadẽ actione ⁊ tunc
nõ est pprie cumulatio.exemplũ est qñ agit actione vi bonorũ rapto-
rum.nam in quadruplo inest simplũ.l.j.ff.vi bo.rap.iuncta.l.hoc edi-
cto.§.fi.cum si.ff.de pub.aut pluribus actionibus petuntur:⁊ tũc aut
a principio simul petuntur in eodez libello ⁊ auditur agens:vt in.d.l.
iij.qr non põt assignari rõ quare prius procedat in vna q; in alia:sed
si intentaret vna postea altera in diuersis libellis:tunc posset opponi
exceptio cumulationẽ impediẽs pn eũ:vnde cũ in pposito sint simul
⁊ in eodẽ libello oĩa deducta procedit iudicium in casu isto sicut in illo
nã hic rõne more venit dictũ interesse sicut in casu dicte.l.ij.rõne furti
veniebat pena ⁊ fur ⁊ morosus a pari procedunt.l.inter stipulãtez.§.
pe.ff.de ver.ob.hoc etiã bene iuuat ex dispositione statutorũ volentiũ
in hmõi causis pcedi sine figura iudicij.vt bene fuit deductuz p dños
primo consulẽtẽ:ideo quo ad hoc latius non dico:qr vltimum funda
2 mentũ vr̃ tutissimũ ideo illi adhereo. Circa † scdm dubiũ quo q̃rit an
obstet exceptio melioramẽtoruz reficiẽdorũ. Dico q stãte qd fructus
percepti fuerint p dictũ Nicolaũ:vt in themate narrat q p rata fru
ctuum confundunt expense facte in melioramentis quatenus de ipsis
melioramentis seu sumptibus ⁊ earũ quantitate legitime constaret.l.
sumpt'.⁊.l.emptor.in prin.ff.de rei ven.l.sup empti.C.de euic.⁊ quã-
tum ad hoc vltra non scribo;quia scriptuz est satis p dños primo cõ-
sulentes. ¶ Quantũ vero ad tertiuz dubiũ quo querit an obstet exce-
ptio cessionis habite p dictum Nicolaũ ab asserto syndico monasterij
fratrũ minoruz q monasteriũ ptẽdebat habere anteriorẽ hypothecã
in dicto petio terre vigore legati ei facti in testõ dicti comitis Rober
ti de baptifolle de anno. Mcccc.plura adducta sunt egregie p prefa-
3 tos cõsultores:lz vnũ adijciã † qd vr̃ esse tutissimũ ad dictã cessionẽ ex-
cludẽdã.qr si quã hypothecã habebat dicta ecclesia erat hypotheca
tacita quaz hz regulariter qlibet legatari' p quãtitate sibi legata.l.j.
⁊.ij.C.cõ.de leg.l.fi.C.de sacrosan.ecc.sed ita est q hypotheca quã hz
dicta dña Bñdicta p dote pfert cuilibet tacite hypothece etiã ante-
riori in tpe.l.assiduis.C.qui po.in pig.hab.⁊ ibi no.nec i hoc est eque
priuiligiata ecclesia.nã lz cã fiscalis ⁊ causa dotis quo ad tacitã hypo
thecã parib' passibus ambulent.⁊ qui corũ est prior tpe pferat alte-
ri.l.quanuis.C.de priui.fis.tñ nõ sic est in ecclesia:qr sicut ciuitas non
hz tacitã hypothecã a iure:vt.l.simile.ff.ad munici.no.glo.⁊ doct.in
l.ij.C.in qui.cau.pig.tacit.contraha.ita nec ecclesia hz priuilegiũ con-
cessum fisco:sed a pari procedit cum ciuitate.⁊ ideo nec tacitam hy-
pothecã habet ecclesia in casibus in quibus priuatus nõ haberet:nec
ipsam hz priuilegiatã:quia vtit iure ciuitatis.ita voluit Bal.in.l.fi.
in.iiij.col.C.de sa.san.ec.in ver.vlterius q̃ro vtrũ ciuitas ⁊c.⁊ Bald.
in rub.C.de priui.fisci. Sequitur ergo qd dicta dña Benedcita in sua
hypotheca etiam si esset tãtuz tacita dz in dicto petio terre pferri dicte
ecclesie ⁊ habenti causam ab ea. Alex.de imo.

¶ Summarium super consilio.cv.

1 Idem dz operari clausula generalis quo ad genus qd operatur
clausula specialis quo ad speciem.
2 De illo qui concedit castrum cum pertinentijs.
3 An rescindatur venditio quando in contractu sunt apposita verba ⁊ si
dicte res vendite nunc plus valeant.
4 Vel in futurum plus valuerint dedit ⁊ donat.

¶ Consilium.cv.

¶ Quid operetur venditio facta per hec verba vendo quicquid iu-
ris habeo.

Domini redẽptoris nostri
inuocato suffragio. Ponderatis verbis instrumenti
vẽditionis facte per illustrem ⁊ excelsum principem Ni
colaum Marchionem Estensem:in magnifico equiti
dño Nanni de scortijs de pluribus pdijs ⁊ terris posi-
tis in diuersis fundis ⁊ locis ibidem specificatis cũ generali clausula
infra scripta vez. Et gñaliter idez dñs Marchio venditor dedit vẽdi
dit ⁊ tradidit dicto dño Nãni presenti ⁊ ementi:vt supra oẽs als ⁊ sin
gulas terras aratorias pratiuas vignas vineatas pasculiuas vali-
uas ac boschiuas ⁊ sclapiuas cuiuscũq; maneriei ⁊ qualitatis existen
tis in dictis fundis ⁊ ad ipm dñm Marchionẽ spectãtes ⁊ ptinentes:
⁊ si in presenti instrumẽto apposite ⁊ specificate nõ sint si quas esse cõ-
tingat de iure prefati dñi vẽditoris quas voluerũt dicte ptes p expres
sis ⁊ specificatis hr̃i.⁊ querit an vigore dicte clausule gñalis intelligã-
tur dñs Nãnes predictus ⁊ successiue eius heredes hr̃e titulũ emptio-
nis in petijs terrarũ positis i dictis fundis quãuis ipse petie terrarũ
non fuerint aliter sepecificate:dũmõ aliter cõstet q tpe dicti contract'
erant de iure dicti dñi Marchionis ⁊ ad eum ptinebant ⁊ meo iudi-
cio casus iste non hz dubiũ ⁊ proculdubio est concludendũ q sic put
etiam fuit egregie conclusum ⁊ allegatũ p eximiũ dñm aduocatũ di-
1 ctoruz heredũ in allegationib' mihi exhibitis.nã † idẽ operari debet
clausula gñalis quo ad genus seu quo ad non specificata quod opera-
tur clausula spãlis quo ad spẽz.l.si duo.in fin.ff.de admi.tut.l.oẽs.C.
de pscrip.xxx.an.ergo dicta clausula gñalis quo ad oẽs petias terra-
rum non specificatas ⁊ existentes de iure dicti vẽditoris tribuit titu-
lum sicuti in alijs specificatis tribuit titulus p specialẽ expssionẽ.be-
ne facit tex.in.l.legaui.ff.de lib.leg.⁊ in.l.si non designata.C.de fal.cã
adiec.lega.⁊.l.si sic.§.j.ff.de leg.j.⁊ ibi no.Dy.⁊ Bar.⁊ Bal.⁊ expres-
sius no.Spec.in ti.de loca.§.nunc aliqua.versi.qnquagesimooctauo ⁊
etiam pbat in.l.q si in vẽdi.cũ tribus seq.ff.de heredi.vel actio.ven.⁊
2 ibi hoc specifice determinat Bal.in lectura antiqua.bñ facit † id quod
dicimus de eo q concedit castrũ cũ ptinẽtijs vel castrũ ⁊ oĩa iura q̃ ibi
concedens habebat.nã lz non sint specificate ptinentie vel iura tñ ve-
niunt illa que de iure vel ex consuetudine erãt castro assignata vel iura
que ibi concedens habebat vt declarat Bald.in.c.j.de capita.qui cu-
riam vendi.⁊c.p ibi no.p glo.⁊ Bal.in.l.a procuratore.C.mã.⁊ Jo.de
imo.in.l.iij.in fin.principij.ff.de acqui.pos.iunctis notatis p Inn.in

c. cū ad sedē. de resti. spo. ¶ Nec est attendēdū an prefatus dñs Marchio spāliter statuerit an ignorauerit se in dictis fundis alias terras habere qz satis est q in genere de eis cogitauit. s. q esse poterat q ibi alias terras hrēt vt clare ptz ex dictis verbis instri & talis in gñe cogitatio operat idem ac si disponens specificā habuisset sciētiā. l. qui iure militari. ff. de testa. mili. sub ptextu specierū. & ibi no. Cy. Barto. & alij.
5 C. de trāsac. ¶ Nec† puto rescindi posse dictā vēditionē pretextu modicitatis pretij etiā si pter cōprehensionē dictarū terrarū nō specificatarū appareret venditorē esse enormiter dānificatū & hoc propter vim alterius clausule in dicto instrumento apposite dum in eo dr et si dicte res vendite nunc plus valeant vel in futurum plus valuerint in magna vel modica quātitate totū illud plus quātūcūqz fuerit dictus dñs Marchio venditor titulo pure simplicis & irreuocabilis donationis inter viuos dedit & donauit & pactum de non petēdo fecit &c. vt declarat notabiliter Bar. & alij post eū in. l. si quis cū aliter. ad fi. ff. de ver. ob. & doc. in. l. ij. C. de rescin. vendi. & maxime Bald. ibi in. vij. q. et doc. in. c. pe. de emp. & vē. cū suis cōcordantijs de quibus in locis palle gatis. ¶ Nec superius dictis obstāt ea que habent in. l. locus. ff. de acqui. pos. & in. l. emptor fundi. ff. pro emp. vbi si trado tibi quicquid iuris in tali fundo habeo & dicti iuris ignorantia habeatur nihil censet esse traditū adeo q possessio nec prescriptio vigore dicti tituli locū ha
4 beat: qz† rñdeo quod ibi hoc ideo est quia erat ibi incertitudo rōne loci & quote que incertitudo impedit possideri. l. cui. §. incertū. ff. de acq. pos. l. si fur. §. fi. ff. de vsucap. & per consequens impedit vsucapionem que sine possessione nō procedit vt in dictis iuribus & l. sine possessione. ff. de vsucap. sed facta declaratione & certioratione de iure dicti cōcedentis tunc cessat incertitudo & sic cessat impedimentum possidendi merito poterit res retineri ac possideri & dominium vigore dicti tituli non impedietur quo ad dictum dominū Nānū seu ad heredes & istud est qd voluit Specu. & doct. in locis supra allegatis per iura superius allegata. Alex. Tartagnus.

¶ Summarium super consilio. cvj.

1 ☞ Quando de iure communi instrumenta non habeant executionē paratam.
2 Mensura est loco demonstrationis.

¶ Consilium. cvj.

¶ Si in aliqua dispositione fit mentio de vna petia terre tot tornaturarum infra tales cōfines & reperiatur esse plus an illud plus veniat.



Domini redemptoris nostri inuocato suffragio. Uiso processu agitato super cā & lite vertēte inter Andreā budeniū de bagnacauallo ex pte vna & Rayneriū guarinū ex altera attēta intricatione & inuolutiōe pcessus agitati sup pcepto facto Raynerio p executiōe snīe late p dñm capitaneū bagnacaualli. Suadeo & consulo dicto Andree vt ptermittat viā dicti iudicij executionis & precepti hactenus facti quia tutior est via petēdi executionē laudi inter dictas partes p egregios legum doctores dños Thadeum de borono & dñm Antonium de rondanellis arbitratores. Existimo enim per statutū hoc esse prouisum qd laudū arbitratoris mereat executionem prout magis cōmuniter prouident
1 statuta per Italiā licet† de iure cōmuni non habeat executionem: sed tūc agi debeat ex stipulatiōe adiecta in cōpromisso: vt declarat Bar. in. l. si societatē. §. arbitrorū. ff. p soc. in. ij. colū. & canoniste in. c. quintauallis. de iureiur. & Sali. in. l. cū antea. C. de arbi. Laudū autē predictum est clarū & liquidū per se cum per illud fit condemnatus Raynerius ad dimittēdū & relaxandū libere & expedite petiam terre partim pratiue & partim syluose tornaturarū quatuor vel circa positā in territorio bagnacauallo in fundis brozarde iuxta ipsum Raynerium versus meridiē pro iuribus ac recomputi tabularij: & pro iuribus baldasaris Fede. & a parte occidentali iuxta viam brozarde & a parte septētrionali iuxta ipsum Andreā & ad permittēdū dictū Andreā pacifice possidere. Solum superesse videt vna difficultas si p parte Raynerij allegaretur qd non vult restituere vel relaxare dicto Andree intra dictos confines nisi quatuor tornaturas: an debeat audiri an vero teneatur relaxare totum illud qd est intra dictos confines etiaz si plurimū excederetur numerus quatuor tornaturarū & in hoc dico veram & cōem esse conclusionem q totū id qd est intra dictos confines veniat non attento numero predicto tornaturarū: quia refert aut disponens seu loquens incipit exprimere conceptuz sue mentis a nominibus designantibus numerum vel mensuram & tunc non venit plus in cōcessione vel actu quam significetur per precedentē numerū vel mensuraz vt si dico concedo tibi quatuor tornaturas terre in tali loco: an vero incipiat a nominibus designantibus certā speciem siue corpus determinatū licet postea fiat adiectio mensure: vt concedo tibi talem fundū vel talem petiam terre quatuor tornaturarū iuxta tales confines put in casu nostro: quia tunc etiam si non fuit adiecta illa verba vel circa quoniam isto casu attenduntur solū confines & non numerus tornaturarum siue in rei veritate sit maior vel minor. & talis adiectio mensure
2 † est loco demonstrationis que si falsa sit non vitiat nec minuit corpus fundi cui adijcitur & ita determinat Oldra. in consi. cxcvij. incip. in concessione cuiusdam. & Joā. and. in addi. Specu. in titu. de emp. et vendi. §. sciendum. in fi. per. l. si venditor. in prin. ff. de actio. emp. & per no. in. l. pe. §. fi. co. ti. & l. si seruus legatus. §. qui quinqz. & l. si fundum sub conditione. §. si libertus. in fi. ff. de leg. j. & l. his verbis. §. pater. ff. de leg. ij. & l. demōstratio falsa. ff. de cōdi. & demō. iuncta. l. si qs testō in prin. ff. de leg. j. & idem voluit Bal. in rubri. C. de cōtrahen. emp. in xxij. q. & Sali. in. l. ij. eo. ti. & Pe. de anch. in. c. p tuas de dona. & Pau. de ca. in. l. si seruū. §. si modus. ff. de act. emp. & tanto magis hoc pcedit in casu nostro: quia si non attenderentur oēs confines expressi in laudo: sed solū numerus tornaturaruz verbo fertur qd non includeretur aliqua pars terre pratiue: sed sola pars nemorosa seu syluosa cuius cōtrariū esse dz vt ostēdunt verba laudi dum in eo dr partim pratiue: hn facit glo. no. in. l. si quis in fundi vocabulo. in glo. ij. ff. de leg. j. & sic tenet oīno Raynerius dimittere & relaxare dictam petiam terre vsqz ad iura que acquisiuit dictus Raynerius a Baldasare fabro: vt in laudo continetur posito etiā qd non teneretur relaxare vsqz ad iura Thomasij gratiani loco cuius successit Bartholomeus rusticus de quo cōfine fiebat mētio in snīa prius lata per dictū dñm capitaneum quod vltimū ad psens non aliter discutio: quia intentio Andree est cōsequi prout in laudo continetur. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cvij.

1 ☞ Quādo aliquis dicit concedo tibi quatuor iugera terre quando veniat plus numero iugerum. 2. 3.
4 In donationibus principum fit latissima interpretatio in fauorem donatarij.

¶ Consilium. cvij.

¶ An si donatur certa petia terre. x. iugerū iuxta tales confines si reperiatur esse plurium iugerum cedat illud plus in donatione.

Domini redēptoris nostri inuocato suffragio. Quamuis circa primum dubium prima consideratione fortasse dicenduz videret nō cō-
1 prehendi in donatione predicta† nisi numerum iugerū in donatione comprehensoruz per. l. si venditor hominis. in prin. & l. pe. §. fin. ff. de act. emp. & l. cōprehensum. & l. rutilia polla. ff. de contrahē. emp. & l. si quis testamento. in prin. ff. de leg. j. tñ veritas & cōis cōclusio doctorū est in contrariū. s. quod totum id quod clauditur intra dictos cōfines veniat in donatione numero iugerū nō attento: quia refert an disponens seu loquens incipiat exprimere cōceptum sue mentis a nominibus designantibus numerū vel mensuram & tunc nō venit plus in cōcessione quā significet per precedentē numerum vel mensuram: vt si dico concedo tibi quatuor iugera terre in tali loco. & ita loquunt iura proxime allegata an vero icipiat a nominibus designantibus certam spēm siue corpus determinatum quo casu licet adijciatur numerus alicuius mensure vt concedo tibi talem fundū seu petiam terre quatuor iugerū iuxta tales confines prout fuit in donatiōe facta a pfato illustrissimo duce britānie dicto magistro Oliuerio debent attendi solū confines non numerus iugerum siue in rei veritate numerus iugeruz reperiat maior quam in donatione fuerit expres-
2 sum siue reperiat minor: quia talis† adiectio numeri mensure est loco demonstrationis que si falsa sit nō vitiat nec minuit corpus fundi cui adijcit. l. si fundū sub cōditione. §. si libertus. l. si seruus legatus. §. qui quinqz. ff. de leg. j. l. his vbis. §. pater. ff. de leg. ij. & l. demōstratio falsa. ff. de cōdi. & demō. iūctis ibi no. p Bar. in prin. in ver. quarto quero quid in cōtractibus &c. & in precedenti questione. designatio enim confiniū rē designat & qcquid est intus icludit. l. ede sacra. §. j. ff. de cōtrahen. emp. & l. si fines. C. de euic. & ita distinguit Oldradus cōsuleēdo in suo cōsi. cxcvij. incipiente in concessione cuiusdam. & Joan. an. in addi. Spec. in tit. de emp. & vēdi. §. sciēdū. in fi. vbi refert qd ita etiam tenebat dñs suus: ita etiaz cōcludit Bal. in rub. C. de cotrahē. emp. in. xxij. q. & Sali. in. l. ij. eo. ti. & Petrus de ancha. i. c. p tuas. de dona. & Pau. de ca. in. l. si seruū. §. si modus. ff. de actio. emp. & hoc tāto magis pce-
3 dere dz † in donationibus pricipū in qbus latissima fit interpretatio in fauorem donatarij. l. fi. ff. de cōsti. princ. l. si qñ. C. de bo. vacan. lib. x. c. cum dilecti. de dona. & ita in proposito nostro in donatione tz Joā. de imo. in. d. c. per tuas. & idē in simili consuluit Ludo. romanus consi. v. in ordine meo & incipit in christi noīe viso pūcto dubijsqz resultantibus dicenduz vr inspectis verbis &c. & p hec patet nō oportere insistere circa secūdum quesitū principis duz querit an ad hoc patrocinētur litere gñalis procuratoris principis quoniā & si dicte litere magis ad fauorem dicti donatarij quā ad eius pudiciū tendere videantur tñ fundamentum facio principaliter in ipsis verbis donationis principis.
4 ¶ Circa† tertium dubiū quo querit dato qd vna illarū petiarum habeat tantum tres cōfines dicatur satis certa. respondeo breuiter quod si per. l. forma. in prin. ff. de cēsi. l. hac cōsultissima. in princi. cū ibi nota. C. qui testa. face. possunt. l. j. in fin. ff. de dote pleg plene no. Bart. in d. l. demōstratio falsa. in prin. in. vij. q. & in. l. libellorum in pri. ff. de accusa. cum simi. & stātibus pdictis non expedit quartum et vltimū quesitum attingere.

Summarium

¶ Summarium super consilio.cviij.

1 ¶ Ubi non aliter apparet de iure vẽdẽtis titulꝰ nihil iuris tribuit.
2 Precarium appositum in instrumento nihil operatur nisi probetur quod venditor tempore venditionis possideret.
3 Uerbum alienasse importat quod omne dominium quod habet sit translatum.
4 Dictio maxime apposita in relatione.
5 Rescriptum debet interpretari vt non ledat ius partis.
6 Quando fuit commissum qđ iudex secundum relata per talem procederet ad expeditionem.
7 Si procurator vsus est instrumento falso an dominus debeat cadere a causa.8.9.12.
10 Appellatio rescindit pronuntiatum.
11 In casibus in quibus mora potest purgari vsqȝ ad sñiam ita purgari poterit in causa appellationis.

¶ Consilium.cviij.

¶ An venditio facta per hec verba vendo tibi ius quod habeo in tali re tribuat titulum alicuius effectus ⁊ quid si non apparet de possessione venditoris nec emptoris tamẽ in instrumento erat precariũ.et si statutũ dicat ꝙ si quis alieno nomine produxerit instrumentũ falsum dñs cadat a causa an habeat locũ si procurator non habebat speciale mandatũ.⁊ an dominus desistendo a dicta productione in causa appellationis euitet penam.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. Uiso processu cause principalis verse inter nobilẽ virũ comitem Nicolaũ de cesijs ex parte vna agentẽ ⁊ Paulum de valerianis ex alia se defendẽtẽ: viso insuper ꝓcessu cause appellatiõis interposite p dictũ Paulũ ex parte vna appellãtẽ ⁊ dictũ comitẽ appellatũ ex alia omissis nõ necessarijs ⁊ adherẽs fundamẽtis que principaliora ⁊ tutiora esse putabo. Dico mihi videri ex actis mihi trãsmissis ptes dñi iudicis esse in ꝓnuntiando bene appellatũ p omnia ⁊ pronuntiari debere absolutorie in fauorẽ dicti Pauli contra dictũ comitẽ ad qđ moueor primo quia sumus in regula que hȝ ꝙ actore non probãte reus debet absolui.l.qui accusare.C.de edẽ.c.j.vt eccle.benefi. Nam comes Nicolaus ad fundãdã intentionẽ suã produxit instrumentum celebratũ de anno.Mccclj.in quo apparet ꝙ Hẽricus quõdã dñi Nicolai de cesijs cõfessus ẽ habuisse a magistro Geminiano physico fratre dicti Henrici libras quingentas pro quibus dedit vendidit ⁊ tradidit dicto magistro Geminiano recipienti ⁊ ementi iure proprio oẽ suũ ius qđ eidẽ Hẽrico tũc spectabat ⁊ pertinebat in certis petijs terre ⁊ domibus ⁊ primo in vna petia terre ducentarũ bebulcarũ ⁊ quãtacũqȝ sit posita in villa de cesijs penes viam nouã ab vno latere ducali minutaric: a scđo heredes quondã magistri Petri de cesijs mediante canale: a tertio foueam secus viam publicam earum: a quarto Bartholomeum de cesijs: a quinto Thomasium de fabis: a sexto illos de lerealoitis: a septimo ⁊ ab octauo latere zanellũ de ferraria. Et
1 † certe hic titulus pluribus ex causis nõ suffragari in aliquo dicto comiti Nicolao qȝ non đr in dicto instrõ ꝙ Henricus vendiderit magistro Geminiano dictã petiã terre sȝ ius qđ habebat i ea p q̃ verba nisi aliter appareat de iure vendentis talis titulus nihil iuris tribuit etiã quo ad acquisitionẽ possessiõis ⁊ cause pscribẽdi ꝓpter incertitudinem ita in terminis decidit Dy.Bar.⁊ alij sequẽtes i.l.si sic.§.i.in fi.ff.de leg.j.p.l.legati.ff.de libe.lega.⁊.l.iij.§.incertũ.ff.de acq.pos.⁊ ꝓbat in.l.qđ si in vẽditione.cum.l.sequenti.ff.de heredi.vel act.ven.⁊ ibi ad hoc põderat illũ tex.Bal.in lectu.anti.ita etiã decidit Oldr.in consi.clxiij.incipiente viso priuilegio inclyti regis Ludouici ⁊c.p.l.si fur.§.fi.ff.de vsuca.⁊.d.§.incertũ.Idẽ in effectu vult Spec.i ti.de loc.§.nũc aliqua.ver.lxiij.in fi.p.d.l.si sic.⁊ per.l.iij.⁊.l.fin.C.de fal.cã adic.leg.⁊.l.hãc legẽ.⁊ de cõtrahẽ.emp.Idẽ vult Ang.in.l.locus.p illũ tex.ff.de acqui.pos.Sed de aliquo iure dicti Henrici vendẽtis non est doctum in processu mihi transmisso: ergo nullius effectus est dictus pretensus titulus. ¶ Scđa ratione non releuat dicta emptio: quia nõ est ꝓbatũ in ꝓcessu mihi exhibito ꝙ dictus magister Geminianus emptor fuerit de ꝓgenitoribus dicti comitis Nicolai vt verbis relationis celeberrimi iuriscõsulti dñi Baptiste adheream saltem taliter qđ appareat iura hereditatis dicti magistri Geminiani legitime spectare ad dictũ comitẽ Nicolaũ: imo fm ꝙ narrat in positionibꝰ dicti comitis Nicolai pfatꝰ magister Geminianus non fuit de progenitoribus dicti comitis Nicolai: lȝ solum de trãsuersalibus. ¶ Tertia rõne qȝ nõ est probatũ qđ magister Geminianus predictus vl' heres suus nec etiã ꝙ dictus Hẽricus vnqȝ dictã rem possederit: ergo ille titulus emptionis non tribuit dicto Nicolao etiã si esset heres magistri Geminiani cãm aliquã vendicãdi aliquo remedio.l.sed si res.alias incipit eum qui.§.fi.cum.l.seq.ff.de pub.l.si ager.ff.de rei ven.l.ex stipula
2 tione.ff.de acq.pos.⁊ qđ no.Spe.in.d.ver.lviij.nec precariũ † appositum in instrumento pdicto aliquid operat nisi probet ꝙ venditor tpe venditionis possideret.l.quãuis.§.i.cum glos.quã ad hoc ibi põderat Ang.ff.de acq.possess.⁊ no.Ang.in.l.ij.C.eod.ti p ibi no.⁊ Ang.in.l. quedam mulier.ff.de rei vẽ.⁊ Bal.in.l.j.C.qñ lic.ab emp.disce.⁊ Ant.de but.in.c.cuȝ venissent.de resti.spol.⁊ in repe.c.fi.in.xv.col.de cã pos.ad hoc.l.traditio.ff.de acqui.re.do.cũ fi. ¶ Quarta rõne excluditur dictus comes: quia super in suis supplicationibus ⁊ fere in omnibus scripturis productis p istũ comitẽ allegauit ipse ꝙ Paulus valentinus occupat bebulcas quinquaginta que sunt ps vnius petie terre bebulcarũ ducẽtarũ ad ipsum comitez ptinẽtis: sed ita est ꝙ ipse comes rñdendo positionibus confitet se alienasse dictas bebulcas ducentas
3 iã sunt anni.xiii.vel circa sed verbum † illud alienasse importat qđ oẽ dñium qđ hȝ sit translatũ in alium.l.alienatuȝ.ff.de ver.sig.cum concor.de quibus ibi.ergo põt ⁊ potuit Paulus ei opponere ꝙ ipse agere non põt tanqȝ omne ius sit translatũ in aliũ maxime cũ sit probatũ p testes Pauli ⁊ etiã p instrumentũ reuocationis pcarij ipsum paulũ possedisse ⁊ possidere.l.fi.C.de rei ven.l.cum seruũ quispiã.cum ibi no.C.de ser.fugi.l.in rem.in prin.ff.de rei ven.⁊ ꝙ plene not.p doc.in l.ij.ff.de excep.rei iudi.cum simi.⁊ fortasse de dicta alienatione est probatum p instrumentũ verũ: quia illud non inueni in actis transmissis: ideo in instrumento nõ feci fundamẽtũ. ¶ Quinta rõne etiã nõ potest obtinere dictꝰ comes: quia non est ꝓbatuȝ sufficiẽter ꝙ ista petia terre bebulcarũ quinquaginta sit comprehensa inter cõfines de qbus fit mẽtio in dicto istrumẽto emptiõis dicti magistri Geminiani: imo Thomas primꝰ testis ꝓductus p Paulũ deponit qđ nõ cõprehẽdit intra dictos confines.alij vo testes Pauli vno excepto si bene oĩa eorũ dicta recenseant non probant ꝙ esset cõprehensa intra dictos cõfines instrumenti.sed potius ꝙ hoc ignorant.⁊ sic ꝓductio instrĩ itãqȝ ambigua ⁊ non cõcludẽs quo ad casum nostrũ nõ releuat.c.in presentia.de ꝓba.l.neqȝ natales.C.de ꝓba. Et stantibus pdictis apparet ꝙ relatio prefati dñi Baptiste posito ꝙ illa attẽdi deberet nõ hȝ releuare dictũ comitẽ cuȝ non sint ꝓbata incumbentia: vt ex predictis colligitur. ¶ Preterea in relatione đr ꝙ cõmissarius diligẽter se iformet de oĩbus iuribꝰ partiũ q̃ partes ipse ostendere voluerunt ⁊ maxime an bebulce ille quinquaginta terrarũ de qbus idẽ Nicolaus conqueritur in petia terre ducẽtarũ bebulcarum ⁊c. apparet ergo ꝙ dñs Baptista voluit haberi debere respectũ nõ solũ ad iura spãliter expressa i dicta relatione: sed etiã ad oĩa iura partiũ.l.iulianꝰ.in prin.ff.de leg.iij.l.a ꝓcuratore.C.mã.cũ vulg.⁊ sic dato ꝙ dicte bebulce quinquaginta comprehẽderent in dicto instrumento illud nõ sufficeret ad victoriã si inspectis iuribus ⁊ allegationibus Pauli appareat ꝙ non possit obtinere actor prout in ꝓposito: qȝ sufficit qđ Paulus teneat ⁊ possideat
4 ad hoc vt excludat comes Nicolaꝰ a iure vendicãdi si † non ꝓbat extrema necessaria.d.l.fi.C.de rei vendi.⁊ hoc operat illa dictio maxime apposita in relatione: vt no.Ja.but.i.l.ij.§.ignominie.ff.de his q no.infa.⁊ Ant.de bu.in.c.ab excõicato.de rescrip.⁊ in.c.i pſẽtia.cuȝ concor.de renun.⁊ qđ no.gl.in.l.illud.ff.ad.l.aquil.⁊ ita est interpretandum rescriptũ principis postea rescribentis ꝙ vicarius ptãtis procedat iuxta relata p dñm Baptistam ad expeditionẽ cause cuȝ oĩ possi-
5 bili celeritate qȝ † rescriptũ dȝ interpretari: vt non ledat ius partis.c.super eo.de offi.dele.c.causaȝ q̃.⁊ qđ ibi singulariter no.Cõpost.⁊ alij doc.post eũ.de rescrip. ¶ Itẽ in relatione dñi Baptiste concludebat quod commissarius delegandus a principe deberet se informare de iuribus partium: vt dixi.⁊ referret: ⁊ qđ illud fieret cum celerrima expe-
6 ditione † ergo si fuit cõmissuȝ vicario ꝙ iuxta relata p dñm Baptistã procederet ad expeditionez sequitur qđ intelligebat sibi cõmissum qđ dũtaxat se informaret de dictis iuribꝰ ptiuȝ ⁊ referret principi ⁊ quod illud faceret cum celerrima expeditione p.l.si ita scripsero.ff.de conditio.⁊ demon.⁊.l.asse toto.ff.de here.insti.⁊.l.insti.⁊.l.institutio talis.ff.de condi.insti.ergo procedẽdo ad sñiam diffinitiuã non autem referendo principi excessit fines mandati ⁊ gesta non valuerunt.c.cũ dilecta.de rescrip.c.cuȝ olim abbas.de offi.delega.l.diligenter.ff.manda. ¶ Obmitto illud qđ in inuentario facto p vxorẽ quondam cambij de fabis ⁊ in diuisione illorũ de valẽtinis nõ sit descripta ista petia terre: qȝ per hoc non sequitur ꝙ nõ potuerit esse dicti cambij seu postea dictorũ de valẽtinis.l.nõ hoc.C.vnde cog.⁊.l.ad probationeȝ.C.loca.
7 d.c.in presentia. ¶ Postremo † nõ obstat si dicat ꝙ ꝓcurator Pauli vsus est instrumento falso in dicta causa ⁊ qđ propterea dñs dȝ cadere a causa: quia vt disponit statutum loci volẽs ꝙ si quis alieno nomine sciẽs falsos testes vel falsum instrumentum seu ipsis falsis testibus vel falso instrumento vsus fuerit in centũ libris condemnet ⁊ dñs a causa cadat ⁊ insuper eadẽ pena condẽnet etiam si per alium productum fuerit instrumentũ falsum seu producti falsi testes. Et ipse principalis producens falsos testes vel falsum instrumentum intelligatur sciens nisi clare contrarium probauerit ⁊c. quia ad hoc rñdeo primo ꝙ posito sed non concesso qđ appareret dictum instrumentũ esse falsum tñ dictum statutũ dȝ interpretari secundum ius cõmune ne quis indebite damnũ patiat.l.ij.C.de noxa.⁊ ibi not.c.cum dilectus.de consue.⁊ est optima glo.⁊ ibi doc.in.l.fi.§.in computatione.C.de iure delibe.no.Bart.in.l.oẽs populi.in.vi.q.prin.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ in.l.non du-
8 bium.C.de legi.cum.simi.Sed † de iure communi nunqȝ incidit dñs in penaȝ ex aliquo malefacto procuratoris nisi procurator ad illud malefactum habuerit speciale mandatũ vel dñs ratum habuerit.l.iij.§.fi

procurator. ff. quod quisq; iu. l. si procurator. in prin. ⁊ vtrobiq; not.
Bar. ⁊ alij. ff. de condi. inde. ⁊ non sufficeret si procurator haberet ge-
nerale cũ libera ſm Bar. in. d. §. si ꝓcurator. vnde dicit Bar. q dz pe
ti q dñs approbet vel reprobet ꝓductionẽ factã per ꝓcuratorẽ. Sed
ita est qd Paulus nõ cõstituit ꝓcuratorẽ specialẽ ad producẽdũ di-
ctũ instrumentũ falsum nec ratam habuit dictã productionez imo ex-
presse in causa appellationis dictus appellans quatenus dicta ꝓdu-
ctio procuratoris posset nocere ipsi Paulo discessit ab ⁊ eam nullo
9 modo ratã habuit. ¶ Plus dico† qd etiã qñ ipsemet Paulus fuis-
set ille qui produxisset dictũ instrumentum falsum tñ cum illa pena q
cadat a causa sit pena legalis ⁊ est imposita a lege municipali dz intel
ligi si in ea productione perseuerauerit vsq; ad sñiam ⁊ non destiterit
alias secus. l. in seruitutem. §. petijsse. ⁊. l. qui cum maior. §. recusasse. ff.
de bonis liberto. l. pap. §. meminisse. ff. de inoffi. testamen. l. alia. C. de
his qui. vt indig. notat plene Bar. ⁊ alij in. l. amplius nõ peti. ff. rẽ ra.
ha. et in. l. in criminali. C. de iuris. om. iudi. et in. l. si quis maior. C. de
transac. no. doc. in. c. si diligẽti. de fo. cõpe. ⁊ sicut potuisset ante sñiam
latã in cã principali desistere a ꝓductiõe ⁊ vsu dicti instrumẽti ita ⁊ ẽt
põt post latã sñiaz in cã principali si a tali sñia appellatũ sit ⁊ pẽdeat
appellatio: vt est in ꝓposito: ita notabiliter decidit Bald. in. d. l. alia.
C. de his q. vt idi. i vl. col. in ver. extra q̃ro nungd in cã appellationis
10 q2 appellatio† rescindit pronuntiatũ. l. j. in fi. ff. ad turpil. l. in rõne. §.
cũ qdã. ff. ad. l. fal. ⁊ ista ẽt fuit originalis decisio Cy. in. d. l. alia. i fi. lz
Bal. ibi non dicat ⁊ idẽ ẽt voluit Bal. in. c. j. §. porro. ad fi. in tit. q fue.
11 prima cã bñfi. amit. ¶ Pro hoc† etiã quia in casibus in quibus mo-
ra põt purgari vsq; ad sñiam ita purgari poterit in cã appellationis
post primã sñiam sicut poterat in cã principali: vt no. glos. in. l. j. ⁊ ibi
clarius Bar. in penul. colum. ff. de act. emp. ⁊ no. Angel. in. l. ⁊ si post
12 tres. circa penul. colũ. ff. si quis cau. ¶ Tertio† rñdeo q ⁊ posito qd
acta producta ꝑ parte dicti Pauli continerent falsum seu essent falsa
adeo qd succedere debuisset pena statuti tñ si ita erat vt deducitur q
acta producta pro parte dicti comitis essent falsa vt prius fuit opposi
tũ ꝑ parte dicti Pauli sequitur qd illa exceptio falsitatis opposita
per ꝓcuratorẽ Pauli non debuit tolli replicatione falsitatis opposi-
te ꝑ dictũ comitẽ y. l. apud celsum. §. marcellus. ff. de doli excep. ⁊ per
no. in. l. cuz mulier. ff. solu. mat. ⁊ in pari cã debuit melior esse conditio
rei. l. ij. C. de condi. ob tur. cau. in. c. in pari. de reg. iur. in. vi. Ex quibus
concludo pronuntiandum esse fuisse bene appellatum pro parte dicti
Pauli ⁊ ipsum debere absolui a petitis pro parte dicti comitis ⁊ vi-
ctum victori in expensis condemnandum.

¶ Summarium super consilio. cix.

1 ☞ Procurator cui nullum promissum est salarium non potest pete-
re sibi salarium constitui. 3.
2 Si famulus stetit per aliquod tẽpus ad seruitium domini nulla facta
conuentione de salario non poterit petere salarium nisi esset consuetus
locare operas.
4 Procurator an dicatur aduocatus quando esset procurator ad lites.

¶ Consilium. cix.

¶ An procuratori cui nullum promissum est salariũ illud aliquo re-
medio petere possit.



Edemptoris nostri inuoca
to suffragio super eo de quo queritur i themate scilicet an
Frãciscus stabilinus ciuis ⁊ notarius Ferrariensis con-
stitutus ꝓcurator a magnifica domina cõsorte magnifici
comitis Guidonis de mugonibus ad dandas certas pecunias merca
torib⁹ in ciuitate Ferrarie ad exercendum ⁊ traficandum illas in arti-
bus mercãtijs ad honestam partem lucri ⁊ damni prout latius in di-
cto mandato continetur possit ex eo q dictas pecunias collocauerit et
illas qñq; a mercatorib⁹ recuperauerit petere salariũ aliqd ꝓ labore
suo. ⁊ presupponit q in loco nõ est cõsuetudo q pro similibus det sa-
lariũ ⁊ q dictus Frãciscus nõ erat ꝓ similibus cõsuetus accipere sala
riũ ⁊ q inuẽtus fuisset alius qui hoc gratis facturus fuisset more ami
1 corũ. breuiter concludo qd nõ: vt probat ex notatis† per gloss. in. l. j. §.
aduocatos. ff. de varijs ⁊ extraor. cogni. vbi no. qd procurator cui nul-
lũ ꝓmissum est salariũ non põt petere sibi salariũ cõstitui. ⁊ illã gloss.
sequit ẽt Bar. ⁊ probat in. l. qui mutuã. §. salariũ. ff. mã. ⁊ in. l. salariũ.
C. mã. vbi probat q ille cui incertuz salariũ ꝓmissum est non põt pe-
tere aliqd salariũ sibi taxari multo min⁹ quando nullũ promissuz est
certũ vel incertũ. istã opi. etiã simpliciter sequitur Bal. in. l. salarium.
ff. mã. idẽ est de mente Bart. in. l. i. §. ludi. ff. de varijs ⁊ extraordi. co-
gni. qd exceptis ꝑsonis in illa. l. noiatis alij operantes nõ pñt implo-
rare officiũ iudicis vt salariũ eis constituatur sed habent necesse age-
re ex ꝓmissione si eis promissum est salariũ vel si nõ est ꝓmissum dz
attẽdi si cõsueuerunt alias locare operas suas ⁊ tunc videntur locasse
ſz consuetudinẽ ⁊ locato agere poterũt. l. exceptio. C. loca. ⁊ insti. loca.
2 in prin. ¶ Hoc† idẽ decidit in consilijs Fede. de señ. cõsilio. ccxviij. in-
cipiente domine Federice si nõ fallor ⁊c. ⁊ in cõsilio sequenti vbi con-
cluditur q si famulus stetit ad seruitiũ dñi aliquo tpe nulla facta con-
uẽtione de salario nõ possit petere salariũ nisi esset cõsuet⁹ locare ope-
ras suas ⁊ dñs esset cõsuetus conducere operas ministrorũ. ad primũ
allegat quia speciale est in aduocato ⁊ in alijs specialiter enumeratis
in. l. j. in prin. ⁊. §. ludi. de varijs ⁊ extraordi. cog. ergo in contrariuz est
ius cõe in alijs. l. j. in fin. ff. ad munici. l. ius singulare. ⁊. l. q vero. ff. de
legib. ⁊ alia sunt spãlia in aduocato puta vt ex nudo pacto petere pos-
sit salarium. l. j. C. de suffra. ꝓ hoc etiã adducit q2 quãdo aliquis scit se
non teneri ⁊ scienter de suo aliquid prestat videtur donare. l. cuius per
errorem. ff. de regu. iur. l. campanus. ff. de oper. lib. ita est in proposito.
¶ Quo ad scdm autẽ scilicet quando erat consuetus locare ⁊ ille con-
ducere quo casu dicit q salariũ siue merces peti põt saltẽ vsq; ad sum-
mam qua dñs alicuius operam ⁊ ministeriũ fuisset conducturus: alle-
gant in argumentũ. l. si non sortẽ. §. libertus. ver. ſz hec nungd. ff. de cõ
di. indebi. ⁊. l. in edibus. in prin. ff. de dona. ⁊. l. fin. C. de fun. pſimo. li.
x. bñ facit. l. in summa. §. in frumẽto. ver. ⁊ sic. ff. de cõdi. idebi. ¶ Du-
3 bium † tñ facere vr̃ illud qd not. Cy. in. l. j. in fi. C. man. vbi refert quod
Ja. de are. tz qd si ꝓcuratori nullum est ꝓmissum salariũ possit petere
illud sibi constitui officio iudicis sicut aduocatus p. d. l. j. ff. de varijs ⁊
extraordi. cog. q2 aduocat⁹ est ille q quoquo modo liti patrocinatur vt
in. d. §. aduocatos. ⁊ dicit q Ja. de are. rñdet ad dictaz. l. qui mutuũ. §.
salarium. ff. mã. qd ibi intelligit de actiõe mãdati. s. qd talis ꝓcurator
non põt petere ꝑ actionẽ mandati sibi cõstitui salariũ sed ꝑ officiũ iu-
dicis sic. ¶ Sz certe hec opi. Jac. de are. non vr̃ vera ⁊ est contra tex.
in. d. §. salarium. dũ dicit neq; extra ordinẽ recte petit neq; iudicio mã
dati. ⁊ sic dũ dicit extra ordinẽ: apparet qd prohibet ẽt peti officio iu-
dicis vt. l. cũ fili⁹. ff. si cer. pe. l. si cui. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. j. C. de libertis
⁊ eorũ lib. Bene facit tex. in. l. salarium. C. man. ⁊ sic verior est opi. gl. ⁊
doct. in. d. §. aduocatos. q tz aliud esse in ꝓcuratore quam in aduocato.
4 ¶ Nec est verũ † qd ꝓcurator dicat aduocatus etiã qñ esset ꝓcurator
ad lites ⁊ causas vt no. gl. ⁊ Bar. in. d. §. aduocatos. requiritur eñ qd
aduocatus fuerit approbatus ⁊ de eius peritia fuerit ꝓbatũ ſm for-
mã. l. nemini. C. de aduo. diuer. iudi. ⁊ maxime procedit hec ꝯclusio qñ
procurator fuisset amicitia cõiunctus cũ cõstituẽte ita qd sit verisimile
eũ gratis seruire voluisse. ar. l. j. ⁊. l. officio. cũ ibi no. C. de neg. ge. ⁊ per
not. in. l. alimenta. co. ti. sed vt dixit ẽt in dubio vera vr̃ opi. gl. a doct. in
d. §. aduocatos. ⁊ hãc opinionẽ ẽt sequit Fulgosius in. d. l. salariuz. ff.
mã. nisi ſm eum alia esset consuetudo procuratoris quo casu ſm eum
põt ꝓcedere opi. Ja. de are. argu. d. l. excepto. ⁊ tãto magis dico ꝓce-
dere istã conclusionem qñ dicta dña gratis fuisset habitura personam
que hoc fecisset vt in themate narrat ꝑ ea q dixi supra referendo con-
si. Federi. de senis. Ex quibus concludo dictũ Franciscum in casu pro
posito salarium petere non posse.

¶ Summarium super consilio. cx.

1 ☞ Ad hoc vt declaratio sit alicuius momẽti requiritur quod maior
pars arbitrorum consentiat.
2 Potestas doctorandi non videtur competere de iure communi epi-
scopo. 3. 18.
4 Que competunt episcopo iure speciali non transeunt vacante sede in
capitulum.
5 Quomodo intelligantur. c. quod sedes. ⁊. c. statutum. 6. 7. 13. 17.
8 Consuetudo ⁊ priuilegium cum sint stricti iuris non debent extendi.
9 Ea que ex liberalitate donantur exercenti iurisdictionem episcopalem
vacante sede non reseruantur successori.
10 Consuetudo que videtur esse contra ius cõmune non debet extendi ad
alium casum. 15.
11 Derogatio facta priuilegijs contrarijs comprehendit etiam priuile-
gia futura.
12 Translato principali transfertur accessorium.
19 Consuetudo tanti temporis cuius memoria non extat in contrarium
habet vim priuilegij.
20 Consuetudo que habet locum in defuncto seruatur in herede.

¶ Consilium. cx.

¶ Plura ad intellectũ cle. statutũ. de elec. ⁊ quando ecclesia dicat va-
care ⁊ an priuilegium concedens episcopo ptãtem doctorandi ⁊ sede
episcopali vacante concedat vicario capituli ⁊ contingat episcopum
aliquo tempore fuisse impeditum per potentiã laicalez exercere per se
vel vicarium suum iura episcopalia ⁊ interim vicarius capituli crea-
uit doctores an emolumentum quod inde percepit debeatur epõ ⁊ ad
quem de iure spectet ptãs doctorandi ⁊ que sint illa que sede vacante
transeunt in capitulum.



Omini redẽptoris nostri
inuocato suffragio. Adeo grauis mihi visa est presens
consultatio presertim ex inspectione sñie seu prolatiõis
arbitrij tot prestantissimoruz iurisconsultorum qui ad
dirimendam hmõi dubitationez assumpti fuerunt per
reuerendissimum dñm meũ dñm. F. saluianum de riario dignissimum
Archiepm ecclesie Pisane ex pte vna ⁊ reuerendos patres dños ca-
nonicos ac representãtes capitulũ eiusdẽ ecclesie Pisane ex altera qd
si in primo aduentu tabellarij cõsultationẽ mihi deferentis de tali ar-
bitrorum tã varia sñia intellexissem quorũ honori plurimum affici or
ausus fuissem

ausus fuissem exorare prefatū dñm meum ⁊ capitulum vt non iniquo
animo ferrent si abstinendū ducerē ab hmōi cōsultatione. circa quam
in tanta versati fuerūt perplexitate ac varietate tot grauissimi viri ad
arbitrādū ꝑ partes electi: sed cū per plurimos dies postea mihi talis
arbitrorū snīa innotesceret indecorū esse arbitratus sum post tāti tē-
poris morā a mea quidem absentia causatā Reuerendissimo dño meo
⁊ capitulo rem adhuc integram ⁊ infectā remittere ⁊ eos sua q̄ de me
cōceperāt opinione fraudare. Idcirco veniēs ad p̄sentis consultatio-
nis determinationem de duobus mihi iniūctis dicturus sum. ¶ Pri
mum est vtrū ꝓ aliqua dictarū partiū relatio seu declaratio dictorum
arbitratorū facta esse intelligat̄. ¶ Secundū est posito ꝙ pro neutra
dictarū partiū facta esse intelligat̄ quenā dictarū partiū in facto prin
cipali iustitiā foueat circa emolumēta illa percepta ex potestate docto
randi per capitulū seu eius vicarium. ¶ Circa primū breuiter respō-
deo ꝙ pro neutra partiū intelligit̄ esse declaratū: quia cū sex essent ar-
bitri ⁊ tres declarauerint in fauorē prefati Reuerēdissimi dñi Archi
episcopi. ⁊ sic ꝙ dicta emolumēta percepta ex licentijs doctorādi tē-
pore quo per potētiā laicalē fuit dictus dominus archiepiscopus im-
peditus quasi possessionē assequi debeant eidē dño Archiepiscopo.
Duo vero declarauerint ꝙ neq̄ domino Archiepiscopo neq̄ capitu
lo de iure debeātur ⁊ vnus tantū. s. sexus declarauerit in fauorē capi-
tuli sequit̄ ꝙ etiā dñs Archiepiscopus non habuit pro se votum ma-
ioris partis arbitrorū: quia tres fuerunt pro eo. ⁊ tres cōtra eū. Ideo
1 talis declaratio reddit̄ nullius momēti quoniam † requiritur ꝙ maior
pars arbitrorū cōsentiat. l. diem proferre. §. si plures. l. itē si vnus. §.
principaliter. ff. de arbi. ⁊ in. c. fin. de re iudi. ¶ Nunc dicēdū est de se-
cundo articulo principali quē non inficior esse probabiliter dubitabi-
lē. ⁊ super eo plura hincinde copiose subtiliter ⁊ elegāter adducta fue-
rūt per prestātissimos doctores iura vtriusq̄ partis tuentes. ⁊ q2 lō-
gum potius q̄ꝫ vtile foret argumenta ⁊ responsiones oium sigillatim
recensere. Ideo attingā ea que videnť mihi principalia ⁊ substātialia
pro decisione p̄sentis articuli. ¶ Et ī primis ꝓ pte dominorū de capi
tulo seu vicarij sui facere videt̄. Quia omne fundamentū dñi Archi-
episcopi esse videt̄ in eo qd̓ habet̄ in. c. quia sepe. de elec. lib. vj. ⁊ in cle.
statutum. eo. tit. vbi ea que vndecūq̄ obueniūt qñ ecclesia cathedralis
vel collegiata caret pastore que spectassent ad p̄latū si obuenissent an-
teq̄ꝫ sedes vacaret debēt per capitulū reseruari successori tñ dicta iura
non videnť militare in dictis emolumentis que ꝑcipiunt̄ a caplo ex
potestate doctorandi sibi cōcessa ꝑ priuilegiū clementis: q2 talia emo-
lumenta tāq̄ꝫ accessoria ipsius potestatis doctorādi nō erāt obuentu-
ra sedi vacāti etiā si dictū priuilegiū Clementis non concessisset dictā
2 potestatē capitulo seu eius vicario: quia † ptās doctorādi non vr̄ com-
petere de iure cōmuni episcopo seu archiepiscopo: vt est de mente gl.
in cle. ij. in gl. fin. de magist. ⁊ clarius hoc ibi firmāt doc. ⁊ dñs Abbas
in. c. tue. de cle. nō residen. ⁊ Bal. in procmio seu in prima constitutio-
3 ne digestorū. in antepe. col. Ideo † dicta potestas doctorandi concessa
per priuilegiū Clementis domino Archiepiscopo nō transibat de iu-
re vacāte sede in ipsum capitulū: sed residebat apud papā qui dictam
potestatem concessisset archiepiscopo: vt ꝑ glo. ⁊ doct. in dicta cle. ij. in
glos. fi. ⁊ notant doct. maxime dñs Cardi. florentinus Ioan. de imo. et
domi. Abbas in. c. verū. de foro cōpe. ⁊ etiā docto. maxime Pe. de an
4 cha. ⁊ Dominicus in. c. j. de maio. ⁊ obedien. lib. vi. quoniam ea † que
competunt episcopo iure speciali non trāseunt vacante sede in capitu-
lum: vt probatur in. c. scriptū ſm vnū intellectū quē ibi sequunt̄ Ho-
stien. Ioā. an. ⁊ cōiter alij sup gl. in verbo tunc. de elec. ⁊ notat Io. and.
in. c. ad abolendā. de hereti. ⁊ ꝑ doc. in. c. cum olim. de maio. ⁊ obedie.
5 Illud † vero qd̓ habet̄ in. d. c. quia sepe. ⁊ in dicta cle. statutū. videt̄ ha-
bere locū solum in illis emolumentis que oīno fuissent obuentura sedi
vacanti ideo capitulū illa reseruare tenet̄ successori: sed cū in proposi-
to casu capitulū ex proprio suo priuilegio exerceat dictā potestatē do
ctorandi capit dicta emolumenta iure suo non aūt hꝫ illa a sede vacā-
te cui non fuissent obuentura etiā cessante priuilegio concesso dicto ca-
pitulo. ¶ Secundo ad idē facit quia ratio quare tex. in. d. c. quia sepe.
⁊ in dicta clem̄. statutū. introduxit quod emolumenta que obueniunt
sede vacante debeant reseruari successori in ecclesijs collegiatis nō ob-
stante quocunq̄ priuilegio vel consuetudine fuit quia si sede vacante
capitulū succedēs in iurisdictiōe prelati debuisset lucrari emolumēta
obuenientia sede vacante dñi de capitulo ingererēt difficultates ⁊ tar-
dius futurū prelatū eligerent vt sedes diutius vacaret ⁊ hec ratio red-
dit̄ ꝑ glo. j. in. d. c. quia sepe. Sed ista ratio cessare videt̄ in casu propo
sito. s. quā primū fuit facta ꝓuisio de p̄senti dño archiepiscopo igitur
6 cessare dꝫ dispositio dicti. c. quia sepe. ⁊ dicte clem̄. statutū. l. adigere. §.
quāuis. ff. de iure pat. ⁊. c. cū cessante. de appel. ¶ Tertio † probari vi-
detur qd̓ non habeat locū id qd̓ habetur in. d. c. quia sepe. ⁊ in. d. clem̄.
statutum. quia illa iura loquuntur vacante sede. Sed in proposito no-
stro post factā dictaꝫ prouisionē a Romano pōtifice de presenti domi
no archiepiscopo non videt̄ qd̓ ecclesia vacaret ⁊ posito qd̓ aliquo re-
spectu scilicet propter potentiā laicalē impedientē dñm archiepisco-
pum per se vel eius vicarium exercere suā iurisdictionem potuisset di-
ci sedē quasi vacare iuxta id quod habetur in. c. si episcopus. ⁊ in. c. fin.
iuncta gl. ij. de supplen. negli. prela. in. vj. tamen ꝑ hoc non videbat̄ iu
dicandum esse prout de sede vacante ꝑ id qd̓ no. Ia. de sancto Geor. ⁊
7 Domini. de sancto gemi. in. d. c. si episcopus. vbi volunt † qd̓ disposi-
tio dicti. c. si eps̄. que vult ideꝫ esse in vacatiōe interpretatiua seu quasi
vacatione qd̓ est in vera vacatione non haberet locum qñ ex consuetu-
dine prescripta vel ex priuilegio vacāte sede episcopali spectaret ad ar
chidiaconum vel ad vnum de capitulo exercere iurisdictionem episco-
8 palē quia talis † consuetudo ⁊ priuilegium cuꝫ sint stricti iuris nō de-
bent extendi ad alium casum ꝑ id qd̓ habet̄ in. c. fin. de offi. archidia. ⁊
in. c. sane. ⁊ in. c. porro. de priuile. ita ergo in proposito dictum priuile-
gium clementis conferens potestateꝫ doctorandi vicario capituli sede
vacante non dꝫ sibi locū vendicare sede quasi vacante. Et ideo cū vica-
rius capituli non dederit licentiam nomine archiepiscopi nec eius no
mine ꝑceperit emolumentū nec ab ipso dño archiepiscopo fuerit insti
tutus seu ad id prepositus nec sedes tunc vacaret non vr̄ archiepō ius
competere ad dictū emolumentū ꝑ vicariū capituli perceptū. bene fa
cit. l. socius qui in eo. in fi. ff. ꝓ socio. ⁊. l. at vbi. ff. de peti. heredi. ⁊ dato
qd̓ etiā capitulū illicite teneret seu illicite ꝑcepisset tñ cum non perti-
neant hec emolumenta ad dñm archiepiscopū dꝫ ipse succūbere iuxta
l. fin. C. de rei ven. ⁊. l. loci corpus. §. competit. ff. si serui. ven. cum simi.
9 ¶ Quarto † ad idē facit id qd̓ not. Pau. de liaza. ⁊ alij post eū in di-
cta clemē. statutū vbi volunt qd̓ ea que ex liberalitate donantur exercē-
ti iurisdictionē episcopalē vacante sede non reseruantur successori cum
non dicantur prouenire ex vsu iurisdictionis sed ex mera liberalitate
donantis ⁊ per ꝯñs non comprehendunt̄ sub dispositione dicte clem̄.
statutum. vt pꝫ ex text. ibi dum dicit prouenit ex iurisdictione ⁊c. sed di
cta emolumenta videbant̄ ꝑcipi ex liberalitate donantiuꝫ eo quia ad
illa prestanda non cogebant̄ cum ex tenore dicti priuilegij ⁊ etiā de iu-
re cōi dictus actus debebat esse gratuitus iuxta id quod habetur in
c. j. ⁊. ij. de magist. ⁊ plene traditur per Hostien. in summa illius tit. §.
quid iuris. in princi. ¶ Quinto probari videtur q2 posito qd̓ hacten⁹
per consuetudinē fuisset acquisitum aliquod ius ꝑcipiendi emolumen-
tum dignitati archiepiscopali qñ tēporib⁹ p̄teritis autoritate archi-
10 episcoporū q pro tpe erant dabat̄ licentia docēdi tñ illa † cōsuetudo q̄
videbat̄ esse contra ius cōe ⁊ contra tenorē dicti priuilegij nō dꝫ exten-
di ad aliū casum iuxta no. ꝑ Bar. in. l. post dotē. ff. so. mat. circa pe. col.
dū allegat. l. si vero. §. de viro. eo. ti. ⁊ ꝑ no. ꝑ Inno. in. c. dilecto. de off.
archi. ⁊ ꝑ doc. in. l. j. C. que sit longa cōsue. cū simili. ergo non dꝫ extēdi
ad casum qñ dabat̄ licentia autoritate capituli seu vicarij ipsius capi-
tuli non aūt noie archiepi. ¶ Pro pte vero dñi archiepi multa addu-
ci posse videnť sꝫ infra scriptis q̄ arbitror esse potiora cōtētus ero. naꝫ
eius intentio fundata esse videt̄ per dictū. c. quia sepe. ⁊ expressius per
dictaꝫ clem̄. statutū. vbi in ecclesijs colligiatis pastore carētibus est ꝓ-
uisum ꝙ vndecunq̄ obuenientia que spectassent ad prelatū si obuenis
sent anteq̄ꝫ sedes vacaret debent reseruari successori ⁊ non occupari vel
retineri per capitulū ⁊ reuocatur ibi omne priuilegium ⁊ consuetudo
que contrarium disponerent ⁊ non vr̄ ibi text. distinguere. an tales ob-
uentiones ꝑueniant ad manus capituli eo quia in tali re capitulum de
iure cōi succedat in locuꝫ prelati sede vacante an vero ꝑueniat ad ma-
nus capituli ex aliquo priuilegio vel consuetudine imo potius cum il-
la iura derogent oī priuilegio ⁊ consuetudini aliter disponenti videtur
de mēte illorū iuriū esse ꝙ etiā si ex priuilegio vocaret̄ capitulū ad ta-
le emolumentū sede vacante tñ debeat reseruari successori vt in dictis
iuribus ⁊ maxime in dicta cle. statutū. iuncta gl. in verbo cōsuetudine.
11 ¶ Et hoc † confirmari pōt quia derogatio facta priuilegijs cōtrarijs
per dicta iura comprehendit etiā priuilegia futura. ⁊ sic postea impe
trata vt no. Dy. Bar. Bal. Ange. ⁊ Moder. in. l. si mihi ⁊ tibi. §. i le-
gatis. in fi. ff. de leg. j. argu. l. si seruitus. ff. de serui. v̄ba. prc. idem etiaꝫ
voluit Pau. de liaza. ⁊ Pet. de ancha. ī cle. j. de exces. p̄la. et Albe. de
rosa. in prima pte statutorū questione. lxvi. incip. Item quero de que-
stione de qua querit Dy. ⁊c. nisi talia priuilegia superuenientia dero-
gassent dictis constitutionib⁹ positis in. d. c. quia sepe. ⁊ in dicta clem̄.
statutum. vt etiaꝫ volunt Pau. de liaza. ⁊ aliī post eū in. d. cle. statutū.
⁊ constat qd̓ priuilegium clementis non derogat dictis constitutioni-
bus cum clausula non obstante vel equipollenti scdm̄ qd̓ de iure requi
ritur vt legi. ⁊ not. in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. ⁊ in. c. nonnulli. de
rescrip. ⁊ in. c. j. de cōsti. in. vi. ⁊ in. c. j. de exces. p̄la. co. lib. ⁊ quāuis papa
in dicta cle. statutuꝫ. nō intendat infringere priuilegia ꝑ que singula-
ribus personis ipsarū ecclesiarū collegiataruꝫ rōne alicuius dignita-
tis vel officij sui iurisdictio cū emolumento sede vacante deuolueretur
vt legi. ⁊ not. ibi in fi. ⁊ per ꝯñs nō videat̄ derogatuꝫ ꝑ illa iura priui-
legio Clementis ꝑ qd̓ concessa est vicario capituli facultas conferendi
licentiam et gradum doctoratus ecclesia Pisana pastore carēte ⁊ sic
videbatur tale priuilegium concessuꝫ esse singulari ꝑsone sub nomine
officij ꝙ sufficere videbat̄ vt ibi ꝑ gl. in verbo dignitatū. tñ hoc non vr̄
obstare dño archiepō eo quia tale priuilegiū Clementis nō disponit
aliquid de emolumēto sed de facultate examinādi ⁊ dādi licentiā do-
cendi quam tribuit vicario quo casu non intelligit̄ ꝑ tale priuilegium
esse dispositū ꝙ emolumentū det̄ vicario sed ꝑinde est quātū ad emo
lumentum ac si talis priuilegiatus nullū haberet priuilegiū vt ī dicta

clemē. statutū. cum glo. in verbo emolumento que est cōiter approba-
ta vnde emolumentū venit reseruandū archiepiscopo cui ex antiquis-
sima consuetudine erat acquisitū tale ius percipiēdi emolumētū ꝓdi-
ctū per regulā traditā in. d. c. quia sepe. ⁊ in. d. cle. statutū. ad qđ etiam
bñ faciunt no. per Host. Jo. an. Ant. de bu. ⁊ dñm Abbatē in. d. c. scri
ptū. sup glo. in verbo tunc per illū tex. scđm vnum intellectū ⁊ p doc.
maxime dominū Cardinalē florentinū ⁊ Joan. de imo. in. d. c. verum.
de foro cōpe. vbi concluditur quod illud qđ ex consuetudine maxime
contra ius commune esset acquisitum epō non transit sede vacante ad
capitulū. ¶ Jstis ergo ita deductis pro fundamento iuris dñi archi-
episcopi vis omnis consistere vr̄ in rñdendo ad obiecta ad que videt
posse rñderi. Et primo ad primā obiectionē supra factā. Nam illi rñ-
deri pōt qđ dato ꝙ potestas doctorandi competens dño archiepisco-
po non transiret sede vacāte in capitulum vbi aliter non fuisset proui-
sum p priuilegiū Clemētis. tñ qꝛ per dictū priuilegium fuit ꝓuisum
qđ potestas doctorandi transiret in vicarium capituli ecclesia caren-
te pastore ⁊ de emolumento ꝑcipiēdo non fuit dispositū p priuilegiū
nec etiā per consuetudinē fuit inductū qđ vicarius capituli tale emo-
lumentū lucraretur: ideo emolumentū ipsum propter ius percipien-
di acquisitum dignitati archiepiscopali ex antiquissima consuetudine
deferebat sedi vacanti que representabat dignitatem archiepiscopa-
lem cui priuilegium fuerat concessū. c. si gratiose. ⁊ qđ ibi no. de rescri.
in. vi. ⁊ trāslatio ptātis doctorādi facta in vicariū capituli virtute pri-
uilegij clemētis non operat ꝙ in ipsum vicariū trāseat emolumentum
12 vt probat in. d. cle. statutū. in fi. cū gl. in verbo emolumēto. ¶ Nec † tūc
hꝫ locū illud qđ dr̄ ꝙ trāslato principali transfert accessoriū quia ra-
tio dispositionis dicti. c. qꝛ sepe. cū simi. cōcernit solū accessoriū. i. emo-
lumentum: qꝛ propter emolumētū percipiēdū ⁊ lucrādū sede vacante
cōtingebat ꝙ ingerebant difficultates ⁊ differebat electio noui prela-
ti vnde tūc qñ per priuilegiū trāsferebat sede vacāte iurisdictio in sin-
gularē personā sub nomine dignitatis vel officij nulla facta mentione
de emolumento nō intelligit translatū esse accessorium. i. emolumentū
sed dꝫ reseruari successori ⁊ ita colligitur ex no. per glo. in. d. c. qꝛ sepe.
in glo. prima. ⁊ in verbo reseruari ⁊ expressius p Pau. de liaza. in di-
cta cle. statutū. Quod autē ex antiquissima consuetudine esset acquisi-
tum ius percipiēdi emolumētū ipsi dignitati archiepiscopali patebit
ex infra dicēdis. ¶ Ad secundū obiectū superius adductū responde
ri pōt ꝙ imo in casu proposito non cessabat ratio dicti. c. quia sepe. vt
colligit ex no. ibi p glo. primā dū dicit qđ vacante sede ingererent dif-
ficultates ⁊c. attēto presertim ꝙ impedimentum per qđ impediebat ar
chiepūs per se vel p vicariū suū exercere iura archiepiscopalia facit iu-
dicari quo ad istā materiam emolumētorū ꝑinde ac si sedes vere vaca-
ret p no. p Jnno. in. c. ad abolēdā. de hereti. ⁊ plenius dicet infra pro-
13 xime in rñsione ad tertiū argu. ¶ Nō † obstat dum tertio dicebatur: ꝙ
illud qđ habetur in cle. statutū. loquit qñ sedes vacabat: sed in propo-
sito nostro nō videbat vacare seu carere pastore cū esset ecclesie proui-
sum a romano pontifice de presenti pastore quia ad hoc pōt rñderi qđ
imo ecclesia intelligebatur carere pastore tpe predicto cū propter po
tentiā laicalem impediretur per se vel p vicariū suum exercere ea que
pertinebāt ad ius ⁊ iurisdictionē archiepiscopi vt est de mente Jnno.
in. d. c. ad abolēdā. vbi voluit ꝙ iura que p mortē episcopi deuoluun-
tur ad capitulum deuoluantur etiā eidē quando episcopus est per ab-
sentiā impeditus. bene facit qđ habetur in. d. c. si episcopus. ⁊ in. c. fin.
iuncta glo. ij. de sup. negli. p̄la. in. vi. ⁊ in. c. ij. de transla. p̄la. ⁊ p gl. opti
mam ⁊ notabilem in clemē. i. cum glo. in verbo sede vacante. de hereti.
⁊ p glo. in. c. i. de prescrip. ⁊ illud quod habetur in. c. i. in verbo mortuo
vel suspenso. ne sede vacā. lib. vi. ⁊ quod notat Hostiē. ⁊ ibi etiam Jo.
and. in. c. olim. el primo. de resti. spolia. dum allegant tex. in. c. cum ve-
nissent. de institu. ⁊ notat etiam Jo. and. in. c. i. de rebus eccl. non alie.
in. vi. in nouella dum refert illud dictum Hostiē. in preallegato. c. cum
olim. ⁊ expresse etiā Hostien. in summa. ne sede vacan. in. §. quot mo-
dis. iuxta princi. inquit sedem dici vacantem quando de facto vacat li-
14 cet nō de iure. ¶ Nec † huic responsioni obstare videtur dictum Jaco.
de sancto Geor. ⁊ Dominici in preallega. c. si episcopꝰ. de quo fuit su-
pra obiectū quia licet ad istud pro pte dñi archiepiscopi nō videatur
15 fuisse datū responsum tñ videt posse responderi † ꝙ priuilegium Cle-
mentis large contra ipsum concedentem interpretari dꝫ licet quo ad
alios stricte sit interpretandum iuxta ea que traduntur plene p doct.
in. c. olim tibi. de verb. sig. ⁊ in. c. cum dilecti. de dona. cum si. vnde siue
teneamus opinionē que habet ꝙ mortuo vel suspenso epō cui per pa-
pam concessa esset potestas doctorandi illa redeat ad ipsum concedē-
ten non aūt transeat ad capitulū sede vacante vt notatur per glo. fi. in
dicta cle. ij. de magistris. ⁊ ibi doc. ⁊ notant. d. c. verū. ⁊ in. d. c. i. de ma-
io. ⁊ obedien. lib. vi. per id quod habetur in. c. quia diuersitatē. de cōces
sio. preben. ⁊ in. d. c. scriptum. ɓm vnū intellectū eo quia de iure cōmu-
ni talis potestas doctorandi nō competat epō sed solū cōpetere possit
de iure speciali ex cōsuetudine vel priuilegio vt per doc. in dictis locis
⁊ fuit dictū supra ⁊ tunc dicendum est quod priuilegiū Clemētis dum
concessit facultatem doctorandi vicario capituli in casu in quo ecclesia
Pisana pastore careret pōt extendi etiam ad casum quo non vere sed
ficte seu interpretatiue pastore careret quia talis extensio ⁊ interpreta
tio solū tendit contra concedenten sed in casu in quo loquit Ja. de san-
cto Geor. ⁊ Dominicus in. d. c. si epūs. fiebat extensio non contra conce-
denten sed cōtra aliū: siue etiā teneamus ꝙ ptās doctorādi de iure cōi
competat epō seu archiepō loci vt tenuit Host. in summa de magistris
§. pe. in prin. ⁊ refert gl. in dicta cle. ij. in gl. fi. eo. ti. ⁊ adhuc non obstat
id quod notat Jac. de sancto Geor. ⁊ Dominicus in. d. c. si episcopus.
quoniam tunc quādo ecclesia careret pastore deferretur talis potestas
doctorandi ⁊ iurisdictio ipsi capitulo. d. c. ad abolendā. ⁊. c. cū olim. de
maio. ⁊ obe. ⁊ ibi expresse notat hoc do. Abb. in vltima questione: ⁊ per
consequens talis concessio clementis cū non esset contra ius non esset
stricte interpretanda. d. c. olim tibi. Sed Ja. de sancto Geor. ⁊ Domi
nicus in. d. c. si episcopus. loquunt in dispositione que erat contra ius
cōe ⁊ stricte interpretāda. ⁊ propterea videtur concludendum quod in
casu nostro priuilegium Clementis dū loquitur quādo ecclesia pasto-
re careret habeat locū etiam qñ interpretatiue careret seu quasi careret
prout cōtingit in casu ꝓposito. ¶ Et cōfirmari pōt quia attētis cau-
16 sis in dicto priuilegio narratis colligit ꝙ si prefato † summo pōtifici
qui dictū priuilegiū cōcessit fuisset etiā supplicatū ꝙ in casu quo p im-
pedimentum facti archiepiscopus esset impeditus per se aut vicarium
suū potestatē illam exercere id expediri posset per vicarium capituli.
illud idem in eo casu cōcessisset prout concessit in casu quo ecclesia pa
store careret. ideo pro concesso haberi dꝫ. l. titius. §. lucius. ff. de libe. ⁊
postbu. ⁊ notāt gl. ⁊ doc. in. l. tale pactū. §. fi. ff. de pac. ⁊ p Bal. in. l. i.
C. q̄ res pigno. obli. pos. bene faciunt not. p gl. in cle. i. in verbo presi-
17 dentes. in fi. de rescrip. ¶ Ad quartū † argumentū dum dicebat ꝙ id
qđ habet in dicta cle. statutum. cū si. non hꝫ locum in his que ex libera
litate donantur exercenti iurisdictionem episcopalem sede vacante di-
co hoc plane fatendū esse de iure verū vt ꝓbat in. d. cle. statutū. in ver-
bo prouenit ex iurisdictione sꝫ mihi in facto ꝓ pte dñi archiepi nō affir
matur talia emolumenta ꝓcessisse ex liberalitate donantiū sed ex ipsa
iurisdictione concessa ⁊ acquisita archiepō Pisano mediante cōsuetu
18 dine tanti tpis cuius in cōtrarium memoria nō existit ⁊ † ideo si dicta
emolumenta deponebant vt exinde sic deponentes licentiā ⁊ gradum
doctoratus consequerent ad quē alias non admittebant non posset di
ci donatio ex liberalitate procedēs. l. hoc iure. §. labeo ⁊. §. pe. ff. de do-
na. ⁊. l. i. eo. tit. ⁊ eodem mō colligit rñsio ad notata. in. c. bone. el. ij. de
postu. prela. ⁊ per Bart. in. l. cū de in rē verso. ff. de vsu. in vltima colū.
cum simi. dum voluit ꝙ illud qđ ex liberalitate vel ex amicitia fit non
dr̄ tendere ad inducendā obligationē in futurum in quo fiebat funda-
19 mentū ꝓ pte capituli. ⁊ dicta allegata consuetudo tanti † tpis cuius in
contrariū memoria non existit vim hꝫ priuilegij. l. hoc iure. §. ductus
aque. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. c. super quibusdā. §. p̄terea. de verb. signi.
centesima distinctio. contra morem. cū si. ⁊ cōsuetudo facit de illicito li-
citū in aut. de defenso. ciui. §. qꝛ vero. cū gl. in verbo ꝑcipiente. ¶ Ad
quintū ⁊ vltimū argumentū quo dicebat talē cōsuetudinē non eē exten
dendā ad casum quo licentia dabat sede vacāte rñderi pōt qđ eoipso
ꝙ dicta consuetudo tribuit dictū emolumentū archiepō pisano trāsit
etiam illud ex extensione quadā passiua in sedē vacantē representātē
ipsam dignitatem archiepiscopalē qñ non est ꝓuisum qđ emolumētū
transeat in aliū ⁊ successiue venit reseruandū successori ⁊ hoc p gene-
20 realem regulā traditā i. d. c. quia sepe. ⁊. i. d. cle. statutū. Cōstat † aūt ꝙ
hmōi extensio passiua ꝓcedens ex virtute regule precedētis pōt habe
re locum etiā in quacunqꝫ stricta dispositione superueniente vt notat
in. l. si quis seruo. C. de fur. ⁊ i. l. qđ vero. ff. de legi. ⁊ hr̄ i. l. i. §. lex falci-
dia. ff. ad. l. fal. ⁊ plene p Bar. in. l. oēs populi. i. vi. qōne principali. ff.
de iusti. ⁊ iu. ⁊ in. l. i. in prin. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ in. l. ij. ff. de leg. i. ⁊ in
spē no. Bald. in. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. ge. nemo enim negaret qđ
consuetudo que habuisset locū in defuncto seruaret in eius herede vel
successore ad quem transirent iura acquisita defuncto. allegantes etiā
pro dño archiepiscopo quamuis isto modo nō respōdeāt ad hoc vlti
mum argumentum tamen alijs modis respondere conātur quod re-
ferre non puto necessarium. Ex quibus omnibus concludo in presen-
ti articulo quod si dicta emolumenta percepta fuerunt ex liberalitate
donantium non spectant ad dñm Archiepiscopum sed ad illū cui do
nata fuerunt sed vbi non ex liberalitate donantium sed vigore dicte cō
suetudinis volentes consequi licentiam docendi seu gradum doctora-
tus habebāt necesse dicta emolumenta prestare adeo ꝙ ex cōmuni cō-
suetudine aliter ad gradum doctoratus non admittebantur tunc sen-
tio illa ad prefatum dñm archiepm pertinere. Et quia hec in facto cō
sistunt ⁊ concorditer ab vtraqꝫ parte mihi nō affirmat illa esse vera: iō
necesse fuit sub dicta distinctione concludere. ¶ Et sic colligitur quod
quamuis ius doctorandi competens epō ex priuilegio nō trāseat sede
vacan. in capitulū ⁊ per cōsequens emolumenta nō transeant: nec sede
vacante ab aliquo percipi possent tñ si potestas doctorandi sede vacā
te concessa reperitur ex priuilegio ipsi capitulo emolumenta que ob
hoc percipit capitulum reseruantur futuro successori propter genera-
litatem. d. c. quia sepe. ⁊ gl. in. d. cle. statutū. bene planū esset ꝙ emolu-
menta deberēt acquiri futuro successori ⁊ ei reseruari si hoc ius docto-
randi competeret epō de iure communi: idem putarem si emolumenta
deberentur

deberentur iure cōi epo: ⁊ idē adhuc cōcedo si deberentur iure speciali epo in omnē casum ⁊ euentū: qꝛ militaret qualitas.d.c.qꝛ sepe: ⁊ tunc non sumus in arti.an ius speciale transeat in capitulum sed an ,puentus qui acquirerenť epo si viueret: etiā iure speciali.debeāt ei reseruari: quo casu pōt dici ꝙ sic p.d.c.qꝛ sepe ⁊.d.cle.statutū cum gl.generaliter intelligendo.¶ Dubiū tamē mihi facit qꝛ presupponit ꝙ talia emolumenta que iure cōi non debenť archiepo nec cap.prescriptione vel cōsuetudine archiepo deberentur: que consuetudo vel prescriptio non probabať (vt puto) nisi viuente archiepo ⁊ clarum ꝙ cū sint stricti iuris ꝙ cōsuetudo ⁊ pscriptio nō dꝫ egredi suos terminos: sꝫ ad ipsos restringi ibi in.c.fi.de cōsue.vbi late ⁊ iste.g.tāgit in quinto argumento ergo i hoc casu remanet ius cōe ergo nec Archiepo nec capitulo deberetur: sed idebite percepta intelligentur: ⁊ hac forte ratione bene motus fuit qui pronuntiauit neutri deberi.tū ad hoc respondet iste.g.qꝺ fit extensio que passiua dr̄ ⁊ si hec responsio satisfacit procedit cōsulēdo.qꝛ hoc magis vrget ꝙ̄ alia.qꝛ ꝯ responsionē predictā facit qm̄ nō sunt pares termini plena sede ⁊ vacante: nā plena sede cōsulēdo defert emolumētū archiepo conferenti doctoratū sede vero vacāte vicario capituli cōfert doctoratū ex speciali priuilegio capituli nō archiepiscopus nec alius in hoc succedēs loco archiepi: qꝛ in hoc cap.nō representat psonā archiepi.cū nō deuoluať ad ipsum hec ptās iure cōi: vt representat heres personā defuncti.nec cōsuetudo hoc casu nec ius defert hoc emolumentū vicario capituli nec alteri representāti archiepiscopum vel loco eius succedenti.vnde non videtur par rō.cogita.

¶ Summarium super consilio.cxi.

1 ¶ Summus potifex quando aliquid concedit contra ius commune non debet derogare contrarijs.ll.nu.2.

3 Ad hoc vt per secundas literas tollanť prime oportet ꝙ nedū de primis in secūdis fiat mētio sed opꝫ specialē mētionē haberi.nu.24.⁊.25.

4 Clausula supplentes in predictis omnes defectus.nu.6.

5 Licet donatio inter patrem ⁊ filiū non valeat tū si pater vult legibus derogare potest donare filio.

7 Generalis dispositio tantum operatur quo ad genus quātum specialis quo ad speciem.

8 Stipulationes pretorie ⁊ iudiciales iudicanť ſm mentem pretoris.

9 Quādo princeps remouet per modū priuilegij exceptiones in genere sufficit vt intelligantur reiecte etiam efficaces.

10 Ubi interuenit clausula ex certa scientia tūc non potest obijci qꝺ in genere fuerit derogatum.nu.12.⁊.13.⁊ nu.14.

11 Ubi sunt expressi aliqui defectus tunc sine dubio clausula generalis subsequens comprehendit omnes alios.

15 Ubi dispositio est conformis iuri cōi sufficit derogationē taliter esse factam quod satis sit ad derogandum iuri communi.

16 Ubi non agitur de preiudicio tertij nō requiritur singularis aut specialis clausula derogatoria.nu.23.

17 Quādo superior cassat consuetudines ⁊ statuta sufficit apponere clausulam generalem.

18 Ubi princeps rescribit contra ius cōe non tamē in preiudicium tertij valet rescriptum absqꝫ clausula non obstante.nu.21.⁊.nu.22.

19 Qn̄ certū est rescriptū emanasse de curia valet etiā si sit ꝯ ius.nu.20.

26 Ubi verba generalia derogatoria precedentium actuum sunt prolata ab eo qui specialiter derogare potuisset sufficit si sint ita prolata ꝙ innuant voluntatem derogantis.

27 Uerba extunc prout exnunc non obstantibus quibuscunqꝫ solennitatibus consuetis ⁊c.

28 Quando papa dicit assignamus tibi castrū cū plenitudine iuris ⁊c.

29 Modus ⁊ forma practicandi in casu isto.nu.30.

¶ Consilium.cxi.

¶ Quid operetur clausula supplentes de plenitudine potestatis omnem defectum ex certa scientia: ⁊ an requiratur alia clausula non obstāte: ⁊ in quibus casibus requiratur clausula non obstante ⁊ qualis esse debeat.



Domini redemptoris nostri inuocato suffragio.¶ Perspectis literis pspicuā fidē faciētibus de promotione infrascriptorū quatuor dominorū ad supremaꝫ cardinalatus.dignitatem hacten⁹ facta autoritate felicis recordationis ¶ Pauli pape secundi.⁊ sacri collegij reuerēdissimorū sacr.san.romane ecclesie cardinaliū vcꝫ de reuerēdis dn̄is Joā.archiepo strigonien.i vngaria ¶ Petro foscaro veneto sedis aplice ,ptonotario Jo.baptista de sabellis eiusdē sedis ,ptonotario ⁊ ferreco de cluniaco similiter sedis apo.protonotario.visaqꝫ extrauaganti quadā incipiente in eminenti ⁊c.dudū edita p e felicis recordationis eugenij quarti de vnanimi fratrū consilio ⁊ cōsensu sentio in dubium reuocari vtrū i dictis literis promotionis sit opportune dicte extrauagāti derogatum: item vtrū necessaria sit alia publicatio ⁊ receptio ⁊ assignatio titulorum ⁊ an in dictis literis sit suppletus defectus non traditi pilei non immissi anuli neqꝫ oris apertio: ⁊ que sint partes dictorum quatuor dominorum ad eorum votum consequendum.¶ Circa pri-

1 mum † videretur prima cōsideratione dicendum qꝺ lꝫ romanus pontifex quando aliquid cōtra ius cōe disponit legem vel constitutionē generalem condendo non habeat necesse derogare contrarijs legibus seu constitutionibus iuris cōis cū ea oīa in scrinio pectoris habere censeatur.c.j.de cōsti.in.vj.l.omnium.C.de testa.§.ea vero.insti.de iure naturali.tū secus est qn̄ alium particularē actū facit nō condendo legem generalē qꝛ tūc legibus cōtrariū facientibus derogare necesse est.l.nec damnosa.⁊.l.quoties.C.de preci.impe.offe.⁊.l.fi.⁊ ibi plene no.C.si cōtra ius vel vti.pu.c.nonnulli.de rescrip.⁊ ibi no.⁊.c.eā te.de eta.⁊ qua-

2 li. † ⁊ tātomagis extrauagāti cōstitutiōe predecessoris derogari oportet: qꝛ de ea probabilior non habetur ignorantia.l.cum prolatis cum ibi not.ff.de re iudi.⁊ in.c.pastoralis.cū ibi not.per doct.de fide.instr. ⁊ qꝺ no.Bar.in.l.omnes populi ad fi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ Bal.in.l.leges sacratissime.C.de legi.⁊ presertim cū in dicta extrauagāti sit clausula derogatoria ⁊ annullatiua eorū que in cōtrariū fierent: que plurimū operatur per ea q̄ habenť in.l.si quis in prin.testamenti.ff.de leg.iij.⁊ no.doc.in.d.l.nōnulli.⁊ in.d.l.fi.C.si cōtra ius.⁊ in.l.j.ff.de libe.⁊ posthu.cū igiť in literis dicte promotionis nō sit derogatum dicte extrauagāti nō vr̄ promotionē ipsam valuisse ⁊ ꝙ̄uis actus dicte promotionis celebratus fuisset ab ignorantibus tenorē dicte extrauagantis non per hoc tū dꝫ censeri validus per not.per gloss.no.in cle.nolentes in prin.in verbo exnunc.de hereti.vt etiam specialiter in dicta extraua-

3 ganti exprimitur.¶ Cōfirmanť predicta.† qꝛ videmus qꝺ ad hoc vt per scđas literas tollantur prime opꝫ nedum de primis in scđis mentionem haberi verum etiam specialem de primis mētionem fieri.c.bone.de cōfir.vti vel inuti.⁊ probať in.c.ij.de do.⁊ cōtu.bene facit text.in c.ex literis.de offici.dele.vbi tex.requirere videtur qꝺ in secūdis literis fiat expressa mentio primarū.ita etiā habetur in.c.in nostra.de rescrip.Quinimo nō solū in secūdis literis dꝫ de primis mentio fieri verū etiā si in ipsis primis literis aliq̄ notabilis cl'a cōtineret oporteret de ea mentionē fieri vt pbari videť in.c.ex cōquestione.de restit.spo.et ibi no.do.vbi per hoc dicunt qꝺ si in primis literis est adiecta clausula appellatione remota qꝺ nō sufficit in secūdis literis fieri mētionem de primis nisi etiam de dicta cl'a mentio fiat ita etiā no.Ant.de bu.in c.ceterū.de rescri.sed in dicta extrauaganti cōtineť clausula nō obstante in forma latissima et qꝺ sn̄iam excōicationis incurrāt illi qui auxiliū vel ꝯsilium dederint ei qui nō seruata forma dicte extrauagantis pronuntiatus fuisset Cardinalis et pertinaciter se cardinalē noīare auderet a qua sn̄ia excōicationis non possit ab alio ꝙ̄ a romano pōti.nisi in mortis articulo absolutionis bn̄ficiū obtinere de qua clausula nulla est facta mentio i literis dicte promotionis.¶ Tū istis non obstātib⁹ ꝯrium puto esse in proposita cōsultatiōe de iure verius maxime ex in-

4 frascriptis.qꝛ in actu † predicte promotionis fuit adiecta cl'a supplētes in predictis oēs defectus si qui forsan in predictis interuenissent quibus oībus autoritate appostolica ex certa scientia de plenitudine potestatis fuit derogatū: cōstat aūt ꝙ illa cl'a de plenitudine potestatis tollit oēs defectus q̄ essent inducti a iure positiuo lꝫ nō tollat illos qui essent de iure naturali inducti.c.illa quotidiana.de elec.c.j.de trāsac.⁊ vtrobiqꝫ not.doct.⁊ in cle.pastoralis.versi.ceterū.de re iudi.⁊ no.Spe.⁊ Jo.an.in tit.de lega.§.nūc ostendendum ver.xviij.⁊ do.Abb.

5 in.c.inter dilectos in.vj.col.de fide instr.bene facit qꝺ not.Bal.† in.c.j.§.item sacra.in.vij.col.in ti.de pace iura.fir.vbi voluit ꝙ lꝫ donatio facta a patre filio in potestate nō valeat.l.ij.C.de inof.dona.tamen si valēs legibus derogare donat filio suo i potestate ⁊ exprimit velle in illa donatione vti autoritate regia valebit donatio per id qꝺ habetur in.l.pe.C.de dona.inter vi.⁊ vxor.iuncta.l.bonorū.C.qui admitti ad

6 bo.pos.¶ Nec † ad hoc obstat si diceret ꝙ nō fuerunt specificati defectus ⁊ ita ꝙ illa clausula non trahitur ad defectus nō specificatos.ar.l.iiij.§.quesitum.ff.si quis cau.⁊.c.ex parte el.ij.cum glos.de offic.deleg.qꝛ īndeo ꝙ imo non requiriť defectus specificare vt euidenter ap-

7 paret ex verbis Jo.an.⁊ aliorum in.d.c.j.de transac.⁊ qꝛ † tantū operatur regulariter gn̄alis dispō quo ad genus quātū specialis quo ad speciem.l.si duo.ff.de admi.tutor.l.omnes.C.de prescript.xxx.anno.

8 ⁊ ibi hoc probatur.¶ Non obstat † id qꝺ habetur in.d.§.quesitū quia vt ibi concludunt docto.post.glos.in.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acqui.heredi.est speciale ibi in stipulationibus iudicialibus et pretorijs que dijudicantur ſm mentem pretoris qui non patitur aliquem decipi.sub inuolucro verborum.¶ Non obstat id quod habetur in.d.

9 c.ex parte.† quia respondeo primo quod tex.ibi hoc non dicit sed potius contrarium ⁊ qꝺ vbi per modum priuilegij princeps remouet exceptiones in genere hoc sufficit vt intelligantur reiecte etiam efficaces.est tex.quem ad hoc ibi ponderat Bal.in.l.iij.§.si is pro quo.ff.

10 quod quisqꝫ iuris.Item respondeo † ꝙ vbi interuenit clausula ex certa scientia tunc non potest obijci qꝺ in genere fuerit derogatuꝫ vt per glo.in.d.§.si is pro quo.iuncto tex.⁊ est satis de mente glos.in.d.c.ex parte.⁊ expressius no.Jo.de imo.in.l.fi.in.ij.char.ff.a quibus appel.nō licet.⁊ in proposito fuit inserta clausula ex certa scientia.¶ Item

11 respondeo † quod vbi sunt expressi aliqui defectus tūc sine dubio clausula generalis subsequens comprehendit omnes alios etiam non specificatos.ita no.Hostie.⁊ Jo.an.in.d.c.ex parte per id quod habetur

in c. qui ad agendum. de procu. in. vi. et per no. in. d. §. quesitū. sed hic fuit fa. ta mētio de defectib9 solēnitatū scȝ cōsuetarū i assumptiōe car dinalium ergo sufficit postea alia generalis suppletio defectuū plus dixit do. Abba. in. d. c. ex pte qd qñ exceptiones essent inducte de iure positiuo sufficeret sola generalis derogatio p illūt er. non violando. sed huiusmodi defectus sunt de iure positiuo ergo ⁊c. ¶ Preterea vl tra dictā clausulā supplētes de plenitudine potestatis ⁊c. est apposi-
12 ta alia† clausula scȝ ex certa scientia q̄ etiā per se sola apposita in lite- ris circa gratiā ⁊ vbi non agit̄ de preiudicio tertij hȝ vim clausule nō obstāte. l. quidam consulebant. ff. de re iudi. l. idē vlpianus. ff. de excu. tuto. ⁊ ibi Bal. ⁊ no. glo. ⁊ doct. in. d. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pub. ⁊ in d. l. quot. C. de preci. impe. off. ⁊ in. l. eos. in prin. in verbo decisaȝ. ⁊ ibi Bal. C. de ap. ⁊ Archi. in. c. j. de cōsti. l. vj. ⁊ Jo. an. i. c. j. de exces. pla. in vj. in nouella ⁊ gl. fi. in cle. ij. de rescri. ⁊ in. c. porrecta. in. gl. iij. de con fir. vti. vel inuti. ⁊ clarius tradit istā doctrinā Bal. in pludijs feudorū in. xv. col. in ver. queritur an rex possit filiū suum constituere regem et Bal. in. c. naturales. in prin. ⁊ ibi etiā And. de iser. in tit. si de feu. fue. cōtro. inter do. ⁊ agna. ⁊ Bal. in. l. iij. §. si is pro quo in lec. antiq. ⁊ ibi moder. qd quisq̄ iur. ⁊ Bal. in. l. eam quam. C. de fideicom. in. xj. colū. in ver. interrogatus fui. ⁊ Jo. de imo. in. l. fi. in. vij. col. ff. a quibus ap. nō lȝ. in. d. l. quidā cōsulebant in. vij. col. ⁊ bene facit qd no. Inno. in. c. cā te. in prin. de eta. ⁊ quali. ⁊ glo. in. c. ex parte tua in glo. j. de offi. de- leg. ⁊ in. c. j. in verbo. noscat̄. de cōsti. in. vj. vnde dicit Bar. in consilio incipiente ciuitati camerini in scdo dubio q̄ qñ papa aliquid facit ex certa scientia: videtur omne obstaculum tollere: allegat. d. l. quidā con sulebant ⁊. d. l. idē vlp. ⁊ id qd no. in. d. l. eos in prin. ⁊ p allegatā. l. bo norum in prin. ¶ Nec ad hoc obstat si diceretur qd clausula ex certa scientia non operatur in his in quibus papa presumitur habere igno- rantiam vt no. Bal. in. l. fin. C. sen. rescin. non pos. sed de extrauaganti non presumitur haberi scientia nisi aliter appareat per ea que habent̄ in. d. c. pastoralis. de fide instru. cū ibi no. per doc. ⁊ in. d. l. cū prolatis
13 cū concord. supra allegatis q2 † respondeo qd in proposito paria sunt papā habuisse scientiam qd illud qd ipse disponebat erat cōtra dictā extrauagantē. ⁊ sic de hoc in specie cogitasse vel ipsum de hoc in gene re cogitasse sed q̄ esse poterat cōtra aliquā legem vel constitutionem ⁊ nihilominus voluisse ita prouidere ⁊ disponere prout disposuit. l. q iure militari. ff. de test. mili. l. sub pretextu specierum. ⁊ ibi not. Cy. et Bar. ⁊ alij in prin. C. de transac. ⁊ l. tres fratres inducendo. vt ibi per Bald. in. ij. oppo. ff. de pac. ⁊ Barto. in. l. ij. C. de rescin. vendi. in vers. quero quid si minor iurauit non venire cōtra rōne minoris etatis ⁊c. ⁊ l. sciendū. ff. de verb. obli. ⁊ l. fi. ad fi. C. in quibus cau. in integ. restit. nō est neces. sed papa Paulus in proposito nostro saltē in genere cogita uit de hmōi extrauaganti aut alia qualibet cōstitutione per quam ap- parere posset aliquid esse qd obstare posset effectuali promotioni di- ctorum cardinaliū vt patet ex eo qd si qui essent defectus voluit illis esse derogatū de plenitudine potestatis ⁊ nō obstare qd solennitates in similibus consuete non interuenerint. ⁊ sic in genere de defectibus qui quomodocunq̄ interuenire potuissent apparet fuisse cogitatum.
14 ¶ † Accedit ad cōfirmationē predictorū q2 postq̄ apparet mētē pa- pe fuisse velle generaliter derogari impedimentis ⁊ obstaculis facili9 debet tolli illa specialis cōstitutio eugenij que in aliquibus repugnat dispositioni iuris communis q̄ etiam ipsum ius cōe. l. eius militis. §. militia missus. ff. de test. mili. in. §. quia vero verisimile in auc. de non alie. ⁊ no. Bal. in titu. de pace constan. in verbo libellariū ⁊ Ricar. et
15 Bar. de Sali. in dicta. l. final. C. si contra ius vel vtili. pub. † Quaten9 vero cōformis esset dispositioni iuris cōis sufficit derogationē taliter esse factam quod satis fit ad derogandū iuri communi per no. p glos. ⁊ doc. in dicto. c. in verbo cum fit. de consti. in. vj. ⁊ per docto. in. c. j. de rescrip. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in rub. de testa. in prin. ⁊ Bar. in. l. j. in prin. ff. ad. l. fal. ⁊ Bal. in. l. fi. C. que sit lon. cōsue. ⁊ in. l. ius ciuile. ff. de iusti. ⁊ iure. et ex dictis clausulis. s. ex certa scientia ⁊ de plenitudine po testatis per quas suppleuit ac derogauit ⁊c. est sufficienter derogatuȝ defectibus procedentibus a iure communi vel etiam a quocunq̄ iure positiuo vt dictum est supra. Et statim etiam apparebit in respōsio- ne ad allegata in cōtrarium ad q̄ q̄uis satis liquere possit responsio ex supradictis tamen specialius respondeo. ¶ Et dico in primis non obstare dū dicitur qd debuit derogari dicte extrauaganti quia respon deo intelligi fuisse derogatū per dictas clausulas ⁊ papam de ea saltē
16 in genere cogitasse vt probaui. ¶ Et confirmo † q̄ fȝ magis commu- nes ⁊ approbatas cōclusiones in proposito nostro quoniam nō agit̄ de preiudicio tertij nō requiritur singularis aut specialis clausula de- rogatoria sed sufficit generalis quia regulariter tantū operat̄ genera- lis dispositio quo ad genus quantū specialis quo ad speciem. l. si duo ff. de administra. tuto. l. omnes. C. de prescrip. xxx. anno. vel sufficit q̄ appareat romanum pontificem velle suam dispositionem valere quā- uis sit cōtra aliquod ius quo inspecto diceretur in actu esse defectus. secus quando nō apparet ipm velle cōtra ius disponere q2 non est ve- risimile eū velle tollere legem diu exagitatam. l. si qñ in princip. C. de inoffic. testa. c. ecclesia vestra. de elect. iuncta dicta. l. quidā consulebāt ⁊ dicta. l. idem vlpianus. ⁊ ad hoc optime facit. l. rescripta. C. de preci.

imper. off. ⁊ ita tenet Jaco. de ra. pe. ⁊ Cy. in dicta. l. fi. C. si contra ius vel vti. pu. ⁊ Jac. bu. in. l. prescriptione ad fi. eo. ti. ⁊ est de mente glos. in. l. imperialis. §. si miles. C. de nup. ⁊ in. l. j. C. de natu. libe. ⁊ in. l. si nō speciali. C. de testa. ⁊ firmat Alb. de rosa. in dicta. l. quot. de pci. imper. off. vbi dicit hanc esse cōem opi. ⁊ post opi. omnium relatas tenet hoc Joan. and. in dicto. c. j. de exces. prelato in. vj. in nouella vbi vult q̄ in omni materia si per verba derogatoria prolata generaliter apparet voluntas derogātis quod generaliter derogare voluit sufficiet lȝ ita apparet in proposito p dicta verba generalia qd si qui erant defectus voluit illis derogare ergo hec verba generaliter prolata generaliter
17 debent intelligi. ¶ Accedit † quod no. Bald. in auc. oēs peregrini. C. communia de succes. vbi dixit q̄ qñ superior cassat consuetudines et statuta sufficit apponere clausulam generalem licet nō apponat teno- rem statutorū qd dicit esse nota dignuȝ pro literis papalibus que ad
18 beneficia cōcedūtur. ¶ Plus dicit † expresse Jo. de platea in. l. j. C. de petitis bon. subla. lib. x. quod quando princeps rescribit cōtra ius nō tamen in preiudicium tertij valet rescriptum etiam absq̄ clausula non obstāte per dictā. l. rescripta. ⁊ per no. per gl. in. l. ij. C. de peti. bo. sub- la. lib. x. ita etiā est de mente Bar. in. d. l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. dum allegat dictam. l. idem vlp. vbi vult qd qñ rescribitur ad commo dum alicuius absq̄ preiudicio alterius non opȝ recurrere ad. q. qua queritur an requiratur clausula non obstante sed sufficit certa scientia
19 per dictam. l. idem vlpianus. ¶ Circa hoc † fortius dicit Anto. de bu. in. c. j. de rescrip. ⁊ dominicus in. c. j. de consti. in. vj. qd quando certum est rescriptum emanasse de curia valet etiam si sit contra ius q̄uis in eo non sit clausula derogatoria ad ius cōtra quod emanauit per id qd no. Hostien. in. c. cum olim essemus. de priuileg. ⁊ per no. per glo. in. c. vt debitus. de appella. saltem in his in quibus habet papa liberam administrationem vt ibi plenius per eos. ⁊ traditur per Pet. de an- cha. in consilio. cccxij. ¶ Sed illud quod fortius obstare videtur est q2 dicta extrauagans habet clausulam derogatoriā ad rescripta quo casu fm Bal. ⁊ Sali. in dicta. l. fi. C. si contra ius. ⁊ Anto. de bu. in c. j. de rescrip. ⁊ dominicum in. c. j. de constit. in. vj. videtur q̄ requiratur specialem mentionem fieri de ipsa constitutione per dictam. l. si quis in prin. testamenti. Plures ad hoc videntur dari posse responsiones vna Joan. mona. in dicto. c. j in glo. j. de consti. in. vj. ⁊ ibi Joan. an. in nouella ⁊ Ja. bu. in. l. prescriptione in fi. C. si contra ius vel vti. pub. q̄ illud procederet si ipsemet pontifex qui constitutionem illam fecit
20 rescriberet cōtra illam secus in successore † q2 ei non potuit predecessor legem imponere. c. innotuit. de elec. c. fi. in fi. ⁊ quod ibi no. de rescrip. in vj. est verum q̄ Ant. de bu. in. c. j. de rescrip. ⁊ Joan. de imo. in. d. c. nō nulli. istam opi. reprehendunt quia fm eos sequeretur q̄ in casu. d. c. nonnulli. non requireretur hodie per pontifices rescribentes deroga- ri specialiter illi decretali habēti clausulam derogatoriam ad rescri- pta tñ non probant ipsi hoc aliqua ratione vrgenti nec rñdent ad rō-
21 nem Jo. mo. ⁊ Jo. an. supra allegatam. ¶ Scdo modo potest † respon deri qd illud qd in contrarium allegatur posset procedere qñ papa re scriberet in preiudiciū alterius. nā tūc etiā si lex aliqua specialiter non derogasset tali rescripto requirebat̄ oīno generalis clausula non ob- stante. ppter regulā generalē iuriū dicētium generaliter qd rescripta talia ꝯ ius in preiudiciuȝ alterius non valent. d. l. rescripta. l. nec dam nosa. ⁊ l. quot. preallegata. vnde si per aliquam. l. specialem fit deroga tum specialiter rescripto in certo casu tunc vt valeat rescriptum requi ritur specialis clausula non obstante illa. l. sed qñ rescribitur non infe- rendo grande preiudiciū tertio tunc de iure communi talia rescripta etiam si sint contra ius nulla requirit clausula non obstante quia lex permittit tale rescriptū quāq̄ illud quod cōceditur sit cōtra ius in d. l. rescripta. ⁊ in. d. l. quoties. ⁊ ibi expresse doc. maxime moderni vt Pau. de ca. in. d. l. rescripta. ⁊ in. l. nec damnosa. co. ti. ⁊ dixi etiā supra vnde si modo in aliqua speciali constitutione reperiat̄ derogatū rescri pto impetrādo in certo casu in quo non tractat̄ de grandi preiudicio tertij vt in casu prouiso per dictā extrauagātē satis operat̄ dicta extra uagans isto casu q̄ vbi si nō fuisset per illā extrauagantē facta deroga tio ad rescripta nulla requireret̄ clausula non obstāte nūc propter di- ctam derogationem ad rescripta requireret̄ clausula generalis nō ob- stante vel equipollens ⁊ probat̄ per. l. j. cū glo. in verbo rescripti. C. de natur. libe. quā sequit̄ ibi Bal. ⁊ Ang. ⁊ Pe. de ancha. in cōsi. ccxxvj. ⁊ ita est de mēte Pau. de ca. in. d. l. rescripta. vbi dixit q̄ isto casu qñ non infertur grande preiudicium per rescriptum. ⁊ lex specialiter dero gabat tali rescripto requiret̄ clausula derogatoria vel ex certa sciētia vel motu proprio allegat. l. ij. C. si nup. ex rescrip ⁊ l. ij. C. de sum. tri. lȝ hic est adiecta clausula ex certa scientia. ⁊ etiam derogatio lȝ nō specia
22 lis. ¶ Plus voluit Jo. and. † in. d. c. nonnulli. ⁊ etiam Cy. in. d. l. fi. C. si contra ius q̄ etiā qñ papa rescribit ad preiudiciū tertij etiā si rescri- bat in casu in quo lex specialiter derogat rescripto vt in casu. d. c. nō- nulli. tñ si apparet scientia rescribētis illa sufficiat absq̄ alia clausula non obstāte. allegat id quod habetur in. c. si motu proprio. de preben. in. vj. ⁊ potest responderi ad. d. l. si quis in prin. testamenti vt respon- dent Ja. de ra. Pe. ⁊ Cy. i. d. l. fi. C. si contra ius q̄ ibi loquitur in te- statore qui deponit ad vtilitatem suā. ⁊ ideo sibi imputet cum aperti9 potuerit

potuerit loqui ⁊ voluntatē suā ostendere ⁊ aliud est in principe q non
disponit ad vtilitatē suā sed subditorū vnde modo nō est sic sibi impu
tandum si non loquatur apertius.ar.l.veteribus.ff.de pac.¶ Et ita
23 etiam† voluit Bal.in.l.humanum.C.de legi.vbi eleganter in propo-
sito inquit secut⁹ Cy.quod in principe sufficiat reuocatio ⁊ derogatio
generalis facta dispositioni precedenti que prohibebat scdām dispo
sitionem fieri illi prime cōtrariā.allegat.l.omnes.§.4.C.de prescrip.
xxx.anno.⁊ cle.eos de sepul.⁊ dicit quod ita videtur tenere gl.in.l.im-
periales.C.de nup.⁊ ꝙ ita seruat curia romana ⁊ rñdet ad.d.l.si quis
24 in prin.testamenti.prout proxime dixi ita etiā est† de mēte sede.de se
nis in cōsilio.xlvij.incipiente habita super casu predicta collatiōe cō
uenienti vbi dixit qđ lꝫ ꝑm priuilegiū non tollat primū nisi in secūdo
fiat mentio de primo ⁊ eius derogatorijs vt legit ⁊ no.in.c.veniens.de
prescrip.⁊ in.c.j.de rescri.⁊.xxviij.q.ij.in summa.tñ sufficit generalis
derogatio qꝛ dicit ipse videmus ꝙ per sufficientia generalis remora-
toria posita in lege vel canone vel aliquo priuilegio derogatur specia
libus priuilegijs quātuncūqꝫ habentibus speciales clausulas dero-
gatorias ad futura vt patet in.c.qꝛ sepe.de elec.i.vj.in.c.alma.de sen.
excom.in.vj.c.vt officium post medium.de here.co.lib.⁊ in cle.j.⁊.ij.§.
25 nos etenim.de sepul.¶ Non obstat† etiam dum dicebat ꝙ ad hoc vt
per scdās literas tollantur prime opꝫ de primis specialē mētionē fie-
ri quia respondeo qđ imo sufficit generalē de eis mentionē fieri.c.cau
sam que el.ij.de iudi.c.audita.de resti.spo.⁊ ita videt resīdere Hosti.
in.d.c.ij.de do.⁊ contu.⁊ etiā Jo.an.ibi dum dicit ꝙ potest responde
ri ad.d.c.ij.de dolo.⁊ cōtu.ꝙ nec etiam in genere facta erat mentio de
primis literis ita etiam est de mente Jo.an.in.c.j.de exces.prela.in.vj.
in nouella cuius verba retuli supra:nec oportuit de aliqua alia clausu-
la fieri specialem mentionē nisi qñ appareret illā clausulam fuisse ta-
lem ꝙ si papa paulus de illa habuisset noticiam verisimiliter contra
rium non disposuisset ꝑm do.Abb.i.d.c.ij.de do.⁊ cōtu.⁊.c.ex cōque-
stiōe.de resti.spo.arg.c.super literis.⁊.c.postulasti de rescrip.¶ His
26 bene consonat† id qđ dixit Pau.de liaꝫ.i cle.j.de sepu.vbi voluit ꝙ
quando verba generalia derogatoria precedentiū actuum sunt prola-
ta ab eo qui specialiter derogare potuisset sufficiant si sunt ita prolata
ꝙ innuant voluntatē derogantis esse talem ⁊ hoc dicit esse verum tam
in contractibus q̄ꝫ in priuilegijs rescriptis ⁊ cōstitutionibus allegat
d.c.qꝛ sepe.⁊.d.c.alma.⁊.c.si motu proprio.de preben.in.vj.ꝙ autem
verba apposita in dictis literis promotionum innuant voluntatē pa
pe fuisse talem ptꝫ ex illis clausulis per quas de plenitudine potesta-
tis tex.certa scientia derogatur defectibus si qui essent ⁊ suppleuit so-
lennitates cōsuetas vt est dictū supra.¶ Ex predictis infero non fo-
re necessariā aliam publicationē ⁊ receptionē eorum nec titulorum assi
gnationem qꝛ in dictis literis expresse cautū est ꝙ in casu quo seque-
retur mors prefati dñi Pauli romani pōtificis immediate ⁊ eo mo-
mento intelligerētur publicati ipsi quatuor domini Cardinales quos
collegium dominorum cardinalium dixit exnunc in cardinales et fra-
tres recipere prout extunc ⁊ extunc prout exnunc non obstantibus q-
27 buscunqꝫ solennitatibus consuetis ⁊c.que† verba operantur vt ex die
mortis predicte intelligatur retro facta publicatio vt in cle.j.cum ibi
not.de conces.preben.⁊ in.c.dudum.⁊ ibi expresse not.Archi.⁊ Joan.
an.in nouella de preben.in.vj.l.lecta.ff.si cer.pe.l.si ita stipulatus fue-
ro si titius.in prin.⁊ ibi Bar.ff.de ver.ob.⁊.l.huiusmodi.co.ti.⁊ ibi di
cit Ang.⁊ alij post eum ꝙ dicta verba.s.exnunc prout extunc ⁊ extunc
prout exnunc operantur vt ex quolibet dictorum temporum possit di
ci quod actus ⁊ dispositio sumat effectum pro quo allegāt glos.in.l.j.
C.de codi.⁊ tex.cū glo.in cle.j.in verbo extunc de iure patr.⁊ cle.si.de
sepul.⁊.l.cum quidam.in prin.ff.de vsur.⁊ in aut.credētes.C.de here.
no.etiam docto.in.c.preterea.el.ij.de appel.nam qñ dico exnūc prout
extunc presens trahitur ad futurum ⁊ quando dico extunc prout ex-
nunc futurum trahitur ad presens ita inquit Bal.in aut.cōtra roga-
tus.in prin.per illum tex.C.ad treb.⁊ no.Bal.in.c.j.de mili.vas.q cō
tu.est.⁊ in.d.l.lecta.i.j.col.⁊ in.l.gallus.§.nūc de lege.ff.de lib.⁊ post-
hu.⁊ Ang.in ea.l.in prin.per illū tex.cuꝫ gl.⁊ in.d.l.j.C.de iud.Pro-
missumqꝫ fuit tpe promotionis dictis dominis quatuor assumptis de
titulis suis vt in dictis literis promotionis apparet vnde alia nō est
necessaria titulorum assignatio licet talis assignatio tunc non fuisset
necessaria vt no.Hosti.⁊ Jo.an.in.c.ad deliberādū.de iude.¶ Per
predictas literas promotionis etiam apparet fuisse suppletos defe-
ctus non traditi pilei non immissi anuli nec oris aperti:qꝛ papa vo-
luit supplere omnes defectus si qui essent ⁊ derogare omnibus solen-
nitatibus consuetis ⁊ similibus ꝙ facere potuit eo modo quo fecit cū
sint defectus iuris positiui:vt.s.fuit ostensum dum discussi de virtute
illius clausule supplentes omnem defectum ex plenitudine potestatis
ex certa scientia ⁊c.per que intelligitur derogatū his que prouisa erāt
28 per dictā extrauangantē vt superius ostensum esse puto.¶ † Accedit
ad confirmationē premissorum id quod no.Bal.in.c.j.in princi.in.ij.
col.in ti.quid sit inuesti.in vsibus feudorū.vbi voluit ꝙ si papa dixit
assignamus tibi castrum cuꝫ plenitudine iuris vel p alia verba equi-
pollentia non erit necessaria alia possessio facti quia apud papam est
plenitudo supreme possessionis ⁊ suprema potestas.allegat id quod
no.xvj.q.v.volumus.⁊ ar.c.capitulum sancte crucis.de rescri.⁊ id qđ
no.Archi.in.c.si clericus.de preben.in.vj.⁊ idē in effectu voluit Bal.
in.c.si.de noua forma fidelitatis.⁊ Bal.in.c.ad audiētiam.de prescri.
29 ⁊ Angel.in.l.officium.ff.de rei vendi.¶ Modus † autem tenendus
per dictos dominos:vt.s.promotos esse videtur ꝙ coram superiore
narrent ea que gesta sunt asserātqꝫ a peritissimis eis esse cōsultum di
ctam promotionem valere necnon eos intelligi etiam legitime promo
tos ad predictam dignitatem ⁊ officium:⁊ eos vt cardinales esse in o-
mnibus ⁊ per omnia habendos ⁊ tractādos.Quare petunt super hoc
iustitiam ministrari omni meliori modo via iure ⁊ forma quibus ma-
gis ⁊ melius fieri potest cū protestatione ꝙ predicta dicunt ac fieri pe-
30 tunt si ⁊ inquātum eis de iure liceat † ⁊ non aliter nec alio modo.nam
per huiusmodi protestationem factam cum huiusmodi clausula in o-
mnem euentum sunt tuti a pena de qua in dicta extrauaganti vt nota-
biliter traditur per Bal.in.c.j.§.final.in vlti.colum.in titu.que fue-
rit prima causa benefi.amit.per id quod in simili not.gloss.in.l.si qui-
dem.C.de except.⁊ no.do.Abb.in.c.si.de feu.⁊ ego etiā sub eadē pro-
testatione ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio.cxiij.

1 ☞ Verba instrumenti enuntiatiua probant contra eum cum quo cō-
fectum est instrumētum.
2 Relatiuum que ⁊ relatiuum ea facit relationem precedētis ⁊ antecedē
tis cum omnibus suis qualitatibus.
3 Ubi aliquis fatetur talia bona fuisse apud talē ille qualitates impor-
tant dicta bona fuisse in dominio vel quasi.
4 Ex detentione presumitur possessio.
5 Quando omnia bona debitoris sunt obligata creditori ⁊ debitor pos-
sidebat rē si eā nō desijt possidere quāuis reperiantur per alium deti-
neri per hypothecariam adiudicabitur aduersūs possidentem.nu.7.
6 Licet bona sint deposita ⁊ in sequestrum posita tamen quis non desijt
possidere.nu.8.
9 Possessor presumitur bonefidei quando antiquior possessor contra-
rium non allegat.
10 Ad hoc vt bona de quibus in casu potuerint hypothecari ⁊ obligari
per Joannem picinum debet apparere quod essent pignori obliga-
ta dicto Joanni.
11 Conductor dicitur per colonum vel inquilinū possidere naturaliter.
12 Non sufficit dicere ꝙ bona mobilia que sunt in domo sijt de fratribus
cuius est domus nisi se referant ad qualitates ⁊ demonstrationes.
13 Probatio de auditu non releuat.
14 Ad hoc vt bona probentur fuisse alicuius requiritur quod testes etiā
non interrogati reddant rationem.
15 Ad hoc vt ex mutuo ⁊ receptione pignoris sit acquisita aliqua actio
dictis de medicis requiritur qđ appareat qđ nomine dictorū de me-
dicis mutuauerit.nu.16.⁊ nu.17.

¶ Consilium.cxiij.

¶ An creditori habēti obligata bona debitoris sufficiat probare qđ
illa bona possidebantur per debitorem ⁊ quid habeat necesse probare
aduersarius volens in hoc excludere creditorem ⁊ an sufficiat quod
aduersarius probet debitorem fuisse confessum bona fuisse non sua sꝫ
istius rei conuenti ⁊ mutuasse de pecunia mea ⁊ p tali mutuo recepisse
pig.vt sit mihi aliqua actio quesita ⁊ an presumat te mutuasse nomine
meo saltem si hoc tibi mandaui.



Edemptoris nostri inuo
cato suffragio viso quodam instrumento descriptio-
nis bonorūꝫ facte per ser Jo.de belinzona ⁊ visis nō-
nullis attestationib⁹ testium tam receptorum in fauo
rem domini Georgij de grassis q̄ꝫ etiā in fauorem
Francisci ⁊ fratrum de medicis.queritur vtrū stante ꝙ dñs Georgi⁹
esset creditor dicti Joannis picini ⁊ haberet obligata omnia bona et
iura dicti testatoris possit consequi creditum suum super dictis bonis
de quibus in descriptione predicta ⁊ puto quod sic.Ad quod ostēdē-
dū presuppono ꝙ dicti de medicis non possunt negare qđ dicta bona
in dicta descriptione contenta non fuerūt reperta in domo habitatio-
nis dicti Joannis ⁊ penes ipsum quia hoc probatur per instrumen-
tum dicte descriptionis ⁊ consignationis facte per dictum ser Joannē
de belinzona penes dictos de medicis promittentes ea restituere cui
1 vel quibus venient de iure restituēda.nā† verba dicti instrumenti etiā
si enuntiatiua sint probant contra eum cum quo confectum est dictum
instrumentum.l.optimam.C.de contrahen.⁊ commit.stipul.l.quidā.
ff.de proba.l.publia.§.final.ff.depo si.nam cum in principio dicte de-
scriptionis sit narratum dicta bona esse de bonis dicti Joannis seu
penes eum existentibus ⁊ receptis in dicta domo habitationis eiusdē.
et postea subiungitur que quidem bona fuerūt reposita penes dictos
de medicis confitentes se ea habere ⁊ promittentes ea restituere ⁊c.il-
2 lud.† relatiuum que et illud relatiuum ea:facit relationem precedētis
seu antecedētis cū oībus suis qualitatibus vt declarat Bar.ff.de le.
ij.in.l.si quis seruum.§.si.in ver.sed quero testator reliquit aliā partē
bonorum ⁊c.per.l.a filio.§.testator cum seq.ff.de ali.⁊ ciba.leg.et not.

etiā Bar.in.l.j.in prin.ff.de receptator.⁊ in.l.j.in fi.ff. si familia fur.
3 fe.dicat.⁊ sic† videtur dicti de medicis fateri bona illa fuisse de bonis
dicti Joānis seu penes eū existentibus ⁊ in domo habitatiōis eiusdē
repertis q̄ qualitates importāt dicta bona fuisse in dominio vel qua-
si dicti Joannis seu ab eo possessa.l.ij.§.in locū.ff.de relig.⁊ sump.fu.
4 l.bonorum appel.§.in bonis ⁊.l.penes.ff.de ver.sig.⁊ dato† ꝙ refer-
rent etiā ad bona que detinebātur per dictū Joannē tñ ex detentione
presumitur possessio vt no.gl.vij.q.j.pontifices.⁊ colligit ex no.p gl.
in.l.ob maritorū.C.ne vxor pro marito.quā ad hoc allegat Ang.in.l.
qui vias.§.j.ff.de dā.infec.⁊ not.Inn.in.c.cū olim.de priuileg.⁊ Jo.
an.in.c.ij.vt lite pen.⁊ Pau.de liaza.in cōmēto.c.in literis.in.ij.col.
de resti.spolia.⁊ Bal.in ti.de pace ꝯstā.in verbo recuperauerat quo
quo mō ⁊ i.d.l.ij.in.v.col.C.vbi in rem actio.⁊ in sua disputatione in-
cipiente accusatus de vi turbatiua in pe.col.⁊ est de mente Bart.in.l.
stipulatio ista.§.hoc quoqꝫ post gl.ff.de verb.oblig.⁊ Jo.de imola in
l.a diuo pio.§.si super.ff.de re iudi.⁊ ad cōfirmationē eorū que probā-
tur per dictū instrm̄ adducte sunt etiam probationes facte per testes
5 productos pro parte dicti dñi Georgij. Hoc p̄supposito† oportet vi-
dere an sufficiat dicto domino Georgio probasse vt.s. saltem de pos-
sessiōe dicti Joānis picini scꝫ qꝺ possederit dicta bona vt probat̃ per
dictū instrumentū descriptionis in quo articulo varie loquuntur glo.
⁊ doct.in.l.rem alienam.ff.de pigno.actio.⁊ in.l.cum res.C.si res alie.
pigno.data sit.cum suis cōcordātijs:tamen obmissis disputationibus
dico qꝺ quātū ad casum nostrū sufficit ꝓbare de possessiōe dicti Joā-
nis picini hoc ostendo ex notatis per Barto.in dicta.l.rem alienam in
iij.colum.in.ver.sed cōtra hoc si debitor possidebat ⁊c.vbi dixit ꝙ q̄n
omnia bona debitoris sunt obligata creditori ⁊ debitor possidebat rē
si eam nō desijt possidere quāuis reperiatur per alium detineri:tamē
per hypothecariam aduocabitur dicta possessio aduersus detinentē
6 quia illud ius possessionis debitoris fuit obligatum creditori sed† ita
est ꝙ dictus Joānes picinus non desiderat possidere dicta bona quā-
uis essent de mandato illustrissimi principis deposita seu in sequestrū
posita apud dictos de medicis cā custodie.l.interesse cum ibi not.per
Ja.de are.⁊ Bar.ff.de acquiren.posses.⁊ not.per gl.⁊ doc.in.c.exami-
nata.de iudi.⁊ late ꝓbat Cy.post antiquos in.l.vnica.C.de ꝓhi.seque-
stra.⁊ Bar.in.l.licet.ff.depoñ.⁊ notant doc.in cle.j.de sequestra.pos.
7 ¶ Item† sufficit dño Georgio docere ꝙ dictus Joānes picinus de-
bitor suus possederit dicta bona ad hoc vt ipse dñs Georgius credi-
tor habens hypothecata bona omnia dicti debitoris possit per vtile
interdictum possessorium saluianum aduocare dictam possessionem
bonorum postea cōsignatorum apud dictos fratres de medicis vt no-
tabiliter declarat Bart.in.d.l.rem alienam in.ij.col.⁊ etiā in.iij.col.in
ver.item opponitur cōtra predicta:nam si debitor ⁊c.⁊ in.l.j.C.de pre-
cario ⁊ saluiano interdi.per.l.j.§.j.ff.de saluia.interdi. quinimo scd̄m
Dy.in.§.itē seruia.insti.de actio.⁊ glo.⁊ Salic.in.d.l.cum res in.iiij.
col.sufficit i hypothecaria idistincte apparere ꝙ debitor bona fide pos-
sederit qꝛ res bona fide possidetur que in bonis nostris esse dr̃.l.seruos
ff.de lega.iij.⁊.d.l.bonorū.§.in bonis.⁊ pro victoria in hypothecaria
sufficit apparere qꝺ res fuerūt in bonis debitoris.l.⁊ que nondum.§.
9 qꝺ dicitur.ff.de pig.⁊ quilibet† possessor presumitur bone fidei in du-
bio quando antiquior possessor cōtrariū nō allegat vt probat Bar.in
l.celsus.in pe.col.ff.de vsuc.⁊ Ang.in.l.super longi circa vlti.col.C.de
prescri.lon.temp.⁊ Bald.in sua disputatione incipiente accusatus de
vi turbatiua in pe.col.⁊ Anto.de but.in.c.si diligenti de prescri p.per
c.j.de prescri.in.vj.facit quod no.Bart.in.l.cōi diuidūdo.§.inter pre-
10 dones.ff.cōi di.¶ Item† sufficit apparere ꝙ dicta bona essent pigno-
ri obligata seu pignorata dicto Joanni picini ad hoc vt potuerint
hypothecari ⁊ oblgari p Joānē picinū gn̄aliter dicto dño Georgio.
l.debitor.§.fi.ff.de pign.ac.⁊.l.grege.§.cum pignori s̄m vnam lect.ff.
de pigno.¶ Ex quibus omnibus apparet negari non posse quin re-
medium competat dicto Georgio agere ꝯ dictos de medicis ad resti-
tutionem:vt.s.¶ Nec predictis obstant alique attestationes testium
productorum pro pte dictorū de medicis qꝛ non deponunt concludē-
ter in oppositū eorū que continētur in dicto instr̄o ⁊ eorū que deponū-
tur per testes domini Georgij prout de iure cōcludenter oportet de-
ponere testes ad hoc vt probēt.c.in presentia.de proba.l.neqꝫ natales
C.de probat.cū vulgaribus.nam lꝫ testes illorū de medicis dicant ꝙ
dictū sedimē in quo mutuabat Joannes picinus spectabat iure vtilis
dominij ad dictos de medicis non per hoc negat quin cōduceretur seu
habitaretur per dictū Joannem vt cōtinetur in scriptura dicte descri-
ptionis ⁊ ꝓut deponūt testes domini Georgij ⁊ licet dicti testes di-
cant ꝙ dictum sedimen etiā spectabat rōne naturalis possessionis ad
dictos de medicis nō per hoc infert̃ qꝺ non cōduceretur nec habitare-
11 tur per dictū Joannē picinum nā† cōductor dr̃ per colonū vel inquili-
nū possidere naturaliter.l.si colonus.⁊ ibi no.⁊.l.si de co.§.j.ff.de acq.
pos.sed inquilinus ipse seu colonus aut conductor nō dr̃ possidere sed
detinere.l.certe.§.is qui.ff.de preca.⁊.l.j.cū ibi no.C.cōia de vsuf.⁊ sic
dato qꝺ fecerint dicti de medicis expensam in edificando ⁊ melioran-
do dictū sedimen vt probāt testes talis expensa spectabat ad eos ⁊ nō
ad cōductorē.l.ex conducto.in princi.⁊.l.pe.in prin.ff.loca. Et q̄uis
testes illorū de medicis dicāt qꝺ in dicto sedimine erat vnum locum ⁊
vtēsilia dictorū de medicis istud per hoc nō contradicit instr̄o descri-
ptionis bonorū qꝛ etiā in eo circa finē describuntur quedā vtensilia et
locū tāqꝫ bona que dicunt̃ esse dictorū de medicis ⁊ non sufficit testes
12 dicere† quod bona mobilia seu vtēsilia que sunt seu fuerūt in domo di-
ctorū fratrū de medicis sint dictorū fratrū nisi se referant ad qualita-
tes ⁊ signa seu demōstrationes bonorū descriptorū in dicto instr̄o qꝛ
potuerūt esse alia bona tp̄e dicte descriptiōis diuersa ab illis que ante
vel postea fuerūt.vt ꝓbat̃ in.c.auditis.de prescri.cum ibi notatis per
Jo.an.dū ibi ponit qōnem de eo qui cōduxit equū vt iret ad certum
locū ⁊ equus mortuus est in via naturaliter vt dicebatur locator equi
petebat emendā equi conductor vero ꝓbauit per illos qui secum erāt
qꝺ equus quē eqtauit die tali mortuus erat naturaliter certe non de-
buit obtinere cōductor qꝛ lꝫ probauerit vnū equū quē equitauit esse
mortuū tñ non probauit qꝺ equus q̄ est mortuus esset ille met quē cō-
13 duxerat ab emptore vñ talis probatio non releuat vt ibi. ¶ † Pre-
terea testes deponunt ꝙ audierint a dictis fratribus de medicis ⁊ a
securso ꝙ dicta bona de quibus deponunt erant ipsorum de medicis
que ꝓbatio tanqꝫ de auditu in talibus nō releuat.l.testium.C.de te-
sti.⁊ ibi no.⁊ in.§.si vero absunt in aut.de here.⁊ fal.⁊ plene in.c.tam
14 literis.de testi.⁊ xxij.q.v.hoc vr̃ vbi no.Archi.post gl. Et ad† probā-
dum talia bona fuisse dictorū de medicis requiritur ꝙ testes etiā non
interrogati reddant rōnem dicti sui inferentē ꝙ ipsa bona essent sua
vt qꝛ deponant de titulo acquisitionis vt declarat Inno.in.c.cum cau-
sam que inter archiep̄m.de testi.⁊ legiste in.l.iij.C.de testi.⁊ Bart.in
suo tractatu de teste cū suis concor.hoc aūt nō fecerūt testes dictorum
de medicis. Et lꝫ aliqui testes dictorū de medicis dicant ꝙ suo com-
prehendere ⁊ cognoscere pignora ⁊ bona de quibus i dicta resciptio-
ne processerunt ex pecunijs dictorū de medicis hoc non releuat ex eo
qꝛ testes dicunt qꝺ nō viderant iam p dictos de medicis numerari pe-
cunias aliquas dicto Joanni picino ⁊ nullam rōnem nec etiam cōclu-
dentē assignāt sed deponūt ex auditu qꝺ nō sufficit vt dixi. ¶ Quin-
15 imo† dato qꝺ dicta pignora ꝓcesserint ex pecunijs dictorū de medi-
cis tñ nō per hoc sequit̃ ꝙ pignora recepta ꝓ dicta pecunia mutua-
ta spectāt ad dictos de medicis quia ad hoc vt ex dicto mutuo ⁊ rece-
ptione pignorū facto ⁊ facta p Joānem picinū esset acquisita aliqua
actio dictis de medicis requirebat̃ ꝙ appareret ꝙ noīe dictorꝫ de me-
dicis Joānes picinus mutuauerit ⁊ pignora illa oīa eorum noīe rece-
perit alias sec⁹ vt.l.solutū.§.per liberā cū gl.ff.de pig.act.⁊.l.si habē-
tis cū ibi no.C.si cer.pe.facit.l.si ex ea cū si.C.de rei vendi. Qꝺ aūt di-
ctus Joannes picin⁹ visus fuerit recipere dicta oīa pignora noīe di-
ctorum de medicis ⁊ pecunias pro q̄bus data sunt illa pignora mu-
tuare noīe dictorū de medicis hoc non dicūt testes si bñ inspiciat̃.naꝫ
potuit esse ꝙ mutuabat suo noīe ⁊ pignora recipiebat suo noīe prout
in dubio p̄sumit̃ quantum ad hoc vt ius ex illo ꝯtractu requirat̃ ipsi ꝯhē-
ti.l.⁊ magis.ff.de solu.l.pap.ff.manda.etiā si precessisset mandatum
dictorū de medicis factū dicto Joāni picino de mutuādo oībus ⁊ de
recipiendo pignora vt ꝓbat̃ in.l.res ex mādato.ff.de acqui.re.do.⁊ i
l.pignori.§.fi.ff.de vsucap.⁊.l.iij.§.j.ff.iudi.sol.⁊.l.post mortē.§.j.ff.
q̄n ex facto tut.⁊ no.Bart.in.l.qui mihi donatū.ff.de dona.post me-
dium in ver.sed quero quid in dubio ⁊ Bar.i.l.post dotē.ff.solu.ma.
⁊ Bal.i rub.C.de ꝯhē.emp.in.xv.q.⁊ no.doc.in.l.qui in aliena.§.si is
qui.ff.de acqui.here.⁊ Ang.in.l.si pupilli.§.j.ff.de neg.gest.cum si.
16 imo† nō crederet̃ testibus si dicerent quod successiue per dicta tp̄a qui-
bus ibi stetit Joānes picinus ad mutuandū nō potuisset mutuare et
pignora recipere nisi noīe illorū de medicis quin ipsi vidissent ⁊ audi-
uissent tāqꝫ satagentes probare negatiuā nō probabiliter contentam
p.c.cū ecclesia.cū ibi no.p Inn.de cā pos.⁊ expresse Cy.in.l.actor.C.
de proba.in.iij.q.ad si.⁊ idem ibi Bal.in.iij.col.⁊ Dy.⁊ Bart.in.l.j.
§.hoc interdi.ff.de itine.actuqꝫ priua.⁊ Bal.in.c.j.in fi.de cōtētio.in-
ter me ⁊ dñm.⁊ in.l.cum hi.§.j.ff.de transac.⁊ in.c.si quis per trigin-
ta.in ti.si de feu.fue.controuer.inter do.⁊ agna. ¶ Nec ob.ꝙ nonnulli
testes deponant ꝙ audiuerūt Joannem picinum protestari et affir-
mare quod mutuauerat nomine dictorum de medicis ⁊ ꝙ exercebat
Banchum feneratitium nomine eorum ⁊ ꝙ dicta pignora ⁊ bona p-
17 tinebāt ad dictos de medicis quia† respondeo ꝙ non apparet quod ta-
lis confessio Joannis picini fuerit facta ante tempus dicti instrumen-
ti descriptionis bonorum nec ante tempus obligationis bonorū in fa-
cte per Joannem picinum dicto domino Georgio:vnde talis confes-
sio debitoris non potuit p̄iudicare creditori id est dicto domino Geor-
gio cui ante erat acquisitum ius.l.scripturas.cum gl.in verbo decer-
nimus.l.si superatus.ff.de pig.l.⁊ repetita.⁊ ibi no.Bar.ff.de fi.instr.
⁊ Specu.in ti.de obli.⁊ solu.§.j.versi.sed quid ecce. Et si quis sit testis
q̄ deponeret quod ante tempus instrumēti descriptionis bonorum seu
ante tempus obligationis bonorum facte domino Georgio confes-
sus fuerit Joannes picinus se mutuare noīe dictorum de medicis et
de pecunijs eorum ⁊ eorum nomine pignora recepisse ꝙ tamen non
est attamen euidens est ꝙ duo non reperiuntur contestes hoc deponē-
tes ⁊ afferentes illā confessionem factam fuisse presente Francisco et
Gulielmo de medicis prout requirit̃ ad hoc vt talis confessio et pro-
batio

batio releuet.l.fi.ff.de interrog.ac.l.certū.§.si qs absente.ff.de confes. iuncta.l.iurisiu.C.de testi.⁊.c.in omni.de testi.ex qbus apparet testes dictorū de medicis non esse impedimento prefato dño Georgio.

¶Summarium super consilio.cxiij.

1 ¶Quādo quis donat aliquid ob causam de futuro illi donationi standum est nec est locus penitentie.nu.5.
2 Ubi 3ctus noīatus est mixtus cū innominato nō est locus penitentie.
3 Ex simplici cōuentione cōtinente donationem quāuis nō interueniat stipulatio oritur hodie actio.nu.11.
4 Pactum appositum iuxta donationem vestitur coherentia cōtractus et parit actionem.
6 Donatio causa mortis non est pura ⁊ propria donatio sed ob causam.
7 Ubi ratio est scripta in.l.etiam si lex sit correctoria fit extensio.
8 Donatio ob causam large appellatur donatio.
9 An dispositio.l.si quis argentum habeat locum quando dixi donaui q̄r mihi seruiuisti.
10 Remuneratio pacto nudo promissa tunc demum potest peti quando transit in nomen salarij.
12 Ubi causa est cognoscenda ⁊ termināda de equitate non potest allegari qd̄ quod conuentio fuerit facta pacto nudo.
13 Bona fides plurimum requiritur in his qui plurimum negociantur.
14 Ubi arbitri habent arbitrium terminandi de equitate cessat omnis disputatio.
15 Taciturnitas habet vim taciti pacti ⁊ consensus.
16 Scriptura interueniens supplet defectum presentie.
18 Quamuis interuallum vitiet stipulationem tamen non vitiat alias conuentiones.
19 Non presumitur mutatio voluntatis.
20 Quando facta est scriptura etiam parte absente sufficit quod ꝑ absentem fuerit ratificata.
21 Pactum de hereditate viuentis videtur a iure reprobatum.nu.29.
22 Ubicunq̄ ab aliquo disponēte fit mentio de instrumento aliquo presumitur qd̄ de eo habuerit scientiam.
23 Ubi inseritur in confirmatione pape tenor transactionis confirmate videtur tunc ex certa scientia confirmare.
24 Superueniens consensus confirmat conuentionem.
26 Licet conditio impossibilis vitiet contractum tamen modus non.
27 Licet vna conditio sit turpis si secunda est a iure permissa non debet vitiari contractus donationis.nu.30.
28 Quando iudex mouetur duabus ex causis ad ferendam sententiam si vna facit ad causam alia non sustinetur sententia.
29 Actus sententie est quidam quasi contractus.
31 Ubi donatio est facta ob causam non requiritur.

¶Consilium.cxiij.

¶An ex pacto donationis ob causam oritur actio.⁊ qd̄ si dicta donatio facta est per scripturam priuatam donatario de cuius presentia nō apparet ⁊ an donatio facta titio vt communicet hereditatem patris sibi obuenture valeat si pater tūc viuebat qui tamen postea hoc ratificauit seu approbauit ⁊ an donatio facta ob duas causas quarum vna erat turpis vitietur donatio ⁊ an donatio ob causam requirat insinuationem.



Edemptoris nostri inuocato suffragio. Perspectis his q̄ narrantur in themate videndū est principaliter de viribus ⁊ validitate dicte donationis facte per dictū Gulielmū alberti.⁊ de viribus illius conuentionis societatis seu cōionis bonorum celebrate inter eos prout in chirographo manu Gualdinelli
1 continet̄ in quo† concludo oēs dictas conuētiones valere ⁊ efficaces vires hr̄e ⁊ psuppono primo q̄ qn̄ dono tibi aliquid ob cām de futuro put donauit dict⁹ gualdinellus alberto etiam si in donatione nō interuenerit stipulatio aliqua:tñ donatiōi stādū est nec loc⁹ est penitētie tā respectu donationis q̄ etiā respectu eoꝝ que deuenerūt in pacto apposito iuxta donationē si tale pactum ꝯcernit commodum donatarij vel cōmodū vtriusq̄ ista ꝓbant̄ in.l.aristo.circa prin.ff.de dona.⁊ in.l. q̄situm.ff.de seruis expor.⁊ no.in.l.ij.eo.tit.⁊ declarat Bar.⁊ alij in.l. fi.ff.de condi.ob cām.vbi etiam ostendit talē contractum donationis in casu predicto esse contractum nominatum mixtū cū ꝯtractu innomi
2 nato.⁊† vbicūq̄ ꝯtract⁹ nominat⁹ est mixt⁹ cum innominato tunc non est locus penitentie vt vltra pallegata probat subtiliter tex.in.l.si sic i
3 §.si tibi.ff.de actio.emp.ꝺm Bal.in.l.q̄uis in fi.C.de trāsac.⁊† ex simplici cōuentiōe ꝯtinēte donationem q̄uis nō interuenerit stipulatio
4 oritur hodie actio.l.si qs argētū ad fi.C.de dona.Et pactū† apposi tum iuxta talem donationem vestitur coherentia contractus ⁊ parit actionem.l.in bonefidei.⁊.l.petens.C.de pac.⁊ in.l.iurisgentium.§. quinimo.ff.de pac.⁊ in ꝓposito not.specifice glos.in.l.ij.C.de euictio. quam quātum ad propositū nostrum sequunt̄ ibi magis cōiter doct. ⁊ no.doc.in.l.aristo.§.labeo.ff.de dona.presertim in casu nostro habita relatione ipsius pacti continentis donationē ad alia pacta adiecta iuxta donationem resultet cōtractus innoīatus do vt des ꝺm not.per Cy.in.l.ij.⁊ sic etiam ꝺm opinionem Cy.in casu nostro,cui⁹ actio quāuis verius sit q̄ etiam si non resultaret ꝯctus innominatus nihilominus pactū producat actionē ⁊ vestitur coherentia cōtractus si pactuꝫ cōtineat aliqd q̄ possit esse ad commodū eius in cuius fauoreꝫ factus est principalis ꝯtractus vt no.oēs in legib⁹.s.allegatis.¶Et quā
5 uis† dicta donatio fuerit ob causam de futuro:tamē ꝺm magis veras cōclusiones etiā in ea hꝫ locū dispositio.d.l.si quis argentū.§.fi.f.vt ex tali cōuentione cōtinente donationem oriatur actio etiam absq̄ interuentu stipulationis ⁊ cōsequenter vestiatur pactū illi appositum coherentia cōtractus hoc pꝫ q̄r videmus q̄ dispositio.d.l.si quis argentum.hꝫ locū etiam in donatione cā mortis vt no.glo.⁊ doc.in.l.cū pater.§.meuio.ff.de leg.ij.⁊ in.l.ij.C.de iure dot.⁊ Cy.in.l.final.C.de dona.cā mor.⁊ Bar.⁊ Moder.in.l.j.ff.de dona.cā mor.⁊ Bald.in.l. executorē in.iij.col.C.de exec.rei.iud.⁊ i.l.cū virū.C.de fideic.⁊ in.l.cū hi.in prin.ff.de transac.⁊ in.l.vnica.§.finautē aliqd sub cōditione.C. de ca.tol.⁊ in.l.si quidē.C.de actio.⁊ ob.in.l.si donationis.C.de contrahen.emp.⁊ in.l.ij.C.de leg.j.⁊ in.l.j.C.de dona.causa mor.⁊ in aut.ex testamēto in.iij.col.C.de collatio.⁊ insti.de dona.in.§.alie.Ang.in re petitiōe.l.si certis annis in princi.C.de pac.⁊ in sua disputatione incipiente astēsis miles ⁊ in.l.cū ex causa.ff.de re iudi.⁊ in.d.l.si qs argentum.§.fina.⁊ ibi etiā hoc tꝫ Sali.⁊ Jo.de imo.in.l.in edibus.§.j.ff.de
6 dona.⁊ sic est cōis opi.⁊ tñ cōstat† q̄ donatio cā mortis non est pura ⁊ propria donatio sed ob causam.l.j.⁊.l.si filiusfa.ff.de dona.¶Comprobatur quia in.d.l.si quis argentum.§.final.est expressa ratio in lege.nā tex.ibi dicit cum enim in arbitrio cuiuscunq̄ sit hoc facere qd̄ cōstituit oportet eū vel minime ad hoc prosilire vel cūad hoc venire ꝓperauerit non excogitatis actibus suum propositū defraudare tantāq̄ indeuotionem quibusdam quasi legitimis protegere velamentis ⁊c.
7 Sed † ita est qd̄ saltē vbi ratio scripta est in lege tunc etiam si illa lex esset correctoria fit extēsio ad casum qui larga significatione vocabuli īspecta potest comprehendi sub casu expresso in lege.vt no.gl.in cle. j.in verbo eligatur.de ele.videas ibi no.per Pau.de liaza.⁊ est de mēte Bart.in.l.libera.ff.de verb.signi.circa.vij.vel.viij.colū.in ver.his premissis redeamus ⁊c.⁊ est glo.⁊ ibi Ang.no.in aut.vt hi qui oblig. §.iuxta primum in verbo ad curationē collatio.vj.⁊ patet ex not.per gloss.in cle.auditor in verbo beneficio.de rescri.cum multis alijs glo. ⁊ autoritatibus quas plene tradit Ant.de bu.in.c.fin.de consuetu.circa antepe.chartam in prima ⁊.xij.fallentia quam ibi ponit in materia extensionis ⁊ Jo.de imo.in.l.si vero.§.de viro.ff.solu.ma.in secunda fallentia quam ibi ponit circa extēsionem faciēdā in correctorijs et moderni in.c.j.de temp.ordi.in.vj.faciunt not.per Bald.in aut.quas actiones in.ij.colū.C.de sacrosanc.eccle.⁊ in.l.maximū vitiū.C.de libe. prete.in.iij.col.⁊ in.l.quāuis.C.de fideicom.ergo dispositio.d.l.si qs
8 argentum.§.fi videtur extendenda ad dictam† donationem ob cām q̄ quidem saltem largo sumpto vocabulo appellatur donatio.d.l.j.ff.de dona.l.cum veterum.⁊ in autē.eo decursum ⁊ in auten.dos data.C.de dona.ante nup.cū simi.⁊ saltem cū in casu nostro in tali extēsione agatur de fauore ⁊ cōseruatione donatiōis nō aūt de odio infringende donationis prout contingit in casu de quo per glos.⁊ doct.in.l.aquilius ff.de dona.cum si.vbi tractatur an sicut infringitur donatio simplex
9 propter defectum insinuationis ita infringatur ob causam. ¶†Nec obstat q̄ no.Bar.in.l.iurisgētiū.§.quinimo.ff.de pac.vbi dixit q̄ dispositio dicte.l.si quis argentum non haberet locum quando dixi q̄ tibi donaui quia mihi seruiuisti.⁊ sic non haberet locum in donatione seu conuentione continente donationem factam ob causam de preterito sed vbi fit ob causam de futuro prout est in casu nostro ⁊ tunc dico q̄ bene tunc habet locum dispositio dicte.l.si quis argentum vt patet in donatione causa mortis vt ipsemet Barto.⁊ communiter docto.tenēt in locis superius allegatis quinimo ꝺm Joan.de imol.in.l.in edibus. §.ex rebus.ff.de dona.⁊ Fulgo.in dicto.§.quinimo non videtur quod opin.posita per Bar.in dicto.§.quinimo possit procedere inquantū ipse vult quod in donatione remuneratoria non habeat locum dispositio dicte.l.si quis argentum.§.fi.quia ꝺm prefatos doctores eadē et maior ratio esse videtur in donatione remuneratoria vt donās debeat obligare ex conuentione simplici ⁊ nuda q̄ qn̄ non est remuneratoria. Item q̄r si vt dixi supra dicta lex si quis argentum.habet locum in donatione causa mortis que etiam plerūq̄ fit causa remuneratiōis.l.nec adiecit.ff.pro socio.apparet qd̄ illud qd̄ dicit Bar.in.§.quinimo non procedit ⁊ qd̄ verius est illud qd̄ ipse tenet in dicta.l.j.ff.de dona.causa mor.cum simi.⁊ hanc opinio.qd̄ dicta.l.si quis argentum habeat locum nedum in donatione causa mortis sed etiam in alia donatione ob causam firmat Jo.fabri.in.§.alie.insti.de do.quia etiā illa dicitur donatio.allegat dictam.l.cum veterum.⁊ notata per glo.in dicto.§.meuio.facit quod not.Bal.post Cy.in aut.eo decursum.C.de dona.ante
10 nup.¶Nec obstat† q̄ remuneratio pacto nudo promissa tūc demum peti potest quando transit in nomen salarij.l.i.C.de suffra.⁊ no.in.l.salarium.ff.mā.q̄r illud procedit qn̄ nō in vim ꝯctus donationis celebratur sed simplicis promissionis ⁊ vbi essemus in terris ecclesie non
11 esset opus hac inuestigatione cū† ꝺm communes cōclusiōes ex pacto nudo oriatur de iure canonico actio iuxta plene tradita in.c.j.de pact.

12 ¶ Preteraa vbi † cā esset cognoscenda ⁊ terminanda de equitate non
pōt allegari qȯ conuentio fuerit facta pacto nudo vt signanter tradit
Bart. in. l. quintus. ff. manda. ⁊ Bal. in. l. si pro ea. C. mād. ad fi. ⁊ Sa
li. in. l. placuit. C. de iude. bene facit qȯ singulariter no. Anto. de bu. in
c. q̄ in ecclesiarū. de cōsti. in ver. venio ad tertiū ⁊c. per ibi no. per Inn.
13 vnde † inquit Bal. in. c. sup debilitate. de offi. deleg in prima lectura il
lius decretalis ꝙ bonafides plurimū requirit in his qui plurimū ne-
gociant ⁊ qȯ quo ad eos nō differt pactū nudū a stipulatione all'. l. j.
circa pnci. ff. de cōsti. pecu. ⁊ §. argētarioꝝ. in autē. de fideiussoꝝ. et sic
vult qȯ vbi cā cognosci seu terminari dꝫ bonafide sufficeret pactum
14 nudum. ¶ Unde † cū vt verbo fert p̄sens cā corā cōpromissariis tra-
ctetur si habent arbitrium terminādi de equitate cessat oīs disputa-
tio: prout habere intelligūtur arbitratores habētes potestatē cogno
scendi ⁊ pronuntiandi etiā de facto vt per Bald. in. l. nec quicq̄. §. de
plano. in. ij. col. ff. de offi. procō. ⁊ Barto. in cōsilio incipiente pūctus
questionis vertētis ⁊c. ⁊ qȯ arbitrator debeat pronuntiare ꝑm equita
tē. ⁊ sic in hoc differat a iudice tenet expsse Jo. de imo. in. c. quintaual-
lis. de iureiur. in prin. iiij. differentie inter arbitrū ⁊ arbitratorē per ea
que no. in. l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. ⁊ ita etiā vult Angel. in. l.
j. C. de prescrip. xxx. anno. in versi. item si causa est commissa arbitrato
ri ⁊c. ⁊ quidā habēt hoc ibi in lecturis Baldi vt ego habeo ⁊ ex hoc re
manet clarū qȯ non haberet obstare ꝙ nō interuenerit stipulatio. cū
res tractatur corā habentibus potestatē arbitratorū. ¶ Uerbo etiam
fertur ꝙ dictum chirographū ⁊ cōtenta in eo facta fuerunt a presen-
15 te presenti ⁊ sufficit † presentia alberti etiaꝫ tacentis q̄ illa taciturni-
tas habet vim taciti pacti ⁊ consensus vt declarat Cy. Bar. ⁊ alij in. l.
16 j. C. de pac. per. l. tale pactū. in prin. ff. de pac. ¶ Preterea † scriptura
interueniens suppleret etiā defectū presentie alberti. l. nec ambigitur
⁊. l. si aliquid. C. de do. l. labeo. ff. de pacti. ⁊ qȯ no. Bar. in. l. nuda ra-
tio. et in. ij. col. ⁊ in. l. absenti. ff. de dona. ⁊ sufficeret qȯ etiā ex interual
lo postea albertus assensisset cōtentis in ea † quāuis interuallum vi-
17 tiet stipulationē tñ non vitiat alias cōuentiones. l. si stipuler. §. fi. cum
glo. ff. de verb. oblig. ⁊ probat Anto. de bu. in. c. vno. de lit. contest. vbi
querit an responsio facta libello ex interuallo impediat litis contesta-
tionem saltem si ante ratificationem factam per Albertū que saltem
cōprehenditur ex tempore apprehensionis tenute bonorū accepte per
dictum Albertum dictus Gulielmellus nondum mutauerat propo-
19 sitū suū dicto chirographo descriptū ⁊ in dubio † non presumitur mu
tatio volūtatis. l. cū tacitū. ff. de proba. l. cū hic status. post princi. ⁊ ibi
20 no. Barto. de dona. inter virū cū si. ¶ Et ꝑm Anto. † de but. in. c. fin.
de cōfessis circa. v. vel. vj. col. qñ facta est scriptura etiā pte absente suf
ficit ꝙ per absentem sit ratificata viuente scribēte ⁊ Bal. in. l. vnica in
iij. colū. in versicu. ij. oppono ⁊c. C. de confessis. dicit qȯ quandocunq̄
potest ratificari. ¶ Istis sic presuppositis videndū est an ea que obij-
ciuntur contra chirographum ⁊ cōuentiones in eo cōtentas habeant
21 obstare ⁊ obmissis non necessariis mihi vr̄ qȯ nō. in primis enim † op-
ponitur ꝙ in dicto chirographo cōtinetur pactū de hereditate viuē-
tiū. s. patris ⁊ matris dictorū Gualdinelli ⁊ Alberti certo modo diui
denda qȯ pactū videtur a iure reprobatū qñ fit sine consensu ipsorū
viuētiū de quorū hereditate disponit ꝑ. l. fi. C. de pac. l. ex eo. ⁊ ibi not.
C. de inuti. stipu. ad hoc rñdeo primo qȯ quo ad bona materna nullo
mō procedit obiectio q̄ mater mortua erat. ¶ Quātū aūt ad heredi
tatem patris. s. Marcabruni rñdeo primo ꝙ Marcabrunus postea
cōsensit ⁊ approbauit dictū chirographū tēpore quo emācipauit Al
bertum ⁊ in instrumento emancipationis fit mentio de dicto chirogra
pho. ⁊ ibi est registratū de verbo ad verbū: vñ licet requiratur in simi-
libus sciētia ⁊ certioratio. l. in repudianda. ⁊ ꝙ ibi no. doc. ff. de acqui-
ren. here. l. mater. ff. de inoffi. testa. ⁊. l. de his. ff. de trāsac. l. legitimam
cū simi. ff. de peti. here. tñ dico ꝙ hoc casu dictus Marcabrunus in-
22 telligitur fuisse certioratus † q̄ vbicūq̄ ab aliquo disponēte fit mētio
de instr̄o aliquo presumit qȯ ipse de eo ⁊ contētis in eo habuerat scien
tiā ita pꝫ ex notatis per Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres in. iiij. ⁊. v.
q. ff. de ver. ob. ⁊ clare no. Bal. in. c. j. in tit. imperator lotharius in vsi-
bus feudorū circa mediū. in versic. iuxta hoc quero ⁊c. ꝑ. l. j. C. de pact.
23 iuncta. d. l. de his. ¶ Preterea † vt inquit Archi. vij. q. j. in. c. presen-
tiū ⁊ do. cōiter. in. c. pe. de cōfir. vti. vel inuti. vbicunq̄ inserunt in cōfir
matione pape tenor trāsactionis cōfirmate vel alterius actus papa vi
detur tunc ex certa sciā cōfirmare propter dictū tenorē insertū. ar. c. j. et
c. veniens. de transactioni. tertio cum insertus tenor chirographi in
actu dicte emancipationis alberti celebrate per marcabrunū sequitur
24 ꝙ dicitur apparere de certa scientia marcabruni. ¶ Et ꝙ † dictus su-
perueniens cōsensus marcabruni confirmet dictā conuentionem qua-
tenus potuisset prius dici inualida firmant Bal. ⁊ Sali. in preallega
ta. l. fi. in vlt. col. C. de pac. ar. l. fi. C. ad maced. ⁊. l. si fundus. §. j. ff. de pi
gno. nā cōiter dicimus ꝙ vbi actus non subsistit rōne deficientis con-
sensus alicuius tunc semper validat actus per consensum supuenien-
tē. l. si aūt plures. ⁊ ibi Bar. ff. de aqua plu. ar. l. ratū. ff. de sol. ⁊ no. in
l. j. de rebus eccl. nō alie. in. vj. ⁊ plene in. l. si quis mihi bona. §. iussum
ff. de acqui. here. per doc. ⁊ in. c. cū cōsuetudinis. de cōsue. maxime per
Anto. de but. ibi qui rñdet ad aliqua q̄ prima facie videnṫ in ꝯtriū ad-
duci posse. nec dicat ꝙ antēq̄ marcabrunus approbaret dictā donatio-
nem ꝙ gualdinellus reuocasset suam donationē factā Alberto quia
verbo fertur qȯ de tali reuocatione nō cōstat saltē sufficienter ꝑ duos
idoneos testes ⁊ q̄ sint contestes vt de iure requirit iuxta. l. in omni. de
25 testi. ⁊. c. lꝫ cām. de proba. ¶ Scdȯ pōt † rñderi ꝙ q̄uis ipsa principa
lis cōuentio de diuidēda certo mō hereditate viuētis nō valeat tñ do
natio ꝑ me facta tibi sub hoc modo seu ob hāc cām: vꝫ qȯ debeas he
reditatē talis viuētis mecū cōicare nō vitiat: sed vitiaṫ ipse modus
adeo qȯ ego qui dono si volo agere ad modū implēdū non debeo au-
diri: ita est de mēte gl. reputate singularis in. l. cum donationis. C. de
transac. ꝑm Ang. in. l. impossibilis. ff. de verbo. ob. bñ facit. l. dictā cū
26 ibi notatis. C. de cōdi. ob cām. vñ colligit Bal. † in. d. l. cū donationis
qȯ licet cōditio impossibilis vitiet ꝯtū. l. non solū. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊
d. l. impossibilis. tñ secus est in modo impossibili: q̄ non vitiat ꝯtum
⁊ expresse tenet ibi Bal. ⁊ Saly. quod donatio facta sub mō illo ipos
sibili ⁊ reprobato a iure nō vitieṫ sed vitieṫ modus ⁊ in dubio dispo-
sitio intelligitur facta sub modo non sub cōditione. l. quero. §. inter lo
catorem. ff. loca. no. Cy. in. l. cū quis. C. de iuris ⁊ fac. igno. in versi. mō
veniamus ad secūdā speciē ⁊ Bar. in. l. cū mota. in prin. ⁊ ibi etiā alij
C. de transac. hoc dico q̄ fit differentia an actus fiat sub conditione re
probata an sub modo reprobato vt no. in. d. l. cū donationis. ¶ Pōt
etiam aliter responderi: vꝫ ꝙ dicta donatio fuit facta saltē ad dupli-
cem cām: vna fuit qȯ bona obuentura ex hereditate patris ⁊ matris
cōicentur cū gualdinello alia fuit cā ꝙ omnia bona vndecūq̄ acqren
27 da per dictos fratres essent cōia: ergo lꝫ † vna causa sit turpis. s. pria
⁊ sit a iure reprobata: tñ ex quo scdȧ est a iure permissa non dꝫ vitiari
contractus donationis: sed sustinetur ex secunda. hoc probari videtur
per id quod singulariter decidit Inn. in simili in. c. in presentia. de re-
nun. vbi voluit qȯ lꝫ sñia lata ex falsa causa consistente in iure reddaṫ
nulla. l. q testō. ff. de excusa. tut. tñ si sñia lata sit ex duabꝰ causis qua-
rum vna erat vera alia falsa in iure sustinebitur sñia ex cā que erat ve
ra. lꝫ vbi alia tm̄ fuisset expressa sñia esset nulla allegat in argu. id qȯ
habetur in. c. abbate. de verb. sig. ⁊ ita etiaꝫ no. Jo. an. in. c. cū inter. de
re iud. ⁊ cōiter sequunṫ doc. vbiq̄. ¶ Pro quo etiā bene facit tex. no.
28 in. c. per tuas † qui filij sint legi. per quē ibi Ant. de bu. ponderat pro-
bari qȯ si iudex moueṫ ex duabus causis ad ferendā sñiam quarū vna
facit ad cām alia nō: sustineṫ sñia ex ea que facit ad cām vbi als red-
deretur nulla si vna tantū nō faciens ad cām fuisset expressa. c. ex par
te. ⁊. c. dilectus de cōces. prebē. ⁊ ita etiam dicit Ant. de bu. in. c. ab ex-
cōicato. de rescr. ꝑ tex. in. d. c. ꝑ tuas quē ad hoc singularē reputat. ita
etiā tꝫ dñs Abbas siculus in. c. sicut de re iud. ⁊ in. d. c. ex pte. ⁊ Joā.
de imo. in. l. si is ad quē. ff. de acqui. here. bñ facit quod no. gl. fi. i. l. pe.
C. si ex fal. instrumētis. ⁊ qȯ not. Jac. bu. in. l. j. §. ignominie. §. de his
29 qui notā. infa. ⁊ cōstat † ꝙ actus sententie est quidam quasi contractus
30 l. iij. §. idem scribit. ff. de peculio. ¶ Confirmo † per id quod no. Jaco.
de are. ⁊ Ray. in. l. si plagij. ff. de verb. oblig. vbi limitando illam. l. vo
lentem qȯ promissio facta ob turpē causam nō valeat ꝓcedit nisi illa
causa turpis esset accumulata alteri cause. s. donationis: q̄ tūc ꝓmis-
sio non vitiabitur propter accumulationem cause turpis. ar. l. si patro
nus. ff. de dona. ⁊ hoc sequitur Jo. de imo. in. d. l. si plagij. vbi pro hoc
etiam allegat illud dictum Innocen. in preallegato. c. in presentia. et
dicit illud est singulare ⁊ cōiter incognitū legistis. facit etiā id qȯ no.
Bal. in. d. l. cum donationis ad fi. ¶ Et per ista satis videretur com-
probari hec responsio. licet nonnulli moderni aliter sentire videantur
nil boni allegantes nec de predictis mentionē facientes attamen resi-
deo principaliter in prima respōsione non ponens cetera pro cōstanti
31 cū nō expediat ⁊ prima sufficiat. ¶ Nō obstat † etiam si contra dictam
donationē allegaretur defectus insinuationis si excedat summā quin
gentorū aureorum iuxta. l. si quis pro redemptione ad fin. C. de dona.
quia respōdeo quod cum facta fuerit ob causam vel causas quarū sal
tem alique erāt efficaces nō requiritur insinuatio saltem: quia erant
cause de futuro ⁊ onerose tendentes ad diminutionem patrimonij di-
cti Alberti seu eius bonorum maxime futurorum ⁊ hoc per. l. aqui-
lius. cum glo. sua valde not. ff. de dona. ibi sequūtur docto. ⁊. l. fin. ad
fi. cum auṫ. ibi posita. C. de dona. ante nup. ⁊. l. C. in prin. C. de iure do.
⁊ firmat Old. in consilio. cxxix. incipiente ad habendam ⁊c. in nono
quesito. ⁊ Joan. an. in addi. Specu. tit. de instru. edi. §. porro. in vlt.
col. ⁊ Guil. de cuneo in. l. illud. C. de sac. san. eccle. ⁊ Bal. in. l. ij. ad fin.
C. ne liceat potē. ⁊ in. l. si cū mihi. ff. de dolo. ⁊ i. l. iij. C. qui bo. ced. pos.
⁊ in. l. ⁊ si mortis. C. ad legem fal. ⁊ in. l. fi. in lectura antiqua. ff. de ex-
ercito. ⁊ Ange. post gloss. in. §. illud in auṫ. vt fratrū filij. ⁊ Albericus
de rosate. ⁊ Sali. in. l. fina. C. de pac. vbi refert Sali. se ita cum pluribꝰ
cōsuluisse. ⁊ ita consuluit late Ange. in consilio. clxxxi. incipiente in dei
nomine visis instrumentis ⁊c. ⁊ Ange. in. l. sancimus. C. de dona. ⁊ in
dicta. l. fina. C. de iure do. ⁊ in. d. l. fina. C. de dona. ante nupt. ⁊ Salic.
in auṫ. eo decursum. ⁊ in dictis locis Ange. ⁊ Sali. respondent variis
modis ad dictam. l. fi. C. de iure do. ⁊. l. fi. C. de dona. qui per argumen
tum a speciali videbantur facere contrarium quorū responsiones bre
uitatis causa omitto presertim cum ista sit cōmunis opi. a qua in iudi
cando non est recedendum vt traditur in locis vulgaribus. ¶ Non
obstat

obstat etiā.l.donatio.C.de dona.q: illud ꝓcedit qñ donatio eēt facta ob cām non onerosam prout in casu nostro:vtputa dono tibi vt emas tibi librū vel vt ascendas capitolium seu sub cōditione si iperator venerit in Italiā tūc reqrit insinuatio.⁊ ita rñdet Jo.de imo.i.d.l.aqlius et per Bal.in.l.si tibi.ff.si cer.pe. Ex quibus oib⁹ cōcludit qꝺ dictus Albert⁹ agere pōt ꝯ gualdinellū vt sibi det ⁊ assignet ⁊ tradat dimidiā pro indiuiso pdē ⁊ affictuū assignatorū p dictū marcabrunum ipsi gualdinello in instro emancipationis tūc situatorū in villa colza de colzadi ⁊ eius pertinentijs ⁊ ad cōicandū cū dicto Alberto pro dimidia pro indiuiso oīa bona que post dictū chirographū ipse gualdinell⁹ acquisiuisset iuxta.l.si qs societatē cū ibi not.ff.pro socio. ⁊ facta dicta cōicatione ⁊ assignatione posset Albert⁹ cōsequi ⁊ obtinere sibi dimidiā assignari ꝓ diuiso si ꝯstaret quod culpa gualdinelli siue eius vxoris non posset in cōmunione persistere cū gualdinello: iuxta contenta in dicto chirographo.

¶Summarium super consilio.cxiiij.

1 Obligatio facta per verba futuri temporis cōtinet promissionē.
2 Licet regulariter requirat presentia partis vel alicuius recipientis pro eo tamen fallit in promissione facta incerte persone.
3 In iudicio publico presumitur quod intersit multitudo hominum.
4 Licet sententia lata pro absente non citato non valeat tamen fallit in causis in quibus proceditur extraordinarie.
5 Jus superueniens actori ex causa de preterito conualidat iudicium.
6 In causis in quibus proceditur summarie simpliciter ⁊c.sufficit quomodocunq; probetur.
7 Adultus sine autoritate curatoris non potest se immiscere.
8 Minor etiā si sint lapse dilationes potest petere resti.in integ.nu.10.
9 Ubi proceditur sola facti veritate inspecta non attēdūtur ea que sunt de apicibus iuris.

¶Consilium.cxiiij.

¶De quadā oblatiōe facta ꝑ aliquē qꝺ soluere volebat quibuscūq; creditoribus filij sui an obliget eum quo ad creditores qui non erant presentes adeo quod etiā sine excussione facta ꝯ filiū possit conueniri stante qꝺ in dicta causa procedatur sola facti veritate inspecta.



Domini redēptoris nostri inuocato suffragio Uiso processu cause vertentis inter Bernardū ⁊ fratres filios quondam bononij alias dicto bastone de pergamo ex parte vna agentes et magistrum Leonardum petri Francisci de fano ex altera se defendente mediantibus suis intercessoribus visisq; allegationibus seu consilijs vtriusq; partis in quibus hinc inde copiose ⁊ eleganter allegatum est breuiter puto concludendū partes iudicis esse in condemnando dictū magistrū Leonardū in quātitate petita q: constat ꝑ instrumentū publicum productū in actis qꝺ Bar.filius dicti magistri Leonardi de anno.Mcccclxvi.confessus fuit ex cā societatis se esse debitorem dicti Bononij in quantitate ducatorum.cclxxxiij.⁊ ex alia publica scriptura cōstāt qꝺ de anno Mcccclxix.die.x.aprilis dictus magister Leonardus corā iudice pro tribunali sedente dixit ⁊ obtulit se paratum soluere ⁊ satisfacere tam Francisco Jacobi ꝙ quibuscunq; alijs creditorib⁹ olim Bartholomei predicti filij dūmodo ipse legitime ostendat de iuribus eorū ⁊ hoc absq; aliquibus exceptionibus de bonis proprijs ipsi⁹ magistri Leonardi vt plenius in scriptura con

1 tinet que† quidē oblatio facta ꝑ dicta verba futuri tpis cōtinet ꝓmissionem ptꝫ in.d.l.pactū circa prin.ff.de pollicita.ibi dum ter.dicit offerentis solius promissum ⁊c.⁊ in.l.de pollicitationibus in verbo oblatum.ff.de pollicita.facit.l.quidā.ff.de cōsti.pecu.nō enim refert an dicatur promitto an alia equipollentia verba proferant ex quib⁹ de mēte appareat insti.de ver.ob.§.i.ver.sed hec solennia.c.in his.⁊ in.c.in
2 telligentia.de ver.sig.†⁊ lꝫ regulariter requirat presentia alterius partis vel alicuius recipientis pro eo.l.consensu.in prin.ff.de act.⁊ ob.cū ibi no.⁊ in.l.i.in fi.de contrahen.emp.l.absenti cū ibi no.ff.de dona.l.fi.ff.de interrog.ac.l.certū.§.si quis absente.ff.de confes.cū si.tñ fallit ī promissiōe facta incerte psone que aliquid factura sit pro implemēto ꝯtus q: tūc neq; absentia partis neq; interuallū impedit dictam promissionē transire in ꝯtum dūmodo antequ huiusmodi ꝓmissio sic facta reuocet per promittentē cōpareat alia pars ⁊ acceptet huiusmodi ꝓmissionē seu oblationē ⁊ admittere velit id qꝺ sibi ī actu ex tenore dicte promissionis.sicut qñ fit proclama ꝙ quicunq; vult emere talem rē cōpareat in tali loco ad emendū infra tale tps ⁊ plus offerēti dabitur.nam si quis infra illud tps cōpareat ⁊ offerat obligat statim et ille qui proclamari fecit q: proclam⁹ do ꝙ plus offerēti dabit vide tur ꝯhere cū incerta psona hoc est cū illo qui plus offert quo ꝓmittēte ꝯtus est pfectus sicut qñ quis ꝓijcit pecuniā populo vt velle donare occupanti.l.qua rōne.§.fi.ff.de acqui.re.do.vel qñ qs hꝫ rē ꝓ derelicto.l.quod.seruus.ff.de stip.seruorū.⁊ qñ quis icipit publice tenere hospitium obligat ad hospitādū eum qui postea ꝑ plures dies venit.l.i.ff.fur.aduer.nau.cau.⁊ sic nō reqrit ꝙ a principio interuenerit pñtia illius psone que postea comparet ⁊ acceptat ac adimplet.ita in effectu inquit Bar.i.l.si tēpora.C.de si.instru.⁊ iure haste fisca.lib.

x.⁊ in.l.licitatio.in pñ.ff.de publica.quē alij doc.in dictis locis sequū tur ⁊ Bal.in.l.fi.C.de cōdi.ob cāꝫ.Sic fuit in proposito dictus magi
3 ster Leonardus† in iudicio.⁊ sic in loco publico in quo presumit qꝺ intersit multitudo hominum.l.in donationibus.⁊ ibi no.C.de dona.l.omniū.C.de testa.obtulit velle satisfacere non solū Francisco Jacobi sed etiā quibuscūq; alijs creditoribus dicti olim Bar.sui filij sine exceptione de proprijs bonis ipsi⁹ Leonardi dūmō ostēderit ltime de iuribus suis.⁊ sic voluit obligari illis qui ostenderēt de iuribus suis legitime ⁊ pro parte filiorū ⁊ heredū dicti Bononij fuit etiā ante productionē libelli productū corā iudice instrumētū debiti presente procuratore dicti magistri Leonardi vt pꝫ ī actis ⁊ postea fuit product⁹ libell⁹ ⁊ acceptata fuit dicta oblatio seu ꝓmissio dicti Leonardi vt pꝫ ex inspectione libelli non video quid repugnet quo minus sit perfectus dictus ꝯtus quē cum incerta persona contrahere voluit dictus magister Leonardus cū fuerit adimpletū pro pte filiorū dicti Bononij id qꝺ in sua oblatione expressit dict⁹ magister Leonardus et qꝺ ꝑ certo iprobe facere vr magister Leonardus volēdo post dictā acceptationē infringere id qꝺ sua voce dilucide protestatus est.l.gñaliter C.de nō nume.pecu.l.generaliter.§.si quidē.C.de rebus credi.c.ꝑ tuas de proba.Accedit q: sum⁹ in cā in qua cā cognoscēda ⁊ terminānda est summarie simpliciter ⁊ de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij ⁊ sola facti veritate inspecta ꝓcedēdū vt pꝫ ex tenore statuti sub rub.ī qb⁹ cau. extraordi.procedat ⁊ ex tenore cōmissiōis apostolice ꝑducte in actis
4 ⁊ in talibus† causis non ita attēdit et curatur presentia partis sicut in alijs:vñ dicit singulariter Bar.in extrauaganti ad reprimēdū in verbo figura iudicij ad fi.qꝺ lꝫ sñia lata pro absente non citato non valeat l.furioso.ff.de re iudi.et no.in.l.quesitū eo ti.et in.l.ea que ī gl.i.et qño et qñ iud.no.doc.in.c.cām.de iud.tñ fallit in dictis causis in quib⁹ proceditur extraordinarie:vt.s.dixi ⁊ ita etiam dicit Pet.de anch.in.cle. sepe.de ver.sig.¶Nō obstat si dicatur qꝺ non cōstat qꝺ tēpore dicte litis mortuus esset dictus Bononius ⁊ qꝺ nō cōstat qꝺ dicti filij ei⁹ se immiscuerint hereditati paterne:quia rñdeo qꝺ cum cōstet de morte predicti Bononij vt etiā fatetur magister Leonardus in suis positionibus in positione icip.Item ꝙ post mortē dicti bastoni ⁊c.etiā si ho
5 die adiret hereditas sufficeret:† q: ius superueniens actori ex causa de preterito cōualidat iudiciū.l.si rem.§.fi.ff.de pig.act.l.si mandauero tibi.ff.māda.⁊ in proposito not.Cy.⁊ Bal.in.l.heres quādoq;.ff.
6 de acqui.here.¶Preterea† sumus in causa in qua procedit summarie et sine figura iudicij et sola facti veritate inspecta quo casu sufficit quomodocunq; probetur ⁊ constet actori deberi id qꝺ petitur etiā si ꝓbet deberi ex alia cā quā ex ea q̄ deducta est in libello seu petitione vt cōsuluit Anto.de bu.in cōsilio incipiente Uiso dicto pūcto et Ludo.romanus in cōsi.xx.per ea que no.Joan.an.in addi Spec.in ti.de actio.⁊ peti.§.sequit super versi.hoc quoq; ⁊ bene faciūt no.ꝑ Bart. in.l.emilius largianus ad fi.ff.de mino.⁊ que no.per Anto.de but.in c.ij.in prin.de iura.calum.cum simi.vñ etiā si non egissent tanq̄ heredes bonnonij.et nūc ostēderēt se esse heredes sufficeret multo magis ī casu nostro in quo egerint tanq̄ heredes bononij posito ꝙ tempore incohati iudicij nondum essent heredes.¶Preterea Bernardus adultus filius dicti bononij gessit se pro herede patris:q: die.xxv.mēsis Maij ratificauit oīa gesta per dictū ser Euāgelistā de insula g nomine ipsius Bernadi tanq̄ heredis in iudicio produxit dictā petitionem contra dictum magistrum Leonardum.⁊ sic talis actus qui fieri non potuit citra ius ⁊ nomen heredis induxit immixtionem heredita
7 tis.l.ꝑ herede.§.pap.⁊.l.gerit.cū ibi no.ff.de acq.here.¶Nec ob.†qꝺ habebat adultus predictus curatorē sine cuius autoritate non potuit se immiscere.l.cū quedā.C.de administra.tuto.⁊ not.in.l.potuit.C.de iure delibe.iuncta.l.si curatorē habēs.C.de resti.in integr.quia ad hoc respōdetur qꝺ si aliud nō apparet de datione curatoris dati Bernardo quam ex testamento patris illud non obstat:q: in testamento non potest dari curator.l.i.ff.de confir.tuto.l.curatorem.C.de neg.gest.vnde potuit adire Bernardus ac si curatorem nō habuisset quo casu per se adire potest:vt no.glo.⁊ doc.in.l.impuberibus.ff.de acquiren.heredi.et probatur in.d.l.si curatorem habens.⁊ no.Dy.Angel.⁊ alij in l.i.§.fuit quesitum post glos.ff.ad trebel.⁊ vbi ea que gesta sunt fuissent gesta etiam per personam minus legitimam non in fauorem mi
8 noris possunt valere.in.l.non co minus.C.de procu.tamen ad† cautelam potest adiri hereditas ⁊ talis aditio producatur.⁊ si lapse essent dilationes potest peti restitutio in integrum ad probandum ratione minoris etatis.l.minor viginti quinq; annis obmissam.ff.de mino.c.
9 auditis.⁊ ibi no.de restitutio.in integrum.¶Non obstat.† etiam si allegetur de exceptione excussionis faciende prius contra heredes dicti Bartholomei:quia respondetur ꝙ in causa predicta in qua sola facti veritate inspecta proceditur non attenduntur ea que sunt de apicibus iuris:vt inquit Bald.in.l.clarum.in.j.columna.C.de autorita.prestan.per.l.fi fideiussor.§.quedam.⁊ quod ibi no.ff.de manda.sed ista exceptio quod prius interuenire deberet aliud iudicium contra heredes Bartholomei ꝙ intentaretur istud iudicium cōtra istum magistruꝫ Leonardū dicitur esse de apicibus iuris vt colligitur ex not.per gl.valde no.in.l.si mācipiū.§.j.ff.de euictio.⁊ ibi hoc ī terminis nris

traditur per Bal. in apostillis suis. ¶ Preterea dict⁹ magister Leo
nardus obtulit se soluturū absq; exceptione ⁊ papa etiā mādat quod
debitores dictorum heredum bonon ij cogātur ad soluendū omni mo
ra ⁊ exceptione cessante ⁊ reiectis dilationibus moratorijs que verba
important vt papa intelligatur derogasse exceptionibus dilatorijs:
vt no. voluit Hosti. Jo. an. ⁊ cōiter canoniste in. c. ex parte. el. ij. de offi-
cio deleg. q2 ille censentur esse modici preiudicij. arg. l. quot. C. de pre-
cibus imperatori offe. sed illa exceptio excussionis est dilatoria: vt no.
Cy. post antiquos in auten. presente. in. viij. q. C. de fideius. ⁊ in. l. exce-
ptionem. et ibi etiam Bal. in. vj. col. C. de probatio. ⁊ Bart. in. l. exce-
ptionem. ff. de exceptio. ⁊ Ange. in. d. l. si mancipium. §. j. ff. de euictio.
10 ¶ Possent † etiam agentes si volunt talē excussionē facere pendente
isto iudicio vt per Bal. in. l. cū testamento. C. de testa. manu. ⁊ in aut.
cōtra rogatus in fi. C. ad trebel. ⁊ in. l. j. C. de reuocan. his que in frau.
credi. ⁊ Ange. in. l. decem. ff. de verb. oblig. ⁊ in. §. sed neq; in auten. de
fideius. cum simi. facit. d. l. si rem. §. fin. ⁊ vbi oporteret etiā posset resti-
tui in integrum actor ad faciendā dictā excussionem per ea que haben
tur in. d. l. minor. xxv. annis. sed non est necessarium per predicta ⁊ qd
dictus Leonardus voluit transactionē facere per quā videt facere de-
bitū. l. qm̄. ff. de his qui no. infa. posset actor petere in hoc iudicio in-
cidenter per restitutionē in integrum vt pronuntietur haberi pro trās
acto eo modo quo voluit dictus magister Leonardus trāsigere prout
deponunt testes tex. est valde no. cum glo. ⁊ ibi Bar. in. l. si ex causa. §.
nunc videndum. ff. de mino. sed istud nō est necessarium q2 per dictam
oblationē factā per dictum magistrū Leonardum die. x. Aprilis est
fundata intentio agentium ⁊ per hoc patet non obstare ea que in con
silijs aduerse partis tanguntur quia illa non concernūt fundamenta
que supra deducta sunt ⁊ maxime ea que traduntur p Bar. in. d. l. si tē
pora. ⁊ in. d. l. licitatio. ex quibus cōcludo dictum magistrum Leonar-
dum esse condemnandum: vt. s.

¶ Summarium super consilio. cxv.

1 ☞ Statutū loquens in fideiussore habet etiam locū in correo princi
paliter obligato. nu. 2.
4 In decisionibus debet seruari statutum loci contractus.
5 A pari procedunt forum sortiri. ⁊ statutis ligari.
6 Quando statutum prohibet q2 vxor non possit donare viro habeat lo
cum in ea vxore que stat extra territorium statuentium.
7 Statutum potest subditum ligare etiam extra territorium.
8 An per statutum ciuitatis possit fieri prohibitio alienationis.
9 Verba lombardus siue de lombardia denotāt ipsam originem.
10 Statutum concedens represalias contra perusinos intelligitur cōtra
perusinos origine.
11 Statuto prohibitorio ⁊ penali non potest renuntiari.
12 Renūtiatio nō extēdit ad beneficium q2 tūc tpe 3ctus nō cōpetebat.
13 Clausula motu pprio ⁊ ex certa scientia: tollit oē vitiū subreptionis.

¶ Consilium. cxv.

¶ An agenti hypothecaria cōtra singularem successorem debitoris
sufficiat probare de possessione debitoris.

Domini redemptoris no
stri inuocato suffragio. Viso processu cause verten
tis inter dn̄am Mariā ex parte vna agentē ⁊ Ga-
sparē ser Juliani de cesena reū cōuētū ex altera sen
tio partes iudicis esse in absoluendo dictū Gaspa
rē a petitis p̄sertim ex īfra scriptis: q2 siue dicam⁹
dictā dn̄a3 Mariā intētasse hypothecariā siue intētasse saluianū īter-
dictū nō pbauit sibi incūbētia vt ostēdā. ⁊ sic sumus in regula q2 acto
re non probante reus d3 absolui. l. qui accusare. C. de eden. c. fi. de iure-
iurā. nā in hypothecaria oportebat q2 ipsa agens probaret debitorē
id est Dn̄icum quondā eius maritū tpe quo bona sua obligauit dicte
domine Marie pro restitutiōe dotiū suarū vel posthabuisse dominiū
vel quasi huius vinee ad quā agitur cōtra Gasparē predictū posses-
sorem vinee predicte. l. ⁊ que nondum. §. qd dicitur ⁊. l. si ab eo. ff. de pi
gno. ⁊ no. in. §. item seruiana insti. de actio. ⁊ glos. in. l. j. C. de salua. in-
terdic. ⁊ in. §. illud. ⁊ in aut. de trien. ⁊ semis. ⁊ glos. ⁊ Bart. plenius. in
l. rē alienam. ff. de pig. ac. ⁊ Bar. ⁊ alij in. l. cū res. C. si res alie. pigno.
da. sit ⁊ attento q2 agitur cōtra dictū Gasparem possidentē dictam vi
neam cum titulo oneroso partim immediate habito a dicto dn̄ico et
partim mediate vt constat ex instrumentis mihi exhibitis ideo ad p-
bandū dictū dn̄icū habuisse dn̄ium prout requirebat probari ex parte
agētis nō sufficit probari qd dictus Dominicus possederit dictā vi-
neam tpe quo dictam dotē recepit aut recepisse cōfessus fuit vel post
⁊ plene probat ⁊ firmat Jaco. de are. Cy. Ray. Bar. ⁊ Ang. in. d. l. cū
res ⁊ Barto. plenius in. d. l. rem alienā. per. l. apud celsum. §. de auto-
ris. ff. de doli. ex. ⁊. l. an victū. ff. de diuer. ⁊ temp. prescrip. l3 inter pre-
dictos doc. fuerit aliqua dr̄ia qn̄ reus cōuētus habuisset titulū lucrati
uum a debitore qui rē obligauerat agenti hypothecaria quo casu Cy.
et Barto. in. d. l. cum res. ⁊ quidā alij voluerunt qd sufficeret probare
debitorem possedisse sed ipsemet Bart. in. d. l. rē alienā. tenuit 3riū q̄
disputatio hic nō est necessaria attēto qd re⁹ h3 titulū onerosum q̊ ca-
su cōis opi. esse vr̄ qd debeat pbari de dn̄io vel quasi debitoris, ⁊ sic
qd saltem debitor possederit dictā rē cum bona fide ⁊ cū titulo habili
ad translationē dn̄ij. ⁊ ita etiā t3 Ang. ī. l. j. ff. de publicia. super gl. ī
verbo a nō dn̄o vbi ex notatis ibi per. gl. colligit qd nō sequit emo rē
a te ergo confiteor esse tuā vn̄ dicit Ang. si modo cōuenior hypothe-
caria per creditorem potero negare rem fuisse tuam licet habeam a te
causa3 ⁊ hoc dicit se de facto pluries practicasse. ⁊ p hoc etiā allegat
no. per Cy. in. d. l. cū res ⁊ ideo decipit Sali. in. d. l. cū res q conādo te
nere 3 cōem opi. se fundabat in hoc q2 reus conuent⁹ habens titulū a
bitore videt fateri debitorē fuisse dn̄m ⁊ certe hoc nō probat Sali. iu
re. Aut dicimus q2 dicta dn̄a egerit vtili saluiano interdicto quo casu
videretur quod sufficeret probare q2 dictus debitor suus possedisset
per. l. j. ff. de saluiano interdi. ⁊ per no. in. l. j. C. eo. titu.

¶ Consilium. cxvj.

¶ Statutum quod possit inualidare cōtractum factum per subditū
extra territorium. qd verbum lombardus seu de lombardia denotet
originem. Et quid operetur clausula motu proprio ⁊ ex certa scientia
in confirmatione statutorum.

Redemptoris eiusq; glorio-
se matris semper virginis nominibus pro suffragio in-
uocatis. ¶ Visis q̄ subtiliter ⁊ accumulate scripta sunt
per prestantissimum dominum tam in primis dubita-
tionibus q̄3 in postremis eidem: post redditum vt inquit cōsilium ex-
hibitis in eius sententia paucis agens persisto Motus principaliter
ex virtute tam late confirmationis statutorum castri Bolognesij. a
1 superioribus emanate prout † quidem necessarie videbat. l. si q2 extra-
ordinariū: ⁊ ibi Bar. C. de legatio. li. x. ⁊. l. cum oēs cū ibi no. p doc. de
cōsti. ⁊ Guil. de cun. Bar. ⁊ Bal. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. i. j.
q. prin. ⁊ Inn. in. c. cū. p. de fide instru. ⁊ Pet. de anch. plene i. c. j. de cō
sti. in repeti. maxime in. ix. q. ⁊ Bal. in ti. de pace constan. in verbo i cau
sis ⁊. l. fi. C. de iusdi. om. iu. ⁊ Ang. in. l. j. in prin. ff. si quis ius di. ⁊ fa-
ciunt no. per glo. in. c. ij. in verbo statutū. de ver. sign. li. vj. cū si. ⁊ tra-
hitur etiam ad p̄terita in dubio non deducta vt opportune tactū est p
dn̄3 cōsulentē. ¶ Nec obstat quod preallegatū statutū loquat ī fide-
2 iussore ⁊ iste sit obligatus vt principalis q2 respondeo ex his † q̄ dixit
Jo. an. in addi. Spec. in ti. de cessio. actio. §. fi. in addi. disputauit Al-
bertus Odof. qōnem ⁊c. vbi post Albertum p̄dictū cōcludit qd statu
tum loquēs in fideiussore habeat etiā locū in correo principaliter obli
gato q2 vident correi vicissim fideiubere quatenus pecunia ad se non
puenit allegat tex. in aut. de duo reis. §. colla. vij. ⁊. l. si pro parte. §. fi.
ff. de in rem verso. ⁊. l. sed ⁊ iul. §. j. ff. ad macedo. bene facit qd voluit
3 gl. no. in aut. de fideiusso. in prin. ¶ † Nec etiam vr̄ obstare id qd plu-
rimum videt in hac cōclusione animaduertendū. s. q2 dictus contract⁹
fuerit celebratus extra territorium dicti castri Bolognesij. nam per
hoc videretur dicendū statutum nō potuisse inualidare dictū contra-
ctum vt ī specie videtur velle Jac. but. in autē. item nulla cōitas ī fi. C.
de epis. ⁊ cleri. vbi inquit q2 si quis bannitus est de ciuitate bonone et
sm statuta illius ciuitatis nō potest testari vel contrahere non p hoc
impedietur cōtrahere vel testari mutine q2 statutum extra territoriu3
non extendit. c. vt animarū. §. j. de cōsti. in. vj. c. a nobis. de sen. exc. l. fi.
ff. de iurisdi. om. iud. l. cū vnus. §. pe. ff. de bo. aut. iudi. possi. ¶ Pro
4 hoc † etiā facere videtur cōis conclusio que h3 qd in decisorijs debet at
tendi ⁊ seruari statutū loci contractus. l. si fundus. ff. de euic. l. j. in p̄n.
ff. de vsufruc. no. gl. in cle. j. in verbo oīmodā. de foro compe. nō aūt lo-
cus iudicij. vt ibi ⁊ no. Jaco. de are. Cy. ⁊ alij in. l. j. in. ij. q. post glo. C.
que sit lon. cōsue. ⁊ Ja. de bel. in. l. j. C. de emancipa. li. Cy. Ray. Bar.
⁊ alij in. l. cunctos populos. C. de summa tri. ⁊ fi. catho. ⁊ Spe. ⁊ Joā.
an. in ti. de ferijs. §. j. versi. sed pone. Joā. cal. in dispu. sua inci. statuto
ciuitatis cauetur q2 ab actore ⁊c. cano. cōmuniter in. c. q2 clericis. de fo-
ro compet. ⁊ in. c. j. de cōstitu. no. in. l. j. in. iiij. q. C. ne fil. pro pat. ⁊ in. l.
receptitia. C. de cōsti. pecu. ⁊ in. l. j. C. de execu. rei iu. ⁊ insti. de iure na-
5 tu. in. §. ius ciuile. ¶ Quippe † si predicta rōne considerant nō habēt
obstare ⁊ veritas est in contrariū qd ostenditur. nā prefatus lombar-
dus erat subditus rōne domicilij in castro Bolognesio. ⁊ ibi sortieba
tur forum. l. si fideicōmis. §. pe. ff. de iudi. c. fi. de foro compe. ⁊ per cōse-
quens ligabatur statutis illius loci q2 a pari procedunt forū sortiri ⁊
statutis ligari vt no. glo. viij. dis. que contra morem in verbo peregri-
ni. ⁊. xij. dis. illud in verbo mere ⁊ doc. in rub. de consue. ⁊ Jo. cal. in di-
spu. sua incip. quidā florentinus alias incipit statuto ciuitatis cauetur
qd si ab actore ⁊c. ⁊ cano. in. c. q2 clericis. de foro cōpet. cum si. sed ita est
qd statuentes possunt condere statutū ligando subditum etiam quo
ad ea que geruntur extra territoriū si hoc exprimatur in statuto prout
fuit expressum in casu nostro. tex. est in. l. fi. ff. de decr. ab ordi. faci. ⁊ in
l. ij. ⁊ ibi Bar. C. de eunu. l. mercatores. ⁊ ibi Bal. ⁊. l. non solum. C. de
cōmer. ⁊ merca. firmat in spē Bart. in repeti. l. cunctos populos. C. de
summa tri. in. viij. q. circa finē illius. q. ⁊ Bal. in. l. si quis in hoc genus
C. de epis. ⁊ cler. ⁊ in. l. neganda in. vij. col. in versi. per primū membrū
⁊c. C. q accusa. ⁊ in. l. fi. in. ij. ⁊. iij. q. C. de iurisdi. om. iudi. ⁊ Ange. in di-
sputatione sua incip. Bononiensis sue ciuitatis bannitus. ⁊ in repeti.
l. si vacantia

l.si vacātia.C.de bo.vac.li.x.l.v.char.post Cy.in dispu.inci. rector ci-
uitatis Senarū.⁊ Pet.de anch.in.c.postulasti.in.iij.op.de fo.cōpe.
⁊ cano.in.d.c.vt animarū.⁊ in cle.pastoralis.de re iudi.⁊ Fed.de sen.
6 in consi.ij.incip.statuto cauetur ꝙ quicunqȝ luserit ⁊c.¶ † Cōfirmat
ex his que decidit Barto.in p̄calleg.l.cunctos populos.in.vj.q.vbi
vult ꝙ statutū prohibitiuū puta ꝙ vxor nō possit donare vel legare
viro ꝙ quidē fuit introductū ob casum fauorabilē.s. ne mutuo amo-
re se spoliarent.l.j.ff.de dona.inter virū.habet locū etiā in ea vxore q̄
existens extra territorium statuentiū donauit viro sicut dicit in eo cui
bonis est interdictū.l.iulianus.ff.de cura furio.⁊ in.l.is cui bonis.ff.
de verb.obl.⁊ hāc decisionē sequit Sali.in p̄calle.l.cūctos populos.
nisi talis subditus statuentibus mutasset domiciliū suū ⁊ illud trāstu-
lisset de loco statuentibus subdito ad aliū locū in quo sit is probibitio
nō esset ⁊ ita dicit se cōsuluisse apud regiū ⁊ illi cōsilio se subscripserūt
do.Car.⁊ Jo.de ligna.⁊ idē tȝ Flo.de bononia in p̄alle.l.cūctos. bal.
vero in.xij.col.dicit se hoc non firmare addēs ꝙ simile allegatum per
Bar.de interdictione bonorū nō vr̄ bonū simile q2 interdictio bonis
est de iure cōi ⁊ probibitio dicti statuti est ꝯ̄ ius cōe.vn̄ Pet.de anch.
in repe.c.canonū statuta.de cōsti.in.xij.q.principali refert ꝙ profun-
de sciētie vir dn̄s zacharias de triuisano de venetijs vtriusqȝ iur.doc.
disputauit.q.istam sub istis terminis vcȝ Triuisane ciuitatis censura
disponit ꝙ nulla mulier maritata possit vel debeat aliquem cōtractū
facere sine duorū ꝓximorum cōsilio.contigit ꝙ quedam mulier mari
tata ibidem cōtraxit venetijs suorū ꝓximorū consilio nō req̄sito quere
batur vtrū dictū statutum ligaret subditū morā trahētē extra territo-
riū ⁊ arguebat ꝙ sic q2 potestas statuendi inter subditos nō artat ter
ritorio.c.tue.⁊.c.fi.de cleri.nō resi.⁊.d.l.mercatores.cū si.Scdo q2 in-
terdictio bonis ligat vbiqȝ.l.relegatorū.§.īterdicere.ff.de interdi.⁊ re
lega.itē suspensus ab officio vel excōicatus.iij.q.v.quisqs.l.ex ea.ff.
de postu.⁊ Arc.vij.q.j.si quis presbyter.itē q2 sn̄ia q̄ afficit personā
vbiqȝ vim suā extendit.c.fi.de foro cōpe.⁊.l.j.C.vbi de cri.agi opor. er
go similiter ⁊ fortius hoc pōt statutū in quo tacitꝰ vel expressus cōsen
sus populi adesse presumit.l.de qbus.ff.de leg.l.ꝙ maior.ff.ad muni
ci.Itē constitutio pape ⁊ imperatoris ligat subditos vbicunqȝ se con
ferāt.c.fi.de cōsti.l.leges sacratissime.C.de legi.idē ergo esse dȝ in sta
tuto quo ad subditos statuentibus.Ad idē allegat decisionem Cy.in
d.q.incip.rector ciuitatis Senarū.⁊ ꝙ no.Inno.in.c.a nobis.el.j.de
sentē excō.⁊ no.p Bar.in.d.l.cūctos.in.vj.q.finaliter decidit verā esse
sn̄iam Bar.qd̄ liget subditꝰ ꝯ̄hens extra territoriū ⁊ ꝯ̄ctus sit nullꝰ
si ille in cuius fauorē tēdebat dictꝰ ꝯ̄ctus erat subditus vel si nō erat
subditus saltē habebat scientiam dicti statuti ⁊ istā decisionem sequit
Pet.de anch.in p̄alleg.c.canonum statuta.sed ita est ꝙ dictus Lō
bardus in cuius fauorē tēdebat dictus ꝯ̄ctus erat subditꝰ ratione do-
micilij.Itē ēt presumebat habere scientiā dicti statuti ꝓpter cōuersa-
tionē ⁊ morā quā in loco ꝯ̄xit:vt no.Bar.i.d.l.cūctos.in.ij.q.⁊ Bal.
in.l.leges sacratissime.C.de legi.⁊ Cano.in.c.ij.de cōstit.facit tex.in.c.
quosdā.⁊.c.q̄to.de presum.⁊.c.post q̄.de elec.⁊ no.Bald.in.d.l.oēs
populi.⁊ qd̄ valeat statutū predictū ēt quo ad hoc vt annullet cōtra-
ctus celebratus a subdito cū alio subdito statuētibus lȝ ꝯ̄ctus fiat ex-
tra territoriū tenuit Bal.in aliquibus lec.in.l.fi.ff.de iuris.om.iud.vt
refert Pe.de anch.in p̄alle.c.canonum.in.xij.q.¶ Ad decisionem
7 Jaco.bu.† ⁊ Bal.in aut.itē nulla cōitas.de epis.⁊ cle.allegatā in ꝯ̄riū
respondeo ꝙ ibi statuto cauebatur ꝙ bannitus non possit ꝯ̄here ex-
tra territoriū vn̄ in dubio intelligit se restrinxisse ad territoriū.d.c.vt
animarū.cū si.secus in casu nostro in quo statutū voluit subditum li-
gare etiā extra territoriū ꝙ facere potuit p̄alle.l.fi.ff.de decre.ab or-
di.faci.⁊ not.Bar.in.d.l.cūctos.in.viij.q.cū cōcord.supius alle.⁊ eo-
dē mō rn̄deo ad id qd̄ dr̄ qd̄ in decisorijs dȝ seruari locꝰ ꝯ̄ctus vel deli
cti:vt expresse decidit Barto.⁊ oēs in locis.s̄.alleg.¶ Posset etiam
responderi ad not.p Jac.bu.in.d.aut.itē nulla.qd̄ ibi loquit in dispo-
sitione ⁊ ꝓhibitione odiosa inducta principaliter in odiū bāniti q est
odiosa persona ⁊ hostis ciuitatis amissione.§.q deficiūt.ff.de capi.di.
l.iij.§.transfugas.ff.de fica.quo casu talis ꝓhibitio nō extendit vltra
territorium.l.ex ea.ff.de postu.⁊ no.Bal.in p̄calleg.l.cūctos.in.vj.q.
cū concor.s̄.alleg.Sed ꝓhibitio de quo in statuto nostro est fauorabi-
lis inducta in fauorem ⁊ vtilitatem ciuiū seu hominū ibi oriūdorum ⁊
8 perpetuo habitantiū sicut† dicimus in statuto probibente qd̄ in non
subiectū nō possit res immobilis alienari iuxta no.p Bart.in.l.filiusf-
fa.§.diui.ff.de leg.j.in versi.quero an per statututum ciuitatis possit
fieri ꝓhibitio alienationis ⁊c.⁊ in.l.fi.C.de sac.san.eccle.⁊ in.l.dudum
C.de ꝯ̄hen.emp.⁊ sic dicimꝰ in statutis inductis ne vnꝰ efficiat ditior:
puta forēsis pro quo fideiubet ⁊ alius pauperior prout in casu nostro
no.Bar.in.l.si qs pro eo.in ver.x.ꝓhibet.in fin.ff.de fideius.nā sīn cū
tales leges vel statuta dicūtur ītroducta ad vtilitatē eorū q perpetuo
subditi sunt ⁊ nō in odiū alicuius.nam nō pōt dici ꝙ istud statutum
principaliter sit inductū in odiū lōbardorū habētiū domicilia in ca-
stro Bolognesio ꝓut est iste de quo agitur q2 tales nō dicunt ꝑsone
odiose imo dicunt subditi ⁊ de populo castri Bolognesij.vt in aut.de
q̄store.in prin.quē tex.dicit Bal.ad hoc alibi nō reperiri.vt ipse not.
9 in.c.4.de for.fide.¶ † Minus etiā bȝ obstare si diceret ꝙ dictus Lō-
bardus habet domicilium in castro Bolognesio ⁊ non in lombardia
⁊ sic merito non debet dici lombardꝰ nec includi sub dicta reformatio
ne quia rn̄det ꝙ dicta verba lombardus siue de lombardia denotant
ipsam originem.l.sed ⁊ reprobari in verbo comaneus.cum gloss.⁊ ibi
hoc expresse no.Bald.ff.de excu.tut.⁊ in.l.j.in verbo eiusdē puincie.⁊
ibi hoc no.Bal.ff.de tuto.⁊ cur.da.ab his.⁊ gl.lxxxv.di.in.c.floren-
tinum.in gl.j.⁊ no.Bar.in.l.j.in vlti.col.ff.ad muni.⁊ in.l.prouincia-
les.ff.de verb.sig.⁊ in rub.ff.sol.mat.⁊ Bal.in.l.siue possidetis.C.de
proba.in.iij.col.vbi dicit ꝙ si statutum disponit ꝙ florentini habeā-
10 tur pro perusinis de proprio significato denotat originem:idē† dicit
Bal.in aut.⁊ ideo.in.viij.col.C.ne vxor pro mari.dicit ꝙ statutū cō-
cedēs represalias contra perusinos intelligit ꝯ̄ perusinos origine q2
illud adiectiuum absolute positū denotat originē ⁊ naturam tam de
iure q̄ ex communi vsu loquēdi.allegat.d.l.j.in fi.ff.de tu.⁊ cur.da.ab
11 his.¶ † Et pariter non obstat ꝙ fideiussor renunciauerit oibus statu
tis ⁊c.q2 respondeo quod dicto statuto cum sit probibitorium ⁊ pe-
nale non potuit renunciari.vt not.gloss.in.l.ij.C.ne fideiussor.do.dē.⁊
ibi Bar.vbi hoc in terminis decidit ur.⁊ idem no.glo.⁊ ibi expressius
Bal.in.l.liberorū.C.de testi.⁊ Bar.in.l.de his.ff.de trans.⁊ ita tene
qn̄ lex vel statutū annullat actum ipso iure q2 tali legi vel statuto non
potest renunciari.vt no.Cy.Jac.⁊ Bal.in aut.si qua.ad velleia.in.l.
antique.§.fi.eo.ti.⁊ in.l.si quis in conscribendo.C.de episco.⁊ cle.et in
l.penul.C.de pac.⁊ in.l.j.in penul.col.C.qui bo.cede.pos.sed in pro-
posito dictum statutum dicitur annullare ipso iure dictā fideiussio-
nem dum dicit sint nulla cassa ⁊ vana:que verba importat idem qd̄
ipso iure.vt no.Bal.in.l.non dubiū.in.vj.not.per illum tex.C.de leg.
⁊ Bal.in ti.de pace constā.in verbo irritum deducunt p illum text.et
12 gl.in.c.dilectus.el.ij.de prebē.¶ † Preterea dicta renūciatio nō ex-
tenditur ad hoc beneficium ꝙ tunc tempore ꝯ̄ctus non competebat q2
illo tempore nō erat confirmatum statutum ⁊ sic non erat in esse vali-
dum.l.si ita scriptum.§.si sub cōditiōe.ff.de leg.ij.no.i.l.j.C.de pac.et
in specie Bal.in.l.si diuisa.C.loca.facit.l.cū stipulamur.⁊.l.si a colo-
13 no.de ver.obli.⁊.l.si ita.cum ibi no.ff.de auro ⁊ argen.leg.¶ † Simili
ter non obstat ⁊ vltimo si dicatur ꝙ illa confirmatio statutorū ⁊ oīm
reformationū generaliter facta dȝ intelligi tm̄ de iustis statutis ⁊ nō
factis in preiudicium iuris alteri iam quesiti prout alibi dicūt docto.
q2 rn̄detur ꝙ clausula motu proprio ⁊ clausula ex certa scientia tollūt
omne vitium subreptionis adeo ꝙ allegari non potest quod statuen-
tium intentio fuerit solum comprehendere statuta iusta ⁊ non iniusta
de quibus non habebant scientiam.c.si motu proprio.de prebē.in.vi.
no.docto.in.c.pe.de confir.vti.vel inuti.⁊ in.c.examinata.eo.ti.⁊ Bar
to.in.l.conficiuntur.ff.de iure codi.⁊ Barto.in.l.sed ⁊ si quis.§.fin.in
vltimis verbis per illū tex.ff.si quis cautio.⁊ in.l.si clari.ff.de ver.ob.
⁊ in.l.mater.in.iij.col.C.de rei vendi.sed ista verba apposita sunt in cō
firmatione predicta vt motu proprio ⁊ ex certa scientia ⁊c.predictum
statutum censetur iustum ⁊ fauorabile.vt deduxi.s̄.igitur ⁊c.

¶ Summarium super consilio.cxvij.

1 An dotes date p pr̄e filie nupte ꝯputent ei i ltimā.⁊ n.4.10.19.
2 Debet attendi tp̄s cōpositionis statuti non tempus confirmationis.
3 Statuta debent per subdistinctionem concordari.⁊ nu.12.
5 Quando auus teneatur dotare filias.⁊ nu.6.⁊.7.
8 Quando nepos succedat auo ex linea materna dicit succedere ex per-
sona propria non ex persona matris.
9 Statutum dȝ interpretari vt q̄tominus fieri possit ledat ius cōe.
13 Multis modis potest contingere tractari abintestato.
14 A pari procedunt filios non extare vel extare ⁊ non succedere.
15 Qui admittitur vel admitti speratur ad partem facit partem.
16 Aduersatina bene operatur quod illud quod sequitur debeat intelli-
gi de eodem genere.
17 Quomodo ⁊ in quibus bonis tradenda sit portio legitime.
18 An filius habeat bona insolidum hypothecata pro legitima.
20 An vestes computentur in legitimam.
21 Valet donatio inter patrem ⁊ filium qn̄ donatur ob causam dotis.
22 Bona paraphernalia non sortiuntur priuilegium dotis.
23 Donatio confirmatur morte.

¶ Consilium.cxvij.

¶ Circa interpretationem cuiusdā statuti disponentis:quod dos da
ta filie non imputet nepotibus ex ea in legitima:⁊ quando reperiunt
duo statuta contraria in eodem volumine quod attendat an primum
an secundum.Et legitima in quibus bonis debeatur ⁊ quo modo et
quod vestes cophani ⁊ ad paratus data filie qn̄ nupsit debeant in le-
gitimam imputari.



Omini redēptoris nostri
inuocato suffragio.Viso tēt questionis ponderatisqȝ
verbis statuti ⁊ alijs de quibus in themate fit memio
1 circa dubium quo querit an dotes† date per patrem fi-
lie nupte computentur ei in ltimam videret primo di-
cendum ꝙ non computentur q2 q̄uis de iure cōi sit clarum qd̄ debēt
computari.l.qm̄ nouella.⁊.l.omnimodo.§.fi.C.de inof.testa.tamē sta-

tutum predictum sub rub. de do. resti. in versi. insuper etiam statuim⁹
⁊c. videtur disponere 2ᵐ ubi videtur velle quod quemadmodum
prouisum est ꝙ dos data a patre ipsi filie demum predecessit supersti
tibus filiis ex ea nõ computetur ipsis nepotibus in legitima eis debi
ta in bonis aui. ita ẽt seruari debeat in ipsis filiabus ⁊ lз in priori sta-
tuto sub rub. de libero. succes. patre vel matre vel aliis ascendentibus
decedentibus cõdito testõ sit ꝓuisum ꝙ in legitima vel supplemẽto le
gitime debeat computari dos filie ab ipso patre testãte data tñ videt
2 ꝙ † preualeat statutum sub rub. de doti. resti. tanq̃ vltimũ in ordine. l.
⁊ si a patre. ⁊ ibi no. Cy. C. de testa. tute. l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ff.
de leg. j. Et q² dз attendi tp̃s compositionis statuti nõ tp̃s cõfirmatio
nis. l. cõficiunt. §. si miles. ff. de iure codi. l. si certarũ. §. fi. ff. de testa. mi
li. ⁊ iõ statutũ sub rubrica de do. resti. cum fuerit vltimo loco editũ q̃z-
uis fuerit confirmata eodẽ tp̃e tñ illud qõ est posterius ĩ ordine dз p̃-
ferri. ⁊ ita no. Dy. in. l. tutores. ff. de testa. tut. ⁊ Cy. in. d. l. ⁊ si a patre.
⁊ Barto. in. l. oẽs populi. in. iij. q. prin. ad fi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ Ange.
3 in. l. inciuile. ꝑ ibi no. ꝑ gl. ff. de legi. ¶ † Itẽ q² posito ꝙ si ambo sta-
tuta possant per subdistinctionẽ concordari debeat illud fieri. vt dicit
Bart. in. d. l. omnes populi. in ver. s. alleg. arg. l. sed ⁊ posteriores. ff.
de legi. ⁊ ibi Guil. de cu. ⁊ Bart. in. l. j. C. de inof. do. ⁊ Bal. in. d. l. oẽs
populi. circa. xij. col. ⁊ Saly. in. d. l. ⁊ si a patre. tñ adhuc videt posse di
ci ꝙ primum statutum habeat locum patre decedente superstitibus fi
liis masculis q̃uis nõ vniuersaliter institutis ⁊ supstitibus aliqbus
filiabus qbus vel alicui earũ esset minus q̃ legitima relictum atten-
to ꝙ statutũ primũ in sui principio loquit filiis masculis extantibus
⁊ per precedentia datur intellectus ad seq̃ntia. l. q filiabus. in prin. l.
talis scriptura. ⁊. l. si seruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ hoc videtur indi-
care aduersatiua aũt in ver. filiabus aũt ⁊c. ꝑ no. ꝑ gl. ⁊ Bar. in. l. ma-
riti. §. fi. ff. de adul. ⁊ ꝑ Cy. in aut. sacramenta. in prin. C. si aduer. ven.
sed statutũ vltimũ intelligitur qñ decessit pater non superstitibus fi-
liis masculis vt contingit in casu nostro de quo querit. ¶ Tñ premis-
4 sis non obstãtibus † videtur mihi proculdubio concludendũ dictam
dotẽ in ltimam esse dictis filiabus computandam quẽadmodum ius
cõe disponit vt est dictũ ⁊ probatur etiã in. l. vnica. §. videamus. ver. ⁊
cuз dos. C. de rei vxo. actio. ⁊ tradit plene per Bar. ⁊ alios in. l. in q̃r-
tam. ff. ad leg. fal. ⁊ in. l. filium quem habentem. C. fa. ercis. Itẽ q² hoc
expresse etiaз cauet in. d. primo statuto ꝙ quidem loquitur ĩ cõdito te-
stamento a p̃re. vt est casus noster. ¶ Solũ restat videre de viribus ⁊
intellectu vltimi statuti sub rub. de dotibus resti. ⁊ ad illud statutum
primo respondeo: ꝙ dictũ statutuз prouidere voluit quod quandõ fi-
lia dotata a patre predecessit superstitibus ex ea filiis non computet
dos materna dictis filiis in legitimam eis debitam in bonis aui vt
circa hoc tollant disputationes q̃ fuerunt inter doc. circa dictum arti-
culum in. d. l. in quartam. ⁊ in. l. post dotem. ff. solu. ma. ⁊ in. l. illam. C.
de colla. cum simi. ita etiam subdit ꝙ id quod proxime disposuerat in
dictis nepotibus habeat etiam locum in dictis filiabus vcз quod si
4 auus dederit † dotem nepti ex filia ⁊ neptis predecedat superstite ma
tre que est filia dotãtis non debeat dicta dos computari in legitimam
ipsi filie eius q dotem dedit. nam ad hoc etiam inter doct. erat dubiuз
vt patet ex no. per Bal. in aut. ex testamento. C. de colla. in vltima col.
in versi. tertio quero si quis ⁊c. vbi querit an dos quam dedit auus ꝑ
nepte ex filio computetur in legitimam ipsi filio debitã in bonis ipsi⁹
aui dotantis ⁊ tenet ꝙ non allegat. l. dedit dotem. ff. de colla. bono. ad
quod bene facit ꝙ not. Bald. in. l. fi. C. de dot. promis. in pe. colum. in
ver. sed pone ꝙ vnus ex fratribus ⁊c. sed Cy. in. l. scimus. in. v. q. C. de
inof. test. videtur concludere contrarium q² dicta dos processit de bo-
nis aui ⁊ videtur processisse in filiũ. i. patrem ipsius neptis dotate al-
legat. d. l. qm̃ nouella. in fi. ⁊ bene facit. d. l. dedit dotem. ⁊ id quod no.
Ang. in. d. l. in quartã. dum querit quid si auus dotauit neptem ex fi-
lio ⁊ auo mortuo vult dicta neptis venire ad successionẽ p̃ris sui etiaз
defuncti vel vult saltem legitimã ex forma iuris vel statutorũ an sibi
debeat imputare dotem quã habuit ab auo ⁊ refert se pluries ꝯsuluis-
se ꝙ si auus dotauit neptẽ contẽplatione sui ⁊ hoc constet liquido vel
ꝑ indicia tunc dicta neptis volens legitimam in bonis patris sui sibi
non imputabit dictam dotẽ in ltimã ⁊ in hoc casu intelligit ipse id qõ
habet in. l. auus. ff. de iure do. sed si auus dotauit contemplatione filii
vel dubitat quo casu. s. qñ dubitat perinde est ac si cõtẽplatione filii do
tasset ꝑ. d. l. dedit dotẽ. ⁊ ibi no. Ja. de are. ⁊ Bar. ⁊ tũc dз sibi in legi
timam imputare quasi a patre suo dotata sit. l. sed si plures. §. in arro
gato. ff. de vulg. ⁊ pup. breui enim manu vr̃ ſm eũ hec dos primo tra-
dita filio ⁊ deinde per filium nepti. l. iij. §. fi. ff. de dona. inter virũ. li-
cet. §. j. ff. de iure do. ⁊ cum dicta opi. Ang. transit etiam Joã. de imo.
simpliciter in. d. l. in quartam. ⁊ idem tenet Ang. in dicta. l. illã. in ali-
quibus lecturis. ⁊ consuluit ipse in consi. lxxvi. inci. Joãnes Philip-
pi. ⁊ in consi. sequenti. ⁊ per dictã dist. Ang. possunt reduci ad concor
diam opi. Cy. in. d. l. scimus. in. v. q. ⁊ Bal. in. d. aut. ex testamento q²
aut auus dedit dotem nepti contemplatione sui ⁊ hoc constat liquido
vel per indicia ⁊ tunc non imputabitur patri neptis in legitimaз de-
bitam sibi in bonis aui dotantis eadem ratione qua Ange. dicit non
imputari nepti in legitimam debitaз sibi in bonis p̃ris ipsius neptis

Aut dotauit auus cõtemplatione filii vel dubitatur quo casu. s. in du-
bio videt dotasse in contemplatione filii vt est dictum ⁊ tunc imputa-
bitur in legitimã filii succedentis auo eadem rõne qua Angel. dicit ꝙ
imputabitur nepti in legitimã sibi debitam in bonis patris sui sicuti
5 si a patre dotata esset. ⁊ hoc † saltem verum est quando pater neptis
viuente auo tenebatur de iure dictam filiam suam dotare prout tenet
quando habet vnde dotet quia tunc non auus sed pater tenetur dota-
re. vt sing. decidit Bal. in auten. res que. C. commu. de leg. ⁊ Saly. in
l. filiusfa. si in id. ff. ad macedo. ⁊ in. l. pater filie. in prin. ff. de euict. per
illum tex. ⁊ ꝑ dictã. l. dedit dotẽ. ⁊ ꝑ no. ꝑ Bal. in. l. non quẽadmodum
ff. de lib. agno. ⁊ q² vnumquodq̃ tale est ⁊ illud multo magis. l. ex di-
uerso. vers. item si mulier. ff. solu. ma. vnde si auus tenetur propter filiũ
dare dotẽ nepti. vt. d. l. dedit. multo magis filius quando habet vnde:
⁊ ideo tunc talis dos data pro nepte ex filio contemplatione filii vel in
dubio debet imputari in legitimã ipsius filii sed vbi filius nõ tenere-
6 tur dotare neptem † vt q² non habet vnde: tunc auus tenetur dotare et
ideo. §. fi. ff. de in rem ver. l. profectitia. §. si filiusfa. mutuatus. ff. de iure
do. talis dos censetur onus aui ⁊ deducitur tanq̃ es alienum aui. vt di
cit Bal. in. d. l. fi. C. de do. promis. allegat tex. quẽ dicit ad hoc esse sin-
gularẽ in. l. pater filie. in prin. ſm vnam lec. ff. de euic. apparet ergo ex
predictis ꝙ etiam erant opiniones ⁊ dubitatio inter docto. an illud ꝙ
dabatur ab auo nepti in dotem computaretur patri: et pari ratione
matri ipsius neptis in legitimam debitam in bonis aui. ¶ Nec dica-
tur ꝙ prefati docto. formant questionem in nepte ex filio ⁊ nos loqui-
7 mur in nepte ex filia quia respondeo hoc nihil obstare † q² ascendẽtes
per lineam maternã vt mater ⁊ pari ratione auia ⁊ similes tenent do-
tare filiam vel neptem ex causa puta ratione inopie patris ipsius mu-
lieris dotande. vt no. Jac. de are. Cy. Ray. Bald. ⁊ Saly. in. l. mater
al's incipit neq̃ mater. C. de iure do. ⁊ Barto. ⁊ Bal. in. d. aut. res que
per dictã. l. mater. in ver. ex cã. ⁊ q² ita est in alimẽtis. vt. l. si quis a libe
ris. §. j. ver. ergo ⁊ matrem. ff. de libe. agno. ⁊ etiã auus paternus non
semper tenet dotare neptẽ vt est dictum ⁊ sic potest contingere quod
auus paternus sponte ⁊ nulla iuris necessitate cogẽte dedit dotem ne-
pti sicut auus maternus ⁊ sic potest contingere ꝙ in questione formata
per dictos docto. in. d. l. scimus ⁊ in. d. autẽ. ex testamento. et in. d. l. in
quartam. eadem erit ratio in auo materno ⁊ in paterno. ¶ Modo re-
deundo ad propositum dico ꝙ dictum vltimum statutum sub rubrica
de do. resti. disponẽs ꝙ id qõ dictum erat de nepotibus habeat locum
in filiab⁹ intelligitur in dote data ab auo nepotibus ex filiabus q² nõ
imputabitur ipsis filiabus in legitimã. ⁊ quod ita debeat intelligi mo
ueor q² intentio statuentium fuit velle tollere id quod erat in dubium
de iure non autem corrigere id quod erat de iure clarum ⁊ indubitatũ.
vt patet ex verbis statuti dum dicit ad tollẽdum dubium ⁊c. sed si in-
telligeretur ꝙ statutum velit inducere ꝙ dos data filie a patre non cõ
putetur in legitimã ipsius filie corrigeret ius cõe in casu indubitato.
vt. d. l. qm̃ nouella. cum si. item moueor q² q̃uis statuentes moti fue-
rint ad prouidendum ꝙ dos data filie non computet nepotibus ex fi-
lia in legitimã tamen non erat eadem ratio statuendi ꝙ dos data filie
non cõputaret ipsimet filie in legitimã q² qñ dos est data filie põt esse
ꝙ non peruenit postea ad nepotes ex filia vnde non est iustũ ꝙ cõpu-
8 tetur nepoti in ltĩma sibi debita in bonis aui. Item qñ succedit † auo
nepos ex filia predefuncta dz succedere ex sua propria persona non ex
persona matris cui nũq̃ fuit delata successio. vt. l. ij. ⁊ ibi no. Bart. C.
de libe. prete. ⁊ Cy. in. l. j. ad fi. C. ad leg. iul. de adul. ⁊ Bart. in. l. i. §. fi
sic. ff. de colla. do. Item põt cõtingere ꝙ nepos dictã dotẽ maternã hз
tanq̃ heres matris sue nõ aũt ab auo de cuius bonis dз detrahi ltima
vt q² auus sit stipulatus reddi filie dotẽ in casu soluti matrimonii. vt
no. Bar. in. l. post dotẽ. in. iiij. q. ⁊ in. l. si cum dotem. in princip. ff. sol.
mat. ⁊ ex forma dicti statuti vltimi spectat omnino dos ad filiam etiã
si decedat patre superstite qui dotem dederat ⁊ dз imputari in legiti-
ma illud quod immediate de bonis illius de cuius successione agit
obuenit ei qui legitimam petiit: secus si non immediate obuenit ei sed
casu aduentitio obuenit. d. l. scimus. §. repletionẽ. prout dicitur obue-
nisse nepoti quando ei obuenit tanq̃ heredi matris ⁊ propter muta-
tionem personarũ. s. aui ⁊ matris ipsius nepotis censetur dicta dos es
se de alio patrimonio q̃ aui. l. paulus. al's incipit ꝑ procuratorem. ff.
de acqui. here. q̃ rationes cessant qñ queritur an dos data filie a patre
debeat ipsi filie computari in ltĩmã q² cõstat ꝙ ipsa filia petens ltĩmã
habuit a patre immediate dotem ⁊ ex sua ꝓpria persona vult succede
re. nõ est ergo intelligendũ ꝙ statuentes voluerint casus habẽtes lon-
ge diuersam rõnẽ pariformiter determinare ⁊ de vno inferre ad aliũ
q² ex his q̃ diuersam rationẽ habẽt nõ recta fit illatio ⁊ talia diuersi-
modã rõnẽ habẽtia pari decisione determinari non debent. l. inter sti-
pulantem. §. sacra. ver. sed hec dissimilia. ff. de ver. ob. l. fi. ff. de calum.
⁊ pro hoc intellectu optime facit id qõ no. Dy. ⁊ Bar. in. l. si ab host.
§. fi. ff. so. ma. in p̃mis ṽbis dñ ponũt ĩtellectũ illius tex. in ver. idẽ ⁊c.
9 ¶ Ad hanc interp̃tationem † etiã cogimur q² statutũ dз interpretari
vt q̃to minus fieri põt ledat ius cõe vel ius alterius ẽt si oporteat ver
ba impropriare. vt est tex. no. ⁊ ibi ponderant Antoñ. de butr. ⁊ mod.
in. c. cum dilectus. de consue. facit. l. precipimus. in fin. C. de appella. et

l. §. C. de

l.ij.C.de nox.ergo non dꝫ interpretari ꝙ disponat filiā sibi nō debere
cōputare in legitimā id qḋ sibi a patre datū est in dotē q̄ si ita inter-
pretaremur euidenter corrigeret̄ ius cōe ⁊ lederetur ius patris ⁊ suo-
rū vniuersaliū heredū nō sic ſm aliā interp̄tationē: vt ptꝫ ex iā dictis.
¶ Ex quib⁹ apparet nō obstare si diceret̄ statutū ꝙ vult ꝙ nepotes
nō cōputēt sibi dotē maternā in ltimā debitā in bonis aui ergo multo
minus debet filia sibi cōputare que magis cōiungitur patri autē.mul-
tomagis.C.de sac.san.ecc.nā responsiones euidenter patent ex iam di
ctis: q̄ filia habuit immediate a patre ⁊ ex sua propria persona habet
succedere nō sic in nepote ex filia.vt.s̄.probaui ⁊ adduxi rationem infe
rentē ista esse diuersimode iudicāda per dictū.§.repletionem.cū alijs
10 s̄.allegatis.⁊ propterea videmus ꝙ† dos data filie semper cōputat̄ si
bi in ltimam de iure cōi nō aūt sic cōputat̄ nepoti ex filia dos data ma
tri.sue.vt no.Bart.⁊ doc.in.d.l.post dotē.circa pe. vel vltimā colū. ⁊
in.d.l.in quartā.⁊ Bal.in.d.l.illam.⁊ in.d.l.scimus.in prin. ⁊ in. d.l.
qm̄ nouella.⁊ per Saly.in.d.§.repletionem.cum si. ¶ Secundo prin
12 cipaliter respondeo ad dictū statutū ꝙ† qn̄ duo statuta videntur adin
uicē repugnātia nunꝙ̄ tollitur primū per vltimū nisi repugnantia sit
talis ꝙ vtrūqꝫ statutū nō possit per subdistinctionē saluari.d.l.sed et
posteriores.⁊.l.nō est nouū.ff.de legi.⁊ no.Bar.i.d.l.oēs populi.i.ij.
q.principali.cū cōcordātijs.s̄.allegatis.sed dictū statutū primū loq-
tur cōdito testamēto: sequens vero statutū nō facit mentionē de causa
testati.ergo intelligi debet ab intestato vt vtrunqꝫ statutum saluetur.
¶ Nec ad hoc obstat si diceret̄ ꝙ hoc stare nō pōt eo quia si pater de-
cessit intestatus tunc non tractat̄ de legitima sed de succedendo per
descendentes in sua virili abintestato iuxta.l.fi.C.de lib. prete. cum si.
13 q̄ respondeo ꝙ† imo multis modis potest contingere tractari abinte
stato de legitima vt si pater nullo condito testō cōditis codicillis de-
cessit ⁊ i codicillis grauauit filias succedētes abintestato onere legato-
rum vel fideicommissorū.nā cōtingit tractari de deductione legitime
que non potuit diminui per legata vel fideicommissa.d.l.qm̄ in prio-
ribus.⁊.l.papinianus.§.quarta.ff.de inof.testa. ⁊ tamen tunc dicitur
decessisse abintestato.l.cōficiuntur.in princi.⁊.l.abintesta.ff.de iure co
di.idem contingeret si pater donasset puta vltra dodrātē substātie sue
in preiudicium filiarum ⁊ decessisset abintestato.nā cōtinget tractari
de detractione que debet tanqꝫ inofficiosa reuocari saltem vsqꝫ ad legi
timā.l.ij.⁊.l.si liqueat.C.de inof.don.⁊ in multis etiam casib⁹ de iure
cōi habem⁹ ꝙ in successiōe abintestato cōtingit tractari de detractio-
ne legitime: vt ptꝫ in.l.qsqs.ver.sed ad filias. C.ad legem iul.maiest.
⁊ in aut.si qua mulier.C.de sac.san.eccle.cū si. ¶ Nec ob . si diceretur
statutum primum potest intelligi extātibus filijs masculis: vt predi-
xi.sequēs vero statutū pōt itelligi filijs masculis nō extātib⁹ q̄ rn̄deo
⁊ primo ꝙ attēto qḋ per istū intellectū oīno euidēter corrigeretur ius
cōe potius dꝫ capi prior interpretatio quā.s̄.dedi ſm quam dictum
vltimū statutū nihil faceret ad ꝓpositū adeo ꝙ ꝙ̄uis tūc primū statu-
tū intelligeret̄ existentibus masculis ⁊ per cōsequēs casus noster esset
omissus: ⁊ per cōsequens remaneret in dispositione iuris cōis iuxta.l.
si extraneus.ff.de condi.ob cau.⁊.l.cōmodissime.ff.de lib.⁊ posth .ad-
huc heredes vniuersaliter instituti haberēt intentū q̄ de iure cōi dos
data filie cōputat̄ in legitimā. Scḋo rn̄deo ad obiectū ꝙ dictum pri-
mum statutū intelligitur siue extent masculi siue etiā non extēt : prout
non extant in casu nostro: quod probatur primo q̄ statutū primum in
versi.filiabus aūt.loquit̄ indistincte condito testamento in quo non fi-
lij masculi sed filie vel alij extranei sint instituti vniuersaliter ergo in-
distincte dꝫ ītelligi.l.j.§.⁊ generaliter.ff.de le.p̄stā.l.de p̄tio.de publi.
¶ Preterea confirmo pone ꝙ essent liberi masculi sed non succedāt:
vt q̄ sint ltime ⁊ iuste exheredati vel alia ratione non succedāt certe di
ctū statutū.in versi.filiabus aūt locū habebit q̄ statutum solum vult
facere differentiam inter casum qn̄ filij sunt vniuersaliter instituti ⁊ ca
sum qn̄ non sunt vniuersaliter instituti: vt clare ptꝫ in prin.dicti statu-
ti.iuncto dicto ver.filabus aūt.sicuti ergo dictū statutū in vers. filiab⁹
aūt.sibi locū vendicaret existētibus filijs masculis ⁊ legitime exhere-
datis vel alia rōne non succedentibus eodē modo vendicabit sibi locū
14 nullis existētibus liberis masculis† q̄ isti duo casus ēt in materia sta
tuti procedūt a pari.s.filios nō extare vel extare ⁊ nō succedere.vt.l.ij.
§.sed si sint sui.⁊ ibi no.Bart.ff.ad ter.⁊.l.j.§.filiū.⁊ ibi no.Bar.ff.de
bo.pos.ꝯtra.⁊.l.j.§.si pr̄ emācipatus.⁊.§.si pr̄ in ptāte.⁊ ibi no. Bar.
ff.de cōiungē.cū emā.lib.⁊ no.Guil.de cu. ⁊ Bald.in aut.nouissima.
C.de inof.test.⁊ Bal.in.l.maximū vitiū.in.vj.col. C.de lib.pret.⁊ in.l.
in substitutione.per illum tex.ff.de vulg. ⁊ pup.cum si. ¶ Nec etiā ad
hoc obstat si diceretur ꝙ dictū primū statutū in ver.filiab⁹ aūt volue-
rit extantibus masculis ꝙ̄uis non vniuersaliter institutis in certa re
fauere eis vt sic tūc femine cōputent sibi dotē in ltimā ⁊ sic pinguior
erit ltima filiorū illam cōsequi volentiū ꝙ̄ si dos non cōputaret̄ filia-
bus: sed qn̄ nullo mō vocant̄ filij masculi vt q̄ non extant ⁊ sic non tra
ctatur de fauore filiorum tunc dos filiarum non computetur ipsis fi-
liabus in ltimam vt in vltimo statuto quia dico ꝙ vltra primā princi
palem responsionem datā ad dictū vltimū statutū per quā tollit̄ oīs
obiectio adhuc rn̄deo dicte obiectioni ꝙ statutū primū in.d.ver.filia-
bus autē.nullam facit differentiam vel distinctionem an filius sit in-
stitutus in re certa ⁊ sic in aliquo succedat an vero sit in totum exclu-
sus seu in nullo succedat: ergo statutū nō patitur dictū intellectū. Itē
nō patitur dictū intellectū alia rōne q̄ ꝑ statutū īmediatē sequēs sub
rubrica de succes.liberorum.prē vel matre vel alijs ascēdētibus moriē
tibus abintestato.in ver.declarātes insuper ⁊c.cauetur ꝙ vbicūqꝫ in
aliquo casu cōprehēsorū in ipso statuto vel precedēte mulier a succes-
sione abintestato vel ex testamēto repellatur si inter masculos adinui
cem vel cū alijs questio oriatur super debita iure nature quota seu quā
ta intelligatur propter numerū liberorū tales femine quo ad ipsam
ltimā in numero liberorū nō cōtinentur seu nō cōputent̄ ⁊ sic apparet
ꝙ vbi masculi essent in re certa instituti ⁊ vellent consequi legitimam
seu supplementum legitime non loquitur tunc dictum primū statutū
in versi.filiabus aūt.vbi prouidetur ꝙ filie habeant legitimam ⁊ dos
eis computetur in ltimam quia imo intentio dicti statuti sub rub.de
succes.liber.patre vel matre decedentibus abintestato est ꝙ quādo fi-
lij masculi veniunt ad ltimam nō fit in cōsideratione filia femina quo
ad ltimam petendū.nam si tunc petere posset ltimam consequenter fa
ceret partem masculis in ltima: ⁊ sic computaret̄ in numero liberoruꝫ
15 q̄† qui admittitur vel admitti speratur ad partem facit partem.l.si
duobus.in prin.⁊.§.fi.ff.de leg.j.cum similibus precedētia tamen ma
gis me mouēt ꝙ̄ hoc vltimū qḋ nō est necessarium. ¶ Non obst.etiaꝫ
ꝙ dictum primum statutū in principio loquatur existētibus filijs ma
sculis ⁊ per cōsequens debeat etiam ita intelligi sequens versi.qui in-
cipit filiabus aūt ⁊c.attenta dicta aduersatiua q̄ videatur inducere re
16 petitionem: q̄ rn̄deo† ꝙ aduersatiua bene operatur: vt illud quod se-
quitur debeat intelligi de eodē genere de quo in precedentibus tracta
tū est quatenus verba ⁊ materia patiuntur vt si dico scholares legunt
Petrus aūt currit: intelligitur Petr⁹.s.scholaris vt declarat Bar.
in.d.l.mariti.§.fi.per ibi no.ꝑ glo.ff.de adulte.⁊ ita in proposito be-
ne intelligitur de illis filiabus ⁊ descendentibus feminis in genere de
quibus dixerat ī principio statuti dūmodo sint institute vniuersaliter
vel alij extranei sint vniuersaliter instituti vel posito ꝙ intelligeretur
illud statutum primū in ver.filiabus aūt loqui quando filij extarent
etiā si nō succederēt ꝓut ī veritate intelligi potest.vt dixi.s̄.⁊ de se pa
tet: ergo eo ipso ꝙ tale statutum prouidet de casu in quo filius extaret
sed non succederet dicitur etiam prouidere de casu quo filij non exta-
rent q̄ isti duo casus procedūt a pari etiam in dispositione statuti.d.
l.ij.§.sed si sint sui.⁊ ibi Bar.ff.ad tertul.cū alijs.s̄.alleg.nam qua ra
tione statutum voluit minus fauere filie disponēdo ꝙ sibi cōputet do
tem in ltima filio masculo existente ⁊ nō succedēte eadē rōne etiam dꝫ
idem dici filio non existente q̄ neutro casu fuit fauor filiorū.⁊ hec fuit
rō eius ꝙ no.Bar.in.d.§.sed si sint sui.cū si.⁊ tāto magis q̄ per talē
interpretationē non fit ꝯ ius cōe imo iuuat̄ ius cōe vtroqꝫ casu cū ius
cōe disponat oī casu dotē datā filie a patre computari ibi in legitima
ergo talis interpretatio accipienda ⁊ iuuanda est: vt.d.c.cum dilect⁹.
17 de consue. ¶ † Circa aliud dubiū quo queritur quomodo ⁊ in q̄bus bo
nis tradenda sit portio ltime dictis filiabus nō acqescētibus dicte dis
positioni ⁊ an electio pertineat ad filias vel ad heredē: breuiter rn̄deo
ꝙ filie erit assignandū supplementum ltime in rebus hereditarijs. d.
l.scimus.§.repletionem.C.de inof.testa.⁊ nō in deterioribus rebus: vt
in aut.de trien.⁊ semis.§.j.quē ad hoc allegat Angel.⁊ Joan.de imo.
in.l.in quartam.ff.ad leg.fal.⁊ dꝫ filie assignari dicta legitima in vna:
vel duabus rebus hereditarijs arbitrio boni viri: vt vult Barto.in.l.
suus quoqꝫ in fine principij.ff.de here.insti.arg.l.non amplius.§.fi.cū
l.seq.ff.de lega.j.⁊.l.ij.C.quando ⁊ quibus quarta pars deb.lib.x.⁊ qḋ
ibi Bart.⁊ ita etiam est de mente Barto.in .d.l.in quartam.in §.q̄r-
to quero vtrum falcidia ⁊c.dū allegat.l.pōt.ff.de leg.j.⁊ dictā.l.ij.idē
no.Hosti.⁊ Jo.an.in.c.Raynaldus de test.nō aūt pōt filia dicere vel-
le partem in qualibet re hereditaria ſm doc.in dictis locis ꝑ iura ꝑal
legata.⁊ dicit expresse Jaco.de bel.in aut.de rest.⁊ ea que par.in prin.
in.iij.q.ꝙ filius nō pōt eligere meliorē rē pro ltima ne dum filio satis
fauenduꝫ esse existimamus fideicommissarij vel heredis cōmoda de-
fraudentur.arg.l.fi.§.sꝫ ⁊ si quis.C.cōia de leg.⁊.l.legato generaliter
in prin.de leg.j.⁊ in aut. hoc ius porrectum.in versi.si tn̄ res ipsa me-
diocris.C.de sac.san.eccl.⁊ sic sentit Jac.de bel.quod debet assignari
ltima in vna re mediocri arbitrio boni viri: ⁊ ita expresse concludit ēt
Guil.de cu.⁊ Bal.in.l.scimus.in princ.C.de inof. testa. per.d.l.ij.et
idem vult Bal.in.l.filium quem habentem.in.xiij.col.C.fami.ercis.in
ver.vlterius q̄ro de tali.q.⁊c.⁊ idē ibi Saly.in.xviij.col.nō enim repe
18 ritur ꝙ† filius habeat hypothecata insolidum oīa bona hr̄ditatis vt
sic possit eligere quā velit pro legitima sicut pōt creditor habēs bona
hypothecata.l.creditoris.ff.de distra.pigno.ꝓut etiā pleni⁹ tangitur
per Bal.in.d.l.filium quē habentem per quod ptꝫ non obstare id qḋ
no.Cy.in aut.res que.in fi.C.communia de leg.⁊ in.l.marcellus.§.res
que.ff.ad treb. Istam conclusionē etiam tꝫ Joan.de imol.in.d.l. suus
quoqꝫ.in princip.vbi reprehendit Bald.qui aliter in hoc variauit.
¶ Confirmantur predictā ꝑ id qḋ voluit Bal.in rub.ff.de rerū diui.
in.j.col.vbi inquit ꝙ filius nō pōt dicere se velle ltimaꝫ in re quaꝫ te-
stator legauit q̄ legata debent̄ dummodo bessem non excedant. alle-
gat.§.quamobrem.in aut.de resti.⁊ ea que par.⁊ in eo iudicio melius

probatur in.l.si cogitatione.C.fami.ercis.⁊ in.l.parētibus.C.de inof.
testa.ergo apparet ꝙ filius in legitima nō proprie iudicatur vt credi
tor habens hypothecata bona ⁊ ꝑ consequens non habet potestatem
eligendi quā rem vult sicut hꝫ creditor habens bona hypothecata.vt
19 dixi. ¶ Quantum ad aliud dubiū quo querit̄ an si filia domicella ex
dispositione statuti petere potuisset libras ducentas pro dote prout
habuit prima filia nupta etiā si nō fuissent sibi relicte ꝑ testatorē de-
beant ipse libre ducente in ltimam ipsius filie domicelle computari.
Respōdeo ꝙ sic q̄: q̄uis potuissent peti ex dispositione legis vel sta
tuti hoc non facit ꝙ non debeāt in ltimam computari q̄ ēt de iure cōi
pater cogitur dotare filiam.l.fi.C.de do.promis.l.qui liberos.ff.de ri-
tu nup.⁊ tamen cōputat̄ hmōi dos in legitimā.d.l.quoniā nouella.
20 ¶ †Circa aliud dubiū quo querit̄ an vestes cossani ⁊ apparatus da-
ti filie qn̄ nupsit in ltimam cōputent̄.⁊ cōcludo ꝙ sic:q̄ cum talia da-
ta fuerint ob cām matrimonij debēt in legitimā computari sicut com
putantur oīa alia q̄ ob cām dotis data sunt a patre.l.oīmodo.§.fi.⁊.l.
qm̄ nouella.C.de inof.test.⁊ ita not.per Bar.in.d.l.in quartā.in ver.
venio ad quartā debitā iure nature ⁊c.ꝑ hoc facit q̄ aut nos dicimus
ꝙ qn̄ pater donat filie existenti in patria ptāte scrinea cū iocalibus cō
suetis valeat ab initio.vt tꝫ Pau.de ca.in.l.cū pater filie.ff.de leg.ij.
vbi refert se ita consuluisse eo q̄ ſm eū sunt appendices dotis q̄ si nō
21 darentur tāto minor esset dos. ¶ †Vn̄ sicut est spāle ꝙ valeat dona-
tio inter patrē ⁊ filiā in ptāte qn̄ ei donat̄ ob cām dotis.l.pomponius
philadelphus.ff.fa.ercis.l.si cū dotē.in prin.ff.solu.ma.⁊ no.ꝑ glos.⁊
doc.in.l.ij.C.de inof.do.ita ſm eū dꝫ esse spāle in istis tanq̄ accessorijs
ipsius dotis.ar.l.inter socerum.§.cū inter.ff.de pac.do.⁊.l.ēt.C.de iu-
re do.ergo apparet eadem rōne ꝙ sicuti dos cōputatur in ltimam ita
⁊ hmōi donataria:aut nos dicimus ꝙ donatio huiusmodi facta a pa
tre filie in ptāte nubēti nō valeat a prin.vt tꝫ Ludo.ro.in.l.placet.ff.
22 de acq.here.eo q̄ †ſm eum bona paraphernalia nō sortiunt̄ priuile-
gium dotis.l.si ego.§.dotis.ff.de iure do.⁊ ideo dicit ꝙ regula que ha
bet ꝙ nō valeat donatio inter patrē ⁊ filium in ptāte.d.l.ij.C.de inof.
do.habebit locū etiā in hmōi bonis donatis filie lꝫ dicat se vidisse aľs
fuisse consultū ꝯrium ⁊ adhuc resultat cōclusio ꝙ cōputet̄ in ltimā q̄
si donatio nō valuit sequit̄ ꝙ filia hꝫ dicta bona iure legati sibi relicti
in testō in quo testator tales apparat⁹ legauit.⁊ clarum est ꝙ legata
computant̄ in ltimā.l.etiā.§.pe.ff.de bo.lib.⁊.d.l.oīmodo.⁊ no.Bar.
23 ⁊ Ang.in.d.l.in quartā.vbi ēt dicūt †idem si pater nō legasset filie in
potestate id qđ sibi donauerat casu quo donatio nō valuisset q̄ cum
confirmetur morte pr̄is precedentis.l.donationes quas.C.de do.īter
virū:computari debēt in ltimam.l.filiū quē habentē ſm vnā lec.C.fa.
ercis.⁊.d.l.etiā ver.sed ⁊ mortis.⁊ no.Cy.in.l.si qn̄.§.fi.C.de inof.test.
lꝫ aliud dicant esse in donatione puta valida a principio vt q̄ sit fa-
cta filio emācipato q̄ nō cōputat̄ in ltimam nisi hoc fuerit expressum
l.si qn̄.§.fi.preallegata.sed ille nō est casus noster ideo de illo non dis-
cutio. ¶ Cōfirmant̄ predicta per id qđ dicit no.Bar.ī.l.j.§.si parēs.
ff.si quis a parē.fuc.manu.vbi dixit ꝙ qn̄ pater simpliciter dat filio
nec apparet aliter ꝙ donet computat̄ in ltimam.ꝑ.l.cū quo.§.fi.ff.ad
leg.fal.⁊ reputat Jo.de imo.hoc dictum Bart.esse singulare vt ipse
dicit in.l.titio centū.§.titio genero.ff.de condi.⁊ demon.pro hoc etiā
facit q̄ videmus ꝙ si pater filia ingrediēte monasterium dimisit ali-
quid super altare computatur in ltimam quasi sit ad instar dotis.ita
decidit Bar.in.d.§.titio genero.in fi.⁊.d.§.si parens.⁊ Bald.in.d.l.
quoniā nouella in fi.⁊ Jo.de imo.⁊ Pau.de ca.in.d.l.in quartā.arg.
l.fi.ff.de pecul.lega.Super reliquis dubijs non scribo q̄ verbo fert̄
super eis parum excitari.

¶ Summarium super consilio.cxviij.

1 Utrum intrate feudi possint alienari irrequisito domino.
2 Qui prohibetur alienare rem nō pōt alienare vsumfructum.⁊ nu.4.
3 Si concedo tibi vt singulis annis percipias vnum modium frumen-
ti in fundo meo dicitur concessio personalis.
5 Obligatio personalis non dicitur alienatio.
6 Vasallus potest cōcedere fructus ⁊ comoditates feudi pro eo tempo
re quo duraturum sit feudum.⁊ nu.12.
7 Ubi sit aliqua dispositio per vasallum circa feudum nouum in casu in
quo non potest allegari defectus consensus domini valet etiam in pre
iudicium filiorum.
8 Quis potest in preiudicium legitimorum heredum renunciare iuri
patronatus ecclesie.
9 An pater possit renunciare feudo in preiudicium filiorum.
10 Si quis promittit se velle tenere de suo dato ⁊ pacto tenebitur etiam
de facto heredis.
13 Factum heredis ⁊ factum defuncti censetur vnum ⁊ idem factum.
14 Quando statutum disponit quod debitor capi possit ⁊ carcerari pro
debito ⁊c.
15 Obligatio est magis transitoria ex parte promittentis q̄ ex parte sti
pulantis.
16 Alimenta ex parte eius cui debentur non transeunt ad heredes.
17 Appellatione descendentium veniunt omnes in infinitum.

¶ Consilium.cxviij.

¶ Vasallus an possit alienare partem iuris percipiendi fructus seu
intratas feudi domino irrequisito etiam in preiudicium filiorum etiā
si feudum sit nouum.



Domini redemptoris no
stri inuocato suffragio ⁊c.attentis narratis in the-
1 mate sup p̄rio dubio quo querit̄ vtrū meuius † po-
tuerit alienare partē iuris ꝑcipiendi fructus seu in-
tratas feudi dn̄o irreq̄sito ēt in p̄iudiciū filiorū ⁊ sic
post mortē attēto ꝙ est feudū nouū nō obstāte cōfir
matiōe facta heredib⁹ videret̄ p̄ria cōsideratiōe ꝙ fieri nō potuerit q̄
vasall⁹ ꝓhibet̄ alienare feudū irreq̄sito dn̄o.c.impialē.ī pn̄.de ꝓhib.
2 feu.ali.ꝑ Fed.c.j.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ Lot.⁊ ille † q̄ est ꝓhibit⁹ alienare
rē nō pōt etiā illi⁹ vsumfructū ⁊ sic seruitutē ꝑsonalē cōcedere aut ī ea
re aliā seruitutē cōstituere.l.fi.C.de re.alie.nō alie.vn̄ dicit expresse gl.
cōiter approbata in.c.j.in verb.alienationes.de capi.corra.ꝙ vasall⁹
non potest vsumfructū vel seruitutē in feudo cōstituere:sed ita esse vr̄
ꝙ cōcessio facta ꝑ dictū meuiū vasallū titio fratri suo ꝓ se ⁊ hr̄dibus
ius ꝑcipiendi singulo anno de redditibus seu intratis dictorū bono-
rū feudaliū vsq̄ ad summā dictarū librarū.cc.d̄r esse cōcessio seruitu-
3 tis †debita a re ꝑsone:vt cōcludit Pe.⁊ Cy.in rub.C.de vsufr.dū di-
cūt ꝙ si concedo tibi ꝙ singulis annis in feudo meo ꝑcipias vnū mo
dium frumēti dicor tibi concessisse seruitutem ꝑsonalē debitā a fundo
persone tue ⁊ q̄ nō est seruitus noīata.l.vsusfructus vel vsus dicūt eā
eē innoīatā ſuitutē ꝑ.l.mella.§.fi.ff.de ali.⁊ cib.leg.⁊ fuit opi.Ruge.
antiqui glossatoris relata ꝑ gl.in.l.pecoris.ff.de ser.rust.p̄di.facit ꝙ
no.Bar.in.l.vt pomū.ff.de serui. ¶ Tn̄ premissis nō ob.sentio ꝯriū
de iure verius p̄sertim ex.ī.scriptis.⁊ primo presuppono ꝙ dicta con
cessio nō est seruitus sed tn̄ d̄r cōtinere obligationē ꝑsonalē adeo ꝙ di
cto titio nō cōpeteret ius aliqđ reale ⁊ cōsequenter nō competeret cō-
fessoria actio q̄ ꝑ seruitutibus cōpetere cōsueuit.vt ꝓbat̄ in.d.l.vt po
mū ⁊ ibi hoc firmat gl.⁊.l.si qs binas.⁊ ibi firmat gl.ff.de vsuf.⁊.l.ca-
ius.ff.de annu.leg.l.fi.ff.de ꝯben.emp.l.si cū mihi.ff.de dolo.l.ꝑmisi
sti.ff.de p̄scri.vb.⁊ no.gl.Bar.⁊ Nic.de nea.in.d.l.mella.§.fi.vbi rn̄-
det ad illū tex.in fi.ꝙ tex.ibi innuit ꝙ nō est seruit⁹:sꝫ certū qđ debitū
ꝑsone ita ēt tꝫ Bal.Saly.⁊ Ful.in rub.C.de vsufr.⁊ Bal.ī.d.l.vt po-
mū.ꝑ illū tex.⁊ Ang.ī.d.l.pecoris.⁊ ī.d.l.si qs binas.ēt q̄tū ad ꝓpo
situ nostrū reū.Jo.de imol.in.l.apud iulianū.§.si qđ alicui.ff.de leg.
j.vbi cōcordando opiniones dicit ꝙ aut in dispositione venit aliquid
indeterminatū qđ pōt accipere determinationem ſm necessitatē ꝑso-
ne vt in casu dicti.§.si qđ alicui.qn̄ sine determinatione q̄titatis cōce
dit̄ alicui posse cedere lapides in fundo ⁊ tūc cēseat̄ seruitus persona-
lis q̄ in effectu censet̄ seruitus vsus.⁊ ad istud mēbrum pōt conuenire
tex.in.d.l.mella.§.fi.ſm intellectū Pe.⁊ Cy.in.d.rub.C.de vsufr.sed
si veniat aliqđ determinatū puta ꝙ licitū sit oī anno tot poma decer-
pere ⁊ tūc non est seruitus ꝑsonalis nec p̄dialis sed est debitū ꝑsone et
solū acq̄rit̄ obligatio ꝑsonalis ꝯ cōcedētē.vt no.gl.in.d.§.si qđ alicui.
⁊ hoc bene ꝓbat̄ in.d.l.caius.sꝫ ita est ꝙ cōcessio de qua q̄rit̄ est deter
minata.s.ad libras.cc.ergo nō pōt appellari cōcessio vsusfructus vel
vsus aut alterius seruitutis ⁊ ꝑ hec apparet hāc esse cōem opinionē et
esse rn̄sum ad allegata in ꝯriū. ¶ Et nō obstat ēt id qđ no.Bar.in.d.
l.vt pomū.quia Bart.ibi dicit ꝙ poterit taliter cōcedi vt liceat decer
pere fructus arboris ꝙ erit cōcessio vsusfructus vel vsus arboris.s.q̄
si cōcedatur ius ꝑcipiēdi singulis annis oēs fructus arboris erit con-
cessio vsusfructus arboris sed si cōcedat̄ pro necessitate ꝑsone vel in-
determinate posse ꝑcipere de fructib⁹ erit seruitus vsus.instit.de vsu
⁊ habita.§.j.et.l.plenū.§.ij.eo.ti.iuncta.d.l.mella.§.fi.et sic q̄.ꝯ.dixi
aľs Bar.esset cōtrarius his q̄ dixit in.d.l.mella.maxime dum allegat
d.l.caius.⁊ attēto ꝙ glo.firmat istā opi.⁊ est magis cōiter approbata
nō est discedēdum ab ea in iudicando vt traditur in locis vulgaribus.
4 ¶ †Hoc ergo presupposito ꝙ dicta cōcessio nō cōtineat vsumfructū
vel aliā seruitutē ꝑ quā cōstituit̄ ius in rē sed solū obligatio ꝑsonalis
5 clarū est ꝙ ista non est alienatio:q̄ †obligatio ꝑsonalis nō dicitur alie
natio vt de se ptꝫ:vt ꝓbatur in.l.fi.§.fi.C.cōia de leg.⁊ ibi no.Bal.in
ver.no.ꝙ ille q̄ nō pōt alienare ⁊c.⁊ ibi pro hoc allegat.l.alienatū.ff.
de v̄.sig.⁊.l.si ꝓ fundo.C.de trās.⁊ no.Bar.in.l.fi.§.filij aūt.C.de bo.
q̄ lib.ergo dictā obligationē ⁊ cōcessionē facere potuit dictus meuius.
6 ¶ †Pro hoc ēt facit q̄ vasallus pōt concedere fructus ⁊ cōmodita-
tes feudi pro eo tꝑe quo duraturū sit feudū.vt no.And.de yser.⁊ Ja.
aluarotus.in.d.c.imperialē.in prin.⁊ in.c.ij.§.ex eadem.de lege con-
ra.⁊ Bal.in.c.j.§.aut si libellario.in ti.quib.mod.feu.amit.argu.l.pe
to.§.predium.⁊.l.codicillis.§.instituto.ff.de leg.ij.⁊.l.pater.in princ.
ff.de lega.iij.⁊.l.cōi diui.§.cum de vsufructu.ff.cōi diui.facit quod no.
Spe.in ti.de pig.ver.quid de decima.⁊ qđ no.Bal.in.d.l.cōi diuidū
7 do.in.fi.principij.⁊ in.l.j.in princi.ff.q.mod.vsusfr.amit. ¶ †Et po
tuit ēt meuius in preiudicium filiorū dictā concessionē facere q̄ vbi sit
cōcessio seu aliqua dispositio per vasallū circa feudū nouum in casu in
quo nō possit allegari defectus consensus domini feudi valet etiam in
preiudicium filiorum.vt plene not.And.de iser ⁊ Jac.alua.in.c.j.de
alie.feud.pater.saltem si feudum illud fuit concessum meuio pro se et
heredibus

heredibus per.l.cũ q. cũ ibi no.per Bart.ff.de interdi. ⁊ releg.⁊ Cy.
in.l.si manumissus.in fi.C.de liber.⁊ eorũ libe. ⁊ Jo.an.in.addi.Spe.
in ti.de feu.§.nũc dicamus.in addi.q̃ inci.deberet dicere.⁊ per no.per
8 Bar.⁊ Ang.in.d.§.si quid alicui.¶†Bene facit qđ not.Arc.in.c.j.
in prin.de iurepa.in.vj.vbi voluit ꝙ qs possit in preiudiciũ legitimo-
9 rũ heredũ renuntiare iuripatronatus ecclesie. ¶†Et per hoc idem
in feudo ꝙ possit pater renũtiare feudo in preiudiciũ filiorũ cõsuluit
Pau.de cast.in consi.clij.incip.in christi noĩe circa presentem casum
notandũ est ⁊c.ad finẽ consilij.⁊ voluit hoc etiã Ffñco.de matarellis in
feudo nouo.vt refert Bal.in.l.qui se pr̃is.C.vñ lib.in.ix.colũ.in ver s.
itẽ queritur si vasallus ⁊c.nec quãtũ ad casum nostrũ ꝯdicit Bal.ibi
⁊ Bal.in.c.j.in fi.de vasal.decrep.eta.⁊ patebit ex.j.dicendis.⁊ verbo
ferĩ.ꝙ dicta cõcessio feudi credit̃ facta pro se ⁊ heredib⁹ ⁊ ita etiã in
dubio presumitur qñ feudũ simpliciter cõcedit̃.c.j.de duo.fra.a capi.
inuesti.⁊.l.si pactũ.ff.de pba.⁊ no.And.de iser.in.c..j.an agna. vel fi.
⁊ ibi ẽt Bal.circa quartã col.dũ allegat.d.c.j.de duo.fra.a capi.inue-
sti.⁊ lʒ Bal.in.c.j.§.hoc quoqȝ.de succes.feu.circa.iij.col.videat̃ tenere
ꝙ pr̃ nõ possit preiudicare filijs alienãdo feudũ etiã cũ cõsensu domi
ni tñ illa decisio nõ loquit̃ in alienatione feudi noui saltem recepti eo
mõ quo dixi:ſʒ loquit̃ in feudo antiquo.⁊ ita declarat etiã Jac.alua.in
c.j.§.fina.in ti.q̃ fue.prima causa benefi.amit.in.xviij. ⁊ in. xlvij.con-
clusione.bene facit qđ no.Joã.de imo.in.l.si domus.§.si.ad fi.⁊ in.l.si
liussa.§.cũ pater.in prin.ff.de leg.j.⁊ hec sufficiant quo ad primũ du-
10 bium.¶†Circa scđm vero dubiũ quo queritur posito ꝙ talis cõuen-
tio non obliget bona feudalia in preiudiciũ heredũ meuij ⁊c. Qꝛ non
refert an defunctus impedierit an heres eius etiã si defunctus simpli
citer promisit nõ ꝯuenire nulla facta mentione de herede.l.stipulatio
ista in prin.ver.ſʒ si obligat.ff.de ver.obli.p quẽ tex.dicit forti⁹ Bal.
11 notabiliter in.l.fin.C.de actio.emp.ꝙ si quis promittit se velle tenere
de suo dato ⁊ facto seu dãdo ⁊ faciẽdo tm̃ nihilominus tenebitur de fa
cto heredis sui qꝛ illa dictio taxatiua tm̃ videtur adiecta ad excluden-
dum factum extraneorũ nõ autẽ heredis vel successoris.facit. l. iuris-
12 gentiũ.§.pactorum.ff.de pac.¶†Circa tertiũ dubium quo queritur
nunquid dicta cõcessio facta:vt.š.de dicto iure exigẽdi dicta . cc.p illa
verba ꝙ dictus meuius tenebit ⁊ gaudebit dicta bona ⁊ si casus con-
tingeret ꝙ dicta cõcessione feudali gaudere non posset vel sibi turba-
retur vel acciperetur ꝙ pro illo tempore non teneatur nec habeat lo-
cũ:intelligat̃ ⁊ sit limitata donec ipse concedẽs viuat an vero vires ha
beat etiã post mortem eius dũmodo heredes eius gaudeãt dictis bo-
nis.rñdeo ꝙ etiã ꝙ post mortem vires habet dũmodo heredes gau-
deãt dictis bonis.pro quo allego tex.in.l.stipulatio ista habere licere.
§.sicut.de verb.obli.vbi si pmisisti mihi per te nõ fieri quo minus mi
hi habere liceat talẽ fundũ q̃ verba importat ꝙ non mouebitur mihi
cõtrouersia super illa re.vt in eadẽ.l.§.si qs forte videt̃ pmissor sẽ ob-
ligasse nedum stipulatori sed etiã heredibus suis licebit habere dictã
rẽ:⁊ sic videt̃ intellexisse de cõtrouersia nõ mouẽda stipulatori nec he
redibus ⁊ sic nõ videt̃ restricta ad psonã stipulatoris q̃uis stipulator
in stipulatione adiecerit dictionẽ ⁊ nullam fecerit de heredibus men-
13 tionẽ ita pro hoc†etiã facit qꝛ factũ heredis ⁊ factũ defuncti cẽsentur
vnũ ⁊ idẽ factũ adeo ꝙ si qs vendidit rẽ ⁊ solũ promisit de suo dicto ⁊
facto nihilominus tenebit̃ etiã de facto illius cuius ipse est heres. ita
inquit Bart.in.l.si seruus.la.ij.in prin.p ibi not.p gl.ff.de condi.fur.
⁊ sequuntur alij doct.ibi Et similiter cõtra dicit Bal.in.l.fi. de actio.
emp.si quis promittit de suo dato vel facto vel de suo dando vel faciẽ
do tantũ tenebitur etiã de facto heredis qꝛ illa dictio taxatiua vr̃ adie
cta ad excludendas personas extraneas p.d.l.stipulatio ista.in princ.
quã ad hoc ipse reputat singularem ⁊ dixi in precedẽti dubio. bene fa
14 cit tex.in aut̃.de iureiur.a morien.presti.in princ. ¶†Pro hoc etiam
tex.no.in.l.postulante.in prin.ff ad trebel.vbi qđ iuris est de aliquo est
etiam de herede eius lʒ de herede non sit facta mentio:⁊ propterea di
cit Bart.ꝙ si statutũ disponit ꝙ debitor capi possit ⁊ carcerari p de-
bito tñ etiã heres capi poterit licet statutum de herede nullã menti-
nem faciat ⁊ fortius dicit ibi Jo.de imo.post Ang.ꝙ idem esset si sta
tutum diceret ꝙ promissor possit capi.nam herẽs promissoris pote-
rit capi per illũ tex.⁊ subdit ibi Pau.de cast.ꝙ idem erit si statutũ di
ceret ꝙ instrumentum mittat̃ executioni ꝯ debitorem in instrumento
comprehensum vel descriptum. nã habebit locũ ẽt in herede debito-
ris descripti in instrumento qꝛ cũ persona heredis reputetur eadem
cum defuncto.vt in aut̃.de iureiur.a morien.presti.non cẽsetur fieri ex-
tensio.l.non erit.§.dato.ff.de iureiur.⁊ idẽ in effectu est de mente An-
gel.⁊ Jo.de imo.in.l.j.in prin.ff.de his que in testa.delen.⁊ not.Bal.
in.l.j.C.quorum lega.per illum tex.in ver.heredi.scripto.cũ glos.iun-
cto verbo pr̃e tuo.⁊ Ang.in.l.in rõne.la.j.§.si filio.v̇ si.huic cõsequẽs.
15 ff.ad legẽ fal.¶†Cõfirmant̃ predicta qꝛ si ex parte titij stipulatoris
voluerunt contrahentes dictam concessionem esse transitoriã ad here
des descendentes ⁊ descendentium descendentes multo magis dʒ in-
telligi transitoria ex pte pmissoris qꝛ obligatio est magis transitoria
ex parte promittentis q̃ʒ ex parte stipulantis vt declarat Bartol.in
l.iiij.§.cato.ff.de ver.obli.ad fi. pen.q̃õnis.pʒ qꝛ videmus ꝙ vsus et
vsusfructus ex parte stipulatoris est psonalis qꝛ morte finitur ⁊ tamẽ
ex parte promissoris trãsit.l.v.§.reo.ff.de vsufr.l.vti frui.§.j.ff.si vsus
16 fru.peta.⁊ insti.de vsufr.§.finit̃.¶†Sic videmus etiam in alimen-
tis debitis qꝛ ex parte eius cui debentur non transeunt ad heredes.l.
cum hi.§.modus.ff.de trans.⁊ tamen ex parte debitoris transit obli-
gatio ad heredes.l.libertis quos.§.j.ff.de ali.⁊ cib.lega.⁊ si contrahẽ
tes voluerunt dictam concessionẽ transire ad descendentes ⁊ descendẽ
17 tium descendentes:†⁊ appellatione descendentium veniunt omnes ĩ
infinitum.in aut̃.de here.abinte.§.j.⁊ no.Jac.de bel.in aut̃.de resti.fi-
deicom.in fine collatione.ix.elusoria fuisset concessio illa in talibus de
scendentibus si per mortẽ cõcedẽtis debebat extingui.vt pʒ ex verbis
contractus ꝙ meuius noluit ꝙ onus illud respiceret eum vel heredes
nisi qñ de ipsis rebus feudalibus posset per eum ⁊ pari ratione per he
redes suos impleri illa eñi eadem ratio militat ibi in persona heredũ
suorum sicut in persona sua ergo dʒ dicta obligatio esse transitoria
iuxta.l.veteres.C.de contrahen.⁊ cõmit.stipu.Alex.

¶Summarium super consilio.cxix.

1 De statuto quod si quis non insinuauerit testamentum infra sex menses non valeat.⁊ nu.2.⁊6.51.
3 Interest habere successorem ex testamento.
4 Substitutio pupillaris censetur testamentum pupilli.
5 Tutrix allegando nullitatẽ testamenti allegat dolũ ⁊ culpã propriaȝ.
6 Executor testamentarius tenetur de dolo ⁊ lata culpa.
7 Tutrix que semel approbauit testm̃ nõ põt illud impugnare.⁊ nu.8.
9 Statutum in casu recipit interpretationem a iure communi.
10 An consuetudo liget minores.
11 In minore non presumit lex tantam diligentiam ⁊ intelligentiam.
12 A pari procedunt statutum ⁊ consuetudo.
13 Promittens restituere dotem in omnem casum ⁊ euentum ſm formã statuti videtur etiam promisisse ſm formam consuetudinis.⁊ nu.14.
15 In statutis masculinum non concipit femininum.⁊ nu.16.
17 Qui debet adimplere conditioneȝ vel ꝯctum nõ sufficit ꝙ ipso ignorante per alium impleatur.
18 Si quis interrũpat prescriptioneȝ illa interruptio nõ prodest alteri.
19 Minor non potest petere restitutionem in integrum vt admittatur ad lucrum odiosum.
20 Valet statutũ annullãs instrumenta registro non presentata.
21 Licet testm̃ habeat efficaciam a iure naturali vel diuino tñ per statutum potest addi vel minui.
22 Licet mr̃imoniũ sit de iure naturali tñ forma traditur a iure positiuo.
23 Non peccat qui legis autoritate peccat.
24 Lex facta propter cõe bonũ ⁊ non nutriens peccatũ seruari debet.
25 Si statutum dicat quod si instrumentum non fuerit registratum in memorialibus presumatur falsum debebit seruari etiam in foro ecclesiastico.⁊ nu.26.⁊.27.
28 Substitutus sub conditione põt cogi facere heredem adire hereditatem vel agnoscere bonorum possessionem.
29 Si res donata auocetur pretextu insinuationis si res talis donata fuerit pignorata an resoluetur pignus.
30 Quoties aliquid de futuro contingere potest ſm naturam illud futurum debet considerari.
31 Unum instrumentum vel testamentum potest ad plures principaliter pertinere.
32 Fideicommissarius non est iuris successor potest esse testis in causa testamentaria.
33 Venditor non tenetur emptori de euictione nisi sequuta conditione euictionis.
34 Verbum principaliter quot modis possit accipi.
35 Factum heredis nocet legatarijs.⁊ nu.37.
36 Insinuatio testamenti facta ab herede prodest legatarijs.
38 Quilibet pretendens interesse potest insinuari facere testamentum.
39 Priuilegium non debet extendi ad alias personas.
40 An reformatio edita ab his quibus concessa fuit administranti possit ab ipsismet reuocari.
41 Verba intelliguntur de prima vice.
42 Ratihabitio sequens retrotrahitur ⁊ mandato equiparatur.
43 Intentio non solum declaratur verbis sed factis.
44 De esse statuti est ꝙ minorem comprehendat.⁊ nu.45.⁊.55.
46 Hereditas dicitur titulus lucratiuus.
47 Non valenti agere non currit prescriptio.
48 Ubi tractatur de lucro statutum ligat mulieres.⁊ nu.49.
50 Si mulier vel rusticus non fecerint inuẽtarium an excusentur ab ignorantia iuris.
52 Fundamentum non potest fieri ex iure tertij.
53 Substitutio fideicommissaria appellatur onus.
54 Tutrix adeundo hereditatem ex testamẽto approbauit testamentuȝ.
56 Ubi in aliqua dispositione est facta expressa mentio de vno ⁊ expressio de ipso facta fuit ratione maioris frequentationis tunc potest fieri extensio ad casum similem non expressum.

¶Consilium.cxix.

¶Cui incumbat onus faciẽdi registrari testm̃ an heredi vel substitu-

to & an negligentia hominis noceat substituto. An statutū liget minorem. Item an liget mulieres & alia plura incidenter. & an valeat statutum q testamenta non registrata non valeant.



Qvoniā omne datuz optimum & omne donū pfectū desursum est descendens a prē luminū.j.q.ij.in.c.q̄s pio.idō redēptoris inuocato suffragio & opportune libratis reformationib⁹ statutis & alijs i themate pmisso seriose narratis videret̄ prima cōsideratione dicēdū partē affirmatiuā esse verā & sic testm̄ & scripturā inde confectā vires habere et in fauorē dictarū sororū primi cōiugij esto q registratū nō fuerit stātibus protestationibus de quibus.s.ex pluribus. ¶ Et primo qz statutum sub rub. de annul. instru. &c. artat partes & principales in quorū fauorem instrumenta principaliter facta forent ad procurandum & faciendum q dicta instrumēta psentent̄ & registrent̄ ergo viuente caio non incumbebat dictis eius sororibus substitutis eidē onus pcurandi q testm̄ registraret̄ sed incūbebat ipsi caio heredi eiusq tutrici in cuius cōmodū principaliter tendebat illa vltima volūtas paterna. pro hoc videt̄ tex. in.l. facta.§.si quis bonorum.ff. ad treb. p quem tex. Bar. et
1 Ang. ibi vident̄ in specie ita decidere dicentes† nota casum quotidianū in hac ciuitate Perusij vbi est statutū q si qs nō insinuauerit testamentum infra sex menses nō valeat q hoc fideicōmissario substituto non noceat imo ad eius petitionem tps restituet̄. idem voluit Bal. in.l.ij.in.j.col.C. quibus res iudi. nō no. vbi dixit q si ex forma statuti cassatur institutio heredis qz nō insinuata fuerat infra tps a statuto prefixum q hoc non nocebit legatarijs nec substituto aut fideicommissario vniuersali. arg.l. cā quā.C. de fideicō. & l. cogi.§. hi qui soliduz.ff.
2 ad treb. q reputat ibi Bal. esse notandū. ¶ † Scdo fortificat̄ p illud verbum principaliter: de quo in statuto predicto: lz ad legatarios seu substitutos maxime ante euentū casus substitutionis nō vr̄ principaliter causa testamēti ptinere.l. qui testamento. in prin.ff. de testa.l. dictantibus.C. de testa. & expressius insti. de testa. in.§. legatarijs. iunctis notatis p glo. in.l. si quis ita.ff. de reb. dub. & per gl. in.l. omnibus C. de testa. & in.l. nullus.ff. eo. & per Bar. & doc. in prealle.l. qui testamēto. & per Inn. in.c.ij. de testi. & Jo. an. in.c. insuper. eo. ti. & Spe. in tit. de teste.§.j. ver. item q est talis. ergo cum casus substitutionis nō euenerit nisi iam condito statuto quo tempore presentandi & registrandi instrumenta prorogata fuerūt vsq ad mēsem Junij anni. M.cccclvij. sequitur quod antea nullū tempus erat eis decursum & postea infra tempus pro parte dictarū sororū protestatū fuit supstiti registri bm formā dicti statuti & p consequens nullū inde generari potuit eis preiudiciū autoritate eiusdē statuti. ¶ Tertio qz non vr̄ dictis sororib⁹ cucurrisse tps & prescriptio statutaria anteq̄ agere possent & sic ante euentum casum substitutionis. argu.l.j. in fi.C. de an. excep. & l.j. in fin. C. de bo. mater. Et dato q tps eis decursum esset ob earū negligētiam tamen clarum videtur q audiri debuerint postea volentes de anno M.cccclvij. ante finitum mēsem Junij dictū testm̄ presentare aut presentari facere superiori registri postq̄ ita statuentes expresse disposuerant volentes indēnitati seu preterite hominuz negligentie cōsulere.
3 ¶ † Quarto nostra interest successorem habere ex testamēto. insti. qui. ex cau. manu. nō pos.§.j.l.j.C. de neces. ser. & l. et qz in prin.ff. de interro. act. facit.l. gallus.§. qd̄ si is. i verbo vtilitate.ff. de lib. & postb. & l. vel negare.ff. quemad. testa. ap. ergo iterat pupilli predicti q testm̄
4 paternū per diligētiā tutricis psentaret̄ & registraret̄: qz tale testm̄† i quo extabat substitutio pupillaris censet̄ testm̄ ipsius pupilli.l.ij.§. quisqs. cum seq. & l. patris & filij.ff. de vulg. & pupil. fuit ergo tutrix in culpa & negligentia non presentando testm̄ registro.l. eū q. & l. qdquid C. arbi. tute. vel forte in dolo vt sic euanesceret substō pupillaris per quam poterat contingere eam priuari legitima in hereditate filij.c. si pater. in fi. de testa. in.vi.l. papi.§. sed nec impuberis.ff. de inoffic. te-
5 sta. & l. humanitatis.C. de impu. & alijs substi. & per consequens† tutrix allegando nullitatem testamenti allegat dolum vel culpā ,ppriā & p consequens turpitudinē suam ergo audiri nō dz.l. trāsactione finita.C. de trāsac.l. alias. cū.l. seq.ff. de iureiur.c. cum sup ḡces. pbē.c. inter di-
6 lectos. de dona. ¶ † Et idē dico in scio q tanq̄ executor testamētarius similiter tenetur de dolo & lata culpa.l. si seruus legatus.§. cū qd.ff. de leg.j. & ibi no. Bal. et Ang. & interdū etiā tenet̄ de leui culpa vt si aliquid sibi in testō relictū erat. vt ibi: & no. Bal. in.l. pignus. in.xj. colū.
7 C. de pig. act. & in.l. cū res.§. fi.ff. de leg.j. ¶ † Quinto qz iam semel testamentū vt validū approbauit tutrix adeūdo ex eo hereditatē pupillinoie. ergo amplius impugnare nō pōt.l.j.C. de fur.l. fi.C. de codi.c.
8 solicitudinē. de app. & in regula qd̄ semel. ¶ † Sexto presupposito q dicte sorores vel aliqua ex eis fuerit minores nō vr̄ q eis currat statutaria prescriptio.l. fi. cū ibi no. p Bar. ad fi.C. in q. cau. in inte. rest. nō est neces. & est gl. & ibi no. Bal. in.c.j.§. porro. in verb. xxx. annorū. in ti. qualiter olim feu. pote. alie. & Bar. in.l. ēt.ff. de mino. Ad hoc q not. Bal. in aut. nisi. in prin.C. de bo. mater. vbi dixit q si statutum disponit q oibus currat prescriptio q sua debita nō exegerint infra decem annos tale statutū nō cōprehēdet filiosfamilias non agētes ɔtra eos qui acqsiuerunt a patre eorū bona aduentitia ipsorum filiorum qbus de iure cōi non currit pscriptio durante patria ptāte cum agere nō va-
9 leant sine consensu patris & sic† statutū isto casu recipit interpretationē a iure cōi.l. si serui vestri.C. de nora.l. vt gradatim.§. sed si lege.ff. de mune. & ho. no. in.l. fi.§. in computatione.C. de in. deli.c. cū dilectus. de cōsue. Ad idē qd̄ no. Bal. in.c. si qs p.xxx. in vlti. col. in ti. si de feu.
10 fue. cōtro. iter. do. & agna. ¶ † Sexto adducit̄ pro hoc id qd̄ no. Guil. de cu. in.l. ingenuū.ff. de sta. ho. vbi q̄rit an cōsuetudo liget minores & concludit q aut loquimur in actibus in quibus minores admittunt̄ vt maiores vt si cōsuetudo habeat q mulier predecedēte marit⁹ lucretur dotem certe mulieres ēt minores obligabunt̄ & comprehendentur sub dicta consuetudine q minor obligatur ex matrimonio & habetur in talibus pro maiore.c. fin. de iudi. in.vj. & not. gloss. in.l. ait pretor. in prin. in verb. aliud.ff. de mino. ergo in hoc non dz minus ligari q̄ ma-
11 ior. per no. in.d.l. ait ptor. in princi.† pro hoc etiā allegat.l. emilius.ff. de mino. & l. apud iulianū. in prin.ff. q. ex cau. in pos. eat. Aut est talis actus in quo minores nō habent̄ vt maiores vt si sit consuetudo q si aliqs vēdat rem nō possit vēdicationem rescindere occasione minoris pretij certe minor bm eū tali cōsuetudine nō ligat̄ propter restitutionē. allegat.l.j.ff. de mino. & idō qz minores nō sunt apti talibus actibus ideo non ligantur. pro quo allegat in arg.l. vt gradatim.§. sed si lege. ff. de mune. & ho. & idem videtur tenere domi. Anto. in.c. fi. de cōsue. in xxxij. col. in ver. ex hoc infertur an consuetudo liget mulieres furiosos & infantes &c. sed ita est quod hic actus & diligentia in presentari faciē do infra tps ad registrum non ita cadat in minore sicut & in maiore in
11 quo† minore nō presumit lex tantam adesse diligētiam & intelligentiā d.l.ij. & l. si ex causa.§. si in commissum.ff. de mino.l. imperatores. cum
12 si.ff. de publi. ergo idem dicendum in statuto qz a pari† procedit statutum & cōsuetudo nec differt nisi prout tacitū ab expresso.l. de quibus. ff. de legi. & in.§. ex non scripto. insti. de iure natu. & declarat Cy. in.l.ij. C. que sit lon. cōsue. in.iij. col. in versi. sed tertio loco. & Bald. ibidem in ij. col. & Bar. in.l. de quib⁹. in versi. quero nūquid de esse &c.ff. de legi.
13 vnde† promittens restituere dotē titio in oēm casum & euentum restituende dotis bm formā statuti vr̄ etiam promisisse in omnem casum & euentum restituende dotis bm formā cōsuetudinis q̄uis promissio seu stipulatio sit stricti iuris & stricte acipienda q statutū est idem qd̄ cōsuetudo. ita dixit Bal. in.l.ij. in fi.C. de bo. que libe. per.d.l. de qui-
14 bus imo† potentius ita operatur consuetudo q̄ statutū qz consuetudo trahitur et extēdit̄ ad casus similes lz secus fit in statuto.l.j. cū ibi no. C. que sit lon. consue. ita inquit Ang. in consi. lij. incip. in dei noie. in.q. proposita dubium facit ordinamentū &c. si ergo consuetudo que efficacior est minores nō ligat vt iam dixi quāto minus & statutū. ¶ Septimo videtur q possint dicte mulieres ob feminēū sexū se excusare allegātes iuris municapalis predicti ignorantiam.l.ij. in.fi.ff. de iure fi.l. j. in fi.ff. de eden. ¶ Octauo qz non videtur q tempus aliquod decursum fuerit quousq vixit Caius quia ex forma dicti statuti tempus nō currebat nec currit pupillis tutore seu alio legitimo administratore carentibus. sed ita est q Caius tutorē nō habebat nec aliū ltimū administratorē prout est pater vel auus paternus & q̄uis haberet tu-
15 tricem tn̄ statutum de ea non loquitur cū loquat̄† in masculino.s. de tutore vel alio ltimo administratore: ergo non comprehendit femininum de proprio significato in statutis attendēdo. vt.l.j.§.ij. ver. quare.ff. de ven. in pos. mitten.l. pronuntiatio. in prin. in ver. porrigit̄.ff. de verb. sig.l. quisquis. cū ibi not.C. ad leg. iul. maie.c. vbicunq. de pe.
16 in.vj. ¶ † Quod em̄ masculinum concipiat femininū venit ex interpretatiōe extensiua. vt no. glo. Dy. & Bar. in.l.j.ff. de ver. sig. & Cy. in l. quicunq.C. de seruis fug. & Jac. bu. & Bar. in.l. si quis in tantam.C. vnde vi. & Jac. bu. & Bar. in.l.j. in princ. p illū tex.ff. de pec. & no. Archi. xviij.q.iiij. si qs suadēte. & Hosti. in.c. raynaldus de testa. & doct. in.c. in gñali. de elect. in.vj. & no. in cle.j. eo. ti. & p Spec. in tit. de dispu. & allegati.§. post hoc ver. vel ibi masculinū cū si. sed tempore mortis Caij vel paulo post editū fuit vltimū nouum statutū progās tempora predicta vsq ad mensem Junij. M.cccclvij. ergo tempora nō sunt lapsa stantibus postea protestationibus de quibus iam mentio habita est. ¶ Nono qz negatiua sumpta p scriū nihil releuare videt̄ duab⁹ rationibus. prima quia sumpta fuit tpe incongruo.s. tpe vite pupilli. quo viuente tpa predicta non decurrebāt p dicta in primo precedēti argumento & presertim non decurrebant dictis substitutis per allegata in.j. & ij. argumentis. scda ratione nō opitulat̄ dicta negatiua qz debuit assumi per eū ad quē res ptinebat & sic p dnāz Frācisca & Liniā
17 vel alium de earū mādato sicut† dicimus in eo q habet implere conditionem vel ɔctū. nā nō sufficit q ipso ignorante per alium impleatur licet fiat noie implere debentis.l.ij. in fin.ff. de condi. & demon. & l. cum
18 seruus.ff. de vb. ob. iuncta glo.l. pompo.ff. q. mo. vsusfru. amit. ¶ † Et similiter videmus q si qs interrūpat prescriptionē hec interruptio non prodest alteri.l. intra.ff. de diuer. & tpa. prescrip.l.ij. in fin.ff. ne de statu defun. & no. in.l. eū notissimi.§. sed & si qs.C. de prescri. xxx. anno. ¶ Decimo qz nō pōt Linia ptextu minoris etatis petere restōnē in integ. ex eo qz lesa sit si pmaturius negatiuā dicti testamenti non regi-
19 strati nō accepit quia† minor nō pt petere restōnē in integrū vt admittatur ad

tatur ad lucrũ odiosum ꝓueniens ex dispositiõe legali vt probatur in
l.auxiliũ.in prin.ff.de mino.cũ ibi no.⁊ no.Spe.in tit.de in integ.re-
sti.§.qs aũt.ver.sed pone.⁊ glos.in cle.ij.in glo.pe.de procu.sed istud
lucrũ ꝙ cõsequi vellet Liuia ex mora sororũ cẽsetur odiosuꝫ vt in spe-
cie decidit Bal.in.l.cũ quidã.§.si pupillo.i lectu.antiqua.ff.de vsur.
ergo ⁊c.¶Sed premissis nõ obstantibus ꝯtrariã sniam ⁊ sic partẽ nega
tiuam in proposito themate de iure probabiliorem esse puto.Ad qđ
20 ex pluribus ostẽdẽdũ presuppono †primo validũ est dictũ secundum
statutũ annullãs instrumẽta registro non presentata nec infra tẽpus
registrata.hoc per plura argumenta disputando cõcludit Jo.cal.in
disputatione sua incipi.Bononiensi statuto cauetur ꝙ irritũ sit testm̃
nõ registratũ in memorialibus cõis Bononie infra tertiã diem ⁊c.ea
presertim ratiõe quia forma in testamẽtis tradita est de iure positiuo.
l.lege obuenire.ff.de verb.sig.insti.de testa.in princ.l.nemo põt.ff.de
21 leg.j.c.cũ esses.cũ ibi no.de testa.¶†Et posito ꝙ testm̃ haberet effi-
caciã a iure naturali vel diuino tñ p statutũ pt addi vel detrahi ptꝫ ex
notatis in.l.fi.C.si ꝯ ius ⁊ in.l.j.ff.de cõsti.pn.⁊ in.c.q̃ in ecclesiarũ.p
Inno.de cõsti.⁊ in specie no.Bal.in.l.ex duobus.§.fi.ff.de vulg.⁊ pu
22 pil.vnde videmus ꝙ†lꝫ matrimoniũ sit de iure naturali.j.dist.ius na-
turale.⁊.l.j.§.pe.ff.de iusti.⁊ iure.tñ ei forma traditur a iure positiuo.
23 de spon.c.tue.⁊.c.sequen.¶†Et subdit Jo.cal.in preal.dispu.ꝙ etiã
in foro cõscientie succedẽs abintestato poterit hereditatẽ retinere ex-
cluso eo q a testatore vocatus erat:qꝛ nõ peccat q legis autoritate pec-
cat.xxiij.q.iiij.q peccat.⁊ qꝛ dictũ fuit editũ propter bonum publi-
cũ scꝫ vt veritas voluntatis testõris ppetuo valeat reperiri ⁊ ne aliqua
fraus fabricari possit.C.de fideicõ.l.fin.⁊.l.hac consultissima.C.q te-
24 sta.face.pos.†Vñ lex facta propter cõe bonum ⁊ non nutriens pecca
tũ seruari debet ⁊ ligat in foro cõsciẽtie:vt probatur.viij.dis.quo iure.
pro hoc allegat id qđ habetur in epistola inter claras.C.de sum.tri-
nita.ibi dũ litera inquit per me reges regnãt:⁊ potẽtes iustitiã exercẽt
25 ⁊c.⁊ p alia de quibus ibi latius p eũ.Idẽ†decidit Bal.in.c.si quis p
tringinta.in pe.col.si de feu.fuc.cõtro.inter do.⁊ agna.vbi dixit ꝙ si
statutũ disponit ꝙ si instrumentũ nõ fuerit registratum in memoria-
libus presumatur falsum valebit ⁊ debebit seruari non solum in foro
seculari ⁊ laicorũ a quibus cõditũ est:sed ẽt in foro ecclesiastico:qꝛ edi
tũ fuit principaliter ad supplãtandos malos mores falsificãtium vt
26 ibi latius per eũ.¶†Ex hoc ptꝫ ꝙ dicte sorores nõ poterũt etiam ad
forũ ecclesie recursum habere quo ad hoc vt possit vti dicta scriptura
faciunt no.p Bal.in.l.cũ quis.in.iiij.col.⁊ in.l.si post.in fi.C.de iur.⁊
fac.igno.⁊ p Bal.in disputa.sua incip.statuto cauetur ꝙ fenerator.in
ix.col.vbi refert ꝙ Paul.de liaza.disputando tenuit ꝙ si statuto ca-
uetur ꝙ qñ de debito cõstat ꝙ instrumẽtũ nõ positũ in memorialib⁹
tale debitũ peti non possit.seruandum erat tale statutũ etiã in foro ec-
cle.faciũt notata per Inn.in.c.qꝛ pleriqꝫ.de immu.eccl.⁊ pulchre no.
27 Fed.de señ.in cõsil.xxj.inci.nũqd heres extraneus.¶†Hoc presup-
posito probat̃ ⁊ prĩo ꝙ ad dictas sorores spectabat eisqꝫ incumbebat
onus ⁊ cura presentandi seu presentari ⁊ registrari faciẽdi dictum te-
stamentum etiam incontinenti mortuo testatore infra tempora a sta-
tuto prefixa nisi aliquo probabili impedimento impedite fuerint:qꝛ
tũc est verũ dicere eas excusari:ita cõcludit Joan.de imo.in.d.l.facta.
§.si qs bonorũ.ff.ad treb.pro quo ibi ponderat esse tex.cũ glos.iuncta
l.non em̃.ff.q.ex cau.maior.Bene facit.l.si maritus preuenerit.in p̃n.
ibi sic tñ ⁊c.ff.de adul.per que concludit ipse ꝙ substituto p fideicõmis
sum fiat preiudiciũ si neqꝫ heres neqꝫ ipse procurauit instr̃m poni in
memorialibus infra tp̃s requisitũ a statuto disponente ꝙ infra certũ
tp̃s testamenta debeant poni in memorialibus al's euacuẽtur nisi ipse
substitutus fuisset impeditus.⁊ ita intelligit declarat ⁊ limitat no.per
Bartol.⁊ Angel.ibi ⁊ qđ etiã ad fideidõmissariũ vniuersalem spe-
ctat dictum onus registrari faciendi.sentit etiã Bal.in.l.consulta.ad
fi.C.de testa.Nec ob.si diceret̃ ꝙ tex.cũ gl.in.d.l.facta.§.si qs bonorũ
cũ ibi no.p Joan.de imo.loquũtur qñ quis erat substitutus p fideicõ-
missum pure:qꝛ rñdeo ꝙ etiã ille tex.cũ gl.p quẽ doc.se fundant ꝓce-
28 dit eodẽ mõ in substituto p fideicõmissum sub conditione qꝛ† etiã ipse
põt cogi facere heredem adire hereditatẽ vel agnoscere bonorum pos
sessionẽ:etiã ante euẽtũ conditionis fideicõmissi.tex.est in.l.apud iu-
lianum.§.si.cum.l.seq.⁊ sequenti in prin.ff.ad trebel.⁊ no.plene Bar.
post gl.in.l.sed si alio.co.ti.⁊ sic licet dicte sorores essent sub cõditione
substitute.tñ nõ per hoc aliud est in eis q̃ꝫ si pure essent p fideicõmis-
sum substitute q̃tũ ad hoc p predicta:qꝛ negari nõ põt qn earũ verte
retur interesse qđ quidem sufficit:vt patebit etiã ex sequentibus argu-
29 mentis.facit.l.in lege aquilia si deletũ.ff.ad le.aquil.¶†Scđo pro-
batur ex his q̃ decedit Bar.in.l.si res.ff.q.mo.pig.vel hyp.solui.in fi.
vbi querit pone ꝙ res sibi donata aduocatur pretextu insinuationis
nõ facte infra sex menses ẜm formã statuti ⁊ eandẽ rem tibi donatam
titio pignoraueras:an resoluetur pignus tenet ipse ꝙ nõ:qꝛ donata-
rius sua voluntate insinuationẽ omisit ergo nõ debet resolui pignus
per illã.l.nisi ẽt ipsi creditori possit imputari cur insinuationẽ nõ fecis
set.posset em̃ insinuare cũ sua interesset.l.lex vectigali.ff.de pigno.ita
30 decidit Bar.in preallc.l.si res.¶†Tertio quotiescũqꝫ aliquid de fu
turo cõtingere põt ẜm naturã ꝓut est mors hoĩs illud futurum debet
cõsiderari ⁊ attẽdi ⁊ qui illud nõ cõsiderat est in culpa ⁊ sibi imputat̃
l.si qs domũ.§.⁊ hic subiungi.ff.loca.l.heres meus.in prin.ff.de ꝯdi.
⁊ demõ.l.fi.§.finaũt auaritie.C.cõia de leg.⁊ ibi p Cy.⁊ Bal.⁊ p bar.
in.l.inter stipulantẽ.§.sacrã.ff.de verb.obli.⁊ in.l.si idẽ cũ eodẽ.§.fi.ff.
de iuris.om.iud.ergo debuerũt dicte sorores cõsiderare ꝙ predecede-
re poterat caius ⁊ sic euenire casus substitutionis de eis facte ⁊ iđ de-
buerunt curare ꝙ infra tp̃a a statuto requisita p̃ntaret̃ ⁊ registraretur
31 testm̃ ꝙ si nõ fecerũt eis imputari dꝫ p predicta.¶†Quarto qđ incu
buerit dictis sororibus tali diligẽtia se habere ꝙ dictũ testm̃ registra
ret̃ ostendo qꝛ ad eas principaliter spectabat ⁊ pertinebat dictũ istr̃ꝫ
testamẽti ⁊ tale instr̃m dꝛ factũ principalr in fauorẽ earũ substitutaꝝ
ergo ex forma dicti statuti sub rub.de annul.instru.instr̃m testamenti
reddit̃ ipso iure nullũ.nã cõstat vnũ instr̃m vel testm̃ posse ad plures
principaliter ptinere.l.ij.cũ ibi no.p Cy.⁊ Bar.C.de fide instru.⁊.l.
cum duobus.C.de inoffi.test.⁊.l.circa.ff.eo.ti.vnde dico ꝙ ipsa scriptu
ra testamẽti ⁊ testm̃ principaliter ptinet nõ solũ ad heredẽ institutum
32 sed etiã ad substitutũ seu fideicõmissariũ vniuersalẽ:lꝫ secus† sit in fi-
deicõmissario particulari tex.est insti.de testa.in.§.legatarijs.i verbo
iuris successores iunctis notatis per glo.in.l.nullus.ff.de testi.⁊ in.l.si
quis ita.ff.de re.du.⁊ per do.in.l.q testõ.i prin.ff.de test.in quib⁹ lo-
cis habet̃ ꝙ fideicõmissarius q nõ est iuris successor.i.fideicõmissari⁹
singularis.l.q̃dã.§.his aũt.in verb.iuris successor.ff.de eodẽ.põt esse te
stis i cã testamẽti sicut ⁊ legatarius qꝛ principaliter nõ testificatur su
per cã sed secũdario:sꝫ fideicõmissarius vniuersalis nõ põt.vt.d.§.le
gatarij.⁊ pcise no.Bal.i.l.dictãtib⁹.C.de testa.¶Nec est dicendũ ꝙ
predicta iura loquant̃ i fideicõmissario pure vocato nos aũt i cõditio-
nali qꝛ p̃mo hoc esset.restrigere ⁊ violare dicta iura ⁊ qđ hec dr̃ia nõ
33 sit attendẽda probat̃†nã venditor nõ tenet̃ emptori de euictione nisi
sequuta cõditione euictiõis ⁊ purificato p sniam.l.at q natura.§.at cũ
absente.ff.de neg.gest.⁊.l.vtiqꝫ.ff.de rei ven.⁊ facta fuerit executio sen
tentie.l.habere.ff.de euic.⁊ tñ venditor in cã mota ꝯ emptorẽ nõ põt
testificari.vt no.glo.in.d.l.nullus.⁊ ibi Bar.⁊ no.Spec.in titu.de te-
ste.§.j.ver.qd de vẽditore.⁊ no.Cy.in.l.oĩbus.C.de testi.⁊ doc.i.c.in-
super de testi.⁊ Bar.in.l.ab executore.§.j.ff.de ap.⁊ tñ si principal'r
nõ diceret̃ testificari ad cõmodũ ꝓpriũ posset esse testis sicut legata-
rius:vt iam dixi.dꝛ ergo principal'r testificari ad commodũ suum:vñ
causa testi dꝛ pricipaliter spectare etiã ad substitutũ ⁊ fideicõmissariũ
34 ¶†Quod fortifico per ea q̃ subtiliter tradit Bart.in.l.ambitiosa.ff.
de decre.ab or.fac.in.v.⁊.vj.col.⁊ Bar.in.j.cõsti.C.in.j.⁊.ij.col.⁊ per
Bal.ibidẽ in.§.quibus.vbi cõcludit ꝙ istud principaliter põt pluri-
bus modis accipi sed ẜm magis ꝓpriũ modũ accipit̃ nõ vt denotet
ordinẽ nature vel tp̃is.s.ꝙ vnus primo in tp̃e alius scđo.sed vt deno-
tet ordinẽ intellect⁹.i.ꝯsiderato fine qꝛ illud dꝛ principaliter esse finis
ad qđ intellectus finaliter tendit vñ dicit ꝙ si intellectu fieret aliqd ad
duos fines equaliter respectu cuiuslibet diceretur principaliter fieri.
exemplũ ponit Bart.in duobus reis vn⁹ obligat̃ hodie alter cras:lꝫ
vnus sit primo in tp̃e tñ qlibet dꝛ pricipaliter obligari.l.iij.ff.de duo.
re.⁊ eadẽ rõne dico si vnus ex reis debẽdi ꝓmittit mihi pure alter pro
mittit mihi eãdẽ rẽ sub cõditiõe vel ad certã diẽ certe ille q ꝓmittit mi
hi sub cõditione vel ad diẽ dicet̃ ẽt principaliter obligatus nõ autem
accessorie vel in cõsequẽtiam vt ꝓbat̃ in.l.ex duobus reis ꝓmittendi.
iuncta.l.si reus.ff.de duo.reis.⁊ p hec dicit etiã Bar.ꝙ si sunt plures
persone faciẽtes vnũ actũ ad diuersos fines i p̃sona cuiuslibet dicere-
tur principaliter fieri respectu finis intellecti p eũ:vñ ẜm istũ modũ
dꝫ in materia nostra accipi principaliter postq̃ꝫ est magis ꝓpri⁹ mo-
dus:vt dicit Bar.⁊ verba debẽt in dubio accipi in potiori ⁊ magis p
prio significato.l.j.§.fi.ff.si ager vect.⁊.l.hoc legatũ.ff.đ le.iij.¶Nõ
ad propositũ duo fuerũt principales fines in dicto testõ titij:vn⁹ qđ
filius masculus haberet hr̃ditatẽ.secũdus ꝙ dicta hr̃ditas non tran
siret ad extraneos iđ voluit ꝙ si quo casu filius decederet ⁊ qñcunqꝫ
hr̃ditas veniret ad filias substitutas ⁊ p ꝯsequẽs ꝙ caius vel testan-
do vel alienãdo nõ posset in extraneũ aliqua bona ⁊ iura hereditatis
trãsferre.s.vltra ltĩmam iuxta.l.fi.§.finaũt sub cõditione.⁊ aut̃.res q̃.
C.cõia de leg.⁊.c.raynutius.de testa.⁊ ꝓpter hoc fecit dictã substitu-
tionẽ:⁊ ꝙ iste p̃sumatur fuisse finis intentionis testatoris probatur p
rationẽ.l.cum acutissimi.C.de fideicõ.⁊.l.gñaliter.§.cum aũt.C.de in
sti.⁊ substi.sub cõdi.fac.⁊ p.l.cũ auus.ff.de cõdi.⁊ demõ.vñ ꝯsiderato
fine dicta scriptura testamenti ⁊ ipse actus testãdi factus fuit princi-
paliter ꝓpter hr̃dis institutionem ⁊ principaliter ꝓpter substitutio-
nem secũdario aũt dꝛ esse factũ testamẽtum ꝓpter legatarios.vt not.
glo.in.d.l.nullus.cum si.fateor qđ cõsiderato ordine tẽporis princi-
paliter.i.prius est facta dispositio institutionis sed ẜm magis pro-
prium modum q attendendus est debet cõsiderari finis non autem or
do temporis vt dictum ⁊ probatum est.⁊ patet ẽt hoc in.d.§.legata-
rijs inducendo vt induxi:nam certũ est ꝙ ẜm ordinem temporis pri
mo vocat̃ heres institutus:secũdo vocat̃ fideicõmissarius qui capit de
manu heredis.l.facta in prin.⁊.l.restituta.ff.ad treb.⁊ tñ fideicommis
sarius dicitur principaliter vocatus.vt.d.§.legatarijs.⁊ iterdũ dicit̃
magis principaliter vocatus q̃ꝫ heres vt qñ maior pars hereditatis
debet transire ad fideicommissarium ⁊ minor pars debet remanere

apud heredem institutu3. vt no. Bar. in. l. cum res. §. culpa. in fi. ff. de
leg. j. cócluditur ergo q testm̃ factũ vř principaliter propter heredē
institutum. §. ante heredis. insti. de leg. ⁊ etiã principaliter in fauorē3
substitutorum qui similiter dicunt̃ heredes. l. j. ff. de vulg. ⁊ pupil. et
l. si filius. ff. quod cum eo. ⁊ principalius vř factum dictũ testamentũ
in fauorem dictarum duarum sororũ q̃ ẽt absq3 aliquo testaméto suc
cessurus erat abintestato filius masculus solus ex forma statutorum
ciuitatis ⁊ decedente ipso caio sibi successisset abintestato Liuia vtriq3
coniuncta exclusis alijs sororibus. in aut. itaq3. C. cõia de succes. ita qd
inspiciendo quis ex testaméto consequat̃ maius cõmodũ vt illi⁹ respe
ctu dicatur principaliter factũ testm̃. vt no. Bar. i. d. l. cũ res. §. culpa
sequit̃ q ipse due sorores maius cõmodũ cõsequunt̃ ex causa testati q̃
alius. ¶ Quinto ⁊ fortius, dato q dictũ testm̃ non fuerit principali-
ter factũ in fauorẽ dictarũ substitutarũ adhuc oñditur oĩno instr̃m ⁊
scripturã nõ tenere q̃ si statutum disponit in effectu q elapsis tribus
mensibus a die rogitus testaméti teneatur ⁊ debeat ille in cuius fauo-
rem principaliter cõditũ est testm̃ infra vnũ ⁊ aliũ mẽsem curare q te
stamẽtũ registretur: al's instrumẽtũ sit ipso iure nullũ. ergo pt3 qd di
ci nõ põt dictus substitutus posse facere testm̃ registrari post euẽtum
casus substõis q̃ statutũ vult q infra quatuor menses a die conditi
testaméti sit registratũ ⁊ casus substõnis euenire põt, put euenit lon-
ge post quatuor menses a die cõditi testaméti vñ sequitur de necessita
te q statutum voluit q ad hanc curã ⁊ diligentiam teneatur ille in cu-
ius fauorem principaliter conditũ est testm̃ ⁊ qd eius negligẽtia noce
ret illis in quorũ fauorem secundario vel in consequentiam factum es-
35 set testm̃ sicut in simili videmus † q factũ illius ad quē principaliter
pertinet causa testaméti puta factũ heredũ nocet legatarijs ad quos
pertinet secũdario cã testaméti. vt. l. pap. §. si ex cã. cũ ibi no. ff. de inof.
test. ⁊. l. si superatus. ff. de pig. vbi s̃nia lata 𝔷 heredē scriptũ super re-
scissione testi nocet legatarijs q̃ lex presumit q ille ad quē principa-
liter spectat, cã testi diligẽtior erat ad eã tuẽdam ita dicit Cy. i. l. ij. C.
de fi. instru. ⁊. sic s̃nia lata 𝔷 heredē institutũ, nocet fideicõmissario. l.
si patroni. §. fi. ⁊ ibi no. ff. ad treb. ⁊ s̃nia lata 𝔷 institutum nocet substi
tuto etiã non citato. ex 𝔷ctu. ff. de re iudi. iuncta. l. j. §. pe. ff. de ven. in-
spi. no. Bar. in. l. in diẽ. ff. de aqua plu. arcẽ. ⁊ Ang. ⁊ Joã. de imol. in
l. filiusfa. §. diui. el. ij. ff. de leg. j. faciunt not. p Inno. in. c. in nostra de
procur. ⁊ in. c. pe. de re iudi. ¶ Nec istud qd est iniquũ dicere q̃ dato
36 q † statutum arctet ad hoc tm̃ ipsum in cuius fauorem actus principa
liter factus est vt sic factum per eũ, psit oĩbus habẽtib⁹ interesse circa
testm̃: vt est tex. in. l. fi. §. similiq3 modo. C. de iure do. per quē ibi dicit
Bar. q insinuatio testaméti facta ab herede, pdest legatarijs q̃ testm̃
respicit principaliter hr̃des ⁊ p ɔñam legatarios tñ statutũ nõ phi-
bet quin etiã legatari⁹ vel ali⁹ q. p suo interesse vellet facere registra-
37 ri testm̃ nõ possit hoc facere imo posset sicut † qñ agit̃ cã validitatis te
stamenti inter eos ad quos principaliter spectat interesse validitatis
vel inualiditatis testaméti: puta inter heredē scriptũ ⁊ heredē successu
rum abintestato nõ phibent̃ singuli ptẽdẽtes aliquod interesse par
ticulare circa validitatē testi cãm testamenti defendere q̃uis motam
inter alias psonas. l. si suspecta. ff. de inof. test. l. a s̃nia. §. si heres. ⁊. l. si
perlusorio. in prin. ff. de ap. in aut. nũc si heres. C. de litig. ⁊ plene in. c.
38 cum super. de re iudi. † Et in proposito no. Bar. in. l. si res. ff. qui. mo.
pig. vel hypo. sol. vbi dicit q quilibet pretendẽs interesse põt insinua
ri facere instr̃m qd ex forma statuti erat infra certũ tps insinuãdũ. et
sic pt3 q nõ solũ negligẽtia heredis instituti in nõ faciendo registra-
ri est illa q̃ legatarijs aut substitutis nocet: sed, ppriũ ipsoɽ legatario
rum ⁊ fideicõmissariorũ aut substitutorũ negligentia est q̃ eis obest. et
illud argumẽtum reputo plurimũ efficax in decisione hui⁹ q̃stionis.
¶ Sexto q̃ impedimẽtũ vel excusatio pupilli predicti heredis insti
tuti: eo casu quo dici posset eũ aliquo casu excusatũ ab onere faciendi
registrari, ppter defectũ etatis ⁊ carẽtie tutoris l3 tutricẽ haberet per
ea que dixi in. viij. argumẽto, pme ptis nõ debuit excusare dictas sub-
stitutas pro interesse suo nõ adhibẽtes diligẽtiã suã quã adhibere po
tuerunt: vt dixi ⁊ probaui in proximo precedenti argumẽto q̃ excusa-
39 tio pupilli † debuit ipsum solũ excusare nõ aũt priuilegium concedere
alijs. i. substitutis simile interesse ptẽdẽtib⁹: vt. l. j. C. si in cõi eadem q3
cã in integ. resti. postu. l. si separatim. §. fi. ff. de ap. ⁊ hoc innuunt ver-
ba dicti statuti dictantis q tpa nõ currant pupillis nõ autem dixit q
si institutus sit pupillus in testõ q quo ad illud testm̃ tpa nõ currãt:
sed solũ voluit statutũ limitate cõcedere hoc priuilegiũ ad fauorē pu-
pillorũ: ergo ad alios fieri nõ d3 extẽsio. l. ius singulare. ⁊. l. qd vero. ff.
40 de leg. l. qd ɔstitutũ. ff. de test. mil. ¶ † Septimo q̃ statutũ vltimo lo
co cõditũ per qd prorogata fuerunt dicta tpa vsq3 ad ⁊ per totũ men-
sem Junij. M. cccclvij. nõ b3 dictas sorores releuare: q̃ dictum statu
tum non tenuit: eo q̃ facta reformatione ⁊ cõpilatione statutorum il-
lisq3 velut absolutis presentatis dñis regiminib⁹ functi fuerunt offi-
cio suo dicti ciues assumpti ad reuidẽdum corrigẽdũ ⁊ de nouo statu-
ta cõponẽdũ hoc decidit Bar. in. l. ambitiosa. in pe. col. in versi. q̃ro an
reformatio ⁊c. ff. de decre. ab or. fa. vbi q̃rit an reformatio edita ab his
quibus cõcessa fuit potestas aliqua vel arbitrium puta super pacifico
statu ciuitatis vel super abundantia possit ab ipsismet reuocari et
respondet q qñq3 conceditur arbitriũ super certo actu aliquibus: tunc
si arbitrantur ⁊ statutũ circa dictũ actũ: ita q sint functi eoɽ offõ non
poterũt postea reuocare: q̃ sunt functi offõ suo. ff. de re iudi. l. iudex et
ff. de arbi. l. dicere. ⁊. l. qd tñ. qñq3 conceditur arbitriũ indeterminate:
vtputa concessum est arbitriũ prioribus huius ciuitatis super abun-
dãtia omni tpe vel certo tpe ex forma statuti cuius arbitrij vigore fe-
cerũt aliqd statutũ ⁊ tunc dicit q aut cõcessum est dictũ arbitriũ p mo-
dũ cuiusdã iurisdictionis siue ptãtis ordinarie: ita q ad eorum offm̃
hoc spectet vigore eorum officij: tũc ipsimet poterũt dictũ statutũ re-
uocare: q̃ nemo põt sibi legē imponere a qua recedere nõ liceat̃. l. si qs
in principio testamenti. ff. de lega. iij. qñq3 cõceditur eis per modũ po
testatis delegate. ita q ipsi possint autoritate maioris concilij hoc cõ-
mittẽtis: ⁊ tũc reuocare non poterũt. pro hoc. l. si vt proponis. la. j. cũ
ibi no. C. quomodo, ⁊ qñ iu. ⁊. c. in literis. cũ ibi no. de offi. deleg. ⁊ intel-
ligitur concessum arbitriũ per modũ ordinarie iurisdictionis si verba
statuti cõcedẽtis arbitriũ dicũt ad offm̃ priorũ ptineat ⁊c. Si autẽ ver
ba dicant q possint hoc autoritate presentis concilij gñalis ⁊ simila:
tũc censetur delegata. alleg. tex. in proe. institu. circa medium. ⁊. l. j. §.
omnia. C. de vete. iur. enu. c. cũ aliqbus. de rescri. in. vi. vt lati⁹ ibi pro-
sequit̃ Bar. ⁊ Bal. in. l. ⁊ quia. ff. de iur. om. iudi. Modo in proposi-
to non fuit cõcessum arbitriũ statuendi omni tpe vel vsq3 ad certum tẽ
pus: sed fuit cõcessum arbitriũ super certo actu. s. reformãdi cõpilatio-
nẽ statutorũ addẽdo: minuendo: corrigendo ⁊ de nouo cõponẽdo quẽ
actũ ipsi electi pro absoluto habuerũt presentando superioribus sta-
tuta reuisa reformata ⁊ de nouo edita tanq3 completa: vt in themate
dicitur: ⁊ per consequens functi fuerunt officio: vt dicit Bar. in. l. am-
bitiosa ⁊ ita fuerũt approbata dicta statuta ⁊ a superiore cõfirmata et
tanto fortius hoc procederet si in arbitrio eis cõcesso essent illa verba
autoritate nostra ⁊c. per superius dicta: q̃ tunc appareret clarissime
41 eos esse delegatos. ¶ † Fortificatur hoc q̃ illa potestas statuendi ⁊ re
formãdi ⁊c. intelligit̃ de prima vice non autẽ in perpetuũ. l. boues. §.
hoc sermone. ff. de ver. sig. ⁊. l. hec conditio filie mee. ff. de cõd. ⁊ demõ.
⁊. l. dotis, pmissio. ⁊ qd ibi no. Bar. ff. de iure do. ⁊ qd no. Bart. in. l. j.
ff. ad le. iul. maiest. ⁊ Bar. in. l. cum quidã. ff. de an. leg. ⁊ qd not. Dy. ⁊
Bal. in. l. diuortio. §. qd in anno. ff. sol. ma. ⁊ per Joã. cal. in dispu. sua
incip. ex octo studẽtibus ⁊c. ¶ Cõprobatur q̃ dicti superiores seu re-
gimina in approbatiõe dictorũ statutorũ declararũt q illa inciperẽt
habere vires de anno. M. cccclv. in Calendis Januarij per qd appa-
ret q voluerũt dictos statuentes posse vlterius saltẽ post dictas Ca-
lendas Januarij anni. M. cccclv. quidq3 aliud statuere: q̃ al's sequere-
tur q etiã post dictas Calẽdas Januarij potuissent dicti statuentes
aliquid disponere ⁊ statuere cõtra iam statuta per eos ⁊ per cõseques
contingeret post Calendas Januarij non seruari statuta approbata
prius per regimina q esset 𝔷 dictã declarationẽ regiminum ergo per
eã in effectu colligitur q voluerũt ⁊ senserũt regimina q post dictas
Calendas Januarij nõ duraret dicta potestas statuẽdi ⁊ in consequẽ-
tiam censeri dictis ciuibus fuisse abdicatũ vlterius statuendi potesta-
tẽ. l. iudiciũ soluit̃. ff. de iudi. ⁊ arg. l. maritus. in. fi. C. de pcu. ¶ Octa-
uo p statutũ rel reformationẽ nouissime editã est, puisu3 q instrumẽta
nõ registrata possint registrari p totũ mẽsem Junij ãni. M. cccclvij.
nisi sumpta fuisset negatiua. sed in casu nostro sumpta fuit duplex ne-
gatiua prout in themate: ergo ⁊c. ⁊ certũ est q p dictũ sciũ ⁊ p notariũ
noĩe eorũ quorũ interest ⁊ sic noĩe Liuie ⁊ dñe Francisce sumi potuit
negatiua. p hoc tex. in aut. eo decursum. C. de dona. ante nup. per quã
42 ibi dicit Bal. in prin. † No. q paria sunt actũ insinuari per te vel per
aliũ, p te ⁊ ratihabitio sequẽs retrotrahit̃ ⁊ mãdato cõparat̃. l. fi. C. ad
mace. ⁊ in. c. ratihabitio. de regu. iur. in. vi. ⁊ vř dicta dña Francisca suo
noĩe ⁊ tanq3 tutrix Liuie ante dictã vltimã reformationem editam de
anno. M. cccclvij. ratificasse dictã assumptionẽ negatiue factam per
seium ⁊ notarium adeundo hereditatẽ caij pro se ⁊ Liuia q actus fieri
nõ potuit nisi presupposito dictũ testamentũ esse nullũ. ⁊ ẽt ratificasse
43 videt̃ assumendo aliam negatiuam. † Intentio enim nõ solum verbis
sed factis declaratur. l. paulus respõdit non tm̃ verbis. ff. rẽ ratã ha-
be. l. pro herede. ff. de acqui. here. l. de quibus. ff. de lega. Itẽ notarius
velut publica persona potuit eis etiam absentib⁹ acquirere. l. his ver
bis. ⁊. l. non aliter. ff. de adop. ⁊. l. ij. cum seq. ⁊ ibi plene Bar. ff. rem pu
pil. sal. fo. l. j. §. exigere. ff. de magi. cõue. ⁊ per Bar. ⁊ alios in. l. post q̃
liti. C. de pact. cum si. ⁊ sic pt3 non obstare id qd hr̃ in. l. ij. ff. de condi.
⁊ demon. ⁊ in. l. intra. ff. de diuer. ⁊ tem. prescrip. q̃ ibi non fuit factum
44 nomine meo ⁊ sequuta ratihabitio. ¶ † Nono dictum statutum sub
rubrica de annul. instru. ligat ⁊ cõprehendit dictas sorores q̃uis am-
be minores essent vel altera earũ: q̃ de esse statuti est q minorem etiã
comprehendat. vt est tex. in. l. si sine here. §. lucius. ff. de admi. tu. et est
tex. in. c. constitutus. de restit. in integ. ⁊ ibi hoc tenet Innocen. ⁊ Joã.
an. vbi pt3, q prescriptio inducta a cõsuetudine ⁊ pari ratione a statu-
to currit minoribus ẽm Inno. ⁊ Jo. an. ibidem per illum tex. ⁊ per. §.
pupillus. in auten de here. ⁊ fal. ⁊ quod statutum seu consuetudo com
prehendat furiosos ⁊ minores etiam infantes tenuit Pet. ⁊ Cy. in. l.
ij. in vl. col. C. que sit lon. consue. quã opi. etiã ibi vltimo loco recitat et
sic cum ea transire videt̃ Jaco. bu. in repetitione illius. l. in. xviij. colũ.
in ver-

in ver.deinde quero an cõsuetudo liget furiosos ꝛ infantes ꝛc.allegant l.diuus.ff.de offi.presi.ꝛ.l.pe.ff.ad leg.iul.de parici.non obstãte opinione Guil.de cu.in.l.ingenuũ.de sta.ho.quam recitat Ja.bu.in.d.l.ij.ꝛ tñ vltimo loco dicit ꝙ Pe.tꝫ opi.ꝯriam ꝛ sic cum eo residere videtur.ꝛ hoc expresse tenuit gl.magna circa medium in.d.l.ij.Ideꝫ tenet
45 ipse Ja.bu.in.l.de quibus.in fi.ff.de legi.¶ Idem tenuit Bal.in.l.fi.C.de in integ.resti.vbi tenuit ꝙ statutũ disponens ꝙ inter coniunctos cause comp:omittantꝛ ligat minores.ꝛ idem Ange.in.l.si plures.ff.de pac.ꝛ ꝙ prescriptio statutaria currat minori indistincte firmat Bart.in.l.ij.C.de fundis patrimo.li.xj.ꝛ idem Spe.ꝛ Jo.and.in titu.de in integ.resti.in.ij.pte in.§.j.ver.hoc aũt notãdum.ꝛ idem tenet Bald.ꝛ Ang.in.l.fi.C.in qui.cau.in integ.rest.nõ est necessa.ꝛ Bal.in.l.si mater.C.ne de statu.defun.ꝛ in.l.omnes populi in.xvj.col.in ver.vlterius queritur circa hoc.ꝛ Pe.de anch.in repetitione.c.canonum statuta de constitu.circa medium in versicu.vltimo quero circa hoc ꝛc.ꝛ idem Bald.in.c.j.in prin.quo tempore miles.ꝛ Angel.in.l.cuꝫ notissimi in prin.C.de prescrip.xxx.an.in quibus locis doc.cõmuniter reprehẽdũt opi.Bar.in.d.l.fi.C.in quibus cau.in integ.resti.nõ est necessa.vbi tenebat ꝙ aut minor tractat de lucro ꝛ sit verum quod tunc prescriptio statutaria currat ei vt in dicto.c.constitutus.aut tractat de damno vitando ꝛ tunc secus q: statutum debet interpretari ꝛ restringi ẜm ius cõmune ne quis damnum indebite patiatur.l.ij.C.de nova.l.cesar.ff.de publi.quia.l.fi.C.in qui.cau.in integ.restit.disponens quod nulla prescriptio currat minori potuit in genere cogitare de prescriptione inducenda per statuta.ar.l.qui iure militari.ff.de testa.mili.nam in hoc opi.Bar.communiter reprehenditur quia statutum ligat minorem sicut ꝛ maiorem.d.§.licitum.item q: opi.Bar.videtꝛ contra text.in.d.§.pupillus.ꝛ quia ter.in.d.l.fi.non facit differentiam an tractetꝛ de lucro an de dãno.item si statutum ciuitatis inducens prescriptionẽ in aliquo casu fuisset conditum anteꝙ̃ facta fuisset lex.fi.C.in qb.cau.in integ.resti.non esset sublatum dictum statutum nec derogatum prescriptioni inducte a statuto nisi de dicto statuto facta esset mentio.c.j.de consti.in.vj.ꝗto minus intelligitur sublata illa prescriptio inducta per statutum sequens ꝛ per istam rationem ita etiaꝫ tenuit Joã.de imo.in preal.c.constitutus pro hoc facit ter.in.d.l..fi.in verbo iura vetera.¶ Quinimo ẜm Bal.in.c.j.quo tempore miles.Bar.dixit contra ter.in.c.j.§.preterea si quis.de phi.feu.ali.p Fed.de quo.ter.dicit ipse ꝙ Bar.memoriam non habuit:sed vel ẜm Bald.ibi ꝛ Bal.in.c.j.§.porro.qualiter olim feu.pote.alie.potest distingui aut prescriptio inducta a statuto succedit loco alicuius prescriptionis inducte a iure ciuili:vt.s.loco prescriptionis.xxx.annorum que de iure cõmuni nõ requirit titulum statutum induxit prescriptionem.x.annorum.ꝛ tunc procedat illa opi.ꝙ non currat minoribus q: subrogatum sapiat naturam eius in cuius locum subrogatur.l.si eum.§.qui iniuriarum.si qs cau.ꝛ.c.ecclesia.vt lit.pẽ.ꝛ ita loquitur glo.in.d.§.porro.Aut non subrogatur loco alicuius temporis vel prescriptionis inducte a iure communi:ꝛ tunc illa currit minoribus per dictuꝫ.c.cõstitutus.sed ista prescriptio de qua tractamus non est subrogata loco alicuius prescriptionis inducte a iure communi sicut proprie in dicto.c.constitutus.ergo sequitur ꝙ minoribus non currit.¶ Preterea etiam retenta opinione Bar.in casu nostro debet currere prescriptio dictis sororibus quia tractant de lucro consequendo ex substitutione pupillari p quam suc-
46 ceditur pupillo.insti.de pupil.substi.in prin.quia† hereditas dicitꝛ titulus lucratiuus.l.inter stipulantem.§.si rem.ꝛ ibi notat ꝛ declarat Dy.ꝛ Ang.ff.de verbo.obl.iuncta.l.si seruus legatus.§.stichum ver si.cum domino.ff.de lega.j.etiam si tractaretur de successione patris ꝛ non pupilli debet iudicari prout de causa lucratiua:vt est ter.cum glo.ꝛ ibi clare Bar.in.l.iij.C.de iu.ꝛ fac.igno.licet non sit proprie lucratiua:sed quasi:vt ibi no.¶ Nec ob.quod not.Bald.in auꝫ.nisi.C.
47 de bo.mater.†quia ibi loquitur quando aliquis non erat in aliqua negligentia:q: erat iuste impeditus agere:vnde ei non currit prescriptio statutaria.sed aliquis ꝗuis fit minor potest dici negligens:vt dicto §.pupillus.ꝛ.d.c.constitutus.ꝛ sic videtur ꝙ Guil.de cu.in.l.ingenuum.de statu homi.dum tenuit aliquo casu minorem non ligari consuetudine:non bene dixerit.ꝛ contra eum videtur tenere Ang.in.l.de quibus.ff.de legi.alias est in.l.beneficium.ff.de consti.prin.vbi contra eum allegat ter.in.d.c.constitutus.cum ibi no.per Innoc.ꝛ dicta.l.si siue.§.lucius.ꝛ tenet Pe.Cy.ꝛ Jac.bu.in.l.ij.C.que sit lon.consue.ꝛ alij quos in hoc argumento retuli vel potest dici ꝙ Guil.de cu.in preallega.l.ingenuum.non videtur negare quod consuetudo liget minorem:sed videtur velle ꝙ si ledatur minor possit restitui in in-
48 tegruꝫ.sed de hac restitutione in integrum ad presens in themate non refricatur in dubium.¶ Decimo † quia dictum statutum sub rubrica de annullatione instrumentorum videtur omnino comprehendere ꝛ ligare mulieres adeo ꝙ non possint allegare ignorantiam ꝛ presertim cum tractent de lucro:vt dixi.l.iuris ignorantia.ꝛ quod ibi Bal.maxime in prin.ꝛ in fi.C.q admit.ꝛ ideo dicit ibi Bal.ꝙ si statuto caueatur ꝙ non prosit instrumentum pacis nisi producatur.j.octo dies ꝙ si rusticus vel mulier per errorem iuris non produxit non excusatur.ꝛ illud dictum sequitur Pe.de anch.in repetitione.c.canonum

statuta.de consti.in versi.sed hic quero statuto caueatur ꝛc.facit qd no.Bar.in.l.j.§.nunciatio.in vlti.colũ.ff.de oper.no.nun.in ver.sed quid in muliere.Idem est qñ mulier tractaret de quasi lucro:vt de hereditate paterna:vt.l.si emancipata.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.C.de iur.ꝛ fac.igno.nõ enim subuenitur mulieribus magis ꝙ̃ masculis nisi in casibus in iure expressis.C.de iu.ꝛ fac.igno.in.l.ne passim.ꝛ sic non reperitꝛ expressus
49 ergo ꝛc.¶ †Et ideo dicit Bal.in.d.l.ne passim ꝙ mulieres ita ligantꝛ statutis sicut ꝛ masculi.ꝛ idem decidit Guil.de cu.in.l.ingenuũ.ff.de sta.ho.in ver.sed an mulier ꝛc.vbi dicit ꝙ mulieres ligantꝛ consuetudine sicut ꝛ masculi.ꝛ idem dicit Ant.de but.in.c.fi.de consue.in.xxxij.
50 col.in ver.ex hoc infertꝛ an consuetudo liget mulieres ꝛc.¶ †Ad hoc qd no.Bal.in.l.fi.C.de iure deli.in prin.in.iij.q.vbi querit quid si mulier vel rusticus heredes instituti non fecerunt inuentarium vel fecerunt:sed non debito modo ex ignorantia iuris:an excusentur et finaliter concludit ꝙ nõ excusantꝛ.ad hoc allegat.l.fi.C.de iu.ꝛ fac.igno.et sic cum dictum statutum de annullatione instrumentorum fuerit conditũ de anno.Mccccliij.ꝛ per cõsequẽs fuerit per plures annos in obseruantia cõiter ꝛ publice non possunt dicte sorores sicut nec masculi allegare ignorantiam dicti statuti velut supinam ignorantiam.l.fi.cum glo.ff.de decre.ab ordi.fac.ꝛ.c.vt aiarũ.de consti.in.vj.Et no.plene per Bar.in.l.oẽs populi.in.v.q.principali.ff.de iust.ꝛ iu.ꝛ in.l.quod nerua.ff.depofi.ꝛ in.l.cũctos populos.C.de sum.trini.ꝛ p doc.in.c.ij.de cõsti.ꝛ dato ꝙ ignorassent nõ excusarẽtur cum tractent de lucro vel quasi lucro:vt dictũ est.non obstat.l.j.in fi.ff.de edẽ.ꝛ.l.ij.§.fi.ff.de iure fisci.cũ si.quia rñdet gl.ꝛ doc.in.d.l.ne passim.C.de iu.ꝛ fac.igno.ꝙ illi sunt speciales casus reglr:secus vt in preal.l.ne passim.¶ Et per predicta ptꝫ esse responsum ad oĩa fere argumẽta in ꝯrium adducta.Nam non obstat primũ argumentũ:q: ad illud tradite sunt respõsio-
51 nes:vt ptꝫ in.j.ij.iij.ꝛ.v.argumento partis negatiue.nõ ob.†qd not.Bal.in.l.ij.C.qui:res iud.nõ no.q: Bal.ibi loquitur quoties statutũ non irritabat nisi institutionem heredis propter insinuationem non factam:vnde vult Bal.ꝙ tunc licet sit cassa institutio heredis:tñ propter talẽ extraordinariam cãm nõ percũt isto casu legata ꝛ fideicõmissa.arg.l.eã quã.C.de fideicõ.cũ ibi no.sed in casu nostro non cassatꝛ sola institutio ex forma statuti:sed absolute totũ instrm̃tũ nocet legatarijs:vt expresse tenet Saly.in auꝫ.cassa.in.ix.q.de sac.san.eccle.ꝛ similiter in dictis quatuor argumentis respondi ad secundum et tertium argumentum.et ad tertium argumentum etiam plenior colligitur responsio ex his que dixi in septimo argumẽto partis negatiue.¶ Ad quartum argumentũ respondeo ꝙ hic Liuia ꝛ dña Frãcisca non allegãt dolum suũ proprium prout erat in legibus allegatis in cõtrariuꝫ nec presumit lex matrem dolo non fecisse registrari testm̃:vt admitteretur ad successionem filij:quia lex presumit ꝙ parentes non cogitent:nec aliquo modo sperent morteꝫ filiorũ ante mortem ipsorum parentũ.l.nam ꝛ si parẽtibus.ff.de inoffi.tes.ꝛ.l.scripto.ff.vñ lib.Preterea dato ꝙ potuisset aliqua imputari culpa tutrici per ipsum pupillum q: ad prestandam diligentiã non tenebatꝛ tutrix vbi pupillo non possunt ex tali culpa se fundare ꝛ agere dicte sorores:quia dictam diligẽtiam non tenebatꝛ tutrix prestare sororibus predictis vel ad earũ com-
52 modum:ꝛ sic dicte sorores hoc allegando agerent†et se fundarent ex iure tertij nõ ex iure suo qd fieri nõ põt.l.j.in prin.ff.si pars here.pe.l.vti frui.in prin.ff.si vsufru.peta.l.si socer.§.lucius.ff.solu.ma.Pre-
53 terea põt dici†ꝙ vtilius erat pupillo ꝙ non presentaretur registro testamentũ ꝑpter substitutionẽ fideicõmissariã ei factã que appellatur onus.l.qñ in prioribus.cũ ibi no.C.de inof.tes.ꝛ.l.si arrogator.ff.de adop.ꝛ potius debuit cõsiderari onerosa substitutio fideicommissaria ꝙ̃ pupillaris substitutio que dr̃ fauorabilis pupillo:q: maius tẽpus continet ꝛ apta est continere fideicõmissaria ꝙ̃ pupillaris.arg.l.ij.§.si dubitetur.cum glo.ff.queãdmo.test.ape.ꝛ.l.fi.C.de sac.san.eccl.ꝛ sic debuit inspici id qd plus ꝛ non id qd minus esse poterat.arg.l.sancimus.§.ne autem.C.de dona.ꝛ.l.quidquid.§.cum autem.ff.de acq.re.do.¶ Deniq̃ dato ꝙ fuisset tutrix vel dictus seius in aliqua culpa quo ad pupillum:tamen hoc non excusat dictas sorores que similiter fuerunt in culpa ꝛ negligentia cum potuissent facere a principio presentari ꝛ registrari testm̃:vt probaui.s.i primis sex argumẽtis:vnde fuit negligentia ipsarũ sororũ que eis preiudicauit non aũt negligẽtia tutricis:nam si dicte sorores aliquo iusto impedimento fuissent impedite audirentur etiam post tempus.vt.d.l.facta.§.si quis bonorum.
54 cum glo.ꝛ dixi.s.in primo argumẽto negatiue partis.¶ †Ad quintum argumentuꝫ rñdeo ꝙ tutrix adeundo hereditatem ex testamento approbauit testm̃ eo tempore quo valebat quia nondũ lapsa erãt tpa.Preterea illud fecit dña Francisca tanꝙ̃ tutrix eaũ vnde nõ preiudicat sibi quin nũc iure suo ꝑprio non possit contrariũ dicere text.est in l.tutorem.ff.de his qui.vt indig.¶ Ad sextum argumẽtũ est plene responsum.s.in nono argumento partis negatiue.¶ Ad septimum argumentum est aperte rñsum in decimo argumento vltime partis.
55 ¶ †Ad octauum argumentum rñdeo ꝙ dato ꝙ illud esset verum scꝫ ꝙ pupillo durante pupillari etate non curreret tps tamẽ bene decurrebat dictis sororibus que hoc facere poterant:vt persepe dictuꝫ ꝛ ꝓbatũ est:ꝛ maxime in sexto ꝛ etiaꝫ in quinto argumento vltime partis

preterea dico qd dictum tempus ita currit pupillo habēti tutricem sicut et habēti tutorē qr statutū predictū quis sit preter ius cōctū cū sit inductū ob rōnabilem causam et ꝑpter bonū publicū ac etiam ad supplantandos malos mores et ne fraus cōmittatur. vt dicit Jo. cal. in sua disputatione superi⁹ alleg. et Bal. in. d. c. si quis per. xxx. si de feu. suc. cōtro. cōcipit femininū lʒ sit prolatū in masculino. vt. l. si quis id quod ff. de iurisd. om. iudi. et no. Cy. et Bal. in. l. quicūqʒ. C. de ser. fug. et Pe. Cy. et Bal. in. l. quisquis post gl. ibi. C. ad le. iul. maie. et Hosti. i. c. raynaldus. de testa. et Arch. in. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. et Cy. in. l. j. in antepe. q. in fi. C. q̄ sit lon. cōsue. et Bart. in. l. iura. ff. de leg. et Bald. in. l. in multis. ff. de sta. ho. et clare Jo. de imo. in. l. si ita sit scriptum. ff. de leg. ij. et Jo. de imo. et do. Domi. de sancto gemi. in. c. gñali. p ibi no.

56 p glo. de elec. i vj. ¶ † Pro hoc qr vbicūqʒ i aliqua dispositiōe est facta expressa mētio de vno: puta de masculo et expssio de ipso facta fuit rōne maioris frequentationis tunc non vr̄ facta mentio de illo vt non possit fieri extensio ad casum similē nō expressum. glo. est no. p quā ita ibi dicit Ant. de but. in cle. j. in verb. presidentes. de rescrip. et idem est de mente. glos. in. c. ij. in verb. reus. de confessis. in. vj. bene faciūt no. p glo. in. l. tale pactū. §. fi. de pac. Sed ideo de tutore fecit mentionē statutū qr frequentius cōtingit pupillū habere tutorē q̄ tutricē cum officiū tutele sit officium virile et regulariter conuenit oībus viris: et est interdictū mulieribus excepta matre et auia. in. l. j. et ij. cum auc. ibi posita. C. q̄n mulier tute. offi. fun. pōt. ¶ Ad nonū argumentum rñsum est ex dictis in octauo argumento et etiam ex dictis in primis sex argumentis. ¶ Ad decimum et vltimū argumētū rñdeo q absqʒ eo quod Liuia petat resti. in integ. ipso iure dicta scriptura testamenti nullius est momenti. Ex quibus cōcluditur vigore dicti statuti scripturā testamenti viribus non subsistere. ¶ Et ita dico et consulo ego Alex.

¶ Summarium super consilio. cxx.

1 ¶ Vsusfructus dicitur consistere in rebus que vsu consumuntur.
2 In alternatiuis electio est debitoris.
3 In vsufructuarium rerum que vsu consumuntur transfertur proprietas et dominium.
4 An satisdatio omissa nocere debeat vsufructuario. et nu. 5.
6 An testator possit remittere satisdationem vsufructuario. et nu. 7. et 8.
9 Quod potest per pactum potest fieri per statutum.

¶ Consilium. cxx.



In christi nomine amen.

Quia opportune et copiose cōsultū et confirmatum est per prefatos excellentissimos doctores: ideo arbitratus nihil merito addi posse idē qd per eos elegāter cō-
1 sultum est concludo. vcʒ † dictis hr̄dibus ꝓprietarijs restituēdū esse genus chartarū in eadē qualitate et estimatione: prout ad vsufructuariū peruenit nō aūt oportere pecuniā pro liberatione restitui. nā vt eleganter conclusū est per dños cōsultores talis vsusfructus dr̄ consistere in rebus que vsu consumunt. l. si cui. et. l. pe. ff. de vsufru. earū rerū que vsu consu. et. §. constituit. insti. de vsufru. et quod no. in. l. iij. §. fi. ff. cōmo. vbi vestes lana: et similia dicuntur de his que vsu consumuntur imo eidē est in vsufructu vegetū q fortius vr̄: vt consuluit Fed. de sen. in consi. xlvi. et sequitur Anto. de but. et Pe. de anc. in c. cum constet. de pig. vnde de natura talis vsusfructus est vt eiusdem qualitatis res restituantur nō aūt precise pecunia. et hoc maxime in rebus que functionē recipiunt in genere suo vt in themate nostro: vt est casus in. d. l. si cui. et no. maxime p doct. in. d. c. cū ꝯstet. et qd charte sint de rebus que in genere suo functionē recipiāt ptʒ ad sensum et probat insti. qui. mo. re ꝯhi. ob. in prin. et p ea q̄ legunt et not. p doct. in. l. ij. §. j. et in. l. cū quid. ff. si cer. pe. imo fortius vr̄ dici posse q etiā si non reciperent functionem in genere suo: tamē esset in electione ipsius vsufructuarij cauere de restituendo et restituere res similes in eadē qualitate vel estimatione: vt probat in ter. d. l. si cui. ibi idē. s. de ceteris quoqʒ rebus que vsu cōsumunt et c. q exponit et intelligit Odof. i lana et simi. Nā ibi iuriscōsultus in prin. loquutus est de rebus que oīmodā functionem recipiūt in genere suo vt vinū: oleum, postea subdit gñaliter idē esse in oībus rebus que vsu consumunt: et sic vt verba aliquid operent cōprehendit etiā que omnimodā functionē nō recipiūt. ar. l. si q̄n de leg. in. c. si papa. de priui. in. vj. et quod sit in electione vsufructuarij debitoris cauere de restituendo similes res in eadem qualitate vel estimatione firmat Guido de suza. per ter. in. d. l. si cui alternatiue loquē-
2 tem cum † in alternatiuis electio sit debitoris. l. plerūqʒ. in fi. ff. de iure do. l. vbi aūt nō apparet. §. qui illud. de ver. obli. c. j. de plus peti. et in qualibet facultate alternatiua vt in casu nostro electio est debitoris vt est glo. no. in. l. non solum. §. qui alieno. ff. de procur. quā ad hoc bene ponderat Bal. in. l. j. C. de procur. erat ergo in facultate vsufructuarie cauere de restituēdo similes res in eadē qualitate vel carū pretiū reb⁹ al's ꝯdicat. d. l. si cui. Sed cū in casu proposito dicte res in quibus dicitur vsumfructū cōsistere nō fuerint estimate interueniente consensu vsufructuarie cum res inter alios acta alijs nocere non valeat et c. l. si vnus. §. ante oīa. de pac. c. q̄uis. de re iudi. cum vulg. non dubium qd

3 pretium in quātitate: precise nō est i obligatiōe. ¶ † Plus dici posse puto quod etiam si dicte res fuerint estimate de cōi consensu hr̄dum et fructuarie tū talis estimatio non operabitur q quantitas in pecunia sit omnino restituenda: qd probat. nā in vsufructuariū rerū q̄ vsu consumunt transfert pprietas et dñium talium rerū durante isto quasi vsufructu. d. l. si cui. et. l. si. ff. de vsufru. earū rerum q̄ vsu cōsu. et. d. §. constituitur. et no. declarat Bar. in. l. j. §. si decē. ff. vt lega. no. ca. sed in ꝯtibus et actibus de quorū natura est vt trāsferatur dñium qñ nature illius actus repugnat quod estimatio faciat emptionem et de reddenda estimatione in pecunia nihil est promissum talis estimatio nunq̄ operat q pretium in quantitate debeat. casus est in. l. seruos. ff. famil. ercisc. et est doctrina cōis doctorum vt firmat Bartol. in. l. si vt certo. §. nunc videndū. ff. cōmo. et in. l. j. ff. de edi. act. et Cy. et Bal. in. l. j. C. cōmo. et Jo. an. et doc. in. c. j. extra de cōmo. lʒ sic est q nature dicti vsusfructus repugnat qd estimatio faciat emptionē ptʒ qr est in facultate debitoris restituere res similes in eadem qualitate: vt. s. probatum est. ergo dicta estimatio non operatur obligationē succedere ad pretiū ¶ Nec predictis ob. d. l. si cui. et. d. §. constituit. et. c. fi. de pig. qr illa iura loquuntur quando non solum interuenit estimatio: sed etiam fuit cautum de restituēdo ꝓprietario estimationem vsusfructus in pecunia qui casus non hʒ dubium sed hoc pretermissum fuit in casu nostro qr proprietario nō fuit ꝓmissū finito vsufructu de restituēdo ptiū: ideo
4 talis estimatio simplex hoc non operat vt ꝓbaui. ¶ † Nec pdictis hʒ obstare si dicatur q satisdatio omissa et nō pstita p dictā vsufructuariā de restituēdo res similes i qualitate vel ptiū ꝓprietario ipsi ꝓprietarie nocere dʒ nec vnq̄ fuisse vsumfructū constitutū propter defectū talis satidationis omisse quia pluribus modis rñderi potest. et primo quod in tali vsufructu non fuit necessaria nec de substantia extitit vt dicta satisdatio prestet. vt videtur casus expressus in. l. hoc senatus. §. j. in verbo constante eius vsufructu. et in verbo finito vsufructu. ff. de vsufruc. earum rerum que vsu consumuntur. per quem ter. glos. in. l. j. ff. de vsufru. firmat generaliter et indistincte satisdationem talem non esse de substantia vsusfructus et hoc precise in terminis nostris tenet Pe. et Cy. C. de vsufru. in. l. j. et Pet. de anch. et Joā. de imo. in. d. c. cū
5 constet. de pig. q comprobat † nā vsufructuari⁹ quorūcūqʒ bonorū fructus lucratur etiam non prestita dicta satisdatione si talis satisdatio petita non fuit ab herede sciente. vt est ter. et ibi omnes doc. in l. hac edictali. §. is illud. versi. finautem vtraqʒ. C. de secun. nup. et firmat Cy. et Bal. post Guil. et Barto. C. de vsufr. in. l. vsufructu. et bar. in. l. si homo. ff. de vsuca. et in. l. vxori. ff. de vsufru. leg. et Bald. in. l. j. ff. de vsufru. et in. l. j. C. eo. ti. et ibi idem Saly. volens q etiam ignorante herede proprietario si res sine vitio peruenit ad vsufructuarium lucrari fructus etiam non prestita satisdatione. arg. l. si vsufructuarius messem. in fi. ff. qui. mo. vsusfru. amit. et. l. si fundum. et. l. certum. C. de rei vendi. Item patet quod non sit de substantia quia in pluribus casibus non requiritur talis satisdatio etiam si petatur vt no. glo. in. l. j. ff. de vsufru. et in. d. c. si de pig. quod comprobatur etiam ex. j. prime
6 dicēdis. ¶ † Et predicta in casu nostro fortius procedunt quia testator in testō mihi ostenso remittit expresse dicte vsufructuarie onus satisdationis pdicte quam remissionem in facultate testatoris fuisse firmāt Pet. et Cy. in. d. l. j. C. de vsufru. et Petr. de anch. in. d. c. cum constet. de pig. vcʒ in vsufructu rerum earum que vsu consumuntur quod probatur. nam rōnes propter quas a iure prohibitū fuit testatori posset remittere satisdationem vsufructuario due fuerunt. prima quia in ea vertitur fauor heredis. Secunda ne daretur vsufructuario materia delinquendi in dilapidando et male vtendo re vsufructuaria: ita no. in. l. scire. C. vt in pos. lega. in. l. j. ff. de vsufru. in dicto c. cum constet. de pigno. et in. d. l. j. C. de vsufruc. et in. §. constituitur.
7 pre alle. Sed ita est † quod hodie prouisum est testatorem posse remittere id quod in fauorem heredis a iure inductum erat puta falcidiam. in auc. sed cum testator. et in corpore vnde sumitur. C. ad legem falci. et sic cessat prima ratio prohibitionis qua cessante nisi cessaret secunda ratio prohibitionis non tolleretur ipsa prohibitio. l. si non lex. in prin. ff. de here. instituen. et. §. affinitatis. institu. de nup. no. in. l. liberorum. §. notanter. ff. de infa. et in. l. si ventri. §. in bonis. de priuilegio credito. cum similibus. Unde pariter dico cessare secundā rōnem prohibitionis: quia vt iam ostensum est in vsufructu talium rerum transit dominium in vsufrutuarium et reddi debent res eiusdem qualitatis vel saltem estimatio: ergo non potest dari materia delinquendi que ratio prohibitionis bene sibi locum vēdicat in vsufructu earum rerum que vsu non consumuntur: cum dominium illarum non transeat in vsufructuarium et res eedem in specie restituende sunt scilicet illud q in specie superest vsufructu finito. l. j. in prin. et. §. sed quod dicimus. et. l. si. ff. vsufru. quemadmo. ca. et. l. iij. C. de vsufru. et. l. j. ff. de vsufru. cum simi. et ideo isto casu talis remissio cautionis bene posset inuitare vsufructuarium ad delinquendum in male vtendo substantia rerum in quibus vsusfructus consisteret. ergo nimirum si isto casu non tʒ remissio. d. l. scire. et in. l. j. pre alle. et arg. l. cōuenire. ff. de pac. do. cū si-
8 milibus. ¶ † Postremo satis vrgenter videntur predicta confirmari autoritate legis municipalis in ciuitate Bononie vigētis sub rubrica q nullus

ꝙ nullus intret possessionē rei hereditarie ꝛc. disponētis testatorē possit in testō satisdationem vsufructuario remittere ꝛ vsufructuariū nullo modo teneri ad satisdationem nisi petita fuerit ab herede ꝙ statutum in loco statuentium vim legum habere nō est ambiguū. iuxta ea que habenť in. l. oēs populi. de iust. ꝛ iur. ꝛ in. c. vt animarū. de cōsti. in vj. de cuius statuti validitate non vr̄ in dubiū refricari oportere cum heres pacto talē satisdationē remittere possit: vt no. per glos. ꝛ doct. in
9 d. l. j. C. de vsufru. ꝛ in. l. j. ff. eo. ti. ꝛ in. d. c. fi. de pig. si pōt p̄ pactū remitti ergo ꝛ p statutū iuxta doctrinā gloss. C. de decre. decur. in rub. li. xj. ꝛ no. Bar. in. l. omnes populi. in. iiij. q. prin. de iusti. ꝛ iur. ꝛ no. Bal. in. l. ij. C. que sit lon. cōsue. ꝛ in. l. pgrāma. C. cōmina. vel epi. ꝛ Joā. an. in. c. fi. de cōsue. ꝛ probat optime tex. in. l. fi. in. fi. C. de fideius. Ex quib⁹ oibus copulatiue cōiunctis infero ꝛ cōcludo verius esse heredes vsufructuarie antedicte precise nō teneri ad pretiū in pecunia restituēdū vt superius euidenter deductū extitit. Et ita dico ꝛ consulo ego Alexan. de Tharta. de imo. die. vj. Feb. Mccccli.

Summarium super consilio. cxxj.

1 An filia possit allegare dotem non esse congruam.
2 Si statuto caueatur ꝙ filia dotata a patre nō succedat si filia sit in vtero vel in infantia an fratres dotando excluderent eam.

Consilium. cxxj.



Domini redēptoris nostri inuocato suffragio. Cōsideratis verbis ꝛ dispositione dictorū statutorū. ꝛ his q̄ eleganter ꝛ copiose allegata sunt per clarissimum iuris doctorē dn̄m Joānē mariā de reminaldis mihi tāq̄ fratrē dilectissimū. Sētio verā esse cōclusionē ꝙ dict⁹ titi⁹ nō
1 possit cōpelli ad ampliorē dotē cōstituēdā: nec p filiā allegari possit illā nō esse cōgruā dotē presertim obstāte dicto statuto sub rub. ꝙ filia sit cōtēta de eo ꝙ pater dederit vel dare promiserit aut reliquerit in dotē: quo quidē cautū est ꝙ filia sit contenta de eo ꝙ pater sibi dederit in dotē vel dare promiserit: aut reliquerit. nec vltra illud occasione legitime vel debiti iure nature etiam mortuo patre abintestato possit fratres suos vel alios descendentes aut ascēdētes inquietare ꝛc. q̄ quidem verba sunt tante virtutis vt oīmodo filiā quomodocūq̄ a patre dotatā excludāt. vt aperte decidit Bal. in. l. fi. C. de do. pmis. in. ij. vel iij. colū. vbi querit pone statuto caueť ꝙ filia dotata non succedat: an si nō est cōgrue dotata possit agere ad supplemētum cōgrue dotis arbitrio boni viri. ꝛ rn̄det ꝙ sic: q: mentio dotis intelligitur arbitrio boni viri. l. j. ff. de leg. ij. l. si filie. ꝛ qd ibi no. Bart. ff. de leg. iij. ꝛ. l. quero. cū ibi no. p Bar. ff. de iure do. nisi statutū diceret ꝙ teneať stare contenta dote a patre data vel promissa. arg. l. qui volebat. ff. de here. insti. ꝛ iste vltimus casus est proprie casus noster. vt ex verbis dicti statuti euidēter appet. Jta ēt Bal. voluit in auť. res q̄. C. cōia de le. in ṽ. q̄ro statuto caueť ꝛc. vbi cōcludit ꝙ si statutū disponit ꝙ filia dotata vel dotāda nō succedat: sed debeat stare cōtenta dote sibi data vel pmissa a patre ꝙ incōgrue dotata a patre nō poterit cōsequi supplementum vsq̄ ad dotem congruā: q: lz dictū statutū sit nimis rigorosum: tñ non est cōtra bonos mores: iō seruandū est ſm eū. l. prosperit. ff. qui ꝛ a quib. ꝛ p no. p Cy. in. l. publico. C. ad le. iul. de adul. cū si. ꝛ dicit Bald. ꝙ ita seruat cōsuetudo. idē fuit de mēte Bal. in. l. si defunctus. in prin. C. de su. ꝛ legi. vbi dicit ꝙ si statuto caueť ꝙ filia dotata sit cōtēta dote existentibus fratribus sequiť ex hoc ꝙ si in dote erat min⁹ lʒtima illud applicať fratribus masculis. Quātū ad ppositū nostrū ēt in hoc cōcordat Bal. in. l. vnica. §. in primo. C. de cad. tol. circa. iij. col. in vers. sʒ hic succedit aliud dubiū magis forte ꝛc. Jdem Salyc. in. l. sancimus. in fi. C. de nup. dum dicit ꝙ si statutum mādet dotari filiā non intelligit diminuere legitimam nisi addat ꝙ dote sint cōtente vel vltra petere nō possint iunctis notatis p eū in. d. auť. res q̄ in prin. Nec ob. si diceretur ꝙ statutū pdictū nō loquiť in casu nostro: sed solum in casu quo pater dotem dederit vel promiserit vel reliquerit in quorū numero non vr̄ esse casus noster ergo tanq̄ casus omissus dʒ remanere in dispositione iuris cōis. l. si extraneus. ff. de condi. ob cau. ꝛ. l. commodissime. ff. de libe. ꝛ posthu. q: ad hoc rn̄sum est per prefatū dn̄m cōsulentē ꝙ postq̄ p dictū titiū nō stetit quin dederit: sed stetit p dictā ci⁹ filiā cōprehēdiť sub dicto statuto. Et hoc cōprobo p id qd notabiliter voluit Bald. in. l. pactum ꝙ dotali. ff. de colla. in. xx. q. vbi querit quid si statuto caueť ꝙ filie debeant dotari ꝛ amplius petere non possint in successione ꝛ hereditate patris ꝛ contingit ꝙ puella non vult nubere sed succedere ꝛ castitatem seruare queriť an possit: ꝛ videtur ꝙ sic q: si nō nubit nō pōt ibi cadere dos que non est sine matrimonio. l. fi. C. de dona. ante nup. l. iiij. ff. de iure dot. iō videbatur ꝙ cum cessaret ratio ꝛ cōditio tacita statuti. s. nuptiarū cessare debeat statutum: et q: si diceremus ꝙ statutū artaret ad ꝯhendum mřimonium nō valeret. iuxta no. in. c. statutum de hereti. lib. vi. in nouella. cum si. tñ ipse determinat ꝯriū: q: stat per eā quominus ipsa doteť. ideo debet haberi pro dotata. l. iure ciuili. ff. de condi. ꝛ demon. l. in executione. §. si. ff. de ver. obli. dummodo sibi assigneť tm̄ q̄tum noīe dotis deberet prestari ꝛ non cogetur nubere: sed cogetur esse contenta tali portione in quocunq̄ statu velit pmanere ꝛ postq̄ statutū videť ei puidere decerta quantitate. l. si. ff. de leg. ij. igitur ea habita dʒ filia esse contenta. arg. d. l. qui volebat. ꝛ. l. thais. §. j. ff. de fideicōmis. liber. ita residet Bal. in d. l. pactū. ꝛ cū eo concordat Lud. roma. ibi. ꝛ Pe. de anch. in repe. c. canonum statuta. de consti. in ver. quid si statutū dicit ꝙ filie debeant dotari. Jdem determinat Bal. in. l. fi. C. de pac. in. iiij. col. in ver. item facit ad aliam. q. ꝛc. vbi cōcludit ꝙ q̄uis soror nō velit dotari a fratribus ne ipsa tanq̄ dotata excludatur ex dispōne statuti sufficit fratribus ꝙ q̄tum est in ipsis dotent offerendo se paratos. allegat in arg. l. qui filium. ff. vbi pup. edu. deb. ꝛ. l. in testō. la. ij. ff. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ. l. labeo scribit si mihi bibliothecā. ff. de ꝯhen. emp. Jta etiā in simili. q. decidit Bar. in cōsi. suo incip. statuto cōis sartiani. ꝛ in cōsi. incip. sta
2 tuto cauetur ꝙ si mulier nupta ꝛc. Nec ob. id qd no. Bal. ī. l. si plures. in. x. col. C. de condi. inser. in ver. iuxta predicta formať talis qō ꝛc. vbi querit statuto caueť ꝙ filia dotata a patre nō succedat: mō cōtingit ꝙ titius decessit relicta posthuma in vtero: ita ꝙ eam dotare non potuit vel relicta infante vel relicta filia furiosa: querebatur an fratres qui erant heredes vniuersales dotādo eā excluderēt ipsam. ꝛ arguit primo ꝙ sic: q: nihil potest imputari patri cū nō steterit p eū. d. l. iure ciuili. ꝛ q: illa cōditio dotādi videť ꝙ transeat ad heredē pr̄is. p ibi notata p doc. in ꝯriū arguit q: iste est casus omissus a statuto: ergo relinquitur iuri cōi. d. l. si extraneus. ꝛ hoc dicit esse verius: q: rn̄deo ꝙ posito ꝙ vera esset decisio Bal. in. d. l. si plures. tñ non hʒ obstare q: ibi pr̄ nullo modo exercuit actum dotādi q̄tū in eo fuit. s. relinquendo sibi in testamento vel aliter puidendo sibi de dote: vt p Bar. in. l. titio cētū. §. titio genero. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ Bal. in. l. non sine. C. de bo. q̄ lib. ꝛ in. l. fi. in vlti. col. C. de spē. ꝛ Pe. de ancha. in cōsi. clix. incip. in christi noīe pro veritate pmittendū est ꝛc. bn̄ faciunt tradita per Bar. in cōsi. incip. quidā decessit intestatus ꝛc. Preterea in casu. q. formate per Bal. ibi non steterat p filiā cui debebāt impleri quomin⁹ impleretť nō mirum si in eius dānū nō hr̄ p impleto sed in q̄ōne nr̄a stetit p eam. iō dʒ haberi p impleto ꝛ tradito: ita loquunť iura ꝛ autoritates q̄ p hac pte supius allegata sunt. Ex quibus oib⁹ cōcludo put i pncipio dixi.

Summarium super consilio. cxxij.

1 Ubi datur actio de dolo non tenet contractus.
2 Quando mulier intercedens pro alio induit se veste virili an iuuetur velleiano.
3 Pupillus non obligatur ciuiliter ꝛ naturaliter.
4 Presentia patris non sufficit ad inducendum probabilem ꝛ sufficientem metum.

Consilium. cxxij.

An si statutum dicit ꝙ filiusfamilias nō possit obligari sine cōsensu pr̄is: ꝛ pr̄ primo erat obligatus vni creditori ꝛ demum filius cum consensu patris se obligauit eidem creditori ad aliquod in quo non erat obligatus pater ꝛ asseruit dictus filius se esse emancipatū cū non esset an valuerit obligatio filij.



Domini redēptoris nostri inuocato suffragio. Quoniam abunde ꝛ eleganter allegatum ꝛ deductum est per celeberrimos dominos. s. consulentes ad sustinendū validitatem dictarum obligationum contractarū p dictos tres filios qui se emācipatos asseruerūt cū non essent: idcirco eorū ꝯclusionē approbo. s. qd dicte obligationes valeant saltem ex eo capite: quia interuenit consensus patris qui interuenire potuit in tali obligatione que principaliter non tendebat ad vtilitatem patris consentientis dato quod in consequentiam potuisset in aliquod eius commodum redundare. l. j. in prin. ꝛ. l. quod dicimus. in prin. ff. de auto. tut. ꝛ hoc magis me mouet q̄ mēdacium filiorum qui asseruerunt se emancipatos cum non essent attento ꝙ statutum annullat obligationem filijfamilias ꝯhentis obligationem sine consensu patris quo casu talis assertio non sufficit ad validandum ꝯtum ſm opinionem Ja. de bel. quē refert. Jo. an. in addi.
1 Spe. in ti. de sen. prola. §. vt aūt in additione incip. ad hec † p. l. quid ergo. iuncta. l. precedenti. in. fi. ff. de dolo. nam si ibi contra pupillum qui mentitus fuit datur actio de dolo. ergo non tenuit ꝯtus: alias cum daretur actio ex contractu non actio de dolo que est subsidiaria. l. j. §. ait pretor. ff. eo. ti. ꝛ consuluit. Dy. in consi. incip. iure municipali cauetur quod filiusfami. ꝛc. ꝛ Pau. de ca. in consi. clxxij. incipiēte in christi nomine ad primum quesitum clara est ꝛc. tamen contra dictos
2 filiossa. facit † l. si decipiendi. in prin. ff. ad vellcia. cum ibi no. ꝛ. l. feminis. C. eo. ti. vbi si mulier intercedens pro alio apud creditorem voluit decipere creditorem. vt q: induat se veste virili. vt dicit glo. j. in d. l. si decipiendi. non potest se tueri beneficio senatuscōsulti velleiani. bene facit. l. ij. ꝛ. iij. C. si minor se maiorem dixerit. vbi etiam minor dolo asserens se maiorem priuatur bn̄ficio restitutionis in integrum ꝛ licet ibi in dubio non presumatur dolus. vt ibi per docto. non est mirandum quia non ita presumitur minor habere notitiam tēporis sue natiuitatis sicut emancipationis. p id qd habetur in. §. generaliter. in auť. quibus mo. natu. effi. sui. pro hoc ēt facit q: videmus ꝙ si mulier alienat fundum dotalem ꝛ in alienatione asserat non esse dotalem

⁊ sic emptorē circūueniat nō audit̄ si velit venire contra ꝯctū. l. si sine C. ad velleia. ⁊ declarat no. Jo. de imo. ita concludens in. l. cū vir. circa xvi. col. ff. de vsuca. ⁊ in. c. cū contingat. circa. ix. char. de iureiur. ¶ Et posset rn̄deri ad. d. l. quid eṁ. ꝑ quā se fundat Ja. de bel. ꝙ ille tex. non probat: q̄ aut ibi pupillus ꝓximus pubertati nō erat locupletior effectus ⁊ clarū est ꝙ ibi nō poterat ꝯ eum agi actione ex eo ꝯctu q̄ talis
3 † pupillus nō obligatur ciuiliter ⁊ naturaliter ex ꝯctu. l. j. cū ibi plene no. ff. de noua. ergo non impeditur actio de dolo subsidiaria. Aut pupillus fuit locupletior effectus. ⁊ tunc valet ꝯctus vt actiōe ex eo ꝯctu cōueniri possit q̄tēus locupletior est effectus. l. sed mihi. ff. cōmoda. ⁊ no. in. d. l. j. ⁊ sic non impeditur abinde supra dari ꝯ eū actionē de dolo. ꝑ no. ꝑ Bar. ⁊ alios post glo. in. l. ij. C. de dolo. ¶ Et ad decisionez Dy. in prealleg. cōsi. posset rn̄deri ꝙ ibi loquit̄ in creditore qui sciebat falsum esse id qd̄ filiusfa. asserebat ⁊ dolus nō infert̄ sciēti ⁊ volenti. l. cum
4 donationis. C. de trās. l. j. in fi. ff. de act. emp. ¶ † Nec dicatur ꝙ ꝓpter presentiā patris presumant̄ filij ita asseruisse timore reuerentie paterne: q̄ talis presentia patris nō sufficit ad inducēdū ꝓbabilē ⁊ sufficiētem metū. l. si patre cogente. ⁊ ibi no. ff. de ritu nup. l. ad inuidiā. C. qd̄ met. cau. c. q̄uis. de pac. in. vj. ⁊ no. doc. in. l. j. §. que honorande. ff. quarū rerū actio nō datur. ⁊ in. l. interpositas. C. de trās. ⁊ in. c. causam matrimonij. de offi. deleg. cum si. tn̄ tutius esse puto adherere primo fundamēto principali. ¶ Ita dico ⁊ cōsulo iuris esse ego Alex. de Tarta. de imo. iuris vtriusq̄ doctor Bononie iura ciuilia legens in cuius rei testimoniū propria manu subscrisi ⁊ sigillo solito sigillaui alterius rectius sentientis consilio semper saluo.

¶ Summarium super consilio. cxxiij.

1 Uera solutio ⁊ confessio de soluto equiparantur. ⁊ nu. 2.
3 Si scriptura vel schedula in qua apparet assertio vel confessio creditoris perueniat ad debitorem principalem valet.
4 Mulieri agenti hypothecaria ad excludendos alios creditores mariti sufficit ostendere de confessione mariti.
5 Per confessionem probatur vera numeratio.
6 Testes deponentes extra articulum non probant.

¶ Consilium. cxxiij.

¶ An fideiussor possit repetere a principali quando de solutione nō constat nisi per confessionem creditoris.

Edēptoris nostri inuocato suffragio. Quoniam abunde scriptum ⁊ integerrime cōsultum extitit per prestantissimum dn̄m. s. consulentem accipiendo dubitationes: prout per eum elicite sunt nō
1 videtur additione opus esse. Tn̄ circa tertium † paucis insistā: an vez Franciscus probauerit se soluisse debitum pro quo fideiusserat. ⁊ licet videatur prima fronte dictā confessionē vel assertionem creditoris de recepto nō probare. iuxta no. per gloss. j. in. l. duobus. §. a fideiussore. ⁊ ibi sequitur Bar. sub dubio forte. ff. de iureiu. facit qd̄ no. Spe. in tit. de teste. §. i. ver. sed pone egi cū concor. In ꝯrium est veritas ⁊ pro ista parte cōsuluit Bar. in cōsi. incip. titius ꝓmisit sempronio ⁊c. vbi dubitat qd si titius ꝓmisit sempronio eū indēnem cōseruare a quadā ꝓmissione ⁊ fideiussione quā idem sempronius fecerat apud meuiū creditorem in cētū ex cā mutui ⁊ idē titius fuit cōfessus dictū semproniū dictam promissionem et obligationem fecisse ipsius titij precibus et mandato. post hoc idem meuius creditor fecit remissionem dicto sempronio de dicta quātitate cētū eo q̄ idē meuius creditor fuerat cōfessus sibi a dicto sempronio ⁊ de eius pecunia esse integre satisfactum querebatur an dict⁹ sempronius posset a dicto titio dictā pecunie quātitatē exigere. nā dicit Bar. primo videri ꝙ nō ꝑ id qd̄ not. glo. in. d. l.
2 duobus. tn̄ ꝯrium concludit esse verius q̄ vera solutio ac confessio de soluto post. xxx. dies equiparantur. l. in ꝯctibus. §. sed qm̄. in fin. C. de non nu. pecu. saltē interpretatiue ⁊ eodē modo cōceditur fideiussori repetitio pecunie solute interpretatiue sicut ⁊ vere. ff. manda. l. inter causas. §. abesse. ⁊. §. preterea. ⁊ ibi glo. in ver. soluerit. ⁊. l. idēq̄. §. fi. eo. ti. ⁊. l. qui debitorē. ff. de fideiuſ. pro hoc optima glo. in. d. l. in ꝯctibus in verbo penitus ibi dn̄i dicit ibi gratis remittebatur hic cōfitebat̄ acceptum ⁊c. ⁊ istud idem etiam consuluit Fran. tigri. de pisis: vt refert et sequit̄ Pau. de ca. in. d. l. duobus. §. j. ⁊ ita dicit Pau. de cast. se cōsuluisse florentie: q̄ cōfessio ꝓbat verā numerationē. l. publia. §. fin. ff. depositi. itē q̄ ficta solutio nō dz sufficere qn̄ excludit veram: vt erat in. d. l. duobus. §. j. q̄ intelligitur ꝙ ibi iurauit debitorē nō teneri vel nihil deberi actori: ex quo manifeste infertur ꝙ fideiussor nihil soluit lz pro soluto habeatur q̄tum ad hoc vt liberetur: sed cōfessio de recepto non
3 excludit verā numerationē imo eā cōprehēdit. ¶ † Preterea dicit ipe illa scriptura vel schedula in qua apparet assertio vel confessio creditoris de recepto si perueniat ad debitorem principalem ꝓdest sibi cōtra creditorē: vt possit eū petentē repellere: lz sit confecta talis scriptura inter fideiussorem ⁊ creditorē. l. desideriū. C. depositi. ⁊ qd̄ ibi Bal. et c. ij. de fideiuſ. ergo nulla rō pōt assignari cur nō teneatur debitor fide-
4 iussori. ¶ † Pro hoc etiā allegat no. ꝑ Bar. i. l. assiduis. C. qui po. in pig. hab. vbi dicit ꝙ mulieri agenti hypothecaria ad excludendos alios creditores mariti sufficit ostēdere de confessione mariti confitētis se recepisse dotez dūmodo esset elapsum tp̄s opponēdi exceptionē non nu. dotis ꝑ id qd̄ no. gl. in. l. j. C. de dote cauta nō nu. ¶ Istaz opi. etiā sequit̄ Jo. de imo. in. l. vrānius. §. fi. ff. de fideiuſ. reprobādo id qd̄ dixit Barto. sub dubio in preal. l. duobus. ⁊ hoc ꝑ. d. l. in ꝯctibus. §. j. ⁊ ꝑ. l. publia. §. fi. ff. deposi. ⁊ est bonus tex. in. l. si ita stipulat⁹. §. chrysogonus. ⁊ qd̄ ibi Bar. in vlt. col. in ver. itē reperit̄ instrm̄ ⁊c. ⁊ ibi etiā no. Joan. de imo. ꝓ hoc ēt allegat Jo. de imo. no. ꝑ Barto. in. d. l. assiduis. ⁊ rn̄det ad prealle. l. in duobus. §. j. prout. s. responsum est. Istaz opinionem approbat etiā ꝑ predicta Pau. de ca. in. l. qui debitorem. ff. de fideiuſ. referens se ita cōsuluisse. ⁊ etiā ita cōsuluisse dictum Frā.
5 tigri. ¶ † Adde etiam predictis tex. in. l. pecunie. C. de solu. ꝑ quē text. dicit ibi Bal. ꝙ ꝑ cōfessionē ꝓbat̄ vera numeratio: ex quo infert quod mulier habēs instrm̄ cōfessionatuz sup dote hz oīa priuilegia dotis: q̄ ꝑ ipsam cōfessionē ꝓbat̄ numeratio naturalis ꝺm cū vt no. Bald. in. l. deo nobis. in. ij. colū. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ in. l. j. ad fi. C. qn̄ lic. ab emp.
6 disce. ¶ † Non ob. no. per Spec. in ti. de test. §. j. ver. sed pone egi. quia Spe. vt ptz per ibi allegata ꝑ eum loquit̄ quotiescūq̄ testes deponebant extra articulum: quia articulatum erat de actuali numeratione ⁊ testes deposuerūt ꝙ audiuerūt cōfessionē ⁊ qd̄ numerationē non viderunt. nam deponūt extra articulū: ideo non ꝓbant. l. si quis libertatem in fi. cum ibi no. ff. de peti. here. l. si duo patroni. §. idem iul. ⁊ ibi no. ff. de iureiur. ⁊ no. in. l. momentanee. C. qui legi. perso. alias autē si actum esset ex vera numeratione ⁊ capitulatum esset de confessione de qua testes probarent sufficere per predicta. vt decidit Bal. in. l. generaliter in. x. q. C. de non nu. pec. ⁊ in. l. j. in prin. C. de rei vxo. act. ⁊ est de mente Bart. in. d. §. chrysogonus. in. iij. ⁊ vlti. col. ⁊ ibi firmat Jo. de imol. ⁊ in. l. j. §. si quis ita de ver. ob. ⁊ Romanus in. l. predia. ff. de acqui. pos. ⁊ Pau. de ca. in. l. ij. §. fi. si cer. pe. ⁊ canoniste in. c. si cautio. de fi. instr. ¶ Uel dato ꝙ opi. Spe. indistincte ꝓcederet tn̄ casus est lōge diuersus a proposito nostro: q̄ ibi loquitur qn̄ agebatur ex mutuo naturali ⁊ probo de confessione mutui. nam confessio mutui nō inducit probationem numerationis: quia inducit obligationem que oritur ex ipso actu confessionis qui dr̄ mutuū ciuile. d. l. ij. §. fi. ff. si cer. pe. cū ibi plene no. vn̄ cū videat̄ actū esse ex vno ꝯctu. i. ex mutuo naturali ⁊ probatum sit de alio contractu. s. de mutuo ciuili non potest agens obtinere. l. habebat. ff. de insti. c. abbate. de re iudi. in. vj. Sed in confessione facta a creditore de recepto aliud est: quia talis confessio non inducit obligationem nec contractum: sed inducit solam probationem numerationis quia aliud inducere non potest idem. l. publia. in fin. ⁊. d. l. in cōtractibus. ⁊. d. l. pecunie. Unde isto casu paria sunt probare de vera numeratione deducta vel de confessione per predicta. ⁊ in specie vltra predicta no. Bal. in. l. generaliter. in. ix. q. C. de non nu. pecu. ⁊ in. l. non nudis. C. de proba. Ex quibus cōcludo etiam ex sola assertione vel confessione probatū esse de solutione facta a fideiussore. Approbans in reliquis clarissime scripta per antedictuz dominum consulentem.

¶ Summarium super consilio. cxxiiij.

1 Judex formare non dz processum nisi precedentibus indicijs.
2 Si primus testis dicat quod non fuerunt numerate pecunie: sed dicit quod non vidit numerari sed solum traditionem pecunie an deponat de falso. ⁊ nu. 3. 4. ⁊. 5.
6 Si testis est testificatus aliquid postea confitetur se dixisse falsum an dictum eius vitietur.
7 Testis non iurans non probat.
8 Presumptio equipollet indicio.
9 Ille qui est suspectus propter vacillationem an faciat indicium siue presumptionem.
10 Primum dictum magis solenne preferendum est vltimo dicto non solenni.
11 Una presumptio tollit ⁊ elidit aliam.
12 Qui hz exculpationez ⁊ indicium innocētie nō potest extorqueri.
13 Licet vnus bonus testis faciat indicium sufficiēs ad torturā tn̄ fallit nisi aliqua alia coniectura resistat.
14 Sola assertio delinquentis non facit sufficiens indicium contra participes.

¶ Consilium. cxxiiij.

¶ Si testis qui iuratus deposuit pro titio postea extra iudiciuz confiteatur se deposuisse falsum precibus titij sit sufficiens indicium ad inquirendum contra titium de falso. ⁊ aliquid de vtente attestationibus falsis an incidat in falsum.

Edemptoris nostri inuocato suffragio. Qm̄ abunde deductum ⁊ allegatū est in superiori dubitatione per prefatos clarissimos
1 dn̄os ꝯsulentes paucis admodū me expediā. † Constat iudicem nō debere ꝓcedere ad formationē inquisitionis ⁊ processus nisi precedant indicia seu diffamatio. c. cum oporteat. ⁊. c. qualiter ⁊ quando. de accu. l. iustissimos. C. de offi. rec. prouin. quaz ad hoc allegat Bar. in. l. cōgruit. ff. de offi. presi. videamus igitur an isti testes probent ⁊ indicium faciant contra Albertum. ⁊ quo
2 ad primum testem habeo pro expedito quod non † quia primus testis non dicit

non dicit ꝙ nõ fuerint numerate pecunie ꝑ Albertum Bartholomeo
sed dicit ꝙ non vidit ipse testis numerari: sed solũ traditionẽ pecunie
fieri Bartholomeo per Albertũ ex quibus verbis nõ concludit testis
ꝙ nõ potuerint pecunie numerari anteꝗ̃ traderent ipso teste nõ vidẽ-
te seu nõ aduertente: postꝗ̃ testis non dicit ꝙ nõ potuissent numera-
ri quin ipse vidisset: vt no. glo. in. §. si uero absunt. in verb. vidisse. ⁊ ibi
Ang. in auc. de here. ⁊ fal. ⁊ Cy. ⁊ Jac. bu. in. l. actor. C. de proba. ⁊ Jo.
an. in. c. bone. de elec. ⁊ Barto. post glo. in. l. j. §. hoc interdicto. ff. de iti.
actuq́ꝫ priua. ⁊ sic nõ cõcludit iste testis ꝙ capl'm Alberti cõtinẽs nu-
merationem esset falsuꝫ. nec dicit iste testis ꝙ Albertus eũ corruperit
3 aut rogauerit ꝙ falsum deponeret. ¶ † Et lꝫ Albertus sit vsus dicto
huius primi testis non incidit in falsum dato ẽt ꝙ ipse testis deposuis-
set falsum in ea parte dicti sui in qua primo dixerat ꝙ viderat nume-
rari pecuniã. hoc ꝓbat per glo. no. in. l. fi. C. si mi. se maio. dixe. quã ibi
i ꝓposito multũ cõmẽdat Bal. ꝑ quã dicit se ꝓbari ꝙ nõ sequit testes
sunt falsi: ergo ꝓducẽs cõmittit falsum: q2 pñt ꝓduci ab eo qui credit
capl'a vera ⁊ testes veros: vñ opꝫ ꝙ aliter ꝓbet falsitas producẽtis si
quis eum de falso redarguere velit: qd̃ dicit Bal. esse verũ. ⁊ vt ipse di-
cit in facto alieno est ꝓbabilis ignorantia: vt in iuribus vulgarib9. vñ
Alberi. bñ ꝓ̃sumit scire factũ ꝓpriũ. s. an ipse numerauerit Bartho.
vel nõ numerauerit: sed nõ ꝓ̃sumit iam scire vtrũ iste testis viderit nu-
4 meratione ⁊ an ad illã aĩaduerterit. nam poterãt † testes numerationi
adesse in loco ⁊ tñ nõ videre ⁊ nõ aĩaduertere: vt dicit Bart. in. l. diem
ꝓferre. §. corã. ff. de arbi. ⁊ in. l. j. in fi. ꝑ illũ tex. ff. de auto. tut. Bal. etiã
5 in. l. fi. in vlt. col. C. si ex fal. instr. dicit ꝙ † si testis suꝑ capl'o vero depo-
suit falsum nõ presumeret ꝙ ꝓducẽs cõmiserit falsuꝫ ⁊ subdit ꝙ si qs
ꝓduxit suꝑ capl'o vero testẽ q deposuit falsum ⁊ ad eius notitiã deue-
nerit ꝙ deposuit falsum nõ ꝓpterea incidit in falsum si nõ desistat ab
vsu attestationis illius testis: q2 hoc nõ est vti: sꝫ vsum esse nisi expꝛ̃sse
interrogaret an intendat vlterius vti q2 tunc dꝫ r̃ndere eo mõ quo ibi
6 tradit ꝑ Bal. ¶ † Circa scd̃m testẽ dico ꝙ non facit indiciũ ꝑmo ꝑ id
qd̃ no. Bar. Bald. ⁊ Saly. in. l. gñaliter. C. de nõ nu. pe. vbi dicũt ꝙ si
testis est testificatus aliquid ⁊ postea cõfitet se dixisse falsum ꝙ dictũ
eius nõ vitiat ꝑ illã. l. ⁊ ꝑ. c. sicut de testi. ⁊ no. glo. in. c. cũ causam. de testi.
⁊ no. Bar. in. l. si quis in graui. §. si quis moriẽs. ꝑ illũ tex. ff. ad sille. ⁊
Bal. ⁊ Saly. in auc. si dicat. C. de testi. vbi dicit ꝙ illa ꝯ̃ria assertio te-
stis nõ nocet ⁊ ita eũ tꝫ Ang. in cõsi. clxxxix. inci. Christophor9 petri.
⁊ Bal. in. l. gesta. in. ij. col. C. de re iudi. ¶ Et posito ꝙ verum esset qd̃
aliquid diminuat. de fide ꝑmi dicti: vt no. Inn. ⁊ doc. in. c. ꝑterea. de te-
sti. cog. ⁊. d. Ant. in. c. cũ in tua. de testi. ⁊. d. Abb. in. c. ꝑ tuas. de ꝓba.
tñ nõ ꝑ hoc dr̃ in dictis locis ꝙ ex hoc insurgat suspitio falsi vel indi-
ciũ aliqd̃ falsi ꝯ̃ producẽtẽ: sed diminuit de fide primi dicti ꝓpter va-
7 cillationẽ testis: ergo ille decisiones nihil obstant Alberto. ¶ † For-
tificantur ꝑ̃dicta. nã inꝗ̃tũ iste scd̃s testis extraiudicialiter dicit se fal-
sum testimonium deposuisse instigationibus ⁊ minis Alberti in hoc
dicto iste attestatus est sine iuramẽto. stat aũt ꝙ testis nõ iuratus non
ꝓbat. l. iurisiurandi. C. de testi. c. quoties. ⁊. C. de testi. nisi essent plures
ꝑsone digne ⁊ honeste q̃ aliqd attestarent sine iuramento q2 tũc faciũt
ꝑ̃sumptionẽ nõ aũt faciũt ꝓbationẽ: vt est gl. no. in. c. cũ olim essemus
in verb. quorũdã fratrũ. de priuil. qd̃ reputat ibi Ant. de bu. esse sing.
no. si ergo videmus ꝙ plures digne ⁊ honeste ꝑsone aliqd deponẽtes
sine iuramẽto nõ faciunt nisi presumptionẽ ẽt si essent cardinales ꝓut
8 loquit tex. ⁊ gl. in. d. c. cũ oliꝫ. † q̃ presumptio equipollet indicio q2 in-
diciũ dr̃ presumptio: vt ptꝫ ex diffinitione indicij tradita ꝑ Jo. cal. in
repe. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ Bal. in rub. C. de ꝓba. ⁊ in. l. ea qui-
dẽ in. ij. col. C. de accu. ⁊ est glos. iuncto tex. in. c. cũ in contemplatione. ⁊
9 ibi hoc no. Joan. an. ⁊ alij de reg. iur. † Quomodo ergo põt dici ꝙ iste
vnicus testis in dignitate nõ existẽs ⁊ qui est suspectus ꝓpter vacilla-
tionem. l. qui falsa. ff. de testi. ꝓut dixi. s. faciat ꝑ̃sumptionẽ seu indiciũ
10 circa id qd̃ sine iuramẽto est attestat9. ¶ † Et ꝑ ista ptꝫ ꝙ aliquo mõ
nõ obstat id qd̃ no. Ang. ⁊ Romanus in. l. si qs in graui. §. si qs ꝑmo-
riẽs. preall. q2 esto ꝙ illud qd̃ ipsi dicũt ꝓcederet de iure tñ nihil cõe
hꝫ cum casu nostro si bene consideret q2 ille cuius dictũ faciebat indi-
cium nihil primo solẽniter deposuerat in ꝯ̃rium eius ꝙ nũc asserebat
sed in ꝓposito nostro iste testis primo solẽniter ⁊ iuratus deposuerat
in fauorẽ Alberti. ⁊ ꝯ̃rium eius ꝙ nũc asserit ꝙ quidem primũ dictuꝫ
tanꝗ̃ magis solẽne preferendũ est vltimo dicto nõ solẽni. vt no. Spe.
in ti. de teste. §. j. versi. qd si idem testis. cum ver. seq. ⁊ gloss. in. d. c. cum
causam. cũ concordantijs. s. alle. illud indiciũ ꝙ surgit ex primo dicto
11 solẽni extinguit ⁊ tollit ꝯ̃rium indicium si qd̃ surgeret ex vltimo dicto
12 nõ solẽni: q2 vna † presumptio tollit ⁊ elidit aliam. l. cũ de indebito. ff.
de proba. ⁊ in. l. diuus. ff. de resti. in inte. ¶ † Vñ in ꝓposito dicit bal.
in. l. j. C. cõmunia de leg. in ver. pone testator ita dixit omnibus offen-
soribus meis ⁊c. cum ver. seq. ꝙ si indiciuꝫ laborabat contra titium ꝙ
percussisset letaliter seiũ ⁊ seius in testamẽto suo exculparet titiũ. cer-
te hoc casu nõ poterit titius torqueri ex ꝓ̃cedenti indicio: q2 habet ex-
culpationem ⁊ indicium innocentie pro se ex assertione scĩ testatoris.
13 ¶ † In proposito ẽt dicit Jo. an. in. c. cum in contemplatione. de regu.
iur. ⁊ Bal. in. l. ij. in. j. col. C. quorum appel. non recip. quod licet vnus
bonus testis faciat sufficiens indicium ⁊ torturam tamẽ fallit nisi ali-
14 qua alia coniectura resistat. ¶ † Accedit vltimo ad predicta q2 etiam
posito ꝙ essemus in casu in quo delinquens possit interrogari de con-
socijs ⁊ participibus criminis de quo satis tactum fuit per ꝑmũ con-
sultorem. tñ dicit Saly. in. l. fi. C. de accu. ꝙ ẽt tũc sola assertio deliquẽ-
tis non facit sufficiens indicium contra participes. ꝑ. l. si filium cum
ibi no. C. de libe. cau. ⁊ ꝑ alia de quibus ibi ꝑ eum nisi concurrat aliqua
alia presumptio ⁊ pro hoc inducit autoritatẽ glo. in. d. l. fi. C. de accu.
que exigit presumptionem aliquam prius precedere debere cõtra quẽ
quis interrogatur anteꝗ̃ ad dictã interrogationẽ procedi possit. ⁊ fm
illam glo. intelliguntur dicta doctorum ibi illam approbantium sed
in casu nostro nulla alia precedebat presumptio contra Albertum q2
primus testis nihil nocet Alberto: vt superius ostensum est: ergo se-
quitur ꝙ non dicunt militare indicia ad inquirendum ꝯtra Albertuꝫ
⁊ tanto magis vbi appareret Albertum esse reputatuꝫ hominem bo-
ne vite ⁊ fame in pretertum q2 ꝑ talem ꝑ̃sumptionem tollit indicium
contra eum qñ illud tale indicium est minus ꝗ̃ semiplena probatio
prout sine dubio esset in casu nostro. ita signãter decidit Baldus. in. l.
fin. in vlti. colũ. C. de proba. arg. l. non solum. §. a barbaris. ff. de re mili-
ta. Ex quibus concluditur indicia non militare contra Albertum pre-
dictum. Alex.

¶ Summarium super consilio. cxxv.

1 ☞ Si filia excluditur a successione abintestato an intelligatur exclu-
sa a iure rumpendi vel dicendi nullum. ⁊ nu. 5. ⁊. 6.
2 Preteritio matris habetur pro exheredatione.
3 Possessio cõtratabulas non datur collateralibus.
4 Verbum relinquo adiectum doti refertur ad institutionem.

¶ Consilium. cxxv.

¶ Exclusa a successione intestati: an videatur prohibita dicere testm̃
nullũ ⁊ illud contratabulare: etiam beneficio preteriti.



Uoniã abunde satis et
elegãter scriptũ eẽ puto ꝑ eximiũ dñm. s. ꝯsulẽtem
ꝗ̃ꝗ̃ pp ꝓlixitatẽ scripture ⁊ temporis breuitatẽ nõ
poteriꝫ superi9 scripta legere sꝫ vix sic aliquãtisꝑ li-
bãdo discurrere tamẽ satis sustentabilem esse puto
1 † cõclusionem ꝑmissam scꝫ quod per dictas sorores
Roberti testatoris non possit testm̃ nullum dici ꝗ̃ꝗ̃ mater fuerit etiã
sine alicuius cause insertione preterita: attẽto qd̃ ex forma statuti stan-
tibus sororibus testatoris mater abintestato reddebatur exclusa quod
aperte firmauit Bal. in. l. posthumus. §. si qs ex his. ff. de inof. testa.
volens per illum tex. quod si ex forma statuti filia excluditur a succes-
sione intestati intelligatur etiam exclusa a iure rumpendi vel di-
cendi testamentum nullum ꝗ̃ꝗ̃ fuerit preterita vel exheredata. ad
idem allegat. l. si quis filio exheredato. in prin. ff. de iniu. testa. Idem
voluit Bald. in. l. maximum vitium in vlti. q. C. de liber. prete. ⁊ in. l. si
emancipati. in. iiij. col. C. de colla. ⁊ licet ibi dicat quod potest tamen ta-
le testamentum contratabulari hoc non attingit casum nostrum: vt sta-
tim dicam. Idem etiam tenuit Rapha. cuma. in repe. l. si filius qui in
ꝑtãte. ff. de lib. ⁊ posthu. in. xviij. colum. vbi voluit quod si lege muni-
cipali femine extantibus maribus excludantur vel etiam per renun-
tiationem iuratam. iuxta. c. ꝗ̃uis. de pac. in. vj. earum preteritio non
potest dare causam infringendi testamentuꝫ nec alioquin testatori im-
putetur cur testamẽtum fecerit quod est absurdum dicere. l. posthu-
mus. in prin. ff. de inof. testa. ad hoc etiaꝫ allegat no. per doc. in. l. gal-
lus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ ꝑ Bart. in. l. j. §. penul. in
iiij. q. ff. de contratab. ⁊ ꝑ Bal. in. l. filio preterito. ff. de iniu. test. idem
etiam firmat Bal. in. d. §. ⁊ quid si tantum. hoc etiam videtur velle
Bart. in. l. fi. in ver. quero quid si ista filia. ff. ad tertul. cum quo transit
Ang. ⁊ Imo. plene in. l. ei q soluendo. ff. de here. insti. ⁊ Bal. ⁊ Salyc.
in. l. si suus. C. de lib. prete. ⁊ in. l. si quis filium. C. de inof. testa. ⁊ exꝑ̃s-
sius Bal. in. l. si qs posthumos. §. j. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ Bal. in. c. j. §.
j. in titu. episcopum vel abbatem. in vsibus feud. ¶ Nec premisse ex-
clusioni habet obstare si diceretur quod predicta bene procederent si
dicte sorores vellent venire per ius dicendi nullum ⁊ sic reducere rem
ad causam intestati. Secus si dicte sorores vellent contratabulare te-
stamentum beneficio matris preterite iuxta. l. si post mortem. §. fi. ff. de
bono. pos. contratab. quo casu cum per bonorum posses. contratabu-
las non reducatur res ad causam intestati qñ ex testamento fuit adi-
ta hereditas: vt in casu nostro. l. filie dotem. ⁊ ibi no. Cy. C. de coll. ⁊
plene glo. ⁊ doc. in. l. vt liberis. eo. ti. ⁊ gl. ⁊ doc. in. l. illud. in princ. ff. de
contra. ⁊ declarat Bald. in. l. si emãcipati. in. v. opp. ⁊ in. l. fina. in pe.
col. C. vñ legi. ergo non dꝫ impediri ꝑsona preterita: nec alic eius bene-
ficio ꝯtabulare testm̃: ex quo non deuenitur ad casum statuti loquentis
de successione intestati ⁊ hoc vr̃ velle Bal. in. d. l. si emancipati. ⁊ mo-
der. quidam in. l. certum. C. vnde legiti. ⁊ in. d. l. filie dotem. qm̃ ad hoc
r̃ndeo primo ꝙ in hoc ꝯ̃rium cõiter tenet scꝫ qd̃ etiam ꝑ contratabu-
las non admittatur persona preterita: vt firmant doc. in locis primo
loco allegatis. ¶ Scd̃o ⁊ clarius r̃ndeo quod nos non sumus in casu
in quo aliquo casu locum habere potuerit bonoruꝫ possessio ꝯtratabu-
las quicquid dictũ fuerit in superiori consilio. nam aut consideramus

in personam matris preterite sine cause expressione ꝛ testamentū non potuit contratabulari: sed nullum dici in auc. non lz. ꝛ in auc. ex causa. C. de libe. prete. ꝛ ibi gl. ꝛ doc. ꝛ in corpore vñ sumit: ꝛ plene per Bar.
2 ꝛ doct. in. l. j. ff. de testa. imo si etiā in preteritiōe facta† a filio de matre causa expressa foret non haberet mater bonorū possessionē contratabulas: sed tm̄ querelam inofficiosi testamenti: qꝛ talis preteritio habetur pro exheredatione: vt in. l. cum filium. C. de inoffic. testa. ꝛ gloss. et doc. in. d. auc. ex causa. ꝛ in. l. filio preterito. p Bar. ꝛ alios. de iniu. testa. que inofficiosi q̄rela diuerse est nature a bonorū possessione cōtratabulas qm̄ querela reducit rem ad causam intestati indistincte quia est remediū iuris ciuilis: vt est casus in. d. l. vt liberis. ꝛ in. l. titia. ff. de inof. testa. ꝛ sic idem operatur quod operatur ius dicendi nullum: quo ad hoc secus in bonorum possessione ꝯtabulas: vt est dictum. Aut cō-
3 sideramus† personam sororum predictaꝝ ꝛ adhuc melius dici pōt competere eis bonorū possessionē ꝯtabulas que nullo casu collateralibus datur. l. fratris. ꝛ. l. fratres. C. de inof. test. in auc. de nup. §. ingratitudineꝫ. ¶ Nec etiā obstat si diceref ꝙ premissa cōclusio ꝓcedere posset vbi essent institute sorores quarū fauore statutum disposuit matrem excludi quia pōt responderi ꝙ nulla pōt dici iniuria facta sororibus tam attenta dispositione iuris cōis q̄ attenta dispositione statuti predicti ex quo eis relicte fuerunt dotes ꝛ alimenta in testamento fratris: imo plus qꝛ cēsentur institute qm̄ vt in themate dicitur testa-
4 tor vsus fuit verbo† relinquo quo casu: vt no. dixit do. Anto. de but. in c. raynutius. de testa. verbum relinquo adiectum doti refertur ad institutionem heredis. ꝛ ita intelligit illū tex. ꝛ est rō ẜm eum: quia dos cēsetur ius vniuersale. l. quod dꝛ. la. j. ꝛ ibi no. ff. de impen. ꝛ no. Bart. in rub. ff. solu. ma. vñ stat cōmunis cōclusio ꝙ verbū commune relinquo adiectū vniuersitati refertur ad institutionem heredis. l. diuus. ff. de test. mili. l. cogi. ver. ꝛ generaliter. ff. ad treb. no. in. §. sin vero nulla. in auc. de here. ꝛ fal. ꝛ in. l. his verbis. i prin. ff. de here. insti. ¶ Preterea male potest rñderi ad fundamentum doctorum in locis primo loco allegatis dicentium ꝙ persona que abintestato excludit si preterita sit testamentū infringere nō pōt si opponat. d. l. posthumus. §. si quis ex his. ꝛ in dicta. l. si quis filio exheredato. in principio. cum concordantijs. sed talis erat mater in casu isto: ergo ꝛc. Alia etiam patebit re-
5 sponsio ex his que statim dicam. ¶ † Ultra predicta corroborat̄ dicta conclusio. nam vt dictū est clarū est ꝙ dicte sorores ex earuꝫ ꝓpria persona nō possunt dicere testamentū nullū: quia q̄tū ad eas fuit oīs solennitas ꝛ forma seruata in testō tam de iure cōi q̄ municipali nec ēt tāq̄ heredes matris dicere possunt testamentū nullū: qꝛ nō fuerunt eius heredes. Oportet ergo si volūt infringere testamētū ꝙ illud faciant beneficio matris premortue seu beneficio edicti. vt. l. si post mortem. §. si. ff. de ꝯta. Modo sic ad hoc vt alius possit beneficio preteriti dicere testamentum nullum necesse est ꝙ ille preteritus primo incepit dicere testamentū nullum: vt firmat gl. in. l. iiij. §. si quis ex liberis. in ver. edictum. ff. de bono. pos. ꝯtab. ꝛ firmat Barto. in. d. l. si post mortem. vbi cōcludit idem esse in iure dicendi nullum qd̄ in bonorum possessione ꝯtabulas: sed ita est ꝙ mater nunq̄ cepit dicere testamentum nullum: ergo nec sorores illud dicere possunt nullū. ꝛ hec opi. glo. ꝛ Bar. est plurimū sustentabilis: tum p. l. filio preterito: tum etiaꝫ per alias rationes q̄q̄ aliqui teneāt ꝯtriū ꝙ hic latius nō examino postq̄ alia sunt fundamenta de quibus. s̄. Attēto ēt ꝙ de sola subscriptione
6 requisitus fui. ¶ † Indubitatum etiam est qd̄ si extat clausula codicillaris posito quod hoc testamentum posset dici nullum tenerentur succedentes abintestato restituere scriptis heredibus quia clausula codicillaris operatur quando testamētum est nullum vel rescinditur ex cā exheredationis ideo dico exheredationis qꝛ preteritio de qua in casu nostro habetur pro exheredatione. vt dixi. s̄. ꝛ hanc conclusionem firmant cōiter doc. in auc. ex causa prealle. l. ꝛ in. l. j. ff. de iure codi. ꝛ in. l. si. C. de codicil. per Bal. ꝛ in. l. titia. p Bart. ꝛ alios. ff. de inoff. testa. et Bald. in. l. ij. ff. de lega. iij. ꝛ in. l. controuersia. cum concordantibus. ff. de transactio.

¶ Summarium super consilio. cxxvi.

1 ¶ Qualitas obligationis expressa in persona principalis intelligitur repetita in persona fideiussoris. ꝛ nu. 2.
3 Licet error in sententia expressus vitiet sententiā intelligitur de errore qui oculo corporali legi potest.
4 Illud quod pōt presumi ex instrumento dicitur esse de tenore instrī.
5 Licet vir qui est confessus dotem recepisse nullam fecerit mētioneꝫ de heredibus tamen poterit heredem conuenire.
6 Tenor instrumenti apparet per lectionem instrumenti.
7 Executio concessa in sententijs a statuto habebit locum quo ad hypothecam non descriptam in instrumento.
8 Si in sententia dictum est titium absoluo ꝛ victum victori ꝛc. vtrum videatur facta condemnatio expensarum.
9 Ubi quis tenetur probare per instrumentum satis est quod probet p presumptionem.
10 Illud quod a lege reperitur concessum scriptis heredibus tribuitur heredi heredis.
11 Licet de iure appellans ab interlocutoria sigillatiꝫ debeat causas grauaminis exprimere in appellatione tamen satis est quod p quandam relationem exprimantur.
12 Ad hoc vt sententia reddatur nulla non sufficit quod verba sniē sint reducibilia ex mente ꝛ intellectu ad errorem.

¶ Consilium. cxxvi.

¶ An statutum de executione instrumenti habeat locum circa ea que ex presumptione iuris censentur contenta in instrumento.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. Repetitꝰ in causa andree de armis ꝑtentis executionem instrumenti contra Alexandrum de cesena vigore maxime statuti loquētis de executiōe instrumentorum in quibus debitor est obligatus ad voluntatem creditorum aliquid dare vel facere ꝛc. in qua alꝫ consului nuper aūt excitatur qꝛ statutum loquit̄ de debitore obligato ad volūtatem creditoris ꝛ requirit statutum specifice quod formaliter ꝛ precise illud verbum ad voluntateꝫ ꝛc. contineat̄ in instrō. modo verū est ꝙ in instrumento reperitur ꝙ debitor principalis se obligauit ad volūtatem ꝛc. Sed in persona dicti Alexandri fideiussoris ꝛ eodē instrumento se obligantis nō reperit̄ expressum illud verbū ad volūtateꝫ. vnde queritur an dictum instrumētū coram eo eandem habeat executionem queadmodum ꝯ debitorē principalē ac si etiam fideiussor esset obli-
gatus ad voluntatem in quo videretur prima consideratione dicen-
1 dum† ꝙ non: qꝛ dato ꝙ illa qualitas obligationis ꝛ promissionis ad voluntatem creditoris expressa in persona principalis intelligat̄ repetita in persona fideiussoris. vt. l. si vt ꝓponit̄. ff. de fideiu. l. si. §. si. ff. de verb. ob. ꝛ no. Bar. cum quo alij trāseūt in. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. in. iij. cōl. eo. ti. ꝛ in. l. hi qui accessionis. in. ij. col. ff. de fideicom. facit. l. j. C. de diuer. rescri. ꝛ. l. titia. §. idem respōdit. ff. de vb. ob. ꝛ. l. itē qꝛ. §. j. ff. de pac. cum si. tamen cum illa qualitas repetita quo ad personam fideiussoris legi non possit in instrumento videtur quod statutum concedens executionem instrumento continenti dictam qualitatem non habeat locum in casu nostro: per ea que dixit Barto. in. l. j. in prin. per illum tex. ff. de his q̄ in testa. delen. vbi inquit quod si statuto cautum est quod instrumenta publica mereantur executionem sicut sniē. contingit ꝙ mulier habebat instrumentum quo vir confessus fuerat se habuisse dotem nunc soluto matrimonio mulier petebat executionem instrumenti ꝯ heredes viri vigore tacite stipulationis de restituendo presumpte. iuxta. l. j. in prin. C. de rei vxo. act. nam dicit Bar. quod tex. in. d. l. j. facit quod non possit peti executio qꝛ illa ficta stipulatio non potest legi in instrumēto cum ibi scripta nō sit sed subintelligitur autoritate legis ꝛ ideo nō mandaret̄ executioni instrumentum: sed legis dispositio. subdit tm̄ Bar. ꝙ in ꝯtriū facit. l. si duo pa-
2 troni. §. marcellus. ff. de iureiur. ꝛ sequit̄ Ant. de bu. i. c. trāslato de cōsti. vbi etiam in fini. allegat.† id qd̄ no. Inn. in. c. p. ꝛ. g. de offi. deleg. vbi voluit ꝙ lz error expressus in sententia vitiet sententiam. l. ij. C. quando prouo. c. j. de re iudi. tamen illud est verum in errore qui oculo corporali legi potest: secus si intellectualiter comprehendatur ex sententia quod dictum tanq̄ singulare sequit̄ Anto. de bu. in. c. ab excōicato. de rescri. ꝛ ibi pro illo dicto allegat no. per gl. in. c. ij. de testi.
3 cogen. ꝛ ibi do. Anto. illud idem sequitur. ¶ † Sed premissis non obstantibus in casu de quo queritur puto ꝯtrium esse verius. prio per tex. in. d. l. si duo patroni. §. marcellus. alias incipit si quis iurauit quē pro ista opinione vltimo loco allegauit Bar. in preallег. l. j. de his q̄ in testa. delen. dicitur enim in. d. §. marcellus. ꝙ si quis iurauit se habuisse fundum in dotem a Berta videtur iurasse se illuꝫ restituere debere: ꝛ ideo ex tali iuramento agi pōt ad dotis restitutionem q̄uis iuramentum sit stricti iuris. c. pe. de iureiur. ꝛ ideo in terminis q̄stionis formate per Bar. in prealle. l. j. de his que in te. Bald. Ange. ꝛ Ioā. de imo. ibidem tenent quod instrumentum habebit executionem paratam etiam quo ad ea que ex iuris dispositione subintelliguntur in instrumento pro hoc allegant. l. si. cum ibi not. C. de edi. diui adria. vbi illa. l. videtur se fundare ex scriptura testamenti: ꝛ tamen beneficium illius legis hꝫ locum in tacita substitutione comprehensa in ex-
4 pressa. Item qꝛ† illud quod pōt presumi ex vi instrumēti dicitur esse de tenore instrumenti. l. iurisgentiū. §. quod ferre. ꝛ quod ibi not. ff. de pac. facit. l. asse toto. ff. de here. institu. ꝛ. l. si ita scripsero. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ ita dicunt in practica seruari. ¶ Pro hoc adducit Ioan. de imo. ibi qꝛ videtur esse eadem ratio in eo quod subintelligitur autoritate legis in instrumento quod est in eo quod est scriptum in ipso instrumento. nam ratio statuti videtur fuisse quod fiat executio instrumenti propter quādā notorietatem resultātem ex scriptura per id qd̄ in simili no. in. d. l. si. sed dispositio. l. notissima ꝛ liquidissima est. l. leges sacratissime. C. de legi. ꝛ no. in. l. si tutor petitus. C. de periculo. tut.
5 ¶ † Et pro hoc infert Ang. in. prealleg. l. j. ꝙ lz vir qui cōfessus est in instrō dotem recepisse nullam mentionem fecerit de heredibus tamen poterunt eius heredes vigore dicti instrumenti ꝛ statuti conueniri: ꝛ contra eum executio peti: quia obligatio heredum virtualiter continetur in instrumento. l. j. C. si cer. peta. l. si pactum. ff. de probat. ꝛ ita dicit Ang. fuisse iudicatum Perusij de consilio Barto. ꝛ Bald. ꝛ dicit Ang.

dicit Ang.ꝙ ꝓ hoc Bar.allegabat preal.l.si duo patroni.Et respō-
dēt ad.d.l.j.qd ibi loquit̃ qñ ex eo qd lr̃a legi nō pōt surgit verisimi-
liter defectus mentis disponētis:vt pz ex his que ibi no.glos.in ver.
6 factū.que ratio cessat in.q.premissa.¶†Istud idē voluit Bald.in.l.
ad probationē.C.de pba.vbi dixit not.ꝙ tenor instrumenti apparet
per lectionē instrumenti.⁊ ideo si statutū dicit ꝙ instrumenta mandē-
tur executioni nō mādabunt̃ executioni tacite stipulationes:q2 id di-
citur esse de instrumēto qd legi pōt.allegat.d.l.j.tamē contrariū tenet
Bal.in.d.l.ad pbationē:q2 presumptio sumpta ex instrumēto repu-
tatur eius tenor allegat.l.sciēdū.ff.de verb.ob.⁊.l.j.C.de vsur.⁊ id qd
habet̃ in.d.§.qd fere.⁊ istud dicit esse verius referēs se ita consuluisse.
7 ¶†Idē tenuit Bald.in.l.vbi adhuc.in.viij.col.C.de iure do.vbi si-
militer tenuit ꝙ executio concessa in sententijs a statuto habebit etiam
locū quo ad hypothecā nō descriptā in instrumēto si virtualiter sub-
intelligitur autoritate legis.idē tenet Bald.in.l.vnica.§.⁊ vt plenius
C.de rei vxo.act.vbi ponderat de hoc esse ibi text.s.qd ficta stipulatio
habet ius instrumenti:vt pbat̃ ibi in.§.j.in verbo quasi oībus dotali-
bus instrumētis ⁊c.⁊ dicit Bal.ibi ꝙ ab alijs nō pōderatur ille text.⁊
ideo tenet ꝙ habebit executionē paratā cōcessam in instrumento a sta
tuto.pro hoc etiā allegat:q2 presumptio iuris equiparatur scripture.
8 l.quicūq3.C.de apochis publi.lib.x.¶†Ad idem ꝙ not.Bar.in.l.j.
in fi.ff.de here.insti.vbi dixit ꝙ si in sententia dictū est titium absoluo
⁊ victū victori in expensis nobis ⁊ successoribus nostris taxatione ser-
uata.vtrū videatur facta cōdēnatio expensarum:q2 deficit verbū con-
dēno decidit ꝙ sic per illā.l.j.de here.insti.l3 em̃ ibi non sit verbum cō
demno tamen debet subintelligi.nec obstat ꝙ sententia requirat scri-
pturā.l.ij.C.de sen.ex peri.reci.c.fi.de re iudi.in.vj.q2 etiā text.in.d.l.
j.de here.insti.loquitur in testamento in scriptis:ecce ergo ꝙ sententia
⁊ sic actus requirēs scripturam habens de iure executionem paratam
iuxta.l.a diuo pio.ff.de re iud.⁊.l.j.⁊.ij.C.de execu.rei iudi.habet lo-
cum etiam in expensis in quibus nō poterat legi condēnatio:sed solu3
virtualiter subintelligebatur.⁊ cum illa decisione Bar.trāsit Joā.de
imo.⁊ Pau.de ca.in.d.l.j.de here.insti.⁊ Jo.de imol.in.l.iudex.ff.de
re iudi.¶Nec in contrariū facit id qd dixit ipsemet Bar.in.l.preses.
C.de sent.vbi videtur ꝙ imo illud verbum cōdēno nō subintelligatur
q2 respōdeo ꝙ dato qd illa opinio esset vera tñ nō obstat quo ad pro-
positū nostrū:q2 nō negat ibi Bar.ꝙ vbi intelligeretur repetitū auto
9 ritate legis ꝙ sñia non haberet executionē.¶†Fortificant̃ pdicta ꝑ
ea q̄ no.Bal.in.l.j.in.v.col.C.de fideicō.vbi dixit ꝙ vbi qs tenet̃ pba-
re per instrumētū satis est ꝙ pbet ꝑ presumptionē.allegat.l.iij.C.de
10 apo.pup.lib.x.¶†Accedit etiā qd dicit Bal.i.l.j.ꝑ illū tex.in verb.
scriptis heredibus.C.quorū legatorū.vbi dixit ꝙ heres heredis non
est scriptus in primo testamēto tñ illud qd a lege reperitur concessum
scriptis heredibus tribuit̃ heredi heredis:vt ibi dr in tex.vñ sm cum
exceptio q̄ quotidie in palatio opponit̃ tu non es descriptus in instrō
nō obstat heredi:q2 habetur ꝓ noīato ⁊ scripto.si ergo dicta qualitas
censetur repetita ⁊ habetur pro scripta dico ꝙ perinde est ac si in per-
11 sona fideiussoris sigillatim esset scripta.sicut in simili dicimus qd † l3
de iure appellans ab interlocutoria sigillatim debeat causas graua-
minis exprimere in appellatione:vt in cle.appellanti.de app.tñ satis
est ꝙ per quandā relationē exprimant̃:vt allego pro causa grauami-
nis exceptionē pacti mihi cōpetētē prout de ea cōstat in actis:vt dixit
Ang.in.l.vbi aūt.§.illud.per illū tex.ff.de verb.ob.⁊ Ange.in consi.
cccxiij.incip.quedā dña nanna.⁊ similiter dicit Aug.⁊ Joan.de imol.
in.l.pretor.§.j.ff.de ope.no.nū.per illū tex.cū glo.qd sufficit appellā-
ti ab interlocutoria exprimere causas grauaminis que virtualiter seu
mentaliter comprehendantur necessario ex verbis ⁊ dicetur nomina-
tim ⁊ sigillatim expressa idem si de grauamine constet iuris presum-
ptione sm Bald.in.l.minoribus.C.de his quib.vt indi.et ibi latius
declarat.arg.l.j.in fin.ff.de do.prele.sed ita est ꝙ presumptione iuris
seu mentaliter colligitur ex verbis dicti instrumenti dictū fideiussorem
esse obligatū ad volūtatē vt colligit̃ ex his que in pncipio dicta sunt er
go censetur illa qualitas noīatim ⁊ sigillatim cōtineri in persona fide-
iussoris.¶Nō obstāt allegata in 9trium.primo id qd no.Bar.in pre-
alleg.l.j.ff.de his q̄ in te.delē.q2 Bar.ibi in fi.vr̃ vltimo loco discede-
12 re a prima opinione allegando dictum.§.marcellus.¶†Non obst.id
qd no.Inn.in preallc.c.p.⁊.g.q2 respondeo ꝙ Inn.vult ꝙ ad hoc vt
sñia reddatur nulla non sufficit ꝙ verba sñie sint reducibilia ex mente
⁊ intellectu ad errorem vt si iudex tulit sñiam excōicationis 9 aliquem
nisi venerit in tali termino.nam est reducibilis illa sñia ad errorem vt
si contingat illum non venire propter iustum impedimentum tñ sñia
valebit q2 error nō est expressus in verbis vnde cum nō sit tātus error
qñ non est expressus error l3 aliquo casu sententia possit ad errorē de-
duci sicut est qñ specialiter exprimitur:ideo nimirū si sñia t3 quia non
est eadem rō isto casu que est vbi expressus est.secus in casu nostro q2
ratio ꝑpter quā cōcedit̃ executio instr̄i est ꝑpter manifestā pbationē
resultantem ex eo.c.cum olim.de verb.sig.l.si.cum glo.i.C.de reb.cre-
di.que ideo habet locū etiā quo ad ea que iuris presumptione virtua-
liter cōtinentur in instrō cū iuris presumptiones inducāt manifestum
vt no.i.d.l.si tutor.⁊ dictū est.s.¶Nec etiā predictis obstat si diceret̃
ꝙ dictus Alexander voluit teneri tāq3 principalis.ergo nō est tractā
dum de repetitiōe qualitatis ex ꝑsona principalis ad fideiussorē q2 rñ
deo ꝙ imo nō obstantibus dicti vbis Alexāder censet̃ fideius.vt not.
gl.reputa.sing.in aut.de fideius.in prin.¶Ita dico ⁊ 9sulo ego alex.

¶Summarium super consilio.cxxvij.

1 ☞In actione stricti iuris fructus nō veniunt a tpe more.⁊ nu.2.⁊.3.
4 In dubio intelligit̃ illa actio itētata q̄ est magis fauorabilis libellāti.
5 Legitima debetur condictione ex lege.

¶Consilium.cxxvij.



Entio fieri dubiu3 in cau-
sa magnifici equitis dñi Karoli Antonij quo ad fru-
ctus eo q2 dr eos non venire nisi a tpe more sicut in le-
gato partis bonorum.l.si quis bonorū.ff.de leg.j.ma-
xime cum dñium talis partis bonorū nō trāseat in le-
gatarium nisi post traditionē.l.nō amplius.§.cū bonorū.ff.de leg.j.⁊
ibi hoc per illum tex.tenent plures doc.accedit q2 tertia pars petita in
1 casu nostro † videtur petita actione stricti iuris.s.condictione ex statu-
to.per.l.vnicā.ff.de cōdi.ex lege.q̄ est actio stricti iuris.iuxta.§.actio-
num.insti.de act.ergo fructus non debent venire añ tp̄s more seu litis
contestate.l.videamus.§.si actione3.ff.de vsur.⁊.l.si filius.§.cū fundū.
2 ff.de ver.ob.¶†Tamen istis non obstantibus teneo fructus venire
ex tpe mortis q2 cum tractemus de legitima seu tertia portione de-
bita ex dispositione legis in ea veniunt fructus ex tpe mortis illius de
cuius successione agitur vt est doctrina gl.ordi.in.l.in fideicōmissaria
in gl.j.ad fi.ff.ad treb.⁊ probat̃ ꝑ bona iura ibi allegata in glo.cōmu-
niter approbata.Non aūt loquimur in legato partis bonorum:quod
multum differt a casu nostro.nam in illo legato h3 facultatem heres
prestandi estimationē loco partis bonoꝝ rerū.vt in.d.§.cū bonorū.⁊
ideo cum in legato partis bonorum res ipse nō sint pcise in obligatio
ne ⁊ solutione attento ꝙ h3 ptātem heres soluere estimationē:ideo ne
heredi auferatur hec electio:non fuit cōueniēs ibi venire fructus reru3
nisi post morā.vt declarāt doc.maxime Jo.de imo.in.d.§.cū bonoru3
in vltima colū.sed in legitima seu in tertia vel quarta debita ex dispo
sitione legis cessat dicta ratio q2 non est in facultate heredis loco ꝑtis
rerum prestare estimationē:sed pōt ille cui legitima debet̃ recusare esti
mationē ⁊ petere consequi ltimam in rebus ⁊ corporibus hereditatis
l.scimus.§.repletionem.C.de inof.test.⁊ no.Bart.in.l.suus quoq3.ad
finē principij.ff.de here.insti.⁊ Guil.de cu.⁊ Bal.in.d.l.scimus i pn.
3 ⁊ Ang.in.l.si pater.in antepe.colū.de insti.⁊ substi.cū si.¶†Preter-
ea in casu nostro dñium dicte tertie partis erat translatū in dominum
Karolum Antoniū vt colligit̃ ex dispositione statuti in verb.petere
iuncta.l.vxorem.§.agriplagam.cū ibi no.ꝑ Bar.ff.de lega.iij.⁊ dixi
in alijs allegatiōibus merito fructus oēs percepti ex dicta tertia par-
te tanq3 percepti ex re ipsius dñi karoli Antonij spectēt ad eū.l.certū.
C.de rei ven.⁊.l.solū.§.meū.⁊.l.ex diuerso.§.j.cū ibi plene no.per glo.
⁊ Bar.ff.de rei ven.aliud est in legato partis bonorū in quo nō trāsit
dominium rerū nisi facta traditione sm magis cōem opi.d.l.si qs bo-
norū.⁊ ibi Bar.⁊ notant.alij in.d.§.cū bonorū.⁊ ratio est in promptu
q2 heres h3 facultatem prestandi legatario estimationē qd secus est in
casu nostro vt iam dixi.¶Non obstat ēt du3 dicebat̃ ꝙ hic competit
actio stricti iuris ⁊c.quia respondeo ꝙ nihil repugnat quominus cō-
petere possit actio personalis ⁊ actio in rem.§.sed nostra.insti.de leg.
4 ⁊.l.j.C.cōmunia de leg.⁊ † ꝙ in casu nostro possit competere actio in
rem pz ex dicto verbo petere.⁊ intelligitur intentata illa actio que est
magis fauorabilis libellanti in dubio.l.si quis intentione ambigua.
ff.de iudi.⁊ quod ex dispositione noue legis vel statuti possit etiam
competere actio in rem pz ex no.ꝑ Bar.in.d.l.vnica.ff.de cōdi.ex le-
ge.ad fi.dum tradit intellectum ad.l.in arbitris.Secundo respondeo
verum esse quod vbi agitur actione ꝑsonali que sit stricti iuris ex con-
tractu vel quasi non veniunt fructus nisi a tempore litis cōtestate:sed
quando petitur quarta seu tertia tanq3 legitima debita ex disposi-
tione legis vel statuti veniunt fructus ex tempore mortis illius de cui9
5 successione agitur quod probatur † q2 legitima debetur condictione ex
lege.vt in aut.presbyteros.la.j.⁊ ibi no.Bal.C.de epis.⁊ cle.⁊ no.glo.
parua.in.l.omnimodo.in prin.in verbo exigere.C.de inoffi.testa.⁊
glo.in.l.papinianus.§.si conditioni.in verbo excludi.ff.de inoffi.tes.
⁊ tñ fructus veniunt ex die mortis.vt no.glo.in.d.l.in fideicommisso-
ria.⁊ dixi.s.q3uis dicta condictio ex lege sit stricti iuris.vt dictum est.
Reliqua suppleat prestantia iustissimi domini iudicare debentis.

¶Summarium super consilio.cxxviij.

1 ☞Generalis potestas quando est data alicui.
2 Re integra mandatum finitur morte.⁊ nu.4.
3 Quando res desit esse integra.
5 Procurator constitutus ab administratore ciuitatis retinet potesta-
tem suam.⁊ nu.6.

¶Consilium.cxxviij.

¶Generalis potestas recipiendi solutiones data alicui per tutores
quod non sit reuocata finito officio tutorum.


Entio insuper in dubium
reuocari. Utrum ptās recipiendi solutiones a debito-
ribus data per dictos tutores dicto Andree durauerit post finitum officium ipsorum tutoruz qui dictam
ptātem Andree dederunt ⁊ an etiam obstet ꝙ postq̄
data fuerat dicta potestas dicto Andree nihilominus per tutores di
ctorum Frācisci ⁊ Dñici hr̄dū Stephani fuit petita executio instrumē
ti ꝯ dictum Antoniū. ⁊ similiter postea etiā fuit iterū petita dicta exe-
cutio ꝯ eundem Antonium per quēdam curatorē dictorū Francisci ⁊
Dñici anq̄ dicte pecunie soluerenť dicto Andree per dictū Antoniū
1 tñ hec non videnť obstare q̄ꝛ circa primū rñdeť † ꝙ tutores dicti Frā-
cisci qui intelliguntur habere administrationem legitimam bonorum
dicti Francisci cum plena ⁊ libera potestate. vt. l. inter bonorum. ⁊ ibi
no. Bart. post gloss. ff. de admi. tuto. ⁊ no. in. l. mandato generali. ff. de
procur. ꝯxerunt dictam societatem duraturā per totum tempus dicte
tutele et vltra per annos quinq̄ dando dictā potestatem Andree reci
piendi dictas solutiones per tps predictū: vñ dico ꝙ dicta generalis
potestas data per dictos tutores nō finitur finito officio dictorū tuto-
rum saltē cum dictus Andreas iam cepisset dictā generalem seu vni-
uersalē ptātem exercere. l. si quis mancipijs. §. si impubes. ⁊ ibi notāt
doc. ff. de institto. ⁊ no. doc. in. l. si per epistolā. ff. de acquir. here. vbi cō
2 cludiť ꝙ l3 † mandatū particulare factum a tutore morte tutoris. ⁊ sic
finito officio suo extinguať si res adhuc erat integra: vt. d. l. si quis epi-
stolam. tamen aliud est in mandato generali vniuersali puta alicuius
negociationis: vt. d. l. si quis mancipijs. ⁊ no. doc. in. l. ij. §. sed ⁊ si quis
ff. de dona. ⁊ in. l. more. cū. l. seq. ff. de iurisdi. om. iu. vbi per Bar. circa
3 vltimā col. in v̄. quero qd si cōmittunť plures ⁊c. Et ex ibi † dictis ap-
paret ꝙ dꝛ res desijsse esse integra quando mādatarius alicuius vni-
uersalis negociationis cepit aliquod negociuz gerere licet non ceperit
omnia exercere: ⁊ ita etiam no. Bal. in. l. mandatū. in. ij. col. C. māda.
per. d. §. si impubes. quē ita etiam intelligebat Pe. vt refert Bald. in
4 prealleg. l. mandatū. ⁊ ibi ēt Cy. in. j. col. ¶ † Et qō mandatum tuto-
ris nō finiatur finito officio tutoris mādātis qñ res non erat integra.
tenuit ēt Jo. de imo. in cle. si. de procur. in antepe. col. per id qō legi. et
5 no. in. d. l. si per epistolā. ¶ † Predicta ēt confirmātur p ea q̄ traduť
p Bal. in preallegata. l. mādatū. in. v. col. in ver. nunc veniam ad regu
lam ⁊c. Ubi concludit ꝙ procurator constitutus ab administratore ci
uitatis retinet ptātem suam: licet expiret offm̄ mandantis si res non
erat integra. allegat no. per Jnn. in. c. dilecti. de fo. cōpe. ⁊ est de mēte
glo. ij. ⁊ doc. in. d. cle. si. de procu. dicit ēt Bal. in. d. l. mandatum. idem
esse in prioribus seu ancianis. ⁊ in sapientibus studij constituentibus
syndicum: quia potestas talis syndici non expirabit q̄uis expiret of-
ficium constituentium saltē qñ res nō erat integra. p id qō habeť in. d.
6 l. si per epistolā. ⁊ in. d. §. si impubes. cū ibi no. p Guil. de cu. ¶ † Quo
ad aliud quo dicebatur post datā dictā ptātem prefato Andree fuisse
petitam per tutores vel curatores executionē instri: tñ attēto ꝙ solutio
dictarū pecuniarū fuit facta dicto Andree in pñtia curatoris seu cu-
ratorum dictorū Dñici ⁊ Frācisci non ꝯdicentiū non intelligiť q̄tum
ad receptionem dictarū pecuniarū Andream recepisse sine voluntate
dictorū curatorū. per id qō no. gl. ⁊ ibi clarius Joā. an. in nouel. in. c. si
quē. de procu. lib. vj. ⁊ in terminis ita cōsuluit Ludo. ro. in cōsi. lxxvj.
incip. in christi noīe in causa nobilis viri Salomonis in secundo du-
bio vbi cōcludit ꝙ posito ꝙ per dictā petitionem executionis factam
intelligereť reuocatū mandatū: tñ intelligiť postea restauratuz per se-
quentem actum factum per procuratorem sciente ipso constituente et
non contradicente ꝙ cōfirmatur p ea que not. doc. ⁊ maxime Joan. de
imo. in. c. ex parte decani. de rescrip. ⁊ in. c. cuz olim. el. j. de offi. deleg.
⁊ in. l. ij. §. voluntate. ff. solu. ma. ⁊ in. l. sepe. ff. de re iudi. ⁊ Domini. de
sancto Gemi. in. c. qui ad agendū. de procur. in. vj. vbi dicunt ꝙ posito
ꝙ vbi aliquis nomine tuo in iudicio actum faciat te sciente ⁊ patiente
non videaris sibi mādare: vt sensit Jnno. in. c. q̄uis. de re iudi. tñ fal-
lit si talis primo fuerat ꝓcurator a te cōstitut⁹ ⁊ demū fuit a te reuo-
catus ⁊ postea te sciente ⁊ patiente exercuit actus procurationis videť
renouatū mandatū. allegant in arg. no. per glo. in. l. semp qui nō pro-
hibet. ff. de reg. iur. ⁊ in. l. si pecuniam. C. de neg. gest. ⁊. l. cum quis. §. j.
ff. de solu. ⁊. l. cū filius. §. heres. ff. de leg. ij. ⁊ p cōsequēs opz dicere qō
vel non fuerit reuocatum dictū mādatum dicto Andree vel posito ꝙ
fuerit reuocatum intelligatur postea fuisse renouatum.

¶ Summarium super consilio. cxxix.

1 Nō ē necesse ꝙ ī spē ⁊ ī indiuiduo fiat mētio de illtimitate. ⁊ nu. 3.
2 Genus includit omnē suam speciem maxime in fauorabilibus.
4 Ubi quis iurat non cōtrauenire legitimationi: nec ipse nec heres eius
contrauenire potest.
5 Facilius dispensatur cū nato ex soluto ⁊ soluta q̄ cū nato ex cōiugato.
6 Legitimatio filiorum non valebit si in impetratione legitimationis
fuit tacitum vel omissum ꝙ pater erat coniugatus. ⁊ nu. 3.
7 Si quis impetrauit se legitimari a principe ⁊ narrauit se esse natum ex
adulterio non tenebit legitimatio.
9 Ubi quis est excōmunicatus pluribus excōmunicationibus et expri-
mit aliquas causas excommunicationis in impetratione non re[illegible] da-
tur absolutus.
10 Facilius dispensať cum incestuoso vel spurio q̄ cum naturali tantum.
11 Jn dispensatione principis non presumitur quod velit promoue-
re odiosos.
12 Si qualitas dānati coitus non fuit expressa nō valet legitimatio.
13 Non sufficit ꝙ fiat mentio de omni qualitate illegitimitatis. sed satis
est quod in genere dicatur.
14 Potest dici maior defectus in exprimente aliter q̄ exprimi debeat q̄
in eo qui omnino omittit.
15 Ubi ltimatio est nulla ⁊ inefficax perinde est ac si facta non esset.
16 A pari procedunt aliquid posse induci statuto vel pacto quando est
contra bonos mores.
17 Non valet statutum disponens ꝙ spurius succedat.
18 Quia infamibus est interdicta dignitas non poterit fieri pactum ꝙ
non possit opponi infamia.
19 Ubi aliquid est prohibitū odio alterius q̄ iurantis dato ꝙ iuramē-
tum liget iurantem tñ non firmatur contractus vel pmissio. ⁊ nu. 20.
21 Mortuo iurante an teneatur heres. ⁊ nu. 22. ⁊. 23.

¶ Consilium. cxxix.

¶ An si in legitimatione spurij impetrans narrauit esse spurium ex
incestu. tñ narrauit patrē fuisse solutū cū esset cōiugatus vitieť legiti-
matio non obstante ꝙ filius legitimus ⁊ naturalis consenserit illi le-
gitimationi ⁊ iurauerit contra illā non venire ⁊ an tale iuramentum
obstet heredibus dicti filij legitimi ⁊ naturalis.


Edemptoris nostri inuo
cato suffragio. Uideretur prima consideratione dicen-
dum dictam legitimationem Scorti ⁊ Bifrontis
valuisse q̄uis dictus titi⁹ narrauerit se eē solutū cuz
1 esset cōiugatus: q̄ꝛ nō est necesse ꝙ † in specie ⁊ in in-
diuiduo fiat mentio de omni qualitate illegitimitatis: vt inquit Bald.
in. l. si qua illustris. C. ad orfi. ⁊ in. c. naturales. in ti. si de feudo defun.
fue. controuer. inter do. ⁊ agna. vbi dicit non oportere descēdere ad spe
ciem speciei puta narrare ꝙ sit natus ex monacha vel ex incestu: quia
2 clausula † nō obstante ⁊c. de qua in auť. quibus modis natura. effi. sui.
§. fin. cum glo. omnia supplet ⁊ genus includit omnem suam speciem
maxime in fauorabilibus. l. sic horus. ī prin. ff. de leg. iij. l. si duo. ff. de
3 admini. tuto. l. omnes. C. de prescrip. xxx. an. ¶ Ad idem † quod no.
Hosti. ⁊ Jo. an. in. c. si. de filijs presby. cum q̄bus transeunt alij ibi vbi
volunt ꝙ in dispensatione facta cum illegitime nato non requiritur
quod nomina vel circunstantie parentum exprimantur: sed sufficit ge-
neralis mentio: quia stilus curie ita se habet a quo minime discedi
oportet. c. q̄ graui. de crimi. fal. l. si. C. de iniur. l. ij. C. quemadmo. testa.
4 aper. ¶ † Accedit consensus prestitus legitimationi per dictum Sem
pronium iurantem illi non contrauenire ⁊ sic nec ipse nec heres eius
cōtrauenire pōt. l. ij. C. si in fraudem patroni. l. cum matre. C. de rei ven
di. l. si creditoribus. C. de seruo pig. dato manu. c. si vero ⁊. c. cū contin-
gat. de iureiur. ¶ Tamen premissis non obstantibus contrariam sen-
tentiam puto in proposito esse veriorem. s. dictam legitimationem
non valuisse nec obstare heredibus dicti Sempronij quominus per
exceptionem repellere possint dictos scortem ⁊ bifrontem seu eius fi-
lios ⁊ hr̄des venientes ex personis dictorum Scorti ⁊ Bifrontis: qō
5 maxime ex infra scriptis ostenditur. † nam titius narrauit ⁊ expressit
ipsi legitimanti qō tempore quo dictos filios procreauit vxore care-
bat cum in ꝯrium fuerit veritas quia coniugatus erat ex quo redditur
dicta legitimatio subreptitia q̄ꝛ facilius dispensatur cum nato ex solu
to ⁊ soluta q̄ cū nato ex coniugato ⁊ soluta. ita no. Spe. in ti. de leg. §.
nunc de episcoporum. versi. romana vero curia. ⁊ Host. in. c. nisi cum
pridem. §. persone. de renū. p illum tex. in ver. vt inter natos ⁊c. debet
igitur reddi irrita dicta legitimatio propter dictum vitium obreptio-
nis ēt si in modico erratum sit. c. si ꝓponente de rescri. c. si motu ꝓprio.
scdo rñso ⁊. c. non pōt. in prin. de preben. in. vj. vbi surreptitia est impe-
tratio beneficij vel dispensatio pluralitatis bñficiorum in qua tacitum
fuit vnicum bñficiuz q̄tuncunq̄ modicum. ¶ Ad idem tex. in cle. j. ij.
responso. de preben. vbi non plena qualitatis expressio dispensatio-
6 nem vitiat est bonus tex. in cle. ij. de offi. ordi. ¶ † Unde in terminis
dicit Benedi. de plūbino in. l. j. ff. de nata. resti. se per illam. l. de facto
dixisse ꝙ legitimatio filiorū non valebat si in impetratione legitima-
tionis fuit tacitum vel omissum quod pater erat coniugatus. pro hec
etiam allegat id quod habetur in. c. innotuit. de elec. ⁊ in. d. c. nisi cum
7 pridē. ⁊ in. d. ver. romana ¶. † Confirmo per id qō no. Bal. in. l. pre-
scriptione. in. v. col. C. si ꝯtra ius vel vti. pub. vbi dixit ꝙ si quis impe-
trauit se legitimari a principe ⁊ narrauit se esse natum ex adulterio non
tenebit legitimatio si natus est ex alio complexu: allegat dictam. l. j. ff.
de nata. resti. ¶ Fortificatur quia dicti filij erant spurij dupliciter: tuz
quia nati ex incestu q̄ꝛ nati ex muliere cum qua non poterat titius con
trahere matrimonium ratione consanguinitatis: tum etiam quia nati
ex patre tunc coniugato ⁊ sic etiam alia ratione non poterat titius cō-
trahere matrimonium cum ea muliere ex qua dictos filios suscepit

merito ex

merito ex duplici vitio erant spurij vt.l.vulgo cum ibi not.ff.de statu
ho.⁊ notatur in dicto.c.nisi cũ pridem.§.persone.⁊ no.in aũt. quibus
mod.natu.effi.sui.§.fi.⁊ per Bar.in.l.fi.in prin.ff.de his quib⁹ vt in⸗
8 dig.cũ fi.sed ita† est quod vbi duplici ratione ⁊ impedimento prohi⸗
bebatur esse matrimonium inter virum ⁊ mulierem ex quibus natus
est filius legitimat⁹ requiritur qđ in impetratione legitimationis fiat
mentio de vtroq; defectu alias si de vno tantũ facta esset mentio vitia
tur legitimatio vt consuluit Oldra.in consilio suo.ccxlvij.incipiente
factum tale est quedam tex.⁊c.vbi cõsultus valeret legitimatio filiorũ
facta ad instantiam nobilis narrantis habere duos filios ex ipso ⁊ ta⸗
li domina ex adulterio ⁊ damnato coitu genitos ⁊ regie maiestati sup⸗
plicantis vt de benignitate regia dictos filios legitimaret cuius pre⸗
cibus annuit rex sic dicens.nos igitur ipsius supplicationibus beni⸗
gnius inclinati predictos filios suos de plenitudine ptãtis nostre ex
speciali gratia legitimationis obiectione natiuitatis illicite in poste⸗
rum quiesente ⁊ lege aliqua non obstante ⁊c.consulit legitimationem
nõ valere propter vitium subreptiõis q; non fuit narratum qđ pater
haberet vxorẽ ⁊ mater virũ.⁊ sic q essent nati ex bino damnato coitu.
⁊ sic in tali complexu duplex cõcurrebat prohibitio vna.s.ex parte vi⸗
ri habẽtis vxorẽ alia ex parte mulieris habẽtis virũ nõ obstãte q fue
rit narratũ q essent nati ex adulterio q; si facta fuisset mẽtio de dicto
duplici impedimento nõ sic facile cõcessa fuisset legitimatio q; funicu
lus duplex difficilius irrumpitur quã simplex.C.de adop.l.pe.§.si ve
ro.⁊ in aut.de consan.⁊ veteri.fra.§.pe.ff.de seruitu.vrba.predi.l.si do
mus.c.j.de treug.⁊ pa.p hoc etiã adducit.l.vim passam.C.de pscrip.
⁊.§.duos.ff.de adul.⁊.l.j.C.de rap.virgi.in prin.ibi ⁊ oportet acerbi⁹
crimen adulterij ex hac adiectione puniri merito tãq; subreptitia im⸗
petratio non tenet.ff.de pecu.leg.l.cuz dñs in prin.ff.de rebus eorum
l.magis puto.§.pe.ff.de carb.edi.l.iij.§.puberi.ff.de excu.tu.l.idem
vulpia.c.super literis cũ si.de rescrip.Et ita etiam specifice concludit
Jo.an.in addi.Spec.in tit.qui fil.sint legi.in rub.vbi pro hoc allegat
aliqua ex his que etiam allegantur per Old.in dicto consilio.⁊ etiam
adducit quedam alia concludẽs qñ cum vna ex rationibus prohiben⸗
tibus illegitimos promoueri sit odium paterni criminis:vt no.de fil.
pres.in.c.fi.li.vj.in tertia glo.ideo ex grauiori seu multiplici parentum
vitio strictius talis dispensatio seu legitimatio sumenda est.¶ Idem
in effectu voluit Bal.in.l.eam quam.de fideicom.in.xiij.col.in versi.
sed pone quidã.vbi querit si qs erat ex adulterio ⁊ incestu natus ⁊ fuit
legitimatus tanq; spurius tamen non fuerũt expresse qualitates spu⸗
9 rietatis tenent q legitimatio non valet sic† videmus sm eum qñ quis
est excõicatus pluribus excõicationibus ⁊ supprimit aliquas causas
excõicationis in impetratione absolutionis non redditur absolutus
extra de offi.ordi.c.ex parte.⁊ ibi no.⁊ in.c.cum pro causa.de senten.ex⸗
com.¶ Idem etiam cõcludit Anto.de but.in.c.per venerabilem.qui
fil.sint legi.in.xxv.col.in ver.nunc.descendendo ad secũdũ ⁊c.vbi con⸗
cludit q in impetratiõe legitimationis oportet legitimatũ exprimere
10 qualitatem illegitimitatis.vcz an sit spurius vel incestuosus† q; dif⸗
ficilius dispensatur cũ incestuoso vel spurio q; cũ naturali tm̃:vt pz ex
text.in.d.c.per venerabilẽ.in fi.⁊ in talibus dicit nihil taceri oportere.
xxv.di.p totũ.l.vniuersa.C.de diuer.rescrip.l.prescriptione.C.si ꝯ ius
vel vti.pub.⁊ pz ex no.in.c.cuz dilecta.de rescrip.⁊ ex eo qđ habetur in
c.ij.⁊.iij.de cõfir.vti.vel inuti.⁊ per hoc infert ad illã decisionem: quam
ponit Jo.an.in.d.rub.qui fil.sint legi.de eo qui non expressit vtrunq;
impedimentum ex parte viri ⁊ mulieris q legitimatio exinde vitietur.
11 ¶ Bene facit † qđ no.Bal.in.l.barbarius i.vj.col.ff.de offi.pto.vbi
dixit q in dispẽsatione principis nõ presumit q velit pmouere odio⸗
sos ⁊ multipliciter criminisos.arg.l.lucius.§.luci⁹ titius damã.ff.de
lega.ij.expressius etiam no.hoc Ang.in.l.si non lex.ff.de hered.insti.
vbi per illum tex.dicit q qñ Comes palatinus legitimat vnuz remo⸗
uendo vnam maculam nõ intelligitur propterea alij derogasse.⁊ ideo
sm eũ sit prudens qui facit se legitimari vt omnes maculas exp̃mat
⁊ derogetur omnibus legibus loquentibus de dictis maculis.⁊ dicit
12 ita obseruari cõiter.Ad hec† qđ tradit Petrus de anchara.in consilio
cccvj.incip.in christi nomine circa primũ q̃sitũ ⁊c.vbi cõcludit quod si
qualitas damnati coitus non fuit expressa non valet legitimatio tan⸗
q; subreptitia ⁊ non solũ sm eũ requirit expressio qualitatis:sed etiaz
requiritur qđ derogetur legi phibenti preces pro talibus offerri.vt
in.d.§.fi.cum ibi no.in aut.quib.mo.na.eff.sui.⁊ in.d.c.p venerabilem
in fi.ita etiã in effectu voluit ipsemet Pe.de anchara.in consi.ccxix.i⸗
cip.in xpi nomine ex tenore priuilegij.vbi concludit q hmõi dispen⸗
sationes vel legitimationes que dicũtur odiose.c.j.de fil.pres.in.vj.vi
tiantur ex qualibet suppressione.d.c.si motu.et qđ requirit spãlis de
13 rogatio per no.in.d.§.fi.¶ Nõ obstãt† allegata in ꝯrium dum diceba
tur q non requiritur qđ fiat mentio de omni qualitate illegitimitatis:
sed satis est q in genere dicat eum esse spurium:q; rñdeo pmo q da⸗
to quod illud esset verũ procedere posset qñ vna tm̃ suberat prohibitio
seu vnũ impedimentum a quo procedebat spurietas:sed vbi duo erãt
impedimenta:tũc necesse est de vtroq; mentionẽ fieri ita loquũtur iu⸗
ra ⁊ autoritates que ⁊ quas superius pro ista parte adduxi vbi hoc ex⸗
presse deciditur.Preterea in casu nr̃o fuit deuentũ ad spẽm ⁊ narratũ
de incestu.⁊ in hoc fuit expressa veritas fuit etiam narratũ qđ titi⁹ erat
solutus.⁊ in hoc fuit expressa falsitas ppterea vitiatur impetratio.l.j.
ff.de natal.resti.l.sed si hac.§.patronuz.ff.de in ius voc.cum alijs.s̃.al
14 leg.¶ Cõfirmo † q; põt dici maior defectus i exprimẽte alr̃ q; expri⸗
mi debeat q; in eo qui oĩno obmittit:vt i cle.cõstõnẽ.⁊ ibi no.de ele.no.
glo.⁊ doc.in.c.bone.de cõfir.vti.vel inuti.vnde ille qui i genere narrat
se esse spuriũ q̃uis obmittat specificare qualitatem spurietatis nõ ita
peccare dr sicut ille qui narrat specifice se esse natum ex incestu tñ dicit
se esse natuz ex p̃re soluto cũ in veritate pr̃ esset vxoratus.⁊ sic expres⸗
se narratur falsum ⁊ ijsdẽ modis pz esse rñsum ad no.p Hostiẽ.⁊ Jo.
15 an.in.c.fi.de fil.pres.¶ Postremo† non ob.qđ dicebat de cõsensu ⁊ iu⸗
ramento semproñij prestito in legitimatione p̃dicta:q; rñdeo q attẽ
to qđ legitimatio fuit nulla ⁊ inefficax p p̃dicta sequit q pinde est ac⸗
si facta non eẽt.l.ij.§.fi.ff.de penis.l.nõ putauit.§.nõ queuis.ff.de bo.
pos.ꝯtab.⁊ ideo sicut si nulla legitimatio precessisset solus consensus
semproñij cõsentientis dictos spurios haberi p legitimis quo ad suc⸗
cessionem ⁊ pmissio dicti semproñij de nõ veniẽdo ꝯ nihil operaretur
tanq; tendens ad fraudem legis.l.seius ⁊ augerius.cũ ibi no.p Bar.
ff.ad legem fal.vñ dicit ibi Bar.⁊ Ang.q statutũ imponens penam
opponenti exceptionez spurietatis spurio succedere volenti non valet
16 ⁊ procedunt a pari† aliquid posse induci statuto vel pacto qñ est con⸗
tra bonos mores:vt no.in Rub.C.de decre.decur.li.x.⁊ per Barto.in
l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.in.iij.q.principali.⁊ in.l.nõ impossi⸗
bile.ff.de pac.no.in.c.cum.dilectus in verbo constitutũ.de consue.⁊ no.
per Bal.in.l.pe.C.cõmi.vel epist.⁊ ibi dicit pđ adhuc plus põt statu⸗
tum q; pactũ ⁊ per eundem in.l.ij.C.que sit lon.consue.⁊ in.l.de quib⁹
in.j.char.ff.de legibus.⁊ in.l.cũctos populos.C.de summa tri.in.xv.
col.in ver.subsequenter querit dicit statutuz ⁊c.⁊ ibi vult qđ qñ potest
induci per pactũ iuramento firmatũ poterit induci per statutum alias
non.⁊ ita etiam sentit Barto.in.l.fi.in.ij.col.C.de pac.in ver.⁊ per hoc
induco ad questiones ⁊c.in fine illius questionis.⁊ Old.consi.cxxxv.
17 incipiente factum tale est quidaz nomine ⁊c.¶ Accedit † quia sz ma⸗
gis cões cõclusiones non valet statutũ disponẽs q spurius succedat:
quia est contra illud domi.quo cauetur:non erit heres filius ancille
cum filio libere.xxxij.q.ij.c.non omnis.⁊ eadem causa.q.iiij.c.dicat ali⸗
quis.⁊ per plures rationes firmat hoc Hosti.in summa in ti.qui filij
sint legi.versi.quid si imperator.⁊ Fede.de senis consilio.cclxxviij.in
cipiente casus talis est statuto cauet qđ filij spurij ⁊c.⁊ Jac.bu.Bald.
Ang.⁊ Sali.in.l.j.C.de iure aur.anul.⁊ Barto.Bald.⁊ alij.post eos
in.l.testamẽti.ff.de testa.⁊ Bal.in.l.j.C.de his que pene no.i.iiij.opp.
vbi dicit hoc esse contra bonos mores.⁊ probatur in.l.fi.⁊ ibi hoc no.
Bal.C.de naturali.lib.⁊.in.d.l.cũctos populos in.xij.colũ.in ver.cir
ca statuta permissa.vbi etiã allegat aliam rationez:q; hoc est de reser⸗
uatis principi facere spurios esse successibiles:vt in.§.fi.in aut.qui⸗
bus mod.natu.eff.sui.⁊ quia est contra honestatem:vt ibi per eum.⁊
dicit Bald.in.d.l.j.C.de iure aureorũ anulorum.q ista est communis
opi.¶ Hanc partem etiam sequitur Bal.in.l.eã quam.C.de fideicõ.
in.xj.col.⁊ in.l.omnes populi in.viij.col.⁊ etiam in.iij.col.ff.de iust.⁊
iure.⁊ Bal.in.c.canonum statuta in antepe.col.de cõsti.⁊ Pe.de an⸗
cha.in repetitione dicti.c.canonum statuta.de consti.in versi.ad idem
queritur ⁊c.⁊ in cle.ne romani.in prin.in iij.colũ.de elec.faciunt nota⸗
18 ta p Bar.in.l.nõ ambigitur.ff.de legi.¶ Accedit † qđ no.etiã Joã.
de imo.in.d.l.seius ⁊ augerius.vbi per illam.l.dicit qđ cum infamib⁹
sit interdicta dignitas.l.ij.C.de dignita.li.xij.c.infamibus.de regu.
iu.in.vj.non poterit fieri pactum q non possit opponi infamia ad re⸗
pellendum te infamez a dignitate.alias autem si in casu nostro contra
rium diceremus sequeretur quod per indirectum fieret illud qđ dire⸗
cto prohibetur contra id quod habetur in.c.si ciuitas.de senten.excõ.
in.vj.⁊ in.c.statutum ciuitatis.de herèti.in.vj.l.pupill⁹.§.j.ver.sed si
per interpositam.ff.de auto.tu.facit quod habetur in regula cuz quid
vna li.vj.cum ergo prohibeatur filius spurius succedere in aut.ex cõ⸗
plexu.C.de incestis nup.xxxv.q.viij.c.quicunq;.ergo non debet per
hanc indirectam viam scz per consensum ⁊ promissionem filij legiti⸗
mi ⁊ naturalis promittentis non allegare eum esse illegitimum red⸗
di successibilis.⁊ hec est ratio dicte.l.seius ⁊ augerius.¶ Nec dz fir⸗
mari iuramento talis promissio:quia si ita esset:valeret statutum qđ
spurius esset successibilis.vt.s̃.dixi.maxime referendo Bald.in dicta
l.cunctos populos in.xv.col.cũ cõcordantijs supra allegatis.¶ Pro
19 hoc† facit quia vbi aliquid est prohibitum odio alterius q; iurantis
dato q iuramentum liget iurantem adeo vt cogi possit ad obseruan
tiam iuramenti nisi petierit relaxationem iuramenti.vt in.c.j.⁊ in.c.
debitores.de iureiurando.c.significante.de pignori.tamen non firma⸗
tur contractus vel promissio super quo vel qua est prestitum iuramen⸗
tum per id quod legitur ⁊ no.in locis per eum allegatis.⁊ expresse fir
mat Bar.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiusso.in quarto mẽbro.⁊ ibi etiã
Ange.⁊ canoniste cõiter in.c.cum contingat.de iureiurã.et Bal.in.l.
iurisgentium.§.et generaliter.ff.de pac.in lectura antiqua.⁊ ibi etiam
Ang.et Bal.in repetitione.l.ij.ff.de iureiur.in.xix.char.per que con⸗
20 cludunt Bar.⁊ alij docto.in dictis locis qđ † filius recipiens mutuuz
contra dispositionem senatusconsulti macedoniani ⁊ iurans soluere

quamuis dici possit eũ cogi posse ad obseruantiam iuramenti tamen
per tale iuramentũ non firmatur contractus quia talis probibitio se/
natusconsulti macedoniani fuit inducta in odium creditorum sicut di/
cimus in pacto legis commissorie ꝛ similibus. ¶ Facit qđ not. Jo. an.
in addi. Specu. in ti. de senten. prola. §. vt autem versi. hoc autem. cum
ergo probibitum sit filium spuriũ saltem non facta solenni legitima/
tione succedere patri ꝛ hec prouisio est inducta in odiũ patris ꝛ etiam
tam odiose sobolis in aut. ex complexu. superius allegata: vnde gloss.
in. c. si. in verbo defectũ de filijs presbyte. in. vj. dixit qđ filius natus ex
damnato coitu est inhabilis propter detestationem paterni criminis
21 propter qđ puniri dꝫ filius vt etiam hoc patri sit pena. ¶ Modo † ad
propositũ vbicunqꝫ nõ firmatur iuramento cõtractus quãuis iurans
cogi possit ad obseruantiam iuramenti tñ mortuo iurante non tenetur
heres eius seu cogi non potest ad obseruantiaꝫ iuramenti. exemplum
in casu dicti. c. debitores cũ si. vt in specie decidit Bald. in repetitione
l. ij. ff. de iureiuran. in. x. char. magna dum tractat an virtus iuramen/
ti transeat ad heredes. idẽ etiam tenet Bal. in aut. ei qui in penul. ꝛ vl/
tima col. C. de bo. auto. iudi. possi. in versi. occurrit talis casus fenera/
22 tor ꝛc. ꝛ Bald. in. l. iij. C. plus valere qđ agitur: qꝛ † vinculum iuramẽ/
ti est personale ꝛ non transit ad heredem quantuꝫ ad hoc vt ibi defun/
ctus habuisset necesse petere relaxationem iuramẽti nõ habeat neces/
se hoc petere heres eius vt no. Inno. Hosti. ꝛ Jo. an. in. c. veritatis. de
23 iureiur. ꝛ Hosti. ꝛ Joan. an. in. c. si. de sepult. ¶ Alio principali † fun/
damento videntur exclusi dicti scortus ꝛ bifrons ꝛ consequenter eius
heredes. s. quia dato qđ legitimatio valuisset fuerũt exclusa a iure im/
miscendi ꝛ a petitione hereditatis spatio. xxx. annoruꝫ ꝑm communes
conclusiones vt no. per glo. ꝛ doc. in. l. licet. C. de iure delib. ꝛ in. l. quã/
diu ia. i. ff. de acquir. here. ꝛ per Bart. in. l. vna. ff. de cõdi. ex legẽ. facit
l. hereditatis. ꝛ ibi notatis. C. de peti. here. nam posse adire hereditatẽ
seu immisceri dicitur esse ius. l. iij. C. de insti. ꝛ substi. merito tollit spa/
tio. xxx. annorum sicut tolluntur alia iura. l. sicut in verbo nullum ius
C. de prescrip. xxx. annorum. ꝛ hoc verum esse in suo herede vt loquitur
dicta. l. licet cum glo. ꝛ ita etiam Bart. in. l. filio preterito. ff. de iniusto
testa. in pen. colũ. in ver. oppo. insti. de exhereda. lib. in prin. ꝛ ibi not.
moderni. Insisterem circa hoc plenius nisi ita se haberet communis
opinio a qua in iudicando non est discedendum vt traditur in locis
vulgaribus. Laus Deo. Alex.

¶ Summarium super consilio. cxxx.

1 An rõne preoccupationis quam quis habet in molendino pos/
sit alter nouum constitui facere. nu. 4.
2 Licite dicitur fuisse constructuꝫ molendinum si ex rescripto principis
id fecissent.
3 Flumina continue fluentia sunt publica.

¶ Consilium. cxxx.

¶ Jus preoccupationis ducendi aquam ex flumine publico ad mo/
lendinum quanto tpe perdatur. Et requisita vt perdatur dictum ius.


Omini redemptoris no-
stri inuocato suffragio. Uertitur dubiũ an liceat spe
ctabili dño Ant. de bussero prohibere strenuum vi/
rum montigiũ construere molẽdinũ ꝛ ad illud aquã
ducere ex publico flumine golub. eo ꝙ asserit dñs
Ant. antecessores suos qb9 fortasse iure hereditario
successit habuisse iãdiu quoddã molendinũ in quadã petia terre nunc
per eũdẽ dñm Anto. possessa ad qđ molẽdinũ ex codeꝫ flumine aqua
pro vsu ipsius molendini conduci solitum erat quamuis a longissimo
tpe citra fuerit destructũ dictum molendinũ dictorũ antecessorum dñi
Anto. nec vnqꝫ postea reedificatũ fuerit ꝛ aqua ad solitum cursum di/
cti molendini fluere cessauit iam sunt quinquaginta vel sexaginta an/
ni ꝛ vltra presupposito qđ aqua dicti fluminis nõ est sufficiens ꝓ vsu
vtriusqꝫ molendini vt testes vtriusqꝫ partis affirmant videret prima
consideratione dicẽdũ licere dicto do. Anto. prohibere montigiũ pre/
dicta facere nitentem qꝛ si antecessores dñi Anto. licite dictũ molẽdi/
1 num construxerũt sequitur † ꝙ rõne dicte preoccupationis alius post/
ea nõ põt aliud molẽdinũ facere per ꝙ eis auferat vsus aque predicte
ꝛ consequẽter etiã diminuat sibi lucrũ qđ licite percipiebat. l. ij. §. me/
rito. ꝛ. §. si quis a principe. ff. ne qd in loco pub. ꝛ no. glo. in. l. si quis ex
argẽtarijs. §. si initiũ. ff. de edẽ. ꝛ clarius no. Cy. Ja. bu. Bal. Ange. ꝛ
Sali. in. l. si manifeste. C. de seruitu. ꝛ aqua. ꝛ Bart. in. l. quamuis in. j.
q. ff. de flumi. ꝛ Specu. in titu. de causa pos. §. qꝛ vo. versi. quid ergo
si aliquis edificauit ꝛ And. de iser. in. c. i. in prin. in. ij. col. in tit. q̃ sint
regal. ꝛ Bal. in. c. cuꝫ ecclesia vulterana. de elec. ꝛ in. l. i. in. x. col. in. xiij.
oppo. C. de senten. que pro eo qđ inter. ꝛ Ang. in. l. i. §. idẽ ait. el. i. ff. ne
2 quid in loco pub. ¶ † Et diceret licite constructum fuisse molendinum
cum iam dicto aqueductu ab antecessoribus dñi Anto. si ex rescripto
principis id fecissent. l. quod principi. ff. de aqua plu. ar. et. l. i. §. per/
mittitur. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. vel si autoritate alicuius validi statu/
ti hoc fecissent. l. prohibere. §. planc. ff. ꝙ vi aut clam. ꝛ notatur in. l. ij.
in prin. ff. ne qd in flu. pub. vel si tanto tpe habuissent quod eius initij
memoria non extaret. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ꝛ esti.
l. ij. in prin. ff. de aqua plu. ar. c. super quibusdaꝫ. §. preterea. de verbo
significa. vel etiam cessantibus predictis licite fecissent si nullo resistẽ/
te statuto id fecissent ab initio in flumine pub. predicto non nauiga/
3 bili dummodo fecerint sine iniuria vicinorum qꝛ † flumina continue
fluentia sunt publica. ꝛ eorum vsus est publicus. l. riparum. ff. de re/
rum diui. ꝛ insti. eo. ti. §. flumina. ꝛ. §. riparum. ꝛ dicta. l. quominus. ꝛ
ibi in proposito p Bart. in. ij. q. iuncta. l. j. iuxta prin. ff. ne quid in flu.
pub. ꝛ varia remedia concedi videnť a iure dicto Anto. prohibere vo/
lenti dictum Montigium stante ꝙ molendinũ antecessorum dicti dñi
Anto. cum dicto aqueductu fuerit licite cõstructũ vt plene prosequiť
Bar. in. dicta. l. quominus in. iiij. q. ꝛ per Bal. in. l. iteꝫ lapilli in. vj. q.
4 ff. de rerum diui. ¶ Sed premissis † non obstantibus contrariã sñiam
dico esse de iure in casu proposito veriorem. nam posito etiam ꝙ verũ
esset antecessores dicti dñi Anto. habuisse ibi dictum molendinum ꝛ
ipsum dñm Anto. esse heredẽ illorum qui ibi dictum molendinũ ha/
buerunt: ꝙ tamen non est legitime probatum ex attestationibus mihi
exhibitis tamen illã disputationem velut superfluam pretermittens
dico ꝙ cum a tam longissimo tempore citra fuerit destructum dictum
molendinum ꝛ cessauerit dictus aqueductus ad molendinum perdi/
derunt dñi dicti molendini ius preoccupationis predicte adeo quod
alium postea construentem molendinum cum aqueductu ex codeꝫ flu/
mine minime impedire nequeunt ipsi aut eorum heredes: hoc esse ve/
ruꝫ firmat Bart. Ang. ꝛ Moderni in. l. si. in prin. de vsucapi. ꝛ Bar.
plenius in preallega. l. quominus in. xv. q. vbi querit quanto tempo/
re destructo molendino perdatur istud ius preoccupationis facte per
illum qui licite dictum molendinũ prius construxerat adeo qđ vbi per
hanc preoccupationem poterat prohibere alium volentem postea cõ/
struere aliud molendinum ꝛ ex codẽ flumine aquã ducere nõ possit vl/
terius eum prohibere construere ꝛ cõcludit qđ duo sufficiũt vt tale ius
preoccupationis ꝛ prohibendi perdať. Primũ est ꝙ molẽdinũ sit ita
destructũ ꝙ aqua receperit suũ primũ cursuꝫ. Scđꝫ est ꝙ dñs destru/
cti molendini permittat labi per annũ dictã aquã redeuntem ad suum
primũ cursuꝫ vel ꝑ tm̃ tps qđ trãsierit prior estas. ꝛ infra id tps mo/
lendinuꝫ nõ reficiat qꝛ tũc quasi possessionẽ aque ducẽde quã habebat
dereliquisse videtur ad primũ. allẽat. l. intãtũ. in prin. ff. de rerũ diui. ꝛ
l. qđ in littore. ff. de acqui. rerum do. ꝑm vero ꝓbat p. d. l. si. ff. de vsuca.
cũ glo. iuncta. l. j. §. deinde ait pretor. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. ꝛ. l. j. in prin.
ff. ne quis in flu. pub. nã cõcurrentibus predictis duobus ꝑdiť dictum
ius preoccupationis ꝛ alteri postea occupãti conceditur p. d. l. si. iuxta
prin. ꝑm veruꝫ intellectũ ꝛ cõiter approbatũ. ff. de vsuca. iuncta. l. si qs/
quaꝫ. ff. de diuer. ꝛ tẽp. prescrip. ꝛ dicit Bar. in. d. l. si. qđ hec qđ fuit de
facto in marchia ꝛ qđ aduocati dicebãt qđ saltẽ per lapsum annorum
quibus dñs Molendini destructi cessasset in vsu aque ducende perde/
batur dictum ius preoccupationis ꝛ prohibendi aliũ per. l. sicut. C. de
seruitu. ꝛ aqua. ꝛ. l. hec autẽ iura. ff. de serui. vrb. predi. tñ ipse ꝛ alij doc.
cõiter concludũt qđ etiaꝫ breuiori tpe perdiť vt dixi. ꝛ idẽ dicit Ang.
in preal. l. si. cautelã esse qđ fiat protestatio de aqua. ꝛ conficiatur publi
cum instrm̃ qđ nõ obstante destructiõe molẽdini intẽdit ipse dñs molẽ
dini destructi tenere ꝛ possidere locũ ꝛ alueũ fluminis ꝛ ꝙ facit etiam
poni palos ligneos in aliquibus locis vel partibus clausure molen/
dini. ¶ Fortius tenuit Raph. cu. in. d. l. si. ꝙ sufficiat molendinũ esse
totaliter destructũ ꝛ aqua sit reuersa ad suũ primũ statũ ad hoc vt ille
intelligatur cecidisse a dicto iure preoccupatiõis ꝛ a facultate prohibẽ
di aliũ ꝛ nõ requiratur ꝙ aliter appareat ipsum dñm molẽdini destru
cti aliter dereliquisse quasi possessionem per lapsum ꝛ negligentiam
vnius anni. per. d. l. intm̃ in prin. ꝛ p. d. l. si. in verbo aut licet gl. ibi vio
lando text. exponat aut pro ꝛ sed nõ expedit in occurrenti casu insiste/
re an sit necessariũ ꝙ cõcurrat negligentia vnius anni cũ longe maior
interuenerit: cum igitur dñi dicti antiqui molendini si qđ molendinum
vnqꝫ ibi fuit. cessarũt in refectione dicti molẽdini ꝛ permiserunt labi
aquam redeuntẽ ad suũ primũ cursum nedũ ꝑ annũ sed per. l. ꝛ. lx. ꝛ vl/
tra. ergo proculdubio deperdiderunt dictũ ius preoccupationis ꝛ fa/
cultatem prohibendi dictũ montigiuꝫ cõstruentẽ ꝛ qui cõstruxit aliud
molendinum ꝛ cepit aquã ducere versus molendinuꝫ ipsius mõtigij.
Ita etiam determinat Bal. in. l. item lapilli in. v. q. ff. de rerũ diui. fa/
ciunt no. per eũ. ẽ in rub. co. ti. in. iiij. col. ꝛ similiter si dñi dicti molen/
dini destructi conducebant aquaꝫ ad dictũ molẽdinũ per aliquod pre
dium seu terrenum alterius certũ est qđ per non vsum decẽ annorũ in
ter presentes ꝛ viginti inter absentes cecidisset dñs dicti Molendini
destructi a dicto iure ducendi aquã per aliquod terrenũ alterius etiam
si quis habuisset ius seruitutis aque ducende per dictũ locũ p. d. l. sicut
cum si. ꝛ no. Bart. in. d. xv. q. ꝛ. Bald. in. d. l. iteꝫ lapilli in. v. ꝛ. vj. q. ex
quibus concludo non licere dicto domino Anto. Montigium ab ope/
re ꝛ iure predicto prohibere.

¶ Summarium super consilio. cxxxi.

1 Ad hoc vt duo testes faciãt plenam fidẽ debent esse probate vi/
te ꝛ fidelis conuersationis.
2 Uasallus damnatus de fidelitate non potest esse testis.
3 Testis vilissime persone ꝛ leuis fidei non est fide dignus.
4 Paria sunt dicere esse nullius estimationis ꝛ nullius fame.

Quando

5 Quando dicatur suppleri numerus testium.
6 Testi in paupertate quomodo credatur.

Consilium.cxxxi. Non perfectum.

Domini redemptoris nostri inuocato suffragio. Perspectis his que in themate narrantur & obmissis non necessarijs sentio dictum Bartholomeum ex allegata donatione nõ posse se tueri
1 presertim ex infra scriptis. Et primo presuppono † qd ad hoc vt duo testes faciant plenam fidem debent esse probate vite et fidelis conuersationis: vt habetur in.c.licet vniuersis.de testi.& ibi pō
2 derant ad hoc doc. Et ex eo † infert ibi Bal.quod vasallus damnatus de infidelitate nõ potest esse testis.& idē dicit esse in proditore.argumentū illius text.& melius probatur: licet ipse non alleget.ij.q.vij.in.c.non pōt.facit tex.in.l.ij.in prin.ff.de testi.maxime dū dicit bone
3 ste & inculpate vite &c. Sed presupponitur † q alter ex dictis duobus testibus inductis ad donationem probādā est vilissima persona & leuis fidei & nullius estimationis: ergo nõ potest dici istū esse testem fidedignum. Cōcurrit etiā qd iste Andreas est pauperrimus quo casu lʒ ille qui simpliciter est pauper non intelligatur per hoc q non sit idone⁹ testis regulariter tñ dicit nos.Bal.in.c.si qui testiū.de testi.qd dʒ hoc cū modificatione intelligi.s.qd aut incidit in paupertatē vitio suo.& tūc non est idoneus: qr non solū rerū: sed fame sue prodigus est & repellitur a testimonio: qr vitiosus in se presumitur: multo magis vitiosus in alium.l.fi.C.de sen.pas. Aut sine vitio suo incidit in paupertatē: & tūc si quidē est bone fame est idoneus testis: secus si est male fame. Si aūt est nullius fame.s.neqꝫ bone neqꝫ male: tunc minus ei credit nisi qd deficit in fide suppleat numerus.allegat not.in dicta.l.ij.eiusdeʒ in verbo numero.ff.de testi.& ſm ista.limitat ea que no.per glo.in dicto.c.si qui.& per Spe.in ti.de testi.§.j.versi.item qd est pauper.sed presupponitur q iste And.nõ solū est pauperrimus: sed etiā
4 est nullius estimationis: & leuis fidei.† paria sunt dicere q est nullius estimationis: & dicere qd est nulli⁹ fame: qr estimatio ideʒ est qd fama l.pe.in princi.cū glo.ij.ff.de var.& extraordi.cogni.& no.glo.in.l.j.in fi.
5 C.ex quibus causis infa.irrog. † Nec numerus dicitur suppleri qñ sunt duo tantum testes quorum vnus vir esset idoneus alius esset minus idoneus. Sed solum qñ essent tres vel quatuor.ita vult Jac.but.in dicta.l.ij.in prin.ff.de testi.& Jo.an.in addi.Spe.in ti.de noto.crimi.§.fama.in addi.incipiente allegato &c. Patet qr numerus duorum idoneorum est necessarius: vt dixi.facit.l.vbi numerus.ff.de testibus.c.
6 in omni negocio.de testi. Accedit † id quod no.Jac.but.in precalle.l.ij.in prin.de testi.vbi iuxta declarationeʒ illius.l.dicentis inspiciendum esse an testis sit egenus vel locuples subiungit ipse q si testis hʒ aliquid in bonis: licet non multū credet ei. Sed si est pauper in summa paupertate: tunc si summa est parua forte ei credetur ſm cum: sed si esset magna & maxime criminalis non crederet ei nisi cū tormentis. argu.l.serui.ff.de testi.vel minus crederetur ei.allegat id qd habetur in.§.si vero ignoti.in auē.de testi.cuʒ ergo presupponatur q iste Andreas erat pauperrimus. Igitur &c.

Summarium super consilio.cxxxij.

1 Statutū eo ipso quod propter agnatos excludit matrem dicitur vocare agnatos.
2 Patruus non potest hereditatem delatam infanti repudiare in preiudicium matris.nu.7.
3 Hereditas paterna delata infanti intelligitur delata cum facultate et beneficio abstinendi.
4 Habens ius adeundi hereditatem non dicitur locupletior.
5 Jus adeundi non dicitur esse in bonis nostris.
6 Legitima debetur ex his que erāt in bonis defuncti tempore mortis.
7 Si legatum vnius fundi est relictum mihi & titio & titius ante agnationem dicti legati decessit me relicto herede est in potestate mea repudiare legatum ex persona titij.
8 Legitima debetur matri que non sit quota hereditatis: sed bonorum.

Consilium.cxxxij.

Permittitur adesse statutum in ciuitate Mantue positum sub rubri.de successioñ.ab intestato in quo inter cetera sic statuitur q existētibus agnatis matres & ascendentes per lineam maternaʒ & femine ascendentes etiam per lineam paterna in suis descendentibus non succedant. Sed habeant & habere debeant duntaxat in bonis predictorum suorum descendentiū debitum bonorum subsidiū.vez tertiā partem portionis que eisdem abintestato obuenerit &c. Modo factum tale est quidam testator suum vltimum condidit testamētū in quo inter cetera sibi heredes vniuersales instituit.A.filium vnū quem habebat.&.B.nepotem ex altero filio premortuo.& eisdem certas substitutiones fecit que non ponuntur. Quia pro nunc non faciunt ad propositum de quo queritur: vltimate sic dixit si vero dicti eius filius & nepos heredes sui predicti ambo decederent sine filijs masculis ex eis vel altera eorum legitime descendentibus ex eorum filijs masculis tūc & eo casu substituit consortium. Decessit hic testator relictis dictis A.filio.&.B.nepote heredibus: vt.s.institutis qui dictā hereditateʒ adiuerūt. Decessit deinde hic nepos relicta vxore pregnante q postea peperit filium masculuʒ & relicto dicto. A. demum decessit hic posthumus relicto pur dicto. A. patruo magno & relicta matre & hoc infra mensem a die natiuitatis sue & non immiscuit se posthumus in hereditate paterna per se vel per tutorem quia nullus datus fuit tutor & mater eius minor erat.xxv.ann.vnde dictus. A. patruus cum sit de dictis agnatis dicit sibi esse delataʒ hereditatē dicti infantis & velle ex persona dicti infantis repudiare hereditateʒ patris dicti infantis seu ab illa abstinere & cā iure proprio.i.ex sua propria persona tanqꝫ proximior adire: queritur: an hoc facere possit adeo qd mater dicti infantis que petit legitimam ex forma dicti statuti non possit petere nec cōsequi legitimam in effectu de bonis hereditatis patris dicti posthumi de late ipsi posthumo. An heres possit ex persona defuncti repudiare hereditatem delatam defuncto.& per hoc minuere legitimam debitam matri defuncti.

Domini redemptoris nostri inuocato suffragio. Pro decisione suprascripte dubitationis presuppono q lʒ verba dicti statuti prima facie nõ videantur expresse vocare agnotos: sed excludere matrē a successione ex-
1 cepta legitima † tñ eo ipso q ppter existentiaʒ agnotorū statutū exclu dit matrem dicitur vocare agnotos.l.seruo legato.§.si testator.& ibi no.Bar.& alij post euʒ.ff.de leg.j.l.cū emācipati.§.fi.& ibi no.Bar.ff.de colla.bo.l.fideicōmissa.§.interdum &.§.cū esset.ff.de leg.ij.l.post legatum.§.amittere.ff.de his qui.vt indi.& no.Bar.in.l.ij.§.videdū.ff.ad tertul.& in.l.j.§.pe.ff.de bo.pos.Stab.& Bal.in.l.maximum vitiū.ī j.col.C.de lib.prete.& in.l.si quis filiuʒ in ver.quero retento statuto &c. C.de inoffi.test.& in.l.illam.C.de colla.& in.l.si defunctus.C.de suis et
2 leg.& in.l.conuenticulā.C.de epi.& cle. Hoc presupposito † videretur prima consideratione dicendū qd in preiudicū & dānū matris dicti infantis seu in diminutionem legitime debite ipsi matri non possit patruus dictam hereditatem delatā infanti repudiare: vt vr̄ quasi casus in.l.liberto octoginta.ff.de bo.lib.vbi si libertus habebat in bonis octoginta & vltra hoc sibi legatus fuerat fund⁹ valoris quadraginta & cedente die legati anteqꝫ agnosceret legatum decessit pdictus libertus extraneo herede instituto qui repudiauit dictuʒ legatū ex persona liberi queritur an patronus liberti cui patrono debetur legitima in bonis liberti solum qñ libertus haberet vltra centum in bonis iu &ta.§.sed nostra.instit.de succes.lib.possit petere legitimaʒ ꝫ dictū extraneum heredē liberti dubiū faciebat: qr facta repudiatione legati p heredē perinde videbatur ac si nihil legatū fuisset.l.seruū filij.§.j.&.l.si tibi homo.§.cum seruus.ff.de leg.j.& si nihil legatū fuisset dict⁹ libertus non habuisset in bonis centū: sed octoginta tm̄ & sic nulla videbatur deberi legitima patrono.tñ cōtrariū decidit in.d.l.liberto.lxxx.& est singularis casus ſꝫ Bal.in.l.fi.§.tali.C.de cur.furi.vbi dicit hoc ibi esse rōne fraudis heredis legatarij: ita ergo esse dʒ in casu proposito ne fiat fraus matri in legitima diminuenda alias enim esset aperta via maliciꝭ & fraudibus contra.l.in fundo.ff.de rei vendi.l.tres fra
3 tres.cum si.ff.de pact.tñ his † nõ obstantibus cōtrarium puto in casu nostro esse verius qr hereditas paterna delata filio infanti intelligitur esse delata cū facultate & beneficio abstinendi & immiscendi.l.necessarijs.&.l.ei qui.ff.de acqui.here.& in.§.sed & his permittit pretor. insti.de heredum qualita.& differen.& licet hereditas paterna delata infanti transmittatur ex potentia suitatis ſm opinionē Bar.& sequaciū in.l.si infanti.C.de iure deliberā.& in.l.ventre cū si.ff.de acqui.heredi.tñ transmittit cū facultate abstinendi.l.si quis filiū.§.i.ff.de acq.here. Et si teneremus opinionē tenētiū q nullo mō transmittat infans hereditatem nõ aditā etiā paternā vt tenet gl.in dicta.l.si infanti in verbo hereditates & Jac.de belui.& videtur seq Bal.ibidē per illuʒ tex.& per.l.ij.§.si quis ex liberis ſꝫ vnū intellectū.ff.ad tertul.& Sali.in.l.apud hostes.C.de suis & legi.res esset expedita contra dictaʒ matrem verum quia magis communis videtur esse opi.qd infans transmittat hereditatē paternam nõ aditā ex potētia suitatis: ideo dico qd etiam retēta hac magis cōi opinione adhuc pcedit q dictus patruus potest dictā hereditatē repudiare ex persona infantis qr transmittitur tanqꝫ adeunda ex potentia abstinēdi dicta.l.si quis filiuʒ.& non obstat dicta.l.si infanti versi. Sed si hoc parens neglexerit vbi infans hereditatem sibi delatam transmittit vt aditam qr respondeo q ibi loquitur in transmissione que fit per infantem ad parentem seu ascendenteʒ suū & in priuilegium parentis est hoc inductū vt patet ibi in tex.iuncto versi.sequenti.& no.doc.ibi & Bal.in.l.vnica.in fi.C.de his q ante apert.tabu. Et sic loquitur ib.de hereditate paterna transmittenda ex potentia suitatis quo casu bene transmittitur etiam tanqꝫ non agnita. l.si fratris.C.de iure deliberan.l.apud hostes.C.de suis & legiti.cum similibus. Sed illa alia hereditas non adita non transmittebatur.l. quoniam sororē.C.de iure deliberā.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cadu. tollen.& sic euʒ in hereditate dicti infantis inueniretur dicta facultas immiscendi se in hereditate patris dicti infantis non dicebatur dicta
4 hereditas infantis locupletior: qr habens † ius adeūdi hereditatem
5 non dicitur esse locupletior.l.pretia rerum.ff.ad.l.fal. † Et ideo di

cit Bal. in. l. ij. ad fi. C. de iur. & fac. igno. & in. l. deo nobis ad fi. C. de episco. & cleri. quod ius adeũdi nõ dicitur esse in bonis nostris per. d. l. p
6 tia rerũ. quã ad hoc reputat sing. Legitima † vero solum debetur ex his que erant in bonis defuncti tempore mortis. l. cum queritur. C.
7 de inofficio. testa. l. etiam. §. fi. ff. de bo. lib. ¶ † Confirmantur predicta quia facta repudiatione per dictum patruum de hereditate delata infanti perinde est ac si nunq̃ delata fuisset infanti dicta. l. seruũ filij. §. j. in prin. prealleg. l. si tibi homo. §. cum seruus. & constat q̃ si nũq̃ delata fuisset nihil de ea deberetur matri. Fortificantur etiam predicta per id quod habetur in. l. qui autem. in prin. ver. perinde. ff. q̃ in frau. cre. vbi debitor qui noluit adire hereditatẽ sibi delatam vel agnoscere legatum sibi relictum nõ dicitur aliquid fecisse in fraudẽ creditorum.
8 ¶ Comprobatur † optime per. l. si mihi & tibi in prin. cũ glo. & clarius ex ibi no. per Dy. Bar. & alios. ff. de leg. j. vbi habet q̃ si legatũ vnius fundi est relictum mihi & titio & titius ante agnitionem dicti legati decessit me relicto herede: est in potestate mea repudiare legatum ex persona titij cuius sum heres & amplecti totum legatum ex persona mea mediante iure accrescendi per illum tex. & erit mihi vtile q: si sum heres titij non teneor in aliquo de illa re legata titio respondere creditoribus titij: quia licuit mihi in preiudicium eorum creditorum repudiare & per repudiationem facere illam hereditatem titij esse minorem ad incommodum creditorũ vel legatariorum titij etiã hodie saltẽ si cõfeci inuentarium: quo casu non teneor ego heres titij vltra vires hereditatis titij legatarij & creditoribus: vt. l. fi. §. & si prefatã. C. de iure delib. & in auth. sed cum testator. C. ad. l. fal. opponunt tamen Bar. & alij doc. in. d. l. si mihi & tibi de. d. l. liberto. lxxx. vbi non permittitur heredi repudiare ad incommodum alterius lagatũ factũ defuncto: sed respondent q̃ illud procedit qñ heres ad icommodũ alienũ absq̃ commodo suo repudiat legatũ secus qñ repudiatio fit ad commodũ repudiãtis q: valet licet cedat ad damnũ alienũ: vt in. d. l. si mihi & tibi. cũ ibi no. nisi in casu. l. si fundum sub conditione. §. si titius cum ibi not. ff. de leg. j. nisi ille alius in cuius etiam cõmoduz fit erat habiturus ex dispositione defuncti illud quod heres repudiat ex psona defuncti & ille non est casus noster: quia mater non erat ex dispositione defuncti habitura legitimam aliquam de hereditate patris delata infanti. Preterea in d. §. si titius heres repudians non repudiabat ad commodum suum cum ergo in casu nostro dictam repudiationez faciat patruus ad cõmodum suũ: q: sibi postea tanq̃ proximiori defertur ex persona propria igitur debet posse repudiare per doctrinaz traditã i. d. l. si mihi & tibi per quã vt mihi videtur decidit iste casus: & cũ patruus repudiet pncipaliter: vt sibi prosit non vt alteri noceat non dicitur dicte mulieri iniuriam facere nec dolum committere. l. fluminum. §. item videamus & quod ibi no. ff. de dã. infec. & in. c. cum ecclesia vulterana. de elec. ¶ Et licet Rapha. cu. in. d. l. si mihi & tibi relinquat cogitandum super veritate illius doctrine tradite ibi p Bar. ex eo q: dicit Rapha. qd videtur contra dictam. l. liberto. vbi repudiãs repudiabat ad commodum suum. s. ad excludendum patronũ a bonoruz possessione cõtabulas. & tñ illa repudiatio heredis non valet ad preiudiciam alterius tamen respondeo verã esse doctrinã Bar. que cõmuniter approbatur. ¶ Non obstat obiectio: q: imo repudiatio in casu. d. l. liberto octoginta. non afferebat commodũ heredi repudianti: q: repudiabatur legatum ascendens ad quadraginta & tota hrẽditas liberti sine legato valebat. lxxx. vnde si accepisset heres legatum illa integra quadraginta spectassent ad patronum cui debetur tertia iuxta dictũ. §. sed nostra. & l. si vt patronus. §. j. cum glo. in verbo excluditur. ff. de iure patro. & sic siue heres repudiasset legatum siue non nihil cõmodi aut incommodi contingebat heredi & constat q̃ dictus patruus est ille qui est heres dicti
9 infantis nõ mater: q: matri sola competit legitima que † nõ est quota hereditatis: sed bonorũ l. papinianus. §. iiij. ff. de inoffi. testa. l. si quis seruum. §. fi. cum. l. seq. ff. de leg. ij. & probatur. in. d. l. liberto & no. doc. in. l. ex facto proponebatur. ff. de here. insti. & in. l. quoties. C. eo. ti. & per hec est responsum ad omnia contraria.

¶ Summarium super consilio. cxxxiij.

1 Ubi agitur de graui preiudicio afficiente personam requiritur nominatim esse factum mandatum. nu. 5.
2 Detentio in carcere est quedam spẽs seruitutis. nu. 10.
3 Tantum operatur mandatum generale quo ad genus quantum speciale quo ad speciem.
4 Procurator constitutus ad petendam pecuniam a debitore poterit ipsum fugientem cuz pecunia capere.
6 In casibus requirentibus speciale mandatum sufficit generale cum libera.
7 Clausula quod possit ea que constituentes poterant &c.
8 Ratihabitio locum habet etiam in his que requirebant speciale mandatum.
9 Periculum infamie equiparatur periculo mortis.
11 Ad petendum quem eximi de carceribus requiritur spãle mandatuz.
12 An in casu isto possit quis allegare peremptionem instantie.
13 Reuocatio interlocutoria permittitur re integra.

¶ Consilium. cxxxiij.


Omini redẽptoris nostri inuocato suffragio. Circa executionem instrumẽti commissam contra vlixem. Uiso puncto & contentis in eo et presertim instrumento obligationis dicti vlixis & sententia lata contra Gerardum principalẽ debitorem et supplicatione & rescripto principis super expeditione cause vertentis tunc inter dictum Dalmianum biliardum ex parte vna & dictuz Gerardum ex altera. ¶ Circa primũ dubiũ quo queritur an captura vlixis veniat retractanda ex eo q̃ procurator qui eũ capi seu detineri fe-
1 cit nõ habuit spãle mãdatũ ad illud videret prima † cõsideratiõe dicẽdum mandatũ nõ sufficere maxime p id q̃ habet in. l. non solũ. §. fi. ff. de procu. vbi qñ agit de graui preiudicio afficiente personam requirit noiatim esse factũ mandatũ vt si agit de eo q̃ concernit famã hois sic
2 ergo dicendũ est in captura cum † quem detineri in carcere sit quedam species seruitutis. l. j. & ij. ff. de libe. homi. exhib. fortius voluit Bart. in consilio suo incipiente in causa stagij procuratoris vannis &c. q̃ ad petendum captuz eximi de carceribus requiritur speciale mandatum
3 allegat. l. pomponius. in prin. ff. de procur. ¶ Sed † his non obstantibus Ziium puto esse de iure verius in proposito nro primo: quia regula est qd tantũ operat mandatũ generale quo ad genus quantum operatur spãle quo ad spẽm. l. j. §. j. ff. q̃ iussu & l. si duo. in fi. ff. de admini. tu. fallit in casib⁹ in qbus spãliter hoc reperit iure cautũ. vt no. gl. l. si quis mihi bona. §. iussum in verbo spãliter. ff. de acqui. here. & in. c. coram felicis. in gloss. pe. de resti. in integ. & in. c. qui ad agendum. in gl. pe. de procu. in. vj. & per Spe. in ti. de procu. §. j. versi. item qd lz habeat in quibus locis enumerant casus requirentes speciale mandatuz inter quos iste casus non est enumeratus ergo sumus sub regula.
4 ¶ Hoc † etiam videt esse de mẽte Ang. in. l. generali. C. de decur. lib. x. vbi dixit q̃ procurator cõstitutus ad petendã pecuniã a debitore poterit ipsum fugiẽtẽ cũ pecunia propria autoritate capere sicut potuisset
5 creditor principalis. ¶ Preterea † posito q̃ diceremus requiri speciale mandatũ ad huiusmodi capturaz tamen presupponitur q̃ in dicto mandato generali cõtinebatur libera potestas & clausula qd possit illud qd constituẽs poterat que verba operantur: vt talis procurator possit regulariter porrigere manũ ad ea que speciale mandatũ exigebant. l. mandato generali iuncta glo. & ibi Bart. ff. de procu. & probat in. d. c. qui ad agẽdũ. §. fi. & in. l. iusiurandũ qd ex cõuentione. §. fi. cum glo. in verbo vniuersorũ. ff. de iureiur. & ibi ad hoc illum text. ponderat Bal. in. l. nam & nocere cũ glo. in verbo fuit. ff. de pac. ¶ Et ex illo tex. colligit ibi Bal. qd equiparantur habere mandatum speciale vel habere mandatũ generale cuz libera. & hoc tam in contractibus q̃ in iu-
6 dicijs qd dicit esse notabile. ¶ Hãc † doctrinam tradit Bal. in. l. illud §. j. ff. de mino. vbi inquit qd in casibus requirentibus speciale mãdatum sufficit generale cum libera. allegat. l. procurator cum libera. ff. de procu. & no. per Cy. in. l. j. C. etiam per procuratorem causam in integ. resti. agi posse. & per eundẽ Cy. in. d. l. illud. in addi. & hanc doctrinam dicit Bal. esse menti tenendam & propterea semper esse respiciendum procuratoriũ vtrũ in eo concedat libera vel non ita etiam vult Paul. de ca. in. l. per procuratorez al's incipit Pau. ff. de acqui. here. & est de mẽte Spe. in dicto titulo de procu. §. j. versi. v. in trãsactiõe &c. ¶ Iu-
7 super † illa clausula scz qd possit ea que constituens poterat qd etiam possit expedire ea que exigunt speciale mandatum: vt expresse firmat Jo. de imo. & Do. Abb. in. c. fi. de dila. per. l. creditor. §. lucius. ff. mãda. & per no. p Bar. in. d. l. pcurator cũ libera. facit qd no. Angel. in. §. p-
8 hibemus in aut. de collato. ¶ Posset etiã † ad cautelam ratificari per Dalmianum id qd circa capturaz gestum est nomine suo per dictum eius procuratorem: q: ratihabitio locũ habet etiam in his que requirebant speciale mandatum: vt probat tex. not. in. l. qd si de speciali. ff. de minori. §. j. & no. Archi. in. d. c. qui ad agẽdũ. & Bal. i. l. si marit⁹. C. manda. & in. l. multũ in. iij. colũ. C. si qs alteri vel sibi. & Ang. in. l. lz. ff. de iudi. cũ concordantijs ibi allegatis per eum. ¶ Nõ obstant ea que
9 in contrariũ † adducebant. & primo id qd habet in. d. l. non solum. §. fi. q: ibi est speciale vbi agitur de cã status seu fame: ita inquit Bal. in. l. iij. §. questiũ circa. iij. col. ff. si quis cau. sed in proposito nõ agitur de hoc: sed in captura persone pro executione sñie seu instrumenti a qua captura quis põt liberari soluendo: sed ab infamia irrogata non potest quis ita liberari soluendo: & periculum infamie equiparatur periculo mortis: vt. l. isti quidẽ. §. penul. & ibi not. ff. qd metus cau. ¶ Non
10 obstat † qd capturã est species seruitutis. l. j. & ij. ff. de lib. homi. exhib. q: ibi loquit de eo qui a priuato illicite detinetur: secus qñ per officialem iure permittente quis capitur seu carceratur pro debito. l. iuxu
11 glo. fi. & ibi Bar. C. qui bon. cede. pos. ¶ Non obstat † qd ad petendum quem eximi de carceribus requiratur speciale mandatũ. d. l. pomponius: q: respondeo qd ibi ille qui petebat detentũ eximi nõ cõparebat tanq̃ procurator detenti: sed tãq̃ procurator alterius cuius intererat illum eximi. & ad eum deduci. ita loquitur tex. in dicta. l. pomponius. et in. l. iij. §. j. de liber. exhibẽ. & Bar. in preallegato consilio. Et iste non est casus noster. Quamuis ergo ille casus enumeraretur inter casus speciales requirentes mandatum specificum: vt notatur in locis superius

perius allegatis tñ casus noster nõ enumeratur in illis. Deniq̃ posi-
to qꝺ requireretur speciale mandatũ non tñ requiritur mãdatum sin-
gulare, ⁊ de indiuiduo. vt proprie in terminis dicte.l.non solũ.§.fi.in
verbo nominati, ⁊ dicte.l.põponius in prin.in verbo nominatim de-
cidit Barto.in.l.filiusfami.ff.de dona.per.l.titius.in princ.ff.de libe.
⁊ posthu. ⁊ eius doctrina est cõiter approbata propterea vt dixi supra
sufficit generale mandatũ cum libera ⁊ seu illa clausula ꝙ possit ea fa-
12 cere que ipse cõstituẽs posset. ¶ Circa † ƀm dubiũ quo querit̃ an dict⁹
Vlixes possit se tueri propter allegatã perẽptionẽ instãtie posito ꝙ
perempta esset ⁊ mihi videt̃ qꝺ non saltem qꝺ nõ fuit hoc oppositũ et
probatum infra illos quinq̃ dies prefixos a statuto ⁊ presupponitur
fuisse seruatã ꝯ Vlixẽ formã statuti sub rub.de executione instrõrum,
⁊ per cõsequẽs ꝙ post exceptiones oppositas pro parte Vlixis fuerit
infra terminũ prefixũ a statuto pronuntiatũ expresse vel saltem tacite
contra dictũ Vlixem attento ꝙ a dicta pronũtiatione nõ presupponi-
tur fuisse appellatuz intra tempus permissum prout licebat etiam ex
forma statuti predicti. ⁊ sic talis pronuntia.in rem iudicatã trãsiuit. et
per cõsequens ad petitionẽ partis non põt amplius reuocari.l.arbi-
tro.ff.qui satisda.cogã. ⁊.l.fi.ff.a quibus appella.non licet. ⁊ no.glo. ⁊
doc.in.c.cum cessante.de appel. ⁊ plene in.l.ꝙ iussu.ff.de re iudi.vbi
per Bar. ⁊ per alios ibi ⁊ in.l.post sñiam.C.de sentẽ.cũ simi. ¶ Pre-
13 terea † reuocatio interlocutorie permittitur re integra: vt notatur per
gl. ⁊ doc.in dicto.c.cũ cessante: ⁊ nũc res nõ ẽ integra cũ iã facta sit ca-
ptura facteq̃ sint expẽse per no.in dicto.c.cum cessante. ¶ Preterea
statutũ solũ permittit cõtradictionẽ fieri infra quinq̃ dies. Et si non
fit contradictũ ⁊ contra eũ pronuntiatũ fuerit: vult qꝺ executioni mã-
detur instrũm. ergo cum contradixerit ⁊ contra eum fuerit expresse vel
tacite pronũtiatũ procedendo ad capturã.c.ex parte. M.de appella.
l.ait pretor.§.permittit̃.ff.de mino.no.Bar.in.l.a procedẽte.cũ simi.
C.de dilatio. sequitur ꝙ ex mente dicti statuti nõ debet vlterius audi-
ri. Nam post terminũ legis vel statuti quis nõ debet audiri: nec potest
moram purgare.l.ob commissa.C.ad.l.iul.de adul. ita no. Innoc.in.c.
cum in tua.qui matri.accusa.possunt. ⁊ Bald.in.l.si ea.C.qui accusa.
nõ pos.in vlti.col.in versi.quero quãdo statuitur in terminis per.l.vel
statutum ⁊c.cum similibus.

¶ Summarium super consilio.cxxxiiij.

1 Per diuitias familiarum conseruatur honestas que perit per
inopiam.nu.2.
3 Vbi ratio consuetudinis subest locum habet consuetũdo.
4 Beneficium qꝺ datur filio excludendi filiam dotatam extenditur ad
nepotem.
5 Statutum faciens mentionẽ de matre extenditur ad auiam.nu.6.
7 Statutũ excludeus filiam dotataz extante masculo. intelligitur in du-
bio excludere ab hereditate dotantis tantum.nu.18.
8 Verba posita in statuto.s.si dotate fuerint.
9 Dos non recipit reiterationem.nu.28. ⁊ nu.44.
10 Statutum an in totũ possit tollere legitimam.num.32. ⁊ nu.47. ⁊.48.
11 Remedium inuentum contra testamentum patris pretereũtis est de
iure ciuili.
12 Querela inofficiosi est de iure ciuili.nu.46.
13 Filius naturalis nunq̃ admittitur contra voluntatem defuncti.
14 Rationi naturali lex ciuilis derogare nõ potest.
15 Quod potest fieri per pactum potest fieri per statutum.
16 Statutuz ex cã põt auferre dñium rei priuate.nu.39. ⁊ nu.45. ⁊ nu.50.
17 Valet consuetudo quod primogenitus succedat.nu.34. ⁊ nu.51.
19 Si statuto caueatur qꝺ filia dotata non succedat si sit filia in vtero que
non sit dotata an fratres poterunt dotare.
20 Hypotheca non põt esse a principio sine principali obligatione.
21 An ante mobilem etatem competat ius mulieri.
22 Quando cognoscatur an tempus sit adiectum ad obligationem an ad
executionem.nu.23.
24 Dictio si vero de sui natura est aduersatiua.
25 Quale est principium.l.vel statuti talis iudicatur finis.nu.26.
27 Statuta ita sunt interpretanda ne contineant iniquum.
29 Si testator legauit filie ducentũ pro dote eius cũ nupserit demum pa-
ter in vita eam maritauit an mortuo patre possit filia residuum petere.
30 Dos constante matrimonio potest augeri.
31 Statutum faciens mentionẽ qꝺ filia dotata debeat esse contenta debet
intelligi de dote arbitrio boni viri.
33 An valeat consuetudo qꝺ vxor succedat marito in bonis mobilibus.
35 Femina non habet descendentes qui dicantur de agnatione sua.
36 Alimenta debentur filio de iure nature causali ⁊ formali.
37 Damnata consuetudine intelliguntur damnate non solum preterite
sed future.
38 Non valet statutum auferens ius alimentorum.
40 Lex ⁊ statutum iniustum non valet.
41 De iure diuino est inductum quod descendẽtibus debeatur successio.
42 Vltra legitimam quis potest petere fructus legitime dato qꝺ essent
bona fide consumpti.nu.4[?].
49 Licet filius non possit per querelam impugnare testamentum tamen
non impeditur petere sibi iustitiam ministrari.

¶ Consilium.cxxxiiij.



Eterni numinis inuocato suffragio. Animaduersis diligẽter his que in the-
mate continent̃ videret̃ pma cõsideratiõe dicẽdum
1 † dñam Gẽtilẽ tã i bonis paternis q̃ i bonis ⁊ he-
reditate dñe Augustie auie paterne esse omni auxi-
lio destitutã psertiz ex dispositiõe pmi statuti i vbo
pater vel mater vel ali⁹ ascendens ⁊c. Nam lz statutũ predictũ non fa-
ciat expressam mentionez de auia paterna testante. tñ ex quo facit mẽ-
tionem de patre ⁊ matre a successione quorum excludit descẽdentes fe-
minas extantibus masculis pari rõne videt̃ etiã excludere a successio-
ne auie paterne que condito testamẽto decederet nepte preterita. hoc
vr̃ velle aperte Jo.an.in addi.Spe.in ti.de successi.abintesta.in rub.
in.i.col. vbi refert ꝙ Jac.de are.in qõne que incipit statutũ est qꝺ cõ-
suetudo ⁊c. tenuit ꝙ si statutũ vel consuetudo pmittit fratrẽ repellere
sororem a successione patris illã conuenienter dotando idẽ erit in auo
cui abintestato succedunt nepos ⁊ neptis allegat qꝛ auus demonstrat̃
nomine patris.l.iusta.ff.de verbo.signi. vn̄ de dicit per hoc patere ꝙ
verba statuti non repugnant in auo ⁊ mens etiam cõcordat que est vt
agnationum salua sit dignitas.ff.de lega.i. ⁊.l.ab omnib⁹ circa princ.
2 ff.de ventre inspi.l.i.§.si seruus.C.de questio.l.super statu ⁊ per † diui
tias familiarũ cõseruat̃ honestas que perit per inopiã in aut.de testi.
§.sancimus.ff.de testib.l.iij.in prin.ff.de custo.reo.l.i.in aut.de defen.
ci.circa prin. imo egestate sordentibus vita est supplicium ⁊ mors sola
tium.C.ad.l.iul.maiesta.l.quisquis. ⁊ familia proprie cõsistit in agna
tione.ff.de verb.signi.l.pronuntiatio.in prin. ⁊.§.cõi. ⁊ cõseruatur per
masculinam prolem co.ti.l.familie. ⁊ sic dicit ꝙ ratione statuti ⁊ con-
3 suetudinis inspecta in talibus nepotibus erit idem qꝺ in filijs cũ † vbi
ratio consuetudinis subest locũ habeat consuetudo.C.que sit longa cõ-
sue.l.i. ⁊.l.de quibus ⁊ vtrobiq̃ no.ff.de legib. nec sit nouum propter
publicam vtilitatem derogari naturali equitati.ff.de vsucap.l.i.si ita
vulneratus.ff.ad.l.aquil. ita residet Jo.an.in loco preallega. vbi sub-
4 iungit quod idem † reassumpsit disputãdo Jac.bu.in simili questiõe
in qua tenuit quod beneficiũ excludẽdi filiã dotatã qꝺ datur filie a sta-
tuto trahatur ad nepotẽ etiã si alio statuto caueatur qꝺ vba statutorũ
debeant recipi ƀm proprium ⁊ vulgarez intellectũ. Si ergo statutũ lo-
quens de patre comprehendit auum eadẽ ratione statutũ nostrum lo-
quens in matre dz comprehendere auiam ⁊ idem no. Cyn.in.l.i.C.q̃ sit
longa cõsue. ⁊ etiã Bald.in.l.scim⁹ in fine principij.C.de inoff.testa.in
versi.vij.quero. vbi inquit ꝙ si statutũ dicat qꝺ frater possit repellere
sororem a successione patris dotãdo eam conueniat idem obtinebit si
auus decedat relicta nepte ex filio predefuncto ⁊ nepote ex alio filio
predefuncto ita dixit tenere Jaco.de arena. qꝛ hic nepos ⁊ neptis ap
pellantur fratres. insti.de gradi.§.iiij. gradu ⁊.l.iuriscon.§.hi autem.
ff.de gradi.l.si frater.C.qui testa.fa pos. ⁊ auus venit appellatione pa
tris dicta.l.iusta. ⁊ per alias rõnes quas recitat Jo.an.in preallega.
rub. lz Bal.de ipso mentionem non faciat. ¶ Et de dicta disputatiõe
Jaco.de arena ⁊ Jaco.bu. facit mentionez Bar.in.l.liberorũ in versi.
his premissis ⁊c.ff.de verb.signi. ⁊ Bal.in.l.maximum.in versi.item
facit.C.de libe.prete. ⁊ in.l.si vero.§.de viro.ff.so.ma ⁊ in.l.qꝺ vero.ff.
de legi. ⁊ in.l.fi.C.de in ius vo. ⁊ in.l.gallus.§.insti.ff.de libe. ⁊ posth.
⁊ Bar.in.l.ij.§.fi.ff.ad tertul. ⁊ Pe.de ancha.in repetitione.c.canonũ
5 statuta.de consti. ¶ Et qꝺ † statutũ faciens mentionem de matre extẽ-
datur ad auiam etiam si sit contra ius cõe tenuit Bar.in dicta.l.ij.§.vi
dendum.ff.ad tertul. ⁊ Bal.in dicta.l.ꝙ vero.ff.de legi. ⁊ in.l.nesen-
nius.ff.de neg.gest. ⁊ in.l.illam.in princ.C.de colla. facit qꝺ no. Ange.
in consi.ccclx. incipiente in dei nomine totuz dictũ statutũ ⁊c. ⁊ Ang.in
l.de quibus.ff.de legi. Ad idem facit secundum statutũ loquẽs de pa-
tre matre auo ⁊ proauo ad qꝺ statutum se remittit primum. ¶ Se-
6 cundo pro hoc facit † quia statuta predicta loquuntur in auo paterno
ergo comprehendunt etiam auiam paternam. qꝛ masculinum conci-
pit femininũ tam ex forma statutorũ: vt habetur in conclusione statuto
rum quaz etiã de iure communi. quia etiam in odiosis vbi odiũ est rõ-
nabile masculinum cõcipit femininũ.l.si qs id qꝺ. ⁊ ibi doc.ff.de iuris-
di.om.iudi. ⁊ plene per Dy. ⁊ Bar.in.l.i.ff.de verb.signi.per gl.in.c.
generali.de elec.in.vi.per Archi.xvij.q.iiij.si quis suadente per doct.
in cle.i.de elec.per Jaco.bu. ⁊ alios in.l.si quis in tantam.C.vnde vi.
per Cyn. ⁊ alios in.l.quicũq̃.C.de ser.fugi.per Hosti.in.c.raynald.de
testa. ⁊ Bar.in.l.i.in prin.ff.de pecul. ⁊ Bal.i.l.gallus.in prin.ff.de li
ber. ⁊ posthu. ⁊ in.l.multis.ff.de statu homi. ⁊ per Moder.in.l.si ita sit
7 scriptum.ff.de leg.ij. ¶ Tertio quia † lz sit de iure verum qꝺ statutum
excludens filiam dotatam extante filio masculo intelligatur in dubio
excludere filiam ab hereditate dotantis tantum adeo ꝙ lz fuerit do-
tata a patre non per hoc impediatur succedere in hereditate mater-
na: vt signãter scripsit Bald.in.l.i.C.de legi.here.per ibi no.per gl. ⁊
idem Bal.in.l.mater.C.de iure do. ⁊ Pe.de anch.in repetitione.c.ca
nonum statuta.de consti. tamen in proposito clarum esse videtur quod
filia dotata extantibus masculis excludatur non solum ab heredita-

te dotantis: sed etiam ab hereditate cuiuscunq; alterius ad cuius suc-
cessionem de iure cōi vocaretur vel saltē ab hereditate patris matris
z cuiuscūq; alterius ascēdentis: q2 hoc casu statutū nō loquit simplici-
ter disponendo q filia dotata excludatur: sed exprimunt spāliter q siue
dotetur ab ipso testāte de cuius hereditate tractatur siue ab alio quo-
modocūq; nihil vltra petere possit: vt p3 in primo statuto in versi. z si
quidē. z in scdo statuto. in prin. z in versi. si vero aliqua zc. in verbo ab
aliquo de predictis: vnde nō sine cā Bal. in prealle. l. j. C. de legi. here.
dixit si statuto caueat qd frater excludat sororē dotatam si statutū non
diceret vltra intelligeret ab hereditate dotātis tm zc. z sic sentit Bal.
q vbi statutū vltra disponeret qd tunc excluderetur ab hereditate cu-
iuslibet etiam non dotantis cui de iure cōi successura esset q2 in incer-
tis non certis locus est coniecturis. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de
leg. iij. z. l. continuus. §. cū ita. ff. de verb. ob. z statutū primū loquitur
etiam condito testō. z sic per illud tollitur dubiū de quo ibi disputant
8 doc. ¶ Quarto dicta† gentilis fuit dotata a fratre post mortē patris
z auie paterne: sed statutū tam primū q̄ scdm disponūt q si filia fue-
rit dotata a fratre vel ab alio prout ibi in statuto non possit succedere
abintestato: nec ꝯ testamentū patris matris aui vel alterius ascendē-
tis ergo remanet exclusa gentilis tā ab hereditate q̄ a legitima et alia
dote tam in bonis patris q̄ in bonis auie paterne et maxime: q2 illa
verba si dotate fuerint posita in statutis videnē referri ad tempus fu-
turum qñcunq; fuerint dotate. l. plociana cum ibi no. ff. de iure codi. l.
verbū erit. ff. de verb. signi. no. in. l. cū tale. §. pe. ff. de cōdi. z demon. in
glo. z in. c. vt animarū. in glo. in verbo concesserit. de cōsti. li. vj. et licet
non interuenerit consensus vel presentia mulieris in constitutione vel
traditione dicte dotis date marito gentilis nihil referre vr̄ cauetur ex-
9 presse in statuto secūdo in ver. z intelligat zc. ¶ Quinto† ad ostēden-
dum qd gentilis nullā aliā dotē petere possit in bonis z hereditate pa
tris vel auie adducit: q2 semel dotata est a fratre ergo non videt pos-
se dos reiterari sicut dicimus in alimentis que non recipiunt reitera-
tionem vno z eodē tpe: vt not. glo. in. l. domitius. §. j. ff. de vsufru. et. l.
alimenta. §. basilice. ff. de ali. lega. z. l. libertis quos. in princi. z in. l. sti-
chus. in prin. eo. ti. hoc etiam colligit ex mēte statuti secundi in versi. et
si mater. vbi statutum ita demū vult posse agi contra heredes matris
ad dotādam filiam si ex bonis patris vel aui dos constitui non possit.
¶ Sexto ad exclusionem gentilis in bonis auie paterne facit tertium
statutū quo cauetur q oīa bona mulieris intelligant in dubio tradita
in dotē viro z de iure cōi etiam habet in. l. mulier bona cū vulgaribus
concordā. ff. de iure do. z cauet in eodē statuto qd si ex muliere extarent
liberi masculi vel femine ex prioribus matrimonijs z ex vltimo ma-
trimonio nulli extent liberi tunc maritus connumerata persona cum
liberis masculis mulieris si extant z si non extant cum feminis ex alijs
matrimonijs vno vel pluribus dotis virilem portionem lucret nulla
deducta legitima per cuius legitime portionis deductionē seu detra-
ctionem dicta virilis portio mariti non minuatur prout latius in dicto
statuto. ¶ Septimo quod etiam nullam possit gentilis petere legiti-
mam in bonis paternis vel auie paterne comprobat: q2 cū tā primū
q̄ scdm statutū expresse velint qd mulier dotata non possit aliqd pe
tere in bonis patris matris aui z aliorū ascendentiū etiā rōne legiti-
me siue mulier sit dotata a patre auo vel proauo matre vel fratre vel
10 patruo zc. statutū† aūt legitimam vr̄ etiā in totū tollere posse: vt tenet
Dy. in regula indultū de reg. iur. in. vj. q2 vnū ius ciuile aliud tollere
pōt. l. de quibus. ff. de legi. z. l. non est nouū eo. titu. z insti. de iure natu.
§. pe. sed quota debita filio taxata est a iure ciuili nō iure naturali quo
nil propriū erat cū iure gētiū dn̄ia fuerint distincta. l. ex hoc iure. ff. de
iusti. z iur. prima di. iusgentiū. ergo illa taxatio p ius ciuile. i. munici-
pale tolli potuit. ¶ Ad idē q2 per petitionem hereditatis inductā de
iure ciuili veniatur ad bona paterna. ff. de peti. here. l. j. z. iij. ergo ipsa
per ciuile ius inducta poterat iure ciuili seu municipali tolli z subla-
ta petitione que est mediū perueniri non poterit ad extremū sicut sub-
lata querela per quā perueniē ad hereditatis petitionē z ipsa petitio
sublata vr̄. C. de inoffi. testa. l. scimus. §. j. ita tenebat Dy. in prealleg.
c. indultuz. rñdens ad iura dicentia q legitima est de iure naturali qd
dicūt exponi. i. iure ciuili inducto naturali cōiunctione suadente: vt al's
exponit. ff. de verb. signi. in. l. pronūtiatio. §. familie. Et idē videt velle
Cy. in. l. sancim9. C. de nup. q2 si statutū pōt diminuere legitimā vt vr̄
pbari i. c. rayn. de testa. z p3 q2 legitima fuit per ius ciuile mutata: mō
fuit quarta mō tertia: vt. l. cū qrit. z in aut. nouissima. C. de inoff. testa.
z. l. pap. §. iij. ff. eo. ti. ¶ Et qd possit mutari vr̄ pbari in. l. maximuz
vitiū in ver. cuz enim p ꝯtabulas. C. de lib. preter. z in. l. longobar. lib.
ij. in ti. de succes. in. l. si vr̄ filiā facit. c. q̄uis. de pac. in. vj. ergo pari rō-
ne d3 posse in totū tolli: q2 illud ius qd est de parte quo ad partem d3
esse de toto quo ad totū. l. que de tota. ff. de rei vendi. ¶ Ad idē text. in
aut. de heredi. z fal. §. j. z. §. si quis aūt. vbi dicit qd lex imponit necessi
tatem parentibus vt filijs legitimam relinquāt ergo legitima de iure
ciuili debita est. z per ꝯns d3 posse eodem vel alio iure ciuili tolli. Itē
a iure ciuili legitima nomen sumpsit z quota fuerit ius ciuile induxit
ergo noīe origine quotitate z entitate de iure ciuili dicenda est: vt in
dicta aut. nouissima: z in corpore vnde sumitur. Item ius ciuile olim
ex infinitis causis liberos legitima excludebat z hodie ex paucioꝛi-
bus in aut. vt cum. de ap. cogno. §. causas. z sic habemus qd ius ciuile
qñq; cā tollit in totū ex cā ita etiā d3 tollere posse hoc statutū vt trās-
cant ad masculos p quos conseruatur agnatio z familia in quo ver-
satur fauor reipublice. l. j. §. si seruus. ff. de vent. inspi. z dixi supra in
11 prin. ¶ Item nō iure† nature: s3 solo iure ciuili inuentū reperitur re-
medium ꝯ testamentuz patris pterentis vel indebite exheredātis fi-
lium. nam ius dicendi nullum rōne preteritionis datur solum existen-
ti in ptāte. ff. de lib. z posthu. l. si filius qui in ptāte. z. ff. de iniu. testa. l.
j. z patria ptās sit solum iure ciuili inuenta. l. itē in ptāte. ff. de his qui
sunt sui vel alie. iur. l. j. §. j. ff. de rei vendi. z insti. de pat. pote. versi. ius
aūt. igitur apparet qd ius dicendi nullum rōne preteritionis nōn erat
ante ius ciuile. Item cū exheredatus rite ad successionē patris venire
non possit nisi p querelam. ff. de ꝯtab. l. si post mortē. §. exheredati. z. l.
12 non putauit. in prin. ff. de bo. pos. cōtratab. querela† aūt inofficiosi est
de iure ciuili. vt. l. filio. §. fina. z ibi gl. ff. de inoffi. testa. z in. l. ex duobus
§. si alias est. l. z si ꝯtabu. z ibi gl. ff. de vulg. z pup. nec apparet q an
te ius ciuile esset via aliqua rumpendi dispositionem testōris defuncti
z similiter via petendi supplementū legitime est a iure ciuili inducta
l. omnimodo. C. de inoff. testa. ante ergo ius ciuile licebat cuilibet ro-
mano de bonis suis pro libito disponere. z ita in primo capite legis
falcidie cōtinebant. ff. ad. l. fal. l. j. in prin. z nihil est qd magis natura-
li equitati conueniat q̄ quecūq; posse libere rem suam in alium trans-
ferre. insti. de rerū diui. §. per traditionem. ff. si quis a par. fue. manu. l.
non vsq; adeo. z. C. de sacrosan. eccle. l. j. si igit predicta oīa iura legiti-
mam aduocantia de iure ciuili sunt: ergo alio iure tolli possunt. c. j. de
cōsti. in vj. insti. de legi. agna. tute. in fi. cū cōcor. s. alleg. ¶ Et qd sicut
potest legitima minui ita possit tolli. pbat in. l. pap. §. iiij. ff. de inoffi.
test. vbi si pater habeat totū vel quasi totū suū patrimonium in seruis
potest diminuere legitimā filij z etiā in totū auferre dādo libertatē in
testō oībus seruis suis. si pōt testōr ergo z lex in aut. de nup. §. dispo-
nat. Item ius ciuile auferebat ius succedēdi filijs emancipatis insti. de
heredi. q̄ abintest. §. emācipati z. l. j. §. ff. de cōiungē. cū emā. lib. ¶ Pre-
terea si forma legitime est inducta a iure ciuili dato q materia esset in-
ducta de iure naturali tñ magis preponderat forma q̄ materia. l. an
inutilis. in prin. z ibi no. ff. de acceptil. z in. l. si vnus. §. si acceptilatio.
ff. de pac. ¶ Ad idem q2 pmittit lex testōrē militē posse indistincte fi
liū exheredare z priuare legitima. l. testm̄. z. l. fi. C. de inoffi. testa. Si-
militer permittit lex patrē posse preterire z priuare filium naturalem
13 tm̄ omni iure successionis etiam in totū eū excludēdo. ¶ Vñ dixit† gl.
reputata sing. in. l. j. i prin. ff. de bo. pos. ꝯtab. qd l3 fili9 naturalis qñq;
admittatur bm voluntatem defuncti tñ contra eius voluntatem nunq̄
admittitur: vt etiam ibi firmat Bar. z illā glo. pro singulari cōmēdat
Bal. in. l. j. C. quorum bo. pro qua est tex. in. l. fi. C. de natu. lib. in verbo
necessitas z in verbo volūtate. z ibi ad hoc ponderat illū tex. Bal. di-
cens qd filio vel nepoti naturali nulla debet legitima adeo quod pater
ad aliquid relinquendum teneat. z illum tex. etiā ad. hoc allāt Ang. in
aut. quib. mo. na. effi. sui. §. fi. ¶ Et sic excluduntur spurij in aut. ex
complexu. z in corpore. C. de inces. nup. ergo etiam potuit lex legitimū
filium excludere. nam si contrarium diceretur non posset alia rōne dici
nisi q2 legitima est de iure naturali. l. cū rō. ff. de bo. dā. z infra dicā rō-
14 ni† naturali lex ciuilis derogare non potest. l. eas cās. ff. de capi. di. insti.
de legit. agna. tu. in fi. z instit. de iure natu. §. sed naturalia. sed hec rō
in naturalibus vel spurijs non pōt sibi locū vendicare q2 iure natura-
li omnes liberi z legitimi nascebantur in aut. quib. mod. na. effi. legi.
§. liceat. z in aut. quib. mod. na effi. sui. §. illud videmus ad predicta
facit tex. in aut. quib. mo. na. effi. sui. §. si quis igitur habens filios. vbi
etiam abintestato excluduntur filij naturales extantibus legitimis.
¶ Fortificatur q2 si olim licebat patri filiū impune occidere. l. in suis
ff. de lib. z posthu. l. fi. C. de pat. pot. quāto magis debuit per legē pos-
se induci qd possit pater filiū priuare hereditate z legitima postq̄ pote
rat inducere qd cū vita priuare posset q est magis. aut. multo magis.
15 C. de sac. san. eccle. z expressius in. d. l. in suis. in fi. ¶ Itē qd † pōt fieri
per pactū nō d3 fieri p statutū vt no. gl. i rub. C. de decre. decur. lib. x. z
l. non impossibile. ff. de pac. l. fi. C. de fideius. s3 per pactū pōt quis re-
nuntiare legitime sibi debite. l. si qñ. §. fi. C. de inoffi. test. c. quamuis. de
pac. in. vj. l. j. z per totū. C. de repu. here. facit q not. Cyn. in. l. heres. C.
de impube. z alijs sub. z Bar. in. l. q2 poterat. cū cōcor. ff. ad treb. ergo
16 l3 posse fieri per statutū. ¶ Itē videmus† q p statutū ex cā pōt au-
ferri dñium rei priuate. l. luci9. ff. de euic. l. venditor. §. si cōstat. ff. cōia
predio. l. item si verberatum. §. j. ff. de rei vendi. not. Inno. in. c. que in
ecclesiarum de consti. z Bar. in proemio. ff. z in. l. fi. C. si ꝯ ius z in. l. an
tiochensiū. ff. de priuile. cre. z in. l. totiens. ff. de pollicita. quanto magis
debet posse lex inducere qd dicta auia paterna possit in testamento pri
uare neptē legitima que nondū est acquisita. l. j. §. si quis impuberi. ff.
de colla. bo. z. l. si qñ. §. j. C. de inoff. testa. z qd transeat in masculos per
17 quos conseruatur familia z agnatio ¶ Confirmatur † per id qd ha
betur in. c. l3 in fi. de voto. z. vo. q. j. quam periculosuz. vbi valet cōsuetu
do qd primogenitus succedat. z no. Bal. in. c. mulier. si de feu. fue. con
tro. inter do. z agna. l. cunctos populos. C. de sum. tri. in versi. deinde
quero

quero circa statuta permissiua.item legitima non fuit introducta iure
naturali primeuo:q2 tunc oĩa erant cõia.j.di.ius naturale.no.gl.insti.
de rerũ di.in prin.in verbo naturali rõne.ergo inducta est aut iuregē-
tium qđ etiã appellaꝛ naturale.insti.de rerũ diui.in prin.⁊ in.§.singu
lorum.aut est inducta de iure ciuili.ergo dꝫ posse tolli per statutũ per
qđ etiã tolliꝛ id qđ est de iuregentiũ vt dñium.l.ex hoc iure.de iusti.et
iur.iuncta.d.l.vēditor.§.si cõstat.cũ si.⁊ etiã tolliꝛ id qđ est de iure ci-
uili.l.oẽs populi.ff.de iusti.⁊ iur.l.eas causas.ff.de capi.di.ꝑ ista opi,
etiã bene facit.l.si quis in suo.§.legis.C.de inoffi.test.⁊ in hanc sñiam
inclinant pleriq3 scribentes ꝑ aliquas ex rõnibus superius allegatis.
¶ Sed premissis non obstantibus ꝯriam sñiam de iure veriorem et
equiorem puto ⁊ lꝫ solitis cõtrarijs superius adductis remaneat cla-
ra conclusio in fauorē dicte gētilis tñ adhuc specialius pro fundamē-
to iurium ipsius gentilis alius plurimũ conferre ⁊ iuuare videꝛ.nam
presuppono ꝙ Thadeus frater gentilis dãdo pro dote eiusdē gētilis
dictam petiam terre estimatã ad eũ spectantē tanq3 heredē dicte auie
videtur in dubio de suo dotasse non autē pro eo ad qđ esset obligatus
tanq3 heres patris vel auie hoc clare cautum est in scđo statuto in fine.
⁊ sic non opꝫ recurrere ad ea que leguntur ⁊ notantur per gloss.⁊ doc.
in.l.fi.C.de do.promis.⁊ in.l.nesennius.ff.de nego.gest.⁊ in.l.pater.§.
naturalis.ff.de lega.iij.⁊ presertim q2 tpe quo dicta petia terre fuit da
ta in dotē per Thadeuꝫ dicebaꝛ esse Thadei heredis cũ iã esset adita
hereditas auie non autem dicebatur amplius hereditaria:vt no.glos.
in.l.j.§.veteres.ff.de acqui.pos.⁊ in.l.heres per seruum.ff.de acq.he-
re.⁊ in.l.per hereditarium.ff.de acqui.re.do. ¶ Hoc presupposito di-
18 co † ꝙ gentilis petere põt se dotare ꝭm formam statuti secundi.quod
ostendo.nam dictum secundũ statutuꝫ duo hꝫ principalia capita.pri-
mum est qñ filia esset dotata.scđm vero quando non esset dotata.pri-
mum caput excludens filiã dotatam nõ vēdicat sibi locum in ꝓposito
q2 intelligitur qñ filia fuit dotata tpe mortis patris vel ante ita ꝑcise
decidit Bar.in cõsi.incip.quidã decessit intestatus superstite ⁊c.dicēs
qđ in suis heredibus in successione ab intestato inspicimus tp̃s mor-
tis ⁊ casus postea superueniens non repellit suum heredē a successione
l.si alienũ.§.in extraneis.ff.de here.insti.⁊ insti.de here.quali.⁊ diff.§.
in extraneis.⁊ qđ vtrobiq3 no.sed filia tpe mortis patris nõ est dota-
ta.ergo nil impedit eũ quo minus succederet.⁊ lꝫ postea dotareꝛ ei nõ
noceret q2 statutũ disponēs qđ mulier dotata nõ succedat vel ad here-
ditatem patris redire non possit dꝫ intelligi de ea que reperiꝛ dotata
tpe mortis patris de cuius hereditate agiꝛ.ita residet Bar.in ꝑalle-
gato cõsi. ¶ Idē fuit de mēte Bar.ĩ.l.titio cētũ.§.titio genero.ff.de
cõdi.⁊ demõ.in vers.q̃ro statutũ est ⁊c.vbi dixit qđ dictũ statutũ dꝫ in-
telligi de filia in qua pater exercuit actuꝫ dotandi per iura ibi allega-
19 ta per eũ. ¶ Idē voluit † Bal.in.l.si plures in.x.col.in ver.iuxta pre-
dicta formaꝛ talis qđ ⁊c.C.de cõdi.inser.vbi querit statuto caueꝛ ꝙ fi-
lia dotata a patre non succedat.mõ titius decessit ab intestato relicta
posthuma in vtero.⁊ sic eã dotare nõ potuit ea nata fratres volũt eam
dotare ⁊ excludere ab hereditate paterna arguit pro ⁊ contra ⁊ finali-
ter decidit ꝙ iste est casus omissus a statuto.⁊ sic ꝭm eum relinquitur
iuri cõi.l.si cũ dotē.in prin.ff.sol.ma.l.cõmodissime.ff.de libe.⁊ posth.
l.si extraneus.ff.de cõdi.ob cãm.⁊ idem tenuit Pe.de anch.in repe.c.
canonũ statuta.de cõsti.in versi.pone statuto caueꝛ qđ filia dotata.fa-
ciũt no.ꝑ Bal.in.l.nõ fine.C.de bo.que lib.⁊ in.l.fi.in vl.col.C.de spõ
sa.⁊ specifice firmat Pau.de ca.in cõsi.cvi.incip.in xp̃i noĩe sup eo de
quo queriꝛ clara ⁊ indubitata ⁊c. ¶ Scđꝫ principale caput dicti secũ-
di statuti positũ in versi.si vero aliqua predictarũ ⁊c.nõ vꝛ obstare q̃n
debeat gentilis dotari in bonis patris q2 tale statutũ loquens de ea q̃
non fuerit dotata intelligitur de ea que non fuerit dotata tpe mortis
patris de cuius hereditate tractatur:qđ ostēdiꝛ.nam mortuo patre
superstite filio masculo ⁊ filia femina nõ dotata incontinenti fuit ex di-
spõne dicti statuti acquisitũ filie ius in bonis patris pro dote.lꝫ execu
tio sit per statutũ dilata in tp̃s nubilis etatis.hoc colligiꝛ ex dicto sta-
tuto secũdo in versi.filia vero ⁊c.vbi đr ꝙ bona defuncti vel ꝑ eũ pos-
sessa tpe mortis pro dicta dote cõstituēda ⁊ dãda ex die mortis illius
intelligantur esse obligata spãliter ⁊ expresse eidem filie vel eius here-
20 di ⁊c.hypotheca † aũt nõ põt esse a pĩcipio sine principali obligatio-
ne.l.fideiussor obligari.ĩ prĩ.⁊ ibi doc.ff.de fideicõ.⁊ ibi ꝑ Bar.⁊.l.cũ
principalis.ff.de reg.iur.⁊ propter hoc etiã statutũ voluit ꝙ tale ius
21 mulier decedēs transmittat ad heredes. ¶ Et qđ dato † ꝙ executio sit
a statuto dilata in tp̃s nubilis etatis nihilominus ante nubilē etatem
cõpetat ius mulieri cõsuluit Ange.in cõsi.cexcix.incip.in dei noĩe cõ-
sultatio hec ⁊c.bene facit.l.ex his verbis cũ ibi nota.C.qñ dies leg.ce.
22 ¶ Fortificaꝛ per ea † que dixit Pet.⁊ Bal.in.l.si cui legeꝛ.in princ.in
iij.col.ff.de leg.j.vbi dixit qđ ad cognoscendũ an tp̃s incertũ sit adie-
ctum ad obligationem.⁊ sic facit ipsam cõditionaleꝫ an vero sit adie-
ctum ad executionem.⁊ sic faciat ipsam obligationē purã est aduertē-
dum:q2 aut apponitur tp̃s in vna ⁊ eadē oratione ⁊ tunc vꝛ appositũ
substantie seu obligationi aut in sequenti separata oratione.⁊ tunc vꝛ
adiectũ executioni per.l.quidã testamento.in prin.ff.de lega.j.⁊.l.lu-
cius.ff.de alimē.⁊ ciba.leg.⁊ no.etiaꝫ Bal.post Butri.in preallega.l.
ex his.Sed ita est qđ post dispositionem perfectã in versi.si vero ali-
qua in dicto statuto scđo.postea in separata oratione in versi.⁊ ad pre-
dictam dotem ⁊c.apponitur tp̃s nubilis etatis.ergo sequitur ꝙ soluꝫ
23 quo ad executionem fuit adiectuꝫ tp̃s nubilis etatis.hoc † etiã patet ex
illo verbo compellantur qđ executionem denotat.l.nã qđ.§.si quis cõ-
pulsus ⁊.§.non aũt.ff.ad treb.debet ergo intelligi dicta secunda pars
statuti posita in versi.si vero aliqua ⁊c.qñ filia non esset tpe mortis pa
tris dotata:q2 tunc dꝫ de bonis eius dotari vt sic iste versi.si vero.ad-
uersetur prime parti statuti que intelligiꝛ de filia que esset dotata tpe
24 mortis vt probaui.⁊ hoc † denotat illa dictio si vero que de sui natu-
ra est aduersatiua.l.si quis emptionis.§.j.C.de prescrip.anno.c.cum
appellationibus friuolis ver.si vero de appell.lib.vj. ¶ Fortificaꝛ q2
si statutum in dicto ver.si vero aliqua ⁊c.intelligeretur de ea que nunq3
dotata fuerit ab aliquo tam tpe mortis q3 post sequeretur qđ si filia tpe
mortis patris intestati non esset dotata dotaretur postea a fratre sim
pliciter qui ad hoc tenetur ex forma dicti secundi statuti qđ perinde ꝑ
talem simplicem dotationē a fratre factã excluderetur soror a dote cõ
sequenda in bonis patris ac si frater specialiter ⁊ expresse dotasset tan
q3 heres patris ⁊ debitor sororis:qđ est contra dispositionem eiusdem
statuti in fine dicentis qđ frater etiaꝫ si sit debitor mulieris dotãdo so-
rorem intelligatur dotasse sororem de suo proprio nõ aũt tãq3 debitor
presertim q2 hec caueꝛ in vno ⁊ eodem statuto.⁊ sic verisimile est sta
tuentes cogitasse in fine dicti statuti etiaꝫ de casu expresso in superiori
pte statuti.s.qñ frater esset debitor sororis ex eo quia frater esset heres
25 patris ab intestato.⁊ sic esset obligatus ad dotem sororis q2 † quale est
principium legis vel statuti tale iudicatur esse finis legis vel statuti.l.
regula.§.pe.ff.de iuris ⁊ fac.igno.quam.l.ita allegat Old.in cõsi.ciij.
incipiente questio talis est an capitulum ⁊c.nam precedentia trahun-
26 tur ad sequentia † ⁊ econtra.l.qui filiabus in prin.l.talis scriptura.l.si
seruus plurium in fi.ff.de leg.j.l.fi.ff.de here.insti.l.item q2.ff.de pac.
l.titia.§.item rñdit.ff.de verb.ob.l.si quis ex argentarijs.§.si initium
ff.de edē. ¶ Confirmo q2 si incontinenti mortuo patre filie non dota-
te fuit acquisitum ius pro dote in bonis patris vt colligitur ex dicto
secundo statuto in ver.⁊ bona defuncti vel per eum possessi tpe mortis
pro dicta dote sint obligata ex tpe mortis ⁊c.⁊ probaui supra.ergo di-
ctum ius non potuit absq3 facto ⁊ consensu dicte gentilis sibi auferri
per fratrem simpliciter dantem dotem marito dicte gentilis q2 ius no
strum non potest sine facto nostro a nobis euelli vt in regula iuris id
qđ nostrũ.⁊ in.l.in re mãdata cũ vulgarib9.C.mã.iteꝫ posito ꝙ a prin
cipio tpe mortis patris non acquireretur ius pro dote ipsi filie in bo-
nis patris saltem nõ põt negari qđ q3 primũ gentilis fuit nubilis eta
tis ⁊ voluit nubere competijt ei ius in bonis patris pro dote quam
poterat petere sibi constitui ꝭm formam dicti secundi statuti in versi.si
vero aliqua.⁊ in ver.⁊ ad predictam.ergo tali iure nõ potuit per fratrē
priuare sine consensu ipsius gentilis.d.l.id qđ nostrum alias sequereꝛ
ꝙ semper esset in potestate fratris vel alterius successuri ab intestato
patri mulieris indotate excludere eam a iure consequendi dotem in
bonis patris iam mortui dando aliquid futuro marito dicte mu-
lieris pro dote eius etiam si illud simpliciter detur quod esset absur-
27 dum.statuta † aũt ita interpretanda ⁊ intelligenda sunt ne contineant
absurdum vel iniquuꝫ ita dixit Bar.in.l.omnes populi in.vj.q.prin
cipali.ver.pono aliud statuto continetur ⁊c.allegat.l.in ambigua.ff.de
legi.⁊ Bar.in.l.non dubium.C.de legi.vbi ad ideꝫ allegat.l.scire opꝫ
§.aliud.ff.de excusa.tu.⁊ Ang.no.in consi.cxvj.incipiente in dei noĩe
viso puncto predicto siue dubio.⁊ no.cano.in.c.cum dilectus.de con-
sue.ideo dicit Bal.in.l.quicũq3 in.vij.colũ.C.de seruis fugi.qđ statu-
ta non sunt iudaice intelligenda vbi ad hoc allegat glo.in.l.dam.§.si
is qui.ff.de dam.infec.in glo.que incipit quidã iudaice.Itē semp sta-
tutum recipit interpretationem ne incidat statuens ꝯrietatem in eodeꝫ
statuto vt dixit Cy.⁊ expressius Bal.in.l.fi.C.per quas perso.nob.ac
qui.ar.l.nõ ad ea.ff.de condi.⁊ demõ.⁊ in aut.qui.mo.natu.effi.sui.§.j.
⁊ facit qđ no.Bar.in.l.j.§.⁊ parui.ff.qđ vi aut clã.⁊ in.d.l.omnes po-
puli.in fi.iij.qõnis principalis sed si intelligeremus ꝙ dictũ statutuꝫ
vellet ꝙ frater dotans post mortem patris sororeꝫ indotatã simplici-
ter intelligereꝛ eã excludere in totũ a bonis paternis ꝯdiceret ei qđ ca-
uetur in eodem statuto in fine vbi statutuꝫ vult ꝙ frater simpliciter do
tãs sororē etiã si sit debitor sororis intelligatur dotasse de suo ⁊ nõ ani
mo compensandi.⁊ per consequens qđ videaꝛ donasse.l.j.§.accedit.C.
de rei vxo.act.⁊.l.ex morte.in fi.C.de pac.conuē.sed si per dictam dotis
dationem a fratre simpl'r factam excludereꝛ mulier a iure consequendi
dotem in bonis patris nihil censeretur habere in effectu de proprijs
bonis fratris nec ex donatione a fratre.ergo.hic intellectus relinquen
dus est velut dispositioni statuti contrarius ⁊ absurdus ⁊ maxime cuꝫ
28 nullus interuenerit mulieris consensus. ¶ Nec predictis † refragatur
quod gentilis iaꝫ sit dotata ⁊ qđ dotatio nõ recipiat reiterationē vt in
quarto argumento partis ꝯrie dictum est q2 respondeo ꝙ illud qđ dã
dum erit dñe gentili de bonis patris cedet loco augmenti dotis vt di-
29 xit Bar. † in.l.lucius titius in fi.ff.de leg.ij.vbi dixit qđ si testãtor lega-
uit ducentum filie pro dote eius cum nupserit demum pater in vita ma
ritauit filiam cui in dotem dedit centum dũtaxat querit an mortuo te-
statore filia possit residuuꝫ petere ⁊ decidit qđ sic q2 licet pater viuens

dederit filie centum pro dote non per hoc est finita causa legati quia
30 dos† etiã constante matrimonio põt augeri. l. pe. ⁊ aut. sed iam necesse
C. de dona. añ nup. ⁊ in terminis nostris in statuto faciente mentionez
de filia dotata decidit hoc Pau. de ca. in cõsi. cix. incip. super primo du-
bio seu quesito vr̃ dicẽdũ ꝙ dicta Luchisina ⁊c. vbi tz qd lz fuerit filia
dotata a matre poterit petere dotari in bonis alterius de cuius suc-
31 cessione tractabat. ¶ Nõ refrico in dubiũ† an gentilis posset ꝑ aliam
viã petere dotẽ in bonis patris vt qꝛ diceret ⁊ probaret se nõ fuisse cõ-
grue dotatã inspectis facultatibꝰ bonorũ patris qꝛ certũ est qd sic. vt
egregie decidit Bal. in terminis huius statuti in. l. fi. C. de do. promis.
in. ij. col. in ver. sed pone ꝙ ista filia. allegat ꝙ statutũ faciens mentio-
nem de filia dotata qd debeat esse cõtẽta dz intelligi de dote arbitrio
boni viri. l. filie. ff. de leg. iij. l. j. ff. de leg. ij. l. si cũ ea. C. de do. ꝓmis. ⁊ cõ-
suluit Pau. de ca. in consi. cviij. super. vij. dubio. ¶ Ultra dotẽ in bo-
nis paternis vr̃ qd etiam possit legitimã petere in bonis auie nõ ob-
stante qd eaz preterierit in testamento paterno ⁊ nõ obstãte dicto pri-
mo statuto ac etiã nõ obstante ꝙ dotẽ habitura sit de bonis patris vl-
32 tra dotẽ a fratre traditã. moueor principaliter qꝛ† statutũ in casu no-
stro auferret descendentibus auie legitimã in totũ qd quidem in casu
proposito ꝑ statutũ fieri nõ põt. hoc primo tenuit Ricar. malũ. in di-
sputatione sua quã refert Alberi. de rosa. in scda parte statutorũ in. q.
ciiij. ⁊ seq. ⁊ Cyn. in. l. sancimus. C. de nup. qꝛ talis portio est debita de
iure nature in aut. de trien. ⁊ semis. §. hec nos. ibi ⁊ natura primo cura-
ta ⁊c. ⁊. l. scripto. ff. vnde lib. in aut. de here. ⁊ fal. §. primũ. l. cũ ratio in
prin. ff. de bo. dãna. l. nã ⁊ si parẽtibus. in prin. ff. de inof. testa. j. di. ius
naturale. vbi hoc est expressum. ⁊ ibi gloss. sed ea que sunt de iure natu-
rali inducta immutabilia sunt. l. eas. ff. de capi. di. l. ius agnationis. ff.
de pac. insti. de iure natu. §. sed naturalia. ⁊ insti. de legi. agna. tute. in
fi. ⁊. j. dist. i prin. facit. l. abdicatio. C. de patri. pote. ⁊. l. si quis a liberis.
§. j. ff. de leber. agno. pro hoc aũt adducit qꝛ per hanc datã portionem
natura que vertit inter patrez ⁊ filiũ excusat a verecundia quam pater
incurreret filio nihil dando insti. de inoffi. testa. §. tam aũt. Idẽ tenuit
Jac. de bel. in aut. de here. ⁊ fal. in fine principij vbi dixit qd statutum
non põt in totũ auferre legitimã qꝛ educationis loco succedit ⁊ alimẽ-
torum iure debet: vt de se pz sed si auferret in totum per ꝯñs educatio
⁊ alimentorũ prestatio auferret qd esset ꝯ charitatez ⁊ bonos mores.
33 ⁊ ideo nõ seruandũ. alleg. iiij. dist. c. erit aũt. ¶ Idẽ tenuerunt† dñi de
rota in decisionibus suis nouis in conclu. xviij. in ordine meo incip.
Item fuit dubitatũ ⁊ in relationibus positũ ⁊c. vbi querunt an valeat
cõsuetudo qua introductũ est ꝙ vxor marito habẽti mobilia ⁊ immo-
bilia succedat in bonis mobilibus ⁊ in debitis ⁊ creditis etiã extanti-
bus liberis ⁊ concludunt qd sic: qꝛ per talem cõsuetudinẽ legitimã di-
minuitur nõ aũt in totũ tollit. allegant tex. in. d. c. ray. iunctis his que
ibi notant per abbatẽ antiquũ vbi aũt per cõsuetudinem vel statutum
in totũ tolleret dicunt cõsuetudinẽ vel statutũ non tenere qꝛ esset ꝯ rõ-
nem naturalẽ vt in iuribus. s. allega. cuius iuris ratio ponitur in. l. in
suis. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ in. l. cũ miles. ff. qui. ex ca. ma. quid enim lega-
lius est quã proprium filiũ ad paternam successionẽ admittere. in aut.
qui. mo. na. effi. sui. §. ergo. sciendũ. facit etiã ꝺm eos. xvij. q. vlt. c. si. ⁊. c.
quintauallis. de iureiur. ⁊ id qd no. in. l. si quis ad declinandã. de epis.
⁊ cle. ergo non valet cõsuetudo ꝯria. l. ij. C. que sit longa cõsue. ⁊. c. fi. de
consue. fallit ꝺm eos ex cã ex qua potest fieri exheredatio in aut. vt cũ.
de appella. cog. §. aliud. ⁊. §. causas. ⁊ no. in. d. c. quintauallis. tũc enim
cessat rõ naturalis propter rõnem naturalẽ cõtrariam fortiorẽ que hz
qd delicta nõ remaneant impunita. l. ita vulneratus ad. l. aquil. quin-
imo dicunt domini de rota in loco preallegato ꝙ lz statutũ possit di-
minuere legitimã: tñ illud dz intelligi verũ dũmodo diminutio nõ sit
ita nobilis qd censeat esse peremptio vel nimis enormis: qꝛ tunc esset
irrõnabilis per predicta ⁊ extra de deci. c. suggestum. ⁊ cũ ista opi. trã-
sit Anto. de bu. in. d. c. raynu. lz non multũ fideliter referat ibi dictam
decisionem dominorũ de rota. ¶ In hanc partẽ etiam inclinat Bal.
in aut. nunc aũt per illũ tex. in. fi. C. de epis. ⁊ cle. idem videt velle recte
intuenti Bal. in. l. cũ lege. C. de epis. ⁊ cle. vbi concludit qd subsistente
aliqua rõne vel causa tale statutuz valere potest puta rõne ingratitu-
dinis vere vel presumpte vel rõne agnationis cõseruande: sed vbi sta-
34 tutum caret rõne tunc tz ꝙ statutũ nõ valeat † vt si statutũ diceret ꝙ
primogenitus succedat in totũ. nam quo ad legitimã nõ vz. allegat qꝛ
meta legitime est de iure ciuili ideo põt augeri vel minui sed materia
legitime ⁊ alimentorũ est de iure naturali. ideo nõ potest in totum tol-
li sed distingui. allegat in fi. no. in. l. fi. C. si contra ius. sed in proposito
nulla subest causa vel rõ propter quam neptis excludatur a legitima
in bonis auie paterne. nam non subest ratio conseruande agnationis
35 ⁊ familie qꝛ† femina non hz descendẽtes qui dicant de agnatione sua.
⁊ sic non conseruat agnationẽ per descendentes. l. ꝓnuntiatio. in fi. ⁊. l.
seq. §. i. ⁊ vtrobiqꝫ no. ff. de verb. signi. ⁊. ff. vnde cogna. l. si spurius. in-
sti. de succes. cogna. §. vulgo. ¶ Idẽ sentit Bal. i. l. fi. §. finaũt es alie-
36 num super versi. finaũt legata†. C. de bo. que lib. vbi dixit Bald. not.
qd alimẽta debentur filio de iure nature causali ⁊ formali quia deben-
tur quantum sufficit ad viuere: sed legitima est de iure causali nõ for-
mali qꝛ põt per statutũ augeri ⁊ minui nõ aũt põt in tantũ tolli qd fi-
lius nõ habeat vnde se alat vt hic ita residet Bal. qui vr̃ ꝑ hec velle qd
in totum tolli nõ possit ⁊ similiter Ang. in. l. j. §. ius naturale in fi. ff. de
iusti. ⁊ iure. arguit per illũ tex. ꝙ nõ valet statutũ auferẽs legitimã que
succedit in locum educationis que est de iure naturali. vt ibi Bal. etiaz
in. l. sancimꝰ. C. de nup. approbat opinionẽ Ricar. malũ. qd in totum
tolli non possit idem ibi tz Sali. qꝛ ꝺm eũ esset tale statutũ ꝯ legẽ diui-
nam ⁊ ꝯ consiliũ Augustini. xvij. q. vlti. c. si. vt no. in. d. l. si quis ad de-
clinandaz. de epis. ⁊ cle. ⁊ ꝯ legẽ humanã que sine legitima cã nõ ꝑmit-
tit filios a parentibus priuari in aut. non lz. ⁊ in corpore. C. de lib. ꝑte.
Idem tenuit ⁊ plenius ipsemet Sali. in aut. nouissima. C. de inof. te. in
pe. ⁊ vlti. q. ⁊ in. l. scimus. C. de nup. ⁊ in consi. incip. petrus habẽs filiũ
⁊c. vbi pro hoc allegat duo. primũ qꝛ hec legitima succedit loco alimẽ-
torum vt probatur in aut. de trien. ⁊ semis. §. prohibemus. sed educatio
liberorum est de iure naturali. l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ in. d.
c. ius naturale. ergo tolli nõ põt: cũ iura naturalia sint immutabilia: vt
dictũ est. facit ꝺm eũ: qꝛ alimẽta filijs denegari nõ debẽt. C. de pa. po. l.
nec filium. ⁊. ff. de libe. agno. l. si quis a liberis. §. j. ¶ Scdo adducit qꝛ
tex. in aut. de trien. ⁊ semis. in prin. vr̃ habere clausulam derogatoriam
ad quãcunqꝫ cõsuetudinẽ ⁊ legẽ cuiuscunqꝫ inferioris. ex quo rõ sic di-
sponendi est vniformis vbiqꝫ locorũ. ⁊ sic vr̃ qd leges municipales ꝯ-
rium disponentes valere non debẽt in aut. nauigia. C. de fur. ⁊ aut. oẽs
peregrini. C. cõia. de succes. ⁊ no. Bar. in. l. oẽs populi. in. iij. q. prin. in
ver. circa hoc dic ⁊c. vbi pro hoc etiam allat. l. eos. C. de fur. ⁊ aut. cassa.
de sacrosa. eccl. ⁊ qd tex. in. d. aut. de trien. ⁊ se. videat hr̃e clausulã dero-
gatoriaz. pz qꝛ imperator ibi dicit qd male fuit prouisum qd legitima
esset quarta: lz talis prouisio diutius fuisset obseruata ⁊ ab illa proui-
sione sic diuturnitate temporis roborata recedit ⁊ eum corrigit ⁊ dispo-
nit qd sit triens vel semis ꝺm numeruz liberorum ⁊ prohibet priorem
prouisionez seruari: vt ibi pz ⁊ probat etiã in ea. autẽ. in. §. ꝓhibemus.
in prin. ex quo sequitur ꝺm Sali. ꝙ imperator ibi videt prohibere po-
pulos subditos disponere in ꝯrium ⁊ in simili allegat. l. iij. §. diuus. ff.
de sepul. vio. vbi lex corrigens cõsuetudinẽ seu quãdã facit obseruan-
tiam corpora humana sepeliendi in ciuitatibus vr̃ derogare omni cõ-
37 suetudini in ꝯrium postea disponẽti. facit lz nõ alleget qd † not. Pe. ⁊
Cy. in. l. ij. in. v. q. C. que sit lõga cõsue. ⁊ Dy. ⁊ Bar. in. l. si mihi ⁊ tibi.
§. fi. ff. de leg. j. ⁊ doc. in. cle. statutũ. de elec. ⁊ Ant. de bu. i. c. fi. de cõsue.
vbi tenent ꝙ dãnata consuetudine intelligat dãnata nõ solũ ꝑterita: sz
etiam futura ⁊ finaliter cõcludit Sali. ꝙ statutũ ex cã possit minuere sz
in totũ tollere non putat statutũ posse nisi de aliquo ꝓuideat ꝑ statutũ
qd loco legitime habeat succedere: sicut videmus in statutis disponen-
tibus feminas non succedere cum masculis ⁊ legitimã petere sz ꝓuidẽt
ꝙ dotent arbitrio ꝓpinquorũ. nã illa dos succedit loco legitime lz di-
minute. sed si statutũ non ꝓuideret de aliquo putat statutũ non tenere
tanqꝫ irrõnabile ⁊ ꝯ omnẽ legẽ tã nature qꝫ diuinã canonicã ⁊ ciuilez.
¶ Istã partẽ etiã sequit Jo. de imo. in. l. titio centũ. §. titio genero. ff.
de conditio. ⁊ demon. vbi dixit qd oẽs doc. sunt in cõcordia ꝙ legitima
possit per statutum minui sed an possit tolli in totũ sunt opiniones: vn-
de concordãdo opiniones dicit ꝙ aut statutum tollit legitimã sine cã ⁊
non valet cum videat irrõnabile ⁊ ꝯ rõnem naturalẽ. d. l. cuz rõ. de esse
aũt legis est qd sit rõnabilis ⁊ honesta. iiij. dist. §. erit autem lex. ⁊. j. di.
consuetudo. si vero ex aliqua causa rationabili statuti priuat legitima.
tunc videtur tenere statutum vt qñ statutum dicit qd extãtibus mascu-
lis filia femina non succedat vel extantibus agnatis vsqꝫ ad certũ gra-
dum ⁊ precipue qñ subdit ꝙ debeat dotari videt tñ reseruatuz ius ali-
mentorum cũ illud nõ sit sublatum per statutũ ⁊ diuersuz sit a iure suc-
cessionis: vt pz in aut. lz. C. de natu. lib. ⁊ in. c. cũ haberet. de eo qui du-
xit in matrimonium eam quã pollu. per adul. ⁊ cõsequenter ius peten-
di se dotari cum alias filia commode ⁊ honeste viuere non possit. facit
qd habetur in. l. verbo victꝰ. ff. de verb. sig. ⁊ in aut. si post. C. de inoffi.
testa. ⁊ subdit ꝙ reputabat lex. xij. tabularum cãm iustam qñ mulier
patiebatur se emancipare. ⁊ sic poni extra familiã in. §. emancipati. in-
sti. de here. que ab intest. ⁊ ita residet Imo. in preallega. §. titio. vnde
cum in proposito non subsit rõ agnationis conseruãde cum tractet de
successione auie que non habet descendentes agnatos sed cognatos vt
dixi. igitur tale statutum nõ tenet. secus si tractaret de successiõe patris
vel aui qꝛ tunc illa rõ bene locũ haberet. ⁊ ita intelligunt verba Imo-
le per rõnem predictam. ⁊ qd statutuz nõ possit tollere in totum legiti-
mam tenent oẽs vltramontani vt refert Alb. in. ij. ꝑte statutorum in. q.
38 ciiij. ⁊ seq. facit qd no. idem Albe. in prima† parte statutorũ in. q. xl. cũ
duabus sequentibus vbi late concludit non valere statutum auferens
ius alimentorum per. d. l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊. l. iura
sanguinis. ff. de regu. vbi ius alimentorum cuz sit de iure naturali tolli
non põt. ⁊ no. hoc Spe. in ti. qui fi. sint legi. in versi. sed pone quidam
⁊ ibi expresse Jo. an. in addi. ⁊ subdit etiã Albe. ibi. in. q. xlij. qd ius na-
turale vel diuinum etiam in casu particulari tolli non potest in totum
nisi cum causa. allegat glo. no. ⁊ ibi doc. in. c. a nobis. de deci. ⁊ glo. in
epistola inter claras. C. de summa trini. in verbo religio. ⁊ in. l. fi. ff. si
contra ius. ⁊ que not. Hostien. ⁊ Jo. an. in. c. fi. de consue. ¶ Pro hac
opi. etiã facit qꝛ si testatoris dispositio que vim legis habet. i. §. dispo-
nat: in aut. de nup. non põt auferre legitimaz sine causa vt in. §. aliud.

in aut.

in auten.vt cum.de appel.cogno.ergo nec lex municipalis. ¶ Item
39 †videmus ſm opinionē magis cōem ꝙ dominiū rei mee per ſtatutū
ſine cauſa auferri nō pōt.l.ſi priuatus.ff.qui ⁊ a quibus.l.toties.ff.de
pollicita.no.Inn.⁊ doc.in.c.que in eccleſiarū.de cōſti.⁊ Bar.i pemio
ff.⁊ Cy.in.l.reſcripta.C.de preci.impe.offe.p no.i.l.fi.C.ſi cōtra ius.⁊
in.l.j.ff.de cōſti.prin.⁊ not.Archi.in.c.p principalē.ix.q.iij.ex eo qr
talia iura naturalia ſeu iuriſgentiū que etiā naturalia dicunt tolli nō
pñt ſine cauſa etiā in pticulari caſu.d.§.opc.inſti.de iure naturali.⁊ qr
40 †lex vel ſtatutū iiuſtū ⁊ ſine cauſa iuſta non valet.l.iij.ff.de legi.⁊ qd
ibi gl.in fi.⁊.iiij.diſt.c.erit aūt ⁊ in propoſito notat Bar.i.l.fi.C.ſi cō
tra ius. ¶ Et ſi dicamus ꝙ ſeruitus fuit inducta a iure ⁊ tñ erat con-
tra ius naturale:ergo oēs liberi naſcebant. Rñdetur ꝙ hoc fuit cum
cauſa quia cauſa inducende captiuitatis:vnde proceſſit ſeruitus fuit
inducta ne aľs daret materia qd capti in bello occiderent.inſtit.de iu
re perſo.§.i.⁊ notant doc.in.palle.c.que in eccleſiarū.ergo non valebit
in propoſito noſtro ſtatutū qd eſt contra ius nature.l.fi.C.de libe.pre
te.⁊ aufert ius qd fuit inductū de iure naturali vel gentiū.d.l.cū rō.et
l.in ſuis.⁊ nulla ſubſit cauſa cū ceſſet in propoſito ratio agnationis
41 conſeruande vt eſt pbatū imo etiā fuit† inductū de iure diuino qd de
ſcendētibus deberetur ſucceſſio iuxta illud ſi filius:ergo heres ⁊ iu ſpe
cie notat gl.vij.q.i.quā periculoſum.dum gl.dicit qd Jacob emit id
qd ſibi diuinitus erat debitū ⁊ ius diuinū nō poſſit in totū tolli ſꝫ ex
cauſa diſtingui.l.nam ⁊ magiſtratus.ff.de arbi.c.cum inferior.de ma-
io.⁊ obe.l.j.⁊.ij.C.quando lice.ſe ſine iudi.vindi.⁊ maxime vbi nō exclu
ditur peccatū:prout eſt qñ aufertur ius alterius vt declarat Bart.in
l.omnes populi.in.iij.queſtione principali.de iuſti.⁊ iur.⁊ doc.in.d.c.
que in eccleſiarum.et in.c.fi.de conſue.prout in propoſito vbi aufer-
42 tur ius deſcendentium. ¶ Et vltra† legitimaꝫ petere poterat etiam
fructus legitime.in aut.de trien.et ſemiſ.§.prohibemus etiā ſi tales
fructus eſſent bona fide conſumpti vt egregie decidit Bald.in.l.non
eſt.C.fami.herciſ.p illū tex.in.l.pamp.§.ſi cōditioni.verſiculo vnde
ſi quis.ff.de inoffi.teſt.⁊ maxime ſi dicta gentilis erat minor ⁊ ſic ipo
iure aduerſus eam commiſſa eſſet mora irregularis.l.titya ſeio.§.vſu-
ras.ff.de lega.ij.l.in minorum.C.in quibus cau.in in integ.reſti.nō eſt
43 neceſ. ¶ Fructus† aūt dotis ſibi debite in bonis patris a tēpore quo
nupſit petere poteſt pro eo tpe quo fuit minor ipſa gentilis per dictū
§.vſuras.⁊ etiam poſt ſi heres fuit interpellatus:⁊ fuerit in mora.ita
in terminis concludit Ange.in conſilio in ordine meo.ciiij.incipiente
in dei nomine conſultatio hec ⁊c. ¶ Supereſt ad contraria reſponde-
re ad que tamen ex predictis colligit reſponſio.non enim obſtat ⁊ pri-
mum ⁊ ſcdm argumentū quia dato qd ſtatutū cōprehenderet auiā pa
ternā tñ nō pōt ſibi auferre legitimā vt probaui ⁊ eodē modo reſpon-
deo ad tertiū argumentum. ¶ Ad quartū argumentū reſpondeo qd
dictū ſtatutum dꝫ intelligi de ea que dotata erat tpe mortis illius de
cuius hereditate agit vt plene probaui.ſ.ſed gentilis non erat dota-
44 ta tpe mortis patris.ergo ⁊c. ¶ Ad quintū† argumentū rñdeo ꝙ lꝫ
dos non reciperet reiterationem tñ recipit augmētū ad qd adaptatur
caſus noſter vt no.Barto.in.l.lucius.ff.de le.ij.⁊ plenius probaui.ſ.
¶ Nec obſtat quod extante ſtatuto ſi bona paterna ſufficiūt nō dꝫ do
tari de bonis patris vel auie:quia vt concluſum eſt non petet dos in
bonis auie ſed legitima. ¶ Non obſtat ſextū argumentū: quia rñdeo
qd illud tertiū ſtatutū conſiderat ꝙ extantibꝰ maſculis ⁊ feminis vni
uerſalis ſucceſſio debebat filijs maſculis ex forma precedentis ſtatuti
filie vero femine debebat interdū dos vel legitima vt pꝫ ex dictis ſta
tutis iunctis his que dicta ſunt.vñ voluit illud tertiū ſtatutū ꝙ ma-
iorem portionem haberet maritus vltimi matrimonij quā filie femine
ex pcedentibus matrimonijs.adequauit ergo maritū filijs maſculis
plus habentibus non aūt p hoc voluit ſtatutū excludere in totū femi
nas:vnde eſt caſus omiſſus quo ad filias.ergo remanet in diſpoſitiōe
iuris cōis. ¶ Preterea dato ꝙ illud ſtatutū vellet ſucceſſionē ſpecta
re ad filios maſculos ⁊ ad maritū vltimi matrimonij tm̄.tñ nō p hoc
videret excludere filias vel neptes a iure petendi legitimā vt per plu-
rimas rōnes pulchre concludit Sali.in aut.nouiſſima.C.de inoffi.te-
ſta.in pe.⁊ vlti.q.⁊ in.l.ſancimus.C.de nup.⁊ ita etiā ipſe conſuluit in
conſilio incip.Petrus habuit filiū noīe Frāciſcū ⁊c.qd breuitatis cā
obmitto.hoc vr̄ de mēte eiuſdē ſtatuti ibi dum dicit nulla deducta le-
45 gitima. ¶ Non obſtat† ſeptimū principale argumētū ꝙ legitima tol
li poſſit ex eo quia nō fuit inuenta iure naturali quo nil ppriū erat ſed
fuit inuenta a iure ciuili.quia rñdeo qd contrariū in propoſito noſtro
eſt verius.non obſtat ꝙ fuit inuenta iure ciuili:qr imo fuit inuenta iu-
re naturali.i.gentiū.l.ſcripto.ff.vnde lib.cū concor.ſupra alle.iuncto
eo qd hr.inſti.de rerū di.in prin.cum gl.in verbo naturali rōne ⁊ in.§.
ſingulorū.eo.ti.⁊ etiā fuit inuenta de iure diuino vt probaui quin ius
46 tam diuinū ꝙ̄ gentiū ſine cauſa tolli non poſſit vt apertius deductum
eſt ſuperius. ¶ Non obſtat† ꝙ petitio hereditatis ⁊ querela ſint re-
media iuris ciuilis quia ad hoc rñdent dñi de rota in cōclu.xviij.dicē
tes ꝙ lꝫ ceſſarēt remedia iuris ciuilis tñ id qd dictat rō naturalis eſſet
executioni demandandū.facit lꝫ nō allegent id qd no.Inn.in.c.que in
eccleſiarū.de conſti.⁊ Cy in.l.reſcripta.in.iiij.q.C.de preci.impe.offe.
vbi dicunt ꝙ lꝫ imperator auferret alicui actionē a iure ciuili inuen-
tam tñ ſine actione poſſet experiri ex contractu iuriſgentiū ⁊ remane-
bimꝰ in iure illo in quo olim nō erāt actiōes ſed oīa manu militari ex-
47 pediebantur.l.ij.in princip.ff.de origi.iuris. ¶ Non ob.† ꝙ legitima
poſſit minui cū meta legitime ſit inducta de iure ciuili quia rñdeo qd
ſi meta ligitime eſt de iure ciuili inducta bene ſequitur ꝙ illa meta poſ
ſit alio iure ciuili tolli ſed materia legitime fuit inducta de iure natu-
rali ideo non poteſt tolli in totū p ſtatutū ita inquit Bal.in.l.cū lege.
in.fin.C.de epi.⁊ cle.⁊ ſic diuiſa eſt rō in parte ⁊ in toto ita etiā rñdent
dñi de rota in conclu.prime allegata. Preterea videmus ꝙ aliqñ qd
pōt minui qd nō pōt in totū tolli vt no.glo.⁊ doc.in.l.j.ff.de cōſti.pn.
48 ⁊ in.l.fi.C.ſi cōtra ius. ¶ Unde in propoſito dicit Albe.in.ij.† pte ſta
tutorū in.q.ciiij.⁊ ſequēti ꝙ ius cathedraticū qd eſt eccľie.c.cōquerēte.
de offi.or.tñ p cōſuetudinē diminuit lꝫ in totū tolli non poſſit alleg.c.
tua.cum ibi no.p Inno.de deci.⁊ gl.⁊ doc.in.c.a nobis.eo.ti. ¶ Nō ob.
text.in auten.de here.⁊ fal.§.j.qr fateor qd a lege ciuili inductū eſt que
ꝙ partē limitatā et certā pater debeat filio relinquere in teſtō ⁊ nemo
negat ꝙ meta legitime eſt inducta a iure ciuili non autē ipſa legitima
in ſubſtantia vt dixi.item reſpondeo ꝙ text.in.§.primū.palle.loquit
condito teſtō.fateor enim ꝙ forma ⁊ ſolēnitas teſtandi eſt inducta de
iure ciuili.l.lege obuenire.ff.de ver.ſig.inſti.de teſta.in prin.no.gloſ.in
l.j.ff.de acqui.rerum do.l.teſtamenti factio.ff.de teſta.⁊ no.doc.in.l.ex
hoc iure.ff.de iuſti.et iure. ¶ Non obſtat ꝙ ex cauſa lex permittit filiū
exheredari quia rñdent dñi de rota in loco ſupra alle.et eorū verba re
tuli ſupra. Preterea hic nulla ſubeſt rationabilis cauſa vt eſt dictum.
¶ Non ob.ꝙ ius dicēdi nullū ſit de iure ciuili ⁊c.quia in effectu reſpō
ſum eſt ſupra ſm dominos de Rota ⁊ ſm Cy.i.l.reſcripta.C.de pre-
ci.impera.offer. ¶ Non ob.ꝙ antea cuilibet ciui romano licebat libe-
re teſtari ⁊ diſponere vt pꝫ ex primo capite legis falcidie quia reſpon-
deo ꝙ illa libertas non intelligitur conceſſa in preiudiciū iuris alte-
rius vnde videretur ꝙ licet milites habeant liberam poteſtatē teſtan
di quomodo velint.l.j.ff.de teſta.mili.tñ non poſſunt preiudicare iu-
ri alterius.l.cū filius.⁊.l.miles ita.§.mulier.cum ſequē.ff.de teſta.mi-
li.⁊ optimus tex.in.l.ſi quando in principio.C.de inoffi.teſta. ¶ Non
obſtat.l.pāp.§.ij.ff.de inofficio.teſta.quia poteſt reſponderi qd illud
ideo ibi eſt quia ſuberat cauſa ſcilicet fauor publicus propter liberta-
tes.intereſt enim reipublice ciuitatem liberis hominibus eſſe repletā.
l.ſi quis rogatus in verbo publica res.ff.de fideicom.liber. Item non
obſtat.§.emancipati.quia reſpondet Joan.de imo.in.d.§.tityo.gene-
ro ꝙ lex reputabat cauſam iuſtam quo ad priuandum filium legitima
ſi filius patiebatur ſe emancipari vel pro cauſa ſit quia in premium
legitime videbatur ſuccedere ipſa emancipatio que affert beneficiū fi-
lio qui efficitur ſui iuris.l.cū opꝫ.§.cū aūt.C.de bo.que libe.⁊.l.j.C.de
offi.pto. ¶ Nō obſtat id qd dr p.l.an inutilis.cū ibi no.ff.de accepti.
qr illud poſſet procedere vbi forma ⁊ materia eſſet inducta eodē iure.
ſ.ciuili ⁊ ſic par eſſet poteſtas iuris ciuilis in tollendo vtrūqꝫ ſed vt di
xi materia ⁊ ſubſtantia legitime eſt de iure naturali:ſecus in forma vel
49 meta. ¶ Non obſtat.l.teſtm̄.⁊.l.fi.C.de inoffi.teſta.quia† lꝫ filius non
poſſit per querelā impugnare teſtm̄ militis.⁊ ſic ſibi ablatum ſit reme
diū iuris ciuilis tñ non impedit petere ſibi iuſtitiaꝫ miniſtrari eo mo-
do quo anteꝙ̄ eſſent introducte actiones miniſtrabatur iuſtitia vt ſin
gulariter dicit Inno.in.d.c.que in eccleſiarū.⁊ Cy.in.d.l.reſcripta.fa
cit aut.preſbyteros.cū gl.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ iſto modo etiā poſſet rñde-
ri ad dictum.§.emancipati.et ad dictum.§.quarta.⁊ hoc modo etiam
pōt rñderi ad id qd dr de filio naturali vel ſpurio vel etiā pōt dici qd
in naturali ⁊ ſpurio lex habebat pro iuſta cauſa excluſionis vt daretur
occaſio ſeruande caſtitatis ⁊ cauſa frenandi vitij paterni vt dicit text.
in.l.fi.C.de natura.lib.xxxij.q.iiij.nemo. ¶ Nō obſtat ꝙ patri licebat
filium occidere.ergo multo magis priuare hereditate quia vltra re-
ſponſiones ſupra datas dico ꝙ illud dꝫ intelligi cū cauſa quia de iu
re diuino homicidiū erat prohibitū vt in illo precepto nō occides.er-
go per ius poſitiuū non pōt ſine cauſa tolli vt plene dixi.ſ. ¶ Nō ob-
50 ſtat ꝙ per pactū.† pōt quis ſeipſum priuare ltīma qr nō procedit ar-
gumentum.nā cui dubiū ꝙ qs pōt dñio rei ſue ſuo cōſenſu priuare in-
teruenienteː traditione ex eo:quia ſolus conſenſus habetur pro ſufficiē
ti cā vt quis ſe priuet dñio rei ſue vt ſi qs rem ſuā donet tityo ex mera
liberalitate per totū tit.de dona.⁊ tñ ſtatutum ſine cauſa non pōt pri-
uare dñm dñio rei ſue vt dictū eſt.⁊ ideo dicit Bal.in.l.ſi ex cautiōe.C.
de non nume.pecu.in vlti.q.qd non eſt verū ꝙ ſtatutum dicat habere
proprie cōſenſum prout pactū.quicquid ſm eum dicat gloſſ.in rubri.
C.de decre.decu.li.x.vnde fateor ꝙ cum cauſa ſtatutū poſſet idē qd pa
ctum ſed hic nō ſubeſt cauſa vt probaui. Et per hoc pꝫ rñſio ad id qd
dr ꝙ per ſtatutū poteſt auferri dominiū:qr verū eſt cū cauſa. ¶ Non
51 obſtat† quod habetur in.c.licet.de voto.quia rñdeo ꝙ ſtatutum diſpo
nens ꝙ in regno ſuccedat primogenitus tantum poteſt ſuſtineri ex eo
quia regnum melius regitur per vnum vt no.in glo.in.d.c.licet.ſed in
alijs non valeret ſtatutum vel conſuetudo ſi per illam conſuetudinem
vel ſtatutum filius ſecundo genitus priuaretur ltīma:vt decidit Bal.
in.l.cū lege.i.fi.C.de epi.⁊ cle. ¶ Poſtremo nō obſtat ꝙ legitima nō
fuit inuenta iure naturali ſed aut iure gentium vel ciuili: quia reſpon-
ſum eſt in primis reſponſionibus ſupra traditis:ex quibus cōcluditur

dominā Gentilē esse dotādā in bonis patris ⁊ fructus dotis nō prestite consequi debet pro eo tpe quo fuit minor postq̄ nupta fuit ⁊ etiā fructus consequi dʒ pro eo tpe quo minor non fuit dūm heres fuerit interpellatus ⁊ cōstitutus in mora. Itē in bonis auie legitimam vna cum fructibus etiam bona fide perceptis per heredē consequi potest iuribus ⁊ rationibus superius allegatis.

¶ Summarium super consilio. cxxxv.

1 ¶ An arbiter possit de exceptione compensationis cognoscere. 7.
2 Arbitrator pōt apponere conditiones ⁊ modos congruos.
3 Compromissum dicitur quedam transactio.
4 Compromissum non potest fieri super claro ⁊ liquido.
5 Instrumentum facit rem manifestam ⁊ liquidam.
6 Dictio alius denotat similitudinem.
8 Exceptio compensationis dicitur quedam reconuentio.
9 Compromissarius non dʒ excedere fines compromissi.
10 In contractibus fit interpretatio per argumentum a contrario sensu.
11 Verba legitime probauerit important qd̄ probatio sit plena.
12 Verba instrumenti loquentis de determinatione debent intelligi de determinatione valida.
13 Pena adiecta dationi quātitatis: videtur adiecta in fraudem vsurarum. 17.
14 Iusta causa excusat quem a pena. 18.
15 Actus verificatur non solum verbis sed etiam facto.
16 Pendentia reclamationis impedit executionem laudi.
19 Petens reduci laudum ad arbitrium boni viri licet succūbat nō incidit in penam.
20 Ubi laudum est nullum non dr̄ quis hr̄e iustam causam repetendi.
21 Pro sententia arbitratoris in dubio presumitur.

¶ Consilium. cxxxv.

¶ Titulus questionis est talis.

¶ Antonius Lancelotus ⁊ fratres obligati erant sancto virtute literarū cambij manu debitorū antedictorū in ducatis. cccc. quorū in termino non solutorū occasione versa fuit lis inter sanctū ⁊ dictos debitores tam super dictis ducatis. cccc. q̄ super nonnullis alijs ex aduerso petitis per dictos Antoniū Lancelotū et alios fratres aduersus sanctū. Tādē dict⁹ Lācelot⁹ suo ꝓprio noīe ⁊ noīe dicti Antonij ⁊ alioꝝ fratrum pro quibus de rato promisit ex parte vna ⁊ dictus sanctus ex parte alia deuenerūt ad infra scriptas cōuentiones. vcʒ ꝙ dicti ducati cccc. ⁊ ducati. clxx. pro resto expensarum factarū per sanctum in dicta lite ⁊ dānorū inde secutorū deponerent̄ per dictū Lācelotū apud certos depositarios tenendi ad petitionē ⁊ instantiā sancti vsq̄ ad mēsem februarij nunc elapsi infra qd̄ tp̄s viderent̄ oēs alie differentie lites ⁊ qōnes vertentes ⁊ que verti possent inter dictas ptes. ⁊ ita factū est depositū predictū apud depositarios constituentes se depositū tenere ad petitionē ⁊ pro cautela sancti pro causis p̄dictis cū hoc ꝙ sanctus dictas pecunias depositas petere non posset vsq̄ ad dictū mensem Februarij. Et de oībus alijs litib⁹ causis qōnibus cōtrouersijs ⁊ differentijs de quibuscunq̄ rebus iurib⁹ ⁊ titulis siue causis pro toto p̄terito tpe vsq̄ in diē tūc p̄ntē vertentibus. ⁊ q̄ verti possent inter dictas ptes fecerūt cōpromissum in Jacobū tanq̄ in arbitrū arbitratorē ⁊ amicabilē cōpositorē cum oībus singulis dependētibus emergentibus ⁊ cōnexis ex eis cū latissima ptāte duratura per totū dictū mensem februarij. hoc adiecto ꝙ dictū depositū obligatū remaneret Lanceloto ⁊ fratrib⁹ pro iurib⁹ eis cōpetētib⁹ ⁊ cōpetituris rōne determinatiōis vel snīe ferēde ꝑ dictū arbitrū ⁊ arbitratorē ⁊ qd̄ solui deberēt pecunie deposite ꝑ depositarios ꝓut dictus Jacob⁹ arbiter determinauerit ⁊ ꝙ in casu quo priusq̄ dictus mensis februarij laberetur dictus Jacobus non terminasset qd fieri vellet in preditis dicto Lanceloto ⁊ fratribus non probantibus legitime hr̄e debere aliquid a sctō dictū depositū liberet̄ sancto: que oīa promiserūt dicte ptes adinuicē obseruare sub pena ducētarū vntiarū: ꝓut de p̄dictis oībus cōstat publico instr̄o cuius copia consultori transmittit̄. Postq̄ arbiter predictus contra sanctum sn̄iam tulit dictas literas cambij annullādo ⁊ irritādo ⁊ in cōsequentiā infringēdo obligationē dictorū ducatorū. cccc. q̄ ꝑ dictas literas ꝓbat̄: ⁊ etiā in cōsequentiā obligatiōem pro dictis ducatis. clxx. dependentibus ⁊ occasionatis a dictis literis cambij: a q̄ sn̄ia fuit ꝑ dictū sanctū reclamatum. ⁊ de eius nullitate ⁊ iniquitate dictum. Querit̄ ergo an dictus arbiter potuerit sup dictis literis cambij cognoscere ⁊ iudicare ⁊ in ꝯñtiā de obligatione ducatorū. cccclxx. Scdō queritur an dictū depositū de iure debuerit ⁊ debeat restitui sancto an vero dictis Lanceloto et fratribus. Tertio an si Lancelot⁹ depositum repeteret penam in instrumento promissam incurreret.



Christi eiusq̄ gloriose matris semper virginis nominibus inuocatis circa primā dubitationem videret̄ prima cōsideratione dicendum arbitrum cognoscere et pronūtiare de literis cābij ⁊ sic super obligatione ducatis. cccc. ⁊ etiā ducatoꝝ

1 clxx. ab eis depēdentiū potuisse. nā arbiter† videt̄ posse de exceptione cōpensationis cognoscere. l. meuius. §. arbiter. ff. famil. her. ideo si titius creditor sem pronij ex certa causa in centū fecit compromissum de dictis centū vna cum sempronio poterit arbiter inueniens sempronium ex alia causa creditorē titij in tantūdē cōpensare ⁊ sempronium absoluere. licet de credito semproni non esset factū cōpromissum ⁊ hoc qm̄ compensatio ipso iure perimeret obligationē iuxta. l. si cōstat. cū ibi plene no. C. de cōpen. ⁊ in. l. si qd a fideiussore. vbi gl. ff. eo. et in. §. in bone fidei. instit. de act. ⁊ ita refert Bal. in. l. j. C. de arbi. dicens ita fuisse iudicatū ⁊ cōsultū in qōne facti ⁊ lʒ ipsemet Bal. ibi ⁊ in. l. pe. in fi. C. si a non cōpe. iud. ⁊ in. l. nemo alias est. i. l. cū pap. C. de sen. ⁊ in. l. necq̄. C. de cōpensa. videat̄ de hoc dubitare imo etiā firmare ꝙ arbiter non possit de exceptione compensationis cognoscere preterq̄ in certis casibus tn̄ quantū ad propositū nostrū videtur fatendū esse qd̄ potuerit arbiter per viā cōpensationis pronuntiare de dictis ducatis quingētis septuaginta cōpensandis in tantūdē debitis per sanctū Lanceloto et fratribus ex alijs causis de quibus factū fuit cōpromissum quia hoc vident̄ aperte sonare verba dicti instrumenti et compromissi dum dicūt qd̄ dictum depositum obligatū remaneat Lanceloto ⁊ fratrib⁹ pro iuribus eis cōpetentibus ratione determinationis ⁊ snīe ferende per arbitrū ⁊ quod solui debeant pecunie deposite per depositarios

2 prout dictus Jacobus arbiter determinauerit ⁊c. ¶ Accedit † quod voluit Bal. in. l. si super possessione. C. de transactio. vbi dixit ar. illi⁹. l. quod arbitrator potest apponere conditiones ⁊ modos congruos ⁊ adiacentes vnde si super fundo vertebatur lis de qua factum est compromissum in arbitratorem qui condemnauit possessorē ad restituendum actori fundum hoc addito quod actor. x. daret possessori valebit sententia licet de. x. nulla in compromisso facta fuerit mentio ita dixit Spec. in titu. de arb. §. excipitur. ver. sed pone ꝙ litigantes: ⁊ Anto. de but. in consi. suo incip. visis actis ⁊ allegationibus contrarijs inter marcellū ⁊c. probatur in. c. nisi essent de preben. not. etiā do. Ant. in. c. quintaualllis. de iureiur. et in. c. cōstitutus. de relig. do. Facit quod no. Bar. in. l. aquiliana. ff. de stip. ⁊ Bal. i. l. fi. §. j. in. xiiij. col. C. cōia de le. vbi dixit Bal. quod arbitrator potest declarare ex causa trāsactionis qd̄ reus vendat actori ius qd̄ hʒ in re de qua factū est compromissum. ¶ Sed premissis non obstantibus contrariū arbitror de iure verius

3 quod ex pluribus ostendo. primo quia† cum cōpromissum dicat̄ qdaʒ transactio in aut. vt diffe. iudi. §. j. ⁊ ibi not. et in aut. si vero contigerit. C. de iudi. declarat Bar. in. l. furti. §. qui iussu. ff. de infa. et in. l. quod si ephesi. §. j. ff. de eo qd̄ cer. lo. ⁊ i. l. si societatē. §. arbitrorū. ff. pro socio. ⁊ Bal. in. l. j. C. si aduer. trans. ⁊ in. l. sed si i seruū. §. si iudex. ff. de arbi. ⁊ in. l. ij. ad fi. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in rub. C. de re. permu. ad fin. ⁊ in. l. preses. C. de trāsac. ⁊ in. l. fi. in princi. C. de contrahen. emp. ⁊ cano. in. c.

4 qntaualllis de iureiur. Compromissum† aūt sicut nec transactio fieri pōt sup claro ⁊ liquido. l. j. et. l. post rē. ⁊ ibi no. doc. ff. de transa. ⁊. l. eleganter. in prin. ⁊ in. §. j. ⁊ ibi doc. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ in. l. si causa. C. de transac. ꝓbat̄ in. c. exposita. de arbi. ⁊ ibi notat Inno. Sed ꝑ dictum instrumentū debitū ducatoꝝ qngentorū. lxx. de cōi concordia remāsit clarū ⁊ liquidū quia ꝓ resto dānorū et expensarū q̄ ⁊ quas passus fuit sanctus occasione retardate solutionis ducatorū. cccc. fuerunt taxati et postea depositi ducati. clxx. et ꝓ sorte et debito principali fuerūt depositi ducati. cccc. soluendi et recipiendi sancto post mēsem Februarij qd̄

5 qdē† instrumētum dr̄ facere rem manifestā ⁊ liquidā. l. si. cū glo. j. C. de reb. cred. in. c. cū olim. de verb. sig. no. Bar. in. l. j. in prin. ⁊ in ver. venio ad questiones. ff. de ope. no. nun. ergo de obligatione ⁊ debito literarū cambij ⁊ ducatorū quingentorum septuaginta nō pōt videri data potestas arbitro cognoscendi et pronuntiandi. ¶ Secundo cōfirmatur per verba posita in dicto instrumento cōpromissi dicentia ꝙ ptes predicte volentes sumptibus parcere deuenerunt ad cōpositionē quod dicti ducati quingenti septuaginta deponantur restituendi sancto post mensem Febr. infra qd̄ tp̄s videantur oēs alie differentie lites et questiones vertētes ⁊ que verti possent inter dictas ptes ⁊c. ⁊ similiter in eodē instrumēto post narrationē depositi dr̄ qd̄ oēs ⁊ singulas alias lites qōnes ⁊ differentias cōpromiserunt ⁊c. noto ergo dictionē alias que significat qd̄ preter cōtrouersiā iam ortā pro dictis ducatis qngētis septuaginta. et tunc tpe dicti instrumenti sopitā oēs alie ꝯtrouer-

6 sie veniunt in cōpromisso. Nam dictio† alius denotat similitudinem. l. si fugitiui. cū glo. C. de ser. fugi. l. quidā. ff. de re. du. ct. l. fi. C. de his qui a non domi. ⁊ ibi pōderat Bal. si ergo. refertur ad causas similes ipsi cause ⁊ cōtrouersie literarum cambij vt de dictis similibus causis intelligatur factum compromissum: ergo non comprehenditur causa literarum cambij seu causa dicti depositi: qꝛ nullum simile est idem. l. qd̄ nerua. ff. depo. si. l. nō possunt. ff. de legi. l. fi. C. de codicil. ⁊. l. ad similitudinem. C. de epis. et cleri. si ergo de similibus causis est factū compromissum sequitur ꝙ non de eadem idest de quingentis septuaginta ducatis ⁊ hoc certissime fuit intētio partium quoniam de debito quingentorū septuaginta ducatorū noluerunt compromittere quia controuersiam illam sedarunt de communi concordia. vt patet in p̄allegato instrumento. ¶ Non obstant† allegata supra in contrarium: vcʒ ꝙ

7 saltem iure compensationis potuit disponere et pronuntiare arbiter per. l. meuius. §. arbiter. ff. fami. hercis. quia respōdeo primo qd̄ de iure arbiter potest super compensatione cognoscere et pronuntiare qn̄ oritur ex

oritur ex eadē causa de qua factū est cōpromissum.ita loquitur dictus
8 §.arbiter.ſm Bal.in.d.l.j.C.de arbi.alias aūt nō q: †cōpensationis
exceptio dicitur quedā reconuentio.l.neqꝫ.C.de compen.q locum non
hz coram arbitro.c.cum dilectus.de arbi.ita firmat Bal.in.d.l.neqꝫ.
ꝛ in pallegꝫ.l.pen.C.ſi a nō competen.iudi.ꝛ in.l.nemo alias est i.l.cū
papi.de ſenten.fallit ſm Bal.in.d.l.j.de arbi.in cōpensatione que fie
ret ipso iure q: cū illa respiciat nullitatē petitionis merito pōt coram
arbitro probare reus qd actor nullū ius habet agēdi.l.ſi constat.C.de
cōpensa.notant eñ ibi p glo.ꝛ doc.ꝛ in.l.ſi qd a fideiussore.ff.eo.casus
speciales in qbus cōpēsatio fit ipso iure.regula autē est i cōtrariuz vt
ibi no.ꝛ.l.j.ꝛ.ij.ꝛ.l.ſi quid.ꝛ.l.qd labeo.co.ti.ꝛ Bar.in.d.l.j.ff.de com
pē.ꝛ Dy.in.§.in bonefidei.insti.de act.post glo.¶ Nō obstāt etiā ver
ba dicti instrumenti dicētia q solui debeāt per depositarios pecunie
deposite prout Jacobus arbiter determinauerit ꝛc.quia rñdeo quod
dato q dicta verba innuāt q possit arbiter per modū compēsationis
declarare q pecunie deposite i totū vel pro pte reuerti possint ad Lā
celotū ex cā cōpēsationis tñ non per hoc dicunt qd arbiter possit co
gnoscere ꝛ pronūtiare an qngēti septuaginta ducati depositi sint ve
re debiti sancto virtute dictarū literarū cābÿ vel nō put ipse cognouit
9 ꝛ pronuntiauit in effectu qd quidē facere nō potuit vt dixi quia †exce
dere nō pōt fines cōpromissi.l.ſi cuz dies.§.plenū.ꝛ.l.nō distingue
mus.§ de officio.ff.de arbi.ꝛ palle.c.cū dilectus.sed de aliqua cōtro
uersia ſup veritate debiti ducatorū quingētorū septuaginta nō est fa
ctum cōpromissum:vt superius est discussum igit ꝛc.¶ Ex predictis
infert ad decisionē scde dubitationis.ſ.an dictum depositum de iure
debuerit ꝛ debeat restitui sancto an vero dictis Lanceloto ꝛ fratribus
in quo breuiter cōcludo sancto restitui debere de iure.Primo quia in
instrumento continetur qd infra dictū tps id est ante mensem februa
rÿ dicte pecunie deposite nō possint in totū nec p parte peti per san
ctum ꝛ sic a contrario sensu verborum post mensem februarÿ debent
10 posse peti.Nam etiā †in contractibus fit interpretatio per argumen
tum a cōtrario sensu verborū vt est ter.in.l.inter socerū.§.cū inter.ff.
de pac.dota.quā ad hoc pro singu.allegat do.Abb.sicu.in.c.cum apo
stolica.de his q ſi.a pla.sine cōsen.cap.ꝛ illū etiā ad hoc allegat Bal.
in.l.venditi la.ij.C.de act.emp.ꝛ in auē.sed ꝛ ſi quis.in.vij col.C.de
secū.nup.ꝛ in.l.apud antiquos.C.de fur.vbi etiā ad hoc allegat text.
in.l.pecuniā in verbo sub cōtraria conditione.ff.ſi cer.pe.¶ Fortifica
tur ex verbis eiusdē instrumēti dicentis q in casu quo priusqꝫ dictus
mēsis februarÿ labatur dictus Jacobus arbiter non determinauit qd
fieri velit in predictis dicto Lanceloto ꝛ fratribus aut aliquo vel ali
quibus eorum non probantibus vel ostendentibus legitime habere
debere aliquid a dicto sancto depositū liberet sanct᷒ ꝛc.nā nō presup
ponitur quod Lācelotus vel fratres legitime probauerint se esse cre
11 ditores sancti.ꝛ notādū †est verbū legitime:quia oportet q probatio
fuerit plena adeo q non sufficeret semiplena probatio cū iuramento
vt notat glo.reputata singularis in.l.cū de indebito.in prin.in verbo
legitimis.ff.de proba.quā approbāt Poder.ibi:ꝛ in.l.patronū.co.
ti.qd tanqꝫ incidēs latius nō attingo.¶ Et ſi dicat arbiter infra mē
sem februarÿ determinauit q quingenti septuaginta aurei non de
berent sancto restitui:ergo ex verbis instrumenti verificatur q sancto
12 solui non debeant pecunie deposite quia rñdeo †qd verba dicti instru
menti debent intelligi de determinatione arbitri valida.l.iÿ.§.codē
natū.ff.de re iudi.l.non putauit.§.non queuis.ff.de contratabu.ꝛ qd
ibi Bart.ꝛ.l.pe.ff.de adul.l.j.§.quod autem.ꝛ quod ibi no.Bal.ff.de
offi.prefec.vrb.l.diuus traianus.ꝛ quod ibi Bar.ff.de testa.mili.l.ſi
lium.§.ſi quis.ꝛ q ibi Bar.ff.de lega.prestan.l.ediles.§.procurato
res.ff.de edi.edic.ꝛ quod per illū ter.dixit Bal.in.l.ſi pdiū.in pe.col.
C.eo.ti.sed determinatio arbitri circa quingentos septuaginta duca
tos fuit nulla,quia nō potuit cognoscere ꝛ pronuntiare super vera vel
nō vera obligatione ꝛ debito dicte quātitatis prout fecit vt superius
est ostensum.ergo ꝛc.¶ Quia subtiliter ꝛ copiose allegatū ꝛ cōsultū
fuit per clarissimū dñm supra cōsulētē transiens in oībus cū eo arbi
tratus sum nihil addi oportere preterqꝫ circa tertiā dubitationē no
uiter exortā vez.An ſi Lācelotus depositū repeteret penā in istrumē
13 to †promissam incurreret.¶ Et vr prima facie dicēdū qd cū dicta pe
na ſit adiecta in effectu dationi quātitatis pecunie quātū ad casum de
quo querit ideo stat magis cōis cōclusio q videat adiecta in fraudem
vsurarum ꝛ per consequens exigi nō possit.l.iul.§.ibidem pap.et ibi
no.ff.de actio.em.et.l.cū allegas.ꝛ ibi plene per glo.ꝛ doc.C.de vsur.
no.in.l.rogasti.§.ſi tibi.ff.ſi cer.pe.l.pecunie.§.j.ꝛ.l.penā.ff.de vsur.p
Bar.in.l.cum seruus.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ Ang.in.l.stipulatio ista.
§.alteri.ff.de ver.obli.ꝛ canoniste i.c.tuam.de penis.cū cōcor.¶ Se
14 cundo prō hoc facit quia †cum Lancelotus videat iusta causa.i.pro
pter snīam arbitri motus ad repetendū depositū talis iusta causa vi
det q excuset eū a pena sicut alias iusta causa excusat quē a pena con
demnationis expensarū.l.q solidū.§.etiam.ff.de lega.ij.in auē.de iu
di.§.oportet.no.in.l.properandū.§.ſin autem alterutra.C.de iudi.et
in.c.finem litibus.de dolo ꝛ contuma.ꝛ similiter iusta causa excusat a
mora ꝛ a pena interitus rei debite vt no.glo.in.l.qd te in verbo detri
mentum.ff.ſi cer.pe.et in.l.vinū in verbo cum esset petitum.co.titu.et

in.l.in hac.in gl.magna.in princi.ff.de tritica.Et etiam excusat a pena
contumacie vt no.glos.in.l.ex consensu.§.ſi.ff.de appel.ꝛ in.l.j.§.fina.
ff.ſi quis iusdicen.non obtē.Itē iusta causa excusat a pena compromis
ſi vt tenuit Jo.an.in ti.de arbi.§.ſin.in ver.Item quid ſi compromis
sum in addi.Specu.ꝛ Bal.in.l.ſi.C.de arbi.ꝛ in.l.non solum.ff.de rei
vēdi.quem ibi etiā sequitur Pe.de anch.in reportatis ꝛ Bal.Ange.
ꝛ Pe.de anc.in.l.tres fratres.ff.de pac.ꝛ Bal.in.l.qd te.ff.ſi cer.pet.
ꝛ in.l.qui cum tutoribus.ff.de transact.ꝛ in auē.generaliter.de episco.
ꝛ cle.ꝛ Bal.ꝛ Angel.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verb.obli.de
quo ibi aliquid per Bald.ꝛ per Bart.in.l.ex diuerso.§.j.ff.de rei vē.
ꝛ in.l.iul.ff.de condi.inde.ꝛ per Bald.in.c.j.imperator Lotha.in vsi.
feu.ꝛ Bal.in.l.ſi iudex.ff.de his q sunt sui.ꝛ in.l.ſi.in.xi.q.C.de cōtra
hen.emp.ꝛ in.l.eos.§.cautione.C.de app.ꝛ in.l.edita.in.xiij.colū.C.
de edē.ꝛ do.Abb.in.d.c.quintauallis.ꝛ iusta causa excusat quē ab obli
gatione interesse vt no.Bal.in.l.ſi quis inuestitus.q succes.ꝛc.post tit.
de successio.Feder.allegat glos.que secundum eum nō est alibi in.d.l.
in hac in glo.magna.in princi.ff.de tritica.ꝛ facit q no.Joan.andr.in
c.j.de elec.in.vj.in nouel.Et similiter iusta causa excusat a pena legali:
vt no.glo.ſi.in.l.ab executione.C.quorum app.non re.probatur in.c.
sacro.de senten.excom.et no.Bal.in addit.Spe.in tit.de arbi.ꝛ in.l.ij.
C.de epis.audi.ꝛ dicta sententia arbitratoris vr prebere Lanceloto
iustam causam cum in dubio pro sententia arbitratoris presumatur
vt concludit Dy.in cōsilio suo incipi.Tholomeus ꝛc.vbi ad hoc alle
gat.l.ab ea parte.ff.de proba.l.sciendū.ꝛ.l.titia.§.idē rñdit.ff.de ver
bo.oblig.ꝛ in.l.iurisgentiū.§.qd fere.ff.de pac.ꝛ insti.de inuti.stip.§.
item scriptū.ꝛ insti.de fideius.§.ſi.ꝛ sequitur hoc Joan.andr.in addi.
Spec.in ti.de arbi.§.sequitur.versi.quid ſi actū ꝛc.ꝛ domi.Antoñ.et
domi.Abba.in.c.qm̄ contra.de proba.ꝛ domi.Anto.ꝛ Joan.de imol.
in.c.in presentia.de renuntia.ꝛ Lud.roma.in.l.sciendum.ff.de verbo.
oblig.facit ter.in.c.bone.el.j.de electio.et in.c.cū inter.ꝛ in.c.sicut de re
iudi.ꝛ sequit etiā hoc.d.Abba.in.c.quintauallis.de iureiur.in.xxviij.
colū.¶ Sed his nō obstantibus puto Lancelotū in penā incidere q:
cū conuentū fuerit inter dictos contrahentes q depositū vsqꝫ ꝛ p totū
mensem Februarÿ per sanctū exigi non possit et per cōsequēs q post
mēsem Februarÿ peti et exigi posset:vt plenius probaui.ſ.circa secū
dā dubitationē.Et omnia in dicto instrumento contenta promiserūt
dicte partes inuicē obseruare ꝛ rata ꝛ firma habere ꝛ contra ea vel ip
sorum aliquod non facere dicere opponere vel venire per se vel alium
de iure vel de facto in iudicio vel extra quocunqꝫ modo aliqua ratione
vel causa sub dicta pena ꝛc.ſi ergo Lancelotus repetit depositum pa
tet euidenter qd ratum nō habet qd sanctus depositum a depositariis
15 consequatur quia †non solum verbis sed etiam facto ratificatur vel non
ratificatur actus.l.paulus alˢ incipit nō tātum.ff.rem ra.habe.l.quo
enim.§.final.et.l.ſi indebitum.§.fina.eo titu.¶ Preterea ita debet
incidere in penam Lancelotus petendo depositum et sic prebēdo cau
sam ꝛ dando operam ꝛ depositum sancto nō restituatur sicut incideret
in penam depositarius non restituendo depositum sancto prout sibi
restituere sub pena promisisset.l.q occidit.§.in hac.ff.ad.l.aql.l.videa
mus.§.final.et.l.qui domum.in ſi.ff.loca.cum simili.Et tanto fortius
16 †procederēt predicta ſi pēdente reclamatione laudi repeteret Lance
lotus depositum quia pendentia reclamationis impedit executionem
laudi ꝛ aliquid innouari cū sit quedā appellatio.l.non distinguemus.
§.cū quidā.ff.de arbi.ꝛ appellatione pendēte nihil debet innouari.ff.
nil nouari app.penden.l.j.ꝛ.c.bone.de appel.ꝛ in terminis nostris in
pendentia reductionis ad arbitrium boni viri firmat hoc Abba.sicu.
in preallē.c.quintauallis.de iureiu.in pe.charta.ꝛ Bal.cum aliquali
distinctione in.l.nam ꝛ postea.in prin.ff.de iureiur.ꝛ Bald.in addi.
17 Spe.in tit.de arbi.¶ Nō obstat †q pena adiecta dationi quantitatis
videatur adiecta in fraudem vsurarū:quia respōdeo pluribus modis.
ꝛ primo qd quantum ad Lancelotum ꝛ fratres pena non erat adiecta
dationi quantitatis sed facto:quia ipse promiserat firma ꝛ rata habe
re contenta in dicto instrumēto ꝛ non contrauenire:vnde eoipso quod
ratum non habuit repetendo depositum incidit in penam que fuit ad
iecta facto.scilicet ratihabitioni quo casu pena predicta facto adiecta
peti potest nec censetur in fraudem vsurarum apposita.l.lucius.et ibi
not.in gloss.ff.de actio.empt.l.ſi dictum in princi.ꝛ ibi no.ff.de euic.
¶ Secundo posset responderi qd etiam pena adiecta dationi quāti
tatis in homine non consueto fenerari non presumatur adiecta in frau
dem vsurarum:vt tenuit glo.in.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verbo.
oblig.ꝛ in.l.vtrum.ff.de peti.heredi.per illum ter.ꝛ in.l.penam.ff.de
vsu.ꝛ in.c.illo vos.in glo.ſi.de pigno.ꝛ Innocē.in.c.tuam.de penis.et
Arch xv.q.ij.cum deuotissimā.ꝛ Bart.in.l.cum stipulanti.ff.de ver
bo.oblig.ꝛ maxime in alio contractu quam mutui ſm Paul.de castr.
ibi ꝛ in.l.iul.§.idem pap.ff.de actio.emp.¶ Tertio respondeo quod
procederet opinio tenētium q pena adiecta dationi quātitatis etiam
in non solito fenerari presumatur adiecta in fraudem vsurarū.tñ illud
fallit in pena apposita in contractu transactionis prout in casu nostro
l.promissis.C.de transac ita tenuit Bal.in.l.cum allegas.in.iij.ep
po.C.de vsur.ꝛ Joan.de imo in.l.v.§.final.de verbo oblig.et idem
ibi Bal.in additionibus.ꝛ Joan.de imo.in.c.dilecti.de arbi.et in.d.

18 §.alteri. ¶ Nec etiā obstat† ꝙ propter sniam arbitratoris iustam ha
beat Lancelotus cām repetendi depositum que iusta causa excusare
debeat a pena ⁊c. qꝛ rn̄deo ⁊ primo qd imo iusta causa nō excusat a pe
nā cōuentionali petentē vel agentē quia anteꝙ̄ petat ⁊ agat dꝫ diligē
ter ius suum explorare. l. qui in alterius. ff. de regu. iur. ita in terminis
decidit clare Bal. in. l. non solum. ff. de rei vendi. ⁊ in. l. qd te. ff. si cer.
pe. pro hoc etiā allegat glos. not. in. l. si mulier. §. si rem. ff. de leg. iij. q̄
voluit ꝙ lꝫ iusta causa litigandi excuset a pena expensarū vt est dictū
tn̄ fallit in expensis debitis ex expressa dispositione hoīs: puta ex dis
positione testatoris vel cōtrahentis qd reputat Bal. not. dignum. et
idem etiam voluit glo. in §. oportet. in autē. de iudi. quasi ad hoc alle
gat Angel. in. l. properandū. §. si autem alterutra. C. de iud. ⁊ ibi etiā
Bal. ⁊ idē Bal. i aut. gn̄aliter. i. iij. col. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ i. l. cos. §. cau
tione. in. j. col. C. de appe. ⁊ ibi etiā tenet aperte Bal. ꝙ iusta causa non
excuset a pena cōtractus voluntarij. ⁊ idē Bal. in. l. edita. in. xiiij. colū.
⁊ sic vult in ēffectu Bal. in dictis locis ꝙ licet iuxta causa excuset a pe
nis legalibus. c. sacro. de sen. excō. ⁊ dixi supra: tn̄ non excusat a penis
cōuētionalibus. pro hoc facit quia mitius agitur cum. l. quā cū homi
19 ne. l. celsus. ff. de arbi. ¶ Non obstat† decisio Joan. an. in addi. Spec.
in titul. de arbit. §. final. s. allega. vbi voluit ꝙ peteas reduci laudum
ad arbitrium boni viri: licet succumbat nō incidat in penam compro
missi si habēt iustā causam litigandi: quia respondet primo Bald. in
d. l. non solū. qd ibi loquitur in eo qui petijt reductionē laudi qui ha
bet similitudinem rei sicut appellans qui dicit̄ substituere vices defen
soris cū inter. c. significauerūt. ⁊. c. si. de excep. secus ergo s̄m Bald. in
eo qui principaliter petit vel agit vel pōt dici qd opi. Jo. an. in loco
preallēg. nō est vera per. l. ex diuerso. §. j. ff. de rei ven. ⁊ ibi no. Bar. di
stinguēs: vt ibi latius ꝑ eū ⁊ per dictū. §. duo fratres. ⁊ ibi cū opinio
ne Bar. transit Jo. de imo. ⁊ Paul. de ca. ⁊ idē Bar. in. l. iul. ff. de cō
di. inde. ⁊ Bal. in. l. si iudex. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. ⁊ do. Abb.
in. d. c. quintauallis. circa hoc vltimū tn̄. s. an opi. Jo. and. sit vera vel
non: non insisto. quia: non oportet stante prima responsione data per
Bal. in. d. l. non solū. ⁊ alijs infra proxime dicēdis. ¶ Secundo prin
29 cipaliter rn̄deo† ꝙ Lancelotus ⁊ fratres virtute laudi nō dicunt̄ ha
buisse iustā cām repetēdi depositū attēto ꝙ dictū laudū fuit nullū vt
circa primū dubiū probaui ⁊ qd hoc sit verū ptꝫ ex no. ꝑ Bar. ⁊ alios
in. l. iuste. ff. de acq. pos. isti. vbi querit si statuto cauet̄ ꝙ ingrediēs pos
sessionē alienā tali pena puniatur: an si quis ingrediatur virtute inua
lidi decreti iudicis excuset̄ a pena ⁊ decidit ꝙ non: qꝛ lata culpa punie
tur. allegat tex. isti. vi bo. rap. §. j. ⁊. l. j. §. j. ff. si mēsor fal. mo. ⁊. l. j. §. nō
aūt. ff. si quis testa. lib. esse ius. fu. cū ibi no. per eūdē: ⁊ idē tenet Bar.
in consilio inci. in qōne vertēte in curia capitanei narnie ⁊ Bald. in dis
putatione sua incipien. accusatus. de vi turbatiua in versic. tertio que
ritur. ⁊ Bar. in. l. sequit̄. §. si fundū. ff. de vsuca. ⁊ probatur etiam in. l.
meminerint. s̄m vnam lec. C. vnde vi. ⁊ potissime procedit hoc si Lāce
lotus pendente reclamatione laudi depositum repetijsset quo casu nil
innouādum erat vt superius circa hanc vltimā dubitationem tetigi.
21 ¶ Non obstat† qd pro snia arbitratoris in dubio presumat̄ qꝛ rn̄deo
⁊ primo ꝙ illud procedit vbicunqꝫ sumus in dubio an laudū sit equū
vel iniquum aut nullum. nā quo ad hoc vt intelligamus cui incumbit
onus probandi iniquitatē seu nullitatē laudi vel econtra dicimus qd
presumitur pro laudo. ⁊ ꝙ propter hoc allegantí iniquitatē vel nulli
tatē incūbit onus probādi ita loquit̄. l. ab ea parte. ff. de ꝓba. ⁊ alia iu
ra ad hoc allegata per Dy. sed nos sumus in casu certo quia cōstat cla
re ex inspectione cōpromissi ⁊ laudi laudū non tenere vt in primo du
bio deductū ēst. Secundo pōt rn̄deri quia vbi reclamatū est presumi
tur amplius pro laudo. ita tenuit Ant. de bu. ⁊ Abb. sicu. de proba. in
c. qm̄ cōtra ⁊ Roma. in. l. sciendum. ff. de ver. obl. sicut etiā dicimus in
snia a qua appellatū est qꝛ pro ea non presumitur in aut. de his q in
gredi. ad ap. §. illud quoqꝫ determinare. ⁊c. col. v. no. Spe. de instrorū
editio. §. restat. v. i summa. ⁊ in ti. de sen. pla. §. vt autē. v. ⁊ no. s̄ꝫ quos
dā. ⁊c. ¶ Hoc idē ēt tenuit Ant. de bu. in consi. inci. qd hec dubia vul
garia hꝫ ⁊c. vbi ad confirmationē p̄dictorū. s. ꝙ nō p̄sumat̄ ꝓ snia arbi
tratoris a qua est reclamatū adducit qd no. Inno. in. c. bone. de elec. ⁊
in. d. c. qm̄ ꝯ. ⁊ in. c. sacro. de sen. excom. vbi voluit ꝙ lꝫ snie censure non
transeant in rē iudicatā: tn̄ appellatio tollit vires presumptionis ta
lis snie ita etiā dicēdū in arbitramento licet non spectet transire in rē
iudicatā quia nō est proprie snia sed quidā cōtractus trāsactionis vt
dixi. s. in principio. Quinimo dicit Anto. de but. in preallegato cōsi.
qd plus attentari posset. s. qd pro snia arbitratoris etiā qn̄ nō est recla
matū nō presumatur: qꝛ arbitramentū magis accommodat̄ nature cō
tractuū ꝙ̄ iudiciorū: vnde dicimus ꝙ est quedā transactio vt est dictū
⁊ in contractibus nō presumitur pro requisito extrinseco. l. quicunqꝫ.
§. si. ff. de publicia. igitur ⁊c. Alex.

¶ Summarium super consilio. cxxxvi.

1 ☞ Dicens se habere potestatem faciendi absolutionem generalem debet ostendere quod habuerit mandatum.
2 Appellatione bonorum veniunt iura ⁊ actiones.
3 An ratificatio sufficiat si sit facta parte absente.

¶ Consilium. cxxxvi.



Domini redemptoris no
stri inuocato suffragio. Viso instro absolutionis fa
cte Petro Antonio de plumaoro ꝑ magnificū egrē
do. Vicelagū rāgonū de anno. Mcccclxix. die. xiiij.
mēsis septēbris ⁊ alio instro alteri⁹ absolutionis fa
cte eidē Petro Antonio ꝑ p̄fatū dn̄ꝫ Vicelagū de
anno. Mcccclxx. die. xj. Septēbris ⁊ alio isuꝑ instro mutue ac recipro
ce absolutiōis facte inter p̄fatū magnificū dn̄m Vincelagū ⁊ magni
ficū comitē vgonē ei⁹ fratrē de anno Mcccclxix. die. xxv. mēsis octo
bris sentio ꝑ dictas absolutiōes eē satis plene consultū dicto Petro
antonio. nam ꝑ dictā primā absolutionē factā dicta die. xiiij. septēbris
1 anni. Mcccclxix. apparet† ꝙ dn̄s Vincelag⁹ noīe suo ⁊ dicti dn̄i vgo
nis eius fratris ꝓ quo ꝓmisit de rato ⁊ a quo dixit habere autoritatē
⁊ ptātē faciēdi dictā absolutionē fecit generalē absolutionē ⁊ quietatio
nē dicto Petro Antonio de oib⁹ administratis in bonis dictorū fra
trū ⁊ cuiuslibet eorū ⁊ de oibus debitis dictis fratribus ⁊ cuilibet eoꝝ
quia recognouit fore realiter satisfactū ⁊ bene redditā esse administra
tionem cū cōsignatione reliquorū: vnde tenet̄ dictus dn̄s Vincelagus
ostendere ꝙ habuerit dictū mādatū ⁊ ptātē a dicto eius fratre al's te
neret̄ dicto Petro Antonio ad oē eius damnū ⁊ interesse. l. j. C. cred.
euictionē pigno. nō de. ⁊ ibi no. Ja. bu. Bar. ⁊ alij in. l. j. §. iudicialis. ⁊
ibi plene no. Bar. ff. de preto. stipu. ⁊ Bar. i. l. ꝓcurator q ꝓ euictiōe.
ff. de procur. ⁊ Bar. in. l. lꝫ. in. j. col. C. de ꝓcur. ⁊ i. l. si autē. §. itē si fun
dū. ꝑ illū tex. ff. de neg. gest. ⁊ Inn. in. c. per tuas. de arbi. ⁊ Ang. in. l.
iiij. in prin. ff. de re iudi. vel tenet̄ facere ꝙ dictus comes vgo seu eius
heres ratū habeat ēt si expresse de rato nō ꝓmisisset postꝙ̄ dixit se ha
bere ptātē ab eo. l. si procuratori falso. ff. de ꝯdi. ob cāꝫ. ⁊ no. Bar. i. d.
l. ꝓcurator q ꝓ euictiōe. ⁊ in. d. §. item si fundū. cū si. ⁊ tanto magis in
casu nostro qꝛ expsse dn̄s Vincelagus ꝓmisit de rato q̄ obligatio rati
habitionis cōmittitur ad interesse si id nō fiat. l. si procurator. i pri. ff.
rem ra. habe. l. stipulationes nō diuidunt̄. ver. celsus. ff. de verb. oblig.
¶ Preterea dici pōt qd ēt ꝑ illā absolutionē primā ꝓ gestis vsqꝫ ad
illud tps sit ꝯsultū dicto Petro Antonio ēt quo ad heredes comitis
vgonis alia rōne qꝛ ꝑ dictā reciprocā absolutionē factā inter dictos
fratres fuit ratificata dicta pria absolutio vt ostendūt illa verba instri
dicentia approbantes ratificantes ⁊ confirmātes ipsos actus rōnes ⁊
scripturas: ⁊ qcqd gestū ⁊ administratū est ꝓ ipso ⁊ vtrūqꝫ eorū i bo
nis ⁊ circa bona eoꝝ ⁊ cuiuslibet eoꝝ ac ēt meli⁹ ꝑ illa alia v̄ba dicētia
ꝙ dictus comes vgo ratificauit ⁊ approbauit generaliter oīa ⁊ quecū
qꝫ alia dicta facta gesta ⁊ procurata per ipsum dn̄m Vincelagū in bo
nis eorū ⁊ vtriusqꝫ eorū ⁊c. nā si dictus Petrus Antonius erat obli
gatus dicto comiti vgoni ⁊ dn̄o Vincelago vel alicui eorū illa obliga
2 tio dicebat̄ esse in bonis ipsorū qꝛ† appellatione bonorū veniūt iura
⁊ actiones. l. bonorū appellatio. ff. de verb. sig. ⁊ ꝑ ꝯn̄s absolutio facta
super dicta obligatiōe ⁊ actiōe ꝑ dn̄m Vincelagū dꝛ esse actū i bonis
dictorū fratrū ⁊ sic cōprehendit̄ sub dicta ratificatione ⁊ absolutiōe q̄
fuit satis large cōcepta quia etiā in ea fuerunt adiecta verba compre
hendētia in posterū faciēda vt ibi denotāt illa verba facte vel faciende.
¶ Est vltimo facta dicta alia absolutio de dicto anno. Mcccclxx. per
dictū dn̄m Vincelagū asserentē se habere autoritatē a dicto comite fa
ciendi ea que in dicta absolutione continent̄. vnde pro his que contra
cta seu gesta fuissent ꝑ dictū Petrū Antoniū post dictā primā abso
lutionē sibi factā certū est ꝙ iquietari nō pōt a dn̄o Vincelago sꝫ vbi
ingetaret̄ seu inquietari posset ab heredibus comitis vgonis haberet
regressum cōtra dn̄m Vincelagū vt ostenderet se habuisse dictam au
toritatē a dicto comite vgone faciendi dictā vltimā absolutionem aut
faceret eā per heredes comitis vgonis ratificari per dictā. l. j. C. credi.
euic. pig. nō deb. ⁊. d. l. si procuratori falso cum alijs. s. allegatis al's
teneretur dicto Petro Antonio ad interesse vt superius dictum est.
3 ¶ Nec predictis† obstat si diceret̄ ꝙ p̄dicta ratificatio facta ꝑ comitē
vgonē fuerat facta absente dicto Petro Antonio quia: respondetur
quod etiā sufficit ratificationē factā esse quāꝙ̄ pte absente. vt plene ꝓ
bat Bar. in. l. pōpo. la. j. ff. de nego. gest. post gl. ⁊ per Bar. in. l. certū.
§. si quis absente. ff. de cōfes. ⁊ in. l. quo enim. in fin. principij. ff. rem ra.
habe. cum simi.

¶ Summarium super consilio. cxxxvij.

1 ☞ Clausula super quibus omnibus petit ius ⁊ iustitiam ministrari quid operetur.
2 Declaratio libelli potest fieri quandocunqꝫ ante sententiam.
3 Libellus debet intelligi productus super iure competenti actori.
4 Summus pontifex nunꝙ̄ videt̄ velle derogare actui iurato nisi de iuramento faciat mentionem.
5 Litere salui cōductus presumuntur cōcesse ad postulationem partis.
6 Licet papa vel imperator casset cōsuetudines vel statuta non intelligitur cassare statuta iuramento firmata.
7 Ad principem secularem non spectat remittere iuramentum.
9 Cassato principali intelligitur cassatum accessorium.
10 Juramentum in preiudicium tertij nihil operari potest.
11 Princeps habet vim apostolici de remittendo iuramentum. 12. 18.

13 Exceptio periurij repellit quem a limine iudicij.
14 Statuta disponentia obligationes seu actiones requisitas esse ineffi-
caces debent intelligi nisi in tali obligatione iuramẽtũ interuenerit.
15 In materia iuramenti est seruandum ius canonicum.16.
17 An in terminis istis valeat statutum tollens iuramentum.
19 Quando statutum est introductum fauore publice vtilitatis iuramen
tum non potest dictam dispositionem infringere.
20 Prefationes declarant intentionem finalem ipsorum statuentium.

¶ Consilium.cxxxvij.

¶ Tenor consilij sequitur vt infra.



Christi eiusq̃ gloriose sem
per virginis nominibus inuocatis. Uisa qualicũq̃ peti-
tione Antonij de roma procuratoris Alexandri de flo
rentia in effectu petentis coram vicario potestatis mu.
tanq̃ delegati seu subdelegati Illustrissimi principis ciuitatis mut.
iustitiã sibi ministrari contra megliorinũ de Mediolano eidem Ale-
xandro obligatũ virtute compromissi ⁊ laudi in actis producti ⁊ visa
commissione superioris q̃ cã summarie cognoscatur ac viso saluo con-
ductu cõcesso a principe predicto megliorino ⁊ visa sñia lata p̃ dictũ
vic. ⁊ appellatione interposita per ꝓcuratorẽ dicti megliorini ⁊ oib⁹
alijs actis existentibus in processu: ⁊ vltimo visis literis eximij decre-
torũ doctoris dñi pascalini de pascalinis boñ. vicarij reuerendissimi
dñi epi mutiñ. ⁊ iudicis appellationum eiusdẽ loci: si vellẽ singula q̃
tã in processu q̃z in iure copiose ⁊ eleganter deducta sunt p̃ p̃stantissi-
mos aduocatos vtriusq̃ ptis ⁊ p̃ celeberrimũ dñm in hac causa con-
sulentẽ in spẽ recensere profecto ni fallor opus esset volumine magno
verũ q̃r arbitror conclusiuã veritatẽ in paucis cõplecti posse ⁊ debe-
re ad alias curas etiã vocatus breuibus vtar ⁊ ad rẽ ipsam venio. di-
uidẽs hunc processum in tres dubitationes principales. ¶ Prima
vtrũ virtus iuramẽti prestiti per megliorinũ in cõpromisso intelligat̃
sufficienter deducta in petitione seu processu adeo q̃ iudex cause prin
cipalis potuerit sup̃ eo sñiam fundare. ¶ Scđa posito q̃ sic an p̃textu
literarũ salui cõductus iudex debuerit declarare procedẽdũ non esse
cõtra megliorinũ ad petita pro parte Alexandri. ¶ Tertia posito q̃
nõ: an saltẽ attenta dispositione statutorũ mutinensium mihi trãsmis-
sorũ iudex debuerit denegare audientiã Alexãdro cõtra megliorinũ.
¶ Uenio ad primũ. ⁊ videret̃ prima facie dicẽdũ nõ fuisse sufficien-
ter deductũ ipsum iuramẽtũ in petitione ⁊ processu p̃ plura solẽnis-
sime ⁊ copiose deducta p̃ eximiũ aduocatũ megliorini que hic breui-
tatis causa loco argumentorũ pro hac parte habeant̃. tñ illis non ob-
stantibus contrariũ puto verius. Nã pro parte Alexãdri ⁊ Bernardi
nominatũ est in petitiõe megliorinũ obligatũ esse in libris. xc. eisdem
Alexãdro ⁊ Bernardo vigore dicti cõpromissi ⁊ laudi q̃ compromis
sum ⁊ laudũ in petitione deducit ⁊ ꝓducit: ⁊ petitum est dictũ meglio
rinũ cõdẽnari si ⁊ inquantũ expediat ad dictã quantitatẽ sup̃ quibus
1 oibus† ⁊ singulis iustitiã ministrari oi ⁊c. sz sic est quod dicta clausula
sup̃ quibus oibus ⁊ singulis petit iustitiã ministrari ⁊c. operat̃ vt in-
telligat̃ esse facta cõclusio super quolibet narratorũ ⁊ in petitiõe dedu
ctorũ. c. ij. de ordi. cogni. ⁊ dicit ibi Inno. Hosti. Jo. an. ⁊ do. Anto. q̃
erit ferenda sñia s̃m illã viã q̃ in processu declarabitur ⁊ probabit̃. ar.
l. si quis intentione. ff. de iudi. ⁊ idẽ tenuit Spec. in ti. de libel. concep.
§. iam nũc videndũ. in ver. sed cum ex his. iũcto ver. precedenti. et Ja.
de bel. in sua disputatione quã ponit super. l. fi. C. de requi. re. ⁊ Bald.
in. l. edita. ⁊ maxime in repetitione perusina. C. de eden. ⁊ do. Anto. in
c. examinata. de iudi. dum querit an libellus sine cõclusione procedit
⁊c. ⁊ in. c. fi. de offi. archi. ⁊ per Ang. in. l. fi. C. de anna. excep. vnde cũ de
duxerit. actor in petitione sua cõpromissum ⁊ laudũ ⁊ illa produxerit
in quo cõpromisso est sacramẽtũ insertũ petendo sup̃ predictis oibus
iustitiã ministrari vr̃ in cõsequentiã petijsse etiã rõne sacramenti sibi
2 iustitiã ministrari potissime cũ in processu pluries illud fuerit per eũ
allegatũ ⁊ sic de intentione sua declaratum attento qđ† declaratio li-
belli põt fieri qñcunq̃ ante sñiam not. legiste in. l. edita. C. de eden. et
cano. in. c. ij. de libel. ob. ⁊ in. c. lr̃e. de dila. Item semper libellus susten
tatur si verba sunt ita generalia q̃ possint per interpretationẽ reduci
ad cõgruã agendi formã vt no. Inno. ⁊ Hostien. in. c. conquerente. de
offi. ordi. Itẽ verba libelli in dubio debent interpretari vt intelligat̃
intentata illa via que magis pro actore facit vt no. Bar. in. l. stipula-
tiones non diuidũtur. ff. de verb. obli. in vlti. char. in ver. tertius mo-
3 dus ⁊ in dubio† libellus dz intelligi ꝓductus sup̃ iure cõpetenti acto-
ri ⁊ illud vr̃ intentatũ vt no. Inno. in. c. ceterũ. de iudi. ad hoc quod no.
Bar. in. l. si mater. §. cãdẽ. ff. de excep. rei iudi. ⁊ Cy. in. l. vbi pactũ. C.
de trãsa. ⁊ in. l. j. C. de actio. ⁊ obli. ⁊ Bar. in. l. j. C. de vsufru. ⁊ d. Anto.
in cõsti. de religio. domi. cũ cõcor. Sed ita est q̃ dicta verba in petitio
ne fuerunt generalissima petendo iustitiã ministrari super contentis
in dicto compromisso ⁊ laudo ⁊ dicta petitione ergo trahi debent ad
viã illã que competere põt ⁊ magis fauorabilis est ipsi actori hoc est
vt videatur virtus iuramẽti deducta ĩ petitione per predicta. cũ dict⁹
mod⁹ agendi sit efficacior vt patebit ex infra dicendis ex qbus ptz nõ
obstare que in cõtrariũ allegabant̃ dum negabat̃ non esse deductum
iuramentũ. ¶ Circa secũdã dubitationẽ an pretextu literarũ salui cõ
ductus iudex debuerit pronũtiare ꝓcedendũ non esse contra megliori
nũ videretur dicẽdũ q̃ sic p̃. l. vniuersa. C. de preci. impe. offer. ⁊ p̃ no.
p̃ doc. in. l. fi. C. si contra ius. ⁊ in. l. j. ff. de cõsti. princi. ⁊ p̃ cano. in. c. que
in ecclesiarũ. de cõsti. ⁊ per plura seriose deducta in allegationibus et
cõsilijs pro parte megliorini. ¶ Sed illis non obstantibus cõtrariã
4 sñiam probabiliorẽ puto primo quia non dixerim† in principe secu-
lari sed etiam summus pontifex nunq̃ videt̃ velle derogare actui iu-
rato nisi de iuramento mentionem faciat. casus est. c. constitutus. ⁊ ibi
no. glo. ⁊ doc. de rescrip. ⁊ no. Inn. in. c. cũ inter. de renuntia. ⁊ in termi
5 nis Cy. in. l. fi. C. si contra ius. ⁊ ibi Saly. ⁊ potissime† cum tales litere
salui conductus ⁊ similes presumantur cõcesse ad postulationẽ partis
nõ motu proprio principis. c. si motu proprio. de prebẽ. in. vj. l. j. ⁊ ibi
Bar. C. de peti. bo. subla. lib. x. ⁊ no. Bart. ⁊ doct. in. l. iij. in prin. ff. qđ
quisq̃ iuris. ⁊ in aut. quas actiões. C. de sacrosan. eccle. ⁊ ideo qñ in eis
non fit mentio de iuramento presumuntur per subreptionẽ impetrate.
6 d. c. constitutus. ¶ Secundo pro hoc† allego doctrinã Angel. in. l. j.
§. que onerande. ff. quarũ rerũ actio non datur. vbi vtitur his verbis
vez. Adde q̃ lz papa vel imperator casset cõsuetudies vel statuta nõ
intelligit̃ cassare statuta iuramento firmata que possunt seruari absq̃
periculo anime. allegat gl. in. c. cum non deceat. in glos. fi. de elec. in. vj.
quã quidã in allegationibus seu cõsilijs mihi trasmissis dicunt deli-
rasse quã glo. etiã sequitur Lapus Abb. ⁊ Jo. andr. in. nouella. in. d. c.
cum non deceat. per quam allegant. c. j. de consuetu. in. vj. ⁊. c. q̃r sepe.
de ele. in. vj. ⁊. c. cũ aliquibus. de rescri. co. lib. vbi quãdo papa intẽdit
cõstitutionẽ aliquã iuratã tollere nedũ de cõstitutione sed de iuramen
to mẽtionẽ facit ⁊ dicit Jo. an. qđ etiã procedũt predicta quãdo supe-
rior vsus esset verbis geminatis. vez non obstantibus statutis quibus-
cũq̃ ⁊ quomodolibet ⁊c. prout etiã loquitur dicta glos. in. c. cũ non de-
ceat iuncto tex. ⁊ sic non videtur recte dixisse illos qui dicũt q̃ in saluo
conductu fuerũt verba pregnãtia ⁊ geminata. Idẽ etiã voluit Jo. an.
in. c. j. de filijs presby. lib. vj. in no. maxime in odiosos: prout in casu no
stro. iniquũ enim ius impetrasse dr̃ qui tales literas salui conductus
impetrauit. l. iij. in prin. ff. qđ quisq̃ iuris. vnde quãto magis fieri po
test talis impetratio restringẽda est. l. si qñ. in princ. C. de inoffic. test.
d. c. j. de filijs presby. in. vj. c. qđ dilecto. de cõsan. ⁊ affi. l. cum quidam
ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ cũ sñia dicte gl. transit etiã Imol. in prealle. c. cũ
non deceat dicẽs q̃ non vr̃ de mente reuocationis tollere dispositionẽ
iuratam nisi de iuramento mentionẽ faciat allegat no. in cle. dudum.
de sepul. in verbo pacta do. Dominicus de sancto gemi. in prealle. c.
cum non deceat. licet cũ aliquali distinctione procedat qñ tractaretur
de derogando dispositioni iuris tñ qñ tractaretur de derogando alte
ri dispositioni quã iuris cõis simpliciter sequitur illã glo. Idẽ Imo.
in. c. dilecto. de preb. ⁊ in dicta cle. dudũ ⁊ do. Abb. sicu. in. c. j. de his q̃
siũt a ma. parte capi. vbi dicit dictã glo. esse in iure singularem patet
igitur dictam glo. esse cõmuniter approbatam merito non dicam eam
7 delirasse. ¶ Preterea† ad principem secularem non spectat remitte
re iuramentum nec super illo dispensare: sed ad ecclesiam ⁊ romanum
pontificem spectare dignoscitur. c. venerabilem. de elect. c. nõ nouit. de
iudi. ⁊ no. Hostiẽ. in. c. quemadmodum. super glo. de iureiurã. imo ma
8 gna est questio an papa† possit dispensare super iuramento spõte ⁊ li
cite prestito. ⁊ cõiter cõcluditur qđ tantummodo cum causa possit si-
ne causa non vt plene per glos. xv. q. vj. autoritatẽ ⁊ in. c. quãto per gl.
⁊ docto. de iureiur. ⁊ Inn. in. c. cum inter. de renũ. in. d. c. venerabilem.
⁊ Spe. in ti. de leg. §. nũc ostendendum. vers. xxiiij. ad hoc etiam acce-
dãt que dicentur infra circa tertiã dubitationẽ vbi videbitur an pote-
statẽ habeãt principes tẽporales disponẽdi super iuramento ex qui-
bus cõcluditur quod litera saluicõductus nihil operaretur circa ob-
9 ligationem premissam sacramẽto vallatã. ¶ Nec ob.† predictis glo.
in. l. si patronus. §. fi. ff. si quid in frau. patro. volens no. q̃ cassato p̃n
cipali intelligatur cassatũ accessoriũ quã etiã ita allegat Bald. in. l.
imperator. in penul. colũ. ff. de sta. ho. ⁊ reperio scriptum in cõsilio mi
hi transmisso q̃ illa gl. in. l. si patronus. est cõtraria no. per gl. in. d. c.
cum nõ deceat ⁊ in. d. cle. dudum. ad hoc vez qđ sublato principali cõ-
tractu videtur esse sublatum iuramentum q̃r est illi accessorium: ⁊ di-
cũt q̃ illa glo. ad hoc non fuit vsq̃ ad hec secula põderata: sed certe il
lam glo. ad hoc proprie in iuramento ponderauit Bal. in. l. j. in. v. col.
C. de inoffic. do. in versiculo. quero vtrum iuramentum donantis ⁊c.
volens q̃ si filius etiam sit heres patris vel patronus sit heres liber-
ti ⁊ veniat cõtra alienationem factam cum iuramento per pactum vel
libertum in fraudem filij vel patroni non incurrit penã promissam in
cõtractu alienationis per patrem vel libertum quia vbi rescinditur cõ
tractus principalis rescinditur etiam penalis ⁊ quodlibet accessoriũ
vt iuramentum. allegat dictam glo. in. l. si patronus. iuncta. l. fin. ⁊ de
non nume. pecu. ¶ Nam predictis respõdeo primo prout respondet
glos. in. d. c. cum non deceat. que hoc cõtrariũ expresse format. nã dicit
quod illa regula non est semper vera qđ vbi non tenet principale non
teneat accessorium. allegat. c. cum cõtingat. de iureiuran. ¶ Scđo re-
spondeo vt dicebat Hostien. in. c. debitores. de iureiurã. quod ratio q̃r
annullato principali non annullatur iuramẽtum illi accessoriũ vt ibi

in text. est quia iurans potius obligatur deo q̄ homini. c. t si christus. de iureiur. t d. c. debitores. t xxij. q. j. habemus. sed erga deū nulla cadit prohibitio impediēs hoiem deo obligari: ergo lz non teneat principalis cōtractus tz iuramentū accessoriū: vel dicamus vt dixit gl. in c. accessoriū. de reg. iur. in. vj. qd̄ est spāle in iuramēto rōne peccati t ppter periculū anime. ¶ Nō ob. t q dixit Bal. in. l. j. C. de inoffi. dona. q: ibi loquitur qn̄ iuramētū erat appositū in fraudē t preiudiciū alterius puta filij quo casu iuramentum nihil operari pōt in preiudicium illius tertij vt in. c. quāuis. ibi in alterius detrimentū ꝛc. de pac. in. vj. t in. d. c. cū cōtingat. t ita declarat Bar. in. l. titia seio. §. imperator. ff. de lega. ij. t in. l. hac edictali. in prin. de secū. nup. ¶ Nec ob. q princeps

11 habet t vim apostolici de remittendo iuramentum vt. l. adigere. §. fin. ff. de iure patro. in glos. primo rn̄deo vt dixi. s. qd̄ superior nō videtur illud velle remittere nisi de eo mentionē faciat vel scientiā habuerit. secūdo rn̄deo q null9 pnceps tēporalis etiā si sit impator pōt remittere iuramentū q: spectat ad ecclesiam vt dixi. s. t hoc in terminis nostris voluit Cy. in. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pub. vbi querit pone quod contraxi tecū t promisisti mihi centū sub pena t iurasti non impetrare rescriptū postea impetras rescriptum ab imperatore q nō tenearis soluere nisi vsqz ad quinqz annos nunquid incidisti in penā piurij respōdet q Jac. de ra. tz q si rescriptū nō facit mentionē de istis qd̄ presumitur subreptitiū: t pena est cōmissa t piuriū incurrit: sed si faciat mētionē de hmōi obligatione iurata an valeat t refert quosdā dixisse q sic t alle. glos. in. d. l. adigere. vltimo refert sententiā aliorū tenentiū qd̄ non valeat t cum hac opi. residet quia iuramentū remitti non pōt nisi per papā t cum causa alle. c. si vero. t c. quemadmodū. t c. quanto. de iureiur. t dicit etiā Saly. in. d. l. fi. C. si cōtra ius qd̄ istud est verius t sic patet qd̄ Cy. t Sali. clarius q̄ alius quo ad terminos nostros tetigit t decidit q̄stionē nostrā. itē de veritate. d. glo. in. l. adigere. videbitur et

12 circa hoc facere dubitationem. ¶ Nec subsistit t fundamentum illoꝝ q ad predicta allegāt dictū Bal. p decisione in. l. j. §. t post operis. ff. de oper. no. nū. quia loquitur in creditore prorogāte terminū t remittente iuramentū. nā pars que contraxit cū debitore iurante non habet iustā cām ignorantie iuris. l. q̄q̄. ad velleia. secus in superiore qui hz iustā cām ignorantie eorū que coram eo gesta non sunt. c. j. de constit. l. si pro suo. ideo nō vr̄ remittere illud q ignorant iuribus vulgaribus: t d. c. cōstitutus. preterea migellionus in cōpromisso promisit t iurauit nō impetrare priuilegiū vel rescriptū nec illo impetrato vti. ergo

13 t sibi obstat exceptio periurij q̄ repellit quē a limine iudicij. l. si quis maior. C. de transa. c. ij. de fideius. preter q̄ in casu. c. dilecti de except. et no. Spec. in ti. de acto. in ver. itē q est periurus attento q litere salui cōductus presumunt cōcesse ad postulationē ipsius vt cōclusi supra. ¶ Postremo venio ad tertiū t vltimū dubiū an ex dispositione statutorū mutinēsiū iudex debuerit denegare audientiā Alexandro contra migliorinum t nonnulli forte rn̄derēt q sic ex pluribus subtiliter deductis per aduocatū. quib9 tn̄ non aduersantibus sentio contrariū. Nam aduertendum q statuta ciuitatis mutine non loquunt in casu in quo iuramentū debitoris interuenisset nec de iuramento mentionem

14 aliquam faciat. vnde t talia statuta disponētia in effectu obligationes seu actiones creditoribus requisitas esse inefficaces debent intelligi nisi in tali obligatione iuramentū interuenerit. hoc decidit Joan. andr. in addi Specu. in ti. de pla. senten. § vt autē. super ver. hoc autem no. post Nico. de matha. t Jacob. de bel. in disputatione sua incipiente. l. proxima ꝛc. vbi concludunt si disponat statutū q adultus non possit contrahere sine licentia curatoris vel duorum coniunctorū si curatorē non habeat al's contractus sit nullus ꝛc. si adultus cū iuramento cō

15 traxit t sine licētia curatoris vel coniunctorū q attenta t dispositione iuris canonici que in materia iuramenti. t sic in materia spirituali seruanda est vbi agitur de periurio seu de peccato. c. ij. de iureiurā. li. vj. no. in. c. possessor. de reg. iu. eo. lib. obligabitur talis iurans ex quo iuramentum seruari potest sine interitu salutis per. d. c. cum contingat. t idem ibi tenet domi. Antoñ. t Jo. de imo. nam statutum debet interpretari vt quāto minus pōt ledat ius cōe. c. cum dilectus. de consue. l. ij. C. de nora. sed intelligendo statutum prout loquitur. vez sine iuramento minus ledit ius commune. ergo ꝛc. ¶ Item etiam si sequi volumus doctrinā Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. in quinto mēbro in fin. cum verba dicti primi statuti dirigant prohibitionem suam ad personā creditoris nō autem sumus in casu in quo verba prohibitionis dirigātur principaliter ad ipsum reum: adhuc videtur q iuramētū non obstante dicto statuto validet obligationē t ipsum faciat itaqz

16 exequibilē per rationē de qua ibi per Bar. ¶ Plus t voluerunt Jo. de ligna. do. Anto. t Jmo. in. d. c. cum contingat. t Sali. in auē. sacramenta. C. si aduer. vendi. qd̄ etiā omni casu siue sit prohibitio facta in personā alterius tantū: siue in personam vtriusqz siue sit facta prohibitio in personā siue in rē semper teneatur iurans ad obseruātiā iuramenti per illā regulā: quia seruari pōt sine interitu salutis eterne. c. si vero. de iureiur. c. quāuis. de pac. in. vj. t per alia plura que mēbranas multas occuparent t oppositum ad contraria respondēt. t idē sequitur do. Abb. in. d. c. cū cōtingat. t Fulg. in. d. auē. sacramenta. t Rapha. cuma. in. d. l. si qs pro eo. Fortius dicendū videt q etiā si statutū laicorū expsse impugnaret virtutē iuramēti q nō valeret sed diceretur ponere messem in falcem alienā. Cum iuramentum sit quid spirituale t ad ecclesiā spectās. c. nouit. de iudi. t d. c. venerabilē. xxij. q. j. oēs. Cū scriptū sit de iure diuino reddite iuramēta vestra deo. c. t si christus. de iureiurā. t d. c. debitores. t contra ius diuinum non possit fieri lex statutum aut alia dispositio valida cum inferior nihil contra legem superioris disponere possit. l. nā t magistratus. de arbi. l. ille a quo. §. fi. ad treb. no. in. l. fi. C. si cōtra ius. in. l. j. ff. de cōsti. princi. doc. in. l. rescripta. C. de preci. imper. offe. t in. c. que in ecclesiarū de consti. t in termi

17 nis t nostris quod non valeat statutum tollens iuramentum firmauit Ray. t Bar. in. l. oēs populi. in. iij. q. prin. ff. de iusti. t iur. t d. Ant. t Jmo in. d. c. cum contingat per plures rationes quas longum esset referre. t idem tenuit Ange. in. l. de quibus. ad fi. ff. de legi. sequunt verba Bart. posita in. d. l. omnes populi. t Jmo. in. l. si quis inquilinos. §. fi. ff. de leg. j. t Abb. Moder. in disputatione sua incipiē. stante statuto. t in. d. c. cum cōtingat vbi inter cetera allegat qd̄ in spiritualibus prout est iuramentum imperator t alij tēporales superiores debent ad ecclesiam recurrere. xcvi. distin. si imperator. ad idē allegat que habentur in. c. ecclesia sancte Marie. de constitu. t in. c. tuam. de ordi. co

18 gni. cum simi. ¶ Et per predicta t patet non procedere glo. in. d. l. adigere vel posito quod procedat dz intelligi qn̄ iuramētū esset cōtra publicam vtilitatē: ita declarauit illā gl. Bal. in. l. fi. ad fi. C. de nō nume. pecu. vel dum illa glo. dixit q lex hz vim apostolici in remittendo iuramentū pōt saluari si intelligat de lege canonica alias secus vt not. Hostiē. t Jo. an. in. d. c. quēadmodū. de iureiuran. Et licet in hoc quidam teneāt contrarium volētes statutum derogare posse iuramento expresse: tn̄ prima opi. habet tutior per predicta. non curaui tn̄ latius discutere ex quo statutum mutinēse nō reprobat iuramentum quo casu non videtur esse dubiū qd̄ tale statutū nō vendicat sibi locū in obligatione iurata vt ostensum est supra. Et sic patet non obstare si dicat qd̄ isto casu statutum denegat audiētiā forensi qd̄ facere pōt quare respōdetur quod si statutum non comprehēdit casum nostrū nec aliū exprimit vt est probatum cessat argumentum. ¶ Similiter non habet obstare quod si statutum tollit principalem obligationem t contractum ergo t iuramentum quod est accessorium quia ad hoc responsum est pluribus modis supra circa secundum dubium ideo non repeto.

19 ¶ Item non obstat quod illud t statutum fuerit introducū in fauore publice vtilitatis vt ciuitas hominibus repleatur. t per consequens iuramētum nō pōt dictam dispositionē infringere nec alterare. c. si diligenti. de foro cōpe. cum simi. quia respondeo qd̄ non puto dictū statutum factum fuisse propter vtilitatem publicā principaliter quod patet quia non semp voluit statutum quod forensis agēs deberet probare quod in ciuitate dicti forēsis fouerent iustitiam mutinensibus. nam vbicunqz aliquis se reduxisset ad ciuitatē mutiñ. cum rebus illius forensis voluit tali forensi simpliciter iustitiam fieri t sic illa dispositio statuti nō habet perpetuam causam prohibitionis. t per cōsequēs dz terminari iuramēto licet vbi habuisset perpetuā causam phibitionis terminatus nō fuisset ita dixit glo. no. in. d. c. cū contingat. in glo. magna. in tertia so. t ibi notant doc. ¶ Preterea si statutum principale considerasset fauorem publicū vt ciuitas repleatur hominibus simpliciter disposuisset quod reducētes se ad ciuitatem mut a forensibus nō possunt inquietari. vndē certe puto ex pdictis qd̄ dictū statutum fuerit conditū principaliter in odium ciuitatum t locorū in quibus non ministrabatur iustitia mutinensibus ita videtur aperte colligi ex verbis dicti statuti ad hoc adduco quod dixit Bart. in. l. qui exceptionē. in prin. ff. de cōdi. indebi. vbi dixit q si statuto cauetur qd̄ si quis non assignauerit rē in catastro cadat a iure suo certe dictū statutū principaliter censetur introductū in odiū ipsius non assignantis licet redūdet ex hoc vtilitas publica in cōsequentiā. ad idem quod no. Bart. in. l. si quis p eo. in tertio mēbro dum allegat. l. j. sol. mat. nec obstat q ipse dixit ibi in scd̄o mēbro in illa parte statuti disponentis quod si qs tenetur dare frumentū liberetur dando decē solidos p corba qd̄ illud statutum censetur factū propter publicā vtilitatē principaliter quia ibi Bar. clare loquitur qn̄ in prefatione statuti dicebatur. Ad hoc vt ciuitas ista abūdet hominibus qui possint soluere collectas t predia

20 laborare statuimus ꝛc. que prefationes t declarant intentionem finalem ipsorū statuentiū. l. fi. ff. de hered. insti. Sed in casu nostro statutū nō dicit sic imo ex verbis ipsorū statutorum aliud colligit vt supra dixi: sed ita est quod vbi aliquid prohibetur fieri odio alicuius si interueniat iuramentū illud obliget iurantem hm oēs vt in. c. significante. de pigno. ergo ꝛc. Ex quibus omnibus breuiter concludo partes dn̄i iudicare debentis esse in pronuntiando bene fuisse iudicatum per primū iudicem cause principalis t male fuisse appellatū pro parte dicti meglieni t ita videtur iuri cōsonū et equitati que non parū me in hāc sn̄iam libētius traxit. ¶ Ita vt superius cōclusum est puto iuris esse ideo ita dico t consulo ego Alexander de tartagnis de imola legum doctor ac bononie iura ciuilia legens. In quorum testimonium propria manu subscripsi ac cōsueto sigillo sigillaui: alterius rectius sententis iudicio semper saluo ꝛc.

¶ Summarium super consilio. cxxxviij.

Inquisitio

1 Inquisitio non procedit nisi precedentibus indicijs.
2 Testis debet deponere de his que vidit & sensu corporis percepit.
3 Si aliquis visus est aufugere cum gladio euaginato & reperitur aliquis ibi mortuus, ex hoc potest dici illuz commisisse homicidium.
4 Ille qui assistit armatus iuxta vulnerātem vel occidentem dicitur ei prestare auxilium.
5 Multi dicuntur esse duo vel tres.
6 Ad hoc vt testis pbet publicā famā & vocem habet deponere quod a maiori parte populi seu personarum illius loci hoc dicebatur. 7.
8 Responsio interpretatur in dubio secundum interrogationem.
9 An licitum sit percutere exportantem res suas vel aufugientem.
10 Quando iudex procedit ex officio an sine indicijs possit inquirere.
11 Vbicunq; iudici constat ex actis potest ipse ex officio suo supplere.
12 Licet in causis criminalibus non possit admitti pcurator tñ bene procurator potest opponere exceptiones impedientes processum.
13 Inquisitio procedit non precedentibus indicijs qñ nihil opponitur.

Consilium. cxxxviij.



Edemptoris nostri inuocato suffragio. Visa copia denuntiationis & inquisitionis formate cōtra Bartholomeū de placentia vt homicidam & nobilem virū bonromeū de zobolis vt auxiliū prestātē dicto homicidio commisso vt dicitur contra vngaretū famulū dicti bonromei. & visis attestationibus receptis p parte curie: & his que copiose & eleganter scripta sunt per eximiū dñm supra cōsulētem. d. Bartholomeum mihi tanq̄ fratrē hoñ. Non videtur mihi quouis modo posse ex actitatis procedi ad condemnationem contra dictum nobilem virum bonromeum & omissis nō necessarijs ostēditur sic.
1 Nam† regulariter inquisitio nō procedit nisi precedentibus indicijs seu diffamatione. l. iustissimos. C. de offi. recto. prouin. c. qualiter & quando. el. ij. extra de accu. no. Barto. de offi. presi. in. l. congruit cum concordan. sed indicia hoc casu saltem sufficiētia nō precesserūt: ergo inquisitio procedere non potest. Quod autem non precesserint indicia sufficientia. patet primo quia si curia se fundare velit in denuntiatione mininistralis eo q2 absq; alijs indicijs ad denuntiam officialis potest iudex inquirere. l. diuus. la. ij. ff. de custo. reo. & l. ea quidem. C. de accu. & ibi plene no. certe non bene se fundaret curia in denuntiatione predicta: quoniā in ea nō dicitur quod bonromeus prestiterit auxilium homicidio cōmisso per dictum Bartholomeum nec etiam potest curia se fundare in attestationibus testiū receptorū per curiā quoniam nullo modo faciunt indicium de dicto auxilio prestito illi homicidio per bonromeum: qd ostēdo. Nam primus testis est Antonius Joannis picinini & iste deponit in effectu quod dictus Bartholomeus & Frezignanus iuerunt sequētes dictum vngaretū & dum appropinquassent ad dictum vngaretū, videre non potuit ipse testis quid tunc facerent sed paulo post vidit bonromeū reuertētem & dolentem & male contentum cum dicto Frezignano. & paulopost vidit Bartholomeum venire cum pannis sanguinolentis & quod audiuit dictum Bartholomeum dicentem se interfecisse dictum vngaretum eo q2 nolebat reddere res suas bonromeo & quod interfecit eum contra voluntatem bonromei. Certe iste testis non dicit quod viderit bonromeum adesse cū armis vel prestare opem homicidio: imo dicit quod non vidit quid facerēt nam potuit esse quod non assistebat cum armis bonromeus homicidio: imo potuit esse quod resistebat bonro-
2 meus: vt refert testis & cōstat testē debere deponere de his† que vidit & sensu corporis percepit. l. testium. C. de testa. l. qui testamento. §. fina. ff. de test. §. fin vero absunt. in auth. de heredi. & fal. & debet dictū eius de necessitate vel saltē presumptiue concludere. l. neq; natales. C. de proba. cum ibi nota. & c. in presentia. extra de proba. Nec ad hoc obst.
3 † si adduceretur id quod not. Barto. in. l. ij. ff. de furtis. vbi dixit quod si aliquis visus est aufugere cū gladio euaginato & reperitur aliquis ibi mortuus ex hoc potest dici illum commisisse homicidiū. Quia respondeo primo quod non dicit quod viderit vngaretum mortuum nec quod audiuerit hoc a bonromeo. & sic non sumus in casu ibi posito
4 per Bar. Secundo respondeo† quod vnum indicium debet probari per duos testes contestes & non sufficit probari per vnum testem cum non deponit vidisse proprie ipsum maleficium sz aliquid aliud ex quo resultet presumptio illius maleficij. vt not. glo. & docto. in. l. fi. C. fami. ercis. & glo. & Ange. in auth. de testa. imperfec. iuxta prin. & Inn. in. c. sicut. in prin. extra de simo. Sed testis deponens vidisse titium aufugiētem cū gladio euaginato quamuis ibi postea reperiat hoīem vnum gladio esse interemptū etiam si ille testis habeat cōtestē non pbabunt ambo sufficienter titiū occidisse hoīem nisi accedāt alie coniecture puta inimicitie inter eos. Item publica vox & fama q dictus titius dictū delictū homicidij cōmiserit & q viderint eū vibrasse ensem vel q nullus esse poterat in loco illo tpe homicidij: vt declarat not. Joan. an. in addi. Spe. in tit. de proba. §. fi. super ver. xiiij. & d. Ant. in. c. iij. loco. de probationibus. & Ang. in. l. fi. in fi. prin. ff. qd met. cau. & in. d. l. ij. alias prima. ff. de sica. & Imo. post Bald. in. l. fi. ff. de here. insti. & ita procedit id q no. Bal. in. l. neq; natales. i. vel. ij. col. C. de proba. Sz dictū testis non h3 aliquē in dicto suo cōtestē ergo nō facit indiciū. Secundus testis est Gerardus de Vbaldis & iste etiam non probat quia solū in effectu deponit q in villa castrinoui est publica vox & fama q dictus vngaretus habuit verba cum dicto Bar. super restitutiōe bonorū bonromei & q vngaretus occasiōe dictorū verborū admenauit cōtra dictū Bartholomeū cū vna zaneta & postea Bartholomeus admenauit contra dictū vngaretū duabus vel tribus vicibus & ipsum vulnerauit ex quibus vulneribus mortuus fuit & bonromeus fuit de hoc male contentus & q dicebat dicto Barthol. q retro cederet quia vngaretus dictū Bartholomeū occideret & interrogatus an audiuit vel intellexit q bonromeus dederit auxiliū homicidio rñdet q non: certe dici non pōt q iste testis aliquid probet de auxilio prestito. Nec
4 ob. † ad hoc illud qd no. Inn. in. c. continētia. de cleri. pcus. vbi voluit q ille qui assistit armatus iuxta vulnerantē vel occidentē dr ei prestare auxiliū. Si nō est a longe sed est iuxta occidentē & cū eo & illud dictū cōmuniter sequuntur vbiq; legiste & canoniste q2. respōdeo primo qd iste testis & alij excepto vltimo teste de quo infra dicam non dicūt q bonromeus ibi assisteret homicidio armatus prope Bartholomeū imo de armis bōromei nihil dicūt adeo qd saltē sufficienter probent eum fuisse armatum aliquo mō & propterea tunc non militat illud qd dr prestare auxiliū vt no. Bal. in. l. hec verba. in vlti. col. ff. de his qui no. infa. & in. l. j. §. si in co. ff. ad sille. post Bar. ibi per illū tex. & Bald. in. c. j. de hōi. fratris. in princ. & in. l. raptores. C. de epis. & cle. in. l. j. C. de ser. fug. Itē rñdeo qd qñ qs armatus adest homicidio vel vulneribus illatis p aliū videtur pstare auxiliū homicidio vel actui vulnerādi verū est nisi ex circunstantijs appareat q ille ibi nō aderat propter hoc seu ad hoc & qd non assentiebat illi homicidio vel actui vulnerādi, hoc est q no. Bal. in. l. data opa i pc. vel antepe. col. C. qui accu. in ver. sed ponc titius rixabat &c. p no. xxiij. q. ß. i. c. fi. i gl. & ar. l. si familia. ff. de iuris. om. iudi. & ita etiam est de mente Bal. in. d. l. hec verba. in vltima col. & Bar. & Bal. in. d. l. j. §. si in co. ad sille. & Pet. de anch. in consil. ccvi. Sed dictus Gerardus testis deponit qd dictus Bonromeus dicebat dicto Bartholomeo irruenti contra vngaretū q retrocederet ergo apparet q nō erat ibi bōromeus vt fauorē & opē prestaret vulneribus & homicidio. Item dictus testis non probat sufficienter famam esse q bonromeus predicta fecerit q2 interrogatus in causa scientie dt se audiuisse a Bartholomeo Jacobino & multis alijs de dicta vil-
5 la & multi dicuntur etiā duo vel tres. c. ad nostrā. cū glo. in verbo multos de reb. eccle. nō alie. l. j. §. hoc rescriptū. & ibi Bar. ff. ad sille. insti. de iure perso. §. fi. cū glo. licet imperator. ff. de leg. j. in. c. latores. de cle.
6 excō. ministrā. Sed testis† ad hoc probet vt publicā famā & vocē habet deponere qd a maiori parte populi seu personarū illius loci ita dicebatur & reputabatur vt no. gl. & doct. in. l. iij. §. de eiusdem. ff. de testi. & declarat Bar. in. l. de minore. §. plurium. ff. de questio. in verbo quatro qualiter probatur fama cū cōcordā. suis vulgatis. Alius testis Petrus de bādis nihil deponit de bonromeo Frāciscus de vgolinis alius etiā nihil probat q2 deponit de auditu a Jacobino de boliardis. Sed testis deponens de auditu alterius regulariter non probat vt. l. testium. & ibi not. C. de testi. & in. c. tam literis. de testib. & licet dicat q ita est publica vox & fama tñ interrogatus in causa scientie dicit quia
7 audiuit a dicto Jacobino & quod pub. dicitur que ratio† seu cā scientie non est sufficiens ad proban. famam nisi declaret taliter qd appareat eum pluries audiuisse adeo q a maiori parte audiuit vt not. Barto. in. d. l. iij. §. eiusdē. de testi. & in. d. l. de minore. versi. quero quid si testis dicit &c. & in. l. labeo. de sup. leg. & Ang. in. l. iij. ff. ad maced. & Bald. in addi. Spe. in ti. de sent. ex. xxiij. col. & Bal. i. l. heredes palā. in prin. ff. de testa. & ibi dicit Imo. qd communiter tenetur q talis testis non probet famam: licet dicat qd publice dicebatur: q2 poterat vnus vel duo dicere palā & publice & tñ per hoc non dicitur q esset fama: que dicit esse qñ procedit a maiori parte vt dixi superius: Jacobus de melijs de castro nouo & Joannes boni & zaninus de la vacha. & Lazarus mōtanarius alij testes nihil penitus deponunt de bōromeo. Vltimus vero testis. s. Jacobinus de beliardis etiā non probat quia non dicit q bōromeus pstiterit auxiliū vulneribus illatis per dictū Bartholomeum: tum q2 nō dicit q eēt bonromeus iuxta dictū Bartholomeum: tum etiam q2 non dicit q bonromeus esset armatus: imo potius cōtrariū q2 dicit q anteq̄ Bartholomeus superueniret ille vngaretus extraxerat arma de manibus bonromei & ea retinuit vngaretus per se: & sic fm no. per Inn. in. d. c. cōtinētia. cū cōcor. de quibus supra non dicitur prestitisse opem vt dixi supra. Preterea iste testis deponit qd bonromeus insequebatur istum fugientem cum rebus & bonis bonromei quas petebat bonromeus a dicto vngareto dicēdo. rende me la roba mia & vati con dio: & vngarctus respondit io non ve la voglio rendere: & sic tacite videtur dictum vngaretum fuisse confessum
8 quod habuerat bona bonromei quia† responsio interpratur in dubio facta fm interrogationem. l. si defensor. §. qui interrogat. ff. de interrog. ac. & institu. de inuti. stipu. in. §. preterea. & in proposito declarat
9 Bar. in. l. si quis intentione. ff. de iudi. Et deponit† iste testis quod dictus vngaretus habebat canem eblanidem & ensem vñ licuisset dicto bonromeo etiam percutere dictum vngaretū exportantē res suas

⁊ aufugientē cum eis postq̃ aliter non poterat eas recuperare q̃ no-
lebat restituere ⁊ telo resistebat vnga ictus. l. si vt allegas. ⁊ ibi not. do
cto. maxime Cy. ⁊ Barto. ad. l. corn. de sica. ⁊ est conclusio magis cōis
etiā in fure diurno vt notat etiā Ange. in. l. j. C. vnde vi. ⁊ not. in. c. j. §.
hoīem. de pa. tenē. ⁊ in. c. ij. de homicidio. Et si diceretur q̃d illa cōclu
sio nō habet locū vbi res de quarū periculo ⁊ omissiōe tractaret̃ essent
viles. l. si ex plagijs. §. tabernarius. ff. ad. l. aquiliam. ⁊ no. Bal. in. l. j.
C. loca. ⁊ Ange. in. d. l. j. C. vnde vi. tñ cū regula sit ꝙ pro saluatione re
rū suarū possit quis fugientē ⁊ telo resistentē offendere. d. l. si vt alle-
gas etiā si nō sit latro vel fur: sed debitor: vt ibi p̃ Bal. si quis vult in
speciali fallentia ⁊ exceptione se fundare scz per dictū. §. tabernarius
dz ꝓbare ⁊ fundare suā exceptionē ⁊ fallētiā a regula vt. l. ab ea par-
te. ff. de ꝓba. ⁊ sic incumbit onus probandi alleganti q̃d res erant va-
loris modici ⁊ viles inspecta qualitate ꝑsonarū iuxta. l. sz si susceperit.
§. pe. ff. de iud. ⁊ no. in aut. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor. cum simili. hoc
10 autē nō fuit probatū pro parte curie ergo ⁊c. ¶ Non obstat† etiā si di-
ceretur q̃d qñ iudex ꝓcedit ex mero suo officio hec verba posita sint in
inquisitione q̃d tūc iudex possit procedere ⁊ inquirere contra aliquem
de delicto etiam indicijs non precedentibus: vt vr̃ de mente Angel. in
repe. l. si vacantia. C. de bo. va. lib. x. i. xxvij. col. allegat. c. j. de offi. ordi.
⁊ not. Spec. in tit. de inquisi. §. nunc tractemus. versi. hoc autem scias.
quia respondeo quod Spec. in. d. versi. ⁊ etiam Joan. an. in. c. qualiter
⁊ qñ sup prima gl. mag. de accu. ⁊. d. Ant. ⁊ imo. in. c. cum oporteat. eo.
ti. non dicūt ꝙ qñ iudex procedit ex suo mero officio non debeāt prius
indicia precedere imo potius dicunt contrariū alias enim dicerent cō
tra id q̃d habet in. d. c. qualiter ⁊ qñ. contra dictā. l. iustissimos. ⁊ not.
per Bar. in. d. l. congruit. Solum enim Spec. in. d. versi. ⁊ Jo. and. in
d. c. qualiter ⁊ qñ. ⁊. d. Ant. ⁊ Imo. in. d. c. cum oporteat. volunt quod
si iudex promotus ab alio inquirat non dz iudex procedere ad inquisi-
tionē nisi promotor inquisitiōis probet infamiā seu diffamatū fuisse
dictum reum de crimine de quo inquiritur vt per Spec. in dicto ver.
cum igitur. ⁊ ver. sequen. quod secus est qñ prelatus nō ad instantiam
alterius promotoris procedit sz ex suo officio q̃ tūc per se prio inqui-
ret de infamia seu diffamatione qua reperta postea inquiret de verita
te. d. c. j. de offic. ordi. ⁊ isto casu si ille contra quem inquiritur domino
non sum infamatus non debet audiri nec prelatus inquirēs tunc ei fa
cere fidem de diffamatiōe. Cui em̃ talē fidē faceret cū ipsemet sit iudex
ita dicunt dicti doct. ¶ Et sic apparet q̃d prefati doc. bene volunt q̃d
inquirens etiā quando inquirit ex suo mero officio bene debeat prius
per se inquirere de infamia ⁊ diffamatione delicti commissi ab inquisi-
to quāuis non teneatur de hoc facere fidē reo. Sed in casu nostro inqui
sitor dixit se inquisiuisse pri⁹ de diffamatiōe ⁊ habuisse indicia ⁊ corū
copiam tradidit per quam copiam apparet quod in veritate suberāt
indicia sufficientia ad inquirendum de veritate criminis contra bonro
meū ergo debet iudex desistere ab inquisitione ⁊ condemnatione: quia
alias grauat bonromeum. Scd̃o iniuste facit ⁊ etiā minus rite cum nō
inquisiuerit prius sufficienter vt debebat anteq̃ de veritate inquire-
ret ⁊ procederet merito vt dixi nō debet ad condemnationē procedere
sed reum absoluere saltē ab instantia iudicij. l. libellorū. §. ꝙ si libelli.
11 ff. de accu. etiam parte nō opponēte vt ibi ⁊ vbicunq̃† iudi. constat ex
actis potest ipse ex officio suo supplere vt no. gl. ⁊ Cy. in. l. j. C. vt q̃ de-
sunt aduo. ⁊ glo. in. l. ij. ff. de fer. ⁊ Inno. in. c. cum dilectus. de consuc. et
in. c. p̃ tuas. in fi. de testi. ⁊ in. c. fi. de corpore vitia. ⁊ Inn. ⁊ Jo. an. in. c.
sepe. de appel. cū simi. Et presertim in criminalibus causis in quibus
parte absente seu contumace posset procedi ad diffinitiuam sententiā.
l. ⁊ si non defendatur. ff. de peñ. l. j. in fi. ff. de questio. in auten. qui se-
mel. C. quomo. ⁊ qñ iudex. d. l. ampliorem. C. de appella. multo magis
in casu nostro in quo fuit oppositū p̃ procuratorē seu defensorē dicti
12 bonromei. ¶ † Et licet alias in causis criminalibus non possit admit
ti procurator ſm distinctionem traditam in. l. peñ. §. ad crimen. ff. de
pub. iud. ⁊ in. l. reos. C. de accusa. ⁊ in. c. veniens. de accu. tamē bene po-
test procurator rei opponere exceptiōes impedietes processum puta
ꝙ libellus inquisitionis non procedit vel quod iudex nō potest inqui-
rere seu ꝙ accusator non potest accusare. ⁊ sic de similibus exceptioni
bus dilatorijs vt probat Bar. in. d. §. ad crimen. circa antepe. colū. in
versic. quero procurator habens mandatum: quas exceptiones pote-
rat proponere ⁊c. quia hoc non reperitur prohibitum cum solum re-
periatur procurator veniens ad prosequendū crimen vt in iuribus. s.
allegatis ⁊ ita videtur probari in. d. c. veniens. ⁊ no. Specu. in titu. de
procuratore. §. j. versi. sed procedens. ⁊ ver. iuncto decimus ad excusan
dum ⁊ ibi Jo. an. in addi. ⁊ no. doc. in. c. licet in beato petro. de accusa.
13 ¶ † Nec etiam ob. predictis si diceretur quod quando non opponitur
procedit inquisitio etiam non precedentibus indicijs. c. ij. de accusa. in
vi. quia rñdeo q̃d illud procedit parte presente ⁊ tacente vt ibi in tex. ⁊
no. etiam ibi clare Joan. and. in nouella et Angel. in repe. d. l. si vacan
tia in colum. superius allega. Unde autem tu dicis ꝙ procurator vel
defensor bonromei nō potuit admitti ⁊ tunc sumus in casu. d. c. ij. quia
pars non fuit presens. Aut potuit admitti ⁊ tunc clarum est ꝙ fuit op
positum ꝙ non erat procedendum eo quia non precedebant indicia
sufficientia. Preterea iudex in casu isto potest supplere vt ꝓxime di-
xi ⁊ bene faciet supplere: quia alias iniuste infertur grauamē bonro-
meo qui nō erat de hoc crimine diffamatus. Si ergo ex predictis con
stat ꝙ non precesserint indicia sufficientia ad inquirendum multo mi
nus ad condemnandū debent esse tales probationes luce meridiana
clariores. l. sciant. C. de probatio. l. qui sententiam. C. de pen. Ex qui-
bus cōcluditur nullo modo ex dicto processu posse procedi contra di-
ctum bonromeum ad condemnationem. Alexan. Ita dico ⁊ consulo
ego Alexan. de tarta. de Imo.

¶ Summarium super consilio. cxxxix.

1 ☞ Absurdum est ꝙ magis dilecti a testatore sint deterioris condi
tionis quam minus dilecti.
2 Uerba sine herede masculino intelliguntur sine descendentibus ma-
sculis. 3.
4 Si deficit conditio quo ad primos non est locus substitutioni.
5 Quomodo interpretantur verba testatoris quando sunt dubia.
6 Appellatione heredis intelligitur aliquando de descendentibus tm̃.
7 Mulieres non possunt dici heredes masculini.
8 An ille qui vult venire ex substitutione fideicommissaria sufficiat pro
bare per publicā vocem ⁊ famam ꝙ talia bona erant in bonis talis.
9 Cum agitur petitorio non sufficit probatio per famam. 14. 15.
10 In antiquis fama sufficit pro plena probatione. 3.
11 Tempus longeuum vite hominis est centum annorum.
12 In casibus in quibus probatio fit memoriam extare vel non extare nō
admittitur nisi in casibus in quibus est expressum de iure.
16 Sententia in possessorio non videtur modici preiudicij.

¶ Consilium. cxxxix.

¶ Quando ex coniecturis apparet de mente testantis: ⁊ tñ verba nō
patiantur illam interpretationē q̃d faciendū sit. ¶ An sufficiat ꝓba-
tio per famam in possessorijs iudicijs ⁊ saltem si tractat̃ de facto: q̃d
est a tempore sexaginta quatuor annorum.

Redemptoris nostri inuocato
suffragio. Circa primum dubium quo queritur an here-
ditas Antonelli impuberis pertineat ad dictos Uentu
rinum Nicolaum Gasparinum ⁊ Callanuz vigore sub-
stitutionis facte in testamento dicti Nicolai an vero spectare debeat
ad matrem ⁊ sororem dicti impuberis que dicta substitutione non ob-
stante succedere deberent. ⁊ omissis impertinentibus ⁊ superfluis du-
bium contra dictas mulieres facere videtur. Quia dictus Nicolaus
de gambazochis testator videtur voluisse bona sua deuenire semper
in agnatos masculos quia exclusis sororibus quibus certum quid val
de exiguum reliquit instituit dictos Isachinum et Antonium qui
erant masculi de agnatione ipsius testatoris et remotiores in gradu
quam essent dicte sorores ⁊ disposuit ꝙ si predicti Isachinus ⁊ An-
tonius decederent sine herede masculino ꝙ bona eius remanere debe-
rent in propinquioribus ipsius testatoris: qui essent de eius parente-
la. ⁊ sic semper de gradu in gradum ⁊ ꝙ dicta eius bona nunq̃ recede
rent de ipsius parentela de gambazochis donec aliqui masculi sint in
ipsa. Si ergo testator exclusit sorores que propinquiores erant vt in
agnatos masculos successionem suā transferret multo magis videtur
excludere matrem ⁊ sororē dicti Antonelli que remotiores erāt alias
1 resultaret absurdum ꝙ magis† dilecti a testatore essent deterioris cō
ditionis q̃ minus dilecti vltra. l. publius. §. fi. ff. de condi. ⁊ demon. et
l. qui fundū. §. qui filios. in fi. ibi est igitur ratione congruētius. ff. ad
l. fal. ad quod bene facit notabilis decisio Ricardi malumbre quā re-
fert ⁊ sequit̃ Bar. ⁊ Bal. in. l. gall⁹. §. etiā si parēte. ff. de li. ⁊ posth. ⁊
Bal. in. c. j. de natu. succes. feu. vbi volunt ꝙ si testator instituit filium
⁊ si decesserit sine liberis substituit titiū ⁊ heredes titij ⁊ contingat fi-
lium decedere sine liberis pro mortuo titio q̃d heredes extranei dicti
titij nō admittuntur ad substitutionē quia licet alias appellatiōe he-
redum comprehendantur etiaz extranei. l. in annalibus. C. de leg. ⁊. l.
sciēdum. ff. de verb. sig. tñ hoc casu non cōprehēdentur: sed solū intelli
gitur de heredibus descendentibus titij quia alias resultaret absur-
dum. ⁊ contra mentem testatoris: quia sicuti predilexerit testator filiū
viuū titio ita videtur quod predilexerit heredē filij vltra heredem ti-
tij sed si diceremus heredem extraneū titij admitti ad substitutionem
sequeretur q̃d heres filij extraneus qui dicitur predilectus vltra here-
dem extraneum titij esset deterioris conditionis q̃ heres extraneus ti
tij contra dictam. l. publius. ⁊ ita etiam tenet in simili questione Joā.
and. in additione Spec. in titu. de testa. in rubri. in vltima questione ⁊
in alia simili questione videtur idē concludere Bart. in. l. fin. ff. ad tre-
bel. ⁊ hac eadem ratiōe ī simili decidit Raphael fulg. duas notabiles
questiones vnam in. l. j. C. de condi. inser. aliam in. l. cum acutissimi. C.
de fideicō. in quibus propter coniecturam voluntatis testatoris rece-
dimus a verbis testatoris ⁊ menti adheremus iuxta. l. nō aliter. de le.
iij. ⁊. l. iij. C. de lib. prete. l. iij. §. cōditio. cum simi. ff. de adimen. leg. hoc
etiā satis arguunt illa verba si dicti Isachinus ⁊ Anto. decederent si-
2 ne herede masculino† ⁊c. que verba intelliguntur sine descendentibus
masculis. c. j. §. si clientulus. de alienatione feudi. colligitur ex. l. ex fa-
cto. §. fi. ff. ad trebel. cum ibi notatis. ⁊ tradit Joan. and. in dicta rubr.

de test. in

de testi.in vltima.q.⁊ Bal.in.l.liberti.in.vlti.col.C.de oper.liber.⁊ in
d.§.etiã ſi parente. ¶ Sed pmiſſis nõ obſtantibus cõtrariã ſniam
in propoſito noſtro de iure veriorẽ eẽ arbitror preſertim ex infra ſcri-
3 ptis. Nã † teſtator nullã ſubſtitutionẽ fecit Iſachino ⁊ Anto. niſi caſu
quo ipſi decederent ſine herede maſculina que verba importãt ꝙ ſolũ
attendaẽ tps mortis Iſachini ⁊ Antonij an deceſſerint nullo ſuperſti
te deſcẽdente maſculo heredi. ⁊ ſic tpe mortis Antonij remãſit heres
maſculus deſcendens ex eo licet poſtea oĩs maſculus deſcendens dece
deret ſine liberis tñ omnino dicitur defeciſſe cõditio ſubſtitutionis qr
ſatis eſt qd aliquo momento poſt mortẽ Antonij ſuperuixerit aliqs
eius deſcendens maſculus. tex. eſt in.l.ex facto.§.pe.ff.ad trebel. qua-
litas enim iuncta verbo intelligitur ſcdm tps verbi.l.ij.⁊.iij.ff.de au-
ro ⁊ arg.leg.⁊.l.tytius.in prin.ff.de teſta.militis.l. in delictis.§.ſi ex-
traneus.ff.de noxa.⁊ ſubſtitutio ſequens denotata per illa verba ⁊ ſic
ſemper ſequẽdo de gradu in gradũ ꝙ predicta eius bona nõ recedãt
de dictis eius affinibus ſeu de dicta eius parentela de gambazochis
donec aliqui maſculi ſint in ipſa ⁊c. eſt facta in caſu quo eueniat condi-
tio prime ſubſtitutionis per quam vocati ſunt illi qui tunc eſſent pro-
pinquiores. Nam poſt illos vult eis deficientibus vocari ſequentes
quos voluit eſſe ſubſtitutos illis primis propinquioribꝰ primo ſub-
4 ſtitutis. Et † ſic ſi deficiat cõditio quo ad primos quia non ſit eis aper
ta via non eſt locus ſequenti ſubſtitutioni.l.ſi mater.§.j.⁊.l. qui habe-
bat.ff.de vul.⁊ pupil.⁊.d.l.qui fundũ.§.qui filios.in fin.⁊ in notabili
qõne traditur per Io.an.in addi.Spec.in ti.de teſt.§.j.in addi.incip.
huic queſtioni ⁊c.in ver.currit etiam caſus nouiſſimus.⁊ Old.in con
ſi.clxxvij.incipiẽ.teſtator.in ſuo vlt.teſtamen. ⁊c. Et Ang.in.l. j. ff.de
vulg.et pupil.⁊ in.l.quãdiu.l.ultima.ff.de acqui. heredi. deniqꝫ ſatis
euidẽs videtur hunc caſum qui euenit fuiſſe a teſtatore omiſſum meri-
to remanere dꝫ in diſpoſitione iuris cõis.l.commodiſſime.ff.de libe.⁊
poſthu.l.ſi extraneus.ff.de condi.ob cauſam. ¶ Solum reſtat ad ob-
5 iecta reſpõdere ad † que rñdeo ⁊ dico qd quãdo verba teſtatoris poſ-
ſunt habere plures ſignificationes puta vnam propriã ⁊ aliã impro-
priam ſeu vnam ſignificationẽ largam et aliã ſtrictam vel ſignificatio
illius vocabuli quouis quomodo poteſt referri ad multa tunc ſi appa
ret de mente teſtatoris ex coniecturis ſeu ex alijs diſpoſitis in teſtamẽ
to tunc ſtamus illi ⁊ recedimus etiã tunc a propria vel ſtricta ſignifi-
catione verborũ ⁊ capiemus tunc impropriã vel largã.d.l. non aliter
⁊.l.ſi ſeruus plurium.§.ſi.cum ſimil.ff.de leg.j.ſed quando verba ali-
quo modo ex propria vel impropria ſeu larga ſignificatione a iure da
ta non pñt adaptari ad coniecturatam mentẽ teſtantis tunc nullo mo-
do attendimus mentẽ teſtantis. imo talis voluntas quatenus verba
non deſeruiant illi reddiẽ inutilis ⁊ inefficax.l.in ambi.ff.de reb.dub.
⁊ Bart.ita rñdet ad.d.l.non aliter.de leg.iij. Ita etiã eſt de mente gl.
in.l.eum virũ.C.de fideicõ.in verbo voluntas.⁊ notat ibi clare Salyc.
in ſi.ſed in propoſito noſtro verbã teſtatoris clare cõprehẽdũt inſtitu
tionẽ factã eſſe de Iſachino ⁊ Anto.⁊ mens etiã nõ repugnat ⁊ talis
eſſe preſumitur ꝙ verba ſonãt.l.labeo.ff.de ſuppel.leg. Itez verba te-
ſtamẽti.⁊ etiam cõprehenditur qd ſi Ant.⁊ Iſachinus deceſſerint ſi-
ne herede maſculina qd habeat locũ ſubſtitutio dictorũ propinquorꝝ
ſed dicta verba nec ex propria et ſtricta neqꝫ ex impropria ſeu larga
ſignificatione cõprehẽdunt qd ſi deſcendẽtes maſculi heredes dictorꝝ
Iſachini ⁊ Ant.extarent et poſtea decederẽt ſine liberis maſculis qd
tunc ſuccedant ex ſubſtitutione dicti propinquiores maſculi de agna-
tione quia appellatione Iſachini ⁊ Antoñ. decedentiũ ſine prole ma
ſculina nõ veniũt liberi maſculi eorꝝ decedẽtes ſine herede maſculina.
ſi enim teſtator exiſtimaſſet ſub dicta appellatione Anto. ⁊ Iſachini
cõprehendẽdi eorũ liberos maſculos erraſſet in noĩe appellatiuo: ⁊ id
illa ſubſtitutio vitiareẽ.l.ſi quis in fundi voca.ff.de lega.j.⁊ ita.l.in am
biguo. ¶ Unde ſatis in ſpecie ad caſum noſtrũ cõſuluit Pau. de ca.
in.cõſi.cccclix.inci.in chriſti noĩe preſens dubiũ vr̃ formari ⁊c. in fin.
vbi conſuluit ꝙ ſi teſtator tityum inſtituit ⁊ ſi deceſſerit ſine filijs ma
ſculis ſubſtituit luciũ ⁊ ſi lucius decederet ſine filijs maſculis vel femi
nis ſubſtituit Marcũ ⁊ cõtingat prio loco decedere luciũ primũ ſub-
ſtitutũ poſtea decedat ipſe lucius ſine filijs maſculis ſed cũ filia femi-
na ſupſtite dicto Marco vltimo ſubſtituto qd admitteẽ dictus Mar-
cus ex ſubſtitutione iuxta notata per Bar.in.d.l. quãdiu.ff.de acq. he
redi.in ſi.⁊ dubiũ tñ ibi facere videbaẽ qr ſi teſtator voluit in caſu illo
qd per filias ẽt feminas dicti lucij ſubſtituti excluderetur dictꝰ Mar-
cus vltimo ſubſtitutus multo magis vr̃ qd voluerit dictꝰ teſtator di-
ctũ Marcũ excludi per filias feminas natas ex dicto tityo filio teſta-
tore primo loco inſtituto.argu.d.l.publius.§.j.et tñ vt dixi ipſe con-
ſuluit contrariũ ⁊ recte qr ſm eũ qñ verba teſtamenti non pñt adapta
ri ad vnũ ſenſuz nõ debemus illũ capere poſito ꝙ preſumptio apud
nos ſit teſtatorẽ illũ ſenſum habuiſſe allegat.l.ſi cui.ff.de vſufructu le
gato.⁊.d.l.in ambiguo.⁊ ipſemet Pau.in.d.l.in amb.facit mentionẽ
de iſto ſuo cõſilio. ¶ Per hec apparet rñſum ad notata per Barto.
in.d.l.gallus.§.etiã ſi parente cũ oĩbus alijs ſupra allegatis qr ibi lo
6 quiẽ qñ verba patiebatur. nã † appellatione heredis qñqꝫ intelligimꝰ
de deſcendẽtibus tantũ.vt.d.l.ex facto.circa finẽ.⁊ in.d.c.i.§.⁊ ſi cliẽ-
tulus ⁊ in.c.ſi.ſi de feudo fuerit cõtrouerſia inter dñm ⁊ agnatũ.qñqꝫ

accipitur etiã pro extraneis heredibus vt.d.l.in annalibus. C.de leg.
cũ ſimi.vñ dꝫ accipi ſtricte vel large ſꝫ ꝙ ex cõiecturis apparet de mẽ
te teſtatoris quia ſignificatio verborũ põt ad id adaptari ⁊ ita loquũ
tur alie deciſiones ſuperius allegate qd nõ eſt in caſu noſtro vt.s.fuit
dictum. ¶ Poſſet etiã dici ꝙ deciſio Bart.in.d.§.etiã ſi parente.nõ
procedit ſm Ang.et Io.de imo.ibi tñ quia quo ad caſum noſtrum ra
tiorem puto rñſionẽ ſupra datam quã veriſſimã puto: ideo in hoc an
melius dicant alij tenentes cõtra Bar.in caſu ſuo ꝙ Bar.nõ inſiſtam
quia non vr̃ expediens. ¶ Preterea potuit teſtator velle magis faue
re primis liberis maſculinis dictorꝝ Iſachini ⁊ Antonij vt ſic voluerit
quod ipſi pleno iure dictã ſucceſſionẽ irreuocabiliter cõſequerenẽ ſuc-
cedẽdo ab inteſtato dictis Iſachino ⁊ Ant.iuxta.l. lucius.la.ij.cũ gl.
ff.de her.inſti.⁊.l.ex facto.§.ex facto.cũ gl.ff.ad treb.quẽadmodũ vide
mus plerũqꝫ maiorẽ impendi fauorẽ liberis primi gradus ꝙ alijs.l.
iubemus.in princi.iuncto fine.C.ad treb.l.ſuus quoqꝫ.in prin.⁊.§.ne-
7 potes.ff.de heredi.inſti.⁊.l.ſi.C.de lib.pte. ¶ Nec obſtãt dictis † mu-
lieribꝰ illa verba ſine herede maſculina attento ꝙ dicte mulieres non
poſſunt dici heres maſculina quia dico ꝙ iſte mulieres nõ ſuccedũt tã
ꝙ vocate ex teſtõ Nicolai p illa verba ſine herede maſculina p.d.l.lu-
cius.cũ gl.cõiter ibi approbata ⁊ probaẽ in.l.poteſt ſm Bald.ibi.ff.
de vulga.⁊ pupil.⁊ no. Io.and.in.d.additione incip.huic queſtioni ac
cedit.⁊ Old.con.cxlj.incip.thema tale eſt.dñs canonicus eſt. Barto.
in.l.ſi cum dotẽ.in princi.ff.ſol.mat.et in.l.centurio.de vulg.⁊ pupil.⁊
in.l.ſi ſeruũ.de leg.iij.⁊ Bal.in.l.cũ acutiſſimi.C.de fideicõmiſ.⁊ in.l.
ſi emancipatus in octaua op.C.de colla.⁊ Pet.de ancha.ĩ.c.ſi pater.
in duodecimo notabili.de teſti.lib.vj.⁊ Fulgoſius in.l.generaliter.§.
cum aũt.C.de inſti.⁊ ſubſti.⁊ Io.de imo.in.d.§.ex facto.⁊ ĩ.l.filiuſfa.§.
cum quis.ff.de leg.ij.⁊ in.d.l.lucius poſt oẽs antiquos.vbi dicit hanc
eſſe cõem opinionẽ.⁊ Pet.de ancha.in repe.capituli ĩ preſentia.que-
ſtione.x.de probationibus.circa quod non inſiſto cum hec ſit magis
communis opinio approbata et ĩ iudicijs et in ſcholis.et pro illa par-
te ſepenumero conſului et ſi hec eſſet principalis dubitatio hic diſcu-
terem de veritate illius articuli vt alias ſatis plene feci conſulẽdo ma
xime apud piſtoriũ: ſed veniũt abinteſtato ceſſante cauſa ſubſtitutio-
nis vt notaẽ in dicta.l.lucius. ¶ Preterea illa verba ſine herede ma-
ſculina ⁊c.loquuntur ſolũ de illis deſcendentibus: ſcilicet primis he-
redibus dicti Antonij nõ de iſtis.d.l.ex facto.§.pe.⁊.s.dictũ fuit ple
8 nius. ¶ Capio aliã dubitationẽ quia † querię an ſufficiat illum q vult
venire ex ſubſtitutione fideicõmiſſaria ad bona tanqꝫ bona heredita-
tis Nicolai probare p publicã vocẽ ⁊ famã ꝙ talia bona que petuntur
erãt in bonis Nicolai et remanſerunt in bonis et hereditate.⁊ ſic poſ-
ſidebantur p eũ tpe mortis eius q deceſſit de anno. Mccccv. puto tñ
qd in hoc ſit error in puncto quare vr̃ quod deceſſerit poſt: cum teſtm̃
eius conditũ fuerit de anno. Mccccxj. ſed etiã dato ꝙ deceſſiſſet tamẽ
adhuc dico talẽ probationẽ non ſufficere ſi dicti ſubſtituti ex illa ſub-
ſtitutione fideicõmiſſaria cõprehenſa in cõpendioſa agant contra he-
9 redes eius in cuius pſona euenit caſus ſubſtitutionis agendo † actione
ex teſt.ad reſtitutionem rerũ hereditariarũ ſeu fideicõmiſſi vt not.in.l.
ex ea ſcriptura.C.ad trebel.⁊ in.l.reſtituta.§.j.ff.ad treb.⁊ no. Barto.
in.l.ſi legatis.in prin.eo.ti. Nam cũ tunc agi dicaẽ petitorio non ſuffi-
cit probatio per famã quare non eſt plena probatio vt plene notaẽ in
l.iij.§.eiuſdẽ.ff.de teſti.⁊ in.l.admonẽdi.ff.de iureiur.⁊ in.l.ĩ bonefidei.
C.de rebꝰ cre.⁊ plene p Bar.in.l.de minore.§.ſi pluriũ.ff.de qõibꝰ.
10 ¶ Et lꝫ in antiquis † fama ſufficiat pro plena pbatiõe iuxta no.ĩ.l. at
q natura.§.cũ me abſente.ff.de neg.geſt.⁊ ĩ.l.ſi pprietatis.C.de pba.
⁊ in.l.ſi arbiter.ff.de pba.⁊ no. Inn.in.c.veniens.de ver.ſig.⁊ Cyn.et
Bar.in.l.ſi qdẽ.C.ſo.ma.⁊ Bal.ĩ auẽ.quas actiões.ad ſi.C.de ſacro-
ſan.ecc.⁊ in.l.conuenticulã.C.de epi.⁊ cle.⁊ in.l.cũ ſuper.C.de rei vẽdi.
tñ illud pcedit qñ tractamus de probatione alicuius facti a quo diſta
11 mus p annos centũ ⁊ † ſic quantũ eſt tps longeue vite hoĩs ꝙ eſt centũ
annorꝝ.l.ſi.C.de ſacroſan.ecc.⁊.l.an vſuſfructus.ff.de vſufr.ita conclu-
dit Inn.in.d.c.veniens.⁊ Spe.in ti.de proba.§.pbare.ver.⁊ no.ꝙ p-
ſumptus ⁊c.⁊ ideo Io.de imo.in.c.veniens.el.j.de teſti.reprehẽdit ibi
Ant.de bu.q dicebat ꝙ etiã ſi tractaẽ de probatione alicuius facti iam
ſunt anni quadraginta dr eſſe factũ ſatis antiquũ adeo ꝙ dꝫ ſufficere
probatio p famã ⁊ Ant.de bu.ad hoc allegabat no.p Cy.ĩ.d.l.ſi qui-
dem.⁊ p Inn.in.d.c.veniens.nã vt inquit Io.de imo.in.d.c.veniens.⁊
bene Cy.hoc nõ dicit in.d.l.ſi quidẽ.nec Inn.in.d.c.veniẽs.imo Inn.
ibi referendo opinionẽ illorũ q dicebant idẽ eſſe in ſpatio quadragin
ta annorũ qd eſt in ſpatio cẽtũ annorũ illã reprobat vt etiã facit Spe.
12 in.d.ver.⁊ no. ¶ Et dicit etiã Io. † de imo.ꝙ ad hoc non obſtat.d.l.ſi
arbi.quia illa loquię in caſibus in qbus ſufficit pbare memoriã exta-
re vel non extare.⁊ ſic a contrario ſenſu ſecus eſt in alijs.⁊ illa proba-
tio.ſ.memoriã extare vel non extare non admittię niſi in caſibus in qui
bus eſt expreſſuz de iure ꝙ debeat pbari preſcriptio de qua memoria
non exiſtat ſm Inn.in.c.qd p nouale.de ver.ſig.⁊ Spec.in.d.§.pba-
13 re.ver.vz etiã. ¶ Et qd non † ſufficiat dicta pbatio p famã in his fa-
ctis pbandis a qbus diſtamus p ſpatiũ quadraginta annorum ſꝫ re-
quiraẽ ſpatiũ centũ annorũ tꝫ etiã Io.de imo.in.l.ij.§.itẽ labeo.el.j.ff.
de aqua plu.ar.⁊ ita dicit eſſe de mente Inn.ĩ.d.c.veniẽs.de ver.ſigni.

Et ita etiã est de mente Ant. in. d. l. at q natura. §. cũ me absente. ⁊ in l. quidã in suo. ff. de condi. insti. ⁊ in. d. l. si ꝓprietatis. ¶ Quinimo voluit fortius dñs Abb. sicu. in. d. c. veniẽs. de testi. ⁊ in. c. l3. ex quadã. eo. ti. ⁊ in. c. inter dilectos. col. v. de fide instru. ꝙ sola fama etiã in antiquis non ꝓbat plene ꝑterq̃ in casibus in qbus agit̃ de probãda ꝑscriptione tanti tpis cuius memoria nõ existat ⁊ ipse in. d. c. inter dilectos ponderat ad hoc ibi verba Jo. and. hoc volentis ꝑm eum. Cum ergo non distemus ꝑ annos centũ: imo nec ꝑ sexaginta quatuor a facto ꝓbando. s. a tpe mortis Nicolai cũ tractet̃ de ꝓbando an remanserit in bonis ⁊ hereditate sua tẽpore mortis sue sequit̃ ꝙ non sufficit sola fa-
14 ma ⁊c. ¶ Si aũt dicti† substituti intentarent aliqd possessorium casu quo eis cõpeteret vt si facta eis verbaliter restitutione fideicõmissi intentarent remedium de quo in. l. edicto. C. de edicto diui adri. tol. quod in casu proxime dicto vr̃ eis cõpetere vt ꝑ Bar. ⁊ alios ibi ⁊ ꝑ Bal. i
15 l. fi. C. de codicil. ⁊ tũc res vr̃ magis dubia: nã prima facie† quo ad illõ remediũ possessoriũ videret̃ sufficere sola ꝓbatio ꝑ famã ꝓcedentẽ et trahentẽ originẽ a verisimilibus causis tunc vr̃ ꝙ ꝓbaret ꝑ notata ꝑ Barto. in. l. j. C. quorum bono. ⁊ in. l. ij. §. fina. C. vbi in rem actio. et in d. l. de minore. §. si plurium. per not. per gloss. in. l. vbi adhuc. C. de iure dotiũ. tamẽ adhuc in proposito quo ad similia remedia possessoria etiã si iudiciũ summariũ sit videt̃ qd̃ requiratur plena probatio vt no
16 tat glo. in. d. l. j. C. quorũ bonorũ. in gl. mag. in verbo filiũ. istud† ibi firmat Jac. bu. ⁊ Ang. ⁊ Sali. ⁊ alij etiam cõmuniter videnẽ cũ illa glo. transire cum eam non reprobent ⁊ dicit Sali. qd̃ hec sñia in possessorio. non vr̃ modici preiudicij cum aliã sñiam post se non expectet sup possessorio. Item quia non põt appellari ab ea iuxta ter. in. l. j. C. si de momentanea possess. fuerit appellatũ ⁊ quod non fit leuis ꝑiudicij et probatur institu. de interdi. §. retineri. cum sequen. Et ꝙ in dictis possessorijs iudicijs etiã summarijs requirant̃ plene ꝓbationes ex parte actoris firmat Bar. i extrauagãti ad repri. in verbo summarie quare dicamus summaria talia iudicia ⁊ quo ad qd: excipit tñ aliqua possessoria valde fauorabilia vt in illo possessorio de quo loquit̃ titu. ff. si vẽ. no. mulier ꝓpter fauorẽ alimentorũ de quo ibi agit̃ ⁊ cũ illa opinione Bar. i dicto verbo summarie transit Pet. de anchara. in clemẽ. sepe. de verbo. significa. et ex predictis ⁊ alijs traditis per Barto. apparet responsio ad allegata in contrarium. ⁊ cum in dubio ab opinione glo. que etiã in proposito vr̃ esse magis cõis non sit recedendũ in iudicãdo ⁊ consulendo vt no. Ja. bu. in. l. j. C. q pro sua iurisdictiõe. ⁊ Bar. in suo ꝯsi. incip. Andriuzolus. ⁊ Bal. in. l. j. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in. l. fi. C. de pena iudicis q male iudicauit. ⁊ Ang. in. l. ij. ff. de accu. ⁊ sentit Cy. in. l. j. in. j. oppositione. C. de actio. ⁊ obli. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxl.

1 ¶ In dispositione hominis penali vel odiosa appellatione filiorũ non comprehenduntur nepotes.
2 Copula ⁊, posita inter dictionem heredum ⁊ dictionem filiorum. §.
4 Si testator sub certa pena mandat heredi ꝙ monumentum faciat hec pena non ligabit heredem heredis.
6 Quando testator dixit filios et heredes facit dispositione intelligi factam nominatim.

¶ Consilium. cxl.

¶ Si post institutionẽ filiorũ testator in testõ imponat penã dictis filijs ⁊ heredibus si contrafecerint hec pena habeat locu3 si filij ⁊ heredes dictorũ filiorũ heredũ cõtrauenerint. ¶ Begnaminus hebre⁹ testamentũ cõdidit in quo zachariã, emanuelẽ Salomonẽ ⁊ Sincium eius filios legitimos ⁊ naturales sibi heredes vniuersales instituit ⁊ vt occasio discordie tolleret̃ bona hereditaria ꝑ ptes pro diuiso inter dictos eius filios ⁊ heredes diuisit cũ certis modificationibus ⁊ inter cetera disposuit ꝙ dicti quatuor eius filij et heredes supra nominati teneant̃ ⁊ debeant esse taciti ⁊ cõtenti dictis ptibus et portionibus eis assignatis nec possint aliquid vltra petere vel inuicem se molestare et inquietare ⁊ cum hoc ꝙ si aliquis dictorũ filiorũ ⁊ heredum aliter faceret ⁊ litem aut controuersiam aliquã moueret impugnando voluntatem ⁊ ordinationẽ siue diuisionẽ predictã directo ⁊ ꝑ indirectũ tunc ⁊ eo casu dictus talis filius qui contrauenerit vel cõtrafecerit intelligat̃ ⁊ sit priuatus oĩ cõmodo hereditatis dicti testatoris ⁊ solum habeat ⁊ habere debeat iure institutionis suã partẽ legitime ⁊ non vltra ⁊ residuum pertineat ⁊ ptinere debeat ad alios filios et heredes q obedientes erunt ⁊ dictam diuisionem seruabunt. Querit̃ an dicta prohibitio ⁊ pene impositio extendatur ad filios ⁊ heredes dictorum filiorum et sic ad nepotes dicti testatoris.



Edẽptoris nostri inuocato suffragio. Uiso dicto testamento ⁊ etiam codicillis eiusdem testatoris super eo de quo queritur obmissis non necessarijs puto de iure concludendũ dictã prohibitionem ⁊ pene impositionem non trahi ad dictos nepotes heredes dictorum filiorum ⁊ heredum dicti testatoris hoc ostendunt illa verba testatoris dicentis. Et eo casu dictus talis filius qui contrauenirret seu contrafaceret intelligatur et sit priuatus ⁊c. quia prohibitio facta filijs non extẽditur ad nepotes vt in auc. de resti. fideicom. §. nos igitur. ⁊ ibi glo. j. ⁊ istud etiã sequit̃ Cy. Bal. ⁊ Sali. in. l. volũtas. C. de fideicõ. ⁊ Dy. Ray. Bar. Bal. ⁊ Moder. Alij in. l. filiusfamilias. §. diui. ff. de leg. j. ⁊ Bar. in. l. lucius. §. sempronie. ff. de leg. ij. ⁊ Bald. in. l. quisquis. §. ad. l. iul. maiest. ⁊ in. l. titius. in prin. ff. de libe. ⁊ posth. vbi per illũ ter.
1 ⁊ per dictũ†. §. nos igitur cũ glo. dixit ꝙ in dispositione hominis penali vel odiosa appellatiõe filiorũ nõ cõprehendũtur nepotes ꝑ hoc inferẽs ꝙ si statutũ est ꝙ aliquis cũ filijs suis non possit stare in ciuitate nõ cõprehẽdunt̃ nepotes: vnde videmus ꝙ in exheredatiõe filiorũ que est odiosa. l. cũ quidã. ff. de liberis ⁊ posthumis. l. j. §. quare. ff. de ventre in po. mitten. appellatione filiorum non comprehenduntur nepotes vt no. in. l. filij. ff. de verborum significatione. ⁊ not. Barto. in l. liberorum. eo. ti. ⁊ canoniste in. c. in quibusdã. de pen. ⁊ in clemen. j. de baptismo. facit. l. qd̃ si nepotes. ff. de testa. tu. ⁊. l. iusta. ff. de verbo. sig. ⁊ insti. qui test. tu. da. po. §. fi. ¶ Nec obstat si dicat̃ ꝙ dicta dispositio vr̃ ẽt relata ad heredes dum dixit ꝙ si aliquis dictorũ filiorũ ⁊ here-
2 dũ aliter faceret ⁊c. nã† illa copula ⁊: posita inter dictionẽ filiorũ ⁊ dictionẽ heredũ operatur vt verificẽtur illa verba in filijs tãtũ: ⁊ tñ etiã in heredibus tãtum vt declarat Bar. in. l. gallus. §. etiam si parente. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ Bal. in. d. l. gallus. §. quidã recte. ad fin. cum simi. ar. l. ea tñ adiectio. ff. de lega. ij. ⁊ si refertur dicta dispositio ad illos q sunt heredes quãuis non sint filij sequitur ꝙ continebit̃ etiã quicunq̃ alius heres in infinitũ. l. sciendũ. ⁊. l. heredis. ff. de ver. sig. l. in annalibus. ⁊ ibi no. doct. C. de leg. j. per Bar. in. d. §. etiam si parẽte: quia ad hoc rñdeo primo ꝙ testator solũ voluit in casu nostro locũ habere dictam prohibitionẽ penalem in filijs heredibus ⁊ non in alijs heredibus p3 ex eo ꝙ dixit talis filius q cõuenerit ⁊c. ⁊ sic per sequentia declarantur precedentia. l. si seruus plurium. §. fi. ⁊. l. qui filiab⁹. in prin.
3 ff. de leg. j. Item. † etiã per illa verba testatoris dicentis ꝙ si qs dictorũ filiorũ ⁊ heredũ aliter faceret non vr̃ aliquo mõ posse cõprehendi nepotes ꝓpter illã dictionẽ dictorũ et supra nõ dixerat nec fecerat aliquã mentionẽ de alijs heredibus q̃ de filijs ipsius testatoris ergo vr̃ facta relatio ad substantiã ꝑsone ipsorũ heredũ noĩatorũ. l. si cui. §. si a filio. cũ ibi no. ꝑ. Bart. ⁊ doc. ff. de leg. j. ¶ Hoc quasi in terminis nostris decidit Bar. in consi. suo. incipiẽ. Andreas martini condidit ⁊c. vbi querit si testator Goffredũ ⁊ Joannẽ eius filios fecit heredes ⁊ legata in eo testamẽto pluribus personis reliquerat adijciens ꝙ mãdabat ꝑ infra scriptos suos filios ⁊ heredes legata debere solui infra terminum duorũ annorũ ⁊ ꝙ si ita factũ non esset hereditas sua deueniret ad certũ hospitale. ⁊ contingit ꝙ predicti heredes post aditã hereditatẽ ante bienniũ decesserunt post mortẽ testatoris superstite eorũ matre q̃ eorũ hereditatẽ adijcit et q2 ipsa non soluit dicta legata intra bienniũ hospitale predictũ petebat bona ⁊ hereditatẽ dicti testatoris cõsuluit Bar. dictã penalẽ dispositionẽ solũ intelligi relatã ad filios heredes ⁊ non ad heredes ipsorũ filiorũ: q2 dicta verba important qd̃ noĩatim grauasse dicatur filios ⁊ heredes allegat. l. nominatim. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. ij. ff. de libe. ⁊ posthu. attento ꝙ filij non fuerant in mora q2 decesserunt ante bienniũ in eis non fuit commissa pena ⁊ non committeretur etiã in persona heredis ipsorũ filiorũ allegat. l. multa in princip. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. si penũ. ff. quando dies leg. ce. ¶ Pro hoc etiã adducit quia in his que relinquũtur nominatim ab vno alius qui succedit in locũ eius preter dispositionẽ ⁊ voluntatẽ testatoris nõ tenet̃ ad illud. l. j. §. fi. ff. de le. ij. ⁊. l. si heredes nominatim. ff. de leg. ij. ⁊. l. j. §. id qd̃ ex substitutione. ff. ad. l. falci. vnde cũ dicta pena in casu questionis formate per Barto. esset apposita filijs si essent in mora non debet mater heres filiorũ que succedit preter dispositionem testatoris intelligi ad illud onus grauata que ratiões per omnia militant in casu nostro qui est simillimus illi. ¶ Istud etiã vr̃ tenere Ja. de are. et Bart. in. d. l. lucius. §. sempronio. ff. de leg. ij. vbi distinguit an prohibitio simpliciter relata est ad hereditatẽ ⁊ comprehenditur etiã heres heredis aut prohibitio est nominatim facta. ⁊ tunc sec⁹ ꝑ. l. si plures. ff. de leg. ij. ⁊. d. l. lucius. in prin. sed ita est ꝙ dicta dispositio ⁊ ꝓhibitio testatoris referentis verba sua ad dictos eius filios dicitur esse nominatim facta vt probat̃ in ꝑallegata. l. titius. in princ. cũ ibi no. ff. de lib. ⁊ posthu. iuncta. l. j. ⁊. ij. eo. tit. ergo ⁊c. ¶ Idẽ videt̃ voluisse Ray. in. d. l. lucius. quẽ etiã sequit̃ Jo. de imo. in. l. filiusfa. §. diui. ff. de lega. j. vbi dicũt ꝙ aut testator dixit prohibeo ne titius heres alienet ⁊ tũc vr̃ qd̃ prohibitio sit ꝑsonalis. nam illud appellatiuũ vr̃ adijci ad demonstrationẽ proprij nominis. ar. l. si cõis seruus ita stipularet̃. ff. de stipula. seruo. ideo tunc non comprehenditur heres heredis secus si simpliciter prohibeat ne heres alienet per dictã. l. luci⁹. in princ. ergo cum testator dictã prohibitionẽ ⁊ dispositionẽ penalem nõ retulerat simpliciter ad heredes sed ad dictos filios ⁊ heredes imo verius ad dictos filios vt p3 ibi in verbo dictus talis filius que dicit̃ dispositio nominatim facta vt. d. l. tityus. in princi. ergo non cõprehẽ
4 dit heredes heredũ. ¶ Bal. † etiã in. l. fi. xxij. q. C. de hered. insti. vult idẽ vbi dixit ꝙ si testator sub certa pena mandat heredi ꝙ monumentum faciat hec pena non ligabit heredẽ heredis per dictam. l. nulla. in prin. quod dictum Bal. intelligendũ puto scõm distinctionẽ traditã per Bar. in. d. consilio. et in. d. l. lucius. §. sempronie. cum qua conclusione etiam concordat Ludo. roma. in. l. si quis filium. §. fi. ff. de acqui. here. Sali.

here.Saly.autē format qōnem in.d.l.voluntas.⁊ nihil decidit sed sim
5 pliciter reliquit cogitandum.¶ Et per hoc† apparet rñsum ad illud
quod dicebatur ꝙ illa copula posita inter duo adiectiua facit ꝙ intel⸗
ligat etiā de filijs tm̄ ⁊ de heredibꝰ tm̄ qꝛ dico ꝙ illud nō obstat pro⸗
pter illa verba vꝫ dictus talis filius q ꝯuenerit:per quēdam intelli⸗
gi ꝙ non nisi filijs heredibus illā penā iniunxit.¶ Itē qꝛ argumentū
posset procedere vbi testōr non dixisset dictos filios ⁊ heredes vt di⸗
xit in casu nostro q̄ verba faciūt dispositionē intelligi factam noīatim
⁊ per relationē ad noīatos tm̄ vt probatū est ꝙ quidē non fuit in casu
posito per Bar.in.d.§.ēt si parēte.quinimo est magna dubitatio an
doctrina Bar.in.d.§.etiā si parēte procedat dum ipse allegat dictaꝫ
l.ea tñ adiectio propter id qō no.ipsemet Bart.in.l.vt iurisiuran.§.si
liberi.ff.de ope.liber.⁊ Bal.in.l.j.in.ij.col.C.de iure emph.⁊ per Sa⸗
ly.in.l.ij.in.xx.q.C.de iure emphy.⁊ per Jo.de imo.in.l.ꝙ dicitur.de
ver.obli.⁊ in.c.potuit.de loca.que disputatio nō est hic necessaria quia
verba sunt adeo clara ꝙ apparet testatorē noīatim retulisse disposi⸗
tionē suā tm̄ ad filios heredes vt probatū est per superiorē.Ex quibꝰ
concludo nepotes dicti testatoris quāuis sint heredes filiorū ⁊ here⸗
dum dicti testatoris non comprehendi sub dicta prouisione penali.
Alexand.de Tartagnis de Imola.

¶ Summarium super consilo.cxlj.

1 ☞ Licet quis dixerit ⁊ promiserit tractare talem vt filium ⁊ ille tra
ctare ipsum vt patrem non tñ per hoc defertur hereditas abintestato.
2 Nullus inuitus cogitur agnoscere hereditatē alterius.
3 Nulla est efficacior probatio quam propria confessio.
4 Ubi quis confitetur se esse debitorem titij in centum pro resto ⁊ saldo
rationum inter eos facto dicat talis confessio habere sufficientem ⁊ le⸗
gitimam causam.

¶ Consilium.cxlj.



Domini redemptoris no
stri inuocato suffragio.Uiso instrumento cōuentio
num initarū inter Geminianū quondam magistri
pauli ex parte vna ⁊ Baldasarē quondā Lazarini
ex alia de anno.Mccccliiij.die.xxviij.mēsis Janua
rij ⁊ alio instrō debiti librarū ducētarū quinquagin
ta celebrato inter dictū Geminianū ⁊ dñam Joannā.eius vxorē ex p⸗
te vna ⁊ dictū Baldasarē ex alia de anno.Mcccclxvi.die.xxvj.mēsis
Junij.Querit̄ de duobus.primo vtrū nō obstāte dicto primo instrō
possit dictꝰ Baldasar se tueri quominus mortuo dicto Geminiano
abintestato possit cōueniri vt eius heres a creditoribus dicti geminia
ni ⁊ qꝛ res est clara.breuiter ad hoc rñdeo ꝙ dictus Baldasar cōueni
ri non pōt a creditoribus magistri geminiani quia in dicto instrumen
to non promisit Baldasar creditoribus geminiani satisfacere.¶ Et
1 licet† geminianus promiserit Baldasarē tractare vt filiū ⁊ Baldasar
promiserit geminianū tractare vt patrē vt plenius in dicto instrumē⸗
to ꝯtinetur.per hoc nō resultat qō hr̄ditas dicti geminiani abintesta
to sit delata dicto Baldasari vt no.Bar.in.l.quidā cum filium.ff.de
verbo.obliga.in vlti.colū.in ver.qd si intestatus decedit ⁊c.⁊ cū eo ibi
transeunt alij nō em̄ potuit ius filiationis quo ad hoc induci sola con⸗
uentione non interueniente arrogatione seu adoptione cum autoritate
principis vel magistratus ⁊ cause cognitione scōm ꝙ traditur in.l.ij.
⁊ in.l.si paterfamilias.§.si.cū duabus legibus sequētibꝰ.ff.de adopt.
cum simi.⁊ licet aliqua operetur dicta conuentio ⁊ obligatio qua quis
extraneum promisit tractare vt filiū plene leg.⁊ not.in.d.l.quidā cum
filiū.tñ non operat̄ istud vt abintestato hereditas deferat̄ ei q erat tra
ctandus vt filius prout dixi.¶ Preterea posito etiam quod heredi⸗
tas eius esset debita abintestato dicto Baldasari presupponitur in fa
2 cto ꝙ dictꝰ Baldasar illā repudiauit qō quidē facere potuit qꝛ† nul⸗
lus inuitus cogitur agnoscere hereditatē alterius.l.nec emere.C.de iu
re delib.l.iij.§.iuito.ff.de bo.pos.etiā si esset hr̄ditas pr̄is legitimi et
naturalis.l.si filius qui patri.ff.de vul.⁊ pupil.l.necessarijs.ff.de acq.
heredi.⁊ repudiata hereditate nō pōt cōueniri filius a creditoribꝰ pa
tris vt ibi nisi in casu spāli.l.quando conueniret̄ filius pro primipi⸗
lari administratiōe patris.l.fi.C.de primipilo lib.xij.qui nō est casus
3 noster.¶ Secundū est† dubiū vtrū stante secundo instrumento predi
cto prout in eo cōtinet̄ teneat̄ dictus Baldasar ostēdere qbus credito⸗
ribus dicti geminiani ⁊ dicte dñe Joanne soluerit dictas libras ducen
tas quinquaginta.⁊ in hoc etiā respondeo ꝙ quātū est respectu dicti
geminiani seu eius hereditatis vel bonorū nō tenet̄ hoc probare quia
dicta confessio dicti geminiani cōfitentis soluisse Baldasarem dictis
creditoribus quāuis eorū noīe non expresserit sufficit ad releuandum
dictum Baldasarem ab onere probandi.nulla em̄ est efficacior proba
tio quā propria confessio.l.cum te.C.de transa.l.generaliter.C.de non
nume.pecu.l.fi.C.de fideicō.⁊ attento qō dictus Baldasar non erat in
potestate dicti geminiani quia nulla intercessit solēnis arrogatio per
quam transit arrogatus in filium transit in potestatem patris arroga
toris licet sit in adoptione vt habetur insti.de adop.§.i.⁊ in.d.l.ij.⁊ in
l.cū in adoptiuis.C.de adop.sequitur ꝙ patria potestas non poterat
hoc prestare impedimentum ⁊ operari qō presumeretur dicta confes⸗
sio geminiani facta animo donandi dicto Baldasari in fraudē legis
prout presumit̄ facta in fraudē qñ facta esset inter personas inter quas
nō poterat cadere donatio vt inter patrē ⁊ filiū in potestate patria exi
stentem iuxta.l.ij.C.de inof.dona.vel inter virū ⁊ vxorem inter quos
est ꝓhibita donatio vt ꝑ totū ti.ff.⁊.C.de dona.inter virū ⁊ vxo.et hec
ꝓbantur in.l.cum quis decedens.§.titia.ff.de leg.iij.⁊ i.l.q testm̄.ff.de
4 probatio.¶ Nec† pōt dici ꝙ ista causa inserta in dicta confessiōe pre⸗
dicta non fuerit sufficiens qꝛ hoc negari nō pōt.nā videmus ꝙ siquis
confitetur se esse debitorē titij in centū pro resto ⁊ saldo rationum inter
eos facto dicitur talis confessio habere sufficientem ⁊ legitimam cau⸗
sam absqꝫ eo ꝙ aliter sit specificatū:que fuerunt ille rationes ⁊ vnde
processerint vt notabiliter decidit Saly.in.l.vnica.C.de cōfessis.in.iij.
col.per.l.publiam.§.fi.ibi ex ratione patris ⁊c.ff.depo.⁊ per.l.cum ser
uus.ff.de conditio.⁊ demon.⁊ per not per gl.in.l.si ex pluribus in ver⸗
bo reliquum.ff.de solu.multomagis debet dici legitima causa illa que
fuit expressa in dicto instrumēto q̄ est multo minus generalis.¶ Et
si quis vult dicere illam confessionē fuisse erroneam vel falsam habet
hoc probare iuxta.l.error.cum ibi not.⁊.l.cum falsa.C.de iuris ⁊ fac.
igno.nec potest etiam nunc allegari quod non fuerit soluta pe⸗
cunia per dictum Baldasarem prout continetur in dicta confessione
que facta fuit iam sunt septem vel octo anni nisi per allegantem hoc
probaretur per ea que habentur in.l.generaliter.⁊.l.in contractibus.
in prin.⁊.l.si ex cautione.⁊.l.non vltra.C.de non nume.pecu.Alexan.
de imol.

¶ Summarium super consilio.cxlij.

1 ☞ Officium archidiaconi quid est.
2 De iure communi archidiaconatus est prima dignitas in ecclesia post
episcopum.
3 Officium archidiaconi ⁊ eius iurisdictio potius est ex consuetudine
quam de iure communi.
4 In casu isto quando consuetudo esset prescripta.
5 Ubi aliquid est fundamentum intentionis debet ipse probare.
6 Que sit natura aduersatiue.
7 Participium institutos quid importet.
8 Ad episcopum spectat confirmatio non collatio.⁊ nu.9.
10 Non debet fieri interpretatio quod statuentes videantur incontinenti
se voluisse corrigere.
11 Eps etiam cum capitulo non potest derogare iuri iam quesito.
12 Per consuetudinem prescriptam potest concedi illud etiam qō esset
contra ius commune.

¶ Consilium.cxlij.

¶ Quando argumentum a contrario sensu locum habeat ⁊ quid spe⸗
ctet ad officium archidiaconi ⁊ an eius iurisdictio sit de iure vel cōsue
tudine ⁊ an requiratur quod consuetudo sit prescripta ⁊ quomodo et
an vacāte sede prescribatur ⁊ an incumbat onus probandi quāto tem⸗
pore vacauerit.



In noīe indiuidue trinita
tis amen.Uiso processu cause vertentis inter reuerēdū
patrem eximiū artiū ⁊ decretorū doctorem dominum
Hieronymū Michael.dignissimū archipresbyterū ec⸗
clesie Paduane ex parte vna agentem ⁊ reuerendū pa
trem dominum Simonem de rosinis dignissimū archidiaconū eccle
antedicte ex altera se defendentē corā excellentissimo iuris vtriusqꝫ do
ctore dño Alexandro de neuo canonico Uincentino ⁊ in dicta cā iudi⸗
ci delegato ⁊ ꝓhabita notitia de electione de me a dictis partibꝰ facta
ad consulendum que sint partes p̄fati dñi iudicis in ꝓnūtiādo i dicta
causa auditisqꝫ sepenumero ꝑtibꝰ i iure ⁊ in facto ⁊ datis dubijs vtri⸗
qꝫ ꝑti ⁊ visis rñsiōibꝰ ꝑtiū ad dubia ⁊ alijs visis ⁊ cōsideratis q̄ op⸗
portune videnda ⁊ cōsideranda putaui.cōsulo ꝑtes dñi iudicis esse in
pronuntiando ad dictū dñm archipresbyterū spectare ⁊ ꝑtinere indu
cere abbatissas monasteriorū ciuitatis Padue ⁊ extra non spectātiū
proprie ad collationē reuerendissimi dñi epi Paduani in possessionē
ipsorū monasteriorū ⁊ eas installare seu in sede ponere qñ ipse archi⸗
presbyter presens reperitur ⁊ ipsum fuisse ⁊ esse in quasi possessione di
ctorū iurium ⁊ sup predictis silentium imponere dicto dño archidia⸗
cono eūqꝫ cōdēnari ad desistēdū ab inquietando dictū dñm archipre⸗
sbyterū super predictis ⁊ in ꝓnuntiando ad dictū dñm archidiaconū
spectare ⁊ pertinere ius installandi institutos dictoꝝ beneficiorū tam
in dicta ciuitate q̄ꝫ extra.s.absente dicto dño archipresbytero ꝑterqꝫ i
bñficijs spectantibus ad collationē reuerendissimi dñi epi Paduani
existentibus extra ciuitatē padue qꝛ in illis ꝓnunciandū est ius instal
landi ⁊ inducendi in possessionē dictorū bñficiorum spectare ad dcm̄
dñm archidiaconū ēt qñ dictus dñs archipresbyter presens reperiret̄
⁊ in absoluendo vtranqꝫ partem ab expensis:tum quia quelibet pars
est victrix ⁊ victa.tum ēt propter probabilia dubia ⁊ iustam causam li
tigandi:ac ēt in pronunciando ꝙ ꝑ sniam sup predictis ferendaꝫ nul
lum preiudiciū fiat aut fieri intelligatur alicui iuri p̄fati reuerendissi⸗
1 mi dñi epi.Moueor principaliter† ex dispositione statuti in cā ꝓdu⸗
cti loquētis de officio archidiaconi ⁊ archipresbyteri ⁊ maxime i ea ꝑte

ta qua cauetur quod ad mandatũ epi Paduani archidiacon⁹ debeat
examinare ordinandos ⁊ visitare ecclias ⁊ monasteria tam extra q̃ͥ in
tus ciuitatē ⁊ installare institutos in bñficijs ⁊ inducere eos in posses-
sionem beneficiorum absente archipresbytero in bñficijs vero spectan
tibus ad collationē epi extra ciuitatē paduanā habeat archidiaconus
installare ⁊ in possessionē inducere nõ obstãte ꝙ hec ptãs per quosdã
archidiaconos rurales fuerit vsurpata ⁊ vt creditur in defectum hmõi
dignitatis ⁊c. nã statutũ in sui prima pte dum generaliter dicit ꝙ ar-
chidiaconus debeat installare institutos in bñficijs ⁊ inducere eos in
possessionem beneficiorũ absente archipresbytero: innuit a contrario
sensu ꝙ p̃sente archipresbytero nõ spectet ad archiarchidiaconũ sꝫ ad
presbyterũ cũ cõtemplatione archip̃sbyteri ⁊ archidiaconi emanaue-
rit dispositio dicti statuti. l. seruo legato. §. si testator. ⁊ qd̃ no. Bar. ff.
de leg. iij. l. fideicõmissa. §. cũ esset. ⁊. §. interdũ. ff. de leg. iij. l. cũ emãci-
pati. §. si duo. ⁊ qd̃ ibi Bar. ff. de colla. bo. cũ simi. ⁊ iure argumentũ a
cõtrario sensu hꝫ locũ in statutis regulariter vt no. Jac. but. ⁊ Bar. in
l. j. ff. de offi. eius cui mã. est iurisd. ⁊ Bar. in. l. oẽs populi. in. vj. q. p̃n-
cipali. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ Bal. in. l. apud antiquos. C. de fur. ⁊ in. l. ij. C.
de cõdi. inser. ⁊ Saly. in. l. conuenticulã. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ Ant. de but.
in. c. cũ apostolica. de his q̃ fiunt a p̃la. ¶ Et q̃uis intelligat̃ hoc esse
verũ nisi p argumẽtum a ɔ̃trio sensu resultaret correctio iuris cõis per
no. p gl. fi. in. c. significasti. de fo. cõpe. ⁊ glo. ij. i. c. j. de eta. ⁊ quali. in. vj.
⁊ in. c. cupientes. §. qd̃ si p viginti. de elec. in. vj. ⁊ in. clemen. j. in verbo
obseruare. de sen. excõ. ⁊ per no. in. l. ij. C. de condi. inser. ⁊ in. d. l. conuen
ticulã. tñ hoc non obstante vr̃ ꝙ p̃cedat argumẽtum a contrario sen-
su in casu p̃posito: q₂ qñ verba statuti non operarent̃ nisi sumeretur
argumentum a ɔ̃trio sensu verborum: tunc ẽt in statutis ⁊ dispositioni
bus noui iuris sumitur argumentum a ɔ̃trio sensu dato ꝙ ex tali argu
mento resultet correctio iuris cõis: vt pꝫ in aut. diaconissa. C. de epis.
⁊ cle. Intelligendo illam vt facit gl. in. l nulla nisi eo. ti. quam glo. ibi
ad hoc ponderant Moderni. ⁊ no. Bald. in. l. obseruare. §. proficisci.
in. ij. q. ff. de offi. p̃con. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. si cũ dotẽ in prin. ⁊ ibi cla-
rius Jo. de imo. ff. so. ma. ⁊ Bal. ⁊ clarius Pau. de ca. in. d. l. conuen-
ticulã. ⁊ in. d. l. j. ff. de offi. eius cui mand. est iurisdi. ⁊ Ful. in. l. vt libe-
ris. C. de colla. ⁊ Lud. ro. in aut. ex testã. C. de coll. facit quod no. Bar.
in. l. iiij. §. pretor. ff. de dã. infec. in ver. quero qd si statutum dicat ⁊c. ⁊
in. l. ij. ff. de vsucap. cũ si. Sed nisi sumeretur argumentum a ɔ̃trio sensu
verborũ dicti statuti nihil operaret̃ statutũ ibi dum dicit absente ar-
chipresbytero ⁊c. ¶ Nec dicat̃ qd̃ ibi debeat subaudiri dictio maxime
q₂ hoc esset violare verba ⁊ mentem statuti qd̃ põderauit absentiam
archipresbyteri. Bene facit. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui mã. est iu
risdi. Item ex tali suppletione redderent̃ superflue posita illa verba ab
sente archipresbytero: que interpretatio esset vitiosa. l. si qñ in prin. ff.
de leg. i. ⁊ in. c. si papa. de priuil. in. vj. ⁊ in prima cõstitutione codicis
§. quibus. ¶ Põt etiã ad superi⁹ obiecta rñderi ꝙ in ecclesia padua
na archipresbyter ex dispositione statuti censetur archidiaconus lꝫ de
2 nomine ẽ archipresbyter. pꝫ † q₂ lꝫ de iure cõi Archidiaconat⁹ sit pri
ma dignitas i ecclesia post ep̃m. c. j. de offi. archipresby. ⁊ ideo ei sub-
est archipresbyter: vt ibi tñ ex forma dicti statuti est contrariũ in eccle-
sia paduana: q₂ archipresbyter hꝫ regulariter primam dignitatem in
ecclesia post ep̃m: vt in illo statuto exp̃sse cauetur. ⁊ ita etiam est et fuit
ex antiqua consuetudine. vt in spẽ referunt Host. ⁊ Jo. an. in. c. j. de of-
fi. archidia. vnde cum non debeat in istis attẽdi diuersitas nominum:
sed potius effectuum. c. petitio. de procur. ⁊ no. Jo. and. ⁊ alij in. c. ne
pro defectu. de ele. facit. l. insulã. ff. de prescrip. ver. l. si olei. C. loca. l. si
vno. in prin. ff. loca. c. constitutus. de relig. domi. vnde lꝫ sumat̃ in di-
cto statuto argumentũ a ɔ̃trio sensu p quem ɔ̃trium sensum resultet qd̃
archipresbyter si est p̃sens habeat installare ⁊ non archidiaconus nõ
resultabit correctio iuris cõis: quia ius cõe hoc modo seruari videtur
cum archipresbyter iste in ecclesia paduana potius dicat̃ archidiaco
nus. ⁊ ita vr̃ esse de mente Hosti. ⁊ Jo. an. in. d. c. j. dum faciunt mentio
nem de isto archipresbytero ecclesie paduane ad quẽ ex antiqua con-
suetudine spectat prima dignitas seu offm̃ archidiaconi. ¶ Secundo
3 † principaliter moueor: q₂ officium archidiaconi ⁊ eius iurisdictio po-
tius est ex consuetudine q̃ͥ ex iure cõi. vt no. glo. ⁊ doc. in. c. ij. de exces.
prela. ⁊ no. p gl. in. c. j. de offi. primi. ⁊ no. Spec. in tit. de offi. archidia. i
prin. vnde dicunt doc. in d. c. j. de offi. archidia. ꝙ solũ recurrimus ad
ius cõe circa offm̃ archidiaconi qñ nõ apparet de aliqua consuetudine
Sed ita est ꝙ apparet probatum primo p plura instrumenta qd̃ dñs
archipresbyter consueuit inducere in possessionem monasteriorũ etiã
existentium extra ciuitatem abbatissas ⁊ eas ponere in sede seu instal-
lare ab anno. Mcclxxxix. ⁊ die vltimo mensis Februarij. ⁊ citra de
hoc etiam attestãtur plures testes sed nõ ponũt de tanto longinquo
tpe: ergo dicte consuetudini standũ est presertim ad interpretationem
dicti statuti vbi in aliqua sui parte esset ambiguũ. c. cũ dilectus. de con
4 suetu. l. de quibus. ⁊ l. minime. ff. de legi. ¶ Et † posito ꝙ dicta consue-
tudo deberet esse prescripta iuxta id quod habetur i. c. cumana. de elec.
⁊ in. c. fi. cum ibi no. de consue. li. vj. tñ constat ꝙ vltra tempus quadra-
ginta annorum decursum est a tempore inchoate consuetudinis vt ex
dictis instrumentis apparet. ¶ Et non obstat si diceretur debe-
5 re de dicta † prescriptione deduci tp̃s quo vacauit sedes archidiacona
lis. c. j. c. de quarta. ⁊. c. cuidẽs. de prescri. q₂ rñdeo qd̃ cũ sit fundamen
tum intentionis domini archidiaconi. s. probare quãtũ tp̃s sit deducẽ
dum debuit ipse probare qd̃ tanto tempore vacauerit qd̃ nõ potuerit
esse cõsuetudo ltĩma prescripta tex. est in. d. c. auditis. ⁊ id dicit ibi Jo.
an. cautũ est qd̃ volens se fundare in prescriptiõe nõ probet solum de
tpe quadraginta annorũ tm̃ q₂ si ex aduerso probaretur aliqd̃ tp̃s esse
deducendũ de prescriptiõe quadraginta annorũ necessariorũ ad perfi
ciendã prescriptionẽ non obtineret ille q se fundat in prescriptiõe. sed
in p̃posito nostro p̃bauit dñs archidiaconus de tpe lon. excedẽte me-
tã. xl. annorũ ⁊ ex aduerso non est p̃batũ de aliquo limitato tpe deducẽ
do. ¶ Plus dixit signanter Antoñ. de bu. in. c. fi. de cõsuetu. prope
medium dũ tractat de tpe necessario ad cõsuetudinem: circa finem il-
lius articuli qd̃ si probaret̃ de cõsuetudine ⁊ obseruãtia decẽ annorũ ⁊
alleget̃ qd̃ illud idẽ fuit seruatũ per longiora tpa inducẽtia consuetu-
dinẽ prescriptã ⁊ exigẽtẽ maius tp̃s presumeret̃ qd̃ intercesserit cõsue
tudo prescripta ẽt exegisse maius tp̃s decẽ annorũ. arg. l. cum de in rẽ
verso. ff. de vsur. ⁊ eorũ q̃ no. in. c. peruenit. de cẽsi. nã sicut per illa iura
habemus qd̃ ex illa diuturna prestatione. x. annorũ presumitur quod
precesserit causa allegata ita debet presumi cõsuetudo p̃scripta ex qua
ius partis defendit̃ vel roborat̃. ⁊ ita dicit voluisse Jac. but. in repeti-
tio. l. ij. C. que sit long. consue. Sed in proposito est allegatũ pro parte
dñi archipresbyteri precessisse consuetudinẽ ⁊ obseruantiã antiquam
etiã a tãto tpe citra cuius in ɔ̃trium memoria nõ existit vt pꝫ maxime
ex inspectione libelli ergo ⁊c. ¶ Nec p̃dictis obstat secunda pars dicti
statuti in qua dicit̃ in beneficijs vero spectantibus ad collationem epi
scopi extra ciuitatem Padue habeat archidiaconus installare ⁊ in
possessionem inducere ⁊c. quia respõdeo qd̃ in hac parte statutũ a ge-
nerali dispositione statuti posita in precedẽti parte generaliter loquẽ
te de inducendo in possessionem institutos in bñficijs ⁊ de installando
eos excipit vnum casum. s. quando tractaret̃ de inducẽdo in possessio-
nem seu de installando in beneficijs spectãtibus ad collationẽ episco-
pi extra ciuitatem quo casu vult installationem ⁊ inductionem in pos-
sessionem spectare ad archidiaconũ ⁊ quod istud sit verum probatur
6 per illã † aduersatiuã vero positã in scd̃a parte statuti. de cuius aduer-
satiue natura est qd̃ si illud dictum ꝙ precedit dictam aduersatiuam
erat ita generale qd̃ cõprehenderet illud qd̃ adijcit̃ in aduersatiua se-
quenti: ⁊ tunc aduersatiua stat exceptiue ita inquit Bart. in. l. hoc am-
plius. §. de his. ff. de dam. infect. allegat. l. transigere. cum ibi no. C. de
trãs. sed ita est in proposito ꝙ ante illũ versiculũ beneficijs vero pre-
cedebat dispositio generalis apta importare ⁊ comprehendere etiam
beneficia spectantia ad collationem episcopi extra ciuitatẽ: patet quia
in prima parte statutum generaliter loquitur de inducendo in posses
sionẽ beneficiorũ ip̃os institutos in bñficijs. ⁊ de installando ipsos in-
7 stitutos. ⁊ sic potest intelligi de quibuscunq₃ beneficijs quia illud † par
ticipium institutos est aptum comprehendere collationem confirma-
tionem ⁊ quãcũq₃ cõcessionem vel inuestituram. vt probat̃. xviij. q. ij.
hoc tm̃ cũ glo. in verbo instituere ⁊ in. c. autoritate. cũ gl. de institutio.
c. post electionẽ. ⁊ ibi no. Inno. de cõcessio. preben. ⁊ no. clare Pau. de
liaza. in cle. j. in verbo eligatur. de elc. ⁊ doc. in Rub. de institutio. ergo
statutum in dicto vers. in beneficijs vero ⁊c. non corrigit proxime pre-
8 cedẽs dictum. sed excipit ab eo seu illud restringit. ¶ Constat † autem
quod abbatissa crearetur per electionem non autem per collationẽ epi
scopi ⁊ ad episcopum spectat confirmatio nõ collatio vt patet in. c. in-
9 dẽnitatibus. ⁊ in. c. fi. cum glo. de elec. in. vj. ergo illa † secunda pars sta-
tuti nõ habet obstare dicto domino archipresbytero cum loquatur de
beneficijs spectantibus ad collationem episcopi. ergo non comprehen
dit beneficia de quibus prouidetur per electionem ⁊ confirmationem.
sed etiam si essent beneficia dignitatum vt in clemẽ. j. §. ad hec. cum ibi
no. de preben. ⁊ in. c. cum in illis. §. j. de preben. in. vj. c. si post q̃ͥ. §. fin.
⁊. c. fin. cum glos. si de elec. cod. li. c. deliberationem de offic. lega. li. vj. et
no. Jo. an. in addi. Specu. in tit. de actio. ⁊ peti. §. sequit̃. in additione
magna incipiente autor nobis ⁊c. in notabili questione quam ibi po-
nit. Et si statutum in dicto versiculo in beneficijs vero ⁊c. aliter intelli-
geretur sequeretur quod in illa parte statutuꝫ corrigeret quod in pro-
xima precedenti parte statuti cautum erat quod non est dicendum q₂
10 † non debet fieri interpretatio quod statuentes videantur incontinenti
voluisse se corrigere. l. non ad ea. ff. de cõditio. ⁊ demõ. imo semper sta-
tutũ dꝫ per distinctionem defendi ⁊ taliter interpretari ne resultet cõ-
trarietas in eo vt no. Barto. in. l. oẽs populi. in fine tertie. q principa
lis. ff de iustit. ⁊ iu. ⁊ in. l. j. §. ⁊ parui. ff. quod vi aut clam. ⁊ Angel. in
l. inciuile. ff. de legi. facit. c. cũ tu. de testi. ⁊ id quod habetur in. §. qui-
bus. in prima constitutione codicis. ¶ Alio modo etiam responderi
potest ad dictam secundam partem statuti in versiculo in beneficijs
vero ⁊c. quod cum tempore quo editũ ⁊ confirmatũ fuit dcm̃ statutũ iã
ex antiqua consuetudine etiam prescripta erat acquisitum ius instal-
landi dicto domino archipresbytero vt superius ostensum est ⁊ de tali
cõsuetudine nulla est facta mẽtio in dicto statuto aut eius cõfirmatio-
ne apostolica. ergo papa nõ intelligitur illi cõsuetudini derogasse: vt
dicit textus in cap. j. de constitu. in. vj. facit. c. super eo. cum si. de offic.
delega. et

11 delega. ꝛ cōstat† ꝙ eṗs ipse cum capitulo etiā si expresse voluisset non poterat preiudicare aut derogare iuri iam quesito ipsi archipresbyte- ro.c.cum olim ꝛ ibi no.doc.de consue.c.cū dicit. ꝛ.c. ad audientiam.de eccle.edi.xvi.q.j.eccle.ꝛ.c.seq.ꝛ no.glo.ordi.in.c.cōstitutus in verbo a quocunqꝫ.de relig.do.saltē quia eṗs ꝛ capitulū hoc casu non auferrēt archipresbytero illud qḋ per suū statutū archipresbytero cōcessissent sed habebat hoc archipresbyter a cōsuetudine prescripta que est potē

12 tior ꝙ̄ esset statutū epi cum capitulo quia† per cōsuetudinē prescriptā potest concedi illud etiā qḋ esset contra ius cōe:vt in.d.c. fi.cū glos.de consuetu.lib.vj.sed per statutū episcopi cum capitulo non pōt cōcedi vel disponi contra ius cōmune.c.fi.cum ibi no.per doc.de offic. archi- pre.ꝛ no.Jo.an.in.c.fi.de appel.in.vj.in nouella cū suis concordātijs ꝛ sic non vr̄ obstare decisio Bal.in.l.non amplius.§.j.ff.de leg.j.in cō trariū allega.cum simili. ¶ Non pretermitto tamē nonnullos excellē tes doctores qui pro domino archidiacono subtiliter consuluerūt nō esse vllatenus arguendos eo qꝛ plura ex his que ex inspectione pre- sentis processus liquēt nō fuerunt eis presupposita ꝛ maxime illud ꝙ dignitas archipresbyteri sit prima dignitas post episcopum in eccle- sia paduana ex antiqua consuetudine ꝛ ex forma statuti:ꝛ etiam illud vcꝫ quod de consuetudine tanti tpis dominus archipresbyter induxe rit in possessionē ꝛ installauerit etiam extra ciuitatem que duo satis vi gere videntur contra dominū archidiaconum vt ex premissis liquere puto. Ego Alexā. Tartag.de Jmo.

¶ Summarium super consilio.cxliij.

1 ☞ Qualitas iuncta verbo debet intelligi secundū tempus verbi cui iniungitur.

2 Participium conductam resoluitur in relatiuum.

3 Prefationes inducunt causam finalem.

4 Gabella soluenda est in loco celebrati contractus.

5 Pro eodem facto et pro eadem re non debet bis solui gabella.

6 Dolus an interuenerit probatur ex coniecturis.

¶ Consilium.cxliij..

¶ Super statuta cesene de gabella soluēda pro dote:cum quispiā ci- uis cesene contraxit matrimonium bononie ꝛ postea duxerit eam ad ciuitatem cesene.ꝛ soluit bononie gabellam.



Redēptoris nostri inuocato suffragio. Uiso titulo qōnis ꝛ statuto cū interpretatiōe circa statutum reddita pretermissisnon necessarijs pu- to breuiter pro dicto matrimonio bononie contracto et seu pro contractu dotis ibidem celebrato dictum robertum ciuem cese ne trahentem moram tunc Ferrarie ꝛ ibi domicilium habentē ad gabelle solutionem in ciuitate cesene vigore dicti statuti non teneri: ad quod ostendendum presuppono quod statutū anteꝙ̄ interpreta- retur a principe importabat ꝙ si quis de extra districtum cesene con- duxerit aliquam mulierem et in ciuitate vel districtu cesene eam duce- ret in vxorem teneretur soluere gabellam seu datiū pro dote hoc osten dunt illa verba statuti dicentis vbi aliquis ciuis cesene vel eius distri ctus duxerit in vxorem aliquam mulierem conductam de extra distri

1 ctum ꝛc.nam† qualitas iuncta verbo debet intelligi ſm tempus verbi cui iungitur.l.in delictis.§.si extraneus.ff.de noxa.l.titius. ff. de testa. mili.l.ex facto.§.si quis aūt.ff.ad trebel.l.ij.ff.de au.ꝛ arg.lega.ꝛ ma- gistraliter declarat Bar.in.l.ex facto.in prin.ff.de vulg.ꝛ pupil.circa principiū.ꝛ in.l.precipimus.§.sane.C.de ap.ꝛ in.d.l.titius.ꝛ per Jo. an.in.c.statutū.in princi.de rescri.in.vj.ꝛ p Bar.in.l.humanitatis.in v.vel.vj.col.C.de impube.ꝛ alijs substi.ꝛ in.l.si quis heredē.C.de in- sti.ꝛ substi.ergo illa qualitas.s.cōductā iūcta illi verbo duxerit debet intelligi ſm tps ipsius verbi.ꝛ sic est sensus ꝙ tpe quo ciuis cesene du cit in vxorē illā mulierē:talis mulier tpe quo ducit in vxorē fit ꝯducta

2 de extra districtū cesene.ꝛ eo maxime qꝛ illud participiū† conductā re soluitur in relatiuū.ꝛ verbū preteriti tpis:sicut erat ipsius participiū vt no.glo.in cle.j.in verbo.si dignitatibus.de preben.ꝛ p Bar.ꝛ alios in.l.j.ff.de condi ꝛ demon.ꝛ illud participiū conductā.ꝛ etiam reliqua omnia verba dicti statuti ostendunt euidenter ꝙ statutum loquitur qñ de loco ad locū causa matrimonij contrahendi mulier cōducebatur. l. j.§.vnusquisqꝫ.ꝛ.l.ij.in prin.ff.de ser.fug.ergo cū robertus vxorē exi- stentē ꝛ cōmorantē in ciuitate Bononie duxerit in vxorē in eadē ciui- te Bononie ꝛ anteꝙ̄ duceret in vxorē non conduxit eā de aliquo alio territorio euidētissime cōstat ꝙ nō sum⁹ in casu dicti statuti. ¶ Solū videdū superest an interpretatio ad statutum data a principe habeat quouismodo obstare in quo dico ꝙ non stātibus rebus prout in facto

3 proponitur.nam presuppono† ꝙ prefationes statutorum ꝛ vniuscu- iusqꝫ dispositiones indicant causam finalem ipsius dispositionis.l.fi. ff.de here.insti.ꝛ ibi no.Barto.vbi dicit illam.l.esse ad hoc meliorem que sit in iure. et probatur in.l.cum hi.in prin.iuncto.ver.plane. et in §.eā trāsactionem inducēdo. vt ibi per Bart.vbi probatur ꝙ p pre- fationē seu narrationē positā in principio legis vel statuti restringit generalis dispositio sequens vt ibi.et no.Bar.in.l.ambitiosa. in ver. visis et examinatis dictis ꝛc.de decre.ab ordi.fa.ꝛ Bal. in prima con stitutione codicis.§.qbus.in prin.ꝛ in.l.j.in prin.p illū tex.ff.de origi. iur.cum ergo in prefatione dicte interpretatiōis dicat formaliter hoc modo.vcꝫ vt fraudibus obuiet presens ꝛ supraſcriptū capitulū vbi di cit si aliquis ciuis cesene vel eius districtus duxerit in vxorem aliquā mulierem cōductā de extra districtū ꝛc.interpretamur intelligi debe- re ꝛ habere locū etiā si matrimoniū de extra ciuitatē ꝛ comitatū cesene fuerit consummatū.ꝛ ita motu nostro proprio inuiolabiliter obserua- ri mandamus ꝛc.ergo apparet ꝙ dicta interpretatio cessat vbi appa- ret cessare fraudem seu suspicionem fraudis.quia cessante causa finali ipsi⁹ legis cessare dꝫ dispositio.l.generaliter.C.de epi.ꝛ cleri.ꝛ.l.adi gere.§.quamuis.ff.de iurepa.c.cū cessante.de app.ꝑ̄serꝛim quia alias indebite damnū pateretur dict⁹ Robertus nisi dicta interpretatio re- stringat:vt non comprehendat casus in quibus apparet non subesse fraudē:aut fraudis suspicionē.l.ij.C.de noxa.ꝛ.d.l.adigere.§.quāuis.

4 ꝛ qḋ ibi no.p Bar.ꝙ aūt pateret damnū indebite:patet quia† de iu- re gabella soluenda est in loco celebrati contractus:vt no.Bald.in.l. magis puto.§.illud per illū tex.ff.de rebus eorū.ꝛ Bal.in.l.j.C.de cō trahen.emp.in ver.quarto quero si de isto contractu.ꝛc.ꝛ sic sequeret ꝙ Robertus teneret de iure ad soluendam gabellā in ciuitate Bono nie.ꝛ etiā ad soluendū gabellā in ciuitate cesene pro eodē cōtractu do

5 tis qḋ non est dicendū.quia res ita† regulari dꝫ:vt p eodē facto vel p eadē re non soluat bis gabella.l.fi.§.quoties.cum gl.ff.de publica.vñ dicit ibi Bar.p illum tex.cum glo.ꝙ si ex forma statuti de omnib⁹ red ditibus dꝫ solui gabella et contingit ꝙ locaui fundū pro centum flo- renis conductor pcepit frumentū ꝛ de eo soluit gabellam:an ego dñs tenear soluere etiā gabellā de illis centū florenis certe non ſm Bart. quia soluta est a cōductore fundi de fructibus pro quibus habeo cen- tum florenos:et propter gabellā minori pretio locat fundus.allegat no.p Innocē.in.c.antepe.de deci.ꝛ illud sequit Pet.de ancha.in cle. presenti.de censi.ꝛ in simili Bar.in.l.cū sexnus.C.de consulibus.lib. xij.ꝛ Bal.in.l.cū dotē.C.de iure do.ꝛ Bal.in suo peculio in verbo ga bella.ꝛ Bal.in.l.cum p cos.C.si quis alteri vel sibi.ꝛ in.l.ij.in.iij.col. C.de iur.emphy.ꝛ in.l.j.§.quibus.ff.qḋ cuiusqꝫ vniuer.nomine.in ver. super secūdo puncto ꝛc.cum sequenti.ꝛ qḋ no.Bar.in.l.priuate.C.de excusa.mune.lib.x. ¶ Quod autē nulla sit suspicio fraudis in casu de quo queritur ptꝫ.nā si Robertus habitasset cesene tpe quo iuisset ad celebrandū cōtractū matrimonij ꝛ dotis Bononie:vel habitasset Bo nonie ꝛ incontinenti celebrato cōtractu matrimonij et dotis redijsset cesenā fortasse potuisset dici oīa fuisse celebrata Bononie in fraudem gabelle ciuitatis cesene.ar.l.si ventri.§.fi.cū ibi no.p glo.ꝛ Bart.ff.de priuile.credi.ꝛ.c.officij.de elec.ꝛ qḋ no.Bar.in.l.post contractū.ff.de dona.ꝛ per Bal.in.l.j.in.iij.col.C.de ser.fugi.et in.l.multū.C.si qs al teri vel sibi.Sed attento ꝙ Robertus nō habitabat cesene:sed ferra- rie tpe quo iuit ad contrahendū matrimoniū ꝛ celebrato cōtractu ma- trimonij nō iuit cesenā:sed redijt Ferrariā vbi habitabat:ꝛ postea su- perueniente ibi peste discessit ꝛ iuit rodigiū seu p territoriū Ferrarie- se.ꝛ ita stetit post contractū matrimoniū p menses.xviij. vel circa.de- mū mutato ꝓposito iuit cesenā:vt ibi cū vxore ꝛ familia habitaret cer te ex hoc tpis interuallo apparet fraudis suspicionēꝫ cessare.ignarus enim esset ille ꝛ demens qui p tantū tpis spatiū voluisset cū vxore ha- bitare extra ciuitatē cesene ꝛ expēsam opportunam supportare extra

6 cesenā:vt minimā gabellam euaderet.dolus† enim ꝛ fraus an interue nerit vel non ꝓbat ex coniecturis ꝛ verisimilitudinibus ac indicijs.l. dolū.ꝛ ibi plene no.C.de dolo.l.si.ff.de ritu.nup.l.dolus.ꝛ ibi no.C.de rescin.vendi.l.si adulteriū cum incestu.§.j.ff.de adul.c.ij.ꝛ.iij.de pre- sump.c.significasti.de homi ꝛ facto datur volūtas intelligi.l.paul.rñ- dit nō tm̄ verbis.ff.rē ra.habe.l.de qbus.ff.de legi.ꝛ in his que pen- dent ab aīo:vt est dolus ꝛ fraus.ꝛ in alijs in quibus difficilis est ꝓba tio lex contenta est leuioribus probationibus etiā p cōtrouersias.l.nō oēs.§.a barbaris.ff.de re militari.c.fi ꝯo.cl.ij.de sentē.ex.c.presentiū. de testi.c.pastoralis.de excep.no.in.c.significasti.cl.j.de homi.l. filiū diffinimus.ff.de his qui sunt sui vel alie.iuris.iuncta.l.si vicinis.C.de nup.c.michael.de filijs presby.c.licet ex quadā.de testi.ꝛ notabiliter p Fede.de sen̄.in consi.cxix.incipiente nulli dubiū cum simi. Unde non puto aliquē sane mētis ex predictis arbitrari Robertū cōtraxisse ma trimoniū Bononie ꝛ non cesene vt circa gabellā cesene soluendā frau- dem faceret aut illā euitaret.ex quibus concludo gabellā p dicto cō- tractu dotis nullā esse gabellarijs cesene soluēdam prout etiā peregre gie deductū et conclusum fuit per dilectissimum mihi fratrem domi- num primo consulentem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxliij.

1 ☞ In statutis media declarantur.

2 De proprio significatu verbi frater est comprehendere etiam fratrem ex latere patris.

3 Casus omissus a statuto remanet in dispositione iuris communis.

4 In fauorabilibus casus simplex comprehendit mixtum.ꝛ.

5 Statutum ꝙ frater succedat fratri exclusa sorore est fauorabile.

6 Per feminas non conseruatur agnatio ꝛ familia.

8 Exceptio declarat ꝛ restringit regulam precedentem.9.

10 Dictio ex denotat causam proximam.

11 In statutis verba debent accipi proprie.

12 Si statutum disponit ꝙ si ex percussiōe sanguis exiuerit par non ꝓsit
an comprehendat percutientem aliquem cum pugno ex quo factuȝ est
vulnus cum sanguinis effusione.
13 Mater cogitur ad dotandam filiam quando pater est inops.
14 Titulus hereditarius non est lucratiuus.
15 Mens statuti attenditur.

¶ Consilium. cxliiij.


Christi saluatoris eiusqȝ glo
riose matris semper virginis inuocato presidio. Viso
themate qōnis premisse ⁊ viso statuto sub rubrica de suc
cessionibus ab intestato ascendentium ⁊ collateralium ⁊
omnibus partibus dicti statuti ꝯsideratis cuius tenorem nonnullis
particulis casum nostrū tangentibus omissus est in themate de quo
supra fit mētio. Qm̄ amplissime ⁊ subtiliter scriptum est per prestan
tissimos dn̄os supra consulentes. ideo breuissima cōclusiōe vtar. Pre
supponendū est igit̄ ꝙ decedente margarita vxore Joānes superstite
Joanne eius viro ⁊ Laurentio filio masculo ⁊ Berta filia femina dicto
rū Joannis ⁊ margarite successit in vniuersa hereditate Laurēti⁹ ei⁹
filius exclusa berta filia femina ex forma alterius statuti positi sub ru-
brica de liberorum successionibus de cuius statuti viribus non hesitat̄.
Postea decidit dictus Joannes pater dictorū filiorū superstite Lau
rentio ⁊ Berta eius filijs ex eodē matrimonio ⁊ superstite Thadeo pu
pillo eiusdē Joānis filio ex alio matrimonio de hereditate hui⁹ Joā-
nis non vertitur qō. Successiue decessit Laurentius superstite Berta
eius sorore vtrinqȝ cōiuncta ⁊ superstite Thadeo fratre ipsius Lau-
rentij ex latere p̄ris tm̄. Et ēt superstite Fatio auo materno dictorum
laurentij ⁊ berte dubitatur quis succedat huic Laurentio in bonis oliȝ
dotalibus dicte eius matris q̄ ex cā hereditaria ad dictū Laurētiū per
uenerūt. Et de iure cōi nemo ambigit ꝙ auus matern⁹ ⁊ soror vtrinqȝ
coniuncta equa lance admittunt̄ excluso Thadeo fratre defuncti ex la
tere p̄ris tm̄ in. §. ꝯn̄s. in aut. de here. q̄ ab intest. ⁊ l aut. defuncto. ⁊ ibi
doc. C. ad tertul. sȝ ex capite dicti statuti qō in casu isto seruandū est vr̄
exp̄sse ꝙ Thadeus frater ex latere p̄ris tm̄ ꝑferat̄ excluso auo mater-
no ⁊ dicta Berta sorore vt spāliter caueт in ver. ipsi quoqȝ fr̄es ⁊c. ꝑfe
rant̄ ꝑfatis ascendentibus defuncte persone feminis ⁊ ꝑ feminā ⁊c. et
sic auo materno ꝑferunt̄ iūcto versi. dicti vero fratres mares ex vtroqȝ
parēte vel ex p̄re tm̄ cōiuncti ⁊c. ꝑferant̄ sororib⁹ defuncte ꝑsone ⁊c. et
sic Berte sorori Laurētij defuncti. Et loquit̄ dictū statutū in ꝑdictis
1 versiculis etiā in fratre ex latere p̄ris tm̄ vt ex eius lectura ptȝ ⁊ † maxi
me iunctis ꝑcedētibus ⁊ sequētibus ex qbus ēt in statutis media decla
rantur. l. virū. ff. de pe. here. l. si seruus pluriū. §. fi. ⁊ ibi hoc no. Bal. ⁊
2 Ang. ff. de le. j. ⁊ etiā de ꝓprio significatu dicti verbi † frater est cōpre-
hēdere etiā fratrē ex latere p̄ris tm̄. l. iuriscōsultus. §. scd̄o gradu. ff. de
3 gradibus. no. Bar. in. l. lucius. §. q̄sitū. ff. de le. ij. ¶ Sed ad hoc † sta
tutū r̄ndebit̄ ꝑ ꝑtē aduersam ꝙ statutū non loquit̄ in casu nostro. s. qn̄
qs decedat superstite auo materno ⁊ sorore vtrinqȝ coniuncta ⁊ fr̄e ex
latere p̄ris tantū sed tm̄ loquit̄ in ver. ipsi quoqȝ fr̄es. qn̄ extaret auus
maternus et frater ex latere p̄ris tm̄ et non alius vn̄ cū hic etiā extet
soror vtrinqȝ coniuncta iste casus est obmissus a statuto et sic remanet
in dispositione iuris cōis. l. si cum dotē. in prin. ff. sol. mat. l. cōmodissi
me. ff. de lib. ⁊ posthu. nā isto casu soror vtrinqȝ coniuncta de qua non
est facta mentio in dicto statuto est potior Thadeo i aut. itaqȝ. C. cōia.
de succes. eum cet hereditatē ab eo: et cum eadē Berta sorore postea vo
cari dȝ ꝑ viribus auus maternus vt vr̄ in terminis subtiliter decidere
Bar. in. l. j. §. j. in. ij. q. ff. de bo. pos. cōtra tab. ꝑ. l. ij. §. si sit cōsanguinea.
ff. ad tertul. ⁊ idē Bal. in. l. si qs filiū. ad fi. C. de inoffi. test. ⁊ in. l. illā. C.
de colla. ⁊ sequi t̄ etiā Pe. de ancha. in repeti. c. canonū statuta. de cō-
sti. post mediū in ver. quero vlterius ex alia qōne ⁊c. et refert etiā Pe.
de anch. in. d. c. canonū statuta. in versi. inter consilia que habeo ⁊c. qō
collegiū Perusine ciuitatis consuluit in simili qōne statutū dictabat
qō extante patruo non succedat mater filio. modo contingit quendam
decedere superstite matre ⁊ patruo ⁊ etiā sorore de qua non fiebat men
tio in statuto. Nam fuit consultum qō patruus non excluderet sororeȝ
⁊ ꝙ mater admitteretur cum dicta sorore quia iste erat casus omissus
a statuto ⁊c. Et idē in effectu concludit Bal. in. l. qcunqȝ. in. iiij. col. C.
de ser. fugiti. vbi dixit si statuto caueт quod extāte patruo non succedat
auus maternus aliquis decessit superstite patruo ⁊ auo materno ⁊ ēt
auia materna de qua non erat facta mentio in statuto. nā tunc r̄ndet
qō ad hereditatē admittetur auus cum auia quia auia non exclusa tra
het ad se auum exclusum patruo excluso. l. fi. C. de legi. here. ⁊ idem est
de mente Bal. in. l. quod vero. ff. de legi. vbi sequutus Ja. but. cōcludit
quod statutū excludens amitā a successione filij fratris non ꝑ hec vr̄
materteram excludere ꝑ. l. illā. de colla. ⁊ ista videretur fortior stringe
re in fauorē ꝑtis aduerse. ¶ Sed posito sine ꝑiudicio ꝙ decisiones et
doctrine ꝑallegate in casib⁹ suis essent vere qō tm̄ nō firmo nec est sine
dubio maxime ꝑ no. ꝑ Bal. in. l. si quis vel si qua. C. ad tertul. vbi post
plura inclinat in contrariū eorū que dicta sunt supra ꝑ. l. equissimum.
§. i. ff. ad tertul. tm̄ ꝑmissis non obstantibus vr̄ quod omnino dictus
Thadeus ꝑferri debuerit dicto auo materno et dicte Berte ex virtu-
te dicti statuti inducti vt. s. ¶ Nec obst. ꝙ in versiculo ipsi quoqȝ fra-
tres non sit facta mentio de sorore defuncte persone ⁊ sic casus noster
sit obmissus a statuto quia r̄ndeo qō licet ibi nō sit hoc prouisum ta-
mē expresse ⁊ specialiter hoc prouisum est in preallegato. ver. dicti ve-
ro fratres mares vbi ꝓprie caueт ꝙ fr̄ ex latere tm̄ p̄ris sororē defun
cte ꝑsone excludat et sic pȝ nullū remanere casum obmissum. ¶ Pro
4 hoc etiam facit † quia dispositio facta de casu simplici comprehēdit in
fauorabilibus casum mixtū. l. si ita scriptū. ⁊ ibi doc. ff. de lib. ⁊ posth.
l. titie textores. ff. de lega. j. ⁊ no. plene. Bar. ⁊ doc. in. l. ij. in princip. ff.
5 de verb. ob. cum simil. † statutū nostrū preferēs fratrē ⁊ excludēs alias
personas dicit̄ fauorabile vt concludit Bal. in. l. ij. ꝑ ibi no. C. qui ad li
berta. pue. non po. vbi dicit ꝙ statutum disponens qō frater succedat
fratri exclusa sorore intelligitur fauorabile licet sit fauor causa odij:
secus dicit in statuto ꝙ excluderet filiā ab hereditate patris in cui⁹ po
testate esset qr diceret̄ auferri dn̄ium filie q̄ est in ꝑtāte qō est odiosuȝ.
l. in suis. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊. l. maximum vitium. C. de lib. prete. et no.
Bal. in. l. sancimus. C. de nup. ⁊ in. l. j. in. fi. C. de secun. nup. ⁊ in. l. cun-
ctos populos. in. xvj. col. in ver. subsequenter queritur ⁊c. C. de secū. ta.
cū simi. ¶ Et licet alia sit dubitatio vtrū statutū disponēs qō extāti-
bus filijs masculis filia femina non succedat sit odiosum vel fauorabi-
le tm̄ indistincte statutū deferens hereditatē fratris fratri exclusa soro
re vel similiter auo materno non dicitur odiosum sed fauorabile vt di-
cit Bal. ¶ Et pro hoc qr nō sic debet̄ hereditas trāsuersaliū trāsuer-
salibus ⁊ hereditas descendentiū ascendentibus sicut debetur iure na
turali hereditas ascendentiū descendentibus. l. fratres. C. de inoffi. te-
sta. l. scripto. ff. vnde liberi. ⁊ declarat Bal. in. l. j. §. ius naturale. in fi.
6 ff. de iusti. ⁊ iure. ¶ Et maxime † cū per ipsos descendentes masculos
non autem per feminas vel ascendentes per feminā conseruetur agna
tio ⁊ familia. l. iuriscō. post prin. ff. de gradibus. insti. de legi. agnatio-
ne succes. in prin. qō quidē reipublice interesse dicitur in. l. j. §. pe. ff. de
ventre inspi. ⁊ hec fuit ratio dicti statuti nostri ꝭm Jaco. de are. ⁊ Cy.
in. l. j. C. de adul. cum cōcor. ergo statutū predictū fauorabile preferēs
fratrem ex latere patris qn̄ auus maternus extat ⁊ preferēs eundē fra
trē qn̄ soror extat comprehendit ⁊ includit casum mixtū scilicet qn̄ ex-
7 tat vtrūqȝ. vȝ auus maternus ⁊ soror. ¶ Quinimo † etiā posito ꝙ di
ctū statutū esset odiosum tm̄ adhuc cōprehendit sub simplicib⁹ casum
mixtū qn̄ ad casum mixtū verisimiliter pōt adaptari mens statuentis
propter identitatem rationis: vt est tex. no. ⁊ ibi no. Jac. de are. Bal. ⁊
Jmo. in. l. si ita facta. ff. de iniusto testa. ꝙ colligit̄ ꝭm Bal. ibi quādo
de vtroqȝ simplici priuando disponens mentionē fecit prout in casu
nr̄o in quo statutū pretulit fratrē tā auo materno extanti ꝙ̄ sorori: nec
maior potest reddi ratio quare statutū ita non voluerit preferri fratrē
extante auo materno ⁊ sorore sicut altero tm̄ ex eis extante. cū per neu-
trum ipsorum. vt dictū est conseruetur agnatio ⁊ familia defuncti sed
per fratrem sic ꝙ est bene ponderandum. ¶ Secundo principaliter
posset cōtra dictū statutū in fauorem Thadei allegatum opponi per
aduersarios ꝙ statutū in versi. ipsi quoqȝ fratres. prefert fratrē ex la-
tere patris ascendētibus feminis ⁊ per feminā. Sed dictus Titius li-
cet sit ascendens per feminā tm̄ non est femina: ergo cessat statutū qr ad
hec faciliter r̄ndetur ꝙ illa verba postea sequētia in statuto ibi nisi ma
tri vel auie paterne ⁊c. remouent hoc obiectū. excipit enim statutum a
dicta dispositione auiam ⁊ proauiā paternā que non dicunt̄ ascenden
tes femine ⁊ per feminā: imo sunt ascendentes per masculū: modo sic
8 † exceptio declarat ⁊ restringit regulā precendentē. l. nā ꝙ liquide. §.
fin. ff. de penu lega. quem tex. ad hoc pro singulari allegat Jo. de imo.
in. l. filio ꝑterito. in. xviij. col. in ver. sed est dubiū qd de posthumo ⁊c.
ff. de iniust. test. ⁊ sic dicta expceptio declarat ꝙ dicta verba feminis. ⁊
per feminā non stant copulatiue alias non fuisset necessaria dicta exce
ptio. ⁊ pro hoc quia exceptio firmat regulā in oībus casibus non exce-
ptis. l. quesitū. §. deniqȝ. de fun. instru. in aut. de non alic. §. vt aūt. no.
in. l. in. literis. ff. de legi. sed auus maternus nō reperitur exceptuatus
9 ergo remanet sub prima dispositione. ¶ Scd̄o ad hoc pōt r̄nderi † ꝙ
posito ꝙ ꝓpter virtutē dictorū verborū feminis ⁊ per feminā nō pre-
ferretur Thadeus auo materno predicto: tm̄ ex alijs verbis dicti statu
ti apparet dictū auum excludi debere. Nā statutū in preallegato vers.
ipsi quoqȝ. ꝑfer. fratrē ex latere p̄ris matri defuncti quo ad proprie-
tatē: ergo si excludit̄ mater est ēt exclusus auus matern⁹ q est sequēs in
gradu. vt no. firmat Cy. post antiquos in. l. j. C. q̄ sit lō. cōsue. ⁊ Bar.
in. l. ij. §. videndū. ff. ad tertu. Cy. in. l. de quibus. ff. de legi. ⁊ not. Bal.
in. l. illam. C. de colla. ⁊. in. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. ⁊ in. l. scimus. in
princ. in. vij. q. C. de inoffic. test. ⁊ in. l. venia. alias est in. l. fi. C. de in ius
voc. ⁊ Pe. de anch. in. d. c. canonum statuta. in ver. his igit̄ quinqȝ mē
bris ⁊c. et in. cle. j. de baptismo. ⁊ Bal. in. l. maximū vitium. in prin. C.
de lib. prete. ⁊ Bar. in. l. liberorū. in vers. quero qd si filia dotata. ff. de
ver. sig. ⁊ Ang in. §. neqȝ illo. in aut. de trien. ⁊ semis. ¶ Tertio princi
paliter cōtra dictū Thadeū pōt allegari ꝙ statutū in versi. dicti vero
fratres ⁊c. dicit exceptis bonis que ad defunctā personā ꝑuenerūt ex
dote vel titulo lucratiuo. vt supra a matre vel coniuncta persona ꝑ ma
treȝ dictarū sororū vel vterinorū in quib⁹ talibus bonis ius commu-
ne seruet̄. Et sic videret̄ ꝙ in casu isto deberet seruari ius cōe. Sed cer-
te dictum

te dictum statutū nil facit ad propositū ad qd ostēdendū ponderāda
10 sunt illa verba ex dote.nā.† dictio ex denotat cāʒ primā ⁊ immediatā
non autē remotā.l.nō dubiū.⁊ ibi Barto.⁊ doct.C.de legi.l.j.C.si ser-
uus extero.l.eo tpe.in fi.ff.de pecu.no.Bart.in.l.j.§.ex incendio.ff.de
incen.rui.nauf.⁊ in.l.j.§.emancipa.ff.de coniun.cum emā.libe.et maxi
11 me† in statutis que sunt stricti iuris in quibus verba debēt accipi pro-
prie.l.prima.§.si is qui nauem.ff.de exer.l.qd cōstitutū.ff.de testa.mi
li.l.cōstitutiones.⁊ ibi Barto.ff.ad muni.⁊ plene per Bart.in.l.oēs
12 populi.in.vj.q.prin.ff.de iusti.⁊ iu.vñ dicit Bal.† in.l.de pecorib⁹.C.
ad.l.aqui.⁊ in.d.l.j.C.si seruus extero.in quarta oppo.si statutum dis-
ponit ꝙ si ex percussione sanguis exiuerit pax nō prosit pone ꝙ per-
cussi aliquē cū pugno adeo ꝙ cecidit in terrā: ex quo factū est vulnus
cū sanguinis effusiōe certe statutū non cōprehēdet istū casum: qꝛ per-
cussio mea nō fuit immediata causa vulneris cum effusione sanguinis
vnde non dicetur sanguinem exiuisse ex percussiōe sed propter percus
sionē.qꝛ dictio ꝑpter bene denotat cām remotā ⁊ mediatā.d.l.eo tpe.
in fi.⁊.d.l.j.si seruus extero.¶ Unde in proposito si mater vel alia cō
iuncta persona per matrē dedisset in dotē aliquid vni ex filiabus suis
que filia post matrē decessisset tūc haberet locum statutū qꝛ diceret̄ ex
dote immediate a mr̄e ꝑuenisseꝫ in casu nr̄o cū nō agat̄ de dote data a
matre sed agat̄ de dote data matri q̄ non ex dote sed ex cā hereditaria
peruenit ad Laurentiū non dꝛ ex dote peruenisse sed ꝑpter dotē q̄ fuit
data matri dꝛ mediante cā hereditaria ꝑuenisse ad Laurētiū.¶ Nec
eñ est mirādū si mater vel coniuncta persona p matrē interdū dat do
13 tē filio ⁊c.put sepe accidit qm̄ immo qñꝙ† mater cogit̄ ad dotādā filiā
vt qñ pr̄ est inops vt Bart.⁊ Bal.in aut.res.q̄.cōia de leg.⁊ Jacob.
de are.Cy.⁊ Bal.in.l.mater.C.de iu.do.sicut ⁊ in dicto casu ad alimē
ta teneretur.l.penul.ff.de lib.agno.⁊ plene no.in.l.alimenta.C.de neg.
gest.¶ Nec similiter est dicendum ꝙ ꝑuenerint dicta bona dotalia ex
cā lucratiua ad Laurētium qꝛ hoc non est verum cum enim ad eū ꝑue
14 nerint titulo hereditario titulus† hereditarius non est titulus lucrati-
uus.l.heredi.ff.man.l.si obligari.§.hereditatē.ff.de auto.tut.l.qꝛ po
terat.ff.ad treb.⁊ maxime in casu nostro.s.in hereditate ascendentiū q̄
nō dicitur titulo lucratiuo obuenire.sed tanq̄ debita dꝛ obuenire.l.fi.
C.de codi.l.nā ⁊ si parētibus.ff.de inof.test.l.scripto in fi.ff.vnde libe
ri.et est casus expressus in.l.j.C.de impo.lucra.descrip.⁊ ibi Bar.vbi
dicit ꝙ si de obuenientibus titulo lucratiuo dꝫ solui gabella non solue-
tur de hereditate que relinquitur ab ascendentibus descendentibus et
not.Angel.⁊ imo.in.l.in suis.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ patet ad sensum ꝙ
statutum noluit intelligere quod ex causa lucratiua diceretur obuenire
hereditatē qꝛ nō dixisset ex causa lucratiua sed dixisset ex hr̄ditate.l.j.
§.si autem ad deficientis.de cad.tollen.c.inter corporalia de trāsla.
¶ Item ad cōprobationē predictorū ꝙ dcm̄ statutū sic loquat̄ indu-
co qꝛ statutū loquit̄ de titulo lucratiuo collato p matrē in filios nō aūt
loquit̄ de rebus q̄ ex titulo lucratiuo peruenerūt ad matrē quia in bo-
nis que peruenissent ad matrem non extat ratio propter quam debuis
set fieri differentia inter bona que mater acquisiuisset titulo lucratiuo
vel titulo oneroso vnde cum simul ⁊ in eadem oratione coniungantur
iste due cause.s.causa dotis ⁊ causa lucratiua debēt intelligi vt vnifor-
miter determinētur.l.in testamento.C.de test.mil.l.iā hoc iure.ff.de
vul.⁊ pup.l.quāuis.C.de impu.⁊ alijs substi.ergo sicut statutū intel-
ligit̄ ⁊ loquit̄ qñ titulus lucratiu⁹ originaliter fuit collatus a matre
in filium ita intelligatur qñ causa dotis seu titulus dotis originaliter
procederet a matre in filiā.¶ Unum casum habeo pro indubitato vt
qd si dicta Berta pro dimidia successit Laurētio in bonis olim dotis
materne vt fatetur pars aduersa tunc decedente postea Berta sine
aliquo dubio succedere debet Berte Thade⁹ excluso auo materno qꝛ
tūc non pōt dici ꝙ iste sit casus obmissus a statuto qꝛ punctaliter de-
cidit̄ per dictū ver.ipsi quoꝙ fratres cū ad successionē Berte nullus
sit qui se admitti alleget nisi Thadeus ⁊ auus maternus qui dꝫ exclu
di per dictū statutum.Itē nec tūc potest allegari quod ista bona per-
uenerint ex dote:tū qꝛ hoc casu statutū in dicto ver.ipsi quidē fratres.
non admittit hanc differentiam inter bona que obueniunt ex dote vel
alia bona:tū etiā qꝛ dcā bona nō peruenerūt ex dote imo peruenerunt
ex causa hereditaria ⁊ ex successione Berte in hereditate Laurentij.
¶ Nec predictis obstat quod in principio dicti statuti dicatur seruari
debere ius cōe preterq̄ in casibus istis ⁊c.⁊ sic requiratur ꝙ possit ta-
lis casus legi in statuto per no.per Bar.in.l.qui liberis.§.hec verba.
ff.de vulg.⁊ pup.cum si.quia rñdeo quod decisio casus nostri legi po-
15 test aperte in dicto statuto vt superius est ostēsum.plus dico† ꝙ satis
esset ꝙ ex mēte statuti colligi posset vt firmat Bal.in.l.vbi adhuc.in
viij.col.in ver.modo succedit hic alia questio ⁊c.C.de iure do.⁊ in.l.ad
probationē.la.j.C.de proba.⁊ in.l.j.§.⁊ vt planius.C.de rei vxo.act.⁊
Bal.Ange.⁊ Imo.in.l.j.ff.de his que in testa.delen.⁊ Bal.in.l.j.in
versi.quero qd si statutum ⁊c.C.de fideicō.⁊ expresse vult Bar.in.d.l.
qui liberis.§.hec verba.dum dicit ꝙ qñ nullus alius erat scriptus he
res qui legi posset qd tunc ex mente testatoris trahitur dispositio ad
illū heredem qui legi in testamēto non potest.¶ Ita prout superius
cōclusuꝫ est puto iuris esse:iō ita dico ⁊ cōsulo Ego Alexāder de Tar
tagnis de Imola legum doctor in quorum testimonium propria ma
nu subscripsi ac consueto sigillo sigillaui alterius rectius sententis
iudicio semper saluo.

¶ Summarium super consilio cxlv.

1 ☞ Libri rationum an faciant probationem.
2 Eo ipso ꝙ apparet rem aliter se habere dicit̄ de errore constare.
3 Judex in criminalibus debet supplere defensiones rei.
4 Non debet plus operari confessio ficta q̄ vera.
5 Contra fictionem non admittitur probatio in contrarium.
6 Si iussus respondere positionibus non rñdeat ⁊ propter hoc habea-
tur pro confesso ⁊ conuicto an admittatur si vult probare rem aliter
se habere.
7 Post sn̄iam admittitur reuocatio erroris si de ea notorie constet.
8 Quando dicatur notorie constare.

¶ Consilium.cxlv.

¶ Si quis falsificauit librum rationum qui ex forma statutorum nul
lam fidem faciebat an incidat in penam falsi.


Omini redemptoris no
stri inuocato suffragio.Uisis narratis in themate ⁊
his q̄ copiose ⁊ eleganter scripta sunt p eximiū dñm
supra consulentē obmisso ex industria primo dubio
eo qꝛ deest mihi copia attestationum testiū recepto
rum capio secundū dubiū quo queritur an falsificās
dictā scripturam seu librum rationum nulli afferentem ꝑiudiciū aliqd
incidat in penā falsi.Et videretur prima consideratione dicenduꝫ qd
sic per.l.j.§.q in rōnibus.ff.ad legem cor.de fal.vbi vr̄ expressum qd
falsificans librum rationum incidit in penam legis cornelie de falsis.
¶ Secundo probat̄ p.l.qui veluti.C.ad legem cor.de fal.vbi ille qui
falsam scripsit apochā ⁊ sic scripturam priuatā incidit in penaꝫ falsi.
¶ Tertio probat̄ in.l.si qs decurio.co.ti.ibi duꝫ lr̄a dicit vel in cōscri
bendis publicis ⁊ priuatis instrumētis prebuerit officiū si falsi q̄stio
moueat̄ ⁊c.¶ Quarto probat̄ in.l.dam⁹.co.ti.in verbo chirographa
⁊ in verbo rationes priuatas.¶ Quinto probatur per.l.fin.C.de fi-
de instru.cum glo.in verbo cautelam vbi apparet quod producens in
iudicio scripturam priuatam seu ea vtens potest accusari de falso.
¶ Sexto p id qd no.Bal.in rubrica.C.de fide instru.in.xviij.colū.in
ver.sed queritur si scripsit falsum in rationibus ⁊c.vbi concludit ꝙ il-
le qui scripsit falsum in libro rationū punit̄:qꝛ facit adminiculum nisi
reprobetur.allegat dictam.l.damus.⁊ dictum.§.qui in rationibus
¶ Septimo probat̄ qꝛ incidit quis in penā falsi quamuis ex falsita-
te non inferat̄ damnum quia satis est qd inferri potuerit.l.si quis fal-
sos.C.ad.l.cor.de fal.⁊ ibi ponderat Bald.qui pro hoc etiam allegat
l.iij.in prin.ff.quod quisꝙ iu.¶ Octauo probat̄ nam quamuis non
sit mihi exhibita copia inquisitionis tñ a cōiter accidentibus ⁊ ex cōi
stilo existimandum est quod in dicta inquisitione continetur quod pre
dicta commissa ⁊ perpetrata fuerunt per dictum inquisitum in dam-
num ⁊ preiudicium eorum qui in dictis scripturis sunt nominati:⁊ ꝓ-
pter contumaciā dicti inquisiti habetur ex forma statuti cōtumax pro-
confesso.⁊ ita cōiter seruat̄ vt per Bar.in.l.diuus.la.ij.ff.de custo.reo.
⁊ in.l.quicūꝙ.C.de requi.reis.¶ Tamen premissis non obstantibus
ꝯtrariam sn̄iam in casu nostro dico de iure veriorem esse ꝑsertim ex infra
scriptis.nā presupponit̄ ꝙ dicti libri non habent ea que requiruntur
ex forma statutorum dicte ciuitatis cesene vt aliquā fidem facere ꝓs-
sint ⁊ ideo dicit̄ ꝙ ex dispositione statutorum nullā fidem faciunt ⁊ ꝓ-
pterea dico ꝙ non incidit in penam.pro hoc adduco glo.in.c.quanto
in verbo nomine patris.de iureiu.ex qua colligunt ibi docto.maxime
Anto.de bu.Jo.de imo.⁊ do.Abb.ꝙ falsificatio scripture que non ꝓ
bat non inducit penam falsi ⁊ in hoc reputant illam glo.esse bene no-
tandam.¶ Confirmo per id quod habet̄ in.l.fundū cuius.§.fi.cū gl.
fi.ff.de euic.vbi habetur ꝙ non punit̄ quis ꝑpter mendacium quando
alium nō afficit damno.p hoc ēt est glo.ordinaria in.d.l.damus.que
vult ꝙ non incidit quis in penā falsi pro falsitate cōmissa in scriptu-
ra priuata nisi talis scriptura aliquam ꝓbationē faciat.⁊ sic alteri dā
nū seu nocumentū inferat ⁊ illā gl.sequuntur ibi cōiter doct.ita intelli-
gentes.d.l.damus.cum si.Idē dixit Bar.in.d.l.j.§.qui in rationib⁹
qui dicit ꝙ ita dꝫ intelligi text.ibi.s.in scriptura priuata tali q̄ faceret
saltem semiplenam probationem vel indiciū ⁊ constat ꝙ pro ipso scri
bente liber rationū ī ꝑiudiciū alterius nihil probat saltē qñ ipse q scri
psit adhuc viuit.l.exemplo.C.de proba.⁊ declarat Bar.ī.l.admonē-
di.de iureiur.in ver.circa scdm ⁊c.⁊ in.l.nuda rō.ff.de dona.cum si.et
ideo si tales poste in quibus dicit̄ falsitatem esse cōmissam erant ad fa
1 uorem ipsius scribentis constat ꝙ nihil probare poterant.si aūt erāt
ad fauorē alterius ⁊ ꝯ alium tertium:⁊ tunc de iure cōi etiam nō face-
ret probationem etiam semiplenā saltē qñ nō ꝑstitit iuramētū in actio
ne sua:vt no.Bar.in.d.l.nuda rō.⁊ Ant.de bu.⁊ alij post eū in.c.ij.de
fi.instru.⁊ presupponit̄ ēt ꝙ ex forma statutorū requirebat̄ ꝙ dicti li-
bri haberēt aliqua in istis libris differentia propter quem defectum
nihil ꝓbabant ex dispositione statutorū ⁊ per ꝯñs videtur de iure ve-
rum ꝙ iste non incidit in penam falsi.¶ Confirmatur p id quod ha-
betur in.l.si qs legatū.⁊ qd ibi no.Barto.in.iij.col.ff.ad legem cor.de

fal. vbi nõ incidit in penã falsi ille qui deliquit circa testũ non signatum ꝛ inualidum qñ ex eo nullũ poterat alteri parari pñiudicium ꝛ cõsulatit etiam Pe. de anch. in cõñ. xx. incipiente visa inquisitione formata ꝛc. ¶ Et istud cõprobabitur ex his que dicã rñdendo ad allegata in õtrium. nam non obst. d. l. j. §. qui in rõnibus. ꝛ d. l. damus. qz ad illa iura est rñsum supra. qz put ibi declarat p gl. ꝛ doc. intelliguntur qñ illa falsitas afferebat preiudicium alteri per pdicta. ꝛ facit. l. impuberem. §. j. ff. ad. l. corne. de falsis. ꝛ l. j. C. de his qui sibi ascri. in testa. ¶ Nõ ob. ẽt. d. l. q velutí. qñ hz Ja. bu. ibi intelligit qñ illa scriptura pducebatur in forma scripture publice manu tabellionis vel etiam si erat in forma scripture priuate dz intelligi ꝙ erat solennis: vt qz habebat subscriptionẽ testiũ: vt no. in d. l. damus. alias non incurreret crimen falsi si non esset solẽnis: ꝛ ita dicit Ang. in d. l. q veluti. ꝛ ita etiã est de mente Bal. ꝛ Saly. ibi dũ rñdent p no. in d. l. domus. et eodem modo respondetur ad d. l. si qs decurio. vna enim lex p aliam determinat ꝛ declarat. l. sed ꝛ posteriores. ff. de legi. c. cum expediat. de elec. lib. vj. ¶ Non ob. ẽt. l. fi. C. de fi. instru. qñ vt ibi ẽt dicit Bald. illa l. loquit in pducente in iudicio priuatã scripturam producibilem ad aliquod indiciũ vel probationẽ. ꝛ hoc sensit ibi gl. dum dixit producibilem ꝛc. ꝛ sic non est casus noster cũ dicti libri nullã fidem facerent ꝛ p hec est rñsum etiã ad sextum ꝛ septimũ argumentũ: stante ꝙ dicti libri nullã
2 probationem faciebant. ¶ Non obstat† octauum ꝛ vltimum argumentum: vz ꝙ habeatur perinde ac si cõfessus fuerit se falsificasse in preiudicium eorum qui ibi descripti sunt: qz rñdeo qd ex inspectione librorum apparet euidenter õtrium: qz non habent requisita a statuto et cõsequenter nihil probant ſm qd supra dictũ est: vnde apparet euidenter ex ipsis libris productis erroneã esse illã tacitã confessionem nam eoipso qd apparet rem aliter se habere õr de errore cõstare. l. si post. C. de iuris ꝛ fac. igno. not. in l. de etate. §. q iusto. de interroga. act. et in l. cum de idebito. ff. de proba. ꝛ p Bar. ꝛ alios plene in l. non fatetur.
3 ff. de confessis. ꝛ iudex† in criminalibus debet supplere defensiones rei etiam si reus non allegaret. l. si non defendatur. ff. de pe. l. j. in fin. ff. de questio. ꝛ tanto magis pro absente. l. ampliorem. C. de appel. in aut. qui semel. C. quomodo ꝛ quando iud. ꝛ plene per Bart. in l. iiij. §. hoc
4 autem iudiciũ. ff. de dam. infec. ¶ Quod† autem contra fictam confessionem possit allegari de errore sicut ꝛ contra verã tenuit notabiliter Joan. an. in addi. Spec. in tit. de positio. §. nono. ver. verũ p id quod habetur in l. qñ. cum gl. ff. de his qui no. infa. iuncta. l. serui. §. j. C. de adul. ꝛ idem voluit Ang. in l. ij. C. qui testa. fa. pos. per illum tex. cũ gl. ꝛ Bal. in l. error. in fi. C. de iu. ꝛ fac. igno. ꝛ in l. ita demũ. C. de procu. ꝛ Ant. de bu. in c. ex parte. ad fi. de cõfe. ꝛ Joã. de imo. in l. fi. §. iussus ff. de app. qz non dz plus operari confessio ficta q̃ vera. l. filio quez pater. ff. de lib. ꝛ posthu. ꝛ actus fictus recipit conditiones veri. c. j. de do.
5 ꝛ contu. ¶ Nec obst.† ꝙ contra fictionem nõ admittat probatio in cõtrarium iuxta plene no. in l. siue possidetis. C. de pba. ꝛ in l. fin. in pn. ff. qd me. causa. ꝛ in c. is qui. de spon. quia verũ est super eo sup quo fit fictio vnde si vellet probare se non esse confessuz: eo casu quo agit se fuisse confessum ꝛ non posset. si vero vult pbare contentum in illa ficta cõfessione non esse verũ: ꝛ tunc põt qz hoc nõ repugnat fictioni: ita dicit Ant. de bu. in d. c. ex parte. ad fi. ꝛ pro hoc allegat no. p gl. in clemen. j. de proba. ꝛ bene pbat in l. ij. §. qd si actor. cũ gl. in verbo rei qualitas. C. de iura. calũ. per quã ẽt idẽ dicit Jo. de imo. in d. §. iussus. ¶ Et p
6 hoc inferũt† ꝙ si iussus rñdere positionibus non rñdet ꝛ propter hoc habet p cõfesso iuxta. c. ij. de cõfessis. in vj. vel bannitus pp contumaciã habetur pro confesso ex forma statuti tñ si vult probare rem aliter se habere admittet ad reuocandã confessionem: pro hoc allegant not. in c. significantibus. de purg. vulg. ꝛ in c. ex tuarum. de pur. cano. ꝛ in c. fraternitatis. de frig. ꝛ sic voluit ꝙ talis ficta cõfessio reuocetur quã
7 do constat rẽ aliter se habere. ¶ Et subdit† etiam signanter Anto. de bu. in d. c. ex pte. ꝙ ẽt post sñiam admittetur dicta reuocatio erroris si de ea notorie cõstat. allegat no. in d. c. fraternitatis. ꝛ in c. qz plerics.
8 de imm. eccl. ꝛ õr† notorie cõstare qñ ex ipsis actis constat. vt no. in c. euidentia. de accusa. ꝛ in l. vbi pactũ. C. de transf. ꝛ no. Inn. in c. p tuas. de testi. ꝛ in c. ex insinuatione. de app. cum si. ꝛ ita est in casu nostro: qz ex actis ꝛ facti euidentia ꝛ inspectione constat libros nõ habere sua essentialia ad hoc vt aliquid probent ꝛ sic vera videtur conclusio quod dictus inquisitus non inciderit in penã falsi ꝛ si statutũ punit falsificantem librum vel scripturã dz intelligi ꝛ interpretari ſm ius cõe saltem vbi agitur de pena imponenda. l. ij. C. de nova. l. puniens. ff. de in ius voc. c. cum dilectus. de cõsue. bene facit ꝙ no. Bar. in l. quid sit falsuz. in fi. ff. ad. l. cor. de fal. ꝛ in l. nõ dubium. C. de legi. ꝛ in l. omnes populi in. vj. q. prin. ff. de iusti. ꝛ iur.

¶ Summarium super consilio. cxlvi.

1 ¶ Sufficit per cõiecturas pbare casus clandestinos ꝛ occultos.
2 Quomodo debeat probari casus fortuitus vel impedimentum.
3 In his in quibus probatio est difficilis sufficit probatio p cõiecturas.
4 Propter breuitatem temporis presumitur idem ligatium.

¶ Consilium. cxlvi.

¶ Qñ probari dz aliquid qd de sui natura est difficile ad probandũ an sufficiat probare per coniecturas que alias non sufficerent.



Redẽptoris nostri inuocato suffragio. Uiso themate suprascripto ꝛ his que copiose scripta sunt per celeberrimum dominum supra cõsulentẽ aliqua duntaxat subiungam circa illud dubium quo qritur: an dicatur sufficienter probari de casu ꝛ de identitate ligatij pbando casum ꝛ identitatem ligatij per modos de quibus in themate quia reliqua dubia meo iudicio nõ videntur habere difficultatem. ¶ Dico igitur super premisso dubio dictã pbationẽ esse sufficientẽ. nã presupono ꝙ ad probãdũ amissionẽ rerum furto aut simili calliditate subtractarũ sufficit probatio per cõiecturas ꝛ presumptiões seu verisimilitudines ẽt tales que alś non fuissent sufficientes ad plenã probationẽ: ita no. Bar. quẽ alij sequuntur in l. si qs ex argentarijs. §. pe. ff. de
1 edẽ. vbi inqt ꝙ sufficit† per cõiecturas probare casus clãdestinos ꝛ occultos puta furtũ vt probãdo ꝙ ostiũ fuit ruptũ. famulus aufugit ꝛ similia. ar. l. non oẽs. §. a barbaris. ff. de re mil. ꝛ no. Cy. in l. si creditor. in fi. C. de pig. act. attendendum est enim illud qd dicit Bar. sufficere fugã famuli q est casus noster. ꝛ ita expressius no. Angel. in d. l. si qs ex argẽtarijs. §. pe. ad hoc qd no. Barto. in l. si qñ. ad fi. C. vñ vi. ꝛ Spe. in tit. de furtis. ver. pe. vbi querit Spe. si qs habebat rem aliquam in pigñ ꝛ illa fuit sibi furto subtracta quõ probabit iste ꝙ sibi fuit subtracta respondet ipse ꝙ probabit pbando ꝙ tali nocte latrones venerunt ad ostiũ suũ ꝛ illud fregerũt. l. ij. C. loc. vel. pbabit se magnũ clamorẽ vel rumorẽ fecisse de nocte qñ latrones erant in domo. et ꝙ surrexit ꝛ dixit tale pignus sibi fuisse subreptũ. hoc dico vt intelligat Jo. cõferre ad pbationẽ huius rei ꝙ tpe quo dictus cremoninus famulus aufugit dictus Jo. plurimũ conquestus fuit de subtractione dicti ligatij. ꝛ ꝙ misit nuncio ad insequendum dictum cremoninum occasione
2 dicti ligatij ¶ †Bene faciunt no. per Jo. and. in c. j. de do. ꝛ contu. li. vj. ꝛ in addi. Spec. in titu. de appel. §. nunc breuiter. super versi. qd ergo. ꝛ Guil. de cu. ꝛ Bar. in l. ij. C. qd dixim. ff. si qs cau. ꝛ An. de bu. in c. ex ratione de appel. ꝛ Angel. in l. fi. ff. de ferijs. ꝛ Bal. ꝛ Saly. in l. j. C. de dila. ꝛ moderni. in l. quesitũ. ff. de re iudi. vbi cõcludunt ꝙ si queratur quomodo debeat probari casus fortuitus vel impedimentum debet dici hoc esse arbitrarium inspecta facilitate probationis vel difficultate ꝛ inspecta qualitate persone ꝛ ſm predicta aliqñ exiget plenã probationẽ aliqñ non ꝛ ex hoc suadeo ꝙ pro parte Joannis capituleẽ ꝛ deducatur q̃liter ipe est ꝛ fuit tpe dicti dati ligatij ꝛ ante ꝛ post repu
3 tatus cõiter in similib⁹ vir fidelis ꝛ bonus ꝛ veridicus. ¶ Ad idẽ† accedit id qd dicit Fede. de señ. in cons. cxix. incipiẽte nulli dubiũ ꝛc. vbi voluit qd in his in quibus pbatio est difficilis sufficiat pbatio p cõiecturas que haberi possunt lz alias nõ facerẽt plenã pbationẽ: allegat id quod habet i c. licet ex quadã. de testi. ꝛ in c. michael. de filijs pby. ꝛ in l. tertio loco. de pba. ꝛ l. si vicinis. C. de nup. ꝛ in c. veniens. el. ij. in fi. de testi. idẽ no. i effectu Bar. in l. i illa stipulatiõe si calẽdis. in fi. ff. de verb. oblig. ꝛ in l. de pupillo in §. si quis ipsi pretori. in. viij. q. ff. de ope. no. nun. ꝛ Host. in c. fin. qd met. cau. ꝛ Bal. in aut. quas actiones. ad fi. C. de sac. san. eccle. ꝛ in l. si quis in hoc genus. C. de epi. ꝛ cle. in l. quicunq. in pe. col. C. de ser. fug. ꝛ Ant. de but. in c. veniens. el. j. de testi. ꝛ ibi ad propositũ dicit ꝙ qñ sumus in his que sunt difficilia probatione sufficiat probare per famam cum aliquibus adminiculis
4 per id qd habetur in c. preterea. eo. tit. ¶ Et stẽte† ꝙ vna die datum fuit ligatium Joanni ꝛ die sequenti reperit ꝙ Joannes dedit vnum ligatium dicto dominico deferendum bononiã ad illum mercatorẽ bononiensem cui deferri iusserat mercator Ferrariẽsis presumitur quod fuerit illud idem ligatium ꝙ datum fuerat Joanni a dicto mercatore Ferrariensi propter breuitatem temporis vt probatur in l. si ventri. §. fin. cum ibi no. per Bar. ff. de priuile. credi. ꝛ qd no. Bar. in d. §. si qs ipsi pretori. in. viij. q. facit tex. in c. officij. de elec. cũ simil. ꝛ qd pulchre no. Bal. C. de fideicõ. in l. ea in quam. circa pe. char. dum allegat. d. l. si ventri. §. fin. Ex quibus concludo ꝙ factis probationibus predictis ꝛ modo de quo in themate intelligetur sufficiẽter probatum qd dictus Joannes illud idẽ ligatiũ dederit dicto dominico ꝛ occasione commissionis sibi facte ꝛ similiter quo ad reliquas dubitationes trãseo cum domino supra consulente.

¶ Summarium super consilio. cxlvij.

1 ¶ Ubi lex requirit fieri fidem iudici intelligitur de plena ꝛ solenni probatione.
2 Testes summarie recepti per iudicem etiam sine iuramento faciunt aliquale indicium.
3 Si libellus est ineptus ꝛ iudex super eo procedit ad sententiam sententia est ipso iure nulla.
4 Exceptio tu non habes mandatũ potest quandocunq; opponi etiam post sententiam.
5 Assertio simplex notarij non facit fidem. ꝛ nu. 7.
6 Quando scriptura notarij hz debitã formam tunc ipsi creditur.
8 Sententia nulla nunq; transit in rem iudicatum. ꝛ nu. 9.
10 In executione non est dare instantiam.
11 Presumitur pro officiali ꝙ fecerit illud ad quod tenetur.

¶ Consilium. cxlvij.

Uisis


Visis dubitatiõibus in ca
sibus Gasparis zuchette quia certe scio per clarissi-
mum dominũ iudicantem pro summa eius prestãtia
longe maiores nodos facile solui posse: ideo paucis
expediã. ¶ Non obstat in primis ꝙ statutũ disponit
fieri fidem de mandato iudicis. ⁊ ideo videt̃ qđ iudex potuerit recipe-
re informationem a notario de mãdato sicut pōt recipere testes parte
absente vt dicitur tenere romanũ in. l. admonẽdi. qꝛ rñdeo quod iura
etiam dicunt oẽs probationes debere fieri iudici. l. quinquaginta in fi.
⁊ ibi per gloss. ff. de proba. l. procurator cũ si. C. de eden. ⁊ tñ certum est
qđ qñ producuntur probationes debent produci parte citata. l. si qñ
1 C. de testi. l. iudices. C. de fide instru. ⁊ † qđ vbi lex requirit fieri fidem
iudici intelligatur de plena ⁊ solenni probatione est glo. reputata no-
tabilis in cle. constitutionem ad fi. in verbo fides. de elec. ⁊ per gloss. in
c. statutum in verbo saltem. de rescrip. in. vi. ⁊ non inuenio romanum
2 contrarium dicere in. l. admonendi. quinimo † si iurisconsultus diceret
quod testes recepti parte non citata pro informatione iudicis haberẽt
effectum plene probationis ⁊ fidei in causa que vertitur inter actorem
⁊ reuz non bene diceret: ego bene fateor quod testes summarie recepti
per iudicem etiã sine iuramẽto faciũt aliquale indicium vt est tex. in. c.
cũ olim el. j. de priuile. ⁊ ibi notat̃ sed ad plenã probationem manda-
ti hoc nunꝗ̃ reperiet̃: imo in proposito dicit signanter Bartol. in. l. ij.
in fi. C. de edic. di. adria. qđ licet causa requireret summariã cognitio-
nem tñ de legitimatione persone semp̃ debet plenarie probari per ibi
not. per glo. ¶ Non obstat qđ si iudex non reijcit libellũ ineptum po-
3 test procedere ⁊c. qꝛ imo † dico ꝙ si libell⁹ est ineptus ⁊ iudex super eo
procedit ad sententiam sententia est ipso iure nulla. ita dicit Bal. in. l.
actori. in fi. C. de rebus credi. ad hoc ponderat subtiliter glo. quam di-
cit non esse alibi. insti. de oblig. ti. quamlibet in glo. magna que incipit
istud ad fi. ⁊ Ant. de bu. per illã gloss. in. c. examinata. de iudi. ¶ Non
4 obstat † qđ non fuerat oppositũ qꝛ vt scitis ista exceptio tu non habes
mandatũ pōt quandocunq; opponi etiã post sententiaz qꝛ reddit iu-
diciũ retro nullum. l. licet. C. de procura. c. in nostra. de procu. ¶ Non
5 obstat † qđ satis videat̃ constare qđ facta fuerit fides iudici vel mãda-
to per illa verba que sunt in prima scriptura dum notarius asserit fa-
cta fide iudici de mandato ⁊c. per no. in. c. qm̃ cõtra. de probatio. ⁊ per
alios in. l. sciendũ. ff. de verb. ob. qꝛ ad hoc infinite sunt rõ̃ones cla-
rissime. primo quia notarius ibi in actis subdit ⁊ asserit qũo fuerit fa-
cta illa fides iudici de mandato qꝛ dicit quod fuit facta fides per Ja-
cobum meleglinij qui asseruit se fuisse rogatum de dicto mandato: sed
ista assertio simplex notarij non facit fidem multiplici de causa vt ple-
ne in prioribus allegationibus deduxi. ergo ⁊c. Preterea illa verba
enuntiatiua notarij in actu iudiciali non faciunt fidem contra partem
que non fuit presens et tacens secus si fuisset presens ⁊ tacens. l. i. ⁊ ibi
hoc not. Bart. C. de rela. ⁊ Bar. in auť. si quis in aliquo. in fi. C. de edẽ.
cũ si. ⁊ ita loquitur Barto. ⁊ doc. in. l. sciendum. de verbo. oblig. qꝛ si in
instrumento facto inter partes aliquid enunciatiue narratur quod po-
tuit tunc fieri a partibus facit fidem cõtra partes que fuerunt presen-
tes instrumento. l. optimam. C. de contrahen. ⁊ commit. stipu. sed ad
dictum actũ de quo in dicta prima scriptura ⁊ illi enuntiationi et nar-
rationi non fuit presens Gaspar. ⁊ tacens. ergo ⁊c. ¶ Nõ obstat quod
6 creditur † notario. l. si qs decurio. C. de fal. quia dicit ibi Barto. ⁊ doc.
quod quãdo apparet scripturã notarij habere debitam formam. scilz
testes ⁊ alia requisita ⁊ dubitatur an sit scripta manu sua creditur no-
tario in hoc alias non. ⁊ ita dicit Bart. quod ibi ita est de mente glos.
si. Et qđ in casu isto non sufficiat sola assertio notarij probaui etiam in
prioribus allegationibus. ¶ Non obstat quod no. Bartol. in auť. nisi
breuiores in fi. quia cum reuerentia Barto. ibi dicit qđ quando a par-
tibus est data ptãs arbitratori procedendi sine scriptis videtur par-
tes conuenire qđ de actis stetur dicto suo ita quod nil habet commune
7 cũ casu nostro. ¶ Nõ ob. † qđ dum dicebam quod dato ꝙ illa assertio
notarij faceret fidem: tamen non sufficiebat qꝛ potuit esse quod mãda-
tum illud non erat ad istam causam. et sic probatio non concludit. nam
replicatur quod omnia debent presumi solenniter acta. d. l. sciendum
quia rñdeo quod verũ est quo ad solennitatem intrinsecam vt puta si
instr̃m dicit qđ interuenit stipulatio presumitur qđ precesserit inter-
rogatio ⁊ sequuta fuerit rñsio quia aliter non est stipulatio sed solenni-
tas extrinseca nõ presumit̃. l. quecũq;. §. fi. ff. de publica. nam notarius
asserit qđ fuit rogatus de mãdato illius. naz potuit esse mãdatũ solẽ-
ne ⁊ validũ sed ad alia ⁊ non ad agẽdũ in ista cã. ⁊ sic ptz qđ probatio
non concludit. ¶ Nõ ob. qđ si sñia trãsiuit in rem iudicatam amplius
8 non potest pars audiri qꝛ rñdeo † qđ sñia nulla nũꝗ̃ transit in rem iu-
dicatam qꝛ non est sñia. l. iiij. §. condemnatũ. l. si cũ nulla. ff. de re iudi.
9 in cle. j. de re iudi. ¶ Non ob. qđ fuerit † dictum de nullitate precepti.
⁊ fuit reiecta nullitas: qꝛ rñdeo qđ non fuit dictuz de nullitate simpli-
citer sꝫ ex quibusdam causis ⁊ defectibus citãtiũ. ⁊ sic non fuit dictum
de nullitate ex istis causis ex quibus modo dicit̃ de nullitate. et sic illa
reiectio nõ trahit̃ ad istas causas nullitatis: vt no. Bar. in. l. si expres-
sum. de app. in versi. quero si prosequutus est ⁊c. ⁊ non obstant illa ver-
ba nullum esse preceptum ac nullius roboris ⁊c. qꝛ subdit scriptura
rõnibus ⁊ causis infrascriptis inter quas causas non sunt allegate
cause nullitatis inde opposite. Preterea sñia lata per illum dñm Jo.
spinetũ p̃ quã ipse reiecit exceptiones nullitatis fuit nulla: tum quia
non fuit citatus ad eam dñs Jo. de valentia qui erat dñs cause tum ẽt
qꝛ fuit lata alia hora quam hora pro qua facta fuerat citatio ad audiẽ-
dam sñiam. ⁊ ad hoc etiaz alijs modis fuit rñsum in prioribus allega-
tionibus. ¶ Non ob. quod si mandatum p̄ductum non fuerit satis sit
quod aduersarius visus fuerit ⁊c. qꝛ nõ inueniet̃ qđ Gaspar vel pro-
curator eius vnꝗ̃ approbauerint personaz dicti asserti procuratoris.
¶ Nõ ob. de stilo palatij qꝛ negatur hoc esse verũ maxime illo tẽpo-
re in illis causis exequutiuis in quibus statutum pro forma requirit
fieri fidem iudici de mandato ⁊ de hoc stilo non est aliquid probatum.
¶ Non ob. ꝙ dñs Jo. non habuit mandatum qꝛ imo habuit vt vobis
cõstabit. Preterea p̄ reo quilibet potest comparere etiaz sine mãda-
to. l. solutionem. ff. de solu. l. plautius. ff. de procura. cum si. ¶ Non ob-
10 stat qđ in executione non est dare instantiã ⁊c. ⁊ per cõsequens non po-
tuit dñs Jo. effici dñs instantie: qꝛ ad hoc ego rñdi qđ in casibus in q̃-
bus lis non contestatur. ⁊ sic non currit instantia que consueuit currere
a die litis contestate, procurator efficitur dñs litis ꝗ̃ primũ incipiunt
litigantes tractare de meritis cause: vt no. Barto. in. l. ab executore in
fi. de ap. ⁊ plenius dixi in alijs allegatio. ¶ Non ob. ꝙ statutuz videa
tur loqui de citatione ad domũ solite habitationis: qꝛ cum reuerentia
statutum non dicit sic: sed dicit ad domũ habitationis. ⁊ inter ista est
dr̃ia. vt no. Bar. in. d. §. pretor vt alias dixi. ¶ Non obst. dum dr̃ qđ
non fuit probatũ ꝙ die quinta de mane fuerit ius redditũ: cuz illa ho-
ra debuerit ferri sñia: qꝛ rñdeo qđ oẽs dies regulariter sunt iuridici.
l. oẽs dies iubemus esse iuridicos. C. de ferijs. nisi dies qui reperiun-
tur excepti. habemus ergo regulaz iuris cõis pro nobis. ⁊ qui allegat
exceptionem illã probet. l. ij. ⁊. l. in exceptionibus. ff. de proba. ⁊ quod
fuerit ille dies iuridicus ptz qꝛ eadem die de sero fuit lata sñia: ⁊ cõstat
ꝙ ex forma statutorũ ⁊ cõsuetudine reddit̃ ius de mane ⁊ illa hora est
iuridica. si ergo aduersarius vult dicere ꝙ illa hora de mane non fuit
ius redditum est fundamentum intentionis sue illud probet ⁊ si dice
ret̃ ꝙ dato ꝙ illa hora fuerit iuridica tñ forte ptãs non sedet illa hora
dico ꝙ attento ꝙ citatio fuerit facta pro illa hora si quo casu ptãs nõ
sedit tñ illa hora currit: vt. l. sed si per pretorẽ. §. ait p̃tor. ver. sꝫ ⁊ si ma-
11 gistratus. ff. qui. ex cau. ma. ¶ Itez iudex † tenet̃ sedere de mane ⁊ p̃su-
mitur pro officiali qđ fecerit illud ad qđ tenet̃. c. ad audientiã. de pre-
scrip. l. ij. C. de offi. ciui. iudi. c. accepimus. de eta. ⁊ quali. c. in p̃ñtia de
renun. ¶ Non obstat illud qđ dr̃ qđ pars iurauit nullam deductionem
faciendam esse: qꝛ ego dico ꝙ ex forma sñie pacis debebat iurare quod
tpe saldi non fuit actũ ꝙ alie rõnes ⁊ cause inter eos firme manerent.
⁊ sic iuramentum debebat referri ad rõnes ⁊ causas q̃ erant tpe saldi ⁊
iuramentum fuit prestitũ sup̃ rõnibus q̃ essent tpe iuramenti. Sun er-
go tot ⁊ tanta fundamenta pro pte Gasparis quoruz quodlibet de p̃
se est sufficiens ꝙ pro certo totus mũdus nõ sustineret illũ processum
vt scio vestre claritati esse exploratissimum. Accedaz etiã viua voce ad
vestraz reuerentiaz toties quoties vobis placuerit: ⁊ cũ aduocatis par
tis aduerse: ⁊ sine prout malueritis. Esset enim nobis maximum dede
cus in re tam viridi ⁊ euidentissima iniuste succumbere quod nullate
nus reor attenta probitate vestre reuerentie.

¶ Summarium super consilio. cxlviij.

1 Statuta in loco pro. l. seruantur.
2 Valet statutum forensibus collectam imponens. ⁊ nu. 3.
4 Qui percipit fructus vocatur ad munera. ⁊ nu. 5.
6 De consuetudine bononiensi ꝙ nullus ciuis vel forensis habitans vo-
cari possit ad aliqua onera realia ⁊c.
7 Consuetudo disponens in ciue vendicat sibi locum in ciue ⁊ p̃uilegio. 8.
9 Ciuitas vniuersitas reges duces ⁊c. possunt concedere priuilegium
immunitatis.
10 Concessio immunitatis non est de reseruatis principi.
11 Mulier nõ habet dominium in bonis.
12 Masculinum non concipit femininum in concernentibus odium non
rationabile. ⁊ nu. 14.
13 Pro eadem re non sunt soluende due collecte.
15 Statuta non sunt iudaice intelligenda.

¶ Consilium. cxlviij.


In christi saluatoris nomi-
ne amẽ. Visis q̃ in themate cõtinent̃ videret̃ p̄ma facie
dicẽdũ dñam Mixinã p̄ dictis bonis hereditarijs col-
lectari ⁊ grauari potuisse ⁊ posse dictaq; bona affecta
fuisse ⁊ cẽ onere collectãdi, p̃dicto. ⁊ hoc vigore supra
scriptarũ triũ p̄uisionũ comitat⁹ Boñ. Nec nõ vigore dicti alterius
statuti i ver. ⁊ idez intelligatur ⁊ seruetur ⁊c. cum seq. Ex quibus satis
1 videtur in specie decisa dubitatio de qua queritur cum dicta † statu
ta in loco pro lege seruentur iuxta. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iu. l.
cunctos populos. cuz materia. C. de sum. tri. l. an i totũ. C. de edifi. pri.
insti. de iure na. §. j. c. vt animarum. de consti. in. vj. ⁊ in specie ponit 2

2 pulchre Bal.in.l.j.in.vij.col.C.de sen.q̄ p eo ꝙ inter.vbi † fortius di-
xit tenere statutū forēsibus collectā imponens.⁊ idem Bald.in.l.fi.C.
sine cen.vel reliq.⁊ in.l.j.§.qbus.ff.ꝙ cuiusꝗ vniuer.⁊ qḋ no.Barto.
in.l.rescripto.§.fin.ff.de mune.⁊ hono.⁊ in.l.vnica.C.de auro corona
rio.li.x.per illum tex.cū cōcordā.¶ Sed p̄dictis nō obstantibus indu
3 bitanter puto veritatē esse in ꝯriū.Et ad intelligentiam † eorum que
dicturus sum.Presuppono qḋ in casu de quo vertit̄ questio tracta-
tur de muneribus patrimonialibus de qbus ēt loquunt̄ statuta pre-
dicta hoc est de illis muneribus q̄ ipsis rebus vel personis pro rebus
inducūtur de qbus loquit̄ tex.in.l.j.§.patrimoniale.⁊ in.l.fi.§.p̄rimo
niorum sunt.⁊.§.p̄rimoniorum aūt.⁊ in.l.rescripto.§.fin.cum ibi no.
ff.de mune.⁊ hono.⁊ in.l.modios.C.de suscep.⁊ arca.lib.x.⁊ plene p
gloss.in rub.C.de mune.patri.lib.x.plenius per Pet.et Cy.in.l.vo-
luntarie.C.de excu.tu.⁊ p Guil.in.l.neminem.C.de sac.san.eccle.⁊ p
Bar.plenissime in.l.j.C.de mul.⁊ in quo lo.li.x.⁊ p Jo.and.in.c.j.de
immu.eccle.in.vj.in nouella.⁊ aliquid p Specu.in ti.de cēsi.§.nūc di-
cendum ver.que aūt.⁊ per do.Ant.⁊ alios in.c.non minus.de immu.
4 eccle.⁊ Saly.in.l.fi.C.sine cēsu vel reli.¶ Hoc † presupposito dico qḋ
de iure dn̄a Mirina pro dictis rebus ⁊ bonis Angelo datis in dotez
nō potuit nec pōt compelli in castro sancti Joannis vel alibi ad mu-
nera subeunda:sed de mero iure cōi onera hec maritum respicerent.l.
neqꝫ.⁊ ibi no.Bar.ff.de impē.in re.do.⁊ not.glo.Barto.⁊ doc.in.d.l.
j.C.de mulie.⁊ in quo lo.li.x.⁊ no.Bar.in.l.lucius.§.idē rn̄dit constā-
te.ff.ad municip.⁊ Spe.de cēsi.§.nūc dicēdū.ver.si ille enim qui fru-
ctus percipit ⁊ possidet ad talia munera vocat̄.l.hactenus.⁊.l.si pen-
dentes.§.si quid cloacarij.ff.de vsufr.⁊.l.j.C.de anno.⁊ trib.lib.x.l.fi-
ne herede.§.lucius.ff.de admi.tu.l.fructus.C.de act.emp.l.in summa
C.de pig.sed maritus est de talibus,l.pro oneribus.C.de iure do.l.do
tis fructus.ff.de iure do.l.iij.§.genera.⁊.l.pomponius.§.in dotem.ff.
5 de acqui.pos.⁊.l.vnica.C.de vsucap.pro dote.ergo ⁊c.¶ † Ad mune-
ra etiā personalia clarū est dn̄am Mirinā non esse vocādam in castro
sancti Jo.vnde oriunda est:sed de iure cōi vocaretur in loco vbi ange-
lus eius maritus incolatum hꝫ preal.l.j.C.de mulie.⁊ in quo lo.l.fi.C.
de incolis.lib.x.⁊.l.fin.§.item rescripserunt mulierē.ff.ad municip.qḋ
etiā precise cautum est in dicto vltimo statuto in ver.si autē filia ⁊c.ibi
realia tm̄.¶ Angelus vero eius maritus ad aliqua ex predictis mu-
neribus in castro sancti Joā.minime vocari pōt tum rōne priuilegij
6 de quo infra dicet̄.tum † etiā rōne allegate consuetudinis habentis ꝙ
nullus ciuis Bononie vel forensis in ciuitate Bononie habitās vo-
cari possit ad aliqua onera realia vel personalia ordinaria vel extra-
ordinaria aut cuiuscūqꝫ generis vel speciei in comitatu Bononie etiā
occasione bonorū que in comitatu possideret vel acquisiuisset:nec etiā
tūc vigore dicte consuetudinis ad onera predicta vocat̄ ille in talem ci
uem vel forensem talia bona estimata transferret vel alienaret post
alienationē vel translationē predictam que cōsuetudo in talibus attē-
denda est:vt est casus in.d.l.sine herede.§.lucius.ff.de admi.tu.in.l.
licitatio.§.earum.ff.de publi.⁊.l.fin.C.noua vectig.⁊ in.l.i.C.de auro
coro.lib.x.cū cōcor.¶ Ultra p̄dicta cōstat neqꝫ Angelū neqꝫ Miri-
nam ad subeunda munera in castro sancti Jo.cogi debere autoritate
priuilegij eisdem in latissima forma cōcessi ab habente p̄tātem legati
de latere in ciuitate Bononie ⁊c.⁊ a dn̄is Antianis ⁊ consulibus di-
cte ciuitatis ex cuius priuilegij vigore creati ⁊ cōstituti fuerūt Angel⁹
⁊ Mirina ciues ciuitatis Bononie taliter ꝙ gaudere debeant omni-
bus immunitatibus:exemptionib⁹ priuilegijs prerogatiuis officijs
muneribus honoribus cōmodis incommodis ⁊ alijs quibus gaudent
ciues ciuitatis Bononie origine propria paterna et auita vel saltem
duabus ex eis quo ad personas res ⁊ bona sita in ciuitate districti ⁊ co
mitatu Boñ.tā acquisitis ꝙ acquirendis:⁊ quo ad quecūqꝫ alia in fa
uorem vtilitatē ⁊ incōmodū ciuium predictorum taz ex forma quorū-
cunqꝫ statutorū prouisionū:reformationū:⁊ ordinamentorū dicte ci-
uitatis ꝙ al's quomodolibet de cōsuetudine vel de iure disposita.et ꝙ
in oībus habeantur tanq̄ veri naturales ⁊ originarij ciues Boñ.sta-
tutis prouisionibus cōsuetudinibus ⁊ alijs quibuscūqꝫ in ꝯriū facien-
tibus nō obstātibus ⁊c.Un̄ stante cōsuetudine ꝙ ciues Bononie sub-
ire nō teneant̄ onera in comitatu Boñ.realia vel personalia:ordina-
ria vel extraordinaria etiā p bonis q̄ in comitatu possiderēt ⁊c.q̄ con-
suetudo circa p̄dicta valet etiaz ꝯ ius cōe.d.l.sine herede.⁊ dixi supra.
ergo Angelus ⁊ Mirina ciues ex priuilegio ⁊ virtute dicte cōsuetu-
7 dinis grauari nequeūt maxime cū consuetudo † talis disponens in ci-
ue sibi locū vendicet etiā in ciue ⁊ priuilegio:vt no.Bar.in.l.si mari-
tus sit in magistratu.§.j.ff.de adul.⁊ in consilio suo incipiente p̄ūctus
talis est quidā ⁊c.⁊ Bal.in.l.oēs populi.in pe.col.in ver.sed pone sta-
tuto cauet̄ qḋ nullus ⁊c.de iusti.⁊ iur.vbi dicit hoc esse verū etiā si sta-
tutū vel cōsuetudo loqueret̄ in ciue originario.⁊ Bal.in.l.si non spā-
li.C.de test.et in.l.siue possidetis.C.de proba.⁊ in.l.iij.§.hec verba.ff.
de neg.gest.⁊ in.l.ciues.C.de app.⁊ in.l.ij.C.de iur.aur.an.⁊ in.l.in re
he.post Cy.p illū tex.ff.de sta.ho.⁊ late p Pe.de anc.in repe.c.cano-
num statuta.de cōsti.i ver.Scḋo pone statuto cauet̄ ⁊c.⁊ que no.Bar.
⁊ doc.in.l.si is qui p emptore.in fi.iij.q.princ.ff.de vsucap.et in.l.j.ff.
8 ad municip.cū si.¶ Et non est † dubiū ꝙ dicti ꝯcedentes priuilegiū

scꝫ habens p̄tātem legati de latere ⁊ antiani ⁊ consules ciuitatis dictū
priuilegium ciuilitatis ⁊ imunitatis concedere potuerunt attento qḋ
hec concessio nō est de specialiter reseruatis p̄ncipi.vt ptꝫ ex no.plene
per Barto.in.l.hi qui.ff.de iure imu.⁊ in.l.vacuatis.C.de decurio.lib.
x.⁊ Spe.in.ti.de censi.§.nūc dicendū.ver.qd si vniuersitas fecit pactū
⁊ in ver.quid si vniuersitas alicui⁹.et ibi Jo.an.in additione incipiente
⁊ per hāc.l.⁊ do.Anto.⁊ alij in.c.puenit.de imum.ecc.⁊ qḋ legi.et no.
9 in.c.auditis.de resti.in integ.in quibus † locis cōcludit̄ qḋ ciuitas vni-
uersitas:reges:duces:marchiones ⁊ similes possunt concedere priui-
legium immunitatis ⁊ maxime de nouo venientibus ad ciuitatez vt in
casu nostro in Angelo predicto forensi nouiter venienti ad habitādū
in ciuitate Bononie:⁊ idez in Mirina q̄ forēsis effecta erat ⁊ ampli⁹
non dicebat̄ esse de loco originis sue:propter m̄rimoniū cū forēse ꝯctū
⁊ potissime quo ad subeunda munera de quibus tractat̄ vt dicta.l.fi.§.
idem rescripserū mulierē.⁊ ibi Bar.ff.ad municipā.⁊ no.p glo.⁊ doc.
in.l.origine.C.de municip ⁊ origi.li.x.⁊ no.Bal.⁊ doct.in.l.cū quedaz
puella.in prin.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ Bald.post Cy.in.l.ij.C.de iu-
risdi.om.iudi.lꝫ quo ad Mirinā non sit necesse insistere attēto qḋ etiā
absqꝫ priuilegio ciuilitatis ipsa nō posset quouis modo molestari pro
dictis bonis dotalibus vt dixi supra cum neqꝫ fructus percipiat neqꝫ
10 possessionē habeat.¶ Et sic † cū cōcessio immunitatis nō sit de reser-
uatis principi potuit per predictos cōcedi ad hoc.c.qḋ trāslationē cū
ibi no.de offi.leg.⁊ in.c.nuper cuz ibi no.de sen.excom.⁊ Spe.de lega-
to.§.nunc ostendendū est versi.legatus igit̄ quicunqꝫ ⁊ no.glo.ij.q.v.
que de causa ⁊ qḋ no.xxv.q.ij.in summa.igit priuilegium predictum
Angelo ⁊ Mirine priuilegiatis seruandum est.l.decurionibus.C.de
silentia.lib.xij.in.c.decet.de re.iur.in.vj.cum si.¶ Modo restat ad
allegata in ꝯrium rn̄dere ⁊ primo non obstat prouisio prima que inci-
11 pit item qḋ oēs ⁊ singuli qui erant fumantes ⁊c.qꝛ dico † qḋ illa p̄ui-
sio inquantum comprehendit munera patrimonalia imponenda ip-
sis rebus vel personis pro rebus non vendicat sibi locum in casu no-
stro cum enim vt dixi supra dicta dn̄a Mirina:bona predicta non ha-
beat nec quo ad possessionem nec quo ad fructus imo nec etiam quo
ad dn̄ium.l.doce.C.de rei ven.l.si predium.C.de iure.do.l.dotis.§.si
res.ff.eo.ti.⁊ plene no.in.l.in rebus.C.de iure do.ergo non pōt Miri
na pro dictis bonis ad munera vocari.sꝫ soli possessores fructus per-
cipiētes vocandi sunt.d.l.j.C.de anno.⁊ trib.cuz concor.superius al-
leg.talia eñi onera possessorem seu successorem in possessione vndiqꝫ
insequuntur.l.j.et.ij.C.sine cen.vel reli.l.licet.C.de iure dot.etiam si
alius sit in estimo descriptus vt declarat Bal.in.l.si negociū.C.de ne-
go.gest.⁊ in.l.omnes.in princ.C.sine censu vel reliquijs.⁊ sic q rem in
alium transtulit ab onere liberatus est ad hoc ēt quod voluit no.Spe.
⁊ Joā.an.in addi.Spe.in ti.de cle.coniuga.in ver.ad huius ⁊ ver.seq.
⁊ seq.qḋ etiam expresse est de mente prouisionis predicte ibi ⁊ ipsoruz
bona estimari ⁊ ibi inspectis facultatibus.onera ergo predicta sup-
portant qui bona ⁊ facultates habent pro rata facultatum cū ergo ver
ba dicte prouisionis non conueniant nec adaptari possint ad Mirinā
dicta bona non habentem.ergo nec eiusdem prouisionis dispositio li-
gabit eandem.l.ita aūt.in prin.ff.de admi.tu.l.iiij.§.toties.de dam.in-
fec.c.indēnitatib⁹.§.pe.de elec.i vj.c.ad nostrā.el.ij.de iu.iur.¶ Pre
terea si diceremus qḋ dicta prouisio obligaret illum q in alterū bona
alienasset ad supportanda onera realia pro rebus in alium translatis:
12 cum talis prouisio † que loquitur in masculino dum dicit oēs ⁊ singu-
li qui ⁊c.esset valde odiosa ⁊ ꝯ dispōnem iuris cōis nolentis ad onera
realia non possidentem vocari:vt.s̄.deduxi nō cōprehenderet in casu
nostro Mirinam cū in ꝯcernentibus odiū non rōnabile masculinum
femininum nō cōcipiat.l.j.§.quare ⁊ si ex hr̄datio.ff.de ven.in pos.mit.
l.quisquis cū ibi no.per doc.C.ad.l.iul.maie.no.glo.Dy.⁊ Bar.in.l.j.
ff.de ver.sig.⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.quicunqꝫ.C.de ser.fug.⁊ Bar.in.l.si qs
in tm̄.C.vn̄ vi.⁊ in.l.j.ff.de pec.⁊ Spe.de dispu.⁊ all.§.post hoc.ver.
vbi masculinum.⁊ Jo.an.in.c.in generali.de elec.in.vj.⁊ no.etiaz doc.
in cle.j.eo.ti.⁊ archi.xvij.q.iiij.si quis suadente.⁊ no.ēt doc.⁊ maxime
moderni in.l.si ita scriptū.in prin.ff.de leg.ij.⁊ in.l.si qs id quod.§.j.
ff.de iur.om.iu.⁊ in.l.in multis p Bald.ff.de sta.ho.⁊ ex verbis dicte
prouisionis ptꝫ euidenter ꝙ loquitur in masculo tātū.¶ Nec similiter
obstat secunda prouisio que incipit item ꝙ omnes ⁊ singuli mascu-
li ⁊c.qꝛ illa clare loquitur in muliere habente vel possidente domum
in comitatu ⁊c.sed Mirina domum nō dꝛ habere nec possidere sꝫ eius
maritus vt est probatum ergo ⁊c.Preterea dicta prouisio exceptuat
ciues boñ.in eadem ciuitate habitantes sed Mirina vigore priuile-
gij talis est vt supius est on̄sum igitur ⁊c.¶ Pariter etiam non ob-
stat tertia prouisio que incipit.Item qḋ omnes ⁊ singuli alij habita-
tores ⁊c.qꝛ rn̄deo vt dixi ad primā prouisionē vez ꝙ quātū ad onera
realia que rebus vel personis pro rebus inducunt̄ de quibus tractatur
illa prouisio Mirinā ligare nō pōt cū ipsa non habeat nec possideat
dicta bona:sed in aliū translata sunt.Alias si diceremus qḋ dicta p-
uisio ad onera realia ligaret illum qui bona ⁊ res alienauit in alterum
13 sequeretur absurdissimum quod † pro eadem re ⁊ eadem occasione due
collecte soluende essent eodem tempore vna ab eo qui alienasset alia
ab eo qui acquisiuisset ⁊ possideret contra no.per glo.⁊ doc.in.l.j.C.
de mulier.

de mulier.⁊ in quo lo.glo.in.l.honorē sustinenti.ff.de muner.⁊ ho.no. Inno.in.c.cū nō sit.de deci.⁊ Bar.⁊ doc.in.l.fi.§.quoties.ff.de publi. ⁊ Bal.in.l.j.§.quibus in.ij.q.prin.ff.qd cuiuscꝫ vniuer.⁊ Pet.de ancha.in cle.presenti.de cēsi.¶ Itē rn̄deo ꝙ nō cōprehēdit feminā his rōnibus ⁊ legibꝰ que allegate fuerūt rn̄dēdo prime ꝓuisioni.¶ Rursus etiam ad oēs predictas prouisiones rn̄deo qd vigore priuilegij ciuilitatis ⁊ cōsuetudinis de qua supra nō habent locū prouisiones predicte in Mirina effecta ciue ciuitatis Boñ.qui ciues etiam pro bonis
14 in comitatu sitis soluere nō tenentur.¶ Postremo† nō obstat statutum predictū in versi.⁊ idem intelligatur ⁊c.cū sequentibus.qꝛ rn̄deo qd si Mirina bona predicta hereditaria possideret forte dici posset eam dicto statuto ligari. Sed attento quod ⁊ dn̄ium ⁊ possessio ac fructuum perceptio ad angelum eius virum spectare noscuntur dico ꝙ isto casu statutum predictū loquens de oneribus realibus non cōprehendit in casu nostro Mirinam bonis carentē:cū vt sepius est dictum realia onera semper possessorē insequātur ⁊ nō alium. Et si aliter intelligeretur sequeretur absurdum de quo supra.vcꝫ qd duo scꝫ alienans ⁊ acquirens binas collectas pro eadem re ⁊ eodē tempore soluere tene
15 rētur.non ergo† ita iudaice statuta intelligenda sunt vt not.gloss.in.l. damni infecti stipulatio competit in.§.si is qui vicinas.ff.de dam.infec.⁊ no.Bald.in.l.quicunqꝫ in.vij.col.C.de seruis fugi.imo qn̄ essent dubia verba statuti debent interpretari fm̄ ius commune ne quis indebite damnum patiatur:vt in casu nostro.l.si serui vestri.C.de noxa. l.adigere.§.quamuis.ff.de iurepa.⁊.l.quāuis.ff.de in ius vo.⁊ no.plene Bar.⁊ docto.in.l.omnes populi in.vj.q.princip.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ Bal.in.l.ita pudor.C.de adulter.⁊ Sali.ī dicta.l.si serui.cū cōcordā. imo talis intellectus aperte colligit̄ ex verbis dicti statuti circa principium ibi dum dicit pro his bonis que possiderent ⁊c.¶ Et ita dico ⁊ consulo ego Alex.de tarta.de imo.

¶ Summarium super consilio.cxlix.

1 ¶ Nullus clericus etiam qd non sit in sacris non potest condemnari a iudice laico.3.

2 Clericus coniugatus si incedat in habitu ⁊ tonsura non perdit priuilegiuꝫ clericale.7.

4 Iudex ecclesiasticus etiam nulla facta citatione de iudice seculari potest inhibere ne in causa procedat.14.

5 Eoipso qd coram iudice laico producitur instr̄m clericatus sufficit ad hoc vt laicus debeat remittere cognitionem.

6 Quando coram iudice ecclesiastico opponitur exceptio concernēs forū ecclesiasticum.

8 Dictio quamdiu.

9 Ad cognoscendum ad quem forum spectet cognitio delicti.

10 Consuetudo non potest tollere priuilegium clericale.11.

12 Omnis habitus honestus dicitur habitus conueniens clericis.

13 Clerici non habent habitum determinatum a iure.

¶ Consilium.cxlix.

¶ An si contra clericum coniugatū inquiritur de homicidio per iudicem secularem debeat semper remittere ad curiam episcopalem.



In causa inquisitionis formate contra spectabilem virum dn̄m Anto.fuzim.per magnificum potestatē ciuitatis Padue ⁊ eius prestātiss.curiam vertitur dubiū:an remitti debeat ad curiam epālem iuxta petita ⁊ contenta in scriptura inhibitionis facte per curiam epālem ⁊ consequenter supersederi per curiā prefati do.ptātis in cognitione ⁊ processu asserti criminis homicidij:vt dicitur per dictū do.Anto.commissi:in quo intrepide concludendum
1 puto:pro parte affirmatiua. Ad qd ostēdendū† presuppono qd nullus clericus etiā si non sit in sacris:sed solū primā habeat tonsurā non potest distringi vel condemnari a iudice laico al's iudex laicus censura excommunicationis plectendus esset.c.ij.de fo.compe.⁊.c.cum non ab homine.de iudi. Bene facit qd habetur in.c.cū cōtingat.de eta.⁊ qua li.⁊.xi.q.j.c.clericuꝫ cuiuslibet.⁊ dicunt doc.in.d.c.ij.⁊ precipue Anto. de but.ibi per illum tex.in omni clerico generaliter loquente:qd istud qd dictum est de censuris locū vendicaret etiam in iudice laico distringente vel condemnante clericū coniugatum in criminibus in quibus a iudice laico distringi vel condemnari non potest de quibus infra dicetur.per hoc puto quod sibi diligenter cauebūt hi prestantissimi domini qui iudicaturi sunt ne censuras incurrere possint ecclesiasticas.
2 ¶ Scdo presuppono† ꝙ si clericus coniugatus incedat in habitu et tonsura non perdit priuilegiū clericale quo ad hoc vt de crimine non possit per iudicem laicum contra eum procedi dummodo vnicā ⁊ vir-
3 ginem duxerit in vxorē.c.vno.de cleri.coniu.in.vi.¶ Tertio† presuppono cognitionem an do.Anto.sit clericus ⁊ gaudere debeat priuilegio clericali ⁊ consequenter an vnicam virginem vxorem duxerit pertinere non ad iudicem secularem sed ecclesiasticuꝫ.c.si iudex lai.de sen. excom.in.vi.traditur per Cy.⁊ Bald.in.l.si qua per calumniam.C.de episcopis ⁊ clericis.et proprie in terminis nostris in clerico coniugato tradunt domini de rota in ordine meo conclusione.cxcvij.incipien. item si clericus coniugatus:et etiam moderni vt dominicus de sancto geminiano in dicto.c.vno.ad fin.per.d.c.si iudex ⁊ interim iudex secularis non debet procedere in causa criminis sed supersedere donec fuerit cognitū an debeat gaudere priuilegio clericali vt aperte dicit tex.
4 in dicto.c.si iudex in fi.¶ Et quo ad hunc† effectuꝫ supersedendi potest iudex ecclesiasticus etiam nulla facta citatione de iudice seculari sibi inhibere ne in dicta causa interim procedat vt notabiliter decidit Anto.de but.in.c.tuam.de ordine cogni.in.iij.col.in versi.ex his potest decidi ⁊c.Secutus lappum allegatione.lvi.cum quo etiam transeunt Joā.de imo.⁊ do.Abbas in dicto.c.tuam.¶ Et est bene verum quod postea quādo iudex ecclesiasticus vult ordinarie recipere probationes vocandus erit iudex secularis coram quo primo fuerat tractus delinquens.ita habetur in.d.c.si iudex.bene facit quod no.glo.in.c.cū speciali.in verbo coram superiore.⁊ qd ibi not.Hosti.⁊ Joā.an.de ap.
5 ⁊ qd habetur in.c.venerabilibꝰ.iuxta prin.de sent.excō.in.vj.¶ † Plꝰ dixit Bal.in.d.l.si qua per calumniam.qd eoipso ꝙ coraꝫ iudice laico producitur instr̄m clericatus illud sufficit ad hoc vt iudex laicus debeat remittere cognitionem ad epm̄ ⁊ iudex laicus interim cessare debebit.¶ Suddit etiam Bal.in preallleg.l.si qua per calumniaꝫ.iudicem laicum debere credere interlocutoria lata per iudicem ecclesiasticum interloquentem illum inquisitum gaudere priuilegio clericali ꝑ c.fin.de excep.li.vj.¶ Ex his infertur quod cum iudex ecclesiasticꝰ recepta summaria fide ad sui instructionē de clericatu ⁊ de incessu in habitu ⁊ tonsura dicti domini Antonij ⁊ quod virginem duxerit vxorem inhibuerit curia magnifici ptātis ne interim procederet cōtra dictum do.Anto.supersedendum est per dictam curiam super cognitione di-
6 cti criminis.¶ Et lꝫ† aliquando coram iudice laico opponitur exceptio concernens forum ecclesiasticum ⁊ queratur an possit cognosci ꝑ iudicem laicuꝫ soleat distingui aut est qd facti ⁊ tunc possit iudex laicus cognoscere:aut est qd iuris ⁊ tunc non vt tradit̄ per Bar.⁊ alios in.l.titia.ff.solu.ma.⁊ in.l.ij.ff.de iur.om.iu.⁊ in.l.iij.C.de iudi.⁊ in.l. omni.C.de sacrosan.eccle.⁊ per cano.in.c.cuꝫ sit generale.de fo.cōpe.⁊ in cle.j.de vsur.cum si.tamen in casu isto etiā si esset qd facti nō pōt cognosci per laicum.d.c.si iudex laicus.⁊ hoc ideo qꝛ actiue nullo mō pōt cadere hoc in laicum qꝛ quem esse clericum ⁊ esse laicum repugnant sed qn̄ actus sp̄ualis potest cadere in eo qui remanet laicus vt est actus matrimonij videt̄ habere locū dicta distinctio doctorum.ita notabiliter decidit Pet.de ancha.in.c.ea in.v.q.de regu.iur.in.vj.vt ibi plenius per eum.¶ Et ne fortasse titubaret conscientia dicti.d.pretoris And.Anto.gaudere debeat ꝑuilegio clericali ex eo quod fortasse dicatur ꝙ per aliqua tp̄a ante assertum crimen cōmissum nō incedebat do.Anto.in habitu ⁊ tonsura clericali:⁊ qd non sufficiat ei postea reassumpsisse habitum quamuis hec essent discutienda in foro ecclesiastico tn̄ pro aliquali satisfactione consciētie dn̄i Pretoris posito sine preiudicio qd veritas in facto sic se habuisset attamen reassumendo habi-
7 tum ⁊ tonsuram dico† qd recuperat priuilegium clericatus.ita decidit Jo.an.in.c.Jo.in.iiij.q.de cle.coniu.referens pad.ita fuisse determinatū per id qd habetur in.c.si.de vi.⁊ hone.cle.⁊ arg.l.si quis libellos.C. de ap.⁊ hoc sequuntur cōiter alij scriben.in.d.c.Jo.idē etiaꝫ tenet Jo. mo.archi.Jo.an.Jo.de lig.⁊ domi.de sancto gemi.ī.d.c.vno.⁊ Pau. de liaza.in cle.j.de vi.⁊ hone.cle.pro quo est optimus tex.in dicta cle. prima in verbo quandiu.fm̄ primum intellectum positum ibi in glo.
8 in ver.omnino qui est cōiter approbatus:qꝛ† illa qualitas importata per illam dictionem quādiu refertur ad oīa posita in eadem oratiōe.vt notabiliter tenet Barto.in.l.iiij.§.eritqꝫ oīa.ff.vi bo.rapto.¶ Pro ista opi.est bonus tex.in.c.clericus.si tonsura.de vi.⁊ bone.cleri.Se-
9 tis est ergo qd tpe delicti reassumpsisset habitum ⁊ tonsurā ⁊ dato qd etiam post tp̄s delicti deposuisset hoc ei nō noceret qꝛ† ad cognoscēdū ad quem forū spectat cognitio delicti attenditur status in quo qs erat tpe delicti.ita proprie in clerico deponente habitū ⁊ tonsurā ⁊ ducente vxoꝛeꝫ decidit singulariter Bal.in.l.affinitatis.C.cōia de succes.ī fi.al legat no:per glo.in.l.nemo potest.de lega.j.Sed vt sentio compe.prefatum do.Anto.⁊ ante delictum ⁊ post delictuꝫ semper incessisse in ha
10 bitu ⁊ tonsura qd plus est.¶ Et predicta †procedunt etiam si cōsuetudo aliter se haberet:qꝛ non potest consuetudo in hoc tollere priuile-
11 gium clericale:vt notabiliter decidit Hosti.in.c.j.de aposta.¶ † Nec etiam prodidisset priuilegium clericatus dicto do.Anto.si apparet cū se immiscuisse negotijs secularibus que interdicta reperiuntur clericis a iure nisi constaret per dictum do.Antonium ab epō fuisse ter monitum:vt a dictis negotiationibus secularibus desisteret vt in.d.c.fin.de vi.⁊ hone.cleri.⁊ in.c.j.eo.ti.li.vj.⁊ firmat Jo.de imo.ī.d.c.ioānes.⁊ lꝫ ipse dicat qd istud in clerico coniugato non meminit se legisse tactū per alios tn̄ in veritate istud vr̄ clare decisum iuncta cle.j.de vi.⁊ hone.cleri.facit qd habetur in.c.in audientia.⁊ in.c.contingit.cl.ij.de sen.excō.
12 ¶ Nec† etiam dici potest habituꝫ quo vtebatur prefatus do.Ant.nō fuisse habitum clericalem ⁊ conuenientē clericis coniugatis volentibꝰ retinere priuilegiuꝫ clericale:qꝛ imo oīs habitus honestus dicitur habitus conueniens clericis dummodo nō sit a consuetudine ibi repro-
13 batus qꝛ † clerici non habent habitum determinatū a iure:vt est glo. notabilis in cle.j.in fi.de elec.⁊ no.glo.⁊ doc.in.c.penul.de vita ⁊ hone.cle.vnde dicit ibi Inno.quod illa que ponuntur in.d.c.pe.in text.

non sunt de precepto: sed de cõsilio. ꝛ no. doc. maxime Laudẽsis. ꝛ do.
Cardinalis in cle. ij. in fi. de vita ꝛ hone. cle. ꝛ no. xxx. di. in. c. si quis vi-
rorum. libens ergo dꝫ magnificentia pretoris remittere dictã cogni-
14 tionem ꝛ non procedere. quoniam † si procederet quicunqꝫ processus ꝛ
sñia contra dictũ do. Anto. etiã nullo modo cõparentẽ ꝛ etiaꝫ citatum
tanqꝫ laicum redderetur nullus ipso iure quãqꝫ nemo pro eo cõpare-
ret ad allegandũ priuilegium cleriale: vt decidit Archi. xv. q. iiij. in. c.
placita. ꝛ Spec. in ti. de cita. §. j. ver. sed pone. ꝛ Jo. an. in regula sciẽti.
in mercuria. ꝛ Cy. in. l. generaliter. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ Bar. in cõsilio suo
incipi. clericus nõ sub noĩe clericali. ꝛ Bal. ꝛ Ange. in. l. ij. si qs in ius
voc. nõ ie. Ang. ꝛ Jo. de imo. in. l. quidã cõsulebat. ff. de re iud. ꝛ cano.
magis cõiter in. c. si diligenti. de fo. cõpe. per id qd ibi habet in tex. ꝛ p
id quod not. iij. q. vj. si eps. ꝛ. xxiiij. q. viij. conuenior. ita esse concludit
Pe. de anch. in repetitione. c. ea que. de reg. iur. in. vj. in. xxiiij. q. vbi di
cit hoc esse verũ etiã si statutũ diceret ꝫ sñiam vel bannũ latam contra
inquisitũ nulla possit opponi exceptio nullitatis: qꝛ nunqꝫ intelligat
reiecta exceptio nullitatis surgens ex defectu incompetentie iurisdi-
ctiõis. allegat glo. reputatã singularẽ in cle. j. de sequestra. pos. ¶ Re
liqua suppleat excellentia clarissimorum doctorum ꝛ iudicum curie.
Et ita sentio iuris esse. Ego Alex. de imo.

¶ Summarium super consilio. cl.

1 ☞ Qui non est ltie etatis de iure cõi nõ põt immobilia donare. 14.
2 Verba in dubio potius interpretantur vt conditionem magis qꝫ mo-
dum faciant.
3 Ubi non est sigillum appensum non dicitur autentica scriptura. 5.
4 Licet in priuilegijs exemplandis non sit certus aduersarius tamen
debet fieri citatio per edictum generale.
6 Non exemplis sed legibus est iudicandum.
7 In sñia autentica fides adhibetur lꝫ omnia acta cause non appareant
8 In antiquis non expedit probare qd notarius fuerit notarius.
9 Sola antiquitas non adhibet plenam fidem scripture vel alteri docu-
mento.
10 Fundanti ex tempore incumbit onus probare limitatum tempus.
11 Quando testis est interrogatus de tempore nec dicit de completo seu
finito est ambiguus.
12 Quomodo intelligatur probatio de qua in. l. barbarius philippus.
13 Feudum nouum quomodo intelligatur.
15 Alienatio in confeudatariũ dr magis quedã renuntiatio qꝫ alienatio.
16 Testis interrogatus ꝛ non deponens de causa scientie dicitur depo-
nere vt pecus.
17 Clausula in statuto. s. vsqꝫ ad conclusionem in causa ꝛc.
18 Testes debent deponere de causa originis fame.
19 Testis falsum deponens nullam facit fidem.

¶ Consilium. cl.



In causa ap. coraꝫ nobis
pendẽte prouocata p comitẽ Pierfrãciscũ de nobi
libus de pordano visis ꝛ sane cõsideratis: q̃ p solẽ-
nissimos aduocatos vtriusqꝫ partis in iure subtili-
ter multũ ꝛ diffuse scripta sunt: qm̃ intelligo re ipsa
cãm esse magni põderis. ꝛ ad iudicãtẽ spectare no-
nimꝰ laborare p veritate eruẽda. xxx. q. v. iudicãtẽ. C. de edẽ. l. is apõ.
idcirco infra subiũgã aliqua ex his q̃ fundamẽtaliter magis cãm du-
biam facere vidẽtur ꝛ maxime ꝫ appellantẽ: vt exinde habita veritate
animose iustitie viã ingredi valeamus. ¶ Et primo presuppono qd
iste agens si quo iure aut titulo põt ad hec feudalia admitti: aut voca-
ri: illud solũ cõtingere põt vigore inuestiture tm̃ nõ aũt vigore dona-
1 tionis facte p Ludouicũ: ex eo potissime: qꝛ † cũ fuerit probatũ ipsum
nõ fuisse legitime etatis: neqꝫ iure cõi neqꝫ municipali immobilia hec
potuit absqꝫ iudiciali decreto alienare vel donare. C. de predijs mi. l.
non solum. l. lex q̃ tutores. ꝛ. l. magis puto cũ vulg. maxime cũ in con-
tractu nulluꝫ interuenerit iuramentũ: tũ etiã qꝛ dicta donatio fuit cõ-
ditionalis qd donatarius soluere deberet annuatim certum quid ergo
ante conditionis implementuꝫ p preterito scꝫ tpe nõ adimpleto non
est nata actio nec obligatio. l. cedere diẽ de verb. signi. qd aũt donatio
fuerit conditionalis pꝫ per verba instri ibi dũ dicit his cõditionibus
2 ꝛc. potissime cum † in dubio verba etiaꝫ ambigua potius interpretent
vt cõditionẽ magis quã modum inducant tex. est bonus. ff. de condi. ꝛ
demon. l. a testatore in fine: per quẽ ibi ita no. Bar. ꝛ doc. ¶ Hoc pre-
supposito pro cõstanti qd profecto videt iure clarũ. venio ad aliud an
vigore inuestiture comes Pierfranciscus: seu eius pater: in cuius iu-
ra succedit admitti possit ad bona petita tanqꝫ feudalia. Et pro parte
3 negatiua fortiter obstare videt. ¶ Primo: qꝛ † priuilegium Caroli
quarti nullo mõ videtur autentica scriptura: ex eo qd cessante subscri-
ptione publice persone nullũ est ibi sigillũ appensuꝫ de fi. instru. c. ij. ꝛ
c. inter dilectos. ꝛ de iure nostro. de quad. prescri. l. bene a zenone iun-
cta glo. que incipit signũ quã ibi ad hoc ponderat Ang. ꝛ de diuer. re-
4 scrip. l. sacri affatus. ꝛ qd no. Bal. eo. ti. l. l. tertia cũ si. ¶ † Hic primo
non hꝫ obstare si dicat qd in causa app. est productũ sumptũ ex autẽ-
tico: qꝛ in talibus priuilegijs exemplandis licet non sit aliquis certus
aduersarius tñ dꝫ fieri citatio per edictum generale alias non facit fidẽ
ita in proprijs terminis firmauit Inno. de testi. in. c. albericus queꝫ se
quitur ibi do. Jo. ꝛ abbas ꝛ idem do. Jo. in. c. si. de fi. instru. vbi allegat
Spe. idem tenere de instru. edi. §. ostenso versi. porro si instrm̃. p quo
multum facit tex. in. d. c. si. de fide instru. vbi apparet necessariã esse cau
se cognitionem. ergo ꝛc. ꝛ ita fuit etiam in questione facti consultũ per
famosissimos docto. dñm Philippum de corsinis dñm Nicolaum de
cambionibus ꝛ dñm Rosellum ꝛ incipit consilium in christi nomine
ꝛc. qd exemplum priuilegij legitimandi ꝛc. ꝛ Bal. C. de testa. in. l. ij. in
ver. vj. ꝛc. ꝛ in aut. si quis in aliquo ĩ. ij. col. facit. l. si eo tpe. ꝛ aut. si om
nes ꝛ. l. j. §. denũtiari. ꝛ qd no. Bar. in. l. de etate in. ij. col. de minor. ꝛ in
l. si quis instituatur. de heredi. insti. ꝛ quod no. Inno. in. c. si. de maio.
5 ꝛ obe. que forma in casu proposito seruata non fuit igitur. ¶ † Fortius
posset attentari qd etiam si cũ citatur pars exemplatũ fuisset priuile-
gium principis cum in priuilegio suo requiratur eius propriũ sigillũ
vt dixi non crederetur exemplato etiam cũ omni solennitate: ita videt
esse tex. iuncta glo. in ver. ex autenticis in. l. probatorias. C. de diuer.
off. lib. xij. ꝛ quod ibi doc. ꝛ ita alias in hoc casu recolo vidisse bononie
consultum per solennem doctorem. ¶ Secundo non hꝫ validare dictũ
priuilegium: qd allegabatur p. l. nostrã. ꝛ ibi Bal. in prin. C. de testa.
qꝛ in veritate ibi loquitur quotiescunqꝫ sigillũ iam fuerat a principio
appensum: sed casu erat sublatum ꝛ illud non est mirandum: qꝛ nõ so
lum si probaretur casus amissionis sigilli: sed imo si probaretur casus
perditionis totius priuilegij idem iuris esset. C. de fi. instru. l. sicut ini-
quum. de proba. l. si de possessione. ꝛ in terminis nostris. c. cũ olim el. j.
de priuile. sed in casu nostro dicitur qd nunqꝫ fuit aliquod sigilluꝫ ap-
pensum neqꝫ fuit vnqꝫ autentica scriptura ꝛ nulla est facta casus pro
batio igitur: quinimo etiã aduocati partis aduerse ꝫ Bal. in. d. l. no-
stram. allegant tenuisse Bar. in. l. j. §. si. de scdm tabu. sed qꝛ aliq tenẽt
contra eum: ꝛ non est opus: ideo omitto. ¶ Tertio non hꝫ fidem dicti
priuilegij comprobare id qd dicitur scꝫ illi fidem prestitã fuisse p dños
priores. ergo ꝛc. primo qꝛ nõ est probatum ꝙ ista sit illa scriptura que
fuit producta corã dñis prioribus que etiam si illa eadem fuisset videt
ꝙ nihil habeat releuare vt aperte pꝫ ex notanter scriptis per Bal. C.
6 de proba. l. exemplo. ꝛ in rub. de fi. instru. in vlti. col. preterea † non ex-
emplis sed legibus est iudicãdũ etiã si esset principis exemplum. l. ij.
ꝛ. iij. ꝛ ibi per doc. C. de legi. no. in. l. j. ff. de consti. prin. ꝛ. ff. ad treb. in. l.
apud iul. §. vtruꝫ. nisi esset sñia diffinitiua principis lata causa cogni-
ta ꝛ parte citata. C. de legi. l. si. ¶ Quarto non videtur posse dictũ pri
uilegium roborari ex eo qd in eo fiat mentio de apensione sigilli: quia
presupposito sine distinctione ꝙ talibus verbis sic enuntiatiue prola-
tis a principe fides pstari debeat tñ in casu isto cũ ista sit priuata scri-
ptura non probat illa fuisse verba principis. C. de probatio. l. instru-
menta. ꝛ. l. rationes. ¶ Quinto non iuuat dictũ priuilegiuꝫ id qd egre
gie dicũt aduocati partis appellantis veꝫ qd in antiquis credat huic
7 scripture sine sigillo: qꝛ istud non videt iure cautuꝫ nec † obstat quod di
xit Bald. in. l. emancipatione. C. de fide instru. ꝛ in. c. j. de mili. vas. qui
contu. quia Bald. ibi ꝛ alibi loquitur in sententia autentica: cui fides
adhibetur in multum antiquis licet omnia acta cause non appareant.
ꝛ idem voluit Bar. in. l. admonendi. in. xij. col. in ver. quero quid si re-
periuntur. allegando dictum Inno. in. c. cum in iure. de offi. deleg. naꝫ
ista in veritate non videntur quoquomodo obstare. Nã hosti. ꝛ Jo. an.
in. c. in presentia. de renun. post dispu. glo. ibi tenuerunt qd soli sñie si
ne actis credat post biennium quorũ opinionẽ sequitur ipse Bal. in. c.
sancimus. quo tpe miles. ꝛ in. d. c. j. de mili. vas. imo fortius voluit In
no. in. c. bone el. j. in glo. presumitur. de elec. qd indistincte soli senten-
tie transacte in rem iud. plena fides adhibeatur: operatur hoc presum
ptio sñie autentice: vt extra. de re iud. c. cũ inter vos. ꝛ in. c. sicut nobis
eo. ti. vbi dico esse casum: ita qd omissa hac disputatione que merito
longa esset dico qd contraria loquuntur in sñia que erat autẽtica. ꝛ que
hꝫ a iure presumptam causam veritatis sm late disputata per domi.
Ant. post alios in. c. qm̃ contra. Nos vero loquimur in priuilegio non
autentico qd etiam a iure nullam veri presumptionẽ fouet. ¶ Sexto
8 non iuuat † dictuꝫ priuilegiũ id qd voluit Bal. in. l. si. de sacrosan. eccl.
ꝛ in aut. quas actiones vbi voluit qd in antiquissimis non expedit pro
bare quod notarius fuerit notarius: quia ex ipso actu ita antiquo ori-
tur presumptio. allegat Inn. in. c. veniens. de verbo. signi. ¶ Respõ-
deo quia ibi scriptura erat autentica: habebat enim testes: subscriptio
nem notarij cum signo ꝛ alia requisita. vnde ibi ratione difficilis pro
bationis sola coniectura orta ex confectione solennis instrumenti iun-
cta cum antiquitate temporis inducit efficacem presumptioneꝫ. ꝛ ideo
idem Bald. in. l. comparationes. de fide instru. voluit quod in instru-
mentis de longinquo loco similiter non expediat probare notarium
fuisse notarium ratione difficilis probationis iuncta presumptione
predicta. ꝛ fuit hoc originale dictum Specu. in titulo. de instrumen.
edi. §. restat. ꝛ in fi. dicit Bald. in. l. si qua per calumniam in fi. de epi-
sco. ꝛ clericis. post Cy. qd si titius portat de longinquis partibus in-
strumentum procurationis in personam suam ꝛ negatur ipsum esse
9 illum de quo fit mentio in istro ꝙ presumitur pro eo. ¶ Unde † pre-
suppono qd sola antiquitas de p se nunqꝫ adhibet scripture vel alteri
documento

documento plenam fidez:expresse tz hoc do.Jo.post alios in.c.cū cau⸗
sam.de proba.sed bñ adminiculatur.⁊ iō in antiquis sola fama proba⸗
tionem inducit ꝭm Inn.in.c.cām.de iur.cal.⁊ in.d.c.veniens.Bald.in
l.conuenticulā in pe.colū.de epis.⁊ cle.⁊ in.l.cū super.C.de rei vend.⁊
in.l.exemplo.⁊ in.l.proprietatis.de pba.⁊ in.l.i bonefidei in vlti.colū.
de rebus cre.⁊ iō cum istud priuilegiuz sit priuata scriptura nec ꝯstat
cuius manu nullam pbationez inducit:ergo nec antiquitate sola com⸗
probari potest.¶ Preterea si poneremus ēt ꝙ predicta non obstarēt
videtur insuper aliud obstare.nā cū negatum sit dñm Jaco.de teremo
fuisse successorem Petri in epātu florentino nec videať probatum in
causa appellationis.ergo sequitur ꝙ comes Joānes nō est legitima⸗
tus.¶ Et lz aduocati ptis appellate nihil dicāt super his q̄ emergūt
in causa appellationis:tñ videtur ꝙ dicti testes nullo mō probeñt.
Nam primus testis super.iiij.c.dicit quod dictus.d.Jacobus erat in
quasi possessione epātus:⁊ qō ita publice reputabať eps.interroga⸗
tus de tpe dixit tēpore quo papa Gregorius accessit ad ciuitatem lu
10 canam.nec alr declarat † vñ cuz ltimatio fuerit facta.Mccccvij.de mē
se maij tali agenti ⁊ se fundanti ex tpe incumbebat onus probare li⸗
mitatum tps.l.matrē.⁊.l.cum actum.⁊ que not.in.§.sed vt probari.⁊
11 in cle.vlti.de rescri.¶ Sōs testis † dicit interrogatus de tempore ꝙ
iam sunt anni quadraginta vel circa:nec dicit completi ⁊ finiti.Jō
illa probatio talis testis est ambigua:nec dr probare:vt no.Barto.in
l.celsus.de vsuca.⁊ Bald.in.l.fi.in versi.xv.oppono.C.de edicto diui.
⁊ quod no.in.l.qui ante Calendas.de ver.obli.⁊ in.l.ij.§.fin.si certum
petatur.imo cum legitimatio fuerit facta.Mccccvij.de mense maij
oportebat quod testes deponerent de tempore saltē vltra quadragin⸗
ta annos.¶ Tertius testis qui est vltimus deponit solum de publi⸗
ca voce ⁊ fama simpliciter:nec deponit de origine fame solēniter prout
debet.Item presupposito ꝙ vnus ipsorum probaret esset singularis.
⁊ sic plenam fidem non faceret.¶ Fortius dico ꝙ ēt si omnes dicti te⸗
stes plene probarent super eo quod deponunt tamen non sufficeret.
12 ¶ Nam dico † ꝙ ista probatio de qua in casu proposito ⁊ de qua in.l.
barbarius philippus.hz locum vbicunqȝ eps vel similis esset quo ad
personam inhabilis ad dignitatem:sed tamen precedebat canonicus
ingressus.s.titulus electionis ⁊ confirmationis ista fuit notabilis
sñia Inno.licet vulgata in.c.nihil in gl.magna.de ele.in terminis no⸗
stris.s.in possessione ⁊ representatione epātus cum quo transit semper
Bal.in.l.j.in.vj.q.C.de testa.⁊ in.l.ij.C.de senten.⁊ interlo.maxime in
versi.mō dicit Ja.bu.⁊ in.l.non dubium in.xi.col.in.xv.oppositione.
C.de legi.ptz in.d.l. barbarius ibi designatus pretor ⁊c.⁊ solet dif⸗
fuse disputare do.Anto.in repetitione.c.consultationibus.de iure pa.
ita quod omnino oportebat docere de canonico ingressu episcopa⸗
13 tus.¶ Rursus † etiam p̄supposito qō aliqō p̄dictorū nō obstaret vř
esse aliud quod dictum agentem excludit.Naz presupponendum vide
tur qō istud feudum concessuz Degho Mattheo Piero valentino ⁊
Tancredo fratribus pro se ⁊ suis posteris dicitur feudum nouuz cum
non fuerit concessum illi qui fuerit patens ⁊ principium cōis agnatio
nis qualis fuisset pater filiorum p̄dictorum iste est text.melior de iure
in.l.c.de gradi.succe.in feudo.in quo feudo nouo nunq̄ hz locum ius
accrescendi.de feu.marchie.c.fi.⁊ de fratribus de nouo be.inuesti.c.
j.⁊ qui feu.da.pos.c.j.§.cum vero corradus.⁊.d.c.j.de gradi.succeden.
in feu.nisi aliter ex tenore inuestiture constaret.¶ Et in casu nřo non
videtur ꝯrium actum esse per illa verba apposita in priuilegio scz pro
vobis ⁊ vestris descendentibus ⁊ posteris quia intelligitur concessum
Degho quantum est pro rata sua pro se ⁊ suis descēdētibus tantum:
⁊ sic de confratribus.vt no.declarat Bar.ff.de ver.obli.in.l.si mihi ⁊
titio in vlti.colū.⁊ Bal.C.de fideicom.in.l.cum acutissimi.in.j.col.pro
quo facit ratio illius.l.⁊ si itaqȝ.cum ista bona ad que nunc agitur fue⸗
rint p diuisionē assignata dicto Tancredo ⁊ successiue suis descenden
tibus pro sua portione.ergo dicto comite Ludouico vltimo descen⸗
dente masculo ex dicto Tancredo ⁊ postea ingresso religionē feudum
rediijt ad dñm.c.j.de milite vasallo qui ar.belli.depo.⁊.c.clericus.⁊
quod ibi Bal.si de feu.fue.contro.inter do.⁊ agna.⁊ p consequens ex⸗
cluditur a iure accrescendi comes Joannes fortuñ.qui fuit de descen⸗
dentibus comitis pieri p.d.c.fi.de feu.mar.cum.concor.¶ Itē si p̄di⸗
14 cta seu aliquod eorum † non relevaret iura partis appellate vř ex alio
capite dici posse dictum agentē excludi ex eo.ꝙ tam per donationem
factam p dictū comitem Ludouicum q̄z ēt p alienationem factam per
comitem Joannem fortuñ.in comitem Pierfranciscum feudum re⸗
diijt ad dñm.c.j.§.fi.que fue.prima causa benefi.amit.⁊.c.imperialem
de prohi.feu.alie.p Fede.⁊ talis priuatio feudi fit ipso iure per talem
actum ꝭm gl.in.d.c.imperialē.in pn.⁊ in.c.j.§.hoc quoqȝ.de suc.feud.
tz Inno.⁊ Jo.an.in.c.ij.de feudis.⁊ Bal.in.c.j.§.si vero totuz.q.mo.
feu.olim amit.⁊ idem Bald.in.c.j.§.deniqȝ.que fue.prima causa be⸗
nefi.amit.⁊ in.c.j.§.j.qui.mo.feu.amit.Nec huic hz obstare qō dr non
posse opponi de iure tertij nisi probaretur concurrisse voluntatem im
peratoris ad priuationem predictam quia in veritate istud caret fun⸗
damento ⁊ Bart.expresse hoc tz in allegata.l.ij.de execu.rei iudi.in
illo membro incipiente quandoqȝ ius tertij est exclusiuum iuris alte⸗
rius ipso iure ēt si tertius non contradicat ⁊c.⁊.Bald.in aut.qui rem

in vlti.co.C.de sacrosan.eccl.nā bene verum est qō si emphyteota non
soluit canonē priuatur emphyteosi ita tñ si dñs vult ⁊ non aliter.l.ij.
C.de iure emphy.⁊ ideo de tali iure priuationis non poterit opponi
nisi constaret de voluntate dñi:⁊ ita procedit gl.in.l.ij.ff.si ager vecti.
⁊ quod no.Bald.in.l.solennibus.C.de rei vendi.sed non reperitur iu⸗
re cautum qō ad hoc vt per alienationē priuet vasallus feudo requi⸗
15 ratur voluntas dñi:ergo ⁊c.¶ Et si quis diceret † qō istud fallit nisi
fieret alienatio in cōfeudatariū:dico quod hic non appareť istos fuisse
cōfeudatarios ⁊ presupposito qō illud esset verū:dico qō iura et doc.
illud volentes aperte loquunť in alienationē feudi paterni:qȝ tūc ma
gis dr quedam renūciatio q̄ȝ alienatio.c.j.de alie.feu.pat.secus in feu⸗
do nouo vt est nostrū:⁊ pro hoc vř expressa glo.⁊ qō ibi Bal.in.c.j.§.
hoc quoqȝ.de succes.feudi.⁊ est ratio manifesta qȝ feudum paternum
transit ad omnes de agnatione:⁊ sic nullum fit preiudicium dño si in
agnatos alieneť:secus in feudo nouo vt superius dixi.¶ Postremo
non obstante aliquo predictorū:adhuc videtur nō fuisse probatuz co⸗
mitem Joannē fortuñ.fuisse filiū pieri asserti patris sui:qȝ testes su⸗
per hoc examinati ⁊ interrogati in causa sane nullam penitus causam
scientie reddunt ergo ⁊c.iuxta ea que habentur in.l.solam.⁊ in.c.cum
16 causam.⁊ vt dixit † Bald.in.l.edita in.xxxij.col.testis interrogatus et
non deponens de causa scientie dicitur deponere vt pecus non vt ho⸗
mo.¶ Nec obstat si diceret ꝙ saltem in vlti.c.de fama examinati pro⸗
bant hoc vigore statuti:qȝ ad hoc potest responderi:primo:vt dicunt
aduocati partis aduerse in scriptis qō in hoc requirebantur quatuor
testes ⁊ solummodo tres fuerunt iurati ⁊ examinati debito tempore.
¶ Nec obstare videtur ad hoc clausula dicti statuti in fin.apposita
17 dū dicit vsqȝ ad conclusionē in cā † qȝ cum sit posita in alia oratione:et
in diuerso.c.non referť ad prin.iuxta.l.iij.de lib.⁊ posth.⁊ in.l.j.de lib.
prete.⁊ que no.in.l.talis scriptura.⁊ in.c.ij.requiris.tum etiam quia
18 dicti testes † super fama deponentes deponūt simpliciter:⁊ non de cā
originis fame prout requiritur.l.miles.§.pe.de adul.⁊.l.decurionum
de penis.no.Bar.in.§.tormenta.⁊ Bal.C.de ingenuis ma.in.l.diffa⸗
mari.⁊ in.l.proprietatis.de probat.⁊ in.l.a caligato.de nup.et dñs
Anto.de testibus in.c.veniens.Tum etiaz qȝ secundus testis in causa
principali super.vij.c.deponit de his que vidit et cognouit iam sunt
xlviij.anni postea in vltimo capitulo interrogatus dicit quod ipse est
19 etatis quadraginta sex annorum vel circa:ergo † cū iste testis falsum
deposuerit:vt ex se patet nullam fidez facit in tota causa.c.testimoniū.
de testi.et not.Innoc.de hereti.in.c.fraternitatis.et clare Bald.post
Old.in.c.j.de contro.inuesti.et in.l.ij.C.de fideicom.lib.⁊ in.l.edicto.
in.iiij.oppo.C.de edicto diui.⁊ in.l.his verbis.§.si in parte.ff.de he⸗
re.insti.⁊ in.l.ex falsis ad fi.de trans.post Specu.in tit.de teste.§.j.cuz
si.Alex.

¶ Summarium super consilio.clj.

1 Eoipso si aliquid additum est dicitur noua concessio.
2 Si prorogatur officium cum aliqua mutatione prime forme non cen⸗
setur amplius idem officium.
3 Si princeps vult ad commodum publice vtilitatis auferre ius priua⸗
ti debet eum restaurare.
4 Ordinamenta inferunt iustum timorem.
5 Si quis conduxit pedagium a cōi ⁊ accidat quod propter mortalitatē
persone non transeunt non debet fieri remissio.⁊ nu.

¶ Consilium.clj.



In cā Bartolini de nouaria
⁊ Augustini de appiolis.Circa primum de gabella que
virtute literarum dñorū factorū non fuit exacta a dominis
de corrigia cōducentibus magnam quantitatem frumēto⸗
rum.Breuiter respondetur ad id quod dicitur quod domini de cor⸗
rigia habebant ante tempus conducte dictorum conductorum priui⸗
legium immunitatis.quia dicitur ꝙ tempore conducte concessum fuit
1 † aliud priuilegium immunitatis dictis de corregia cum aliquibus
additionibus que non erant in primo priuilegio quo fit vt censeatur
noua concessio eoipso ꝙ aliquid additum est:vt est tex.in.l.tribunus.
§.fi.ff.de test.mili.in.l.ius ciuile.ff.de iust.⁊ iu.⁊ decidunt plures qō⸗
nes doctores in.d.l.ius ciuile.que ad istud ppositum seruiunt:non ex⸗
2 pedit eas referre.¶ Vñ † videmus ꝙ si prorogať offiñ cū aliqua mu⸗
tatione prime forme nō censeť amplius idē offiñ:sed nouū offiñ vt in⸗
quit Bal.in.l.si cōstāte.C.de do.ante nup.⁊ in.l.si a te.C.de pac.inter
emp.⁊ in.l.titius filijs.ff.de excusa.tuto.⁊ in.l.non dubium in.ij.char.
C.de legi.Hoc tñ non pono pro cōstāti nisi primo mihi exhibeanť co⸗
pie priuilegiorum.¶ Circa scōm de interdicto facto rōne pestis.duz
dicitur qō dñs potuisset illud facere absqȝ restauro rñdeť qō non ex⸗
pedit de hoc disceptare:qȝ in ꝯtu conditionis iuxta capituluz in quo
3 ꝯrium expresse cautum est ⁊ etiā de iure cōi illud est:qȝ † si pnceps vult
ad commodū publice vtilitatis auferre ius priuati dz euz restaurare:
vt per Joan.and.in ti.de execu.senten.super Rubr.in fi.⁊ per Bart.
in.l.fi.§.fi.ff.de pig.act.cum concor.¶ In quantū autez dicitur quod
mercatores in veritate potuerunt ire et redire Mutinam et ad alia
loca ⁊ qō non fuit alicui interdictū ⁊c.Ad hoc respondetur qō extant

interdicta generalia ex ꝑte Illustrissimi principis. ⁊ si qs velit dicere
qꝺ mercatores potuerunt transire hoc ꝓbet. nã putãdũ est qꝺ ꝑpter
dictas notorias prohibitiones: ⁊ interdicta penalia mercatores effecti
4 sunt timidiores in mercando ⁊ transeũdo ꝑ illa loca: q̃r † talia ordina-
menta inferũt iustũ timorẽ vt inquit Barto. in. l. creditor. in fi. princi-
5 pij. cũ cõcor. ff. de solu. ¶ Nec obstat † aggredi id qꝺ not. Bal. i. l. lꝫ i. ij.
q. C. loca. vbi dicit ꝙ si qs cõduxit pedagiũ a cõi ⁊ accidat qꝺ propter
mortalitatẽ ꝑsone nõ trãseãt qꝺ ꝑpter hoc non dꝫ fieri remissio mer-
cedis. ⁊ per Bar. in. l. cotẽ. §. qui maximos. ⁊ Bal. in. l. si ea lege. C. de
vsur. q̃r illa ꝓcederẽt vbi de hoc nõ esset specifice cõuentum inter con-
trahentes. Itẽ illud posset procedere qñ pestis superuenisset ⁊ dñs nõ
ꝓhibuisset nec interdixisset aditum ad loca dicte cõducte que loca non
erãt infecta peste. nã tũc ꝑpter dictã ꝓhibitionẽ ⁊ factũ locatoris be-
ne dꝫ fieri remissio: vt ꝑ Bar. in. d. §. qui maximos in. ij. col. in ver. ad
vnum volo te solicite ⁊c. ⁊ Bal. in. d. l. si ea lege. per iura allegata per
eos: ergo in proposito dꝫ fieri restaurũ ꝓ rata dãni qꝺ ꝓbabit. ¶ Cir-
6 ca tertiũ † de impedimẽto illato conductoribus ꝓdictis propter refe-
ctionem cluse: non puto esse dubiũ qꝺ eis non debeat fieri restaurũ seu
remissio mercedis. nã aut tale impedimentũ refectionis nõ fuit neces-
sarium. ⁊ tũc locator tenet nõ solũ remittere pẽsionẽ pro ratã tẽporis
sed etiã tenet ad omne interesse cõductoris: aut illa refectio fuit necessa-
ria. ⁊ tũc tenet locator ad remissionem pensionis pro rata tp̃is. de hoc
sunt casus aperti. in. l. qui insulã in prin. ⁊ in. l. ⁊ hec distinctio. in prin.
iuncta. l. precedẽti. ff. loca. no. glo. in. l. si duo. §. cum inquilinus in ver-
bo testari. ff. vti possi. ¶ Nec dicatur qꝺ mercatores interiꝫ steterũt in
suspenso ⁊ qꝺ non possint transire ꝑ alia loca. ⁊c. q̃r ad hoc rñdeo put
dixit iurisconsultus in. l. naturalẽ. §. i. ff. de acqui. re. do. ibi dũ dicit ple-
riq; nõ aliter putauerũt eam nostrã esse quã si eã ceperimus q̃r multa
accidere solẽt vt eã non capiamus qꝺ verius est ⁊c. ⁊ ꝑ id qꝺ dicit tex.
cũ gl. i. in. l. cũ hi in prin. ff. de trãs. nã vt videmus: deficiente opportu-
nitate aliquo tp̃is momento ꝑsepe hoĩes postea varijs de causis desi-
stunt ⁊ ad alia se vertunt vt docet experientia que est efficax rerũ ma-
gistra. c. quam sit. de elec. in. vi. ⁊ ad hoc in facto etiam cõductores assi-
gnabant probabiles causas que satis tamen de se note sunt.

¶ Summarium super consilio. clij.

1 Petitio hereditatis nunq̃ cõpetit heredi ad rem aliquam quã
vllo tempore post mortem testantis possedisset.
2 Verbum inuenire dicitur quando realiter apprehenditur.
3 In petitione hereditatis concludendum est pronunciari et declarari
agentem esse heredem.
4 Petitio hereditatis in rem scripta datur nisi contra possidentem pro
herede vel pro possessore.
5 Quando est inepta petitio sententia dicitur nulla.
6 Donatio inter virum ⁊ vxorem est prohibita.
7 Constitutio precarij traditionem operatur.
8 Qñ in donatione fit mentio mortis dicitur donatio cã mortis. ⁊ nu. 9.
10 Omne id qꝺ relinquintur pro anima dicitur ad pias causas.
11 Fauore militũ ⁊ pie cause põt hereditas inter viuos in aliquẽ cõferri.
12 Dispositio facta in terris ecclesie sufficit si fiat in presentia presbyteri
cum duobus testibus.

¶ Consilium. clij.



In causa ⁊ lite vertente co-
ram dominis arbitris ⁊ arbitratis ⁊c. inter Tonium
quondam Guidonis de torancllo et ser Nicolaum de
quintauallis de monte catone eius procurat. ex vna ꝑte
agentem. ⁊ dñam Catharinã quondã Petri falzoli et
ser Ludouicũ de guastonibus eius procur. ex alia se defendẽtes. Duo
principalr̃ sunt attendenda. primũ vtrũ libellus sit rite ⁊ apte forma-
tus ita ⁊ taliter qꝺ iunctis cũ eo probationibus in cã factis sequi pos-
sit sup eo apta sñia. ¶ Scdo vtrũ presupposito sine preiudicio quod
ex narratis ⁊ deductis in libello resultet ius agendi: an ex actitatis in
presenti processu sequi debeat sñia cõdemnatoria vel absolutoria dif-
finitiue. ¶ Quo ad primum qꝺ ex narratis ⁊ deductis in libello non
resultet ius agendi dicto Tonio ⁊ minus apte libellatũ sit compluri-
bus ostenditur. ⁊ primo presuppono ꝙ agẽs in hoc iudicio intentare
intẽdit petitionẽ hereditatis vt ipsemet attestat in prima replicatio-
ne sua cui assertioni standum est. l. cũ precũ. de libe. cã. ⁊ que habentur
1 de iudi. in. c. dilecti. ⁊. ff. de edẽ. in. l. i. cũ ibi not. ¶ † Hoc premisso sub-
do qꝺ petitio hereditatis nunq̃ cõpetit heredi ad rem aliquam quam
ipse vllo tp̃e post mortem testantis possedisset. vt no. glo. in. c. i. de cõ-
fessis in. vi. ⁊ gl. ⁊ ibi hoc Barto. ⁊ doc. in. l. nec interest. ff. de fideicom.
heredi. peti. ⁊ huius est ratio q̃r res apprehensa per heredẽ adita he-
reditate incontinenti desinit esse hr̃ditaria. Sed postea dicitur res he-
redis: vt no. glo. ⁊ doc. in. l. i. §. veteres. ff. de acqui. pos. ⁊. ff. de acquirẽ.
here. in. l. hr̃s per seruum ⁊ de vulg. ⁊ pupil. in. l. sed si plures. §. filio
⁊ qꝺ no. Bal. in. l. ⁊ si nõ lex. §. pe. ff. de here. institu. Sed in casu no-
stro dictus Tonius assertus hr̃s fatetur in libello se hereditateꝫ ber-
ti quaꝫ petit adiuisse ⁊ possessionem dictarum rerum adeptũ fuisse vt
statim probabitur. ergo ei nullo modo põt competere petitio heredi.

¶ Qꝺ apprehenderit possessionem dictarum rerũ dupliciter cõpro-
bat. primo dum narrat in libello se in hr̃ditate dicti Berti inuenis-
2 se dicta bona ⁊c. sed inuenire † non dicitur nisi realiter apprehendat vt
est tex. no. ⁊ ibi. doc. C. de fideius. in. l. si barsatoram. no. Bal. in. l. item
lapilli. ff. de rerum di. no. Bar. in. l. nunq̃ nuda. §. thesaurus. de acqr.
re. do. ⁊ in. l. j. in prin. in ver. iij. principaliter. de acqui. pos. Cy. in. l. lꝫ
C. eo. ti. Ang. ⁊ do. Jo. in. l. iij. §. neratius. ff. de acqui. pos. ¶ Scdo ꝓ-
batur dũ in narratione ⁊ clarius in conclusione libelli dr̃ dictũ Toniũ
fuisse spoliatũ possessione rerũ predictarũ sꝫ certũ est ꝙ ꝓuatio ⁊ spo-
latio presupponit habitũ. l. decem. de v̄. ob. ⁊. C. de testi. aut. si dicat cũ
vulga. igit ex hoc capite, ẽt de se solo cõcludit ꝯ iuris formã petitionẽ
3 esse formatam. ¶ Scdo q̃r † in petitione hereditatis ⁊ in eius conclu-
sione concludendũ est primo ꝓnunciari ⁊ declarari agentẽ hr̃dem esse
vt no. Bar. post glo. ff. de eden. in. l. j. in prin. in. l. iij. ⁊ in. l. lꝫ. ff. de pe.
here. glo. ⁊ do. de libel. obla. in. c. ij. qꝺ hic minime conclusum extat in
4 libello. ¶ Tertio. nã † certum est petitionem hr̃ditatis que in rẽ scri-
pta est. l. sed si lege. §. petitio. de peti. here. ⁊. l. hr̃di. C. eo. ti. non datur
nisi ꝯ possidentem qui pro hr̃de vel pro possessore possideat. l. regulã
l. licet ⁊. l. nec vllam. §. is aũt. ff. de peti. heredi. cũ simi. sed in presenti
iudicio non est probatũ vllo probandi genere dictã dñaꝫ Catharinaꝫ
possidere. Sed hñ fatetur ipsa in positionibus positiõe. xl. deductum
tenere. ergo frustra intentatum est iudicium ⁊ ꝑfecto inconsulte ꝯ di-
ctam dñam Catharinam nõ possidentẽ maxime tempore litis inchoa-
te ꝓut de iure requiritur qꝺ aptissime etiam cõfitet actor ꝓdict⁹ in rñ-
sione facta positionibus productis ꝑ dictũ ser Ludouicum positione
xliiij. xlv. ⁊. xlvj. nulla igitur magis efficax est probatio q̃ ipsa confes-
sio. C. de trans. l. cũ te quomodo igit poterit dicta dña Catharina con-
demnari ad restõnem eius qꝺ minime tꝫ ⁊ possidet ⁊ neq; dolo possi-
dere desijt: vt minime probatum est: certe nullo modo. l. qui restituere
⁊. l. qui petitorio. ff. de rei vẽdi. nec videtur se liti obtulisse cũ nũq̃ fue-
rit interrogata an possideret: imo semper absq; interrogatione nega-
tum fuit. ergo ꝯ reum sñia sequi non põt per id qꝺ legit. ⁊ no. in. l. si a
te. §. j. de excep. rei iudi. ⁊ in. l. is qui se obtulit. de rei vendi. no. Bald.
in. l. j. C. de alie. iudi. mu. ⁊ in. l. cogi. C. de pe. here. ⁊ cano. in. c. exami-
nata. de iudi. ¶ Ex his breuiter quo ad primum est satis apte cõclu-
sum rõne ineptitudinis libelli partes iudicis esse debere in absoluen-
do dictam dñaꝫ Catharinam seu eius ꝓcuratorẽ ab obseruatiõe ꝑsen-
tis iudicij ⁊ partẽ agẽtẽ in expensis cõdemnare iuxta ea que habentur
in. l. j. ff. si mens. fal. mo. dixe. ⁊. C. de eden. in. l. edita. de iud. in. c. exami-
5 nata. imo si alr̃ sñia ferret † super tali inepta petitione sñia dr̃ ipso iure
nulla ẜm glo. que non est alibi. insti. de obli. in prin. in glos. que incipit
istud: prout ipsam singulr̃ no. Bal. C. de re. cred. in. l. actori in fi. red-
dit eñ talis exceptio iudicium retro nulluꝫ: nec est opus qꝺ opponat
c. cum dilecti. de emp. ⁊ ven. l. si patronus libertã vbi Guil. de cu. ff. de
iureiur. no. Bald. in aut. si quis. de epi. aud. ⁊ in. l. j. C. vt que desunt
aduo. ⁊ in. l. licet. C. de ꝓcur. post But. ¶ Ad scdm veꝫ an presuppo-
sito sine preiudicio qꝺ ex deductis in libello resultet ius agendi vtrum
ex actitatis in presenti processu sequi debeat sñia cõdẽnatoria vel ab-
solutoria diffinitiue. Et certe in hoc non vr̃ insistendum in sermoni-
bus cum res non egeat longa disceptatione. Et primo presuppono ꝙ
iste Tonius agens qui fuit filius Guidonis erat nepos dicto Berto
ex fratre cui Tonio in bonis ⁊ hereditate Berti eius patrui nulla de
necessitate debetur ltĩma ex testõ neq; abintestato per ea que habentur
C. de inof. testa. in. l. fratris ⁊ fratres. ⁊. ff. eo. ti. in. l. j. nisi quoties ab-
intestato proximor esset in gradu quo casu ad vniuersam heredita-
tem ex dispõne legis. xij. tabularuꝫ admitteret. C. de suis ⁊ legi. in aut.
cessante. ⁊ in cor. vnde sumit: sꝫ in casu proposito nihil hꝫ releuare pro-
ximioritas gradus dicti Tonij stante instr̃o facto inter dictum Ber-
tum ⁊ Catharinam coniuges de anno dñi. Mccccxxix. scripto ⁊ roga-
to per ser Joannẽ quõdaꝫ Tioni de turicla publicũ notarium ⁊ stan-
tibus etiã publicatis attestationibus in cã factis in quo ⁊ quibus ex-
presse cauetur ꝙ dictus Bert⁹ oĩa bona sua ⁊ vice versa dicta dña Ca-
tharina oĩa sua bona adinuicem promiserunt insimul tenere custodire
⁊ gubernare ⁊ saluare toto tp̃e eorum vite ⁊ vno ipsorum mortuo al-
ter superuiuens possit ⁊ valeat dispensare pro anima vtriusq; ipsoruꝫ
cum pactis clausulis ⁊ cõuentionibus de quibus latius in dicto instr̃o
cõtinetur. Quo instr̃o celebrato cõtingit dictũ Bertũ intestatũ ⁊ sine
liberis decedere ⁊ per ꝯñs euenit casus quo bona dicti Berti ꝯsolida-
ta fuerunt in dictaꝫ dñam Catharinam cum onere dispensandi: vt. s.
6 ¶ Nec ad hoc † obstat si diceretur dictum instr̃m non tenuisse: eo q̃r
sapit naturam donationis inter virum ⁊ vxoreꝫ que est de iure prohi-
bita. Rñdeo primo q̃r donatio inter virum ⁊ vxorẽ cõstante matrimo-
nio validatur iuramento in ꝯtu apposito vt firmauit Bart. ff. de fide-
iusso. in. l. si quis pro eo in fi. prin. ⁊ in. l. seius ⁊ augerius ad. l. fal. ⁊
idem Guil. de cu. in. l. sed si possessori. §. Item si iurauero. ff. de iure-
iur. ⁊ qꝺ no. Bald. ⁊ do. Jo. in. l. si quis inquilinos. §. fi. de leg. i. ⁊ lati⁹
per eũdẽ Imo. in cõmẽto. c. cũ cõtingat. de iureiu. ⁊ hec est cõis opi. ꝑ
qua etiaꝫ facit: q̃r donatio inter pr̃em ⁊ filium sit iure ꝓhibita. fallit tñ
nisi iuramentum interuenerit ẜm Bal. in. l. ij. C. pro donato. ¶ Scdo
rñdetur qꝺ hec donatio lꝫ ꝓhibita morte viri confirmat ⁊ retrotrahit

C.de do.inter virū ⁊ vxo.l.donationes quas.⁊.l.cū pater.§.pater filie
de leg.ij.maxime qn̄ traditio interuenit:vt.l.pap.ff.de do.inter vi.vel
si interueniat aliquid qd̄ loco traditionis vere vel ficte habeat:vt not.
7 glo.⁊ doc.in.l.qd̄ de suo.C.de dote cau.nō nu.⁊ in.d.l.pap.Sed† in ca
su proposito interuenit constitutio precarij que traditionem operat.l.
iul.§.ex vendito.de ac.emp.⁊ qd̄ not.gl.⁊ Bar.in.l.ab emptione.ff.de
pac.⁊ Bar.in.l.si is qui ꝓ emptore in pe.q.de vsuca.⁊ i.l.titia.de ver.
ob.cum si.ergo ⁊c. ¶ Tertio nā lʒ al's prohibita sit donatio inter vi-
ruʒ ⁊ vxorē fallit nisi sit donatū vt cōuertat in piā cām:vt est text.not.
in.l.si sponsus.§.cōcessa.ff.de do.inter virū no.Bar.in.d.l.seius ⁊ au-
gerius.sed sic est in casu nostro ꝑ glos.in.l.si qs titio.de leg.ij.ergo.⁊c.
Quinimo quoties donat vir mulieri vt alteri det vt in casu nr̄o semꝑ
vʒ donatio.q̄ nō efficit mulier locupletior.tex.est in.l.profectitia.§.si
quis certū.ff.de iure do.⁊.l.si spōsus.§.si quis rogat⁹.de do.īter viruʒ
qd̄ sequit Jo.de imo.in.l.ij.in prin.ff.de dona.bene facit glo.in.c.j.de
relig.do.in.vi.⁊.l.cogi.§.hi qui solidū.ff.ad tre.⁊.l.si pro patre.§.ver-
sum.ff.de in rē verso. ¶ Preterea quotiescūqʒ maritus ⁊ vxor inuicē
sibi donēt ꝓut in presenti ꝯctu:valet donatio etiā cōstante matrimo-
nio tex.est no.in.l.qd̄ aūt.§.si vir ⁊ vxor.ff.dona.inter virū.no.Pet.⁊
8 Bal.in.l.si pater pupilli.C.de inoffi.testa. ¶ Ac etiā si recte† cōside-
ret ista magis est donatio cā mortis q̄ʒ inter viuos:pʒ q̄ effectus eius
cōfert post mortē ⁊ in eo fit mētio mortis vt declarat glo.in.l.que do-
tis sol.ma.⁊ i.l.seia.de dote prele.⁊ est tex.ꝑ doc.in.l.seia.§.si.de dona.
cau.mor.⁊ qd̄ no.Bar.i.l.stipulatio hoc mō.de verb.ob.q̄ donatio cā
mortis indubitanter tʒ inter virū ⁊ vxorē vt.l.cū seruū.§.inter virum
cū.l.seq.⁊.l.sed interim.§.pe.de dona.inter virū ⁊.ff.de dona.cā mor.
l.si mortis cā inter virū.ergo clare cōstat ex predictis dictū instr̄m ex
multis validari. ¶ Nec ꝯ dictā dn̄am Catharinā donatariā dari pos
se nec cōpetere petitioneʒ hereditatis.l.qd̄ si in diē.§.idem scribit ibi.
ergo nec ab eo cui mortis cā donatū est peti hereditas pōt ⁊c.ff.de pe-
ti.heredi.cū si.⁊ ex his sic breuiter cōprehendit aperte q̄ habeant esse
partes dn̄orū arbitrorū in pronuntiando.Laus deo.Subiūgo tn̄ lʒ a
pte nō opponat qd̄ si diceret dictū instr̄m nō valere ex eo maxime qd̄
sit ꝯ bonos mores auferēs liberā testādi facultatē dū dicit in eo qd̄ in
pn̄ti ꝯctu veniant generaliter oīa pn̄tia ⁊ futura ꝑ ea que habent in.l.
9 stipulatio hoc mō.ff.de ver.ob.⁊.C.de pac.in.l.si.q̄ rn̄deo ⁊ primo† ꝙ
dictus ꝯctus censet magis donatio cā mortis ex eo qd̄ post mortē con
fertur q̄ʒ inter viuos s̄m glo.⁊ ibi hoc doc.in.d.l.si.in verbo cōmoda-
uerit.C.de pac.⁊ in.d.l.stipulatio.⁊ ꝑ ea q̄ habent in preal.l.seia.⁊ per
Bal.C.de iure dot.in.l.si stipulatio.q̄ donatio cā mortis etiā omnium
bonorū pn̄tium ⁊ futurorū valet ⁊ tʒ q̄ liberā testādi facultatē nō im-
pedit.l.nō oīs.ff.si cer.pet.l.senatus.§.donatio.ff.de dona.cā mortis.
¶ Scd̄o q̄ etiā si dictū ꝯctum donationē inter viuos appellam⁹ va-
let ⁊ tenet quotiescūqʒ donat ecclesie vel ad pias cās.ita firmat Bal.
in aut.si qua mulier in vlti.col.C.de sac.san.eccle.ꝑ text.in.l.iubemus
in prin.eo.ti.lʒ Bar.sub dubio indecisum reliquerit in.d.l.de qōne.C.
de pac. ¶ Preterea Ang.multū singulariter ī cōsilijs suis cōsilio in
cipiente in dei nōie visis ⁊ cognitis ⁊c.cōsulēdo tenuit qd̄ donatio in-
ter viuos omniū bonorum presentiū ⁊ futurorum valeat quo ad p̄sen-
tia nō quo ad futura per tex.in.l.sancimus.C.de dona.⁊ in.l.si peculiū
§.j.ff.de pecul.leg.qd̄ sub dubio forte indiscussuʒ reliquit Bar.in.d.l.
si.de pac. ¶ Subdo etiā ꝙ dictus ꝯctus ⁊ cōuentio que fuit qd̄ ille q
ex ipsis ꝯtrahētibus superuixerit possit libere disponere ⁊ dispensare
pro anima alterius omnia dicta bona forte hʒ vim virtute voluntatis
in genere prout dixit tex.singu.C.de pac.in.l.licet ibi vt is qui super
uixerit alterius rebus potiatur ⁊c.vbi quasi in proprijs terminis fuit
fact⁹ similis ꝯctus inter milites ⁊ dicit ibi singulariter qd̄ tale pactū
10 fauore militū valet ⁊ hʒ vim vltime voluntatis quā† legeʒ habere lo-
cum in quocunqʒ ꝯctu simili facto ad pias causas tenuit multum not.
Bal.in.d.l.si.C.de pac.in.vj.col.sed sic est in casu nostro qd̄ talis con-
uentio est ad pias causas q̄ omne id qd̄ relinquitur pro anima dicit
ad pias causas s̄m gl.in.l.si quis titio.ff.de leg.ij. ¶ Pro hoc simili
11 ter† adduco qd̄ singulariter dixit Bart.in.l.tale pactū.§.si.ff.de pac.
qd̄ fauore militū ⁊ fauore pie cause pōt in ꝯctu inter viuos hereditas
in aliquē cōferri. ¶ Nec predictis hʒ obstare si diceret qd̄ eo casu quo
haberet talis cōtractus vim donationis causa mortis vel alterius vl-
time voluntatis qd̄ inualidaretur ex capite carentie numeri testium.l.
si vn⁹.C.de test.⁊.l.hac cōsultissima.⁊.C.de dona.cau.mor.l.si.qm̄ rn̄-
12 deo† qd̄ cuʒ talis dispositio sit ad pias causas ⁊ qd̄ fortius est facta in
terris ecclesie in talibus sufficit presentia presbyteri cū duobus testi-
bus.c.cū esses ⁊.c.relatū de testa.no.Bar.⁊ Bald.in.l.j.in repetitione
in.vi.q.principali.de sacrosan.eccle.⁊ ꝑ do.Joā.ff.de leg.j.in.l.nemo
pōt.que solennitas in presenti cōtractu ad vnguem seruata fuit vt in
eo continetur.Ex quibus concludit dictū instr̄m ex omni capite tene-
re. ¶ Insuper repeto qd̄ oīno diligēter aduertat dn̄s iudicans ꝙ nul
lo modo sequi pōt sn̄ia cōdemnatoria ex predictis oībus ⁊ potissime
cū intentata sit hereditatis petitio ꝑ partē agentē:vt.s.dixi.in prin-
⁊ nullo modo probatū sit dictā dn̄am Catharinā possidere:nullo iu-
re pōt cōdemnari ad restitutionē rerum hereditatis quas non hʒ neqʒ
dolo aut culpa saltēʒ probata desierit possidere:vt apertius superius
deduxi.⁊ ideo hic breuitatis causa omitto.l.ampliorem.§.in refuta-
torijs.de ap.l.si.C.de preci.impe.offe.Laus omnipotenti.deus scruta
tor cordium vos in viam veritatis inducat.

¶ Consilium.cliij.

1 ☞ Constituens possidere precario nulla facta mentione de heredi-
bus illud precarium non transit ad heredes.2.
3 Per constitutum seu precarium non acquiritur possessio absenti.
4 Ubi aliquis apprehendit nomine alterius si nō habet mandatum re-
quiritur qd̄ ille ratificet.
5 Ante euentum conditionis non dicitur acquisita possessio.
6 Remedium.l.si.c.de acqui.pos.acquiritur ei cui acquisita est possessio
virtute precarij.
8 Usucapio cepta per defunctum continuatur per heredeʒ etiam si non
apprehendit possessionem.
9 Dans ⁊ tradens insolutum transfert possessionem.
10 Pactum de ingrediendo propria autoritate non potest exerceri con-
tra singularem successorem.
11 Actio de dote non nascitur nisi post solutum matrimonium.

¶ Consilium.cliij.

¶ An virtus precarij transeat ad heredes etiam si statutuʒ dicet ꝙ
possessio defuncti transeat in heredes.
Et an per constitutum acquiratur possessio absenti.
Et an precario rogans vendendo ⁊ tradendo alteri illam rem dicatur
spoliare possessione ciuili illum creditorem a quo rogauit.
Et an pactuʒ de ingrediēdo possit exerceri cōtra singularē successorē.



Domini redēptoris nostri
inuocato suffragio.Circa litem vertentem inter filios
⁊ heredes dn̄e Jsolde ex vna ⁊ Petrum de bragerij ex
alia presupposito qd̄ dictus Petrus possederit ⁊ pos
sideat petiam terre de qua est questio licet in ea turbetur
per dictos filios ⁊ heredes dicte Jsolde posset in dubium reuocari.an
posito quod Blasinus dicte Jsolde marit⁹ haberet bona sufficiētia ꝓ
dote restituenda dictis heredibus Jsolde:vt in facto presupponitur
1 possent† dicti heredes absqʒ vlla excussione consequi possessionem di-
cte petie terre virtute precarij positi in instrumento dotali per reme-
dium.l.si.C.de acqui.pos.quemadmodum videtur ibi tenere Jac.bu.⁊
Ang.Et Ang.⁊ Mod.in.l.exit⁹.ff.de acqui.pos.⁊ in.l.ij.§.hac actiōe
ff.vi bo.rap.⁊ etiā Bal.in.l.j.C.de reuo.his que in frau.credi. ¶ Ta-
2 men in casu de quo queritur sentio veritatē esse in contrarium.eo† quia
dictus Blasinus constituit se possidere precario nomine dicte Jsol-
de nulla facta mentione de heredibus Jsolde ideo ad heredes Jsol-
de non transit.l.cum precario.§.j.ff.de preca.possessio de sui natura
non est transitoria ad heredes.l.cum heredes.in princi.ff.de acquir.
pos.⁊.l.j.§.sceuola.ff.si quis testa.lib.ius.esse fue.Jdeo nisi de herede
mentio facta sit non comprehenditur heres.l.stipulatio ista.§.si quis
3 ita.ff.de verbo.obliga. ¶ Preterea † si bene inspiciantur verba in-
strumenti circa partem precarij nullus interuenit qui precarium re-
cepit pro Jsolda.igitur ei acquiri non potuit per not.in.l.illud.C.de
sacrosanc.eccle.⁊ expresse voluit Jaco.but.in.l.quedam mulier.ff.de
rei vendi.vbi concludit qd̄ per constitutum seu precarium non acqui-
ritur possessio absenti nisi absens postea apprehendat possessionem:
non enim acquiritur possessio alteri nisi ipse corpore ⁊ animo vere vel
ficte per se vel alium suo nomine possessionem recipiat.l.iij.in princi.
4 cum ibi no.⁊.l.quemadmodum.ff.de acqui.possessi.Et quando † ali⁹
apprehendit nomine alterius si carebat mandato requiritur quod ille
cuius nomine apprehenditur ratificet alias non acquiritur ei.l.com-
munis seruus.§.j.ff.de acquiren.possessio.l.si ego.ff.de nego.gest.Et
debet esse differentia inter dantem ⁊ recipientem.c.fina.in.si.de instit.
5 ⁊.c.per vestras.de iurepatro. ¶ Deniqʒ † dictum precariuʒ fuit col-
latum in euentum cōditionis.s.restituende dotis.vt patet ex verbis in
strūmenti iuncta.l.lecta in fin.cum si.ff.si cer.pe.Jgitur ante euentum
conditionis non fuit acquisita possessio dicte Jsolde.l.qui absenti.§.
j.ff.de acquiren.possessio.Et condito euenit per mortem dicte Jsolde
⁊ sic ipsi non fuit acquisita possessio ⁊ per consequēs multo minus he-
6 redibus suis. ¶ Ex his† apparet qd̄ cessat remedium.d.l.fin.q̄ illud
acquiritur ei cui acquisita esset possessio virtute precarij. ¶ Et quam-
7 uis† referatur extare decretum disponens ꝙ possessio defuncti con-
tinuetur in heredem absqʒ vlla apprehensione quod decretum tn̄ non
vidi:nihilominus posito ꝙ ita esset tn̄ nullo modo obstat:q̄ ex predi-
ctis apparet ꝙ nulla possessio fuit translata in dn̄am Jsoldam. ¶ Et
posito qd̄ virtute precarij fuerit translata:tn̄ q̄ in precario nulla fuit
facta mentio de herede dn̄e Jsolde non trāsit virtus precarij ad here-
des.l.cum precario.§.j.Et tale statutuʒ vel decretū dʒ interpretari:vt
quanto minus fieri possit ledat ius commune.l.ij.C.de nora.c.cum di-
lectus.de consue.Et sic debet intelligi quando possessio erat apud de
functum ex causa de sui natura transitoria ad heredes:q̄ sicut transit
virtus ipsius cause ad heredes ita voluit decretū ꝙ transiret ipsa pos-
sessio.Sed in proposito nr̄o virtus precarij non est huiusmodi:vn̄ di-
cit Raph.cu.in.l.pōponius.§.quesitē.ff.de acqui.pos.qd̄ dictū statu-

tum deberet intelligi nisi appareret q possessio esset occupata p aliū
post mortē defuncti q non intelligitur tūc habere locū statutū p di-
ctum. §. quesitū. ⁊ q statutū debet interpretari vt sit conforme iuri cōi
quāto magis fieri pōt vt dictū est. ⁊ videmus talē interpretationē fie-
8 ri de iure cōi: nam vsucapio † cepta per defunctū continuatur p here-
dem etiā si non apprehendit possessionē post mortē defuncti. l. ceptaz
ff. de vsucap. tñ intelligit nisi alius apprehenderit possessionē ante cō
pletam vsucapionē. l. qui cū proinde. §. fi. ff. pro empto. ⁊ legitur ⁊ no.
i. d. §. quesitū. ¶ Preterea alia rōne nō pōt dici dña Isolda posside-
re tpe mortis: q posito q etiam in cā fuisset virtute precarij translata
9 possessio per blasinum † tñ qñ blasinus postea dedit ⁊ tradidit dictam
petiā terre insolutū dicto Petro: ⁊ fratribus cōstituendo se possidere
nomine petri discessit omnis possessio a dicta dña Isolda per not. in
l. interdū. §. fi. ff. de acqui. pos. ⁊ clare firmat Bar. ⁊ alij post cū in. l. cel
sus. ff. de vsucap. in. iij. col. in ver. sed pone q debitor ⁊ illa opi. cōiter
a doctoribus vbiq approbat per. d. l. interdū. §. fi. cōiuncta glos. ⁊ ita
tenent moder. ibi in. l. qui pignoris. ⁊ in. l. quāuis. §. j. eo. ti. lz Bartol.
aliter dixerit in. l. ij. C. de pigno. ad fi. iij. q. principalis per not. in. l. si
de fundo. ff. de vi ⁊ vi ar. Sed illud non obstat q ibi loquit in vsufru-
ctuario qui per factū suum nō pōt priuare proprietariū sua ciuili pos
sessiōe cū illa ciuilis nō requiescit cū naturali quā hz fructuari⁹ vt no.
in. l. j. §. fi. ff. vsufr. quēadmo. ca. ⁊ in. l. iij. §. vnde vi. ff. de vi ⁊ vi ar. sed
nos loquimur in ciuili que erat apud creditorē a quo debitor accepe-
rat rem quā debitor retinuit. ⁊ ideo per factū debitoris alteri iraden-
tis vere vel ficte priuatur creditor sua possessione ciuili ⁊ istud est quod
habetur in. d. l. interdū. §. fi. cum glo. cōiter approbata ⁊ in. l. nō solum
§. qui pignori. ff. de vsucap. ⁊ posito q licuisset creditori ita spoliato
possessionē recuperare ppria autoritate suā possessionē tñ illud fuis-
set si incontinenti factū fuisset non ex interuallo. l. iij. §. cuz igitur. ff. de
vi ⁊ vi ar. l. cū fundus cum glo. in verbo postea. eo. tit. ⁊ in pposito no.
Jac. bu. ⁊ Ang. in. l. ij. C. de pigno. ⁊ sic istud nō pōt prestare admini
culum dictis heredibus Isolde. ⁊ tanto magis cū possessio rōne pre-
carij transire non poterat. vt. j. dicam. ¶ Et posito q dictā petia terre
esset obligata dictis heredibus pro dotibus maternis tñ non possunt
iure hypothecarie actionis ad illū habere regressum non facta prius
excussione bonoruz debitoris principalis iuxta ea que habent in aut.
10 hoc si debitor. C. de pigno. ¶ Nec licuit † eis propria autoritate ingre
di dictā possessionē seu petiam terre possessam p dictū Petrū et fra-
tres non obstante pacto de ingrediēdo propria autoritate apposito in
instrō: primo q multi tenuerūt qd tale pactū de ingrediēdo nō possit
exerceri ꝯ singularē possessorē vt quantū ad casum nostrū tenuit Jac.
de bel. Jac. bu. ⁊ Sali. i. d. l. creditores. C. de pig. ⁊ ēt retēta doc. Bar.
ibidē est idē dicendū in casu nostro q Bar. vult qd si ius exequēdi nō
erat in esse productū vt q nō erat debitū in instrō liquidatū nō possit
exerceri ꝯ singularē successorē. l. si mr. §. fi. ⁊. l. iudicati. §. fi. ff. de excep.
rei iudica. sed in proposito nō erat ius exequēdi in esse productū quia
nōdū euenerat casus ⁊ tps restituēde dotis dñe Isolde: ⁊ in instrō de-
bitum nō fuit liquidatū q debitū dotis restituende erat conditionale
11 vez si ⁊ qñ matrimoniuz solueretur. vñ videmus q actio de dote † non
nascit nisi post solutū matrimoniū. l. ij. in prin. ff. de dote preleg. ⁊ i. l. j.
C. de repu. l. in rebus. §. oēs. ⁊ ibi no. C. de iure do. ⁊ i. l. cū notissimi. §.
illud. C. de prescrip. xxx. anno. ⁊ no. in. l. auia. C. de iure do. ⁊ no. Dyn.
Bar. ⁊ cōiter alij post eos in. l. si cōstāte. §. j. ff. so. ma. ⁊ Bal. in. l. iuris-
gētiū. §. quinimo. ff. de pac. ⁊ in. l. j. C. vt actio. ab here. Et est cōis opi.
Et sic etiā sm Bar. nō potuit tale pactū exerceri ꝯ singularē successo-
rem. ⁊ sic nō licuit nec lz dictis heredibus ppria autoritate ingredi et
turbare dictū possessorē ⁊ rem illā retinere alias semp diceremus pa-
ratam esse viā creditori habēti obligatā rem peruētā ad tertiū posses-
sorem apprehēdere cū ⁊ sibiipsi ius dicere ⁊ eā rē retinere vt hypothe
catam ⁊ se releuare ab excussione bonorum faciēda in bonis debitoris
principalis ꝯ ea que habent in. d. aut. hoc si debitor et in. l. nullus. C.
de iudi. ⁊ in. l. extat cū si. ff. qd met. cau. ⁊ ex eo qd illicite faceret pmiuz
cōsequeretur ꝯ. l. siue hereditaria. ff. de neg. gest. l. seruus. ff. qd vi aut
clam. ⁊. l. meminerint. C. vnde vi. reliqua vero videntur omni dubita-
tione carere ideo super illis nō insisto. Laus deo. Alex.

¶ Summarium super consilio. cliiij.

1 ☞ Emptor rerū dotaliū si sit in bonafide lucratur fructus. 2 3
4 Ille qui emit a marito rem dotalem si rem ipsam meliorauit poterit
per viam exceptionis consequi estimationem.

¶ Consilium. cliiij.

¶ Quomodo procedat illud qd dicit qd bonefidei possessor q expē-
sas vtiles fecit in rem teneatur cū eis compensare fructus perceptos ⁊
an titulus nullus sufficiat ad hoc vt possessor faciat fructus suos.



Redemptoris nostri inuo
cato suffragio. Cōsideratis his que in themate nar-
rantur ⁊ visis his que eleganter adducta sunt p pstā
tissimos dños cōsulentes sup ipso principali quesi-
to puto esse verum qd fructus percepti viuente dicto
Stoldo venditore quos non tenerent restituere dictus emptor et eius
heredes heredibus dicte dñe helisabette nō teneantur etiā cōpēsare in
meliorementis factis per dictuz emptorē p aliqua ex his que egregie
dicta sunt per prefatos dños consulentes qd cōfirmo sic. nā presuppo-
1 no qd posito † qd titulus venditionis dictorum bonorū dotaliuz esset
nullus tñ dummodo emptor sit in bonafide lucratur fructus eo mo-
do quo lucraretur si titulus esset valid⁹. vt est tex. in. c. pe. de reb⁹ eccl.
non alie. sm vnā lecturā que est q ibi ꝯtus esset nullus propter defe
ctū autoritatis epi que requiritur in alienatiōe facta p abbatē ⁊ capi-
tulum vt. xij. q. ij. abbatibus ⁊. xviij. q. iiij. in venditionibus quez intel
lectuz approbat Inno. Hosti. do. Cardi. Pe. de ancha. ⁊ Jo. de imo.
in dicto. c. pe. idez probat in. l. bonefidei circa prin. ff. de acqui. rerū do.
lz sm quosdaz hoc fallat in ecclesia nulliter alienante per. c. si quis pre
sbyterozuz. de re. eccl. nō alie. ⁊ tex. in aut. qui res ⁊ in corpore. vñ sumit
C. de sa. san. ec. ⁊ per doc. in dictis locis ⁊ maxime p Jo. de imo. in. d. c. si
quis presbyterorum. qd vltimum ad presens nō discutio aliter cum nō
expediat attento qd non sumus in ecclesia. regulariter enim non cura-
mus de titulo quo ad lucrū fructuum sed sufficit bonafides vt declarat
Bar. in. l. sed si lege. §. si fine. ff. de peti. hered. ⁊ pbatur ibi ⁊ in dicta. l.
2 bonefidei. ⁊ in bonafide esse dicit † qñ putauit eam esse vendentis. ⁊ sic
ignorabat rem vel dñium ad alium pertinere. l. bonefidei. ff. de verbo.
signi. put in dubio presumitur: vt ibi no. in gl. facit. d. l. sed si lege. §. sci
re. ff. de peti. heredi. ⁊ in. l. manifestissimi in verbo dñi cogitatione. C.
de fru. ⁊ quod no. glo. in. l. quēadmo. in vbo emptore. C. de agrico. ⁊ cē-
3 si. li. xj. ¶ Itez presuppono † qd posito etiā q dictus ꝯtus fuisset nul
lus respectu alienationis seu trāslationis dominij tñ obligabatur em-
ptori dictus maritus ex venditione fundi dotalis vt no. glo. Barto. ⁊
alij in. l. cum lex. ff. de fideius. ⁊ glo. ⁊. doc. in. l. si prediuz. C. de iure do. ⁊
probatur in. l. ⁊ si is. ⁊ ibi no. Cy. C. de pdijs minorū. ⁊ not. in. l. cū vir.
ff. de vsucap. ⁊ Jo. an. in. c. cū contingat. de iureiur. ⁊ Spe. in ti. de emp.
⁊ vendi. §. certū. versi. sed nūquid pōt. cū vers. seq. ⁊ est magis cōis opi.
saltem qñ emptor ignorauit illum fundū fuisse dotalez prout in dubio
ignorasse presumitur vt dixi vnde dicit in specie Jo. de imo. in. d. c. cuz
contingat circa sextā vel septimā chartā sup glo. fi. in ver. sed iuxta pre
dicta insurgit dubium an maritus vendens teneatur de euictiōe ⁊c. cir-
4 ca finem illius ver. † q si ille qui emit a marito rē dotalē si rē ipsaz me
liorauit poterit saltem per viā exceptiōis cōsequi estimationē talis me
5 lioramenti. ar. l. in fundo. ff. de rei vendi. vnde † cum solum reperiat qd
fructus percepti a bonefidei possessore cōpensent in impensaz vtiliter
factam per bonefidei possessorē qñ tales fructus tpe quo percepti fue-
runt spectabant de iure ad eū qui nunc petit fundū sibi restitui vt in. l.
sumptus ⁊ in. l. emptor. in prin. ff. de rei vendi. secus si non spectassent
tales fructus tpe quo percipiebatur ad illuz qui nunc fundū sibi resti-
tui petit vt declarat glo. reputa. singularis. ⁊ cōiter approbata in. d. l.
emptor in verbo superfluū in fi. ⁊ sequuntur illaz doc. ibi ⁊ in alijs lo-
cis allegatis per dominos consultores ⁊ etiam sequitur eam Sali. in
l. dotem. C. de rei vendi. ⁊ probatur ex verbis dicte. l. sumptus in ver-
bo equitatis rōne ⁊c. nam ibi iurisconsultus ad illaz compensationem
faciendam mouetur ex equitate. sed vbi fructus ipsi non debuissent
spectare ad eū qui nunc rem sibi restitui petit. sed ad eū qui aliquo ti-
tulo venditionis vero vel putatiuo rem emptori bonefidei concessit
vt in casu nostro fructus debuissent spectare ad maritum toto tpe vite
sue tam de iure cōi q municipali iuxta. l. pro oneribus. C. de iure dot.
⁊. l. cum oportet. C. de bo. que lib. si dictuz fundū nō vendidisset ideo eo
casu nō dictat equitas qd fructus predicti cōpensent in sumptib⁹ vti-
libus factis p bonefidei possessorē habentē cām ex dicta emptiōe a ma
rito qm sequeretur iniquitas. s. q mulier vel eius heredes locupletaret
cum iactura aliena ⁊ sine aliqua iusta causa perciperet cōmodū illoruz
fructuū qui debuissent pertinere ad maritū. ⁊ sic bis consequeretur idē
nam fructus dotis spectant ad maritū: vt supportet onera matrimo-
nij. ⁊ sic vt subueniat vxori ⁊ liberis. d. l. pro oneribus. ⁊. l. vbi adhuc.
eo. ti. ⁊ illud factum fuit: quia maritus supportauit onera matrimonij
subueniendo vxori ⁊ liberis. ⁊ sic iam mulieri satisfactum est pro eo qd
fructus ex legis dispōne spectant ad virū. Si etiā nunc mulier cōpēset
dictos fructus in dictis melioramentis consequet bis dictos fructus
seu eorum emolumentū qd equitati nō cōuenit: vt in regula bonafides.
de regulis iuris cum ibi notatis. ⁊ presertiz q si dictus emptor oppos
ta exceptione dictorum melioramentorū non posset de iure obtinere ⁊
consequi dicta melioramenta aduersus heredes mulieris agentes ad
fundum haberet emptor seu eius heres in hoc regressum de euictione
contra dictum maritum seu eius heredes presertim cū fuerit pmissuz
de euictione. ⁊ sm magis cōmunes opi. hoc casu maritus vendēs ⁊ de
euictione promittens tenetur de euictione: vt dixi. s. ⁊ sic in effectu mu-
lier remaneret locupletata cum damno mariti seu heredū mariti quod
est iniquissimum in vulgata. l. nam natura. ff. de condi. indebi. ⁊ sic fieret
contra rationem ⁊ mentem dicte. l. sumptus in verbo equitatis ratiōe.
Ex quibus resideo in conclusione premissa.

¶ Summarium super consilio. clv.

1 ☞ Sequēs priuilegiuz non intelligitur precedenti derogare nisi de
precedenti fiat mentio. 7 9
2 In impetratione est necessarium q fiat mentio de quasi possessione.

3 In prorogando iuri tertij non sufficit generalis clausula.
5 Impetratio infringitur ex eo ꝙ non fuit facta mentio in specie de his super quibus impetratio facta est.6.
8 In his que sunt facti princeps habet iustam ignorantiam.
10 Ubi per rescriptum tolluntur exceptiones non est necesse singulariter enumerare exceptiones.
11 Quando dicatur specialis derogatio.
12 Ubi princeps dicit aliqua.l.non obstante dicit̃ generaliter derogare.
13 Specialis renuntiatio priuilegij dicitur si quis dicat renuntio omni priuilegio fori.
14 Si quis dixerit suscipio in me periculũ casus fortuiti dicitur specialiter assumere.
15 Dicendo quod sum grauatus q2 iudex nõ admisit iura mea dico2 specialiter appellare.
15 Clausula non obstantibus omnibus statutis quid operetur.
17 Papa potest tollere priuilegium alteri concessum.
18 In principe semper subest iusta causa.
19 Titulus τ causa proprietatis trahit ad se causam possessionis.
20 Ex priuilegio principis transfertur dominium absq3 traditione.

¶ Consilium.clv.



Christi eiusq3 gloriose matris noĩbus pro suffragio inuocatis videretur in consultatione premissa prima consideratione dicendum cõcessioni facte titio per clementissimuz pontificem Nicolaum quintum per secundam cõcessionẽ factã sempro-
1 nio minime derogatum esse. ¶ † Primo q2 per sequẽs priuilegiũ nõ intelligitur precedenti priuilegio derogatũ nisi de precedenti mentio fiat.c.veniens.τ ibi not.de prescrip.c.ex parte el.i.de offi.dele.c.duduz cum ibi no.de priuil.no.in.c.i.τ in.c.cũ ordinẽ.de rescrip.no.gloss.xxv.
2 q.ij.in summa. ¶ † Scõo q2 presupponitur vt verbo fertur titium esse in quasi possessione officij predicti:de qua quasi possessione vr̃ ꝙ erat necessariũ mentionẽ haberi in impetratione facta per sempronium:vt videtur probari in.c.statuto.de deci.lib.vi.τ in.c.cum nostris.τ ibi no.
3 de conces.prebẽ. ¶ † Tertio q2 vbi agitur de preiudicando iuri tertij non sufficit generalis clausula non obstãte τc.sed requiritur specialis c.si propter.de rescrip.in.vi.facit.l.cũ auus.C.de emãci.lib.l.ij.§.si qs a principe.ff.ne quid in loco pub.l.ex facto.in princi.ff.de vulg.τ pupil.l.si quãdo.in prin.C.de inoffi.testa.c.pastoralis.de priui.c.ex tuarum.de auto.τ vsu pal.c.q̃uis.de prebẽ.in.vi.τ potissime qñ secundo loco impetrans notitiã verisimiliter habebat de concessione facta pri-
4 mo impetrãti.vt no.doc.in.c.ei cui super gl.i.de preb.in.vi. ¶ † Pro hoc etiam facit q2 vbi plura obstant secunde impetrationi non sufficit generalis clausula non obstante. Ita dixit Bald.in.l.i.circa antepe.col.C.de fur.τ Bal.in.l.eã quã.C.de fideicõ.in.xiij.col.in versi.sed pone quidam erat τc.allegat id quod habetur in.l.i.cũ ibi not.per Jaco.de bel.C.de dot.promis.τ qd̃ legit̃ τ no.i.d.l.si quãdo. ¶ Facit qd̃ no.Jo.an.in.c.fi.de filijs presby.τ Bal.in.l.si qua illustris.C.ad orficia.τ Old.in consi.ccxlvij.inci.factum tale est quidã τc.ad supplicationem cuiusdam nobilis τc.τ Jo.an.in addi.Spe.in rubri.qui fil.sint legi.et Ant.de but.in.c.per venerabilem.in.xxv.colũ.qui fil.sint legi.in versi.nunc descendo ad scdm̃ τc.τ Bal.in.l.cum qui al's incipit Pau.ff.de sta.ho. ¶ Sed vt dixi secunde impetrationi obstabãt duo.s.impetratio titij.τ etiã quasi possessio:ergo non sufficit generalis clausula non
5 obstante. ¶ † Ad idem quod no.Spe.in tit.de rescrip.presenta.§.ratione quoq3 defectus.ver.item excipitur ꝙ faciunt mentionẽ in genere.τc.cum ver.seq.vbi concludit ꝙ impetratio infringitur ex eo ꝙ in genere τ non in specie facta fuit mentio de his super quibus impetra-
6 tio facta est.allegant.c.ex literis.de do.τ contu. † Et quod requirit̃ specialem mentionem priuilegij vt ei intelligat̃ derogatũ.voluit glo.in.l.decurionibus.C.de silen.lib.xi.quam in multis locis valde cõmendat Bal.vt per eum in.l.non plures.in fi.C.de sac.sanc.eccle.τ in secunda constitutione.C.τ in.l.fi.C.si cõtra ius.τ in.c.i.in fi.τ in.§.scimus quo tempore miles.τ i.l.dotalẽ.ff.de testa.mil.τ in.l.si cũ mihi.ff.de dolo. ¶ Sed premissis nõ obstãtibus cõtrariã sñiam de iure probabiliorẽ esse puto vez ꝙ non obstante concessione prima debeat sempronius in
7 eius concessione anteferri. ¶ † Hoc primo videt̃ vrgenti ratione decidere Feder.de señ.in consi.xlvij.al's est in consilio.li.incip.habita sup casu predicto collatione conuenienti τc.vbi dicit ꝙ lz per secũdũ priuilegium nõ tollat̃ primũ.d.c.veniens.cum concor.s̃.alleg.nisi de primo fiat mentio in secundo:nõ tñ ꝓm eum requirit̃ ꝙ omnino specialiter τ singulariter fiat mentio de primo etiã dato ꝙ in primo priuile-
8 gio esset clausula derogatoria sequentis:q2 al's sequeretur † ꝙ cum co-rum que facti sunt:princeps iustã habeat ignorantiã.c.i.de constit.in vi.principi auferretur potestas tollendi priuilegia habẽtia clausulas derogatorias quod nephas est sentire:cũ eius sit tollere cuius est condere.l.iij.§.diuus adrianus.ff.de sepul.vio.d.c.i.de consti.in.vi.τ.l.ij τ.l.quod iussit.ff.de re iudi.τ pro hoc allegat i specie.c.q2 sepe.de elc.in.vi.c.vt officiũ.§.cõcedentes.de hereti.eo.lib.τ.c.alma.ad fi.de sent.excõ.in.vi.τ tex.in cle.i.τ.ij.de sepul.τ ibi hoc not.glo.Jo.an.in fi.vbi sufficit generalis derogatoria posita in lege vel canone vel alio priuilegio:ad derogandum specialib⁹ priuilegijs q̃tuncunq3 habentibus
9 speciales clausulas derogatorias. ¶ † Secundo confirmatur per ea que notat Bar.in.l.si quis.in prin.testamẽti.ff.de leg.iij.i versi.quero quid si testator dicit.τ in ver.seq.τ in ver.venio ad scdm̃.vbi decidit ꝙ licet vbicunq3 in primo testamento apposita est clausula derogatoria sequentis testamenti necesse sit ad hoc vt p scdm̃ tollat̃ primũ ꝙ in secundo fiat specialis mentio clausule derogatorie apposite in primo testõ:vt.d.l.si quis.tñ satis erit ꝙ in scdo testõ dicat̃ cassans τ irritans omne aliud testm̃ qd̃ fecisset τ sibi eẽnt verba derogatoria sub quacũq3 conceptione verborum τc.lz nõ fiat singularis mẽtio de verbis derogatorijs appositis in primo testõ in quo dictum fuerat nolo per sequens testm̃ derogari huic primo testõ nisi in sequenti testõ de verbo ad verbum ponat̃ pater noster τ aue maria.τ est de mente glo.in.d.l.si quis.et probat hoc Bar.per.l.titius.in prin.cũ ibi no.ff.de libe.τ posthu.τ idem tenet Bar.in consi.incipiente quidam fecit testamẽtũ.τ Ang.in l.si mihi τ tibi.§.in legatis.ff.de leg.i.τ Bal.i.l.humanũ.C.de legi.et Bal.τ Ang.in aut.hoc inter liberos.C.de testa.τ Ang.in cõsi.ccxxij.
10 inci.quedã dña Nanna vxor τc. ¶ † Pro hoc etiã facit tex.in.c.ex parte.el.ij.de offi.deleg.vbi qñ per rescriptũ tollunt̃ exceptiones non est necesse singulariter enumerare exceptiones.qd̃ expresse tenet Bald.in l.iij.§.si is pro quo.per illum tex.ff.quod quisq3 iur. ¶ Fortificantur
11 predicta q2 † dato qd̃ specialis derogatio sit necessaria tñ vt dicat̃ specialis non est necesse dicere non obstante concessione facta per pontificem Nicolaũ quintũ titio:q2 illa appellaretur singularis τ indiuidua expressio vnde ex quo dictũ fuit non obstante cocessione facta p predecessorem nostrũ Nicolaũ τ alijs in cõtrariũ faciẽtibus nõ obstãtib⁹ τc.
12 dicitur esse specialis expressio τ mẽtio facta.hoc † aperte not.Bar.i.l.fi.C.si contra ius vel vti.publi.vbi dicit ꝙ qñ princeps in rescripto seu in litteris diceret:aliqua lege non obstãte τc.istud dicit̃ generaliter derogare:sed vbi diceret̃ non obstãte aliqua lege q̃ in 9rium loqueret̃ τc.dicitur hec spãlis derogatio si aũt diceret̃ non obstãte tali lege:diceret̃ tunc singularis τ indiuidua mẽtio vel expressio.τ ita etiã voluit Bart.in extrauaganti ad reprimẽdũ.in verb.non obstantibus.τ do.Anto.in.c.q̃ in ecclesiarum.de consti.τ in.c.nõnulli.τ ibi Jo.de imo.de rescrip.
13 τ in.c.i.de exces.prela.in.vi. ¶ † Pro quo etiam facit qd̃ not.Bart.τ bal.in.l.i.in fi.ff.si quis in ius voca.non ierit.vbi dicunt ꝙ specialis renuntiatio priuilegij dicit̃ esse si quis dicat renuntio omni priuilegio fori mihi competenti nõ aũt est necesse dicere renũtio priuilegio mihi vt scholari cõpetẽti p aut.habita.C.ne filius pro pat.q2 illa diceretur singularis renũtiatio.allegant id qd̃ habet̃ in.l.fi.cũ ibi no.C.quod cũ eo.vbi differũt aliquid specialiter τ aliquid singulariter fieri. ¶ Accedit id qd̃ no.p glo.τ doct.in.l.iiij.§.quesitũ.ff.si quis cautio.τ maxime p Bal.ibi facientẽ differentiã inter specialem mẽtionẽ τ indiuiduã.et
14 concludunt ibi ꝙ † qs dicitur specialiter assumere in se periculũ casus fortuiti si dixit suscipio in me periculum casus fortuiti lz casus fortuitos singulariter non enumeret.τ idem no.Bar.τ alij scribẽtes in.l.titius.in prin.ff.de libe.τ posthu.τ in fi.no.Bar.τ doc.in.l.filiusfa.ff.de
15 dona.τ in.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acq.here. ¶ † Ad idẽ qd̃ not.Bal.in.l.edita.C.de eden.in.xix.col.in ver.sciendũ tñ est.τ in ver.modo videamus τc.C.de eden.vbi dicit ꝙ lz qñ appellatur ab interlocutoria debeat specialiter τ sigillatim exprimi in appellatione causa grauaminis.vt in cle.appellanti.de appel.tamen dicitur satis specialiter expressa si dixero. Dico ꝙ sum grauatus q2 iudex nõ admisit iura mea τ defensiones meas:tunc licet non dicatur causa grauaminis expressa:singulariter tñ dicitur specialiter expressa.allegat no.per gl.
16 fi.in.l.exigẽdi.C.de procur. ¶ † Plus dicit Ang.in.l.oẽs.p illũ tex.C.de prescrip.xxx.an.vbi formaliter sic inquit.No.in verb.specialiter ac nominatim τc.tex.singularem τ meliorem qui sit in iure ad clausulã derogatoriam oĩm legũ τ statutorum positã in rescriptis τ quandoq3 in statutis hoc mõ vez non obstantibus omnibus statutis τ consuetudinibus que in contrarium loquerentur de quibus esset necesse specialẽ mentionem fieri quibus intelligatur derogatũ perinde ac si specialiter essent enumerate τc.nam tm̃ operant̃ dicta verba q̃tuz si de omnibus legibus τ statutis et consuetudinibus sigillatim τ distincte mẽtio facta esset.τ per hoc concludit ꝙ si testator in primo testõ apposuit clausulam derogatoriã sequentis testamẽti:vt q2 dixit nolo aliud testm̃ cõdendum valere nisi in eo describatur aue maria τc.τ postea in secundo testõ volo istud preualere non obstante alio testamento p me facto etiã si de eo deberet fieri mentio specialis.nã perinde est ac si noĩatim τ expresse in secundo testõ posuisset tenorẽ primi per illã.l.vt ibi p eũ τ maxime procedunt hec:cum in prima concessione facta titio nulla clausula derogatoria τ sequenti concessioni vel impetrationi ? irecto contraria sit specialiter incerta:sed ita est ꝙ in concessione vltima dicitur non obstantibus illis omnibus de quibus forsan specialis τ specificata mẽtio fieri deberet:ergo per illa verba est perinde ac si specifica expressio facta fuisset.τ hoc vltimum etiã voluit Bal.de pace cõstã.in verbo li-
17 bellarium. ¶ † Non puto aũt in dubiũ refricari ꝙ papa potuerit tollere priuilegium alteri concessum p sedem apostolicam:q2 hoc notissimum est:vt firmat glo.in.c.decet.de reg.iur.in.vi.per iura ibi alleg.

τ hoc facere potest etiã sine causa. ita dixit Ang. in. l. antiochenſiũ. ff. de priuil. cre. allegat not. p Inno. in. c. que in ecclesiarum. de cõsti. τ no. p glo. in. c. constitutus in verbo. a quocũq̃. de relig. do. τ ibi doc. τ gl. xvj. q. j. ecclesie. τ glo. ix. q. iij. cõquestus. per tex. xvj. q. j. frater noster adrianus. τ no. Spe. τ Jo. an. in titu. de leg. §. nunc ostendẽdũ. ver. lvij. τ in ver. lxxxix. τ Bal. in. l. fi. in. ij. col. ff. de consti. prin. τ in. l. rescripta. C. de

18 preci. impe. offe. ❡ † Quinimo in principe semper in dubio presumiť subesse causaз iustam dato φ nulla causa in literis exprimať: ita tenuit Cy. τ Bal. in. d. l. rescripta. τ Jac. but. in. l. fi. C. si cõtra ius. τ Anto. de but. in. c. cũ inter. de renun. τ in. d. c. constitutus. τ in. d. c. que in ecclesiarum. τ Bal. in. l. si testiũ. C. de testa. τ do. Abb. in. c. cũ olim. in. viij. col. de re iudi. facit. c. in presentia. de renũ. c. cuз inter. τ. c. sicut. de re iudi. et qđ no. gl. fi. in. l. relegati. ff. de pe. Jmo pontifex expressit causam dum dicit cũ officium ipsũз non in perpetuũ: sed ad certũ tps tam ex forma statutorum dicte ciuitatis φ̃ ex consuetudine concedi debeat τ cõsuetũ fit que causa satis dicit esse pbata p illa verba narratiua: vt in cle. j. cũ glo. in verb. fecisse. de proba. τ glo. j. in. c. nõnulli. de resc̃ri. facit qđ habetur i. c. cũ a nobis. τ ibi doc. de testi. ❡ Et per predicta ptз opportune responsio ad allegata in ꝯtrariũ: τ primo nõ obstat φ in secũdo priuilegio debet fieri mentio de primo τc. qꝛ in casu nostro facta est mentio de prima concessione in secunda. vt est ostensum. Secundo non obstat φ debuit fieri mentio de quasi possessione: vt in. c. statuto. de deci. in. vj. qꝛ rñdeo φ ibi nulla facta erat mentio de titulo possidentis. nimirum si concessio non trahitur ad ea que per alium possidebanť non

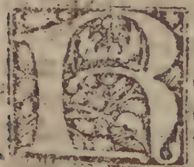
19 facta mentione de possessione: sed in casu nostro facta est mẽtio de titulo τ concessione alteri facta: vñ non est opportunũ facere mentionez de quasi possessione cũ semper titulus τ causa proprietatis velut potentior trahat ad se causam possessionis. c. cum dilectus. in fi. de cau. pos. Preterea p solã gratiã τ cõcessionẽ principis acquisitũ fuit ius τ dominium illius iuris impetranti absq̃ eo quod in possessione inducatur. c. tibi. τ. c. gratia. de rescrip. in. vj. c. si tibi absenti. de preben. eo. lib.

20 c. inter dilectos. de fide instru. † Ex hoc dicit Bal. no. in preludijs feu. in. iiij. col. τ in. c. j. quid sit inuesti. τ in. c. fi. de noua for. fide. φ ex priuilegio principis transfertur dominiũ sine traditiõe cõtra regulã. l. traditionibus. C. de pac. τ. l. si ager. ff. de rei ven. cum si. vnde satis fuit facere mentionem de titu. ex quo absq̃ possessione ius translatum erat. ❡ Non obst. vltimo φ qñ agiť de iure tertij auferendo nõ sufficiat generalis clausula. c. si propter. de resc̃ri. in. vj. qꝛ rñdeo φ hic interuenit specialis non generalis: vt satis clare probatũ est. s. Jta vt superius scriptũ est puto iuris esse ideo ita dico τ cõsulo ego Alexã. de tarta. de Jmo. J. V. doctor in quorũ testimoniũ ꝓpria manu subscripsi ac sigillo solito sigillaui alterius rectius sentientis consilio semper saluo.

❡ Summarium super consilio. clvj.

1 Estimatio in dubio facit emptionem.
2 Verbum dedit importat dominij translationem. 5.
3 Verba eo casu quod non soluatur talis summa teneatur ad tertiaз partem domus.
4 Fructus percepti ex re pignorata pro dote spectãt ad maritũ.
6 De natura vẽditionis est quod non teneatur venditor ad transferendum dominium.
7 Jnstrumenta debẽt reduci ad consonantiam vt euitetur cõtrarietas. 8.
9 Eoipso quod apparet aliter fuisse factum φ̃ a principio fuerit actum presumitur error. 10.
11 Error quando releuat.

❡ Consilium. clvj.



Edemptoris nostri inuocato suffragio. Viso instrũto pmo in quo de anno. M. cccclxvj. Petrꝰ nardi pmisit Torio dare τ ꝯsignare pro dote Joan. filie dicti Petri libras centuз bonoñ. infra terminum annorũ sex τ casu quo in termino non solueret dictã quãtitatez in pecunia numerata promisit dare consignare τ assecurare ipsum Torium pro dicta dote librarum centum boñ. super domo ipsius Petri posita in contrata Rote cũ hoc quod Torius non possit vendere nec eam alienare sed ipsam possit retinere pro habitatione sua pro sua τ tanq̃ suã. Viso etiaз instrũto in quo de anno. M. cccc l. narratur φ cũ Petrꝰ pmisisset Torio in dotẽ libras cẽtum boñ. vel tantã partem dicte domus q̃ ascẽderet ad summã dictarũ librarum centũ: τ qđ Petrus volẽs pmissa obseruare iure ꝓprio τ in perpetuum dedit Torio dotis noĩe medietatez dicte domus τ dictus Torius promisit restituere dictas libras centũ boñ. in oẽm euentum dotis restituẽde. ❡ Viderer pma cõsideratione dicẽdũ dictã quãtitatem pecunie soluto matrimonio esse restituẽdã non aũt dictã dimidiã domus qꝛ hoc aperte videť fuisse conuentũ inter dictas partes in vltimo instrũto ergo in certis nõ aũt certis locus est cõiecturis. l. continuus.

1 §. cũ ita. de verb. obl. l. ille aut ille. §. cũ i verbis. de leg. iij. ❡ † Secũdo hoc colligitur ex datione domus p certa estimatiõe q̃ estimatio in dubio facit emptionem adeo φ in casu restõnis nõ debetur res ſз pretiũ. l. quoties. τ. l. si inter virũ. cum ibi no. C. de iure do. τ in. l. si estimatis. ff.

2 solu. mat. ❡ † Tertio hoc sonant verba illa dedit τc. de cuius natura est φ dñium transferť nõ autẽ qđ pignus ꝯstituať. l. vbi autẽ. in fi. l. scire debemus. §. fi. τ. l. si rem tradi. de verb. obl. ❡ Sed his nõ obstãtibus contrarium puto verius qñ ex cõtentis in primo instrũto ptз φ eo casu quo nõ soluerẽtur libre centũ bonoñ. pro Petro tenebať tñ. Petrus ad obligandũ tantã partẽ domus predicte φ Torius ipse redderetur

3 securus. hoc ostẽdũt verba illa vez sup domũ ipsius τc. † per que denotatur obligatio pignoris seu hypothece: vt pbať in. l. fundus quem. et ibi hoc no. Bar. ff. de an. leg. τ i. l. codicillis. §. instituto. τ ibi no. Bar. Bal. τ alij. ff. de leg. ij. hoc etiã indicat illud verbũ assecurare τc. quod importat φ quis fiat securus cum pignore vel fideiussore τ hoc quãdo vltra simplicẽ promissionẽ quis tenebať creditorẽ assecurare prout in casu nostro. l. j. τ ibi not. Ang. ff. q satis. cog. l. j. §. cões. τ ibi no. doct. ff. de preto. stip. τ no. Spe. in titu. de emp. τ ven. §. j. versi. sed quid si i instrumẽto. τ p gl. τ doc. in. l. si mãdato titij. §. fi. ff. mã. ❡ Et lз i primo instrũto dictũ esset φ retineret Torius dictã habitationẽ pro sua τ tanq̃ suam φ videretur prima facie refragari nature cõtractus pignoris cuius natura esse solet quod fructus cõputentur in sortẽ τ sic habitatio non habuisset spectare ad Toriuз si fuisset ꝯtus pig. l. j. τ. ij. C. de

4 pig. act. l. j. C. de distra. pig. c. cũ contra. extra de pig. qꝛ rñdeo † φ illud fallit in ꝯtu dotis promisse qꝛ fructꝰ pcepti ex re pignorata vel obligata pro dote spectant ad maritũ ꝓpter onera matrimonij ad q̃ supportanda teneť. c. salubriter. de vsu. l. titia seio. §. vsuras. τ ibi not. doc. ff. solu. mat. τ not. doc. maxime Bal. τ Ang. in. l. diuortio. i priu. eo. ti.

5 τ Bar. in. l. at qui natura. §. nõ tantũ. de neg. gest. cũ concord. ❡ † Nec obstat verbũ dare τc. prolatũ in primo instrũto: qꝛ tale verbũ prolatum in ꝯtu promissionis pignoris vel hypothece non habet alterare naturam cõtractus sicut qñ in cõtractu venditionis dicitur vendidit dedit

6 τ tradidit τc. † nam cũ de natura venditionis non sit φ teneať venditor oĩno ad trãsferendũ dñium in emptorẽ. l. ex empto. in princi. ff. de act. emp. tale verbũ. s. dedit τc. stat impropꝛie. l. si stipulatus. in prin. ff. de vsur. not. Bar. in. l. fi. ff. de condi. ob cau. τ in. l. j. C. de rerũ pmu. τ in. d. l. ex empto. ❡ Non obstat secundũ instrumentũ in quo est oĩs difficul-

7 tas: qꝛ respondeo † φ duorũ alterũ de necessitate esse oportet. s. qđ aut verba secundi instrumenti: si fieri potest debent restringi ac reduci ad naturam primi cõtractus. s. pignoris: prout fuit de mente partium: vt colligitur ex illis verbis volens promissa obseruare et vbicunq̃ fieri potest. ita debent reduci instrumẽta ad consonantiam vt euitetur contrarietas sicut reducuntur testes contrarij: vt not. Bart. in. l. scripture. C. de fide instru. τ Bal. in. l. in exercendis. in. v. col. eo. ti. facit. c. cuз tu. de testi. τ qđ no. Cy. τ Bal. in. l. cũ falsa. in fi. C. de iur. τ fac. igno. aut si

8 ad † consonantiã reduci nõ possunt τ sic ex secundo contractu videatur absolute data in dotẽ pars illa domus pro estimatione predicta. τ per consequẽs estimatio faciat emptionẽ adeo φ in restitutione sit quãtitas τ non domus qđ verius puto τ tunc respondeo τ dico φ nec virtute dicti secundi instrumẽti poterit Torius soluto matrimonio retine-

9 re dictam partẽ domus qꝛ eoipso † φ apparet aliter esse factũ φ̃ a principio fuerit actũ etiam ex interuallo presumitur in actu fuisse erratum. tex. est in. l. si tibi liberũ. ff. de act. empt. τ in. l. si binarũ. ff. de seruit. que iura ita declarant Bar. τ alij in. l. titia. §. idẽ respõdit. de verb. ob. τ in d. l. si tibi liberũ. verũ est φ nõ intelligiť esse repetitum in sequẽti ꝯtu facto ex interuallo id qđ fuit actũ in precedenti. l. per retentionẽ. C. de vsur. tñ si est omissum vel aliter factũ φ̃ esset actum in precedenti ꝯtu presumiť interuenisse erroreз in scđo. τ repetitioni locus est. d. l. si tibi. τ hec maxime vera sunt qñ verba apposita in pcedẽti ꝯtu se habebãt ad tps futurũ etiã ex interuallo sequuturũ. p no. p Bar. in. l. pacta nouissima. C. de pac. τ expressius no. Jo. de imo. in. l. quot. §. sed si cũ primum. ff. de here. insti. vbi dixit φ si in precedenti actu fuit dictũ φ fieret instrũm obligationis certe rei in pignus p certa quãtitate τ postea fit vẽditio dicte rei pro dicta quãtitate tũc presumiť erratũ in ꝯtu vẽditionis. p tex. in. l. quot. §. sed si cũ primũ. cũ ibi not. p Bar. τ hoc fm eũ etiã erit verũ si inter vnũ actũ τ aliũ fuit interuallũ mõ verba se expresse haberent ad tps futurũ ex interuallo p no. p Bar. in. d. l. pacta. sed in pposito nostro verba in primo ꝯtu prolata se habebãt expresse ad tps futurũ ex interuallo qꝛ actũ fuit qđ si infra terminũ sex annorum Petrus nõ solueret dictã quãtitatẽ quam tũc deberet assecurare Torium τc. τ sic denotabant illa verba interuallũ annorum sex. τ scđs ꝯtus factus fuit ante lapsum tãti tpis quinimo etiã si illa verba nõ se habuissent ad futurũ tps ex interuallo tñ adhuc idẽ esset p. d. l. si tibi. cũ ibi no. p Bar. τ doc. qcqd dixerit Jo. de imo. in. d. l. quot. τ ipsemet melius fuit loquutꝰ in. d. l. titia. vbi tenet cũ Bar. ibidẽ. τ istud est prin-

10 cipale qđ me in hãc sniam trarit. ❡ † Fortificať qꝛ ex narratione facta in scđo instrũto iũcto pro primo colligiť de errore. nã in scđo instrũto narratur φ cũ hoc sit φ Petrus pmiserit dare Torio in dotẽ libras cẽtum boñ. vel tantã partẽ dicte domus q̃ ascenderet ad dictã summã et φ Petrus volens promissa obseruare iure ꝓprio τ in perpetuuз dedit τc. nam non est verũ φ in primo instrumẽto pmiserit dare Torio partem domus in dotẽ sed promisit Torium assecurare sup domo et sic obligari domũ: vt. s. probaui. ergo apparet φ Petrus in secundo instrumento vel contractu errauit quia eoipso φ ostenditur rem aliter se habere per productionem primi instrumẽti dicitur esse probatũ de errore

errore.l.si post diuisionē.⁊ ibi doc.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ no.in.l.cū de indebito.in ṗn.ꝑ gl.⁊ Bar.ff.de proba.⁊ in.l.de etate.§.q iusto.ff.de interrog.act.⁊ plene Bar.in.l.nō fatet.ff.de confes.⁊ Cano.in.c.si.de
11 cōfes.⁊ Bal.in.l.error.in pe.col.C.de iur.⁊ fac.igno.q† quidē error releuat etiā si sit in facto proprio qñ errās tractat de dāno vitādo et aduersarius de lucro captando.l.sed si me putē.ff.de condi.indeb.sed in ꝓposito tractat Petrus de dāno ⁊ Torius de lucro qm̄ Torius debebat habere ex conuentione partiū solū obligationē domus ipse aūt tractat de habendo dominium ipsius domus: magis aūt est trāslatio dñij q̄ꝫ obligatio pignoris.l.in quorū.ff.de pig.l.si.C.de pred.curial.lib.x.ergo subueniri dꝫ ipsi dño Petro ⁊ ēt nō expectato anno postq̄ꝫ res est immobilis propter rationem.l.j.§.exacto.C.de rei vxo.act.⁊ ꝑ hec ptꝫ rñsum esse ad oīa in ꝯ̃trium allegata. Ita dico ⁊ consulo ego.

¶ Summarium super consilio.clvij.

1 ☞ Promissio sine causa est inefficax.10.11.
2 Qui ꝓmisit facere ⁊ curare cōstituit̃ i mora absq̄ꝫ interpellatiōe.4.5.
3 Ubi est dies adiectus non requiritur interpellatio.
6 Pena adiecta facto non presumitur adiecta in fraudem vsurarum.
7 Pena adiecta per noīa simplicia pōt vsq̄ꝫ ad quadrupluꝫ ascendere.
8 Clausula rato manente pacto.
9 Res aliena vendi potest.

¶ Consilium.clvij.

¶ Casus talis est vꝫ.

¶ Petrusnichola fecit istū instr̃m ⁊ ꝯ̃ctū istius tenoris.vꝫ dñs Petrusnichola sciens titiū iure proprio ⁊ inꝑpetuū dedisse vēdidisse et tradidisse semproniū vnū fundū pro pretio lib.quadringētarū boñ.ex publico instr̃o rogato ꝑ publicū notariū. Et sciēs etiā ipse Petrusnichola dictū semproniū locasse ipsi Petronichole dictū fundū ad affictū ⁊ ad franchādū pro tp̄e ⁊ termino sex annorū tūc vēturorū dictum fundū pro frāchatiōe ⁊ p̄tio dictarū cētū. ¶ Sciēs etiā.d.Petrusnichola dictū semproniū ꝓmisisse dcō titio infra dictū tp̄s vēdere dictū fundū ꝑ dicto p̄tio ⁊ dictū fundū eidē titio restituere pro dicto pretio. ⁊ sciēs se Petrusnichola ad ista nō teneri nec obligatū esse: sed volēs se principaliter obligare lꝫ nō teneat̃ solēni stipulatione ⁊ pacto promisit prefatus Petrusnichola dicto titio stipul̃.facere ⁊ curare ita et taliter omni iure ⁊ facti exceptione remota. Qd̄ prefatus sempronius infra dictū tp̄s sex annorū vēdet dicto titio dictū fundū ⁊ eidē restituet pro dicto pretio.⁊ instr̃m venditionis faciet in forma solēni rogandū per publicū notariū. ¶ Et in casu quo prefatus Petrusnichola predicta oīa nō faciet ⁊ nō seruabit ꝓut ꝓmisit dicto Titio: exnunc promisit ipse Petrusnichola dare ⁊ soluere dicto titio lib.mille specialiter in ciuitate Boñ.⁊c. Et generaliter ⁊c.cū pacto p̄stationis pignorum ⁊c.pena totidē ⁊c.obligatione bonorum ⁊c.renuntiantibus bñfi.et defen.⁊c.⁊ sacramento ⁊c. Et cū pacto inter dictas partes tūc conuēto ꝙ in casu quo prefatus titius nō posset seu nō vellet emere dictū fundum tunc ⁊ eo casu prefatus titius et Petrusnichola teneant̃ eligere vnum pro parte. Qui habeāt estimare dictū fundū ⁊ in casu discordie debeant eligere tertiū.⁊ prefatus Petrusnichola teneatur soluere id plus qd̄ estimabit̃ vltra dictas cētū cum cl'a rato manēte pacto ⁊c. Et de predictis cōstat vt ꝓmittit̃ publicū instr̃m rogatū ꝑ publicū notarium. ¶ Post que ⁊ durante dicto tp̄e sex annorū franchationis predicte dictus Sempronius vendidit dictū fundū dicto Petronichole pro dicto pretio librarū quadringētarū ⁊ ꝑ publicū instr̃m clausulis necessarijs roboratum ⁊ vigore dicte locationis facte eidē ad affictuꝫ ⁊ ad frāchādū. ¶ Premissis dictis instr̃is dubiū occurrit inter dictas partes vtrū.d.Petrusnichola teneat̃ absq̄ꝫ alia reqsitiōe facere ⁊ curare qd̄ infra dictū tp̄s sex annorū dictus sempronius det ⁊ vendat dictum fundū dicto titio pro dicto pretio quadringētarum vel saltē teneatur ipse Petrusnichola ex quo dictū fundū emit: vt.s.et de p̄senti habeat illud vendere dicto titio pro dictis quadringētis ⁊ vtrum si nō fecerit predicta absq̄ꝫ alia requisitione incurrerit dictā penā librarum mille qr elapsum est tp̄s dictorū sex annorū. ¶ Et vtrū de iure dictus titius ad cōsequendā dictā emptionē fuerit obligatus protestari ⁊ requirere dictū Petrūnicholā infra dictū tp̄s qd̄ faceret ꝙ dictus Sempronius dictā venditionē et franchationē faceret: vt.s.vel salteꝫ ex quo vt.s.dictum fundum emit ipse Petrusnichola teneatur ipse Petrusnichola vēdere ⁊ vēdidisse infra dictū tp̄s sex annorum absq̄ꝫ dicta protestatione.⁊ qd̄ dictus titius nō teneat̃ protestari ⁊ requirere dictū Petrūnicholā. ¶ Pro ipsius titij parte allegat̃ ꝙ dictū tēp⁹ sex annorum franchationis predicte interpellauit.

Dei ac beate virginis gloriose nominibus inuocatis. Uiso themate de quo.s.videretur prima facie non recte consideranti dicendum Petrūnicholā penaꝫ non incurrisse: ⁊ qd̄ dictum fundum non teneatur titio vendere nec etiam curare ꝙ Sempronius illū titio vendat qr ꝓmissio de qua in dicto instr̃o facta per Petrūnicholā titio non obligauit Petrūnicholam ad eius ob
1 seruantiam qr fuit† promissio sine aliqua causa que ꝓmissio de iure reputatur inefficax.l.ij.§.circa.ff.de doli excep.⁊.l.gñaliter.cum glo.in verb.causam.C.de non nume.pecu.⁊ ibi Jac.de are.⁊ Cy.in.xiij.q.⁊.l.qui sine causa.ff.de condi.sine cā.no.glo.in.l.nunq̄ꝫ nuda.ff.de acqui.re.do.⁊ in.l.j.in.§.si.in si.glo.mag.ff.de interrog.act.bene facit tex.in c.si cautio.de si.instru.⁊.l.cū de indebito.§.si.ff.de proba.⁊.l.nuda ratio.ff.de dona.⁊.l.j.cū glo.in verb.sine causa.ff.de pollici.⁊ tenuit expresse Roffre.in rubri.de actio.que ex stipu.compe.⁊ Spe.de oblig.⁊ solu.§.si.ver.rursus.cū concor. ¶ Sed his non obstantibus cōtrariaꝫ sniam de iure veriorem puto.s.ꝙ dictus Petrusnichola in penaꝫ lib.mille Boñ.in instr̃o contentam inciderit absq̄ꝫ eo qd̄ aliter fuerit inter
2 pellatus a titio: qd̄ † p̄mo probat̃ ꝑ ea q̄ no.scribit Bal.in.c.i.ño guerram.§.ad hec.in tit.hic finit̃ lex conradi deinde incip.consuetu.regni.vbi dicit ꝙ ille q promisit se facere ⁊ curare cōstituit̃ in mora absq̄ꝫ interpellatione qr sola scientia sufficit.allegat.l.j.C.de priua.car.in argu.⁊.l.in lege locationis.ff.loca.⁊.l.nō impossibile.cū ibi no.ff.de pac. Sed ita est ꝙ Petrusnichola promisit titio facere ⁊ curare ita ⁊ taliter omni iuris ⁊ facti exceptione remota ꝙ sempronius infra tempus sex annorum venderet titio funduꝫ ⁊c.ergo absq̄ꝫ eo quod aliter interpellaretur fuit cōstitutus in mora ex quo nō apparet cū aliquo modo fecisse ⁊ curasse vel saltem diligentiam suā adhibuisse vt ea que promisit adimpleret ⁊ sic in penaꝫ incidit. ¶ Et pro hoc ꝙ aliqua interpellatio non fuerit nessaria ptꝫ ex alio capite qr fuit in instr̃o dies expressa.s.tempus sex annoruꝫ infra quos ꝓmisit Petrusnichola se facere ⁊
3 curare qd̄ sempronius titio fundū vēderet sed † vbi dies adiectus est nulla est necessaria interpellatio.l.magnam.C.de contrahē.⁊ commit.stip.l.traiectitic.§.de illo.de act.⁊ oblig.l.ij.C.de iure emphy.⁊.c.po
4 tuit.de loca. ¶ † Nec habet obstare ꝙ non fuerit designata ⁊ limitata dies certa in qua deberet Petrusnichola facere ⁊ curare ꝙ sempronius venderet qr respondeo ꝙ hoc nihil refert.nam vt in fortiori casu dixit Bar.⁊ Ang.in.l.cum stipulatus sim mihi a proculo.in si.princi.ff.de verb.oblig.⁊ Bald.in.c.ij.an ille qui interfecit fratrem dñi sui.⁊ in.l.si.§.preterea.C.de iure dot.si promitto tibi dare centum vsq̄ꝫ ad pascha ⁊ abinde in antea ad tui petitionem an adueniente die paschatis absq̄ꝫ alia interpellatione sit in mora ⁊ finaliter concludunt ꝙ sic:
5 per.d.l.cuꝫ stipulatus.iuncta glo.plus dicit Bal.in.d.§.preterea † ꝙ si ex forma statuti debitores frumenti propter charistiam non possunt exigi infra annum sed post annū ex forma statuti possunt cōueniri certe lapsus anni absq̄ꝫ alia interpellatione constituet debitorem in mora per dictum.§.preterea.et per dictam.l.cum stipulatus.cum glos.
6 ¶ † Certum est autem ꝙ dicta pena cōmissa ꝓpter morā exigi potest quia cum fuerit adiecta facto non presumitur adiecta in fraudem vsurarum.l.lucius.cum.l.seq.⁊ ibi no.ff.de actio.emp.no.glo.⁊ doct.in.l.cuꝫ allegas.C.de vsur.⁊ in.iul.§.ibidem.ff.de act.emp.⁊ in.l.sed ⁊ si quis.§.si.si quis cautio.⁊ Bart.⁊ doct.in.l.cum seruus.ff.de condi.⁊ demō.⁊ i.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pe.⁊ Ang.⁊ moderni.in.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.oblig.not.cano.in.c.dilecti.de arbi.⁊ in.c.tuam.de pe.⁊ maxime cum non presupponatur dictū titiū fuisse solitū fenerari.
7 ¶ † Attento etiam quod verbo fertur dictam penā non excedere quadruplum eius quod continebatur in principali contractu quo casu s̄m sententiam omnium pena adiecta per nomina simplicia potest saltem vsq̄ꝫ ad quadrupluꝫ ascendere imo s̄m opinionē magis communē potest excedere quadruplum ⁊ ascendere vsq̄ꝫ ad summaꝫ que contrahētibus placuerit.l.stipulatio ista.§.alteri.in si.⁊ ibi Bar.⁊ Ange.ff.de verb.oblig.no.glo.Jac.de ra.Pe.Bar.⁊ Bar.in.l.j.C.de sen.que ꝓ eo quod inter.⁊ glo.⁊ in.l.si dictum.in prin.ff.de elec.⁊ in.§.alteri.instit.de inutil.stipu.⁊ Cy.in.§.omnes.instit.de acti.sed dicta pena fuit adiecta per nomina q̄ꝫtitatis seu simplicia quia ꝓmisit Petrusnichola contenta in instrumento obseruare sub pena librarum mille ergo ⁊c.
8 ¶ † Et vltra dicte pene exactionem adhuc tenetur Petrusnichola facere ⁊ curare quod sempronius titio fundum vendat propter clausulam rato manente pacto adiectā in instrumento.l.qui fidem.ff.de trāsact.⁊.l.cum proponas.C.co.titu.⁊.l.ita stipulatus.in si.ff.de verb.oblig.⁊ licet sempronius fundum vendiderit Petronichole tamen per hoc non euanescit promissio facta titio per Petrūnicholam qui promisit titio se facere ⁊ curare quod sempronius vendet dictum fundum
9 titio: † qr q̄ꝫuis fundus non sit amplius titij tamen potest dictum fundum vendere: cum etiam res aliena vendi possit.l.rem alienam: ff.de contrahen.emp.l.exemptio.in princip.ff.de actio.emp.l.venditor hominis.⁊ quasi per totum titulum.ff.de euict.⁊ potissime interueniente consensu dicti Petrinichole.l.si fundum per fideicōmissum.in prin.ff.de leg.j.l.codicillis.§.j.ff.de leg.ij.l.si debitor.§.si in venditione.⁊.l.sicut.§.si voluntate.ff.quib.mod.pig.vel hypo.sol.vel poterit curare Petrusnichola vt sempronius ab eo dictum fundum titulo emptionis vel donationis aut.alio quouis titulo acquirat ⁊ titio vendat non dicam quod Petrusnichola teneatur titio vendere fundum quia hoc non est promissum in contractu predicto vnde ex dicto contractu stipulationis qui est stricti juris non potest agi nisi ad id quod in ea expresse deductum est.l.quicquid astringende.⁊.l.inter stipulantem.§.si
10 stichum.ff.de verb.obliga.l.veteribus.ff.de pact. ¶ † Non obst.quod dicta promissio fuerit facta titio per Petrumnicholam sine causa qr ad hoc respondeo quod verba illa de quibus in instrumento vꝫ. Et

sciens se Petrū nicholā ad īfrascripta nō teneri nec obligatū esse sed
volēs se principaliter obligare lʒ nō teneaᵗ solēni stipulatiōe et pacto
promisit ⁊c. tollunt obiectum qm̄ vt dixit Jac. de are. ⁊ Cy. in. l. gene-
raliter. in. xiij. q. C. de nō nume. pecu. ⁊ ibi etiā Bal. promissio simpli-
citer facta sine causa ex certa sciētia tenet qꝛ q̄ ꝓmittit sciēs se ad illud
nō teneri videᵗ ex causa liberalitatis ⁊ donationis ꝓmittere. allegant
l. cāpanus. ff. de oper. li. ⁊ l. si patronus. ff. de do. ⁊ l. donari. ff. de reg.
iur. ⁊ idem voluit Bar. in. l. nuda. ff. de dona. ⁊ Bal. in. l. fi. C. si cer. pe.
in. v. oppo. ⁊ canoniste in. d. c. si cautio. ⁊ Guil. ⁊ Bal. in. l. iurisgentiū.
§. sed cū nulla. ff. de pac. ⁊ est de mente glos. in. l. iij. §. j. ff. de consti. pec.
⁊ in. l. que cū alio. ff. de reg. iur. in prin. facit. l. j. ff. de cōdi. inde. ⁊ l. cuius
per errorē. ff. de reg. iur. iuncta. l. fin. C. ad leg. fal. ⁊ Imo. in. l. a titio. ff.
de verb. oblig. per hoc inferens optimā esse cautelā notariorum qui in
instrumētis dicunt talis sponte ⁊ ex certa scientia nullo ductus errore
sciens se ad infrascripta nō teneri ꝓmisit ⁊c. ⁊ idē dicit Pau. de ca. in
l. si diuortio. de verb. obli. ⁊ in. d. l. hoc iure. in prin. ⁊ quidā modernio-
res in. l. cū de indebito. §. fi. de proba. bene facit qđ no. Bart. ⁊ Ange.
in. l. si dari. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. iiij. §. fi. ff. si quis cautio. ⁊ in. l. fi. §. idem
quesīt. ff. de condi. indebi. ⁊ Bal. in. l. mater. in. iij. col. C. de rei vend. et
11 in. l. ij. in. vij. q. C. de rescin. ven. ¶ † Plꝰ dixit Bart. in. l. ij. §. circa. de
doli excep. ⁊ Ang. i. l. si diuortio. ff. de verb. obliga. ꝙ etiam si nō esset
facta promissio ex certa scientia tm̄ presumeretur ex causa donationis
facta. per. l. hoc iure. in princ. ff. de dona. per argumentū a speciali. ⁊ te
nuit Azo in summa. auᵗ. in rub. de fide instru. ⁊ Joan. de blonoscho in
libellis suis sub rubrica de actione ex stipulatu. ⁊ Jaco. de ra. ⁊ Pet.
vt late refert Cy. in. d. l. generaliter. vbi etiā refert ita tenuisse Hugo-
linum in distinctionibus suis in distinctione que incipit qm̄ quidam
in iudicijs ⁊c. super quo lʒ varie fuerint opiniones tamen in casu no-
stro omnes concordant ꝙ si facta est promissio ex certa sciētia. i. a sciē-
te se nullo modo teneri prout fuit in casu nostro valeat per superius
allegata. ¶ Ex quibus breuiter concludo Petrū nicholā in dictā pe-
nam incidisse ⁊ nihilominus eum teneri taliter facere ⁊ curare ꝙ sem-
pronius vendat dictum fundum titio: vt. s. latius deduxi. Alex.

¶ Summarium super consilio. clviij.

1 ☞ Uirtute copule qualitas ab intestato intelligitur repetita. 2. 3. 4.
5 Dictio itē expressa a testatore reguľr est expressiua qualitatis. 6.
7 Quando clausula in fine referatur ad precedentia. 8. 10.
9 Dispositio per quam non excluduntur femine dicitur fauorabilis.
11 Coniunctus presumitur tanꝙ̄ magis dilectus ad hereditatē vocari.
12 Etas pupillaris discretione caret.
13 Mens testantis in vltimis voluntatibus principium obtinet.
14 Equitas scripta prefertur rigori scripto.
15 Presumitur ꝙ testator noluerit seruare inequalitatem inter fratres.

¶ Casus.

¶ Magister Fedricus Cyrogicus hn̄s duos filios vʒ dn̄m Alber-
tum maiorē annis. xxv. ⁊ duas filias matrimonio copulatas: vʒ Flo-
rem ⁊ honestā ex prima vxore ⁊ Gabrielē impuberē ex secunda vxo-
re suū vltimū nuncupatiuū sine scriptis cōdidit testm̄ in quo veniens
ad institutionē here. suos vniuersales heredes instituit predictos do-
minum Albertum ⁊ Gabrielē equaliter cū conditione sub his verbis
apposita. vʒ quod si ⁊ quando dictus Gabriel moreretur siue in eta-
te pupillari siue postea sine filijs legitimis et naturalibus ꝙ tunc ⁊ eo
casu voluit ⁊ iussit ⁊ mandauit ac esse voluit ⁊ substituit sibi dictū do-
minum Albertum. ¶ Et deinde subiūxit ꝙ si dictus dn̄s Arbertus
sine filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ ⁊ ab intestato. Et dictꝰ Gabriel sine
filijs legitimis ⁊ naturalibus decederent siue morerentur tūc ⁊ eo ca-
su ipse testator substituit dictas dn̄am Florē ⁊ honestā vulgariter et
per fideicommissum. Et postmodum dictus testator nō mutato dicto
suo testamēto decessit superstitibus omnibus dictis suis filijs ⁊ filia-
bus. mortuus est deniq̄ʒ dictus dominꝰ Albertus abintestato et sine
descendentibus. Et postmodum dictus Gabriel sine liberis prius ꝑ
eum condito testamento in quo ex extraneum instituit heredē. Ex qui
bus queritur si stante dicta substitutione apposita in dicto testamen-
to dicti magistri Federici dicte domine Flos ⁊ honesta admittanᵗ ꝑ
fideicōmissum ad hereditatē dicti. q. M. Federici tanꝙ̄ substitute vel
excludanᵗ a dicto extraneo herede instituto in dicto testamento dicti
Gabrielis ⁊ dubium oritur quod dicte domine non admittātur ex eo
quod dictus. m. Federicus in dicta substitutione dixit si dictus domi-
nus Albertus sine filijs legitimis ⁊ naturalibus ab intestato ⁊ dictus
Gabriel sine filij legitimis ⁊ naturalibus decederent substituit ⁊c. et
dictū verbum abintestato positum in vna ⁊ eadem oratione videtur
propter copulā ⁊ q̄ cōiungit dictū dn̄m Albertum ⁊ Gabrielē repeti
tū ad ꝑsonā dicti Gabrielis ⁊ ipse Gabriel non ab intestato sed testa
tus decessit ergo non est locus substitutioni fideicōmis. Et pro mulie-
ribus quod admittanᵗ forte facit qꝛ in dicta substitutiōe testator exp̄s-
sit ad personam dicti domini Alberti si decederet sine liberis ⁊ abin-
testato ⁊ ad personam Gabrielis repetijt solūʒ sine liberis ⁊ nō ab in-
testato quod si voluisset expressisset: ergo ⁊c.

¶ Consilium. clviij.



Terni dei iuocato suffra
gio. Abunde quidēʒ nec minus subtiliter dubitatio
nē premissāʒ ꝓsequuti sunt in primis clarissimꝰ ad-
uocatꝰ dn̄arū agētiū ⁊ deinde celeberrimi cōplures
iuriscōsulti adeo vt nullꝰ fere dicēdi locꝰ relictꝰ esse
videatur: tm̄ vt requirentiū votis satisfaciā quid sen-
tio paucis absololuā: ⁊ pretermissis argumētis pluribus que ꝓ parte
Leonardi adduci possent ⁊ que facile colliguntur tum ex plene tradi
tis per Jaco. de bel. in disputatione quāʒ ponit in auᵗ. vt cum. de app.
cogno. in prin. in. iij. q. tū etiam ex deductis ꝑ supradictos dn̄os aduo-
catum ⁊ consulentes principalia fundamenta pro parte Leonardi su-
mi videnᵗ. l. seie. §. caio. cū ibi no. per glo. ⁊ Bart. ff. de fun. instru. ⁊ ex
eo quod no. in. l. in repetendis. de leg. iij. ⁊ in. l. auia. in glo. in princ. ff.
de condi. ⁊ demon. vt ex. l. iulius paulus. eo. titu. iuncta. l. si seruo. ff. de
1 statulibe. ex quibus † prima facie concludendum videretur ꝙ illa qua-
litas vʒ ab intestato inserta in persona dn̄i Alberti intelligatur in per
sona Gabrielis repetita ex virtute copule ibi: et dictus Gabriel ⁊c. et
maxime ratione equalitatis inter liberos seruande cui lex presumit
testatorem mentem habere prefixam. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pu-
pi. l. ꝙ̄uis. C. de impub. ⁊ alijs sub. l. illud. C. de colla. ¶ Quibus pa-
ruʒ imo nihil obstantibus vt ex infra dicendis patebit contrarie sen-
2 tentie velut proculdubio saniori adhereo cui † etiā cōperio Bart. ad-
herere in consi. suo incip. titius condidit testamentū in quo filiū suū ⁊c.
in vltimo dubio vbi inquit ꝙ vbi copula ⁊: ponitur inter diuersas per
sonas quibꝰ substitutio fit siue ibi sit rerū diuersitas siue vnitas siue
in eadem oratione siue in diuersa cōditione apposita in persona vnius
non censetur repetita in persona alterius. allegat ad hoc tex. pro casu
expresso. ff. de lega. ij. ⁊ l. fi. §. seio. hoc etiā videtur probari in. l. iulius
paulus. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ ibi etiam hoc expresse not. Bar. ⁊ idem
Dy. ⁊ Bar. in. l. mulieri ⁊ titio. in prin. eo. titu. vbi per illum tex. faciūt
differētiam an conditio inseratur post nominationem vtriusq̄ʒ perso-
ne vt tunc in persona vtriusq̄ʒ censeatur apposita conditio. vt. d. l. mu-
lier. an vero inseratur conditio post nominationem alterius ꝑsone dū
taxat ⁊ tunc secus vt prealle. §. seio. ¶ Nec obstat si ad illum tex. respō
deatur prout respondet Bar. in consi. incip. testator reliquit vxori sue
habitationem ⁊c. Bart. in preal. l. seie. §. caio. de fun. instru. ⁊ Bald. in
d. §. seio. dicentes quod ideo in dicto. §. seio non intelligitur repetita cō
ditio in persona marcelle quia illa conditio si heres non erit seius. non
equaliter congruebat seio ⁊ marcelle. nam in persona seij erat potesta-
tiua sed in persona marcelle erat casualis quia hec responsio recte ani-
maduersa plurimum iuuat partem istarum dominarum. nam ⁊ in pro
posito themate dicta conditio importata per illud verbum abintesta-
to non poterat vniformiter equaliter congruere dictis dn̄o Alberto
⁊ Gabrieli vt statim ostendam ergo sequitur quod etiam ꝭm intelle-
ctuʒ proxime dictum de questione nostra erit casus in. d. §. seio. ¶ Qđ
3 autem non potuerit † congruere vniformiter dicta conditio seu quali-
tas in personis amborum probatur. nam tempore conditi testamen-
ti magistri Federici Gabriel impubes, ⁊ sic intestabilis erat. iuxta. l.
qua etate. ff. de testa. ⁊ l. ij. C. quando prouo. non est neces. ⁊ de eius pu-
pillari etate fit mentio in testamento sed dn̄s Albertus erat adultus
et testabilis ⁊ per consequens illa qualitas vʒ ab intestato poterat in
persona domini Alberti omni tempore verificari secus autem in Ga-
brielis persona qꝛ pupillari etate durāte non ab intestato sed intesta-
bilis decedere poterat. l. j. in prin. versi. plane. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ no. gl.
in. l. cum antiquioribus. in verb. fuisse. C. de iure delibe. ⁊ glo. insti. de
here. que ab intesta. defe. in prin. ⁊ plene no. per Cy. Ray. ⁊ Bald. in. l.
intestato. ff. de legi. tut. ⁊ Guil. de cug. in. l. j. C. quādo imperator inter
pupil. ⁊ Cy. ⁊ antiqui in. l. ij. in vlti. q. C. qui testa. face. pos. ⁊ Bal. in. l.
iij. in. fi. C. si penden. appel. mors interue. ⁊ in. c. j. in prin. de succes. fey.
⁊ Bal. in. l. si arrogator. ff. de adop. in pe. col. ⁊ in suo consilio incip. in
christi nomine amen. si mater non extat quod refert Pet. de ancha. in
repetitione. c. canonuʒ statuta. de consti. post mediuʒ. in versi. quid di-
ces de patruo. ⁊ Joan. de imo. in. l. centurio. in. xviij. colū. ff. de vulga. ⁊
pupil. ⁊ in. c. cum tibi. in fi. testa. nisi in contrariū esse communem vsum
loquēdi per apertissimas probationes doceretur: vt tenet Bal. ⁊ alij
doct. quos. s. proxime allegaui reprehendentes communiter opinio-
nem Bartol. in prealleg. l. j. ff. de suis ⁊ legi. ¶ Deniq̄ʒ incōuincibi-
4 lius ostenditur † quod dicta qualitas videlicet abintestato ⁊c. nō pōt
ambobus dictis filijs congruere vniformiter ⁊ equaliter. nam esto ꝙ
Gabriel in tempore pupillaris etatis potuisset dici intestatus seu ab-
intestato decedere si in ea etate cum decedere contigisset tamen talis
conditio vel qualitas in ipsius Gabrielis persona est necessaria: quia
testatus in ea etate decedere nō poterat sed in persona domini Alber-
ti etate maioris erat dicta conditio omni tempore voluntaria. qꝛ omni
tempore poterat testari ⁊ nō testari. certum est autem ꝙ volūtaria con-
ditio a necessaria longe differt: vt patet in. l. in illa stipulatione si kalē-
dis. ⁊ in. l. impossibilis. ff. de verb. obli. l. si pupillus. §. qui sub condi-
tione. ff. de noua. sicut ergo difformitas cōditionis casualis a potesta-
tiua facit in terminis dicti. §. seio cessare repetitionem conditionis ita
pariter

pariter hic eadem ratione cessare repetitionē oportet. ¶ Nec etiā ob. si diceref φ ideo in.d.§.seio.cessat repetitio cōditionis qr expressio il/ lius cōditionis facta in persona seij p hec verba si seius heres non erit tacite inerat.per.l.qui filiabus.§.fi.cū.l.seq.l.plane.§.si duob⁹.τ.l.le/ gatum.§.heredi.ff.de leg.j.τ p cōsequens sicut nihil operabat in psō/ na seij expresse noīata.l.iij.ff.de leg.j.l.si titio.in fi.ff.qñ dies le.ced.ita non debet operari in psona marcelle in qua al's videref facta tacita re petitio:vt pbatur in.l.si in dic.§.si seruo.ff.de condi.τ demō.τ iste erat intellectus Pe.τ Ray.τ precalle.§.seio.qr esto φ iste intellectus vt ve rus tū nullus impugnat alium intellectū quē ad illū tex.tradit Bart. in precalle.consi.incip.testator reliquit vxori sue habitationez.τ Bar. in.d.§.caio.τ Bal.in.d.§.seio.vcz φ qñ conditio non pōt vniformiter congruere ambobus in dispositione noīatis φ tunc conditio expressa in persona vnius nō censef repetita in psona alterius prout est in pro/

5 posito. ¶ †Secundo principaliter fortificaf hec decisio ex his que de/ cidit Jac.de bel.in disputatione quā ponit in auf.vt cum.de appel.co gno.in prin.in.iij.q.vbi in solutione illius.q.dicit φ lȝ dictio item ex/ pressa a testatore regulariter sit repetitiua qualitatis vel conditionis vt.l.in repetendis.ff.de leg.iij.tamē fallit qñ in sequentibus specialis prouisio adhibita est.allegat.l.sub conditione.cū glo.ff.de here.insti. vbi conditio adiecta in institutione nunq̄ censef repetita in substitu/ tione.τ glo.ibi assignat rationez qr substitutio semper suā specialē cō/

6 ditionem habet vcz si primus heres nō erit τc. ¶ †Et per hoc cōclu/ dunt Bal.τ Ang.in precalleg.l.sub cōditione.φ si testator titium in/ stituit sub conditione si capellaz construxit in ecclesia sancti Augusti/ ni τ si heres nō erit substituit seium φ si titius nō sit heres τ per cōse/ quens substitutus seius admittatur φ non intelligef dicta cōditio cō/ stituendi capellam repetita in psona seij. Sed ita est φ testator in sub/ stitutione facta vltimo loco Gabrieli adiecit conditionem specialē vcz si sine liberis decederet ergo alia cōditio non debet censeri repetita eo maxime qr de dictione item indicatur idez quod de copula:τ vt tradit Bar.in precalle.cōsilio incip.testator reliquit vxori sue habitationē τc. in fi.allegat dictā.l.in repetendis.iuncta.d.§.caio.τ ibi hoc etiā notat Bar.facit ad predicta.l.coheredi.§.qui patrez.ff.de vulg.τ pupil.τ.l. sed si per pretorem.§.deinde.ff.qui ex ca.ma.τ qd not.Bart.in.l.talis

7 scriptura.de leg.j.τ Bal.in.l.j.C.de legi.here. ¶ †Tertio cōfirmatur ibi per ea q̄ signāter scripsit Bar.in.l.fi.ff.de reb.dub.vbi voluit φ lȝ al's dicamus φ clausula apposita in prin.vel in fine referat ad omnia precedentia vel sequentia.l.talis scriptura.ff.de leg.j.l.j.C.de libe.pre te.l.iij.§.j.ff.de libe.τ posthu.c.olim.de rescrip.c.ij.requiris.de ap.tū illud verum est vbi clausula est per se principaliter posita:secus autem si non est per se principaliter posita sed ad aliam dispositionē qualifi/ candam vt puta si conditio vel modus inseritur vni legato qr tunc ad aliud legatum nō referref.allegat.l.filium.cum ibi no.ff.quando dies

8 leg.ced. ¶ †Quarto comprobaf.nā lȝ vt statim dixi clausula in prin. vel in fine posita regulariter referatur ad oīa precedentia vel sequen/ tia tū vbi si referref ad oīa restringeret dispositionē sui natura fauora bilem τ latam nō referf ad oīa precedentia vel sequentia.tex.est ƀm in tellectum Inno.approbatū in.c.cum dilecti.de dona.τ ita colligit ibi Ant.de but.sed ita est φ si illa q̄litas ab intestato referref ad substōnē factā Gabrieli restringeref dicta substitutio sibi facta q̄ est fauorabi/ lis qr per eam conseruabaf ius legitimarū hereditatū τ successionum. iuxta.l.vel singulis.ff.de vulg.τ pupil.nā cum p substitutionē vulga/ rem τ fideicōmissariā factam Gabrieli succedat primo testatori.s.ma/ gistro Federico.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vulg.τ pupi.τ insti.de pu pil.substi.in prin.sequitur φ per dictā substitutionem vocabanf filie magistri Federici ad hereditatē patris non minus eis debitā q̄ filijs masculis.l.maximuz vitium.C.de libe.prete.τ in auf.de trien.τ semis.

9 §.consideremus.τ in auf.in successione.C.de suis τ legi.vñ talis.†dis/ positio per quā non excludunf femine dicitur esse fauorabilis illa vo per quam cōtra ius cōmune excluderētur diceref odiosa.vt no.Bart. in.l.cunctos populos.in.vj.q.C.de summa tri.τ fi.catho. Et Bal.in.l. certum.C.vnde legi.in prin.τ not.per eundez in.l.venia.al's est in.l.fi. C.de in ius vocā.facit.l.nam τ si parentibus.cum si.ff.de inoffic.testa. ¶ Quinto qui in certo casu sibi prouidit videf velle in casu omisso p/ uisionem cessare.l.cōmodissime.ff.de libe.τ posthu.l.si cum dotem.in prin.ff.solu.mat.τ.l.si extraneus.ff.de condi.ob cau.imo in casu nō ex/ presso videtur potius voluisse contrariam dispositionē in casu omis/ so sibi locū vendicare.c.nōne.de presump.l.maritus.C.de procur.l.cū pretor.in prin.ff.de iudi.l.cuncta.§.fi.ff.de cōdi.τ demō.ergo testator qui in psona dñi Alberti prouidit substitutionē ita demū locū habere si decederet sine liberis τ ab intestato videf nolle hāc dispositionē sibi

10 locū vendicare in persona Gabrielis in quo illa qualitas ab intestato omissa fuit. ¶ †Sexto quoties in precedētib⁹ est aliqua ratio specia/ lis que deficit in sequentibus non intelligitur repetitio in sequentibus etiā si dictio item adiecta fuerit.l.legatū sub conditione l.ultima.ff.de cōdi.τ demō.τ.l.ea lege.in prin.ff.loca.que iura ita allegauit Jac.de bel.in disputatione sua de qua superius mentio habita est.sed ita est φ in persona dñi Alberti primo noīati subest aliqua specialis rō p/ pter quam testator verisimiliter substitutionē eidē dño Alberto factā restringendo per illaz conditionē ab intestato de tali restrictione nō cu rauit q̄ ratio in persona Gabrielis minime subest.naȝ satis equa τ na turali rōne testator existimauit φ dñs Albertus cuius pudētia τ cō/ silij grauitas testatori nota erat vt ex plurib⁹ partib⁹ testamenti col/ ligitur nō ita insulse τ insane mētis esset φ decedēte eo sine liberis aliaȝ personam potius q̄ proprias sorores vtrinq̄ cōiunctas τ in gradu p ximiores heredes institueret cū lex nature eas ad hereditatem fratris

11 inuitet vt dicit tex.in.fi.C.quorum bonorū.τ magis †coniunctus psu/ matur tanq̄ magis dilectus ad hereditatem vocari.l.si quis cū nullū in prin.τ.l.conficiuntur.in prin.ff.de iure cōdi.τ.l.si seruus pluriū.§.fi. de leg.j.τ.l.in fideicōmissi.§.cū pollidius.ff.de vsur.φ non ita firmiter existimare potuit testator euenire in persona Gabrielis tunc impube ris cuius futura discretio τ sensus perfectio non poterat esse testatori

12 nota:cū etas illa †pupillaris discretiōe careat.l.j.C.de fal.mone.l.diez proferre.§.coram.ff.de arbi.c.cū virū.τ.c.cum simus.de reg.nec ita cō iuncte essent eidē Gabrieli filie dicti testatoris sicut dño Alberto vel magis suasiue dici pōt φ testator ideo voluit cessare substitutionem in persona dñi Alberti eo casu quo dñs Albertus decedens sine liberis faceret testm̄ qr cū posset contingere casu φ decederet sine liberis dñs Albertus superstitibus sororib⁹ τ superstite Gabriele qui nō fuit a te statore ipsi dño Alberto substitutus voluit testator tūc cōmittere dis/ cretioni dñi Alberti vt si sibi iusta ratione videref inspecta qualitate persone Gabrielis expedientius esse φ portio hereditatis dñi Alber ti transiret ad Gabrielē in totū vel p parte posset dñs Albertus hoc in suo testō disponere τ p consequens sorores substitutas excludere q̄ ratio nō pōt adaptari in persona Gabrielis qr eo casu quo ipse dece/ deret sine liberis superstite dño Alberto τ dictis eius sororibus oino ex substōne speciali puisuȝ erat a testatore dñm Albertū dūtaxat vo/ cari τ ad hāc ratione fundandā psupponif φ stāte substitutione vlti/ mo loco facta p testatorē ambobus filijs tū si contigisset prout conti/ git dñm Albertū tūc decedere sine liberis supstite Gabriele τ dictis sororibus locus erat substōni in portione dñi Alberti.vt.l.lucius.§. caio.τ.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb.τ.l.fi.§.filiū.ff.de lega.ij.τ ista

13 etiam fuit †mens testantis q̄ semper in vltimis voluntatibus princi/ patum obtinet.l.iij.C.de libe.prete.l.cū questio.C.de leg.l.iij.§.condi/ tio.ff.de iudi.lega.sciuisset enim exprimere testator cōditionē gemina tam in substitutione Gabrielis sicut in substōne prime facta domino Alberto exprimere memor fuerat vt in iuribus vulgaribus. ¶ Non obstāt q̄ in 9rium allegabanf:τ pmo tex.cū glo.τ ibi Bar.in.d.§.caio. qr rñdeo φ ibi loquif qñ vniformiter τ equaliter poterat cōditio am/ bobus congruere qd hic est secus:vt superius in prin.ostensum est vel illud verum qñ circa secundā dispositionē nō esset inserta specialis cō/ ditio prout in proposito de iure probatū extitit. Plures alie respon/ siones tradi possunt que recte intuēti facile ex argumentis in fauorem dñarū adductis colligi possunt.τ ijsdem modis.τ rñdeo ad ea que le/ guntur τ not.in.l.repetendis.qr differentia nulla fieri debet inter di/ ctionem item:τ dictionem τ. ¶ Ad notata per glo.in.l.auia.in princi. respondef φ illa cōmuniter reprehenditur p doc.ibi vñ verius loqu/ ta est glo.in.l.iulius paulus.in verb.necessitudinē.in prima sol.q̄ cōi/ ter approbatur per doc. ¶ Pariter etiā nō obstat.d.l.iulius iuncta l.si seruo.de statulib.per argumentum a speciali qr respondeo prout responsum est ad prima duo argumēta:quinimo posset dici φ in.d.l. iulius paulus.ponatur ius cōe ptȝ per id qd no.ibi glo.in ver. condi/ tio que vult φ illud quod ibi dicif in legato libertatis habeat etiā lo/ cum in alio legato ergo ibi hoc non operaf specialitas vel fauor liber

14 tatis.τ istuȝ intellectū approbat etiā ibi Jo.de imo.τ sic infertur† φ rigori scripto in.d.l.si seruo preferf de iure cōi equitas scripta in.d.l. iulius.iuxta ea que plene habenf in.l.j.C.de legib.τ in.l.placuit.C.de

15 iudi.τ in.c.fi.de transac. ¶ †Non ob.qd postremo allegabaf de equali tate seruanda inter dictos fratres in eadem dispositione nominatos: τ quod presumendum est in dubio testatorē inequalitatē in eis serua/ ri noluisse p.l.iam hoc iure.cū si.qr rñdeo φ illa cōiectura in casu isto capi non pōt qr testator in pluribus ab equalitate discessit.nam prele gauit dño Alberto ducatos cētum quinquaginta nihil aūt Gabrieli prelegauit. Itē dñm Albertū Gabrieli substituit nō ecōtra. Item τ colligitur inequalitatis ratio prout seriosi⁹.s.i vltimo argumēto de/ duxi.vnde cum ex precedentibus declaretur q̄ fuerit in sequētibus te/ statoris intentio.l.qui filiabus.in prin.τ.l.si seruus plurium.§.fin.ff. de leg.j.τ.l.vtrū.ff.de pe.here.ideo manifeste cōprehēdif testatorē no luisse equalitatē per omnia seruare deniq̄ nullo modo possunt dicta verba equaliter τ vniformiter congruere dictis ambobus filijs vt in primo argumento deduxi. ¶ Ad predicta facit qd lȝ al's dicamus qd vbi duo in vna τ eadem dispositione coniungunf presumitur in dubio disponentē voluisse in ambobus equalitatē seruari.l.luci⁹.ff.de vulga. τ pupi.l.si legatarius.ff.de leg.iij.tamen illud fallit si in altero duo/ rum esset maior diuersa ratio q̄ in altero.tex.est in.l.si seruus liber.ff. de statulibe.τ in.l.si ita scriptum.τ ibi hoc not. Benedictus de plum. ff.de manu.test.τ Jo.de imo.in.l.caius.in.iij.col.ff.solu.mat. Sed ita est φ maior τ diuersa est ratio pter quā moueri debuerit testator ad qualificandā substōnē factā dño Alberto vcz si ab intestato decederet

potius q̄ in substitutione Gabrieli facta vt perspicue ostensum est. s. circa sextum argumentum ergo inequalitatem hoc casu seruari non est nephas dicere. Et ita dico ⁊ consulo iuris esse ego Alex.

¶ Summarium super consilio. clix.

1 ¶ Conditionalis confessio non releuat.
2 Simpliciter opponens exceptionē non videt̄ confiteri intentionem.
3 In accusatione non tenetur quis exprimere diem.
4 Statutū loquens in personam nō cōprehendit nisi facientem. 5. 6. 7.

¶ Consilium. clix.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. In causa accusationum institutarum per Guidonem vt filium ⁊ procuratorē ser Hugonis magni de bagnacauallo datiarij cōsilicis et eius districtus contra ser Georgium Antonij Philippi de consilice ex eo quod asserit dictus accusator ser Georgiū accusatū exportari fecisse miliaria duo sarcinarum cum dimidio vel circa die. xi. Martij. M. cccclix. ex districtu consilicis in naui Petri Antonij de dona piera sine licentia ipsius Guidonis ⁊ iaȝ petijt eū condēnari ſm tenorē instrumenti sue conducte. ¶ Et etiā institutarū contra Baldasarem de signorolis asserens ipsum Baldasarē extraxisse seu extrahi fecisse de dicto districtu. xix. centenaria sarcinarū vel circa dicta die in dicta naui absq̄ licentia dicti Guidonis quē Baldasarē petijt condēnari: vt. s. et visis exceptionibus et negationibus hincinde factis per dictos accusatos ⁊ viso instrumento dicte conducte et positionibus ac attestationibus vtriusq̄ partis. Primo videndū est an sumus in regula quod accusatore nō probante reus debet absolui. iuxta. l. q accusare. C. de eden. ⁊ in. c. i. vt eccle. benefi. attento q̄ accusati nihil pure et simpliciter confitent̄ sed sub conditione veȝ si ⁊ inq̄tum appareret accusatori competere ius accusandi ⁊ verū esse dictā extractionem factā
1 esse que† conditionalis confessio non releuat. vt not. in. l. si quidem. C. de excep. ⁊ no. Spec. in titu. de positio. §. fi. versi. pe. ⁊ in. c. i. de confes. in
2 vi. ⁊ no. glo. in. l. nō vtiq̄. ff. de excep. quinimo† etiā simpliciter opponens exceptionem non videtur confiteri intentionē actoris adeo quod ipsi reo incumbat onus probandi suā exceptionē actore aliter nō probante. ⁊ hoc maxime quādo actor nō fatetur exceptionē rei esse veram per id quod habet in. c. ex eo. ⁊ in. c. exceptionē. de reg. iur. in. vi. ⁊ probatur in. c. cuȝ venerabilis. ⁊ ibi no. de excep. ⁊ no. Specu. in titu. de excep. §. viso ver. ⁊ illud quoq̄. ⁊ Cy. in. l. exceptionē. C. de proba. ⁊ probatur in. d. l. nō vtiq̄. ⁊ ibi Bar. ⁊ p Bar. in. l. decē. de ver. obl. ⁊ Bal. in. l. alia. C. de his qui. vt indi. in. l. cuȝ mulier. ff. solu. mat. ⁊ sic videtur q̄ cum contenta in accusationibus non intelligantur esse probata nec ex responsionibus Georgij suo nomine ac procuratorio nomine dicti Baldasaris: nec etiam ex testibus ipsius accusatoris vt statim dicam: ergo sequitur q̄ dicti accusati absoluendi sunt. ¶ Naȝ produxit accusator duos dūtaxat testes ad eius intentionem probandā quoruȝ primus est dictus pier Anto. de dona piera qui testis non releuat produ
3 centeȝ ex pluribus: ⁊ primo† q2 vbi in accusatione accusator exprimit non solum mensem sed etiam diem commissi criminis q̄uis non teneretur exprimere in accusatione diem tn̄ postq̄ exprimit si de eodeȝ die nō probat non potest obtinere vt firmat egregie Bar. in. l. is qui reus ff. de publicis iudi. in. ix. colum. in versi. venio ad questiones ⁊c. sequutus Ricar. malub. q2 imputet sibi qui diem apposuit in accusatione. l. habebat. in prin. ff. de insti. ⁊ idem no. Bar. ⁊ alij. in. l. pantonius. §. rei pduelliōis. ff. de acqui. here. p id quod ibi no. gl. ⁊ Bal. in. l. i. in. xxvij. colū. in versi. super septimo puncto ⁊c. C. qui accu. ⁊ in. l. ij. C. de proba. q2 variatio diei facit videri diuersam rem. c. abbate sane de re iudi. in vi. xxxv. q. i. cum igitur. ⁊ ibi notatur. facit. l. si non sortē. §. libertus. de cōdi. indebi. Sed in dictis accusationibus dicitur quod die vndecima Martij dicta ligna fuerunt extracta. ⁊ iste primus testis non deponit de die ergo ⁊c. ¶ Et in hoc etiam peccat secūdus testis qui dicit q̄ fuit die. xi. seu. xij. ⁊ qd̄ aliter non bene recordat̄: ⁊ sic non concludit de die. xi. ⁊ per consequens non probat. c. in presentia. de proba. l. non ob
4 hoc. C. vnde cogna. ¶ † Secūdo moueor. nam in contractu conductionis dicti Guidonis continetur q̄ nemo trāsire possit per terrenū cōsilicis cuȝ aliqua mercantia sine bulletta dicti conductoris al's perdat mercantiam ⁊ nauem in qua portaretur ⁊ incurrat etiam penaȝ librarum decem. ⁊ sic dictū statutum loquitur in personā. ⁊ per consequens non comprehendit nisi faciētē seu transeuntē ⁊ conducentem mercantias nō aūt fieri facientem. l. qui aliter. §. fi. ff. qd̄ vi aut clam. l. hec verba. ⁊ ibi no. Bar. ff. de adul. ⁊ no. etiā Bar. in. l. sed si vnius. §. si seruus in fi. ff. de iniur. ⁊ Cy. ⁊ Bal. in. l. nō ideo minus. C. de accusa. ⁊ Bal. in
5 l. omnes populi. in. xv. col. cum multis simi. ff. de insti. ⁊ iure. ¶ † Nec ad hoc obstat si dicatur quod per testes pductos per ipsos accusatos videtur esse probatū q̄ de cōsuetudine fuit ⁊ est quod mercatores pro quibus cōducūtur mercantie debent soluere datium: q2 ad hoc respōdeo quod ego non nego quod mercatores non teneantur soluere de suo proprio datium: q2 esset absurdum quod conducentes pro alio soluerent de suo. tamen dico q̄ testes non deponunt q̄ si conductor conducat sine licentia officialis q̄ tunc dominus mercātie incidat in penam: nam fatendum erit q̄ tunc officialis poterit a mercatore consequi datium: sed quod in penam inciderit mercator qui non cōduxit certe hoc non dicit instrumentum conducte imo totum contrarium. Item nec in hoc testes videntur deponere mercatorem incidere in penā in casu isto et si dici possit q̄ aliquis testis deponat q̄ ad mercatorem spectare solitū sit onus denūtiandi nō reperitur nisi vnicus testis tn̄ ⁊ singularis ⁊ sic non probat. l. vbi numerus. ff. de testi. c. in omni. de testi. ⁊ presertim q2 Jacobellus testis circa hoc nihil probat: q2 nō deponit super facto et obseruantia facti: sed tn̄ super eo quod est iuris. nam dicit q̄ mittentes mercantias seu conduci facientes tenentur denuntiare: testis eniȝ vt probet oportet q̄ deponat p actus facti q possunt pcipi aliquo sensu corporis per quē debet testis deponere. l. qui testamento. §. fi. ff. de testi. l. testiū. C. de testi. ⁊ in auf. de here. ⁊ fal. §. fin vero absunt. ad hoc bene facit quod not. Bar. in. l. sciendum. ff. de verb. obliga. vbi voluit q̄ testis deponens q̄ titius est stipulatus decem vel qd̄ fideiussit in decem: q2 stipulatio ⁊ fideiussio est iuris non probat vnde ƀȝ eūdem testis debet deponere de actu facti: vt ibi per eum: sed an teneantur mercatores denuntiare an vero cōductores istud est iuris: ergo ⁊c.
6 ¶ † Tertio dato quod aliquo modo dici posset mercatores ⁊ conduci facientes sine licentia incidere in penam tamen in hanc penam non potest incidere ser Georgius q2 non apparet quod vnq̄ cōmiserit q̄ vltra duodecim miliaria sarcinarum extraherentur. Nam dato quod cōmisisset dicto pier Antonio quod conduceret vnam nauim lignoruȝ versus Ferrariam non debet intelligi quod in illo generali sermone mandauerit illicitum. l. si procurator. in princi. ff. de condi. indebi. l. ij. §. si procurator. ff. quod quisq̄ iuris. l. pater. ff. que in frau. credi. vnde non debet intelligi quod cōmiserit pier Antonio q̄ extraheret vltra duodecim miliaria si de pluribus non habuerat ser Georgius licentiam a Guidone officiali presente dicto pier antonio vt ipse pier antonius videtur velle attestari ⁊ maxime cū nō appareat dictū ser Georgium habuisse certitudinē quātitatis dictorum lignorum: q2 vt etiam deponunt testes accusatoris ser Georgius ⁊ Baldasar nō fuerūt presentes numerationi lignorum nec apparet eos fuisse aliter certioratos de numero lignorū quomodo ergo pōt argui eos fuisse in dolo ⁊ fraude qua cessante cessare debet pena que ignoranti nō imponitur. l. genero. ff. de his q notā. infa. l. generali. C. de tab. lib. x. ⁊ certe si bene inspiciatur non inuenieт̄ q̄ duo testes sint qui probent dictū Georgiuȝ cōmisisse dicto pier Antonio q̄ conduceret vltra. xij. miliaria lignorum nam dictus accusator circa hoc non producit nisi duos testes qui hoc non deponūt ⁊ presertim secūdus. ¶ Quarto q2 dictus pier Antoni⁹ videt̄ deponere ad suū cōmodū ⁊ exonerationem allegando q̄ ipse fecit de mādato ser Georgij. ⁊ sic vult se tueri ex dicta asserta cōsuetudine q̄ quando cōductor non cōclucit noīe suo sed mandato alterius non tenetur. ⁊ p consequens non est idoneus testis. l. omnibus. C. de testi. ⁊ l. nullus. ff. eo. titu. ⁊ sic patet q̄ aut dicta cōsuetudo cōtra ser Georgium non est probata vt dixi: ⁊ ser Georgius non pōt condēnari aut est probata. ⁊ tunc iste testis deponeret ad exonerationem ipsius testis: et sic non probant. Item dictus pier Antonius erat presens qn̄ ser Georgius denuntiauit duodecim miliaria: ergo dictus pier Antonius qui postea portauit plura ligna fuit particeps criminis ⁊ particeps criminis repellitur a testimonio. l. si filium. ⁊ ibi not. glo. C. de lib. causa. l. fi. cū ibi no. C. de accu. ⁊ in. l. q accusare. ff. de accu. ⁊ no. Bar. in. l. i. §. si seruus. ff. de qd̄. Nec obstat si dicat̄ q̄ dato q̄ ser Georgius habuerit licētiam non tn̄ habuit bulletā vt requirit̄ ex forma instrumenti conducte officialis q2 respondeo q̄ ser Georgius non accusatur q̄ non habuerit bulletā sed quod non habuit licētiam. Preterea per testes est probatum q̄ obseruatū est a longo tempore q̄ sufficiat verbo habere licētiam. ¶ Quinto q2 est probatum per magistrum Petrum ⁊ p scalabrinum de lugo q̄ dictus Hugo officialis conuenit cū dicto ser Georgio pro ipso ⁊ pro dicto Baldasare q̄ super dictis accusationibus nō procederetur vlterius ⁊ compromiserunt in quendam arbitratorem ⁊ sic obstat exceptioni pacti. l. postq̄ liti. C. de pac. in hoc vltimo tamē pro nunc non facio fundamentum cum ex superioribus pateat non
7 esse opus hoc vltimo fundamento. ¶ † Et per predicta, patet non expedire tractare an propter partem mercantie que illicite portaretur perdatur totū q2 certū est q̄ nō. l. si publicanus. §. i. ff. de publica. ⁊ no. Bar. in. l. cotem. §. i. eo. ti. ⁊ ibi etiā dicit q̄ nauis in qua portarent̄ res illicite nō debet publicari si non erat illius q incidit in penaȝ si dn̄s nauis nesciebat fraudē ⁊ si sciebat certū est q̄ ex dolo suo penaȝ suo periculo pateretur. l. i. C. de falsa mone.

¶ Summarium super consilio. clx.

1 ¶ Successor tenetur ad obseruantiam locationis. 4. 5. 6.
2 Tempus quinquēnij appellatur modicum. 11.
3 Successor in ecclesia censetur vt heres predecessoris. 12.
7 Idem iudicatur de fructuū venditione sicut simplici locatione.
8 Soluta habet vim cōiuncte.
9 Non valet statutum artans clericos vt non possint locare.
10 Ex prefationibus comprehēditur intentio statuentis.
13 Ea que fiūt per officiales finito officio solent censeri perpetua.

¶ Consilium. clx.

In christi



IN christi saluatoris noīe
amen ⁊c. Uiso ac diligēter cōsiderato instrō locatio
nis facte p venerabilē virū dn̄m Mattheum archi
presbyterū plebis sancti Laurentij p se ⁊ suos suc
cessores ad affictū in quinquēniū locantē facio de li
nario nōnullas petias terrarū p certa pēsione put
latius in dicto instrumēto cōtinet. visa insup quadā cōstitutione syno
dali specialiter irritāte quoscūq3 cōtractus per quos bona immobilia
ecclesiarū quouis titulo vltra duos annos cōcederent exceptis locatio
nibus q̄ colonis partiarijs fieri cōtingeret ⁊c. prout plenius in ea cō
tinetur necnō visis literis reuerendissimi in Christo patris ac dn̄i. d.
G. imolēsis epi ⁊ mihi dn̄i singularis omni reuerentia plurimum ob
seruandi. ex quibus dubitari contingit vtrū successor dicti dn̄i archi
presbyteri teneatur ad obseruantiam dicti instrumenti locationis pro
1 toto quiquēnali. ¶ Et prima facie † videtur dicendu3 successorem te
neri ad obseruātiā locationis in quinquēniū p predecessorē facte. nam
permissum est rectori ecclesie absq3 solēnitate aliqua res ecclesie loca
re ad modicū tempus. in cle. j. ad fi. de reb. eccle. nō alie. ⁊ qd legi. ⁊ no
tat in. c. vestra, de loca. ⁊ in. c. nulli. vbi per doct. de reb. eccle. non alie.
2 sed † quinquēnium appellat modicū tps: vt probatur in terminis no
stris in. c. fi. ne prelati vic. suas. ⁊ qd not. p glo. ⁊ doc. in. d. cle. j. in gloss.
fi, ⁊ est tex. in, l. si filio. §. si vir in quinquēnio. ff, solu, mat. ⁊ ibi in termi
nis nostris firmat Bal. ⁊ Ang. ⁊ idē Bal. in. l. iubemus nulli in prin.
C, de sacrosan. eccle. ⁊ Bart. in. l. j. §. quod ait. ff. de superfi. pro hoc qd
not. glo. in. l. ij. ff. si ager vecti. vel emphy. pe. ⁊ in rubri. C. que sit long.
consue. ⁊ in. l. si filius, per glo. ⁊ doct. C. de peti. here. ⁊ in. l. cū de in rem
verso. ff. de vsur. cū simi. ergo sequitur validam fuisse ⁊ esse locationem
3 predictam. ¶ † Secundo pro hoc facit q2 successor in ecclesia censet vt
heres predecessoris. c. j. ⁊ ibi no. de solu. ⁊. xxij. q. viij. cōuenior. sed he
res tenetur seruare locationē factā per illū cui succedit. l. viam. C. loca.
l. heredem. ff. de reg. iur, insti. loca. §. fi. no. Bar. ⁊ doc. in. d. l. si filio. §.
fin. ff. sol, mat. ⁊ Cy, ⁊ Bal. in. l. emptore3. C. loca. ¶ Tertio q2 ea que
per officiales gerunt solēt firma manere etiā post finitū officiū. l. si tu
tele. ff. de admi. tut. l. j. C. de postu. in aut. vt nulli iudi. §. ⁊ hoc vero iu
bemus. ⁊ qd habetur in. c. qm̄ abbas. de offi. dele. ⁊ in. c. fi. de offi. vica.
in. vj. ¶ Sed l3 consultatiō hec solēat reputari valde dubia. nam re
fert do. Anto. de but. in, c. fi. ne prelati vic. suas. ꝙ ista questio semper
sibi visa fuit difficilis ⁊ intricata ⁊ circa decisione3 huius materie va
rie fuerunt opiniones quarū decem refert do. Flor. in. d. c. fi. attamen
4 s̄m † quasi omniū opinionē ⁊ cōmunē sn̄iam puto in questione propo
sita absq3 dubio dictū successorē minime teneri ad obseruantiam dicte
locationis. nam glo. Bar. principaliter in. d. c. fi. ne prelati vic. suas. te
nuit successorē non artari ad locationē predecessoris nisi talis locatio
facta fuerit pro vtilitate ecclesie ⁊ pecunia inde recepta cōuersa fuisset
in vtilitatē ecclesie. arg. c. j. de solu. ⁊. xij. q. ij. hoc huius placiti q2 vltra
tempus suū locare non potuit vbi vero non pro vtilitate ecclesie loca
tio facta est: sed vt ipse prelatus pensionem vel redditus perciperet suc
cessor stare non tenet s̄m glo. per. c. ij. de preca. facit de offi. ordi. c. cum
nos. ⁊ idem sequit ibi Inno. subdens ꝙ si locatio facta esset absq3 vti
litate ecclesie teneret successor stare locationi ita demū si in dicta loca
tione interuenissent solēnitates debite q2 tunc valeret locatio l3 eccle
sia posset petere restitutionē in integ. iuxta ea q̄ no. in. c. sine exceptio
ne. xij. q. ij. ⁊ ca. cā ⁊. q. ⁊ in summa Hosti. in. d. c. fi. tenet opinionē gloss.
hoc addito ꝙ nullo casu tenet talis locatio adeo ꝙ ad successorē trans
eat nisi in dicta locatiōe interuenerit cōsensus epi. c. preterea ⁊. c. signi
ficauit. de censi. Et idem in effectu tenet Jo. an. in. d. c. fi. dicens ꝙ si cō
tractus non est celebratus pro vtilitate ecclesie non tenebitur successor
stare locationi nisi interuenisset solennitas debita quo casu posset tm̄
petere restitutionē in integ. do. Ant. de but. in. d. c. fi. expresse cōcludit
ꝙ etiam in locatione facta ad modicū tempus non teneat successor sta
re locationi nisi in dicta locatione interuenerit cōsensus episcopi ⁊ vti
litas ecclesie quia nūq3 contractus aliquis a rectore ecclesie celebratus
efficitur realis siue transitorius ad successionē nisi interueniat consen
sus epi. de transac. c. decetero. ⁊. c. veniēs. cum ibi not. ⁊ de censi. c. pre
terea. ⁊ subdit ꝙ non requiritur probari versum in aliquā causam vti
lem ecclesie. iuxta plene no. p doc. in. c. j. de depo. ⁊ per legistas in aut.
hoc ius porrectū. C. de sa. san. eccle. tm̄ debet apparere locationem esse
factā ad aliquā vtilitatē ecclesie quo casu sic intercesserit autoritas epi
tenebitur successor stare locationi. ¶ Et hanc partē etiā tenent dn̄i de
Rota cōclusione. ccxxxij. al's. ccxxvij. inci. ite3 si prelatus locat ad cer
tum ⁊ modicū tempus ⁊c. cum duabus sequentibus p not. in, d. c. fi, ne
pla. vic. su. ⁊ in. c. j. de solu. ¶ Et ita etiā in hanc partē inclinat Pe. de
ancha. consulendo in consi. incip. in xp̄i noīe s̄m ordinē dubiorum ⁊c.
vbi etiā vult equum esse iura dicētia posse fieri p prelatū ecclesie loca
tionē ad modicū tp̄s qd intelligant tm̄ de anno vel biennio. iuxta not.
in. d. cle. j. de reb. eccle. non alie. huius sn̄ie fuit etiā Archi. in. c. aliena
tiones. xij. q. ij. volens tali locationi successorem stare non oportere nisi
interuenisset in locatione autoritas epi. ⁊ locatio etiā facta fuisset pro
vtilitate ecclesie: al's enim dicit ipse non potuit p̄decessor vltra tp̄s suū
locare sicut nec vsufructuarius. l. si quis domū. §. ⁊ hic subiūgi. ff. loca.
facit. l. cum qui. §. fi. ff, de iuris. om. iud. ⁊. l. lex vectigalis. in fi. ff. de pig.
cui vsufructuario prelatus equiparat. iuxta not. in. c. presenti. de offi.
ord. in. vj. ⁊ in. c. fi. de pec. cle. ¶ Pro hac opinione cōsonat autoritas
Bal. in, l. si filio. §, fi. ff, sol. mat, dicentis ita demū successorē prelati ar
tari ad locatione3 predecessoris si talis locatio cū solennitate facta fuit
s̄m qd no. in. d, c. fi. ⁊ pro hoc quod no. idē Bal. in. l. defuncta. ff. de vsu
fruc. ⁊ in. l, emptorē. C, locati, ⁊ in. l. ij. ⁊. iij. oppo. C. de libe. p̄tc. Bart.
etiā in hac materia consultus in cōsilio. lj. incip. do. Jo. monachus ⁊c.
al's incipit factum tale est datū ⁊ concessum fuit domi. A. ⁊c. cōcludit
non posse prelatu3 rem ecclesie locare in tempus quod se extendat ad
tp̄s sui successoris nisi pecunia esset cōuersa in vtilitatem ecclesie alle
5 gat notata. in. d. c. fi. ne prelati vices suas. Cū † ergo nec ex dicto instru
mento locationis nec aliter appareat de consensu ⁊ autoritate superio
ris nec etia3 de vtilitate ecclesie cōstat euidenter ex predictis opinioni
bus ⁊ ex qualibet de per se videt inferri dictū successore3 non artari ad
obseruantia3 locationis p̄dicte cū dicta solēnitas. s. interuentus autori
tatis superioris tanq3 solēnitas extrinseca nō presumat nisi probet. l.
quecūq3. §, fi. ff. de publicia. ⁊ quod no. in, l. j. C. de fide instr. ⁊ iure haste
6 fis. lib. x. ⁊ in. l. sciēdū. ff. de verb. obli. cū si. ¶ † Nec etiā ex dicto instrō
ab omni solennitate nudo presumitur cōtractū celebratū ad vtilitatem
ecclesie nisi aliud probet p dictū conductorē. vt no. firmat Bal. in. c. j.
in prin. in. v. col. qui feu. da, pos. ad hoc quod no. in. c. j. de reb. eccle. non
alie. in. vj. ⁊ qd not. Gui. in Spe. in tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. vij. ⁊
ver. seq. ⁊ qd not. Ant. de but. in. c. in presentia. in. ij. char. in ver. aduer
te tm̄ ꝙ necessitate3 intelligo ⁊c. de proba. ⁊ que not. doc. in. c. j. de depo.
⁊ qd not. x. q. ij. hoc ius porrectū. ⁊. C. de sac. san. eccle. in aut. hoc ius. p
glo. ⁊ doc. ⁊ not. Joā. de imo. in. c. j. de his que fi. a prela. ⁊ in. c. si qs. de
reb. eccle. nō alie. ⁊ est expresse de mēte glo. in. d. c. fi. ne prela. vic. suas.
¶ Cū enim probare contractum locationis fuisse factu3 ad vtilitate3
ecclesie sit fundamentum intentionis cōductoris: vt pt3 per predicta.
igitur sibi conductori incumberet onus probādi vtilitatē eccle. l. pre
diorum. C. de predi. mino. l. j. C. si aduer. cre. cū vtrobiq3 no. per doc.
7 l. sed an vltro. §. j. ff. de neg. gest. ¶ † Ultra predicta vehementer cōfir
mat hec decisio autoritate dicte cōstitutionis synodalis specialr̄ pro
hibentis neminem posse vltra duos annos fructuū vel reddituum fu
turorum venditionem facere de qua fructuū venditione prout de sim
plici locatione iudicatur: vt est tex. in cle. j. ad fin. de reb. eccle. non alie.
⁊ sic videt p dicta verba p̄hibita locatio antedicta vetat etiā expres
se dicta constitutio bona immobilia aliquo titu. seu modo cōcedi posse
vltra duos annos ⁊ ꝙ tunc nullo modo cōtractus obliget successorem
8 et contractus sub alia forma celebratos irritat ⁊ annullat. ¶ † Nec ob.
verba eiusdem constitutionis ibi nō tm̄ p hoc p̄hibere intēdimus pos
sessiones ⁊ terras locari sine fraude veris terraru3 cultoribus partia
rijs ad colendū ⁊c. q2 soluta posita inter illa verba cultoribus partia
rijs habet vim coniuncte ⁊ pinde est ac si cōstitutio diceret copulatiue
cultoribus ⁊ partiarijs nisi de mente statuentium in contrariu3 cōsta
ret. l. sciendum. ⁊ ibi glo. ⁊ Bart. ff. de ver. sig. nota. in. l. alienationes. §. fi. co.
tit. ⁊ sic tm̄ pmittit locationem que fieret cultoribus ⁊ partiarijs copu
latiue q2 vtrūq3 requiritur vt valeat locatio. s. illum esse cultore3 ⁊ par
tiarum. l. si is qui ducenta. §. vtrū. ff. de re. du. l. si heredi plures. ff. de
condi. insti. Sed sic est ꝙ dictus Facius nō est colonus partiarius q2
sub pecuniaria pensione conduxit: vt. l. si merces. §. vis maior. ff. loca.
ergo etiam vltra dispositionē iuris cōis ex capite dicte cōstitutiōis nō
9 tenebitur dictus successor stare locatiōi predicte. ¶ † Nec predictis ha
bet obstare qd dixit Jo. and An. de but. ⁊ doct. in, c. vestra. de loca. per
illu3 tex. dū volunt nō valere statutū ecclesie artans clericos vt nō pos
sint locare nisi certo generi personarū tanq3 contra libertatē ⁊ vtilitatē
ecclesie q2 rn̄deo ꝙ dicta constitutio pmittit posse oībus locari dūmo
do infra biennium ita ꝙ nō ob. Preterea ibi statutū illud ideo nō va
let q2 est contra vtilitate3 ecclesie. ista vero cōstitutio hic est inducta in
10 vtilitatē ecclesie: vt pt3 † in prefationibus dicte constitutionis ex qbus
prefationibus comprehendit intētio statuentis ⁊ cā finalis statuti. l. fi.
in prin. ff. de here. insti. l. cum hi. in prin. ff. de trāsac. ⁊. l. regula. §. si qs.
de iur, ⁊ fac. igno. ⁊ ideo cū videatur dicta cōstitutio facta ex causa etia3
honesta. s, vt ecclesiarū bona conseruent ⁊ ne damnū successoribus affe
ratur ideo valere debet talis constitutio vt expresse firmat do. Anto. in
d, c. vestra. dicens inter alia ꝙ l3 non teneat statutū ꝙ vnus canonicus
non possit locare fundu3 alteri q3 canonico. tm̄ si statutū factū sit ex cau
sa puta q2 forte si locaret extraneis de facili nō possunt retrahi ad ma
nus ecclesie ⁊ surgunt scandala. bene valebit tale statutum ita in pro
posito non obstant que deducta fuerunt in contrarium ⁊ primo ꝙ pos
sit prelatus locare sine aliqua solennitate ad modicū tp̄s ⁊ qd quinquē
11 nium sit modicū † tempus q2 respondeo hoc verū quo ad sui preiudi
cium secus quo ad preiudiciū successoris. vt. s̄. p̄baui. item q2 vt. s̄. dixi
do. Pet. de an. in dicto cōsilio tenet quod tale modicu3 tempus inter
pretatur pro biennio. Joā. an. vero in. d. cle. j. ⁊ ibi quasi omnes docto.
⁊ domini de Rota in dicta sua conclu. ccxxij. al's. ccxxvij. tenēt quod
hoc sit arbitrio iudicis. arg. l. j. in fi. ff. de iure delib. cum alijs allegatis
12 per glo. in. d, cle. j. ¶ Secundo non obstat † ꝙ successor habeatur loco

heredis predecessoris ergo teneatur stare locationi sicut ꝛ heres q: respondeo ꝙ successor ꝛ ecclesia nõ cēsentur loco heredis vniuersalis: vt tenet Jac. de bel. in aut. vt nulli iudi. §. ꝛ hoc vero probibemus: p quo facit q: nõ succedit in omnib⁹ bonis pdecessoris imo in bonis suis ꝓ/ prijs succedūt sibi agnati. iuxta ea que habent in c. cum in officijs. de te/sta. ꝛ in. c. j. de succes. ab inte. heres vero vniuersalis dicit ille qui suc/cedit in totū ius defuncti. l. heres in omne. ff. de acqui. here. l. heredem ꝛ. l. hereditas. de reg. iur. item ptꝫ q: successor in beneficio tenet tm̄ ad debita predecessoris facta pro necessitate ecclesie. c. j. ꝛ. ij. de solu. heres vero tenetur regulariter ad quecūq; debita defuncti. l. fi. §. ꝛ si prefatā. ꝛ. §. sin vero postq̄. C. de iure deli. l. cū a matre. C. de rei vendi. l. si credi
3 torib⁹. cū si. C. de seruo pig. da. ma. ¶ † Ultimo nõ obstat ꝙ ea q̄ fiūt p officiales: etiā finito officio soleāt censeri ꝑpetua: q: respondeo illud esse verum qñ fiunt cū solennitate tali que faciat cōtractū trāsitoriū ad successorē ꝛ fiāt pro vtilitate ecclesie al's secus put in proposito nostro c. ij. de rerū pmu. c. ij. de preca. c. fraternitatē. de dona. ex quibus cōcludo dictū successorem nõ artari ad obseruātiam dicte locationis. ¶ Et ita dico ꝛ cõsulo ego Alex. de tar. de imo. die. xxiij. Marty. M. cccclj.

¶ Summarium super consilio. clxj.

1 ¶ Per constitutum transfertur in emptorem possessio. 3.
2 Dominium non transfertur sine possessione.
4 Ad titulum habilem ad vsucapionem requiritur ꝙ possessio habita sit ab eodem a quo habitus est titulus.
5 In causa ciuili testimoniū in fauorem transuersalium non repellitur.
6 Per perceptionem fructuū inducitur apprehensio possessionis.

¶ Consilium. clxj.



Eterni dei inuocato suffragio. Uiso ac diligenter considerato instrō cōpromissi facti p Baptistā quōdā tondi de valpedraga ex pte vna ꝛ Beltrandū ꝑcuratorē dñe Riccie filie olim tonij mazoli de fagnano ꝛ dominarū Margarite ꝛ Meline sororū ꝛ filiarū quōdā dñe Grādine filie quōdā dicti tonij mazoli tāq; heredū dicti Tonij ex parte altera in ꝓuidos viros Christophorū quōdā butini de fagnano ꝛ in mengū quōdā belli de abello ꝛ animaduersa potestate eis ꝛ mihi ꝯsultori attributa ꝛ viso in super ꝓcessu agitato corā potestate castri cassalis flu/minensis super accusatione ꝓducta p dictū Baptistā contra Uianū paulini de valpedraga de asserta turbata possessiõe dicti Baptiste in quadā petia terre buschiue quatuor tornaturarū vel circa sita in curia castri fagnani in loco dicto Seruina iuxta Laurentium busini de fagnano viam communis ꝛ alios suos cõfines incidēdo ligna ꝛc. ꝛ visis exceptionibus dicti Uiani. ꝛ viso instrumēto emptionis dicti Baptiste per eum producto ꝛ instrumento emptionis dicti Tonij producto per dictum Beltrandū procuratorē dictarum dominarū. ꝛ visis atte/stationibus pro vtraq; parte productis ꝛ certis oppositionibus contra dicta instrumenta. ꝛ viso quodam instrumento depositi celebrato inter Tom. quondā Crusi. de frasineta deponentem ꝛ Chelē al's dicto mucho quondā Bartholini de fagnano ꝛ dictum Toniū mazoli de/positarios de summa. xx. ducatorū ꝛ instrumēto absolutionis inde se/quute. Et generaliter visis pluribus alijs scripturis mihi per domi/nos arbitros exhibitis. Omissis argumētis ad partes ꝛ multiloquiq iuxta. l. fi. C. de pci. impe. offe. l. ampliorē. §. in refutatorijs. C. de app. ꝛ. l. j. ff. qd met. cau. breuiter concludo dicto Baptiste nõ cōpetijsse ius accusandi dictū Uianū ꝛ dictā petiam terre spectare ad heredes dicti Tonij ꝛ non ad dictū Baptistā. ꝛ ita per dictos arbitros esse pronū/tiandum. Et hec vera esse ostenditur ꝛ primo ad hoc vt in iudicio ac/cusationis institute per Baptistā de turbata possessione obtineret ac/cusator: necesse erat per accusatorē probari se possedisse tempore tur/bationis. iuxta. l. j. ꝛ quasi per totum. ff. vti possi. l. j. C. eo. titu. §. hodie instit. de interdi. c. lꝫ causam. de proba. hoc aūt nõ reperio probatū in
1 processu. ¶ † Nec obst. si dicatur ꝙ per instrumentū emptionis Baptiste constat ꝙ frater Jacobus venditor constituit se noīe dicti Baptiste possidere per qd constitutum transfertur in emptorē. l. qd meo. in prin. ff. de acquir. pos. c. cum venisset. de resti. spo. ea. l. quedam. ff. de rei vend. respondeo quod hoc esset verū vbi probaretur dictū vendi/torem possedisse tempore venditionis ꝛ non aliter. vt. l. q̄uis. §. si con/ductor. cum glo. ff. de acquiren. pos. ꝛ ibi dicit Ang. ꝙ in practica cau/tus debet esse ille qui se fundat ex constituto vt probet constituentem tempore cõstituti possedisse. idem etiā no. Ang. in. l. ij. C. de acqui. pos. ꝛ ibi de hoc est glo. in verbo tradita. ꝛ no. Innoc. ꝛ Anto. de but. in. d. c. cū venissent. ꝛ in. c. in literis. eo. titu. facit. l. traditio. ff. de acqui. rerū do. Sed nõ est probatum ꝙ dictus frater Jacobus tpe dicte vēditio/
2 nis possederit: ergo ꝛc. ¶ † Ex hoc infertur in dictum Baptistam nõ posse dici ex dicto titulo venditionis translatum esse dñium vel quasi q: non potuit sine possessione seu traditione transferri. l. traditionib⁹ C. de pac. l. si ex stipulatione. ff. de acquir. pos. l. si ager. ff. de rei vend. l. sed si res. al's incipit eum qui. §. fi. cum. l. seq. ff. de pub. ¶ Quod autē spectet ad heredes dicti Tonij ptꝫ per instrumētum venditionis sibi facte a dicto Chele al's dicto mucho in quo est constitutum et licentia de ingrediendo. ꝛ probatū est etiā per testes Baptiste ꝙ dict⁹ Chele possedit dictam petiā terre buschiue vt deponūt Petrus ꝛ Tonius. ergo ꝑ constitutum in dicto instrumento venditionis insertū translata fuit possessio. ꝛ ꝑ consequens dñiuni vel quasi dñium: vt. d. l. qd in eo.
3 ꝛ. d. l. traditionis. cum si. ¶ † Preterea dato etiā ꝙ non appareret de possessione dicti Muchi tñ cū appareat ꝙ post dictū titulū venditionis facte Tonio: Tonius seu eius heredes vel alius noīe eorum possederit hoc sufficit ad acquisitionē dñij vel quasi dato ꝙ dubitet a quo obuenerit possessio dicto Tonio vel eius heredibus: vt declarat Bar. in. l. cū solus. ff. de vsuca. ad fi. dū allegat. l. hec si res. cū glo. ff. de rei ven. ꝛ expressius no. Bal. in. l. indicia. C. de rei ven. ꝛ Ang. in. l. sup
4 longi. C. de prescrip. lon. tem. nõ enim est necesse † quo ad titulū habilem ad vsucapionē ꝙ possessio habita sit ab eodē a quo habitus est ti/tulus: vt dicūt doc. in locis preallega. ꝛ eadē ratione idē dicendū quo ad acquisitionē quasi dñij vel publiciane: vt. l. sꝫ si res. §. cū q al's est. l. eū qui. in princ. ff. de publi. ꝛ in specie Bal. in. d. l. indicia. hoc aūt. s. qd heredes Tonij vel alius pro eis possederit probat ꝑ testes ꝓductos
5 pro parte dictarum dñarū. ¶ † Nec obst. ꝙ aliqui ex dictis testib⁹ asse/rant esse coniunctos heredibus dicti Tonij ex linea transuersali: q: re/spōdeo ꝙ in cā ciuili testimoniū in fauorē trāsuersaliū nõ reppellit et potissime qñ transuersales vna cū eo ꝑ quo testificant nõ sunt in eius/dem patris potestate cõstituti: vt no. glo. ꝛ doc. in. l. parētes. C. de tes. ꝛ glo. ꝛ doc. in. c. insinuante. de offi. dele. ꝛ Spe. in tit. de teste. §. j. versi. sed nunqd frater. ꝛ versi. sed nunqd agnati. ꝛ Inno. ꝛ Jo. an. in. c. non/nulli. de rescrip. ꝛ Bar. in. l. qui testamēto. in prin. ff. de testa. ꝛ Bal. in l. j. ad fi. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ in. l. fi. in. ij. col. C. de ꝓba. ꝛ Ang. i cõsi. cc xiiij. incip. in dei noīe ꝛc. visis ꝓcessibus cause principalis ꝛc. vbi ad hoc allegat notata per Innoc. ꝛ Joā. an. in. c. nonnulli. de rescrip. ¶ Fortius concludi potest quod esto ꝙ per instrumentū aut testes mihi esset pro/batum de possessione dicti Tonij aut eius heredum: tñ attēto ꝙ non apparet de possessione seu traditione facta dicto Baptiste sine qua nõ potuit trāsferri in Baptistā dominium vel quasi vt dixi. ꝛ appareat ex narratis in petitiõe dicti Baptiste quod Uianus incidit ligna ꝛ sic
6 fructus † percepit ex possessione predicta per quem actum inducitur apprehensio ꝛ acquisitio possessiõis. vt. l. titia. ff. de solu. l. ij. ꝛ ibi Bar. C. de acqui. pos. no. in. l. qui vniuersas. §. per colonū. ff. de acqui. pos. ꝛ in. l. litibus. C. de agrico. ꝛ censi. lib. xj. l. si quis super. C. finiū regū. no. in. l. stipulatio ista. §. hi qui. ff. de verb. ob. ꝛ plene Bal. in. l. indicia. ad fin. C. de rei ven. ꝛ asserit vianus se possedisse noīe dictorum heredum Tonij quibus heredibus ratum habentibus acquiritur dicta posses/sio. l. communis seruus. §. j. cum ibi not. ff. de acquir. posses. ꝛ. l. si ego. ff. de nego. gest. ꝛ facit. l. qui iure familiaritatis. cum ibi not. per doct. ff. de acqui. pos. sequitur ꝙ in pari causa potior debet esse cõditio possidē/tis. i. dictorum heredū. vt est tex. in. l. siue autē. §. si duob⁹. ff. de publi. ꝛ facit. l. si seruum. §. sequitur. ff. de verb. oblig. l. fi. ff. de condi. sine cau. ꝛ in regula in pari. de reg. iur. in. vi. ¶ Nec predictis obstat ꝙ opposita fuerit per Baptistam exceptio simulationis cõtra dictū instrumentū emptionis Tonij. iuxta. l. sicut. §. superuacuū. qui. mo. pig. vel hypo. solua. ꝛ in. l. post contractum. per Bart. ff. de dona. ꝛ plene Bar. in cõ/silio petrusinchole. ꝛ i. l. iij. ꝛ ibi per Bal. C. plus valere quod agi. ꝛ ꝑ Bal. in. l. illud. C. de sac. sanc. eccle. ꝛ Ange. in consi. xlviij. incip. quidā Franciscus. ꝛ Bal. in. l. ab anastasio. c. mari. q: non reperio probatum vel articulatum aliquid concludens ad exceptionē simulationis osten/dende. nā licet dicatur ꝙ Tonius non possedit post cōtractū emptio/nis non sequitur ex hoc ꝙ contractus reddatur simulatus cum nõ ap/pareat ꝙ aliqua causa simulationis precesserit vt apte declarat Bar. in preallegato consilio. quinimo nõ apparet, qd autor dicti Tonij post dictam celebratam venditionem possederit per aliquod tempus ꝛ non breue vt requiritur de iure do. d. §. superuacuum. ꝛ. l. si quis. in fi. C. de natu. libe. ꝛ. l. si is qui. ff. de acqui. here. ꝛ plene notant doct. in locis. s. proxime alleg. nec ad propositū facit dictum instrumentū depositi q: in dubio presumitur esse verum ꝛ celebratum ex causa in eo inserta nisi aliud doceatur. l. cū precibus. C. de ꝓba. l. generaliter. C. de nõ nu. pec. ex quibus omnibus resultat conclusio de qua. s.

¶ Summarium super consilio. clxij.

1 ¶ An donatio reuocetur per superuenientiam liberorum.
2 Statutum quod filia dotata non succedat an habeat locum in infante.
3 Quando filia intelligatur dotata.
4 Lucrum dotis non censetur proprie donatio.
5 Uerba pleno iure quid important.
6 Quando dicatur factum tempore guerre.

¶ Consilium. clxij.

¶ Ad materiam. l. si vnq̄. C. de reuo. dona.



Omini redēptoris nostri inuocato suffragio. Uisis his que copiose ꝛ eleganter allegata sunt per prefatos celeberrimos dominos perusinos consulentes puto † veram esse conclusionem
1 ꝙ dicta donatio quatenus a principio valuerit reuocata fuerit per superuenientiam liberorum. iuxta. l. si vnq̄. C. de reuo. dona. si

dona. si nõ fuit donatio facta de modico q2. d. l. si vnq3. habet locũ etiã qñ non est donata dimidia vel alia quota bonorũ sed etiã res pticula/ res. vt per Bar. & Bal. in. l. titia. §. imperator. ff. de leg. ij. dũmodo nõ fit facta de modico vt etiam cõcludit Jo. de imo. in. c. fi. de dona. & actũ est p primũ dñm consulentem & attento q dicta Baptista tpe mortis domine Helizabete matris sue erat infans vt patet ex narratis in the/ mate delata fuit sibi successio pro sua virili in hereditate matris de iure cõi iuxta. l. leg. xij. tabularũ. C. de legi. here. & l. fi. C. de libe. pte. ¶ Se

2 cundo non obstat† ei statutũ sub rubrica q mulier dotata non succedat extantibus masculis q2 illud statutũ loquitur de filia dotata & ideo nõ habet locum in dicta infante vt vltra allegata p dñm consulentẽ deci/ dit in terminis Bal. in. l. si plures. C. de condi. inser. in. x. colũ. in versi. iuxta predicta formatur talis questio. statuto cauetur q filia dotata &c. & Pet. de ancha. in repeti. c. canonum statuta. de cõsti. in ver. pone sta tuto cauetur q filia dotata vbi concludunt q statutum disponẽs q fi lia dotata a patre non succedat non habet locũ in ea q̃ remansit infans q2 iste est casus omissus a statuto & ideo fratres eã dotare volẽtes non excluderent a successione vt etiam consuluit Pet. de ancha. in consilio cclxxxviij. & Pau. de cast. in consi. cvj. incip. in christi noĩe super eo de quo queritur. & clare hoc procedit qñ tunc tempore delate successionis materne non exercuerat in eam aliquis actum dotãdi saltem eo modo quo cauetur in dicto statuto requirente q maritus pro ea receperit do tem vel confessus fuerit recepisse. nã hoc non interuenerat in casu no/

3 stro & sic cessat disputatio† tradita p Bar. in. l. titio centũ. §. titio gene ro. ff. de condi. & demon. & in. l. non est matrimoniũ. ff. de ritu nup. & in l. cum plures. §. pe. per ibi nota. per glo. ff. de admini. tuto. & in. l. q pu pillam. ff. de adult. & per Bal. in. l. non sine. C. de bo. que libe. dum tra ctant quãdo statutum excludit filiam dotatam q intelligat dotata qñ pater in ea actum dotãdi exercuit q̃tum in eo fuit puta relinquendo si bi dotem in testamento. nam in casu nostro tempore delate successiõis materne neq3 pater neq3 mater in dictam Baptistam vllũ actũ dotã/ di exercuerat. ¶ Preterea statutũ declarat quomodo intelligatur do tare. & tempore etiã quo dicta Baptista fecit dictam donationem fra tribus non exercuerat aliquis actum dotandi in eã eo modo quo sta/ tutum requirit q2 neq3 maritus receperat dotẽ neq3 confessus fuerat recepisse & propter hec omitto q multi tenuerunt contra opi. Bar. in d. §. titio genero. cum simi. nam illa disputatio in casu nostro non est ne cessaria predicta. ¶ Et sic apparet q tẽpore quo ipsa Baptista fecit donationem fratribus de oĩbus bonis que ei obuenissent vel obuenire possent tũc ex hereditate & bonis tam maternis q̃ paternis habebat tunc ius in bonis maternis. s. pro sua virili & etiam spem pro reliquis partibus desinente masculo prout desĩt extare: quo casu ex forma sta/ tuti filia assumit successionem in totum. iuxta plene tradita per Bar. ĩ l. si cũ suis cõcor. ff. ad tertul. ex quibus colligi põt q nõ erat quid mo/ dicum illud quod in dicta donatione cõprehendebat in qua etiam in/ specta generalitate verborũ videbat cõprehendi dos que postea sibi vel eius viro data fuit a patre si vllo tẽpore fuisset dicta dos in dictã dominã Baptistã consolidata attẽto quod erat de bonis patris & qd in dicta donatione iuramentum interueniebat. iuxta. c. cum contingat de iureiur. & c. licet mulieres. de iureiur. lib. vj. & per consequens nõ po test dici q dicta donatio circa modicum versaretur. ¶ Nec obst. q nõ debeat reuocari per superuenientiam liberorũ: p id qd habet in. §. do/ tes. in auf. de nup. & in. l. j. C. si dos constan. matri. vbi mulier fecit cum marito pactũ q ipso predecedente maritus lucraretur dotẽ: & tamen si ipsa predecedit superstitibus ex illo matrimonio liberis maritus lu cratur dotem. & sic videtur ibi q superuenientiam liberorũ non tene/ retur pactũ lucrande dotis q2 vltra id qd egregie respondit secund⁹ consultor: puto posse responderi q ille est casus longe diuersus a casu nostro. nam ibi dato q superuenientibus liberis illud pactum lucrã/ de dotis non reuocaret: non ex hoc verisimiliter inferebat magnũ pre/ iudicium liberis q2 aut pater nõ transiret ad secunda vota & iuris pre sumptione remanebunt hec bona liberis in successione paterna quam lex presumit partem relinquere liberis. l. sticho. in fi. ff. vnde libe. aut transibit ad secunda vota & cogitur reseruare dictũ lucrũ liberis primi matrimonij vt in dictis iuribus. quinimo. p. §. preterea. in auf. neq3 vi rũ. in colla. vij. fuit inductũ q etiam si nõ trãseat ad secũda vota coga tur reseruare: sed in casu nostro cessat ista ratio in donatione facta fra/

4 tribus. ¶ † Item respondeo q iura allegata in cõtrariũ nõ loquũt in donatione mera: sed in pacto adiecto in contractu dotis de ipsa dote lucranda vxore predecedente: quod quidem lucrum non censetur pro/ prie donatio sed q2 videtur dari in recompensationem onerum ma/ trimonij non censetur haberi ex titulo lucratiuo sed oneroso vt voluit glo. nota. ibi. & approbata in. l. si donaturus. in fin. in verb. duntaxat. ff. de condi. ob cau. & probat tex. no. in. l. j. §. si vero. & illũ ad hoc ibi põde/ rat Ang. in. C. de impo. lucra. describ. lib. x. not. Bal. in. l. cũ multe. C. de dona. ante nup. & in auf. preterea. C. vnde vir & vxor. & in. l. hac edi/ ctali. in prin. C. de secun. nup. Sed dispositio dicte. l. si vnq3 nõ habet locum in donatione que nõ est propria donatio vt in donatione facta in recompensationem meritorum vt concludit Ange. in. d. l. si vnq3. et etiã Bal. ibi in aliquibus lecturis per illũ tex. in verb. largitus. iuncta l. si pater. §. j. ff. de dona. & ista videtur mihi adhuc tutior responsio ce/ teris. ¶ Non ob. etiam predictis si diceret q dicta reformatio que in/ cipit item cum sepe &c. vbi videntur statuentes velle q talis donatio valeat pleno iure ergo videtur q irreuocabiliter valere debeat q2 re/

5 spondeo q† illa verba pleno iure licet importẽt q valeat quo ad pro/ prietatem & vsumfructũ & in totũ. tñ non importãt q valeat irreuoca biliter aliquo casu nouiter superueniente qui iure cõmuni tenderet ad reuocandum & infringendũ donationẽ: vt probat in. l. iulianus. §. fin. iuncta. l. seq. ff. de rei ven. & ibi ponderant Bal. & Angel. vbi probatur q quis dicitur habere rẽ pleno iure si in ea habet dictã ,pprietatẽ cũ vsufructu q̃uis illa res sit subiecta restitutioni & euictioni. vñ dicit etiã Bal. ĩ. l. mater. per illũ tex. C. ad tertu. q quãdo quis habet proprie/ tatem cum vsufructu dicit habere rem pleno iure q̃uis eã non habeat stabili iure vt q2 si superueniat q transeat ad secunda vota debeat pde re proprietatẽ: vt ibi: ita igitur in casu nostro intelligitur quod dona/ tio pleno iure valeat scilicet rebus in eodem statu manentibus. & nõ di cit quod per superuenientiam liberorum reuocetur vel non reuocetur & sic ille est casus omissus & per consequens remanet in dispositione iu ris communis. l. si extraneus. ff. de cõdi. ob cau. c. susceptum. de rescri. in. vj. ¶ Preterea dictum statutũ in donatione que fieret tempore nu ptiarum tñ vel postea & disponitur expresse in dicto statuto seu refor matione quod non extendatur ad alios casus q̃ ibi expressos: sed di/ cta donatio non fuit facta post nuptias nec tempore nuptiarum: sed

6 per plures menses ante nuptias vt in themate narratur. ¶ † Accedit id quod dixit Bal. in. c. j. in prin. in. ij. colum. de pace tenen. vbi inquit quod si queritur quid dicatur factum tempore guerre intelligitur il/ lud quod est factum immediate ante vel immediate post per no. in. l. j. C. de oper. liber. & no. etiã in. l. vt iurisiurãdi. iuxta prin. ff. de oper. lib. denique reformatio loquitur in donatione facta fratribus vtrinq3 cõiun ctis & sic quo ad illos qui erant fratres consanguinei tantũ non habet locum reformatio nec pars eorũ accresceret fratri vtrinq3 coniuncto. l. si mihi & titio. cum si. ff. de verb. oblig. Ex quibus omnibus concludo dictam donationem non subsistere. Alex.

¶ Summarium super consilio. clxiij.

1 ¶ Ubi pendet lis super proprietate super fructibus potest fieri se/ questratio.

2 De iure communi non potest peti sequestratio nisi de debito constet per publicum instrumentum. 3.

4 Uerbum videbitur importat arbitrium boni viri.

5 Anteq3 coheres apprehẽderit possessionẽ põt legatarius propria au toritate apprehendere possessionem.

6 Statutũ fingens continuari possessionẽ in filiũ non facit q aliter here di nõ apprehensa possessione competat interdictum recuperande.

7 Quando competat interdictum quorum legatorum.

8 Quando filius vltra legitimam detrahit falcidiam.

¶ Consilium. clxiij.



Circa id de quo queritur in causa sequestrationis contra illos de pauinis concedẽ/ de: paucis agam propter rei euidentiam & quia coram bene perito res agitur presupponẽda est in primis vul gata regula que habet sequestrationem de iure communi esse probibi tam. l. vna. C. de probibi. sequestra. ¶ Solum est vidẽdum an simus in aliquo speciali casu in quo de iure communi vel municipali permit/

1 tatur. ¶ † Et dicitur primo q sic q2 pendet lis super proprietate: er/ go super fructib⁹ potest fieri sequestratio. l. imperatores. §. final. ff. de appel. c. fin. de sequestra. pos. & fru. sed ad hoc respondetur q illud so/ lum habet locum in causa appellationis q2 ille qui obtinuit primam sententiam pro se potest petere sequestrationem fructuum quam pete re non posset in causa principali anteq3 aliquã obtinuerit pro se sentẽ tiam quia tũc remaneremus in regula. d. l. vnic. ita vult in specie Jo. an. in. d. c. fina. quem ibi sequitur Anto. de bu. & communiter doc. idem expresse notat Salic. in. d. l. vnica. & fuit originale verbum Joan. mo/ na. in regula locupletari. lib. vj. & sequitur Archi. xi. q. j. in. c. quia res. ¶ Preterea potest negari nullam pẽdere litem de presenti inter par

2 tes nec in iudicio nec coram arbitris. ¶ † Insuper de iure cõmuni nõ potest peti sequestratio nisi quando de debito constat per publicum instrumẽtum scdm quod singulariter decidit Barto. in. l. litibus. in fi. C. de agrico. & censi. lib. xj. & in. l. per hanc per illum text. C. de ero. mili. anno. lib. xij. & Bal. in. c. olim. de rescri. sed nullum produxit instrumen tum aduersarius petens sequestrationem per quod appareat istos de pauinis esse debitores petentis sequestrationem. ¶ Nõ obstat si dice retur q per aliũ iudicẽ seu in officio precessorem fuit facta sequestratio ei. licet illa postea fuerit reuocata tamen per literas dominorum aduo catorum reuocata est illa reuocatio & partes redacte in pristinum sta tum et sic in statum prime sequestrationis quia ad hoc respondeo quod dato sine preiudicio quod appareret de parte aliqua dictorum bonorum vel fructuum factam fuisse sequestrationem per dictum iudi cem ex suo officio tamen non debet reiterari dicta sequestratio nec de

3 illis bonis nec de alijs: qd probatur q2 dictum† assertum sequestrum

fuit ⁊ est nullū quo ad istos de pauinis. s. dñm Aluisium ⁊ do. Fran. qꝛ
fuit factū eis nō citatis ⁊ clarū est ꝙ quo ad eos non tenuit. l. fi. C. si ꝓ-
pter pub. pē. l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. l. fi. C. si ꝑ vim vel alio modo.
ac etiā qꝛ iudex nō dꝫ nec pōt incipe a ꝑcepto. l. j. ⁊ ibi Bar. C. de exec.
rei iudi. cū suis cōcor. ⁊ ita etiā de iure municipali vt pꝫ in statuto in-
cip. iudex qlibet ordinarius ⁊c. ⁊ in statuto sequenti inci. de cetero nul-
lus ⁊c. Quinimo statutū nō ꝑmittit seqstrationē quo ad casum nostrū
posse fieri nisi in casibus a iure ꝑmissis inter quos nō est casus noster.
¶ Preterea dicta statuta etiā in casibus in quibꝰ pōt fieri sequestra
tio disponunt certā formā seruari q̄ minime seruata reperiẗ. s. ꝙ petēs
sequestrationē iuret se esse creditorē in tanta quātitate talis debitoris
⁊ qđ debitor est ꝑsona suspecta ⁊ fugitiua ⁊ non possidens immobilia
sufficiētia ad debitū ⁊ qđ nō videt aliter posse sibi satisfieri nisi per se
questrū. ¶ Nec etiā ob. id qđ dꝛ in dicto statuto in ver. possit tñ ⁊c. vbi
caueẗ ꝙ pōt ptās ⁊ eius vicarius qñcūq; ⁊ ꝯtra quēcūq; ⁊ in quocūq;
casu ⁊ tā in cā appellationis q̄ꝫ principali cōmittere sequestrū ad pe-
titionē cuiuscūq; ꝑsone ẜm ꝙ sibi melius ⁊ vtilius videbiẗ: qꝛ rñdeo
ꝙ statutū in ea parte loquitur in ptāte ⁊ vicario ⁊ dictū assertū seque-
strū fuit factū autoritate iudicis victualiū insuper statutū in dicto ỽsi-
4 culo loquiẗ † ꝑ verbū videbiẗ ꝙ est verbū importās arbitriū bōi viri.
l. si sic. in prin. ff. de leg. j. l. fideicōmissa. §. q̄ꝫ q̄ꝫ. de leg. iij. ⁊ in extrauag.
ad reprimendū in verbo videbiẗ cū ibi no. ꝑ Bar. ⁊ sic nō hꝫ seqstrari
vbi bonus vir. i. iudex de iure sequestrare non posset in proposito ergo
si dicta asserta sequestratio facta nō valuit ⁊ iudex nunc vellet eā facere
efficaciter nō reponeret rem in pristinū statū: qꝛ de nullo faceret vali-
dum. Item id qđ est nullū pro infecto habeẗ. l. non dubiū. C. de legi. l.
iiij. §. condēnatum. ff. de re iudi. ⁊ per consequens nō est habenda cōsi-
deratio sequestratiōis nulle. ¶ Deniq; si dicta sequestratio facta fuis-
set esset reuocāda tāq̄ꝫ iniqua ⁊ iniusta posito ꝙ fuisset aliqua: quia est
contra regulā ꝓhibitiuā iuris cōis: vt. d. l. vnica. vnde petenti seque-
strationē obstat exceptio dolo facis: qꝛ petis qđ restituturꝰ ⁊c. l. dolo.
ff. de doli except. Aduertaẗ etiā qꝛ per literas dñorum aduocatorū nō
mandatur vobis dño iudici ꝙ reponatis partes in pristinum statum.
Sed dicunt ꝙ ipsi dñi aduocatores reponūt in pristinum statum. ⁊ sic
vobis q̄ꝫtū ad hoc nihil mandant imo subiungunt ꝙ ipsi remittūt ꝑ-
tes iudicio paduano: vt ẜm formā legū ⁊ ordinū ipsius ciuitatis aga
tur ⁊ procedatur. Sed ita est ꝙ ex forma legū statutorū non permitti-
tur vobis dño iudici sequestrationē cōmittere: sed potiꝰ illa que facta
fuit tanq̄ꝫ minus legitime factā reuocare ⁊ nullā declarare. vt patet ex
predictis. ¶ Postremo nō obstat si diceret ꝙ ꝑlegata capitula sunt
de manibus coheredū. ⁊ sic possessio nō debet apprehēdi ꝑ illos here-
des quibꝰ ꝑlegata relicta sunt attēto ꝑcipue ꝙ ex forma statuti posses
5 sio defuncti ipso iure trāsferẗ in heredes. † Qꝛ ad hoc rñdeo ꝙ anteq̄ꝫ
coheres apprehēderit possessionē pōt legatarius propria autoritate
impune apprehēdere rem legatam: qꝛ tunc non dꝛ priuare heredē pos
sessione: vt no. per gl. et doc. in. l. nō dubium. C. de leg. ⁊ in. l. j. C. quorū
lega. Sed in casu predicto nō apparet ꝙ petentes sequestrationē pos
siderent tempore quo do. Aluisius apprehendit possessionē ergo ⁊c.
6 ¶ † Nec obstat statutum qꝛ virtute statuti predicti nō dicitur posses-
sio taliter transferri in heredem ꝙ heres talis possit dicere se possessio
ne fuisse spoliatum aut turbatum nam tale statutum fingens continua
ri possessionem in filium seu heredē nō facit ꝙ heredi aliter non appre
hensa possessione cōpetat interdictum recuperande: vt dicit expresse
Bal. ī auẗ. defuncto. C. ad tertul. ⁊ alle. id qđ habeẗ in. l. j. C. quorū bo.
7 ¶ † Nec etiam cōpetit interdictum quorū legatorū dictis coheredibꝰ
qꝛ eis obstat exceptio dolo facis qꝛ petis qđ restituturꝰ ⁊c.; quādo in-
continenti est paratus legatarius probare de iure suo. vt no. Bart. et
alij in. l. j. C. quorū lega. ⁊ tale interdictum non habet locum nisi quā-
do heres agens tali interdicto vellet rem apprehēsam ꝑ legatarium
sibi heredi restitui eo qꝛ vult de ea detrahere falcidiā debitā de lega-
tis alᷓs nō. vt no. ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. j. in prin. in ver. vt perinde. ff. quorū
lega. Sed hic non est tractandū de falcidia: qꝛ filius nō pōt vltra legi
8 timam detrahere falcidiā: qꝛ † nō debet habere illas quartas qñ pure
est institutus in portione ascendēte ad legitimā: vt plene no. in. l. q̄ꝫ q̄ꝫ.
C. ad leg. falci. ⁊ in. c. raynutius. de testa. cum suis multis cōcordātijs.
¶ Rursus posito ꝙ cōpetere posset aliqđ interdictū vel remedium
dictis coheredibus dñi Aluisij agendi contra dictū dominum Alui-
sium vel per interdictum quorū legatorum vel per interdictū recupe-
rande experiantur ⁊ agant ordinarie de iure suo. sed non sequitur per
hoc quod sit facienda sequestratio prohibita ex forma iuris ⁊ statuto-
rum vt per predicta clare puto esse ostensum. ¶ Ita in paucis sentio
iuris esse ego Alex. de imo.

¶ Summarium super consilio. clxiiij.

1 ☞ An delegatus debeat sequi consuetudinem delegantis an pro-
priam vel litigantium.
2 Delegatus fungitur vice delegantis.
3 Quomodo intelligatur ꝙ statuta ligant non subditos.
4 Leges superuenientes et nouiter condite pendente appellatione non
debent seruari in causa appellationis.

¶ Consilium. clxiiij.


Redemptoris ac gloriose
Marie virginis nominibꝰ pro suffragio inuocatis.
Circa dubitationem premissam qua queriẗ an si ap-
pellatū est ad reuerendissimū. d. legatū bonoñ. a sen
tentia lata in castro bolognesio ⁊ appellatio ꝑ dñm
legatum commissa est cognoscēda ⁊ terminanda dño. H. vni ex iudici-
bus appellationū ī ciuitate boñ. debeat instātia cā appellationis ⁊ or
do ꝓcedendi regulari ẜm ritum statutorū ciuitatis boñ. an vero ẜm ri
tū terre castri bolognesij vbi lata fuit prima sñia attēto ꝙ litigantes
nō sunt suppositi statutis ciuitatis bononie videreẗ prima cōsideratio
ne dicendum attendi ⁊ seruari nō debere ordines ⁊ statuta ciuitatis bo
noñ. qꝛ statuta loci nō ligant nō subditū. l. j. in fi. ff. de tuto. ⁊ cura. dat.
ab his. l. neq;. C. qui dare tuto. pos. l. cū vnus. §. pe. ff. de bo. auto. iudi.
pos. c. vt animarū. de cōsti. in. vj. viij. dist. quo iure. cū cōcor. ad hoc alle
gatis: maxime ꝑ Spec. in tit. de cōsti. in prin. ver. ⁊ no. ⁊ plene habeẗ
in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. ⁊ in. l. omnes populi. ff. de iusti. et
iure. ⁊ in. l. fi. ff. de iuris. om. iud. ⁊ in. c. j. de cōsti. ¶ Secūdo pro hoc ad
ducitur id qđ habeẗ in auẗ. vt cum de app. cogno. in princi. vbi habeẗ
ꝙ iudex appellationis debet seruare leges quas seruare debuit iudex
principalis cause. ¶ Tertio pro hoc allegaẗ tex. iuncta decisiōe Bal.
in tit. de pace constan. §. in causis. vbi inquit Bal. in. iij. nota. ꝙ si co-
ram iudice appellatiōis est q̄stio de processu seruabiẗ cōsuetudo pri-
mi fori. si aūt est questio de re vel causa seruabiẗ per iudices appellatio
nis illud ius qđ primꝰ iudex seruare debebat qꝛ id qđ debebat ẜm iu-
sticiā cause ⁊ fori facere primus iudex debet etiā facere iudex appella-
tionis qꝛ ei succedit vt cōfirmator vel reformator per que audio ita ꝑ
quempiā celeberrimū consultorē fuisse conclusum. ¶ Sed premissis
non obstantibus videẗ mihi proculdubio cū reuerentia nō fuisse recte
consultum ⁊ contrariā sñiam esse de iure veriorē: qđ ꝓba i ⁊ primo ex
cōmuni glossarū ⁊ doctorū conclusione que habet qđ in spectantibus
⁊ concernentibus ordinem iudicij ⁊ modo procedendi semper locus iu
dicij attendendus est etiā si diuersus esset mos patrie vel fori litigan-
tium licet in decisorijs sit secus vt est vulgata glo. in. l. j. C. que sit lon.
consue. ⁊ ibi sequitur Jac. de are. ⁊ Cy. in. ij. q. ⁊ Bal. ibidem per. l. iij.
in fi. ff. de testi. ⁊. l. ij. C. quēadmo. test. aper. ⁊. l. ij. circa fi. C. de iura. ca-
lum. iuncta. l. j. in prin. ff. de vsur. ⁊. l. si fundus. ff. de euic. ⁊. l. j. de eman
cip. lib. ⁊ ibi expresse Jac. de bel. in distinctione sua. ⁊ Cy. Ray. Bar.
et alij in prealle. l. cunctos populos. ⁊ Specu. in titu. de ferijs. §. j. ver.
sed pone. ⁊ idem ibi Joā. an. in additione. ⁊ Joan. cal. in disputatione
sua incip. statuto ciuitatis cauetur quod si ab actore ⁊c. ⁊ canoniste cō-
muniter in. c. quod clericis. de foro compe. ⁊ in. c. j. de constitu. ⁊ sentit
glo. in clemē. dispendiosam. in glo. que incipit cum repetuntur. de iu-
di. quam ad hoc allegat Jo. cal. in preallegata disputatio. ⁊ no. Bal.
in. l. j. in. iiij. q. C. ne filius pro pat. ⁊ in. l. receptitia. C. de consti. pecu. et
in. l. j. C. de executio rei iudica. et institu. de iure natura. in. §. ius ciuile.
adeo quod etiam si clericus agat coram iudice seculari debebit serua-
ri statutum ⁊ consuetudo illius secularis curie quo ad ordinem proce-
dendi q̄ꝫuis clericus non sit illi curie subditus. ita probatur in. l. cum
clericis. in fi. ẜm Cy. ibi. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ per omnes in locis supe
rius allegatis. ¶ Secundo ⁊ in proprijs terminis dedit questionem
nostram. Joannes. and. in rubrica de consuetudine cum quo omnes ibi
trāseunt. nam ibi querit an iudex cause appellationis debeat sequi
consuetudinem loci vbi iudex principalis cause tulit sententiam an
vero consuetudinem loci litigantium an propriam loci vbi de appel-
latione cognoscitur ⁊ concludunt omnes ꝙ aut queritur quo ad deci-
soria ⁊ seruari debet cōsuetudo loci contractus vel delicti. preal. l. si fun
dus. l. saccularij. §. sunt quidaꝫ. ff. de extraor. cri. l. ij. C. de noxa. aut que-
ritur quo ad preparatoria vel ordinatoria iudiciorum puta an debeat
produci libellus in scriptis an debeat procedi summarie ⁊c. ⁊ tunc si
iudex cause appellationis habet iudicare ex actis preteritis de quibus
queritur ⁊ tunc debet sequi consuetudinem loci principalis cause: vt
not. glo. in. c. licet canon. in verb. decreto. de elec. lib. vj. sed si agitur de
actis facturis in loco vbi agitatur causa appellationis tūc quo ad illa
inspicietur consuetudo ⁊ statutum loci cause appellationis. d. l. iij. in. fi.
ff. de testa. cum concordan. alleg. s. ⁊ quod not. glo. in. d. c. licet canō. in
1 verbo decreto. ¶ † Tertio deciditur presens questio ex his que not.
Joan. and. ⁊ cōmuniter omnes post eum in precalleg. rubrica de con-
suetu. vbi querunt an delegatus debeat sequi consuetudinem delegan-
tis an propriam an vero litigantiuꝫ ⁊ ponunt opiniones quas recitat
glo. xij. di. illud in verbo contrario more. ⁊. j. di. cōsuetudo. Et finaliter
concludūt nō esse differētiā inter ordinariū ⁊ delegatū qꝛ in decisorijs
seruabitur locus ꝯtus sed in preparatorijs vel ordinatorijs iudicij ser
uabitur locus iudicij. c. cū venissent. de eo q mit. in pos. causa rei seruā.
2 ¶ † Nec ob. ꝙ delegatꝰ fungiẗ vice delegantis. l. j. §. qui mādatū. et. l.
et si pretor. ff. de offi. eius cui mā. est iurisd. ⁊. c. super literis. de rescrip.
qꝛ rñdeẗ ẜm cōpo. ⁊ do. Anto. in precallega. rub. de consue. qđ illud est
verum quo ad potestatem ꝓnuntiādi sed quo ad alia nō fungitur oīno
vice delegantis ẜm eos vel melius ẜꝫ Joā. de imo. in preallega. rubri-
ca est verum quod in omnibus delegatus fungitur vice delegantis
qꝛ etiam

q: etiā delegans tenet seruare consuetudines ⁊ statuta loci vbi de cā cognoscit quo ad preparatoria ⁊ ordinatoria iudicij.d.l.j.C. de eman. lib.cū si.allegatis superius.idē sentit Ang.i.d.l.⁊ si pretor. ¶ Quarto confirmat ex his q̄ no.Bal.in.l.aduersus.C.si aduer.rem iudi.vbi querit pone ꝙ dicta cōstitutio legati sabinensis in partibus romādiole ꝙ procedat appellatio lʒ nunq̄ petant apostoli.modo in vrbe Romana pontifex delegauit causam cognoscendā in partibus romādiole delegatus tulit sniam a qua fuit appellatū nec fuerūt petiti apostoli infra.xxx.dies querit an appellatio intelligat deserta.primo dicit videri ꝙ non q: ita dictat constitutio sabinensis tū ipse distinguendo decidit ꝙ aut dicta constitutio fuit edita a legato sabinēsi virtute sue legationis ⁊ dicta appellatio erit deserta q: illud qḋ non pōt legatus p sniam nō poterit p suam cōstitutionē.sed cōtra sniam delegati principis nihil statuere potest legatus.c.studuisti.de offi.lega.ergo cōstitutio legati nihil operat in casu predicto.aut dicta cōstitutio fuit edita autoritate apostolica sibi legato specialiter cōcessa ⁊ tunc appellatio nō erit deserta. ¶ Et sic vult Bal.ꝙ vbi statuta loci vbi de causa delegata cognoscitur sunt condita ab habente potestatē in delegatuʒ debent per illū delegatū seruari in ordine procedendi dato etiā ꝙ aliud fuisset seruādū in foro delegantis. ¶ Ad allegata in contrariū respō-
3 deo.† primo ad id qḋ dicitur statuta nō ligare non subditos q: illud est verū quo ad decisoria secus quo ad ordinatoria iudicij vt est dictū nam cū in iudicio quasi contrahat.l.iij.§.idem scribit.ff.de pecul.l.de etate.§.qui interrogat.ff.de interro.actio.ideo ratione talis quasi contractus efficit subditus ille qui al's nō erat subditus.l. heres absens.
4 §.proinde.l.interdū.§.fi.ff.de iudi.c.fi.de foro cōpe. ¶ † Non obstat ⁊ secundo tex.in aut.vt cū de ap.cogno.in prin.q: ille tex. loquitur quo ad leges superuenientes ⁊ nouiter condita pendēte appellatione quia ille nō debent seruari in causa appellationis sed debent seruari leges antique vt ibi.⁊ per glo.in preallcg.c.lʒ canon.⁊ per doc.i.l.leges ⁊ cōstitutiōes.C.de legi.⁊ p Bar.in.l.oēs populi.in.v.q.princ.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ p cano.i.c.ij.⁊ in.c.fi.de cōsti.⁊ Pe.de ancha.plene in repe.c.eo.tit.Sed nos loquimur de legibus ⁊ statutis conditis ante inchoatam causam principalē:igit ⁊c. ¶ Ultimo non ob.tex.in.§.in causis.i tit.de pa.cōstā.q: potius facit pro ꝙ̄ cōtra.nā verba formalia illius litere sunt hec vcʒ in causis appellationū si quantitas.xxv.lib. imperialium excesserit appellatio ad nos fiat saluo iure ⁊ morib⁹ brixiēsis ecclesie in appellationibus ita tū vt non cogant in alemaniā ire. Sed nos habebimus propriū nuntiū i ciuitate vel episcopatu q de ipsa appellatiōe cognoscat ⁊ iuret q bona fide causas examinabit ⁊ diffiniet ꝑm mores ⁊ leges illius ciuitatis infra duos menses a cōtestatione litis vel a tempore appellationis recepte nisi iusto impedimento vel cōsensu vtriusq̄ partis remanserit ⁊c.vult ergo ibi text.ꝙ examinentur cause appellationis ꝑm mores illius ciuitatis lombardie in qua contingebat exerceri causam appellationis corā iudice appellationum a principe deputato.preterea tex.ille loquitur qn̄ in eadē ciuitate in qua lata fuit sententia super causa principali exercebat causa appellatiōis ⁊ sic extra terminos qōnis nostre.dū aūt tex.dicit saluo iure ⁊ morib⁹ brixiensis ecclesie ⁊c.excipit brixiensem ecclesiam que non habeat ne-
5 cesse appellare ad imperatorē. ¶ † Minus etiā obstant† verba Bal. in.d.§.i causis dū dicit ꝙ si coram iudice appellationis est questio de processu seruabitur cōsuetudo primi fori ⁊c.q: loquit Bal.quoties coram iudice appellationis est questio de rititudine pcessus agitati coram iudice cause principalis.nam debet attendi consuetudo primi fori vt tenent oēs in prealle.rubrica de consue.⁊ gl.in.d.c.licet canon.q: semper attenditur locus agitati iudicij quo ad ordinē procedendi et ideo si tractatur de ordine processus facti coram iudice appellationis attenditur consuetudo fori appellationis siue iure ordinario siue delegato cognoscatur vt superius est conclusum. ¶ Ita dico ⁊ consulo ego Alex.de Tarta.de Imo.

¶ Summarium super consilio.clxv.

1 ¶ Mulier ⁊ rusticus videnť hr̄e iustā cām ignorantie.2.6.7.9.12.
2 Licet prescriptio currat cōtra ignorātiam tū poterit ille ꝯ quē currit tp̄s prescriptionis petere se restitui ex capite ignorantie.
4 Statuta quo ad nullitatem actuum ⁊ contractuum ligant forensem et ignorantem.
5 Ubi lex vel statutū facit specialē mentionē de absente vel minore vel de alio cui a iure cōmuni conceditur restitutio nunq̄ aduersus dispositionem statuti poterit concedi restitutio.
8 Confessio dotis facta per maritum constante matrimonio presumit facta animo donandi.
10 Ignorantia statuti appellatur ignorantia facti.
11 Restitutio in integrum est remedium subsidiarium.12.

¶ Consilium.clxv. ¶ Allegationes.



Dubitatur an mulier rustica que infra tp̄s a statuto prefixum non denuntiauit instrumentum vni ex tabellionis deputatus ad memorialia contractuum possit petere restitutionem in integrū vt restituat ad tempus quo possit denūtiare attēto ꝙ est mulier: ⁊ attēto quod est rustica ex quo ignorantiā dicti statuti pretēdit:⁊ successiue si per mulierē restitutio petita nō fuit an heres ex ei⁹ mulieris persona restitutionem petere possit.attento ꝙ statutum ipso iure annullat instr̄m. Et q: in proposito puto hanc qōnem sine dubitatione procedere: idcirco paucis agam alijs etiā impeditus. ¶ Ui-
1 deret prīo dicendū dictā mulierē restitui q: † mulier ⁊ rusticus videntur habere iustā cām ignorātie.l.cū de indebito.ff.de pba.l.j.in fi.ff.de edē.l.si quis id qḋ.§.doli.ff.de iurisdi.om.iudi.l.ij.§.fi.ff.de iure fi.l.j.§.accusationē.ff.ad turp.ergo si iustā habet causam ignorātie restitui dʒ.l.j.in fin.⁊ l.sed ⁊ si per pretorem.§.hec clausula.ff.qui.ex cau.ma.
2 ¶ † Preterea hoc videt decidi ex his q̄ elegāter dixit Bart.in.l.j.§.si qs ꝓpter inundationē.ff.de iti.actuq̄ priua.p illū tex.vbi dixit ꝙ lʒ prescriptio currat cōtra ignorantiā.l.fi.C.de prescrip.lon.temp.tū poterit ille cōtra quē cucurrit tp̄s prescriptionis petere se restitui ex capite allegate ignorantie. ¶ Sed premissis ⁊ alijs pluribus q̄ in si.adduci possent si non obstātibus puto indubitanter contrariū esse verius et
3 primo dico ꝙ dicta† mulier non potest allegare ignorantiā dicti statuti vigentis in ciuitate ⁊ in comitatu bononie cū enim in processu appareat probatum ꝙ dicta mulier habitauit in comitatu bononie per tempus annorum quindecim presumitur scientiam habuisse dicti statuti ⁊ omnium que in loco communi obseruantia vigebant.c.quosdam.⁊c.q̄to.de presum.c.cum in tua.qui matri.accusa.pos.⁊ est casus in.c.j.de postu.prela.xvi.di.quod dicitis.no.in.l.si tutor petitus.C.de peri.tu.⁊ late declarat Bar.in.l.is potest.ff.de acqui.here.⁊ no.glo.⁊ Bar.in l.j.ff.de recep.facit tex.no.in aut.quomodo opor.epi.§.fin.colū.j.⁊ expresse dicit Bar.⁊ doc.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.in ver.q̄ro quid in delictis.⁊ Bal.ibidē in.xviij.col.in versi.circa maleficia ⁊c.quod quando longam traxit quis moram in loco non presumitur ignorare statuta loci.per no.in.l.ij.C.vbi de crimi.agi opor.⁊ no.Specu.in tit.de consti.in ver.quid si extraneus ibi portat ⁊c.⁊ Bar.in.l.qḋ nerua.ff.de posi.in viij.col.in versi.iuxta predicta quero.vbi concludit qḋ habitantibus in municipio nō est licitū ignorare statuta municipij sicut nec ius cōmune.⁊ Bal.in.l.leges sacratissime.C.de leg.⁊ Pet.de ancha.diffuse in repetitione.c.canonum statuta.de constitu. in versic. restat vltimo circa istam ⁊c.ex quibus apparet qḋ non potest allegari aliqua presumpta ignorantia dicti statuti eo quia fuerit forēsis ⁊ sic restitutio ex hac parte concedi non debet sine restitutione vero clarum
4 est quod† statuta quo ad nullitatem actuum ⁊ contractuum de qua tractatur non dico quo ad alias penas ligant etiam forensem ⁊ ignorantem vt not.volunt Pau.de liaza.in proemio clemē.⁊ do.Anto.in.c.ij.de constitu.⁊ aliqui in cle.j.de elec.⁊ Joan.de imo.in.l.si vero.§.de viro.ff.de solu.matrimo.in ver.iij.casu.principali quando queritur ⁊c.⁊ al's plene fuit allegatum corā primo iudice qui eque ⁊ sancte ita pronuntiauit. ¶ Superest videre an dicta domina sit restituenda respectu muliebris sexus vel quia habitat in comitatu vel in iure ⁊c.⁊ absq̄ dubio dicendum ꝙ non. Nam pondera verba statuti expresse ⁊ specialiter facientis mentionem de muliere ⁊ de habitantibus in comitatu imo fortius ⁊ de pupillis tutores habentibus quas omnes personas statutum artat ad denuntiandum instrumenta vni ex tabellionibus ad
5 memorialia deputatis quo† casu succedit elegans doctrina Bal.hanc questionem decidentis.in.l.j.in.xxiij.oppo.C.qui admit.vbi concludit quod quotiescunq̄ lex seu statutum facit expressam ⁊ specialem mentionem de absente vel minore vel de alia persona cui a iure communi conceditur restitutio stante speciali mentione statuti nunq̄ aduersus dispositionem statuti poterit concedi restitutio per ibi plene allegata per eum cum quo transit consulendo domi. Petr. de anchara.in suo consilio.clxiiij.al's est.clviij.incipien.in christi nomine ⁊c. principaliter contra istos legatarios ⁊c.secus forte si statutum simpliciter ⁊ generaliter loqueretur in quacunq̄ muliere non specificata.per nota.per Barto.⁊ docto.in.fi.ad fin.C.in quibus cau.in integrum restit.⁊ in.l.ij.C.de fund.patri.lib.xi.⁊ Innocen.⁊ cano.in.c.constitutus.de restit.in integrum.⁊ Specu.de in integr.restitut.§.j.versi.hoc autem nota.⁊ Bald. in.d.l.oēs populos.in antepe.col.⁊ Bal. in.c.sancim⁹.quo tēpore miles.⁊ in.c.j.§.porro.qualiter olim.poter.feu.al.⁊ Bar.in.l.et.ff.de mino.⁊ Ange.in.l.cum notissimi.in princip.C.de prescri.xxx.an.
6 ¶ † Pro hoc etiam adduco quasi in proprijs terminis decisionem Bal.in.l.iuris ignorantia.C.qui.admit.vbi quesiuit statuto cauet ꝙ non valeat concordia nisi producatur intra octauam diē.modo quidā rusticus per errorē aduocati non produxit in termino an excusetur p talē iuris ignorantiā concludit ꝙ nō:q: omissio forme vitiat actū etiā si omittat a rustico etiā per errorē.allegat.l.fi.C.de testa.iuncta glo.q̄ est in.ambiguitatem.in ver.ex mēte.cod.titu. Et quia in his que pertinent ad rigorē ⁊ formā iudiciorum non attenditur sexus vel rusticitas sed forma generaliter tradita sicut nec attendit etas.l.properandū.§.fi.C.de iudi.⁊.§.pupillus.in aut.de here.⁊ fal.ꝑm Bal. quod dictum formaliter sequitur Pet.de anch.in d.c.canonū statuta.in ver.sed hic quero statuto cauetur. ¶ Ad idem ⁊ expressius facit qḋ dixit Bald. in.l.fi.in prin.in ver.tertio quero quid in muliere ⁊ rustico ⁊c.C.de iure delib.vbi quesiuit an si mulier vel rusticus qb⁹ erat delata hereditas non fecerūt inuentarium infra tp̄s a iure prefixum an eis succurretur

arguit ad partes ⁊ vltimo concludit ꝙ etiam si non potuerũt cõsulere
peritiores vel si consulere potuerunt indistincte eis non succurratur q̄r
ex quo non reperitur iure ꝓuisum ꝙ in casu predicto debeat eis succur
ri stabitur rigori. d. l. fi. de iure delib. ¶ Itẽ ꝑ id qđ not. dixit Bar. in
l. j. §. nuntiatio. in vlt. col. ff. de oper. no. nũ. vbi dicit ꝙ in istis q̄ intro-
ducta sunt ad rigorẽ iuris conseruandũ nõ reperit̃ ꝙ mulieribus ⁊ ru-
sticis succurrat̃ ex quo infert ꝙ mulieri ⁊ rustico nõ succurret̃ qđ post
dicita testificata possint testes ꝓducere ⁊ idẽ ad literã sequit̃ Ang.
in. l. vbi. in. prin. ff. de eden. in istis enĩ que inducta sunt ad rigorẽ ⁊ for
mã ꝓut est casus noster non excusat ignorantia etiã si de dãno tractet̃.
vt declarat gloss. magistra in. l. iuris ignorantia. la. ij. ff. de iur. ⁊ fac.
7 igno. ⁊ glo. xxxviij. dist. in. c. j. ⁊. j. q. iiij. in. §. vltimo. ¶ † Preterea mu
lieribus non succurritur ꝑꝑ ignorantiã aliter q̄̃ succurrat̃ masculis
nisi in casibus a iure expressis vt est casus in. l. fi. ⁊ ibi no. C. de iur. ⁊ fa.
igno. vnde dicit Bal. ibi no. ꝙ ita ligant̃ mulieres ꝑ statuta generalia
sicut masculi: sed masculi non presumunt̃ iura ignorare. l. leges sacra-
tissime. C. de legi. l. constitutiones. C. de iur. ⁊ fac. igno. nec etiam femi-
nis permittit̃ iura ignorare nisi in casibus in iure specialiter exp̄ssis. l.
regula. in prin. ibi ꝙ ⁊ feminis ⁊c. cum ibi nota. ff. de iur. ⁊ fac. ignorã.
vnde in masculis ⁊ etiam feminis non prodest probatio erroris iuris
quando potuit consulere peritiores nisi quando tractaret de dãno vi-
tando. l. error. ff. de iur. ⁊ fac. igno. iuncta. l. regula. versi. sed iuris. eod.
titu. ⁊. l. in bonorũ. ff. de bo. posses. potuit enim hec mulier saltem veniẽ
do ad ciuitatẽ propinquam cõsulere peritiores quod facere tenebatur
sm̃ Bal. ⁊ Saly. in. l. iuris. C. qui admit. ¶ Itẽ de causa lucratiua nõ
8 aũt onerosa tractat dicta mulier: q̄r † agit ex cõfessione dotis facta per
maritũ constante matrimonio quo casu presumit̃ facta animo donan-
di mulieri. l. qui testamentũ. ff. de proba. ⁊. l. cũ quis decedens. §. titia.
⁊ ibi hoc not. Bar. ff. de leg. iij. no. etiã Bar. ⁊ doc. in. l. si constante. in
vlti. q. princ. ff. sol. matr. ⁊. l. si diuortio. ff. de verb. oblig. ⁊ in. l. si volun
tate. C. de do. promis. ⁊ ibi etiã Cy. ⁊ Bal. in. l. j. C. de dona. ante nup.
⁊ in. l. j. C. de inoffi. dona. ⁊ est tex. in. l. j. C. de dote cau. nõ nume. vbi dr̃
dotẽ numeratione cõstitui non cõfessione: ⁊ hoc verũ etiã si in instrumẽ
to sit renũtiatũ exceptioni nõ numerate dotis: vt firmat Jo. an. ĩ addi.
Specu. in rub. de dona. inter virũ. ⁊ Imo. in. d. l. si cõstante. ⁊ Bald. in
rub. C. de priui. dotis optimam rõnẽ allegãs. nã dicit ipse cõfessio do
tis facta constante matrimonio presumit̃ aĩo donandi vt est dictũ ⁊ lȝ
maritus renuntiet exceptioni nõ numerate pecunie similiter talis re-
nuntiatio est donatio. l. si quis delegauerit. ff. de noua. facit optime. l.
doli. §. diuersum. ff. de doli excep. al's enĩ de facili fieret fraus legi pro-
hibenti donationẽ inter virũ ⁊ vxorẽ si diceremus ꝙ ꝑ dictã renuntia
tionẽ presumeretur vere quãtitatẽ fuisse numeratã quod est abhorren
dũ. l. si filiꝰ. §. is aũt. ff. ad macedo. l. iurisgentiũ. §. pretor ait. ff. de pac.
secus si talis renuntiatio ⁊ confessio fuisset facta ante contractum ma-
trimonium q̄r tunc bene valeret. ⁊ ita sm̃ Bal. intelligatur glo. in. l. j.
C. de dote cauta. ⁊ ita ẽt tenet Ang. in. d. l. j. C. de dote cauta. ¶ Nec ad
hoc alleget quis in contrariũ no. per Bart. in. l. assiduis. C. qui potio.
in pigno. cũ concor. q̄r non loquitur ibi Bar. quando cõstante matri-
monio fuit facta confessio ⁊ renuntiatio quia falsum diceret per predi
cta. imo illa opi. sua cõiter absolute non tenetur etiã qñ ante contractũ
matrimoniũ facta fuit cõfessio ⁊ renuntiatio: vt pȝ ex notatis ꝑ Bal.
Ange. ⁊ Imo. in. l. j. ff. solu. mat. ꝑ Bal. in. d. l. assiduis. ⁊ Imo. in. l. si
ita stipulatꝰ. §. chrysogonus. ff. de ver. ob. si ergo tractat mulier de cã
lucratiua sine dubio verũ est per predicta: ⁊ potuit consulere peritio-
9 res vt dixi iuris ignorantia non releuat. ¶ † Nec ꝓpter talẽ errorẽ iu
ris põt quis testari: vt firmat Bar. in. l. fideicõmissum. ad fi. ff. de con
fes. nisi alia iusta causa cõcurreret: vt ibi per eũ: nec dicat aliquis dictã
dñam habere iustã causam propter muliebrẽ sexũ ⁊ rusticitatẽ: q̄r nul
libi in iure reperiet̃ ꝙ mulier vel rusticus tractans de lucro si potuit
consulere peritiores debeat restitui nulla alia interueniente causa: sed
vbi non potuit consulere peritiores vel tractaret de dãno iura absq̃ re
stitutione subueniunt. l. j. §. accusationẽ. ff. ad turpil. l. ij. §. fin. ff. de iure
10 fis. cum alijs. s̃. in princip. allegatis. ¶ † Quinimo in casu nostro non
disputatur de presumenda ignorantia iuris cõis sed de presumenda
ignorantia statuti que appellatur ignorantia facti non iuris. c. j. de cõ
sti. in. vj. que statuta publice promulgata quilibet qui in loco diu habi
tauit presumitur scire. c. j. de postu. prela. cũ alijs. s̃. allega. nec in hoc
reperitur exceptuatos mulieres seu rusticos imo Bal. in. d. l. fin. C. de
iur. ⁊ fac. igno. vult expresse contrariũ per illũ tex. vȝ. ꝙ nõ sit differẽ
tia inter mulieres ⁊ masculos. ¶ Et sic ex premissis pȝ euidenter re-
stitutionem petendam nõ esse. ⁊ aduertendũ est quia dñs iudicare de-
bẽs habet presupponere necessario in hac causa ꝙ hec bona mulier si-
11 ne restitutiõe in integrum nullo modo possit se iuuare q̄r † restitutio in
integrũ est remediũ subsidiariũ ⁊ nũq̄̃ cõpetit nisi deficiẽtibꝰ alijs re-
medijs. l. in cause. la. ij. ff. de mino. ideo omnia que restitutionem nõ tan
gunt subticui. ideo etiã posito ꝙ mulier vel rusticus absq̃ restitutiõe
in integrum iuuaretur qđ est falsissimũ tñ oĩno in hoc iudicio ꝓnũtia-
ri deberet restitutionẽ cõcedendã non esse que nullo etiã mõ cõcedit̃ ru
sticis vel mulieribus quia iure non probat̃: sed vbi succurrunt eis iura
hoc faciũt ẽt sine restitutiõe qñ nulla alia cã q̄̃ rusticitatis vel sexus
12 concurrit vt est dictũ. ¶ † Nõ obstãt allegata superius in ɔ̃triũ. et pri
mo ꝙ mulier ⁊ rusticus habẽt iustam causam ignorantie ⁊c. q̄r r̃ndeo
ꝙ attento ꝙ statutũ specialiter disponit de muliere ⁊ comitatiuis nõ
põt peti restitutio. itẽ q̄r mulieri ⁊ rustico nõ succurrit̃ ĩ his q̄ spectãt
ad rigorẽ ⁊ formã rei seruandã ac etiã q̄r eis nõ succurrit̃ vbi tractant
de lucro ⁊ cõsulere potuerũt peritiores. ¶ Nec nõ q̄r ab ignorãtia sta
tuti qđ est quid facti non reperit̃ excusari debere mulierẽ vel rusticum
et maxime qñ de eis fit specialiter mentio in statuto. prout hec oĩa se-
riatim. s̃. plene deduxi. ¶ Et ꝑ predicta etiã patet non obstare id qđ
voluit Bar. in. l. j. §. si quis propter. de itin. actuq̃ pri. q̄r cũ habitaue
rit hec mulier ꝑ annos. xv. in comitatu nõ põt pretendere ignorantiã
13 vt in prin. probaui. ¶ † Preterea nõ dico verã esse opi. Bar. ĩ. d. §. si
quis propter. qm̃ Bal. in. l. j. in. xxiiij. oppo. C. q admitti. tenuit ɔ̃triũ
cuius opinionẽ contra Bar. secutus est dñs Pe. de ancha. in cõsi. su
perius alleg. pluribus modis inducens tex. in. l. fi. C. de prescrip. lon.
temp. cõtra Bar. faciũt etiã no. ꝑ Ang. in. l. fi. ff. si quis testa. liber esse
ius. fue. ⁊ quod no. Bar. in. l. diuus. in fi. prin. ff. de falsis. ⁊ Bal. in. l. j.
ff. de legi. sed q̄r vt dixi hoc disputare nõ expedit in hac cã ideo vlte-
rius non insistã. Reliqua suppleãt reuerendissimi domini iudicantes.

¶ Summarium super consilio. clxvi.

1 ☞ Sententia lata perempta instantia est ipso iure nulla.
2 Ubi instantia est perempta tunc officium iudicis est pronuntiare instã
tiam esse peremptam ⁊ partem in expensis condemnari.
3 Exceptio dilatoria impedit litis ingressum.
4 Judex cum videt agentem actione carere etiam si pars non opponat
potest agentem repellere.
5 Testis debet deponere de scientia non autem de credulitate.
6 Possessiones debent oriri ⁊ formari ex tenore libelli.
7 In probando de iure ⁊ dominio testis etiam non interrogatus debet
assignare causam dicti sui.
8 Si testis deponat de publica voce ⁊ fama non sufficit si dicat quod au
diuit publice dici.
12 Scriptura que caret testibus nullam fidem facit.
13 Omnia que sunt de cõsuetudine de necessitate debẽt poni in instr̃o.
14 Si testis deponat contenta in capitulo fore vera non probat si nõ red
dam veram causam scientie.
15 Testis deponens ꝙ non cognoscit filios nõ potest testificari ꝙ stent in
communione.

¶ Consilium. clxvi.

¶ Allegationes in iuuentute per Alex. facte.



In causa ⁊ lite vertẽte inter
Mattheum ⁊ Nãnum de zubittis ex vna parte agen-
tes ⁊ Petrum quondam Antonij vtuiani de carano-
ua ex altera mediante eius procuratore q̄̃ q̄̃ ob rei cla-
ritatem nulla profecto videatur vigilia necessaria ad
allegandum iura in hac causa. Tamen breuissime: q̄r ita natura cause
requirit quedam subiungam ad clariorem indaginem iustitie pro par
te dicti Petri pro quo plurima extant fundamenta apertissima.
1 ¶ † Et primo allegat̃ instãtiam cause fuisse ⁊ esse peremptam dictis
agentibus qua perempta si sententia super libello ferretur esset ipso
iure nulla. l. properandum. in prin. cum glo. ⁊ ibi doc. C. de iudi. l. scire
oportet. §. consequens. ff. de excu. tut. ⁊ ibi doc. ⁊ no. Bal. in aut. cleri-
cus. de epis. ⁊ cleri. ⁊ in. l. obseruare. §. proficisci. de offi. presi. cũ multis
concor. maxime cũ in casu nostro tp̃s duorũ mensiũ statuat̃ iudici ⁊ in
stantie vt cõstat ex clarissimis verbis decreti magnifici dñi nostri igi-
2 tur † instãtia perempta iudicis officium superest vt possit pronuntia-
re ⁊ declarare instantiam cause esse peremptam ⁊ partem in expensis
condemnare. l. j. ⁊. ij. C. vt intra certum tempus. ⁊. l. si preses. C. quomo
do ⁊ quãdo iu. glo. optima. ⁊ ibi Barto. ⁊ doc. in. l. ꝓperandum. §. illo
proculdubio. ⁊ per Inno. in. c. fi. in glo. per sententiam de iura. calum.
3 ¶ † Secundo dicitur pro parte dicti Petri ꝙ per eum fuit oppositũ
in processu quod dictis agentibus non competebat ius agendi et qđ
eorum nõ intererat agere que exceptio dilatoria ⁊ impedit litis ingres
sum ⁊ debet opponi ante litem contest. prout factum fuit in casu no-
stro. ista probãtur in. l. pamp. §. si quis impuberis. ⁊ ibi Bar. ff. de in-
offi. testa. no. Bar. in. l. posthumus. §. si quis ex his. ⁊ in. l. mater. ff. co.
tit. Innoc. in. c. super his. in glo. j. de accu. ⁊ in. l. si vnus. §. ante omnia
⁊ ibi Bar. per illum tex. ff. de pac. ⁊ Pet. de ancha. in cle. constitutio-
nem. de ele. Sed istis agentibus non constat competijsse aliquã actio-
nem ad petendum id quod petunt. vt. j. probabo ergo sine actione non
possunt experiri in iudicio. l. si pupilli. §. item videamus. de neg. gest.
4 l. quot. §. si temporali. de admi. tuto. imo iudex † cum videt actorẽ actio
ne carere ex officio etiam si pars non opponat potest agentem repel-
lere. iuxta glo. no. ⁊ ibi doct. in. l. vbi pactum. C. de transac. ⁊ in. l. si vnꝰ
§. pactus. in verbo in opponendo. de pact. ⁊ quod no. glo. in. l. j. de offi.
asses. ⁊ Inno. in. c. j. de offi. vica. cum. concor. quinimo nec posset reus
sponte pati qđ quis contra eum ageret actiõe que nunq̄̃ nata fuit tex.
est no. ⁊ Bart. in. l. ij. ff. de dote prele. imo iudiciũ vt ibi habet̃ esset om
nino nullum. ¶ Sed quod dictis agentibus non intersit petere id
quod petunt

qđ petūt ⁊ qđ ad illud petendū nulla competat actio et ius agendi ma nifeste probatur nā ipsi in effectu petūt pnūtiari ⁊ declarari dictas bestias equinas spectasse ⁊ pertinuisse ad heredes quondā Antonij viuiani sed quid ad ipsos agentes si sunt heredū Antonij viuiani.ɔ.l.si vnus.§.ante oia.nulla igitur in dicto libello causa allegatur quare interfit dictorū agentiū dictas equas spectasse ad dictos heredes ⁊ hoc rogo placeat dño iudicanti considerare qꝛ huic non video quoquo mō responsum ⁊ si qua causa in dicto libello allegaret̄ quare eorū agentiū interesset ꝙ tamen nō allegatur tñ posito ꝙ sic nullo modo est probata causa aliqua de dicto interesse. Item nulla causa deducta est ex qua orta sit aliqua obligatio ⁊ exinde actio aliqua dictis agentibus ad petendum id qđ petūt.si nulla obligatio ergo nulla actio.l.licet.§.ea obligatio.de procur.instit.de ver.ob.in prin.nā libellus de sua substātia requirit expressionem talis cause ex qua oriat̄ obligatio ⁊ actio.iuxta plene no.per gl.⁊ doc.in.l.j.in prin.ff.de eden.in.l.ij.§.circa.de do.ex.in.l.edita.C.de eden.in.c.ij.⁊ fi.de libel.obla.pronuntiandum est ergo nullum ius agendi cōpetijsse dictis agētibus ⁊ dictū Petrū a dicta petitione absoluendum ⁊ victum victori in expensis qđ quomodo ex predictis non video euitari posse. ¶ Tertio principaliter allegat̄ posito ꝙ predicta nō iuuarēt que indubitāter iuuant presupposita regula ꝙ actore non probante reus absoluit̄.iuxta.l.qui accusare.⁊.c.j.vt eccle.bñfi.Sed certū est ꝙ per dictos agentes intentio eorū est minime fundata nec probata.primo ex responsionibus ad positiones eorū nō pōt dici intentionē eorū esse fundatā qꝛ quasi oēs que aliquid important negate fuerunt ⁊ iuste ⁊ sancte. Neqꝫ etiā per testes est probatum vt.j.singulariter ostendā. Et primo quo ad Nelinū vencij de caranoua primū testē examinatum florentiole dico ꝙ dictus testis in omnibus ⁊ super oibus capitulis interrogatus dicit se nihil scire. ¶ Secūdus vero testis examinatus etiam florētiole vocatus Antonius chiarelli de caranoua ⁊ iste interrogatus super primis decē capitulis dicit se nihil scire.super octauo vero capitulo ex capitulis secundo loco productis dicit ꝙ credit verum esse ꝙ Petrus viuiani steterit ⁊ stet i
5 cōmunione cum filijs dicti Antonij viuiani sed certum est ꝙ† testis de scientia sua per sensum corporis nō aūt de credulitate deponere debet al's fidem non facit.l.testium.⁊ plene per Cy.post Jac.de are.C.de testi.glo.⁊ doct.in.l.ij.§.idem labeo.de aqua plu.arcē.in.c.quot.cum ibi plene not.per doc.extra de testi.⁊ Specu.de testi.§.iam de interrogatorijs.ad fi. Preterea dum interrogatus si emit ⁊ vendit Petrus nomine pprio an nomine cōmuni dicit se nescire. ¶ Preterea oīa dicta capitula ⁊ positiones secundo loco producte dico quod sunt impertinentes ad causam ergo non fuerunt admittende.l.si quis libertatem.in fi.de peti.here.⁊.l.si duo patroni.§.iul.de iureiur.⁊ glo.doc.in.l.ij.§.quod obseruari.de iura.calū.nam dicit gl.no.in cle.sepe de verb.si-
6 gni.quod omnes positiones debent† oriri ⁊ formari ex tenore libelli ⁊ non aliter.idem tenuit Specu.in titu.de positio.§.v.versicu.formans enim.⁊ versi.⁊ nota ꝙ notabiliter sequendo reassumpsit.Bal.in.ɔ.l.ij.§.qđ obseruari.de iura.calū. Sed dicta capitula nullo modo oriuntur ex dicto libello.vt ex eis patet.ergo. Et ideo vigore pronūtie facte quod admittunt̄ positiones ⁊ capitula saluo iure impertinentiū ⁊ nō admittendarū.facit qđ lꝫ sit responsum positionibus nō admittēdis et similiter ꝙ lꝫ sint testes examinati super capitulis nō admittendis oia habent̄ pro infectis.iuxta theoricā Bar.in.l.si duo patroni.§.idē iul.ad fi.de iureiur.⁊ Bal.in.l.fi.in fi.C.qui legit.personā.vbi hoc clarius ⁊ notabilius declarauit. Super nono capitulo dictorū vltimorū capitulorū similiter deponit per verbū credit. Itēꝫ deponit sine cause redditione quo casu testimoniū eius reddit̄ nullū maxime cū tractet̄
7 de† probādo iure ⁊ dñio dictarū equarū quo casu etiā testis non interrogatus si non assignat causam dicti sui nō pbat:vt per glo.⁊ clarius Bar.⁊ Bal.in.l.iij.C.de testi. Inno.⁊ cano.in.c.cum causam.de testi.⁊ Bal.no.in.l.presbyteri.⁊ in.l.conuenticulā.ad fi.de episco.⁊ cleri.⁊ i l.pe.ad fi.de sent.que sine cer.quāti. Super.xi.capi.ꝙ est publica vox et fama ꝙ dicti Petrus ⁊ filij heredes Antonij viuiani steterunt in cōione omniū bonorū dicit ꝙ istud dicitur in villa caranoue ⁊ ꝙ hoc ipse credit.nā ad hoc rñdet̄:qꝛ vt.s.dictū est istud capitulū est impertinens ⁊ nō orit̄ ex libello:ergo ⁊c. Itē testis loquit̄ p verbū credit:vt dixi. Preterea dictus testis deponēs sup fama dixit ꝙ in villa caranoue illud dr ⁊c.sꝫ testis sup fama deponēs opꝫ necessario qđ dicat ꝙ
8 audiuit dici a maiore parte hoim loci:nec sufficit si deponat per dicta verba vꝫ dicitur in villa caranoue† ꝙ est publica vox ⁊ fama ⁊c.nec etiā sufficit si diceret ꝙ audiuit publice dici:qꝛ istud dictum verificaretur si audiuisset vnū solū hominē hoc publice dicentem.ita in terminis declarat ⁊ firmat Bar.in.l.de minore.§.torméta.in versi.quero qđ si testis dicit.⁊ in.l.labeo.de suppel.leg.⁊ in.l.iij.§.eius quoqꝫ.de testi.⁊ ita consuluit Dy.⁊ disputādo tenuit Tancre.de cor.in opere suo.in.x.q.preterea dictus testis dicit solū ꝙ audiuit dici publice ab vno vꝫ a Michaele pieri:ergo nō audiuit a maiori parte hoim illius loci imo dicit Spe.in tit.de inqsi.§.nūc tractemus.⁊ Inno.in.c.qualiter ⁊ qñ.de accu.ꝙ testis sup fama deponēs debet interrogari a quibus personis audiuit dici:⁊ qđ si testis neminē noiaret non probaret imo debet noiare aliquē ⁊ postea subdere hec verba vꝫ ⁊ audiui etiā a compluri-

bus alijs personis de quibus nō recordor ⁊ istud etiā sequitur Bart.in.ɔ.§.torméta.⁊ Bal.in.l.diffamari.C.de inge.manu.⁊ Sali.in.l.ij.§.eiusdem.ff.de testi.⁊ in.l.ea quidē.C.de accu.⁊ cano.in.c.veniens.de
9 testi. ¶ † Preterea vt fama dicat̄ vere probata opꝫ probari nō simpliciter:sed ex qua causa habuit originē ⁊ qđ a psonis fide dignis habuerit ortū al's aūt potius dicit̄ vana vox populi.l.decurionum.C.de penis.⁊ ita firmat Bar.in.ɔ.§.torméta.in vlti.col.Bal.in.l.pprietatis.C.de pba.⁊.l.a caligato.C.de nup.⁊ doct.in.ɔ.c.veniēs.⁊ Sali.in
10 ɔ.l.ea quidē.sꝫ istō hic nō est pbatū huiusmodi. ¶ † Preterea vnus testis non probat famā.itē fama probata nō facit plenam probationē:iuxta not.in.ɔ.l.ij.§.eiusdem.in.ɔ.§.torméta.⁊ in.ɔ.§.veniens.⁊ in.l.iadmonēdi.de iureiu. ¶ Super.xj.capi.vltra alias respōsiōes quas s.dedi.vꝫ de impertinētia capitulorū repeto qđ deponit p verbū credit:ergo ⁊c.⁊ similiter deponit quo ad.xij.⁊ xiij.capitulū. ¶ Sup.xiiij.capitulo dicit testis ꝙ verū est ꝙ stant ad vnū panē ⁊ vnū vinū dictus Petrus ⁊ filij dicti Antonij:vñ vltra id qđ dixi de imptinentia capitulorū predictorū dico ꝙ lꝫ duo stent ad vnū panē ⁊ vnū vinū nō ex p hoc inducit̄ tacita societas oim bonorum:vt.l.ex parte.§.si ius.ff.fa mil.her.l.cū duobus.§.si fratres.al's incipit pap.⁊ ibi Bar.⁊ doct.ff.pro socio.c.j.§.si duo fratres.⁊ ibi Bal.de fra.de nouo benefi.inuesti.⁊ Bar.i.l.tutū ⁊ incuiū.§.altero.ff.de admi.tut.Bal.in.l.si vt pponis:ad fi.C.de rei vē.⁊ in.c.j.de benefi.fra.vbi dicit ꝙ solū inducit̄ tacita societas mense.⁊ idem Bal.post Jsico.de matha.⁊ Old.in.l.j.C.q test.fac.pos.⁊ i.l.si patruus.post Bar.C.cōia vtriusqꝫ iudi.nā i his q̄ presumunt̄ ex actibus hominū:nūqꝫ potest eīn presumi vltra q̄ se actus extendant.l.j.§.si qs interdicto.ibi vsqꝫ ad eū actum ⁊c.ff.de iti.actuqꝫ pri.⁊ ibi no.Bar.⁊.C.ne vxor pro ma.in.l.fi.cū si.sed ita est ꝙ nō pbatur in casu nostro p istū testem nisi ꝙ steterūt ad vnū panē ⁊ vnū vinū igitur nō debet tacita societas presumi in alio.ista sunt in effectu que sunt deposita p istos duos testes nihil probātes.vt.s.clare declaraui. Quātū aūt ad alios duos testes vꝫ Petrum quōdā titij de tirlo et Simonē Michaelis de caranola:examinatos per dñm Margaritū de speronibus:pluribus modis respōdet̄:⁊ primo vt iam dictū est repeto ꝙ habent̄ pro non examinatis:qꝛ fuerūt examinati super capitulis non admittendis:vt latius dixi.s.vlterius dico ꝙ fuerūt examinati p nō habentē iurisdictionē neqꝫ potestatē:ergo ⁊c.l.j.⁊ p totū.C.si a non cōpetenti iudi.qđ probatur ⁊ primo.nā vt asseritur per partem aduersam ipsi agentes exposuerūt verbo magnifice domine Rengarde ꝙ tam culpa testium florentiole cōparere q̄ ob culpā ⁊ negligētiā vicarij dicti loci:non potuerūt aliqui testes examinari:sed istud est falsum:vt ptꝫ per testes trāsmissos in scriptis a vic.florentiole:ergo cōmissio emanata fuit ipso iure nulla.c.super literis.de rescrip.l.prescriptione cum materia.c.si contra ius.⁊.l.si quis obrepserit.ff.de fal.
11 ¶ † Preterea dico ꝙ de cōmissiōe asserta emanata a magnifica dña Rengarda nihil apparet.nam licet notarius dicat se fuisse rogatū ꝙ Joannes bernardus ex parte domine Rengarde sibi hoc dixerat:tñ dicto Joāni Bernardo nō credit̄ de hoc qꝛ nedū ꝙ vni persone tm̄ si ne iuraméto credatur:sed etiā cū iuramento non creditur.c.licet.de testi.c.nouit.de iudi.etiā si sit in dignitate cōstitutus:vt est text.not.in.l.
12 iurisiurādi.in fi.C.de testi.† Quinimo scriptura dicti notarij in qua de dicta commissione conatur fidem facere caret testibus ergo nullam fidem facere pōt.in aut.de fide instru.§.sed si instrumenta.cum ibi not.gloss.in.l.generali.C.de tabu.lib.x.⁊ gloss.in.l.j.§.editiones.in fi.magne gl.ff.de edē.no.Bal.in.l.si post diuisionē.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ in rubr.C.de fide instru.in ver.vlterius circa hanc materiam est sciendū.⁊ in.l.contractus.in ver.⁊ no.C.co.titu.⁊ in.l.ij.C.de fideicom.lib.glo.
13 ⁊ doc.in.c.quoniam contra.de proba.cum simi.⁊ maxime† cum sit de consuetudine ꝙ testes apponantur ⁊ omnia que sunt de consuetudine de necessitate debent poni i instrumento.iuxta gl.no.in auth.vt prepo.nomē impera.§.erit ergo in verb.autore ⁊ not Bar.i proemio.ff.an.q.si qui notarij.⁊ in.ɔ.l.generali.⁊ quod no.Jo.an.⁊ doc.in.c.nulli.de rebus eccle.nō alie.⁊ Specu.de instr.edi.§.breuiter.post prin. ¶ Preterea dicitur ꝙ dicti testes nō fuerunt iurati:nec etiā ad eorū iuramentum deferendum fuit citatus ser Antonius ergo examinatio nulla.l.si quando.C.de testi.nā fuit delatum iuramentū cuidā piratino de tirli ⁊ ad eum iurare videndū fuit citatus ser Antonius:sed dictus Piratinus non fuit examinatus imo fuit examinatus quidā Petrus quondam tirli de tirlo. Et Simon quondam Michaelis de caranola qui Simon nō fuit aliquo modo iuratus:vt in actis apparet. Itē nec fuit citatus ser Antonius pcurator patris nostre ad vidēdum eū iurare. ¶ Preterea vltra predicta dictus Petrus primo sup septimo.c.dicit ꝙ nūqꝫ audiuit dici dictos Petrū ⁊ filios Antonij diuisisse bona.sed qđ tamē habitant in diuersis domibus.nā iste testis nō pbat ipsos esse in cōmunione.nā lꝫ dicat ꝙ non audiuit ipsos esse diuisos non sequitur.ergo in cōmunione sunt:et enim fundamentum partis aduersę probare cōmunionem extare imo potius dictus testis pbat contra eos agentes dum dicit quod habitant in diuersis domibus qui actus est contrarius societati:vt.s.dixi.cum ergo dictus testis necessario nō concludat super communione ergo probatio dubia nihil releuat cap.in presentia.de probationibus.l.non ob hoc.vnde cogua.cum vulg.

¶ Super. viij. c. dicit q̃ dictus Petrus adhuc stat in cõione cũ filijs dicti Antonij interrogatus in causa sciẽtie dicit q̃ verisimilr ipe audiuisset si diuisissent certe iste testis nihil probat quia interrogat⁹ in causa scientie vez qd scit q̃ ipsi stent in cõione rñdet qd audiuisset ipsos diuisisse. nã nos tractamus de pbanda cõione vez q̃ inuicẽ bona teneant

14 cõmunia ꝛ oia conferant; † sed certũ est q̃ testis dicens cõtẽta in. c. vera esse si postea non reddit verã causam scientie differentẽ a dicto non probat. l. fi. ꝛ ibi Bar. ff. de offi. pcu. cesa. ꝛ Bal no. in. l. conuenticulã. de epis. ꝛ cleri. ꝛ Cano. in. d. c. cũ causam. nã nõ testis est q̃ dat esse testimonio ꝛ trahit ad se dictũ ꝛ si nõ est concludens illud infringit. vt no.

ij in. l. solã. C. de test. ¶ † Quinimo dict⁹ testis sup interrogatorijs partis aduerse dicit q̃ nõ cognoscit filios dicti Antonij: quõ ergo potest testificari an stent in cõione certe non potest de cõione probare: vt no. glos. ꝛ ibi Bar. in. l. iij. §. ideoq̃ diuus. ff. de testi. ꝛ no. Bart. ꝛ Bald. in. l. fi. in prin. C. de iure delib. ꝛ gl. ꝛ doc. in. c. cũ causam. extra de testi. Itẽ ibi dicit testis q̃ potest esse q̃ dictus Petrus ꝛ filij dicti Antonij nõ cõicarent adinuicem oia ꝛ qd põt esse q̃ ipse testis nesciret. Itẽ s. i interrogatorijs sup septimo capitulo dicit q̃ nõ habet cognitionẽ oim bonorũ Petri ꝛ filiorũ dicti Antonij quomodo ergo põt testificatio huius necessario cõcludere q̃ sint socij oim bonorum. ¶ Super nono capitulo deponit per verbũ credit ergo ꝛc. ¶ Super decimo capitulo dicit q̃ est publica vox ꝛ fama ꝛc. certe iste testis in hoc non probat pluribus rationibus quas. s. dixi circa scõm testẽ in. x. c. ꝛ maxime illa ratione quã repeto vez q: qñ interrogatus a est quib⁹ personis audiuit dici nõ noiat aliquẽ ergo nõ probat: q: nõ põt cognosci an ab honestis personis audiuerit: ꝛ vñ originẽ habuit fama fm Bart. in. d. §. tormenta. in ver. quero si testis interrogatur cum alijs. s. alle. ¶ Super. xi. capitulo deponit p vbũ credit ergo ꝛc. vt. s. dictũ est ꝛ similiter dicit super. xij. ꝛ. xiij. c. ¶ Super decimoquarto rñdeo vt late dixi. s. ad scõm testẽ super. xiiij. c. ¶ Quantũ vero ad Simonẽ quartũ testẽ, dic: vt. s. q: non iuratus vel saltem parte non citata. Itẽ super capitulis q̃ habẽtur pro non admissis. Sed magis ad speciẽ q̃tũ ad ea que dicit super. vij. c. dico q̃ loquit p verbũ credit. Itẽ necessario nõ cõcludit: vt dixi. s. in respondendo ad piratinũ tertiũ testẽ super. vij. c. Item aduertat q: dicit q̃ non habet notitiã omniũ bonorũ dictorũ Petri ꝛ filiorũ Antonij. ¶ Super octauo capitulo dicit q̃ stãt ad vnũ panẽ ꝛ vnũ vinum: sed ad hoc responde q: per hoc nõ probat societas oim bonorũ. vt plene dixi. s. cõtra scõm testẽ. in. xiij. c. ¶ Super ix. capi. dicit q̃ iste testis hic loquit de auditu alteri⁹ cuius testimoniũ non valet vt. l. testiũ. cũ ibi plene not. C. de testi. ꝛ in. c. licet. extra eo. tit. Spe. plene in titu. de testi. §. j. ꝛ glo. ꝛ doct. in. l. iij. §. itẽ labeo. de aqua plu. arc. ꝛ lz testis dicat q̃ publice dr tñ nihil refert vt declaraui ꝛ probaui. s. respõdendo ad secundũ testẽ super. x. c. ¶ Super. x. c. de fama iste testis nullo modo pbat p ea q̃ clare dixi. s. ad scõm testẽ super. x. c. ꝛ maxime q: interrogatus a quo audiuit neminẽ noiat ergo non potest constare an a fide dignis ergo est fama simpliciter probata q̃ potius dicitur vana vox populi. d. l. decurionũ. ¶ Super. xi. c. dicit q̃ oia bona sunt cõia. interrogatus in cã scientie respõdet q: ita credit quo casu lz dictũ testis nõ fuerit depositũ per verbũ credit si tñ in ratione dicti respõdet per verbũ credit nullã fidem facit fm Bal. no. in. l. cõuenticulam. in. vi. colũ. de epis. ꝛ cle. ꝛ Spec. in tit. de teste. §. iam de interrogatorijs. ad fi. ꝛ Jo. an. in. c. inqsitionis. de accu. ꝛ. d. Ant. in. c. quot. de testi. Et similiter dico in his que deponit super. xij. ꝛ. xiij. capitulis q: reddit rationẽ per verbũ credit. ¶ Super. xiiij. c. q̃ stant ad vnũ panem ꝛ vnũ vinuz istud est debile fundamentum: ꝛ responde vt dixi. s. respondendo ad scõm testem super. xiiij. c. Preterea oia dicta per istũ testẽ infringuntur q: ipsemet asserit se esse inimicũ filiorũ dicti Antonij sed inimicitia est efficax cã ad detrahẽdũ fidẽ testimonij. ergo ꝛc.

¶ Summarium super consilio. clxvij.

1 Exactores negotiorũ a testimonio repelluntur.
2 Ad hoc vt per ratihabitionẽ transferatur possessio oportet ratihabitionem esse sequutam ante apprehensionem possessionis.
3 Ratihabitio operatur rebus existentibus integris.
4 Uerbum ceterorum importat idem q̃ omnium.
5 Si testis nescit declarare quõ quis dicatur possidere non probat.
6 Si testis deponit aliquid esse factuz de nocte ꝛ nescit quid sit nox non probat.
7 Cadẽs a possessione per quinquaginta annos est exclusus a remedio agendi possessorio.
8 Testis est suspectus quando deponit super impossibili.
9 Ratio assignata per testem semper trahit ad se dictum.

¶ Consilium. clxvij.



Uoniam res corã excellentissimis agitur ꝛ opportune per clarissimum. d. aduocatũ rei positus extitit gladius ad radicem supervacuũ arbitror iã dictis addere tñ nec volẽs nec valens magnifici Alberici votis non obtemperare paucis q̃ dicturus sum absoluã. Et stat primũ fundamentum qd sumus in casu qd actore nõ probante ꝛc. Animaduerto quidem quod ex testibus productis per agẽtem: quatuor sunt qui aliquid circa possessionem deponere conãtur. isti sunt Mattheus baiola: Antonius conradinus: Antonius de manardis: ꝛ Thebus de bacchariis. attestationes autem reliquorum sunt remotte. ¶ Capio dictum Matthei cuius probatio nulla est ex causis per dominum ad

1 uocatum mirifice deductis confirmo. † nam executores negotiorum prout fuit in actu apprehensionis possessionis isti testes a testimonio repelluntur. l. fin. in verb. in executoribus negotiorum. ff. de testi. ꝛ ibi no. glo. ꝛ docto. in. c. fi. in glo. antepe. de testi. in. vi. no. docto. in. c. insup. de testi. ꝛ Barto. in. l. deferre. §. item deuenerunt. ff. de iure fi. post glo. ibi. ꝛ firmat Jaco. de ra. ꝛ Cy. in. l. quoniam. in. ij. q. C. de testi. ꝛ Jaco. Bal. vt refert ꝛ sequitur Joan. an. in titu. de teste. §. j. super. versi. item quod fuit. in addi. Spec. ꝛ Anto. de but. in. c. cum a nobis. in pe. col. cũ seq. de testi. nisi processerit de consensu vtriusq̃ partis fm eos ꝛ sic videtur hanc fuisse magis communem opinionẽ que probatur per. d. l. fina. non violando literam nec aliquid etiam releuat ad probationem possessionis dum testis se alteri locasse dicit. c. inter dilectos. ad fin. de fide instru. plene not. in. c. cum bertoldus. item de vna duntaxat petia

2 terre attestatur. ¶ † Preterea dato quod Mattheus de apprehẽsione possessionis tanq̃ negotiorum gestor attestari possit tamen non acquisiuit Oppizoni nisi ratihabitione sequuta. l. si communis seruus. ꝛ. l. si me in vacuam. in fi. ꝛ ibi Barto. ff. de acquir. posses. ꝛ no. in. l. qui mihi donatum. per doc. de dona. ꝛ ad hoc vt per ratihabitionem potuerit in Oppizonem transferri possessio ꝛ sibi acquiri possessoriuz remedium ex amissa possessione oportebat ratihabitionem esse sequutam ante apprehensionem possessionis factam per Albericuz: ita decidunt in specie domini de Rota sua cõclusione. cxlvj. incip. item licet amicus. clarius hoc voluit Anto. de bu. in. c. cum venissent. in fi. de re-

3 stitu. spo. per. l. bonorum. ff. rem ra. hab. † nã ratihabitio operatur reb⁹ existentibus integris ꝛ non aliter. ita dixit Bart. in. l. si vxor. §. si quis vxorem. ff. de adulte. confirmat Dyn. in. l. pantonius. in princip. ff. de acquirẽ. heredita. vbi dixit quod si filiusfami. mutuo accepit sine iussu patris quo casu non tenetur propter senatusconsultum macedo. ꝛ pater postea filio effecto sui iuris per emancipationem ratificat contractum mutui an preiudicabit filio sicut si a principio mandatum interuenisset. l. fina. C. ad macedo. determinat Dy. quod nõ q: mutatus est status rei tempore ratihabitionis nec est integra. alle. l. penul. et fina. ff. rem ratam hab. ꝛ idem tenet Mar. si. vt refert Cyn. in dicta. l. fin. in vj. q. C. ad macedo. tenet idem Specu. in titu. de obliga. ꝛ solu. §. j. in versicu. item pone obligasti. vbi etiam dicit quod non operatur ratihabitio in preiudicium iuris alteri quesiti. l. potior. §. si colonus. ff. qui potior. in pigno. l. si partem. §. fina. quemadmodum serui. admit. ꝛ per Bald. in. aut. ei qui. in versi. vtrum postq̃. C. de temp. appella. sed oppizonem ratificasse apprehensionem possessionis suo nomine factam non constat nisi postq̃ Albericus possessionem adeptus fuit ergo ꝛc. ¶ Et si dicatur quod dictus Mattheus habebat mandatum videatur mandatum quod non vidi ꝛ audio quod ex dicto mandato constat quod comiti Oppizoni non competit ius agendi ad totum prout egit quia ex mandato constat quod soror eius erat heres pro dimidia ꝛ dato quod constaret Oppizonem possedisse sine sorore tamen presumeretur iure familiaritatis ꝛ nomine sororis possedisse ad quam de iure res pro dimidia pertinebant fm omnes in. l. qui iure familia. ff. de acquiren. posses. item tantomagis repelleretur a testimonio si erat procurator quia tractat de interesse suo quia si non acquisiuisset cum posset teneretur de leui culpa. l. a procuratore. cum ibi nota. C. mandatum. iuncta. l. quicquid. C. arbi. tute. ꝛ not. in dicta. l. deferre. cum concordãtijs. s. allegatis. ¶ Uenio ad Antonium conradini. iste deponit primo de locatione q̃ non sufficit: vt dixi. subdit testis quod Oppizo tenuit dictas petias terre per paucum tempus quãdo summus pontifex possedit terram masse lombardorum. Et testis iste non reddit causam dicti sui interrogatus quo casu non probat: vt habetur i locis vulgaribus ꝛ si diceretur quod non fuit interrogatus aduertatur quod cõtrarium constat dum in fine examinis huius testis dicitur. Super interrogatorijs octaui ꝛ noni capituli ꝛ ceterorum capitulorum interrogatus respondit se nihil aliud scire. ꝛc. Et sic patet quod etiaz fuit interrogatus de causa sciẽtie super eo quod deposuerat in quinto capitulo super quo precedebant interrogatoria Alberici de causa scientie in-

4 terrogarentur ꝛ hoc operatur verbum ceterorum quod idem importat quod dicere omnium. l. ceterorum. ꝛ ibi gloss. ff. de verb. signi. et bonus text. in. c. fina. in verbo ceteris. de ferijs. vbi patet quod etiam illud verbum ceteris potest referri ad illud quod in ordine precederet. Item peccat in alio q: dicit se nescire quis sit verus possessor et quod

5 nescit confines terrarum de quibus est controuersia quomodo † ergo potest concludenter deponere testis iste quod Oppizo possederat terras in capitulis qualificatas ꝛ confinatas si nescit per identitatem confinium eas demonstrare. l. forma. de censibus. l. pomponius scribit si frumentum. §. finali. de rei vendi. ꝛ not. Barto. in. l. demonstratio falsa. §. j. in fi. cum similibus. vnde si testis nescit declarare quomodo quis dicatur possidere non probat presertim vbi ante non specificauit act⁹ ex quibus resultat possessio. vt notat Barto. et Baldus in lege. j. ff. si cer.

6 ff.si cer.peta.& Bal.in.l.i.in prin.ff.de his qui sunt sui.vbi inquit† q si testis deponit aliquid factu ee de nocte & nescit declarare qd sit non probat: & in terminis nostris firmat Ioa.de imo.in.l.stipulatio ista.§.hec quoq.de verb.obl. Iste aut testis nullu actum specificauit per que inducat possessio nisi quod vidit Mattheum locare noie oppizonis q ratio imperfectissima est.vt iam dixi. Ite iste testis est vnicus ad probandu q Oppizo tenuerit. ¶ Antonius maynardus de
7 ponit q comes Bernardinus tenuit & possedit:quod† cecidit a possessione iam sunt quinquaginta anni ergo exclusus est a remedio agendi possessorium recuperande.l.sicut.& l.omnes.C.de prescript.xxx.an. & presumpta mala fides non posset allegari post annos.xxx.l.fi.& ibi no.Bar.in fi.C.vnde vi.& Ange.in.l.penul.C.de prescrip.lon.temp. & do.Abb.in.c.si diligenti.de prescrip.faciunt not.per Inn.& doct.in c.ij.de resti.in integ.& per Ioa.and.in addi.Specu.in titu.de teste.§.nunc videndu in prima addi.magna.& no.do.Anto.in.c.peruenit.de censi.in repeti.& Bal.in repetitione.l.j.in.iiij.col.C.vnde vi.& Ang.
8 in.l.cum qui.§.fi.ff.de publicia. ¶ † Est etia testis plurimu suspectus cum super impossibili deponat.inquit enim quod sunt.l.anni q comites de Lugo acceperut dicta bona & qd antea possederat comes Bernardinus per.xxx.annos & vltra:prout recordatur & dicit q ipse testis est annorum.lxxvij.& sic ipse deponit de his que facta fuerunt antequam esset in reru natura ergo non verisimilia deponit,imo vt dixi impossibilia ad hoc quod not.Bar.post gl.in.l.ij.§.lege iulia.ff.de testi.in.q.de impubere cu cocorda. Item iste testis est vnicus vt constabat ex his que dicam circa sequentem. ¶ Checus de bacchariis super primo capitulo deponit q comes Bernardinus possedit & quod iam sunt.xlvi.anni q a possessione cecidit ergo intentari non potest,possessorium recuperande:vt dixi prime. Secudo respondeo q interrogatus in causa scientie dicit q iuit ad metendu blada in dictis terris no
9 mine dicti comitis modo hic ratio assignata† per testem semper trahit ad se dictu & illud deseruit vel restringit fm qualitate rationu.sunt hec verba Bal.vbi hec declarat in.l.conueticulam.in pc.col.C.de episc.& cleri.ad hoc.l.fi.& qd ibi Bar.ff.de offi.procu.cesa.& in.l.qui interrogatus ff.de peti.here.& Bal.in.l.non oim.ff.de legi.& Bar.l.si quis ita.ff.de testa.tut.& Inno.in.c.cu causam.de testib.sed ista ratio assignata p testem non infert q comes Bernardinus possederit:sed q ipse testis noie comitis Bernardinus possessione apprehenderit quo casu no acquiritur possessio nisi ratihabitione sequuta de qua non est modo tractandum per ea que dixi.s.circa primum teste. ¶ Non obstam ea que attestatur iste super.iiij.capi.vez q comes Georgius posuerit ipsum testem in possessionem noie Oppizonis qr respondeo prout dixi impugnando primum teste quod negotioru gestor non probat Item qr non interuenit ratificatio tempore opportuno. ¶ Nec etia obst.quod testis iste deponat super quinto capitulo q Oppizo tenuit & possedit qr interrogatus in ca scientie dicit:qr psens fuit:vt.s.testificatus est &c. sed.s.testificatus fuit solu se fuisse presentem consignationi facte ipsi testi per comitem Georgium noie Oppizonis ergo videt testis intelligere q oppizo possedit qr iste testis & quida alij noie suo adepti fuerunt possessione q qr vt dixi ratio restringit dictu.& ita est q adeptio possessionis facta nomine oppizonis no sufficit:ergo &c.ad hoc facit l.edita.in verb.prout.& qd ibi doc.C.de eden.& in.c.put.de do.& contu.& Bar.ad reprimen.in ver.prout. ¶ Ite in omni dicto suo peccat iste testis qr dicit se nescire cofinia:sed q bene sciret accedere ad bona illa:quomodo ergo potest attestari de qualificatione bonorum describtorum & confinatoru in capitulis si illa ignorat certe nullo modo:vt dixi.s.impugnando dictu Antonij conradini. ¶ Preterea p testes domini Alberici & plures pbatu est q ista bona p quinquaginta annos fuerat possessa per alios.s.& per illos de cugnio & p rectores apostolicos.ergo licet aliqui testes dicerent q infra illud tempus oppizo tenuit dicta bona no probaret possessione postq constat de antiquiori possessione q sit possessio Oppizonis.ita dixit multum clare Iaco.bu.in.l.incerti.C.de interdi.allegat.l.si finita.§.vbi aut.ff.de da.infec. & Bal.facit mentionem de illis verbis in.l.post sniam.C.de sen.lz no ita aperte put Iac.but.loquit ad hoc tex.in.c.lz causam. de proba.et que no.doc.in.l.i.C.vti pos.& in.l.si duo.in prin.ff.eo.tit.cu suis cocor. & in pposito not.Bar.in.l.qui vniuersas.§.p colonu.& in.l.qcuis.§.i. ff.de acqui.pos.ex quibus constat non esse pro parte actoris pbatu id quod est sue intentionis fundamentu.& aduertendu q per testes productos p parte dni Alberici no solu pbat negatiua.s.q comes Bernardinus & oppizo non possedit:sed etia probat affirmatiua.s.quod alius possedit vez illi de Lugo.& rectores apostolici & illustrissimus marchio & hoc a quinquaginta annis & citra:vn per probatione talis affirmatiue dicitur in cosequentiam verificata & probata negatiua q Oppizo non possederit,& ita saluat glo.in.l.i.§.i.ff.de iti.actu.pri.fm Bal.in.c.si quis p.xxx.si de feu.fue.contro.inter do.& agna. Reliqua suppleat summa dnorum iudicantium prestantia. Alex.

¶ Summarium super consilio.clxviij.

1 ¶ Per alienationem voluntarie facta a testatore de re iam legata inducitur ademptio legati.&.
2 Per locatione facta ad magnu tps vr testator rem alienasse.
4 Vsufructuarius habet ius in re.
6 Alienatio facta ex titulo lucratiuo semper presumit ex ca voluntaria.
7 Aliud est vendere aliud promissio de vendendo.&.

¶ Consilium.clxviij.

¶ Petrus in testo suo iure legati reliquit Romanino & Petro fratribus de pado.vna petia terre pratis tornatu.xxiij.vel circa posita in guarda.S.Vincetij in loco dicto carpancllo.iuxta suos confines. ¶ Deinde prefatus Petrus locauit pro.xij.annis ad affictu & francandu Paulo matoano vna posses.terre aratis arboratis:& pratis. in qua posses.coprehedit dicta petia terre.vt.s.legata.& etiam de illa precise in loca.facta fuit & est mentio p pretio lib.mille ducetaru bon. in summa de parte cuius pretij idem conductor soluit locatori libr. dcc. Postq ide testator codicillans fecit aliquas institutiones: & dispositiões cofirmado cetera legata & disposita per eu in dicto suo testo. ¶ Et sic post dicta loc.ex quo dz eu videri cofirmare legatu de petia terre.& qd etia vr de eius mente fuisse q oino dictu legatu dicte petie terre vires haberet:confirmando in genere cetera legata & contenta in dicto suo testamento. Modo videdum est quid iuris in predictis.



Christi ac gloriose Marie semper virginis inuocato presidio stantibus veris his que.s.in themate cotinetur. videret prima facie dicedu
1 dictu† legatu fuisse tacite reuocatu & ademptu:quia per alienatione voluntarie facta a testatore de re ia legata inducitur ademptio legati.l.fideicommissa.§.si rem.ff.de leg.iij.l.rem legatam. ff.de adi.le.l.scribit.§.ide scribit. ff.de aur.& arg.leg.insti.de leg.§.si re.Sz
2 p dicta† locationem factam ad magnum tempus:scilicet pro.xij. annis videtur testator rem alienasse:vt in clem.j.ad fin.& ibi glos. in verbo locationes.de reb.eccle.non alie.in.c.ad audientia.& in.c. nulli.& ibi doc.eo ti.in antiquis no.Dy.Bar.& coiter oes legiste in.l. codicillis. §.instituto.ff.de lega.ij. Inno.in.c.ad hec.de deci.& Bal.in.l.si dom9. §.fi.de leg.i.& in aut.ei qui.in.xvj.col.C.de bo.auto.iudi.pos.& Bal.et Ange.in.l.si filio §.fin.ff.solu.ma.cu simi.& per consequens infertur q per dicta locatione fuit legatu ademptu. ¶ Secudo principaliter cofirmatur:quia cōstat q testator omnino voluit q dnium dicte rei legate transferretur in aliu q in legatariu:qr nedu rem locauit : sed etiam illam cu certis alijs petijs terre conductori vedere promisit pro certo pretio pro cuius pretij parte recepit libras ducentas bon.& facta integra solutione pretij promisit facere solene instrm venditionis & fm comunem stilum & cursum similium cotractuu:vn non videtur posse negari q saltem adimplente coductore & soluete reliquam quantitatem dicti pretij.& sic eueniente conditione fiende venditionis no debeat reuocari legatum:vt aperte probatur in.l.quod si alij.ff.de adi.leg. & in.l. quod pure.ff.qn dies leg.ced. ¶ Sed his non obstantibus oriu pu
3 to de iure verius.Na posito q† dicta locatio fuerit ad magnu tps & p illa acquirat coductor ius in re.l.i.§.qd ait.ff.de super fi.l.j.in.fi.cu.l. seq.& seo.ff.si ager vect.vel emphy.pet.qr tamen proprietas rei no dicitur alienata.vt d.l.i.§.fi.& l.si domus.§.fi.ff.de leg.i.no dicitur per hoc reuocatum legatum:lz rei legate constituatur per testatorem alteri ius in re:vt firmat glo.no.& illam sequitur Iaco.de Bel.Old.Cy. Bal.& Salv.in.l.iij.in verb.dedit.in fi.C.de leg.vbi cocludit q si rei legate testator ex causa voluntaria alienauit vsumfructum no per hoc inducitur ademptio legati.& no.Bar.in.d.l.rem legatam.& probatur
4 in.l.ij.ff.de cond.insti.qq vsufructuarius† habeat ius in re.l.coru.ff. de dam.infec.& l.iiij.ff.de vsufru.l.qui vsumfru.ff.de verborum oblig. ¶ Probatur euidenti ratione nam vt dixit clarissimum est q per talē locatione no est in totu res & proprietas alienata:vnde sicut quado alienatur pars rei legate non reuocat legatu in totu.l.si ex toto. in pn. ff.de lega.i.l.legatu.§.i.ff.de adi.leg.l.scribit.§.ide scribit.ff.de aur.& arg.leg.insti.de lega.in.§.si rem.ita & in casu predicto. Et p hoc ptz responsum ad id quod in contrariu dicebat de locatione ad magnum tps que pro alienatione iudicat. ¶ Secudo moueor.na id qd iure cauetur q p alienatione &c.inducitur ademptio legati hoc est verum nisi post alienationem appareat de contraria voluntate : vt est casus in.l. cum seruus.ff.de adi.lega.bene facit.l.iiij.eo.titu. Sed ita est quod in casu nostro post dictu cotractu locationis cōstat de mēte testantis volētis legata in testamento descripta firma manere prout ipse in codicil
5 lis declarauit:ergo &c. ¶ † Tertio comprobatur. nam posito quod p dictum contractum a testatore celebratum induceretur reuocatio legati eo casu quo talis contractus esset factus ex causa voluntaria per iura superius alleg.tamen quando testator contractu vel alienatione rei legate facit titulo oneroso put in casu nro onus pbandi q testator p dictu 3ctu mutauerit voluntate & voluerit adimere legatu incubit heredi qui habet necesse probare quod ex causa non est necessaria:sed voluntaria alienauerit vel aliter de mutatione voluntatis testatoris ostendere debet:vt.d.l.fideicomissa.§.si re.fm veru intellectu de leg.iij.no. glo.insti.de leg.in.§.si rem.non enim presumit mutatio volutatis testatoris nisi per heredem probetur.l.lucius titius.la.ij.ff.de leg.l.ij.cu qui.ff.de proba.& l.quinquaginta in fin.eo.titu. Et ita verificatur id qd not.dixit Iaco.but.in.l.ij. C.de leg.volens quod vbi alienatio rei

legate facta. est de titulo oneroso tūc in dubio presumatur factā ex causa necessaria. ꝛ sic non reuocabit legatū nisi ꝑ heredē ꝓrium ꝓbetur ita intelligit. d. l. fideicōmissa. §. si rē. que probatio mutate volūtatis vel quod ex cā non necessaria: sed voluntaria fuerit initus contractus non erit forte sine difficultate heredis. Ex quibus omnibus concludo ꝙ dictum legatum debetur ꝛ res ipsa legata peti debet ẜm gloss. ꝛ doct. in l. lucius. la. j. ff. de leg. ij. in verb. reliqui ꝛ probatur in prealleg. §. si rez
6 instit. de leg. ꝛ in. d. l. fideicōmissa. cū concor. ¶ †Non ob. d. l. qđ si alij. de adi. leg. ꝛ. l. ꝙ pure. qñ dies leg. ced. qꝛ illa iura procedūt in alienatiōe facta titulo lucratiuo quo casu semper presumitur alienatio facta ex causa voluntaria ꝛ indistincte reuocatur legatū. l. rem legatā. ꝛ. l. legatū. §. pater. ff. de adi. leg. Nos vero loquimur in contractu facto ex cā onerosa quo casu incūbit heredi onus probandi mutationem volun
7 tatis testatoris: vt dixi. s. ¶ †Aliter etiā potest ad contrariū respōderi vez ꝙ loquatur in alienatiōe sub conditione facta. sed in casu nr̄o non fuit facta venditio sub conditione: sed tantūmodo fuit promissio de vendendo. aliud eñ est vendere: aliud est promissio de vēdēdo. l. in bonefidei. cū ibi no. ff. de eo qđ cert. loc. pro hoc qđ no. Bald. in. l. fi. §. fi. in ver. no. ex hac litera. C. cōia de leg. vñ qꝛ per ꝓmissionē de vēdēdo nō est facta aliqua alienatio rei nec pure nec cōditionaliter nō habent locuz iura q̄ in materia dicūt per alienationē extingui legatū ꝛ lȝ
8 †per dictā promissionē de vēdēdo factā ꝑ testatorē ꝑ se ꝛ suos hr̄des: videat voluisse testator ꝙ heres suꝰ possit dictā rē vēdere tñ nō ꝑ hoc inducit legati reuoccatio. vt est tex. no. in. l. post ꝙ. §. fi. in fi. ff. vt le. no. ca. ꝛ no. Bal. ꝛ Sali. in. l. iij. C. de leg. Postremo rñdet ꝙ cōfirmatio legatorū in codicillis facta tollit omne dubium per dicta superius.

¶ Summarium super consilio. clxix.

1 ¶ Pignoratio equipollet alienationi. 2.
3 Alleganti mutatam voluntatem fuisse incumbit onus probandi.
4 Res succedit loco pretij.
5 Obligare dicitur alienare.

¶ Punctus est talis.

¶ Jacobus quondam Matthei zannis de valdegonaria comitatus imole suū vltimū et solenne condidit testm̄: in quo inter cetera in dicto testō contenta disposuit his verbis ꝛ forma in effectu vez Lucio titio iure legati fundum seianū relinquo. deinde cōdito ꝛ pfecto testō ad certū tꝑis spatiū idē Jacobus testator in Juliū Caiū dimidiā oīm suoꝝ bonoꝝ immobiliū pro indiuiso titulo venditionis trāstulit sponte et nullā necessitate vrgente. Ex premissis orta est questio inter Lucium Titiū legatariū ex vna parte petentē sibi fundū legatū tradi ꝛ consignari ꝛ inter Semproniū prefati testatoris heredē ex altera opponentem ꝛ allegantē legatū nō deberi ex eo maxime qꝛ reuocatū censet fuisse legatū ꝛ ademptū saltē tacite per alienationē factā in Juliū Caium modo quo. s. Queritur modo an legatū predictū reuocatū intelligat ꝛ an in totum vel pro parte ꝛ si pro parte pro qua.

¶ Consilium. clxix.



In christi noīe eiusq̄ matris virginis gloriose Marie vtriusq̄ Joānis ac totius celestis curie triūphātis amē. Inspecto ac mature considerato dicto themate ꝛ cōtentis in eo. Quoniā iure satis clarā esse consultationē hāc idcirco tantūmodo sup opportunis in declaratione prefate dubitatiōis insistēdo breuitate gaudebo. iuxta. l. C. de ap. ampliorē §. in refutatorijs. ꝛ. C. de preci. impera. offe. l. fi. Et primo dicendū vr̄ dictū legatū in nulla parte minime reuocatū fuisse ꝑ tex. ff. de adi. leg. l. pater inter filios. vbi legata fuerūt ducenta q̄ ꝑ testatorē postea extra eius patrimoniū translata fuerūt nihilominus remanet in firmitate legatū. ¶ Secundo ad idē adducitur text. ff. de lega. ij. l. lucius titius. el. j. vbi si testator legauit militiā quā postea viuēs vendidit non redditur legatum inutile sed agit ad pretiuz ergo in casu proposito videtur agi posse ad integrū pretium. ¶ Tertio cōfirmatur per tex. C. de leg. l. qui post. ꝛ insti. co. tit. §. si rem. vbi lȝ testator predia iam legata obligauerit vel hypothecauerit extraneo in cōtractu post testm̄ ꝛ tamen semper testm̄ quo ad predia legata robur ꝛ integras vires retinet
1 †que pignoratio dicit alienationi equipollere. l. j. §. eā rē. ff. qꝛ res pig. C. de rebus alie. nō ali. l. fi. ꝛ de probib. feu. alie. c. imperialē. §. fi. x. col. in vsi. feu. ¶ Sed his non obstantibus stante veritate superioris thematis cōtrariā snīam puto de iure veriorē vez ꝙ legatuz antedictum reddatur ademptum ꝛ inutile q̄tū est pro dimidia. s. pro ea parte pro qua facta fuit in Julium Caiū venditio: ꝛ de hoc sunt iura clara ꝛ vulgaria. ff. de leg. iij. in. l. fideicōmissa. §. si rem. in princip. ff. de adi. leg. l. rem legatam. insti. de leg. §. si rem. in terminis in alienatione partis rei legate sunt tex. ff. de lega. j. in. l. si ex toto. in princi. in. l. legatum. §. j. de adimen. leg. in. l. scribit. §. item scribit. de auro ꝛ argen. leg. ꝛ in. d. §. si rem. facit de leg. j. l. stichum qui meus erit. vbi per venditionem seu alienationem etiam onerosam: dummodo non sit facta vrgente necessite semp reuocatur legatū pro ea parte pro qua facta est alienatio. sem per enim considerant ꝛ differantiā faciunt preelleg. iura inter alienationem factā sponte ꝛ illam que necessitate vrgente contrahitur. non autem diuersificant alienationem onerosam a lucratiua quotiescunq̄ vtriq̄ alienatio libera ac spontanea voluntate celebraretur ptȝ in tex. in. d. l. rem legatam. vbi considerat necessitatē rei familiaris. ꝛ ibi hoc expresse Bar. non attendendo quid ibi dixerit glos. ꝛ fortius etiā tex. in. d. §. si rem. de leg. iij. iuncta glo. j. ꝛ. ij. ꝛ ibi Bar. ꝛ Bal. ꝛ glo. insti. de leg. §. si rem. ꝛ idem glo. Cy. ꝛ doc. C. de leg. in. l. ij. ꝛ ita recte intelligendo absq̄ violatione litere loquit tex. in. l. si ex toto. ꝛ in. l. cum seruus. de adi. leg. ꝛ etiā glo. in. d. l. lucius. vide tamen singulariter Jacobutri. i. d. l. ij. qui aliter videtur sentire. ꝛ ego pro hoc dico esse tex. expressuz. ff. de aur. ꝛ arg. leg. in. l. scribit. §. item scribit preelleg. qui loquitur in venditione. ꝛ sic in tit. oneroso. tñ facit differentiam an venditio fuerit voluntarie facta: an necessitate compellente: vt primo casu reuocatū intelligatur legatū. scđo vero nō. ꝛ ibi hoc expresse sensit Bar. supplendo ad literā in verbo diminuere dū dixit ꝙ quidem pr̄sumit
2 in alienatione voluntaria ꝛc. ¶ Et predicta etiā pcedūt in alienatione donationis qđ est fortiꝰ vt est dictū aureū Dy. ẜm Bal. ꝛ post eū. ff. de leg. j. in. d. l. stichum qui. qđ nō puto intelligendū in reuocatione donationis facte vxori sue: per tex. no. C. de do. inter vir. ꝛ vxo. l. si maritus. la. ij. ꝛ. l. cum hic status. §. si maritus. ff. eo. ti. ꝛ no. Cy. in. l. ij. C. de leg. j. ꝙ no. ff. de dona. l. fi. §. lucius. ꝛ per not. per Bar. ff. de adi. legat. in. d. l. rē legatā. ad fi. ¶ Posset insup heres predictus se alio iuris remedio tueri posito ꝙ nō cōstaret dictā alienationē sponte ꝛ nulla necessitate cogente celebratā fuisse: vt presuppōnit i titulo dōnis. vez ꝙ
3 vere vel presumptiue ꝓbaret testatorē huius animi fuisse: vt ꝑ dictaz alienationem legata intelligerentur pro ea parte adēpta cuius† probationis onus ipsi heredi incūberet. ff. de proba. l. cum qui. ꝛ precalle. §. si rem. ꝛ. ff. de leg. ij. l. lucius titius. la. j. allegāti enim mutatā voluntatem semper probandi necessitas incumbit. l. ij. ꝛ. l. quinquaginta. in
4 fi. ff. de proba. c. j. extra vt ecc. benefi. vj. q. vl. actor. ¶ †No obstant allegata in contrarium. ꝛ primo. l. pater. de adi. leg. qꝛ ibi legatum cōsistebat in genere ꝛ quātitate. ꝛ lȝ talis quātitas. s. pecunia legata fuerat ꝑ testatorē in aliū trāslata tñ loco eius: ꝛ de ipsa pecunia testator rem et speciem emit ex qua specie legatū prestat quasi res ipsa loco pretij succedat. arg. l. si rem ꝛ pretiū. de pe. he. l. imperator. §. fi. ff. de leg. ij. ꝛ qđ habetur. C. de rei vē. in. l. mater. ꝛ in. l. si vt ꝓponis. diuersitas ergo rationis est tā in vno casu q̄ in alio. ergo nimirū si diuersitas decisionis statuta est. ff. de verb. ob. l. inter stipulantē. §. sacrā. ff. de verb. ob. l. sed hec dissimilia sunt. ꝛ. ff. de calū. l. fi. ꝛ de neg. gest. l. eū actū. ¶ Successiue non obstat tex. alleg. l. lucius. de leg. ij. qꝛ ibi non simpliciter legauerat militiā siue fundum: vt in casu dubitationis premisse. sed legauerat militiā seu ptiū qđ ex venditione militie redigeret. nimirum igit si ibi ꝑ venditionē militie non reuocatur legatum cum testatoris volūtate etiā pecunia legata fuerit a cuius verbis ꝛ mente minime recedendum est cum legis vim ꝛ effectum habeat. C. de lib. pret. l. ij. de leg. ij. et. l. non aliter. ꝛ. l. si quis ita. §. conditio. de alimen. leg. in auc. de nup. §. disponat. ¶ Postremo ad. l. qui post. C. de leg. ꝛ. §. si rem. instit. eo. tit. dico ꝙ presens cōsultatio ꝛ supradicta locū habent in venditione. contraria vero loquuntur in pignoris seu hypothecce obligatione: per quā nō videtur tacite de iure reuocata preambula testātis dispositio:
5 vt ibi. ¶ †Nec habet obstare ꝙ obligare dicatur alienare: qꝛ vt dixit Cy. ꝛ doc. in. d. l. qui post. nam illud est verum largo sumpto vocabulo probatur. ff. de pig. l. in quorū. ꝛ no. glo. Cy. ꝛ doc. in. l. fi. C. de reb. alie. non alie. ptȝ ibi in rubrica dum dixit de reb. alie. non alienandis. ꝛ de prohibita rerū alienatione vel hypothecarum ꝛc. nisi tñ talis obligatio seu pignoratio facta fuisset pro tanta pecunia ꝙ nulla esset spes luitionis vel ita obligatio facta fuisset vt res continuo remaneret penes creditorem. tex. est not. ꝛ ibi Bar. ff. de leg. iij. in. l. qui habebat. in prin. ꝛ no. idē Bar. in. d. l. in quorū. ꝛ Pe. ꝛ Cy. in. d. l. ij. C. de leg. Ex predictis concludo legatuz fundi de quo. s. pro dimidia reuocatū fuisse per dictam alienationem sponte factam ꝛ in reliqua dimidia vires habere ꝛ latius superius deductum est. Et ita vt. s. scriptū est dico et consulo ego Alex. de Tarta. de Jmo.

¶ Summarium super consilio. clxx.

1 ¶ Posterior conuentio tacite derogans priori regulariter est attēdenda.
2 Si testes dixerunt tale quid fuisse factum presente titio ꝛ seio postea in fine interrogati quibus presentibus ꝛ dicant nullis debent intelligi nullis presentibus.

¶ Consilium. clxx.



Domini redemptoris nostri inuocato suffragio. Viso istrumēto cōsignationis certe petie terre facte per Blaxius de bernutijs Bartholomeo ꝛ Antonio de costolis ex causa dotis pro libris centū cum certis pactis de qbꝰ plenius in instrō superinde cōfecto sub die. xix. Januarij anni. M. cccclviij. ¶ Querit an elapso qnquēnio cū nō fuerit dicta petia terre in aliū trāslata nec redēpta ꝑ dictū Blaxiū possit ꝑ dictū Blaxiū peti quāti plꝰ valeat dicta petia terre ex seipsa ẜȝ qđ per bonos viros in similibus peritos ꝛ de cōfidētibus partiū eligendos estimabit detractis

detractis p ipsos de costolis melioramẽtis si qua fecerint nõ obstã te alia subsequẽti clausula eiusdẽ instri in qua ptinet qd dict⁹ Blasius renũciauit qd nõ possit vllo tpe dicere se in dicta cõsignatione fuisse deceptũ vltra vel circa dimidiã iusti ptij aut supra scriptã petiam terre plus suprascripto ptio valere vel valuisse ⁊ qd si quo tẽpore apparuerit vel apparere poterit fecit finẽ ⁊ quietationẽ de nõ petẽdo illo pluri prout latius in dicto instrõ ptinetur. ¶ Et breuibus me expediã vt res expostulat. ⁊ ccludo q nõ obstãte dicta subsequẽti clausula põt p dictũ Blasiuz peti quanti plus valeat dicta petia terre fm qd p bonos viros eligẽdos de nũero pñdẽtiũ: vt.s.
1 estimabit: qz licet posterior cõuẽtio regulariter sit attendẽda tãq derogans priori.l.pacta nouissima.C.de pac.⁊.l.si quã.ff.de rescin. vẽdi.l.pacta cõuẽta.ff.de cõtr.emp.tñ vbi in vno ⁊ eodẽ instrõ seu contractu sunt due clausule q̃ quãuis prima facie videant ptinere repugnantiã si tñ cuz aliqua subdiuisione seu distinctione põt illa cõtrarietas ⁊ repugnantia euitari illud fieri dz vt in prima cõstitutiõe codicis.§.quibus.l.itẽ videndũ.in prin. ⁊.l.illud.ff.de petit. heredi.c.cũ tu. de testi.⁊ ita no.Cy.in.l.in exercẽdis in.ij.q.C.de fide instru.⁊ Bar. ⁊ alij in.l.scripture eo.ti.⁊ Jo.an.in.c.imputari.de fideinstr.facit.l. sed ⁊ posteriores.ff.de legi.⁊.l.j.C.de inoffi.do.vñ dicta sequẽs clausula intelligi põt ⁊ dz qd vllo tpe nõ possit dicere se deceptũ aut dictã petiã terre pl⁹ suprascripto ptio valere ⁊ si quo tpe apparuerit de illo pluri fecit pactũ de nõ petendo illo pluri.s.aliter qua eo mõ q̃ in pcedenti parte instri cõtinet vcz nisi elapso dicto quinquẽnio dicta petia terre nõ existẽte translata in aliũ.nec redẽpta per dictum Blasiũ appareret p estimationẽ bonorũ virorũ eligẽdorũ de numero pñdẽtiũ dictã petiã terre ex seipsa plus valere qz de illo pluri debeat dicto Blasio satisfieri multis enim modis posset pstare de valore ⁊ estimatiõe: vt legit ⁊ no.in.l.ptia rerũ.ff.ad legẽ fal. ⁊ no. in.l. ij.C.de rescin.vẽd.⁊ in.c.cũ cãm que inter economũ cũ simi.de testi. sed quo ad casum nostrũ vt possit dictus Blasius psequi illud plus dz seruare formã estimatiõis de qua fit mẽtio in pma pte instri.nec eñi est capienda interpretatio q cõtrahentes voluerint incontinẽti se
2 corrigere: qz nõ est verisimile: vt legit ⁊ no.in.l.nõ ad ea.ff.de cõdi.⁊ demõ. ¶ Accedit id qd no. Alberi.de rosate in.l.nõ erit.§.dato.ff. de iureiur.vbi per ibi no.p glo.dicit q si testes dixerit tale qd fuisse factũ presente titio ⁊ seio postea in fine interrogati qbus psentibus factũ fuit dixerunt nullis presentibus debet intelligi nullis psentibus.s.excepto titio ⁊ seio.⁊ isto modo saluabitur dictũ eoruz ⁊ bene facit qd in fi.no.Spe.in ti.de noto.crimi.§.fi.ad fi.cũ si.Ex quibus veram dico esse conclusionem supra positam. Alex.

¶ Summarium super consilio.clxxj.

1 In legato comprehenduntur tantum ea bona que erãt tempore testamenti.2.
3 Genitiuus denotat dominium.
4 An responsio debeat fieri cum qualitatibus.
5 Filius ea que habet presumitur habere de bonis patris.
6 Paria sunt rem esse in bonis ⁊ rem esse in dominio vel quasi.
7 Actiones sunt tertia species separata a mobilibus ⁊ immobilibus.
8 In actione ad exhibendum conueniri potest ille tantum quem constat possidere.
9 De dolo non presumitur nisi probetur.
10 Re petita non valet sententia lata in estimatione.
11 Aliquid potest esse in bonis licet non sit in dominio vel quasi.
12 Si quis confiteatur fundum esse meum ⁊ tuũ an talis cõfessio implicet contrarietatem.
13 Licet talis qui semel fuit dominus presumatur hodie dñs tamen si aduersarius cõfiteatur me fuisse certo tempore dñm nõ probat qd alio tempore sim dominus.
14 Confessio debet interpretari cõ illum qui vult vti dicta confessiõe.
15 Confessio connexa debet in totum acceptari.
16 Ad hoc vt testis semiplene pbet requirit qd sit oi exceptiõe maior.

¶ Consilium.clxxj.



In causa ⁊ lite vertẽte inter Bartholomeũ quõdã stephani de tassonib⁹ ex parte vna agẽtẽ tã nõie suo pprio q tanq cessionarius Oddonis sui fratris ⁊ Lucam quondaz ser Petri ⁊ Toniũ quondam Jacobi de tassonibus ex alia parte se defendẽtes mediãtib⁹ eorũ procuratoribus.super tribus videtur principaliter insistendũ. ¶ Primo vtrum iuste potuerint ⁊ debuerint condemnari Lucas ⁊ Tonius ad quantitatẽ canapis petitã seu loco canapis in certa quãtitate pecunie potuerit ferri cõdẽnatoria prout lata esse dr. ¶ Scdo vtrũ potuerit ferri condemnatoria pro certo pari boũ petito vel loco eorũ in certa quãtitate pecunie prout dicit sniatũ esse. ¶ Tertio sitr qd in curru vel eius estimatiõe. Circa vasa vini nõ insisto: qz apte pz ex responsionibus agẽtis positionibus rñdentis qd de illis facta est cõsignatio ⁊ satisfactio: nec etiã in snia aliqua de ipsis vt fert mẽtio facta est. Et circa pdicta breuibus me expediam: qz res iudicio meo euidẽtissima est ppter defe-

ctum actoris intentionẽ suã non probantis: tum etiã qz in voce satis opportune dictũ fuit: tũ qz corã intelligẽtissimo res agit. ¶ Et
1 pro fundamento omniũ predictorũ presuppono qd in legato facto per ser Petrũ Bartholomeũ ⁊ Oddon.in quo reliquit eis tertiaz partem omniũ ipsius testatoris bonorũ mobiliũ cõprehẽdunt tantũ ea bona q̃ tpe testamẽti erãt in bõis testatoris.l.fi.§.j.ff.de le.ij.⁊. ibi hoc firmat Pe.Bar.⁊.Bal.hoc apertius ⁊ plenı⁹ firmauit Bar. l.si ita in ver.ij.est videndũ ⁊c.ff.de auro ⁊ ar.lega.vbi ccludit qd si testõr dixerit lego oẽs res meas que sunt i tali villa: vel dixerit lego oẽs res meas mobiles: ⁊ sic non legauerit omnẽ suã substantiã: tũc cõprehẽdunt tñ ea que erant in bonis tpe testamẽti.allegat.d.l.fi.
2 §.j.⁊.l.si mãdauero.§.is cuius.ff.mã. ¶ Hoc idẽ voluit glo. ⁊ ibi Pe.Cy.⁊ Bar.in.l.fi.C.que res pig.obli.pos.⁊ ibi cõcludit prefati doct.qd vbicũq fit dispositio gñalis aliqua in qua venit translatio dñij prout in legato bonorũ.tunc si nõ põt preuidere dispones quot bona in futurũ possent cõprehendi sub dispositione illa: nunq talis dispõ refert nisi ad pñtia.l.si ita ⁊.l.medico.ff.de auro ⁊ ar.lega.vt in testõ relegãte mobilia.nã puidere nõ põt quot mobilia in futurũ habitur⁹ sit. Et in si.no.idẽ Cy.in.l.nõ modus.C.de seruitu.⁊ in terminis firmat Pe.in.l.grege.ff.de leg.cuius originalr fuerunt doctrie pdicte. ¶ Scdo psupponõ q testator i dicto legato vt legasse ea que erãt in dñio vel saltẽ quasi dñio ipsius testatoris.l.seruos.ff. de lega.iij.⁊.l.v.§.argẽto.ff.de auro ⁊ ar.lega. Et hoc ostẽdũt verba
3 testamẽti ibi de bõis ipsius testatoris.genitiu⁹ enĩz denotat dñiũ l.ij.§.in locũ.ff.de religio.de pprio significato a quo etiã i testamẽtis nõ est recedẽdũ nisi aliter de mente cõstet.l.nõ alr.ff.de leg.iij.⁊. l.si alij.ff.de vsufru.lega.⁊ declarat in pposito Bar.in prin.C.⁊ in rub.ff.de oper.no.nũ.⁊ in.d.l.quintus.§.argẽ. ¶ His psuppositis venio ad quãtitatẽ canapis.⁊ dico qd in pcessu minime est pbatũ q canapis tpe testamẽti esset in bõis testatoris.imo nec ab eo detẽtus vel possessus tpe testamẽti. Itẽ non est probatum qd iure dominij vel quasi spectauerit ad testatorẽ.imo expsse facta est ab actore positio in qua dr. Itẽ qd dicti Lucas ⁊ Antonius sciuerunt ⁊ sciũt vel saltẽ credũt q dicta quãtitas canapis erat in bõis dicti ser Petri tpe quo cõdidit testm̃ ⁊c.⁊ illi positiõi rñsum est nõ credit: ita qd nõ est probatũ qd esset aliquo mõ tpe testamẽti in bonis ser Petri. ¶ Nec obstat si diceret qd vna positio est in q̃ dicit q dicti Lucas ⁊ Antonius sciũt qd cõstitutus in iudicio Joannes rubinus in presentia luce fuit cõuentus a Luca pro octo millib⁹ libris canapis pre dicti. Et vnus ex principalib⁹ nostris negauit.alius vero rñdet ⁊ dicit credit qd cõuenit dictũ Jo.p libris duobus milib⁹ canapis ⁊c. Nã etiam quantum ad istum sic respõdẽtem dico q nõ nocet dicta
4 responsio: qz nõ dicit de quo canape.nec dz referri ad canapẽ i positione qualificatũ.s.qui erat ser Petri tpe testamẽti.⁊ sic vna cũ omnibus qualitatibus suis: vt firmat eleganter Bar.in.l.si cui serui.§. si a filio.ff.de leg.j.per illũ tex.⁊ idẽ ibi Bal.idẽ Spe.i ti.de positio.§. vij.ver.xj.⁊ do.Anto.in.c.j.circa.ij.col.de plus peti.⁊ Imo.in.l.si qs a filio in prin.ff.de leg.j.⁊ in.l.sed si dubitet.§.j.ff.de fideius. ¶ Preterea vt pz i actis dictus Lucas qñ petijt a Joãne rubino dictũ canapem petijt tanq suũ nõ tãq de bonis olim ser Petri. ¶ Nec ob.
5 si quis diceret presumit q esset de canape patris viuẽtis: qz filius ea que hz presumitur habere de bonis patris: qz rñdeo plurib⁹ modis.primo q nõ apparet in actis pbatũ qd tpe quo canapis peruenit ad Joãnẽ rubinũ patrẽ luce.vcz ser Petrus testõr viueret. Scdo rñdeo q lz glo.⁊ doc.cõiter in.l.cũ opz.C.de bo.q̃ lib.i prin.⁊ Spe. in ti.de actore.§.j.ver.sed qd si dubitat.⁊ Bald.in.l.iubemus.C.ad treb.⁊ in.l.ij.C.de pat.po.dicãt qd dz attẽdi qualitas psonarũ ⁊ industria filij ⁊c.tñ in hoc nõ insisto. Sed in hoc põdero notabilia verba Bal.in auc.ex testõ in.vij.col.C.de colla.qui in hoc dicit qd onus hoc probandi p istas qualitates incumbit alleganti ⁊ agenti.⁊ idẽ vr ipse velle i.d.l.cũ opz.vnde cũ aduersari⁹.s.Bartholomeus agat ⁊ etiã alleget qd dictus canapis quẽ Lucas tãq suũ propriũ petijt erat ser Petri opz qd ipse illud pbet pbãdo cõiecturas predictas q minime probatũ est. ¶ Preterea posito qd presumeret fuisse de bonis ser Petri canapis petitus per Lucã a Joanne rubino: vt pz in actis tñ non presumitur: nec apparet qd fuerit in bõis ser Petri tpe testamẽti prout requirit vt superius est ostensum. ¶ Deniq si ad hoc diceremus omnia pdicta probata vel cõfessata esse.s.qd fuerit in bonis ser Petri tpe testamẽti: vt dicunt positiones qd est falsum: tñ hoc nõ sufficit: sed requirit pbari q esset i dñio vel quasi dñio ser
6 Petri: vt.s.est ostensum.nõ enim sunt paria rẽ esse in bonis ⁊ rem esse in dominio vel quasi.vt probat in.l.bonorũ appellatio.§.in bonis.ff.de verb.signi.⁊.l.rem in bonis.ff.de acq.re.do.vbi in bõis nostris esse dicit nõ solũ qd in dñio nostro est: sed etiã id qd tñ possidemus. ¶ Pro cõfirmatiõe predictorũ adduco qz si canapis peruenerit ad Joãnẽ rubinũ viuo testatore vt ipsi dicũt actio cõpetebat testatori cõ Joãnẽ rubinũ posito qd canapis fuisset testatoris.ergo in
7 legato bonorũ mobiliũ nõ cõprehẽdebat dicta actio qz actiões sunt tertia spẽs separata a mobilibus ⁊ imobilibus.l.q tuberõis.§.pe. ff.de pecu.⁊.l.a diuo pio.§.in vẽditiõe.ff.de re iudi.⁊ no. Ja.de arc.

⁊ Bar in l. mouentiū. ff. de ver. signi. ⁊ in l. pōt. ff. de auto. tu. ⁊ Guil.
decu. ⁊ Bal. i. l. j. ff. d̄ statu ho. Bal. ⁊ Ang. in l. si ꝯstāte. §. fi. ff. so. ma.
⁊ Bal. i. l. si arrogator. de adop. Et i terminis nostris refert do. Ab.
bas in. c. nulli. de reb⁹ eccle. non ali. qd̄ si l. consuluit qd̄ si princeps
reliquit bona sua mobilia distribuēda in pios vsus nō veniūt actio
nes ⁊ nomina debitorum q2 in testamētis verba proprie debēt in
telligi. allegat l. qui heredi. in prin. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. sed actiones
dicūtur proprie tertia species iuribus supra alleg. ergo ⁊c. ¶ Nec
ob. si dicaꝛ ꝙ pars aduersa petijt ꝯtra principales nostros vt cana
pem exhiberēt ⁊ in contumaciā eoꝝ nō exhibētiū potuit i litē iura
ri iuxta l. in actionibus. ff. de in litē iur. ⁊ l. iij. §. ij. ff. ad exhibē. q2 cū
reuerētia isti somniāt in parnaso. Primo q2 hoc iuramētū in actis
8 nō reperio. Itē q2 ⁊ actione ad exhibendū ꝯueniri pōt ille tantū quē
cōstat possidere ⁊ posledisse tēpore litis cōtestate vel post ⁊ habeat
facultatē rei exhibende. l. celsus. §. fi. ⁊ l. iij. §. fi. ⁊ l. tigni. §. itē muni
cipes cū. §. sequē. ⁊ sequēti. ff. ad exhiben. Sed nō est ꝓbatū ꝙ prin
cipales nostri dicto tpe possiderēt canapē ergo ⁊c. ¶ Preterea di
9 ctum iuramentū nō defertur nisi ꝯtra illū qui dolo nō exhibet. d. l.
in actionib⁹. sed de dolo nō est probatū ⁊ nō presumitur nisi probeꝛ
l. quoties. §. qui dolo. ff. de ꝓbatio. ⁊ l. dolū. C. de dolo. ¶ Circa hoc
etiam nō omitto qd̄ Bar. qui agit tanꝗ̄ cessionarius oddonis ꝓ di
midia minime cessionem probauit: nec obstat quoddā instrm̄ diui
sionis productum ⁊ a muribus corrosum: q2 non est verū qd̄ ibi sit
aliqua cessio de dicta parte bonoꝝ mobiliū legata ꝑ dictū ser Pe
trum. sed solum sit ibi quedā cessio de bonis mobilibus hereditatis
Stephani de tassonib⁹ que nihil cōe habet cū re ista: ita est si recte
perlegi. ¶ Postremo circa canapē apparet ex alio capite sniam
nō tenere. nā in petitiōe petiꝛ canapis si extat alias aūt estimatio.
⁊ in snia vt audio simpliciter facta est ꝯdēnatio i quātitate pecunie
nec apparet probatū canapem nō extare. ergo snia nō est cōformis
libello prout esse dꝫ l. vt fundus. ff. cōi di. ⁊ l. fi. C. de fideicō. li. c. licet
10 heli. de simo. ⁊ qd̄ ⁊ re petita nō valeat snia lata i estimatiōe firmat
gl. Bar. ⁊ doc. i. l. vinū. ff. si cer. pe. ⁊ Bal. i. l. fi. C. d̄ fideicō. lib. ¶ Cir
ca scḋm scꝫ circa boues. fiꝛr dico qd̄ non est probatū qd̄ iure dn̄ij vel
quasi spectarent ad ser Petrū prout requiritur de iure: vt. s̄. decla
raui imo nō est in positionibus vel capitulis deductū. nam in posi
tionibus cōtinetur quod erāt in bonis ⁊ hereditate ser Petri sed in
11 bonis esse pōt licꝫ non sit in dominio vel quasi dicta. l. bonorum et
similiter in hereditate esse pōt illud qd̄ nō fuit in dominio vel qua
si. l. ⁊ nō tm̄. ff. de peti. heredita. ¶ Quinimo principales nostri rn̄
dendo dicte positioni dicunt, vcꝫ vnus credit: sed ignorat cui⁹ erāt
⁊ ipsos cōducebat ad ꝫoaticā ser Petrus. ergo apparet qd̄ rn̄dens
nō cōfitetur qd̄ essent ser Petri imo totū ꝯtrū dicit vt ostendūt ver
ba illa ⁊ ipsos cōducebat ⁊c. nā vt dicunt Pe. Cy. ⁊ Bal. no. in l. cū
12 falsa. C. de iur. ⁊ fac. igno. pone ⁊ qd̄ ego ꝯfiteor fundū eē meū ⁊ tuū
vtrū ista cōfessio implicet cōtrarietatē cū res nō possit esse duorum
insolidū. l. si vt certo. §. si duobus. ff. cōmo. l. iij. §. ex ꝯtrario. ff. de ac
qui. pos. rn̄dent ipsi qd̄ nō q2 cōfessio dꝫ interpretari vt nihil cōtra
rietatis cōtineat. ar. l. cū debere col. ff. de ser. vr. pre. ꝓbabiliter ergo
fm̄ eos in casu predicto per dictā confessionē cōmunio dominij: q2
illo mō intelligendo cōfessio nihil cōtinet ꝯtrietatis qd̄ est nota di
gnū fm̄ Bal. ibi dicentē hoc cōsiderandū esse vbicūꝗ rn̄siones vidē
tur sibi ꝯtrie: q2 vt ꝯtrietas euiteꝛ debēt sic interpretari. vt prima di
cta trahanꝛ ad vltima ⁊ vltima ad prima qd̄ dicit esse mētī tenēdū.
facit. c. cū tu. de testi. ita in ꝓposito dꝫ dicta rn̄sio in qua dꝛ credit. s.
qd̄ erant in bonis ipsius ser Petri. s. rōne custodie ⁊ detentiōis nō
rōne dominij: q2 esset sibi cōtrari⁹. ¶ Alius vero pncipalis noster
dicte positiōi rn̄det. credit tpe quo recesserūt nepotes ⁊ boues ipos
ꝯsumpsit tpe sue vite. nam ista rn̄sio nō preiudicat: q2 dicit ꝙ credit
tpe quo recesserūt nō aūt dicit qd̄ essent sui tpe testamēti: vt requi
13 ritur ad hoc vt legato cederēt. ¶ Et pro hoc ⁊ allego glo. reputatā
singularē. in l. certū. in prin. ⁊ ibi sequitur Dy. ⁊ Bar. ff. de confes.
que vult ꝙ licꝫ alias q̇ semel fuit dn̄s presumaꝛ hodie dn̄s. l. siue pos
sidetis. C. de proba. tn̄ si aduersarius meus cōfitetur me fuisse certo
tpe dn̄m nō probabit ista cōfessio qd̄ alio tpe ꝓsumat fuisse dominū
⁊ illā glo. sequunꝛ etiā Pe. Cy. ⁊ Bal. in l. edita. C. de edē. ⁊ Bal. in l.
si minorē. C. de in integ. resti. mi. ⁊ do. Ant. i. c. ij. de libel. obla. in illa
q. dum querit an sufficiat libellū ꝓsumptiue cōcludere. ¶ Pro quo
14 facit ⁊ q2 cōfessio dꝫ interpretari contra illū qui vult vti dicta cōfes
sione ad probationem iuris sui nisi petierit per cōfitētē declarari ⁊
certificari debere cōfessionē: vt no glo. ⁊ doc. in. c. ex literis. de spō.
⁊ in. c. ꝯ eum. de reg. iur. in. vj. ⁊ Azo in summa pādectarū. ff. de reb.
du. Bar. clare in l. inter stipulantem. §. j. ff. de verb. ⁊ in l. si quis intē
tione. ff. de iudi. ⁊ Bal. in l. si quidem. C. de excep. Itē potuit esse qd̄
tpe quo dicti nepotes recesserunt. ⁊ sic tpe de quo fit mētio in dicta
rn̄sione iam conditum erat testamentū ser Petri: ⁊ sic licꝫ fuissent bo
ues ser Petri tpe quo nepotes recesserunt sequiꝛ ergo erāt ser Pe
tri tempore testamēti. l. ⁊ que nōdū. §. qd̄ dicitꝛ. ff. de pigno. ⁊ decla
rat Bal. in l. si q̇ adulterij in. fi. C. de adul. Preterea ⁊ similiter snia
lata est vt audio nō super hob⁹ petitis: sed super estimatiōe. ⁊ ideo
etiam ex hoc capite retractari dꝫ vt etiā dixi supra i precedēti du
bio. ¶ Quo ad tertiam. s. quo ad currum vnus ex reis rn̄dēdo posi
tionib⁹ dictis credit ⁊ qd̄ durāte eius vita cōsumpsit. Alius simplr
dicit credit rn̄siōes istoꝝ dico qd̄ nō preiudicāt primo: q2 nō rn̄dēt
qd̄ currus spectaret iure dn̄ij vel quasi ad ser Petrū: q2 hoc i positio
ne nō cōtinetur: sed dꝛ in positiōe qd̄ erat in bonis ser Petri qd̄ nō
importat dn̄ium vel quasi: vt est dictū. ¶ Preterea rn̄sio illius q̇ di
cit credit ⁊ qd̄ durante eius vita cōsumpsit ⁊c. alia rōne nō nocet:
q2 si boues ꝯsumpti fuerūt viuo testatore. ⁊ sic sine culpa heredis ad
illos nō teneꝛ heres nec ad eius estimationē. l. cū res. ver. itaꝗ ⁊ in
15 §. pe. ⁊ fi. ff. de leg. j. ⁊ dicta ⁊ ꝯfessio cū sit ꝯnexa opꝫ qd̄ i totū accepte
tur. l. publia. §. fi. ff. deposi. l. etiā. §. j. ff. de mi. no. Cy. ⁊ Bal. in l. j. C.
de ꝯfessis. ⁊ i. l. ij. C. de dona. ante nup. Bar. i. l. aureli⁹. §. idē quesijt.
ff. de li. lega. Spe. in ti. de positio. §. fi. ver. pe. ⁊ Bal. i. l. si quidē. C. de
trāsac. ⁊ in l. cū preciū. C. de lib. cau. ꝑ do. Anto. in. c. ex parte decani.
de rescrip. ⁊ in. c. hōe. el. ij. ⁊ ibi plenius per do. Flo. de postu. prela. ⁊
in. c. cū venissent. de insti. cū si. Et valebat iste curr⁹ tot⁹ libras. x. vt
pꝫ ex rn̄sione vnius ex reis rn̄dentis positionib⁹. Retractari etiam
vltra predicta dꝫ snia circa currū lata; q2 similiter lata est sup quā
titate ⁊ nō super curru petito prout fieri debuit: vt in primo dubio
scripsi. frustra ergo insistēdū puto circa defectū cessionis quē allega
ui supra postꝗ̄ etiā si cessio appareret nihil tn̄ debereꝛ. ¶ Circa te
stes partis aduerse etiā opꝫ insistere: q2 nil probāt. Nā Gaspar pri
mus testis dicit qd̄ fuit ꝓsens diuisiōi bonoꝝ ser Petri ⁊ qd̄ Bar.
⁊ Oldo remāserūt cōtēti qd̄ Lucas ⁊ Ant. darēt eis libras sexagin
ta pro sua parte Canapis ⁊ libras. xiiij. pro parte bouꝫ ⁊ currus ⁊
nō recordaꝛ de tpe: an fuerit ante testm̄ vel post ⁊ dicit ꝙ est affinis
Bar. nā primo testis nō ꝓbat. q2 vt. j. patebit ipe est vnic⁹ ⁊ singula
16 ris ⁊ vox vnius vox nullius. c. in omni. de testi. cū vulga. Itē est tanꝗ̄
nis ergo repellitur: vt no. Spe. in ti. de teste. §. j. ver. sed nūquid fra
ter. cū duobus ver. sequē. Et ad hoc vt testis semiplenā probationē
faciat requiriꝛ qd̄ sit oī exceptiōe maior: vn̄ etiā si esset amicus parti
vel alio modo cōiunctus nō facit semiplenā ꝓbationē: ita notāter
dicit Bar. in l. admonēdi i. ix. col. ff. de iureiur. ⁊ d. Ant. in. c. fi. de iu
reiur. allegant glo. in l. etiā matris. ff. de ꝓba. Et posito etiā qd̄ face
ret semiplenā ꝓbationeꝫ tn̄ nō hꝫ locū delatio iuramēti in defectū
semiplene ꝓbatiōis q2 statutū ciuitatis prohibet. itē posito qd̄ iste
testis ꝓbaret tn̄ nō iuuat actorē q2 si verū esset illud qd̄ testis dꝛ de
buisset peti per Bar. dicta quātitas pecunie nō aūt debuissent peti
res prout petitū est ⁊ super quib⁹ reb⁹ opꝫ iudicari non sup quan
titate vt snia sit cōformis libello. Nec probat iste testis qd̄ tpe testa
mēti in dominio vel quasi ser Petri esset aliqua quātitas canapis ⁊
quāta. ⁊ similiter de hob⁹ ⁊ curru imo dicit qd̄ nescit an ꝓdicta fue
rint ante testm̄ vel post. ¶ Melchiō secūdus testis nihil ꝓbat. nā
simpliciter dꝛ qd̄ tpe quo castrū Butrij fuit inuasum Lucas extra
xit de quadā domo illoꝝ de tassonibus certū Canapē iudicio suo
xvj. cētenarioꝝ ⁊ nescit cui⁹ esset licet iudicio suo existimet qd̄ erat
ser Petri. nā nō deponit qd̄ esset tempore testamēti. Itē nō depo
nit tanꝗ̄ testis per sensum corporis vt requiritur. l. qui testamēto. §.
fi. ff. de testa. l. testiū. C. de testib. sed deponit vt iudex per verbū iudi
cio. ¶ Joānes vltimus testis deponit pro reis cōuentis. Nā dꝛ qd̄
ipse vna cū Gaspare fuit vocatus a ser Petro vt dicta eius bōa mo
bilia diuiderēt ⁊ tertiā darēt Bar. ⁊ Oddoni ⁊ qd̄ ista diuiserūt ⁊
dederūt ⁊ assignarunt tertiā Bart. ⁊ Oddoni qui de dicta parte re
manserunt cōtēti excepto Canape cuius quātitatē ignorat ⁊ exce
pto curru ⁊ pari bouꝫ quoꝝ omniū pretiū ignorat. ⁊ qd̄ fuit inter
eos cōuentū qd̄ Lucas ⁊ Anto. venderēt Canapē ⁊ de ꝓtio darent
eis tertiā ⁊ qd̄ curr⁹ ⁊ boues deberēt estimari ⁊ tertia estimatiōis
eis dari. ⁊ sic iste ꝯtradicit dicto primi testis vt clare ex ei⁹ inspectio
ne pꝫ. ⁊ sic q̇libet remanet singularis imo vn⁹ diminuit de fide alte
rius. c. i. nostra cū ibi no. de testi. ⁊ posito qd̄ iste etiā ꝓbaret: debuis
set peti estimatio ⁊ nō bona prout factū est. Itē non ꝓbat iste ꝙ tem
pore testamēti essent ser Petri ⁊ in eius dominio nec depōit de quā
titate rerū. s. canapis nec de valore rerū. Ex his ergo patet qd̄ sum⁹
in regula actore nō probāte reus debet absolui diffinitiue. l. qui ac
cusare. C. de eden. c. j. vt ecclesia. benefi. ⁊. sic partes domini iudicātis
esse debent in pronūtiando male iudicatum ⁊ bene appellatū ⁊ vi
ctum victorī in expensis. Alex.

¶ Summarium super consilio. clxxij.

1 Confessio preiudicat ponenti.
2 Ex potentia suitatis allegari potest si filius ergo heres.
3 Filij excludūtur ab hereditate paterna si nō adierunt per tps. 12.
4 Portio filioꝝ non adeuntium ipso iure accrescit alijs.
5 Hereditas matris non adita non transmittitur.
6 Judex debet supplere vbi statutum non est allegatum.
7 Pluralitas nominum non presumitur.
8 Ubi tractatur de commodo pecuniario ad mortem probādam suf
ficit fama.
9 Actiones confunduntur per aditionem hereditatis.
10 Ex potentia suitatis hereditas non adita transmittitur. 11.

Testis

13 Testis etiam si dicat pro certo credo non probat.14.
15 De quantitate pecunie ad quãtitatem fructuum nõ fit cõpensatio.
16 Testes singulares non deponunt vt testes.
17 Ubi tractatur de estimatione domus vel fundi non creditur testi nisi reddat causam.19.
18 An constitutio de qua in casu valeat.
20 Dies tacita data a.l.interpellat pro homine.
21 Mulier potest deponere pecunias apud mercatores ad honestam partem lucri.
22 Contractus dotis est bonefidei.
23 Successor malefidei non potest prescribere.
24 Ad hoc vt quis veniat restituẽdus ex lesione requiritur qđ expresse probetur de errore.25.
26 Domestici repelluntur a testimonio.

¶ Consilium.clxxij.



IN christi nomine ⁊c. In

causa ⁊ lite vertente inter dñam Dorothea͂ quondã Joannis de padua ⁊ ser Anto. quõdã magistri pasij eius procura.ex vna agentes:⁊ Bartholomeam filiã quondam ⁊ heredeꝫ Jacobi de bagnagalinis ac ser Ludo.de guaschonibus eius ꝓcur.ex altera se defendẽtes.¶ Plura sunt consideranda ⁊ primo an Franciscus filius quondam dñe Jacobe de cuius hereditate tractaꝛ:fuerit heres eius in totum vel pro parte ⁊ pro qua.¶ Scđo vtrũ Jaco.filius quõdã Jo.de bagnagalinis ⁊ frater ex latere patris dicti Frãcisci fuerit heres dicti sui patris ⁊ an in totũ vel pro parte ⁊ si ꝑ parte:pro qua ⁊ quos habuerit in coheredes. ¶ Tertio vtrũ allegata cõpensatio pro parte dicte Bartholomee habeat obstare ⁊ in qua parte.Ista sunt tria principalia fundamẽta vtriusqꝫ partis ex quib⁹ reliqua cũcta depẽdẽt si recte sentio.¶ Ad primũ dico qđ dictus Frã.fuit solus heres et insolidũ dicte dñe Jaco.eius matris qđ manifeste probaꝛ.Nã pars aduersa rñdẽdo none positiõi ex positionib⁹ dicte dñe Dorothee cõfitetur qđ dictus Frãciscus fuit heres dicte dñe Jaco. eius matris pro rata habito respectu ad alios filios ⁊ filias.⁊ idẽ cõfitetur pars aduersa in suis positionibus nona positione incipiente.Itẽ ꝙ post
1 mortem dicte dñe Jacobe ⁊c.que cõfessio preiudicat†ponẽti iuxta
ea que habenꝛ in.l.cum precã. de lib.cau.l.trãsactiõe.⁊ ibi Bal. C. de trãsac.⁊ qđ no.Bar.in.l.certum.§.si quis absente.ff.de ꝯfes. hec enĩ vna est de differẽtijs inter positionem ⁊ articulum: qꝛ ponens videꝛ fateri ꝯtenta in positione articulans nõ:vt no.Jo.an.⁊ cano. in.c.fi.đ iureiur.in.vj.in no.⁊ Spe.de positio.§.viij.in pñc.⁊.§.fi.v͛. quid si actor.⁊ Bal.in.l.j.in.j.col.de ꝯfes.allegat Inn.in.c. statuim⁹. de confessis.⁊ qđ no.Bal.in.l.generaliter.§.j.C.de reb.credi. vñ stat valida probatio ꝙ heres fuerit pro parte:tũc sic.Nullibi reperio ꝓbatũ in processu saltem legitime ⁊ plene ꝙ aliquis alius ex filijs di-
2 cte dñe Jaco.eius hereditatẽ adiuerit.Nec ex† potẽtia suitatis alle
gari põt:si filius ergo heres:cũ in matre nõ sit patria potestas, nec in ea est dare potẽtiã suitatis.ff.de suis ⁊ legi.l.nulla.l.illud.§.ad testamẽta.de ꝯtratab.§.femine.insti.de adop.Sed cũ iam sunt elapsi q̃draginta anni ⁊ vltra q̇b⁹ dicta dña Jacoba iaꝫ cessit in factũ vt aperte deponunt testes partis aduerse.vcꝫ Joannes quõdã sancti examinatus sup.ix.c.partis aduerse.⁊ idẽ Herardus ⁊ Mengolinus etiã eorũ testis sup.iiij.c.⁊ fatetur pars aduersa rñdendo positioni septime ex positiõibus dicte Dorothee.vbi fatetur ꝙ decessit dña Jacoba relicto Joanne eius viro post se iuncta prima eoꝝ positione q̄ dicit ꝙ sunt.xxxv.anni qđ dictus Jo.eius maritus decessit ergo si decessit domina Jacoba post se relicto Joãne sequiꝛ ꝙ iam
3 elapsi sunt.xxxv.anni ⁊ vltra†quo lapsu temporis dicti alij filij nõ
adeuntes exclusi sunt ab hereditate paterna maxime ꝭm veram ⁊ cõem opinionẽ.l.lꝫ.de iure delibe.plene.ff.de acqui.hered.in.l.quãdiu.⁊ gl.in.l.cũ antiquioribus.C.de iure delibe.Bar.etiã in.l.j.ff.de
4 condi.ex lege.⁊ scribentes oẽs in prealleg.l.quãdiu † ⁊ ꝑ ꝯsequens
portio filiorũ non adeuntium accreuit etiam ipso iure absqꝫ aliqua aditione dicto Francisco pro parte heredi.nec est gl.reputata no.⁊ cõiter approbata.C.qñ non petẽ.par.in.l.j.⁊ in.l.sed cũ patrono.ff. de bo.pos.ti.generali.⁊ lꝫ decessissent aliqui ex dictis filijs cum libe-
5 ris:vt fuit tantũ Blonda non potuit†ad liberos transmitti heredi
tas matris nõ adita.l.ij.C.ad orfi.i.l.j.vbi no.C.de his qui añ aper. tab.plene Bar.⁊ doc.in.l.ventre.ff.de acqui.heredi.¶ Nec ad hoc hꝫ obstare si diceret ꝙ Dorothea respõdẽdo.xiij. ⁊. xiiij. positiõib⁹ partis aduerse ponentis qđ fuit ⁊ est absqꝫ eo qđ dictus Frãciscus fuerit siue sit heres dicte dñe zanne ⁊ dñe Margarite olim filiaruꝫ dicte dñe Jacobe quib⁹ dicta Dorothea caute ⁊ appensate respondit credit qđ nõ sit heres per verba de presenti cui dubiũ qđ dictus Frãciscus qui iam mortuus est per.xj.annos nõ est modo heres dictarũ zanne ⁊ Margarite:sed qđ tempore quo vixit Franciscus ꝙ ipse nõ fuerit heres hoc nõ dicit do.Dorothea.Et hec tutissima sententia nullatenus relinquenda videꝛ. Et posito pro cõstanti quod ꝑdicta vera nõ essent q̃ omnino sunt.Dico alia rõne dictũ Franciscum esse heredem insolidũ dicte sue matris.Non vt pars aduersa confitetur rñdendo quinte ⁊ septime positionib⁹ dñe Dorothee dicit qđ post mortẽ dñe Jacobe ex ea remãserũt Frãcisc⁹ Mattheus sanctes zanna Blonda ⁊ Margarita.Tunc sic dicta dña Jacoba fuit de districtu ciuitatis Imo.nec ad hoc obstat depositio certorũ testiũ in cõtrariũ facta ꝑ partẽ aduersam:qꝛ nõ ꝯcludũt necessario ⁊ quasi impossibile esset probare cõtrarium:vt satis tactum fuit in ipso ꝓcessu vt pars aduersa cõfitetur respõdendo.xlvj.⁊.xlvij.posi-
6 tionibus dñe Dorothee in quo districtu seruãtur†statuta ciuitatis
Imo disponentia ꝙ stantibus masculis femine nõ succedãt ꝙ statutũ etiã si nõ esset i causa allegatũ necesse hꝫ iudex supplere ⁊ quãdocũqꝫ allegari põt sicut ⁊ iuris dispõ per ea que habenꝛ i.l.j.C.vt que desunt aduo.par.plene.in.l.iiij.§.hoc aũt.de dã.infec.⁊ qđ not. glo.⁊ doc.in.l.iij.§.si rẽ.de leg.iij.⁊ in.l.nõ solũ.ff.de rei ven. ⁊ Bal. in.l.terminato.C.de fru.⁊ lit.expẽ.cũ ꝯcor.ergo dicte femine fuerũt excluse ⁊ hereditas fuit deuoluta ad Frãciscũ Mattheũ ⁊ sanctẽ. Et demũ mortuis sancte ⁊ Mattheo intestatis siue ꝑ ius accrescẽdi si nõ adiuerunt vel si adiuerũt ex prouisiõe legali successit dictus Frãciscus.l.cõsanguinitatis.⁊ auꝛ.cessante.⁊ in eo.vñ sumiꝛ.de legi.here.¶ Quod aũt sit ꝓbatũ de morte dictoꝝ sanctes ⁊ Matthei ostẽdo.Nã Jacob⁹ Ugolini testis inductus ꝓ parte Dorothee dicit qđ sunt anni.xxxix.quibus decessit sanctes.⁊.xxxvj.quib⁹ decessit Matthe⁹ ⁊ qđ vidit dictũ sanctẽ mortuũ ⁊ qđ audiuit dictũ Mattheũ esse mortuũ postea iterrogatus ⁊ examinatus super.c. de fama dicit ꝙ de his q̃ testificatus est:est publica vox ⁊ fama.Deinde Jacobus simonis alius testis dicit qđ habiti ⁊ reputati fuerũt pro mortuis:dicti sanctes ⁊ Mattheus ⁊ qđ vidit fieri luctũ ⁊ corruptum de morte eorũ ab affinibus ⁊ cõiunctis eorũ ⁊ examinatus super.c.fame đt ꝙ de testificatis per eũ est publica vox ⁊ fama.Similiter mẽgolinus alius testis đt qđ audiuit dictos sanctẽ ⁊ Mattheũ esse mortuos ⁊ i.c.de fama dicit ꝙ est publica vox ⁊ fama.⁊ lꝫ
7 dicat qđ nescit cuius fuerint filij:nihil hꝫ obesse ex eo qꝛ†pluralitas
nominum nõ presumitur:sed idemptitas.facit ad hoc.l.qui habebat de reb.dub.l.duo sunt titij ⁊ qđ ibi habeꝛ de testa.tu.⁊ qđ habeꝛ in l.cũ quẽ temere.de iudi.no.Ja.bu.⁊ Bal.i.l.ij.C.de errore aduo.⁊ expresse Bal.in.l.neqꝫ natales in.iij.col.de proba.⁊ clarius per eũ in suo consilio incipiente.Cũ apparet de ꝯdemnatiõe ⁊c.⁊ qđ no.Cy. ⁊ Bal.i.l.si qua per calumniã.de episco.⁊ cleri.Bal.in.l.edita in pe. col.de eden.⁊ in.l.fi.C.de reb⁹ cre.cũ simi.¶ Ad idẽ andreas alius testis đt qđ audiuit qđ sanctes ⁊ Mattheus erãt mortui ⁊ qđ vidit facere corruptum in villa liuarij per sorores ⁊ alios ꝯiunctos.Tũc
8 succedit theorica†glossarũ ⁊ doct.i.l.ij.§.si dubitetur.ff. quẽadmo.
test.aper.⁊ in.l.si quidẽ.vbi per Cy.Bar.⁊ Bal.C.soluto matrimo. ⁊ in.l.sed si de sua.ff.de acqui.heredi.ar.l.fi.ff.de hered.insti. ⁊.l.iij. ff.de cõdi.indebi.qđ vbi tractaꝛ de cõmodo pecuniario ad mortem probandã sufficit fama vel rumor de morte maxime si interueniãt alique alie coniecture vt si consanguinei de morte luctũ fecerũt vel eos pro mortuis habuerũt ⁊ maxime vbi mortui fuissent in loco de lõginquo vt est in casu nostro.nã vt dicit Jacob⁹ Ugolini primus testis:sanctes decessit in territorio Mediolanensi:alter in territorio Veronẽsi.⁊ istis addo no.per Bar.i tractatu de teste.i.iij.char. ⁊ in.l.quoties.C.de naufragijs li.xj.per do.Anto.in.c.in presentia. de spõsa.⁊ Bal.in.l.cõuenticulaꝫ in vi.col.de epis.⁊ cle.per q̃ supradicta tam in iure q̃ in facto constat probatam esse mortẽ dictorum sanctes ⁊ Matthei.¶ Quinimo etiã presupposito qđ dictũ statutum nunq̃ fuisset in rerũ natura:ostendo alia rõne dictũ Frãciscũ esse insolidũ heredẽ eius matris.nã presupposito qđ dicti sanctes ⁊ Matthei sint mortui ⁊ etiã zanna Blõda ⁊ Margarita vt probatur de morte istarũ filiarũ tam per respõsionẽ ⁊ cõfessionẽ partis aduerse in rñdẽdo positioni quadragesime secunde ex positionibus dicte dñe Dorothee quã etiã ꝑ testes partis dicte Dorothee ⁊ partis aduerse deponẽtes đ morte zanne Blõde ⁊ Margarite defunctarũ iaꝫ sunt anni.xviij.⁊.xvij.⁊ tredecim ⁊ vltra singula singulis referendo.Et per cõsequens decesserũt ante mortẽ Frãcisci qui decessit iam sunt anni.xj.tantũ probãt manifeste testes dñe Dorothee ⁊ per cõsequens hereditatem matris nõ aditã nõ potuerũt transmittere etiã ad liberos.đ.l.ij.C.ad orfi.⁊ supra dixi ⁊ fortius cũ nulla earum liberos habuerit nisi Blonda vt patet in positionibus responsionibus ⁊ in probationibus ac etiam si adiuissent hereditatẽ matris qđ minime fecerũt ipsis intestatis decedẽtibus successit in effectu dictus Frãciscus proximior in gradu.vt.s.tetigi. Et ex hoc primo capite apparet qđ dicto Francisco ⁊ Dorothee eius heredi cõpetit insolidũ actio ad predictas libras ducẽtas vna cũ interesse petitis.¶ Ad scđm vtrũ dictus Jacob⁹ fuerit heres insolidũ dicti Joannis eius patris vel pro qua parte.⁊ per cõsequens vtrũ possit conueniri insolidũ vel pro parte ⁊ dico qđ non cauillãdo tam per zoanninũ q̃ per ser Jacobũ helestrenũ ⁊ alios testes examinatos pro parte Dorothee quã etiam ex infinitis testib⁹ examinatis pro
9 parte aduersa:liquido constat†tam Jacobũ q̃ Franciscum solos
fuisse heredes ex inhabitatiõe ⁊ possessione ac recollectu fructuum

et redditum possessionum heredi dicti quondam Joannis iuxta ea que plene habentur maxime per Bar. in l. gerit. de acqui. here. co. tit. in l. pro herede et in l. ij. C. de repud. here. et quod no. gl. et Bal. in l. j. C. si vi se ab here. absti. Ex quo videretur quod pro dimidia tantum conveniri possit dictus Franciscus cum pro alia dimidia confuse sint actiones per aditionem hereditatis factam per Franciscum l. debitori. C. de pact. l. vlpianus. ff. de fideius. et quod plene no. in l. si socer. §. luci. ff. sol. matr. ¶ Nec predictis habet obstare si diceretur quod immo Franciscus Jacobus Mattheus et sanctes et Catharina filij dicti Joannis qui post eius mortem remanserunt et non alij vt pars adversa confitetur in respondendo decimequarte positioni ex positionibus domine Dorothee et per testes
10 probatur. ergo quilibet eorum ex potentia suitatis fuit heres patri et illam ad quoscunque etiam non aditam transmisit iuxta l. j. §. si is qui in potestate. ff. si quis omissa causa test. l. ex militari. §. fi. ff. de test. mi. li. l. hereditatem. §. filius de castren. pecu. secundum communem sententiam de qua plene in l. si infanti. C. de iure delibe. et in l. apud hostes. C. de suis
11 et legi. in l. j. C. de his qui ante aper. ta. et in d. l. vetre. quia respondeo vt supra dixi quod cum dictus Joannes mortuus fuerit iam sunt anni. xxxv. vt ipsi ponunt in prima eorum positione: ergo cum non appareat de aditione aliorum quam Jacobi et Francisci prescriptione. xxx. annorum fuerunt exclusi et adeuntibus accreuit. d. l. 3 de iure deli. et supra latius scripsi. et etiam si adiuissent cum decesserint sine liberis successit eis dictus Franciscus ab intestato: vt. d. auth. cessante. et dixi. s. ¶ Et advertat bene iudex quia etiam si reperiret aliquem testem dicentem se credere quod aliquis predictorum fuerit heres duplici ratione non probat: quia
12 in illis actibus qui ad sui essentiam requirunt aliquid facti: nullo modo testis probat nisi assignet causam sui dicti per aliquod factum extrinsecum: vnde ad probandum dolum vel culpam vel negligentiam vel quem heredem: non sufficit si dicat talis fuit in dolo vel culpa vel negligentia: vel talis fuit heres nisi assignet et probet per factum et sensum corporis: vt multum no. declarat Bal. in l. solam. C. de testibus in l. de quibus. de legi. et Inn. et cano. in c. cum causam. de testi. et Bar. in tractatu de teste. 3 ergo deponere testis talis est heres: quia debi
13 ta hereditaria soluit. et sic de singulis et c. ¶ Alia ratione non probaret testis: quia deponit per verbum credo etiam si dixisset pro certo credo: vt no. Bal. in l. siue possidetis. de pba. no. per glo. et Bar. in l. ij. §. labeo. de aqua plu. ar. et Bal. in l. iij. in v. q. C. de testi. Cy. Jac. de are. et Bal. in l. testium in vi. col. co. ti. et in c. ex literis. de psump. plene in c. quoties. et in c. tam ex literis. de testi. ¶ Sed his etiam non obstantibus dico quod in totum conveniri potest et debet dictus Jacobus seu dicta Barth. eius heres. Nam certum est quod heres heredis testatoris est heres. C. de here. insti. l. fi. ff. de castre. pe. in l. j. et quod no. in l. iij. ff. de peti. her. et ideo dicta Bar. dicitur heres dicti Joannis de bagnagalinis mediate per personam dicti Jacobi quem Bartholomea negavit se esse heredem pro aliqua parte dicti Joannis et etiam dictum Jac. fuisse heredem dicti Joannis vt patet in responsionibus factis interrogatorijs primis secundis et etiam positionibus productis pro parte dicte. d. Dorothee quo casu iure clarum est heredem negantem falso se esse heredem comperto mendacio debere conveniri insolidum atque si in totum esset heres. ff. de interrog. actio. l. de etate. §. si cum esset. et melius in §. qui tacuit. ea. l. Subdo etiam quod attento quod dictus Franciscus erat creditor hereditatis dicti Joannis vigore dotium maternarum et obligationis omnium bonorum Joannis facte in instrumento dotali quod licet probetur dictum Franciscum possedisse aliqua bona hereditaria dicti Joannis quod presumendum est ipsum possedisse ex causa dictarum dotium et obligationis predicte: quia illud erat sibi vtilius. ff. de sol. l. j. per consequens non erit probatum dictum Franciscum esse heredem dicti Joannis et in nulla parte confusam esse actionem competentem dicto Francisco: vt in terminis firmavit Jac. de are. et Bar. post Azo. ff. de acqui. here. in l. gerit. in iiij. col. in versi. ad secundum quando potest fieri vtroque modo quod approbant ibidem Moderni scribentes. ¶ Ad tertium vtrum allegata compensatio habeat in aliquo obstare et relevare dictam Bar. dico quod non. et primo super compensatione quam allegant facere velle de sumptibus factis per dictum Joannem in sepeliendo dictam dominam Jacobam per l. in eum. et l. sic pro rata. ff. de relig. et sump. fu. quia incertum est quid expendiderit. nam mengus primus testis et omnes alij testes super hoc deponentes deponunt: vt iudices non vt testes. nam dicit quod verisimiliter tantum expendere potuit: vt
14 credit. et non per aliquem sensum nec per necesse sed per possibile que omnia invalidat dictum testis. l. qui testo. §. veteres. ff. de testa. l. j. prin. ff. de his que in test. dele. no. Bar. in l. de etate. ff. de mino. et Bal. in l. ij. in vi. col. C. de testi. et quod habetur in l. neque. C. de pba. cum si. ac etiam quia dicti testes sunt singulares et nullam fidem facientes. l. ob carmen. §. fi. ff. de test. et ibi no. i. c. l. 3 ex quadam de testi. plene i. c. qualiter et quando de accu. ¶ Minus etiam obstat allegata compensatio de nonnullis fructibus et recollectibus certarum vinearum et terrarum pro dimidia: vel pro ea parte qua erat heres Jacobus predictus: quia primo vt dixi dicti testes nul
15 lo modo probant saltem necessario et singulares sunt. Ac etiam quia dico quod de quantitate pecunie quam nos petimus ad quantitatem fructuum non procedit compensatio: vt est gl. no. et ibi expresse Ja. de are. Bart. et doc. in l. divortio. §. ob donationes. ff. so. ma. et glo. et doct. i. l. neque. C.

de compe. et Bal. in l. fi. in vlti. col. co. ti. et deponunt omnes dicti testes: vt dixi vt iudices non vt testes. et per verbum credit tanto minus etiam fit compensatio de quantitate ad vineas et terras et res mobiles vel immobiles. l. si convenerit. ff. de pigno. actio. l. si creditor. §. j. de pecul. l. cum fundus. §. servum tuum cum ibi no. ff. si cer. pet. ¶ Similiter non obstat quoddam instrumentum productum in quo continetur quod dictus Joannes et domina Jacoba eius vxor vendiderunt ambo insimul vnam petiam terre sex torna. pro libris quinquaginta quia non est probatum quod dicta
16 petia terre fuerit insolidum ipsius Joannis: quod quidem etiam si probatum fuisset: presumeretur totam pecuniam versam fuisse et pervenisse ad manus mariti vt no. tenuit Bal. per ea que ibi habentur i auth. si qua mulier. C. ad velleia. et do. Jo. de imo. multum eleganter in comento. c. cum contingat de iureiur. et quod no. Bal. in l. si liqueat. C. de inofficio. doa. in addi. et Bal. in l. mater. in. vij. col. C. de rei ven. quod non disputo pro mo quia non expedit. Si quid aliud quod est minimum quid vendidisset bene forte compensandum esset pro parte pro qua fuit heres Joannis ipse Jacobus. Et etiam advertat dominus iudicans quod vbi testes examinati pro parte adversa deponunt de nonnullis estimationibus testes sunt
17 singulares nec deponunt vt testes. ¶ Nam vt dicit notanter Bald. in d. l. ij. C. de testi. in iij. col. in ver. quero nunquid de estimatione vbi tractatur de estimatione domus vel fundi et similium: non creditur testi nisi reddat causam dicti sui et sufficientem et ita refert tenere Barto. in tractatu de teste et no. per Bar. et Bal. in l. ij. C. de rescin. vend. et in l. pretia ad l. fal. et l. fi. et ibi Bar. C. de predijs et rebus navi. li. xj. ¶ Non obstat etiam victorie presentis cause si pro parte adversa allegaretur quod negatum fuit respondendo positioni. xxviij. dicte domine Dorothee vz ser Jaco. quondam Joannis bazani. de ducta qui fuit rogatus de dicto instrumento dotali non fuisse publicum notarium. ergo instrumentum est privata scriptura: quia respondetur quod pars adversa in respondendo secunde positioni dicte domine Dorothee confitetur in effectu tenorem instrumenti que igitur probatio magis efficax est quam confessio. l. cum te. C. de transac. l. pro inde ad l. aqui. et c. ¶ Minus etiam obstat tenor nonnulle statuti nobis allegati per eos in exceptionibus suis qua cavetur quod mulieres a die soluti matrimonij infra quinquennium debeant petere et exegisse dotes alias cadant a iure suo: quia respondetur quod dicta constitutio
18 nullo modo valet neque tenet et hoc habeo pro indubitato tanquam peccatum inducens vt firmat Lancre. de cor. in opere suo. in. xij. rub. an. q. xxiij. et Bar. i. l. omnes populi de iusti. et iure. Bal. in auth. ad hoc. C. de vsuris. Ang. in l. j. C. de iud. Jo. an. in. c. ij. de excep. in. vj. et i regula possessor. et do. Anto. et ibi late per Imo. in. c. fi. de prescri. et idem Imo. in l. sequitur. §. si viam de vsu. et Rapha. i. l. j. ff. co. ti. quod non reputo expediens alias discutere quia hec est communis et vera sententia quam a mille annis citra vsus approbavit. ¶ Et ideo dico ex predictis quod non tantum dictam quantitatem petitam in libello sed etiam vna cum debito interesse consequi debet Dorothea predicta: quod quidem interesse erit ad rationem librarum decem pro centenario distinguendum secundum quod de
19 clarant testes examinati pro parte Dorothee quod quidem estimatio etiam fieri potest per iudicem etiam si probatum non esset. l. si quod ex pamphila. §. fi. de lega. ij. Bar. post. Cy. et doc. in l. j. ad fi. C. de sente. que pro eo quod inter. Et hoc a tempore mortis dicte domine Jacobe quo solutum fuit matrimonium qui sunt anni vltra quadraginta vt probant testes maxime partis adverse et dixi supra: vel saltem a tempore. xxxv. annorum citra quibus mortuus est dictus Joannes vt ponitur in prima eorum positione. Et hoc etiam si nulla interpellatio facta
20 fuisset de dicta dote restituenda cum dies tacita data a lege vt est annus ad dotem restituendam ita interpellet et constituat in mora pro homine: sicut dies expressa vt est glo. no. et ibi do. Joan. et doc. ff. so. ma. in l. si mora. facit. c. potuit. de loca. et l. ij. C. de iure emphy. et est etiam similis glo. in l. si duo. §. fi. ff. de consti. pe. quam ad hoc reputat no. Bal. in rub. C. de consti. pe. i. iij. q. et Bal. i. l. si pacto quo penam i. v. col. C. de
21 pac. deposuisset enim suas pecunias mulier ad honestam partem lucri penes mercatores quod si bi licitum fuisset iuxta. c. per vestras. de doa. inter vir. et no. Bar. in l. diuus. ff. ad l. fal. et Bal. in l. j. i fi. C. de edi. inde. et in l. si ad fi. C. de pen. here. et in l. j. C. pro socio. et quod no. Bart.
22 in l. tutor qui repertorium. §. pe. et fi. ff. de admi. tuto. et maxime cum fuerit fictus dotis bonefidei insti. de actio. §. fuerat. et expresse firmat Bal. in terminis nostris in auth. ei qui. C. de bo. aut. iudi. possi. et quod habetur per Bar. et docto. in l. j. C. de sente. que pro eo quod inter. et Buil. de cu. et scribentes in l. ij. ff. de eo quod cer. lo. et in hoc non dico vlterius: quia remitto in pectore iudicantis. ¶ Postremo non obstat si per partem adversam allegaretur quod stante confessione dicte domine Dorothee facta prime positioni ex positionibus partis adverse quod ita sunt anni. xxxv. quod dictus Joannes decessit: ergo tuta est Bartholomea prescriptione. xxx. annorum. Quia respondeo quod ipse Joannes nullo modo potuit prescriptionem incipere cum esset in mala fide. Nec etiam dictus
23 Jacobus eius filius et heres stante vera communi sententia quod successor autoris malefidei minime prescribere possit: quod principaliter tenuit Hosti. in summa de prescrip. reru. immo. §. que exigitur. per c. nouit. extra de iudi. vbi successor in regno conveniebatur per viam denuntiationis ex facto predecessoris. movetur etiam quia malafides autoris

toris obligauit eundē ad restitutionem. ⁊ per consequens descēdit
obligatio in successorē.lꝫ nō sit malefidei sicut etiam heres vsurarij
tenetur ad restitutionē:lꝫ ipse heres non sit vsurarius nec ꝯsciētiā
habuerit vsurarū:extra de sepul.in.c.fi.⁊ ibi no.⁊ cum hac sentētia
Hostiē.trāsit.d.Jo.de imo.in cōmento.c.fi.de prescri.in quadrage
sima col.hoc idē tenuit expresse do.Anto.in.c.si diligenti.de p̄scrip.
vbi voluit ꝙ taꝫ de iure ciui.ꝗ̄ canonico successor autoris malefi.nō
possit quoquomodo p̄scribere per.l.cum heres.ff. de diuer.et temp.
p̄scrip.et q: heres tenetur animā defuncti a peccato purgare per id
qđ habetur in.c.in literis.de rap.et in.d.c.fi.de sepultu.et hanc opi-
nionē do.Anto.etiā probat animose do.Jo.in.d.c.fi.de prescrip.in
iij.col.maxime loquēdo in successore herede:vt in casu nostro qui dr̄
in omne ius defuncti succedere ⁊ eius p̄sonā representare.imo vna
⁊ eadē persona censent.ff.đ acqui.hered.in.l.heres in omni.in aut.
de iureiur.a mori.p̄sti.C.de fruc.⁊ lit.expē.l.ij. et pro rōne do.Anto.
bene facit qđ no.Bal.C.ne ex delic.defun.in.l.vni.in pe.col.⁊ Bar.
ff.de priua. delic.in.l.j.⁊ hanc eandē sniaꝫ videtur amplecti Jo.an.
in addi.ad Spe.in ti.de prescrip.§.fi.Bal.in aut.ad hec in.vij.col.in
ver.sed quid dicemus de herede prescribentis per.d.c.nouit.et qđ
no.idē Bal.⁊ qđ not.Bar.post gl.in.l.sequitur.§.fructus.⁊.§.heres
ff.de vsucap.⁊ hoc idē etiā tenuit Bald.ff.de publicia.in.l.sed si res.
al's incip.eū qui.§.in hac post gl.in ver.nec ꝓderit. et dn̄s Rapha.
in.l.pomp.§.j.ff.de acqui.pos.Et per consequēs minime poterit di-
cta Bartholomea se tueri iniquissimo iuris presidio prescriptionis
aut lapsus tēporis que sicut non potuit fundari in Joannē obstan-
te sibi sua malafide:ita nec potuit in p̄sona Jacobi eiꝰ heredis. Ex
quibus oībus clare satis deductū est ⁊ infert dictā Bartholomeaꝫ
cōdemnari debere ad restōnem dictarū librarum ducētarū vna cū
interesse petitis et victū victori in expēsis ꝯdemnandū esse. ¶ Nec
etiā p̄dictis habet obstare illud qđ modo petitū est pro parte dicte
Bar.ipsam restituendam esse aduersus certas confessiones rn̄dē-
do positiōibus factis per eam cū autoritate curatoris tāꝗ̄ lesam:q:
24 rn̄deo ꝙ ad hoc vt dicatur lesa† et veniat restituenda aduersus ta-
lem ꝯfessionē reqrit qđ expresse probetur de errore.alias nō potest
vllo modo obtinere.tex.est gl.et ibi expresse Bar.et doc.in.l.nam et
postea.§.si minor.ff.de iureiu.et Bal.in.l.j.C.si aduer.lib.⁊ in termi-
nis nostris p̄cise.Guil.in Spec.in ti.de resti.in integ.§.j.ver.sed nū-
quid ecclesia vel minor vbi hoc no.firmat.et cano.in.c.auditis.et in
c.corā felicis.de resti.in integr.alijsqꝫ rōnibus ⁊ causis allegatis in
processu sup quibus breuitatis cā nō scribo. q: nō expedit. ¶ Atqꝫ
etiā non hꝫ derogare fidei nostrorū testiū tres testes examinati pro
parte dicte Bar.dū conatur probare ꝙ Jacobus noster testis erat
domesticus ⁊ familiaris.Et ad primū testem examinatū pro dicta
Bartholomea qui vocat Jacobus Tonij ille certe nihil hꝫ obsta-
re:q: deponit ⁊ iurauit parte nō p̄sente:nec citata:vt patet in ꝓces-
su:ergo nullius momēti.C.de testi.l.si qñ.similiter etiā nō fuit ille te
25 stis citatus† sed spōte se obtulit ꝯ ea que habentur in.l.post legatū.
§.his vero.de his q̇.vt indig.in.l.libertorū.C.de testi.Spec.in ti.de
teste.§.quali.v.iudex et Bal.in.l.p̄sbyteri.de episco.⁊ cle.⁊ in aut.
sed nouo.C.si cer.pet.⁊ in.c.j.de testi.cog.in.l.iij.§.lege.de testi.Pre-
terea nō dicit qđ fuerit dictus Jacobus domesticꝰ dicte Dorothee.
26 ¶ Secūdus testis que† est dn̄a Frācisca nihil etiā obstat.primo q:
non deponit dictū Jacobum fuisse de talibus domesticis qui repel-
lantur a testimonio de quibus in.l.respiciendū.§.fur.de penis.et in
l.p̄senti.§.sicubi.C.de his q̇ ad ec.et in.l.etiā.C.de testi.vbi no.⁊ no.
in.c.in literis.et ibi Inno.exp̄sse de testi.in.c.insinuante per eundē.
de offi.deleg.⁊ Bal.in.l.j.C.de epis.⁊ cleri.Preterea nō deponit qđ
fuerit domesticus tempore iuramēti:nec depositionis ꝙ tempus in
predictis attēditur.l.iij.§.l.iul. ff.de testi.l.notionem. §.instrumēto-
rū.de verb.sig.l.iij.§.due.de car.edi.⁊ ibi Bar.⁊ Bar.in.l.j.⁊.§.cum
quis.ff.de qđ.Bald.in.l.ij.⁊ in.l.seruos.C.de test.⁊ late per eū in.c.j.
quot testes sint neces.in ver.fi.Tertius testis qui vocatur Bar.ijsdē
rōnibus non probat ⁊ etiam potissime:q: deposuit ⁊ iurauit parte
non presente nec citata ⁊ ipso etiam non citato.

¶ Summarium super consilio.clxxiij.

1 Lex municipalis dictans ꝙ alienatio nō possit fieri nisi in con
sortes est attendenda.
2 Allegantes consuetudinem in dubio intelligitur de consuetudine
prescripta.3.
4 Dictio semper potest verificari in vno anno duobus vel tribus.
5 Fama non est plena probatio.
6 Ad probandam consuetudinem non potest deferri iuramentuꝫ in
defectum semiplene probationis.
7 Ad hoc vt probetur fama requiritur quod testes dicant audiuisse a
maiori parte populi.
8 Introducere consuetudinem est iurisdictionis.
9 Consuetudo grauis ⁊ contra rationem non est attendenda.
10 Statutum licet compellat aliquem emere non tamen cōpellit ali-
quem vendere.12.
11 Sufficit quod habeatur fides de pretio,

¶ Consilium.clxxiij.



Viso ⁊ diligenter considera
to processu redacto in breui summario super lite ⁊
causa agitata in terra masse inter Paulum ⁊ Jaco-
bum de brissanis agētes ex parte vna ⁊ Christophō
rum quondam tuxij de cantellis ex parte altera.Ad
euidentiam dicendorum presuppono qđ de iure cōmuni regulari-
ter quilibet potest omnem suam substātiā alienare in quēcūqꝫ etiā
postpositis proximioribus ⁊ consortibus tex.optimꝰ.C.de cōtrahē.
emp.in.l. dudum.C.communi diui.in.l.j.⁊.l.falso.C.de communiū
1 rerū alienatiōe.fateor† tamen ꝙ lex municipalis vel cōsuetudo con
trarium dictās est attendēda ⁊ de iure valida vt est tex.aper.extra
de resti.in integrū.in.c.constitutus.quem ad hoc ponderauit Bal.
in rub.C.res inter alios acta.⁊ in precalleg.l.j.cōmuni diui. Modo
igitur restat videre vtrū dicta consuetudo de qua in processu fit mē
tio vigeat in municipio terre masse ⁊ sit legitime probata pro p̄te di
ctorū Pauli ⁊ Jacobi adeo qđ cōdemnatoria sit ferenda. ¶ Et eui
dentissime patet nullatenus ꝯsuetudinem esse probatam:qđ pluri
2 bus defectibus ostendo.nam cum prefati actores† fundēt se ex cō-
suetudine eam allegando in dubio intelligitur de cōsuetudine pre
scripta.text.est not.in cap.cumana.de electio.quem ad hoc allega-
uit Bald.in.l.binos.C.de aduo.diuer.iud.⁊ in.c.j.ī princi.de cogni-
tio.feudi.Sed ad hoc vt consuetudo de qua in processu probet esse
prescripta:q: habet causam discōtinuam.ff.de serui.vrb.pred.l.fora
men:requiritur probari consuetudinem viguisse a tanto tēpore ci-
tra cuius in cōtrariū memoria nō existat.l.hoc iure.§.ductus aque
ff.de aqua.quoti.⁊ esti.firmat hoc no.Inno.in.c.cū dilectus.in glo.
fi.de cōsuetu.⁊ ita procedit glo.in.§.ex non scripto.insti.de iure na-
tura.Sed non est deductum capitulatū nec probatū de consuetu-
dine tanti temporis cuius in contrarium memoria nō existat.ergo
⁊c.Ad talem enim consuetudinē tanti temporis probandā oportet
qđ testes deponant ꝙ communis hominū opinio est memoriā non
extare contra dictam cōsuetudinē.tex.est.ff.de proba.in.l.si arbiter.
no.Bart.ff.de aqua plu.ar.in.l.ij.§.item labeo.ad fi.notatur in.c.j.
de prescrip.in.vj.⁊ Inno.extra de verbo.sig.in.c.veniens.⁊ Spec.
de ꝓba.§.vlti.⁊ Bal.C.de epis.⁊ cleri.in.l.cōuenticulā qđ nullo mo
do deponūt testes in presenti causa examinati.Sed nedū ꝙ proba
tum sit de consuetudine tam longissimi temporis:sed nec etiā pro-
batum est de alia consuetudine que ad minus decēnij tēpus expo
stulat iuxta ea que habētur ⁊ notant.ff.de legi.in.l.de quibus. ⁊ in
l.diuturna.⁊ in rub.C.que sit longa cōsuetu.ꝙ clare demōstro.Nā
testes pro parte agētium dicunt ꝙ ab annis.xl.citra audiuerūt sem
per dici ꝙ in terra masse est de consuetudine ꝙ volēs vendere rem
3 requirat vicinos.⁊ se id fecisse qñ vēdiderunt alijs ⁊c. Nā† per dicta
verba iam sunt.xl.anni citra ⁊c.nō probat qđ sint.x.anni elapsi qui
bus fuit dicta consuetudo obseruata;sed dicta verba verificātur ⁊
verificari possunt etiam si vno anno vel mēse proxime elapso semel
vel bis audiuerūt p̄dicta dici.Nā ad hoc vt testes predicti ꝓbarent
de tempore sufficiēti oportebat eos dicere qđ iam sunt anni.xl.⁊ ci-
tra ⁊ per dictum tempus qđ audiuerūt dici ⁊c.ista probātur.in.l.j.
§.qđ autē.ff.de aqua quoti.⁊ esti.⁊ declarat Bar.i materia prescri
ptionis.ff.de vsucapio.in.l.celsus.⁊ in.l.si post.ff.de rei vēdi. ⁊ in ter
minis nostris per eum in.l.labeo.ff.de supel.lega. ⁊ Hostiē.⁊ Joā.
an.in.c.licet causam.de ꝓbatio.Inno.extra de fide instru.in.c.inter
4 dilectos.⁊ Bal.C.de rei vendi.in.l.indicia. ¶ Nec obstat† qđ dicāt
se ita audiuisse semper ⁊c.quia dictio semper potest verificari i vno
anno duobus vel tribꝰ annis dictorū.xl.annorū.vt no. Dy.⁊ Bar.
ff.solu.matrimo.in.l.j.⁊ in.l.j.§.quotidiana per illū tex.ff. de aqua
quotidi.⁊ estiua.⁊ Jaco.de are.⁊ Barto.in prima constitutione.C.
in fi.prin.⁊ Anto.de but.⁊ Joā.de imo.in proemio decretaliū ⁊ qđ
dictio semper verificetur etiam in solo triennio est tex.cū glo.j.⁊ ibi
no.Bal.ad fi.in.l.aduersus.C.de vsur. ¶ Preterea ad hoc vt testes
probent consuetudinem oportet qđ in omnibus sint cōcordes ⁊ nul
lo modo singulares in aliquo:vt.j.dicam:vnde in ꝓposito dico ꝙ ad
hoc vt isti testes probarent consuetudinem oportebat ꝙ deponerēt
ꝙ iam sunt.xl.anni incepti tali tempore ⁊ finiti tali tempore:q: pos
set esse ꝙ vnus testis intelligeret de vno tēpore ⁊ alius testis de alio
tempore:⁊ sic cū probatio sit dubia nō releuat.c.in presentia.de pro
ba.l.inter stipulantem.§.j.de ver.obli.l.neqꝫ natales.C.de ꝓba.cū
vulga.ita no.tradidit Bar.in preallegata.l.celsus in fi.quē sequen
do reassumpsit Bal.C.de edicto diui adri.tol.in.l.fi.in decimaquin
ta oppo. ¶ Quinimo etiā vltra predicta dico ꝙ testes deponētes
super cōsuetudine in causa sciētie ⁊ redditiōe cause deponere debēt
de vsu consuetudinis ⁊ declarare vsuum frequētiā ⁊ temporis diu-
turnitatem ⁊ tales vsus ⁊ actus fuisse vsitatos in loco presentibꝰ ⁊
scientibus multis ⁊ infinitis p̄sonis adeo qđ verisimiliter cōstet in-
tercessisse in talibus tacitum ꝯsensum maioris partis populi illius
loci:ita no.declarat Azo in summa.C.que sit longa cōsue.⁊ melius
Cy.in repeti.l.ij.que sit longa cōsue.i versi.sed quero quid deponēt

testes ⁊c. ⁊ Bal. in. d. l. de quibus. imo vt dicit Cyn. in. d. l. ij. oportet
ꝙ concordent testes in tempore ⁊ in identitate actuuz alias essent
singulares ⁊ nõ probarẽt: qđ sequitur Ant. de bu. in. c. licet ex qua-
dam. extra de testi. ⁊ Bal. in. l. j. C. de testa. in ver. viij. querit. ⁊ Pau.
de liaza. in questione que incipit contra instrumẽtũ debiti. ⁊ Imo.
ff. de re iudi. in. l. inter pares. que omnia in depositione predictorum
testiũ deficiunt. nam nullus eorum in identitate vnius actus con-
cordat cum alio nec probant frequentiam actuum cum presentia ⁊
scientia multarum personarum adeo ꝙ dicatur constare de tacito
ꝯsensu populi. ¶ Rursus etiam non constat ꝙ dicta ꝯsuetudo fue-
rit obtẽta in cõtradictorio iudicio: prout requiritur. l. cum de con-
suetudine. ff. de legi. firmat gl. in. §. ex non scripto. insti. de iure na. ⁊
in rub. C. que sit longa consuetu. vel saltem requiritur ꝙ extra iudi-
cium aliquis contradixerit tali vsui ⁊ cõsuetudini vel actui ad hoc
vt virtute talis consuetudinis quis postea possit compelli ad talem
actũ faciendum: ita notabiliter firmat Pe. ⁊ Cy. in. d. l. ij. in ver. iij.
queritur circa hoc nunquid sine contradictiõe ⁊c. C. q̃ sit longa cõ-
suetu. ergo cum non sit probatum de aliqua cõtradictione facta qñ
aliquis vendidisset irrequisitis proximis ⁊ consortibus talis vsus
absq̧ contradictione non est efficax ad hoc vt eius vigore possit cõ
pelli quis ad vendendũ propinquis vel consortibus. Et ne insista-
mus in multiloquio dico qđ isti testes absq̧ dubio nõ probant con-
suetudinez: sed conant probare qđ publica vox ⁊ fama est q đ talis
ꝯsuetudo seruetur in loco. nã dicũt ꝙ ita audiuerũt dici. ⁊c. Sed cer
5 tuum † est ꝙ fama non est plena probatio. vt no. in. l. iij. §. eius quoq̧.
ff. de testi. ⁊ in. l. admonendi. ff. de iureiur. ⁊ in. l. in bonefidei. C. de re
bus cre. ⁊ in. c. veniens. de testi. ⁊ in. c. preterea. de ap. ⁊ in. l. de mino
6 re. §. tormẽta. cũ concor. ¶ Et subdo † ꝙ ad probandum consuetudi
nem no potest deferri iuramentum in defectũ semiplene probatio-
nis: vt firmat no. Bal. ff. de legi. in. l. de quibus in antepe. col. in ꝟsi.
item vbi agitur de probando ⁊c. Dixit etiam Bal. in. l. admonendi
ff. de iureiur. qđ vbi quis tantum habet per se famam non põt sibi
deferri iuramentũ in defectuz probationis. ⁊ idẽ vbi tractaremus
de probanda pscriptione que est odiosa nunq̃ in defectum semiple-
ne probationis poterit deferri iuramẽtũ ꝑm eum in. d. l. admonẽdi.
¶ Fortius dico ⁊ est verissimum qđ dicti testes etiã nõ probant di
7 ctam cõsuetudinẽ per famam pluribus de causis. Et primo. † nam
ad hoc vt probetur fama requirit ꝙ testes dicant audiuisse a maio
ri parte populi hoc sentiente: vt no. gloss. in. l. iij. §. eiusdem quoq̧. ff.
de testi. ⁊ Inn. in. c. veniẽs. de ver. signi. no. plene Bar. in. l. de mino-
re. §. tormẽta. in ver. quero qualiter ꝓbet fama. ff. de questio. ⁊ Spe.
in tit. de noto. cri. §. fama. qđ non deponũt testes isti. vt pz ex lectu-
ra attestationum. Item opz ꝙ deponant ꝙ audiuerunt hoc dici ab
hominibus terre masse. s. i illo loco vbi oportet famã vigere: vt not.
Bar. in. d. §. tormenta in versi. quero quid si testis dicit qđ hoc audi-
uit dici ⁊c. qđ quidem non dixerũt testes prefati. Itẽ debent testifica
ri a quibus personis hoc audiuerũt dici vt cognoscat: an a fide di-
gnis ꝑm Inno. in. c. qualiter ⁊ qñ. de accusa. ⁊ Spe. i ti. de inquisi. §.
nunc tractemus. ⁊ Bar. in. d. §. tormẽta in versi. quero quid si testis
interrogat ⁊c. ⁊ Bal. in. l. diffamari. C. de ingen. ⁊ man. ⁊. Sali. i. d.
l. iij. §. eiusdem. ff. de test. ⁊ per eundẽ. C. de accu. in. l. ea quidẽ. Item
nõ sufficit ꝙ testis probet famã simplr: sed requiritur ꝙ testificetur
ex qua causa probabili traxit originẽ talis fama als aũt nõ esset fa
ma sed vana vox populi que nõ est attẽdẽda. C. de penis. l. decurio-
num. ⁊ firmat hoc Bar. in. d. §. tormenta. ad fi. ⁊ Bal. C. de proba. in
l. proprietatis. ¶ Ultra predicta etiã dico qđ posito ꝙ plene ꝓbata
8 esset talis consuetudo † tñ dico ꝙ dicta cõsuetudo nõ est attẽdẽda
q: introducere ꝯsuetudinem que est altera lex est iurisdictiõis que
iurisdictio nõ est apud hoies castri terre masse sed apud excellum
dñm Marchionẽ eorũ superiorẽ: vñ dico qđ homines terre masse
apud se iurisdictionẽ nõ habẽtes nõ possunt ꝯsuetudinẽ itroducere:
ita notanter firmat Bal. post glo. in. d. l. ij. i prima ⁊ tertia oppo. C.
que sit longa cõsue. ⁊ in. d. l. de quib⁹ in prin. per. l. fi. C. de testa. sicut
videmus ꝙ non possunt etiã statuta condere vt elegãter declarat
Bar. ff. de iusti. ⁊ iure. in. l. oẽs populi. in. j. q. principali. ¶ Preter
ea etiã dicta cõsuetudo fuit interrupta vt probãt testes examinati
pro parte christophori predicti. ergo cũ fuerit interrupta nõ est am-
plius attendenda iuxta glo. in. l. nemo. §. tẽporalis. ff. de reg. iur. ⁊
Cy. ⁊ Bal. post glo. i. d. l. ij. C. que sit lõga. cõsue. ⁊ Bal. in. d. l. de qui
bus ⁊ Bal. per illũ tex. in. l. fi. C. de serui. ⁊ Jo. an. in. c. fi. đ ꝯsue. ⁊ in
c. ad audientiam. de cle. non residen. ⁊ Abbas modern⁹ in. c. ꝑ illo-
rum. de prebẽ. ¶ Ulterius etiam dico qđ dicti testes nõ dicũt ꝙ sit
de cõsuetudine qđ si vicinus vendiderit alteri irrequisito vicino qđ
vicini possint auferre rẽ ab emptore. ergo nõ habet locũ in casu no
9 stro. nam cum talis cõsuetudo † sit grauis ⁊ iniuriosa ⁊ cõtra rõnẽ
vt dicit tex. in. d. l. dudũ. C. de contrahen. emp. talis consuetudo tan-
q̃ odiosa ⁊ stricti iuris nõ est attẽdenda sed restringẽda ⁊ in suo ca-
su tñ strictissime intelligenda. l. qđ non rõne cũ ibi notatis. ff. de le-
gi. ⁊ no. glo. Cy. ⁊ Bal. in. l. j. C. que sit longa. consue. facit. l. ꝓspexit.
ff. qui ⁊ a quibus ⁊. ff. de libe. ⁊ posthu. l. cũ quidã cum si. ¶ Ad pꝫ
10 dicta † etiã facit qđ no. Bal. in. l. j. in prin. per illũ tex. cũ glo. C. de com
muni seruo manu. vbi dicit qđ lz statutũ cõpellat aliquẽ emere non
tñ compellit aliũ vendere nec ecõtra. ita in proposito licet cõsuetu-
do compelleret venditorem requirere conuicinos nõ per hoc tamẽ
compellit emptorem ad reuendendum vel tradendã rem ꝯuicinis
prout in presenti iudicio intentatum est ⁊ per ꝯsequens sine actiõe
11 agũt. ¶ Nec etiam † hz obstare dicto Christophoro qđ nõ fuerit so
lutuz pretium q: sufficit ꝙ fuerit habita fides de pretio in. §. vẽdite.
insti. de rerũ di. ⁊. l. qđ vẽdidi. ff. de cõtrahen. emp. ⁊ ibi glo. singula-
ris ⁊ alia est glo. multũ peregrina in proposito in. l. in ciuile. C. de rei
12 ven. ¶ Deniq̧ debebant † saltem dicti agentes si obtinere volebãt
offerre dicto Christophoro pretiũ emptiõis ꝑdicte ⁊ offerre se vel-
le emere prout ipsi in suis capitulis dicũt esse de cõsuetudine vt pro
batur i. l. filie licet. ⁊ ibi Bald. C. de colla. ⁊. l. iul. §. offerri. ff. de actio.
emp. ⁊ quod no. Bal. C. de his que sub modo in. l. ex his. hñ facit di-
ctum. c. constitutus. de resti. in integ. ⁊. l. ex placito. C. de rerũ permu
ta. Laus deo. Alex.

¶ Summarium super consilio. clxxiij.

1 Confessio debet fieri coram iudice ⁊ in figura iudicij.
2 Judex tanq̃ publica persona potest acquirere absenti.
3 Ubi lex requirit presentiam requiritur presentia ⁊ intelligẽtia. 4.
5 An confessio liberationis parte absente preiudicat.

¶ Consilium. clxxiij.

IN causa et lite vertente inter
magistrum dominicum calzatolum ex parte vna agẽ-
tem ⁊ Marium de Saxuolo ex alia defendentez quia
intentio actoris clare fundata est per productionem
instrumenti debiti. Difficultas consistit in hoc: vtrum per testes
Marij cõcludentes qđ magister dominicus existẽs i presentia di-
cti Marij ad interrogationem simonis de manfredis cõfessus fuit
per hec ꝟba. io ho hauto a fare cõ mario de saxuolo ⁊ ij sonno rima
sto seco da cordo per che me ha molto ben cõtentato e pagato intie
ramẽte de cio che haueuo mai a fare insieme ⁊ etiãdio di hoi ⁊ zo-
atiche ⁊c. in presentia dicti marij nil dicẽtis nec interrogãtis. fit ⁊
intelligatur esse ꝓbatũ dictũ magistrũ Dominicũ fuisse satisfactũ
in quo breuiter videretur dicẽdũ. qđ sic q: talia verba prolata ꝑsen-
te aduersario habẽt vim taciti pacti de nõ petẽdo maxime quo ad
liberationẽ. l. tale pactũ. i prin. ff. de pac. l. postq̃ liti. C. de pac. facit.
l. fi. ff. de interrog. act. ⁊. l. certũ. §. si qs absente. cũ ibi no. ff. de ꝯfessis.
⁊ plene etiã no. in. c. fi. de ꝯfessis. imo tenuit glo. reputata notabilis
in. l. nõ solũ. §. si liberationis verba. ff. de libe. lega. ꝙ quo ad libera
tionem ⁊ ad inducẽdam doli exceptionem sufficiat cõfessio extraiu-
dicialis etiã facta parte absente. ⁊ sequitur Guil. de cu. in. l. pomp. ff.
de neg. gest. ¶ Sed premissis non obstãtibus puto veritatẽ esse in
ꝯtrariũ. Ad qđ ostendendũ presuppono ꝙ etiã ad liberandũ non suffi-
cit cõfessio extraiudicialis facta parte absente ꝑm cõem sñiam: vt
j. ostẽdã. dũ rñdebo ad no. ꝑ glo. in. d. §. si liberatiõis verba. ¶ Pre
supposito igit ꝙ necessaria sit presentia dico ꝙ vbi i cõfessiõe requi
ritur partez esse presentem nõ sufficit sola presentia nisi pars ꝑsens
dictã cõfessionẽ recipiat ⁊ acceptet. ita tenuit Cy. i. l. j. in. vj. q. C. de
cõfessis. Idẽ firmat ibi latius Sali. i. xv. oppo. vbi đt ꝙ si cõfessio tã
ad liberandũ q̃ ad obligãdũ emanauit aduersario non petente seu
non instante nec recipiẽte vel saltẽ acceptãte nõ preiudicat ꝯfitẽti.
probat ipse primo: q: nõ deseruit significato verbi. l. ij. §. appellata.
ff. si cer. petat. l. tugurij. ff. de verb. sig. c. cũ scđm. de prebẽ. est enim cõ
fessio simul duorũ plurium ue eiusdẽ rei fassio ex dictione cũ que si-
multatẽ no. ff. de pac. l. j. ff. de act. ⁊ obli. l. cõsensu. ⁊. l. j. C. de lit. ꝯtest.
⁊ fassio qđ idem est ꝙ dictio deriuat enim a faris vel fare ⁊c. si ergo
simul vterq̧ nõ fatur nõ dz valere confessio. ar. l. j. in prin. ff. de ver.
ob. Secũdo mouet q: cũ aduersarius neutrũ predictorũ fecerit non
vr de ea curasse vt nõ vera. Tertio q: multi per iocũ vel per solatiũ
talia verba proferunt vel vt euitẽt interdũ petitores querentes ab
eis mutuari ⁊ ipsi curialiter volentes illos repellere dicũt ego non
habeo: imo a Petro hic existente recepi pridie centũ mutuo. ⁊ tamẽ
Petrus tacet qui si forsan testẽ vocaret ille tũc negaret. Itẽ q: in cõ
fessiõe quasi ꝯhitur. l. de etate. §. qui interrogatus. ff. de interro. act.
⁊ in quasi ꝯtractu cõsensus exigit. ff. đ actio. ⁊ obli. l. obligationũ sub-
stãtia. §. j. ⁊. ij. Et idẽ etiã tenuit ipsemet Sali. in. l. iubemus. C. de li-
ber. cau. vbi iuxta illã glo. ibi dicentem qđ nõ sufficit ꝯfessionem ap-
1 parere in actis factã corã tabelliõe vel iudice sed requirit † ꝙ fiat co-
ram iudice ⁊ in figura iudicij q̃rit Sali. ibi quomodo intelligat fie-
ri in figura iudicij. ⁊ rñdet ꝙ suo iudicio itelligi dz qñ fit ad petitio-
nem partis si pars est ꝑsens vel ad petitionẽ iudicis interrogantis
seu cõfessionem acceptantis. ⁊ in figura iudicij. l. eo pro tribunali se
dẽte. l. interrogatum. C. de lib. causa. ¶ Et ex hoc dicit notari ꝙ nõ
sufficit ꝙ testes super cõfessione deponentes dicãt illũ cõfessum fuis
se corã vel ꝑsente iudice. nec sufficeret eadẽ rõne si dicerẽt ꝙ cõfessio
extraiudicialis facta fuit parte ꝑsente: sed debẽt addere ⁊ eo instã-
te ⁊ petente seu cõfessionem acceptãte ꝑm eũ. Idẽ etiã tenuit Bal.
in. l. suus

in.l.suus heres.C.de repud.here.in.ij.no.τ ibi vr̄ esse tex.iūcta glo.
hoc etiā sequit̄ Florian⁹ de sancto Petro in.l.fi.ff.de interrog.ac.ꝑ
aliquas rōnes q̄ in effectu fuerūt Sal.ī locis.s̄.alleg.τ recitaui.s̄.
2 Pro hoc etiā adduco †no.ꝑ Pe.τ Cy.in aut.sacramēta puber.C.
si aduer.vendi.in.x.q.vbi dicunt ꝙ lꝫ sufficiat fieri cōfessionē corā
iudice ad hoc vt acq̄ratur parti etiā absenti:q꞉ iudex tāq̄ꝫ publica ꝑ
sona pōt acq̄rere absenti.l.j.§.exigere.ff.de magist.cōue.l.ij.cū seq.
ff.rē pup.sal.fore.τ ibi plene ꝑ doc.tñ hoc dicunt esse verum si iudex
erat presens ad hoc τ apparet ꝙ erat huius propositi vt ꝯfessionē
ꝑ absente reciperet.al's nō sufficeret p̄sentia.τ probant per.d.l.fi.ff.
de interrog.act.idē in hoc vlti.vr̄ sentire Bar.τ Bal.ī.l.postq̄ꝫ liti.
C.de pac.τ.d.An.ī.c.fi.de confessis.τ plene prosequit̄ Pe.de anch.
ī cle.j.de renū.cū si. ¶ Ad predictorū ꝯfirmationē adduco vrgētē
rōnē.nā vt dixi ſm cōem sniāꝫ requirit̄ in ꝯfessione saltē p̄sentia
3 aduersarij. Modo dico sic †vbi lex requirit presentiā alicui⁹ requi-
ritur pn̄tia τ intelligētia simul:vñ nō sufficeret sola corporis pn̄tia.
l.corā.ff.de verb.signi.l.diē ꝑferre.§.corā.ff.de arbi.l.j.ī fi.ff.d auto.
tuto.lꝫ ergo testes Marij dicāt Mariñ fuisse pn̄tē dicte confes-
sioni tñ nō per hoc dicunt̄ ꝓbare presentiam cū intelligentia ꝓut
requirebat̄.hoc aperte decidit Bar.ī.d.l.in fi.ff.de aut.tuto.τ Bar.
in suo tractatu de teste ī secūda char.τ Bal.τ Ang.in.l.heredes pa
lā in prin.ff.de testa.τ Bal.in.l.j.ad fi.C.de bono.posses.ſm tabu.et
in.l.testiū.in.iiij.col.C.de testi.vbi dicūt ꝙ lꝫ testis interrogatus an
titius talia verba dixerit τc.deponat ꝙ sic.τ īterrogatus in causa
scientie dixerit scio:q꞉ fui presens dicat̄ presumptiue τ opportune
ꝯcludere:q꞉ intelligit̄ p̄sens τ intelligēs cū de sua intelligentia sem
per sit certus.τ ita intelligat̄.d.l.j.de aut.tuto.cū si.tñ vbi non depo
4 nit †de presentia ipsiusmet testis:sꝫ de p̄sentia tertij:tunc nō intelli-
gitur testis deponere τ cōcludere ꝙ ille terti⁹ q̄ fuit presens fuerit
intelligens.q꞉ potuit esse presens corpore τ non animo.l.ij.§.volun
tate.τ qđ ibi no.in glo.in verbo sed si absens.ff.so.ma.vnde in pro-
posito testes deponētes de presentia Marij nō dicūtur deponere
τ ꝓbare presentiāꝫ eo modo quo requiritur.scꝫ cū intelligētia.τ sic
nō habetur pro p̄sente dicta.l.corā.cū simili. ¶ Ex predictis appa
ret clara rñsio ad cōtraria iura dicētia ꝙ cōfessio facta ꝑte presen-
te preiudicat.naꝫ debet intelligi parte p̄sente.scꝫ ac instāte τ acce-
ptante:vt.s̄.deduxi.itē saltē debet intelligi parte p̄sente scꝫ τ intel-
ligente de qua intelligentia non est probatū vt clare ostendi supra.
¶ Postremo non obstat qđ vbi agit̄ de liberatione cōfessio facta
parte absente p̄iudicat vt no.gl.in.d.§.si liberationis verba.quan-
tomagis ergo si sit facta parte p̄sente:licet nō instāte vel nō intelli-
5 gente:q꞉ ad hoc rñdeo †ꝙ opinio glo.prealleg.cōiter reprehēditur
τ in ꝯtrariū est gl.in.l.pomp.ff.de neg.gest.in glo.magna.τ in.l.idem
in duob⁹.τ ibi doc.ff.de pac.τ ꝓ hac opi.Bart.in.d.§.liberationis.
inducit tex.in.l.si tibi.§.si pact⁹.ff.de pac.τ ꝓ hoc etiāꝫ allegat alia
iura et rōnes vt ibi pleni⁹ per euꝫ.τ idē tenuit Pe.τ Cy.in.l.gene-
raliter.in.iiij.q.C.de nō nu.pe.τ do.Ant.in.c.fi.de cōfessis.τ Bald.
in.l.nō idcirco.C.de iuris τ fac.igno.τ in.c.j.de eo q̄ finē fecit agna.
brdi.§.nos aūt.ff.de pac.ꝑ plures rōnes quas breuitatis cā omit-
to.idē Bar.in.d.l.tale pactū.in p̄n.idē tꝫ Salı.in.l.j.in.xv.oppo.C.
de cōfessis.hoc ēt tenuit do.Anto.dñs Flori.et Imo.in.c.veniens.
de renū.et Ricar.de Sali.et dñs Barto.de Sali.ī.l.postq̄ꝫ liti.C.de
pac.vbi inter cetera rñdēt ad no.ꝑ gl.ī dicta.l.nō solū.§.si liberatio
nis verba qđ illa glo.ꝓcedit in renuntiatione:secus in confessione
per dictū.§.si q̄s absente.τ.d.l.fi.de interoga.actio.τ ꝑ.c.si cautio.
cū ibi no.de fide instrumētorū.τ in dicto.c.fi.de cōfes.τ ratio diuer-
sitatis est ſm eos q꞉ per cōfessionē quis agit principaliter declara-
re nō aūt aliquid inducere principaliter:sed per renuntiationē q̄s
agit renūtiare principaliter.τ sic tollere obligationē:cui actui est
stādum cum obligationes sint odiose τ liberationes fauorabiles.l.
arrian⁹.ff.de actio.τ obliga.τ.l.fauorabiliores.de reg.iur. Ex qb⁹
omnib⁹ clare constare videtur qđ cū remaneat ꝑfecte ꝓbata inten-
tio actoris per productionē dicti instrumēti obligatiōis quāq̄ꝫ re⁹
semiplene probasset intentionē suā non per hoc remanet in aliquo
elixa plena actoris probatio.c.ꝑ tuas.de cōditio.appo.c.in presen-
tia.de probatio.τ ibi elegāter declarat Pet.de anch.in repetitione
illi⁹.c.in.ij.oppo.τ.c.vt nostrū.τ ibi.doc.de offic.Archi.τ no.Cy.in
l.j.C.de ꝓcura.Bar.in.l.admonēdi.de iureiur.in versi.q̄ro quid si
actor ꝓbauit τc.cū versi.seq.τ Bal.in.l.in bonefidei in fi.post Cy.
C.de reb⁹ cre.τ dñs Anto.in.c.fi.in vlti.no.de successio.ab intest.τ
in.c.post electionē.de conces.preben. Erunt ergo partes iustissimi
iudicare debentis in pronuntiando τ cōdemnando reuꝫ ſm formā
petitionis τ instrumenti.τ victum victori τc.

¶ Summarium super consilio.clxxv.

1 ☞ Per institutionem factam in parte bonorū nō efficitur heres
vniuersalis.
2 Legitima quoquomodo per legata minui non potest.
3 Legata collata in voluntatē heredis per verba importantia arbi-
trium boni viri de iure valida sunt.4.
5 Ubi quantitas legati confertur in meram voluntatē alterius va-
let legatum.6.
7 Bonus vir dꝫ diuidere hereditatē paternā īter filios equaliter.9.
8 Illud qđ acquirit nepos ab auo reputatur profectitium.
10 Verba prout videbitur vel placebit quid important.

¶ Consilium.clxxv.

¶ Allegationes iuris in fauorem Bartholomei quondā magistri Alexan.pictoris de fauentia.



Ontingit dubitari stante
testamento cōdito ꝑ magistrū Alex.pictorē de fauē
tia in quo inter cetera Bartholomeū eius filium sibi
heredē instituit in ea parte τ portione suorū bonorū
que videbit̄ τ placebit infrascriptis suis heredibus
vniuersalibus volēs τ mādās ipsum de dicta parte τ portione suo
rum bonorū esse tacitum τ cōtētum. Et qđ plus de bonis dicte sue
hereditatis petere nō possit vel habere vigore legitime sibi debite
in dictis bonis iure nature seu alia quacūq̄ꝫ ratiōe vel cā In om-
nibus autem alijs suis bonis τc.dñm Joānem eius testatoris filiū
τ Stephanum guidatiū eius nepotē τ filiū dicti dñi Jo.sibi equis
portionibus heredes vniuersales instituit τc. Utrū dict⁹ Bartho.
siue ex cā testati siue intestati petere possit dimidiā dicte heredita
tis paterne vel quā partē. ¶ Et breuiter videtur dicendū ꝙ ad eū
spectet dimidia predicta τ illam petere possit. Ad qđ ostendendum
1 Primo p̄suppono †ꝙ per īstitutionē factā de dicto Bart.in ea par
te bonorūꝫ τc.nō efficitur Bartholomeus heres vniuersalis:sꝫ par
ticularis τ in re certa:vt plene traditur ꝑ Barto.τ doct.in.l.si quis
seruum.§.fi.ff.de leg.ij.τ de ipsis bonis deducēda sunt debita τ cre
dita.l.subsignatum.§.bona.ff.de verbo.signi.ff.de iure do.l.mulier
bona.nec nō etiā legata deducenda sunt prout tamē declarat Bar.
in prealleg.l.si quis seruū.§.fi.qđ tamē intelligēdum est salua legi-
2 tima debita iure nature que ꝑ †legata quoquomodo minui nō po-
test.l.quoniā.τ.l.sancimus.C.de inoffi.testa.vnde cū talis heres in
stitut⁹ in re certa habeatur loco legatarij.C.de here.insti.l.quoties.
cū materia τ iuxta plene no.per doc.maxime per Ang.τ do.Jo.de
imo.in.l.j.§.si ex fundo τ in.l.ex facto.la grande.ff.de heredi.insti.sꝫ
3 sic †est ꝙ legata collata in voluntatē heredis per verba importātia
arbitriū boni viri de iure valida sunt.ff.de leg.j.l.si sic ī prin.τ.ff.de
4 leg.iij.ī.l.fideicōmissa.§.quā q̄ꝫ.sꝫ in casu †nostro verba testatoris
fuerūt importantia arbitrium boni viri:vt verbū videbitur τ pla-
cebit vt.ff.de fideicom.lib.l.fideicōmissaria libertas τ in.l.thais.§.
sororē.τ in.l.lucius τ.C.co.ti.in.l.cum proponas. ¶ Preterea posi-
5 to etiam ꝙ verba †non importarēt arbitriū boni viri tamē quotiens
cunq̄ꝫ sola quātitas legati τ nō substantia ipsius legati cōfert̄ etiā
in merā voluntatē alteri⁹ tamē valet legatū:vt est tex.no.recte in-
tellectus.ff.de fideicom.liber.in.l.fideicōmissaria libertas.ita pote-
rit ibi in versi.quāq̄ꝫ autē in heredis arbitriū cōferri an debeat̄ nō
possit quantū debeat conferri pōt. Pro hoc etiā videt̄ tex.in.l.theo
pōpus.ff.de dote preleg.quē ita intellexit.d.Pe.de ancha extra de
6 testa.in.c.cū tibi. ¶ Pro hoc †etiam facit q꞉ licet substantia legati
nō possit cōferri in liberā voluntatē heredis vel alterius tñ electio
personarū legatariorū potest conferri in merā voluntatē heredis.
ff.de rebus dub.l.vtrū.§.j.τ.ff.de leg.ij.in.l.cū pater.§.hereditatē fi-
lius.pro hac decisione etiā videt̄ tex.in.l.j.versi.sꝫ cū ita.ff.de leg.ij.
Unde in ꝓposito siue dicamus ꝙ institutio predicta valet tanq̄ꝫ col
lata in arbitriū heredis per verba importantia arbitriū boni viri.
τ certe isto casu dꝫ bonus vir arbitrari ꝙ ad Bartholo.p̄dictū spe
ctet dimidia hereditatis predicte.τ sic tantūdē quantūdem specta-
re dꝫ ad dominū Joannē predictū ei⁹ fratrē τ heredē institutū vna
cū Stephano guidatio ei⁹ filio τ nepote dicti testatoris:equū eñ
7 dꝫ arbitrari bon⁹ †vir hereditatē paternā inter filios equaliter di-
uidendā:vt.C.famil.hercis.l.inter filios.τ.C.de lib.prete.in.l.maxi-
mum vitiū.versi.sancimus τc.cum si.qui bonus vir potissimum dꝫ
eq̄tatē amplecti.ff.de eo qđ certo loco.l.qđ si ephesi.§.fi.τ.ff.de reli-
gio.τ sump.fune.l.vt si quis.§.idē labeo. Et dꝫ bonus vir cōsidera-
re charitatem τ affectionē quam habebat τ habere debebat testa-
tor erga dictum Bartholomeū τ etiam qualitatem τ quātitatem
patrimonij.vt no.in dicta.l.j.τ ibi Bart.ff.de leg.ij.sed cū maxima
sit affectio τ charitas patris in filiū.l.scripto in fi.ff.vnde liberi.τ.l.
isti quidē in fi.ff.qđ metus causa.ergo non videtur iniquum arbi-
trari de dimidia cum affectio patris in filios par esse presumit̄ di
ctis legib⁹. ¶ Nec in casu nostro pōt dici ꝙ testator vocauerit Ste-
phanum guidacium eius nepotē ad partē hereditatis sue.τ ꝙ ꝑ cō
sequēs dominus Joānes non possit habere dimidiā dicte heredi-
8 tatis τ dictus Bartholomeus aliam dimidiā:q꞉ †respondetur qđ
illud qđ acquirit nepos ab auo isto casu reputat̄ profectitium τ to
tū pleno iure acquirit̄ patri.i.dicto domino Joanni.l.dedit dotē.τ
ibi Bar.ff.de colla.bono.τ ſm mat Jo.de imo.post Bar.τ ibi doc.ff.
de acqui.heredi.in.l.q̄ in aliena.§.interdū. Et fortius posito ꝙ esset
aduentitium saltem quo ad proprietatem acquirit̄ patri.C.de bo.

que libe.l.cum opoꝛtet cum vulgaribus.ergo quo ad dictum domi-nũ Joannem in effectu institutio facta de Stephano guidatio et de ipso dño Joanne reputaꝝ pro vna eadẽ portione cũ vni soli acq̄raꝝ. ¶ Aliter etiã pōt ad hoc rũderi ꝙ institutio facta d Stephano guidatio vna cũ dño Joanne ei⁹ patre intelligatur oꝛdine successiuo.s.ꝙ nepos intelligatur institut⁹ post moꝛtẽ dñi Joãnis sui patris vt firmat gl. Bar.ꝛ doc.in.l.gallus.§.quidam recte.ff.de lib.ꝛ posthu.ꝛ sic concludẽdo cũ in dicto testamẽto videatur quo ad effectũ vnus tantum heres vniuersalis institutus.s.dñs Joan.non sunt per bonũ virũ fiende nisi due partes viriles quarum vna cōfertur dicto dño Joanni ꝛ alia dicto Bar. ¶ Siue etiaꝫ dicam⁹ ꝙ dicta istitutio in re certa sit collata in heredem ꝑ verba impoꝛtãtia
9 merã voluntatẽ ꝙ foꝛte videtur verius:vt.j.dicam.ꝛ tunc†cum dictus heres.s.dñs Joannes distulerit vltra annum declarare partẽ ꝛ quantitatẽ bonoꝝ quaꝫ assignare intendat dicto Bar.talis declaratio ꝛ electio est deuoluta ad dictum Bartholomeum vel saltẽ ad bonum virũ.hoc est ad illustrem dñam Rengardã de gonzaga arbitratricẽ ad hoc per partes electam iuxta id ꝙ legitur ꝛ not.i.l. fi.§.sed ꝛ si quis.ꝛ ibi per doc.C.cõia de leg.ꝛ in.l.j.ꝛ in.l.cum q̄dã ff.de leg.ij.ergo dictus Bar.seu dicta dña Rengarda possunt declarare de dimidia hereditatis predicte ꝙ etiaꝫ videtur equissimum ꝛ iuri consonum iuribus maxime ꝛ rōnibus preallegatis. ¶ Q̄d
10 autẽ dicta†verba prout videbitur ꝛ placebit in casu isto impoꝛtent liberã voluntatẽ patet ratione adiunctoꝛum verboꝝ.nã ad dictã institutionẽ testatoꝛ adiecit ꝙ de bonis suis ipe Bar.petere vlteri⁹ nō posset vel habere vigoꝛe legitime debite iure nature vl̓ alia qua cunq̄ʒ de causa ꝛ per ꝯsequens ꝑmisit ei⁹ heredes vniuersales arbitrari posse minus legitima debita iure nature.ꝛ sic cõmisit eoꝛuꝫ libere volũtati nō aũt ad arbitriũ boni viri quo bonus vir nō minueret q̄d de iure nature debeꝝ:vnde dico ꝙ lꝫ in dubio dicta verba videbitur ꝛ placebit impoꝛtẽt arbitriũ boni viri tñ fallit quãdo alia verba adiunguntur que impoꝛtant liberã voluntatem vt not. Bar.in.d.l.si sic in ꝑn.ff.de leg.j.ꝛ in.l.alio.ff.de alimẽ.ꝛ ciba.lega. ¶ Quinimo etiã si dicerem⁹ ꝙ dicta institutio tāq̄ captatoꝛia nō teneret.l.captatoꝛias.ꝛ.l.illa institutio.ff.de here.insti.tñ testamentũ preteritione filij esset ipso iure nullum.l.inter cetera.ff.de libe.et posthu.l.maximũ vitiũ.de libe.prete.ff.de iniusto testa.l.filio ꝑterito cũ materia.ergo cũ nos sim⁹ in causa intestati dicti filij debẽt ad mitti ad hereditatẽ paternã q̄libet pro dimidia.d.l.inter filios.ꝛ.l. lege.C.de legit.here.cũ vulg. Ergo vtroq̄ʒ casu siue ex testõ siue ab intestato partes dñe arbitratricis debent esse in declarando dimidiam hereditatis predicte spectare ad dictum Bar. Alex.

¶ Summarium super consilio.clxxvj.

1 ☞ Locatoꝛ tenetur assignare detentationem rei locate.
2 Cõfessio ꝓcuratoꝛis spōte facta sine spãli mãdato nō ꝑiudicat dño.
3 Confessio vnius ex debitoꝛibus non nocet alijs.
4 Res liuellaria ex causa diuisionis potest vni preuenire.

¶ Consilium.clxxvj.



IN causa et lite vertente inter Magnificam dominam Mariam cõtarenã ex ꝑte vna agẽtẽ ꝛ.ꝑstãtes viros Hieronymũ ꝛ Blaxiũ de lignamine ex altera se defendẽtes non puto cum suppoꝛtatione potuisse de iure ita iudicari quemadmodum iudicatum est condemnãdo dictos reos conuentos ad soluendum libras quingentas sexagintaquinq̄ʒ pro pensionibus debitis vsq̄ʒ ꝛ per totum annum. M.cccclxviij.successiue singulis annis ad dandum ꝛ soluendum libras nonagintaseptem cum dimidio monetoꝝ:q2 locatio fuit facta de campis. M.ccccc.terre pro pensione soluenda ad rõnem solidoꝛum.xiij.pro quolibet cãpo.ꝛ sic apparet q̄d merces dꝫ solui ad numerũ campoꝛum.ꝛ sic ad rõnem mensure quo casu ꝯctus non dicitur perfectus nisi facta mẽsuratione ante vero dicitur cõtractus esse conditionalis.s.si et inquantũ tanta reperiatur esse mensura.l.q̄d sepe.§.in his.ff.de contrahen.emp.l.si in vendicatione.§.j.ff.de pericu.et commo.rei ven. siue loquamur de ꝯctu celebrato super rebus mobilibus siue super immobilibus vt inquit Bar.in consi.suo in incip.q̄õne domini croli de mutiano et pꝫ ex no.per Bar.in.l.iul.§.si titi⁹.de act.emp.ꝛ in d.l.si in venditione.§.j.per illum tex.et vbicunq̄ʒ pretium seu merces constituitur pro numero mensure tũc semper dicitur facta locatio seu venditio ad mensuram dato q̄d certũ coꝛpus cũ demonstratione confiniũ esset expressum. Et probatur dictis iuribus.et notat Bar.in.d.l.iul.§.si titi⁹.ff.de act.emp.et Bal.in.l.j.in.iiij.oppo.C.de periculo et cõmo.rei vendi.ergo cũ non sit probatũ per duos testes contestes vel aliter de mensuratione dictoꝝ campoꝝ.cl.sequitur q̄d non potest dici dictũ ꝯctum fuisse perfectum.et sic ex eo agi non pōt.l.cedere diem.de verb.sign.l.iul.§.offerri.ff.de act.emp. ¶ Ac-
1 cedit†q2 locatoꝛ tenetur assignare et tradere detentionẽ rei locate conductoꝛi al̓s non dicitꝝ adimpleuisse contractũ ꝑ parte sua.l.ex conducto in ꝑn.ff.loca.et non potest dici ꝙ ante mensurationem tradiderit detentionem dictoꝝ centum quinquaginta campoꝛuꝫ: q2 non pōt cõstare q̄d tanti fuerint.ꝛ sic nō releuet illa assignatio facta per illũ presbyterum baptistã de qua apparet iuxta instr̃ꝫ locatiõis. ¶ Nec ad hoc obstat si diceretur ꝙ dicti fratres de lig.remãserũt concoꝛdes ꝛ cõtenti de quãtitate mẽsure:q2 rũdeo ꝙ quo ad Blaxium nihil est probatuꝫ.s.q̄d ipse cõsenserit vel alius qui ab eo
2 sufficiẽs mãdatũ haberet nã confessio†procuratoꝛis sine spãli mãdato spōte facta nō preiudicat dño.l.certũ.§.sed an ipsos.ff.de ꝯfes. ꝛ plene.no.in.l.j.C.de ꝯfessis.ꝛ.l.c.fi.de cõfessis. ¶ Nec dicaꝝ q̄d cõ
3 fessio†vnius ex dictis debitoꝛibus ꝛ fratrib⁹ noceat alij:q2 hoc est falsum.l.j.ꝛ.ij.C.quib⁹ res iudi.nō nocet.nec sumus in materia an cõfessio vnius ex pluribus reis debẽdi obligatis in solidũ noceat alteri q2isti nō sunt duo rei debendi obligati in solidũ.sed ꝑ hereditarijs poꝛtiõibus.l.j.C.si cer.pe.l.ꝑ hereditarijs.C.de heredi.vel act. ¶ Ex quibus cõcludo ꝙ saltẽ quo ad Blaxiũ nō potuit ita pronũtiari. Et ex predictis apparet q̄d quo ad neutrũ dictoꝝ fratrũ pōt dici habere lotũ pena priuationis ex nō solutione pensiõis:q2 requiritur cessatio per triennũ.l.ij.C.de iure emphy.ꝛ nō probaꝝ per testes ꝙ dict⁹ Hieronymus fecerit dictã ꝯfessionẽ tã trienio elapso.
4 ¶ Preterea verbo†ferꝝ q̄d dicta res liuellaria ex cã diuisiõis obuenit dicto Blaxio ꝛ de iure ex causa diuisiõis hoc fieri potuit:vt ꝑ Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.in.x.q.de verb.obli.ꝛ in.l.ꝛ iõ.ff. de condi.furti.ꝛ in.l.cũ hi.§.si vnt.ff.de trãsac.ꝛ in.l.si dom⁹.§.fi.de leg.j.ꝛ in suo cõsilio inci.ex themate ꝑdicto tria dubia ꝛc.ꝛ eit magis cõmunis opi.ꝛ iõ factũ dicti Hieronymi post dictã diuisioneꝫ nō posset nocere dicto Blaxio.l.si partẽ.§.fi.ff.q̄uẽadm.serui.amit. l.si superatus.in ꝑin.ff.de pigno.cum.si. Alex.

¶ Summarium super consilio.clxxvij.

1 ☞ Dominium dotis transfertur in maritum.
2 Jus dotis est ius vniuersale.
3 Hereditas non adita transmittitur ad filiam.
4 Ad hoc vt q̄s vadat tramite recto opꝫ mẽsurari per agrimẽsoꝛes.
5 Antiqua instrumenta probant confines.
6 Jlla dicitur via publica que habet terrenum publicum.
7 Quomodo probetur memoꝛiam in contrarium non extare.8.
9 Per inundationem interrumpiꝝ prescriptio vie.10.
11 Prescriptio non tollit ipso iure ius tertij.
12 Bona fides debet allegari.
13 Jn prescriptiõe longi tempoꝛis opoꝛtet q̄d probet etiã presentiam illius contra quem prescribitur.
14 Testes deponentes de antiquioꝛi possessione preualent.

¶ Consilium.clxxvij.



IN christi nomine amen. Jn cã ꝛ lite vertente inter magistrũ Jacobũ matnetti tāq̄ legitimũ administratoꝛẽ Benedicti ei⁹ filij seu ser Antoniũ magistri Parij ꝓcuratoꝛẽ ꝛ ꝓcuratoꝛio noĩe dicti magistri Jacobi ꝛ dñe Piere ei⁹ nur⁹ agẽtes ex vna. Et Nellũ ꝛ zuntinũ fratres ꝛ filios Pauli de floꝛẽtia ex altera se defendẽtes. Tria ꝑncipaliter veniũt cõsiderãda ad fundãdã intẽtionẽ dicti magistri Jaco. vt ei cõpetere possit ꝯditio ex statuto posito sub rub.de possessiõib⁹ ablatis a flumine santerni in.ij.lib.statutoꝝ.rub.xlj. Primum est vt doceaꝝ de titulo dicti magistri Jacobi legitimi administratoꝛis
1 dicti Benedicti.ꝛ de isto est probatũ†ꝑ instr̃m dotis dicte domine Piere ꝑductũ in cã per quẽ titulũ dotis translatũ fuit dominium vel quasi in dictũ Benedictũ maritũ dicte domine Piere.l.doce ancillã.C.de rei vendi.ff.de iure dotium.l.quãuis.ꝛ.C.eo.ti.in.l.in rebus.cũ si. Et in dictũ Benedictũ tāq̄ in singularẽ successoꝛem fuit translatum ius agendi ad restõnem dicti terreni:vt pꝫ ꝑ verba instrumenti dotalis vbi dicta petia terre habet ꝑ confine viã publicã ꝛ datur in dotẽ dicta petia terre cum omnibus ꝛ singulis iurib⁹ ꝛ actionib⁹ que res habet in se seu supra se seu intra se seu ipsi rei aliquo modo spectantibus.ꝛ cũ accessibus ꝛ egressib⁹ vsq̄ʒ in vias publicas:ergo dicta petia terre fuit data titulo dotis vsq̄ʒ ad viã publicã pusterle.ꝛ sic vltra illã viã quã pars aduersa dicit esse viã publicã pusterle que nō est vt.j.tangetur.ꝛ probatur hoc etiam aperte in secũda cã appellationis super.vj.c.vbi expresse dicunt ꝙ via publica pusterle cõsueuerat ire ꝛ ire debet ꝑ terrenũ occupatũ per Nellum zuntinũ:ꝛ dicti confines de iure nedũ probantur ꝑ testes. sed etiã ꝑ instrumenta maxime ꝑinstrumẽtum ipsius tituli.l.titius heres.de act.emp.l.si fines.C.de euic. Et etiã sine illis verbis illud est de iure cõi.ff.de aqua plu.ar.l.si tertius.§.si prius.ꝛ ibi plene Bar.ꝛ doc.ꝛ glo.in.l.j.§.j.in verbo actione eo.tit.l.nō soluꝫ.§.fi.de oper.no.nun.per Jaco.de are.in.l.qui bona.§.fi.de damno.infec.ꝛ Dy.in.l.fluminuꝫ.§.adijcitur.de dam.infec.ꝛ per eundẽm regulã cuꝫ quis in ius lib.vj.ꝛ quod not. Barto.in.l.iij.C.q̄d metus causa. pro hoc.l.alienatio.ff.de ꝯtrahẽ.emp.ꝛ.l.rei.la.ij.ff.de verbo.significa. ¶ Et potissime in casu nostro quo dictus Benedict⁹ habet dic-
2 tam possessionẽ et petiam terre titulo et iure dotis†quod est ius vniuersale

vniuersale sicut est hereditas peculiũ ⁊c.l.quod dꝛ.ff.de impẽ.in re.
dota.fac.⁊ no.doc.in rubrica.ff.sol.matrimo.sꝫ sic est ꝙ trãslata he
reditate vel alio iure vniuersali trãseũt iura ⁊ actiones.l.nihil aliud
de verbo.signifi.l.ij.§.nõ solum.cum simi.de here.vel act.ven.ergo
trãslata re in dote trãseũt ⁊ quecũqꝫ iura ⁊ actiones. ¶ Preterea
vltra hoc ius agẽdi deductũ in p̃senti iudicio competit etiam dicte
dñe Piere iure hereditario ꝙ sic ostẽditur.Nã probatũ est ꝑ testes
qđ Antoni⁹ fuit filius legitim⁹ ⁊ naturalis Matthei magnani ⁊
qđ pro eo herede se gessit post eius mortẽ ⁊ quod dicta Piera fuit
filia legitima ⁊ naturalis dicti Antonij vt ꝓbãt testes producti in
secũda cã appellationis:videlicet Andreas quondã Petri ⁊ fran
ciscus quondã Ugolini ⁊ Benedictus ⁊ Petrus Joãnes et Tonius
dominici sup.xlv.xlvj.xlix.lj.⁊.lij.⁊ et super.xlij.capitulis probatũ
est et de morte dictoꝝ Matthei ⁊ Antonij per cõfessiones partis
aduerse in rñdẽdo positionibus penultimo loco ꝓductis per dictũ
magistrũ Jacobũ productũ est et testũ dicti Matthei in quo insti
3 tuit suũ heredẽ vniuersalẽ dictum Antoniũ eius filium qui et Anto
nius etiã si nõ adiuisset hereditatẽ dicti sui patris transmisisset eã
nõ aditã ad dictã Pieram eius filiam.ff.de testa.mili.l.ex militari.
§.si.cũ.l.seq.ff.de stipu.ser.l.liber homo.§.j.⁊ de castrẽ.pecu.l.here
ditatẽ.§.fili⁹.⁊ plene per scribẽtes in.l.vetre.de acqui.here.⁊ in.l.si
infanti.de iure deli.que dña Piera per publicũ instrumentũ produ
ctũ in cã solẽniter adiuit ⁊ se immiscuit hẽditati dictoꝝ Matthei
⁊ Antonij. ¶ Probatũ est et ꝙ dicta possessio dñe Piere ⁊ etiã di
cta ꝑticula terre que nũc in p̃senti iudicio petitur fuit tẽta ⁊ possessa
longo ⁊ longissimo tpe per dictũ Mattheum vsqꝫ in tps sue mor
tis et anteꝙ flumen santerni ibidẽ inundasset vt probãt hoc testes
multi ⁊ maxime testes ꝓducti in hac scđa cã appellatiõis vt Frãcis
cus quondã Ugolini quartus testis super trigesimoseptimo.c.⁊ se
quẽ.⁊ meli⁹ super.lviij.⁊.lix.capitulis.⁊ probat etiã benedict⁹ sup
eisdẽ capitulis ⁊ et Tonius dominici super.lviij.⁊.lix.capitulis:et
aliĩ testes que possessio remãsit in hereditate dci Matthei ⁊ sic suc
cessiue iure hereditario spectat ad dictã Pierã.ergo cõdictio ex sta
tuto ꝓdicto disponẽte ꝙ si flumẽ santerni acceperit de possessioni
bus alicui⁹ prout tendit testa ⁊ frons eius possidentis sequaꝛ flu
men.⁊ qđ nullus debeat ante testã seu frontẽ possessionis alicuius
eius qđ a flumine fuerit relictũ possessionẽ ingredi ⁊c.que conditio
fuit quesita dcõ Mattheo propter inundationẽ fluminis postea iu
re hereditario quesita est dicte dñe Piere.ergo ex vtroqꝫ capite cõ
stat ꝙ dictũ ius agẽdi competit dicte dñe Piere seu dicto magistro
Jaco. ¶ Scđm qđ necessario opꝫ ꝓbari est ꝙ flumẽ santerni cor
roderit de possessiõe dicte petie terre ⁊ istud est silr probatũ per te
stes ⁊ p̃mo per Frãciscũ sciaueris qui est scđs testis productus pro
pte dicti actoꝛis sup.xxij.c.idẽ etiã ꝓbat Andreas de fiorẽzola qui
est sextus testis product⁹ pro parte dicti actoꝛis super trigesimose
cũdo ⁊ quadragesimoprimo capitulis.idẽ etiã probat Jaco⁹ bel
lingãbi qui est duodecimus testis dicti magistri Jacobi actoꝛis su
per nono ⁊ sup trigesimotertio capitulis dicti actoꝛis.Idẽ et ꝓbat
Andreas danioli qui est decim⁹ testis dicti actoꝛis sup.ix.c.Idẽ be
ne ꝓbat Christophorus tirolacij qui est vigesim⁹ testis dicti actoꝛis
sup.lvij.c.Et optime etiam probat hoc ser Joãnes de monte catone
qui est decim⁹ testis ptis aduerse sup p̃mo capitulo ptis aduerse.et
et sup quinto ⁊ sexto interrogatoꝛio ⁊ etiã Tonius de solarolo duo
decim⁹ testis ptis aduerse super.j.c.⁊ Petrus surriginus septimus
testis ptis aduerse sup.v.c.ꝓbaꝛ et ꝑ testes clari⁹ in scđa cã appella
latiõis sup tertio ⁊ q̃rto capitulis.et sic de singulis:vt poterit sum
ma intelligẽtia iudicare debẽtis perquirere. ¶ Tertiũ ꝙ opꝫ ꝓba
ri est ꝙ ps aduersa cõuẽta occupatã teneat eã partẽ terreni que pe
tita est per dictũ magistrũ Jacobũ ⁊ istud et est probatũ tã per rñ
sionẽ factã ad libellũ per dictos cõuẽtos maxime in sexta oppositio
ne vbi dicunt ꝙ inter eos cõuentos ⁊ actoꝛẽ mediat asserta via pu
blica ⁊ lect⁹ fluminis.⁊ per cõñs cũ per magistrũ Jacobũ dicatur ⁊
ꝓbeꝛ per testes ꝙ sua petia terre petita trãscendit dictã assertã viã
⁊ lectũ fluminis:imo ꝑ nouẽ testes inter alios aperte ꝓbaꝛ ꝙ petia
terre petita per dictũ actoꝛẽ trãscẽdebat vltra plãtatã ⁊ fossatũ fa
ctã seu factũ per dictos Nellũ ⁊ Ziũtinũ:vt infra subdã. ¶ Proba
tur et hoc in quadã positione facta per partẽ aduersam posita post
alias positiones a charta.xviij.que incipit.Itẽ ꝙ testa vbi ponit ps
aduersa ꝙ qđã asserta testa vie pusterle:⁊ iuxta ipam viã ab vtra
qꝫ pte sunt infrascripti cõfines.vcꝫ inter alios Nellus et Ziũtinus.
Sꝫ dict⁹ magister Jacobus dicit ⁊ ꝓbat ꝙ dicta asserta via nõ est
via.imo vltra dictã viã sibi actoꝛi cõpetit ius maxime quia nõ pro
batur illã esse viã:vt infra declarabitur.Itẽ quia dictũ terrenũ oc
cupatũ per dictos Nellũ ⁊ Ziuntinũ est positũ ante testam ⁊ fron
tẽ possessionis dicti actoꝛis vt pꝫ ad oculũ ⁊ clarius patebit per li
neam ⁊ mẽsurã:ergo per ista probaꝛ ꝙ ipsi possident seu occupant
terrenũ petitum per dictum magistrum Jacobum.Et vt dixi non
potest aliquo modo melius cõstare:an possideant dictum terrenũ
petitũ ꝙ per oculum vel per lineam ⁊ mensurã:vt petitũ est in pro
cessu.Et qđ dicti Nellus ⁊ zũtinus teneãt ⁊ tenuerunt dictã partẽ
terreni petitã per dictũ Jacobũ manifeste cõfiteꝛ ps aduersa in se
cũda cã appellationis in positionib⁹ per ptẽ aduersam productis
de hanno.Mcccclix.die.xviij.mensis Januarij ⁊ clarissime et de
ponũt testes magistri Jacobi examinati in hac secũda cã appella
tionis sup scđo capitulo vbi expresse dicũt zũtinus ⁊ Nellus occu
parũt ⁊ occupãt dictã ptẽ terreni a flumine relictã que est ante testã
⁊ frontẽ possessionis dñe Piere ⁊ qđ si dcã possessio dñe Piere iret
tramite recto fm testã ⁊ frontem ipsius possessionis qđ necessario
protẽderet per terrenũ occupatũ per dictos Nellũ ⁊ zũtinũ. ¶ Cũ
cũ ꝓbata sint hec tria que sunt fundamenta intẽtionis actoꝛis cla
re sequiꝛ ꝙ sibi actoꝛi cõpetit cõditio ex statuto posito sub rubrica
de possessionib⁹ ablatis a flumine santerni maxie in vltia pticula
dicti statuti volẽtis ꝙ si flumẽ acceperit de possessione alicuius lici
tũ sit tali dño possessionis sequi flumẽ ꝑut testa ⁊ frõs possessionis
sue vadit qđ etiã est iuri cõi consonũ.ff.de acquir.re.do.l.adeo.§.qđ
si toto.cũ seq.⁊.l.ergo.§.alluuio.⁊.l.marit⁹ al's martianus.eo.tit.et
insti.de rerũ di.§.qđ si naturali.cũ seq.Item si dicta petia terre dñe
Piere hꝫ flumẽ pro cõfine vt probatũ est ꝑ testes ⁊ instrumenta mul
ta:ergo cũ cepit flumen alio fluere alueus fluminis derelictus spe
ctat ad ꝓdia possidẽtes.iuxta ripas fluminis:vt legib⁹.§.prime al
legatis. ¶ Ultra hec et corroboranꝛ iura magistri Jacobi p.xx.te
stes examinatos in cã ꝑncipali ⁊ per q̃tuoꝛ examinatos in cã appel
lationis pro pte sua:⁊ et per aliq̃s testes examinatos pro pte aduer
sa:vt per Simonẽ de la cauatta ⁊ cõplures alios q̃s poterit diligẽ
ter põderare excellẽtissimus dñs vicarius quoꝝ fides in eius pe
ctoꝛe ꝙplurimũ cõsistit.ff.de testi.l.iij.§.diuus.⁊ qđ no.Bar.in.l.lu
cius.ff.de insa.probãt enĩ oẽs testes ꝙ dicta via a longissimo tpe ci
4 tra ab vno capite vsqꝫ ad aliũ iuit tramite recto:vt ergo hoc pateat
an hodie vadat tramite recto opꝫ ꝑ lineã seu liuellũ ⁊ ꝑ agrimenso
res mẽsurari pte requisita ⁊ iudice ad locũ adeũte:vt est casus qđ
nis nostre in.l.si irruptiõe.ff.fi.reg.⁊.C.eo.ti.l.si quis sup.vbi dt im
perator ꝙ si vna ex ptib⁹ requisita recusauerit ad locũ accedere va
dat agrimẽsor cũ altera pte tñ.cũ enim oĩs scientia alia ancilleꝛ.⁊
hoc ars que architectoꝛia appellaꝛ de alijs cunctis disponit:vt di
cit Aristoteles in primo ethicoꝝ.non igiꝛ iniquũ est iudicantẽ hu
ius artis remedia in hac cã iterponere vltra hoc et testes magistri
Jacobi examinati in secũda cã appellationis dicunt ꝙ via cõsueuit
esse recta ⁊ qđ hodie nõ est recta. ¶ Preterea ⁊ forti⁹ nouẽ testes
deponũt ⁊ ꝓbãt expresse ꝙ a longissimo tpe citra dicta via erat cõ
sueta ire vltra plantatã ⁊ fossatũ factũ per dictos Nellum ⁊ zunti
num quoꝝ testiũ nomina sunt hec Frãciscus sciaueris secundus te
stis super.ix.c.⁊ idẽ dicit Bergaminus tertius testis sup.ix.c.⁊ idẽ
Andreas de fiorẽzola sextus testis super nono ⁊ trigesimosecũdo
⁊ q̃dragesimoprimo capitulis.⁊ idẽ Andreas de Bambaraldo octa
uus testis sup nono.c.⁊ sup.xxxiij.c.⁊ idẽ Mẽg⁹ non⁹ testis sup no
no.c.⁊ idẽ Dominicus de fulono.xj.testis super nono.c.⁊ idẽ Jaco
bus bellingãbi.xij.testis super nono ⁊ trigesimotertio capitulis.et
idẽ Stephanus de valissenno decimusquartus testis super nono
c.⁊ super.xxxiij.c.⁊ idem optime probat Christophorus tirolachij
sup trigesimonono capitulo.ꝓbaꝛ et per testes productos in scđa
causa appellationis qui et expresse deponunt ꝙ dicta possessio dñe
Piere protendit vltra fossatũ.⁊ hedullam ⁊ vltra presentẽ viã vsqꝫ
⁊ intus terrã quã occupãt zuntinus ⁊ Nellus ita deponũt dicti te
stes sup.xxxvij.c.⁊ super.lxix.c.⁊ sequentibus per quos testes ma
nifeste apparet de occupatione dictoꝝ Nelli ⁊ zũtini indebite fctã ⁊
qđ asserta via nõ est cõsueto ire prout hodie vadit. ¶ Confirmanꝛ
etiã iura dicti actoꝛis ꝑ multa instrumẽta antiquissima ꝓducta ꝑ
eũ in causa per q̃ probaꝛ qđ tam ista petia terre ꝙ etiã alie plures
ibi contingue ⁊ circũstãtes habebãt flumẽ santerni pro confine.er
go non poterant habere hãc assertã viã que est a latere fluminis et
similiter in dictis instrũs nullibi fit mẽtio de hac asserta via.vñ cũ
5 antiqua instrumenta probent de iure cõfines.c.cũ cãm.de proba.
c.cũ olim.iuncta glo.j.de censi.⁊ no.Bal.C.de iure delib.in.l.cũ ali
quis.in.iiij.notabi.⁊ glo.⁊ Bal.in.l.optimã.C.de contrahen.et cõ
mit.stipu.imo dictis instrumẽtis antiquis in istis antiquis magis
crediꝛ ꝙ testibus contrariũ dicentib⁹ iuxta gl.no.in.c.tertio lo
co.in gl.magna.de proba.⁊ Bal.in.l.optimã.C.de contrahen.⁊ cõ
mit.stip.⁊ induciꝛ ad hoc text.no.ff.de proba.in.l.census.bene facit
ff.finiũ reg.l.in finalib⁹. ¶ Nõ obstat ꝓdictis si diceret ꝙ ps aduer
sa ꝑ plures testes ꝓbet ꝙ dicta asserta via publica a lõgissimo tpe
citra iuit prout hodie vadit:qꝫ rñdeo ⁊ in hoc rogo dominationem
6 iudicantis vt placeat aduertere.nã p̃suppono ꝙ illa dr via publi
ca que hꝫ solũ.i.terrenum publicum certis finibus directum consti
tuta ab eo qui habuit ius publicandi.i.eã publicã faciendi vt diffi
nit iurisconsult⁹.in.l.ij.§.locoꝝ.ver.vie aũt publice ⁊c.ff.ne quid in
loco pub.al's autẽ non potest dici via publica nisi sit constituta via
publica ab habẽte potestatẽ vt dixi.vel nisi fuerit visitata ꝑ via pu
blica tanto tpe cui⁹ in cõtrariũ memoria nõ extat vt est text.in.l.vie
vicinales.ff.de locis ⁊ itinerib⁹ publicis:clarũ est aũt ꝙ non probaꝛ
istã viam fuisse de publico constitutã ab habente potestate:an aũt

sit probatũ istã fuisse viã vsitatã tanto tpe cuius in cõtrariũ memoria nõ extet dico q̃ nõ nedũ tãto tpe. sed ẽt nec tpe. xxx. annorũ. continuorũ absq; aliq̃ interruptione τ iteruallo p̃supposito q̃ tps. xxx. annorũ. satis eẽt qđ tñ nõ arbitror: verũ p. d. l. vie bñ fateor q̃ spacio xxx. anno. eẽt p̃scriptũ iuri petẽdi rẽ occupatã bonafide p dictũ zuntinũ τ nellũ quominꝰ possent inter eos poni õfines vt est tex. in. l. fi. C. finiũ regun. s; de illo non est tractandũ q2 nullibi est probatũ qđ dicti Nellus τ zũtinꝰ tenuerint dictũ terrenũ occupatũ nedũ p. xxx. annos. s; nec p. xx. vñ reuertẽdo ad ꝑpositũ dico p̃mo q̃ nõ ẽ ꝑbatũ de tpe cuius in cõtrarium memoria nõ existit quia nullus testis ꝑtis aduerse maxime dñi est interrogatꝰ in cã sciẽtie sup p̃mo. c. h̃

7 minime deponit: d; enĩ τ testis ad probãdũ memoriã in cõtrariũ nõ extare dicere q̃ cõis opi. ẽ memoriã nõ extare ẽ casus in. l. si arbiter ff. de ꝑba. ponit Bar. ff. de aqua plu. ar. i. l. ij. §. itẽ labeo qui c. §. pen. in fi. τ Inn. in. c. veniẽs. de ver. sig. τ gl. Jo. an. in. c. j. de p̃scrip. i. vj. τ Bal. in. l. cõuẽticulã. de epi. τ cle. post Spe. in ti. de ꝑba. §. j. ¶ Fortꝰ dico q̃ nec etiã ꝑbatũ est de p̃scriptione. xxx. anno. qđ ꝑbo. nã si testes expresse ꝑbarẽt id qđ cõtinet in p̃io. c. ꝑtis aduerse nõ p hoc eẽt ꝑbata p̃scriptio vie publice. d; enĩ in. d. c. qđ a. x. xv. xx. xxv. xlv. annis citra τ vltra τ a tãto tpe citra cuius initij memoria nõ extat in ꝯtrariũ via pusterle fuit via publica τc. nã. d. c. est verificatũ etiã si vna de tñi in toto tpe p̃dicto dcã via fuerit habita pro publica. est

8 ergo necesse vt ꝑbet ꝯtinuatũ tps q̃ capitulũ dicat a tãto tpe τ citra. l. j. §. qđ aũt. ff. de aq̃ quoti. τ esti. ista fuit no. practica Bart. ff. de vsucap. in. l. celsus. τ Host. τ Jo. and. in. c. l; cãm. de ꝑba. τ Bart. ẽt in. l. si post. ff. de rei vẽ. vbi dicit q̃ d; dicere articulꝰ a. x. annis citra τ per dcm̃ tps τ Bal. idẽ in. l. indicia. C. de rei vẽ. τ Inn. in. c. inter dilectos. de fi. instru. ¶ Et idẽ dico i tertio. c. qui stat similr vbi dicit q̃ a dicto tpe citra vsq; in p̃sentẽ τc. τ nõ dt p totũ dictũ tps. ¶ Super scdo vero caplo dicẽte q̃ via pusterle continue a dcõ tpe citra fuit τ erat put hodie est directa p directũ iter put hodie ꝑgit. Dico q̃ ẽt si testes expresse ꝑbarẽt istud capitulũ qđ quidẽ capitulũ nullomõ probant testes: s; p̃supposito q̃ probarent non h; releuare: vt dicat probata p̃scriptio vie publice qđ ostendo per solẽnẽ practicam Bar. in. d. l. celsus. ad fi. quẽ sequitur Bal. in. l. fi. in. xv. oppo. C. de edicto diui adri. vbi dicit q̃ nõ sufficit articlare τ ꝑbare q̃ quis possederit puta per. x. annos: vt quis dicat rẽ p̃scripsisse: s; d; articulare q̃ possederit p. x. annos finitos tali tpe: vt sic se ad certũ tps referat: alias aũt poterit esse q̃ vnꝰ testis sentiet de quibusdã decẽ annis τ alꝰ de alijs decẽ annis: vnde cũ probatio sit dubia nõ releuabit. c. in p̃ñtia. de proba. l. inter stipulantẽ. §. j. de foro cõpet. Ita qđ in ꝑposito licet articulus cõtineat q̃ a quadragintaquinq; annis citra via pusterle cõtinue fuit prout hodie est cum nõ sit articulatũ de q̃draginta quinq; annis finitis tali tpe nihil releuat vt dixi. ¶ Itẽ aduertat dominatio vestra: quia nonnulli testes dicunt qđ iam sunt. xxx. anni q̃ dicta via pusterle ibat put hodie vadit. q2 isti testes nihil probant: q2 vt dixit Bar. in. d. l. celsus. debẽt dicere qđ iam sunt. xxx. anni elapsi ante tps litis ꝯtestate: τ non añ tps depositiõis eorũ tex. est melior de iure s̃m Bar. ibi in. l. morte. C. de rei vẽdi. τ in. l. si post. ff. eo. tit. τ in. l. nec bona. τ ibi Bar. C. de p̃scrip. lõgi tẽpo. τ Bal. in. l. super lõgi. ad fi. eo. titu. Item si aliquis testis diceret q̃ vidit semp dictã viã vsitari pro publica non probat aliquod tẽpus continuum: imo etiã si diceret quod vidit quinquaginta annis semper ita vsitari nõ probat tẽpus continuũ: vt no. Dy. τ Bar. in. l. j. ff. solu. matri. Jaco. de are. τ Bal. in prima constitu. C. ad fi. d. Ant. τ do. Jo. in procimio decretalium. Ita qđ multum iuuat actorẽ q̃ pro parte rei nõ fuerit bene articulatũ τ male examinatum in causa principali. ¶ Item vnum est ponderandũ per qđ oẽs probationes partis aduerse corruũt. nã testes vtriusq; partis dicunt qđ iam lõgum tempus est qđ flumen inundauit dictã assertã viã. qđã enĩ dicunt iam sunt. xlvj. anni. vt dicit Ugolinus decimusquintus testis magistri Jacobi sup. vj. caplo. Andreas de fiorenzola sextꝰ testis eiusdẽ sup. xxxij. caplo. dicit de. xxx. annis. τ idẽ donatus septimus testis sup. ix. capitulo τ mẽgus nonus testis deponit sup. xxij. capitulo de. xxx. annis Joãnes magistri Bẽghi octauus testis ꝑtis aduerse sup p̃mo capitulo dicit q̃ sunt. xl. anni q̃ flumẽ inũdauit dictã assertã viam. Conius de solarolo duodecimus testis partis aduerse sup p̃mo capitulo deponit de. xxxv. annis bittinus de calnis septimus testis eiusdẽ ꝑtis sup q̃nto caplo dicit de vinginti annis aliqui alij sunt qui dicunt de alijs tpibus aliqui sunt qui non sunt interrogati de tempore: vnde cũ omnes deponant de ista inũ-

9 datione per ipsam τ inũdationẽ fuit interrupta p̃scriptio dicte asserte vie. ff. de acqui. possel. l. iij. §. nerua filius. τ ibi Bar. τ l. qui vniuersas. §. itẽ qđ a mari. eo. ti. τ no. idẽ Bal. i tractatu de alueo sup verbo aliõ sane τc. ita q̃ de nouo oportebat reinchoari τ cõpleri p̃scriptionẽ. no. Bar. in. l. si is q̃ pro emptore. §. si is qui bona. de vsucap. cũ si. que non põt esse cõpleta: quia pluries inundauit dictũ flumẽ per dictã viã τ lõgo tpe tenuit alueum super dicta via: vt p; per lecturã dictorũ testiũ per quẽ apparet nõ esse ab illo tpe citra decursum longissimũ tps qđ etiã si verũ esset qđ est falsum nõ est probatũ q̃ a tpe inundationis τ citra dicta via fuerit cõtinuo vsitata pro via publica τ est maxime aduertẽdũ quia testes multi deponentes de ista inũdatione absq; certo tpe non probãt necessario dictã p̃scriptionẽ fuisse cõpletã ante dictã inundationẽ: ergo probatio est dubia que nõ releuat vt. c. in p̃sentia. Itẽ etiã beneaduertatis q̃ si qui testes reperirent qui necessario cõcluderent τ probarẽt modis quibꝰ necesse esset eos deponere. vt probarent prout supradictũ est nõ poterit tñ negari quin sint pauciores testibꝰ dicti magistri Jacobi. ergo. τc. l. ob carmẽ. §. fi. cũ vul. ¶ Subdo τ credo dicere maximã veritatẽ q̃ cũ testes magistri Jacobi in effectu deponãt quod viderũt per longissima tẽpora dictã assertã viã ire tramite recto et aliter quã hodie vadat τ per terrenũ occupatũ per dictos Nellũ et Zũtinũ. Testes vero ꝑtis aduerse dicũt q̃ semp viderũt iam sunt xl. l. lx. anni τc. qđ dcã via ibat recto tramite put hodie vadit qđ isti testes partis aduerse debẽt reduci ad concordiã cum testibus actoris hoc modo. vc; q̃ ipsi viderunt iam est lõgissimũ tps dictã viam ire tramite recto put hodie vadit. vc; a domo fiuerij masaroli vsq; ad bedullã seu frõtẽ possessionis magr̃i Jacobi tramite recto put hodie vadit s; abinde infra non viderunt illã ire tramite recto put hodie vadit quia illo tũc flumen veniebat vsq; ad dictam bedullã et testã possessionis p̃dicte et occupabat dictã assertã viã abinde infra ita q̃ videri nõ poterat quo ire deberet via. τ ista est itẽtio multorum testiũ etiã ꝑtis aduerse τ maxime est intentio ser Jo. annis de mõte catone decimi testis super p̃mo. c. τ Frãcisci ghini vltimi testis super primo. c. ad quã cõcordiam. toto posse laborare debemus c. cũ tu. de testi. l. inter stipulantem. §. j. cum ibi no. de verb. ob. τ no. in. l. iij. §. fi. si cer. peta. τ in. l. insulam solu. mat. cum infinitis concor. ¶ Preterea τ postremo pars aduersa opponit qđ ista asserta via ẽ publica τ sic opponit de iure tertij in quo non d; admitti. l. loci corpus. §. competit. si serut. ven. quia quantum ad reos cõuentos libe-

10 ras edes habemus τ maxime τ quãdo ius tertij non est ipso iure exclusiũ iuris agentis prout est in casu isto quo ius tertij s; vie pu-

11 blice est causatũ ab asserta prescriptione s̃m eos que p̃scriptio τ non tollit ius ipso iure. sed ope exceptionis vt est tex. gl. τ ibi Bal. in. l. j. C. si aduersus creditorem. lib. vij. τ glo. in. l cum notissimi. in princi. que incipit sed cum persona de prescrip. xxx. ann. τ Bal. in. l. sicut. eo. tit. facit qđ no. Bar. in. l. legaui. de libe. lega. τ in. l. si is qui. §. fiaũtꝰ. de sol. τ in. l. fi. rem ra. ha. cũ simi. ¶ Ex quibus omnibus breuiter cõcludo fundatam τ probatam esse intentionem actoris tã in causa principali q̃ appellationis τ probatiões partis aduerse i nihilo obstare vt. s. probaui. Et pronũtiari τ declarari debere dicto magistro Jacobo τ eius ꝑcuratori restitui debere quantũ ostendit τ demonstrat testa. τ frons possessiõis sue in terreno occupato p dictos Nellũ τ Zuntinum. Et vt p̃dicta habilius fieri possint q̃ per agrimensores per vos eligendos ponatur linea τ filũ seu squadrum vt videatur quantũ sit occupatũ τ pronũtiari τ declarari debere male iudicatũ τ bene appellatum τ in omnibus τ per omnia prout in libello appellationis cõtinetur. ¶ Nec habet etiã iuuare q̃ in causa appellatiõis pars aduersa conet velle probare q̃ dicta petiaterre in qua hodie est plãtata saliciũ fuerit tẽta τ possessa p dictos Nellum τ zuntinũ a. xx. annis citra τ sic velint se tueri exceptiõe p̃scriptionis q2 cautasola est pluribus rationibus. Et primo quia non constat de titulo. ergo p̃scriptio longi temporis nihil iuuat. Et si de aliquo titulo cõstaret non constat q̃ in dicto titulo cõprehendatur dicta ꝑticula possessionis de qua nũc est questio. Itẽ non probat p testes saltẽ concordes quãto tẽpore possederit τ in dubio sunt singulares in tẽpore. Item vt dixi supra non deponunt testes de initio neq; de fine eiusdem tpis. item nõ est allegata bona fides sine qua nulla p̃scriptio causari põt. c. fin. de p̃scrip. τ in regula possessor. et l;

12 al's dicamꝰ τ qđ ex titulo vel alia quauis de cã bona fides presumat tñ sp d; allegari al's non opitulat exceptio prescriptionis. l. si adulterium cũ incestu. §. idẽ pollioni. de adul. p quẽ tex. ita no. dixit Bald. in. l. sup longi in versi. illud aũt tene firũ cordi τc. C. de p̃scrip. lon. tẽpo. τ Ang. in. l. cum qui. §. fi. ff. de publicia. facit qđ no. in cle. appellanti. de app. τ in. c. ij. vt li. nõ cõtest. ¶ Preterea q̃ fundat se ex pre-

13 scriptione longi tpis hoc est. x. annorũ op; τ qđ ꝑbet etiã p̃sentiã illius cõtra quẽ p̃scribit al's non obtinet ita t; Ja. bu. in. l. vlt. p illũ. tex. C. de p̃scrip. lon. tempo. quem sequit Bal. per illũ tex. in. l. prescriptione. C. quibus ob. long. tẽp. prescrip. vnde cum in casu nostro non sit tractãdũ de p̃scriptione. xx. annorũ. s; x. tñ quia de. xx. annis saltẽ completis ante motũ p̃sens iudiciũ non probat per testes nec aliquo modo. ergo frustra de p̃scriptione tractãdũ est. ¶ Nec etiã h; releuare ꝑtẽ aduersam id quod conat probare. vc; q̃ possessio Joãnis de la stella veniebat τ ꝑtendebat vsq; ad bedullã: quia testes hoc nõ ꝑbãt: imo dicũt ipsimet testes partis aduerse examinati in hac scda cã appellationis qđ Matthẽꝰ Magnanꝰ nõ potuisset possidere vltra bedullã q̃n ipi scinssent: s; si noães ð la stella ibidẽ possideat duo ñ poterãt isolidũ tenere neq; isolidũ possidere l. iij. §. ex ꝯtrio. ff. ð acq. pos. l. si vt certo. §. si duobꝰ vehiculũ. ff. ɔmo. et vltra hoc multi τ plures testes magr̃i Jacobi deponũt q̃ possessio dicti

dicti magistri Jacobi protendit vltra bedullā ꝑ decē ꝑticas ⁊ ēt de
antiquiori possessiōe deponūt ergo tales testes:tuz q: plures tuz q:
14 †de antiquiori possessiōe deponētes ꝓualēt testibus dictorꝫ nelli ⁊
zuntini.l.ob carmē.§.fi.de test.c.in nr̄a.de test.⁊.c.lz cāni.de proba.
¶ Preterea nihil āpli9 tractādū est de terra Joānis de la stella:q:
cū tota terra fuerit a flumine inundata ⁊ corrosa ⁊ ꝓmā formā ami
serit lz postea flumē cessauerit nō rediit dn̄iū dicte terre ad dictū ioā
nē de la stella sz ad habentē ꝓdiū ibi vicinū vt.l.adeo.§.qd̄ si post.cū
ibi not.ff.de acqui.re.do.q̄ aūt dicta terra Joānis de la stella fuerit
ī totū inundata ⁊ corrosa ꝓbāt testes magistri Jacobi examinati ī
hac scd̄a causa appellationis ⁊ maxime Franciscus quondā Ugoli
ni quartus testis sup.ij.c.⁊ sequētib9 ⁊ oēs alij testes dicētes q̄ flu
mē inundauit ⁊ corrosit vsq3 ad hedullā.Itē isto casu ꝑs aduersa op
poneret de iure tertij ⁊ sic nō dz audiri:vt.s̄.dixi.¶ Et ꝑ predicta ⁊
alia multa que patēt in ꝓcessu que declaratiōe ⁊ legū auxilio nō in
digent cōstat dictū magistrū Jacobū tam in iure q̄ in equitate iusti
tiam fouere qd̄ clarius etiā patebit ꝑ inspectionē oculorū ⁊ ideo ꝓ
nuntiandū est indubitāter male appellatū ꝑ dictum ser Ludouicuz
⁊ bene iudicatū ꝑ dictū dominū Saluium.Consideret etiā ad maio
rem euidentiam rei dn̄s iudicās q̄ magister Lucas vnus ex ingros
satoribus ⁊ iudex prime cause examinatus ꝑ parte dicti magistri
Jacobi in causa appellationis attestaṫ q̄ semꝑ ei ⁊ socio visum fuit
qd̄ magister Jacob9 iustitiā foueret.Et q: plurib9 impeditus ⁊ am
plius sum finem faciam.Laus Deo.Alex.

¶ Summarium super consilio.clxxviij.

1 ☞ Appellatione familie comprehenduntur filij.
2 Legando alimenta tali cū familia perinde est ac si legasset alimēta
tali ⁊ familie.
3 In transactione sup alimentis est necessaria autoritas pretoris.
4 Nō pōt quis renuntiare quo ad alimenta debita vxori ⁊ liberis.
5 Alimenta nō debent prestari in alio loco q̄ in domo in qua dixit te
stator.6.
7 An pro alimentis preteritis possit peti estimatio.

¶ Consilium.clxxviij.

¶ Casus talis est.

¶ Jacobus condidit testm̄ eius vltimā voluntatē.In quo inter ce
tera tale fecit legatū seu ordinamentū vz.¶ Itē iure legati voluit
disposuit mādauit ac reliquit dn̄s testator q̄ Christophorus possit
⁊ valeat cū sua familia se reducere cū.d.Paula ipsius testatoris vxo
re in domo sue habitationis ⁊ cū ea ⁊ ꝑ eā in domo sue habitatiōis
morari ⁊ habitare atq3 recipi ⁊ acceptari ⁊ toto tpe sue naturalis
vite ꝑcipere ⁊ hr̄e alimēta sibi ⁊ dicte eius familie necessaria ꝑ vi
ctu ⁊ expēsis ⁊ de redditib9 fructib9 ⁊ bonis sue hereditatis ⁊ vna
cū dicta.d.Paula eius herede ⁊ vsufructuaria antedicta.Et ī oib9
alijs suis bonis certos alios sibi instituit heredes.¶ Post mortē di
cti testatoris ⁊ adita eius hereditate per dictos eius heredes super
uixit dictus Christophorus per duodecim annos ⁊ vltra q̇ Christo
phor9 tpe mortis dicti testatoris habebat vxorē ⁊ filios ⁊ post mor
tē dicti testatoris ēt habuit alios filios.Nec reperiṫ q̄ dicti heredes
dicti testatoris dicta alimēta vnq̄ ꝑstiterint dicto Christophoro vl'
eius familie.¶ Interī viuēte dicto Christophoro orta fuit materia
q̄stionis inter dictā Paulā heredē vsufructuariā z dicti testatoris ex
vna ꝑte ⁊ ꝑfatos heredes ꝓprietario dicti testatoris ex altera cuius
occasione facta fuit quedā transactio inter ipsas ꝑtes in qua trans
actione inter cetera dicta.d.Paula promisit dictis heredib9 dicti te
statoris se facturā ⁊ curaturā.Ita ⁊ taliter q̄ dict9 Christophorus
vel eius heredes ꝓpetuo nihil peterēt de dicto legato vel eius occa
sione ⁊ q̄ eos nullatenus inquietarēt.Et si secus fieret ꝓmisit ipsa
d.Paula dictos heredes penitus sine dāno eximere ⁊ ꝯseruare.Et
ꝑdicta fecit ⁊ ꝓmisit dicta.d.Paula ꝑn̄te volēte ⁊ consentiēte dicto
Christophoro suo noīe ⁊ vice ⁊ oium ⁊ singulorꝫ de sua familia.Et
oīm ⁊ singulorꝫ aliorꝫ quorꝫ ītererat seu īteresse poterat seu poterit
in futurū ꝓ q̇b9 de facto ꝓmisit.Et dictis nominib9 ꝑ pactū renūtiā
te oī ⁊ cuicūq3 iuri sibi ⁊ dictis de eius familia ⁊ alijs ꝓ q̇b9 de rato
ꝓmisit vt.s̄.cōpetēti seu ꝯpetituro vigore vel cā relicti seu ordinamē
ti antedicti.¶ Dictus Christophorus post ꝑdicta decessit superti
tibus vxore ⁊ filijs ipsius Christophori.¶ Nunc dicta vxor et filij
repudiata per ipsos filios hereditate dicti Christophori corꝫ patris
agunt ꝯtra heredes dicti testatoris ⁊ petūt certā pecunie quātitatē
ꝓ alimētis eis ꝑstañ.omissis ꝑ dictos heredes dicti testatoris a tpe
mortis dicti testatoris vsq3 in tempus mortis dicti Christophori.
¶ Queritur nunq̇d possint:⁊ nunquid debeant obtinere.

Redēptoris inuocato suffra
gio. Uideretur forsan ad consultationem premissam.
¶ Prima consideratione respondendum competere di
ctis filijs quondam Christophori ⁊ eius vxori ius agendi ad dictas
quantitates rōne alimentorꝫ non prestitorꝫ.Nam fuerunt legata
1 alimenta Christophoro vna cū familia suā ⁊† appellatione fami
lie ꝯprehenduṫ filij.l.de testatio.l.pn̄ūtiatio.ff.de v̇.sig.⁊.l.fi.C.eo.
ti.⁊.l.q̇ in adoptionē.ff.de adoptio.cōprehēdiṫ etiā vxor in disposi
tione vltime volūtatis:vt ꝓbaṫ in.d.l.fi.⁊ ibi Bar.⁊ est tex.apertus
in.l.q̇cūq3.C.de re mili.li.xij.⁊ in auṫ.de resti.fideicō.ī rub.facit.xj.
q.iij.qm̄ multos.¶ Quintmo dicit Bal.in.l.cōsentaneū.sup pe.gl.
C.quō ⁊ qn̄ iud.q̄ q̄libet ꝑsona mihi domestica dr̄ eē de familia mea
allegat.l.cū scimus.C.de agrico.⁊ cēsi.li.xj.inter quos domesticos
enumeraṫ vxor vt no.gl.pe.Cy.⁊ alij i.l.ij.C.de testi.⁊ Spec.ī ti.de
teste.§.j.in v̇.sz q̇d de vxore ⁊ ibi Jo.an.⁊ notant doc.in.c.in lr̄is.et
alibi dicit iuriscōsultus qd̄ legās habitationē viro vr̄ etiā in effectu
legasse vxori.l.ceterum.§.mulieri.ff.de vsu ⁊ hab.⁊.l.si ita stipula
2 tus fuero ꝑ te non fieri quominus.ff.de ver.ob.¶ Et legando† ali
mēta Christophoro cū familia ꝑinde est ac si testator dixisset relinq̇
alimēta Christophoro ⁊ ēt familie vt.l.illi cuz illo.ff.de vsuf.lega.⁊
l.titye textores.§.nihil.cū si.ff.de le.j.⁊ in.l.si ancilla cū liberis.co.ti.
⁊ plene ꝑ doc.in.l.si cui.ff.de fundo īstru.⁊ ī.l.fundū.C.de ver.signi.
3 ¶ Nec† hz obstare renūtiatio facta ꝑ Christophorū:q: ꝑrio nō vr̄
valuisse ꝓpter defectū autoritatis pretoris que necessaria vr̄ ī trans
actione que sup alimētis celebraṫ.l.de alimētis.C.de transa.⁊.l.cū
hi.q̄si ꝑ totā.l.ff.eo.ti.⁊ ꝓprie in renūtiatione ponit Spec.in ti.qui
si.sint legi.§.j.ver.sz pone quidā.⁊ expressius Bal.in.l.pactū qd̄ do
4 tali.ī fi.C.de colla.¶ Deniq3† dato qd̄ Christophorus potuisset re
nuntiare quātū erat ꝓ alimētis sue ꝑsone debitis tn̄ quo ad alimen
ta debita vxori ⁊ liberis nō potuit renūtiare.l.si arrogator.ff.de ado
ptio.c.filij nati.si de feu.fue.ꝯtro.l.si vnus.§.ante oīa.ff.de pac.⁊.l.
transactione.C.de transac.⁊ qd̄ in spē no.gl.in.l.pactū qd̄ dotali.C.
de colla.⁊ pulchre Dy.Ang.⁊ Bal.in.l.apud iulianū.§.si q̇s alicui.
ff.de leg.j.cū si.vbi dicūt q̄ si pater acq̇siuit feudū ꝓ se ⁊ filijs nō pōt
pater in ꝑiudiciū filiorꝫ renuntiare feudo.de quo etiā per Bal.in.l.
qui se patris in.ix.col.C.vnde lib.⁊ in.l.si in personā.C.de fideicom.
Item dato qd̄ ille cui alimenta relicta sunt se aliunde aluerit dz tn̄
ab herede consequi.l.de alimētis.⁊ illū tex.ad hoc ibi no.Bal.C.de
5 transa.¶ Sed†his nō obstātibus puto ꝓculdubio dictos agentes
in dicta eorꝫ petitione obtinere non posse ex pluribus.Nā reliquit
testator dicta alimēta ꝑstanda in domo dicti testatoris seu habita
tionis eius vxoris ⁊ vna cū eius vxore de redditib9 ⁊ fructib9 sue he
reditatis vnde alibi quā in dicta domo ⁊ habitatiōe prestari nō de
buerunt nec debēt dicta alimēta vt.l.caio.§.imperator.⁊ ibi Bart.
ff.de ali.⁊ ciba.lega.l.si q̇s ita legauerit.ff.de condi.⁊ demon.⁊.l.q̇
ꝯcubinā.§.vxori.cū ibi no.ff.de cōditio.⁊ demon.dicta enim verba
qd̄ dictus Christophorus cū familia habeat alimēta vna cū vxore
testatoris in domo habitationis ipsius cēsentur adiecta ad comodū
⁊ fauorē illorꝫ ad quos spectat onus alimētorꝫ ratione cōmodioris
ꝑstatiōis.l.iiij.§.fi.a contrario sensu.ff.de ann.lega.ita dixit Bar.in
l.j.C.de lega.⁊ in.l.illis libertis.ff.de cōditio.et demō.et in.l.caio.§.
imperator.in fi.ff.de ali.lega.et Specu.in titu.qui si.sint legi.in ver.
quid si dixit in testō.⁊ expressius Bar.in consilio incipiēte quidam
sibi filios heredes ⁊c.vbi apertissime decidit casum nostrū.q̄rit eīn
ipse testator legauit filio fratris sui victū ⁊ vestitū in domo dicti te
statoris.⁊ d̄ bonis dicti testatoris dubitaṫ an dictus legatari9 pos
sit petere legatū extra domū testatoris.Scd̄o querit an dict9 lega
tarius possit petere alimēta ꝓ ꝑterito tpe quo sibi satisfactū nō fuit.
Tertio querit an dato qd̄ petere possit pro ꝑterito tpe an petere de
beat estimationē an vero res ipsas de quib9 alimēta ꝑstantur.quo
ad primū concludit qd̄ si legatarius cōmode habitare pōt in domo
ipsius testatoris nō debent alimēta extra domum ꝑstari q: illud re
spicit fauorē illius qui alimēta ꝑstare dz quia cuz minori sumptu in
domo sua alimēta ministrat vt docet facti experientia:q̄ est omniū
reruz magistra.c.quā sit.de elec.nisi legatarius ibidē habitare im
pediret ꝓpter factū vel seuitiā ei9 q̇ ad alimēta teneṫ in domo eius
ꝑstare.allegat.d.l.q̇ cū ꝯcubinā.§.vxori.et.l.meuia.ī ꝓnci.⁊.§.j.ff.de
ann.leg.cū concordātijs allegatis ꝑ eū in dicto consilio vbi etiā rn̄
det ad nōnulla q̄ possent in ꝯtrariū allegari.¶ Circa scd̄m dubiū
rn̄det q̄ si legatarius in domo stetit in qua alimēta ꝑstāda erāt vl' ꝑ
ip̄m legatariū non stetit:sed ꝑ aliū quominus in dicta domo staret
pōt legatari9 ꝓ tpe ꝑterito petere si sibi ꝑstita nō fuerūt ita dicit eē
casuz in.l.libertis quos.§.manumissis.ff.de alimē.⁊ cib.lega.⁊ istd̄
quo ad cōsultationē nostrā ponit gladiū ad radicē.cū eīn steterit ꝑ
dictū Christophorū ⁊ ei9 familiā quominus habitauerint in domo
habitatiōis ꝑdicte ⁊ vna cū vxore dicti testatoris nec ꝓbatū sit de
aliquo iusto impedimēto:ideo sine dubio videri nulla peti posse ali
6 mēta.¶ Pro hoc†facit q: ille cui legata sunt alimēta in domo te
statoris ꝑstanda dz in domo ꝑstare seruitia fm̄ qualitatem sue ꝑso
ne:vt egregie voluit Bar.in.l.caio.§.impator.ff.de alimen.et ciba.
lega.⁊ expressius Bal.in.l.ꝑallega.l.j.C.de lega.vbi dicit q̄ talis ꝑ
sona saltē ad operas obsequiales teneṫ alias nō dz habere alimen
ta.Juxta illud qui non laborat nō māducat.allegat in argumentū.
l.in rebus.§.possunt.ff.cōmo.⁊.l.scio.§.fi.ff.de ann.lega.cū qua de
cisione etiam trāsit Pau.de cast.in.l.diuortio.in prin.ff.solu.matri.
7 ¶ Quo ad tertium†dubium.s.an dato qd̄ aliqua alimēta pro tem
pore preterito peti possent.an peti possit estimatio.Respōdet Bar.

in preallegato consilio premittendum esse quod in alimentis presentibus et futuris non dr debita quantitas pecunie: sed debet habitatio. Item vinum frumentum: medicine: lectum: vestimentum: et alia necessaria ad victum. l. verbo victus cum l. seq. ff. de ver. sig. et l. legatis. ff. de ali. et ciba. lega. Ideo ista erant in petitione in alimentis futuris. Sed in preteritis dicit quod quedam sunt que preterito tpe pereunt: vt est habitatio. nam impossibile est quod tu des mihi habitationem precedentis temporis: vnde pro illa petitur estimatio. allegat. l. si vsusfructus mihi in biennium. ff. de vsufr. lega. quedam sunt que non pereunt: tamen non expedit nobis vt prestentur de presenti. vt medicine quibus anno egebam: nunc non egeo: quia sum sanus. et pro istis etiam peteretur estimatio. l. patronus § operas. et l. si libertus artem. ff. de operis liber. quedam sunt que expediunt etiam nobis hodie dari licet pro preterito date non fuerint: vt frumentum: vinum: oleum: carnes: vestimentum: et lectum que annis preteritis dari debuerunt et tunc secundum eum non estimatio. sed id ipsum quod prestari debuit petendum est. allegat. l. in libertis quos. § manumissis. et ibi hoc idem voluit Bart. ff. de alime. et ciba. lega. et l. nullit C. de eroga. milita. anno. li. xij. et idem Bart. in tractatu suo alimentorum in ver. quo mihi debebas alimenta et non prestitisti etc. vbi etiam ad hoc allegat. l. cum vnus. § verbis. ff. de ali. et ciba. lega. nisi constaret quod ille qui tenebatur ad alimenta prestanda fuisset interpellatus et constitutus in mora quia tunc post tempus more posset peti estimatio: iuxta. l. vinum. cum materia. ff. si cer. pe. et l. in hac. ff. de tritica. Et expresse in. l. quod vsumfructum § si. et l. quesitum. cum ibi notatis. ff. de vsufruc. et tanto minus consequeretur legatarius quantum fuisset interesse dictarum operarum obsequialium ad quarum prestationem tenebatur vt dixi: vt notat Bar. in. l. diuortio. in prin. in. j. col. ff. solu. mat. ar. l. si constante. § quoties. eod. ti. Sed ita est quod de aliqua interpellatione facta heredibus testatoris: nec de aliquorum mora constat: ergo ratione more nulla potuit peti estimatio. ¶ Sed dato quod aliqua alimenta pro preterito tpe peti potuissent: vt quia constaret dictos legatarios in domo habitationis predicte stetisse seu stare voluisse possent peti alimenta in rebus et in speciebus ac redditibus hereditatis testatoris non autem potuit peti estimatio prout petita est nec etiam quo ad habitationem peti potest estimatio: quia habitatio in qua residebat vxor dicti testatoris erat illa que parata extitit pro dictis legatarijs et imputetur dictis legatarijs si in ea non habitarunt cum ex hoc nullum commodum resultauerit heredibus qui eiusdem habitationis patientiam dicte vxori prestare oportuit. et sic possunt dicere heredes legatarijs predictis gratis habitum eramus habitationem vobis concedendam. l. ij. in fi. C. de neg. gest. et sic non potest ab heredibus peti pro legatarios quanti fuissent heredes conducturi habitationem pro legatarijs ex quo absque mercede aliqua domum predictam ad hunc vsum deputatam habuerunt. l. in summa ver. et sic habitationem. et ibi Bar. ff. de condi. indebi. ¶ Quinimmo dato etiam quod testator non expressisset quod dictis legatarijs deberent prestari alimenta in domo eius in qua dicta vxor habitabat: tamen vero erat heredes non teneri prestare alimenta in alia domo: sed liberabantur prestando dictis legatarijs alimenta in dicta domo hereditaria in qua vxor testatoris etiam habitasset si commode potuissent dicti legatarij in ea habitare et ita interpretatur testatorem sensisse quod in domo hereditaria alimenta prestentur: ita signanter voluit Bal. in. l. i. annalibus. in fi. C. de le. et Bal. et Pau. de ca. in. l. si domus. in prin. pro illum ter. ff. de le. j. facit quod no. Bar. in. l. iij. in princi. pro illum tex. ff. de vi. tri. et ole. leg. Ex premissis euidens patet responsio ad allegata in contrarium quia fateor verum esse quod ad dictum legatum alimentorum videbantur vocati filij vxor Christophori. et quod renuntiatio facta pro Christophorum non valuit saltem in preiudicium filiorum et vxoris tamen inspecto quod pro dictos filios et coniugem Christophori stetit quominus habitarent et morarentur cum vxore dicti testatoris nulla petere possunt alimenta. et esto quod petere possent non potuerunt petere estimationem prout petierunt. Laus Deo. Alex.

¶ Summarium super consilio. clxxix.

1 ¶ Intentio agentium potest fundari ex scriptura.

2 Liber rationum non probat in ea parte in qua ratio in ea descripta caret causa.

3 Minores sine decreto iudicis non possunt alienare.

4 Ubi sunt solennitates quibus partes non possunt renuntiare licet fiat mentio in libris illas solennitates interuenisse tamen talis liber etiam autenticus non probat.

5 Diuturnitas temporis non sufficit ad inducendam presumptionem substantie tituli concessi. 6. 7.

8 Omnis executio facta de facto debet de facto retractari.

¶ Consilium. clxxix.

¶ In causa heredum Bartholomei de pretis.



In causa et lite vertente inter heredes quondam magnifici equitis domini Jacobi de gratis ex parte vna appellantes et heredes quondam spectabilis viri Bartholomei de pretis appellatos ex altera vrum mihi partes spectabilium dominorum iudicantium esse in pronuntiando fuisse bene iudicatum in fauorem dictorum heredum Bar-
1 tholomei de pretis maxime ex infrascriptis quoniam fundata vrum intentio agentium ex scriptura libri camptionis montis salis qui regulatur et gubernatur per personam autoritate publica deputatam. l. quedam. § numularios. cum gl. et ibi declarat Bar. in fi. ff. de ede. l. i. fraude. § quoties. ff. de iure fis. no. Bart. in auk. et si contractus. ad fi. C. de fide instru. et Sali. in. l. exemplo. in prin. C. de pba. et doc. i. c. ij. de fide instru. et maxime Jo. de imo. ibi circa vltimam chartam cum etiam dictus liber sit in archiuo publico ciuitatis bononie plenam fidem facit vt in auk. ad hec. C. de fide instr. et declarat Jo. an. in addi. Spec. in ti. de instru. edi. § nunc dicendum. in additione magna ad fi. et Bal. in rubri. C. de fide instru. in pe. col. et in. d. l. exemplo. et doc. in. d. c. ij. et in dicta scriptura exprimitur causa crediti. nam describuntur creditores heredes Bartolomei de pretis in libris. 2000. que factis certis detractionibus reducte fuerunt ad summam librarum Mcccccclxxxiij. solidorum sex et denariorum octo pro stipendio sibi debito pro tpe quo prefuit tanquam capitaneus palatio ciuitatis bononie predictus Bartholomeus. constat etiam de causa per mandatum Reuerendissimi domini legati qui causa cognita mandauit notario deputato ad scribendum creditores camere sup libro dicti camptionis montis quod scribere deberet dictos heredes pro creditoribus camere in dicta quantitate. ¶ Solum restat videre an ea que per partem aduersam obijciuntur habeant obstare dictis heredibus Bartholomei. Et primo dominum obijcitur quod si dictus liber probat pro heredibus Bartholomei debet etiam eadem ratione probare pro heredibus domini Jacobi et in dicto libro reperitur in effectu descriptus dominus Jacobus creditor in quantitate librarum septingentarum octogintatrium solidorum sex denariorum octo que summa est pars dicte totius maioris summe in qua fuerant descripti
2 creditores dicti heredis Bartholomei. et dico hoc non obstare quia liber rationum non probat in ea parte in qua ratio in eo descripta caret causa. l. nuda ratio. et ibi no. gl. in verbo intelligitur. ff. de dona. et Bar. ac ceteri doc. ibi communiter. ita illam. l. intelligunt. et l. cum de indebito. § si. ff. de pba. et si cautio de fide instru. sed dicta scriptura pertinens rationem et creditum domini Jacobi nullam continet causam secundum quod apparet in copia libri mihi exhibita: ergo dicta ratio tanquam indiscreta in ea parte non probat vt dixi ¶ Fortificatur
3 quia dicti heredes Bartholomei de pretis tpe dicte scripture erant minores et neque de iure communi neque de iure municipali poterant dictum creditum alienare sine decreto iudicis. l. lex que tutores. C. de admi. tut. l. non solum. C. de pdijs mi. et precipue quia tales annui redditus inter immobilia computantur. l. iubemus nulli in prin. et ibi no. C. de sacrosan. ecc. et in auk. de non alie. § hoc nos. in verbo ciuiles annonas et ibi no. et in cle. exiui. de ver. sig. in versi. cumque annui reddit. cum si. vnde etiam si in dicto
4 libro fieret mentio quod interuenerit decretum iudicis et alie solennitates iuris quae sunt tales solennitates quibus partes non possunt renuntiare: vt est solennitas requisita in alienationibus minorum dictus liber etiam autenticus non probaret dictas solennitates processisse. l. si forte. ff. de castren. pecu. cum ibi no. per Bar. in auk. si quis aliquo. cum ibi no. per Bar. in fin. C. de ede. et no. Bart. et alij in. l. sciendum. ff. de ver. ob. et in. l. j. C. de fide instru. et iure haste fisca. lib. x. et Joann. and. in addi. Spec. in tit. de rebus eccle. non alie. in Rubrica quia alias de facili posset eludi et fraudari dispositio legis et statuti requirentis dictas solennitates in alienationibus minorum quanto minus ergo credi debet dicte scripture libri in qua nulla fit mentio de causa aliqua et per consequens de nulla alienatione facta per dictos minores: aut de dictis solennitatibus ¶ Comprobatur etiam quia ex forma decreti editi a reuerendissimo domino legato sup dicto generali credito mentis est prouisum quod licitum sit emere et vendere de pecunijs dictorum creditorum montis modo et forma prout practicatur de pecunia molituraru molendinorum et per ordines et prouisiones crediti moliturarum est prouisum quod non possint describi alique persone ad creditum alterius nisi appareat per publicum instrumentum de consensu primi creditoris. In casu autem nostro non apparet de dicto consensu per instrumentum: nec etiam aliter. Alie tamen su-
5 periores rones me magis principaliter mouent. ¶ Non obstat etiam si contra predicta allegaretur diuturnitas temporis iuxta ea que habentur in. l. cum de in rem verso. ff. de vsu. et in. l. qui in aliena. iuxta prin. et quod ibi no. doc. ff. de acqui. heredi. et in. l. si filius. C. de peti. heredi. cum multis si. quia tamen ideo quod hoc non sufficit ad inducendam presumptionem substantie ipsius pretensi tituli concessi a dictis heredibus Bartholomeo dicto domino Jacobo. l. nullo. C. de rei vendica. et l. diuturna. C. de prescrip. longi tempo. saltem quando agitur de non leui preiudicio quia non agitur de inducenda presumptione alicuius iuris leuis preiudicij: puta seruitutis predialis vel similis: vt declarat Bar. et alij in. d. l. cum de in rem verso. et doc. in. l. si certis annis. C. de pac. et in. c. peruenit. de cen. prout loquuntur allegata in contrarium. et tanto magis quia non potest hic allegari diuturna scientia et patientia dictorum heredum. quod ipsi sciuerunt et passi fuerunt dictum dominum Jacobum describi in creditorem crediti spectantis ad dictos heredes Bartholomei: quia de tali scientia et patientia non est probatum prout requirebatur: vt declaratur maxime per Bal. in. d. l. si filius. et ignorantia presumitur regulariter. l. versus. ff. de pba. l. sup seruis. C. qui milita. non
6 pos. l. x. ¶ Et ex hoc etiam apparet alia responsio ad allegata in contrarium. insuper respondeo quod licet alias quo ad presumendam solennitatem extrinsecam sufficiat quandoque cursus longi temporis decem annorum quando tractaretur principaliter de acquirendo dicta. l. si filius. et dicta. l. qui in aliena. tamen quando tractatur de presumenda solennitate extrinseca principaliter ad preiudicium tertij: vt in casu nostro: tunc requiritur tempus. xxx. annorum. vt singulariter probatur in. c. peruenit. iacta gl. magna. de

gna.de emp.τ vendi.quã ibi ad hoc multũ cõmẽdat Jo.de imo.Sʒ in ꝓposito nostro nõ est lapsum tps.xx.annorum.ergo τc. ¶ Non obstat etiã si diceref qḋ dicti heredes Bartholomei agere nõ pñt: quia nõ fuerunt legitime constituti τ descripti creditores in dicto li bro captionis: quia ſm formã decreti superinde editi solũ debebãt describi creditores creati ab anno. M.cccclij. vsqʒ ad an nũ. M. cccclvij.ʒ dictus Bartholomeus fuerat creditor ex causis anterio ris tpis: qꝛ rñdetur qḋ idẽ dñs gubernator q̃ predictũ decretũ edide rat τ dictũ montem creauerat fuit ille qui mãdauit dictos heredes Bartholomei describi pro creditoribus.τ ideo nõ minori autorita te creati sunt creditores dicti heredes Batholomei ꝙ fint ceteri cre ditores montis.τ lʒ forte nõ interuenerit ꝯsensus expressus magni ficoꝝ dominoꝝ sedecim in dicto mandato sicut nec in dicta creatio ne montis: tñ quantũ ad ea que ꝑtinebãt ad dictũ montẽ ꝑfati do mini sedecim patiẽdo prefatũ dñm Gubernatorẽ facere vt fecit posi
7 to qḋ in hoc excessisset terminos sue potestatis videtur consensisse qḋ i ea re disponere posset.l.j.§.magistrũ aũt.ff.de exerci.c.cũ olim. e.j.τ ibi no.de offi.de leg.l.fina.ff.qḋ cum eo.τ notabiliter traditur p Bull.de cu.in.d.l.j.ff.de exerci. ¶ Preterea prefatus dñs Jacobꝰ dictũ mandatũ dñi Gubernatoris approbauit illud ꝑsentãdo offi cialibus dicti montis τ faciendo absolutionẽ camere ſm qḋ in di cto mandato continebatur.vt pʒ in actis: vnde qḋ semel approba uit amplius improbare nõ põt.l.generaliter.C.de non nume.pecu. c.per tuas.de proba.cuʒ simi. ¶ Deniqʒ dicte exceptiones admitti nõ debẽt in iudicio possessorio recuperande cum ille petitorũ con
8 cernant.l.si quis a se fundũ.C.ad.l.iuliã de vi.τ l.l.si de vi.ff.de iud. τ plene no.in.c.sepe.de restitu.spo. ¶ Et omnis executio facta de facto dʒ de facto retractari vt no.i.l.minor.i prin.ff.de euictio τ no. Inno.in.c.querelã.i glo.subtractus.de elec.τ Jo.an.in addi.Spec. in titu.de senten.§.ſpẽs.ver.est quoqʒ.τ declarat Bald.in.l.si pacto quo penã.in prin.C.de pac.τ in.l.j.i.x.col.C.de ser ui.τ aqua.τ in re petitione.l.tale pactũ.§.qui prouocauit.in.x.q.ff.de pac.τ in rubri. C.de rescin.vẽdi.τ l.l.fi.in.ij.col.C.de edic.diui.τ Ange.in.l.de vno quoqʒ.i prin.ff.de re iudi.τ Ant.de but.in.c.cũ cessante.de app.facit l.j.§.hoc edictũ.ff.si mulier ven.no. Ex quibus ꝯcludo ꝓ dictis here dibus Bartholomei vt supra.

¶ Summarium super consilio.clxxx.

1 Ubi instantia est perempta officiũ iudicantis est pronuntiare super peremptione instantie τ partem in expẽsis condemnari.
2 Judex quomodo possit prorogare instantiam.
3 Testis dʒ deponere de his que consistunt in facto τ non in iure.
4 Uenditio stipulatio τ fideiussio sunt nomina iuris.
5 Si testis dicat se consanguineũ non facit semiplenã probationeʒ.
6 Quando dicatur testis omni exceptione maior vt ꝓbet semiplene.
7 Ubi causa est magne quantitatis nõ defertur iuramentum in defe ctum probationis.
8 De substantia rei vendite est ꝙ res confinetur per duos confines.
9 Semiplene due probationes nõ debent iungi in casu isto vt faciãt plenam probationem.
10 Locũtenens principis põt auferre de iure alterius τ alteri dare ma xime cum hoc fecerit contra vniuersos.

¶ Consilium.clxxx.



In causa τ lite vertẽte inter Seuerũ ex vna ꝑte agentẽ τ magistrum Jacobum maynetti ex alia mediantibus eoꝝ causidicis nõ vĩ in rei veritate opus esse fomento allegationũ in iure tum propter rei euidentiã: tum etiã quia lis agit co rã iudicante doctissimo: tñ pro debito officij τ pro maiori claritate ipsius iustitie aliqua breuiter subiungã. ¶ Et primo dico instatiã ipsius cause esse ꝑemptaʒ culpa τ defectu dicti seuerij fuit ꝓductus an ratoris agentis.nã petitio seu libellus dicti seuerij fuit ꝓductus an no.M.cccclxx.die prima octobris a qua die incipit curi ere instan tia scdm formã decreti malefici dñi vnde cum a dicto tpe citra sint
1 lapsi mẽses septẽ.ergo ꝑempta est instantia que scdm formã dicti decreti ꝑimit lapsu duoꝝ mensiũ:ergo officiũ iudicãtis est ꝓnũtia re sup ꝑemptiõe instãtie τ ꝑtẽ in expẽsis ꝯdẽnare.l.j.τ.ij.C.vt intra certũ tps.τ.l.si ꝑses quã si desertã.C.quõ τ qñ iud.gl.notat τ ibi om nes doc.C.de iudi.in.l.ꝓperandũ.§.illo procul dubio.τ qḋ no.Inn.i.c. fin.de iura.calũ. ¶ Nec bʒ obstare si diceref ꝙ die.xx.mensis octo bris p ser Danielẽ fuit ꝓnuntiatũ de volũtate partiũ qḋ instãtia nõ curreret donec ꝑ aliqua partiũ aliquid actitaret in dicta cã qꝛ posi to qḋ dicta ꝓnũtia teneret tñ cũ postea die.xiij. Januarij fuerit ceptũ actitari i dicta cã a dicto tpe citra est ꝑeremptissima instãtia vt de se pʒ. Et fortius dico ꝙ talis ꝓnũtia nõ est tãte efficacie ꝙ possit instantiã cause prorogare vt aperte dicit tex.in.d.l.ꝓpe randũ.in prin.qui non esse eis ꝯcedendũ vlterius litẽ quã ꝑ triennũ extende re τ ideo snia lata contra ius ꝯstitutionis absqʒ remedio ꝓuocationis
2 est nulla.l.j.§.ãtẽ cũ contra sacras.ff.que senten.sine ap.rescin.ꝓbat τ in.d.l.ꝓpe rande.C.de tẽpo.in integ.resti.pe.iunctis his que ibi ci

cit Bart.τ clarius Bal.ibi qui dicũt qḋ illa.l.volẽs.qḋ iudex ex cã possit dare dilationẽ reo trãscendentẽ tps instãtie statute a iure nõ bʒ locũ in alio casu ꝑter ꝙ in casu illius.l.tantũ.qꝛ non põt quoquo modo instantia cause principalis ꝓrogari ꝑ.d.l.ꝓperandũ. ¶ Sup meritis cause dico ꝙ seuerius agit actione ex vẽdito dicens se vẽdi disse τ tradidisse apothecã de qua i libello ꝓ ꝑtio librarũ nonagin ta τc.dicto magistro Jacobo.τ ideo cũ nõ probet dictus seuerius actor deducta in libello ꝑ euʒ τ que sunt de substantia venditionis reus dʒ absolui iuxta regulam.l.q̃ accusare.C.de edẽ.τ.c.j.extra vt eccle.beneficia.qḋ aũt non ꝓbet seuerius pʒ qꝛ Bartholomeus Ga
3 sparis primus testis inductus per eum ad probãdum dictam vẽdi tionẽ peccat in pluribus: primo qꝛ testis dʒ deponere de his que consistunt in facto τ non in iure τ de his que ꝑcipiuntur sensu cor poris.l.qui testa mẽto.§.fi.ff.de testa.τ.l.testamentũ.C.de testi.sed te stis ꝑdictus deponit sup his que sunt iuris τ nõ facti quia dicit in
4 terrogatus in causa scientie qḋ fuit presens qñ seuerius vẽdidit ma gistro Jacobo dictam apothecam ꝓ ꝑtio libraꝝ nonaginta boñ.vẽ ditio enim τ stipulatio τ fideiussio sunt nomina iuris τ non facti.l. ex hoc iure gentiũ.τ ibi Bar.τ doc.ff.de iusti.τ iure.debebat enim deponere testis ad hoc vt ꝓbaret hoc modo vcʒ qḋ seuerius dixit vẽdo tibi magistro Jacobo talẽ apothecã ꝓ tanto ꝑtio τc.τ ꝙ ma gister Jacobꝰ respõdisset τ ego emo pro eodẽ ꝑtio τc.τ ita in termi nis firmat Bar.τ doc.in.l.sciendũ.ff.de verbo.obli.in.versi.vt igit ista materia τc.τ idẽ in.l.j.C.de vsu.τ doc.canoniste i.c.sicut nobis de re iudi.vbi dicũt ꝙ testis qui dicit talis stipulatus est a seio.x.nõ probat stipulationẽ: sed dʒ dicere talis ꝓmisit tali interroganti.x.τ istud est facti ex quo resultat ius.s.stipulatio.faciũt no.ꝑ glos.τ doct. in.l.iij.C.de testi.τ in.c.cũ cãm.extra de testi. ¶ Preterea posito qḋ iste testis ꝑfecte deponeret tñ dico ꝙ vnus testis nõ ꝓbat plene: sed tantũ semiplene quãdo est habilis τ a iure non improbatus.ff.de te sti.in.l.vbi numerus.c.fi.de succes.ab intesta.τ.c.ex insinuatiõe.de
5 ꝓcura. Sed cũ dictꝰ testis interrogatus a iudice dicat se esse ꝯsan guineum ex latere matris dicto seuerio.ergo nõ facit semiplenã ꝓ bationem: qꝛ non dr omni exceptione maior τ nedum si est consan guineus.sed etiã multum amicus: ita no.dixit Barto.ff.de iureiur. in.l.admonẽdi.in ver.venio ad tertiũ allegat ad hoc glosſ.in.l.ettã. ff.de probatio.τ subdit qḋ propter talem fidẽ factã a tali teste iudex nõ inducitur ad opinionẽ adeo ꝙ nõ potest deferre iuramẽtũ in de fectum ꝓbationis.τ istud dictũ sequitur ad literam do.Anto.de bu. in.c.fi.extra de iureiurã.pro hoc etiã facit qḋ no.Bar.in.l.qui testa
6 mẽto.in fi.princi.in ver.quero quid i fratre.ff.de testa. ¶ Et dr te stis omni exceptione maior vt probet semiplene quãdo nulla exce ptio mundi potest opponi cõtra eum iuxta glo.reputatam singula rem in.c.ex literis.de consan.τ affini.τ tex.bonus.in.l.optimã. C.de contrahen.τ com.stip.vbi etiã dicit Bal.qḋ oportet ꝙ superet omnẽ etiã friuolam exceptionẽ τ qḋ ꝓpter solã infamiã facti testis non diceretur omni exceptione maior ſm eũ.τ vt dixit Bar.i loco supra alle.qḋ sola amicitia facit qḋ testi nõ perfecte creditur.imo eũ repellit vt ꝓbat tex.melior de corpore iuris in.l.iij.in princi.ibi vel amicus sit τc.ff.de testi.τ no.Bal.i.l.data opera.i.xxj.col.C.q̃ accu sa.allegat gloſſ.in auẽ.de monachis.§.cogitãdi.τ hic subdo qḋ dicit no.Bald.in.c.sacramẽtũ.de cõsuetu.recti feudi.ꝙ vnus testis facit indiciũ seu semiplenam probationem si est probate vite τ bone opi nionis: nec potest haberi suspectus familiaritate vel alia de causa iudicis arbitrio cõmittẽda: qꝛ modicus defectꝰ impedit semiplenã probationem vnius testis.nimirũ: quia satis exorbitat fides vnius
7 testis a iure communi.c.i omni.extra de testi.ſm eũ. ¶ Quinimo po sito etiam ꝙ dictus testis esset omni exceptiõe maior τ semiplenã probationẽ faceret tamen cum hec causa sit magna τ magne quã titatis nõ defertur in ea iuramentum in defectum probationis ſm glo.Barto.τ docto.in.d.l.admonẽdi.et glo.et doct.i.c.fina.extra de iureiurãdo. Dicitur autem causa magna attẽta qualitate persona rum.l.sed τ si susceperit.§.j.de iudi.τ no.Bar.τ doc.in.d.l.admonẽ di.τ remittitur in iudicantis arbitrio ſm gl.in auten.vt hi qui obli gatas.§.sed τ si quis.τ Bart.τ doc.sequũtur in auten.minoris de bitor.C.qui dari tu.pos.τ Ang.in.l.qui accusare.ff.de accus. Et cui dubium quod in ciuitate Imole etiam inter quoscunqʒ diuites ci ues causa nonaginta librarum Boñ.reputabitur magna causa er go τc. ¶ Secundus testis.s.Joannes Jacobi de cataneis: τ tertius testis qui est Petrus de la stiuia nihil probat penitus.τ frustra eo rum depositio occupat membranas: vt euidentissime ex eoꝝ inspe ctione patet: τ minus etiã ꝓbat Bernardinꝰ q̃rtus testis. ¶ Quo autem ad ser Baldasarem quintum testem τ Petrũ pagninũ sextũ testẽ quãuis effectu deponunt qḋ vna die ad banchũ iuris cietus Se uerꝰ dixit dict magistro Jacobo hec xba: vcʒ ser Baldasar dicit ꝙ xba fuerũt hec. Tu say ben che io ti vendo la botega. Cui dictꝰ Jacobus rñdit sel ne douesse andare la testa io la cõparai. Petrus pagninus dicit aliter.vcʒ alia fuisse xba. Tu farisi el meglio a pa gare la botega mia. Et qḋ Jacobus rñdit.che diastane ne di anda re le vero che io la cõparai. Dico primo qḋ isti testes ex serie depo

fitionis sue sunt singulares: ergo fidē nō faciūt. Iuxta. l. ob carmē.
§. fi. ff. de testi. cū ibi no. ⁊ no. C. de testi. in. l. testiū. iij. q. ix. c. nihillomi
nus. ⁊. xxxv. q. vj. c. de parentela. ¶ Preterea posito ꝙ nō essent sin
gulares dico ꝙ isti testes nihil ꝓbāt de emptiōe ⁊ vēditiōe apothe
ce deducte ⁊ ꝯfinate in libello dicti seuerij: q: non dicūt de qua apo
theca: ergo ꝓbatio ē dubia ⁊ nihil releuat. c. i ꝑsentia. de ꝓba. l. neqꝫ
8 natales. C. d ꝓba. ⁊. l. nō hoc. C. vñ cogna. nā de substātia ⁊ emptiōis
⁊ venditionis rei vendite est ꝙ res confinet saltē ꝑ duos ꝯfines vel
alia demōstratione reddat res vēdita certa. l. titius heres. ff. de act.
emp. l. cū seruo. §. fi. de cōtrahē. emp. ff. de cēsi. l. forma. ⁊ ibi dixit glo.
ꝙ etiā i libello dꝫ res ꝑ ꝯfines declarari: ita dicit etiā Bal. ꝑ ꝑdicta
iura. C. de ꝯtrahē. emp. in rub. in. xxij. q. ⁊ etiā in ꝓbationibus dꝫ res
liquido declarari ꝑ circūstātias ⁊ demonstrationes al's nō pōt seq̄
condēnatoria. l. pomp. scribit si frumentū. §. fi. ff. de rei ven. ⁊ gl. no.
⁊ ibi Bar. i. l. j. §. si qs argentū. ff. deposi. ⁊ ꝙ no. Bar. in. l. demōstra
tio. in fi. prin. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ in. l. si in rem. in fi. ff. de rei vendi. ⁊
Bal. in. l. ij. C. de sen. que sine cer. quāti. ⁊ Bar. etiā. ¶ Preterea cuꝫ
res ⁊ ꝑtiū sit de substantia emptionis ⁊ venditionis. l. ij. §. sine ꝑtio.
ff. de contrahen. emp. ⁊ insti. de emp. ⁊ ven. §. ꝑtiū. sed dicti testes nō
ꝓbant aliquid de ꝑtio neqꝫ de ꝯuentiōe pretij: ergo nō est probatū
id quod oportet ad probandū actionē ex vendito competere dicto
seuerio ad ꝑtiū librarū nonaginta bononinorum prout per eū peti
tum est: ⁊ qd̄ testis in probatione venditionis debeat deponere de
ꝑtio firmat in terminis Bald. C. de testi. in. l. solā. ¶ Quo aūt ad se
ptimū testē. s. Antoniū blaxij de mōte catone dico ꝙ ipse laborat eo
dem morbo quo alij duo primi testes q: nō ꝓbat idētitatē apothe
ce nec eā declarat ꝑ confinia. Itē no declarat de certo ꝑtio. nā dicit
ꝙ seruerius dixit sibi. io ho vēduto la botega mia qui a Jacobo no
nauta libre nec dicit an ꝓ nonaginta libris bononenoꝝ vel ꝓ nona
ginta libris alterius materiei. nā emptio ⁊ venditio celebrari pōt ēt
pro ꝑtio dato in alia re ꝙ̄ in pecunia numerata vt est tex. notabi. C.
de rescin. ven. in. l. ꝑtij. Et ex istis etiā pꝫ q̄ iste testis nō dicit plene
factū quo casu testis nō dꝫ semiplene probare ꝑꝫ Bal. in. c. sacramē
tū. de ꝯfuctu. rec. feu. alle. gl. in. l. lucius. ff. de infamibus. Preterea iste
testis qui deponit de cōfessione venditionis nō aūt deponit suꝑ vē
ditione dico ꝙ nō facit semiplenā probationē q: regula volens ꝙ
vnus testis facit semiplenā probationē procedit qñ testis deponēs
super ipso facto principali puta super contractu venditionis secus
si deponeret suꝑ aliquo adminiculo puta suꝑ cōfessione ꝑtis ista est
gl. reputata singularis. C. fami. her. in. l. fi. quā ⁊ vbiqꝫ sequunt doc.
¶ Preterea posito qd̄ faceret semiplenā probationē iste vltimus te
stis qd̄ est falsum tñ non est plene probatū quia primus testis ⁊ alij
etiā nō ꝓbant semiplene nec plene vt supra dixi. ¶ Fortius videt
9 †posito quod Bartholomeus Gasparis primus testis deponēs su
per ipso actuali ꝯtractu faceret semiplenā probationē ⁊ iste Anto
nius vltimus testis deponens suꝑ cōfessione ꝑtis faceret semiplenā
probationē tñ iste due semiplene ꝓbationes nō debēt iungi isto ca
su vt faciāt plenā ꝓbationē. ita vr̄ tex. expressus. in. c. fi. de succes. ab
inte. recte intelligendo quē ad hoc ꝓ casu allegat Bal. in aut. roga
ti. in ver. quero pone ⁊c. C. de testi. ⁊ in. l. j. in prin. C. de cōfes. itē vt su
pra dixi q: ista causa dr̄ magna nō hꝫ locū delatio iuramenti in de
fectū ꝓbationis. ¶ Vlterius posito qd̄ dicta venditio esset plene ꝓ
bata qd̄ nequaꝙ̄ verū esse poterit satis vr̄ ꝙ ⁊ ꝑ ꝑte dicti magistri
Jacobi sit ꝓbata resolutio dicte vēditionis vt pꝫ ex inspectiōe depo
sitiōis facte ꝑ Baldasarē de frācutijs i. xxvj. cap. ⁊ ꝑ Bartholo. Ga
sparis suꝑ septimo ⁊ octauo capitulis intētionis dicti magistri Ja
cobi ⁊ ꝑ ser Antoniū fratris Francisci suꝑ. xxvij. capitulo. Et simili
ter vr̄ ꝙ in cā reconuentionis in qua dictus magister Jacobus petit
a dicto seuerio libras. xx. vigore cōmissionis ⁊ ordinatiōis ꝑ menga
tium locū tenentē ⁊ vigore meliorationū apothecaꝝ dicti seuerij q:
oīa sunt satis ꝓbabiliter deducta ⁊ ꝓbata per dictū magistrū Jaco
bum tam ꝑ testes ꝙ̄ per scripturas ⁊ literas Mengatij ꝙ̄ etiā ꝑ re
scriptū magnifice dñe rengarde ⁊ per pronuntiā dñi saladini olim
vicarij ⁊ per cōmissionē executionis dicte sentētie factam per offi
cium vestrū tēpore quo fungebamini officio assessoris dñi potesta
tis quod dictus seuerius merito sit condemnandus iuxta materiā
l. cū papinianus cum auten. ibi posita. C. de senten. ⁊. c. j. de mutuis
10 peti. ¶ Et q: dictus †mengatius locum tenens principis potuit
auferre de iure alterius ⁊ alteri dare maxime cū hoc fecerit contra
vniuersos ⁊ nō ꝯtra vnū tātū. l. vēditor. §. si ꝯstat. ff. cōia prædioꝝ. l. si
priuatus. ff. qui ⁊ a quibus. ⁊ notat Bar. in proemio. ff. ⁊ in. l. fin. C. si
contra ius vel vti. pub. ⁊ Bal. ⁊ Ange. in. l. ij. C. de quadri prescrip.
⁊ in. l. fi. C. sñiam rescin. nō pos. ⁊ doc. cano. in. c. que in ecclesiarū. ex
tra de ꝯsti. ⁊ maxime cū fecerit cū causa vt est notoriū i ciuitate Jmo
le. ⁊ victū victori in expensis condemnare iuxta. l. properandū. §. ⁊
si q̄dē. C. de iudi. c. finē litibus. extra de dolo ⁊ cotuma. ⁊ autē. genera
liter. C. de epi. ⁊ cle. Alexan.

¶ Summarium super consilio. clxxxj.

1 Paria sunt non esse ⁊ non apparere.
2 Exceptiones generales nihil releuant.
3 Exceptio nullitatis non hꝫ impedire executionem sententie.
4 Dilationes ad probandum non sunt de substātia iudicij.
5 Probationes possunt fieri absqꝫ oñatione.
6 Vbi est statutū de laudis executioni mandandis nō est necessaria
litis contestatio. 7.
8 Jurisdictio ordinata semper presumitur.
9 Si sentētia sit transacta in rē iudicatā si partes litis cōtestarūt corā
iudice presumitur iudicantem habere iurisdictionem. 19.
11 A sententia executiua non potest quoquomodo de iure appellari.
12 Decretum dꝫ publicari. 13.
14 Vbi iudici constat sententiam fuisse equam dꝫ sñiam confirmare.
15 Cause executiue non dicuntur habere instantiam.

¶ Consilium. clxxxj.

In causa et lite vertente inter
Petrum ⁊ Jacobum fratres ⁊ filios quondā muzoli de
campiono ⁊ ser Ludouicum de gualtomous ex vna ꝑte
appellātes ⁊ dñam Antoniam quondā signoreti de co
drignano ⁊ Christophorum Joānis signoreti de codrignano eius
procuratorē appellatos ex alia plura possent prolixo sermone expli
cari. Sed ea tantū attingam que magis opportuna videbūtur ad
victoriā cause pro parte dicte domine Antonie ⁊ maxime in causa
appellationis quia de gestis in causa principali nullum est dubiuꝫ
et plene tractatum fuit per eximium doctorem dñm Vgolinum cō
sultorem cause. ¶ Clarum est enim ꝙ in causa principali intentio
dicte dñe Antonie agentis est fundata tam per instrumentum laudi
ꝓductuꝫ in causa ꝙ̄ ꝑ confessionē Petri ⁊ Jacobi predci vbi cofessi
fuerunt contenta in petitione domine Antonie vera esse ꝑterꝙ̄ q:
allegabant eis fuisse sequestrū factū de dictis quātitatibus petitis
nihil tñ de dicto sequestro in dicta causa ꝯstitit ꝑ aliqd̄ documentū
1 ergo paria† sunt non esse ⁊ non apparere. l. cum res. §. item si res.
de le. j. l. in lege. ff. de ꝯtrahen. emp. l. si ꝯstante. §. si vxor. ff. sol. matri.
⁊ etiā si de eo constitisset instrumentū reuocatū fuit dictū sequestrū
cum sit cōtra generalem prohibitionē legis volētis sequestratione
regulariter valere. C. de ꝓhi. seque. l. j. ⁊ qd̄ plene not. ꝑ archi. xj. q.
j. in. c. q: res. ⁊ ꝑ Jo. and. in regula locupletari in mercu. Item fun
data erat ⁊ corroborata intentio dicte actricis ꝑ primā sñiam latā
vigore dicti laudi fundata igitur intētione actoris nisi ꝓbent exce
ꝑta per reum que habeant ipsum a petitis releuare fert sentētia ꝓ
actore. c. post electionē. et. c. suꝑ literis de cōces. ꝑben. C. de adul. l. si q
2 adulterij. ¶ Nec est curandū† de exceptionibus generalibus q: il
le nihil releuant vt no. Bar. in. l. j. ff. de excep. Bal. in. l. edita. in. viij.
colū. in repetitione Perusina. de edē. ꝓbat in. l. scire opꝫ. §. scire. de
excusa. tuto. per glo. et doc. in. c. pastoralis. de excep. et in. c. dudū. de
deci. in. c. ex parte. ij. de rescrip. cū si. ¶ Fuit igit postea petita per
dictā actricē executio dicti laudi ⁊ etiā sentētie in eius fauorem la
te contra quam fuit inter cetera oppositū de solutiōe debiti iam fa
cti ante sententiam in pluribus particulis de qua solutiōe nihil est
probatū tam in causa principali ꝙ̄ appellatiōis nihil enim in effe
ctu probant testes de solutione huius debiti ⁊ ob hāc cām ita ꝙ cō
cludāt vt ex eorū serie patebit. ¶ Nec similiter probat solutio qua
rundam. xxviij. librarum que dicunt solute fuisse per dictam domi
nam Agnesiam heredem quondā dicti Muzoli ad instātiā Fran
cisci quōdam zachi de acarixijs asserti procuratoris dicti Domini
ci alias tartagla mariti olim dicte actricis vt conant velle hoc ꝓba
re per quoddā instrumētum productum in causa scriptū ⁊ rogatū
per ser Antoniū magistri dominici rizi de tausignano quia ad hoc
clare respondetur qd̄ non constat dictum Frācisciū habuisse aliqd̄
mandatum ad exigēdū dictas pecunias pro dicto Dominico alias
tartagla neqꝫ speciale neqꝫ generale ⁊ per cōsequēs res inter alios
acta ⁊c. Secundo respondetur qd̄ nō apparet cessa fuisse iura here
ditaria per dictam dominam Agnesiam in dictos Petrū et Jaco
bum prout allegant opponunt ergo de iure tertij ergo nō audiēdi.
l. loci corpus. §. competit. si serui. ven. et qd̄ no. in. l. bis cōsequenter.
ff. fami. ercis. in princi. ¶ Tertio posito qd̄ probaretur etiam solu
tio alicuius quantitatis dicti debiti quod tamē nullo modo probat
dico qd̄ cum dicti Jacobus Petrus in primo iudicio cōfessi fuerint
se debitores talis cōfessio tanꝙ̄ erronea non potuit nec potest reuo
cari lata sñia in causa principali cum dicta sentētia trāsiuerit i rē iu
dicatam. C. de iuris ⁊ fac. igno. l. error. ⁊ plene not. in. l. non fatet. de
ꝯfessis. ergo frustra querit de probatiōe solutionis. ¶ Successiue
non habent obstare alique exceptiōes opposite cōtra petitionē exe
cutionis sñie. primo q: stante forma statuti ꝓducti in rub. de senten
tijs ⁊ laudis executiōi mādādis nulla pōt opponi exceptio ꝯtra exe
cutionē sñie nisi exceptio solutiōis. Itē oīs exceptio nullitatis que
3 posset requirere altiorē† indaginē nō hꝫ impedire executionē sñie.
l. vlti. in. fi. C. de ordi. cogni. l. ij. C. ad. l. cor. de fal. plene ꝑ Bart. i. l. iij.
§. condēnatū. de re iudi. ⁊ ita intelligit cle. vt calūnijs. de re iudi. fin
Bal. in. l. fi. C. de or. cog. ⁊ in. l. j. C. ne lice. tertio prouo. et ꝑ Inn. i. c. ex
rōne. de app. ⁊ in. c. cū in iure. de offi. dele. ⁊ Spec. de scut. §. quoniā
autem.

autem.¶ Preterea. nā cōtra dictā sniam primo pticulariter opponit ꝙ Christophorus Joāne Signoretti de codrignano nō fuerit ꝓcurator nā istud vt de se pz est falsum q instrumētū ꝓcurationis fuit ꝓductū i actis vt pz in ꝓcessu. Scđo opponit ꝙ nō dato termino ptibus ad probandū nec facta litis ꝯtestatiōe fuit lata snia. Ad
4 primū rndetur† ꝙ dilationes ad ꝓbandū nō sunt de substātia iudicij vt no. Bar. in. l. prolatā. in fi. C. de sentē. ⁊ Bal. in. l. petende. in. iij. no. p illū tex. de tēpo. in inte. resti. pe. ⁊ in. l. cū a nobis p illū tex. C. de dila. ⁊ do. Ant. ⁊ clarius do. Jo. in. c. ecclesie sancte marie. de cōstitutionib9. ⁊ maxime cū dilatio in casu nostro petita nō fuerit p aliquē ergo iudex eā dare non poterat vel saltē non tenebat. l. j. ibi postulante dari ꝯuenit. C. de dila. ⁊ ibi Bar. in. l. ij. ibi si petant ⁊ ibi Bal. C. vt intra certū tps cause cri. no. Ja. de are. ⁊ Bal. in. l. fi. ff. de ferijs. ⁊ Bal. in. d. l. cū nobis. etiā si statutū daret formā de dilationib9 dādis q intelligit semp. s. pte petente vt est gl. ⁊ ibi doc. in. l. si curatoris i verbo heredes. C. de iure deli. ⁊. d. l. ij. C. vt intra certū tps. facit l. iiij. §. hoc aūt. de dam. infec. ⁊ pulchre firmat ibi. d. Ant. in. c. venera
5 bilis. de iudi. ⁊ maxime q† possunt fieri probationes absqz dilatione. l. i crimine. ⁊ ibi Bar. ff. de adul. ⁊. l. vnius. §. cogniturū. ff. de qō. no. Bar. ⁊ Jac. de are. in. l. fi. ff. de fer. do. Ant. in. c. lz cām. in. ij. col. de proba. Bal. in. l. si qn. de dilatio. Bar. ad repri. in verbo. figura. ⁊ qđ.
6 no. Spe. de dila. §. videndū. versi. vtrū. ¶ Ad id aūt qđ d† litē non fuisse contestataz rndeo. ¶ Primo q vt dicit dn̄s consultor stante statuto de laudis executioni mandādis non fuit necessaria litis cōtestatio tam fm formā statuti quā de iure cōi. l. a diuo pio. §. super rebus ⁊ gl. ⁊ ibi Bar. in. l. intra. ff. de re iudi. ⁊. l. litē venient. §. idē recte de peti. heredi. ⁊ Spec. de execu. sen. §. qualiter. in princi. ⁊ Bart. et Bal. p illū tex. in. l. ij. C. de exe. rei iudi. ⁊ Bal. in. l. j. C. de senten. q̄ sine certa quanti. Inn. in. c. j. de libe. ob. Et pro hoc q dicta cā executionis laudi ⁊ generaliter oīs causa vigore statutoꝝ est summaria: ergo nō requirebat litis ꝯtestatio iuxta no. i cle. sepe. de ꝟ. sig. ⁊ Bart. ad reprimen. in ver. figura ⁊ Bal. in aut. offeratur de litis cōtest. cū
7 simi. ¶ Preterea dico ⁊ istud est clarū† ad rnsionem dicte exceptionis ⁊ dico ꝙ lz Jacobus ⁊ Petrus pdicti in prima eoꝝ comparatione respondeo libello non visi fuerunt litem cōtestare ꝓpter protestationē factā in eoꝝ exceptionib9 quod nō animo litē cōtestandi ⁊c. iuxta no. p gl. ⁊ doc. in. l. j. C. de litis contest. ⁊ glo. ⁊ doc. in. c. j. de litis ꝯtest. Bald. ⁊ do. Jo. in. l. qui in aliena. §. fi. de acqui. here. ⁊ Bal. in. l. j. §. illo procul dubio. C. de latina liberta. tn̄ per secundam comparitionē dictoꝝ Jacobi ⁊ Petri cōuentorum in qua comparitione confessi fuerunt debitum ⁊ in qua comparitione nō repetierunt dictaz protestationē vcz non tamen animo litē contestādi ⁊c. p hāc comparitionē dicitur lis cōtestata istud fuit notabile verbū archi. xxiij. di. in. c. diaconi. quod sequēdo reassumpsit Jo. de imo. in. l. nō solum. §. morte. ff. de ope. no. nun. facit qđ notat Bar. in. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. circa vltimā col. de ver. ob. ⁊ qđ notat Bal. in. l. pacta nouissima. C. de pac. ⁊ potissime q in cōfessum nulle sunt partes iudicis nisi in cōdēnando. ff. ad. l. aquil. in. l. proinde. ff. de cōfessis. l. j. ⁊ qđ no. in. l. si debitori. ff. de iud. ¶ Ulterius fuit oppositū per partē aduersam quod dicta sententia erat nulla q nō cōstabat de iurisdictione eius qui tulit sniaz ⁊ huic exceptioni posset plurib9 modis responderi. primo vt tetigit dominus consultor quod vigore literarū ei transmissarū a superiore sit ꝓbata potestas ⁊ iurisdictio.
8 Secūdo respōdetur† qđ iurisdictio ordinata semp presumit ⁊ illa si negetur non oportet probari tanꝙ censeatur notoria. fuit notabile dictum Inno. in. c. cum in iure. de offi. dele. sequitur Bal. in. l. ea quidem. in. iiij. col. C. de accusa. ⁊ in. l. fina. in. xv. col. C. de edicto diui. et in. l. j. in fi. vbi est glo. multum notabilis. ⁊ quod ibi Bar. C. qui ⁊ ad
9 uer. quos. ¶ Item dixit singulariter. †. Inno. in. c. innotuit. de eo q̄ fur. or. susce. ꝙ transacta sententia in rem iudicataz vel etiā ea non transacta si ptes litē contestarunt ⁊ litigarunt corā iudice ⁊ eū habuerunt pro iudice ꝙ presumitur iudicantē habere ⁊ habuisse iurisdictionē nisi allegans contrariū assumeret in se onus probandi q̄si videat prorogata iurisdictio. ⁊ hoc dictū suum sequit no. Bal. in. l. gesta. in vlti. col. C. de re iudi. ⁊ in. l. licet. in. iiij. col. de procura. Inn. in. c. j. de cōfir. vti. vel inuti. ⁊ Bal. in. l. j. ad fi. C. de execu. rei iudica. vbi loquit in terminis nostris qn̄ petitur executio sentētie ꝙ presumit p ea ⁊ onus probandi transfert in aduersariū et ꝙ presumat ipsuz fuisse iudicē cōpetētē ⁊ iurisdictionē habuisse: ego allego tex. notabilē iuncta gl. i ꝟbo recte. i. l. ab ea pte. §. j. ff. de ꝓbatio. ¶ Preterea ⁊ istud est bene considerandū ⁊ miror ꝙ dominus consultor nō tetigerit. nā et ꝑsupposito ꝙ dicta pma snia fuisset nulla dico ꝙ cum ea lata fuerit petita executio primi laudi cōtra dictos Jacobū ⁊ Petrū ⁊ eis fuit factū mandatū seu preceptū de non discedēdo de palatio cuius vigore magister dn̄icus fuit factus ⁊ deputatus p iudicē depositarius quātitatis petite: ergo saltem vigore dicti laudi potuit nunc postremo ꝯdēnari dictus depositarius dicto noīe ad dandū ⁊ ꝯsignandū dictas quātitates pecuniaꝝ dicte dn̄e Antonie
10 C. de vsur. l. acceptā. ex co. † q p pmā sniaz latā sup dicto laudo ⁊ sup quantitate petita vigore laudi nō fuit facta nouatio dicti laudi sed imo semp ex dicto laudo agi potuit ⁊ pōt siue snia postea sup executiōe laudi lata fuerit aliqua siue nulla: vt no. gl. ⁊ doc. in. l. j. C. si plures vna snia. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi Bart. ⁊ Bal. C. de iudi. ⁊ in. l. solutionē. ff. de solu. ⁊ in. l. duob9. ff. de excep. rei iudi. facit. l. fi. C. de nouatio. Et p ista sit clarissime ostensum ꝙ iudex pncipalis cause recte ⁊ rite iudicauit. ¶ Modo restat videre q̄ habeāt eē ptes iudicis in cā appellatiōis ⁊ nō est dubiū ꝙ si prima snia fuit equa ⁊ iusta ⁊ rite lata si nihil noui deductū est in cā appellatiōis prima snia dz cōfirmari ⁊ ꝓnūtiari dz bene iudicatū ⁊ male appellatū. C. de app. l. eos. ⁊. l. cū apud. iudi. sol. Sed cū in cā appellationis nihil noui fit deductū qđ ꝓbatū sit ergo ⁊c. ¶ Fortius dico ꝙ a dicta snia executiua seu pro-
11 nuntia† de exequēdo nō potuit neqz pōt de iure quoquomō appellari. l. ab executore. in prin. ⁊ ibi M dof. ⁊ Bar. ⁊ alij. ff. de app. Cy. ⁊ Bal. in. l. ab executiōe. C. quoꝝ ap. ⁊ Spec. ⁊ Jo. an. đ app. §. j. ꝟ. qn̄to nō appellat ⁊. d. Ant. in. c. quo ad ꝯsultationē. đ re iud. ergo partes iudicis sunt ꝓnūtiare frustra appellatū eē. ¶ Ultimo ps aduersa ponit ⁊ facit totū suū fundamētū allegando ꝙ snia a qua est appellatū fuit nulla q lata post duos menses fm formaz decreti. Sed
12 vere istud est debile fundamētū pluribus rōnib9. ⁊ primo† q dictū decretū nunꝙ fuit duplicatuz in castro tansignani ergo ⁊c. ⁊ ꝙ debuerit ibi publicari non obstante qđ fuerit p alia loca publicatū allego text. in aut. vt facte noue ꝯstitutiones. col. v. in prin. ibi in ꝓuincijs aūt ex q̄ discrete p metropolitas palā facte sunt ⁊ circa mediuz ibi ex quo directa ⁊ palā facta est in vnaquaqz metropoli. ⁊ melius ꝓbat text. ibi in fi. dū dicit oīb9 faciat manifesta ⁊ qui in hac maxia ciuitate ⁊ qui foris inhabitant ⁊ hoc tz. d. Ant. Jo. de ligna. ⁊ Jo. de imo. in. c. ij. extra de ꝯsti. p dictū tex. facit tex. in. c. cum infirmitas. de peni. ⁊ remis. ⁊ qđ no. Jo. an. in. c. cū singulariter. in ꝟ. ꝓuenit. de ꝑben. in. vj. non eni pōt dictū decretū ligare ignorantes. l. fi. ff. de decre. ab or. fac. ⁊ expressius in. c. vt animaꝝ. de ꝯstitu. in. vj. ⁊ in. c. fi. q̄ ma. accusa. po. ⁊ ꝙ no. Bal. in. l. antep. C. de legi. ⁊ ꝙ no. Bar. in. l. qđ nerua. in. viij. col. ff. depo. ⁊ p hoc induco tex. no. in. l. fi. C. đ testa. vbi cōsuetudo comitatus obseruat in comitatu nō aūt obseruat lex ci-
13 uitatis. ¶ Scđo rndeo ꝙ ꝑsupposito† ꝙ snia eēt lata extra tps decreti ꝙ tn̄ snia tz sed iudex incidit in penā q decretū prefigit tēpus iudici nō instantie. l. j. C. vt oēs tam ciuiles. ⁊. l. properandū. in prin. ⁊ ibi hoc tz Bar. ⁊ Bal. de iudi. ⁊ Bal. in. c. j. si de inuesti. inter do. et vasallis oria. ⁊ in. l. obseruare. §. ꝓficisci. ⁊ Specu. de iudice. de leg. §. restat. ver. ciuitatis statuto. ⁊ ibi Jo. an. ⁊ Pe. de anch. in clem. j. de
14 resti. in integ. ¶ Tertio respōdeo† ⁊ hic claudo os omnibus: quod ꝑsupposito qđ dicta sententia fuisset nulla dicta ratione tamen si vobis iudici constat illā fuisse equaz debetis illā confirmare vt not. Bar. in. l. si vt proponis. la. j. C. quō ⁊ qn̄ iud. ⁊ in. l. cū querebatur. in fi. ff. de re iudi. ⁊ in. l. j. in fi. C. quando prouo. ⁊ in. l. si expressim. de appel. ⁊ in. l. iudex. de re iudi. sequitur Pe. de anch. in clem. j. de re iud. allegant Inn. in. c. cū cōtingat. de offi. dele. Sequitur clare. d. Ant. in. c. dilecto. in. vj. col. de appel. cuius verba sunt hec sequēdo Bart. in. d. l. si vt proponis. quod nedum iudex coram quo petitur sententiam declarari nullam possit eam confirmare. ¶ Sed etiam si ille pro quo est lata sentētia vellet eam fateri nullam ⁊ peteret reformari ex eisdem actis omissa cognitiōe nullitatis qđ potest hoc iudex.
15 ita dicit dn̄s Anto. in dicto. c. dilecto. ¶ Quarto ⁊ vltimo dico† vltra predicta quod cū ista fuerit causa executiua laudi ⁊ sententie tales cause non dicuntur habere instantiā aliquā ⁊ ideo quandocūqz late tenent ita notat Bar. in. l. cum scimus. C. de agri. ⁊ censi. li. xj. ⁊ Bal. in. l. tale pactū. §. qui prouocauit. in repe. de pact. ⁊ in. l. consentaneū. in fi. quō ⁊ qn̄ iud. ⁊ Bal. in. l. ij. C. de execu. rei iudi. ⁊ Pet. de ancha. in. l. j. C. de iura. cal. vbi dicit se ita vidisse consultum p Bald. ⁊ obtinuisse ⁊ Ange. in. l. ⁊ post. §. fi. de iudi. Ex quib9 cōcludo ptes iudicis esse in pronuntiādo frustra appellatum q ab executione vel a pronuntia de exequendo nō potuit appellari vt dixi vel saltē pronuntiari male appellatuz ⁊ bene iudicatū et victū victori in expensis. Alexan.

¶ Summarium super consilio. clxxxij.

1 Paria sunt sniam esse diffinitiuaz vel habere vim diffinitiue.
2 Sententia presumitur lata ex causis que apparent in actis.
3 Sententia lata super exceptionib9 perēptorijs hz vim diffinitiue.
4 Reseruationes non possunt fieri in sententia. 5.
6 Quelibet causa seu iudicium dicitur habere tres partes.
7 Dicitur conclusum in causa qn̄ nihil potest allegari.

¶ Consilium. clxxxij.



In causa ⁊ lite vertēte inter tutorē firmani ⁊ Janne pupilloꝝ ex vna et Julianaz de sellis ex alia mediantibus eoꝝ procuratorib9 quia nuper cōtingit solū dubitari vtrū stāte sententia transacta in rem iudicatam et lata p dn̄m Baptistam de sancto Petro in qua in effectu ꝓnūtiauit bene appellātū p pte dictoꝝ pupilloꝝ ⁊ ꝓcedendū esse in causa principali iuxta petita p parte dictorum pupillorū reseruatis parti aduerse exceptioni-

bus al's p eam in dicta principali cā oppositis que possint ꝛ debeāt
reseruari in fine dicte cause pricipalis ꝛc. an iterū ꝑs aduersa oppo-
nens easdē exceptiones q̄ al's p ipsaꝫ opposite fuerūt habeat obsta
re quin ꝓ pte dictoꝝ pupilloꝝ procedat in dicta principali causa
ad assumptionē estimatoꝝ prout alias petitū extitit ꝛ ad clarā intel
1 ligentiā infra dicendoꝝ ꝓsuppono † ꝙ snia lata p dn̄m ptātem per
quā fuit reuocata tenuta cōcessa dictis pupillis ꝓnuntiādo dictā
tenutā esse nullā: fuit diffinitiua snia vel saltem interlocutoria ha-
bens vim diffinitiue ꝛ paria sunt sniam esse diffinitiuā vel hr̄e vim
diffinitiue vt no. gl. in c. fi. in ṽbo inanes. de elec. li. vj. ꝛ Spe. de app.
§. in q̇bus. ver. sꝫ nunq̇d. in fi. Jo. an. ꝛ doc. in c. ꝓuenit. de app. Bal.
in l. iunioꝛib⁹. C. de his qui. vt indig. Ang. in l. stipulationū alie. de
ver. obli. cū si. ꝛ ꝙ dicta snia fuerit diffinitiua vel habēs vim diffini-
tiue probat q: per dictā sniam erat causa iā diffinita in totū. nam
cū in actis petitū fuisset dictā tenutā reuocari potissime eo q: satisfa
2 ctū esset debitū allegabat snia † postea lata: per quā fuit reuocata te
nuta ꝓsumit lata ex illa causa vel causis que apparent in actis vcꝫ
q̄n satisfactū esset de debito vt no. gl. ꝛ doc. i. l. si q̇s ad exhibendū. ff.
de excep. rei iudi. ꝛ in l. hec enim. ff. de suspec. tut. ꝛ in l. vni. ver. debi
toꝛē. de cōdi. indebi. ꝛ in c. si cōfirmationē. de elec. in. vj. ꝛ q̇d notant
cano. maxime do. Ant. in c. aduersario. de excep. ergo attēta causa
ex qua ꝛ ꝓpter quā dicta snia de iure ꝓsumit lata sine dubio d: diffi
nitiua vel saltē habēs vim diffinitiue q: cām plene diffiniebat iuxta
tradita p gl. in cle. ad cōpescendas. de sequestra. pos. ꝛ fruc. ꝛ Spec.
de sentē. ꝓrola. §. j. in prin. ꝛ Bar. in l. si cū excepti. ꝛc. §. hec aūt actio.
ff. q̇d met. cau. ꝛ do. Ant. extra de re iudi. sup rubrica imo etiā si non
totū negotiū diffiniri et sꝫ tantū partē substantialē diceret hr̄e vim
diffinitiue: vt no. dixit Bal. C. q̄n prouo. nō est neces. in l. j. in ver. de-
cimo quero nunq̇d ꝛc. allegando tex. ad hoc sing. in l. intra vtile. ff.
3 de minoꝛ. ¶ Et ex hoc etiā dicimus † ꝙ snia lata sup exceptionib⁹
peremptorijs hꝫ vim diffinitiue iuxta glo. in cle. cū a repulsione. de
appel. ꝛ glos. Jo. mo. in c. cupiētes. in ver. sup priuatis. de elec. in. vj.
ꝛ Inn. i. c. auditis. de procur. ꝛ Jo. de imo. in l. si finita. §. si naūt. ꝛ. §.
si forte. ff. de dā. infec. ꝛ sic de singulis que breuitatis causa omitto.
si ergo illa snia fuit diffinitiua ergo ꝛ eadē ratiōe sine dubio snia la
ta p dn̄m Baptistā in causa appellationis ab ea interposite fuit dif-
finitiua vel habēs vim diffinitiue: q̇d etiā pꝫ in verbis snie dum di-
xit diffinitiue dicimus ꝛc. imo fortius: q: q̄nq₃ prima snia d: interlo
cutoria ꝛ snia lata in causa appellatiōis ab ea d: diffinitiua vt de-
clarat no. Bal. in l. cum ꝛ minores. C. si aduer. rem iudi. ꝛ in aut. ho
die. C. de iura. calū. sed stat regula ꝙ exceptiones etiā perēptorie nō
possunt opponi post conclusum in causa vel saltē post sniam iuxta
l. ij. C. sentē. rescin. non po. C. de excep. l. ꝓscriptionē ꝛ plene. in l. exce
ptionē. C. de ꝓba. ꝛ extra de excep. i. c. exceptionē. p gl. ꝛ doc. ¶ Nec
4 hꝫ obstare † ꝙ tales exceptiones sint reseruate in snia vt in ea ꝯtine
tur. Primo quia dico ꝙ talis reseruatio de iure fieri non potuit nec
tenet vt expresse firmat do. Ant. extra de re iudi. in c. suborta. in fina
libus verbis Bal. vero in l. perēptorias. in. iiij. colū. in versic. q̄ro iu-
dex tulit sniam ꝛc. dicit ꝙ nō tꝫ talis reseruatio nisi appareat ipsaꝫ
esse factā ex causa puta quia iudex vrgebat accelerare sententiā in-
fra breue tp̄s instātie statutarie adeo ꝙ nō posset plene cognoscere
de exceptionibus oppositis. sꝫ in casu nostro nulla fuit cā huius re-
seruationis maxime cū cā pupilloꝝ vti est ista ſm formā statutoꝝ
nullā habeat instātiā nisi iudex eam sibimet limitet quā pōt ꝛ dꝫ li
mitare talē ꝛ tātā que sufficiat ad ꝓfectā cognitioneꝫ cause iuxta. l.
properādū. p hoc etiā facit q̇d dixit idē Bal. C. de iuris ꝛ fac. ign. in
l. j. in versi. scd̄o fallit ꝛc. vbi voluit ꝙ nunq̄ reseruatio exceptionum
post sniam habeat iuuare nisi in casib⁹ in q̇bus est a iure exꝓsse fa-
cta reseruatio q̇d nō reperit in casu q̄nis ꝓposite. ¶ Ad idē addu-
5 co † q̇d no. voluit Bal. C. q̇ accu. in l. j. in. xxij. col. in ver. Sꝫ ꝯtra hoc
oppono exceptio dn̄ij ꝛc. vbi voluit ꝙ iudex nō possit reseruare ex-
ceptiones declinatorias post litē cōtestatā nisi de consensu vtriusq₃
ꝑtis q: non est in potestate iudicis mutare ꝛ ꝑuertere ordinē a lege
statutū. extra de iud. c. exhibita. C. de app. l. j. ꝛ l. prolatā. C. de sentē.
ꝛ idē voluit ipse Bald. in l. criminis. eo. ti. C. qui accusa. ꝛ d̊t Host. et
r̄ndendū libello reseruatis sibi exceptiōibus. istud sequit etiā Bald.
in ꝓalleg. l. ꝑemptorias. in prin. neq₃ enī pretoris factū iuri deroga-
re pōt vt dixit iuriscōsultus. ff. de ferijs. in l. j. §. j. ¶ Ex ꝓdictis colli
git dictā reseruationē factā de iure nō tenuisse maxime cuꝫ in dicta
snia sint apposita illa verba vcꝫ q̄ possint ꝛ debeāt reseruari in fin.
cause ꝛc. vn̄ cū verbū dꝫ importet necessitatē iuris. l. j. §. q̇ magistra
tuum. ff. q̇d q̇sq₃ iuris. ꝛ. ff. de edē. l. ꝓtoꝛ. in prin. cū si. Sed sic est nemi
ni dubiū esse dictas exceptiōes de iure nō debere reseruari post sen
tētiā a dictis iurib⁹: ergo nulle exceptiones intelligunt eē reseruate
potissime cū verba snie sint interꝓtāda vt snia teneat ꝛ valeat iuxta
gl. ff. famil. her. in l. ꝛ puto etiā si verba snie improparētur vt notat
Bald. in l. fi. in fi. C. cōt diui. cū concoꝛ. ¶ Preterea posito ꝙ ꝓdicta
non releuarēt que tn̄ manifeste vera sunt adhuc dico ꝙ in dicta snia
lata p dn̄m Baptistā aperte dicat ꝛ ꝓnuntiet bene fuisse appellatū
ꝛ procedendū esse in cā pricipali ad vlteriora iuxta petita p dictū ser
Joannē actoꝛē dictoꝝ pupilloꝝ. ꝛ certū est in dicta cā pricipali ni-
hil aliud vltimo loco petitū fuisse p dictū ser Joannē nisi q̇d ꝓcede-
ret ad assumptionē estimatoꝝ ergo cum verba dicte snie sint de se
clara i incertis ꝛ nō certis locus est cōiecturis. l. sitinuus. §. cū ita. ꝛ
l. ille aut ille. ꝛ p ꝯn̄s frustra dubitat an non obstantib⁹ dictis exce-
ptionib⁹ ꝓcedi debeat an̄ oīa ad assumptionē estimatoꝝ iā petitā.
¶ Postremo cū verba dicte snie clare significēt dictas exceptiōes
esse reseruatas tantū mō in fine dicte cause pricipalis ergo sequit
ꝙ ꝯtra assumptionē estimatoꝝ opponi nō pn̄t q̇d manifeste probat
6 nam † quelibet cā seu iudiciū d: hr̄e tres ꝑtes. s. principiū. mediū ꝛ fi-
nem. principiū d: ipsa litis cōtestatio. mediū vsq₃ ad conclusionē in
cā. finis post cōclusionē in cā vsq₃ ad sniaꝫ vt ꝓbat in aut. ad hec. C.
de iudi. ꝛ declarat sic Bar. in l. ij. in. ij. col. ff. de furt. ¶ Sꝫ cū adhuc
in dicta cā principali nō sit ꝯclusum in cā vt pꝫ ex actis tūc enim d:
7 † conclusum in cā cū nihil pōt amplius in cā allegari vel actitari vt
no. Inn. extra de cā pos. ꝛ ꝓprie. in c. pastoralis. i prin. sup gl. in ver-
bo cōclusuꝫ ꝛ Jo. an. in c. fi. de resti. in inte. li. vj. in nouella ꝛ Bal. C.
de iud. in aut. iubemus. ꝛ i. l. j. ad fi. C. sen. rescin. nō po. ꝛ notat glossel
la parua. in aut. de testi. §. q: vero. in verbo cōcluserant. col. vij. post
enī conclusum in cā non est cognoscere sed cognitū esse ſm archi.
in ꝓalle. c. vltimo. de resti. in inte. li. vj. q̇d reassumpsit Bal. in aut. at q̇
semel. in fi. de ꝓbatio. ergo necessario sequit ꝙ etiā posito ꝙ dicta re
seruatio tenuisset que nō tenuit tn̄ dicte exceptiones nō pn̄t opponi
cōtra assumptionē estimatoꝝ cum adhuc non sit conclusum in cā ꝛ
sic non sumus in fine cause. Et hec breuiter ꝛ perfunctorie tacta in
discursu sufficiant attenta maxima rei euidētia. Laus Deo.

¶ Summarium super consilio. clxxxiij.

1 Ad hoc vt filius possit conueniri ad debita paterna dꝫ necessa
rio probari per creditores agentes ipsum non tantum fuisse filiū sꝫ
etiam adiuisse hereditatem.
2 Judex q̄n non condemnat victum victori ꝛc. dꝫ specificare causam
in sententia. 3.
4 Ubi intra tempus nō est reclamatum potest peti reductio ad arbi-
trium boni viri.
5 Judex reclamationis si videt laudum esse iniquum potest in fauoꝛē
non reclamantis pronuntiare laudum fuisse iniquum.
6 Qui non est heres patri ad eius debita non tenetur. 7.
8 Testes examinati super ijsdem capitulis super quibus fuerant exa-
minati non probant. 9.
10 Si testis vult probare taleꝫ esse tityum reddit causam sufficienteꝫ
si dicat scio quia eum vidi.
11 Dicenti varia ꝛ contraria non creditur.
12 Testis dicitur omni exceptione maioꝛ q̄n contra eū nulla exceptio
mundi potest opponi.
13 Una imperfecta probatio tollit aliam imperfectam.
14 Non est locus dilationi iuramenti etiam si semiplena probatio eli-
datur per aliam semiplenam probationem.
15 Si testis dicat ꝙ non vidit numerationem non tamen detrahitur
de fide ipsius.
16 In maioꝛi summa inest minoꝛ.
17 Si actoꝛ hꝫ vnuꝫ testem ꝛ iuramentū in defectū ꝛ reus habeat vnū
testem vel saltem aliquam presumptioneꝫ non dꝫ reus in expensis
condemnari. 18.
19 Res que petitur dꝫ certe ꝛ clare demonstrari.
20 Si reus allegat solutioneꝫ boum nō per hoc dicitur fateri contra-
ctum venditionis.
21 Scriptura sine testibus non facit fidem.

¶ Consilium. clxxxiij.



In causa et lite vertente inter
Franciscū Jacobi gratuxa de imo. ex vna ꝑte agentem
ꝛ Michaelem quondam Tonij Fabri de suxis de dutia
ex parte altera se defendenteꝫ colligit ex toto dicto pro-
cessu tres fuisse causas inter dictas partes agitatas. Prima causa
fuit mota per dictū Franciscū corā vicario castri dutie coram quo
petijt dictum michaelem condemnari ad dandum dicto Francisco
libras. xxij. ex ꝓtio vni⁹ paris boum pili nigri vēditoꝝ dicto Tonio
patri dicti Michaelis pro quantitate librāꝝ. xxxv. boñ. ꝛ per dictū
vicariū dutie fuit lata snia absolutoria in fauoꝛē dicti Michaelis ꝛ
absoluit etiā dictū Franciscū ab expensis ꝛ dicta snia fuit iustissima
primo q: actoꝛ nullo mō probauerat deducta per euꝫ in libello nūm
rum si actoꝛe non probāte reus fuit absolutus. C. de eden. l. q̇ accusa
re. ꝛ c. j. vt ecclesiasti. benefi. Secundo probatur ꝙ dicta prima sen-
tentia fuit recte lata ex alio euidentissimo defectu ipsius actoꝛis q:
cuꝫ nō vendiderit dictos boues dicto Michaeli sꝫ eius patri opoꝛ
tebat eum probare dictū Michaelem fuisse heredē vniuersalē di-
cti quondaꝫ sui patris quod nedum fuit probatum sed nec etiā fuit
1 allegatum vt patet in processu: ꝛ † ꝙ ad hoc vt filius possit cōueniri
ad debita paterna debeat necessario ꝓbari per creditores agētes
ipsum non

ipsum non tantum fuisse filiū sed ēt adiuisse hrditatē paternā pro
pter beneficium abstinendi indultū filijs a ptore mortuo:est glos.ꝛ
ibi Bar.ꝛ oēs doc.in.l.necessarijs.ff.de acq.here.ꝛ i.l.j.C.si vt se ab
heredi.absti.ꝛ in.l.si cū dotē.§.trāsgrediamur.ꝛ ibi post glos.tenet
Ang.ꝛ Jo.de imo.ff.solu.ma.ꝛ Bal.i.l.ij.C.ne filius ꝑ patre.ꝛ ita
etiam ꝯsuluit Dy.vt refert Bal.in.d.§.trāsgrediamur.ꝛ probatur
per tex.in.l.nā nec emācipatus.ff.de lega.j.ꝛ in.l.cū bōis.ff.de acq.
heredi.¶ Bene dico ꝙ dicta snīa fuit iniqua quo ad absolutoriā
expensarum ex eo qꝛ stantibus dictis defectibus in processu culpa
actoris nulla fuit iusta causa propter quā deberet absolui ab expē
sis imo debebat condēnari iuxta.l.properandum.§.ꝛ si quidem.C.
de iud.ꝛ.l.qui solidum.§.ēt.de leg.ij.ꝛ.c.finem litibus.de do.ꝛ con
2 tu.ꝛ dꝫ iudex qn̄ nō cōdēnat victum victori in expensis specificare
cām in snīa vt notat Spe.in titu.de expensis.§.nunc videndū.ver.
quidē.ꝛ sequit̄ no.Bal.in auꝫ.generaliter.C.de epi.ꝛ cler.ꝛ ideo iu
3 dex siue arbitri qui fuerūt subrogati in locū iudicis appellationis
ꝛ etiā dn̄s potestas corā quo pendet reclamatio debuerūt ꝛ potue
rūt ꝛ de p̄senti pōt dn̄s potestas cōdēnare dictū Frācīscū in dictis
expensis ꝛ in hac pte corrigere dictā snīam vt ꝓbaf in.l.fi.C.quādo
prouocare non est ne.ꝛ hoc ēt si non sit petitū vt firmat Dy.ꝛ bart.
in.l.iiij.§.hoc autem.de dam.infec.in versi.v.querit Dy.ꝛc.ꝛ glos.ꝛ
doc.in.c.fi.de rescrip.ꝛ in.c.penul.de resti.in integ.ꝛ Bar.ꝛ Bal.in
l.properandum.§.finasit.C.de iudi.ꝛ idem Bal.in.l.sancimus.eo.
titu.ꝛ in terminis nostris est casus.in.d.l.si quādo prouoca.nō est
ne.¶ Subsequenter a dicta snīa fuit appellatū ꝑ dictum Frācīscū
nulla tamen expressa causa grauaminis in appellatione ꝛ sic nō te
nuit dicta appellatio ſm formā ꝯstitutionum ꝛ sic prima sententia
transiuit in rem iudicatā.ꝛ postea de dicta causa appellatiōis fuit
factū compromissum in arbitros qui condemnarūt dictū Michae
lem ad dandum dicto Frācīsco libras.xxij.boñ.ꝛ dictū Michaelē
absoluerūt ab expēsis a qua sententia ꝛ laudo primo fuit reclamatū
ꝑ dictū Frācīscum quo ad absolutoriam expēsarum:ꝛ postea etiā
4 ꝑ dictū Michaelem a dicto laudo in ea pte in qua cōdēnatus fuit
in dictis libris.xxij.boñ.fuit ēt reclamatum ꝛ licet ēt pro pte dicti
Michaelis non fuisset reclamatū infra.x.dies tñ etiam postea po
tuit peti reductio ad arbitrium boni viri ēt spatio.xxx.annorū quia
tanto tpe durat iudicis offm̄.l.sicut.ꝛ ibi no.C.de p̄scrip.xxx.anno.
ꝛ no.C.de fal.in.l.querelā.maxime si infra annum in iudicio vel ex
tra cōquestus est de grauamine sibi illato ꝑ arbitros ꝑ.l.ꝗ se graua
tos.C.de censi.ꝛ censito.ꝛ perequator.li.xj.vt firmauit Bart.in.l.si
societatē.§.arbitrorū.in ver.ꝗro infra quātū tps ꝛc.ff.pro soc.istam
etiam opi.ꝙ spatio.xxx.annorꝫ possit peti reductio ad arbitriū bo
ni viri firmauit ēt Bald.in.l.fi.C.de ꝯhen.emp.ꝛ ita refert tenuisse
Cy.in additionibus in.d.l.si societatē.§.arbitrorum.istā ēt opinio
nem firmauit Ang.ꝛ Bal.in.l.sicut.C.de p̄scri.xxx.anno.ꝛ hec etiā
est cōis opi.canonistarū in.c.quintauallis.de iureiu.lꝫ Spec.aliter
dixerit in titu.de arbi.§.sequit̄.ver.sed infra qd̄ ꝛc.cuius opinionē
cōiter reprobāt doc.in dictis locis.¶ Et fortius dico ꝙ posito etiā
5 qd̄ dictus Michael nō reclamasset infra tēpus tñ iudex reclama
tionis ꝛ ꝗrele si videt snīam siue laudū esse iniquum ꝛ iniuste latum
cōtra nō reclamātē potest in fauorē nō reclamātis pronūciare lau
dum fuisse iniquum ꝛ ipsum corrigere ꝛ reformare.verbi gratia iu
dex ꝯdēnauit titium in quinqꝫ de quātitate decē petita ꝑ seiū seius
appellauit a snīa ꝛ dicit snīaꝫ iniquā qꝛ titius debuit condemnari
in.x.ꝛ nō in qnqꝫ certe lꝫ titius non appellauerit pōt iudex appella
tionis in totū absoluere titiū etiā a quinqꝫ in quibus fuit cōdemna
tus ꝑ primū iudicē.iste est tex.valde no.in.l.ampliorē.in princ.C.de
appel.quē Bal.ibi dixit esse mirabilē.hoc ēt probaf expresse in.d.l.
fi.maxime ſm tertiā lec.ꝗ est vera.C.qn̄ prouocare nō est necesse.ꝛ ibi
no.Cy.Bar.ꝛ Bal.ꝛ i terminis firmat ꝑ dicta iura Bart.in.l.si ꝗs
libellos.C.de app.ꝛ ēt in nostris terminis p̄cise firmat do.Anto.de
but.in.c.cum ioānes.in fi.de fide instru.¶ Qd̄ aūt dictū laudū ar
bitrorū fuerit iniquissimū in ea pte in qua cōdēnarūt dictum Mi
chaelē ad dādū dicto Frācīsco libras.xxij.boñ.hoc aptissime ꝓbaf
ex pluribus capitibus.ꝛ primo qꝛ superius dixi nec in prima causa
agitata in castro ducie nec ēt in scḋa causa agitata corā arbitris nec
etiam in tertia cā pēdēte corā dn̄o ptāte fuit vnꝙ̄ deductū vel saltē
6 ꝓbatū ꝑ dictum Frācīscū ꝙ dictus Michael fuerit vniuersalis he
res dicti Tonij quondā eius patris put reqrebaf iuxta notata in
d.l.necessarijs.ff.de acq.here.ꝛ supra plene dixi si nō fuit heres pa
tris ergo ad eius debita nō tenef vt.l.j.ꝛ ꝑ totū.C.ne filius ꝑ patre
7 ꝓterꝙ̄ in casu singulari vcꝫ in debito ex cā primipilari vt est tex.sin
gularis.in.l.fi.C.de primipilo.li.xij.ꝑ quē notabiliter dixit Bal.in
l.dotis.C.de iure do.ꝙ valet statutū disponēs ꝙ filius tenear ad de
bita paterna ēt si nō fuerit eius heres.ꝛ idē sequutus est Pe.de an
cha.in cōmento.c.canonū statuta.de cōsti.¶ Itē ꝛ secundo fuit di
8 ctum laudum iniqssimum qꝛ actor ēt nō ꝓbauit dictā vēditionem
ꝑeum in petitione deductū quod ostendo.nam posito ꝙ testes exa
minati corā arbitris p̄fectissime ꝓbarent intentionem ipsius acto
ris qd̄ tñ est falsum vt infra declarabo:tñ qꝛ dicti testes fuerūt exa-
minati sup ijsdem capitulis sup q̄bus ipsimet testes seu alij fuerant
examinati i causa principali agitata corā vicario ducie:ꝫ dicta
examinatio secūdo loco facta habef pro nō facta qꝛ fieri nō potuit
siue dicamus ꝙ cā ventilata corā dictis arbitris fuerit cā appella-
tionis tūc vt dixi in causa appellationis nō possunt testes examina
ri sup ijsdē capitulis vt.C.de tēpo.ap.l.ꝑ hac.ꝛ.l.ampliorem.§.j.de
appella.ꝛ extra ḋ testi.in.c.fraternitatis.ꝛ hodie est decisio clara in
clem̄.testi.extra de testi.siue dicamus ꝙ dicta cā vētilata corā arbi
tris nō fuerit cā appellationis seu subrogata loco eius sed fuerit di
uersa instātia ꝛ dico similiter ꝙ in ea instātia ꝛ cā nō potuerūt te-
stes examinari sup ijsdē capitulis sup q̄bus alias fuerūt examinati
corā vicario castri ducie attēto ꝙ cā vētilata corā arbitris tende-
bat ad eūdē effectū ad quē tēdebat prima principalis cā.ꝛ de eadē
9 re ꝛ iter easdē ꝑsonas vertebaf dicta cā qꝛ tales attestatiōes facte
corā vicario castri ducie faciunt fidem in cā scḋo loco mota corā
arbitris.l.gesta.C.de re iudi.ita firmat Inn.in.c.cū in tua.extra de
testi.ꝛ Bar.in.l.ij.§.j.in ver.quero qd̄ si ille qui produxit testes ꝛc.
ff.vi bono.rap ꝛ idē Bar.C.de test.in.l.fi.ꝛ in auꝫ.at qui semel.in vl-
ti.col.C.de proba.ꝛ in.l.ij.ff.iudi.sol.istud etiā tenebat Jac.de are.in
l.pperandum.§.fi.C.de iudi.reprobata gl.ibi.ꝛ idē etiā tenuit Ja.
bu.ꝛ post eū Bal.in.d.l.fi.C.de testi.qui etiā ibi in terminis nostris
dicit hoc ꝓcedere in testib' ꝓductis corā iudice ordinario ꝙ postea
sup ijsdem capitulis nō p̄nt produci corā arbitro:quia si dicte atte
statiōes faciūt fidem corā maiori iudice ergo ēt ꝛ corā minori.arg.
auꝫ.multo magis.C.de sac.san.eccl.¶ Ultra hoc ēt dico ꝙ posito
ꝙ dicti testes potuissent iterū examinari quod est falsum tñ adhuc
dico ꝙ tales testes nō ꝓbant intentionē agētis.nam oēs testes di-
cti Frācīsci nihil efficax ad ꝓpositū deponūt vt ex eorꝫ serie ꝛ lectu
ra euidēter ptꝫ p̄ter quēdā Lucā de zappis qui etiā nihil probat sal
tem qd̄ habeat releuare dictū Frācīscū vt statim declarabo.nā dict'
Lucas examinatus in principali cā corā vicario castri ducie depo-
suit in effectu ꝙ dicta venditio fuit celebrata sed ꝙ tñ nō cognouit
dictum emptorem nec eius nomen sciebat ꝛ sic nihil ꝓbauit.postea
corā arbitris deponit ꝙ dictus Franciscus vēdidit dictos boues
dicto Bonio fabro de ducia.qūo ergo iste testis potuit cognoscere
dictū Toniū a tpe quo prima vice fuit examinatus citra:qn̄ tēpo-
re prime examinationis ipse Tonius erat mortuus vt cōfitetur di-
ctus Frācīscus rn̄dēdo positionibus in hac vltima cā factis ꝓ pte
michaelis ergo iste testis est suspectus ꝛ fidē nō facit quia nō verisi
milia dicit vt ꝓbaf in tex.in.l.iij.in fi.p.in.ibi ꝛ ex tpe verisimilia rn̄de
rint ꝛc.ꝛ.l.ob carmen.§.fi.eo.ti.nā iste testis ex tpe comprehenditur
nō verisimilia dicere.s.attento tpe mortis ipsius Tonij ꝛ attēto tpe
prime depositionis seu examinationis.nā testis pōt hominē cogno
scere ex inspectione faciei sed si ipsum nō videt eum cognoscere non
10 pōt ꝑ aliū sensuꝫ corporis prout dꝫ testis deponere ꝛ ideo testis tad
ꝓbandū talē esse titium reddit cām sufficiētem si dicit scio qꝛ eū vi-
di in facie.ita notat Bar.ꝑ illum tex.in.l.stigmata.C.de fabricē.lib.
xj.ꝛ in.l.cum in diuersis.ff.de religio.ꝛ sump.fune.ꝛ tō ꝓbāti per
vnū testē nō verisimilia dicentē nō posset deferri iuramentū in de-
fectum ꝓbationis vt firmat no.Bal.in.l.j.ꝑ glo.ibi.in.l.f.C.q̄ ꝛ ad-
uer.quos.vnde cū dictus testis necessario sit contrarius sibimet qꝛ
in prima depositione dixit qd̄ nō cognoscebat dictū emptorē q̄ tūc
erat mortuus ꝛ in scḋa examinatiōe dicit ꝙ dictus Tonius fuit il-
11 le q̄ emit dictos boues vn̄ cū varia seu ꝯ̄ria dicat nō credit̄ sibi nec
quo ad primā testificationē nec quo ad scḋam ꝛ ēt venit puniēdus
vt est tex.cum glo.ff.de test.in.l.q̄ falsa.ꝛ in.l.eos in tertio rn̄so ꝛ ibi
Bar.ꝛ doc.ff.de fal.ꝛ notat Bal.C.de re iud.in.l.gesta.¶ Aliā con
trarietatē ēt incurrit dictus testis qꝛ in prima examinatione depo
nit de ptio.xxxv.librarꝫ.in scḋa deponit de ptio librarū.xlv.boñ.itē
dictus testis scḋo loco fuit examinatus parte nō citata ad videndū
delationē iuramēti prout reqritur vt.l.si qn̄.C.de testi.quā citatio-
nē i casu isto vigore cuiuscūqꝫ potestatis ꝛ arbitrij nō p̄nt omittere
iudices seu arbitri qꝛ est defensio que est introducta de iure natura
li vt in cle.pastoralis.de re iudi.ꝛ ita dicit Bar.no.in.l.j.ff.de testa.
mili.ꝛ in.l.filiusfa.ff.de dona ꝛ Bal.in.l.milites.C.de test.mi.¶ Et
ex istis oppositis ꝯtra dictū Lucā sequit̄ necessario ꝙ dictus testis
nō ē omni exceptiōe maior tūc succedit notabilis doctrina Bart.in
l.admonēdi.in ver.venio ad tertiū.ff.de iureiu.ꝛ do.Ant.de bu.in
c.fi.de iureiu.dicētiū ꝙ vbi testis nō est omni exceptione maior tunc
non facit semiplenā ꝓbationē nec pōt deferri iuramētū in defectū
12 probationis.ꝛ dꝫ testis ꝛ oī exceptione maior qn̄ contra eū nulla ex-
ceptio mūdi pōt opponi iuxta glo.reputatā singularē i.c.ex literis.
el.ij.de ꝯsangui.ꝛ affi.ꝛ tex.probat in.l.optimā.C.de contrahē.ꝛ cō
mit.stip.vbi etiā dicit Bal.qd̄ opꝫ ꝙ superet oēm etiam friuolā ex-
ceptionē ꝛ ꝙ ꝓpter solā infamiā facti testis nō diceref oī exceptio-
ne maior sed ꝯtra dictuꝫ Lucā ꝛ eius attestatiōes plures exceptio-
nes legitime opponūtur de quib' dixi supra:ergo nō dꝫ omni exce
ptiōe maior ꝛ sic nō facit semiplenā probatiōe adeo qd̄ possit de-
ferri iuramētū in defectum ꝓbatiōis.¶ Quinimo ꝛ adhuc magis
vrgētius dico ꝙ posito ꝙ dict' Lucas testis faceret semiplenā pro-

bationem tñ non potuit dicto Francisco deferri iuramentũ in de-
fectũ ꝓbationis qꝛ dictus Michael corã dictis arbitris plene vel
saltẽ semiplene ꝓbauit solutionẽ dictarũ .xxij. librarũ boñ. factã ꝑ di
ctum Toniũ dicto Frãcisco vt deponũt testes inducti ꝑ dictũ Mi-
13 chaelẽ de quib⁹ infra faciã mẽtionẽ. tũc † succedit notabilis doctri-
na gl. Bar. ⁊ Bal. in .l.j. C. qui ⁊ aduer. quos nõ pos. in integ. resti. ꝙ
vna imperfecta ꝓbatio tollit aliã imꝑfectã adeo ꝙ nõ est loc⁹ dela-
14 tioni iuramẽti nedũ † si semiplena probatio elidat̃ ꝑ aliã semiplenã
ꝓbationẽ sed etiã si elidat̃ ꝑ quãlibet ꝓ̃sumptionem vel indiciũ ita
dicit gl. ⁊ doc. in .d. l.j. ⁊ no. etiã Bar. in .d. l. admonẽdi. in versi. quero
vtrũ vna probatio imperfecta ⁊c. ⁊ idem Bal. in .l. in bonefidei in
tertia oppo. C. de reb. cred. ⁊ est alia gloss. in .l. fi. in prin. ff. quod met.
causa. ⁊ huic obiectioni pro certo non põt rñderi ꝑ partẽ aduersam
iudicio meo qꝛ dictus Michael corã arbitris saltem semiplene vel
ꝓ̃sumptiue ꝓbauit. ¶ Vlterius ẽt possumus dicere ꝙ non tantum
semiplene ꝓbata sit dicta solutio sed ẽt plene nã Jacobus quõdã
Petri de varignana deponit aperte qđ vidit dictũ Tonium solue-
re ⁊ numerare libras .xxij. boñ. ⁊ lʒ iste testis dicat ꝙ Joãnes frater
15 dicti Jacobi testis fuit ꝓ̃sens dicte numerationi ⁊ postea † ipse Joã-
nes examinatus dicat ꝙ non vidit numerationẽ pecunie: tñ ex hoc
nõ detrahit̃ de fide ipsorum testium qꝛ potuit esse qđ Joãnes erat ꝓ̃
sens ⁊ tñ nõ vidit numerationẽ .l.j. §. tutor. ⁊ ibi hoc expñe tʒ Bart.
ff. de auto. tuto. ⁊ magis clare etiam firmat hoc Bal. in .l. testium. in
iiij. col. in ver. modo hoc insurgit ⁊c. C. de testi. ꝑncipaliter ꝑ gl. ibi ⁊
refert ꝙ hec q̃stio sibi accidit de facto Padue dum ibi legeret ⁊ idẽ
Bal. Ang. ⁊ Imo. in .l. heredes palam. in ꝑnc. ff. de testa. deponit ẽt
dictus Joãnes qđ eodẽ loco ⁊ testibus dictus Frãciscus vocauit se
ꝯtentatũ a dicto Tonio. ¶ Itẽ alius testis vʒ zonus examinatus
in fauorẽ dicti Michaelis ĩ hac vltima cã dicit expresse qđ vidit nu
merari dicto Frãcisco ꝑ dictum Tonium libras .xxj. boñ. nam lʒ pri
mus testis dixerit de libris .xxij. tñ ꝑ hoc nõ dꝛ contrari⁹ alteri testi.
vt no. Bart. in .l. fi. §.j. ff. de lega. ij. ⁊ dicunt̃ oẽs saltẽ cõstare in libris
16 .xxj. boñ. qꝛ † in maiori summa inest minor .l.j. §. si stipulanti. de ver.
obli. ⁊ .l. diẽ proferre. §. si plures. ff. de arbi. quod argumentum etiaʒ
procedit in testibus vt notat Bal. in .l. cõuenticulã. in vlti. colum. de
epis. ⁊ cle. de quo ꝑ Jo. and. in .c.j. de arbi. in .vj. in nouella. naʒ bene
potuit esse ꝙ dictus zonus testis non viderit numerationem pecu-
nie nisi de libris .xxj. ⁊ quod dictus Jacobus alius testis viderit nu
merari integras dictas .xxij. libras quia forte primo venit ꝙ dictus
zonus vt cõprehẽdit̃ ad intellectuʒ ⁊ ꝑ experiẽtiã. ¶ Preterea ad
confirmationẽ iuriũ dicti Michaelis adducit̃: qꝛ pars aduersa in
reclamatione sua dicit dictum laudũ fuisse nullũ qꝛ excesserunt ar-
bitri formã cõpromissi: sed si pars hoc confitet̃ nulla maior est ꝓba-
tio q̃ ꝑ confessionem .l. cum te. C. de trãsac. ⁊ C. de fideicõ. l. fin. ergo
dictũ laudũ in nihilo hʒ obstare dicto Michaeli. ¶ Subdo ꝙ stã-
tibus ꝓ̃dictis nõ est dubiũ qđ dicti arbitri bene iudicarũt absoluen-
do dictũ Michaelẽ ab expẽsis qꝛ etiã eum debuerũt absoluere ab
omni summa ⁊ victũ victori ĩ expẽsis cõdẽnare vt ptʒ clare ex supra
17 dictis. Et ẽt supposito qđ ꝓ̃dicta † vera nõ fuissent ⁊ nõ procederent
dico ꝙ vbi actor probat ꝑ vnum testẽ ⁊ supplet per iuramẽtum sibi
delatum in defectũ probationis si reus hʒ vnũ testẽ per se vel saltẽ
aliquã ꝓ̃sumptionẽ nũq̃ dʒ reus in expensis ꝯdẽnari. ita singulari
ter determinauit Bal. in auć. generaliter. in .vj. opp. C. de epis. ⁊ cle.
⁊ in ver. ex ꝓ̃dictis aũt ⁊c. qꝛ si in vno releuat̃ .s. in ꝓbãdo ꝑ iuramen
tũ grauat̃ in alio .s. ꝙ non obtineat cõdẽnationẽ expensarũ. ar. l. eũ
qui. in prin. ff. de iureiur. fʒ Bal. ⁊ clarũ est ꝙ in casu nostro dictus
Michael nedũ habuit ꝑ se ꝓ̃sumptionẽ sed ẽt ĩ duos testes. ¶ Et
18 alio etiã † respectu nõ potuisset condẽnari dict⁹ Michael in expẽ-
sis per dictos arbitros qꝛ si vicit ĩ prima causa principali lʒ postea
succumbat in causa appellationis seu in qualibet alia scđa cã excu
satus est propter primam sñiam adeo ꝙ nõ dʒ ꝯdẽnari in expensis
maxime si scđa sñia fuit lata ex nouis ꝓbationibus prout fuit in ca
su nostro. ista est glo. no. ⁊ ibi Bar. ⁊ doct. in .l. gñaliter. §.j. C. de reb.
creditis. notat ẽt Bar. in .l. ꝓperandũ. §. si autẽ alterutra. C. đ iud.
⁊ in .l. tutores. §. curatores. ff. de admi. tuto. ⁊ in .l. fi. ff. de re iudi. ⁊ tʒ
Jo. an. in regula iuris ignorantia de reg. iur. in .vj. ⁊ Inn. post glos.
in .c. finẽ litib⁹. de do. ⁊ contu. ⁊ Bal. in .l. cos. §. cautione. C. đ appel.
Et hoc maxime ꝓcedit in Michaele predicto q̇ habuit iustã cãm
ignorãtie eoꝝ q̃ gesta sunt a defuncto patre suo .l. q̇ in alteri⁹. ff. de
reg. iur. ⁊ .l. fi. ff. ꝓ suo. q̇ iusta ignorantia excusat ab expensis litis vt
.l. q solidum. §. etiã cum glo. ⁊ ibi doc. ff. de leg. ij. ⁊ notat glo. ⁊ doc. in
d. l. ꝓperandũ. §. si autẽ alterutra. C. de iudi. ⁊ in .l. eum quẽ temere.
ff. eo. ti. probat̃ ẽt in .d. auć. generaliter ⁊ ibi Bal. C. de epis. ⁊ cle. Et
19 hec sufficiãt. ¶ Nõ omitto ꝙ † ẽt dici posset petitionẽ dicti actoris
nõ eẽ clarã ⁊ certã prout esse dʒ qꝛ res que petit̃ dʒ certe ⁊ clare de-
monstrari vt .l. si rem. ff. de rei ven. l.j. §. si quis argentum. cũ ibi not.
ff. deposi. ⁊ plene no. in .l.j. in prin. ff. de edẽ. ⁊ ꝑ doc. in .l. edita. C. eo.
ti. ⁊ in .c. significantibus. extra de libel. obla. ⁊ vt res dicat̃ certe de-
monstrari reqrunt̃ ad min⁹ due vere demonstrationes vt Petrus
martini de perusio .l. hac ꝯsultissima. in prin. C. qui testa. fa. pos. ⁊ si-

militer res dʒ demõstrari ꝑ duos cõfines .l. forma. ff. de cẽsi. ita nota
biliter declarat Bar. in .l. demonstratio falsa. in ver. septimo quero.
ff. de condi. ⁊ demõ. sed in casu nostro dictus actor dicit ꝙ vendidit
boues pili nigri ⁊ sic nõ ponit nisi vnã demõstrationẽ ⁊ ꝑ ꝯsequẽs
res nõ dicit̃ certe declarata ⁊ specificata ⁊ ꝑ consequens etiã testes
⁊ ꝓbationes ad idem tendentes non dicunt̃ certe sed ambigue ideo
actorẽ nõ releuãt. c. in ꝓ̃sentia. de proba. l. inter stipulantẽ. §. sicut
cum ibi no. de ver. obli. ⁊ .l. non ob hoc. C. vnde cognati. cum si. ⁊ lʒ
aliquo casu petitio incerta procedat tñ semꝑ dʒ in probationib⁹ cer
tificari vt possit sequi certa sñia vt est gl. valde no. ⁊ ibi doc. in .d. l.j.
§. si q̇s argẽtũ. ff. deposi. ⁊ notat Bar. in .l. si rem. in fi. ff. de rei vẽdi.
⁊ Bal. in .l. ij. C. de sentẽ. que sine cer. quãti. idcirco ex hoc alio capite
seq̇t̃ id quod supra dixi ꝙ actore non ꝓbante vel nõ clare probante
reus dʒ absolui. ¶ Et hãc partẽ ꝓ certo dʒ dñs iudex fauere quia
est veritate fulcita vt ptʒ ex testibus optime probantibus solutionẽ
quantitatis ⁊ nõ est verisimile qđ dictus actor q̇ fuit ⁊ est satis ege
na ꝑsona ⁊ valde cauta ⁊ astuta distulerit tãto tꝑe petere pecuniã
sibi debitã nisi qꝛ scit mortuũ esse dictũ Toniũ ⁊ existimauit dictaʒ
solutionẽ esse ignotã ꝓ̃fato Michaeli cui veritati dʒ semꝑ iudex in-
herere .xxx. q. si. c. iudicãte. ⁊ C. de edẽ. l. is apud quẽ. ⁊ hec veritas ẽt
est munita ⁊ comprobata pluribus ⁊ pluribus adiumentis legum
⁊ iustitie vt supra plene deduxi ⁊ plenius supplebit summa sapien-
tia dñi potestatis ⁊ iudicare debetis. ¶ Nec ꝓ̃dictis habet obstare
si in actis factis corã arbitris appareret ꝙ fuerit ꝑ arbitros statut⁹
terminus dicto Michaeli hoc petẽti ad ꝓbandum solutionem li-
brarũ .xxij. boñ. allegatã ꝑ dictũ Michaelẽ: qꝛ clare ad hoc rñdet̃ ꝙ
dictus Michael semꝑ negauit ꝯctum venditionis boum ⁊ eo casu
quo ꝯstaret de venditione allegauit solutionẽ factaʒ fuisse vt ptʒ in
20 toto ꝓcessu. ¶ Fortius dico † ⁊ est verissimũ ꝙ eo casu quo ipse mi-
chael reus simpliciter allegasset solutioneʒ boum ꝙ ꝓpteʒ hoc non
dꝛ confiteri ꝯctum venditionis ꝓ̃cessisse maxime quia actor negauit
ipsam solutionem factã fuisse. ita est glo. in terminis multũ notabi
lis in .l. iul. verũ debitorem. ff. de condi. inde. quam ad hoc ꝑ valde
notabili põderat ⁊ exclamat Bar. ibidem in .vj. colum. in versi. op-
po. ꝙ impossibile est ꝙ sequat̃ ⁊c. ⁊ idẽ Bar. Ang. ⁊ doc. ff. de exce.
in .l. nõ vtiq̃ꝫ. ꝑ illum tex. ⁊ ꝑ .l. cum de indebito. in prin. ff. de proba-
tio. ⁊ Bar. ⁊ doc. in .l. decem. ff. de verbo. oblig. ⁊ idem tenuit Nic. de
mat. ⁊ Cy. ⁊ Bal. in .l. exceptionẽ. C. đ proba. ⁊ Bal. i .l.j. in .iiij. col.
C. de confessis. ⁊ Joã. and. in .c. cum venerabilis. đ exceptio. ⁊ idem
Anto. đ bu. in .c. ex parte decani. de rescrip. qui omnes reprobãt opi
nioneʒ Dy. in .c. nullus pluribus. de regu. iur. in .vj. in quo non nisi
21 sto qꝛ hec est cõis opinio. ¶ Preterea dicta † scriptura in qua fit mẽ
tio de dicto termino nõ cõtinet testes ⁊ sic nõ facit fidẽ maxime qꝛ
nõ fuit actus factus coram iudice. istud ꝓbat̃ in auć. de instru. cau.
⁊ fi. §. oportet. ⁊ est glo. in auć. de here. ⁊ fal. §. si vero absunt in ver-
bo quantum. ⁊ etiaʒ probat in .l. post mortem. ff. đ adoptio. ⁊ no. do-
cto. in .c. quoniam contra. de probatio. ⁊ est alia glos. in .l. solã. C. de
testibus. que idem dicit quam sequitur ad hoc Bal. in .l. iurisiuran
di. C. đ testibus. ĩ fi. ⁊ per predicta ex multis membris ⁊ ex quolibet
de ꝑ se sequit̃ euidenter quod dictus Michael dʒ absolui ⁊ dictus
Franciscus dʒ in oĩbus expensis dictarum litium condẽnari ⁊ exa-
minatum est superius. Laus Deo.

¶ Summarium super consilio .clxxxiiij.

1 Emptor debet habere fructus qui erant pendentes tẽpore vẽ-
ditionis.
2 Agens ex vna causa ⁊ probans de alia non potest obtinere.
3 Verba in contractibus que enunciant aliquem actum precedentẽ
non probant.
4 Ad hoc vt valeat locatio oportet quod appareat de conuentione
certe mercedis.
5 Vbi q̇s nũq̃ possedit nõ potest intentare remedium possessorium.
6 Conductori datur actio furti ꝯ eũ qui fructus rei ꝯducte percepit.
7 Per sñiam nõ acquiritur ius etiam in rebus incorporalibus.
8 Per ingressum fundi nõ dꝛ quis apprehendere quasi possessioneʒ.

¶ Consilium .clxxxiiij.



IN causa ⁊ lite vertente inter
Nigrixolũ de Nigrixolis ex parte vna agẽtẽ ⁊ Christo-
phorũ de cõtrarijs ex alia se defendẽtẽ. Viso q̃ copiose
⁊ elegãter allegatũ est ꝑ excellẽtissimũ iuris vtriusq̃ꝫ do-
ctorem dominum Vgolinum mihi patrem boñ. paucioribus vtar.
Dico igitur de necessitate ferendam esse absolutoriam in fauorẽ di
cti Christophori. ⁊ primo ex eo quia non cõstat de aliquo iure agẽ-
tis. nam aut Nigrixolus intendit se fundare ex titulo venditionis
dicti iuris decimandi sibi facte per Philippum de pasis vt procu-
ratorem dicte dñe Catharine sue vxoris ad quã dꝛ spectare dictũ
ius decimandi pro rata pro qua agit dictus Nigrixolus ⁊ tũc dico
ꝙ talis titulus venditionis non suffragatur dicto Nigrixolo dato
1 ꝙ ẽt appareret de mandato dicti Philippi ad vendẽdum ex eo † qꝛ
emptor solum dʒ habere fructus qui erãt pendẽtes tẽpore emptio-
nis: alios

nis:alios autē nō.l.fi.§.vt fruct⁹.ff.que in frau.cre.⁊.l.iul.§.si fructi-
bus.ff.de actio.emp.sed ista venditio fuit facta Nigrixolo de anno
Mcccclviij.die.xvj.septēbris quo tpe fructus nō ꝯsueuerūt esse pen
dentes sed percepti ergo non pōt ipse agere ex venditione maxime
cum nō ꝓbauerit illos fructus fuisse cōprehensos in sua vēditione
⁊ sic fuisse pēdentes tpe vēditionis ꝓut erat fundamētū intētionis
sue:ideo illud probare debebat.s.ꝙ penderēt fructus illo tpe.l.cum
actum.ff.de neg.gest.l.nauem.C.de proba.no.in cle.si.de rescrip. et
in.l.nō solū.§.sed vt probari.ꝑ Bar.ff.de ope.no.nun. ¶ Preterea
dato ꝙ in dicta vēditione essent cōprehēsi dicti fructus tamen non
egit Nigrixolus ex causa vēditionis sed ex cā cōductionis vt patet
2 in libello suo vnde ꝉ si agit ex vna causa ⁊ probat de alia nō pōt obti
nere.l.habebat.in princi.ff.de instito.no.Inn.in.c.ex ꝑte abbatisse.
de priuile.⁊ Bar.in.l.j.in prin.ff.de edē.cum cōcordātijs. ¶ Nec ob
stat si diceret ꝙ in dicto instrumēto venditionis dictus Philippus
cōfitetur ⁊ enūciat dictum Nigrixolum illo anno cōduxisse a dicto
Philippo dictum ius decimādi ⁊ sibi Philippo esse satisfactum de
mercede ⁊ affictu ⁊ non reperio qđ in processu aliter constet de di-
cta locatione ⁊ si ita est fallitur multum dictus Nigrixolus si in hoc
3 confidit.nā ꝓsuppono ꝉ ꝙ verba in ꝯctibus que enunciant aliquem
actum seu contractum ꝑcedētem ⁊ obligatiuum nō inducūt dispo-
sitionem sed solū inducūt ꝓbationē illius actus enunciati.l.publia.
§.fi.ff.depo.si.l.optimā.C.de contrahē.⁊ cōmit.stip.⁊ no.Bart.⁊ alij
in.l.ex hac scriptura.ff.de dona.⁊ talis ꝓbatio nō hʒ effectū nisi in-
ter ipsas ꝑsonas inter quas facta fuit illa enunciatio,inter alios vt
in aut.si quis in aliquo.C.de eden.cum ibi no.ꝑ Bart.in vlti.col. in
ver.venio ad aliam materiā ⁊c.⁊ Bal.ibi in.ij.col.in ver.iuxta hoc
q̄ro pone ꝙ vnum instrumētū.⁊ ideo dicit Bal.ꝙ si in instrumento
dotis facto inter titiū ⁊ Bertam titius ⁊ Berta ꝯfiteantur matri-
moniū ꝑcessisse talis ꝯfessio ⁊ enūciatio ꝓbat inter ipsas partes ma
trimoniū ꝑcessisse quo ad hoc vt valeat cōtractus dotis que esse nō
pōt sine matrimonio.l.iij.ff.de iur.do.non aūt ꝓbabit quo ad alias
ꝑsonas ꝙ illđ matrimoniū vere ꝑcesserit vt ēt plene habet in.c.illđ
4 de ꝓsump. ¶ ꝉ Fortificat hoc q: ad hoc vt valeat locatio ⁊ ꝯductio
adeo qđ ex ea agi possit requirit ꝙ appareat de ꝗuētione certe mer
cedis seu pensionis alias nō valet.l.ij.⁊.l.si merces.in prin.ff.loca.fa
cit tex.in.§.preciū.insti.de emp.⁊ vendi.⁊.l.fi.C.de contrahen.emp.
iuncta.d.l.ij.sed ex dicto instrumēto nō apparet de aliqua mercede
seu pensiōe certa.ergo ⁊c. ¶ Plus verbo fert ꝙ dictus Philippus
nā habebat mādatū a dicta dn̄a Catharina ad locādū nec ad ven
dendum. ¶ Nec obstat ꝙ fortasse dicta dn̄a Catharina ratificaue-
rit q: respōderi potest qđ dictus Philippus ea que gessit cuʒ dicto
Nigrixolo fecit tāq̄ ꝓcurator dn̄e Catharine vigore mādati đ quo
partes asseruerūt fuisse rogatū ser Joannē de agolantibus vt appa
ret in dicto instrumēto vēditionis ⁊ sic Philippus fecit illū ꝯtum
non tanq̄ negociorum gestor sed tāq̄ ꝓcurator vigore dicti madati
ergo nō potuit transferre plusq̄ operaret dictum mandatuʒ quia
limitata cā limitatū parit effectū.l.in agris.ff.de acq̄r.re.do.⁊.l.ita
aūt.in ꝑn.ff.de admi.tu.⁊ succedit illa regula qđ potui nolui.l.mul-
tum.C.si q̄s alteri vel sibi ⁊c.c.cū sup.de offi.dele.ꝑterea in dicta ra-
tificatiōe non đr ꝓ quo tpe fuerit facta locatio nec ꝓ qua vel quāta
mercede sed simpliciter fit relatio ad instrumētū locationis qđ non
appet ⁊ sic illa ratificatio de ꝑ se est obscura ⁊ incerta ⁊ nō releuat
q: nō pōt esse locatio sine certa mercede ⁊ certo tpe vt dixi ⁊ lʒ i qua
dam vltima ratificatiōe facta per dictam dn̄aʒ Catharinā de anno
Mcccclx.die xxix.mēsis maij dicta dn̄a Catharina ratificet loca-
tionē factā Nigrixolo ꝓ trib⁹ annis tñ nō exprimit qui sint illi tres
anni.⁊ in dubio dʒ intelligi de trib⁹ annis ꝓxime sequuturis a die
ratificationis.l.cū q calendis.in pri.ff.de ver.obli. nos aūt q̄rimus
de fructibus anni.Mcccclviij.⁊ ꝑ ꝯñs illi fructus non cōprehende
rent in dicta ratificatione. ¶ Insup nō pōt obtinere dictus Nigri
xolus etiam dato qđ appareret vere de ipso contractu locatiōis q:
Nigrixolus assertus ꝯductor nō pōt agere ad illos fruct⁹ taꝙ suos
q: sui nō sunt anteq̄ eos ꝑceperit.l.cū in plures.§.messem.ff.loca.⁊
5 l.si seruus.§.locaui.ff.de fur.nec ēt aliquo remedio aut interdicto
possessorio illos fructus petere pōt iuxta ea q̄ no.in.l.⁊ ideo.§.fi.ff.đ
condi.fur.⁊ in.l.reʒ que nobis.ff.de acqui.pos.quia eos fruct⁹ nūq̄
habuit seu nūq̄ eos possedit ergo illa remedia nō cōpetūt vt not.in
iuribus ꝓxime allegatis:nec etiā aliquā actionē ꝑsonale hʒ contra
dictū Christophoꝝ q: nullus ꝯctus gestus est inter Christophoꝝ
⁊ Nigrixolum ex quo contractu potuerit oriri actio.l.si in area.ff.de
6 cōdi.indeb.⁊ lʒ ꝉ cōductori det actio furti ꝯtra eū q fructus rei cōdu
cte ꝑcepit.ff.de fur.l.si apes.tñ hic nō est intentata actio furti q: nul
la facta est mētio de furto in libello nec est facta mētio de aliqua cō
trectatiōe dictoꝝ fructuū de loco ad locū ꝓut de necessitate requiri
tur in furto.l.j.§.fi.ff.đ fur.q̄nimo in Christophoro cessat ꝓsumptio
furti q: cum in dictis fructibus ꝑcipiēdis negari nō possit Christo-
phorū habuisse ꝑtē rōne ꝑtis quā in eis habebat cessat suspicio fur-
ti in toto.vt.l.merito.ff.ꝓ so. ¶ Vltra ꝑdicta ēt ptʒ dictū Nigrixolū
nō posse obtinere ex iure decimādi ꝑ eū ꝯducto a dc̄a dn̄a Cathari-
na q: cum ipsa dn̄a Catharina ēt vigore sue s̄nie seu adiudicatiōis
7 nō acq̄siuerit ius decimādi q: ꝉ per s̄niam non acq̄rit ius ēt in iuri-
bus incorporalibus adherētib⁹ rei corporali ꝓut est ius decimādi
sine apprehēsiōe possessiōis vt no.doc.i.c.cū nostris.de cōces.ꝑbē.⁊
Bal.in.l.traditionibus.ad fi.C.de pac.⁊ in.l.j.in fi.C.cōia vtriusq̄
iu.cū si.bñ faciūt no.ꝑ gl.insti.de offi.iudi.§.fi.⁊ ꝑ doc.in.l.ex hoc iu-
re.ff.de iusti.⁊ iu.sed dn̄a Catharina nūq̄ apprehēdidit q̄si posses-
8 sionē iuris decimādi q: vt ēt dixit dn̄s Vgolin⁹ ⁊ bene ꝉ ꝑ ingressuʒ
fundi nō đr q̄s apꝑhēdere q̄si possessionē iuris decimādi vt no.In-
no.in.c.literis.de resti.spo.in vlti.col.in ver.illud aūt ⁊c.⁊ ex hoc ve
rificat aliud ꝙ nō pōt dici adiudicationē i solutū factā Christopho-
ro nō valere eo q: nō fuerit citata dn̄a Catharina q: dico ꝙ nullus
occasiōe citatiōis de eo nō facte audit petēs reuocari tenutā ⁊ da-
tionē in solutū factā sup tenuta nisi ille q̄ possidebat illā rē aut erat
dn̄s illius:sec⁹ si aliud ius vel iteresse ꝑtēdebat q: talis nō erat citā
dus ita dicit Jac.bu.in.l.manifestissimi.C.đ fur.⁊ idē seq̄t ibi Bal.
in.ij.col.q̄ reputat hoc bñ notādū ⁊ ꝓbari ꝑ rōnes quas ibi ponunt
i reliq̄s sum ꝯtētus me ad allegatiōes dn̄i Vgolini referre. ¶ Post
ꝑdicta exhibitū est mihi instrumētū in quo apparet ꝙ dictus Chri-
stophorus ꝓmisit dicto Nigrixolo colligere seu colligi facere dictos
fructus ⁊ de eis reddere sibi rōnē ⁊ signare ei sextā ꝑtē ⁊c.ꝓut lati⁹
in dicto istrumēto cui r̄ñdeo ꝙ dictā ꝓmissionē fecit Christophor⁹
ꝯditionaliter si ⁊ inquātū dicti fructus debeantur dicte dn̄e Catha
rine aut dicto Nigrixolo đ iure ⁊ sic illa obligatio Christophori ni-
hil releuat ꝑtē aduersaʒ q: nō apparet ꝙ dicti fructus debeantur
dicto Nigrixolo ex causis supra allegatis nec ēt debēt ipsi dn̄e Ca-
tharine q: ius decimādi nō acq̄siuit ꝑ solā dationē in solutū sine ap-
prehensiōe possessionis vt est dictū. ¶ Vltimo dico ꝙ domina Ca-
tharina nō pōt habere potiora iura quam habeat Christophorus
quia nō apparet qđ episcopus Maynardinus ꝓ illis libris ducē-
tis quas ꝓmisit dare Philippo ꝓ dote obligauerit exꝑsse bona sua
vt ptʒ in instrumēto vnde licet đ iure hʒ tacitā hypothecam.l.j.§.
j.C.đ rei vxo.act.tñ nō prefertur Christophoro q̄ hʒ expressam hy-
pothecam vt no.gl.j.§.fuerat.insti.đ actio.⁊ glo.c.ex literis.đ pig.⁊
no.Bar.in.l.assiduis.post glo.C.qui potio.in pig.vbi dicit quod ista
opi.approbatur.Alex.de imo.

¶ Summarium super consilio.clxxxv.

1 ☞ Repudians hereditatem si postea possideat bona hereditaria propter eius fraudem conuenitur vt heres.
2 Faciens vnum actum qui possit se habere ad duos effectus ꝓsumit ꝙ fecerit eo modo quo magis est vtilior.
3 Per precarium constituitur possessio.
4 Vbi nō est titulus onerosus sufficit ꝓbare rem fuisse possessam.
5 Ratione rei de qua conuenitur đr quis large obligatus.
6 In aduentitijs hodie inter patrē ⁊ filium oritur ciuilis obligatio.
7 Ex stipulatione acquiritur vtilis actio sine cessione.
8 Juramentum est tante potentie ꝙ ex stipulatiōe alteri facta acq̄ritur absenti.
10 An mater priuet successione si nō petierit tutorem dari filijs.
11 An per transitum ad secūda vota mater priuetur successiōe.⁊ n.12.

¶ Consilium.clxxxv.



In causa ⁊ lite vertente co
ram dn̄is arbitris ⁊c.inter dn̄am Beldam ⁊ ser An
tonium quōdam Pasij de imola eius ꝓcuratorem ex
vna agentē ⁊ euāgelistam quōdam Barnardi olim
Matthei fasoli de imola becariū.⁊ ser Ludouicum
de guascoñ.eius ꝓcuratorē ex alia se defendētes q: res ipsa est arbi
traria ideo pauca dicēda sunt:sed solū ꝓ rei veritate aliqua subiū-
gam ⁊ breuissime. ¶ Et aduertēdū est ꝙ in dicto libello intētatur
ordo ⁊ forma cuiusdā ꝯstitutionis posite in libro quinto constitutio
num sub Rubrica qñ de debito cōstat ꝑ pubicū instrumētū:ꝑ quam
expresse cauetur ꝙ vbi cōstat ꝑ instrumētū publicū de debito:possit
agi ꝯtra debitorem principalē:siue ꝯtra eius heredem executiue:vi
gore dicti instrumenti summarie:simpliciter:⁊ de plano:⁊ vna via
electa possit ad aliā rediri ⁊ vtraq̄ ēt simul:⁊ nedū intētat dicta cō-
stitutio sʒ ēt oē aliud ius cōpetēs dicte dn̄e Belde ꝑ qđ sibi meli⁹ cō-
suli possit ita ꝙ vigore dicte ꝯstitutiōis ⁊ instrumēti de debito agit
executiue ꝯtra dictū euāgelistā tanq̄ ꝯtra heredem quōdaʒ Mat-
thei fasoli:vel saltē cōtra eum tanq̄ cōtra possessorem bonorū dicti
Matthei.⁊ ad ꝓbādū ꝙ dictus euangelista sit heres dicti matthei
ostēdit clare ꝑ testes ꝑductos ⁊ examinatos ꝓ ꝑte dicte dn̄e Belde
q̄ inter cetera deponunt qđ dictus euāgelista tenuit ⁊ possedit ac tʒ
⁊ possidet inter cetera bōa hereditatis Matthei quandā petiā ter
re vineate duaꝝ tornaturarū:vel circa:positā in territorio imole in
fundo carpenete iuxta heredes quōdā Baptiste đ tullis ⁊ heredes
quōdā Joānis foschi de imola ⁊c.de qua in ꝑcessu ⁊ capitulis dn̄e
Belde fit mentio ꝑ quē actū inducitur aditio hereditatis iuxta.l.pro
herede.⁊.l.gerit vbi plene de materia.ff.đ acq.her.⁊ in.l.j.C.de re
pud.heredi.⁊ in.l.ij.C.đ iure delib.plene Bal.in.l.non hoc.C.vnde

1 cogna.⁊ in.l.potuit.C.de iure delibe.¶ †Nec obstat ꝙ dict⁹ euāge
lista repudiauerit hereditatē matthei. qꝛ rn̄deo ꝙ stāte etiam dicta
repudiatiōe pro valida tn̄ cuꝫ etiā post possederit bona hereditatis
scꝫ dictā vineā absqꝫ aliquo titulo ꝓsumitur fraus ⁊ ꝓpter eius frau
dē postea cōuenitur vt heres.l.si is qui bonis.ff.de acqui.hered. ⁊ in
terminis nostris hoc tenuit Cy.⁊ ibi post eū Bal.expresse in.l.si pa
terna.C.de repud.heredi.pro hoc.l.sicut.§.superuacuum.ff.qui.mo.
pig.vel hypo.sol.l.⁊ q̇.C.ď distrac.pig.⁊ qď no.Dy.⁊ Bar.in.l.post
cōtractū.ff.de donatio.⁊ Specu.in ti.de dona.§.j.versi.item pone
aliquis.cum si. Nam dicta vinea non est apud dictū euangelistā cū
aliquo titulo nisi titulo hereditario.s.tanq̄ heredē dicti Matthei.vn̄
2 succedit †doctrina Bar.in.d.l.gerit.de acqui.here.in ver.si.ad secūdū
qn̄ potest fieri vtroqꝫ modo ⁊c.dicentis ꝙ si quis facit vnū actū qui
potest se habere ad duos effectus presumēdum est ꝙ quis faciat eo
mō ⁊ effectu qui magis est vtilioꝛ ⁊ minus dānosus facienti.argu.
l.j.ff.de solutio.⁊.l.merito.ff.pro socio. Ita in ꝓposito cum nō appa
reat dictū euangelistā tenere aliquo titulo dictam vineam si nos di
ceremus ⁊ ꝓsumeremus ꝙ ex possessiōe dicte vinee nō adiuerat he
reditatē sequeretur ꝙ dictus euāgelista incidisset in crimen expilate
hereditatis vel quoduis aliud delictū cōmisisset qď in dubio nō est
presumēdū vt dixi in.d.l.merito.⁊.l.iteꝫ apud labeonē.§.si cōem.cū
si.ff.de iniurijs.ergo necessario ꝓsumēdū est ꝙ animo hereditateꝫ
adeundi fecerit: ⁊ recte aduertatur quia in quadam adiudicatione
facta matri dicti euangelista producta in processu nō fuit adiudica
ta ista vinea ideo bene faceret dictus euangelista soluere debitum
dicte domine Belde. ¶ Preterea etiam posito ꝙ non esset dictus
euāgelista heres dico nihilominus eum teneri: quod sic ostēdo. nā
vos domini arbitri habetis ſm arbitriū vobis cōcessum videre an
dictus euangelista teneatur ⁊ obligatus sit domine Belde vn̄ dico
ꝙ cum dictus euāgelista teneat ⁊ possideat dictā vineā que fuit in
bonis ⁊ hereditate dicti Matthei ⁊ per dictū Mattheū tēta ⁊ pos
sessa vt probatur per testes ⁊ etiā ex cōfessione dicti euāgeliste rn̄
dendo vigesime positioni incipienti. Itē quod dictus euāgelista ⁊c.
iuncta vigesimatertia positiōe: ideo cū dicta vinea in dicto instru
mēto fuerit hypothecata ⁊ obligata ꝓ dicta quantitate restituēda
⁊ etiā vigore †pacti ꝑcarij fuit ciuilis possessio translata in dictā do
3 minam Beldam.l.⁊ habet.§.j.ff.de preca. ⁊ que plene habentur in.l.
qď nico.in prin.⁊ in.l.interdum.ff.de acquirē.poss.⁊ qď notat Jac.
de are.⁊ Bar.in.l.fi.C.que res pigno.cum concoꝛ.quod precarium
est tante potētie vt ille cui talis res est obligata possit etiā absqꝫ ali
qua excussiōe bonoꝝ possessionē dicte rei apud quēcunqꝫ existentē
adipisci.l.fi.cum glo.⁊ ibi Jac.but.⁊ Bal.C.de acqui.pos. ⁊ Bal.in
l.j.C.de reuo.his q̄ in frau.cre.notat Ange.⁊ dn̄s Joan.in.l.exitus.
ff.de acquir.pos.imo etiam dictū ꝑcariū est tante autoritatis ꝙ pōt
domina Belda propria autoritate ingredi possessionē dicte vinee
l.si seruus.C.qď cū eo.ita notāter dixit Bal.in.l.j.C.de seruo pigno.
dato manu.⁊ in.l.penul.C.de pigno.ac.⁊ no.gl.exp̄ssa ſm vnā opi.
ibi relatā in.l.creditoꝛ rem.ff.de fur.⁊ ꝙ no.Bar.in.l.j.circa princi.
4 C.vnde vi. ¶ †Imo etiam dico ꝙ etiam absqꝫ eo ꝙ probetur dictā
vineā fuisse in dominio vel quasi dicti Matthei pōt euinci a dicto
euāgelista qꝛ cum non habeat titulum onerosum dictus euangeli
sta sufficit ꝓbare quod res fuit possessa a dicto Mattheo iuxta no.
per gl.⁊ doc.in.l.cum res.C.si alie.res pigno.⁊ in.l.reꝫ alienā.ff. de
pigno.actio.⁊ in.l.ante omnia.ff.de probatio.maxime cum omissa
hypothecaria sufficiat agere vtili saluiano interdicto ad possessio
nē quo casu sufficit tantū probare rem fuisse possessaꝫ per debitorē
vt est glo.⁊ ibi Barto.notabiliter ⁊ doc.in.l.j.C.de saluia.interdi. et
Bar.in.d.l.rē alienā. Et sic necessario constat qď etiā si dictus euā
gelista nō sit heres tamen ea ratione quia dictam vineam possidet
debetis pronūtiare super eo quod fuit vobis arbitris commissum
scꝫ dictum euangelistā ratione dicte rei teneri ⁊ obligatū esse ad il
5 lam ꝯsignandā dn̄e Belde qꝛ etiā †rōne rei pro qua cōuenitur quis
dꝛ obligatus saltē large vt est gl.⁊ ibi Bald.in.l.fi.C.de compēsa.et
Bal.in.l.pe.C.qď cū eo. ¶ Et aduertendū qꝛ nedū per dictū instru
mentū ꝯstat de dicto debito: sed etiā per tacitā imo quasi expressam
cōfessionē dicti euāgeliste maxime in sua positione nona incipiēte.
Item qď dictus Joānis olim maritus ⁊c.⁊ etiam in sequenti posi
tione vbi pōit ꝙ dicta domina Belda fuit satisfacta de dicta quāti
tate ꝑ qď videtur fateri debitū nisi contrarium probet.l.cum de in
debito.ff.de proba.⁊ Dy.in.c.exceptionem obijciēs.de reg.iur.i.vj.
per cano.in.c.cum venerabilis.de excep.cum simi. ¶ Nec obstat qď
pars aduersa in suis exceptionibus inter cetera opponit qď nō va
luit obligatio facta i dicto instrumēto inter dictū Mattheū ⁊ Jo
annem eius filium.primo qꝛ ego dico ꝙ dictus Joannes erat emā
cipatus vt cōstat in dicto instrumento in quo fit mētio ꝙ notarius
vidit ⁊ legit instrumētū emācipatiōis quo casu statur instrumento
etiam sine productione emancipationis vt no.tenuit Specu.in tit.
de instru.edi.§.restat.ad fi.in versi.qď si in aliquo: ⁊ fortius dico qď
6 posito ꝙ hoc nō sufficeret: tn̄ dico †ꝙ etiam hodie inter patrē ⁊ filiū
in aduētitijs vt i casu nostro oritur ciuilis ⁊ naturalis obligatio.l.

iubem⁹.§.illud.⁊ ibi Bar.⁊ Bal.C.ad trebel.⁊.l.pactū.C.de pac.cō
uen.notat gl.⁊ ibi Bar.⁊ Imo.in.l.si quis eo.§.j.ff.de fideius.⁊ i.l.
frater a fratre.ff.de cōdi.indebi.⁊ est aduertendū quia quātitas de
bita domine Belde in dicto instrumēto nō dꝛ proficisci a patre di
cti Joannis quia imo profecta fuit ex bonis dicte dn̄e Belde vt i di
cto instrumēto cōtinetur. Tertio ad hoc rn̄deo ꝙ cum notarius in di
cto instrumēto stipulat⁹ fuerit noīe dicte domine Belde vt statim
dicaꝫ: ergo nō est curandū de ꝑsona Joānis. ¶ Opponitur etiam
7 cōtra dictum instrumētū †ꝙ dictus Joānes nō potuit stipulari al
teri.s.domine Belde.ad hoc rn̄deo ꝙ imo in dicto instrumēto si be
ne legatur notari⁹ tanq̄ publica ꝑsona stipulatur noīe dicte dn̄e Bel
de ex cuius stipulatiōe tali modo facta queritur vtilis actio etiā sine
cessione.l.j.C.de magistra.cōue.notat Bar.in.l.si pupillus.in prin.
ff.rē pu.sal.fo.notat Cy.⁊ Bal.in.l.his verbis.ff.de adop.⁊ Bal.in
l.executorē.in ver.modo ego quero si tabellio.C.de execu.rei iudi.⁊
Jo.and.in.c.q̄q̄.de vsu.in.vj.cū cōcoꝛ.facit ad hoc gl.no.in.l.huius
modi.ff.de leg.j.in prin.itē cum dictus Joannes tanq̄ maritus di
cte dn̄e Belde dicatur ꝓcuratoꝛ ipsius.l.marit⁹.C.de ꝓcur. potuit
stipulari dicte dn̄e Belde.l.pe.C.de exhibē.no.in.l.si ꝓcuratoꝛ plen
tis ⁊ in.l.stipulatio ista.§.si stipuler.de verb.obli.⁊ ibi plene ꝑ doct.
8 ¶ †Quinimo dico ꝙ cum i dicto instrumēto interuenerit iuramē
tum ab vtraqꝫ parte: iuramētū est tante potentie qď ex stipulatiōe
alteri facta acq̄ritur absenti etiā si nullus sit q̇ pro eo stipulationē
recipiat gl.est singularis.vij.q.j.quoties cordis ocul⁹.ꝑ quā ita not.
decidit Pet.de anch.in cle.j.de iureiur.⁊ in cle.j.in fi.prin.de vsuris.
⁊ Spe.in ti.de lega.§.nūc ostendēdū.ver.hoc quoqꝫ pro hoc qď sin
gulariter dixit Bal.i rubrica.C.res inter alios acta.in ver.sed qd si
est vsus hoc sermone ⁊c. ¶ Rursus posito ꝙ ex stipulatione Joan
nis predicti non esset quesita actio dicte dn̄e Belde sed sibiipsi tātū
adhuc dico ꝙ dicta domina belda est in casu victorie quia cū in pro
cessu deduxerit ⁊ capitulauerit ⁊ probauerit ꝑ cōfessionē ipsiusmet
euangeliste rn̄dendo positionibus ipsius dn̄e Belde qď dictus Joā
nes decessit ex se relictis filijs.s.Bartholomeo ⁊ dorothea q̇ postea
ēt in pupillari etate decesserūt vt etiā cōstat per positiōes dicti euā
9 geliste ꝓpter obitum eoꝝ quoꝝ deuoluta †fuit dicta hereditas ipsi
dn̄e Belde eoꝝ matri ꝑ auten.defuncto.C.ad tertul.etiā si dicta he
reditas Joānis adita nō fuisset ꝑ dictos eius filios.ff.de testa.mili.
l.ex militari.§.fi.cum seq.l.iij.⁊.l.si infanti vbi plene per doct.C. de
iure delibe.l.apud hostes de suis ⁊ legi.l.hereditatē.§.filius.ff.de ca
stren.pecu.⁊ late ꝑ scribētes in.l.vētre.de acqui.her. ¶ Nec hꝫ ob
10 stare si diceretur ꝙ cū non petierit †tutorē dari filijs dicta dn̄a Belda
priuatis eorū successione qꝛ rn̄deo ꝙ nō sufficit ꝓbare ꝙ non petie
rit tutorē sꝫ requirebatur ꝓbari ꝙ nō petierit tutorē infra annū a die
mortis mariti.l.sciāt.⁊ ibi ita ꝓ cōi opiniōe firmat Bal.Ang.Sa
li.⁊ dn̄s Flo.C.de legi.heredi.ꝑ illum tex.⁊ ꝑ tex.insti.ad tertul.§.fi.
idē Bal.in.l.matres.C.ad tertul.⁊ in.l.ꝑribus.in versi.nō queritur
nūq̇d mater.C.de impub.⁊ alijs substi.⁊ Bal.in consilio quidā no
mine Michael decessit ⁊c.⁊ in ꝯsilio in hac materia multū precise
loquuntur leges ⁊c.⁊ Ang.in cōsi.clxj.⁊ ista est cōmunis sentētia re
probata opiniōe Bar.vnde dico ꝙ cū necesse habeat se fundare in
tutela nō petita ⁊ in tpe anni incumbit sibi onus probare de tēpo
re.s.ꝙ infra annum nō petierit tutorem.⁊ qď dicti filij vixerint per
annū post mortē patris iuxta.l.eum actum.ff.de nego.gest.l.matrē.
C.de ꝓba.gl.in cle.fi.de rescri.per doc.in.l.non solum.§.sed vt ꝓba
ri.de ope.no.nun.vnde cum non sit probatū per dictū euangelistā
ꝙ dicti filij vixerint ꝑ annū post mortē patris ⁊ qď infra illū annū
dn̄a Belda nō petierit eis tutoreꝫ ergo necessario sequitur ꝙ dn̄a
Belda nō est priuata hereditate. ¶ Alia etiā rōne possit excusari
mater quia cum in positionibus dicti euangeliste cōstet quod viue
bat dictus Matthe⁹ auus dictoꝝ filioꝝ Joānis qui auus erat eo
rum legitimus tutoꝛ ideo dicto casu nō tenetur mater tutorē petere
11 iuxta gl.no.i.d.l.matres.C.ad tertul. ¶ Postremo etiā †nō hꝫ exclu
dere dictā dominā beldam ab hereditate vcꝫ qď trāsiuerit ad secū
da vota infra annum luctus dico ꝙ hoc non obstante nō priuatur suc
cessione.l.femine.in fi.C.de secun.nup.tenēt hoc cōiter docto.Cyn.
Bar.⁊ Bal.in aut.ex testō.de secundis nup.reprobata gl.ibi ⁊ con
suluit Bal.in consi. Petrus carlutij maxime considerato qꝛ vnica
tātum filia supererat quā do trāsiuit ad secunda vota vt pꝫ in posi
tionibus ꝑ notata in dictis locis. ¶ Subdo etiā qď cōtra validita
12 tem dicti instrumēti dn̄e belde nihil nō pōt ꝑ partē aduersam †op
poni vel allegari quia cum tempore productionis dicti instrumēti
nihil fuerit oppositum dicto istrumēto videtur pars aduersa illud
approbasse pro publico ⁊ valido prout etiam est.ita notanter dixit
Hosti.⁊ post eum do.Anto.de but.in.c.quoniā contra.de proba.in
versi.quero an producto instrumento apud acta ⁊c. Ex quib⁹ omni
bus clare colligitur sniam ferri debere in fauorē dicte miserabilis
vidue domine Belde.

¶ Summarium super consilio.clxxxvj.

1 ☞ Generalis liberatio ad omnia indistincte extēditur.⁊ nu.7.
2 Ex titulo libri regulantur omnia ibi scripta.

Receptio

3 Receptio dotis non dicitur esse actus questuarius.
4 Societas que ɔtrahitur inter fratres simul habitantes non extenditur nisi ad ea que acquiruntur ex actibus questuarijs.
5 Socius nō dicitur habere mandatū a consocio remittendi.
6 Decepto vltra dimidiam succurritur per remediū.l.ij.C.de rescin. den.vendi.
8 Exceptio firmat regulam in non exceptis.

Consilium.clxxxvj.



Zacharias de fiesso cōtraxit matrimoniū de anno. Mccccxxj.cū dña Bartholomea filia dñi Joannis de cansaldis q̄ zacharias hr̄e dz p̄ do te dicte dñe Bartholomee libras q̄dringentas q̄nquaginta boñ. a dicto dño Joāne τ eius berede. Postq̄ viuente dicta dña Bartholomea bitinus frater zacharie fecit saldū rōnis cum Antonio filio et berede dicti dñi Joānis mō τ forma īfrascriptis vcʒ. Mccccxxxij. Antonio de miser Giouanne de cansaldi d̄ dare a di.xxix.d̄ octob. lib.cx.τ solđ.noue per vno saldo τ dacordo con lui de ogne ragiōe hauessemo habiuto a fare inseme cō lui τ cō miser Giouāno suo padre come appare in qsto a fogli cēto ottātadui nō mettēdoli vna ꝑmessa de Gabriel de panigo τ vna de Jacomo di vinci suo socero. Stātibus p̄dictis Frācisc⁹ fili⁹ τ heres dicte dñe Bartholomee petijt dictas lib.q̄dringētas q̄nquaginta boñ.dotis p̄dicte ab heredibus dicti Antonij.heredes vero dicti Antonij replicant se nō teneri ītate suprascripto saldo. Et ɔsequēter dictos hr̄des dicti quōdā Antonij nō teneri ad dictas lib.q̄dringentas q̄nquaginta boñ. replicaṫ τ inuet pro p̄te dicti Frācisci herede dicte dñe Bartholomee q̄ nō obstat dictū saldū.primo q: apparet vnde τ sup quo factū fuit dictū saldū. Et in quo saldo nō interuenerint dicte libre. cccel. bonoñ.nec de eis habita fuit mentio in dicto saldo de dictis libris quadringētis q̄nquaginta boñ.τ per ɔ̄ns in saldo nō deuenit in eo ɔprehēdi nō dʒ de iure. Scd̄o q: dictus bitinus frater dicti zacharie τ cognatus dicte dñe Bartholomee nequaq̄ ab eis habuit in mādatis ad faciēdū dictū saldū. Et ꝑ ɔsequēs dictis zacharie τ dñe Bartholomee τ dicto Frācisco eius herede preiudicare nō potuit. Tertio q: ex his q̄ de iure non recipiunt compensationem. Queriṫ mō stantibus p̄dictis quid iuris. Viso themate antedicto ꝑpter rei euidētiā τ q: sum in motu paucis absoluam. videreṫ em̄ prima
1 consideratione dicendū dictos heredes Antonij nō teneri ad residuum dicte dotis occasione generalitatis dicti saldi.nā generalis liberatio ad oīa indistincte extēdiṫ.l.pluribꝰ.ff.d̄ accepti.l.emptor.§. lucius.ff.de pac.cū ibi notatis ꝑ glo.τ doc.τ plene ꝑ Pe.τ Cy.in.l. suo ptextu specierū.in.iiij.oppo.C.de trans.τ Bart.in.l.ab aurelio. §.caius.ff.de lib.leg.τ in.l.qui cum tutoribus.§.fi.in fi.ff.de trāsa. et canoniste in.c.j.e.tit.τ Bal.in.l.pactū qd̄ dotali.in.xiiij.xv.τ.xvj.q. C.de colla.τ Bal.τ Ang.plene in.l.tres fratres.ff.de pac. Cōfirmaṫ p illa verba posita in dicto saldo vcʒ nō mettēdoli vna ꝑmessa de Gabriele de panigo e vna de Jacomo di vinci suo socero τc. exceptio enim firmat regulam in nō exceptis.l.quesitū.§.deniq̄.ff.de fundo instru.in auť.de nō alie.§.vt aūt.notatur in.l.in his.ff.d̄ leg.τ in.l.j.ff.de reg.iur. Sed his nō obstantibus ꝑrium vr̄ de iure verius.nam in libro in quo descriptū est dictum saldum scribuntur ea que cōiter spectant ad bitinum τ zachariam vt constat ex titulo li-
2 bri ex quo titulo declaratur q̄ō oīa inde sequuta intelligi debeat quia scd̄m illum regulanṫ τ restringuntur omnia ibi scripta.l.nesennius.ff.d̄ neg.gest.τ no.Bar.in.l.si patruus.C.ɔmunia vtriusq̄ iudi.ergo dictū saldū nō pōt intelligi factum super his que non spectabant cōmuniter ad bitinū τ zachariam. Sed ita est qd̄ dos debita zacharie nō d̄r esse cōmunis eius τ fratris:qd̄ ꝑbatur sic:rece-
3 ptio dotis nō d̄r esse actus questuarius:ita p̄cise dicit Bart.in.l.le-
4 gatis.in principio.ff.de leg.iij.arg.l.j.in prin.ff.de tribu.sed ita est q̄ societas q̄ simpliciter seu tacite contrahitur inter fratres simul habitātes τ oīa cōferentes nō extēdiṫ nisi ad ea que acquirūtur ex actibus questuarijs.l.coiri cum sequentibus vsq̄ ad.l.si couenerit ff.pro socio.τ glo.iuncto tex.in.l.cum duobus.§.si omnium.in gl.j. τ in.l.si socius pro filia.iuncta gl.j.ff.pro socio.τ Bal.in auť.ex testamento.i pe.col.C.de colla. Fortificatur quia i dicto saldo apparet per relationem ad aliud q̄ nō fuit debitum dotis cōprehensū in saldo vt colligiṫ ex verbis in eo positis ibi dū d̄r de ogni ratione hauessimo habuto a fare isieme cō luie cō miser giouāne suo padre come appare in questo a fogli.clxxxij.τc.sed ita est q̄ in toto dicto libro nihil apparet de debito dotis p̄dicte ergo cōstat q̄ salua rōne recti sermonis nō pōt dictū saldū ɔprehendere dictā dotem de qua ibi neq̄ generaliter neq̄ sp̄aliter fit mētio vt est tex.j.d.l.emptor.§. luci⁹.τ.l.si ex pluribus.in p̄n.τ ibi no.Bar.ff.de solu. Itē soci⁹
5 nō d̄r habere mandatum a cōsocio remittēdi.l.nemo ex socijs in p̄n.τ ibi.ꝑ Bar.ff.ꝑ soci.l.ij.C.de consor.eiusdē lit.l.j.τ.l.ij.C.de commu.re.alie. Corroboraṫ q: in dicto saldo ɔtineṫ q̄ occasione.d. saldi τ liberationis Antonius dare dʒ libras cētum decem bono. vnde si pro libris cētū decē bonoñ.repitur liberatus a libris quadringētis q̄nquaginta bonoñ.ꝑ residuo dicte dotis τ ēt ab alijs obligatiōibꝰ descriptis in dictis libris sequiṫ q̄ in dicto saldo di-
6 ctus zacharias esset deceptus vltra dimidiā quo casu in effectu habet locum remediū.l.ij.C.de rescin.ven.vel eq̄pollēs quecūq̄ sit ɔuētio vt no.Cy.Bar.τ alij in.d.l.ij.τ in.l.lucius.§. fin.ff.ad trebel.τ in l.si qs cum aliter.ff.de verb.obli.τ cano.in.c.cum cām.de emp.τ vē.
7 Et ꝑ p̄dicta ptʒ multiplex respōsio ad allegata in cōtrariū vcʒ q̄ verba generalia dicti saldi debēt trahi ad omnia. nam primo illud est verum q̄ debēt trahi ad omnia que ex virtute intitulationis libri possunt comprehendi:sed dos nō poterat comprehendi vt probaui ergo τc.item ꝑ relationē de qua in dicto saldo pʒ q̄ verba de qua in saldo salua ratione recti sermonis nō possunt comprehēdere dictam dotem vt est ostensum.tertio respondetur per id qd̄ dictū est q̄ resultaret deceptio enormis etiam vltra dimidiam que venit
8 retractāda. Nō obstat postremo q̄ exceptio firmat regulā in nō exceptis q: respondeo vltra responsiones que colliguntur ex superius dictis qd̄ lʒ exceptio firmet regulam in non exceptis tamē nō ampliat regulam vt comprehendātur plura sub regula q̄ comprehēsa fuissent nulla facta exceptiōe vt.l.generali.§.vxor.τ ibi bar. ff.de vsufru.leg.τ.l.lucius.§.pluribus.τ ibi Oldra.τ Bar.ff.ad trebel.τ no.Bar.τ Ang.in.l.j.in fi.ff.de reg.iur.τ Bald.in.l.in his.ff. de legi.sed ita est qd̄ si dicta exceptio facta nō fuisset sub regula seu generali saldo nō comprendebatur dos debita zacharie que non censetur cōmunis vt superius est demonstratū ergo exceptio facta in saldo nō est tante potentie vt faciat saldum ad dictam dotem aliquo modo trahi. Laus Deo.

Summarium super consilio.clxxxvij.

1 De forma libelli in actione hypothecaria.
2 Exceptio inepti libelli etiam post sententiam opponi potest.
3 Apte probationes non adminiculantur inepto libello.
4 An per instrumentum diuisionis probeṫ dominium directum.
5 Ubi agitur de commodo pecuniario non sufficit mortem probari per famam.

Consilium.clxxxvij.



In christi nomine amen. Uiso ac diligenter discusso ꝑcessu agitate litis inter Lancelotuʒ de ꝑmartinis Imolēsem ex parte vna agētē:τ Jacobum ac Bartholomeū fratres τ quondā filios τ heredes marci de casali vna cum domina Cōstantia eorūdē matre atq̄ tutrice:q: multum euidenter ex dicto processu tam ex agendi τ procēdēdi ineptitudine q̄ ex ipsius cause meritis τ plurib⁹ membris τ quolibet de per se constat partes domini iudicantis esse oportere in absoluēdo:tum quia super singulis opportune τ plene scriptuʒ reperio in allegationibus per dominum aduocatum:eapropter pretermissis argumentis ad partes breuiter ex tribus potissime cōcludam id qd̄
1 mihi de iure verius visum est. Et primo circa processum dico libellum actoris in intentata actione hypothecaria fore ineptissimū cum de forma τ substantia dicti libelli sit quod ꝑ actorem deducaṫ Philippum τ Antonium assertos principales debitores fuisse veros dños directo vel vtiliter rerū pro quibus hypothecaria actum est:item τ post tp̄s obligatiōis inter eos τ creditorem cōtracte.primum ꝑbatur in.l.q̄ predium.C.si res alie.pigno.da.sit.in.l.si superatus.in p̄n.τ.l.si ab co.ff.de pigno.τ.l.rem alienam.τ ibi gl.Bar. τ doc.ff.de pigno.ac.τ doc.plene in.l.cum res.C.si alie.res pigno.τ Spec.in ti.de pigno.in prin.ver.sed queritur τ in ti.de obli.τ solu. §.j.ver.sed quid dʒ probare creditor τc.cum tribus versi.seq. Secūdum probatur.ff.de pigno.in.l.τ que nondum.§.qd̄ d̄r.τ.ff.d̄ pba. in.l.ante omnia.que duo copulatiue in actoris libello deducta non fuerūt ergo seq̄ dʒ absolutoria ab obseruatiōe iudicij.c.examinata.
2 de iudi.l.j.§.j.ff.si mēsor fal.mo.dixe.que exceptio inepti libelli qñcunq̄ etiam post sentētiam opponi pōt.vt extra de emp.τ vendi.c. cum dilecti.τ notat Jac.bu.τ Bal.in.l.licet.C.de pcur.τ in.l.j.C.vt que desunt aduo.par.τ in.l.edita.C.de edē.imo absq̄ eo q̄ opponatur iudex in reijciendo libello supplere dʒ iuxta glos.in.l.j.ff.de offi. assef.notat Inn.in.c.j.de offi.vica.τ est tex.τ ibi notant doc.in.l.fin. C.vt nemo priuatus.τ gl.τ doc.in.d.l.j.C.vt que desunt aduo.par-
3 tium. Et etiam eo casu quo post dictum ineptum libelluʒ ꝑbationes apte ꝑ parte actoris subsequute τ facte fuissent:qd̄ tamē nō est:vt infra diceṫ tñ tales apte ꝑbatiōes nō adminicularenṫ inepto libello vt firmat Spe.de offi.iudi.§.deseruit. versi.qd̄ si libellus ineptus τc.τ in ti.de sen.ꝓla.§.qualiter aūt.ver.quid si lis.τ sequiṫ Bal.in.d.l.edita.τ in.l.j.in fi.C.de pigno.ac.τ in.l.j.in prin.ff.si mēsor fal.mo.τ in.l.j.ad fi.ff.de iurisdi.om.iudi.τ in.l.fi.C.de anna.τ cep.τ cōis ɔclusio doc.in.d.c.examinata.qd̄ sequitur ēt Pet.de anc. in.c.de.cōstitutionem.ad fi.de electio. Et fortius si merita cause cōsidereṅṫ dicēdum est dictos Bartholomeū τ Jacobū absolui debere a petitis contra eos per dictū Lancelotū. Quia cum fundamentum intētionis actoris sit τ esse oporteat in dominio directo vel vtili debitoꝝ principaliū vt statim dictum fuit:τ hoc ꝑ actorē nullate-

mus probatũ sit. necessario sequit̃ ꝙ actore nõ ꝓbante reus est ab
soluẽdus. l. qui accusare. C. de edẽ. in. c. j. vt eccle. benefi. cũ vulgari
4 bus. ¶ † Nec ꝑ instrumẽtũ diuisionis productũ ꝑ pte dicti actoris
probat̃ dñium directum vel vtile fuisse trãslatũ in dictos Antoniũ
⁊ Philippum debitores principales maxime cũ traditio nõ inter
cesserit vt ꝓbat̃ hoc in. l. cũ solus. ⁊ ibi no. glo. ⁊ doc. ff. de vsuca. ⁊ ex
no. ꝑ Bart. ⁊ doc. in. l. ⁊ ideo. in ꝓn. ff. de ꝯdi. fur. ⁊ factũ fuit per dñm
aduocatum. ¶ Est etiã aduertẽdũ ꝙ dictũ instrumẽtũ debiti ꝓdu
ctum ꝑ actorẽ exemplatũ per aliũ notariũ ꝙ̃ ꝑ eũ q̃ de originali scri
ptura fuit rogatus nõ fecit fidẽ nisi ꝯstet de licentia legitime cõces
sa autoritate iudicis cõpetẽtis vt in. c. cũ. ꝑ. tabellio. de fid. instru. de
qua cõstare opꝫ aliter ꝙ̃ per ipm notariũ qui instrumẽtũ exempla
uit asserentẽ aliũ notariũ de dicta licẽtia fuisse rogatũ. l. ij. ff. de fi. in
5 stru. ⁊ in aut. si q̃s in aliquo. C. de edẽ. in. c. j. de fi. instru. ⁊c. ¶ † Nõ
sileam ꝙ cũ dictus Lancelotus agat vt heres dicti ser Raynutij ⁊
etiã egerit tanꝙ̃ ꝯ heredes incertos dictorũ Antonij ⁊ Philippi et
tractetur de magno ꝑiudicio ⁊ cõmodo pecuniario nõ sufficit mor
tem ꝑdictorũ esse probatam tantũmodo ꝑ famã prout per simplicẽ
famã ⁊ cõem opinionem conantur dicti testes actoris probare sed
debuit ꝑ alias ꝓsumptiones ⁊ cõiecturas veriores ꝓbari vt multũ
clare voluit Cy. post gl. in. l. si q̃dẽ. C. sol. matri. ⁊ Bar. in. l. ij. §. si du
bitetur. ff. quẽadmo. test. aperi. ⁊ ibi forti⁹ tenuit Jo. de Jmo. sequu
tus Cy. in. d. l. si quidẽ. vbi tenẽt ꝙ indistincte isto casu requiratur
vera probatio mortis ⁊ nõ per famã ⁊ coniecturas. Bar. in. l. gene
ro. in fi. ff. de infami. ⁊ Bal. ꝑ illum text. in. l. fi. in fi. eo. ti. post bar. ibi
⁊ Bar. in tractatu suo de teste. ⁊ Bal. in. l. cõuenticulã. ad fi. de epis.
⁊ cle. ⁊ notant cano. in. c. q̃m frequẽter. §. siue aũt de carnali. vt lite
non contest. ⁊ in. c. in ꝑsentia. de sponsa. qd̃ est potissimũ fundamen
tum etiam vltra ꝑdicta. Ex quibus oĩbus ⁊ ex alijs deductis ⁊ alle
gatis latius ꝑ dñm aduocatũ concludo absq̃ dubio partes iudicis
esse debere in absoluẽdo dictos pupillos cõuẽtos ⁊ tutricem. et vi
ctum victori in expensis condemnare vt superius demonstratũ est.
Et ita dico ⁊ consulo ⁊c.

¶ Summarium super consilio. clxxxviij.

1 ☞ Jus petendi supplemẽtũ legitime an transmittat̃ ad heredes.
2 Statutũ excludẽs tales stãtibus aliq̃bus descẽdẽtibus. ⁊ nu. 3. ⁊. 4

¶ Consilium. clxxxviij.

¶ Andriolus de biretis habẽs tres filios vꝫ dñam Antoniam do
minam Vrsinam ⁊ Joãnẽ cõdito testamẽto in quo reliquit iure in
stitutionis dicte dñe Antonie eius filie legitime ⁊ naturali vxo. ma
gistri Lodoci de bagnacauallo physici dotes suas q̃s eidẽ ꝯsignaue
rat tpe quo ipsam maritauit q̃ dotes fuerũt lib. ccccc. m̃. cũ donis et
iocalibus q̃ secum portauit ad maritum. Jtẽ reliquit dictus testa
tor iure institutionis dñe Vrsine eius filie legitime ⁊ naturali vxo.
christophori dicto buffadasso dotes suas q̃ fuerũt lib. ccccc. m̃. scd̃m
ꝓmissionẽ dicto Christophoro factã lꝫ actualiter illas nunꝙ̃ solue
rit. Jtẽ reliquit dictus testator iure institutionis predictis filiabus
Antonie ⁊ Vrsine vsumfructũ vni⁹ possessiõis dicti testatoris posi
te in fundo lagoselli ⁊ hoc quãdiu naturalr̃ viuerẽt. itẽ reliquit iure
institutiõis Joanni eius testatori filio legitimo ⁊ naturali lib. mille
boñ. ꝑ omni legitima ⁊ trebellianica ⁊ iussit ipm esse tacitũ ⁊ ꝯten
tum ⁊c. in oĩbus aũt suis bonis mobilib⁹ ⁊ immobilibus iuribus ⁊
actionibus ac nominibus debitorꝝ tam ꝑsentiũ ꝙ̃ futurorꝝ vbicũq̃
ꝯsistant ⁊ esse reperiant̃ dictus testator suũ vniuersalẽ heredẽ insti
tuit ⁊ esse voluit Jacobũ filiũ Christophori dicto buffadasso cũ hac
tñ ꝯditiõe qd̃ dict⁹ Jacobus heres vniuersalis antedictus nõ possit
mõ aliquo rõne vel cã molestare nec inq̃etare seu molestari vl̃ in
quietari facere dñam Vrsinam eius matrẽ in bonis ipsius testato
ris donec ipa vixerit. Quinimo ipa dña Vrsina possit ⁊ valeat bo
na h̃editatis ipsius testatoris vsufructuare toto tpe ipsius dñe vrsi
ne vite q: sic voluit ⁊ mãdauit dictus testator. Qui testator decessit
supstitibus ꝑdictis tribus filijs ⁊ ꝑdicto Jacobo h̃de instituto qui
dictã hereditatẽ adiuit. deinde mortuus est dictus Joannes ꝑdicti
testatoris fili⁹ ꝯdito testõ in quo in effectu instituit ꝑdictã. d. vrsinaꝫ
eius sororẽ vniuersalem heredẽ ⁊c. successiue decessit predicta dña
Antonia relicta post se dña Bartholomea eius filia legitima ⁊ na
turali instituta in pte heredes aũt vniuersales instituit Jaco. ⁊ Jo
annem baptistaꝫ eius nepotes filios ex ꝑdicta dña Bartholomea:
deinde decessit ꝑdicta dña Vrsina relictis post se Jacobo ꝑdicto et
Andriola eius filijs q̃ instituit eius heredẽ vniuersaleꝫ de consensu
ꝑdicti Jacobi ꝑdictã Andriolã. in ciuitate aũt Ferrarie viget statu
tũ huius tenoris: statuimus qd̃ filia vel neptis aut q̃libet alia femi
na descẽdẽs sit cõtenta de eo qd̃ pater vel auus aut q̃libet ali⁹ ascẽ
dens sibi dederit in dotẽ vel dare ꝓmiserit aut reliquerit nec vltra
illud occasiõe legitime vel iure debiti nec ẽt mortuo patre vel ascen
dente abintestato possit facto vel alios descendentes vel etiã ascen
dentes inquietare nec de hereditate patris aui vel alterius ascẽdẽ
tis petere nisi id quod pater vel auus vel alius ascendens dederit
aut dare ꝓmiserit vel reliquerit in vltima voluntate donec autem
aliqui de descẽdentibus vel ascendentibus masculis natis ex legi
timo matri. ⁊c. Nunc q̃ritur an predicti Jacobi ⁊ Joãnes baptista
heredes predicte domine Antonie ex persona ipsius domine Anto
nie vel ex persona ipsorum possint petere supplementum legitime
vel aliquid aliud in bonis ⁊ hereditate predicti Andrioli primi te
statoris maxime vigore predicti statuti ibi donec erũt aliqui de de
scendentibus ⁊c.



Onsideratis verbis ꝑmissi
statuti omnibus que narrant̃ in themate requisitus
vt conclusiue dicam quid in casu predicto sentiam
obmisso apparatu verborum dico dictos Jacobum ⁊
Joannem baptistam nepotes ac heredes predicte domine Anto
nie ex ꝑsona ipsius dñe Antonie supplemẽtũ legitime petere posse.
1 ¶ Ad qd̃ † ostẽdẽdũ ꝑsuppono ꝙ ius petendi supplemẽtum legiti
me trãsmittit̃ ad heredes etiã si trãsmittẽs nũꝙ̃ illud petijsset vt in
indiuiduo ꝓbat ⁊ decidit Saly. in. l. scimus. in prin. in prima. q. C. de
inof. test. alias enĩ vt dicit ibi Salyc. si secus diceremus inesset gra
uamen qd̃ esse nõ dꝫ. l. q̃m in prioribus. eo. tit. ⁊ Bal. in. l. ij. in vlti. q.
C. de lib. prete. ꝑ qua opinione vltra eum adduco. l. ꝙ̃ꝙ̃. C. ad. l. fal.
vbi apparet ꝙ ius cõsequẽdi quartã seu falcidiaꝫ qd̃ cõpetebat de
functo trãsmittit̃ ad eius heredẽ lꝫ defunctus nũꝙ̃ illã quartaꝫ de
traxerit ex quo ĩfert̃ ꝙ dicta dña Antonia trãsmisit ad dictos suos
heredes ius petẽdi supplemẽtũ legitime si illud ius sibi ante mortẽ
competebat quãuis ipsa nũꝙ̃ petierit. ¶ Hoc presupposito ostẽdo
ꝙ dicte dñe Antonie que decessit post mortẽ dicti Joannis compe
tijt dictũ ius petẽdi supplemẽtũ legitime. nã clarũ est ꝙ de iure cõi
dicta dña Antonia potuit petere supplemẽtũ legitime vt in aut. vt
cũ de ap. cogno. §. ceterũ. ⁊ in. l. omnimodo. C. de inof. testa. ⁊ etiã sta
2 tutum non repugnabat q: statutum † excludebat dũtaxat dominã
Antoniã donec extassent aliqui de descẽdentibus vel ascendẽtibus
masculis illius de cuius successiõe tractat̃: que verba importãt qd̃
quãprimũ decessit dictus Joãnes filius Andrioli testatoris cũ non
supessent alij descẽdẽtes vl̃ ascẽdẽtes masculi cessauit impedimẽtũ
statuti ⁊ dña Antonia reassumpsit beneficia sibi a iure cõi cõcessa
in succedẽdo vt ꝑ plura ꝓbat Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. ⁊ Bald. in. c. j.
§. j. in titulo episcopum vel abbatem. in vsibus feudorꝫ. et ibi dicit
Bal. qd̃ ita ꝯsuluit Frãciscus tigrini de pisis vir magne scientie et
sancte vite ꝓut ipe ibi refert ⁊ Bal. in. l. si q̃s posthumos. §. j. ff. de li
be. ⁊ posthu. vbi ꝑ hoc adducit plures rõnes ⁊ dicit ꝙ Bar. ita con
suluit ⁊ idẽ Bal. in. l. si quis filium. C. de inof. testa. in ver. extra q̃rit̃
vbi dicit ꝙ pro ista parte consuluit collegiũ Florẽtinum ⁊ idẽ tenet
Bal. in aut. sed ⁊ si quis. in. vj. col. C. de secũ. nup. ⁊ in. l. in quib⁹. eo.
tit. ⁊ idẽ tꝫ Ang. in. l. et qui soluẽdo. ff. de heredi. insti. vbi dicit ꝙ ita
fuit cõsultũ per collegium bononiense. ⁊ hoc sequitur etiam ibi Jo.
de imo. ⁊ dicit ꝙ est verior opinio. licet ꝺm eum Ray. tenuerit ꝯtra
rium. idẽ tꝫ Ange. in aut. de heredi. ⁊ fal. §. si quis autem. ⁊ Bald. in
l. ij. C. de libe. ꝑte. ⁊ idem tꝫ ibi Saly. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. gall⁹. §. ⁊ q̇d
si tantum. ff. de libe. ⁊ posthu. ad fi. ⁊ dicit ibi Ang. quod ita fuit de
terminatum Perusij ⁊ Bal. idẽ tenet in. l. cũ vxori. C. quando dies
lega. ced. ⁊ sic patet istam esse cõmuneꝫ opinio. a qua in iudicando
nõ est recedẽdum vt habet̃ in locis vulgaribus ⁊ rationes ꝑdictorũ
doctorum hic nõ refero q: non est expediens postꝙ̃ vt dixi ita se hꝫ
magis communis opi. ⁊ casus noster etiam non incidit in eas diffi
cultates quas disputant doctores in dictis locis q: in casu nostro
domina Antonia nõ erat ꝓterita. item dña Antonia seu eius here
des non querunt facere ꝙ ille qui fuit heres dicti testatoris desinat
esse heres sed solum petunt supplementũ legitime ⁊ sic quotam ho
norum non h̃ditatis. l. pap. §. quarta. ff. de inofficio. test. ex quibus
patet ꝙ cessant rõnes que militabant in casu queꝫ disputant doct.
in dictis locis. ⁊ sic casus noster nõ videt̃ incidere in illas opiniões.
quas referũt doc. Et propter istud statutum excludens feminas tẽ
poraliter tantum. i. donec extiterit mascul⁹ nõ est necesse disputare
illud quod tangitur per doc. in. l. filiusfa. §. cum quis. ff. de leg. j. cum
simil. s. an dictus Joannes filius testatoris. excluserit dictas suas so
rores a successione ⁊ a petitiõe legitime attento ꝙ ipse non fuit insti
tutus heres vniuersalis nec in quota quia dico ꝙ dato ꝙ ipse exclu
sisset sorores tamen ipse non exclusit eas nisi donec ipse vixit vt dis
3 ponit statutũ. ¶ † Vltimo non obstat si diceret̃ quod extãt masculi
descendentes scꝫ Jacobus filius dicte Vrsine qui erat nepos testa
toris ex filia ergo vigore statuti non debent admitti heredes domi
ne Antonie. Quia ad hoc respõdeo, primo per tex. iunctis ibi nota
tis per Bal. in. c. j. in titu. quemadmo. feu. ad filiam pertineat. vbi ꝑ
illum tex. dixit quod si statutũ disponit quod femina non succedat
extantibus parẽtibus masculis vsq̃ ad quartum gradum quod in
telliget̃ de parẽtibus masculis. s. agnatis nõ de cognatis ⁊ sic nõ de
auo materno ita in proposito dictum statutũ excludens feminas ꝑ
pter masculos dꝫ intelligi de masculis agnatis lꝫ dict⁹ Jacob⁹ ne
pos ex filia. s. ex Vrsina non est agnatus sed cognatus q: ꝯiunctus
ꝑ feminã vt in iuribus vulgaribus. ergo ⁊c. ¶ Secũdo cõprobat̃
q: filia primi gradus non dꝫ esse deterioris conditionis quã nepos
secundi

secundi gradus.l.si viua matre.C.de bonis mater.sed si diceremus
ꝙ nepos ex Ursina excluderet dñam Antoniā cui delatū fuit istud
ius petēdi supplemētū legitime esset deterioris ꝯditionis filia quā
nepos ex filia. ¶ Preterea hoc expresse decidit Bar.in.l.liberoruꝫ
4 ff.ꝺ ver.sig.†maxime in versi.quero pone ꝙ aliq̄s decessit relicto fi-
lio masculo ⁊ nepote ex filia ⁊c.iuncta questione sequenti ⁊ Barto.
in.l.ij.§.fi.in vltimis verbis.ff.ad tertul.⁊ Bal.in.l.maximū.C. de li
ber.preter.in quibus locis concludunt ꝙ quando ex forma statuti
masculus excludit feminā certe iudicamus de nepote ex filia prout
iudicamus de filia femina.i.ꝺ matre sua.Et hec pro veritate dixisse
sufficiat in discursu tamen.Laus Deo.

¶ Summarium super consilio.clxxxix.

1 ☞ Quando mulier propter adulterium perdat dotem.⁊ nu.8.
2 Heredes domini non possunt auferre feudum vasallo propter felo
niam commissam aduersus dominum.⁊ nu.3.⁊.5.
4 Licet donatio facta vxori a marito confirmetur morte tamen fallit
nisi penitentia mariti superuenisset.
6 Uox vnius vox nullius.
7 An per benedictionem videatur remissa iniuria.
9 Per adulterium mulieris nō soluꝫ fit iniuria marito sed omnibus
de agnatione sua.
11 Ad probandum adulteriū sufficit ꝙ testes deponāt ꝙ viderunt so-
lam cum solo ⁊ de alijs secretis.
12 Damnum ⁊ interesse per coniecturas probari potest.
13 Ubi difficilis est probatio sufficit probatio per coniecturas.
14 Iuramentum plurimum operatur in casibus in quibus difficilis
est probatio.
15 Ubi est cōmissum alicui ꝙ faciat prout ei visum fuerit non requirit
de necessitate aliqua probatio.
16 Quando quis habet potestatem inquirendi veritatem summarie
⁊ de facto.

¶ Consilium.clxxxix.

¶ An maritus vt dotē lucretur propter adulteriū vxoris necessa-
rio habet agere criminaliter contra vxorem ⁊c.
An exceptio adulterij possit per heredes mariti opponi cōtra vxo-
rem repetentem dotem ⁊c.
An ⁊ q̄n probatio per coniecturas admittatur.Et alia quedam.



IN causa ⁊ lite vertēte inter
dñam Thadeam vxorem quondam domini Nicolai
de albarota ex parte vna agentem pro exactione do-
tis olim tradite dicto eius viro:ac Baldasarem ⁊ Ja
cobum Philippuꝫ filios ⁊ heredes dicti dñi Nicolai
parte ex altera se defendentes necnō dictam dominam Thadeam
recōuenientes.Uidereť primo dicēdū ꝓcedēdū esse ad adiudicatio-
nē bonorū dicti quondā dñi Nicolai de quibꝰ adepta fuit domina
Thadea tenutam nulla exceptione obstante ⁊ eandem dñam Tha
deam a contentis in petitione vel reconuentione dictorū Baldasa-
ris ⁊ Jacobi Philippi fore absoluendā ex pluribus ⁊ maxime quia
allegatio perpetrati adulterij nō videtur aliquid suffragari dictis
heredibus domini Nicolai dato ꝙ de adulterio probatū esset q; li-
1 cet mulier†propter adulteriū dotē perdat.l.cōsensu.C.de repud.in
auť.vt lice.matri ⁊ auie.§.quia vero plurimas.c.plerūq;.de dona.
inter virū.tñ illud verū est si maritus accusauerit eam criminaliter
de adulterio ⁊ se ad penam talionis inscribat.text.est secūdū intel-
lectum Bar.in.l.miles.§.socer.ff.de adult.⁊ pro hoc ēt allegat bar.
tex.in.d.§.q; vero plurimas.⁊ no.ꝑ glo.in preallē.l.ꝯsensu. ¶ Pre-
terea dato ꝙ nō esset necessaria criminalis accusatio tñ ex quo ma-
ritus dum viueret silētio vsus est non videť heredes ad retinendam
dotē posse mulieri obijcere crimē adulterij.l.rei iudicate.§.⁊ heredi.
⁊ ibi glo.⁊ cōiter scribentes.ff.sol.ma.⁊ Spe.de excep.in.§.dicte.in
versi.itē queriť ecce.⁊ in titu.de dona.inter vir.⁊ vxo.§.ij. versi.q̇d si
mulier licet ibi clare nō firmet ⁊ notat Saly.in.l.fi.C.de adul.⁊ ibi
ēt ꝑ Bal.ad hoc.l.fi.⁊ quod ibi no.C.de reuo.dona.⁊ qꝺ legi.⁊ not.
in.c.fi.de dona.⁊ quod no.Cy.in.l.j.in fi.C.de reuo.dona.⁊ qꝺ not.
2 †glo.in.l.omnimodo.in verbo licebit.C.de inoffi.test.que dixit no.
argumentū ꝙ heredes domini nō possint auferre feudū vasallo ꝓ-
pter feloniā cōmissam aduersus dñm si dominus nihil dixit dum vi
xit. ¶ Quo aūt ad recōuentionē non videtur etiā posse obtinere cū
nihil videantur testes saltē concludenter ⁊ certitudinarie probare
cū de limitata quantitate nō deponant ⁊ sic nō possit ferri certa sen
tentia.c.in presentia.de proba.iuncta.l.pe.⁊ fi.cū si.C.de sentē.que
sine cer.quāti. ¶ Sed premissis nō obstātibus videť in ꝓposito cō-
trariuꝫ esse verius ⁊ primo ꝙ mulieri possit obijci ꝑ heredes crimē
adulterij ita ꝙ dotē perdat ꝑ dictam.l.consensu.cum si.nam verum
est ꝙ heredes nō possent ꝺ hoc obijcere si maritus mores mulieris
adultere approbasset seu cōquestus non esset sed si iprobasset mores
vxoris adultere aut ꝯquestus esset dum viueret tunc etiam ad here-
des trāsit facultas obijciēdi crimen adulterij ad finē priuandi mu-
lierem iure dotis.ita voluit Jo.de imo.in.l.cū mulier.in.viij.colū.in
ver.itē aduerte q; hoc procedit qꝺ vir viuit ⁊c.ff.sol.ma.vbi dicit ꝙ
si maritus reprobauit mores mulieris adultere licet ꝯtra eā in iudi
cio nō egerit heredes possunt eidē mulieri oppōere de adulterio ad
finē excludēdi eam adire:ita dicit tenere Jaco.de bel.in ꝑall.§.quia
vero plurimas.⁊ ibi hoc ponit Jac.de bel.in fi.vbi pro hoc allegat
l.si vxor.in fi.ff.de adul.⁊ dictū.c.plerūq;. ¶ Hoc etiā voluit Ang.
in preal.l.rei iudicate.§.⁊ heredi.ibi dum dixit nec sub silentio per-
transiuit ⁊c.hoc clarius voluit Pau.de ca.in prealleg.l.cū mulier.
dum dixit quod si maritus in vita non fuit de adulterio cōquestus
nō potest heres eius de adulterio oppōere ꝑ dictam.l.rei iudicate.
3 hoc aperte†voluit etiā Andreas de yser.in.c.j.§.porro.que fue.pri-
ma causa benefi.amittē.dum dixit quod si vasallus offendit domi
num tñ dñs in vita eum non inquietauit non poterit ab eius hřde
feudo priuari.ꝑ.d.l.fi.C.de reuo.do.⁊ dictā.l.omnimodo.cū glo.⁊.l.
non tantū.§.si emācipatus.ff.de contra ta.⁊ no.in.c.imperialem.§.
insuper.de probi.feu.alie.ꝑ Fed.subdit tñ hoc esse verū nisi dominꝰ
fuisset conquestus in vita de offensa.alleg.l.que a patre.sed ita est
quod dñs Nicolaus improbauit mores vxoris eam verberando ac
etiā de adulterio cōquestus fuit ⁊ ēt dixit quod erat male contētus
ꝙ eam nō interfecerat vt depōit domina Antonia vxor Syluestri
4 ⁊ dñs Gabriel de fauentia:⁊ Frāciscus de bonacosis. ¶ †Accedit
quod dixit Bal.in.l.ij.§.creditū.ff.si cer.peta.dum dixit ꝙ lꝫ dona-
tio facta vxori a marito confirmeť morte mariti.l.penul.C.de dōa-
tio.inter viruꝫ.⁊.l.pap.ff.eo.ti.tñ fallit nisi penitentia mariti super-
uenisset vt in dictis iuribus.⁊ dicit Bal.ꝙ penitētia dr̄ superuenis-
se si mulierē pena affecit vt in proposito nostro q; eā verberauit.al-
leg.l.testamento centurio.ff.de manu.testa.⁊.l.iij.in fi.ff.de adul.leg.
ergo videtur vxoris mores odio habuisse non autem approbasse.
¶ Imo fortius dato ꝙ mores eius approbasset illa approbatio nō
releuaret quo ad adulteriū ꝯmissum post morū approbationem vt
dixit gl.in.d.c.plerunq;.in ver bo nec reconciliata:sed ista dña Tha
dea cōmisit ēt adulteriū eo tēpore quo maritus erat in vltimo mor-
tis articulo vt deponit magister Jacobinus de lupis ⁊ dictus dñs
Gabriel.ergo quo ad illud nō videť remissa ꝑ maritū iniuria quin
per heredes obijci possit vt dotē ꝑdat vt firmauit Saly.in.l.fi.C.de
adulte.ꝑ no.per glo.in.l.fideicōmissuꝫ.C.de fideicō.⁊ arg.l.nō est fe
rendus.ff.de trans.⁊ idē etiam tenet Romanus in preallega.l.rei iu
dicate.§.j.vbi pro hoc ēt allegat.l.j.cum ibi no.ꝑ Bar.ff.de his qui.
5 vt indig.Idē videť†voluisse Cy.in.l.j.in fi.C.de reuo.dona.vbi di-
xit ꝙ si dñs nō reuocauit feudū cū vasallus cōmisisset aduersus eū
feloniā quā ignorauit vel si sciuit ⁊ nō habuit cōmoditatē reuocādi
q; statim mortuus fuit poterit heres eius reuocare feudum.allegat
in arg.l.vtilitatē.⁊.l.in confirmando.ff.de confir.tuto.idē ēt tenuit
Andreas de yser.⁊ Bal.in.d.c.j.§.porro.que fue.prima causa bene
fi.amit.vbi idē dicūt si sciuit ⁊ nō habuit cōmoditatē vēdicādi mor-
te ꝑuentus pro quo Saly.in.d.l.fi.C.de adul.allegat in arg.bonum
tex.in.l.iij.C.de inoffi.testa.idē ēt tꝫ.d.Abb.in ꝑallega.c.fi.de dona.
sed ita est ꝙ do.Nico.ignorauit seu ignorasse presumiť vt etiā dicūt
doc.in dictis locis adulterium fuit in vltimo mortis articulo cōmis
sum ac etiā nō habuit facultatē vēdicandi ⁊ accusandi ergo ratiōe
6 huius adulterij venit priuanda dote. ¶ †Nec obstat si dicať ꝙ ma-
ritus in vltimo vite spiritu dedit ipsi vxori bñdictionē ⁊ sic videtur
remisisse iniuriā:quia respōdeo primo ꝙ dici pōt hoc nō esse proba-
tum nisi ꝑ vnū testem.s.dñm Gabrielē ⁊ vox vnius vox nullius.c.in
omni negocio.de testi.l.vbi numerus.ff.de testi. ¶ Secundo q; hoc
non poterat trahi ad incogitata.i.adulteriū de recēti eo ignorante
cōmissum.d.l.nō est ferendus.⁊.l.mater.ff.de inof.test.c.veniens.de
iureiuran. ¶ Preterea dñs Nicolaus fecit dictam bñdictionem de
mandato sacerdotis mandantis ei ꝙ totā familiā suam bñdiceret
7 vt attestať dictus Gabriel:vnde†ꝑ talē bñdictionē non videť remi
sisse iniuriā sed solū odiū vt dicit Guil.de cu.Bar.⁊ Ang.in.l.si tibi
§.q̄dā.ff.de pac.dum dicunt ꝙ si q̄s cōfitēdo sacerdoti dicat quod
remittit oēm iniuriā non vř remisisse nisi odium ⁊ Barto.in.l.non
solum.§.j.ff.de iniur.⁊ Bal.in.l.ij.C.de lib.⁊ eorū lib.⁊ in.l.ij.ff.ad
silleia.⁊ in.c.j.§.iniuria.ꝺ pace iur.fir.⁊ Ant.ꝺ bu.in.c.de his.de ac
cu.⁊ maxime in mortis articulo vt no.Jo.and.in addi. Spe.de in-
8 stru.edi.§.nūc aliqua. ¶ †Non obstāt allegata in ꝯtrium.s.quod ne
cesse sit vt maritus lucreť dotē propter adulteriū ꝙ eam accuset de
adulterio criminaliter vt tenebat Bar.in dicta.l.miles.§.socer.per
illū tex.ſm intellectū Bart.q; respondeo qꝺ cōmunis opinio est in
cōtrarium a qua in iudicando nō est recedendū ⁊ de hoc ꝙ nō req̇-
ratur accusatio est tex.in dicta.l.cum mulier.ff.sol.mat.⁊ ibi hoc se-
quitur Bald.Jo.de imo.⁊ Pau.de cast.est etiam tex.in.l.lucius.⁊
ibi hoc sequitur Romanus eo.ti.⁊ tex.iuncta gl.in.l.viro.eo.ti.⁊ est
tex.clarus in ꝑalleg.c.plerūq;.⁊.l.fi.cum ibi no.C.de adulte.⁊ ita te
nuit ēt Ja.bu.Pe.⁊ Cy.Bal.⁊ Saly.in auť.sed hodie.C.de adul.⁊
Ja.de bel.in.d.§.q; vero plurimas.⁊ Ang.in.d.§.si socer.⁊ Pet.de
ancha.in.c.intelleximus.de adul.⁊ fuit originaliter opinio Alber-
ti pap.vt refert Jo.an. in additio.Spec.in ti.ꝺ exce.§.dicto.ver.itē
queriť.⁊ dicebat esse casum in.d.l.C.de adul.idē tenuit Lapꝰ alleg.

cxxviij.in.x.col.vbi dixit ꝙ.l.consensu.C. de repud. ⁊ alia iura q̄ di-
cunt ꝙ maritus lucrat̄ dotē ꝑpter adulteriū vxoris habent locū ēt
si mulier ciuiliter sit cōuicta de adulterio. ⁊ idē tenuit Bart.in.d. §.
qꝫ vero plurimas sequutus Ja.de bel.ibi idē tꝫ Ang.in.d.l.consen
su.ꝑ illū tex. ⁊ Ang.in.d.l.fi.C.de adul. ⁊ Pe.d ancb.in.d.c.plerūqꝫ
⁊ iō ptꝫ qd ille intellectus Bar.ad dictū.§.si socer.non pōt ꝓcedere
quia est cōtra ꝑdicta iura:nec ēt ꝓbat̄ opinio sua in.d. §. quia vero
plurimas qꝫ ibi nō negat̄ qd si maritus nō accuset criminaliter sed
alias per modū exceptionis opponat̄ de adulterio qd vxor dotem
9 nō ꝑdat. ⁊ ita etiā respondet̄ ad notata ꝑ gl.in.d.l.ꝯsensu. ¶ †Con
firmo ꝑdicta ex alio capite.nam nō dubiū est ꝙ ꝑ adulteriū dicte do
mine Thadee dꝫ illata iniuria dn̄o Nicolao.l.si maritus sit.§.lex iu
lia.ff.de adul. ⁊ l.miles.§.socer.eo.tit. ⁊ ibi ꝓbat̄ ꝙ nō solū marito
fit iniuria sed ēt oībus de agnatiōe mariti vt ꝓbat tex.ibi in verbo
vindicte domus iuncta.l.j.in ꝑn.in verbo domus ſm expositionem
Ja.de are. ⁊ Bar.ff.ad silleia. ⁊ l.cū vnus.in prin.cū gl.in verbo do-
mū.ff.d ali. ⁊ ciba.lega. ⁊ est regula ꝙ iniuria facta vni censet̄ facta
oībus de gn̄e suo.l.lex cornelia.in prin. ⁊ ibi Bar.ff.de iniu.l.j.et ibi
Bal.C.si quacūqꝫ ꝑditus pote.l.cū scimus. ⁊ ibi Bar.C.d agri. ⁊ cē-
si.li.xj. ⁊ l.j. ⁊.ij.ff.d lib.cā.ergo ēt si filij dn̄i Nicolai ex propria ꝑsona
eorū petāt iustitiā ministrari sup actione iniuriarū aduersus dn̄am
Thadeā nō pōt negari q̄n iudex debeat dictā iniuriā taxare ⁊ esti-
mare vel estimāda sit ꝑ iuramētū actoris accedēte taxatiōe iudicis
l.sed si vnus.§.seruus meus. ⁊ l.iniuriarū estimatio.cuꝫ ibi not. per
Bart.ff.de iniur. ⁊ plene ꝑ alios in.l.si nō cōuitij.C.de iniur. ¶ An
10 aūt adulteriū sit ꝓbatū nō refrico i dubiū cū ꝯstet ꝙ sic: attēto ꝙ†ꝑ
plures testes ꝓbatū sit ꝙ visa fuit dn̄a Thadea sola cū solo in lecto:
⁊ deponūt ēt testes de alloquijs secretis ⁊ de publica fama q̄ oīa suf
ficiūt vt plene in.c.ꝑterea.de testi.c.literis. ⁊.c.tertio loco.de ꝑsump.
no.gl. ⁊ ibi Bar.in.l.capite q̄nto. ⁊ in.l.qd ait lex.in ꝑn.ff.de adul. ⁊
Bar.in.l.ij.§.fi.in fi.eo.ti. ⁊ in.l.ij.in prin.ff.de fur. ⁊ in.l.ij.§.pe.ff. de
aqua plu.ar. ¶ Quo ad aliud an ꝓbatū sit dn̄am Thadeā dilapi-
dasse vel ꝯsumpsisse de bonis dictorū heredū adeo ꝙ veniat ꝯdēnan
11 da dico ꝙ sic.nā†presuppono ꝙ damnū ⁊ interesse ꝑ ꝯiecturas ꝓba
ri potest ⁊ illud pōt ex cōiecturis iudex ex officio taxare.l.j. ⁊ ibi hoc
no.Bar.in fi.C.de sen.que ꝓ eo qd inter. ⁊ l.nō ignorat. ⁊ ibi Bar.
C.de fruc. ⁊ lit.ex. ⁊ in.l.semper.§.hoc interdicto.ff.qd vi aut claꝫ. ⁊
l.si traditio. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bal.C.de actio.empti. ⁊ Bal.in.l.j.ad fi.C.
12 de fructi. ⁊ lit.expē. ⁊ ꝑ hec†dicit Bal.in aut.quas actiōes.C.de sa-
crosan.eccl.ad fi.qd vbi difficilis est ꝓbatio sufficit ꝓbatio ꝑ ꝯiectu
13 ras ⁊ idē Bal.in.l.si q̇s in hoc gen⁹.C.de epis. ⁊ cler.†vbi subdit qd
ꝑpter difficultatē ꝓbatiōis tortura facta in camera poterit ꝓbari
ꝑ indicia ⁊ ꝯiecturas.facit tex.in.c.veniēs.el.ij.in fi.C.de testi. ⁊ l.cō
sensu.C.de repud. ⁊ q̄ no.Bar.in.l.si qn̄.C.vnde vi.vnde dicit Bar.
in.l.si q̇s ex argentarijs.§.pe.in fi.ff.de eden.ꝙ casus clandestini vt
furtū probant̄ ꝑ cōiecturas.arg.l.nō oēs.§.a barbaris.ff.de re mili.
⁊ no.doc.in.l.fi.C.de pigno.ac. ⁊ no.Spe.in ti.de furtis.ad fi. ⁊ pul-
chre Fede.de sen̄.in cōsi.cxix.vbi dat istā doctrinā qd in his q̄ a cōi-
ter accidentibus difficilis est ꝓbatio semper sufficit probatio ꝑ con
iecturas.l.si vicinis. C.de nup. ⁊ in.l.filiū diffinim⁹.ff.de his q̄ sunt
sui vel alie.iur. ⁊ ideo dicit ꝙ vbi agit̄ de probando qd pecunia fue-
rit conuersa in vtilitatem monasterij vel alterius sufficit ꝓbare per
cōiecturas puta qd monasteriuꝫ tunc indigebat vt notatur in aut.
hoc ius porrectū.C.de sac.san.eccl. ⁊ in.c.j.de deposito.cū ergo agat̄
de probatione dāni ⁊ interesse ⁊ de subtractione ⁊ dilapidatiōe bo
norū in quib⁹ oībus est difficilis ꝓbatio vt dictū est dꝫ sufficere pro-
batio ꝑ ꝯiecturas ꝑ allegata supra. ¶ Per coniecturas auteꝫ ⁊ in-
dicia videt̄ esse probatū nam magister Jacobinus de lupis attestat̄
ꝙ ista mulier damnificauit istos in summa ducatoꝝ.2000. ⁊ depo
nit Joannes de cordoanis quod ipsa dn̄a Thadea dixit se dedisse
cuidam Christophoro de cuius adulterio erat infamata valorē du-
catorū.xx. ⁊ deponūt plures quod ipsa multum splendide vestiebat
dictos adulteros:aliqui deponūt vt dn̄a Nicha ꝙ erat publica fa-
ma ꝙ ipa dissipauerat omnia bona dn̄i Nicolai ⁊ ꝙ dn̄s Nicolaus
sepe ꝯquestus fuit ꝙ ipsa subtraxerat sibi libras sexcētū ⁊ libros et
ꝙ dn̄s Nicolaus erat diues:ex talibus ergo informēt arbitri ꝯsciē-
tiā suā inspecta qualitatē patrimonij dn̄i Nicolai de quo patrimo-
nio ꝑsumit̄ dicta mulier ꝑdicta fecisse.l.quintus mutius.ff.de dona.
inter virū.l.etiā.C.e.ti. ⁊ in.c.significauit.extra co.est etiā ꝑsumptio
qd mulier luxuriose viuēs prodigaliter bonis vsa fuerit vt dicit tex.
in.l. ⁊ mulieri.in prin.ff.d cura.furio. ¶ Accedit quod egregie dixit
Bar.in.l.admonēdi.ff.de iureiur.in.ij.col.in ꝟ.q̄ro q̇d si testis defi-
ciat in dicto ⁊c.vbi dixit ꝙ si duo sunt testes dicētes ꝙ recordant̄ ꝙ
titius mutuauit pecuniā meuio sꝫ nō recordant̄ de quāta: certe si ꝑ
al's ꝯiecturas ꝓbat̄ puta ꝙ meui⁹ petijt mutuo decē a seio he ꝓba-
tiōes suffragant̄ vna alteri.c.ex lr̄is.de iureiu.ſm Bart.vnde ꝓba-
tur ꝑ vnū testē de summa duoꝝ miliū ducatoꝝ ꝑ alios ꝓbat̄ d fama
ꝙ ipsa dissipauit oīa bona dn̄i Nicolai ⁊ qd faciebat magnas expē-
sas certe vnū determinatur ꝑ aliud.s.ꝙ dicta dissipatio ascendebat
ad summā duoꝝ miliū ducatoꝝ ⁊ presertiꝫ cum vt dixi sufficit pro-
14 batio ꝑ ꝯiecturas. ¶ †Poterit ēt ad ꝯfirmationē accedere iuramē-
tū actoris qd q̇dē plurimū operat̄ in casibus in quibus difficilis est
ꝓbatio vt dixit no.Host.in.c.fi.qd me.cā.allegat ea que habent̄ i.c.
j. ⁊.ij.de clericis peregrinis.facit.l.in bonefidei.C. de reb⁹ cred. ⁊.c.
15 fi.de iureiur. ¶ Ultra hoc considero†ꙃ ex forma compromissi arbi
tratores isti habent potestatem iudicandi etiaꝫ de facto ⁊ sola facti
veritate inspecta ⁊ ꝑut eis melius visum fuerit.vn̄ dixit signanter
Jo.an.in.c.ij.de iura.calum.li.vj.in nouella ꙃ vbi cōmissum est ali-
cui ꙃ faciat ꝑut ei visum fuerit expedire nō requirit̄ de necessitate
aliqua ꝓbatio:ita formaliter vult ipse allegās notata in.c.statutū
§.assessorē.de rescrip.i.vj. ⁊ notat ēt Bal.lꝫ nō ita aperte in ti.de pa
16 ce ꝯstātie in verbo aīam nostrā. ¶ †Fortius dixit Bar.in ꝯsilio suo
incipiēte in q̄stione ꝑdicta primo vidēdū est de potestate ⁊c. ⁊ in cō
silio incipiēte punctus q̄ōnis vertētis inter Albertū Joānis ⁊c.qd
vbi q̇s hꝫ ꝑtātem inq̇rendi veritatē summarie ⁊ de facto: ⁊ de facto
condēnandi:qd ista verba īportant ꙃ etiā sine cause cognitiōe ⁊ ꝓ
batione condemnare possit.allegat notata ꝑ glo.in.l.ictus fustiū.ff.
de infami.quāto ergo magis debēt hoc dn̄i arbitratores facere ha-
bētes conscientiā informatā ex dictis ꝓbationibus ac varijs ꝑsum-
ptionibus ⁊ coniecturis. Laus Deo. Alex.

¶ Summarium super consilio.cxc.

1 ☞ Paria sunt non esse vel esse sed ita abscure ꙃ nō possit bene in-
telligi. ⁊ nu.2. ⁊.3.
4 Originali ⁊ matrici scripture est standum.
5 Quando notarius omisit apponere indictionem potest ipse sua au
toritate talem defectum corrigere.
6 Dictio ⁊c. facit vt notarius possit apponere in extensione omnia cō
sucta apponi.
7 Quando verbum est obscure positum statur interpretationi ipsius
notarij.
8 Si scriptura reperiatur ita abbreuiata qd non intelligat̄ si ex scri-
ptura precedēti vel alia potest fieri fides poterit publicari per aliuꝫ
notarium.
9 Ualet instrumentum confectum per literas ⁊ cifras intelligibiles.
11 Probatio dicitur sufficiens que fit per argumētū a cōmuniter acci-
dentibus. ⁊ nu.12.
13 Ualde longum a verisimili est quasi veritatis imago.
14 Quando sunt plura instrumenta inuicem repugnātia cui stari de
beat. ⁊ nu.19. ⁊.22.
15 Fauor libertatis ⁊ ecclesie equiparatur. ⁊ nu.24.
16 Relictum hospitali dicitur relictum ad pias causas.
17 Preualet scriptura testi q̄ scripta fuit a notario digniori. ⁊ nu.18.
20 Quando instrumentum dicat aliq̇d esse factum tali die ꝯsideratur
illa dies ab vna media nocte vsqꝫ ad aliam.
21 Ex aduersis non recta fit illatio.
23 Testis non interrogatus non tenetur reddere rationē dicti sui.
25 Uerba enuntiatiua prolata in cōtractu inter viuos fauore pie cau-
se valent. ⁊ nu.27.
26 Fauore dotis verba enuntiatiua probant vbi alias non probant.
28 Uerba enuntiatiua geminata operantur ⁊ obligant.
29 Quando verba appellantur enuntiatiua.
30 Uerbum volo est fons ⁊ radix omnium dispositionū. ⁊ nu.31.
32 Quando notarius est priuatus officio.
33 Sententia presumitur lata ex causa que minus grauat.
34 In dubio est pronuntiandum in propria causa.

¶ Consilium.cxc.

¶ Quādo reperit̄ testm̄ factū in vno loco ⁊ ꝑ alia īstrumēta appa-
ret testatorē ⁊ notariū eodē die vel ꝓxime ꝑcedēti fuisse in alio loco
satis remoto an ꝑ hoc scriptura testamēti quo ad ei⁹ fidē inualide-
tur: ⁊ qn̄ plura sunt instrumēta adinuicē repugnantia cui stetur ⁊
q̇d si in originali nō est indictio sed in autētico instrumēto sic an va
leat ⁊ an notarius possit in talibus errorē suū corrigere. Et an ꝟba
enūtiatiua ad pias causas inducāt dispositionē: ⁊ an notarius pri-
uatus quodam officio possit conficere instrumenta.



Omini redemptoris nostri
inuocato suffragio. ¶ Plura narrata sunt ī hemate
que discutienda veniunt in cā ⁊ lite vertente inter
Sozinum Franciscum ⁊ Bindotium ex parte vna
agentes a pijssimum hospitale sancte Marie de sca
la de senis ⁊ ei⁹ rectores ex altera reos ꝯuētos ⁊ se defendētes.illud
in primis pro fundamento ipsius hospitalis ꝑsupponendum esse
videt̄ ꙃ donec pōt esse locus cause testati cessat cā intestati.l.quādiu
pōt.ff.de acq̇.here.l.anteq̄.C.cōia de succes. Sed dicti Sozin⁹ Frā-
ciscus ⁊ Bindocia pretendunt causam intestati hospitale vero ad
eorum exclusionem producit testm̄ ⁊ ꝓbationes de q̇bus in hema-
te ergo silere dꝫ cā intestati ⁊ excludi debent dicti agētes ꝑtendētes
1 cām intestati. ¶ †Uidēdū est igit̄ vtrū obiecta ⁊ replicata ꝑ dictos
agētes ꝯtra cām testati habeāt obstare ⁊ primo obijcit̄ ꙃ scriptura
originalis ipsius testamenti manu ser Bindotij notarij de eo roga-
ti caret

ti caret indictione.⁊ sic caret solēnitate debita vt in auꝫ.q̄bus mo. natu.effi.leg.§.quantū.⁊ in auꝫ.vt p̄repo.nomen impa.i prin.c.iter dilectos.de fide instru.⁊ quod ibi no.⁊.xxxiij.dist.in nomine dn̄i.Et
2 etiam defectus ⁊ vitium† videtur ibi esse in annis dn̄i q2 male intelligitur an scriptura dicat āno domini.Mcccccxxviij.an vero dicat Mcccccxxix.⁊ defectus circa annos dn̄i vincit vt no.in.l.generali. C.de tabula.li.x.⁊ in dicto.c.iter dilectos.⁊ dicto.c.in noīe dn̄i ⁊ no. Spe.in ti.de instru.edi.§.breuiter cōmemoremus.versi.subsequēter ponunt anni dn̄i.⁊ Bul.de cu.in.l.imperatores.C.de fide instru.et
3 ibi Bal.circa penul.vel antepe.col.⁊ paria† sunt non esse ibi annos dn̄i vel esse sed ita obscure seu taliter ꝙ nō possit bene intelligi.l.ij.ff. de his que pro nō scriptis hab.⁊.C.de emēdat.iusti.codicis.l.j.in §. cōstitutiōes vero.⁊.l.q̄cquid astringende ꝑm vnā lecturā.⁊ ibi not. Barto.ff.de verbo.ob.⁊ Spe.in ti.de instrorum edi.§.ostenso.verb,
4 q̄d si abbreuiatura.¶ Et licet in scriptura publica† postea sumpta per eundē ser Bindotiū reperiatur apposita indictio ⁊ etiā āni dn̄i clare.s.anno dn̄i.Mccxxviij.tn̄ stari debet originali et matrici scripture vt in auꝫ.de tabellio.§.pe.⁊ ibi no.⁊.l.si quis ex argētarijs.§. p̄etor.cū ibi no.per Bar.ff.de edē.⁊ no.Barto.in.l.si librarius.ff.de reg.iur.⁊ Spe.in ti.de instrorum edi.§.instr̄m versi.qd ergo si in no. ⁊.§.postq̄ versi.⁊ Bal.in.l.nostram.C.de testa.cum concordantijs.
5 ¶ † Or respōdeo ꝙ quādo notarius obmisit apponere indictionē potest ipse sua autoritate talem defectū corrigere q2 ex appositiōe temporis inserti in instrumento facile constat que indictio debuit apponi ⁊ que fuit indictio que per errorem obmissa fuit ita decidit Bar.in preallegata.l.si librarius in.j.col.⁊ in suo cōsilio incipiente ex facto proposito vt ex eo patet tria queruntur ⁊c.saltem antequā notarius ipse tradiderit parti autenticū vt no.Jo.an.in data sexti libri in nouella ⁊ Bal.in.l.cū proponeretur.ff.de leg.ij.⁊ Bal.C.de iustiniano codi.confir.circa fi.⁊ Angel.in.l.imperator.ff.de statu ho.vbi tenuit ꝙ etiā quātū ad talē omissionē pōt corrigere ēt postq̄ tradidit parti instrumentū publicū q̄ disputatio non est necessaria q2 nō apparet aliqd̄ publicū instrumentū datū fuisse parti sine indictione ⁊ qd̄ potuerit etiā in casu predicto ita corrigere est etiā de mēte Spe. in ti.de instrumētorū edi.§.instr̄m ergo.versi.sed nunquid cōsino.ex ar.in.l.impator.ff.de statu ho.⁊ ibi expressius Bal.⁊ Bald.etiam in ti.de pace constan.in verbo pacta in rub.C.de fide instr.in.xiij.col, ⁊ Ant.de bu.in.c.inter dilectos.⁊ in.c.ex literis.de fide instru.ergo notarius predictus corrigendo obmissionem indictionis ⁊ errorē cōmissū in protocollo potuit illā apponere in instr̄o publico inde
6 sumpto.Et tāto magis potuit† dictus notarius hoc facere propter dictionē ⁊c.abbreuiate positam in prima scriptura quo casu potest notarius apponere in extēsione oīa ꝯsueta apponi.l.argentarius in prin.cū ibi expresse notatis ꝑ Bart.⁊ alios.ff.de eden.⁊.in.l.gallus.§.idē credēdū.ff.de lib.⁊ post.⁊ Spe.⁊ Jo.an.in ti.de instr.edi. §.ostēso.ver.q̄d ergo si in abbreuiatura.⁊ Jo.an.in eo.ti.in.§.istrumentum super versi.q̄d si a ꝯbentibus.⁊ Bal.in rub.C.de fide istru. in.xij.col.⁊ Bal.in auꝫ.si quis in aliquo in vlti.colū.C.de eden.⁊ canonistę in.c.cum.p.tabellio.de fide instru.⁊ in.c.significante.de re
7 scrip.⁊ Saly.in.l.cōtractus in.vj.q.C.de fide instru.¶ † Ex quibus etiam infertur non obstare ꝙ in originali non sit clare appositum tēpus anni adeo ꝙ appareat an fuerit cōfectum testamentū de āno Mcccccxxviij.vel de anno.Mcccccxxix.potuit notarius declarare; q2 q̄n verbū est obscure positū statur interp̄tatiōi ⁊ declaratiōi ipsius notarij vt inquit Ang.i dicta.l.imperator.ff.de statu ho.in.ij.colū.ꝑ id quod habetur in.c.cum clamor.de testi.⁊ notarius ipse hoc declarauit postea publicatione ipsius instrumenti.pro hoc etiā bene facit q2 errorem commissum circa omissionē diei etiam potest corrigere ipsemet notarius sicut dixi in correctione indictionis ꝑm Jo.an.in preallegata data sexti libri i nouella vbi dicit ita de facto seruari q2 statur dicto eius.l.si quis decurio.C.de falsis vt ēt no.Bar.in dicta
8 l.si librarius.cū cōcordantijs supra allegatis.¶ † Confirmatur ꝑ ea q̄ no.Spe.i ti.de instr.edi.§.ostēso.ver.q̄d si abbreuiatura vbi dixit ꝙ si abbreuiatura reperiatur ita abbreuiata ꝙ nesciatur quid dicere velit ꝙ si ꝑscripturam precedentē vel sequentem vel per aliā eadē manu cōfectam in simili vel eodē ꝯtu pōt fieri fides poterit talis abbreuiatura publicari etiā per alium notariū cui esset cōmissa publicatio rogationū dicti notarij.ar.l.si seruus plurium.§.fi.⁊.l.q̄ filiabus in prin.cum simi.ff.de leg.j.ergo cū presupponatur qd̄ supra dictam lineam continentem annos dn̄i in protocollo sit scriptum manu eiusdem notarij in literis geometris hoc mō vc7.Mcccccxxviij.
9 d7 hoc sufficere ad declarationem dicte scripture.Nā etiā valet instrumentum confectum ꝑ dictas literas ⁊ cifras vel signa ꝯsueta ⁊ intelligibilia l7 secus si nō sint intelligibilia vt in.l.quot.post prin.⁊ ibi no.doc.ff.de heredi.insti.⁊ no.Barto.⁊ alij.in auꝫ.qd̄ sine.C.de testa.⁊ i.l.s7 cū patrono.§.fi.ꝑ illū tex.ff.de bo.pos.ti.gn̄ali.Spe.i ti. de instru.edi.§.instr̄m ergo.ver.itē opponitur ꝙ instr̄m scriptum est ꝑ notas.⁊ in ver.sequēti.⁊ no.Ang.in.l.lucius.ff.de testa.mil.⁊ Anto.de bu.in.c.j.de fide instru.⁊ Fulgo.in.l.hac ꝯsultissima.§.fi.C.de testa.et dato qd̄ illa p̄meua scriptura nō haberet subscriptionē ⁊ signum nō per hoc tn̄ est quin debeat credi publico instr̄o manu saltē eiusdē notarij ꝑ notata ꝑ Cy.Bal.⁊ Salyc.in.l.scctus.C.de fide instru.⁊ Bal.in.l.fideicōmiss.§.j.ff.de leg.iij.⁊ in specie not.Ang.in ꝯsilio.ccvj.i ordine meo ⁊ incipit alias.⁊.ccxx.reperitur quedā umbreuiatura ⁊c.facit qd̄ habetur in.l.si q̄s ex argentarijs.§.p̄etor.cū ibi
10 no.per Bar.in prin.ff.de eden.cū concordantijs.¶ † Itē nō obstat qd̄ allegatur ꝯ hospitale vc7 qd̄ die.xv.mensis Maij.Mcccccxxviij.dictus ser Bar.notarius ⁊ ēt testator ⁊ duo ex testib9 descripti in testō facto vt d7 in ciuitate senarū nō fuerunt in ciuitate senarū s7 fuerūt absentes nec ibi esse potuerūt vt indicant scripture de quib9 in themate fit mentio que ostendunt ꝙ ipsi erāt alibi.⁊ sic instr̄m testamēti vr̄ esse falsum ꝑ.l.optimā.C.de ꝯhen.⁊ cōmit.stip.⁊ insti.de inutilibus stip.§.itē verborū.⁊.c.ex tenore.de testi.⁊ ēt ꝙ a cōiter accidentibus attento qd̄ itinerantes ad ciuitatem senarū de ciuitate Clusij vbi erat ptās dictus ser Bar.de dicto mēse quo factū fuit testamentum ⁊ vbi erat personaliter dictus ser Bindotus die.xiiij.dicti mensis Maij de sero ⁊ econtra itinerantes de ciuitate senarū ad ciuitatem Clusij vel ad similia loca taliter remota cōsueuerunt in itinere accipere communes ⁊ necessarias refectiones pro se ⁊ equitaturis ⁊ qd̄ veniētes ad ciuitatem senarū de locis longinquis seu remotis antequā discedāt de ciuitate senarū ⁊ redeāt ad dicta loca lōginqua a quibus discesserunt consueuerunt saltem morari per vnā diem in ciuitate senarum nisi ꝯlum ex magna causa processerit.⁊ sic non est verisimile qd̄ ser Bindotus dicta die.xiiij.Maij de sero ex ciuitate Clusij recesserit ⁊ venerit ad ciuitatē senarū ⁊ tā cito recesserit de ciuitate senarū ⁊ redierit ad ciuitatē Clusij vbi apparet eū fuisse die.xvj.dicti mēsis ⁊ interfuisse ꝯgregatiōi ꝯsilij ibidē facte.Et similiter qd̄ nō est verisimile qd̄ dictus Petrus testator qui erat tēpore dicti cōditi testamēti potestas castri sancti Quirici ⁊ personaliter erat p̄sens in dicto castro sancti Quirici dicta die.xv.mēsis Maij fuerit eodē die in ciuitate senarū in qua d7 eodē die factū fuisse ꝑ eū dictū testm̄ attēto qd̄ dictū castrum distat ꝑ miliaria viginti a ciuitate senarum.Et pariter ꝙ nō est verisimile a cōiter accidentibus dictū testatorem eodē die.xv.quo venisset ex castro sancti Quirici ad ciuitatem Senarū incōtinēti exiuisse domū ⁊ fuisse ꝑ ciuitatem ad locū vniuersitatis notariorū vbi d7 factū fuisse dictū testm̄;⁊ p̄sertim cum disponere volentes de bonis suis in vltima voluntate consueuerint interponere multas horas circa actū testandi in dispo
11 nēdo ⁊ in adhibēdo testes ⁊ in testō scribendo ⁊ sufficiēs† dictū esse illa ꝓbatio que fit ꝑ argumentū a cōiter accidentib9 vt no.gl.⁊ docto.in.l.neq3 natales.C.de probatio.⁊ glo.⁊ ibi Bal.in.l.cū dotē.C. de iure do.glo.Bal.⁊ Saly.in.l.penul.C.vnde cogna.⁊ not.Bal.in l.neq3 la.§.j.C.de nup.⁊ in.l.conuenticulam circa.iij.col.C.de episc.⁊ cleri.facit.l.cum de indebito.⁊.l.diuus.ff.de in integrum resti.cū si.
12 hoc videtur† decidere Nicolaus de matha.⁊ Bald.⁊ Saly.in.l.scripture.C.de fide instrumentorum vbi dicunt qd̄ si peto a te decem ex causa mutui ad quod probandum produco vnū instrumentum mutui factum tali die in ciuitate Bononie peto etiam a te centum que dico tibi mutuasse:ad qd̄ probandū produco instrumentū in quo apparet me eodem die mutuasse centum in ciuitate Fauētie que distat a ciuitate Bononie ꝑ.xxx.miliaria.tu negas omnia ⁊ dicis qd̄ nō est verisimile quāuis fuerit possibile qd̄ in eodē die receperis mutuum fauentie ⁊ aliud mutuū bononie.certe vnū instrumētū ratione verisimilitudinis derogabit alteri ⁊ actor non obtinebit ꝑ id qd̄ no.gl.in dicta.l.scripture.que dicit qd̄ si produco vnū instr̄m in quo continetur me solū emisse fundum aliud in quo continetur ꝙ emi ipsum fundum eodem die cum vxore coram alijs testibus vel produco vnū instr̄m in quo continetur me emisse fundum aliud instr̄m produco in quo cōtinetur mihi donatum fuisse eodem die eundem fundum q2 hec non sunt verisimilia neutrum instr̄m valet per illam.l.scripture,
13 ⁊ q2 vt† inquit Bal.in.l.j.C.de seruis fugi.id qd̄ est valde longum a verisimili est quedā falsitatis imago q2 experimētū sermonū veror est vt cōcordent cum rebus sensatis vel verisimilibus.l.milites ver. oportet.C.de questio.vnde dicit ipse propter hoc fuisse deprehēsam manifestam falsitatem in quadam inquisitione q2 in eo continebatur ꝙ familiaris mādauerat domino.debent enim sermones verificari ꝑm communem opinionem habentium intellectū.l.si ita quis.ff.de euictio.ibi dū tex.dicit ꝙ nemo sanus probauerit ⁊c.ita inquit Bal. in.d.l.j.¶ Quia ad omnia ista respōdeo quod talis probatio nō est sufficiens ad reddendum illud instr̄m testamenti falsum seu inefficax q2 oportebat probari qd̄ per totam illam diem decimamquintā Maij fuisset alibi extra ciuitatē senarū ⁊ consequenter quod dicta die decimaquinta non fuisset neq3 potuisset esse in ciuitate senarum dictus testator vel notarius seu testes testamētarij vt in dicto.§.itē verborū in verbo ipso toto die.insti.de inuti.stip.⁊ in.d.l.optimam. ⁊ ibi no.⁊ no.Jo.an.in dicto.c.ex tenore.sed nulla ex dictis scripturis ꝑductis ad ipugnationē dicti testamēti attestatur qd̄ dict9 testatōr vel notarius vel testes testamētarij tota die.xv.mensis Maij stete
14 rant alibi extra ciuitatē senarum.¶ † Secundo respōdeo qd̄ quādo plura sunt instrumēta adinuicē repugnantia vt quia vnum atte

statur titiũ fecisse talē actũ in tali loco tali tempore: aliud instrumen
tum attestaꝛ qd̄ eodē tp̄e titius fecit aliũ actum eodē tp̄e in alio loco
⁊ queraꝛ cui stare debeat ꝯcludiꝛ ꝙ preferꝛ illud instr̄m qd̄ continet
actũ fauorabilem vel pium.l.inter pares.ff.de re iudi.l.lege iul.ff.
de manumis.l.in ambiguis ⁊.l.libertas.ff.de reg.iur.c.ex literis.de
proba.⁊.c.fi.de re iudi.ita voluit Cy.⁊ Ray.in.d.l.optimam et Cy.
in.l.in exercendis.in.ij.q.C.de fide instru.⁊ Jo.and.⁊ Ant.de bu.et
Abb.in.c.imputari.de fide instru.⁊ qd̄ volunt Cy.⁊ Ray.quod pre
feratur instrumētũ ꝯtinēs actũ pium patet per iura que ipse allegat
que loquunꝛ in libertate seu manumissione q̄ appellaꝛ actus pius
l.j.ad fi.C.de cōi ser.ma.⁊ illud qd̄ est inductũ in fauorem libertatis
extēditur ad alias dispositiones factas ad pias causas vt per bart.
in.l.si vnus.C.de testa.⁊ in.l.prime in fi.ff.de his que in testa.delen
tur.⁊ in.l.titio vsufr.§.j.ff.de condi.⁊ demon.⁊ Bal.in.l.ij.⁊ in.l.pe
nul.C.de fideicō.li.⁊.in.l.si iure.C.de testa.manu.⁊ in dicta.l.j.§.fin.
15 C.de cōi ser.ma.p illum tex.in verbo rōnem pietatis: ⁊ fauor†liber
tatis ⁊ ecclesie eq̄paranꝛ vt voluit Bal.in.l.j.in.§.j.in vlti colũ.C.de
cadu.tollen.p.§.vult enim cũ.§.seq.in aut.de nō alie.ergo cum in in
strumēto dicti testamenti cōtineatur actus pius scʒ institutio hos
16 pitalis dʒ illa scriptura p̄ferri.nam cōstat relictum †hospitali ap
pellari relictũ ad pias causas.l.si q̄s ad declinandā ⁊.l.orphanotro
phos ⁊.l.omnia.C.de episco.⁊ cle.c.ij.de cōsue.tradit Spec.in tit.de
instr̄orum edit.§.nũc vero aliqua in ver.⁊ scias.cl.ij.⁊.Bal.in aut.
17 similiter.C.ad legē fal.¶ †Et posito ēt qd̄ scriptura testamēti nō cō
tinuisset causam piam ⁊ fauorabilē tñ si appareret qd̄ notarius ro
gatus de testamēto esset dignior q̄ alius notarius cuius scriptura
in oppositũ p̄duceret preferret scriptura testamenti s̄m Jac.bu.in
l.scripture.C.de fide instru.⁊ in dicta.l.optimā.⁊ in.l.ob carmen.§.
si testes.ff.de testi.⁊.l.domitius.ff.de testa.c.in nostra.de testi.⁊ sen
tit hoc ēt Cy.in dicta.l.in exercendis.in.ij.q.⁊ est de mente glo.in.c.
18 imputari.de fide instru.¶ †Bene facit qd̄ no.Spec.in ti.de instru.
edi.§.postremo.alias est.§.instrumentũ ergo.v̄.sʒ pone p̄duco ⁊c.
vbi querit pone produco instrumentũ in quo cōtineꝛ quod promisi
sti mihi.x.narbone die tali tu profers aliud instrumentũ in quo con
tineꝛ me vel te illa die fuisse stipulatũ rome: queritur cui potius sta
bitur.concludit qd̄ iudex debet inspicere qd̄ instrumentum inducat
maiorem probationem vt q2 s̄m eum forte primũ instrumentũ pro
ducitur p eũ qui cōsueuit facere producere falsa instr̄a.extra de pi
gno.c.illo vos.in fin.vel erat cācellatũ.l.fi.C.de edicto diui.l.si cui.§.
iisdem.ff.de accu.vel tabellio nō erat bone fame extra de p̄scrip.c.ve
niens.vel proferens erat persona furiosa ⁊ vilis.ff.de eden.l.si quis
ex argentarijs.§.j.vñ cũ rectores hospitalis in causa hospitalis mi
nus videanꝛ suspecti quā aduersarij ⁊ maxime rōne q2 ipsi causam
p̄priā nō tractant vt faciunt rei.c.cũ nũcius.⁊.c.insuper de testi.iun
cta.l.omnibus.C.de testi.⁊.l.nullus.ff.eo.ti.ij.q.vj.biduum versi.pa
lam.⁊ bene facit qd̄ no.gl.in.d.c.imputari.¶ Non obstat ad hoc ꝙ
attentis his que cōiter accidunt nō est verisimile ꝙ illud testm̄ fieri
potuerit per dictũ testatorē ⁊ notariũ corā dictis testib9 in ciuitate
senarum die.xv.Maij.⁊ ꝙ dictus notarius ⁊ testator ⁊ testes po
tuissent similiter esse ī dictis alijs locis ⁊ exercere illos actus de q̄
bus attestanꝛ alie scripture in diebus de quib9 supra p no.in.d.l.ne
q3 natales ⁊ in.d.l.scripture cũ alijs supra allegatis.q2 r̄ndeo p̄mo
qd̄ illud potuisset p̄cedere qñ cōstaret omnino veras esse illas scri
pturas attestantes dictũ ser Bar.⁊ dictũ testatorē fuisse alibi dictis
tēporibus sed vbi sumus in dubio an veritatē ꝯtineant ille scriptu
re producte per reos an vero verior sit scriptura testamēti p̄ducta
per actorem tunc prefereꝛ scriptura cōtinens actum piuʒ ⁊ fauora
19 bilem: vt.s.probaui.¶ Preterea †illud qd̄ no.gl.⁊ Nicolaus d̄ ma
tarellis ac Bal.⁊ Saly.in.d.l.scripture p̄cedit in duab9 scripturis
p̄ductis ab eadem parte sed si vna produciꝛ ab actore alia vero a
reo tũc fit alia distinctio scʒ ꝙ preferaꝛ scriptura cōtinēs actũ fauo
rabileʒ.hāc distinctionē facit expresse tex.in.d.l.in exercēdis.in.iij.
q.⁊ doc.post glo.in.d.c.imputari.Item gl.⁊ doc.in.d.l.scripture lo
quuntur qñ vno ⁊ eodem die facta fuerint illa instrumenta ⁊ in ex
emplo posito per Nicolaum de matarellis vnũ instrumentũ fuerat
factum in vno loco ⁊ aliud eodē die in alio loco distante p.xxx.mi
liaria vt ibi refert Saly.sed scriptura que attestaꝛ qd̄ ser Bar.nota
rius erat in ciuitate Clusij est facta die.xiiij.Maij.testm̄ vero fuit fa
ctum die sequenti in ciuitate senarũ die vero.xvij.eiusdē mensis po
tuit interesse cōgregationi ꝯcilij facte in ciuitate Clusij ⁊ eo tp̄e dies
sunt lōgi.⁊ sic quātũ ad scriptura factā ī ciuitate Clusij nullo modo
obstat decisio tradita in.l.scripture.alia rōne etiā non ob.vt statim
subiungā.Itē dicta decisio ēt nō ob.habito respectu ad scripturam
actorũ factā ī castro sancti Quirici attēto ꝙ illd̄ nō distat vltra.xx.
miliaria a ciuitate senarũ qd̄ iter d̄ mēse Maij potuit verisimiliter
breui horarum spacio perfici puta p.iiij.vel.v.horas vt docet expe
rientia que est efficax rerum magistra.c.q̄ sit.de elec.lib.vj.⁊ tanto
20 magis †q2 lʒ vnũ instr̄m dicat aliq̄d actũ esse die puta.xv.cōsideraꝛ
illa dies.xv.ab vna media nocte vsq3 ad aliā.q2 notarius ēt si factũ
sit de nocte nō hʒ ascribere in instr̄o ꝙ actũ fuerit de nocte sʒ dʒ at
tribuere diei ⁊ accipere diē a media nocte vt vno.In.⁊ doc.in.c.cō
suluit ad fi.de offi.deleg.⁊ Bald.⁊ Ang.in.l.more romano.per illuʒ
tex.ff.de fer.⁊ Bar.in.l.minorē.C.de trans.in.l.qua etate.ff.de testa.
⁊ in.l.fi.C.de his q̄.vt indi.⁊ Ang.in.l.j.ff.de manumis.⁊ in.l.in vsu
capionibus.ff.de vsuca.⁊ in.l.titius.§.j.ff.de li.⁊ posth.⁊ sic dies de
scriptus in instr̄o cōp̄hendit spatium.xxiiij.horarũ apparet ergo ꝙ
commode ⁊ verisimiliter potuerunt infra tm̄ spatiũ scʒ dierũ ⁊ ho
rarum cōp̄hensoruʒ in dictis scripturis p̄dicta explicari scʒ senis ⁊
alibi.⁊ cōsequenter apparet qd̄ dicte scripture nō sunt adinuicē re
pugnātes: sed cōpatiunꝛ adinuicē.⁊ potuit esse qd̄ nota testi erat p
plures dies ante ordinata.⁊ sic potuit incōtinenti expediri.⁊ sic da
to ꝙ alias ꝯsueuissent interponi plures hore ī actu ꝯficiēdi scriptu
rā testi ⁊ eius ordinationē illud posset militare qñ prius nō esset ordi
nata nota testi prout esse potuit in casu nr̄o vel illud potuit contin
gere qñ fiunt plura relicta qd̄ nō fuit in casu nostro.¶ Item decisio
21 Nicolai de matarellis in.d.l.scripture alia †etiaʒ rōne nullo modo
hʒ obstare quo ad actũ tam factũ in castro sancti Quirici per dictũ
Petrũ quā in ciuitate Clusij p dictũ ser Bandottum q2 scd̄m qd̄ re
fert Bald.⁊ Paul.de castro in dicta.l.scripture.ipse loquiꝛ quando
vtrũq3 instr̄m dictorũ ꝯctuum factum fuerat eodeʒ die ⁊ corā vno ⁊
eodem notario ⁊ coram iisdem testibus ⁊ vnus locus etiam erat sa
tis remotus ab alio.quia non videtur verisimile ꝙ vno ⁊ eodeʒ die
ꝯhentes ⁊ etiā vnus ⁊ idē notarius ⁊ iidem testes fuerunt in dictis
diuersis locis.sed in casu nostro non est sic q2 vnus notarius fuit ro
gatus de scriptura testamenti ⁊ diuersus notari9 fuit rogatus de
alia scriptura nec fuerũt iidē testes.in multis ergo substātialib9 dif
fert vnus casus ab alio.⁊ sic ex diuersis nō recta fit illatio.l.fin.ff.de
calũnia.l.inter stipulantē.§.sacrā versi.sed hec dissimilia.ff.de ver.
22 obli.¶ †Corroborantur predicta q2 quando plura sunt instrumen
ta adinuiceʒ repugnantia crediꝛ illi instrumento qd̄ iuuaꝛ maiori
bus adminiculis.vt inq̄t Bal.in dicta.l.optimam post gl.sʒ scriptu
ra testamēti iuuatur maioribus adminiculis.hʒ enim pro se argu
menta resultantia ex illis epistolis dicti Petri in quibus affirmat
se ꝯdidisse testamentũ ⁊ reliquisse hospitali.⁊ sic prestant argumen
tum ⁊ adminiculuʒ.l.instrumenta ⁊.l.rationes.C.de proba.⁊ liqui
dissime debent esse probationes ex quibus q̄s vult reprobare istru
mentũ tanq̄ cũ talis oppositio cōcernat crimen.l.sciant.C.de pro
ba.vnde lex voluit hoc casu qd̄ testes in tali causa debeāt esse omni
23 exceptione maiores vt.d.l.optimā.¶ Et lʒ alias †testis nō interro
gatus nō teneaꝛ reddere rōnem dicti sui iuxta.l. solũ cum ibi no.C.
de testi.⁊ tradiꝛ in.c.cum causam que inter archiepiscopũ.de testi.
tñ qñ testis producitur ad reprobandum instrumentum nō probat
nisi etiā nō interrogatus reddat rōnem dicti sui vt cōcludit signā
ter Jaco.bu.in sua disputatione incipiente questio talis est quidam
petijt ⁊c.quem refert ⁊ sequiꝛ Bal.in.l.presbyteri ad fi.C.de epis.et
cle.⁊ Paul.de cast.in.d.l.in exercendis.⁊ Lud.roma.in.l.j.in princi.
ff.de ope.no.nun.¶ Alia insuper extant argumēta pro dicto testa
mento q2 presupponiꝛ esse testificatum per plurimos testes quāuis
singulares qd̄ dictus Petrus dixit se fecisse testamentũ in quo insti
tuerat sibi heredem hospitale predictum.⁊ sic tendunt ad id qd̄ cō
tinetur in dictis epistolis ⁊ in testamento.vnde succedit illud quod
habetur in.c.cum causam.⁊ qd̄ ibi no.gl.fi.⁊ ibi doc.de proba.⁊ in
l.ij.in prin.in glo.no.ff.de excusa.tut.cum si.scʒ qd̄ que singula nō iu
uant multa p̄sunt.⁊ multe p̄sumptiones iunguntur ad plenā pro
24 bationem vt ibi habeꝛ.¶ Accedūt alia †argumēta q2 presupponi
tur esse probatum per plurimos testes quorum nōnulli sunt cōcor
des ⁊ cōtestes in hoc scʒ ꝙ dictus Petrus enunciatiue p̄pter aliud
p̄tulit hec verba vcʒ io voglio che sia ogni mia cosa e tutta la mia
roba de lo hospitale de sancta Maria de la scala de sena.⁊ qd̄ alij
duo testes sunt cōtestes in deponēdo qd̄ dictus Petrus enũciatiue
propter aliud protulit erga quēdā fratrē sorum fratrem hospitalis
predicti hec verba vcʒ io stago volōtiera appresso a voi e sonno tut
to de lo hospitale ⁊ doppo la mia morte voglio che tutta la mia ro
ba sia de lo hospitale de sancta Maria de la scala.⁊ per vnum aliũ
testem attestatuʒ est qd̄ dixit se nolle vēdere certā possessionē q2 in
tēdebat qd̄ esset dicti hospitalis ⁊ qd̄ ipsi hospitali intēdebat relin
quere ⁊ p illos testes singulares quos dixi supra attestaꝛ Petrũ pre
dictum dixisse se fecisse testamētũ in quo instituerat sibi heredē ho
spitale predictum etiā est attestatũ qd̄ dictus Petrus dicebat ꝙ vo
lebat qd̄ hospitale p̄dictũ haberet sua bona vel equipollētia verba
⁊ ex huiusmodi p̄bationibus testiũ p̄dictorum saltē eorum quos di
xi esse cōtestes nō solum adminiculatur ⁊ corroboratur fides dicti
testamenti quamuis verba dicti Petri fuerant enunciatiue emissa
p̄pter aliud fauore pie cause vt est tex.valde no.s̄m vnũ intellectum
approbatũ in.c.fi.d̄ succes.ab inte.Sed etiā videꝛ noua sufficiēs di
spositio vltime volũtatis ad pias causas induci q2 verba enuncia
tiua etiā p̄lata p̄pter aliud fauore pie cause: ⁊ institutiōis heredis
videnꝛ īducere dispositionē saltē in casu nostro.hoc videꝛ p̄mo p̄ba
ri p.l.ij.C.de necessarijs seruis heredi.insti.vbi p̄baꝛ qd̄ v̄ba enun
ciatiua emissa p̄pter aliud inducunt dispositionē qñ concurrit du
plex di

plex dignus fauor sc3 fauor libertatis & instõnis.& ad hoc illũ text. põderant doc.ibi.& maxime Raphael Fulgosius s3 fauor pie cause & fauor libertatis a pari pcedũt vt dixi supra.& in casu nostro ccur rit fauor instõnis q: illa vba Jo voglio che ogni mia roba sia de lo hospitale &c.inducunt dispõnẽ & instõnem.l.qñ indignũ.C.de test. l.ij.C.cõia de leg.l.pamphilo.§.ppositũ.ff.de leg.iij.& no.p doc.in.l. serui electione.§.fi.ff.de leg.j.cũ si.iũcta.l.his vbis in pñ.cũ.ibi not, ff.de heredi.insti. ¶ Pro hoc ẽt vr tex.in.d.c.fi.de succes.ab intesta. fm vnum intellectum quem ibi sentit gl.ij.&.iiij.& hoc probat text. ibi dum dicit velut vltimã voluntatẽ exprimẽs:& in verbo cum vlti mam voluntatem expressit &c.intelligendo qd ibi Abbas se funda bat ex illis verbis enuntiatiue prolatis ab archipsbytero requisito vt vellet testari & respondit se non posse testari q: se & sua cõtulerat monasterio.& sic Abbas monasterij mortuo archipresbytero se fun dabat agẽdo ex illis verbis tanq̃ ex vltima voluntate quasi p illa verba nõ possu3 testari q: me & mea obtuli monasterio voluerit in directe monasteriu3 facere hrdem vt probant illa vba sc3 cũ vltimã voluntatem expressit &c.& alia similia vba ibi posita in tex.& istũ in tellectum ibi approbare videt Inno.Hosti.& Jo.an.vt ẽt ibi refert dñs Abbas & intentio Inn.est q huic intellectui nõ ob.tex.ibi dum dixit tanq̃ vehemẽter adminiculãtes &c.q: rñdet ipse q litera vult dicere q verum est qd illa verba enuntiatiua non pbant aperte vl timã volũtatẽ seu testm sed vehemẽt psumptionẽ inducunt cui pre sumptioni est standum nisi probet ɔ̃rium: & istum intellectũ etiam tanq̃ in se verum approbat ibi Anto.de bu.dicens hoc alibi meli in iure nõ pbari.& pro hoc adducit.l.fi.C.fami.ercis.vbi etiam inter liberos videt qd quecũq: verba prolata a patre sufficiunt vt illud pro efficaci volũtate in successione seruari debeat & nõ minus faue tur dispositioni facte ad pias causas q̃ dispositioni facte inter libe ros qñ dispositio facta ad pias causas nõ ɔtinet ꝗd iniquum & in pium vt q: nõ cõtinet aliqd tendẽs in pudiciũ iuris debiti descẽdẽ tibus vt no.Bar.in repeti.l.j.C.de sac.san.eccl.in.vj.pte principali in versi.circa ordinẽ3 vero &c.cũ anima cũctis rebus sit pferenda.l. sancimus.la.j.C.de sac.san.ecc.c.cũ infirmitas.de peni.& re.& ita te net p pdicta Anto.de bu.in.d.c.fi.l3 dicat talem intellectum non bñ cõuenire litere.d.c.fi.maxime ibi dum tex.dicit nõ tã q̃ sufficiẽter p bantes & in hoc cũ eo cõcordat ẽt ibi dominus.Abb.dicens alia rõ ne dictũ pmũ intellectum non cõuenire illi litere.q: Abbas ibi in agendo fundabat se super oblatiõe & sic sup actu inter viuos:ergo non poterat obtinere probando ẽt plene dispõnem vltime volũta tis.l.habebat.in prin.ff.de insti.c.l3 beli.de simo.c.qualiter.et qñ.el ij.de accus.tñ fatet dñs Abbas q dictus primus intellectus l3 non conueniat illi litere attamen est in se verus p no.per Bart.in repeti tione.l.j.in pe.col.C.de sacrosan.eccle.vbi Bart.cõcludit q l3 alias verba enuntiatiua.s.emissa incidẽter ppter aliud nõ inducũt dispo sitionem vt.l.ex facto etiã.ff.de here.insti.tñ fallit ad pias causas p dictum.c.fi.& per.l.ex his.C.de test.mili.vbi in milite verba enũcia tiua pter aliud emissa ĩ testõ disponũt ergo multofortius ĩ pia cã: ex hoc enĩ qd in milite ita est apparet q inspecta dispõne iurisgen tium verba enuntiatiua predicta inducunt dispõnem:als enim nõ inducerent dispõnẽ in milite q̃ h3 seruare in testis ea q̃ sunt de iure gentiũ.l.milites.cũ ibi no.C.de test.mili.l.j.cũ ibi not.p Barto.ff.de testa.mili.& in testamẽtis ad pias causas attendit dispõ iurisgẽtiũ nõ aũt iuris positiui.c.cũ esses.&.c.relatu3.de testa. vnde sufficiunt duo testes vt in.d.c.relatũ.& ĩ.d.l.j.cũ ibi no.p Bar.& alios.C.de sac.

25 san.eccle. ¶ †Cõfirmo per no.p Bar.in.l.tale pactũ.§.fi.ff.de pac. vbi etiã fortius voluit q ẽt talia verba enũciatiua plata in ɔtu in ter viuos fauore pie cause valeat per.d.c.fin.& alia ibi allegata per eũ & sum solitus opi.Bar.seq̃ & tueri per ibi allagata per eũ & p no. p Bal.in.l.fi.in.vij.col.C.de pac.licet nõnulli conentur impugnare opinionẽ Bar.inquãtũ vult hrditatẽ ad pias causas dari posse in

26 ɔtu iter viuos. ¶ Ad ɔfirmationẽ † pdictorum facit id qd no.Bar. in consilio incipiente factũ sic se h3 titius & seius &c.vbi ɔcludit qd fauore dotis verba enũtiatiua probẽt vbi als nõ probarent alleg. l.ij.cũ ibi not.C.de dotis promis.& causa dotis & cã pia equiparant l.cum his.§.si mulier.ff.de cõdi.inde.& ibi no.doc.& not.Bart.in.l.si ego.in prin.&.§.j.ff.de iure do.& in.l.si constante.in.ix.q.prime ptis in.fi.ff.so.ma.& in.l.ij.§.titio decem in prin.ff.de dona.& Bald.in.l.si cur.C.de actio.& obli.ad fi.& in.l.mãdatũ.in.iiij.col.C.mã.& in repe.

27 l.j.C.de sac.san.eccl.in.xvj.col.cũ suis concordantijs. ¶ † Hoc ide3 est de mẽte Bal.in repe.l.j.C.de sac.san.eccl.circa antepe.col.inquã tum voluit q ad pias causas verba enũtiatiua emissa pter aliud disponant in casu in quo si emisse essent pncipalr pter se dispone rent vt ĩ.d.l.ex his.sed vbi essent taliter prolata q nõ disponerẽt ẽt si fuissent emissa pter se nõ disponerẽt in eo de quo querit vt q: p pria significatio verborum se nõ extendit ad id de quo querit.exem plum pt3 in.l.titia cũ testamento.§.casus.ff.de leg.ij.fm veriũ intelle ctũ quẽ ibi ponit Bar.s3 ita est q in casu nostro verba enunciatiua emissa pter aliud si fuissent emissa pncipaliter pter se inducerẽt dispõnem & relictũ omniũ bonorũ dicto hospitali.l.ex.hac scriptu

ra.ff.de dona.iuncta.l.qñ indignũ.C.de testa.&.l.ij.C.cõia de lega.

28 ¶ Accedit q: † verba enunciatiua geminata operant & obligãt vbi als nõ operarent nec obligaret.l.cũ scimus.& ibi no.Bart.& Ang. C.de agrico.& cẽsi.li.xj.& dñs Abb.in repetitione.c.per tuas.de ar bi.in.ij.col.vbi pro hoc allegat ẽt.l.j.ad fi.C.de plus petitio.& no.ẽt ipse in.c.si cautio.in fi.de fide instru.& Pau.de ca.in.d.l.ex hac scri ptura.sed dicta verba fuerũt geminata ergo &c. ¶ Fortius dico qd

29 si † bene inspiciatur, illa verba non fuerũt enunciatiua sed dispositi ua:nam verba appellantur enunciatiua qñ de preterito vel futuro actum enũciant vt in.d.l.ex hac scriptura & in.l.titia cũ testamento. de leg.ij.sed qñ verba sunt presentis temporis & nõ enũciãt actũ in futurum explicãdũ nec actũ tãq̃ iam explicatũ in pteritum tũc ap pellãtur dispositiua.d.l.quoniã indignũ.C.de testa.&.l.ij.C.cõia de leg.hoc in proposito nostro declarat Bal.in auc.si qui.C.de bo.au to.iud.possi.circa.x.vel.xj.col.in versi.quero nũqd p hec verba iudi cis &c.vbi querit an per hec verba iudicis volumus te ire in posses sionem dicatur esse iterpositũ primũ decretũ:arguit ad partes & fi

30 naliter dicit qd sic.q: verbum volo † est fons & radix omniũ disposi tionum & dicatur verbũ dispositiuũ.d.l.pamphilo.§.ppositum cum alijs supra alleg.& d̃r tale verbum positum dispositiue qñ non expe ctat ad sui essentiam actũ alterius volũtatis sed vbi p verbum volo fit sermo de volũtate terminãda & efficienda p actum alterius volũ tatis tũc nõ disponit sed enũtiat vt si dico volo eligere non sequitur ergo eligo sed enũtiat q in futurum intendo eligere:& referunt ad actum sequẽtẽ explicãdum in futurũ.allegat no.in.d.l. serui ele ctione.§.fi.& ibi declarat ẽt Bar.& bene facit quod no. Bar.in.l.pa ter.§.fundum.ff.de leg.iij.ergo cũ in proposito nostro dictus Pet. loquẽs per verbum volo nõ faciebat sermonẽ de volũtate terminã da & explãda per actum alterius volũtatis sue vel tertij sed simpli citer dicebat voglio che la mia roba sia tutta de lo hospitale &c.di cta verba appellãtur dispositiua quãuis fuerint incidẽter prolata. ¶ Et ista vident esse maximi momẽti ĩ hac causa q: per ista appa ret q ẽt posito qd illud instrumẽtũ testamẽti esset falsu3 tamẽ d3 ho spitale obtinere. ¶ Et ex hoc apparet quod nõ esset opportunu3 re spondere ad alia obiecta adducta in ɔ̃rium que infra proxime sub iũgam tamẽ pro maiori euidẽtia iustitie dicti hospitalis ea non ob mittam. ¶ Unde dico pdictis etiã nõ obstare si dicatur qd in testa mẽto predicto sunt inter ceteros descripti testes ser Joãnes Frãci sci & ser Mattheus cronis & dictus ser Joannes per totũ dictũ mẽ sem Maij ãni. Mcccclxviij.fuit potestas cuiusdam oppidi vocati bon cõuẽto & dictus ser Mattheus fuit eode3 tpe vicarius oppidi cellarum,districtus senarũ & dicto tpe cauebat statuto senẽsi quod tales officiales deberẽt stare & residere in locis vbi essent deputati pro officialibus nec inde discedere possent sine licẽtia magnificorũ dñorum sub pena.xx.solidorum pro qualibet die & qd magnifici do mini possent dare licẽtiam discedẽdi de dictis locis solum per octo dies & nemo presumitur delinquere.l.merito.ff.pro socio.ideo vide tur presumẽdu3 q dicti ser Joãnes & ser Frãciscus nõ interfuerunt dicto testõ cõdito in ciuitate senarum dicto tempore cum nõ appa reat eos habuisse licẽtiã discedẽdi. ¶ Quia hoc rñdeo primo q in themate presupponitur q nõ obstãte dicto statuto cõsueuerũt offi ciales ãte & post discedere ab officijs & redire ad ciuitatẽ senarũ cũ licẽtia & sine:& sic pter nõ obseruãtiam dicti statuti nõ vr statutũ aut talis psumptio obstare p no.in.c.j.de treu.& pa.& no.iiij. dist.§. vlt.& no.Arch.ea.di.in.c.in istis.& p no.ĩ.c.ex literis.de ɔsue. ¶ Se cũdo rñdeo p ea que no.do.Car.flore.& do.Abb.in.c.cũ Joãnes de

31 fide instr.vbi d̃r pone † q in instrõ sunt descripti.A.& B.expsso eo3 cognomine pro testibus:demum d̃r illud instrm falsum & producũ tur duo qui dicunt se vocari illis noibus sed negãt se interfuisse an sufficiat ad reprobationem instri:refert do.Abb.qd presatus domi nus Cardi.ibi dicit se ɔsuluisse q nõ q: per hoc nõ est probatũ istos testes esse illos q̃ sunt descripti in instro:nã fm eu3 potuissent illi q̃ interfuerũt testõ sibi mutare noĩa.l.j.C.de mutatiõe nois.item tpe ɔfecti instri possibile erat q essent alij qui hocmet noĩe vocabant:& sic nõ ɔcludit probatio de necessitate vt d3.c.ĩ pñtia.de proba.vñ in dubio psumẽdũ est pro instro.c.ad audiẽtiã.de pscri.l.cũ precib.C. de proba.ita in pposito si volumus qd p scriptura3 probantẽ q ser Joãnes & ser Matthe fuerũt assumpti officiales ad dicta loca p dicto tpe probet q ipsi nõ interfuerũt in ciuitate senarũ tpe conditi testi:põt dici qd nõ sequit q illi officiales fuerint pprie ille ser Joã nes & ser Matthe descripti ĩ testõ. ¶ Uel tertio & breuius rñdeo quod ver est qd dicti ser Joãnes & ser Mattheus nõ psumunt de linquere & fuisse in ciuitate senarũ nisi ɔ̃rium probet prout probat per dictũ instrm testis qd pcise affirmat eos fuisse tũc in ciuitate se narum illa die sed scriptura assumptionis officij pcise nõ affirmat eos fuisse illa die ĩ loco officij l3 inueret eos debuisse esse in loco offi cij:nec d̃ iure repit qd aliqua suspitio sit ɔ̃ scripturã testi ex eo qd in eo nõ sit facta mẽtio d̃ posthumis q̃ nasci possent vl d̃ alijs agnatis & nõ est incõueniẽs qd q̃s carẽs liberis potius relinquat hospitali pro aĩa q̃ agnatis:cũ anima sit ceteris rebus pferenda vt dictũ est.

32 ¶ Nõ ob. ⁊ etiã qd̃ dictus ser. B. notarius rogat⁹ de testõ semel cũ
fuit notarius cõsistorij magnificorũ dñorũ fuit in syndicatu suo ad
monitus ⁊ amotus ab oĩbus officijs cõis senarũ: nõ tñ ꝯcernentib⁹
artẽ notarie nec ꝓpter falsitatẽ. postea tñ añq̃ tp̃s dicte admonitio
nis laberet̃ fuit restitutus ex gratia. q̃ rñdeo ꝙ hoc nõ obstat atten
to maxime qd̃ in themate p̃supponit̃ ꝙ dictus notari⁹ erat reputa
tus bonus ciuis ⁊ legalis notarius ⁊ qd̃ functus fuit multis hono
ribus ⁊ officijs publicis ⁊ de principalibus tã spectãtibus ad actuȝ
notarie q̃ alijs. ⁊ nũq̃ est cõpertũ eũ cõmisisse dolũ vel fraudẽ. hoc
decidit exp̃sse Jo. an. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. restat in ad
di. incip. sic signauit ⁊c. post Spe. ibi in ver. q̇d si tabellio ꝑdit offm̃
ex aliqua cã ⁊c. vbi ꝯcludit Jo. an. qd̃ aut tabellio est priuat⁹ officio
in gñe ⁊ ĩ totũ ⁊ tũc instr̃a q̃ postea faceret nõ valerẽt. l. si aliq̇d. C. de
susceptor. ⁊ arca. lib. x. ⁊ no. ĩ. l. si q̇s ex argẽtarijs. §. j. ff. de eden. aut
est priuat⁹ ĩ certa specie tm̃. ⁊ tũc remanet in offõ quo ad alias spẽs
exẽplũ ponit si deliq̇t in offõ gabelle ⁊ illo offõ priuatus est ne ꝑpe
tuo illud exerceat poterit quo ad alia exercere officiũ tabellionatus
⁊ instr̃a valebũt ⁊ fuit hec decisio originaliter Jaco. de bel. in aut.
de tabel. in. vij. q. colla. iiij. ¶ Hec ẽt ꝯclusio tradit̃ ꝑ Bar. quo ad ca
sum nostrũ in. l. eadẽ. ff. ad. l. iul. repe. ⁊ in suo cõsi. incip. ser Joannes
⁊c. qd̃ est cõsilium. xliij. vbi concludit qd̃ si deliquit nõ circa officiuȝ
notariat⁹ ⁊ per hoc fuerit ꝯdẽnatus nõ ꝑ hoc est quin instr̃a facien
da per eũ valeant. ⁊ ideo dicit Bar. in dicto consi. ꝙ si notarius fuit
cõdẽnatus de falso ex eo qd̃ extraxit duas chartas de libro cõis nõ
ꝑ hoc inualidabit̃ fides instr̃orũ postea ab eo factorũ. nã cõmisit deli
ctũ qd̃ poterat cõmitti ꝑ quẽcũq̧ etiã q̃ nõ esset tabellio. ⁊ sic nõ dr̃
delinquere quo ad ea q̃ spectãt ad tabellionẽ vt ibi ꝑ eũ ⁊ cũ Bart.
in p̃allegato ꝯsilio etiã ꝯcordat Pe. de anch. in. c. fraternitatis. de he
reti. vbi rñdet ad not. ꝑ Inn. in. d. c. fraternitatis. qd̃ intelligi dȝ qñ
notarius fuit cõdẽnatus de tali falso qd̃ cõmissum in offõ ab eo vt a
tabelliõe. Idẽ quo ad casum nostrũ volũt Bal. ⁊ mod. in. l. ⁊ militib⁹
C. de testa. mili. ⁊ Bal. in. l. cassius. ff. de sena. ⁊ Bal. in. l. qui depositũ
C. deposi. vbi ad hoc allegat singulare dictũ Inn. in. c. qualiter ⁊ qñ
el. ij. in. glo. magna de accusa. ⁊ no. Bal. ⁊ Ange. in. l. ij. §. miles. ff. de
his q̃ not. infa. ⁊ Bal. ⁊ An. in. d. l. si q̇s ex argentarijs. §. j. ⁊ Bald. in
d. l. in exercendis ⁊ Ang. in. d. l. si aliquid per. l. si quis. C. de cohorta
libus lib. xij. ⁊ Joã. de imo. in. l. infamẽ. ff. de publ. iud. ⁊ scd̃m p̃dicta
intelligit̃ id qd̃ no. Bal. in. c. si inter pares de lege corradi. ⁊ presup
ponitur ꝙ nõ fuit priuatus gñaliter officio scȝ quo ad cõcernẽtia ex
ercitiuȝ tabellionatus ⁊ cõfectionis instr̃orũ. Itẽ nõ presupponitur
ꝙ deliquerit tanq̃ tabellio seu circa ea q̃ cõcernũt exercitiuȝ tabel
lionatus ⁊ sñia illa priuatiõis seu remotionis nõ ꝓbat nisi quantũ
ex ea de necessitate inferat̃ vt. l. pe. cũ glo. ff. de his q̇ sunt sui vel alie.
iur. ⁊ in. l. j. C. de ord. iu. l. ij. C. de ord. cog. ⁊ no. Bar. ĩ. l. iul. verum de
bitorẽ. ff. de ꝯdi. inde. in. iiij. col. cum si. facit. c. in p̃sentia. de ꝓba. et ex
illa sñia nõ apparet ꝙ deliquerit circa ꝯcernẽtia exercitiũ tabellio
33 natus seu vt tabellio. ⁊ in dubio ẽt † dȝ p̃sumi lata ex causa q̃ minus
grauat. l. hec enĩ in prin. ⁊ ibi not. in gl. ff. de suspe. tut. ⁊. l. si preses. ff.
de penis. ergo in dubio dȝ potius p̃sumi lata ex alia cã ꝓpter quam
nõ remaneret priuatus facultate exercẽdi offm̃ tabellionat⁹ iuxta
p̃dicta. vñ stantib⁹ p̃dictis ẽt absq̧ illa restõne sup̄ qua nõ oportet
insistere nullo mõ obstat obiectio p̃dicta. Ex quibus meo iudicio re
manet conclusio ꝙ hospitale dȝ in dicta cã pro se sñiam reportare ⁊
34 tãto magis † q̃ vbi aliquo mõ posset dici cãm esse dubiã esset ꝓnun
tiandũ ꝓ hospitali tanq̃ ꝓ cã pia. l. sunt ꝑsone. ff. de religio. ⁊ etiã q̃
sustinet partes rei. c. ex literis. de ꝓba. ⁊ in regula cũ sint partiũ lib.
vj. Laus Deo. Alex.

¶ Summarium super consilio. cxcj.

1 ☞ Instrumentum dationis in solutum non sufficit nisi producat̃ ipsum instrumentum. ⁊ nu. 8.
2 Uerba notarij redacta in instrumẽto non probãt nisi ea de quib⁹ rogatus est.
3 Licet in instrumẽto alicuius ꝯctus asserat qd̃ certiorauit mulierẽ cõtrahentẽ de certo beneficio cui renũciauit non probabit̃ illud qd̃ in instrumento asserit de facto suo.
4 Propter longitudinem tp̃is presumit̃ id qd̃ al's non presumeretur.
5 Titulus ⁊ bona fides sufficiunt ad prescribendã ipsam rem. ⁊ nu. 6.
7 Licet sit lata sñia ꝯ falsum ꝓcuratorẽ ⁊ dñs non appellauit nõ per hoc videtur dominus approbare sententiam.
9 Quando venditor ꝓmisit defendere emptorem de iure ⁊ de facto.

¶ Consilium. cxcj.

¶ Quando in instrumento alicuius ꝯctus sit mentio de instrumẽto mandati a me notario viso ⁊ electo ⁊c. probetur mandatuȝ maxime ex diuturnitate temporis.



Domini redemptoris nostri inuocato suffragio. Perspecto instrumẽto vt dicitur
rogato de anno. Mcccclxix. die. xj. mensis maij per
ser Petrũ magistri Chechi de vulturib⁹ ⁊ ser Bartho
lomeũ bertoli de borellis notarios in quo continetur
qd̃ magister Bernardus quondã homodei ⁊ magister Laurẽtius
quondam magistri Antonij ⁊ magister Dominicus vt syndici ⁊ ꝓ
curatores cõis cesene dederunt insolutũ florentino tartagne de ba
luco certa bona prout latius in dicto instrumẽto ꝯtinet̃ ⁊ visis alijs
1 narratis in themate. ¶ Primo circa primũ dubium † quo queritur
an quanuis in dicto instrumento dicatur ꝙ de ipsorum syndicoruȝ
mandato constat publico documẽto manu dicti ser Petri viso et le
cto a dicto ser Bar. sufficiat ad validãdã obligationẽ dicte cõmuni
tatis cesene factam a p̃dictis tanq̃ a legitimis syndicis. ⁊ ad probã
dum dictum mandatum quãuis aliter non constet de dicto asserto
mandato nec aliter appareat de cõgregatione ꝯsilij dicte ciuitatis
nec de numero ꝯsiliariorũ nec de numero fabarũ albarũ ⁊ nigrarũ
ſm dispositionem statuti sub rub. de numero consiliarior. cõis cese
ne ⁊ sub rub. de potestate consilij communis cesene breuiter respon
deo predictum instrumentum dationis insolutum nõ sufficere nisi
producatur ipsum instrumẽtum syndicatus in forma solẽni per id
qd̃ habet̃ in aut. si quis in aliquo documẽto. C. de edẽ. ⁊ in. l. quicũq̧
ff. de fide instr. ⁊ in. c. abbate. ⁊ ibi plene no. in gl. in verbo fiat fides.
de verb. sig. ⁊ in. c. j. de fi. instr. ⁊ in terminis nostris no. hoc Ange. in
d. aut. si quis in aliquo ¶ Et lȝ Spec. in ti. de instru. edi. §. restat. ad
fi. in versi. q̇d si in aliquo instrumẽto continetur ⁊c. querat quid si in
aliquo instr̃o continetur quod. A. promisit soluere decẽ. B. que sibi
debebat ex causa venditionis cuiusdam equi prout continetur in
instr̃o scripto manu talis notarij viso ⁊ lecto a me notario ⁊ dubitet̃
an valeat si primeuuȝ originale instr̃m dicte venditionis non appa
reat ⁊ refert quosdam antiquos dixisse qd̃ non ꝓbat per id qd̃ habe
tur in. d. aut. si quis in aliquo cũ si. refert ẽt ꝙ Uber. dixit ꝯtrium. ar.
l. iij. ⁊. l. fi. C. de fal. cau. adiec. leg. ⁊. l. eandem. ff. de duo. reis. ⁊. l. pactũ
ff. de pac. q̃ nõ dr̃ illud vltimũ instr̃m esse exemplum: sed originale
nouum ꝑ se. ¶ Or respondeo ꝙ si intelligamus qd̃ Spe. voluerit
approbare primã opinionẽ prout intelligit ⁊ approbat Ang. ĩ repe.
l. sciendũ. ff. de verb. ob. circa. ix. col. ⁊ tunc illud erit pro conclusione
quam teneo scȝ ꝙ instr̃m nõ probet sed si intelligamus ꝙ intentio
Spe. fuerit approbare vltimã opi. vel neutrã: ⁊ tũc dico ꝙ dicta vl
tima opi. quo ad casuȝ nostrũ non est vera per iura primo loco alle
gata. ⁊ ita contra dictã secundã opi. relatã ꝑ Spe. tenet Albericus
de rosa. ⁊ Pau. de cast. in. d. aut. si quis in aliquo. ⁊ ibi Ang. et dicit
Albericus se ita obtinuisse ⁊ dicit ibi Pau. de cast. qd̃ ita tenendum
est lȝ cõiter notarij seruẽt dictam practicã. ⁊ ꝙ dicta practica posset
habere effectũ si non opponeretur alias secus. ¶ Respondeo etiaȝ
aliter ad illam secũdã opi. relatã per Spe. ꝙ loquit̃ ⁊ procedit quo
ad easdẽ ꝑsonas que interfuerunt instrumento ⁊ inter quas ꝯfectũ
est instrumentum. nam quo ad eas bene probaret per. l. optimã. C.
de cõtrahẽ. ⁊ cõmit. stip. ⁊. l. quidaȝ. ff. de proba. ⁊ no. ꝑ Bar. ⁊ alios
in. d. aut. si q̇s in aliquo. ⁊ ad hoc tendunt iura allegata ꝑ Spec. sed
quo ad alias personas vt in casu nostro quo ad dictam cõitatẽ sine
2 dubio nõ probat vt dixi. ¶ Pro hoc etiã facit † q̃ verba notarij re
dacta in instr̃o nõ ꝓbant nisi ea de quibus rogatus est a partibus
tempore rogitus ⁊ cõfectionis instr̃i. ⁊ que tũc explicari potuerunt:
vt no. Inno. in. c. qñ contra. de proba. ⁊ in. c. cũ in iure. de offi. deleg.
⁊. in. d. c. j. de fide instru. ⁊ no. in. l. j. C. de fide instr. ⁊ iure haste fis. lib.
x. ⁊ per Bar. ⁊ alios in. l. sciendum. ff. de verb. obl. ⁊ per Bal. in. l. ex
his. C. de test. mili. ⁊ per Anto. de bu. in. c. post cessionem in ver. vj. ca
sus ⁊c. de proba. sed tẽpore cõfectionis instr̃i dicte dationis insolu
tũ nõ fuit rogatus dict⁹ notari⁹ de dicto syndicatu: nec potuisset il
le actus constituendi syndicos celebrari in eo priuato loco in quo
fuit celebratus ille act⁹ donationis insolutũ. l. ij. ⁊ ibi no. Bar. C. de
3 decurio. li. x. ⁊. l. si q̇d. C. de legatio. eo. lib. ¶ † Fortificari ẽt pt̃ id qd̃
voluit Fed. de senis consilio. cxcix. incip. queritur an dña Marga
rita. vbi lȝ in instr̃o alicuius ꝯctus notarius asserat qd̃ certiorauit
mulierẽ ꝯhentem de certo beneficio que renunciauit non probabit̃
illud ꝙ in instr̃o asserit de facto suo. ar. l. omnibus. C. de testi. ⁊. l. nul
lus. ff. de testi. ⁊ sequitur dñs Abbas siculus in. c. cum causam. que
inter archiep̃m. in. vij. col. de testi. ⁊ Lud. roma. in. l. sciendũ. ff. de ver.
ob. ⁊ ꝑ Anto. de bu. in dicto. c. qñ contra. lȝ ibi minus fideliter refer
re videat̃ dictũ ꝯsiliũ Fede. ¶ Preterea cũ in ꝯstituẽdo syndicũ di
cte cõmunitatis cũ potestate alienandi seu obligandi bona cõis re
quirat̃ ꝙ interueniant due partes ex tribus consilij ciuitatis. ⁊ qd̃
fuerit sumptus numerus fabarũ albarũ ⁊ nigrarũ ⁊ a lia de quib⁹
plene cautũ est in dictis statutis. ideo opȝ qd̃ ꝯstet illã formã esse ser
uatam: ideo illa simplex assertio nõ sufficit. l. si forte. ⁊ ꝙ ibi no. bar.
4 ff. de castrẽ. pec. cũ si. ¶ Nec obstat longitudo tp̃is q̃ lȝ † al's qñq̧ ꝓ
pter longitudinem temporis presumat̃ id qd̃ al's nõ presumeretur
iuxta. l. si filius. C. de peti. here. ⁊ in. l. qui in aliena in prin ff. de acqui.
here. ⁊ ibi no. doc. ⁊ in. c. peruenit. cum ibi no. de emp. ⁊ vendi. ⁊. per
Hosti. ⁊ Jo. an. in. c. illud de presump. Et in. c. albericus. de test. ⁊ ꝑ
Archi. de cõsecra. dist. j. nemo. ⁊ per Cy. in. l. emãcipatione. C. de fi
de instr. ⁊ Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. post mediũ in ver. q̄ro
q̇d si reperiuntur dicta testiũ ⁊c. cũ multis si. tñ dico qd̃ mandatum
non presumit̃ ex diuturnitate tẽporis: sed bene quo ad inducendaȝ

5 bonā fidē illius q̄ acquisiuit rē ab aliquo tāꝗ̄ procurator: vt† sic pos
sit dictā rē ꝑscribere sufficeret ꝙ ex cōiecturis ꝓbaret illū acquirē
tē habuisse iustā cām putādi illū esse procuratorē: qꝫ tunc titulus ⁊
bona fides causata a iusto errore sufficeret ad prescribēdū ipsam rē
vt est tex.not.in.l.fi.ff. ꝓ emp. ⁊ declarat Bal.in.l.j.C.de rebus alie.
nō alie.⁊ aliq̄d etiā ꝑ Bar.in.l.q̄ fundū.§.procurator.ff.ꝓ emp.lꝫ er
6 go iust⁹ error† cū titulo vero vel putatiuo sufficiat ad vsucapiendā
vel ꝑscribēdā rē ꝯ negligētē petere rē suā.l.celsus.ff.de vsucap.l.ꝓ
legato.⁊.l.fi.ff.pro lega.sed quo ad obligādum me ⁊ bona mea pro
euictiōe alicuius rei vēdite ab aliquo tāꝗ̄ ꝓcuratore cū circa dictā
obligationē de euictione nullā cōmiserim negligētiā tps nō est mo
dus inducēde obligatiōis.l.obligationū fere.§.placet.ff.de actio.et
obli.l.operis.ff.de oper.lib.l.creditor.C.de vsur.cū si. ¶ Hoc expres
7 sius voluit† Bal.in.l.ei q̄ nō ꝓuocauerit.C.si ex fal.instr.i versi.que
ro nunq̄d si dn̄s.vbi cōcludit qd̄ si lata fuit sn̄ia ꝯ falsuꝫ procurato
rem ⁊ dn̄s nō appellauit nō ꝑ hoc vr̄ dn̄s approbare sn̄iam: qꝫ silen
tium nihil est: ideo ẜm eū ex quo nō cōstat de mandato poterit dn̄s
vsqꝫ ad mille annos dicere de nullitate sn̄ie.⁊ pro hoc etiaꝫ allegat
id qd̄ no.i.d.c.cū in iure.⁊ id qd̄ habet̃ in.l.ex initio.C.ad legē cor.de
8 fal.faciūt no.ꝑ Bal.in.l.ij.C.de legi.here. ¶ †Sup alio vero dubio
quo querit̃ an posito qd̄ nō obstaret defectus mādati dictorū asser
torum syndicorꝝ ⁊ posito ꝙ dicta bona fuissent euicta dicto Florē.
vel eius heredib⁹ iudicialib⁹ ⁊ tpe litis denūtiatū nō fuerit ꝑ dictuꝫ
florētinū vel eius heredes dicte cōitati litē predictā esse motā tenea
tur dicta cōitas de euictione.rn̄deo qd̄ non.l.emptor.⁊.l.si parētes.
C.de euict.l.j.C.de pericu.⁊ cōmo.rei ven.⁊ ita tenet̃ etiā si vēditor
aliunde sciuisset liteꝫ esse motā emptori scd̄m magis cōem opi.ꝑ id
qd̄ habetur in.l.denūtiasse in prin.⁊ ibi no.Bart.ff.de adulte.⁊ per
l.qui absentē.⁊ ibi no.Bar.Bal.⁊ Ang.ff.de procur.⁊ no.Specu.⁊
Jo.an.in titu.de emp.⁊ vendi.§.fi.ad fi.⁊ Bar.in.l.nō solū.§.morte.
ff.de oper.no.nū.duꝫ tractat de tertia specie ꝓtestationis.s.incita
torie ⁊ in.l.ij.§.fi.ff.solu.matri.⁊ Bal.⁊ Sali.in.d.l.j.C.de pericu.⁊
commodo rei ven.⁊ Bal.in dicta.l.emptor.⁊ Bal.in.l.si cū questio.
C.de euic.⁊ Ang.in.l.in executiōe.§.insolidū.ff.de verb.ob.⁊ Ang.
⁊ Jo.de imo.in.l.cū ex causa.eo.tit.⁊ Anto.de but.Pet.de ancha.⁊
dn̄s Cardi.florē.in.c.fi.de emp.⁊ vendi.⁊ Jo.de imo.in.c.cum inter
vniuersas.de elec. ¶ Nec i instr̄o est remissa dicta denūtiatio imo
potius est actū qd̄ fiat denuntiatio vt patet ibi dum dicitur ⁊ si quo
tpe lis vel questio aut cōtrouersia tam ꝑ dationē libelli ꝗ̄ alio quo
cūqꝫ modo moueret̃ eidē florētino aut eius heredib⁹ de dictis reb⁹
seu aliqua ipsarum parte ipsam litem questionē controuersiam ⁊ li
bellum ⁊ omnem causam quādocunqꝫ ⁊ quotiescunqꝫ eisdem syndi
cis aut dicte cōitati denūtiatū fuerit verbo aut simplici notificatio
ne in ⁊ super dicta cōmunitate suscipere ⁊c. ¶ Circa vltimū dubiū
quo querit̃ an posito qd̄ dicta bona insolutum assignata dicto florē
tino fuissent violenter per potentiores ablata dicto florentino seu
ei⁹ heredib⁹ absqꝫ facto culpa opera ⁊ defectu dicte cōitatis tenea
tur dicta cōitas in aliquo.⁊ cōclusiue rn̄deo qd̄ nō per.l.fi.C de act.
emp.⁊.l.si ꝑmiscerl.§.fi.ẜm vnā lecturā glo.ff.de acqui.pos.⁊.l.si per
9 imprudentiā.i prin.ff.de euictio.qd̄ est verū† etiā si vēditor misisset
defendere emptorē de iure ⁊ de facto qd̄ est fortius vt plene ⁊ nota
biliter tradit̃ ꝑ Bar.in.l.stipulatio ista habere licere i prin.in versi.
q̄ro aliq̄s vēdens ⁊c.ff.de ṽb.ob.⁊ do.in.d.l.fi.⁊ ꝑ Bal.i.l.nō solū.§.
si status.ff.de ꝓcur.⁊ in.l.j.in lectura florētina.ff.de euic.⁊ Ange.in
ꝯsi.clxxij.incipiēte in christi noīe premittendū est ⁊c.⁊ Jo.de imo.
in.c.fi.de emp.⁊ vendi. Laus Deo. Alex.

¶ Summarium super consilio.cxcij.

1 Non tam numerus quam autoritas attēdi debet.2.6.8.12.
3 Statutum dꝫ recipere interpretationē declaratiuā a iure cōi.4.
5 Copula ⁊ aliquando exponitur pro id est.7.
9 In actibus vniuersitatis non debēt dari voces per lupinos.14.
10 Verbuꝫ vnū ambiguū positū in vna parte statuti declaratur ex his
que in alia parte statuti continentur.
11 Exceptio debet esse de regula.
13 Dicto priuate persone an sit standum.
15 Vbi iudex tulit sententiam non expressa causa propter quam fuerit
motus statur dicto ipsius asserentis.

¶ Consilium.cxcij.

¶ Si voces doctorum collegij circa statutū factuꝫ ad fabas albas
sunt pares an preferant̃ voces eorum qui sunt digniores. Et an de
hoc stetur dicto eorū q̄ dicūt se dedisse voces albas. Et generaliter
an dicto solius vnius stetur de gestis a seipso saltē qn̄ aliter ꝓbari
non potest.



Edemptoris nostri inuoca
to suffragio. Perspecta facti narratione ⁊ considera
tis cōstitutionibus venerandi collegij excellētissimo
rū doctorū iuris ciuilis iclyte ciuitatis bononie maxi
me sub rub.de modo ⁊ forma aggregādi aliquē docto
rem in dicto collegio. Et sub rub.d̄ officio iurisdictiōe ⁊ arbitrio dn̄i
prioris. Ex quibus oritur dubitatio an eximius iuris doc.dominus
Gaspar de canonicis dicatur obtinuisse partitum pro aggregādo
eū dicto collegio attēto qd̄ fabe seu voces doctorū fuerūt pares nu
mero.dicit̃ tn̄ pro parte dicti dn̄i Gasparis qd̄ de numero eligētiū
cū fuit vox dn̄i prioris ⁊ quorūdā aliorū digniorū ceteris doctorib⁹
qui cōtra prefatū.d.Gasparē voces dederūt.perlectisqꝫ allegatiōi
bus copiosissime ⁊ subtiliter hincinde pro vtraqꝫ parte cōfectis. Vi
sisqꝫ literis magnificorūꝫ ⁊ prestantissimorū dn̄orū meorū dn̄orum
sedecim reformatorum libertatis ciuitatis Bononie et spectabilis
ac insignis equitis ⁊ iuris.V.doct.dn̄i Pauli.de la volta in hac cō
trouersia me requirentiū vt super dubitatione premissa quid de iu
re sentiā meo cōsilio reserare velim. Statuerā nōnullis rationibus
motus quātū mihi licuisset ab hoc cōsulēdi munere abstinere: pro
pterea acta ⁊ scripturas ad dn̄m Cōmissariū remiseraꝫ. Sed cū ite
rum iam dicti Magnifici dn̄i mei ⁊ do.Paulus scripturas ad me
mittētes suis literis nō mediocriter me ad onus istud subeundum
hortarent̃. Tanta fuit ⁊ est in me eorū autoritas ⁊ imperiū vt mihi
etiā adhuc egrotāti visum fuerit pronūtiam hāc absqꝫ rubore maxi
mo minime effugere nō licere: arbitratus non leue crimē cōmittere
vbi presertim tātis dn̄is nō obtēperarem: quibus tantū debere in
telligo quantū vnusquisqꝫ suo iustissimo ac munificētissimo princi
pi ⁊ dn̄o vlla ratiōe debere sane iudicari possit. sicut ergo hec mea
sentētia fortasse grauis aut molesta videret̃ obsecro equo ferat ani
mo: nec mihi sed maiorū meorū autoritati succēsendum putet: qui
bus vlterius resistere mihi nulla ratiōe fuit in causa. ¶ Modo ad
principale iustitutū me cōuertēs dico videri prima cōsideratiōe di
cendū dn̄m Gasparē obtinuisse partitū quasi videat̃ per maiorem
partē doctorū qui voces dederūt obtinuisse ⁊ sic satisfactū esse dicte
cōstitutioni sub rub.⁊ forma aggregādi aliquē doctorē collegio vbi
cautū est illū aggregandū qui plures fabas albas habuerit quā ni
gras seu qui obtinuerit partitū ꝑ maiorē partē doctorꝝ.dicit̃ autē ꝑ
maiorē partē obtinere ille qui voces habuit numero pares si tn̄ ma
1 ioris erāt autoritatis illi qui ꝓ eo voces dederāt qꝫ nō† tā numer⁹
quā autoritas attēdi debet.l.vbi absunt.ff.de tut.⁊ cura.da.ab his.
cū glo.q̄ ibi exꝑsse tenet.hoc etiā sequunt̃ Cy.⁊ Nico.de neap.post
alios antiquos.⁊.l.pōponius ars incip.si vni cū gl.fi.⁊ ibi clare fir
mat quo ad casum nostrū Ja.de ra.Ray.Bar.⁊ Ang.ff.de re iudi.
l.maiorē.ff.de pac.facit qd̄ no.glo.i.c.ecclesia vestra.l.ultimo.de ele.
2 ¶ Hoc in spē† vr̄ decidere Bar.in.l.testiū.in prin.ff.de test. vbi per
illū tex.volētē ꝙ magis credat̃ existēti in dignitate ꝗ̄ ei q̄ nō est in
dignitate d̄t ꝙ ꝑ canonistas decidit̃ qd̄ si duo sunt electi q̄ habeant
equales voces: ⁊ tn̄ vn⁹ eorū ꝓ se haberet priorē ⁊ sacristā ⁊ similes
q̄ sunt i dignitate prefert̃ ei qui haberet canonicos alios simplices
3 dignitatē nō habētes. Et statutū seu† cōstō collegij reciperet hāc in
terpretationē declaratiuā a iure cōi.c.cū dilectus.de cōsue.no.Bar.
in.l.oēs populi.in.vj.q.prin.ff.de iusti.⁊ iur.dū loquit̃ de iterpreta
tione declaratiua: etiā dato ꝙ cōstō dictaret qd̄ cōtēta in dictis cō
stōnibus debeāt pure ⁊ simplr̄ prout scripta sunt intelligi ⁊ nō pos
sunt glossari vel subaudiri: vt in cōclusione dictarū cōstōnum colle
gij cautū est: vel si cautū esset qd̄ cōstō esset precisa prout premissum
est in dicta ꝯstōne sub rub.de mō ⁊ forma aggregādi: qꝫ per ꝑdicta
verba nō reijcit̃ glo.legis cōis: sed hois.ita in qt Bal.in.d.l. oēs po
puli.in fi.pe.char.i ver.sed q̄d si cauet̃ alio statuto ꝙ statuta nō pos
sint ⁊c.⁊ in ver.seq.ꝑ id qd̄ habet̃ i.l.ꝗ̄uis.C.de adul.⁊ in.l.stipulat⁹
sum damā.ff.de ver.ob. Et sequit̃ hic Pe.de anch.in.c.canonū statu
4 ta versus fi.i versi.occurrit alia qō q̄ etiā est cōis.ad idē qd̄ no.†Jo.
an.in regula ꝓ possessore i mercur.li.vj.col.vlti.vbi voluit ꝙ lꝫ lex
aliqua municipalis reijciat interpretationē tn̄ nō itelligit̃ reijcere
interpretationē ꝑ quā declarat̃ ambiguitas verborū plures sensus
habētiū: ꝑ id qd̄ habet̃ in.l.j.ff.si cer.pe.⁊ in.l.j.C.de professo.lib.xij.
⁊ hoc est verū etiā vbi cautū esset ꝙ statutū deberet seruari ad literā
ꝓut iacet absqꝫ interpretatiōe aliqua: vt disputādo firmauit Ray.
de forli.i dispu.quā refert ⁊ sequit̃ Pe.de anch.in.d.c.canonū sta
tuta.i vlti.char.bn̄ faciūt q̄ no.Bar.in.d.l.oēs ppl'i.in fi.d.vj.q.ꝑn.
⁊ Jo.an.in addi.Spe.in rub.de succes.abintest.in.x.col.⁊ Bal.i.l.si
q̄s filiū.ad fi.C.de libe.prete.⁊ in.l.non dubiū.in.ij.vel.iij.col.C.de
leg.⁊ in aut.si qua mulier.ad fi.C.de sac.san.eccl.⁊ in.l.ij.in.ij.col.C.
de exec.rei iudi.⁊ i.l.clari.C.de fideicō.⁊ Jo.de imo.i.l.cesar.in prin.
ff.de pub.⁊ qd̄ no.do.Abb.de verbo ꝑcise i.c.ij.de rescrip.⁊ ibi etiā
5 Bal.i fi. ¶ Cōfirmant̃ ꝑdicta ꝑ ea† q̄ not.Inn.i.c.qꝫ ꝓpter.de elec.
i quātū illā copulā ⁊: positā iter illas duas dictiōes.s.maior ⁊ sanior
exponit ꝓ id est. Et idē videt̃ esse de mēte Inno.in.c.dudū.el.j.eo.ti.
⁊ Cōpost.i.d.c.ecclesia vestra.l.ultimo. ¶ Ad idē facit id qd̄ habet̃
in.l.in albo.C.de decurio.li.x.⁊ ibi Bal.dixit in electionib⁹ inspiciē
dum esse autoritatē non numerum. ¶ Fortificatur per id qd̄ legi.⁊
no.in.c.j.de his que fiunt a maiori parte capituli vbi magis attendi
videt̃ id qd̄ factū est a saniori parte quam id quod est factum a ma
iori parte.⁊ ẜm Hosti.illud videtur factum a maiori parte.cap.gra
tū.de postu.pla.c.multi.xl.di.bene facit tex.in.c.quanto.de his que
fiunt a prela.vbi tex.solum exigit saniorem partem.⁊ tamē clarum

6 est maiorē requiri.c.tua.eo.tit. ¶ Pro hac pte † etiā optime facit qd no.gl.in.c.dudū.el.j.in versi.numerus.de elec.dum dicit qd si in electione numerus est par preferenda est dignitas.τ sic sentit gl.ibi illud qd cōcludebat Jac.de ra.Ray.τ Ang.in.d.l.pōp.aīs icip.si vni. vbi dicunt qd si voces sunt dispares numero attēdit numerus τ ita procedat.j.opi.relata per glo.in.d.l.pomponius aut sunt pares numero.τ tūc attendit autoritas.Et ita procedat.ij.opinio relata p.d. 7 glo.si. ¶ Nec predictis obstare † videntur iura que dicunt copulatiue in electionibus exigi maiorē τ saniorē partē.c.corā.c.ecclesia vestra.el.j.τ vlti.c.qz ppter.τ.c.in genesi.de elect.c.cū expediat.e.ti.li.vj.qz dato qd rnsio.Jnn.τ Compost.s.relata nō esset sufficiens τ illā magis cōiter impugnent doc.in.d.c.qz propter.τ in.d.c.ecclesia vestra lultimo per iura.s.allegata:que copulatiue exigunt maiorem τ saniorem partē.ō cōd dixerit glo.xviij.dist.in canonicis in glos.que incipit no.hic qd dignitas τc.tamen potest rnderi qd illa iura nō pcedunt in electionibus que fierēt circa officia mere prophana τ nullo modo ecclesiastica in quibus iura nō requirunt copulatiue quē per maiorē τ saniorē partē esse electū sed simpliciter exigunt maiorem partem.l.nominationum.C.de decurio.lib.x.l.qd maior.ff.ad municip.l.aliud.§.refertur.ff.de reg.iur.que maior pars tūc dicitur esse qñ saltē autoritate vna pars excedit aliā τ voces sunt numero pares vt no glo.τ doc.in legibus τ locis supra alleg.Et ideo non videtur qd bene dixerit Jo.de imo.in.d.l.pomponius.τ do.Abb.sicu.in c.prudentia.3.de offi.deleg.in prin inquātū per.d.c.quia propter copulatiue reqrens electionē maioris τ sanioris partis reprehendūt dictas gl.iuris ciuilis τ legistas cōiter eas sequentes.in.d.l.vbi adsunt.τ in.d.l.pomponius.quamuis Bal.in.d.c.ecclesia vestra lultimo.in fi.de elec.nulla facta mentione de dicta gl.iuris ciuilis nec de autoritatibus legistarum simpliciter velit ꝯtrarium.nam dicit Bald. qd illud qd no.gl.i.d.c.ecclesia.circa collationē autoritatis τ zeli dz restringi ad electiones prelatorū de qbꝯ loqtur tex.in.d.c.qz ppter qz in prophanis electionibꝯ semp attendit numerus.sz eum allegat d.l.qd maior.ff.ad municipal.nisi decretum esset ambitiosum vel iuri ꝯtrarium.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ord.fa.vel nisi ad hoc non extenderetur eorum officiū.vt not.in.l.item magistri.ff.de pac.ita residet Bal.ibi.τ sic vult ipse qd bene sit differentia inter pphanas electiones τ ecclesiasticas.τ in hoc bene cōcordant cū his que no.do.post gl.in.d.l.pomponius.τ in.d.l.vbi adsunt.τ probat per iura que allegaui.scz.d.l.nominationum cū si.sed in alio discordat ab eis in qd tuz vult qd attendat numerus tm.nā in hoc cōtradicit.d.gl.in preallegl.vbi adsunt.quā supra dicta doctoribꝯ ibi approbari:τ ꝯdicit etiā opi.Bar.in.d.l.pōponius.cū quo transit ibi Raph.cu.et cuz quo et transire vr ipse do.Abb.in.d.c.ecclesia vestra lultimo.τ ipsemet Bal.et in.d.l.in albo.C.de decurio.τ3 idē.s.qd in electionibꝯ pphanis prefert autoritas numero.τ sic Bal.est sibi ꝯtrarius si recte inspiciat decisio Bal.in.d.c.ecclesia.nō cōtradicit illi cōcordie quā tradidit Ja.de ra.Ray.τ Ang.in.d.l.pōponius.inquātum volūt vt retuli.s.qd si in electiōe numerus est dispar pfert omnino numerus. Et ita loquit.d.l.qd maior cū si.Et hoc casu etiam procedat decisio Bal.in.d.c.ecclesia.aut numerꝯ est par.Et tūc attendit dignitas p id qd habet in.d.l.maiorē.τ per no.in.d.l.vbi adsunt.τ iste est casus noster cui nō ꝯdicit decisio Bal.in.d.c.ecclesia.declarata vt.s.sed in electionibus ecclesiasticis fatendum est magis coem opi.esse qd requirat vtrunqz scz qd sit maior τ sanior pars copulatiue per Abb. antiquū egidiū Jo.an.An.de bu.τ Mod.in.d.c.qz.ppter.τ dicunt Moder.maxime Jo.de imo.τ ibi do.Abb.in.d.c.ecclesia lultimo. τ do.Abb.in.c.scriptū in gl.sup verbo cōfirmes eo.ti.τ ibi et An.de bu.ac et Jo.de imo.in.c.ꝯgregato eo.ti.hanc esse cōem opi.doc.ibi.

8 ¶ Et ideo † Bar.in.d.l.iij.de test.dum dixit qd canoniste dicūt qd si voces sunt pares preferri dz illa electio p qua est prior τ sacrista τ similes qui sunt in dignitate nō potuit Bart.velle sentire de Jnn. τ Cōpost.q illā ptē tenebāt vt dixi.τ si Bar.itellexisset de electiōe facta ad officia ecclesiastica opinio sua stare nō posset τ eēt ꝯ dicta iura canonica.τ ꝯ cōem opi.sed si Bar.intellexit de electiōe facta ad officia pphana vt est casus noster eius decisio vr esse vera tm p illā 9 l.iij.in qua se fundat:tuz etiā p alia superius adducta. ¶ † Nec predictis vr obstare id qd no.do.Abb.in.d.c.ecclesia vestra lultimo in ij.col.qd in actibus vniuersitatis nō debent dari voces p lupinos qz tūc non pōt apparere q pars sit sanior:qd qdē attēdi dz vt ibi legi.τ no.τ in alijs locis.s.allegatis.qz nō negat do.Abb.qd vbi darentur voces p lupinos τ tm appareret vel ex cōfessione partiū vel alio legitimo mō a qbus lupini pcesserint nō debeat attēdi autoritas quemadmodū τ qñ voces secrete dant in electiōibus iuxta.d.c.qz propter. ¶ Et per hoc apparet nō obstare si diceret qd in cōstōne sub rubri. de modo τ forma eligēdi τc.est cautū voces seu fabas debere poni i pisida secrete quasi videret fuisse de intentione statuētiū qd nō attēderet autoritas dantiū fabas sed numerus qz rnderi pot ex pmissis hoc eē verū vbi legitime nō appareret a quo vnaqueqz vox data fuerit.sed vbi appareret tūc maior pars dz esse q maiori nitit autoritate per predi.τ a vel saltē talis casus tanqz omissus a.constōne remanet in dispōe iuris cōis.l.cōmodis.ff.de lib.τ postbu.l.si extraneus. ff.de cōdi.ob cau. ¶ Nec tūc ob.qd cōstitutio sub rub.de offi.τ iurisdictiōe dñi prioris puideat vt vbi voces sint equales expectet deliberatio collegij qz vr posse rnderi voces nō esse equales qñ ex vna pte cōstaret esse maioritatē autoritatis vt patere pōt ex premissis. Et vbi essemus i terminis iuris cōmunis.τ vbi legitime pbaret vocesdñi Gasparis fuisse digniores assentirē opinioni volētiū qd in casu pposito ptiū intelligeret esse obtētū.An aūt in casu nostro aliqd obsistet dicte dispōni iuris cōis.τ an sit litime probatū voces dñi Gasparis fuisse digniores patebit ex infra dicēdis ¶ Jn ꝯtrariū qd dictus dñs Gaspar nō dicat obtinuisse partitū adducit qz in dicta electione vr solū attēdi debere numerū ex mente cōstōnum collegij hoc pbari vr ex verbis constōnis posite sub rub.de officio iurisdictione τ arbitrio dñi prioris ibi dū dicit τ vota pluriū numero doctorum ibidem psentialiter existētiū sequi debeat iunctis his que in eadē cōstōne continent in pe.char.in vbo adijciētes etiā in predictis τc.dū ibi dr adijcientes etiā predictis qd vbi voces erūt equales alicuius partiti facti iter doctores dicti collegij:vt.s.tūc dictus prior cum duobus doctoribus antiquioribus qui essent in dicto collegio pñtes possent gratificari cui parti voluerint excepto partito de aggregādo vnuz doctorē collegio quo casu expectet deliberatio 10 collegij τc.Nā verbū vnū τ equocū vl ambiguū positū in vna pte statuti declarat ex his q in alia pte statuti cōtinent si apparet qd i ipsa alia parte statuti verbū illud fuerit clarū expressum τ platuz vt est tex.optimus i.l.vtrū.τ ibi pōderat Bal.ff.de peti.here.bene facit.l. q siliabus in pn.τ.l.si seruus pluriū.§.si.ff.de lega.j.ergo cū in.j.pte dicte ꝯstōnis clare apparet qño statuētes accipiāt pluralitatē vocū τ ꝯtr equalitatem:qz accipiūt ad numeruz:ergo cū postea in.d.ver. adijcientes faciāt mētionē qñ voces sunt equales in aliquo partito facto iter doctores collegij:vt.s.apparet qd statuētes intellexerunt de qualitate habito respectu ad numerū quo casu volūt priorē cum duobus doctoribus antiquioribus posse gratificare excepto qd vbi 11 tractat de aggregādo aliquē doctorē collegio:que † exceptio dz esse de regula τ intelligi sm regulā vt no.in.l.j.ff.de reg.iu.τ in.l.his et ibi Bar.ff.de leg.τ Dy.in rub.de reg.iu.in.vj.τ sic dz intelligi quod sufficiat voces esse equales respectu numeri τ qd numerus attēdat prout disponebat regula a qua fit dicta exceptio. ¶ Alio insup fun 12 damēto ostendit partitū pro dño Gaspare obtentū.qz † posito qd vbi voces fuissent pares numero intelligit partitum esse obtentuz pro dño Gaspare si voces suas excedebāt alias dignitate seu autoritate tm nō cōstat hoc esse sufficienter pbatū.imo nō videt qd aliter qp cōfessionē aduersarij hī probari possit.Et qūis dicat dñm priorez collegij iureiurādo affirmare se vocē dedisse p dño Gaspare.τ ita et plerīqz alij.s.vnusqsqz de sua voce secrete data:sm formā constitutionis.Tn hec pbatio nō est sufficiēs:qz ad pbandū p illos de collegio vel capitulo tale qd gestum fuisset in.c.opz testes esse contestes in deponendo qd ꝯgregati i caplo ꝯcorditer seu vnanimiter ita fecerūt ita pbat in.c.iij.loco.de pba.Et illū tex.ad hoc ibi pōderat An. de bu.in no.Et sic nō sufficit qd vnusqsqz de caplo dicat se ita fecisse sz oportet qd p testes de.c.cōtestet probet ꝯcorditer de his que gesta sunt ab alijs de.c.nō a se. ¶ Preterea est casus si recte cōsideretur in alleg.c.cū dilectus.de elec.cui vt mihi videtur nō inuento sufficiēter esse rnsum non enim stari debebat dicto canonicoruz fere oium affirmantiū se non ꝯsensisse in psonam Archi.vt in epm eligeret ab illis tribus cōpromissarijs:qz oēs essent singulares in dicto suo.Et ppterea qz nō erat stādū dicto eorū canonicorū q nō fuerūt ad testimonium recepti ex eo:qz dictum eorū tāqz singulariū nō releuasset:vt ibi ptz ex tex.τ gl.in verbo probatio.τ clare no.ibi Ant.de bu.in.vj. no.ex cōmissione romani pontificis additi p viam querele propositeno ꝯtra electionem τ confirmationem Archi.tanqz minus litime facte ꝯtra electionem τ confirmationem Archi.tanqz minus litime factam dicto qui elante offerente se hoc pbaturum fuit pcessum ad receptionē testium.s.illorum trium cōpromissariorum vt testificent an qñ ipsi examinarūt volūtates singulorū maior ps canonicorū cōuenerit in psonā Archi.p eos tres electi vel nō:τ dr ibi stari debere saltē dicto duorū ex istis tribus electoribus τ cōpromissarijs tāqz cō testibus τ nō esse pcedendū ad examinationē dictorū canonicorum 13 tāqz singulariū et si plurimi essent. ¶ Et qūis Saly.†.l.si quis decurio.in.iiij.oppo.C.ad.l.cor.de fal.dixerit dicto cuiuscūqz et priuate psone interrogate de facto a se stari debeat p plena pbatiōe p.d. l.si qs decurio.Et ita et volunt quidam Mod.τ Pau.de ca.in quibusdam suis reportatis in.l.seruos.C.de testi.p illum text.τ ita dicit limitari regulā positā in.l.vbi numerꝯ.ff.de test.τ in.c.i omni.extra eo.ti.vbi regrt requirunt duo testes.Nā sm eū illud procedit quādo testes producūtur proprie vt test eo sup facto alieno seu gesto ab alio sed vbi iducerētur ad probationem facti a se vnus solus est idoneus ad plenam probationē.Et dicit se de hoc semp dubitasse τ nō inuenisse tactum ab aliquo.τ ita et ipse tenet in suo consi.cclvij.incip. In Christi nomine visis actis τc.non puto hoc aliquo mō de iure procedere.Et legendo τ cōsulendo semper contrariuz tenuit.Quoniam predicta decisio non videtur iure probari.Nō enim ob.d.l. quis

quis decurio.qꝛ vt rñdet ibi Pe.⁊ Cy.in.iiij.oppo.ibi nõ crederet
illi de facto suo sine ꝯteste nisi ex eo qꝛ erat ꝑsona publica.i.tabellio
qui habebat vt rõne officij sui ei deberet credi in ꝑtinẽtibus ad offi
cium suum:secus in alijs.Et sic expresse Pet.⁊ Cy.tenẽt ꝙ vni soli
etiã interrogato de facto ꝓprio nõ credatur nisi in dicto casu qñ est ꝑ
sona que hꝫ vt ratione nature officij dꝫ sibi soli credi in pertinenti
bus ad officium suum vt dixi.Et ita etiã vult Bal.ibi in fi.dum dicit
esse spãle ibi in tabellione:qꝛ eius fidẽs est approbata a lege.Facit
ꝙ no.gl.in aut.de her.⁊ fal.§.si ꝟbo absunt in ꝟbo tabularijs.⁊ ho.
tex.in.c.ad audientiã.de prescrip.⁊ sic Salyc.discrepãs a predictis
doct.⁊ sic a cõi opi.non vr̃ bene dixisse cum ille text.loquatur in ta
bellione nõ in alio quocũqꝫ priuato:vt vult extẽdere Salyc.⁊ ꝙ nõ
stetur soli dicto vnius.q̃ deponit de facto a se:etiã si nõ sit priuata ꝑ
sona:sed ẽt officialis puta iudex:decidit expsse Inn.in.c.ij.in gl.ma
gna de arbi.quẽ ibi oẽs sequuntur ꝑ.d.c.cum dilectus.de ele.Ita etiã
clare firmat Ant.de bu.in.c.cũ a nobis.in ver.octauus casus extra
de testi.Et est de mẽte Inno.in.c.cũ dilectus.el.j.in gl.in verbo rñ
sione.de accusa.Et Bar.in.l.ne in arbitris.C.de arbi.dum dicit nisi
ei obstaret ꝙ esset solus ⁊c.⁊ Barto.in cõsi.suo incip.in qõne propo
sita solum ad hoc ⁊c.Facit qd̃ no.Bar.in.l.si societatẽ.§.arbitrorũ.
ff.pro soc.circa vlti col.in ver.quero qñ examinatur equitas ⁊c.vbi al
legat dictum.c.cũ dilectus.de ele.vbi vr̃ casus cõtra predictos mo.
¶ Nec ob.d.l.seruos.in fi.qꝛ dictum serui ibi rñdentis de facto a se
non sufficit ad plenã ꝓbationem nisi precedat semiplena probatio
vel nisi precedant aliqua indicia cũ tortura serui:vt declarat gl.in
l.cũ ꝓbatio.ff.de ꝓba.vnde ipsemet Pau.de ca.in.l.q̃cunqꝫ in fin.C.
de ser.fug.minus imperfecte locutus dixit ꝙ semper ipsi visum fuit
qd̃ regula tradita in.l.vbi numerus habeat locũ qñ testes sunt inter
rogandi de facto alieno:sed si de facto suo tunc sufficiat vnus:con
currentibus quibusdã alijs indicijs:vt in d.l.quicũqꝫ cũ glos.in ver
bo interrogatione que loquitur de seruo interrogato de facto suo cũ
tortura ⁊ p̃cedentibꝰ indicijs dicẽs sibi videri qd̃ tñ valere debeat
spontanea depositio liberi hoĩs sine tortura quantũ affirmatio ser
ui extorta per torturã.Et sic vult Pau.de ca.qd̃ nõ sufficiat dictum
vnius solius liberi hoĩs examinati super facto a se nisi ꝯcurrãt alia
14 indicia cuius ꝯtrarium ipse tenuit in locis.s̃.alleg.¶ Et istud est † qd̃
voluit dicere.d.Abba.in.d.c.eccl'ia.dum dixit ꝙ in actibus vniuer
sitatis nõ debẽt dari voces ꝑ lupinos.qꝛ nõ põt apparere q̃ sit sanior
pars.nã cõsideratur qd̃ illi de collegio in hoc essent testes singulares
15 ⁊ sic dicto eorũ nõ staretur.¶ Nec p̃dictis obst.† ꝙ qñ iudex tulit sñiaꝫ
nõ expressa cã propter quam motus fuerit ad ita iudicãdũ statur di
cto ipsius iudicis asserẽtis ex qua causa motus fuerit:vt not.Ja.de
are.Cy.Ray.⁊ Nicol.de nea.i.l.qui testõ.ff.de excusa.tu.ar.l.ab exe
cutore.in pñ.ff.de ap.cum ibi no.⁊ per no.in.l.ij.C.de sen.ex peri.re
ci.cum si.Pro qua decisione Bal.⁊ Jo.de imo.idem sequutus in.l.
si is ad quẽ.in fi.ff.de acqui.here dicunt esse gl.singularẽ in.l.si pre
tor.§.marcellus in verbo approbatum.ff.de iud.⁊ no.Bal.in.c.cuꝫ
venerabilis.in fin.extra de excep.⁊ in.l.ex.C.si ex fal.instru.facit ꝙ
dicimus in teste qui põt interpretari dictum suum ambiguum.c.cũ
clamor.de testi.⁊ no.in.§.qꝛ vero multi i aut.de testi.qꝛ rñdeo verũ
esse ꝙ iudex interp̃tari põt sñiam suam ambiguã:qꝛ illud in aĩo re
tentum est:nec illud fuit in aliquo mõ explicatũ a iudice re vel ver
bo:sꝫ omnino retentũ in animo:ideo statur dicto illius.c.si vero ali
q̃s.de sen.excom.c.presentium.de testi.no.in.c.significasti.el.j.de ho
mici.⁊ in.§.alie.insti.de actio.hoc est qd̃ voluit in ꝓposito Bald.in
d.c.venerabilis.in fi.allegãdo ad hoc text.in.c.pastoralis.de excep.
Sed in ꝓposito nostro vnusquisqꝫ doctor collegij i scrutinio p̃dicto
declarauit motum animi sui:eo modo quo ƀm formã constõnis re
quirebatur.s.ꝑ dationem fabe albe vel nigre ꝑ quã clare cõprehenditur
animus dantis:vnde clarum est fabam albã declarasse animũ dã
tis q̃ nihil quãtũ ad hoc in mẽte retinuit:nunc aũt solum queritur
quis fuit ille q̃ illam fabam albã dederit:vnde hic nõ agitur de inter
pretatione mentis tunc ambigue:qꝛ mens cuiuscũqꝫ dãtis fuit tũc
declarata per dationẽ fabe:vnde in hoc non est standum ꝓpbana
ꝓbatione dicto vnius solius.d.c.cũ dilectus.de elec.cũ alijs de qbꝰ
supra:etiã si esset iudex vel officialis ⁊ tractaretur de probatione eius
qd̃ gestũ est a se:vt supius ostẽsuꝫ est.¶ Accedit id qd̃ no.Jo.de imo.
in.d.l.si is ad queꝫ.in fi.vbi dixit ꝙ id qd̃ dicitur stari dicto iudicis de
clarantis ex qua cã motus fuerit ad suam sñiam proferendã putat
procedere in illis iudicibꝰ qui habẽt ꝑtãteꝫ interpretãdi suas sentẽ
tias:vt sunt magistratus habẽtes merũ ⁊ mixtũ imperiũ:et nõ alij
vt legi.⁊ no.in.d.l.ab executore in princi.Et sic pꝫ qd̃ illa decisio
ꝓcedit solum qñ est locus interpretatiõi:eo qꝛ fuerit aliquid in men
te retentũ:⁊ hic nõ est casus noster vt declaraui. ¶ Confirmantur
p̃dicta.qꝛ posito ꝙ dñs prior collegij ⁊ duo alij affirmarẽt se dedisse
voces pro dño Gaspare:vt in facto narratur:tñ non ꝯstat qui fuerint
alij qui voces dederint ꝑ dño Gaspare:nec qui dederint ꝯtra eum
⁊ sic nõ constat de voce domini Archi.⁊ ceterorũ.⁊ sic nõ poterit di
ci ex collatione constare voces domini Gasparis esse preferendas.
Juxta id qd̃ legitur ⁊ no.in.c.in genesi.de elec.⁊ in.c.ecclesia vestra
el.ij.eod.ti.¶ Et nõ mirandũ si dicitur:semper vel diu fuisse ita ser
uatum:vt attendatur solũ numerus seu paritas vel imparitas nume
ri:qꝛ ꝓbare ꝙ vnus habuit voces digniores est adeo difficile ꝙ põt
iudicari quasi impossibile stante forma constitutionis prouidentis
ꝙ voces secrete dari debeãt.¶ Et ꝑ predicta apparet nõ obstare
ea que in contrariũ superius allegata sunt:qꝛ illa possent procede
re de iure cõi non attenta forma dicte cõstitutionis sub rubrica de
officio iurisdictione ⁊ arbitrio domini prioris ⁊ vbi ltĩme probatuꝫ
esset digniores voces fuisse pro dño Gaspare:quod stantibus pre
dictis non põt dici esse probatum potuissem discutere de viribꝰ pro
nuncie domini prioris ⁊ eius allegate reuocatiõis.⁊ an periuri di
cantur illi qui voces suas secrete datas postea propalarũt.Et de vi
ribus cuiusdam partiti seu deliberatiõis facte de ãno.Mcccclxxij.
die primo Februarij.prout apparet in libro secreto collegij ⁊ de qui
busdam alijs de quibus in allegationibus vtriusqꝫ partis.sed ea le
uiora putaui.Et premissa ad huius consultationis decisionẽ suffice
re.Ex quibus omnibus cõcludo dictũ partitum non fuisse obtentũ
vt.s.Alex.

¶ Summarium super consilio.cxciij

1 ☞ Posteriora derogant prioribus.⁊.nu.3.
2 Quis habet probabilem ignorantiam eorũ que a procuratore suo
acta sunt.
4 Contractus emptionis nõ valet etiã si dñs sciẽter emat rem suam
5 Verba saluis tamen premissis confinibus.

¶ Consilium.cxciij.

¶ Quomodo ꝑ scd̃m instrm̃ vel ꝯctum intelligatur derogatũ primo
ꝯctui ⁊ q̃d si quis accepit scd̃o rem ex cã permutationis respectu
vtilis dñij q̃ ad ipsum recipiẽtẽ spectabat rõne vtilis dñij ex alio cõ
tractu ⁊ quid de virtute istorum verborum saluis premissis.⁊c.



Edemptoris nostri inuoca
to suffragio.Perceptis instrm̃is de quibus in themate
fit mentio videretur prima consideratione dicenduꝫ
ad dictuꝫ cõe ⁊ hoĩes de nonantula solũ pertinere tñ
de dicta valle quãtũ cõprehenditur in instr̃o cuiusdaꝫ
ꝑmutationis seu relaxatiõis facte inter dictũ monasterium nonan
tulanuꝫ ex parte vna ⁊ cõmune ⁊ hoĩes nonantule ex alia de anno
Mccccl.die.xxvij.mensis Jannarij rogato per ser Baptistã quõdã
zanini de sactoribus de nonantulo nõ aũt quãtũ cõprehenditur in
instr̃o inuestiture celebrato de ãno.Mcccclij.die.xj.mensis Julij ro
1 gato ꝑ ser Andreã geminiani de la papelina qꝛ † posteriora dero
gãt prioribus.l.pacta nouissima.C.de pac.l.si vnus.§.pactus ne pe
teret.ff.de pac.⁊ melius probatur in.l.si quis ante.ff.de acqr.pos.facit
l.si q̃s cũ ꝓcuratorio.§.fi.ff.de procur.Sed dictum instrm̃ factuꝫ de
anno.Mccccl.est posteriꝰ illo alio ꝯfecto de anno.Mccccxlij.ergo
illud posterius dꝫ attendi.¶ Nec vr̃ qd̃ cõmune ⁊ hoĩes nonantu
le possint pretẽdere habere totã dictã vallem vigore alteriꝰ vltime
inuestiture sibi facte ab eodẽ mõasterio de ãno.Mcccclij.die.xxx.
augusti ex instr̃o rogato per ser Baptistam de prignano qꝛ dictum
vltimum instrumentum se referre videtur ad cõfines limitatos in di
cto instr̃o ꝑmutationis rogato de anno.Mccccl.ꝑ dictum ser Ba
ptistam de sactoribus de nonantula.⁊ sic perinde est ac si confines
appositi i dicto secũdo instrumento essent appositi in dicto vltimo
instrumento.l.asse toto.ff.de here.insti.l.institutio talis.ff.de condi.
insti.l.si ita scripsero.ff.de cõdi.⁊ demõ.l.ait pretor.§.j.ff.de re iudi.
¶ Tamen premissis non obstantibus in proposito cõtrariam sen
tentiam veriorem proculdubio esse puto maxime ex infra scriptis.
¶ Et primo qꝛ aut nos dicimꝰ ꝙ commune ⁊ homines dicte terre
qui de dicto anno.Mccccl.fecerunt dictam permutationẽ ignora
bant prius ꝑ syndicum eorum.s.Franciscuꝫ ser Birini de sign̄.rece
ptã fuisse inuestiturã de tota dicta valle de anno.Mccccxlij.⁊ cla
rũ est ꝙ ꝑ dictum scd̃m instrumentũ non intelligitur renunciatum
iuri iam sibi q̃sito.l.mater.ff.de inoffi.test.l.in repudianda.ff.de ac
2 quir.here.l.legitimam.ff.de peti.heredi.¶ † Aut sumus in dubio
an commune ignorauerit ⁊ idem quia quis ꝓbabilem habet igno
rantiam eorũ q̃ a procuratore suo facta sunt:vt no.glos.⁊ doc.in.l.si
res obligata.ff.de lega.j.bene facit.l.fi.ff.pro suo.⁊ qd̃ not.in.l.si q̃s
delegauerit.ff.de noua.Et quod legitur ⁊ notatur in.l.sed si me pu
tẽ.in pñ.ff.de cõdi.inde.⁊ in.l.si tibi lib.ff.de actio.emp.¶ Aut ap
paret ꝙ cõmune seu representantes commune predictũ habebant
scientiam dicti primi instrumenti ⁊ adhuc dico ꝙ per dictũ secũdũ
instrumentum nõ est derogatum aut renũciatum illi maiori parti
dicte vallis q̃ cõprehẽdebatur in dicta prima inuestitura.vltra cõ
tenta in dicto secundo instrumento:qꝛ quando duo sunt cõtractus
celebrati etiam super eodẽ:catenus per vltimum videtur deroga
tum primo quatenus vltimũ se non cõpatitur cũ primo:sed quatenꝰ
se cõpatitur cũ primo nõ intelligitur derogatũ primo text.in.d.l.si quis
añ.ver.idẽ põponiꝰ.ff.de acq.pos.sed facit.l.fi.C.de noua.⁊.l.sanci
mus.C.de sen.ergo saltẽ quatenus de dicta villa plus cõprehẽditur
in p̃ma inuestitura ꝙ in dicto scd̃o instrumento nõ intelligitur per

secundum instr̃m derogatuȝ primo. ¶ Confirmo q̃ p secundũ con
3 tractum + repugnãtem p̃mo ita demũ intelligitur esse derogatum
primo si scd̃s ꝯtus valuit ꝛ nõ aliter: vt in. d. l. si quis ante. v̓si. si q̃s
conduxerit. facit. l. si iure. ff. de leg. iij. sed nõ videtur q̃ dicta scd̃a cõ
cessio facta dicto monasterio valuerit respectu vtilis dñij p̃mo acq̃
siti dicto cõi ꝛ hominib' in dicta valle vigore prime inuestiture q̃
id q̃d meũ est nõ possum aliquo titulo valido iterũ acq̃rere. vnde si
is q̃ dñs est iterũ emat rẽ illã nõ videt̃ renunciare dñio. imo contra
4 ctus + emptionis nõ valet et̃ si dñs sciẽter emat rẽ suã. l. sue rei. ff. de
contrahen. emp. in verbo siue sciens ꝛc. ꝛ. l. ei a quo. ff. de vsucap. ꝛ. l.
neq̃ pignus. ff. de reg. iur. ꝛ saltẽ cũ dictuȝ cõe in dicto scd̃o cõtra
ctu suo reȝ illã recipiat nõ tanq̃ ad se pertinentẽ ꝫtanq̃ pertinen
tem ad dictuȝ monasterium ꝛ pro iuribus dicti monasterij vt in va
rijs partibus dicti scd̃i instrumenti cõprehendit̃ ꝛ maxime ibi duȝ
dicit omniq̃ iure ꝛ actione vsu seu requisitione dicto dño cõmenda
tario ac dictis monasterio fratrib' monachis capitulo ꝛ cõuentui
pro dicta petia terre valuta ꝛ bascibiua mõ aliquo spectantibus et
ptinentib' ꝛc. quo casu non videt̃ dictũ cõe voluisse renuntiare iuri
suo ꝛ illud transferre in dictum monasteriũ vt no. Bar. in. l. si rẽ ali
quã. in vlti. col. ff. de acqui. pos. ꝛ Ang. in. §. emphyteosim in fi. i aut̃.
de nõ alie. ꝛ Spe. in ti. de loca. §. nũc aliqua. v̓. lij. in. fi. ꝛ ibi per Bal.
in. viij. col. in ver. an q̃s soluens ꝛ p ꝓns dictus scd̃s ꝯtus et̃ si fuis
set scienter factus non valet saltẽ vt deroget primo dicto. l. si q̃s an
te iuncta. d. l. sue rei. ꝛ hoc procedit et̃ q̃n dominus scienter cõtrahe
ret cũ ecclesia nõ solũ cũ priuato vt vltra p̃allegata probat Bald. in
l. qui rem in pe. q. C. locati. ꝛ in. l. cũ falsa ad fi. C. de iuris ꝛ fac. igno.
¶ Preterea posito q̃ vltime cõcessioni standũ esset apparet vltimã
ꝯcessionem fuisse factã de ãno. Mccccl v. dicto cõi in qua cõcessiõe
sunt expressi ꝯfines cõprehendẽtes totã vallẽ ꝛ licet in dicto vltimo
instr̃o dicat̃ q̃ partes se referunt ad cõfines limitatos in dicto scd̃o
instr̃o pmutatiõis. tñ hoc nõ hȝ obstare dum per rõnes supra proxi
me adductas p quas ostendi scd̃m instr̃m nõ obstare q̃ omnes rõ
nes etiã militat quo ad hãc partem tertij instrumẽti: tum etiã quia
in dicto vltimo instr̃o post specificatos ꝯfines cõprehendentes totã
valleȝ sunt adiecta ista verba vcȝ vel alios si forẽt plures aut verio
res cõfines ꝛ prout ipsi seu alij veriores cõfines saluis tñ p̃missis cõ
finibus ipse partes exprimi ꝛ specificari dixerunt in suprascripto p
mutationis instr̃o scripto ꝛ rogato p dictũ Baptistã de nonantula
ad q̃d instr̃m ꝛ quos cõfines in ipso instr̃o limitatos partes ipse se
5 retulerũt ꝛ referũt ꝛc. ponderãda + enim sunt illa verba. s. saluis tñ
premissis cõfinibus: q̃ per hoc apparet q̃ intẽtio partiũ fuit quod
nullo modo derogaretur cõfinibus expressis in dicto vltimo instr̃o
sed si aliquid plus vel vltra predictos cõfines appositos in illo vlti
mo instr̃o fuisset cõprehensum in cõfinibus appositis in dicto secũ
do instr̃o permutationis fuit intẽtio partium q̃d illud plus veniret
etiã in dicta vltima inuestitura ꝛ ꝯcessione. hec em̃ est virtus illorũ
v̓borũ. s. saluis ꝛc. vt p aliqua cõtenta in illo instr̃o ad q̃d fit relatio
non intelligat̃ derogatũ his que continent̃ ꝛ expresse sunt in dicto
tertio instr̃o: vt ptȝ ex notatis p gl. in. l. Itẽ labeo. §. j. in verbo pure
ff. fami. ercis. no. doc. in. l. terminato. C. de fruc. ꝛ lit. expẽ. ꝛ in. l. iudex
postq̃. ff. de re iudi. ꝛ Ang. in cõsi. xxvij. incipiente quidaȝ victor ꝛc.
in fi. ꝛ sic dicta relatio intelligitur conditionalis. s. quatenus ea ad
que fit relatio nõ ꝯdicant illis confinibus reseruatis ꝛ expressis in
dicto vltimo instr̃o vt et̃ no. Saly. in. l. ea q̃dẽ. C. de accu. in. xix. col.
in versi. sed dubitari posset si iudex. allegat no. per glos. in. d. l. itẽ la
beo quã reputat singularẽ. illa em̃ verba saluis premissis cõfinibus
nihil aliud importãt q̃ q̃d partes per sequentia non videntur vo
luisse discedere ab illis cõfinibus in dicto tertio instr̃o specificatis:
vt vltra predicta optime pbatur in. c. fi. in v̓bo saluis exceptionib'
ꝛc. cum ibi not. per gloss. Io. and. ꝛ alios de dila. ꝛ in. c. ad dissoluen
dum in v̓bo saluis exceptionib' propositis ꝛ proponẽdis. extra de
despõsa. impube. ꝛ in. c. veniens in verbo saluis institutionibus. de
prescri. facit. l. si debitor. §. j. in verbo salua causa sui pignoris. ff. qui.
mo. pig. vel hypo. sol. illa ergo relatio facta ad augendum nõ debet
operari diminutionẽ. l. si mãcipia. ff. de fun. instr. facit. l. legata inuti
liter. ff. de adi. lega. Ex quibus cõcludo totaȝ dictam vallem quem
admodum apparet confinata in prima inuestitura ꝛ etiam in vlti
ma habito respectu ad ꝯfines ibi specificatos spectat ad dictũ cõmu
ne ꝛ homines eo modo quo cõcessa est eis per dictum monasteriuȝ
in dictis inuestituris: nec dictũ scd̃m instr̃m habere obstare quomi
nus reliqua pars dicte vallis non cõprehẽsa in dicto scd̃o instr̃o spe
ctet ad dictũ cõmune ꝛ homines. ꝛ ad allegata in cõtrariũ patet su
perius multipliciter esse responsum. Alex.

¶ Summarium super consilio. cxciiij.

1 ¶ Verba illa de regno neapolis quid importent.
2 Verba in dubio interpretanda sunt cõtra agentem qui se fundat.
3 Qñ verba ꝯuẽtionis sunt plata per verba futuri temporis. ꝛ nu. 4.
5 De statuto puniente deferentem extra territorium.
6 Nemo presumitur velle morã committere.
7 Communis vsus loquendi attenditur.

¶ Consilium. cxciiij.

¶ Titi' pmisit seio soluere cẽtũ si dux Ioãnes discederet de regno
Neapolis infra sex menses. An possit agere si dux cepit se parare
ad discessum infra dictos sex menses. ꝛ ita cum rege Neapolis cõue
nit de discedendo: tamen actu perfecte non discessit nisi post dictos
sex menses.



Domini redemptoris nostri inuocato suffragio. Perspectis his que copiose et ele
ganter allegata fuerũt per celeberrimũ iuris vtriusq̃
Doctorem dñm Ang. de vbaldis mihi velut patrem
obseruandum. facere videnẗ fortasse adhuc dubium
contra Franciscum ex dicta promissione agere volentẽ. q̃ illa v̓ba
ambrosij pmittentis Francisco dare centũ si dux Ioãnes recederet
de regno neapolis infra sex mẽses videnẗ importare q̃ duce Ioãne
adhuc existente in castro bischie anteq̃ lapsum esset dictũ semestre
non sit verificata ꝛ impleta dicta cõditio q̃ castrũ bischie posito q̃
rõne possessionis vel detentationis esset apud aliuȝ q̃ apud regem
neapolis tñ rõne iuris dominij legitimi fuit ꝛ erat per totũ dictuȝ
semestre de regno neapolis seu dicti regis q̃ sola detẽtatio vel pos
1 sessio erat p aduersariũ regis occupata. constat aũt q̃ illa v̓ba scȝ
de regno neapolis ratione illius genitiui proprie intelliguntur
in dubio de terris ꝛ locis spectãtib' rõne dñij ad regnũ neapolis
l. ij. §. in locũ. ff. de religio. ꝛ sump. fune. vel saltẽ rõne iurisdictionis
de iure ꝯpetẽtis i dictis locis quãuis p aliũ de facto occupent̃ vt p
bat̃ in. c. accedẽs el. ij. ꝛ ibi gl. in verbo oriũdus vt lite nõ ꝯtest. in. c.
j. ꝛ ibi glo. in verbo propria. de postula. prelatorum no. per Archi. ꝛ
Io. an. in. c. si sententia de sen. excom. in. vj. in nouella. plene p Bar.
ꝛ alios in rub. ff. de ope. no. nũ. ꝛ in prin. codicis cũ suis ꝯcordantijs.
Et q̃uis q̃nq̃ genitiuus prolatus in persona alicuius intelligatur
de rebus spectantibus ad eũ rõne possessionis vel detẽtationis. l. j.
in prin. iuncto. §. ait pretor. cum. §. seq. ꝛ. l. seq. ff. nau. cau. stab. ꝛ. l. ij.
in p̃n. ꝛ. §. in hac actione el. ij. ff. vi bonorum rap. ꝛ no. glo. in. l. ij. cir
ca prin. q̃ incipit no. argumentũ ꝛc. ff. de orig. iur. ꝛ per docto. i locis
supra alleg. ꝛ etiam de rebus spectantibus ad illã rõne vsufru. l. j.
in prin. iuncto. §. non solum. ff. de arb. cedẽ. ꝛ no. Io. an. post Archi.
in. d. c. si sm̃. tñ per hoc nõ negat̃ quin etiam cõprehẽdant̃ res spe
ctantes sola rõne proprietatis seu dominij vt probat̃ i. d. §. in locũ.
ꝛ. l. j. §. j. ff. ad silleia. insti. de heredi. insti. §. j. ꝛ. ij. imo illa causa pro
prietatis seu dominij tanq̃ potior ꝛ dignior preferenda ꝛ magis at
tẽdẽda est. c. cum dilectus. de cau. pos. l. j. §. fi. ff. si ager vectig. vel em
phyteo. pet. ꝛ dicto. §. in locũ. l. vnica. C. si de momẽta. possess. fue. ap
2 pel. cũ ibi notatis. ¶ Cõfirmant̃ predicta: q̃ verba + in dubio inter
pretanda sunt contra agentem qui se fundat ex verbis. l. stipulatio
ista. §. in stipulationibus. ff. de verborum oblig. l. veteribus. ff. d pa
ctis. c. in presentia. de proba. ergo fieri debet interpretatio potius cõ
tra dictũ Franciscũ agent̃ ꝛ se in verbis dicte pmissionis fundan
tem. ¶ Tamen premissis non obstantibus puto in proposito ꝯtra
rium esse de iure verius. s. q̃ dicta cõditio fuerit impleta stante vt in
themate p̃supponit̃ q̃ prefatus dux infra dictũ tp̃s semestre amisit
gentes armorũ ꝛ reclusus extitit in quodã castro i regno vbi de ca
ptiuitate sue psone dubitabat. ꝛ ideo cõuenit cũ rege Neapolis q̃d
si ipsum dimitteret recederet de regno. ꝛ ita dimissus recessit infra
dictum semestre ꝛ cũ paucissimis viris fortasse quinquaginta se re
duxit in dictũ castrũ bischie vbi moraȝ traxit p aliquot dies ꝛ post
ea inde recessit per. xv. dies post dictũ semestre ꝛ se cõtulit in ppriã
3 patriam ꝛ domicilium. Pondero + enim q̃ verba cõuẽtiõis fuerũt
prolata per verba futuri temporis. s. si dux ifra sex mẽses de regno
recedet nõ aũt per verba importantia preteritũ seu actũ perfectum
q̃ non fuit dictũ si recesserit de regno. Modo dico q̃ satis est q̃ in
fra dictũ semestre ceperit recedere de regno: lȝ nõ pfecerit recessũ
infra sex menses: sed post illud probauit per ea q̃ decidũt doct. in
ea q̃one qua querit̃. an si statutũ punit eum q̃ extra territorium ex
traheret frumentum puniat̃ tali pena: an si inuentus est in itinere
cum frumẽto nondũ tñ extraxerat de territorio incidat in penam ꝛ
dicũt attẽdenda esse verba dispõnis: q̃ aut statutũ dicit si q̃s extra
xerit: ꝛ tunc q̃ requirit statutum actũ perfectum: q̃ loquit̃ de prete
rito requirit̃ q̃ actus sit ꝯsummatus ꝛ pfect'. ꝛ sic q̃ omnino condu
xerit extra territoriũ. l. j. §. fi. ff. q̃d q̃sq̃ iuris. aut p alia verba nõ de
notãtia pteritũ pfectũ: nec actũ cõsummatũ: vt q̃ statutũ dicat̃ si q̃s
extraheret de territorio frumentũ vel si statutũ dicat si q̃s fuerit in
uentus extrahere de territorio frumentũ incidat in talẽ penã aut si
milia verba ꝛ tũc nõ req̃ritur q̃ extraxerit de territorio seu q̃d fue
rit inuẽtus iam exiuisse de territorio. sed satis est q̃d fuerit inuẽtus
in itinere. ꝛ sic q̃ ceperit extrahere ꝛ haberet animũ exeundi territo
riũ seu ꝯducẽdi extra territoriũ. p. l. si q̃s id q̃d. in prin. iuncto ver. q̃
si dum ꝓponit̃. ff. de iurisdi. om. iu. ꝛ. l. cedere cũ glo. ff. arbo. fur. ce.
ꝛ melius in. l. arboribus. §. item tractat. cũ glo. in verbo nunc vsum
fructũ. ff. de vsufru. ab's est ille. §. sub. l. et̃ ita ꝯcludit Bald. ꝛ Saly. c.
post Ia. bu. in. l. si fugitiui. C. de seruis fugi. ꝛ sequuntur ibi Moder
ni. ꝛ idẽ

ni.⁊ idē no.Bal.in.l.cū ꝓponas.C.de nau.feno.⁊ Iaco.but.⁊ Bal.in l.si quis nō dicā rapere.C.de epis.⁊ cle.⁊ Bal.in.d.l.arborib⁹.§.iul. ⁊ in.l.cū inter.C.de dona.ante nup.⁊ p Ange.in.d.§.itē tractat.⁊ di/cit Ang.⁊ Sali.in.d.l.si fugitiui.qō ꝓbat ꝙ portaret seu cōduceret animo 3bēdi de territorio eoipso qō ꝓbat ꝙ ipse dixerat se velle cō/ducere extra territoriū.p no.p glo.in.l.fulcinius.§.quid sit latitare. in verbo anim⁹.ff.qui.ex cau.in pos.ea.⁊ ibi doct.⁊ p not.in.l.apud celsum.in prin.ff.de do.exce.Bene facit.l.labeo.ff.de sup.leg.l.quero in fin.ff.de edil.edic.Sed ita est ꝙ intra semestre p̄fat⁹ dn̄s dux dixit ac etiā promisit se recessurū de regno ⁊ intra dictum semestre cepit re/cedere discedēdo de dicto castro i quo erat reclusus ⁊ eūdo ad castrū yschie ⁊ sic intelligit̄ de dicto castro vbi erat reclusus discessisse aīo re cedēdi de regno prout ipse dixerat ⁊ promiserat:vt probant p̄dicta: ergo verū est dicere ꝙ intra sex mēses cepit recedere de regno ⁊ illud sufficit ad perficiēdā dictā cōditionē q̄uis etiā intra sex menses ex to/to nō p̄fecte recessisset de regno vt est ostēsum.⁊ nō p̄sumit̄ ꝙ volū/tatē mutauerit.l.⁊ in tacitū.ff.de ꝓba.l.cū hic stat⁹.§.j.ff.de do.inter
4 virū.c.maiores.i fi.de Bapti.¶†Ad idē.s.ꝙ ceperit de dicto castro in quo erat reclusus discedere aīo recedēdi de regno facit breuitas tē/poris infra qō postea ex toto recessit de regno ⁊ de castro yschie.vt p batur in.l.si ventri.§.fi.⁊ qō ibi no.Bar.ff.de priui.credi.⁊ in.c.offi/cij.de elec.⁊ qō no.Bal.in.l.j.in.iiij.col.C.de ser.fugi.⁊ in.l.multum.
5 in.ij.col.C.si qs alteri vel sibi.¶†Bn̄ faciūt et no.p Jo.an.in addi. Spe.in tit.de cōsti.§.j.in addi.incip.hic incipit ⁊c.vbi format illā.q. de statuto puniēte deferētē extra territoriū.⁊ dicit inter cetera ꝙ si in/uētus est talis in itinere non tñ reuertebat̄ sed quiescebat in hospitio vel tugurio ꝓ quiete sui ⁊ animaliū punitur nec presumitur peniten/tia etiā si asserat penituisse:ex quo de penitentia nulla sunt indicia.
6 ¶†Accedit etiā qꝛ ex quo p̄fatus dn̄s dux ꝓmiserat recedere de re/gno ⁊ nemo p̄sumit̄ velle morā cōmittere cū sit delictum.l.si plures querelā.cū glo.ff.de admi.tut.⁊ ibi Bar.no.glo.in.l.si filius.ff.de in/terro.act.⁊ in.l.j.§.fi.ff.si quis ius di.nō ob.l.qō te.cū glo.ff.si cer.pe. l.g fine.ff.de reg.iur.cū suis cōcor.iuncta.l.merito.ff.pro socio.⁊ ita ꝙ non p̄sumat̄ velle cōmittere morā sed velle obseruare no.Barto.⁊ alij in.l.gerit.ff.de acq.here.in ver.pone debitor in diem ⁊c.⁊ in sua disputa.incipiēte debitor in diē.⁊ in.l.si creditori.ad fi.ff.de leg.j.per que cōcludo dictū Franciscū ex ꝓmissione sibi facta agere posse:eo qꝛ cōdictio dꝛ infra tp̄s purificata ⁊ impleta.¶Ex his apparet respō/sum esse ad allegata in cōtrariū:qꝛ posito ꝙ castrū yschie diceret̄ tūc esse de regno Neapolis cū satis erat ꝙ infra semestre dictus dn̄s dux cepisset recedere 13 nondū p̄fecisset recessum suum.¶Preterea etiā
7 dictū castrū yschie intelligeret̄ tūc venire ⁊ cōprehendi appellatione regni neapolis esset standum cōi vsui loquendi.l.librorū.§.quid er/go.al's est.§.qō tñ cassius.cū ibi not.ff.de leg.iij.l.tugurij.ff.de verb. sig.ex literis.el.j.⁊ ibi no.de spō.⁊ tradit̄ p Bar.⁊ alios i dicta ru/brica.ff.de op no.⁊ in prin.C.⁊ per Ang.in.l.lex cornelia.§.domum. ff.de iniur.sed nō est opportunum ad id recurrere qꝛ quomodocūqꝫ se haberet cōis vsus loquēdi sufficit ꝙ ceperit prefatus dominus re/cedere intra semestre eo mō quo fecit vt superi⁹ ostēsū esse arbitror.

¶Summarium super consilio.cxcv.

1 Appellatione rei intelligitur de tota.
2 Verba apposita in cōtractu debēt taliter accipi vt semper operētur.
3 Signum vniuersale omnibus.
4 Appellatione heredis non veniunt nisi descendentes.
5 Promissio sine causa cum effectu non valet.6.7.
8 Ubi est facta reseruatio in laude per verba denotantia incertitudinē non tribuit aliquid iuris partibus.

¶Consilium.cxcv. ¶Pro.d.Joanne de guidottis.

Domini redēptoris no/stri inuocato suffragio.Perspectis instrumētis scꝫ venditionis facte p dictum Guidottinū nominib⁹ de qb⁹ in dicto instr̄o ⁊ alio instr̄o ratihabitiōis et ꝓmissiōis dicti dn̄i Guidonis ð pepulis in quo to ta vis hui⁹ cōsultatiōis cōsistere videt̄ sentio dictū dn̄m Guidonē ⁊ successiue ei⁹ heredes fuisse ⁊ esse obligatos ad non inferēdū p se vel aliū de iure vel de facto litē q̄stionē aut cōtrouersiā vel molestiā heredib⁹ dicti Philippi de guidottis nec inferēti modo aliquo cōsentire in dicta petia terre posita in cōtractu cui dicit̄ valbo na cōtēta ⁊ cōfinata in dictis duob⁹ instrumētis.⁊ hoc non solū respe ctu quarte partis sp̄ctantis ad dictum dn̄m Guidonē in dicta petia terre sed etiā respectu cuiuscūqꝫ alteri⁹ partis dicte petie terre ⁊ con/sequēter dictos comites Guidonē ⁊ galeaziū faciendo ea q̄ in thema/te narrant̄ contra fecisse sue obligationi in dicto vltimo instrumen/to ɔtente de quo instrumēto p̄supponitur eos notitiam habuisse ⁊ in futurum teneri ad non inferendum litem questionē controuersiam vel molestiā de iure vel de facto in aliqua parte dicte petie terre.⁊ hoc esse verū dep̄hendit̄ presertim ex infra scriptis.¶Nam aduertē/dum est qō non solū in dicto vltimo instr̄o dn̄s Guido ratificauit id gestum erat in duobus instrumentis diuersarū venditionū factarum dicto Philippo de guidottis quarū vnā fecerat dict⁹ Guidottinus procurator dicti domini Guidonis ⁊ dn̄i Andree tadei ⁊ Ro/mei fratrū ac filiorū quōdā domini Joannis de pepulis in qua vendi tione continent̄ petie terre predicte nūcupate valbona de qua est qō ⁊ aliā venditionem aliarū rerū fecit iustus de ferraria procuratorio no mine dicti dn̄i Guidonis.Sed etiā ꝓmisit expresse dictus dn̄s Gui do dicto Philippo seu alteri stipulāti ⁊ recipiēti pro eo ⁊ eius here/dibus de predictis possessionibus molendinis domibus rebus ⁊ bo/nis in dictis vēditionib⁹ ⁊ earū qualibet ac in instrumentis ⁊ scriptu/ris de ⁊ super eis factis vel aliqua earū descriptis nullā decetero per se vel aliū de iure vel de facto litē questionē vel cōtrouersiam aut mo/lestiā eidem Philippo vel suis heredibus inferre mouere vel inferre nec inferenti modo aliquo consentire vt latius in dicto instr̄o conti/netur.cum ergo ꝓmiserit de predictis rebus contentis in qualibet di/ctarū venditionū ⁊ earū instr̄is nō inferre q̄onem vel controuersiam ergo cōp̄rehendit̄ dicta petia terre nūcupata valbona que erat speci/ficata in prima venditione qꝛ illa dictio.s.rebus est generalis ⁊ apta cōp̄rehēdere vnāquāqꝫ rem vel petiā terre.l.j.ff.si cer.pet.l.rei.la.j.et
1 la.ij.ff.de verb.sig.l.oīa.ff.de rerū di.⁊ appellatione rei seu possessio nis vel domus aut molēdini de quibus in dicta ꝓmissione dn̄i Gui/donis fit mentio itelligit̄ de tota non solū de parte.l.titia cū testō.§.j. ff.de le.ij.⁊ ibi illū tex.ad hoc pōderat Bal.⁊ alij post eū ⁊ cōprobat in.l.si qs cū totū.in prin.⁊ ibi ponderat Pe.⁊ Ange.ff.de excep.rei iudi.⁊.l.si defensor.§.qui interrogatus.ff.de interro.act.⁊ in.l.de pu/pillo.§.qui nuntiat.⁊ ibi no.Bart.⁊ alij.ff.de oper.no.nū.⁊.l.legatis vxori.⁊ ibi no.Dy.⁊ Bar.ff.de leg.ij.⁊.l.hoc legatū.ff.de le.iij.⁊ no. glo.Bar.⁊ alij post eū in.l.si in rem.in prin.ff.de rei ven.⁊ no.doct. in.l.pōponius.§.sed ⁊ is.ff.de procur.vbi reprobant glo.ibi positam
2 q̄ contrariū tenebat.⁊ not.etiam doc.in.c.ij.de lib.obla.¶†Secundo probatur verba apposita in cōtractu debent taliter accipi:vt semper operentur.l.si stipulatus.in prin.ff.de vsur.l.si quando.in princi.ff.de leg.j.c.si papa.de priui.in.vi.⁊ dicit Bal.in rub.C.de contrahē.emp. in.ix.q.ꝙ nedū vna queqꝫ clausula:sed etiā minimū verbū cōtractus nō debet esse sine virtute operandi p.l.hāc legē.ff.de ɔhē.emp.⁊.d.l. si stipulat⁹.Bene facit glo.no.in.l.iiij.§.quesitum.in gl.magna ad fi. ff.si qs cau.sed attento qō in dicto vltimo instr̄o dn̄s Guido expresse ratificauit oīa gesta per dictum Guidottinū in prima vēditione facta per eū procuratorio noīe dicti dn̄i Guidonis ⁊ fratrum si subsequens obligatio dn̄i Guidonis posita in eodem instr̄o ratificatiōis.in ṽ.ac etiā solenni stipulatione se obligando promisit ⁊c.importaret solum ꝙ p̄fatus dn̄s Guido ꝓmittebat non inferre questionem ⁊ controuer siam vel molestiā super quarta parte dictarū rerū vēditarū p dictum Guidottinū procuratorē ipsorum quatuor fratrū illa verba promis/siua de nō inquietando ⁊ se referentia ad bona comprehensa etiam in prima vēditiōe predicta nihil operarentur:qꝛ cum dictus Guidotti nus procuratorio noīe dicti dn̄i Guidonis ⁊ fratrū promiserit eodē modo,s.nō inferre litem q̄onem controuersiā vel molestiā de iure vel de facto ⁊c.subsequuta ratificatiōe dn̄i Guidonis per quā tollebatur omnis dubitatio ⁊ disputatio q̄ super mādato dicti Guidottini fieri potuisset nihil penitus operabatur dicta promissio dn̄i Guidonis de nō inferendo litem ⁊ q̄onem super possessionibus molendinis domi/bus rebus ⁊ bonis in prima vēditione cōp̄rehensis si solum intellige/retur cōp̄rehendere obligationē de non inferēdo questionē super quar ta parte ipsorū possessionū ⁊ aliarū rerum in dicta prima venditione cōp̄rehensarum:sed intelligendo ꝙ dicta verba comprehendant pro missionem de nō mouēdo questionē sup aliqua parte dictarum posses sionum ⁊ rerum ⁊ sic comprehendant dictas res integras.⁊ sic dictam petiam terre valbone integrā prout est de propria significatione ver/borum predictorū:vt.d.l.titia cū testō.§.j.⁊.d.l.si quis totū.i prin.cū alijs.s.allegatis.tunc bene sequitur ꝙ vnū quodqꝫ verbū dicte pro/missionis dn̄i Guidonis erit cū virtute operandi prout esse debet:vt dixi.⁊ pro hoc facit qꝛ a vera ⁊ propria significatione verborū nō est recedendum.l.non aliter.in prin.ff.de leg.iij.l.quicquid astringende. ff.de ver.obli.l.j.§.si is qui nauem.ff.de exer.Tertio probatur qꝛ in dicto instr̄o prime vēditionis facte per dictum Guidottinum non so/lum vēduntur per dictum Guidottinum quedam bona noīe omnium dictorum quatuor fratrū de pepulis:sed etiam venduntur aliqua que erāt de iure solū dn̄i Tadei ⁊ nō dicti dn̄i Guidonis ptꝫ ibi dum di/cit ꝙ vendidit tertiam partē pertinentem ad dictum dn̄m Tadeum pro indiuiso vnius molendini ⁊ poste molendini positi in curia terre peule ⁊ de illa venditione dicte tertie partis molendini dn̄i Tadei fit exp̄ssa ⁊ specifica mētio in dicto vltimo instr̄o ratificationis ⁊ promis siōis dn̄i Guidonis ⁊ tñ dn̄s Guido in dicto vltimo instrumēto pro mittit nō mouere questionem ⁊ controuersiam de predictis possessio/nibus molendinis domibus rebus ⁊ bonis in dictis venditionibus ⁊ earū qualibet contentis.⁊ sic dici non pōt ꝙ dn̄s Guido in dicto in strumento voluerit se obligare ad non inferēdam questionem nisi pro quarta parte ad ipsum dn̄m Guidonē pertinēte in rebus vēditis per Guidottinum tanqꝫ procuratorē suum:qꝛ hoc nullo modo stare pōt inspecta vēditiōe dicte tertie partis molendini dicti domini Tadei

Si enĩ ita intellexisset τ voluisset obligari solũ pro dicta quarta parte id expressisset cum id facile sibi fuisset. c. ad audientiã. de deci. l. vnica. §. si naũt ad deficiẽtis. C. de cad. tol. ❡ Quarto probat̃ q2 in dicto instr̃o ratificationis narrat̃ qualiter dictus Justus procurator dicti dñi Guidonis in dicta secunda venditione facta per dictũ Justũ ꝓmiserat dicto Philippo de guidottis ꝙ dictus dñs Guido ꝓmitteret dicto Philippo de lite seu cõtrouersia nõ inferẽda eidẽ Philippo vel suis heredibus aut successorib9 de supradictis molẽdinis reb9 τ bonis oĩbus supradictis venditis tam per ipsum Guidottinũ quã ꝑ ipsum Justũ. põderãda sunt dicta verba τ precipue illa dũ dicit de
3 supradictis molẽdinis rebus τ bonis omnibus† nam illud signum vniuersale oĩbus declarat mentem disponẽtis fuisse velle obligari de nõ inferenda lite τ q̃one super dictis rebus in totũ: vt. l. iulianus. in prin. ff. de leg. ij. multũ enĩ operat̃ illud signũ vniuersale ad ampliã
4 dam ipsam dispositionẽ. ❡ † Unũ dicit singulariter Bal. in. c. in p̃sentia. in. vij. col. de proba. ꝙ lz in feudo vel emphyteosi ecclesiastica appellatione heredis nõ veniant nisi descendentes: iuxta id qd̃ habetur in. c. j. de aliena. feu. τ in. c. §. si de feu. defun. fue. controuer. inter do. τ agna. τ in. §. emphyteosim. in aut. de nõ alie. τ no. in. l. etiã. ff. sol. ma. τ in. l. ex facto. §. fin. ff. ad trebel. tñ fallit nisi in cõcessione dictum fuerit concedo tibi ꝓ te τ heredibus tuis oĩbus q2 tũc ꝑpter illã dictionẽ oĩbus apparet mẽtẽ cõcedẽtis fuisse cõprehẽdere alios. τ in isto casu saluat no. per Pet. τ Cy. in. l. liberti libertecꝫ. in vlti. colũ. C. de op. lib. bene faciunt not. per Bald. in. l. j. in. xxxiij. q. ff. de rerũ diui. τ in c. imperialẽ. in prin. de prohibi. feu. alie. per Fede. in pe. col. in versi. sed qd cõcessum est feudũ mihi pro me τ successoribus meis quibuscũcꝫ τc. τ id ꝙ habet̃ in. c. j. de feu. non hab. propriam natu. feu. ❡ Et sicuti dictus Justus ꝓmiserat dicto Philippo dñm Guidonẽ se obligaturum de nõ inferenda q̃one de supradictis molendinis reb9 τ bonis oĩbus supradictis venditis tã per dictũ Guidottinũ: ꝙ per dictum Justum. ita postea in dicto instrumento ratificationis dictus dñs Guido dicit se ꝓmittere in oĩbus τ per oĩa prout. s. per dictos Guidottinũ τ Justũ τ vtrũcꝫ aut alterũ eorũ ꝓmissum extitit τ conuentũ τ ꝑ cõsequẽs dr̃ dñs Guido ꝓmisisse litẽ aut questionẽ non inferre de supradictis possessionibus molendinis bonis τ rebus oĩb9 τ ideo in quacũcꝫ parte dictarũ rerũ questionẽ aut controuersiã faciãt heredes dicti dñi Guidonis dñr cõtrafacere. vt in ꝓalle. l. si quis cum totũ. in prin. τ. l. pupillus. §. fi. cũ glo. ff. de verb. sig. cũ si. ❡ Quinto probat̃ q2 verba generalia dicti dñi Guidonis ꝓmittẽtis de lite non inferenda de dictis possessionibus molendinis τ rebus oĩbus contentis in dictis venditionibus debẽt generaliter operari τ referri ad oĩa bona. l. pluribus. ff. de accepti. precipue cũ salua rõne recti sermonis nõ possint restringi ad quartã partẽ dictarũ rerũ. hĩ faciũt not. per Bar. in. l. ab aurelio. §. caius. ff. de lib. leg. τ. l. l. si de certa. C. de trãsac. τ in. l. emptor. §. luci9. ff. de pac. cũ si. τ ꝑfecto nulla subest rõ quare dictus dñs Guido videat̃ ꝓmisisse de nõ inferendo q̃onẽ sup dicta tertia parte molẽdini dicti dñi Tadei vẽdita ꝑ dictũ Guidottinũ ĩ prima vẽditione quã indubitatẽr cõprehendit dicta ꝓmissio dñi Guidonis de nõ inferẽdo q̃onẽ sup dictis oĩb9 bonis magis quã de partib9 petie terre val bone vẽditis ꝑ Guidottinũ noĩe fratrũ dicti dñi Guidonis in eodẽ instr̃o venditionis. ❡ Sexto colligit̃ hoc fuisse de mẽte dicti dñi Guidonis q2 ipse in dicto vltimo instr̃o ratificationis ꝓ dicta petia terre val bone noluit de euictione q̃ sequeret̃ facto alteri9 obligari nisi ꝑ quarta parte vendita ꝑ Guidottinũ vt eius ꝓcuratorem qui obligauerat dñm Guidonem de euictione illius quarte partis τ dñs Guido dictam obligationẽ factã ꝑ Guidottinũ ratificauit pro aliis vero trib9 partib9 dicte petie terre val bone posite ĩ curia sancte Agathe vel sancti Joannis nõ ꝓmisit de euictiõe q̃ sequeretur facto alteri9: sed solũ ꝓmisit nõ inferre litẽ q̃stionẽ vel molestiã. sed quo ad res positas in guardia mãzolini de qbus loquit̃ vẽditio facta per Justũ vt procuratorẽ dñi Guidonis bene ꝓmisit dñs Guido generaliter de euictione. Si enĩ solũ voluisset dñs Guido teneri pro parte dictarũ rerũ. s. ad eum pertinẽte de nõ inferẽdo q̃onem frustra fecisset differẽtiã iter res positas ĩ curia mãzolini q̃ vẽdite fuerũt ꝑ Justũ vt procuratorẽ domini Guidonis τ al's res nõ positas in guardia manzolini vñ ex sequentibus declarat̃ q̃ fuerit in precedentibus mẽs disponẽtis. l. si seruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. i. l. vtrũ. ff. de pe. here. ❡ Nec
5 ꝑdictis obstat si diceret̃ qd †dicta ꝓmissio domini Guidonis de nõ inferendo q̃onem quatenus intelligat̃ de aliis partibus dictarũ rerum vẽditis ꝑ Guidottinũ vt ꝓcuratorẽ fratrum dicti dñi Guidonis videt̃ esse facta sine cã τ ꝑ dñs non debet cũ effectu valere. l. ij. §. circa. ff. de doli excep. l. q sine cã. ff. de cõdi. sine cã. c. si cautio. de fi. instru. τ no. in. l. gñaliter. C. de non nu. pecu. cũ suis cõcor. q2 põt respõderi primo ꝙ imo videt̃ cõtinere causam q2 in dicto instr̃o ꝯtinet̃ ꝙ dñs Guido ꝑdicta facit sciens dictas venditiones: τ oĩa in dictis venditionibus contenta concernere vtilitatẽ suã τ fuisse facta de volũtate sua. Item cõtinet causam. s. q2 Justus predictus vt ꝓcurator domini Guidonis ex cã vẽditiõis ꝑ eũ facte ꝓmiserat dicto Philippo ꝙ dict9 domin9
6 Guido ita se obligaret. ❡ † Plus dixit no. An. i. l. petẽs. C. de pac. per illũ tex. fm sextam lec. quã ipse ibi ponit quod si precessit pactum sine causa tendens ad obligandum τ ꝑpter pactũ subsequat̃ incontinẽti stipulatio de eodẽ sine causa valebit multo magis ĩ casu nostro in quo precessit stipulatio de eodem facta cum dicto iusto procuratore: q2 etiã si fuisset sine causa operaret̃ tñ qd subseqũẽs ꝓmissio ꝑ stipulationẽ facta de eodẽ per dñm Guidonẽ teneret. ❡ Itẽ respõdeo ꝙ ꝓmissio de non petẽdo seu non inquietando ꝓut fuit in casu nostro cũ tendat ad liberationem valet etiam si sit facta sine cã: vt probat tex. not. in. l. tale pactũ. in prin. ff. de pac. τ ibi ad hoc põderãt illum tex.
7 Bal. Bar. τ Moder. τ dicta vba† ꝓmissionis de non inferendo questionẽ aut cõtrouersiã vel molestiã de iure vel de facto verificant̃ siue talis controuersia τ molestia inferatur in iudicio agẽdo vel excipiẽdo seu resistendo siue etiã extra iudicium: vt. l. lucius. §. tres heredes. τ ibi gl. τ doc. ff. ad treb. nõ solũ. §. si stichus. ff. de procur. l. si controuersia. C. de euic. l. j. τ ibi Bal. C. de testi. τ not. in. l. q fidẽ. ff. de trãsac. τ plene no. doc. in. l. ampli9 nõ peti. ff. rem ratã habe. τ in. c. si diligẽti. de foro cõpe. τ not. Jac. but. τ Bal. in. l. causas. C. de trãsac. τ Bal. in. l. ij. eo. tit. τ Sali. in. l. si qs maior. eo. titu. ❡ Nec obstat predictis assertũ laudũ latũ inter dñm Joanẽ de Guidottis τ dictos comites cuius laudi vigore pretẽdũt dicti comites tres partes ex quatuor di-
8 cte petie terre fuisse assignatas seu adiudicatas: q2 rñdeo† ꝙ illa reseruatio facta in laudo vtricꝫ parti de omni alio iure si quod habent occasione deductorũ cũ dicatur esse facta per verba denotantia incertitudinem iuris non tribuit aliquid iuris partibus τ per consequens dictis comitibus nisi ipsi probẽt de iuribus que ipsi habere asserunt in dicta petia terre. l. qd̃ si in vẽditione. cũ tribus legibus sequentib9 ff. de here. vel actio. vẽ. l. titie textores. ff. de lega. j. τ no. expresse Dy. τ Bar. in. l. si sic. §. j. in fi. ff. de leg. j. τ not. Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. versi. lviij. ❡ Cõprobatur hoc q2 si dñs arbitrator ꝑ verba laudi posita ante reseruationem ꝑdictã intellexisset iudicare: tũc super tota dicta petia terre diffiniendo nõ erat locus reseruationi quã fecit lz q2 nõ intellexit super tota dicta petia terre sed super quarta parte diffinire: ideo reseruauit ius partibus. et hoc videtur satis de iure clarum. ideo circa dictũ laudũ τ reseruationẽ non insisto. ❡ Postremo etiam subdo ꝙ dicti comites Guido τ Galeatius heredes in effectu prefati d. Guidonis negare nõ possunt dictũ. d. Joanẽ de Guidottis heredem dicti Philippi habere legitimũ titulũ emptionis in dictis rebus vẽditis dicto Philippo ꝑ dictos Guidottinũ τ Justũ non solũ ꝑ partibus pro quibus venditio facta fuisset noĩe dicti. d. Guidonis sed etiã pro partibus pro quibus facta fuerit venditio ꝑ dictum Guidottinũ noĩe aliorũ ꝑdictorũ de pepulis quorũ asseruit se procuratorem: q2 comes Guido in dicto instr̃o ratificationis maxime in fine dicit ꝙ ꝓmittit τ iurat oĩa τ singula cõtẽta τ apposita in dictis instrumentis vẽditionũ perpetuo firma τ grata habere τ tenere: ergo cum ille dicat̃ ꝓcurator qui mandato dñi negocia dñi administrat. l. j. ff. de ꝓcur. τ in. l. certe. ff. de neg. gest. Unde sicut dicimus Guido non posset ĩpugnare dictã vẽditionẽ Guidottini negociãdo videtur cũ fecisse ꝓcuratorẽ dictorũ de pepulis noĩatorũ in instr̃o cũ in dicto istr̃o venditionis asseratur eum fuisse procuratorem: ita non possunt heredes dicti dñi Guidonis impugnare aut negare: τ sic contrauenire. l. cum a matre. C. de rei ven. τ. l. ij. C. si quid in frau. patro. cum si. Et id quod dñs Guido semel affirmauit amplius improbare nõ licet: vt in. l. generaliter. C. de non nu. pecu. τ in. c. per tuas. de proba. Et ita vt. s. τc.

❡ Summarium super consilio. cxcvi.

1 ☞ Ubi non interuenit consensus patris ipse pater non tenetur actione tutele. 7.
2 Statutum generaliter loquens generaliter debet intelligi.
3 Respublica vice minoris habetur τ in integrum restituitur.
4 Respublica florentina non recognoscit superiorem.
5 Juramentum per fraudem extortum non valet.
6 Lex vel statutum potest inducere presumptionem doli.
8 Si non tenet principale nec etiam accessorium.
9 Per generalem renũtiationem appositam in assumptione tutele non intelligitur renuntiatum beneficio cedendarum.
10 An renuntians videatur se obligare.

❡ Consilium. cxcvi.



Domini redẽptoris nostri

inuocato suffragio. Perspectis narratis in themate τ statutis ac istrumẽtis de quib9 ĩ eo fit mẽtio τ his que copiose elegãter scripta τ allegata sunt ꝑ eximiũ doctorem dominũ primũ cõsulẽtẽ scilicet dominũ Guidonẽ de vesputiis dudũ acutissimũ discipulũ q singula ad rẽ nostrã pertinẽtia seriatim percunctatus est τ confirmata fuerunt per clarissimum dominum secundo consulentem. Ego in eandem sententiam concurro quod quo ad dictum trafficum fundici nullatenus teneatur dictus Justus ratione tutele. nam cum presupponatur quod tempore assumptionis dicte tutele τ venditionis dicti traffici dictus Ju-
1 stus erat minor τ in patria potestate constitutus: τ quod in assumptione tutele nullus interuenit consensus patris dicti Justi non potest dici dictum Justum ob id teneri actione tutele vel protutele aut negociorum

aut negotiorũ gestorũ iuxta ea q̃ habent̃ in.l.militie.cũ ibi no.C.q da
ri tut.pos.⁊ in.l.j.C.de eo qui ꝓ tuto.nego.gest.iuncta.l.fi.C.de legi.
tutor.qꝛ adultus nullo mõ obligari potuit absq; autoritate curato-
ris ex forma statuti sub rubrica de ꝓhibito cõtractu vel obligatione
pupilli vel adulti nec dicatur ꝙ illud statutum debeat restringi ad
adultũ habẽtẽ curatorẽ sec⁹ si careret curatore sicut est de iure cõi.l.si
2 curatorẽ habẽs.C.de in ĩteg.resti.mino.qꝛ rñdeo† ꝙ statutũ genera-
liter loquens debet generaliter intelligi.l.j.§.generaliter.ff.de leg.
prestan.c.solite.de maiori.⁊ obe.⁊ dꝫ interpretari vt addat iuri cõi.vt
no.Bar.⁊ alij in.l.iiij.§.pretor.ff.de damno infec.⁊ in.l.ij.ff.de vsu-
cap.⁊ Ant.de but.in.c.j.de rescrip.⁊ in.c.causam.de do.⁊ cõtu.⁊ do.
Abb.in.c.pastoralis.in prin.per illũ tex.de app.⁊ Jo.de imo.in.l.si
vero.§.de viro.ff.sol.mat.saltem qñ ita generaliter intelligendo non
resultat qd̃ quis indebite damnum patiatur:nec obstat id qd̃ not.
in.l.fi.§.in cõputatiõe.C.de iure delib.⁊ in casu nostro ĩtelligẽdo di-
ctũ statutum generaliter nõ resultat ꝙ quis indebite dãnum patia-
tur qꝛ dabitur regressus contra iudicem qui cõcessit licentiam admi-
nistrandi adulto vt tutori vel contra alios idoneos contutores.iuxta
l.j.in prin.cum si.ff.de magistra.cõue.iuncta.l.fi.C.arbi.tute.⁊.l.j.§.
nunc tractemus.ff.de tute.⁊ ratio.distra.⁊ cum vt plurimum contin-
gat adultos carere curatoribus existimandum est mentẽ statuentium
fuisse prouidere potius his que sepe q̃ꝫ his que raro accidũt.l.nam
ad ea.ff.de legi.¶ Preterea cõcurrebat aliud impedimentum sur-
gẽs ex dispositione dicti statuti sub rubrica de obligatiõe filij fami-
lias quo cautum est ꝙ obligatio facta per filiũ familias sine cõsensu
patris sit ipso iure nulla regulariter.¶ Nec obst.qd̃ talis dispositio
statuti debet intelligi nisi filiusfamilias cõtraheret seu quasi contra-
heret cũ persona priuilegiata puta cum minore vt in casu nostro.per
l.verũ.§.fina.cũ.l.seq.ff.de mino.qꝛ ad hoc fuit responsum opportu-
ne per primum dominum cõsulẽtem ⁊ vltra responsionem suam po-
test etiã respõderi quod ex verbis dicti statuti apparet quod filius-
familias nõ possit obligari sine consensu patris etiam qñ se obliga-
ret persone priuilegiate ⁊ cui al's concederet̃ ex priuilegio restitu.in
integ.ptꝫ qꝛ statutũ predictum voluit quod filiusfamilias non possit
3 obligari etiam si contraheret cum aliqua vniuersitate† vel republica
seu cum cõmuni florentie.que tamem persone vice minoris habentur
⁊ in integrum restituunt̃.l.respublica.cum ibi notatis per glo.⁊ doc.
4 C.quibus ex cau.ma.⁊.l.rempublicam.C.de iure reipu.⁊† saltem cum
respublica florentina equipolleat reipublice romanorũ cũ superiorem
non recognoscat ciuitas illa per notata in.l.apud hostes.ff.de capti.
ꝑ Bar.⁊ in.l.relegati.ff.de penis.⁊ in.l.j.§.de qua rc.ff.de postulã.⁊
in.l.iij.in prin.ff.de mino.cum suis multis concordantijs.¶ Non ob.
etiam si diceretur quod tempore quo dictus iustus assumpsit tutelam
iurauit ⁊ quod ꝓpter iuramentum obligatur ⁊ pro maiori ac sui iuris
habetur per ea que habentur in aut.sacramenta.C.si aduer.vendi.⁊
5 in.c.cum contingat de iureiuran.qꝛ† responderi potest quod virtute
statuti sub rubrica de etate legitima tale iuramentum tanq̃ꝫ per frau-
dem ac dolo ⁊ metu extortum nullo modo valet ⁊ in hoc seruari debet
statutũ ẜm Bar.in.l.omnes populi.in.iij.q.principali.ff.de iusti.⁊
iure.⁊ Bal.in.l.non dubium.in.xvij.oppo.C.de legi.⁊ Bal.⁊ Sal.in
aut.sacramenta.preallegata.⁊ Pe.de ancha.in repetitione.c.canonũ
statuta.in.xj.q.principali.de consti.⁊ in consilio suo.cccxvij.incip.in
Christi nomine visa facti narratione ⁊ copijs testamenti.⁊ dñs Car.
florẽtinus in.d.c.cum contingat.⁊ Pau.de ca.in.l.fi.ff.qui satis.cog.
qꝛ cessat causa peccati ex quo per statutũ presumitur dolus vel metus
per id qd̃ habet̃ in.c.si vero.de iureiur.⁊ in.d.c.cũ contigat.⁊ istã opi-
nionem tenet etiam Bal.in.d.l.oẽs populi.in.viij.colũ.licet ꝑ aliam
rationem.¶ Nec ad hoc obstat qd̃ nõnulli tenentes quod statutũ non
possit disponere super iuramẽto dicunt qd̃ si non potest statutum per
vnam viam.s.directo prohibere iuramentum tanq̃ꝫ quid spirituale
⁊ spectãs ad ecclesiam non debet etiam posse per indirectum id statue
re presumendo dolum per id quod habetur in regula cum quid vna
6 lib.vi.qꝛ responderi† potest ꝙ lex vel statutũ potest inducere presum-
ptionem doli in contrahente.l.omnes.§.lucius.ff.que in frau.credi.l.
non omnes.§.a barbaris.ff.de re militari.cũ simi.vnde eoipso ꝙ pre-
sumit dolum in actu venit in consequentiam necessariam quod iura-
mẽtum nõ obliget.c.quanuis.de pac.in.vi.⁊.d.c.cum contingat.⁊ cum
veniat in cõsequẽtiam illius permisse presumptionis doli potest pro-
cedere ꝙ illud quod directo fieri nõ potest per consequẽtiam permit-
tatur.l.j.in prin.⁊ ibi no.ꝑ Dy.⁊ Bar.ff.de auto.tuto.⁊ istã opinio-
nem etiam approbare videtur Bal.in.d.c.cum ꝯtingat.in.iiij.colũ.⁊
7 dicit Bar.in.d.l.oẽs populi.vidisse ita iudicari.¶ † Preterea atten
to ꝙ statutũ inualidet obligationem factã a filiofa.sine ꝯsensu patris
videt̃ qd̃ tũc etiam si iuramẽtũ interuenerit nõ obliget in effectu scdm
qd̃ tenuit Jo.an.in addi.Spe.in tit.de sen.§.vt autẽ.versi.hoc autem
notãdũ.post Nicolaũ de mat.⁊ Jaco.de bel.qꝛ tale iuramẽtũ videtur
esse cõtra bonos mores per ea q̃ habẽtur in.l.j.ff.ad macedo.⁊ insti.qd̃
cũ eo.§.pe.vbi dꝛ ꝙ filij fa.onerati ere alieno sepe insidiantur vite pa-
rẽtum.⁊ ideo nõ videt̃ qd̃ iuramentum sit obligatoriũ ꝑ id qd̃ habetur
in regula non est obligatorium.⁊ ista fuit ratio Ja.de bel.qui hãc.q.

disputauit.⁊ saltem poterit ille qui propter tale iuramentum ꝯuenire
tur dicere ⁊ opponere nõ potes me conuenire vel astringere:qꝛ pos-
sum petere qd̃ relaxes mihi iuramẽtũ.⁊ ita peto ẜm qd̃ tenuit Fede.
de senis ꝯsi.cclxxij.incip.in noĩe dñi factũ tale est statuto ciuitatis pe
rusine ⁊c.⁊ in hoc latius nõ progredior maxime qꝛ magis cõiter vbi
talia statuta vigẽt seruãtur:vt doctores nostri dicũt saltem in curia se-
8 culari.¶ † Nõ obstat etiã preceptũ guarẽtigie prout in statuto conti-
netur sub rubrica de ꝑcepto guarentigie:qꝛ vt inquit Bal.in.l.si ab-
sentis.in vlti.col.C.si cer.peta.si nõ tenet principale:nec etiã ꝑceptũ
guarẽtigie quod est accessoriũ.allegat tex.ẜm eũ singularẽ ĩ.l.j.ff.de
consti.pecu.Et ita etiã no.Bal.in.l.etiam.col.j.C.de execu.rei iudi.⁊
in.l.si nõ sortẽ.§.indebitũ.ff.de cõdic.inde.⁊ qd̃ not.Bal.in.l.in con-
tractib⁹ ad fi.principij.C.de nõ nu.pecu.¶ Ex his ergo patet ꝙ ra-
tione dicte alienatiõis traffici nõ põt cõueniri dictus Justus cuꝫ tũc
esset minor ⁊ filiusfamilias.¶ Non põt etiã cõueniri dictus Justus
occasiõe dicti traffici pro tp̃e obsequuto post dictã vẽditionẽ traffici:
quia aut ex post durãte pupillari etate dicti Joannis dictus Justus
erat minor vel saltẽ filiusfamilias:⁊ tũc eadẽ rõne non potuit obliga-
ri aut ambo dicti defectus cessarũt:⁊ tũc dico ꝙ etiã nõ tenet̃ qꝛ siue
cõsideremus statutũ sub rubrica de exactiõe facienda contra tutorem
siue etiã cõsiderem⁹ dispositionẽ iuris cõis nõ tenet̃:qꝛ cũ presuppo-
nat̃ ꝙ dicta alienatio traffici tũc valuerit vt affirmãt p̃fati dñi con-
sultores qui in facto pleniorẽ habere potuerũt instructionẽ ⁊ videre
cõtractũ alienatiõis q mihi nõ est exhibitus.sequitur qd̃ cũ trafficum
exiuerit patrimonium dicti pupilli nõ erat amplius sub administra-
tiõe bonorũ ipsius pupilli:⁊ sic nõ tenet̃ iustus reddere rõnem admi-
nistratiõis traffici sed solũ tractãdũ esset de ꝑtio ꝑcepto ex vẽditione
traffici qd̃ dꝛ solutũ esse cõtutoribus.s.dño Joãnotio ⁊ dñe Coradi-
ne.⁊ ideo primo ipsi conueniẽdi essent quã Just⁹.iuxta.l.fi.C.si tutor
nõ gesse.⁊.l.tres tutores.cũ ibi no.ff.de admi.tuto.⁊ dictus Joannes
est heres dñe Coradine matris sue.⁊ sic ab ea sibi solutũ esse videt̃.l.
vrãnius.ff.de fideius.l.debitori.C.de pac.⁊ a dño Joãnotio etiam sibi
satisfactum est:vt ptꝫ ex laudo inter eos lato.⁊ ideo dictũ cõpromis-
8 sum† ⁊ laudum factũ inter dictũ dñm Joãnotiũ ⁊ Joãnem ꝙ dicitur
quedã trãsactio nocet ipsi Joanni etiã quo ad dictũ Justũ qui ꝑtium
redactum ex dicta venditiõe non administrauit adeo qd̃ nihil a dicto
Justo petere põt:per no.ĩ.l.j.C.de trãsac.¶ Quinimo etiã si dictus
cõtractus vẽditionis nõ valuisset ⁊ Justus postea quã esset effectus
maior ⁊ sui iuris se ingessisset administrationi sicut alij tutores non
posset cõueniri ꝓ partibus aliorum cõtutorũ:sed repelli posset exce-
ptiõe cedẽdarum actionum que deberẽt ei cedi cõtra contutores ⁊ non
possent.l.stichũ.§.pe.ff.de solu.⁊ plene no.in.d.l.j.C.de trãsac.cui bñ
9 ficio† cedendarum nõ ĩtelligitur renũtiatum ꝑ illã gñalẽ renuntiatio-
nẽ appositã in assumptione tutele vt signanter decidit Bal.in.l.si di-
uisa.C.loca.neq; etiam expresse potuisset per Justũ renũtiari qui erat
10 tũc minor ⁊ filiusfamilias q nõ poterat obligari ⁊ renuntiãs† obliga-
tur.l.meuia.§.fi.⁊ ibi doc.ff.solu.mat.⁊ in.l.si vnus.§.pactus ne pe-
teret.ff.de pac.⁊ no.Bar.ĩ.l.iubem⁹.C.ad vellcia.cũ si.⁊ tãto magis
qꝛ dicta renuntiatio fuit facta bñficijs competẽtibus nõ autẽ dixit con
petituris ⁊ constat quod huiusmodi beneficia tunc non competebant.
¶ Posito autem quod cõtractus vẽditiõis nõ valuisset ⁊ ꝙ dictus
Justus post q̃ꝫ effect⁹ fuisset maior ⁊ sui iuris administrasset tãq̃ꝫ tu-
tor vel curator an teneret̃ saltẽ ꝓ sua rata administrationis q̃uis per
laudũ fuerit absolutus dñs Joãnotius ꝓpter illam gñalẽ absolutio-
nem ⁊ liberationẽ de qua in dicto laudo pẽdet a notatis ꝑ doct.in.d.
l.j.C.de trãsac.⁊ tactũ fuit ꝑ primũ dñm cõsulẽtem:sed non puto ne-
cessariũ sup eo insistere attẽtis alijs fundamẽtis de quibus.s.⁊ quod
dictus Justus dictũ trafficũ post vẽditionẽ non administrauit tanq̃ꝫ
tutor vel curator per superius dicta.⁊ quo ad ea q̃ concernerent aliud
q̃ꝫ dictũ trafficum non insisto specialius:qꝛ verbo fertur de alio q̃ꝫ de
trafficonon dubitari.

¶ Summarium super consilio.cxcvij.

1 ☞ Paria sunt aliquem non extare vel extare ⁊ non succedere.
2 In legitima ⁊ in successione intestati habet locum ius accrescendi.14.
3 Qui non admittitur nec admitti speratur non facit partem.15.
4 Quando mater petit legitimam.
5 An legitima sit quarta seu tertia pars eius qd̃ quis fuisset habiturus
ab intestato.
6 Verba statuti debent intelligi de dispositione de qua loquuntur.
7 Verbũ ambiguũ in vna dispositione interpretatur ⁊ declarat̃ secundũ
quod reperitur clarius in alia dispositione.
8 Statutũ interpretãdum est vt quanto minus fieri põt ledat ius cõe.9.
10 Per masculos conseruantur agnationes.
11 Onus dotandi transit de iure in heredes.
12 Quãdo filia est acceptura aliqd ex bonis patris licet illud sit minus
quam legitima tamen in legitima facit partem.13.

¶ Consilium.cxcvij.

¶ Si statutum extãtibus agnatis masculis vsq; ad quartum gradũ
vult ꝙ mater defuncte ꝑsone non succedat ab intestato:sed habeat tm̃
tertiam portiõis que eidem ab intestato obueniret.⁊ quidam decessit

superstite matre ⁊ sex sororibꝰ ⁊ agnato qui erat in tertio gradu an le-
gitima matris sit tertia totius an tertia septime.

Omini redēptoris nr̄i in-
uocato suffragio. ¶Perspectis verbis statuti sub rubri-
ca de succes. ab intesta. ⁊ narratis in themate videretur
prima ɔsideratiōe dicēdū dictā legitimā matri debitaꝫ
esse tertiā oīm bonorū filij nō aūt tm̄ tertia eius ꝙ ipsi
matri ab intestato de iure cōi deberet. i. tertia septime partis attentis
psonis sex sororū vtrinq ɔiunctarū ipsiꝰ psone defuncte qꝛ dicte soro
res ipsiꝰ Joānis Frācisci defuncti ab intestato sunt exclusē a successio
ne ⁊ hereditate dicti earum fratris per existētiā Francisci fratris pa-
truelis dicti Joannis Francisci dispositiōe dicti statuti in prin. ergo
1 perinde est ac si sola extaret mater: quia † in ꝓposito paria sunt aliquē
non extare vel extare ⁊ non succedere. l. j. §. fin. cum. l. seq. ff. de bo. pos.
contra tab. l. pater filium. ff. de inoffi. testa. l. si necem. §. si deportatus.
2 ff. de bo. lib. ⁊ in. §. sed nostra. insti. de succes. li. ¶ † Secundo quia etiā
in legitima ⁊ in successione intestati habet locum ius accrescendi. §. ce
terum. in aut. vt cum de appel. cogno. ⁊ l. siue. §. ex duobus. ff. de iure
pa. ⁊ l. cōi liberto. ff. de bo. lib. ⁊ in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. si quis au
tem legitimos. cū seq. l. si proponas. §. fi. ⁊ l. qui repudiantis. in prin.
ff. de inoffi. test. vbi in legitima hoc probat esse. ⁊ l. si ex pluribus. ff. de
su. ⁊ legi. l. j. §. si meuio. ff. ad tertul. cū si. vbi hoc in successiōe intestati
probat: ergo oīs portio quā potuissent petere sorores accrescit matri
ab intestato ⁊ ꝑ cōsequens si debet matri tertia portio eius qd̄ abinte-
stato obueniret sequitur ꝙ ei debet tertia totius qꝛ totū ei tanq̄ proxi
miori abintestato deberet exclusis sororibus defuncti. vt. l. fi. ⁊ in aut.
defuncto. C. ad tertul. ⁊ tā mater q̄ sorores de iure cōi sunt persone q-
bus pōt cōtingere deberi legitimā ſm qd̄ habetur in. l. fratres. ⁊ l. fra
tris. C. de inoffi. testa. ⁊ in aut. de here. ⁊ fal. §. primum. ⁊ l. nam ⁊ si pa-
rētibus. ff. eo. tit. ⁊ per cōsequens pōt inter dictas partes tractari de iu
re accrescēdi tam respectu legitime q̄ respectu successionis abintesta-
3 to. ¶ † Tertio qꝛ qui nō admittit nec admitti sperat non facit partem
l. plane. §. si duobus. ⁊ l. si duobꝰ. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ l. si post mortem. §. li
beri. ff. de bo. pos. contra tab. ⁊ plene no. in. l. huiusmodi. §. si titio. eo.
ti. Sꝫ dicte filie non admittunt ad partē aliquā legitime vel successio
nis abintestato: nec admitti sperant qꝛ excludunt a statuto ꝑ existen-
tiam dicti Frācisci agnati: ergo non faciunt partē matri defuncti que
per consequēs debet admitti ad integrā legitimam. i. tertiam totius.
4 ¶ † Quarto pro hoc facit id qd̄ disputādo tenuit Jac. but. in sua dis-
putatiōe in qua determinat ꝙ si filius instituit matrem in re certa non
equiualente ad suā legitimā ⁊ duos fratres suos vel sorores preteriit
⁊ extraneū nō turpē personam instituit ⁊ mater petat supplementum
legitime debeat eius legitima esse tertia totius nō autem tertia tertie:
postq̄ ex dispositiōe testatoris erāt exclusi dicti duo fratres qui testa
mentum querelare nō poterāt. d. l. fratres. ⁊ l. fratris. preallegata. vn
de portio dictorum fratrū qui exclusi erant accrescit matri in legitima
seu petitione supplemēti legitime sicut fit in querela per id quod ha-
5 betur in. d. l. qui repudiantis. cum si. ¶ † Idem etiam voluit Old. in
cōsi. cxxiij. incip. quidā Pontius ⁊c. vbi dicit non obstare si allegare-
tur ꝙ legitima est quarta seu tertia eius ꝙ quis habiturus esset ab-
intestato. l. pap. §. qm̄ autē quarta. ff. de inoff. testa. ⁊ l. parentibus. C.
eo. tit. qꝛ rn̄det hoc esse verū etiā in casu isto terminis existentibus pa-
ribus. Unde sicut in successione abintestato si dicti fratres aliqua ra-
tione essent ex dispositione legis exclusi mater habuisset integram ter-
tiam totius ita debet habere in casu predicto qn̄ fratres sunt exclusi
a testatore condito testamēto qd̄ habet vim legis. §. disponat. in aut.
de nup. ⁊ non dꝫ mater habere nisi tertiā eius ꝙ habitura esset abin-
testato fratribꝰ testatoris sic exclusis ꝓut in casu p̄dicto erant exclusi.
⁊ ita etiam tenuit Bal. in. l. vnica. §. in primo. C. de cadu. tol. vbi ēt re-
fert ita tenuisse Cy. in. d. l. pater filiū. in additionibꝰ. ⁊ Bald. in aut.
nouissima. C. de inoffi. testa. ī. viij. q. ⁊ Bal. in repeti. d. l. pater filiū. in
xij. col. vbi rn̄det ad ea q̄ in cōtrariū allegabantur ꝑ Bar. ibi in repeti
tione. in. ij. q. ⁊ ita etiam tenet Sali. in. d. aut. nouissima. in. ix. q. ⁊ bene
firmāt q̄ in simili tradūtur ꝑ Ang. in consil. clxxvi. incip. statuto ciui-
tatis Cortonē. ¶ Quinto qꝛ statutū solū ad dictā legitimā vocat ma
trem: ergo nō debēt cū ea cōcurrere sorores de quibus quo ad dictam
legitimā nulla est facta mētio in statuto. l. illā. ⁊ quod ibi no. Bal. cir-
ca prin. ⁊ aliū post eū. C. de colla. ¶ Tamē premissis non obstantibus
contrariā sn̄iam de iure veriorē esse sentio. s. qd̄ matri debeat tm̄ tertia
eius ꝙ ipsi matri abintestato de iure cōmuni deberet ⁊ sic tertia septi
me partis. presertim ex infra scriptis: ⁊ primo qꝛ mater cū sex递 sorori-
bus vtrinq coniunctis persone defuncte successura fuisset de iure cōi
abintestato pro virili portione. ⁊ sic in septima parte: vt in. d. aut. de-
functo. C. ad tertul. cū ergo statutū sub dicta rubrica de succes. abinte.
deferat in casu ꝓposito matri debitū bonorū subsidiū qd̄ quidē ꝑ sta-
tuētes ibi declaratur esse tertiam partem portionis que eidē abinte-
stato obueniret sequit qd̄ est tertia septime partis: quia septima pars
sibi obuenire deberet abintestato ⁊ necesse est intelligere statutum de
portiōne que erat eidē matri abintestato obuentura: s. inspecta dispo-
sitiōe iuris communis: qꝛ inspecta dispositiōe dicti statuti ⁊ non iuris
communis matri nō erat obuētura aliqua portio successionis abinte-
stato de qua habere ⁊ deducere posset mater tertiā id est legitimam:
qm̄ statutum excludit matrem ab omni successione ⁊ portione in bonis
6 ⁊ hereditate filij preterq̄ a dicta legitima: vn̄ † cum verba statuti non
conueniant nisi tertie parti portionis que obuētura esset matri de iu-
re cōmuni debet necessario de illa intelligi dispositio dicti statuti ⁊ nō
de alia. l. iiij. §. toties. ff. de dā. infec. l. ita autē in princ. ff. de admi. tu. c.
indēnitatibus. §. pe. de elec. in. vj. voluerunt enim statuentes solū ma-
tri saluam esse illam legitimā que sibi erat debita de iure cōi: vt osten-
dunt manifeste verba predicta sic necessario interpretāda ⁊ intelligen
da vt dixi. sed de iure cōi mater non erat habitura pro legitima nisi ter
tiam septime partis propter dictas sorores que a iure cōi non erāt ex-
cluse a successione intestati. ⁊ lꝫ sorores a statuto sint excluse a successio
ne hoc non habet obstare qꝛ etiā mater est exclusa ab hereditate ⁊ suc-
cessione intestati ⁊ visum est statuētibus satis esse reseruare matri illā
legitimam quā sibi ius cōe deferebat ⁊ nō habuerūt respectum statuē
tes ad tertiam portionis que ei abintestato obueniret de iure munici-
pali: quia vt dixi de iure muni. nulla erat etiā matri obuentura portio
ex qua veniret detrahēda ⁊ prestāda ipsi matri tertia cū statutū pror-
sus excludat matrē a successione ⁊ solū sibi reseruet dictaꝫ tertiam pro
legitima seu debito bonorū subsidio. ⁊ ideo statutum nō dixit tertiam
omnium bonorum sed dixit tertiam portionis que eidem ab intesta-
7 to obueniret. ¶ † Comprobatur quia vnum verbum quādo est ambi-
gue positum in aliqua dispositione interpretatur ⁊ declaratur ſm ꝙ
tale verbum reperitur clarius positum in alia parte eiusdem disposi-
tionis. l. qui filiabus. in prin. ⁊ l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ l.
vtrū. ff. de peti. here. sed in dicto statuto in ver. descendētes autem ma
sculi ⁊ ex feminis ⁊c. statutū loquens de legitima deducēda ⁊ prestan-
da masculis natis ex feminis descendentibus ab illo de cuius heredi-
tate agitur clare dicit illam esse deducēdam ex legitima portione que
eis deberetur seu deberi posset de iure cōi ergo ita debet intelligi statu
tum predictum in prima parte dum loquitur de tertia parte portiōis
que matri abintestato obueniret. nā debet intelligi de portione que ma
8 tri abintestato obueniret. s. ſm dispositionem iuris cōis. ¶ † Confir-
matur hec cōclusio qꝛ statutū interpretandum est vt quātominus fie-
ri pōt ledat ius cōmune. l. ij. C. de nova. c. cum dilectus. de consue. Sed
si nos accipimus legitimam matris esse tertiam totius extantibus di
ctis sex sororibus persone defuncte magis leditur ius cōmune q̄ si ac
cipiamus legitimam matris esse tertiam septime partis per id quod
habetur in. d. l. pap. §. quoniam autem quarta. ⁊ d. l. parētibus. de in-
9 offi. test. ī ficta. d. aut. defuncto. ¶ † Fortificatur qꝛ statuentes excludē-
do dictas sorores videntur moti ad excludendum eas fauore agnati
existentis vsq ad quartum gradum qui de iure cōi potuisset excludi
a sororibus: vnde illud quod aufertur dictis sororibus ab intestato dꝫ
cedere ad commodum dicti agnati cuius fauore sorores excluduntur
non autem debet cedere ad commodū matris quā statutū etiā excludit
a successione intestati sibi cōpetente de iure cōi ⁊ solum sibi dictam le-
gitimaꝫ reseruat. l. ij. §. si duo fratres. ⁊ quod ibi not. Bar. ff. de colla.
bo. l. si legatarius. C. de leg. l. rescriptū. §. amittere. ff. de his qui. vt in-
dig. ⁊ l. si vnq̄. C. de reuo. dona. l. j. ⁊ ij. C. de inoffi. dona. Sed si intelli
geretur qd̄ dicta legitima matris esset tertia totius sequeretur quod
exclusio sororum cederet ad augendaꝫ legitimā matris quā statuētes
odio prosequuti sunt excludendo eam a successione sibi debita de iure
10 cōmuni ⁊ fauēdo agnatis masculis. ⁊ presumūtur † statuentes moti ea
ratione qꝛ per tales masculos conseruātur agnationes ⁊ familie circa
quod versat publica vtilitas. l. j. §. sed si seruus. ff. de vē. inspi. ⁊ ita no.
Cy. in. l. j. C. de adul. ⁊ Joā. and. in addi. Spe. in rubri. de succes. abin-
testa. ⁊ Bald. in. l. scimus. in fi. prin. C. de inoffi. test. ⁊ in. l. maximū vi-
tium. C. de libe. prete. cū si. ista ergo ratio fauoris concernit tm̄ agna-
tos illos masculos non autē matrem defuncte persone merito non de-
bet ad eam extendi. l. inter stipulātem. §. sacram. versi. sed hec dissimi-
lia. ff. de verb. obli. l. cuꝫ pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. ⁊ ad predicta
bene faciūt que concludit Pau. de ca. consi. ccl. incip. in christi nomi-
ne. sup prio pūcto quāta sit ⁊c. ⁊ in. d. l. plane. §. si duobus. ¶ Acce-
11 dit etiam qꝛ † statuto predicto cautum est quod etiam sorores non do-
tate de bonis paternis ⁊ deficientibus alijs bonis possint petere do-
tem in bonis fratris vtrinq coniuncti et illud onus dotandi transiuit
etiā de iure in heredes dicti fratris. l. si quis a liberis. §. itē rescriptū.
ff. de libe. agno. no. Dy. in. l. in insulam. §. j. ff. solu. mat. no. Bar. in. l. si
marito. §. si volūtate. eo. ti. ⁊ in. l. iure. §. si debitori. ff. quibus mo. pig.
vel hypo. sol. ⁊ in. l. post dotem. in. ij. q. ff. solu. ma. ⁊ Bal. in. l. fin. C. de
dot. promis. ⁊ sic possunt sorores in bonis fratrum aliquid cōsequi. et
ideo videt ꝙ intentio statuti fuerit quod dicte sorores faciant partem
12 sicut dicimus ꝙ † qn̄ filia aliquid acceptura est ex bonis patris: licet il-
lud sit minus q̄ legitima tamē in legitima filia ipsa facit parteꝫ alijs
filijs masculis perinde ac si totam suā partē legitime accepisset scd̄m
Bal. ⁊ Joā. de imo. in. l. huiusmodi. §. si titio. per illū tex. ff. de leg. j. ⁊
no. Bald. in. l. duobus. eo. tit. ⁊ consuluit Bal. in consi. incipiente sta-
tuto cauetur quod filie teneantur seruare testamentum patris ⁊c. et
Bal. in. d.

Bal.in.d.l.vnica.§.in primo.C.de cadu.tol.& ponit Bal.in.d. auth. nouissima.i vlti.q.lz ibi se nõ firmet: facit qđ no.Bart.in.l.i.§.filiũ.i iiij.q.ff.de bo.possess.cõtratab.& tenet etiã hoc Ludo.roma.in.l.vnica.C.quãdo non peté.par.tamen magis me mouent alia superiora φ̃ hec ratio vltimo loco adducta: ideo illis magis adhereo. ❡Et p
13 predicta recte intuẽti† patet responsio ad allegata in cõtrarium ad que etiã specialius responderi põt. Et primo nõ obstat primũ argumentũ dũ dicebatur φ dicte sorores sunt excluse a successione.& per cõsequẽs debent haberi ac si nõ extarent: qr respõdeo φ quo ad successionẽ regulãdã mere ẽm dispositionẽ statutorũ debẽt haberi predicte sorores acsi nõ extarẽt: sed in discutiendo quanta sit legitima matris statutũ voluit dari matri tertiã illi᷒ portionis que ei ab intestato obueniret de iure cõmuni: vt colligit necessario ex verbis dicti statuti: put.s.deduxi: vnde cum statutũ quãtũ ad hoc habeat respectum ad ius cõmune cõstat de iure cõmuni sorores nõ habent pro mortuis etiã extãte matre: vt in dicta aut. defuncto. ❡Secundo respõdeo qđ habent sorores pro non extantibus inspecta dispositiõe statuti.s.quo ad agnatũ masculũ cuius contẽplatione et fauore sunt excluse.& ideo talis exclusio dz cedere ad cõmodũ agnato⁊ masculorum nõ autez matris cui statuentes noluerunt prodesse: imo eã voluerũt excludere a successione intestati ad quã vocabatur de iure cõmuni: ita pbat i.d.l.ij.§.si duo fratres.& qđ ibi no.Bar.ff.de colla.bo.cũ alijs.s.allegatis.posset etiaz alia responsio colligi ex his que dixi in vltimo argumẽto vltime partis.tamen superiores rñsiones
14 sunt magis tute. ❡†Et per istas rñsiões sunt sublata alia argumẽta dum dicebatur qđ in legitima & in successione intestati est locus iuri accrescẽdi: ergo portio filiarũ accrescere debet matri.nã respondetur φ posito qđ in legitima sit locus iuri accrescẽdi in quo tñ doc. satis variarũt in.d.l.plane.§.si duobus.& in.d.l.pater filium.&.in.d. aut.nouissima.cũ suis cõcor. Attamẽ posito φ verũ esset φ haberet locũ ius accrescendi illud non habet in proposito casu obstare: quia in casu in quo ipsi loquuntur cessabat ratio que mĩlitat i casu nostro s.φ sorores essent excluse cõtẽplatione alterius psone quã illius que allegat sibi ad augmẽtum sue legitime accreuisse portionez illarum sororũ.nam in casu nostro statutum excludit sorores contẽplatione agnati masculi ppter agnationẽ cõseruandã nõ cõtẽplatiõe matris que pretendit ius accrescendi ad augmentum sue legitime: vnde hoc emolumẽtũ a quo excluse sunt sorores cedere dz ad cõmodũ agnati cuius contemplatione sunt excluse dicte sorores.d.§.si duo fratres. & dictuz est.s. ❡Preterea nos sumus in dispositione statuti quod circa ipsaz cassationẽ legitime debite matri se refert ad tertiã illius portionis que eidẽ ab intestato obuenirect.s.de iure cõmuni.vt ostendũt verba dicti statuti ẽm verũ sensum: vt.s.dixi.& inspecto iure cõi est tertia septime nõ autẽ totius: vt est dictũ: sed allegata in cõtrariũ nõ loquuntur quando essemus in dispositione statuti ita prouidentis: sed loquunt in casu in quo lz in legitima haberet locum ius ac
15 crescẽdi nõ offendebantur verba alicuius statuti. ❡†Et per hec responsum ad tertium quartum & quintũ argumẽtum: qr lz dicte sorores non admittant ad partem nec admitti sperentur: tamẽ satis est φ inspecto iure cõmuni ad qđ habuerunt respectum statuẽtes dicte sorores fuissent successure. ❡Et φ̃uis ex forma statuti auferatur sororibus emolumẽtũ nõ debet illud matri applicari sed agnato masculo cuius ɔtemplatione sorores excluduntur vt iam dixi. ❡Et sic dato φ vera esset opi.Jac.but.in dispu.pal'eg.cui tamen contradicit Bar.in.d.l.pater filiũ.in repetitione.& Bal.Ang.Jo.de imo.& Pau.de ca.in.d.l.plane.§.si duobus.attamen non hz obstare propter diuersitatem casuum: vt patet ex rationibus.s.proxime dictis. ❡Per quas etiã patet non obstare id quod habetur in.d.l.illã.cũ ibi no.per Bal.& alios qr in trãsactiõe dicte legitime cũ statutũ habeat respectũ ad successionẽ que fieret de iure cõmuni vt sepe dictũ est satis apparet quod habuit in cõsequentiam respectum ad personas que in successione iuris cõis concurrerent cũ matre quo ad intelligendum quãta sit dicta legitima reseruata matri & dato φ statutũ illam successionẽ iure cõmuni delatã sororibus auferat eiusdem contemplatione & fauore agnati masculi causa conseruande agnationis hoc cedere debet ad commodum dicti agnati non autem matris vt superius opportune deductum esse arbitror.

❡Summarium super consilio.cxcviij.

1 ❡Jus substitutionis añ euẽtũ cõditionis nõ trãsit ad heredẽ.2.
3 Jlla verba eius filios substituit prolata in tertia persona debẽt intelligi de persona testatoris.
4 Appellatione matris an comprehendatur auia.
5 Hereditas siue agnita siue non transmittitur ad suos heredes.6.
7 Agnati dicuntur qui per personam virilis sexus coniunguntur.
8 Per aditionem hereditatis desinunt esse bona defuncti.
9 Si filia renũtiauit bonis maternis que postea peruenerunt ad fratrem qui decessit intestatus an excludatur a succedendo fratri.
10 Si filia renuntiauit bonis paternis an intelligat renũtiasse feudo.
11 De statuto mediolani φ nulla mulier extra iurisdictionem nubat cum hereditate alias non succedat.
12 Qualitas iuncta verbo debet intelligi secundum tempus verbi.
13 Pater debet habere vsumfructum de bonis maternis.
14 Dictio ex: quid importet.
15 Auia paterna non est de linea paterna.
16 An statutum loquens de filio comprehendat nepotem.17.
18 Ubi statuta debẽt intelligi ad literã nullã recipiũt interpretationẽ.

❡Consilium.cxcviij.

❡An substitutio transeat ad hẽdes. An statutũ disponens φ filij masculi pferant sororib᷒ defuncte psone nisi in hõis obuẽtis a matre vel cõiũcto p matrẽ ex dote vel titulo lucratiuo habeat locũ i bonis obuentis ab auia paterna & sicappellatione mr̃is veniat auia et an habeat locũ in hõis que nõ immediate ẓ mediate obuenerũt ad defunctã psonã a matre vel auia vt qr obuenerunt a pr̃e qui fuerat heres dicte matris & quomodo intelligatur titulus lucratiuus.



Omini redẽptoris nr̃i inuocato suffragio. Perspectis his que i themate narrãtur circa primũ dubiũ quo queritur quis admittat ad substitutionẽ factam dicto Francisco nepoti dicti testatoris nato ex quodam filio naturali dicti testatoris in dictis libris quingentis in
1 quibus fuit institutus dictus Frãciscus. ❡†Presuppono primo qđ dictus testator potuit dicto suo nepoti relinquere vsq; ad duodecimã partẽ bonorũ suorũ attento φ idẽ testator legitimã prolẽ habebat ita probat in.l.fi.C.de natu.lib.iũcta.l.ij.co.ti.illud vero quod vltra duodecimã partẽ sibi relictũ reperiret applicari dz legitimis liberis testatoris sicut traditur in.d.l.ij. Quantum vero ad dictam duodecimã partẽ vsq; ad quã cũ effectu potuit sibi relinqui dico ex substitutione vocari dictũ Bernardinũ tm̃ qr relig substituti.s.brãdilixius fili᷒ testõris & Antonius frater eiusdẽ Brãdilixij & dña Jacoba mater dei Frãcisci decesserũt añ mortẽ dicti Frãcisci & añ vilã
2 repudiationẽ factã p dictũ Frãciscũ de dicto relicto & ɔstat† qđ ius substõnis qualiscũq; sit ipa substõ nõ trãsit ad heredẽ ipsi᷒ substituti decedẽtis añ euentũ cõditionis ipsius substõnis.l.q liberis.§.hec verba.l.sed si plures.in prin.l.qui plures heredes.l.lucius.§.si.ff.de vulg.& pup.l.toties.ff.de acq.here.l.si ex pluri b᷒.ff.de suis & legi.l. heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb.& not.in.l.vnica.C.de his qui añ ap.tab.vñ solus ille qui ex substitutis supest totũ sibi vẽdicat vt in dcis iurib᷒ h̃r.& hoc pcedit si in dicta substõne nõ fuerũt expresse substituti filij dicti Brãdilixij.& ita se hz copia testamẽti in themate registrata cui᷒ v̓ba hec sunt: vcz & in dictis qngent:s substituit ipsi Frãcisco ei᷒ nepoti Antoniũ & Bernardinũ pro duabus quartis & brãdilixiũ eius filios pro vna quarta parte & dñam Jacobã matrẽ dicti Frãcisci nepotis ipsi᷒ testatoris pro alia quarta parte: nõ eñi dixit testator φ substitueret Brãdilixiũ & filios Brãdilixij.sed qđ substituebat Antoniũ Bernardinũ & Brãdilixiũ eius filios.s.testõris: & ita putãdũ est φ in originalib᷒ scriptũ repiat: qr qua rõne voluisset substituere filios Brãdilixij vna cũ Brãdilixio eadẽ ratione verisimiliter debuisset substituere filios Antonij & Bernardini cũ eos Antoniũ Bernardinũ & Brãdilixiũ equis portionib᷒ in eadẽ oratione vocauerit in substitutiõe pdicta.arg.l.iam hoc iure.&.l.lucius. in prin.ff.de vulg.& pup. Si enim testator voluisset p illã dictionẽ filios substituere etiã filios Brãdilixij adiecisset copulã dicẽdo & ei᷒
3 filios de cuius copule natura est augere sec᷒ vbi deest copula.l.cã ñ adiectio.de leg.ij. ❡†Cõfirmo qr illa v̓ba.s.ei᷒ filios substituit &c. prolata in tertia psona potius debẽt intelligi de psona testatoris.et sic ei᷒.s.testatoris filios φ̃ de psona heredis.i.ei᷒.s.Brãdilixij: vt.l. ex facto.in prin.cũ gl.in verb.suã. Et ibi ad hoc illã põderãt Bart. & alij post eũ.ff.ad treb.& no.ẽt Bar.i.l.cũ testamẽto.ff.de aur.et ar. leg.tñ precedẽs ratio tutior est & verba ex se clara sunt. Si aũt substituisset testator nedũ Brãdilixiũ filiũ suũ.sed etiã filios Brãdilixij & sic verba testamẽti dicerẽt & Brãdilixiũ & ei᷒ filios pro vna quarta parte tũc nõ dicerẽ Bernardinũ in totũ admitti: sed filij Brãdilixij haberẽt primo vnã quartã partẽ in qua fuerũt substituti coniũcti re & verbis cũ Brãdilixio patre suo.& similiter de partib᷒ dicti Antonij & dicte Jacobe haberẽt tm̃ quantũ Bernardin᷒.p.l.re cõiũcti cũ sua materia.ff.de leg.ij.super quo vltimo nõ insisto vlterius qr vt dixi ex verbis testamẽti appositis in themate clare appet filios Brãdilixij non fuisse substitutos. ❡Circa secũdũ dubiũ quo querit vtrũ in bonis puẽtis ad Brãdilixiũ a matre ipsius Brandilixij pferatur Julia & Polisena filie eiusdẽ Brandilixij: an vero equaliter succedãt ipse & dictus Bernardinus earũ patruus. Dubiũ faciunt statuta predicta maxime statutum sub rubrica de successionibus ab intest.ascẽdentium & collateralium.in ver.agnati nanq; masculi.ibi dũ dicit nisi in bonis.vt.s.ad defunctã personã a matre vel a psona cõiuncta per matrẽ dictarum sororũ & filiarum in quibus ius cõmune seruet.& cõstat φ in hereditate fratrũ dictarũ puellarum de iure cõmuni preferuntur ipse sorores patruo.vt in aut.cessante.& in aut.post fratres.C.de legi.hered.&.l.j.&.l.ij.co.ti.& dato φ dicta bona nõ peruenerint ad fratres dictarum puellarum a matre
4 tamen prouenerũt ab auia.& †appellatione matris videtur φ contineatur

ꝓhendaꝛ auia.l.iusta.ff.de verb.sig.⁊ qꝺ no.gl.in.l.nõnunq̃.iũcto
tex.ff.de colla.bo.saltẽ cũ dictus versiculus statuti nõ loquaꝛ in casu
odioso:sed potius fauorabili ⁊ consono iuri cõi.Bene faciũt no.per
Bar.in.l.liberoꝝ.in fi.ff.de verb.sig.⁊ in auẗ.ex testõ.C.de secũ.nup.
⁊ Jo.an.in addi.Spec.in tit.de succes.ab intesta.in rub.in.j.col.in ꝟ.
est sciendũ.⁊ Bal.in.l.scimus.in fi.princi.in.vij.q.C.de inoffi.testa.et
in.l.ij.C.de bo.mater.¶ Unde dicit Bal.in.l.illã.in pñ.C.de colla-
tio.ꝙ statutũ excludẽs matrẽ videꝛ excludere auiã:qꝛ fortior est ra-
tio excludendi matrẽ q̃ auiã.allegat no.ꝑ Cy.in.l.j.C.que sit lon.cõ-
sue.¶ Et similiter Bal.i.l.qꝺ vero.ff.de legi.querit an si statutũ di
cit ꝙ frater defuncte ꝑsone excludat matrem vel excludat auiam.et
dicit ꝙ Ricar.malũ.⁊ Bar.in.l.ij.§.vidẽdũ.ff.ad tertul.tenuerũt ꝙ
sic:qꝛ duo videnꝛ esse ꝓcepta statuti:vnũ ꝙ frater succedat:aliud qꝺ
mater nõ succedat.vñ cũ ꝑ primũ preceptũ fiat inclusio vnius.l.fra-
tris intelligiꝛ facta exclusio generalis alioꝝ.l.quod in rerũ.§.si qs.
de leg.j.⁊ sic sequiꝛ qꝺ auia excluditur.dicit tñ ꝙ Jac.but.tenuit cõ-
trariũ:qꝛ tale statutũ est contra rationem.Item qꝛ casus de auia est
omissus:ergo statur iuri cõi.l.si vero.§.de viro.ff.sol.mat.l.si extra-
neus.ff.de cõdi.ob cau.⁊ sic erit melioris cõditionis auia q̃ mater.
nec mirũ ꝭm Bal.qꝛ si mater esset exheredata auia non esset preteri
ta admitteretꝛ auia ⁊ mater remaneret exclusa.l.pater filiũ.⁊.l.si is.
ff.de inoffi.test.⁊ sic sentit ꝙ vbi statutũ nõ esset cõtra rationẽ appel
latiõe matris cõprehenderetꝛ auia:sꝫ in casu statuti nostri nõ est con-
tra rationẽ imo est ꝭm rationẽ ꝙ sorores q̃ sunt in priori gradu pre-
ferantꝛ patruo qui est in vlteriori gradu:vt etiã ius cõe dictat prout
dictũ est.s.¶ Pro hoc adduco.l.nesennius.ff.de neg.ges.vbi illud
quod est statutum in matre trahitur ad auiam.vnde dicit ibi Bald.
ꝙ ille tex.facit ad statutũ disponẽs ꝙ mater nõ succedat extantibus
fratribus:qꝛ habebat locũ etiã in auia.⁊ dicit Bal.ibi ꝙ nulla alia
lex est que ad hoc meliꝰ faciat q̃ illa.¶ Ad idẽ qꝺ not.Cy.in.l.lege
iulia.§.hoc capite.⁊.ff.de ritu nup.in addi.per illũ tex.⁊ ibi ẽt Bal.
in lectu.antiqua vbi dicũt ꝙ in odiosis ⁊ penalibꝰ ꝓcedit ꝙ appel-
latione patris ⁊ matris nõ cõtineaꝛ auus ⁊ auia.vt ibi.⁊.l.pater.cuꝫ
l.seq.ff.de adul.⁊ sic sentiũt aliud esse quando non sumus in penali-
bus vel odiosis.¶ Sed premissis nõ obstãtibus cõtrariã sentẽtiaꝫ
puto de iure veriorẽ.s.ꝙ in dictis bonis ad Brãdilixium peruentis
a matre seruari debeat dispositio statuti sub rubrica de succes.ab in-
test.ascẽdẽtiũ ⁊ collateraliũ in ver.agnati ⁊c.vbi cautũ est ꝙ agnati
masculi trãsuersales seu alter ex illis vsq͂ ad quartũ gradũ inclusiue
gradum numerando ꝭm ius ciuile preferanꝛ oĩbus feminis trans-
uersalibus agnatis etiã infra dictũ gradũ existẽtibus preterq̃ soro-
ribus persone defuncte vtrinq͂ cõiũctis vel ex patre tñ vel filiabus
fratrũ masculoꝝ persone defuncte similiter cõiũctoꝝ saluis dispo-
sitis in eodẽ statuto ⁊ saluo si ipse vel aliqua earũ concurrerẽt cũ pa-
truo seu patruis defuncte ꝑsone quo casu cũ eo seu eis pariter admit
5 tanꝛ vñ in ꝓposito presuppono qꝺ † veritas est qꝺ agitur nũc de he-
reditate filioꝝ masculoꝝ dicti Brandilixij quibus solis masculis
ex forma statutoꝝ delata fuit hereditas patris:⁊ qui filij masculi he
reditatem dicti sui patris agnitam vel etiã nõ agnitã trãsmittũt ad
heredes suos.l.apud hostes.C.de suis ⁊ legi.l.iij.C.de iure delib.l.ex
militari.§.fi.cũ.l.seq.ff.de testa.mili.in.l.liber homo.§.fi.ff.de stipu.
ser.⁊.l.vẽtre.ver.sed si vacuo.⁊ ibi plene not.de acq.here.⁊.l.j.§.ibi-
dem.⁊ ibi Bar.ff.de colla.bo.⁊ no.in.l.si infanti.maxime ꝑ doct.C.
de iure delib.ꝭm opiniões magis cões approbatas in iudicijs ⁊ in
scholis.⁊ q̃uis Bal.post gl.in.d.l.si infanti.tenuerit ꝙ infans non
trãsmittat hereditatẽ patris nõ agnitã,sed maior infante sic tamen
alij magis cõiter tenẽt contrarium ⁊ ista videꝛ veritas per.l.lucius.
ff.de iure fisci.⁊ per.l.ij.§.si quis ex liberis.ff.ad tertul.ꝭm verũ intel
lectũ traditũ ibi per Bart.post gl.⁊ qꝛ potius maior est ratio in in-
fante ꝙ trãsmittat hr̃ditatẽ nõ aditã quã in eo qui est in maiori eta-
te ergo sibi magis debet succurri vt trãsmittat.l.ventre.cũ ibi not.s.
allega.¶ Hoc etiã probaꝛ per.l.si filius qui patri.ff.de vulg.⁊ pu-
pil.inducẽdo vt per Bar.in.d.l.si infanti.¶ Nec ẽ dicẽdũ qꝺ tex.in
d.l.si infanti.corrigat dicta iura qꝛ dispositio illius.l.emanauit ad
fauẽdũ infanti vt ibi patet.Preterea ille text.nõ loquitur in heredi-
tate paterna sed materna vel alteriꝰ q̃ patris ꝓut ptꝫ ex principio
illius.l.ita etiã ibi innuit text.in versi.parẽte ibi dum dicit siue viuo
parẽte.⁊c.¶ Posset ẽt aliter rñderi ad illã.l.per id qꝺ ibi dicit tex.
in verb.deuoluta inducẽdo vt ibi ꝑ Bar.⁊ ideo ipsemet Bal.post-
ea in.d.l.apud hostes.seipm̃ correxit ⁊ tenuit cõem opinionem.vñ
sniam Bal.in.d.l.si infanti.reprehẽdit Rapha.Fulg.⁊ ibi Joã.de
imo.i.d.l.vẽtre.⁊ lꝫ Sali.in.d.l.apud hostes.coneꝛ sustinere ꝙ nedũ
infans sꝫ nec ẽt maior infante trãsmittat hereditatẽ patris nõ agni
tam tñ illã opinionẽ que est cõtra cõem sniam nõ bñ probat nec bñ
respõdet ad iura.s.alleg.¶ Et anno preterito legendo.d.l.si infan
ti.tenui dictã cõem opinionem.⁊ ibi etiã in scriptis respondi ad alle
gata per Sali.⁊ alios in ꝯrium qꝺ hic nõ puto expedire referre ⁊ eo
magis qꝛ si recte memor sum ꝑ statuta ciuitatis Bononie ꝓuisum ẽ
hereditatẽ quãlibet nõ aditã trãsmitti: in dctã ergo hereditate trãs-
missa in qua in effectu reperiũtur dicta bona ad primũ Brãdilixiũ
peruẽta a matre cõcurrunt dicte sorores dicti vltimi Brãdilixij in-
fantis cũ dicto Bernardino patruo cũ quo debẽt pariter admitti ⁊
sic per dictũ statutũ est fundata intẽtio dicti Bernardini.¶ Solũ
est vidẽdũ an illa clausula ⁊ exceptio posita post versiculũ statuti in
qua diciꝛ nisi in bonis.vt.s.ad defunctam personã peruentis a ma-
tre vel a coniuncta persona per matrẽ dictarũ sororum vel filiarum
in quibus ius commune seruetur ⁊c.iũctis.s.in cõtrarium adductis
habeat obstare.⁊ dico ꝙ nõ:qꝛ certũ est ꝙ dicta bona nõ ꝑuenerũt
ad dictos filios masculos Brãdilixij a matre dcãrũ sororũ.s.Julie
⁊ Polisene nec a persona cõiũcta per matrẽ dictarũ sororũ qꝛ ista
bona obuenerũt dictis filijs masculis infantibus a patre eorum.s.a
dicto Brãdilixio qui nõ dicebatur cõiungi dictis suis filijs per ma
6 trem dictarũ filiarũ:qꝛ † pater est agnatus immediatꝰ dictarũ filia-
rũ.l.filius.ff.de suis ⁊ legi.l.j.§.primo gradu.ff.de gra.⁊ si aliter in-
telligeremus sequeretur ꝙ nedum bona materna sed etiã ꝙ omnia
⁊ quecũq͂ bona paterna que obuenissent filio si filius postea decede-
ret suꝑstite sorore ⁊ patruo deberẽt obuenire sorori in totum exclu-
so patruo quasi dicerẽtur obuenisse filio defuncto a persona que di-
ceretur cõiuncta ipsi sorori per matrem dicte sororis propter cõiun
ctionem matrimonij qua mediãte subsequuta est procreatio ⁊ cõiũ-
ctio inter patrẽ ⁊ filios.cuius cõtrarium aperte voluit statutum qꝺ
intellexit facere differẽtiã inter bona paterna seu obueniẽtia a linea
paterna ⁊ bona prouenientia a matre vel a coniuncto per lineam ma
ternã.hoc etiã ptꝫ qꝛ si dicte sorores dicerẽtur cõiungi patri suo per
feminã sequereꝛ qꝺ dicerenꝛ cognate ipsi patri nõ autem agnate qꝺ
7 est falsum.d.l.filius.† agnati enĩ sunt qui per personã virilis sexus
cõiunguntur.cognati vero dicerenꝛ qui per ꝑsonas feminini sexus
cõiunguntur.insti.de legi.agna.tute.circa prin.⁊.l.ij.§.j.ff.de suis et
legi.¶ Nõ obstãt si dicaꝛ qꝺ dato ꝙ ista bona nõ ꝑuenerint a ma-
tre dictarũ puellarũ tñ ꝑuenerint ad filios masculos dicti Brãdili
xij ab auia paterna dictarũ puellarũ que venit appellatiõe mr̃is qꝛ
8 rñdeo † ꝙ dicta bona obuenisse dicũtur filijs masculis dicti Brãdi
lixij a patre.i.a dicto Brãdilixio non ab auia paterna cuius fuerat
heres dictus Brãdilixius maior ⁊ per aditionẽ hereditatis mater-
ne scã a Brãdilixio maiore desierũt illa bona dici amplius mater-
na vel auie paterne:sed effecta sunt bona ꝓpria patris dictarũ puel
larũ.l.sed si plures.§.filio.ff.de vulg.⁊ pupil.l.j.§.veteres.cũ glo.ff.
de acqui.pos.⁊ not.in.l.heres per seruũ.ff.de acquir.here.⁊ in.l.per
hereditariã.ff.de acqui.rerũ do.⁊ expresse Bart.in.l.fin.ff.ad tertul.
9 ¶ † Hoc deciditur esse clarũ ex his que tradit Oldr.in.l.pactũ qꝺ
dotali.C.de colla.vbi querit pone filia renuntiauit bonis maternis
que postea ꝑuenerũt ad fratrẽ suũ qui postea decessit intestatꝰ queri
tur an dicta filia que renũtiauerat bonis maternis excludaꝛ a succe-
dendo fratri in dictis bonis que fuerũt quondã dicte matris stante
dctã renũtiatione ⁊ decidit qꝺ nõ.allegat bonũ tex.in.l.si filius qui
in prin.ff.de bo.lib.qꝛ venit ista mulier ad hec bona nõ vt materna:
sꝫ vt fraterna.pro hoc etiã dicit facere.l.fi.in fi.C.de inoffi.testa.⁊.l.si
mihi ⁊ tibi.in prin.ff.de leg.j.⁊.l.si duo.ff.de solu.ita etiã expresse cõ
suluit Ang.in cõs.lj.in ordine meo.⁊ incipit dñs Silius ⁊ dña Bo
nefelicia fuerũt ꝯsortes ⁊c.vbi dicit quod renũtiatio facta de bonis
maternis per filiam non excludit eam a successione fratris etiã quo
ad bona materna que peruenerũt fratri ex eo qꝛ incõtinenti per adi-
tionem fratris desierũt esse bona materna.allegat.d.l.sed si plures.
10 §.filio.⁊.d.l.fi.C.de inoffi.test.¶ † Pro hoc videꝛ tex.in.c.j.de filijs
natis ex matrimo.ad morga.cõtrac.pro hoc ẽt est decisio Bald.in
l.j.in quinquagesima.q.ff.de rerum diui.vbi querit an filia que renũ
tiauit bonis paternis intelligaꝛ renuntiasse feudo quod postea pre-
tendit ex morte fratrum.⁊ dicit quod nõ per.l.paulo callimacho.§.
j.ff.de lega.iij.⁊ per tex.in.c.j.de eo qui finẽ fecit agnato.¶ Accedit
questio tacta per Ludo.roma.in.d.l.j.§.veteres.ff.de acqui.pos.vbi
dicit quod glo.ibi facit ad questionem statuti bononiẽsis disponen-
tis quod filia dotata nõ succedat in bonis patris.modo cõtingit ꝙ
pater decessit relicta filia dotata ⁊ filio masculo herede.postea dece-
dit ille filiꝰ masculꝰ:an dicta soror ei succedet in dictis bonis.arguit
primo ꝙ non qꝛ statutum eã excludit a bonis paternis propter do-
tem.postea subdit contrarium dici posse per glossam ibi positã per
quã apparet quod post aditã hereditatem a filio herede nõ dicunꝛ
amplius bona paterna tamẽ dicit se pro tunc nõ firmare qꝛ questio
11 de facto pẽdebat.¶ † Ad idem facit quod not.Raph.cuma.in.d.l.
heres per seruum.vbi dicit se in questione facti dixisse pro gl.ibi ꝙ
stãte statuto Mediolani quo cauebaꝛ quod nulla mulier extra iu-
risdictionem nubat cum hereditate alꝭ non succedat ⁊ quedam mu-
lier non adiuit hereditatem maternam ⁊ postea nupsit extra iurisdi
ctionẽ.dicebatur quod debebat perdere hereditatem ipe vero dixit
contrarium qꝛ post aditã hereditatẽ non dicebatur amplius here-
ditas materna.vt.l.paulus.eo.tit.⁊.l.si ex re.§.fi.ff.de stipu.seruoꝝ.
vnde verba dicti statuti debent intelligi cũ hereditate id est faculta-
te succedendi:⁊ sequitur illud etiã Ludo.roma.in.d.l.heres per ser-
uum:vbi etiã pro illa decisiõe allegat notata per Bal.in.l.si mater
C.de suis ⁊ legi.Bene facit quod not.Bar.in rub.ff.de acqui.here.

⁊ in.l.

ti in.l.ij.in prin.in ver.quero ergo pro predictorum declaratiõe 7c. ff.de bo.pos.vbi dixit q postq̃ hereditas est adita p heredẽ desinit esse hereditas 7 confundit cũ patrimonio adeũtis:vt.d.§.filio.7 qd vbi post aditionẽ appellat hereditas est ĩpropria loquutio ex qbus apparet q dicta bona nõ dicunt puenisse ad dictos filios masculos Brãdilirij a matre nec etiam ab auia sed a patre q: tpe quo puenerũt ad defunctã personã de cuius hereditate agit.l.ad Brãdilirium
12 infantem bona erãt patris dicti infantis.Et qualitas†iuncta verbo seu participio dz intelligi ẽm tps ipsius.l.i delictis.§.si extraneus. ff.de nora.l.titius.ff.de testa.mili.ergo debet attẽdi tẽpus quo dicta bona peruenerunt ad defunctã personam de cuius hereditate agitur. an tũc dicerentur peruenire a matre seu etiã auia:an vero a patre et cõstat per prime dicta q puenerint a patre ergo non sumus in casu cõprehẽso in dicta clausula exceptiua.debet enim intelligi illa clausula exceptiua in bonis q̃ immediate peruenerũt a matre ad defunctam personã de cuius successione agitur nõ autem mediate.l.socium qui in eo.in fi.ff.pro soc.7 patet p ea q̃.s.dixi allegãdo Old.Angel.7
13 alios in dictis locis.¶†Hec etiã pz.nã videmꝰ q si bona hereditatis materne obueniũt filijs existẽtibus in patria potestate pater dz habere vsumfructũ:vt p to.titu.C.de bo.mat.7 tamẽ si postea vnus ex illis filijs decedat superstite fratre suo 7 patre pater non habebit vsumfructũ illiꝰ partis hereditatis filij defuncti q̃ obuenit dicto fratri defuncti.7 lex in hoc non distinguit isto casu an bona isto casu originem primeuã habuerint a matre vel ab alio q: non dicũtur obuenire fratri supstiti a matre sed a fratre suo predefuncto.ita ptz in auf. item hereditas.C.de bo.q̃ libe.iũcta.l.j.ij.7.iij.C.de bo.mat.¶Hoc innuũt verba dicte clausule q̃ se referũt ad superius dicta in statuto vbi apparet statutũ loqui de bonis q̃ puenerũt ad defunctã personã ex dote vel titulo lucratiuo a matre.ponderanda est illa dictio ex
14 dote†que dictio ex:denotat causam primã 7 imediatã.l.nõ dubium. 7 ibi no.Bar.7 alij.C.de legi.l.j.C.si seruus extero.l.eo tpe.in fi.ff.de pecu.no.Bar.in.l.j.§.ex incẽdio.ff.de icẽ.rui.nauf.7 i.l.j.§.emãcipatus.ff.de cõiungẽ.cũ eman.lib.sed dicta bona peruenerũt ad defunctã psonã nõ immediate ex dote sed ex successione in hereditate brãdilirij pris sui.itẽ nec dicunt obuenisse titulo lucratiuo dicto Brãdilirio q: deuenerũt ei ex successione in hereditate ascẽdẽtis que non dicit titulus lucratiuus quo ad descẽdẽtẽ cũ ei dicit debita vt est casus i.l.j.C.de impo.lucra.descrip.7 ibi Bar.q dicit q si de obueniẽtibus titulo lucratiuo dz solui gabella nõ soluet de hereditate ascendẽtis obueniẽte descẽdẽti:7 no.Joan.de imo.post Ang.in.l.in suis. ff.de lib.7 posth.7 bene facit.l.fi.C.de cõdi.¶Item respõdeo q ap
15 pellatiõe†matris de qua i dicto statuto nõ põt intelligi de auia paterna q: auia paterna non est de linea paterna 7 dictũ statutũ vt ptz ex pluribꝰ sui partibꝰ facit differẽtiã inter lineã paternã 7 maternam imo expsse inter auiã paternã 7 maternã.nã q̃nq̃ vocat auiã paternã 7 nõ maternã:vt ptz i versi.ipsi quidẽ fratres 7 eoꝝ filij 7c.ibi dum dicit nisi matri 7 auie paterne 7c.7 etiã in principio dicti statuti dum dicit qd ascẽdẽtes masculi 7 per masculũ preferant in succedẽdo oibus alijs ascẽdentibus defuncte psone feminis 7 etiã masculis per feminã excepta matre vel auia paterna 7c.ex qbus apparet qd statuẽtes nõ intellexerũt appellatione matris cõprehendi auiã maternã 7 aliã ratiõnẽ haberi voluerũt in auia paterna q̃ in materna 7 pcedẽtia dãt intellectũ ad sequẽtia.l.qui filiabꝰ.in pn.7.l.si seruꝰ plurium. §.fi.ff.de leg.j.¶Deniq̃ vbi appellatiõe matris contineat auia saltem paterna illud est impropriẽ 7 per extensionẽ.d.l.iusta.7 ibi no. 7 no.Bar.in.l.liberoꝝ.in ver.scõo pncipaliter est videdũ.iũctis his que dicit in fine illius.l.7 pbat in.l.ij.inducẽdo vt ibi per Bal.C.de bo.mater.7 ptz q: si appellatione mris cõprehẽderet ex propria significatione auia 7 appellatione patris cõprehẽderetur auus debe
16 ret hoc habere locũ etiã in penalibus 7 odiosis cuius cõtrariũ probat in.d.l.lege iulia.§.hoc capite.7 in.d.l.pf.cũ.l.seq.¶†Et si bene memoria tz in conclusione statutorũ ciuitatis bononie cautũ est qd verba statutorũ accipiant proprie.quo casu statutum loquens de filio non cõprehenderet nepotem qui ex impropria significatione venit appellatione filij.ita inquit Bal.in.l.maximũ vitiũ circa.v.col. C.de lib.prete.7 de se patet 7 id qd dicimus de significatione filij an comprehẽdat nepotẽ intelligitur etiã habere locum in hac dictione pater vel mater an comprehẽdat auum vel auiam.vt.d.l.iusta.7 no.
17 Bar.in.d.l.liberorũ.in fi.7 magis cõmunis†cõclusio qd impropriẽ appellatione filij cõprehendatur nepos non autem propriẽ:vt per Dy.in.d.l.iusta.7 Bar.in.d.l.liberorum.in ver.secũdo principaliter.7 Bal.in.d.l.maximũ.7 in repetitione.l.in suis.in vlti.col.de libe.7 posthu.7 in.l.qsquis.C.ad leg.iul.maie.7 Spe.de ancha.in cle. i.de penis.7 patet ex not.per Ant.de but.in.c.in quibusdã.de penis
18 7 vbi statuta†debent intelligi ad literam nullam recipiunt extẽsionem vltra propriã significationem.vt tenet Bal.in.l.ij.in.ij.vel.iij. col.C.de patri.qui filios distra.per.l.j.ff.de his que in testa.delẽ.Ex quibus apparet quod multiplici ex capite ostenditur dictum Bernardinum pariter succedere debere cũ dictis Julia 7 Polisena in dictis bonis. Laus deo.

¶Hec litera ponitur tanq̃ dubitatio ad decisionẽ precedentis cõsilij 7 subsequitur substantialis responsio facta A tergo dictarum literarum manu eiusdem Alexandri.

Famosissime doctor 7 mi maior honorãdissime:lrãs vestre spectabilitatis vna cũ cõsilio recepi:7 satis abũdanter 7 copiosissime satisfactũ cẽseo sup scõo dubio ex deductis 7 allegatis in cõsilio.sup pmo autẽ dubio cum errore scriptoris cõtigerit omitti in pũcto dictionẽ 7:minime satisfactum extitit:7 ppterea necessariũ fore existimo qd aliqua sup dctõ dubio primo rescribãtur p vestrã suspectabilitatẽ ad fauorẽ Bernardini 7 maxime cũ Brãdilirius paruus filius alterius Brãdilirij substituti Frãcisco nepoti testatoris nato ex altero Frãcisco ipurio.7 cui Brãdilirio paruo pper dictionẽ 7:obuenire dz quarta ps 7 similiter portioni eiusdẽ Brãdilirij parui dñt accrescere partes alioꝝ substitutorum pro rata que fuerũt in cã quasi caduci:tñ vt in puncto dicit latius cũ ipse Brãdilirius paruus decesserit in infantili etate nõ agnita quarta parte ipsum tãgẽte pper dictionẽ 7:videt q vadat 7 ire debeat ad ipsum Bernardinũ.Et maxime cũ lex pma de his q̃ añ aptas tabulas:nõ vẽdicet sibi locũ in casu isto.Ex eo q: dicta quarta pars que obuenire dz ipsi Brãdilirio paruo nõ obuenit ab ascẽdẽtibus:sed obuenit a dicto Francisco qui erat de collateralibus.Itẽ dicebat etiã pro parte Bernardini:dato q ipse Brãdilirius paruus agnouisset partẽ suam:nihilominus portio Antonij non põt ei accrescere pro aliqua parte propter maiorẽ coniunctionẽ quam habet cũ ipso Bernardino:7 latius videbitis in puncto:quẽ ad vestram spectabilitatem remitto quẽ rogo omnino videatis:7 super ipso aliqua ad fauorem ipsius Bernardini scribatis.Ualete. Facta die.xxj.Januarij.Mcccclxx.

A tergo Famosissimo.J.U.Monarche domino Alexandro de tartagnis de Jmola maiori obseruandissimo. Padue.

¶Antonius de Musottis subscripsit.

¶Summaria responsio ad predictam dubitationem.

¶Rescripsi q dictꝰ Brãdilirius infans partẽ suã trãsmisit etiam non agnitã.l.si post diẽ.ff.qñ dies leg.ce.l.vnica.§.j.7.§.finautẽ aliquid sub cõditione.C.de cadu.tol.Et in proposito gl.no.in.l.vnica. in verb.derelictis.C.de his qui añ aper.tab.Itẽ etiã si fuisset hreditas potuisset esse cõsultũ heredi infantis per restõnẽ per no.p Bar. in.l.infanti.cũ si.¶Itẽ dixi q si dcti quatuor substituti fuerũt vocati separatim.s.qlibet per se in sepata oratione 7 in vna quarta parte essent oino disiũcti re 7 verbis.Et sic inter eos nõ fuit locus iuri accrescẽdi cũ dato q inter illos oẽs esset copula 7:per no.per Bar.in l.re cõiũcti.circa mediũ in versi.qro vtrũ inter oino disiũctos.iũcto ver.scõo loco principaliter est videndum de coniunctis verbis tm. 7 in versi.seq.incip.sed circa hoc insurgit dubiũ cũ concor.Et idõ nec pars Antonij 7 Jacobi remanerẽt apud heredes Frãcisci.§.j.7.§. pro scõo.in.d.l.vnica.C.de cadu.tol.Sed si Antonius 7 Bernadinus in eadem oratione fuissent vocati pro duabus quartis:7 Brandilirius cũ filijs in alia quarta parte:7 Jacoba in alia orõne in alia quarta parte(vt verba puncti sonãt)tunc portio Antonij accresceret Bernardino in totũ:q: ipse Bernardinꝰ solus fuisset cõiũctus verbis cũ Antonio:ergo 7c.l.re cõiũcti.cũ ibi no.per Bart.in ver.secundo quero nunquid inter coniunctos verbis tm iunctis.not.in.d. versi.quero nũquid inter oino disiunctos.Et pars Jacobi remaneret apud heredes Francisci.d.§.j.7.§.pro secundo.

¶Summarium super consilio.cxcix.

1 ¶Rescissus titulꝰ p statutũ nõ tñ p hoc itelligit abdicatũ dñiũ.
2 In materia exorbitanti statutum est restringendum.
3 Dñi res est cõsummata defectꝰ cãe nõ rescindit qd legitime factũ est.
4 Statutum loquens de negocio preterito non potest comprehendere negocia preterita finita.5.
6 De valore rei stari debet libro estimi.
7 Habentes arbitrium statuendi a toto populo non possunt per statutum auferre ius alteri quesitum.

¶Consilium.cxcix.

¶Si statutum ex postfacto annullet contractum dicatur auferre dominum translatum virtute dicti contractus.

Redemptoris nostri inuocato suffragio.Perspectis his de quibus in themate 7 reformationibꝰ dispõnẽtibus de officialibꝰ rebellium 7 relegatorũ 7 alia reformatione edita de anno Mcccclxxxvij.incip.in fraudẽ aut dãnũ.7 his q̃ subtilr copiose 7 elegãter cõsulẽdo adducta sunt primo per clarissimũ iuris vtriusq̃ doctorẽ 7 quõdã discipulũ dñm Dñicũ bõsiũ de Florentia iuris vtriusq̃ doctorẽ mihi fratrẽ dilectissimũ:7 per aliũ exmiũ scõo consulentem videt mihi adeo res bene discussa:vt multis nõ sit opus.Sed in eadẽ sniam cõcurrẽs cõprobo ex in fra scriptis. ¶Et pmo nã vis omnis cõsistit in respõdendo dicte reformationi edite de anno.Mcccclxxxvij.Sed ad illã primo rñdeo qd dato q in ea reformatione dicat qd q̃libet cõsignatio dotis facta a die primo

mẽsis Maij.anni.Mccccxxxiij.citra vsq3 ad diẽ quo dicta reforma
tio erit approbata in cõsilio cõis p aliquos officiales autoritate cõ
munis Florẽtie alicui mulieri nupte vel nõ nupte pro suis dotibus
de bonis imobilib9 p minori estimatione q̃ fuerũt data ⁊ cõputata
in catastro ciuiũ p tertia distributione catastri intelligit̃ exnunc esse
⁊ sic reuocata ⁊ nulli9 effectus aut valoris ⁊ habeat̃ et sit in oibus et
p oia ⁊ quo ad oẽs ⁊ oia tãq̃ si facta nõ esset ⁊c.tñ p eã reformatio
nẽ nõ intelligit̃ esse abdicatũ dñiũ acquisitũ dicte dñe Frãcisce vigo
re adiudicationis vel cõsignationis sibi facte p dictos officiales qz
1 lz sit† rescissus titul9 p statutũ tñ nõ per hoc intelligit̃ abdicatũ do
miniũ acquisitũ prius vigore dicti tituli vt p plures rationes conclu
dit in disputatiõe sua antiquus doc.d.macbagnanus de azoguidis
de bononia quẽ refert ⁊ sequit̃ Bald.in.l.j.in.iij.col.ff.sol.ma.vbi di
cũt q si statutũ disponit q omnes vẽditiões facte ab vno mẽse citra
sint nulle ipso iure.⁊ contingit qd quidam ab vno mense citra vẽdi
derat ⁊ tradiderat.certe per hoc nõ intelligit̃ abdicatũ dominiũ illi
emptori qz ad annullationem contractus non sequit̃ rescissio dñij qz
ad destructionẽ vni9 separatorũ non sequit̃ corruptio alterius.l.na
turaliter.§.nihil cõmune.ff.de acq.pos.l.fi.ff.de calũ.Itẽ qz disposi
tio legis non adaptatur ad casum ad quem verba ipsius legis non
adaptant̃.l.iij.§.toties.ff.de dã.infec.l.ita autẽ.in prin.ff.de admi.
tut.c.ad nostrã.el.ij.de iureiu.c.indẽnitatibus.de elec.lib.vj.et ma
2 xime† in materia exorbitãti ⁊ odiosa put est ista.s.quod statutũ tra
hatur ad preterita cõtra id qd est de natura legis ⁊ statuti.c.ij.⁊.c.fi.
de cõsti.l.leges ⁊ constitutiones.C.de legi.⁊ ideo restringẽdũ est ta
le statutũ.l.cum quidam.ff.de libe.⁊ posthu.c.j.de fil.presby.in.vj.et
quod tale statutum quãdo trahit̃ ad preterita sit restringẽdũ tanq̃
exorbitãs not.Iac.de bel.in sua dispu.quã ponit in aut̃.vt cũ de ap.
cogno.circa prin.⁊ Bar.in.l.iij.§.eritq3 differẽtia.ff.vi bonoꝝ rap.
3 ¶†Preterea qñ res est ꝯsummata ⁊ sortita effectũ suũ defect9 cãe
nõ rescindit qd legitime factũ est.l.patre furioso.ff.de his q sunt sui
vel alie.iur.⁊ iste sunt rõnes q̃ adducebant̃ p p̃fatũ dñm macbagna
num quẽ Baldus trũcate refert in p̃alleg.l.j.⁊ dicit prefatus dispu
tans qd de validitate dicti statuti nõ vult disputare relinquens eam
sub dubio p alios disputãdã.hanc eãdẽ cõclusionẽ dicit Bar.se pu
tare verã vt ipse ponit in.l.si ita quis.§.ea lege.in ver.quero vtrum
p̃hibitio legalis ⁊c.ff.de ver.ob.probat̃ ex not.per glo.in.l.j.in glo.
fi.in fi.C.de inoffi.dona.quam ibi Bald.in fi.reputat ad hoc multũ
no.⁊ Bal.in.l.j.in.vj.q.C.si quid in frau.pa.⁊ Bald.in repe.l.cũ mu
lier.in.xij.col.in ver.de secundo dubio ⁊c.ff.solu.mat.⁊ sic quo ad di
ctum creditorem asserentem se creditorem dicti dominici de lamber
teschis ⁊ super eius bonis dicta consignatio dotis non est resoluta
quo ad effectũ dñij trãslati in dictã dñam Franciscã vigore dicte cõ
signatiõis ⁊ apprehẽsionis possessionis ⁊ ista est cõis cõclusio vt pa
tet ex supradictis.lz Pe.de anch.nõ bñ attigẽs p̃dicta dubitauerit
in repetitione.c.canonũ statuta.de consti.in.xij.q.in ver.accedit hec
questio disputata ⁊c.⁊ ibi nõ p̃sequitur questionẽ tanq̃ impertinen
tẽ ad materiã suã.¶Et dato qd resoluto ꝯtractu dicte cõsignatio
nis vigore dicte reformationis agi potuisset p fiscũ seu p agẽtes p fi
sco ꝯdictione sine cã cõtra dictã dñam Frãciscam habentem cãm a
fisco in dictis rebus p.l.j.⁊.l.si fullo.⁊.l.nihil.ff.de cõdi.sine cã.⁊ not.
Bar.in.d.§.si ea lege.tñ talis ꝯdictio cõpetit ei qui dedit ⁊ soluit nõ
4 dicto creditori vt in iuribus preallegatis.¶†Secũdo respõdeo q
dicta reformatio que loquitur de cõsignationibus dotis iam factis
debet intelligi de cõsignationibus que nondum erãt execute ⁊ finite
sed si erant finite ⁊ execute.s.per apprehensionem possessionis ⁊ sic
facta esset totalis solutio ⁊ satisfactio de talib9 nõ debet intelligi ta
le statutũ qz statutũ disponẽs de negocio p̃terito nõ põt cõprehẽde
re negocia p̃terita decisa vl̃ finita aut p s̃niam:aut p trãsactionẽ:aut
p totalẽ satisfactionẽ ⁊ solutionẽ.l.causas vel lites.C.de trãsact.l.pe.
C.de sac.san.ecc.in aut̃.vt spõsal.lar.§.pe.iuncta.l.cũ querebat̃.ver.
p̃inde.el.ij.ff.iudi.sol.ita not.Bart.in.l.omnes populi.ff.de iusti.et
iur.in.v.q.prin.⁊ in.l.j.in fi.ff.ad tertul.⁊ sequunt̃ canoniste in.c.fi.de
cõsti.⁊ est cõis opi.ßm qd etiã refert Pe.de ancha.in.d.c.canonum
statuta.de cõsti.in.xij.q.⁊ ibi aperte ostendit q casus noster intelli
gitur esse casus decisus dũ ibi loquit̃ de statuto facto in patria sua
in patrimonio beati Petri ⁊ lz ipse ibi conet̃ tenere cõtra cõmunẽ
opi.qñ statutũ fieret ex cã tñ non insisto cũ a cõi opinione in iudicã
do nõ sit recedendũ vt tradit̃ in locis vulgaribus ac etiã qz in pro
posito nõ videt̃ q quo ad casum nostrũ dicta reformatio fuerit fctã
5 ex cã.s.legitima vt requiritur:vt statim dicã.¶†Tertio mõ respon
deo ad dictũ statutũ.nã si dicerem9 q dicta reformatio possit aufer
re dñiũ dicte dñe Frãcisce oportet q presupponamus q tale statu
tum seu reformatio habeat causam cõdignam ⁊ probabilẽ nec suffi
cit quelibet motiua causa in statuto populi p qd auferret̃ dñiom.ita
inquit Bal.in.l.rescripta.in vlti.col.in versi.tertio querũt doctores
nunqd imperator ⁊c.C.de preci.impe.offe.per.l.si priuatus.ff.qui ⁊
a quibus.bene facit qd no.glo.in.c.constitutus.in verbo a quocũq3
de reli.do.⁊ qd habetur in.l.toties.ff.de pollicita.⁊ per Bar.in pri
ma cõstitutiõe digestorum in princ.⁊ per omnes in.l.fi.C.si contra
ius vel vti.pub.cum suis cõcor.⁊ in proposito.s.in statuto rescinden
te alienationem iam factam quod nõ valeat sine causa firmat Pet.
de ancha.in dicto.c.canonum statuta.in.xij.questione.quod autem
causa apposita in dicta reformatione non sit cõdigna quo ad casum
nostrum ⁊ probabilius patet quia statuentes mouentur ex eo qz bo
na nõ sint cõsignata in dotem pro illa estimatione pro qua erãt da
ta ⁊ cõputata in catastro ciuium:certe hec non est iusta causa.proba
6 tur qz† lz als de iure stari debeat in dubio de valore rei libro estimi
facti autoritate publica nisi aliud probet̃.l.fi.⁊ ita ibi no.Bart.de
predijs naui.lib.xj.⁊ Bal.in.l.ij.in penul.col.C.de rescinden.vendi.
⁊ Ange.in.l.pretia rerũ.ff.ad legem falci.⁊ Ioan.de imo.in.c.pe.de
emp.⁊ vendi.tamẽ dicta reformatio vult quod omnino stetur dicto
estimo ⁊ quod si de nouo mulier velit accipere insolutum de bonis
predictis debeat accipere ßm dictam estimationem.⁊ sic dato quod
minus valerent cogit̃ mulier habere pro pluri q̃ valeant.¶Pre
terea vt in themate narrat̃ bona istorũ rebelliũ cõmuniter propter
causam rebellionis si sint vendẽda censentur minoris estimationis
q̃ si essent alterius persone:⁊ fertur quod tempore quo fuerunt posi
ta in catastro nõ erant bona rebellium.¶Ad cõfirmationem pro
xime dictorũ faciunt not.per Bar.in.l.ambitiosa.de decre.ab ordi.
7 fac.in.iij.col.dum dicit quod† habentes arbitrium statuendi a toto
populo non possunt per statutum auferre ius alteri quesitum quia
licet totus populus possit per statutũ auferre ius alteri quesitum.l.
antiochẽsium.ff.de priuileg.cred.⁊.l.vẽditor.§.si cõstat.ff.cõmunia
predi.scilicet ex causa vt dictũ est.s.tamen habentes arbitrium sta
tuendi a populo hoc facere non possunt qz populus intelligitur cõ
cedere qd possint statuere sine tamen alterius iniuria.l.ij.§.merito.
⁊.§.si quis.a principe.ff.ne quid in loco publi.de quo facit mentionẽ
primus consultor:ergo illi qui habuerũt potestatẽ a populo statuẽ
di non possunt dictum statutum facere in preiudicium iuris quesiti
tertio.¶Efficax etiam fundamentum videtur esse illud qd in dicta
ptãte data illis de Balia a populo de anno.Mccccxxxiiij.est clau
sula derogatoria ad sequentia:vt patet ibi in versiculo eo quoq3 ⁊c.
vt optime deducitur in primo cõsilio ⁊ etiam in secundo nec dicatur
qd illa verba scilicet etiam per opportuna consilia populi posita in
dicta prouisione edita de anno.Mccccxxxiij.construantur cũ clau
sula precedente ⁊ non cum sequente quia hoc esse nõ potest vt ex in
spectione clare ostendunt illa verba precedẽtia vel aliter ßm similes
effectus vel aliquem aut aliquos eorum ⁊c.que ostendunt iam perfe
cte explicatum fuisse id quod ad precedẽtem orationem pertinebat.
Alexan.de Imo.

¶Summarium super consilio.cc.

1 ☞Quãdo quis promisit soluere certam quantitatem pecunie ad
tempus ⁊ si non soluat promisit certum quid pro interesse illud in
teresse licite non potest peti.2.3.
4 In dubio actus non debet iudicari vsurarius.
5 Si maritus fecit pactum qd donec sibi soluantur dotes dentur sibi
sex pro centenario quãuis non exprimatur quod illa sex dentur pro
alimentis tamen illud intelligitur.6.
7 Uxor licite potest accipere aliquid ex pacto ab heredibus mariti
pro interesse.8.9.
10 Obligatio sequens quando habet aliquam incertitudinem intelligi
tur ⁊ declaratur ex obligatione precedenti.

¶Consilium.cc.

¶An licite possint peti quinq3 pro centenario promissa pro dote
restituenda si ad certum tempus restituta non fuerit.



Omini redẽptoris nr̃i in
uocato suffragio.Perspectis narratis in themate sup
primo dubio quo querit̃ an licite peti possint dicta qnq3
pro cẽtenario pro dotibus.videretur fortasse prima consideratione
dicendum dicta quinq3 pro centenario peti non posse etiã pro doti
1 bus dicte domine Matthee restituendis quia† licet etiam mora cõ
missa esset pro dicta dote restituenda mulieri tamen pro parte sua li
cite non potest peti aliquid pro centenario dotis consistentis in pe
cunia quasi videatur vsura prohibita:vt not.Innocen.⁊ Io.andr.
in.c.salubriter.de vsuris.⁊ Bartol.in.l.insulam.§.vsuras.ff.soluto
matrimonio.⁊ in.l.at qui natura.§.non tantum.ff.de nego.gestis.
⁊ Barto.in suo consilio incipiente Franciscus habuit vxorem no
mine Thomasiam.quicquid enim accedit sorti vsura est.xiiij.q.iij.
2 c.si feneraueris.⁊.c.vsura.¶†Quinimmo videtur quod etiam si ille
qui debet soluere certam quãtitatem pecunie promittat eã soluere
ad certũ tempus ⁊ casu quo non soluat promisit soluere certũ quid
pro cẽtenario nomine interesse nõ potest tale interesse licite peti nisi
probetur quod vere tãtum erat interesse creditoris ex licitis causis:
ita consulit Cy.vt refert Cy.in.l.si seruus ea lege.in additionibus
ff.de seruis expor.arg.l.qui testamentum.ff.de proba.⁊.l.cum quis
decedẽs.§.titia.ff.de leg.iij.⁊ sequitur etiam Bal.in.l.cum allegas.
in.iij.colum.C.de vsur.et in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si certum petatur.
⁊ in.l.cunctos populos.circa.iij.colum.C.de summa trinita.et in.l.
vnica.in

vnica.in.iij.colum.C.de sentē.que p eo quod inter.ꝛ Pet.de anch.
in regula peccati.in.ij.q.ꝛ in suo cōsilio.cxlj.incipiente in christi no
mine in questione que vertitur ꝛc. ¶ Tamen premissis nō obstanti
3 bus † in casu de quo queritur puto contrarium esse de iure verius.
nam presupponitur mihi vltra narrata in themate ꝙ dicta domina
Matthea alias suas pecunias dabat filio ad mercanduꝫ ꝛ negociā
dum ꝛ sic cum dictis pecunijs suis negociabatur per mediam perso
nam filij quo casu cōcludunt docto. quod mulier a tempore more li
cite potest petere dictum interesse ratione lucri cessantis eo quia non
potuit cum dictis pecunijs negociari ꝛ lucrari quemadmodum cō
sueuit honeste lucrari cum alijs suis pecunijs per id quod habeť in
l.ij.§.fina.al's est.l.iij.§.fina.cū ibi nota.ff.de eo quod cert.lo.iuncto
c.per vestras.de dona.inter virum ꝛ vxo.ꝛ ita no.Cy.in auť.ad hec
in penul.q.C.de vsur.ꝛ Ioā.de imo.in.l.diuortio.in prin.in versicu.
circa tertium ꝛc.ff.solu.matrimo.ꝛ ibi etiam Paul.de cast.qui etiaꝫ
dicit quod si mulier probaret quod si habuisset pecunias suas emis
set fundum ex quo fructus percepisset posset mulier ratiōe more sibi
facte in restituenda pecunia dotali petere interesse huiusmodi.argu.
l.socium qui in eo.ff.pro soc.ꝛ ista etiā approbat Ioan.cal.ꝛ Pe.de
4 ancha.in.d.c.salubriter. ¶ † Accedit etiam quia in dubio actus nō
debet iudicari vsurarius: vt inquit Bal.in.d.l.rogasti.§.si tibi.in fi.
p.l.si ea pactione.cum ibi no.C.de vsur.facit.c.in ciuitate.de vsur.et
ideo interpretandum est illa quinqꝫ pro cētenario esse deducta in sti
pulationem pro dicto interesse lucri cessantis nō pro vsura: sicut di
5 cit Io.de imo.in.d.l.in insulam.§.vsuras.vbi vult quod † si maritus
facit pactuꝫ cum socero quod donec sibi soluatur dos dentur sibi sex
p centenario ꝙuis non exprimatur in contractu quod illa sex den
tur p alimentis seu pro oneribus matrimonij debet in dubio intel
ligi ꝛ interpretari quod dicta promissio fuit facta pro alimentis po
tius ꝙ nomine vsurarum vt sic actus potius valeat ꝙ pereat.arg.c.
abbate.de verb.signifi. ¶ Et per hoc apparet respōsuꝫ ad allegata
in cōtrarium qꝛ contraria posito quod essent vera quib' tamē mul
ti cōtradicūt vt ptꝫ ex notatis maxime per Cy.in.l.vnica.§.exactio.
C.de vsur.ꝛ p Bal.in auť.ei qui.in.xvi.colū.C.de bo.auto.iudi.pos.
tamen posito vt dixi quod primo allegata in contrariuꝫ essent vera
procedunt in persona que tenuisset pecuniam in arca ꝛ non erat soli
ta pecunias exercere p se vel per alium negociando seu mercando:
6 vt dixi. ¶ † Nō obstat etiam quod Ioan.and.in.d.c.salubriter.vide
tur dicere quod tex.in dicto.c.salubriter.non debet extendi vltra ca
sum ibi positū.s.quando fundus esset obligatus marito pro dote et
sibi assignatus loco pignoris: quia fructus perceptos nō compēsat
maritus i sortem sed in recompēsationem onerum matrimonij sup
portatorum fructus facit suos ꝛ ideo infert quod si ille qui dotē ge
nero promisit quia illaꝫ non tradidit die statuto obligat se ex pacto
ad certos denarios p libra donec dotem soluat nō videtur ꝙ sit li
citum qꝛ ſm eum illi qui dicūt hoc esse licitum ostendant textum sed
aliū non habemus ꝙ tex.in.d.c.salubriter qui non facit.quia loqui
6 tur in fructu submisso iudicio dei: qꝛ respondeo † primo quod illa opi
nio Ioan.an.reprehenditur ibi tanꝙ de iure nō vera p Io.cal.ꝛ do
minū Abb.ibi p illū tex.indistincte loquentē de fructu possessionis
q quādoqꝫ cōsistit in pecunia vt si est domus vel apotheca que est so
lita locari.ꝛ refert ibi do.Cardi.florē.ꝙ ēt ita tenuit Pau.de liaza.
ꝛ illā opi.Io.an.etiā reprehēdit Io.de imo.in.d.§.vsuras.dicēs ꝙ
ratio Ioan.and.nō videtur bona eo qꝛ licet fructus subijciant diui
no iudicio tamē cōmuniter percipiuntur ꝛ sic non videreť esse per
missi ꝛ qꝛ si attenderetur ratio allegata p Ioā.an.sequeretur ꝙ etiaꝫ
creditori mutuāti deberet esse licitū pcipere fructus ex re pignorata
absqꝫ eo ꝙ cōputareť in sortē.qd tñ est falsuꝫ.c.j.de vsur.c.illo vos.
de pig.l.j.ꝛ.ij.C.de pigno.act. ¶ Secūdo respōdeo ꝙ illud qd dicit
Ioā.an.nō loquiť in eo qui esset solitus mercari vel negociari vel in
eo q esset empturus fundū vt expresse dicit Pe.de anch.in.d.c.salu
briter.ꝛ refert qd ita etiā.tꝫ vbi dñs suus dñs Perus de perusio et
7 Io.cal.ita etiā i effectu tenet ibi dñs Abb.ꝛ dixi.s. ¶ † Accedit ad
cōfirmationē pdictorū id qd no.Lau.de rodulphis in cōmēto.c.cō
suluit.in.lxv.q.de vsur.vbi dicit quod vxor licite pōt pcipere aliqd
ex pacto ab heredibus mariti loco interesse pro quo allegat gl.in.d.
l.cū aliqs.q vult ꝙ ex pacto possit peti interesse ex quocūqꝫ ɔtractu.
¶ Nec obstat ſm eū id qd no.Inn.i.c.sacro.de sen.excō.vbi vult ꝙ
interesse lucri captādi peti nō pōt qꝛ rñdet ſm aliquos ꝙ istud est i
teresse dāni euitādi qꝛ vxores debent viuere de dotibus suis vnde si
8 illas nō habent opꝫ ꝙ aliunde sibi victū querāt ꝛ sic i hoc incurrūt
dānū.alij etiā ſm eū † respōdent ꝙ illud qd not.Innoc.in.d.c.sacro
procedit in interesse cōmuni secus in interesse cōuēto.iorta no.in.d.
c.sacro.refert etiaꝫ qd alij dicūt ꝙ mulieres non exigunt in casu isto
istud tanꝙ interesse sed tanꝙ penam ɔuentionalem quā licite cōue
niunt dūmodo nō fiat in fraudē vsurarum q ſm eos nō est hoc casu
presumenda qꝛ apponitur talis cōuētio vt heredes mariti tedio affi
ciātur ꝛ ppter hoc facilius dotem restituant vt sic auferatur mulie
rib' materia ꝛ occasio inhonestatis ꝛ ne cogantur mendicare.vn de
pro dotib' recuperandis videmus multos fauores esse concessos a
iure.l.j.cū ibi plene no.ff.solu.matr.ꝛ no.in.c.ex literis.de pig.tamen
alie prime rōnes superi' adducte me magis mouent. ¶ Circa secū
dum dubiū quo queriť an pmissio quadringentorū ducatorū intelli
gatur facta solū p dictis dotib' an vero partim pro dictis dotibus
partim pro alia rōne.puto ꝙ pro duabus partibus ex tribus presu
matur facta p dotibus qꝛ tres erant heredes Antonij de molireno
obligati ad restōnem dicte dotis quadringētorū ducatorū.s.christo
phorus pro vna tertia parte ꝛ dictus Cōtus pro vna alia tertia par
te ꝛ Antoniol' quōdā dñi Philippi fratris dicti Christophori p
vna alia tertia parte.ꝛ cū portio bonorū dicti Antonioli eēt cōfisca
ta fuit titulo emptiōis acquisita a fisco per dictū Christophorū igiť
dicta promissio sequēs facta de ducatis quadringentis dicto Conto
partim pro dotibus dicte dñe Matthee ei' matris ꝛ partim p vna
alia rōne inter eos facta itelligiť facta ipsi Cōto p dictū Christopho
9 ruꝫ p duabus partibus ex tribus pro dicta dote qꝛ † in effectu onus
soluēdi dictā dotē spectabat pro dictis duabus partibus ad dictuꝫ
Christophorū mediāte dicta tertia pte bonorū dicti Antonioli sibi
obuēta.l.tutoris.C.ad leg.iul.de vi.iuncta.l.ij.§.sicuti lucrū.ff.de he
redi.vel act.ven.qd aūt intelligi debeat dicta pmissio facta p dictis
duabus partibus ex causa dotis ppter precedētem obligationē pre
10 dictam probať † in.l.triticū.cū ibi not.p gl.ꝛ doct.ff.de verb.oblig.
vbi stipulatio sequens quando habet aliquam incertitudinē intelli
gitur ꝛ declaratur ex obligatiōe precedēte.bene facit id qd no.in.l.si
quis ad exhibēduꝫ.ff.de excep.rei iudi. ¶ Pro alia vero tertia pa
te dictorum quadringentorū ducatorū intelligi debet facta pmissio
per dictū Christophorū dicto Cōto rōne partis cuiusdā decime spe
ctātis ad dictū Contū q remāsit dicto Christophoro vt mihi psup
ponitur vltra cōtēta in themate: ꝛ hoc p eādē.l.triticū.cum ibi no.ꝛ
quēadmodū dictus Christophor' habuit ꝛ pcepit fruct' dicte par
tis decime q remāsisse intelligiť dicto Christophoro loco tertie par
tis dictorū quadringētorū ducatorū ita licite potuit ꝛ potest dict'
Contus petere ꝛ consequi dictam ratam.s.ducatorum quinqꝫ p cen
tenario ratione sui interesse saltē vbi fructus dicte partis decime non
esset infra dictam summā ducatorū quinqꝫ pro centenario pro rata
vt probatur in.l.curabit.C.de act.emp.ꝛ in.l.iul.§.ex vendito.ꝛ in.§.
idem papinianus.in gloss.ff.eo.titu.ꝛ not.in.c.conquestus.de vsur.
¶ Sup tertio dubio nō cōsului qꝛ sentio cōtra petentē maxime p id
qd habeť in.l.si necessarias.§.si vina.ff.de pig.act.cū ibi no.p Bar.
dum allegat.l.si pluribus ꝛc.

¶ Summarium super consilio.ccj.

1 ☞ In substitutione fideicōmissaria nō veniūt bona ppria ipsius
cui facta est substitutio.18.19.20.21.
2 In legitima nō potest filius vel eius heres grauari.3.4.6.
5 Priuatio vel prouisio facta de vna persona ad aliaꝫ nō porrigitur.
7 Paria sunt dicere integrum ꝛ dicere totum.
8 De marito promittente restituere dotem.
9 Si testator prohibuit heredem plus petere videtur prohibere detra
ctionem falcidie.
10 Expressum dicitur etiam illud qd exprimitur in genere.
11 Iure autenticorū est inductū qd testator possit phibere falcidiā.17.
12 Paria sunt substituere simpliciter vel substituere i tota hereditate.
13 Indefinita equipollet vniuersali.
14 Qui dat dotē pro muliere si stipulatur in casu soluti matrimonij do
tem sibi reddi poterit petere impensam funeris.
15 A cōmuni opinione non est recedendum.
16 Iura correctoria loquētia in vno casu extenduť ad aliū casum q cō
prehenditur sub casu expresso.
22 Auus vel proauus an teneatur dotare neptem.

¶ Consilium.ccj.

¶ An testator disponēdo ꝙ substitutus succedat in totū videať p
hibere trebellianicā ꝛ an illā prohibere possit ꝛ an substitutio cōm
pēdiosa facta per verba directa post pupillarem etateꝫ trahatur ad
fideicommissum.


Edēptoris nostri inuo
cato suffragio. Perspectis verbis vltimarū volū
tatū nobiliū virorū vꝫ Antonij lisij de sulmona et
Honofrij eius filij ꝛ visa facti narratione cuꝫ titulo
questionis ꝛ dubijs de quibus queriť omissis super
fluis sentio esse distinguēdū inter bona q Simon pdictus per se ac
qsiuisset ꝛ sic nō fuissent bona hrditatis dicti Antonij lisij nec Ho
nofrij ei' filij ꝛ bona q fuissent hereditatis dictorū Antonij vl' Ho
nofrij si quidem querim' de bonis Simonis separatis a bonis que
fuerūt hereditatis Antonij ꝛ Honofrij ꝛ dicēdū ē ꝙ si qua talia bo
na reperiunť i hereditate Simonis ista spectabūt ad filias dicti Si
monis tāꝙ eius heredes abintestato cū nō psupponať eū decessisse
1 testatū † qꝛ in substitutiōe cōpēdiosa seu fideicōmissaria facta dicto
Simoni tā p dictum Antonium ꝙ per dictum Honofrium non ve
niūt bona propria ipsi' Simonis cui facta est substitutio.l.cohere
di.§.cum filie.ff.de vulg.ꝛ pupil.l.i fideicōmissaria.§.quoties.ꝛ.l.ex

facto. post princi. versi. nō tantum. ff. ad treb. ⁊ cōstat dictas filias de iure cōi preferri cuicunq; ascendenti vel trāsuersali in successione paterna ab intestato. l. itestato. ⁊. l. si matre. C. de suis ⁊ legiti. ⁊ i aut. de heredi. que abintest. circa prin. Si aūt querim⁹ de bonis ⁊ hereditate Antonij primi testatoris pro parte pro qua obuenit dicto Simoni immediate iure istitutiōis facte de quarta parte hereditatis dicti
2 Antonij ⁊ in hoc etiā fatēdū est ꝙ dicta substitutiōe nō obstāte possunt dicte filie ⁊ heredes Simonis cōsequi legitimā debitā dicto Simoni in bonis dicti Antonij aui paterni dicti Simonis qm̄ i legitima nō pōt filius vel eius heres p fideicommissū grauari saltē post pupillarē etatem. l. qm̄ i prioribus. C. de inoffi. testa. l. cū patronus. de leg. ij. ⁊. d. §. cū filie. ⁊ ibi not. doc. ⁊. c. raynutius. ⁊. c. raynaldus. de testa. que quidē legitima Simonis in bonis sui aui paterni erat duodecima pars bonorū q̄ erāt in hereditate Antonij tempore mortis ipsi⁹ Antonij attēto ꝙ ex narratis apparet ꝙ post mortē dicti Antonij extabāt Honofri⁹ fili⁹ dicti Antonij testatoris ⁊ dict⁹ Simō et Colantoni⁹ fratres ⁊ filij quondā Raynaldi filij predefuncti eiusdem Antonij testatoris: ⁊ sic legitima oīm predictorū erat tertia bo
3 norum. vt i auk. nouissima. C. de inoffi. testa. † q̄ venit diuidenda inter eos in stirpem. vt. l. pap. §. qm̄ aūt quarta. in. fi. ff. de inoffi. testa. ⁊ in §. neq; in illo. in auk. de triē. ⁊ semis. ⁊ sic dimidia illi⁹ tertie ptis et sic due vncie ex duodecim erant legitima Honofrij alie due vncie erant
4 legitima Simonis ⁊ Colātonij in quā † tamen legitimam cōputaret si quid fuisset per dictum Simonē alienatū de bonis dicti Antonij ſm ea q̄ notant in. l. marcellus. C. res que. ff. ad treb. cum suis cōcor. ¶ Nunc est vidēdum an stante dicta substitutione facta in testamēto dicti Antonij possunt filie ⁊ heredes dicti Simonis de parte hereditatis in qua fuit institutus Simon in testamēto Antonij detrahere aliquā quartā trebellianicā an vero totū pter dictā legitimā restituere debeant: an vero nihil restituere debeāt. et circa hoc isurgūt plures dubitationes vna est an testator videatur prohibuisse dictas filias heredes Simonis detrahere trebellianicā. ¶ Secūdo posito quod sic an illā detractionē trebellianice ꝓhibere potuerit. ¶ Tertio posito quod nō an si Simō adiuit hereditatem aui sine cōfectione inuentarij sit priuatus ipse: ⁊ cōsequenter heredes sui cōmodo detractiōis quarte trebellianice. Quarto an illa substitutio facta Simoni vitietur ex eo quod testator videtur voluisse illam substitutionem esse directam etiā post tempora pupillaris etatis vt sonāt illa verba. s. directo iure succedant quod quidem nō videtur fieri posse a pagano imo videtur substitutionē vitiari. l. verbis ciuilibus. ⁊. i. in pupillari. ⁊. l. cēturio. cum ibi plene notatis. ff. de vulg. ⁊ pup. cū suis cōcordan. ¶ Circa primū scȝ vtrū dictus Antoni⁹ videat voluisse ꝓhibere dictas filias heredes Simonis posse ex persona Simonis detrahere quartā trebellianicam: dubiū facit qꝛ in testamēto dictus Antonius dixit ꝙ si quis ipsorum Simonis ⁊ Colātonij i etate pupillari vel postea quandocunq; decederet sine filijs masculis ex se legitime natis superstes aut alterius eorūdem predefuncti filij masculi superstites directo iure succedāt in totum exclusa eorum matre ab omni legitima debita iure nature ⁊ trebellianica ⁊ sic testator videt solum prohibuisse matrē dictorū Simonis ⁊ Colantonij posse detrahere trebellianicam nō autem ipsum Simonē seu alios q essent
5 heredes ipsius Simonis qꝛ † priuatio vel prouisio facta de vna psona ad aliam non porrigitur. l. j. ⁊. l. cōmodissime. ⁊. l. cū quidam. ff. de libe. ⁊ post hu. l. cū pretor. in prin. ff. de iudi. c. nonne. de presum. item qꝛ ꝓhibitio detractiōis quarte in casibus in quibus fieri pōt debet
6 fieri expresse in auk. de here. ⁊ fal. §. sinuero expressim. ¶ † Tamē hoc nō obstāte puto de iure verius quod trebellianica videatur esse prohibita qꝛ posito ꝙ nō videatur prohibita p illa verba. s. exclusa eorum matre ab omni legitima ⁊ trebellianica tñ videtur prohibita p illa alia. s. superstes directo iure succedat in totum. vt ꝓbat text. in. l. decem. in fi. ⁊ ibi glo. ff. fideicom. lib. ⁊ ibi no. etiam illum tex. ad hoc Ang. vbi patet quod etiam de iure digestorū in casibus in quibus ſm illa tēpora poterat testator prohibere detractionē falcidie in legatis: si disponebat in testamento ꝙ legatum integrum prestaret vi
7 deatur prohibere falcidiam et † paria sunt dicere integrum et dicere totum: vt in. d. l. decē. ⁊. l. plane. la. j. §. fin. ff. de leg. j. l. dotale. §. predij. ff. de fun. dot. nec dicat ꝙ i. d. l. decē. illud ideo est qꝛ testator voluit legatum cōuerti in certum vsum qui vsus facta detractiōe falcidie nō poterit impleri qꝛ ista responsio procederet ad prin. illi⁹. l. quo casu testator nō dixit integrum prestari sed non procedit quo ad fi. ibi in versic. perinde. vbi ponitur alius casus separatus q est casus noster scȝ quando ex vi verbor ꝓhibetur. ¶ Ad idē est tex. in. l. si post missionem. ff. ad leg. fal. in verbo plena legata. vbi itelligunt plena legata prestari quando prestantur sine detractione falcidie aliter nō probat idem tex. in. l. j. §. cum elicitur. ff. si cui pluſq; per legē fal. vbi tūc demum dicitur integrum legatum prestari qn̄ sine detractione quarte prestat. bene facit. l. nomē. §. fi. ff. de leg. iij. hoc expresse vult Bar. in. l. centurio. ff. de vul. ⁊ pupil. in versic. ij. principaliter quero quando substitutio compendiosa est facta per verbum cōmune ⁊c. ⁊ i. l. p cibus. circa vlti. col. C. de impub. ⁊ alijs substi. vbi vult ꝙ quando testator dixit: quādocūq; filius meus decesserit volo here dītatē meam totā ⁊ integrā vel omnia bona mea vel bona mea sine aliqua diminutione ad talē peruenire. videtur voluisse ꝙ ex illa substitutiōe non fit tractādū de detractione alicuius quarte vel trebellianice. argu. l. sul. in prin. ff. de leg. iij. nec etiā de detractiōe legitima vnde casu quo substitutio al's fuisset fideicōmissaria ⁊ sic venisset detrahenda etiam legitima iuxta. d. l. quoniam in prioribus. tamē propter adiectionē dictorum verborum trāsibit substitutio in speciem directe substitutionis vt nulla detractio etiam legitime fieri posset. ⁊ ita etiā voluit Bar. in cōsi. suo incip. Bartho. rossoli. ⁊ in cōsilio incip. B. fecit testamentum. ⁊ in cōsilio incipiēte in questiōe proposita viso pūcto ⁊c. hoc expresse etiam firmat Ang. in. d. l. centurio. volēs per dicta vba intelligi ꝓhibitam esse detractionem trebellianice per dictā. l. decē. et per. l. nā quod. §. fi. cum. l. seq. ff. ad trebel. ⁊ cum Bar. in. d. l. centurio. transit etiam Joā. de imo. in. d. l. cēturio. ⁊ Ant. de butrig. ⁊ Jo. de imo. in. c. raynutius. in materia compendiose substitutionis. de testa. ¶ Hanc opinionē etiā tenet Bald. in. d. l. precibus. in. xvij. colum. in versi. procedo vlterius ⁊c. vbi expresse concludit quod quando testator dixit quod substituebat in totum videtur voluisse qd de substitutiōe fideicōmissaria nulla detrahatur trebellianica p dictā l. decem. ⁊ idem tenet Bal. in auk. sed cū testator. C. ad leg. falci. in. ij. col. allegat glo. ſm eū singularē in. d. l. decē. facit. l. si. cum ibi nota. p Cy. ⁊ alios. C. ad legē fal. ⁊. l. ij. §. ad filiorū. C. quando ⁊ quib⁹ quarta pars debe. lib. ⁊. ⁊ text. in. d. §. sinuero expressim. in verbo integra legata. Ange. etiā in cōsi. cxxij. incip. hoc est testamētū Petri. tenet ꝙ quādo testator grauat restituere totam seu integram hereditatē videatur ꝓhibere trebellianicam per dictā. l. decem. ¶ Facit qd no. Ray. in. l. post dotem. ff. soluto matri. ⁊ Ange. ⁊ Jo. de imo. in. l. dāni infecti quidam. §. cum parietem. ff. de dam. infec. vbi per illum. §.
8 voluit † quod si maritus qui lucrat partē dotis ex forma statuti vxore predecedēte in matrimonio sine liberis promittat heredibus mulieris restituere totam dotem nō possit retinere partē dotis quā lucrari debebat licet secus esset si dotē simpliciter ꝓmisisset per id qd ibi habet. ⁊ hoc dictum ꝓcedit saltem quando tempore promissionis iam euenerat casus lucrande dotis ⁊ non fuit per errorē facta ꝓmissio vt cessent oīa que i cōtrariū adduci possent. ⁊ bene faciūt etiā notata per Jo. de imo. in. l. si patronus. ff. de dona. istā partē etiā sequitur Ludo. romanus in. l. marcellus. §. quod autem. ff. ad trebelli.
9 p. d. l. decē. ⁊ p. d. l. si post missionē. ¶ † Bene facit quod no. Bal. in l. cum patrem. C. de iure do. ad fi. vbi per ibi notata per gl. voluit qd si testator prohibuit heredem plus petere vel habere videtur ꝓhi
10 buisse detractionem falcidie. ¶ † Cōfirmātur predicta quia posito quod requirat quod ꝓhibitio fiat expresse: vt in. d. §. sinuero expressim. etiam dicitur expressim fieri illud quod exprimitur nō specialiter ſȝ in genere. l. fin. in fi. cum ibi no. C. quod cum eo. l. lucius. cum ibi no. ff. de vulg. ⁊ pup. no. Bar. in. l. j. in pn̄. in. ij. q. pͥcipali. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in. l. ptor. in princi. ff. de oper. no. nunti. ⁊ ibi etiam not. per glo. ⁊ Bart. quod illud dicitur esse expressum quod tacite agitur seu quod est ex mente vel ex cōiecturis. facit. l. nominatim. ff. de condi. et demon. l. ij. ff. de libe. ⁊ posthu. l. certum. ff. si cer. pet. ⁊. l. licet imperator. cū. ff. de leg. j. ⁊ tanto magis vbi nō tractatur de aliqua dispositione penali ⁊ odiosa vt in casu nostro ergo nō requiritur qd dict⁹ Antonius dixerit qd prohibebat per dictum simonem vel ei⁹ heredes posse detrahi trebellianicā sed satis est quod per alia verba etiā generalia hoc senserit saltem in genere vt dixi. ¶ Et ȝ Ang. alibi ⁊ nōnulli in hoc articulo variauerint ⁊ aliter dixerint tñ rationes quibus mouent vidētur satis fragiles. ¶ Nam non obstat. l. qui totā. ⁊. l. nam quod. §. fi. cū. l. seq. ⁊ sequēti in prin. ff. ad treb. ⁊. l. si heres ab eo. §. si totam. ⁊. l. ita tamē. §. trebellianum. ⁊. l. lucius. §. heres institutus. to. ti. cum simi. vbi grauatus restituere totam hereditatē tamen potest retinere quartam trebellianicam si vult sponte adire et resti-
11 tuere: qꝛ respōdeo † quod illo tempore quo facta sunt illa iura nondū erat inductum quod testator posset ꝓhibere trebellianicam vel falcidiam. l. quod de bonis. §. j. ⁊. l. titia. ff. ad legem falci. nam illud fuit inductum iure autenticorum per dictum. §. sinuero expressim. ⁊ licet ante prouisionem dicti. §. sinuero expressim. non posset testator de iure cōmuni permissi prohibere detractionem falcidie vel trebellianice: tamē attēto quod postea est prouisum per ius commune in dicto §. sinuero expressim. quod testator possit expresse ꝓhibere trebellianicam detrahi nulla subest ratio quod post⁹ hoc casu requirat specialis expressio q̄ vbi a principio fuisset per ius antiquū permissum testatori hoc ꝓhibere quo casu sine dubio dicit expressim fieri quando etiam in genere exprimitur vel quomodocunq; constet de mente dicti. c. inquisitores. cum glo. ⁊ cum concordantijs supra allegatis. ¶ Nō obstat etiam si diceretur quod substituendo simpliciter videbatur substituere in toto. argu. l. quoties. §. heredes ⁊. l. idem quoq; sabinus. ff. de heredi. institu. et sic expressio eius quod tacite inest nihil debet operari. l. iij. ff. de lega. j. ⁊. l. nō recte. C. de fideiusso. quia re
12 spondeo † quod non est verum quod sint paria substituere simpliciter vel substituere in tota hereditate hoc expresso: vt ꝓbatur in. l. vel singulis.

singulis.ff.de vulgari ⁊ pupilla.secundū quod ibi declarat Bart.et
moderni ⁊ Bal.⁊ Joā.de imo.i.l.titia seio.§.seia libertis.ff.de leg.
ij.bene facit ꝙ not.Bar.⁊ Bal.i.l.quidā testamēto.ff.de vulg.⁊ pu
pil.ꝑ illū tex.⁊ Bal.in.l.pe.C.de impub.⁊ aliis sub.¶ Probaт etiā
13 ratione qꝛ indefinita†equipollet vniuersali qñ est eadem ratio oīm
in indefinita cōpꝛehēsoꝛum aľs non.l.q̄situꝫ.§.illud.⁊.l.si cui lana et
l.heres meus.§.j.ff.de leg.iij.iūcta.l.si pluribus.de lega.ij.⁊.l.si plu/
res.de leg.iij.⁊ declarat glo.i.c.vt circa.in verbo alioꝛum.de elec.in
vj.⁊ Dy.in rubꝛ.de reg.iur.in.vj.⁊ gl.⁊ doc.in.c.ij.de cōiugio lepꝛo
soꝛum.⁊ Bart.⁊ alij in.d.l.si pluribus.⁊ Bal.in.l.ij.ff.de libe.⁊ post
hu.⁊ Ange.in.l.cum quidam.C.de impub.⁊ aliis substi.sed quando
testatoꝛ facit substitutioneꝫ fideicōmissariam simpliciter nō est par
ratio omnium sub indefinita cōpꝛehensoꝛū ꝙ veniant pariter in re/
stitutione fideicōmissi qꝛ in quadrante nō est eadem ratio q̄ est in re/
siduo seu in dodrante cū sciat aut scire pꝛesumatur testatoꝛ quadran
tem iure cōmuni deberi heredi ꝓ restitutiōe fideicommissi regulari
ter.dodrans vero nullo iure debetur heredi.⁊ hanc responsionē tra
dit Ray.in.q.omnino simili quā ipse ponit in.l.post dotem.ff.solu.
matrimo.i ver.iuxta hoc queritur statuto cauetur quod vxoꝛe i ma/
trimonio pꝛedecedēte maritus lucretur ⁊c.⁊ pꝛo hac responsione est
etiam bonus tex.in.d.l.damni infecti quidam.§.cum parietē.¶ Nō
14 obstat†id quod no.glo.iuncto tex.in.l.neratius.§.j.in verb.cōferre
ff.de relig.⁊ sump.fune.vbi ille qui dat dotē pꝛo muliere si stipulatur
quod in casu soluti matrimonij debeat sibi data dos reddi nihilomi
nus poterit deduci impēsa funeris mulieris qꝛ posito quod illa glo.
esset vera posset pꝛocedere quādo ille qui dotē dedit stipulauit ante
solutū matrimoniū quod in casu soluti matrimonij dos tota ei red/
datur:nam debet intelligi in casu in quo non contingat fieri necessa/
riam diminutionem pꝛo funeris impensa vt qꝛ matrimonium aliter
q̄ȝ moꝛte mulieris soluatur vel taliter ꝙ nulla veniat faciēda necessa/
ria deductio impēse funeris pꝛout cōtingere posset.pone mulierem
in mari perijsse vel casu simili aut quod alius gratis impēsaꝫ fecerit
⁊ hoc sensit Bal.ibi.⁊ Ange.in.d.§.cum parietem.secus quādo cō/
stat quod in omnem euētū est in potestate heredis detrahere trebel/
lianicam nisi testatoꝛ pꝛohibeat qꝛ tūc dicendo hereditatē vult in to
tum restitui videtur velle pꝛohibere trebellianicam per allegata.ꝫ.
¶ Bene facit quod no.glo.in.l.si pꝛioꝛ cum simi.ff.solu.matri.vľ in
casu dicte.l.neratius.potest hoc tolerari propter illuꝫ publicū fauo/
rem de quo loquitur tex.in.d.l.neratius.in pꝛin.q̄ ratio cessat in casu
nostro:vt declarat Bar.in.d.aut.sed cū testatoꝛ.in pꝛin.⁊ in.l.nemo
potest de leg.j.⁊ in.d.l.quod de bonis.§.j.nō obstat etiam si allega/
retur id quod no.Bal.in.l.j.C.de fruc.⁊ litis expē.in.ij.colū.in vers.
pone dicit statutum ꝙ dānatus integros fructus ⁊c.qꝛ respōdeo ꝙ
posito sine pꝛeiudicio quod illud dictū pꝛocederet in dispositione le
gis vel statuti tamen in dispositione hominis in qua sumus nō pꝛo
cederet per dictā.l.si.⁊ quod ibi no.Cy.⁊ docto.C.ad legē falci.et ita
expꝛesse etiā decidit Ludo.roma.in.l.fructus.ff.solu.matrimo.⁊ per
hec patet respōsio vt puto ad omnia q̄ pꝛincipaliter adduci possent
in contrariū ⁊ videtur esse magis cōmunis opi.⁊ cōsequenter in iu/
dicando ab ea non est recedendum vt traditur in locis vulgaribus.
15 ¶ †Circa secundū articulū scꝫ an dictus Antonius potuerit trebel
lianicam pꝛohibere ⁊ omissis argumētis ad partes postq̄ȝ habemꝰ
que sit cōmunis opi.a qua in iudicando non est recedendum dico cō
munem opinionē esse ꝙ possit pꝛohibere.vt tenuit gl.in.§.sed qꝛ sti/
pulationes.instit.de fideicō.here.⁊ in.§.si nuero expꝛessim.in aut.de
here.⁊ falci.⁊ Azo in summa autēticoꝛū de here.⁊ falc.Jaco.de are.
Pe.⁊ Cy.Ray.Ang.⁊ Sali.in.d.aut.sed cū testatoꝛ.⁊ Bar.Ang.
⁊ Rapha.cuma.i.l.marcellus.in pꝛincip.ff.ad trebel.⁊ Cy.⁊ Jo.de
imo.in.l.j.§.ad municipium.ff.ad legē falci.⁊ Nico.de neapo.i.l.j.§.
inde neratius.ff.ad trebel.⁊ Bal.in.l.filiū quē habētem.in.xvj.colū.
C.famil.ercis.⁊ Ang.in.d.§.si nuero expꝛessim.⁊ Paul.de cast.in.d.
aut.sed cum testatoꝛ.vbi inquit quod cōmuniter ita tenetur et ꝓbaт
16 maxime per dictaꝫ.l.marcellus.ver.quod autē ꝫm intellectū Dyni:
⁊ qꝛ†iura coꝛrectoꝛia loquentia in vno casu extendūtur ad aliuꝫ ca/
sum qui compꝛehenditur sub casu expꝛesso salteꝫ inspecta lata signi
ficatione vocabuli.vt not.in clemen.auditoꝛ.in verb.beneficio.de re/
scrip.⁊ in cle.j.in verbo eligatur.cum ibi no.per doc.de elec.⁊ in aut.
vt hi qui oblig.§.j.in verb.ad curationem.ergo tex.in.d.aut.sed cuꝫ
testatoꝛ q̄uis loquatur in falcidia quā quidem sine dubio potest ꝓ
hibere testatoꝛ vt ibi debet extēdi ex idētitate ratiōis ad trebelliani
caꝫ que largo sumpto vocabulo dicitur falcidia.l.pater filiā.in pꝛin.
⁊.l.titia.ff.ad legem falci.⁊.l.cum filio.ff.de lega.j.⁊ nota.in aut.vñ si
parēs.C.de inoffic.testa.⁊ posito quod hec communis opi.limitetur
pꝛesertim per Bal.in.l.iubemus.in pꝛincip.C.ad trebel.non habe/
re locum in testatoꝛe pꝛohibēte liberos pꝛimi gradus idest filios de
trahere trebellianicaꝫ per illum tex,tamen circa hoc nō insisto quia
nō est casus noster:quoniam Simon ⁊ heredes sui non sunt de libe/
ris pꝛimi gradus ipsius Antonij.quinimo Cy.ibi in pꝛin.sentit ex
pꝛesse contrarium dum vult quod illa lex sit hodie coꝛrecta per aut.
sed cum testatoꝛ,⁊ hanc partem etiaꝫ tenēt pleriq̄ȝ alibi.sed istud ad

pꝛesentē speculationem nō pertinet ⁊ est notabilis articulus ⁊ pau/
cis non bene expediendus.omitto igitur pꝛopter impertinentiam ⁊
17 bꝛeuitatē.¶ †Preterea posito quod nō potuisset pꝛohiberi detra/
ctio trebellianice aut nō fuisset pꝛohibita per testatoꝛē cuius tamen
cōtrarium teneo esse verum:vt dixi.tamen constat quod omnes fru/
ctus quos dictus Simon percepisset ex hereditate Antonij vsq̄ȝ in
diem moꝛtis ipsius Simonis sunt computādi dicto Simoni ⁊ eius
filialibus heredibus eiusdē in quartam trebellianicā.l.in fideicom/
missaria.in pꝛinci.⁊ ibi plene notatur.⁊ in.l.mulier.§.si heres.ff.ad
trebel.attēto quod vt dixi Simon nō erat de liberis pꝛimi gradus
id est nō erat filius dicti Antonij sed nepos ⁊ sic nō habet obstare
l.iubemus.C.ad trebel.¶ Per p̄dicta apparet nō opoꝛtere ingre/
di illum articulum an per non confectionem inuentarij dictus Si
mō ⁊ eius heres perdat facultatem detrahēdi quartam trebelliani/
cam in quo fuerunt opiniones.sed illa disputatio posset esse vtilis si
detractio trebellianice nō esset pꝛohibita seu casu quo non pꝛocede/
18 rent superius dicta.¶ †Uenio ad quartam dubitationem videlicet
an illa substitutio facta per Antoniū Simoni vitietur moꝛtuo Si/
mone post pupillarem etatem attento quod testatoꝛ videtur voluisse
illam substitutionē esse directam etiaꝫ post tempoꝛa pupillaris eta/
tis vt sonant illa verba:scilicet directo iure succedant.⁊ in hoc bꝛeui/
ter respōdeo quod per hoc non vitiaт dicta substitutio maxime pꝛo/
pter clausulam codicillarem in dicto testamēto insertā pꝛopter quā
cōmuniter concluditur quod vbi aľs substitutio facta per verba di/
recta nō posset trahi ad fideicommissum tamen pꝛopter ipsam clau
sulam codicillarem trahetur per.l.si frater tuus.C.de fideicommis.
⁊ ꝑ nota.per glo.in.§.masculo.instit.de pupillari substitu.et firmat
Bal.in dicta.l.verbis ciuilibus.⁊ dicit Angel.⁊ Joan.de imola ibi
hoc fuisse nouum dictum Bald.ibi:⁊ idem bene sentit Bart.in.l.j.
in.xvj.questione.ff.de iure codicil.hoc etiam sequitur Ange.⁊ Joā.
de imo.in.l.in pupillari.de vulg.⁊ pupilla.⁊ Angel.in.l.j.ff.de iure
codicil.⁊ Joā.de imo.in dicto.c.raynutius.in materia compendiose
substitutionis.⁊ Ang.⁊ Raphael Fulgosius in.l.pꝛecibꝰ.C.de im/
pube.⁊ aliis substi.⁊ Ange.⁊ Joan.de imo.in.l.centurio.p̄allegata.
⁊ Rapha.⁊ Paulꝰ de castro i dicta.l.verbis ciuilibꝰ.¶ Preter/
ea dicta substitutio non fuit vna sed multiplex:scilicet vna infra pu/
pillarem etatem:alia post qꝛ dixit testatoꝛ si quis coꝛuꝫ Simonis ⁊
Colātonij in pupillari etate decesserit vel postea quandocunq̄ȝ sine
filijs masculis superstes directo iure succedit:vt not.glo.magna in
fine in.l.p̄cibus.superius allegata.⁊ Barto.⁊ omnes in dicta.l.cen/
19 turio.quo†casu videtur iudicādum de illa substitutione secunda ac
si facta esset puberi per verba directa quo casu trahitur ad fideicō/
missum.vt not.gl.in pꝛeallegata.l.verbis.⁊ ita voluit Ang.in dicta
l.in pupillari.⁊ in dicta.l.p̄cibus.tñ magis adhereo pꝛime rñsioni.
¶ Nunc est videndū quid de bonis que obuenissent pꝛefato Simo
ni ex testamēto dicti Honofrij per dictos Simonem ⁊ Colantoniū
vniuersales heredes instituit ac eos inuicem substituit pꝛout substi
20 tuti fuerāt in testamento pꝛefati Antonij et quia†ex testamento di/
cti Honofrij patrui dicti Simonis nec etiam extra testamētum de/
hebaт dicto Simoni aliqua legitima i bonis ⁊ hereditate dicti Ho/
nofrij iuxta.l.fratres.⁊.l.fratris.C.de ioffi.testamē.⁊.l.j.ff.de inoffic.
testamē.ideo nullam legitimam de bonis pꝛopꝛijs Honofrij dedu
cere possunt dicte filie Simonis ex persona Simonis:nec etiam de/
ducere possunt trebellianicam ijsdem rationibus quibus dixi cessa
re trebellianicam in testamēto Antonij quia cum Honofrius dicat
se substituere pꝛout ⁊ sicut dicti Simon ⁊ Colātonius substituti fue/
runt in testamēto Antonij perinde est ac si illemet pꝛohibitiones et
qualitates expꝛesse in testamēto Antonij fuissent expꝛesse in testamē/
to Honofrij.l.si ita scripsero.ff.de cōdi.⁊ demōstra.⁊.l.institutio ta/
lis.ff.de cōdi.insti.l.asse toto.ff.de heredi.institu.l.edita.in ver.put.
21 cū ibi nota.C.de eden.¶ †Nec dicatur quod dicta substitutio fidei/
commissaria compꝛehēsa in testamento Honofrij euanuerit atten/
to quod dictus Simon decessit cum filiabus.per.l.cum acutissimi.
C.de fideicommis.⁊.l.cum auus.ff.de cōdi.⁊ demonstra.⁊.l.genera/
liter.§.cum autem.C.de institu.⁊ substi.sub cōditione factis.quia re/
spōsio patet ex his que pꝛime dixi.nam substitutio facta in testamē/
to Antonij ad quē se retulit Honofrius fuit facta sub hac conditio/
ne si Simon decederet sine filijs masculis ⁊ consequenter non sufficit
filias feminas extare.preterea dispositio dicte.l.cuꝫ acutissimi.cum
simi.habet locum quādo substitutio est facta descendentibus ipsius
testatoꝛis secus si alijs puta trāsuersalibus vt est de mente glo.repu
tate singularis in.l.ex facto.§.si quis rogatꝰ.el.j.⁊ ibi no.Ang.⁊ alij
ff.ad trebel.⁊ clare Jacobus de arena ⁊ Cyn.in dicta.l.generaliter.
§.cum autem.⁊ alij doctoꝛes in dicta.l.cum auus.¶ Et si queratur
de quibꝰ bonis debeant dicte filie Simonis dotari:dico quod cla/
re apparet ex verbis testamenti dicti Antonij scilicet quod debent
dotari de bonis Simonis et consequenter de dicta legitima quam
dixi ex persona Simonis esse detrahendam de bonis dicti Antonij
quia illa dicitur debita dicto Simoni.l.fina.circa pꝛincipium.C.de
cura.furio.§.pꝛimum.in auten.de heredi.⁊ falci.l.finali.C.de codi.

is auth. res que. C. communia de leg. l. fi. ff. si quid in frau. pat. et no. per doct. in. l. non vsq[ue] adeo. ff. si quis a pare. fue. manu. in. d. c. raynutius cum simi. vel etiam de alijs bonis dicto Simoni obuetis aliunde q[uam]
22 ex bonis dicti Antonij. ¶ Huic cosonat q[uia] auus vel proauus non tenetur dotare neptem vel pneptez q[uando] pater ipsius mulieris habet vn[de] dotet de suo. vt cocludit Bal. in preallet. auth. res que et probatur p no. p Bar. in. l. no queadmodu. ff. de libe. agno. lz Sali. indecisum reliquerit in. l. fi. C. de dot. pmis. et salte hoc veruz est mortuo auo vel pauo vt est casus noster. ita decidit Spe. in tit. de iudi. in. iij. parte. §. sequitur. versi. qd si vn[us] ex fratribus. et Bal. in. d. l. fi. circa pe. colu. C. de dot. promis. et Ang. in. l. pater. ff. de euic. ¶ Ex quib[us] patet esse responsuz ad omnia quesita et conclusiue bona Simonis aliunde obuenta ei q[uam] imediate ex hereditate Antonij et Honofrij spectare ad filias heredes Antonij. Bona vero hereditatis Antonij p ea rata in qua fuit institutus Simon in testameto Antonij esse restituenda p fideicomissum Colantonio excepta legitima Simonis que est vna vncia ex duodecim vncijs bonoru que erant Antonij tepore mortis Antonij deducto ere alieno i qua legitima imputaret si qd alienasset de bonis Antonij Simonis et subseqter boa oia Honofrij vt q[ue] ex testo Honofrij obuenissent Simoni esse restitueda p fideicommissum Colantonio absq[ue] aliqua deductione legitime vel trebellianice. Et dictas filias esse dotadas de bonis Simonis seu de dicta legitima Simonis vt superius fuit ostensum. et ita. §.

¶ Summarium super consilio. ccij.

1 ¶ Non est verisimile a testatorem ignorare filios suos.
2 Ubi heres est institutus ipso iure icapax no applicat hrditas fisco.
3 Spurius non est indignus culpa sua.
4 Si legatum est relictu spurio et substitutio ei facta sit sub coditione si decesserit spurius sine liberis si cotingat spurium decedere in infantili etate non admittetur fiscus sed substitutus.
5 Substitutio compendiosa continet in se vulgarem. et nu. 6.
7 In re legata heres dicitur habere titulum.
8 Quando spurius heres instituitur et grauatur de restitueda hereditate regi francie vel anglie &c.

¶ Consilium. ccij.

¶ Si instituit testator spurios suos heredes no vt filios suos sz vt filios titij et quoscu[m]q[ue] alios filios sibi testatori nascituros et post mortem dictoru istitutoru decedetium sine liberis substituit primiores agnatos ipsius testatoris. querit probato q[uod] illi istituti erant spurij testatoris an hrditas vadat ad fiscu an ad illos primiores agnatos.



Edeptoris nostri inuocato suffragio. Perspectz vbis testi dicti Bonifacij et his q[ue] i themate narrant videret pria cosideratioe dicedu q[uod] dicta hereditas ad fiscu ptineat q[uia] dict[us] testator vr voluisse adhibere cautelam qua tradidit Bal. i. l. ij. i pn. ff. de libe. et posthu. vbi refert queda testatore habete filiu suu spuriu vsuz fuisse hac cautela q[uia] institueedo eu no instituit eu vt filiu suu sz vt filiu talis mulieris vt sic ex forma testamenti no appareret vitium testameti. arg. l. ij. C. de insti. et substi. sub codi. fac. ibi ex his que i libello coplexa &c. tn dicit Bal. i. d. l. ij. qd si probat q[uod] talis erat filius spurius testatoris illa cautela nihil valebit. arg. d. l. ij. in prin. et p cosequens in casu proposito dicta cautela no debet pdesse cu presupponatur esse pbatum dictos Guilelmu et Nicolau fuisse filios spurios dicti testato-
1 ris lz eos instituerit no vt illos suos, sed vt filios Antonij et no est verisimile testatore ignorasse filios esse filios suos. arg. l. opinio. i fi. ff. vnde cognati. et. l. de tutela. C. de i integ. restit. mino. et. l. si vicinus. C. de nup. et p ea q[ue] habent p Bal. et Ang. in. l. titi[us]. §. luci[us]. ff. de lib. et posthu. cu suis concor. et cum appareat testatore voluisse lege fraudare cladestinaq[ue] facere institutionem spurioru ac spurietate et inualiditate institutionis celare vt etia deprehedi videt ex forma et figura institutiois debet hereditas applicari fisco. l. §. in prin. cu ibi not. et. l. non intelligit. §. j. et. §. cum ex causa. et qd vtrobiq[ue] no. ff. de iure fi. et p id qd no. Bar. in. l. aufert. in pn. eo. titu. pro hoc facere videt q[uia] vbi heres istitutus est icapax ex delicto testatoris videt q[uod] hereditas deuoluatur ad fiscum no extantibus descedetibus vel ascendentibus testatoris. l. j. C. de natu. lib. et no. per gl. in. l. hereditas. C. de his qui.
2 vt indig. et per Azone in sum. C. de natu. lib. ¶ Tamepmissis non obstantibus puto cotrariam snam in casu nostro esse de iure veriorem q[uia] vbicunq[ue] heres institutus est ipso iure incapax non applicat hereditas fisco. l. si in metallum. ff. de his que p no scriptis ha. et ibi no. et in. l. metallum. ff. de iure fi. et plene no. maxime per doct. in. l. j. C. do ex delicto suo esset effectus ab initio ipso iure incapax vt in dictis iuribus. idem si sine delicto suo: vt in. l. penulti. ff. de his que pro non scriptis hab. talia enim relicta seu institutioes sunt pro non scriptis vt ibi merito non transeunt ad fiscum sed ad substitutos si extant et illis no extantibus ad alios. de quibus in. l. vnica. in. §. j. C. de cadu. tol. Sed spuri[us] est ipso iure incapax. in auth. quibus mod. natu. effi. sui. §. si. posita in auth. ex coplexu. C. de incest. nup. et. l. si spurius. ff. vn[de] cognati. Bene facit. l. si pater. cum glo. et. l. nec apud. C. de here. instit. et. d. l. aufertur. in prin. cu gl. ff. de iure fis. in quibus legibus apparet quod vbi quis absq[ue] culpa sua efficitur indign[us] hereditas no transit ad fiscu. constat autem illos institutos no posse dici indignos culpa
3 sua quia spurius non est indignus culpa sua. l. legem. et. l. fina. C. de natura. lib. ergo &c. vnde s[ecundu]m magis communes conclusiones reprobata glo. in. d. l. hereditas. quando instituitur ille qui est incapax delicto vel vitio testatoris regulariter hereditas non trasit ad fiscu preterq[uam] in casu speciali posito in. l. j. C. de natu. lib. et in. l. si quis incesti. C. de incestis nu. et in. l. j. C. de secudis nup. vt notant doc. in. d. l. hereditas. et Bart. late in. l. fi. ff. de his quibus vt indig. et in suo consilio incipiente dominicus magistri Thebaldi. et Bal. et alij post eu in. l. iij. ff. de testa. et in. d. l. j. C. de natura. lib. et Oldr. in consi. xxxix. incipi.
4 thema tale est legatum &c. et ibi concludit Old. quod si legatum relictum est spurio et substitutio ei facta est sub conditione si decesserit spurius sine liberis et contingat spurium in infantili etate decedere non admittetur fiscus sed substitutus. allegat. l. j. vers. sed si legatum. ff. si quis aliquez testari prohib. et. l. legatarius. ff. de excusa. tuto. cum alijs ibi allegatis per eum et respondet ad dictam. l. j. C. de natur. lib. q[uia] s[ecundu]m eum loquitur ibi in casu speciali vel loquitur quando incapaci no est substitutus ali[us] capax. et hec secunda responsio optime acco-
5 modatur ad casum nostru quo facta est substitutio compediosa dictis Guilielmo et Nicolao post mortem eorum decedentium sine liberis que substitutio etiam cotinet in se vulgarem substitutione cum fuerit facta per verba comunia vt plene probat Bart. et alij in. l. centurio. versi. quero vtrum substitutio compendiosa facta per verbum commune cotineat vulgarem &c. ff. de vulg. et pupil. et docto. in. l. precibus. C. de impub. et alijs substi. et in. c. raynuti[us]. de testa. ¶ Ad hoc quod dictus substitutus admittat. bene facit. l. ij. et qd ibi no. Bar. et alij. C. de heredi. institu. et quod no. Bar. in. l. gallus. §. quod si is. ff. de libe. et posthu. ¶ Hunc casum etiam videtur satis clare decidere Ang. in dicta. l. hereditas. vbi ad hoc vt fiscus admittatur non solu requirit quod spurius sit clam vocatus sed etia quod alius tacite accommodauerit fidem testatori de restituedo illi incapaci per dictaz l. no intelligitur. et subdit quod quando heres est ipso iure no capax tunc nunq[uam] applicatur hereditas fisco sed habetur pro no scripta p l. iij. ff. de his que p no scrip. hab. sz ita est quod in casu nostro null[us] fuit qui tacitam fidez accommodauerit testatori de restituendo spurijs: sed fuerunt ipsi directo instituti et etiam ipsi sunt ipso iure incapaces: vt est dictum merito ex omni capite videtur quod fiscus excludatur. ¶ Et si quispiam inueniatur qui in discursu sentiat aliter allegado dictam. l. non intelligitur. certe aut inaduertenter locutus est aut de necessitate intelligi debet quando prius institutus erat alius q[uam] spurius et post mortem primi institutus esset clam seu tacite institu-
6 tus spurius quo casu eius institutio q[uam]uis facta p verba directa habet vim fideicommissi per notata in. l. verbis ciuilibus. ff. de vulgari et pupil. et in. l. sceuola. et. l. ex facto. in princi. ff. ad trebel. et not. Bald. in. l. extraneum. C. de heredi. institu. et Bald. et Ang. in. l. miles ita in princi. ff. de testamen. milita. et in. l. ij. ff. si pars heredita. pet. et in. l. hereditas ex die. ff. de here. insti. et Ange. in. l. si ita. §. si. cum si. ff. de libe. et posthu. vn[de] tuc si clam facta esset dicta institutio spurij vt q[uia] primo loco institutus tacite accomodasset fide testatori verum est quod hereditas applicatur fisco propter delictuz et culpam heredis primo loco instituti. et ratio est q[uia] tuc heres primo loco scriptus dicitur esse capax no obstante dicto delicto. vnde quia ipse non potest accipere hereditate fiscus aufert ei illam vt indigno. l. ex facto. §. inl. ff. de vulga. et pupil. et. l. aliud est capere. et ibi notatur. ff. de verbo. signi. que ratio cessat in casu nostro in quo ipso iure erant incapaces funditus ipsi instituti per superius allegata. ¶ Nec proxime rationi obstat si dicatur quod si vera esset dicta ratio sequeretur quod quando testator legat spurio id quod no reliquit heredi nec alteri non applicaretur fisco etiam dato quod heres tacite accommodasset fidem testatori de dado spurio atteto quod heres in dicta re legata no habebat tituluz et sic non potest dici quod auferatur heredi et applicetur fisco et tamen videbimus quod fisco applicatur etia legata per ea que ha-
7 bentur in dicta. l. non intelligitur: quia respondeo quod imo in re legata heres dicitur habere titulum: vt declarat Bal. Ange. et Joan. de imo. in. l. si ita quis heres institutus fuerit excepto fundo. ff. de heredi. insti. vbi fortius dicunt per illum textum quod si testator multa legata fecit et postea dixit titium vniuersalem heredem meuz insti tuo pterq[uam] in dictis legatis tamen dicta legata includentur in institutione heredis. idem probatur in. l. cogi. §. inde querit. ff. ad trebel. et ibi p illu tex. dicit Pau. de cast. quod quado testator in testameto prius certa bona legauit legatarijs postea dixit i omnibus aut alijs bonis meis instituo titiu heredeq[ue] illud verbu directu instituit importat nedum q[uod] sit institutus in alijs sed etiaz et in rebus legatis q[uia] illa no detrahunt de iure. i. de vniuersitate vt ibi: non miru ergo si in pposito dicimus quod auferunt heredi et applicant fisco. ¶ Hec etia videt esse mens Bar. in preallе. l. no intelligit. in prin. vbi similiter requirit

requirit ꝙ clam fuerit relictum ⁊ qđ institutus tacite accōmodauerit
fidē restituēdi nō capaci. ⁊ ita etiā sentit Bar. in preallē. l. fi. ff. de his
qui. vt indi. nec cōtrariū dicit ipse in. d. l. hereditas. si bene inspiciatur
ho etiā voluit Bar. i. l. si totā. ff. de acq. here. vbi videt̄ facere istā dif/
ferentiā an sit incapaci directo relictum: an vero heres tacite fidē accō
modās sit rogatus de dāno ícapaci. ¶ Ad predicta etiam adduco id
8 ꝙ no. Joan. de imo. in. l. in tp̄s. ff. de here. insti. vbi dixit ꝙ † si spurius
pure instituit̄ ⁊ grauet̄ de restituēda hereditate regi frācie vel anglie
aut alteri ad cuius notitiā verisimiliter de facili non deueniet: et dato
ꝙ deueniret tñ de facili verisimiliter se nō intromitteret ꝙ hoc casu
talis institutio ⁊ dispositio nō valet tanq̄ꝫ facta in fraudē legis: vt sic
spuri⁹ habeat id qđ de iure habere nō potest p ea q̄ habent̄ in. l. ꝯtra
legem. ⁊ in. l. fraus. ff. de legi. ⁊ in. c. fi. de reg. iur. in. vj. ⁊ no. Bal. in. l.
hac edictali. §. omni. C. de secū. nup. pondero ergo inq̄ꝫtū Joannes de
imo. dicit ꝙ dispositio illa facta in fraudē vitio testatoris nō valet q̄2
ex hoc apparet ꝙ nō applicat̄ fisco q̄2 si applicaret̄ fisco valeret istō
⁊ auferretur spurio istituto: sed si nō vꝫ q̄2 hr̄ ꝓ nō scripta nō pōt ap
plicari fisco vt sepe dictū est. ¶ Cōfirmo p tex. ī preallē. l. j. C. de natu
ral. lib. ibi dū tex. dicit siue illos legitimos siue naturales dixerit ⁊c.
vbi tex. probat ꝙ dispositio illius legis volētis ꝙ si qs filio spurio re
liquerit vel cōcesserit aliqd acqritur descendentib⁹ seu quibusdā agna
tis ibi enumeratis ⁊ illis nō extātib⁹ acqritur fisco: ⁊ vult tex. hoc ha/
bere locū etiā si pater ibi reliquerit seu cōcesserit eis vt filijs legitimis
ecce ergo ꝙ q̄ꝫuis pater voluerit fraudē legi facere celādo spurietatē
⁊ appellādo eos legitimos tñ nō magis ꝓpter hoc applicat̄ fisco imo
ſm doc. cōiter ibi ⁊ in alijs locis supius allegatis qñ ille talis spuri⁹
esset natus ex persona nō cōstituta ī dignitate tūc etiā nō extātib⁹ il/
lis agnatis enumeratis ī. d. l. j. adhuc nō applicaret̄ fisco. ¶ Posset
etiā dici ꝙ in dubio p̄sumat̄ testatorē nō clā reliqsse dictis Guilielmo
et Nicolao q̄2 ī dubio p̄sumitur testator putasse ipos esse tales quales
eos denoīauit. vt no. gl. Bar. ⁊ oēs ī. l. nemo. §. qui frater. ff. de here.
insti. ⁊ Bar. in. l. neq̄ꝫ. C. de testa. quo casu etiā si non esset spuri⁹, dire
cto institutus sed alius capax esset expresse grauat⁹ de restituēdo spu
rio nō applicatur fisco. vt no. doc. in. d. l. hereditas. ⁊ ī. d. l. fi. ff. de his
qui. vt indi. cū cōcordā. s̄. alleg. Tutiora tñ puto superiora fundamē
ta q̄ firmiter puto esse verissima. ¶ Ex quib⁹ apparet esse respōsum
ad ea que fuerūt allegata ī ꝯtrium q̄2 illa ꝓcedunt qñ heres capax ta/
cite accōmodasset fidem testatori de restituēdo id qđ clam esset iure
legati vel fideicōmissi relictū spurio seu incapaci vt ꝓbaui. nec obstāt
notata p gl. in. d. l. hereditas. q̄2 illa est cōiter reprobata vt superius
dixi. Ex quibus concludo ꝙ dicta hereditas nō est fisco acquisita sed
deuenire debet ad prefatos agnatos.

¶ Summarium super consilio. cciij.

1 ☞ Quādo dicatur flumen publicum ⁊ quando priuatum. 2. 6.
3 De iure cōmuni ex flumine publico nō nauigabili licitum est aquam
ducere. nu. 10.
4 Inferior necesse habet vti potestate ordinaria. nu. 5.
7 In aquis ⁊ earū cōmoditatibus standum est antiquitati.
8 Usus temporis cuius memoria non stat in cōtrarium habet vim cō
cessionis ⁊ priuilegij.
9 Seruari debet illud qđ iure feudi a principe concessum. est. 14. 15.
11 Nemo potest in rem alterius aliquid mittere vel facere. nu. 13.
12 Bona fides presumitur ex longo tempore.
16 Quando non precedit aliquis contractus de cuius natura sit ꝙ ego
tenear tibi ad id quod mihi non nocet ⁊ tibi prodest. ego non teneor
facere id quod mihi non nocent ⁊ tibi prodest.
17 Quando lucrum estiam radicatum iudicatur idem ꝙ de damno.

¶ Consilium. cciij.

¶ Si habeo molendinū īfra alius vult cōstruere molēdinum supra
ad mei preiudicium an ⁊ quando possit.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. Perspectis his que ī themate supra
scripto narrant̄ ⁊ his que copiose scripta ⁊ allegata
sunt p eximiū dn̄m. s̄. consulentē iādudū discipulum
meum ⁊ tanq̄ꝫ fratrē dilectissimū pro veritate eruēda
presuppono ꝙ questio de qua per glo. ⁊ doc. in. l. si manifeste. C. de ser
uitu. ⁊ aqua. ⁊ in. l. si quis ex argētarijs. §. si initium. ff. de edē. ⁊ Spec.
in titu. de causa pos. §. q̄2 vero. versi. quid ergo si aliquis. ⁊ p Bar. in. l.
quominus, §. j. in. j. q. ff. de flu. ⁊ per Andreā de iser. in. c. j. circa secūdā
col. in tit. q̄ sint regal. ⁊ per Bal. in. l. j. in. x. col. C. de sen. que pro eo qđ
inter. ⁊ Bal. in. c. cum ecclesia vulnerata. de elec. ⁊ p Ang. in. l. j. §. idē
ait. ff. ne quid in loco pub. nō est proprie questio nostra q̄2 illa questio
1 tacta in dictis locis procedit † qñ vnus primo edificauit in flumine pu
blico ⁊ secūdus edificauit etiam in eodem flumine publico a parte su/
periori. nam tunc magis communiter cōcluditur si primus licite edifi
cauit ꝙ secundus non potest edificare ⁊ auferre lucrum quod licite pci
pit primus ex publico per. l. ij. §. merito. ff. ne quid ī loco pub. Si autē
flumen esset priuatuꝫ pertinens ad vtrunq̄ꝫ edificantem tunc potest se/
cundus licite edificare in suo ⁊ frui aqua dicti fluminis priuati dum/
modo faciat principaliter vt sibi ꝓsit. ⁊. l. proculus. ff. de dā. ī fec.
2 ¶ † Et dicitur flumen publicum quādo perpetuo fluit: priuatū ve/
ro quando nō omni tempore vt quia in estate nō fluit. l. j. §. j. ⁊. ij. ff. de
flumi. et flumina priuata seu torrentia dicūtur pertinere ad illos qui
prope ab vtraq̄ꝫ parte predia possident q̄2 quilibet intelligitur habe
re ius vsq̄ꝫ ad mediū versus suā ripā si aliter nō apparet ex cui⁹ pre/
dio factus fuerit alueus dicti torrētis. ita magistraliter tradit Bart.
melius q̄ꝫ alibi in tractatu alluuio. circa. viij. col. arg. l. adeo. §. insula.
⁊. §. qđ si toto. ff. de acq. re. do. ⁊ etiā cōcludit Bal. lꝫ nō ita plene ī. c. j.
§. si quis de māso. in tit. de controuer. inuesti. ¶ Sed alius videt̄ esse
casus de quo querit̄ q̄2 quilibet edificat in suo ⁊ tractatur an Petrus
Jacobus possit de dicto canali vel canalibus deriuare aquā ad suum
molēdinū nūc cōstructū postq̄ꝫ dictus Bernabeus iā dudū edificaue
rat per se vel autores suos suum molēdinū ⁊ etiā presupponit̄ eū ha/
bere legitimū titulū in dicto aqueductu: cuius tituli iustitia etiā euidē
3 ter apparet: tum q̄2 † de iure cōi ex flumine publico non nauigabili li
citū est regulariter cuilibet aquā ducere. vt. d. l. quominus. ⁊ istud vi/
detur posse dici flumē publicū quo ad casum nostrum q̄2 presuppo/
nitur ꝙ in illis partibus ⁊ locis vñ aqua ex flumine dicitur id est in
partib⁹ superiorbus flumē tā in estate q̄ꝫ in hyeme fluit ⁊ sic publi/
cū esse dicit̄ vt superius dictū est. ⁊ posito qđ aqua dicti fluminis in/
traret aliqđ flumē nauigabile vt padū tñ hoc nō īpediret qn licuisset
dictis de mā̄fredis ⁊ dicto Bernabeo aquā ex dicto flumine crustie
ducere attēto ꝙ istamet aqua sic educta per hmōi canalia de flumine
crustinci oīno postea reintrat ipꝫ flumē nauigabile padi vt verbo fert̄
ita decidit̄ ex his q̄ notant̄ p Bar. in. d. l. quominus. in vltima oppo/
sitione. ⁊ p Bal. in rub. ff. de rerū di. in. v. col. tñ etiā apparet dictum
Bernabeū habere iustū titulū in dicto aq̄ductu q̄2 a principe habuit
cōcessionē dicti aqueductus per dicta duo canalia cū clausula ꝙ null⁹
sine licentia dicti Bernabei ⁊ fratris sui possit extrahere aquā de di/
cto canali dictorū fratrū de caprariis ⁊ etiā cū clausula ꝙ nullus de/
beat dictos fratres de caprarijs molestare ī dicto aqueductu dicti co/
rū canalis ⁊ ēt in aqueductu canalis dñor de mā̄fredis ꝙ fluit seu de/
riuat in canale dictorū fratrū de caprarijs: vt latius cōtinet̄ in decre/
tis ⁊ cōcessionibus dictorū fratrū de caprarijs. ¶ Et circa hoc breui
ter mihi videtur de iure cōcludēdum ꝙ de iure dicto Petro Jacobo
nō licuerit deriuare aquā canali dictorū de caprarijs ⁊ dicto corū soli
to aqueductu ⁊ diuertere ipsam aquā in aliud canale factū per dictū
Petrū Jacobū q̄ꝫtūcunq̄ꝫ dicta aqua postq̄ꝫ inseruierit molēdino di
cti Petri Jacobi redeat p aliud canale dicti Petri Jacobi ad cana/
le dictorū de manfredis ⁊ de caprarijs ad inseruiēdū molēdino dicto/
rū de caprarijs ac etiā videt̄ mihi cōcludendū ꝙ talis facultas dicto
4 Petro Jacobo cōcedi nō possit p inferiorē a pricipe supremo q † in/
ferior necesse habet vti potestate ordiaria. vt. l. normā. C. de offi. prefe.
pretor. affri. c. fi. ⁊ ibi no. doc. de offi. archipre. c. cū īferior de ma. ⁊ obe.
l. si priuatus. ff. qui ⁊ aquibus. no. glos. in. c. fi. de hereti. lib. vi. ⁊ Joan.
5 an. in. c. fi. de appel. li. vj. in nouella. cum fi. ¶ † Nec etiam possit p su/
premum principem volentem vti ordinaria potestate ⁊ nō plenitudi
ne potestatis quā hꝫ supra ius ⁊ qua plenitudine potestatis nō debet
vti supremus princeps sine causa. vt no. Inn. ⁊ Jo. an. in. c. innotuit.
de elec. ⁊ Ang. in. l. bene a zenone. C. de quadriē. prescri. ⁊ Bal. in. l. ij.
C. de communium rerū alie. sibi enim magis debet cauere imperator
q̄ꝫ alius, vt inquit gl. in. l. penul. ff. de heredi. insti. ⁊ in dubio non pre/
sumitur velle vti plenitudine potestatis. vt no. Inno. ⁊ Joā. an. in. c.
dudum. de deci. ⁊ probatur in. l. ex facto. in princ. ff. de vulg. ⁊ pup. et
in. l. bonorum. ⁊ ibi no. Bal. ⁊ Sali. C. qui admit. ad bo. pos. pñt. et in
6 l. q̄ꝫ q̄ꝫ. ⁊ in. l. in testamento. C. de testa. mili. cū si. ¶ † Et ꝙ dicto Pe/
tro Jacobo hoc nō licuerit probatur q̄2 tale canale dictorū de capra/
rijs dicitur priuatū ⁊ nō publicū adeo ꝙ alteri q̄ꝫ illi cuius est dictū ca
nale nō lꝫ ab illo aquā deriuare etiam si deriuare vellet aquā postq̄ꝫ
exiuisset de molendino illius ad quem pertinebat dictū canale quod
plus est. vt probat Bar. in. d. l. quominus. xxij. q. per. l. in conceden/
do. ff. de aqua plu. arcē. iuncta. d. l. 1. §. fluminum. ff. de flumi. ¶ Secū
7 do † q̄2 in aquis ⁊ earum commoditatibus ⁊ molendinis standum est
antiquitati vt est tex. quem ad hoc ibi ponderat Bal. in. titu. de pace
cōstantie. in verbo sicut ab antiquo. bene facit. l. ij. in princ. ff. de aqua
plu. arcē. sed in themate narrat̄ quod ab antiquo aqua ad vsum dicti
moledini illorum de caprarijs ducebat̄ per dictum eoruꝫ canale ⁊ etiā
per canale illorum de manfredis nunc autem stante aque deriuatione
quam facit dictus Petrus Jacobus non potest aqua fluere per totuꝫ
canale consuetum dictorum de caprarijs ad molendinū eorū: ergo non
8 potuit hoc facere. ¶ † Tertio q̄2 vsus tanti temporis cuius in contra/
rium memoria non existit habet vim concessionis et priuilegij. l. hoc
iure. §. ductus aque. ff. de aqua quotidiana ⁊ esti. l. quisquis. C. de epi/
sco. et clericis. c. super quibusdam, §. preterea. de verborum significa.
xviij. q. vlti. seruitium. Sed in themate affirmatur dictū vsum aque
fuisse a tanto tempore cuius in contrarium memoria non existit. ergo
⁊c. bene facit quod no. Bart. in dicta. l. quominus. in. ij. q. ¶ Quarto
quia apparet de expressa cōcessione facta a principe in feudum dictis
de caprarijs de dicto aqueductu cum clausula quod nullus sine eorū

licentia possit extrahere aquam de dicto canali vt. s. dixi ergo seruari
9 debet† qđ a principe iure feudi seu cõtractus concessum est. c. j. de pb.
c. j. de natu. feu. nec per eũ põt reuocari; vt ibi p Bal. ⁊ p eundem in. l.
qui se patris in. x. col. C. vnde liber. ⁊ in. l. j. in prin. ff. de cõsti. pn. ⁊ no.
doct. in. l. digna vox. C. de legi. ⁊ in. c. nouit. de iudi. cum suis cõcordã.
10 ¶ † Quinto qꝛ in themate presupponitur ꝙ si dicta aqua modo pre-
dicto deriuetur ⁊ ducat̃ per dictũ Petrũ Jacobum incõmodat̃ vsus
dicte aque dictis de caprarijs cõtra id qđ hactenus ab eis seruari cõ-
sueuit ⁊ maxime quo ad irrigationẽ terrarũ suarũ quas quidẽ illi qui
habent ius a que ducẽde per canale suum ad molendinum vt sunt di-
cti de caprarijs irrigare possunt deriuãdo aquã de canali suo saltẽ qñ
non fit ad emulationẽ seu iacturã publicã puta ciuitatis que infra ha-
beret molendina ad q̃ cõsueuit illa aqua transire. vt notabiliter tradi-
tur per Bal. in. c. cum omnes. in. ix. col. de constit. quia donec aqua est
in suo canali censetur sua cũ ille dicat̃ priuatus locus: vt pbat Bar. in
d. xij. q. bene facit qđ no. Jaco. but. ⁊ Bal. in. l. aquã. in fi. post gl. C. de
serui. ⁊ aqua. ⁊ ꝙ potuerint dicti de caprarijs vti dicta aqua ad irrigã
dum deriuando eam de suo canali ⁊ faciendo eã redire postea ad suum
molendinum bene probat̃ in. l. j. §. illud labeo. ff. de aqua quoti. ⁊ esti.
⁊ p id qđ no. Bart. in. d. l. quominus. in. xiiij. q. tamen ẽm Bal. in. d. c.
cũ omnes. ad damnum publice vtilitatis nõ posset. allegat. l. opus. ff.
de oper. publi. ⁊ ꝙ impediatur commoditas ⁊ vsus dictorũ de capra-
rijs circa dictã aquã facile deprehẽdi potest qꝛ propter canale cõstru
ctum nouiter a Petro Jacobo non potest aqua decurrere ⁊ fluere a
summo vsq; ad imũ canalis de caprarijs vt facere solebat ⁊ sic impe-
diuntur dicti de caprarijs irrigare illas terras q̃ erant iuxta illam infi
mam partem sui canalis per quã nunc nõ põt fluere aqua impediente
11 canali dicti Petri Jacobi. ¶ † Sexto qꝛ prefatus illustris dñs locũ
tenens non potuit de iure concedere Petro Jacobo facultatẽ immit-
tendi canale suum nouiter cõstructum in canale dictorum de caprarijs
⁊ seu possessum per eos ⁊ autores eorũ habentiũ dictũ molendinum
cũ potestate irrumpendi canale predictorũ de caprarijs ⁊ faciẽdi trã-
sire canale dicti Petri Jacobi per transuersum canalis dictorũ de ca
prarijs qꝛ nemo potest in rẽ alteri⁹ aliqd immittere vel facere. l. quẽ-
admodũ. §. si protectum. ff. ad leg. aquil. cum concord. ibi allegatis in
gl. ⁊ in ꝓposito nota. etiã doc. maxime Bal. in. d. l. aquã. Et inferior a
principe nõ potest ius meum seu mihi acquisitũ mihi auferre ⁊ alte-
ri concedere. d. l. si priuatus. ⁊ l. toties. ff. de pollicitatio. ⁊ licet supre-
mus princeps hoc possit facere cũ causa. iuxta ea q̃ habẽtur in. l. itẽ si
verberatũ. ff. de rei vẽdi. ⁊ in. l. lucius. ff. de euic. ⁊ not. plene in. l. fi. C. si
cõtra ius. ⁊ in. l. j. ff. de cõsti. prin. ⁊ in. c. que in ecclesiarũ. de cõstit. ⁊ in
tali supremo principe superiorẽ nõ recognoscẽte presumitur causa. vt
no. Cy. in. l. rescripta. C. de precibus imper. off. ⁊ Jaco. but. in. d. l. fi. C.
si cõtra ius. ⁊ notãt canoniste in. d. c. que in ecclesiarũ. ⁊ Ant. de but. in
c. constitutus. de reli. domi. ⁊ in. c. cum inter. p. de renun. ⁊ Abb. in. c. cũ
olim. de re iudi. ⁊ in. c. sicut. de jureiur. tñ hoc allegari nõ potest in pro-
posito nostro qꝛ loquimur de cõcessione facta Petro Jacobo tantũ
per illustrẽ dñm locũ tenentẽ ⁊ istud videt̃ satis efficax fundamẽtum
⁊ tanto magis qꝛ si bene inspiciant̃ verba concessionis facte dictis de
caprarijs ab agente nomine principis non habuerũt a principe dictũ
canale nunc irruptũ p dictũ Petrũ Jacobũ sed solũ fuerunt inuestiti
de ipsa aqua veniente ex flumine crustinci ⁊ in ipsa cõfessione expresse
affirmatur ꝙ ipsum canale fuit ↄstructũ ab ipsis de caprarijs attenta
diuturnitate temporis qua fuerunt dicti de caprarijs in possessione di
12 cti canalis possent † allegare prescriptionẽ canalis. i. soli ⁊ ꝑsumeretur
bona fides ex longo tpe. iuxta no. p Inno. ⁊ alios in. c. ij. de resti. in in-
teg. ⁊ per Bar. in. l. fi. C. vnde vi. ⁊ in. l. celsus. ff. de vsucap. ⁊ Jo. and.
in addi. Spe. in tit. de teste. §. nũc videndũ in prima additione magna
13 versi. itẽ opponũt. Et tale † ius p ꝑscriptionẽ acquisitũ non posset su-
perior auferre. vt patet ex predictis ⁊ specifice not. Bal. i. l. imperium
14 in. v. col. ff. de iuris. om. iud. ¶ † Septimo nõ potuit hoc cõcedi qꝛ cũ
per principẽ fuerit cõcessum dictis de caprarijs ꝙ nullus possit sine
eorũ licentia ⁊ sub pena deriuare aquas de dictis canalibus non po-
tuit locũtenens dicti principis contrarium disponere nisi superuenis-
set aliqua iusta causa q̃ tempore cõcessionis facte dictis de caprarijs
nõ suberat vel cognita nõ erat vt est text. bene no. in. l. si hominem. ff.
man. ⁊ not. Bar. in. l. ambitiosa. in. iiij. col. ff. de decre. ab ordi. fac. et
nulla allegatur in themate iusta cã superueniens quinimo ⁊ si ipse-
met superior qui dictis de caprarijs concessit fecisset dicto Petro se-
cundã concessionem semper intelligeretur in secunda concessione esse
reseruato iura ⁊ cõmoditates ei⁹ cui prima cõcessio facta est. vt inquit
Bal. in titu. de pace constã. in antepe. charta. in ver. successorũ meor
vbi dixit quod si princeps concessit alicui beneficium prior in tempo-
re potior erit in iure. l. in concedendo. ff. de aqua plu. arcen. ⁊ hoc dicit
facere ad cõcessiones de aquis publicis vt semper videantur reserua-
ta iura ⁊ cõmoditates eius cui prima cõcessio facta est ⁊ tanto magis
in casu nostro in quo nulla fuit facta mentio per Petrum Jacobum
in supplicatione porrecta illustri locũ tenenti de cõcessionibus factis
dictis de caprarijs ⁊ sic sua impetratio dicitur surreptitia ⁊ ideo non
valet vt in. c. veniens. de prescrip. c. cum ordinem. de rescrip. l. decurio
nibus. ⁊ ibi no. gl. C. de silentiarijs. li. xij. l. si qua loca. C. de fun. ⁊ sal.
15 rei domi. li. xi. cũ simi. ⁊ per hec apparet † responsum multiplex si obij
ceretur quod ista aqua potest sufficere vtriq; ⁊ quod propterea supe-
rior potest Petro Jacobo concedere iuxta id quod habetur in. l. lu-
cio. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ no. p gl. ⁊ doct. in. d. l. aquam. ⁊ in. d. l. in
concedendo. ⁊ per Bar. in. d. l. quominus. in. v. q. in fi. ⁊ Bald. in. l. si
plures. in. j. col. C. de condi. inser. qꝛ illud est verum quando concessio
secunda non noceret ei cui facta esset prima seu nõ minueret vsum pri-
mi alias non. l. per quem locum. ⁊ ibi not. ff. de seruitu. rusti. prediorũ
⁊ no. glo. ⁊ docto. in dicta. l. aquam. ⁊ docto. in. d. l. in concedendo. per
illũ tex. sed in proposito si Petrus Jacobus vigore cõcessionis sibi
facte remoueat ⁊ distrahat aquam a solito cursu per canale dictorum
de caprarijs immutatur concessio facta dictis de caprarijs que erant
quod aqua duceretur per dictum eorum canale nũc autem minueretur
⁊ immutaretur vsus dictorum de caprarijs quibus cõmodius est qđ
trãseat aqua per solitum cursum vt deductum est. s. ¶ Aliter etiam
responderi potest qꝛ intentio principis concedentis dictis de capra-
rijs fuit quod nullus alius posset deriuare aquam de dicto canali pre
ter voluntatẽ dictorum de caprarijs vt ex decretis eorum aperte colli-
gitur ergo si dictus Petrus Jacobus deriuaret contra voluntatem
eorum minueretur concessio eis facta. ¶ Ac etiam responsio patet ex
eo qꝛ in dicto canali ꝑdictorum de caprarijs ipsi de caprarijs non ha-
bent titulũ ⁊ causam a principe sed in aqua: vt dixi. s. ergo nullo mo
do potest de iure preiudicari eis in dicto suo canali ⁊ concedi Petro
16 Jacobo potestas illud irrũpendi. ⁊ trãsuersandi. ¶ † Et per hec etiã
apparet respõsum si obijceret̃ quod illi de caprarijs acquiescere de-
bent vt fiat id quod eis nõ nocet ⁊ Petro Jacobo prodest. l. ij. §. idem
varus. ff. de aqua plu. arcen. cum similibus: qꝛ imo eis nocet vt dictum
est: quinimo quando non precedat aliquis contractus de cuius natu
ra sit quod ego tenear tibi ad id qđ mihi non nocet ⁊ tibi prodest ego
non teneor facere id quod mihi non nocet ⁊ tibi prodest. l. nec credito
ris. C. de noua. l. fi. ff. de vsu ⁊ habi. ⁊ not. Bar. in. l. ij. in prin. ff. solu
to matri. sed in casu nostro nullus huiusmodi contractus precedit
inter Petrũ Jacobum ⁊ dictos de caprarijs ergo illi de caprarijs
ad hoc non tenentur. ¶ Per hoc etiam patet responsum si obijcere-
tur quod dictus Bernabeus de caprarijs non potest pretendere in-
teresse nisi lucri cessantis qꝛ respondeo quod imo tractatur de inter-
esse ratione damni quia irrumpitur ⁊ transuersatur canale dictorum
de caprarijs ⁊ per eos ⁊ autores suos factũ seu ab antiquo possessum
quod fieri nõ potuit vt dictum est. ¶ Preterea sola ratio talis lucri
cessantis dicitur in proposito esse probabile interesse ad impediendũ
dictum Petrum Jacobum. vt. l. ij. §. merito. ff. ne quid in loco publi.
⁊ patet ex not. per Bar. in. d. l. quominus. in. j. q. ¶ Deniq; de lucro
17 cessante † quando erat iam acquisitum ⁊ radicatum iudicatur prout
de dãno. vt not. gl. in. l. j. §. si quis autem propter. ff. de itinere actuq;
priua. ⁊ in. l. que fideicõmissum. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. si cũ dotem. §. eo aũt
tempore. ff. solu. mat. in gl. j. dum respondet ad. l. huiusmodi. §. qui sti
chum. de leg. j. ⁊ Cy. ⁊ Bal. i. l. cũ te spõse. C. de dona. ante nup. ⁊ Jo.
de imo. in. l. ꝓculis. ff. de dam. infec. ¶ Ex his etiã patet responsio si
diceretur qđ princeps nunq̃ ita intelligatur se artare quod non possit
quam velit cõcessionem facere qꝛ responsum est. s. multipliciter in. iiij.
v. vj. ⁊. vij. fundamentis. Ex quibus concludo dictam cõcessionẽ Pe
tro Jacobo fieri nõ debere ⁊ eidem Petro Jacobo contra dictos de
caprarijs non suffragari.

¶ Summarium super consilio. cciiij.

1 In legato domus an cõprehendat̃ hypotheca. ⁊ nu. 2. 6. ⁊. 9.
3 Si est legata domus venit etiam domicula parua.
4 Qui legat domum non videtur legare ortum.
5 Quando vendo domum ⁊ aliam retineo videor vendidisse claustrum vel locum discoopertum.
7 In legato debet fieri lata interpretatio.
8 Quãdo est factũ legatum domus cũ omnibus massaritijs.
10 Presumitur tanta charitas ad filiũ consobrini q̃ta ad consobrinum.
11 Proemium attenditur vt habeatur dispositio. ⁊ nu. 12.
13 Ex vna dispositione testatoris datur interpretatio ad aliam.
14 Per relictum pie cause fauetur anime testatoris.
15 Tacita pupillaris excludit matrem pupilli.
16 Presumitur testatorẽ magis diligere fauorem anime sue q̃ alterius vtilitatem.
17 In dubio pro parte rei pronuntiandum est.
18 Substitutio fideicõmissaria recipit interpretationem ab ipsa institutione.
19 Relatiuum debet restringere antecedens suum.
20 Per legatum generis nõ videtur derogatum legato speciali.
21 Quando diuersis fit legatum non videtur per legatum factũ secundo adimi legatum factum primo.

¶ Consilium. cciiij.

¶ De legato domus an cõprehendat apothecã ⁊ si in testamẽto lega-
uit sine apotheca domum vxori ⁊ alteri apothecam postea in codici
lis legat simpliciter domum vxori videat̃ etiam legare ei apothecam
illi annexam ⁊ adimere alteri.

¶ Redemptoris

REdēptoris nostri inuocato suffragio. Perspectis verbis testamenti et codicillorum dicti Petri boni et attentis his de quibus in themate fit mentio puto de iure cōcludēdū omissis nō necessariis sub dicto legato domus relicte in codicillis dicte dn̄e Alteflori cōprehendi dictam apothecam vt connexam et vnicam sub vno corpore eiusdem domus vt ostendunt verba testamēti. Moueor principaliter quia in codicillis testator simpliciter dixit q legabat dicte dn̄e Alteflori domum ipsius Petri boni in qua idē Petrus bonus habitabat et solitus est habitare cū oībus masaritiis
1 et oriuiliis in ea existentibus etc. Quod aūt in legato† domus debeat cōprehendi apotheca etiā qn̄ de habitatione facta est aliqua mentio probat in.l. olympico. in prin. cū gl. in vb. legatū.ff. de serui. vrba. pd.
2 vbi etiam qn̄† nō legat domū quo ad ꝓprietatē sed quo ad habitationem tn̄ venit ortus et cenaculū si ad ortū et cenaculū p domū aditus habebatur vnde si ad dictā apothecā habebatur aditus p domū vt in themate cōtinet ibi videret ꝓbari qd cōprehenderet in legato. vnde dicit ibi Bald. q si marit⁹ legat vxori domum ad habitationē venit
3 ortus accessorius domui. ¶ †Ad idē tex. in.l. prediis.§. balneas. et.§. fi. de lega. iii. vbi si legata est domus venit etiā domūcula parua illi iuncta si vno pretio fuit cōparata: et testator ipse sub appellatione domus magne de tota seu de vtraq disponebat ꝓut in ꝓposito nostro videtur q accipiebat testator qui in legato facto Bartolomeo in testamento accipit apothecam pro parte ante domus quā inhabitabat et etiā in themate ꝓsupponit q vno pretio domus et apotheca computata fuerunt. et dicit Jaco. de are. et Barto. in. d.l. pdiis.§. balneas qd si consuetudo est q maior natu habeat domū principaliorē habebit etiā oīa appenditia damus. ¶ Ad idē tex. in.l. creditor.§. ante domum.ff. de act. emp. vbi in venditione domus veniūt ea q domui con
4 iuncta sunt. ¶ †Ad idē qd no. Jo. an. in. c. raynutius. de testa. naz ex eo qd ibi dicitur in text. domū et ortū relinques ꝓbat q qui legat domum nō videtur legare ortum. et dicit ibi Jo. and. q illud est verum nisi ortus esset illi cōtiguus per. d.l. prediis. sicut ergo ibi ɔtiguitas operatur q cedat legato vbi al's nō cederet ita esse debet in ꝓposito bene facit qd not. gl. xii. q. ii. c. si. et qd ibi Archi. vbi notat q qui dat domū vel aliā rē videtur dare ea q annexa sunt: per iura q ibi allegantur in fina. glo. ꝓ quo etiā Archi. ibi allegat.l. si quādo. C. de bo. vacan. lib. x. bene facit.l. iulianus.§. edibus. cū sequētibus legibus que secum cōtinuant.ff. de actio. empt. ¶ Ad idē qd habetur in.l. qd conclaui. cū ibi not. in gl. ii. et fin.ff. de dāno infec. ex qua colligit ibi Bar.
5 q† si vendo vnā domum et aliā retineo videor vendidisse conclaue seu claustrū vel locū discoᵱtū quod erat cōmune illarū edium vt sic ad emptorem spectet dimidia illius loci adherētis domui quā sibi ven
6 didi. ¶ †Expssius decidere videt casum nostruz Pe. de ancha. in cōsil. cclxxxiii. al's. cclxxxviii., incip. in christi noīe amē. super pluribus articulis etc. vbi ɔsuluit q cum quidā Petrus bonus donasset simpliciter domum cuidā Jacobo sub conditione si decederet ipse Petrus bonus sine liberis q in dicta donatione cōprehendat apotheca specialiter que erat subtus domū pdictā si apotheca eadē contiguatione muro et fundamēto tegebat et eadē emptiōe fuerat acquisita dom⁹ et apotheca et testator vsus erat cōiter domo et apotheca. allegat. d.l. prediis. et qd ibi doc. et. d.l. qd cōclaue. et. d.l. creditor.§. antepenult. ¶ Accedit ꝫm eū qz apotheca et domus erāt sub iisdē finib⁹ arg. eorum q tradunt p Inno. in. c. cū ad sedē. de restitu. spo. et presertim hoc ꝫm eū sibi locū vendicare debet in donatione in quā faciēda est larga interpretatio. c. cū dilecti. de dona. et eadē rōne pcedere debet hoc in ca
7 su nostro. s. in legato† qd est donatio et late interpretandū.l. legatū.ff. de leg. ii.l. incesti.ff. de reg. iur. ¶ Et posito q dicta apotheca nō habuisset aditū intrinsecus p domū esset respondendū ad dictū.§. balneas. vbi distinguit an habeant aditū similia beneficia intrinsecus p domū vel non qz ille tex. pcedit in additamētis q aliqn̄ fuerūt seorsuz a domo. aliud est in istis apothecis q sunt intra parietes dom⁹ quia tunc nō curabim⁹ an habeat aditū aliūde: vt p glo. fi. in. d.l. quod conclaue. quam sequit ibi Dy. Ang. et moder. ¶ Corroborant pdicta per id qd habetur in.l. seie.§. tyranne.ff. de fun. instru. vbi p illū tex. dicit Bart. q lz sit aliqua separatio tn̄ in legato alicuius rei venit qcqd sub vno noīe illi⁹ rei nuncupat sed dicta apotheca nūcupabatur a te
8 statore sub vno noīe. s. dom⁹ vt ptz in testō circa legatū relictum Bartholomeo ergo etc. ¶ †Accedit etiā ad confirmationē predictorū q testator in codicillis dixit se legare domū cū omnibus masaritiis et oriuiliis in ea existētib⁹ et q extabunt tpe mortis vn̄ si appareret vt sentire videtur dn̄s aduocatus dicte dn̄e q i domo testatoris erāt solum masaritie et nō ea q dicerent oriuilia saltē ꝫm vsum loquēdi testatoris vel ꝫm cōem vsum loquēdi in loco. que qdē oriuilia solum erāt in apotheca in qua erāt oriuilia seu instrā spectantia ad artificium testatoris satis euidēter cōprehenderetur testatorē p hoc voluisse sub legato domus comprehēdere illā partem vel accessionē domus in qua parte habebat oriuilia posito q al's nō debuisset comprehendi dicta pars vel accessio. arg.l. fundus qui locatus.ff. de fun. instru.l. e. et eius quod voluit gl. no. in.l. pediculis.§. item eum quereretur. in verbo nō debe
8 ri.ff. de auro et arg. leg. et cū† istud vocabulum oriuilia non sit nomen iuris sz nomen qd pendet ex vsu loquendi ideo recipit limitationem et itellectū ab vsu loquendi cōmuni seu ipsius codicillantis si de eo apparet vt dicunt doc. nostri in legato facto de podere qd non est nomen iuris. vt no. Bar. in.l.i.ff. de reb. dubiis. in fi. et Bal. et moder. in.l. in legatis. C. de legatis. ad hoc.l. labeo.ff. de suppel. leg.l. legatis seruis.§. fi.l. numis. et.l. librorū.§. quod tn̄ cassius.ff. de leg. iii.l. si seru⁹ pluriū.§. fi.ff. de leg. i. nec etiam appellatione massariarum cōprehēduntur ea que ad certū genus artificii pertinent.l. suppellectilis.ff. de suppel. lega. iunctis notatis per Bar. in.l.i. eo. titu. et Bal. in. d.l. in legatis.
9 ¶ †Iuuātur etiā predicta qz testator in testamento quando legauit vxori domum excepit expresse dictam apothecam quaz in precedenti parte testamenti Bartholomeo legauerat vidēs testator q illam apothecam habebat ꝓ parte domus vnde si quando codicillos condidit in quibus simpliciter domū dicte domine reliquit voluisset legatum illud factum in codicillis intelligi cū illa exceptione quam expresserat in legato domus facto eidem mulieri in testamento id cōsimiliter dixisset et excepisset quemadmodum in testamento fecerat. et sic succedit illud qd dicit tex. in. c. inter corporalia. de trāsla. prelatorū. ibi duz litera dicit vnde si circa translationez idem fieri voluisset quod de cessione dixerat. et de translatione poterat expressisse. facit.l.i.§. si autez ad deficientis. C. de cadu. tol. et in. c. ad audientiam. de deci. ideo legando in codicillis simpliciter domum videtur sensisse de tota.l. si defensor.§. qui interrogatus.ff. de interrog. act.l. si in rem. cum gl.ff. de rei vendi.l. legatis vxori. et ibi Bar.ff. de leg. ii. et.l. hoc legatum.ff. de lega. iii. ¶ Nec mirādum si testator in codicillis videatur ademisse legatum apothece qz tempore codicillorū testator sciebat Bartholo
10 meum pdictū eius cōsobrinū esse mortuū et q̄uis† superesset aliqs filius ex dicto Bartholomeo: tamen iura presumunt quod tanta habeatur charitas et affectio ad filiū dicti Bartholomei ɔsobrini q̄ta habet ad consobrinum. vt probatur in.l. cum ita.§. in fideicommisso.ff. de leg. ii. et in.l. fi. C. de verb. signi. et.l. heredes mei.§. fi. cum. fi.ff. ad trebel. et hoc esse verum colligitur euidenter qz testator in testamento disposuerat quod post mortē vxoris sue domus quam vxori legauerat perueniret ad dictū Bartholomeū cui apothecam reliquerat: sz in codicillis dictus codicillās mortuo iam Bartholomeo superstite filio disposuit testator quod i casu quo dicta eius vxor nuberet vl' decederet dicta dom⁹ perueniret ad consortium sancte Marthe non au
11 tem ad filiū vel filios dicti Bartholomei. ¶ †Preterea codicillans in prefatione codicillorum asseruit se velle addere et mutare aliqua codicillando et ad prefationes et proemiū recurrimus vt habeamus voluntatem disponētis.l.i. in prin. et ibi not. Bart.ff. ad macedo.l. fi. et ibi Bar.ff. de here. insti. et in.l. cum hi. in prin.ff. de trāsac. plene per Bar. in.l. ambitiosa.ff. de decre. ab ordi. fac. et declarat Bal. i prima constitutione codicis.§. quibus. et in.l.i. in princi.ff. de orig. iur. et in.l.
12 intestato in fi.ff. de legiti. tuto. et clausula† proemialis refertur ad omnia.l. regula.§. penul. ver. nam initium.ff. de iur. et fac. igno. quem ad hoc ponderat Bal. in. c. secūdo requiris. de appella. facit.l.i. cum fi. C. de libe. pte. Sed si legatum factum vxori in codicillis q̄tū pertinet ad ipsam domū intelligeretur cū illa reseruatione seu exceptione apothece non fecisset immutationē testator cuius contrariū sue prefationes declarabant. Fortificatur insuper hec conclusio qz videmus intentionē testatoris fuisse q hec apotheca non remaneret perpetuo separata ab ipsa domo ptz qz testator testamento voluit q mortua vel nubēte vxore domus et apotheca essent vnius et eiusdem sed si nos diceremus quod per legatum factum in codicillis de ipsa domo et vxori et cōsortio non intelligeretur adēptum legatū apothece remaneret
13 apotheca separata semp a domo. cum ergo† ex vna dispositione testatoris detur interpretatio ad aliam: vt probatur in.l. vxori.§. fi. scdm intellectum Bar. ibi.ff. de lega. iii. facit.l. si seruus plurium.§. fina.ff. de lega. i. et.l. heredes palam.§. sz si notam.ff. de testa. et.l. vtrum.ff. de peti. here. ¶ Deniq si videam⁹ quod testator eo casu quo Bartholomeus supuixisset vxori testatoris voluit in testamento quod Bartholomeus consobrinus testatoris haberet integram domum cum apotheca eadem ratiōe et maiori coniecturare debemus quod idem testator relinqēdo vxori domum in codicillis et substituendo ei post mortem cōsortium voluerit consortium illam habere integram sicut
14 disposuerat in Bartholomeo attento quod† verisimilius est hic in pia causa q̄ in Bartholomeo quia per relictum pie cause fauetur anime testatoris. xiii. questione. ii. anime defunctorum. et illa causa vt magis ꝓpria et magis priuilegiata pfertur vtilitati aliene.l. sancimus. C. de sacrosanctis eccl. et. c. cum infirmitas. de penitē. et remissio.l. pre
15 ses. C. de seruitu. et aqua. xxiii. q. v. si nō licet. ¶ †Et propter hoc vult nota. Ange. in.l. precibus. C. de impuberum et aliis substi. quod sicut tacita pupillaris excludit matrem pupilli quādo frater pupilli erat vulgariter substitutus expresse a testatore vt not. per glo. et docto. in dicta.l. pcibus. multo magis excludatur mater per tacitam pupillarem quando per vulgarem substitutionem expressam erat substitu
16 ta pia causa quia presumitur †testatorem magis diligere fauorem

anime sue ꝙ alterius vtilitatē: per predicta. ¶ Et ex coniecturis arguitur ꝛ probatur que fuerit voluntas testatoris. l. licet imperator. ff. de leg. i. l. si qs locuples. ff. de manu. test. l. j. ff. si tabule testamē. exta. l.
17 titius. §. j. ff. de libe. ꝛ posthu. ¶ † Rursus dato ꝙ diceremus causam non esse ex toto euidentem ꝛ clarā sed esse aliquo modo dubiam nonne debet pronuntiari pro ista parte: certe sic: tū qꝛ in dubio pro parte rei pronuntiādū est. c. ex literis. de pba. ꝛ in. c. cū sint partiū. de regu. iur. in. vj. tū etiā qꝛ hoc nō fauet pie ꝛ fauorabili pro qua in dubio pronūtiādū est. l. sunt persone. ff. de relig. ꝛ sump. fune. l. antepe. ff. de manu. l. ambiguis. ff. de iure do. ꝛ certe ex pluribus coniecturis de quibus dictum est mihi persuadeo hanc omnino fuisse mentem codicillantis. ¶ Nec predicte cōclusioni obstat si in ɔ̄triū adduceret̄ tex. in. l. iij. ff. de fun. instr. leg. vbi si testator in testō dixit lego fundū instructū libertis meis postea in codicillis dixit volo ꝙ liberti qui premorientur partes suas fundi restituant ꝛ in codicillis non dixit fundi instructi vt fecerat in testamento tñ ibi dicit̄ ꝙ liberti ṗdecedentes intelligunt̄ grauati vt restituāt fundū instructū sicut instructus fundus fuerat eis in testō legatus ꝛ sic videret̄ ꝙ eodē mō in ṗposito intelligeret̄ qḋ in codicillis testator intellexit de domo prout in testō disposuerat. s. sine apotheca: qꝛ ad hoc rñdeo ꝙ ratio illius text. vt colligitur ex his que ibi ponunt
18 Bar. ꝛ alij in summario illius legis est qꝛ † in codicillis fuit facta substitutio fideicōmissaria illi cui in testō fuerat legatū vñ ipsa substitutio fideicommissaria recipit interpretationē ab ipsa institutiōe seu principali relicto. l. quot. ff. ad trebel. l. j. C. de impub. ꝛ alijs substi. bene facit tex. in. l. legatū. ff. de adimē. leg. ꝛ. l. caio. in prin. ff. de ali. ꝛ ciba. leg. vñ dicimus talia sunt subiecta qualia predicata demōstrāt. vt. d. l. iij. ꝛ. l. quoties. C. fami. erci. cū similibus. non aūt in casu dicte. l. iij. fuit aliter seu per alia verba factū legatū in codicillis eidē legatario ꝙ factū fuerit in testamēto. in casu autē nostro aliter legauit testator in codicillis vxori ꝙ fecerit in testamēto attēta exceptione facta in testamento que non fuit facta in codicillis. Item concurrunt in casu nostro plures coniecture tendentes ad conclusionem. s. factā que nō concurrunt in casu. d. l. iij. ¶ Non obstat etiam si diceretur ꝙ in codicillis testator dixit se relinquere vxori domū in qua idē codicillās inhabitat ꝛ solitus est habitare. ꝛ sic videtur noluisse comprehēdere apothecam in qua non habitauit. l. lex cornelia. §. si tamen. ff. de iniurijs ꝛ. l. itē apud. §. conuitiū. cum ibi no. per Bar. ff. de iniur. ꝛ. l. j. post prin. ff. de lib. agnoscen. quia
19 respondeo † ꝙ dato quod legetur domus in qua testator inhabitat et sic relatiuum debeat restringere antecedēs suum. l. a filio. §. testator. ꝛ §. fi. ff. de ali. ꝛ cib. leg. tamen dico ꝙ hoc non obstat qꝛ fateor quod relatiuum facit vt intelligatur legata illa domus in qua testator inhabitabat ꝛ nō videatur sensisse de alia sed de illa tñ non per hoc sequitur ꝙ non debeat intelligi legata tota domus cui⁹ pars erat ipa apotheca etiā inspecta appellatione testatoris vt ptꝫ in legato facto Bartholomeo in quo testator dixit quod legabat Bartholomeo partem anteriorem domus quā inhabitabat testator scꝫ stationem ꝛc. facit. d. l. olympico. l. vxori. in prin. cum ibi no. per Bar. ff. de leg. iij. nō enim in codicillis testator dixit se legare partem sed domū ꝛ cōsequenter totam. d. l. legatis. cum alijs. s. alleg. ergo venit apotheca quam testator habebat pro parte domus predicte vt clare dictant verba eius in testamento circa legatū factū Bartholomeo ꝛ etiā circa legatū factū in testamento vxori cum exceptione apothece. exceptio enim debet esse de regula. ꝛ illā declarat. l. in his. cū ibi no. ff. de leg. l. nā qḋ liquide. §.
20 fi. ff. de penu leg. l. quesitū. §. deniqꝫ. ff. de fundo instru. ¶ † Nō obstat etiam si dicatur ꝙ quādo testator legat vni genus alteri speciem non videtur per legatuꝫ generis derogare legato speciei. l. vxorēꝫ. §. felicissimo. ff. de leg. iij. ꝛ. l. seruis vrbanis. §. fi. eo. titu. ꝛ. l. alimenta. §. basili
21 ce. ff. de ali. ꝛ cib. lega. ꝛ etiam † quando diuersis sit legatum non videt̄ per legatum factum secūdo adimi legatum factum primo nisi secūdo legetur facta ɔ̄memoratione legati facti primo. l. sicut. ꝛ quod ibi not. ff. de adi. leg. l. si pluribus. ff. de leg. i. ꝛ notatur maxime per Cy. Bal. Ang. ꝛ Sali. in. l. si fortidianum. C. de leg. qꝛ respondetur ꝛ primo dico quod hic non sumus in legato generis ꝛ speciei sed in legato totius ꝛ in legato partis integralis. vt declarat Bart. in. l. qui vsumfructum ff. de verb. oblig. in versi. vltimo pro declaratione ꝛc. ꝛ in. l. re coniūcti ff. de lega. iii. in. iiij. col. in versi. quarto dubitatur qd si vni legaui totum ꝛc. vnde sicut dicit Bar. in. d. l. re coniuncti. licet quādo vni legata fuit pars postea alteri totum non videatur quod in dubio testator voluerit facere totalem ademptionē primo. l. meuio. in prin. ff. de leg. ij. ꝛ no. in. l. cum questio. C. de leg. tamen hoc intelligitur nisi aliud de mēte testatoris appareat sicut etiam quādo testator legat vni primo rem ꝛ alteri secundo eandem rem non videtur in dubio adimere primo. d. l. si pluribus tamen fallit nisi leget secundo cum cōmemoratione primi legati. dicta. l. sicut. secunduꝫ Dy. ꝛ ibi Cy. in. d. l. si fortidianum quod videtur verum saltem quādo legauit secundo sine dictione cōiunctiua: vt declarat Bald. Ange. ꝛ Sali. in. d. l. si fortidianum: prout fuit in casu nostro in quo sine dictione cōiunctiua legatur secundo in codicillis vxori cui videtur legasse habita cōmemoratione primi legati: vt ptꝫ ex prefatiōe facta in codicillis de qua dixi. s. ¶ Uel etiā ſm Pau. de ca. in. d. l. si fortidianū. aut vni legatur primo ꝛ alij legat̄ secundo in eadē vltima voluntate ꝛ tunc procedit id quod not. glos. ꝛ Bar. in. d. l. sicut. de adi. leg. quod non videat̄ facta ademptio qꝛ non est verisimile ꝙ voluerit testator incontinenti se corrigere. arg. l. nam ad ea. de cōdi. ꝛ demon. aut in alia voluntate ꝛ ex interuallo vt qꝛ vni legauit in testō ꝛ alteri in codicillis postea factis ꝛ tunc procedit opi. Dy. in. d. l. sicut. vt videatur ademisse marie ſm Pau. de ca. qñ subest aliqua cā presumēdi mutatā fuisse volūtatē. ꝛ ita est proprie casus noster. psertim cum subsit causa mutate volūtatis. s. mors Bartholomei quē videm⁹ fuisse magis dilectū a testatore in ṗposito ꝙ eius Bartholomei filium. vt. s. fuit euidenter ostensum. ¶ Subesse etiam videnẗ alie coniecture declarantes mētem testatoris ita fuisse. vt. s. dixi q̄ cōmemoratio cū diuersitate scripture ꝛ alijs cōiecturis. s. dictis non concurrebat in casu dicti. §. felicissimo. cum alijs. s. allega. ¶ Ex quibus omnibus resideo mihi videri volūtatē testatoris fuisse discedere a legato relicto dicto Bartholomeo ꝛ sic in fauorē dicte dñe et dicti consortij esse iudicandum. Alex.

¶ Summarium super consilio. ccv.

1 ☞ Quādo aliqua est suspitio contra aliquē de falsitate literarū dꝫ ordinarius talem in carcere detrudere. ꝛ nu. 2.
3 Originali scripture standum est.
4 Qui falso rescripto vtitur est suspectus de falso nisi doceat de autore.
5 Qñ res furto subtracta reperitur apud aliquem est indicium ꝙ sufficeret ad procedendum contra eum.
6 Legatus de latere hꝫ iurisdictionem in exemptos.
7 Iudex etiam incōpetens potest prouidere suspitioni fuge. ꝛ nu. 8.

¶ Consilium. ccv.

¶ An sit suspitio falsi cōtra eū q habet penes se literas apostolicas vitiatas adeo ꝙ propter hoc possit tanq̄ suspectus capi per legatū de latere dato amplius ꝙ esset exemptus.

Domini redēptoris nostri inuocato suffragio. Ponderatis his que in themate narrantur breuiter sentio reuerendissimum dñm locum tenentem nullo modo excessisse metas seu iniuste quicq̄ egisse presertim ex infrascriptis: ꝛ presuppono
1 † in primis id qḋ habet̄ in. c. in memoria. xix. dist. vbi habetur ꝙ qñ aliqua est suspicio contra aliquē de falsitate literarū apostolicarū debet ordinarius talem in carcerem detrudere aut in aliam custodiam vsqꝫ quo sedē apostolicam certioreꝫ faciat ac expectet quid sedes ipsa statuendum decreuerit. ꝛ similiter tex. in. c. ij. de rescrip. in fi. pudet ꝙ vbi quis literas apostolicas impetrauit q̄ falsi suspitiōe non careant. debet ad sedem apostolicam cū literis ipsis transmitti. ꝛ similiter tex. in. c. super eo. de crimi fal. prouidet retinendum esse illum qui literas apostolicas non carentes suspitione falsi presentauit absqꝫ eo ꝙ aliter constet eū commisisse falsum: istis ita premissis dico prefatū reuerendissimum dñm locū tenentem nihil iniuste cōtra dictum do. Pe. egis
2 se. † Nā dicte litere apostolice reperiebantur abrase in loco substantiali: ꝛ in loco rasure erat denuo facta scriptura ꝛ erant aperte ideo non carebant suspicione falsitatis. c. cum venerabilis. ꝛ ibi no. de relig. domi. ꝛ in. c. licet. de cri. fal. ꝛ in. c. inter dilectos. de fide instru. ꝛ no. in. c. ex literis. eo. ti. ꝛ bona gl. xix. dist. in memoria. quinimo quod essent false constabat qꝛ vt attestantur litere reuerendissimi dñi legati compertum est in ipsa originali scriptura esse hec verba idoneam cautionem: in alijs autem literis vitiatis loco illius dictionis. s. idoneā sunt
3 hec verba quam potes. ꝛ originali scripture † standum est ꝛ ad illam recurrendum vbi dubitatur de fide exempli. l. si quis ex argentarijs. §. pretor. ꝛ. l. veluti. ff. de eden. ꝛ auten. de tabel. §. pe. ꝛ ibi glo. ꝛ. i. c. qm̄ contra. de proba. quam falsitatem etiam aperte affirmabat suo sacramento Jacobus de salicata vt in sua attestatione ꝛ confessione apparet in qua attestatur etiā prefatum do. Pe. sibi primo dedisse dictas literas absqꝫ rasura cum verbo idoneam: ꝛ absqꝫ illis verbis. s. quam potes: ꝛ literas illas dimisisse pfato do. Pe. qui postea ei reddidit vitiatum prout nunc reperitur ꝛ quod sibi videtur ex notitia literarum dicti do. Pe. quam dictus Jacobus habet dicta verba. s. quā potes esse scripta manu prefati do. Pe. Et prefat⁹ do. Pe. etiā postea confessus est dictas literas impetrasse ꝛ cum nō posset obtinere a reuerēdo patre domino secretario quod deleretur illud verbum idoneam: ꝛ loco eius ponerentur illa verba quam potes dimisisse claras literas domino protonotario de albergotis qui postea illas sic vitiatas prefato do. Pe. trāsmisit cōstabatqꝫ prefato dño locū tenenti dictum do. Pe. impetrasse apud suā dominationē ꝛ dominū Uerilliferū iustitie quod facerēt dictas literas obseruari ꝛ pro earū obseruātia mandari dño potestati ꝙ dictum Jacobum captum ad instantiam creditorum de carceribus relaxaret: ꝛ ita ad eius instantiam fuisse commis
4 sum ꝛ mandatū dicto domino potestati. ¶ † Ex quibus inficiari non pōt suspitionem cōtra dictū do. Pe. laborasse. nā vt habetur in. l. maiorem. C. ad leg. cor. de fal. cū ibi no. p glo. ꝛ doc. ꝛ marie per Jaco. but. ille qui falso rescripto vtitur intātum est suspectus de falso commisso circa rescriptū nisi doceat de autore. ꝛ sic suam innocentiam purget. et idem probatur in. l. iubemus. ſm vnam lect. C. de proba. ꝛ no. Archi. in prealleg.

in preallegato.c.in memoriã.igit cũ dictus dñs Pet.cõfessus fuerit dictas literas apostolicas nõ vitiatas habuisse a prefato dño secretario ⁊ eas dimisisse dicto dño ꝓtonotario de albergatis a quo asserit se easdẽ literas postea vitiatas habuisse ac tradidisse dicto Jac. nisi ostẽderit qð a pfato dño ꝓtonotario de albergatis ita vitiatus literas habuerit suspicione nõ caret per predicta ⁊ tãto magis cum ipse institerit apud prefatũ Reuerendissimũ dñm Locum tenentez ⁊ dominum Uexilliferũ vt dicte litere quãuis vitiate seruarentur et propterea mãdari fecerit dño potestati vt eas obseruaret ⁊ cõsequẽter dictis literis vsus esse videatur prout etiã aperti⁹ deponũt duo vel tres testes nup recepti psertim spectabilis ac generosus vir Uirgilius de malnichs ⁊ egregius doctor dñs Flori⁹ de naui qui aperte deponunt prefatuz dñm Pe.dictas literas sic vitiatas presentasse dicto reuerẽdissimo do.Locumte.⁊ Uexillifero iustitie istãdo eas obseruari ⁊ quanta sit presumptio cõtra vtentes dictis falsis literis apostolicis quantaq; sit pena eis per hoc infligenda etiaz si asserue-
5 rint se ignorasse illas esse falsas pz aperte per tex.in.c.ad falsariorũ de crimi.fal.⁊ in.d.l.maiorez.cũ ibi no. ¶ Ad cõfirmationẽ† predictorum faciũt no.per Bar.in.l.si.ff.de questio.in vlti.col.vbi voluit qð qñ res furto subtracta reperitur apð aliquẽ lz aliter nõ cõstet qð ipse eã furto subtraxerit potest istud videri tñ indicium iudici q suf ficeret ad procedẽdũ contra eũ nisi ostendat vnde habuerit.de quo etiã tangit per doc.post gl.in.l.ij.C.de furtis ⁊ no.Cy.Bal.⁊ alij in l.si.ff.de here.instit.pari rõne si scriptura falsificata inuenitur penes aliquẽ nisi ostẽdat vnde habuerit ita falsificatã põt iudex ex hoc sumere indiciũ falsitatis contra eum.igitur ad purgationẽ huius indicij incũbit prefato dño Petro ꝓbare qð dictas literas ita vitiatas habuerit a dicto dño ꝓtonotario de albergatis ꝓut ipse asserit. ¶ Corroborant predicta qr potuit pfatus dñs Locumte.dicta indicia arbitrari grauiora concurrente inspectione vultus ⁊ roboris dicti dñi Pe.tpe quo sup predictis fuit examinatus.vt probat in.l. de miore.§.si plurimũ.⁊ ibi no.Bar.circa.j.col.ff.de questio.⁊ no.ẽt Inno.in.c.qm contra de proba.ad quã faciẽ ⁊ colorẽ dicti dñi Pe. tpe predicto prefat⁹ reuerẽdissimus dñs animaduertit ⁊ ex eis suam opinionẽ ꝯ dictũ dñz.p.magis confirmauit vt ex narratis in thema te pz.accedit ad horũ cõprobationẽ qr qñ indicia dicant sufficiẽtia committitur iudicis arbitrio vt inquit Cy.in.l.fi.C.de questio.⁊ Jo. an.⁊ alij post eũ in.c.cuz in cõtẽplatione.de reg.iur.⁊ Bar.in.d.l.fi. in.ij.col.ff.de questio.cuz si.per id qð habetur in.l.iij.in prin.⁊ in.§. eiusdẽ.ff.de testa.⁊ ex predictis patet nõ oportere discutere an prefatus reuerẽdissimus dñs Locumte.esset iudex cõpetens contra dictum dñm.p.qr quãtũ ad retinendum eũ sub custodia vt certior fieret sanctissimus dñs noster qui demũ deliberare posset quid statuẽ-
6 dum esset proculdubio iurisdictionẽ habuit per ea que habentur in d.c.in memoria.⁊ in.d.c.super eo. ¶ †Et cõfirmari põt qr etiã in exemptos hz regulariter iurisdictionẽ legatus de latere.c.si abbatem. de ele.lib.vj.c.j.de ver.sig.in.vj.no.glo.⁊ doc.in.c.qð trãslationez.de offi.lega.⁊ plene no.Spe.in tit.de legato.§.superest ver.sed nũquid legatus potest suum officiũ in exemptos cũ fi. ¶ Quinimo vbi po-
7 test†subesse suspicio fuge prout est.§.delinquentem.saltem in criminibus grauibus prout est crimen falsitatis literarum apostolicaruz iuxta id qð habetur in.d.c.ad falsariorum.iuncto.d.c.super eo.⁊.d.c. in memoria.põt iudex etiã qui al's esset incõpetẽs capere illũ vt ꝓuideatur periculo fuge ⁊ ne mora expectandi vel adeũdi iudicẽ incõpetentez fit periculũ allatura vt probatur in rõne sui in.l.ait pretor. §.si debitorẽ.ff.que in frau.cre.per quẽ tex.ita cõsuluit Pe.de anch. in cõsi.cxch.incipiente in christi noĩe premittendũ est qð de iure cõ-
8 muni ⁊c.⁊ no.moder.in.l.ij.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ in.l.de pupillo.§. si quis.ff.de oper.no.nũtia. ¶ †Bene facit qð no.Hostiẽ.⁊ doc.i.c. vt fame.de senten.excom.⁊ in.c.cũ non ab homine.de iudi.⁊ Bar.in l.si quis i seruitute in fi.ff.de fur.⁊ Bal.in.c.j.§.si quis vero.de pace iura.fir.dum tenẽt q iudex laicus possit capere clericũ delinquẽtem propter suspicionem fuge vt eũ presentet iudici ecclesiastico ad quẽ spectat iurisdictio ⁊ posset alijs medijs cõprobari sed predicta sufficere arbitror.nõ tñ per predicta intẽdo inferre aut cõcludere dictas presumptiones aut probationes sufficere ad aliquã cõdemnationez contra eum sed solum dico sufficere ad ea que gesta sunt per prefatũ reuerendissimum dñm Locumte.Alex.

¶ Summarium super consilio.ccvj.

1 ☞ An viuente fratre quis possit alienare bona hereditaria vltra legitimam pro satisfaciendo eri alieno.2.3.1.
4 Alienatio vt satisfiat eri alieno dicitur fieri ex causa necessitatis.5.
6 Qñ causa redit ad non causam perinde est ac si cã non esset adiecta.
7 Officium executoris ad heredes non transit.8.
9 Episcopus potest exequi ad pias causas relicta etiam quando testator prohibuit episcopum se intromittere.10.
12 Decretum iudicis an in casu isto debeat interuenire.

¶ Consilium.ccvj.

¶ An si testator ꝓhibet alienari nisi ex cã necessitatis ⁊ nisi cũ licẽtia executorũ testamenti.⁊ si cõtra fiat voluit q alienata distribuant in pias causas per dictos executores ⁊ non per episcopũ nec ꝑ aliũz an si mortuis executoribus fiat alienatio possit per episcopum conuerti in pios vsus ⁊ an si fit alienatio pro satisfaciẽdo eri alieno dicatur ex causa necessitatis fieri ⁊ an mortuis executoribus requiratur autoritas iudicis in alienatione.


Domini redemptoris nostri inuocato suffragio, Ponderatis verbis testamẽti nobilis viri dñi philippi de luzago necnõ verbis instrĩ transactianis inite inter dictos Jo.⁊ Sanctem filios ⁊ heredes dicti philippi ⁊ viso priuilegio legitimãdi cõcesso illis de emilijs ⁊ eius cõfirmatiõe ⁊ alijs narratis in
1 themate.Circa dubium†quo queritur an dictus Sanctes sit exclusus a iure substitutionis etiã si cõtingeret dictum Joãnem decedere sine heredibus masculis ex se legitime descẽdẽtibus breuiter rñdeo qð sic virtute dicti instrumenti trãsactionis in quo facta est mẽtio de tenore testamẽti circa institutionẽ ⁊ substõnem.⁊ cõuentũ fuit qð dicta substõ nulli⁹ roboris remaneret ⁊ qð nõ obstãte substõne vterq; predictorũ Joãnes ⁊ Sanctes possent in vita ⁊ in morte disponere de dictis bonis ac si substõ facta nõ esset ⁊ fuit actũ q quedã obueniré deberẽt dicto Sãcti pro omni eo ⁊ toto qð dictus sanctes ⁊ sui heredes ⁊ successores tũc vel in futurũ petere possent respectu dicte substõnis vt latius in dicto instrõ cõtinetur propter que inducitur remotio ⁊ exclusio omnis virtutis dicte substitutiõis.l.j.C.de pac.l.de fideicommisso.C.de trãsac.l.de his cũ ibi no.ff.de transac.l.q rome. §.duo fratres.⁊ ibi plene no.marie per Barto.ibi in.iiij.v.⁊.vj.q.ff.
2 de ver.ob. ¶ Quãtũ†vero ad aliud dubiũ quo queritur an si cõtingat dictũ sanctẽ predecedere superstitib⁹ filijs suis ⁊ supstite dicto Joanne ⁊ postea Joãnez decedere superstite dicto filio suo legitimato ⁊ superstitibus filijs dicti sanctis legitimis ⁊ naturalib⁹ excludatur dictus legitimatus ab hereditate dicti Joannis patris sui ꝑ dictos filios sanctis ⁊ õt qð nõ qr in testõ dñi philippi substitutio cõpendiosa reciproce est facta dictis Joãni ⁊ sancti nõ aũt est facta de filijs alicuius eoꝝ.vnde si predecedat dictus sanctes superstite Joãne nõ potuit ius substitutionis trãsmittere ad filios ⁊ heredes suos l.vnica.§.finaũt aliqd sub cõditiõe.C.de cadu.tol.l.heredes mei.§. cum ita.ff.ad trebel.l.si in personã.C.de fideicõ.l.cũ pater.§.hereditatẽ.⁊ qð ibi glo.in verbo nõ fuerit de lega.ij.⁊ no.glos.in.l.vnica in glo.magna.C.de his qui ante aper.tab.reprobata glo.que cõtrariũ voluit in.l.is cui sub cõditione.ff.de actio.⁊ oblig.que voluit quod imo fideicommissum cõditionale transmittatur ad filios pẽdẽte cõditione sed damnatur cõiter a doctoribus ibi per iura supra prime allegata ⁊ per glossas supra allegatas cõtrariũ volẽtes ⁊ no.Bart. in.l.j.ff.de lega.j.⁊ Bal.in.c.j.qui succes.ten.feu.confir.⁊ in.l.si pater in.iij.q.C.de insti.⁊ substi.⁊ Bal.⁊ Jo.de imo.in.l.cũ ex filio in pnc. ff.de vulg.⁊ pupilla.per illũ tex.⁊ Bal.in.l.vnica in prin.C.vt actio. ab hered.⁊ cõtra here.⁊ in.d.§.finaũt aliquid sub ꝯditione.facit.l.sz si plures in pnc.⁊.l.qui plures heredes ⁊.l.q liberis.§.hec verba.ff. de vulga.⁊ pupilla.cum si.⁊ per consequẽs ex virtute dispositionis testamẽti dicti dñi Philippi nõ possent filij ⁊ heredes dicti sanctis excludere dictũ filiũ legitimatũ Joannis.vnde cessante substitutione pdicta que cessare diceret vt dixi nihil est qð impediat quominus dictus filius legitimatus per dictũ comitẽ latissimã potestatẽ habẽtem possit ex testamẽto ⁊ ab intestato succedere dicto Joanni patri suo qr nihil a legitimis filiõs differre dicũt filij legitimati vt in aut.
3 quibus mo.na.effi.sui.§.illud ⁊.§.si quis erga filios. ¶ Circa†illud dubium quo queritur an dictus Joãnes viuente dicto sancte fratre suo possit alienare bona hereditaria etiã vltra legitimã pro satisfaciendo eri alieno ⁊ dubiũ facit qr dictus dñs Philippus testator ꝓhibuit dictos Joãnẽ ⁊ sanctẽ alienare aliqua bona immobilia hereditaria ipsius testatoris nisi in casu expresse necessitatis ⁊ nisi cum licentia expressa dñe dorothee matris dictorũ Joannis ⁊ sanctis ⁊ cũ licẽtia ⁊ autoritate executorũ testamẽti.⁊ si ⁊ inquãtũ ꝯfacerẽt esset nullius valoris ⁊ in casu quo venirẽt ad aliquẽ actũ alienationis dictorũ bonorũ vel alicuius partis eorum qð tũc statim et incõtinenti dñium ipsorũ bonorũ seu dicta bona que sic alienari velle cõtigerit veniant ⁊ deuenisse intelligant in dictos fideicõmissarios seu executores alienãda ⁊ distribuẽda ⁊ cõuertẽda in pios vsus ꝑ dictos cõmissarios tñ ⁊ nõ ꝑ dñm epm vel eius vicariũ nec aliquã aliã personam sed solũ sit in libertate ipsorũ cõmissariorũ disponẽtiũ in pios vsus id totũ qð alienari seu vẽdi cõtigerit.vnde cum dicta prohibitio alienationis cãm habeat qr est facta cõtemplat.õe pie cause ideo vr qð valeat.l.filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.j.⁊.l.pater.§.filiũ.§.iulius agrippa.ff.de leg.iij. ¶ Tamẽ hoc nõ obstãte ꝯriũ dico esse de iure verius qr hec alienatio que fit vt satisfiat eri alieno dr fieri ex cã necessitatis vt.l.peto.§.prediũ.⁊ ibi no.Bar.ff.de leg.ij.⁊ in.§.diui in fin.⁊.d.l.pater filiũ in prin.⁊ quãuis qñ alienatio necessaria fit ob es alienũ heredis et nõ defuncti reuocetur illa alienatio eueniẽte casu substõnis facte ipsi alienãti puta mortuo alienante vt in.d.§.prediũ:secus si ob es alienũ defuncti.§.diui ⁊.d.l.pater in pn.⁊.l.cum

5 fideicō.ff.de fideicō.lib.tū hoc nō hȝ obstare in proposito quin.d.§.
prediū testator non pmiserat alienari posse ob cām necessariā puta
pro satisfaciēdo eri alieno heredis.sed hic pmisit alienationē ob cau
sas necessarias inter quas hec cōnumerak vt in.d.§.prediū.¶Pre
terea hic resoluta ꝛ extincta fuit substitutio facta dicto Joanni reci
proce:vt dixi supra nec pia cā vocari pōt qr vocata est qn̄ alienatio
fieret nō ex causa necessaria.¶Preterea presupponik mortuos eē
dictos executores testamētarios ꝛ testator voluit qd ea que ꝯ formā
phibitiōis alienarenk possent distribui et erogari tm̄ p dictos exe
cutores testamētarios ꝛ nō per epm vel aliquā aliā personā ergo ces
sat nūc cā ppter quā seu cuius contēplatione testator prohibuit cū
6 nō possit amplius dicta erogatio fieri.¶Et sic cū cā redierit ad nō
cām perinde est ac si causa adiecta nō esset in prohibitione alienatio
nis.l.si fullo.ff.de cōdi.sine cā.l.adigere.§.quāuis.ff.de iurepatro.l.
elegāter.§.si quis post.ff.de cōdi.idebi.ꝛ.c.cū cessante.de ap.ꝛ sic di
cta phibitio dȝ remanere nulla tanq̄ nuda ꝛ sine cā.d.§.diui.ꝛ.d.§.
7 iulius agrippa.¶Qd aūt nō possit dicta distributio fieri per taliū
pȝ qr officiū executoris ad heredes ipsorū executorū nō trāsit nisi h
fuerit a testatore dictū.l.antepe.cū glo.ff.de tutel.ꝛ ibi Bar.ꝛ pbak
in.c.si.ꝛ ibi gl.in verbo mortuo.de testa.l.vj.ꝛ not.Dy.in.l.alimēta.
in prin.ff.de alimē.ꝛ ciba.leg.ꝛ Bar.i.l.a filio in prin.eo.ti.ꝛ Jac.de
bel.in auk.de ecclesiasti.ti.in.§.si quis autē.ꝛ Spe.in ti.de istru.edi.
§.nūc vero aliqua versi.insuper querēdū est.ꝛ Cy.in.l.id qd paupe
ribus in fi.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ ibi Bal.in.ij.col.ꝛ Bal.in.l.fi.§.sed ꝛ si
quis.C.cōia de leg.ꝛ Ang.i.l.cū quis sibi.ff.de verbo.obli.¶Et tā
to minꝰ trāsit ad heredes in casu nostro q mēs testatoris fuit qd nō
trāsiret vt ostendunt verba testamēti superius relata que ostendunt
mentē testatoris fuisse tale officiū exequendi esse psonale ꝛ non egre
8 di personas talium executorū.¶Et si diceretur quāuis nō trāseat
ad heredes executorū tū tunc deuoluitur ad episcopū:vt no.gl.in.d.
c.si.de testa.in.vj.in verbo expresserit.ꝛ Spe.in dicto vers.insup per
id qd habetur in.c.si heredes.ꝛ in.c.tua nobis.de testa.rn̄deo qd gl.
in.d.c.si.in verbo expresserit.dicit hoc esse verū nisi testator aliter p
uiderit:sed in casu nostro testator aliter prouidit qr disposuit nō pos
se per episcopū vel per aliā psonā fieri dictā distributionē ꝛ qd solū
esset in libertate ipsorū cōmissariorum disponere in pios vsus id to
9 tuȝ q alienari cōtingeret.¶Nec ad hoc obstat id qd habek in auk.
de ecclesiasti.ti.§.si autem pro redemptiōe versi.licet.ꝛ trāsumptiue
habek in auk.licet.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ in.c.tua.de testa.vbi episcopꝰ po
test exequi ad pias causas relicta etiā qn̄ testator phibuit episcopū
se intromittere.qr rn̄deo qd illud est verum qn̄ testator non designa
uit aliquē executorem per quē deberet fieri distributio:vt ibi.ꝛ.C.de
epis.ꝛ cle.in.l.nulli.ver.q si testator super quo tex.est posita.d.auk.li
cet.ȝ qn̄ designauit executorē ꝛ noluit fieri ad pias causas distribu
tionē rerū alienatarū nisi per eū apparet testatorē velle q mortuis
dictis executoribus etiā si contingeret tunc alienationē aliquaȝ fieri
per dictos heredes nulla tūc talium alienatorum debeat fieri distri
butio.l.imperatores.ff.de postu.ꝛ.l.statuliberū.§.stichū.ff.de leg.ij.
versi.obstat tex.in.d.c.nec nobis.qr solū ibi dicitur qd episcopꝰ pōt
cogere executores testamētarios exequi relicta ad pias causas quā
uis testator phibuit epm se itromittere.¶Ad predictorū cōfirma
10 tioneȝ etiam facit id qd no.Ang.ꝛ Jo.de imo.in.l.illa institutio.ff.
de here.insti.vbi dicūt qd si testator instituit pauperes christi eligē
dos per titium ꝛ nō per aliū titio negligēte nō poterit episcopus eli
gere.ꝛ dicit Ang.ita fuisse decisuȝ bononie ꝛ qd idē sentit Jo.and.i
additio.Spe.in ti.de instru.edi.§.nūc vero aliqua versi.Sȝ an etiaȝ
pauperes.ꝛ dicūt q nō obstat id qd habek in.d.l.nulli.ꝛ in.d.auk.lȝ
vbi etiam cōtra voluntatē defuncti episcopus eligit:qr dicūt qd bn̄
pōt eps exequi disposita per defunctum licet testator hec phibuerit
sed nō pōt executionē facere cōtra disposita per testātē ꝛ dicūt hoc
esse diligenter notandum:sed velle distribuere alienata post mortē n
executorum est velle exequi cōtra disposita per testantē:vt.s.deduxi
ergo ꝛc.hoc idē etiā cōsuluit Pe.de ancha.in consi.cccxciij.incipiē.
in christi nomine cōtra heredes ꝛc.ꝛ Pau.de cast.in.d.l.nulli.Pri
mum tamē fundamētū circa istud dubiū arbitror esse tutius.¶Su
11 per vltimo dubio quo querik an in alienatione ipsa faciēda per di
ctum Joannē requirak licentia aliqua vel alia solēnitas attēta mor
te cōmissariorū rn̄deo q mortua matre ꝛ dictis executoribus nō re
quiritur licētia alicuius nec alia solēnitas:vt probak in.l.turpia.§.j.
ff.de leg.j.ꝛ ibi hoc no.Bal.Ang.ꝛ Moder.vbi p illū tex.dicūt q
si statutū dicat q mulier nō possit ꝯhere sine pñtia ppinquorū nul
lis existētibus ppinquis pōt libere ꝯhere:ꝛ idē dicit Bal.in.l.in cō
iunctione.C.de nup.ꝛ in.l.j.C.vnde vir ꝛ vxor.ꝛ in.l.cū heres.p illuȝ
tex.ff.de acq.here.ꝛ Sali.in.d.l.j.C.vnde vir ꝛ vxor.ꝛ Pe.de anch.
in cōmento.c.canonū statuta.de cōstit.in ver.transeo ad statuta que
qn̄q̄ prohibēt ꝛc.ꝛ ibi rn̄det ad.l.si fratres.C.de nup.prout et rn̄det
Bal.in.d.l.in cōiunctione.bene facit.l.multa in prin.ff.de cōdi.ꝛ de
12 mon.¶Nec isto casu requiritur q interueniat decretū iudicis sup
plētis defectū executorū iuxta.l.bonorū.C.qui admitti.ꝛ.l.si infanti
C.de iure delib.in fi.qr illa iura loquunk in tutore vel curatore cuius
cōstitutio spectat ad iudicem:ideo defectū tutoris vel curatoris faci
lius supplere pōt q̄ defectū executorū i testō spāliter datorū quorū
creatio nō spectat ad iudiceȝ que rn̄sio probak p id qd habek i.l.j.§.
idē pōponius.cuȝ ibi no.per doc.ff.qd fal.tuto.auto.ꝛ p no.p Cy.in
l.lȝ.C.de procu.ꝛ ibi Bar.in vlt.col.dū allegat dictū.§.idē pompo
nius.Comēdo tn̄ vt cautus sit dictus Joānes priusq̄ alienet faciat
pronuntiare per iudicem sub officio casum expresse necessitatis alie
nandi de bonis dicte hereditatis vsq̄ ad tantā quātitatē.nam talis
declaratio super voluntate testatoris spectat ad iudicē.l.voluntatis
C.de fideicom.cum simili.Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccvij.

1 Statutum quando est inductum odio litium dirimendaruȝ dicitur fauorabile.2.
3 In legato relicto familie veniunt ꝛ gener ꝛ nurus testatoris etiā dissoluta affinitate.
4 Quando nouerca non transit ad secūdas nuptias videtur adhuc debere gaudere ijsdem immunitatibus quibus gauderet si esset adhuc in priori matrimonio.26.27.29.
5 Quando est eadem ratio statutum loquens in casu vero extenditur ad factum.6.30.
7 De iure ciuili non est dare primū scdm tertium graduȝ affinitatis.
8 In statutis verba debent accipi proprie.
9 Quando compromissum fit inter contractus requiritur qd tempore compromissi sint coniuncti.11.
12 Licet quis non possit testificari pro vxore fratris viuentis tamen secus erit fratre mortuo.13.
14 Appellatione vxoris an veniat vidua.15.
16 Si in aliqua dispositione fit mentio de filio in dubio intelligik de eo filio cuius pater viuit.17.
18 Compromissum est quedam compositio ꝛ transactio.
19 Officium pietatis magis conuenit inter coniunctos q̄ inter eos inter quos non est cōiunctio.
20 Quando conceditur in priuilegiū alicui posse accusare quando suorum iniuriam prosequitur nō poterit affinis pro iniuria lata affini accusare.
21 Quando non apparet an sit eadem ratio tunc in dispositione cōtra ius commune non fit extensio.22.25.
23 Statutū cōpellens ad compromissum est contra ius commune.24.
31 Quando duo sunt a lege veteri equiparata dispositio nouiter edita in vno extenditur ad reliquum.
32 Statutum loquens de nouerca non cōprehendit nouercā magnam.

¶Consilium.ccvij.

¶Statutum disponens qd inter coniunctos vsq̄ ad quartum gradum ꝛc.ꝛ inter socerum nurum generum nouercam vitricuȝ ꝛ priuignum fiat cōpromissum an habeat locum inter eā que fuit quondaȝ nouerca ꝛ cū qui quōdā fuit priuignus ꝛ an tale statutū sit fauorabile ꝛ extendendū ꝛ an statutum loquens in casu vero extendatur ad casum fictum vel ad casum qui inspecta larga significatione vocabuli comprehendatur sub expresso.



Edēptoris nostri inuo
cato suffragio.Ponderatis verbis statuti sub
rub.de cōpromissis ꝛ his q̄ psupponunk in facti
cōtingētia viderek pma cōsideratione dicēdū vir
tute dicti statuti cōpromissum fieri debere inter
dictā dn̄aȝ Pedrinā ex pte vna agētē ꝛ cōpro
missuȝ fieri petētē ꝛ dictū Hieronymū ex altera recusantē pncipali
ter ex infrascriptis.¶Et pmo qr statutū expresse puidet qd ad in
stātiā nouerce cōppellak priuignus eius cōpromissum facere de lite
1 inter eos vertēte.Et tale statutū dicitur fauorabile tanq̄ inductuȝ
odio litium dirimendarum.ita inquit Bal.in.l.qui se patris in vlti.
col.C.vnde liberi.allegādo.l.si.ff.fami.herciscū.ꝛ ita ꝯcludit Petr.
de ancha.in cōsilio.clxxix.incipiē.i christi nomine apud me ista que
stio ꝛc.ꝛ Ludo.roma.in.l.j.C.vnde vir ꝛ vxor.facit qd no.Bar.in pri
ma cōstitutione codicis iuxta prin.ꝛ qd habek in.l.congruentius.C.
de pat.pote.ꝛ consequenter videretur large interpretandum iuxta.l.
cum quidā.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ in regula odia lib.vj.ꝛ que notank
in.l.que propter necessitatem.ff.de reg.iur.ꝛ in.l.illud.C.de sacrosan.
eccle.cum suis concordantijs.Sed dictus Hieronymus videtur esse
priuignus dicte domine Pedrine que videtur eius nouerca cuȝ fue
rit secunda vxor quondaȝ domini Ambrosij patris dicti Hierony
mi nati ex prima vxore lege adoptiuus.§.nunc videmus.ff.de ritu
nup.ꝛ.l.nō facile.§.priuignus.ff.de gradibus cū si.¶Secūdo pro
3 hoc facit qr in dispositione fauorabili videtur qd etiam soluta affini
tate comprehendantur huiusmodi persone in dispositione loquente
per hec nomina affinitatem denotātia vt patet in.l.si.C.de verb.sig.
vbi in legato relicto familie veniunt ꝛ gener ꝛ nurus testatoris etiaȝ
dissoluta affinitate per mortem filij vel filie testatoris.l.si.C.de verb.
4 signi.¶Tertio qr saltem quando nouerca non transit ad secūdas
nuptias videtur adhuc debere gaudere ijsdeȝ immunitatibus qui
bus gau

bus gauderet si esset adhuc in priore matrimonio.l.filii.§.vidua.ff. ad municipales.l.femine.ff.de senator.c.is qui.de sepul.in.vj.censet enim quodammodo esse in matrimonio donec in ea status viduitatis durat.l.fi.C.de bonis mater.& in auth.de nup.§.soluto.& in auth.neque virum.§.nuptialibus in verbo pendente.unde ita iniuriantur cosanguinei mariti predefuncti ex stupro commisso per viduam sicut iniuriarentur ex adulterio commisso per eam existentem in matrimonio viuente marito vt probat tex.no.sm Bar.in.l.si mulier.C.ad.l.iul.de adul. ¶Et propterea Sali.sub dubio forte in.d.l.fi.C.de verb.sig.dicit quod si statutum cogat affines ad compromissum quod quondam socer cum genero vel nuru cogi poterit ad compromissum si gener vel nurus stete rit i celibatu vel viduitate dissoluta affinitate.& videtur seq hoc Pau.de ca.in consi.infra proxime allegando & non videtur tale statutum auferre ius alterius cum sit par & reciproce in persona cuiuslibet litigatoris qui sit de dictis coniunctis ar.l.de fideicommisso.ff.de transac.et no.Bar.i.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.faci.& i prima constitutione co. ¶Quarto p text.xxxv.q.fraternitatis.vbi soluto matri.morte viri non est dissoluta affinitas inter vxorem superstitem & eos qui sunt de cognatione viri predefuncti vnde fertur quod per illum text.Pau.de ca.in consilio incipiente vertitur questio an statutum de compromissis &c.consuluit quod quando ex marito predefuncto & vxore superstite remanserunt liberi nati ex illo matrimonio talis mulier compellatur compromittere cum priuignis suis. ¶Quinto quia dato quod dicta domina Pedrina quamdiu est in viduitate non diceretur vere & proprie nouerca.tamen saltem ficte dici debet nouerca cum fingatur durare matrimonium vt i preallegata l.fi.C.de bonis mater.& no.i.l.vnica.§.exactio.C.de rei vxor.actio.et

5 statutum† loquens in casu vero videtur quod extendatur ad casum fictum quando est eadem ratio.l.gallus.§.&.quid si tm &.§.quod si is.ff.de libe.& posthu. & ibi no.Bal.facit.l.si qs ita.§.fi.ff.de test.tute.&.c.ex parte.el.ij.&.c.ad audientiam.de cleri.non residen.saltem quando statutum est preter ius cõe ad hoc quod no.Jo.an.in.c.fi.de cõsue.in.vj.in nouella.& in proposito no.Jo.de imo.in.d.§.& quid si tm.& dispositio exorbitans loquens

6 in vno casu videtur quod extendatur ad aliud casum qui saltem inspecta larga significatione vocabuli comprehendebatur sub casu expresso et prouiso.l.filium habeo.ff.ad macedo.l.senatusconsulto.ff.de ritu.nupt. & quod no.gl.in auth.vt hi qui obliga.§.j.in verbo ad curationem et in cle.j.cum ibi no.per Paulum de liazar.de elec.cum multis si.& licet alia possent adduci pro ista parte tamen ex responsionibus inferius tradendis ad premissa apparebit vt puto resolutio aliorum que adduci potuissent. ¶Sed premissis non obstantibus contrariam sententiam puto de iure in casu nostro veriorem presertim ex infrascriptis. ¶Et primo quia dicta domina petens compromissum fieri ex forma dicti statuti non potest fundamentum sumere ex prima parte dicti statuti inquantum loquitur de coniunctis vsque ad quartum gradum accipiendo gradus sm dispositio

7 nem iuris ciuilis quia† saltem de iure ciuili non est proprie dare primum secundum tertium vel quartum gradum affinitatis iter affines sed solum cognationis gradus inter eos qui de eadem cognatione sunt vt est tex.in.l.non facile.§.affines ver.gradus.ff.de gradi.ibi dum tex.dicit gradus vero

8 affinitatis nulli sunt.& vbi in iure fit mentio de gradibus affinitatis illud est improprie sm gl.ibi constat autem† in statutis verba debere accipi proprie non improprie.l.non aliter.ff.de lega.iij.l.j.§.si is qui nauem.ff.de exerci.no.Bar.i.l.omnes populi i.vj.q.principali.de iusti. & iure.& Bar.& alij in.l.non dubium.C.de legi.& in.l.j.& in.l.labeo.§.cõtractum.ff.de verb.sig.& in.l.apud iul.§.fi.ff.quibus ex cau.i pos.ea. & Bal.in.l.siue apud acta in.j.col.C.de trãsac.& Bal.& Ang.in.l.nullus.§.j.ff.de acqui.heredi.cum suis multis concordantibus:& ideo statuentes animaduertentes non esse comprehensos affines in statuto addiderunt vt fertur quod idem seruaretur in questione vertente inter socerum socrum nurum generum nouercam et priuignum seu victricum vel aliquos ex eis.& quamuis statutum esset fauorabile tamen debent verba eius accipi proprie non improprie vt patet ex notatis p Bar. & Ang.in.d.l.apud iul.vbi volunt quod verba statuti dicentis quod mulier non possit contrahere sine consensu propinquorum debeant accipi proprie & comprehendat proprios contractus non impropriós & tamen dispositio talis statuti est fauorabilis.l.qui exceptionem in prin.ff.de cõdi.inde.vt traditur per Bar.in.l.cunctos populos.C.de sum. trini.in versi.vj.videndum est an statuta &c.& ista conclusio quam Bar.& Ang.firmant in.d.l.apud iul.est magis cõiter approbata vt per alios in.d.l.nullus.§.j.vbi hoc firmat Bal.Ang.& Jo.de imo.& Ang.Jo.de imo.& Rapha.cumanus in.l.more.ff.de acqui.heredi. licet Bar.ibi pungat & non decidat vt ibi dicit Jo.de imo.& pro hoc allegat ibi Rapha.id quod habetur in.l.iij.§.hec verba.ff.de neg.gest.ita etiam tenet abbas sicu.in.c.qua fronte.de appel.in.j.vel.ij.col.& etiam Rapha.in.d.l.apud iul.§.fi.facit quod no.Bal.in.l.j.in prin.ff.de cõtrario iudi.tute.ita etiam est de mente Bar.in.d.l.omnes populi in.vj.q.principali.vbi vult quod in statutis non debemus recedere a propria significatione vocabuli nisi quando alias resultaret iniquitas seu absurditas vel nisi cõis vsus loquendi aliter se haberet vt ibi per eum cum quo etiam transit Pe.de ancha.in cõmento.c.canonum statuta.de cõstitu. in.xiij.q.& Pau.de ca.in.l.scire leges alias est sup.l.in ambigua.ff.

de legibus. ¶Secunda ratione non obstat prima pars dicti statuti

10 nec etiam dicta additio quia statutum† loquitur de questione que vertitur inter coniunctos vnde requiritur quod tempore questionis vertentis de qua compromittenda agitur sint coniuncti.l.in delictis.§.si extraneus ff.de noxal.&.l.titius.& quod ibi no.doc.ff.de testa.mili.l.ij.ff.de auro et argẽ.lega.l.ex facto.§.si quis autem.ff.ad trebel.sed ita est quod inter dictam dominam & dictum Hieronymum mortuo patre Hieronymi fuit dissoluta affinitas preterquam quo ad impedimentum matrimonij inter eos contrahendi.insti.de nup.§.affinitatis vsque ad.§.si vero vxor.&.l.et eorum.§.affinitates.ff.de postulã.&.ij.q.vij.§.affinitates.& ibi no.ergo non comprehenduntur dicta domina & Hieronymus in dicto statuto. ¶Ter

11 tio quia hoc expresse decidit† Bar.Bald.& Ang.i dicta.l.cui eorum.§.affinitates vbi per illum tex.dicunt quod statutum disponens quod cause inter affines compromittantur intelliguntur affinitate durante.vnde dicit

12 ibi Guil.de cu.& Ang.† quod licet quis non possit testificari pro vxore fratris viuentis vt probat ibi Guil.tamen secus erit fratre mortuo quia disso

13 luta est affinitas sm eos. ¶Quarto† per id quod voluit gl.no.in.l.sed hoc ita in prin.ff.de re iudi.que voluit priuilegium cõcessum socero non vendicare sibi locum in eo qui socer fuit scilicet quia tempore quo vult vti priui

14 legio erat so.matri.& sic erat finita affinitas. ¶Quinto† pro hoc facit l.j.cum gl.j.C.vnde vir & vxor.vbi probatur quod appellatione vxoris non venit illa que non erat in matrimonio sed erat vidua propter solutum matri.& dicit ibi Ludo.roma.quod licet mulier que est vidua censeatur esse in priore matrimonio dicta.l.fi.C.de bonis mater.tamen sm eum dispositio legis loquentis de vxore seu de ea que est in matrimonio debet intelligi de ea que vere est in matrimonio adhuc durante non de vidua que fingitur esse in matrimonio.d.l.fi.allega.l.iij.§.

15 hec verba cum ibi no.ff.de neg.gest. ¶Ad idem allego† id quod notat Jaco.de are.& Bar.in.l.titia seio.§.vsuras.ff.de leg.ij.vbi voluit quod statutum disponens quod vxores rebellium non possint stare in ciuitate non intelligitur de viduis que desierunt esse vxores rebellium.vbi etiam per hoc allegat dicta.l.cui eorum.§.affinitates & idem no.Bal. in.l.cum acutissimi.C.de fideicommis.& in.l.volũtas eo.tit.& in.l.fin. C.de iniurijs.& in.l.ij.C.de his qui ad liber.peruenire non pos.& in.l. omnes populi in.x.col.ff.de iusti.& iure.Sic ergo videmus quod in statutis & vbi verba accipiuntur proprie si fit mentio de vxore non venit vidua que desijt esse vxor.ad idem tex.in.l.viro atque vxore.ff.sol.matrimo.iuncta gl.j.que subaudit quondam quia solutum erat matrimonium.& idem facit gl.in.l.diuortio in verbo vxoris.ff.de neg.gest.ita non debet venire nouerca que eoipso quod desijt esse vxor patris desijt esse nouerca vt clare demõstrat tex.in.d.§.affinitatis insti.de nup.

16 cum alijs supra allegatis. ¶Sexto† facit quia si in aliqua dispositione fit mentio de filio talis intelligitur in dubio de eo filio cuius pater viuit sed patre mortuo debet dici filius quondam talis.l.eius qui in prouincia cum gl.& ibi no.Bar.circa prin.ff.si cer.peta.& si dicitur filius talis & non dicatur quondam stat improprie vt ibi per Bar.& ita etiam habetur in.l.si quis reum.§.idem iul.el.j.cum gloss.parua.ff.de liber. lega.& in.d.l.diuortio & in.d.l.viro.&.l.iij.ibi quondam socero.C.de donatio.inter vir.& vxo.& not.Bal.in.l.cum acutissimi preallegata.licet

17 saluetur† & excusetur per dictam subauditionem instrumentum a falso quando in instrumento dicitur titius filius talis cum pater eius esset mortuus vt per Spe.in ti.de instrumentorum edi.§.instrumentum. ver.quid si ita.& in.§.restat versi.pe.& no.Bar.in dicta.l.eius & in.l.insulam.ff.de acqui.rerum domi.& canoniste in.c.ex parte.h.de foro cõpeten.& in.c.cum contra.de pignor.ita in proposito statutum faciens mentionem de vxore vel nouerca aut similibus non debet intelligi de ea que fuit quondam vxor vel quondam nouerca cum in statutis verba proprie accipi debeant vt dictum est. ¶Septimo quia non est eadem ratio compellendi ad cõpromissum eos qui desierunt esse affines sicut est in compellendo eos quorum adhuc durat affinitas.nam dictum statutum noluit simpliciter & absolute prouidere circa amputationem litium quia non prouidet generaliter quod de omnibus questionibus inter quoscunque vertentibus fieret compromissum sed solum de illis que verterentur inter eos qui essent intra quartum gradum cognationis vel essent de affinibus enumeratis in statuto.vt.s.fuit ostensum:vnde

18 de quia† compromissum est quedam compositio & transactio partium per quam a lite disceditur vt no.in auth.vt differentes iudi.iuxta prin. & in.c.quintauallis.per doc.de iureiur.& in.l.si societatem.§.arbitrari ff.pro socio.& discedere a lite & controuersia proprio consensu est offi

19 cium pietatis vt inquit tex.in.d.l.si.ff.fami.hercisc.& prestare† officium pietatis magis cõueniat inter cõiunctos quam inter eos inter quos non est coniunctio vt.l.pietatis in princ.ibi vt necessitudo &c.C.de inspec.tuto.ideo statutum magis inter cõiunctos quam inter alios voluit cõpromissum fieri debere ergo apparet quod maior est ratio cõpromissi faciendi inter eos inter quos adhuc durat coniunctio quam inter eos inter quos est finita cum magis inter eos versari debeat officium pietatis. facit quod dicit tex.in.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.ibi cum discordijs propinquorum sedandis prosperit &c.bene facit.l.cõgruentius.C. de pat.pote.& dicit Pe.de anch.in cons.el.incipiente in christi nomine rationes que &c.quod ro dicti statuti fuit tollere lites & iurgia inter cõ

functos ⁊ ipsa dirimi sine strepitu per cōes amicos arg. d. l. cōgruen-
tius. ¶ Et ꝙ nō sit omnino eadē rō eorū īter quos est dissoluta affi-
nitas prout eoꝝ inter quos adhuc viget affinitas probatur in. d. l.
20 cui eorū. §. affinitatis. ⁊ in. d. l. sed hoc ita cū gl. vnde † inquit Bal. in
l. j. C. qui accusa. nō pos. in. xxiij. col. in versi. sup tertio articulo de af-
finibus ⁊c. qđ in casibus in quibus in priuilegiū cōceditur alicui pos-
se accusare qñ suorum iniuriam prosequit̄ iuxta. l. deneganda. C. qui
accu. nō po. ⁊. l. ij. ff. de accu. nō poterit affinis pro iniuria illata affi-
ni accusare si tpe illate iniurie erat dissoluta affinitas per not. in. d. l.
sed hoc ita. ⁊ per. l. qđ ait ibi finita est ⁊c. ff. de diuor. ⁊ dictā. l. an eorū.
si ergo nō est eadem rō in ea que quondam fuit nouerca que est in ea
que de presenti esset nouerca ergo nō dꝫ fieri extēsio de vno ad aliū.
vt. l. inter stipulātē. §. sacrā. de verb. ob. versi. sed hec dissimilia. ⁊. l. si.
ff. de calū. cū vulgaribus ⁊ veniet dicēdum in responsionibus dan-
21 dis ad argumēta prime partis. ¶ Confirmo † per id qđ dixit Sali.
in. l. ij. C. de noxal. circa. viij. col. vbi voluit ꝙ qñ nō apparet an sit ea-
dem ratio vel nō. ⁊ sic sumus in dubio tunc in dispositiōe que est con-
tra ius commune nō fiet extēsio etiā vbi alias qñ cōstaret de idētita-
te rationis debuisset fieri extēsio. mouet̄ per id qđ habet̄ in. l. precipi-
mus in si. C. de ap. nemo ergo negaret ꝙ aut nō est eadē ratio aut sal-
tem sumus in dubio. ¶ Octauo etiā probat̄ per id qđ in specie deci-
dit Bald. in. d. l. si. C. de verbo. sig. vbi querit quid si statuto cauet̄ qđ
22 cause † cōpromittant̄ inter affines nūquid socer quondam cū genero
venient ad compromissum. arguit primo qđ sic per dictā. l. si. in con-
trariū arguit: qꝛ istud est quoddam priuilegiū. ⁊ ideo vr̄ cessare quia
nunc vere ⁊ ꝓprie nō dr̄ socer ⁊ gener cū filia sit mortua que erat ra-
dix huiꝰ affinitatis. ⁊ hoc tenebant s̄m eū antiq aduocati perusini ꝑ
no. in. d. l. sed hoc ita. ⁊ ꝑ dictā. l. cui eoꝝ adducit etiā dictū Oldradi ī
eadē. l. si. opponētis. de. d. §. affinitatis ⁊ rñdebat ꝙ ibi ille qui quon-
dā fuerat affinis volebat sub velamine affinitatis ꝯ ius cōe admit-
ti: sꝫ in. d. l. si. volebat ad actuꝫ fauorabilem admitti in subsidiū sine
alicuius iniuria qđ ei permittit̄: qꝛ latissime interpretat̄ ⁊ maxime ne
caduca fieret ibi dispositio testatoris ar. l. fundꝰ q locatus. ff. de fun-
do instr. vel s̄m Bal. in. d. l. si. quo ad actus inter viuos dissoluit̄ affi-
nitas: sed nō quo ad successiones mortuorum. qꝛ iura succedēdi non
soluūt̄ morte sꝫ causant̄ ex morte. l. j. ⁊ aut. ibi posita. C. vñ vir ⁊ vxor
⁊ ita loquitur. d. l. si. sꝫ nos tractamus de actu inter viuos ⁊ cū illa de-
23 cisione Bal. ibi trāsit ēt Pau. de ca. in. d. l. si. nam dictū † statutū vo-
lēs cōpelli illos ad cōpromissum est ꝯ ius cōe iuxta. l. si dictū. §. si cō-
promisero cū ibi no. ff. de euic. ⁊ no. ꝑ Bar. post glo. in. l. fieri. § sus-
su. ff. de his qui notant̄ infa. ⁊ Bal. in. l. ex stipulatiōe. C. de sentē. ⁊ in
c. j. §. si quis furatus. in titulo de pace tenē. Bal. ēt in. l. affinitatis. c.
coram. de succe. istud idē approbat volēs ꝙ statutū predictū non cō-
prehēdat nouercā ⁊ priuignū mortuo patre ꝑuigni: qꝛ soluta est af-
finitas quo ad oīa ꝑterq̄ quo ad matrimoniū per. d. l. cui eorū. ⁊ ita
dicit ꝙ tenebāt aduocati perusini. hoc ēt sequit̄ Pe. de ancha. in re-
petitiōe. c. canonū statuta. de cōsti. post mediū in. xlv. charta magna
in. xiiij. q. in versi. quero vlteriꝰ de verbo cōsanguinei ⁊c. ita etiā tenet
Pau. de ca. in. l. rei iudicate. §. si. ff. so. ma. ⁊ in suo cōsi. lxvj. incipiēte
in christi noīe sup primo dubio seu q̄sito ⁊c. ita ēt est de mēte Bart.
⁊ aliorꝫ in. d. §. affinitatis vt tetigi in tertio argumēto huius ꝑtis.
¶ Fortificabit̄ hec cōclusio ex his que dicent̄ rñdēdo ad argumēta
in ꝯtriū adducta ad que quāuis satis patere videatur rñsio ex supe-
rius dictis tñ specialiꝰ rñdebo ꝓ ista apparet ꝙ cū dña Pedrina
nō sit de presenti seu tpe vertentis cōtrouersie nouerca nō hꝫ locum
statutū in ea potuissent alia etiā adduci: sed fui cōtētus his q̄ vident̄
mihi d̄ iure magis vrgere. ¶ Ad allegata ī ꝯtriū rñdeo. Et priō nō
24 obstat † ꝙ dictū statutū videt̄ esse fauorabile: qꝛ obmisso ꝙ aliq vt
Jo. de imo. in. l. j. ff. solu. ma. circa pe. col. dicāt cōtrariū per dictū. §. si
cōpromisero. ⁊ ꝑ. l. si minor. xxv. annis filiofa. §. j. ff. de mino. tñ po-
sito sine preiudicio ꝙ esset fauorabile tñ cū sit cōtra ius cōe dꝫ ꝓprie
intelligi in casu suo vt probaui in priō argumento scđe partis: sꝫ no-
uerca mortuo patre ꝑuigni desijt esse nouerca vt dixi in scđo ⁊ qnto
argumēto secūde partis saltē in casu nostro in quo est diuersa ratio ī-
ter eas ꝑsonas inter quas nō militat affinitas ⁊ eas īter quas dura-
ret affinitas vt probaui in septimo argumēto secūde partis. ¶ Nō
25 obstat † scđm argumētū de. l. si. C. de verbo. sig. qꝛ vno modo fuit rñ-
sum s̄m Oldra. ⁊ Bal. ⁊ sequaces in. d. l. si. ⁊ sufficit dicere ꝙ ibi loq-
tur in dispōne mere fauorabili que nō erat ꝯ ius cōmune: sed dispo-
sitio nostri statuti est cōtra ius cōe merito restringenda vt in regula
ea q̄ cū si. Alio mō puto posse rñderi vltra scribētes; qꝛ in terminis
dicte. l. si. sufficit qđ quis sit cōiunctus tpe testamenti vel tēpore mor-
tis testatoris ad hoc vt quis cōprehēdatur sub illa dispositione de
qua ibi fit mentio vt. l. si cognatis. ff. de rebus dub. ⁊. l. cum ita. §. in fi-
deicōmisso. ff. de leg. ij. ⁊ vtrobiqꝫ not. Dy. ⁊ Bart. ideo in terminis
d. l. si. satis est ꝙ tempore testamēti vel mortis testatoris ille esset ve-
re gener vel nurus: sꝫ tpe quo agitur de executione legati vel fideicō-
missi desierit esse socer vel gener per dissolutionē matrimonij. ⁊ hoc
innuit ille tex. dum dicit nullo etenim modo possit gener̄ vel nurꝰ vi-
uentibus filijs ad tale fideicommissuꝫ vocari ⁊c. ⁊ sic ponderat text.

an filij viuāt tempore quo gener vel nurus vult admitti ad fideicō-
missum. nō autem dixit admittēduꝫ esse generum vel nurum filijs te-
statoris premortuis tēpore testamenti. ⁊ sic dissoluta tunc affinitate
hoc suadēt glo. ⁊ doc. infra allegādi volentes ꝙ preterq̄ quo ad ma-
26 trimoniū dicat̄ dissoluta affinitas. ¶ Nō obstat † dū tertio diceba-
tur ꝙ videt̄ eē in matrimonio qñ est in viduitate ⁊c. qꝛ rñdeo ꝙ lꝫ cē-
seat̄ quo ad quedam esse in matrimonio idest in reliquijs matrimo-
nij adeo qđ nō perdat lucra sibi obuēta ex cōuētione premortuo ma-
rito tñ nō per hoc venit appellatione vxoris ⁊ pari rōne nec appel-
latione nouerce vt probaui supra presertim in quinto argumēto se-
cūde partis. Item rñdeo vt dixit glo. in. d. §. soluto in aut. de nup. in
verbo perdurare qđ mulier in viduitate persistēs dicit̄ in priore ma-
trimonio perdurare. i. dicit̄ ad scđm matrimoniū nō transire ita ex-
ponit ibi gl. hoc probat dictus. §. affinitates in. l. cui eorū. ⁊ id qđ no.
in. d. l. sed hoc ita ⁊ alia plura que ad hoc fuerunt superius allegata.
27 ¶ Nec ob. qđ habet̄ in. l. si mulier †. C. de adul. qꝛ ibi nō dicit̄ ꝙ illa
vidua veniat appellatione vxoris quāuis maritus qui ab ea diuerte-
rat habeat priuilegiū prelationis in accusando eā de stupro cōmisso
per eā post so. matri. imo potius ibi probat̄ contrariū in tex. ⁊ in gl.
q̄ querit vtrū mulier debeat accusari ⁊ puniri tāq̄ cōmittens adul-
terium an tāq̄ cōmittens stuprum si accusatur a quondā marito vel
eius heredibus pro reatu cōmisso dū erat vidua ⁊ cōcludit̄ qđ de stu-
pro nō de adulterio. ⁊ tñ si vxor diceret̄ teneret̄ de adulterio. ⁊ sic nō
dr̄ violatus thorus matrimonialis ⁊ similiter lꝫ mulier in viduitate
retineat domiciliū viri ⁊ splendorē dignitatis maritalis vt in iuribꝰ
allegatis in ꝯtriū. tñ nō sequit̄ ꝙ vbi fit mentio de vxore saltē in alia
materia ꝙ veniat appellatione vxoris imo nō venit vt probaui ꝑ ar-
gumēta ⁊ autoritates adducta in hac vlti. pte. ¶ Nec obstat decisio
Sali. in. d. l. si. C. de ver. sig. qꝛ recte fecit Sali. se nō firmare ⁊ loq sub
dubio fortasse qꝛ dictū eiꝰ est aperte cōtra rōnē ⁊ mētē Bar. Bal. et
Ang. in. d. §. affinitates ⁊ Bal. ⁊ Pau. de ca. i. d. l. si. ⁊ Bal. in. d. l. af-
finitatis ⁊ Pe. de ancha. ⁊ eorū quos superius retuli q se fundāt per
dictā. l. cui eorū. §. affinitates ⁊ per tex. insti. de nup. §. affinitates cū
si. ⁊ per no. per glo. in. d. l. sed hoc ita. que iura probant ꝙ illa non est
amplius nouerca ⁊ qđ est finita affinitas nō aūt se fundat in hoc scꝫ
qđ non retineat domiciliuꝫ viri. ¶ Non obstat id qđ cōsuluit Pau.
de cast. in consilio suo incipiente vertit̄ questio ⁊c. qꝛ posito ꝙ ita cō-
suluisset dico qđ in casu illo cōcurrebat vnū potissimū qđ non cōcur-
rit in casu nostro qꝛ in casu illius sue consultationis statutum proui-
dens ꝙ inter affines debeat fieri compromissum disponebat ꝙ affi-
nes intelligerētur omnes illi inter quos nō poterat contrahi matri-
27 moniū sed cōstat † ꝙ cū ea que fuit nouerca nō potest cōtrahi matri-
moniū. d. l. adoptiuus. §. nūc videamus ⁊. d. §. affinitatis ⁊ in. d. c. fra-
28 ternitatis. ¶ Non obstat etiā qđ † qñ remāserūt liberi ex illa nouer-
ca ⁊ patre priuigni predefuncto non sit finita affinitas ⁊ qđ tunc nō
desinat eē nouerca per. d. c. fraternitatis. qꝛ dico qđ cū supportatiōe
aliter sentiētis istđ nō est bene dictū. nec ēt istud dicit text. in. d. c. fra-
ternitatis. nec talē distinctionē recipit dictus. §. affinitatis cū si. pro-
cedit ergo idistinctio illđ qđ dicitur in. d. c. fraternitatis. quo ad ma-
trimoniū impediendū quia quo ad illud nō est dissoluta affinitas sꝫ
regulariter est dissoluta ⁊ ita no. gl. in. §. affinitatis. iij. q. vij. et Bal.
etiā in. d. l. affinitatis. c. corā. de successio. ⁊ Bal. ī preallegato. §. affi-
nitatis. instit. de nup. ⁊ glo. in dicta. l. sed hoc ita. ⁊ Pau. de ca. in di-
cta. l. si. C. de verbo. signi. ⁊ in dicto consilio. lxvj. ¶ Non obstat quin-
29 to dū † dicebatur quod saltem ficte si non vere censetur esse in matri-
monio qñ est vidua ⁊ qđ statutū loquens in casu vero extendit̄ ad fi-
ctum ⁊c. qꝛ respōdeo presupponendo primo qđ statutū de quo que-
ritur non dicitur esse preter ius cōmune sed contra ius commune vt
dixi supra allegando. §. si compromisero cum alijs cōcordātijs. nam
preter ius cōe esse diceretur quādo ꝓcederet circa id de quo nō esset
pro aut cōtra de iure cōmuni prouisum prout sunt multi casus qui
in iure non sunt decisi vnde tunc cōsulendus est princeps, ita traditur
in. l. cum de nouo. vbi clare Cy. C. de legi. ⁊ ibi etiā Bar. ⁊ habetur in
l. neq̄. ⁊ in. l. ⁊ ideo. ff. de legibꝰ. ita ēt clare determinat Arch. et Jo.
an. in. c. si cui. de elect. in. vi. ⁊ Archi. xxviij. q. j. §. ex his. ponens exem-
plum in decisione noua que est in. c. vt circa. de electio. in. vj. nam illa
dicitur esse preter ius qꝛ ibi statuitur id qđ nondum erat statutū ⁊ di-
cit Archi. in. d. §. ex his. qđ qñ emanat prouisio cōtra ius illa debet
restringi ⁊ dicit qđ ita cōiter intelligitur illud qđ habetur in. l. qđ ve-
ro. ff. de legi. sed si prouisio emanans est s̄m ius vel preter ius ⁊ tunc
est extendēda maxime qñ est fauorabilis illa prouisio. ⁊ sic sentit qđ
qñ prouisio sit contra ius etiā si sit fauorabilis nō extendat̄. hoc pre-
supposito dico qđ statutū cōtra ius cōe disponēs aliqd in casu vero
non extenditur ad casum fictuꝫ. c. in nostra. de iniurijs. ⁊ dicta. l. iij. §.
hec verba. ff. de neg. gest. ibi de quo fuit necessariū edicere cuꝫ glos. in
verbo heredis. ⁊ ibi no. Bar. Bal. ⁊ Ang. ⁊ ita etiā firmat Bar. i. d.
l. omnes populi in. v. q. principali. ⁊ no. Archi. in. c. si. de consuetu. in
vj. vbi vult ꝙ licet de iure cōmuni aliqui absentes habeātur pro pre-
sentibus. tamen dispositio noua cōtra ius cōe loquēs de presentibus
nō comprehendet illos ficte presentes sed habebūtur pro presenti-
bus. ⁊

bus quo ad ea in quibus ius cõe habet eos pro presentibus.⁊ illa decisio ibi magis communiter approbat̃ a scribentibus pro quo allegant id qđ habetur in.c.susceptuz.de rescrip.in.vi.⁊ sic dato ꝙ in casu nostro iura communia qñq; velint priuilegiare viduã in retentione domicilij ⁊ dignitatis maritalis.⁊ in similibus casibus sicut erat priuilegiata cõstãte matri.tñ quo ad ea que sunt inducta ex priuilegio statuti ꝯtra ius cõmune nõ gaudebit mulier vidua priuilegio cõcesso a statuto mulieribus existentibus in matrimonio:saltem cũ in casu nostro legem nõ habeamus que per modũ generalis regule dicat mulier vidua sit priuilegiata ac habeatur perinde ac si eẽt in matrimonio.istud enim nõ dicit tex.i.l.si.C.de bo.mater.aut alia que ad istud propositũ allegetur hoc dico vt appareat nõ obstare id quod no.Jo.an.i.d.c.si.in nouella.⁊ Bal.in.l.siue possidetis.C.de pba.et id qđ habet̃ in.l.i.§.lex falcidia.⁊ qđ ibi no.Bar.⁊ alij.ff.ad legẽ fal.cũ multis si. ¶ Ad predicta bene facit qđ no.Bal.i.l.ij.§.volũtate ⁊ ibi alij post eũ.ff.so.ma.⁊ Bal.in.l.transigere in.iij.col.C.de transac.⁊ in.l.si quis nõ dicã rapere in.ij.col.C.de epi.⁊ cle.⁊ Jo.de imo.in.l.gallus.§.⁊ qd si tm̃ supra allegata ⁊ i.d.§.lex falcidia.vbi oẽs cõcluserant ꝙ statutum cõtra ius commune disponẽs nõ trahatur ad casum fictum per superius allegata secus si disponeret ßm ius commune vel preter.⁊ ita procedit id qđ habet̃ in.c.cũ dilectus.⁊ in.c.ex parte.el.ij.⁊ in.c.ad audiẽtiam.de cle.non resi.vt ibi etiã no.Joã.de imo.⁊ do.Abb.⁊ no.etiaz doc.in.c.graue.de prebẽ. ¶ Nõ ob.tex.in d.l.gallus.§.qđ si is.qꝛ ille tex.facit in cõtrariũ ⁊ ßm Rapha.ibi ille tex.ẽ melior de iure ad hoc si prouisio legis disponẽtis cõtra ius cõmune in casu vero nõ vẽdicat sibi locũ in casu ficto.nã si prouisio galli aquilij inducẽtis posse institui nepotem posthumũ alienũ qui nasceretur post mortẽ patris sui vendicasset sibi locũ in eo nepote qui nascebatur patre suo naturaliter viuente capto tñ apud hostes.non fuisset necessaria suppletio sceuole extẽdentis prouisionez galli aquilij ad casuz qñ nepos nascebat̃ patre existẽte capto apđ hostes ⁊ ibi postea decedẽte.⁊ sic fingebat̃ mortuus prima hora captiuitatis et consequenter ante natiuitatem nepotis ⁊ similẽ rñsionẽ tradit Bar.in.l.oẽs populi.in.vj.q.principali ad.l.cũ ex oratione.ff.de excu.tut. ¶ Vel põt rñderi qđ in.d.§.qđ si is.illa extẽsio nõ fit ibi ex ꝓuisiõe galli aquilij loquẽtis de morte naturali filij sed fit ex autoritate legis velleie que generalis erat ⁊ cõprehendẽs aẽs casus quibus filius desineret esse suus etiã si non esset mortuus.⁊ hoc est qđ dicit text.in.d.§.qđ si is. ¶ Nec Bal.i.d.§.qđ si is.bene rñdet ad.§.hec verba.dũ dicit ꝙ ibi fictio nõ inducebat identitatẽ sed similitudinẽ quandam sed in casu dicti.§.qđ si is.fictio ibi inducebat identitatẽ sed certe ita vr̃ fictio inducere identitatem in casu dicti.§.hec verba.sicut in casu dicti.§.qđ si is.vt pz in.l.heres qñq;.ff.de acqui.here.iuncto.d.§.hec verba.in verbo neq; heredis.⁊ i aut.de iureiur.a moriẽ.presti.i pn.⁊ si verũ esset ꝙ in casu dicti.§.hec verba:fictio induceret similitudinẽ ⁊ identitatem.⁊ propterea tunc dispositio loquẽs in casu vero nõ extenderetur ad talem casum fictum.vt dicit Bal.in.d.§.qđ si is.eodẽ modo idem dicenduz esset in casu nostro:qꝛ nõ magis dici posset ꝙ fictio in proposito nostro inducat identitatem ⁊ nõ similitudinẽ q̃ in casu dicti.§.hec verba.melius tñ videntur loqui moderni:vt Joã.de imo.in.d.§.⁊ quid si tantũ.⁊ Rapha.in.d.§.ꝙ si is.qui reprehẽdũt Bal.ibi qꝛ tex.ille non est ꝓ Baldo:sed cõtra euz ⁊ ipsemet Bal.in alijs locis superius allegatis sequitur cõmunes cõclusiões:que sunt qđ nõ habeat locum statutum in casu ficto:vt etiam ipsemet Bal.tenuit in dicto.§.⁊ quid si tãtũ:⁊ expressius in.l.meminimus.C.de legi.heredi.vbi voluit quod statutũ loquẽs de agnatis nõ habebit locũ in his qui de iure communi finguntur esse agnati. ¶ Preterea etiaz in casibus in quibus dispositio facta de casu vero extenderetur ad fictũ illud procedit quando est eadem ratio in vtroq; alias secus per.d.l.inter stipulãtẽ.§.sacrã cũ si.⁊ ẽ indubitatũ ⁊ in specie no.Jo.de imo.in.d.§.⁊ quid si tantum.Sed in proposito nostro non est eadem ra-

30 tio vt dixi.s̃.in septimo argumento. ¶ Nõ obstat qđ debeat statutũ extendi ad casus qui inspecta larga significatione vocabuli poterant cõprehẽdi sub casu expresso:quia respondeo ꝙ illud procederet vbi esset per omnia eadẽ ratio alias secus vt probatur i.l.lege iul.§.hoc capite in.si.ff.de ri.nup.⁊ no.gl.⁊ doc.in clemẽ.auditor.in verbo beneficio.de rescrip.⁊ no.ibi doc.⁊ Cy.in.l.j.C.que sit lõg.cõsue.⁊ Moderni:vt Jo.de imo.i.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matri.vbi ad hoc allegat no.per gl.in cle.ij.in verbo i eisdẽ.de etate ⁊ qualitate.sz in proposito nõ est eadẽ ratio:vt iam dictũ est. ¶ Secundo respondeo qđ appellatione vxoris vel nouerce etiam inspecta larga significatione vocabuli non venit vidua vel ea que desijt esse nouerca:vt sepius dictum est.⁊ si quouismodo dici possit venire illam que vidua est hoc ideo est:quia fingitur durare in matrimonio cum vere non sit in matrimonio.vt de se patet ⁊ supra retuli scribentes ita dicere:sed ita est ꝙ statutum contra ius commune loquens in casu vero nõ extẽditur ad eum casum qui per fictionez comprehẽditur sub illo:vt proxime puto opportune ostendisse:ergo hoc casu non habet locum illa conclusio que habet qđ fieri debet extensio ad casuz qui inspecta lata significatiõe vocabuli comprehenditur sub expresso. ¶ Preterea videtur non esse verũ ꝙ in statuto correctorio iuris communis loquente in vno casu debeat fieri extensio ad casum qui insqecta lata significatione vocabuli comprehendatur sub casu expresso saltem quando in statuto non est expressa ratio vel non concurrit maioritas rõnis in casu ad quẽ quis vellet extensionez facere ⁊ hoc probatur ex decisione Bar.⁊ sequacium in.d.l.apud iul.§.si.ff.qui ex cau.in pos.ea.iuncta.l.omnium.ff.de iudi.⁊ per.d.l.precipuus.§.si.C.de appel.iũctis maxime no.ꝑ Bar.in.d.l.omnes populi in.vj.q.dũ dicit ꝙ dz attendi ꝓpria ⁊ nõ impropria significatio verborũ in statutis ⁊ hoc modo nõ obstabãt no.per glo.in.d.aut.vt hi qui ob.in prin.⁊ per Cyn.in.l.j.C.que sit longa consue.ad que etiã respondet late Albe.de ros.

31 in prima parte statutorũ.q.ix. ¶ Et per hoc etiã est responsuz si diceret̃ qđ quãdo duo sunt a lege veteri equiparata dispositio postea nouiter edita in vno extẽditur ad reliquũ:vt no.in.l.qđ vero.ff.de.ll.⁊ in.l.si quis seruo.C.de fur.⁊ in aut.⁊ eo nõ obseruato in verbo scribat.C.de test.iũcta.l.iubemus.versi.quemadmodũ.eod.ti.⁊ no.in.c.si postq̃.de elec.in.vj.cũ similibus.qꝛ illud est verum quãdo illa noua dispositio emanat proprie in ea materia in qua erat facta equiparatio a lege veteri al's nõ:vt in.c.j.cum glo.in verbo declaramus.ne cleri.vel mo.lib.vj.⁊ in.c.licet canon.cum glo.de elec.in.vj.⁊ ita intelligitur glo.in.c.ea que de reg.iur.in.vj.quã ita intellexit Ant.de bu.in.c.si.de cõsue.in.ij.fal.quã ibi ponit in materia extensionis ⁊ Moder.in.c.j.de tẽpo.ordi.in.vj.Sed in materia de qua loquitur dictuz statutum nulla erat facta a iure cõmuni cõparatio de muliere nupta

32 ⁊ vidua:ergo cessat extẽsio vnde inquit Bal.†in.l.hac edictali super ver.quam obseruatam.C.de.ij.nup.ꝙ statutum loquens de nouerca non cõprehendat nouercam magnaz idest secundã vxorez aui:quia ista esset quedã extensio que nõ hz locum in statutis presertim odiosis ßm eũ ibi.⁊ tñ de iure sepenumero equiparatur nouerca magna ⁊ nouerca simplex imo ⁊ quelibet earũ a iure appellatur nouerca.l.adoptiuus.§.nunc videamus.ff.de ritu nup.⁊.d.l.hac edictali versi.quam obseruationem.bene faciũt no.per Ja.bu.Bal.⁊ Ang.in.l.j.C.de suc.edi.⁊ Bal.in.l.iubem⁹.§.si.C.ad trebel.⁊ in.l.qđ vero.ff.de legi.⁊ in.d.l.omnes populi in.xij.col.per hoc etiã corroborãtur superius dicta.Ex quibus omnibus concludo dictum statutum in ꝓposito sibi locum nõ vendicare.⁊ istam esse communem opinionem a qua presertim in iudicãdo minime recedendum est vt in locis vulgaribus traditum est.Laus Deo.

¶ Summarium super consilio.ccvij.

1 ☞ Verba substituit vulgariter pupillariter ⁊ per fideicommissuz quid important.
2 An in substitutione reciproca comprehendatur fideicommissaria.
3 Imperitia tabellionis non vitiat testamentum.
4 Per diuisionem factam virtute compromissi ⁊ arbitramenti nõ inducitur remissio futuri fideicommissi.
5 Diuisio est separatio iurium.
6 Simplex refutatio intelligitur de iure de presenti nõ de iure qđ post ea oriatur.
7 Clausula reseruantes nobis ius laudandi ceteras differentias.
8 Dispositio penalis limitatur ßm naturã principalis dispositionis.
9 Verba generalia non referuntur ad ea que sunt impossibilia.
10 Absolutio ⁊ liberatio presupponit obligationem.

¶ Consilium.ccvij.

¶ Si pluribus filijs institutis testator dixit se substituere pupillariter vulgariter ⁊ ꝑ fideicõmissum intelligat̃ fideicõmissum purum collatum in tempus mortis.Et an per diuisionẽ factam ab arbitris vigore arbi.inducatur renunciatio fideicommissi futuri.



Omini redẽptoris nostri iuocato suffragio. Põderatis narratis i themate sentio dictũ seueriũ nõ esse exclusum a dicto fideicõmisso ad qđ vocat̃ ex substitutiõe fctã ex testamẽto Juliani fornarij pr̃is sui in portiõe hereditaria dicti Joãnis q decessit sine liberis nõ obstãte diuisiõe iter dictos fratres facta.ad qđ ostẽdẽdũ ꝑsuppono ꝙ ꝑ illa verba substõnis adiecta in testamẽto dicti Juliani dũ d̃t ꝙ in omnibus suis bonis instituit sibi heredes equaliter Joannẽ lazarũ

1 seuerium ⁊ christophorũ eius filios ⁊ eos† inuicẽ substituit vulgariter pupillariter ⁊ per fideicommissum videt̃ testator in diuersis casibus substituisse eo mõ quo notabiliter declarat Guil.de cu.in repetitiõe.l.precib⁹.C.de impub.⁊ alijs substi.dũ tractat de fideicõmissaria substitutiõe in versic.sz pone ꝙ testator posuit hec verba ⁊c.vbi cõcludit ꝙ dicta verba operant̃ vt intelligat̃ facta substitutio vulgaris si filius institutus non adeat ⁊ pupillaris si decedat in pupillari etate ⁊ fideicõmissaria si postea moriat̃ ꝓ quo allegat.l.ex fctõ §.itẽ quero.ff.de vul.⁊ pup.⁊.l.qui filio.§.j.ff.de here.insti.⁊ ar.l.cũ pater §.pe.ff.de lega.ij. ¶ Et lz posset hoc esse dubiũ qñ dicta verba substitão vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fideicommissum essent adiecta in persona vnius instituti ⁊ nõ reciproce iuxta not.ꝑ doc.in.l.centurio de vulga.⁊ pupil.tñ qñ sunt adiecta in reciproca substitutiõe prout

est in casu nostro videt̃ ꝙ hec fuerit mens testatoris vt fideicōmissuȝ nō intelligat̃ purū. sed predicto modo intelligendū qꝛ verba debent interpretari vt actus valeat ⁊ effectum pariat. l. quoties. ff. de rebus dub. c. abbate. de verb. signi. sed si dicta verba intelligerentur impor tare fideicōmissum purū reciproce nullū effectū operarētur: qꝛ tan tum posset vnus petere ab alio quātū alius ab altero. l. ab oib⁹. §. si vero i fi. ff. de lega. j. ⁊ l. cū pater. §. pater ꝗ filio. ff. de leg. ij. ⁊ declarat Jo. an. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. compendiose. ⁊ in additiōe incipiente ad intellectū. ⁊ Bar. in. l. j. in. xj. q. ff. de iure codi. ⁊ procul
2 dubio hec videt̃ fuisse mens testatoris. ⁊ sensit† Bal. in. l. iam hoc iu re. §. fi. ff. de vulga. ⁊ pup. vbi tractat an in substitutione reciproca cō prehendat̃ fideicōmissaria. ⁊ dicit qꝺ si fiat in testamento in quo po test fieri directa substō nō cōprehēdit regulariter fideicōmissariam vt probat̃ in. d. l. iaȝ hoc iure circa prin. ⁊ est cōis opi. doc. qñ non est facta sub conditione denotante tractum successiuum tpis. ⁊ ideo ꝭm Bal. in. d. l. iā hoc iure in fi. post Cy. vtile est ꝙ adijciant̃ i dicta sub stōne reciproca hec verba vulgariter pupillariter ⁊ per fideicōmis
3 sum licet† plerūqꝫ tabelliones nō intelligant significationē dictorum verborū. sed imperitia tabellionis nō vitiat testamētū. ⁊ sunt similes tales tabelliones cātoribus qui bñ cantāt per practicā sed nō ꝑ rō nem ꝭm Cy. vt refert Bal. in loco preallegato ⁊ Jo. de imo. i. l. luci⁹ ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ in. c. raynutius. de testa. in materia reciproce sub stōnis. ⁊ sic apparet de mēte eorū esse qꝺ dicta verba faciant illā sub stōnem reciprocam vtiliter valere etiam in vim fidecōmissarie sub stōnis qꝺ esse nō potest nisi itelligat̃ collata in tꝑs mortis ꝑ ea q̄ di
4 cta sunt. ¶ Hoc presupposito dico† qꝺ ꝑ dictā diuisionē factā virtu te compromissi ⁊ arbitramēti nō inducit remissionē futuri fideicom missi reciproci: vt. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. ob. ꝭȝ vnā le cturā. s. qꝺ ibi fuerit male iudicatū. ⁊ probatur in. l. cū pater. §. here ditatem. el. ij. ff. de lega. ij. ꝭm vnū intellectū communiter approba tum. s. intelligendo ꝙ ibi coheredes diuidētes fuissent in testamento grauati inuicē restituere per fideicōmissum. ⁊ ista est cōis opi. qñ di uisio est simplex: vt dicit Bar. in. d. §. duo fratres in. j. q. i fi. Si autē in diuisione seu cōpromisso esset generaliter promissum a diuidenti bus seu ab heredibus se nihil cōtra diuisionē facturos adhuc verat̃ approbata videt̃ ꝯclusio: vt non inducat̃ remissio dicti fideicōmissi futuri: vt per plura ꝓbat Bart. in. d. §. duo fratres in. j. ⁊. ij. q. maxi me per. l. fi. §. idē quesitū. ff. de cōdi. inde. ⁊. l. si de certa. C. de trāsac. et l. Paulo callimacho. §. j. de lega. ij. vt ibi pleni⁹ ꝑ eū quē ibi sequit̃ Jo. de imo. rñdendo rōnibus quas nōnulli ꝯtrium tenētes adduce bant. ⁊ referre verba sua longū esset ideo breuitatis causa omitto. ¶ Et idē tȝ ibi Rapha. cumanus qui dicit ꝙ ita etiā tenuit ibi ꝑ di ctum. §. hereditatē. ⁊ per hoc adducit rōnem que facit ad propositū
5 ꝭm eum si dicta diuisio fuisset iudicialiter facta per sñiaȝ nō veniret in ea ius futurū. l. nō quemadmodū. ff. de iudi. eodē modo videt̃ ꝙ fi deicōmissum futurū non veniat in diuisione partiū cū non esset ad huc debitū ⁊ diuisio est separatio iurium que sunt cōia. ⁊ sic cū in ꝓ posito nostro fuerit facta diuisio per dictā sñiaȝ nō venit in ea ius fu turū. ¶ Nec obstat si dicatur qꝺ ꝯtrū tenuit Jo. an. in addi. Specu. in ti. de test. §. in primis sup versi. itē quid si duobus: qꝛ dico qꝺ Jo. an. loquitur in diuisiōe facta per partes cum clausulis latissimis scȝ qñ fuit dictum qꝺ stabitur diuisiōi: nec de rebus diuisis alter ab al tero in perpetuū petet aliqua rōne vel iure aut cā q̄ dici vel excogi tari possit de iure vel de facto quo casu si diuidētes habebāt scientiā fideicōmissi futuri videbit̃ remissum ꝭm eū: secus si ignorabāt. l. cuȝ aquiliana. ⁊. l. qui tutoribus. §. j. ⁊. l. nō est ferendus. ff. de transac. ⁊ in dubio ꝭm eum presumeret̃ ignorātia. l. verius. ff. de ꝓba. ⁊ in regu la presumit̃ li. vj. sed in proposito nostro nō inuenio tales clausulas in instrumētis ⁊ scripturis mihi trāsmissis ⁊ loqmur in diuisiōe fa cta per dictā sñiam. ⁊ cū dicta opiniōe approbata per Bar. in. d. §. duo fratres in. j. ⁊. ij. q. cōcordat ēt Bal. in. c. j. in ti. imperator lotha rius. i vsi. feu. ⁊ refert etiā ita tenere Pet. ⁊ Ja. bu. ⁊ dicit qꝺ hoc ēt colligit̃ ex notatis per gl. in. d. c. j. que gl. ꝭm eū fuit ꝑfatis doctorib⁹ peregrina ⁊ incognita: vt ibi plenius per eū. ⁊ ꝓ ista parte consuluit Bal. in cons. qꝺ incipit Nānes brocardi condidit testm̄ vbi ꝯcludit ꝙ si fratres grauati adinuicē fideicōmisso reciproco diuiserūt bona hereditatis ⁊ inuicē fecerunt finē ⁊ refutationē ⁊ quietationē de par te alteri obueniente in partem. ⁊ inuicē promiserūt litem aut contro uersiam de dictis rebus nullo tꝑe inferre sed rata habere ⁊ nō ꝯueni re aliqua rōne vel cā sub pena dupli cū iuramēto ⁊c. nō intelligetur renūciatū fideicōmisso futuro maxime per. d. §. hereditatē. ⁊ dicit ꝙ nō ob. dicta ꝓmissio de nō veniendo ꝯ qꝛ per illā non videt̃ de fidei cōmisso remittēdo cogitatū per. d. l. qui cū tutoribus. ⁊. l. tres fratres cū ibi no. ff. de pac. ⁊ ita ꝺt tenere Pe. Ray. ⁊ Bar. in. d. §. duo fra
6 tres. ¶ Nec ꝭm eū obstat refutatio qꝛ rñdet ꝙ simplex refutatio in telligit̃ de iure de ꝑsenti nō de iure qꝺ postea oriat̃: qꝛ prius non in telligitur renūtiatuȝ ꝗ̄ natum ⁊ liberatio est quedā priuatio. et ideo debet referri ad id qꝺ est i habitu. l. titio vsufru. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ l. si mater. §. eādē. ff. de excep. rei iudi. ⁊. d. §. ideȝ quesitū. ⁊ qꝛ predicte clausule sunt clausule adiacentes diuisioni: vnde magis veniunt ad

exprimēdū diuisionis effectum ꝗ̄ ad ipsum augendū ⁊ ꝗ̄ ad exorbi tandū diuisionē a ꝓpria ⁊ mera natura diuisionis. ar. l. si vno in prin. ff. loca. ⁊. l. dāni infecti qdā in prin. ff. de dā. infec. ꝭm Bal. in dicto cō sili. ¶ Istā opinionē etiā tȝ Bal. i. d. §. hereditatē. qꝛ ille q petit par tē per fideicommissum nō rescindit diuisionē: sed petit illā partē diui saȝ que loco partis indiuise successit. l. imperator. §. fi. cū. l. seq. ff. de le ga. ij. Idē tȝ Bal. in. d. l. qui tutorib⁹. ⁊ in. d. l. tres fratres. ⁊ ibi dicit ꝙ quasi oēs moderni hoc tenēt. ⁊ idē tȝ Pau. de cast. in. d. l. tres fra tres. ⁊ ibi dicit qꝺ est cōis opi. a qua quidē in iudicando non est rece dēduȝ: vt tradit̃ in locis vulgaribus. ⁊ ita etiā consuluit ipse in consi. ⁊c. incipiē. in xp̄i noīe qꝛ dubia supra formata ⁊c. etiā ꝭm eū qñ in di uisione essent adiecta hec verba. vcȝ ⁊ promiserunt nō conuenire aīt qua rōne vl̄ cā qꝛ etiā illa verba tacite inerāt: qꝛ quis non pōt venire ꝯ factuȝ suū. l. post mortē. ff. de adop. l. in concedēdo. ff. de aqua plu. arcē. ⁊ expressio eius qꝺ tacite inest nihil operat̃. l. nō recte. C. de fidei ius. l. ij. ff. de leg. j. ⁊ istā partē amplectit̃ etiā Bar. in consilio incipiē te ex themate predicto tria dubia oriunt̃ ⁊c. in fi. nec curo an fideicō missum sit reciprocū ⁊ coequeuuȝ vel nō qꝛ tex. in. d. §. duo fratres. et in. d. l. q cū tutoribus. generaliter loquunt̃. ꝙ non aperitur magis in vna ex dictis legibus ꝗ̄ in alia qꝺ fuerit fideicōmissuȝ ibi reciprocū ⁊ coequeuuȝ ⁊ glo. vtrobiqꝫ intelligunt dicta iura in fideicōmisso re ciproco. ⁊ ideo in hoc articulo nō vr̄ qꝺ Ang. bene loquut⁹ fuerit in d. §. duo fratres. vbi vult ꝙ intelligatur facta remissio fideicōmissi qñ erat reciprocū ⁊ coequeuū. ⁊ ita itelligebat dictū. §. duo fratres. i telligēdo qꝺ ibi esset bene iudicatū secus qñ nō esset reciprocū ⁊ coe queuū. ⁊ ita intelligebat. d. l. qui cuȝ tutoribus. qꝺ est diuinare ad illa iura vt etiā dicit Jo. de imo. in. d. l. qui cū tutoribus. ⁊ ita etiā sum so litus tenere legendo dictū. §. duo fratres. vbi plenius etiā in reporta tis refero opiniones omniū. ⁊ rñdeo ad allegata in ꝯtrū qꝺ propter
7 prolixitatē hic pretermitto. ¶ Nec predictis obstat si† diceret̃ qꝺ in dicto arbitramento est vna clausula in qua dicit̃ reseruantes nobis ius laudandi ceteras differētias ipsorū fratrū si que sunt aut restant statuentes terminū octo dierū dictis fratribus ad producēduȝ corā nobis eorum petitionem si qua petere intendunt inuicē alias ex nūc prout extunc ⁊ extunc prout exnunc ipsos fratres ab oibus ⁊ singu lis que vnus ab altero ⁊ ecōtra petere posset seu possent absoluimus ⁊ pro absolutis ⁊ liberatis haberi volumus quasi videat̃ per illa ver ba. s. petere possent que denotant futuruȝ. l. si ita quis. ff. de leg. ij. esse etiā remissum dictum fideicōmissum futurum per no. per Bar. in. d. §. duo fratres in. vj. q. ¶ Sed respondeo. j. ꝭm Bar. in dicta. vj. q. di cta verba que trahunt̃ ad futurum important remissionē fideicom missi futuri qñ non suberant alique alie cause tꝑe diuisionis ex qui bus ꝯhentes in dictis bonis diuisis spectarēt habere aliqꝺ ius sec⁹ si alique cause suberāt ex quibus sperabant habere aliquod ius pu ta ex aliqnibus precedentibus contractibus vt verbo fertur qꝺ sub erat in casu nostro: qꝛ tunc ꝭm Bar. dicta verba generalia apta cō prehendere futurum ius nō referunt̃ ad ius dependens ex testamen to per no. in. d. l. tres fratres. ¶ Secūdo rñdeo ꝙ ratio restringit ge neraliter dictam. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. l. hec actio. ff. de cal. sed ratio quare dicti arbitri ita generaliter absoluerūt: est pro pter cōtumaciā non producētium petitionē. sed ius dicti fideicom missi futuri peti nō poterat: cū actio nō cōpeteret. d. l. non quēadmo dum ⁊. l. non pōt. ff. de iudi. ergo nō refert̃ ad istud ius qꝺ peti nō po
8 terat ⁊ qꝺ nō erat in esse. ¶ Preterea† dispositio penalis limitatur ꝭm naturā principalis dispositionis cui adijcitur. l. si is qui ducēta. §. cum ita. ff. de reb. du. ⁊ no. Bar. in. l. stipulatio ista. §. si quis doluȝ ff. de ver. ob. ⁊ in. d. l. si is qui ducēta. §. fi. ⁊ in. l. fi. i. ij. q. ff. de duo. reis ergo dicta generalis absolutio facta per arbitros in penaȝ eorū qui contumaciter non producerent petitionem dȝ limitari ꝭm naturam ipsius dispositiōis cui adijcitur dicta pena idest ꝭȝ naturā precepti facti per arbitros de producendo petitionem: qꝺ nō potest intelligi
9 de his que impossibile erat petere prout est impossibile petere id qꝺ nondum competit nec est in esse. ¶ Nā verba† generalia nō referū tur ad ea que sunt impossibilia disponenti. vt inquit Bal. in. l. fi. §. in computatione in fi. C. de iure delib. ar. l. qui tabernas. ff. de cōtrahē. emp. ⁊ per no. per Bar. in. l. si quis sub conditione. ff. de cōdi. insti. et nō debet dicta sententia trahi. ad id qꝺ arbitri non senserunt. l. si a te
10 stamēto in fi. ff. de excep. rei iudi. ¶ Ultimo etiam respōdeo† ꝙ hoc esse veruȝ colligitur ex illis verbis absoluimus. ⁊ pro absolutis ⁊ li beratis haberi volumus. naȝ absolutio ⁊ liberatio presupponit ob ligationem. l. decem. ff. de verbo. oblig. ⁊. l. manumissiones. ff. de iusti. ⁊ iure. sed si non erat vera obligatio que non nascitur ante euentum cōditionis fideicommissi. l. cedere diem. ff. de verbo. signi. l. legata. ff. de cōdi. ⁊ demon. non poterat dici in eo operari posse dictaȝ absolu tionem ⁊ liberationem. ¶ Nō obstat etiam si diceretur qꝺ dictus se uerius adiuit hereditatem dicti Joannis ex testamēto pro ea parte pro qua fuit institut⁹ quia dico qꝺ hec aditio hereditatis sibi nō ꝑ iudicat quominus petere possit coheredibus suis fideicōmissum ꝓ ratis pro quibus dicti coheredes adiuerunt: quia per aditionem fa ctam a seuerio non cōfunditur ius fideicommissi predicti sibi debiti nisi

nisi pro tertia parte pro qua ipse est heres dicti Ioanis.l.si vxor.C. de bonis auto.iudi.pos.l.si adulta.C.de heredi.actio.saltem cũ dict⁹ Ioannes non disposuerit in testamento qđ instituebat dictum seuerium in tertia parte animo compensandi cũ toto fideicõmisso debito dicto seuerio in portione hereditatis paterne obuenta dicto Ioãni iuxta.l.cum pater.§.titio cũ si.ff.de lega.ij. Et cõstat qđ dictũ fideicõmissum spectat ad dictum Ioannẽ in totum qr alij fratres substituti reciproce predecesserãt.l.qui plures heredes instituit.ff.de vulga.z pupilla.l.si ex pluribus.ff.de suis z legi.l.vnica.§ finautem aliquid sub cõditione.C.de cadu.tol.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb. z notatur in.l.vnica.C.de his qui ante aper.tab.ex quibus omnibus cõcludo dicto seuerio cõpetere ius agendi ad dictũ fideicommissum contra alios coheredes suos pro partibus pro qbus hereditatẽ dicti Ioannis adiuerunt. Laus Deo. Alex.

¶Summarium super consilio.ccix.

1 ☞Mulier que nubit viro non condigno facit se indignam dote.
2 Indignus maritus dr ille qui nõ cõuenit conditioni mulieris.17.
3 Mulier nubens indigno iuste potest exheredari.18.2 .21.
4 Si legatarius post mortem testatoris aliquod delictũ commisisset quod si fuisset commissum viuo testatore prouocasset ad odiũ z iniuriam testatorem priuatur legato.
5 Mulier transiens ad matrimoniũ dicitur esse in statu castitatis pudicitie z honestatis.14.
6 Ille non dr vilis qui est pauper dummodo habeat bonos mores.
7 Paritas z disparitas inter cõtrahentes matrimonium considerat varijs ex causis.
8 Ille dicit magis nobilis qui ex sua ppria virtute z probitate redditur nobilis q̃ ille qui ex genere nobili descendit.
9 Maritus tenetur vxori egrotãti subuenire ſm mensuram z qualitatem dotis.
10 Dos quãdo datur pro muliere infirma licet sit in aliqua quantitate tamen dicitur minor.
11 Vxor quando potest debet operari ad commodum viri.
12 In pulchro corpore residet anima virtuosa.
13 Ratione infirmitatis recedimus a regulis iuris communis.
15 Mulier potest nubere de iure canonico absq; consensu patris.19.
16 Non valet statutum laicorum imponens penam cõtrahenti matrimonium cum filia alterius sine consensu patris.
22 Dos succedit loco legitime.
23 Qñ cõmittitur cõsciẽtie alicuius intelligit cõmitti vt viro optimo.
24 Legitima non tollitur per generalem renuntiationem.

¶Consilium.ccix.

¶Si pater filie reliquit duca.cccc.cũ nuberet.z viro traderetur et mortuo patre filia cõtra voluntatem fratrum nupsit viro nõ paris generis respectu natalium tamen ipsa erat infirma egritudine nõ sanabili vt existimatur dicunt fratres eam priuatam esse legato: quia nupsit indigno: queritur quid iuris.z an dos relicta filie cum nupserit recipiat conditionem stante statuto quod filia sit cõtenta eo qđ sibi reliquerit pater.z quomodo intelligantur nuptie ignominiose pubenti vel suo generi.



Edẽptoris nostri inuocato suffragio. Põderatis his que in themate narrantur videretur fortasse prima consideratione discendũ dictorũ arbitrorum partes nullo modo esse debere in condẽnando heredes dicti testatoris fratres dicte Isabette ad legatum dicte dotis z denariorum prestãdũ
1 qr†mulier que nubit viro non condigno dote se facit indignã.vnde quamuis paternum sit officium dotare filiam.l.qui liberos.ff.de ritu nup.z.l.fin.C.de dotis promis.tamẽ hoc casu pater ad talem filiã dotandam nõ cogitur vt no.glo.z Archi.xxxvj.q.j.de raptoribus. pro quo facit ſm Archi.ibi id quod habetur in.l.ij.§.si emãcipat⁹ filius.ff.de bono.posses.cõtratabu.idem dicit Bal.in.l.j.in.iij.col. ff.solu.matri.z Anto.de bu.in.c.accedens de procu.vel ſm Ioã.de imo.in.d.c.accedens.non videtur qđ debeat ex toto dote priuari cũ ista causa hodie nõ enumeratur inter causas iustas exheredationis de quibus in.§.causas.in auth.vt cũ de ap.cogno.z not.in.c.quintauallis.de iureiuran.tamẽ debebit dos minor cõstitui qr debebit cõstitui ſm qualitatẽ viri.l.siue generalis.ff.de iur.do.z not.in.l.j.C.si aduer.dotẽ. Pro hoc etiã facit quia quis debet nubere pari vt probat Ja.de bel.in auth.de resti.z ea que parit in prin.in vlti.q hoc aũt nõ seruauit Isabetta que absq; consensu fratrum: imo cõtra eorum
2 volũtatem virum accepit nobilitati sui generis non condignum seu imparem z†indignus maritus videtur ille esse qui non cõuenit conditioni mulieris z nataliũ suorum: vt inquit Ja.de are.z Bart.in.l. si rogatus.ff.de manu.vindi.per.l.tam dementis.C.de epis.audiẽ.et in.l.si furiosi.C.de nup.z ad idem tex.in.l.libertum.z ibi no.Bar.C.
3 de nup.z no.etiam Barto.in.l.cũ ita legatum.ff.de condi.z demon. ¶Scđo qr†imo videtur iustã esse causam exheredationis quando filia nubit indigno per.d.§.si emancipatus.z not.Bal.in.l.nec filiũ C.de nup.z in.l.penul.C.de sponsal.z facit qđ habetur in aut.si post C.de inoffi.testa. ¶Tertio qr Isabetta non debebat se nuptui tradere sz expectare q a cõiunctis traderetur.xxx.q.v.qualis.z hoc innuunt verba testatoris ibi dũ dixit cũ nuberet z viris suis traderet zc.vnde videmus qđ ſm Bar.in.l.obligamur.ff.de actio.z obliga. z in aut.res que.C.cõmunia de lega.quando filia nupta est sine dote non potest cogere patrem ad ipsam dotandam. ¶Quarto per.l.
4 j.cum ibi no.per†Bar.ff.de his qui.vt indig.z p id qđ no.per gl.et doc.in.l.sororẽ.C.de his quibus vt indig.z in.l.fideicõmissum.C.de fideicom.vbi habetur qđ si legatarius post mortẽ testatoris aliqd cõmisit qđ si fuisset commissum viuo testatore prouocasset eum contra legatarium ad odiũ vel iracundiam: aut cederet in offensam vel iniuriam testatoris priuatur relicto z applicatur fisco: sed hic actus videtur esse huiusmodi per id quod habetur in.d.§.si emancipatus cũ alijs supra allegatis: ergo zc. ¶Quinto quia fertur per vnũ testẽ videri probatum qđ Isabetta dicto legato renuntiauit. ¶Sed premissis nõ obstantibus in proposito nostro contrariam sententiã
5 puto de iure veriorẽ presertim ex infrascriptis. Nam Isabetta†nõ meretur penã si ad matrimoniũ transire voluit: quia ille dicitur status castitatis pudicitie z honestatis.l.mulier.§.cum proponeretur ff.ad treb.in auth.de nup.in prin.z in aut.de non elig.secundo nub.§. cũ igitur.xxxj.di.c.nicena.huic cõsona fuit mens testantis qui quãuis sciret dictã Isabettã egritudine illa laborare reliquit ei ducatos quingentos pro matrimonio contrahendo. ¶Nec dicitur quicq; commisisse Isabetta propter qđ dotem predictam seu legatum consequi non debeat.nam dici nõ potest ipsam vili homini seu marito
6 se copulasse quoniã†nõ dicitur vilis qui pauper est dummodo bonos habeat mores.z nõ sit nat⁹ ex seruo vel liberto: sed ex ingenuo. hic est tex.quẽ ibi ita no.Bal.in.l.humilem.C.de incest.nup.sed huiusmodi est maritus Isabette quia non natus ex seruo vel liberto.z est bene moratus ciuilib⁹ moribus z in ciuitate Verone habitabat z antea per annos decẽ habitauerat licet pater eius rure natus esset
7 z rure habitaret ac rei rustice operam daret. ¶Preterea†paritas vel disparitas inter cõtrahentes matrimoniũ cõsideratur varijs ex causis puta nobilitate: potẽtia: diuitijs z honore.c.super eo.el.ij.de test. Attenduntur etiam mores persone cum qua cõtrahendum est matrimonium.l.vidue.C.de nup.z.d.l.humilem.z non requiritur q copulatiue conueniant in nobilitate diuitijs morib⁹ honore amicorum potẽtia z similibus ad hoc vt dicantur pares: sed si vnus eorũ excedit in vno ali⁹ in alio per hoc nõ dicitur disparitas: vt no.doc. in.d.c.super eo.z est de mẽte Specu.in ti.de teste.§.j.iuxta prin.ver. sed quid si vir z vxor.vnde dicit Bal.in.d.c.super eo.qđ vnũ ex pđictis recipit compẽsationem cum alio: puta nobilitas vnius recompẽsatur cum diuitijs alterius. Bene facit qđ no.glo.z doc.in.l.si voluntate.C.de dotis promis. ¶Et quãuis pater dicti iuuenis rusticalia tractet tamen huiusmodi conditio patris nõ affert vtilitatẽ aut offuscationem filio ea cõditione nõ laborãti: sed bene morato: vt ha
8 betur.lvj.di.nunq;. ¶Unde dicit Cy.†in.l.prouidẽdum in prin.C. de postulã.qđ magis nobilis est ille qui ex sua ppria virtute z probitate redditur nobilis q̃ ille qui ex genere nobili descẽdit: qr ex genere nõ est aliquis nobilis nisi presumptione allegat.l.qđ si nolit.§. qui mãcipia.ff.de edi.edic.z plus cõmendari dz ex eo qđ a seipso gs acquirit q̃ ex eo qđ a parentibus habuit.l.si quid in bello.z ibi not. ff.de capti.ſm eum.virtutũ eñ nobilitas magis q̃ generis plerũq; cõsideratur.c.pe.de prebẽ.cum ibi no.per Io.an.qui ad propositũ plurima adducit z probat etiã Sali.in.d.l.prouidendum eam nobilitatem virtutum preferẽdam esse nobilitati generis. ¶Accedit
9 qđ†Isabetta laborabat z laborat egritudine nõ sanabili cuius rei nõ mediocriter consideratio habenda est: quia maritus tenetur vxori egrotanti subuenire ſm mensuram z qualitatem dotis.l.si cũ dotem.§.finautem in seuissimo.ff.sol.matri.z not.docto.ibi z in.l.qđ in
10 vxorem.C.de neg.gest.vnde†attenta persona mulieris que infirma erat z est ac esse speratur dos quingentorum ducatorũ attento onere z impẽsa dicitur esse lõge minor dos q̃ si pro muliere sana data esset.ad hoc bene facit in ratione sui id quod habetur in.l.ciuitatib⁹ §.si.z in.l.nõ amplius in prin.ff.de leg.j.z in.l.fructus.ff.solu.matri. l.si a patre.§.si.ff.de vendi.cum si.minor etiam cẽsetur dos talis mu
11 lieris: q̃ alterius: qr vxor†quãdo potest debet operari ad cõmodũ viri.l.sicut cum gl.ff.de oper.lib.z id qđ ipsa acquirit acquirit viro vt no.Inn.in.c.cũ in officijs.de testa.ſm q declarat Cy.z Bal.i.l. j.C.de bonis q̃ lib.z in.l.si vxorẽ.C.de condi.inser.z Bal.in.l.si in vita.C.de nup.z in.c.j.§.decedẽti in ti.qui feu.dare pos.z in.l.si.C.de libe.exhi.mulier autem egrotans nõ ita operari potest sicut existens in bona valitudine.l.opere.ff.de vsufru.lega.l.interdũ.ff.de oper.li
12 ber. ¶Dict⁹ vero iuuenis†erat hñ z ciuiliter moratus ac pulcher z beneualidi corporis: vt in themate presupponitur.facit illud qđ inquit Cy.in.l.j.in.ij.q.ff.de iuris.om.iudi.dũ dicit q in pulchro corpore residet anima virtuosa z refert philosophũ ita dicere.accedit illud Persij Gratior est pulchro veniẽs e corpe virtus. ¶Ex his infertum dictum iuuenem nõ posse appellari vilem aut ignominio

sam personam.⁊ quãuis Jsabetta nobilitate generis sui ⁊ seu etiam
diuitijs excederet qualitatem status dicti iuuenis tamen cũ ipsa taꝫ
graui perpetua ac onerosa infirmitate detenta adeo ꝙ vt per testes
presupponit̃ esse probatũ nullus ciuis inueniretur non solum equa-
lis generi dicte Jsabette:sed etiam longe inferioris ꝯditionis etiã si
artifex esset qui illã accepisset in vxorẽ etiam cũ dote mille ducatoꝝ.
Et dictus iuuenis sit bene ⁊ ciuiliter moratꝰ ⁊ corporis bene validi
⁊ pulchri q̃ habebit succurrere dicte vxori in opportunis ꝑ egritu-
dine mulieris ⁊ alijs necessitatibus eius plusq̃ cõiter cõtingat in ꝑ-
sona alterius mulieris nõ ita egrotãtis apparet ꝙ illa qualitas ge-
neris vel diuitiarũ ex parte dicte mulieris non cõcludit ꝙ dicat̃ nu-
ptias iniuriosas ⁊ ignominiosas generi suo cõtraxisse per no.in.d.c.
13 super eo.cuꝫ alijs supra allegatis. ¶ Fortificant̃ predicta:† q2 rõne
infirmitatis recedimꝰ a regulis iuris cõis.l.filiusfamilias.§.fi.cuꝫ.l.
seq.ff.de procura.l.quesitũ.ff.de re iudi.c.ij.de ꝑcu.in.vj.l.si longius
in prin.ff.de iudi.no.doc.cõiter in.l.j.in prin.ff.de offi.eius cui mãd.
est iurisdi.⁊ in.l.ij.C.de peda.iudi.dũ cõcludũt ꝙ ꝑpter infirmitatẽ
magistratus recedimꝰ a regulis iuris cõis que habẽt ꝙ de iure ciui
li cause meri imperij non possint delegari. ¶ Deniq̃ iniuria non fit
14 absq̃ † dolo.l.illud.ff.de iniurijs.⁊ no.Cyn.i.l.si nõ conuitij.C.de in-
iurijs in prin.Sꝫ dici nõ põt Jsabetta dolose ĩiuriã aliquã intulis-
se fratribus si ad matrimoniũ processit qđ est actus licitus ⁊ pudicꝰ
ac iure naturali ⁊ diuino institutꝰ.j.di.ius naturale.et in.c.gaudemꝰ
de diuor.in aut.de nup.in prin.accipiẽdo virũ conditionis predicte
cum propter infirmitatẽ predictam cõiter seu cõi opinione inueniri
nõ potuisset alius ciuis etiã artifex ⁊ plebeius qui eam cũ dote mille
ducatorũ accepisset in vxorem.⁊ sic potius circũuentus videret̃ iuue
15 nis q̃ ipsa. ¶ Nec etiã iniuriã † vel ignominiã dicat̃ fratribus intu-
lisse si cũ cõsensu eorũ virum istum nõ accepit:q2 mulier põt nubere
saltem de iure canonico qđ est seruandum in materia ista absq̃ con-
sensu etiã patris:⁊ multo magis fratrũ vt habet̃.xxvij.q.ij.sufficit.et
in.c.pen.de rap.⁊ no.xxxij.q.hoc sanctum.⁊ in.l.eum qui.al's incipit
16 Paulus.ff.de statu homi.⁊ insti.de nup.in pnc.adeo † qđ nõ valeret
statutum laicorũ imponens penam contrahenti matrimoniũ cum fi
lia alterius sine cõsensu patris ƀm qđ cõcludit Jo.an.in.c.statutum.
el.j.de hereti.in.vj.in nouella cũ suis cõcordãtijs.⁊ mulier adulta re
putatur minor quo ad actũ ꝯhẽdi matrimoniũ absq̃ coniunctoruꝫ
autoritate vel cõsensu.l.in copulãdis.C.de nup. ¶ Restat ad allega
ta in ꝯtrium rñdere ex quorũ rñsiõe magis corroborabit̃ premissa cõ
clusio.⁊ apertius ostendetur de iure dicte mulieris.Et primo nõ ob
17 stat † id qđ no.gl.⁊ Archi.in.d.c.de raptoribus cum cõcor.q2 rñdeo
ꝙ Jsabetta nõ dicit̃ elegisse virum indignum attento statu vtriusq̃
cõiugis.nã vbi verum fuisset Jsabettam esse sanã ⁊ genere seu nobi-
litate natalium ⁊ maiorũ suorum longe superasse cõditionem eius vi
ri ⁊ virum in alia cõsiderabili qualitate nõ superasse ꝯditionẽ mulie
ris potuisset dici eam nupsisse indigno per allegata in cõtrariũ:sed
secus est in ꝑposito nostro vt probãt ea que superius adduxi.Pre
terea illa glo.loquit̃ quando filia viuẽte patre nõ cõstituta dote virũ
elegit indignum.nã tunc pater nõ cogit̃ ad eam dotandã:vt ibi sed
in ꝑposito nostro pater in testamẽto reliquit dotẽ ⁊ mulier post mor
tem testatoris nupta est quo casu si quã conditionẽ recipiebat dictũ
legatum illa purificata est ⁊ legatũ debetur ⁊ posito qđ aliquã igno
miniam aut offensam dici posset fuisse cõmissaꝫ ꝑ Jsabettã nubẽdo
indigno est tũc vidẽdũ an ꝑpter hoc dicti heredes testatoris possint
dictũ legatũ denegare Jsabette de quo dicã infra rñdendo ad quar
tum argumentũ.nã lꝫ pater nõ possit dũ viuit cogi ad dotandã filiã
que sibi elegisset virũ indignũ:vt no.i locis supra allegatis tñ ꝑ hoc
nõ dicetur quin post mortẽ patris filia debeat habere legitimã vel
illud qđ statutũ daret seu dare intelligeret̃ loco legitime vt.j.dicam
q2 eligere sibi virũ nõ cõdignũ non est sufficiens causa propter quã
filia mortuo patre possit excludi a legitima:vt ꝑxime subiungã.Et
18 per istasmet † rñsiones pariter est sublatũ scđm argumẽtũ quo dice-
batur istã iustam causam exheredationis.Et vltra proxime dictas
rñsiones põt etiã ad hoc respõderi nõ esse verũ qđ hodie ista sit iu-
sta cã exheredationis scꝫ qñ mulier nubit indigno:q2 non reperitur
enumerata in.§.causas.superiꝰ allegato:lꝫ olim esset iusta cã:vt.d.
§.si emãcipatꝰ filius.⁊ ita ibi no.glo.⁊ doc.nec obstat.l.si filia ⁊ aut.
si post.C.de inoff.testa.q2 ibi loquit̃ qñ filia stuprũ cõmisisset. ¶ Nõ
19 obstat tertiũ † argumentũ quo dicebat̃ qđ Jsabetta debuit expecta
re qđ fratres eã in matrimonio collocarẽt iuxta id qđ habet̃.xxx.q.
qualis.q2 vt ibi notatur illud non ponit̃ ibi vt sit de necessitate.sed
de consilio vt etiam dixit gl.in.l.vidue.C.de nup.item tex.ibi ⁊ simi
les loquunt̃ in ascendentibus quorũ votũ presumitur magis propẽ
sum in filias quã fratrũ.l.fi.in prin.C.de curato.furio.l.nõ solum.§.
de vno.ff.de ritu nup.l.isti quidẽ.§.fi.ff.qđ metꝰ causa.⁊ maior debe
tur parẽtibus reuerentia quã fratribus pꝫ in.l.si filius ⁊ in.l.filiã.C.
de patria pote.⁊ in.l.quicũq̃.§.ꝑtor.ff.de in ius vocã.⁊.l.fi.C.eo.ti.
⁊ pro mortuo patre ⁊ matre nõ fit requirẽdus cõsensus propinquo
rum mulieris nubere volẽtis si ipsa deliberate proposuit quẽ in vi-
rũ accipere intẽdat probat̃ in.l.in cõiũctione.C.de nup. ¶ Nec ob-
stant verba testi ibi dũ dt ⁊ viris tradent̃ q2 nõ sequit̃ qđ ex hoc te-
stator voluerit ꝙ debeat filia expectare ꝙ tradat̃ nuptui ꝑ fratres
q2 nõ expressit testõr per quẽ ⁊ cõtingere potuisset fratres nõ extare
tpe nubẽdi.vnde dico ꝙ cũ testator nõ declarauit personã per quã
illud fieri deberet ⁊ nõ tractemus de onere hereditario talis incerti-
tudo facit vt illud in quo versat̃ incertitudo pro non adiecto hẽat̃.l.
tutor incertꝰ ⁊.l.duo sunt titij.ff.de test.tu.⁊ qđ plene not.Bar.in.l.
20 quidã.ff.de reb.dub. ¶ Fortius videt̃ † ꝙ ẽt si expressa fuisset perso
na cuius ꝯsensu voluisset testator filiã nubere nõ valuisset huiusmo
di dispositio ⁊ nihilominus legatũ deberet̃ vt est no.tex.in.l.cum ta
le.§.rescriptũ.alias incipit si arbitratu.ff.de cõdi.⁊ demõ.preterea
dicta ꝯditio posito qđ in legato relicto extranee mulieri debuisset
impleri tñ in casu nostro dꝫ rejici cũ fuerit relictũ filie vt ꝑbabo in
tertia rñsione quã dabo ad sequẽs ꝑximũ argumẽtũ. ¶ Nõ obstat
quartũ argumentum de his que notantur in.d.l.sororem ⁊ in dicta
l.fideicõmissum.q2 rñdeo ꝙ stãte ꝯditione dicte mulieris infirme vt
s.nõ dicitur cõmisisse tale quid qđ ꝑbabiliter cedat ad offensam et
ignominiã patris per ea que dixi supra. ¶ Scđo respondeo posito
21 ꝙ dici posset ꝙ aliquã offensam cõmisisset † tñ tale legatũ nõ dꝫ cede
re ad cõmodum dictorum heredũ sed auferẽdũ esset mulieri tãq̃ in
digne ⁊ dari fisco.ita tradit̃ in locis allegatis in cõtrarium sed talẽ
exceptionẽ contra dictã Jsabettam nõ possunt de presenti oppone-
re dicti heredes sed solũ fiscus vt voluit gl.singularis cõiter appro
bata in.l.his cõsequenter.§.j.ff.fami.hercis.⁊ no.Bart.in.l.fi.ff.pro
herede ⁊ Bal.⁊ alij post eũ in.l.ex facto.§.fi.ff.de vulg.⁊ pu.⁊ in.l.j.
in prin.C.si quis aliquẽ testa.prohi.⁊ in.l.si alienã.ff.sol.matri.vt ẽt
elegãter rñdet celeberrimus dominus aduocatus ꝑfate Jsabette.
22 ¶ Tertio rñdetur † ꝙ ea que notãtur in.d.l.sororẽ.possunt procede
re in mero legato sed nos loquimur in dote relicta filie in testamẽto
que succedit loco legitime.l.quoniam nouella.C.de offic.testa.etiam
qñ statutũ disponit ꝙ filia sit cõtẽta dote sibi relicta a patre vel alio
legato sibi relicto vt no.Jac.bu.in.l.quoniã in prioribus.C.de inof.
testa.vbi dixit qđ si statutum disponit qđ filia sit contenta eo qđ re-
linquitur sibi in testamẽto patris ⁊ cõtingat qđ pater relinquit filie
mille cũ certo tñ onere filia dicit esse cõtentam habere mille qđ vult
habere pure absq̃ aliquo grauamine sicut debet̃ legitima.certe ƀm
Ja.bu.filia dꝫ audiri q2 dictũ statutũ solũ videtur disponere cõtra
prouisionẽ.l.omnimodo.C.de inoffi.testa.l.qđ nõ possit petere sup-
plementum legitime qñ quãtitas minor legitima relinqueret̃.lꝫ nõ
videt̃ disponere ꝯtra prouisionẽ dicte.l.qm̃ in priorибꝰ.que dicebat
rejici debere grauamẽ adiectũ in quãtitate legitime relicta.⁊ iste ca-
sus nõ cõprehẽdebat̃ sub.d.l.oĩmodo.ideo facta fuit postea dispo-
sitio dicte.l.qm̃ in priorибꝰ.propter hoc ꝯcludit quoq̃ casum de gra
uamine vel onere cẽ casum obmissum a dicto statuto ⁊ per cõsequẽs
remanere in dispositione iuris cõis.l.si extraneus.ff.de cõdi.ob cau
sam.l.cõmedissime.ff.de lib.⁊ posthu.quo iure cõi est prouisum qđ
rejicitur dictũ grauamẽ pro rata legitime.d.l.qm̃ in prioribus:⁊ cũ
ista decisione trãsit Bal.in dicta.l.quoniã in prioribus.refert tamẽ
aliqualiter verba Jaco.bu.aliter quã sint in lectura:q2 Jaco.bu.dt
qđ statutum dictabat qđ filia esset cõtenta eo quod sibi in testamẽto
patris relinqueret̃ vt vr̃ loqui statutũ verone mihi exhibitũ nõ aũt
dicit qđ statutum disponeret qđ filia esset contẽta quãtitate sibi re-
licta in testamẽto patris.vt Bal.refert Sali.⁊ in.d.l.qm̃ i prioribꝰ
trãsit cũ illa decisiõe.Jdẽ etiã tꝫ Jo.de imo.in.l.fi.ff.de cõdi.insti.in
antepe.col.⁊ ibi refert fidel'r verba Jaco.but.ꝑut retuli supra.⁊ ita
etiã tꝫ ipse in.l.titio cẽtũ.§.titio genero.ff.de cõdi.⁊ demon.⁊ ibi di-
cit ꝙ huic decisiõi nõ obstãt no.per Bar.in dicto.§.titio genero.q̃
videtur velle ꝙ non rejiciat̃ conditio:q2 respondet ꝙ in casu in quo
loquitur Bar.verba statuti erãt fortiora:q2 statutum dicebat qđ fi
lia dotata nõ possit aliquid dicere cõtra testamentum patris:vnde
non potest tunc dicere se grauatum tempore vel conditione.Sed in
casu in quo loquit̃ Ja.bu.statutũ simpliciter dicebat qđ filia sit con
tẽta dote sibi relicta:vt refert Jo.de imo.in dicto.§.titio genero.vel
dicebãt ꝙ sit contenta eo qđ sibi pater reliquerit non autem dicebat
qđ nõ possit aliquid dicere cõtra testamentũ:vnde tunc satis est qđ
filia dicat se cõtẽtam dote seu quãtitate relicta:sed ꝙ vult rejici cõdi
tionem vel grauamen.Et cũ iste videatur esse proprie casus noster
nõ est opportunũ insistere circa ea que tetigit Ric.malũbre Cy.et
Bal.in.l.sancimꝰ.C.de nup.⁊ pro ista parte mltũ facit opi.Ricar.
malũbre ibi quã sequitur ibi Bal.⁊ Jo.an.in addi.Specu.in tit.de
statu mona.in rubrica circa vlti.col.⁊ late ꝑbat ⁊ cõfirmat Alberi-
cus de rosate in secũda parte statutorum.q.ciij.incipiente adhuc ex
eodem themate quero aliam.q.disputatam per dominũ Ray.⁊c.et
Pau.de ca.quo ad terminos nostri statuti in consilio.cvj.incipien
te in Christi nomine sup eo de quo querit̃ clara ⁊c.⁊ Raph.in.d.§.
titio genero.⁊c.ergo nõ põt dici ꝙ filia hoc legato quouis mõ pri-
uetur.d.l.quoniam in prioribus.⁊.l.cũ patronus.ff.de leg.ij.posito
etiam qđ elegisset maritum indignum:quia subrogatur loco legiti
me.⁊ de ea subduci debet omne grauamen et conditio saltem qua te-
nus caperet rata legitime.⁊ istud est efficacissimũ fundamentũ pro
victoria

victoria dicte Isabette. ¶ Ad quintū argumētū respondeo dum di citur ꝙ per vnū testem est probatū qḋ Isabetta legato renuntiauit: quia ꝓbatio vnius testis non releuat: quia de iure etiā diuino requi runt duo testes: vt in.c.in omni.de testi.c.nouit.de iudi.l.iurisiurādi. C.de testi.ꝛ iō vigore cuiuscūq; dati arbitrij nō possent arbitri adhi bere fidē vnico testi ꝑ no.per doct.in.l.filiusfa.ff.de dona.ꝛ l.j.ff.de testā.mili.ꝛ in.l.milites.C.eo.ti.ꝛ in clem.sepe.de verb.signi.ꝛ in ex trauagāti ad reprimēdū in verbo sine figura: quantominus possent dicti arbitri in casu nostro: cum eorū arbitriū eis concessuz sit ꝑ ver
23 ba importātia arbitriū boni viri.nā†qn̄ cōmittit cōscientie alicuius intelligit cōmitti vt viro optimo: vt inquit Bal.i.l.si.ad si.C.de iure domi.impe.ꝛ dicit Bald.in disputatione sua incipiēte statuto cauet ꝙ feneratoꝛ ꝛc.circa.x.col.ꝙ ille executoꝛ cuius consciētie cōmissum est nō pōt leges transgredi: quia intelligit de conscientia lege muni ta nō de ea quā qs sibi fabricat.arg.l.codicillis.§.pen.ff.de leg.ij.ꝛ no.etiā Jo.de imo.in.c.j.in vlti.charta de cōsti.faciunt no.ꝑ Bal.in l.nulli.C.de epi.ꝛ cle.in pe.col.ꝛ ꝙ no.in cle.j.de iurepat.cū si. ¶ Se cundo respondeo ꝙ oporteret apparere qḋ Isabetta habuisset sciē tiā tenoris dicti testamenti in ea pte in qua continet legatū predictū per.l.de his.cōiūctis ibi notatis ꝑ glo.ꝛ Bar.et alios.ff.de transac. vbi cōcludūt illā.l.habere locū neduz in transactione.sed etiā in sim
24 plici pacto gratuito. ¶ Et etiā esset†necessaria specialis renūtiatio dotis sicut in legitima que non tollitur per generalē renuntiationez l.si quādo.§.si.C.de inoffi.testa.ꝛ ꝙ ita sit in renuntiatiōe legati reli cti a patre pro dote filie ꝙ requirat specialis renūtiatio sicut i legiti ma in cuiꝰ locū dos ꝑdicta cēset subrogata: vt ꝑdixi cōsuluit Pau. de ca.in cōsi.ccxxxij.incipiente in christi nomine.lz ista dn̄a ꝛc.in fi. cōsilij. ¶ Ex quibus cōcludo dictis arbitris nullo modo licere ab soluere dictos heredes a dicto legato vel aliq̄ eius parte alias lede rent propriā consciētiam ꝛ litem suam facerent.l.fi.ꝛ ibi no.Bar.ff.si mēs.fal.mo.dix.l.j.ꝛ ibi no.Bar.C.de discusso.lib.x.ꝛ i.l.pen.C.de pac.ꝛ circa id quod habetur in.l.si de meis.§.recepisse.ff.de arbi.nō insisto: quia nō tractamꝰ nūc an propter modicā lesionē possit redu ci arbitramentum ad arbitriū boni viri. De quo ibi agit ꝛ fuit opti me responsum ad illud per prefatum dn̄m aduocatum: nec vllum hz probabile dubiū. Laus Deo.

¶ Summarium super consilio.ccx.

1 ☞ Incrementum estimationis non venit nisi ex tꝑe moꝛe.3.4.
2 Ad hoc vt debitoꝛ dicatur non incurrisse in moram.

¶ Consilium.ccx.

¶ Quando quis promisit dare frumentum in alio loco quam in lo co domicilij vel contractus ad certā diem que postea lapsa est an ex lapsu diei constituatur in mora adeo quod peti possit quanti pluri mi valuit ꝛc.



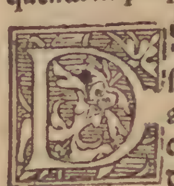
Domini redēptoris no stri inuocato suffragio. Pōderatis his q̄ i thema te narrant ꝛ q̄ in scripturis mihi exhibitis ꝯtinē tur sentio de iure dictū agētē nō posse obtinere ꝯ reū ꝑ cōsequēda estimatione illa vcz quāti pluri mi valuit frumētū a tꝑe asserte moꝛe seu dicti ce
1 pti iudicij ꝑsertī ꝑ infrascripta. ¶ Nā†illō incremētū estimatiōis nō venit nisi ex tꝑe moꝛe.ꝛ ideo si ante ceptū iudiciū reus fuit i mo ra tūc venit incrementū ex tꝑe litis mote seu contestate vel habite ꝓ cōtestata.ita habet in.l.hoiez.ff.man.in.l.ratio.§.si ꝑ vēditoꝛē.ff.de actio.emp.ꝛ in.l.vinū.cum ibi no.ff.si cer.pet.ꝛ in.l.in hac.ff.de triti. Sed nec dictꝰ Jacobus principalis debitoꝛ: nec etiā Frācīscus qui ꝓ eo promisit fuit in mora: quia nō fuit interpellatus expresse vel ta cite saltē legitime.ergo nō pōt dici ꝙ aliquis eoꝝ in mora fuerint.l. mora.i ꝓn.ff.de vsu.l.si ex legati cā.ff.de ver.ob. ¶ Nec obstat qḋ in instrumēto fuerit adiectū certū tꝑs iā elapsum ꝛ lapsus diei cōsueuit debitoꝛē in moꝛa cōstituere absq; alia interpellatione.l.magnā.C.de contrahen.ꝛ cōmit.stip.l.traiectitie.§.de illo.ff.de actio.ꝛ obli.qꝛ re
2 spondeo†aduertēdū esse dictū cōtractū fuisse celebratum in ciuitate cesene ꝛ fuit cōuentū qḋ frumentū daret in ciuitate arimini et actoꝛ siue creditoꝛ cui ꝑstandū ꝛ soluendū erat frumētū erat de ciuitate ce sene ꝛ ibi solitꝰ habitare quo casu ad hoc vt possit creditoꝛ dicere ꝙ ex lapsu diei appositi in cōtractu intelligat debitoꝛ incurrisse morā necesse erat ꝙ actoꝛ ꝓbaret se in termino fuisse in ciuitate arimini pa ratus recipere dictā quātitatē frumēti al's non pōt iputari debitoꝛi ꝙ nō venerit seu nō soluerit ꝑ.l.itē illa.in prin.ff.de cōstitu.pe.cū ibi no.ꝑ Bar.circa tertiā col.vbi dicit pone ꝙ solutio debebat fieri nō in loco fori ꝛ domicilij cōtrahentiū.sed alibi puta in ciuitate floꝛētie in die paschatis.ꝛ illo die nō ꝓbat reus se fuisse Floꝛentie ad soluēdū nec actoꝛ ꝓbat se fuisse Floꝛentie ad recipiēdū an erit ꝓbata mora ꝑ cursum diei ꝛ determināt ꝙ non ꝑ.l.arbiter si kalēdis.ff.de arbi.idē no.Bar.in.l.cōtinuus.§.cū ita.ff.de ver.obli.in versi.itē aduerte qꝛ dz actoꝛ ꝛc.ꝛ in.l.cuz filius.§.fi.de ver.obli.ꝛ sequunt etiā aliꝗ doc.in d.l.itē illa.in prin.ꝛ specifice Fulg.ibi q̄ dicit ita al's de facto habui se.et no.Pe.de ancha.in.c.significante.de pigno.ꝛ no.etiā Bar.i.l. non solū.§.morte.de ope.no.nun.in prin.vltime charte.vbi allegat l.itē illa.facit.l.ij.in fi.ff.si quis in ius voc.nō ierit.cū ibi no.ꝑ Bar.i vlt.col.in versi.itē glo.arguit cōtra.ꝛ qḋ no.Bar.in.l.si finita.§.iul. ff.de dam.infec.circa.ij.vel.iij.col.in versi.procedo vlterius in gl.di cit ꝛc. ¶ Et eadē ratione dici,nō pōt qḋ dictꝰ Frācīscus fuerit in mo ra: quia Franciscus ꝓmisit facere ꝛ curare qḋ dictꝰ Jacobus obser uabit ea que ꝓmiserat ad terminos in cōtractu ꝯtētos alias illis ter minis elapsis ꝓmisit obseruare de suo ꝓprio ergo si nō ꝓbauit cre ditoꝛ se fuisse i dictis terminis in ciuitate Arimini aut illic habuisse suum procuratoꝛē ad hoc destinatū nō pōt dicere ꝙ steterit ꝑ dictū Jacobū ꝛ ꝯsequēter: nec ꝑ dictū Frācīscū.ꝛ nedū ꝙ creditoꝛ ꝓbaue rit iuisse vel misisse ariminū tꝑe debito: quīmo potius ipsemet credi toꝛ rn̄dēdo positionibus vr̄ hoc fateri. ¶ Preterea dictus Franci scus intelligit ꝓmisisse dictū frumētū.s.in eodē loco in quo debebat ꝑstari ꝑ pncipalē.l.si vt ꝓponit.ff.de fideius.no Bar.in.l.si ita stipu latus.§.chrysogonus.ff.de ver.ob.ꝛ nō est ꝓbatū qḋ dictus creditoꝛ fuerit ꝑ se vel ꝑ ꝓcuratoꝛē in ciuitate arimini in terminis ꝑdictis er go nō pōt dicere ꝙ nō stetit ꝑ se sz ꝑ pncipalē debitoꝛē: aut ꝑ dictuz Frācīscū quominꝰ fuerūt sibi obseruata ꝓmissa ꝑ ea que supra pro xime dicta sunt.ꝛ ꝓpterea opoꝛtuit ꝙ si creditoꝛ volebat postea ꝯsti tuere dictū Jacobū aut dictū Frācīscū in moꝛa interpellaret eū seu eos cōgruo loco ꝛ tꝑe vt soluerēt sicuti requirebat si nulla dies fuis set adiecta in cōtractu: vt no.Bar.i.d.l.itē illa.in vers.quero qd erit
3 postea ꝛc. ¶ Preterea†ad hoc vt possit actoꝛ obtinere ꝛ cōseq; esti mationē quātiplurimi vz frumētū a tꝑe moꝛe nō solū opz ꝙ probet reū fuisse in moꝛa: sz etiā requirit ꝙ ꝓbet quātiplurimi valeat a tꝑe moꝛe frumētum.s.in loco in quo debuit fieri solutio.ꝛ sic quātipluri mi valuit Arimini: vt.d.l.vinū.ver.interrogaui: sz nō apparet eē ꝓ batū quātiplurimi valuerit a tꝑe moꝛe i ciuitate Arimini frumentū plusq; valeat nūc: ergo nō pōt in dicta estimatiōe succūbere dictus Frācīscꝰ. Et ꝑ hoc ēt pz nō obstare si diceret ꝙ saltē ex die cepti iu dicij vr̄ interpellatus ꝛ ꝯstitutꝰ in moꝛa dictus Frācīscus.ꝛ ꝙ pro ꝑterea teneat ad estimationē illā.vcz quātiplurimi: valeat i ciuitate
4 Arimini ab eo tꝑe citra.d.l.hoiez.ꝛ.d.l.vinū. ¶ Preterea†sz bar. in.l.iij.§.in hac.ff.cōmo.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.vinū qn̄ petit executio instrumēti cōtinētis debitū frumēti nō hr̄ rō estimatiōis quātiplu rimi valuit post tꝑs instrumēti sz opi.gl.i.d.§.in hac.q̄ vult ꝙ esti matio nō restat nisi vsq; ad tꝑs sn̄ie: sz tꝑs celebrati instrumēti habē tis executionem ex forma statuti sicut hz sn̄ia cēset tꝑs sn̄ie. Sed ꝑm opi.quā tz Bar.i.d.§.in hac.s.ꝙ crescat estimatio etiā post sn̄iaz de ducto tn̄ quadrimestre qḋ dat a lege cōdēnatis ad soluēdū ꝑ.l.in fi deicōmisso.in prin.ff.de vsur.put tz ēt Pau.de ca.in.d.l.vinū. Non posset crescere dicta estimatio nisi lapso tēpoꝛe qḋ habet reꝰ seu fide iussoꝛ obligatus ex forma statutoꝝ ad satisfaciēdum.s.ex forma sta tuti de beneficio fideiussoꝝ ꝛ statuti sub rubrica de instrumentis ad voluntatē.tn̄ ꝑcedens rn̄sio vr̄ tutioꝛ. Et si debitoꝛ cōuentus cesene mallet soluere frumētū in ciuitate arimini q̄ cesene: vt qꝛ sibi cōmo diꝰ ꝛ facilius sit ꝑstare i ciuitate Arimini equitas dz mouere iudicē ad hoc admittendū ꝛ ꝑstita cautione ꝑ debitoꝛē actoꝛi de soluendo in ciuitate arimini venit absoluēdus reus: vt singulariter habet in.l. qḋ si ephesi.§.i.ff.de eo qḋ cer.lo.

¶ Summarium super consilio.ccxi.

1 ☞ Communis vsus loquēdi attenditur.
2 Si statuto caueatur ꝙ statuta debeant ad literam intelligi tamen re cipiunt interpretationem a cōi vsu loquendi.6.
3 De natura dictionis intra.
4 Exceptio intelligitur indifferenter facta oībus supra specificatis.
5 Jura seruitutum predialium adherent rebus immobilibus.

¶ Consilium.ccxi.

¶ Que veniant appellatione interioꝛum: ꝛ an cōmunis vsus lo quendi sit propria significatio.



Domini redemptoris no stri inuocato suffragio. Ponderatis verbis statuti et aliꝗs de quibus in themate breuiter sentio dictos cā cellatoꝛes seu becarios non teneri soluere gabellam de pinguedine seu songia vel sepo adherēte ceteris in ferioribus q̄drupedū: vt est testis ꝛ similia ꝑsertim ex infra scriptis. ¶ Nā vt verbo fert ex cōi vsu loquēdi talia de q̄bus est cōtentio ap
1 pellant interioꝛa.ꝛ ideo†tali cōi vsu loquēdi standū est.l.auunculus. ff.de ver.sig.l.libroꝝ.§.qḋ tn̄ cassiꝰ.de le.iij.c.ex literis.de spōsa.ꝛ ta lis cōis vsus loquēdi non dr̄ esse impropria significatio vocabuli ni si qn̄ appareret discrepatio a vera ꝛ ꝓpria significatiōe vocabuli.l. labeo.ꝛ ibi gl.ꝛ doc.ff.de sup.leg.vnde dicit notabiliter Jac.bu.in.j. cōstitutione digestoꝝ.ꝛ Bal.in.l.oēs populi.in pe.col.de iusti.ꝛ iu.
2 ꝛ Ant.de bu.in prin.decretaliū.ꝛ ibi†etiā do.Abb.in.iij.vel.v.col. quod etiā si statuto caueatur ꝙ statuta debeant ad literam intelligi vt sonant nihilominus recipiunt expositionem ꝛ declarationez a cō muni vsu loquēdi: sed in ꝓposito nostro nō reperit ꝙ cōprehendere

appellatione interiorꝝ illa de qb⁹ est ꝯtētio ꝯtradicat ꝓprie verborꝝ
significatiōi: ergo illi vsui loquē di stādū est ꝛ ꝙ nō cōtradicat ꝓprie
significatiōi ēt pꝫ q꞉ interiora ꝛ intestina dicunt illa q̄ sunt abintra. l.
lege. xij. tabu. circa mediū in verbo quasi intestinū vultus. C. de legi.
heredi. ꝛ. l. ij. in p̄n. in verbo itestinis. C. de vete. iu. enu. ꝛ alibi appel-
latur vnctio interior illa q̄ respicit cor. c. j. de sacra vnc. ¶ Et si diceret
ꝙ scḋm hoc oēs carnes q̄ sunt abintra post p̄mā cutim seu post ipaꝫ
primā sup̄ficiē carniū possent dici interiora. rn̄deo ꝙ apparet statu
tū nō accepisse hoc ꝓ interioribus: quia sequeret ꝙ de nihilo vel q̄si
nihilo eēt soluēda gabella. ꝛ tn̄ statutū vult ꝙ debebat solui gabella
de vēditione carnium recentiū vel salsarū seu lardi assungie vel sepi.
dum ergo excipit postea ab his interiora quadrupedūꝫ apparet qḋ
statuētes acceperūt modo oēs carnes p̄ter illā primā summitatē ꝓ
interioribus: sed negari non p̄ōt qḋ ea que sunt intra clausulā totius
corporis animalis ꝛ dependētia ab ipso principali corpore nō dicā
3 tur interiora. hoc etiā ostēdit † significatio dictiōis intra a qua ꝓce-
dit illa dictio interiora. nā intrinsicitatē ibi notat dictio ītra. l. j. §. cū
vrbē. ff. de offi. p̄fec. vr. l. j. C. siue aūt ītra vrbē. ff. de aqua quoti. ꝛ esti.
l. ītra dies. ff. de re iudi. c. j. de excep. in. c. j. de resti. spo. eo. tit. ꝛ sic siue
attendamus significationē vocabuli siue attēdamus cōem vsum lo-
4 quēdi ista veniunt appellatione interiorū. ¶ Confirmantur † p̄dicta
quia statutū predictū loquēs de solutione gabelle primo fecit mētio
nē de carnibus lardo assungia ꝛ sepo alicuius generis quadrupedū
postea dicit exceptis capitibus pedibus ꝛ interioribus oīꝫ quadru-
pedū ꝛ sic exceptio illa intelligitur indifferēter facta ab oībus supra
specificatis in regula ꝑ id quod habet in. d. rub. de libe. p̄te. ꝛ in. l. ta
lis scriptura. ff. de leg. j. l. regula. §. si quis. ff. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ ꝑ cō
sequēs intelligatur facta taꝫ a sepo ꝛ songia q̄ꝫ a carnib⁹ et ideo siue
interiora ꝓ qbus recusant heredes soluere sint carnes siue sint sepuꝫ
siue songia iuste recusant quia posito etiā ꝙ pars dictorū interiorū
possent appellari sepum seu songia tn̄ quia cōprehēdunt sub appel-
latiōe interiorꝝ: que qdē sunt excepta a solutione gabelle merito non
tenent soluere. ¶ Preterea q꞉ negari non p̄ōt ꝙ adherēt interiori
5 bus igit in numero ꝯputari dicunt vt dicim⁹ † in iuribus seruitutuꝫ
predialiū que adherēt rebus immobilibus. nā ꝓpter hoc cōputātur
inter immobilia vt clare determinat Ant. de but. ꝛ Joan. de imo. in
c. nulli. de rebus eccle. nō alie. ꝛ Bal. in. c. j. de cōtrouer. inter vasal. et
episcopū. in. ij. col. ꝑ id quod habet in. l. si aliena. §. hoc iure. ff. de vsu
ca. ꝛ per no. in. c. ij. in verbo iura. de rebus ecc. nō alie. in. vj. ꝛ idē di-
cit Bal. in dicto. c. j. de cōtro. inter vasal. ꝛ episcopū in decimis que
6 percipiunt ex reb⁹ imobilibus. bene facit. l. † rerū mixtura ꝛ. l. eū qui
edē. ff. de vsuca. ꝛ qḋ habet in. l. si cōuenerit. §. si nuda. ff. de pig. act. ꝛ
qḋ ibi no. doc. vbi etiā id qḋ accedit pignori pignus est. ꝛ plura in si-
mili adduci possent sꝫ hec sufficere vidētur. ¶ Nec predictis obstat
7 † ꝙ in si. statutorꝝ seu capitulorū cōtineat ꝙ omnia suprascripta ca-
pitula ꝛ cōtenta in eis de verbo ad verbū intelligi debeant s̄m pro-
priaꝫ significationē predictam verborū. ꝛ qḋ non possint interpreta
ri impropriari vel alio mō intelligi q̄ꝫ supradictū est q꞉ rn̄deo ꝙ nō
apparet p̄dictā iterpretationē esse cōtra propriā significationem vt
supra deduxi ꝛ plus dicit Bar. signāter in. d. l. oēs populi. in si. vj. q.
principalis ꝑ dicta verba intelligit solū reiecta friuola iterpretatio
C. de vete. iure enuc. l. j. §. si. ꝛ. l. ij. §. pe. ꝛ qḋ legit ꝛ not. i. c. ex parte. de
offi. dele. bene faciūt notata ꝑ Jo. an. in regula pro possessore in mer
curialibus ꝛ ꝑ Bal. in. l. si qs filiū. in si. C. de lib. p̄te. ꝛ ꝑ Jo. de imo. i
l. cesar. ff. de publica. ꝛ Pet. de anch. in cōmēto. c. canonū statuta. cir
ca vltimam chartā de cōsti. ꝛ dicit Bal. notabiliter in. d. l. oēs popu
li. in. xiij. col. ꝙ tale statutū non intelligit remouere glossationē, ꝛ in-
terpretationē legis. allegat. l. quāuis. C. de adul. ¶ Accedit ēt q꞉ ita
vt verbo fert semꝑ seruatū est q꞉ nūq̄ꝫ soluta est gabella de his reb⁹
vēditis de qbus nunc est contētio vnde etiā si essemus in casu in quo
verba statuti de gabella loquētis possent dici dubia tn̄ nō esset rece-
dēdū ab intellectu ꝛ interpretatione declaratiua data a cōi obseruā-
tia ꝛ cōsuetudine. l. minime. ꝛ. l. si de interpretatione. ff. de legi. c. cum
dilect⁹. de consue. ꝛ optime faciūt que no. gl. ij. ꝛ ibi doc. in. c. j. de treu
ga ꝛ pace. Laus Deo. Alex. de imo.

¶ Summarium super consilio. ccxij.

¶ Consilium. ccxij.

¶ Circa statutū cremonēse de vēditiōe faciēda cū beneficio cridarū
quid si tale statutū in forma specifica non fuit seruatū sed equipollen
ter an sufficiāt. ꝛ an ꝓbationes testiū facte in iudicio extraordinario
ꝛ summario faciāt fidē in plenario etiā si plenarie fuerūt facte i sum-
mario ꝛ qḋ aliter dꝫ ꝓbari stilus ꝛ consuetudo. ꝛ an notarius posset
esse rogatus de cōmissione sibi facta ꝛ opꝫ ꝙ probetur ꝙ confessio
fuerit facta parte presente ꝛ intelligente ꝛ acceptante.



Domini redemptoris no
stri inuocato suffragio. Ponderatis his que in the-
mate narrant, et visis actis et scripturis mihi exhibi
tis in cā secūde ꝑ plures interposite pro ꝑte procura
toris dn̄i Joānis de milijs fratris dicti quondam do
mini thome de milio fideicōmissarij ac executoris testamenti dicti
quōdā domini Thome acq̄ curatoris ꝛ administratoris hereditatis
eiusdem domini Thome ac Joānis andree filij quondaꝫ ꝛ heredis
dicti domini Thome ꝛ sn̄ia lata in hypothecaria actiōe ꝑ ipsum in-
tentata contra Simonem de la cella que sententia fuit lata in fauorē
dicti Simonis ꝛ Pauli de bauerijs ꝑ iudicē prime appellatiōis q
reuocauit primā sentētiā latā in fauorē dicti domini Joānis de mi-
lio. De duobus principaliter suꝫ requisitus: primū est an valuerint
dicte cride facte occasione vēditionis faciēde de dicta apotheca filijs
ꝛ heredibus dicti magistri Perini de bouerijs ꝑ dictū Augustinū
de stāghis ꝛ similiter an dicta venditio apothece ꝛ ꝓnūtiatio super-
inde facta valuerit. ¶ Scḋm ꝑncipale quesitū est: in dicta cā inten-
tata suꝑ hypothecaria actiōe ꝯtra dictū Simonē habeat obstare di
cto dn̄o Joāni de milio: asserta exceptio. solutionis ꝛ satisfactiōis q̄
dꝫ ꝓbari ꝑ testes ꝓductos pro ꝑte dicti Simonis ꝛ dictorū deboue
1 rijs. ¶ Circa p̄mū † p̄termissis nō necessarijs dico dictas cridas vē
ditionē ꝛ ꝓnuntiā nō suffragari dictis heredibus magistri Perini
quantum ad hoc vt aliquo modo sentiant beneficiū statuti sub Ru-
brica de ordine cridarū ꝛ sequētiū statutorū de illa materia loquētiū
ꝛ principaliter moueor: quia nō sumus in casu dicti statuti. nā cū ver
2 ba † dicti statuti non conueniant casui nostro: nec etiā conuenire p̄ōt
eius dispositio ꝛ beneficiū. l. iij. §. toties. ff. de dam. ifec. l. ita autē. in
princ. ff. de admi. tuto. c. ad nostra. el. ij. de iurein. c. indemnitatibus.
3 §. pen. de elec. in. vj. ¶ Et † cuꝫ non fuerit forma dicti statuti seruata
actus non tenet saltē vt operet id qḋ a statuto introductū erat. l. cum
hi. §. si pretor. ff. de transac. l. nō dubiū. C. de legi. c. si cui. de elec. li. vj.
¶ Quod aūt verba statuti predicti non conueniāt casui nostro: nec
eius forma fuerit seruata patet primo: quia ad hoc vt emptor sentiat
beneficiū dicti statuti exigit dictū statutū certaꝫ conditionē. s. si dicta
venditio facta fuerit infra annū post ꝓclamationes: vt in duab⁹ ꝑti
bus dicti statuti cautū est. ꝛ ꝯditio dꝫ in forma specifica ipleri. l. q he
4 redi. in prin. ꝛ. l. meui⁹. ff. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ vt † dicit Bal. forma data
a statuto est ad vnguē seruāda: ita inquit ip̄e in. l. cessante. in vlti. col.
C. qn̄o ꝛ qn̄ iud. ꝑ. l. q rome. §. flauius. ff. de ver. ob. ꝛ no. Bal. in. l. nō
sunt liberi. ff. de sta. ho. ꝛ in aut. q semel. in. v. col. C. qn̄o ꝛ qn̄ iu. cū si. ꝛ
p̄sertim quia agit de pena priuationis ꝛ exclusionis eorū q haberēt
5 ius in re de qua fit ꝓclamatio. ꝛ pena † priuationis non hꝫ locum nisi
vbi a lege est expressum in. §. cū igit. in aut. de nō elig. sec. nub. ibi nec
lex est tale qd dicēs. ꝛ no. glo. si. in. §. si. de iurepat. ꝛ. xv. q. viij. in sum.
6 ꝛ tāto † clarius procedit hoc vbi statutū hꝫ clausulam annullatiuam
actus: quia tūc necesse est p̄cise formā statuti seruari adeo ꝙ nō suffi-
ceret, formā esse equipollenter seruatā ꝑ no. ꝑ gl. in. l. hac cōsultissima
7 in verbo indicia. C. q test. fa. pos. iuncto text. ꝛ ita † notabiliter dicunt
Bal. ꝛ Moder. in. l. j. ff. de lib. ꝛ posthu. vbi ꝑ hoc dicūt ꝙ si statutū
dicit ꝙ in instrumētis debeat apponi nomē p̄nomē ꝛ cognomē ꝯhē
tiū alias sit nullū. nā nō sufficeret ꝑsonas ꝯtrahētiū eē demōstratas
ꝑ noia ꝓpria ꝛ singularia seu ꝑ alias demōstrationes equipollētes
nisi sit adiectū etiā p̄nomē ꝛ cognomen secus si statutū non annulla-
ret quia statutū videret requirere expressioneꝫ nominis p̄nominis ꝛ
cognominis

cognominis causa demõstratiõis:ideo sufficeret equipollẽter demõstrare p dictã.l.ij.ꝛ scđa3.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ ad hãc distinctionẽ allegãt etiã no.p gl.in.l.ad testiũ.§.conditionẽ.in gl.ij.in fi.ff.de test.et ita etiã cõcludit Pet.de ancha.in repe.c.canonũ statuta.de cõsti.in ver.quero etiã si statuto cauetur ꝙ notarij ꝛc.ꝛ Lud.ro.i.d.l.hac cõsultissima.vbi pro hoc etiã allegat no.p gl.in cle.appellãti in verbo alias.de app.Sꝫ dictũ statutũ hꝫ clausulã annullatiuã:ergo debuit in forma specifica adimpleri.ꝛ nõ sufficeret ꝙ fuisset eqpollẽter ser-
8 uata forma.¶ Nec dicaꝛ ꝙ dicta cl'a annullatiua nõ referaꝛ ad oĩa precedentia sed tm̃ ad proxima quia rñdeo ꝙ hoc non est de iure verũ quia clausula in fine p se posita referꝛ ad oĩa superiora regulariter.l.j.C.de libe.pte.l.ij.§.pe.ff.de lib.ꝛ posth.l.talis scriptura.de le-
9 ga.j.c.olim.de rescript.c.scđo regĩs.de app.¶ Pro hoc facit:†qꝛ clausula dꝫ p se seu absolute posita adeo qđ refertur ad omnia pcedẽtia qñ a nullo pcedẽti regitur fm̃ Bald.in.d.l.j.C.de liber.pte.sed dicta clausula in versi.ꝛ si ɔtra ꝛc.est huiusmodi vt de se pꝫ ergo ꝛc.cũ igitur dicta venditio nõ fuerit facta p Augustinum infra annũ pdictum sequitur ꝙ nõ valet quo ad consequen dũ beneficium dicti statuti.¶ Nec obstat si diceref fuit facta p iudicez.vnde dꝫ pinde haberi ac si facta esset per Augustinum cõtumacẽ.l.si ob causam.C.de euic.ꝛ.l.j.C.si in causam iudica.pig.quia respõdeo primo qđ illđ pcedit p equipollẽtiam que non hꝫ locum in dicto statuto vt prime p-
10 baui.¶ Secũdo† respõdeo quod illud procedit in casibus in quibus cõtra partẽ inuitam habebat iudex a lege potestatẽ procedẽdi ad illum actum.sed in casu nostro statutum nõ disponit ꝙ cogatur inuitus vẽdere:sed dicit ꝙ possit vẽdere.patet ibi dũ dicit illa talis psona cõmune collegium vel vniuersitas que vt pmittitur vendere voluerit vt supra possit ipsam talẽ rem ꝛ quãlibet eius partẽ vendere libere ꝛc.ꝛ ibi dũ dicit ꝙ venditio pdicta fieri possit libere:vt pmitti-
11 tur ꝛc.ꝛ verbum† possit affirmatiue positũ non importat necessitatẽ l.nõ quicquid.ff.de iudi.l.sepe.ff.de offi.presi.ergo si dꝫ eẽ in potestate venditoris vendere vel nõ vẽdere nõ debuit posse cogi a iudice vt vendat.ꝛ cõsequẽter in eius contumaciam non potuit iudex vẽdere. ¶ Cõfirmatur hoc:quia statutũ excipit vnũ casum in quo vult posse venditorẽ cogi vẽdere.s.quando aliquis creditor cõparens in termino proclamationuꝫ voluerit rẽ emere pro maiori ptio ꝙ̃ vendere volẽs dixerit ꝛ iurauerit se vendere velle quia tũc cogiꝛ vendere creditori plus offerẽti.ergo talis exceptio firmat regulã in alijs casib⁹ non exceptis.l.quesitũ.§.deniq̃.ff.de fun.instruc.in.§.vt aũt.in aut.de non alie.ꝛ no.in.l.in his.ff.de legi.nec iuuat qđ post dictam venditionem p iudicẽ factam dictus Augustinus post annum post pclamationes ratificauerit dictam venditionẽ ꝛ de nouo vẽdiderit quia ratificatio facta post dictum tẽpus anni quo fieri debuit vẽditio nõ releuat.l.bonorum.ff.rem ra.hab.no.in.c.ratihabitionẽ.de reg.iur.in.vj.cum simi.¶ Nõ fuit etiã seruata forma statuti in alio quia statutum requirit ꝙ emptor ꝛ venditor iurare debeãt coram iudice verã quãtitatẽ ptij pro qua ipsam rem vendi contigerit ꝛ qđ ipsa vẽditio est bona ꝛ vera ꝛ dict⁹ Augustinus saltẽ infra debitum tẽpus hoc non fecit.¶ Nec obstat quod iudex pnũciauerit haberi pro iu-
12 rato in cõtumaciã dicti Augustini nõ comparentis ad iurandum:quia†respõdeo qđ statutũ exigit actualiter iuramentũ pstari:vt patet ibi dum dicit ꝛ pstito sacramẽto ꝛc.p que verba datur itelligi qđ actualiter fuit necesse iurari:vt no.gl.in.c.vt circa in verbo prestito.de elec.in.vj.vnde dicit ibi gl.quod tunc non sufficeret quod quis se offerret paratum iurare.cum ergo nõ fuerit actualiter prestitum iuramentũ.ꝛ sic nõ fuerit specifice seruata forma statuti actus est nul-
13 lus sicut in superioribus dictũ est.¶ Accedit† ad huius confirmationẽ qꝛ aliud est eẽ iuratũ aliud est haberi pro iurato.l.fin.C.de interdic.matri.l.merces.la.ij.§.ꝛ ibi no.ff.de ver.signifi.l.si maritus.§.
14 legis.ff.de adul.l.ptor.§.j.ff.de ope.no.nuntia.ꝛ pcipue† in statutis que sunt cõtra ius cõmune vt in proposito nostro in quibus dispositum in casu vero nõ extenditur ad fictum.l.ij.§.hec verba.cũ glo.ꝛ ibi notãt doc.ff.de neg.gest.l.si.C.de his qui veniam eta.impe.c.susceptũ.de rescrip.in.vj.c.in nostra.de iniur.ꝛ damno dato.no.plene Bar.in.l.oẽs populi.in.vj.q.principali.de iusti.ꝛ iu.cum suis multis cõcordantijs.¶ Non fuit etiã seruata forma dicti statuti qꝛ statutũ requirit quod infra.xv.dies a die vltimi termini probatorij iudex pnuntiet sup iure cõparentiũ ꝛ dicta pronũcia fuit facta post dictũ terminũ.¶ Et alia ratiõe etiã nõ valuit dicta pronũtia quia fuit facta nõ citato ad illã pcuratore dctõrũ de milio vt narratur in
15 additione facta ad thema suprascriptũ.l.de vnoquoq̃.ꝛ.l.cõtumacia.ff.de re iudi.ꝛ eadẽ† ratione nõ valuit etiã illa pronũtiatio:quia fuit declaratũ haberi pro iurato:qꝛ cũ illa sit quedã mlcta seu pena extrinseca nõ potuit ad illã procedi occasione pcedentis citationis facte de dicto Augustino vt veniret ad iurãdũ qꝛ quãuis fuerit contumax in veniendo ad iurãdũ debuit postea citari ad se excusandũ q̃re nõ pnũtiaref haberi pro iurato.l.ij.in verbo ex causa.ꝛ ibi not.Bar.ad fi.ff.si qs in ius voc.nõ ierit.ꝛ.l.ij.§.si ad diẽ.ꝛ ibi Bar.ff.de re mili.ꝛc.no.Bar.in.l.j.ad fi.princi.ff.si qs ius dicẽ.non obtẽ.et Bar.in.l.ij.C.de pcur.ꝛ Ang.in.d.l.j.§.j.ff.si qs ius dicẽ.nõ obtẽ.

ꝛ no.doc.maxime Jo.d imo.in.c.j.de iudi.ꝛ in.l.quidã cõsulebat in fi.de re iudi.ꝛ in.l.si finita.§.si plures.ff.de dã.infec.ꝛ Anto.de but.in.c.fi.in vlti.col.de eo qui mit.in pos.causa rei seruan.ꝛ in.c.qm̃ frequẽter.§.in alijs.vt lit.nõ cõtesta.nisi fm̃ Joan.de imo.in.d.§.si plures.in.xij.col.in citatiõe prius facta eẽt adiecta cõminatio ꝙ si citatus nõ compareret iudex mulctaret eum quoniam tũc iudex poterit procedere ad mulctã absq̃ eo qđ citetur ad se excusandũ ne mulcteꝛ ita dt per ea que no.per Bar.in.d.l.si finita.§.iulianus.in.vij.col.in
16 ver.quero vtrũ post ꝙ̃ est ɔtumax.¶ Et per hoc† dt Jo.de imo.ꝙ si statuto caueꝛ ꝙ si qs bis fuerit citatus vt cõpareat ad rñdendũ positionibus ꝛ fuerit contumax possit iudex pnuntiare positiones haberi pro cõfessis certe nõ erit necesse ad dictã pnũtiã eũ citari ad se excusandũ ne pronũtieꝛ positiones haberi pro cõfessis si in talib⁹ citationibus fuit apposita cõminatio qđ alias pronũtiabiꝛ positiones haberi pro cõfessis.ꝛ lꝫ ipe nõ dicat hoc voluit in effectu Bar.in.l.impuberib⁹.§.fi.ff.de suspec.tuto.ꝛ Jo.an.ꝛ alij post eũ in.c.ij.per illũ text.de testi.cogen.ita ergo dicendũ est in proposito nr̃o qꝛ qđ pnuntieꝛ haberi pro iurato nõ venit ordinarie ex pcessu secus si veniret ordinarie ex pcessu vt est ꝙ cõtra ɔtumacẽ procedaꝛ ad primũ decretũ:quia tunc verũ est quod nõ requiriꝛ noua citatio fm̃ qđ declarat Bar.in.d.§.si ad diẽ.cũ simi.¶ Alia rõne etiã ostẽdiꝛ qđ
17 dicta venditio nõ hꝫ beneficiũ dicti statuti† quia statutũ non vendicat sibi locũ in casu obmisso.l.cõmodissime.ff.de lib.posth ꝛ.l.si extrane⁹.ff.de cõdi.ob cau.l.si pcipim⁹.C.de app.no.Bart.in.d.l.oẽs populi.in.vj.q.principali.ꝛ p Jo.and.in regla p possessore in mercurialib⁹.ꝛ in pulchra.q.simili declarat Bal.in.l.si plures.C.de cõdi.in prin.in.x.col.in versi.iuxta predicta formatur talis questio statuto cauetur ꝛc.cũ simi.sed dictũ statutũ puidet ꝛ disponit qñ vẽditor cõpareret ad vẽdẽdũ ꝛ vẽderet emptori cõparẽti.Itẽ prouidet in casu in quo emptor nõ compareret vt ibi in versiculo si vero emptor nominatus ꝛ in scriptis datus nõ cõparuerit ꝛc.lꝫ qñ vendere volens non cõparet qui est casus nr̃ non prouideꝛ per statutũ.ergo sumus in terminis iuris cõis fm̃ quos non est tut⁹ emptor imo res trãsit ad eũ affecta obligatiõe reali.l.eos.C.qui po.in pig.hab.ꝛ.l.pignoris.ff.de pig.ꝛ de iure cõi nemo cogiꝛ vẽdere regulariter.l.du-
18 dum.C.de cõtrahen.emp.l.falso.C.de cõmu.rerũ alie.ꝛ etiam si j qs pmisisset vẽdere nõ dꝫ cogi pcise ad vendẽdũ.cum enim istud sit facti.l.cõsilio.in fi.ff.de cura.fur.obligatus ad faciendũ nõ cogiꝛ precise facere.l.stipulationes nõ diuiduꝛ.in prin.ff.de verb.ob.l.si quis ab alio.ff.de re iudi.¶ Venio ad scđm principale q̃situ quo queriꝛ de exceptione solutiõis ꝛ satisfactiõis debiti in quo tenebaꝛ Augustinus dicto dño Thome de milio ꝛ vis cõsistit in probationib⁹ testiũ receptorũ in cã in fauorẽ dicti simonis ꝛ dictorum de bouerijs. Et ad pbãdã dictã exceptionẽ adducuꝛ ĩfrascripti testes p͛o Nicolaus de gorijs Joãnes de bottis ꝛ Antoni⁹ d rossanis q tres testes vt dꝛ fuerũt examinati ꝛ recepti p dñm Frãciscũ de canutijs assertũ auditorẽ ꝛ cõmissariũ illustris dñi Ludouici marie sforzia locũ tenẽtis in ciuitate Cremone pducuꝛ ẽt alij testes scđo loco examinati.s.dñs Guillelm⁹ de pzanis ꝛ dictus Antonius de rossanis iterũ examinat⁹ ꝛ Guillelmin⁹ de zauarellis pducuꝛ ẽt alij testes vltimo loco examinati.s.Petr⁹ de dalmonib⁹ Baldasar de vgolinis Joãnes de dalmonibus ꝛ Machari⁹.¶ Quo ad attestatiões primas illorũ triũ testiũ dico p eas nõ eẽ pbatã intẽtionẽ pducẽtiũ
19 mulris rõnib⁹.Primo qꝛ fuerũt† recepti extra ordinẽ ꝛ lite nõ ɔtestata quo casu fidẽ nõ faciũt reglariter.vt extra vt lite nõ cõte.p totũ ꝛ i auẽ.lꝫ ꝛ si qs de testi.ꝛ saltẽ nõ faciũt fidẽ in alio iudicio ad aliũ sinẽ instituto vt in pposito nr̃o.c.veniẽs.el.ij.de testi.ꝛ no.p gl.ꝛ doc.in.c.cũ dilect⁹.de ordi.cogni.attẽto ẽt ꝙ negari non põt ꝙ hic agiꝛ de alia re quã de illa de qua tractabaꝛ corã auditore ideo tue probationes facte in vna cã nõ faciũt fidẽ in alia cã inter easdẽ psonas per id qđ habeꝛ in.l.cũ q̃riꝛ.ff.de excep.rei iud.ista habẽtur clare ex no.p Cy.in.l.ij.C.de edẽ.ꝛ ibi Bald.in pe.col.ꝛ Bar.i.l.ij.ff.iudi.solui.ꝛ in.l.ij.§.j.ff.vi bo.rap.in versi.quero vtrũ pbationes ꝛc.ꝛ in auẽ.at qui semel in vlti.col.de pba.ꝛ Inno.Anto.de but.ꝛ Jo.de imo.in.c.cãm.el.j.de testib.nã corã illo auditore summarie ꝛ extra ordinẽ illi de bouerijs produxerũt testes ad impediẽdũ ne dñs Vicegerẽs rescriberet ꝙ post tp̃s cridarũ liceret dictis de milio pducere iura sua quo ad apothecã emptã p illos de bouerijs nõ obstãte lapsu tẽporis hic aũt pducuꝛ in iudicio moto p dictos de milio ɔtra simonẽ de la cella in hypothecaria p domo seu petia terre empta per dictũ Simonẽ de la cella vt dictus Simõ absoluatur a petitione ɔtra eũ pducta in hypothecaria in quo iudicio p interesse suo cõparuerũt isti de bouerijs p defensione dicti Simonis.¶ Nec ad hoc ob.si diceretur ꝙ pbatiões facte in iudicio summario pbãt in plenario qñ in illo iudicio summario fuerũt plenarie recepte vt singulr not.per Ja.bu.in.l.ab hostib⁹.§.lꝫ qđ simpliciter.ff.ex q.cau.ma.qꝛ fm̃ eũ pdesse dꝫ si id qđ sit fiat meli⁹ ꝙ̃ oporteret allegat.l.diligẽter.in fin.ff.mã.qꝛ rñdeo p͛o ꝙ hic negari nõ põt ꝙ agiꝛ hic de alia re ꝙ̃ de illa de qua agebaꝛ corã auditore:iõ tũc expeditũ ẽ ꝙ pbationes facte in vna cã non faciũt fidẽ in alia:sicut nec sñia lata in vna pareret

exceptionē rei iudi. in alia: vt dixi. s. s3 Cy. ⁊ Bal. in. l. ij. C. de edē. ⁊
Bar. in. d. l. ij. §. j. ff. vi bo. ra. cū concor. s. alle. ⁊ est cōis cōclusio dd.
¶ Itē rn̄deo q̄ illud dictū Jac. but. pcedit qñ in iudicio sui natura
summario fuerūt plenarie recepte pbationes quo ad substātiā pro
bationis ⁊ quo ad modū procedendi al's non probarent in alio ple-
nario iudicio p. d. c. veniēs. ⁊. c. significauit. ⁊. c. albericus. de testi. ⁊. c.
qm̄ frequenter. §. j. cum glo. in verbo innotuit. vt li. non cōte. ita dicit
Ant. de bu. in. c. causam. el. j. de testi. ⁊ sic vult q̄ nō solū probationes
debeāt esse plenarie: sed etiā q̄ fuerunt recepte post litē contestatā et
20 seruato ordine iudiciario: ita etiā clare vult Ant. † de bu. l. c. ij. de or
di. cog. in pe. char. vbi pro hoc allegat decisionē Fed. de sen. in consi.
clv. al's est. clx. ⁊ icipit casus talis est dñs minius de Ptolomeis ⁊c.
vbi voluit q̄ si pductio instrumēti est facta in iudicio summario li-
te nō cōtestata nō pn̄t in iudicio plenario postq̄ nō fuit seruatus or
do pcedēdi qui requiritur in plenario iudicio allegat dictum. c. ve-
niens. s3 in pposito non pōt dici q̄ dicte pbatiōes fuerint coram cre
ditore facte post litē cōtestatam ⁊ seruato ordine pcedēdi qui serua
tur in causis plenarijs. igitur ⁊c. ¶ Quinimo nonnulli etiā tenent
nō esse veram vllo mō dictam opi. Jac. bu. in. d. §. sed qd̄ simpliciter
inter quos est Cy. in. l. quo tpe. in. iiij. ⁊. v. q. de resti. mi. ⁊ ibi Bal. in
pe. q. ⁊ expressius Bal. in. l. ij. in fi. C. de edē. ⁊ Ange. in. l. pe. ff. de his
qui sunt sui vel alie. iur. p no. in. l. si qs libertatē. in gl. fi. ff. de peti. he
red. ⁊ in. l. si duo patroni. §. idem iul. ff. de iureiu. ⁊ in. l. an. C. qui legi.
perso. tamen hec disputatio de veritate dicti sui nō est hic necessaria
attentis alijs supradictis. ¶ Nō pbant etiā dicti testes: q2 vt nar-
ratur in additiōe facta ad thema suprascriptū nō fuerūt citati illi de
milio tempore receptionis dictorum testiū. l. si quādo. C. de testi. c. in
21 nomine domini. de testi. Item nō pbant quia nō ɔstat † q̄ notarius
qui recepit, deputatus ad examinationē ⁊ receptionē dictorū testiū
quāuis ipe notarius in hac causa examinatus deposuerit se fuisse ad
id electū vna cum quondam domino Petro de ricardis ⁊ nō tamē
22 dicit a quo vel a quibus fuerit electus. ⁊ sic nō sumus in casu † in quo
loquitur Bar. in. l. ex sentētia. ff. de testa. tute. vbi voluit q̄ notarius
possit esse rogatus de cōmissione vnius articuli sibi facta. nā iste no-
tarius nō dicit qd̄ fuerit rogatus de cōmissione sibi ipsi facta nec p
ducitur aliqd̄ instrumētū cōmissionis predicte scriptum manu dicti
notarij. ¶ Preterea magis cōmunis opinio, etiā est cōtra Bar. in
d. l. ex sentētia. s. qd̄ nō possit esse rogatus ipsemet notarius de ɔmis
sione sibi facta: vt t3 Hostiē. Jo. and. Ant. de bu. ⁊ dñs Abbas in. c.
quoniā ɔtra. de pbatio. allegat. l. j. C. de mādatis princi. l. omnibus.
C. de testi. l. prohibitum. C. de iure fisci. lib. x. ⁊ hoc etiā sequitur Jo.
and. in regula cū quid vna in mercuria. ⁊ Fede. de sen. consi. clxxxix.
incipiente queritur an dña Margarita. ⁊ Bald. in. l. iurisiurandi. C.
de testi. ⁊ plenius. in. l. iudices. C. de fide instrum. ⁊ in. l. egregias pso
nas. ff. de iureiur. ⁊ Sali. in auē. apud eloquentissimū. C. de fi. instru.
¶ Nec obstat ratio reddita p Bar. in. d. l. ex sententia. de tutore qui
potest librum rationū cōficere in quo continentur particulariter ra
tiones quibus etiā statur pro se iuxta. l. j. §. officio. ff. de tute. ⁊ ratio
distr. ⁊. l. nesennius. ff. de nego. gest. ⁊. l. si quis p redēptione. C. de do-
na. ⁊ tamen non pōt sibi ipsi ascribere tutelā. d. l. ex sententia: quia rn̄
dent Doc. maxime Bal. in. d. l. iudices. ⁊ Sali. in. d. auē. apd eloquē
tissimum qd̄ ibi cōstabat illū esse tutorē. ⁊ sic constabat de fundamē
to potestatis sue. ideo pōt eam exequi scribēdo librū rationū ⁊ simi-
lia: sed tabellionē h3 ex natura officij tabellionatus autoritatē rece-
ptionis testiū. ideo ascribendo sibi hāc actionē que pprie pertinet
ad iudicem nō ad se nō creditur eius scripture. l. vxori. §. j. ff. ad legē
corne. de fal. cum similibus. ¶ Nō probāt etiā dicti testes quia nō
fuerūt circa examinationē ⁊ publicationem dictorum testium serua
ta ea que requirūtur ex forma statuti sub rubrica de ordine ⁊ solen-
nitate tenenda in depositione testiū. ⁊ al's annullantur gesta s̄m qd̄
23 in dicto statuto cōtinetur. ¶ Nec obstat † q̄ pars aduersa pduxerit
quinq3 testes ad probandū q̄ cōsuetudo ⁊ cōmunis obseruantia se
h3 in cōtrariū: q2 respōdeo q̄ ad essentiam talis ɔsuetudinis requi-
rebat q̄ tpe quo dicti testes recepti fuerunt per tps longum id est
saltem decem annorū ante: ita fuisset seruatū ⁊ taliter q̄ appareat
intercessisse saltē tacitū cōsensum maioris partis populi. l. de quib⁹
cū ibi notatis. ff. de leg. ⁊. l. ij. C. que sit lōga ɔsuetu. s3 istud nō pba
tur per testes productos ad probandam cōsuetudinē. nam Balda
sar de vgolinis super decimo capitulo qui est examinatus de anno
Mcccclxxj. solū deponit de tpe decē annorū. tunc proxime pterito-
rum. ⁊ sic nō deponit de decē annis preteritis ante tēpus quo corā
dicto auditore fuerūt recepti dicti testes. nam fuerāt recepti de anno
Mcccclxvij. nec ēt deponit tale quid p qd̄ appareat de dicto tacito
cōsensu maioris partis: ⁊ ijsdem defectibus laborat Joānes bapti
sta alius testis. Ali⁹ testis sup dicta cōmuni obseruātia est Joānes
Thomas de burgo qui si nō laborat p̄mo defectu supradicto labo
rat in secundo nescit eñ exprimere aliquā causam in qua seruatum
fuerit illud qd̄ ipse deponit. facit qd̄ dicimus de teste deponēte: ita
se habere publicā famā. nā si interrogatus sit a quo audiuit hoc di
ci. ⁊ de nemine recordeē nō pbat: l3 diceret q̄ audiuit a maiore par-
te: vt no. Inn. in. c. qualiter ⁊ qñ. de accusa. Spec. in ti. de inquisitiōe
nūc tractemus. versi. sup pbatione ⁊ clare Bart. in. l. de minore. §. si
pluriū. ff. de questio. in septima col. in ver. quero si testis interrogaē
a quib⁹ psonis audiuisti ⁊c. ⁊ p Sali. in. l. ea qdē. C. de accusa. Pre-
terea nihil disponit d obseruantia circa nomina testiū apponēdo-
rū in publicatione prout in dicto statuto requiritur. ¶ Nō obstat
etiā ad hoc depositio Joānis Jacobi de bordolano: q2 etiā iste in-
terrogat⁹ in qb⁹ causis fuerit seruatū illud qd̄ ipse deponit nescit vl
lam cām exprimere in qua fuerit hoc seruatū. ¶ Preterea posito
q̄ iste aliqd pbaret remaneret solus: q2 alij nō probant: vt supra
dixi. ⁊ dicto vnius nō est stādū. l. iurisiu. C. de testi. c. in omni. de testi.
¶ Nec aliquid probat Bartholome⁹ de brunellis maxime q2 non
pbat de legitimo tpe decurso tpe quo examinati fuerūt testes pau-
24 cti corā dctō auditore. ¶ Nec dicaē † q̄ nos tractam⁹ de stilo ⁊ non
de cōsuetudine ⁊ q̄ in stilo nō requiritur tam longū tps: q2 respon-
deo q̄ illud posset eē verū vbi tractareē de stilo tendēte ad interpre
tandū ⁊ declarādū aliqd dubiū. verbi gratia in causis breuioribus
seu modice quātitatis nō requiriē de iure libellus vt in auē. nisi bre-
uiores. C. de sen. ex peri. reci. nā si probareē q̄ stilus ptoris cremonē
sis in suo tribunali fuit qd̄ in causis viginti solidorū ⁊ abinde infra
nō produceret libellus. iste pprie diceret stil⁹ quia que sint ille cau
se breuiores nō est pcise a lege determinatū s3 remittiē ad arbitriū
iudicātis inspecta qualitate psonarū. l. sed si susceperit. §. pe. ff. de iu
di. ⁊ no. in. d. auē. nisi breuiores ⁊ s̄m aliquos ad inducēdū hmōi sti
lū tendentē ad declinationē alterius verbi ambigui non requireret
tam longum tēpus sicut in consuetudine sed sufficit bis vel ter fuisse
seruatū vt no. doc. maxime Ant. de but. i. c. fi. de cōsuetu. post mediū
dū tractat de differētia inter stilū ⁊ consuetudinē ⁊ aliquid etiā per
Cy. in. d. l. ij. C. q̄ sit lon. ɔsue. ⁊ Bal. in. l. diuturna. ff. de legi. ¶ Rur
sus alia rōne nō pbāt dicti tres testes producti corā auditore. ⁊ pri-
25 mo dictus † Nicolaus de gochis q2 deponit de cōfessione fctā absen
te pte que cōfessio non facit plenam probationē qñ esset sufficienter
probata. l. si. ff. de interroga. actio. l. certū. §. si qs abiente. ff. de cōfes.
c. si. de succes. ab intesta. no. doc. in. l. admonēdi. cū sim. ff. de iureiur. ⁊
s̄m Bart. ibi facit semiplenā probationē. sed s̄m Bal. ⁊ Sali. in. l. i
bonefidei. C. de reb. credi. ⁊ Sali. ⁊ Lud. rom. in. d. l. admonēdi. facit
indiciū nō aūt semiplenam probationē vt not. in. l. capite quinto. ff.
de adul. nam indiciū est minus quam semiplena pbatio vt not. in. l.
cū probatio. ff. de proba. ⁊ ideo illa gl. in. d. l. capite quinto. dicēs qd̄
facit indiciū non bene allegaē per Bar. in. d. l. admonendi. pro opi.
sua scilicet qd̄ faciat semiplenā probationē ⁊ respōdent plene presa
ti doc. ad allegata per Bart. in. d. l. admonēdi. tn̄ super illo nō puto
necessariū insistere cū satis sit qd̄ non sit plene pbatū vt patebit ex
infra dicēdis iūctis superius dictis. ¶ Nō pbat etiā dictus Nico-
26 laus de gochis q2 videē singularis ⁊ neminē dat contestem. nam † vt
ingt notabiliter Bal. in. l. fi. in. xv. opp. C. de edicto diui adriani. nō
solū testes singulares nō pbant. c. licet causam. de proba. c. bone. de
elec. sed etiam testes qui ita possunt esse singulares sicut cōtestes. mo
uetur Bal. per no. per Bar. in. l. celsus. ad fi. ff. de vsuca. ¶ Itē Jo-
annes de bottis vltra alios defectus q̄s habet depositio sua quo ad
probādū in isto iudicio de quibus dixi supra etiā nō est integer alia
27 ratione † quia fuit proxeneta in dicto contractu vēditionis facte per
dictū Augustinū illis de bonerijs vt ipemet testis fateē ⁊ dicit q̄ di
ctū cōtractū fecit de voluntate dicti domini Thome de milio. et qd̄
dict⁹ dñs Thomas ante dictā venditionē dixit in psentia ipsius te-
stis ⁊ ad instantiā dicti magistri Perini ⁊ Pauli eius filij vel alte
rius eorū qd̄ ipse dñs Thomas aliquid habere nō debebat a dicto
Augustino ⁊ q̄ sibi solutū erat ⁊ q̄ tenebat dcā instrumēta vina cō
tra Augustinū cā faciēdi securitatē illis q emerēt dictā apothecā q̄
oīa tendūt ad firmitatē dicti contractus. vñ vt dicunt doct. in. c. dile
ctorū. de test. cog. proxeneta nō est idone⁹ testis nisi ambe ptes ɔsen
tiant q2 psumiē q̄ affectet cōpleri illud pter qd̄ laborauit ⁊ q̄ non
imputeē ei q̄ caute se nō habuerit ⁊ hoc militat in casu nr̄o ita di-
cūt Ant. de but. ⁊ Jo. de imo. in. d. c. dilectorū. ⁊ referūt q̄ ita est de
mēte Jo. an. ibi dū dicit ista rō cōcludit eū nō admittendū ⁊c. et pro
ista opi. vt dicit Jo. de imo. ē gl. i auē. de instrumētorū cautela ⁊ fide
in. §. in his. in verbo ad numeratorē ⁊ pbaē in. c. j. de testi. in. vj. iun-
cta gl. pe. vbi vr̄ cas⁹ spālis in quo pxeneta admittiē altera pte inui
ta. ergo in ɔtriū est ius cōe. l. ius singulare. ⁊. l. quod vero. ff. de legi. ⁊
istā ptē sequiē Bar. in. l. deferre. §. idē decreuerūt. ff. de iure fis. q ēt
dicit ita tenere gl. pe. in. d. c. j. hoc ēt t3 glo. pe. in. c. fi. de testi. in. vj. ita
etiā est de mēte Bar. in. l. oib⁹. C. de testi. l3 Bal. ibi aliter dixerit cū
dicta opi. etiā concordat Ant. de but. in. c. cū a nobis. de testi. ⁊ Jo.
de imo. in. l. si cui legeē. §. fi. ff. de leg. j. licet glo. variauerit in. §. ante
pe. in auē. de testi. Itē non probat iste testis sufficienter quia si bene
inspiciatur non probat de confessione facta parte presente. nam cer
tum est quod nō deponit de psentia dicti Simonis de la cella tēpo-
re cōfessionis pdicte ⁊ impresentiarū agitur de causa cōcernente cō
modū ⁊ incōmodum dicti Simonis qui est reus principalis in cau
sa igiē ipse dr̄ esse ille cuius psentia requirebaē q2 ipse est qui veni
condemnandus

cōdēnandus.cū hypothecaria actio intētata detur cōtra possessorē
qui est Simon p̄dictꝰ.l.si fundus.§.in vendicatione.de pig.⁊.l.si cuꝫ
venditor.in princi.ff.de euic.ergo quo ad cōdēnādū Simonē in hy/
pothecaria habemꝰ cōsiderare an simon fuerit p̄sens.isti aūt de bo
uerijs lꝫ compareant pro p̄tenso interesse suo tñ nō sunt conuenti in
isto iudicio:nec sunt autores simonis imo fortiꝰ dici posset ꝙ nō bñ
cōstat de suo p̄senti interesse:quia licet simon succumberet in illo iu/
dicio nō sequitur quod ex hoc debeāt pati damnum isti de bouerijs
pro apotheca sua hypothecata dicto simoni:quia cū hypothecaria
nō competat efficaciter contra tertios possessores nisi quando facta
excussione cōtra debitorē principalem constat principalem non esse
soluendo:vt in aut.hoc si debitor.C.de pig.sequitur ꝙ prius oporte
bit cōstare ꝙ tēpore quo cōtingeret competere hypothecariam cō/
tra dictum Simonē dictus Augustinus non esset soluendo et posi/
28 tot† ꝙ per acta facta in alio iudicio ⁊ inter alias p̄sonas appareat ꝙ
superiori tēpore Augustinus non esset soluendo non sequitur ꝙ ita
erit in futurū:vt no.Bar.in.l.in confirmando p̄ illum text.ff.de con
fir.tuto.quilibet enim p̄sumitur in futurum acquirere.l.si defunctus.
⁊ ibi no.C.arbi.tute.l.cura.§.deficiētiū.ff.de mune.⁊ hono. ¶ Pre/
terea etiaꝫ non pōt dici quod dictus Joannes probet concludenter
qđ dicta cōfessio fuerit facta in p̄sentia partis quia dictꝰ testis depo
nit ꝙ fuit in p̄sentia magistri Perini ⁊ Pauli vel alteriꝰ eorū con/
29 siderāda† est dicta alternatiua que parit obscuritatē.l.prior.§.quod
aūt.ff.de iniur.l.vbi autē non apparet.§.qui illud.ff.de verbo.obli.⁊
dictum testis ambiguū nō probat.c.in p̄sentia.de proba.⁊ tanto ma
gis quia Paulꝰ non poterat eo tp̄e viuēte adhuc patre reputari p̄s
quia non erat ipse qui emisset dictā apothecā:sed eius pater.⁊ quod
Simon cōtra quē productus est libellus ⁊ intētata est actio dicatur
eē pars ⁊ eius sola p̄sona debeat cōsiderari in hoc iudicio probatur
30 ex notabili† doctrina Inn.in.c.si.de maio.⁊ obe.vbi dicit ꝙ vbi agi
tur iure actionis nō aūt imploratur officium iudicis nobile dꝫ soluꝫ
citari ille qui nominatur in libello nō alij de quorū interesse tractari
31 posset vt ibi plenius p̄ eum. ¶ Alia ratione† etiā non p̄bat p̄sentiā
partis p̄ut requiritur:quia iura requirētia p̄sentiā partis intelligū
tur de p̄sentia cū intelligētia.l.diem p̄ferre.§.coram.ff.de arbi.l.co/
ram.ff.de verb.signifi.quinimo ad hoc vt cōfessio plenam p̄bationē
inducat requirit̄ non solū p̄sentia alterius partis:sed etiā requiritur
ꝙ pars talē cōfessionē recipiat:vt inquit Cy.in.l.vnica.in.vj.q.C.de
ꝯfessis.⁊ ibi plenius Sali.in.xv.opp.⁊ Sali.in.l.iubemus.C.de lib.
cā.⁊ in.l.generaliter.in.vj.q.C.de nō nume.pecu.vbi refert se sepius
ita cōsuluisse.⁊ ita etiā tenuisse dñm suū Ricardū de Sali.⁊ proba/
tur p̄ dictā.l.si.ff.de interro.actio.⁊ ibi etiam notāt Moderni ⁊ p̄ba
32 tur† etiā ex significatiōe vocabuli q: confessio idē est qđ simul fassio
quia deriuat̄ a faris vel fare fat̄ ⁊ dictio cuꝫ:secuta iuncta denotat si/
multatē locutiōis.l.j.§.j.ff.de pac.l.cōsensu.i prin.ff.de actio.⁊ obli.
⁊ possent adduci alie rationes de quibus maxime p̄ Sali.in dictis lo
cis ⁊ est de mēte Bal.in.l.ij.C.de repud.heredi.in versi.ij.noto ⁊c.p̄
illum tex. ¶ Unde dicit Sali.in.d.l.iubemus.ꝙ nō sufficit ꝙ testes
dicant ꝯfessionē fuisse factam parte p̄sente nisi dicāt etiā ꝙ facta fuit
parte instāte et petente seu confessionē acceptante:sed ex depositiōe
dicti testis nō cōprehendit̄ concludenter qđ dictus Perinꝰ intelle/
xerit verba dicte cōfessionis:quia non dicit testis ꝙ post verba con/
fessionis dictus Perinꝰ aut Paulus aliquid dixerit ex quo appa/
reat ipsos intellexisse verba cōfessionis:nā lꝫ testis dicat ꝙ in p̄sen/
tia dicti magistri Perini ⁊ Pauli vel alicuiꝰ eorū ⁊ ad eiꝰ instātiā
protulerit dñs Thomas dicta verba tñ hoc non probat qđ dictus
33 Perinꝰ aut Paulꝰ intellexerit:quia testis† deponēs ꝙ talis pro/
tulit talia verba p̄sente tityo nō dr̄ p̄bare ꝙ tityus intellexerit:quia
potuit esse p̄sens corpore ⁊ nō intelligētia.ita probat̄ in.l.j.§.si.⁊ ibi
hoc no.Bar.ff.de auto.tuto.⁊ no.p̄ gl.⁊ doc.in.c.presentiū in verbo
interrogatoria.de testi.in.vj.⁊ per Barto.in tractatu de teste.⁊ per
Bal.⁊ alios in.l.ij.§.si.ff.solu.ma.⁊ Bald.⁊ Sali.in.l.testiū.C.de te/
sti.⁊ Bal.Ang.⁊ Mod.in.l.heredes palā.in prin.per illū tex.ff.de
testa.⁊ Bal.in.l.j.ad si.C.de bo.pos.s̄m tab.⁊ in.l.si nō speciali.C.de
testa.⁊ no.doc.in.c.peruenit.el.ij.de testi.cogē.dꝫ ergo testis depone
re ꝙ pars fuit presens confessioni ⁊ eā intelligens:quia de tali p̄sen
34 tia intelligunt̄ iura de hoc loquentia vt dixi.Et per hec† pꝫ nō ob/
stare si diceret̄ ꝙ testes recepti inter alias p̄sonas faciūt semiplenā
probationē si mortui sunt.⁊ sic repeti nō possunt iuxta no.per Bar.
in.l.admonēdi.ff.de iureiuran.cū suis cōcor.quia respōdet̄ ꝙ illa lo
quuntur qñ illi testes essent legitime recepti inter alias personas et
essent contestes ⁊ idonei adeo ꝙ facerent plenā p̄bationē inter per/
sonas inter quas eēnt recepti:sꝫ dicti duo testes nō sunt huiusmodi.
¶ Nō p̄bat etiā Antoniꝰ de rossanis tertius testis:quia vltra de/
fectus quos dixi supra hr̄e dictas attestationes quo ad faciēdā fidē
in hoc iudicio nō probat opportune:q: loquit̄ de ꝯfessione facta ex/
tra iudiciū absente Augustino ⁊ dicto Simōe.⁊ dictis de bouerijs.
⁊ iō nō sufficit ad plenā probationē vt est dictū. ¶ Nec obstat si di/
ceretur ꝙ cōfessio facta absente p̄te prodest ad liberandū:vt no.per
gl.in.l.non solū.§.si liberationis verba.ff.de.liber.lega.quā nōnulli

sequuntur ⁊ maxime Nicolaus de matarellis.⁊ Bal.in.l.generalr.
C.de nō numera.pecu.quia respondeo ꝙ imo magis cōis sententia
est ꝯtra illā gl.⁊ magis cōmuniter tenet̄ opinio ꝯtraria quā appro/
bat gl.in.l.idē in duobꝰ.§.si.ff.de pac.⁊ sequit̄ p̄ plures vrgētes ra/
tiōes Bar.in.d.§.si liberatiōis v̄ba.⁊ Jac.bu.Bar.Ang.Fulg.et
Pau.de ca.in.l.postq̄ liti.C.de pac.⁊ Bal.in.l.⁊ hr̄de.§.nos autē.
ff.de pac.per illū tex.⁊ Bal.in rubrica.C.res inter alios acta.⁊ i.l.nō
idcirco.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ in.l.rescriptū.§.si.ff.de pac.⁊ Anto.de
but.⁊ Jo.de imo.in.c.cū pridē.de pact.⁊ Ant.de but.in.c.veniēs.de
renun.⁊ in.c.si.de cōfes.in.vj.col.⁊ idē lꝫ ibi do.Abb.circa quintam
vel sextā col.⁊ cum hac opi.videt̄ etiā transire Jo.de imo.ibi lꝫ refe
rat qđ domi.Cardi.ibi tenet opi.gl.in.d.§.si liberatiōis verba ⁊ cū
opinione glo.in.d.l.idē si duobus.transit Bal.in lec.antiqua.⁊ etiā
Pe.de ancha.in.d.l.idē in duobus.nec est bona differētia q̄ nōnul
li faciunt.s.inter pactū ⁊ cōfessionē:quia est contra.l.tale pactum.in
prin.ff.de pac.⁊ nō obstat.§.⁊ licet.in aut.de testi.⁊ qđ no.gloss.in.l.
vnica.C.de cōfessis.q: ad omnia ista rñdet Bar.in.d.§.si liberatio/
nis verba ꝙ ibi nō excludit̄ partis p̄sentia.⁊ ex p̄dictis pꝫ istam esse
magis cōem opinionē. ¶ Et iste testis nō loquitur de cōfessione fa
cta sup̄ iure reali cōpetēte dicto dño Thome de millio in re de qua
est questio.s.in domo seu petia terre quam emit Simon de la cella q̄
domus tp̄e dicte cōfessionis nō erat amplius in bonis dicti Augu
stini.⁊ sic ꝯfessio dñi Thome loquētis de domo quam volebat tūc
emere Antonius de rossano vel de alijs bonis Antonij de rossano
obligandis pro defensione bonorū Augustini que venderētur non
cōuenit illi domui seu petie terre priꝰ empte per Simonē de la cella
de qua nunc est q̄stio.⁊ sic nō amplius in bonis Augustini nec iam
poterat obligare.⁊ per consequens non oportet ingredi articulū:an
confessio facta super iure reali p̄te absente plenū faciat preiudicium
ꝯtenti de quo tangitur etiam in locis supra proxime allegatis.Et
per ista patet qđ iste Antonius de rossanis etiā attenta repetitione
sua nō probat:quia in ea non addit plusq̄ primo dixisset. ¶ Capio
nunc alios testes secūdo loco examinatos.⁊ dico ꝙ non valeat de/
positio domini Guilielmi de prezanis:q: dico ꝙ iste testis est singu
laris vt patet ex loco in quo dicit factā fuisse dictam confessionē do
mini Thome. Preterea etiam deponit de confessione facta absente
Augustino ⁊ Simone ⁊ dictis de bouerijs.⁊ sic non probat ex his
que dixi supra. ¶ Nō probat etiā Antonius de rossanis repetitus
per ea que circa depositionē suā vltimo dixi vbi feci mentionem de
dicta repetitione. ¶ Nō obstat etiā depositio Guilielmi de zana/
rellis.quia si bene inspicit̄ iste testis remanet singularis neminē em̄
habet cōtestem nisi Joannem de bottis cuius depositio nō releuat
vt per plura supra fuit deductū.Denicq̄ non probat de p̄sentia ma
gistri Perini cū intelligentia confessionis facte per dictū dominū
Thomā.⁊ requirit̄ ꝙ non solū pars sit presens.sed etiā intelligens
vt dixi.s̄.circa depositionē Joānis de bottis. ¶ Preterea nō de/
ponit de cōfessione facta presente Augustino ⁊ Simone de la cella
⁊ iudiciū istud dirigitur contra Simonē possessorem:nec cōtra aliū
dirigi potuit:vt.s̄.dixi.vñ cōfessio facta inter alias p̄sonas sibi non
hꝫ p̄iudicare.l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pact.et.C.res inter alios
acta per totū.⁊ sic non potest dici ꝙ deponat iste testis de confessio
ne facta parte presente:vt etiā in superioribus dixi. ¶ Non obstant
etiā testes vltimo loco examinati.⁊ primo dictū Petri de dalmōu
hus:q: iste non deponit de confessione facta presente Simone de la
cella qui est ille de cuius cōdēnatione agit̄:quinimo non deponit de
cōfessione facta p̄sente Augustino ⁊ intelligēte dictā confessionem
⁊ acceptāte vt requirit̄ sicut dixi supra imo apparet ꝙ Augustinus
nō acceptauit dictā cōfessionē:q: Augustinus in iudicio cum iura/
mēto affirmauit dictos de milio fuisse ⁊ eē creditores ⁊ qđ plus est
nō deponit de cōfessione facta presente magr̄o Perino:sꝫ presente
Paulo qui tūc nō erat pars nec etiā hodie representat p̄sonā dicti
magistri Perini saltē insolidū insuper iste testis est singularis:vt
pꝫ ex q̄litate loci de quo deponit. ¶ Nec dicat̄ ꝙ Joānes de bottis
est sibi cōtestis:q: respondeo primo ꝙ depositio Joānis de bottis
nō releuat:vt supra deductum est.Scdo rñdeo ꝙ ex inspectione lo/
corū de quibus deponunt dicti duo testes apparebit eos nō esse cō
testes per no.in.l.testiū.C.de testi.imo cōtradicunt dicti duo testes:
q: dictꝰ Petrꝰ deponit qđ dñs Thomas dixit ꝙ nulla hēbat in/
strumēta cōtra Augustinū:sed Joānes de bottis deponit qđ domi
nus Thomas dixit se habere instrumēta ꝯtra Augustinū ⁊ qđ illa
tenebat viua cā faciendi securitatē illis qui emerent ⁊ per ꝯñs dictū
vnius testis infringit dictū alterius cū sint varij ⁊ cōtrarij.l.qui fal/
sa.ff.de testi.c.in nostra.cū ibi plene notatis per gl.⁊ doc.de testibꝰ.
¶ Nō obstat etiā depositio Baldasaris de vgolinis:quia ipse non
dicit qđ dñs Thomas ꝯfessus fuerit se nihil habere debere ab Au
gustino:sed ꝙ dixit si bene nihil habere debeo tu debebas obserua/
re promissa ⁊c.que verba sunt conditionalia cū dictio si faciat condi
tionē.l.tityo.in prin.ff.qñ dies lega.cedat.l.quibus diebus.§.quidā
tityo.ff.de condi.⁊ demon.⁊ sic non posuit rē in certo:quia licet con/
ditio de presenti nō suspendat in futurum:quia est certa in rerū na/

tura: tñ non sequit ꝙ sit certa quo ad ipsos disponentes. l. cũ ad pre
35 sens. cũ. l. sequenti. ff. si cer. pet. Et licet † adiectio si quãdoq̃ accipiat
pro quia. l. titium ⁊ meuiũ. §. a matre. ff. de admini. tuto. l. videamus.
in prin. ff. de in li. iuran. tñ illud est verũ quãdo res est omnino certa
vt declarat Bar. in. l. j. in. ij. col. ff. de cõdi. ⁊ demõ. sed hic nõ erat cer
tum ꝙ dñs Thomas nihil habere deberet: imo cõtrariuz apparet
ex instrumẽtis. ⁊ ex assertione debitoris. Itẽ iste testis est singularis
respectu loci ⁊ tpis ⁊ deponit de cõfessione facta absente pte. ¶ Nõ
obstat etiã depositio Ioãnis de dalmonibꝰ: quia nõ deponit de cõ-
fessione facta ꝑsente dicto Simone de cuius cõdẽnatione agitur: nec
etiam dicit ꝙ fuerit facta cõfessio ꝑsente. s. ⁊ intelligente Augustino
quia requirebatur intelligentia de qua non deponit iste testis: vt di-
ctum est supra. ¶ Preterea iste testis videt singularis: quia nemi-
nem hz cõtestem saltem de testibus legitime examinatis in hoc iudi
cio seu inter easdẽ ꝑsonas. ¶ Nec dicatur quod Petrus de dalmo
nibus. Et iste Ioãnes de dalmonibus sint contestes: quia istud non
est verum. nam Petrus de dalmonibꝰ deponit de confessione facta
per dominum Thomam quãdo tractabatur de vendendo apothe-
cam illis de bouerijs: sed Ioãnes de dalmonibus deponit de cõfes-
sione facta per dominum Thomam quando tractabatur de vendẽ-
do apothecã Nicolao de gochijs. ¶ Nõ obstat vltimꝰ testis. s. Ma-
chariꝰ q2 non deponit de confessione facta presente Simone: nec ẽt
presente Augustino. ⁊ nõ sufficit ꝙ fuerit facta ꝑsente magistro Pe
rino cõtra quẽ non est productus libellus: vt sepe dictum est: ⁊ etiã
non deponit de ꝑsentia magistri Perini cũ intelligentia confessio-
nis ꝑdicte vt requiritur. ¶ Et quãtũ ad cõfessionẽ factã ꝑsente ma-
gistro Perino non videtur quod iste testis habeat aliquẽ contestez
saltẽ de legitime examinatis in isto iudicio inter istos: quinimo etiã
non est contestis cum Ioãne de bottis minus legitime examinato:
quia Macharius deponit de cõfessione facta in apotheca quã tene
bat Antoniꝰ de rosanis ⁊ in apotheca draparie Philippi de bici
nano. Sed Ioãnes de bottis deponit de cõfessione facta in platea ⁊
in apotheca illorũ de bouerijs. ¶ Ex his ergo apparet ꝙ nõ est ꝓ-
batũ sufficienter ꝑ aliquẽ testẽ de confessiõe facta pte ꝑsente. Et posi
to ꝙ ꝑ aliquẽ testez ⁊ etiã ꝑ duos testes cõtestes legitime receptos
posset dici esse ꝓbatũ de vna cõfessione facta absente pte hoc nõ suf-
ficit: vt puto superius ostẽdisse. ¶ Et ꝑ hoc nõ puto oportere ingre
di articulũ an iungi deberet cõfessio facta pte ꝑsente qñ est ꝓbata ꝑ
vnũ testẽ vna cũ cõfessiõe facta absente pte que sit ꝓbata ꝑ plures te
stes sup quo ⁊ etiã ceteris copiose ⁊ subtiliter laborauit clarissimus
dñs aduocatus dictoꝝ de milio. Et vbi cõstaret ꝙ attestatiões ꝑme
s. recepte in hoc iudicio incohato ꝯtra Simonẽ fuissent publicate ⁊
aperte nõ potuissent postea vltimi testes recipi supˀ eodẽ: vt i aut. ei
qui semel. ⁊ in corpore vñ sumit cũ ibi no. C. de ꝓbatio. ⁊ in. c. de test.
⁊ in. c. fraternitatis. cum ibi no. extra de testi. Ex qbus omnibꝰ mihi
vr concludendum dictã primã sñiam in fauorẽ dictorũ de milio la-
tam esse de iure confirmandam. Laus Deo.

¶ Summarium super consilio. ccxiij.

1 ☞ Si testator prohibuit alienare rez extra familiã de qua familia intelligetur.
2 Si testator reliquit aliquid ecclesie non specificata ecclesia de qua ecclesia intelligeretur.
3 Appellatio domus potest habere varias significationes.
4 In generali dispositione testatoris nũq̃ cõprehendũtur odiosi ipsi testatori. 5.
6 A communiter accidentibus officia non sunt perpetua. 8.
7 Uerba testatoris debent intelligi secundum consuetudinem ⁊ communem vsum.
9 Turpius eijcitur quam non admittitur hospes.
10 Pauper iudicat ꝺm qualitatem ⁊ facultatem onerum.
11 Scientia reddit quem nobilem.
12 Electio an potuit ante tempus fieri.
13 Ille non debet audiri cuius non interest.

¶ Consilium. ccxiij.

¶ Si testor qui erat de agnatione illorũ de la turre voluit qꝺ in cer
tum euẽtũ pars bonorũ suorum per certos executores daretur vni
pauperi nobili existenti sine officio. cum hoc tñ ꝙ si inueniretur ali
quis qui esset de la turre ⁊ esset sine officio debeat potius sibi dari q̃
alteri bona ante euentũ illius conditionis fuerunt data vni pauperi
doctori qui nõ erat de la turre: cõferendo tamen dationẽ in tps eue-
nientis conditionis: postea vnus dicit se esse de la turre non tamen
proprie de illa agnatione de qua erat testator ⁊ portat arma diuer-
sa ⁊ habet aliquod officium quod ipse dicit non esse perpetuũ ⁊ di-
cit se esse preferendum queritur quid iuris.



Domini redemptoris no-
stri inuocato suffragio. Ponderatis his que in the-
mate narrantur ⁊ visis his que eleganter in iure alle
gata sunt pro pte ꝑfati domini Bartholomei sentio
de iure verum esse nullum ius competere dicto domi
no Aluisio ꝑsertim ex infrascriptis: quia testator disponendo qꝺ si
reperiretur aliquis pauper nobilis qui eẽt de la turre ⁊ ita vellet se
denominari ⁊ deferre insignia ⁊ sit bone cõditionis ⁊ sine officio po
tius detur ei dicta bona q̃ alteri per dictos de cõsortio. ⁊ plures ac
diuerse agnatiões reperiant ac etiã tẽpore testamẽti reperiebantur
que denominantur de la turre ⁊ ferẽtes diuersa insignia debẽt intel-
ligi verba ꝑdicta testatoris de illo paupere nobili qui eẽt de la turre
de qua erat dictus testator. ⁊ sic de illa agnatiõe nõ de alia: hoc pro-
1 batur † per id qꝺ not. Cyn. in. l. quoties ab omnibus. C. de fideicom.
Ubi querit pone quod testator prohibuit rẽ alienari extra familiã
de qua familia intelligetur ⁊ respondet quod doctores dicũt intelli-
gi de qua familia testatoris quo videtur tacite voluisse fauere ⁊ pui-
dere. allegat in argumẽ. l. cum acutissimi. C. de fideicõmis. probatur
etiã in ratione sui per tex. reputatum singularẽ in. l. que conditio. §.
cũ ita. ff. de conditio. ⁊ demonstra. ⁊ quod ibi no. docto. vñ per illum
2 † tex. dicunt doc. quod si testator aliquid relinquit ecclesie nõ specifi
cata ecclesia intelligitur de illa ecclesia que sibi magis coniungit vt
est illa cuius ipse est parochianus per dictũ. §. cũ ita. Et si esset paro
chianus duarum ecclesiarum intelligeret de illa cui magis afficere
tur puta de illa in qua magis versabat. argu. l. si seruus pluriũ. §. si.
ff. de lega. j. ⁊ l. legatus. §. si vnus. ff. de leg. ij. ⁊ l. si fuerit. ff. de rebus
dubijs. ita cõcludunt Pe. ⁊ Cy. in. l. j. in quinta ⁊ sexta. q. C. de sacro
san. ecc. ⁊ doc. in dicto. §. cum ita. ⁊ Ioã. and. in. c. cum quis. de sepul.
in. vj. in nouella ⁊ Pe. de ancha. ⁊ Ioã. de imol. in. c. relatũ. el secun
do. de testa. ⁊ ꝑ Io. and. in addi. Specu. in titu. de instru. edit. §. nũc
vero aliqua. in addi. incipiente hic conuenit questio ⁊ in versi. sed an
pauperes. facit quod no. Specu. in dicto. §. nunc vero aliqua. versic.
quid si testator vult fieri põtẽ ⁊c. ⁊ quod habet in. l. si qs ad declinã-
dam. ⁊ in. l. nulli. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ in. l. si domus. in prin. ff. de leg.
j. ⁊ quod no. Bar. in. l. si. C. de annonis ciuili. lib. xi. si ergo dictꝰ dñs
Aluisius est de diuersa agnatione ⁊ sic non est de la turre. s. de qua
erat testator sequitur quod nõ est de illis quibꝰ testator dicitur ꝑus
voluisse quam alij quamuis ipse eẽt de alia domo de la turre de qua
non intelligitur testatorẽ sensisse vt dixi. ⁊ non sufficit quod velit se
denominari de la turre ⁊ ferre insignia testõris nisi etiã sit de la tur-
re ꝑdicta quia testator copulatiue ꝑdicta omnia requirit vñ si vnum
deficiat non põt sortiri effectũ dispositio testatoris. l. si heredi plu-
res. ff. de cõdi. insti. ⁊ l. si is qui ducẽta. §. vtrũ. ff. de reb. du. ¶ Acce
dit ad cõfirmationẽ ꝑdictorũ. scilicet qꝺ appellatione domus de la-
turre de qua in testamẽto ꝑdicto fit mẽtio intelligatur de familia seu
agnatione illorũ de la turre id qꝺ habetur in. l. cum vnus. in princ.
⁊ ibi glo. ⁊ doc. ff. de alimẽ. ⁊ ciba. leg. ⁊ in. l. j. in princi. ff. ad filleia. et
3 lz hec appellatio domꝰ † varias habere possit significationes vt ꝑ
Bart. in. l. pronũciatio. ff. de verb. significa. ⁊ in. l. tutelas. ff. de capi.
di. ⁊ in. l. fin. C. de verb. signifi. tamẽ in dubio accipitur pro agnatio-
ne vt tz Ang. ⁊ Io. de imo. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad tre
bel. ⁊ est de mẽte Bal. in. l. generaliter. §. cũ autẽ. C. de institu. ⁊ sub-
sti. ⁊ in. l. filiũ diffinimꝰ. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ ibi Ang.
⁊ Bal. in. c. nõnulli. de rescrip. ⁊ ꝺm Bar. in. d. locis ⁊ Anto. de but.
in. c. per venerabilẽ. qui filij sint legiti. de domo inspecta consuetudi-
ne ⁊ communi vsu loquẽdi in varijs locis intelligunt esse oẽs illi qui
portãt eadẽ arma ⁊ verba testatoris intelligãtur ꝺm cõmunẽ vsum
loquẽdi. l. librorũ. §. qꝺ tñ cassius. ff. de lega. iij. l. labeo. ff. de supelle.
lega. ⁊ cõstat ꝙ dñs Aluisius nõ est de agnatione ⁊ familia testato
ris nec eiꝰ arma portabat. ⁊ sic nõ dicebat de illa domo de la turre
de qua erat testator. ⁊ per consequẽs nõ sumus in casu in quo loqui
tur ꝑticula dicti testamẽti ex qua dictus dñs Aluisiꝰ se fundare co-
nat. Adminiculant ad hoc duo testes deponẽtes qꝺ dictꝰ Iacobꝰ
testõr dicebat quod nemo de domo sua remanebat post eũ excepto
quodam nepote filio quondã dñi Antonij de la turre de cuius vita
ẽt dubitabat. in dictis tñ istorũ testium non multum insisto: quia nõ
est opus in eis facere magnam vim stantibus alijs supra scriptis ⁊
4 infra scriptis. ¶ Fortificat † hoc ex eo qꝰ ꝑsupponit dictũ dñm Al
uisiũ fuisse inimicũ ⁊ odiosum dicto testatori: vñ in dctã gñali dispo
sitione testatoris nunq̃ comprehẽdunt odiosi ipsi testatori quãuis
odiũ illud fuerit cõceptũ ante testm̃: vt est text. no. in. l. luciꝰ. l vltima.
§. lucius. el scdo. ⁊ ibi notant Doc. ff. de leg. ij. ⁊ per cõsequẽs nõ cõ-
prehendet dictus dñs Aluisius. ¶ Alia insup ratione non potest
admitti dñs Aluisius q2 in testõ exigitur qꝰ ille qui eẽt de la turre ⁊
ꝑferẽdus ceteris careret officio. iste aũt dñs Aluisius nũc est in offi
cio cũ bono stipẽdio. ⁊ ẽt fuit in officio añ per plurimos annos. ⁊ ita
ẽt erat in officio tẽpore quo euenit conditio in cuius euẽtũ dicta bo-
na perueniebant ad dictũ consortiũ ad qꝺ ꝑtinebat eligere dictum
5 nobilẽ. hz tẽm nunc prioratum quẽdã pro quo hz singulo mense li-
bras quadraginta ⁊ merito appellari põt officiũ. j. q. iij. saluator. c.
dudũ. el. j. de elec. c. tua. de cleri. egro. ⁊ pz ex plene notatis ꝑ Archi.
6 in. c. j. in gl. magna. de consue. lib. vj. ¶ Et posito † ꝙ officia que ha
buit dñs Aluisius nõ fuissent perpetua: sed temporalia: tamen illa
sufficere videbantur ad excludẽdũ eum a dispositione testatoris: q2
a cõmuniter accidẽtibus officia non sunt ꝑpetua ⁊ verba testatoris
debent

9 debet intelligi ſm cõſuetudinẽ ⁊ frequẽtẽ vſum.l.ſi ſeruus plurium.
§.ſi.ff.de leg.j.l.numinis.ff.de le.ij.⁊ de iure ꝯmuni regulariter offi
cia debẽt eẽ ad annum vel ad biẽniũ.l.neminẽ.C.de ſuſcep.⁊ arca.li.
8 ⁊.⁊ ibi no.Bar.⁊ qđ plus eſt vt fertur†hꝫ dñs Aluiſi⁹ officiũ ad be
neplacitũ ſuperioris quo caſu iudicaꝛ:vt de officio ꝑpetuo.l.iuriſpi
tos.in prin.ff.de excu.tuto.l.ſufficit.ff.de cõdi.indebi.⁊ not.gl.in cle.
ij.in verbo electionẽ.de reſcrip.⁊ gl.in.c.ſi.in verbo ꝑpetuos.e.ti.li.
vj.⁊ no.Bar.in.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi ꝑtori.in.ij.q.ff.de op.no.
nun.⁊ Cy.Bal.⁊ Sali.in.l.ꝗlquis.C.ſi cer.pe.⁊ Bal.in.l.principali
bus.ff.eo.ti.¶ Preterea dicta diſpoſitio teſtatoris alia rõne nõ ꝯ
uenit allegationi dicti dñi Aluiſij:qꝛ teſtator voluit ꝙ qñ tractaꝛ de
dãdo dicta bona vni vel alteri.tũc debeãt potius dari nobili paupe
ri qui eẽt de la turre ꝙ̃ dari alteri:ſꝫ in ꝓpoſito noſtro tractatur non
de dãdo vel dño Bartolomeo vel dño Aluiſio:ſed tractaꝛ de aufe
rẽdo domino Bartholomeo cui iaꝫ datio facta erat.⁊ de dãdo dño
Aluiſio.⁊ ſic nõ ſumus in caſu qui cõueniat verbis teſtamẽti meri
to nõ põt huic caſui cõuenire diſpoſitio dicti teſtatoris.l.ita tamẽ.i
ꝑn.ff.de admini.tut.l.iij.§.toties.ff.de dam.infec.⁊.ad noſtrã.el.ij.
9 de iureiur.¶ Accedit qꝛ†turpi⁹ eijcitur ꝙ̃ non admittiꝛ hoſpes.c.
quẽadmodũ.de iureiu.c.quidã.de apoſt.l.nõ diſtinguemus.§.ſacer
dotio.ff.de arbi.⁊ ſic nõ eſt eadẽ rõ in caſu iſto ꝗ̃ eſt qñ ab initio añꝙ̃
dareꝛ alicui appareret aliꝗs paup nobilis de domo de la turre.⁊ ſic
appꝫ ꝙ ſemel facta electione teſtator nõ ꝓuidit eã retractari ſaluo
qñ elect⁹ male gubernaret bona ꝓut in teſtõ cõtineꝛ.⁊ iõ lꝫ ſemel ele
ctus efficereꝛ diues vel poſtea haberet officiũ non ꝓ hoc deberẽt ſi
bi bona ꝑdicta auferri:qꝛ intẽtio teſtatoris fuit ſubueniri pauperta
ti ⁊ neceſſitati illius pauperis nobilis q eligereꝛ:vñ cũ diuitie poſt
ea ſuperuenientes ⁊ officia etiã ſuperueniẽtia non conueniant menti
teſtatoris propterea nõ infringunt actũ iam celebratũ.l.ſciẽdum.§.
ſi.⁊ ibi declarat Bar.ff.q ſatiſ.cog.l.verbis.ff.ad.l.falci.c.factũ legi
10 time cum ibi not.ꝑ Dyn.de reg.iur.in.vj.pierrit†ergo dꝫ electio dicti
domini Bartholomei qui inſpecta ꝗlitate facultatũ ⁊ onerum ⁊ cõ
ditione ſua potuit tãꝙ̃ pauper eligi iuxta.l.ſꝫ ſi ſuſceperit.§.j.ff.de iu
di.⁊ no.in aut.ꝑterea.C.vñ vir ⁊ vxor.⁊.l.pauptas.cũ ibi no.ꝑ doct.
ff.de excu.tuto.⁊ plene ꝑ Bar.in.l.ſi cõſtante.in princi.in.ij.q.prime
ptis principalis.ff.ſolu.matrimo.in eo etiã cõcurrebat qualitas no
11 bilitatis:quia doctor.eſt ⁊†ſcientia reddit eum nobilẽ.l.prouidẽdũ
C.de poſtu.⁊ ibi no.plene Cy.⁊.l.ij.§.ſi.ff.de excu.tuto.⁊.l.iudices.C.
de dignita.li.xij.in verbo plebeios ⁊ ibi ꝑ illũ text.dicit Bar.qđ do
ctores ⁊ iudices ſunt nobiles ⁊ magis dicitur nobilis qs ꝓpter ſciẽ
tiam ꝙ̃ propter nobilitatẽ parẽtum:vt inquit Cy.in.d.l.ꝓuidẽdũ.⁊
bene probatur.lvj.diſtin.nunꝙ̃.⁊ facit ad hec qđ habetur i.c.quãto
de magi.¶ Nec dicatur ꝙ electio non valuerit tãꝙ̃ facta ante tẽp⁹:
12 quia†vt rñdeꝛ ꝑ pte dñi Bartholomei imo talis electio potuit an
te tẽps fieri quãtũ eſt reſpectu validatis.l.vnum ex familia.in princ.⁊
ibi no.Bart.ff.de leg.ij.⁊ no.Bart.⁊ alij in.l.cum pater.§.a filia.cũ
13 ſimi.eo.ti.de habilitate†etiã pſone dicti dñi Bartholomei nõ puto
oportere aliter inſiſtere:tum quia nihil de hoc ad dictũ dñm Aluiſ
ſium cuius non intereſt cuꝫ ipſe ſit inhabilis:vt pꝫ ex ꝑdictis:vñ nõ
dꝫ audiri tanꝙ̃ ille cuius non intereſt.l.j.ff.de ap.recip.l.ſi vn⁹.§.añ
õia.⁊ ibi Bar.ff.de pac.c.cuꝫ inter.R.ſeniorẽ.de elec.c.veniẽs.el.ij.
de teſti.cũ ſi.tuꝫ ẽt quia cum vltra decẽ annos tanꝙ̃ legitime electus
poſſederit nemine cõtradicẽte omnia ꝑſumuntur ſolenniter acta.l.ſi
filius.C.de peti.heredi.l.qui in aliena.iuxta prin.ff.de acqui.here.cũ
ſuis cõcordantijs.¶ Ex quibus concludo dictum dñm Aluiſium
obtinere non poſſe.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxiij.

1 ¶ Relinquens omnia bona mobilia fructus redditus ⁊c.impor
tant vſumfructum.
2 Verbum gaudere quid importat.
3 Verbum videbitur ⁊ placuerit.
4 Verba ſine contradictione heredum quid important.
5 Quando quis geſſit ſe pro vſufructuario.9.
6 Error iuris non impedit preſcriptionem.7.
8 Error iuris equiparatur probabili errori facti.
10 Verba habendo toto tempore vite ſue victum ⁊ veſtitum.
11 Relictum alimentorum habet plura priuilegia.
12 Verba victum ⁊ veſtitum quid importãt.
13 Quando teſtator dicit relinquo vxorem meam dominam maſariã
⁊ vſufructuariam
14 Preiudicium non poteſt fieri in legitima filiarum.

¶ Conſilium.ccxiij.

¶ Dubitatio an per certa ambigua verba teſtator videatur reli
quiſſe vxorem vſufructuariam.



In chriſti nomine amẽ.
Põderatis verbis teſtamẽti ſer Andree catanei
in ea pte in qua reliquit dñe Magdalene ei⁹ vxo
ri prout in dicto teſtamẽto cõtinetur eſt videndũ
vtrũ dicta domina Magdalena iuſte ꝑtẽdat ſibi
vſumfructũ deberi in quo ſentio ꝙ ſic:ꝑſertim ex infra ſcriptis.Nã
inter cetera in dicto relicto cõtinetur qđ dicta dña Magdalena oĩa
bona mobilia fruct⁹ reddit⁹ ⁊ prouẽtus ſue hereditatis poſſit ha
bere tenere gaudere ꝑcipere gubernare diſponere ⁊ diſpẽſare ſcđm
qđ ſibi melius videbiꝛ ⁊ placuerit ſine cõtradictione heredũ ipſius
teſtõris ac alterius pſone habẽdo toto tpe vite ſue expẽſis hẽdita
tis teſtõris victũ ⁊ veſtitũ ſm eius facultates vt pleni⁹ in dicto te
ſtamẽto cõtineꝛ.Ex quib⁹ verbis apparet ꝙ teſtator voluit ipſam
dñam Magdalenã poſſe ꝑcipere fructus bonorũ hereditatis ⁊ nõ
1 habere neceſſe eos capere de manu†hẽdũ quo caſu ṽba important
relictũ vſuſfructus.l.cũ ita.⁊.l.fundi trebatiani.cũ ibi plene no.per
gl.⁊ Bar.ff.de vſuf.lega.⁊.l.ſi quis ita.⁊ ibi no.gl.⁊ doc.ff.de vſuf.⁊
ꝙ dictos fructus a ſeipſa ꝑcipiendo ⁊ cõſequenter vſumfructũ poſ
ſit ipſa ex voluntate teſtatoris cõuertere in cõmodũ ⁊ vtilitatem ſuã
2 ꝑter illo verbo gaudere quo vſus ẽ teſtator in dicto relicto:ꝙ qđ
denotat actũ ſeu effectũ cõcernentẽ beneficiũ ⁊ cõmodũ illi⁹ ad quẽ
tale verbũ referꝛ:vt ꝓbat tex.xij.q.ij.c.eccleſiaſticis.⁊ ibi notat ar
chi.in verbo gaudere:vñ Bald.in.l.ſi habitatio.ff.de vſu ⁊ habita.
format.q.de illo cui relicte ſunt poſſeſſiões in gaudimẽtũ.⁊ dicit ꝙ
illa verba in gaudimentũ oſtendunt teſtatorẽ voluiſſe adijcere in fa
uorẽ legatarij.iõ per illa verba ſubſequentia:ſcꝫ in gaudimẽtũ non
reſtringũtur ꝑcedẽtia verba in quib⁹ dictũ fuit relinquo tibi poſſeſ
ſiões per no.ꝑ Jac.de are.⁊ Bar.in.l.iij.in prin.ꝑ illũ tex.ff.de ali
men.⁊ciba.lega.⁊ in.l.donationes.§.ſpecies.ff.de dona.per qđ ap
paret dici nõ poſſe ꝙ teſtator voluerit ipſam puram ⁊ nudã tutricẽ
ſeu adminiſtratricẽ vel exequutricẽ relinquere:qꝛ illud eſſet onus
l.tria onera.⁊.l.poſt ſuſceptã tutelã.in ſi.ff.de excu.tut.⁊.l.antepe.ff.
de tute.iuncta glo.in verbo ad altũ.⁊ ibi Bar.⁊ in.l.vxori.§.j.ff.ad
legẽ corne.de fal.¶ Pro hoc etiã facit quia teſtator voluit ꝙ dctã
domina circa predictos fructus haberet dictos fruct⁹ ſub ſua libe
ra ptãte.⁊ ſic qđ poſſet eos ꝑcipere ⁊ gaudere ſm ſuã liberã volun
tatẽ ꝙ oſtendiꝛ ſic.nã licet teſtator dixerit ꝙ ipſa poſſit percipere:
gaudere:tenere:diſponere gubernare ⁊ diſpenſare ſm ꝙ ſibi meli⁹
3 videbitur ⁊ placuerit†⁊ verbũ videbitur ⁊ placuerit importẽt arbi
triũ boni viri regulariter.l.fideicõmiſſa.§.ꝙ̃ꝙ̃.ff.de lega.ij.l.thais.
§.ſorore.ff.de fideicõ.liber.⁊.l.lucius iuncta.l.fideicõmiſſaria liber
tas.eo.titu.tñ fallit quãdo cũ dictis verbis eſſet adiecta dictio libe
re vel equipollens:vt ſi dico ꝓut tibi libere videbitur vel ſi dico do
tibi liberũ arbitriũ vel plenũ arbitrium.nã lꝫ verbũ arbitrium per
ſe denotaret arbitriũ boni viri tñ per dictã adiectionẽ importabit li
berã volũtatẽ per dictũ.§.ꝙ̃ꝙ̃.⁊ declarat ita notabiliter Bar.ff.de
alimẽ.lega.in.l.alio circa.iij.col.⁊ in.l.ſi ſic.in prin.ff.de lega.j.vbi ẽt
ad hoc iducit tex.in.d.l.fideicõmiſſaria libertas.⁊.l.j.ff.de teſt.mil.
4 ¶ Sꝫ ita eſt qđ illa verba†.ſ.ſine contradictione heredũ ac alteri⁹
pſone idẽ important ac ſi dixiſſet libere:vt in.c.cũ ẽps in verbo libe
re.de offi.ordi.lib.vj.⁊ ita exponit ibi archi.in ſin.⁊ in.c.j.in verbo li
bere.de ſupplẽ.negli.ꝑla.li.vj.⁊ ibi notat Archi.q intelligit ꝙ ver
bum libere idẽ importet ꝙ dicere ſine contradictione.⁊ idẽ probaꝛ
in.c.vbi periculũ.§.ſine.de elec.in.vj.⁊ in.c.irrefragabili.in prin.de
offi.ordi.⁊ in.c.j.de regula.in.vj.facit qđ no.gl.ſi.in.c.j.de homi.lib.
vj.⁊ in cle.dudũ.in verbo libere.Et habeꝛ per Bar.in.l.cẽturio.ff.
de vul.⁊ pup.dũ tractaꝛ de ſubſtitutione compẽdioſa facta a paga
no per verba cõia.ergo ſi teſtator voluit dictã dominam Magdale
nã ſub ſua libera poteſtate habere gaudere ⁊ diſponere de dcis fru
ctibus nõ põt ei cõtradici per dictos heredes ſi vult eos fruct⁹ pro
ſe retinere vel velle ſuũ facere:quia ille qui poteſt ſm ſuã liberã volũ
tatem facere poteſt etiam iniquum equo ꝑferre.l.cum quidã.la.ij.in
5 prin.ff.de leg.ij.¶ Hoc fortificari†põt quia verbo ferꝛ ꝙ dctã dña
vigore dicti teſtamenti ſe pro vſufructuaria geſſit per annos vltra
xxx.ergo potuit vſumfructũ ꝑſcribere.l.ſi.in ſin.ſm cõem intellectũ
doc.C.de pſcrip.lõ.temp.⁊ plene no.Bar.⁊ alij in.l.iuſto.§.non mu
tat.ff.de vſucap.⁊ in.l.iij.§.ex cõtrario.ff.de acqui.poſ.⁊ Pe.⁊ Cy.
in.l.corruptionẽ.C.de vſufr.⁊ no.doc.in.c.de quarta.de pſcrip.⁊ he
ne probatur in.l.ſi ergo.§.j.ff.de publi.iũcta.l.eũ qui.in prin.eo.tit.
6 ¶ Et poſito†etiã ꝙ in preſcriptione tã lõgiſſimi temporis.ſ.xxx.
annorũ vel vltra interueniſſet error iuris nõ impediret talẽ preſcri
ptionẽ:vt probaꝛ in.c.ꝓuenit.de emp.⁊ vẽdi.⁊ ibi not.doct.maxime
Jo.de imo.in notabilib⁹.⁊ Ant.de but.in.c.circa de iure pa.⁊ Jo.
de imo.in.l.nunꝙ̃.in prin.ff.de vſuca.⁊ tradiꝛ ꝑ Pau.de ca.in cõſil.
cclxxxv.incip.in chriſti nomine hereditas dicte puelle ⁊c.Jura eñ
que dicunt errorem iuris impedire vſucapionem nõ loquuntur de
preſcriptione longiſſimi temporis.xxx.annorum in qua nõ eſt neceſ
ſarius titulus iuxta ea que plene traduntur ⁊ notãtur in.c.ſi diligen
ti:vt patet in.d.l.nunꝙ̃.in prin.⁊ in.l.ſi fur.§.ſi quid.cum ſi.ff.de vſu
cap.Et ſic ptꝫ ꝙ iuris error in pſcriptione lõgiſſimi tpis.ſ.xxx.an
norũ nõ tribuit iniuſtã cãm preſcribendi:ſed potius iuſtã per pre
7 dicta.⁊ in muliere†preſumiꝛ iuris error.vt eſt glo.no.in aut.de ince
ſtis nup.in prin.in verbo ſciens.iũcto tex.⁊ ibi Ang.in fine ꝑncipꝫ
⁊ no.Frã.tigri.in.l.ij.C.de in ius voc.⁊ dñs Abbas in.c.ſi diligenti.
de pſcrip.in.ix.col.⁊ imo etiam in maſculo quando eſſemus in arti

culo probabiliter dubio talis iuris error nõ impedit prescriptionẽ
vt in.c.cum dilectus.cum ibi notatis.de consuetu.⁊ notãt doc.in.d.
c.si diligẽti.Bene faciunt no.per Jo.and.in.c.j.de priuileg.in.vj.⁊
8 que no.in.l.cum prolatis.ff.de re iud.talis enim error† equiparatur
probabili errori facti:vt no.Joã.and.⁊ Moderni in.c.j.de postu.p̃-
la.in.vj.⁊ Anto.de butr.in.c.finem litibus.de dolo ⁊ contuma.in.x.
vel.ix.colum.Ad hoc quod no.Jo.and.in.c.vt debitus.de appella.
⁊ Spec.de expen.§.nunc videndum.iuxta principiũ.⁊ q̃d no.Bar
to.in.l.q̃d nerua.ff.deposi.in repetitiõe in.viij.colum.in versic.iuxta
p̃dicta quero an iuris error sit lata culpa ⁊c.vbi ad hoc allegat.l.se-
cũdam.cum glos.ff.de iuris ⁊ fac.igno.¶ Utrum autem dici possit
dictam dominam Magdalenam putãtem ex verbis dicti testamẽ-
ti se esse vsufructuariã fuisse in crasso aut intolerabili errore facile
ex predictis ⁊ infra dicẽdis deprehẽdi potest ꝙ non:etiam si fuisset
9 masculus nedũ femina.¶ Ad confirmationem p̃dictoꝝ† accedant
quia filie testatoris heredes institute in dicto testamẽto que aduer-
santur dicte dñe Magdalene in supplicatiõe quadam quã principi
porrexerunt quam produxerunt in iudicio vertente inter ipsam do-
minã Magdalenã ⁊ ipsas heredes narrant ⁊ affirmant dictam do-
minam Magdalenã esse vsufructuariã ⁊ dicte eorum assertioni cõ-
tra eos stãdum est.l.cum precũ.C.de libe.cau.⁊.l.ij.C.de insti.⁊ sub-
sti.sub cõdi.fac.⁊ sic vidẽtur fateri ꝙ dicta domina Magdalena vel
ex testamẽto vel ex prescriptione saltem iuuato testamento vel aliter
est vsufructuaria.Et etiã dicte filie ac heredes testatoris nõ possunt
dicere ꝙ errore iuris processerit talis eaꝝ assertio quia talis ↄfessio
facta modo predicto in iudicio nocet etiam si per errorẽ iuris ꝓces-
serit.l.nõ fatetur.ff.de confessis.¶ Nec predictis obstat si diceretur
10 † ꝙ intentio testatoris fuit ꝙ dicta domina haberet alimẽta ⁊ sic vi
ctum et vestitum vt innuere vidẽtur illa verba testamenti sequentia
dum dicit habendo toto tempore vite sue victum ⁊ vestitum ⁊c.que
quidem verba viderẽtur fuisse superflua si verum esset ꝙ ipsa pos-
set habere vsumfructũ ⁊ in dubio fieri debet interpretatio vt nullũ
verbũ sit sine virtute operãdi.l.si quãdo.in principio.ff.de leg.j.⁊.l.
hanc legẽ.ff.de contrahen.emp.c.si papa.de priuileg.in.vj.cũ sim.
¶ Quia respõdeo ꝙ illa verba operant̃ satis.⁊ sunt adiecta ad am
pliandũ.probo ꝑ id quod no.Jo.and.in addi.Specu.in titu.de lib.
concep.§.iam nũc videndũ.in prima additiõe.vbi dicit ꝙ si in libel
lo accusationis dico ꝙ titius fecit contra me insultũ proijciendo cõ
tra me lãceã ⁊c.videor dicere q̃d insultauit:⁊ proiecit allegat.l.q̃sq̃s.
C.de dona.cũ si.⁊ q̃d illa verba non restringãt precedentia pꝫ ex ver
bis precedẽtibus q̃ tribuũt potestatẽ dicte dñe vt ipsa possit hr̃e te-
nere gaudere ꝑcipere gubernare disponere ⁊ dispensare s̃m q̃d sibi
melius videbit̃ ⁊ placuerit sine cõtradictiõe heredũ testatoris ac al
terius ꝑsone que verba importãt latissimã ac liberã ꝑtãtẽ vt.s̃.ꝓba
ui.vnde nõ est verisimile q̃d testator incõtinenti voluerit se corrige-
re.l.nõ ad ea.ff.de condi.et demõ.⁊ sic ꝙ testator voluerit q̃d ipsa ni
hil aliud facere possit quã ꝑcipere fructꝰ ꝓ alimẽtis suis.¶ Et quã
uis testator ꝑ v̾ba superiora videat̃ voluisse eã habere vsumfructũ
bonoꝝ suoꝝ nõ sequit̃ ꝙ illa dispositio alimẽtoꝝ est superflua quia
11 dico q̃d relictũ† alimẽtoꝝ multa hꝫ priuilegia que non hꝫ relictum
vsusfructus vel aliud relictũ maxime circa exactionẽ.vt plene enume
rat Bar.in.l.mela.in prin.ff.de ali.et ciba.lega.quia a sententia lata
in tali causa nõ potest appellari.⁊ breuiores dilationes dant̃ ⁊ non
potest opponi cõpẽsatio alia que hꝫ cõmoda de q̃bꝰ ibi per eũ ⁊ sic
casu quo dña Magdalena vellet iure legati relicti alimẽtoꝝ petere
vel cõsequi alimẽta haberet priuilegia ⁊ cõmoda illi cause concessa:
operabat̃ ẽt q̃r si mulier p̃dicta nollet sentire onꝰ eris alieni q̃d spe-
ctat ad vsufructuariũ oĩm bonoꝝ s̃m opi.Bar.in.l.fi.ff.de vsuf.leg.
⁊ onꝰ legatorũ.l.fi.§.fin autẽ es alienũ.C.de bo.que lib.⁊ ibi Bald.
Sali.⁊ Moderni posset eligere cõsequi solũ alimenta.facit.l.recusa
12 re.§.titius.ff.ad trebel.¶ Et vbi dctã† verba scilicet habẽdo victũ
⁊ vestitum ⁊c.non possent ampliare precedens relictum tamen attẽ
to q̃d fuerũt adiecta ad fauorem domine Magdalene nullo modo
per talia verba restringeretur p̃cedẽs dispositio:vt ꝓbat tex.no.cũ
ibi plene no.ꝑ Bart.in.l.iij.in principio.ff.de alimẽ.⁊ ciba.leg.vbi
si testator dixit lego titio fundũ ad alimẽta seu vt se alimentet non
restringunt legatum fundi:vnde non videt̃ legatus vsusfructus aut
cõmoditas pro alimẽtis sꝫ fundus pleno iure debebitur titio ⁊ ad
heredes legatarij trãsmittetur vt ibi ⁊.l.penul.§.fi.eo.titu.⁊.l.dona-
tiones.§.species.ff.de dona.quia illa verba.s.ad alimẽta seu vt se ali
mentent fuerũt adiecta fauore legatarij:vñ si nõ pñt ampliare non
operant̃ restrictionẽ ne illud q̃d fuit adiectũ ad fauorẽ pariat odiũ
cõtra.l.si mancipia.ff.de fun.instruc.leg.⁊.l.quod fauore.C.de legi.
¶ Nec dicat̃ ꝙ testator voluerit illã dominã solũ cõstituere tutricẽ
⁊ q̃d finita tutela expiret omnis facultas sibi cõcessa quia responde-
ri põt facile ex verbis testamenti que in multis eius partibꝰ cõtra-
rium dicunt dũ testator bis adiecit illa verba.s.toto tp̃e vite sue.tu-
tela vero nõ durat toto tp̃e vite tutricis sed vsq̃ ad pubertatẽ insti.
quibus mo.tutela fini.in princ.hoc etiã ostẽdit illud verbũ gaudere
13 s̃m suã significationẽ quã dixi supra.¶ Nõ obstat si ↄ p̃dicta tal-
legarent̃ ea que no.ꝑ gl.⁊ doc.in aut̃.hoc locũ.C.si secũ.nup.mulier
⁊ q̃d no.Bar.in.l.titia cũ testõ.§.fin.ff.de leg.ij.vbi cõcludit̃ ꝙ q̃n
test̃ õr dixit vxorẽ meã relinquo dominã massariã ⁊ vsufructuariam
quãuis si extranei essent instituti heredes deberet̃ vsusfructus vxori
nõ si filij sunt instituti lꝫ de propria significatione verborũ deberet̃
vsusfructus tñ de cõsuetudine seruat̃ q̃d solũ debeant̃ alimenta quia
rñdeo q̃d illa opi.gl.⁊ doc.in locis p̃allegatis nõ procedit q̃n testa-
tor etiã vxori prouidit de alimentis in vltima voluntate quia tũc ne
vlla dispositio reddat̃ inutilis potest vxor si vult eligere vsumfructũ
ar.d.l.si q̃n.⁊ ita cõsuluit Pau.de ca.in consi.suo.ccclxxxvij.nõ em̃
loquit̃ illa cõsuetudo isto casu scilicet quãdo verba erãt cõcepta hoc
modo ⁊ etiã facta specialis mẽtio alimẽtorũ ⁊ illa consuetudo corre
ctoria iuris cõis non dꝫ extendi ad aliũ casum.l.p̃cipimus.C.de ap.
⁊ in aut̃.quas actiones.cum glo.C.de sacrosan.ecc.⁊ not.in.l.j.C.que
sit lon.consue.¶ Cõcurrit etiã in casu nostro q̃d dicta domina per
tempus lõgissimũ fuit in quasi possessione vsusfructus ⁊ sic illũ pre-
scribere valuit vt supra deduxi ⁊ etiã pars aduersa ĩ iudicio in quo
produxit dictã supplicationẽ et rescriptum cõfessa est eam esse vsu-
fructuariã que cõfessio plurimum suffragatur dicte dñe Magdale-
14 ne vt supra deduxi.¶ Bene fateor† q̃d pro rata que capit legitimã
dictarum filiarum nõ potest fieri eis preiudicium in vsufructu legi-
time portionis vt in.§.prohibemus.in aut̃.de trien.⁊ semi.⁊ not.in
autẽ.nouissima.C.de inoffi.testa.⁊ in.l.vxori lultima.ff.de vsufru.le-
ga.⁊ ibi Bar.Preterea posito q̃d testator nõ reliquisset dicte vxo-
ri vsumfructũ adhuc negari non posset quin vigore illius latissime
potestatis sibi cõcesse ipsa possit de dictis fructibus disponere sine
contradictione heredum excepta portione dicte legitime cum volũ
tas testatoris in hoc sit pro.l.seruãda.in.§.disponat.in aut̃.de nup.
⁊.l.cum questio.C.de lega.Laus Deo.

¶ Summarium super consilio.ccxv.

1 ¶ Quando statutum dicit ꝙ bona pupillorum non possint alie-
nari nisi precedente subhastatione ⁊ decreto iudicis ⁊c.
2 Si pater dedit in testõ potestatẽ executoribus in testamento.3.10.
4 De statuto loquente ꝙ promissio minoris non valeat.
5 Citatio non conuenit actui vltime voluntatis.
6 Si statutum disponat ꝙ mulier non possit obligari sine cõsensu ⁊c.
recipiet interpretationem a iure communi.
7 Executores non tenentur inuentarium conficere.8.
9 An executor qui habet potestatem vendendi datam a testatore po
sit vendendo transferre dominium inuito herede.

¶ Consilium.ccxv.

¶ Statutũ dicit res pupillorũ nõ posse alienari sine certa solẽnita
te an habeat locũ in alienatione facta ab executore testatoris dece-
dentis pupillo herede instituto ⁊ an executores teneant̃ facere inuẽ-
tarium ⁊ an citari debeat heres in executione testamenti.



Omini redẽptoris no
stri inuocato suffragio.Ponderatis narratis in
themate.⁊ visis his que multũ copiose ⁊ elegãter
adducta sunt ꝑ p̃stãtissimũ dñm aduocatũ rei cõ-
uẽti sentio de iure dictã vẽditionẽ a dictis executo
ribus testi factã fuisse validã ⁊ cõsequẽter de eius
nullitate dici nõ posse.nõ em̃ obstat p̃ma cã nullitatis allegata.s.vi-
gore statuti disponẽtis bona pupillorũ alienari nõ posse nisi subsi-
stẽte instantia ⁊ cũ decreto iudicis ⁊ citatione gñali affiniũ ⁊ amicoꝝ
1 quia dico illud sibi locum† vendicare nõ posse quãdo ex autoritate
data a testatore in testamẽto processum est ad alienationẽ vt in casu
nostro quoniã tũc quãuis heredes dicti testatoris sint pupilli pote
rit procedi ad dictã alienationẽ nõ s̃uata solẽnitate que al's in alie-
natione rerũ pupillariũ requireret̃ siue testator specialẽ in testamẽto
potestatẽ vendendi talẽ rem dederit siue generalẽ potestatẽ.l.p̃diũ.
cum gl.C.quãdo decreto opus non est.⁊.l.j.in prin.⁊.§.si defunctus.
2 ⁊.l.fi.ff.de rebus eorũ.¶ Unde† dicit Bal.in.d.l.j.in prin.ꝙ si pa
ter dedit executoribus in testamẽto potestatẽ vẽdẽdi bona poterũt
alienare etiã sine decreto iudicis bona hereditaria quãuis heredes
sint pupilli ⁊ dicit hoc esse verũ etiã si testator nõ fuisset maior.xxv.
3 annis sed tantum adultus† qui inter viuos non posset alienare sine
decreto tñ per dispositionẽ vltime volũtatis poterit nõ solũ aliena
re sed etiã dare alteri potestatẽ alienãdi.arg.l.aurelio.§.caius.ff.de
libe.lega.⁊ dicit Bar.in.d.l.prediũ.hoc saltẽ esse verum quãdo dat̃
ab adulto dicta potestas vẽdẽdi pro executione contentorum in te-
stamento:vt in proposito nostro non pro executione cõtractꝰ ⁊ ibi
dicit hũc passum esse intactum.⁊ ideo siue dictus testator fuerit ma
ior.xxv.annis siue minor potuit dicta dispositio testõris effectũ sor
tiri.Et statutum predictum recipit dictã interpretationẽ a iure cõi.
4 l.ij.C.de nox.a.c.cum dilectus.de consue.⁊ ad propositum† nostrum
no.Bal.in.l.fi.C.de pac.in fin.dum dicit quod si statuto cauetur q̃d
promissio minoris non valeat.⁊ postea contingat q̃d minor consen
tiente testatore de bonis minoris promittat ⁊ succedat deinde testa
tori valebit promissio nõ obstãte statuto per dictam.l.fi.quia dicta
promissio

promissio nitit nō solū 3ctu minoris:sed fundat in 9sensu maioris ⁊ inde sumit principale robur. Itē qꝛ ſm eum dictū statutū editū est ꝑpter imbecillitatē minoris sed in dicto casu minor vtit iure cōi obsequēdo volūtati maioris:ergo nō ledit.arg.l.quidā cū filiū.ff.de here.insti.⁊.l.fi.C.de in integ.resti.si igit in casu in quo loquit Bal. in.d.l.fi.valebat 3ctus in quo interueniebat etiā cōsensus ipsius mi noris quamuis statutū inualidaret 3ctū minoris multo magis dꝫ valere in casu nostro in quo nullus exigebat cōsensus ipsorū pupil/ lorū aut tutoris eoꝝ al's sequeret ꝙ ēt si defunctus 9stituisset ꝓcura torē ad vēdendum hoc acto ꝙ mādatū nō finiret morte qđ fieri po/ tuit.l.mortis cā capione.§.titia.ff.de dona.cā mor.l.si vero nō remu nerādi.§.si.cū.l.seq.ff.mā.⁊ huic defuncto successerint pupilli ꝙ nō posset ꝓcurator vēdere sine solēnitatibus requisitis in alienationi/
5 bus rerum minoꝝ. ¶ Confirmo ꝓdicta qꝛ statutū† ꝓdictū prouidet quo ad alienatiōes inter viuos nō ꝑ vltimā volūtatem.ptꝫ qꝛ exigit decretū ⁊ citationē gn̄alem affiniū ⁊ amicorū que nō cōueniūt actui vltime volūtatis:vt de se ptꝫ.facit.l.verba gesserūt.ff.de ver.sig.⁊.l. captatorias.ff.de here.insti.Sed dicta alienatio de qua querim⁹ nō tam dꝛ inter viuos ꝙ̄ ex vltima volūtate:vt ptꝫ ꝑ ea que disputādo 9cludit Ja.bu.quē refert ⁊ sequit Albe.de rosa.in secunda pte sta/ tutoꝝ.q.clxxix.incip.Jac.bu.disputauit ⁊c.vbi querit statuto cauet ꝙ nulla alienatio rei imobilis inter viuos possit fieri in forēsem per aliquem ciuem contigit ꝙ ciuis in vltima volūtate disposuit ꝙ he/ res suus deberet quādā rem imobilē ꝑmutare cum quodā forense q̄ rebat an heres ꝑmutationē facere possit statuto nō obstāte arguūt ad vtrāqꝫ partē ⁊ finaliter 9cludunt quod sic ꝑ plura.⁊ maxime per dictā.l.ꝓdiū.cū gl.⁊ qꝛ qn̄ vnus cōtractus procedit vt causatus ab alio nō 9sideratur causatus sed causans.l.si procuratorem.in princ. ff.mā.⁊.l.j.§.ideꝫ pomponius.ff.deposi.⁊ ꝑ alias rōnes quas breui tatis causa omitto.⁊ idem voluit Joā.an.in addi.Spec.in ti.de re/ rum ꝑmu.in rub.in versi.est etiā sciendū ⁊c.vbi refert ēt Old.idem te nuisse.⁊ Bal.in.l.si heres in prin.ff.de act.emp.⁊ Jo.de imol.in.l.q fundū.in pri.⁊ in.l.si dignū.ff.ad.l.fal.vbi reprehēdit Ange.ibi ali/ ter volētē.⁊ idem tꝫ Jo.de imo.in.l.si ita qs.§.ea lege.ff.de ver.obli. ⁊ Lud.roma.in.l.si tibi.ff.si cer.pe. ¶ Bene facit ēt quod no.Guil. de cu.⁊ Bal.in.l.cū hi.in fine pricipij.ff.de trāsac.vbi querunt testa tor damnauit in testamēto hr̄dem vēdere alimēta:⁊ idē vēdidit.q̄ri tur an vlterius si cōtingat sup dicto cōtractu venditionis alimento rum transigi requirat decretum ꝑtoris sicut requiritur in trāsactio/ ne que fit super alimentis debitis ex vltima volūtate iuxta dictam.l. cum hi.⁊ concludunt debere inspici fundamentum hoc est vltimam volūtatē.arg.l.j.§.si qs sub cōditione.ff.vt leg.no.ca.⁊.l.furta.§.j.ff. ad treb. Pro hoc ēt allegāt id qđ hr̄ in.l.vxorē.§.agri plagaꝫ.ff.de
6 lega.iij. ¶ Possunt ēt ꝓdicta† cōfirmari per id qđ consuluit Ludo. roma.suo cons.cccxciij.incip.in christi nomine repetito ꝓsupposito eo quod viua voce ⁊c.vbi cōsuluit ꝙ si statutū disponat nullam esse obligationē mulieris factam sine ꝑsentia ꝓpinquorū recipiet inter/ pretationē a iure cōmuni:vt nō habeat locum in obligatione neces/ saria ꝑ.l.j.C.quādo decre.op⁹ nō est.⁊ dictā.l.ꝓdiū.⁊.l.magis puto. §.si pater.ff.de rebus eorū.cum sim.eadem igit ratione dꝫ dictū sta tutum recipe interꝑtationē a iurecōmuni in casu nostro. Pro hoc etiā bn̄ facit quia dicta alienatio facta ꝑ executores ex autoritate si/ bi data a testatore videtur facta ab ipso testatore.l.pater ex ꝓuincia ff.de manu.vind.⁊.l.vnū ex familia.in pricipio.ff.de leg.ij.sed quo ad ꝑsonā testatoris nulla regrebat solēnitas in alienatiōe.ergo ⁊c.
7 ¶ Nō obstat† etiā scđa causa nullitatis.vꝫ ꝙ dicti executores te/ stamētarij alienare nō potuerint:eo quia inuētariū nō cōfecerūt qꝛ nō reperitur iure cautum:vt tꝫ Ange.in repe.l.j.§.hec stipulatio.ff. si cui pluſqꝫ per legē fal.in versi.nūc trāseamus ad articulum inuen tarij ⁊c.⁊ ibi refert quod Jo.an.ita tenuit in addi.Specu.in titu.de instru.edi.in.§.nūc videamus de inuētario ⁊c.⁊ hoc saltē vr̄ esse ve rum in executore testamentario:qꝛ hꝫ priuatū officiū sicut procura tor qui nō tenet inuētariū 9ficere:ꝫ aliud dici posset in alio executo re habēte publicū officiū vt in ep̄o qui est legitimus executor vel in executore dato autoritate epi.⁊ ita cōcludit Bald.in auc.sed cū te/ stator.C.ad legē fal.dicēs ita debere intelligi id qđ no.Spec.in titu lo de instr.edi.§.nūc vero aliqua.ver.sed an teneat. ¶ Et ꝑ hoc etiā patet respōsum ad id qđ hr̄ in.l.nulli.C.de epis.⁊ cle.⁊ pro hoc facit ille tex.in versi.⁊ si qdē testator iūcto versic.cum autē vir gloriosissi mus.vbi quādo loquit de executore testamētario nō exigit inuenta rium fieri:sed solum dicit qđ scđm suā cōsciētiam exequatur:ꝫ quā/ do loquitur de episcopo executore ltimo artat eum ad inuētarium. ⁊ ita videmus de cōsuetudine seruari.hoc posset etiā cōfirmari per aliqua ex deductis per prefatū dominum aduocatum qui circa hoc
8 prolixius scripsit:sed ꝓdicta ad ꝑsens sufficere arbitror. ¶ Nō ob/ stat† etiam dum allegat ad nullitatē dicte vēditionis quod executo res ꝓdicti debebāt requirere heredē:quia quāuis prima facie vide/ retur dicēdum debuisse requiri heredē ꝑ no.ꝑ Specu.⁊ Joā.an.in addi.Specu.in ti.de instru.edi.§.nūc vero aliqua.ver.quid si heres dicit.⁊ Bart.in.l.alio.ff.de ali.⁊ cib.leg.in ver.q̄ro an hr̄s sit requi/

rēdus ⁊c.per.l.creditor hypothecas.C.de distra.pig.⁊.l.j.§.qđ dici tur.ff.si cui pluſqꝫ per legē fal.⁊ sequitur eū simpliciter Pet.de an/ cha.in.c.tua nobis.de testa.⁊ pro hoc faciūt notata ꝑ Bald.in.l.id qđ pauperib⁹ in.xviij.questione.C.de episco.⁊ cle.vbi q̄rit an execu/
9 tor qui habet ꝑtātem† vēdēdi datam a testatore possit vēdēdo trās/ ferre dominiū inuito herede qui possidet.⁊ arguit ad partes ⁊ fina/ liter videt cōcludere quod nō:quia nisi hr̄s discedat a possessiōe nō perdit dominiū nec possessionem.ar.l.fistulas.§.fundum.ff.de con trahē.emp.⁊ ꝫ al's sufficiat ꝙ emptor mittat in possessionem:ꝫ nō cōstituatur verus possessor:vt.ff.de fundo dota.l.si fundum.tamē re spōdet Bal.quod illa.l.loquitur quādo dominus vēdebat.sed hic nō vēdebat dominus sed eius minister.facit ad hoc ſm eum.l.si qs ꝓhibuerit.ff.de publicia.⁊ ꝫ executor habuerit potestatē a testato/ re non tamē potest facere testator quod dominium ex cōtractu trā/ seat sine possessiōe ſm Bal.ideo ſm eū agat emptor ex cōtractu cō tra heredē ⁊ cōsequet possessionē ⁊ dominiū iudice mediante.l.qui vniuersas.§.itē cū pretor.ff.de acquir.possef.qꝛ nō pōt executor per vim expellere heredē de possessione.l.non est singulis.ff.de reg.iur. ¶ Tamen istis nō obstātibus puto cōtractum vēditionis valuisse
10 ⁊ emptores posse se tueri.ꝑsertim ex infrascriptis:quia† posito qđ heres fuisset requirēdus.⁊ non fuerit requisitus per executores nō est verum quod per hoc vēditio fuerit nulla:imo valet cōtractus et defectus requisitionis nō facte de eo qui debuit requiri solum ope/ ratur vt vēdens teneatur ad interesse ei qui requiri debuit:ita loqui tur ⁊ intelligitur.d.l.creditor hypothecas per quā se fundat Bar. in.d.l.alio.⁊ probatur hoc in.l.si cessante.C.de distra.pigno.⁊ in.l.j. C.si vendi.pig.aga.⁊ firmat Cyn.Bald.⁊ Saly.in.d.l.creditor hy/ pothecas.⁊ Saly.ibi proprie loquit in executore testamēti.Et sic ptꝫ actionē nō cōpetijsse cōtra emptores.⁊ hoc cōfirmat per id qđ no.Bal.in.l.fi.in vltima colum.principij.C.cōmunia de leg.vbi di/ xit executorē testamenti nō habere necesse citari facere alium ⁊ alle gat notata ꝑ Cy.in.d.l.creditor.⁊ sic apparet eū intelligere ea que ibi notantur per Cy.habere locū etiam in executore testamēti:quia quo ad validitatē actus ⁊ seu quo ad hoc vt contra emptorem habē tem titulum ab executore agi possit non requiritur citatio heredis. ¶ Et ꝑ hec cōstat nō obstare id quod no.Specu.⁊ Jo.and.in dcō versic.quid si heres dicit.vbi querūt quid si hr̄s dicit se velle inter/ esse his que vult disponere executor:⁊ executor contradicit respōdet Specu.qđ pro herede facit in argumētum text.in.l.legatū ciuitati. ff.de vsufru.lega.⁊.l.nulli.C.de epi.⁊ cle.⁊.l.si quis pro redēptiōe.C. de dona.qꝛ in qōne formata per Specu.⁊ Joā.and.iam 9stabat he redē dicere se velle interesse his que disponere volebat executor ꝙ nō ꝑsupponitur in casu nostro:vnde nō sequitur aliquis si vult pōt adesse actui ⁊ nō prohiberi quin adsit:ergo dꝫ citari ⁊ requiri patet in domino qui constituit procuratorē ad causam agēdam.nam etiā post litem contestatam cum procuratore pōt dominus adesse cause vt si suspicetur ne procurator colludat cū aduersario.et tamen dn̄s nō erat tūc citandus maxime procuratore effecto domino litis per litis cōtestationem ita habetur in.l.paul.ff.de procura.⁊ in.c.quā/ uis.de procura.in.vj.⁊ ita est intētio Joan.and.in dicta additione. Preterea in casu.d.l.legatum.ideo requirebat heredē adesse quia tractabat de alterāda volūtate testatoris ⁊ mutāda in alium vsum propter ꝑtēsam necessitatē:ita respōdet Bald.in.l.captatorias.in fi.C.de testamē.in.l.prima.ꝫ in proposito nostro nō tractabatur de alienāda ⁊ mutāda volūtate testatoris. ¶ Nō obstat etiam dicta.l.. nulli:quia vt etiā dicit Joan.and.in dicta additione post antiquos illa.l.potius facit in contrariū ibi dum tex.dicit pro sua 9sciētia ⁊c. ⁊ eodē modo text.in dicta.l.si quis pro redēptione.in versicu.nulla molestia facit pro executore:vt etiam fatetur Joā.and.in additione ꝓallegata.⁊ ideo expsse Bal.in.d.l.nulli.in tertia col.in versicu.sed nūqd hr̄s ⁊c.tꝫ quod executor etiam absente ⁊ 9tradicēte hr̄de pōt fongi officio suo:quia executor pro cōsciētia sua dꝫ exequi nō pro cō sciētia hr̄dis:vt ibi.⁊ ita dicit tenuisse Jaco.de are.⁊ reputat Bal. hoc esse notandum per superius dicta etiā patet respōsio ad no.per Barto.in.d.l.alio.qꝛ Barto.ibi nō dicit quod cōtractus nō valeat seu quod rescindi possit:imo potius contrarium patet dum se fun/ dat ꝑ.l.creditor hypothecas.superius allegatā ⁊ in terminis illius l.solum defectus requisitiōis facit vt ad interesse agi possit cōtra vē dētem seu exequētē.nō aūt quod cōtra emptorē agi possit vt proba ui supra.⁊ tenēt cōmuniter omnes. ¶ Nō obstāt notata per Bald. in.d.l.id quod pauperibus.in.xviij.qō.qꝛ si bene inspiciatur dico il lam decisionē facere pro dictis emptorib⁹ quia Bal.ibi ꝑsupponit omnino valere 9tractum ptꝫ dum dicit agat.ergo emptor ex 9tra ctu ⁊c. Itē Bal.ꝑsupponit quod quādo possessio puenit ad empto rem trāsit etiam dominiū:ꝫ in casu nostro presupponit ꝙ empto/ res tenuerūt ⁊ possederūt per longū tēpus nō aūt heres ⁊ per con sequens si quam possessionem etiā habuisset heres perdidisset eam propter diuturnitatem temporis non accedendo ad fundum iuxta l.fundum.§.fundi.cum ibi no.ff.de vsucap.⁊.l.si id quod in princi/ pio.⁊ quod ibi no.ff.de acquir.pos.⁊ plene per doct.in.l.si de eo.§.si

forte.eo.titu.⁊ notat glo.⁊ doc.in.l.C.de ser.fugi. Item Bal.loquit
quando hr̃s ante venditionem vel saltem ante traditionem prohi-
buisset rem tradi emptori: ita loquitur dicta.l.si quis prohibuerit
allegata per eum.sed in casu nostro nõ apparet quod hr̃s ante tra-
ditionem prohibuerit. ¶ Preterea etiam quãdo res vẽdita est ab
eo q habuit mandatum quãuis ante traditionem dñs vel hr̃s eius
prohibuerit rem tradi ⁊ nõ obstãte ꝓhibitiõe res tradita fuerit po
sito qd̃ nõ trãsferat dominium tamẽ trãsfert quasi dominium tali-
ter qd̃ ille cui res tradita est potest se tueri aduersus dominũ: vt pro
batur in dicta.l.si quis prohibuerit ſꝫ intellectum Dy.Bal.⁊ An
gel.ibi ⁊ ita etiam intellexit glo.insti.de actio.§.alie.in glos.magna.
in fi.⁊ Joan.de imo.in.l.iiij.§.caio.in quarta vel quinta colum.ff.de
ver.obli.⁊ est magis cõmunis intellectus quãuis hec disputatio nõ
sit hic necessaria: quia hr̃s non prohibuit potest etiam ad omnia al
legata in contrarium respõderi quod apparet etiam mentem testa-
toris fuisse qd̃ posset executor sine citatione vel requisitiõe heredis
exequi dum dixit ꝙ posset exequi etiam hereditate non adita facit.l.
is cui.§.cessatum.ff.vt in pos.leg.⁊ sic sumus in casu in quo loquitur
Barto.in dicta.l.alio.⁊ Pet.de anchara.in dicto.c.tua nobis.dũ
dicunt heredem requirẽdum nisi testator aliter disposuisset.nam te-
stator hic aliter disposuit per p̃dicta: vt etiam deductũ fuit per do-
minum aduocatum rei cõuenti.ex q̃bus firma manet cõclusio p̃di-
cta.s.ꝙ nõ obstãtibus obiectis de quibus in themate possunt dicti
emptores se tueri.

¶ Summarium super consilio.ccxvi.

1 ☞ Statutum puniens inuẽtum cum armis non comprehẽdit ni-
si illos qui sunt in actu deprehensi.⁊ nu.2.⁊.6.
3 Statutum ꝙ mulieres inuẽte cum perlis soluant decẽ non incidunt
in penam si fuerunt vise deferre perlas.
4 Si statutum punit ludentem ad azardos non puniet nisi actu depre
hensum.
5 Verba rõne subiecte materie quandoqꝫ largius quandoqꝫ strictius
accipiuntur.
7 Quando ex forma statuti punitur qui egerit tale quid.
8 Quando indicium dicatur esse probatum.
9 Particeps criminis diminuit fidem.
10 Debet attẽdi locus vbi cõmissum est delictum.⁊ nu.11.12.13.⁊.14.
16 Quando non producitur libellus accusationis non põt induci pro
rogatio.

¶ Consilium.ccxvi.

¶ An statutũ disponẽs ꝙ panni forenses repti incidãt in cõtrabã
no intelligat tãtũ de pãnis actu deprehẽsis.⁊ qd si fuerũt apprehẽ-
si: ⁊ pro tũc nõ potuit ꝓbari ꝙ essent forenses ⁊ fuerunt restituti an
sufficiat postea id ꝓbare.⁊ an post quinquenniũ possit fiscus petere
bona tanq̃ inciderint in cõmissum.⁊ an ille qui fecit fabricari adul
terinas bullas Mantue ⁊ eas appẽdit petijs pãnorum mantuano
rũ ⁊ eas misit Rauẽnã possit puniri Rauẽne de his q̃ fecit mantue.
¶ Et qd si conuersabatur Rauẽne. ¶ Et an in criminalibus ha-
beat locum prorogatio iurisdictionis.

Domini redemptoris no
stri inuocato suffragio. Ponderatis his que i supra
scripto themate narrant ⁊ visis prouisionibus ⁊ legi
bus illustrissimi ducalis dñij super p̃rio dubio quo
queritur vtrum predicti panni mãtuani qui post an-
num.Mccccl v.fuerũt venditi rauenne ceciderint in cõmissum ita ꝙ
tam repti q̃ nõ repti vẽdicari possint post qnquẽniũ si extant alś
1 eoꝝ extimatio. Sẽtio † qd̃ dctã ꝓuisio sibi locũ nõ vẽdicet in pãnis
actu nõ reptis ⁊ ẽt posito qd̃ pãni actu nõ repti venirẽt ꝙ post qn-
quẽniũ vẽdicari nõ possent ⁊ ad ostẽdẽdũ ꝙ solũ sub dicta prouisio
ne cõprehẽdant panni qui actu reperti fuerũt p̃ꝫ q̃ dicit prouisio
edita de anno.Mccccli.die.xxvij.mẽsis Maij solũ ꝓuidet ꝙ panni
mãtuani q reperti fuerint cõducti contra formã dicte ꝓuisionis ha
beant ⁊ haberi debeãt pro cõtrabãno ⁊ ipsorũ pãnorũ taliter reper
torũ medietas sit inuẽtoris ⁊ alia medietas diuidat inter p̃fatũ do
minũ ⁊ illos rectores aut officiales sub quorũ regimine aut iurisdi-
ctione pãni p̃dicti reperti aut inuẽti fuerint. Sed ita est qd̃ pãni tũc
demum dicũtur inuẽti seu repti qñ fuerũt actu deprehẽsi p.l.si bar-
satorem.C.de fideius.⁊.l.iij.§.neratius.ff.de acquiren.poss.iuncta.l.
2 nũq̃.§.thesaurꝰ.ff.de acqui.rerũ do. ¶ Et ideo † dicit Ja.de are.et
Cy.in.l.licet.C.de acquir.pos.ꝙ statutum puniẽs inuẽtum cũ armis
nõ cõprehẽdit nisi illos qui sunt actu deprehẽsi cum armis ⁊ sic ca-
pti.ita etiã tꝫ Bar.in.l.j.in prin.in.ix.col.ff.de acqui.pos.⁊ Bart.et
Bal.in.d.l.si barsatorã.⁊ Bal.in.l.item lapilli in fi.ff.de rerum di.
3 ¶ Et iõ ibi dicit † ꝙ si statutũ ꝙ mulieres inuẽte cum perlis soluãt
decẽ nõ incidũt in penam lꝫ fuerint vise deferre perlas quia oportet
ꝙ fuerint actu deprehẽse.ita etiam tꝫ Ang.in.l.qui seruũ.ff.de ver-
bo.obl.⁊ in.l.si fugitiui.C.de ser.fugi.vbi etiã ad hoc allegat no.per
glo.in.l.j.C.vbi sena.vel claris.⁊ dicit Ang.in.d.l.qui seruũ ꝙ etiam
4 ita seruat de ꝯsuetudine.ꝓpterea dicit ꝙ † si statutũ punit inuẽtũ lu-
dere ad azardũ nõ puniet ille q fuit visus in ludo quãuis probetur
nisi fuerit actu dep̃hẽsus.hoc ẽt tenuit quo ad casum nostrũ Ang.
in.d.l.iij.§.neratius.⁊ Ludo.ro.in p̃allegata.l.j.in p̃n.ff.de acquir.
pos.vbi dixit ꝙ q̃uis dici possit qd̃ dictũ statutũ nõ videat conside
rasse apprehẽsionẽ sed inuẽtionẽ delicti q̃ inuentus dicitur qui con
uincitur de delicto.l.j.C.de rap.virgi.⁊.c.j.in fi.de dilatio.⁊ insti.de
dona.§.alia.ver.ꝑficiunt.⁊.§.fi.tñ ſm eos quãdo statutum dat pre-
miũ inuentori tũc dꝫ intelligi de apprehẽdẽte actu p.d.l.si barsato
rem. ¶ Plꝰ dicit Ludo.ro.in.d.l.j.in p̃n.ff.de acq.pos.ꝙ putat ꝙ
in practica seruaret indistincte opi.Cy.⁊ Bar.ꝓpter eoꝝ autorita-
tem Jo.de imo.ẽt in.d.§.neratius.quãuis adducat contra opi.Cy.
⁊ Bar.dictã.l.j.C.de rap.virg.tñ dicit se putare ꝙ in practica serua
ret opi.Cy.q̃ in penis mitior via ẽ eligeda.l.si p̃ses.ff.de pen.⁊ de
peniten.dist.j.in.§.pene. ¶ Istã opinionẽ etiam quo ad propositũ
nostrũ tꝫ Angel.in.l.nec in ea.§.ius occidendi.ff.ad.l.iul.de adul.⁊
Jo.de platea.in.l.j.C.de test.mili.li.x.p ibi no.p glo.fi. ¶ Ita ẽt tꝫ
Pau.de ca.in.d.l.j.in prin.ff.de acq.pos.vbi simpliciter trãsit cum
opi.Bar.ibidẽ que videt vera per dcm̃.§.neratius iuncto.d.§.the-
saurus.nec obstat.d.l.j.C.de rap.virg.⁊ dictum.c.primũ.de dila.cũ
5 simi.q̃ † respõdeo ꝙ ratio subiecte materie operat ꝙ quãdoqꝫ ver-
ba largius qñqꝫ strictius accipiant.l.si vno.in princ.ff.loca.l.insulã
ff.de p̃scrip.ver.l.si stipulatus.in p̃nc.ff.de vsur.c.cõstitutꝰ.de relig.
domi. ¶ Preterea in.d.c.j.de dilatio.verba ibi referebant solũ ad
iudicẽ quo casu posset intelligi ꝙ deprehẽdat iudex per ꝓbationes
l.ij.cum glo.C.de custo.reo.⁊.l.j.cũ ibi no.per Bartol.C.de petitio.
6 bo.subla.lib.x. ¶ Quãtũ vero ad secũdã † partẽ p̃ncipalẽ primi du
bij.s.an posito qd̃ pãni actu non repti venirent post quinquennium
vẽdicari possint ⁊ vt dixi concludendũ est qd̃ nõ vt probat in.l.neqꝫ
⁊ ibi notãt doct.C.de vectig.⁊ cõmis.⁊ Bar.in.l.commissa.in fin.ff.
de publica.vnde dicit Bart.ibi ꝙ si statuto cautũ est qd̃ bona q̃ nõ
fuerũt assignata in catastro habeant pro publicatis nõ poterũt vẽ
dicari per fiscũ nisi intra quinquẽnium per.d.l.neqꝫ.⁊ ibi hoc idem
traditur per Bart.qui hoc dicit esse valde no.⁊ sequunt hoc etiã ibi
alij.⁊ Bal.in.l.ij.C.si ꝓpter publicas pẽsita.⁊ in rubrica.ff.de rerũ
diui.in.vj.vel.vij.colum.vbi dicit ꝙ si fraudata est gabella non põt
agi post quinquẽniũ per.s.allegata. ¶ Nec obstat si contra p̃dicta
adduceret ꝙ saltẽ actu deprehẽse fuerũt septem vel octo petie pãni
mãtuani tempore regiminis magnifici domini Nicolai Justiniani
⁊ qd̃ ab illo tẽpore citra non est lapsum quinquenniũ de quibus pe
tijs pãni deponit Joãnes Baptista de cal.a quo tempore citra nõ
est elapsum quinquennium: quia respõdeo primo quod dicte petie
pãni fuerũt restitute tanq̃ nõ essent in ꝯtrabãno: ⁊ tanq̃ venete seu
nostrane.⁊ sic in captura pannorũ nõ fuit deprehensus Jacobus in
crimine: q̃ nõ fuit probatum: ideo non habet locũ dicta lex ⁊ pro-
7 uisio dominij ex dicta captura. ¶ Pro hoc adduco † id qd̃ no.glo.
in.l.si prius.ff.de oper.no.nũcia.in verbo egisset per quam dicit ibi
Jo.de imo.ꝙ si ex forma legis vel alicuius statuti quis dꝫ aliquod
p̃miũ ꝯsequi si egerit tale quid dꝫ intelligi si egerit ⁊ probauerit.et
pro hoc etiam allegat ipse id qd̃ no.glo.j.in.l.j.in p̃nci.ff.si quadru-
pes paupe.fecis.dica.⁊ idem tꝫ ibi in fi.Ludo.roma.in additionibꝰ
nouis.⁊ dicit illud fuisse dictum Ang. ¶ Et pro hoc etiam bene fa
cit quod no.glo.in.l.ij.in glo.fi.C.quod met.cau.⁊ in.l.iiij.in prin.in
glo.j.ff.vi bono.rap.⁊ in.l.j.in princi.in verbo diceretur.⁊ qd̃ ibi no.
doc.ff.de dolo.⁊ glo.j.in.l.ei cuius.ff.de app.recip.⁊ gl.in.c.j.de his
que fiũt a maio.par.capi.⁊ in.c.post electionẽ.i verbo post resigna-
tionem.⁊ in.c.cum super.cũ glos.ij.de cõces.prehẽ.⁊ glo.in.c.non est
in verbo alleget.de cõsuetu.lib.vj.⁊ quod no.Bart.in extrauagãti
ad reprimẽdum in verbo asserit.⁊ sic cũ ad hoc vt habeat locum di
cta prouisio ⁊ debeatur premium vt in ea cõtinetur requiratur qd̃
fuerint pãni inuẽti deprehẽsi in crimine cõmisso per dñm pannorũ
⁊ hoc factum nõ fuit per eum qui inuenit tempore p̃fati domini Ni
colai: q̃ nõ fuit probatũ de crimine: imo pãni fuerũt restituti tanq̃
nõ cecidissent in cõmissum.igitur nec inuẽtori: nec domino Nicolao
aliquid debet: nec etiam de presenti aliquis potest petere premium
ex eo ꝙ nũc compertum sit pãnos illos fuisse mãtuanos: q̃ panni
nũc actu nõ fuerũt nec sunt deprehẽsi.⁊ sic cũ verba statuti nõ cõue-
niant illi apprehẽsioni que tũc facta fuit: nec isti inuẽtioni que nunc
sine actuali apprehẽsione dr̃ facta nõ potest habere locũ dispositio
dicte prouisionis.quia vbi non cõueniunt verba legis ibi nõ potest
habere locum legis dispositio.l.ita autem.in prin.ff.de administra.
tuto.l.iiij.§.toties.ff.de damno infec.c.ad nostram.el.ij.de iureiu.⁊
sic ex prefato superiori fundamento tollitur istud obiectum. Acce-
dit per verba dicte ꝓuisionis loquẽtia de inuẽtione debẽt intelligi
cum iuris effectu.l.j.§.hec verba.ff.quod quisqꝫ iur.l.nõ putauit.§.
nõ queuis.ff.de bono.posses.cõtratab.cum simi. ¶ Preterea põt
dici quod nõ est probatum ꝙ ille septem vel octo petie pãni fuerũt
de pãnis mãtuanis: quia ad hoc probãdum producitur attestatio
dicti Joãnis Baptiste.⁊ posito ꝙ eius dictũ intelligeret de pãnis
mãtuanis: tamẽ q̃ ipse nõ deponit quod viderit ⁊ cognouerit eos
esse mãtuanos: sed dicit ꝙ hoc comprehendit ex sermonibus Ber-
nardini

nardini ⁊ Jacobi.⁊ sic deponit ꝺ assertiõe dicti Jacobi extraiudicia
li que dicitur facere indicium:vt no.in.l.capite quinto.ff.de adult.sꝫ
8 †ad hoc vt vnũ indiciũ dicatur esse probatũ requiritur ꝙ sit ꝓbatũ
per duos testes contestes:vt not.glo.reputata singularis in.l.fi.⁊ ibi
no.Bar.⁊ alij.C.fami.hercis.⁊ Ang.in aut.de testa.impfe.post pri
cipium vbi ponderat ibi esse de hoc aliã gl.not.Inn.in.c.sicut.de si-
mo.⁊ Ang.in.l.fi.in prin.ff.qꝺ me.causa.⁊ Bal.in.l.ij.in princ.ff.de
excusa.tuto.⁊ in.l.cum citra.C.de iure dotiũ cum simi.ergo nedũ qꝺ
dictus Joannes baptista plene probet:sed nec etiam facit indiciũ.
9 ¶ Denique†ad diminuendũ fidem istius testis facit:quia videt̃ par
ticeps criminis.asserit enim se exercuisse in dicta societate pãnoꝝ in
q̃ hꝫ qꝺ ipse attestatur intelligebat esse de hmõi pãnis mãtuanis.er
go nõ est integer testis.c.veniens.el.j.de testi.l.si filiũ.cũ ibi no.C.de
lib.causa.⁊ in.l.quoniã liberi.C.de testi.⁊ per Bart.in.l.j.§.si seruꝰ.
10 cum simi.ff.de questio.¶ Super alio†dubio principali quo querit̃
vtrũ dictus Jacobus lanosus debeat puniri rauẽne ꝓpter assertas
bullas falsas quas mãtue fabricari fecit vt pãnos mãtuanos bulla
ret quos mittere voluit rauẽnã vt ibidem venderent̃ ⁊ breuiter dico
pro hoc eum non debere puniri rauẽne pro his vcꝫ que vt dictũ est
mãtue ꝑpetrata fuerunt.ad hoc ostendendum p̃suppono ꝙ ꝑ eo qꝺ
cõmissum est delinquendo in ciuitate vna puta mantue dꝫ attẽdi lo
cus vbi cõmissuꝫ ⁊ nõ alius locus puta ciuitas rauẽne etiã si ad illũ
alium locũ vcꝫ rauenne ordinabat̃ exitus delicti.vnde si statutũ pu-
nit sagittantẽ cõtra aliquẽ ⁊ aliqs existẽs in certo loco sagittauit ti-
tium existẽtẽ in alio loco debebit attẽdi locus vbi erat sagittans.ita
inquit Bar.in.l.libelloꝝ.in prin.ff.de accusa.in.ij.col.in vers.quero
quid si aliqs existens in platea vbi ad hoc alleg.no.ꝑ Pet.⁊ Cy.in
11 l.j.C.vbi de possessione agi op.¶ Unde et Bal.†in.c.j.§.iniuria.de
pace iura.fir.in.v.col.in versi.quesiuit Jaco.but.⁊c.vbi q̃rit si statu-
to cauet̃ ꝙ iudex de maleficio iquirat in loco maleficij ⁊ ꝯtingit ꝙ ti
tius in vno territorio fuit captus in alio spoliatus qs dicet̃ locꝰ ma
leficij ⁊ concludit ꝙ eatenus quatenus in territorio suo est cõmissuꝫ
poterit qs dicere esse cõmissum delictũ in suo territorio.nã ꝺm eum
delictũ hꝫ plures ꝑtes diuisibiles ⁊ iurisdictio ⁊ pena diuisionẽ reci
piũt.l.si cõis seruus meuꝫ ⁊ castrẽsis peculij.§.fi.ff.de stipula.seruo
rum.⁊.l.apud antiquos.C.de fur.vnde cõcludit ꝙ de captura soluꝫ
poterit inquiri in loco seu territorio vbi captus fuit non aũt poterit
ibi inquiri de spoliatione.Jllam.q.etiã reassumpsit plenꝰ Pet.de
anch.in repetitiõe.c.postulasti.in.ij.q.de fo.cõpe.nam ibi querit qd
si caius cepit ⁊ ligauit titiũ in districtu alicuius ville ⁊ eum duxit in
aliã villam ⁊ ibi euꝫ vestibus spoliauit querit qs iudex dictarũ villa
rum erit iudex dicit ꝙ ꝺm Jaco.bu.dꝫ attendi locus in quo captus
fuit quia tũc priuatꝰ fuit naturali potestate.sic videmus in feris ani
malibꝰ que tũc nostra fiũt cũ ea naturali potestate seu libertate pri
uamus.l.iij.in fi.cũ duabus legibus sequentibus.⁊.l.in laqueũ.ff.de
acq.re.domi.¶ Pro hoc etiã adducit.§.si ab hostibꝰ.in fi.insti.q-
bus mod.ius pat.potesta.sol.vbi captus ab hostibꝰ etiaꝫ anteq̃ de
ducat̃ ad locũ hostiũ ⁊ etiã adhuc manens in romano solo seruus fit
⁊ indiget postliminio vt ibi ⁊.l.iij.⁊.l.in bello.ff.de capti.vnde dicit
capturã esse attendendã.⁊.qꝺ ex sequenti deductione continuata non
alterat̃ delictũ.ꝓ hoc etiã adducit ꝙ dꝫ inspici animus delinquẽtis
l.q iniuria.in prin.ff.de fur.cũ ergo in villa capere fuerit animus de
linquendi ⁊ ibi fuerit captura hominis ac rerũ ibi dicit̃ delictũ con
summatũ.facit.l.qm̃ mlta faciora.C.ad.l.iul.de vi.⁊.l.j.§.idẽ labeo.
ff.de vi ⁊ vi ar.⁊ qꝺ no.in.l.iij.§.si qs aũt visis.eo.ti.¶ Pro hoc ẽt
allegat q: in delictis dꝫ attendi initiũ.l.⁊ si amicis.⁊.l.qꝺ ait lex.in
fi.ff.de adulte.⁊ ita ꝯcludũt Jac.but.in dicta disputatiõe.⁊ Pet.de
12 anch.i.d.c.postulasti.¶ Nec obstat ꝺm†eos ꝙ si titius existẽs Flo
rentie mãdauit sempronio vt occideret caiũ in ciuitate Perusij:de-
mum sempronius vigore mandati occidit caium in ciuitate Perusij
dꝫ mandãs puniri Perusij quia vr̃ deliquisse in ciuitate ad quã or
diabat̃ executio mãdati.l.iij.§.hoc aũt edicto.⁊ ibi no.bar ff.vi bo.
rap.⁊ no.Bar.i.l.si vt ꝓponit̃.ff.de fideiusso.⁊ in.l.nõ solũ.§.si mã-
dato.in.ij.col.ff.de iniur.⁊ Bal.in.l.fi.in prin.C.si a nõ cõpe.iudi.et
in.l.nõ ideo minus.in.vj.col.C.de accusa.⁊ Moder.in.c.fi.de homi-
ci.lib.vj.q: rñdet̃ ꝙ in q̃stione prime dicta principiũ.s.captura p-
sone cũ rebus haberi poterat ꝓ derelicto ꝑfecto ⁊ cõsummato sꝫ qñ
mãdat̃ vt homicidiũ cõmittat̃ anteq̃ sit cõmissum homicidiũ nõ po
terat dici cõmissum ⁊ cõsummatũ ẽẽ delictũ.cũ mãdans teneat̃ non
ex mãdato sꝫ ex delicto postea subsecuto.l.si qs vxori.§.neq̃ vbo.ff.
de fur.l.itẽ apud labeonẽ.§.si curauerit.ff.de iniur.not.in.§.ope.in-
sti.de oblig.que ex delic.nascũ.sic ergo i.q.ꝓposita bullas fabricari
fecit Jacobus mãtue ⁊ ibi eas fecit affigi dictis petijs pãnoꝝ.quã-
tum est ergo eo respectu ꝙ fabricari fecerit illas bullas sub isignijs
veronensibus ⁊ illas appendere pãnis mãtuanis saltẽ hoc fine du-
bio fuit cõsummatũ ⁊ perfectũ in ciuitate Mãtue ⁊ per ꝯñs nõ po
test dici ꝙ de eo debeat puniri ac si fieri fecisset Rauẽne quia illud ẽ
ꝙ stãs per se iuxta.l.lege cornelia.l.ultima.ff.ad.l.cor.de fal.iuncta
l.nõ ideo minus.ff.de accusa.vnde cũ ad hoc vt illud sit delictũ non
sit necesse expectare ꝙ aliud sequatur nõ attendimus locum in quo
postea aliud exinde in alio loco subsecutũ sit puta rauenne in quẽ lo
13 cũ pãnos trãsmissos fuisse dr̃.¶ Pro hoc†bñ facit qꝺ no.Bal.in
d.l.nõ ideo minus.in.vj.q.in fi.dum dixit qꝺ si qñ qs existens florẽ-
tie mãdat vt occidat̃ aliquis Perusij veniret puniendus aliqua pe
na pro solo mandato absq̃ eo qꝺ subseq̃ret̃ homicidiũ diceret̃ hoc
casu delictũ respectu dicte pene esse cõmissum in loco in quo mãda-
tum factum fuit:⁊ ita etiã de mente Bar.in.d.l.⁊ si amicis.per illũ
tex.nec isto casu loquitur Bar.in.d.l.quod ait.vñ stante confessione
Jacobi eo mõ quo transmissa est.s.ꝙ fecerit fieri dictas bullas in ci
uitate Mãtue per dictũ hieremiã aurificẽ cum quibus bullis bulla
ri fecit semel seu bis certas petias pãnoꝝ mãtuanorũ q̊s pãnos sic
bullatos deinde misit rauẽnã ser Bernardino non video dici posse
ꝙ ipse Jacobꝰ debeat puniri Rauenne pro his q̃ fecit seu fieri fecit
14 mãtue.¶ Nam delinquens†põt pro delicto puniri in loco cõmissi
delicti ⁊ in loco domicilij.l.j.cũ glo.⁊.l.ij.C.vbi de crimine agi op.⁊
in.c.fin.de fo.cõpe.nec sufficit ꝙ in loco ꝯuersetur:sed requiritur qꝺ
ibi habitet quo ad hoc vt possit conueniri pro his que alibi gessit ꝑ
id quod habetur in.l.heres absens.§.proinde.ff.de iudi.cũ ibi not.
ꝑ gl.⁊ Bar.ibi in fi.dũ loquitur de scholari qui in loco vbi cõuersa
tur rõne studij põt cõueniri solum pro his que ibi gessit nõ pro ge-
15 stis alibi.⁊ probat̃ in.l.ij.†C.vbi sena.vel cla.put ibi in litera habe-
tur copula in vltima ꝑte que est vera litera vt etiã firmat Ja.but.et
Bal.in.d.l.j.C.vbi de crimi.agi opor.⁊ dicit Jo.an.i.c.ex ꝑte.de fo.
cõpe.qꝺ cõmuniter habetur litera copulatiue in.d.l.ij.⁊ sic ibi ẽ tex.
pro ista opi.⁊ hoc saltẽ ꝓcedit qñ ex cõiecturis appet ꝙ ille qui ibi
plurimum cõuersatur non hꝫ animũ ibi perpetuo manendi.⁊ istam
partẽ etiã videtur tenere Host.⁊ Jo.an.in.c.qꝺ clericis.de fo.cõpe.
⁊ ibi expresse Jo.de imo.ita etiã tenet Jo.de imo.in.c.dilectus.el.ij.
de rescrip.vbi inquit ꝙ dꝫ distingui aut queritur an ille qui frequen
ter conuersatur in loco cõueniatur pro his que alibi gessit ⁊ nõ ꝑt ꝑ
no.in.d.l.heres absens.aut pro his que gessit vbi conuersatur:⁊ tũc
secꝰ per es que legunt̃ ⁊ no.in.d.l.ij.C.vbi de crimi.agi opor.¶ Nec
ꝺm eum obstat si diceretur ꝙ frustra attenditur freq̃ẽs cõuersatio
quo ad ea que ibi gessit cũ absq̃ assidua ꝯuersatiõe pro illis debeat
seruari forum:vt in.d.c.fi.de foro cõpe.quia rñdet ꝙ imo nõ est fru-
stra q: qñ cõtraxit scholaris vel mercator in loco vbi non cõuersat̃
solũ poterit cõueniri pro his que ex expressa vel tacita conuentione
partium debuissent adimpleri tpe cõtractꝰ nõ pro alijs explicãdis
postea.vt declarat Bar.in.d.§.ꝓinde.sed si in loco ꝯuersabat̃ pote
rit cõueniri pro his que etiã nõ debebãt expediri tpe cõtractus sed
postea dũmodo cõueniatur pro his que ibi gesta sunt.⁊ hanc partẽ
etiã amplectitur Jo.de imo.in.l.ex facto proponebat̃.de here.insti.
16 ¶ Nõ obstat†si dicebatur ꝙ Jacobus ꝓrogauit iurisdictionẽ ma-
gnifici dñi ptãtis Padue q: etiã posito ꝙ aliquid egisset Jacobus
corã dño ptãte per quod al's dici posset induci ꝓrogationẽ iurisdi-
ctionis.tñ nullis modis põt rñderi.primo ꝙ quãdo nõ producitur
libellus accusationis sꝫ inquisitionis formate per iudicẽ nõ hꝫ locũ
ꝓrogatio nõ sui iudicis que cadit inter ꝑtes litigãtes:vt no.conclu
dit Inn.in.c.ad petitionẽ.de accusa.⁊ Bal.in.d.l.j.i fi.C.vbi de cri.
agi opor.⁊ in.l.j.C.ad legem corne.de sica.⁊ in.l.si qui ex consensu.in
iij.colum.C.de episco.audi.⁊ Specu.in titu.de competen.iudi.adi.
§.j.versicu.sed nunquid in iudicem vbi absolute tenuit quod in cau-
sa criminali nõ habeat locum prorogatio per dictam.l.si qui ex cõ
sensu sed saltem in causa inquisitionis videtur hoc verum per ratio-
nes redditas per Bal.in dictis locis.Preterea cum error etiam iu
ris seu imperitia sint impedimẽto quominus possit dici esse per Ja
cobum prorogatam iurisdictionem.l.si per errorem.et ibi not.ff.de
iurisdictiõe omniũ iudicũ.⁊.l.ij.in principio.ff.de iudi.⁊ quod Ja-
cobus esset iuris ignarus probabitur ex doctrina tradita per Bar.
in.l.nõ fatetur.ff.de confessis.⁊ per Ange.in.l.plagij.C.de plagiari.
cum simili.Ex quibus omnibus concludo quod non sumus in casu
pene cõtrabanni de qua loquitur dicta prouisio.⁊ quod pro his que
per dictum Jacobum Mãtue gesta sunt non potest contra eum in-
quiri in ciuitate Rauenne.Laus Deo.

¶ Summarium super consilio.ccxvij.

1 ☞ Inter patrem ⁊ filiũ emancipatum potest vnusquisq̃ contra-
ctus perfici.2.
3 Juramentũ operatur vt firma sit obligatio inter patrem ⁊ filium.
4 Juramentum appositum super actu producente naturalem tãtum
obligationem reddit eam efficacem.
6 Juramentum appositum facit vt defectus insinuationis nõ obstet.
7 Quando contractus est celebratus coram potestate sufficit pro insi
nuatione.
8 Institutio facta a patre de re propria filij est nulla.
9 Adiectiuum descriptis ⁊c.
10 Quãdo copula cadit inter duo adiectiua seu inter duas qualitates
an referatur ad diuersa.
11 In fideicommisso vniuersali restituendo non veniunt ea que heres
aliunde acquisiuit.3.14.
12 Quãdo expresse pater vult grauare per fideicõmissum filiã i dote.

15 An casu isto fideicommissum possit detrahi de trebellianica.
16 Alternatiua facit libellum esse reijciendum.

¶ Consilium. ccxvij.

¶ An obligatio facta cū iuramēto inter patrē ⁊ filiū valeat ⁊ an donatio vel concessio reciproca egeat insinuatione. ⁊ an iuramentū suppleat defectum insinuationis et an fideicōmissum iniunctum heredi intelligatur comprehendere bona que a testatore obuenerāt heredi aliunde quā ex testō etiam si illa in testamēto reliquit heredi. ⁊ si heres est presens testamento videatur acquiescere dispositioni facte ꝑ testatorē de re heredis. ⁊ si vltima substitutio fideicōmissaria est facta ad pias causas: prima vero nō: possit detrahi trebellianica aduersus primum fideicōmissarium. ⁊ institutio filij in re propria filij in qua pater habet vsumfru. non valet.



Domini redēptoris nostri inuocato suffragio. Pōderatis his q̄ī themate narrāt ac statutis testamētis alijsq; scripturis mihi trāsmissis d̄ qb⁹ ī themate fit mentio ⁊ omissis nō necessarijs breuiter sentio nō posse dictos filios quōdā Petri boni oliꝫ marci abbonis petere aut ꝯseq ex aliquo iure fideicōmissi ꝯtēti in testō dicti marci ꝯ dictas dn̄as Clarā ⁊ Helisabetā filias ⁊ hr̄des quōdā Baptiste quōdā zāmarci olim dicti marci abbonis bona dicto zāmarco assignata in partē vt constat in dicto instrumēto diuisiōis ⁊ assignatiōis celebrate inter dictos Marcū patrē ⁊ zāmarcū ⁊ Petrū bonū ipsius Marci filios ꝑsertim ex infra scriptis. ad quod ostendendum ꝑsup
1 pono† valuisse dictā assignationē factā dicto zāmarco ꝑ dictū ei⁹ patrem ꝑut in dicto instrumēto diuisiōis ⁊ assignatiōis inter viuos facte cōtinet: tuꝫ quia dictus zāmarcus erat emācipatus ⁊ inter patrē ⁊ filiū eius emancipatū potuit vnusquisq; cōtractus ꝑfici. l. si emācipatis. C. si qs alteri vel sibi. l. ij. C. de inoffi. dona. tū ēt q2 si nō fuisset emancipatus. tū quia illa assignatio nō est tanq̄ mere donatiōis sꝫ q2 dictus zāmarcus ꝯsensit patri disponenti de rebus acquisitis per dictū zāmarcū ex eius opera ⁊ industria ⁊ etiā liberauit dictū marcū eius patrē ab omni eo qō petere posset ab eo occasione bonoꝝ quondam matris ipsi⁹ zāmarci ⁊ dotium cuiuscūq; vxoris vel nurus sue
2 ideo inter patrē† et filiū etiā in patria potestate existētē fieri potuit sicuti etiā fieri pōt donatio a patre filio qñ nō est mera ⁊ pura donatio sꝫ remuneratoria. vt no. in auk. si parēs. C. de inoffi. test. ⁊ plene ꝑ Bar. in. l. frater a fratre. ad fi. ff. de cōdi. indebi. et in. l. si qs ꝓ eo. §. i. ff. de fideius. ⁊ similiter emptio ⁊ vēditio in qua hincinde aliquid dat celebrari pōt inter patrē ⁊ filiū in potestate qñ fieret palā ⁊ bonafide vt quia fieret corā iudice ꝑut fctā fuit dicta diuisio. vt notabiliter declarat Bar. in. d. l. frater a fratre. in vltima chart. in ver. ij. quero qd in contractu emptionis ⁊c. ⁊ quo ad ea que gerebant inter dictos duos fratres dato etiā ꝙ fuissent in potestate patris adhuc mediāte autoritate ⁊ ꝯsensu pr̄is ꝓpter bona aduētitia filioꝝ valuisset id qō inter dictos fratres cū cōsensu patris actū esset ꝑ no. ꝑ gl. ⁊ doct.
3 in. l. j. in prin. ff. de auto. tu. ¶ † Preterea virtus iuramēti ꝑstiti ī dicto cōtractu operat vt firme eīno essent dicte conuentiones inter patrem ⁊ filiū adeo ꝙ eis stare oporteat q2 iuramētū operat vt firma sit obligatio etiā inter patrem ⁊ filiū in eius potestate existentē vt ꝓbatur in. c. cū iuramēto. ⁊ ibi not. doc. maxime moderni de hom. ⁊ in c. quāuis. de pac. in. vj. ⁊ firmat clare Bal. in. l. fi. C. ꝓ dona. in ver. sed qd si fuit inter patrē ⁊ filiū prestitū iuramētū ⁊c. ꝑ rationem ibi redditā per eū. ⁊ idē firmat Bal. in repeti. l. ij. ff. de iureiu. i. xix. charta magna. ⁊ ita est de mēte Jo. an. in addi. Spe. in ti. de teste. §. i. ver. pone filius ⁊c. ⁊ do. Abb. sicu. in. c. cū cōtingat. in pe. col. de iureiur. idē tenere vr̄ ⁊ etiā Bal. in. l. si donatione. in. i. col. C. de colla. in ver. sꝫ qd si pater. ⁊ ita etiā consuluit Bal. in suo consi. incipiente ad euidentiā premittendū est ⁊c. ꝓ quo etiā facit q2 ex contractu celebrato inter patrē ⁊ filiū in patria potestate existentē nascit saltē sine du
4 bio naturalis obligatio vt. d. l. frater a fratre. sed iuramētū† appositum super actu producente naturalē tantū obligationē reddit eā efficacem vt no. Bar. in. l. si quis ꝓ eo. in prin. in sexto mēbro. ff. de fideius: ergo ita esse dꝫ in proposito. ¶ Nec infringi possunt conuentiōes de quibus in dicto instrumēto diuisiōis si obijciat ꝙ fuit donatio quedā excedēs summā quingentoꝝ aureorū in qua requiritur insinuatio iuxta. l. sancimus. C. de dona. iuncta. l. pe. eo. ti. quia r̄ndeo ꝙ ista nō pōt dici donatio exigēs dictā insinuationē sed poti⁹ quedam trāsactio ad quā ineundā deuentum est propter controuersias subortas inter dictū patrem ⁊ filios ⁊ etiā ad euitandas discordias lites ⁊ scandala inter dictos fratres ꝑut narrat in diuersis ptib⁹ di
5 cti instrumēti. ¶ † Et nō requirit ad essentiā valide trāsactionis qō iam mota sit lis super qua fuit trāsactio sed satis est qō de fcō extra iudiciū sit cōtrouersia ⁊ sic sit suspicio future litis vt est tex. in. l. ij. et ibi no. doc. C. de trāsac. ⁊ no. in. l. j. ff. de trāsa. ⁊ no. Bar. in. l. causas. C. de transactio. est etiā attēdendū qō in dicta diuisione venerint ēt bona dicti zāmarci que nō minoris erant estimationis q̄ꝫ id qō per dictā trāsactionē zammarcus acquisiuit. obligarunt etiam se dicti zāmarcus ⁊ Petrus bon⁹ patri ad aliqua onera ⁊ liberarunt etiā patrem a nōnullis obligationibus ꝓ dicta assignatione eis fcā. et ideo nō est tractandū de insinuatione per id qō hr̄ in. l. aquili⁹ regulus. cū glo. ⁊ in. l. pe. §. i. ff. de dona. ⁊ ꝑ no. ꝑ Jo. an. in addi. Spe. ī ti. de instr. edi. §. porro. in pe. ⁊ vlti. col. in vers. fuit ēt alia questio de facto. ⁊ Guil. de cu. i. l. illō. C. de sacrosan. ecc. ⁊ ibi Bal. ⁊ Sali. ⁊ Old. in consi. cxxxix. incip. ad habendā aliqualē notitiā ⁊ albericus de rosate ⁊ Sali. in. l. fi. C. de pac. ⁊ Ang in. l. hereditariū. ff. de bo. auto. iudi. pos. ⁊ in. d. l. sancim⁹. ⁊ in. l. cū multe. in prin. C. de dona. añ nup. ⁊ consuluit Ang. in cōs. clxxx. incip. in christi nomine in questione ver
6 tēte inter antoniū ⁊c. in vers. venio ad tertiū. ¶ Posset etiā dici† ꝙ iuramētū appositū faciat vt defectus insinuatiōis nō obstet ꝑ not. ꝑ Jo. an. in. d. §. porro. in pe. col. i ver. sed qd si renūtiās iurauit ⁊c. ⁊ Fede. de señ. in cōsi. cclxxxj. incip. casus talis est statuto caueť ꝙ si donatiōes ⁊c. ⁊ Ang. in. d. l. sancim⁹. ⁊ Bal. in. d. c. cū cōtigat. i. viij. col. ⁊ idē tꝫ ibi Jo. de imo. in decimo mēbro de iureiur. ⁊ idē ibi dn̄s Abbas in. xxij. col. ⁊ Ang. in cōs. xcij. incipiēte cū lis ⁊c. ⁊ dominus Abbas in sua disputatione incipiente stāte statuto ciuitatis senarū ⁊c. per id qō habet in. d. c. cū ꝯtingat. ⁊ in. d. c. quāuis. ⁊ in aut. sacramēta puberū. C. si aduer. vē. cū si. ⁊ ꝑ alias rōnes redditas per eos in dictis locis quas non expedit referre propter alia fundamēta su
7 perius adducta. ¶ Et etiā quia posito† ꝙ requireret insinuatio pt dici ꝙ illa interuenit quia dictus cōtractus fuit celebratus corā magnifico dn̄o potestate loci ⁊ illud sufficit ꝓ insinuatione. l. omniū ⁊ ibi no. Bar. ⁊ alij. C. de testa. l. fi. C. de ꝑdijs curia. lib. x. l. iij. ⁊ ibi no. Bal. C. de diuer. rescrip. ⁊ no. Bar. in. l. modestin⁹. ff. de dona. ⁊ Jo.
8 de imo. in. d. c. cū cōtingat. in decimo membro. ¶ Secundo† presuppono ꝙ quādo filius instituit heres a patre in re ꝓpria ipsi⁹ filij institutio in dicta re ꝓpria filij est nulla etiā si talis res ptineret ad filium quo ad proprietatē tantū. ⁊ quo ad vsumfructū ptineret ad patrē testantē. ita determinat Bal. in. l. scimus. in prin. C. de inoffi. test. in quarta q̄stione per id qō habet in. l. ꝓprias. C. de leg. ⁊ in. l. an eares. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ dicit ipse ꝙ non obstat ꝙ vsusfructus esset patris quia r̄ndet ꝙ cū finiat morte testatoris nihil operat tale relictum. l. vxor patrui. C. de lega. l. qō in rerū. §. i. ff. de leg i. ita etiam in effectu voluit Bal. ⁊ Joā. de imo. in. l. suus quoq;. in principio. ff. de heredi. insti. ¶ Tertio ꝑsuppono qō in dicta institutione facta per Marcū de filijs suis cōprehendunt nedū bona assignata in partē filijs: sed etiam illa que nō fuissent in instrumēto diuisionis assignata in partē filijs dūmodo fuerint descripta seu quouis modo cōprehensa in dicto instrumēto diuisionis vt probat ex verbis testamēti dum dicit in alijs aūt meis bonis mobilibus ⁊ immobilib⁹ iurib⁹ ⁊ actionibus assignatis in partem dictis filijs meis ⁊ descriptis cōprehensis declaratis ⁊ specificatis in dicto instrumēto assignatiōis rogato per ser Bartholomeū de bassano ipos filios meos heredes
9 meos vniuersales instituo. ¶ Nā illud† adiectiuū descriptis ⁊c. positū post illud adiectiuū assignatis mediāte copula ⁊ operat augmētū institutionis. vt videant filijs relicta etiā bona que nō fuerūt assignata filijs in diuisione dūmō fuerint descripta seu cōprehēsa in dicto instrumēto: quia duo adiectiua apposita cū copula qñ pn̄t referri ad diuersa subiecta ⁊ sum⁹ in materia fauorabili vt in legato vel institutione facta in vltima volūtate fit interpretatio vt sequēs adiectiuum cum copula sit adiectū vt augeat relictū ⁊ ad aliud subiectū in dubio referat quā ad illud subiectū ad quod refert ꝑcedens adiectiuū per. l. ea tamē adiectio. ff. de leg. ij. ⁊ qō ibi Bar. ⁊ ita notabiliter determi. Ant. de but. ⁊ Jo. de imo. i cle. in plerisq;. de elec. ita supplētes no. ꝑ Bar. in. l. is q ducēta. §. vtrū. ff. de reb. dub. Et idē vult Bal. in. l. i. i ꝑn. ff. de iusti. ⁊ iur. Et ꝓ hoc adducit id qō voluit Jaco. bu. in sua disputa. de artificib⁹ artis lane in qua concludit ꝙ si testator dixit lego cētum his q sunt doctores in legibus ⁊ doctores in medicina nō requirit ꝙ petens legatū sit doctor in vtraq; facultate
10 quia† in materia fauorabili qñ copula cadit inter duo adiectiua seu inter duas qualitates. Et nō cōstat expresse vel ex cōiecturis ꝙ illa duo adiectiua seu ille due qualitates sint adiecta vl' adiecte respectu vni⁹ ⁊ eiusdē substantiui an vero respectu diuersorū dꝫ in dubio referri ad diuersa: si hoc fieri potest vt sic augeat quia illa ē natura copule vt dixi. ¶ Ad hoc etiā bene facit qō no. Bar. in. l. gallus. §. ēt si parēte. ff. de liber. ⁊ post h. dn̄ allegat dictā. l. ea tn̄ adiectio. Et qō no. Bar. in. l. quesitū. §. fi. ff. de fundo instru. in ver. tertia questio est ⁊c. Et sic in dicta institutione potuerūt comprehendi plura que nō fuerūt assignata dictis filijs in diuisione vt quedā credita ⁊ actiōes ⁊ quedā alia que nō fuerant etiā specifice alteri in dicto testamento legata: vt ex instrumenti inspectione colligit. ¶ Itē in dicta institutione in effectu veniūt oīa alia bona ⁊ iura que habebat testator tempore mortis de quib⁹ aliter nō prouidisset quāuis dixerit in dcō testamento ꝙ volebat filios esse tacitos ⁊ cōtentos illis bonis in dctō instrumēto cōprehēsis. l. i. §. si ex fundo. ⁊. l. si qs ita heres institutus fuerit excepto fundo. ff. de here. insti. Et ꝑ ea que plene no. doc. magis cōiter in. l. q̄ties. §. si duo. eo. tit. Et maxime cū hoc casu nulli essent proximiores dicto Marco in successione etiam ab intestato q̄ꝫ dicti

q̄ dicti zāmarcus ⁊ Petrꝰ bonus istituti. ¶ Istis sic psuppositis
11 †dico q bona assignata dicto zāmarco nō sunt subiecta restitutioni fideicōmissi: quia in fideicōmisso vniuersali restituendo non veniunt ea que heres aliūde acquisiuit quā ex testō etiā si a testatore acqsiuisset vt.l.sequens questio.⁊ ibi no.ff.de leg.ij.⁊.j.comprobabo.⁊ lʒ tex. in.d.l.si sequens.nominatiʒ dicat q fallit si spāliter sit grauatus qs ad restituendū illas tales res p fideicōmissuʒ.tñ rñdeo primo q specialiter ⁊ nominatim nō fuit zāmarcus grauatus per fideicōmissum de restituēdo bona sibi in partē assignata ex dicta diuisiōe fctā inter viuos sʒ factis pluribus legatis dicto zāmarco ⁊ institutiōe dictorū duoꝝ filioꝝ in oībus aliꝭ bonis ⁊ iuribus designatis i partē dictis suis filiꝭ ⁊ descriptis ac specificatis in dicto instrumēto diuisionis ⁊ assignationis successiue substituit dictos filios adinuicē si alter eorū decederet sine descendentibus masculis vel eoꝝ descēdētes similiter decederent qbus casibus substituit superuiuētē ⁊ post ipsum eiꝰ liberos masculos.vnde in dicto fideicōmisso sic simpliciter relicto non debent venire ea que aliunde obuenerūt dicto zāmarco quā ex testō ⁊ sic nō debēt venire ea que iam irreuocabiliter erāt effecta sua ex dicta transactiōe vel assignatiōe p dictā.l.si sequēs. ¶ Et cōprobatur quia videmꝰ q si pat er filiā institutā grauauit vt p fideicōmissuʒ restitueret titio id qd ex bonis patris ad eā puenisset nō cōprehendek in dicto fideicōmisso dos quā pater i vita dederat filio vt est text.i.l. a filia.in prin.ff.ad treb. Et in pposito nostro pbat vrgētissime text. in.l.lucius.§.maritus.ff.ad treb.vbi si maritꝰ vxorē heredē instituit in certa quota hereditatis ⁊ plura alia pticulariter titulo legati vel fideicōmissi pticularis reliquit ⁊ inter alia legauit ei dotē quaʒ ab ea acceperat postq̄ dictā vxorē grauauit p fideicōmissum vt dictā ptē hereditatis in qua eā istituerat ⁊ quecūq ei legasset restitueret post mortē filio cōi querebak an vxor teneak p fideicōmissuʒ restituere dotē.⁊ rñdet iurisconsultus q non nisi aliter manifestū esset testatorē de dote sensisse.⁊ casu quo etiā constaret eū de dote sensisse adhuc nō tenebik vxor illā restituere nisi quarta trebellianica quā ipsa est retētura ex restitutione fideicōmissi sit equiualēs doti.ecce ergo q p illa generalia verba si ⁊ quecūq ei legasset nōvr̄ testator sensisse de dote que alio iure ptinebat ad ipsaʒ vxorē heredē quā ex testō quāuis ēt dotē ipsam maritus legasset et nihilominus relictū dotis factū vxori ibi valuit propter cōmodū representatiōis qd affert vxori cui alꝭ nō fuisset dos restituenda nisi post annū.l.j.iuxta prin.ff.de dote p. leg.⁊.§.sed si vxori.insti.de lega.multo magis in casu nostro dicēdū est q tale fideicōmissum non referak ad bona q̄ spectabāt ad zāmarcum ex instrumento transactionis cū verba fideicōmissarie substitutionis non fuerūt ita lata sicut fuerunt in casu dicti.§.maritus.et in casu nr̄o institutio facta de zāmarco quantū est respectu rerū sibi in trāsactionē assignatarū fuit nulla vt.s̄.pbaui.sed in casu dicti.§.maritus.legatū dotis factū vxori fuerat validū propter cōmodū representationis vt dixi.itē in casu nostro quarta trebellianica detrahēda p dictas mulieres nō ascenderet ad quātitatē ⁊ valorē reꝝ assignata
12 rum dicto zāmarco in instrumēto transactionis. ¶ Ad fortificationem pdictoꝝ accedit id qd no. Jo.an.in addi. Spec.in tit.de instr. edi.§.vt aūt.in additione inci.sed incidit.⁊ Bal.in.l.qm̄ nouella.C. de inoffi.test.⁊ Jo.de imo.in.d.§.maritus.vbi volūt q etiā q̄n exp̄sse pater voluisset grauare p fideicōmissum filiā in dote posset q̄tenꝰ dos esset vltra legitimā si pater a principio fuerat stipulatus doteʒ solu.matri.reddi ipsi soli patri:secus si nō fuisset stipulatꝰ sibi soli reddi:quia non posset p fideicōmissum piudicare filie in iure dotis sibi acquisito.l.quoties.ff.sol.matr.⁊ ita declarāt ⁊ modificāt no.p Bar.i.l.si.§.filie.cū simi.ff.de leg.ij. ¶ Et p pdicta appet nō obstare id qd habek in.d.l.sequēs q̄stio.in fi.dū text.dicit q lʒ in fideicommisso vniuersali iniuncto vxori p̄stitute nō veniat id qd maritꝰ vxori constante matrimonio donauerat:tñ fallit si maritꝰ hoc nominatim exp̄ssisset.s.q vellet dictās res donatas venire in fideicōmissum quia tunc venient quāuis ea obuenissent vxori aliunde quā ex testamento:quia rñdeo qd in casu nostro testator nō d̄r nominatim in fideicōmissum deduxisse bona assignata zāmarco in instrumēto trāsactionis vt probatur in.d.§.maritus qui tex.profecto questionē nostrā euidēter decidit:imo dico qd etiā ex verbis testatoris colligik noluisse in substitutione comprehendere bona que non remanebant in hereditate sua qd patet per illa verba apposita in vltima substitutione facta de pia causa ibi dū dicit de dicta mea hereditate ⁊c.sub quibus verbis non comprehendunk bona que erant heredū suorum aliūde acqsitorū quā ex testō.l.coheredi.§.cū filie.ff.de vulg.⁊ pup. ⁊ verba sequentia declarāt pcedētia ⁊ ecōtra.l.qui filiabus.in prin. ⁊.l.si seruus plurīū.§.fi.ff.de lega.j. ¶ Preterea tex.in.d.l.sequens q̄stio.loquik in rebus donatis a testatore vxori cōstāte mr̄imonio quo casu donatio nō valebat:sed venithat morte mariti pdecedētis cōfirmāda si nō reuocasset.l.antepe.C.de dona.inter vir.⁊ vxor.⁊.l. j.⁊.l.pap.ff.eo.ti.sed si illa donatio facta vxori valuisset a principio irreuocabiliter put valuit cōcessio facta dctō zāmarco:nō potuisset in ea grauari p fideicōmissum:vt no.gl.⁊ doc.in.l.iij.in pn̄.ff.de leg. ij.⁊ gl.in.d.l.sequens q̄stio.magis tñ adhereo prime rñsiōi. ¶ Nec

13 pdictis etiā obstat†si dicerek q fortasse pbabik dictū zāmarcū fuisse p̄sentē cōfectioni testamenti dicti marci ⁊ non cōtradixisse:qꝛ rñdeo primo q attēto q dicta substitutio fideicōmissaria nō intelligik cōprehēdisse dicta bona assignata dicto zāmarco in trāsactiōe p dictum.§.maritus ⁊ alia.s̄.allegata sequit q dicta p̄sentia zāmarci nō potuit operari plusq̄ verba importarēt. ¶ Preterea sola p̄sentia illius ad quē spectat res de qua testator disponit non inducit cōsensum illius p̄sentis ⁊ tacētis.l.caius.ff.de pig.actio.no.i.:.fideiussor. §.pater.ff.de pigno.ad hoc etiā bñ facit id qd no.Bar.i.l.q̄ dotis. ff.sol.mat.dū allegat id qd habek in.l.j.§.que onerande.ff.quarū rerū act.non da.⁊.l.pe.ff.de fur. ¶ Nō obstat etiā pdictis si diceretur q zāmarcus vr̄ cōsensisse dicto fideicōmisso adimplēdo fortasse aliqua ex legatis a dicto marco relictis vti etiā deprehēdi dr̄ ex inspectione testamenti dicti zāmarci per qd dicūt dicti substituti cōstare zāmarcū voluisse implere legata relicta in testō marci qꝛ rñdeo primo q dato q zāmarcꝰ viderek approbasse dispositionē dcti marci testatoris tñ hoc sibi nō nocet quo ad fideicōmissum in bonis assignatis zāmarco in trāsactione eo quia verba fideicōmissi nō cōprehendunt illa verba vt iam deductū est supra. ¶ Scdo rñdeo q dato q zāmarcus viderek voluisse exequi dicta legata.nō p hoc sequik q videak voluisse agnoscere institutionē ⁊ onus fideicōmissi vniuersalis quia dictus marcus in testō ante institutionē factā de dcō zāmarco in eodē testamēto legauit eidē zāmarco quedā particulariter ⁊ sibi etiā reliquit liberationē a certis debitis in qbꝰ tenebak prīcū hoc q ipse tenerek subire onus certorum legatorū inter que sunt illa que dicti substituti dicūt fuisse executa per dictū zāmarcū.vnde cū posset zāmarcus agnoscere legata sibi relicta cum dicto onere sibi iniūcto absq eo q agnosceret institutionē de se factā in testamēto.l.qui filiabus.§.fi.cū.l.seq.ff.de leg.j.pʒ q executio dictorū legatorū iniūctoꝝ zāmarco vt legatario potuit fieri citra ius ⁊ nomē hr̄dis.⁊ cōsequenter nō inducit agnitionē institutionis:⁊ cōsequenter substitutiōis.l.pro hr̄de.§.j.⁊.§.papinianus.ff.de acqui.here.attēto q hereditas dicti marci fuit adita ex testō per dcm̄ Petrū bonū vt narrant eius filij in libello ⁊ sic per aditionē eius erāt cōfirmata legata ⁊ oīa in testamēto cōtenta.l.si nemo.ff.de testa.tu.l.eam quā.C.de fi-
14 deicōmis. ¶ Et per hoc etiā pʒ†respōsio si dicerek q dictꝰ zāmarcus vr̄ agnouisse ⁊ approbasse dispositionē dicti marci testatoris non soluēdo heredi patris debita in quibꝰ tenebak patri:quia vt prime dixi fuit p marcū iure legati relicta liberatio zāmarco a dictis debitis vt solueret dicta legata. ¶ Preterea etiā ille qui nō soluit id qd tenebak testatori a quo est institutus si ipse vel heres suus nō asserit adiuisse hereditatē dicti testatoris.i.creditoris nō p hoc p̄sumik adita hereditas ⁊ sic approbata dispositio testatoris vt no.Bar.in.l.gerit ff.de acquir.here.in vers.venio ad quartū principale.⁊ in sua.q.incipiente debitor in diē.⁊ Pau.de ca.in.l.cū antiquioribus.C.de iure delib.post Bal.ibi circa p̄mā col.⁊ p Bal.i.l.j.in.vij.q.C.q admitti ad bo.pos.pos.⁊ in.l.nō hoc.C.vñ cogna.⁊ in.l.dos a p̄re.ff.solut. mat.⁊ in.l.si cētesimis.C.de pac.⁊ in.l.pe.§.seruus.ff.sol.mat.⁊ in.§. ceteri.insti.de here.quali.⁊ diffe.⁊ Sali.in.l.filius.C.de peti.here.et in.l.ij.C.de suis ⁊ legi.⁊ Ange.in consi.cccxij.incipiēte in chr̄isti nomine cōsultatio pdicta in duo membra ⁊c.qui oēs quo ad casum nostrum tenēt qd per dictam cessationem nō inducatur aditio hereditatis nec per cōsequēs approbatio dispositiōis testatoris etiā si nō fuisset dicto zāmarco relicta liberatio a dictis debitis qd est fortiꝰ. ¶ Ex his apparet fortificare plurimū cōclusionē pdictā ad exclusionē dicti fideicōmissi qꝛ si aliter nō constat dictū zāmarcū adiuisse hereditatē patris dici nō potest eum approbasse dictā institutionē ⁊ substitutionē.⁊ vt dixi potuit approbare legata sibi facta ⁊ improbare institutionē dicte.l.qui filiabus.ergo resultat indubitata cōclusio q dictus testator non potuit in piudiciū dicti zāmarci testari de rebus ipsius zāmarci qui nō est eius heres ⁊ sic nō sumꝰ in casu posito in.l.vnū ex familia.§.si rē.cū simi.ff.de leg.ij.etiā dato q constaret dictū Marcum voluisse substituere in rebus ptinentibus ad zāmarcū aliunde quā ex testamento qd plus est. ¶ Et per hec supuacuum arbitror esse insistere vtrum posito q fideicōmissum locū haberet in dictis rebus assignatis zāmarco possit de fideicōmisso deduci illud qd acqsiuisset zāmarcꝰ ⁊ dos matris ac vxoris ⁊ nurus sue ac legitima ⁊ trebellianica ⁊ melioramenta facta per eū in bonis
15 patris ⁊ dos pro dictis duabꝰ filiabꝰ baptiste. ¶ Non omitto†tamen super dubio quo queritur an dato q esset locꝰ dicto fideicōmisso possit detrahi trebellianica ad presens attento q dictus Marcꝰ disposuit q vltimo loco deficientibus omnibus descēdentibus masculis de domo sua substituebat piam causam quod est cōcludendū q sic:quia est incertum an eueniet casus dicte vltime substitutionis facte ad pias causas.ita cōsuluit Ludo.roma.in consil.ccxvij.incipi. in chr̄isti noīe licet ex cōmuni cōclusione ⁊c.⁊ ita dicit sentire Bald. in aliquibus lecturis in.l.auia.§.titio.ff.de condi.⁊ demō.si aūt certum esset euēturum esse casum vltime substitutionis ad pias cās vt quia post mortē alicuius certe persone decedentis cū liberis vel sine liberis eēt substituta ecclesia seu similis pia causa:tūc cessaret detra-

ctio quarte etiã aduersus primuz substitutũ. l. cum dotẽ. ff. ad. l. falci.
⁊ ibi no. Pau. de ca. in lectura paduana. ⁊. l. iij. §. sed si pponas. ff. de
lega. prestã. ⁊ notat Lud. roma. in. l. marcellus. §. qd aũt. ff. ad treb. ⁊
in dicto suo cõsilio ⁊ Bal. in. d. §. titio. ⁊ hoc sequutus sum: in. d. l. cũ
dotez. vbi tamen dixi ꝙ in dicto casu in quo dixi esse locũ detractiõi
quarte debebit heres detrahens cauere ꝙ eueniente cõditione vlti-
me substitutionis restituet id quod detraxit. ar. l. in lege falcidia nõ
habetur. ff. ad legem falci. iuncta. l. j. in principio. ff. vt lega. no. ca. cũ
simi. ⁊ hoc retẽta opiniõe que habet quod de fideicõmisso vniuersa
li ad pias causas relicto nõ detrahat trebellianica prout magis cõi
16 ter in practica seruat. ¶ Vidi etiã libellũ agentiũ q etiã deficere vr
pcipue in eo qd alternatiue narrat ⁊ alternatiue cõcludit ad restitu-
tionẽ hereditatis dicti Marci vel ad restitutionẽ bonoꝝ assignato
rũ dicto zãmarco in diuisiõe. q qdẽ alternatiua est posita inter diuer
sa. ⁊ talis alternatio facit libellũ esse reijciẽdũ tanq̃ obscurũ pte op
ponente qñ est in potestate agentis eligere. l. vbi autem nõ apparet.
§. qui illud. ⁊ ibi no. doc. ff. de ver. ob. ⁊. l. ptor. §. quod autez. ff. de in-
iur. cum suis concordantijs.

¶ Summarium super consilio. ccxviij.

1 ☞ Ex diuturnitate temporis psumitur ꝙ interuenerint omnia so
lennia. 5. 6. 7. 10.
2 Statutum requirens consensum minorum intelligitur de vero et ex
presso.
3 Verbum videri denotat fictionem.
4 Dictio quasi denotat improprietatem.
8 Solennitas extrinseca presumitur nisi aliud interuenerit. 9.
11 Idem iudicatur vbi queritur de probando id qd factum est iã sunt
xl. anni sicut de probãdo id quod factum est iam sunt centum anni.
12 Statutum tanq̃ nutriens peccatum non valet.

¶ Consilium. ccxviij.

¶ An ex diuturnitate temporis psumatur solennitas que nõ repe-
ritur in instrumento descripta: ⁊ an valeat statutum disponẽs quod
si creditor non petierit debitum infra. xx. annos cadat a iure suo.



Omini redemptoris no
stri inuocato suffragio. Ponderatis narratis in the
mate ac visis verbis instrumẽti de quo in themate fit
mentio sentio dictum instrumentũ non esse exequẽdũ
contra heredes dicti Joãnis Antonij psertim ex in-
fra scriptis quia presupponit ꝙ dictus Joãnes Antonius tpe ↄfe-
ctionis dicti instrumenti erat minor ann. xxv. ergo ex cõtentis in di-
cto instrumento non potuit obligari cũ nõ interuenerit decretũ iu-
dicis ⁊ ↄsensus duoꝝ ppinquoꝝ statutũ loci exigit ⁊ annullat actuz
ipso iure nõ seruatis pdictis. ⁊ ꝙ non possit post maiorẽ etatem ali
1 quo tpis spatio validari. ¶ Solũ circa hoc primũ fundamẽtuz † vr
suboriri dubitatio quia cũ a tpe celebrati instrumẽti pdicti citra trã
siuerit lõgissimũ tps ⁊ pars agens allegat ꝙ ex diuturnitate tempo
ris oĩa solẽnia presumunt interuenisse iuxta id qd habet in. l. si. filius.
C. de peti. here. ⁊ in. l. qui in aliena. iuxta princi. ff. de acq. here. ⁊ in. c.
puenit. de emp. ⁊ ven. ⁊ p no. p. Cy. ⁊ Bal. in. l. emãcipatiõe. C. de fi.
instru. ⁊ p Host. ⁊ alios in. c. albericus. de test. cum suis cõcordantijs.
2 ¶ Sed ad hoc † rñdeo ⁊ psuppono qd ad hoc vt dictus minor posset
obligari reqrebat expressus cõsensus ppinquoꝝ nec sufficiebat ta-
citus puta resultãs ex psentia ⁊ taciturnitate quia statutũ requirẽs
in actu minoris. xxv. annis cõsensum ppinquorũ intelligit de vero
⁊ expresso ↄsensu adeo ꝙ nõ verificat in tacito ↄsensu puta resultan-
te ⁊ ex presentia ⁊ taciturnitate ppinquoꝝ ita specifice determinãte
Bal. Jo. d imo. Raph. cu. Pau. d ca. ⁊ Lu. ro. i. l. ij. §. volũtate. ff.
sol. mat. p illũ tex. in verbo videri cõsentire ⁊ in verbo quasi volunta
3 te. nã † vbũ videri denotat fictionẽ. l. j. §. deiecisse. ff. de vi ⁊ vi ar. l. iij.
§. ex ↄtrio. ff. de acquiren. pos. not. gl. in. l. naturaliter. in prin. eo. titu. ⁊
Bar. in. l. si is q p emptore. i. vj. col. ff. de vsuca. ⁊ statutũ intelligit i
casu vero. l. iij. §. hec verba. cũ ibi no. ff. de neg. gest. ⁊. l. fi. C. de his q
4 ven. etat. impetra. c. in nostra. de iniur. ⁊ ita etiã † dictio quasi posita
in. d. §. volũtate denotat improprietatẽ. l. si cũ dotem. §. fi. ff. sol. ma.
l. posthumorũ. ff. de iniusto test. pro predicta conclusione. s. ꝙ dictũ
statutũ nõ verificetur in cõsensu tacito sed solũ expresso allegant etiã
prefati docto. id qd habetur in. l. j. in fin. ⁊ melius in. l. iij. ff. de auto.
tu. cũ glo. hoc idem voluit Bal. in. l. si sine in. ij. q. C. ad velleia. sed in
casu nostro nõ constat de aliquo expresso cõsensu propinquorũ nec
de aliquo decreto ergo actus fuit ipso iure nullus nec ex tpis spacio
potuit validari. ¶ Non obst. d. l. si filius. qr rñdeo ꝙ vbi intercessit
nõ solũ diuturnitas tpis sz etiã diuturna possessio filij ⁊ illa duo si-
mul iuncta hoc operant vt ibi p Bar. ⁊ alios. ⁊ id Ant. de but. in. c.
ea noscit. de his que fiũt a pla. sine cõsen. capi. ⁊ ibi etiã Jo. de imo.
faciũt differentiã an simus stricte in actu in quo sufficiat tacitus cõ
sensus an vero requiratur expressus cõsensus. nã quando sufficit ta-
citus cõsensus. ⁊ tunc facilius presumitur ille cõsensus per id qd ibi
legi. ⁊ notat. Si aũt requirebat cõsensus expressus. ⁊ tũc distinguũt
aut actus de quo q̃rit erat talis ex quo causabat quasi possessio. ⁊ tũc
si ille qui se fundat ex actu de quo querit est actor: ⁊ tunc si possessio
est recẽs nõ presumitur pro solẽnitate extrinseca qñ hoc principali-
ter in iudiciũ deducitur. ar. eorum que no. Bar. in. l. quidã in suo. ff.
de cõdi. insti. si vero non est recens quasi possessio: tũc presumit pro
solennitate. arg. d. l. si filius. ⁊ dicte. l. qui in aliena. ⁊ maxime in bñfi-
cialibus in quibus nõ est verisimile ꝙ superior patiatur male insti-
tui per no. per Innoc. ⁊ alios in. c. illud. de prum. ⁊ in. c. ex insinuatio
ne. de procur. ⁊ per Hosti. in. c. licet heli. de simo. Si aũt eẽt actus qui
nõ haberet in se quasi possessionẽ tunc regulariter nõ presumeretur
solẽnitas extrinseca etiã cõcurrente diuturnitate tẽporis per id qd
habet in. l. q̃cũq;. §. fi. ff. de publicia. nisi forte sm Ant. de bu. ⁊ Jo.
de imo. in. d. c. ea noscitur. actus foret multũ antiquatus sm eũ quod
no. Jo. and. in. d. c. albericus. Areti. ⁊ Cy. in. d. l. emancipatione. vel
nisi aliud interueniat per quod presumat dicta solennitas puta sen
tentia vel alius similis actus sm no. per Innoc. in. c. ij. de eo qui fur.
ordi. susce. vñ cũ in proposito nõ interuenerit aliqua possessio prout
interuenit in casu dicte. l. si filius ⁊ dicte. l. qui in aliena. ideo illa iura
nõ obstant. quinimo domi. Abb. in. d. c. ea noscitur. discedẽdo a do-
ctrina Ant. de but. ibi vult qd quãdo negatur illa solennitas extrin
5 seca nõ presumatur nisi probetur per. d. l. quecũq;. ¶ Alio † modo
etiam respõdet ad illa iura Bart. in sua disputatione incipiẽte que-
dam mulier habẽs magnum patrimoniũ in vlti. col. ⁊ in. l. cũ de in
rẽ verso. in pe. col. ff. de vsur. s. ꝙ ideo ibi presumit solẽnis aditio qr
in. l. si filius. titulus allegatus. s. solennis aditionis cõcurrente cursu
lõgi tpis principaliter lucrum ⁊ cõmodum patientis respicit. i. pa
tris cui acquirebat hereditas per filiũ secus si magnũ seu totale dã-
nũ respicit: vt quia tractet de amissione dñij rei sue. l. nullo. C. de rei
ven. l. diutina. C. de pscrip. lõ. tem. Si aũt paruũ dãnũ respiceret tũc
titulus solennis presumeret. l. si quis diuturno. ff. si serui. vẽ. et dicit
ꝙ hoc probat in. d. l. qui in aliena. ver. sed si nõ adierit. nã ibi de mo
dico pẽiudicio tractabat quia ibi hereditas nõ erat filij sed habebat
solã spẽ ꝙ si efficeretur sui iuris posset adire ⁊ sibi acquirere. l. nõ est
dubiũ. C. de iur. delibe. ⁊ sic ibi filius nõ amisit dominiũ suũ sed solũ
quãdã spem fortasse fallacẽ. Itẽ ibi erat spes ꝙ hereditas ipsa que-
sita per filiũ patri reuerteret ad ipsum filiũ: prout est votũ parẽtũ. l.
scripto. ff. vñ lib. ⁊. l. nec ei. §. pen. ff. de adop. sed in proposito nostro
agebatur nõ de lucro dicti Joãnis Antonij sed de totali dãno vsq;
ad dimidiã dicte quãtitatis pecunie quã cõsequi nitunt heredes di-
cti Jacobi. ¶ Et si diceret ꝙ imo in. d. l. si filius. videbat etiã tractari
de dãno qr hereditas hz cõmoda ⁊ incõmoda. rñdet ibi Sali. ꝙ pa
ter ibi allegabat interuenisse iussum suũ ⁊ solẽnitatẽ. ⁊ ppterea dice-
bat sibi acquisitã esse hereditatẽ propter diuturnã possessionẽ hrdi
tatis que fuit lõgo tpe apud filium: vnde tunc bene resultat in cõse-
quentiã ꝙ si pater vult cõmodũ hereditatis habeat et incõmodũ. l.
sm naturã. ff. de reg. iur. sed in questione nostra principaliter agitur
de dãno ipsius Joan. and. Preterea vt dixi hic non interuenit pos
sessio illa cũ diuturna patiẽtia eorũ ad quos spectabat prestare con
sensum. ¶ Et quod ex diuturnitate tẽporis non presumatur dictus
cõsensus ppinquorũ tenuit etiã precise Bal. in. l. ij. C. de legit. here.
arg. l. nõ hoc. C. vnde cogna. ⁊ respondet ad. d. l. si filius. ⁊ ad. d. l. qui
in aliena. ꝙ ratio illarũ legũ est quia promiscua est possessio patris
⁊ filij ⁊ quasi vnũ corpus. vnde vno possidente alter intelligitur pos
sidere. l. fi. C. de vsufr. Et hoc etiã sequitur Ludo. roma. in. l. sciendũ
ff. de verb. obli. in. xiij. col. ⁊ etiã Rapha. cuma. in. d. l. qui in aliena.
6 in princi. ¶ Idẽ ibi † sentit Jo. de imo. dum dicit qd illa iura nõ fa-
ciunt pro eo quod ibi tetigit Ang. licet nõ firmauerit dum dicit qd
ille tex. facit quod si mulier diu possedit hereditatem presumitur eã
adiuisse cum cõsensu mundualdi sine quo ex forma statuti vt est flo-
rentie nõ poterat adire. ⁊ quod si aliquis possedit diu rem emptam
a minore cum autoritate curatoris ⁊ cõstet de emptione ⁊ autoritate
predicta licet nõ cõstet de decreto iudicis forte presumitur. nam sm
tempora digestorũ in illa bonorũ possessione de qua etiam intelligi
tur text. in. d. l. qui in aliena. vt ibi per Bart. necessariũ erat decretũ
iudicis. l. j. §. decretalis. ff. de succe. edic. ⁊ tamẽ presumitur vt in. d. l.
qui in aliena. tamen dicit Ange. se nõ ponere pro cõstanti. Et dicit
Jo. de imo. ꝙ nõ videt bonum simile illud qd adducit Ang. in. d. l.
qui in aliena. per illũ tex. s. de bonorũ possessione delata de iure pre-
torio quia per illã nõ fit preiudiciũ alteri in aliquo iure alteri quesi
to. dato ꝙ presumeretur decretũ sed bene fieret preiudiciũ minori
in re vẽdita si presumeretur qd interuenerit decretũ. ⁊ sic innuit Jo.
de imo. ꝙ vbi agitur de perdẽdo seu de preiudicando alteri in iure
iam quesito nõ presumitur decretum. Sed ita est qd in casu nostro si
presumeretur decretũ ⁊ dictus cõsensus propinquorũ agit de obli-
gando tutorẽ ad soluendũ de suo ⁊ sic ad perdendũ. ¶ Preterea in
d. l. qui in aliena. pater possedit bona hereditaria diu filio sciente et
patiẽte ⁊ sic saltẽ tacite tam pater q̃ filius ibi cõsentiebant. ita etiã
intelligatur tex. in. d. l. si filius. vt ibi declarat Bal. ⁊ etiã domi. Car.
florentinus ⁊ Jo. de imo. in. d. c. peruenit. ita etiã loquitur id qd leg.
⁊ no. in. d. c. peruenit. sed in questione nostra non apparet de aliqua
sciẽtia ⁊ patiẽtia illorũ qui debuerunt consentire ⁊ decretũ interpo-
nere ⁊

nere ꝛ sic non obstant ea que no. Bal.in.d.l.si filius.dũ loquitur de contractu in quo p̃sumit licẽtia patris que erat necessaria ex forma statuti.nam ibi loquitur qñ emptor qui emit a filio diu possedit p̃re patiẽte ꝛ sic interuenit ibi sciẽtia patris.ꝛ sic resultat ibi p̃sumptio ꝙ pater dedit licẽtiã ex quo passus fuit tãto tpe illũ emptorẽ possidere.ꝛ ideo dicit notabiliter Bal.in.d.l.iij.C.de legi.here.qd diutur na possessio nõ facit p̃sumi pcessisse decretũ iudicis vel insinuationẽ que requirebant ad validitatẽ tituli illius qui diu possedit quia patientia de qua in.d.l.si fili⁹ non potest adaptari predoni. ¶ Nõ ob
7 stant ꝫ etiã no.l.per Cy.in.d.l.emãcipatione.ꝛ per Bar.in.d.l.admonendi.ff.de iureiu.ꝛ p doc.in.d.c.albericus.ꝛ in.c.cũ in iure.de off.de le.ꝛ in.c.qm̃ cõtra.de pba.cum simi.quia rñdeo ꝙ illa procedunt qñ cõstat actũ iudicis interuenisse ꝛ dubitat an alia solẽnia requisita ad illum actum interuenerint.nam saltẽ qñ actus iudicis est de antiquo presumit qd alia solẽnia interuenerint ꝛ propter magnã p̃sumptionem que est pro iudice.c.in p̃sentia.de renun.c.bone.el.j.de elec.c.cũ
8 inter.de re iudi. ¶ Unde dicit ꝫ do.Abb.in.d.c.albericus.qd temp⁹ longissimũ non facit qd solẽnitas extrinseca p̃sumat nisi alia p̃sumptio adsit.allegat id qd habet in.d.l.quecunqꝫ.§.si.ꝛ id qd no.in.d.c.puenit.ꝛ patet ex his que dixi circa intellectũ dicte.l.g in aliena.ꝛ dicte.l.si filius.quia ibi interuenit nõ solũ tp̃s diuturnum sed etiã possessio cũ sciẽtia ꝛ patiẽtia illius qui habebat ꝯsentire. ¶ Preterea
9 Host.Jo.an.ꝛ Ant.de bu.in.d.c.albericus.dicũt ꝙ ꝫ illa solennitas extrinseca pbatur qñ ille actus erat de tempore valde antiquo adeo qd pbatio erat quasi impossibilis.nam tunc vt parcatur impossibilitati probationis p̃sumunt omnia solenniter acta.allegant in argu. id quod habetur in.l.si arbiter.ff.de pba.ꝛ in.c.fi.de pac.ꝛ.xxiij.qd.iij.faciat:sed nõ sumus in actu ita de antiquo quod possit allegari illa impossibilitas probationis:quia contractus ille fuit factus de anno.Mcccclxxiij.ꝛ sic fluxerunt anni.liiij.vel.lv.sed ad hoc vt factum
10 ꝫ dicatur esse de valde antiquo adeo qd propter difficultatem probationis recedamus a regulis iuris cõmunis ꝛ stetur leuiori probationi requiritur ꝙ trãsiuerit tempus centum annoꝝ aut circa.quod est tempus longeue vite hominis.ita no.Innoc.in.c.veniens.de verb.significa.ꝛ Specu.in titu.de proba.§.probare.versicu.ꝛ no.ꝛ expressius Joan.de imo.ꝛ dominus Abbas in.c.veniẽs.el.j.de testi.p no
11 tata per Cy.in.l.si quidem.C.solu.matrimo.ꝛ no.ꝫ etiam clare Jo. de imo.in.l.iij.§.ideꝫ labeo.ff.de aqua plu.arcen.vbi dicit quod licet Innoc.in.d.c.veniens.de verbo.signi.posuerit etiã vnam opinio.s. ꝙ idem iudicetur vbi queritur de pbãdo id quod factũ est iam sunt quadraginta anni.sicut quando querit de probando ẽt qd factũ est iam sunt centum anni.tamen vt ipse dicit non approbat illam opin. sed improbat.vt patet per sequentia verba dum dicit.sed non placet ꝛc.ꝛ bene fm eum:quia non est eadem ratio vtroqꝫ casu facit.l.si.C. de sacrosan.eccle.ita etiaꝫ patet ex notatis per Ang.in.l.atqui natura.§.cum me absente.ff.de nego.gest.ꝛ in.l.quidam in suo.ff.de cõditio.insti.ꝛ Bal.ꝛ Salice.in.l.ꝑprietatis.C.de proba.ꝛ no.etiaꝫ Jo. and.in.c.licet ex quadam.de testibus.ꝛ ibi expressius domin⁹ Abb. in notabilibus. ¶ Preterea ad omnia p̃dicta potest respõderi qd statutum predictum tollit obiectionem.naꝫ statutum disponit qd si non fuit forma statuti seruata non possit actus post maiorem etateꝫ aliquo temporis spatio validari:sꝫ ita est quod tẽpore dicti celebrati cõtractus et etiam post saltem anteqꝫ transiret longum tẽpus nõ poterat dici cum effectu quod esset seruata forma dicti statuti:q2 cõtrarium apparebat ex inspectione instrumenti.l.fin.C.de rebus cre. in.l.titve textores.ff.de legatis.j.igitur si verum esset dicere qd ex lõgitudine temporis decursi presumeretur quod interuenissent debite solennitates predicte negari non posset quin ex lõgi temporis spatio superueniente validaretur instrumentum quod prius inualidum erat.dato enim quod ista presumptio trahatur retro ad tẽpus initij tamẽ habet duo extrema seu duo tempora vnum est extremũ seu tẽpus a quo id est post finitum diuturnum tempus.aliud est extremum seu tempus ad quod.ꝛ istud est tẽpus initij id est celebrati ꝯtractus sequitur quod vno tempore presumitur in aliud:quod intelligitur quãdo extrema sunt habilia vt declarat notabiliter Bal. in.l.ex persona.C.de proba. ¶ Bene faciũt not.per Bart.in.l.si is qui pro emptore maxime in quinta.q.principali.ff.de vsucap.ꝛ que notã.in.l.fine possidetis.C.de proba.sed statutũ prohibet dictã retrotrahitionem ergo remanet cõtractus inualidus ꝛ sic verba dicti statuti generaliter loquentis sunt apta nõ solum comprehẽdere casum qui tradit in.l.fin.C.si maior fac.cum simi.sed etiam istũ casum qui in facto presenti cõtigit. ¶ Et quamuis predicta viderent sufficere ad victoriam rei cõuenti tamen adhuc alia ratione videtur eũ se posse a petitione dicti executionis instrumenti tueri.Nam presupponitur in themate quod statuto cauetur quod creditores qui corũ credita per.xx.annorũ spatiũ petere neglexerũt postea non audiantur nec illis super eisdem aliquod ius reddatur ꝛ presupponit asser
12 tum creditorẽ fuisse in neglegẽtia dicti temporis viginti annorum. Et licet pleriqꝫ ex doctorib⁹ nostris tenuerint dictũ statutũ nõ valere tãqꝫ nutriens peccatũ.tamen aduertendũ est ꝙ illa cõclusio recepit varias limitationes.Et inter ceteras vnã fm quã in ꝓposito casu ꝓcedit dictũ statutũ. ¶ Nã dt signãter do.Abb.in.c.qd clericis.de fo.cõpe.in pen.vel antepe.col.qd aut debitor tenebat offerre debitũ creditori.ꝛ tunc q2 fuit debitor in culpa p̃scriptio non iuuabit eũ q2 fuit causata prescriptio quasi ex facto ꝛ negligẽtia sua.ar. c.fi.de p̃scrip. ¶ Aut debitor nõ tenebat offerre creditori vt q2 non tenebat ire ad domũ creditoris ꝛ tũc poterit debitor se iuuare ex dicta p̃scriptione q2 hoc casu debitor in nulla culpa reperit.ꝛ sic non põt ei imputari qd malafide retinuerit.sed prescriptio prorsus ꝛ totaliter fuit inducta ex sola negligentia non petentis ꝛ isto casu dicit saluari posse opi.Bart.in.l.sequit.§.si viam.ff.de vsucap.qñ tũc teneat debitor ire ad domũ creditoris vel ecõtra.dicit esse recurrẽdũ ad ea que habent in.l.itẽ illa.in prin.ff.de consti.pecu.ꝛ que notant in.c.significãte.de pigno.Sꝫ ita est ꝙ in casu nostro dictus Jo.an. nõ tenebat offerre Jacobo debitũ accedẽdo domum ipsius Iacobi tãqꝫ ipsius creditoris:quia in dicto ꝯtractu ꝛ instrumẽto nõ promisit Jo.Antonius ad aliquã diẽ soluere aliquã quãtitatẽ dicto Jacobo.ꝛ idõ requirebat ꝙ Jacobus accederet ad ipsum Jo.Ant.ꝛ eum interpellaret.l.si ex legati causa.ff.de ver.ob.ꝛ.l.qd te.cũ ibi no.ff.si cer.pe.ꝛ declarat Bar.in.d.l.itẽ illa.in prin.in vers.oppo.ad tertiũ. ¶ Et predictã cõclusionẽ quam firmauit dñs Abb.in.d.c.qd clericus secutus est etiã ipse plenius in.d.c.fin.de p̃scrip.in.vij.col.cũ sequentibus. ¶ Fortius tenuit Hosti.in summa de p̃scrip.§.que res p̃scribi pñt prope prin.s.qd etiam si esset dies adiecta in obligatione si tñ creditor nõ petit debitũ sibi dari posit nihilomin⁹ debitor p̃scribere q̃uis sciuerit se eẽ debitorem.attamen quia iste non est casus noster nõ prosequor eũ. ¶ Alio mõ ẽt limitat p̃dictã cõem conclusionẽ Pau.de ca.in.l.qd aũt.ff.de serui.vrba.p̃dio.ꝛ in.l.si pene causa.ff.de cõdi.inde.vcꝫ.qd dicta cõis cõclusio procedat qñ verba statuti dirigerent in ipsum p̃scribẽtẽ vt quia diceret statutum quod debitor p̃scriberet cõtra creditorẽ non petentẽ.nam tũc non poterit debitor p̃scribere virtute illius statuti si est malefidei ꝛ dicit ꝙ ita loquit opi.quã tenuit Jo.an.i.c.fi.de exceptio.in.vj.Sed si statutũ diceret qd si creditor nõ petat infra certũ tp̃s cadat ab actiõe ꝛ sic dirigat verba in ipsum creditorẽ prout facit statutũ in casu nostro valebit dictũ statutũ sicuti procedit dispositio iuris volentis ꝙ si qs nõ vtat seruitute rustica p̃sonali per lõgũ tp̃s perdat eã iuxta dictum §.si viam.cũ simi.ꝛ sic ius cõe illo casu dirigit verba in eũ cui debet ꝛ hoc casu fm eũ saluabitur opi.Bar.in.d.§.si viam.ꝛ pro hoc adducit Pau.de ca.in.d.l.si pene.quia hoc vltimo casu qñ verba dirigunt in creditorem non liberatur debitor prescriptione:sed penali dispositione statuti ꝛ dicit ꝙ vidit quosdã alios doc.hoc idem tenere.magis tamen adhereo prime limitationi.

¶ Summarium super consilio.ccxix.

1 ¶ Per vnionẽ ꝯfirmationis trãsfert ius ꝓprietatis.8.16.19.22.
2 Forma quando citatur capitulum.3.13.
4 In beneficijs ecclesiasticis summus pontifex habet liberam potestatem.5.
6 Quando superior confirmat actum simpliciter in dubio videt confirmare ex certa scientia.
7 Quando papa vtitur clausula non obstante videtur facere ex certa scientia.
9 Ualet relatio nuntij si dicat se citasse prout in mandatis habuit.11.
10 Citatio personalis ꝛ magis preiudicialis.
12 Quando dicatur citari personaliter ꝛ quando ad domum.
14 Dicta in prefationibus intelliguntur repetita in sequentibus.
15 Ex diuturnitate temporis presumuntur solennia interuenisse.26.
17 Si locus est in forma ecclesie ꝛ ibi celebretur per sacerdotes presumitur ꝙ fuerit constructus cum licentia ꝛ autoritate episcopi.
18 Solẽnitas extrinseca non presumitur.28.
20 Possessio contra ius non releuat ab onere probandi.
21 Sententia lata extra tempus citationis est nulla.
23 Presumitur pro sententia ad presumendam solennitatem.24.
25 Unus modus probandi negatiuam.
27 Ubi solennitas presumitur nisi lex exigeret scripturam.
29 Litis cõtestatio ꝛ alia acta iudicij non possunt tolli cõsensu partiũ.

¶ Consilium.ccxix.

¶ An vnio hospitalis possit fieri ab epõ sine ꝯsensu capituli ꝛ post to qd nõ an ex diuturnitate tpis p̃sumat tal' cõsensus.ꝛ an sufficiat qd ex postfacto interueniat:ꝛ an papa mandãdo confirmari dictã vnionẽ videat ex tali confirmatione eã validare lꝫ nõ dixerit ex certa sciẽtia ꝛ qualiter debeat citari capitulũ.ꝛ an presumitur ꝙ fuerit solenniter citatum saltem ex diuturnitate temporis.



Domini redẽptoris nostri inuocato suffragio.Põderatis his q̃ i themate pmisso narrãt ac scripturis ꝛ iurib⁹ de qb⁹ in ipo sit mẽtio.necnõ his q̃ subtil'r copiose ꝛ elegãter in iure v̓trãqꝫ pte allegata sũt.mihi vr̃ verã eẽ illã ꝯclusionẽ que hꝫ dem hospitale nõ vacare.

¶ Et quia omnis vis pēdet a virtute dicte vniōis facte de dicto hospitali sancte Marie de palerno diocesis pergamēsis alteri hospitali magno domine sancte Marie de pietate ciuitatis Cremone. et cōfirmatiōis facte de dicta vniōe p cōmissariū apostolicū ideo de viribus ipsius vnionis et confirmationis discutiendū est. ¶ Et dubiū
1 †facere videt quia nō potuit dominus episcopus pergamē. dictā vnionem hospitalis diocesis sue facere sine cōsensu capituli: cū per ipsā vnionē trāsferat et alienetur ius proprietatis. c. pastoralis. de dona. c. nouit. c. cū apostolica. et c. tua. de his que fiūt a pla. sine cōsen. cap. et hodie expressius habet in clem. ij. de rebus eccle. non alie. ¶ Nec obstat asserta cōfirmatio facta autoritate apostolica q2 cum papa circa dictam cōfirmationē faciendā cōmiserit citari eos quorum intererat debuerūt citari canonici ecclesie pgamēsis quorū ɔsensus fuerat necessarius in dicta vnione vt dixi. sed ita est qd dicti canonici ad processum dicte cōfirmationis non fuerunt citati saltem legitime ergo nō valuit quia non fuit seruata debita forma mandati apostolici. c. cum dilecta. de rescrip. c. cum olim abbas. de offi. deleg. ¶ Nec
2 obstat† q nuntij retulerunt se citasse archidiaconū ac archipresbyterum canonicos et capitulū ecclesie cathedralis pergamēsis cū psentatiōe literarum citationis et affixione ad ianuas anteriores ecclesie cathedralis ecclesie pgamēsis q2 non vr q talis citatio fuerit legitime facta quoniā quādo citādū est capitulū d3 requiri ille qui h3 conuocare capitulū vt ipsum cōuocet vel p sonum campane vel paliū modum in ecclesia solitum. et si in cōuocatione capituli compareant alij qui d3 fieri psentatio literarum decano vel ei qui est maior vel denūtiare publice in loco solite congregationis coram maioribus. et his qui ad cōuocationē vniuersitatis venerunt. vt traditur per glo. ordinariā. in c. si capitulo. de cōces. preben. li. vj. et in c. bone. el. primo. de elec. et no. p Bar. in l. nō potest. ff. de reg. iur. post gl. ibi et Bar. in l. fin. ff. qd cuiuscū vniuersita. nomi. et no. Bar. in l. j. C. de iure reipub. lib. xj. et in extrauagāti ad reprimēdum in verbo citatum. ¶ Tamē premissis non obstantibus contrariā sniam sentio de iure veriorem esse. psertim ex infra scriptis quia dato q illa vnio non valuerit propter defectū dicti cōsensus capituli seu solēnitatis requisite in alijs
3 alienatiōibus rerū ecclesie tū papa† potuit illos defectus supplere vt fecit mediante cōmissione p suā sanctitatē supinde factā domino Abbati monasterij sancti Thome de cremona. c. j. et ibi no. doct. de trāslac. et in c. illa quotidiana. de elec. et in c. inter dilectos. de fide inst. c. proposuit. de cōces. pbē. et no. Spec. de lega. §. nunc ostendēdū. ver.
4 xviij. h3 enim† in beneficialibus et ecclesiasticis locis plenā et liberā potestatē Romanus pōtifex. c. ij. de pben. in vj. in clem. j. in fi. vt lite
5 pendē. quo† casu facilius operatur cōfirmatio pape validari actum inualidū: vt no. doc. in c. ij. de confirma. vti. vel inuti. et no. do. Abb. siculus in c. j. in fi. eo. tit. vbi specifice hoc dicit in confirmatione contractus facti a plato ecclesie nulliter propter defectū cōsensus capituli prout est casus noster. facit in ratiōe sui id quod habetur in c. cū vos. de his que fiūt a pla. et licet Innoc. et Joā. and. in d. c. ij. de confirma. vti. vel inuti. videantur loqui in cōfirmatione pape facte ex certa sciētia allegant id quod habetur in c. quia diuersitatē. de conces. prebē. et in dicta cōmissione apostolica facta sup confirmatiōe vnio-
6 nis non est adiecta clausula ex certa sciētia tamē hoc† nō h3 obstare eo q2 qū superior cōfirmat actū simpliciter absq3 illa clausula sicut iuste possides vel simili et in dubio videtur cōfirmare ex certa sciētia: quia propria significatio verbi cōfirmo est actum infirmū facere firmum si aliud nō exprimatur. d. c. inter dilectos. et d. c. quia diuersitatē. et ita etiā in indiuiduo determinant Jo. an. et alij in c. venerabiles. de cōfir. vti. vel inuti. et domi. Abb. in c. examinata. eo. titu. sed papa in casu pposito cōmisit cōfirmari sine dcā clausula sicut iuste vel simili imo expresse facta fuerat mētio in supplicatione q dubitabat de validitate vnionis et ideo petebat cōfirmari supplendo defectus si qui forsan iteruenissent: et papa ita fieri mādauit et cōmissario pdicto cōstitit de defectu per exhibitionē instrumētorū vñ dici non pōt
7 q cōfirmatio vitiet ex defectu certe sciētie. Itē vt† ex certa scientia papa facere qū vtit clausula nō obstante vt no. Jo. an. et alij post eū in c. porrecta. de cōfirma. vti. vel inuti. et p3 ex no. p Bal. in l. fi. C. senten. rescin. nō po. et in l. idē vlpianus. p illū text. ff. de excu. tuto. cū si. s3 papa in pposito mādauit dictā vnionē et alia inde sequuta confirmari omnesq3 defectus suppleri nō obstantibus cōstitutionibus et alijs quibuscūq3 in ɔtrariū facientib9. ergo euidēter apparet q papa intellerit et voluit dictā vnionē quātūcūq3 nullā seu cōtra ius fa-
8 ctā cōfirmari et validari. ¶ Nō† obstat mō qd dicta cōfirmatio facta per cōmissariū apostolicū processerit absq3 legitima citatiōe capituli quia respondetur q imo fuit facta citatio legitime ad quod ostendendū presuppono q verba cōmissionis iudicis cōmittētis citari debēt in dubio intelligi et interpretari vt videat cōmisisse citari fm iuris formā vt notabilr tradit per Bart. in l. iij. §. ptor. in iij. col. ff. de dā. infec. et no. doc. in c. cām. de dolo et cōtu. et ppterea dicūt q si iudex dixit cōmitto tibi nūtio vt citare debeas tityum psonaliter vel ad domū intelligetur cōmisisse q citet eū personaliter si psonaliter inuenire poterit. et si psonaliter inuenire non poterit: citet eū ad domū sue habitationis q2 ita de iure citatio facienda est fm magis cōmunes cōclusiones. l. scire oportet. §. oportet. et l. j. ff. de excusa. tut. iūcta. l. j. iuxta princi. ff. de lib. agno. et dicto. §. pretor. et l. aut qui aliter. §. et si forte. ff. qd vi aut clā. ¶ Similiter dicit signanter Bar. in d. §. ptor. et doc. in d. c. causam. q si iudex simpliciter cōmisit talē citari valebit cōmissio et intelligetur. s. fm iuris formā. arg. l. si stipulatus. in prin. ff. de vsur. et l. si legati serui noīe. ff. de leg. j. et l. gallus. §.
9 quidā recte. ff. de vsur. et l. j. cū ibi no. C. de vsur. ¶ Et similr† presuppono aliud quod valde notabiliter tradidit Bal. in l. properandū. §. et si quidem. in iij. col. C. de iudi. et Petr. de ancha. in clemen. j. de dolo et cōtuma. et ibi etiā dñs Cardinalis de zabarellis in iiij. col. vbi dixerūt qd si iudex dixit nuntio cōmitto tibi vt citare debeas tityum personaliter vel ad domū et nuntius in relatione solū refert se citasse put habuit in mandatis et aliter nō exprimit an citauerit psonaliter vl ad domū valebit relatio et sic in dubio intelliget citat9 ad
10 domū tā psonaliter non inuentus eo quia citatio† psonaliter fctā est magis penalis et pindicialis: cū citatū faciat esse verū contumacem et priuet eum beneficio appellandi quod nō operatur citatio facta ad domum. l. ex consensu. §. fi. ff. de appellatio. et l. et post edictū. in fi. ff. de iudi. et propter veram contumaciam potest cōtumax mulctari secus ob fictā procedentē a citatione facta ad domum vt not. in l. j. ad fi. ff. si quis ius dicē. non obtē. et ideo debet fieri interpretatio in
11 mitiorē partē. l. si preses. et l. interpretatiōe. ff. de penis. ¶ Nec huic† eorū decisioni obstat id quod no. Bar. in princ. allega. l. iij. §. pretor. dum dicit quod relatio nūtij debet scribi magis late qm cōmissio iudicis ambigue facta quia non ita presumitur pro nuntio sicut pro iudice per not. in l. j. C. de vsur. et in l. sciendū. ff. de verb. oblig. iuncto c. in presentia. de renuncia. et in c. bone. el. primo. de electio. cum simi. quia respondeo q Bar. in d. §. pretor. non loquitur in relatione facta ita large et eo modo quo dicit Bal. in d. §. et si quidē. et alij doct. in d. cle. j. nam pone q iudex dixit nūtio cōmitto tibi vt cites personaliter vel ad domū et in relatione nūtij dicit q ipse retulit se citasse psonaliter vel ad domū certe non valebit q2 cōmissio iudicis intelligitur fm iuris formā id est q citet personaliter si inuenire poterit personaliter al's ad domum vt est dictū s3 verba relationis nūtij alternatiue referentis non ostendunt q ita fecerit vel pone q nuntius facta dicta cōmissiōe alternatiue refert simpliciter se citasse nō sufficit sed in casu tradito per Bal. et alios doc. preallegatos nūti9 retulit se fecisse id quod habuit in mandatis vnde cum mandatū intelligeretur legitime factū scz q citaret personaliter si inuenire poterat personam citādam alias ad domum: relatio ostendit q seruauit dictum ordinem quē importabat virtus sue cōmissionis et quia est dubium quomodo executus fuerit ipsum mandatū an personaliter an vero ad domū eo nō inuēto personaliter presumitur q ad domum per rationem supra allegatā. ¶ Modo in proposito dictus dominus abbas mōasterij sancti Thome delegat9 apostolicus voluit et iussit etiam dictis dominis de capitulo pgamēsis ecclesie literas citatorias presentari vere vel iuris interpretatione ac affixiōe ipsarū literarū ianuis ipsius ecclesie cathedralis vt ostendūt verba ipsarū literarū citationis precipue ibi dū dicit quatenus infra sex dierum proxime futurorū spatiū post presentationem presentiū vobis pfato dño episcopo necnon pfatis dñis archidiacono et archipresbytero canonicis et capitulo et diuisim ceterisq3 alijs tam ecclesiasticis qm laicis vere vel iuris interpretatione ac affixione pientiū ianuis anterioribus cathedraliū ecclesiarū pergamē. et cremonē. faciēdam immediate sequentium etc. et ita etiam intelliguntur verba sequentia earundē literarū ibi dum in eis dicitur de harum vero presentatione et affixione Jacobo de garientis et Henrico hinde nūtijs et seruitoribus nostris in hac parte quibus licet absentibus sic cōmittim9 et cuicunq3 alij cum suo iuramēto fidē dabimus plenā etc. ex qb9 verbis iūctis maxime pcedentibus qui intellectū et declaratiōnē ad sequētia pbent. l. si seruus pluriū. §. fi. ff. de leg. j. l. verū. ff. de peti. here. colligit dñm delegatū voluisse et cōmisisse dictas literas citatorias presentari vere vel iuris interpretatione etiā dictis dñis de capitulo qd pinde est ac si dixisset psonaliter si personaliter in cōuocatiōe facta ad locū solitū haberi poterūt vel si personaliter haberi nō poterunt tūc ad locum vbi conuocari consueuerant ac per affixionem literarum ad dictas ianuas. nā vt inquit Bal. in l. j. §. quibus. in ij.
12 col. ff. quod cuiusq3 vniuer. no. vniuersitas† dicitur citari personaliter qū citatur in loco in quo est congregata. sed ad domum dicitur citari qū ipsa citat in locis publicis seu p literas affixas ianuis ita q in publicam notitiam deducatur. et per primum modū citādi cōstitueretur vniuersitas in vera cōtumacia nō per scdm vt per Bar. in dicto extrauagāti ad reprimēdum in verbo citatum et per no. in d. l. non potest dolo carere. de regu. iur. ¶ Cōfirmātur pdicta per id quod in fine dictarum literarum delegati apostolici cōtinet ibi dum
13 dicit et vobis pfato† domino episcopo pergamēsi psonaliter vel ad ianuas etc. nā cū supra esset facta mentio tam de episcopo qm de capitulo cōmisso citatiōis postea in fine facta de vno ex eis puta de epo cū cōtineat id qd iuris est per cōsequens cōmissio nō sit preiudicialis intelligitur.

lis intelligitur idem esse repetitũ in alio de quo supra erat facta mẽ
tio.scʒ de.c.cum sit in vtroq; eadẽ ratio.ita probat tex.notabilis in.l.
j.⁊ ibi no.doc.C.de diuer.rescrip.ad ideʒ tex.in.c.ij.requiris.de ap.⁊
presertim propter illa verba apposita in prefationib⁹ vcʒ quatenus
infra sex dierum proxime futurorum spatium post presentationem
presentiũ vobis prefato domino episcopo archidiacono archipre-
sbytero canonicis ⁊ capitulo vere vel iuris interpretatione ⁊c.nã di
14 cta† in prefationibus intelligunt̃ repetita in sequẽtibus.l.titia.§.idẽ
rñdit.ff.de verb.ob.l.itẽ qꝛ.§.idẽ iul.ff.de pac.⁊ in proposito legit̃ et
no.in.d.l.j.C.de diuer.rescrip.cum ergo nuntius retulerit se citasse
psonaliter dñm episcopũ bergomeñ.p dictas literas affixisse seu di-
misisse ad ianuas anteriores dicte ecclesie cathedralis ⁊ omnia alia
fecisse que in dictis literis cõtinebant̃ ⁊ prout habuit in mãdatis se-
quitur qꝺ sumus in casu dicte decisiõis Bal.in dicto.§.⁊ si quidẽ.et
doctorum in.d.cle.j.de dolo ⁊ cõtuma.scʒ qꝺ talis relatio probat le-
gitime citationẽ factã esse de capitulo nõ personaliter sed probat ꝙ
eo qꝛ non potuerũt haberi personaliter in cõuocatione ideo fuerint
citati ad domum ⁊ cũ affixione literarum ad ianuas qꝺ sufficit vt no.
in locis supra allegatis ⁊ clare Bald.in dicta.l.j.§.quibus in.ij.col.
15 ¶ Corroborãtur predicta qꝛ† hospitale magnuʒ cremone cui facta
fuit dicta vnio longo tempore stetit in possessiõe seu quasi dicti alte-
rius hospitalis sibi vniti vigore dicte vniõis facte de an.Mccccl vj.
⁊ ꝯfirmate autoritate apostolica.de ann.Mcccclxiij.absq; eo ꝙ ipsi
hospitali cremoneñ facta fuerit lis aut cõtrouersia licet inter dictos
Joannem de monticellis ⁊ Mattheũ alique fuerint lites a quibus
etiam fuit recessuʒ.de anno.Mcccclxix.vnde ex diuturnitate dicti tẽ
poris cõcurrẽte dicta possessione seu quasi dicti hospitalis cremone
videtur presumendũ quod interuenerint solennia requisita circa di-
ctaʒ citationẽ vt.l.si filius.C.de peti.her.⁊.l.qui in aliena.iuxta prin.
ff.de acqui.heredi.⁊ ibi doc.⁊ per no.per Cy.⁊ Bal.l.l.emãcipatio
ne.C.de fide instru.⁊ per Hosti.⁊ Jo.an.i.c.alberic⁹.de testi.⁊ Bar.
in.l.admonendi.ff.de iureiur.in ver.quero quid si reperiuntur dicta
testium ⁊c.⁊ doc.in.c.cuʒ in iure.de offi.deleg.⁊ in.c.quoniam cõtra.
de proba.⁊ in.c.cuʒ inter.de re iudi.⁊ in.c.illud.de presump.⁊ Bal.
⁊ Ang.in.l.sciẽdum.ff.de verb.ob.⁊ doc.maxime Ant.de bu.⁊ Jo.
de imo.in.c.ea noscitur.de his que fiunt a prela.⁊ ita etiam cõsuluit
Pet.de ancha.in consilio.cxxvij.incipiente in christi nomine ex cõ-
siliijs ⁊c.⁊ Ludo.roma.in cõsilio.cclij.incipiente in christi nomine p
16 decisiõe preposite cõsultatiõis.Quinimo per predicta† ⁊ maxime
per no.in dicto.c.ea noscitur.videtur qꝺ p pte dicti hospitalis ma-
gni de Cremona allegari possit qꝺ in dicta vniõe seu post ipaʒ vnio
nem accesserit consensus capituli pergameñ.nam dicta cõmissio cõ-
firmationis vnionis rõne suspicionis defectus nõ emanauit ad sup-
plicationẽ hospitalis de cremona sed ad supplicationẽ dicti Mat-
17 thei.¶ Accedit† id quod not.dixit Areti.de cõse.distinc.j.c.nemo
ecclesiã.vbi inquit qꝺ si locus est in forma ecclesie:⁊ ibi publice cele-
bratur per sacerdotes presumitur ꝙ fuerit constructus ille locus vl'
oratorium cum licentia ⁊ autoritate epi.allegat in arg.xxvij.di.c.qꝺ
interrogasti.⁊.xx.q.j.c.queʒ progenitores.xxvij.q.j.c.induat.Et ita
etiam tradit Fed.de senis in consi.cxxx.⁊ plenius per Jo.de imo.in
c.officij.de testa.in prin.pen.char.in ver.iuxta predicta posset queri
18 ⁊c.vbi dicit† ꝙ nõ obstat si diceretur ꝙ solennitas extrinseca nõ pre
sumitur.l.quecũq;.§.fi.de publi.quia respondet qꝺ fallit vbi indicia
in ꝯtriũ apparent:vt quãdo quis diu gessit se pro rectore ecclesie sciẽ
te ⁊ patiente diocesano vt per Jo.an.i.d.c.illud ⁊ in.c.ij.de reg.iur.
lib.vj.Et latius per eũ in.d.c.officij.Ex quibus videtur inferri siue
vere siue presumptiue interuenerit citatio capituli ad cõfirmationẽ
vnionis ⁊ dictum hospitale Cremone habet intentum vel etiaʒ si so
lummodo dicamus presumi pro hospitali Cremone ꝙ interuenerit
cõsensus capituli in vnione seu iuxta vnionẽ etiã istud p se solũ suffi-
19 cit.¶ Et dato† ꝙ in scriptura vnionis nihil dicatur de cõsensu ca-
pituli tñ per hoc nõ sequitur qꝺ nullo modo interuenerit consensus
capli qꝛ nõ est necessariũ ꝙ talis consensus in ipso actu interueniat
sed satis est qꝺ post interueniat.c.circa in verbo postea consensuʒ.de
iure patro.⁊.xij.q.ij.in.c.si qua de rebus ⁊.c.cum vos.de his q̃ fiunt
a prelato.cũ ibi plene not.per doc.⁊ per doc.i.c.j.eo.ti.⁊ i cle.j.et ibi
no.doc.de reb.eccle.non alie.⁊ no.Inno.in.c.j.eo.ti.li.vj.⁊.l.si autem
plcs.⁊ ibi no.Bar.ff.de aqua plu.arcẽ.not.plene Bal.in.l.quecũq;
C.de bo.que lib.⁊ doc.in.c.cũ cõsuetudinis.de consue.cũ simi.¶ Et
qꝺ ex possessione in qua fuit ⁊ est dictũ hospitale Cremone presume
re debeat ꝙ titulus vnionis fuerit legitimus.⁊ sic cum consensu capi
tuli nisi ostendatur cõtrariũ per partẽ aduersam probatur vltra pre
dicta per tex.notabileʒ.⁊ sing.in.c.cum venissent.de instit.per quem
20 ibi dicunt Ant.de bu.⁊ Jo.de imo.singulariter probari ꝙ lʒ posses
sio contra ius nõ releuat ab onere probandi:vt pʒ ex his que habẽ-
tur in.c.ex insinuatione.de procu.⁊ in.c.constitutus.de elec.⁊ in.c.cũ
ecclesia.circa fi.de causa.pos.⁊ pprie.tñ si talis possessio est coadiu-
uata aliquo titulo licet de modo vel qualitate tituli non cõstet rele-
uat ab onere probãdi ⁊ ex possessione presumitur pro titulo ⁊ quali
tate tituli respectu status in quo possidens reperitur vt ibi qꝺ dicũt

melius alibi non reperiri:vnde onus probandi istã negatiuã ꝙ cõ-
sensus capituli non accesserit illi vnioni incumbit aduersario ⁊ talis
negatiua non probatur ex instrumẽti vnionis inspectione facte per
epm cum potuerit ille consensus cum omni sua solennitate ex post fa
cto interueniri vt.s.proxime deduxi.¶ Et non obstat predictis qꝺ
vnio predicta non valuerit eo qꝛ facta fuerit de beneficio seu hospita
li non vacante eo qꝛ preerat illi hospitali de palerno Jo.de mõticel
lis qui fuerat legitime institut⁹ ibi rector ab epo:⁊ lʒ postea fuerit ꝯ
eum lata snia priuationis ante vnionẽ tñ non vr̃ ꝙ valuerit snia pri
21 uationis qꝛ fuit† lata extra tempus citationis facte de dicto Joãne
⁊ per consequẽs snia nulla.l.aut qui aliter in prin.⁊.l.si vitã.§.si is q
⁊ vtrobiq; no.Bar.ff.qꝺ vi aut clam.⁊ alij vbiq; sequuntur quoniaʒ
22 rñdetur† ꝙ imo vnio potuit fieri de beneficio nondũ vacante:sed est
verum qꝺ non hʒ preiudicare rectori beneficij vniti donec ius suum
duraturum est.c.cõsultationibus.de dona.⁊ patet in.d.cle.ij.de reb.
23 eccle.nõ alie.¶ Preterea† vt presupponitur in dicta snia priuatio
nis enũtiatiue fit mentio de alia citatione ad dictã sniam priuatiõis
perferẽdam q̃ de illa prima citatione quindecim dierum cuius pri-
me citationis iam terminus expirauerat ante sniam ⁊ ideo presumit̃
pro dicta snia etiam quo ad presumendam solennitatẽ dicte citatio
nis quãuis reus esset absens.c.bone.el.j.de elec.⁊ dicto.c.in presentia
cum ibi no.vt no.Spe.in ti.de senten.prola.§.vt aũt versi.⁊ no.scdm
⁊ dicit ibi Joã.an.in addi.post Guidonem de suzar.de consuetudi
ne ita seruari.⁊ idem tenet Ang.in.l.de vnoquoq;.in prin.ff.de re iu
di.⁊ Jo.de imo.in.l.si cũ nulla.⁊ Jo.de imo.in.l.iiij.§.condemnatuʒ
ff.de re iudi.vbi etiam voluit plus secutus Spe.in dicto versi.⁊ not.
scdm qꝺ etiã si non fieret enunciatiue mentio in snia de citatiõe dum
modo vere vel presumptiue appareat ꝙ pars habuerit notitiã sen
tentie ⁊ nõ appellauerit infra.x.dies surgat ex hoc presumptio pro
snia per id qꝺ habetur in.c.cũ inter.⁊ in.c.sicut.de re iudi.⁊ cum illa
opi.Spe.videtur trãsire Jo.an.in.c.tenor.de re iudi.⁊ lʒ doc.in hoc
variauerunt.tñ cõiter tenetur qꝺ si sentẽtia non est de recenti:sed de
longinquo presumitur pro sententia vt tenent doc.in.d.l.emancipa-
tione.⁊ in dicto.c.in presentia.⁊ in.d.c.quoniã contra.⁊ in dicto.c.cũ
inter.⁊ Bal.in.c.j.de milite vasal.qui contu.est cum cõcordantijs su
24 pra allegatis.¶ Et de lõginquo† intelligitur esse.vel scdm quosdam
post biennium vel scdm aliã opi.post annos.xx.vel scdm omnes iudicã
tis arbitrio vt per doc.in dictis locis ⁊ fuit etiam elegãter tactũ per
clarissimũ dominũ aduocatum hospitalis Cremone.¶ Et constat
qꝺ a tempore priuationis dicti Joannis ⁊ etiaʒ a tẽpore vnionis ci-
tra trãsiuerunt anni vltra viginti.⁊ a tẽpore cõfirmationis transiue-
runt anni vltra tredecim.non video igitur quis bonus vir animad-
uertens tã maximũ ⁊ q̃ laudabile pietatis officiũ versari in tuenda
vnione predicta nõ debeat arbitrari predicta videri esse de longin-
quo ad presumendũ solennitatẽ predictam cõcurrente diuturna pos
sessione vel quasi dicti hospitalis Cremone p no.i dicto.c.ea noscit̃.
⁊ p id qꝺ habet̃ in.l.fideicõmissa.§.a iusto.ff.qui ⁊ a quibus.⁊ in di-
cta.l.qui in aliena.in prin.⁊ in dicta.l.si filius cũ ibi no.cũ si.¶ Alio
modo etiam fuit recte respõsum per dñm aduocatum hospitalis ad
id qꝺ obijcitur de nullitate dicte snie priuationis vcʒ ꝙ posito eam
fuisse nullã tamen fuit validata cõsensu partium adeo qꝺ valet saltẽ
in vim pacti vel cõtractus.l.ij.C.cõia vtri.iudi.vt per eum in allega-
tionibus suis quas recensere nõ expedit.¶ Et ex predictis colligit̃
responsio multiplex ad quasdam obiectiones que subtiliter fuerunt
adducte contra partẽ hospitalis cremone pro quarum solutione et
plurimum egregie laborauit dñs aduocatus hospitalis.¶ Nõ eniʒ
25 obstat id in quo videtur per partẽ aduersaʒ† fieri maximum funda
mẽtũ scʒ ꝙ p productionẽ actorũ apparebit de defectu citationis:qꝛ
tali modo probatur negatiua.l.si.C.de rebus cre.⁊.l.titie textores.ff.
de lega.j.⁊ no.Jo.an.⁊ doc.in.d.c.qm̃ contra.⁊ in dicto.§.vt auteʒ su
per dicto ver.⁊ noto scdm Bart.in.l.qui ad ciuilia.C.de ap.qꝛ rñdeo
ꝙ hec negatiua nõ probabitur quo ad citationẽ capituli requisitam
in actu confirmationis vnionis quoniã ex inspectione actorum non
apparet qꝺ nõ fuerit legitime citatum capitulum imo potius cõtra
rium inspectis verbis literarum citatoriarũ ⁊ relatiõe:vt.s.deduxi.
¶ Et posito ꝙ aliquis persisteret dicẽdo verba esse dubia tamẽ ad
huc dicendũ est ꝙ in dubijs tempus lõginquũ inducit presumptio-
nem ꝙ actus fuerit solẽniter gestus per iura rõnes ⁊ autoritates su-
perius adducta.¶ Preterea dicta obiectio tollitur stãte vniõe fa-
cta per episcopũ ⁊ possessiõe vl' quasi hospitalis cremone ⁊ etiã diu-
turnitate tẽporis propter que presumitur ꝙ accesserit cõsensus ca-
pituli ⁊ debita solennitas.⁊ quia ista poterant interuenire post actũ
vnionis facte ab episcopo nõ põt dici ꝙ p instrumẽtũ dicte vnionis
facte ab episcopo probet̃ illa negatiua.scʒ ꝙ nõ accesserit consensus
capituli solenniter.vt.s.probaui.¶ Nec etiaʒ dicta obiectio obstat
quo ad inualidandã sentẽtiã priuationis dicti Joannis rõne defe-
ctus citationis ipsius Joannis:qꝛ vt dictum est supra multipliciter
apparet validitatẽ vel inualiditatẽ talis sententie priuationis pdi-
cte nõ esse in cõsideratione in presenti causa nec illaʒ habere officere
26 vnioni predicte.¶ Nõ obstat etiã dum† obijciebatur ꝙ illud qꝺ di-

citur rõne diuturnitatis presumi solennitatẽ extrinsecam procedere
in iudicialibus ⁊ in sententijs que transierunt in rem iudicatam sed
nos loquimur in vnione que tanq̃ actus extraiudicialis non transit
in rem iudicatã per no. per doc. in. c. j. de his que fiũt a maiori parte
cap. naz hec rñsio non videtur quouismodo sufficiẽs q2 illa cõclusio
que hz ꝙ propter diuturnitatez presumitur solennitas que alias nõ
presumeretur hz locũ etiã in alijs actib⁹ q̃ sententijs transeuntibus
in rem iudicatã vt pz ex dicta. l. qui aliena. cum dicta. l. si filius. ⁊ qd
vtrobiq̃ no. doc. ⁊ ex no. per Joã. an. in dicto. c. illud de prescrip. ⁊ in
dicto. c. albericus. ⁊ Bar. in dicta. l. admonẽdi. in ver. quero qd si re-
periuntur dicta ⁊c. ⁊ per Bal. Ang. ⁊ modernos in dicta. l. sciẽdũ. ⁊
docto. in dicto. c. ea noscitur. ⁊ Pet. de anch. in dicto cõsilio. cxxvij. ⁊
Romanum in dicto cõsilio. clij. cum simili. Preterea stãte cõfirma
tione vnionis facte per delegatum apostolicũ que videtur bene viri
bus subsistere: vt. s. fuit discussuz sequitur qd cessabit dicta obiectio.
¶ Non obstat etiam dum in nouissimis obiectionibus adducit̃ ꝙ
in casibus in quibus solennitas extrinseca presumitur: illud ꝓcedit
quando res ⁊ questio verteretur inter easdẽ personas inter quas ge-
stus est actus: secus si cum tertio. ⁊ ad hoc allegatur doctrina Ant.
de but. ⁊ modernorũ post euz in. c. sicut. de re iudi. quia rñdeo qd ipsi
loquuntur in presumptione solennitatis resultante ex verbis enun-
tiatiue prolatis a partibus dictam solennitatẽ enuntiantibus: q2 ta
lia verba enuntiatiua non probant nisi inter partes enuntiantes. l.
optimam. C. de contrahen. ⁊ commit. stip. l. fi. C. arbi. tute. nõ quo ad
alios vt in aut. si quis in aliquo. C. de eden. ⁊ no. Inn. in. c. cũ in iure.
de offi. delega. sed qñ resultat presumptio solẽnitatis ex possessione
⁊ diuturnitate vt in casu nostro tũc transfertur in quẽcunq̃ aduersa
rium onus probandi cõtrarium vt in dicto. c. cũ venissent. ⁊ dicta. l.
qui in aliena. ⁊ dicta. l. si filius. ⁊ patet ex no. p Jo. an. in. d. c. illud et
in dicto. c. alberic⁹. ⁊ per no. in dicto. c. ea noscitur. post gl. ibi Pre-
terea etiã dicta cõfirmatio fuit actus gestus cum. c. ergo quo ad ca-
pitulum etiam presumptio solẽnitatis induci debet. ¶ Item nõ ob
27 stat † alia responsio qua dicitur qd vbi habet̃ ꝙ solennitas presumi
tur debet limitari nisi lex exigeret scripturã pro forma ꝓbãdi ipsaz
solennitatez vt no. Inno. in. c. innotuit. de eo qui fur. ordi. suscep. per
id qd habetur in. c. j. de appella. in. vj. cũ si. sed in dicta vniõe que est
alienatio rei ecclesiastice requiritur scriptura p id quod habet̃. xij.
q. ij. sine exceptiõe. ⁊ in. c. j. de rebus eccle. nõ alie. in. vj. ergo ⁊c. quia
ad hoc rñdeo primo ꝙ hec fallẽtia cessat vbi cõcurrit autoritas rei
iudi. q2 tunc quãuis lex requirat scripturam ad probandam ipsam
sententiam vel acta iuxta. l. ij. ⁊. iij. C. de senten. ex peri. recitan. ⁊ in. c.
quoniam cõtra. de probat. tñ presumitur in dubio ꝙ sentẽtia fuerit
lata in scriptis ⁊ qd fuerit rite lata dicto. c. sicut. ⁊ dicto. c. bone. ⁊ ita
limitãt predicta Anto. de bu. in dicto. c. sicut. ⁊ expressius ibi Jo. de
imo. ⁊ do. Abb. ergo in dicta sententia cõfirmatiõis militat presum
ptio solennitatis. ¶ Alio modo etiam respõdeo ſm quod Inno. et
Joã. an. in. c. sup his. de accusa. ⁊ Hosti. in dicto. c. innotuit. ⁊ domi.
Abb. etiam in dicto. c. sicut. vbi dicũt quod si excipitur cõtra aliquẽ
qd non est subdiaconus ⁊ qd propterea nõ potuit eligi in episcopũ
sibi incumbit onus probãdi se esse subdiaconum quia iura mandãt
de hoc confici scripturã. ij. q. j. legum. tamẽ ſm eos hoc fallit nisi ali
qua presumptio sit pro ordinato quia transferret onus probandi in
aduersarium excipiẽtem vt si multo tempore subdiaconatus ordi-
ne seruiuisset: sed dictuz hospitale cremone fuit lõgo tẽpore in quasi
possessione dicte vnionis ergo pro ea presumitur posito qd require
28 retur scriptura. ¶ Postremo nõ † obstat alia obiectio qua dicebat̃
qd vbi dicitur qd solẽnitas presumatur, iuxta id qd not. in dicto. c. ea
noscitur. maxime per gl. Anto. de but. ⁊ Jo. de imo. procedit quãdo
est talis solẽnitas cui partes possent renunciare secus si nõ possunt
renunciare ſm Ant. de bu. ⁊ modernos post eũ in dicto. c. sicut ⁊ pe.
de ancha. in. c. j. de rebus eccle. nõ alienan. in. vj. per illum tex. ⁊ pro-
batur in. l. si forte. ⁊ ibi Bar. ff. de castren. pecu. ⁊ no. Bar. in. d. l. sciẽ
dum. ⁊ in dicta aut. si quis in aliquo. cum simi. sed dicta solẽnitas scz
consensus capituli requisita in dicta vnione ⁊ in alienatiõe rei eccle-
siastice non potest tolli per partes. l. ius publicum. ff. de pac. l. nemo
potest. de legatis primo. ergo nõ presumitur. Q2 respõdeo qd bene
verum est ꝙ qñ solennitas presumitur ex eo ꝙ de illa facta est enun
tiatiue mentio in instrumẽto a partibus. ita demum presumitur hu
iusmodi solennitas si erat talis solẽnitas cui posset a partibus renũ
tiari per dictam. l. optimam. secus si non posset a partibus renuntia
ri per no. per gl. ⁊ Bar. in. l. j. C. de fide instrumẽtoruz ⁊ iure haste
fis. li. x. cum alijs supra allegatis sed aliud est quãdo presumptio so-
lennitatis resultat ex alia causa quam ex eo qd fuerit enuntiatiue de
ea facta mentio a partibus prout est casus noster: ita loquitur id qd
habetur in dicto. c. ea noscitur. ⁊ in dicto. c. cuz venissent. ⁊ in dicto. c.
29 bone. cũ simi. ¶ Unde videmus † qd licet litis cõtestatio ⁊ alia acta
iudicij substãtialia non possint tolli consensu partium iuxta not. in
§. de causis. de off. deleg. ⁊ in cle. penul. de verb. signi. ⁊ in aut. offera
tur. C. de litis cõtest. tamẽ si lata est sententia saltem parte citata vel
presente ⁊ non fuerit appellatum infra tempus debituz presumitur
pro sententia qd fuerit solenniter lata quamuis non appareat de li-
tis contestatione ⁊ alijs actibus substantialibus neq̃ de eis facta sit
enuntiatio a partibus vel a iudice seu notario partibus expresse vel
tacite affirmãtibus vt in dicto. c. bone. el. j. de elec. ⁊ ibi hoc tenet In
no. ⁊ Spe. in dicto ti. de senten. §. vt autem versi. ⁊ noto secũdũ. in. §.
si. versi. in summa. ⁊ titu. de instru. edi. §. restat versi. in summa. ⁊ Jo.
cal. in dicto. c. quoniam cõtra falsaz. ⁊ multi alij quos referre nõ ex-
pedit q2 vt dicit Jo. de imo. in dicto. c. cum in iure. ista est communis
opi. a qua in iudicando non est recedendum. ¶ Et istã responsionẽ
etiam ad dictam obiectionẽ dedit Ang. in. d. l. sciendu3. ⁊ ibi expres
sius Joã. de imo. in penul. col. sed in proposito nostro non dicimus
quod resultat presumptio solẽnitatis ex eo qd illa sit enũtiata a par
tibus. sed ex alijs causis supra deductis. igitur recte conclusum esse
videtur dictam vnionem subsistere et consequenter hospitale non
vacare.

¶ Summarium super consilio. ccxx.

1 ☞ Spatio ⁊ prescriptiõe decẽ annorũ inter presentes põt tertius possessor excludere agentem hypothecaria.
2 Quomõ intelligatur aut. malefidei. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. 3.
4 Ubi quis est de ciuitate presumitur ibi stetisse ⁊ fuisse.
5 Qui semel stetit in certo loco presumit̃ in posterũ ibi stetisse ⁊ fuisse.
6 Statutum tanq̃ nutriens peccatum non valet.
7 Statutum potest inducere presumptionem solutionis.
8 Illud qd directe fieri non potest: potest fieri per consequentiam.
9 Ex clausula generali si qua mihi iusta causa ⁊c. potest creditor resti-tui in integrum aduersus prescriptionem.
10 Anteq̃ non est certum creditorem esse soluẽdo nõ potest agi cõtra tertios possessores hypothecaria.

¶ Consilium. ccxx.

¶ Cui incumbat onus probandi qd prescriptio decursa est inter p̃sentes ⁊ an valeat statutum ꝙ si creditor non petierit infra certũ tp̃s debita presumantur esse soluta. ⁊ an tale statutum intelligatur excludere creditorem non solum ab actione personali sed etiam ab hypothecaria: ⁊ quando incipiat currere prescriptio in hypothecaria.



Domini redẽptoris no
stri inuocato suffragio. Põderatis his q̃ in su-
periore facti istructiõe narrant̃ puto breuiter ẽẽ
de iure cõcludẽdũ dictã prescriptionis exceptio
nẽ oppositã per dictũ magistrũ Ludouicũ cam
panã obstare cõtra dictos agentes hypotheca-
ria: siue cõsiderem⁹ ius cõe siue ius municipale. nam de iure cõi spa-
1 tio ⁊ p̃scriptiõe decem annorũ inter presentes põt † tertius possessor
excludere agentem hypothecarie. l. j. C. adver. credi. l. fi. C. de actio. ⁊
ob. sed magister Ludouicus per se ⁊ illos de vecchijs qui fuerunt au-
tores sui possederũt iusto ti. ⁊ bona fide vltra tp̃s decẽ annorũ ergo.
hypothecaria cõuenire non possunt. bona fides enim ex titulo pre-
sumitur. l. pe. C. de euictio. ⁊ no. in. c. si diligẽti cũ si. de prescri. ¶ Nec
obstat qd illi de vecchijs emerint a Nicolao horatio. ⁊ sic a debitore
qui erat malefidei. sciebat enim dictã rez quã alienauit hypothecasse
creditori ergo nõ videtur sufficere prescriptio lõgi temporis per id
2 quod habetur in aut. malefidei. C. de prescrip. xxx. an. q2 † respondeo
qd illa autentica non loquitur nec locum habet quando verus domi
nus rei alienat rem quamuis sit per eum alteri obligata ideo tũc re-
manẽt incorrecta iura antiqua vt ibi no. Jacob. de arena: Cy. Ang.
⁊ Sali. ⁊ Spec. in titu. de prescriptio. versicu. quid si debitor. ⁊ versi.
sed nunquid hodie. ⁊ ibi Joã. and. ⁊ Angel. et Moderni in. l. quare
alias est in. l. furtum. §. fundi. ff. de vsucap. ⁊ Oldra. in consilio deci-
monono incipiente thema tale est quidam paterfamilias: vbi etiam
3 ad hoc inducunt. l. sequitur. §. si rem. ff. de vsur. ¶ Quod autez † iũ-
gi debeãt tempora quibus possederunt illi de vecchijs ⁊ tẽpora qui-
bus possedit magister Ludouicus campana probatur per. l. põpo-
nius. §. cum quis ⁊ fere per totam. l. ff. de acquirenda possessione. qd
autem dicta prescriptio decidenda sit inter presentes. ⁊ sic quod suffi
ciant decem anni ⁊ non sint necessarij viginti anni patet quia si credi
4 tor † est de ciuitate mutine presumitur ibi stetisse ⁊ fuisse nisi ipse pro
bet de absentia. ita notabiliter voluit Bar. i. l. is potest. ff. de acquir.
heredita. post medium in versi. nunc videamus qualiter ista sciẽtia
probabitur ⁊c. dum ad hoc allegat id quod habetur in. c. cum in tua
qui matrimo. accusa. po. ⁊. l. optimam. C. de cõtrahẽ. ⁊ commit. stip.
¶ Preterea dicit Ang. in. l. emptor. C. de prescri. lon. tẽp. dicto cre-
ditori replicanti de absentia incumbit onus illam probandi cum in
ea se fundet. l. cum te. C. de proba. ⁊. l. ei qui. ff. de proba. ⁊ ita dicit vi-
5 disse sepissime seruari. ¶ Insuper presupponitur † fuisse ꝓbatũ ꝙ
per dicta tẽpora creditor stetit in ciuitate mutine ⁊ ille q semel stetit
in certo loco presumit̃ in posterũ ibi stetisse nisi contrariuz probet̃. ita in-
quit Bal. in. l. ex persona. C. de ꝓba. in. vj. col. in versi. sequit̃ de pre-
dicamẽto vbi ⁊c. p. l. si qs ex argẽtarijs. §. pe. ff. de edẽ. ¶ Si etiã cõ-
sideremus statutũ etiã dicẽdum est q2 si statutuz disponat ꝙ credi-
tor qui in petendo cessauit per tantũ tp̃s prout cessauit dictus credi-
tor am-

tor amplius audiri nõ debeat:sed presumat sibi solutũ ꝛ satisfactuz
ergo cũ dictus creditor cessauerit bene per annos vigintiduos.ꝛ sic
vltra tps a statuto prefixuz nõ debet vlterius audiri. ¶ Nec obstat
6 si diceretur† ꝙ dictuz statutũ nõ valet quasi nutriat peccatum iuxta
c.fi.de prescri.cũ ibi no.p doc.ꝛ in regula possessor de reg.iur.in.vj.
ꝛ per Bar.in.l.omnes populi in.ij.q.principali.ff.de iusti.ꝛ iur.qꝛ
rñdeo ꝙ imo sꝫ Bar.in.d.l.omnes populi.dꝫ valere in casu nostro
statutũ.nam Bar.vult ꝙ aut statutũ simpliciter disponit ꝙ si credi
tor per.x.annos debituz nõ petierit cadat a iure suo et non valet.qꝛ
per tale statutuz nõ excluditur cã peccati qua illaqueaꝛ debitor qui
est in mala fide vt in.d.c.fi.aut statutũ nõ simpliciter ita disponit.sed
aliter puta ꝙ si creditor non petierit debitũ infra.x.annos cõtract⁹
presumatur fictitius tunc qꝛ per statutuz excludiꝛ causa peccati va-
lebit statutuz sicut dicit ipse in statuto ꝙ contra ius diuinum dispo
nit ꝙ i testis requiranꝛ.vij.testes ad tollẽdã materiã falsitatis.l.hac
cõsultissima.C.qui testa.face.pos.Et.l.hac cõsultissima.ꝛ.l.iubem⁹.
C.de test.lꝫ iure diuino sit cautũ ꝙ in ore duorum vel triũ stet omne
verbũ.c.cũ esses.de test.c.nouit.de iudi.ergo eadẽ rõne debet valere
statutuz qñ disponit ꝙ si creditor cessauerit per.x.vel per.xv.annos
non petendo debitum ꝙ presumatur sibi solutum ꝛ satisfactum.naz
7 statutuz† potest inducere presumptionẽ solutionis ꝛ satisfactionis.
l.procula.ff.de pba.ꝛ no.in.l.libertis quos.§.j.ff.de alimẽ.ꝛ ciba.le-
ga.ergo nil repugnat ꝙ tale statutũ valeat nec ad hoc cõstat si in cõ
8 trarium† allegaretur id qd habetur in.c.cum quid vna via.de regu.
iur.in.vj.ꝛ in.c.quanto.de priuile.qꝛ respondeo ꝙ imo illud qd dire
cto fieri nõ potest permittitur fieri per consequentiam quãdo venit
in cõsequẽtiã actus permissi vt in.l.j.in prin.ꝛ ibi no.Dy.ꝛ Bar.ff.
de auc.tuto.sed in proposito nostro eoipso ꝙ statutum presumit de-
bitum esse solutum vel satisfactu, prout presumere potest vt dixi ve-
nit in consequẽtiam necessariam qd actor vlterius non audiatur:qꝛ
solutione eius qd debetur omnis tollitur obligatio.insti.qb⁹ mod.
tollitur ob.in prin.secus quando illud quod fieret per indirectũ seu
per consequentiam veniret in cõsequẽtiam actus prohibiti:qꝛ tunc
id quod directo fieri nõ potest:nõ põt etiã per idirectũ fieri.l.si spõ-
sus.§.j.ff.de dona.inter virũ ꝛ vxorẽ.ꝛ.l.athletas.§.siue autem.ff.de
his qui no.infa.ꝛ traditur per Bar.in dicta.l.j.de auto.tuto.ꝛ Cy in
l.ij.C.de iudi. ¶ Secundo respondeo qd quo ad dictum Ludouicũ
campanã ꝛ dictos de vechijs qui fuerũt in bona fide nulla subest ra
tio propter quam dictum statutum non debeat valere qꝛ posito qd
nonnulli teneant quod dictum statutum non valeat quo ad eum qui
est in mala fide tamen quo ad euz qui esset in bona fide cõmuniter te
netur qd valeat vt per Anto.de but.ꝛ alios post euz in dicto.c.fi.de
prescrip.per Jo.de imo.in.l.sequitur.§.si viã.ff.de vsucap.ꝛ Ang.
in.l.iustitia.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ Pe.de ancha.in repetitiõe.c.canonũ
statuta.de consti.in.xviij.charta in versi.itez si statuto cauetur quod
post decem annos ꝛc.ꝛ Pau.de cast.in.l.si pene causa.ff.de cõditio
ne indeb.ꝛ in consilio.cclxxxv.incipiente in christi nomine visis his
ꝛc.ꝛ hoc in casu nostro procedit quia dictum statutum non soluz in-
telligitur excludere creditorẽ ab actione personali:sed etiã ab hypo
thecaria cum indistincte loquatur prout etiam cõcludit Albericus
de rosate in prima parte statutorum.q.cxij.incipiente statuto pga-
mi cauetur quod si creditor ꝛc.ꝛ ibi refert ita tenuisse vbertuz de bo
bio qd sine dubio fuit de mente nostri statuti dum dixit qd presuma
tur solutum ꝛ satisfactum creditori.nam hypothecaria tollitur solu
tione vel satisfactione facta creditori.l.grege.§.etiam.ff.de pignor.l.
9 debitor in prin.ff ad trebel. ¶ Nec predictis† obstat si dicatur qd di
ctus creditor debet restitui in integrum aduersus cursum dicte pre-
scriptionis ex allegata ignorãtia ex clausula generali si qua mihi iu
sta causa:iuxta no.per glo.ꝛ Bar.in.l.j.§.si quis autẽ propter.ff.de
itinere actuq priua.ꝛ per gl.in.l.j.C.de pat.pote.ꝛ Spe.in ti.de pre-
scrip.ver.sed pone colonus cum si.qꝛ respõdetur qd prout ex thema
te colligitur probatum est ꝙ creditor sciebat dictã rez hypothecatã
possideri per dictos tertios possessores cũ ergo cessat hoc fundamẽ
tuz.ꝛ sic nõ est opus insistere an verior sit opi.aliorũ qui tenuerũt di
ctam restitutionẽ nõ esse cõcedẽdã ignoranti vt tenuit Bal.in.l.j.in
xiiij.oppo.C.qui admitti.ꝛ cõsuluit Pe.de ancha.in cõsilio.clxij.
qd incipit principaliter cõtra istos legatarios ꝛc.ꝛ Rapha.in.l.cuz
fili⁹.§.in hac.ff.de ver.ob.per.l.cũ antiquioribus.C.de iure deliber.
ꝛ per.l.fi.C.de pscrip.lon.temp. ¶ Allegaꝛ etiã qd ille qui restitutio
nez petijt carebat mãdato legitimo.sed qꝛ mãdatũ non est mihi ex-
hibitum ꝛ est quid facti super hoc nõ scribo. ¶ Non obstat etiam si
10 diceretꝛ† ꝙ dicta prescriptio nõ incipit currere nisi cũ certum est de-
bitorem principalẽ nõ esse soluendo qꝛ anteꝗ desinat esse soluendo
nõ potest agi cõtra tertios possessores hypothecaria vt in autẽ.hoc
si debitor.C.de pigno.ꝛ non valẽti agere nõ currit prescrip.l.j.in fi.
C.de annali excep.l.j.C.de bo.mater. ¶ Qꝛ respondeo ꝙ imo etiaz
anteꝗ certum sit debitorem nõ esse soluendo ꝛ etiã anteꝗ veritate in-
specta desijsset esse soluẽdo debet currere prescriptio qꝛ etiam nulla
facta excussione cõtra principalem debitorẽ cõpetebat actio hypo-
thecaria cõtra tertiũ possessorem est bene verũ qd tertius possessor
potuisset opponere ante litem cõtestatam exceptionem ordinis seu
excussionis nõ facte ita no.per Bar.in.l.ij.C.communi diui.per ibi
no.per gl.ꝛ in dicta auc.hoc si debitor in fi.ꝛ Cy.ꝛ Bal.i.l.exceptio
nem.C.de proba.cum simi.ꝛ sic attẽto qd poterat intẽtari actio ꝛ in
iudiciũ deduci nihil repugnat quin illi facultati agẽdi potuerit cur
rere prescriptio quãto forti⁹ si erat nõ soluẽdo debitor.licet hoc cer
tum nõ esset qꝛ fuit in culpa creditor si non egit ꝛ excussionẽ non fe-
cit contra principalem.c.qꝛ diuersitatem.cum gl.in verbo suspensio
nis.de concess.prebẽ.c.si autem.de rescriptis.cum simili.Et ita cõclu
do in fauorem rei conuenti hypothecaria per superius dicta.

¶ Summarium super consilio.ccxxj.

1 Appellatione sororis non venit soror patruelis.
2 De statuto quod mater non possit succedere filio ab intestato nisi in
octaua parte.3.
4 Appellatione parentum qui comprehendantur.
5 Nullus curator a.l.datur nisi curator qui datur furioso.
6 Judex dicitur dare curatorem maiorem.xxv.annis.9.
7 Ex identitate rationis extenditur de tutrice ad curatricem.
8 Curator quando datur sine inquisitione tenetur satisdare.10.

¶ Consilium.ccxxj.

¶ An appellatiõe fratris in statutis veniat frater patruelis ꝛ si sta
tutũ dicit ꝙ mater ab intestato in quarta pte:ꝛ agnati vsꝗ ad quar
tum gradum in residuo.pone quod non extant dicti agnati.an ma-
ter succedat in totum.ꝛ sic tractatur de dando curatore bonis absen
tis debeat dari ille qui est proximior in successione vel quis ꝛ an pos
sit mater dari curatrix bonorum absentis ꝛ quid de minore.xxv.an
nis an possit dari curator predictus.


Edẽptoris nostri intuito
cato suffragio. Ponderatis verbis statutor de
qb⁹ supra:ꝛ his que narrantur in themate puto
breuiter verũ esse de iure successionẽ ꝛ hẽditatez
dicti Andree ptinere nõ ad marianã ei⁹ sororez
patruelẽ sꝫ ad Antoniã dicti Andree mrẽz spe
ctare de iure.Nã de iure cõi cõstat mrẽm in totũ succedere filio dece
dẽti sine liberis ꝛ sine fratrib⁹ ꝛ sororib⁹ ex eisdẽ patre ꝛ matre con-
iunctis dicto decedenti vt in auc.defuncto.ꝛ in corpore vnde sumiꝛ.
C.ad tertul. ¶ Nec obstãt statuta suprascripta qꝛ in eis nõ compre-
henditur iste casus adeo qd per existentiã mariane excludatur dicta
mater vnde remanemus in dispositiõe iuris communis.l.si vero.§.
de viro.ff.so.ma.l.commodissime.ff.de liber.ꝛ posthu.Nõ enim ob-
stat statutũ sub rubrica inquantũ succedant ascendẽtes ex linea ma-
terna:per qd statutum mater videꝛ vocari solum in quarta parte le
gitime successionis ab intestato.ꝛ reliqua bona debẽt forma statuti
predicti pertinere ad parẽtes masculos ex parte patris vl' aui pater
ni vsꝗ ad quartum gradũ scḋz ordinẽ prioritatis gradus.ꝛ hoc qñ
nõ extat frater vel soror siue filius vel filia fratris vel sororis ipsius
defuncte psone ex eodẽ patre vbi autẽ extaret frater vel soror siue fi-
lius vel filia fratris vel sororis tũc mater in nullo succedat scḋm dis
positionem dicti statuti qꝛ respõdeo nos nõ esse in casu dicti statuti
qꝛ Andreas decessit nõ superstite frẽ vel sorore siue filio vel filia fra
1 tris vl' sororis ipsi⁹ defuncti ex eodẽ patre ꝛ lꝫ† extaret soror patrue
lis scꝫ mariana tñ non venit ipsa appellatione sororis ex eodẽ patre
l.iurisconsultus.§.ij.gradu.ff.de gradi.ꝛ insti.eo.ti.§.ij.ꝛ.§.iiij.gra-
du cum seq.ꝛ no.Bar.in.l.lucius.§.quesitum.ff.de leg.ij.vbi p pdi-
cta iura dixit ꝙ etiã si simpliciter fieret mẽtio de fratre vl' sorore nõ
cõprehẽdereꝛ frater vel soror patruelis ꝛ Bal.in.c.j.de feudo mar-
chie.vbi refert se ita cõsuluisse in terminis statuti disponẽtis ꝙ fra
ter excludat sororẽ.ꝛ idẽ Bal.in.l.vxor.in pn.C.qui accusare nõ po.
vbi hoc probat per plures rões ꝛ Bal.i.l.iubem⁹.§.fi.C.ad treb.
ꝛ Pe.de ancha.in repetitione.c.canonuz statuta.de consti.post me
diuz in ver.dicto de filijs ꝛ nepotibus ꝛc.ꝛ no.gl.quã ibi ad hoc põ-
derat Ang.in verbo proprij in.l.j.ff.de inoff.testa.ꝛ Ang.i auc.ma
tri ꝛ auie.C.qñ mulier tute.off.fun.põt.in.iij.col.ꝛ Joã.de imo.in.l.
si dotali.ff.so.ma.Bene facit qd no.Bal.ꝛ Sal.in.l.j.post Jac.bu.
C.de successo.edic.ꝛ Bal.in.l.illaz circa prin.per illũ tex.C.de colla.
cum simi.quãto magis in casu nostro in quo statutum facit mentio-
nem de sorore ex eodem patre. ¶ Nec etiam potest dici quantuz ad
hoc statutum voluisse conseruare agnationem:attẽto ꝙ illa nõ con-
seruatur per sorores ꝛ descendentes earũ.l.pronuntiatio.ff.de verb.
signi.insti.de legiti.agna succe.in prin.nec etiã extare presupponitur
aliquos parẽtes masculos dicti Andree ex parte patris vel aui pa-
terni vsꝗ ad quartũ gradũ ad quos habeant deuenire relique tres
partes ex quatuor bonorum Andree.ꝛ sic cuz nõ extent illi quibus
fauere voluerunt statuẽtes totũ dꝫ ad matrẽ puenire.l.si post mortẽ
§.liberi.ff.de bo.pd.cõtratab.l.si duob⁹.§.si titio.ff.de leg.j.no.i spe
2 cie† Bal.in.l.j.in vlti.col.C.de sec.nup.vbi querit quid si statuto ciui
tatis tuderti caueꝛ ꝙ mater nõ possit ab itestato succedere filio nisi i
octaua parte extãtibus agnatis.pone qd agnati nõ extãt vel extant
ꝛ repudiant an accrescet matri arguit ad partes ꝛ finaliter cõcludit

qd si sumus in statuto facto fauore alterius. ⁊ sic excludēte matrē p
pter fauorē alicuius ⁊ tūc accrescat portio vacans ar. dicti. §. liberi.
Aut statutū est odiosuz vt qr phibet aliquē succedere propter odiū
ipsius prohibiti nō propter fauorē tertij. ⁊ tūc si statutum vltra pro
cedit prouidēdo statur dispositioni statuti alias aūt dicit qd questio
esset dubia propter opiniones que ponunt per gl. ⁊ doc. in dicta. l. j.
C. de secun. nup. ⁊ dicit ibi Bal. in fi. qd vbi statutū phiberet aliquā
personam succedere propter delictū vel malos mores. ⁊ tūc videret
odiosum ⁊ principaliter factū in odiū. aut cōcernit fauorem vel pre
rogatiuam alterius puta agnationis. ⁊ tūc videtur dispositio fauo
rabilis per no. per doc. in. l. si publico. C. ad. l. iul. de adulte. ⁊ sic cū in
casu nostro statutum nō cōcernat delictuz vel malos mores matris
sed fauorē masculorū. ⁊ sic agnationis habet locū incremētū in per
sona matris. facit. l. qui exceptionē. in prin. ff. de condi. inde. ¶ For
3 tius† voluit Ludo. roma. in. l. vnica in. ij. q. C. quando nō petē. par.
qd etiam qñ statutum esset principaliter factū in odiū persone pro
hibite succedere: tñ non extantibus agnatis non habeat locū prohi
bitio dicti statuti quasi sit casus omissus a statuto per. l. ij. §. sz si sint
sui cū ibi no. per Bar. ff. ad tertul. ⁊ in. l. j. §. filium. ff. de bo. po. ɔtra
tab. l. si necem. §. si deportat⁹. ff. de bonis liber. ¶ Nec etiā dicte ma
tri obstat statutum sub robrica de successiōibus collateralium vsqꝫ
ad quartum gradum quia respondeo qd imo illud statutū facit pro
matre qr disponit qd si quis decesserit sine liberis ⁊ descendentibus
ab intestato proximior parēs ipsius defuncti vsqꝫ ad quartū gradū
succedat siue sint masculi siue femine ⁊ ɔstat qd mater est in pmo gra
du parētū dicta. l. iuriscōsultus. §. transeamus. Est verū qd statutuz
4 ibi vt† pz ex rub. accipit verbū parētes put vulgares accipiūt quo
modocūqꝫ sint cōiuncti. ⁊ sic cōprehēdit alios etiā quā ascendentes
prout accipitur. ij. q. v. cōsanguinei. ⁊ ibi Archi. ⁊ etiā sonāt ita ver
ba statuti in verbo vulgariter intellectū ⁊ nō est inconueniens ꝙ ni
grum statuti sit plenius quā rubrum ⁊ non restringitur per rubrum
vt no. glo. in aut. de incestis nup. in prin. ¶ Preterea dicto statuto
dr saluis capitulis precedētibus ⁊ in alio superi⁹ relato statuto sub
rub. inquantum succedant ascendētes ex linea materna est speciali
ter puisum ꝙ mater succedat in quarta pte extātibus parētib⁹ ma
sculis ex parte patris vel aui paterni ⁊ cōsequenter eis nō extātibus
totū remanet apud matrē supra fuit ostensuz ⁊ facit. l. sed ⁊ posterio
res. ff. de leg. c. cū expediat. de elec. lib. vj. ⁊ qd no. Bar. i. l. omnes po
puli in fine. ij. q. principalis. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in. l. j. §. ⁊ parui. ff. ꝙ
vi aut clam. cū si. ¶ Nihil etiam obstat additio ad dictum statutum
que incipit. Itē ordinauerūt ⁊c. nec alia additio q̄ incipit. Itē cū sta
tutū qd est ⁊c. qr dicte additiones non cōcernūt casuz nostrū. ⁊ poti⁹
tendūt ad excludēdū dictā marianā qꝫ ad includēdū. vt euidētissime
pz ex eorū statutorū inspectione. ⁊ p hec est rñsuz ad primū dubiū.
5 ¶ Super scdo dubio† quo querit an posito qd non constet de mor
te dicti Andree ⁊ tractet de dādo curatore bonis ipsi⁹ absentis qs
erit dādus curator dico ꝙ nullus curator est legitimus seu null⁹ cu
rator a lege dat nisi curator qui dat furioso vel pdigo. nā primior
agnatus est legitimus curator inst. de cura. §. furiosi. ⁊ ibi gl. dicit ꝙ
alij curatores sunt datiui nō legitimi ita etiā no. gl. in. l. de creationi
bus. C. de episco. audi. ⁊ Ioan. an. in addi. Spe. in ti. de curator. in. §.
dantur. in prin. vnde in ti. ff. de legitimis tutoribus. non fuit additū
⁊ curatoribus ⁊ ita etiā in rubrica. C. de legiti. tuto. pēdet ergo ab ar
bitrio iudicis dare etiā ex officio suo curatorē bōis absentis. vt not.
gl. ⁊ Bar. in. l. ij. circa prin. ff. de curato. bo. dan. facit tex. i aut. si om
nes. ⁊ qd ibi Bar. i tertio notabili. C. si vt se ab heredi. absti. ⁊ no. ex
als. 193. presse Ang. in cōsilio. cxiij. incipiente mortuo debitore ⁊c. nō solum
ad petitionem cuiuslibet coniuncti ipsius absentis vt inquit Bal. in
l. cognatos. C. de capti. per illum tex. cū gl. facit qd no. per gl. ⁊ doc.
in. l. ab hostib⁹. in prin. ff. quibus ex ca. ma. ⁊ in. c. ceterū. de iura. cal.
⁊ in. l. j. versi. sed in bonis cū gl. ff. de mune. ⁊ ho. et. l. idem priuilegiū
cū ibi no. ff. de priuileg. cre. ⁊ per Dy. Cy. ⁊ Bal. i. l. muto. §. si. ff. de
tutelis. ⁊ qd cōstituēdus sit ille qui videbitur iudicātis arbitrio. pro
batur in. l. j. §. eligitur cū glo. in verbo vir bonus. ff. de ventre in pos.
mittē. ⁊. l. scire oportet. §. si. ff. de tuto. ⁊ curat. dat. ab his. ¶ Et ad
6 uertere† debet iudex vt det in curatorē talez personam que sit maior
xxv. annis. vt no. gl. in. l. ij. in verbo curatorem. ff. de curato. bo. dan.
ar. l. si. C. de legit. tutela. ⁊ expressius probatur in. l. cuius bonis. ff. de
curat. furio. vbi etiam probatur non esse constituendam mulierē cu
7 ratricem bonoruz qd puto verū† nisi esset mater per id quod habet
in aut. matri ⁊ auie. C. quando mulier tutele off. fungi pōt. cū glos. in
verbo tutelam. que est cōiter approbata ⁊ que extendit ex identitate
rationis dispositionem illius autentice loquentis in tutrice ad cura
8 tricē ⁊ facit regula cui licet, de reg. iu. lib. vj. ¶ Et satisdare† teneb i
tur talis curator dicta. l. cognatos cum ibi no. C. de capti. saltē quā
do sine inquisitione daretur curator. l. bonoruz. ff. de curato. fur. not.
Spe. in ti. de curatore. §. cum aūt. versi. opponitur autem cōtra cura
torem ⁊c. iuncta dicta. l. scire oportet. §. si. cum ibi. no. per doc. nā po
test esse ꝙ aliquis sit curator cōstitutus qr visum sit iudici eū esse ido
neum ⁊ tamen nō sit datus ex inquisitione solenniter facta circa mo
res ⁊ facultates curatoris vt declarat Bal. in. l. omnē. C. ad tertul. in
versi. quero an datiu⁹ ⁊c. ⁊ ptz ex notatis per Bart. in. d. l. scire. §. si.
9 ¶ Satis ēt putarē† qd vbi extarēt creditores dicti absentis de quo
rum preiudicio ageret esse curatorem constituendū ex consensu ma
ioris partis eorū. d. l. ij. in prin. ff. de cura. bo. dan. ⁊. l. si. in prin. ff. de
bonis auto. iud. pos. ⁊ vbi maior pars creditorū nō cōueniret i viro
deberet constitui curator arbitrio iudicis dicta. l. j. §. eligitur. cuz ibi
notatis per Dy. Ray. ⁊ Nico. de neap. super tex. i verbo moueatur.
10 ¶ Nō omitto etiam qd vbi† dicta dña Antonia mater haberet pe
nes se bona dicti eius filij viuentis non posset alius cōiūctus nedum
remotior, sed etiā par in gradu petere dicta bona aut ea auocare de
manibus matris quamuis coniunctus possit agere pro coniuncto
absqꝫ mandato vt in vulgatis iuribus. ita decidit Cy. in. l. exigēdi in
v. q. C. de procura. ⁊ idē ibi tenet Ray. ⁊ Sali. hoc etiā vult Bal. i. l.
sed ⁊ hec in princi. ff. de procura. per rationes ibi allegatas per eos.

¶ Summarium super consilio. ccxxij.

1 ☞ Magis menti qꝫ verbis standum est.
2 In contractibus bona intelliguntur deducto ere alieno.
3 Appellatione hereditatis veniunt actiones actiue ⁊ passiue.
4 De figulo ⁊ artifice promittente per stipulationem omnia sua vasa.
5 Si quis possidet castrum ⁊ aliquas res particulares suas in territo
rio castri ⁊ vendit castrum cum pertinentijs non videt vēdere illas
res particulares.

¶ Consilium. ccxxij.



Domini redēptoris no
stri inuocato suffragio. Pōderatis his q̄ narrā
tur in themate necnō his q̄ subtiliter et elegāter
tacta sunt p celeberrimos dños supra cōsulētes
⁊ precipue p excellētissimū dñm primo cōsulētē
dñm Frācisciū de acoltis de aretio nō puto infi
ciari posse quin verba dicti Ictus satis pregnātia fuerint ⁊ pbabilē
dubitationē faciāt an cōprehēdāt ꝙ p dñaz ɔtessaz nō possit agi ad
dotē maternā cōsequēdā ex bonis ⁊ hereditate dicti quondā Tho
1 masij tñ ad huiusmodi dubitationes tollēdas† qr semp magis mēti
qꝫ verbis adherēdū est. l. ij. C. de lib. preter. l. si in vēditiōe cū glo. in
verbo verit⁹. ff. cōia predi. l. ita stipulatus i verbo ex sñia cū gl. ff. de
verb. ob. ⁊ verbo fertur ꝙ tāti valebat ac valet hereditas dicti Tho
masij ꝙ etiā vltra mille florenos designatos p dote dñe Cōtesse po
test nedū satisfieri dicte dñe Antonie p suis iustis creditis de qbus
in dicto instrumēto sit mentio sed etiā potest satisfieri dicte domine
Cōtesse quatenus ei debebatur pro dote materna que fuit floreno
rum sexcētū vel circiter vnde ex qualitate et quātitate bonorū ipsius
hereditatis que in effectu trāsferebat in dictā dñam Antoniā ⁊ eius
qd pro ea hereditatis translatione soluendū ⁊ prestandū erat dicte
dñe Contesse cui vltra mille florenos pro dote non erat dandum ex
forma dicti instrumenti pōt ⁊ debet coniecturari ⁊ cōprehēdi qd nō
debeat comprehendi in dicta renunciatione ⁊ cōtractu ꝙ ipsa domi
na Contessa non possit petere dotē matris attēto ꝙ aliter plurimū
iactaretur de eo qd pertinebat ad dictam dominam Contessam ad
quam etiam spectabat hereditas dicti Thomasij sui patris ⁊ pluri
mum locupletaretur dicta domina Antonia cū iactura domine Cō
tesse ⁊ qd ex huiusmodi coniectura ita in proposito concludi debeat
adduco specifice id qd notabiliter voluit Bald. in. l. liberti libertęqꝫ
C. de oper. lib. i. xij. ⁊. xiij. colum. maxime in versicu. quid ergo si filia
cedit ⁊c. vbi querit an si filia cedit omnia iura que habet sup heredi
tate vel bonis patris an videatur cedere iura dotis materne ⁊ dicit
videri qd sic. si dixit super hereditate secus si dixit super bonis p ea
que notat Barto. in. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de op. liber. tamē
dicit Bald. quod hoc secundo casu quando dixit super bonis si nul
lum aliud ius habebat super bonis illud videtur cedere ne inutilis
reddatur cessio argu. l. fundus qui locatus. ff. de fun. instructo. secus
si habebat aliquod aliud ius per id quod habetur in. l. mulier bona
ff. de iur. dot. in princip. ⁊. l. subsignatum. §. bona. ff. de verborum si
gnificatio. tamen subdit se superius dicta limitare nisi qualitas pre
tij dati pro cessione aliud suaderet per id quod not. in. l. j. §. i. ff. de su
persi. ⁊ hec limitatio in sui ratione cōuenit pariter vtriqꝫ casui. i. siue
cessio sit facta de iuribus que habebat super hereditate siue de iuri
2 bus que habebat super bonis quia sicut† de propria significatiōe re
gulariter in cōtractibus bona intelliguntur deducto ere alieno. d. §.
bona. ⁊ dicta. l. mulier bona. ⁊ no. p Bar. in. l. bona in prin. ff. de bo.
3 po. ti. generali cum simi. ita† appellatione hereditatis veniūt actio
nes actiue ⁊ passiue. ⁊ sic onera. l. si quis seruum. §. si. cum. l. seq. ff. de
lega. ij. l. ij. C. de heredi. vel. act. vēdi. l. nihil aliud. ff. de verbo. signifi.
sicut ergo rōne qualitatis seu quātitatis pretij cedo iura q̄ habeo in
bonis vel sup bōis pōt venire dos materna. ⁊ sic es alienū qd alias
nō veniret ispecta ppria significatione verborū ita etiā si cedo iura
que habeo in hereditate vel sup hereditate debet posse inspecta qua
litate ⁊ quātitate pretij non venire dos materna que alias inspecta
propria significatiōe verborū veniret. qr vtroqꝫ casu eadē est ratio.

Confirmari

4 ¶ Cōfirmari potest per †id qđ notabiliter voluit Ang.⁊ alij post
eum in.l.quicquid astringende.ff.de verbo.oblig.vbi dixit ꝙ si figu-
lus seu artifex qui habebat varia vasa diuersorū generuȝ ꝓmisit ꝑ
stipulationem omnia sua vasa nedum debebuntur omnia vasa sua
terrea ⁊ vitrea sed etiaȝ lignea argentea ⁊ aurea si qua habet per ibi
no.per glo.in verbo promissore.tamē subdit ꝙ hoc fallit nisi subsit
aliqua causa propter quam aliud debeat presumi puta si omnia sua
vasa vendidit figulus pro.x.quia non intelligitur de vasis argēteis
que valebant multo plus:per id quod no.in.l.semꝑ in stipulationi-
bus.ff.de reg.iur.⁊ per notata in dicta.l.j.§.j.ff.de superficie.⁊ argu.
5 l.si vno in principi.ff.loca. ¶ Et similiter †dicit Joā.de imo.in.l.iij.
in fine principij.ff.de acqui.pos.qđ si quis possidet castruȝ:⁊ aliquas
res particulares suas in territorio castri:⁊ vendat castrum cuȝ per-
tinentijs non videbitur vendere illas res particulares.Sed solū vi-
detur intellexisse de iurisdictiōe territorij:vt sic illa oratio vniformi-
ter intelligatur ar.l.iā hoc iur.ff.de vulg.⁊ pup.⁊.l.quāuis.§.de im-
pub.⁊ alijs substi.nisi aliud de mente constaret ex verisimilib⁹ con-
iecturis vt q₂ venditum esset castrum ⁊ verisimiliter non fuisset datū
pretium qđ fuit datuȝ nisi fuissent ille res incluse per notata in dicta
l.semper in stipulationibus.in eo autē dubio in quo queritur an ob-
stet confusio actionum satis opportune dictū videtur per dominos
consulentes ⁊ cum eis transeo.Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxiij.

1 ☞ Per appellationem suspenditur virtus sententie.2.
3 Ille qui non potest agere non potuit curare tempus petendi restitu
tionem in integrum.
4 Qui facere potest vt agere posset ⁊ non fecit dicitur posse agere.6.
5 Pro intelligentia.l.intra vtile.ff.de minoribus.

¶ Consilium.ccxxiij.

¶ Circa intellectuȝ.l.intra vtile.de minori.⁊.l.fi.C.de tēporibus in
integrum resti.pet.⁊.l.petende.eo.ti.



Egregie ⁊ elegāter alle-
gatū ⁊ conclusuȝ est per eximiū dominū supra cō
sulentē ⁊ ego in eadem existens sententia breuissi-
1 ma quedā subiungam. ¶ Constat enim fundatā
esse intentionem dicti†titij qui ad excludēdā peti-
tionē restitutiōis in integrū quā petere ⁊ cōsequi
vellet semproni⁹ ex capite lesiōis ⁊ minoris etatis.allegat decursuȝ
esse a tēpore perfecte etatis.xxv.annorū sempronij quadriēniū cōti-
nuum prefixum a lege minoribus lesis ad petendum ⁊ obtinenduȝ
restitutionem in integruȝ.l.fi.C.de temporibus in integrū resti.pet.
⁊.c.j.de in integ.resti.lib.vj.etiam si incidenter per viam exceptiōis
vel replicationis deducatur restitutio in integrū.l.naȝ ⁊ postea.§.si
minor.ff.de iureiur.⁊ ibi declarat Bar.reprobata glos.ibi ⁊ si sem-
proni⁹ respōdeat ꝙ sibi non debuit currere tp̄s quadriennij ꝓpter
querelam vel appellationem interpositam per titiū a sn̄ia qua pro-
nuntiatum fuit exceptionē restitutionis in integrum impedire execu
tionem sn̄ie petitam per titium ⁊ dictā sn̄iam executioni nō esse mā-
dādam donec cognitum fuit an dictus sempronius fuerit lesus ⁊ di
ctum semproniū posse petere restitutionem in integrū prout latius
in dicta sn̄ia continetur.nā pendente dicta querela vel appellatione
nō potuit dictus sempronius procedere ad iudiciū restitutionis in
2 integrū intētandum.q₂†per appellationē fuit suspensa virtus sn̄ie.l.
precipimus circa mediū.C.de ap.l.si cā cognita.C.de trāsac.c.veniē
tes.de iureiur.c.cū inter.de re iudi.⁊ pendēte lite ⁊ querela seu appel
latione nō potuit aliquid innouare sempronius.l.j.ff.nil nouari ap.
3 pen.c.bone.de ap.⁊ ꝑ cōsequēs†cū nō potuerit agere idest petere re-
stitutionem in integrum non debuit sibi currere tp̄s petendi restitu
tionē in integrū.q₂ tp̄s nō currit nō valēti agere.l.j.in fi.C.de annali
excep.l.j.C.de bonis mater.l.fi.§.donec.C.de iure delib.⁊ pro hoc in
spē videꝛ tex.in.l.intra vtile.ff.de minor.vbi si tp̄e quo petebaꝛ resti
tutio in integ.iudex aditus pronūtiauit petentē restitutionē esse mi-
norem.xxv.an.a qua sn̄ia appellauit aduersarius ⁊ postea fuit pro-
nunciatū iniustam esse appellationē dubitatur an si interim pendē-
te dicta appellatione trāsiuisset annus vtilis ꝓut oliȝ erat vel hodie
quadriēniū prefixum ad incboandam ⁊ finiendam causam restitu-
tutionis in integ.possit hoc non obstante iudex terminare cāȝ restō-
nis in integ.ante incboatā ⁊ dicitꝛ qđ sic.q₂ nō dȝ imputari minori si
facto aduersarij frustratorie appellātis cā restōnis in integ.nō fuit
infra tp̄s terminata.bene facit etiā tex.i.l.petēde.C.de tēpo.in iteg.
resti.pe.vbi si facto rei dilationem querentis trāsiuerit dictū tēpus
quadriennij anteꝙ̄ causa restitutionis fuerit terminata attamē hoc
non nocet actori in integ.restōnē petenti.faciunt no.per Cy.⁊ Bal.
in.l.j.versus finē.C.q accu.non po. ¶ Replicare pōt ad hec titi⁹ qđ
imo sempronius potuit anteꝙ̄ trāsiret quadrienniū a die quo perfe
cit legitimā etatē petere restōnē in integ.⁊ cāȝ ipsius restōnis agere
⁊ perficere.⁊ sic nō pōt hic habere locū illud qđ dꝛ qđ nō valēti age
re nō currit tp̄s.hoc enim ostēdo q₂ statuto vel reformatiōe cauetur
qđ querelās ab aliqua sn̄ia teneatur petitioneȝ suā producere infra
tres dies iuridicos cōputādos a die productiōis querele ⁊ hoc si pe
titū fuerit alias ipsa q̄rela deserta sit ⁊ esse intelligaꝛ si iudici videbi
tur.qđ iudex cui cōmissa fuerit dicta cā q̄rele teneaꝛ dictā causaȝ ter
minare īfra certos mēses alias deserta sit ⁊ dicti mēses incipiūt cur
rere a die rn̄sionis facte petitioni dicti querelātis vel a die lapsi ter-
mini dati ad rn̄dendum.apparet ergo ꝙ erat in potestate dicti sem-
pronij petere ꝙ statuereꝛ dicto querelāti terminus trium dieruȝ ad
producēdā suā petitionē ⁊ illi petitioni rn̄dere quo facto incōtinēti
incipiebat currere tp̄s finiēde querele adeo ꝙ post finitā vel desertā
causam querele habuisset longū spatiuȝ ita qđ infra quadriennium
4 potuisset causaȝ restōnis agere qui†ergo facere potuit vt agere pos
set ⁊ nō fecit dicitꝛ potuisse agere vt.l.qui pōt facere.ff.de reg.iur.cū
concordātijs de quibus ibi in glo.⁊ bonus tex.cū glo.in verbo tem-
pus suspēsionis in.c.q₂ diuersitatē.de concessio.prebē.facit.l.iure ci
uili.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊.l.in executiōe.§.fi.ff.de verbo.obli.⁊ id qđ
habetur in.l.nō enim.ff.quibus ex cau.ma.⁊ per hoc apparet respō
sum ad.l.intra vtile.ff.de minor.q₂ ibi non apparet qđ pēdente ap-
pellatione aliqua negligentia vel culpa imputari potuerit ei q cām
in integrū restōnis incboauerat:imo tex.ibi expresse dicit qđ cū nō
steterit ꝑ petētē in integrū restōneȝ quominus cā restōnis fuerit ter
minata infra sua tēpora ideo sibi nō preiudicat cursus tēporis.⁊ sic
a contrario sensu innuit qđ si per eū stetisset sibi preiudicasset.vn̄ cū
argu.a cōtrario sensu sine dubio regulariter ꝓcedat.l.j.§.huius rei
ff.de offi.eius cui mandata est iurisdi.c.cū apostolica.de his que fiūt
a p̄lato.iō vꝛ qđ in dicta.l.intra vtile.sit tex.pro ista decisione iuncta
dispositiōe dicte reformationis per quā apparet ꝙ ꝑ dictū sempro
nium stetit quominus potuerit incboare ⁊ perficere cāȝ restōnis in
5 fra quadriennū. ¶ Quinimo†glo.⁊ Bar.in.l.fi.C.de tēporibus in
integrū resti.pe.⁊ glo.in dicta.l.intra vtile ⁊ Ang.in dicta.l.petēde
in fi.dicunt ꝙ iō in casu dicte.l.intra vtile petenti restōnem non ob-
stat lapsus illius tēporis in quo durauit causa appellatiōis introdu
cte ab aduersario appellāte q₂ ille dolo seu malitia appellauit ⁊ ista
potest esse alia rn̄sio ad dictā.l.intra vtile.tn̄ in hac scd̄a rn̄sione nō
persisto:q₂ vt inquit Bal.in dicta.l.intra vtile.in aliquibus lecturis
nō est verū qđ in casu dicte.l.intra vtile illud procedat propter dolū
appellantis sed ꝓpter naturā appellationis.vnde idē esset si appel
lans appellasset bona fide ⁊ succubuisset prout ibi succubuit q₂ fru-
stratoria appellatio non dȝ obesse aduersario petēti restitutionē in
integrum.allegat in ar.l.tutor.ff.de vsur.⁊.l.negotiorū.ff.de re iud.
⁊ ita etiaȝ est de mente Cy.in dicta.l.fi. ¶ Bene fateor ꝙ ex istis pȝ
etiam alia responsio ad dictā.l.intra vtile.scȝ qđ ibi frustratorie fuit
appellatum vt ibi apparet in tex.⁊ no.Cy.in dicta.l.fi.⁊ Bal.i dicta
l.intra vtile.sed in casu nostro non pōt dici qđ fuerit frustratorie nec
temere appellatum per dictum titium q₂ dicta sententia iustā dedit
6 titio causam querele.nam presupponitur†qđ ante petitā executionē
nulla vnꝙ̄ fuerat petita restitutio in integrum.⁊ sic non poterat dici
qđ pendentia restitutionis in integrum intētate per viam principa-
lis petitionis suspenderet ⁊ impediret executionem sentētie iuxta.l.
j.C.de in integrū restitutione postu.ne quid noui fiat.⁊.l.defendente
ff.de auto.tu.⁊.l.si pretor.§.marcell⁹.ff.de iudi.q₂ ita demū per peti
tionem restitutionis in integrum principaliter petitā impediꝛ exe-
cutio sententie quando ante petitionem executionis sententie iā erat
introducta petitio restitutionis in integrum vt inquit Bal.in.l.fi.in
ij.colum.C.si ex fal.instru.sed in casu nostro nunꝙ̄ fuit ante petitam
executionem nec post introducta petitio restitutionis in integrum
per viam principalis petitionis ergo ex illo capite non debebat di-
ctus iudex pronunciare vt fecit. ¶ Et licet incidenter per viaȝ exce
ptionis fuerit deducta restitutio in integrum iuxta dictam.l.nam ⁊
postea.§.si minor.tamen etiam iudex non debuit pronuntiare vt fe-
cit quia cum vt verbo fertur nil euidenter iudici constiterit de lesiōe
que causaret restitutioneȝ non debuit supersedere in executione sn̄ie
sed ad eam procedere debuit reseruato iure petēdi restitutionem in
integrum ⁊ prestita cautione:per quam caueret titius de restituēdo
illud qđ acciperet pro executiōe sn̄ie eo casu quo sempronius obtine
ret postea in causa restōnis in integ.c.suscitata.de restitutiōe in inte.
ita no.Bar.in dicta.l.defendente.⁊ in.l.iiij.§.condēnandum.ff.de re
iud.⁊ in.d.l.si p̄tor.§.marcell⁹.⁊ Bal.in.l.fi.C.de ordi.cog. ¶ Pre
terea cum petitum fuerit coram eodeȝ iudice incidenter restitutio ī
integrū ꝯcedi a iudice debuit aut illa concedi si probata erat lesio ⁊
minor etas aut si probata nō erat debet denegari non aūt reseruari
vt factū fuit vt dicta.l.nā ⁊ postea.§.si minor ⁊ facit.l.de qua re.ff.de
iudi.c.cū super.de causa posses.⁊ expressius no.Hosti.⁊ Jo.an.in.c.
cū contingat.de off.delega.post glo.pe.ibi.Nō obstat ēt id qđ habe
tur in dicta.l.petēde.q₂ ibi nō dicitur ꝙ in aliqua culpa vel negligē
tia fuerit actor sed facto rei erat impeditus ibi actor posse causam re
stitutionis finire merito sibi succurriꝛ.hic aūt fuit in culpa ⁊ negligē
tia sempronius cui currebat tēpus quadriennij continui.vt.s̄.decla
raui ex quibus concludo dictum sempronium non posse vlterius re-
stitutionem in integrum petere.Laus Deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxiiij.

1 Sacramentū p qđ utilitas ecclesie impugnaᵣ non dꝫ seruari. 3.
2 Naturale est hominum ad discutiendum facilitatem.
4 Expectatio rei alicuius magni viri censetur impossibilis.
5 De statuto ⁊ consuetudine qđ in actibus ecclesie gerendis non suffi
ciat consensus maioris partis.
6 Superior cōdens statutū etiā cū iuramēto pōt illud reuocare. 8. 9.
7 In papa presumitur quod subsit iusta causa.

Consilium. ccxxiiij.



Redēptoris nostri inuo-
cato suffragio. In re tam graui ⁊ ardua nō nisi tre
mebūdus loquor propter subiecte materie excellē
tiam ⁊ non vulgare pondus: attamē visis his q̄ ac
curate ac subtiliter ⁊ copiose ad ꝓpositū adducta
sunt prius per prestantissimum iuris vtriusq̄ doctorē dudum acu-
tissimum discipulum ⁊ auditorem meū ⁊ nunc mihi fratrem summe
colendum ⁊ postea diffuse per celeberrimū vtriusq̄ iuris doctorem
dūm Andreā siculum licet de simplici subscriptione sim requisitus
tū ne ad rem ipsam incogitate accessisse videar. Ad cōfirmationē cō
clusiōis per dictos dūos cōsultores firmate dico accedere rōnes ad
ductas per Oldradum in cōsilio. xcvij. incipiente factuꝫ tale est qui-
dam abbas ⁊c. nā dubitabatur si Abbas sancti benedicti ad queꝫ ⁊
eius conuentum spectabat creatio monachorū prestitit iuramētum
cuidam prelato nō habenti iurisdictionē in ipsum abbatem seu eius
monasteriū de non recipiēdo aliquem in monachuꝫ seu monachos
ipsius monasterij incōsulto ipso prelato seu absq̄ eius licētia vel cō
sensu an ligaretur tali iuramento ⁊ concludit ꝙ nō ligabitur. ⁊ inter
1 ceteras † rationes que ad propositū nostruꝫ seruiunt adducit qđ nō
debet seruari sacramentum per qđ vtilitas ecclesie impugnatur. c. ꝑ
uenit. el. j. de iureiur. imo non iuramēta sed periuria sunt dicēda que
contra ecclesiasticam vtilitatem attētanᵣ vt in. c. sicut est nostris. eo.
ti. ⁊. c. j. de his que fiunt a maiore par. c. vnde cōcludit. qđ cum ius ta
le iuramentuꝫ remittat potest propria autoritate cōtrauenire. l. que
sub conditione. §. vlti. ff. de condi. insti. l. si quis inquilinos. §. fi. de le
ga. j. ⁊ ar. l. fideicōmissa. §. si quis illicite. ff. de lega. iij. Et nō ob-
stat ſm Old. si diceretur iste cuius debet requiri assensus assentiet qñ
opus fuerit ⁊ requiretur. ⁊ ita iuramentū seruari poterit sine interi-
tu salutis eterne ergo seruari debet. c. si vero. ⁊. c. cum cōtingat. de iu-
reiur. qꝛ respōdet ꝙ cultus diuinus minuetur vel in parte saltē ar-
tabitur in casu sue consultationis. alias rationes etiam adducit que
non faciunt ad casum nostrum: ideo illas omitto. cū ergo etiā in pro
posito votum ⁊ iuramentum clementissimi romani pōtificis videaᵣ
si bene inspiciatur tendere in diminutionē ecclesie ⁊ plenitudinis po
testatis competentis Romano pontifici inquantum iurauit seruare
capitula continentia ꝙ papa nō possit creare cardinales infeudare
terras ecclesie ⁊ plura alia nisi consentientibus oībus cardinalibus
adeo ꝙ vno solo dissentiēte nō possit papa aliqđ predictorū facere. ⁊
2 constat † naturalem esse hominum ad discutiendum facilitatē. l. item
si vnus. §. fi. ff. de arbi. l. j. §. fi. ff. de acqui pos. ⁊ sic per tale iuramētū
videretur cōmitti in potestate vnius solius vt possit impedire crea-
3 tionē cardinaliū ⁊ alia de quibus in dictis capitulis. ⁊ cōstat † posse
expedire ecclesie romane creare cardinales cū sint maxime vtiles ad
regimē ecclesie. c. ministerium cū ibi no. in gl. de offi. archipre. xxij. d.
sacrosancta. ⁊ quod ibi no. Archi. c. fundamēta. §. decet. de ele. i. vj. ⁊
4 no. in. c. vbi periculum eo. ti. ⁊ lib. Et qñ pēdet † a potestate vnius
solius magni viri aliquid fieri expectatio talis rei censetur expecta-
tio rei impossibilis. l. apud iul. §. fi. ff. de leg. j. no. in. l. cōtinuus. §. cuꝫ
qs. de ver. ob. no. Dy. in. c. semel deo. de reg. iur. i. vj. ⁊ qđ specialiter
no. Bal. post Ray. in dicta. l. apud iul. §. fi. cū suis cōcordā. Ac-
5 cedit etiam † qđ reprobatur consuetudo ⁊ statutum disponens quod
in actibus ecclesie gerēdis nō sufficiat consensus maioris partis tā-
q̄ foueat peccatum. ⁊ sic contra vtilitatē ecclesie vt habetur in. c. j. de
his que fiunt a maio. par. cap. vnde concludunt doc. in dicto. c. j. qđ si
capitulū statuat ⁊ determinet qđ in aliquo actu requiraᵣ concordia
maior q̄ maioris partis non valebit tale statutū vnde dicit Ant. de
bu. in. dicto. c. j. qđ si cōsuetudo vel statutū determinet qđ stet mino-
ri parti ⁊ non maiori non valeret tanq̄ irrationabilis seu irrationa
bile cōtinēs ꝑ id qđ ibi habetur. facit ſm eum quod habetur. lxviij.
di. corepiscopi. ⁊. j. di. consue. ⁊. iiij. dist. §. erit auteꝫ lex. Item accedit
6 qꝛ superior condens statutum etiam † apposito iuramento de non re
uocando potest illud ex causa reuocare impune nō obstante iuramē
to vt est glo. no. xj. di. in his. ⁊ not. doct. maxime domi. Ab. in. c. pro
illorū. de preben. alias est in. c. dilecto. eo. ti. ⁊ Bal. in. l. clari. C. de fi-
deicommissis. ⁊ similiter potest princeps ex causa etiaꝫ discedere ab
obligatione facta per proprium contractum ⁊ reuocare statutū qđ
transmittit. vt not. Bal. in. l. donationes quas diuus. C. de dona. inter
virum. ⁊ Bal. in additionibus Spe. in ti. de sentē. in. xxiij. col. in vers.
sententia quandoq̄ fertur per legem ⁊c. ⁊ no. doct. maxime Joan. de
imo. in. c. nouit. de iud. ⁊ Ang. i. l. ij. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur.
bene facit. l. qđ semel. ff. de decretis ab ordi. fac. cum ibi no. ꝑ Bart.
⁊. l. item si verberatum. §. j. ff. de rei vendi. ⁊. l. venditor. §. si cōstat. ff.
communia pred. ⁊. l. si priuatus. ff. qui ⁊ a quibus. ⁊ qđ no. docto. l. c.
que in ecclesiarum. de consti. cuꝫ suis concordantijs ⁊ in papa quod
7 subsit iusta causa † causa que moueat eum ad id qđ agit vt not. Cy. in
l. rescripta. C. de preci. impera. offe. ⁊ Jac. bu. in. l. fi. C. si cōtra ius vel
vti. pub. ⁊ Bal. in. l. si testamētū. C. de testa. ⁊ in. d. l. rescripta ⁊ Ant.
de bu. in. c. cum inter. ꝑ. de renuncia. ⁊ in. c. constitutus. de religio. do-
mi. ⁊ in. c. que in ecclesiarum. ⁊ ibi Jo. de imo. de cōsti. ⁊ domi. Abb.
modernus in. c. cum olim. de re iudi. cum sim. Bene facit tex. in. c.
cuꝫ nostris. versi. nos vero. de concessio. preben. ⁊ quod not. in. l. rele
8 gati. ff. de penis. Et etiā quicquid † esset de viribus dicti iuramē-
ti pape tenendum puto qđ non obstante iuramēto si papa procede-
ret ad celebrationem dictorum actuum absq̄ eo quod nemine discre
pante cōsentirent omnes cardinales valerent actus sicut valuissent
si Papa dictum iuramētū nō fecisset. c. j. de voto. lib. vj. c. sicut ex li-
teris. de sponsa. no. Spe. ⁊ Joan. an. in ti. de legato. §. nūc tractemus
versi. sed si legatus ⁊c. ⁊ Bart. in. §. oēs populi in. ij. q. principali in
versi. circa tertium ⁊c. ff. de iusti. ⁊ iure. domi. Ant. ⁊ alij in. c. dilecto.
de preben. circa qđ licet plura dici possent tamē omitto tanq̄ nō ex-
pediēs attento qđ dicit Jo. de imo. ⁊ dominꝰ Abbas in dicto. c. di-
lecto. dicta opinio Joannis andr. in hoc est cōmunis a qua cōmuni
opi. non est discendēdum vt traditur in locis vulgaribus. Et nō
9 obstant † predictis notata per Anto. de but. in. c. j. in. ij. col. de cōsti.
dum sentit Papaꝫ Gregorium duodecimum ligatū esse suo iura-
mento ⁊ voto inquantum promisit ⁊ iurauit renuntiare papatui ꝓ
sedādo schismate quia dico quod illa promissio ideo poterit valere
quia Papa potest renuntiare papatui. c. j. de renuntia. lib. vj. ꝑ cō-
sequens etiam potest facere ea per que peruenitur ad renunciationē
illam. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. l. ad rem mobilem ⁊. l. ad legatum. ff.
de procurato. c. preterea. de officio delega. ⁊ per illud nō derogaba-
tur plenitudini potestatis sedis apostolice prout in casu nostro per
predicta ⁊ alia de quibus in premissis cōsilijs ⁊ maxime per not. ꝑ
Pet. de ancha. in regula accessorium in. vj. q. de regu. iur. in. vj. ⁊ per
eundem in consilio in ordine meo. cclxx. incipien. in auxiliū veritatis
ex quibus concludo qđ si sanctissimo domino nostro placet ⁊ Cardi
nales creari ⁊ terras eccl'ie ifeudari id facere poterit ⁊ tenebit absq̄
consensu dictorum Cardinalium. ⁊ sic absq̄ eo qđ premissa capitula
obseruet. ita igitur puto iuris esse: ideo ita dico ⁊ consulo ego Alex.
de Tarta. de imo. iuris vtriusq̄ doctor Bononie iura ciuilia legēs.
in quorū testimonium propria manu subscripsi ⁊ sigillo solito sigil
laui. alterius rectius sentientis consilio semper saluo.

Summarium super consilio. ccxxv.

1 Citatio est de iure naturali ⁊ auferri non potest. 7.
2 Quando notorie constat iudici ex actis debet posse supplere ⁊ cōmo
dum suum impartiri ad officium partis. 21.
3 Ubi textus statuti est dubius debet declarari per rubricam. 26.
4 De iure cōi facultas implorandi officium iudicis durat. xxx. annis.
5 Statutum a consuetudine non differt.
6 Quando est statutuꝫ ꝙ propter instrumentū guarentigie capiatur
debitor ad meram voluntateꝫ creditoris an incipi possit a captura.
8 Pōt statui terminus peremptorius ad proponēdas exceptiōes.
9 Audientia potest denegari ex causa.
11 Licet non valeat statutum denegans bānito defensionē tamen fal-
lit vbi bannitus esset contumax.
12 Ex forma statuti bannito seu alteri potest denegari exceptio cōpē-
sationis.
13 Excommunicatus non potest per viam principalis petitionis pe-
tere declarari sententiam nullam.
14 Nō valet statutum disponēs ꝙ quis possit cōdēnari sine citatione.
15 Statutum non debet intelligi de notoria ⁊ euidenti nullitate.
16 Autoritas. l. est maioris potentie q̄ hominis.
17 Quando. l. vel statutū prohibet appellari nō potest appellari vllo
modo per illam. l. secus per rescriptum.
18 Notorietas non releuat ab onere proponendi.
19 Pro intelligentia cle. vt calumnijs. de re iudi.
20 A sententia lata in possessorio potest appellari si exprimatur causa
euidentis iniquitatis.
22 Petitio nullitatis venit expedienda officio iudicis nobili.
23 Iudex ex suo capite nunq̄ debet condēnare aliquem qui habeat de-
fensionem iuris ciuilis.
24 Unumquodq̄ verbum statuti debet aliquid operari.
25 Quando in appellatione quis dicatur nullitatem preponere. 27.
28 Responsio ad vnum extenditur ad aliud eque pariforme.
29 Quando instantia est perempta an poterit inchoari.

Consilium. ccxxv.

Quando statutum dicit qđ post quatuor dies nō possit sentētia
dici nulla an videatur reiecta nullitas causata defectu citationis vel
nullitas euidēs ⁊ notorie patens ex actis ⁊ an iudex ex officio possit
supplere dato qđ pars nō possit allegare ⁊ qualiter nullitas veniat
in appellatione.



REdēptoris nostri innocato suffragio. Pōderatis his q̄ i themate narrant q͛ pncipalis dubitatio p quā oēs sopite remanēt ꝯsistere videt in hoc an posito sine p̄iudicio qꝺ snia declaratoria lata p dictū dnʒ Laurētiū vicariū potestatis Cremōe ⁊ ea q̄ i ea cōtinē-
tur fuerint nulla ex allegatis cāis nullitatis possit talis nullitas per
viā pncipalis petitionis deduci.⁊ executio dicte snie iaʒ facta retra-
ctari stātibus statutis de qbus in themate fit mētio ⁊ stāte ꝙ infra
quatuor dies nō fuit de nullitate dictum vt prefatum statutum exi-
1 gere videt. ¶ Et videret†fortasse prima consideratione dicendum
qꝺ sic.q͛ statutum predictum non debet intelligi vbi sententia esset
nulla ratiōe defectus citationis que est de iure naturali et auferri nō
pōt tanq̄ defensio iure naturali inducta cle.pastoralis.de re iud.et
in.c.j.de causa posses.⁊ videt hoc consulendo velle Ange.in consilio
clxxiiij.in ordine meo ⁊ incipit in dei nomine in facto proponitur ꝙ
Baldasari ⁊c.allegat no.per Bartol.in.l.j.ff.de testa.mil.et in.l.fi-
liussa.ff.de dona.cū suis ꝯcordātijs.bene facit qꝺ no.Bar.in extra-
uaganti ad reprimēdum in verbo figura.⁊ qꝺ habet in cle.sepe cuʒ
ibi no.de verb.sig.⁊ quod no.Bal.in.l.j.in.ij.col.C.quomodo et qn̄
iudex.et Inno.in.c.tua nos.de cohabi.cleri.⁊ mulie.⁊ Bar.in.l.cuʒ
mulier.ff.so.ma.hoc ideʒ videtur velle Pe.de anch.in cons.ccij.in-
cipiente in dei nomine de iure communi questio nullam cōtinet du-
bitationem ⁊c. ¶ Secundo quia dictum statutum non videtur intel
ligendum de nullitate euidenti et que constat manifeste ⁊ notorie ex
actis per id quod voluit gloss.in.c.ex conquestione in gloss.in verbo
post appellationem.de resti.spo.⁊ per id qꝺ habetur in.c.inter cete
ras de re iudi.⁊ per tradita per Oldra.in consi.cvj.incipiente ꝙ li-
tere executiue ⁊c.⁊ per notata per Bal.in.l.vnica in prin.C.ne liceat
tertio prouo.⁊ in.l.j.C.si de momēta.pos.fuerit ap.in ver.denuo que
ro ⁊c.⁊ per no.per Bar.in.l.j.in prin.in.iij.col.in ver.opp.s̄.ne qs
eum ⁊c.ff.de ope.no.nun.⁊ Joā.de imo.in.l.de pupillo.§.qui opus
2 in fin.ff.de ope.no.nū.⁊ in.l.si exp̄ssim. ¶ Tertio†q͛ ēt dato ꝙ pars
non possit aliqd allegare tamē iudex quando sibi notorie constat ex
actis debet posse supplere ⁊ officium suum impartiri ad commodū
partis que a lege vel statuto prohibebatur illud allegare ⁊ deduce-
re vt no.Bal.i.l.si vnus.§.pactus ne peteret i.xvj.col.ff.de pac.vbi
inquit ꝙ quāuis ex forma statuti non possit opponi exceptio nulli-
tatis tamen si actus est euidenter nullus vt quia appareat iudici ex
actis iudex debet supplere quia non potest se fundare ex actu nullo
p no.in.l.vbi pactum.C.de transac.⁊ ita etiam voluit Bal.in rubri-
ca.C.de indicta liber.⁊ in.l.plane in fi.ff.de peti.heredi.⁊ in.l.si sub
cōditione ad fi.ff.de cōdi.indebi.⁊ Anto.de bu.in.c.cuʒ dilectus.de
cōsuetu.post medium in versi.ij.oppo.cuʒ magna gl.⁊c.vbi ad hoc
allegat notata per Inno.in.c.cum olim de censi.⁊ est de mēte Bar.
in.l.post legatum in prin.in.iij.col.ff.de his quibus vt indig.in ver-
sicu.ad vnum tamen aduerte.⁊ Guil.et alij post eum in clemen.j.de
seque.pos.⁊ Ant.de bu.in.c.pastoralis.de excep.in.v.colum.in ver-
siculo quero an lapsus termini ad proponēdas ⁊c. ¶ Quarto quia
dictum statutum sub rubrica ꝙ a sententia possit appellari ⁊c.vide-
tur intelligendum de nullitate connexa cū appellatione vt quando
appellaretur ⁊ simul de nullitate diceretur quia in dicta rubrica nō
fit mentio nisi de appellatione vnde nigrum loquēs de appellatiōe
vel nullitate debet intelligi ⁊ interpretari ex verbis rubrice vt itelli
gatur de nullitate habēte dependentiam vel connexitateʒ ab appel
3 latione.nam†vbi tex.statuti est dubius declaratur ex rubrica ipsius
statuti vt colligitur ex gloss.in.l.j.C.ne liceat tertio prouo.quam ad
hoc ibi ponderat Bal.in.ij.col.⁊ ita etiam dicit Bal.⁊ Jo.de imo.
in.l.fi.ff.de here.insti.vbi argumento illius tex.dicunt ꝙ rubrice sta
tutorum debent intellectum ad statuta. ¶ Sed premissis nō obstā
tibus ꝯtriam sniam in proposito nostro puto de iure veriorem maxi
me ex infra scriptis.q͛ statutum sub rubrica ꝙ a snia possit appella
ri vult ꝙ vltra quatuor dies a die late snie non possit succumbens ⁊
4 quilibet ali⁹ appellare vel nullā dicere.⁊ lʒ†de iure cōi facultas im-
plorandi effectum iudicis duret.xxx.annis.l.sicut cū glo.in verbo p
secutione.C.de prescrip.xxx.an.quam ad hoc ibi no.Ang.⁊ patet ex
nota.per glo.j.in.l.querelam.C.de falsis.no.Bal.in.l.data in.xxvj.
col.C.qui accusa.⁊ Saly.in.l.si preses ad fin.C.quomodo et quando
iud.tn̄ fallit vbi cōsuetudo fori vel loci minus tempus statueret.ita
dicūt Lauden̄.zen.do.Cardinalis Floren.⁊ Joā.de imo.in clemen.
vt calumnijs.de re iudi.allegant.c.cum venissent cum fi.de eo q mit-
titur in pos.cau.rei ser.⁊ pari ratione per statutum potest tale tēpus
5 diminui.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iur.nō differt† enim consuetu
do a statuto circa causam efficientem ⁊ potestatem sed circa moduʒ
⁊ formam inducendi vt inquit Bald.in.l.ij.in.ij.colū.C.que sit lon-
ga cōsuetu.q͛ in statuto requiritur expressus cōsensus ⁊ expedit vno
momēto.l.j.ff.de leg.sed in cōsuetudine interuenit tacitus consensus
cum diurturna obseruātia.l.de qbus.ff.de leg.⁊ istam equiparatio-
nem facit etiā Bart.in.d.l.de quibus in versi.quero nūquid de effe-
ctu.⁊ in.l.diuturna.eo.ti.ergo cum presupponatur ꝙ nō fuerit dictū
de nullitate dicte snie infra dictos quatuor dies sequitur qꝺ vlterius
per viam principalis petitionis non dʒ audiri. ¶ Si qua ergo est
difficultas illa consistit in vidēdo an allegata in contrariuʒ habeāt
obstare ⁊ dico ꝙ non.nam in primis non obstat ꝙ non debet intelli
gi sublata nullitas resultans ex defectu citationis tanq̄ defensionis
6 inducte de iure naturali que tolli nō potest ⁊c. Quia † respōdeo per
id quod notabiliter dicit Ange.in.l.si sic in princ.ff.de lega.j.quē ibi
sequitur Joā.de imo.⁊ Rapha.cuma.vbi dicunt ꝙ si statuto cauet
ꝙ propter instrumentum guarentigie capiatur debitor ad merā vo
luntatē creditoris ꝙ tūc potuerit incipi a captura ostēso instrumē-
to ⁊ etiaʒ nulla precedente citatione:quia mera voluntas est illa que
est libera ⁊ extracta ab omni arbitrio boni viri.d.l.si sic in princ.⁊.l.
7 cū quidaʒ.ff.de leg.ij. ¶ Nec obstat ꝑm eos qꝺ citatio†sit de iure na
turali et non possit tolli tanq̄ defensio per dictam cle.pastoralis q͛
respondent ꝙ non tollitur defensio sed variatur potius defendendi
modus quia reseruātur defensiones ex postfacto quod fieri potest.l.
fi.C.de compen.l.ij.C.de edic.di.⁊ etiam ex causa defensio potest tol
li.l.si seruus.C.de his qui ad ecc.confug.⁊.l.j.C.quando lice.sine iu-
di.vin.ergo multo fortius ꝑm eos debet posse temperari seu modifi
cari.facit ꝑʒ eos gl.sing.in.l.de pupillo.§.meminisse.ff.de oper.no.
nun.⁊ quod nota.in.c.ex parte.el.j.de verbo.sig.⁊ dicit Angel.ꝙ ita
cōsuluit ⁊ qꝺ ita fuit iudicatū.bene faciūt notata per Bart.⁊ Bal.
ac expressius Jo.de imo.in.l.titio centum.§.ij.ff.de condi.⁊ demon.
⁊ ita ꝓcedit ꝙ no.Bal.in aut.si qs in aliquo.C.de eden.in pen.colū.
in versi.ij.requiritur partis citatio ⁊c.dum dicit per statutum ⁊ con
suetudinem posse tolli citationem.⁊ sequitur ibi Saly.modo in pro-
posito statutum non dicit ꝙ possit iudex sententiaʒ ferre contra nō
citatum ⁊ quod talis sententia valeat seu quod non possit condēna-
tus vel condēnandus se defendere.sed dicit quod sentētia talis si est
nulla debeat dici nulla infra quatuor dies ⁊ quod vltra non audia-
tur.⁊ sic potius variatur modus defensionis quam quod tollatur
defensio quia vbi non facto statuto p̄dicto potuisset dicere sentētiaʒ
nullam infra.xxx.annos ⁊ docere de nullitate nūc propter statutum
artatur ad proponēdam nullitatem infra quatuor dies ⁊ postea po
test infra alios terminos statuti docere de nullitate ⁊ defensione sua
contra sniam:ergo dato quod talis sentētia fuisset lata contra nō ci
tatum nō est verum dicere quod sibi auferatur defensio vel citatio sʒ
traditur modus seu tempus faciēdi defensiōes ⁊ istud non est a iure
8 improbatum. ¶ Nam videmus†posse statui terminum perempto-
rium ad proponēdas exceptiones ⁊ defensiones vt in.c.pastoralis.
de exceptio.quod habet locum etiam in peremptorijs exceptionib⁹
ꝑm magis communem opinio.vt ibi tenet Inno.Hostien.Joā.an.
⁊ Anto.de bu.⁊ no.compost.in.c.quod sicut.de electio.⁊ Dy.in re-
gula indultum lib.vj.⁊ Cy.in.l.iudices.C.de iudi.⁊ Bart.in.l.ij.ff.de
re iudi.⁊ Spe.in ti.de excep.§.dicto versicu.vtrum aūt.⁊ Inno.in.c.
coram.de resti.in itegrum.⁊ Pau.de liaʒa.in cle.constitutionem.de
elec.⁊ dicit Joā.de imo.in.d.c.pastoralis.hāc esse communem opi.
facit quod legit ⁊ no.in.c.cū in tua cum si.qui matri.accusa.pos.⁊ sic
apparet qꝺ negligētia nō proponētis dictam nullitatē infra q̄tuor
dies pōt esse iusta causa denegādi sibi vlterius audiētiam vel defen-
9 sionem que denegari†potest ex causa vt dixit Ang.in.d.l.si sic.⁊ re-
tuli supra.⁊ no.dominus Cardinalis in dicta cle.pastoralis.§.cete-
rum bn̄ faciūt no.per doc.in.c.que in ecclesiarum.de cōstit.⁊ in.l.re
10 scripta.C.de p̄ci.impe.⁊ in.l.fi.C.si cōtra ius. ¶ Et sic†non obstat
id quod no.Ang.in dicto cōsilio.clxxiiij.⁊ Pe.de anch.in dicto cō
silio.ccij.cum alijs supra allegatis q͛ loquūtur quādo statutum pro
11 hibebat posse obijci de nullitate p̄cise.hoc etiam†expresse decidit p
id qꝺ no.Bal.in.l.vt vim.in prin.ff.de iusti.⁊ iure.vbi dixit ꝙ lʒ nō
valeat statutum denegās bānito defensionem que est iuris natura-
lis per dictam cle.pastoralis.tamē fallit vbi statutū respiceret cau-
sam in qua bānitus esset cōtumax quia ratione cōtumacie potest si-
bi denegare audiētiam ⁊ defensionem.l.sed ⁊ si per pretorem.§.sʒ si
dum decreto cum ibi no.ff.qbus ex cau.ma.⁊ sic ratione cōtumacie
in nō proponendo infra quatuor dies nullitatem potest omnis de-
fensio auferri per statutum.pro hoc etiam facit:quia etiam ea que
sunt iuris naturalis dato ꝙ nō possint in totum tolli possent tamen
minui vel distingui vt no.in.l.j.ff.de cōsti.princip.⁊ in.l.fi.C.si cōtra
ius cum si. ¶ Confirmantur p̄dicta per id qꝺ dicit Bald.in.l.quo-
niam Alexādrum.C.de adul.vbi voluit ꝙ illud qꝺ dicit defensionē
esse de iure naturali ⁊ per statutū tolli nō posse procedit quādo esset
mera defensio secus si nō esset mera defensio vt quia non sit tam de-
fendere q̄ agere vel accusare quoniā tūc talis defensio non est de iu-
re naturali.⁊ per statutum tolli potest per dictam.l.quoniaʒ Alexā
12 druʒ. ¶ Et ideo dicit ibi Bal.†post Pe.Jac.de are.⁊ Cy.ꝙ bāni
to aut alteri ex forma statuti pōt denegari exceptio compēsationis
quia tēdit ad impugnandum ⁊ in ea dicitur opponens reconueni-
re vt.l.neq̄.C.de compēsa.⁊ ibi no.l.inter tutores.ff.de admini.tut.
⁊ notat hoc etiam Innocē.in.c.cum inter.post glo.de excep.⁊ etiam
Bar.in.l.amplius ad fi.ff.reʒ ra.habe.⁊ Bal.in.l.nemo ad fi.alias

est in.l.cũ pap.C.de sentẽ.⁊ in sua disputatione incipiente statuto ca
uetur ꝙ fenerator in.xij.col.sed iste Joannes q per viaz principalis
petitionis dicit de nullitate nõ dicit̃ mere se defendere qꝛ non venit
per viaz exceptionis sed agẽdo per viã principalis petitionis ergo
quantũ est respectu talis nullitatis ita deducẽde non põt dici vires
13 statuti nõ sufficere.⁊ qȯ dicat̃ † hoc casu agere probatur ex plene tra
ditis per Bart.⁊ alios maxime Jo.de imo.in.l.de pupillo.§.si ꝓcu
rator.ff.de oper.no.nun.dum tractant de petente reuocari tenutam
⁊ Joan.and.⁊ alij in.c.significauerunt.⁊ in.c.cum inter.⁊ in.c.dilecti.
de excep.dum inter cetera concludunt excõicatum nõ posse per viaz
principalis petitionis petere declarari sententiam nullaz per id qȯ
habet̃ in.c.j.de rescrip.in.vi.lz excõicato non denegetur exceptio et
14 defensio.d.c.significauerũt.⁊.d.c.cuz inter.❡ Corroborant̃ † predi
cta ꝑ id qȯ singulariter decidit Bal.in.l.cũctos populos.C.de sum
ma trini.in repe.magna in.xxviij.col.in versi.itẽ pone quai tam con
clusionem negatiuam ⁊c.vbi dixit ꝙ nõ valet statutum disponens
qȯ possit condẽnari sine citatione per.d.clemen.pastoralis.quod di
cit esse verum nõ discussa causa secus autem causa discussa:vnde di-
cit valere statutũ Perusij disponens qȯ si cõstat de crimine non vi
tiet̃ sententia licet reus non fuerit citatus ad audiendum sententiam
qꝛ sublata defensione per liquidationem facti restat qȯ statutum nil
continet cõtra ius naturale.allegat.l.quãuis indubitati.C.de adul-
te.⁊ ita dicit debere intelligi id qȯ no.in.l.pactum inter heredem.ff.
de pac.sed ita est qȯ dictus Joannes fuit ante sñiam sctij citatus ad
contradicendum ꝰm formam statuti de executionibus:ergo quãuis
postea ad sententiam non fuerit postea citatus non debet dici quod
ista sit talis nullitas vel defectus an per statutum nõ possit intelligi
15 esse derogatum.Fortificabunt̃ etiam respõsiones † predicte ex his q̃
dicam rñdendo ad secundum principale arg.in quo dicebat̃ qȯ di-
ctum statutum non debet intelligi de notoria ⁊ euidenti nullitate de
qua cõstat ex actis ꝑ id qȯ no.in.c.ex cõquestione.de resti.spo.qꝛ rñ
deo ꝙ illa gloss.loquitur qñ appellatio remouetur ab homine puta
per rescriptum.nã nõ intelligitur remota appellatio a sñia que ma
nifeste grauat.vt ibi no.⁊ habetur in.d.c.inter cetera.tamen nos lo-
quimur qñ appellatio et nullitas tollitur a statuto:⁊ sic a lege quo
casu aliud est vt voluit Host.⁊ Jo.an.in.c.pastoralis.§.si.de offi.de
lega.vbi ꝯcludit qȯ lz ab homine scz supiore remouetur appellatio
possit appellari in casibꝰ expressis a iure vt tradit̃ in.c.pastoralis.
⁊ in.c.vt debitus.de ap.tñ nullo casu põt appellari vbi clausula ap
16 pellatiõe remota est apposita a iure qꝛ † legis autoritas est maioris
potentie q̃ȝ hominis ⁊ illud dictum sequitur Anto.de bu.in.d.c.pa-
storalis.§.si.de offi.deleg.vbi reputat illud esse singulare et mẽti te-
17 nẽdum.❡ Pro hoc bene facit tex.† in.l.j.ff.de offi.ꝑfe.preto.⁊ illũ
põderat ibi Bal.in prin.vbi vult qȯ qñ lex vel statutũ prohibet ap
pellari nõ poterit appellari vllo modo per illam.l.secus ꝰm eum si
per rescriptũ remota est appellatio per.l.si.C.de sentẽ.❡ Bene fa-
ciunt no.per Bal.in.l.item videndum cum.l.seq.in.§.ꝙ si ꝑ empto
re.ff.de peti.here.⁊ qȯ no.Ant.de bu.in.d.c.pastoralis.de appella.
in prin.in.ij.col.❡ Jtẽ rñdeo ꝙ dato qȯ vbi ex toto reijceretur nul-
litas non intelligeretur de nullitate euidenti et notoria de qua possit
ex actis constare tamẽ secus est vbi non reijcitur omnino nullitas sz
admittitur si infra certum tempus proponatur qꝛ tunc per hũc mo
dum omnis nullitas omnis defensio etiam iuris naturalis potest
denegari ei qui infra tempus permissum nõ dixit de nullitate vt ptz
ex his que clare per plura media ⁊ plures autoritates ostensum est
18 supra in rñsione facta ad primũ argumẽtũ.❡ Et notorietas † nõ re
leuat ab onere proponendi vt est glo.no.in.cle.appellanti.de appel
la.⁊ no.Jo.an.in.c.ij.vt lit.nõ cõte.⁊ no.Bar.in.l.i.in vj.col.ff.de ex-
19 cep.ꝑ.l.ciues.C.de appel.❡ Comprobo ex his † que notabiliter vo
luit Ant.de bu.⁊ Joã.de imo.in cle.vt calumnijs.de re iudi.vbi vo
lunt qȯ que reijcitur per dispositionem illius cle.quando late sunt
tres sententie cõformes intelligat̃ etiam reiecta quãdo notorie et ex
actis constare possit de nullitate allegata per id quod ibi not.glo.in
verbo pendere.⁊ dicit ibi Anto.de bu.⁊ Jo.de imo.qȯ etiaz si ex in
spectione sententie apparet de nullitate intelligeret̃ illa reiecta ꝑ di-
ctam cle.j.⁊ dicit Jo.de imo.qȯ credit qȯ ita seruaret̃ in practica.et
respondent ad illud quod not.in.d.c.ex conquestione.⁊ in.d.c.inter
cetera.⁊ in.c.qua fronte.de appel.vbi exclusa cognitiõe nõ intelligit̃
exclusa notorietas ⁊ exclusa appellatione nõ reijcitur appellatio no
torie iusta:qȯ ibi loquitur qñ excludere illã cognitionem vel appel-
lationem erat grandis preiudicij qꝛ erat prouisum qȯ a sñia nullo
mõ appellaret̃ secus in casu dicte cle.vt calumnijs.qꝛ dato ꝙ intelli
gat̃ reiecta nullitas ẽt notoria nõ est totaliter exclusus ille ꝯ quẽ late
sunt tres sñie nulle qꝛ post earũ executionẽ ille tex.patit̃ qȯ dici pos
sit de nullitate quacũq; dũmõ infra.xxx.annos dicat̃ vt dictũ est su-
pra ita ergo est in proposito nostro dictũ statutũ nõ excludit appel
lationẽ et nullitatem imo ꝑmittit posse appellari ⁊ de nullitate dici
vsq; ad q̃tuor dies.⁊ sic nõ est magni ⁊ irreparabilis ꝑiudicij ⁊ ipu-
tet sibi q culpa vel negligẽtia ꝑmisit sibi labi tp̃s vt ptz ex iã dictis.
❡ Pro hoc ptz qȯ nõ obstat id qȯ not.Old.i dicto cõsilio.cvj.⁊ ꝑ
Bal.in.d.l.j.C.ne liceat tertio prouo.in princ.qꝛ ipsi loquunt̃ in ter-
minis dicte cle.vt calumnijs.⁊ volunt ꝙ in casu illiꝰ cle.nõ itelligat̃
reiecta nullitas de qua liquido ⁊ manifeste cõstare põt ⁊ hoc qꝛ tũc
cessat rõ dicte clem.vt calumnijs.que fuit vt obuiaret̃ calumnijs liti-
gantium ⁊ dicentium de nullitate sñie per calũniaz.nam calumnia
cessat in casu in quo euidenter constat de nullitate sñie.sed in statu-
to nostro nõ sunt posita verba q̃ sunt posita in dicta cle.vt calũnijs.
Jtẽ ibi nulla fuit negligẽtia cõmissa in dicendo de nullitate propter
quam negligẽtiam lex excluderet negligẽtẽ prout in casu nostro al's
diceremus post.x.dies de iure cõi possit qs appellare ⁊ per viaz ap
pellationis petere qȯ rescindat̃ sentẽtia que euidẽter ex actis osten-
datur iniqua qȯ neminem sane mẽtis dicere puto.❡ Preterea cõ-
tra Bal.videt̃ esse glo.in.d.cle.in verbo pendere ⁊ ibi clare Ant.de
bu.⁊ Jo.de imo.⁊ cum illa glo.in dicto verbo pendere transit etiam
Joã.de imo.in.l.si expressim.ff.de ap.circa.xxiij.colum.et etiam in
pe.vel antepe.colum.vbi facit mẽtionẽ de verbis Bal.in.d.l.j.C.ne
liceat tertio prouo.⁊ non approbat opinionẽ eius.ita etiã facit Lu-
do.rom.in.l.si feriatis.ff.de ferijs.❡ Et dato qȯ opi.Bal.eẽt vera
tamen nullo modo obstat casui nostro per rationes supra ꝑxime di
ctas respõdẽdo ad dictã cle.⁊ illud est tutius dicere pro responsione
ad no.ꝑ Bal.i.d.l.j.ne liceat.tertio pro.ꝑ que etiaz est rñsum ad no.
per Bal.in.d.l.j.C.si de momẽta.pos.⁊ per Bar.i.d.l.j.de oper.no.
20 cum si.❡ Preterea † id quod no.Bal.in.d.l.j.C.si de momẽta.pos.
nõ obstat:quia solum vult ibi Bal.quod possit appellari a sñia la-
ta in mero possessorio si exprimatur causa euidẽtis iniquitatis vt ẽt
dicit tenere Jnnoc.i.c.si.de oper.no.nũcia.⁊ etiam Bar.in.l.ij.ff.de
ap.recip.circa.iij.col.parum ante.j.q.vnde Salv.in.d.l.i.C.si ꝯ mo
mẽta.pos.fue.ap.in.ij.q.referẽdo illaz decisionẽ Bald.ibidem dicit
se nõ inuenire quod Jnn.in.d.c.si.dicat permitti appellationem in
possessorio nisi de iure canonico.⁊ fatẽdum est ꝰm Salv.ꝙ Inno.in
c.si.⁊ alij canoniste dicũt ꝙ exprimẽda est causa in tali appellatione
qꝛ sñia lata in possessorio cum expectet petitorium post se habet vix
interlocutorie merito requiritur expressio cause.c.i.de app.in.vi.et
in dicta clem̃.appellanti.⁊ sic attentis ꝑdictis non vult Bald.quod
vbi est prohibita de iure ciuili appellatio possit de iure ciuili appel
21 lari vbi sñia eẽt manifeste iniqua.❡ Nõ obst.tertium † argumẽtum
dum dicebatur quod quãdo iudici cõstat ex actis iudex põt supple-
re pro parte etiam dato ꝙ pars eẽt exclusa a statuto quia rñdeo qȯ
istud nõ põt adaptari ad casum nostrũ:scz qñ iudex vellet supplere
pro actore circa id qȯ est fundamẽtuz intẽtionis actoris exclusi a pe
tẽdo quia quo ad ipsam principalem petitionẽ requisitũ pro parte
actoris nõ põt iudex ad priuatũ cõmodum supplere ꝑ actore etiam
ex his que cõstarẽt ex actis iudici vt clare ꝯcludit Anto.de bu.in.c.
bone.el.j.de postula.ꝑla.circa.iij.vel.v.col.⁊ ibi ẽt sequitur Joan.de
imo.⁊ mouẽtur per notata in.d.cle.appellãti.de ap.⁊ per no.ꝑ Jo.
an.in dicto.c.ij.vt lite nõ cõtestata.dato quod in aliquibus speciali-
bus casibus pro reo possit supplere etiaz vbi requireretur proposi
tio exceptiõis qui casus colligũtur ex notatis per gl.⁊ doct.in.l.vbi
pactum.C.de trãsac.⁊ per Bar.in.d.§.pactus ne peteret cum simi.
ꝰm Anto.de bu.⁊ Jo.de imo.in dicto.c.bone inter quos casus non
22 est nec adaptatur casus noster.❡ Pro hoc etiaz facit † quia cũ ista
petitio nullitatis veniat expedienda iudicis officio nobili.l.si pa-
ter.C.quãdo prouo.l.chirographis.§.j.cum gl.ff.de administra.tu.
l.j.§.j.cũ glo.ff.que sentẽ.sine ap.rescin.no.Jnno.in.c.si.de offic.iud.
⁊ Spe.de offi.iudi.§.j.versi.itẽ cũ nullitas petit̃ declarari.⁊ Bart.
in.l.que sub cõditione.§.si.ff.de cõd.insti.⁊ in.l.si expressim.i penult.
col.ff.de ap.nõ potest iudex supplere ad commoduz partis circa id
quod venit intẽtãdum officio iudicis nobili licet aliud sit in his que
veniũt expedienda officio iudicis mercenario vt tradit Barto.in.l.
iij.§.hoc autem iudicium.ff.de dam infec.in.j.⁊.ij.q.per illum text.
⁊ ꝑ.c.si.de offi.iudi.❡ Preterea añq̃ȝ peteret Joannes dictam sen-
tentiam declarari nullam nõ poterat dici quod huic iudici vel iudici
ex actis cõstaret dictam sñiam fuisse nullam qꝛ nõ cõstabat ei.id aũt
quod factum est ad petitionem Joannis attẽdi nõ dȝ quia statutuȝ
23 eum excludit post dictos quatuor dies.❡ Ad idem bñ facit † quod
no.Bald.in.d.l.vt vim circa.j.col.vbi dicit illud bñ notandum esse
scz quod iudex nũq̃ȝ ex suo capite dȝ condẽnare aliquẽ qui habet de
fensionem iuris ciuilis vel municipalis puta prescriptionis inducte
a statuto ꝰm eum quia paria sunt punire innocẽtẽ vel punire nocen-
tem quẽ damnare nõ dȝ vt quia sit ꝑscriptum.l.lex iul.§.hodie.ff.ad
legẽ iuliam rep.nam scdm eum ad quid factum eẽt statutum si iudi
ces non seruarẽt illud nec ꝯsciẽtia eos mouere dȝ quia sunt in foro iu
diciali nõ penitẽtiali vt ibi plenius ꝑ eum.❡ Nõ obstat dum quar
to ⁊ vltimo dicebatur quod statutum sub rubrica quod a sñia pos
sit appellari ⁊c.debet intelligi solum de nullitate deducta simul cuȝ
appellatione quia rñdeo quod imo statutum clare loquitur dispo-
nẽdo alternatiue ꝯ eo qui vellet appellare vel vellet dicere de nullita
te ⁊ loquitur in quolibet cui de iure liceat dicere sñiam nullaz.⁊ cla-
rum est ꝙ ille qui affici posset ex sñia potest eam dicere nullam etiaȝ
omissa appellatione.l.j.in princip.et.§.j.ff.que sñie sine app.rescin.
ergo talis

ergo talis qui velit sine appellatione dicere sniam nullam cōprehē
24 ditur sub dictis vbis statuti. ¶ Hoc ostēdo rōne. nā vnūquodq
verbū statuti dz aliquid operari vbi hoc fieri pōt.l.si qn.in princip.
ff.de leg.j.c.si papa.de priui.in.vj.c.pastoralis.in pn.de ap.et ibi no.
do.Abb.sicul.et no.Bar.in.l.iiij.§.pretor.ff.de dam.infec.in.l.ij.ff.de
vsucap.et Ant.de but.in.c.ex parte lultimo.de vb.sig.et in.c.causaz.
de do.et ptu.sed si dicerem⁹ q illud statutū intelligit qn nullitas de-
duceretur simul cū appellatione sequeret q illa verba importātia
q debeat sniaz nullā dicere infra quatuor dies nō opabunt:qz cuz
iaz statutū puideret q appellatio debeat interponi infra quatuor
dies resultabat q volens cū appellatione simul iungere nullitatez
habebat hoc facere infra quatuor dies datos ad appellādū. Sed si
intelligat statutū etiā de nullitate per se pncipalr pponenda absq
appellatiōe:tunc statutū bene aliquid operabitur.nā operabit q
ille qui tantū vult dicere sniam nullā et nō appellare:dz hoc facere
25 infra quatuor dies. ¶ Preterea siue qs dicat sniaz nullā et si qua
est appellet siue simplr agēdo dicat sniam nullā et ita declarari pe-
tat absq vlla appellatione semp dicitur nullitatē principaliter pro-
ponere.vt no.Bar.in.l.si expressim.preallegata.in.iij.col. in vsi.vi-
dendū est an et in quibus casibus snia &c. et ibi hoc plenius p plura
probat Jo.de imo.super tertia glos.circa quintā col.que breuitatis
cā omitto.et idem no.Ant.de bu.et dns Abbas in.c.dilecto.de app.
ergo nihil refert quo ad iuris effectū de quo querimus an de nulli-
tate dicatur expresse simul cū appellatione:an vero p se sine appel-
26 latione per viam principalis petitionis. ¶ Nō obstat q verba ru
brice loquūtur de appellatione.et quod dant intellectum ad nigruz
qn inest ambiguitas:qz respōdeo q nigrum potest esse generalius
rubro nec p hoc nigrū restringetur.vt est gl.in aut.de incestis nup.
in prin.per quā etiam ita dicit Jo.de imo.in rubri.ff.de verb.obli.
et etiam intelligendo prout aduersarij intelligere volunt.s.quod ni-
grum intelligatur qn appellās appellauit et de nullitate dixit opz
etiam quod tunc dicamus q nigrum sit generalius rubro qr rubrū
loquitur de appellatiōe in qua quis possit cōprehēdi nullitas inci-
dēs idest que tacite inest.l.quedam mulier.ff.famil.ercis.et.l.carme-
lia pia.ff.de surepa.tamen non cōprehenditur nullitas expresse de-
ducta cū appellatiōe:qz inter se multum differunt nullitas q venit
tacite et incidenter in appellatiōe et nullitas expresse seu eque pnci-
paliter deducta:vt no.Bar.in.d.l.si expressim.in vsi.videndū &c. et
sic non potest defendi quin nigrum sit generalius et consequēter cū
verba nigri sint clara per se non est opus interpretatiōe.l. ptinuus.
§.cū ita.ff.de verb.oblig.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff. de lega.iij.
27 ¶ Pōt etiam dici quod qz nullitas principaliter deducta maxi-
mam habet conformitatem cum appellatione qz deuoluit negotiū
principale ad superiorem vt possit etiam sniaz ex noua causa infor
mare sicut posset iudex aditus per appellationez:vt probatur in.l.
absentem.C.de accu.et no.Jnn.in.c.cum contingat.de offi.deleg. et
Bar.in.l.si vt pponis.la.j.C.quomodo et qn iud.et in.d.l.si expressim.
in pe.col.et Ang.in.l.j.C.qn prouo.et in.d.l.absentē.et canonistē in.d.
c.dilecto.ideo posuerunt hoc statuentes sub rubrica q a sententia
possit appellari et sic nihil repugnat si statuentes voluerunt talem
nullitatem claudi iisdē terminis et fuit necesse hoc expresse prouide
re:qz si non fuisset prouisum tunc deserta causa appellatiōis nō in-
telligeretur deserta causa nullitatis siue incidenter et tacite esset in-
clusa in appellatiōe siue expresse et eque principaliter deducta esset
cū appellatione:vt not.Bart.et comuniter alij in.d.l.si expressim.in
antepenul.col.cū quo ceteri scribētes vbiq concordant. ¶ Ex his
etiā apparet quod nō obstat si statutū predictū et sequēs qnq facta
respōsione de appellatione et nullitate postea rñdet solū de appella
tione qz si hoc argumentū pcederet oporteret etiā dicere q statutū
nō cōprehenderet vllo modo nullitatē saltē qn est expresse deducta
cum appellatiōe cuius cōtrariū manifeste declaratur in dicto statu
28 to sub rubrica qd a snia &c.intellexit gl.dictum statutū respōdendo
ad vnum respōdere etiā ad aliud de quo pariformiter.s.dixerat.l.j.
C.de diuer.rescrip.l.si res.cum gl.C.ad exhib.no glos.in.l.cū pretor.
in prin.ff.de iudi.et no.gl.et Bal.in.l.consilio.§.quesitū.ff.de cur.fu-
rio.et hoc si in vtroq militet eadē ratio:vt no.i dictis locis.et vbi di
cere⁹ quod non militaret eadē ratio:tunc illud qd esset expresse
decisum in vno intelligeretur denegatū in casu omisso.l.et si fine.§.
sed quod pap.et ibi Bal.ff.de mino.et.d.l.cum pretor.cū ibi not. Pre
terea dictum statutum sequens.s.sub rubrica de mō et ordine proce
dendi in prima causa appellationis in fi.videt respōdere ad vtraq.
nā lz p illa verba.s.alioqui ipsi appellatiōi renūtiasse intelligat &c.
non videat respōsum ad cām nullitatis tū per sequētia verba videt
responsum dū subdit.et pma snia remaneat firma et exequutiōi mā-
detur &c.et sic patet qd pm vnūquēq intellectum dicta pars statuti
non veget nos ad dicendum quod statutum sub rubrica qd de sen-
tentia &c.in prin.debeat restringi vt nō cōprehendat istam nullita-
tem per se princi paliter deductam.vt.s.hoc etiam esse verū colligi-
tur ex statuto sub rubrica de certis qstiōib⁹ exceptuatis vbi loquit
de cā nullitatis tanq causa per se a causa appellationis. et loquit
de causa appellationis et de causa nullitatis vt de plurib⁹ causis:et
per vnum statutum declaratur aliud.l.non est nouū.et.l.sed et poste
29 riores.ff.de legi. ¶ Nec obst.etiā si diceret q fortasse dici⁹ Joānes
dixit de nullitate dicte sniē infra quatuor dies a tēpore q sciuit sen-
tentiā esse latam.iuxta.l.j.C.de tempo.appel.c.cōcertatiōi.cū glos.
de app.in.vj.qz respōdeo quod sufficit q instantia tā cause appel-
lationis q causa nullitatis perempta est per lapsum tāti tēporis et
de iure municipali et de iure cōi perēpta est.vn nō pōt amplius in-
choare cū nō sit infra quatuor dies datos statuto ad proponendum
de nullitate a die sniē et etiam sciētie qz tempora nō suffragant.arg.
l.accusaturus.ff.de adul.et per not.per Bar.in.l.edita.i.ij.colū.C.de
edē.et ita in terminis istis precise cōsuluit Pau.de ca.in cōsi.cccxxv.
incip.in christi noīe.ad primū respōdet q dicta pronūtia. ¶ Uel se-
cundo et melius respōdeo q cū dictus Joānes appellauerit et simul
cum appellatione de nullitate dicte sentētie declaratorie dixerit si
nō seruantur omnia et singula requisita in dicto statuto sub rubrica
de modo et ordine procedēdi in prima causa appellationis propter
quam non obseruantiam si statutū illud dicit q appellatiōe vel nul
litate interposita si cōtēta in dicto statuto nō fuerint seruata appel-
lationi renūtiasse intelligat.et prima sentētia remaneat firma et exe
quutioni mādetur.et sic statutum vult in effectu quod amplius nō
possit dici nulla qz alr nō remaneret firma. ¶ Et posito q aliquis
diceret qd p illa verba statuti.s.alioqui ipsi appellationi renūtiasse
intelligatur non videretur respōsum illud referri ad cām nullitatis
tamē per sequētia verba q dicunt et prima snia firma maneat et exe-
quutioni mandetur &c.intelligitur esse respōsum cum cōueniāt illa
verba appellatiōi et nullitati:vt.s.dixi.bene facit.l.iam hoc iure.de
vulg.et pupil.et.l.quis.C.de impub.et alijs substi.et ēt satis videtur
idētitas ratiōis illos duos casus.s.appellatiōis et nullitatis affecta
re in casu predicto in quo statutum voluit punire negligentiā appel
lantis vel de nullitate dicētis si ibi cōtenta non seruauerit.et sic etiā
videretur quod illa sola verba.s.alioqui ipsi appellatiōi renuntias-
se intelligatur sufficerēt per.d.l.si res.cum glo.et.d.l.consilio.cū si.tū
sequentia verba videnf tollere omne dubium et huic responsiōi ma-
gis adhereo q prime.istud videtur etiam esse maximū fundamen-
tum totius victorie huius cause vt propter dispositionem dicti statu
ti sub rubrica de modo et ordine dictus Joānes debeat omnino ex-
cludi a nullitate predicta si nō seruauit contēta in dicto statuto.ex
quibus infero partes excellentissimorū dnorum iudicare debētium
esse in pnuntiādo bene appellatū pro parte dictarū dnarum.

¶ Summarium super consilio.ccxxvj.

1 ¶ Clausula posita in substitutione cum hoc tamen q dicti sui filij possint de dictis bonis &c.
2 Illi cēsentur predilecti ad quos ex dispositione testatoris debet peruenire hereditas.
3 De patre instituente filium suū et disponēte construi quoddā hospitale ex hereditate sua.
4 Uerbum alienationis pmissiue platum quid cōprehendat.
5 Qn testator vsus fuit verbis dicta substitutione nō obstante.
6 Qūo intelligat q cla posita in fine referatur ad precedentia.
7 Uerba q talibus decedētibus sine filijs debeat puenire ad fraternitates omne id quod superesset ex fideicōmisso qd important.
8 Quādo in legitima debeat imputari prediū qd fuit assignatū ante partē ex dispositione testatoris.

¶ Consilium.ccxxvj.

¶ Quādo clausula in fine apposita referat ad omnia precedentia.

Domini redemptoris nostri
inuocato suffragio. Ponderatis verbis testamenti Joan
nis venturelle et narratis in themate in quo principali-
ter queritur vtrum dictus Nicolaus qui sine liberis decessit potue-
rit inter viuos et in vltima voluntate etiam ad pias causas dispo-
nere vltra suam legitimam et trebellianicam sibi debitam ex bonis
ad ipsum peruentis ex hereditate dicti Joannis vigore dicti testa-
1 menti. Et certum est q si ad primam substitutionem factam inter
liberos nō refertur illa clausula i qua dicatur cum hoc tamē quod
dicti sui filij possit de dictis bonis dicte hereditatis vēdere et aliena-
re et alteri obligare prout eis videbitur et placebit sine cōtradictiōe
alicuius persone et dicta substitutione nō obstante nō potuisset di-
ctus Nicolaus cum effectu alienare inter viuos vel in vltima volū-
tate vltra dictam legitimam et trebellianicam in preiudiciū aliorū
liberorum testatoris substitutorum eueniēte dicta cōditione substi-
tutionis scilicet qd decesserit dictus Nicolaus sine liberis.l.si.§.sed
quia.cum.§.sequēti.et in aut.res que.C.cōmu.de lega.et.l.seruo lega
to.§.j.ff.de lega.j.iuncta.l.quoniam in priorib⁹.C.de inoffic.testa.et
c.raynutius.et c.raynald⁹.de testa.cum ibi not. ¶ Solū ergo vidē
dum est an dicta clausula referatur ad dictam primā substitutionē
an vero ad vltimam tm substitutionem factam in casu quo omnes
filij testatoris decederēt sine liberis in quo quidem euentu substituit
vltimo decedenti sine liberis duas fraternitates in oibus suis bōis

prout latius in dicto testamēto continet. Et licet fortasse prima cō
sideratione dicēdū videret q ad vtrāq substitutionē referri debe
ret eo qꝛ clausula in fine apposita refert ad omnia precedētia si nul
la ratio subest quare magis ad vnū q ad aliud referri debeat. l.j.C.
de libe. prete. l. talis scriptura. ff. de leg. j. c. scdo requiris. de ap. cū si.
¶ Tamen premissis non obstātibus contrariā sniam probabilio
rem & veriorem de iure esse arbitror presertim ex infra scriptis. nā
testator maiorem ostendit se habuisse affectionē ad liberos suos q
ad dictas fraternitates seu piam causam ꝯcernentē dictas fraterni
tates patet qꝛ ad liberos puenire voluit primo loco hereditatē suā
& vno ex eis decedēte sine liberis substituit alios descēdentes super
stites & in defectū omniū liberorum substituit vltimo loco fraterni
2 tates predictas: ideo † illi ad quos ex dispositione testatoris dz pri
mo peruenire hereditas intelligunt fuisse predilecti. l. publius. §. ti
tia. ff. de ꝯdi. & demonstra. & etiam in dubio iuris presumptione ita
3 interpretat vt probatur † ex no. per Bal. post Ricar. malum. in. l. cū
acutissimi. C. de fideicom. in. j. col. in versi. quero quid si testator post
mortem filij &c. vbi notabiliter voluit quod si pater in testamēto in
stituit filiū suū & post mortem dicti eius filij disposuit cōstrui quod
dam hospitale ex hereditate sua in qua filius fuerat institutus sub
intelligit in dicta dispositione continente onus construendi hospi
talis illa ꝯditio videlicet si filius decesserit sine liberis & non aliter
sicuti si ad vtilitatem alterius q pie cause filiū post mortem grauas
set: vt in. d. l. cum acutissimi. & l. cū auus. ff. de condi. & demonstra. et
l. generaliter. §. j. C. de institu. & substit. sub condit. fac. allegat id qd
habet in ratione sui in. l. filio quem pater. ff. de libe. & postb. bene fa
cit quod not. Bal. in. l. iubemus. in prin. C. de testa. ergo apparet qd
non est eadē ratio qd dicta clausula permissionis alienationis non
obstante substitutione referatur ad primam sicut ad vltimā substi
tutionem qꝛ si refertur ad vltimaz tn̄ q̄uis dicta clausula tēdat ad
derogandū vtilitati cause pie vltime substitute tn̄ non sequitur qd
eadē ratione intelligi debeat testatorem derogare voluisse vtilitati
liberorum qui superstites remanerēt cum dispar fuerit assertio te
statoris erga liberos superstites & erga piam causam. ergo sumus
in casu. d. l. j. C. de libe. ꝑte. & eorum que plene no. per Bar. in. d. l. ta
lis scriptura. vbi habet quod clausula in fi. apposita nō refertur ad
oīa precedentia qn̄ non subest par ratio quod ad omnia referatur &
quod ratio maioritatis affectionis ad personas in vno capitulo ex
pressas quā ad alias ꝑsonas in alio capitulo expressas faciat quod
clausula i fine apposita nō referatur ad omnia voluit expresse Bar.
in cōsilio suo incipiēte angelus matthie &c. per rationem. d. l. j. C. de
libe. prete. facit quod not. Barto. in. l. fi. ff. ad trebel. ¶ Secūdo com
probatur quia testator substituēdo reciproce dictos suos filios ostē
dit voluisse cōseruari hereditatē suam in dictis eius posteris. iuxta
dictam. l. cū acutissimi. Sed si diceremus Nicolaum decedentē sine
liberis potuisse inter viuos & in vltima volūtate alienare dicta bo
na ad exclusionem aliorum liberorum dicti Joānis superstitum vi
gore dicte clausule tūc resultaret totum oppositū fieri. ergo debet
fieri interpretatio q testator nō videat voluisse derogare his que
antea disposuerat. l. nō ad ea. ff. de condi. & demō. & in prima cōstitu
tione codicis. §. quib⁹. & in. c. ecclesia vestra. el. ij. de elec. ¶ Tertio
pro hoc facit qꝛ clausula in fine apposita nō refert i dubio ad id posi
tū inter precedētia ad quod si referretur illud corrigeret: vt no. in. l.
si idem cū eodem. ff. de iurisdi. om. iudi. & Barto. in. d. l. talis scriptu
ra. & no. domi. Abb. in. d. c. ecclesia vestra. per illū tex. ¶ Quarto qꝛ
etiaz nō debet clausula in fine apposita referri ad illud capitulū: in
quo erat specialiter prouisum circa illud quod dicta clausula ꝯtine
tur. c. cū dilecti. ꝫm vnum intellectum. & ibi no. docto. de dona. l. sed
si per pretorem. §. deinde. ff. quibus ex causis maio. l. j. §. eū. ff. de po
stulan. l. coherede. §. qui patreꝫ. ff. de vulga. & pupil. & no. Bar. in. d.
l. talis scriptura. & Bal. i. l. j. C. de legi. here. & Spec. in titu. de instru.
edi. §. nunc autem. ver. Itē excipe. sed quo ad ea que erant disposita
inter liberos anteq oēs decederēt sine liberis erat opportune pro
uisum per primam substitutionē factam reciproce inter liberos qd
aliquis dictorum filiorū alienare posset quātū esset pro legitima et
trebellianica sua: vt importat virtus dicte prime substitutiōis: ergo
nō debet intelligi q dicta clausula in fine apposita. ad id referatur.
¶ Quinto qꝛ clausula i fine apposita nō debet referri ad illā dispo
sitionē q ex tali relatione redderet inutilis. l. cum vulgari. ff. de do.
ꝑlega. l. si qs a filio. in ꝑn. & l. seruo alieno. §. si ab impubere. ff. de le
ga. j. & not. doc. i. d. l. talis scriptura. Sz si dicta clausula referret ad
4 primam substitutionē redderet dicta prima substitutio inanis: † qꝛ
testator promittēdo filijs q possint vendere & alienare intelligeret
etiā ꝑmittere eis q possint alienare in vltima volūtate: qꝛ verbum
alienationis ꝑmissiue prolatum comprehendit etiam alienationē
q fit in vltima volūtate. l. si quis prioris. §. certū. C. de secun. nup. l. ex
hoc edicto. §. alienare. ff. de alie. iudi. mu. cau. fac. l. sicut vēditiōis. ff.
quibus mod. pig. vel hypo. sol. no. Bar. in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de
verb. oblig. & in. l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. & per consequēs aut con
tingeret: aliquē ex filijs dicti testatoris decedere sine filijs ab itesta
to superstitib⁹ alijs fratrib⁹ suis. & in illo casu inanis esset substitu
tio: qꝛ plenius esset fratribus superstitibus cōsultū per successionē
abintestato ad quā de iure ꝯmuni vocabātur fratres q esset ꝑ sub
stitutionem per quā nō venirent in totum: qꝛ non venirēt ad legiti
mam & trebellianicā decedētis: vt est dictū. Aut cōtingeret aliquē
ex dictis filijs decedere sine liberis condito testamēto in quo de bo
nis suis disposuisset vel etiam si de ipsis bōis inter viuos disposuis
set. & tūc etiam redderetur substitutio predicta inanis: qꝛ nō obstā
te substitutiōe potuisset testari & alienare quēadmodum voluisset.
5 ¶ † Sexto probatur qꝛ testator in dicta clausula loquutus est ꝑ hec
verba. s. dicta substitutione non obstāte & sic in singulari. nō debet
ergo intelligi quod referatur illa clausula non solū ad proximiorē
substitutionem precedentem: sed etiam ad primam: qꝛ si testator ita
intellexisset dixisset dictis substitutiōib⁹ non obstātibus. c. is cui. de
prebē. in. vj. c. pe. de re iudi. eo. lib. l. j. cum glo. & ibi Bart. ff. de ope. le
ga. & no. Bar. in. l. post dotem. in prin. ff. solu. mat. dū reprobat pri
mam lecturam glo. ibi positam. vnde dicit Joā. an. in. c. pluralis lo
quutio. de reg. iur. lib. vj. i mercur. quod si aliquis ab eodem. et corā
eodem iudice conuenitur diuersis libellis & super diuersis reb⁹ & iu
dex super vno ex dictis libellis condēnat reum & demum eodem cō
textu etiam condēnauit super alio libello & demum cōdēnatus ap
pellat & impetrat super appellatiōe rescriptum huius forme videli
cet cōquestus est talis quod talis iudex iniquam tulit sentētiam dif
finitiuam cōtra ipsum a cuius sentētia appellauit & postea sequeba
tur generalis ꝯclusio. Modo impetrās petebat vigore dicti rescri
pti vtrāq sententiam reuocari. Ex aduerso excipiebatur quod non
fuerat appellatum neq rescriptum impetratū super vtraq ꝑpter
illa verba singularis numeri dū dicebatur quod iniquā sentētiam
tulit intendit quod nō potest dici esse impetratum rescriptū super
vtraq per id quod habetur in. d. c. is cui. cum alijs ibi allegatis per
6 Joan. and. ¶ † Septimo per id quod no. voluit Bart. i. l. fi. ff. de re
bus dub. vbi dicit quod lz als clausula posita i fine referatur ad pre
cedentia. l. iij. §. filius. ff. de libe. & postbu. dictum est. s. tamē illud est
verum quādo est clausula per se principaliter posita: sed si nō est per
se principaliter posita: sed ad aliam dispositionē qualificandā puta
si conditio vel modus inserit legato vltimo loco posito tūc ad aliud
non refertur nisi ad illud vltimum per. l. filiū. cum ibi not. ff. quādo
dies lega. ced. Sz in proposito testator prius fecerat institutionē fi
liorum et substitutionem reciprocā inter eos postea prouidit quid
seruari voluit si filij ad diuisionem bonorum deuenirent. Demū fe
cit vltimam substitutionē casu quo omnes filij decederēt sine filijs
substituendo dictas fraternitates cū hoc quod dicti sui filij possint
vendere & alienare sine cōtradictiōe alicuius dicta substitutiōe nō
obstāte. & sic voluit modificare dictam vltimam substitutionē quasi
dixerit quod substituebat dictas fraternitates cū hoc quod nō pos
sent infringere alienatiōes factas ꝑ dictos ei⁹ filios. nā dicta clau
sula i effectu hoc importat: ergo nō debet referri ad alia superiora.
¶ Erit ergo effectus dicte promissionis alienationis iūcta substitu
tiōe prima & secūda quod si vnus ex dictis filijs ꝑdecederet sine libe
ris: tunc alienatiōes facte per ipsum predecedētē quatenus essent
vltra eius legitimā & trebellianicā possent per fratres superstites
substitutos infringi si vellēt per allegata in prin. & per id quod legi.
et no. i. l. marcellus. §. res que. ff. ad treb. sed si ipsi nollēt infringere
vt qꝛ a principio tēpore alienationis vel ex post facto ꝯsentirēt alie
nationi tūc clarum est quod ipsi nō possent infringere alienationē
l. si fundum per fideicōmissum in prin. & l. nihil. §. j. ff. de leg. j. & q̄uis
postea eueniret cōditio vltime substitutiōis: vt qꝛ omnes decederēt
sine liberis: tūc dicte fraternitates nō possent infringere alienatio
nes factas per dictos filios vel aliquem eorū stante dicta promissio
ne alienatiōis. vtrum autem si eueniret casus dicte vltime substitu
tionis vt qꝛ omnes decessissent sine liberis si reperiretur qd dicti fi
lij alienassent vltra dodrantē dicte hereditatis possent dicte frater
nitates nō obstantibus alienationibus consequi quartam quasi ꝑ
inde ac si testator disposuerit quod decedentib⁹ oībus filijs suis sine
7 filijs † debeat puenire ad dictas fraternitates omne id qd sup esset
ex hereditate Joānis quo casu tenent heredes qbus facta est talis
substitutio reseruare quartā substituto. vt in aut. cōtra rogat⁹. C. ad
trebel. & i. l. titi⁹. cū ibi no. ff. eo. tit. nō discutio qꝛ de hoc nō sum inter
rogatus nec est necessariū qtū ad casum nostrū saltē ꝑpter aliqua
ex superi⁹ dictis. Ad allegata ꝑ parte ꝯtria ptz multiplex respōsio
8 ex iam dictis. ¶ † Postremo qꝛ queritur etiā vtrū in legitimā dicti
Nicolai debeat imputari prediū positum i vocabulo plani rupulai
qd sibi tpe diuisiōis facte inter fratres fuit assignatum ante partē
ex dispositione dicti testōris qui ita in testō reliquit: breuiter respō
deo q sic: vt ꝑbat i. l. etiā. §. pe. ff. de bo. lib. l. oīmodo. & l. qm̄ nouella.
C. de inoffi. test. vt not. Bar. & alij in. l. in quartam. ff. ad legē falci. &
per doc. in. l. filium quē habentē. C. famil. her. cum si.

¶ Summarium super consilio. ccxxvij.

1 ☞ Mater si in viduitate permāserit potest vni filio plus relinque
re q alio. 2. & 10.

Statutum

3 Statutū qñ venit derogatiue ad ius cōe nūq̄ recipit iterp̄tationē.
4 Qñ statutū inducit prescriptionem.x.anno.in actione reali ⁊ perso
nali an per lit.contest.talis actio perpetuetur.
5 Quādo ex dispositione testatoris ⁊ nō a lege cōi vocant̄ ꝓximiores
in gradu non concurret filius fratris cum fratre.
6 Rubrice standum est ad declarationem nigri.
7 Dispositio per quam reducitur ad ius cōmune antea correctū dici-
tur fauorabile.
9 De statuto disponente quod filia dotata nō succedat patri existēte
filio masculo.
11 Statutum nihil addens iuri cōmuni nihil operatur.
12 De dictione nisi.
13 Ubi res est dubia debet attendi benignior intellectus.

ℂ Consilium.ccxxvij.

ℂ Circa interpretationem statutoꝝ q̄ videntur aliqualiter cōtra-
riari adinuicem: ⁊ quando debeant interpretari ſm ius commune.

Domini redemptoris nostri
innocato suffragio. Ponderatis narratis in themate
⁊ p̄cipue statutis de quib⁹ in eo fit mētio ⁊ deductis
in snia dñoꝝ arbitroꝝ qui ꝓnuntiauerūt ꝑ rōnes co-
piose ꝑ eos allegatas dictam dñam Frācīscā nō po-
tuisse relinquere bona q̄ habuit ex successione dictorū duorū filiorū
p̄mortuorū ꝓut in suo testō disposuit: s; ipsa bona diuidi debere in
duas partes equales quaꝝ vnam habeat dictus Bartholomeus ⁊
eius filij. aliam vero dictus Joānes bonus: visisq; his q̄ subtiliter
abūde ⁊ elegāter ꝑ celeberrimos dños consultores seu aduocatos
dicti Bartholomei contra sniam arbitroꝝ deducta sunt. Mihi de
1 iure verior vr̄ snia ꝙ dcā dña potuerit disponere ꝓut disposuit re-
licta sola sexta parte dicto Joāni bono. reliq̄s vero partib⁹ relictis
dicto Bartholomeo ⁊ filijs: q: aut cōsideramus dispōnē iuris cōis
⁊ certū ē ꝙ dicta mater Bartholomei cū semꝑ in viduitate honeste
ꝑmanserit potuit vni ex descēdentibus suis ⁊ ei⁹ filijs plusq̄ alteri
filio seu nepoti ex filio premortuo de dictis bonis relinquere dūmō
dictus nepos ex filio p̄mortuo legitimā cōsequat̄. l. mater. in p̄nc. C.
ad tertul. in aut. de here. q̄ ab intest. §. j. ⁊ in aut. de nup. §. hinc nos.
cū ibi no. iuncto eo qd̄ habet̄ in aut. de triē. ⁊ semis. §. j. ⁊ hunc modū
testādi imitata est testatrix p̄dicta. ℂ Aut cōsideramus iuris muni-
cipalis dispositionē ⁊ in hoc duo extant statuta p̄dicta ad ꝓpositū
facientia. p̄mū enim sub rubri. de successionibus mulieꝝ. in rubrica
xxij. in x̄si. ⁊ mulier succedēs ⁊c. videt̄ facere ꝓ dicto Joanne bono
q: ꝓuidet ꝙ mater succedēs filio vel alicui descēdētiū etiā si ad scda
vota non transiret teneatur reseruare fratribus defuncti masculis
vtrinq; ꝯiūctis hereditatē sibi delatā eisdē post eius mortē ⁊ licet di-
2 ctum statutū solū videat̄ dicere ꝙ mater reseruare teneat̄ fratrib⁹
defuncte ꝑsone ⁊ nō videat̄ disponere ꝙ teneat̄ reseruare fratrib⁹
⁊ filijs fratrū defuncte ꝑsone saltē qñ filij fratrū ꝯcurrūt cū fratrib⁹
ipsius defuncte ꝑsone ꝓut est casus noster: tñ videret̄ fortasse q̄bus-
dam dicendū ꝙ dictū statutū etiā cōprehenderet non solū fratre sed
etiā filiū fratris defuncte ꝑsone cōcurrentē cū patruo suo: vt videt̄
decidere Bal. in. l. in quibus. C. de secun. nup. in versi. ⁊ predicta fa-
ciunt ad questionē de facto ⁊c. vbi querit statuto cauet̄ ꝙ filia dota-
ta extantib⁹ filijs masculis nō succedat sed ipsi fi. q̄ hereditatē possi-
deant. modo quidā dotauit filiā ⁊ ex filio premortuo habebat nepo-
tes ⁊ habebat etiā quēdā filiū viuentē decessit iste pater. modo iste
filius q̄ erat frater dicte mulieris vult quicq̄d de iure cōi ista soror
dotata deberet habere supra dotē sed filij fratris premortui dicūt se
debere ꝯcurrere querebatur quid iuris: ⁊ pro fratre allegabat̄ ꝙ fi-
lius fratris non debebat cōcurrere q: pater eorū tali tēpore deces-
sit quo trāsmittere nō potuit ⁊ nepotes ī illa materia restrictiua nō
continētur appellatione filiorum: ergo totum pertinebit ad fratrē.
tamē dicit Bal. ꝙ in cōtrariū facit tex. in. d. l. in quibus. ⁊ in. l. seq. in
prin. q: nepotes videntur ingredi gradū paternum: vt ibi ⁊ in. §. cū
filius. insti. de heredi. que ab intest. ⁊c. Tamē in hoc statuto meo iu-
dicio nō pōt dictus Joānes bonus se fundare: tū q: nō videt̄ voca-
re filium fratris defuncte persone concurrentem cū fratre defuncte
3 persone ⁊ attento quod † dictū statutū venit derogatiue ad ius cōe
dum loquit̄ de muliere q̄ nūq̄ transiuit ad secunda vota ideo cū nō
vocet filiū fratris ad concursum cum fratre defuncte ꝑsone nō vide-
tur ꝙ debeat recipere interpretationē a iure cōi: sed simpliciter de-
bet intelligi vt iacet. vt inq̄t singu. Bal. ī. l. maximū vitiū. C. de libe.
prete. in. vj. col. in ver. vlteri⁹ querit̄ de tali. q. cauet̄ lege municipali
⁊c. vbi voluit ꝙ si statutū minuit legitima filij vt q: disponat quod
pater teneatur relinquere filio solū q̄ntā parte qd̄ nō intelliget̄ ꝙ
debeat relinquere iure institutiōis sed sufficiet quoquo relicti titulo
relinq̄re l; de iure cōi titulo institōnis relinquēdū sit. i. §. aliud quoq;
capitulū. in aut. vt cū de ap. cogno. q: statutum qd̄ venit ad ius cōe
derogādo nō debet interpretari ſm ius cōmune sed simpliciter in-
telligi prout iacet. C. de nouo codi. confir. l. j. §. hinc igitur. ⁊ de emē-
da. iulii. codi. l. j. §. repetita. ⁊ arg. l. j. ī princi. C. de lati. liber. tol. ⁊. l. in
4 conuētionalibus. ff. de verb. oblig. ℂ † Et idem determinat signā-
ter Bal. in. c. cum nō liceat. de prescrip. in vlti. col. vbi querit pōe sta-
tutū inducit prescriptionē. x. an. in quacūq; actiōe personali ⁊ rea-
li nūquid actio talis per lit. cōtestationē ꝑpetuet̄ in. xl. annos sicut
perpetuat̄ de iure cōmuni ꝑ litis ꝯtestationē. l. fi. C. de prescrip. xxx.
anno. ⁊ dicit primo videri ꝙ sic q: iste casus ꝑpetuatiōis est casus
omissus. ergo debet relinqui dispositiōi iuris cōis. l. si extraneus. ff.
de cōdi. ob cau. l. ꝯmodissime. ff. de libe. ⁊ posthu. Cōtrariū determi-
nat ipse q: istud statutū discrepat a iure cōi presertim in actiōibus
personalib⁹ in quib⁹ requirit̄ de iure cōmuni prescrip. xxx. annorū
l. sicut. ⁊. l. omnes. C. de p̄scrip. xxx. an. cū ergo recessum sit a iure cō-
muni nō possumus interpretari statutū ſm ius cōmune. arg. l. q̄ cū
vno. §. qui post. ff. de re mili. nā quoties statutū aliquid addit vel de-
trahit: tacite vel expresse iuri cōi efficit̄ ius municipale nec recipit
subauditū intellectū q: lex q̄ corrigit nouā legē nō interpretat̄. l. fi.
5 C. de indi. vidui. tol. ℂ † Et ꝓ hoc etiā facit id qd̄ notabiliter voluit
Bal. ī. l. cum ita. §. in fideicōmisso. ff. de leg. ij. vbi voluit quod qñ nō
a lege cōi: sed ex alia dispositiōe puta testatoris vocant̄ ꝓximiores
in gradu nō ꝯcurret filius fratris cū fratre: q: q̄uis fili⁹ fratris sub-
intret locum patris sui tamē negari nō potest quin frater sit proxi-
mior. §. cū filius. insti. de here. que ab intest. ⁊ ad. d. l. in quibus. cum
l. sequēti in prin. potest responderi quod ibi loquitur in dispositiōe
iuris cōmunis que ab ipso initio clare induxit filios fratris venire
et cū patruis cōcurrere. nos vero loquimur in statuto veniēte dero-
gatiue ad ius cōmune ⁊ casu quo fratres defuncte persone extarēt
vocat eos ⁊ nō per modū ꝯditionis sed dispositionis vt clare appa-
ret ex dicto statuto nō autem ita vocat filios fratris ad ꝯcursum cū
patruis extātibus. ⁊ ideo Bal. in. d. l. in quibus. si bene aduertat̄ nō
videtur ausus approbare illam opinionē quod filius fratris cōcur-
rat. ℂ Secūdo principaliter respōdeo ad dictum p̄mum statutū.
et huic secunde respōsioni magis adhereo ⁊ dico ꝙ Joānes bonus
ex illo statuto non potest sumere fundamētū: q: est sublatū ꝑ aliud
statutū subsequēs editū principaliter ad reformationē dicti prece-
dētis statuti: vt clare pt; ex eius rubrica ī qua dicit̄ reformatio sta-
6 tuti de successionibus mulierum cui † rubrice stādum est ad declara-
tionem nigri. vt no. gl. in. l. j. ī verbo pretorio. ⁊ ibi Bal. C. ne lice. ter-
tio prouo. ⁊ glo. in. c. j. in glo. ij. de offi. deleg. in. vj. ⁊ ꝑ glo. in. c. tibi. in
glo. ij. de rescrip. co. lib. Bene facit. l. j. ⁊ hoc ibi no. doc. ff. si cer. peta.
et. l. fi. ⁊ ibi no. Bal. ff. de here. insti. cū si. ℂ Unde vidēdū est de virtu-
te ⁊ itellectu dicti sequētis statuti ī versic. si vero superesset defuncto
cuius q̄dē versiculi verba hec sunt. Si vero superesset defuncto vel
defuncte mater honeste vite ⁊ ī viduitate viuēs: tunc mater succe-
dat in quarta parte. Ita tamen ꝙ ista quarta pars non excedat id
qd̄ esset habitura de iure cōi. ⁊ de ista parte nō possit dispōere nisi
ſm dispositionem iuris cōis. In alijs vero tribus partib⁹ succedāt
fratres defuncti vel defuncte ⁊c. apparet ergo ex dispositiōe huius
statuti vltimi ꝙ mater portionē quā sequuta est ex successiōe filij nō
artatur reseruare fratrib⁹ defuncti vel filijs fratrū plusq̄ disponat
ius cōe. Sed ita est ꝙ de iure cōi qñ ipsa mater ī viduitate semꝑ mā-
sit: vt fecit p̄fata dña Frācisca nō tenet̄ reseruare dictis fratrib⁹ de-
functi vel filijs fratrū: sed pōt libere dispōere sicut de alijs suis pro-
prijs bōis. d. l. mater. ī prin. ⁊ dicti. §. l; secus esset si ad scda vota tran-
siret: q: tūc de iure cōi tenet̄ reseruare ſm distinctionē traditā in. d.
l. mater. ⁊ in. d. §. hinc nos. ergo dictus Joānes bon⁹ etiā ex hoc vlti-
mo nō potest causam suam iuuare. Fuit ergo intētio huius vltimi
statuti ꝓuidere ꝙ si defunctus habebat fratres ⁊ matrē honeste vi-
te ⁊ in viduitate viuentē mater succederet ī dicta quarta parte. ⁊ qd̄
de illa parte nō possit dispōere nisi ſm iuris dispositionē. ⁊ sic ꝙ in
bonis in quibus ipsa de iure cōi impeditur ſm volūtatē suā dispo-
nere prout est qñ trāsit ad secūda vota ſm distinctionē positā in. d.
l. mater. non possit ipsa mater aliter dispōere si ad secūda vota trā-
siret: sed si nō trāsiret ad secūda vota possit libere dispōere sicut de
alijs suis bonis. ⁊ profecto videtur meo iudicio hunc esse verū ⁊ sa-
num intellectū dicti statuti. ⁊ nullo modo cū supportatiōe stare pos-
sit intellectus traditus ad dictum statutū per prefatos dños arbi-
tros: pt; q: ſm intellectū. s. proxime dictū fauemus ꝑ oia dispositio-
ni iuris ꝯmunis quā in hac parte statuentes illesam esse voluerūt.
sed ſm intellectū traditū ꝑ prefatos dños arbitros impugnatur et
violatur dispositio iuris cōis. ⁊ sic resultaret totū oppositum eius
7 quod statuētes voluerunt. † Et dispositio per quā reducimur ad ius
cōmune antea correctū dicitur fauorabilis. ⁊ ideo amplectēda ⁊ ex-
tēdēda: vt voluit glo. reputata singularis in. c. statutū. in verb. dinu-
merandum. de preben. in. vj. idcirco etiam in dubio talis interpreta-
tio velut benignior ⁊ fauorabilior recipienda est. l. semper ī dubijs.
ff. de reg. iur. l. benignius. cū. l. seq. ff. de legi. alia ratiōe etiam dicit̄
benignior ⁊ amplectēda etiam in dubio ista interpretatio. vt. j. dicā.
ℂ Et huic intellectui nō obstat si dicatur quod istud vltimū statu-
tum requirit matrem semper in viduitate persistere: ergo nō potest
intelligi qd̄ voluerit distinguere an mater transiuerit ad secūda vo-
ta vel non. ⁊ cū statutum loquatur de matre in viduitate viuēte: vt

non possit de talibus bonis disponere nisi sm dispositionē iuris cō
munis. & non faciat mentionē de ea que transiuit ad vota ergo illū
casum videt reliquisse dispositioni iuris cōis. l. si extraneus. ff. de cō
di. ob cau. l. cōmodissime. ff. de libe. & postbu. vel determinatiōi prece
dētis statuti disponētis de matre trāseūte ad secūda vota q teneat
8 reseruare filijs primi matrimonij: qz respondeo q statutū vltimū
ad hoc vt mater succedat in dicta quarta nō requirit nisi q mater
tēpore successiōis sit hōeste vite & in viduitate viuēs: ptz qz illa vba
in viduitate viuēs determinant verbuz succedat. & ideo satis est q
tpe quo mater succedit sit vidua. l. i delictis. §. si extraneus. ff. d noxa.
9 l. titius. in prin. ff. de testa. mil. sicuti † dicimus i statuto disponēte q
filia dotata nō succedat patri existēte filio masculo itelligit de filia
que est dotata tpe mortis: & sic tpe delate successiōis: ita inqt Bart.
in suo ɔsil. incip. quidā intestatus decessit maxime p id qd habet in
l. si alienum. §. in extraneis. ff. de here. insti. & est de mente Bar. i. l. ti
tio centum. §. titio genero. ff. de condi. & demō. in ver. quero statutū
est hic. & ita magis cōiter doct. vtiqz hoc sequunt qtū ad ppositum
nostrū pertinet. Sed tempore quo mater vellet dispōere de dictis
bonis statutū nō requirit q sit tūc vidua sed simpliciter dicit statutū
q possit dispōere sm iuris cōis dispositionē qd nihil aliud est dice
re nisi q debeat distingui an trāsiuerit ad scda vota vel nō put di
10 stinguit ius cōe vt dixi. s. & qd ita sit verū ēt pbat † qz illa qualitas
s. in viduitate apposita in pcedēti oratiōe statuti nō intelligit repe
tita in sequēti oratione in qua dicit q nō possit disponere nisi sm iu
ris cōis dispositionem ita probatur. in. l. iiij. §. eritqz differētia. ff. vi
bo. rapto. & ibi hoc not. Bar. vbi etiā dicit hoc probari i. l. ij. in prin.
eo. titu. & not. doc. maxime Anto. de but. i cle. j. de supplen. negli. pla.
et in. l. qui fundū. ff. de ɔben. emp. bene fateor q statutū vltimū vo
luit relinquere dispositioni iuris cōis istū casum. s. qn mater ad secū
da vota trāsiret & etiā qn nō transiret respectu facultatis cōpetētis
ipsi mulieri in disponēdo de dictis bonis vt aperte sonāt illa verba
statuti dicētia quod nō possit dispōere nisi sm iuris cōmunis dispo
11 sitionem. ¶ † Non obstat etiā huic intellectui si dicatur q sequeret
statutū nihil operari cū nihil adderet iuri cōmuni cōtra. l. si quādo.
in prin. ff. de leg. j. & c. si papa. de priuil. in. vj. & ɔtra not. per Bar. in
l. iiij. §. pretor. ff. de dā. infec. & in. l. ij. ff. de vsucap. & quod habet in. c.
pastoralis. in prin. cum ibi not. per dñm Abb. de app. cū si. qz respō
deo quod imo statutū istud sm hūc intellectum non erit absqz virtu
te operandi qz cūex virtute precedētis statuti in versi. & mulier succe
dens filio &c. teneret mater etiā si nō trāsiret ad secunda vota reser
uare indistincte fratribus defuncte persone id qd ex successiōe filij
cōsequuta fuisset: quod quidē erat tertia pars ex forma dicti statuti
tūc autem propter dispositionem huius statuti erit precedēti statu
to in hoc derogatū & non tenebit reseruare si non transeat ad scda
vota & si trāseat tenebit reseruare sm distinctionē traditā in dicta
l. mater. cū si. ecce. ergo qd multū operabit istud vltimū statutū nec
dicatur qd sit vitiosus intellectus p quem fit correctio alterius sta
tuti iūcta. l. precipimus. C. de ap. & c. cū expediat. de elec. in. vj. qz di
co qd imo non est vitiosus sed fauorabilis & amplectendus intelle
ctus: qz per illū redimus ad ius cōmune: vt no. glo. in. d. c. statutū et
cōuenit verbis rubrice vltimi statuti ex quibus verbis apparet sta
tuētes voluisse derogare primo statuto illud reformādo. ¶ Preter
ea etiam si teneremus intellectū traditum a dñis arbitris etiā corri
geretur dictum primum statutū p vltimū. nā dñi arbitri interpreta
ri conantur dictū vltimū statutū vt velit qd mater possit dispone
re sm dispositionē iuris cōis idest eqliter disponēdo inter eos put
disponit ius cōe ab intestato. nā sm talē eorū intellectū deberet re
seruari ita sororib⁹ defuncte psone sicut fratrib⁹ maribus p. d. l. ma
ter. & dictā. l. in quib⁹. sed sm formā dicti pmi statuti existētibus fra
tribus dz eis reseruari non sororibus & si fratres vel alij descendē
tes masculi ex dictis fratribus non extarēt dz reseruari sororibus &
sic qui volunt tueri interpretationē arbitrorū nequeūt improbare
intellectū quē. s. approbaui ex eo q p hoc resultet correctio vl refor
matio precedētis statuti cū etiaz ipsi per suū intellectū fateri dictā
correctionē necesse habeāt. Preterea qd dictus intellectus arbitro
rum stare non possit probatur sic vltra superius dicta qz ius cōe nō
dicit q mater debeat disponere equalr inter liberos d bonis ex suc
cessione filij vel aliunde obuentis quādo ipsa nō trāsit ad secunda
vota: vt in. d. l. mater. & in aut. d trien. & semis. §. j. ergo nō pōt trahi
sensus dicti statuti vt importet qd videbat artata mater ad dispo
nendū equaliter inter liberos postq statutū voluit permittere mu
lieri illā tantū dispositionē quā sibi ius cōe permittit facere posse vt
12 ostendit illa dispositio nisi † posita in statuto q cū sit posita post ora
tionem negantem potentiam disponendi intelligitur pmittere po
tētiam disponēdi sm iuris cōis dispositionē. l. titia. §. fi. ff. de manu.
testa. no. Bar. in. l. actione. C. de transac. & in. l. si eū. §. qui iniuriarū
ff. si qs cau. & Oldr. & Bal. i. l. ahlete. §. dat remissionē. ff. de excusa.
tut. & Ang. in. d. l. titia. & Bal. i aut. nisi rogati. in. j. col. C. ad tre. cū si.
¶ Preterea a verbis statuti non est recedendū. l. prosperit. ff. qui &
a quibus. l. quicquid asti ingende, & ibi no. Bar. ff. de verb. oblig. cū
simi. & verba statuti generaliter loquētis debēt generaliter intelli
gi. l. j. §. generaliter. ff. de leg. prestan. l. si seruū. §. non dixit pretor. ff.
de acqui. here. sed sm intellectum arbitrorum ad dictū statutū post
illa verba nisi sm iuris ɔmunis dispositionē oportet supplere illud
verbum ab intestato & restringere statutū ad id quod sm ius cōmu
ne dispōitur ab intestato. sm vero intellectū quem. s. approbaui nō
est necesse aliquid supplere nec statutū restringere qz importat sta
tutum quod possit mulier disponere prout ius cōmune disponit ab
intestato & prout ius ɔmune disponit ɔdito testamēto: & prout ius
cōmune disponit inter viuos & sic mulier possit vti qualibet potētia
disponēdi prout elegerit dummodo non sit sibi talis potētia a iure
cōmuni intentata & voluit ei statutū potestatem magis liberā tri
buere q fecerit precedēs statutū in quo sibi cōtra ius cōmune erat
ablata. ¶ Nec verum esse videtur quod per intellectū arbitrorū cō
seruetur familia & sic agnatio illorum filiorum quib⁹ mater successis
set. iuxta. l. pnūtiatio. ff. de verbo. signifi. qz sic mater ista decederet
superstite filio masculo & superstite nepte vel neptib⁹ ex filia vel ex
filiabus pdefunctis ita succederēt de iure ɔmuni dicte neptes que
nō essent de illa familia & agnatiōe. l. familie. in fi. ff. de verb. signifi.
13 et. d. l. pronūtiatio. in fi. ¶ † Confirmantur predicta qz etiā vbi dici
posset rem aliquo modo esse dubiā potius sequēdus est ille intelle
ctus: & illa opi. tanq benignior & humanior per quā fauemus testa
mēto. l. si pars. ff. de inoffi. testa. c. fi. de re iudi. & etiam illa opinio per
quā magis fauet reo q actori. c. ex literis. de pba. & d. c. fi. & ita pre
cise tenet Mathe⁹ de mathesilanis doctor bononień. i suo tracta
tu quē fecit de opinione inter varias opiniones eligenda & sequēda
& etiam in dubio referenda est interpretatio per quam fauemus iu
ri communi. c. cum dilectus. de cōsuetu. l. ij. C. de noxa. not. in. l. fina.
§. in computatione. C. de iure delibe. & dixi. s. Et propterea nō est at
tēdēdum illud quod dicitur rudes homines in dubio diuidere rem
per medium. l. nesennius. ff. de neg. gest. quia imo in dubio fauendū
est testamēto ac iuri ɔmuni: & reo potius q actori. vt. s. dixi & nō est
attendenda sententia rusticorum qui per mediū diuidūt qz talis sen
tentia dānatur: vt. d. l. nesennius. in fi. & not. doct. in. c. afferte. de pre
sum. & per hec sublata sunt omnia argumēta contraria que respō
sione meo iudicio dici possint esse digna.

¶ Summarium super consilio. ccxxviij.

1 Per constitutum transfertur possessio.
2 Habens titulum & possessionem cū bona fide dicitur habere dñiū.
3 Licet conditio in contractibus trahatur retro quo ad obligationē
bonorū tamen quo ad dñium in fauorē primi cōtrahētis nō trahit.
4 Cessans per triennium soluere cadit ab inuestitura.
5 Si concedo rem in feudū q tu & heredes tui & hi quibus tu dederis
id habeant poteris alienare feudum etiam me irrequisito.
6 Qui non habet neqz bonam fidem neqz malā nō dicitur habilis ad
prescriptionem habentem bonaz fidem.

¶ Consilium. ccxxviij.

¶ Pro magnificis dominis de scipiono.

Domini redemptoris nostri
inuocato suffragio. Ponderatis his que seriose & diligē
ter narrata sunt in facto & in iure in themate mihi exhi
bito & nuper formato. & visis statutis ac instrumentis & iurib⁹ de
quibus in themate fit mentio necnon visis his que copiose allegata
sunt per celeberrimum dominuz consultorem qui i fauorē magni
ficorum dominorum marchionum palauicinoruz de scipiono con
tra dictos de cadamustis consuluit attingam breuiter ea que pro
victoria dictorum dominoruz de scipiono sufficere videantur super
fluis pretermissis. ¶ Et presupponendum est quod dicti domini
de scipiono in presentiarum possideant & sint futuri rei non autem
actores siue verum sit dicere eos habere iura meliora iuribus dicto
rum de cadamustis siue etiam dicantur esse in pari causa cū dictis
de cadamustis debebunt ipsi domini de scipionio obtinere quia
etiam in pari causa potior est conditio rei seu possidentis. l. siue au
tem. §. si duobus. ff. de publicia. l. si seruuum. §. sequitur. ff. de verbo.
oblig. c. ex literis. de pba. ¶ Sed quod domini de scipiono habeāt
nedū paria iura sed potiora illis de cadamustis probatur qz habēt
domini de scipiono titulū vēditionis sibi facte a dicto domino Tho
masio secundo de roncharolo qui in instrumēto cōstituit se posside
re nomine dictorum de scipiono vt constat instrumēto rogato p ser
Melchionē de scribanis notariū placētinū de anno. M. cccclxvj.
1 die. v. mensis Maij per quod † constitutuz omnis possessio fuit trās
lata in dicto de scipiono. l. quod meo. in prin. & ibi doc. & in. l. qui bōa
in prin. ff. de acqui. pos. c. cū venisset. de rest. spo. & not. doc. in. l. inter
dum. in prin. cum si. ff. de acqui. pos. que vēditio facta fuit per dictū
dominum Thomasium: eo qz dominus Thomasius primus de rō
charolo cuius iste secūdus Thomasius est heres erat per publicum
instrumentum obligatus retrouendere dicta bōa illis de syluestris
qui dictam facultatem redimendi postea cesserēt & dederunt titulo
oneroso magnifico dño Petro de scipiono cuius sunt heredes dicti
magnifici

Magnifici de scipiono quibus vẽditio facta est per dictũ Thoma-
2 sium secundum.⁊ sic dicti de scipiono habeant titulũ emptionis et
possessionem a dicto Thomasio cũ presumpta bona fide.iuxta.l.pe
nul.C.de euic.sequitur ꝙ dicunt͛ habere dñiũ vel quasi iuxta id qđ
legi.⁊ not.in.l.cũ res.C.de proba.⁊ in.l.j.ff.de public.⁊ in.c.abbate
sane.de re iudi.lib.vj.¶ Nec obstat ꝙ dicti de cadamustis etiã ha-
beãt titulũ priorẽ scȝ ꝯcessionẽ in emphyteosim perpetuã cũ certa
facultate appropriandi ⁊ emẽdi ab eodẽ dño Thomasio secũdo:q꞉
respõdeo ꝙ posito ꝙ in dicta ꝯcessiõe in emphyteosim ꝯtinerent͛ ali
qua ex bõis tẽtis ⁊ possessis ⁊ acq̃sitis ꝑ dños de scipiono:tñ potior
est cã dñorũ de scipiono:q꞉ pri᷒ fuit tradita possessio illis de scipio-
no:ergo ꝙuis illa ꝯcessio facta illis de cadamustis esset prior ĩ tpe
debent preferri domini de scipiono quibus prius possessio tradita
est.l.quot.C.de rei vẽ.⁊.l.siue autẽ.§.si duob᷒. Quod aũt fuerit pri᷒
tradita possessio dictis de scipiono:pȝ ex ꝯstituto apposito in instru
mento emptionis facte per illos de scipiono.⁊ licet instrumentũ cõ
cessionis facte dictis de cadamustis fuerit pri᷒ tñ in eo ꝯtinet͛ ꝙ nõ
intelligant͛ dicti de cadamustis esse in tenuta ⁊ corporali possessio-
ne nisi prius factis certis proclamationibus ad instãtiam dicti dñi
Thomasij ⁊ facta declaratiõe super eis in fauorem dicti dñi Tho-
masij:sed p̄dicte proclamatiões ⁊ declarationes facte non fuerunt
ante dictam venditionẽ factaȝ illis de scipiono:imo nec ꝑsupponi-
tur ꝙ vnq̃ facte fuerint etiã post quinimo etiam si fierent nunc di-
cte proclamationes nõ traherent͛ retro in preiudicium dictorũ de
scipiono:q꞉ cũ ad instantiã dicti dñi Thomasij fieri debeãt:⁊ sic eo
inuito fieri nõ possint nõ fit trahitio retro.l.qui balneũ.§.j.ff.qui po
3 tio.in pig.hab.imo etiã † in casibus in quibus al's regulariter con-
ditio in contractibus traheretur retro quo ad obligationes bonorũ
tñ quo ad dñium in fauorẽ primi cõtrahentis nõ traheret͛ retro in
preiudicium secundi acquirentis:vt singulariter not.Bald.in.l.j.iu
vlti.col.C.an seruus ex suo fac.vbi ad hoc subtiliter inducit illũ tex.
⁊ sequit͛ hoc etiã ibi Sali.in.ij.col.¶ Preterea etiã anteq̃ ꝯcessio
vlla fieret dictis de cadamustis dictus dñs Thomasi᷒ primus pro-
miserat illis de syluestris retrouẽdere dicta bona eis vel habẽtib᷒
causam ab eis ⁊ obligauit pro obseruatiõe promissorum oĩa sua bo
na presentia ⁊ futura ⁊ cõsequenter obligauit dicta bona retrouen
dẽda que obligatio postea trãslata fuit per dictos de syluestris in
dictos de scipiono:ergo etiam negari nõ posset ꝙ siti potestate di-
ctorũ de scipiono retinere dicta bõa tãq̃ eis obligata pro dicta re-
trouenditione cũ habeant ius in re.iuxta.l.si fundus.§.in vendica-
tione.⁊.l.pignoris.cũ si.ff.de pig.¶ Accedit insuper ad fortificãdũ
ius dominorũ de scipiono dispositio statuti incipientis si quis pro-
misit ⁊c.quo cauet͛ in effectu ꝙ ille cui facta est prius ꝓmissio de vẽ
dẽdo preferatur ei cui postea res vẽdita esset ⁊ artet omnino ꝓmis-
sorem ad vendendum ei cui promissio facta est.⁊ aduertat͛ q꞉ dictũ
statutum nõ requirit ꝙ venditio secũdo facta fuerit facta postq̃ fue
rit requisit᷒ ꝓmissor autoritate iudicis:vt vẽdat ⁊ facta fuerit obla-
tio pretij per eũ cui promissio de venditione facta fuerat sed solum
considerat statutũ ꝙ promissio de vẽdẽdo facta fuerit prius q̃ ven-
ditio facta fuerit alteri:vt pȝ ibi dũ statutũ dicit ⁊ predicta oĩa locũ
habeant nõ obstante si dictus promissor vel heredes eius seu is qui
tenetur de dicta re fecisset aliquã vẽditionẽ vel alienationẽ vel lega
tũ post dictã promissionẽ remota omni exceptione ⁊c.noto q꞉ statu
tum dicit post dictam promissionem nõ autẽ dicit post dictã requi-
sitionẽ factam ex parte iudicis de qua.s̃.in statuto facta erat mẽtio.
et sic verba statuti debent intelligi vt iacent.vt.l.si seruũ.§.nõ dixit
pretor.ff.de acq̃.here.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matri.l.prosperit.ff.
qui ⁊ a quib᷒.sed ita est ꝙ dicta concessio facta fuit illis de cadamu
stis postq̃ facta fuerat ꝓmissio de vendẽdo per dictũ dñm Thoma-
siũ illis de syluestris in quorũ locũ successerũt dñi de scipiono:ergo
ipsi de scipiono preferendi sunt illis de cadamustis.Et per hec meo
iudicio nõ oportet insistere super viribus oblationis ⁊ requisitiõis
de retrouendẽdo facte per procuratorẽ dñorũ de scipiono dicto do-
mino Thomasio secũdo.⁊ circa tenutã ⁊ alia acta iudicialia super-
inde facta que fortasse dici possent ꝓcessisse a falsa causa cũ ꝑ prius
facta esset retrouenditio per dictũ dñm Thomasiũ ipsis de scipio-
no procuratore eorũ fortasse hoc ignorãte.⁊ tutissimum videt͛ fun-
damentũ dicte retrouenditionis facte per dictũ dñm Thomasium
concurrentibus alijs de quibus.s̃.Propter que etiã nõ est opportu-
num discutere:an datio insolutũ facta per illos de syluestris dicto
Thomasio primo sapiat vsurariã prauitatẽ attẽto ꝙ dñi de scipi-
no habent causam tam ab illis de syluestris q̃ in dicto dño seu eius
4 heredes.¶ Nec ob.etiã si diceretur † ꝙ dicti de syluestris ceciderint
a iure sue inuestiture q꞉ cessarunt soluere per trienniũ.iuxta.l.ij.C.
de iure emphy.l.quero.§.inter locatorẽ.ff.loca.⁊.c.potuit.cũ ibi no.
de loca.q꞉ respondetur ⁊ recte ꝙ vltra inuestiturã ⁊ concessioneȝ in
emphyteosim factã per dictum dñm Thomasium primũ dictis de
syluestris fuit etiã facta eisdem de syluestris per se ⁊ separatim pro
missio de retrouendẽdo:vnde posito sine preiudicio ꝙ cecidissent a
iure emphyteotico nõ sequit͛ ꝙ ceciderint a dicto iure redimẽdi dictã
bona.l.si domus.ff.de seruit.vrb.predi.⁊ in aut.de nõ eligẽ.secundo
nub.§.si vero non habuerit.⁊ dictum ius redimendi trãslatũ fuit ꝑ
illos de syluestris in dictos de scipiono vt dictũ est.¶ Et similiter
nõ obstat si diceret͛ qđ dicti de syluestris ceciderint a iure suo trãsfe-
rẽdo ius suũ in illos de scipiono irrequisito domino Thomasio ha-
bente directũ dominium iuxta ea que habent͛ in.l.fi.C.de iure em-
phy.⁊ in.d.c.potuit.⁊ presertim q꞉ ita promiserũt dicti de syluestris
in instrumẽto inuestiture sue q꞉ respondetur quod satis est illis de
scipiono ꝙ non ceciderunt dicti de syluestris a iure redimẽdi dicta
bona a quo quidem nõ ceciderunt per ea que proxime dixi:imo ex-
presse in instrumento promisit dictus dñs Thomasius vendere nõ
soluȝ dictis de syluestris sed etiã illis quibus dicti de syluestris de-
derint quo casu dicti de syluestris dicũtur habere expressum cõsen-
5 suȝ dicti domini Thomasij de trãsferẽdo tale ius redimẽdi in taliũ
vt est tex.in.c.j.de feu.nõ hab.propriam natu.feu.vbi si cõcedo tibi
rem in feudum:vt tu ⁊ heredes tui ⁊ hi quibus tu dederis id habeãt
poteris alienare feudũ etiam me irrequisito propter illa verba.s.et
hi quibus dederis.¶ Non obstat etiã si diceretur qđ dicti de cada-
mustis prescripserunt spatio lõgi temporis:q꞉ respõdetur quod nõ
habuerũt vllã possessionem propter conditionem adiectam ĩ eorũ
inuestitura:vt dixi.s̃.ergo nõ potuerunt prescribere.l.sine possessio-
ne.ff.de vsuca.⁊ in regula sine possessione.de reg.iu.in.vj. Itẽ quia
dicta bona tenebant nomine alieno dicti de cadamustis merito nõ
potuerũt prescribere.l.agitur.C.de prescrip.xxx.anno.Itẽ q꞉ autor
dictorum de cadamustis nõ erat in bona fide:pȝ q꞉ voluit quod in
dicta concessione facta ipsis de cadamustis intelligerent͛ nõ cõpre-
hendi illa bona que ex proclamationib᷒ faciẽdis appareret specta
re ad aliũ ⁊ consequẽter apparet quod dubitabat dictus dominus
Thomasius ꝯcedẽs ⁊ dicti de cadamustis recipiẽtes similiter erãt
6 dubitantes.⁊ † sic nõ dicebãtur habere bonam fidem necessariã ad
prescriptionem.nam ille qui non habet neq̃ bonã fidem neq̃ malã
non dicitur habilis ad prescriptionem requirentem bonam fidẽ.l.
possessio quoq̃.§.fi.ff.de acqui.pos.not.in.l.j.C.eo.titu.not.Bart.in
l.naturaliter.in.iij.colũ.ff.de vsuca.⁊ plene not.in.c.fina.de prescri.
¶ Non ob.etiam si diceretur quod dicti de syluestris seu saltẽ dicti
de scipiono subrogati loco illorũ de syluestris erãt exclusi a iure re-
dimẽdi dicta bona per lapsum prescrip.xxx.vel.xl.an.⁊ vltra.iuxta
l.sicut.⁊.l.omnes.C.de prescrip.xxx.anno.q꞉ vltra respõsiões circa
quas multũ laborauit prefatus dominus consultor põt responderi
7 quod prescriptio † nõ tollit ipso iure obligationem.l.obligationum
fere.§.placet.ff.đ act.⁊ oblig.l.vbicũq̃.⁊ ibi no.ff.de fideius.no.glos.
in.l.cum notissimi.in prin.in verbo prorogari.C.de prescrip.xxx.an.
vbi etiam glo.dicit actionem nõ tolli ipso iure.⁊ ita etiam not.Bal.
in.l.fi.in.xiij.op.C.de edic.diui adria.tol.⁊ Ange.in.l.j.per illum tex.
cũ glo.C.si aduer.credi.firmat etiã plene Sali.in.l.sicut.in.vj.oppo-
sitione.C.de prescrip.xxx.an.per plura ibi allegata per eum que bre
uitatis causa omitto.⁊ dicit Sali.hanc esse magis cõmunẽ opi.glo.
⁊ doct.⁊ ea que in cõtrarium adduci possent respõdẽt prefati doct.
⁊ maxime Sali.in.d.l.sicut.sed dict᷒ dñs Thomasi᷒ nullã exceptio-
nem opposuit sed spõte ⁊ scienter retrouendidit ergo dicti de scipio
no legitime dicũtur retrouenditionem recepisse.res etiam tãto cla-
rior esset si in statuto essent illa verba vcȝ quod ille qui promisit vẽ-
dere agi possit ipse ⁊ heres suus ẽt post triginta annos quãdocũq̃
ad vendẽdũ sicut refert prefatus ꝯsultor esse in statuto sibi exhibito.

¶ Summarium super consilio.ccxxix.

1 ☞ Stuprum cõmittitur in virginem.
2 Standum est assertioni puelle an fuerit virgo.
3 Quis dicatur incestus.
4 Que sit pena incestus ⁊ adulterij,5.6.7.11.12.13.
8 Appellatione ascendentiũ descendentium ⁊ transuersalium an cõ-
prehendant͛ affines inter quos sunt prohibite nuptie.
9 Verba statuti in penalibus sunt proprie accipienda.
10 Consanguinei qui proprie sint.

¶ Consilium.ccxxix.

¶ Que sit pena stupri ⁊ incestus ⁊ an statutũ puniẽs coitũ inter cõ
sanguineos vel coniũctas personas ascendẽtes in infinitũ ⁊ trans
uersales vsq̃ ad quartum gradum pena mortis habeat locũ in affi
nibus:⁊ que pena hodie succedat loco deportationis.


Omini redẽptoris nostri
inuocato suffragio. Põderatis his que ĩ themate
narrantur ⁊ attenta dispositione statutorũ videret͛
prima ꝯsideratiõe fortasse dicẽdũ illũ q̃ carnaliter
cognouit filiã sororis vxoris sue ꝑmortue quam in
domo susceperat pena vltimi supplicij esse punien-
dum siue iuris ꝯmunis dispositionem intueamur siue etiã iuris mu
1 nicipalis censuram.† nam aut dicimus stuprum tñ ⁊ nõ incestũ fuis
se cõmissum prout in solã virginem ꝯmittitur.iuxta.l.inter liberas.
§.j.⁊.l.stuprum.§.j.ff.de adulter.⁊.xxxvj.q.j.§.lex est.versic.stuprũ.
debet pena vltimi supplicij puniri ille qui stuprũ commisit.l.j.§.fi.

2 ff.de extraordi.crimi. An autem† dicta puella fuerit virgo standum
videtur assertioni mulieris contra delinquētem. vt not.doct.in.c.j.
de adult.⁊ maxime do. Cardi.florē.⁊ domi.Abb.ibi vbi ad hoc alle-
gant rationē tex.in.c.vnico.vt eccle.benefi.⁊ id quod habetur in.c.
continebatur.de desponsa.impube.⁊ in.c.fi.qd metus cau.aut dici
mus fuisse incestū adhuc idem esse videtur q: pena incestus est illa
eadem pena que imponitur pro adulterio.l.si adulteriū cū incestu.
in prin.cū glo.i.ff.de adulter.sed pena adulterij est pena vltimi sup
3 plicij.l.q̄uis adulterij.in fi.C.ad leg.iul.de adult. ¶ †Quod aūt fue
rit incestus probat̄ q: incestus est coitus illicitus interueniēs inter
personas inter quas non poterat esse matrimoniū ratione impedi
menti consanguinitatis vel affinitatis.l.fi.ff.de ritu nup.⁊ l.etiā.eo
dem titu.⁊ dicta.l.si adulteriū cū incestu.in princip.⁊.xxxv.qō.iij.
nullū.⁊.c.de incestis.⁊.xxxvj.q.j.c.lex est.ver.incestus.s; dicta puel-
la cognita que erat filia sororis quōdam vxoris predicti inquisiti cō
iungebatur dicto inquisito in secūdo gradu affinitatis.xxxv.q.v.c.
porro autē.quia quoto gradu consanguinitatis cōiungebat̄ dicta
puella cum vxore dicti inquisiti toto gradu affinitatis coniungitur
dicto inquisito.c.j.de consangui.⁊ affini.xxxv.q.iij.de propinquis.⁊
c.equaliter.⁊ in dicto.c.porro autem.sed ita est quod dicta puella cō-
iūgebatur vxori dicti inquisiti in secūdo gradu consanguinitatis.
d.c.porro autem.⁊ in.c.ad sedez.ea.causa ⁊ qōne.ergo etiā diceba-
tur coniūgi dicto inquisito in secūdo gradu affinitatis.⁊ non est du
bium quod inter coniūctos tali gradu affinitatis probibitū est ma-
trimonium.c.non debet.de consangui.⁊ affini.cū fi. ¶ Si etiam cō-
sideremus penam a statuentib⁹ impositam idem dicendū esse vide
tur vigore statuti disponentis quod si quis stuprauerit consangui-
neam vel personam sibi coniūctam ascendentem vel descendentem
vsq; in infinitū vel transuersalez vsq; ad quartū gradū: gradu fm
ius canonicū computato vltimo supplicio puniatur. videntur eñi
habuisse respectū statuentes tam ad ascendentes ⁊ transuersales
coniūctos ratione cōsanguinitatis q̄ ratione affinitatis quia vsq;
ad quartū gradū tam consanguinitatis quam affinitatis sunt pro-
hibite nuptie quo ad trāsuersales dicto.c.nō debet.quo aūt ad ascē
dentes ⁊ descendentes probibite sunt in infinitū.l.nuptie ꝯsistere et
l.adoptiuus.§.nūc videamus.ff.de ritu nup.⁊ instit.de nup.§.j. et
l.nō facile.§.hijs itaq;.ff.de gradi.xxxv.q.iij.c.in copulatione.c.pro-
geniem.⁊.c.de cōsanguinitate.⁊ not.Hosti.in summa.de cōsangui.
⁊ affi.§.vsq; ad quem gradū.versi. illud autem.cū seq.⁊ not.Joan.
and.in apparatu suo ad arborē consanguinitatis ⁊ affinitatis ⁊ do
minus Cardi.floren.in.c.fina.de cōsan.⁊ affi.⁊ vt statuentes cōpre
henderent non solū cōsanguineos sed etiam affines post illā dictio
nem.s.cōsanguineam addiderūt alia sequentia verba videlicet vel
personam sibi cōiunctam que de affinibus intelligi debet vt verba
aliquid operentur.l.si quādo.in prin.ff.de lega.j.⁊.c.si papa. de pri-
uil.in.vj. ¶ Tamen premissis non obstantibus sentio dictū inquisi
tum non esse pena vltimi supplicij damnandū precipue ex infrascri
ptis siue iuris cōmunis dispositionem inspiciam⁹ siue iuris munici
4 palis. ¶ Presuppono enim quod pena† incestus ⁊ etiā stupri simul
non interueniente violētia de iure cōmuni non est pena vltimi sup
plicij quoniam vt dicit tex.in.l.si quis viduam.ff.de questio.committ-
tens stuprū ⁊ etiam incestū simul venit puniendus pena deportatio
nis nec olim maior erat pena adulterij q̄ stupri seu incestus.d.l.si
5 adulterium cū incestu.in prin.⁊ ibi no.de adul.⁊ licet† in adulterio
hodie fm opi.aliquorū sint correcta iura antiqua ⁊ imposita sit pe
na vltimi supplicij per.d.l.q̄uis adulterij.tamē in stupro ⁊ incestu
nō reperiūtur immutata iura antiqua ideo remanēt incorrecta ita
expresse determinat Ange. ī dicta.l.si adulteriū cū incestu.in prin.
per id quod habetur i.l.precipimus.ī fi.C.de appella.⁊ per nota. in
aut.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.⁊ not.etiam Joā.de Imo.in
c.tue.de procur.super glo.ij.vbi etiam refert se sic de facto ꝯsuluisse
in crimine incestus.ita etiā tenuit Joan.fab.in institu.de publi.iudi.
in.§.item lex iulia in fi. ¶ Hoc tanto magis dicēdū est si teneamus
opi.glo.⁊ Bar.in dicta.l.si quis viduā.⁊ Cy.in dicta.l.q̄uis adulte
rij.vbi voluerunt quod hodie pena adulterij nō sit pena mortis na
turalis sed sufficiat pena deportatiōis si persona sit nobilis vel in di
gnitate cōstituta tamen hec disputatio quo ad crimē adulterij nō
est ad presens necessaria q: dato etiā quod indistincte in adulterio
correcta essent iura antiqua non debet fieri extēsio ad crimē stupri
6 et incestus.vt est dictū. ¶ †Et tanto magis hec procedūt in casu no-
stro q: iura ciuilia imponētia dictas penas pro incestu intelligūtur
solū quo ad personas inter quas probibite erant nuptie de iure ci-
uili ratione ꝯsanguinitatis vel affinitatis non autem quo ad per-
sonas inter quas ex dispositiōe iuris canonici tm̄ essent ꝓhibite nu
ptie ita in proprijs terminis consuluit Joan.cald.in consil.ij.sub ru-
brica de consangui.⁊ affini.⁊ Pet.de ancha.in consi.ccclxxiij.i ordi-
ne meo incip.i christi nomine.videtur prima facie quod ista pena in
cesti ⁊c.⁊ tenuit hoc etiam Joan.fabri.in.§.penul.i penul.q.institu.
de nup.vbi refert se etiā dixisse in aut. incestas.C.de incest.nup.al-
legant in argumētum id quod habetur de penitē.distin.j.pene.⁊ in
c.statutū.de elec.li.vj.debet enim intelligi illa dispositio penalis in-
ducta a iure ciuili contra cōmittentes incestum.s.rebus stantib⁹ et
se habentibus prout tunc se habebant ex dispositiōe legum.argu.l.
quod seruius.cum ibi not.ff.de condi.ob cau.quia lex ciuilis nō ha-
buit respectū nisi ad casus per se prouisos ⁊ debuit ac debet intelli-
gi fm alias leges ciuiles declarantes quid esset incestus a quib⁹ de-
pendentiam habebant dicte alie leges penā incestus imponētes vt
in simili etiam determinat Bal.in.l.si nondū.C.de furt.Sed ita est
quod de iure ciuili non erant probibite nuptie cū dicta filia sororis
7 quondam vxoris† sed reperiebantur soluz probibite quo ad perso-
nas affines infrascriptas vcz cū priuigna:nuru:nouerca:socru:⁊ so
rore vxoris.d.l.si adulterium cū incestu.in princi.⁊.d.l.nō facile.§.
hos itaq;.⁊.§.affinitatis.cū seq.instit.de nup.⁊ l.fratris.C.de ince-
stis nup.⁊ illud qd dixi in nuru ⁊ socru habet etiā locū in pronuru ⁊
similiter in socru magna vel parua vnde nō solū mater quōdā vxo-
ris sed etiam auia ⁊ proauia erāt de personis probibitis a iure ciui
li adeo quod cū eis aut aliqua earū nō poterat contrahi matrimo-
nium.l.adoptiuus.§.fina.ff.de ritu nupt. ¶ Ad ꝯfirmationem pre-
dictorum accedit text.in.d.§.itē lex iulia.de adulte.cum.§. sequen.
insti.de pub.iudi.vbi traditur q̄ pro stupro cōmisso sine violētia in
virginem vel viduā non venit imponenda pena vltimi supplicij.sed
distinguit̄ aut erat persona humilis ⁊ tūc imponit̄ pena relegatio-
nis cū aliquali corporis coertione.si aūt alia erat ꝑsona imponitur
pena ꝯfiscatiōis dimidie ptis bonoꝝ. ¶ Si etiā statuētiū dispositio-
nē attēdamus adhuc verū est dicere nō esse imponēdā penā vltimi
supplicij qd ostēdit̄ sic.nā statutū loq̄tur de ascēdētib⁹ ⁊ descēdētib⁹
in infinitū ⁊ de trāsuersalib⁹ vsq; ad quartū gradū ꝯputando gradū
scdm ius canonicū ex q̄b⁹ verbis dat̄ intelligi qd statuētes habue-
rūt respectū nō ad affines s; ad alios q: dicta v̄ba saltē ꝓprie nō cō-
ueniūt affinibus vt euidenter probatur in.l.fi.ff.de ritu nup.ibi dū
tex.dicit iure gentiū incestū committit qui ex gradu ascendentium
vel descendētium vxorem duxerit qui vero ex latere eā duxerit quā
vetat̄ vel affinem quam impeditur si quidē palā fecerit leuius si ve
ro clā hoc commiserit grauius puniatur.ecce quod iurisconsultus
ostendit illos appellari descendentes ⁊ ascēdētes ac trāsuersales q̄
8 alio iure quam affinitatis cōiungūtur:si enim† appellatione ascen
dentium descendentium ⁊ trāsuersaliū comprehēdebantur affines
illi inter quos probibite erāt nuptie satis ꝑ precedētia verba in qui-
bus de ascendētibus ac descendētibus ⁊ trāsuersalibus probibitis
nuptias contrahere fuisset prouisum de affinibus tamē iurisconsul-
tus animaduertēs quod ꝑ premissa verba nō erāt ꝯprehēsi affines
addidit illa verba vel affinē ⁊c.que disiūctiua vel pōi debet inter di
uersa.l.hec verba ille.ff.de ver.signifi. ¶ Cōfirmat̄ quia nur⁹ nō de
scendit a socru:sed bene filius descēdit a patre immediate ⁊ ab auo
mediate ideo nurus ⁊ socr⁹ ⁊ similes affines nō ꝓprie sunt descēdē-
tes ⁊ ascēdētes q: vnus ab altero nō descēdit:vt vltra p̄dicta ꝓba-
tur in.l.j.in prin.iūcta.l.nō facile.§.affines.ff.de gradi.vbi iuriscō-
sultus dū loquitur de cōiunctis rōne sanguinis pōit tres species.s.
ascendētiū:descēdentiū ⁊ trāsuersaliū:vt in.d.l.j.dū vero loquit̄ de
affinibus nō sequit̄ eūdē ordinē sed simpliciter eos affines vocauit:
vt in.d.l.nō facile.hoc etiā patet in aut.de heredib⁹ abītesta.§.j.vbi
dixit q̄ descendētes excludunt omnes trāsuersales ⁊ tm̄ clarū est q̄
illud qd ibi dicitur de descendentibus nō intelligit̄ de affinibus:vt
patet.i.l.affinitas.C.cōia de succes.vnde tex.in.l.cognoscere.§.libe-
rorum.ff.de verb.signifi.ostendit q̄ quando fit mētio de descendēti-
bus intelligitur de liberis seu posteris nō autē de affinibus.⁊ licet
doc.qñq; causa magistralis doctrine affines appellēt ascēdētes tm̄
hoc ideo dicūt q: iura plerūq; dixerunt socerum vel socrū ac nouer-
cam parentum loco haberi ⁊ generum vel nurū aut priuignū loco
liberorum haberi.d.l.non facile.§.hos itaq;.iuncto.§.precedēti.⁊.l.
q: parentis.ff.iolu.matri.aliud est autem eos haberi loco parētum
seu ascendētium vel loco liberorum ⁊ aliud est eos esse parentes seu
ascendētes.l.appellatiōe parentis.⁊.l.mercis.la.ij.⁊ ibi notatur.ff.
de verbo.significa.⁊.l.quicūq;.§.parentes.ff.de in ius vocand.⁊.l.si
9 maritus.la.ij.§.legis.ff.de adulter.cum fi. ¶ Constat† autez verba
statutorū presertim penalium debere stricte ⁊ proprie accipi.l.j.§.si
is qui nauem.ff.de exerci.l.quicquid astringēde.⁊ ibi not. Barto.ff.
de verb.obliga.⁊.l.quod constitutū.ff.de testamen.mili.⁊ not.Bar.
in.l.omnes populi.i.vj.q.ꝓncipali de iusti.⁊ iure.⁊ i.l.j.⁊ in.l.labeo.
ff.de verb.signifi.cū fi.⁊ hoc est verū in q̄tum si stricte accipiantur
minus preiudicatur iuri cōmuni.sed vbi stricte vel proprie intelligē-
do plus offenderetur ius commune tūc verba statuti accipiūtur im
proprie seu largissime vt minus offendatur ius commune.vt proba
tur in.c.cū dilectus.⁊ ibi not.docto.presertim do.Abb.de consuetu.
¶ Nec ad predicta obstat quod statutum vltra verbum cōsangui-
neum adiecerit illa verba vel personam sibi coniūctam:q: responde
tur quod hoc ideo fieri potuit q: illa dictio coniūctam:erat magis
apta comprehēdere ac conuenientius comprehendebat omnes ascē
dentes ⁊ descēdētes ac transuersales eiusdē agnationis vel cogna
10 tionis q̄ faceret illa dictio cōsanguineam:quia† cōsanguinei stricte
accipiendo

accipiendo sunt frater ⁊ soror saltem ex latere patris cōiuncti ⁊ nō
comprehenduntur alij vlteriores: nec frater vel soror ex latere matris
tm̄ cōiūcti.l.post cōsanguineos.in prin.ff.de suis ⁊ legi.⁊ in aut. de
consan.⁊ vteri.fratribus in rubro ⁊ nigro.⁊ instit.de legi.agna.suc-
ces.in prin.⁊ ibi glo.in verb.consanguinei.⁊ quandoq꜄ cōsanguini-
tas solum comprehēdit agnatos ⁊ non cognatos.l.j.⁊ ibi notatur
⁊.l.consanguinitatis.C.de legi.heredi.⁊.l.j.in pn̄.⁊ ibi no.ff.de legi.
tut.⁊ not.Archi.iij.q.v.in.c.consanguinei.in prin.⁊ istam differētiā
tradūt etiā Bar.Bal.⁊ alij in.l.cū quidam.§.quod dicitur.ff.de ac
qui.heredi.vbi dicūt quod q̄uis consanguineus proprie ⁊ stricte ac-
cipiatur: vt dictum est: tamē ex cōi vsu loquēdi accipitur pro quocūq꜄
cōiuncto quomodolibet ex sanguine prout dicunt quod accipitur ī
titulo extra de cōsang.⁊ affini.⁊ sic comprehenduntur etiā illi qui
essent ex parte matris seu ex femineo sexu tm̄ coniuncti: vt ergo tol-
leretur dicta dubitatio.s.an illa dictio consanguineam acciperetur ꝓ
illis qui sunt de eadem agnatione tm̄.⁊ sic ex latere patris cōiūcti:
an vero etiam comprehenderentur cognati seu ex sexu femineo cō-
iuncti visum est statuentibus addere illa verba sequentia vz vel ꝑ-
sonam sibi cōiūctā ⁊c.⁊ hec interpretatio tanto magis amplectē-
da est cum per eam minus offendatur ius cōmune quo inspecto tale
crimē stupri ⁊ incestus cōmissi inter dictos affines nō veniebat pe-
11 na vltimi supplicij plectendū.⁊ ideo etiā vt in casu proposito euite-
tur pena vltimi supplicij liceret verba impropriare per id qd̄ habetur
in dicto.c.cū dilectus.tamen vere non est opportunū verba quouis-
modo impropriare: quoniam imo illa verba ascēdētes ⁊ trāsuersa-
les proprie sumpta nō comprehendūt huiusmodi affines: vt superi⁹
ostensū esse arbitror. ¶ Nec predictis obst.id quod habetur in dicta
l.j.in fi.ff.de extraord.crimi.que fuit allegata in contrarium: q꜄ vt
ibi dixit Barto.ille tex.intelligitur quando in stupro aliqua violen
tia interuenit alias esset contra tex.in.d.l.si quis viduam. ⁊ in. d.§.
item lex iulia.⁊ no.in.c.ij.de adult.Et per hec patet esse responsum
12 ad omnia que in cōtrarium adducebātur. ¶ Nec etiam obstat si
diceretur quod pati etiam debet penam dotandi dictam mulierē si
virgo est.⁊ etiā penam excōmunicationis si eam in vxorem ducere
recusat sm̄ quod habetur in.c.j.⁊.ij.de adulte. q꜄ respondeo quod ibi
nihil dicit de pena vltimi supplicij: imo denegatur ibi posse imponi
penam mortis.⁊ sm̄ domi.Abb.in.d.c.ij.de adul.ille pene de quib⁹
in.d.c.j.⁊.ij.solum habēt locum in terris subiectis ecclesie romane
quo ad temporalē iurisdictionē in alijs vero terris seruabitur ius
ciuile per ea que notantur in.c.ij.de regulis iuris.in.vj.⁊ in.c.ij.de
arbi.eod.lib.vel sm̄ dn̄m Cardin̄.florentinum in.d.c.ij.illud quod
habetur procedit quando causa esset de foro ecclesiastico alias aūt
standū esset penis iuris ciuilis per id quod habetur in.c.si duob⁹.
de appel.⁊ ita dicit se de facto respondisse. ¶ Ex quibus omnibus
13 videtur concludendum non esse locum pene imposite per dictum
statutum ⁊ consequenter esse recurrendum ad dispositionem iuris
cōis quo inspecto posito quod non solum stuprum: sed etiam ince-
stus simul cōmissa fuissent venirent imponēda pena deportatiōis
dicta.l.si quis viduam.verum q꜄ non est in vsu pena deportationis
⁊ quedam alie pene de quibus in.§.relegati.cum sequenti.insti.qui-
bus mod.ius pat.pote.sol.vt ibi per gl.in verbo in metallum. Ideo
sm̄ qd̄ dicit Joan.de imo.in.l.publicorum.in.ij.col.ff.de pub.iud.iu-
dex loco pene deportationis habet iuxta suum arbitriū aliam pe-
nam imponere.allegat no.in.l.q̇d ergo.§.pena grauior.ff.de his q̄
not.infa.⁊ in.l.hos accusare.§.omnibus.ff.de accusatio.posito autē
quod nō intelligeretur in casu predicto commissum esse incestū cō
prehensum ⁊ punitum a lege ciuili: vt.s.ostendisse puto. sequitur qd̄
adhuc mitius veniret puniendus: vt de se patet ⁊ colligitur aperte
ex supradictis.

¶ Summarium super.consi.ccxxx.
1 Cumulatio appellationis ⁊ nullitatis tenet.
2 Quando est dictum de nullitate sententie ⁊ si inq̄tum sit aliqua sit
appellatum iudex si inueniat sententiam fore nullam debet pronū-
tiare eam esse nullam.

¶ Consilium.ccxxx.

¶ Si reus condemnatus dixit sententiam nullam principaliter
postea etiam infra tempus appellandi dixit q inq̄tum sententia
esset aliqua appellabat.fuit deinde pronuntiatum sententiam esse
nullam per iudicem nullitatis: an iudex appellationis possit cōfir-
mare vel reformare sententiam ipsam latam in causa principali.

Domini redemptoris nostri
inuocato suffragio. Pōderatis his q̄ in themate narrā-
tur. Sētio breuiter verū esse cōclusionē qd̄ iudex appella
tiōis ꝑdicte nō debeat aliquo mō ꝓnuntiare ꝯdēnādo reum qui in
causa principali fuerat ꝯdēnatus, ⁊ qui ꝑmo de nullitate dicte s. ie
dixit deinum appellauit inq̄tum sententia ipsa appareret aliqua
neq꜄ debeat dicta sentētia lata in causa principali aliquo modo re-
formari per iudicem appellationis sed partes ipsius iudicis appel-
lationis sint in pronūtiādo superuacuo seu frustratorie fuisse appel
latum vel pronūtiare nō intelligi esse appellatū a dicta sentētia eo
q꜄ erat nulla prout declaratū fuit per iudicē cause nullitatis cuius
sentētia in rem iudicatam transiuit vt presuppōit.hoc enim esse ve-
rum probatur q꜄ appellatio nō fuit interposita simpliciter.sed sub
conditione inq̄tū snīa appareret aliqua ⁊ ita prosequutus fuit ap-
pellationem: protestādo quod non intēdebat discedere ab ipso iudi
cio nullitatis ⁊ ideo talis appellatio nō potest sortiri effectū appel-
lationis deficiente conditione sub qua appellatū est.l.cum secūdo.
ff.de iniust.testa.l.legata.ff.de condi.⁊ demō.⁊.l.cū ad presens.ff.si
1 certū pet.dato q dicta cumulatio nullitatis ⁊ appellatiōis iterpo-
site sub predicta conditione teneat sm̄ quod voluit glo.reputata sin
gularis in.l.j.C.quando prouo.non est neces.⁊ probatur in.c.cōstitu
tus.cum ibi not.de restit.integ.⁊ plene not.doc.in.l.si expressim.ff.
de appel.⁊ ī.c.dilecto.de appel.⁊ Spe.ī titu.de sentē.prola.§.iuxta.
versi.sed nunquid talis libellus.⁊ Bald.in.l.edita.C.de edē.in repe-
titione paduana in antepe.char.⁊ in.l.j.C.de fur.⁊ ī.c.sancimus.iul
timo.in titulo quo tēpore miles.⁊ Bal.in addi.Spe.in titu.de app.
2 in.xlv.colū.in versi.quādo procedit. Et propterea in proposito no
stro determinat istā.q.Bar.in.d.l.si expressim.in versi. quarto vidē
dum est de modo sentētiandi ⁊c.vbi expresse dicit q quādo est dictū
de nullitate snīe: ⁊ si inq̄tum sit aliqua sit appellatū: iudex si inue-
niat sentētiā fore nullam debet pronūtiare eam esse nullā.super ca-
pite vero appellationis nihil pronūtiare oportet q꜄ fuit appellatum
sub cōditione de presenti.s.si sentētia est aliqua sed nūc apparet qd̄
nulla est: ergo nūq̄ fuit appellatū.tm̄ sm̄ Barto.si iudex appellatio-
nis vult super ipsa appellatione pronūtiare debet pronuntiare su-
peruacuo vel frustratorie esse appellatū eo q꜄ snīa erat nulla vt sm̄
eum probatur in.l.ex ꝯsensu.§.j.ff.de appel.⁊ hoc etiā no.Bal.in.l.
eos.ī vlti.col.prin.C.de app.⁊ dn̄s Abbas in preallegato.c. dilecto.
in.iij.col.⁊ ibi etiam Joan.de imo.ī penul.charta in versic.qualiter
autem pronūtiabitur eo casu ⁊c.melior tamē practica esse videtur sm̄
Jo.de imo.in.l.cū querebatur.ad fi.ff.de re iudi.⁊ ī.d.l.si expressim.
in prin.pe.char.ī ver.iiij.iuxta predicta potest dubitari ⁊c.quod iu-
dex ꝓnūtiet non intelligi esse appellatum eo q꜄ sentētia predicta est
nulla: attento q dicta appellatio fuit interposita sub cōditione pre-
dicta que nō fuit verificata: illud autem quod habetur in.d.l.ex con
sensu.§.j.loquitur quando simpliciter appellatur a sentētia. Anto.
de but.etiam in.d.c.dilecto.circa penul.vel antepe.col.trāsit cū opi.
Barto.ī preallegata.l.si expressim.addēdo tamē q ī casu quo dicta
sententia apparet nulla non solū poterit iudex nullitatis pronūtia
re dictam sentētiam nullam: verū etiam de iure canonico iudex ap-
pellationis poterit pronūtiare iuste appellatum qm̄ ille qui appel-
lauit a sententia saltem grauatus est de facto per sentētiā nullam.c.
significauerūt.de excep.approbat etiā ipse practicam Bartho.pre-
dictam.s.quod pronūtietur superuacuo appellatum a sententia pro
pter nullitatem tamē sm̄ Joan.de imo.in prealiega.c.dilecto.nō vi
detur quod iudex possit in casu predicto pronūtiare iuste appellatū
ex quo solum appellauit conditionaliter inq̄tū sententia esset ali-
qua, quod videtur esse de iure verius ratiōe predicta.⁊ predicta tā-
to magis procedūt in casu nostro in quo presupponitur sententiam
prius latam esse super nullitate ⁊ ī rem iudicatā transiuisse anteq̄
iudex appellationis sup ipsa appellatione pronūtiet vnde si snīa ꝑ
iudicē appellatiōis ferretur taliter qd̄ ꝑ eius snīam inferretur sententia
cause principalis subsistere ⁊ sic nullā nō fuisse nō posset valere hec
vltima snīa lata per iudicem appellatiōis q꜄ snīa lata ꝯtra aliā sen-
tentiā q̄ in rem iudicatā trāsiuisset est nulla quādo de ipsa snīa q̄ in
rem iudicatā transiuit cōstabat ipsi iudici qui cōtra eā pronūtiauit.
l.j.C.quando prouoca.non est neces.l.post sententiam.C.de sentē.et
interlo.om.iudi.c.inter monasteriū.de re iud.sed ita est quod dicto
iudici appellationis cōstabat de sentētia super nullitate lata vt in
themate presupponitur ergo ⁊c.

¶ Summarium super consilio.ccxxxj.
1 Cōcessio circa predia vrbana nō regulatur sicut quādo circa pre-
dia rustica.2.
3 Testudines debēt cōstrui ⁊ edificari sm̄ qd̄ est mos ⁊ ꝯsuetudo loci.
4 Vbi domus mea debet domui tue seruitutē altius nō tollēdi nō est
mihi ꝓhibitum ponere viridaria supra illam altitudinem.

¶ Consilium.ccxxxj.

¶ An dn̄s predij seruiētis possit edificare in loco debente seruitutē
⁊ qm̄o ⁊ quid si debebatur seruitus vie ⁊ super eo loco fiāt volte seu
testitudines per quas obscuretur locus seruitutis vie.

Domini redēptoris nostri
inuocato suffragio. Ponderatis his de quibus in
themate fit mentio.⁊ his que diligenter ⁊ eleganter
in iure deducta sunt per clarissimum dominū.S.con
1 sulentem puto in primis circa primum dubium ve-
ram esse cōclusionem prefati cōsultoris quod possit dictus Ambro-
sius construere testitudinem tam sub dicto palacerto q̄ ī loco dicte

platee seu orti spectantis iure dominij ad dictum Ambrosiū ⁊ sup
dicta testudine edificare dūmodo non impediatur via ⁊ iter dicto
Nerio concessa ⁊ cōcessum vt supradictum est.⁊ vltra allegata per
dn̄m cōsidentē.etiā probatur p tex.in.l.olympico.§.fi.ff.de seruitu.
vrb.pred.⁊ in.l.si dom⁹.§.fi.qd ad stillicidiū.e.ti.vbi apparet q̄ dn̄s
predij seruiētis potest facere in eo quicquid vult dūmodo seruitutē
non impediat ⁊ cum sub eadē determinatione fuerit cōcessa dicto
Nerio seruitus vie ⁊ itineris per vnū ostium ex duobus ostijs pa-
lacerti vsq3 ad domū dicti Nerij sub qua ɔcessiōe cōprehendit̄ tam
locus qui est sub dicto palacerto q̄ etiā loc⁹ dicte platee siue orti dz
intelligi concessio illa pariformiter quatenus protendit vterq3 loc⁹
seruitutis.l.iam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pupil.l.teītō.C.de testa.mili.
l.si legatarius.§.fi.ff.de leg.iij.⁊ quod ibi no.Bar.sed ita est q̄ testu
dinem cōstruere pōt Ambrosius in loco vbi est palacertū q2 tēpore
concessionis seruitutis loc⁹ seruitutis sup quo erat cōstructum pa-
certū nō erāt fortasse discoopt:us ⁊ lz non essent ibi testudines pos-
sunt tñ fieri p.d.l.olympico.§.fi.cū alijs.s.allegatis.ac ēt q2 d mēte
ɔtrahentiū fuit q̄ locus ille nō remaneret discoopertus vt ostēdūt
illa verba ɔctus.s.vsq3 ad primas voltas ergo vsq3 ad illud spatiū
⁊ altitudinē voltaꝝ seu testudinū que fiunt sub palacerto debet re-
gulari seruit⁹ vie vel itineris p dictū ortū siue plateaz per rationem
2 dicte.l.si legatarius.§.fi.cū si. ¶ †Et tanto magis hoc ɔcedit i hac
seruitute vie vel itineris ɔcessa circa predia vrbana quo casu nō re-
gulatur sicut qñ est circa predia rustica:vt ptz in.l.iter.cū ibi no.ff.
3 cōia pred.iuncta.l.qui sellā.§.j.ff.de serui.rusti.pre. ¶ †Et dicte
testudines possunt construi altitudinis et qualitatis quam exigit
mos ⁊ ɔsuetudo loci ⁊ stat⁹ antiquorū edificiorū:iuxta.l.j.C.de edi.
priua.⁊.l.qui luminibus.ff.de serui.vrba.pred.⁊ si de hoc vertat̄ cō
trouersia dād⁹ est arbiter qui hoc habeat dirimere.l.certo generi.
§.j.⁊.§.fi.ff.de serui.rusti.predi.⁊.d.l.qui luminib⁹.in fin.⁊ p hec est
4 responsum ad primū ⁊ scōm dubiū. ¶ †Circa tertium vero dubiū
etiā placet cōclusio dn̄i cōsultoris ⁊ confirmo eam p id quod habet̄
in.l.edificia.ff.de serui.vrba.pred.vbi si dom⁹ mea debet domui tue
seruitutē altius nō tollendi non est mihi prohibitum ponere et ha-
bere viridaria supra illā altitudinē ēt si ꝑpter ipsa viridaria obscu-
rent̄ lumina domus tue q2 plātatio arborū ⁊ viridarij nō est cōtra
seruitutem altius nō tollēdi sec⁹ si domus mea deberet domui tue
seruitutē nō officiendi luminibus domus tue q2 tūc si per talē plan-
tationē arborū vel ipositionem viridarij noceatur luminibus do-
mus tue facio cōtra seruitutē ⁊ possum prohiberi.ita in proposito
lz deberetur domui Nerij seruitus vie vel itineris per dicta loca lz
aliquid fiat per quod obscurent̄ lumina hoc non est contra conces-
sionē seruitutis vie vel itineris cum qua non fuit connexa seruitus
nō officiēdi luminibus ⁊ eo magis q2 in casu nostro debet intelligi
quod dicte testudines seu volte possint pariformiter fieri ⁊ sic per
plateā sicut sub palacerto vt patet per ea que dicta sunt in ꝑcedēti
dubio.per q̄ etiā apparet responsio ad quartū ⁊ vltimū dubiū quia
latitudo debet esse pro medietate dicti palacerti vt in instrumēto
cōtinetur ⁊ ita etiam debet esse per dictam plateam vel ortū per ra-
tionem dicte.l.iam hoc iure.

¶ Summarium super consilio.ccxxxij.

1 ☞ Pactum de retrouendendo obligat aliquē ad retrouendendū.
2 In contractibus quo ad discernendum cui acquiratur inspicimus
principium infra tempus celebrati contractus.
3 Si quis stipulatur dari cui ipse cōcedere vel relinquere voluerit vi
detur stipulatus sibiipsi stipulanti.
4 Relatiuum iunctum verbo futuri temporis facit conditionem.
5 Quando quis recepit rem nomine meo sine mandato dominium
non discedit ab illo primo concedente.
6 Ratihabitio debet trahi retro ad principium.
8 Pro intelligentia.l.filius.in princi.ff.de verb.oblig.
9 Actio personalis nō pōt intentari contra tertium possessorem.
10 Quis potest ad factum faciendum condemnari dato q̄ post sn̄iam
liberari possit soluendo interesse.

¶ Consilium.ccxxxij.

¶ Si quis habuit cessionē actiōis ad rem immobilē ⁊ recepit illā
cessionē p eo quē declarabit postea ex interuallo declarauit de vno
qui tp̄e cessionis erat forēsis ⁊ incapax acquisitionis immobilium
tñ tempore declarationis erat effectus ciuis an valeat.



Domini redemptoris nostri
inuocato suffragio.Pōderatis his que in themate
narrant̄:ac visis ⁊ perlectis scripturis mihi exhibi-
tis in cā vertēte inter eximium artiū ⁊ medicine do-
ctorē dn̄m magistrū Joannē Jacobū ciuē lucēsem ex
parte vna agentē ⁊ Zachariam Joānis lotti ex parte altera se de-
fendētem fundatam esse inuenio de iure cōmuni ac municipali in-
tentionē dicti magistri Joannis Jacobi ex instrumento promissio-
nis facte per dictū Zachariā dicto Laurentio de retrouendēdo ei-
dē Laurētio dictā domū pro certo ꝑtio infra tp̄s q̄tuor ānoꝝ iūcto
instrumēto cessionis facte p dictū Laurentiū de dictis suis iuribus
⁊ actiōibus pro dicta retrouēditione cōsequēda dicto domino Bar
tholomeo quōdā Gabrielis causidico emēti ac recipiēti pro eo vel
eis quos declarare voluerit ⁊ q̄ dominus Bartholome⁹ postea de-
1 clarauit se emisse pro dicto magistro Joāne Jacobo.vñ dictū †pactū
de retrouēdendo proculdubio efficaciter obligauit dictū zachariā
ad retrouendendum.iuxta.l.ij.C.de pac.inter emp.⁊ vēdi.l.qui fun-
dum.l.ultima.ff.de cōtra hē.emp.⁊.l.si sterilis.§.si tibi.ff.de act.emp.
et ita etiam prouisum est p statutū sub rubrica de forma reuenditio
nis ⁊ actionē personalē sibi ex dicta promissione cōpetētē potuit di
ctus Laurentius ex causa vēditionis tranferre in dictū dn̄m Bar
tholomeum ⁊ eū facere procuratorem i rem suā vt fecit. ¶ Sed est
vidēdum de virtute illius declarationis facte per dictū dn̄m Bar
tholomeum qui declarauit se misse pro dicto magistro Joāne Jaco
bo qui licet tempore declarationis predicte esset effectus ciuis lucē-
sis ⁊ sic capax acquisitiōis bonorū immobiliū tñ tp̄e quo dictus dn̄s
Bartholomeus acquisiuit a dicto Laurentio nō erat dictus magi-
ster Joānes Jacob⁹ ciuis Lucēsis ⁊ sic nō erat incapax acquisitio
nis bonorū immobiliū i loco illo ex forma statutorū illius ciuitatis.
2 et dubium fortasse prima facie videtur facere q2 †in cōtractib⁹ quo
ad discernendū cui acquiratur inspicimus principium idest tēpus
celebrati cōtractus.l.si filius.in prin.ff.de verb.oblig.l.vsusfructus.
ff.de stip.seruo.l.que legata.ff.de reg.iur. ¶ Tamē in proposito pu-
to dictam declarationem esse validam ⁊ illi nō obstare q̄ tēpore ac
quisitionis facte per dictum dominum Bartholomeū dictus magi
3 ster Joannes lottus nō esset ciuis.nam vt † dicit tex.quem ibi Bal.
⁊ Ange.reputant singularem in.l.secundum responsum.C.de cōtra
hen.⁊ cōmit.stipu.si quis stipulatur dari cui ipse cōcedere vel relin-
quere voluerit videtur stipulatus sibiipsi stipulanti.vnde per illum
tex.dicit Bal.in.l.cū post.§.gener.ff.de iure do.in lec.antiqua q̄ va-
let promissio facta mihi recipiēti pro eo quem nominabo.dicit etiā
Bal.in.l.j.i fi.ff.de pac.quod si promisisti aliquid mihi recipiēti pro
eo quē declarabo valet stipulatio ⁊ si neminē declaro potero agere:
ergo vel heres meus vt dicit esse casum not.in.d.l.secūdum respon-
sum.⁊ sic apparet qd interim anteq̄ sit facta declaratio per empto-
rem dicitur esse acquisitum ius ipsi emptori nā qua ratiōe apud ta
lem ementem pro eo quē declarabit si omni tempore cessat in decla
rādo res seu ius illud apud eum remanet ac si p se tm̄ recepisset ita
etiā si pro parte tēporis cessauit in declarādo pro quo emerit intelli
git̄ pro illa parte temporis tale ius esse apud eū:pro eo aūt tp̄e quo
declarat̄ illū pro quo dicit se acquisiuisse incipit pertinere ad illū et
ipse q̄ recepit pro eo quē declararet si rem haberet penes se incipe-
ret tenere pro illo pro quo declarat iuxta.l.qd meo.in prin.ff.de ac-
qui.pos.⁊ qd hoc sit veru probat̄ q2 illa ꝟba.s.pro eo quē declarabit
4 faciūt conditionē ꝑpter relatiuū †iunctū verbo futuri tp̄is.l.stichū
qui meus erit.de leg.j.⁊.l.nuper.de leg.iij.ac si dixisset si declarabit
⁊ ideo qua ratione si nunq̄ declarasset dictus dn̄s Bartholome⁹
esset irreuocabiliter acquisitū sibi ⁊ heredibus suis eodē modo si p
parte tp̄is cessauit in declarando dicitur fuisse in totum sibi acquisi
tū pro parte vero tp̄is ex quo declarauit de dicto magistro Joāne
Jacobo dicitur pertinere ad ipsum magistrum Joannem Jaco-
bum q2 eadez est ratio in parte respectu partis que est in toto respe
ctu totius ⁊ ideo procedit argumentum de toto tempore ad partez
tēporis.l.q̄ de tota.in prin.ff.de rei ven.⁊.l.qui scit.in prin.ff.de vsu.
5 ¶ †Preterea posito quod etiam non fuisset acquisitū alicui ius vi
gore dicte cessionis nisi ex tēpore dicte declarationis ⁊ ratihabitio
nis facte per dictum magistrum Joannem Jacobū per ea que no.
Bar.in.l.qui mihi donatum.ff.de dona.in.j.col.in versi.quero ante
ratihabitionē sequutam cuius sit dominiū ⁊c.vbi voluit quod quā-
do quis recepit rē nomine meo sine mandato dominium nō disce-
dat ab illo primo concedēte nisi sequuta ratihabitione mea.maxi-
me per.l.cū quis.§.si debitorē.ff.de solu.⁊ not.Bart.⁊ alij cōiter in
l.qui hominē.§.si debitorē.e.tit.⁊ Guil.de cu.Bar.Bal.⁊ Ang.in.l.
si ego.ff.de neg.gest.reprobata glo.ibi que tenuit qd dominiū inte-
rim esset in bonis nullius quod communiter reprehendetur vt etiā
plenius ceteris prosequitur Angel.in repetitiōe.l.falsus.C.de fur.
in.xj.colū.⁊ probatur etiā in.l.si sponsus.§.si vxor.⁊ ibi gl.⁊ Bart.ff.
de dona.inter vir.⁊ vxo.⁊ no.Angel.⁊ moder.in.l.cōis.§.fina.ff.de
acquiren.pos.tamē adhuc verum est dicere quod sequuta dicta ra-
tihabitione dicti dn̄i magistri Joannis Jacobi acquisitum est ius
6 sibi per dictā.l.si ego. ¶ †Nec obstat si diceretur q̄ ratihabitio de-
beret trahi retro ad ꝑncipiū.l.fi.C.ad macedo.l.licet.ff.de iudi.⁊ in
regula ratihabitionē.lib.vj.sed inspecto initio id est tp̄e cōcessionis
facte dicto dn̄o Bartholomeo dictus magister Joannes Jacobus
erat forensis ⁊ incapax ergo non potest dici sibi esse inquisitum:q2
rn̄de qd ratihabitio trahitur retro ad principium.regulariter tamē
fallit qñ tp̄e ipsius principij nō potuisset ipse actus explicari sed he-
ne potuisset explicari tp̄e ratihabitionis q2 tunc ratihabitio bene
facit actum valere ex tunc sed non trahitur retro ad principium tē-
poris quo actus ille explicari nō potuisset ita ꝓbat̄ in.l.obseruare.
§.fi.ff.de

§.fi.ff.de offi.procon.per quē text.istā doctrinā colligunt Jaco.but.
Barto.⁊ Bal.ibidem ⁊ tm̄ in casu predicto nō trahitur retro ꝓpter
impossibilitatez sed sustinetur actus ex tempore quo potuit id fieri.
7 ¶ †Et per hoc apparet vna responsio ad.l.si filius.i prin.cū simili.
ff.de verbo.oblig.qꝛ etiā dato ꝙ ibi inspiciatur initiū actus poterit
8 sustineri et valere eo modo quo gestus erat.hic aūt secus.¶ †Pre-
terea respondet ꝙ in.d.l.filius.in prin.cū simi.attenditur principiū
.qꝛ ibi tractabat̄ de contractu celebrato sub ꝯditione casuali q̄ retro
trahitur ad tēpus celebrati contractus vt ibi ⁊.l.potior.⁊.l.qui bal-
neum.versi.amplius.ff.qui potior.in pig.habe.secus in cōditiōe po-
testatiua.vt.d.l.qui balneū.versi.amplius.ideo tunc inspicit̄ tēpus
euenientis cōditionis.l.quidaz cum filium.§.fi.ff.de verb.oblig.⁊.l.
si debitori deportato.§.si filius.ff.de fideiusso.⁊.l.si vero non i emu-
nerandi.§.si filio.⁊ ibi no.⁊ Bal.ff.manda.⁊ no.Bar.in.d.l.si filius.
⁊ in.l.si is qui pro empto.ff.de vsuca.i.v.q.principali sed in proposi-
to nostro illa conditio declarādi importata per illud relatiuum in-
iunctū verbo futuri temporis erat potestatiua ergo nō trahit̄ retro
sed attenditur tempus implete cōditionis idest facte declarationis
quo ipse dictus magister Joānes Jacobꝰ erat capax acquisitionis.
bene facit.l.si seruus cōmunis meuꝫ ⁊ castrēsis peculij.§.fi.ff.de stip.
seruorum.⁊ quod per illū tex.not.Bal.in.l.ea demū.C.de colla.pos-
sent etiā verba statuti prohibentis forensem acquirere rem immo-
bilem esse taliter concepta qd̄ non impedirent forensem acquirere
actionem personalem ad rem imobilem:verum qꝛ verba statuti non
sunt mihi exhibita idcirco ꝑtermitto huiusmodi fundamētū.¶ Cir-
ca vero aliam obiectionem factam per partē aduersam conātem se
tueri ex eo quod ipse zacharias rem vendiderat ⁊ tradiderat cuidā
Leonardo ⁊ quod nō habebat facultatē rei tradēde parū est opus
insistere.qꝛ res clara est ⁊ fuit egregie respōsuz in allegationibꝰ ex-
9 imij domini aduocati magistri Joānis Jacobi nā intētata est †actio
personalis contra dictum zachariam ad vendēdum ⁊ tradendū vt
promisit ⁊ q̄uis res sit apud alium ista actio personalis nō potest
intentari contra tertium possessorē.l.fi.§.fin.ff.de contrahen.emp.
l.j.C.aduer.cre.l.j.§.si heres.ff.ad trebel.⁊ dato quod obligatus ad
vendendū ⁊ tradendū sit in mora ⁊ succedat obligatio ad interesse
10 nō ꝑ hoc tamē †extinguitur principalis obligatio qua q̇s tenet̄ ad
faciendū ⁊ potest ad ipsum factum prestandū cōdēnari dato quod
post sententiā liberari possit soluendo interesse vt hec plene haben-
tur ⁊ no.in.l.j.per glo.⁊ doc.ff.de act.emp.⁊ in.l.vnica.C.de senten.
que ꝓ eo qd̄ inter.profe.⁊ no.Bar.plene in.l.stipulationes nō diui-
duntur.in prin.ff.de verb.obli.maxime in.vij.⁊.ix.q.ꝑncipali.⁊ not.
doc.maxime Bald.in.l.si traditio.C.de actio.emp.⁊ nō pōt se iuste
excusare dictus zacharias cum fuerit in dolo vendendo ⁊ alienādo
rē quā ꝓmiserat alteri retrouēdere ⁊ sic faciēdo quominus vēdere
⁊ tradere possit dicto Laurentio seu habentibꝰ causam ab eo vt te-
nebatur.l.si vero.cum.l.seq.⁊.l.qui petitorio.⁊ quod ibi not.ff.de rei
vendi.⁊.l.si seruum.in prin.ff.de verb.oblig.cum simi.ex quibus ap-
paret nihil ad rē istā facere cōparitiōes dicti Leonardi.ex quibus
concludo pronuntiandum esse bene iudicatum in fauorem dicti ma-
gistri Joannis Jacobi ⁊ male appellatum per partē aduersam ⁊ vi-
ctum victori in expensis condemnandum.

¶ Summarium super consilio.ccxxiij.

1 ☞ Pena est moderanda iudicis arbitrio.
2 Blasphemantes qua pena debeant puniri.
3 Non refert inter blasphemare Christuz ⁊ de eo verba pudibūda vl'
opprobriosa referre.
4 Tanto grauiora sunt crimina quanto diutius infelicem animaz te-
nuerunt.
5 Quilibet de populo tenetur blasphemantes accusare ⁊ deferre.
6 Cancellatio nominis Christi arguit suspicionem.19.
7 Permittitur iudeis impune seruare ⁊ celebrare festiuitates suas.
8 Qualitas non potest stare sine subiecto.
9 Quantum ad penā euadēdā debet fieri benignior interpretatio.
10 Plus nō potest esse in exemplo ⁊ sumpto q̄ꝫ in ipso originali.
11 Blasphemia dicitur qn̄ profertur aliquid iniuriosum.
12 Quelibet causa etiam iniusta excusat a dolo presumpto.
13 Consuetudo etiā mala ⁊ de iure reprobata multum operatur ad pe-
nam infligendam.
14 An si ex tolerata consuetudine contingat quod proijciēdo lapides
vnus occidat alium euadet penam capitalem.
15 In generali prolatione non videtur quis voluisse comprehēdere ea
quorum prolatio ipsi proferenti esset penalis.
16 Non satis est stare in genere maledictionis alicuiꝰ ad hoc vt quis
dicatur diffamare.
17 Tantū operat̄ genus quo ad genꝰ quantū species quo ad speciē.
13 Si instrumentū reperitur habere cancellationes ⁊ rasuras in loco
substantiali redditur suspectum.
20 Presumitur potius iuris imperitia q̄ꝫ dolus.

¶ Consilium.ccxxiij.

¶ An si hebrei orantes vt semꝑ cōsueuerūt in suis orationibus ali-
qua ꝟba in blasphemiā seu maledictionē ꝓferant q̄ sꝫ aliquorū ex-
positionē possunt referri tā ad Jesum Christū q̄ꝫ ad alios incidāt in
penā blasphemātis Christū ⁊ quā.⁊ qua pena puniātur abraden-
tes imagines Christi vel sanctorum.

Domini redemptoris nostri
dīinuocato suffragio.ponderatis his que in suprascripto
themate narrantur videretur prima consideratione di-
cendum dictos hebreos grauissime puniendos velut dominuz no-
strum Jesum Christū blasphemantes siue in specie siue etiam in ge-
1 nere faciant:⁊ saltem †pena iudicis arbitrio moderanda esse ple-
ctendos.c.in nonnullis.cū glo.in verbo animaduersionis.⁊.c.⁊ si
iudeos.de iude.⁊.l.iudeos.C.eo.titu.nam vbi pena non reperitur
specifice determinata pro delicto cōmittitur iudicātis arbitrio.l.j.
§.expilatores.ff.de effra.l.hodie.⁊.l.sanctio legū.ff.de pe.l.j.ff.de iu-
2 re delib.not.i.l.nemo martyres.C.de sacrosan.eccl.¶ †Quinimo
videtur expresse prouisum in aut.vt nō luxur.cōtra natu.coll.vj.ꝙ
taliter blasphemātes debent pena vltimi supplicij puniri.⁊ no.i.c.
ij.de maledi.nam si offendēs imperatorē punit̄ pena vltimi suppli-
cij.l.quisquis.C.ad leg.iuli.ma.vj.q.j.§.verū.multo magis ille qui
Christū offendit qꝛ longe grauius est eternam ledere maiestatē q̄ꝫ
temporalem.xxiij.q.v.si apud.c.vergentis.de hereti.⁊ qd̄ offendēs
maiestatē diuinā debeat mori:ptꝫ vltra predicta ex notatis ꝑ gl.in
c.ij.§.ceterum.de offi.ordi.in.vj.⁊ expressius etiā ex notatis ꝑ Ang.
in.l.ex senatꝰ.ff.ad legez cor.de sica.vbi etiā ad hoc allegat extraua-
gātē Feder.nec referre debet an in genere an i specie blasphemēt
Christum ⁊ eius sequaces qꝛ tm̄ operatur genus quo ad genꝰ q̄ntū
species quo ad speciez.l.si duo.ff.de admini.tuto.l.omnes.C.de pre-
3 scrip.xxx.an.¶ †Nec refert inter blasphemare Christū ⁊ de eo ver-
ba pudibūda vel opprobriosa proferre.xxij.q.j.si quis ꝑ capillū.vn̄
oē maledictū de deo vel de Christo ⁊ sanctis appellat̄ blasphemia.
vt no.Bart.in.l.itez apud labeonē.§.sed quod adijcitur.ff.de iniur.
⁊ Bart.in.d.aut.vt non luxuriē.per illū tex.⁊ Bald.in.l.ij.C.de reb.
credi.⁊ iureiur.⁊ Ang.⁊ Joan.de imo.i.l.his verbis.§.j.ff.de here.
insti.per illum tex.cum glo.vnde dicit ibi Ang.quod si statutuz pu-
nit maledicentem deuz punietur non solum ille qui dixerit maledi-
co deum sed etiam ille qui aliqua verba turpia protulit contra deū
nisi sm̄ eū cōmunis vsus loquendi ⁊ intelligendi talem sermonem
restringat.l.labeo.ff.de libe.leg.l.librorum.§.quod tamen cassius.ff.
de leg.iij.sed Jo.de imo.in.d.l.his verbis.§.j.dicit se putare ꝙ ꝯmu-
nis vsus nō haberet proficere quin veniat puniendus qui ꝯtra deū
mala verba protulit qꝛ talis vsus proprie est abusus ⁊ mala ꝯsuetu-
do ⁊ ꝓpterea nō seruāda.in aut.vt nulli iudi.§.nulli.coll.ix.¶ Nec
4 predictos iudeos excusare debet tēporis diuturnitas quo i hoc sce-
lere versati sunt qꝛ talis diuturnitas nō minuit peccatū sed auget
et tanto grauiora sunt crimina quāto diutiꝰ infelicez animā tenue-
runt alligatam.c.tanta.⁊.c.cū in ecclesia.de simo.xxv.di.§.criminis
5 qd̄ habetur in.c.sicut iudeo.de iude.⁊ quilibet de populo †tenet̄ hu-
iusmodi blasphemātes accusare ⁊ deferre.vt ꝓbat tex.no.in.d.c.si
q̇s per capillū.bene facit.l.qd̄ senatus.cū ibi no.ꝑ Bar.ff.de iniur.⁊
6 per Bar.in.l.j.ff.de publi.iudi.Fortificant̄ †predicta qꝛ verbo fertur
opponi cōtra iudeos ꝙ nōnulli eorū de libris suis cancellarunt illa
verba q̄ dicunt̄ iportare Christū:ergo cancellatio in tali parte sub-
stantiali arguit suspicionē cōtra eos.l.fi.de edic.diui adria.tol.c.cū
venerabilis.de relig.do.c.iter dilectos.de fide istru.⁊ no.i.c.ex lite-
ris.co.ti.Et vt inquit Bal.in.l.voluntas.C.de fideicō.rasum presu-
mitur falsum.c.cū olim propter.de priuil.Et impune videt̄ fieri nō
potuisse sicut dicimus de his q̄ abradūt imaginē dei ⁊ beate marie
virginis ⁊ alicuius sancti vel destruunt seu in terram ꝓijciūt i cō-
temptū dei aliquē locū in quo talis imago esset picta.Nā cōtra talē
cuiuscūq; preeminentie vel gradꝰ existeret debet esse vltio dura et
aspera pena.ita dicit Ang.in sua dispu.inci.in refulgenti delitiorū
palatio.in.ix.col.allegat id qd̄ legi.⁊ no.i.c.si canoni.§.fi.de offi.or.
in.vj.⁊ ideo imponit̄ pena mortis his q̄ ponerēt vl' sculperēt signū
Christi saluatoris in solo vel i silice vel in marmoribꝰ humi positis:
qꝛ sic cōtingeret pedibꝰ tale signū calcari ⁊ deuastari ab incedētibꝰ
l.j.cū gl.C.nemini licere signū salua.Et ibi dicit Saly.ꝙ pessime fa-
ciunt q̄ signū crucis apponi faciunt super lapidibus sepulchrorum
in terrā positis.Et similiter dicit Ang.i.l.ex senatuscōsulto.ff.ad le.
cor.de sica.ꝙ ille q̄ ꝑcutit imaginē dei vel sanctorꝫ vel scindit imagi-
nē dei ligneā tenet̄ pena.l.cornelie.de sica.vꝫ pena mortis ꝑ illā le-
gē q̄ tali pena punit facientem mala sacrificia.pro hoc etiā allegat
quandam cōstitutionez Federici.Et profecto si ita in facto verum
esset quod Christum ⁊ sequaces blasphemarent ⁊ alia in cōtēptū
christiane religiōis fecissent nullo essent digni christianorū patro-
cinio imo maxima infamie nota laborarēt qui pro eis intercederēt
sicuti dicimus in his qui intercedunt pro illis q̄ crimen lese maiesta-
tis commisissent.dicta.l.quisquis.versicu.denique iu[...]enis.iūcto di-
cto.c.vergentis.¶ Sed premissis non obstātibus contrarium pu-
to in casu de quo queritur esse verius.⁊ pro fundamento presupꝑo-

7 no.id† qđ habetur.xlv.dis. qui syncere.vbi casus iste decidi videtur.
nā ibi permittitur iudeis impune seruare ⁊ celebrare ⁊ colere suas
festiuitates ceremonias ⁊ solēnia secundū qđ ꝑ retroacta tpa serua
runt ipsi ⁊ parētes eoꝝ ⁊ q̄uis in hoc peccent tñ quo ad penā tpa-
lem eis dispensat͛ vt ibi notat͛ cum ergo vt in themate narrat͛ iudei
semꝑ ab aduentu dñi nostri Jesu xp̄i orauerint eo mō ⁊ forma quo
⁊ qua nunc orant sequit͛ qđ hoc est eis permissuʒ ꝑ.d.c.qui syncera.
¶ Scđo q2 iudei deuʒ recognoscunt: ⁊ per deū patrē omnipotētē
iurant.xxij.q.one.j.§.sic ēt.not.plene Specu.in titu.de iura.calū.§.
restat videre versic.sed pone iudeus litigat cū christiano.⁊ solū ɔtra
eos opponitur quod Jesum christū crucifixuʒ blasphemāt in dictis
eorum orationibus quod nō videtur stare posse q2 si vt presupponi
tur tempore quo dicti libri continētes orationes premissas compi-
lati fuerunt nondum Christus venerat in virginem nō potest ꝓba
biliter intelligi qđ de Christo ī specie ⁊ christiana religiōe ⁊ in eius
contemptum ⁊ vilipendium loquantur cū nondum Christi ⁊ chri-
8 stiane† religionis cognitio haberetur: q2† non potest stare qualitas
sine subiecto.l.eius qui in prouincia versi.post aditam.ff.si cer.pet.l.
pōponius.§.accessiones.ff.de acqui.pos.c.inter dilectos.de fide in-
strumē.igitur sibi locum vendicare nō possunt iura allegata in con
trariū que dicunt ꝙ iudei faciētes aut blasphemantes in contēptū
9 christiane religionis puniēdi sunt.plus dico† ꝙ etiā si nō constaret
an dicti libri fuerint editi ante aduentū christi vel post deberet ī du
bio fieri interpretatio ꝙ fuerint editi añ q̄tū ad penā euadendā per
id qđ signāter no.Bar.ī.l.nō solū.§.sʒ vt ꝓbari.ff.de oper.no.nū.dū
alleg.l.merito.ff.ꝓ socio.⁊.l.interpretatione.ff.de penis.⁊ per Bart.
in.l.libellorum in prin.circa quintā col.ff.de accu.⁊ Bald.in.l.fi.C.
an seruus ex suo facto.⁊ Sali.in.l.matre.C.de ꝓba.⁊ dñs Ab.in.c.
in p̄ntia.in.iij.col.de proba.⁊ in.c.auditis de prescri.hū faciunt not.
in.l.cū actū.ff.de ne.ge.⁊ ꝙ voluit glo.no.in.c.venerabilib⁹ in gl.pe.
de sen.exc.⁊ in cle.fi.de rescri.⁊ vbi verba posita ī dictis libris essent
aliquo mō dubia adeo ꝙ possent intelligi etiā de alio q̄ de Jesu xp̄o
nō sufficerēt dicta verba dubia ad cōdēnationē hebreoꝝ ꝑ dictū.c.i
presentia.⁊ ꝑ ea que.j.dicam. ¶ Tertio q2 si libri predicti in quib⁹
hmōi oratiōes descripte sunt nō p̄nt videri scripti ⁊ compilati in cō
temptū Christiane religionis ꝑ proxime dicta: ergo ēt hebrei q̄ ho-
diernis tpibus dictis oratiōibus vtunt͛ sicut in dictis libris ɔtinen
tur nō possunt videri hoc facere in contemptū Jesu christi seu chri-
10 stiane religionis q2† plus esse nō potest in exēplo ⁊ sumpto q̄ in ip-
so originali.l.si quis ex argentarijs.§.pretor ⁊ ibi docto.ff.de edē.in
autē.de tabellio.§.pe.⁊ ibi no.⁊ in aut͛.si quis in aliquo.C.de edē.l.
11 ij.ff.de fide instr.c.j.de fide instr. ¶ Quarto† blasphemia dicit͛ quā-
do profertur aliquid iniuriosum vt notat Bar.in dicta.l.item apud
labeonem.§.sed quod adijcitur in fi.per illū text.Sed iniuria nō fit
sine dolo.l.illud.ff.de iniur.dici autem nō potest predictos hebreos
dolo ⁊ in iniuriam christiane religionis ꝑdictas oratiōes facere eo
12 q2† quelibet causa etiaʒ iniusta excusat a dolo presumpto nisi aliter
de vero dolo ⁊ calliditate cōstet.l.igitur.§.potest.ff.de li.causa.l.j.in
fi.ff.de abige.cum ibi no.⁊ not.in.l.plagij.C.de plagiar.in proposito
aūt adest causa excusandi a dolo q2 inuenerūt ita a parētib⁹ ⁊ maio
ribus suis per lōgissima tempora seruatum vt supra.Item q2 fuit
ita toleratū ꝑ tot secula: q̄uis plurimi doctissimi Christiani ⁊ etiaʒ
sancti viri horū librorū hebraice lingue notitiā habuerint. ¶ Acce
13 dit† quod not.glo.⁊ docto.in.c.cum venerabilis.de consue in gloss.
prima vbi habetur ꝙ cōsuetudo etiā mala ⁊ de iure reprobata ope-
ratur multum ad penā nō infligendā.⁊ ideo dicit ibi Pet.de ancha.
ꝙ quidam rector vnius ville euasit: nam contra eū fuerat formata
inquisitio ꝙ ipse tenebat ꝑuatos carceres q2 plures poni fecerat in
cippis ⁊ ipse ꝓbauit ꝙ sui ꝑdecessores ita facere ɔsueuerant fuit ꝓ-
pterea absolutus.⁊ propter hoc etiā Pe.de ancha.plene ɔcludit in
14 cōsi.cclxxij.incip.in christi nomine amē iure scripto ⁊c.ꝙ si in ciuita
te ex vetustissima cōsuetudine toleratū fuit quod adolescētes a.xvj.
annis etatis sue infra colluctarent͛ ⁊ pugnarent adinuicē proijcien
do lapides vnus cōtra aliuʒ in turba ⁊ cōtingit ꝙ vnus ex eis proij-
ciendo lapidem contra alium occidit euadet penā capitalē ex dicta
longissima tolerantia.q̄uis corruptela debeat applicari ꝑ dictū.c.
cū venerabilis.cū gl. ¶ Quinto q2 dicta verba ī quib⁹ se fundāt ad
uersarij hebreoruʒ possunt importare alios q̄ Christū ⁊ eius sequa
ces tā q̄ generalia ⁊ apta cōprehēdere multos q̄ sunt diuerse secte
a secta iudeorum: ergo posito sed non ɔcesso ꝙ potuissent inspecta
generalitate comprehendere etiaʒ Christum ⁊ christianā religionē
vt dicitur a quibusdā expositoribus esset scriptum ꝓm quod allegat
dictus accusator.tamen nō debet capi interpretatio qđ hebrei orā-
tes sub illa generalitate blaphemie comprehendant christuʒ ⁊ chri-
stianam religionem adeo quod dicantur in eius contemptū facere
15 q2† in generali prolatione non videtur quis voluisse cōprehendere
ea quorum prolatio ipsi proferenti esset penalis vel prohibita vt no
tabiliter inquit Bart.in.l.codicillis.§.instituto.ff.de leg.ij.⁊ ibi alij
post eū sequuntur per id quod habetur in.l.obligatione generali.
ff.de pig.l.j.⁊ ibi no.Bal.C.que res pigno.oblig.pos.no.Spec.in ti.
de pigno.§.j.ver.sed nūquid cadit in generali.⁊ Bal.in.l.voluntas
ad fi.C.de fideicom.vbi pro hoc allegat.c.primū.⁊ ibi etiam per eū-
dem in titu.de capita.qui curiam vēdi.⁊ no.idem Bal.in.c.imperia
lem.in princ.circa primam colū.ī titu.de prohibi.feu.alie.per Fed.
⁊ Bald.in.l.si cōstante.§.si maritus.ff.solu.matri.⁊ Ange.in aut͛.de
restitu.⁊ ea que par.in prin.per ibi notata per glo.ī quib⁹ locis cō-
cludūt doc.quod in generali alienatione vel obligatione bonorum
non videtur quis voluisse alienare vel obligare bona quorū aliena-
tio vel obligatio erat sibi ꝓhibita vel penalis ⁊ tanto magis in casu
16 nostro ī quo pena esset asperrima: vt patet per predicta. ¶ †Sexto
cōfirmatur per id quod not.glo.⁊ Barto.in.l.turpia.in prin.ff.de le-
ga.j.vbi nō satis est stare in genere maledictiōis alicuius ad hoc vt
quis dicatur diffamare aliū sed requiritur quod deueniatur ad spe
ciem per illum tex.iūcta.l.his verbis.§.j.ff.de here.instit.ꝓm qđ de-
clarat Bar.in.d.l.turpia.ita pari ratione per dictam blasphematio
nem in genere factam non est satisfactum iuribus in specie loquēti-
bus de iudeis blasphemantibus Jesum Christū ⁊ christianam re-
ligionem in eius ɔtemptum. ¶ Septimo probatur quia etiam pre
supponitur qđ hebrei degentes sub regimine Christianorū in dictis
suis orationibus orant ad cōseruationem ⁊ augmentū ipsius regi
minis ⁊ reipublice vñ si vera esset allegatio que fit contra hebreos
sequeretur repugnātia ⁊ contrarietas circa dictas oratiōes sed de
iure interpretatio taliter fieri debet quod non cōtineat repugnātiā
⁊ cōtrarietatem.c.cum tu.de resti.prima cōstitu.codicis.§.quibus.
l.nō adeo.ff.de condi.⁊ demon. ¶ Octauo patet eos nō debere in-
quietari vigore etiam capitulorū predictorū initorum inter regi-
mē ciuitatis ⁊ eos per que expresse cōceditur eis vt possint impune
seruare suas ceremonias ⁊ officia dicere ꝓm quod solitū est seruari ⁊
fieri per hebreos in Italia ⁊ ꝓm leges ⁊ cōstitutiones.⁊ prout eis vi-
debit͛ ⁊ placuerit ⁊ libere volēt absq3 aliquo eoꝝ preiudicio vel gra
uamine dūmodo honeste faciant prout vsq3 impresentiarū cōsueue-
runt.que verba sunt satis lata vt ex eis ptʒ dūmodo nō excedat͛ mo
dus consuetus.⁊ presupponitur ꝙ ille ɔsuetus modus nō fuit exces-
sus ⁊ excipiunt͛ libri noui qui fierēt cōtra fidē christianā seu similes
illi libro edito ɔtra fidē christianā ⁊ libris similes illi de quo fuerūt
diffamati hebrei habētes in ciuitate cortōe ⁊ sic in alijs libris nō ex-
ceptis firma remanet regula ꝙ possint eis vti ꝓm quod ɔsueuerūt.
in aut͛.de non alie.§.vt autē.l.in his.cū ibi no.ff.de legi.l.nā qđ liq-
de.§.fi.ff.de penu leg. ¶ Et ꝑ predicta ptʒ responsio multiplex ad
allegata in cōtrariū q2 nō obstat id qđ habet͛ in.d.c.in nōnullis.cū
si.q2 illud nō procedit in casu nostro in quo nō dicitur fieri in contē-
ptum Christi aut christiane religionis cum fiat ꝓʒ ritus ⁊ mores iu
deorū seruatos a tēpore aduētus Christi ⁊ ante.⁊ cū isti libri fuerint
editi etiam ante aduentuʒ Christi nō pōt hic cadere ille punibilis
contēptus de quo loquunt͛ iura ī ɔtrariū allegata ⁊ etiā q2 oporte
bat cōstare de dolo hebreorū a quo in proposito casu excusant͛ imo
presumit͛ contrarium ⁊ illa generalia verba nō sufficiūt.vt hec pro-
baui per argumēta deducta ꝓ ista parte. ¶ Posset etiā responderi
ad tex.in aut͛.vt nō luxu.contra nat.ꝓm quod dixit Joan.cal.in cōsi
lio.ij.sub titu.de iudeis.⁊ incipit iudeus sciēter ɔtulit hec verba ⁊c.
vbi inquit quod pena capitis que imponitur per tex.in.d.aut͛.vt nō
luxur.contra natu.solum imponitur luxuriantib⁹ contra naturam
non autem blaphemanti q2 ꝓm eum valde absurduʒ videretur dice
re ꝙ iurātib⁹ ꝑ capillos vel caput dei quod equipollet blasphemie
vt dictum est imponeretur tam grauissima pena.tamen hec vltima
responsio non videtur absq3 violentia ad illam literam ideo tutio-
res puto precedentes responsiones. ¶ Nec ad vnā ex dictis respon
17 sionibus obstat dum dicebatur quod tātum† operatur genus quo
ad genus q̄tum species quo ad speciem q2 respōdeo quod lʒ illa sit
regula tamen fallit ī casibus in quibus aliqua ratio dictat ɔtrariū
esse vt in casu nostro per.d.l.obligatione generali.ff.de pig.⁊ ꝑ no-
tata per Bart.in.d.§.instituto.cum alijs.s.allegatis.⁊ etiā ꝑ ea que
18 notantur in.d.l.turpia.cum simil. ¶ †Non obstat etiam id qđ ɔtra
hebreos allegat͛ de cancellationibus per eos factis iuxta id qđ ha-
betur in.d.c.cum venerabilis.cum simi.q2 respondeo quod sunt lon-
ge diuersa a casu nostro.nam veruʒ est qđ si instrumentū reperitur
habere cancellationes ⁊ rasuras in loco substātiali redditur suspe
ctū q̄ ad hoc vt dicto instrumēto nō detur itegra ⁊ plena fides sicut
daretur instrumento non cancellato quia est suspicio qđ ab aliquo
non fuerit falsificatum sed in ꝓposito nostro nō queritur an debeat
dari fides vel nō dicte scripture in qua est cācellatio.de hoc enim nul
la est ɔtētio sed solum querit͛ an ille orationes cōtineāt blaphemiā
Christi ⁊ christiane religionis ⁊ sic quod hebrei ita orātes oratiōes
illas dixerint in cōtēptum Christi.⁊ certe cū ex iam dictis.s.appa-
reat quod nō dicatur orationes illas fieri in contemptum Christi.
sequitur quod frustra dicitur quod per illas cancellationes ꝓbetur
cōtrariū.ꝓ hoc facit quia licet cancellationes ⁊ rasure quandoq3 in-
ducunt suspicionem tamen fallit vbi ex alijs argumentis contrariū
apparet.d.c.cum olim propter.l.iubemus.C.de ꝓba.⁊ no.gloss.ordi-
naria in.d.c.cū venerabilis.in gloss.fi.⁊ not.Barto.in.l.j.§.fin.ff.de
bo.pos.

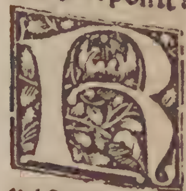
bo.pos.scdm tabu.cum sint.sed per alios libros nõ cãcellatos appa ret quid ptineretur in loco in quo facta est cancellatio alioꝝ libro rum adeo ꝙ ibi non erat descriptũ nomẽ Christi.nec tale qd quod sufficeret ad impositionẽ pene dictis iudeis merito superuacuo qri tur an cancellãs nomẽ Christi debeat puniri.¶ Preterea tractari non põt de pena imponenda hebreis ex eo ꝙ cancellans nomen Christi debeat puniri sicut abradẽs imaginẽ Christi ⁊ similia: vt.s.
19 dixi q͛ tũc posset dici ꝙ deberet puniri qñ abradẽs faceret in ↄtem ptum Christi:ita loquunt allegata in cõtrariũ ƺ si quis cãcellaret scripturã cõtinẽtẽ blasphemiã Christi nõ posset videri facere in cõ temptũ Christi cũ illud potius tendat ad honorẽ Christi ⁊ sic pena nõ põt imponi rõne cancellationis pdicte.¶ Nec etiã põt imponi ratione blasphemie facte in cõtemptũ q͛ supra ostẽdisse puto ꝑ̃iuƺ si ergo cãcellatio facta est de libro suo ꝓprio q̃ nõ ꝓducitur per can cellantẽ ad probandũ aliq̃d in preiudiciũ alterius nec ex hoc redũ dat dãnum alteri nõ possunt ex hoc puniri hebrei.l.damus.cum gl. C.ad leg.cor.de fal.⁊ in.l.j.§.qui i rationibus.ff.eo.ti.⁊ potius in du bio existimãdum est ꝙ hoc factuƺ fuerit ad abundantẽ cautelã vt ce deret litiũ vexationẽ ⁊ disputationẽ ꝙ̃ per dolũ.l.merito.ff.pro soc.
20 l.quot.§.qui dolo.ff.de ꝓba.⁊ potius presumi ꝺƺ iuris imperitia ꝙ̃ dolus vbi error seu imperitia potest esse tolerabilis.vt inquit Bald. in.l.pe.per illum tex.C.de his qui sibi ascrib.ƺ hic potuit ꝓbabiliter imperitia cadere in hebreis predictis stãte dicta tã longissima sua ⁊ antecessorũ obseruantia per ea q̃ dicta sunt maxime in quarto argu mento ⁊ vbi cadere potest alia cõiectura nunꝙ̃ cadere ꝺƺ coniectu ra ꝙ quis fuerit i dolo ꝓbat in.d.l.igit.§.potest.ff.de lib.cau.cũ con cordan.s.allegatis.ergo non ꝺƺ presumi ꝙ dolo fecerũt sed vt cau sam disputationum litigiorũ ⁊ vexationũ submouerent qd interesse vnusquisqꝫ ꝓtendere põt.l.minoribus.ff.de mino.l.q͛ poterat.ff.ad treb.⁊ stante ꝙ ipse orationes nõ faciãt dictos hebreos incidere in penã:vt dictũ est eo q͛ nõ sint penales rationibus.s.allegatis mul to minus debebũt puniri cãcellãtes ꝓprios libros pdicta ↄtinẽtes ex eisdẽ rationibus ex quibus oĩbus cõcludo eos nõ teneri nec iuste de predictis accusari.

¶ Summarium super con si.ccxxxiiij.

1 ¶ Filiusfamilias hodie etiã contradicente patre potest adire he reditatem.
2 Regula.l.qui põt inuitis.ff.de reg.iur.ꝺƺ seruari etiã in correctorijs.
3 Statutũ disponẽs de contractibus minorum est contra ius cõe.
4 Interpretatio extensiua non habet locum in statutis.
5 Statutũ excludens matrẽ vt nõ succedat filio nõ cõprehen det filiã.
6 Statutũ cõtra ius cõmune loquẽs ꝑ nomẽ masculinũ non cõprehẽ dit feminam.7.
8 Quando nõ habeat locũ statutum requirens cõsensum per aliquẽ prestari.9.

¶ Consilium.ccxxxiiij.

¶ An statutũ loquẽs in masculino concipiat femininũ ⁊ an filius ignorãte patre possit adire hẽditatẽ ⁊ si statutũ ꝓhibet filiũfamilias obligari possit adire hereditatẽ i qua nõ est es alienũ neqꝫ legata.



Edemptoris nostri inuo cato suffragio. Puto circa dubiũ de quo in superio ri themate nõ fuisse necessariũ cõsensum patris in actu aditionis hereditatis facte ꝑ filiamfa.nuptam. nã de iure cõi cõstat ꝙ in hereditate aduẽtitia filius vel filia familias põt sine iussu ⁊ consensu patris imo eo ignorante
1 ⁊ adire q͛ cũ possit filiusfa.hodie etiã cõtradicente patre adire here ditatẽ aduentitiã sibi debitam.l.fi.in prin.C.de bo.que libe.multo magis ⁊ eo ignorante.l.illud.in prin.ff.de fideicõ.lib.⁊.l.qui põt in uitis.ff.de reg.iur.hoc in proposito nostro firmat glo.⁊ Bar.in.l.j.C. q̃ admitti.⁊ Bar.⁊ alij in.l.si quis mihi bona.§.iussuƺ.ff.de acq.her. ⁊ in.d.l.fi.in prin.⁊ gl.in.l.fi.ff.quis ordo in bonorũ posses.seruetur.⁊
2 Dy.⁊ Ang.in.l.a filio herede.de leg.j.nã regula iuris antiqui posi ta in.d.l.qui põt inuitis.debet seruari etiã in correctorijs q͛ appella tur extensio passiua:vt not.per glos.Bart.⁊ alios in.l.si quis seruo. C.de fur.⁊ in.l.quod vero.ff.de legi.cum si.ergo ꝺƺ seruari etiã in ca su dicte.l.fi.in princ.C.de bo.que libe.dato qd illa lex sit correctoria iuris antiqui.¶ Non obstat qd quandoqꝫ quis põt aliquid alio in uito:tñ hoc nõ põt eo ignorãte.l.si in tres.ff.de arbi.l.duo ex tribus. ff.de re iudi.q͛ ibi si illo absente ⁊ ignorãte ꝑsentes iudicassent seu de iure iudicare possent excluderẽt illũ absentẽ ex toto ab officio iu dicandi ⁊ sic diminuerẽt ius eius sed nõ sic in casu nostro q͛ dato ꝙ filius adeat patre ignorante tñ si pater postea ratũ hƺ seu approbet aditionem saluus sibi manet vsusfructus sibi debitus in aduen titijs ⁊ sic nullũ sit aut fieri põt ei preiudiciũ ⁊ sic stat cõis cõclusio ꝙ hodie filiusfa.põt in aduẽtitijs etiã ignorãte patre adire hereditatẽ sibi filio delatã.ƺ Ang.tenuerit cõtrariũ in.l.j.C.qui admit.ex non bene.⁊ ad allegata ꝑ eũ ptƺ rñsio ex supradictis.¶ Vñ Pau.de ca. in.d.l.fi.in prin.C.de.bo.que libe.dicit ꝙ Ang.in.d.l.j.C.qui admit.
3 Circa hoc somniauit.¶ Hoc ergo presupposito seq̃r ꝙ statutuƺ

sub rubrica de contractibus minorũ est cõtra ius cõmune inquãtũ dictum statutuƺ disponit ꝙ nullus filiusfamilias minor.xxx.annis in patris potestate constitutus possit nec debeat aliqueƺ cõtractũ seu aliquã obligationẽ facere sine ꝯsensu dicti sui patris ⁊ si secus fecerit non valeat nec teneat vllo modo ⁊c.nam dato quod tale sta tutũ comprehendat etiã quasi contractuƺ aditionis hereditatis ꝓ pter illa verba seu aliam obligationẽ ⁊c.vt.l.mor.⁊ ibi hoc not. Bar.⁊ oẽs.⁊ in.l.mutũ.§.j.⁊ ibi etiã notant omnes.ff.de acquiren. heredita.tñ q͛ loquitur de filiofa.non comprehendet filiãfamilias nuptã q͛ statutum loquens in masculino nomine si disponit aliq̃d contra ius cõmune vt in casu nostro non comprehendit feminã q͛
4 masculinũ nomen concipit femininũ nõ proprie sed ex interpreta tione extensiua que locum non habet in statutis talibus.vt no.Dy. ⁊ Bart.in.l.j.post gl.ff.de verb.signifi.⁊ Archi.xvij.q.iiij.in.c.si quis suadente.per.l.pronuntiatio.in prin.ff.de verb.signifi.in verbo por rigitur.iũcta.l.si vero.§.de viro.ff.soluto matrimonio.⁊ hoc ꝓcedit in casu nostro in quo statutũ non loquitur per nomẽ cõmune vt est homo.vel per istud signum si quis existens in potestate patris quo casu subintelligitur si quis.s.homo.⁊ sic subintelligitur terminus cõ munis comprehendens marem ⁊ feminã.d.l.j.⁊ ibi declarat Bart. ff.de verbo.signi.l.j.in princip.⁊ ibi declarat Jaco.but.⁊ Bart.ff.de peculio.⁊ in.l.si quis intantum.C.vnde vi.per.l.quisquis.ff.de verb. significa.⁊.l.si quis id quod.ff.de iuris.om.iudi.⁊ ꝑ notata in.l.iusta. ff.de verborũ significa.ita procedit quod not.Cy.in.l.j.in antepe.q. in fi.C.que sit lon.ꝯsue.⁊ in.l.quicunqꝫ.C.de seruis fugi.in.j.qõne.⁊ Bar.in.l.iura.ff.de legi.⁊ notant docto.in clemẽ.j.de elec.⁊ Hosti.
5 in.c.raynaldus.de testa.Ideo per predicta dicit Archi.in.d.c.si qs suadẽte.⁊ dominicus de sancto Geminiano clarius in.c.generali. de elect.lib.vj.quod statutum excludens matrẽ vt nõ succedat filio non comprehendet filiam ideo mater non excludetur a successione
6 filie:q͛ dictum statutum contra ius commune.facit quod no.Bal. in.l.quicunqꝫ.¶ Et quod statutum contra ius cõmune loquens per nomen masculinum nõ comprehendat feminam tenet etiã quo ad casum nostrum Joã.de imo.in.l.si ita sit scriptum filiabus.ff.de leg.ij.Et hoc maxime sibi locũ vendicat in casu nostro q͛ statutum sub rubrica de contractibus minorum in prin.dicit siquis vel siqua minor annoruƺ.xxv.voluerit aliquem cõtractum vel obligationem facere.⁊c.⁊ sic in hac parte loquitur per verba de sui propria signi ficatione cõprehendentia nedũ masculũ sed feminam postea dũ tã git casum nostrum dicit.Addentes quod nullus filiusfa.minor.xxx. annis in patris potestate constitutus possit nec debeat aliquẽ ↄtra ctum seu aliaƺ obligationẽ facere sine ꝯsensu patris ⁊c.vnde succe dit illud quod dicit tex.in.c.inter corporalia.de trãsla.prelatorũ.ibi dum tex.dicit vnde si circa translationeƺ idem fieri voluisset qd de cessione dixerat ⁊ de trãslatiõe poterat expressisse ⁊c.ita ergo in ꝓ posito si statuẽtes voluissent quod i casu posito in dicto verbo.adden tes comprehenderet femina id expressissent sicut expresserũt in pre cedenti casu.facit.c.ad audientiã.de deci.⁊.l.j.§.finautem ad deficiẽ tis.C.de cadu.tollen.pro hoc etiã facit quia dictum statutum de cõ tractibus minorum inualidans cõtractũ filijfa.minoris.xxx.annis celebratum sine consensu patris non videtur habere eandem ratio nẽ in filiafa.nupta attento quod aliud statutuƺ sub rubrica ꝙ mulier nupta sine consensu viri non contrahat ⁊ prouidet specialiter in muliere nupta quod mulier nupta nõ possit aliquaƺ obligationem facere sine consensu viri ⁊ si aliter fieret non valeat ⁊ sic cuƺ interue niat in contractu mulieris nupte consensus viri de quo cõsili sunt statuẽtes rationabilius est hoc casu cõtractũ hunc valere sine cõsen su patris ꝙ̃ quando non interuenit cõsensus alicuius ꝑsone de qua ꝯsili sunt statuentes.vnde Cy.in.l.quicunqꝫ.⁊ alij docto.in locis.s.
7 alleg.volũt ꝙ in casibus in quibus dicimus quod masculinum cõ cipit femininum:illud est verum quando est eadem ratio ⁊ qñ illa dispositio ita ꝯuenit femine sicut masculo:al's secus.l.fi.ff.de tutelis l.femine.ff.de regu.iur.facit.l.inter stipulantem.§.sacram.versic.ƺ hec dissimilia.ff.de verbo.obliga.⁊.l.fina.de calum.cũ similĩ.ex qui bus concluditur non fuisse necessarium consensum patris in dicta
8 aditione.vbi autem in dicta hereditate non fuissent debita neqꝫ legata nec aliquod onus eris alieni tũc secundũ Ang.in.l.mutũ.§. j.ff.de acquirẽda heredita.non habet locũ dictuƺ statutũ requirens consensum per aliquem prestari mulieri se obliganti quoniam sm eum mulier non obligatur si non subest es alienum neqꝫ legata fa cta sunt ⁊ incumbet secundũ eũ aduersario onus probandi cõtra rium.s.quod legata vel onus eris alieni subesset per.l.cum de lege. cũ ibi no.ff.de ꝓba.¶ Nec ꝺƺ attendi ƺ eum quod mulier de facto possit vexari per.l.eo tempore in princi.ff.de pecul.⁊ ita dicit Ang. se de facto quendam defensasse ⁊ cum Ange.transit Joã.de imo.in dicta.l.matrem.§.j.et etiam Pau.de cast.qui refert se ita cõsuluisse idem ibi tenet Ludo.roma.idem etiaƺ tenet Rapha.cumanus.in.l.
9 mose.co.titu.facit quod not.Bald.in.l.neqꝫ.C.de contrahen.⁊ com mitten.stipu.⁊ qd singulariter no.Ang.⁊ moderni in.l.ij.ff.de acce ptila.vbi per ibi no.per glo.dicunt quod si statutũ florentinuƺ dicit

mulierem non posse obligari sine mundualdo nec minorē sine ↄsen
su propinquorū ⁊ mulier ⁊ minor sint instituti heredes ⁊ grauati de
restituendo hereditatez per fideicōmissum poterunt instante fidei
cōmissario adire hereditatē ad finē vt restituāt ⁊ liberētur nec erit
necessarius ↄsensus mundualdi aut ꝓpinquorū ⁊ sic apparet ꝙ vbi
effectualiter nō obligatur heres adeundo cessat dispositio dicti sta
tuti. ¶ Nō ob. qđ habetur in. §. neqꝫ insti. de auto. tut. ⁊ in. l. obliga
ri. §. j. ꝟ. si. hereditatē adire. ff. de auto. tut. vbi nō pōt pupillus sine tu
toris autoritate hereditatē etiā lucrosaꝫ acqrere qꝛ respōdent doct.
ꝙ hereditas pōt esse lucrosa dato ꝙ ibi sint debita ⁊ credita ⁊ one
ra legatorū. Et ꝑ hoc est responsum ad secundū dubium.

¶ Summarium super consilio. ccxxxv.

1 ☞ An saluuscōductus comprehendat personam maiorem. 2.
3 Generalis ⁊ indiffinita dispositio dꝫ opari gn̄aliter quo ad omnes.
4 Saluusconductus presumitur ad postulationē concessus.
5 Ex actibus declaratur mens.
6 Uasallus qui ꝓmittit iuuare dn̄m ↄ omnem personaꝫ tenetur eum
iuuare etiā contra proprium patrem. 7.
8 Jus pignoris seu hypothece dicitur quid modici preiudicij.
9 Si immineat euictio anteq̄ per emptorē soluaṫ pretiū pōt emptor
retinere pretium.
10 Saluusconductus comprehendit personam cōcedentis.

¶ Consilium. ccxxxv.

¶ An in saluocōductu generaliter ↄcesso intelligaṫ facta concesso
ↄtra maiorē dn̄m q̄ esset ipse dn̄s ↄcedens ⁊ an si creditor vendit rē
hypothecatā sibi cū pacto ꝙ nō teneaṫ de euitione nec ad restitutio
nē pretij ⁊ postea ↄtingat ꝙ anteq̄ emptor soluat creditori pretiuꝫ
immineat euictio possit emptor retinere pretium donec sibi ca
ueatur.



REdēptoris nostri inuocato
suffragio. post redditum per me cōsiliū in causa sequestra
tionis vt dicitur facte per potestatez Ferrarie ad instan
tiam Baptiste vache asserentis se procuratorez illustrissimi dn̄i du
cis burgundie de pretio ꝓmisso ⁊ debito ꝑ illustrissimum dn̄m ducē
mutine seu ꝓ eo agētes spectabilib⁹ mercatoribus Trololo ⁊ Anto
nio de bucciardis fiunt ad hoc ꝑ eos q̄ sequestrū tueri voluit nōnulle
dubitationes quib⁹ nō obstantib⁹ mihi vt ēt antea videṫ sequestrū
1 dictis de bucciardis nullatenus obstare. ¶ † Et ꝓ̇mo nō obstat dū
dicitur ꝙ saluusconductus allegatus ꝑ illos de bucciardis nō com
prehendit personam ducis burgundie ꝑ ea que dicūt velle Bal. in
consilio suo incipiente quidam Jacobus aboleo. vbi dicṫ eū consu
luisse in questiōe facti in persona cuiusdam Jacobi factoris dn̄i pa
duani q̇ aufugerat a dicto dn̄o paduano ⁊ se receperat in veronaꝫ
⁊ a dn̄o verone saluū conductum obtinuit sub verbis generalibus
ꝙ non extendaṫ saluusconductus cōtra dn̄m Padue tanq̄ maiorē
⁊ quasi non videatur verisimile ꝙ in specie talē saluūcōductūꝫ ↄtra
tātū dn̄m cōcessisset si sciuisset: ergo ⁊c. l. obligatione generali. ff. de
2 pig. l. j. C. que res pig. oblig. pos. qꝛ † respondeo ꝙ vbi in dicto saluo
cōductu facta esset mētio de aliquibus ꝑsonis contra quas ↄcessus
esset saluusconductus posset esse verū ꝙ clausula generalis postea
adiecta nō traheret ad ꝑsonas maiores expressis. ita haheṫ in. c. se
des. de rescrip. in cle. nō potest. de procu. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino
tri. ⁊ oleo lega. ⁊ qđ no. gl. in. c. fi. de procura. in. vj. sed vbi non esset
facta aliqua specificatio personarū contra quas cōcederet saluus
cōductus prout in casu nostro facta non fuit tūc cessat argumentū
3 et † generalis vel indefinita dispositio dꝫ operari generaliter quo
ad omnes q̄tū specialis operaretur quo ad speciem. l. j. §. j. ff. quod
iussu. l. si duo. ff. de administra. tut. c. qꝛ circa. de ꝓuileg. c. fi. de cōsti.
c. solite. de maio. ⁊ obe. ⁊ no. gl. in dicta clemē. nō pōt. in gl. pe. et ita
proprie in casu dicti. c. sedes. not. Anto. de but. ibi. in. ij. col. vel. iij. col.
⁊ similem differentiam faciunt Jo. and. ⁊ alij in. c. ij. de rescrip. li. vj.
¶ Nec obstat qđ non fuisset verisimiliter in specie concessurus ⁊c.
qꝛ respōdeo hoc non militare in casu nostro. nam aduertendum est
quod tēpore quo concessus fuit dictus saluusconductus dicte corti
ne seu bordature nō erant in territorio domini ducis mutine ⁊ sine
saluo conductu non intendebant dicti mercatores de bucciardis il
las cōducere in territoriū dn̄i ducis mutine vt indicat act⁹ petitio
4 nis saluiconductus qui presumitur † ad eorum postulationem ↄces
sus. l. j. C. de petitis bon̄. subla. lib. x. c. si motu proprio. de preb. in. vj.
5 not. in. l. iij. in princ. ff. quod quisqꝫ iur. ⁊ ex actibus † declaraṫ mens
l. de quibus. ff. de legi. l. paulus respōdit nō tātū verbis. ff. rem ratā
hab. l. pro herede. §. pap. ff. de acquir. heredi. ¶ Tn̄ ex hac cōcessiōe
saluicōductus nulla causari potuit aut iuste debuit indignatio dn̄i
ducis burgundie: qm̄ non potest sua celsitudo conqueri ꝙ ferrarie
non possit exigere ⁊ consequi ius suum super dictis bordaturis aut
earum pretio contra prefatum dn̄m ducem mutine emptorem di
ctarum cortinarum quia ⁊ si saluuscōductus non fuisset concessus
non potuisset etiaꝫ prefatus dux burgundie in territorio ducis mu
tine aliquid consequi super dictis cortinis vel earū pretio quoniaꝫ
non fuissent transmisse in territoriū dicti ducis mutine absqꝫ dicto
saluo cōductu. hoc probat text. in ratione sui. in. l. si post mortē. §. li
beri. ff. de bo. pos. contra tabu. ibi dum tex. dixit quid enim bonū est
eis fauere vt partem faciant nihil laturi. ¶ Confirmātur etiā pre
6 dicta ꝑ † id quod habetur in. c. j. §. fi. in tit. hic finitur lex deinde inci.
consuetudo regni. ⁊ quod ibi glo. ⁊ docto vbi traditur quod vasallus
qui promittit seu generaliter iurat iuuare dominū contra omnem
personam tenetur eum iuuare etiam contra proprium patrem filiū
⁊ fratrem ⁊ econtra. ideꝫ dicimus in domino vt teneatur iuuare va
sallum contra proprium patrem filium ⁊ fratrem: vt ibi notaṫ ⁊ ta
men pater est maior ipsi promittenti vel iuranti. l. congruentius. ⁊
l. si filius. ⁊ fere ꝑ totū. C. de patria pote. ⁊. l. veluti. ff. de iusti. ⁊ iure.
¶ Et licet non teneatur iuuare ↄtra imperatorem aut suū superio
rem. c. imperialē. in fi. de prohibi. feu. alie. per Fede. facit. c. veniētes.
de iureiuran. ⁊ not. Specu. in titu. de feu. §. ij. ver. xv. tamē dux bur
7 gūdie † q̄uis sit magnus ꝓ̇nceps in territorio suo ⁊ in subditos suos
attamen non est ipsi domino duci mutine imperator nec in terris
ipsi⁹ ducis mutine est dux burgundie maior eo imo minor. l. iij. i ꝓ̇n.
ff. de offi. presi. c. pastoralis. §. j. de offi. ordina. c. sane qꝛ. de offi. deleg.
8 ¶ † Nec fuit necessaria in saluoconducto predicto clausula nō ob
stāte qꝛ ius pignoris seu hypothece in dictis cortinis seu ꝓ̇tijs earū
quo vti vellet dux burgundie dicitur quid modici preiudicij. l. fi. cuꝫ
ibi not. per glo. ⁊ docto. C. que res pigno. ob. ⁊ vbi agitur de modico
preiudicio inferendo nō est necessaria clausula nō obstante. l. quot.
⁊. l. rescripta. cum ibi not. C. de precibus impera. offe. ⁊. no. in. l. fin. C.
si contra ius. ⁊ in. l. j. ff. de cōstitu. princi. ¶ Item ad predicta omnia
respondeo qđ nil petitum fuit per dominum ducem burgūdie vel
per habentem mandatum ab eo: vt ptꝫ ex his que in priori consilio
dixi: vbi etiam fuit ostēsum sequestrationem illam fuisse nullā etiaꝫ
9 ratiōe defectus citationis. ¶ † Adducitur etiā aliud principale fun
damentum contra dictos de bucciardis qꝛ ipsi de bucciardis fuerūt
presentes venditioni dictarum cortinarum ⁊ eis tanq̄ creditorib⁹
domini bonhore habētibus obligatas dictas cortinas fuit ꝓmissa
solutio pretij vt apparet in dicto instrumēto venditionis ergo de
bent de euictiōe teneri. l. quidā. ff. de euic. ergo si tenerenṫ de euictio
ne: ⁊ anteq̄ ꝑ emptorē soluaṫ pretiū immineat euictio pōt emptor
retinere pretiū nisi sibi legitime ⁊ idonee caueaṫ. l. si post perfectaꝫ.
C. de euic. l. habitationū. §. j. ff. de pericu. ⁊ cōmo. rei vē. ⁊ nō possunt
dicere dicti de bucciardis se tanq̄ creditores nō teneri de euictiōe
iuxta. l. j. C. creditorem euictionem pigno. nō debe. qꝛ ad hoc vt nō
teneatur de euictione creditor vēdens requiriṫ ꝙ interueniāt qua
tuor que enumerat glo. fin. in. d. l. que hic interuenisse non apparet.
Sed ad hoc respondeṫ ꝓ parte dictorū creditorū primo qđ expresse
in instrumento predicto est specialiter conuentū ꝙ nō teneanṫ dicti
creditores de bucciardis dicto dn̄o duci mutine de euictione nec ad
restitutionē dictarū pecuniarū ipsis creditoribus soluendarū vnde
lꝫ alꝭ quis teneaṫ de euictione ⁊ ad restitutionē pretij tn̄ si non solū
cōuentū est quod non teneaṫ de euictione: sed etiā ꝙ non teneaṫ ad
restitutionē pretij tunc nō tenetur etiā ad restitutionē pretij: q̄uis
si simpliciter esset actū qđ nō teneret de euictione nihilominus eo
casu bene verū esset eū teneri ad restitutionē pretij si pretiū solutum
esset: ita habeṫ in. l. emptorē. §. fi. ff. de actio. emp. in ꝟ. nisi forte in q̇t
⁊ ibi no. glo. in verb. si qs omnes. ⁊ ille intellectus cōiter approbaṫ
per doctores ibi ⁊ in. l. non dubitatur. C. de euict. ⁊ in. l. j. vbi Bal. C.
de peri. ⁊ cōmo. rei ven. ⁊ not. Joā. an. in addi. Spec. in tit. de emp. ⁊
vendi. §. fi. in prin. ⁊ sic non potest dici quod etiam quando est actū
non solum ꝙ non teneaṫ de euictione sed etiā est actū ꝙ non teneaṫ
ad restitutionem pretij debeant cōcurrere illa quatuor de quib⁹ ꝑ
gl. fi. in. d. l. j. C. credi euic. pig. nō de. s. quod ipse creditor sit antiquor
seu potior creditor ceteris creditoribus ⁊c. prout ibi notaṫ ad hoc vt
dictum pactū habeat effectū qꝛ hoc non videtur veruꝫ nam posito
quod quando actuꝫ esset simpliciter cum creditore vēdente pignus
quod ipse non teneaṫ de euitione verū esset qđ requiranṫ illa qua
tuor: tn̄ qn̄ est etiam actū ꝙ non teneaṫ ad restitutionē pretij videṫ
ꝙ indistincte non teneaṫ creditor ad restitutionē pretij qꝛ si tale pa
ctum hoc operaṫ in eo qui vēdit iure ꝓprio ⁊ nō iure creditoris: vt
d. l. emptor. §. fi. cū ibi notatis multo magis hoc dꝫ operari in credi
tore vendēte iure creditoris cū in talib⁹ magis obligeṫ ꝓ euictione
venditor q̇ vendit iure ꝓprio q̄ creditor qui vēdit iure creditoris. vt
legiṫ ⁊ not. in. l. cū ea cōditione. ff. de euic. ⁊. l. periculū. ff. de pign. vel
saltez qn̄ in creditore vendente nō cōcurrunt illa quatuor de quib⁹
per glo. fi. in. d. l. j. tunc creditor est in eo statu in quo est ille qui vēdit
iure proprio qꝛ teneṫ de euictione: ergo sicut ille q̇ tn̄ de euitione nō
obligaṫ ad restitutionē pretij sequuta euictiōe si actū fuit ꝙ nō tene
retur ad primum: vt. s. ꝓbaui ita esse debet in casu isto cū casus sint
similes seu pares. l. illud. ff. ad leg. aq̇. c. trāslato. de ↄstit. melius in. l.
fi. §. fi. ff. mand. ⁊ ad hoc qđ dictū pactū. s. qđ nō teneaṫ creditor ad ꝑ̄
tiū opereṫ: vt. s. secus vbi nō esset appositū bene facit. l. talis scriptu
ra. ꝟ. ꝙ si forte. de leg. j. ⁊. l. ꝓ̇cib⁹. C. de impu. ⁊ alijs sub. declarādo vt
ꝑ Bar. ⁊ doc. i. l. iij. ff. de le. j. circa fi. ⁊ etiā circa med. iūcta. l. emptorē.
§. sententiam.

§.sententiā.ff.de actio.emp.☞ Deniq̄ dicti de bucciardis cesserūt
iura sua dicto domino duci mutine vt creditores ⁊ habentes obli
gatas dictas cortinas q̄tuꝫ est solū pro summa ducatorū sex miliū
octingentorū nonaginta septem cum dimidia eis vt creditorib⁹ sol
uendorum vnde si solum tractatur de solutione residui vsq̄ ad sum
mam pretij in ducatoꝝ nouē miliū quod fuit totū pretiū quo dictus
baptista procurator domini bonbore vēdidit dictas cortinas certe
quo ad dictum residuum qd ascendit ad sumam ducatorū duorum
miliū centū duorum cū dimidio nō potest dici dictos de bucciardis
vendidisse iure creditoris sed eis de bucciardis facta fuit promissio
solutionis dicti residui vt posset satisfacere alijs creditorib⁹ dñi bon
bore vꝫ illis ad quorū instantiā fuerāt sequestrate dicte cortine pe
nes dictos d̄ bucicardis prout latius in dicto instr̄o ꝯtinetur tamē
precedēs responsio videt̄ pinguior ⁊ tutior.☞ Nec iā dictis obstat
si diceret̄ q̄ q̄uis pactū sit appositū in instrumēto q̄ nō teneant̄ di
cti de bucciardis ad restitutionē pretij tñ nō dꝫ ꝑdesse hoc casū quo
nondum pretium est solutum quasi pactū quo prouidetur q̄ non te
neant̄ bucciardi ad restitutionē pretij sonet ad acq̄rendam eis exce
ptionē sed hoc casu volūt illi de bucciardis acq̄rere actionē ad pre
tiū ⁊ fauorabilius ac facilius conceditur exceptio q̄ actio.l.j.§.qd aūt
aīt.ff.de supfi.l.inuitus.§.cui damus.de reg.iur.q̄ respōdeo q̄ buc
ciardi nō se fundāt ex dicto pacto quo ad actionē suā intētandā ad
pretiū seu quo ad intentionē suā p̄ncipaliter fundandā q̄ intētionē
⁊ actionē suā fundant ex solēni promissione eis facta p̄ factores dñi
ducis Mutine de soluendo eis pretiū sed duꝫ dictis de bucciardis
opponitur exceptio pro parte ducis mutine quod non teneat̄ ad so
lutionem pretij eo quia immineat periculum euictionis ⁊ tunc ipsi
replicāt de illo pacto qd non tenent̄ de euictiōe nec ad pretiū vnde
9 ad replicandum†ita fauemus replicanti sicut faueremus excipiēti
l.fi.⁊ ibi notant oēs.C.de edē.l.pe.§.fi.ff.ad le.fal.⁊ nota.in.l.j.§.edi
tionē.ff.de eden.⁊ ad hūc effectū bene videt̄ facere.d.l.cuꝫ ea cōditio
ne.i prin.ff.de euic.☞ Quīnimo etiā ad hoc secundū p̄ncipale obie
ctum patet aliter responsiuꝫ ex his que dixi circa primum dubiū vꝫ
quod non apparebat de mandato asserti ꝓcuratoris ducis Burgū
die ⁊ quod sequestratio erat etiā alio respectu nulla vt antea dixi.
10 ☞ Nec putaui oportere insistere sup̄ illa difficultate an dictus†sal
uusconductus comprehendat personam concedentis quasi videat̄
quod non iuxta.l.si peculiū.§.sicut.ff.de pecu.lega.l.quicquid.ff.cō
munia predi.l.in inquisitiōe.C.de solu.⁊ no.i.c.petitio.de iureiura.
per glo.⁊ doc.⁊ per glo.⁊ doc.in.c.j.§.fi.in glo.j.in tit.hic finit̄ lex q̄
hec disputatio nullo modo videt̄ necessaria q̄ si dictus saluuscōdu
ctus concernit impedimentū quod inferretur pro parte ducis bur
gundie satis est q̄ ex hoc remouetur illud qd posset allegare ꝑ par
te ducis mutine q̄ si nō pōt sequestrari pretiuꝫ per ducē burgundie
ergo dux mutine non potuit impediri nec molestari aut apud eum
sequestrari pretiū ⁊ consequēter ex ea sequestratione nō pōt dici du
ceꝫ mutine iuste retinere pretiū q̄ remoto p̄ncipio remouet̄ ⁊ id qd
sequeretur ex eo.l.non dubiū.C.de legi.l.oratio.ff.de sponsa.

☞ Summarium super consi.ccxxxvj.

1 ☞ Si sunt duo testes quorū vn⁹ dicat q̄ tale q̄d fuit de nocte ali⁹
dicit q̄ fuit intra diē ⁊ noctē: nō reducunt̄ ad concordiam.3.
2 Licet qñ vnus testis contradicat vni regulariter non stetur fallit tñ
si alter esset tantum melior vel dignior.
4 Quelibet probatio leuis etiam minus legitima qñ est ꝑ vna parte
facit preualere probationem illius partis.
5 Testimonium de auditu facit presumptionem.

☞ Consilium.ccxxxvj.

☞ Quando duo testes sunt ꝯtrarij ⁊ est tertius testis cuius dictuꝫ
potest concordari cum quolibet dictorum testium an probent.



Domini redēptoris nostri
inuocato suffragio. Perspectis attestationibus te
stiuꝫ receptorum ad probandum q̄ Laurentius de
burais decesserit ante dominam Margaritaꝫ eius
vxorem dubium facit q̄ de iure qñ vnus testis cōtra
dicit vni alteri testi ⁊ non pluribus neutri creditur saltem quando
est discordātia ⁊ repugnātia in tempore ⁊ tractat̄ de actu nō reite
rabili per id quod legitur ⁊ no.iij.q.ix.in.c.nihilominus.⁊ in.c.licet
causam.de proba.⁊ nota in.l.testiū.C.de testi.⁊ no.Bal.in.l.iurisiu
randi.C.de testi.in.iij.col.⁊ in rubrica de ꝯtrouer.inuest.in princi.⁊
in.l.de quibus.in penul.col.ff.de legi.sed domina Petra de ripalta
cōtradicit Baptiste de bodutio q̄ domina Petra deponit q̄ Lau
rentius decessit die lune de nocte veniente die martis ⁊ quod domi
na margarita postea decessit die iouis ⁊ nocte veniēte die veneris
Baptista vero deponit q̄ Laurentius decessit die lune ⁊ qd postea
decessit domina Margarita die mercurij i nocte veniēte die iouis
⁊ Bartholomeus de bononis alius testis nō ꝯtradicit vni nec alte
ri: sed dicit qd Laurentius primo decessit ⁊ quod post eius mortem
per duos vel tres dies decessit domina margarita ⁊ sic dictū istius
Bartholomei non magis iuuat dictum Baptiste q̄ dictū domine
Petre imo se habere potest pariter ad vtrunq̄.videtur ergo qd si
mus in casu quod illi duo testes sibi adinuicem cōtradicentes nihil
probent ⁊ per consequens remaneat imperfecte probatū qd dictus
1 Laurētius predecesserit.☞ †Accedit quod not.Bal.in.l.ij.ad fi.C.
quibus res iudi.non no.vbi dicit quod si sunt duo testes quorū vn⁹
dicit quod tale q̄d fuit de nocte alius dicit qd fuit intra diē ⁊ noctē
non reducuntur ad concordiā adeo quod non probabunt sed repu
tabunt̄ singulares.allegat not.in.l.ij.ff.de fur.⁊ balnea.Tamē pre
missis non obstantib⁹ in casu nostro mihi videtur esse probatū suffi
2 cienter quod Laurentius predecesserit.☞ †Ad quod ostendenduꝫ
moueor primo per id quod voluit Joā.an.post Vinc.in.c.in nostra.
de testi.quem ibi omnes sequuntur.vbi dixit quod si vnus testis cō
tradicit vni veruꝫ est qd regulariter neutri statur.fallit tñ nisi alter
esset tm̄ melior vel dignior quod prouocet iudicem ad deferendū iur
iurandum in defectū semiplene probationis.argu.eius quod habe
tur in.l.in bonefidei.cum ibi nota.C.de reb.credi.⁊ reputat do Abb.
panormitanus in.d.c.in nostra.hoc esse singulare verbū.⁊ sequit̄ et
Joan.de imo.in.l.inter stipulantem.§.j.ff.de verborum obligatiōe.
in.iiij.colum.apparet ergo quod prefati docto.volunt quod vbi ap
paret quod alter ex illis testibus contrarijs est maior vel dignior iu
dex prouocatur ad fidem ei adhibendaꝫ tanq̄ semiplene probanti.
Sed constat in proposito nostro quod dictus Baptista quo ad fidē
sibi adhibēdam est dignior dicta muliere q̄ in dubio magis credit̄
testi masculo tanq̄ digniori q̄ femine.l.j.ff.de senato.l.fin.ff.de fide
instrumen.⁊ ita not.Bal.in.d.l.fin.in lectu.florentina.⁊ Ludouicus
romanus in rubrica.ff.de arbi.in.v.charta parua.facit.l.in multis
ff.de statu hominum.Item q̄ est antiquior Baptista vt patet ex as
sertione vtriusq̄ testis ⁊ in dubio quando apparet quis testis sit an
tiquior standum est illi ⁊ eius dictum prefertur vt not.gl.⁊ docto.in
l.cum quid.in glo.ij.ff.si cer.petatur.Si ergo dicto Baptiste est ma
gis credendum adeo quod iudex ei credere potest vt semiplene ꝓbā
ti sequitur quod alia resultabit semiplena probatio ex dicto Bartho
lomei de bononis dicentis quod post mortem Laurētij per duos vel
3 tres dies decessit domina Margarita attento qd dicit†Innoc.in
c.qualiter ⁊ quando.el.ij.de accusa.⁊ Anto.de butri.⁊ Joā.de imo.
eo.titu.in.c.cuꝫ oporteat.⁊ Specu.in titu.de inquisitio.§.nūc tracte
mus.versicu.quid si cum versicu.seq.quod vbi vnus testis deponit
de certo die ⁊ alius testis deponit de illo actu tm̄ nō recordatur pre
cise de illo die satis est quod taliter in genere de tempore deponat
qd possit concordari cū illo teste deponente pe certo tempore ⁊ ꝓba
bunt nisi probatio illius diei esset de substantia.vt in casu.l.optimā
C.de contrahen.⁊ cōmittē.stip.⁊ in.c.ex tenore.de testib⁹.sed in casu
nostro non est de substantia ꝓbare diem quo mortuus fuerit Lau
rentius ⁊ domina Margarita sed solū est de substātia ꝓbare quis
ante fuerit mortuus ⁊ q̄s post.⁊ in dubio p̄sumitur quod testes sint
contestes potius q̄ quod de diuerso tp̄e deponant.ita vult Innoc.
no.in.d.c.qualiter.⁊ Specu.in loco preallegato.⁊ Bal.in.l.de qui
bus.in antepen ul.colum.de leg.⁊ in.l.ij.in vlti.colū.C.de bo.posses.
s̄m tabul.⁊ domi.Abbas in.c.cum Joannes.de fide instrumē.ergo
presumēdum est quod Bartholomeus de bononis ⁊ Baptista sunt
contestes quia dictum vnius non repugnat alteri.☞ Et qd fides
adhibenda sit dicto Baptiste etiam confirmatur per id quod depo
nit magister Antonius magistri Jacobi qui deponit q̄ post mortē
dicti Laurentij vidit die iouis extrahi cadauer dicte dñe Margari
te de domo dicti Laurentij que decesserat in nocte precedēti ⁊ a vi
cinis dicebatur quod illa erat dicta dña Margarita ⁊ qd in dicta
4 domo nō habitabāt tunc alij nisi rotondinus ⁊ dictus Baptista†⁊
quelibet probatio leuis etiam minus legitima qñ est pro vna parte
facit preualere probationē illius partis probationi equali facte in
cōtrarium: vt no.Bald.post glo.in.c.j.§.si duo.de pace te.⁊ dictum
vnius imperfectū suppletur ex dicto alterius imꝑfecto.vt no.Bar.
in.l.admonēdi.ff.de iureiurando.in.xj.col.in versi.quero quid si te
stis deficiat in dicto.per tex.in.c.ex literis.de iureiur.⁊ not.Ant.de
but.in.c.fi.eo.ti.☞ Accedit etiam probatio facta per Simonē quō
dam dñi Joanni ⁊ per Thomam de facinis ⁊ per comitē Christo
phorum de valerijs: ⁊ per Joannem Antoniū de montalli qui etiā
deponunt quod publice dicebatur ⁊ quod fama erat quod Laurē
tius p̄decesserat ⁊ dictus Thomas etiam vidit per tres dies post
sepulturam Laurentij sepeliri dominam Margaritam vā posito
quod illi duo vel tres testes de quibus primo dixi plene nō ꝓbarēt
succedit illud qd not.gl.in.l.ij.in princip.ff.de excusa.tut.⁊ qd habe
tur in.c.cum causam.de proba.scilicet quod que singula non iuuāt
multa prosunt.sꝫ intrepide mihi videtur quod depositio Bartholo
mei ⁊ Baptiste saltē iuncta attestatiōe dicti magistri Antonij abū
de sufficiant: q̄to magis ergo ꝓbabunt cum adminiculo predictorū
aliorū testium etiam si deponerēt de solo auditu delationis aliorū:
q̄ testimoniū de auditu alterius dato q̄ non plene probet tñ facit
5 p̄sumptionē ac†etiam ꝓbat cum alijs adminiculis ita notabiliter
innuit Archi.xxij.q.v.in.c.hoc videtur.allegat.c.cū dilectus.de suc
ces.ab intest.⁊.c.preterea.de testi.notant doc.in.c.tā literis.de testib.

ex quibus omnibus concludo sufficienter esse probatū dictum Lau
rentium predecessisse.

¶ Summarium super consilio.ccxxxvij.

1 ¶ Uasallus dānatus de infidelitate non potest esse testis.
2 Quando pauper sit idoneus testis.4.
3 Paria sunt dicere q quis sit nullius estimationis ⁊ nullius fame.
5 Facilius corrumpitur pauper q̄ diues.
6 Uerbū relinquo significat dispositionem vltime voluntatis.
7 Si testis dicat vnum extra iudiciuz aliud in iudicio nō ei creditur.
8 Compater repellitur a testimonio.
9 Maior dicitur cognatio spiritualis q̄ carnalis.
10 Testi multum amico parti detrahitur de fide.
11 In testib⁹ deponētibus p eūdē sermonē est suspicio subornatiōis.13.
12 Numerus super defectum testium.
14 Uerba p modū liberalitatis plata nō inducunt dispositionem.
15 Quando statutū nō prefigit terminū ad faciendū insinuari pōt insi
nuari quandocunq̧.

¶ Consilium.ccxxxvij.

¶ An duo testes probēt quorū vnus est pauperrim⁹ ⁊ nullius esti
mationis ⁊ leuis fidei ⁊ vno modo dixit extra iudiciū alio modo in
iudicio ⁊ an compaternitas repellat testez ⁊ quid si deponūt ambo
per eundē sermonē ⁊ si dicāt qd titius petijt sibi donari equā a seio
⁊ qd seius dixit qd donabat sibi oia bona specificādo dicātur veris
milia deponere ⁊ probent donationē legitime ⁊ quid si donatio nō
fuit insinuata. ⁊ an amicitia repellat testem.



Domini redēptoris nostri
inuocato suffragio. Perspectis his que in themate
narrant ⁊ omissis nō necessarijs sentio dictū Bar
tholomeū ex allegata donatione non posse se tueri
presertim ex infrascriptis. ¶ Et pmo psupposito q
ad hoc vt duo testes faciāt plena fidē debēt esse p
bate vite ⁊ fidelis cōuersationis: vt habet in.c.l; vniuersis.de testi. ⁊
1 ibi pōderat ad hoc doc. ⁊ ex eo † infert ibi Bal. qd vasallus dānatus
de infidelitate nō pōt esse testis ⁊ idē dicit esse in pditore. arg. illius
tex. ⁊ melius probatur lz ipse nō allegat. ij.q.vij.in.c.nō potest. bene
facit tex. in.l.iij.in prin.ff.de testi. maxime dum dicit honeste ⁊ incul
pate vite ⁊c. Sed presupponit q alter ex dictis duob⁹ testib⁹ indu
ctis ad donationē pbandā scz Andreas est vilissima psona ⁊ leuis
fidei ⁊ nullius estimationis ergo nō pōt dici istum esse testē fidedi
2 gnuz. Concurrit etiā q iste Andreas est pauperrimus † quo casu lz
ille qui simpliciter est pauper non intelligat p hoc q nō sit idoneus
testis regulariter. tn̄ dicit notabiliter Bal. in.c.si qui testiuz.de testi.
quod debet hoc cū modificatiōe intelligi. s. qd aut incidit in pauper
tatem vitio suo ⁊ tunc non est idoneus q: nō solū rerū sed fame sue
prodigus est ⁊ repelletur a testimonio q: vitiosus in se: presumitur
multo magis vitiosus in aliū.l.fi.C.de sen.pas. aut sine vitio suo inci
dit i paupertatē ⁊ tūc si qdē est bone fame idoneus est testis: secus
si est male fame. Si autē est nullius fame. s. neq̧ bone neq̧ male tūc
minus ei creditur nisi qd deficit in fide suppleat numerus. allegat
no. in.d.l.iij.§.eiusdem in verbo numerus.ff.de testi. ⁊ hz ista limitat
ea que not. per glo. in.d.c.si qui. ⁊ per Spec. in tit. de teste.§.j.ver. itē
quod est pauper. sed presupponitur q iste Andreas nō solū est pau
perrimus sed etiā est nullius estimationis ⁊ leuis fidei ⁊ paria sunt
3 dicere q † est nullius estimationis ⁊ dicere q est nullius fame q: esti
matio idem est quod fama.l.pe.in prin.cum gl.ij.ff.de var. ⁊ extraor.
cogni. ⁊ no. gl. in.l.j.in fi.C.ex quib.cau.infa.irrog. nec numerus di
citur suppleri qn̄ sunt duo tm̄ testes quorum vnus vix esset idoneus
alius esset minus idoneus sed soluz quando essent tres vel quatuor
ita vult Jac.but.in.d.l.iij.in prin.post glo.ff.de testi. ⁊ Joan.an.in ad
di.Spe.i titu.de noto.cri.§.fama.in additiōe incipiēte allegato ⁊c.
ptz q: numerus duorū idoneorum est necessarius vt dixi. facit.l.vbi
4 numerus.ff.de test. ⁊.c.in omni negotio.de testib. ¶ † Accedit id qd
no. Jaco.but.in palle.l.iij.in pn̄.de testi. vbi iuxta declarationē illius
l. dicentis inspiciendū esse an testis sit egens vel locuples subiungit
ipse quod si testis hz aliquid in bonis lz non multū credetur ei sed
si est pauper in summa paupertate tunc si summa esset parua forte
ei credet ſm cū sed si esset magna ⁊ maxime criminalis nō crederet
ei nisi cū tormētis. arg.l.serui.ff.de testi. vel minus crederet ei. alle.
id qd habetur in.§.si vero ignoti.in aut.de testi. cū ergo presuppona
tur q iste Andreas erat pauperrim⁹ ⁊ agit de domo ⁊ orto ⁊ equa
que absorbent omnē hereditatē testatoris videt ex doctrina pdicta
5 nō esse ei credendum prout creditur integro testi. ¶ † His cōsonāt
verba Sali.in.d.l.iij.in prin. vbi not. ex illo tex. iuncta glo. quod faci
lius corrumpitur pauper q̄ diues: ⁊ quod tamen paupertas nō re
pellit testē si fides adsit ⁊ ideo querendū est de conditione testis pau
peris ⁊ de eius bona fide ⁊ fama ſm eū. ¶ Diminuitur etiā fides
huius testis ex alio q: anteq̄ deponeret i iudicio pluries extra iudi
cium dixit qd dictus Constantius dixerat dicto Bartholomeo ego
sum contentus tibi relinquere seu tibi relinquo domuz ortū ⁊ equā
⁊ quod si ipse testis interrogaretur i iudicio ⁊ aliter diceret mentire
tur q: ita se habebat veritas ⁊ sic patet qd hz quod Andreas testis
6 asseruit extra iudicium dictus Constantius † testator vsus est vbis
denotantibus dispositionē vltime voluntatis vt significat verbum
relinquo nō autem donationē inter viuos.l.j.§.fi.ff. de tabu.exhibē.
et not. in aut. sed hodie. ⁊ qui manu.non pos. ⁊ not. insti. ex quibus
cau.manu.non pos.§.fina. apparet ergo inspectis dictis verbis qd
Constantius volebat donare causa mortis non autem inter viuos
7 q: donatio † causa mortis est vltima volūtas ⁊ reqrit testes quinq̧.
l.fi.C.de dona.cau.mor. ⁊ constat qd testi qui vnum dixit extra iudi
cium ⁊ aliud in iudicio non creditur ⁊ non reputatur integer testis
c.per tuas.de probatio.no. Inn.in.c.preterea.de test.cogen. ⁊ expres
sius Ant.de but.in.c.cuz in tua.de testi. vbi dixit quod est suspectus
de falso. Ange. etiam in consi.cclxxv.incip. quedā domina Marga
rita tenet quod detrahitur de fide ipsius testis ⁊ ita etiā tenet domi
nus Abbas in.d.c.per tuas per no. per Innocē. in dicto.c.preterea.
¶ Plus dixit Bar. in.l.reos.in prin.ff.ad legem corne.de falsis. qd
talis testis dicitur falsarius: sed illud dictū ego non pono pro con
stanti plerunq̧ enim in hoc sibi contradixerant ⁊ talis disputatio p
nunc non est necessaria. ¶ Et nedū predictus Andreas nō est inte
8 ger testis: sed nec etiam Julianus alius testis q: † est compater quo
casu repellitur p cognationē spiritualem sicut per naturalem ſm
Bald. in.l.generaliter.ff.de in ius vocan. per ibi notata p Guili. de
cu. ita etiaz Salice. in.l.testis.ff.de testi. argu.l.si quis alumnā in fi.
9 C.de nup. ⁊ fulg. in.l.iiij.§.pretor.ff.de in ius vocā. bene facit q: † ma
ior dicitur esse cogātio spiritualis q̄ carnalis: vt dixit gl.xxvij.q.ij.
in.c.qui dormierit. ⁊ inter predictos dicitur esse cōtracta cognatio
spiritualis.c.martinus. ⁊.c.veniēs.cū si.de cogna.spiri. est veruz q
in hoc aliqui contradixerunt volentes quod tale vinculū cognatio
nis spiritualis non inhabilitet testez ideo in hac sola obiectione nō
10 facio magnum fundamentum. ¶ † Et posito quod nō inhabilitet
testis propter hoc tamen satis videtur qd ei minus credet q: etiam
testi multum amico parti detrahit de fide adeo quod semiplene nō
probat: vt inquit Bart. in.l.admonendi.de iureiuran. in.ix.colum.
in versicu. venio ad tertiū. bene facit preallegata.l.iij.in princi. ⁊ est
glo. valde notabilis hoc volens.in aut.de mona.§.cogitandū.in v.
testes.in fi. ⁊ Pe. ⁊ Cyn. in.l.eos.C.de testi. ⁊ Bal.i.l.data opera.in
xxij.colum. qui accusa.non pos. ⁊ not. docto. in.c.quot. post gloss. ibi
de testi. ⁊ Joan.and. in addi. Specu. in titu.de teste.§.j. iuxta princi.
11 in additione incipiente vide quod ibi dixi. ¶ † Laborāt etiā ambo
dicti testes alio defectu q: vt in themate dicitur deponūt p eundem
sermonem quo casu est suspicio subornationis p dictam.l.iij.in pn̄.
12 ff.de testi. ⁊ dicit ibi Jaco.but. † quod duobus testib⁹ tātū ita depo
nentibus non esset credendū: sed si essent tres vel quatuor tunc pu
tat quod numerus suppleret. vt in simili not. gl. in dicta.l.iij.§.eius
dem. quod etiam non credatur dictis deponētibus per eundez ser
monem. not. Specu. in titulo de teste.§.j.versi. item quod testes idē
dicunt ⁊c. ⁊ in.§.nūc tractandum.versic. cautiorem. ⁊ versic. sequē.
⁊ no. docto. in.c.nihil obstat.de verb.sign. ⁊ Bar. in dicta.l.iij.§.fi. ⁊
per Bald. in.l.verbū volo.C.de fideicom. ⁊ in.l.ampliorem.§.j.C.de
tempo.appel. Ang. in.l.si quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden. ⁊ Sal.
13 in.l.iurisiurādi.C.de testi. ¶ † Contra ambos testes etiam facit q:
non verisimilia deponunt.d.l.iij.post princi. q: dicunt qd Bartho
lomeus solū petijt equam et quod Constantius dixit dono tibi do
mum: ortum ⁊ equam quod non est verisimile a communiter accidē
tibus facit ratio posita in.l.cū de indebito.in pnci.ff.de pba. ⁊ pser
tim cum Constantius odio perantea habebat dictum Bartholo
meum. ⁊ sic non est verisimile quod euz voluerit tanto munere esse
donatū. arg.l.codicillis.§.matre.ff.de leg.ij. ⁊.l.fi.C.de reuocan. do
na. ⁊ in effectu etiam videret mutasse ⁊ reuocasse effectualiter fer
re omnem dispositionem sue vltime voluntatis quod non est verisi
militer psumendum: quia non psumitur mutatio voluntatis.l.cum
tacitum.ff.de pba.l.cum hic status.§.pinde.ff.de donatio. inter vi
14 rū.c.maiores.de baptis. ¶ † Accedit illud quod habetur in.c.cū ve
nissent.de institu. per quem tex. Ant.de but. dn̄s Cardinalis floren
tinus Joannes de imo. ⁊ dn̄s Abbas inducunt quod verba gene
liter per modum cuiusdam liberalitatis prolata non inducunt di
spositionem adeo quod si tu petis a me talem librum ⁊ ego respon
deo quod nedū de illo libro: sed etiam de omnibus bonis meis fa
ciam ad placitū tuū seu quicquid tibi placebit non obligant. et ita
etiam dicit Ludouicus romanus in rubrica.ff.de arb. circa primam
chartam. ⁊ dicit ita voluisse Bal. in conclusionibus iuris per textū
notabi. in.d.c.cū venissent. ita in effectu videtur fuisse in proposito
attento quod psupponitur quod dicta bona absorbent omnem sub
stantiam dicti Constantij. ¶ Ultimo etiam cōfirmantur pdicta q:
presupponitur statuto cauetur quod quelibet donatio infra.xxx.
dies insinuet alias sit nulla ⁊ qd nunq̄ infra.xxx. dies fuit insinua
ta: certe si opponat de donatione obstabit replicatio quod non est
insinuata: vt p Bart. Bal. ⁊ alios in.l.vniuersa.C.de preci.impera.
15 off.cū simi. ¶ † Plus dixit no. Ange. in consil.clxxxj.incip. in christi
nomine

nomine ⁊ sue matris virginis gloriose. visis instrumentis ⁊c. ⁊ licet q̄ statutū nō prefigit terminū ad faciendū insinuari possit insinuari quandocunq; argu. l. licet. C. de iure delib. ⁊ l. cuz notissimi. in pn. C. de prescrip. xxx. an. tñ non putat q̄ possit insinuari postq̄ foret ceptum dici de nullitate donationis ob defectum insinuationis p ea que habent̄ in aut. eo decursum. C. de dona. ante nup. ⁊ l. fi. C. de iure do. ⁊ per hec puto sufficienter cōstare dictū Bartholomeū non posse ex dicta asserta donatione se tueri ⁊ superuacuum esse discutere an ceciderit a iure suo: eo qd̄ ppria autoritate possessionē dictarū rerum apprehenderit.

¶ Summarium super consi. ccxxxviij.

1 ¶ Possidens sine titulo cum bona fide tñ per spatiuz. xxx. annorū acquirit vtile dominium. 3. 14. 15. 16. 17.
2 Prescriptio sine titulo procedit etiā de iure canonico.
4 Ex possessione longi temporis presumitur bona fides.
5 Si vnus testis dicat de vno tempore respectu possessionis ⁊ alter deponit de citeriori dicuntur contestes.
7 Repetitio testium non debuit fieri ad petitionem partis.
8 Testis examinatus propter obscuritatē dicti sui potest iudicis officio repeti.
9 Cautela contra iura dicentia quod post didicita testificata nō recipiantur testes.
10 Ubi dictum testis multipliciter potest intelligi dicitur obscurum.
11 Senex minus recordatur q̄ iuuenis.
12 Commendandus est iudex si repetat testem ad perquirendam veritatem.
13 Actus petitionis consilij sapientis nō est enumeratus inter actus p quos abdicatur iurisdictio iudici.

¶ Consilium. ccxxxviij.

¶ Si testis obscure deposuit ⁊ pars petat repeti testez vt declaret an iudex postea ex officio suo possit repetere: ⁊ si testis dt̄ q̄ possedit titius a tali tempore vsq; ad tale dicat̄ pbare de possessione cōtinuata. ⁊ an si testes sunt discordes i tēpore qz vnus de. x. annis alius de pluri an diceretur probare in minori.


Edēptoris nostri inuocato suffragio. Pōderatis his de quib⁹ in themate trāsmisso fit mentio ⁊ viso statuto de prescriptione ⁊ his que copiose ⁊ eleganter allegata sunt p clarissimū dñm ↄsulentē breuib⁹ vtar cū res videat̄ bene digesta p dominū ↄsulentem: tū etiā qz ob nuntij festinantiā magna premor temporis angustia. ¶ Et primo aggre
1 dior caput petitorij in quo presuppono quod ille qui possedit etiam sine titulo dummodo bona fide per spatium. xxx. annorū cōtinuorū acquirit vtile dominiū ⁊ si cadat a possessiōe habet facultatē vendicandi aduersus quecunq; excepto solo dño vel eo qui haberet rez hypothecatam a dño. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. anno. ⁊ ibi no. quinimo ꝑm opinionez quam ibi tenuit Pet. ⁊ Cy. ⁊ Ray. etiam contra dominum haberet rei vendicationem per illam. l. et respondent ipsi ad versi. itaq; in ea. l. quod refertur ad magis proxima ⁊ sic loquat̄ in eo qui possedisset triginta annis mala fide. Cū hec disputatio non est necessaria: qz reus conuentus non probatur se dñm licet titulum habeat iuxta. l. cum res. cum ibi plene no. C. de
2 proba. ⁊ in. l. j. ⁊ fere per totuz. ff. de publicia. ¶ †Et hec prescriptio sine alio titulo cū bona fide procedit etiam de iure canonico: vt plene in. c. j. de prescrip. in. vj. ⁊ in. c. si diligenti. eo. ti. ⁊ in hoc omisso statuto sufficit vt mihi videt̄ dispositio iuris cōmunis attento qd̄ ius
3 commune non resistat tali presumptioni. ¶ †Videamus ergo an sit probatū de possessione tanti temporis ⁊ bona fide. Et dico quod stantibus his que presupponuntur est probatū de sufficienti tēpore. Nam presupponit̄ q̄ primus testis deponit de initio possessionis Thomasij in anno. M. cccclxij. ⁊ qd̄ possedit vsq; ad tēpus quo dictus Antonius acquisiuit titulū dicte rei quod fuit de anno. M. cccclv. ⁊ sic deponit iste possessionem. xliij. annorum alij etiam sunt testes q̄ fuerūt post ↄclusum in cā repetiti in cā appellatiōis ad declarationem sui primi dicti. Et vbi primo deposuerant q̄ Thomasius possedit a tempore quo recordari poterant vsq; ad tps occupationis facte per dictū Antoniū de anno. M. cccclvj. ⁊ postea repetiti ad declaratiōnē dictorū verborū: scilicet a tempore quo recordari poterunt: dixerunt. scilicet vnus eorū ab annis quinquaginta et citra ⁊ sic probat de possessione. l. an. Alij vero dixerunt ⁊ declarauerūt se recordari ab annis quadraginta sex. Et sic probāt de pos
4 sessione. xxxvj. annorū. ⁊ † ex possessione tanti temporis etiam resultat presumpta bona fides. l. ij. §. si seru⁹. ff. de acquir. possef. no. Inno. in. c. ij. de resti. in integ. ⁊ Bar. ⁊ Sali. in. l. fi. per illū text. C. vnde vi. ⁊ Joan. andr. in addi. Specu. in titu. de teste. §. nunc videndū in prima addi. magna in versi. item opponūt ⁊c. ⁊ Ang. in. l. penult. C. quib. non obst. long. tem. prescrip. ⁊ Ant. de bu. in. c. peruenit. de cēsi. in repeti. ⁊ Anto. de but. in. c. cū ecclesia. circa vlt. col. de causa possess. ⁊ Jo. de imo. in. d. c. ij. de restit. in integ. ⁊ do. Abb. sicu. in. c. si diligenti. de prescrip. Et sic probata sunt extrema necessaria pro parte actoris ⁊ dicti testes concordāt in fine temporis possessionis Thomasij ⁊ cōtinuo antea. ¶ †Et quāuis in tempore quo ipsi testes ce
5 perunt videre Thomasium possidere discordent: qz vnus dicit de vno tempore respectu possessionis de qua ipse testis notitiā habuit alius deponit de alio puta de citeriori tempore tamen in illo minori tempore dicunt̄ cōtestes ⁊ probāt vt expresse concludit Paulus de liaza. in sua disputatione incipiente contra instrumentum debiti. ⁊ Bal. in. l. j. C. de test. ⁊ Joan. de imo. in. c. cum oporteat. in penul. col. de accusa. ⁊ in. l. inter pares. ff. de re iudi. ⁊ in. l. j. §. si stipulāti. de verborū obliga. ⁊ Joan. de fantu. ⁊ moder. in. c. j. de arbitr. in. vj. facit. l. diem proferre. §. si plures. ff. de arbit. l. cuz furti. ff. de in litem iuran. ⁊ bonus tex. in. l. sempronius proculo. ff. de lega. ij. nam etiam probatio que fit per instrumenta dz de necessitate concludere. c. in. presentia. de proba. l. neq; natales. C. de probatio. ⁊ tamen videmus q̄ in probatione faciēda per instrumēta in maiori summa dicitur inesse minor adeo quod vtrunq; instrumentum dicitur concordare et probare sufficiēter de minori summa. vt in dicta. l. sempronius proculo.

6 ¶ †Uidendum est igitur an nonnulla que opponūtur pro parte rei habeant obstare. ⁊ primo quod ista repetitio testium nō debuit fieri ad petitionem partis. iuxta not. per glo. in. §. quia vero multi. in auten. de testi. q̄uis ex officio iudicis fieri possit. c. cum clamor. de testib. qz ad hoc respondeo qd̄ verū est quod iudex ad petitionē partis non debet ⁊ sic nō tenetur repetere his verbis scilicet qd̄ non dz vtiliter. gloss. et docto. ibi sequuntur in. c. in presentia. in ver. verbuz dubium. in fi. de proba. ⁊ ita etiā glo. in. dicto. c. cum clamor. ita etiā dicit Specu. in titu. de teste. §. satis vtiliter. versicu. quid ergo si peto ⁊ sic non negant quin iudex possit ex officio suo etiam postq̄ pars petijt plus dicit Specu. in dicto versi. quid ergo. quod q̄uis de iure nō debent repeti parte petente tamē de consuetudine secus est. ad postulationem autem iudicis etiam de iure fieri potest vt ibi per eū alias tamen si diceremus quod postq̄ pars petijt testes repeti non posset per iudicem ex officio suo fieri repetitio sequeretur quod semper esset i potestate aduersarij mei impedire: nec iudex posset repetere testes obscure deponentes quorum repetitio posset esse mihi fauorabilis: qz pars aduersa posset incontinenti publicatis attestationib⁹ petere q̄ iudex repeteret testes: vt obscure deponentes ⁊ facta tali petitiōe impediretur iudex ex officio posse repetere: ad hoc etiam magis moueor: quia hoc videtur decidere Specu. ⁊ Joā. an. in addi. Specu. in titu. de proba. §. videndum. versic. sed quid si debitor iurauit. vbi singulariter dicunt quod si debitor iurauit nō probabitur nisi per instrumentum incisum: an tale iuramentū erit seruandum referunt quosdam dicere quod non. argu. c. si diligenti. de foro competen. ⁊. l. nō dubium. C. de legi. tamen ipsi contrariū decidunt per. c. si vero. de iureiuran. vnde ꝑm eos tunc consilium est qd̄ ille qui ita iurauit procuret si poterit testes recipi ex officio iudicis facit ad hoc ꝑm Joan. an. ibi id qd̄ habetur in. c. ad nostram. el. ij. de
8 iureiurā. ¶ †Hoc in terminis nostris specifice firmat Pau. de cast. cōsulendo in ↄsilio. cccxvij. incipiēte in Christi nomine in causa de qua queritur vbi expresse dicit quod testis semel examinatus propter obscuritatem dicti sui potest iudicis officio repeti etiaz postq̄ pars petijt repeti testez q̄uis iudex non teneatur ad partis petitionem hoc facere: ita dicit se intelligere glo. in dicta. §. qz vero al's est. in. §. illud ⁊ ea que no. Innocē. in. d. c. cum clamor. ⁊ sic verum est q̄ si iudex non vult parte petente repetere non teneret̄ parti in syndicatu ad interesse: cum sit in suo arbitrio facere vel non: ⁊ sic nō grauat partem si non vult facere ꝑm Paulum de castro in dicto cōsilio ad hoc allegantem id quod not. Innocen. in. c. cōquestus. de ferijs.

9 ¶ †Ad hoc dicit se inducere id quod in simili not. Bart. in. l. cōsentaneum. C. quō ⁊ quando iu. circa medium. ⁊ in. l. iij. §. si tibi. ff. de cō di. ob tur. causam. ⁊ quod not. Bald. in. l. ampliorem. ad finē princi. C. de appel. vbi dat cautelā contra iura dicentia quod post didicita testificata non recipiātur testes quod iudici dentur per partē nomina testium ⁊ poterit iudex parte absente recipere testes ex officio: licz non compellatur q̄ nō timetur in eo subornatio. ar. C. de accusa. l. ij. ⁊. C. qui accu. nō pos. l. ij. ⁊ qd̄ bene facit iudex si hoc facit cum ad ipsum ptineat eū immutari. xxx. q. v. iudicantē. ⁊. l. ij. C. de edē. autē. qui semel. C. quomodo ⁊ quando iudex. etiā post conclusum in causa. c. cum Joannes. de fide instru. l. vbicūq;. de interrog. act. ⁊ nō debet ista larga potestas data iudici impediri ex eo q̄ quis petierit arg. l. ne in potestate. ff. de arbi. ⁊. l. si idē cum codē. ibi ne in potestate. ff. de iurisdi. om. iud. ꝑm eum in dicto consilio subdentem qd̄ etiaz videtur quod ad partis petitionez possit quando intercessit aliqua negligentia examinantis per quā aliquid omissum est in depositione testis per id qd̄ habetur in. c. per tuas. de testi. ⁊ Specu. in titulo de test. §. nunc videnduz. versi. vlti. ⁊ ostendit posse in casu suo fuisse negligentiam in examinatore taliter qd̄ potest adaptari ad casum nostrum: tamen qz hoc vltimum nō puto necessarium. ideo in eo nō
10 insisto. ¶ †Dicit etiā in dicto consilio quod dictū testis quo ad propositum dicitur obscurum: vel incertum quoties multipliciter pōt intelligi. l. ita fidei. ⁊. l. non intelligitur. ff. de iure fisci. de quo etiam

plenius traditur in.l.quoties in stipulationibus.ff.de verb.oblig.
⁊ in.l.veteribus.ff.de pact.⁊ expresse Hosti.⁊ Joā.an. Anto.de bu.
⁊ expressius Joan.de imo.in.d.c.cum clamor.volunt qd̄ quomodo-
cunq̄ possit esse dubium dictū testis q̄uis per iuris interpretatio
nem verba possent habere vnum intellectum magis q̄ alium:nā
iudex pōt repetere ex officio testē:q: in omni causa dubia sunt de-
claráda.d.c.cū ioannes.¶ Non dubitat aliquo modo q̄ dictuz illo
rum testium deponentiū per illa verba.s.a tempore de quo possum
recordari:pariūt incertitudinē ⁊ dubietatē maximā:q: vnus q̄nq̄
parum recordatur quādoq̄ multum s̄m infirmitatē memorie ⁊ s̄m
diligentiam adhibitā in remomorando.l.peregre.in prin.cū glo.ff.
11 de acq.pos.vnde minus recordatur † senex q̄ iuuenis de his q̄ vidit
12 teste Seneca in declamationibus:vnde cōmendādus † videt̄ iudex
q̄ ad perquirendā veritatē ⁊ mentē testis si ab eo repetijt a quo po-
13 terat melius hoc scrutari q̄ ab alio.¶ † Non ēt est opportunū insi-
stere:an illa repetitio fieri potuerit post petitū ꝯsiliū sapientis cum
nondū tamen facta esset cōmissio seu relata ad consultorez:q: talis
actus petitionis nō est enumeratus inter actus per quos abdicetur
iurisdictio iudici.facit qd̄ no.Jnno.in.c.cum speciali.de ap.bene re-
14 peritur † q̄ ista relatio cui equiparat̄ cōmissio cause facta cōsultori
eq̄paratur ipsi recusationi vel appellationi:vt per Jo.an.in rub.de
ap.in antiq̄s.⁊ in.c.legitima.de app.in.vj.⁊ Bald.in.l.fi.C.de rela.
15 Salyc.in.l.j.eo.titu.sz nō ipsa petitio relatiōis.¶ † Nō obstat etiā
q̄ allegat̄ mala fides p̄scribētis ex eo q̄ alij plures erāt fratres q̄b⁹
delata erat hereditas patris q: respondeo q̄ aduersus istū p̄scriben
tem.⁊ qui possedit spatio.xxx.annorū ⁊ vltra nō pōt allegari q̄ pre
sumatur esse in mala fide.attēto q̄ titulū nō habet nisi hoc allegare
tur a vero dn̄o vel antiquiore possessore:vt in.d.l.fi.⁊ ibi no.Bar.ad
16 fi.C.vnde vi.cū concord.¶ † Preterea si possedit spatio.xxx.an.⁊ nō
appareat q̄ illi alij filij vel alij tanq̄ heredes eorū ante lapsum.xxx.
anno.adiuerint hereditatē fuerūt exclusi a iure adeūdi vel immiscē
di.l.lz cum ibi plene no.per gl.⁊ doct.maxime Bal.C.de iure delib.
⁊ sic perinde est ac si retro nullū ius habuissent.l.seruum filij.§.j.de
leg.¶ Quo autem ad allegataz diuisionem nō est etiā opus insiste
re q: illa non est probata per testes qui non concludenter nec verisi
milia deponunt q̄tum ad hoc vt euidēter ex dicto eorū ptz.¶ Nō
17 ob.si diceretur nō esse ꝓbatum † de ꝯtinuata possessiōe.iuxta.l.ij.C.
de prescrip.lon.temp.cū si.q: respondeo attēto q̄ testes deponūt q̄
Thomasius possedit a tali tempore vsq̄ ad tale tp̄s dicunt̄ ꝓbare
continuatā possessionē:ita in indiuiduo decidit Albericus de rosa.
in suo dictionario ī verbo vsq̄ .allega.§.qd̄ si fugerit.instit.de emp.
⁊ ven.⁊.c.ij.de cap.mo.qd̄ dicit esse menti tenēdū.facit qd̄ no.Bald.
⁊ Ang.ī proe.ffo2 in p̄n.⁊ q: q̄n apparet quē possedisse aliquo tpe:
⁊ ipse allegat se postea ꝯtinuasse possessionē:presumit̄ ꝯtinue posse-
disse vsq̄ in tp̄s quo apparet aliū possedisse p.l.siue possidetis.C.de
proba.no.Bart.in.l.celsus.cū cōcor.ff.de vsucap.

¶ Summarium super consilio.ccxxxix.

1 ☞ Si testator dixerit lego titio q̄tuz ei per epistolas scripsero, vz legatum.
2 Quomodo intelligat̄ tex.in.l.cōparationes.C.de fide instru.4.
3 In casu isto statur dicto heredum.
5 Apodissa quando faciet fidem.7.
6 Quando testes sine comparatione literarum faciant plenā fidem.
8 Scriptura que respicit fauorem ipsi non probat.
9 In probationibus attenditur verisimilitudo.
10 De iure canonico requiritur bona fides.
11 Dictū aduersarij mei est sufficiēs ad bonā fidē inducendā.12.

¶ Consilium.ccxxxix.

¶ Plura vtilia in materia cōparationis literarū:⁊ q̄d si testor dixit relinquo illas quātitates quas debeo titio prout apparet descriptū manu mea in libris suis quomodo ꝓbabit̄ q̄ illa scriptura manu testatoris adeo q̄ sit plene probatū.Et aliqua in materia p̄scriptiōis actionis personalis.



Redemptoris nostri inuoca
to suffragio.Ponderatis his que in themate narrātur.
Super primo dubio quo queritur an dictus dandus
heres Henrici dandi et heres dicte dn̄e Philippe pete
re possit a Hieronymo herede dicti Vincentij dictam quantitatez
librarum centum quinquaginta vigore maxime dicte scripture di-
cti Vincētij scripte in libris dicte domine Philippe seu in effectu he
redum dicti Henrici ⁊ vigore testamenti dicti Vincentij ⁊ aliorum
de quib⁹ in dicto themate ⁊ omissis superfluis breuiter puto dictū
dandum agere posse ⁊ suam intentionem probari per dictum testa
mentum ⁊ scripturam dictorum librorū ad quā se retulit testator.
1 ¶ † Moueor principaliter p tex.in.l.si ita scripsero.ff.de ꝯdi.⁊ de-
mon.vbi si testator dixerit lego titio q̄tum ei p epistolas scripsero va
let legatum in ea quantitate que continetur in epistola.vnde infert
ibi Bar.ad questionē testator dixit volo qd̄ heres meus det illud qd̄
scriptum est in schedula quam reliqui apud guardianū fratrū mi-
norum:guardianus ostēdit schedulam an valeat:arguit primo qd̄
nō q: illud qd̄ in testamento nuncupatum relinquitur dz a testibus
exaudiri.l.heredes palam.in princi.ff.de testa.sed hoc non fuit exau
ditum a testib⁹.ergo ⁊c.preterea illa voluntas videtur captatoria ⁊
collata in volūtatē guardiani q: poterit scribere guardianus in ea
quid volet.ergo non valet.l.captatorie.ff.de leg.j.⁊.l.si quis sempro-
nium cum vulgaribus.ff.de here.instit.Item illa schedula nō est so
lennis cum non sit legitimuz testamentum ⁊ sic non valet.l.fi.C.de
fideicom.⁊ ita dicit determinasse Jaco.de bel.sed Bar.dicit se puta
re hoc esse verum quando nō appareret illam schedulā esse testato
ris ex legitima literarum comparatione vel alijs legitimis indicijs
al's autem valebit per dictā.l.si ita scripsero.⁊ per.l.quem heredi.ff.
de rebus dub.⁊ ibi etiam no.Bar.⁊.l.his verbis.in prin.ff.de lega.
iij.⁊.l.theopompus.ff.de dote prelcg.⁊ per.l.fi.C.de fideicō.s̄m vnā
lec.⁊ ad allegata in contrarium respōdetur per Barto.in.d.l.si ita.
cuius verba nō expedit referre.⁊ idē tenet Bal.in.d.l.si ita scripsero
vbi hoc dicit esse verū etiaz si illa schedula non habeat solēnitatē te
stiuz.⁊ ꝓ hoc addit.l.cū pater.§.donationis.⁊.l.fi.in prin.ff.de lega.
ij.idem etiā tenet Bal.in.l.captatorias.in.v.q.C.de testa.mil.⁊ ibi
dicit qd̄ si testator mandauit stari sue schedule deposite apud sacri-
stam fratrū qd̄ talis scriptura probat q: est approbata per ipsius
testatoris confessionē.vt in aut.ad hec.C.de fide instru.⁊.l.in testa-
mento.la.j.⁊.l.si ita scripsero.ff.de condi.⁊ demon.⁊ qd̄ non potest
negari scriptura apparēs de manu testatoris quam testator de sua
manu esse fuit ꝯfessus arg.l.cū antiquitas.versi.si nantē.C.de testa.
idem tenuit Joan.de imo.in.l.illa institutio.ff.de here.instit.⁊ in.c.
cū tibi.de testa.ī vlt.char.d̄ testa.⁊ Sali.ī.d.l.fi.C.de fideicō.⁊ Pau.
de cast.in.l.vbi autem nō apparet.§.sed qui vinum.ff.de verb.obli.
⁊ subdit Joā.de imo.in.d.l.si ita scripsero.quod Bar.ibi approbat
2 in dicta.q.illa † que ipsemet Bar.voluit in.l.nuda ratio.ff.de dona.
vbi cōcludit quod tex.in.l.comparationes.C.de fide instru.est corre
ctus solum in appodissa que datur a parte parti ad vtilitatē ipsius
nam tunc comparatio non facit plenā fidem.sed al's extra illum ca-
sum facit plenā fidem ⁊ sic videtur s̄m Jo.de imo.quod in casu pre-
dicto faciet plenā fidem ad hoc.nam relatio testatoris ad scripturā
corroborat fidem eius.ad hoc tex.in.d.l.theopompus.¶ Preterea
constat ex verbis testamenti quod in libris dictorum heredum dz
apparere scriptura manu Vincentij predicti qualiter dict⁹ Vincen
tius confitetur se habuisse a dicta domina Philippa certas quanti
tates denariorū in quibus ipse restat debitor:vnde si in libris dicto-
rum heredū nō reperitur alia posta q̄ sonet scripta esse manu dicti
Vincentij testatoris continens ipsum cōfessum fuisse habuisse ⁊ re
cepisse a dicta domina Philippa certam quātitatem denariorū in
qua restet debitor nisi ista posta in qua ꝯfitetur habuisse libras tre-
centas bonon̄.sequitur quod perinde testator cēsetur sensisse de ista
ac si testator eam specialiter ⁊ sigillatim cū eius tenore expressisset.
l.ij.ff.de libe.⁊ posthu.facit quod not.Bar.in.l.qui rome.§.duo fra-
tres.in.vj.q.ff.de verb.obli.⁊ tex.in.l.fundus qui locatus.ff.de fun.
instru.lega.⁊ qd̄ per illū tex.no.Bal.in.l.liberti liberteq̄.in antepe.
col.C.de oper.liber.facit qd̄ not.doct.maxime Bal.ī aut.qd̄ sine.C.
de testamē.⁊ nō possunt verba dicti testamēti Vincentij intelligi de
posta loquēte de solidis tringintaseptē quos asseruit Vincētius se
dedisse domine Philippe q: verba testamenti non conueniunt isti
3 poste cui est satisfactū:vt patet ex tenore scripture ⁊ stabitur † dicto
heredum dicti Hērici ⁊ domine Philippe producentiuz vnum aut
plures libros quos habeant seu habere asserant ⁊ dicūt plures nō
fuisse nec esse libros dictorum heredum.l.cum de lege.cū ibi not.ff.
de proba.no.Bart.in rubr.ff.de oper.no.nūtia.in vlti.colum. ⁊ no.
Bar.in.l.decem.in princi.ff.de verb.obliga.⁊ in.l.si cōstāte.in.j.q.j.
partis principalis.ff.solu.matrimo.⁊ in.l.fi.§.licētiaz.C.de iure de-
libe.⁊ in.l.conficiuntur.§.codicilli.in fi.ff.de iure codi.⁊ Ang.⁊ moder.
in.l.cum ex causa.⁊ in.l.a diuo pio.§.in vēditiōe.ff.de re iudi.⁊ facta
diligenti ꝑquisitione in libro vel libris predictis ⁊ nō inuēto q̄ nul
la alia posta sit intitulata scripture manu dicti Vincentij q̄ ꝯtineat
Vincētium cōfiteri habuisse ⁊ recepisse a domina Philippa certā
quātitatem denariorū in qua sit debitor nisi ista posta librarū trecē
tarum erit legitime probatum illam esse postā de qua fit mētio in
testamento vbi non plures essent poste ad quas possent adaptari
verba dicti testamēti.tūc ꝯsulo quod ꝓcedatur ad cōparationē scri-
pture predicte.⁊ cōperto per cōparationem quod illa scriptura fue
rit manu Vincentij sufficiet ⁊ si viuit ille Benedictus testis subscri-
ptus poterit etiā ipse examinari cuius probatio valde ꝑficua esset
vt infra ostendam.negari ergo tunc non poterit quin per argumē-
ta ostēdatur illam esse scripturā manu dicti testatoris que argumē
ta requirit tex.in.d.l.qui heredi.¶ Accedit quod cum ī dicto libro
sint saltem due scripture manu dicti vincētij prout allegat̄ pro par-
te dandi:quia tunc non ita est suspecta fides cōparatiōis nec requi
ritur depositio testium prout quādo tractatur de cōparatiōe vnius
apodisse in qua facilius potest quis committere mutationē verita-
tis seu adulterare scripturam vt colligitur ex not.per Bart.ī aut.⁊
si contractus

si cōtractus cū seq.C.de fide instru.⁊ in.d.l.nuda.⁊ per Bald.in aut.
sȝ nouo iure in.ij.vel.iij.col.C.si cer peta.⁊ Sali.clare.in.d.l.cōpara-
4 tiones.in fi.¶Accedit† ꝙ dixit Barto.⁊ Moderni in.l.admonendi.
ff.de iureiur.quē sequitur Anto.de bu.in.c.ij.de fide instr.vbi notan-
ter volunt ꝙ quando tractatur de fide priuate scripture negate.⁊ illa
sit comprobata per solā comparationē potest esse tanta vis compara-
tionis ꝙ per ipsam solam comparationem dabitur plena fides prout
ipsi iudici videbitur:probant ipsi per id quod habetur in aut.de instr.
cau.⁊ fide.§.si vero tale.vbi habetur ꝙ si cōparatio contradiceret di-
cto testium iudex posset adhibere fidem dicto testiū vel comparationi
literarum ſm quod sibi videbitur.Sed quis futurus erit equus iudex
ꝙ stante dispositiōe dicti testatoris ⁊ exhibitione libri ⁊ dictorum he-
redum ad quem se retulit testator ⁊ in quo libro sint saltē due scriptu-
re eiusdem litere in quibus cōtineatur ꝙ sunt manu dicti Vicentij con
currente postea comparatione aliarum literarum dicti Vicentij ad
scripturam positam in dicto libro plenam fidem ei non adhibeat.
¶Accedit illud quod dicim⁹ que singula nō iuuant multa prosunt.c.
cū causam.de proba.⁊ ibi no.c.fi.de succes.ab intesta.⁊ quod voluit gl.
no.in.l.ij.i prin.ff.de excusa.tu.nec necesse est ꝙ scriptura ad quā fit cō
paratio,i.ipsa scriptura in dicto libro predictorum heredum habeat
testes subscriptos:vt sit locus comparatiōi licet debeat habere subscri
ptionem testium alia scripta ex qua fieret comparatio id est que pro-
duceretur ad probandum scripturaȝ positā in dicto libro esse manu di
cti Vicentij ⁊ de illa loquitur tex.in dicta.l.cōparationes.vt ibi plene
no.per glo.⁊ doc.et ꝙ procedi possit ad comparationē scripture priua
te negate etiam si nulli sint testes subscripti in ea:vel etiam null⁹ ali⁹
interuenerit ex cuius dicto possit iuuari cōparatio late probat ⁊ firmat
Sali.in aut.sȝ nouo.in vlti.col.C.si cer.pet.maxime per.§.si quis igi-
tur.⁊.§.si tamē quisq̄.in aut.de instru.cau.⁊ fide.inducendo vt ibi per
eum.⁊ patet ex no.per Barto.in.d.l.admonendi.dum allegat.§.si ve
5 ro.in aut.de instru.cau.⁊ fide.est verū† ꝙ qñ tractaretur de probatio-
ne facienda per apodissam datam a parte parti non concurrentibus
alijs adminiculis de quibus supra ad hoc vt talis apodissa negata
faceret plenam fidem vna cū comparatione requireret vel ꝙ illa apo
dissa haberet subscriptionem testiū ⁊ partiū vt.l.scripturas.C.qui po.
in pig.ha.ſm qd intelligit Jaco.de bel.⁊ etiā Bar.in aut.⁊ si contra-
ctus.C.de fi.instru.⁊ in.l.admonēdi.de iureiur.⁊ Anto.de but.in.c.ij.
de fi.instru.vel ꝙ si nō haberet subscriptionē testium saltē vltra com-
parationē probaretur per testes ꝙ fuerit scripta manu debitoris per
id quod habetur in.§.sed si qs.in aut.de instr.cau.⁊ fid.¶Forti⁹ vo-
6 luit Host.⁊ Jo.an.in.c.ij.de fi.instru.⁊ clarius ibi Joā.de imo.⁊ etiam
Jac.de are.⁊ Cy.in.d.l.cōparationes.in fi.⁊ Jo.de imo.in.l.nuda rō.
ff.de dona.⁊ Lu.ro.in.l.admonendi.ff.de iureiu.ꝙ soli testes probant
illam scripturam esse manu talis ⁊ reddūt cām:quia hoc sciunt ex eo
ꝙ fuerunt presentes ⁊ viderūt ipsam scribi ⁊ qd de hoc bene recordā-
tur ꝙ tales testes soli sine cōparatione scripture facient plenā fidē:ex
quo deponūt cū sufficienti ratione dicti sui iuxta not.in.c.cum causam
maxime per Inn.de testi.quāuis Bar.tenuerit contrariū.Secus si te-
stes deponerent ꝙ esset scripta manu dicti talis ⁊ non redderent rōnē
modo predicto:sȝ dicerent ꝙ cognoscunt literā ⁊ habent ipsam notaȝ:
ideo sciunt eam esse scripturā ipsius:quia tunc possunt faciliter deci-
pi in cognitione scripture.⁊ ꝙ soli testes deponentes concludenter ꝙ
fuerūt presentes.⁊ ꝙ viderunt scribere istam scriptam per talem pro-
bent plene sine comparatione probatur ſm Joā.de imo.in locis.s.al-
leg.per tex.in.§.si vero tale.in aut.de instru.cau.⁊ fide.iuncto eo quod
habetur in princ.d.aut.vbi pȝ ꝙ si testes deponāt se fuisse p̄sentes scri
pture:licet comparatio literarū facta ad instātiam eius contra quem
ꝑducitur scriptura faciat contra dictos testes tamen potius credit̄ te-
stibus de veritate rei deponētibus.scilicet qd vere fuerit scripta p talē
ergo multo fortius debet credi quando non habent comparationem
literarum contra se.⁊ sic vbi incipias a comparatione apodisse.⁊ tunc
regulariter illa sola cōparatio nō sufficit non cōcurrente alio admini-
culo.sed oportet quod iuuetur testibus vel alio argumento.⁊ sic intel-
ligitur tex.in.§.si quis igitur.⁊ in.§.sed ⁊ si quis.in auten.de instrumē
torū cautela ⁊ fide.sed si incipias ab ipsis testibus deponētibus se fuis
se presentes scripture ⁊ vidisse illā scribere non est necessaria alia com
paratio ⁊ ita est de mente Jaco.de aret.⁊ Cyn.in.d.l.cōparationes.in
fi.⁊ Host.⁊ Jo.an.in.d.c.ij.⁊ clarius Joan.de imo.ibi ⁊ in.d.l.nuda.et
7 Romanus in.d.l.admonēdi.¶Istud idē† fuit de mente Salx.in.d.
l.comparationes.in vlti.col.vbi dixit ꝙ si scriptura priuata.s.apodis-
sa producta nullas habet subscriptiōes testium:nec alterius q̄ solius
debitoris scribentis ⁊ facta est comparatio de ipsa scriptura.tunc ta-
lis cōparatio probat semiplene scriptam negatam ab illo fuisse scri-
ptam ideo vt plene probetur erit secundum eum opus alio argumēto
⁊ ſm eum erit bonum argumentum ad ipsam iuuandam vnus testis
qui deponat super cōfectione scripture:quia tunc ex istis duabus semi
plenis probationibus fieret vna plena probatio iuxta not.in.d.l.ad-
monendi.⁊ in.l.in bonefidei.C.de rebus creditis.⁊ si testis non habe-
tur poterit recurri ad iuramentum deferendum parti super confectio-
ne ipsius scripte pro supplēda illa semiplena probatione per notata

in.d.l.in bonefidei expressius.in.§.si tamen quisq̄.vbi glos.in aut.de
instrumentorū cau.⁊ fide.ergo si dictus benedictus testis qui fuit pre-
sens ⁊ se subscripsit est viuus ⁊ possit deponere de cōfectione scripture
tunc ex dicto eius ⁊ sola comparatione etiam vbi non adduceretur
coniectura resultans ex testamento esset sufficienter probatum ita vult
Sali.⁊ sic patet qd Sali.voluit ꝙ si plures sunt testes deponentes de
cōfectione scripture sufficeret ad plenam probationeȝ prout voluerunt
alij doct.quorum dicta supra ad hunc effectuȝ retuli vt intelligatur qd
depositio dicti benedicti per se sola sufficeret ꝓ semiplena probatio-
ne quando cessaret comparatio ⁊ coniectura testamenti ⁊ ea de quibus
supra dixi ⁊ dato ꝙ de iure dictum illius testis non faceret semiplenaȝ
probationem adhuc negari non potest comparationem vna cum tot
alijs concurrentibus sufficere per superius dicta.vbi autem scriptu-
ra priuata non subscripta a testibus non esset comprobata per com-
parationem:nec per depositionem aliquorum testium adhuc faceret
aliquam presumptionem pro producente ſm Barto.singulariter in
d.l.admonendi.⁊ Anto.de but.⁊ Moder.in.d.c.x.quia non est veri-
simile quod quis confecerit falsam scripturam pro quo magnam pe-
nam expectaret:qȝ scit qd de facili per comparationeȝ literarū posset
probari contrarium quantum ergo debeant operari in casu nostro
vltra ipsius scripte productionem tot argumenta nemo iudex erit qui
meo iudicio ei plenissimam fidem non tribuat.¶Ex quibus omni-
bus stat conclusio quod si productis libris beredū nulla sit alis post-
ea cui possint accōmodari verba dicti testamenti nisi posta dictarum
librarum trecentarum erit sufficienter probata intentio heredum ex
testamento ⁊ scriptura vbi autem res aliter se haberet tunc procedi
poterit ad comparationem dicte scripture quamuis in ea non fuerit
subscriptus nisi vnus testis vel nullus ⁊ facta legitima comparatio-
ne ex qua referatur quod scriptura sit manu Vincentij erat sufficienter
probatum saltem iuncta dicta scriptura testamenti ⁊ si haberi pote-
rit dictus benedictus ⁊ examinari adhuc res erit tutior.¶Nec pre-
dictis obstat quod dicatur quod dicta posta librarum trecentarum est
facta sub die.xxviij.Junij.Mcccc.xxiij.sub quo die ⁊ anno idem Vin-
centius scripsit in libris rationuȝ dicte domine Philippe ꝙ facto sal
do cuȝ dicta dña Philippa de omnibus dicta domina Philippa re
stabat habere a dicto Vincentio solidos.xxxvij.quos eidem domine
Philippe numerato dabat:⁊ sic videtur quod posta librarū trecen-
8 tarum sit extincta per dictam aliam postam:quia respondeo † qd scri-
ptura facta manu Vincentij inquantuȝ continet qd ipse nihil dare de-
beat domine Philippe non facit fidem in eius fauorem.l.exemplo.⁊
l.rationes.C.de proba.sed contra scribentem sic quando est cōproba-
ta prout in casu nostro.d.l.si ita scripsero.et.d.l.scripturas.et in.d.§.
sed si quis.cum alijs allegatis supra.¶Secundo respondeo ꝙ verba
testamenti ostendūt qd non intelligitur illa posta librarum trecenta-
rum inclusa sub dicto alio saldo si in ordine scripture prius esset scri-
pta dicta scriptura saldi que loquitur de solidis.xxxvij.illa presume-
retur prius facta:vt no.Bar.in prima cōstitutione codicis in fi.per il-
lum tex.⁊ ibi etiam Bal.in.§.quibus.⁊ Bald.in.l.de rebus.C.de do-
na.ante nup.tamen puto ꝙ in casu nostro hoc non possit apparere ex
ordine scripture:qȝ fertur quod dicte scripture sunt in diuersis libris.
9 ¶Accedit† quia in probationibus attenditur verisimilitudo.c.licet
causam.ad fi.de proba.iiij.q.iij.si testes.l.ob carmen.§.fi.ff.de testi.no.
glo.in.c.in nostra.de testi.sed nō est verisimile ꝙ domina Philippa
⁊ Vincētius eadē die qua constituit Vincētius se debitorem in dictis
libris trecentis quas confessus est habere ad vsum boni mercatoris
eadē die restituisset non enim presumitur tam subita volūtatis muta-
tio.l.nam ad ea.ff.de cōndi.⁊ demon.l.cum tacitū.ff.de proba.al's su-
peruacuo fuisset factum illud constitutum Vincentij illa die.et in du-
bio fieri debet interpretatio ꝙ actus operetur ⁊ effectū habeat.l.quo-
ties in stipulationib⁹.ff.de verbo.obli.c.Abba.de verb.sig.¶Venio
ad aliud dubiū quo queritur vtrū Hieronymus heres dicti Vincen-
tij possit pretēdere se creditorem dicti dandi in dictis libris cētū triuȝ
relictis in dicto testō ser Henrici.⁊ in illa quantitate annua librarum
xij.relicta p dictū Bar.dicto Christophoro pro tpe quo vixit.⁊ etiā i
libris cētū quinquaginta relictis p dictū Bar.dicto Vincentio prout
in dicto testō cōtinetur in quo dico dictum Hieronymū posse excludi
per dictum dandū ex infrascriptis ⁊ breuibus in hoc agam quia in su-
periori dubio fui longior q̄ putassem.Principaliter moueor ex pre-
scriptione long[...]ni tpis cum bona fide.nam primū relictū factū Ja
cobo in testō se[...]enrici de anno.Mccclxxxij.alia vero relicta fuerūt
facta.Mcccciij.in testō dicti Bartoli postea fuit factū saldū rationis
Mcccc.xxiij.de mēse Junij inter dictā dñam Philippā ⁊ dictū Vin
cētiū in quo saldo Vincentius scribit hoc mō in libris dicte dñe Phi
lippe.Jo Vincētio de ser Jacomo ho salda ragione in q̄sto di supra
scripto con madōna Philippa che fo de dando de rugo de ogni ra-
gione che io hauesse a fare con lei e lei meco de ogni e ciascuna cosa.re-
sta ad hauere la dicta madonna Philippa da mi Bolognini vltiset
te hi quali gli do in contāti.A quo tpe decursuȝ est spaciū.xxx.an.⁊ vl
tra quo spatio oēs tollunt̄ actiones.l.sicut.⁊.l.oēs.C.de prescrip.xxx.
10 ann.l.ij.C.de consti.pecu.¶Et si diceretur † ꝙ requiritur bonafides

de iure canonico qđ est seruanduꝫ in materia prescriptionis: qꝛ agitur
de peccato. vt in. c. fi. cum ibi plene no. de prescrip. ⁊ in regula possessor,
lib. vi. Dico qđ etiā dato ꝙ falsa esset opi. Bart. in. l. sequit. §. si viā. ff.
de vsucap. ⁊ in. l. ait pretor. §. plane. ff. quibus ex cau. maio. ⁊ in. l. fi. ff.
quemadmo. ser. amit. in. l. hec autem iura. ff. de seruitu. vrba. predi. ⁊ in
d. l. sicut. ⁊ Inno. in. c. circa. de iure patro. ⁊ in. c. qꝛ pleriqꝫ. de immu. ec-
cle. ⁊ Archi. in. c. potest. xvj. q. iij. ⁊ Hosti. in summa. de prescrip. §. que
res prescribi possint intantum ꝙ in actionibus personalibꝰ nō sint cor-
recta iura ciuilia disponentia qđ etiam absqꝫ alia bona fide ex sola ne-
gligentia non petentis procedat prescriptio. xxx. annorum: quam opi-
nionem pleriqꝫ dānant tñ obmissa illa disputatione tanqꝫ ad presens
non necessaria dico ꝙ in casu nostro pōt allegari bona fides dñe phi-
lippe que presumitur ⁊ detegitur maxime ex dicto generali saldo, nam
11 dictum seu assertio aduersarij † mei prebet mihi iustā cām credulitatis
qđ ita sit. ⁊ sic est sufficiens ad bonā fidē inducēdam: vt per Bart. in. l.
celsus. ff. de vsuca. ⁊ no. canoniste. in. c. si diligenti. de prescrip. ⁊ Bart.
in. l. nō fateƚ. ff. de confessis. ⁊ in. l. error. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ Ang.
in. l. sup longi. C. de prescrip. longi tpis. per id quod habetur in. l. j. §.
fi. alias est in. l. ij. cū ibi no. ff. qñ actio de pecu. est annalis. ⁊ in. l. iij. ff. p
suo. ⁊ in. l. si existimans. ff. pro soluto. ⁊ quelibet apparens cā etiaꝫ si sit
iniusta tribuit bonam fidem in pscriptionibus. xxx. anno. seu in illis in
quibus non requiritur titulus vt est glo. no. in. l. j. C. vbi cā status. p iu-
ra ibi allegata in ea quam glo. ad hoc ibi pōderat ⁊ multū cōmendat
Bal. vnde in talibꝰ prescriptionibus longissimi tpis. xxx. an. q̄ fun-
date sunt in negligentia non petētis. ⁊ in qbus nō est necessarius titu-
lus non impediƚ pscriptio: nec bona fides per errorē iuris. c. peruenit.
de emp. ⁊ vend. ⁊ ibi not. doc. maxime Jo. de imo. ⁊ expresse Anto. de
bu. in. d. c. cura. ⁊ in. c. dudū. el. j. de deci. ¶ Presumiƚ etiā dñaꝫ Phi-
lippam habuisse bonā fidem quo ad legatū librarū centum relicta in
testō ser Hērici: qꝛ ipsa non erat heres instituta in vniuersa heredita
te nec in quota hereditatis: merito cū ipsa successerit Bar. habuit iu-
stā causam ignorandi dictū primum legatum ad qđ fuerat obligatus
Bar. p. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. ⁊ in. c. cū qs in ius. de reg. iur.
12 in. vj. Accedit † ad bonā fidē dicte dñe Philippe duplex absolutio fa-
cta per epm heredibus dicti ser Henrici: ⁊ dicit Bart. de oibus lega-
tis relictis per dictos testatores ad quē epm sm magis cōem opinio-
nem spectat ptās ⁊ cura cogendi heredē ad satisfactionem legatorum
etiam factorum ad nō pias causas: vt per glo. ⁊ doc. in. c. si heredes. de
testa. ⁊ no. Inno. in. c. nos quidem. eo. ti. ⁊ Hostiē. ⁊ Joā. and. in. c. Jo.
eo. ti. ⁊ Archi. in. c. siluester. xj. q. i. ⁊ psumptio est qđ eps ī hoc diligen-
ter functus fuerit officio suo. ar. c. in presentia. de renun. ⁊. c. ad audien-
tiā. de prescrip. cū si. Et hec que dixi de prescriptione procedūt etiam
quo ad legatū annuū relictum dicto Christophoro si iam sunt. xxx. an-
ni elapsi a die mortis dicti Christophori alias aūt pro illis annis qui
bus vixisset a. xxx. annis citra non esset cōpleta prescriptio. l. cū notissi-
mi. §. in his. ⁊ ibi plene no. p gl. ⁊ doc. C. de prescrip. xxx. an. ⁊ no. in. l.
de pupillo. §. si in pluribus. de oper. no. nū. Ex quibus cōcludo dāduꝫ
posse se tueri aduersus dicta legata prout supra. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxl.

1 ☞ Ex consuetudine non potest dari neqꝫ ampliari iurisdictio.
2 In processu causaruꝫ seruandus est mos ⁊ stilus curie.
3 Quando obijcitur crimē alicui est in arbitrio iudicis adhibere moduꝫ
custodie circa personam.
4 Presumitur iudicem iuste fecisse.
5 Judex potest mandare non solum vt quis de ciuitate discedat sed etiā
vt de domo exeat.
6 Preceptum iudicis factum circa ea que pertinent ad officium iudicis
etiam si fiat sine cause cognitione valet.
7 De quodam rectore ville qui fecit plures ponere in compedibus.
9 Sola ratio imperij consulum seu magistratuum non arguit sufficien-
tem presumptionem.
12 Corroboratio autoritate principis supplet omnem defectum.

¶ Consilium. ccxl.

¶ An consules ciuitatis habentes merum imperium in ciues possint
ciui suo mandare quod caueat quod de ciuitate non discedet et quod
bona non alienabit donec certa causa criminalis fuerit diffinita ⁊ an
dicantur ipsi iniuste facere adeo quod incurrant penam cōminatam a
principe contra iniustitiam facientes: presertim si ita consuetum erat
cuilibet mandari.



Edēptoris nostri inuoca-
to suffragio. Perspectis et ponderatis his que in titu.
questionis premisse narrantur puto breuiter de iure cō-
cludendum prefatos dominos consules de iure potuis-
se dicto Anto. mandare vt dictam iuratoriam cautionem prestaret de
non discedendo de ciuitate et de non alienandis bonis ante illius
cause diffinitionem et talem cautionis prestationem dictum Anto.
prestantem et promittentem obligasse. ¶ Moueor presertim ex in-
fra scriptis ⁊ primo qꝛ presupponitur prefatos dños consules ex lon-
geua consuetudine iure magistratus sui solere ciuibus suis prout erat
dictus Anto. in similibus casibus mandare ⁊ huiusmodi iuratoriam
1 cautionem prestent. cōstat † autem consuetudine dari nedum ampliari
iurisdictionem. l. j. C. de emancipa. lib. ⁊ ibi plene not. l. viros ⁊. l. pro-
batorias ⁊. l. fi. C. de diuer. offi. li. xij. c. cū cōtingat. de for. cōpe. ⁊ ibi no.
c. fi. de offi. Archi. c. dilecti. de arbi. c. irrefragabili. §. j. ⁊. c. dilectus. in
prin. de offi. ordi. ix. q. iij. cōquestus. ⁊ ibi no. ⁊ notatur in. c. quanto. de
offi. ordi. cum si. ergo presupposita dicta consuetudine vt presupponi-
tur videtur fatendū hanc potestatem fuisse eis a consuetudine attribu
2 tam. ¶ Secundo † qꝛ in causarum processu seruādus est mos ⁊ stilus
curie etiam si sit cōtra ius. l. fi. ⁊ ibi no. Ang. C. de iniurijs. c. sicut. ⁊ ibi
no. Anto. de bu. de re iudi. c. ex insinuatione. ⁊ ibi per eundē. de ap. c. ex
literis. de cōsti. no. Cy. in. l. ij. in. iij. q. j. partis. C. que sit lon. consue. et
Bal. in. l. fi. per illū tex. eo. ti. ⁊ in. l. fi. C. vnde cogna. in versi. sequitur
videre de bono. possessione. ⁊ in. l. de quibus in. x. colū. ff. de legibus. et
in dictis locis tradunt differentiā inter stilum ⁊ consuetudinem. ⁊ etiā
Jo. an. in. c. fi. de cōsue. ¶ Tertio pro hoc facit tex. in. l. seruus hac. l.
ff. de manumis. vbi iudex rōne delicti potest phibere dño ne alienet rē
suam. Quarto ⁊ melius probatur per tex. notabilem in. l. de pollicita
tionibus. ff. de pollicitatio. vbi iudex potest inhibere alicui ne alienet
vbicunqꝫ possit alienatio afferre aliquod preiudicium etiā dato ꝙ is
cui inhibetur nō nesset prodigus ⁊ ita vt singularem ponderat illum
tex. Bald. in. l. per diuersas in. ix. q. C. mād. ⁊ in. l. j. in. iij. q. C. de con-
trahen. emp. ⁊ etiam Bar. in. d. l. de pollicitationibꝰ bene facit text. in
l. si creditores ad fi. ff. de priui. cre. ¶ Quarto quando obijciƚ crimen
3 alicui vt in casu nostro dicto Ant. est † in arbitrio iudicis adhibere mo
dum custodie circa personā talis ne processus ⁊ sentētia postea redde
retur elusorius seu elusoria. l. j. ff. de custo. reorum. ⁊ ita illā. l. summāt.
⁊ intelligit Bar. ibi ⁊ iudex etiam ante inchoatum processum laboran
te aliqua suspitione contra aliquē de delicto vt in casu nostro potest in-
cipere a captura persone. l. ij. ⁊ ibi no. Bal. C. de his qui latro. l. fin. C.
de malefi. ⁊ mathe. ⁊ Bar. in. l. cū in eo. ff. ad legē iuliā pecula. ⁊ Bal.
in. l. fi. C. de aboliƚ. ⁊ in. l. cōsentaneum in. j. qđ. C. quomodo ⁊ qñ iudi.
⁊ in. l. si quis curialis. C. de epi. ⁊ cle. bñ facit text. in. c. si clericos de sen.
excō. in. vj. cum ibi notabiliter traditis p Jo. an. in nouella ⁊ alios ibi-
dem. ⁊ sic potuerunt consules loco custodie cogere dictum Anto. ad
4 prestandam cautionem. d. c. si clericos. d. l. j. Et † presumitur iudicem
iuste fecisse. c. bone. el. ij. de elec. c. in presentia. de renun. c. sicut. ⁊. c. cum
inter. de re iud. l. ij. C. de offi. ciui. iud. l. ij. ff. si quis ī ius voca. non ierit.
¶ Quinto qꝛ videmus ꝙ iudex potest mandare nō solū ne quis de ci
5 uitate discedat † sed etiā ne de domo exeat. l. fi. ff. de interdic. ⁊ relega. et
ita no. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de iuris. om. iudi. in vltima additione.
6 ¶ Sexto per id † qđ signanter no. Inno. in. c. ij. de resti. in integ. in gl.
in verbo inhibitionem vbi dixit qđ preceptum iudicis factum circa ea
que pertinent ad officium iudicis etiam si fiat sine cause cognitione va
let. allegat id qđ no. vij. q. j. in. c. qꝛ. ⁊ not. in. c. ad aures. de tempo. ordi.
Sed dictum mandatum factum per consules Antoñ. prefato erat de
pertinentibus ad officium consulatus tum ratione suspitionis et fame
militantis contra Antoñ. de dicto excessu ⁊ ratione custodie quam ha-
bere debebant circa personam Antonij ratione suspicionis ipsius cri-
minis vt dixi. tum etiam ratione superius allegate consuetudinis.
7 ¶ Septimo pro hoc † facit glo. no. in. c. cum venerabilis. de consue. in
verbo migrasse per quam ibi dicit Pet. de anch. qđ cum quidam re-
ctor vnius ville fecisset plures ponere in compedibus fuit contra eum
formata inquisitio ꝙ ipse tenuerat priuatos carceres ⁊ ipse pbauit ꝙ
sui predecessores: ita facere consueuerant fuit absolutus: quia posito
etiam ꝙ cōsuetudo nō fuisset efficax ⁊ valida: tñ illa excusat. vt quo ad
penam dispensetur cum eo qui eā consuetudinē sequutus est. ⁊ sic posi
to ꝙ illa consuetudo non reddidisset actū illius cautionis validum. tñ
excusat illos dominos cōsules a pena dicte auree bulle punientis ma-
gistratus iniustitiam facientes. ¶ Octauo per id qđ concludit Pet.
de ancha. in consilio ducentesimoseptuagesimosecundo incipiente in
christi nomine amen. Jure scripto ⁊ consuetudine ⁊c. vbi consuluit qđ
stante ꝙ in ciuitate Bononie fuerit antiquissima consuetudine serua-
tum ꝙ pueri colluctationes adinuicem faciunt constituendo duas par
tes ex pluribus colluctantibus. ⁊ sic vna pars aduersatur alteri pro-
ijciendo lapides ⁊ similis actus pugne faciēdo ⁊ cōtingit in tali collu-
ctatione ꝙ ex ictu vnius pueri alius est percussus ⁊ mortuus quod nō
debeat percutiens puniri. allegat id quod habetur. iiij. di. in. c. deniqꝫ.
⁊ qđ ibi not. glo. que incipit no. argumentum ꝙ in delictis excuset con
suetudo ⁊c. ⁊ in. §. hec ⁊ si legibus. ea. di. allegat etiam gl. i. in dicto. c.
cū venerabilis. de consuetu. per quam dicit probari ꝙ quātuncūqꝫ cō
suetudo qñqꝫ potius dici possit corruptela q̄ consuetudo tñ excusat a
pena eum qui illam seruat. ad hoc etiam alia plura allegat que breui-
tatis causa obmitto. ⁊ facit qđ no. in. l. j. in fi. ff. de abigeis. ⁊. i. l. plagij
la. ij. C. ad legē fauiā de plagiar. ⁊ etiā qđ no. Host. ⁊ alij in. c. ij. de fide
instru. ⁊ Bal. in. c. fin. j. colū. de cognitio. feu. ⁊ in. l. vnea circa. x. vel. xj.
colū. C. de cōfessis. vbi dicunt ꝙ si notarius in instrumento affirmat in
actu interuenisse omnes tres officiales cū nō iteruenissent nisi duo vel
quid simile: tñ si ita consuetū erat per notarios in similibus fieri talis
consuetudo ⁊ vsus excusabit notarium a pena falsi. ¶ Nono qꝛ dictus
Anto. post

Anto.post dictam cautionem prestitam ex interuallo se concordauit
cum dicta ciuitate ⁊ amicabiliter composuit generaliter super omni-
bus differentijs exortis occasione capture dicti nagel ⁊ etiam soluerit
occasione alterius compositionis facte per dictos consules:vt in the
mate narratur.non potest ergo dictus Anto.allegare se metu dictam
cautionem prestitisse ⁊ soluta sibi reddi.l.ij.C.quod metus causa.cum
ibi plene no.l.pe.ff.de condi.ob tur.cām.⁊ traditur in.c.super hoc.de
9 renun.in.c.j.quod me.cau.¶ Accedit † quia sola ratio imperij dicto-
rum consulum seu magistratuum aut alterius maioritatis non arguit
sufficientem presumptionem iusti metus vt probatur in.c.fi.⁊ ibi no.
docto.qui cleri.vel vouen.l.ad inuidiam.⁊ ibi no.Bart.⁊ alij.C.quod
metus causa.⁊ per eundem in.l.si per impressionem.eo.titu.⁊ in.l.de
pupillo.§.si quis ipsi pretori.maxime in.v.qđ.ff.de oper.no.nunc.per
Innocen.in.c.causam matrimonij.de offi.deleg.⁊ per docto.in.l.j.§.
que onerande.ff.quarū rerum actio nō datur.⁊ in.l.interpositas.cum
10 fi.C.de transac.¶ Postremo † talis compositio ⁊ concordia reperit
roborata principis autoritate vt in puncto narratur ⁊ potuit omnem
defectum supplere vt fecit.c.j.de transac.c.j.de confirmā.vti.vel inuti.
iij.q.vj.hoc quippe.⁊ tantam firmitatem tribuit contractui autoritas
principis vt non possit qs dicere se ex eo cōtractu esse lesum nec restitu
tionem in integrum petere etiā vbi alias esset persona cui restitutio in
integrum concedi soleat vt signanter not.Archi.⁊ Jo.andr.in.c.j.de
pact.in.vj.quod tamen hic aliter non discutio qꝛ decisio principalis
quesiti.s.an consules mandare potuerunt Antonio vt illam iuratoriā
cautionem prestaret stare potest absqꝫ eo quod in hac vltima parte de
dicto principali quesito tantū sim interrogatus.¶ Ex quibus omni
bus concludo vt.s.dictos consules mandare dicto Antonio de di-
cta cautione prestanda ⁊ eam recipere potuisse ⁊ consules in penam
non incidisse ⁊ consequenter ad contrarium effectum dictum Antoniū
seu procuratorem fiscalem audiendos non esse.Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxlj.

1 ☞ Ad hoc vt quis tanq̄ suspect⁹ de fuga pro debito ciuili capi pos-
sit requiritur ꝙ probetur plene de debito.2.
3 An ad probationem suspitionis fuge sufficiat solum iuramentum.
4 Non sufficit allegare nisi probetur.
5 Spoliatus ante omnia est restituendus.
6 Defectus conditionis facit deficere actum conditionaliter factum etiā
si conditio sit de presenti.
7 Obligatio facta per detentum vel carceratum iniuste non valet ad fa-
uorem illius qui fecit eum detineri.

¶ Consilium.ccxlj.



Edemptoris nostri inuo
cato suffragio.Perspectis statutis ⁊ facti narratio-
ne de quibus in themate omissis superfluis concludo
dictam capturam fieri non debuisse ⁊ viribus non sub-
sistere.nam aut volumus eam sustinere ex vi iuris
1 cōis aut ex vi statutorū:ex primo capite,scꝫ de iure † cōmuni constat ca
pturam non valuisse qꝛ ad hoc vt quis tanq̄ suspectus de fuga ꝓ de-
bito ciuili capi possit requiritur quod ꝓbet plene de debito quamuis
probatiōes possint fieri absente debitore vt firmat Ang.in.l.j.C.quor
appel.non recip.⁊ in repetitione.l.nemo carcerē.C.de exactor.trib.li.
x.⁊ Bald.C.quomodo ⁊ qñ iud.l.consentaneū.in ver.quero vna cum
butrigario.⁊ Ang.in.l.si ab arbitro.§.fi.ff.qui satisda.cogan.⁊ Jo.de
imo.in.l.ij.in prin.ff.so.mat.Sꝫ de debito non constat plene per in-
strumenta vel per duos testes vt dixit Ang.in.d.l.si ab arbitro.cū cō-
cordantijs proxime allegatis.ergo ad dictam capturam procedi non
potuit.¶ Et licet duo testes in dicta causa fuerint recepti ⁊ iurati tñ
non probant eo presertim:qꝛ sunt singulares.nam verius de rōdinel-
lis primus testis deponit de confessione facta per syluestrū super apo
theca Jacobi de vrsis:alius vero testis.s.Nicolaus bordoni deponit
de confessione dicti syluestri facta in apotheca ipsius Pauli.⁊ sic cum
vnus deponat de vno loco alius de alio tanq̄ singulares non probant
vt in.c.licet causam.de proba.c.bone.el.ij.de elec.xxxv.q.vi.de paren-
tela.⁊ notatur in.l.testium.C.de testi.¶ In alio etiā quod est de sub-
stantia sunt varij ⁊ singulares:qꝛ dictus verius primus testis videtur
deponere de debito puro.Paulus vero secūdus testis deponit de de-
bito cōditionali.nam dicit ꝙ syluester predictus asseruit se vendidisse
dictam possessionem Bartholomei bel fratellis pretio florenorū cen-
tum octogintaocto ad rationem cuidam Ludouico boni de florentia
cum hac conditione qđ ipse Bart.debeat dicto emptori dare bonam
⁊ idoneam promissionem ad legitimam defensionem dicte possessio-
nis ⁊ ꝙ subiunxit dictus syluester qđ prestita dicta promissione dicto
Ludouico daret ipse syluester dictos centum octoginta octo florenos
quos deposuit dictus emptor apud quēdam bancherium ad petitio-
nem dicti Syluestri de qua conditione nō deponit primus testis:vn-
de ad hoc vt possit procedi ad dictam capturam oportet debitū esse li
quidum.vt inquit Bal.in.d.l.consentaneum.merito pro debito con-
ditionali non erat concedenda captura:qꝛ non est tunc exigibile.l.ce-
dere diem.ff.de verb.signi.⁊.l.quicquid astringende.§.fi.ff.de ver.ob.
2 ¶ Requiritur † etiā qđ probetur de suspitione debitoris ⁊ qđ super-
uenerit post contractum debitum.l.si creditores.ff.de priuilegijs cre-
di.l.si fideiussor.§.fi.ff.q satisda.cogā.l.si is a quo.§.fi.⁊ ibi no.Bart.
ff.vt in pos.lega.l.fi.⁊ ibi no.Bar.⁊ alij.C.de spons.⁊ no.Dy.⁊ Bart.
in.l.ait pretor.§.si debitorem.ff.que in fraudem credi.⁊ in.l.quesitū.ff.
3 de pignor.⁊ in.l.dies.C.de ferijs.⁊ ad probationem † talis suspitionis
non videtur sm veram opinionem ꝙ sufficiat solum iuramentum cre-
ditoris de iure communi:vt not.Bald.in.l.apertissimi.ad fin.C.de
iudi.⁊ probatur in.l.qui bona.§.qui damni.⁊ ibi hoc notat Ange.et
Moderni.ff.de dā.infec.et Bald.in.l.creditor.la.ij.ff.si certum peta-
tur in.l.sciendum.in princi.circa.iij.co.ff.qui satisdare cogan.tamen
quo ad istam probationem suspitionis de qua nihil dicunt testes non
est insistendum propter statutum sub rub.de sequestrationibus.de quo
infra statim dicetur.¶ Si autem querimus an dicta captura possit
subsistere ex virtute statutorum.⁊ adhuc dico quod non:nā vt ex nar-
ratis dictus Barto.de bonfratellis intentauit statutum sub rubrica
de sequestrationibus in versicu.Preterea ordinamus quod volēs ali-
quem suum debitorem ratione suspitionis facere psonaliter citari ad
satisdandum ⁊ si non satisdederit facere ipsum detineri ⁊c.quod quidē
statutum disponit ꝙ volens aliquem suum debitorem ratione suspi-
tionis facere personaliter citari ad satisdandum ⁊ si non satisdederit
facere ipsum detineri seu carcerari teneatur ante omnia de eius cre-
dito fidem facere per productionem instrumenti seu librorum bene
laudabiliter ⁊ regulariter:aut scripta priuata manu debitoris seu per
testes summarie recipiēdos in casu in quo summarie admitti possint
ex forma iuris ⁊ statutorum et stetur iuramento creditoris de suspitio-
ne fuge.⁊ de deterioratione cōditionis bonorum debitoris.⁊ de alijs
de iure requisitis.⁊ quod talis debitor sic captus satisdare volens te-
neatur satisdare de iudicio sisti ⁊ iudicato soluendo ⁊ quod aliter non
debeat licentiari vel relaxari.Sed ita est ꝙ per instrumentum aliquod
non est probatum per dictum Barto.de debito:nec etiam per produ-
ctionem aliquorum librorum:nec etiam per scriptam priuatam ma-
nu dicti siluestri.⁊ licet dictus Barto.dicat se producere quandam li-
teram scriptam manu dicti siluestri:tamen non est nec fuit probatum
per testes vel aliter ꝙ fuerit scripta manu dicti siluestri nō enim suffi-
4 cit † allegare ꝙ fuerit scripta manu dicti siluestri nisi probetur per no.
per glo.in.l.j.in princip.ff.si quadru.pau.fec.di.⁊ in.l.si cuius.in ver-
bo dicere.ff.de ap.recip.⁊ in.l.ij.in glo.fina.C.quod me.cau.⁊ glo.in
c.j.de his que fi.a ma.par.capi.⁊ in.c.non est.de consuetu.libro sexto.
⁊ in.c.cum super.in glo.ij.iuncto text.⁊ in.c.post electionem.in verbo
post resignationem.de conces.preben.⁊ not.Bartol.in extrauaganti
ad reprimendum in verbo asserit.⁊ in.l.j.circa princip.ff.de dolo.⁊ gl.
⁊ angel.in.l.si prius.in verbo egisset.ff.de oper.noui nun.⁊ glo.j.in.l.
iiij.ff.vi bon.rap.Quinimo ⁊ si notarius actorum scripsisset quod di-
ctus Bartholomeus produxit scripturā manu dicti siluestri scriptā
non probaret:quia attestaretur de eo quod est de preterito ⁊ non pro-
baret vt not.Innocen.in.c.j.in glo.magna de fide instru.⁊ in.c.cum
in iure.de testa.mili.faciunt not.per Bart.in.l.sciendum.ff.de verbo.
ob.circa intellectum glos.in.l.j.C.de fide instru.⁊ iure haste fis.libr.x.
illam enim scripturam fuisse scriptam manu dicti siluestri qui tunc ibi
coram notario non erat ē actus de preterito.merito illa scriptura no-
tarij non potest de hoc fidem facere:sed si notarius scripsisset ꝙ tales
testes vel tales assumpti ad comparationem faciendam affirmabant
⁊ referebant illam scripturam fuisse scriptam manu dicti siluestri aliō
esset.quia tunc notarius scriberet actum de presenti.¶ Nec etiam de
debito facta fuit probatio per testes:quia duo tantum testes fuerūt ꝓ-
ducti qui quo ad locum ⁊ in alijs partibus substantialibus sunt sin-
gulares:vt.s.probaui:ergo dici non potest quod etiam ex dispositio-
ne statutorum sit seruata debita forma in concedenda captura.¶ Cū
5 ergo captura † predicta non fuerit de iure valida.⁊ sic taliter captus
esset de iure statiꝫ relaxandus absqꝫ prestatione satisdationis:qꝛ spo-
liatus ante omnia est restituendus.l.si quis a se fundum.C.ad legem
iul.de vi.l.si maritus.la.j.C.de dona.inter virum.c.in literis.de resti.
spol.nam taliter captus dicitur spoliatus libertate sua.l.j.⁊.ij.ff.de li.
hom.exhi.l.plerīqꝫ.ff.de in ius vo.merito vt dixi statim erat restituen-
dus pristine libertati ⁊ relaxandus.⁊ nota.Bart.in sua disputatione
incipiente Lapus fuit captus ⁊c.⁊ ipsimet indebite capto licuisset pro
pria autoritate recedere ⁊ aufugere:vt no.Barto.in aliquibus lectu-
ris in.l.vis eius.per illum tex.C.de proba.ergo cū dictus siluester de
caponibus prestiterit satisdationem ⁊ fideiussorem de iudicio sisti ⁊
iudicato soluendo dederit sylustrum de bouerijs sub hac conditiōe.vi
delicet si dicta captura erat valida.si ⁊ inquantum de iure teneretur
6 satisdare:ergo cum defecerit † dicta conditio non valuit dicta prestatio
satisdationis quia defectus conditionis facit deficere ipsum actum cō-
ditionaliter factum etiā si cōditio sit de p̄nti ⁊ nō de futuro.l.si ita sti-
pulatus fuero hanc summā.ff.de ver.obli.l.cum ad p̄ns.ff.si cer.peta.
⁊ in proposito nostro no.Bal.in.c.j.§.hoc quoqꝫ.in pe.co.inti.de suc-
7 ces.feu.¶ Fortificantur † predicta quia obligatio facta per detentum
vel carceratum iniuste prout fuit dictus siluester non vꝫ ad fauorem
illius qui fecit eum detineri vel capi.l.qui in carcerem.⁊ ibi ita decla
rant omnes scribentes.ff.qđ me.causa.⁊ no.etiam Barto.post Jac.de
are.in.l.qui neqꝫ.ff.de verb.sig.⁊ no.per Bald.in rubrica.C.de rescin.

vendi. Ex quibus concludo dictam capturam ⁊ satisdationē non sub-
sistere. Laus deo.

¶ Consilium.ccxlij.

¶ Pro domino episcopo Paduano.

Domini redemptoris nostri
invocato suffragio. Perspectis his que in themate nar-
rantur: casus iste nullam probabilem dubitationē pre se
1 ferre videtur si recte sentio. ¶ † Nam in contractu locationis locata
sunt omnia bona ⁊ iura episcopatus seu quicquid est in bonis ⁊ de bo-
nis episcopatus cum omnibus et singulis iuribus actionibus ⁊ emo-
lumentis suis: vnde etiam si nulla essent iura nō teneretur locator pre-
terꝙ in vno casu scilicet quando nullū ius penitus haberet cōcedēs
et hoc sciret ipse: sed conductor ignoraret. ita habetur in.l.quod si in
venditione.cū tribus legibus sequentibus.ff.de heredi.vel actio.ven.
facit.l.nec emptio.ff.de cōtrahē.emp. Sed ita est ꝙ aliqua sunt iura
episcopatus lꝫ fortasse non inueniātur tot et tanta prout dicit condu-
ctor se existimasse: ergo in aliquo non tenetur locator etiam si nō appa-
reret quod dictū fuerit per procuratores reuerendissimi domini epis-
copi ꝙ nō intendebāt obligare reuerendissimū dominum episcopū
ad manu tenendum aliquid in particulari de aliquibus fortasse preten-
sis iuribus episcopatus vt in themate narratur. ¶ Nec obstat si dice-
retur ratione doli commissi in contractu audiendos esse conductores
eo quia asserunt sibi ostensos fuisse libros reddituum et nominum de-
bitorum episcopatus in quibus sunt debitores aliqui non veri aliqui
duplicati aliqui non soluendo seu non exigibiles vt ipsi conductores
dicunt. et pro hoc videretur textus in.l.iul.§.si venditor.cum duobus
§.sequentibus.ff.de actione emp. vbi si venditor serui mentitus
est vt pluris seruum venderet vt quia dixit eū plus habere in peculio
ꝙ habere reperiatur vel cum sciret venditor fundi fundum ipsum
pluribus municipijs ad certa legata obligatum in talibus conscripsit
vni tantum municipio esse obligatum: postea in venditione dixit ꝙ si
quid legatorum vel tributorum deberetur id ad emptorē pertinere
deberet tenetur venditor emptori ratione doli. bene facit.l.quod vendi
tor.ff.de dolo.et.l.ea que.ff.de contrahen.emptio. quinimo dicit text.
in dicta.l.iulia.§.item qui furem. in fine. quod etiam si per ignoran-
tiam venditor asseuerauit id quod non erat tenetur: vt quia seruum
quem ignorabat esse furem: eum bone frugis et fidum et carum vendi-
dit tenebitur: quia tacere debuit et non dicere que ignorauit: et in istis
factum procuratoris nocet domino.l.cum mancipium.ff.de edil.edi-
cto.l.apud celsum.§.quesitum.ff.de doli exceptione. quia respōdeo ad
dictum.§.si venditor.et ad.l.quod venditor.et ad dictam.l.ea que. ꝙ
loquitur in eo venditore qui scienter et cum fraude ex proposito asseue-
rauit id quod non erat vt pluris rem venderet: sed in proposito nostro
procurator domini episcopi nō asseuerauit dolo vel fraude aliquid sal-
tem quod falsū esse sciret: nec in dubio presumitur in eo dolus.l.quo-
ties.§.qui dolo.ff.de probationibus et.l.merito.ff.pro socio. nec ipse
librum conscripsit: sed ab alio conscriptus est merito probabilem et
presumptam ignorantiam habuit eorum que ibi continentur.l.finali.
ff.pro suo.l.quod vulgo.ff.pro empto. et posito sed non concesso ꝙ
apparere posset quod ad requisitionem conductorum ostenderit eis
librum in quo describuntur redditus episcopatus tamen non dixit
procurator ꝙ omnia que ibi descripta erant vera essent nec ipse vt illi
cōducerent bona et iura episcopatus vltro obtulit librum illum reddi-
tuum: sed petētibus et optantibus illis librū istum videre eum put
erat exhibuit: et sic nō sumus in casu in quo loquitur textus. in dicto.§.
2 item qui furem. ¶ † Preterea quantum ad debitores qui non sunt
soluendo vel sunt exigibiles certum est ꝙ etiam si expresse illa nomina
debitorum specificata fuissent in locatione non teneretur locator osten-
dere nisi quod essent veri debitores et nullum ad eum spectat periculū
si nō sint soluendo.l.si nomen.cū.l.seq.ff.de here.vel act.vēdi. similiter
si vnum nomen debitoris est duplicate scriptum non dicitur per hoc
concedere voluisse nisi vnū debitum. et pro vna tātū scriptura accipiē-
da est.l.j.§.si quis in duobus.ff.de bo.pos.sm tabu.l.vnum.ff.de testa.
et si in culpa fuerunt conductores diligēter nō perscrutādo sibi impu-
tēt cum non probetur de dolo locatoris qui talem librum nō cōscripsit
nec de talibus erroribus apparet eū scientiam habuisse.l.item si pre-
tio.§.si.cum ibi no.ff.de loca. ¶ Nec suffragatur cōductoribus allegare
dolum re ipsa hoc est lesionem: quia illa nō releuat quando est infra di-
midiam iusti pretij vel iuste mercedis. dicta.l.item si pretio.in si.⁊.l.in
cause.la.ij.§.finali.ff.de mino.l.ij.cum ibi no.C.de restitu.et in.c.pe-
nultimo.de emptio.et vendi.

¶ Summarium super consilio.ccliij.

1 ☞ Quando per secundas literas tollantur prime. 2.4.7.8.9.11.
3 Quando lex resistit impetrationi nō sufficit tūc impetrare rescriptum
contra legem.
5 Per generalem clausulam nō obstante princeps non videt deroga-
re illis quibus non est verisimile principem fuisse in specie derogatu-
rum. 10.12.13.15.16.17.
6 In prefationibus literarum standum est.
14 In principe sufficit derogatio generalis.
18 Aliud est genus aliud est species.

¶ Consilium.ccxliij.

¶ An ⁊ quando per secundas literas tollantur prime habentes spe-
cialem derogatoriam ad sequentes ⁊ qualiter debet in secundis de-
rogari.



Domini redemptoris no-
stri inuocato suffragio. Perspectis tā verbis prima-
rū literarū Nicolai ꝙ et posteriorū literarū Pauli
romanorū pontificū videret prima cōsideratiōe di-
1 cendū † posteriores literas nō tenere quaten⁹ primis
literis repugnare videnē: quia p secūdas literas tollanē prime opꝫ ne-
dum de primis mentionē in secūdis haberi verū etiā specialē de pri-
mis mentionem fieri necesse est.c.bone.de cōfir.vti.vel inuti. Idē pbat
in.c.ij.de dolo ⁊ contu. sed dicte vltime litere de primis nullam men-
tionem faciunt: ergo ⁊c. Pro hoc etiā bene facit tex.in.c.ex literis.de
offi.deleg. vbi tex.requirit ꝙ in secundis literis fiat expressa mentio
primarū literarū sicut etiam habet in.c.in nostra.de rescrip. ¶ Con-
2 firmatur: † quia cū i primis literis scꝫ Nicolai sit apposita clausula de-
rogatoria ad sequentes literas impetrandas oportet vt secunde viribus
subsistāt ꝙ secunde specialem mentionem de dicta clausula derogato-
ria contineant.l.si quis in prin.testamenti.ff.de lega.iij. ¶ Accedit
3 quia † vt inquit Bal.⁊ Sali.in.l.si.C.si cōtra ius vel vti.publi. qñ lex
resistit impetrationi non sufficit tunc impetrare rescriptū contra legē
cum generali clausula non obstante aliqua lege in contrariū faciēte: sꝫ
oportet specialē de illa lege mētionem facere. Pro hoc bona glo.⁊ ibi
Bald.in.l.j.C.de peti.bo.subla.li.x.in verbo relinquatur.⁊ in.l.oēs.
C.de aqueductu.li.xj.⁊ not. Anto.de bu.in.c.nonnulli.in si.princi.de
rescrip. Et istud saltem videtur esse verū quando nō solū lex derogat
impetrationi rescriptorū. sed etiam dat formā clausule derogatorie.
vt quia dicat ꝙ non valeat rescriptum nisi fiat mentio expresse de ipsa
constitutione: ita inquit Jo.de imo.in.c.nōnulli.in prin.circa.v.col.de
rescrip.per.d.l.si quis in prin.testa. sed ita est ꝙ in primis literis Ni-
colai in ver.district⁹ inhibentes ⁊c. derogatur contrarie impetrationi
nisi de ipsis literis ⁊ date tenore de verbo ad verbum fieret mentio: igi-
4 tur non valuerunt secunde illa forma non seruata. † ¶ Preterea non
solum oportet in secundis literis de primis mentionē facere verū etiā
si in eis aliqua notabilis clausula cōtineret oporteret de ea mētionem
fieri: vt probatur in.c.ex conquestione.de resti.spo.⁊ ibi no.doc. vbi per
illum tex.dicunt ꝙ si in primis literis est adiecta clausula appellatio-
ne remota qȯ nō sufficit in secundis literis fieri mentionē de primis ni-
si etiam fiat mentio de dicta clausula: ⁊ ita etiam no. Anto.de bu.in.c.
ceterū.de rescrip. Sed in primis literis erat clausula annullans ⁊ irri-
tans omnē impetrationem in cōtrarium faciendam non facta mentione
primarum literarū ⁊ earum tenoris de verbo ad verbum sub pena etiā
excōicationis quam extunc in contrafacientes promulgauit cū clausula
motu proprio ⁊ ex certa scientia que sunt notabiles clausule: vt patet ex
his que habentur in.c.si motu proprio.de prebē.in.vj.⁊ in.c.statutū.
in prin.in verbo literarum.de rescrip.in.vj.⁊ per glo.in.c.ad hec.in
glo.si.ad si.eo.ti.in antiquis.⁊ per no.in.l.fina.C.si contra ius vel vti.
publi.⁊ in.l.j.ff.de cōsti.prin.⁊ in.l.eos.in prin.C.de appel.⁊.l.idem
vlpia.ff.de excu.tuto.⁊.l.quidam cōsulebat.cū simi.ff.de re iudi. de q-
bus quidem clausulis nulla est in posteriorib⁹ literis mentio habita.
¶ Corroborant predicta p ea que no. Archi.⁊ Jo.an.in.c.ei cui pro-
5 uideri.de preben.in.vj. vbi dicunt † ꝙ per generalem clausulam non
obstante princeps nō videt derogare illis qbus nō est verisimile prin-
cipem fuisse in specie derogaturū.l.obligatiōe generali.ff.de pig.l.vt
gradum.§.nō autē.ff.de munc.⁊ hono.l.j.C.que res pig.obli.pos. Sꝫ
attento ꝙ litere Nicolai emanarūt ad fauorē cōmodū ⁊ quietem ordi-
nis predicatorū: ⁊ ne quicꝙ in predicti ordinis perniciē vilipendiū et
6 scandalū subsequeret vt in prefatione dictarū literarū † narrat quib⁹
standū est: vt in cle.j.de proba.⁊ que probant causam finalē dictarum
literarū: vt in.l.si.et ibi not. Bar.ff.de here.insti.⁊ in.l.j.⁊ ibi no. Bar.
ff.ad macedo.et in.l.cum hi.in prin.ff.de transac. non est verisimile ro-
manum pontificem voluisse predicta in generali cōcessione subuertere.
argu.c.i presentia.de renuntia.c.ecclesia.el.ij.de elec. ibi neqꝫ enim cre-
dendum est romanum pōtificē qui iura tuetur qȯ alias excogitatū est
⁊ multis vigilijs inuentū vno verbo subuertere voluisse.⁊.l.si quādo.
in prin.C.de inoffi.testa.cum simi. ¶ Accedit etiam ꝙ cū impetrātes
secundas literas videātur fuisse excomunicati vigore primarū literarū
et vigore constitutionū ordinis per quas diuisores ordinis incurrunt
censuram excōmunicationis secūda impetratio tanꝙ facta ab excōmu-
nicatis non debuit aliquo modo valere.c.j.de rescrip.in.vj. videntur
autem predicti impetrantes esse diuisores ordinis: quia p huiusmodi
7 impetrationē aliqualiter a potestate generalis eximuntur. ¶ † Sꝫ pre-
missis nō obstantibus cōtrariam sententiam de iure probabiliorem esse
arbitror: quia imo videtur qȯ regulariter sufficiat in secundis literis
in genere facere mentionem de primis.c.causam que.el.ij.de iudi.c.au-
dita.de resti.spo.⁊ ita videt residere Hosti.in.d.c.ij.de dolo ⁊ contu.
⁊ Jo.an.ibi etiam dū dicit qȯ potest responderi ad.d.c.ij.de dolo ⁊
contu. ꝙ nec etiam in genere facta erat mentio de primis literis. et do.
Abb.in.d.c.ij. dicebat hoc relinqui iudicantis arbitrio an per gene-
ralem mentionem facta videatur primarum literarum reuocatio per

id quod

id qđ habetur in.c.super literis.ꝛ in.c.postulasti.de rescri.ꝛ in.c.inter monasterium.de re iudi.ꝛ ꝑm eum iudex in hoc arbitrando dꝫ aduertere an talis clausula vel talia verba sint adiecta in prioribus quibus expressis papa verisimiliter postea secundas literas nõ concessisset et tunc mentio generalis nõ sufficeret ita loquuntur iura que videntur exigere specialem mentionem alias aũt procedat alia opi.qđ sufficiat generalis:ꝛ ita etiam cõcludit ipse in preallegato.c.ex conquestione.volens ꝙ de qualibet notabili clausula priorum literarum debeat fieri mentio specialis qñ talis est ꝙ papã reddidisset in cõcedendo difficiliorẽ:ꝛ hoc relinquẽdũ esse iudicantis arbitrio sicut de qualibet subreptione dr̃ per id qđ habetur in.d.c.sup literis.cũ ibi no.an aũt in casu nostro dicantur esse tales clausule notabiles in primis literis ꝙ ꝓpter eas legitime ipsis primis literis derogatũ nõ fuerit dicã infra ꝑsertim in rñsionibus ad argumenta in ꝯtrium adducta.¶ Secũdo moueor per

8 id qđ † no.Joã.an.in.c.j.de excessi.prela.in.vj.in nouella maxime in fi. vbi dicit ꝙ in omni materia in qua queritur an posteriora derogent priorib⁹ si apparet per verba lꝫ generalia qđ omnib⁹ generaliter derogare voluit illi voluntati standum est si potestatem derogandi habuit.ꝛ ideo per illam theoricam concludit Anto.de butr.in.c.j.de rescrip.circa.iiij.colũ.qđ si in lege aliqua esset cautum non valere rescriptum contra prouisionem illius legis impetratũ nisi de illa lege specifica fiat mentio sufficeret ꝙ in rescripto diceretur nõ obstante aliqua lege etiam si de illo oporteret specialem mentionem fieri.pro hoc etiã allegat.d.l.si quis in prin.testamenti.cũ ibi no.per Bar.in ver.quero quid si testator dixerit sic cassans ꝛ irritans ꝛc.sed ita est qđ in literis Pauli dicitur non obstantibus constitutionibus et ordinationibus necnon quibusuis priuilegiis indultis et literis apostolicis magistro ꝛ ordini prefato ac aliis illius professorib⁹ in genere vel in specie sub quacũqꝫ verborum serie vel expressione conceptis:etiã si quo ad eorũ derogationem de illis eorumqꝫ totis tenoribus non per generales vel alias expressam mentionem importantes sed de verbo ad verbum aut de illorũ data speciali ꝛ expressa aut alia queuis etiam de indiuiduis mentio foret habẽda hac vice.dũtaxat quo ad hoc illis alias in suo robore permansuris specialiter derogamus necnon dicti ordinis statutis ꝛ consuetudinis iuramento cõfirmatiõe apostolica vel quauis firmitate alia roboratis aut etiam literis ꝛ ordinationibus magistri ordinis necnon concessionibus per felicis recordationis pium scđm in conuentu mantuano vicario et congregationi predicte factis quas in quantũ premissis obtineat harũ serie reuocamus ceterisqꝫ ꝯtrariis quibuscũqꝫ ꝛc.nõ video igitur quibus efficacioribus verbis paulus animum suum ꝛ voluntatem derogãdi melius declarare potuisset.apparet enim ꝙ saltem in genere cogitauit de aliis literis apostolicis illi cõcessioni ꝯtrariis.ꝛ sic perinde est ac si specifice de eis certior factus fuisset.l.qui iure militari.ff.de testa.mili.no.Cy.Bart.ꝛ alii in.l.sub pre

9 textu.la.ij.C.de trãsac.¶ Tertio pro hoc facit † decisio Fede.de senis in consilio.xlvij.incipiente habita super casu predicto collatione cõuenienti ꝛc.vbi dicit qđ licet scđm priuilegiũ nõ tollat primũ nisi in secundo fiat mentio de primo ꝛ eius derogatoriis:vt legitur ꝛ notatur in.c.veniens.de prescrip.ꝛ in.c.j.de rescrip.ꝛ.xxv.q.ij.in summa.tamẽ non requiritur ꝙ singularis mẽtio fiat de primo:quia si aliter diceremus auferretur indirecte pape ptãs tollendi et derogandi priuilegiis prioribus habentibus derogatorias quod ꝑm eum nefas est sentire.vnde videmus ꝙ per sufficientia generalia reuocatoria posita in lege vel canone vel decretali vel alio priuilegio derogatur specialibus priuilegiis quantuncunqꝫ habentibus speciales clausulas derogatorias ad futura:ꝛ patet in.c.q2 sepe.de elec.in.vi.ꝛ in.c.alma.de senten.excõ.in.vi.c.vt officium.post medium.de hereti.co.lib.ꝛ in clemen.j.et

10 ij.§.nos.ꝛ de sepul.¶ Quarto † per id qđ no.Bal.in titu.de pace cõstan.in verbo libellarum.vbi dicit ꝙ si imperator concedit priuilegiũ cum clausula non obstante lege aliqua ꝛ nõ obstantibus illis legibus que dicunt generale dictum non valere nisi in casibus spãliter nominatis:an valebit in casibus in quibus oportebat spãlem mentionem fieri.ꝛ Bal.sequutus Odoffre.vult qđ sic.ar.dicte.l.si quis in prin.te

11 stamẽti.ꝛ in auł.de testa.imperfec.§.pe.¶ † Quinto per id qđ Ang. in.l.diui.§.licet.ff.de iure codicil.vbi voluit ꝙ etiaꝫ vbi precedit specialis derogatoria adeo qđ in sequenti dispositione cõtraria esset opus specialem mentioneꝫ fieri de prima.satis est ꝙ in secunda apponatur generalis derogatoria ad cõtraria cũ hac adiectione:veꝫ etiã si de dispositione contraria oporteret specialem mentionem fieri.alleg.not.

12 per glo.in auł.de heredi.que abintesta.in prin.¶ Sexto per id † quod no.do.Abb.siculus in.c.cuꝫ instantia.de cẽsi.vbi querit:Papa concessit priuilegium cuidam monasterio monialium:vt non tenerentur ad procurationem legatoruꝫ etiam si in literis dicatur tam non exemptiqꝫ exempti teneantur ad hoc opus nisi de isto in dubio cõcesso monasterio fiat mentio de verbo ad verbuꝫ:demum papa concessit legato vt possit exigere procurationem a quibuscunqꝫ personis etiam exemptis quãcũqꝫ talia sint priuilegia ꝙ de eis sit facienda mẽtio de verbo ad verbum:q2 voluit in talibus literis haberi pro expressis:arguit ad partes ꝛ finaliter concludit ꝙ per secundam concessionem sit sufficienter derogatum prime.ꝛ in effectu mouetur per ea que ponit Fede.

de senis in consilio superius allegato.lꝫ ipsemet Fede.aliter videatur dixisse in consi.ccxxv.ꝛ in ordine meo est.ccxxxiij.ꝛ incipit casus talis

13 est:monasteriis cuiusdã ordinis ꝛc.¶ Septimo per id quod † no.Jo. mona.in.c.j.de consue.in.vj.in.j.gl.ꝛ cum eo transit simpliciter ibi Jo. and.ꝛ etiam Jac.bu.in.l.prescriptione.in fi.C.si ꝯ ius vel vtil.publi. vbi volunt ꝙ posito ꝙ rescribens cõtra legẽ debeat facere spãlem mentionem de lege cui derogat qñ illa lex habebat clausulam derogatoriam ad rescripta impetranda.tamen illud procedit qñ ipsemet rescribens est ille qui fuit autor illius precedentis legis seu cõstõnis:sec⁹ in successore suo:quia nõ potuit successori talẽ legẽ derogatoriam futuris rescriptis successoris imponere per id qđ habetur in.c.innotuit.de elec.ꝛ in.c.fi.de rescrip.in.vj.ꝫ in proposito non est Nicolaus ille qui concessit vltimas literas:ꝫ est successor Nicolai.ergo ꝛc.tamen quia in hoc vltimo fundamento plerique contrarium tenuerunt:ideo magis

14 adhereo ceteris fundamentis tanqꝫ tutioribus.¶ Octauo † ꝓbatur per ea que no.Bald.in.l.humanum.C.de legi.in penul.col.vbi fortius voluit sequit⁹ Cy.qđ in principe sufficiat reuocatio ꝛ derogatio generalis facta dispositione precedenti que prohibebat secundaꝫ dispositionem fieri illi prime contrariaꝫ.allegat.l.omnes.§.j.C.de prescrip. xxx.anno.ꝛ cle.cos.de sepul.ꝛ dicit ꝙ ita videtur tenere glo.in.l.imperialis.C.de nup.ꝛ ꝙ ita seruat curia romana ꝛ dicit qđ non obstat d.l.si quis in prin.testamenti.in verbo.specialiter:q2 ibi loquitur in priuato homine qui disponit ad suam voluntatem:vnde debet apertius ꝛ specialius loqui.ar.l.veterib⁹.ff.de pac.ꝛ.l.stipulatio ista.§.in stipulationibus.ff.de verb.obli.secus in principe vel alia persona publica que disponit ad vtilitatem aliorum.ꝛ hec fuerunt verba Cy.in sua disputatione de qua etiam fecit mentionem Bar.in.l.omnes populi.in.iij.q.principali in ver.circa scđm ꝛc.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ lꝫ Bald. in.d.l.humanum.aliqua addat ad illud quod dicit Cy.circa dispositioneꝫ priuati hominis:in testamento tñ circa id qđ dicit Cy.in principe prout est casus noster Bald.transit cum Cy.ꝛ ista fuit eiã respõsio Jac.de ra.ꝛ Cy.in.l.fina.in prin.C.si contra ius.vbi ita respondeat

15 ad.d.l.si qs in prin.¶ Nono p † id quod no.Pau.de liaza.in cle.j.de sepul.vbi dicit ꝙ qñ verba gñalia derogatoria precedẽtiũ actuũ sunt prolata ab eo qui spãliter derogare potuisset sufficiunt si sunt ita prolata quod innuant voluntatẽ derogantis esse talem:ꝛ hoc dicit esse verum tam in contractibus qꝫ in priuilegiis rescriptis ꝛ constitutionibus.allegat dictum.c.q2 sepe.de elec.in.vj.ꝛ.c.alma.de senten.excõ.co.

16 li.ꝛ dictum.c.si motu proprio.cum si.¶ Bene facit qđ † not.dominus Cardinalis florentinus in dicta cle.j.de sepul.in.iij.colũ.vbi faciens mentionem de verbis Pauli de liaza.ibi.ꝛ de verbis Fede.de senis variantis in dictis duobus consiliis dicit ꝙ ipse putat qđ vbi in secũda dispositione est aliqua specialis expressio per quam aperte colligitur mentem disponẽtis fuisse omnino derogare qđ hoc sufficit ad derogandum ꝛ reuocandum priorẽ dispositionẽ habentẽ speciales clausulas derogatorias ad sequentes dispositiones vt in casibus in quibus loquitur Fede.in dicto consilio.xlvij.ꝛ ponit ipse exemplũ si in secunda dispositione derogante priori adiicerentur ista verba etiam si in prima dispositione diceretur qđ in reuocatione debeat exprimi nomen talis sancti vel qđ ego scribere debeam in reuocatione de manu mea nomen meum vel quecũqꝫ clausula similis:alias ꝫ cuꝫ si diceremus cõtrarium sequeretur absurdum qđ disponens sibi dixisset legem a qua neqꝫ ipse neqꝫ successor recedere posset.s.si nõ recordaretur de illis per his contra.d.l.si quis in prin.testamenti.ꝛ.d.c.innotuit.cum si.sed in casu nostro est ita q2 Paulus:secundus in sua derogatione dicit etiam si de data speciali aliorũ priuilegiorũ cõtrariorũ faciẽda esset mẽtio ꝛ largius etiam vt in dicta derogatione cõtinetur ꝛ retuli supra.¶ De

17 cimo † probat per ea que cõcludit Pau.de cast.in cõsi.cccl.xi.incipiẽte in christi nomine in facto presenti ponam primo conclusionem ꝛc. vbi facit mentioneꝫ de varietate Fede.de senis in dictis cõsiliis.ꝛ.finaliter concludit ꝙ si in secunda concessione dicatur nõ obstantibus quibuscunqꝫ in contrarium facientibus etiamsi de toto ipsorum tenore facienda esset mentio qđ sit sufficienter derogatum qualiscunqꝫ esset clausula apposita in prima dispositione ꝛ dicit qđ ita est i vsu.allegat etiã ad hoc id qđ habetur in.d.c.ij.de dolo ꝛ contu.ꝛ in.ꝓ.c.bone.ꝛ in.d.c. ex literis.ꝫ hec verba fuerunt expressa in dicta derogatione Pauli ergo ꝛc.¶ Et ꝑ predicta satis euidens apparet responsio ad contraria q2 posito ꝙ de primis literis vel de aliqua notabili clausula oporteret expressaꝫ vel specialeꝫ mentionem fieri tñ satis est qđ fiat per illa verba quibus vsus est Paulus in secundis literis.nam illud nõ dicitur loqui in genere:sꝫ vim hꝫ specialis expressionis vt iuribus ꝛ autoritatibus supra probatum est.¶ Et vltra ꝑallegata quod ꝑdicta reuocatio non dicatur generalis voluit Bal.in.l.j.ff.si quis in ius voca. non ierit.ꝛ in.l.fi.C.si contra ius vel vti.pub.ꝛ in.l.j.in.ij.q.ff.de vulg. ꝛ pupil.per id qđ habetur in.l.fi.cũ glo.C.qđ cũ eo ꝛ in.l.quod in rerum. §.fi.cũ glo.parua.ff.de leg.j.¶ Et per hoc est responsumqꝫ ad id qđ dixi allegando no.per Archi.ꝛ Jo.an.in.c.ei cui.de preben.in.vi.q2 nõ sumus in derogatiõe que dicatur generalis posito qđ non diceretur singularis seu indiuidua.nã † aliud est gen⁹ aliud est species ꝛ aliud est

18 indiuiduum ꝑm iuristas vt no.in.l.legato generaliter.ff.de lega.j.ꝛ

per doc. in. l. sʒ ⁊ si quis. §. quesitū. ff. si quis cau. ⁊ per Barto. in. d. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pub. cum concor. proxime allegatis. vbi dixit qd̄ in genere posset dici esse derogatum quod diceretur aliquo non obstan te. sed singularis seu indiuidua diceretur quod dictum esset non obstan te tali concessione facta per Nicolaū sub tali forma: specialis vero esset illa que tenet medium inter generalem et singularem vt in casu nostro. ¶ Et per hoc est etiam responsum ad id quod dicebatur de excommu nicatione impetrantium et per consequens de nullitate impetratiōis quia ex quo Paulus vult dictam impetrationem valere non obstan- tibus quibuscunq; literis apostolicis et statutis dicti ordinis apparet eum noluisse incurrere penam excōmunicationis quia qui vult conse- quens videtur velle antecedens ad illud. ff. de acqui. here. l. ad rem mo bilem et. l. ad legatum. ff. de procurato. ¶ Posset etiam responderi li teris Nicolai qd̄ Nicolaus voluit illas habere vires quo ad impedien dum facultatem impetrandi post publicationeʒ ⁊ non apparet qd̄ an- te tempus concessionis literarum Pauli fuissent publicate litere Ni- colai: ergo nō valuerunt sicut etiam fuit intentionis Nicolai ⁊ iuxta id quod habetur in auten. vt facte noue constitutiones. collatione quinta. ⁊ no. in data sexti libri in glo. finali. ⁊ in proemio cle. in verbo decetero cum si. ¶ Quantum vero ad id qd̄ in alio quesito cōtinebatur. s. an ca- pitulum generale ordinis predicatorum potuerit absoluere dn̄m fra- trem thomam de leuco tunc vicarium generalem congregationis lom bardie sub regulari obseruantia degentis: qꝛ hoc est aperte expeditū per literas vltimas Pauli super hoc specialiter emanatas non video qd̄ super hoc insistere oporteat.

¶ Consilium. ccxliiij.

¶ An in confiscatione bonorū mobilium et immobilium et se mouē- tium veniant nomina debitorum.



Omini redēptoris nostri inuocato suffragio. Pōderatis verbis instrumēti donationis facte per quōdam Illustrissimum prin cipeʒ Philippū mariam ducē Mediolani Oldra do de Lampugnano in cuius instrumēti exordio p̄- fatus princeps ad cameram suam applicat et cōfiscat bona mobilia ⁊ immobilia et se mouentia dicti quondaʒ pici sentio nō comprehēdi in dictis verbis confiscationis nomina debitoruʒ dicti bicij: quia noīa debitorū sunt alia species p se a mobilibꝰ immoblibus ⁊ se mouentibꝰ l. a diuo pio. §. in vēditione. ff. de re iudi. l. q̄ tuberonis. §. fin. ff. de pe- cu. l. mouentium. et ibi no. Bart. ff. de verbo. sig. et no. Dy. et Bart. in l. potest. ff. de auc. tu. et Baldus in. c. finali. de cog. feu. vbi concludunt qd̄ qn̄ nō est necesse q̄ ipsa noīa debitorum cōnumerentur inter immo bilia vel mobilia seu se mouētia retinēt aliā speciē p se: vt in dictis iuri bus: ⁊ est bonus tex. in. l. bene a zenone post mediū. C. de quadriē. pre- scrip. sʒ vbi esset necesse q̄ alicui istorū accedat vt in dispositione que oporteat cōprehendere totū patrimoniū hoīs ⁊ tūc distinguit aut illa actio cōpetebat ad rē immobilē ⁊ iudicat vt de imobili aut cōpetebat ad rem mobilem ⁊ iudicatur prout de re mobili: vt no. glo. i auc. de nō alie. §. i. ⁊ no. in. l. i. C. si aduer. transac. ⁊ probatur in. l. si ad resoluendaʒ C. de prediis minorū. sed in proposito nostro nō est necesse q̄ noīa de- bitorū applicent alteri extremorū. s. immobiliū vel mobiliuʒ seu se mo nentiuʒ: quia dato q̄ nō veniant in ꝯfiscatione sequitur q̄ remanserunt in bonis dicti pici seu eius heredum. ⁊ ita etiā not. Joan. an. post Spe. in ti. de fruc. ⁊ interesse. §. i. in additione incipiente aliqui inducunt. et no. doc. in. c. nulli. de reb. eccle. nō ali. ⁊ in. c. ij. eo. ti. lib. vi. ⁊ Oldra. in cō silio. ccxviij. incipiente factum tale est dn̄s rerum. vbi plus dicit quod etiam in legato talium bonorum non comprehenderentur nomina de- bitorū: qꝛ sunt tertia species. ad qd̄ etiā facit. l. caius in prin. ff. de lega. ij. ⁊ pro hoc etiaʒ adducit cōem vsum loquendi qui dʒ attendi. l. labeo. ff. de supel. leg. c. ex literis. de spon. ⁊ hoc etiaʒ considerat Joā. an. post Spe. in loco preallegato. Et in terminis decidit specifice casuʒ nostrū Guido de suza. in questionibus suis questione incipiēte pone questio- nem de facto statutum est in ciuitate bergomi. ⁊ Bald. et Ange. in. l. si constante. §. fin. ff. solu. ma. vbi querunt an in publicatione bonorum ve niant nomina debitorum ⁊ dicunt quod sic si hoc nomen bonorum est prolatum simpliciter per. d. l. si cōstante. §. fi. ⁊. l. si maritus in id co. ti. secus si sit prolatum cum adiectione mobiliuʒ vel immobiliū. allegant l. vxorē. §. legauerat. ⁊. l. si chorꝰ. §. i. ff. de lega. iij. ⁊. d. l. caius. ⁊. d. l. quā tuberonis. ⁊ dictam. l. mouentium. ⁊ loquitur etiaʒ Guido de suza. qn̄ statutū diceret per hec verba bona omnia mobilia ⁊ immobilia debeāt confiscari. nam dicit q̄ tunc non comprehēduntur nomina debitorum ⁊ per hoc etiā remanet decisus iste primus articulus. ⁊ etiam remanet decisus secundus in quo querebatur an in donatione quaʒ fecit dictus Petrus prefato Tomasio eius nepoti donando ei omnia sua iura ⁊ actiones cōpetentes in bonis ⁊ hereditate dicti quondā opici compre- hendātur nomina debitorū: qꝛ clarum est quod sic. d. l. si cōstante. §. fi. ⁊ expressius in. l. bonorū. la. i. ⁊ in. l. nihil aliud. ff. de verb. sign. cum si. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxlv.

1 ¶ Libro priuato creditoris in quo continetur solutio debiti datur plena fides. 2. 4.

3 Scripturis archiui publici datur plena fides.

5 Promptior est confessio ad liberandum q̄ ad obligandum.

6 De iure canonico ad obligandum sufficit cōfessio facta absente parte.

¶ Consilium. ccxlv.

¶ Quando in libro creditoris reperitur scripta solutio debiti: ⁊ non constat quod liber sit manu creditoris scriptus probet contra credito- rem attento q̄ debitore absente facta est scriptura. ⁊ quid de fide scri- pture cameraꝛij publici.

Omini redemptoris nostri inuocato suffragio. Ponderatis his que in themate nar- rantur ⁊ visis his que egregie in iure allegata sunt per eximium dominum aduocatum dicti Bartholomei de branbochis sentio per dictas scripturas esse probatum dictas libras ducentum per dictum Bartholomeum fuisse postea solutas dicto geminiano

1 maxime per infrascripta. ¶ Quia librot etiā priuato creditoris in quo continetur solutio debiti datur plena fides contra ipsum credi- torem. l. quedam. §. nummularios cum glo. magna. ff. de eden. not. Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. in ver. circa secundum ⁊c. ⁊ in. l. nuda rō. ff. de dona. ⁊ in auten. ⁊ si cōtractus. C. de fide instru. Sed pro- batum est vt presupponitur in themate qd̄ dictus liber vel libellus erat proprium originale dicti geminiani ⁊ per cōsequēs qd̄ erat liber

2 suus quo vtebatur. ¶ Unde succeditt id qd̄ notabiliter dixit Jo. an. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. nunc dicendum in additione magna in ver. quid si in predictis terminis mercator ⁊c. ⁊ Bal. in rubrica. C. de fide instr. in. xvij. col. in ver. sed hic quero pone quod in libro merca torum ⁊c. vbi sequendo Nicolaum de matarellis volunt q̄ si in libro mercatoris aliquid reperitur scriptum contra eum: sed ipse negat esse scriptum sua manu vel sua voluntate stabitur libro contra eum nisi aliter probet qꝛ satis est qd̄ in libro quē teneb at scriptum reperiatur. ⁊ sic presumit voluntate sua scriptum. allegat id qd̄ habetur in. l. census ff. de proba. in. l. fi. C. arbi. tute. l. ne in arbitris. C. de arb. ⁊. C. de insti. codi. confir. l. i. §. hunc igitur. ⁊ sic dato qd̄ aliter non appareret istum librum fuisse scriptum manu dicti geminiani. tamen hoc nō habet ob stare qꝛ presumitur qd̄ voluntate sua scriptū fuerit postq̄ probatum est hoc fuisse originale suum: ⁊ sic istum fuisse librū suum ⁊ ab eo vt ver bo fertur fuit p̄sentatus officialibus camere archiui tanq̄ liber ipsius geminiani massaroli ⁊ in dicta camera apō officiales dimissus prout est de more massarolorum in quo quidem libro continetur solutio di ctarum librarum ducentarum post diem confecti instrumenti obliga- tionis dictarum librarum ducentarum vt comprehenditur ex vltima posta iuncta penul. que diem hʒ. l. si quis ex argentariis. §. si initium. ff. de edē. Cōfirmatur hoc per scripturam factam ab officialibus presi- dentibus dicte camere archiui publici in qua apparet dictum gemi- nianum exegisse in duodecim postis siue partitis a dicto Bartholo meo libras quadringentas tredecim ⁊ solidos nouem ⁊ denarios qua tuor prout etiam apparet in dicto libro geminiani in quo inter dictas duodecim partitas vel postas est vltimo loco posita dicta partita siue

3 posta librarum ducentarum. sed ita est t qd̄ scripturis archiui publici datur plena fides lʒ alias non essent publice seu scripte ⁊ confecte ma- nu publici notarij vt in auten. ad hoc. C. de fide instr. ⁊ declarat nota biliter Bar. in dicta auten. ⁊ si cōtractꝰ circa prin. bene facit text. i. c. ad audientiam. de prescrip. ⁊ ibi no. ⁊ no. in. c. cum causam. de proba.

4 ¶ Nec obstat t si diceretur q̄ non apparet qd̄ illa scriptura libri dicti geminiani fuerit facta presente dicto Bartho. ergo non debet facere plenā probationē: sed solum semiplenam. l. certum. §. si quis absente. ff. de cōfes. l. fi. ff. de interroga. act. ⁊ in. c. fi. de succes. ab intest. ⁊ per not. per Bar. in. d. l. admonendi. ¶ Quia respondetur per no. per Bar. in. d. l. nuda ratio. in ver. quero quid si in libro ⁊c. vbi sequens Dy. te nuit qd̄ dicta scriptura libri rationum etiam qn̄ tendit ad obligādum pbat plene etiā in fauorē absentis per id qd̄ habetur in. d. §. nummu- larios cū gl. magna. ⁊. §. sciendū in auc. de triē. ⁊ semis. ⁊. l. instrumēta. cum ibi no. C. de proba. ⁊ per no. in. l. inter chartulas. C. de conuc. fisci debi. li. x. ⁊ ita etiā tenet Bal. in. l. vnica. C. de confes. in. ij. col. in ver. ij. oppo. ⁊c. ⁊ in. l. si quis ex argētariis. §. ex hoc edicto. ff. de eden. ⁊ in l. i. in. iiij. col. C. de falsa causa adiec. leg. ⁊ Anto. de bu. in. c. si cautio. in j. col. de fide instru. ⁊ in. c. fi. de confes. ¶ Et lʒ nōnulli conent tenere ꝯ illam decisionē Dy. ⁊ Bar. in. d. l. nuda. tn̄ dico qd̄ nō negatur veram esse opinionem Dy. ⁊ Bar. in his qui consueuerunt facere ⁊ tenere li- brum vt in mercatoribus ⁊ campsoribus quo casu tacite per eos qui secum contrahunt vel agunt videt eis mandari vt scribant iuxta not. per Ja. bu. ⁊ Bar. in. l. i. C. de edē. cū suis cōcordātiis vnde tūc verum est q̄ scriptura talis etiam facta parte absente probat plene p. l. si qs ex argentariis. §. rōnem. ff. de edē. ⁊. d. §. nummularios. cum ibi not. ⁊ ita tenet Jo. de imo. d. l. nuda. ⁊ in. d. c. si cautio. ¶ Sʒ ita est q̄ de more massarolorum prout erat dictus geminianus erat tenere libros de his que gerunt ⁊ exigunt a debitoribus camere vt verbo fertur et tales libri postea in camera publica dimittuntur ⁊ consignantur: ergo etiam in casu nostro talis scriptura debet fidem facere: ⁊ tanto magis quatenus

5 quatenus† dicta scriptura ⁊ cõsequenter cõfessio geminiani in eo facta tendit ad liberandũ dictum Bartholomeum quo casu promptior est ipsa confessio facta absente parte ad liberandũ quam ad obligandum vt patet p no.p gl.in.l.nõ soluz.§.si liberationis verba.ff.de libe.lega. ⁊ quanuis nonnulli reprehendant illam glo.⁊ nonnulli eum sequantur tamen dicit Bald.in.l.generaliter in.xij.q.C.de non numera.pecu.qd communis opi.est quod quanuis confessio tendens ad liberandũ facta absente parte non valeat in vim pacti liberatorij qr pactũ requirit consensum duorũ.l.ij.ff.de pact.tñ bene valet in vim probationis ipsius solutionis debiti per id qd habetur in.§.⁊ licet.in auf.de testi.cum si.⁊ idem in effectu voluit Bal.in.d.c.fi.de confes.in.vij.col. ¶ Plus dicit
6 Ant.† de bu.i.d.c.si cautio.qd de equitate canonica etiã ad obligandũ sufficeret confessio facta absente parte qr sufficit quoquomodo de mente constare per id quod no.i.q.vij.quoties cordis oculus ⁊ maxime qñ fit ex aliqua causa stimulante conscientiam.l.si titius.ff.de consti.pecu. fm eum in.d.c.si cautio.in.ij.col.et idem tenet ibi do.Cardi.florẽtinus ⁊ Jo.de imo.qui reputat illud esse singulariter not.⁊ fuit etiam de mente
7 te Bald.in.d.l.generaliter in.x.que. ¶ Preterea† vltra dictum librũ geminiani adest scriptura camerarij publici de qua dixi supra que probat per id quod habetur in.d.§.nummularios cum ibi not.per Bart. in fin.⁊ per dictam auf.ad hec.⁊ no.Jo.an.in addi.Spe.in ti.de instr. edi.§.nunc dicendum.in additione magna in ver.v.supplementuz ⁊c. ⁊ Nicolaus de matarellis quem etiam refert Bal.in.l.exemplo.C.de proba.⁊ in rubrica.C.de fide instru.in vlti.col.⁊ Anto.de bu.in.c.ij.de fide instr.in.iij.col.in ver.viij.casus ⁊c.⁊ per Pe.de ancha.in consilio quadragesimoprimo incipiẽte in christi nomine primo de viribus ⁊c. ⁊ tanto magis hec procederent si constaret q ex cõsuetudine loci dictis scripturis camere datur plena fides in fauorẽ priuatorũ.c.cũ dilectus de fide instr.⁊ sentio q veritas facti ita se hz circa dictã consuetudinez. Ex quibus concludo per pdictas scripturas probari plene de solutiõe dictarum librarum ducentarum.

¶ Consilium.cclvj.

¶ Si statutum vult q maritus lucretur tertiã partẽ dotis vxore predecedẽte sine liberis ⁊ mulier cũ cõsensu mariti renuntiãtis dicto lucro testata est de dicta dote tota.postea viuẽte adhuc muliere reuocauit dictum consensum an potuit.

Domini redẽptoris nostri inuocato suffragio. Placet admodum conclusio dñi su
1 pra consulentis tanq̃ iuri consona per ea que eleganter per ipsum adducta sunt ⁊ eam confirmo† autoritate Jo. and.in addi.Spe.in ti.de instru.edi.§.porro.in addi. incipien.incidit questio.vbi idem tenet in donatione cã mortis facta
2 per filium cum licentia ⁊ consensu patris ponendo terminos pares illius questionis ⁊ qõnis nostre. ¶ Hoc idem dicitur † per Bald.in repe.l.j.C.de sacrosan.eccle.in.viij.colũ.in versi.iuxta hoc queritur incidenter filius ⁊c.vbi querit an si filius facit testamẽtum ad pias causas de voluntate patris possit solus pater reuocare.⁊ arguit ad partes et finaliter concludit q non quia pater non potest testari vel codicillari filio puberi:sed impuberi:vt.l.si fundum per fideicommissum.§.fin.ff. de leg.j.vnde fm eum si diceremus patrem posse reuocare:hec voluntas patris quid esset.nam nõ esset testamentum nõ codicilli nõ vltima voluntas ergo nil est:⁊ sic nil vz qr qd caret esse caret virtute ⁊ operatione qm operatio est posterior pars mentis:essentia vero est prior sicut pz ad sensum ⁊ probatur fm eum in.l.fin.C.si cer.pe. ¶ Hanc partem etiã multum clare firmat Sali.in.l.nec fratris.C.de dona.cã mor.etiã qñ prestitus esset consensus sup donatione vel legato facto de re cõsentientis etiã si talis consensus prestaretur p patrẽ filio in ptãte qr hoc casu fm eum posito q per talẽ consensum pater videret primo donare filio tñ qr fit vt res ipsa transferatur in aliũ ⁊ nõ penes filiũ remaneat vz donatio etiã inter patrem ⁊ filium vel inter virum ⁊ vxorem per.l. donatio.iuncta.l.donationes quas.C.de donationib' inter virũ ⁊ vxo. ⁊ est rõ fm eũ qr ex ea nõ efficitur locupletior ille cui pstatur cõsensus. allegat in argumentũ.l.si sponsus in.fi.sed melius qd valeat dicta donatio vel remissio quo ad casuz nostrũ pbaf in.d.l.si spõsus.§.si maritus.el.ij.ff.de dona.inter virũ.sic ⁊ al's fm eũ incapax capit vt capaci restituat.l.j.§.sed ⁊ si legatũ.ff.si quis aliquẽ testa.phibu.⁊.l.cogi.§.ci qui solidũ.⁊.l.marcellus.§.fi.ff.ad treb.⁊.l.cũ ei q.ff.de leg.ij.ita etiaz tenet Rapha.fulg.in.l.seniũ.C.qui testa.fa.pos.vbi etiã Bal.decidit casum nostrum. Alex.

¶ Summarium super consilio.cclvij.

1 ¶ Bona impuberis vndecũq obueniẽtia spectant ad substitutum.
2 In legitima non põt mater grauamẽ substitutionis p fideicõmissuz iniungere:vtrũ pater.:4.

¶ Consilium.cclvij.

¶ Egregius artium ⁊ medicine doctor magister Thomasius de aliotis Guilelmum filiũ suũ impuberem legitimũ ⁊ naturalem sibi heredem instituit.⁊ si decederet in pupillari etate vel al's quandocunq ab intestato ⁊ sine filijs substituit vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ per fideicommissum dñam Margaritam matrem dicti testatoris vt latius in testamento continef.postea mortuo testatore ⁊ superstitibus dicto Guilielmo ⁊ dicta dña Margarita contingit q dña Diospita mater dicti Guilielmi ⁊ filia Magistri Ludouici de mengis donauit causa mortis cũ licentia dicti sui patris dicto Guilielmo omnia sua bona ⁊ iura cũ hoc qd si dictus Guilielmus qñcunq decederet sine liberis vel descendentibus omnia sua peruenire voluit ad dñam Mariam matrem dicte dñe Diospite vt latius in dicto instrõ donationis dicif. continetur que donatio cum alijs in ea contentis presupponitur q de iure fuerit valida.decessit demũ dña Diospita superstitibus dictis Guilielmo dña maria ⁊ dña Margarita postea decessit dictus Guilielmus in pupillari etate superstitibus dictis dña Margarita ⁊ dña Maria: queritur ad quam ex eis peruenire debeant bona que fuerunt dicte domine Diospite donata causa mortis dicto Guilielmo stãtibus statutis sub rubrica qualiter ⁊ inquantũ matres succedant filijs ⁊ etiam sub rubrica de successionibus ab intestato.

Domini redemptoris nostri inuocato suffragio. Pretermissis non necessarijs breuiter respondeo q pro tertia parte peruenire debeat ad dictam dominam Margaritam ⁊ pro residuo ad dictam dominam Mariam quod ostenditur sic. pater dicti Guilielmi substituit Guilielmo pupillariter dictam dominam Margaritam ⁊ vt ex supra narratis clare apparet ⁊ euenit casus pupillaris substitutionis qr decessit
1 impubes propterea omnia bona impuberis† vndecunq obuenientia spectant ad substitutum pupillarem ⁊ sic ad dominam margaritam. l.sed si plures.§.ad substitutos.ff. de vulg.⁊ pupil.vnde dicunt expresse Bal.⁊ Ang.ibi q ad substitutum pupillarem veniunt bona etiam obuenta a linea materna ⁊ etiam si mater extaret que substituta non esset bene facit.c.si pater.de testa.in.vi.⁊ notatur per Bar.in.l. ij.in prin.in secundo ⁊ tertio effectu substitutionis pupillaris.ff.de vulga.⁊ pupi.cum igitur dicto Guilielmo debita esset in bonis matris tertia pars bonorum deducto ere alieno ⁊ funeris impensa pro legitima sua.vt in auten.nouissima.C.de inoffi.testa.iuncta.l.papinia
2 nus.§.iiij.ff.de inoffi.testa.⁊ in illa legitima† non potuit mater grauamen substitutionis per fideicommissum iniungere dicto Guilielmo filio suo per.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.testa.⁊ nota.in.l.ex tribus.eodem titu.⁊ no.docto.in.l.j.§.fi.ff.de vulga.⁊ pupi.nec etiam mater potuerit substõnem directam pupillarem facere filio.d.l.ij.in prin.⁊.l.si mater in prin.⁊ ibi no.ff.de vulga.⁊ pupi.nec etiam potuisset mater veniens abintestato ipsi pupillo grauare per fideicommissum in legitima filij:posito q illud fecisset iuxta id quod habetur in ter.singulari.l.si fundum per fideicommissum.§.fi.cum.l.sequenti.ff.
3 de.leg.i.quoniam† illud solum permittitur patri seu ascendenti masculo habenti ipsum descendentem in potestate qr posset pater pupillariter substituere filio quem vellet in legitima ⁊ in alijs bonis impuberis ⁊ ab eis excludere illos qui fuissent ab intestato successuri impuberi ita si non facit pupillarem substitutionem filio impuberi põt per fideicommissum grauare in dicta legitima.⁊ alijs bonis impuberis illos qui ab intestato succederent filio decedenti in pupillari etate quasi videantur dicti venientes ab intestato tacite habere dicta bona a patre non auferente eis per pupillarem substitutionem. ar. l. conficiuntur in prin.⁊.l.si quis cũ nullum.in prin.ff.de iure codi. ¶ Et ideo di
4 cunt† Bar.⁊ expressius Ang.⁊ alij post eum in dicta.l.si fundum per fideicommissum.§.fi.cum.l.sequenti.qd illa.l.non habeat locũ in ascendente qui non haberet descendentem in potestate seu qui pupillariter substituere non posset ⁊ mater est de illis personis que non hz filium in potestate:nec potest pupillariter substituere: vt dixi ⁊ patet in.§.femine.insti.de adop.sequitur q in dicta tertia succedit dña Margarita ex pupillari substitutione. ¶ Nec est opus recurrere ad dispositionem dictorum statutorum quia loquuntur in successione intestati. dictus autem pupillus cui a patre facta fuit pupillaris substitutio non dicitur decessisse intestatus nec ei succeditur ab intestato.l.papinianus.§.sed impuberis.ff.de inoffi.testa.l.ij.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ dicto §.ad substitutos.⁊ insti.de pupil.substi.§.igif. ¶ In residuo võ vltra dictam legitimam potuit mater dicti Guilielmi substituere vt fecit dicto Guilielmo dictam dominam Mariam per fideicommissum. l.j.§.sciendum.⁊ ibi not.ff.de lega.iij.l.cum pater.§.eorum.ff.de lega. ij. ¶ Nec est tractandum de trebellianica detrahẽda ex persona dicti Guili.aduersus dictam dñam mariam:qr cum non sit dictus Guili. grauat' vt heres restituere dicte dñe Marie:sed vt donatarius causa mortis nõ est locus detractioni trebellianice.l.mulier.§.fi.ff.ad treb. ⁊.l.j.§.inde neratius.eo.ti. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclvij.

1 ¶ Donatio quomodo intelligatur fieri.
2 De episcopo qui dixit dono villaz ⁊ omnia iura que habeo.
3 Quando est impossibile habere rem legatam an debeatur estimatio.
4 Verba sunt accipienda fm communem vsum loquendi.
5 In dubio debet fieri interpretatio verborũ taliter qd legatum valeat.
6 Ad hoc vt actus valeat recedimus a proprio sensu verborum.
7 Verbum dandi quid importat.

8 Sub simplici comprehenditur compositum.
9 Una dictio potest accipi vt genus ⁊ etiam vt species.
10 Verbum diocesis potest capi vt genus.
11 Attenditur communis vsus loquendi.
12 Ubi adiectiuum querit substantiuũ dꝫ intelligi de substantiuo illius qualitatis.

¶ Consilium. ccxlviij.

¶ Si testator legat vxori donaria que ipsa portauit ad maritũ intel-
ligatur de iocalibus ante nuptias transmissis per sponsum sponse.
¶ Presupposito ꝙ legitime probari possit de cõi vsu loquẽdi ⁊ intel-
ligendi in ⁊ per ciuitatẽ ferrarie. Qꝺ appellatione donariorum com-
prehenderẽtur vestes iocalia ⁊ alie res deputate ad ornatum mulieris
transmisse per sponsum sue sponse etiam si summam ⁊ valorem libra-
rum quinquaginta marchesanorũ excederent. Et similiter ea que dan-
tur ex parte maritantis ipsam sponsam. Et vigente statuto in ciuitate
ferrarie cuius copia vobis transmittit. Contingit ꝙ nobilis vir Caro-
lus de sacrato ciuis ⁊ habitator Ferrarie accepit in sponsam dominam
Alexandrã quondam Alexandri de mazolis ciuem ⁊ habitãtem Bo-
noñ. cui dum sic esset sponsa ⁊ habitaret vt. s. ipse Carolus transmisit
quãplures vestes ⁊ iocalia. ⁊ seu alias res deputatas ad ornatũ ipsius
quas cum ipsa iuit ad maritũ de ciuitate Bonoñ. in ciuitatẽ Ferrarie
portauit tam super eius persona q̃ in scrinijs vna etiã cum quamplu-
ribus iocalibus ⁊ alijs rebus deputatis ad ornatum ipsius eidem da-
tis per eius fratrem qui eam maritauit. Cum autem ipse Carolus ⁊
domina Alexãdꝛa stetissent per aliquos annos in matrimonio dictus
Carolus decessit condito testamento in quo dicte domine Alexandre
fecit legatum huius tenoris vꝫ. Item iure legati reliquit dñe Alex.
eius vxori dotes suas ⁊ donaria: que portauit ad maritum. Stantibus
igitur p̃dictis. Et petente dicta dña Alex. vestes ⁊ iocalia ⁊ alias res
deputatas ad ornatum ipsius mulieris quas et que ipse Carolus trãs-
misit dicte dñe Alex. duꝫ esset sponsa. Et quas ⁊ que portauit ad mari-
tum ⁊ tam existentes ⁊ que remanserunt in hereditate dicti Caroli q̃
etiam alienatas per eum ante conditum eius testamentuꝫ et seu earum
sic alienarum estimationem. eo quod fuerint ⁊ sint comprehense ⁊ ve-
niant in dicto legato. Cũ appellentur donaria ⁊ cũ ipse Carolus esset
informatus de ipsis donarijs. ⁊ qd fuisset factũ de eis tpe conditi testi.
Et ex aduerso dicentib⁹ heredib⁹ dicti Caroli ea bona nõ cõprehendi
in dicto legato sed cõprehendi solũ dona data ex parte fratris ipsi dñe
Alex. que portauit ad maritũ. Queritur quid iuris tam super extan-
tibus q̃ super alienatis.



Domini redemptoris no-
stri inuocato suffragio. Ponderatis narratis in the-
mate dubium facere videtur contra dictã legatariaꝫ
qꝛ testator legãdo donaria que ipsa portauit ad ma-
ritum nõ videtur intellexisse de donarijs que consi-
stunt in iocalibus vestibus ⁊ alijs rebus deputatis ad ornatũ mulieris
transmissis per sponsuꝫ sue sponse saltẽ qñ excedunt summã librarum
quinquaginta cũ tũc sit prohibitũ ante nuptias donare spõse vltra di-
ctam summam ex forma statuti ciuitatis ferrarie. ⁊ ideo non videntur
1 retro tunc dici donaria cũ† donatio intelligaꝛ qñ ex ꝯctu valido trans-
fertur dominiũ in personam cui fit donatio. l. in edibus. §. fi. ff. de dona.
l. senatus. §. donatio. ff. de do. cã mor. sed statuto refragante nõ potuit
transferri dominium in dictam dominam ⁊ verba alicuius dispositio-
nis in genere facientis mentionẽ de aliquo actu vel contractu debent
intelligi in dubio de actu valido. l. non putauit. §. non quecuis. ff. de bo.
pos. contra tab. l. i. §. qꝺ autem. ff. de offi. prefe. vr. l. ij. testamentum autẽ
ff. quemadmo. test. aper. l. filium. §. si quis. ⁊ qꝺ ibi not. Bart. ff. de leg.
prestan. cum si. Ideo videreꝛ potius intelligenda esse verba dicti testa-
toris de donarijs que mulier habuit a fratre suo pro ornatu suo ⁊ ad do-
mum mariti detulit cum illa possint licite excedere summam quinqua-
ginta librarum imo saltem possunt ascendere ad quintã partem dotis
attenta dispositione dicti statuti. ¶ Secundo principaliter pro hoc fa-
cere vr̃ qꝛ testator in testõ dixit ꝙ legabat vxori dotes suas. ⁊ donaria
que portauit ad maritum vnde sicut precedens dispositio legati dotis
est facta de re que originaliter processit a muliere ⁊ ex bonis mulieris
ad maritum ita dꝫ intelligi illa sequens dispõ facta de donarijs: qꝛ
debet intelligi sequens dispõ illi coniuncta facta de donarijs que ori-
ginaliter processerunt a parte mulieris in maritum per id quod dicit
text. notabilis in. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vi. tri. ⁊ oleo lega. vbi si testator
dixit vinum grecũ ⁊ dulcia oĩa lego: sub illis verbis dulcia oĩa non ve-
niunt nisi ea dulcia que sunt ad potionẽ sicut erat vinũ grecum de quo
spãliter in precedẽti dispõne secũ copulata erat facta mentio. ¶ Ac-
2 cedit† qꝺ notabiliter dixit Inno. in. c. ex literis. de iurepat. vbi inquit
qꝺ si eps̃ dixerit dono villam ⁊ omnia iura que ibi habeo non veniunt
iura spiritualia vt decime quia intelligitur voluisse donare omnia iura
s. temporalia solum prout erat villa de qua specifice fuerat facta dispõ.
¶ Tertio probari videtur quia si comprehenderẽtur in legato ea que
ad mulierem transmissa fuerãt a principio per maritum hec potius di-
cerentur donaria que reportauit ad maritum quaꝫ donaria portata ad
maritum. l. cum pater. §. fidei tue. ff. de leg. ij. ibi dum tex. dicit potius
reddi q̃ dari videꝛ ⁊. l. i. §. eleganter. ff. deposi. ⁊. l. filio quem pater. ff.
de lib. ⁊ posth. sed testator non est vsus verbo reportauit. ergo non cõ-
prehenduntur nisi illa que originaliter ex locis mulieris processerunt.
¶ Quarto qꝛ posito qꝺ in dicto legato venirent donaria transmissa
per maritum vxori tamẽ non videtur qꝺ veniant ea que ipse maritus
alienauit qꝛ poterit heres dicere talia bona alienata non inueniri. ⁊
3 qñ impossibile† est haberi rem legatam: vt qꝛ non reperiatur vel simi-
lis defectus nõ debetur estimatio secus si inueniatur. sed dñs non vult
eam vendere vel vult vendere pro pretio iniusto qꝛ tunc iusta estima-
tio debetur legatario. ista habentur in. l. apud iul. §. fi. ff. de leg. i. ⁊ in
l. non dubiũ. §. fi. ff. de leg. iij. ¶ In contrariaꝫ partẽ premissis nõ ob-
stantibus procliuior sum presertim ex infrascriptis qm̃ in testamen-
4 tis† verba ꝺm cõem vsum loquendi accipienda sunt. l. labeo. ff. de sup.
leg. ⁊ ibi plene declarat Bar. ⁊. l. librorum. §. qꝺ tamẽ cassius. ff. de leg.
iij. l. cũ de lanionis. §. asinam. ff. de fun. instru. c. ex literis. el. i. ⁊ ibi not.
de sponsal. cũ ergo presupponatur qꝺ ex dicto communi vsu loquen-
di in ciuitate Ferrarie de qua erat testator ⁊ in qua conditum est testa-
mentum appellatione donariorum veniant vestes ⁊ iocalia ⁊ alia de-
putata ad ornatum mulieris transmissa per sponsum sue sponse etiã
si dictam summam seu valorem quinquaginta librarum marchesano-
rum excedant: sequitur quod illa comprehenduntur in dicto legato.
¶ Confirmatur hec conclusio quia si intelligeretur testatorem sen-
sisse de donarijs idest de illis tantum iocalibus seu rebus ad ipsius
mulieris ornatũ deputatis ⁊ sibi a fratre suo donatis seu datis prout
eidem sorori dare tenebatur sequeretur qꝺ legatum esset inutile qꝛ te-
stator pure legasset vxori res proprias vxoris quo casu legatũ non va-
let. l. proprias. C. de lega. l. cetera in prin. ff. de leg. i. debet in dubio fie-
5 ri interpretatio† verborum taliter qꝺ legatum valeat ⁊ vtilitatem af-
ferat. vt est bonus tex. in. l. nutu. in prin. de leg. ij. ⁊ habetur in. l. quo-
ties cum ibi no. ff. de reb. dub. c. abbate. de verb. signi. pro hoc specia-
lius adduco tex. in. l. si quando in prin. ff. de lega. i. vbi si testator dixit
lego vxori mee ea que sibi in vita donaui hoc legatũ refertur ad illas
donationes que nõ valuerunt non ad illas que valuerunt: vt sic lega-
6 tum opereꝛ ⁊ afferat vtilitatẽ imo† vt actus valeat recedimus a pro-
prio sensu verborũ: vt est tex. cum glo. no. in. l. ⁊ puto al's est in. l. si alij
in prin. in verbo non cõmunicari. ff. famil. hercis. ⁊ alia ratio est in do-
te saltem non consistente in rebus immobilibus: qꝛ legatum talis do-
tis relictum vxori valet qꝛ affert commodum representationis. statim
enim mortuo testatore ⁊ adita hereditate peti potest dos legata que si
legata non fuisset peti non posset nisi post annum. l. i. iuxta prin. ff. de
dote prelega. ⁊ insti. de lega. §. sed si vxori iuncta. l. vnica. §. exactio. C.
de rei vxo. act. sed nõ militat illa rõ in dictis alijs rebus vxoris quas
ipse pro ornatu defert: quia talium rerum dominium non transfertur
in maritum: sed ipsa remanet domina: nec parem haberet conditio-
nem cum dote. l. si ego. §. dotis. ⁊ ibi no. ff. de iure dotium. l. hac lege. C.
de pac. conuen. ¶ Et quãuis mulier accepit dicta donaria a marito
qui ea sibi transmiserat: tamen dũ postea mulier accedit ad domum vi-
ricum huiusmodi donarijs dicitur ad maritum portare donaria: qꝛ
dato ꝙ etiam dicerentur reportari tamen adhuc portari ad maritum
7 recte dicetur sicut dicimus ꝙ verbum† dandi tanq̃ genus est aptum
importare illud qꝺ a principio per me tibi datur ⁊ etiam illud quod
per me tibi redditur: lꝫ quando dare accipiatur vt species differat a
verbo reddere: vt notabiliter tradiꝛ per Bar. in rubrica. ff. so. ma. per
l. vbi autem. §. fi. ff. de verb. ob. ⁊. §. sic itaq̃ insti. de actio. iuncta. l. ver-
bum reddendi cum glo. ff. de verb. signi. ⁊. d. §. si detur. ⁊ iuncta. l. sem-
per generalibus. ff. de reg. iur. ⁊ bene facit tex. cũ glo. in. l. i. §. edificare.
cum glo. in verbo reficere. ff. de mor. infer. ⁊ quod not. Bart. in. l. i. §. si
8 quis edificium. ff. de oper. no. nũ. ¶ Uidemus enim qꝺ† sub simplici
comprehenditur compositum: vnde appellatione nepotis venit pro-
nepos ⁊ appellatione nurus venit pronurus. ⁊ sic de singulis. l. cui co-
rum. §. affinitatis. ff. de postu. l. nurus. l. soceri. ⁊. l. generi. ff. de verbo.
signiꝭ. Et in dubio debet fieri interpretatio ꝙ testator acceperit ver-
bum portauit pro genere quo casu comprehendit etiam reportare si-
cut genus etiam de propria significatione comprehendit omnẽ suam
speciem. d. l. semper generalibus. ⁊. l. si quid earum. §. interemptuꝫ. ff.
de leg. iij. quia ita accipiendo actus legandi valuit ⁊ in dubio lex sua-
det fieri interpretationem debere: vt actus valeat vt dictũ est. ¶ Pra-
9 quo† etiam facit quia quãdo vna dictio potest accipi vt genus. ⁊ etiam
vt species: tunc si sumus in materia odiosa capitur vt species si sumus
in materia fauorabili capitur vt genus. hanc notabilem theoricam tra-
dit do. Abb. post alios in. c. rodulphus. de rescrip. in. i. colum. per
illum text. iuncto. c. i. de offi. ordi. ⁊. c. i. de rerum permu. lib. vi. nam
10 diocesis potest† accipi vt genus quo casu cõprehendit etiam ciuitatem
⁊ etiam potest capi vt species differẽs a ciuitate. vñ in materia stricta
⁊ odiosa accipitur vt species. d. c. rodulphus: sed in materia fauorabi-
li secus: vt in. d. c. i. cum itaq̃ simus in materia fauorabili scꝫ in lega-
tis. l. in testamentis. ff. de reg. iur. c. cum dilecti. de dona. verbum por-
tauit dꝫ accipi vt genus: põt etiam dicta conclusio cõfirmari: qꝛ testa-
tor dixit qꝺ legabat vxori donaria que ipsa portauit ad maritum. ⁊ sic
[illegible] retulit

retulit verbum portauit ad personam vxoris:sed quando vxor porta
uit Ferrariam ad maritũ ille fuit primus actus portandi:quia prima
vice vxor non portauit ex Ferraria Bononie:sed alius:ita ꝙ quo ad
eam non videt̃ dici reportatio:⁊ stante dicto cõi vsu loquendi ꝙ dicte
res appellentur donaria nõ oportet insistere in disputatione doctorũ
dubitantiũ:an de iure communi dicta bona intelligant̃ donata de quo
per Bart.⁊ doc.in.l.si vt certo.§.interdũ.ff.eo.⁊ in.l.j.§.nec castrense.
ff.de colla.bono.⁊ in.l.pen.§.j.ff.sol.matrimo.cuz suis concordantijs.
¶ Et lz ex superius dictis ad argumenta adducta in contrarium pos
11 sit patere responsio. Tamen formalius respondendo† dico non obsta-
re primum argumentum:quia posito ꝙ talis donatio nõ esset efficax
vigore dicti statuti tamen satis est ꝙ ex communi vsu loquendi appel-
lentur donaria:vt sic appareat testatorem de his rebus intellexisse ꝑ
d.l.labeo.sic etiam videmus ꝙ donatio inter virũ ⁊ vxorem constãte
matrimonio facta est reprobata adeo ꝙ nec etiam naturalem produ-
cit obligationem.l.si sponsus.§.si vxor viri.ff.de dona.inter virum. et
declarat Bart.in.l.cum lex.ff.de fid.instrumen.tamen eas in cõmuni
vsu appellamus donationes:vt per totũ.ff.⁊.C.de dona.inter virum
⁊ vxo.⁊ magis in specie probatur in.l.si quãdo.in prin. de lega.j. vbi
testator dicendo lego vxori etiam que in vita sibi donaui intelligatur
solum legare ea que per donationem inualidam concessisset. ¶ Nõ ob
12 stat scdm† argumentũ quia respondeo quod ratio dicti.§.cui dulcia.
est vt ibi declarat subtiliter Barto.⁊ docto.in.c.sedes.de rescrip.quia
ibi sequens dispositio facta de genere fuit facta per illud adiectiuum
neutraliter positum:scz dulcia:⁊ quia tale adiectiuum querit substan-
tiuum debet intelligi de substantiuo illius qualitatis quã testator ex-
presserat in proxima parte testamenti illi coniuncta secus aũt si genus
exprimatur per substantiuũ vt per eũ ibi.⁊ in.l.quesitũ.§.si.ff.de fun.
instr.Sed hic testator non expressit illam sequentem dispositionẽ per
adiectiuũ sed per dictũ substantiuum.s.donaria. Preterea potest re-
spõderi quod dato qđ illa dictio donaria referatur ad iocalia donata.
⁊ transmissa per spõsum sponse videtur dici posse quod talia dona-
ria participant de qualitate rei contente in precedenti parte illius di-
spositionis in qua erat factum legatum dotis. Quia dos hz hanc qua
litatem vt legatũ de ea factũ vxori valeat quia est aptũ afferre vtilita-
tẽ vt dixi.⁊ ita erit aptũ afferre legatũ factũ de donarijs ⁊ valebit si in-
telligat̃ de donarijs transmissis per sponsum:sec⁹ aũt si intelligat̃ de
alijs donarijs vt est superius declaratũ. Potest insuper respõderi ꝙ
in casu dicti.§.cui dulcia dato quod illud adiectiuũ referat̃ solũ ad ea
dulcia que sunt potionis vt erat vinũ grecũ de quo in precedenti dispo
sitione secũ copulata fuerat facta mentio non reddebat̃ legatum nul-
lum ⁊ inutile.sed in casu nostro redderet̃ inutile si non referret̃ ad do-
naria transmissa sponse:vnde vt actus valeat etiam recedere lz a pro-
pria verborũ significatione vt dixi.Et per hec est responsum etiam ad
no.p Jnn.in.d.c.ex literis.Ad tertiũ argumentũ in quo dicit̃ testato-
rem vsum fuisse verbo portauit non autem dixit reportauit fuit supra
multipliciter responsum. Quantum vero ad vltimũ argumentum cir-
ca res alienatas per maritũ faceret argumentũ si tales res non repe-
riuntur al's aũt videretur secus per ea que habentur in legibus allega
tis in contrarium.Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclix.

1 Maritus non succedit vltra quartam.
2 Quomodo declaretur ꝙ maritus sit inops.4.
3 Statutum debet interpretari ẜm ius commune ne quis indebite dam
num patiatur.
5 Dictio vero posita in statuto.
6 Quando statutum venit derogatiue ad ius commune nunq̃ recipit in
terpretationem.
7 Statutum inducens prescriptionem in quacunq̃ actione personali et
reali per.xxx.annos nunq̃ talis actio per litis contestationem perpe-
tuabitur.
8 De statuto ꝙ pater teneatur relinquere filijs quintam partem bono-
rum suorum.
9 Verbis statuti nihil debemus addere.

¶ Consilium.cclix.

¶ An statutum disponens quod maritus succedat vxori decedenti si-
ne liberis intelligatur solum quando maritus esset inops.

Domini redẽptoris nostri in
uocato suffragio. Perspectis ac ponderatis verbis statu-
torum transmissorum ⁊ precipue statuti disponẽtis quem-
admodum maritus vxori succedere debeat videretur fortasse prima cõ
sideratione dicendum maritum qui non sit inops non debere ab inte-
stato succedere vxori predefuncte superstite matre ⁊ sororibus licet nõ
vtrinq̃ coniunctis. Quia aut iuris communis dispositionem intue-
mur ⁊ certum est quod maritus non potest succedere vxori premortue
superstite eius matre aut aliquibus agnatis vel cognatis.l.fin.C.quo
rum bon.l.j.C.vnde vir ⁊ vxor.l.j.ff.quis ordo in bono.poss.ser.⁊.l.j.
in princip.ff.si tabu.testa.nulle exta. fallit vbi vir esset inops
et vxor predecedens esset locuples:quo casu maritus succedit in
1 quarta parte si extant filij tres aut paucio̾res.⁊† idem etiam non sint
descendentes:sed ascendentes vt mater prout in casu nostro vel trans-
uersales:quia etiam tunc ẜm opinionem cõmuniter approbatam ma
ritus non succedit vltra quartam:vt legitur ⁊ no.in auten.preterea. C.
vnde vir ⁊ vxor.vbi a doc.hec conclusio approbata est ⁊ probatur per
id quod habetur in.§.quoniam vero.in verbo minus.in auten.de exhi
ben.re.iuncta.l.illud.§.minus.ff.de tribu.ac etiam coniuncta dicta.l.j.
C.vnde vir ⁊ vxor.⁊ extante matre ac sororibus non vtrinq̃ cõiunctis
mater preferretur dictis sororibus per id quod habetur in autent. de-
functo.C.ad tertul.⁊ in corpore vnde sumitur ⁊ sic videretur quod in
casu nostro si attenderemus dispositionẽ iuris communis maritus si
non est inops deberet penitus excludi ab intestato.Si autẽ esset inops
⁊ coniunx predecedens fuisset locuples cum esset mater extentq̃ trãs-
uersales non deberet succedere in plus quam in quarta. Si autem in-
tueamur dispositionem statuti adhuc videretur dicendũ ꝙ statutũ de-
beat intelligi et interpretari ẜm ius commune.l.si serui vestri.C.de no
xa.c.cum dilectus.de consue.⁊ per consequens debeat intelligi et re-
stringi; quando maritus superstes esset inops.⁊ in casu proposito nõ
2 presupponitur† maritum esse inopem quod veniret declarandum iu-
dicantis arbitrio qui haberet considerare an inspecta conditione per-
sone ⁊ facultatibus suis possit absq̃ dicta successione condecenter vitã
ducere;vt no.per glo.⁊ doc.in dicta aut̃.preterea.⁊ per Bar.in.l.si con
stante.in prin.in.ij.q.prime partis principalis.ff.so.matri. ¶ Tamẽ
premissis non obstantibus sentio de iure maritum etiam non inopem
admitti debere ab intestato ad omnem successionem mulieris deceden-
tis sine descendẽtib⁹:vt satis apte decidit̃ ex dicto statuto posito sub
rubrica de hereditatibus abintestato.Ibi dum dicit ⁊ aliquibus filijs
vel descendentibus nõ extantibus ex ipsa muliere eius successio deuol
uatur ad maritum ipso iure. Quod quidem statutum non distinguit
inter maritum inopem ⁊ diuitem:ergo indistincte intelligendum est.l.
j.§.generaliter.ff.de lega.prestan.c.quia circa.de priuileg. ¶ Et li ex
3 statutum† debeat interpretari ẜm ius commune ne quis indebite dam
nũ patiatur.l.si serui vestri.⁊ no.in.l.si.§.in cõputatione.C.de iure de-
libe.cũ simi.tamen statutum generaliter vel indistincte loquẽs nõ de-
bet restringi etiã si nõ facta restitutione aliquis indebite lucrũ perde-
ret vt est tex.in.l.prosperit.ff.qui ⁊ a quibus.⁊ est doctrina Bart.in.l.
oẽs populi.in.vj.q.principali.ff.de iusti.⁊ iure.que ab alijs cõiter ap-
probatur:ergo in proposito quãuis si dictũ statutum non restringa-
tur ad maritum inopẽ matris aut sororibus defuncte persone an ferret̃
indebite successio hereditatis:tamen non debet per hoc fieri talis re-
4 strictio scilicet† vt statutum restringatur ad maritum inopem quia iu
dicatur de tali obuentione hereditatis deferende matri vel sororibus
prout de lucro vt patet ex his que traduntur per glos.no.Bar.⁊ alios
in.l.si emãcipata.C.de iuris ⁊ fac.igno.⁊ ex no.per gl.in.l. si duo i ver-
bo potuit.iuncto tex.⁊ ibi per doc.maxime Joan.de imo.ff.de acquirẽ.
heredi.⁊ per Cy.⁊ Bal.in.l.iuris.C.qui admitti ad bon.posses.⁊ ideo
inter ascendentes ⁊ descendentes hereditas non proprie dicitur debi-
ta sed quasi debita.l.fin.iuxta prin.C.de cura.furio.⁊ precipue heredi-
tas ascendentium descendentibus.l.nam ⁊ si parentibus.in prin.ff.de
inoffi.testa.⁊ de ea censet̃ vt de re obueniente titulo lucratiuo excepto
effectu de quo in.l.j.C.de impub.lucra.describ.lib.x. vt proxime dixi.
¶ Confirmantur predicta qr dictũ statutum non patitur dictã inter-
pretationẽ a iure cõi.s.ꝙ intelligatur in marito inope pz quia statutũ
vult ꝙ extãtibus liberis illius matrimonij ipsi succedant in dote. ⁊ ni
hil habeat maritus nisi vsumfructum in dicta dote sicut habet in oib⁹
bonis aduentitijs filiorum.l.j.C.de bo.mater.⁊.l.cũ oportet.in princ.
C.de bo.q̃ li.⁊ in alijs bõis vxoris excepta dote succedãt filij insolidũ.
⁊ pater nullũ vsumfructum habeat:apparet ergo ꝙ statutum non ha-
buit respectũ ad inopiã viri sicut habuit ius cõe:quia de iure cõi quã-
do maritus est inops etiam extantibus liberis vxoris predecedentis
succedit maritus in quarta parte si sunt tres filij vel min⁹ ⁊ si sunt plu
res succedit maritus cũ eis in virilem portionem:vt in dicta aut̃.pre-
terea.imo videtur ꝙ dictum statutũ nullo modo considerauerit inopiã
quia preterq̃ in bonis dotalibus priuat patrẽ vsufructu aliorũ bono-
rum vxoris in quibus succedunt filij ⁊ tamen de iure cõi pater debet ha
bere vsumfructum oĩm aduentitiorũ vt dixi.Et sicut dicta pars statu
ti procedit in marito diuite ita etiã sequens pars que semper cõtinua-
5 tiue loquit̃.et hoc esse verũ apparet ex illa† dictione vero ibi dum sta-
tutũ dicit his vero non extantibus ⁊c.vt notabiliter determinat Bal.
in.d.l.omnes populi.in.xij.col.in versi.modo quero vtrũ vnũ statutũ
trahat̃ ⁊c.vbi dicit ꝙ etiam in aduersatiua videtur repetita qualitas
precedentiũ cũ sit cõiunctio.allegat no.insti.de rerũ diui.in.§.itẽ lapil
li.vnde per hoc dicit ꝙ si statutũ dicit ꝙ existẽtibus masculis femina
non succedat ab intestato nisi in dote:facto vero testamento non succe-
dat nisi quatenus testator ei iusserit relinquendũ certe intelligit̃ facto
testamento.s.masculis extantibus prout dicebatur in precedenti par
te ⁊ ex hoc natura copule:quia dictio vero pro sed est cõiũctio.ergo re-
petitionem inducit.l.scie.§.caio.ff.de fun.instru.⁊ ita etiã specifice di-
cit Pet.de anch.in repetitione.c.canonum statuta.de consti.in versic.
querit etiam Bal.vtrum vnum statutum ⁊c. ¶ Deniq̃ dictũ statutũ

facit differentiam an extent liberi eiusdem matrimonij: an vero alteri⁹ matrimonij quia quando extãt liberi alterius matrimonij vocat maritum ad quartam a qua excludit eum si extant liberi eiusdem matrimonij. Et sic videtur in omnibus suis partibus dictum statutũ voluisse derogare iuri communi: quia de iure communi: si maritus est dives extantibus liberis etiam alterius matrimonij maritus excluderetur in totum: vt dicta. l. prima. C. vnde vir ꝛ vxor. cum alijs. s. allega. si autem est inops maritus tunc de iure communi non refert an extent liberi eiusdem matrimonij: an alterius matrimonij: vt est casus in preallegat. autẽ. preterea. Similiter in vltima parte dictum statutum prouidet quod aliquibus filijs vel descendentibus non extãtibus ex ipsa muliere eius successio deuoluatur ad maritũ ipso iure sine aliqua aditione. istam etiam in hac parte statutum derogat iuri communi qꝛ de iure communi si maritus est dives excluderetur etiam per existentiam quorũcunq; propinquorum. d. l. j. sed si esset pauper non deberet succedere nisi in quarta parte: extantibus ascendentibus vel transuersa-
6 libus. vt no. in dicta auten. preterea: ꝛ dixi. s. ¶ Et quando† statutum venit derogatiue ad ius cõmune non recipit interpretationem a iure communi: vt inquit signanter Bal. in. c. cum non liceat. de prescri. in vl.
7 col. vbi querit† quid si statutũ inducat prescriptionẽ. xxx. annio. in quacunq; actione personali ꝛ reali. nunquid actio per litis contestationẽ perpetuabit in. xl. annos prout fit de iure cõi per. l. si. C. de pscrip. xxx. annorũ. ꝛ arguit primo ꝙ sic qꝛ iste casus perpetuationis est a statuto obmissus ergo remanere debet in dispositione iuris cõmunis. l. si extraneus. ff. de condi. ob causam. ꝛ. c. cõmodissime. ff. de libe. ꝛ posthu. Tamen contrarium determinat quia dictum statutum discrepat a iure communi presertim in actionibus personalibus cum ergo recessum sit a iure communi non possumus interpretrari statutum ẽm ius cõe allegat in argumentũ. l. qui cum vno. §. qui post. ff. de re militari. et quia quoties statutũ aliquid addit vel detrahit tacite vel expresse iure cõmuni efficitur ius municipale. nec recipit subauditũ intellectum a iure communi quia lex que corrigitur non interpretatꝛ nouam legem. l. fi.
8 C. de indic. viduita. to. ¶ Idem etiam voluit† Bal. in. l. matrimonium vitium. circa. vj. colũ. C. de liber. preter. in versi. vlterius queritur de tali questione statuto cauetur ꝛc. vbi dixit quod si statuto cauetur ꝙ pater teneatur relinquere filijs quintam partem suorum bonorum ꝛ alio statuto cauetur quod testamẽtum in quo nõ relinquitur filijs legitima sit ipso iure nullum ꝛ contingat quod pater reliquit dictam quintam partem filio non tamen iure institutionis querebatur vtrum testũ valeret ꝛ determinat qð sic quia licet de iure cõi filio debeat relinqui titulo institutionis alias testamentũ non valet vt in. §. aliud quoq; capitulum in auten. vt cum de appella. cogno. Tamen quia dictũ statutũ disponẽs quod pater teneatur relinquere quintam partem filijs habet se derogatiue ad ius commune non recipit interpretationem a iure communi sed simpliciter debet intelligi prout ipsum statutum iacet quia
9 verbis† talis statuti nihil addere vel detrahere debem⁹ allegat id qð habetur. C. de iusti. codi. confir. in. l. j. §. hunc igitur. ꝛ. C. de emenda. iusti. codi. in. l. j. §. repetita. ꝛ arg. l. j. in prin. C. de lati. liber. tol. casus noster etiam clarior est quam sit casus questionis posite per Bald. in dictis locis saltem quia ex superioribus partibus statuti apparet statuẽtes non habuisse respectũ ad dispositionem iuris cõis de marito inope loquentis vt per superius dicta ꝛ infra dicenda patet. Roborantꝛ predicta quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. l. quesitum. §. deniq;. ff. de fun. instru. ꝛ in. §. quia vero verisimile. in auten. de non alienan. ꝛ not. in. l. in his. ff. de legi. sed ita est quod dicti statuẽtes non excipiunt a dicta sua generali dispositione nisi casum vel quãdo maritus occidisset vxorem ergo in alijs casibus debet remanere firma regula dicti statuti.

¶ Summarium super consilio. ccl.

1 ¶ Vltra legitimam an pater possit facere substitutionem fideicõmissariam. 3. 5. 6.
2 Ante euentũ conditionis non potest transmitti ius substitutionis. 4.

¶ Consilium. ccl.

¶ Quidam testator in suo testamẽto sibi heredes instituit tres filios masculos vel dominum Antonium zenonem. ꝛ Joannẽ Andream et eos substituit vulgariter pupillariter ꝛ per fideicommissum. Accedit casus quod mortuo dicto testatore mortuus est domi. Antoñ. relictis duobus filijs vel Jacobo ꝛ Frãcisco successiue moritur dictus zeno nullis relictis filijs et condito testamento in quo sub certa conditione certam partem bonorum mobilium et immobilium reliquit filijs masculis dicti Joã. Andree. et dicti domi. Antonij et in ceteris alios reliquit heredes. dubitatur modo. ¶ Utrum stante dicta substitutione de qua supra potuerit dictus zeno testari de bonis paternis in preiudiciũ dicti Joan. Andree. substituti vt supra. ¶ Secundo posito ꝙ non potuerit testari an debeant deduci de eius parte due quarte videlicet legitima et trebellianica an vero legitima tantum. ¶ Tertio et vltimo vtrum dictus Jo. Andreas presupposito qð velit vti beneficio substitutiõis de qua supra possit ei opponi: quod dictus do. zeno videatur voluisse relinquere dictis eius filijs animo compensandi con dito fideicommisso.



Redemptoris nostri inuocato suffragio. Quo ad primũ dubiũ quo queritur: an stante substitutione facta in dicto primo testamẽto potuerit dictus dñs zeno testari de bonis paternis i preiudiciũ Joannis Andree substituti. Breuiter respon-
1 deo ꝙ non: quia vltra legitimam debitaz domino zenoni potuit pater eius dictã substitutionẽ fideicommissariam ei facere ꝛ quã fecisse intelligitur sub conditione si dictus dñs zeno decederet sine liberis. l. cũ acutissimi. C. de fideicõmis. l. generaliter. §. cum autẽ. C. de insti. ꝛ substitu. sub condi. fac. l. cũ auus. ff. de conditio. ꝛ demonstra. iuncta. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. Et totũ ꝛ integrũ fideicommissum virtute dicte substitutionis competit dicto Joanni Andree ꝛ nil peti potest per filios dicti domini Antonij vigore dicte substitutionis facte in
2 dicto primo testamento: quia† cum primo decesserit dictus dominus Antonius anteq; euenerit casus substitutionis in persona dicti domini zenonis postea decedentis sine liberis non potuit dictus domi. Antonius ad dictos eius filios transmittere ius dicte substitutionis conditionalis. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. l. si in personam. C. de fideicom. l. vnica. §. si autem aliquid sub conditione. de cadu. tol. et in. l. cuz ex filio. in prin. ꝛ ibi doc. ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ. l. cũ pater. §. hereditatẽ. de lega. ij. ꝛ firmat glo. ꝛ doct. in. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. reprobata glo. in. l. is cui. ff. de actio. ꝛ oblig. q̃ p Bart. ꝛ alios ibi. ꝛ per doc. in alijs legibus. s. allegatis cõiter reprobatur. p iura. s. allegata. ꝛ no. Bar. in. l. j. ff. de lega. j. ꝛ Bal. in. c. j. g succes. ꝛc. ꝛ i. l. si pater.
3 in. iiij. q. C. de insti. ꝛ substi. sub condi. fac. ¶ Sup scdo dubio† quo qritur an posito ꝙ dictus dñs zeno non potuerit in preiudiciũ dicte substitutionis testari debeant reduci de eius parte legitima ꝛ trebellianica: an vero legitima tantum. ꝛ licet in hoc varie fuerint sententie tamẽ opinio magis communiter approbata in iudicando ꝛ cõsulendo est qð possit deduci vtraq; quando fideicommissum est vel esse itelligit factũ non pure. sed sub conditione: vt in proposito nostro. c. raynutius. ꝛ. c. raynaldus. de testa. ꝛ no. doc. in. l. q̃q̃. C. ad legem falci. post gl. ꝛ doc. post gl. in. l. j. §. interdũ. ff. si cui pluscq; per legez fal. ꝛ in. l. pap. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. vbi etiam glo. hoc tenet ꝛ firmat Joã. and. in d. c. raynutius. post glo. ꝛ etiam Bart. in dictis legibus. ꝛ Bal. in. l. filij. C. fami. hercis. ꝛ in. l. scimus. in prin. C. de inoffi. testa. ꝛ Ange. in. l. coherede. §. cũ filie. ff. de vulga. ꝛ pupil. cũ suis multis concordantijs.
4 ꝙ† aũt dictũ fideicommissum intelligatꝛ factũ sub cõditione patet qꝛ intelligitur factũ sub conditione si aliquis filiorũ decederet sine liberis d. l. cũ acutissimi. cum simi. ꝛ patet ex illis verbis substitutionis dum dicit pupillariter ꝛ per fideicommissum que substitutio pupillaris habet annexam conditionem mortis filij in pupillari etate decedentis ꝛ si intelligeretꝛ ꝙ dictum fideicommissum fuisset purum ꝛ reciprocum fuisset in auf. l. ab omnibus. §. si tityo. in fi. cũ gl. ff. de leg. j. ꝛ no. Bar. in. l. j. in. xj. q. ff. de iure codi. ꝛ fieri debet interpretatio ꝙ dispositio testatoris non sit inanis: quia ita fuisse videtur mens testantis. l. meui⁹. in prin. ff. de leg. ij. l. si quando. in prin. ff. de lega. j. l. quoties. ff. de reb.
5 dub. ¶ Sed bene dico† ꝙ quamuis deduci possit nedum legitima: sed etiã trebellianica ꝛ als fructus percepti p filiũ testatoris grauatũ de restituendo hereditatẽ per fideicõmissum post mortem alteri non computentur in quartam trebellianicam: vt. l. iubemus. C. ad trebel. tñ illud videtꝛ verũ esse quando non deduceretꝛ legitima: sed sola trebellianica: vt. d. l. iubemus. in prin. in verbo dodrans restituai: sed vbi deduceretur etiam legitima tunc videtur ꝙ remanemus in regula que habet ꝙ fructus percepti per heredem idest per dictum dñm zenonem de parte sua hereditatis computantꝛ in trebellianicam si ad idẽ ascendunt seu quatenus ad illam ascendunt per regulaz. l. in fideicommissoria. in prin. cum ibi no. ff. ad treb. ꝛ ita tenet Paul. de cast. in. l. mulier. §. cuz proponeretꝛ. ff. ad treb. ꝛ ita consuluit ipse in suo consilio nonagesimo incipiente in christi noie: quia dubia supra formata ꝛc. in fine dicti consilij: tñ quia ista est decisio noua nõ pono cã pro cõstãti. ¶ Quo
6 ad tertium† dubiũ quo queritꝛ vtrũ posito ꝙ Joannes Andreas velit venire ex substitutione facta i dicto primo testõ pr̃is sui possit ei obijci ꝙ dñs zeno videatꝛ voluisse relinquere dictis filijs Joannis Andree aĩo compensandi cũ dicto fideicommisso. Et breuiter rñdeo ꝙ nõ intelligitꝛ relictũ aĩo compensandi: quia etiã si reliquisset dicto Joãni andree ꝙ fortius est non intelligeretur relictũ aĩo compensandi cum dicto fideicommisso paterno casus est in. l. lucius tityus. in prin. ff. de le. j. l. creditorem. ꝛ. l. fi. §. filiũ. ff. de leg. ij. l. vnica. §. sciendũ. C. de rei vxo. ac. l. creditor. C. de lega. Laus deo.

¶ Consilium. ccli.

¶ An testis qui primo deposuit extra iudicium vno modo ꝛ alio modo in iudicio possit torqueri ꝛ an preferatur dictum in tortura.



Quidam testes recepti fuerunt pro causa falsitatis contra quendam notarium criminaliter prosequenda ꝛ aliquis dictorum testium fuit primo examinatus in iudicio cũ iuramento. et certo modo deposuit: postea vero etiam in iudicio examinatus super

natus super eodem deposuit cōtrarium etiam circa substantiam facti cui facto dicti testes interfuerunt. quidam etiaz ex dictis testibus pri⁹ extra iudicium certo modo deposuit etiam de dicto suo conficiendo scripturam manu propria signatam postea in iudicio contrarium deposuit. queritur an iudex iuste fecerit si dictos testes ad torturam posuit occasiōe dicte vacillatiōis. ꝛ sic an eos torquere debuerit. ¶ Bre
1 uiter †obmissis non necessariꝭ dico ꝙ iudex fecit id qđ facere debuit si dictos testes torsit: qꝛ testis vacillans potest ratione vacillationis torqueri postꝗ̄ facto de quo q̄ritur interfuit. l. ex libero. ꝛ ibi gl. ꝛ doc. ꝛ. l. vni⁹. §. testes. cum glo. ff. de questio. not. Innocen. ꝛ aliꝭ in. c. cum in contemplatione. de regu. iur. ꝛ not. Dy. in regula sine culpa. lib. vi. et Cy. in. l. fi. C. de questio. ꝛ Paulus de liaza. in commento. c. grauis. de deposito. ꝛ Bal. in. l. milites. C. de questio. ꝛ in. l. iiꝭ. C. ad legem iuliā de adul. Quod autem testis etiam qui extra iudicium vno modo deposuit de hoc conficiendo etiam scripturam sua manu annotatam et postea in iudicio deposuit contrarium dicatur vacillare probatur in l. eos. in secundo responso ibi dum text. dicit ꝛ eum qui contra signum suuz ꝛc. ff. ad legem cor. de fal. ꝛ ibi not. Barto. ꝛ Pet. de ancha. in clemen. testibus. extra de testibus. ꝛ not. Anto. de but. in. c. cum in tua. de testi. vbi dicit ꝙ etiam quādo ista vacillatio est circa ea que ipse testis dixerat extra iudiciuz ꝛ in iudicio reddit eum suspectum de falso adeo etiam quod potest torqueri. allegat ea que no. in. l. capite quinto. ff. de adulte. ꝛ que notantur in. c. per inquisitionem. de elect. etiam si primo deposuisset in iudicio ꝛ secundo deposuisset contrarium extra iudiciū quanto magis idem si primo dixit extra iudicium postea contrarium dixit in iudicio cum dictum in iudicio magis infringatur ꝛ elidatur quando testis primo dixit contrarium extra iudicium ꝗ̄ quando secundo dixit extra iudicium contrarium eius quod primo dixerat in iudicio: vt patet ex distinctione quam ponit Bartol. in. d. l. eos. ꝛ Pet. de ancha. in dicta clemen. testibus. ¶ Nec oportet aggredi illum articulum an testis ex tali sola vacillatione possit puniri de falso vt tenuit Bart. in. d. l. eos. ꝛ Pet. de anchara. in dicta clemen. testibus. et per Anto. de but. in. d. c. cum in tua. ꝛ per Bal. in. c. i. §. i. in titu. quid sit in uestitura. per Bald. ꝛ Salice. in. l. nullum. ꝛ. C. de testi. ꝛ Ang. in con si. cclxxv. incipiente quedam domina Margarita ꝛc. ꝛ per do. Abb. in in. c. literas. de presum. ꝛ in. c. per tuas. de proba. quia nunc non disputauit an ex illa sola vacillatione dicatur conuictus de falso: sed solum an pro veritate inuestiganda debuerit torqueri. ꝛ in hoc coueniūt omnes ꝙ sic ꝛ standum esset depositioni ꝛ attestationi quā facerent dicti testes cum tortura potius ꝗ̄ priori depositioni ꝛ attestatiōi: vt. l. si postulauerit. §. sed si negauerit. ꝛ ibi no. Bar. ff. de adul. ꝛ no. Barto. in. d. l. eos. ꝛ Bal. in. l. iiꝭ. C. ad legem iuliā de adul. ꝛ in. l. fin. C. de questio. Ex quibus firma manet illa cōclusio qđ illi testes potuerūt ꝛ debuerūt torqueri pro veritate eruenda ratione dicte vacillationis ꝛ varietatis ꝛ standum esset attestationi que fiet per eos interueniente tortura potius quam prime.

¶ Summarium super consilio. ccliꝭ.
1 ¶ An ius substitutionis possit transmitti. 2. 3. 5. 6.
4 Uerbum substituo est aptum ad singularia legata.

¶ Consilium. ccliꝭ.



Omnipotētis dei īuocato suffragio. Preclare allegatum ꝛ recte ex aliquibus validis fundamentis ꝛ conclusum ꝛ cōsultū extitit ī cōsultatione premissa per celeberrimum legū doctorem dnm̄ Stephanum de bossis Mediolanēsem cuius opinioni quo ad eius conclusionē assentio. ¶ In primis ex eo capite qꝛ ex prima substitutione reciproca dict⁹ cathelanus iunior admitti nō pōt ad partē hereditatis dicto dnō Joāni obuētam eo qꝛ primo loco dictus testator prefatū dominū Joannē Franciscum: Aluisium: Tedisium ꝛ Nicolaū filios ipsius testatoris legitimos ꝛ naturales heredes vniuersales sibi equis portionibus instituit ꝛ si aliquis vel aliqui eorū decederent absꝗ̄ filiꝭ legitimis ꝛ naturalibus ei ꝛ eis sic decedenti vel decedentibus substituit superuiuentē et superuiuētes vulgariter pupillariter ꝛ p fideicōmissum. cū itaꝗ̄ fuerint reciproce substituti filiꝭ dicti testatoris non aūt fuerint substituti filiꝭ dictorū filiorū p̄decedētiū qꝛ de filiꝭ q nati essent seu nascerentur ex dictis filiꝭ testatoris nōdum in ea dispositione mentio facta erat sequitur ꝙ cū tpe quo p̄fatus Tedisius ꝛ dn̄s Joannes decesserunt iam
1 †decessisset dictus Aluisius pater dicti Catelani iunioris non potuit dictus Aluisius ad dictū Catelanū ius substitutionis trāsmittere. l. si in personā. C. de fideicō. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. l. sed si plures. in prin. ꝛ. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vul. ꝛ pup. no. in. l. i. C. de bis qui ante aper. tab. non obstante ꝙ tractaref de hereditate ascendētis in cuius potestate fuisset dictus Aluisius vt not. in. d. l. i. ꝛ probaf etiam in. l. cū ex filio. in prin. ꝛ ibi ad hoc illū tex. pōderāt Bal. ꝛ Moder. ff. de vulga. ꝛ pup. ꝛ est cōis omniū cōclusio reprobata glo. in. l. is cui. ff. de act. ꝛ obli. ¶ Nec etiā venire pōt dict⁹ Catelanus ex secūda substitutione in qua puisum fuit qđ in casu quo contingeret oēs ipsi⁹ testatoris filios legitimos absꝗ̄ filiꝭ masculis legitimis ꝛ naturalibus decedere relictis dūtaxat filia vel filiabus legitimis ꝛ naturalib⁹ ipsam filiam vel filias in stirpes ꝛ non in capita dictis filiꝭ suis heredē seu heredes substituit in medietate oīm bonorū ipsius testatoris ꝛ in alia medietate substituit filios masculos lḡimos ꝛ naturales Mariette Joanne et Isolde similiter filiarum ipsius testatoris in stirpes ꝛ non in capita vulgariter pupillariter ꝛ per fideicommissum. Si vero cōtingeret omnes filias predictorum filiorū suorū decedere absꝗ̄ filiꝭ legitimis ab ipsis descendentibus eo casu substituit eis Joannem Antoniū filiū dnī Jacobi de christianis olim fratris ipsius testatoris eiusꝗ̄ filios legitimos masculos in omni medietate dictorū bonorū in qua fuerunt substitute filie dictorū filiorū qꝛ dico qđ non euenit casus huius secunde substitutionis cū nō decesserint omnes filiꝭ dicti testatoris absꝗ̄ filiꝭ masculis relictis ex eis duntaxat filia vel filiabus quia decessit Aluisius relicto dicto Catelano eius filio ꝛ Nicolaus filius dicti testatoris aut viuit aut si decessit remanserint ex eo tres filiꝭ masculi vt in themate narratur. ¶ Nō pōt etiam alia ratione venire dictus catelanus ex dicta scđa substitutione qꝛ in ea ipse nō est substitutus sed substitute sunt neptes testatoris nate ex filiꝭ testatoris pro vna dimidia ꝛ filiꝭ masculi nati ex filiabus testatoris pro alia dimidia ꝛ sic non opꝫ ingredi materiā. l. pe. C. de impub. ꝛ aliꝭ subst. ꝛ præte. l. heredes
2 mei. §. cū ita. ¶ Scđa principali† rōne non pōt admitti dictus catelanus qꝛ non euenit casus substitutionis in persona dicti dnī Joānis eo quia non decessit sine filiꝭ quia decessit superstite dicta Lucretia eius filia. l. si quis ita dederit. ff. de testa. tu. l. si ita sit scriptum filiabus. in princ. ff. de leg. iiꝭ. ꝛ in terminis ꝙ substitutio facta alicui sub cōditione si decesserit sine filiꝭ nō sortiaf effectū illo decedēte cū filia firmat Jo. an. ꝛ aliꝭ post eū in. c. raynaldus. de testa. ꝛ probaf in. l. qsqs. ff. de ver. sig. ꝛ facit. l. iusta. c. ti. ꝛ sufficit vnica filia. l. nō est sine liberis. ff. de ver. sig. l. i. C. de cōdi. inser. l. iubemus. in fi. C. ad trebel. l. cum vxori. C. quādo dies leg. ced. Est verū qđ qꝛ in proposito casu dictus testator habebat filias feminas quas nō instituit heredes vniuersales cū masculis sed in rebus certis filios autez masculos instituit vniuersales ꝛ si quis ex ipsis filiꝭ masculis decederet sine filiꝭ substituit superuiuentē vel superuiuentes resultat aliqualis dubitatio sup quas alias fuit a ma
3 ioribus nostris varie consultū. ¶ Quātū† aūt ad scđm dubium quo querif vtrū dicta duo p̄dia relicta Gregorio mentecapto ꝛ post eius mortem Joanni predicto heredi veniant in restitutionē fideicommissi vniuersalis iniūcti dicto Joanni puto verā esse cōclusionē factā per prefatos dnōs cōsulētes. s. ꝙ veniāt qꝛ illud pticulare fideicommissuz relictū dicto Joāni pcessit grauamē substitutiōis fideicōmissarie simpliciter facte p verba indefinita dicto Joanni quo casu cōiter cōcludif ꝙ illud qđ obuenit heredi ex cā plegati vel fideicōmissi venit in substitutionē fideicōmissariā factā ipsi heredi. l. marcellus. §. quidā liberis. cū ibi no. per gl. ꝛ doc. ff. ad treb. ꝛ. l. heredes mei. § cū ita. ꝛ ibi hoc no. Ang. e. ti. ꝛ. l. sceuola. cū ibi no. per Bar. in eo. tit. ꝛ. l. si titius. cū gl. ff. de leg. iiꝭ. ꝛ late firmat Jo. de imo. in. l. ita tñ. §. qui suspectū. ff. ad treb. ꝛ notant doc. in. l. cū virū. C. de fideicō. ꝛ maxime Sali. ibi dū dicit se vidisse dubitari an prelegata prius facta veniant in restitutione fideicōmissi si testator vsus est bis verbis qñcūꝗ̄ aliquis heredū decesserit sine filiꝭ talē substituo ꝛ refert ꝙ quidā dicebāt ꝙ non quia substitutio ista cōcernit tm̄ psonā ꝛ nō res: tū ipē decidit cōtrariū qꝛ si vbi testator dixit portionē tuā restituas vel ī portionē ei⁹ talē substituo veniūt plegata: vt. d. §. quidā liberis fortius in casu nostro vbi in substitutione nō fecit mētionē de portiōe ꝛ sic ad nullā quotā se restringit in sub
4 stitutione. ꝛ qꝛ verbū substituo est aptū etiaz ad singularia legata vt probatur in. l. i. C. cōia de leg. ꝛ in. l. ab eo. C. de fideicō. ꝛ hoc etiam dicit probari in. d. l. cū virum. a cōtrario sensu ꝛ nedū ſm cū in casu predicto veniūt prelegata sua sed etiā prelegata a coherede recepta inducit dictam. l. si titius a ratione cessante. Cū ergo post relictū predictorum factum filio mētecapto ꝛ post eius mortem dicto Joanni testator instituerit vniuersaliter dictū Joannem ꝛ post eius mortem instituerit ꝛ compēdiose substituerit simpliciter pro dimidia hospitale ꝛ pro alia dimidia dictū. b. nepotē suū sequitur ꝙ veniūt dicta p̄dia. ¶ Nec obstat ꝙ testator in institutione dixerit in oībus autē aliꝭ suis bonis mobilibus ꝛ immobilibus iuribus ꝛ actionibus instituit dictū Joānē ꝛ post eius mortem substituit ꝛc. quasi propter illa verba in omnibus aliꝭ bonis det intelligere ꝙ in illa dispositione voluerit cōprehendi illa duo predia de quibus in precedenti dispositione prouiderat: qꝛ respondeo ꝙ istud nihil obstat quia expressio eius ꝙ tacite inest nihil operaf. l. iiꝭ. ff. de lega. i. l. non recte. C. de fideiusso. l. si arrogator. ff. de adop. sed quando testator facit primo aliquod particulare relictū alicui ꝛ postea aliquē instituit heredē simpliciter vel indefinite aut vniuersaliter nō intelligitur instituere heredē illū in eo de quo aliter erat prius spāliter dispositū. l. vxorem. §. felicissimo. ff. de leg. iiꝭ. l. alimenta. §. basilice. ff. de alim. ꝛ ciba. leg. l. qđ in rerū. §. si qd post. ad fi. de lega. i. ergo sicut quando simpliciter instituit heredem vniuersalem et ei simpliciter substituit p fideicommissum veniunt prelegata ꝛ fideicommissa particularia in hac fideicommissaria substitutione vniuersali vt in iurib⁹ ꝛ locis supra allegatis ita etiam dꝫ venire qñ expressit illud qđ tacite inerat. s. qꝛ dixit in a [illegible] bonis instituit sibi heredē ꝛc. Scđo

respõdeo ꝙ illa verba in oĩbus autẽ aliis ⁊c. fuerũt solũ adiecta in in-
stitutione: substitutio aũt fuit postea in fine apposita simpliciter vnde
fateor ꝙ illa substitutio refertur ad institutionẽ sed etiã vltra institu-
tionẽ dico ꝙ refertur ad prelegata ⁊ fideicõmissa particularia p̄cedẽ-
tia. l. talis scriptura. ĩ fi. de leg. j. ⁊. l. j. C. de li. p̄te. ⁊. d. §. qdã liberis. cũ
aliis supra allegatis ⁊ substitutio dr̃ esse capitulũ ꝑ se diuersum a ca-
pitulo institutionis. l. iii. §. filiis. ⁊ ibi declarat Bar. ff. de lib. ⁊ posth.
ita qd̃ nihil repugnat ꝙ ip̄a substitutio simpliciter facta possit plus
cõprehẽdere q̃ in institutiõe sit deductũ. ¶ Nec etiã ẽt predictis ob-
5 stat † si diceret̃ ꝙ dicta p̄dia obuenerũt dicto Joãni ex substitutiõe exẽ-
plari facta mẽtecapto que exẽplaris est ad instar pupillaris. l. huma-
nitatis. C. de impu. ⁊ aliis substi. ⁊ insti. de pup. sub. §. qua ratione. sed
illud qd̃ obuenit ex substitutiõe pupillari ipsi grauato per fideicõmis-
sum non venit in restitutione fideicõmissi vt tenuerunt nonnulli quos
refert Bal. in. l. ex tribus. in vlti. col. C. de inoffic. test. ⁊ ꝑ Bal. in. d. l.
cum virũ. ⁊ Ang. in. d. §. qui suspectã. ⁊ alios in. d. §. quidã liberis. qr
rñdeo ꝙ posito qd̃ aliq hoc tenuerint tñ istud nõ põt adduci ad pro-
6 positũ nostrũ eo qr † substitutio facta dicto mentecapto fuit cõpendio-
sa ⁊ fuit facta in re certa ⁊ nõ ꝑ verba directa ciuilia quo casu non põt
cõprehendere nec pupillarẽ nec pari ratione exẽplarẽ sed fideicõmis-
sariã vt firmat Bar. ff. de vul. ⁊ pupil. in. l. cẽturio. in ver. qd si testator
substituat aliquẽ cõpẽdiose directo in certa portione vel in certa re an
valeat infra tp̄a pupillaris etatis ⁊ in ver. quero vlterius quid si sub-
stitutio cõpendiosa fiat in re certa ꝑ verbũ cõe ⁊c. ⁊ Bald. ⁊ Sal. in. l.
precibus. in vlti. col. C. de impu. ⁊ aliis substi. ⁊ Bal. in. d. l. humanita-
tis. in antepe. col. in ver. iiii. principaliter quero in quib⁹ rebus ⁊c. vbi
hoc expresse dicit in exẽplari. Si ergo substitutio facta in dicto mẽte-
capto cõpẽdiose habuit effectũ fideicõmissarie: sequit̃ ꝙ illa duo pre-
dia veniũt in substitutione vniuersali per fideicommissum facta dicto
Joanni. d. l. sceuola ⁊ ibi Bart. ⁊ firmat Bar. ⁊ alii in. d. §. quidam li-
beris. cũ aliis supra allegatis. ⁊ ita concludo. Laus deo.

¶ Consilium. ccliii.

¶ An si aduersarius meus accusauit titiũ per quem ego volo proba-
re contra eum repellatur titius a testificando contra accusantem pen-
dente accusatione. Et an solicitator possit esse testis in causa.



Queritur in causa vertẽte
inter dñm Franciscum de cõchellis syndicũ ⁊ pro-
curatorẽ magnificorũ dominorũ procuratorũ san-
cti Marci ex vna agentẽ ⁊ dominũ Joannẽ de va-
reschis p̄curatorẽ illorum de pauinis ex alia se de-
fendentẽ an debeat prosdocimus in dicta causa exa-
minari ⁊ recipi in testẽ pro parte dñi Frãcisci stãtibus oppositioni-
bus factis ꝯ dictũ testẽ ꝯ quẽ opponit̃ ꝙ fuit accusatus criminaliter
pro p̄te dictorũ de pauinis ⁊ ꝙ pẽdet accusatio. Itẽ ꝙ fuit solicitator
1 in cã. dico † breuiter ꝙ ip̄e est idoneus testis ⁊ dz recipi ⁊ examinari. nã
quilibet est idoneus ad testificandũ nisi a lege repellat̃. l. j. ff. de testi. sz
iste testis nõ reperit̃ ꝓhibitus testificari ergo ⁊c. nõ obstat accusatio cõ-
tra eũ instituta quia rñdeo ꝙ cũ prius cepisset dictus dñs Franciscus
ciuiliter agere ad restitutionẽ instrumentorum cõtra illos de pauinis
illa accusatio postea instituta per illos de pauinis cõtra prosdocimũ
non impedit quominus possit esse testis contra dictos de pauinis ac-
cusantes. vt no. Bart. in. l. j. §. si seruus. ff. de questio. ꝑ illũ text. ⁊ per
tex. in. ea. l. §. cũ quis. hoc clarissime decidit Bal. in autẽ. si dicatur. C.
de testi. in ver. modo querit̃ ⁊c. vbi querit pone ꝓ debebã tibi mille hoc
debitũ non poteras probare nisi per Petrũ ⁊ Joannẽ cũ ergo pete-
re velles a me ego vt tibi auferrem potestatem probandi accusaui eos
de graui crimine querit̃ qd̃ remedium habebis cõtra hanc maliciã rñ-
det qd̃ si apparet de malicia vt quia lite contra me mota vel ordinata
accusationẽ institui tunc isti testes sunt recipiendi ne mea calũnia mihi
prosit. allegat no. in. d. l. j. §. cũ qs. ⁊ per Joã. an. in. c. fi. de testi. ¶ Ad
scd̃m opponitur qd̃ fuit solicitator in causa. rñdeo qd̃ posito ꝙ solicita-
tor in causa nõ sit idoneus testis: vt notãt domini de Rota in suis de-
cisionibus nouis ⁊ Anto. de bu. in. c. cũ a nobis. in fin. de testi. ⁊ domi.
Abb. in. c. insuper. eo tit. ⁊ Ange. in consi. cclxxv. incipiente quedã do-
mina Margarita. tamen illud non habet obstare: quia testes depo-
nunt qd̃ solicitauit in alia causa non in ista ⁊ ex diuersis non recta fit il-
latio. preterea non deponunt ꝙ esset solicitator deputatus per illos
qui erãt principales in causa. nã potuit esse ꝙ erat solicitator deputa-
tus per procuratorẽ cause ad solicitandũ pro ipso procuratore iste ta-
lis non repellit̃: vt inquit Ant. de but. in. d. c. cũ a nobis. sequutus deci-
sionem dominorum de Rota ita volentium. ⁊ sic dicta probatio nõ cõ-
cludit de necessitate ad repellendum eum. prima tamen responsio est
de se plusq̃ sufficiens. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccliiii.

1 ☞ Statutum de compromissis fiendis inter coniunctos nõ compre-
hendit pupillos. 6. 3. 9.
2 Statutum ligans maiorem ligat pariter ⁊ minorem. 3. 4.
5 Tutor solus non potest deferre iuramentum aduersario pupilli.
7 De iure canonico a sententia arbitri potest appellari. 11.
10 Si statutũ dicat ꝙ muliere decedẽte maritus lucretur dimidiã partẽ
dotis ligabit etiam mulierem minorem.
12 Ex sententia arbitri an oriatur actio.
13 Arbiter facit litem suam si male iudicat.
14 Probatio tanq̃ summaria ⁊ aperta facit cessare omnem calumniam.
15 Jus superueniens pendente iudicio ex causa de preterito conualidat
iudicium.
16 Statutum loquens ꝙ debeat fieri probatio per instrumentũ nõ ven-
dicat sibi locum si fieret per testes.

¶ Consilium. ccliiii.

¶ Statutum de compromissis quando liget minorem.

Domini redẽptoris nostri in-
uocato suffragio. Abunde satis videtur circa consultatio-
nem de qua in presenti excitatur videlicet. An dictum sta-
tutum disponens causas inter coiunctos esse compromittendas: ven-
dicet sibi locum in agente maiore petente pupillum cum tutrice com-
pelli ad compromissum conclusum fuisse: paucioribus igitur vtar.
1 ¶ Et in hac † consultatione dubium facere videtur id quod reperitur
Barto. consuluisse in consi. suo incip. queritur an statutũ de compro-
missis fiendis ⁊c. vbi in effectu concludit quod statutum de compro-
missis fiendis inter coniunctos non comprehendat pupillos: quia sta-
tutum generaliter loquens debet referri ad habilem. l. j. C. de sac. sanc.
ecc. l. vt gradatim. §. sed si lege. ff. de mune. ⁊ hono. Sed pupilli non
sunt habiles ad compromittendũ. l. si pupillus. ff. de arbi. Item cum
statutum debeat intelligi ne absurdum inducat. l. pomponius. ff. de
neg. gest. l. scire. §. aliud. ff. de excu. tuto. vnde nec statuta iudaice intel-
ligenda sunt: vt dixit Bald. in. l. quicunq̃ in colum. antepe. C. de ser.
fugi. allegando glos. in. l. damni infecti stipulatio competit. ff. de dã.
infec. in. §. si is qui. in verbo obligauit. Sed si statutum premissum cõ-
prehenderet pupillũ resultaret absurditas per. s. proxime dicta. Itẽ
resultaret alia qr grauis lesio inferretur pupillo: quia eoipso ꝙ minor
compromittit priuat se beneficio app. l. j. C. de arbi. ⁊ ideo propter hãc
lesionem minor compromittens potest petere restitutionem in inte-
grum aduersus compromissum. l. si minor. §. minores. ff. de arbi. itẽ re-
peritur lesus in alio: qr si minor coram iudice litigaret ⁊ ferret̃ contra
eum sententia nulla vel iniqua iudex faceret litem suã. l. si. cũ ibi not. ff.
de var. ⁊ extraordi. cognitio. l. ex maleficiis. §. si iudex. ff. de act. ⁊ obli-
ga. l. si. C. de pena iudi. cum simili. secus est in arbitro ꝺm Barto. in. d.
consi. ex quibus ita concludit compromissum fieri non debere. ¶ Non
2 obstat † ꝺm eũ si dicatur ꝙ cõsuetudo ⁊ statutum ligans maiorẽ ligat
pariter ⁊ minorẽ. l. siue heredi. §. luci⁹. ff. de admini. tuto. ⁊ no. glo. in. l.
ii. C. que sit long. cõsue. quia videt̃ respondere Bart. hoc esse verũ nisi
3 resultaret absurditas vt dictũ est. ¶ Secundo videtur fieri † dubiũ qr
vt satis pulchre dixit insignis doc. d. Pau. de cast. in consi. lxv. incip.
in christi nomine visis ⁊ consideratis oib⁹ de quibus. s. fit mentio sup
eo primo loco ⁊c. dictũ statutum nõ declarare ad cuius instãtiã debet
iudex cõpellere partes ad faciẽdũ cõpromissum cũ sane intelligi de-
beat. s. qd̃ ad instantiam illius contra quem mouet̃ controuersia nisi cõ-
trarium iudici videatur aliter aperta erit via vnicuiq̃ indebite ⁊ iniu-
ste vexandi aliquem faciendo eũ citari cũ nullũ ius vel actionem pre-
tendere possit contra eũ: vt deducat eum ad cõpromissum in cõmunes
amicos qui interdum preter oẽm iusticiã grauãt vnũ ⁊ alteri tribuũt
predicta autem docet experientia que est efficax rerum magistra. c. q̃
sit. de elec. lib. vj. ⁊ hoc euitare debemus vt in proposito ꝓbat̃ in. l. cũ
hi. §. sz cũ lis. ff. de trãsac. ⁊ in ꝓposito illum tex. no. Ange. contra illũ
qui fingit lites vt veniat ad compromissum in casu in quo aliter de iu-
re veniendũ nõ esset si tñ actor nõ stetisset in finibus solius citationis
si aũt dedisset libellum ⁊ iustas ⁊ rationabiles causas allegasset ita ꝙ
appareret manifeste ꝙ litem nõ fingit ⁊ qd̃ nõ calumniat̃; sed qd̃ pro-
pter dubiũ litis petit cõpromissũ mos ei gerendus esset ⁊ audiri de-
beret. ar. l. tutor. in prin. ff. de iureiur. sed qñ facit dũtaxat aduersariũ
citari ⁊ nõ exprimit aliquã cãm rationabilem contra eũ vel exprimit
cãm: sz statim conuincit̃ ꝑ productionẽ instrumẽtorũ qd̃ illa causa est
sopita tũc appareret iudici de calũnia petentis cõpromissum. et ideo
nõ debet sibi aures accõmodare. C. de fal. l. satis aperte. ⁊ que not. glo.
in. l. vbi pactũ. C. de transac. ⁊ in. l. q cũ maior. §. si libertus. ff. de oper.
liber. ⁊ Inn. in. c. cõstitutus. de filiis presby. ⁊ in. c. j. de offi. vica. ita cõ-
cludit p̄fatus doc. in dicto cõsi. ¶ Premissis tñ nõ obstantibus pu-
4 to pupillũ cũ tutore ad cõpromissum esse cogendũ. primo ꝑ † rationẽ
illã: quia statuta generaliter disponẽtia etiam minores cõprehendũt.
c. constitutus. de restit. in integ. ⁊. d. l. siue heredi. §. lucius. et declarat
Bal. in. l. j. C. si aduer. dotẽ. ⁊ ĩ. l. si mater. C. an de sta. defun. ¶ Scd̃o
quia hoc velle videt̃ Bar. in quodam cõsi. incip. nũquid tutor ⁊c. vbi
querit an tutor tutorio nomine petere possit compromissum casu quo
ex forma legis municipalis cã esset cõpromittenda: ⁊ arguit primo ꝙ
non quia arbiter electus in cõpromisso põt accipere de iure vnius et
dare alteri vt no. in. l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. ⁊ in aut. vt diffe.
iudi. §. si vero. sed tutor non potest concedere alteri licentiam donandi
res pupillares: nec ledendi iura pupilli: qr nihil ipse facere posset ⁊
non dicitur

non dicitur tutor quando spoliat pupillū.ff.pro emp.l.qui fundum.
§.si tutor.⁊.ff.de admini.tuto.l.lucius.§.fin.¶ In contrarium alle-
gat q̄r tutor potest super re pupilli ⁊ de iure pup. remittere allegat
l.interdū.§.qui tutelā.⁊.l.si pignori.§.si tutor.ff.de fur.⁊.C.de trās-
actio.l.p̄ses.cū ibi not.concludit ipse ꝙ si pupillus cōpromittat cū
autoritate tutoris cōpromissum valeat.l.si pupill᷒.ff.de arbi.⁊ ideo
tūc peti potest tale compromissum.Nec obstat s̄m eum.d.l.minor.§.
minores.cum glo.ff.de mino.⁊ q̄ primū compromissum fit per mi-
norem leditur:quia tollitur sibi beneficium appellandi.⁊ ideo petit
restitutionem in integrum aduersus compromissum: quia respondet
Barto.in preallegato cōsilio qd̄ si pupillus cum tutore,compromisit
in eum qui poterat iurisdi.ordi.cognoscere de causa:⁊ tunc q̄r a sentē-
tia ex iurisdic.ordi.lata potuisset appellare ⁊ non a sententia lata ex
compromisso.d.l.j.de arbi.dicitur lesus ita proprie loquitur text.in
d.§.minores.sed si cōpromisit in eum qui non poterat ordinaria iu-
risdictione cognoscere.⁊ sic compromisit tanq̄ in amicabilem compo
sitorem compromissum factum cum autoritate tutoris tenet:⁊ nō dici-
tur lesus nisi doceat de lesione.d.l.si pupillus.⁊.l.diem proferre.§.fi-
na.⁊.l.si compromissum ita factum.ff.de arbi.ita concludit Barto.in
prime allegato consilio vbi etiā subsequēter querit an tutor sine pu-
pillo possit compromittere ⁊ concludit qd̄ sic si iura pupilli erant du-
bia per not.in.l.procurator.C.de pa.⁊ in.d.§.si cōpro.fortificatur per
ea que consuluit Barto.in consi.incip.an statutum de compromissis
fiendis arctet tutorem ad cōpromittendum in arbitrum non tamen
ad compromittendum in arbitratorem:cum tamen possit reclamari
ac peti reductionem ad arbitrium boni viri.l.si societatem.§.arbitro-
rum.ff.pro socio.⁊.c.quintauallis.de iureiuran.vnde isto casu cessat il-
la ratio quod compromittendo sit lesus.Nā licet minor si cōpromisis-
set in arbitratore non sequitur ergo probatur se lesum.nam s̄m Bart.
esse posset ꝙ eius interesset cām compromittere:vt q̄r causam haberet
dubiam.sic interest ipsius minoris quādoqꝫ qd̄ iuramētū aduersario
deferatur.l.tutor.cū ibi no.ff.de iureiurā.ergo saltem poterunt com-
pelli pupilli cū autoritate tutorum ad compromittendū in arbitrato
rem.Nec tunc obstat si diceretur qd̄ tutor nō potest eligere arbitratorē
cui datur potestas procedendi de facto cū possit partes ledere.l.si de
meis.§.recepi sic.ff.de arbi.⁊ no.Bar.in.l.si societatē.§.arbitrorum.
ff.pro soc.Et cano.in.d.c.quintauallis.Et sic videtur quod talem po-
testatē non possit dare tutor p̄ not.p̄ gl.in.l.imperatores.⁊ ibi Ang.
ff.de pac.⁊ no.in.l.tutor.eo.titu.Quia respondeo ꝙ illud potest pro-
cedere in solo tutore:sed pupillus cū autoritate tutoris potest com-
promittere in arbitratorem vt precise determinat Barto.in.d.consil.
incipiē.Queritur an statutum.Et in dicto consilio incipien. nunquid
tutor ⁊c.⁊ ibi proprie facit differentiam.An pupillus cum autoritate
tutoris compromittat.⁊ indistincte dicit valere compromissum.d.l.si
pupillus a contrario sensu. Sed quando tutor vult compromittere
solus non potest illud facere nisi quando iura pupilli sunt dubia:per
5 no.in.d.§.qui tutelam.⁊ in.d.l.preses.¶ Hoc etiam p̄baṫ.† Nam vi-
demus ꝙ tutor solus non potest deferre iuramentum aduersario pu-
pilli nisi deficientibus omnibus probationibus pupillo.l.tutor.ff. de
iureiuran.Et tamen pupillus cum autoritate tutoris indistincte defer-
re potest iusiurandum:licet si leditur possit restitui in integrum. hec
habentur in.l.iusiurandum quod ex conuentione.§.pupillus.⁊ ibi gl.
⁊ docto.ff.de iureiuran.Et in.l.j.§.j.ff.quarū rerum actio non detur.
Et idem probatur in.l.penulti.C.de iure delibe.⁊ in.l.pupillus.ff. de
acquiren.here.vbi solus tutor sine pupillo non potest hereditatem
adire.Et tamen pupillus cum autoritate tutoris potest vt ibi magis
specialiter probatur:etiam in.l.tutor.cum ibi not.ff.de bon.poss.iun-
cta.l.j.§.tutor.ff.de successo.edic.⁊ in.l.si pupillorū.C.de repud.here-
di.vbi solus tutor non potest repudiare hereditatē seu bonorum pos
sessionē tñ pupillus cum autoritate tutoris pōt vt ibi.¶ Quarto cō-
firmaṫ autoritate Pet.de ancha.in repeti.c.primi.de consti.in.xij.q.
principali in verbo circa istos minores ⁊c.vbi querit an statutū ꝙ loq
tur de compromissis fiendis inter cōiūctos vsqꝫ in tertiū gradū cōpre
hendit pupillos.Et vtrū tutor propter tale statutū possit petere fieri
compromissum de causa pupilli.Et ipse concludit qd̄ aut compromis
sum fit in eū qui poterat ex iurisdictiōe cognoscere ⁊ tūc q̄r leditur eo
ipso qd̄ compromittit cū a sentētia eius tanq̄ iudicis potuisset appel
lari nūc vero a sententia ei᷒ vt arbitri nō potest appellari.d.§ mino-
res.iūcta.l.j.C.de ar.ideo de tali compromisso nō intelligiṫ statutum.
Aut compromittiṫ in aliū ⁊ tūc cū autoritate tutoris poterit de re du
bia ⁊ incerta:licet non de re liquida per not.in.l.pactū curatoris.C.de
pac.Et ita dicit reperiri Bar.consuluisse.Et puto qd̄ voluit se refer-
re ad cōsilia de q̄bus supra mentio habita est.Sed ita est qd̄ per litē
motā inter dictas partes ⁊ p̄ negatiuā pupillorū ⁊ tutoris dr̄ res effe
cta dubia ⁊ incerta.l.j.ff.de trāsac.⁊ ibi not.per gl.⁊ doc.in.l.ij.C.qb᷒
6 ad liber.procla.nō licet.¶ Quinto p̄baṫ† ex decisione Bal.in.l.fi. C.
de in integrū restitit.gn̄ali vbi inquit ꝙ stante statuto ꝙ cause inter cō
sanguineos ⁊ affines debeant cōpromitti contingit quod minor fecit
compromissum vult in integrū restitui q̄riṫ an possit allega.primo ꝙ
sic p.d.§.minores.vbi eoipso quod cōpromittit lediṫ:contrarium de-
cidit dicēs ꝙ istud est compromissum necessariū vnde minor vtitur
iure cōmuni ⁊ municipali quod ita ligat minores sicut maiores.d.l.si
ne herede.§.lucius.⁊ ibi not.Et sic Bal.vbi.s̄.omnino vult istud cō-
promissum esse necessarium tam in minore q̄ in maiore.¶ Sexto ad
idē tex.in.l.si plures.ff.de pac.vbi tutor pōt remittere dubium pupil
li quia talis remissio de iure communi erat necessaria.Et ideo recte
infert Angel.qd̄ eadē ratione poterit tutor compromittere de iure et
de facto quando ex forma statuti quelibet causa debet sic compromit
ti vt dicit esse statutū Perusij ⁊ ita inquit de facto seruari.Et sic pa
tet quod Ang.ibi vult quod etiam in arbitratorem possit compromit
ti.s.cum potestate arbitrandi ⁊ cognoscendi de iure ⁊ de facto quando
statutū generaliter hoc prouidet.¶ Septimo adduco no.per Pau.
de cast.in.l.nā ⁊ postea.§.si minor.ff.de iureiuran.vbi dicit quod dato
ꝙ minor non possit efficaciter cōpromittere in arbitratorem attento
quod si compromitit incontinenti leditur ex eo quia tollitur facultas
appellandi vt est dictum:tamen bene potest compromittere in arbi-
tratorem quia ab eius sententia potest peti reductio ad arbitrium bo-
ni viri.§.arbitrorum.⁊ dicto.c.quintauallis.de iureiuran. Et ita dicit
se declarare no.Barto.in dicto.§.minores.⁊ retuli.s̄.subdit etiam qd̄
predicta procedūt de iure ciuili sed de iure canonico minor efficaciter
poterit compromittere ⁊ poterit petere restitutionem in integrum ad-
7 uersus compromissum.attento qd̄ † de iure canonico a sententia arbitri
possit appellari.ij.q.vj.c.iudicibus.⁊ ibi no.per.gloss.⁊ Archidi.⁊ in
c.secum.⁊ in.c.exposita.de arbi.⁊ vtrobiqꝫ not.vnde cum statutum ci-
uitatis generaliter disponat seruari debere ius canonicū sequitur qd̄
minor potest efficaciter compromittere ⁊ quod non leditur compro-
mittendo.Et sic cessant rōnes allegate in cōtrariū qd̄ de iure canonico
possit appellari a sententia arbitri vt dixi.Et tenet Bald.et Angel.
in.l.si seruus plurium.§.fina.ff.de lega.j.Et Bald.in.l.prima.C.de
arbi.⁊ Bald.in.l.cum quidam.ff.de lega.ij.⁊ Bald.in.l si quis arbi-
tratu.ff.de verbo.obliga.⁊ in addi.Specu.in tit.de arbi.§.j.versicul.
arbitrator.⁊ Petr.de ancha.in clemen.sepe.de verbo.signifi.⁊ no.gl.
ij.q.vj.c.que ab arbitris.⁊ glos.⁊ docto.in.d.c.exposita.⁊ Hostien.in
c.ij.eo.titu.⁊ cum eo magis communiter transeunt cano.bene facit tex.
ij.q.vj.omnis oppressus ⁊ in.c.ad romanam.⁊ in c.ideo.⁊ in.c.cum er-
go.vbi cuilibet oppresso de iure canon.permittitur prouocare:ex qui-
bus omnibus concludo dictos pupillos cum autoritate tutoris cogi
posse ad compromissum quod etiam apertius apparebit ex respon-
sionibus ad contraria ad que venio.¶ Non ob.igitur primo quod sta
tutum generale debeat referri ad personas habiles ⁊c.quia responsio
est euidens quum licet dictus pup.nō sit habilis ad compromittendū
tamen cum autoritate tutoris est habilis.d.l.si pu.Nō obstat ꝙ statu-
tum predictum continet absurdum:ex eo quod grauis iactura infer-
tur pupillo quia per compromissum priuatur beneficio appellandi.
vt probatur in dicto.§.minores.quia duobus modis respondeo:⁊ pri
8 mo† quod text.in dicto.§.minores.loquitur de iure communi quo iu-
re nullus cogitur ad compromittendum vt no.per glo.⁊ latius Bar.
in.l.qui furti.§.qui iussu.ff.de infa.⁊ not.Bal.i.c.j.§.q̄s.de pace tenē.
⁊ Bal.in.l.ex stipu.C.de senten.Sed nos loquimur in casu in quo ius
municipale artat generaliter cōiunctos vsqꝫ ad quartum gradum ad
compromissum vnde minores vti debent eo communi iure quo vtun-
tur alij coniuncti in loco illo.l.si.C.de in integrum restitu.⁊.d.l.sine he
rede.§.lucius.aliter sequeretur quod nunq̄ statutum ligaret minores
contra illum tex.⁊ cōtra ea que dixi supra:⁊ no.Guil.de cu.in.l.de qui
9 bus.ff.de leg.¶ † Item tollitur absurdum quia si contingeret contra
pupillum iniuste iudicari per arbitros poterit se tueri implorando re
stitutionem in integrum aduersus sententiam per id quod no.in.l.ij.⁊
per totum.C.si aduer.rem iudi.⁊ in.l.minoribus.xxv.annis.cum.l.se-
quen.⁊.l si ex causa.in fi.ff.de mino.cum simili et sic licet non possit re-
stitui aduersus statutum vel compromissum factum ex necessitate sta-
tuti:tamen poterit restitui aduersus effectum statuti.⁊ aduersus sentē
tiam sequutam ex compromisso facto ex necessitate statuti ita declarat
Bald.in.l.j.C.si aduer.do.in princip.⁊ in.l.si mater.C.ne de sta.de-
fun.⁊ in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.in antepe.col.⁊ probatur in
c.constitutus.de resti.in integr.⁊ Bar.in.l.ij.C.de fun.pat.li.x.cū vi-
10 demus† ꝙ statutum disponēs ꝙ vxore predecedente maritus lucreṫ
dimidiā dotis ligabit etiā mulierē minorē quāuis sit ei p̄iudiciale vt
declarat bal.in prealle.l.j.C.si aduer.do.⁊ ibi etiā ponit an possit tūc
mulier minor iuuari beneficio restitutionis.¶ Itē respondeo qd̄ text.
in.d.§.minores.loquitur qn̄ fuerit compromissum in aliquē qui ex or-
dinaria iurisdictione poterat de causa cognoscere tunc enī lediṫ minor
quia a sententia illa potuisset appellare.Sed vbi cōpromittiṫ in aliū
vt expresse firmat Bar.in preallegato cōsi.incip.nunq̄d tutor ⁊c.Et
Pe.de ancha.in.d.c.canonum statuta.tūc ipsemet Bar.in proximo
alleg.cōsi.limitat ⁊ declarat ea que dixerat in alio cōsi.incipiē.queriṫ
an statutum ⁊c.si debeat distingui an cōpromittat in eum qui poterat
ex sua iurisdic.cognoscere:aut in alium.¶ Nec obstat si dicaṫ ꝙ Bar.
in dicto cōsilio incip.nunquid tutor ⁊c.non loquitur in casu nostro vē
an pupillus possit cogi ad compromissum.Sed an ipse pup.vel eius
tutor possit petere aduersarium cogi ad compromittendum quia re-
spondeo qd̄ inspecta ratione isti casus non differunt.Nam si conside-
retur ratio propter quam dici posset qd̄ pup.non posset cogi ad com

promissum in arbitrum nulla alia esse potest: nec alia allegatur nisi qr
statutum non debet extendi hoc casu ad pupillum quia ex tali compro
misso sibi infertur grauis iactura cū perdat beneficium appellādi ⁊c.
vt plenius dictum est supra: certe hac eadem ratione nō deberet fieri
posse compromissum ad instantiam pupilli vel tutoris. Quia eadem
ratio iacture pupilli vendicat sibi locum isto casu ergo eadē debet esse
iuris dispositio. l. illud. ff. ad legē aquiliam. ⁊. l. a titio. ff. de verborum
11 obliga. ¶ Preterea † ⁊ aliter respondeo. nam cum istud compromis-
sum sit necessarium a sentētia talium arbitrorum de iure potest appel
lari. l. fina. ⁊ ibi not. Bart. ⁊ Bal. C. de interdic. ⁊ Barto. in. l. j. in fin.
ff. a quibus appella non licet. ⁊ gl. in. c. ab arbitris. de offi. deleg. in gl.
fin. lib. vj. ⁊ glos. ij. q. vj. c. iudicibus. ⁊ not. Bald. in prima constitu. C.
in fin. ⁊ Angel. in. l. apertissimi. C. de iudi. ⁊ Sali. in preallegata. l. fi. C.
de interdic. ⁊ Pe. de anch. post alios in. d. c. ab arbitris. ⁊ Jo. de imo.
in. d. l. j. in fin. ff. a quibus appella. non licet. ⁊ in. l. j. in antepenul. co-
lū. ff. soluto matrimonio. dicit tamen ipse ibi ⁊ in. c. cū dilectus. de arbi
tris. quod licet Barto. videatur tenuisse contrarium in prima consti-
tutione. C. tamen possunt scdm eum opinio. concordari quia debet attē
di forma statuti quia si statutum vult simpliciter compromissum fieri
verum sit quod possit appellari a sententia talium arbitrorum secus
si statutū iubet compromitti sub pena quoniam tunc non poterit ap-
pellari ⁊ sic videtur statutum velle quod metu pene pareatur laudo. l.
12 j. C. de arbitris. nisi † statutum disponeret quod ex sentētia arbitri oria
tur actio quia tunc bene poterit appellari. per dictam. l. j. C. de arbi-
tris. hoc verbum addit Joan. de imo. in dicto. c. cum dilectus. Sed ita
est quod predictum statutum disponit quod ex dicta sententia arbitri
oriatur actio patet dum statutum dicit quod laudum talium arbitro-
rum obtineat plenam roboris firmitatem et executioni mādetur: que
verba important vt etiam oriatur actio. l. statuas. ff. de acquiren. rerū
dominio. ⁊ no. in. autenti. sacramenta puberū. C. si aduer. vendi. Et no.
Bart. in. l. iurisgentium. §. pretor. ff. de pact. in principio. Et Barto.
in materia. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio in tertia colum.
in versi. quero vtrum ex sententia arbitratoris oriatur actio in fi. dum
dicit tamen statuta terrarum prouident quod arbitramenta executio-
ni mandent. ¶ Et quod possit appellari a sententia arbitrorum ele-
ctorum ex necessitate statuti. tenuit etiam Pau. de cast. in. l. a diuo pio
in principio. ff. de re iudi. ⁊ est magis communis opin. a qua in iudicā
do recedendum non est: vt habetur in locis vulg. ¶ Et licet Anto. de
butri. in dicto. c. quintauallis. de iureiurando. in. xxiiij. differentia vi-
deatur illam opinio. Barto. in prima constitu. C. approbare. s. quod
non possit appellari a dictis arbitris: ⁊ respondet ad text. in dicto. c.
ab aribitris. de offi. deleg. in. vj. quod ille text. loquitur de arbitro ele-
cto super aliquo incidenti quo casu potest reclamari a sentētia talis ar-
bitri sponte electi. l. arbitro. secundum vnam lect. ff. qui satis. cogā. ni-
hilominus hec responsio dari non potest ad. l. fina. C. de interdic. que
loquitur in arbitris qui eliguntur super tota lite. Et istā partē etiā vi
detur sequi Bal. in. l. item si vnus. §. si in duos. ff. de arbi. ¶ Rursus
ad predicta respondetur quod. d. §. minores. cum ibi no. loquitur de iu
re ciuili quo inspecto non potest appellari a sententia arbitri: vnde mi
nor grauiter leditur. Sed de iure canonico ꝙ ex forma statutorum ser-
uatur in ciuitate. Forliuiensi que subiacet ecclesie Romane potest ap-
pellari a sententia arbitri secundum communem sentētiam: vt. s. in vl
timo argumento deduxi: ergo cessat ratio lesionis quinimo fortius ex
forma statutorum loci potest ab arbitro appellari. ¶ Minusque etiā
obstat quod dicebatur minorem ledi ex eo quia si iudex iudicaret con-
tra pupillum inique faceret litem suam secus in arbitro quia respon-
deo primo prout dixi supra quod in hoc minor vtitur iure communi
id est municipali que in loco pro lege communi seruatur vnde non di-
citur lesus. Secundo quia si inique iudicabitur contra eum per arbi-
tros habet remedium restitutionis in integrum ergo sibi succurritur:
13 vt dictum est. Tertio respondeo ꝙ imo arbiter facit † litem suam si ma
le iudicat: vt est tex. in. l. si quis in conscribendo. C. de pac. idē in arbi-
tratore: vt est tex. ⁊ ibi Bart. in. fi. ff. si mens. fal. mo. dix. no. Bart. in. l.
fi. ff. de var. ⁊ extraordi. cog. ⁊ Bal. in. d. l. si quis in cōscribendo. ⁊ Jo.
de imo. in. l. diuus. ff. de re iudi. vbi dicit quod de arbitro quod faciat
litem suā est tex. singularis. cum glo. in. d. l. si quis in conscribendo. Et
in arbitratore dicit ꝙ licet non videatur clare esse cautum tamen vi-
detur dicendum idem per rationes quas allegat Bartol. in. d. l. fina.
¶ Non obstat etiam ꝙ hic fingi dicatur lis ex parte actoris ⁊c. qr imo
vt ex titulo questionis percipitur producta fuit petitio cum insertione
causarum iustarum ⁊ rationabilium ex quibus constat ꝙ lis non fingi
tur vt ipsemet Paul. de ca. in. d. cōsi. lxv. quod relatum est supra: fa-
teor tamen quod adhuc cautius esset ⁊ cōsultius si actor in iudicio per
specificationem causarum in productione produceret testamētum in
quo est fundamentum agētis. Et summarie fieret aliqualis casus sub-
stitutionis. Et quod pupilli conuēti aliquid possiderent de heredita-
14 te: talis enim † probatio tanquam summaria ⁊ aperta facit cessare omnem
callumniam petentis compromissum: vt patet ex not. per Bart. in. l.
nam ⁊ postea. §. si minor. in fi. ff. de iureiurā. ⁊ doc. in. c. auditis. ⁊ in. c. co
ram felicis. de resti. in integ. ⁊ Bar. in. l. j. §. nunciatio. in penul. colum.
ff. de noui oper. nun. ⁊ Bal. in. l. j. in fi. C. si aduer. liberta. per quam p-
bationem apparet etiam ius pupillorum esse in dubio. Nam res effi-
citur dubia etiam per semiplenā probationē: vt probatur in. l. admo-
nendi. in versic. in dubijs causis. cum ibi not. ff. de iureiurā. ⁊ quo casu
videlicet quādo res est dubia potest etiam solus tutor causam compro
mittere in terminis nostri statuti: vt decidit Bar. in consilijs allega-
tis supra. Et sufficit ꝙ hec probatio talis fieret tunc post petitionem
15 compromissi quia ius † superueniens pendente iudicio ex cā de prete-
rito conualidat iudicium. l. si rem. §. fina. ff. de pigno. acti. ⁊. ff. man. l. si
mandauero tibi a titio. ⁊ plene habetur in. l. non potest. ff. de iud. ⁊ in. l.
non quemadmodum. eo. ti. ⁊ i. c. abbate. de re iudi. lib. vj. ¶ Nec obstat
insuper quod in statuto dicitur ꝙ dispositio illius statuti non vendi-
caret sibi locum vbi de debito super quo vertitur questio esset publi-
cum instrumentum: qr hoc est valde debile fundamentum. nam illud
fuit introductum per statuentes in fauorem illius qui hz instrumen-
tum. ⁊ sic ius liquidum vt non cogeret de illo compromittere iuxta. l.
j. ⁊. l. post rem. ff. de transac. ⁊ quod not. Bart. in. l. ambitiosa. in tertia
regula. ff. de decre. ab ordi. fa. ⁊ in prima constitu. C. vnde cui dubium
quod ille in cuius fauorem hoc inductum fuit potest illi fauori renun-
tiare ⁊ petere compromissum fieri. l. penul. C. de pac. l. pactū inter he-
redem. ff. eod. titu. c. si diligenti. de foro compe. ergo cum actor sit ille
qui vtit testamento potest illi fauori renunciari petendo compromis-
sum fieri. Preterea vltra testamentū qd probatur per instrumentum
oportet probare per testes euenisse casum substitutionis ⁊ quod aduer
sarius possederit ⁊ fructus perceperit: vnde non est verum dicere ꝙ
isto casu dicatur constare per instrumentum: sed per instrumentum et
16 testes: quo † casu statutum loquens quando fieret probatio per instru-
mentum non vendicat sibi locum. vt decidit Jaco. butri. ⁊ Barto. in. l.
certi condictio. §. qm. ff. si cer. pe. ⁊ Bald. in aut. sed nouo. eo. titu. i. iiij.
colum. ⁊ in repe. l. j. ff. de lega. ij. ⁊ alij in aut. cassa. in antepe. colū. C. de
sac. sanc. eccle. ⁊ cano. maxime Joan. de imo. in. c. auditis. de resti. in in-
teg. ⁊ Pet. de ancha. in repeti. c. canonum statuta. de consti. versi. circa
istam extēsionē. Ex quibus concludit vt. s. dictos pupillos cū tutoris
autoritate esse cogendos ad compromissum sm formam dicti statuti.
¶ Ita vt superius scriptum est puto iuris esse: ⁊ ita dico ⁊ cōsulo ego
Alexan. de tartag. de Jmola.

¶ Finit Sextum volumen Consiliorum aurei doctoris ⁊ iurisconsul-
torum fere principis domini Alexandri de Tartagnis de Jmola: a
proprijs originalibus ipsius Alexā. exemplatum cum summarijs no
uiter additis.

¶ Lugduni excudebat Mathias Bonhome.

Scrutinium quaternionum.

a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x. Omnes sunt quaterniones.

iij. Esdre. iij.
Super omnia autem vincit Ueritas.



colorchecker CLASSIC

calibrite